

kezdetben teremté isten az eget és a földet. a föld pedig kietlen és pusztá vala, és setétség vala a mélység színén, és az isten lelke lebeg vala a vizek felett. és monda isten: legyen világosság: és lön világosság. és látá isten, hogy jó a világosság; és elválasztá isten a világosságot a setétségtől. és nevezé isten a világosságot napnaknak, és a setétséget nevezé éjszakának: és lön este és lön reggel, első nap. és monda isten: legyen mennyezet a víz között, a mely elválaszsa a vizeket a vizektől. teremté tehát isten a mennyezetet, és elválasztá a mennyezet alatt való vizeket, a mennyezet felett való vizektől. és úgy lön. és nevezé isten a mennyezetet égnek: és lön este, és lön reggel, második nap. és monda isten: gyűljenek egybe az ég alatt való vizek egy helyre, hogy tessenek meg a száraz. és úgy lön. és nevezé isten a szárazat földnek; az egybegyűlt vizeket pedig tengernek nevezé. és látá isten, hogy jó. azután monda isten: hajtson a föld gyenge fűvet, maghozó fűvet, gyümölcsfát, a mely gyümölcsöt hozzon az ő neme szerint, a melyben legyen néki magva e földön. és úgy lön. hajtá tehát a föld gyenge fűvet, maghozó fűvet az ő neme szerint, és gyümölcstermő fát, a melynek gyümölcsében mag van az ő neme szerint. és látá isten, hogy jó. és lön este és lön reggel, harmadik nap. és monda isten: legyenek világító testek az ég mennyezetén, hogy elválasszák a nappalt az éjszakától, és legyenek jelek, és meghatározói ünnepeknek, napoknak és esztendőeknek. és legyenek világítókul az ég mennyezetén hogy világítsanak a földre. és úgy lön. teremté tehát isten a két nagy világító testet: a nagyobbik világító testet, hogy uralkodjék nappal és a kisebbik világító testet, hogy uralkodjék éjjel; és a csillagokat. és helyezteté isten azokat az ég mennyezetére, hogy világítsanak a földre; és hogy uralkodjanak a nappalon és az éjszakán, és elválasszák a világosságot a setétségtől. és látá isten, hogy jó. és lön este és lön reggel, negyedik nap. és monda isten: pezszdüljenek a vizek élő állatok nyüzgésétől; és madarak repdessenek a föld felett, az ég mennyezetének színén. és teremté isten a nagy vízi állatokat, és mindazokat a csúszómászó állatokat, a melyek nyüzsgének a vizekben az ő nemök szerint, és mindenféle szárnyas repdesőt az ő neme szerint. és látá isten, hogy jó. és megáldá azokat isten, mondván: szaporodjatok, és sokasodjatok, és töltsétek be a tenger vizeit; a madár is sokasodjék a földön. és lön este és lön reggel, ötödik nap. azután monda az isten: hozzon a föld élő állatokat nemök szerint: barmokat, csúszó-mászó állatokat és szárazföldi vadakat nemök szerint. és úgy lön. teremté tehát isten a szárazföldi vadakat nemök szerint, a barmokat nemök szerint, és a földön csúszó-mászó mindenféle állatokat nemök szerint. és látá isten, hogy jó. és monda isten: teremtsünk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra; és uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, a barmokon, mind az egész földön, és a földön csúszó-mászó mindenféle állatokon. teremté tehát az isten az embert az ő képére, isten képére teremté őt: férfiúvá és asszonnyá teremté őket. és megáldá isten őket,

és monda nékik isten: szaporodjatok és sokasodjatok, és töltsétek be a földet és hajtsátok birodalmatok alá; és uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain, és a földön csúszó-mászó mindenféle állatokon. és monda isten: imé néktek adok minden maghozó fűvet az egész föld színén, és minden fát, a melyen maghozó gyümölcs van; az legyen néktek eledül. a föld minden vadainak pedig, és az ég minden madarainak, és a földön csúszó-mászó mindenféle állatoknak, a melyekben élő lélek van, a zöld füvetek adom eledelül. és úgy lön. és látá isten, hogy minden a mit teremtett vala, imé igen jó. és lön este és lön reggel, hatodik nap.

2

és elvégezteték az ég és a föld, és azoknak minden serege. mikor pedig elvégezé isten hetednapon az ő munkáját, a melyet alkotott vala, megszűnék a hetedik napon minden munkájától, a melyet alkotott vala. és megáldá isten a hetedik napot, és megszentelé azt; mivelhogy azon szűnt vala meg minden munkájától, melyet teremtve szerzett vala isten. ez az égnek és a földnek eredete, a mikor teremtetek. mikor az úr isten a földet és az eget teremté, még semmiféle mezei növény sem vala a földön, s még semmiféle mezei fű sem hajtott ki, mert az úr isten még nem bocsátott vala esőt a földre; és ember sem vala, ki a földet művelje; azonban pára szállott vala fel a földről, és megnedvesíté a föld egész színét. és formálta vala az úr isten az embert a földnek porából, és lehellett vala az ő orrába életnek lehelletét. így lön az ember élő léleké. és ülteté az úr isten egy kertet édenben, napkelet felől, és abba helyezteté az embert, a kit formált vala. és nevele az úr isten a földből mindenféle fát, tekintetre kedvest és eledelre jót, az élet fáját is, a kertnek közepette, és a jó és gonosz tudásának fáját. folyóvíz jö vala pedig ki édenből a kert megöntözésére; és onnét elágazik és négy főágra szakad vala. az elsőnek neve pison, ez az, a mely megkerüli havilanh egész földét, a hol az arany terem. és annak a földnek aránya igen jó; ott van a bdellion és az onix-kő. a második folyóvíz neve pedig gihon; ez az, a mely megkerüli az egész khús földét. és a harmadik folyóvíz neve hiddekel; ez az, a mely assiria hosszában foly. a negyedik folyóvíz pedig az eufrátes. és vevé az úr isten az embert, és helyezteté őt az éden kertjébe, hogy művelje és őrizze azt. és parancsola az úr isten az embernek, mondván: a kert minden fájáról bátran egyél. de a jó és gonosz tudásának fájáról, arról ne egyél; mert a mely napon ejnédel arról bizony meghalsz. és monda az úr isten: nem jó az embernek egyedül lenni; szerzek néki segítő társat, hozzá illett. és formált vala az úr isten a földből mindenféle mezei vadat, és mindenféle égi madarat, és elvívé az emberhez, hogy lássa, minek nevezze azokat; mert a mely nevet adott az ember az élő állatnak, az annak neve. és nevet ada az ember minden baromnak, az ég madarainak, és minden mezei vadnak; de az embernek hozzá illő segítő társat nem talált vala. bocsátá tehát az úr isten mély álmot az emberre, és ez elaluvék. akkor kivőn egyet annak oldalbordái közül, és hússal tölté be annak helyét. és alkotá az úr isten

azt az oldalbordát, a melyet kivett vala az emberből, asszonynyá, és vivé az emberhez. és monda az ember: ez már csontomból való csont, és testemből való test: ez asszonyembernek neveztessek, mert emberből vétetett. annakokáért elhagyja a férfiú az ő atyját és az ő anyját, és ragaszkodik feleségéhez: és lesznek egy testté. valóának pedig mindketten mezeitelenek, az ember és az ő felesége, és nem szégyenlik vala.

3

a kígyó pedig ravaszabb vala minden mezei vadnál, melyet az úr isten teremtet vala, és monda az asszonynak: csakugyan azt mondta az isten, hogy a kertnek egy fájáról se egyetek? és monda az asszony a kígyónak: a kert fáinak gyümölcseiből ehettünk; de annak a fának gyümölcseiből, mely a kertnek közepette van, azt mondá isten: abból ne egyetek, azt meg se illessétek, hogy meg ne haljatok. és és monda a kígyó az asszonynak: bizony nem haltok meg; hanem tudja az isten, hogy a mely napon ejéndetek abból, megnyilatkoznak a ti szemeitek, és olyanok lesztek mint az isten: jónak és gonoszknak tudói. és látá az asszony, hogy jó az a fa eledelre, s hogy kedves a szemnek, és kíváncsú az a fa a bölcseséget: szakaszta azért annak gyümölcseiből és evék, és ada vele levő férjének is, és az is evék. és megnyilatkoznak mindkettőjöknek szemei s észrevevék, hogy mezeitelenek; fige fa levelet aggatának azért össze, és körülkötöket csinálának magoknak. és meghallák az úr isten szavát, a ki hívós alkonyatkor a kertben jár vala; és elrejtőzék az ember és az ő felesége az úr isten elől a kert fái között. szólítá ugyanis az úr isten az embert és monda néki: hol vagy? és monda: szavadat hallám a kertben, és megfélemlém, mivelhogy mezeitelen vagyok, és elrejtézem. és monda ő: ki monda néked, hogy mezeitelen vagy? avagy talán ettél a fáról, melytől tiltottalak, hogy arról ne egyél? és monda az ember: az asszony, a kit mellém adtál vala, ő ada nekem arról a fáról, úgy evém. és monda az úr isten az asszonynak: mit cselekedtél? az asszony pedig monda: a kígyó ámitott el engem, úgy evém. és monda az úr isten a kígyónak: mivelhogy ezt cselekedted, átkozott légy minden barom és minden mezei vad között; hasadon járj, és és port egyél ételen minden napjaiban. és ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között, és az ő magva között: az neked fejedre tapos, te pedig annak sarkát mardosod. az asszonynak monda: felette igen megsokasítom viselősséged fájdalmait, fájdalommal szülsz magzatokat; és epekedel a te férjed után, ő pedig uralkodik te rajtad. az embernek pedig monda: mivelhogy hallgattál a te feleséged szavára, és ettől arról a fáról, a melyről azt parancsoltam, hogy ne egyél arról: átkozott legyen a föld te miattad, fáradságos munkával élj belőle életednek minden napjaiban. töviset és bogácskórót teremjen tenéked; s egyed a mezőnek fűvét. orczád veritékével egyed a te kenyeredet, miglen visszatérsz a földre, mert abból vétetél: mert por vagy te s ismét porrá leszel. nevezte vala pedig ádám az ő feleségét évának, mivelhogy ő lett anyja minden élőnek. és csinála az úr isten ádámnak és az ő feleségének bőr ruhákat, és felöltözteté

őket. és monda az úr isten: ímé az ember olyanná lett, mint mi közülünk egy, jót és gonoszt tudván. most tehát, hogy ki ne nyújtsa kezét, hogy szakaszzon az élet fájáról is, hogy egyék, s örökké éljen: kiküldé őt az úr isten az éden kertjéből, hogy művelje a földet, a melyből vétetett vala. és küüzé az embert, és oda helyezteté az éden kertjének keleti oldala felől a kerubokat és a villogó pallos lángját, hogy őrizzék az élet fájának útját.

4

azután ismeré meg ádám az ő feleségét évát, a ki fogad vala méhében és szüli kaint, és monda: nyertem férfiat az úrtól. és ismét szülé annak atyjafiát, ábelt. és ábel juhok pásztora lön, kain pedig földművelő. lön pedig idő múltával, hogy kain ajándékot vive az úrnak a föld gyümölcseiből. és ábel is vive az ő juhainak első fajzásából és azoknak kövérségéből. és tekinté az úr ábelre és az ő ajándékára. kainra pedig és az ő ajándékára nem tekinté, miért is kain haragra gerjede és fejét lecsüggeszté. és monda az úr kainnak: miért gerjedtél haragra? és miért csüggesztéd le fejedet? hiszen, ha jól cselekszel, emelt fővel járhat; ha pedig nem jól cselekszel, a bűn az ajtó előtt leselkedik, és reád van vágyódása; de te uralkodjál rajta. és szól s beszél vala kain ábelrel, az ő atyjafiával. és lön, mikor a mezőn valóának, támadá kain ábelre az ő atyjafiára, és megölte őt. és monda az úr kainnak: hol van ábel a te atyádfia? ő pedig monda: nem tudom, avagy őrizője vagyok-e én az én atyámfiának? monda pedig az úr: mit cselekedtél? a te atyádfiának vére kiált én hozzám a földről. mostan azért átkozott légy e földön, mely megnyitotta az ő száját, hogy befogadja a te atyádfiának véré, a te kezedből. mikor a földet műveled, ne adja az többé néked az ő termő erejét, bujdosó és vándorló légy a földön. akkor monda kain az úrnak: nagyobb az én büntetésem, hogysen elhordozhatnám. ímé elűzöl engem ma e földnek színéről, és a te színed elől el kell rejtőznöm; bujdosó és vándorló leszek a földön, és akkor akárhoi talál reám, megöl engemet. és monda néki az úr: sőt inkább, aki megölné kaint, hétszerte megbüntetted. és megbélyegzé az úr kaint, hogy senki meg ne ölje, a ki rátalál. és elméne kain az úr színe elől, és letelepedék nód földén, édentől keletre. és ismeré kain az ő feleségét, az pedig fogada méhében, és szülé hánókhót. és építé várost, és nevezé azt az ő fiának nevéül hánókhnak. és lett hánókhnak fia, irád: és irád nemzé mekhujáelt: mekhujáel pedig nemzé methusáelt, és methusáel nemzé lámekhet. lámekh pedig vett magának két feleséget: az egyiknek neve háda, a másiknak neve czilla. és szülé háda jábált. ez volt atyjok a sátorban-lakóknak, és a barompásztoroknak. az ő atyjafiának pedig jubál vala neve: ez volt atyja minden lantosnak és síposnak. czilla pedig szülé tubálkaint, mindenféle réz- és vasszerszámok kovácsolóját: és tubálkain hugát, nahamát. akkor monda lámekh az ő feleségeinek: oh háda és czilla, hallgassatok szómra, lámekh feleségei, halljátok beszédem: embert öltem, mert megsebzett; ifjat öltem, mert megütött. ha hét-szeres a bosszú kainért, hetvenszeres az lámekhéért. ádám pedig ismét ismeré az ő feleségét, és az szülé

néki fiát, és nevezé annak nevét séthnek: mert adott úgymond, énnékem az isten más magot ábel helyett, kit megöle kain. séthnek is született fia, és nevezé annak nevét énosnak. akkor kezdték segítségül hívni az úrnak nevét.

5

ez az ádám nemzetségének könyve. a mely napon teremte isten az embert, isten hasonlatosságára teremte azt. férfiúvá és asszonynyá teremte őket, és megáldá őket és nevezé az ő nevöket ádámnak, a mely napon teremtetének. élt vala pedig ádám száz harmincz esztendő, és nemze fiát az ő képére és hasonlatosságára és nevezé annak nevét séthnek. és telének ádám napjai, minekutánna séthet nemzette, nyolczszáz esztendőre, és nemze fiakat és leányokat. és lön ádám egész életének ideje kilencszáz harmincz esztendő; és meghala. éle pedig séth száz öt esztendőt, és nemzé énost. és éle séth, minekutánna énost nemzette, nyolczszáz hét esztendeig; és nemze fiakat és leányokat. és lön séth egész életének ideje kilencszáz tizenkét esztendő; és meghala. éle pedig énos kilenczven esztendő, és nemzé kénánt. és éle énos, minekutánna kénánt nemzette, nyolczszáz tizenöt esztendeig, és nemze fiakat és leányokat. és lön énos egész életének ideje kilencszáz öt esztendő; és meghala. éle pedig kénán hetven esztendőt, és nemzé mahalálét. és éle kénán, minekutánna mahalálét nemzette, nyolczszáz negyven esztendeig; és nemze fiakat és leányokat. és lön kénán egész életének ideje kilencszáz tíz esztendő; és meghala. éle pedig mahalálét hatvanöt esztendőt, és nemzé járedet. és éle mahalálét, minekutánna járedet nemzette, nyolczszáz harmincz esztendeig, és nemze fiakat és leányokat. és lön mahalálét egész életének ideje nyolczszáz kilenczvenöt esztendő; és meghala. éle pedig járed száz hatvankét esztendőt, és nemzé énokhot. és éle járed, minekutánna énokhot nemzette, nyolczszáz esztendő; és nemze fiakat és leányokat. és lön járed egész életének ideje kilencszáz hatvankét esztendő, és meghala. éle pedig énokh hatvanöt esztendőt, és nemzé methuséláht. és járt énokh az istennel, minekutánna methuséláht nemzette, háromszáz esztendeig; és nemze fiakat és leányokat. és lön énokh egész életének ideje háromszáz hatvanöt esztendő. és mivel énokh istennel járt vala; eltűnő, mert isten magához vevé. éle pedig methusélah száz nyolczvanhét esztendő és nemzé lámekhet. és éle methusélah, minekutánna lámekhet nemzette, hétszáz nyolczvankét esztendő; és nemze fiakat és leányokat. és lön methusélah egész életének ideje kilencszáz hatvankilenc esztendő; és meghala. éle pedig lámekh száz nyolczvankét esztendőt, és nemze fiát. és nevezé azt noénak, mondván: ez vígasztal meg minket munkálkodásunkban s kezünk terhes fáradozásában e földön, melyet megátkozott az úr. és éle lámekh, minekutánna noét nemzette, ötszáz kilenczvenöt esztendő; és nemze fiakat és leányokat. és lön lámekh egész életének ideje hétszázhetvenhét esztendő; és meghala. és mikor noé ötszáz esztendő volt, nemzé noé sémet, khámot és jáfetet.

6

lön pedig, hogy az emberek sokasodni kezdenének a föld színén, és leányaik születének. és láták az istennek fiai az emberek leányait, hogy szépek azok, és venének magoknak feleségeket mind azok közül, kiket megkedvelnek vala. és monda az úr: ne maradjon az én lelkem örökké az emberben, mivelhogy ő test; legyen életének ideje száz húsz esztendő. az óriások valának a földön abban az időben, sőt még azután is, mikor az isten fiai béménének az emberek leányaihoz, és azok gyermekeket szülének nékik. ezek ama hatalmasok, kik eleitől fogva híres-neves emberek voltak. és látá az úr, hogy megsokasult az ember gonoszsága a földön, és hogy szíve gondolatának minden alkotása szüntelen csak gonosz. megbáná azért az úr, hogy teremteté az embert a földön, és bánkódék az ő szívében. és monda az úr: eltörölöm az embert, a kit teremtettem, a földnek színéről; az embert, a barmot, a csúszó-mászó állatokat, és az ég madarait; mert bánom, hogy azokat teremtettem. de noé kegyelmet talála az úr előtt. noénak pedig ez a története: noé igaz, tökéletes férfiú vala a vele egykorúak között. istennel jár vala noé. és nemze noé három fiat: sémet, khámot és jáfetet. a föld pedig romlott vala isten előtt és megtelék a föld erőszakoskodással. tekinté azért isten a földre, és ímé meg vala romolva, mert minden test megrontotta vala az ő utát a földön. monda azért isten noénak: minden testnek vége elérkezett előttem, mivelhogy a föld erőszakoskodással telt meg általok: és ímé elvesztem őket a földdel egybe. csinálj magadnak bárkát gófer fából, rekesztékeket csinálj a bárkában, és szurkozod meg belől és kívül szurokkal. ekképpen csinálj pedig azt: a bárka hossza háromszáz sing legyen, a szélessége ötven sing, és a magassága harmincz sing. ablakot csinálj a bárkán, és egy singnyire hagyj azt felülről; a bárka ajtaját pedig oldalt csinálj; alsó, közép, és harmad padlásúvá csinálj azt. én pedig ímé özönvizet hozok a földre, hogy elveszessen minden testet, a melyben élő lélek van az ég alatt; valami a földön van, elvész. de te veled szövetséget kötök, és bemégy a bárkába, te és a te fiaid, feleséged és a te fiaidnak feleségei teveled. és minden élőből, s minden testből, mindenből kettőt-kettőt vígy be a bárkába, hogy veled együtt életben maradjanak: hímek és nöstények legyenek. a madarak közül az ő nemők szerint, a barmok közül az ő nemők szerint és a földnek minden csúszó-mászó állatai közül az ő nemők szerint; mindenből kettő-kettő menjen be hozzád, hogy életben maradjanak. te pedig szerezz magadnak mindenféle eledelet, mely megehető, és takarítsd be magadhoz, hogy neked is, azoknak is legyen eledelel. és úgy cselekedék noé; a mint parancsolta vala néki isten, mindent akképen cselekedék.

7

monda az úr noénak: menj be te, és egész házádnépe a bárkába: mert téged láttalak igaznak előttem ebben a nemzedékben. minden tiszta baromból hetet-het vígy be, hímet és nöstényét; azokból a barmokból pedig, a melyek nem tiszták, kettőt-kettőt, hímet és

nöstényét. az égi madarakból is hetet-hetet, himet és nöstényét, hogy magvok maradjon az egész föld színén. mert hét nap múlva esőt bocsátok a földre negyven nap és negyven éjjel; és eltörlik a föld színéről minden állatot, melyet teremtettem. cselekedék azért noé mind a szerint, a mint az úr néki megparancsolta vala. noé pedig hatzáz esztendőse vala, mikor az özönvíz volt a földön. beméne azért noé és az ő fiai, az ő felesége, és fiainak feleségei ő vele a bárkába, az özönvíz elől. a tiszta barmok közül, és a tisztátalan barmok közül, a madarak közül, és minden földön csúszó-mászó állat közül, kettő-kettő méne be noéhoz a bárkába, him és nöstény: a mint isten megparancsolta vala noénak. lön pedig hetednapra, hogy megjöve az özönvíz a földre. noé életének hatzázadik esztendejében, a második hónapban, e hónap tizenhetedik napján, felfakadának ezen a napon a nagy mélység minden forrásai, és az ég csatornái megnyilatkoznak. és esék az eső a földre negyven nap és negyven éjjel. ugyanezen a napon ment vala be noé és sém és khám és jáfet, noénak fiai, és noé felesége és az ő fiainak három felesége velök együtt a bárkába. ök, és minden vad az ő neme szerint és minden barom az ő neme szerint és minden csúszó-mászó állat, mely csúsz-mász a földön, az ő neme szerint és minden repeső állat az ő neme szerint, minden madár, minden szárnyas állat. kettő-kettő méne be noéhoz a bárkába minden testből, melyben élő lélek vala. a melyek pedig bemenének, him és nöstény méne be minden testből, a mint parancsolta vala isten önéki: és az úr bezára utána az ajtót. mikor az özönvíz negyven napig volt a földön, annyira nevedének a vizek, hogy felveheték a bárkát, és az felemelkedék a földről. a vizek pedig áradának és egyre nevedének a földön, és a bárka jár vala a víz színén. azután a vizek felette igen nagy erőt venének a földön, és a legmagasabb hegyek is mind elborítottának, melyek az egész ég alatt valának. tizenöt singgel nevedének a vizek feljebb, minekutánna a hegyek elborítottak vala. és oda vesze minden földön járó test, madár, barom, vad, és a földön nyüzsgő minden csúszó-mászó állat; és minden ember. mindaz, a minek orrában élő lélek lehellete vala, szárazon valóik közül mind meghala. és eltörle az isten minden állatot, a mely a föld színén vala, az embertől a baromig, a csúszó-mászó állatig, és az égi madárig; mindek eltöröltének a földről; és csak noé marada meg, és azok akik vele valának a bárkában. és erőt venének a vizek a földön, száz ötven napig.

8

megemlékezik pedig az isten noéről, és minden vadról, minden baromról, mely ő vele a bárkában vala: és szelet bocsáta az isten a földre, és a vizek megapadának. és bezárlának a mélység forrásai s az ég csatornái; és megszűnt az eső az égből. és elmenének a vizek a földről folyton fogyván, és száz ötven nap múlva megfogytokozának a vizek. a bárka pedig a hetedik hónapban, a hónap tizenhetedik napján, megfeneklett az ararát hegyén. a vizek pedig folyton fogyának a tizedik hónapig; a tizedikben, a hó első napján meglátszának a hegyek csúc-

sai. és lön negyven nap múlva, kinyitá noé a bárka ablakát, melyet csinált vala. és kibocsátá a hollót, és az elrepült, meg visszazállt, míg a vizek a földről felszáradának. kibocsátá a galambot is, hogy meglássa, vajjon elfogytak-e a vizek a föld színéről. de a galamb nem találta lábainak nyugvóhelyét és visszatért ő hozzá a bárkába, mert víz vala az egész föld színén; ő pedig kezét kinyújtá, megfogá, és bévévé azt magához a bárkába. és várakozék még másik hét napig, és ismét kibocsátá a galambot a bárkából. és megjöve ő hozzá a galamb estennen, és imé leszáskasztott olajfalevél vala annak szájában. és megtudá noé, hogy elapadt a víz a földről. és ismét várakozék még másik hét napig, és kibocsátá a galambot, és az nem tért többé ő hozzá vissza. és lön a hatzáz egyik esztendőben, az első hónap első napján, felszáradának a vizek a földről, és elfordítá noé a bárka fedelét, és látá, hogy imé megszikkadt a földnek színe. a második hónapban pedig, a hónap huszonhetedik napján megszárad a föld. és szóla az isten noénak, mondván: menj ki a bárkából te és a te feleséged, a te fiaid, és a te fiaid feleségei te veled. minden vadat, mely veled van, minden testből madarat, barmot, és minden földön csúszó-mászó állatot vigy ki magaddal, hogy nyüzsgöjenek a földön, szaporodjanak és sokasodjanak a földön. kiméne azért noé és az ő fiai, az ő felesége, és az ő fiainak feleségei ő vele. minden állat, minden csúszó-mászó, minden madár, minden a mi mozog a földön, kijöve a bárkából az ő neme szerint. és oltárt építé noé az úrnak, és vön minden tiszta állatból és minden tiszta madárból, és áldozék égőáldozattal az oltáron. és megérezé az úr a kedves illatot, és monda az úr az ő szívében: nem átkozom meg többé a földet az emberért, mert az ember szívének gondolatja gonosz az ő ifjúságtól fogva; és többé nem veszem el mind az élő állatot, mint cselekedtem. ennekutánna míg a föld léssen, vetés és aratás, hideg és meleg, nyár és tél, nap és éjszaka meg nem szűnnek.

9

azután megáldá isten noét és az ő fiait, és azt mondá nekik: szaporodjatok és sokasodjatok, és töltsétek be a földet. és féljen és rettegjen töletek a földnek minden állatja az égnek minden madara: minden a mi nyüzsgő a földön, és a tengernek minden hala kezetekbe adott; minden mozgó állat, a mely él legyen nektek eledelel; a mint a zöld fűvet, nektek adtam mindazokat. csak a húst az őt elevenítő vérral meg ne egyétek. de a ti véreteket, a melyben van a ti éltetek, számon kérem; számon kérem minden állattól, azonképen az embertől, kinek-kinek atyjafiától számon kérem az ember életét. a ki ember-vért ont, annak vére ember által ontassék ki; mert isten a maga képére teremé az embert. ti pedig szaporodjatok és sokasodjatok, nyüzsgöjtek a földön és sokasodjatok azon. és szóla az isten noénak és vele az ő fiainak, mondván: én pedig imé szövetséget szerzek ti veletek és a ti magvatokkal ti utánatok. és minden élő állattal, mely veletek van: madárral, barommal, minden mezei vaddal, mely veletek van; mindattól kezdve a mi a bárkából kijött, a földnek min-

den vadjáig. szövetséget kötök ti veletek, hogy soha ezután el nem vész özönvíz miatt minden test; és soha sem lesz többé özönvíz a földnek elvesztésére. és monda az isten: ez a jele a szövetségnek, melyet én örök időkre szerzek közöttöm és ti közöttetek, és minden élő állat között, mely ti veletek van: az én ívemet helyeztetem a felhőbe, s ez lesz jele a szövetségnek közöttöm és a föld között. és léssen, hogy mikor felhővel borítom be a földet, meglátszik az ív a felhőben. és megemlékezem az én szövetségemről, mely van én közöttöm és ti közöttetek, és minden testből való élő állat között; és nem lesz többé a víz özönné minden testnek elvesztésére. azért legyen tehát az ív a felhőben, hogy lássam azt és megemlékezzem az örökkévaló szövetségről isten között és minden testből való élő állat között, mely a földön van. és monda isten noénak: ez ama szövetségnek jele, melyet szerzettem én közöttöm és minden test között, mely a földön van. valának pedig noé fiai, kik a bárkából kijöttek vala: sém és khám és jáfet. khám pedig kanaánnak atyja. ezek hárman a noé fia s ezektől népesedék meg az egész föld. noé pedig földmívelő kezdte lenni, és szőlőt ültete. és ivék a borból, s megrészegedék, és meztelenen vala sátra közepén. khám pedig, kanaánnak atyja, meglátá az ő atyjának mezitelenségét, és hírül adá künnlevő két testvérének. akkor sém és jáfet ruhát ragadván, azt mindketten vállokra veték, és háttal menve takarák be atyjok mezitelenségét; s arcczal hátra meg sem láták atyjok mezitelenségét. hogy felserkene noé mámorából, és megtudá a mit vele az ő kisebbik fia cselekedett vala: monda: átkozott kanaán! szolgálk szolgálja legyen atyjafiai közt. azután monda: áldott az úr, sémnek istene, néki légyen szolgálja kanaán! terjessze ki isten jáfetet, lakozzék sémnek sátraiban; légyen néki szolgálja a kanaán! éle pedig noé az özönvíz után háromszáz ötven esztendeig. és vala noé egész életének ideje kilencszáz ötven esztendő; és meghala.

10

ez pedig a noé fiainak, sémnek, khámnak és jáfetnek nemzetsége; és fiaik születének az özönvíz után. jáfetnek fiai: gómer, mágog, madaí, jáván, thubál, mésekh és thírász. a gómer fiai pedig: askenáz, rifáth, és tógarmah. jávánnak pedig fiai: elisah, thársis, kitthim és dodánim. ezekből váltak ki a szigetlakó népek az ő országaikban, mindenik a maga nyelve, családja és nemzetsége szerint. khámnak pedig fiai: khús, miczráim, pút és kanaán. khúsnak pedig fiai: széba, hávilah, szábthah, rahmáh, szabthékah. rahmáhnak pedig fiai: séba és dedán. khús nemzét nimirót is; ez kezdte hatalmassá lenni a földön. ez hatalmas vadász vala az úr előtt, azért mondják: hatalmas vadász az úr előtt, mint nimirót. az ő birodalmának kezdete volt bábel, erekh, akkád és kálnéh a sineár földén. e földről ment aztán assiriába, és építé ninivét, rekhoboth városát, és kaláht. és reszent ninivé között és kaláh között: ez az a nagy város. miczráim pedig nemzét: lúdimot, anáimot, lehábimot és naftukhimot. pathruszimot és kaszlukhimot, a honnan a filiszteusok származtak, és kaffthorimot. kanaán pedig nemzét cí-

dont, az ő elsőszülöttét, és khétet. jebuzeust, emor-eust, és gírgazeust. khivveust, hárkeust, és színeust. arvadeust, czemareust, hamatheust. és azután elszéledének a kananeusok nemzetségei. vala pedig a kananeusok határa, czidonból gérár felé menve gázáig; sodoma, gomora, ádmáh és czeboim felé menve lésáig. ezek a khám fiai családjak, nyelvök, földjök s nemzetségek szerint. sémnek is lettek gyermekei; a ki héber minden fiainak atyja, jáfetnek testvérbátyja vala. sém fiai: élám, assur, arpaksád, lúd és arám. arámnak fiai pedig: úcz, húl, gether és más. arpaksád pedig nemzét séláht, séláh pedig hébert. hébernek is lett két fia: az egyiknek neve péleg, mivel-hogy az ő idejében osztatott el a föld; testvérének neve pedig joktán. joktán pedig nemzét almodót, sélefet, haczarmavethet és jerákhot. hadórámot, úzált és dikláth. obált, abimáélt és sébát. ofirt, havilát és jóbábot. ezek mind a joktán fiai. és vala ezeknek lakása, mésától fogva sэфárba menve a napkeleti hegységig. ezek a sém fiai családjak, nyelvök, földjök és nemzetségek szerint. ezek a noé fiainak családjai az ő nemzetségeik szerint, az ő népeik között, és ezektől szaporodának el a népek a földön, az özönvíz után.

11

mind az egész földnek pedig egy nyelve és egyféle beszéde vala. és lön mikor kelet felől elindultak vala, sineár földén egy síkságot találának és ott letelepedének. és mondának egymásnak: jertek, vessünk téglát és égessük ki jól; és lön nékik a téglá kö gyanánt, a szurok pedig ragasztó gyanánt. és mondának: jertek, építsünk magunknak várost és tornyot, melynek teteje az eget érje, és szerez-zünk magunknak nevet, hogy el ne széledjünk az egész földnek színén. az úr pedig leszálá, hogy lássa a várost és a tornyot, melyet építenek vala az emberek fiai. és monda az úr: imé e nép egy, s az egésznek egy a nyelve, és munkájának egy a kezdete; és bizony semmi sem gátolja, hogy véghez ne vigyenek mindent, a mit elgondolnak magukban. nosza szálljunk alá, és zavarjuk ott össze nyelvöket, hogy meg ne értsék egymás beszédét. és elszéleszté őket onnan az úr az egész földnek színére; és megszűnének építeni a várost. ezért nevezék annak nevét bábelnek; mert ott zavará össze az úr az egész föld nyelvét, és onnan széleszté el őket az úr az egész földnek színére. ez a sém nemzetsége: sém száz esztendő korában nemzét arpaksádot, két esztendővel az özönvíz után. és éle sém, minekutánna nemzette arpaksádot, ötszáz esztendeig és nemze fiaikat és leányokat. arpaksád pedig harminczöt esztendő vala, és nemzét séláht. és éle arpaksád, minekutánna nemzette séláht, négyszáz három esztendeig, és nemze fiaikat és leányokat. séláh pedig harmincz esztendő vala, és nemzét hébert. és éle séláh, minekutánna nemzét hébert, négyszáz három esztendeig, és nemze fiaikat és leányokat. héber pedig harmincznégy esztendő vala és nemzét péleget. és éle héber, minekutánna nemzét péleget, négyszáz harmincz esztendeig, és nemze fiaikat és leányokat. péleg pedig harmincz esztendő vala, és nemzét réut.

és éle péleg, minekutánna nemzé réut, kétszáz kilenc esztendeig, és nemze fiakat és leányokat. réu pedig harminczkét esztendős vala, és nemzé sérugot. és éle réu, minekutánna nemzé sérugot, kétszáz hét esztendeig és nemze fiakat és leányokat. sérug pedig harmincz esztendős vala, és nemzé nákhort. és éle sérug, minekutánna nemzé nákhort, kétszáz esztendeig, és nemze fiakat és leányokat. nákhor pedig huszonkilenc esztendős vala, és nemzé thárét. és éle nákhor, minekutánna nemzé thárét, száz tizenkilenc esztendeig, és nemze fiakat és leányokat. tharé pedig hetven esztendős vala, és nemzé ábrámot, nákhort, háránt. ez a tharé nemzetsége: tharé nemzé ábrámot, nákhort és háránt. hárán pedig nemzé lótót. meghala pedig hárán, az ő atyjának tharának szemei előtt, az ő születésének földjén, úr-kaszdimban. ábrám pedig és nákhor vőnek magoknak feleséget: az ábrám feleségének neve szárai; a nákhor feleségének neve milkhah, háránnak milkhah atyjának és jiszkáh atyjának leánya. szárai pedig magtalan vala; nem vala néki gyermeke. és felvév tharé ábrámot az ő fiát, és lótót, háránnak fiát, az ő unokáját, és szárait, az ő menyét, ábrámnak az ő fiának feleségét, és kiindulának együtt úr-kaszdimból, hogy kanaán földére menjenek. és eljutának hárángig, és ott letelepedének. vala pedig tharé kétszáz öt esztendős, és meghala tharé háránban.

12

és monda az úr ábrámnak: eredj ki a te földedből, és a te rokonságod közül, és a te atyádnak házából, a földre, a melyet én mutatok néked. és nagy nemzetté tészlek, és megáldalak téged, és felmagasztalom a te nevedet, és áldás leszesz. és megáldom azokat, a kik téged áldanak, és a ki téged átkoz, megátkozom azt: és megáldatnak te benned a föld minden nemzetségei. és kiméne ábrám, a mint az úr mondotta vala néki, és lótt is kiméne ő vele: ábrám pedig hetvenöt esztendős vala, mikor kiméne háránból. és felvév ábrám az ő feleségét szárait, és lótót, az ő atyjafiának fiát, és minden szerzeményöket, a melyet szereztek vala, és a cselédekét, a kikre háránban tettek vala szert, és elindulának, hogy kanaán földére menjenek, és el is jutának a kanaán földére. és általméne ábrám a földön mind sikhem vidékéig, móréh tölgyeséig. akkor kananeusok valának azon a földön. és megjelenék az úr ábrámnak, és monda néki: a te magodnak adom ezt a földet. és ábrám oltárt építté ott az úrnak; a ki megjelent vala néki. onnan azután a hegység felé méne bétheltől keletre és felíté sátorát: béthel vala nyugatra, hái pedig keletre, és őt oltárt építté az úrnak, és segítségül hívá az úr nevét. és tovább költözék ábrám: folyton dél felé húzódván. azonban éhség lón az országban, és ábrám aláméne egyiptomba, hogy ott tartózkodikék, mert nagy vala az éhség az országban. és lón mikor közel vala, hogy bemenjen egyiptomba, monda feleségének szárainak: ímé tudom, hogy szép ábrázatú asszony vagy. azért mikor meglátnak téged az egyiptomiak, majd azt mondják: felesége ez; és engem megölnek, téged pedig életben tartanak. mondd azért, kérlek, hogy húgom vagy; hogy jól legyen dolgom miattad, s életben maradjak

te éretted. és lón mikor ábrám egyiptomba érkezék, láták az egyiptomiak az asszonyt, hogy az nagyon szép. mikor megláták őt a faraó főemberei, magasztalák a faraó előtt és elvivék az asszonyt a faraó udvarába. és jól tön érette ábrámmal, és valának juhái, ökrei, szamarai, szolgái, szolgálói, nöstényszamarai és tevéi. de megveré az úr a faraót és az ő házát nagy csapásokkal, száraiért, ábrám feleségeért. hivatá azért a faraó ábrámot és monda: miért mívelted ezt velem? miért nem mondtad meg énnekem, hogy ez néked feleség? miért mondtad: húgom; és azért vevém magamnak feleségül. most már imhol a te feleséged, vedd magadhoz és menj el. és parancsola felőle a faraó némely embereknek, a kik elbocsáták őtet és az ő feleségét, és mindenét a mije vala.

13

feljöve azért ábrám egyiptomból, ő és az ő felesége, és mindene valamije vala, és lótt is ő vele, a déli tartományba. ábrám pedig igen gazdag vala barmokkal, ezüsttel és arannyal. és méne helyről helyre délfelől mind béthelig, oda a hol először vala az ő sátora, béthel és hái között. annak az oltárnak a helyére, melyet ott elsőben készített vala: és segítségül hívá ott ábrám az úrnak nevét. lótnak is pedig a ki ábrámmal jár vala, valának juhái, ökrei és sátorai. és nem bírá meg őket az a föld, hogy együtt lakjanak, mert sok jószáguk vala, és nem lakhatának együtt. versengés is támada az ábrám barompásztorai között, és a lótt barompásztorai között; és a kananeusok és a perizeusok is ott laktak vala akkor azon a földön. monda azért ábrám lótnak: ne legyen versengés közöttem és közötted, se az én pásztoraim között és a te pásztoraid között: hiszen atyafiak vagyunk. avagy nincsen-e előttem mind az egész föld? válj el kérlek, tőlem; ha te balra tartasz, én jobbra megyek; ha te jobbra menédsz, én balra térek. felemelé azért lótt az ő szemeit, és látá, hogy a jordán egész melléke bővizű föld; mert minekelőtte elvesztette volna az úr sodomát és gomorát, mind czoárig olyan vala az, mint az úr kertje, mint egyiptom földé. és választá lótt magának a jordán egész mellékét, és elköltözék lótt kelet felé: és elválának egymástól. ábrám lakozik vala a kanaán földén, lótt pedig lakozik vala a jordán-melléki városokban, és sátoroz vala sodomáig. sodoma lakosai pedig nagyon gonoszok és bűnösök valának az úr előtt. az úr pedig monda ábrámnak, minekutánna elválék tőle lótt: emeld fel szemeidet és tekints arról a helyről, a hol vagy, északra, délre, keletre és nyugatra. mert mind az egész földet, a melyet látsz, néked adom, és a te magodnak örökre. és olyanná tészem a te magodat, mint a földnek pora, hogyha valaki megszámlálhatja a földnek porát, a te magod is megszámlálható lesz. kelj fel, járd be ez országot hosszban és széltében: mert néked adom azt. elébb mozdítá azért sátorát ábrám, és elméne, és lakozék mamré tölgyesében, mely hebronban van, és oltárt építté ott az úrnak.

lön pedig amrafelnek, sineár királyának és ariókhnak, elászár királyának, khédorlaomernek, élám királyának, és thidádnak, a góim királyának napjaiban: hadat indítának ezek bera, sodoma királya ellen, birsá, gomora királya ellen, sináb, admáh királya ellen, seméber, czeboim királya ellen és béláh, azaz czoár királya ellen. mind ezek a sziddim völgyében egyesülének; ez a sóstenger. tizenkét esztendeig szolgálták vala khédorlaomert, és a tizenharmadik esztendőben ellene támadtak vala. a tizennegyedik esztendőben pedig eljőve khédorlaomer, és a királyok, a kik ő vele valának, és megverék a refeusokat asztheroth kárnajimban, és a zuzeusokat hámban, és az emeusokat sáv-kirjáthajimban. és a horeusokat az ő hegyökön, a seiren, egész él-páráig, mely a pusztá mellett van. és megtérének s menének hén mispába, azaz kadesbe, és elpusztíták az amálekíták egész mezőségét, és az emoreusokat is, kik laknak vala háczazon-thámárban. kiméne tehát sodoma királya, gomora királya, admáh királya, czeboim királya, és béláh, azaz czoár királya, és megütöközének azokkal a sziddim völgyében: khédorlaomerrel, élám királyával, és thidállal, góim királyával, amráfelrel, sineár királyával, és ariókhkal, elászár királyával: négy király öt ellen. a sziddim völgye pedig tele vala szurok-forrásokkal. és megfutatomának sodoma és gomora királyai, és azokba esének: a megmaradtak pedig a hegységbe futának. és elvívék sodomának és gomorának minden jószágát és minden eleségét; és elmenének. elvívék lótot is az ábrám atyjafiának fiát jószágostól együtt, és elmenének; mert lót sodomában lakik vala. eljőve pedig egy menekült és hírül hozá a héber ábrámnak, a ki lakik vala az emoreus mamrénak, eskol atyjafiának és áner atyjafiának tölgységében, a kik meg ábrámnak szövetségesei valának. a mint meghallá ábrám, hogy az ő atyjafia fogságba esett, felfegyverzé házában nevedekett háromszáz tizennyolcz próbált legényét és üldözve nyomulá dánig. és csapatokra oszolván ellenök éjszaka ő és szolgálai, megveré őket, és üzé őket mind hóbáig, a mely damaskustól balra esik. és visszahozá mind a jószágot; lótot is, az ő atyjafiát jószágával egybe visszahozá, meg az asszonyokat és a népet. minekutánna pedig visszavért khédorlaomernek és a vele volt királyoknak megveréséből, kiméne ő elébe sodomának királya a sáv völgyébe, azaz a király völgyébe. melkhisédek pedig sálem királya, kenyeret és bort hozá; ő pedig a magasságos istennek papja vala. és megáldá őt, és monda: áldott legyen ábrám a magasságos istentől, ég és föld teremtojétől. áldott a magasságos isten, a ki kezdedbe adta ellenségeidet. és tizedet ada néki mindenből. és monda sodoma királya ábrámnak: add nekem a népet, a jószágot pedig vedd magadnak. és monda ábrám sodoma királyának: felemeltem az én kezemet az úrhoz, a magasságos istenhez, ég és föld teremtojéhez: hogy én egy fonaltszálat, vagy egy sarukötöt sem veszek el mindabból, a mi a tiéd, hogy ne mondjad: én gazdagítottam meg ábrámot. semmi egyebet, csupán a legények ételmét, és ama férfiak részét, kik én velem eljöttek volt: áner, eskhol,

mamré, ök vegyék ki az ő részeket.

15

e dolgok után lön az úr beszéde ábrámhoz látomásban, mondván: ne félj ábrám: én paizsod vagyok tenéked, a te jutalmad felette igen bőséges. és monda ábrám: uram isten, mit adnál énnekem, holott én magzatok nélkül járok, és az, a kire az én házam száll, a damaskusbeli eliézer? és monda ábrám: imé énnekem nem adtál magot, és imé az én házam szolgaszülttje lesz az én örökösöm. és imé szóla az úr ő hozzá, mondván: nem ez lesz a te örökösöd: hanem a ki a te ágyékdoból származik, az lesz a te örökösöd. és kivívé őt, és monda: tekints fel az égre, és számláld meg a csillagokat, ha azokat megszámlálhatod; - és monda néki: így legyen a te magod. és hitt az úrnak és tulajdoníttaték az önéki igazságul. és monda néki: én vagyok az úr, ki téged kihaztatlak úr-kaszdimból, hogy néked adjam e földet, örökségedül. és monda: uram isten, mit tudhatom meg, hogy öröklöm azt? és felele néki: hozz nekem egy három esztendő üszöt, egy három esztendő keskét, és egy három esztendő kost, egy gerliczét és egy galambfiat. elhozá azért mind ezeket, és kétfelé hasítá azokat, és mindeniknek fele részét a másik fele része átellenébe helyezteté; de a madarakat nem hasította vala kétfelé. és ragadozó madarak szállának e húsdarabokra, de ábrám elúzi vala azokat. és lön naplementekor, mély álom lépé meg ábrámot, és imé rémülés és nagy setétség szálla ő reá. és monda az úr ábrámnak: tudván tudjad, hogy a te magod jövény lesz a földön, mely nem övé, és szolgálatra szorítják, és nyomorgatják őket négyszáz esztendeig. de azt a népet, melyet szolgálnak, szintén megítélem én, és annakutánna kijönek nagy gazdagsággal. te pedig elmegy a te atyáidhoz békességgel, eltemetettel jó vénségben. csak a negyedik nemzedék tér meg ide; mert az emoreusok gonoszsága még nem tölt be. és mikor a nap leméne és setétség lön, imé egy füstölőg kemence, és tüzes fálya, mely általmegy vala a húsdarabok között. e napon kötött az úr szövetségét ábrámmal, mondván: a te magodnak adom ezt a földet egyiptomnak folyóvizétől fogva, a nagy folyóig, az eufrátis folyóvizig. a keneusokat, kenizeusokat, és a kadmoneusokat. a hittheusokat, perizeusokat, és a refeusokat. az emoreusokat, kananeusokat, gírgazeusokat, és a jebuzeusokat.

16

és szárai, az ábrám felesége nem szüle néki; de vala néki egy egyiptomból való szolgálója, kinek neve hágár vala. monda azért szárai ábrámnak: imé az úr bezárolta az én méhemet, hogy ne szüljek: kérlek, menj be az én szolgálómhoz, talán az által megépülök, és engede ábrám a szárai szavának. vevé tehát szárai, ábrám felesége az egyiptombeli hágárt, az ő szolgálóját, tíz esztendővel azután, hogy ábrám a kanaan földén letelepedék, és adá azt ábrámnak az ő férjének feleségül. és béméne hágárhoz, és az fogada az ő méhében; ez pedig a mint látta, hogy terhes, nem

vala becsülete az ő asszonyának ő előtte monda azért szárai ábrámnak: bántódásom van miattad. én adtam öledbe szolgálatot, és mivelhogy látja, hogy teherbe esett, nincsen előtte becsületed. tegyen ítéletet az úr én közöttöm és te közötted. és monda ábrám szárainak: imé a te szolgád kezdedben van, azt tedd vele a mit jónak látsz. nyomorgatja vala azért szárai, és az elfuta ő előle. és találá őt az úrnak anygala egy forrásnál a pusztában, annál a forrásnál, a mely a súrba menő úton van. és monda: hágár, szárai szolgálója! honnan jössz és hová mégy? és az monda: az én asszonyomnak, szárainak színe elől futok én. akkor monda néki az úr anygala: térj meg a te asszonyodhoz, és alázd meg magad az ő kezei alatt. és monda néki az úrnak anygala: feleltébb meg sokasítom a te magodat, hogy sokasága miatt megszámlálható se legyen. és monda néki az úrnak anygala: imé te terhes vagy, és szűlsz fiat; és nevezd nevét ismáelnek, mivelhogy meghallá isten a te nyomorúságodat. az pedig vadtermészetű ember lesz: az ő keze mindenek ellen, és mindenek keze ő ellene; és minden ő atyjafiának ellenébe üti fel sátorát. és nevezé hágár az úrnak nevét, a ki ő vele szolgált vala: te vagy a látomás istene. mert monda: avagy nem e helyen láttam a látomás után? annakokáért nevezé azt a forrást lakhai rói forrásának; ott van kádes és béréd között. és fiát szüle hágár ábrámnak, és nevezé ábrám az ő fiának nevét, a kit hágár szül vala néki, ismáelnek. ábrám pedig nyolczvanhat esztendőse vala, a mikor hágár ismáelt szülé ábrámnak.

17

mikor ábrám kilenczvenkilencz esztendőse vala, megjelenék az úr ábrámnak, és monda néki: én a mindenható isten vagyok, járj én előttem, és légy tökéletes. és megkötöm az én szövetségemet én közöttöm és te közötted: és felette igen meg sokasítalak téged. és arczára borúla ábrám; az isten pedig szóla önéki, mondván: a mi engem illet, imhol az én szövetségem te veled, hogy népek sokaságának atyjává leszesz. és ne nevezessék ezután a te neved ábrámnak, hanem legyen a te neved ábrahám, mert népek sokaságának atyjává teszlek téged. és felette igen meg sokasítalak téged; és népekké teszlek, és királyi is származnak tőled. és megállapítom az én szövetségemet én közöttöm és te közötted, és te utánad a te magod között annak nemzedékei szerint örök szövetségül, hogy legyenek tenéked istened, és a te magodnak te utánad. és adom tenéked és a te magodnak te utánad a te bujdosásod földét, kanaánnak egész földét, örök birtokul; és istenök lészek nékik. annakfelette monda isten ábrahámnak: te pedig az én szövetségemet megörizzed, te és a te magod te utánad az ő nemzedékei szerint. ez pedig az én szövetségem, melyet meg kell tartanotok én közöttöm és ti közöttetek, és a te utánad való magod között: minden férfi körülmetéltessék nálatok. és metéljétek körül a ti férfitestetek bőrének elejét és az lesz az én közöttöm és ti közöttetek való szövetségnek jele. nyolcznapos korában körülmetéltessék nálatok minden férfigyermek nemzedékeiteknek; akár háznál született, akár pénzen vásároltatott valamely idegentől, a ki nem a te

magodból való. körülmetéltetvén körülmetéltessék a házadban született és a pénzeden vett; és örökkévaló szövetségül lesz az én szövetségem a ti testeteken. a körülmetéletlen férfi pedig, a ki körül nem metélteti az ő férfitestének bőrét, az ilyen lélek kivágatatik az ő népe közül, mert felbontotta az én szövetségemet. és monda isten ábrahámnak: szárainak, a te feleségednek nevét ne nevezd szárainak, mert sára az ő neve. és megáldom őt, és fiat is adok ő tőle néked, és megáldom, hogy legyen népekké; nemzetek királyai származzanak ő tőle. ekkor arczára borúla ábrahám, és nevette és gondolá az ő szívében: vajjon száz esztendőse embernek lesz-e gyermeke? avagy sára kilenczven esztendőse lévén, szülhet-e? és monda ábrahám az istennek: vajha ismáel élne te előtted, az isten pedig monda: kétségnélkül a te feleséged sára szül néked fiat, és nevezed annak nevét izsáknak, és megerősítem az én szövetségemet ő vele örökkévaló szövetségül az ő magvának ő utánná. ismáel felől is meghallgattalak: imé megáldom őt, és megsza porítom őt és meg sokasítom őt felette nagyon; tizenkét fejedelmet nemz, és nagy néppé teszem őt. az én szövetségemet pedig megerősítem izsákkal, kit néked szül sára ez időkorban a következő esztendőben. és elvégezé vele való beszédét, és felméne az isten ábrahámtól. vevé azért ábrahám ismáelt az ő fiát, és háza minden szülöttét, és mind a pénzén vetteket, minden férfiat ábrahám házanépe közül és körülmetélé férfitestöknek bőrét ugyanazon napon, a mikor szolgált vala vele az isten. ábrahám pedig kilenczvenkilencz esztendőse vala, mikor körülmetélé az ő férfitestének bőrét. ismáel pedig az ő fia tizenhárom esztendőse vala, mikor körülmetélék az ő férfitestének bőrét. ugyanazon napon metéltetett körül ábrahám és ismáel az ő fia. és házában minden férfi tagja, háza szülöttéi és kik idegen embertől pénzen vásároltattak, vele együtt körülmetéltetének.

18

megjelenék pedig ő néki az úr a mamré tölgyesében, és ő ül vala a sátor ajtajában, a hō napon. és felemelé az ő szemeit, és látá, hogy imé három férfi áll ő előtte. és látván, eléjük sieté a sátor ajtajából, és földig meghajlá magát. és monda: jó uram, ha kedves vagyok te előtted, kérlek, egy kevés vizet, és mossátok meg a ti lábaitokat, és döljetek le a fa alatt. én pedig hozok egy falat kenyert, hogy erősítsétek meg a ti szíveteket, azután menjetek tovább, mert azért tértetek be a ti szolgátokhoz. és mondának: cselekedjél, a mint szólál. és besieté ábrahám a sátorba sárához és monda: siess, gyűrj meg három mérték lisztángot, és csinálj pogácsát. a baromhoz is elfuta ábrahám, és hozá egy gyanget kövér borjút, és adá a szolgának, az pedig sieté azt elkészíteni. és vön vajjat és tejet, és a borjút, melyet elkészített vala, és eléjük tévé: és ő mellettök áll vala a fa alatt, azok pedig evének. és mondának néki: hol van sára a te feleséged? ő pedig felele: imhol van a sátorban. és monda: esztendőre ilyenkor bizonyynyal megtérek hozzád és imé akkor a te feleségednek sárának fia lesz. sára pedig hallgatózik

vala a sátor ajtajában, mely annak háta megett vala. ábrahám pedig és sára élemedett korú öregek valának; megszűnt vala sáránál az asszonyi természet. nevéte azért sára ő magában, mondván: vénségemre lenne-é gyönyörűségem? meg az én uram is öreg! és monda az úr ábrahámnak: miért nevetett sára, ezt mondván: vajjon csakugyan szülhetek-é, holott én megvénhedtem? avagy az úrnak lehetetlen-é valami? annak idején, esztendőre ilyenkor visszatértek hozzá, és fia lesz sárának. sára pedig megtágadá, mondván: nem nevettem én; mivelhogy fél vala. de monda az úr: nem úgy van, mert bizony nevetél. azután felkelvén onnan azok a férfiak, sodomá felé tartanak vala. ábrahám is velök méne, hogy elkísérje őket. és monda az úr: eltitkoljam-é én ábrahámotól, a mit tenni akarok? holott ábrahám nagy és hatalmas néppé lesz; és benne megáldatnak a földnek minden nemzetségei. mert tudom róla, hogy megparancsolja az ő fiainak és ő házanépének ő utánna, hogy megőrizzék az úrnak útát, igazságot és törvényt tévén, hogy beteljesítse az úr ábrahámon, a mit szólt felőle. monda azután az úr: mivelhogy sodomának és gomorának kiáltása megcsokasodott, és mivelhogy az ő bűnök felettébb megnehezedett: alámegyek azért és meglátom, vajjon teljességgel a hozzám felhatott kiáltás szerint cselekedtek-é vagy nem? tudni akarom. és elfordulának onnan a férfiak, és menének sodomába: ábrahám pedig még az úr előtt áll vala. és hozzá járula ábrahám és monda: avagy elveszted-é az igazat is a gonosszal egybe? talán van ötven igaz abban a városban, avagy elveszted-é, és nem kedvezel-é a helynek az ötven igazért, a kik abban vannak? távol legyen tőled, hogy ilyen dolgot cselekedjél, hogy megöld az igazat a gonosszal, és úgy járjon az igaz mint a gonosz: távol legyen tőled! avagy az egész föld bírása nem szolgáltatna-é igazságot? és monda az úr: ha találok sodomában a városon belől ötven igazat, mind az egész helynek megkegyelmezek azokért. és felele ábrahám, és monda: immár merészkedtem szólni az én uramnak, noha én por és hamu vagyok. ha az ötven igaznak talán öt híja lesz, elveszted-é az öt miatt az egész várost? és monda: nem vesztet el, ha találok ott negyvenötöt. és ismét szóla hozzá és monda: hátha találtnak ott negyvenet? és monda ő: nem teszem meg a negyvenért. mégis monda: kérlek, ne haragudjék meg az én uram ha szólok: hátha találtnak ott harminczan? és ő felele: nem teszem meg, ha találok ott harminzat. és ő monda: immár merészkedtem szólni az én uramnak: hátha találtnak ott húszan? felele: nem vesztet el a húszért. és monda: ne haragudjék kérlek az én uram ha szólok még ez egyszer: hátha találtnak ott tízen? és ő monda: nem vesztet el a tízért. és elméne az úr, minekutánna elvégezte ábrahámmal való beszélgetését; ábrahám pedig megtére az ő helyére.

19

mikor a két angyal estére sodomába jutott, lótot sodomá kapujában ül vala, és a mint meglátá őket lótot, felkele eléjük, és arcczal a földre borúla. és monda: imé én uraim kérlek, térjete be a ti szol-

gátok házához, és háljatok ott, és mossátok meg lábaitokat; reggel korán felkelhettek és indulhattok útatokra. azok pedig mondanak: nem, hanem az utcán hálunk meg. de nagyon unszoló őket, és betérének hozzá, és bemenének az ő házába; ő pedig szerze nékik vendégséget, és pogácsát is süte, és evének. lefekvésök előtt a város férfiai, sodomá férfiai körülvevők a házat, ifja, örege, mind az egész község egytől egyig. és szólíták lótot, mondván neki: hol vannak a férfiak, a kik te hozzád jövének az éjjel? hozd ki azokat mi hozzánk, hadd ismerjük őket. és kiméne lótot ő hozzájuk az ajtó eleibe, és bezárá maga után az ajtót. és monda: kérlek atyámfiai, ne cselekedjetek gonosztságot. imé van énnekem két leányom, a kik még nem ismertek férfiat, kihozom azokat ti hozzátok, és cselekedjetek velök a mint néktek tetszik, csakhogy ezekkel az emberekkel ne csináljatok semmit, mivelhogy az én hajlékom árnyéka alá jöttek. azok pedig mondanak: eredj el innen. ismét mondanak: ez egy maga nálunk a jövény s ő szabja a törvényt? majd gonoszbul cseleksznök veled, hogy nem azokkal. és reá rohanának a férfiúra, lótra, felette igen, és azon valának, hogy betörök az ajtót. de kinyújták azok a férfiak kezeiket, és bevonák lótot magokhoz a házba és bezárák az ajtót. az embereket pedig, kik a ház ajtaja előtt valának, vaksággal verék meg kicsinytől nagyig, annyira, hogy elfáradának az ajtó keresésében. és mondanak a férfiak lótnak: ki van még itt hozzád tartozó? vödet, fiaidat és leányaidat, és mindenedet, a mi a tied a városban, vidd ki e helyről. mert mi elvesztjük e helyet, mivelhogy ezek kiáltása nagyra nőtt az úr előtt; és az úr küldött minket, hogy elveszítsük ezt. kiméne azért lótot, és szóla az ő vőinek, kik az ő leányait elvették vala, és monda: keljete fel, menjete ki e helyből, mert elveszti az úr e várost: de az ő vőinek úgy tetszék, mintha tréfálna. és mikor a hajnal feljött, sürgetik vala az angyalok lótot, mondván: kelj fel, vedd a te feleségedet és jelenlevő két leányodat, hogy el ne veszs a városnak bűne miatt. mikor pedig késedelmeskedék, megragadák a férfiak az ő kezét és az ő feleségének kezét és két leánya kezét, az úrnak iránta való irgalmából, és kivivék őt és ott hagyák a városon kívül. és lön mikor kivivék őket, monda az egyik: mentsd meg a te életedet, hátra ne tekint, és meg ne állj a környéken; a hegyre menekülj, hogy el ne veszs. és monda lótot nékik: ne oh uram! imé a te szolgád kegyelmet talált te előtted, és nagy a te irgalmasságod, melyet mutattál irántam, hogy életemet megtartotta: de én nem menekülhetek a hegyre, nehogy utólérjen a veszedelem, és meghaljak. imhol az a város közel van, hogy oda fussak, kicsiny is, hadd meneküljek kérlek oda, lám kicsiny az; és én életben maradok. monda azért neki: im tekintek rád e dologban is, és nem pusztítom el a várost, a melyről szóltál. siess, menekülj oda, mert semmit sem tehetek addig, míg oda nem ersz. azért nevezték annak a városnak nevét czoárnak. a nap feljött vala a földre, mikor lótot czoárba ére. és bocsáta az úr sodomára és gomorára kénköves és tüzes esőt az úrtól az égből. és elsüllyeszté ama városokat, és azt az egész vidéket, és a városok minden lakosait, és a föld növényeit is. és hátra tekinté az ő felesége, és sóbálványnya lön.

ábrahám pedig reggel arra a helyre indúla, a hol az úr színe előtt állott vala. és tekinté sodoma és gomora felé, és az egész környék földje felé; és látá, és ímé felszálla a földnek füstje, mint a kemencze füstje. és lón mikor elveszté isten annak a környéknek városait, megemlékezék az isten ábrahámról, és kiküldé lótot a veszedelemből, mikor elűlyeszté a városokat, a melyekben lakott vala ló. ló pedig felméne czoárból, és letelepedék a hegyen, és vele együtt az ő két leánya is, mert fél vala czoárban lakni; lakozék tehát egy barlangban ő és az ő két leánya. és monda a nagyobbik a kisebbiknek: a mi atyánk megvénhedett, és nincsen a földön férfit, a ki mi hozzánk bejöhetne az egész föld szokása szerint. jer, adjunk bort inni a mi atyánknak, és háljunk ő vele, és támaszszunk magot a mi atyántól. adának azért inni bort az ő atyjoknak azon éjszaka, és beméne a nagyobbik, és hála az ő atyjával, és pedig semmit sem tud annak sem lefekvéséről, sem fölkeléséről. és lón másodnapon, monda a nagyobbik a kisebbiknek: ímé a mult éjjel én háltam atyámmal, adjunk néki bort inni ez éjjel is, és menj be te, hálj vele, és támaszszunk magot a mi atyántól. adának azért azon éjszaka is az ő atyjoknak bort inni, és felkele a kisebbik is és vele hála; ő pedig semmit sem tud annak sem lefekvéséről, sem fölkeléséről. és teherbe esének ló leányai mindketten az ő atyjoktól. és szüle a nagyobbik fiat, és nevezé annak nevét moábnak; ez a moábiták atya mind e mai napig. a kisebbik is fiat szüle és nevezé annak nevét benamminak. ez az ammoniták atya mind a mai napig.

20

és elköltözék onnan ábrahám a déli tartományba, és letelepedék kádes és sűr között, és tartózkodék gérárban. és monda ábrahám sáráról az ő feleségéről: én húgom ő. elküldé azért abimélek gérárnak királya, és elvitte sárát. de isten abimélekhez jöve éjjeli álomban, és monda néki: ímé meghalsz az asszonyért, a kit elvettél, holott férjné van. abimélek pedig nem illette vala őt, és monda: uram, az ártatlan népet is megöli-e? avagy nem ő mondotta-e nekem: én húgom ő; s ez is azt mondotta: én bátyám ő. szívem ártatlanságában, és kezeim tisztaságában cselekedtem ezt. és monda az isten néki álomban: én is tudom, hogy szivednek ártatlanságában míveltél ezt, azért tartóztatlak én is, hogy ne vétkezzél ellenem, azért nem engedtem, hogy illesse azt. mostan azért add vissza az embernek az ő feleségét, mert próféta ő: és imádkozik te érte, és élsz; hogyha pedig vissza nem adod: tud meg, hogy halállal halsz meg te, és minden hozzád tartozó. felkele azért abimélek reggel, és előhivatá minden szolgáját, s fülök hallatára mindezeket elbeszélé és az emberek igen megfélemlének. és hívatá abimélek ábrahámot, és monda néki: mit cselekedtél mi velünk? és mit vétettem te ellened, hogy én réám és az én országomra ilyen nagy bünt hoztál? a miket cselekedni nem szabad, olyan dolgokat cselekedtél ellenem. és monda abimélek ábrahámnak: mit láttál, hogy ezt a dolgot cselekedted? felele ábrahám: bizony azt gondoltam: nincsen istenfélelem e helyen, és megölnék engem

az én feleségemért. de valósággal húgom is, az én atyámnak leánya ő, csakhogy nem az én anyámnak leánya; és így lón feleségemmé. és lón hogy a mikor kibujdostata engem az isten az én atyámnak házából, azt mondom néki: ilyen kegyességet cselekedjél én velem, mindenütt valahová megyünk, azt mondjad én felőlem: én bátyám ez. akkor abimélek vett juhokat, ökröket, szolgákat és szolgálókat, és adá ábrahám-nak, és vissza adá néki sárát is az ő feleségét. és monda abimélek: ímé elötted van az én országom, a hol tenéked jónak tetszik, ott lakjál. sárának pedig monda: ímé ezer ezüst pénzt adtam a te bátyádnak, ímé az neked a szemek befedezője mindazok előtt, a kik veled vannak; és így mindenképpen igazolva vagy. könyörge azért ábrahám az istennek, és meggyógyítá isten abiméleket, és az ő feleségét, és az ő szolgálóit, és szülének. mert az úr erősen bezárta vala az abimélek háza népének méhét, sáráért az ábrahám feleségéért.

21

az úr pedig meglátogató sárát, a mint mondotta vala, és akképen cselekedék az úr sárával, a miképen szólott vala. mert gúda sára az ő méhében, és szüle fiat ábrahám-nak az ő venségében, abban az időben, melyet mondott vala néki az isten. és nevezé ábrahám az ő fiának nevét, a ki néki született vala, a kit szült vala néki sára, izsáknak: és körülmétél ábrahám az ő fiát izsákot, nyolcznapos korában, a mint parancsolta vala néki az isten. ábrahám pedig száz esztendő vala, mikor születék néki az ő fia izsák. és monda sára: nevetést szerzett az isten, én-nékem; a ki csak hallja, nevet rajtam. ismét monda: ki mondotta volna ábrahám-nak, hogy sára fiaikat szoptat? s ímé fiat szültem venségére. és felnevedék a gyermek, és elváltatták; ábrahám pedig nagy vendégséget szerze azon a napon, a melyen izsák elváltaszatték. mikor pedig sára nevetgélni látá az egyiptombéli hágárnak fiát, kit ábrahám-nak szült vala, monda ábrahám-nak: kergesd el ezt a szolgát az ő fiával egybe, mert nem lesz örökös e szolgáló fia az én fiammal, izsákkal. ábrahám-nak pedig igen nehéznek látszék e dolog, az ő fiáért. de monda az isten ábrahám-nak: ne lássék előttem nehéznek a gyermeknek és a szolgának a dolga; valamit mond néked sára, engedj az ő szavának, mert izsákról neveztetik a te magod. mindazonáltal a szolgálóleány fiát is néppé teszem, mivelhogy a te magod ő. felkele azért ábrahám jó reggel, és vön kenyeret és egy tömlő vizet, és adá hágárnak, és feltevé azt és a gyermeket annak vállára s elbocsátá. az pedig elméne, és bujdosék a beérseba pusztájában. hogy elfogyott a víz a tömlőből, letevé a gyermeket egy bokor alá. és elméne s leüle által ellenébe mintegy nyíllövésnyi távolságra; mert azt mondja vala: ne lássam mikor a gyermek meghal. leüle tehát által ellenébe, és fölemélé szavát és síra. meghallá pedig isten a gyermeknek szavát és kiálta az isten anyala az égből hágárnak, és monda néki: mi lelt téged hágár? ne félj, mert az isten meghallotta a gyermeknek szavát, ott a hol van. kelj fel, vedd fel a gyermeket, és viseld gondját, mert nagy néppé teszem őt. és megnyitá isten az

ő szemeit, és látá egy vízforrást, oda méne azért, és megtölté a tömlőt a vízzel, és inni ada a gyermeknek. és vala isten a gyermekkel, s az felnövekedék, és lakik vala a pusztában, és lön íjászszá. lakozék pedig párán pusztájában, és vön néki anyja feleséget egyiptom földéről. és lön abban az időben, hogy abimélek és pikhól annak hadvezére megszolgálták ábrahámot mondván: az isten van te veled mindenben a mit cselekszel. mostan azért esküdj meg énnékem az istenre itt, hogy sem én ellenem, sem fiam, sem unokám ellen álnokságot nem cselekszel, hanem azzal a szeretettel, a melylyel én te irántad viseltettem, viseltettel te is én irántam és az ország iránt, a melyben jövény voltál. és monda ábrahám: én megesküszöm. megdorgálá pedig ábrahám abiméleket a kútért, melyet erővel elvettek vala az abimélek szolgálai. és monda abimélek: nem tudom kicsoda mívelte e dolgot; te sem jelentetted nekem, s én sem hallottam, hanem csak ma. vett azért ábrahám juhokat, barmokat és adá abiméleknek; és egymással szövetséget kötének. és külön állíta ábrahám a nyájból hét juhot. és monda abimélek ábrahámnak: mire való e hét juh, melyet külön állított? és felele ábrahám: ezt a hét juhot vedd tőlem, hogy bizonyosságul legyenek nékem, hogy én ástam ezt a kútát. azért nevezék azt a helyet beérsebának, mivelhogy ott esküdtek vala meg mind a ketten. megköték tehát a szövetséget beérsebában, és felkele abimélek és pikhól annak hadvezére és visszatérének a filiszteusok földére. ábrahám pedig tamariskuszfákat ültete beérsebában, és segítségül hívá ott az örökkévaló úr istennek nevét. és sok ideig tartózkodék ábrahám a filiszteusok földén.

22

és lön ezeknek utána, az isten megkisérté ábrahámot, és monda néki: ábrahám! s az felele: ímhol vagyok. és monda: vedd a te fiadat, ama te egyetlenegyedet, a kit szeretsz, ízsákot, és menj el mőriájának földre és áldozd meg ott égő áldozatul a hegyek közül egyen, a melyet mondándok néked. felkele azért ábrahám jó reggel, és megnyergelé az ő szamarát, és maga mellé vevé két szolgáját, és az ő fiát ízsákot, és fát hasogatott az égő áldozathoz. akkor felkele és elindula a helyre, melyet néki az isten mondott vala. harmadnapon felemelé az ő szemeit ábrahám. és látá a helyet messziről. és monda ábrahám az ő szolgálainak: maradjatok itt a számarál, én pedig és ez a gyermek elmegyünk amoda és imádkozunk, azután visszatérünk hozzátok. vevé azért ábrahám az égő áldozathoz való fákat, és feltevé az ő fiára ízsákra, ő maga pedig kezébe a tüzet, és a kést, és mennek vala ketten együtt. és szóla az isten ábrahámnak az ő atyjához, és monda: atyám! az pedig monda: ímhol vagyok, fiam! és monda ízsák: ímhol van a tűz és a fa; de hol van az égő áldozatra való bárány? és monda ábrahám: az isten majd gondoskodik az égő áldozatra való bárányról, fiam; és mennek vala ketten együtt. hogy pedig eljutának arra a helyre, melyet isten néki mondott vala, megépíté ott ábrahám az oltárt, és reá raká a fát, és megkötözté ízsákot az ő fiát, és feltevé az oltárra, a fa-rakás tetejére. és kinyújtá ábrahám az ő kezét és vevé a kést, hogy levágja az ő fiát. akkor kiálta

néki az úrnak anygala az égből, és monda: ábrahám! ábrahám! ő pedig felele: ímhol vagyok. és monda: ne nyujtsd há a te kezedet a gyermekre, és ne bántsd őt: mert most már tudom, hogy istenfélő vagy, és nem kedvezél a te fiadnak, a te egyetlenegyednek én érettem. és felemelé ábrahám az ő szemeit, és látá hogy ímé háta megett egy kos akadt meg szarvánál fogva a szövényben. oda méne tehát ábrahám, és elhozá a kost, és azt áldozá meg égő áldozatul az ő fia helyett. és nevezé ábrahám annak a helynek nevét jehova-jire-nek. azért mondják ma is: az úr hegyén a gondviselés. és kiálta az úrnak anygala ábrahámnak másodszer is az égből. és monda: én magamra esküszöm azt mondia az úr: mivelhogy e dolgot cselekedéd, és nem kedvezél a te fiadnak, a te egyetlenegyednek: hogy megáldván megáldalak tégedet, és bőségesen megsokasítom a te magodat mint az ég csillagait, és mint a fővényt, mely a tenger partján van, és a te magod örökség szerint fogja bírni az ő elenségeinek kapuját. és megáldatnak a te magodban a földnek minden nemzetségei, mivelhogy engedté az én beszédemnek. megtére azért ábrahám az ő szolgálához, és felkelének és együtt elmenének beérsebába, mert lakozék ábrahám beérsebában. és lön ezeknek utánna, hírt hozának ábrahámnak mondván: ímé milkha is szült fiaikat nákhornak, a te atyádfiának: úzt az ő elsőszülöttét, és búzt annak testvérét, és kemuelt arámnak atyját. és keszedet, házót, pildást, jidláfot és bethuelt. bethuél pedig nemzé rebekát. ezt a nyolczat szült milkha nákhornak az ábrahám atyjafiának. az ő ágyasa is, kinek neve reuma vala, szülé néki tebáhot, gakhámot, thakhást és mahákhát.

23

vala pedig sárának élete száz huszonhét esztendő. ezek sára életének esztendei. és meghala sára kirjátárbában azaz hebronban a kanaán földén, és be-méne ábrahám, hogy gyászolja sárát és sirassa őt. felkele azután ábrahám az ő halottja elöl, és szóla a khéth fiainak, mondván: idegen és jövény vagyok közöttetek: adjatok nékem temetésre való örökséget ti nálatok, hadd temessem el az én halottamat én előlem. felelének pedig a khéth fiai ábrahámnak, mondván önéki: hallgass meg minket uram: istentől való fejedelem vagy te mi közöttünk, a mi temetőhelyeink közül a mely legtisztességesebb, abba temesd el a te halottadat, közülünk senki sem tiltja meg tőled az ő temetőhelyét, hogy eltemethesd a te halottadat. és felkele ábrahám, és meghajtá magát a földnek népe előtt, a khéth fiai előtt. és szóla ő velök mondván: ha azt akarjátok, hogy eltemessem az én halottamat én előlem: hallgassatok meg engemet, és esedeztetek én érettem efron előtt, czohár fia előtt. hogy adja nékem makpelá barlangját, mely az övé, mely az ő mezejének szélében vala: igaz árán adja nékem azt, ti köztetek temetésre való örökségül. efron pedig ül vala a khéth fiai között. felele azért efron a khitteus, ábrahámnak, a khéth fiainak és mindazoknak hallatára, a kik bemennek vala az ő városának kapuján, mondván: nem úgy uram, hallgass meg engem: azt a mezőt néked adom, s a barlangot, mely abban van, azt is néked adom, népem fiainak szeme láttára adom

azt néked, temesd el halottadat. és meghajtá magát ábrahám a földnek népe előtt. és szóla efronhoz a föld népének hallatára, mondván: ha mégis meghallgatnál engem! megadom a mezőnek árát, fogadd el tőlem; azután eltemetem ott az én halottamat. és felele efron ábrahámnak, mondván néki: uram! hallgass meg engemet; négyszáz ezüst siklusos föld, micsoda az én köztem és te közötted? csak temesd el a te halottadat. engede azért ábrahám efronnak és odamérté ábrahám efronnak az ezüstöt, a melyet mondott vala a khéth fiainak hallatára; kalmároknál kelendő négyszáz ezüst siklust. így lett efronnak makpelában levő mezeje, mely mamré átellenében van, a mező benne levő barlanggal, és minden a mezőben levő fa az egész határban köröskörül ábrahámnak birtoka, a khéth fiainak, mind azoknak szeme előtt, a kik az ő városának kapuján bemennek vala. azután eltemeté ábrahám az ő feleségét sárát a makpela mezejének barlangjába mamréval szemben. ez hebron a kanaán földjén. így erősítették meg a mező és a benne lévő barlang ábrahámnak temetésre való örökségül a khéth fiaitól.

24

ábrahám pedig vén élemedett ember vala, és az úr mindenben megáldotta vala ábrahámot. monda azért ábrahám az ő háza öregebb szolgálójának, a ki önéki mindenében gazda vala: tedd a kezéd a tomporom alá! hogy megeskessék téged az úrra, a mennynek istenére, és a földnek istenére, hogy nem vészesz feleséget az én fiamnak a kananeusok leányai közül, a kik között lakom. hanem elmegy az én házamba, és az én rokonságim közé és onnan vészesz feleséget az én fiamnak izsáknak. monda pedig önéki a szolgáló: hátha az a leányzó nem akar velem eljönni e földre, ugyan vissza vigyem-é a te fiadat arra a földre, a honnan kijöttél vala? felele néki ábrahám: vigyázz, az én fiamat oda vissza ne vidd. az úr az égnek istene, ki engemet kihozott az én atyámnak házából, és az én rokonságimnak földéről, a ki szőlt nekem, és megesküdött nékem mondván: a te magodnak adom ezt a földet; elbocsátja az ő angyalát te előtted, hogy onnan végy az én fiamnak feleséget. hogyha pedig nem akar a leányzó teveled eljönni, ment léssz az én esketésem alól; csakhogy az én fiamat oda vissza ne vidd. veté azért a szolgáló az ő kezét az ő urának ábrahámnak tompora alá, és megesküvék néki e dolog felől. és vön a szolgáló tíz tevé az ő urának tevéi közül, és elindula; (mert az urának minden gazdagsága az ő kezében vala). felkele tehát és elméne mésopotámiába, a nákhor városába. és megpihenté a tevéket a városon kívül egy kútfontól, este felé, mikor a leányok vizet meríteni járnak. és monda: uram! én uramnak ábrahámnak istene, hozd elem még ma, és légy kegyelmes az én uram ábrahám iránt. imé én a víz forrása mellé állok és a város lakosainak leányai kijönek vizet meríteni. legyen azért, hogy a mely leánynak ezt mondom: hajtsd meg a te vedredet, hogy igyam, és az azt mondándja: igyál, sőt a te tevéid is megitatom: hogy azt rendelted legyen a te szolgálódnak izsáknak, és erről ismerjem meg, hogy irlalmasságot cselekedtél az én urammal. és

lön, minekelőtte elvégezte volna a beszédet, imé jó vala rebeka, bethuélnek leánya, a ki milkhának, az ábrahám testvérének nákhor feleségének vala fia, és pedig vedrével a vállán. a leányzó pedig felette szép ábrázatú vala; szűz, és férfi még nem ismeré őt, és aláméne a forrásra, és megtölté vedrét, és feljőve. akkor a szolgáló eleibe futamodék és monda: kérlek, adj innom nékem egy kevés vizet a te vedredből. az pedig monda: igyál uram! és sietve leereszté a vedret az ő kezére, és inni ada néki. és minekutána eleget adott néki innia, monda: a te tevéidnek is meretek, míg eleget nem isznak. és sietett és kiüríté vedrét a válúba és ismét elfuta a forrásra meríteni, és meríte mind az ő tevéinek. az ember pedig álmélkodva néz vala reá, és veszteg hallgat vala, tudni akarván: vajjon szerencsésé teszi-é az úr az ő útját, vagy nem. és lön, mikor a tevék már eleget ittak, elévön az ember egy aranyfüggőt, a melynek súlya fél siklus, és két karpereczet, a melynek súlya tíz arany. és monda: kinek a leánya vagy te? kérlek mondd meg nékem: van-é a te atyádnak házában házásra való helytünk? az pedig felele néki: bethuél leánya vagyok a milkha fiáé, a kit ő nákhornak szült. azt is monda: szalma is, abrak is bőven van minálunk, és házásra való hely is van. meghajtá azért magát az ember, és imádá az urat. és monda: áldott az úr az én uramnak ábrahámnak istene, ki nem vonta meg az ő irlalmasságát és hűségét az én uramtól. az úr vezérlett engem ez útamban az én uram atyjafiainak házához. elfuta azonközben a leányzó, és elbeszélé az ő anyja házában, a mint ezek történtek. vala pedig rebekának egy bátyja, kinek neve lábán vala. és kifutamodék lábán ahhoz az emberhez a forráshoz. mert mikor látta a függőt, és a pereczeket az ő hugának karjain, és hallotta hugának rebekának beszédét, a ki ezt mondja vala: így szóla nékem az a férfiú; akkor méne ki a férfiúhoz; és imé ez ott áll vala a tevék mellett a forrásnál. és monda: jöjj be istennek áldott embere; mit állsz ide kinn? holott én elkészítettem a házat, és a tevéknek is van hely. beméne azért a férfiú a házhoz, ő pedig lenyergelé a tevéket, és ada a tevéknek szalmát és abrakot; és vizet az ő lábai megmosására és az emberek lábainak, kik ő vele valának. és enni valót tevének eleibe, de ő monda: nem eszem, míg el nem mondom az én beszédemet. és szóla: mondd el. monda azért: én az ábrahám szolgálója vagyok. az úr pedig igen megáldotta az én uramat, úgy hogy nagygyá lett: mert adott néki juhokat, barmokat, ezüstöt, aranyat, szolgálókat, szolgálóleányokat, tevéket, szamarakat. és sára az én uramnak felesége fiat szült az én uramnak, az ő vőnségében, és annak adá mindenét, a mi je van. engem pedig megesküdtetett az én uram, mondván: ne végy feleséget az én fiamnak a kananeusok leányai közül, a kiknek földjén én lakom. hanem menj el az én atyámnak házához, és az én rokonságom közé, hogy onnan végy feleséget az én fiamnak. mikor pedig azt mondám az én uramnak: hátha nem akarna velem az a leányzó eljönni? monda nékem: az úr, a kinek én színe előtt jártam, elbocsátja az ő angyalát teveled, és szerencsésé teszi a te útadat, hogy feleséget vehess az én fiamnak az én nemzetségem közül, és az én atyám házából. csak akkor leszesz fölmentve esketésem alól, ha el-

menéndesz az én nemzetségem közé; és ha nem adják oda: ment leszesz az én esketéseim alól. mikor ma a forráshoz érkezém, mondek: uram, én uramnak, ábrahámnak istene, vajha szerencsésé tennéd az én útamat, melyen járok: ímé én e forrás mellett állok; és legyen, hogy az a hajadon, a ki kijön vizet meríteni, s a kinek azt mondom: adj innom nékem egy kevés vizet a te vedredből, és az ezt mondja nekem: te is igyál, és a te tevéidnek is meríték; az legyen a feleség, a kit az úr az én uram fiának rendelt. én még el sem végeztem vala az én szívemben a beszédet, és ímé kijő vala rebeka, vedrével a vállán, és leméne a forrásra és merite, én pedig mondek néki: adj innom kérlek. ő pedig siettét és leereszté az ő vedrét és monda: igyál, sőt a te tevéidnek is inni adok; és én ivám, s a tevéknek is inni ada. és megkérdézém őt és mondek: ki leánya vagy? ő pedig felele: bethuélnek, a nákhor fiának leánya vagyok, a kit milkha szült vala önéki. ekkor a függőt orrába, és e perczeket a karjaira tevém. meghajtván azért magamat, imádom az urat, és áldám az urat, az én uramnak ábrahámnak istenét, ki engem igaz úton vezérelt, hogy az én uram atyjafiának leányát vegyem az ő fiának feleségül. most azért, ha szeretettel és hűséggel akarok lenni az én uramhoz, mondjátok meg; ha pedig nem, adjátok tudtomra, hogy én vagy jobbra vagy balra forduljak. és felele lábán és bethuél, és mondanak: az úrtól van e dolog: nem mondhatunk neked sem jót, sem rosszat. ímé előtted van rebeka, vegyed, menj el; és legyen felesége a te urad fiának, a mint az úr elvégezte. és lön, a mint hallja vala az ábrahám szolgálja azoknak beszédét, meghajtá magát a földig az úr előtt. és hoza elő a szolga ezüst edényeket és arany edényeket és ruhákat, és ada azokat rebekának: drága ajándékokat ada az ő bátyjának is és az ő anyjának. evének azután és ivának, ő és a férfiak, a kik ő vele valának, és ott hálának. mikor pedig felkelének reggel, monda: bocsássatok el engem az én uramhoz. monda pedig a leány bátyja és anyja: maradjon velünk a leány még vagy tíz napig, azután menjen el. a szolga pedig monda nékik: ne késleljetek meg engem, holott az úr szerencsésé tette az én útamat; bocsássatok el azért engem, hogy menjek az én uramhoz mondanak akkor: hívjuk elő a leányt, és kérdjük meg őt. szólíták azért rebekát, és mondanak néki: akarsz-e elmenni e férfiúval? és monda: elmegyek. elbocsáták azért rebekát, az ő hűgokat, és az ő dajkáját, és az ábrahám szolgálját, és az ő embereit. és megáldák rebekát, és mondák néki: te mi hűgunk! szaporodjál ezerszer való ezerig, és bírja a te magod az ő ellenségeinek kapuját. és felkele rebeka és az ő szolgálóleányai, és felülének a tevékre, s követék azt a férfiút. így vevé a szolga rebekát, és elméne. izsák pedig visszajő vala a lakhai rói forrástól; és lakik vala a déli tartományban. és kiméne izsák este felé elmélkedni a mezőre, és felemelé szemeit és látá, hogy ímé tevék jönnek. rebeka is felemelé szemeit s meglátá izsákot, és leszállá a tevéről. és monda a szolgálónak: kicsoda az a férfiú, a ki a mezőn előnkbe jő? a szolga pedig monda: az én uram ő. akkor fogta a fátyolt és elfedezé magát. elbeszélé azután a szolga izsáknak mindazokat a dolgokat, a melyeket cselekedett vala. izsák pedig bevív rebekát sárának az ő anyjának sátorába. és elvevé re-

bekát és lön néki felesége és szereté őt. s megvigasztalódék izsák az ő anyja halála után.

25

ábrahám pedig ismét vön magának feleséget, kinek neve ketúráh vala. és az szülé néki zimránt, joksánt, medánt, midiánt, isbákot és suakhot. joksán pedig nemzé sébát, és dedánt. dedánnak pedig fiai valának: assurim, letúsím és leummim. s midiánnak fiai: éfah, éfer, hánok, abida és eldaah: mind ezek ketúráhnak fiai. valamije pedig ábrahámnak vala, mindazt izsáknak adta vala, az ágyasok fiainak pedig, a kik ábraháméi valának, ada ábrahám ajándékokat, és elküldé azokat az ő fia mellől, izsák mellől még éltében napkelet felé, napkeleti tartományba. s ezek ábrahám élete esztendeinek napjai, melyeket élt: száz hetvenöt esztendő. és kimülék és meghala ábrahám, jó vénségben, öregem és betelve az étellel, és takarítaték az ő népéhez. és eltemeték őt izsák és ismáel az ő fiai a makpelá barlangjában, efronnak, a khitteus czohár fiának mezejében, mely mamré átel-lenében van. abban a mezőben, melyet ábrahám a khéth fiaitól vett vala: ott temettetett el ábrahám és az ő felesége sára. lön pedig ábrahám halála után, megáldá isten az ő fiát izsákot; izsák pedig lakozék a lakhai rói forrásánál. ezek pedig ábrahám fiának ismáelnek nemzetségei, a kit az egyiptombeli hágár a sára szolgálója szült vala ábrahámnak. ezek az ismáel fiainak nevei, nevök s nemzetségök szerint: ismáelnek elsőszülötte nebjót, azután kédar, adbeél és mibszám. és misma, dúmah és massa. hadar, théma, jetúr, náfis és kedmah. ezek az ismáel fiai, és ezek azoknak nevei udvaraikban, falvaikban; tizenkét fejedelem az ő nemzetségök szerint. ezek pedig az ismáel életének esztendei: száz harminczkét esztendő. és kimülék és meghala, és takarították az ő népéhez. lakoztak pedig havilától fogva sűrűg, a mely egyiptom átel-lenében van, a merre assiriába mennek. minden atyjafiával szemben esett az ő lakása. ezek pedig izsáknak az ábrahám fiának nemzetségei: ábrahám nemzé izsákot. izsák pedig negyven esztendő s vala, a mikor feleségül vette rebekát a siriából való bethuélnek leányát, mésopotámiából, a siriából való lábánnak hűgát. és könyörge izsák az úrnak az ő feleségeért, mivelhogy magtalan vala, és az úr meghallgatá őt: és teherbe esék rebeka, az ő felesége. tusakodnak vala pedig a fiak az ő méhében. akkor monda: ha így van, miért vagyok én így? elméne azért, hogy megkérdé az urat. és monda az úr önéki: két nemzetség van a te méhedben, és két nép válik ki a te belsődből, egyik nép a másik népnél erősebb lesz, és a nagyobbik szolgá a kisebbiknek. és betelének az ő szülésének napjai, és ímé kettősök valának az ő méhében. és kijöve az első; vereses vala, mindenesztől szörös, mint egy lazsnak; azért nevezék nevét ézsauának. azután kijöve az ő atyjafia, kezével ézsau sarkába fogódzva; azért nevezék nevét jákóbnak. izsák pedig hatvan esztendő s vala, a mikor ezek születének. és felnevekedének a gyermekek, és ézsau vadászathoz értő mezei ember vala; jákób pedig szelíd ember, sátorban lakozó. szereti vala azért izsák ézsaut, mert szájaíze szerint vala a vad; rebeka pedig

szereti vala jákóbot. jákób egyszer valami főzeléket főze, és ézsau megjöven elfáradva a mezőről, monda ézsau jákóbnak: engedd, hogy ehessen a veres ételből, mert fáradt vagyok. ezért nevezék nevét edomnak. jákób pedig monda: add el hát nékem azonnal a te elsőszülöttségedet. és monda ézsau; imé én halni járok, mire való hát nékem az én elsőszülöttségem? és monda jákób: esküdjél meg hát nékem azonnal, és megesküvék néki és eladá az ő elsőszülöttségét jákóbnak. s akkor jákób ada ézsauinak kenyeret, és fött lencsét, és evék és ivék, és felkele és elméne. így veté meg ézsau az elsőszülöttséget.

26

lön pedig éhség az országban, amaz első éhség után, mely ábrahám idejében vala. elméne azért ízsák abimélekhez a filiszteusok királyához gérárba. mert megjelent vala néki az úr és ezt mondotta vala: ne menj alá egyiptomba! lakjál azon a földön, melyet mondának tenéked. tartózkodjál ezen a földön, és én veled leszek és megáldalak téged; mert tenéked és a te magodnak adom mind ezeket a földeket, hogy megerősítem az esküvést, melylyel megesküdtem ábrahámnak a te atyádnak. és megsokasítom a te magodat mint az ég csillagait, és a te magodnak adom mind ezeket a földeket: és megáldatnak a te magodban a földnek minden nemzetségei; mivelhogy hallgata ábrahám az én szavamra: és megtartotta a megtartandókat, parancsolataimat, rendeléseimet és törvényeimet. lakozék azért ízsák gérárban. és mikor annak a helynek lakosai az ő felesége felől kérdezősködének, azt mondja vala: az én húgom ő. mert fél vala azt mondani: én feleségem; gondolván: nehogy megöljenek engem e helynek lakosai rebekáért, mivelhogy szép ábrázatú ő. és lön idő multával, hogy abimélek a filiszteusok királya kitékintvén az ablakon, látá ízsákat enyelegni rebekával az ő feleségével. kiálta azért abimélek ízsáknak, és monda: imé bizony feleséged ő; hogyan mondhatad tehát: húgom ő?! és monda neki ízsák: mert azt gondolám, netalán még meg kell halnom miatta. és monda abimélek: miért méveltet ezt mi velünk? kevésbé múlt, hogy feleségeddel nem hált valaki a nép közül, és bünt hoztál volna mi reánk. parancsola azért abimélek mind az egész népnek, ezt mondván: a ki ezt az embert vagy ennek feleségét illeténdi, bizonyynyal meg kell halnia. és vete ízsák azon a földön, és lett néki abban az esztendőben száz annyia, mert megáldá őt az úr. és gyarapodék az a férfiú, és előbb-előbb megy vala a gyarapodásban, mígmen igen nagygyá lön. és vala néki apró és öreg barma és sok cseledeje, s irigykedének ezért reá a filiszteusok. és mindazokat a kútaikat, melyeket az ő atyjának szolgálai ábrahámnak az ő atyjának idejében ástak vala, behányák a filiszteusok, és betölték azokat földel. és monda abimélek ízsáknak: menj el közülünk, mert sokkal hatalmasabbá lettél nálunknál. elméne azért onnan ízsák, és gérár völgyében voná fel sátrait, és ott lakék. és ismét megásá ízsák a kútaikat, a melyeket ástak vala az ő atyjának ábrahámnak idejében, de a melyeket ábrahám holta után behánytak vala a filiszteusok, és azokkal a nevekkal nevezé

azokat, a mely neveket adott vala azoknak az ő atyja. ízsák szolgálai pedig ásnak vala a völgyben, és élő víznek forrására akadának ott. gérár pásztoraí pedig versengének ízsák pásztoraival, mondván: miénk a víz. ezért nevezé a kútnak nevét észeknek, mivelhogy czivakodtak vala ő vele. más kútat is ásnának s azon is versengének, azért annak nevét szitnának nevezé. és tovább vonula onnan és ása más kútat, a mely miatt nem versengének; azért nevezé nevét rehobótnak, és monda: immár tágas helyet szerzett az úr mindkétünk, és szaporodhatunk a földön. felméne pedig onnan beérsebéba. és megjelenék néki az úr azon éjszaka, és monda: én vagyok ábrahámnak a te atyádnak istene: ne félj, mert te veled vagyok, és megáldalak téged, és megsokasítom a te magodat ábrahámért, az én szolgáláért. oltárt építe azért ott, és segítségül hívá az úrnak nevét, s felvoná ott az ő sátorát; ízsák szolgálai pedig kútat ásnának ottan. abimélek pedig elméne ő hozzá gérárból és akhuzzáth az ő barátja, meg pikhól az ő hadvezére. és monda nékik ízsák: miért jöttetek én hozzám, holott gyűlöltök engem s elűztetek magatok közül? Ők pedig mondák: látván láttuk, hogy az úr van te veled, és mondánk: legyen esküvés mi közöttünk, köztünk és te között; és kössünk frigyet teveled, hogy minket gonosszal nem illeltsz, valamint mi sem bántottunk téged, és a mint csak jót cselekedtünk veled, és békességgel bocsátottunk el magunktól. te már az úr áldott embere vagy. akkor vendégséget szerze nékik és evének és ivának. reggel felkelvén, egymásnak megesküvének, és elbocsátá őket ízsák, és elmenének ő tőle békességgel. ugyanaz nap elővének az ízsák szolgálai, és hírt hozának néki a kút felől, melyet ástak vala; és mondának néki: találtunk vizet. s elnevezé azt sibáhnak: azokáért annak a városnak neve beérseba mind e mai napig. és mikor ézsau negyven esztendőn vala, feleségül vevé lehuidhot, a khitteus beéri leányát, és boszmátot a khitteus elon leányát. és űk valának ízsáknak és rebekának lelke keserűsége.

27

és lön, a mikor megvénhedett vala ízsák, és szemei annyira meghomályosodtak vala, hogy nem látott, szolítá a nagyobbik fiát ézsaut, és monda néki: fiam; és ez monda néki: ímhol vagyok. és monda: imé megvénhedtem; nem tudom halálom napját. most tehát vedd fel kérlek a te fegyvereidet, tegzedet és kézivedet, és menj ki a mezőre, és vadássz énnékem vadat. és csinálj nékem kedvem szerint való ételt, és hozd el nékem, hogy egyem: hogy megáldjon téged az én lelkem minekelötte meghalok. rebeka pedig meghallá, a mit ízsák az ő fiának ézsauinak monda; s a mint elméne ézsau a mezőre, hogy vadat vadásszon és hozzon: szóla rebeka jákóbnak az ő fiának mondván: imé hallám, hogy atyád szóla bátyádnak ézsauinak mondván: hozz nékem vadat, és csinálj nékem kedvem szerint való ételt, hogy egyem; és megáldjalak téged az úr előtt, minekelötte meghalok. most azért fiam, hallgass az én szavamra, a mit én parancsolok néked. menj el kérlek, a nyájhoz, és hozz nékem onnan két kecszegödölét a javából, hogy csináljak

azokból a te atyádnak kedve szerint való ételt, a mint ő szereti. te pedig beviszed atyádnak, hogy egyik, azért, hogy téged áldjon meg, minelőtté meghal. jákób pedig monda rebekának az ő anyjának: imé az én bátyám ézsau szörös ember, én pedig sima vagyok. netalán megtapogat engem az én atyám s olyan lesznek azórt, mint valami csalo, és akkor átkot és nem áldást hozok magamra. és monda néki az ő anyja: reám szálljon a te átkod fiam, csak hallgass az én szavamra, és menj és hozd el nekem. elméne azért, és elhozá, és vivé az ő anyjának; és az ő anyja ételt készíte, a mint szereti vala az ő atya. és vevé rebeka az ő nagyobbik fiának ézsauának drága ruháit, melyek ő nála otthon valának, és felöltözteté jákóbot az ő kisebbik fiát. a kecszegödöltyek bőrével pedig beborítá az ő kezeit, és nyakának simaságát. és az ételt a melyet készített vala, kenyérrrel együtt adá jákóbnak az ő fiának kezébe. és beméne az ő atyjához és monda: atyám! és azt monda: ímhol vagyok. ki vagy te fiam? monda jákób az ő atyjának: én vagyok ézsau a te elsőszülötted, aképen cselekedtem a mint parancsolád, kelj fel, kérlek, ülj le és egyél vadászatomból, hogy megáldjon engem a te lelked. és monda ízsák az ő fiának: hogy van az, hogy ily hamar találtál, fiam? és felele: mert az úr, a te istened hozta előmbé. és monda ízsák jákóbnak: jer közelebb, kérlek, hadd tapogassalak meg fiam: hogy vajjon te vagy-e az én fiam ézsau vagy nem? oda méne tehát jákób ízsákhoz az ő atyjához, a ki megtapogatván őt, monda: a szó jákób szava, de a kezek ézsau kezei. és nem ismeré meg őt, mivelhogy kezei szörösek valának, mint ézsau-nak az ő bátyjának kezei; annakokáért megáldá őt. és monda: te vagy fiam ézsau? felele: én vagyok. az pedig monda: hozd ide, hadd egym az én fiam vadászatából, hogy megáldjon téged az én lelkem; és oda vivé, és evék; bort is vive néki és ivék. akkor monda néki ízsák az ő atya: jer közelebb fiam, és csókolj meg engem. oda méne azért, és megcsókola őt: s megérezvén ruháinak szagát, megáldá őt, és monda: lám az én fiannak illatja olyan, mint a mezőnek illatja, a melyet megáldott az úr. adjon az isten tenéked az ég harmatából, és a föld kövérségéből, és gabonának és bornak bőséget. népek szolgáljanak néked és nemzetségek hajoljanak meg előtted; légy úr a te atyádfiai, és hajoljanak meg előtted a te anyádnak fiai. átkozott, a ki téged átkoz, és a ki téged áld, legyen áldott. és lön a mint elvégzé ízsák jákóbnak megáldását; és épen csakhogy kiment vala jákób az ő atyjának ízsáknak színe elől; és az ő bátyja ézsau is megjöve vadászásából. és készíte ő is ételt, s vivé az ő atya elé, és monda az ő atyjának: keljen fel az én atyám, és egyik az ő fia vadászatából, hogy áldjon meg engem a te lelked. és monda néki az ő atya ízsák: kicsoda vagy te? és monda: én vagyok a te elsőszülött fiad ézsau. akkor ízsák elrémüle igen nagy rémüléssel, és monda: ki volt hát az, a ki vadat fogott és behozá nekem, és én mindeből ettem minekelötte te megjöttél, és megáldottam őt, és áldott is leszen. a mint hallotta vala ézsau az ő atyjának beszédét, nagy és igen keserves kiáltással felkiált, és monda atyjának: áldj meg engem is atyám. ez pedig monda: a te őcséd jöve el álnoksággal, és ő vevé el a te áldásodat. az pedig monda: nem méltán hívják-

é őt jákóbnak? mert immár két ízben csalt meg engemet; elvéve elsőszülöttségemet, most pedig áldásomat vevé el. és monda: nem tartottál-e nekem is valami áldást? felele ízsák és monda ézsau-nak: imé uraddá tettem őt, és minden atyjafiát szolgálul adtam néki, gabonával is borral is őt láttam el; mit miveljek azért immár veled fiam? monda ézsau az ő atyjának: avagy csak az az egy áldásod van-e néked atyám? áldj meg engem, engem is atyám; és felemelé szavát ézsau és sír vala. felele azért ízsák az ő atya, és monda néki: imé kövér földön lesz lakásod, és részed lesz az ég harmatjából onnan felül; és fegyvered után élsz, és őcsédet szolgálod. de leszen, a mikor ellene támadsz, letöröd igáját nyakadról. gyűlöli vala azért ézsau jákóbot az áldásért, a melylyel megáldotta vala az ő atya, és monda ézsau az ő szívében: közelgetnek az én atyámért való gyásznapjai, és akkor megölöm az én őcsémet téged. mikor pedig hírül vivék rebekának, az ő nagyobbik fiának ézsau-nak beszédit, elküldé és magához hivatá az ő kisebbik fiát jákóbot, és monda néki: imé ézsau a te bátyád azzal fenyeget, hogy megöl téged. most azért fiam, hallgass az én szavamra, és kelj fel és fuss lábánhoz az én bátyámhoz hárámba, és maradj nála egy kevés ideig, míg a te bátyád haragja elmúlik; míg elfordul a te bátyád haragja te rólad, és elfelejtkezik arról a mit rajta elkövetél: akkor elküldök és haza hoztatlak téged: miért fosztatnám meg mindkettőtököt egy napon? ízsáknak pedig monda rebeka: eluntam életemet a khitteusok leányai miatt. ha jákób a khitteusok leányai közül vesz feleséget, a milyenek ezek is, ez ország leányai közül valók, minek nekem az élet?

28

előhívatá azért ízsák jákóbot, és megáldá őt, és megparancsolá néki és monda: ne végy feleséget a kananeusok leányai közül. kelj fel, menj el mésopotámiába, bethuélnek a te anyád atyjának házához, és onnan végy magadnak feleséget, lábának a te anyád bátyjának leányai közül. a mindenható isten pedig áldjon meg, szaporítson és sokasítson meg téged, hogy népek sokaságává légy; és adja néked az ábrahám áldását, tenéked, és a te magodnak te veled egybe; ne végy örökség szerint bírd a földet, melyen jövevény voltál, melyet az isten adott vala ábrahámnak. elbocsátá azért ízsák jákóbot, hogy menjen mésopotámiába lábánhoz a siriabeli bethuél fiához, rebekának, jákób és ézsau anyjának bátyjához. és látá ézsau, hogy ízsák megáldotta jákóbot, és elbocsátotta őt mésopotámiába, hogy onnan vegyen magának feleséget; és hogy mikor áldja vala, parancsola néki, és monda: ne végy feleséget a kananeusok leányai közül; és hogy jákób hallgata atya és anyja szavára, és el is ment mésopotámiába; és látá ézsau, hogy a kananeusok leányai nem tetszenek ízsáknak az ő atyjának: elméne ézsau ismételhez, és feleségül vevé még az ő feleségeihez ismételnek az ábrahám fiának leányát mahaláthot, nebajóthnak hűgát. jákób pedig kiindula beérseéből, és hárán felé tartott. és juta egy helyre, holott meghála, mivelhogy a nap lement vala: és vön egyet annak a helynek kövei közül, és feje alá tévé; és lefeküvé azon a helyen. és álmodt

láta: imé egy lajtorja vala a földön felállítva, melynek teteje az eget éri vala, és imé az istennek angyalai fel- és alájárának vala azon. és imé az úr áll vala azon és szóla: én vagyok az úr, ábrahámnak a te atyádnak istene, és izsáknak istene; ezt a földet a melyen fekszel néked adom és a te magodnak. és a te magod olyan léssen mint a földnek pora, és terjeszkedel nyugotra és keletre, északra és délre, és te benned és a te magodban áldatnak meg a föld minden nemzetségei. és imé én veled vagyok, hogy megőrizzelek téged valahova menédesz, és visszahozzalak e földre; mert el nem hagylak téged, míg be nem teljesítem a mit néked mondtam. jákób pedig fölbredvén álmából, monda: bizonyára az úr van e helyen, és én nem tudtam. megremüle annak okáért és monda: mily rettenetes ez a hely; nem egyéb ez, hanem istennek háza, és az égnek kapuja. és felkele jákób reggel, és vevé azt a követ, melyet feje alá tett vala, és oszlopul állítá fel azt, és olajat önte annak tetejére; és nevezé annak a helynek nevét bételnek, az előtt pedig lúz vala annak a városnak neve. és fogadást tön jákób, monda: ha az isten velem leéand, és megőriz engem ezen az úton, a melyen most járok, és ha ételül kenyert s öltözetül ruhát adánd nékem; és békességgel térek vissza az én atyámnak házához: akkor az úr leéand az én istenem; és ez a kö, a melyet oszlopul állítottam fel, isten háza léssen, és valamit adándasz nékem, annak tizedét néked adom.

29

jákób azután lábára kelvén, elméne a napkeletre lakók földére. és látá, hogy imé egy kút van a mezőben, és hogy ott három falka juh hever vala. mert abból a kútból itatják vala a nyájakat; de a kútnak száján nagy kö vala: mikor pedig ott valamennyi nyáj összeverődik, előgördítik a követ a kút szájáról és megitatják a juhokat s ismét helyére teszik a követ, a kút szájára. és monda nékik jákób: honnan valók vagytok atyámfiai? és mondanak: háránból valók vagyunk. és monda nékik: ismeritek-e lábánt, a nákhor fiát? s azok felelének: ismerjük. azután monda nékik: egészségben van-e? s azok mondanak: egészségben van, és az ő leánya rákhel ímhol jö a juhokkal. és monda jákób: imé még nagy fenn van a nap, nincs ideje hogy beterejlék a marhát: ittassatok meg a juhokat, és menjetek, legeltessetek. azok pedig felelének: nem tehetjük míg valamennyi nyáj össze nem verődik, és el nem gördítik a követ a kút szájáról, hogy megitathassuk a juhokat. még beszélget vala velök, mikor megérkezék rákhel az ő atyja juhaival, melyeket legeltet vala. s lön, a mint meglátá jákób rákheld, lábánnak az ő anyja bátyjának leányát, és lábánnak az ő anyja bátyjának juhait, odalépett jákób és előgördíté a követ a kút szájáról, és megitatá lábánnak az ő anyja bátyjának juhait. és megcsókolá jákób rákheld, és nagy felszóval síra. s elbeszélé jákób rákheldnek, hogy ő az ő atyjának rokona és hogy rebekának fia. ez pedig elfuta, és megmondá az ő atyjának. és lön mikor lábán jákóbna, az ő hűga fiának híret hallá, eleibe futa, megölelé és megcsókolá őt, és bevívé az ő házába, és az mindeneket elbeszélé lábánnak. és monda néki lábán: bizony én csontom

és testem vagy te! és nála lakék egy hónapig. és monda lábán jákóbna: avagy ingyen szolgálj-e engem azért, hogy atyámfia vagy? mondd meg nékem, mi legyen a béréd? vala pedig lábánnak két leánya: a nagyobbiknak neve lea, a kisebbiknek neve rákhel. leának pedig gyenge szemei valának, de rákhel szép természetű és szép tekintetű vala. megszereti vala jákób rákheld, és monda: szolgállak téged hét esztendeig rákheldért, a te kisebbik leányodért. és monda lábán: jobb néked adnom őt, hogyszem másnak adjam őt, maradj én nálam. szolgálta tehát jákób rákheldért hét esztendeig, s csak néhány napnak tetszék az neki, annyira szereti vala őt. és monda jákób lábánnak: add meg nékem az én feleségemet: mert az én időm kitelt, hadd menjek be hozzá. és begyűjté lábán annak a helynek minden népét, és szerze lakodalmat. estve pedig vevé az ő leányát leát, és bevívé hozzá, a ki béméne ő hozzá. és lábán az ő szolgálóját zilpát, szolgálólá adá az ő leányának leának. és reggelre kelvén: imé ez lea! monda azért lábánnak: mit cselekedtél én velem? avagy nem rákheldért szolgáltalak-e én téged? miért csaltál meg engem? lábán pedig monda: nem szokás nálunk, hogy a kisebbiket oda adják a nagyobbik előtt. töltsd ki ennek hetét, azután amaz is néked adjuk a szolgálatért, melylyel majd szolgálsz nálam még más hét esztendeig. jákób tehát aképen cselekedék, kitölté azt a hetet; ez pedig néki adá rákheld, az ő leányát feleségül. és adá lábán az ő leányának rákheldnek, az ő szolgálóját bilhát, hogy néki szolgálója legyen. és béméne rákheldhez is, és inkább szereté rákheld, hogyszem leát és szolgálja ő nála még más hét esztendeig. és meglátá az úr lea megvetett voltát, és megnyitá annak méhét. rákhel pedig magtalan vala. fogada azért lea az ő méhében és szüle fiat, és nevezé nevét rúbennek, mert azt mondja vala: meglátta az úr az én nyomorúságomat; most már szeretni fog engem az én férjem. azután ismét teherbe esék és szüle fiat, és monda: mivelhogy meghallotta az úr megvetett voltomat, azért adta nékem ezt is; és nevezé nevét simeonnak. és megint teherbe esék és szüle fiat, és monda: most már ragaszkodni fog hozzám az én férjem, mert három fiat szültem néki; azért nevezé nevét lévinek. és ismét teherbe esék, és fiat szüle és monda: most már hálákat adok az úrnak; azért nevezé nevét júdanak, és megszűnék a szüléstől.

30

és látá rákhel, hogy ő nem szüle jákóbna, irigykedni kezdé rákhel az ő nénjére, és monda jákóbna: adj nékem gyermekeket, mert ha nem, meghalok. felgerjede azért jákób haragja rákheld ellen, és monda: avagy isten vagyok-e én, ki megtagadta tőled a méhnek gyümölcsét. és monda ez: ímhol az én szolgálóm bilha, menj be hozzá, hogy szüljön az én térdeimen, és én is megépüljek ő általa. adá tehát néki az ő szolgálóját bilhát feleségül, és béméne ahhoz jákób. és teherbe esék bilha és szüle jákóbna fiat. és monda rákheld: itélt fölölöm az isten, és meg is hallgatta szavamat, és adott énnekem fiat: azért nevezé nevét dának. ismét fogada az ő méhében, és szüle bilha, a rákheld szolgálója más fiat is jákóbna. és monda rákheld: nagy tusakodással tusakodtam az én néném-

mel, és győztem; azért nevezé nevét naftalinak. látván pedig lea hogy ő megszűnt a szüléstől, vevé az ő szolgáját zilpát, és adá azt jákóbnak feleségül. és szüle zilpa, lea szolgálója, fiat jákóbnak. és monda lea: szerencsére! és nevezé nevét gádnak! és szüle zilpa, lea szolgálója, más fiat is jákóbnak. és monda lea: oh én boldogságom! bizony boldognak mondanak engem az asszonyok: és nevezé nevét ásernek. és kiméne rúben búzaaratáskor, és találá a mezőn mandragóra-bogyókat s vivé azokat az ő anyjának, leának. és monda rákhel leának: adj nékem kérelek a fiad mandragóra-bogyóiból. az pedig monda néki: talán keveselled, hogy elvetted tőlem az én férjemet, s a fiam mandragóra-bogyóit is elvennéd tőlem? és monda rákhel: háljon veled hát az éjjel a te fiad mandragóra-bogyóiért. mikor jákób este a mezőről jöve, eleibe méne lea, és monda: én hozzáam jöjj be, mert megvetted a fiam mandragóra-bogyóiért; és nála hála azon éjszaka. és meghallgatá isten leát, mert fogada az ő méhében és szülé jákóbnak ötödik fiat. és monda lea: megadta az isten jutalmamat, a miért szolgálomat férjemnek adtam; azért nevezé nevét izsakhárnak. és ismét fogada az ő méhében lea, és szüle hatodik fiat jákóbnak. és monda lea: megajándékozott az isten engem jó ajándékkal; most már velem lakik az én férjem, mert hat fiat szültem néki, és nevezé nevét zebulonnak. annakutána szüle leányt és nevezé nevét dinának. megemlékezek pedig az isten rákhelről; és meghallgatá őt az isten és megnyitá az ő méhét. és fogada méhében, és szüle fiat, s monda: elvévén isten az én gyalázatomat. és nevezé nevét józsefnek, mondván: adjon ehhez az úr nékem más fiat is. és lön, a mint szülte lea rákhel józsefet, monda jákób lábánnak: bocsáss el engemet, hadd menjek el az én helyembe, az én hazámba. add meg nékem az én feleségeimet és magzatimat, a kikért szolgáltalak téged, hadd menjek el, mert te tudod az én szolgálómat, a melylyel szolgáltalak téged. és monda néki lábán: vajha kedvet találtam volna szemeid előtt! úgy sejttem, hogy te éretted áldott meg engem az úr. és monda: szabj bért magadnak és én megadom. ez pedig monda: te tudod mimódon szolgáltalak téged, és hogy mivé lett nálam a te jószágod. mert a mi kevesed vala én előttem, sokra szaporodott, és megáldott az úr téged az én lábam nyomán. immár mikor tehetek valamit a magam házáért is? és monda lábán: mit adjak néked? felele jákób: ne adj nékem semmit; juhaidat ismét legeltetem és őrizem, ha nekem ezt a dolgot megteszed: nyájaidat ma mind végig járom, minden pettyegedett és tarka bárányt kiszagatok közülök, és minden fekete bárányt a juhok közül, s a tarkát és pettyegettet a kecskéik közül, s legyen ez az én bérem. s a mikor majd bérem iránt eljövendősz, mi előtted lesz, becstületességemről ez felel: a mi nem pettyegedett vagy tarka a kecskéik, s nem fekete a juhok közt, az mind lopott jószág nálam. és monda lábán: ám legyen: vajha a te beszéded szerint lenne. külön választá azért azon a napon a pettyegedett és tarka kosokat, és minden csíkos lábú és tarka kecskét, mint a melyikben valami fehérség vala, és minden feketét a juhok közül, és adá az ő fiainak keze alá. és három napi járó földet vete maga

közé és jákób közé; jákób pedig legelteti vala lábán egyéb juhait. és vön jákób zöld nyár-, mogyoró- és gesztenye-vesszőket, és meghántá azokat fehéresen csíkosra, hogy látható legyen a vesszők fehére. és a vesszőket, melyeket meghántott vala, felállítá a csatornába, az itató válúkbá, melyekre a juhok inni járnak vala, szembe a juhokkal, hogy foganjanak, mikor inni jönnek. és a juhok a vesszők előtt foganának és ellenek vala csíkos lábúakat, pettyegetteket és tarkákat. azután külön szakasztá jákób ezeket a bárányokat, és a lábán nyáját arccsal fordítá vala a csíkos lábú és fekete bárányokra; így szerze magának külön falkákat, melyeket nem ereszte a lábán juhai közé. és lön, hogy mikor a nyáj java részének vala párzási ideje, akkor jákób a vesszőket oda raká a válúba a juhok eleibe, hogy a vesszőket látva foganjanak. de mikor satnya vala a nyáj, nem rakja vala oda s ily módon lábánéi lőnek a satnyák, a java pedig jákóbé. és felette igen meggazdagodék a férfú; és vala néki sok juha, szolgálója, szolgálja, tevéje és számára.

31

és meghallá a lábán fiainak beszédét, kik ezt mondják vala: valamije volt atyánknak, mind elvette jákób; és atyánkéből szerezte mind e gazdagságot. és látá jákób a lábán orczáját, hogy imé nem olyan ő hozzá mint annakelőtte. monda pedig az úr jákóbnak: téj meg atyáid földére, a te rokonságod közé, és veled lésezek. elküldö tehát jákób, és kihivatá magához rákheld és leát a mezőre az ő nyájához. és monda nékik: látom atyátok orczáját, hogy nem olyan hozzám, mint ennekelőtte; de az én atyám istene velem volt. ti pedig tudjátok, hogy teljes erőm szerint szolgáltam atyátokat. de atyátok engem megcsalt, s tiszser is megváltoztatta béremet; mindazáltal az isten nem engedte, hogy nékem kárt tehessem. mikor azt mondotta: a pettyegettek legyenek a te béréd, a juhok mind pettyegetteket ellenek vala. ha azt mondotta: a csíkos lábúak legyenek a te béréd, a juhok mind a csíkos lábúakat ellenek vala. így vette el isten atyátok jószágát és nékem adta. mert lön a juhok foganásának idejekor, szemeimet felemelém, és látom vala álomban, hogy imé a juhokat hágó kosok csíkos lábúak, pettyegettek és tarkák. akkor monda nékem az isten angyala álomban: jákób. és felelék: imhol vagyok. és ő monda: emeld fel szemeidet és lásd, hogy a mely kosok a juhokat hágják, azok mind csíkos lábúak, pettyegettek és tarkák. mert mindazt láttam, a mit veled lábán cselekszik vala. én vagyok ama bethelnek istene, a hol emlékoszlopot kentél fel, és a hol fogadást tettél nékem. most kelj fel, menj ki e földről, és téj vissza szülőföldre. és felele rákhel és lea, és mondának néki: vajjon vagyon-e még nékünk valami részünk és örökségünk a mi atyánk házában? avagy nem úgy tartott-e minket mint idegeneket? midőn minket eladott, és értékünket is teljesen megemészttette. mert mind ez a gazdagság, melyet isten vett el a mi atyánktól, miénk és a mi fiaink. most azért valamit néked az isten mondott, azt cselekedjed. felkele tehát jákób, és feltevé gyermekeit és feleségeit a tevékre; és elvivé minden nyáját, és minden keresményét, melyet keresett vala; min-

den jószágát, melyet szerzett vala mészopotámban, hogy elmenjen az ő atyjához izsákhöz kánaán földére. lábán pedig elment vala juhait nyírni; azonközben ellopá rákhel a házi bálványokat, melyek atyjánál valának. jákób pedig meglopá a siriabeli lábának szívét, mivelhogy nem adá tudtára, hogy szökni akar. megszökök tehát mindenestől, és felkelvén, általméne a folyóvízen, és gileád hegy felé tartá. és mikor harmad napra megmondák lábának, hogy jákób elszökött; maga mellé vevén az ő rokonait, hét napi járó földig üze őket; és eléré a gileád hegyén. isten pedig megjelenék a siriabeli lábának éjjeli álomban, és monda néki: vigyázz magadra, jákób-nak se jót, se rosszat ne szólj. mikor eléré lábán jákóbot, s jákób a hegyén voná fel sátorát; lábán is a gileád hegyen voná fel az ő rokonaival egybe. és monda lábán jákób-nak: mit cselekedtél, hogy megloptad szívemet, és leányaimat fegyverrel nyert foglyokként vitted el? miért futottál el titkon, s lop-tál meg engem? miért nem jelentetted nékem, hogy elbocsátottalak volna örömmel, énekszóval, dob- és hegedűszóval? és nem engedted meg, hogy megcsokoljam fiaimat és leányaimat. ez egyszer boldondul cselekedtél. volna erőm hozzá, hogy rosszat tegyek veletek, de a ti atyátok istene tegnap éjszaka megszólította engem, ezt mondván: vigyázz magadra, jákób-nak se jót, se rosszat ne szólj. hogyha pedig immár el akartál menni, mivelhogy nagy kívánsággal kívántokztál atyád házához: miért loptad el az én isteneim? felelvén pedig jákób, monda lábának: nem féltem, mert gondolom vala, hogy talán elveszed a te leányaidat én tölem erővel. a kinél pedig megtalálod a te isteneidet, ne éljen az. atyánkfiai előtt vizsgálj meg, mid van nálam, és vidd el. mert nem tudja vala jákób, hogy rákhel lopta el azokat. beméne tehát lábán jákób sátorába, és lea sátorába, és a két szolgáló sátorába, és nem találá meg; akkor kiméne lea sátorából, és méne a rákhel sátorába. rákhel pedig vette vala a házi bálványokat, és tette vala azokat egy tevének a nyergébe, és rájuk üle; lábán pedig felhányá az egész sátorot, és nem találta vala meg azokat. akkor monda az ő atyjának: ne haragudjék az én uram, hogy fel nem kelhetek előtted, mert asszonyok baja van rajtam. keresé tehát, de nem találá a házi bálványokat. jákób pedig haragra gerjede s feddődék lábának. megszólala jákób és monda lábának: mi a vétkem, és mi a bűnöm, hogy üldözöbe vettél? bezzeg minden holmimat felhánytad, mit találtál a magad házi holmija közül valót? add elő itt az én rokonaim és a te rokonaid előtt, hogy tegyenek ítéletet köztünk között. immár húsz esztendeje vagyok nálad, juhaid és kecskéid nem vétéltek el, és nyájad kosait nem ettem meg. a mit a vad megszagattott, nem vittem hozzád, én fizettem meg azt; tölem koldveteltd a nappal lopottat, mint az éjjel lopottat is. úgy voltam hogy nappal a hőség emésztett, éjjel pedig a hideg; és az álom távol maradt szemeimtől. immár húsz esztendeje hogy háznádál vagyok; tizenegyet esztendeig szolgáltalak két leányodért, és hat esztendeig juhaidért; te pedig béremet tiszszer is megváltoztatad. ha az én atyám istene, ábrahám istene, és az izsák félelme velem nem volt volna, bizony most üresen bocsátanál el engem, de megtekintette isten az

én nyomorúságomat és kezeim munkáját, és megfeddett téged tegnap éjjel. felele pedig lábán és monda jákób-nak: a leányok én leányaim és a fiak én fiaim, és a nyáj az én nyájam, s valamit látsz mind az enyim, de mit tehettek ma ezeknek az én leányaimnak, vagy az ő magzatjaiknak, a kiket szültek? most tehát jer, kössünk szövetséget, én meg te, hogy az legyen bizonyoságu közöttem és közötted. és vön jákób egy követ, és felemelé azt emlékoszlopul. és monda jákób az ő atyjafiainak: szedjeteik követek! és gyűjténék követek, és csinálának rakást; és evének ott a rakáson. és nevezé azt lábán jegár-sahaduthának, jákób pedig nevezé gálhédnék. és mondja vala lábán: e rakás bizonyoság ma, közötttem és közötted, azért nevezék gálhédnék. és miczpának, mivelhogy monda: az úr legyen vigyázó közötttem és te közötted, a mikor egymástól elválunk. ha az én leányaimat nyomor-gatánd, és ha az én leányaimon kívül több feleséget veédesz, senki sincs ugyan velünk; de meglásd: isten a bizonyoság én közötttem és te közötted. és monda lábán jákób-nak: ímé e rakás kö és ímé ez emlékoszlop, a melyet raktam én közötttem és te közötted, bizonyoság legyen e rakás kö, és bizonyoság ez az emlékoszlop, hogy sem én nem megyek el e rakás kö mellett te hozzád, sem te nem jössz át én hozzád e rakás kö, és ez emlékoszlop mellett gonosz végre. az ábrahám istene, és a nákhor istene, és az ő atyjok istene tegyenek ítéletet köztünk: és megesküvék jákób az ő atyjának izsáknak félelmére. akkor jákób áldozatot öle ott a hegyen, és vendégségbe hívá az ő rokonait. és vendégeskedtek vala, s meghálának a hegyen. reggel pedig felkele lábán és megcsokolá fiait és leányait és megáldá őket. azután elméne lábán, és visszatére az ő helyére.

32

jákób tovább méne az ő útján, és szembe jövének vele az isten angyalai. és monda jákób mikor azokat látja vala: isten tábora ez; és nevezé annak a helynek nevét mahanaímmak. azután küldé jákób követeket maga előtt ézsauhoz az ő bátyjához, széír földébe, edóm mezőisébe, és parancsola azoknak mondván: így szóljatok az én urnaknak ézsau-nak: ezt mondia a te szolgád jákób: lábánál tartózkodtam és időztem mind ekkorig. vannak pedig nékem ökreim és szamaraim, juhaim, szolgálím és szolgálóim, azért híradásul követséget küldök az én urnához, hogy kedvet találjak szemeid előtt. és megtérénék jákóbhoz a követek, mondván: elmentünk vala a te atyádfiához ézsauhoz, és már jön is elődbe, és négyszáz férfi van vele. igen megijede jákób és féltében a népet, mely vele vala, a juhokat, a barmokat és a tevéket két sereg-re osztá. és monda: ha eljön ézsau az egyik sereg-re, és azt levágja, a hátramaradt sereg megszabadul. és monda jákób: óh én atyámnak ábrahám-nak istene, és én atyámnak izsáknak istene, jehova! ki azt mondád nékem: térj vissza hazádba, a te rokonságod közé, s jól téssz veled: kisebb vagyok minden te jótéteményednél és minden te hűségednél, a melyeket a te szolgáladdal cselekedtél; mert csak pálczámmal mentem vala által ezen a jordánon, most pedig két sereggé lettem. szabadíts meg, kérlek, en-

gem az én bátyám kezéből, ézsau kezéből; mert félek őt tőle, hogy rajtam út és levág engem, az anyát a fiakkal egybe. te pedig azt mondtad: jól tévén jól tészek te veled, és a te magodat olyanná tészem mint a tenger fővénye, mely meg nem számlálthatatik sokasága miatt. és ott hála azon éjjel: és választa ab-ból, a mi kezénél vala, ajándékok ézsáunak az ő bátyjának: kétszáz kecskét és húsz bakot; kétszáz juhot, és húsz kóst; harmincz szoptatós tevét s azok fiait; negyven tehenet, és tíz tulkot: húsz nőstény szamarat, és tíz számar vemhet. és szolgálai kezéből adá, minden nyáját külön-külön, és monda az ő szolgálainak: menjetek el én előttem, és közt hagyjatok nyáj és nyáj között. és parancsola az elsőnek, mondván: ha az én bátyám ézsau előtől és megkérdez téged, mondván: ki embere vagy? hová mégy? és kiéi ezek előtted? akkor azt mondjad: szolgálé jákóbé; ajándék az, a melyet küld az én uramnak ézsáunak, és ímé ő maga is jön utánunk. ugyanazt parancsola a másiknak, a harmadiknak, és mindazoknak, kik a nyájak után mennek vala, mondván: ilyen szóval szolgáljok ézsáunak, mikor vele találkoztok. ezt is mondjátok: ímé jákób a te szolgáló utánunk jó; mert így gondolkodik vala: megengesztelem őt az ajándékkal, mely előttem megy, és azután leszek szembe vele, talán kedves lesz személyem előtte. előlméne tehát az ajándék; ő pedig azon éjjel a seregnél hála. felkele pedig ő azon éjszaka és vevé két feleségét, két szolgálóját és tizenegy gyermekét, és általméne a jakbók révén. vevé hát azokat és átköltözteté a vízen, azután átköltözteté mindenét valamije vala. jákób pedig egyedül marada és tusakodik vala ő vele egy férfiú, egész a hajnal feljöveteleig. aki mikor látá, hogy nem vehet rajta erőt, megilleté csipőjének forgócsontját, és kiméne helyéből jákób csipőjének forgócsontja a vele való tusakodás közben. és monda: bocsáss el engem, mert feljött a hajnal. és monda jákób: nem bocsátlak el téged, míg meg nem áldasz engemet. és monda néki: mi a te neved? és ő monda: jákób. amaz pedig monda: nem jákóbnak mondatik ezután a te neved, hanem izráelnek; mert küzdöttél istennel és emberekkel, és győztél. és megkérde jákób, és monda: mondd meg, kérlek, a te nevedet. az pedig monda: ugyan miért kérde az én nevenet? és megáldá őt ott. nevezé azért jákób annak a helynek nevét peniélnek: mert látám az istent színről színre, és megszábadult az én lelkem. és a nap felkél vala rajta, amint elméne peniél mellett, ő pedig sántít vala csipőjére. azért nem eszik izráel fiai a csipő forgócsontjának ina húsát mind e mai napig, mivelhogy illetve vala jákób csipője forgócsontjának inahúsa.

33

jákób pedig felemelé szemeit és látá, hogy ímé ézsau jó vala, és négyzáz férfiú ő vele; megosztá azért a gyermekeket lea mellé, rákhel mellé, és két szolgálója mellé. és előreállítá a szolgálókat és azok gyermekeit, ezek után leát és az ő gyermekeit, rákheld pedig és józsefet leghátul. maga pedig előttök megy vala, és hetszer hajtá meg magát a földig, a míg bátyjához jutta. ézsau pedig elibe futamodék és megölelé őt, nyakába borúlá, s megcsókola őt, és sírának. és

felemelé szemeit s látá az asszonyokat és a gyermekeket, és monda: kicsodák ezek teveled? ő pedig monda: a gyermekek, kikkel isten megajándékozta a te szolgálodat. és közelitenék a szolgálók, ők és gyermekeik és meghajták magokat. elérkezék lea is az ő gyermekeivel, és meghajták magokat; utoljára érkezék józsef és rákhel, és ők is meghajták magokat. és monda ézsau: mire való ez az egész sereg, melyet előltalálék? és felele: hogy kedvet találjak az én uram szemei előtt. és monda ézsau: van nekem elég, jó öcsém, legyen tiéd, a mi a tiéd. monda pedig jákób: ne úgy, kérlek, hanem ha kedvet találtam szemeid előtt, fogadd el ajándékomat az én kezemből; mert a te orczádat úgy néztem, mintha az isten orczáját látnám, és te kegyesen fogadál engem. vedd el kérlek az én ajándékomat, melyet hoztam néked, mivelhogy az isten kegyelmesen cselekedett én velem, és mindenem van nekem. és unszola őt, és elvevé. és monda: induljunk, menjünk el, és én előtted megyek. felele néki jákób: az én uram jól tudja, hogy e gyermekek gyengék, és hogy szoptatós juhokkal és barmokkal vagyok körül, a melyeket ha csak egy napig zaklatnak is, a nyájak mind elhullanak. menjen el azért az én uram az ő szolgálója előtt, én is elballagok lassan, a jószág lépése szerint, a mely előttem van, és a gyermekek lépése szerint, míg eljutok az én uramhoz széirbe. és monda ézsau: hadd rendeljek melléd néhányat a nép közül, mely velem van. s ez monda: minek az? csak kedvet találjak az én uram szemei előtt. visszatére tehát ézsau még az nap az ő útján széir felé. jákób pedig méne szukkothba és építe magának házat, barmainak pedig hajlékokat csinálá, s azért nevezé a hely nevét szukkothnak. annakutána minden bántás nélkül méne jákób mésopotámiából jövet sekhem városába, mely vala a kanaán földén, és letelepedék a város előtt. és megvevé a mezőnek azt a részét, a hol sátorát felvonta vala, khámornak a sekhem atyjának fiaitól száz pénzen. és eltárt állta ott, és nevezé azt ily névvel: isten, izráel istene.

34

kiméne pedig dina, leának leánya, kit jákóbnak szült vala, hogy meglátogassa annak a földnek helyeit. és meglátá őt sekhem, a khiveus khámornak, az ország fejedelmének fia, és elragadá őt, és vele hála és erőszakot tesz vala rajta. és ragaszkodék az ő lelke dinához a jákób leányához, és megszereté a leányt és szívéhez szól vala a leánynak. szóla pedig sekhem khámornak az ő atyjának, mondván: vedd nekem feleségül ezt a leányt. és meghallá jákób, hogy megszeplőstette dinát, az ő leányát, fiai pedig a mezőn valóanál a barommal, azért vesztg marada jákób, míg azok megjövének. és kiméne khámor, sekhem atya jákóbhoz, hogy szóljon vele. mikor jákób fiai megjövének a mezőről és meghallák a dolgot, elkiseredének és nagyon megharaguvának azok az emberek, azért hogy ocsmányságot cselekedett izráelben, jákób leányával hálván, a minek nem kellett volna történni. és szóla nékik khámor, mondván: az én fiam sekhem, lelkéből szereti a ti leányotokat, kérlek, adjátok azt néki feleségül. és szerezetek velünk sógorságot: a ti leányaitokat adjá-

tok nekünk, és a mi leányainkat vegyétek magatoknak, és lakjatok velünk; a föld előttetek van, lakjátok, s kereskedjétek rajta és bírjátok azt. sekhem is monda a dína atyjának és az ő bátyjainak: hadd találjak kedvet előttetek, és valamit mondotok nekem, megadom. akármily nagy jegyadományt és ajándékot kívántok, megadom a mint mondjátok nekem, csak adjátok nekem a leányt feleségül. a jákób fiai pedig álnokul felelének sekhemnek és khámornak az ő atyjának, és szólának, mivelhogy megszeplősítette dinát az ő hűgokat, és mondanák nékik: nem mivelhetjük e dolgot, hogy a mi hűgunkat körülméltékedetlen férfiuinak adjuk; mert ez nekünk gyalázat volna. veletek csak úgy egyeztünk, ha hasonlóká lesztek hozzánk, hogy minden férfiú körülméltékedjék ti köztetek. így a mi leányainkat néktek adjuk, és a ti leányaitokat magunkhoz vesszük, veletek lakozunk, és egy néppé leszünk; hogyha pedig nem hallgattok reánk, hogy körülméltékjétek: felveszszük a mi leányunkat és elmegyünk. és tetszék azoknak beszéde khámornak, és sekhemnek a khámor fiának. nem is haslasztá az ifjú a dolog véghezvitelét, mivelhogy igen szereti vala a jákób leányát; néki pedig atya házanépe között mindenkinél nagyobb becsülete vala. elméne azért khámor és sekhem az ő fia az ő városuk kapujába; és szólának az ő városok férfiaival, mondván: ezek az emberek békességesek velünk, hadd lakjanak e földön, és kereskedjenek benne, mert ímé e föld elég tágas nékik; az ő leányaitak vegyük magunknak feleségül, és a mi leányainkat adjuk nékik. de csak úgy egyezzen bele e férfiak, hogy velünk lakjanak és egy néppé legyenek velünk, ha minden férfiú körülméltékedik közöttük, a miképen ők is körül vannak nemelkedve. nyájaik, jószáguk, és minden barmuk metélde nem miéink lesznek-é? csak egyeztünk meg velök, akkor velünk laknak. és engedének khámornak, és sekhemnek az ő fiának mindenek, a kik az ő városa kapuján kijárnak vala, és körülméltékedik minden férfiú, a ki az ő városa kapuján kijár vala. és lön harmadnapon, mikor ezek a seb fájdalomban valának, a jákób két fia, simeon és lévi, dinának bátyjai, fegyvert ragadának s bátran a városhoz ütének és minden férfit megölének. khámort, és az ő fiát sekhemet fegyver élére hányák, és elvivék dinát a sekhem házából és kimenének. jákób fiai a megölteknek esének és feldúlák a várost, mivelhogy megszeplősítették vala az ő hűgokat. azok juhait, barmait, szamarait, és valami a városban, és a mezőn vala, elvivék. és minden gazdagságukat, minden gyermekeiket és feleségeiket fogva vivék és elrablák, és mindent a mi a házban vala. és monda jákób simeonnak és lévinek: megháborítottatok engem, és utálatossá tettetek e föld lakosai előtt, a kananeusok és perizeusok előtt; én pedig kevesed magammal vagyok, és ha összegyűlnek ellenem, levágás, és eltörölnek engem, mind házam népével egybe. azok pedig mondanák: hát mint tisztátalan személylyel, úgy kellett-é banni a mi hűgunkkal?

35

monda pedig az isten jákóbnak: kelj fel, eredj fel bételbe és telepedjél le ott; és csinálj ott oltárt

amaz istennek, ki megjelenék néked, mikor a te bátyád ézsau előtt futsz vala. akkor monda jákób az ő házanépének, és mind azoknak, kik vele valának: hányjátok el az idegen isteneket, kik köztetek vannak, és tisztítsátok meg magatokat, és változtassátok el öltözetiteket. és keljünk fel, és menjünk fel bételbe, hogy csináljak ott oltárt annak az istennek, ki meghallgatott engem az én nyomorúságom napján, és velem volt az úton, a melyen jártam. átadák azért jákóbnak mind az idegen isteneket, kik nálok valának, és füleikből a függöket, és elásá azokat jákób a cserfa alatt, mely sekhem mellett vala. és elindulának. de istennek rettentése vala a körülők való városokon, és nem üldözék a jákób fiait. eljuta azért jákób lúzbá, mely kanaan földén van, azaz bételbe, ő maga és az egész sokaság, mely ő vele vala. és építette ott oltárt, és nevezé a helyet él-bételnek, mivelhogy ott jelent meg néki az isten, mikor az ő bátyja előtt fut vala. és meghala débóra, a rebeka dajkája, és eltemeték bételen alól egy cserfa alatt, és nevezék annak nevét allon-bákhutnak. az isten pedig ismét megjelenék jákóbnak, mikor ez jöve mésopotámiából, és megáldá őt. és monda néki az isten: a te neved jákób; de ne nevezessék többé a te neved jákóbnak, hanem izráel légyen neved. és nevezé nevét izráelnek. és monda néki az isten: én vagyok a mindenható isten, nevedekjél és sokasodjál, nép és népek sokasága legyen te töled; és királyok származzanak a te ágyékedből. és a földet, melyet adtam ábrahámnak és izsáknak, néked adom azt, utánad pedig a te magodnak adom a földet. és felméne ő töle az isten azon a helyen, a hol vele szóltott vala. jákób pedig emlékoszlopot állíta azon a helyen, a hol szóltott vele, köoszlopot; és áldozék azon italáldozattal, és önte arra olajat. és nevezé jákób a hely nevét, a hol az isten szóltott vala ő vele, bételnek. és elindulának bételből, s mikor efratától, hogy oda érjenek, már csak egy dűlőföldre valának, szüle rákhel, és nehez vala az ő szülése. s vajudása közben monda néki a bába: ne félj, mert most is fiad lesz. és mikor lelke kiméne, mert meghala, nevezé nevét benóninak, az atya pedig nevezé őt benjáminnak. és meghala rákhel, és eltemetették az efratába (azaz bethlehembe) vivő úton. és emlékoszlopot állíta jákób az ő sírja fölött. rákhel sírjának emlékoszlopa az mind e mai napig. azután tovább költözék izráel, és a héder tornyán túl voná fel sátorát. lön pedig, mikor izráel azon a földön lakozék, elméne rúben, és hála bilhával, az ő atyjának ágyásával, s meghallá izráel. valának pedig a jákób fiak tizenketten. lea fiai: jákób elsőszülötte rúben, azután simeon, lévi, júda, izsakhár és zebulon. rákhel fiai: józsef és benjámin. a rákhel szolgálójának bilhának fiai: dán és naftali. a lea szolgálójának zilpnának fiai: gád és áser. ezek a jákób fiai, a kik születtek néki mésopotámiában. és eljuta jákób izsákhhoz, az ő atyjához mamréba, kirját-arbába, azaz hebronba, a hol ábrahám és izsák tartózkodnak vala. valának pedig izsák napjai száz nyolczvan esztendő. és kimúlék izsák és meghala, és takarították az ő eleihez vén korban, bételvén az étellel; és eltemeték őt az ő fiai, ézsau és jákób.

ez ézsáunak (azaz edómnak) nemzetsége. ézsau a kananeusok leányai közül vette vala feleségeit: adát, a khitteus élonnak leányát; és oholibámát, anáhnak leányát, a ki khivveus cizbhón leánya vala. és boszmáthot, az ismáel leányát, nebjóthnak hűgát. rehuél pedig adá ézsáunak elifázt; és boszmáth szülé rehuél. oholibáma pedig szülé jehúst, jahlámot és kórét. ezek az ézsau fiai, kik születtek néki kanaán földén. és felvevé ézsau az ő feleségeit, az ő fiait, és az ő leányait, és minden házabeli lelket, minden juhait, barmait, és minden jószágát, melyet szerzett vala kanaán földén, és elméne más országba, az ő atyjafiatának jákóbnak színe elöl. mert az ő jószáguk több vala, semhogy együtt lakhattak volna, és tartózkodásuk földé nem bírja vala meg őket az ő nyájai miatt. letelepedék tehát ézsau a széir hegyén. ézsau pedig az edóm. ez ézsáunak az edomiták atyjának nemzetsége a széir hegyén. ezek ézsau fiainak nevei: elifáz, adának ézsau feleségének fia. rehuél, boszmáthnak ézsau feleségének fia. elifáznak fiai valának: thémán, omár, cze fő, gahtám és kenáz. thimna pedig elifáznak, az ézsau fiának ágyasa vala, ki elifáznak szülé amáleket. ezek adának, ézsau feleségének fiai. ezek pedig a rehuél fiai: nakhat, zerakh, sammá, mizzá. ezek valának boszmáthnak, ézsau feleségének fiai. oholibámának pedig, ézsau feleségének, anáh leányának, ki cizbhón leánya volt, ezek valának fiai, kiket szülé ézsáunak: jehus, jahlám és korakh. ezek ézsau fiainak fejedelmei: elifáznak, ézsau elsőszülöttének fia: thémán fejedelem, omár fejedelem, cze fő fejedelem, kenáz fejedelem. korakh fejedelem, gahtám fejedelem, amálek fejedelem. ezek elifáztól való fejedelmek edómnak országában: ezek adá fiai. rehuélnek pedig, az ézsau fiának fiai ezek: nakhath fejedelem, zerakh fejedelem, sammá fejedelem, mizzá fejedelem. ezek rehueltől való fejedelmek edóm országában. ezek boszmáthnak, ézsau feleségének fiai. ezek pedig oholibámának, ézsau feleségének fiai: jehus fejedelem, jahlám fejedelem, korakh fejedelem. ezek oholibámától, anáh leányától, ézsau feleségétől való fejedelmek. ezek ézsau fiai, és ezek azoknak fejedelmei; ez edóm. a horeus széirnek fiai, kik ama földön lagnak vala ezek: lótán, sóbál, cizbhón, anáh. disón, eczer, disán. ezek a horeusok fejedelmei, széirnek fiai edóm országában. lótánnak pedig fiai voltak: hóri, hémám, és lótánnak hűga, timna. sóbálnak fiai ezek: halván, mánakháth, hébál, se fő, onám. cizbhónnak pedig fiai ezek: aja és anáh, az az anáh, ki meleg forrásokat talált a pusztában, mikor atyjának cizbhónnak szamarait legelteté. anáhnak fiai ezek: disón és oholibáma anáhnak leánya. disónnak fiai ezek: hemdán, esbán, ithrán, kherán. eczernek fiai ezek: bilhán, zahaván, hakán. disánnak fiai ezek: hűcz és arán. a horeusok közül való fejedelmek pedig ezek: lótán fejedelem, sóbál fejedelem, cizbhón fejedelem, anáh fejedelem. disón fejedelem, eczer fejedelem, disán fejedelem. ezek a horeusok közül való fejedelmek az ő fejedelemségök szerint, széir tartományában. ezek pedig a királyok, kik uralkodtak edóm földén minkeelőtte izráel fiai között király uralkodott volna. király vala edómban bela, behor fia,

s az ő városának neve dínhába vala. és meghala bela, uralkodék helyette jóbáb, zerakh fia, ki boczrából való volt. és meghala jóbáb, és uralkodék helyette témán földéből való khusám. és meghala khusám és uralkodék helyette hadád, a bédád fia, a ki megveré a midianitákat a moáb mezején; az ő városának neve pdig hávit vala. és meghala hadád és uralkodék helyette a maszekából való szamlá. és meghala szamlá és uralkodék helyette saul, a folyóvíz mellett való rékbohóthból. és meghala saul és uralkodék helyette báhál-khanán, akhbór fia. és meghala báhál-khanán, akhbór fia, és uralkodék helyette hadár; és az ő városának neve pahu, az ő feleségének pedig neve mehetábéel, a ki mézaháb leányának matrédnak leánya vala. ezek pedig az ézsau nemzetségéből való fejedelmek nevei, az ő családjok, helyök és nevék szerint: timná fejedelem, halvá fejedelem, jetéth fejedelem. oholibámá fejedelem, éla fejedelem, pinon fejedelem. kenáz fejedelem, thémán fejedelem, mibczár fejedelem. magdiél fejedelem, hirám fejedelem. ezek edóm fejedelmei az ő lakások szerint, az ő örökségök földén. ézsau az edomiták atya.

37

jákób pedig lakozék az ő atya bujdosásának földén, kanaán földén. ezek a jákób nemzetségének dolgai: józsef tizenhét esztendőn korában az ő bátyjaival együtt juhokat őriz vala, bojtár vala bilhának és zilpának az ő atya feleségeinek fiai mellett, és józsef rossz híreket hord vala felőlük az ő atyjuknak. izráel pedig minden fiánál inkább szereti vala józsefet, mivelhogy vén korában nemzette vala őt; és czipra ruhát csináltat vala néki. mikor pedig láták az ő bátyjai, hogy atyjuk minden testvére közt őt szereti legjobban, meggyűlölök vala, és jó szót sem bírnak vala hozzá szólni. és álmodék józsef és elbeszélé az ő bátyjainak: és azok annál inkább gyűlölök vala őt. mert monda néki: hallgassátok meg, kérlek, ezt az álmod, melyet álmodtam. ímé kévéket kötünk vala a mezőben, és ímé az én kévém felkele és feláll; a ti kévéitek pedig körülállanak, és az én kévéim előtt meghajolnak vala. és mondanak néki az ő bátyjai: avagy király akarsz-e lenni felettünk? vagy uralkodni akarsz-e rajtunk? s annál is inkább gyűlölök vala őt álmaért és beszédéért. más álmod is álmodék, és elbeszélé azt az ő bátyjainak, mondván: ímé megint álmodtál; ímé a nap és a hold, és tizenegy csillag meghajol vala én előtt. s elbeszélé atyjának és bátyjainak, és az ő atya megdorgálá őt, mondván néki: micsoda álom az a melyet álmodtál? avagy elmegyünk-e, én és a te anyád és atyádfiai, hogy meghajtsuk magunkat te előtt földig? irigykednek vala azért reá az ő bátyjai; az ő atya pedig elméjében tartja vala e dolgot. mikor pedig az ő bátyjai elmenének sikhembe, hogy az ő atyjok juhait őrizzék; monda izráel józsefnek: a te bátyáid avagy nem sikhemben legeltetnek-e? jöszte, és én hozzájok küledek téged. ő pedig monda: imhol vagyok. és monda néki: menj el, nézd meg, hogy s mint vagynak a te bátyáid és a juhok, s hozz hírt nékem. elküldé tehát őt hebron völgyéből, és méne sikhembe. előtalálá pedig őt egy ember, mikor a mezőben bolyong vala, és megkérde őt az az em-

ber, mondván: mit keressz? és monda: az én bátyáimat keresem, kérlek, mondd meg nekem, hol legeltetnek? és monda az ember: elmentek innen, mert hallám, hogy mondák: menjünk dóthánba. elméne azért jőzsef az ő bátyjai után, és megtalálá őket dóthánban. mikor távolról megláták, minekelőtte közel ért volna hozzájuk, összebeszélének, hogy megölük. és szólnak egymás között: ímhol jő az álomlátó! most hát jertek öljük meg őt, és vessük őt valamelyik kútba; és azt mondjuk, hogy fenevad ette meg, és meglátjuk, mi lesz az ő álmaiból. meghallá pedig rúben és megmenté őt kezökből, és monda: ne üssük őt agyon. és monda nékik rúben: ne ontsatok vért, vessétek őt ebbe a kútba, a mely itt a pusztában van, de kezet ne vessetek reá. azért, hogy megszabadítsa őt kezökből, hogy visszavigye atyjához. és lön, a mint oda ére jőzsef az ő bátyjaihoz, letépték jőzsefrel az ő felső ruháját, a cizfra ruhát, mely rajta vala, és megragadák őt és beleveté a kútba; a kút pedig türes vala, nem vala víz benne. azután leülének kenyerezni, és felemelék szemeiket, és láták, hogy ímé egy ismélita karaván jő vala gileádból, és azoknak tevéi visznek vala fűszerszámot, balzsamot és mirhát, menvén, hogy alávigyék egyiptomba. és monda júda az ő atyjafiainak: mi haszna, ha megöljük a mi atyánkfiát, és eltitkoljuk az ő vért? jertek adjuk el őt az ismélitáknak, és ne tegyük ré kezünkert, mert atyánkfia, vérünköl való ő. és hallgatának rá az ő atyjafiai. és menének arra miániita kereskedő férfiak, és kivonák és felhozák jőzsefet a kútból, és eladák jőzsefet az ismélitáknak húsz ezüstpénzen: azok pedig elvivék jőzsefet egyiptomba. és visszatére rúben a kúthoz, és ímé jőzsef nem vala a kútban, és megszagattá ruháit. és megtére az ő atyjafiaihoz, és monda: nincsen gyermek, és én, merre menjek én? akkor vevék a jőzsef felső ruháját, és leölének egy kecskebakot, és belemárták a felső ruhát a vérbe. és elküldék a cizfra ruhát, és elvivék atyijkhoz és mondának: ezt találuk, ismerd meg, fiad ruhája-é, vagy nem? és megismeré azt, és monda: fiam felső ruhája ez, fenevad ette meg őt, bizony szélyszaggatta jőzsefet. és megszagattá jákób ruháit, és zsákba öltözék és gyászolá az ő fiát sokáig. felkelének pedig minden ő fiai, és minden ő leányai, hogy vigasztalják őt, de nem akara vigasztalódni, hanem monda: sírva megyek fiamhoz a sírba; és siratá őt az atya. a miániiták pedig eladák őt egyiptomba pótfiárnak, a faraó főemberének, a testörök főhadnagyának.

38

és lön abban az időben, hogy júda elméne az ő atyjafiaitól, és betére egy adullámbeli férfiúhoz, kinek neve khira vala. és meglátá ott júda és súa h nevű kanaánbeli férfiúnak leányát, és elvevé azt, és beméne hozzá. és az fogada méhében és szüle fiat, és nevezé nevét hérnek. és ismét fogada méhében, s fiat szüle, és nevezé nevét ónának. még egyszer szüle fiat, és nevezé nevét sélának, és mikor azt szülé, khezibben vala. és vön júda az ő elsőszülött fiának hérnek feleséget, ennek neve thámár vala. de hér, júdának elsőszülött fia gonosz vala az úr szemei előtt, és megölé őt az úr. és monda júda ónának: eredj be a te bátyád feleségéhez, és vedd feleségül mint sógor, és tá-

maszsz magot bátyádnak. ónán pedig tudja vala, hogy a magzat nem lesz az övé, azért valamikor az ő bátyja feleségéhez bemegy vala, földre vesztegeti vala el a magot, hogy bátyjának magot ne támaszszon. és gonosszágnak tetszék az úr szemei előtt, a mit cselekszik vala, annakokáért megölé őt is. és monda júda thámárnak, az ő menyének: maradj özvegyen addig a te atyád házában, míg az én fiam sála felnevekedik. mert így gondolkodik vala: netalán ez is meghal, mint az ő bátyjai. elméne azért thámár, és marada az ő atya házában. sok idő múlva meghala súa leánya, a júda felesége. júda pedig megvigasztalódék és elméne az ő juhainak nyíróihez, barátjával az adullámbeli khirával, thimnába. hírül adák pedig thámárnak mondván: ím a te ipad thimnába megy juhainak nyírésére. leveté azért magáról özvegyi ruháját, elfátyolozá és beburkolá magát, és leüle enajim kapujába, mely a thimnába vezető úton van; mert látja vala, hogy felnevekedék sála, és még sem adák őt annak feleségül. meglátá pedig őt júda, és tisztátalan személynek gondola, mivelhogy befedezte vala orcáját. és hozzá tére az útra és monda: engedd meg kérlek, hogy menjek be te hozzád, mert nem tudja vala, hogy az ő menyé az. ez pedig monda: mit adsz nekem ha bejössz hozzám? és felele: küldök néked az én nyájamból egy kecskefiat. és az monda: adsz-e zálogot, míg megküldöd? és monda: micsoda zálogot adjak néked? és monda: gyűrűdet, gyűrűd zsinórját és pálczádat, mely kezdedben van. oda adá azért néki, és beméne hozzá, és teherbe ejté. azután felkele és elméne, és leveté magáról a fányolt; és felvevé az ő özvegyi ruháját. és megküldé júda a kecskefiat az ő adullámbeli barátjától, hogy visszavegye a zálogot az asszonytól, de nem találá azt. és megkérde a helység férfiai, mondván: hol van az a felavatott parázna nő, a ki enajim mellett az útfélen vala? és azok mondának: nem volt erre felavatott parázna nő. visszatére tehát júdához, és monda: nem találám azt meg, a helység lakosai is azt mondák: nem volt erre felavatott parázna nő. és monda júda: tartsa magának, hogy csúffá ne legyünk; ímé én megküldöttem volt ezt a kecskefiat, te pedig nem találád meg őt. és lön mintegy három hónap múlva, jelenték júdának, mondván: thámár a te menyed paráználkodott, és ímé terhes is a paráznaság miatt. és monda júda: vigyék ki őt, és égettesék meg. mikor pedig kivitették, elküldé az ő ipához, mondván: attól a férfiútól vagyok terhes, a kiei ezek. és monda: ismerd meg, kérlek, kiei e gyűrű, e zsinór, és e pálcza. és megismeré júda és monda: igazabb ő nálamnál, mert bizony nem adám őt az én fiamnak sélának; de nem ismeré őt júda többé. és lön az ő szülésének idején, ímé kettősök valának az ő méhében. és lön, hogy szülése közben az egyik kinyújtá kezét, és fogá a bába és a veres fonalat kőte reá, mondván: ez jött ki először. de lön, hogy a mikor visszavoná kezét, ímé az ő testvére jöve ki. és monda a bába: hogy törtél te magadnak rést? azért nevezé nevét pérecznek. és után kijöve az ő testvére kinek veres fonál vala kezén; és nevezé nevét zerákhnak.

józsef pedig aláviteték egyiptomba és megvevé őt az ismáelitáktól, kik őt oda vitték vala, egy egyiptomi ember pótfífar, a farao főembere, a testőrök főhadnagya. és az úr józseffel vala, és szerencsés ember vala és az ő egyiptomi urának házában vala. látá pedig az ő ura, hogy az úr van ő vele, és hogy valamit cselekszik, az úr mindent szerencséssé tesz az ő kezében: kedvessé lön azért józsef az ő ura előtt, és szolgál vala néki; és háza felvigyázójává tevé, és mindenét, a mije vala, kezére bízá. és lön az időtől fogva, hogy házának és a mije volt, mindenének gondviselőjévé tevé, megáldá az úr az egyiptomi embernek házát józsefért; és az úr áldása vala mindenben, a mije csak volt a házban és a mezőn. mindent azért valamije vala józsef kezére bízta; semmire sem vala gondja mellette, hanem ha az ételre, melyet megesszik vala. józsef pedig szép termetű és szép arcú vala. és lön ezek után, hogy az ő urának felesége józsefekre veté szemeit, és monda: hálj velem. ő azonban vonakodék s monda az ő ura feleségének: imé az én uramnak én mellettem semmi gondja nincs az ő háza dolgaira, és a mije van, mindenét az én kezemre bízta. senki sincs nálamnál nagyobb az ő házában; és tőlem semmit sem tiltott meg, hanem csak téged, mivelhogy te felesége vagy; hogy követhetném hát el ezt a nagy gonoszságot és hogyan vétkezném az isten ellen? és lön, hogy az asszony mindennap azt mondogatá józsefnek, de ő nem hallgata reá, hogy vele háljon és vele egyesüljön. lön azért egy napon, hogy valami dolgát végezni a házba beméne, és a háznép közül senki sem vala ott benn a házban, és megragadá őt ruhájánál fogva, mondván: hálj velem. ő pedig ott hagyá a ruháját az asszony kezében és elfuta és kiméne. és mikor látja vala az asszony, hogy az a maga ruháját az ő kezében hagyta, és kifutott: összehívá a háznépet és szóla hozzájuk, mondván: lássátok, héber embert hozott hozzánk, hogy megcsúfoljon bennünket. bejött hozzám, hogy velem háljon, s én fenszóval kiálték. és lön, a mint hallja vala, hogy fenszóval kezdék kiáltani, ruháját nálam hagyá és elfuta és kiméne. megtartá azért az ő ruháját magánál, míg az ő ura haza jöve. s ilyen szókkal szóla hozzá, mondván: bejöve hozzám a héber szolga, a kit ide hoztál, hogy szegényt hozzon reám. és mikor fenszóval kezdetem kiáltani, ruháját nálam hagyá és kifuta. és lön, a mint hallja az ő ura az ő feleségének beszédeit, melyeket néki beszélt, mondván: ilyesmiket tett velem a te szolgád; haragra gerjedé. vevé azért józsefet az ő ura és veté őt a tömlőcbe, melyben a király foglyai valának fogva, és ott vala a tömlőczen. de az úr józseffel vala, és kiterjeszté reá az ő kegyelmességét és kedvessé tevé őt a tömlőcztartó előtt. és a tömlőcztartó mind azokat a foglyokat, kik a tömlőczen valának, józsef kezébe adá, úgyhogy a mi ott történik vala, minden ő általa történék. és semmi gondja nem vala a tömlőcztartónak azokra, melyek keze alatt valának, mivelhogy az úr vala józseffel, és valamit cselekszik vala, az úr szerencséssé teszi vala.

és lön ezeketán, hogy az egyiptomi király pohárnoka és sütőmestere vétkezének az ő urok ellen, az egyiptomi király ellen. megharaguvék azért a farao az ő két főemberére, a főpohárnokra, és a főszütőmesterre. és fogságba vetteté azokat a testőrök főhadnagjának házában levő tömlőcbe, arra a helyre, ahol fogva vala józsef. a testőrök főhadnagya pedig józsefet rendelé melléjük és szolgálá nékik. és jó ideig valának fogságban. és az egyiptomi király pohárnoka és sütőmestere, a kik a tömlőczen fogva valának, látának álmot mindketten; mindegyik külön álmot, azon egy éjjel, mindgyik az ő álmának értelme szerint. és beméne hozzájuk józsef reggel, látá, hogy imé bánkódnak vala. és megkérdé a farao főembereit, a kik az ő ura házában vele együtt fogva valának, mondván: miért oly komor ma a ti orcázotok? és mondanék néki: álmot láttunk és nincsen a ki megfejtse azt. és monda nékik józsef: a megfejtés nem isten dolga-e? mondjátok el, kérlek, nékem. elbeszélé azért a főpohárnok az ő álmát józsefnek, és monda néki: álmodban imé egy szőlőtő vala előttem; és a szőlőtőn három szál vessző vala, s alighogy bimbózóék, virágozóék, és gerézdjei megérlelék a szőlőszemeket. a farao pohara pedig az én kezemben vala, és én vevém a szőlőszemeket és facsarám a farao poharába, és adom vala a poharat a farao kezébe. és monda néki józsef: ez annak a megfejtése: a három vesszőszál, három nap. harmadnap múlva a farao felmagasztalja a te fejedet, és visszahelyez téged hivatalodba, és adod a farao kezébe az ő poharát, az elébbi tisztéd szerint, mikor az ő pohárnokja válál. csakhogy azután megemlékezzél rólam, mikor néked jól lesz dolgod, és a cselkedjél, kérlek, irgalmasságot velem, emlékezzél meg rólam a farao előtt és szabadsít meg engem e házból. mert lopva hoztak el engem a héberék földéről, és itt sem cselekedtem semmit, hogy tömlőcbe vessenek. és látá a főszütőmester, hogy jól magyaráz vala és monda józsefnek: álmodtam én is, hogy imé három kosár kalács vala fejemben. a felső kosárban pedig valának a faraónak mindenféle süteményei, és a madarak eszik vala azokat a kosárból, az én fejemről. és felele józsef és monda: ez annak a magyarázatja: a három kosár, három nap. harmadnap múlva fejedet véteti a farao és fára akasztat fel téged, és a madarak leeszik rólad húsoadat. s lön harmadnapon a farao születése napja, és vendégséget szerze minden ő szolgálóinak, s akkor a főpohárnokot és a főszütőmentest is fölvevé szolgálói közé. és a főpohárnokot visszahelyezé pohárnokságába, és nyújtotta a poharat a farao kezébe. a főszütőmentest pedig felakasztatá; a miképen magyarázta vala nékik józsef. és nem emlékezék meg a főpohárnok jóságról, hanem elfelejtkezék róla.

41

lön pedig két esztendő múlván, hogy a farao álmod látá, s imé áll vala a folyóvíz mellett. és imé a folyóvízből hét szép és kövér tehén jő vala ki, és legel vala a nádasban. s imé azok után más hét tehén jő vala ki a folyóvízből, rútak és ösztövérek, és oda állának vala ama tehének mellé a folyóvíz partján. és

elnyelék a rút és ösztövére tehenek a hét szép és kövér tehenet; és felskerene a faraó. és elaluvék és másodszor is álmod látta, és imé hét gabonafej nevededik vala egy száron, mind teljes és szép. és imé azok után hét vékony s keleti széltől kiszáradt gabonafej nevededik vala. és elnyelék a vékony gabonafejek a hét kövér és teljes gabonafejet. és felskerene a faraó, és imé álom vala. reggelre kelvén, nyugtalanzkodék lelkében, elküldé azért és egybehivatá egyiptom minden jövendőmondóját, és minden bölcsét és elbeszélő néki a faraó az ő álmát, de senki sem vala, ki azokat megmagyarázta volna a faraónak. szóla azért a főpohárnok a faraónak, mondván: az én bűneimről emlékezem e napon. a faraó megharagudt vala az ő szolgálaira, és fogságba vettetett vala engem a testőrök főhadnagyának házába, engem és a főszűtő mestert. és álmod látánk egy éjjel, én is, az is; mindegyikünk a maga álmának értelme szerint álmoda. és vala velünk ott egy héber ifjú, a testőrök főhadnagyának szolgálja; elbeszéltük vala néki, és ő megfejté nekünk a mi álmainkat; mindegyikünknek az ő álma szerint fejté meg. és lön, hogy a miképen megfejté nekünk, úgy lön: engem visszahelyezé hivatalomba, amaz pedig felakasztatá. elküldé azért a faraó és hivatá józsefet, és hamarsággal kihozák őt a tömlőczből, és megborotválkozték, ruhát vala és a faraóhoz méné. és monda a faraó józsefnek: álmod láttam és nincs a ki megmagyarázza azt: én pedig azt hallottam rólad beszélni, hogy ha meghallod az álmod, meg is magyarázod azt. és felele józsef a faraónak, mondván: nem én, isten jelenti meg, a mi a faraónak javára van. monda azért a faraó józsefnek: álomban imé állok vala a folyóvíz partján. és imé a folyóvízből hét kövér és szép tehén jó vala ki, és legel vala a nádasban. s imé azok után más hét tehén jó vala ki, nagyon ösztövérek, rútak és hitványak; egész egyiptom földén nem láttam azokhoz hitványságra hasonlókat. és elnyelék az ösztövére és rút tehenek, az elébbi hét kövér tehenet. és azok gyomrukban valának, de nem tetszik vala meg, hogy gyomrukban volnának, mert külsejük oly rút vala, mint az előtt. és felskerenék. és láttam álomban, és imé hét gabonafej nevededik vala egy száron, mind teljes és szép. és imé hét összeaszott, vékony, keleti széltől kiszáradt gabonafej nevededik vala azok után, és elnyelék a vékony gabonafejek a hét szép gabonafejet. és elmondám az írástudóknak, de senki sincs, a ki megmagyarázza nekem. és monda józsef a faraónak: a faraó álma egy és ugyanaz; a mit isten cselekedni akar, azt jelentette meg a faraónak. a hét szép tehén, hét esztendő, a hét szép gabonafej az is hét esztendő; az álom egy és ugyanaz. a hét ösztövére és rút tehén pedig, melyek amazok után jöttek ki, az is hét esztendő, és a hét vékony, keleti széltől kiszáradt gabonafej, az az éhségnek hét esztendeje. ez az a mit mondanék a faraónak, hogy a mit isten cselekedni akar, megmutatta a faraónak. imé hét esztendő jó, és nagy bőség lesz egész egyiptomban. azok után pedig következik az éhség hét esztendeje, s minden bőséget elfelejtének egyiptom földén, és megemészti az éhség a földet. és nem ismerzik meg az elébbi bőség e földön az utána következő éhség miatt, mert igen nagy lesz. hogy pedig a faraó álma kettős, kétszeres

vala, onnan van, mert istennél elvégezett dolog ez, és siet az isten azt véghez vinni. most azért szemeljen ki a faraó egy értelmes és bölcs férfit, és tegye egyiptom földén gondviselővé. cselekedje ezt a faraó és rendeljen tisztartókat az országnak, és szedjen ötödöt egyiptom földén a hét bő esztendőben. és takarítsák be a következő jó esztendő minden termését, és gyűjtsenek gabonát a faraó keze alá, élelmül a városokban, és tartsák meg, és legyen az élelem tartalékban az ország számára az éhség hét esztendejére, melyek elkövetkeznek egyiptom földrére, hogy el ne vesszen e föld az éhség miatt. és tetszék e beszéd a faraónak és minden ő szolgáinak. monda azért a faraó az ő szolgáinak: találhatnánk-e ehhez hasonló férfit, a kiben az isten lelke van? és monda a faraó józsefnek: mivelhogy isten mind ezeket néked jelentette meg, nincs hozzád fogható értelmes és bölcs ember. te légy az én házamon főgondviselő, és minden népem a te szavadra hallgasson, csak a királyiszék tesz engem nálad nagyobbá. monda továbbá a faraó józsefnek: imé fejedelemséggé tettelek az egész egyiptom földén. és levele a faraó a maga gyűrűjét kezéről, és adá azt józsef kezére; és felöltözteté őt drága gyolcs ruhába, és aranylánczot tön az ő nyakába. és meghordoztatá őt az ő második szekeren, és kiáltják ma elötte: térdet hajtsatok! így tévé őt fejedelemséggé az egész egyiptom földén. és monda a faraó józsefnek: én vagyok a faraó, de te nálad nélkül senki se kezét, se lábát fel ne emelhesse egész egyiptom földén. és nevezé a faraó józsef nevét czafe-ná-pahneákhnak, és adá néki feleségül aszenáthot, potiférának on papjának leányát. és kiméne józsef egyiptom földrére. józsef pedig harmincz esztendő vala, mikor a faraó előtt, az egyiptomi király előtt állá. kiméne tehát józsef a faraó elől, és bejárá az egész egyiptom földét. és a föld a hét bő esztendő alatt tele marokkal ontá a termést. és összegyűjté a hét esztendőnek minden eleségét, mely vala egyiptom földén, és a városokba takarítá az élelmet, minden városba a körülte levő határ élelmet takarítá be. és felhalmozá józsef a gabonát, mint a tenger fővénye, igen sokat, annyira, hogy megszűntek azt számba venni, mivelhogy száma nem vala. józsefnek pedig születék két fia az éhség esztendejének eljötté előtt, kiket szüle néki aszenáth, potiférának az on papjának leánya. és nevezé józsef az elsőszülöttnek nevét manassénak: mert úgymond, elfelejteté én velem isten minden én vesződségemet, és az én atyámnak egész házat. a másodiknak nevét pedig nevezé efrainnak: mivel, úgymond, megszorított engem isten az én nyomorúságomnak földén. eltele tehát a bőség hét esztendeje, a mely vala egyiptomnak földjén. és elkezdődék az éhség hét esztendeje, mint megmondotta vala józsef; és lön éhség minden országban; de egyiptom földén mindenütt vala kenyér. de megéhezék egész egyiptom földé is, és kenyérért kiált vala a nép a faraóhoz. - monda pedig a faraó mind az egyiptombelieknek: menjetek józsefhez, és a mit mond néktek, azt műveljétek. és az éhség mind az egész földön vala. akkor mind megnyitá józsef a gabonás házakat, és árulja vala az egyiptombelieknek; mert nagybodlik vala az éhség egyiptom földén. és mind az egész föld egyiptomba megy vala józsefhez

gabonát venni; mert nagy vala az éhség az egész földön.

42

és látá jákób, hogy van gabona egyiptomban és monda jákób az ő fiainak: mit néztek egymásra? és monda: ímé hallom hogy egyiptomban van gabona; menjetek le oda, és vegyetek onnan nekünk gabonát, hogy éljünk, és ne haljunk meg. leméne azért józsef tíz bátyja egyiptomba gabonát venni. de benjámint a józsef öcsécsét nem bocsátá el jákób az ő bátyjaival; mert monda: netalán veszedelem érhetné. elmenének tehát izráel fiai gabonát venni az oda menőkkel együtt, mert éhség vala kanaán földén. józsef pedig az ország kormányzója vala, és ő árulja vala a gabonát a föld minden népének. eljutának azért a józsef bátyjai, és arcczal a földre borúlának ő előtte. amint meglátá józsef az ő bátyjait, megismeré őket, de idegennek mutatá magát hozzájuk, és kemény beszédekkel szóla nékik, mondván: honnan jöttetek? azok pedig mondanak: kanaán földéről jöttünk eleséget venni. megismeré pedig józsef az ő bátyjai, de azok nem ismerék meg őt. és megemlékezék józsef az álmokról, a melyeket azok felől álmodott vala. és monda nékik: kémeek vagytok ti, kik azért jöttetek, hogy az ország védtelen részeit meglássátok. és mondanak néki: nem uram, hanem eleséget venni jötték a te szolgálid. mi mindnyájan egy ember fiai vagyunk: igaz emberek vagyunk. soha nem voltak kémeek a te szolgálid. ismét monda: nem úgy van, hanem azért jöttetek, hogy az ország védtelen részeit meglássátok. amazok mondanak: mi, te szolgálid, tizenketten vagyunk testvérek, egy embernek fiai, kanaán földén; és ímé legkisebbikünk most atyánknál van, egyikünk pedig sincsen meg. józsef pedig monda nékik: úgy van a mint néktek mondám: kémeek vagytok. ezzel lesztek próbára téve: úgy éljen a faraó, hogy ki nem mentek innen, míg ide nem jö a ti legkisebbik atyátokfia. küldjetekek el közületek egyet, hogy hozza ide testvéreteket; ti pedig fogva lesztek. így lesz próbára téve beszédeitek, hogy igaz járatban vagytok-e vagy nem? úgy éljen a faraó, hogy ti kémeek vagytok. annakokáért fogságban tartá őket harmadnapig. harmadnap pedig monda nékik józsef: ezt cselekedjétek, hogy éljétek; az istent én is félem. ha igaz emberek vagytok, maradjon fogva egyik testvéreket a ti tömlöczötökben, ti pedig menjetek el, vigyetek gabonát házaitek szükségére. legkisebbik atyátokfiát pedig hozzátok én hozzám, akkor igazolva lesznek beszédeitek és nem haltok meg. és aképen cselekedének. és mondanak egymásnak: bizony vétkezünk mi a mi atyánkfia ellen, a kinek láttuk lelki szorongását, mikor nekünk könyörög vala, de hallgattunk reá; azért következett reánk ez a nyomorúság. rúben pedig felele nékik, mondván: avagy nem mondtam-é néktek, hogy ne vétkezzetek a gyermek ellen, de ti nem hallgattatok reám. és ímé vérét is keresik rajtunk! és nem tudják vala ok, hogy józsef érti őket, mert tolmács vala közöttük. és elfordula tőlük és síra: azután hozzájuk fordula és szóla nékik, és visszatartá közülök simeont, és szemök láttára megköötözteté őt. és paranc-

sola józsef, hogy töltsék meg edényeiket gabonával, és tegyék vissza pénzöket mindeniknek az ő zsákjába, és hogy adjanak nékik enni valót az útra; és így cselekedének velök. és felveték gabonájokat szamaraikra és elmenének onnan. és egyik kioldá zsákját, hogy abrakot adjon a szamarának a szálláson és meglátá az ő pénzét, hogy ímé zsákja szájában van az. és monda az ő atyjafiainak: visszatették az én pénzemet, és ímé a zsákomban van. akkor megrettene szívök, és remegve mondanak egymásnak: micsoda ez, a mit isten cselekedett velünk? és eljutának atyjakhoz jákóbhoz kanaán földére és mindazt elbeszélék néki a mi velök történt vala, mondván: az a férfiú, annak a földnek ura, keményen szóla nekünk, és úgy bánt velünk, mintha az országot kémleltük volna. és mondának néki: igaz emberek vagyunk, soha nem voltunk mi kémeek. tizenketten vagyunk atyafiak, a mi atyánknak fiai, egyikünk nincs meg, legkisebbikünk pedig most atyánknál van kanaán földén. és monda nekünk az a férfiú, annak a földnek ura: erről ismerem meg, hogy igaz emberek vagytok: egyik atyátokfiát hagyjátok nálam, a házaitek szükségére valót vigyétek, és menjetek el; és hozzátok hozzám a ti legkisebbik atyátokfiát, akkor megtudom, hogy nem vagytok kémeek, hanem igaz emberek; akkor visszaadom néktek a ti atyátokfiát, és ebben az országban kereskedhettek. és lön a mint zsákjaikat kiüresíték, ímé az ő csomó pénze mindeniknek zsákjában vala. a mint látták az ő csomó pénzeiket ok és az ő atyjok, megfélemlének. és monda nékik az ő atyjok jákób: megfosztotok engem gyermekeimtől; józsef nincsen, simeon sincsen. benjámint is elviszitek? mindez engem ér! akkor szóla rúben az ő atyjának, mondván: az én két fiamat öld meg, ha meg nem hozom őt néked. bízd az én kezemre őt, és én visszahozom néked. az pedig monda: nem megy le oda az én fiam ti veletek, mert az ő bátyja megholt és ő maga maradt meg; ha veszedelem érné őt az úton, a melyen elmentek, ősz fejemet búba borítva bocsátanátok le a koporsóba.

43

az éhség pedig elhatalmazott vala az országon. és lön mikor fogytán vala az eleség, melyet egyiptomból hoztak vala, monda nékik az ő atyjok: menjetek el ismét, vegyetek nekünk egy kevés eleséget. és felele néki júda, mondván: erősen fogadkozik az a férfiú, mondván: szíнем elő ne kerüljétek, ha veletek nem lesz a ti atyátokfia. ha azért elbocsátod velünk a mi öcsénket, elmegyünk, és veszünk néked eleséget; ha pedig el nem bocsátod, nem megyünk, mert az a férfiú megmondá nekünk: szíнем elő ne kerüljétek, ha a ti atyátokfia veletek nem lesz. és monda izráel: miért cselekedtetek gonoszul velem, hogy megmondátok annak a férfiúnak, hogy még van egy öcsétek? azok pedig mondanak: nagyon tudakozódék az a férfiú felőlünk és nemzetségünk felől, mondván: él-e még atyátok? van-e még testvéretek? és mi kérdéseihöz képest feleltünk néki. avagy tudhattuk-e mi, hogy azt mondja: hozzátok ide a ti atyátokfiát? és monda júda izráelnek, az ő atyjának: bocsásd el azt a fiút én velem, és mi azonnal felkelünk és elmegyünk, hogy éljünk

és meg ne haljunk se mi, se te, se a mi gyermekeink. én leszek kezes érette, az én kezemből kérd elő. ha vissza nem hozom őt hozzád, és elődbe nem állítom őt, mind éltig bűnös legyek előtted. bizony ha nem késlekedünk vala, ez ideig már kétszer is megjöhetünk volna. és monda nékik izráel az ő atyjok: ha csakugyan így kell lenni, akkor ezt cselekedjétek: vegyetek e föld válogatott gyümölcséből a ti edényeitekbe, és vigyetek ajándékot annak a férfiúnak; egy kevés balzsamot, egy kevés mézet, fűszerszármakat, mirhát, diót, mandulát. pénzt pedig két anyit vigyetek magatokkal, sőt a mely pénzt meghoztatok a ti zsájkaitok szájában, azt is vigyetek vissza magatokkal, talán tévedés ez. öcséteket is vegyétek, keljetek fel és menjetek vissza ahhoz a férfiúhoz. a mindenható isten pedig engedje, hogy kedvet találjatok annál a férfiúnál, és bocsássa vissza ti veletek a másik atyátokfiát, és benjament. én pedig ha megfosztottnak kell lennem, hadd legyenek megfosztva. vevék azért a férfiak azt az ajándékot, és bevének kétfannyi pénzt az ő kezökbe, és benjament, és felkelének és alámenének egyiptomba, és megállának józsef előtt. a mint meglátá józsef ő velök benjament, monda az ő háza gondviselőjének: vidd be azokat az embereket a házba, és ölj barmot, s készítsd el, mert velem ebédelnek ez emberek ma délben. és a férfiú aképen cselekedék, amint józsef parancsolta vala, és bevivé az a férfiú azokat az embereket a józsef házába. és megfélemlének azok az emberek, a miért bevivék őket a józsef házába, és mondanák: a pénzért hoztatánk ide be, mely először a mi zsájkainkba tétetett volt, hogy reánk rohanjon, megtámadjon és minket rabszolgákká tegyen a mi szamarainkkal együtt. és járulának józsef házának gondviselőjéhez, és szólának néki a ház ajtajában. és mondanak: kérünk uram! ennekelőtte alajöttünk vala eleséget venni. és lön mikor éjjeli szállásra jutánk és kioldjuk vala a mi zsájkainkat: ímé mindenikünknek pénze az ő zsákjának szájában vala, tulajdon pénzünk teljes mértéke szerint; és visszahoztuk azt magunkkal. de más pénzt is hoztunk le magunkkal eleséget venni; nem tudjuk ki tette a mi pénzünket zsájkainkba. és monda: legyetek békén, ne féljete; a ti istentek és a ti atyátok istene adta néktek azt a kincset zsájkaitokban; pénzetek az én kezemből jutott. és kihozá hozzájok simeont. bevivé azután a férfiú azokat az embereket a józsef házába, és vizet hozata, és megmosák lábaikat, és abrakot is ada az ő szamarainkban. ők pedig elkészíték az ajándékot mire józsef délben megjöve; mert megértették vala, hogy ott ebédelnek. mikor józsef haza jöve, bevivék néki az ajándékot, mely kezökben vala, a házba, és leborulának előtte a földig. és kérdezősködék egészségök felől, s monda: egészségben van-é a ti vén atyátok, a kiről nékem szóltatok? él-é még? azok pedig mondanak: egészségben van a te szolgád, a mi atyánk még él. és meghajták magokat és leborulának. és felemelé szemeit és látá benjament az ő atyjafiát, az ő anyjának fiát, és monda: ez-é a ti legkisebbik atyátokfia, a ki felől nékem szóltatok vala? és ismét monda: az isten legyen hozzád kegyelmes, fiam! akkor elsielte onnan józsef, mert felgerjede szíve az ő öccse iránt, és erőlteti vala a sírás, beméne azért szobájába, és ott

síra. azután megmosá orcáját, és kiméne, és megtartóztatá magát, és monda: hozzatok enni valót. és elhozák néki külön, azoknak is külön, és az egyiptombelieknek is, kik vele esznek vala, külön: mert nem ehettek az egyiptombeliek együtt a héberekkal, mert utálatos az az egyiptombeliek előtt. leülének azért ő előtte, az elsőszülött az ő elsőszülősége szerint, és a fiatalabb az ő fiatalsága szerint. és az emberek álmélkodva nézének egymásra. ő pedig részt juttata azoknak maga elől és a benjámín része őt-szörte nagyobb vala mindnyájok részénél. és ivának és megittasodának ő nála.

44

azután parancsola józsef az ő háza gondviselőjének, mondván: töltsd meg ez embereknek zsákjait eleséggel a mennyit elvihetnek; és mindeniknek pénzét tedd zsákja szájába. az én poharamat pedig, az ezüst poharat, tedd a legkisebbik zsákjának szájába gabonájának árával együtt. és az józsef beszéde szerint cselekedék, a mint beszélt vala. reggel virradatkor, elbocsáttatának azok az emberek, szamaraiikkal együtt. kimenének a városból, de nem messze haladhatának, a mikor monda józsef az ő háza gondviselőjének: kelj fel, siess utánuk azoknak az embereknek és ha eléred őket, mondd nékik: miért fiztetetek gonoszszal a jó helyébe? avagy nem abból iszik-é az én uram? és abból szokott jövedőlni! gonoszul cselekedtetek, a mit cselekedtetek! és utóléré őket, és ilyen szavakkal szóla nékik. azok pedig mondanak néki: miért szól az én uram ilyen szavakkal? távol legyen szolgálótól, hogy ilyen dolgot cselekedjenek. ímé a pénzt, melyet zsájkaink szájában találtunk vala, meghoztuk néked kanaan földéről; hogy loptunk volna hát urad házából ezüstöt vagy aranyat? a kinél megtaláltatik a te szolgálid közül, haljon meg az; sőt mi is szolgális leszünk uramnak. és monda: mostan is legyen beszédedek szerint: a kinél megtaláltatik, az legyen nékem szolgám, ti pedig mentek legyetek. és sietének és leraká kiki az ő zsákját a földre, és kioldá kiki az ő zsákját. és keresgéle; a legnagyobbikban kezdé s a legkisebbiben végezé, és megtalálá a poharat a benjámín szájában. azok pedig meghasogaták ruhájokat, és kiki megterhelé a maga szamarát, és visszatérének a városba. és beméne júda és az ő atyjafiai a józsef házába, és ki még ott vala és földre esének előtte. és monda nékik józsef: mi dolog ez a mit cselekedtetek? avagy nem tudjátok-é hogy az ilyen magamfélé ember jövedőlni tud? és monda júda: mit mondhatunk az én uramnak? mit szóljunk és mivel igazoljuk magunkat? az isten büntetése utólérte szolgálidat. ímé mi az én uram szolgális vagyunk, mond mi, mind az, a kinek kezében a pohár találtatott. ő pedig monda: távol legyen tőlem, hogy azt cselekedjem: az a kinek kezében találtatott a pohár, az legyen nékem szolgám, ti pedig békességgel menjetek el a ti atyátokhoz. de júda hozzá járula és monda: kérlek, uram, hadd szállhasson egy szót uram fülebe a te szolgád, és ne gerjedjen fel haragod a te szolgád ellen; mert hasonló vagy te a faraóhoz. az én uram kérdezte vala az ő szolgálit, mondván: van-é

atyátok, vagy testvéretek? akkor mi azt felelénk az én uramnak: van egy vén atyánk, és egy kis gyermek, a ki az ő vénségében lett; és ennek bátyja megholt, és csak ő maga maradt az ő anyjától, és az ő atya szereti őt. és azt mondá a te szolgáládnak: hozzátok én hozzám azt, hogy szemeimet reá vessem. és mondánk az én uramnak: nem hagyhatja el az a fiú az ő atyját; mert ha elhagyja atyját, meghal az. és ezt mondá a te szolgáládnak: ha a ti legkisebbik atyátokfia el nem jö veletek, színem elé se kerüljetek többé. mikor azért felmenénk a te szolgáládhoz, az én atyámhoz és tudtul adtuk vala néki az én uramnak beszédét; és monda a mi atyánk: menjetek vissza, és vegyetek nékünk egy kevés eleséget. és mondánk: nem mehetünk le; ha a mi legkisebbik atyánkfia velünk lesz, akkor lemegyünk; mert nem mehetünk ama férfiu színe elé, ha a mi legkisebbik atyánkfia velünk nem lesz. és monda a te szolgálád, az én atyám, nékünk: ti tudjátok hogy az én feleségem nekem csak két fiat szült. az egyik kiméne tőlem, és azt mondom vala: bizonyára fenevad szaggatta széllyel és attól fogva nem láttam őt. ha ezt is elviszitek szemeim elől, s veszedelem találja érni, akkor az én ősz fejemet keserűségtől borítva bocsátjátok alá a koporsóba. ha tehát most visszamenédek a te szolgáládhoz, az én atyámhoz, és e fiú nem lesz velünk, mivelhogy annak lelke ennek lelkéhez van növe, ha meglátja, hogy nincs meg a gyermek, meghal, s akkor a te szolgálád, a te szolgáládnak, a mi atyánkknak ősz fejét bűba borítva bocsátjátok alá a koporsóba. mivel a te szolgálád e fiúért az ő atyjánál kezes lett, mondván: ha vissza nem hozom őt hozzád, mind éltig bűnös legyek az én atyám előtt. hadd maradjon azért e gyermek helyébe a te szolgálád, az én uramnak szolgáljául; e gyermek pedig menjen fel az ő bátyjaival. mert mimódon mehetnék én fel atyámhoz, ha e gyermek velem nem lenne, a nélkül, hogy ne lássam a nyomorúságot, mely atyámat érné?

45

és nem tartóztathatá magát tovább józsef mindazok előtt, kik körülötte állának és felkiálta: vezessetek ki minden embert mellőlem. és nem marada senki nála, mikor megismerteté magát józsef az ő atyjafiaival. és hangos sírásra fakada, úgy hogy meghallák az egyiptombeliek, és meghallá a faraó háznépe is. és monda józsef az ő atyjafiainak: én vagyok józsef, él-e még az én atyám? és nem felelhetének néki az ő atyjafiai, mert megrettentek vala tőle. monda azért józsef az ő atyjafiainak: jöjjetek közelebb hozzám! és közelebb menének. akkor monda: én vagyok józsef, a ti testvéretek, kit eladtatok vala egyiptomba. és most ne bánkodjátok, és ne bosszankodjátok azon, hogy engem ide eladtatok; mert a ti megmaradás-tokért küldött el engem isten ti előttek. mert immár két esztendeje, hogy éhség van e földön, de még öt esztendő van hátra, melyben sem szántás, sem aratás nem lesz. az isten küldött el engem ti előttek, hogy miveljem a ti megmaradásotokat e földön, és hogy megmenthesselek titeket nagy szabadítással. nem ti küldöttetek azért engem ide, hanem az isten, ki engem a faraó atyjává tett, és egész házának

urává, és egyiptom egész földének fejedelmévé. siesetek és menjetek fel atyámhoz és mondjátok néki: ezt mondia a te fiad józsef: az isten engem egész egyiptomnak urává tett, jöjj le én hozzám, ne késél. és gősen földén lakozol, és én hozzám közel leszesz, mind te, mind fiad, mind fiadnak fiai, juhaid, barmaid, és mindened, a mid van. és eltartalak ott téged, mert még öt esztendei éhség lesz, hogy tönkre ne juss te, és házadnépe, és semmi, a mid van. és imé a ti szemeitek látják, és az atyámfiának benjáminnak szemei, hogy az én szám szól hozzátok. beszéljétek hát el atyámnak minden én dicsőségemet egyiptomban, és mindazt, a mit láttatok. és siessetek s hozzátok ide az én atyámat. és nyakába borúlja az ő öccsének benjáminnak és síra; benjámin is síra az ő nyakán. és megcsókolá mind az ő testvéreit és síra ő rajtok; azután beszédbe ereszkedének vele az ő testvérei. és eljutta a hír a faraó házába is, mondván: eljöttek a józsef atyjafiai; és tetszék e dolog mind a faraónak, mind az ő szolgálainak. és monda a faraó józsefnek: mondd meg a te atyádfiainak: ezt cselekedjétek: terheljétek meg a ti barmaitokat, és eredjétek, menjetek el kanaán földre; és vegyétek fel atyátokat és házaikat népét, és jöjjetek hozzám; és én néktek adom egyiptom földének javát, hogy éljétek e földnek zsírját. ez is parancsolatúl legyen néked: ezt műveljétek, vigyetek magatokkal egyiptom földéről szekereket gyermekeitek és feleségeitek számára, és vegyétek fel atyátokat és jöjjetek. a ti házi eszközeitekre pedig ne tekintetek sóhajta; mert egész egyiptom földének a legjava a tiétek. és aképen cselekedének izráel fiai; és ada nékik józsef szekereket a faraó parancsolatja szerint; és enni valót is ada nékik az útra. valamennyien valának, mindegyiknek az egyegy öltöző ruhát: benjáminnak pedig ada háromszáz ezüst pénzt és öt öltöző ruhát. atyjának pedig küldé ilyenképen: tíz szamarat egyiptomi javakkal terhelve, és tíz nőstény szamarat gabonával, kenyérrel és egyéb élelemmel terhelve, az ő atyjának az útra. és elbocsátá az ő testvéreit, és elmenének, és monda néki: ne háborogjatok az úton. feljövénék azért egyiptomból: és eljutának kanaán földre az ő atyjokhoz, jákóbbhoz. és mikor tudtára adák, mondván: józsef még él, és hogy uralkodik egész egyiptom földén; az ő szíve elalélt, mert nem hisz vala nékik. elbeszélék azért néki józsef minden beszédét, a melyeket velők beszélt vala, és látá a szekereket is, a melyeket józsef küldött vala, hogy őt elvigyék; akkor fölélede az ő atyjoknak, jákóbnak lelke. és monda izráél: elég nekem, hogy józsef az én még fiam él: lemegyek hát, hogy meglás-sam őt minekelőtte meghalok.

46

elindula azért izráél minden hozzá tartozóival és méne beérsebbába; és áldozék áldozatokat az ő atyja izsák istenének. és szóla isten izráelnek éjeli látomásban, és monda: jákób, jákób. ő pedig monda: ímhol vagyok. és monda: én vagyok az isten, a te atyádnak istene: ne féj lemmeni egyiptomba: mert nagy néppé teszlek ott téged. én lemegyek veled egyiptomba, és én bizonynyal fel is hozlak; és józsef fogja bé a te szemeidet. felkerekedék azért

jákób beérseéből, és elvívék izráel fiai jákóbot az ő atyjokat, és gyermekeiket és feleségeiket a szekereken, melyeket a faraó küldött vala érette. és elvívék nyájaikat és szerzeményeiket, melyeket kanaán földén szereztek vala és jutának egyiptomba jákób és minden vele levő magva. az ő fiait és fiainak fiait, az ő leányait, és fiainak leányait és minden vele levő magvát elvívé magával egyiptomba. ezek pedig az izráel fiainak nevei, kik bementek egyiptomba: jákób és az ő fiait: jákóbnak elsőszülötte rúben. rúben fiai pedig: khánokh, pallu, kheczrón, khármí. simeon fiai pedig: jemúel, jámin, ohad, jákhin, czóhár és saul a kanaáni asszonynak fia. lévi fiai pedig: gerson, kehát, mérári. júda fiai pedig: hér, onán, séla, perecz, zerák; de megholt vala hér és onán a kanaán földén. perecznek fiai pedig: kheczrón és khámul. izsakhár fiai pedig: thóla, puvah, jób és simrón. zebulon fiai pedig: szered, élon, jákhlél. ezek lea fiai, a kiket szült vala jákóbnak másopotámiában, dinával az ő leányával együtt. fiainak és leányainak összes száma: harminczhárom lélek. gád fiai pedig: cziifton, khaggi, súni, eczobn, héri, aródi és areéli. áser fiai pedig: jimnáh, jisváh, jisvi, beriha és szerakh az ő húgok; berihának fiai pedig: kheber és mákhiei. ezek zilpa fiai, kit lábán adott vala leának az ő leányának; és ő szülé ezt a tizenhat lelket jákóbnak. rákhlnek, jákób feleségének fiai: józsef és benjámin. és születének józsefnek egyiptom földén manasse és efráim, a kiket asznáh, potiferának, on papjának leánya szült néki. benjámin fiai pedig: bela, bekher, asbél, géra, nahamán, ekhi, rós, muppi, khuppi és ard. ezek rákhei fiai, kik születtek jákóbnak, mindössze tizen-négy lélek. dán fia pedig: khusim. nafthali fiai pedig: jakhczéel, gúni, jéczer és síllém. ezek bilha fiai, kit adott vala lábán rákhlnek az ő leányának; és ezeket szülte jákóbnak, mindösszesen hét lelket. valamennyi jákóbbal egyiptomba jött lélek, kik az ő ágyékából származtak, a jákób fiainak feleségeit nem számítva, mindössze hatvanhat lélek. józsef fiai pedig, kik egyiptomban születtek, két lélek. jákób egész házanépe, mely egyiptomba ment vala, hetven lélek. júdát pedig elküldé maga előtt józsefhez, hogy útmutatója legyen gósen felé. és eljutának gósen földre. és befogadta józsef az ő szekerébe, és eleibe méne izráelnek az ő atyjának gósenbe; s a mint maga előtt látá, nyakába borula, és síra az ő nyakán sok ideig. és monda izráel józsefnek: immár örömet meghalok, minekutána láttam a te orczádat, hogy még élsz. józsef pedig monda az ő testvéreinek, és az ő atyjá házanépének: felmegyek és tudtára adom a faraónak, és ezt mondom néki: ha én testvéreim és atyám házanépe, kik kanaán földén valának, eljöttek én hozzám. azok az emberek pedig juhásztorok, mert baromtartó nép valának, és juhaikat, barmaikat, és mindenöket valamijök van, elhozták. s ha majd a faraó hivat titeket és azt kérdi: mi a ti életmódotok? azt mondjátok: baromtartó emberek voltak a te szolgálád gyermekségüktől fogva mind ez ideig, mi is, mint a mi atyáink, hogy lakhassatok gósen földén; mert minden juhásztor utálatos az egyiptombeliek előtt.

elméne azért józsef és tudtára adá a faraónak, és monda: az én atyám és atyámfiai, juhaikkal, barmaikkal és mindenökkel valamijök volt, ide jöttek kanaán földéről; és most gósen földén vannak. és vön ötöt az ő testvérei közül, és állítá őket a faraó elé. és monda a faraó a józsef testvéreinek: mi a ti életmódotok? és mondanak a faraónak: juhásztorok a te szolgálád, mi is, mint a mi atyáink. és mondanak a faraónak: azért jöttünk, hogy e földön tartózkodjunk, mert a te szolgálád barmainak nincs legelője, mivel hogy elhatalmazott az éhség kanaán földén: hadd lakjanak azért most a te szolgálád gósen földén. és szóla a faraó józsefnek, mondván: a te atyád és a te atyád fiai jöttek te hozzád. egyiptom földé imé előttem van; e föld legjobb részében teleptsd le a te atyádat és atyádfiait, lakozzanak a gósen földén: ha pedig tudod, hogy vannak közöttök arra termett emberek, tedd azokat az én barmaim gondviselőivé. bevívé józsef jákóbot is az ő atyját, és állítá őt a faraó elé. és köszönté jákób a faraót. és monda a faraó jákóbnak: hány esztendő vagy? monda pedig jákób a faraónak: az én bujdosásom esztendeinek napja száz harmincz esztendő; kevesek és nyomorúságosak voltak az én életem esztendeinek napjai, és nem érték el az én atyáim élete esztendeinek napjait, a meddig ők bujdosnak. és megáldá jákób a faraót, és kiméne a faraó elől. meglepte tehát józsef az ő atyját és atyjafiait, és ada nékik birtokot egyiptom földén, annak a földnek legjobb részében a rameszes földén; a mint megparancsolta vala a faraó. és ellátja vala józsef az ő atyját és atyjafiait, és az ő atyjának egész házanépét kenyérrel, gyermekeik számához képest. és kenyér nem vala az egész föld kerekéségén, mert igen nagy vala az éhség, és elalélt vala egyiptom földé, és a kanaán földé az éhség miatt. józsef pedig mind összeszedé a pénzt, a mi találtatik vala egyiptomnak és kanaánnak földén a gabonáért, a melyet azok vesznek vala; és bevívé józsef a pénzt a faraó házába. és mikor elfogyott a pénz egyiptom földéről is, kanaán földéről is, egész egyiptom józsefhez méne, mondván: adj nekünk kenyeret, miért haljunk meg szemed láttára, azért hogy nincs pénz? és monda józsef: hozzátok ide barmitokat, és adok néktek a ti barmitokért, ha nincs pénz. és elvívék barmitokat józsefhez, és ada nékik józsef kenyeret lovakért, juhokért, ökrökért és szamarakért: és eltartá őket abban az esztendőben kenyérrel az ő barmaik összeségéért. mikor pedig elműlék az esztendő, menének hozzá a második esztendőben, és mondanának néki: nem titkolhatjuk el uramtól, hogy bizony elfogyott a pénz, és a barom-nyájuk mind uramnál vannak, a mint látja az én uram semmi sem maradt, csak testünk és földünk. miért vesszünk el szemed láttára mind magunk, mind földünk? végy meg minket és földünket kenyéren, és mi és a mi földünk szolgálai leszünk a faraónak; csak adj magot, hogy éljünk s ne haljunk meg, és a föld ne pusztuljon el. megvévé azért józsef egész egyiptom földét a faraó részére, mert az egyiptombeliek mind eladák az ő földjüket, mivelhogy erőt vett vala rajtok az éhség. és a föld a faraóé lön. a népet pedig egyik város-

ból a másikba telepíté egyiptom egyik határszélétől a másik széléig. csak a papok földét nem vevé meg, mert a papoknak szabott részök vala a faraótól és abból a szabott részből élnek vala, a mit nékik a faraó ad vala; annak okáért, nem adák el az ő földjüket. és monda józsef a népnek: imé megvettek titeket a mai napon, és a ti földeteket a faraónak. imhöl számotokra a mag, vessétek be a földet. és takaráskor adjatok a faraónak egy ötödreszt; négy rész pedig legyen a tiétek, a mező bevetésére és éléstekre, mind magatoknak, mind házatok népének, és gyermekeiteknek eledelül. és mondanak: életünket megtartottad; hadd találjunk kegyelmet uram szemei előtt, és szolgáljünk a faraónak. és törvénynyé tevé azt józsef mind e mai napig egyiptom földén, hogy a faraóé az ötödreszt, csak a papok földé, egyedül az nem volt a faraóé. lakozók azért izráél egyiptom földében a gósen földén, és ott megöröködének, s megszáporodának és megsokasodának felette igen. jákób pedig tizenhét esztendeig él vala egyiptom földén, és jákób élete esztendeinek napjai száz negyvenhét esztendő. és elközelgetének izráél halálának napjai, és hivatá az ő fiát józsefet, s monda néki: ha én te előtted kedves vagyok, kérlek tedd a kezéd tomporom alá, és légy hozzám szeretettel és hűséggel: kérlek ne temess el engem egyiptomban. midőn elaluszom az én atyáimmal, vígy ki engem egyiptomból és temess el az ő sírjokba. és monda: én a te beszéded szerint cselekszem. és monda: esküdjél meg nékem! és megesküvék néki. és leborula izráél az ágy fejére.

48

és lön ezek után, megmondák józsefnek: imé a te atyád beteg; és elvivé magával az ő két fiát manassét és efraimot. és tudtára adák jákóbnak, mondván: imé a te fiad józsef hozzáj jön; és összeszedé erejét izráél, s felüle az ágyon. és monda jákób józsefnek: a mindenható isten megjelenék nékem lúzbán, a kanaán földén, és megálda engem. és monda nékem: imé én megszáporítlak és megsokasítlak és népek sokaságává teszlek téged, s ezt a földet te utánad a te magodnak adom örököül birtokul. most tehát a te két fiad, a kik néked egyiptom földén annakeselőtte születtek, hogy én hozzád jöttem vala egyiptomba, az enyéim; efraim és manasse, akár csak rúben és símeon, az enyéim lesznek. ama szülötteid pedig, kiket ő utánok nemzettél, tiéd lesznek, és az ő bátyjaik nevével neveztesselek az ő örökségökben. mert mikor mésopotámiából jövék, meghala mellettem rákhel kanaán földén az úton, mikor még egy dülőföldre valék az efratától, és eltemetém őt ott az efratába (azaz bethlehembe) vezető úton. és meglátá izráél a józsef fiait és monda: kicsodák ezek? józsef pedig monda az ő atyjának: az én fiaim, kiket isten itt adott nékem. és monda: hozd ide őket hozzám, hadd áldjam meg. mert izráélnek szemei meghomályosodának a vénség miatt, és nem láthat vala. közel vivé tehát őket hozzá, ő pedig megcsókolgató és megölelgeté őket. és monda izráél józsefnek: nem gondoltam, hogy orczádat megláthassam, és íme az isten megengedte látnom magodat is. akkor kivevé józsef azokat az ő atyjának térdei közül, és leborula

arczczal a földre. és fogá józsef mindkettejüket, efraimot jobbkezzével izráél balkeze felől; manassét pedig balkezzével izráélnek jobbkeze felől és közel vivé őket hozzá. izráél pedig kinyújtá az ő jobbkezeit és rátevé efraim fejére, pedig ő a kisebbik vala, az ő balkezeit pedig manasse fejére. tudva tevé így kezeit, mert az elsőszülött manasse vala. és megáldá józsefet s monda: az isten, a kinek előtte jártak az én atyáim ábrahám és ízsák; az isten a ki gondomat viselte, a mióta vagyok, mind e napig: amaz angyal, ki megszábadított engem minden gonosztól, áldja meg e gyermekeket, és viseljük az én nevemet és az én atyáimnak ábrahámnak és ízsáknak nevét, és mint a halak szaporodjanak e földön. látván pedig józsef, hogy az ő atyja jobbkezeit efraim fejére tevé, nem tetszék néki, és megfogá atyja kezét, hogy efraim fejéről manasse fejére tegye át. és monda józsef az ő atyjának: nem úgy atyám; mert ez az elsőszülött, ennek fejére tedd jobb kezedet. nem akará pedig az atyja és monda: tudom fiam, tudom, ő is néppé lesz, ő is megnevekedik; de az ő öccse nálánál inkább megnevekedik, és az ő magja népek sokaságává lesz. és megáldá őket azon a napon, mondván: ha áld, téged említsen izráél, mondván: az isten téged olyanná tegyen mint efraimot s manassét. és efraimot eleibe tevé manassénak. és monda izráél józsefnek: imé én meghalok, de az isten veletek lesz és vissza visz titeket a ti atyáitok földre. én pedig adok néked egy osztályrészt a te atyádfiaiának része felett, melyet az emoreustól vettem fegyveremmel és kézízzemmel.

49

és szólítá jákób az ő fiait, és monda: gyűjletek egybe, hadd jelentsem meg néktek, a mi rátok következik a messze jövőben. gyűjletek össze s hallgassatok jákóbnak fiait! hallgassatok izráélre, a ti atyáitokra. rúben, te elsőszülöttem, erőm, tehetségem zsenyéje, első a méltóságban, első a hatalomban. állhatatlan, mint a víz, nem leszesz első, mivel atyád ágyába léptél fel: akkor megfertőztetted! nyoszolyamba lépett ő. símeon és lévi atyafiak, erőszak eszközei az ő fegyverök. tanácsukban ne legyen részes lelkem, gyűlésükkel ne egyesüljön dicsőségem, mert haragjokban férfit ölték, s kedvök telve inát szegtek az ökörnek. átkozott haragjok, mert erőszakos, és dühök, mivel kegyetlen; eloszlátom őket jákóbnak, és elszélesztem izráélben. júda! téged magasztalnak atyádfiai, kezéd ellenségeidnek nyakán lesz, s meghajolnak előtted atyáidnak fiai. oroszláncölők júda; zsákmányt ejtvén, felmentél, fiam! lehevert, lenyugodott, mint a hím oroszlán, és mint nőstény oroszlán; ki veri őt fel? nem múlik el júdától a fejedelmi bot, sem a vezéri pálcza térdei közül; míg eljő silő, és a népek néki engednek. szőlőtőhöz köti szamarát, és nemes venyigéhez szamara vehmét, ruháját borbán mossa, felöltőjét a szőlő vérebén. bortól vere-sek szemei, tejtlő fehérek fogai. zebulon a tenger partjáig lakozik, azaz a hajók kikötőjéig s határának széle czídonig ér. izsakhár erős csontú szamár, a karámok közt heverész. s látja, hogy jó a nyugalom és hogy a föld mily kies: teher alá hajtja hátát, s robotoló szolgává lesz. dán ítéli az ő népet,

mint izráel akármelyik nemzetsége. dán kigyó lesz az úton, szarvaskigyó az ösvényen, mely a ló körmébe harap, hogy lovagja hanyatt esik. szabadításodra várok uram! gád! had háborgatja; majd ő hág annak sarkába. ásernek kenyere kövér, királyi csemegét szolgáltat. nafthali, gyorslábú szarvas, az ő beszéde kedves. termékeny fajjózsef, termő ág a forrás mellett, ágazata meghaladja a kőfalat. keserítik, lövöldözik és üldözik a nyilazók: de mereven marad kezíve, feszülten keze karjai, jákób hatalmasának kezétől, onnan, izráel pásztortól, kösziklájától. atyád istenétől, a ki segítlen; a mindenhatótól, a ki megáldjon, az ég áldásaival, onnan felülről, a mélység áldásaival, mely alant terül, az emlék és anyaméh áldásaival. atyád áldásai meghaladják az öt hegyek áldásait, az örök halmok kiességeit. szálljanak józsef fejére, a testvérek közül kiválasztatottnak koponyájára. benjámin ragadozó farkas: reggel ragadományt eszik, este pedig zsákmányt oszt. mind ezek izráel nemzetségei, tizenketten, és ez az a mit mondott nékik az ő atyjok, mikor őket megáldá; mindeniket tulajdon áldásával áld meg. és parancsola nékik és monda: én az én népemhez takarítottam, temesetek engem az én atyáimhoz, ama barlangba, mely a khitteus efron mezején van. abba a barlangba, mely kanaán földén mamré áttellenében makpelahnak mezején van, melyet megvett ábrahám a mezővel együtt a khitteus efrontól, temetésre való örökségül. oda temették el ábrahámot és sárát az ő feleségét; oda temették izsákot és rebekát az ő feleségét; s oda temettem el leát is. szerzemény e mező és a barlang, mely abban van, a khéth fiaitól. és elvégezé jákób a mit fiainak parancsolt és fölszedé lábait az ágyra, és kimúlék és az ő népéhez takarították.

50

józsef pedig az ő atya orczájára borúla és siránkozik felette és csókolgatá őt. és megparancsolá józsef az ő szolgálainak, az orvosoknak, hogy balzsamozzák be az ő atyját; és bebalzsamozák az orvosok izráelt. mikor negyven nap eltelék, mert akkorra telnek be a bebalzsamozás napjai, siraták őt az egyiptombeliek hetven napig. és elmúlának az ő siratásának napjai, és szóla józsef a faraó házanépéhez, mondván: ha kedves vagyok előttetek, szóljatok kérlek a faraónak, mondván: az én atyám engem megesketett, mondván: imé én meghalok; az én síromba, melyet kanaán földén ástam magamnak, oda temess el engem. most hát kérlek, hadd menjek el, és temessem el az én atyámat, azután visszatérek. és monda a faraó: eredj el és temesd el a te atyádat, a mint megesketett téged. elméne azért józsef, hogy az ő atyját eltemesse, és vele együtt felmenének mind a faraó szolgálai, az ő házának vénei és egyiptom földének minden vénei. józsefnek is egész háznépe; és az ő bátyjai, és az ő atyjának háznépe; csak gyermekeiket, juhaikat és barmaikat hagyták a gósen földén. felmenének annakfelette ő vele szekerek is és lovagok, úgy hogy igen nagy sereg vala. mikor eljutának atád szérűjéhez, mely a jordánon túl van, nagy és keserves sárral sárrnak ott. józsef pedig hét napig gyászol az ő atyját. és láták az ország lakosai, a kanaán népe azt a gyászt

atád szérűjénél, és mondanák: keserves gyásza ez az egyiptombelieknek. azért nevezék azt a helyet ábel miczrajimnak, mely a jordánon túl van. aképen cselekedének azért jákóbbal az ő fiai, a miképen megparancsolta vala nékik. elviek ugyanis őt az ő fiai kanaán földére és eltemeték őt a makpelah mezőnek barlangjába, melyet vett vala ábrahám a mezővel együtt temetésre való örökségnek a khitteus efrontól mamrénak áttellenében. és visszatére józsef egyiptomba, ő és az ő atyafiai, és mind azok, kik vele fölmentek vala az ő atyjának temetésére, minekutána eltemette az ő atyját. a mint láták józsef bátyjai, hogy az ő atyjok meghalt, ezt mondják vala: hátha gyűlölni fog minket józsef, és visszaadja nékünk mindazt a gonoszt, a mit rajta elkövettünk. izenetet küldének azért józsefhez, mondván: a te atyád megparancsolta nékünk az ő holta előtt, mondván: így szóljatok józsefhez: kérünk téged, bocsásd meg a te atyádfiainak vétkt és bűnöket, mert gonoszul cselekedtek te ellened. most azért bocsásd meg azoknak vétkt, a kik a te atyád istenét szolgálják. józsef pedig sir vala, mikor ezt mondák néki. járulának pedig ő hozzá az ő testvérei is, és leborulának előtte és mondanak: imé mi a te szolgálid vagyunk. józsef pedig monda: ne féljetek: avagy isten gyenánt vagyok-e én? ti gonoszt gondoltatok én ellenem, de isten azt jóra gondolta fordítani, hogy cselekedjék úgy a mint ma, hogy sok nép életét megtartsa. most anakokáért ne féljetek: eltartalak én titeket és a ti gyermekeiteket. és megvigasztalá őket és szívőkre beszéle. józsef pedig egyiptomban lakozék; mind ő, mind az ő atyjának házanépe. és éle józsef száz tíz esztendeig. és látá józsef efraimtól harmad ízben való fiait. manasse fiának mákhirnak is születtek józsef térdén gyermekei. és monda józsef az ő testvéreinek: én meghalok, de isten bizonynyal meglátogat titeket és felvisz titeket e földről arra a földre, melyet esküvel ígért meg ábrahámnak, izsáknak és jákóbnak. és megesketé józsef izráel fiait, mondván: mikor az isten titeket bizonynyal meglátogat, vigyétek fel innen az én tetemeimet magatokkal. és meghala józsef száz tíz esztendő korában, és bebalzsamozák, és koporsóba tevék egyiptomban.

ezek pedig izráel fiainak nevei, a kik jákóbbal égyiptomba menének; kiki az ő házanépével méne: rúben, símeon, lévi és júda; izsakhár, zebulon és benjámin; dán és naftali, gád és áser. mindazok a lelkek pedig, a kik jákób ágyékából származtak vala, hetvenen valának. józsef pedig égyiptomban vala. és meghala józsef és minden ő atyafia és az egész nemzedék. izráel fiai pedig szaporák valának, szaporodának és sokasodának és igen-igen elhatalmazának, úgy hogy megtelék velök az ország. azonközben új király támada égyiptomban, a ki józsefet nem ismeré. és monda az ő népének: ímé az izráel fiainak népe több, és hatalmasabb nálunknál. nosza bánjunk okosan vele, hogy el ne sokasodjék és az ne legyen, hogy ha háború támad, ő is ellenségünkhez adja magát és ellenünk harcoljon és az országból kimenjen. rendelének azért följökök robotmestereket, hogy nehéz munkákkal sanyargassák őket. és építe a faraónak gabonatarató városokat, pithomot és rameszset. de minél inkább sanyargaták vala őt, annál inkább sokasodik és annál inkább terjeszkedik vala, s félnek vala az izráel fiaitól. pedig kegyetlenül dolgoztaták az égyiptomiak az izráel fiait. és kemény munkával keseríték életüket, sárcsinálással, téglavetéssel és mindenféle mezei munkával, minden munkájokkal, melyeket kegyetlenül dolgoztatnak vala velök. és szóla égyiptom királya a héber bábaknak, a kik közül egyiknek sifra, a másiknak puá vala neve. és monda: mikoron héber asszonyok körül babáilkodtok, nézzetek a szülőszekekre: ha fiú az, azt öljétek meg, ha pedig leány az, hadd éljen. de a bábák félék az istent és nem cselekedének úgy a mint égyiptom királya parancsolta vala nékik, hanem életben hagyják vala a gyermekeket. hivatá annakokáért égyiptom királya a bábakat és monda nékik: miért míveltétek azt, hogy életben hagyjátok a gyermekeket? a bábák pedig mondának a faraónak: mert a héber asszonyok nem olyanok, mint az égyiptombeliek: mert azok élet-erősek; minekelőtte a bába hozzájuk eljutna, már szülnek. annakokáért jól tön isten a bábakkal, a nép pedig sokasodik és igen elhatalmazék. és lön, hogy mivel a bábák félék az istent: megépíté az ő házuakat. parancsola azért a király minden ő népének, mondván: minden fiút, a ki születik, vessetek a folyóvízbe, a leányt pedig hagyjátok mind életben.

és elméne egy lévi nemzetségéből való férfíú és lévi-leányt vön feleségül. és fogada méhében az asszony és fiat szüle; és látá, hogy szép az és rejtegeté három hónapig. de mikor tovább nem rejtegetheté, szerze annak egy gyékény-ládácskát, és bekené azt gyantával és szurokkal s belétevé a gyermeket és letévé a folyóvíz szélén a sás közé. az ő néje pedig megáll vala távolról, hogy megtudja: mi történik vele? és aláméne a farao leánya, hogy megfürödjék a folyóvízben, szolgálóleányai pedig járkálnak vala a víz partján. és meglátá a ládácskát a sás között s elküldé az ő szolgálóleányát és kihozatá azt. és kinyitá és látá a gy-

ermeket; és ímé egy síró fiú. és könyörüle rajta és monda: a héberek gyermekei közül való ez. az ő néje pedig monda a farao leányának: elmenjek-é s hívjak-é egy szoptatót asszonyt a héber asszonyok közül, hogy szoptassa néked a gyermeket? és a farao leánya monda néki: eredj el. elméne azért a leányzó, és elhívá a gyermek anyját. és monda néki a farao leánya: vidd el ezt a gyermeket és szoptasd fel nékem, és én megadom a te jutalmadat. és vevé az asszony a gyermeket és szoptatá azt. és felnevekedék a gyermek, és vivé őt a farao leányához, és fia gyanánt lön annak, és nevezé nevét mózesnek, és monda: mert a vízből húztam ki őt. lön pedig azokban a napokban, mikor mózes felnevekedék, kiméne az ő atyjafiaihoz és látá az ő nehéz munkájakat s látá, hogy egy égyiptombeli férfi út vala egy héber férfit az ő atyjafiai közül. mikor ide-oda tekinté és látá hogy senki sincs, agyonüté az égyiptombelit és elrejté azt a homokba. másnap is kiméne és ímé két héber férfi veszekedik vala. és monda annak a ki bűnös vala: miért vered a te atyádfiát? az pedig monda: kicsoda tett téged fő emberré és bíróvá mi rajtunk? talán engem is meg akarsz ölni, mint megöléd az égyiptomit? mózes pedig megfélemlék és monda: bizony kitudódott a dolog. a farao is meghallá azt a dolgot és mózes halálra keresteti vala: de elfutá mózes a farao elől és lakozék midián földén; leüle pedig egy kútnál. midián papjának pedig hét leánya vala, és oda menének és vizet húznak és tele merék a válúkat, hogy megittassák atyjoknak juhait. a pásztorok is oda menének és elűzék őket. mózes pedig felkele és segítséggel lön nékik és megittatá juhaikat. mikor atyjokhoz rühelhez menének, monda ez: mi az oka, hogy ma ilyen hamar megjöttetek?ők pedig mondának: egy égyiptombeli férfi oltalmaz minket a pásztorok ellen, annakfelette vizet is húzott nekünk, és megittatá a juhokat. s monda leányainak: és hol van ő? miért hagyátok ott azt a férfit? hívjátok el, hogy egyék kenyeret. és tetszék mózesnek, hogy ott maradjon e férfiúnál, és ez feleségül adá mózesnek az ő leányát, czipporát. és fiat szüle ez és nevezé nevét gersomnak, mert monda: jövevény voltam az idegen földön. és lön ama hosszú idő alatt, meghala az égyiptom királya, izráel fiai pedig fohászkodnak vala a szolgaság miatt, és kiáltanak vala és feljuta a szolgaság miatt való kiáltásuk istenhez. és meghallá isten az ő fohászkodásukat és megemlékezék isten az ábrahámval, izsákkal és jákóbbal kötött szövetségéről. és megtekinté isten az izráel fiait és gondja vala rájuk istennek.

mózes pedig örzi vala az ő ipának, jethrónak a midián papjának juhait és hajtá a juhokat a pusztán túl és juta az isten hegyéhez, hórebhez. és megjelenék néki az úr anyála tűznek lángjában egy csipkebokor középből, és látá, hogy ímé a csipkebokor ég vala; de a csipkebokor meg nem emésztetik vala. s monda mózes: oda megyek, hogy lássam e nagy csudát, miért nem ég el a csipkebokor. és látá az úr, hogy oda méne megnézni, és szólítá őt isten a csipkebokorból, mondván: mózes, mózes. ez pedig monda: ímhol

vagyok. és monda: ne jöjj ide közel, oldd le a te saruidat lábaidról; mert a hely, a melyen állasz, szent föld. és monda: én vagyok a te atyádnak istene, ábrahámnak istene, izsáknak istene és jákóbnak istene. mózes pedig elrejté az ő orcáját, mert fél vala az istenre tekinteni. az úr pedig monda: látván láttam az én népemnek nyomorúságát, a mely égyiptomban vagyon és meghallottam az ő sanyargatóik miatt való kiáltásukat; sőt ismerem szenvedéseit. le is szállok, hogy megszabadítsam őt az égyiptombeliek kezéből és felvigyem őt arról a földről, jó és tágas földre, téj-
 jel és mézzel folyó földre, a kananeusok, khitteusok, emoreusok, perizeusok, khivveusok és jebuzeusok lakóhelyére. mivel hát imé feljutott hozzám az izráel fiainak kiáltása és láttam is a nyomorgatást, a melylyel nyomorgatják őket az égyiptombeliek: most azért eredj, elküldelek téged a faraóhoz és hozd ki az én népemet, az izráel fiait égyiptomból. mózes pedig monda az istennek: kicsoda vagyok én, hogy elmenjek a faraóhoz és kihozzam izráel fiait égyiptomból? és felele: én veled lészek! és ez lesz a jele, hogy én küldöttelek téged, hogy mikor kihozod a népet égyiptomból, ezen a hegyen fogtok szolgálni az istennek. mózes pedig monda az istennek: imé én elmegyek az izráel fiaihoz és ezt mondom nékik: a ti atyáitok istene küldött engem ti hozzátok; ha azt mondják nekem: mi a neve? mit mondjak nékik? és monda isten mózesnek: vagyk a ki vagyk. és monda: így szólj az izráel fiaihoz: a vagyk küldött engem ti hozzátok. és ismét monda isten mózesnek: így szólj az izráel fiaihoz: az úr, a ti atyáitoknak istene, ábrahámnak istene, izsáknak istene és jákóbnak istene küldött engem ti hozzátok. ez az én nevem mind önrökké és ez az én emlékezetem nemzetéegről nemzetégre. menj el és gyűjtsd egybe az izráel véneit és mondd ezt nékik: az úr, a ti atyáitok istene, ábrahámnak, izsáknak és jákóbnak istene megjelent nekem, mondván: megemlékeztem rólatok és arról a mit elkövettek rajtatok égyiptomban. és mondám: kiviszlek titeket az égyiptomi nyomorúságból a kananeusok, khitteusok, emoreusok, perizeusok, khivveusok és jebuzeusok földre, téj-
 jel és mézzel folyó földre. és ha hallgatnak szavadra, akkor elmegy te és az izráel vénei égyiptom királyához, s így szóltok néki: az úr, a héberek istene megjelent nekünk; most azért hadd menjünk három napjra útra a pusztába, hogy áldozzunk az úrnak a mi istenünknek. én pedig tudom, hogy az égyiptomi király nem engedi meg néktek, hogy elmenjete, még erőhatalomra sem. kinyújtom azért az én kezemet és megverem égyiptomot mindenféle csudáimmal, melyeket véghez viszek benne; így azután elbocsát titeket. és kedvessé tészem e népet az égyiptombeliek előtt, és léssen, hogy mikor kimentek, nem mentek üresen. kérjen azért minden asszony az ő szomszédasszonyától és háza lakó asszonyától ezüst edényeket és arany edényeket és ruhákat; és rakjátok azokat fiaitokra és leányaitokra, s így foszszátok ki égyiptomot.

4

felele mózes és monda: de ők nem hisznek nekem s nem hallgatnak szavamra, sőt azt mondják: nem je-

lent meg néked az úr. az úr pedig monda néki: mi az a kezekben? s ő monda: vessző. vedd azt - úgy-mond - a földre. és veté azt a földre és lön kigyvó; és mózes elfutamodék előle. monda pedig az úr mózesnek: nyújtsd ki kezedet és fogd meg a farkát! és kinyújta kezét és megragadá azt, és vesszővé lön az ő kezében. hogy elhiggyék, hogy megjelent néked az úr, az ő atyáik istene, ábrahám istene, izsák istene és jákób istene. és ismét monda néki az úr: nosza dugd kebeledbe a kezéd; és kebelébe dugá kezét és kihúzá: imé az ő keze poklos vala, olyan mint a hó. és monda: dugd vissza kebeledbe a kezéd: és visszadugá kezét kebeledbe és kiveté azt kebeléből és imé ismét olyanná lön mint teste. és ha úgy lenne, hogy nem hisznek néked és nem hallgatnak az első jel szavára, majd hisznek a második jel szavának. és ha úgy lenne, hogy ennek a két jelnek sem hisznek és nem hallgatnak szavadra: akkor meríts vizet a folyóvízből és öntsd a szárazra, és a víz, a mit a folyóvízből merítettél, vérré lesz a szárazon. és monda mózes az úrnak: kérek, uram, nem vagyk én ékesenszóló sem tegnaptól, sem tegnappal, sem tegnap fogva, sem azóta, hogy szóltál a te szolgálddal; mert én nehéz ajkú és nehéz nyelvű vagyok. az úr pedig monda néki: ki adott szájat az embernek? avagy ki tesz némává vagy siketté, vagy látóvá vagy vakká? nemde én, az úr? most hát eredj és én lések a te száddal, és megtanítalak téged arra, a mit beszélned kell. ő pedig monda: kérek, uram, csak küldd, a kit küldeni akarsz. és felgerjede az úr haragja mózes ellen és monda: nemde atyádfia néked a lévi nemzetségből való áron? tudom, hogy ő ékesenszóló és imé ő ki is jő elődbe s mihelyt meglát, örvendezni fog az ő szívében. beszélj azért vele, és add szájába a beszédekét, és én lések a te száddal és az ő szájával és megtanítalak titeket arra, a mit cselekedjete. és ő beszél majd helyetted a néphez és ő lesz néked száj gyanánt, te pedig leszesz néki isten gyanánt. ezt a vesszőt pedig vedd kezbedbe, hogy véghez viadd vele ama jeleket. és méne mózes és visszatére az ő ipához jethróhoz és monda néki: hadd menjek és térjek vissza az én atyámfiaihoz égyiptomba, hogy meglássam, ha élnek-e még? és monda jethró mózesnek: eredj el békességgel. az úr pedig monda mózesnek midiában: eredj, térj vissza égyiptomba; mert meghaltak mindazok a férfiak, kik téged halálra kerestek vala. és felvevé mózes az ő feleségét és az ő fiait és felülteté őket a számárra és visszatére égyiptom földére. az isten vesszejét pedig kezébe vevé mózes. és monda az úr mózesnek: mikor elindulsz, hogy visszatérj égyiptomba, meglásd, hogy mindazokat a csudákat véghez vidd a faraó előtt, melyeket kezbedbe adtam; én pedig megkeményítem az ő szívet, és nem bocsátja el a népet. ezt mondd azért a faraónak: így szólt az úr: elsőszülött fiam az izráel. ha azt mondom néked: bocsásd el az én fiamat, hogy szolgáljon nekem és te vonakodol elbocsátani: imé én megölöm a te elsőszülött fiadat. és lön az úton, egy szálláson, eleibe állá az úr és meg akarja vala őt ölni. de czippora egy éles követ veve és lementszé az ő fiának előbörét és lába elé veté mondván: bizony, vérjegyesem vagy te nekem! és békét hagyja néki. akkor monda: vérjegyes a körülmétkedésért. áronnak pedig monda az úr: eredj mózes eleibe a pusztába! és elméne

és találkozik vele az isten hegyénél és megcsókolá őt. mózes pedig elbeszélé áronnak az úr mindama szavait, melyekkel őt elküldötte vala és mindazokat a jeleket, melyeket reá bízott vala. és méne mózes és áron és egybegyűjték izráel fiainak minden véneit. és elmondá áron mindazokat a beszédeket, melyeket mondott vala az úr mózesnek és megcselekedé a jeleket a nép szemei előtt. és hitt a nép, és megértette, hogy meglátogatta az úr izráel fiait és megtekintette nyomorúságukat. és meghajták magokat és leborulának.

5

annakutána pedig elmenének mózes és áron és mondának a faraónak: ezt mondá az úr, izráelnek istene: bocsásd el az én népemet, hogy ünnepet üljenek nékem a pusztában. a faraó pedig mondá: kicsoda az úr, hogy szavára hallgassak, és elbocsássam izráelt? nem ismerem az urat és nem is bocsátom el izráelt. ők pedig mondának: a héberek istene megjelent nekünk; hadd mehessünk hát háromnapra útra a pusztába, hogy áldozhassunk az úrnak a mi istenünknek, hogy meg ne verjen minket dőghalállal vagy fegyverrel. egyiptom királya pedig monda nekik: mózes és áron! miért vonjátok el a népet az ő munkáitól? menjeteK dolgozotokra. ezt is mondja vala a faraó: ímé a föld népe most sok, és ti elhagyátok velök az ő munkáikat. parancsolá azért a faraó azon a napon a nép sarczoltatóinak és felvigyázóinak, mondván: ne adjatok többé polyvát a népnek a téglavetéshez mint ennekelőtte; hadd menjenek el ők magok és szedjenek magoknak polyvát. de a téglaszámát, mennyit ennekelőtte csináltak, vessétek ki rájuk; azt le ne szállítsátok, mert restek ők és azért kiáltoznak, mondván: menjünk el, áldozunk a mi istenünknek. nehezítettessék a szolgálat ezen az emberek, hogy azzal legyen dolguk és ne hajtsanak hazug szóra. kimenének azért a nép sarczoltatói és felvigyázói és ezt mondák a népnek mondván: ezt mondja a faraó: nem adok néktek polyvát. menjeteK magatok, szedjeteK magatoknak polyvát onnan, a hol találtok; mert semmi sem szállíttatik le szolgálatotokból. és elszélede a nép egész egyiptom földén, hogy tarlót szedjen polyva helyett. a sarczoltatók pedig szorítják vala, mondván: végezzéteK el munkátokat, napjában a napi munkát, mint akkor, a mikor polyva volt. és verettetének az izráel fiai közül való felvigyázók, a kiket a faraó sarczoltatói rendelték vala föléjük, mondván: miért nem végeztéteK el a rátok vetett téglaszámot sem tegnapi, sem ma úgy, mint ennekelőtte? és elmenének az izráel fiai közül való felvigyázók és kiáltának a faraóhoz, mondván: miért cselekszel így a te szolgáliddal? polyvát nem adnak a te szolgálidnak és azt mondják nekünk: csináljatok téglát! és ímé a te szolgálid verettetek, a te néped pedig vétkezik. az pedig monda: restek vagytok, restek, azért mondjátok: menjünk el, áldozunk az úrnak! most pedig menjeteK, dolgozzatok, polyvát ugyan nem adnak néktek, de a rátok vetett téglaszámot be kell adnotok. akkor látják vala izráel fiainak felvigyázói, hogy bajban vannak, mivel azt kell mondaniok: a téglaszámot le ne szállítsátok;

6

napjában a napi munka meglegyen. és mikor kijövének a faraótól, szembe találkozánaK mózessel és áronnal. s mondának nekik: lásson meg titeket az úr és ítéljen meg, kik rossz hírbe kevertetek minket a faraó előtt és az ő szolgálai előtt, fegyvert adván azok kezébe, hogy megöljenek minket. s visszaméne mózes az úrhoz és monda: uram, miért engedsz rosszul bánni ezzel a néppel! miért küldél engem ide? mert attól fogva, hogy bemenék a faraóhoz, hogy a te nevedben szóljak, rosszabbul bánik e néppel; megszabadítani pedig nem szabadítád meg a te népedet.

az úr pedig monda mózesnek: majd meglátod mit cselekszem a faraóval; mert hatalmas kéz miatt kell őket elbocsátani és hatalmas kéz miatt űzi el őket az ő földéről. az isten pedig szóla mózeshez és monda neki: én vagyok az úr. ábrahámnak, izsáknak és jákóbnak úgy jelentem meg mint mindenható isten, de az én jehova nevemen nem voltam előttük ismeretes. szövetséget is kötöttem velek, hogy nekik adom a kanaán földét, az ő tartózkodásuk földét, a melyen tartózkodjanak. fohászzkodását is meghallottam az izráel fiainak a miatt, hogy az egyiptombeliek szolgálatra szorítják őket, megemlékeztem az én szövetségemről. annakokáért mondd meg az izráel fiainak: én vagyok az úr és kiviszlek titeket egyiptom nehéz munkái alól és megszabadítlak titeket az ő szolgálatjoktól és megmentlek titeket kinyújtott karral és nagy büntető ítéletek által. és népemmé fogadlak titeket s istentekké lések néktek és megtudjátok, hogy én vagyok a ti uratok istentek, a ki kihoztalak titeket egyiptom nehéz munkái alól. és béviszlek titeket a földre, a mely felől esküre emeltem fel kezemet, hogy ábrahámnak, izsáknak és jákóbnak adom azt, és néktek adom azt örökségül, én az úr. eképen szóla mózes az izráel fiaihoz; de nem hallgatának mózesre, a kislelkűség és a kemény szolgálat miatt. az úr pedig szóla mózeshez mondván: erédj be, szólj a faraónak, egyiptom királyának, hogy bocsássa el izráel fiait az ő földéről. mózes pedig szóla az úr előtt, mondván: ímé izráel fiai nem hallgatnak reám, hogy hallgatna hát reám a faraó, holott én nehezéjkü vagyok? és szóla az úr mózeshez és áronhoz és rendelé őket izráel fiaihoz és a faraóhoz, egyiptom királyához, hogy hozzák ki az izráel fiait egyiptom földéről. ezek atyáik házanépének fejei: rúbennek, izráel elsőszülöttének fia: kánókh, pallu, kheczrón és karmi. ezek a rúben nemzetségei. simeon fiai pedig: jemúél, jámin, óhád, jákin, czochar és saul, a kanaánbeli asszony fiai. ezek a simeon nemzetségei. ezek pedig a lévi fiainak nevei az ő születésök szerint: gersón, kehát és merári. lévi életének esztendei pedig: száz harminczhét esztendő. gersón fiai: libni, simhi, az ő nemzetségeik szerint. kehát fiai pedig: amrá, jiczház, khebrón és huzziél. kehát életének esztendei pedig: száz harminczhárom esztendő. merári fiai pedig makhli és músi. ezek a lévi nemzetségei az ő születésök szerint. amrá pedig feleségül vevé magának jókébedet, atyjának hűgát s ez szülé neki áront és mózest. amrá életének esztendei pedig száz harminczhét esztendő. jiczház

fiai pedig: kórákh, nefeg és zikri. huzziél fiai pedig: misáél, elczáfán és szithri. áron pedig feleségül vevé magának elisebát, aminádáb leányát, nakhsón hűgát s ez szülé néki nádábot, abíhut, eleázárt és ithámárt. kórákh fiai pedig: asszir, elkánáh és abíászf. ezek a kórákh nemzetségei. eleázár pedig az áron fia, a putiél leányai közül vön magának feleséget s ez szülé néki fineást. ezek a léviták atyáinak fejei az ő nemzetségeik szerint. ez áron és mózes, a kiknek mondá az úr: hozzátok ki az izráel fiait egyiptom földéről, az ő seregeik szerint. ők azok, a kik szóltak a faraónak egyiptom királyának, hogy kihozzasák az izráel fiait egyiptomból. ez mózes és áron. és lön a mikor szóla az úr mózesnek egyiptom földén. így szóla az úr mózesnek, mondván: én vagyok az úr: mondd el a faraónak egyiptom királyának mindazt, a mit én szólok néked. mózes pedig monda az úr előtt: imé én nehéz ajakú vagyok, hogy hallgatna reám a farao?

7

az úr pedig monda mózesnek: lásd, istenévé teszlek téged a faraónak, áron pedig, a te atyádfia, szószólód léssen. te mondd el mindent, a mit néked parancsolok; áron pedig, a te atyádfia mondja meg a faraónak, hogy bocsással el izráel fiait az ő földéről. én pedig megkeményitem a farao szívét és megcsokasítom az én jeleimet és csudáimat egyiptom földén. és a farao nem hallgat reátok; akkor én kezemet egyiptomra vetem, és kihozom az én seregeimet, az én népemet, az izráel fiait egyiptom földéről nagy büntető ítéletek által. s megtudják az egyiptombeliek, hogy én vagyok az úr, a mikor kinyujtándom kezemet egyiptomra és kihozándom az izráel fiait ő közülök. és cselekedék mózes és áron, a mint parancsolta vala nékik az úr; úgy cselekedének. mózes pedig nyolczvan esztendő és áron nyolczvanhárom esztendő vala, a mikor a faraóval beszéltek. és szóla az úr mózesnek és áronnak mondván: ha szól hozzátok a farao mondván: tegyetek csudát; akkor mondd áronnak: vedd a te vessződet és vedd a farao elé; kígyóvá lesz. beméne azért mózes és áron a faraohoz, és úgy cselekedének, a mint az úr parancsolta vala; veté áron az ő vesszjét a farao elé és az ő szolgálai elé, és kígyóvá lön. és előhívá a farao is a bölcseket és varázslókat, és azok is, egyiptom írástudói, úgy cselekedének az ő titkos mesterségökkel. elveté ugyanis mindenik az ő vesszjét és kígyókká lönék; de az áron vesszje elnyelé azok vesszjét. és megkeményedék a farao szíve és nem hallgata reájok, a mint megmondotta vala az úr. az úr pedig monda mózesnek: kemény a farao szíve, nem akarja a népet elbocsátani. eredj a faraohoz reggel; imé ő kimegy a vízhez, és állj eleibe a folyóvíz partján, és a vesszőt, a mely kígyóvá változott vala, vedd kezébe. és mondd néki: az úr, a héberék istene küldött engem hozzád, mondván: bocsásd el az én népemet, hogy szolgáljanak nékem a pusztában; de imé mindez ideig meg nem hallgattál. így szólt az úr: erről tudod meg, hogy én vagyok az úr: imé én megsujtom a vesszővel, a mely kezemben van, a vizet, a mely a folyóban van, és vérré változik. és a hal, a mely a folyóvízben van, meghal, a folyóvíz pedig

megbűdösödik és irtózni fognak az egyiptombeliek vizet inni a folyóból. monda azért az úr mózesnek: mondd áronnak: vedd a te vessződet és nyujtsd ki kezedet egyiptom vizeire; azoknak folyóvizeire, csatornáira, tavaira és minden vízforgóra, hogy vérré legyenek és vér legyen egyiptom egész földén, mind a fa-, mind a köedényekben. mózes és áron pedig úgy cselekedének, a mint az úr parancsolta vala. és felemelé a vesszőt és megsujtá a vizet, a mely a folyóban vala a farao előtt és az ő szolgálai előtt, és mind vérré változék a víz, a mely a folyóban vala. a hal pedig, a mely a folyóvízben vala, meghal, és megbűdösödék a folyóvíz, és nem ihatának az egyiptombeliek a folyónak vizéből; és vér vala az egész egyiptom földén. de úgy cselekedének egyiptom írástudói is az ő varázslásukkal, és kemény maradt a farao szíve és nem hallgata reájok; a mint az úr megmondotta vala. és elfordula a farao és haza méne és ezen sem indula meg az ő szíve. az egyiptombeliek pedig mindnyájan ássák vala a folyóvíz mellékét víztér, hogy ihassanak; mert nem ihatják vala a folyó vizét. és hét nap telék el, a mióta az úr megsujtotta vala a folyóvizet.

8

és monda az úr mózesnek: menj be a faraoéhoz és mondd néki: azt mondja az úr: bocsásd el az én népemet, hogy szolgáljanak nékem. ha pedig te el nem akarod bocsátani, imé én egész határodat békákkal verem meg. és a folyóvíz békáktól pozsgos és felmennek és bemennek a te házadba és ágyasházadba és ágyadra és a te szolgálai házába és néped közé és a te kemenczéidbe és sütőteknőidbe. és reád és népedre s minden te szolgálidra felmennek a békák. és monda az úr mózesnek: mondd áronnak: nyujtsd ki kezéd a te vessződdel a folyóvizekre, csatornákra és tavakra, és hozd fel a békákat egyiptom földre. és kinyujtá kezét áron egyiptom vizeire, és békák jövének fel és ellepék egyiptom földét. de az írástudók is úgy cselekedének az ő titkos mesterségökkel és felhozák a békákat egyiptom földre. és hívatá a farao mózest és áront és monda: könyörögjete az úrnak, hogy távolítsa el rólam és az én népemről a békákat, és én elbocsátom a népet, hogy áldozzék az úrnak. mózes pedig monda a faraónak: parancsolj velem: mikorra könyörögjek éretted és a te szolgálidért és a te népedért, hogy elpusztuljanak a békák tőled és házaidtól; és csak a folyóvízben maradjanak meg. felele a farao: holnapra. és monda mózes: a mint kívánod, hogy megtudj, hogy nincs hasonló a mi urunkhoz istenünkkhöz. és eltávoznak a békák tőled, meg a te házaidtól, szolgálidtól és a te népedtől; csak a folyóvízben maradnak meg. és kiméne mózes és áron a faraotól és kiálta mózes az úrhoz a békák felől, a melyeket a faraoára bocsátott vala. és az úr mózes beszéde szerint cselekedék és kiveszének a békák a házakból, udvarokból és mezőkről. és rakásokba gyűjték azokat össze és a föld megbűzshődék. s a mint látá a farao, hogy baja könnyebbül, megkeményíté az ő szívét, és nem hallgata reájok, a mint megmondotta vala az úr. és szóla az úr mózesnek: mondd áronnak: nyujtsd ki a te vessződet

és sujtsd meg a föld porát, hogy tetvekké legyen egész egyiptom földén. és aképen cselekedjének. áron kinyújtá kezét az ő vesszejével és megszűnt a föld porát, és tetvek lőnek emberen és barmon; a föld minden pora tetvekké lőn egész egyiptom földén. és úgy cselekedének az írástudók is az ő varázslásukkal, hogy tetveket hozzanak elő, de nem teheték; és valának a tetvek emberen és barmon. és mondák az írástudók a faraónak: az isten így ez. de kemény maradt a farao szíve, és nem hallgata rájuk; a mint monddta vala az úr. az úr pedig monda mózesnek: kelj fel reggel és állj a farao eleibe; ímé kimegy a vizek felé, és mondd néki: ezt mondja az úr: bocsásd el az én népemet, hogy szolgáljanak nékem. mert ha el nem bocsátod az én népemet, ímé én bocsátok te reád, a te szolgáláidra és a te népedre és a te házaidra ártalmas bogarakat, és megtelek az egyiptombeliek házai ártalmas bogarakkal és a föld is, a melyen ők vannak. de különválasztom azon a napon gósen földét, a melyen az én népem lakik, hogy ne legyenek ott ártalmas bogarak, azért, hogy megtudd, hogy én vagyok az úr ezen a földön. és különbséget tések az én népem között és a te néped között. holnap léssen a jelenség, és aképen cselekedék az úr; jövének ugyanis ártalmas bogarak a farao házára és az ő szolgálói házára, és egész egyiptom földén pusztává lőn a föld az ártalmas bogarak miatt. és hívátá a farao mózest és áront és monda: menjetek, áldozatok a ti isteneteknek ezen a földön. mózes pedig monda: nincs rendén, hogy úgy cselekedjünk, hogy mi azt áldozzuk az úrnak a mi istenünknek, a mi utálatos az egyiptombeliek előtt: ímé, ha azt áldozzuk az ő szemeik előtt, a mi az egyiptombelieknek utálatos, nem köveznek-e meg minket? háromnap járó földre megyünk a pusztába és úgy áldozunk a mi urunknak istenünknek, a mint megmondja nekünk. és monda a farao: én elbocsátalak titeket, hogy áldozatok a ti uratoknak istenteknek a szertáiban, csak nagyon messze ne távozzatok; imádkozzatok érettem. mózes pedig monda: ímé én kimegyek te tőled és imádkozom az úrhoz és eltávoloznak az ártalmas bogarak a faraoától és az ő szolgálóitól és az ő népétől holnap; csak megint el ne ámtson a farao, hogy el ne bocsássa a népet áldozni az úrnak. és kiméne mózes a faraoától és imádkozék az úrhoz és az úr mózes beszéde szerint cselekedék; s eltávolozának az ártalmas bogarak a faraoától, szolgálóitól és népétől; egy sem marada. de a farao ezúttal is megkeményíté az ő szívét és nem bocsátá el a népet.

9

és monda az úr mózesnek: menj a faraoéhoz és beszélj vele: ezt mondja az úr, a héberek istene: bocsásd el az én népemet, hogy szolgáljanak nékem: mert ha nem akarod elbocsátani és tovább is tartóztatod őket: ímé az úr keze léssen a te mezei barmaidon, lovakon, szamarakon, tevéken, ökrökön és juhokon; igen nagy döghalál. de különbséget tesz az úr az izráel barmai között és egyiptom barmai között, és mindabból, a mi izráel fiaiei, egy sem vész el. időt is hagyja az úr, mondván: holnap cselekszi az úr ezt a dolgot a földön. meg is cselekedék az úr ezt a dolgot másodnapon, és elhulla egyiptomnak minden barma, de az izráel fi-

ainak barma közül egy sem hullott el. el is küldte a farao, és ímé egy sem hullt vala el az izráeliták barma közül: de a farao szíve kemény maradt, és nem bocsátá el a népet. az úr pedig monda mózesnek és áronnak: vegyétek tele markaitokat kemenczehamuval, és szórja azt mózes az ég felé a farao szeme láttára. hogy porrá legyen egyiptomnak egész földén, s emberen és barmon hólyagosan fakadó fekélylé legyen egyiptomnak egész földén. vevének azért kemenczehamut és a farao elé állának, és mózes az ég felé szórá azt; és lőn az emberen és barmon hólyagosan fakadó fekély. és az írástudók nem állhatnak vala mózes előtt a fekély miatt; mert fekély vala az írástudókon s mind az egyiptombeliek. de az úr megkeményíté a farao szívét, és nem hallgata rájuk, a mint megmondotta vala az úr mózesnek. és monda az úr mózesnek: kelj fel reggel és állj a farao eleibe és mondd néki: ezt mondja az úr, a héberek istene: bocsásd el az én népemet, hogy szolgáljanak nékem. mert ezúttal minden csapásomat reá bocsátom a te szívedre, a te szolgáláidra és a te népedre azért, hogy megtudd, hogy nincs én hozzá hasonló az egész földön. mert ha most kinyujtanám kezemet és megvernék téged és a te népedet döghalállal, akkor kivágattatnál a földről. ámde azért tartottalak fenn tégedet, hogy megmutassam néked az én hatalmam, és hogy hirdessék az én nevemet az egész földön. ha tovább is feltartóztatod az én népemet és nem bocsátod el őket: ímé holnap ilyenkor igen nagy jégesőt bocsátok, a melyhez hasonló nem volt egyiptomban az napságtól fogva hogy fundáltatott, mind ez ideig. most annakokáért küldj el, hajtsd be barmaidat és mindenedet, valamid a mezőn van; minden ember és barom, a mely a mezőn találatik és házba nem hajtatik, - jégeső szakad arra, és meghal. a ki a farao szolgálói közül az úr beszédétől megfélemedék, szolgálait és barmait házba futtattá. a ki pedig nem törődék az úr beszédével, szolgálait és barmát a mezőn hagyá. az úr pedig monda mózesnek: nyújtsd ki kezedet az égre, hogy legyen jégeső egyiptom egész földén az emberre, baromra és a mező minden fűvére, egyiptom földén. kinyújtá azért mózes az ő vesszejét az égre, az úr pedig mennydörgést támaszta és jégesőt, és tűz szálla le a földre, és jégesőt bocsátá az úr egyiptom földére. és lőn jégeső, és a tűz egymást ér az igen nagy jégeső közt, a melyhez hasonló nem volt az egész egyiptom földén, mióta nép lakja. és elveré a jégeső egész egyiptom földén mindazt, a mi a mezőn vala, embertől baromig; a mező minden fűvét is elveré a jégeső és a mező minden fáját is egybe rontá. csak a gósen földén, hol izráel fiai valának, nem volt jégeső. a farao pedig elküldte és hívátá mózest és áront, és monda nékik: vétkeztem ezúttal; az úr az igaz; én pedig és az én népem gonoszok vagyunk. imádkozzatok az úrhoz, hogy legyen elég a mennydörgés és jégeső, és akkor elbocsátlak titeket és nem maradtok tovább. mózes pedig monda néki: mielőtt kimegyek a városból, felelemlem kezeimet az úrhoz; megszűnnek a mennydörgések és nem lesz többé jégeső, hogy megtudd, hogy az úr a föld. de tudom, hogy te és a te szolgálaid még nem féltek az úr istentől. a len pedig és az árpa elvereték, mert az árpa kalászos, a len pedig bimbós vala. de a búza és a tönköly nem vereték

el, mert azok késeiek. és kiméne mózes a faraótól a városból és felemelé kezeit az úrhoz, és megszűnének a mennydörgések s a jégeső és eső sem ömlik vala a földre. amint látá a faraó, hogy megszűnnek az eső, meg a jégeső és a mennydörgés, ismét vétkezék és megkeményíté szívét és az ő szolgálai. és kemény maradt a faraó szíve, és nem bocsátá el az izráel fiait, a mint megmondotta vala az úr mózes által.

10

és monda az úr mózesnek: menj be a faraóhoz, mert én keményítettem meg az ő szívét és az ő szolgálai szívé, azért hogy ezeket az én jeleimet megtegyem közöttök. és azért, hogy elbeszéljed azt a te fiadnak és fiad fiának hallatára, a mit egyiptomban cselekedtem, és jeleimet, a melyeket rajtok tettem, hogy megtudjátok, hogy én vagyok az úr. és beméne mózes és áron a faraóhoz és mondanak néki: ezt mondja az úr, a héberek istene: meddig nem akarod még magadat megalázni én előttem? bocsásd el az én népemet, hogy szolgáljanak nékem. mert ha te nem akarod az én népemet elbocsátani, ímé én holnap sáskát hozok a te határodra. és elborítja a földnek színét, úgy hogy nem lesz látható a föld, és megemészti a megmenekedett maradékot, a mi megmaradt néktek a jégeső után, és megemészti minden fát, mely néktek sarjadzik a mezőn. és betöltik a te házaidat, és minden szolgálidnak házát és minden egyiptombeliek házát, a mit nem láttak a te atyáid, sem a te atyáid atyjai, a mióta e földön vannak mind e mai napig. és megfordula s kiméne a faraó elől. a faraó szolgálai pedig mondanak önéki: meddig lesz még ez mi nekünk romlásunkra? bocsásd el azokat az embereket, hogy szolgáljanak az úrnak az ő istenöknek. még sem veszed-e eszedbe, hogy elvész egyiptom? és visszahozák mózest és áront a faraóhoz s monda ez nékik: menjete el, szolgáljate az úrnak a ti istenteknek. kik s kik azok, a kik elmennek? mózes pedig monda: a mi gyermekeinkkel és véneinkkel megyünk, a mi fiainkkal és leányainkkal, juhainkkal és barmainkkal megyünk, mert az úrnak innepet kell szentelnünk. monda azért nékik: úgy legyen veletek az úr, a mint elbocsátál titeket és gyermekeiteket! vigyázatok, mert gonoszra igyekeztek. ne úgy! menjete el ti férfiak és szolgáljate az úrnak, mert ti is ezt kívántátok. és elűzék őket a faraó színe elől. és monda az úr mózesnek: nyújtsd ki a te kezedet egyiptom földére a sáskáért, hogy jöjjön fel egyiptom földére és emészse meg a földnek minden fűvét; mindazt a mit a jégeső meghagyott. kinyújtá azért mózes az ő vesszejét egyiptom földére, és az úr egész nap és egész éjjel keleti szelet támaszta a földre. mire reggel lön, a keleti szél felhozá a sáskát. és feljöve a sáska egész egyiptom földére s nagy sokasággal szálla le egyiptom egész határára. annak előtte sem volt olyan sáska s ezután sem lesz olyan. és elborítá az egész föld színét, és a föld elsötétedék, és megemészte a földnek minden fűvét és a fának minden gyümölcsét, a mit a jégeső meghagyott vala, és semmi zöld sem marada a fán, sem a mezőnek fűven egész egyiptom földén. akkor a faraó sieté hívatni mózest és áront és monda: vétkeztem az úr ellen, a

ti istenetek ellen és ti ellenetek. most annakokáért bocsásd meg csak ez egyszer az én vétkeket és imádkozzatek az úrhoz a ti istentekhez, hogy csak ezt a halált fordítsa el én tölem. és kiméne a faraó elől és imádkozék az úrhoz. és fordíta az úr igen erős nyugoti szelet, és felkapá a sáskát és veté azokat a veres tengerbe; egy sáska sem marada egész egyiptom határára. de az úr megkeményíté a faraó szívét, és nem bocsátá el az izráel fiait. és monda az úr mózesnek: nyújtsd ki a te kezedet az ég felé, hogy legyen setétség egyiptom földén és pedig tapintható setétség. és kinyújtá mózes az ő kezét az ég felé, és lön sűrű setétség egész egyiptom földén három napig. nem látták egymást, és senki sem kelt fel az ő helyéből három napig; de izráel minden fiának világosság vala az ő lakhelyében. akkor hívatá a faraó mózest és monda: menjete el, szolgáljate az úrnak, csak juhaitok és barmaitok maradjanak; gyermekeitek is elmehetnek véletek. mózes pedig monda: sőt inkább néked kell kezünkbe adnod véres áldozatra és égő-áldozatra valókat, hogy megálldozzok a mi urunknak, istenünknek. és velünk jönek a mi barmaink is, egy körömnnyi sem marad el, mert azokból veszünk, hogy szolgáljunk a mi urunknak istenünknek; magunk sem tudjuk, mivel szolgálunk az úrnak, míg oda nem jutunk. de az úr megkeményíté a faraó szívét, és nem akará őket elbocsátani. és monda néki a faraó: menj el előlem; vigyázz magadra, hogy többé az én orczámat ne lásd; mert a mely napon az én orczámat látod, meghalsz. mózes pedig monda: helyesen szólál. nem látom többé a te orczádat.

11

az úr pedig monda mózesnek: még egy csapást hozok a faraóra és egyiptomra; azután elbocsát titeket innen; a mikor mindenestől elbocsát, úgyve hajt el titeket innen. szólj azért a népnek füle hallatára, hogy kérjenek a férfi az ő férfitársától, az asszony pedig az ő asszonytársától ezüst edényeket és arany edényeket. az úr pedig kedvessé tevé a népet az egyiptombeliek előtt. a férfiú mózes is igen nagy vala egyiptom földén a faraó szolgálai előtt és a nép előtt. és monda mózes: ezt mondja az úr: éjfélt körül kimegyek egyiptomba. és meghal egyiptom földén minden elsőszülött, a faraónak elsőszülöttétől fogva, a ki az ő királyi székében ül, a szolgálónak első szülöttéig, a ki malmot hajt; a baromnak is minden első fajzása. és nagy jajgatás lesz egész egyiptom földén, a melyhez hasonló nem volt és hasonló nem lesz többé. de izráel fiai közül az eb sem ölti ki nyelvét senkire, az embertől kezdve a baromig; hogy megtudjátok, hogy különbséget tett az úr egyiptom között és izráel között. és mindezek a te szolgálid lejönnék hozzám és leborulnak előttem, mondván: eredi ki te és mind a nép, a mely téged követ, és csak azután megyek el. és nagy haraggal méne ki a faraó elől. az úr pedig monda mózesnek: azért nem hallgat reátok a faraó, hogy az én csudám sokasodjanak meg egyiptom földén. mózes pedig és áron mindezeket a csudákat megtevék a faraó előtt; de az úr megkeményíté a faraó szívét. és nem bocsátá el izráel fiait az ő földéről.

szólott vala pedig az úr mózesnek és áronnak egyiptom földén, mondván: ez a hónap legyen néktek a hónapok elseje; első legyen ez néktek az esztendő hónapjai között. szolgáljatok izráel egész gyülekezetének, mondván: e hónap tizedikén mindenki vegyen magának egy bárányt az atyáknak háza szerint; házanként egy bárányt. hogyha a háznép kevés a bárányhoz, akkor a házához közel való szomszédjával együtt vegyen a lelkek száma szerint; kit-kit ételéhez képest számítsatok a bárányhoz. a bárány ép, hím, egy esztendő legyen; a juhok közül vagy a kecskék közül vegyék. és legyen nálatok őrizet alatt e hónap tizennegyedik napjáig, és ölje meg izráel községének egész gyülekezete estennen. és vegyenek a vérből, és azokban a házakban, a hol azt megeszik, hintsenek a két ajtófelé és a szemöldökfára. a húst pedig egyék meg azon éjjel, tűzön sütte, kovásztalan kenyérrrel és keserű fűvel egyék meg azt. ne egyetek abból nyersen, vagy vízben főtten, hanem tűzön sütte, a fejét, lábszáraival és belsejével együtt. és ne hagyjatok belőle reggelre, vagy a mi megmarad belőle reggelre, tűzzel égessétek meg. és ilyen módon egyetek azt meg: derekaitokat felölevezve, saruitok lábaitokon és pálcáitok kezetekben, és nagy sietséggel egyétek azt; mert az úr pászkája az. mert általmegyek egyiptom földén ezen éjszakán és megölök minden elsőszülöttet egyiptom földén, az embertől kezdve a baromig, és egyiptom minden istene felett ítéletet tartok, én, az úr. és a vér jelül lesz néktek a házakon, a melyekben ti lesztek, s meglátom a vért és elmegyek mellettetek és nem lesz rajtatok a csapás veszedelmekre, mikor megverem egyiptom földét. és legyen ez a nap néktek emlékeztül, és innepnek szenteljétek azt az úrnak nemzetségről nemzetségre; örök rendtartás szerint ünnepeljétek azt. hét napig egyetek kovásztalan kenyeret; még az első napon takarítsátok el a kovászt házaiktokból, mert valaki kovászt ejándik az első naptól fogva a hetedik napig, az olyan lélek irtassék ki izráelből. az első napon pedig szent gyűlések legyen és a hetedik napon is szent gyűlések legyen; azokon semmi munkát ne tegyetek, egyedül csak a mi eledelére való minden embernek, azt el lehet készítenetek. megtartsátok a kovásztalan kenyér innepét; mert azon a napon hoztam ki a ti seregeiteket egyiptom földről; tartásátok meg hát e napot nemzetségről nemzetségre, örök rendtartás szerint. az első hónapban, a hónapnak tizennegyedik napján estve egyetek kovásztalan kenyeret, a hónap huszonegyedik napjának estvéjéig. hét napon át ne találtsassék kovász a ti házaiktokban; mert valaki kovászt ejándik, az a lélek kiirtatik izráel gyülekezetéből, akár jövény, akár az ország szülöttje legyen. semmi kovásztot ne egyetek, minden lakóhelyeteken kovásztalan kenyeret egyetek. előhívá tehát mózes izráel minden véneit és monda nékik: fogiatok és vegyetek magatoknak bárányt családaitok szerint és öljétek meg a pászkát. és vegyetek egy kötés zsópot és mártsátok a vérbe, a mely az edényben van, és hintsétek meg a szemöldökfát és a két ajtófelet abból a vérből, a mely az edényben van; ti közületek pedig senki se menjen ki az ő házának aj-

tájan reggelig. mikor általmegy az úr, hogy megverje az egyiptombelieket és meglátja a vért a szemöldökfán és a két ajtófélen: elmegy az úr az ajtó mellett és nem engedi, hogy a pusztító bemenjen öldökölni a ti házaiktokba. megtartsátok azért ezt a dolgot, rendtartás gyanánt, magadnak és fiadnak mindörökké. és mikor bementek a földre, melyet az úr át néktek, a mint megmondotta vala: akkor tartsátok meg ezt a szertartást. mikor pedig a ti fiaitok mondanának néktek: micsoda ez a ti szertartástok? akkor mondjátok: pászka-áldozat ez az úrnak, a ki elment az izráel fiainak házai mellett egyiptomban, mikor megverte az egyiptombelieket, a mi házaikat pedig megoltalmazta. és a nép meghajtá magát és leborul. és menének és úgy cselekedének az izráel fiai, a mint megparancsolta vala az úr mózesnek és áronnak; úgy cselekedének. lön pedig éjjélkor, hogy megölje az úr minden elsőszülöttet egyiptomnak földén, a faraónak elsőszülöttétől fogva, a ki az ő királyi székében ül vala, a tömlöczbeli fogolynak elsőszülöttéig és a baromnak is minden első fajzását. és fölkele a faraó azon az éjszakán és mind az ő szolgái és egész egyiptom, és lön nagy jajgatás egyiptomban; mert egy ház sem vala, melyben halott ne lett volna. és hívát mózes és áront éjszaka és monda: keljetek fel, menjétek ki az én népem közül, mind ti, mind izráel fiai és menjétek, szolgáljatok az úrnak, a mint mondatok. juhaitokat is, barmaitokat is vegyétek, a mint mondatok és menjétek el és áldjátok engem is. és az egyiptombeliek erősen rajta valának, hogy a népet mentül hamarabb kiküldhessék az országból; mert azt mondják vala: mindnyáján meghalunk. és a nép az ő tésztáját, minekelőtte megkelt volna, sütőeknöivel együtt ruhájába kötve, vállára veté; az izráel fiai pedig mózes beszéde szerint cselekedének és kérének az egyiptombeliektől ezüst edényeket és arany edényeket, meg ruhákat. az úr pedig kedvessé tette vala a népet az egyiptombeliek előtt, hogy kérésökre hajlának és kifoszták az egyiptombelieket. és elindulának izráel fiai rameszesből szukhóthba, mintegy hatszáz ezeren gyalog, csupán férfiak a gyeremekeken kívül. sok elegy nép is méne fel velök; juh is, szarvasmarha is, felette sok barom. és sütének a tésztából, melyet egyiptomból hoztak vala, kovásztalan pogácsákat, mert meg nem kelhet vala mivelhogy kiüzetének egyiptomból és nem késhtének s még eleséget sem készítenék magoknak. az izráel fiainak lakása pedig, a míg egyiptomban laktak, négyszáz harmincz esztendő vala. és lön a négyszáz harmincz esztendő végén, lön pedig ugyanazon napon, hogy az úrnak minden serege kijöve egyiptomnak földről. az úr tiszteletére rendelt éjszaka ez, a melyen kihozta őket egyiptom földről; az úr tiszteletére rendelt éjszaka izráel minden fiai előtt nemzetségről nemzetségre. és monda az úr mózesnek és áronnak: ez a pászka rendtartása: egy idegen származású se egyék abból. akárkinek is pénzen vett szolgálja akkor egyék abból, ha körülmetélted. a zsellér és a bérés ne egyék abból. egy házban egyék meg; a házból ki ne vigy a húsból, és csontot se törjétek össze abban. izráel egész gyülekezete készítse azt. és ha jövény tartózkodik nálad, és pászkát akarنا készíteni az úrnak: metéltessék körül minden férfa, és úgy foghat

annak készítéséhez, és legyen olyan, mint az ország-
nak szülötte. egy körülméletlen se egyék abból. egy
törvénye legyen az ott születettnek és a jövevénynek,
a ki közöttetek tartózkodik. és izráel fiai mindnyájan
megcselekedék; a mint parancsolta vala az úr mózes-
nek és áronnak, úgy cselekedének. ugyanazon napon
hozá ki az úr az izráel fiai egyiptomnak földéről, az
ő seregeik szerint.

13

és szóla az úr mózesnek, mondván: nékem szentelj
minden elsőszülöttet, valami megnyitja az ő anyjának
méhét az izráel fiai között, akár ember, akár barom,
enyim legyen az. és monda mózes a népnek: megem-
lékezzél e napról, melyen kijöttetek egyiptomból, a
szolgáltatnak házából; mert hatalmas kézzel hozott
ki onnan titeket az úr; azért ne egyetek kovászos-
t. ma mentek ki az abih hónapban. és ha majd be-
visz téged az úr a kananeusok, meg khittheusok, meg
emoreusok, meg khivveusok és jebuzeusok földére,
melyről megesküdtök a ti atyáitoknak, hogy néked
adja azt a téjjel és mézzel folyó földet: akkor ebben
a hónapban végezd ezt a szertartást. hét napon át
kovásztalan kenyeret egyél, a hetedik napon pedig in-
nepet ülj az úrnak. kovásztalan kenyeret egyél hét
napon át, és ne láttassék nálad kovászos kenyér, se
kovász ne láttassék a te egész határodban. és add
tudtára a te fiadnak azon a napon, mondván: ez a
miatt van, a mit az úr cselekedett velem, mikor ki-
jövök egyiptomból. és legyen az néked jel gyanánt
a te kezeden és emlékezetül a te szemeid előtt azért,
hogy az úr törvénye a te szádban legyen, mert hatal-
mas kézzel hozott ki téged az úr egyiptomból. tartsd
meg azért ezt a rendelést annak idejében esztendőről
esztendőre. ha pedig beviéd téged az úr a kana-
neusok földére, a miképen megesküdtök néked és a
te atyáidnak, és azt néked adándja: az úrnak ajánld
fel akkor mindazt a mi az ő anyjának méhét megnyi-
tja, a baromnak is, a mi néked lesz, minden méhny-
itó fajzását; a hímek az úré. de a szamárnak min-
den első fajzását bárányval váltsd meg; ha pedig meg
nem váltod, szegd meg a nyakát. az embernek is min-
den elsőszülöttét megváltás a te fiad közül. és ha
egykor a te fiad téged megkérdez, mondván: micsoda
ez? akkor mondd néki: hatalmas kézzel hozott ki
minket az úr egyiptomból, a szolgáltatnak házából. és
lön, mikor a faraó megátalkodottan vonakodék min-
ket elbocsátani: megölre az úr minden elsőszülöttet
egyiptom földén, az ember elsőszülöttétől a barom
első fajzásáig; azért áldozok én az úrnak minden
hímet, mely anyja méhét megnyitja, és megváltom az
én fiaimnak minden elsőszülöttét. legyen azért jel
gyanánt a te kezeden és homlok-kötő gyanánt a te
szemeid előtt, mert hatalmas kézzel hozott ki min-
ket az úr egyiptomból. és lön, a mikor elbocsátá a
faraó a népet, nem vivé őket isten a filiszteusok földje
felé, noha közel vala az; mert monda az isten: netalán
mást gondol a nép, ha harcolt lát, és visszatér egyip-
tomba. kerülő úton vezeté azért isten a népet, a veres
tenger pusztájának útján; és fölfegyverkezze jövének
ki izráel fiai egyiptom földéről. és mózes elvivé magá-
val a józsef tetemeit is, mert megesküdvén megeskette

vala izráel fiai, mondván: meglátogatván megláto-
gat titeket az isten, akkor az én tetemeimet felvi-
gyétek innen magatokkal. és elindulának szukhót-
ból és táborba szállának ethámban a pusztá szélén.
az úr pedig megy vala előttök nappal felhőoszlop-
ban, hogy vezérelje őket az úton, éjjel pedig tűzosz-
lopban, hogy világítson nékik, hogy éjjel és nappal
mehessenek. nem távozott el a felhőoszlop nappal,
sem a tűzoszlop éjjel a nép előtt.

14

és szóla az úr mózesnek, mondván: szólj az izráel
fiainak, hogy forduljanak vissza és üssenek tábort
pi-hahiróth előtt, migdol között és a tenger között,
baál-czfefon előtt; ezzel átellenben üssetek tábort a
tenger mellett. majd azt gondolja a faraó az izráel
fiai felől: eltévelyedtek ezek a földön; körülfogta
őket a pusztá. én pedig megkeményítem a faraó
szívét, és üzőbe veszi őket, hogy megdicsőítsem
a faraó által és minden ő serege által és megtudják
az egyiptombeliek, hogy én vagyok az úr. és úgy
cselekedének. és hírlül vivék az egyiptomi király-
nak, hogy elfutott a nép, és megváltozék a faraónak
és az ő szolgálóinak szíve a nép iránt és monda-
nak: mit cselekedtünk, hogy elbocsátottuk izráelt a
mi szolgáltatunkból! befogata tehát szekerebe és maga
mellé vevé az ő népét. és vön hatszáz válogatott szek-
eret és egyiptom minden egyéb szekerét és három-
hárman valának mindeniken. és megkeményíté az
úr a faraónak, az egyiptomi királynak szívét, hogy
üzőbe vegye az izráel fiai; izráel fiai pedig men-
nek vala nagy hatalommal. és az egyiptombeliek
utánok nyomulának és elérék őket a tenger mel-
lett, a hol táboroznak vala, a faraónak minden lova,
szekere, meg lovasai és serege pi-hahiróth mellett,
baál-czfefon előtt. a mint közeledék a faraó, izráel
fiai felemelék szemeiket, és imé az egyiptombeliek
nyomukban vannak. és nagyon megfélemlének s az
úrhoz kiáltának az izráel fiai. és mondának mózes-
nek: hát nincsenek-é egyiptomban sírok, hogy ide
a pusztába hoztál minket meghalni? mit cselekedél
velünk, hogy kihoztál minket egyiptomból? nem
ez volt-e a szó, a mit szóltunk vala hozzád egyip-
tomban, mondván: hagyj békét nékünk, hadd szol-
gáljunk az egyiptombelieknek, mert jobb volt volna
szolgálnunk az egyiptombelieknek, hogynem mint a
pusztában hallunk meg. mózes pedig monda a nép-
nek: ne féljetek, megálljatok! és nézzetek az úr sz-
abadítását, a melyet ma cselekszik veletek; mert a
mely egyiptombelieket ma láttok, azokat soha többé
nem látjátok. az úr hadakozik ti érettek; ti pedig
vesztget legyetek. és monda az úr mózesnek: mit kiál-
tasz hozzám? szólj izráel fiainak, hogy induljanak
el. te pedig emeld fel a te pálczádat és nyújtsd ki
kezedet a tengerre és válszad azt kétfelé, hogy izráel
fiai szárazon menjenek át a tenger közepén. én pedig
imé megkeményítem az egyiptombeliek szívét, hogy
bemenjenek utánok, és megdicsőíttem a faraó ál-
tal és az ő egész serege által, szekerei és lovasai ál-
tal. és megtudják az egyiptombeliek, hogy én vagyok
az úr, ha majd megdicsőítottam a faraó által, az ő
szekerei és lovasai által. elindula azért az istennek

angyala a ki jár vala az izráel tábora előtt, és méne mögéjük; a felhőoszlop is elindula előlök s mögéjük álla. és oda méne az egyiptombeliek tábora és az izráel tábora közé; így lön a felhő és a setéség: az éjszakát pedig megvilágosítja vala. és egész éjszaka nem közelítették egymáshoz. és kinyújtá mózes az ő kezét a tengerre, az úr pedig egész éjjel erős keleti széllel hajtá a tengert és szárazzá tevé a tengert, és kétfelé válának a vizek. és szárazon menének az izráel fiai a tenger közepébe, a vizek pedig kőfal gyanánt valának nékik jobbkezők és balkezők felől. az egyiptombeliek pedig utánok nyomulának és bemenének a faraó minden lovai, szekerei és lovasai a tenger közepébe. és lön hajnalkor, rátekinte az úr az egyiptombeliek taborára a tűz- és felhőoszlopból és megzavará az egyiptombeliek táborát. és megállítá szekereik kerekait és nehezen visszoltatá azokat. és mondanák az egyiptombeliek: fussunk az izráel elől, mert az úr hadakozik érettök egyiptom ellen. és szóla az úr mózesnek: nyújtsd ki kezedet a tengerre, hogy a vizek térjenek vissza az egyiptombeliekre, az ő szekereikre s lovasaikra. és kinyújtá mózes az ő kezét a tengerre, és reggel felé visszatére a tenger az ő elébbi állapotjára; az egyiptombeliek pedig eleibe futnak vala, és az úr beleveszté az egyiptomiakat a tenger közepébe. visszatérének tehát a vizek és elboríták a szekereket és a lovasokat, a faraónak minden seregét, melyek utánok bementek vala a tengerbe; egy sem marada meg közülök. de izráel fiai szárazon menének át a tenger közepén; a vizek pedig kőfal gyanánt valának nékik jobb- és balkezők felől. és megszabadítá az úr azon a napon izráelt az egyiptombeliek kezéből; és látá izráel a megholt egyiptombelieket a tenger partján. és látá izráel azt a nagy dolgot, a melyet cselekedék az úr egyiptomban: félt azért a nép az urat és hívének az úrnak és mózesnek, az ő szolgájának.

15

akkor éneklé mózes és az izráel fiai ezt az éneket az úrnak, és szólának mondván: éneklek az úrnak, mert fenséges ő, lovat lovasával tengerbe vetett. erősségem az úr és énekem, szabadítómmá lön nekem; ez az én istenem, őt dicsérem, atyámnak istene, őt magasztalom. vitéz harcos az úr; az ő neve jehova. a faraónak szekereit és seregét tengerbe vetette, s válogatott harcosai belefúltak a veres tengerbe. elborították őket a hullámok, kő módjára merültek a mélységbe. jobbod, uram, erő által dicsőül, jobbod uram, ellenséget összetör. fenséged nagyságával zúzódd össze támadóid, kibocsátod haragod s megemészti az őket mint tarlót. orrod lehelletét feltorlódtak a vizek. és a futó habok fal módjára megálltak; a mélységes vizek megmerevültek a tenger szívében. az ellenség monda: üzőm, utólérem őket, zsákmányt osztok, bosszúm töltöm rajtok. kardomat kirántom, s kiirtja őket karom. leheltil lehelletteddel s tenger borítá be őket: elmerültek, mint az ólom a nagy vizekben. kicsoda az istenek közt olyan, mint te uram? kicsoda olyan, mint te, szentséggel dicső, félelemmel dicsérendő és csudatévő? kinyújtottad jobbkezedet, és elnyelé őket

a föld. kegyelmeddel vezérlted te megváltott népedet, hatalmaddal viszed be te szent lakóhelyedre. meghallják ezt a népek és megrendülnek; filisztea lakóit reszketés fogja el. akkor megháborodának edom fejedelmei, moáb hatalmasait rettegés szállja meg, elcsügged a kanaán egész lakossága. félelem és aggodalom lepi meg őket; karod hatalmától elnémulnak mint a kő, míg átvonul néped, uram! míg átvonul a nép, a te szerzeményed. beviszed s meglepteid őket örökséged hegyén, mely uram, lakhelyül magadnak készítél, szentségbebe uram, melyet kezded építe. az úr uralkodik mind örökkön örökké. mert bemenének a faraó lovai, szekereivel és lovasaival együtt a tengerbe, és az úr visszafordítja rájuk a tenger vizét; izráel fiai pedig szárazon jártak a tenger közepén. akkor miriám prófétaasszony, áronnak néne dobót vőn kezébe, és kimenének utánna mind az asszonyok dobokkal és tánczolva. és felele nékik miriám: énekeljete az úrnak, mert fenséges ő, lovat lovasával tengerbe vetett. ennekutánna elindítá mózes az izráelt a veres tengertől, és menének sűrű pusztá felé; három napig menének a pusztában és nem találának vizet. és eljutának márába de nem ihatják vala a vizet márában, mivelhogy keserű vala. azért is nevezék nevét márának. és zúgolódik vala a nép mózes ellen, mondván: mit igyunk? ez pedig az úrhoz kiálta, és mutata néki az úr egy fát és beveté azt a vízbe, és a víz megédesedék. ott ada néki rendtartást és törvényt és ott megkísérté. és monda: ha a te uradnak istenednek szavára hűségesen hallgatsz és azt cselekeszed, a mi kedves az ő szemei előtt és figyelmezel az ő parancsolataira és megtartod minden rendelését: egyet sem bocsátok reád ama betegségek közül, a melyeket egyiptomra bocsátottam, mert én vagyok az úr, a te gyógyítód. és jutának élimbe, és ott tizenkét forrás vala és hetven pálmafa; és tábornak útának ott a vizek mellett.

16

és elindulának élimből és érkezék izráel fiainak egész gyülekezete a szin pusztájába, mely élim között és sinai között van, a második hónapnak tizenötödik napján, egyiptom földéről való kijövetelök után. és zúgolódék izráel fiainak egész gyülekezete mózes és áron ellen a pusztában. s mondanak nékik izráel fiai: bár megholtunk volna az úr keze által egyiptom földén, a mikor a húsos fazék mellett ülünk vala, a mikor jól lakhatunk vala kenyérrel; mert azért hoztatok ki minket ebbe a pusztába, hogy mind e sokaságot éhséggel öljétek meg. és monda az úr mózesnek: imé én esőképen bocsátok néktek kenyeret az égből; menjen ki azért a nép és szedjen naponként arra a napra valót, hogy megkísértem: akar-e az én törvényem szerint járni, vagy nem? a hatodik napon pedig úgy lesz, hogy mikor elkészítik a mit bevisznek, az kéttannyi lesz, mint a mennyit naponként szedegettek. és monda mózes és áron izráel minden fiainak: estve megtudjátok, hogy az úr hozott ki titeket egyiptom földéről; reggel pedig meglátjátok az úr dicsőségét; mert meghallotta a ti zúgolódásokat az úr ellen. de mik vagyunk mi, hogy mi el-lenünk zúgolódtok? és monda mózes: estve húst ad

az úr ennetek, reggel pedig kenyéret, hogy jól lakjatok; mert hallotta az úr a ti zúgolódásokat, melylyel ellene zúgolódtatok. de mik vagyunk mi? nem mi ellenünk van a ti zúgolódástok, hanem az úr ellen. áronnak pedig monda mózes: mondd meg az izráel fiai egész gyülekezetének: járuljatok az úr elé; mert meghallotta a ti zúgolódásokat. és lön, mikor beszéle áron az izráel fiai egész gyülekezetének, a pusztá felé fordulának, és imé az úr dicsősége megjelenék a felhőben. és szóla az úr mózesnek, mondván: hallottam az izráel fiainak zúgolódását, szój! nékik mondván: estennen húst esztek, reggel pedig kenyérral laktok jól és megtudjátok, hogy én vagyok az úr a ti istentek. és lön, hogy estve fürjek jövének fel és ellepék a táborn, reggel pedig harmatszálás lön a tábor körül. mikor pedig a harmatszálás megszűnék, imé a pusztának színén apró gömbölyegek valának, aprók mint a dara a földön. a mint megláták az izráel fiai, mondának egymásnak: más ez! mert nem tudják vala mi az. mózes pedig monda nékik: ez az a kenyér, melyet az úr adott néktek eledelül. az úr parancsolata pedig ez: szedjen abból kiki a mennyit megehetnek; fejenként egy ómert, a hozzátok tartozók száma szerint szedjen kiki azok részére, a kik az ő sátorában vannak. és aképen cselekedének az izráel fiai és szedének ki többet, ki kevesebbet. azután megmériuk vala ómerrel, és annak a ki többet szedett, nem vala fölöslege, és annak, a ki kevesebbet szedett, nem vala fogyatkozása: kiki annyit szedett, a mennyit megehetnek vala. azt is mondá nékik mózes: senki ne hagyjon abból reggelre. de nem hallgatának mózesre, mert némelyek hagyának abból reggelre; és megférgecsedék s megbűszhődék. mózes pedig megharagudék reájok. szedék pedig azt reggelenként, kiki a mennyit megehetnek vala, mert ha a nap felmelegedett, elolvad vala. a hatodik napon pedig két annyi kenyéret szednek vala, két ómerrel egyre-egyre. eljövének pedig a gyülekezet fejedelmei mindnyájan és tudtára adták azt mózesnek. ő pedig monda nékik: ez az, a mit az úr mondott: a holnap nyugalom napja, az úrnak szentelt szombat; a mit sütni akartok, süssétek meg, és a mit főzni akartok, főzzétek meg; a mi pedig megmarad, azt mind tegyétek el magatoknak reggelre. és eltevék azt reggelre, a szerint a mint mózes parancsolta vala, és nem bűszhődék meg s féreg sem vala benne. és monda mózes: ma egyétek azt meg, mert ma az úrnak szombatja van; na nem találjátok azt a mezőn. hat napon szedjétek azt, de a hetedik napon szombat van, akkor nem lesz. és lön hetednapon: kimenének a nép közül, hogy szedjenek, de nem találának. és monda az úr mózesnek: meddig nem akarjátok megtartani az én parancsolataimat és törvényeim? lássátok meg! az úr adta néktek a szombatot; azért ad ő néktek hatodnapon két napra való kenyéret. maradjatok veszteg, kiki a maga helyén; senki se menjen ki az ő helyéből a hetedik napon. és nyugoszik vala a nép a hetedik napon. az izráel háza pedig mánnak nevezé azt; olyan vala az mint a kóriándrom magva, fehér; és íze, mint a mézes pogácsáé. és monda mózes: ezt parancsolja az úr: egy teljes ómernyiit tartsatok meg abból maradékaitok számára, hogy lássák a kenyéret, a melylyel éltettelek titeket a pusztában, mikor kihoztalak titeket egyiptom földéről. áronnak pedig

monda mózes: végy egy edényt és tégy bele egy teljes ómer mánt és tedd azt az úr eleibe, hogy megtartassék maradékaitok számára. a mint parancsolta vala az úr mózesnek, eltevé azt áron a bizonyoságtétel ládája elé, hogy megtartassék. az izráel fiai pedig negyven esztendőn át evék a mánt, míg lakó földre jutának; mánt evének mind addig, míg a kanaan földének határához jutának. az ómer pedig az éfának tizedrésze.

17

és elindula izráel fiainak egész gyülekezete a szín pusztájából az úr rendeléséhez képest az ő újtók rendje szerint és tábort ütének refidimben. de a népnek nem vala inni való vize. verseng vala azért a nép mózessel és mondák: adjatok nékünk vizet, hogy igyunk. és monda nékik mózes: miért versengtek én velem? miért kísértitek az urat? és szomjúhozik vala ott a nép a vízre és zúgolódék a nép mózes ellen és monda: miért hoztál ki minket egyiptomból? hogy szomjúsággal öl meg minket, gyermekeinket és barmainkat? mózes pedig az úrhoz kiálta mondván: mit cselekedjem ezzel a néppel? kevés hítja, hogy meg nem kövöznek engemet. és az úr monda mózesnek: eredj el a nép előtt és végy magad mellé izráel vénei közül; pálczádat is, melylyel a folyót megsujtattad, vedd kezébe és indulj el. imé én oda állok te elődbe a sziklára a hóreben, és te sujsz a sziklára, és víz jő ki abból, hogy igyék a nép. és úgy cselekedék mózes izráel vénei szeme láttára. és nevezé annak a helynek nevét masszának és méribának, izráel fiainak versengéséért, és mert kísértették az urat, mondván: vajjon köztünk van-e az úr vagy nincsen? eljőve pedig amálek és hadakozék izráel ellen refidimben. és monda mózes józsuének: válaszz nékünk férfiakat és menj el, ütközzél meg amálekkel. holnap én a halom tetejére állok és az isten pálcája kezemben lesz. és úgy cselekedék józsué a mint mondotta vala neki mózes, megütöközék amálekkel: mózes, áron és húr pedig felmenének a halom tetejére. és lön, mikor mózes felemelé kezét, izráel győz vala; mikor pedig leereszté kezét, amálek győz vala. mikor azért mózes kezei elnehezdedének, követ hozának és alája tevék, hogy arra üljön; áron pedig és húr tartják vala az ő kezeit, egy felől az egyik, más felől a másik, és felemelve maradának kezei a nap lementéig. józsué pedig leveré amáleket és az ő népét fegyver élivel. és monda az úr mózesnek: írd meg ezt emlékezetül könyvbe és add tudtára józsuének, hogy mindenestől eltörölöm amálek emlékezetét az ég alól. és építe mózes oltárt és nevezé nevét jehova-nisszi-nek. és monda: megesküdött az úr, hogy harcza lesz az úrnak amálek ellen nemzetségről nemzetségre.

18

és meghallá jethró, midían papja, mózes ipa, mindazt a mit isten mózessel és izráellel az ő népével cselekedett vala, hogy kihozta az úr izráelt egyiptomból. és felvév jethró, a mózes ipa czipporát, a mózes feleségét - miután haza bocsátotta őt - és az ő két fiát is, a kik közül az egyiknek neve gersom, mert azt mon-

dotta vala: bujdosó valék az idegen földön; a másíknak neve pedig elíezer; mert: az én atyám istene segítségével volt nékem és megszabadított engem a faraó fegyverétől. eljuta tehát jethró, a mózes ipa, az ő fiaival és feleségével mózeshez a pusztába, a hol ő táborozott vala az isten hegye mellett. és megízené mózesnek: én jethró a te ipad megyek te hozzád a te feleségeddel és az ő két fia is ő vele. kiméne azért mózes az ő ipa eleibe és meghajtá magát és megcsókálá őt; és megkérdeék egymást állapotuk felől és bemenének a sátorba. és elbeszélé mózes az ő ipának mind azt, a mit az úr a faraóval és az egyiptombeliekkel cselekedett vala izráéleért; mindazt a sok bajt, a melyek útközben érték vala őket, és mimódon szabadította meg őket az úr. és örvendezé jethró mindazon a jón, a mit az úr az izráéllal cselekedett vala, hogy megszabadítá őt az egyiptombeliek kezéből. és monda jethró: áldott legyen az úr, a ki megszabadított titeket az egyiptombeliek kezéből és a faraó kezéből; a ki megszabadította a népet az egyiptombeliek keze alól. most tudom már, hogy nagyobb az úr minden istennél; mert az lett vesztökre, a mivel ellenök vétkeztek. és jethró, a mózes ipa égoáldozattal és véresáldozattal áldozék az istennek; áron pedig és izráel minden vénei jövének, hogy kenyeret egyenek a mózes ipával isten előtt. és lón másod napon, leülé mózes törvényt tenni a népnek; a nép pedig áll vala mózes előtt reggeltől estig. s a mikor látja vala mózes ipa mind azt, a mit ő a néppel cselekedék, monda: mi dolog az, a mit te a néppel cselekszel; miért ülsz te egymagad, mind az egész nép pedig előtted áll reggeltől estig? és monda mózes az ő ipának: mert a nép isten akaratát tudakolni jön hozzám; ha ügyök-bajok van, én hozzáam jönek és törvényt teszek az ember között és felebarátja között és tudtára adom az isten végezéseit és törvényeit. mózes ipa pedig monda néki: nem jó az, a mit te cselekszel. felettébb kifáradsz te is, ez a nép is, a mely veled van; mert erőd felett való dolog ez, nem végezheted azt egymagad. most azért hallgass az én szavamra, tanácsot adok néked és az isten veled lesz. te légy a népnek szószólója az isten előtt, és te vidd az ügyeket isten eleibe. és tanítsd őket a rendeletekre és törvényekre és add tudokra az útát, a melyen járniok kell és a tenni valót, a melyet tenniök kell. és személj ki magad az egész nép közül derék, istenfélő férfiakat, igazságos férfiakat, a kik gyűlölik a haszonlesést és tedd közöttük előjárókká, ezeredesekké, századosokká, ötvenedesekké és tizedesekké. ezek tegyenek ítéletet a népnek minden időben, úgy hogy minden nagyobb ügyet te elődbe hozzanak, minden csekélyebb dologban pedig ők ítéljenek; így könnyítve lesz rajtad, ha azt veled együtt hordozzák. ha ezt cselekszéd és az isten is parancsolja néked: megállhatsz és az egész nép is helyére jut békességben. és hallgata mózes az ő ipa szavára és mindazt megtevé, a mit mondott vala. és választá mózes az egész izráélből derék férfiakat és a nép fejévé tévé őket, ezeredesekké, századosokká, ötvenedesekké, és tizedesekké. és ítélik vala a népet minden időben; a nehéz dolgokat mózes elé viszik vala, minden kisebb dologban pedig ők ítélnék vala. és elbocsátá mózes az ő ipát, és ez elméne hazájába.

a harmadik hónapban azután hogy kijöttek vala izráél fiai egyiptom földéről, azon a napon érkezének a sinai pusztába. refidimból elindulván, érkezőnek a sinai pusztába és táborba szállának a pusztában; a hegygyel átellenben szálla pedig ott táborba az izráel. mózes pedig felméne az istenhez, és szóla hozzá az úr a hegyről, mondván: ezt mondd a jákób házanépének és ezt add tudtára az izráél fiainak. ti láttátok, a mit egyiptommal cselekedtem, hogy hordoztalak titeket sas szárnyakon és magamhoz bocsátottalak titeket. mostan azért ha figyelmesen hallgattok szavamra és megtartjátok az én szövetségemet, úgy ti lesztok nékem valamennyi nép közt az enyéim; mert enyim az egész föld. és lesztok ti nékem papok birodalma és szent nép. ezek azok az ígék, melyeket el kell mondanod izráél fiainak. elméne azért mózes és egybehívá a nép véneit és eleikbe adá mindazokat a beszédeket, melyeket parancsolt vala néki az úr. és az egész nép egy akaratall felele és monda: valamit rendelt az úr, mind megteszszük. és megvívé mózes az úrnak a nép beszédét. és monda az úr mózesnek: ímé én hozzáam megyek a felhő homályában, hogy hallja a nép mikor beszélek veled és higgyenek néked mindörökké. és elmondá mózes az úrnak a nép beszédét. az úr pedig monda mózesnek: eredj el a néphez és szenteld meg őket ma, meg holnap és hogy mossák ki az ő ruháikat; és legyenek készek harmadnapra; mert harmadnapon leszáll az úr az egész nép szeme láttára a sinai hegyre. és vess határt a népnek köröskörül, mondván: vigyázzatok magatokra, hogy a hegyre fel ne menjetek s még a szélét se érintsetek; mindaz, a mi a hegyet érinti, halállal haljon meg. ne érintse azt kéz, hanem kövel köveztessek meg, vagy nyíallal nyilaztassék le; akár barom, akár ember, ne éljen. mikor a kűt hosszan hangzik, akkor felmehetnek a hegyre. leszálla azért mózes a hegyről a néphez, és megszentelé a népet, és megmosák az ő ruháikat. és monda a népnek: legyenek készen harmadnapra; asszonyhoz ne közelítsetek. és lón harmadnapon virradatkor, mennydörgések, villámlások és sűrű felhő lón a hegyen és igen erős kűrtzengés; és megrémüle mind az egész táborbeli nép. és kivézeté mózes a népet a táborból az isten eleibe és megállának a hegy alatt. az egész sinai hegy pedig füstölög vala, mivelhogy leszállott arra az úr tűzben és felmegy vala annak füstje, mint a kemencének füstje; és az egész hegy nagyon reng vala. és a kűrt szava mindinkább erősödik vala; mózes beszél vala és az isten felel vala néki hangosan. leszálla tehát az úr a sinai hegyre, a hegy tetejére, és felhívá az úr mózeset a hegy tetejére, hogy peig felméne. és monda az úr mózesnek: menj alá, intsd meg a népet, hogy ne törjön előre az urat látni, mert közülök sokan elhullanak. és a papok is, a kik az úr eleibe járulnak, szenteljék meg magokat, hogy reájok ne rontson az úr. mózes pedig monda az úrnak: nem jöhet fel a nép a sinai hegyre, mert te magad intettél minket, mondván: vess határt a hegy körül, és szenteld meg azt. de az úr monda néki: eredj, menj alá, és jöjj fel te és áron is veled; de a papok és a nép ne törjenek előre, hogy feljöjjenek az úrhoz; hogy reájok ne rontson. aláméne azért mózes a néphez, és

20

és szólá isten mindezeket az ígéket, mondván: én, az úr, vagyok a te istened, a ki kihoztalak téged egyiptomnak földéről, a szolgálat házából. ne legyenek néked idegen isteneid én előttem. ne csinálj magadnak faragott képet, és semmi hasonlót azokhoz, a melyek fenn az égben, vagy a melyek alant a földön, vagy a melyek a vizekben a föld alatt vannak. ne imádd és ne tiszteld azokat; mert én, az úr a te istened, féltőn-szerető isten vagyok, a ki megbüntettem az atyák vétkeit a fiakban, harmad és negyedigiglen, a kik engem gyűlölnék. de irgalmasságot cselekszem ezeriziglen azokkal, a kik engem szeretnek, és az én parancsolataimat megtartják. az úrnak a te istenednek nevét hiába fel ne vedd; mert nem hagyja az úr büntetés nélkül, a ki az ő nevét hiába felveszi. megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt. hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgot; de a hetedik nap az úrnak a te istenednek szombatja: semmi dolgot se tégy azon se magad, se fiad, se leányod, se szolgád, se szolgálóleányod, se barmod, se jövevényed, a ki a te kapuidon belől van; mert hat napon teremte az úr az eget és a földet, a tengert és mindent, a mi azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék. azért megáldá az úr a szombat napját, és megszentelé azt. tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú ideig élj azon a földön, a melyet az úr a te istened ád te néked. ne ölj. ne paráználkodjál. ne lopj. ne tégy a te felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot. ne kívánd a te felebarátodnak házát. ne kívánd a te felebarátodnak feleségét, se szolgáját, se szolgálóleányát, se ökrét, se szamarát, és semmit, a mi a te felebarátodé. az egész nép pedig látja vala a mennydörgéseket, a villámlásokat, a kürt zengését és a hegy füstölését. és látja vala a nép, és megrémüle, és hátrább áll. és mondanék mőzesnek: te beszélj velünk, és mi hallgatunk; de az isten ne beszéljen velünk, hogy meg ne haljunk. mőzes pedig monda a népnek: ne féljetek; mert azért jött az isten, hogy titeket megkísértsen, és hogy az ő féltelme legyen előttetek, hogy ne vétkezzetek. távol áll azért a nép, mőzes pedig közelebb méne a felhőhöz, melyben az isten vala. és monda az úr mőzesnek: ezt mondd az izráel fiainak: magatok láttátok, hogy az égből beszéltem veletek. ne csináljatok én mellém ezüst isteneket, és arany isteneket se csináljatok magatoknak. földből csinálj nékem oltárt, és azon áldozd a te égo- és hálááldozatodat, juhaidat és ökreidet. valamely helyen akarom, hogy az én nevemről megemlékezzetek, elmegyek tehozzád és megáldalak téged. ha pedig kövekből csinálj nékem oltárt, ne építsd azt faragott kőből: mert a mint faragó vasadat rávettetted, megfertőztetted azt. lépcsőkön se menj fel az én oltáromhoz, hogy a te szemérmed fel ne fedeztessék azon.

ezek pedig azok a rendeletek, a melyeket eleikbe kell terjesztened: ha héber szolgát vásárolsz, ha eszteni-deig szolgáljon, a hetedikben pedig szabaduljon fel ingyen. ha egyedül jött, egyedül menjen el; ha feleséges ember, menjen el vele a felesége is. ha az ő ura adott nékifeleséget, és ez fiakat vagy leányokat szült néki: az asszony, gyermekeivel együtt legyen az ő uráé; ő pedig egyedül menjen el. de ha a szolga azt mondá: szeretem az én uramat, az én feleségemet és fiamat, nem akarok felszabadulni: akkor vigye őt az ura a bírák elé, és állítsa az ajtóhoz vagy az ajtófélhez, és az ő ura fúrja által az ő fülét árral; és szolgálja őt mindörökké. és ha valaki az ő leányát szolgálóul adja el, ne úgy menjen el, mint a szolgák mennek. ha nem tetszik az ő urának, hogy eljegyezze őt magának, akkor váltassa ki; arra, hogy idegen népnek eladja, nincs hatalma, mivel hűtlen volt hozzá. ha pedig a fiának jegyzi el őt: a leányok törvénye szerint cselekedjék vele. ha mást vesz magának: ennek ételét, ruházatát és házasságbeli igazát alább ne szállítsa. ha ezt a hármat nem cselekszi vele: akkor menjen az el ingyen, fizetés nélkül. a ki úgy megver valakit, hogy meghal, halállal lakoljon. de ha nem leselkedett, hanem isten ejtette kezébe: úgy helyet rendelek néked, a hová meneküljön. ha pedig valaki szándékosan tör felebarátja ellen, hogy azt orvól megölje, oltáromtól is elvidd azt a halálra. a ki megveri az ő atyját vagy anyját, halállal lakoljon. a ki embert lop, és eladja azt, vagy kezében kapják, halállal lakoljon. a ki szidalmazza az ő atyját vagy anyját halállal lakoljon. és ha férfiak összevesznek, és megüti valaki az ő felebarátját kövel vagy öklével, és nem hal meg, hanem ágyba esik: ha felkel, és mankóján kinn jár: ne legyen büntetve az, a ki megütötte; csupán fekvéséért fizessen és gyógytassa meg. ha pedig valaki úgy üti meg szolgáját vagy szolgálóját bottal, hogy az meghal keze alatt, büntetessék meg. de ha egy vagy két nap életben marad, ne büntetessék meg, mert pénze ára az. ha férfiak veszednek és meglöknek valamely terhes asszonyt, úgy hogy idő előtt szül, de egyéb veszedelem nem történik: bírságot fizessen a szerint, a mint az asszony férje azt reá kiveti, de bírák előtt fizessen. de ha veszedelem történik: akkor életért életet adj. szemet szemért, fogat fogért, kezét kezért, lábat lábért; égetést égetésért, sebet sebért, kéket kékért. ha valaki az ő szolgájának szemét, vagy szolgájának szemét úgy üti meg, hogy elpusztul, bocsássa azt szabadon az ő szeméért. ha pedig szolgájának fogát, vagy szolgálójának fogát üti ki, bocsássa azt szabadon az ő fogáért. ha férfit vagy asszonyt öklél meg egy ökör, úgy hogy meghal: kövel köveztessek meg az ökör, és húsát meg ne egyék; de az ökörnek ura ártatlan. de ha az ökör azelőtt is öklelős volt, és annak urát megintették, és még sem őrizte azt, és férfit vagy asszonyt ölt meg: az ökör köveztessek meg, és az ura is halállal lakoljon. ha pénzváltásgot vetnek reá, fizessen lelke váltáságáért annyit, a mennyit reá kivetnek. akár fiút ökleljen meg, akár leányt ökleljen meg: e szerint a rendelet szerint kell cselekedni. ha szolgát öklél meg az ökör vagy szolgálót: adassék azok urának harmincz ezüst

siklus, az ökrör pedig követsessék meg. ha pedig valaki vermet nyit meg, vagy ha valaki vermet ás, és nem fedi azt be, és ökrör vagy szamar esik bele: a verem ura fizessen; pénzül térítse meg azok urának, a hulla pedig legyen az övé. és ha valakinek ökre megdöfi az ő felebarátja ökrét, úgy hogy az elpusztul: adják el az eleven ökröt, és az árát osszák meg, és a hullát is osszák el. vagy ha tudták, hogy az ökrör már azelőtt öklelős volt, és nem őrizte azt annak ura: fizessen ökröt az ökréért, a hulla pedig az övé legyen.

22

ha valaki ökröt vagy bárányt lop, és levágja vagy eladja azt: öt barmot fizessen egy ökréért, és négy juhot egy bárányért. ha ház-fölverésen kapják a tolvajt, és úgy megverik, hogy meghal, nincs vérbűn miatta. ha reá sütött a nap, vérbűn van miatta: fizessen; ha nincs néki: adassék el tolvajságáért. ha elevenen kapják kezében a lopott jószágot, akár ökrör, akár szamar, akár juh: két annyit fizessen érte. ha valaki mezőt vagy szőlőt étet le, úgy hogy barmát elereszti, és az a más mezején legel: mezejének javából és szőlőjének javából fizesse meg a kárt. ha tűz támad, és tövisbe kap, és megég az asztag, vagy a lábón álló gabona, vagy a mező: fizesse meg a kárt, a ki a tüzet gyújtotta. ha valaki pénzt vagy edényeket ad felebarátjának megörzés végett, és ellopják annak a férfitúnak házából: ha megtalálják a tolvajt, fizessen kétannyit. ha nem találják meg a tolvajt, a ház urát vigyék a bírák eleibe; hogy nem nyújtotta-e ki kezét az ő felebarátja vagyonára. akármilyen bűn dolgában, akár ökrör, akár szamar, akár juh, akár ruha, akármilyen elveszett jószág az, a miről azt mondja: ez az; mindkettőjük ügye a bírák eleibe menjen, és a kit a bírák bűnösnek mondanak, fizessen két annyit az ő felebarátjának. ha valaki szamarat vagy ökröt, vagy bárányt, vagy akármiféle barmot ad az ő felebarátja gondviselése alá, és az elhull, vagy megsérül, vagy elhajtatik, úgy hogy senki sem látta: az úrra való esküvel legyen kettejük közt, hogy nem nyújtotta-e ki kezét felebarátja vagyonára; és ezt fogadja el annak ura, és az semmit se fizessen. ha pedig ellopták tőle: megfizessen az urának. ha szétépetett, hozza el azt bizonyoságul; a szétépetett nem fizeti meg. ha pedig valaki kölcsön kér az ő felebarátjától, és az megsérül vagy elhull urának távollétében: fizesse meg a kárt. ha ura vele van, nem fizet; ha bérbe adatott, bérébe megy. ha valaki hajadont csábít el, a ki nincs eljegyezve, és vele hál: jegyajándékkal jegyezze azt el magának feleségül. ha annak atyja nem akarja azt néki adni: annyi pénzt adjon, a mennyi a hajadonok jegyajándéka. varázsló asszonyt ne hagyj életben. a ki barommal közösül, halállal lakoljon. a ki isteneknek áldozik, nem csupán az urnak, megöletessék. a jövevényen ne hatalmaskodjál, és ne nyomorgasd azt, mert jövevények voltakatok egyiptom földén. egy özvegyet vagy árvát se nyomorítsatok meg. ha nyomorgatod azt, és hozzám kiált, meghallgatom az ő kiáltását. és felgerjed haragom, és megöllek titeket fegyverrel, és a ti feleségeitek özvegyekké lesznek, a ti fiaitok pedig árvákká. ha pénzt adsz kölcsön az én népemnek, a szegénynek a ki veled van; ne légy

hozzá olyan, mint a hitelező; ne vessetek reá uzorát. ha zálogba veszed a te felebarátod felső ruháját: naplemente előtt visszaadd azt néki: mert egyetlen takarója, testének ruhája az: miben háljon? bizony, ha én hozzám kiált, meghallgatom; mert én irgalmas vagyok. a bírakat ne szidalmazd, és néped fejedelmét ne átkozd. gabonáddal és boroddal ne késlekedjél; fiad elsőszülöttét nékem add. hasonlóképpen cselekedjél ökröddel, juhoddal; hét napig legyen az ő anyjával, a nyolczadik napon nékem add azt. és szent emberek legyenek el előtted; a mezőn szétépetett húst meg ne egyétek; az ebnek vessétek azt.

23

hazug hírt ne hordj; ne fogj kezet a gonoszszal, hogy hamis tanú ne légy. ne indulj a sokaság után a gonoszra, és peres ügyben ne vallj a sokasággal tartva, annak elfordítására. szegénynek se kedvez az ő peres ügyében. ha előtalálok ellenséged eltévedt ökrét vagy szamarát: hajtss vissza néki. ha látod, hogy annak a szamara, a ki téged gyűlöl, a teher alatt fekszik, vigyázz, rajta ne hagyj; oldd le azt ő vele együtt. a te szegényednek igazságát el ne fordítsd az ő perében. a hazug beszédől távol tartsd magad, és az ártatlant s az igazat meg ne öld; mert én nem adok igazat a gonosznak. ajándékot el ne végy: mert az ajándék megvakítja a szemeseket, és elfordítja az igazak ügyét. a jövevényt ne nyomorgasd; hiszen ti ismeritek a jövevény életét, mivelhogy jövevények voltakatok egyiptom földén. hat esztendeig vedd be a te földedet és takard be annak termését; a hetedikben pedig pihentess azt, és hagyd úgy, hogy egyék meg a te néped szegényei; a mi pedig ezekről megmarad, egye meg a mezei vad. e képen cselekedjél szőlődél és olajfáddal is. hat napon át végezd dolgaidat, a hetedik napon pedig nyügödjál, hogy nyügödjék a te ökröd és szamarad, és megpihenjen a te szolgálód fia és a jövevény. mindazt, a mit néktek mondtam, megtartsátok, és idegen istenek nevét ne emlegessétek; ne hallassék az a te szádból. háromszor szentelj nékem innepet esztendőnként. a kovásztalan kenyér innepét tartsd meg; hét nap egyél kovásztalan kenyeret, a mint megparancsoltam néked, az abib hónap ideje alatt; mert akkor jöttél ki egyiptomból: és üres kézzel senki se jelenjék meg szíнем előtt. és az aratás innepét, munkád zsongóját, a melyet elvetettél a mezőn; és a takarodás innepét az esztendő végén, a mikor termésedet betakarítod a mezőről. esztendőnként háromszor jelenjék meg minden férfiad az úr isten szíне előtt. ne ontsd ki az én áldozatom verét kovászos kenyér mellett, és ünnepi áldozatom kövére meg ne maradjon reggelig. a te föld zsongójának elsejét vidd el a te uradnak istenednek házába. ne főzd meg a gödölyét az ő anyjának tejében. imé én angyal bocsátok el te előtted, hogy megőrizzen téged az útban, és bevigyen téged arra a helyre, a melyet elkészítettem. vigyázz magadra előtte, és hallgass az ő szavára; meg ne bosszantsd őt, mert nem szenved el a ti gonoszságaitokat; mert az én nevem van ő benne. mert ha hallgatándasz az ő szavára; és mindazt megcselekedendő, a mit mondok: akkor ellensége leszek a te ellenségeidnek, és szorongatom a te szorongatói-

dat. mert az én angyalom te előtted megyen és beviszen téged az emoreusok, khitteusok, perizeusok, kananeusok, khivveusok és jebuzeusok közé, és kiirtom azokat. ne imádd azoknak isteneit és ne tiszteld azokat, és ne cselekedjél az ő cselekedeteik szerint; hanem inkább döntögesd le azokat és tördeld össze bálványaikat. és szolgáljátok az urat a ti istenteket, akkor megáldja a te kenyeredet és vizedet; és eltávolítom ti közületek a nyavalyát. el sem vetél, meddő sem lesz a te földeden semmi; napjaid számát teljessé teszem. az én rettentésemet bocsátom el előtted, és minden népet megrettentek, a mely közé mégy, és minden ellenségedet elfutamtatom előtted. darazsat is bocsátok el előtted és kiüzi előled a khivveust, kananeust és khitteust. de nem egy esztendőben üzőm őt ki előled, hogy a föld pusztává ne legyen, és meg ne sokasodjék ellened a mezei vad. lassan-lassan üzőm őt ki előled, míg megsaporodol és bírhatod a földet. és határodra a veres tengertől a filiszteusok tengeréig vetem és a pusztától fogva a folyóvízig; mert kezeitekbe adom annak a földnek lakosait, és kiűződ azokat előled. ne köss szövetséget se azokkal, se az ő isteneikkel. ne lakjanak a te földeden, hogy bűnbe ne ejtsenek téged ellenem: mert ha az ő isteneiket szolgálná, vesztetre lenne az néked.

24

és monda mózesnek: jöjj fel az úrhoz te és áron, nádáb és abihu, és az izráel vénei közül hetvenen, és hajtsátok meg magokatok előtté távolról. és csak mózes közeledjék az úrhoz, amazok pedig ne közeledjenek, és a nép se jöjjön fel vele. elméne azért mózes, és elbeszélé a népnek az úr minden beszédét és minden rendelését; az egész nép pedig egyező szóval felele, mondván: mindazokat a dolgokat, a melyeket az úr parancsolt, megcselekeszszük. mózes pedig felírta az úrnak minden beszédét, és felkele reggel és oltárt épít a hegy alatt, és tizenkét oszlopot, az izráel tizenkét nemzetsége szerint. azután elküldé az izráel fiainak ifjait, és áldozának agó áldozatokat, és hálaáldozatul tulkokat ölének az úrnak. mózes pedig vevé a vérnek felét, és tölté a medenczébe: a vérnek másik felét pedig az oltárra hinté. azután vevé a szövetség könyvét, és elolvasta a nép hallatára; azok pedig mondanak: mindent megteszünk, a mit az úr parancsolt, és engedelmeskedünk. mózes pedig vevé a vért, és ráhinté a népre, és monda: imé a szövetségnek vére, melyet az úr kötött ti veletek, mindama beszédek szerint. azután felméne mózes és áron, nádáb és abihu, és az izráel vénei közül hetvenen; és láták az izráel istenét, és annak lábai alatt valami zafír fényű tárgy vala, és olyan tiszta, mint maga az ég. és izráel fiainak e választottjaira nem bocsátá kezét: jöllehet látták az istent, mindazáltal ettek és ittak is. és szóla az úr mózesnek: jöjj fel én hozzá a hegyre és maradj ott. és átadom néked a kötöblákat, és a törvényt és a parancsolatot, a melyeket írtam, hogy azokra megtaníttassanak. felkele azért mózes és az ő szolgálja józsué, és felméne mózes az isten hegyére. a véneknek pedig monda: várjátok itt reánk, míg visszatérünk hozzátok: imé áron és húr veletek vannak; a kinek valami ügye van, ő hozzájuk menjen. akkor

felméne mózes a hegyre; és felhő borítá el a hegyet. és az úr dicsősége szálla alá a sinai hegyre, és felhő borítá azt hat napon át; a hetedik napon pedig szólát mózest a felhő közepéből. az úr dicsőségének jelensége pedig olyan vala az izráel fiainak szeme előtt, mint emésző tűz, a hegy tetején. és beméne mózes a felhő közepébe, és felméne a hegyre, és negyven nap és negyven éjjel vala mózes a hegyen.

25

és szóla az úr mózeshez, mondván: szólj az izráel fiainak, hogy szedjenek nékem ajándékokat; minden embertől, a kit szíve hajt arra, szedjete nékem ajándékokat. ez pedig az az ajándék, a mit tőlök szedjete: arany és ezüst és réz. és kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű fonal, meg len fonal, és kecskeszőr. és veresre festett koszbőrök, és borzbőrök, és sittimfa. mécsbe való olaj, kenet-olajhoz való arómák, és füstöléshez való fűszerek. ónix-kövek és foglalni való kövek, az éfódhoz és a hösénhez. és készítsenek nékem szent hajlékot, hogy ő közöttök lakozzam. mindenestől úgy csináljátok, a mint én megmutatom néked a hajléknak formáját, és annak minden edényeinek formáját. és csináljanak egy ládát sittimfából; harmadfél sing hosszút, másfél sing széle-
set, és másfél sing magasat. borítsd meg azt tiszta arannyal, belől is kívül is megborítsd azt, és csinálj reá köröskörül arany pártázatot. és önts ahhoz négy arany karikát, és illeszd azokat a négy szegeletére; az egyik oldalára is két karikát, a másik oldalára is két karikát. csinálj rúdákat is sittimfából, és azokat is megborítsd arannyal. és a rúdákat dugd a láda oldalain lévő karikákba, hogy azokon hordozzák a ládát. a rúdak álljanak a láda karikaiban; ne vegyék ki azokból. és a bizonyosságot, a melyet néked adok, tedd a ládába. csinálj fedelet is tiszta aranyból: harmadfél sing hosszút és másfél sing széle-
set. csinálj két kэрubot is aranyból, vert aranyból csinálj azokat a fedélnek két végére. az egyik kэрubot csinálj az egyik végére innen, a másik kэрubot a másik végére onnan: a fedélből csináljátok ki a kэрubokat annak két végén. a kэрubok pedig terjeszszék ki szárnyaikat fölfelé, betakarva szárnyaikkal a fedelet; arcaik egymásfelé legyenek; a kэрubok arcai a fedél felé forduljanak. a fedelet pedig helyezd a ládára felül, a ládába pedig tedd a bizonyosságot, a melyet adok néked. ott jelenek meg néked és szólok hozzád a fedél tetejéről, a két kэрub közül, melyek a bizonyosság ládája felett vannak, mindazokról, a miket általad parancsolok az izráel fiainak. csinálj asztalt is sittimfából, két sing hosszút, egy sing széle-
set, és másfél sing magasat. és borítsd be azt tiszta arannyal, és csinálj reá köröskörül arany pártázatot. csinálj reá köröskörül egy tenyérnyi karajt, karajára pedig csinálj köröskörül arany pártázatot. négy arany karikát csinálj hozzá, és illeszd a karikákat a négy lábának négy szegeletére. a karáj mellett legyenek a karikák rúdtartókul, hogy hordozhassák az asztalt. azokat a rúdákat is sittimfából csinálj és arannyal borítsd be, és azokon hordozzák az asztalt. készítsd el tálaít is, csészéit is, kancsóit is, kelyheit is, a melyekkel italáldozatot áldoznak; tiszta arany-

ból csináld azokat. és tégy az asztalra szent kenyeret, mely mindenkor előttem legyen. csinálj gyertyatartót is tiszta aranyból; ver aranyból készüljön a gyertyatartó; annak szára, ága csészéi, gombjai és virágai ugyanabból legyenek. hat ág jöjjön ki oldalából; három gyertyatartó-ág az egyik oldalból, és három gyertyatartó-ág a másik oldalból. mandolavirág formájú három csésze az egyik ágon, gombbal és virággal; és mandolavirág formájú három csésze a másik ágon is, gombbal és virággal; így legyen a gyertyatartóból kijövő mind a hat ág alatt. gombjaik és ágaik magából legyenek; egy darab tiszta aranyból legyen verve az egész. csinálj hozzá hét mécses is, és úgy rakjál fel mécsesit, hogy előre világítsanak. hamvvevői és hamutartói is tiszta aranyból legyenek. egy tálentom tiszta aranyból csinálják azt, mindezeket az eszközöket. vigyázz, hogy arra a formára csináld, a mely a hegyen mutatottat néked.

26

a hajlékot pedig tíz kárpitból csináld: sodrott lenből, és kék, és bíborpiros és karmazsin színűből, kékubokkal, mestermunkával készítsd azokat. egy-egy kárpit hossza huszonnyolcz sing legyen, egy-egy kárpit szélessége pedig négy sing; egy mértéke legyen mindenik kárpitnak. öt kárpit legyen egymással egybefoglalva, ismét öt kárpit egymással egybefoglalva. és csinálj hurkokat kék lenből az egyik kárpit szélén, a mely az egybefoglaltak között szélről van; ugyanezt csináld a szélső kárpit szélével a másik egybefoglalásban is. ötven hurkot csinálj az egyik kárpiton; ötven hurkot csinálj ama kárpit szélén is, a mely a másik egybefoglalásban van; egyik hurok a másiknak áltaellenében legyen. csinálj ötven arany horgoskát is, és e horgoskákkal foglald össze egyik kárpitot a másikkal, hogy a hajlék egygyé legyen. ezután csinálj kecskeször kárpitokat sátorul a hajlék fölé; tizenegy kárpitot csinálj illet. egy kárpit hossza harmincz sing legyen, szélessége pedig egy kárpitnak négy sing; egy mértéke legyen a tizenegy kárpitnak. és foglald egybe az öt kárpitot külön, és a hat kárpitot külön; a hatodik kárpitot pedig kétrét hajtsd a sátor elejére. és csinálj ötven hurkot az egyik kárpit szélén, a mely az egybefoglaltak között szélről van; és ötven hurkot a kárpit szélén a másik egybefoglalásban is. csinálj ötven rézhorgoskát is, és akaszd a horgoskákat a hurkokba, és foglald egybe a sátorul, hogy egygyé legyen. a sátor kárpitjának fölösleges része, a fölösleges kárpitnak fele csüggjön alá a hajlék hátulján. egy singnyi pedig egyfelől, és egy singnyi másfelől, abból, a mi a sátor kárpitjainak hosszában fölösleges, bocsáttassék alá a hajlékok oldalain egyfelől is, másfelől is, hogy befedje azt. csinálj a sátoznak takarót is veresre festett kosbörökből, és e fölé is egy takarót borzbörökből. csinálj a hajlékhoz deszkákat is sittim-fából, felállogatva. a deszka hossza tíz sing legyen; egy-egy

deszka szélessége pedig másfél sing. egy-egy deszka-nak két csapja legyen, egyik a másiknak megfelelő; így csináld a hajlék minden deszkáját. a deszkákat pedig így csináld a hajlékhoz: húsz deszkát a déli oldalra, délfele, a húsz deszka alá pedig negyven ezüst talpat csinálj, két talpat egy-egy deszka alá, annak két csapjához képest; megint két talpat egy-egy deszka alá, a két csapjához képest. a hajlék másik oldalul is, észak felől húsz deszkát, és azokhoz is negyven ezüst talpat; két talpat egy deszka alá, megint két talpat egy deszka alá. a hajlék nyugoti oldalul pedig csinálj hat deszkát. a hajlék szegleteitül is csinálj két deszkát a két oldalon. kettősen legyenek alólól kezdve, felül pedig együtt legyenek egy karikába foglalva; ilyen legyen mindkettő; a két szeglet számára legyenek. legyen azért nyolcz deszka, és azokhoz tizenhat ezüst talp; két talp egy deszka alatt, megint két talp egy deszka alatt. csinálj reteszrúdákat is sittim-fából; ötöt a hajlék egyik oldalának deszkáihoz. és öt reteszrúdat a hajlék másik oldalának deszkáihoz; és a hajlék nyugoti oldalának deszkáihoz is öt reteszrúdat hátulról. a középső reteszrúd pedig a deszkák közepén az egyik végétől a másik végig érjen. a deszkákat pedig borítsd meg arannyal, és karikákat is aranyból csinálj azokhoz a reteszrúdak tartói gyanánt; reteszrúdákat is megborítsd arannyal. a hajlékot pedig azon a módon állítsd fel a mint néked a hegyen mutatottat. és csinálj függönyt, kék, és bíborpiros, és karmazsin színű, és sodrott lenből; kékubokkal, mestermunkával készítsék azt. és tedd azt sittim-fából való, arannyal borított négy oszlopra, a melyeknek horgai aranyból legyenek, négy ezüst talpon. és tedd a függönyt a horgok alá, és vidd oda a függönyt mögé a bizonyosság ládáját és az a függöny válaszsza el néktek a szent helyet a szentek szentjétől. azután tedd rá a fedelet a bizonyosság ládájára a szentek szentjébe. az asztalt pedig helyezd a függönyön kívül, és a gyertyatartót az asztal ellenébe, a hajlék déli oldalába; az asztalt pedig tedd az északi oldalba. és csinálj leplet a sátor nyílására is, kék, és bíborpiros, és karmazsin színű, és sodrott lenből, hímszömmükával. a lepelhez pedig csinálj öt oszlopot sittim-fából, és borítsd meg azokat arannyal; azoknak horgai aranyból legyenek, és önts azokhoz öt réztalpat.

27

és csináld az oltárt sittimfából, öt sing a hossza, és öt sing a szélessége; négyszögű legyen az oltár, és magassága három sing. szarvakat is csinálj a négy szegletére, szarvai magából legyenek, és borítsd meg azt rézzel. csinálj ahhoz fazekakat is a hamujának, hozzá való lapátokat, medenczékét, villákat és serpenyőket; minden hozzá való edényt rézből csinálj. csinálj ahhoz háló forma rostélyt is rézből, és csinálj a hálóra négy rézkarikát, a négy szegletére. és tedd azt az oltár párkányzata alá alulról, úgy hogy a háló az oltár közepéig érjen. csinálj az oltárhoz rúdákat is, sittim-fa rúdákat, és borítsd meg azokat rézzel. és dugjál a rúdákat a karikákba, és legyenek azok a rúdak az oltár két oldalán, mikor azt hordozzák. üresre csináld azt, deszkákból; a mint néked a hegyen

mutattatott, úgy csinálják. pitvart is csinál a hajléknak; a déli oldalon a pitvarhoz szőnyegetek, sodrott lenből; száz sing legyen a hossza egy oldalnak. ahhoz húsz oszlopot, húsz réz talpat, és az oszlopok horgait, és átalaktóit ezüstből. éppen úgy az északi oldalon, hosszában, száz sing hosszú szőnyeget; ahhoz húsz oszlopot, ezekhez húsz réztalpat, és az oszlopok horgait és átalaktóit ezüstből. a pitvar szélességéhez pedig nyugot felől ötven sing szőnyeget; ahhoz tíz oszlopot és ezekhez tíz talpat. a pitvarnak szélessége kelet felől is ötven sing. és tizenöt sing szőnyeg legyen egyik oldalról, ehhez három oszlop, ezekhez pedig három talp. a másik oldalról is tizenöt sing szőnyeg, ehhez három oszlop és ezekhez három talp. a pitvar kapujában pedig húsz sing lepel legyen, kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű és sodrott lenből, himzömunkával; ehhez négy oszlop, ezekhez pedig négy talp. a pitvar minden oszlopát ezüst átalaktók vegyék körül, horgaik ezüstből, talpaik pedig rézből legyenek. a pitvar hossza száz sing, és szélessége ötven-ötven, magassága pedig öt sing; leplei sodrott lenből, talpai pedig rézből legyenek. a hajlék minden edénye, az ahhoz való mindennemű szolgálatban, és minden szege, és a pitvarnak is minden szege rézből legyen. te pedig parancsold meg az izráel fiainak, hogy hozzanak néked tiszta faolajat a melyet a világításhoz sajtoltak, hogy szünet nélkül égő lámpát gyújthassanak. a gyülekezet sátorában a függönyön kívül, a mely a biznyság előtt van, készítsék el azt áron és az ő fiai, estvétől fogva reggelig az úr előtt. örök rendtartás legyen ez az ő nemzetségöknél izráel fiai között.

28

te pedig hívasd magadhoz a te atyádfiát áront, és az ő fiait ő vele az izráel fiai közül, hogy papjaim legyenek: áron, nádáb, abihu, eleázár, ithamár, áronnak fiai. és csinálj szent ruhákat áronnak a te atyádfiának, dicsőségére és ékességére. és szólj minden bölcs szívűeknek, a kiket betöltöttem a bölcsesség lelkével, hogy csinálják meg az áron ruháit, az ő felszentelésére, hogy papom legyen. ezek pedig a ruhák, a melyeket készítsenek: hosen, efód, palást, kockás köntös, süveg és öv. és csináljanak szent ruhákat áronnak a te atyádfiának, és az ő fiainak, hogy papjaim legyenek. vegyék hát ők elő az aranyat, és a kék, és a bíborpiros, és a karmazsinszínű fonalat és a lenfonalat. és csinálják az efódot aranyból, kék és bíborpiros, karmazsinszínű és sodrott lenből, mestermunkával. két vállkötő is legyen hozzá kapcsolva a két végéhez, hogy összekapcsolathassék. átkötő öve legyen, a mely rajta van, ugyanolyan mívű és abból való legyen; aranyból, kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű, és sodrott lenből. annakutána végy két ónix-követ, és mesd fel azokra az izráel fiainak neveit. hatnak nevéit az egyik köre, a másik hatnak nevéit pedig a másik köre, az ő születésük szerint. kömetosz munkával, a mint a pecsétet metszik, úgy metszed e két követ az izráel fiainak nevéire; köröskörül arany boglárókba csinálj azokat. és tedd e két követ az efód vállkötőire, az izráel fiakra való emlékeztetés kövei gyanánt, hogy emlékeztetől hor-

dozza áron azoknak neveit az ő két vállán az úr előtt. csinálj annakokáért arany boglárókat, és két láncot tiszta aranyból; fonatékosan csinálj azokat; sodrott mívűek legyenek, és tedd rá a sodrott láncokat a boglárókra. azután csinálj meg az ítéletnek hosenét mestermunkával; úgy csinálj mint az efódot csináltad: aranyból, kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű, és sodrott lenből csinálj azt. négyszögű legyen, kétrétű, egy arasznyi hosszú és egy arasznyi széles. és foglalj abba befoglalni való köveket; negy sor követ, ilyen sorban: szárdiusz, topáz és smaragd; ez az első sor. a második sor pedig: karbunkulus, zafir és gyémánt. a harmadik sor: jáczint, ágát és amethyst. a negyedik sor: krizolith, ónix és jaspis; arany boglárókba legyenek foglalva. a kövek tehát az izráel fiainak nevei szerint legyenek, tizenkettő legyen az ő nevök szerint; mint a pecsét, úgy legyen metszve, mindenki a reá való névvel, a tizenkét nemzetség szerint. a hosenre pedig csinálj fonatékos láncokat, sodrott mívűeket, tiszta aranyból. és csinálj a hosenre két arany karikát, és tedd a két karikát a hosen két szegletére. és a két arany fonatékot fűzd a hosen két szegletén levő karikákba. a két fonatéknak két végét pedig foglalj a két boglárához, és tűzd az efódnak vállkötőikhez, annak előrészére. csinálj még két arany karikát, és tedd azokat a hosen két szegletére, azon a szélen, amely befelé van az efód felől. és csinálj még két arany karikát, és tedd azokat az efód két vállkötőjére alól, annak előrésze felől egybefoglalásához közel, az efód öve felett. és csatolják a hosen az ő karikáinál fogva az efód karikáihoz, kék zsinórral, hogy az efód öve felett legyen, és el ne válják a hosen az efódtól. és viselje áron az izráel fiainak neveit az ítélet hosenén, az ő szíve felett, a mikor bemegy a szenthelyre, emlékeztetől az úr előtt szüntelen. azután tedd az ítéletnek hosenébe az urimot és thummimot, hogy legyenek azok az áron szíve felett, a mikor bemegy az úr eleibe, és hordozza áron az izráel fiainak ítéletét az ő szíven az úr színe előtt szüntelen. és csinálj az efód palástját egészen kék lenből. közepén legyen nyílás a fejének; a nyílásnak szegése legyen köröskörül, takácsmunka, olyan legyen, mint a páncél nyílása, hogy el ne szakadjon. és ennek alsó peremére csinálj gránátalmákat kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű lenből, a peremére köröskörül, és ezek közé arany csengettyűket is köröskörül. arany csengettyű, meg gránátalma, arany csengettyű, meg gránátalma legyen a palást peremén köröskörül. és legyen az áronon, a mikor szolgál, hogy hallassék annak csengése, a mikor bemegy a szenthelybe az úr eleibe, és mikor kijön, hogy meg ne haljon. csinálj egy lapot is tiszta aranyból, és mesd ki arra, mint a pecsétet metszik: szentség az úrnak. és kösd azt kék zsinórra, hogy legyen az a süvegen; a süvegnek előrészen legyen az. és legyen az az áronnak homlokán, hogy áron viselje a szent áldozatok körül elkövetett vétkeit, a melyeket az izráel fiai mindenféle szent adományaikban szentelnek. legyen azért szüntelen a homlokán, hogy kedvesekké tegye őket az úr előtt. a lenköntöst pedig kockásan készítsd, és a süveget lenből csinálj, az övét meg himzöz munkával készítsd. az áron fiainak csinálj köntösöket, és csinálj nekik öveket is, meg süvegeket is csinálj nekik, dic-

sőségökre, és ékességökre. és öldöztess fel azokba áront a te atyádfiát, és az ő fiait vele együtt, és kend fel őket, iktasd be őket tisztjókba, és szenteld fel őket, hogy papjaimmá legyenek. csinálj nékik lábravalókat és gyoicsból, hogy befődjék azoknak mezíten testét, és az ágyéktól a tomporig érjenek. és legyenek azok áronon és az ő fiain, a mikor bemennek a gyülekezet sátorába, vagy a mikor az oltárhoz járulnak, a szenthelyen való szolgálattételre, hogy bünt ne vigyenek oda és meg ne haljanak. örökkévaló rendtartás ez áronnak és az ő magvának ő utána.

29

ez az, a mit ő velök cselekedjél, az ő felszentelésökre, hogy az én papjaim legyenek: végy egy tulkot, fiatal marhát, és hiba nélkül való két kost. és kovásztalan kenyeret, és olajjal elegyített kovásztalan kalácsokat, meg olajjal kent kovásztalan lepényeket is; búzalisztángból készítsd azokat. és tedd azokat egy kosárba, és vidd fel azokat a kosárban, a tulokkal és a két kossal együtt. áront pedig és az ő fiait állítsd a gyülekezet sátorának ajtaja elé, és mosd meg őket vízzel. és vedd a ruhákat, és öltöztess fel áront a könnyűsbe, az efódhoz való palástba, és az efódba, meg a hosenbe és övezd fel őt az efód övével. tedd a süveget is fejére, és a szent koronát tedd a süvegre. és vedd a kenetnek olaját, és töltsd az ő fejére, így kend fel őt. fiait is állítsd elő, és öltöztess fel őket a kentsőkbe. és övezd körül őket övvel, áront és az ő fiait, és tégy a fejökre süvegeket is, hogy övök legyen a papság örök rendelés szerint. így iktasd be tisztjókba áront és fiait. azután állítsd a tulkot a gyülekezet sátora elé, és áron és az ő fiait tegyék kezeiket a tulok fejére. és vágd le a tulkot az úr előtt a gyülekezet sátorának ajtajánál. azután végy a tulok véreből, és hintsd az ujjaiddal az oltár szarvaira; a többi vért pedig töltsd mind az oltár aljára. és vedd a kövéréből mindazt, a mi a belet fedi, és a májon lévő hártját, és a két vesét a rajtok lévő kövérrel együtt, és füstölögtess el az oltáron. a tulok húsát, bőrét és ganéját pedig égesd el a táboron kívül: bűnért való áldozat az. vedd az egyik kost is, és áron és az ő fiait tegyék kezeiket a kos fejére. azután vágd le a kost, és vedd annak vérét, és hintsd azt az oltárra köröskörül. a kost pedig vágdalt tagjaira, és mosd meg a belét és lábszárait, és tedd rá tagjaira és fejére. azután füstölögtess el az egész kost az oltáron: égoáldozat az az úrnak, kedves illatú tűzáldozat az úrnak. vedd a másik kost is, és áron és az ő fiait tegyék kezeiket a kos fejére. azután vágd le a kost, és végy annak véreből, és hintsd meg azzal áron füle czimpáját és az ő fiait jobb fülének czimpáját, és az ő jobb kezök hüvelykét és jobb lábok hüvelykét; a többi vért pedig hintsd az oltárra köröskörül. azután végy a vérből, mely az oltáron van, és a kenetnek olajából, és hintsd áronra és az ő ruháira, s vele együtt az ő fiaira és az ő fiainak ruháira, hogy szent legyen ő és az ő ruhái, s vele együtt az ő fiait és az ő fiainak ruhái. azután vedd a kosból a kövérét, a farkát, s a belet borító kövéret, meg a máj hártját, meg a két veséjét a rajtok lévő kövérével, és a jobb lapoczkát; mert felavatási kos ez. meg egy kenyeret és egy olajos kalácsot és egy lepényt a kovásztalan kenyérnek

kosarából, mely az úr előtt van; és rakd mindezeket az áron kezeire és az áron fiainak kezeire, és lóbal-tasd meg azokat az úr előtt. azután vedd le azokat kezükről, és füstölögtess el az oltáron az égoáldozat felett kedves illatú az úr előtt; az úrnak tűzáldozata ez. vedd az áron felavatási kosának szegvét is, és löbböld meg azt az ő fiainak kezeire, és a te részed. így szenteld meg a meglöbbölt szegvet és a felemelt lapoczkát, a melyet meglöbbáltak és a melyet felemeltek, áronnak és az ő fiainak felavatási kosából. és legyen ez áronnak és az ő fiainak része örökké az izráel fiaitól: mert felmutatott adomány ez, és felmutatott adomány legyen izráel fiai részéről az ő hálaáldozataikból; az úrnak felmutatott adomány. a szent öltözetek pedig, a melyek az áronéi, legyenek ő utána az ő fiaiei, hogy azokban kenetessenek fel, és azokban állítsassanak tisztjókba. hét napon öltözzék azokba, a ki az ő fiait közül ő utána pap lesz, a ki bemenőd lesz a gyülekezet sátorába, hogy a szent helyen szolgáljon. a felavatási kost pedig vedd, és főzd meg annak húsát szent helyen. és a kosnak húsát és a kenyeret, mely a kosárban van, a gyülekezet sátorának ajtajánál egye meg áron és az ő fiait. ök egyék meg azokat, a mik által az engesztelés történt, hogy tisztjókba állítsassanak és felszenteljenek. de idegen ne egyék azokból, mert szentek azok. ha pedig valami megmarad az avatási húsból vagy a kenyérből reggel, tűzzel égesd meg a maradékot; meg ne egyék, mert szent az. áronnak tehát és az ő fiaival akképen cselekedjél, a mint megparancsoltam néked; hét napon át állítsd őket tisztjókba. és naponként készítsd bűnáldozati tulkot engesztelésül, és tisztítsd meg az oltárt, mikor engesztelő áldozatot végzes rajta, és kend meg azt, hogy megszenteltesse. hét napon tégy engesztelő áldozatot az oltáron; és szenteld meg azt, hogy felette igen szentséges legyen az oltár. valami illeti az oltárt, szent legyen. ez pedig az, a mit áldoznod kell az oltáron: esztendő két bárányt mindennap szüntelen. az egyik bárányt reggel áldozd meg, a másik bárányt pedig áldozd meg estennen. és az egyik bárányhoz végy egy tized lisztángot, egy negyed hin-nyi sajtot olajjal vegyítve; itáláldozatul pedig egy negyed hin-nyi bort. a másik bárányt estennen áldozd meg, ugyanazzal az étel- és itáláldozattal készítsd azt, mint reggel; kedves illatú, tűzáldozatul az úrnak. szüntelen égoáldozat legyen az a ti nemzetségeitek között a gyülekezet sátorának ajtajánál az úr előtt, a hol megjelenek néktek, hogy veled ott szóljak. ott jelenek meg az izráel fiainak, és megszenteltek az én dicsőségem által. és megszentelem a gyülekezetnek sátorát és az oltárt; áront és az ő fiait is megszentelem, hogy papjaim legyenek. és az izráel fiai között lakozom, és nékik istenök lészek. és megtudják, hogy én, az úr vagyok az ő istenök, a ki kihoztam őket egyiptom földéről, hogy közöttök lakozhassam, én, az úr az ő istenök.

30

csinálj oltárt a füstölő szerek füstölésére is, sittimfából csinálj azt. egy sing hosszú, egy sing széles, négyszögű és két sing magas legyen, ugyanabból legyenek a szarvai is. és borítsd meg azt tiszta

arannyal, a tetejét és oldalait köröskörül, és szarvait is; arany pártázatot is csinálj hozzá köröskörül. csinálj hozzá két arany karikát is, pártázata alá a két oldalán, mindkét oldalára csinálj, hogy legyenek rúd tartókul, hogy azokon hordozzák azt. és a rúdakat csinálj sittim-fából, és borítsd meg azokat arannyal. és tedd azt a függöny elé, a mely a bizonyosság ládája mellett, a bizonyosság fedele előtt van, a hol megjelenek néked. áron pedig füstölögtesen rajta minden reggel jó illatú füstölő szert; mikor a mécseket rendbe szedi, akkor füstölögtesse azt. és a mikor áron estennen felrakja a mécseket, füstölögtesse azt. szüntelen való illattétel legyen ez az úr előtt nemzetségről nemzetségre. ne áldozatok azon idegen füstölőszerekkel, se égőáldozattal, se ételáldozattal; italáldozatot se öntsetek reá. és egyszer egy esztendőben engesztelést végezzen áron annak szarvainál az engesztelő napi áldozat véreből; egy esztendőben egyszer végezzen engesztelést azon, nemzetségről nemzetségre. szentségek szentsége ez az úrnak. azután szóla az úr mózesnek, mondván: mikor izráel fiait fejenként számba veszed, adja meg kiki életének váltóságát az úrnak az ő megszámláltatásakor, hogy csapás ne legyen rajtok az ő megszámláltatásuk miatt. ezt adja mindaz, a ki átesik a számláláson: fél siklust a szent siklus szerint (egy siklus húsz gera); a siklusnak fele áldozat az úrnak. mindaz, a ki átesik a számláláson, húsz esztendőstől fogva felfelé, adja meg az áldozatot az úrnak. a gazdag ne adjon többet, és a szegény ne adjon kevesebbet fél siklusnál, a mikor megadják az áldozatot az úrnak engesztelésül a ti lelketekért. és szedd be az engesztelési pénzt az izráel fiaitól, és add azt a gyülekezet sátorának szolgálatjára, hogy az izráel fiainak emlékeztetül legyen az az úr előtt, engesztelésül a ti lelketekért. azután szóla az úr mózesnek, mondván: és csinálj rézmedenczét, lábát is rézből, mosakodásra; és tedd azt a gyülekezet sátora közé és az oltár közé, és tölts bele vizet; hogy áron és az ő fiai abból mossák meg kezeiket és lábaikat. a mikor a gyülekezet sátorába mennek, mosakodjanak meg vízben, hogy meg ne haljanak; vagy mikor az oltárhoz járulnak, hogy szolgáljanak és tűzáldozatot füstölögtesse az úrnak. kezeiket is, lábaikat is mossák meg, hogy meg ne haljanak. és örökkévaló rendtartásuk lesz ez nékik, néki és az ő magvának nemzetségről nemzetségre. ismét szóla az úr mózesnek, mondván: te pedig végy drága fűszereket, hig mirhát, ötszáz siklusért, jóillatú fahéjat fél ennyit, kétszáz ötvenért, és illatos kalmust is kétszáz ötvenért. kásiát pedig ötszázért, a szent siklus szerint, és egy hin faolajt. és csinálj abból szent kenetnek olaját, elegyített kenetet, a kenetkészítők mestersége szerint. legyen az szent kenő olaj. és kend meg azzal a gyülekezet sátorát és a bizonyosság ládáját. az asztalt is és annak minden edényét, a gyertyatartót és annak edényeit, és a füstölő oltárt. az egészen égőáldozatnak oltárát is, és annak minden edényit, a mosdómedenczét és annak lábát. így szenteld meg azokat, hogy szentségek szentségévé legyenek: valami illeti azokat, szent legyen. kend fel áront is és az ő fiait is, így szenteld fel őket pajmáimmá. az izráel fiainak pedig így szólj: szent kenetnek olaja legyen ez nékem, a ti nemzetségeit-

eknél is. ember testét azzal meg ne kenjék, se ahhoz hasonló, annak mértékei szerint ne csinálják: szent az; szent legyen előttek is. valaki ahhoz hasonló kenetet csinál, vagy azzal idegent ken meg, kitöröltsék az ő népe közül. monda ismét az úr mózesnek: végy fűszereket, csepegő gyantát, onyxot, galbánt, e fűszereket és tiszta temjént, egyenlő mértékkel. és csinálj belőlök füstölő szert, a fűszercsináló elegyítése szerint; tiszta és szent legyen az. és abból törj apróra, és tégy belőle a bizonyosság ládája elé a gyülekezet sátorában, a hol megjelenek néked. szentségek szentsége legyen ez előttek. és a füstölő szer, a melyet készítesz, az úrnak szentelt legyen előtte; annak mértéke szerint magatoknak ne csináljatok. mindaz, a ki hasonló füstölőt csinál ehhez, hogy azt illatoztassa, irtassék ki az ő népe közül.

31

és szóla az úr mózesnek mondván: imé, név szerint meghívtam bésaleelt, a húr fiának urinak fiát a júda nemzetségből. és betöltöttem őt istennek lelkevel, bölcsességgel, értelemmel és tudománnyal minden mesterséghez. hogy tudjon kigondolni mindent, a mit avarból, ezüsből, rézből kell csinálni. és foglaló követet metszeni, fát faragni, és mindenféle munkákat végezni. és imé aholiábot is, akhiszamáknak fiát a dán nemzetségből, mellé adtam; és adtam minden értelmesnek szívébe bölcseséget, hogy elkészítsék mind azt, a mit néked megparancsoltam. a gyülekezet sátorát, a bizonyosság ládáját, a földre való fedelet, és a sátnak minden edényét. az asztalt és annak edényit, a tiszta gyertyatartót, és minden hozzávalót, és a füstölő oltárt. az egészen égőáldozat oltárát és annak minden edényit, a mosdómedenczét és annak lábát. a szolgálathoz való ruhákat, áron papnak szent öltözetit, és az ő fiainak öltözetit, a papi szolgálatra. a kenetnek olaját, és a jó illatú füstölő szert a szentséghez. mindent úgy csináljanak, a mint néked parancsoltam. azután szóla az úr mózesnek, mondván: te szólj az izráel fiainak, mondván: az én szombatimat bizony megtartsátok; mert jel az én közöttöm és ti közötték nemzetségről nemzetségre, hogy megtudjátok, hogy én vagyok az úr, a ki titeket megszentellek. megtartsátok azért a szombatot; mert szent az ti néktek. a ki azt megrontja halállal lakoljon. mert valaki munkát végez azon, annak lelke irtassék ki az ő népe közül. hat napon munkálkodjanak, a hetedik nap pedig nyugalomnak szombatja az úrnak szentelt nap: valaki szombatnapon munkálkodik, megölettsék. megtartsák azért az izráel fiai a szombatot, megszentelvén a szombatot nemzetségről nemzetségre, örök szövetségül. legyen közöttöm és az izráel fiai között örök jel ez; mert hat napon teremtetted az úr a mennyet és a földet, hetednapon pedig megszűnt és megnyugodott. mikor pedig elvégezte vele való beszédét a sinai hegyen, által adá mózesnek a bizonyosság két tábláját, az isten ujjával írt kőtáblákat.

mikor látá a nép, hogy mózes késik a hegyről leszállani, egybegyűle a nép áron ellen és mondá néki: kiej fel, csinálj nekünk isteneket, kik előttünk járjanak; mert nem tudjuk mint lön dolga ama férfiúnak mózesnek, a ki minket egyiptom földéről kihozott. és monda nékik áron: szedjétek le az aranyfüggőket, a melyek feleségeitek, fiaitok és leányaitok fülein vannak, és hozzátok én hozzám. leszedé azért mind az egész nép az aranyfüggőket füleiről, és elvivék áronhoz. és elvevé kezökből, és alakítá azt vésővel; így csinálá abból öntött borjút. és szóltak: ezek a te isteneid izráel, a kik kihoztak téged egyiptom földéről. mikor látta ezt áron, oltárt építé az előtt, és kiálta áron, mondván: holnap az úrnak innepe lesz! téged kihoztak egyiptom földéből. monda ismét az úr mózesnek: látom ezt a népet, bizony keménynyakú nép. azért hagyj békét nekem, hadd gerjedjen fel haragom ellenök, és töröljem el őket: téged azonban nagy néppé teszlek. de mózes esedezék az úrnak, az ő istenének színe előtt, mondván: miért gerjedne uram a te haragod néped ellen, a melyet nagy erővel és hatalmas kézzel hoztál vala ki egyiptomnak földéről? miért mondanák az egyiptomiak, mondván: vesztökre vivé ki őket, hogy elveszítse a hegyek között, és eltörülje őket a föld színéről? múlték el a te haragod tüze és hagyd abba azt a néped ellen való veszedelmet. emlékezzél meg ábrahámról, izsákról és izráelről a te szolgálidról, kiknek megesküdttél te magadra, mondván nékik: megsokasítom a ti magotokat mint az égnék csillagait; és azt az egész földet, melyről szóltam, a ti magotoknak adom, és örökségül bírják azt örökké. és abba hagyá az úr azt a veszedelmet, melyet akart vala bocsátani az ő népére. megfordula azért és megindula mózes a hegyről, kezében a bizonyság két táblája; mindkét oldalukon beírt táblák, mind egy felől, mind más felől beírva. a táblák pedig isten kezének csinálmányai valának, az írás is isten írása vala, kimetszve a táblákra. józsue pedig hallván a nép rivalgását, monda mózesnek: harcziáltás van a táborban. az pedig felele: nem diadalmasoknak, sem meggyőzetteknek kiáltása ez, éneklés hangját hallom én. és mikor közeledett volna a táborhoz, látá a borjút és a tánczolást, és felgerjede mózesnek haragja, és elveté kezéből a táblákat, és összetöré azokat a hegy alatt. azután fogá a borjút, a melyet csináltak vala, tűzben megégeté, és apróra töré mígnem porrá lett, és a vízbe hintvén, itatá azt az izráel fiaival. és monda mózes áronnak: mit tett néked e nép, hogy ilyen nagy bűnbe keverted? felele áron: ne gerjedjen fel uram haraga: ismered e népet, hogy gonosz. mert azt mondák nekem: csinálj nekünk isteneket, a kik előttünk járjanak; mert ama férfiúnak mózesnek, ki minket egyiptom földéről kihozott, nem tudjuk lön lón

dolga. én pedig felelék: kinek van aranya? szedjétek le; és nékem ide adák, én pedig a tűzbe vetettem, és e borjút formáltatték. és látván mózes, hogy a nép megvadula, mert áron megvadítá vala őket, ellenségeik csúfjára. megállá mózes a tábor kapujában, és monda: a ki az úré, ide hozzám! és gyűlének ő hozzá mind a lévi fiai. és szóla nékik: ezt mondja az úr, izráel istene: kössön mindenitek kardot az oldalára, menjetek által és vissza a táboron, egyik kaputól a másik kapuig, és kiki ölje meg az ő atyafiát, barátját és rokonságát. a lévi fiai pedig a mózes beszéde szerint cselekedének, és elhulla azon a napon a népből úgymint háromezer férfiú. és monda mózes: ma szenteljétek kezeiteket az úrnak, kiki az ő fia és atyafia ellen, hogy áldása szálljon ma reátok. és másnap monda mózes a népnek: nagy bűnt követtetek el, most azért felmegyek az úrhoz, talán kegyelmet nyerhetek a ti bűneiteknek. megtére azért mózes az úrhoz, és monda: kérek! ez a nép nagy bűnt követett el: mert aranyból csinált magának isteneket. de most bocsásd meg bűnöket; ha pedig nem: törölj ki engem a te könyvedből, a melyet írtál. és monda az úr mózesnek: a ki vétkezett ellenem, azt törölöm ki az én könyveimből. most azért eredj: vezesd a népet a hová mondtam néked: ímé, angyalom megy előtted; és az én látogatásom napján ezt az ő bűnöket is meglátogatom. és megverte az úr a népet ezért is, a mit cselekedtek a borjúval, melyet áron készített vala.

33

szóla azután az úr mózesnek: eredj, menj fel innen, te és a nép, a melyet kihoztál egyiptom földéről, a földre, a melyről megesküdtem ábrahámnak, izsáknak és jákóbnak mondván: a te magodnak adom azt. és bocsátok előtted angyalt, és kiüzöm a kananeusokat, emoreusokat, khittheusokat, perizeusokat, khivveusokat és jebuzeusokat: a tejjel és mézzel folyó földre; de én nem megyek fel köztetek, mert te keménynyakú nép vagy, hogy meg ne emészdelek az úton. mikor meghallá a nép ezt a kemény beszédet, gyászba borula, és senki nem tévé fel az ékszereit. megmondotta vala az úr mózesnek: mondd meg az izráel fiainak: keménynyakú nép vagy te, egy szempillantásban, ha közéd mennék, megemésztenék. azért most vedd le a te ékességeidet magadról, azután meglátom mit cselekedjem veled. és lerakták magokról az izráel fiai az ő ékességeket, a hóreb hegyétől fogva. mózes pedig vevé a sátor, és felvoná azt a táboron kívül, messze a tábortól, és nevezé azt gyülekezet sátorának, és lön, hogy mind a ki az urat keresi, ki kelle mennie a gyülekezet sátorához, a táboron kívül. és lön, hogy mikor mózes kiméne a sátorhoz, az egész nép felkele, és kiki mind az ő sátorának ajtajában áll; nézvén mózes után míg a sátorba beméne. és lön, mikor mózes beméne a sátorba, hogy felhő-oszlop szálla alá, és megállá a sátor ajtajában, és beszéle mózessel. és látá az egész nép, hogy a felhő-oszlop a sátornak ajtaján áll, és felkele az egész nép, és kiki meghajlék az ő sátorának ajtajában. az úr pedig beszéle mózessel színről színre, a mint szokott ember szólni barátjával; és mikor mózes a táborba visszatére, az ő szolgálja az ifjú józsue, núnna fia, nem távozzék el a sá-

torból. és monda mózes az úrnak: lásd, te azt mondd nékem, vidd el ezt a népet, de nem mutattad meg nékem kit küldesz velem; pedig azt mondtad nékem: név szerint ismerlek téged, és kedvet találtál szemeim előtt. most azért ha kedvet találtam szemeim előtt, mutasd meg nékem a te útadat, hogy ismerjelek meg téged, hogy kedvet találhassak előtted. és gondold meg, hogy e nép a te néped. és monda: az én orczámmal menjek-e veletek, hogy megnyugtassalak? monda néki mózes: ha a te orczád nem jár velünk, ne vigy ki minket innen. mert miről ismerhetjük meg, hogy én és a te néped kedvet találtunk előtted? nem arról-e, ha velünk jársz? így vagyunk megkülönböztetve, én és a te néped minden néptől, a mely e földnek színein van. monda azért az úr mózesnek: megteszem ezt is a mit kívántál; mert kedvet találtál szemeim előtt, és név szerint ismerlek téged. és monda mózes: kérlek, mutasd meg nékem a te dicsőségedet. és monda az úr: megteszem, hogy az én dicsőségem a te orczád előtt megjelenjen, és kiáltom előtted az úr nevét: és könyörülök, a kin könyörülök, kegyelmezek a kinek kegyelmezek. orczámat azonban, mondá, nem láthatod; mert nem láthat engem ember, élvén. és monda az úr: ímé van hely én nálam; állj a kösziklára. és mikor átmegegyel az én dicsőségem, a köszikla hasadékaiba állatlak téged, és kezemmel betakarlak téged, míg átvonulok. azután kezemet elveszem rólad, és hátulról meglátasz engemet, de orczámat nem láthatod.

34

és monda az úr mózesnek: vágj két kötőablát, hasonlókat az előbbiekhöz, hogy írjam fel azokra azokat a szavakat, a melyek az előbbi táblákon voltak, a melyeket széttörtél. és légy készen reggelre, és jöjj fel reggel a sinai hegyre, és állj ott előmbre a hegy tetején. de senki veled fel ne jöjjön, és senki ne mutatkozzék az egész hegyen; juhok és barmok se legeljenek a hegy környékén. vágott azért két kötőablát, az előbbiekhöz hasonlókat, és felkelvén reggel, felméné mózes a sinai hegyre, a mint az úr parancsolta néki, és kezébe vevé a két kötőablát. az úr pedig leszálla felhőben, és ott állá ő vele, és nevének kiáltá az urat: és az úr elvonula ő előtte és kiálta: az úr, az úr, irgalmas és kegyelmes isten, késedelmes a haragra, nagy irgalmasságú és igazságú. a ki irgalmas marad ezerízígen; megbocsát hamiságot, vétkeket és bűnt: de nem hagyja a bűnöst büntetlenül, megbünteti az atyák álnokságát a fiakban, és a fiak fiaiban harmad és negyedigziglen. és mózes nagy sietséggel földre borula, és lehajta fejét. és monda: uram, ha előtted kedvet találtam, kérlek járjon az úr velünk; mert keménynyakú nép ez! kegyelmezz a mi vétkeinknek és gonoszságunknak, és fogadj minket örökségedd. ő pedig monda: ímé szövetséget kötök; a te egész néped előtt csudákat teszek, a milyenek nem voltak az egész földön, sem a népek között, és meglátja az egész nép, a mely között te vagy, az úrnak cselekedeteit; mert csudálatos az, a mit én cselekszem veled. jegyezd meg magadnak a mit ma parancsolok néked. ímé kiüzöm előled az emoreust, kananeust, khittheust, perizeust, khivveust, jebuzeust. vigyázz magadra, nehogy szövetséget köss annak a földnek

lakosaival, a melybe bemegy, hogy botránkozásra ne legyen közötted. hanem oltáraitak rontsátok el, törjétek össze bálványait, és vágjátok ki berkeiket. mert nem szabad imádnod más istent; mert az úr, a kinek neve féltőn szerető, féltőn szerető isten ő. hogy valamiképen szövetséget ne köss annak a földnek lakosaival, hogy a mikor isteneiket követvén paráználkodnak, és áldoznak az ő isteneiknek, és meghívják téged, egyél az ő áldozatukból. és feleséget ne végy az ő leányaik közül a te fiaidnak, hogy mikor paráználkodnak az ő leányaik isteneiket követvén, a te fiadat is paráználkodásra vigyék, az ő isteneiket követvén. ne csinálj magadnak öntött isteneket. a kovászatlan kenyér innepét megtartsd: hét nap egyél kovászatlan kenyeret, a mint megparancsoltam néked, az abib hónap ideje alatt; mert abib hónapban jöttél ki egyiptomból. mindaz a mi az anyja méhét megnyitja, enyém legyen, és minden hímbarmod is, a mely a te tehenednek vagy juhodnak első fajzása. de a szárnaknak első vemhét juhodon váltsd meg; ha pedig nem váltod, szegd nyakát. fiad közül minden elsőszülöttet megvált, és ne jöjjön üresen előmbre senki. hat napon munkálkodjál, a hetedik napon pedig pihenj; szántás és aratás idején is pihenj. a hetek innepét is megtartsd a búza zsenegének aratásakor; meg a betakarás innepét is az esztendő végén. háromszor esztendőnként minden férfiú jelenjen meg az úrnak, izráel ura istenének színe előtt. mert kiüzöm a népeket előled, és kiszélesítem határodat, és senki nem kívánja meg a te földedet, mikor felmegy, hogy a te urad istened előtt megjelenjél, esztendőnként háromszor. áldozatom vérét ne ontssd ki kovász mellett, és a husvét innepének áldozatja ne maradjon meg reggelig. földed zsenegéiből az elsőtt vidd fel az úrnak a te istenednek házába. ne főzz gödölyét az anyja tejében. és monda az úr mózesnek: írd fel ezeket a szavakat; mert ezeknek a szavaknak értelme szerint kötöttem szövetséget veled és izráellel. és ott vala az úrral negyven nap és negyven éjjel: kenyeret nem evett, vizet sem ivott. és felírta a táblákra a szövetség szavait, a tíz parancsolatot. és lön, a mikor mózes a sinai hegyről leszálla, (a mózes kezében vala a biznyság két táblája, mikor a hegyről leszálla) mózes nem tudta, hogy az ő orczájának bőre sugárik, mivelhogy övele szólott. és a mint áron és izráel minden fiai meglátták mózest, hogy az ő orczájának bőre sugárik: féltek közelíteni hozzá. mózes pedig megszólította őket, és áron és a gyülekezetenek fejei mind hozzá menének, és szóla velük mózes. azután az izráel fiai is mind hozzá járulának, és megparancsolá nekik mind azt, a mit az úr mondott néki a sinai hegyen. mikor pedig elvégezte mózes velök a beszédet, leplet tőn orczájára. és mikor mózes az úr elébe méne, hogy vele szóljon, levé a leplet, míg kijőne. kijővén pedig, elmondá az izráel fiainak, a mi parancsot kapott. és az izráel fiai láták a mózes orczáját, hogy sugárik a mózes orczájának bőre; és mózes a leplet ismét orczájára borítá, mígnem beméne, hogy ő vele szóljon.

és egybegyűjté mózes az izráel fiainak egész gyülekezetét, és monda nékik: ezek azok a dolgok, a melyeket parancsolt az úr, hogy cselekedjete: hat napon át munkálkodjatok; a hetedik nap pedig szent legyen előttetek, az úr nyugodalmának szombatja. valaki azon munkálkodik, megöletessék. ne gerjesztetek tüzet a ti házaitekban szombatnapon. és szóla mózes az izráel fiai egész gyülekezetének, mondván: ez az, a mit az úr parancsolt, mondván: szedjetek magatok közt ajándékot az úrnak, mind, a kinek szíve önként hajlandó arra, hozzon ajándékot az úrnak, aranyat, és ezüstöt, és rezet. kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű, és lenfonalat, és kecskeszört. veresre festett kosboröket, és borzboröket és sittim-fát. világító olajat, aróákat a kenet olajához, és fűszereket a füstöléshez. ónix köveket és foglalni való köveket az efódhoz és a hosenhez. és a kik ti köztetek ahhoz értők, jöjjenek elő, hogy csinálják meg mindazt, a mit az úr parancsolt: a hajlékot, annak sátorát és takaróját, horgait, deszkáit, reteszrúdjait, oszlopait és talpai. a ládát és annak rúdjait, a fedélle egybe, és a takaró függőnyt. az asztalt és annak rúdjait, és minden edényét, és a szent kenyerekhez valókat. a világító gyertyatartót és a hozzá való eszközöket, mécsseit, és világító olajt. a füstölő oltárt és rúdjait, a kenetnek olaját, és a jó illatú füstölőt, a hajlék ajtajára ajtótakarót. az egészen égőáldozat oltárát, annak réz rostélyát, rúdjait és minden eszközeit, a mosdómedenczét és annak lábát. a pitvar szőnyegeit, oszlopait, talpai, és a pitvar kapujának leplét. a hajlék szegeit, a pitvar szegeit, és azoknak köteleit. a szolgálati ruhákat, a szent hajlékban való szolgálathoz, a szent ruhákat áron papnak, és az ő fiainak ruháit, a papi szolgálatra. azután kiméne az izráel fiainak egész gyülekezete mózes elől. és eljőve mindenki, a kit a szíve indíta, és a kit lelke hajt vala, és hozának áldozatot az úrnak, a gyülekezet hajlékának készítéséhez, és annak minden szolgálatához, és a szent ruhákhoz valókat. és jövének férfiak és asszonyok együtt, mind, a kit szíve indított, hozának kapcsokat, függöket, gyűrűket, karpereczet, mindenféle arany eszközöket; a férfiak is, mind a kik aranyból hoztak áldozatot az úrnak. és minden ember, kinek a mije vala, hozott kék, bíborpiros, és karmazsinszínű, és lenfonalat, kecskeszört, veresre festett kosboröket és borzboröket. minden, a ki ezüstöt vagy rezet vihetett, felhozá azt áldozatul az úrnak, és a kikenél sittim-fa találtaték a szolgálat különböző szükségire, felhozák azt. az asszonyok közül pedig mind, a kik ahhoz értettek, saját kezeikkel fonának, és felvivék azt a mit fontak, a kék, és a bíborpiros, és a karmazsinszínű, és a lenfonalat. azok az asszonyok pedig, a kik ahhoz értettek, fonának kecskeszört. a főemberek pedig hozának ónix köveket, foglalni való köveket az efódhoz és a hosenhez. illatozó szert is és olaját, a mécsbe és a kenethez, és fűszereket a füstöléshez. minden férfi és asszony, a kit szíve önként indíta, hogy áldozzon az egész munkára, melyet az úr parancsolt mózes által, hogy véghez vigyenek: mind önként hoztak ajándékot az úrnak az

izráel fiai. és monda mózes az izráel fiainak: ímé az úr név szerint hívta el bésaléelt, a húr fiának urinak fiát, a júda nemzetségeből. és betöltötte őt istennek lelkével, bölcseséggel, értelemmel és tudományval minden mesterségben: hogy tudjon kigondolni mindent a mit aranyból, ezüstből és rézből kell csinálni; és foglalásra való köveket metszeni, és fát faragni; és minden mesterséges munkát végezni. azontúl alkalmatossá tette arra is, hogy tanítson, mind ő, mind ahoiáb az akhiszamák fia, a dán nemzetségből. betöltötte őket bölcsésg lelkével, hogy tudjanak mindenféle faragó, és kötő, és hízmő munkát készíteni, kék és bíborpiros, karmazsinszínű és lenfonalból, és takácsmunkát, a kik készítenek ilyenféle munkát és kigondolnak mesterműveket.

36

azért bésaléel és aholiáb, és mindazok a bölcs férfiak, kiknek az úr bölcseséget és értelmet adott, hogy meg tudják csinálni a szent hajlék szolgálatához való minden eszközöket: csinálják meg egészen úgy, a mint az úr parancsolta. elhíví azért mózes bésaléelt. és aholiábot, és mindazokat a bölcs férfiakat, a kiknek elméjébe tudományt adott vala az úr, és mind a kit szíve arra indíta, hogy járuljon annak a munkának végrehajtásához. és átvévek mózestól mind azt az ajándékot, a mit az izráel fiai hoztak vala, a szent hajlék felépítésének szolgálatára. azontúl is minden reggel önkéntes ajándékot is hoztak. eljővének azért mind azok a bölcsök, kik a szent hajlék minden munkáján dolgoztak, kiki a maga munkájától, a melyen dolgozott. és ezt mondák mózesnek: többet hord a nép ajándékba, mint a mennyi kell a munka elkészítésére, a melyet parancsolt az úr, hogy csináljunk. parancsola azért mózes, és hírré tevék a táborban: se férfi, se asszony ezután ne készítsen ajándékot a szent munkára. és megszűnnek a nép hordani. és az egész munka elvégzésére elég volt az adomány, még felesleges is. és mind a bölcs szívű férfiak, kik munkálkodának, készíték a hajlékot, tíz kárpittal: sodrott lenből, kék, és bíborpiros és karmazsinszínűből, kérubokkal, mestermunkával készítik azokat. egy-egy kárpit hossza huszonnyolcz sing, szélessége egy-egy kárpitnak négy sing vala; egy mértéke vala minden kárpitnak. és öt kárpitot foglalának egybe, és ismét a más öt kárpitot is egybefoglalák, egyiket a másikkal. és csinálának kék hurkokat az első kárpitnak szélére, a mely szélről vala az egybefoglalásban; hasonlót csinálának a külső kárpit szélére, a másik egybefoglalásban is. az egyik kárpiton ötven hurkot csinálának, és ötven hurkot csinálának a másik kárpit szélén is, a mely a második egybefoglalásban vala; a hurkokat egymás ellenébe. csinálának ötven arany horgocskákat is, és összefoglalák a kárpitokat a horgocskákkal, egyiket a másikkal, és egygyé lón a hajlék. csinálának kárpitokat kecskeszörből is, sátonak a hajlékra; tizenegy kárpitot csinálának ilyen. egy kárpit hossza harmincz sing, és egy kárpit szélessége négy sing; egy mértéke vala a tizenegy kárpitnak. és egybefoglalák az öt kárpitot külön, és a hat kárpitot külön. csinálának ötven hurkot is a kárpit szélére, a mely szélről

vala az egybefoglalásban; ötven hurkot csinálnak a kárpit szélére a másik egybefoglalásban is. csinálnak ötven rézhorgoskát is a sátor egybefoglalására, hogy egygyé legyen. csinálnak takarót is a sátorra, veresre festett kosborökből, és azon felül egy takarót borzborökből. és megcsinálak a deszkákat is a hajlékhöz sittim-fából, felálogatva. tíz sing a deszkának hossza, másfél sing pedig egy deszkának szélessége. egy deszkának két csapja vala, egyik a másiknak megfelelő; így csinálták a hajlék összes deszkáit. a deszkákat pedig így rendezék a hajlékhoz: húsz deszkát déli oldalon, délfelé. és a húsz deszka alá negyven ezüsttalpat készítenek; az egyik deszka alá két talpat, az ő két csapja szerint, a másik deszka alá is két talpat, az ő két csapja szerint. a hajlék másik oldalál, az északi oldalon, szintén húsz deszkát csinálnak. és negyven ezüsttalpat azok alá, két talpat az egyik deszka alá, a másik deszka alá is két talpat. a hajlék napnyugoti oldalál hat deszkát csinálnak. a hajlék szegleteitől pedig a két oldalra, két deszkát csinálnak. és alólról kezdve kettősök valának, felül pedig egybe valának foglalva egy karikával; így cselekedének mind a kettővel, a két szegleten. nyolcz deszka vala tehát, és azoknak tizenhat ezüsttalpa, két-két talp egy-egy deszka alatt. csinálnak reteszrúdákat is sittim-fából, ötöt a hajlék egyik oldalának deszkáihoz. és öt reteszrúdat a hajlék másik oldalának deszkáihoz, és öt reteszrúdat a hajlék nyugoti oldalának deszkáihoz hátulról. és megcsinálák a középső reteszrúdat is, hogy fusson a deszkák közepén, végtől-végig. a deszkákat pedig arannyal boríták be; a karikaikat aranyból csinálák, gyűrűk gyanánt a reteszrúdákhöz, és a reteszrúdákat is beboríták arannyal. megcsinálák a függőnyt is, kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű, és sodrott lenből, mestermunkával csinálák azt, kérubokkal. és csinálnak ahhoz négy oszlopot sittim-fából, és beboríták azokat arannyal, horgaikkal aranyból; és öntének azokhoz négy ezüsttalpat. és csinálnak a sátor nyílására leplet kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű, és sodrott lenből, hízmőmunkával. és ahhoz öt oszlopot, horgaikkal együtt; és beboríták azoknak fejait és átkötőit arannyal; öt talpuk pedig rézből vala.

37

és megcsinálá bésaléel a ládát sittim-fából; harmadfél sing a hossza, szélessége másfél sing, magassága is másfél sing. és beborítá azt tiszta arannyal, mind belül, mind kívül, és csinálá reá arany pártázatot köröskörül. és önte annak négy arany karikát a négy szegletére; egyik oldalára is kettőt, másikra is kettőt. csinálá rúdákat is sittim-fából, és beborítá azokat arannyal. és betolá a rúdákat a láda oldalán levő karikákba, hogy a láda hordozható legyen. csinálá fedelet is tiszta aranyból; harmadfél sing a hossza, másfél sing a szélessége. csinálá két kérubot is aranyból, vert aranyból csinálá azokat, a fedél két végére. az egyik kérubot az egyik végére innen, a másik kérubot a másik végére onnan; a fedélből veré ki a kérubokat, a két végére. a kérubok pedig kiterjeszték szárnyaikat felfelé, betakarva szárnyaikkal a

fedelet, és arczaik egymással szembe valának; a fedél felé valának a kérubok arczaik. megcsinálá az asztalt is sittim-fából: két sing a hossza, a szélessége egy sing, magassága másfél sing. és beborítá azt tiszta arannyal, és csinálá reá köröskörül arany pártázatot. csinálá egy tenyérnyi széles karajt is köröskörül; és a karjához csinálá arany pártázatot köröskörül. azután önte hozzá négy arany karikát, és a karikákat ráilleszté a négy láb négy szegletére. a karikák a karaj mellett valának rúdtartókul, hogy az asztalt hordozhassák. megcsinálá a rúdákat is sittim-fából, és azokat beborítá arannyal, hogy hordozhassák az asztalt. megcsinálá az asztalra való edényeket is: tálat, csészéit, kelyheket és kancsóit, a melyekkel italáldozatot áldoznak, tiszta aranyból. megcsinálá a gyertyatartót is tiszta aranyból, vert aranyból csinálá a gyertyatartót; szára, ága, csészéi, gombjai és virágai ő magából valának. és hat ág jöve ki oldalairól; egyik oldalról is három gyertyatartó-ág, másik oldalról is három gyertyatartó-ág. három mandolavirágformájú csésze vala az egyik ágon, gombbal és virággal; így a másik ágon is három mandolavirágformájú csésze vala gombbal és virággal; így vala mind a hat ágon, a melyek kijövének a gyertyatartóból. a gyertyatartón pedig négy mandolavirágformájú csésze vala, gombjaikkal és virágaikkal. és gomb vala a két ág alatt ő magából, és gomb vala a két ág alatt ő magából, és hat ág szerint, a mely belőle jöve ki. gombjaik és ágaik belőle valának; az egész egy vert munka vala, tiszta aranyból. és megcsinálá hét mécsét is, és azoknak hamvvevőit és hamutartóit, tiszta aranyból. egy talentom tiszta aranyból csinálá azt meg hozzá tartozó eszközeit is mind. megcsinálá a füstölő oltárt is sittim-fából; hossza egy sing, szélessége is egy sing, négyszögű; magassága pedig két sing; ő magából valának szarvai. és beborítá azt tiszta arannyal, tetejét és oldalait köröskörül, és a szarvait is; és csinálá hozzá arany pártázatot köröskörül. és két arany karikát csinálá hozzá, a pártázata alá, a két oldalán, mindkét oldalára, hogy legyenek rúdtartókul, hogy azokon hordozhassák azt. a rúdákat is sittim-fából csinálá meg, és azokat is beborítá arannyal. a szent kenetnek olaját is megcsinálá, és a tiszta fűszerekből való füstölőt a kenetkészítő mestersége szerint.

38

és megcsinálá azután az egészen égoáldozat oltárt sittim-fából; öt sing a hossza, öt sing a szélessége; négyszögű és három sing magas. és csinálá hozzá szarvakat is, a négy szegletére; ő magából voltak a szarvai, és beborítá azt rézzel. azután minden edényét is megcsinálá: a fazekakat, a lapátokat, a medenczékét, a villákat és a szenes serpenyőket; minden edényeit rézből csinálá. csinálá az oltárhoz hálóforma rostélyt is rézből, annak párkányzata alá, alulról a közepéig. önte négy karikát is rézrostélynak négy szegletére, rúdtartókul. a rúdákat sittim-fából csinálá meg, és rézzel borítá be. és a rúdákat betolá az oltár oldalain levő karikákba, hogy azokon hordozhassák azt; deszkákból, üresre csinálá azt. megcsinálá a mosdómedenczét is rézből, és annak lábát is

réből, a szolgáltató asszonyok tükeiből, a kik a gyülekezet sátorának nyílása elől szolgálták. a pitvar is megcsinálá dél felől; a déli oldalon a pitvar szőnyege száz singnyi vala sodrott lenből. azoknak húsz oszlopa, és húsz talpa rézből vala; az oszlopok horgai, és azoknak általkötői ezüstből. észak felől is száz singnyi. azoknak húsz oszlopa és húsz talpa rézből; az oszlopok horgai és általkötői ezüstből valának. napnyugot felől pedig ötven sing szőnyeg vala. azoknak tíz oszlopa és tíz talpa; az oszlopok horgai és általkötői ezüstből valának. a napkeleti oldalon is ötven singnyi. egy felől tizenöt sing szőnyeg vala; három oszlopa és azoknak három talpa. és a másik felől is: a pitvar kapujától jobbra is, balra is tizenöt sing szőnyeg, és azoknak három oszlopa, három talpa. a pitvarnak minden szőnyege köröskörül sodrott lenből vala. az oszlopok talpai rézből, az oszlopok horgai és általkötői pedig ezüstből valának, azoknak fejei ezüsttel beborítva. a pitvar oszlopaikat is mind ezüst általkötők öveztek. a pitvar kapujának leple himzömunka vala, aranyból, kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű, és sodrott lenből; hossza húsz sing volt, magassága pedig szélességében öt sing, a pitvar szőnyegeinek megfelelőleg. azoknak négy oszlopa és négy talpa rézből, horgai ezüstből valának; fejeknek borítása, és általkötőik is ezüstből. a hajléknak és a pitvarnak szegei pedig köröskörül mind rézből valának. ezek a hajléknak, a biznyság hajléknak részei, a mint megszámláltattak a mózes meghagyásából, a levíták szolgálatára, ithamár, az áron pap fiai által. bésaléel a húr fiának, urinak fia a júda nemzetségéből, csinálta mind azt, a mit az úr parancsolt vala mózesnek. és vele együtt aholiab, akhiszamák fia, dán nemzetségéből a ki mester vala a faragásban, a kötő és himzömunkában, kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű, és lenfonállal. mind az az arany, a mely a munkára, a szenthelynek összes munkáira feldolgozták, ez az áldozati arany: huszonkilencz talentom, és hétszáz harmincz siklus vala, a szent siklus szerint. az ezüst pedig, a gyülekezet megszámlált tagjaitól, száz talentom, és ezer hétszáz hetvenöt siklus, a szent siklus szerint. fejenként egy beka, vagy is fél siklus, a szent siklus szerint, mindenkitől, a ki átesett a megszámláltatáson, húsz esztendőstől fölfelé, a kik hatszáz háromezeren és ötszázötvenen valának. a száz talentom ezüstből megönték a szent helyhez való talpakat, és a függöny oszlopainak talpait; száz talpat száz talentomból, egy talentomból egy talpat. az ezer hétszáz hetvenöt siklusból csinálák az oszlopok horgait, és beboríták azoknak fejeit, és általfoják azokat. az áldozati réz pedig hetven talentom, és kétezer négyszáz siklus vala. abból csinálák a talpakat a gyülekezet sátorának nyílásához, és a réz oltárt, az ahhoz való réz rostélyt, és az oltárnak minden edényeit. a pitvar talpait is köröskörül, és a pitvar kapujához való talpakat, meg a hajlék összes szegeit, és a pitvar összes szegeit köröskörül.

39

a kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű fonálból pedig csinálának szolgálati ruhákat a szenthelyen

való szolgálatra. áronnak is úgy készíték a szent ruhákat, a mint az úr parancsolta vala mózesnek. az efódot csinálák aranyból, kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű, sodrott lenből. és aranyból vékony lapokat verének, és azokat fonalakká metélik, hogy feldolgozzák a kék, és a bíborpiros, és a karmazsinszínű, és a lenfonál közé, mestermunkával. csinálának hozzá összekötött vállkötőket: a két végükön kapcsolak össze. az átkötő öv is, a mely rajta vala, abból való, ugyanolyan mivű vala, mint az efód: aranyból, kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű, és sodrott lenből, a mint az úr parancsolta mózesnek. megcsinálák azután az ónix köveket is, arany boglárókba foglalva, kimetszve pecsétmetszés módjára, az izráel fiainak neveire. és rátették azokat az efód vállkötőire, az izráel fiaira való emlékeztetés kövei gyanánt, a mint az úr parancsolta vala mózesnek. megcsinálák a hösent is mestermunkával, mint az efódot, aranyból, kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű, és sodrott lenből. négyszögű vala a hösén, és kétrétűre készíték azt; egy arasz vala hossza, egy arasz a szélessége is két rétbén. és négy sor követ foglalának abba, ily sorban: szárdiusz, topáz, smaragd; az első sor. a második sor: karbunkulus, zafir és gyémánt. a a harmadik sor: jácsint, agát és amethiszt. a negyedik sor: krizolith, ónix és jáspis, a melyek mind arany boglárókba foglaltattak a magok helyén. a kövek pedig izráel fiainak nevei szerint valának, tizenkető vala az ő nevék szerint, és pecsét módjára metszve, mindenik a reá való névvel, a tizenkét nemzetség szerint. és csinálának a hösénre sodrott mivű fonatékot is tiszta aranyból. azután csinálának két arany boglárt, és két arany karikát; és a két arany karikát rá tevék a hösén két szegletére. a két arany fonatékot pedig a hösén két szegletén levő két karikába fűzték. és a két fonaték másik két végét oda foglalák a két boglárhoz, és azokat az efód vállkötőihöz tűték, annak előrésére. csinálának más két arany karikát is, és oda tevék azokat a hösén két szegletére, azon a szélén, a mely befelé vala az efód felől. és csinálának még két arany karikát, és azokat az efód két vállkötőjére tevék, alól, annak előrésze felől, az összefoglalás mellett, az efód övén felül. és a hösént az ő karikáinál fogva odacsatolák az efód karikáihoz, kék zsinórral, hogy az efódnak öve felett legyen, és el ne váljék a hösén az efódtól; a mint az úr parancsolta vala mózesnek. és megcsinálák az efód palástját takácsmunkával, egészen kék lenből. és a palást közepén levő nyílás olyan vala, mint a páncélnak nyílása; szegése vala a nyílásnak köröskörül, hogy el ne szakadjon. és a palást alsó peremére csinálának gránátalmákat, kék, és bíborpiros, és karmazsinszínű, és sodrott fonálból. csinálának csengettyüket is tiszta aranyból, és tevék a csengettyüket a gránátalmák közé, a palást peremére köröskörül a gránátalmák közé. csengettyű meg gránátalma, csengettyű meg gránátalma a palást peremén köröskörül, hogy abban szolgáljanak, a mint az úr parancsolta vala mózesnek. megcsinálák a a len köntösöket is takácsmunkával, áronnak és az ő fiainak. a len süveget is a süveg ékességeit is lenből, és a golyos lábravalókat sodrott lenből. az övet is sodrott lenből, és kék, és bíborpiros, és karmazsin-

színű fonálból hímzőmunkával, a mint az úr parancsolta vala mózesnek. a szent koronához való lapot is megcsinálák tiszta aranyból, és felírák rá a pecsétmetsző módjára: szentség az úrnak. és kötének reá két zsinort, hogy felkössék azzal a süvegre, a mint az úr parancsolta vala mózesnek. így végeztették el a gyülekezet sátorá hajlékának egész munkája; és az izráel fiai egészen úgy csinálák, a mint az úr parancsolta vala mózesnek, úgy csinálták. és vivé a hajlékot mózeshez: a sátorát és annak minden eszközét, horgait, deszkáit, reteszrúdait, oszlopait, és talpait. a veresre festett koszbőrökből készült takarót is, és a borzbőrökből készült takarót, és a takarófüggőnyt. a biztonság ládáját, annak rúdait, és a fedelet. az asztalt és annak minden edényét, és a szent kenyeret. a tiszta gyertyatartót: annak méceit, a felszereléshez való méceket s minden hozzávalót, a világító olajjal együtt. az arany oltárt, a kenetnek olaját, a fűszerekből való füstölőt, és a sátor nyílására való leplet. a réz oltárt és annak réz rostélyát, rúdait és minden edényeit, a mosdómedenczét és annak lábát. a pitvar szőnyeget, oszlopait, talpait: és a pitvar kapujára való leplet, annak köteleit, szegeit, és a hajlék szolgálatjára való minden eszközt a gyülekezet sátoránál. a szolgálati ruhákat, a szenthelyen való szolgálatra, a szent ruhákat áron papnak, és fiainak ruháit a papi tisztre. a mint parancsolta vala az úr mózesnek, egészen úgy csinálának izráel fiai minden munkát. és megtekinté mózes minden munkát, és ímé elkészítik azt, úgy készíték el, a mint az úr parancsolta vala, és megáldá őket mózes.

40

és szóla az úr mózesnek, mondván: az első hónapban, a hónap első napján, állítsd fel a gyülekezet sátorának hajlékát. és tedd oda a biztonság ládáját, és fedd be a ládát a fedéllel. azután vidd be az asztalt, és hozd azt rendbe a reávalókkal. vidd be a gyertyatartót is, és gyűjtsd meg annak méceit. és helyeztesd a füstölő áldozat arany oltárát a biztonság ládája elé, tedd fel a leplet a hajlék nyílására. azután helyeztesd az egészen égőáldozat oltárát a gyülekezet sátorá hajlékának nyílása elé. a mosdómedenczét pedig helyeztesd a gyülekezet sátorá közé és az oltár közé, és önts belé vizet. azután állítsd fel köröskörül a pitvart, és a pitvar kapujára tedd rá a leplet. azután vedd a kenetnek olaját, és kend meg a hajlékot és mind azt a mi benne van: így szenteld meg azt, és minden edényét, hogy szent legyen. kend meg az egészen égőáldozat oltárát is és annak minden edényét; így szenteld meg az oltárt, hogy az oltár legyen szentséges. a mosdómedenczét és lábát is kend meg; így szenteld meg azt. azután állítsd áront és az ő fiait a gyülekezet sátorának nyílásához, és mosd meg őket vízzel. és öltöztess fel áront a szent ruhákba, és kend fel őt; így szenteld fel, és legyen papom. fiait is állítsd elő és öltöztess fel őket köntösökbe; és kend fel őket, a mint az ő atyjokat felkenéd, hogy legyenek papjaim, és léssen az ő megkenetésök nékik örökös papság, az ő nemzetségökben. és egészen úgy cselekedék mózes, a mint az úr parancsolta neki, úgy cselekedék. lön azért a második év első hó-

napjában, a hónap első napján, hogy felállíták a hajlékot. mózes tehát felállította a hajlékot, és letévé annak talpait, a deszkáit is felállította, beilleszté a reteszrúdakat, és felállította annak oszlopait. azután kifeszíté a hajlékra a sátorot, és a sátor takaróját is reá teríté felülről, a mint parancsolta vala az úr mózesnek. és vevé és betévé a biztonságot is a ládába, a rúdakat pedig ládára tévé, és a ládára felül helyezteté a fedelet. azután bevívé a ládát a hajlékba, és feltevé a takaró függőnyt, és elfedezé a biztonság ládáját, a mint az úr parancsolta vala mózesnek. az asztalt is bevívé a gyülekezet sátorába, a hajléknak északi oldalába, a függönyön kívül. és rakott arra kenyereket sorban az úr előtt, a mint az úr parancsolta vala mózesnek. és a gyertyatartót helyezteté a gyülekezet sátorába az asztal ellenébe, a hajléknak déli oldalán. és meggyújtá a méceket az úr előtt, a mint az úr parancsolta vala mózesnek. az arany oltárt pedig helyezteté a gyülekezet sátorába a függöny elébe. és füstölögtette rajta fűszerekből való füstölőt, a mint az úr parancsolta vala mózesnek. a hajlék nyílására a leplet is felvoná. az egészen égőáldozat oltárát pedig helyezteté a gyülekezet sátorá hajlékának nyílása elé, és áldozék azon egészen égőáldozattal és ételáldozattal, a mint parancsolta vala az úr mózesnek. a mosdómedenczét pedig helyezteté a gyülekezet sátorá közé és az oltár közé, és önte abba vizet a mosdára. és megmosák abból mózes és áron és az ő fiai kezeiket és lábaikat. mikor a gyülekezet sátorába menének, és mikor az oltárhoz járulának, megmosdának, a mint az úr parancsolta vala mózesnek. azután felállította a pitvart a hajlék és az oltár körül, és a pitvar kapujára feltevé a leplet. így végezte el mózes a munkát. és a felhő befedezé a gyülekezet sátorát, és az úrnak dicsősége betölté a hajlékot. és mózes nem meheté be a gyülekezet sátorába, mert a felhő rajta nyugovék, és az úrnak dicsősége tölté be a hajlékot. és mikor a felhő felszáll vala a hajlékról, az izráel fiai elindulának; így lön egész utazásuk alatt. ha pedig a felhő nem szálla fel, ők sem indulának el, míg csak fel nem szálla. mert az úrnak felhője vala a hajlékon nappal, éjjel pedig tűz vala azon, az izráel egész háznépének láttára, egész utazásuk alatt.

szólitá mózes és beszéle vele az úr a gyülekezet sátorából, mondván: szólj izráel fiainak, és mondd meg nékik: ha valaki közületek áldozni akar az úrnak: barmokból, tulok- és juhfieléből áldozatok. ha tulokfieléből áldozik egészen égőáldozattal: himmel és éppel áldozzék. a gyülekezet sátorának ajtajához vigye azt, hogy kedvessé legyen az úr előtt. és tegye kezét az égőáldozat fejére, hogy kedves legyen ő érte, hogy engesztelést szerezzen az ő számára. és ölje meg a tulkot az úr előtt, az áron fiai pedig, a papok, vigyék köröskörül az oltárra, a mely a gyülekezet sátorának nyílásánál van. azután vonja le az égőáldozat bőrét, azt pedig vagdálja el tagjaira. és az áron pap fiai gerjeszsenek tüzet az oltáron, és rakjanak fát a tűzre. azután rakják az áron fiai, a papok, a tagokat: a fejet és a kövérjét a fára, a mely az oltáron lévő tűzön van. a belét pedig és lábszárait mossa meg vízben, és füstölögtesse el a pap az egészet az oltáron egészen égőáldozatul. ez a tűzáldozat kedves illatú az úrnak. ha pedig a juhfieléből: bárányokból vagy kecskékből akar valaki áldozni égőáldozatul, himmel és éppel áldozzék. és ölje meg azt az oltár északi oldalánál az úr előtt, az áron fiai pedig, a papok, hintsék annak véré az oltárra köröskörül. azután vagdálja el tagjaira, a fejével és kövérjével együtt, a pap pedig rakja azokat a fára, a mely az oltáron lévő tűzön van. a belét és a lábszárait mossa meg vízben, a pap pedig áldozza meg az egészet és füstölögtesse el az oltáron égőáldozatul. ez a tűzáldozat kedves illatú az úrnak. ha pedig madárfieléből akar áldozni égőáldozatul az úrnak, gerliczéből vagy galambfiakból áldozzék. és vigye azt a pap az oltárhoz, és tekerje ki annak a fejét, és füstölögtesse el az oltáron, a véré pedig bocsássa ki az oltár falára. a begyét pedig rúttságával egyben vegye ki, és vesse azt az oltár keleti oldalára, a hamu helyére. és hasítsa meg azt a szárnyain, de el ne szakaszsa egymástól, és füstölögtesse el azt a pap az oltáron a fán, a mely a tűzön van, égőáldozatul. tűzáldozat ez, kedves illatú az úrnak.

mikor valaki ételáldozatot akar áldozni az úrnak, lisztlángból áldozzék, és öntsön arra olajat, és temjént is tegyen arra. és vigye azt az áron fiaihoz, a papokhoz, és vegyen ki abból egy tele marokkal; annak lisztlángjából és olajából, az egész temjénével együtt, és füstölögtesse el a pap az oltáron annak emlékeztető részéül. ez a tűzáldozat kedves illatú az úrnak. a mi pedig megmarad az ételáldozatból, ároné és az ő fiaié legyen; szentséges áldozat ez az úrnak tűzáldozatai között. hogyha pedig ételáldozatot kemenczében sültből akar áldozni valaki lisztlángból, olajjal elegyített kovásztalan lepényei, vagy olajjal megkent kovásztalan pogácsái legyenek. ha pedig a te áldozatod serpenyőben sült ételáldozat, olajjal elegyített kovásztalan lisztlángból legyen. darabold azt el, és önts reá olajat, ételáldozat ez. ha pedig a te ételáldozatod rostélyon sült, lisztlángból, olajjal készítették. és vidd el az ételáldozatot, a mi ezekből készült, az úrnak, és azt a papnak bemu-

tatván, az vigye azt el az oltárhoz. és vegyen a pap az ételáldozatból emlékeztető részt, és füstölögtesse el az oltáron; tűzáldozat ez, kedves illatú az úrnak. a mi pedig megmarad az ételáldozatból, ároné és az ő fiaié legyen; szentséges áldozat ez az úrnak tűzáldozatai között. semmi ételáldozat, a mit az úrnak áldoztok, kovászsál ne készüljön; mert kovászból és mézből semmit se füstölögtethettek az úrnak a tűzáldozatok között. zsengeáldozatul felvihetitek azokat az úrnak, de az oltárra nem juthatnak fel kedves illatú. minden te ételáldozatodat pedig sózd meg sóval, és a te ételáldozatodból soha el ne maradjon a te istened szövetségének sója; minden te áldozatodhoz só adj. ha zsengekből való ételáldozatot áldozol az úrnak, tűznél pergelt kalászból, és zsenge gabona-darából áldozzad a te zsengeidnek áldozatát. adj hozzá olajat, és tégy reá tömjént; ételáldozat ez. a pap pedig füstölögtesse el annak emlékeztető részét a darából és olajból, az egész tömjénnel együtt. tűzáldozat ez az úrnak.

hogyha hálááldozattal áldozik valaki, ha tulokfieléből, akár himmel, akár nösténynyel áldozik: ép barmot vigyen az úr elé. és tegye a kezét az ő áldozatjának fejére, és ölje meg azt a gyülekezet sátorának nyílásánál, és áron fiai, a papok, öntsék a vért köröskörül az oltárra. azután vigyen a hálááldozatból tűzáldozatot az úrnak: a kövérjét, a mely a belét takarja, és mindazt a kövérjét, a mely a belek között van. a két vesét is, és a rajtuk lévő kövérséget, a mely a vékonyaknál van, és a májon lévő hártját a vesékkal együtt vegye el. és füstölögtesse el azt áron fiai az oltáron az égőáldozattal együtt a tűzön lévő fán: tűzáldozat ez, kedves illatú az úrnak. hogyha pedig valaki juhfieléből áldozik hálááldozatot az úrnak, akár him, akár nöstény legyen az, épekkel áldozzék. ha bárányt visz ő az ő áldozatául, vigye azt az úr elébe. és tegye a kezét az ő áldozatjának fejére, azután ölje meg azt a gyülekezet sátora előtt, és az áron fiai öntsék a véré az oltárra köröskörül. azután áldozzék az úrnak e hálááldozatból tűzáldozatot: a kövérjét, a farkát egészen, a melyet a hátagerézdí végénél vágjon el, és a belét takaró kövérjét, és minden kövérjét, a mely a belek közt van. és a két vesét is, és a rajtuk lévő kövérséget, a mely a vékonyaknál van, és a májon lévő hártját a vesékkal együtt vegye el. és füstölögtesse el azt a pap az oltáron: tűzáldozati eledel ez az úrnak. hogyha kecskével áldozik valaki, azt is az úr elé vigye. és tegye kezét annak fejére, és ölje meg azt a gyülekezetnek sátora előtt, és öntsék áron fiai annak véré az oltárra körü. és áldozzék abból tűzáldozatot az úrnak: a kövérjét, a mely betakarja a belét, és mindazt a kövérjét, a mely a belek között van. a két vesét is, és a rajtuk lévő kövérséget, a mely a vékonyaknál van, és a májon lévő hártját a vesékkal együtt vegye el. és füstölögtesse el azokat a pap az oltáron tűzáldozati eledell, kedves illatú. a kövérje mind az úr legyen. örökkévaló rendtartás legyen a ti nemzetségeiteknel minden ti lakhelyeteken: semmi kövért és semmi vért meg ne egyetek!

szóla ismét az úr mózesnek, mondván: szólj az izráel fiainak, mondván: ha valaki tévedésből vétkezik az úrnak valamely parancsolata ellen, úgy a mint nem kellene cselekednie, és a parancsolatok közül valamelyiknek ellene cselekszik: ha a felkent pap vétkezik, a népek romlására: hozzoz az ő bűnéért, a melyet elkövetett, egy tulkot, fiatal ép marhát az úrnak bűnázdozatul. és vigye a tulkot a gyülekezet sátorának nyílásához, az úr elé, és tegye a kezét a tuloknak fejére, és a tulkot ölje meg az úr előtt. és vegyen a felkent pap a tuloknak véreből, és vigye azt a gyülekezet sátrába. és mártsa be a pap az ő újját a vérbe, és hintsen a vérből hétszer az úr előtt a szent hajléknak függőnye felé. és tegyen a pap a vérből az úr előtt a fűszerekből való füstölő oltár szarvaira, a mely ott van a gyülekezet sátorában; a tulok vérért pedig mind öntse az egészen égőáldozat oltárának aljára, a mely a gyülekezet sátorának nyílásánál van. azután a tuloknak, a mely bűnázdozatra való, minden kövérjét szedje ki belőle: azt a kövérjét, amely betakarja a belet, és mindazt a kövérjét, a mi a belek között van. a két vesét is, és a rajtuk lévő kövérséget, a mely a vékonyaknál van, és a májon lévő hártýát a vesékkel együtt vegye el, a miképen kiszedik a hálaáldozatra való tulokból; és füstölögtesse el azokat a pap az égőáldozatnak oltárán. a tuloknak pedig borét és minden húsát, fejével és lábszáraival együtt, bélit és ganéját, és mind az egész tulkot vigye ki a táboron kívül tiszta helyre, a hová a hamut öntik: és égesse el azt a fán, tűzben; ott égessék meg, a hová a hamut öntik. hogyha pedig az izráel fiainak egész közönsége megtéved, és a gyülekezet előtt rejtve marad e dolog; és valami olyat cselekesznek az úrnak valamelyik parancsolata ellen, a mit nem kellett volna cselekedni, és bűnösökké lesznek: mikor kitudódik a bűn, a melyet elkövettek: akkor áldozzék a gyülekezet egy tulkot, fiatal marhát a bűnért, és vigye azt a gyülekezetnek sátora elé. és a gyülekezet vénei tegyék kezeiket a tuloknak fejére az úr előtt, és ölje meg a tulkot a pap az úr előtt. azután vigyen be a felkent pap a tulok véreből a gyülekezet sátorába. és mártsa be a pap az ő újját a vérbe, és hintsen abból hétszer az úr előtt a függőny felé. és tegyen a vérből az oltár szarvaira is, a mely az úr előtt, a gyülekezet sátorában van; a vért pedig mind öntse az egészen égőáldozat oltárának aljára, a mely a gyülekezet sátorának nyílása előtt van. minden kövérjét pedig szedje ki belőle, és füstölögtesse el az oltáron. és úgy cselekedjék azzal a tulokkal, mint a bűnért való tulokkal cselekvék, úgy cselekedjék vele, és engesztelést szerez számukra a pap, és megbocsátatik nékik. és vigye ki a tulkot a táboron kívül, és égesse el azt, miképen elégette az első tulkot. a gyülekezet bűnéért való áldozat ez. ha fejedelem vétkezik, és cselekszik valamit az úrnak, az ő istenének parancsolata ellen, a mit nem kellett volna cselekedni, és bűnössé lesz tévedésből: ha tudtára esik néki a bűne, a melyet elkövetett, akkor vigyen áldozatul egy ép kecskebakot, és tegye kezét a baknak fejére, és ölje meg azt azon a helyen, a hol megölik az egész égőáldozatot, az úr előtt; bűnért való ál-

dozat ez. és vegyen a pap bűnért való áldozatnak véreből az ő újjával, és tegyen az égőáldozat oltárának szarvaira; a vért pedig öntse az égőáldozatok oltárának aljára. a kövérjét pedig mind füstölögtesse el az oltáron, mint a hálaáldozatnak kövérjét. így szerezzzen néki a pap engesztelést az ő bűnéért, és megbocsátatik néki. ha pedig a föld népe közül vétkezik valaki tévedésből, mivelhogy az úrnak valamelyik parancsolata ellen olyat cselekszik, a mit nem kellett volna cselekedni, és bűnössé lesz; ha tudtára esik néki az ő bűne, a melyet elkövetett; vigyen áldozatul az ő bűnéért, a melyet elkövetett, egy ép nőstény kecskét. és tegye a kezét a bűnért való áldozat fejére, és ölje meg a bűnért való áldozatot az egészen égőáldozat helyén. és vegyen a pap annak véreből az újjával, és tegyen az égőáldozat oltárának szarvaira, a vért pedig mind öntse az oltárnak aljára. azután vegye el minden kövérjét, a mint elveszik a hálaáldozatnak kövérjét: és füstölögtesse el a pap az oltáron, kedves illatul az úrnak. ekképen szerezzzen néki engesztelést a pap, és megbocsátatik annak. ha pedig bárányt visz az ő bűnért való áldozatból, nőstényt és épet vigyen. és tegye a kezét annak a bűnért való áldozatnak fejére, és ölje meg azt bűnért való áldozatul azon a helyen, a hol megölik az egészen égőáldozatot. és vegyen a pap a bűnért való áldozat véreből az újjával, és tegyen az égőáldozat oltárának szarvaira; a vért pedig mind öntse az oltárnak aljára. azután vegye el minden kövérjét, a mint elveszik a hálaáldozatra való báránynak kövérjét, és füstölögtesse el azokat a pap az oltáron az úrnak tűzáldozataival. ekképen szerezzzen néki engesztelést a pap az ő bűnéért, a melyet elkövetett, és megbocsátatik néki.

5

ha azzal vétkezik valaki, hogy hallotta a káromló beszédet, és bizonyosság lehetne, hogy látta, vagy tudja: ha meg nem jelenti azt, de hordozza az ő vétségének terhét; vagy ha valaki illet akármely tisztátalan dolgot, akár tisztátalan vadnak, akár tisztátalan baromnak, akár tisztátalan féregnek holtestét, és nem tud arról, hogy tisztátalanná lesz és vétkezik; vagy ha illeti az ember tisztátalanságát, akármely tisztátalanságát, a mely tisztátalanná tesz, és nem tudta azt, hanem azután értette meg, hogy vétkezett; vagy ha valaki hitetlenkedve tesz esküt az ő ajkaival rosszra vagy jóra, vagy akármí az, a mire hitetlenkedve esküszik az ember, ha nem tudott arról, de azután megértette, hogy azok közül valamelyikben vétkezett: akkor, mivelhogy vétkezett ezek közül valamelyikben, vallja meg, hogy mi az, a miben bűnössé lett; és vigyen az ő vétkéért az úrnak, az ő bűnéért, a melyet elkövetett, egy nőstény bárányt vagy kecskét a nyájából, bűnért való áldozatul. ekképen szerezzzen néki engesztelést a pap az ő bűnéért. ha pedig nincsen egy báránynhoz való módja: vigyen az ő vétkéért való áldozatra két gerliczét vagy két galambfiat az úrnak, az egyiket a bűnért való áldozatul, a másikat egészen égőáldozatul. és vigye azokat a paphoz; az pedig áldozza meg először azt, a mely bűnért való áldozat, és tekerje ki annak fejét nyakcsigájánál, úgy, hogy el ne szakaszsa. és hintsen

a bűnért való áldozat véréből az oltár oldalára, a többi vért pedig nyomják ki az oltár alá; a bűnért való áldozat ez. a másikat készítsd el egészen égőáldozatul, úgy, a mint szokás; ekképen szerez néki engesztelést a pap az ő bűnéért, a melyet elkövetett, és megbocsáttatik néki. ha pedig nincs módja két gerliczéhez vagy két galambfihoz sem: vigyen áldozatul az, a ki vétkezett, egy efa lánglisztnak tizedrészt bűnért való áldozatul; ne tegyen ahhoz olajat, és ne adjon ahhoz tömjént, mert bűnért való áldozat ez. és vigye azt a paphoz, és morkolja ki abból a pap telí marokkal az emlékeztető részét, és füstölögtesse el az oltáron az úrnak tűzáldozataival. bűnért való áldozat az. így szerezzen néki engesztelést a pap az ő bűnéért, a melyet elkövetett valamivel ama bűnök közül, és megbocsáttatik néki. és legyen a papé, mint az ételáldozat. azután szóla az úr mózesnek, mondván: ha valaki hűtlenséget követ el, és tévedésből vétkeken elvesz az úrnak szentelt dolgokból: vigyen az ő vétekért való áldozatot az úrnak, egy ép kost a nyájából, a mint te becsülöd, ezüst siklusokban, a szent siklus szerint, vétekért való áldozatul. és a mit vétkeken elvett a szent dologból, azt fizesse meg, és tegye hozzá az ötödrészt, és adja azt a papnak. így szerez néki engesztelést a pap a vétekért való áldozat kosával, és megbocsáttatik néki. hogyha vétkezik valaki, és cselekszik valamit az úrnak valamely parancsolata ellen, a mit nem kell cselekedni, ha nem tudta is: vétkeisé lesz, és hordozza az ő vétségének terhét; vigyen azért a nyájból egy ép kost a paphoz, a te becslésed szerint, bűnért való áldozatul, és szerezzen néki engesztelést a pap az ő tévedéséért, a melylyel tudatlanságból tévedett, és megbocsáttatik néki. bűnért való áldozat ez, mivelhogy bűnt követett el az úr ellen.

6

szóla ismét az úr mózesnek, mondván: mikor vétkezik valaki, és hűtlenséget követ el az úr ellen, tudniillik eltagadja felebarátjának reabízott vagy kezébe adott holmiját, vagy megrabolja vagy zsarolja felebarátját; vagy ha elveszett holmit talált, és eltagadja, vagy valami miatt hamisan esküszik, akármilyen az, a mit az ember úgy cselekszik, hogy vétkezik vele: mivelhogy azért bűnössé lett és vétkezett, térítse vissza az elrablottat, a mit rabolt, vagy a zsaroltat, a mit zsarolt, vagy a reá bízottat, a mi reá bízott, vagy az elvesztettet, a mit megtalált; vagy akármilyen legyen, a mire hamisan esküdött, fizesse meg azt teljes értéke szerint, és hozzátoldva az ötödrészt, adja azt annak, a kié volt, bűnbevallásának napján. az ő bűnéért pedig vigyen az úrnak a nyájból egy ép kost a paphoz, a te becslésed szerint, bűnért való áldozatul. így szerezzen néki engesztelést a pap az úr előtt, és megbocsáttatik néki mindaz, a mit cselekedett, és a miben vétkezett. szóla ismét az úr mózesnek, mondván: parancsolj áronnak és az ő fiainak, mondván: ez az egészen égőáldozat törvénye: legyen az egészen égőáldozat az oltáron lévő tűzölöhelyen egész éjszaka, mind reggelig, és az oltárnak tüze égve maradjon azon. a pap öltse fel az ő gyolcs ruháját, és a gyolcs lábravalót is öltse fel az ő testére, és szedje el a hamut, a mivé égette a tűz az égőáldozatot az oltáron,

és töltsd azt az oltár mellé. azután vesse le azt a ruháját, és öltözzék más ruhába, és vigye ki a hamut a táboron kívül, tiszta helyre. az oltáron lévő tűz pedig égve maradjon azon, el ne aludjék, hanem egészen fát rajta a pap minden reggel, és rakja reá az egészen égőáldozatot, és azon füstölögtesse el a hálaáldozat kövérjét is. a tűz szüntelen égve maradjon az oltáron, és el ne aludjék. ez pedig az ételáldozatnak törvénye: az áron fiai áldozzák azt az úr előtt az oltáron. és vegyen valaki közülök az ételáldozat lisztángjából egy marokkal és annak olajából is, a tömjént pedig, a mely az ételáldozathoz való, mind; és égesse el az oltáron; annak emlékeztető része kedves illat az úr előtt. a mi pedig megmarad belőle, egyék meg áron és az ő fiai, kovásztalanul egyék meg szenthelyen, a gyülekezet sátorának pitvarában egyék meg azt. ne süssék azt kovászsál, mert nékik adtam azt, részkül az én tűzáldozataimból; igen szentséges az, mint a bűnért és vétekért való áldozat. az áron fiai közül minden férfiú egye azt. örökkévaló rendtartás legyen ez a ti nemzetségeiteknek az úrnak tűzáldozatai felől. valaki illelti azokat, szent legyem. szóla ismét az úr mózesnek, mondván: ez áronnak és az ő fiainak áldozatjok, a melyet az úrnak áldozzanak, mikor felkenik őket: egy efa lisztángnak tizedrésze mindenkor ételáldozatul, fele reggel, fele pedig estve. serpenyőben készíttessék, olajjal összegyűrve vidd el azt, az ételáldozati süteményeket darabokban áldozd az úrnak kedves illatul. a mely pap az ő helyébe kenetik fel az ő fiai közül, az mivelje ezt. örökkévaló rendtartás ez, az úrnak mindenestől füstölögtessek el. mert a pap minden ételáldozatának mindenestől meg kell égettetni, nem kell abból semmit megenni. szóla ismét az úr mózesnek, mondván: szólj áronnak és az ő fiainak, mondván: ez a bűnért való áldozat törvénye: a mely helyen meg szokták ölni az egészen égőáldozatot, azon a helyen öljék meg a bűnért való áldozatot az úr előtt; igen szentséges az. a mely pap megáldozza azt a bűnért, az egye meg azt, szent helyen egye meg, a gyülekezet sátorának pitvarában. valami annak a húsát érinti, szent legyen, és ha annak véréből valami a ruhájára esik valakinek, azt, a mire a vér esett, mosd meg szenthelyen. és a cserépedényt, a melyben azt főzték, törjék el; hogyha pedig érczfazékban főzték, súrolják meg, és mossák meg vízzel. a papok között minden férfiú eheti azt; igen szentséges az. valamely bűnért való áldozat véréből bevisznek a gyülekezet sátorába, a szenthelyen való engesztelés végett, az meg nem ehető tűzzel égetessék meg.

7

ez pedig a vétekért való áldozatnak törvénye; igen szentséges az. a mely helyen megölik az egészen égőáldozatot, ott öljék meg a vétekért való áldozatot is, és a vért hintsék az oltárra köröskörül. a kövérjét pedig áldozzák meg mind, a farkát is, és a mely kövér a belet takarja. a két veséjét és a rajtuk lévő kövérséget, a mely a vékonyaknál van, úgyisintén a májon lévő hártját a vesékkel együtt szedje ki. és füstölögtesse el azokat a pap az oltáron tűzáldozatul az úrnak. vétekért való áldozat ez. a papok között minden férfiú eheti azt, szenthelyen egyék

meg; igen szentséges az. a milyen a bűnért való áldozat, olyan a vétekért való áldozat is, egy törvényök van nékik. azé a papé az, a ki engesztelést szerez vele. ha a pap egészen égőáldozatot áldoz valakiért, az égőáldozat bőre, a melyet megáldoz, azé a papé legyen. minden ételáldozat is, a melyet kemenczében sütnék és minden, a mit rostélyon vagy serpenyőben készítenek, a papé legyen, a ki azt áldozta. az olajjal elegyített és száraz ételáldozat is mind az áron fiaié legyen közösen, egyiké úgy, mint a másiké. ez pedig a hálaáldozat törvénye, a melyet áldoznak az úrnak. ha dicsőítésül áldozza azt valaki, a dicsőítés áldozatjával együtt áldozzék olajjal elegyített kovásztalan lepényeket, és olajjal megkent kovásztalan pogácsákat, és lisztángból gyúrt, olajjal elegyített lepényeket. a lepényeken kívül kovászos kenyeret is vigyen áldozatául, dicsőítő hálaáldozatjával együtt. és mindezekből az áldozatokból áldozzék egyet-egyet az úrnak felmutatott áldozatul; és legyen azé a papé, a ki a hálaáldozatnak vérét elhinti. és az ő dicsőítő hálaáldozatjának húsát, az ő áldozásának napján egyék meg; ne hagyjan abból reggelig. hogyha fogadásból vagy szabadakaratból áldozza valaki az ő áldozatát, a mely napon áldozza azt, azon a napon egyék meg az ő áldozatát; a mi pedig megmarad abból, másnap egyék meg. a mi pedig annak az áldozatnak húsából tovább is megmarad, harmadnapon tűzzel égettessék meg. mert ha az ő hálaadó áldozatának húsából harmadnapon eszik valaki, nem lesz az kedves; a ki áldozta azt, annak nem számítatik az ő javára, sőt utálatos lesz; és valaki eszik abból, hordozza az ő vétségének terhét. azt a húst pedig, a mely valami tisztátalanhoz ér, meg ne egyék, hanem tűzzel égessék meg. a ki különben a húst illeti, mindenki ehetik húst, a ki tiszta; de az, a ki eszik a békeáldozatnak húsából, a mely az úré, noha az ő tisztátalansága rajta van, az ilyen ember gyomláttassék ki az ő népe közül. ha valaki akármí tisztátalanhoz ér, tisztátalan emberhez, vagy tisztátalan baromhoz, vagy akármíhez, a mi tisztátalan utálatosság, és eszik a hálaadó áldozatnak húsából, a mely az úré, gyomláttassék ki az az ember az ő népe közül. szöla ismét az úr mózesnek, mondván: szólj az izráel fiainak, mondván: az ökörnek, a báránynak és a kecskének semmi kövérjét meg ne egyétek. a hullott állatnak kövérje, és a vadtól megszagottnak kövérje, akármí munkához felhasználható, de enni meg ne egyétek! mert akárki egyék is az aféle állatoknak kövérjéből, a melyekből tűzáldozatot visznek az úrnak, az az ember a ki ilyet eszik, gyomláttassék ki az ő népe közül. és semmi vért se egyetek meg bármely lakhelyeteken: se madárnak, se baromnak vérét. valaki megeszik valami féle vért, az az ember gyomláttassék ki az ő népe közül. szöla ismét az úr mózesnek és monda: szólj az izráel fiainak, mondván: a ki hálaáldozattal áldozik az úrnak, maga vigye az úrnak az ő áldozatát az ő hálaáldozatából. a maga keze vigye az úrnak tűzáldozatát. a kövérjét a szegyével együtt vigye el, a szegyéért azért, hogy meglóbalják azt az úr előtt. a pap pedig füstölögtesse el azt a kövért az oltáron, a szegye pedig legyen áron és az ő fiaié. a jobblapoczkát is a papnak adjátok a hálaadó áldozatból, hogy azt felmutassa. a ki áron fiai közül

a hálaáldozat vérét és kövérjét megáldozza, a jobblapoczká annak része legyen. mert a meglóbalást szegyet és a felmutatott lapoczkát elveszem izráel fiaitól az ő hálaadó áldozataikból, és adom azokat áron papnak és az ő fiainak, örökre kiszabott részül, az izráel fiaitól. ez az áron felkenetési része, és az ő fiainak felkenetési része az úrnak tűzáldozataiból, a naptól fogva, a melyen előállítá őket, hogy papi szolgálatot tegyenek az úrnak; a melyet parancsolt az úr, hogy adják nékik az izráel fiai, a mely napon felkené őket, örökre kiszabott részül az ő nemzetségökben. ez az egészen égőáldozatnak, az ételáldozatnak, a bűnért és a vétekért való áldozatnak, a felavatási áldozatnak és a hálaáldozatnak törvénye, a melyet parancsolt az úr mózesnek a sinai hegyen, a mely napon parancsolta az izráel fiainak a sinai pusztában, hogy áldozzanak az úrnak.

8

szöla továbbá az úr mózesnek, mondván: vegyed áront és az ő fiait is vele, és az öltözeteket, a kenetnek olaját, és bűnért való áldozati tulkot, két kost és egy kosár kovásztalan kenyeret. és az egész gyülekezetet gyűjtsd egybe a gyülekezet sátorának nyílásához. és a képen cselekedék mózes, a mint az úr parancsolta vala néki, és egybe gyüle a gyülekezet a gyülekezet sátorának nyílásához. akkor monda mózes a gyülekezetnek: ez a dolog, a mit az úr parancsolt cselekedni. és előállatá mózes áront és az ő fiait, és megmosá őket vízzel. és reá adá áronra a köntöst, és felövezé őt az övvel, és reáveté a palástot, az efódot is reáadá, és felövezé az efód övével, és megerősíté azt rajta. és feltevé arra a hósent, és betevé a hósembe az urimot és a thummimot. azután feltevé fejére a süveget, és elől odatévé a süvegre az arany lapot, a szent koronát, a mint parancsolta vala az úr mózesnek. vevé mózes a kenetnek olaját is, és megkené a hajlékot minden bennevalóval egybe, és felszentelé azokat. és hinte abból az oltárra is hétszer, és felkené az oltárt és annak minden edényét, a mosdómedenczét is a lábával együtt, hogy azokat megszentelje. az áron fejére is tölte a kenetnek olajából, és megkené őt, hogy felszentelje őt. és előállatá mózes az áron fiait is, és felöltözteté azokat is az ő köntöseikbe, és felövezé őket övvel, felköté nékik a süvegeket is, a mint az úr parancsolta vala mózesnek. azután előhoza egy tulkot a bűnért való áldozatra, és áron az ő fiaival egybe a bűnért való áldozat tulknak fejére tevé az ő kezét. és miután megölték azt, vön mózes annak véréből, és tón az újjával az oltárnak szarvaira köröskörül, és megtisztítá az oltárt, a többi vért pedig önté az oltárnak aljára; és felszentelte azt, hogy engesztelést szerezzen rajta. azután vevé mindazt a kövérséget, a mely annak a bélin vala, és a máj hártáját, és a két veséjét és azoknak kövérségét, és elfüstölögteté mózes azokat az oltáron. a tulkot pedig, azaz annak bőrét, húsát és ganéját megégeté tűzzel a táboron kívül, a mint az úr parancsolta vala mózesnek. azután előállatá az égőáldozatra való kost, és áron és az ő fiai rátevék kezeiket a kos fejére. és megölék azt; mózes pedig elhinti a vért az oltárra köröskörül. és a kost tagjaira vagdalák, és mózes

elfüstöltögteté annak a fejét, a tagjait és a kövérjét. a beleket pedig és a lábszárait megmosta vízben, és elfüstöltögteté mőzes az egész kost az oltáron. kedves illatú égőáldozat ez, tűzáldozat ez az úrnak, a mint megparancsolta vala az úr mőzesnek. azután előállatá a másik kost, és rátevék áron és az ő fiai kezeit a kos fejére. és megölék azt; mőzes pedig vőn annak véreből, és tőn abból az áron jobb fülének czimpáján, és jobb kezének hüvelykére és jobb lábának hüvelykére. előállatá az áron fiait is, és tőn mőzes a vérből azok jobb fülének czimpájára, és jobb kezöknek hüvelykére és jobb láboknak hüvelykére; azután oda tölté mőzes a vért az oltárra köröskörül. és vevé a kövérjét és a farkát és mindazt a kövérjét, a mely a bēlen van, továbbá a máj hárttyáját, és a két vesét azoknak kövérjével egybe, és a jobb lapoczkát; és a kovásztalan kenyerek kosarából, a mely az úr előtt vala, vőn egy kovásztalan lepényt, egy olajos kalácsot, és egy pogácsát, és raká azokat a kövérségekre és a jobb lapoczkára; és tévé mindezeket az áron kezeire és az ő fiainak kezeire, és meglóbáltatá azokat az úr előtt. azután elvevé azokat mőzes az ő kezeiből, és elfüstöltögteté az oltáron az egészen égőáldozattal egybe. felavatási áldozatok ezek, kedves illatú tűzáldozat ez az úrnak. elvevé pedig mőzes a szegyet és meglóbálá azt az úr előtt; a felavatási kosból a mőzes része lőn ez, a mint megparancsolta az úr mőzesnek. azután vőn mőzes a kenetnek olajából és a vérből, a mely az oltáron vala, és meghinté áront és az ő ruháit, az ő fiait és az ő fiainak ruháit ő vele együtt, és megszentelé áront és az ő ruháit, és az ő fiait és az ő fiainak ruháit ő vele együtt. és monda mőzes áronnak és az ő fiainak: főzzétek meg a húst a gyülekezet sátorának nyílásánál, és ott egyétek meg azt és a kenyeret, a mely a felavatási áldozat kosarában van, a miképen megparancsoltam, mondván: áron és az ő fiai egyék meg azt. a mi pedig megmarad a húsból és kenyérből, tűzzel égessétek meg. de a gyülekezet sátorának nyílásán ki ne menjetek hét napig, addig a napig, a melyen betelnek a ti felavatástoknak napjai, mert hét nap avat fel benneteket az úr. a miképen e napon cselekedett, úgy parancsolta az úr hogy cselekedjünk, hogy néktek engesztelést szerezzünk. a gyülekezet sátorának nyílásánál maradjatok éjjel és nappal hét napig, és tartsátok meg, a mit megtartani rendelt az úr, hogy meg ne haljatok; mert így parancsolta vala nékem. áron azért és az ő fiai mind akképen cselekedének, a mint megparancsolta vala nékik az úr mőzes által.

9

és lőn a nyolczadik napon, hogy szólítá mőzes áront és az ő fiait, és izráelnek véneit. és monda áronnak: végy egy borjút, fiatal bikát bűnért való áldozatul, és egy kost egészen égőáldozatul, épek legyenek, és vidd az úr elé. szólj izráel fiainak is mondván: vegyetek egy kecskebakot bűnért való áldozatul, és egy esztendő borjút és bárányt, épek legyenek, egészen égőáldozatul. és egy ökröt és egy koszt hálaáldozatul, hogy megáldozzátok az úr előtt, és olajjal elegyített ételáldozatot; mert ma az úr megjelenik néktek. elvívék azért, a miket mőzes paranc-

solt vala, a gyülekezet sátora elé, és odajárula az egész gyülekezet, és megállt ott az úr előtt. és monda mőzes: ez a dolog, a melyet az úr parancsolt, cselekedjétek meg; és megjelenik néktek az úr dicsősége. áronnak pedig monda mőzes: járulj az oltárhoz, és készítsd el a te bűnért való áldozatodat és egészen égőáldozatodat, és végezz engesztelést magadért és a népért. készítsd el a nép áldozatát is, és végezz engesztelést érettök is a mint megparancsolta az úr. járula azért áron az oltárhoz, és megölé a borjút, a mely az övé, bűnért való áldozatul. áron fiai pedig odavívék ő hozzá a vért, és ő bemártá az újját a vérbe, és tőn abból az oltár szarvaira, a többi vért pedig kiönté az oltár aljához. a kövérjét pedig és a veséket és a máj hárttyáját elfüstöltögteté a bűnért való áldozatból az oltáron, a mint az úr parancsolta vala mőzesnek. a húst pedig és a bőrt tűzzel égeté meg a táboron kívül. azután megölé az egészen égőáldozatot, áron fiai pedig odavívék ő hozzá a vért, és ő elhinté azt az oltáron köröskörül. az egészen égőáldozatot is odavívék hozzá darabonként, a fejével együtt, és elfüstöltögteté az oltáron. és megmosá a belet és a lábszárait, és elfüstöltögteté az oltáron az egészen égőáldozattal egybe. azután megáldozá a nép áldozatát; véve ugyanis a bűnért való áldozat bakját, a mely a népé, és megölé azt, és megáldozá azt bűnért való áldozatul, mint az előbbit. azután előhozá az egészen égőáldozatot, és elkészíté azt szokás szerint. előhozá az ételáldozatot is, és vőn abból egy teli marokkal, és elfüstöltögteté az oltáron a reggeli egészen égőáldozaton kívül. azután megölé az ökröt és a kost hálaadó áldozatul a népért, és áron fiai odavívék ő hozzá a vért, és elhinté azt az oltáron köröskörül. az ökrből és a kosból való kövérségeket pedig, a farkat, a béltakarót, a veséket és a máj hárttyáját; odahelyezték e kövérségeket a szegyekre, és elfüstöltögteté e kövérségeket az oltáron. de a szegyeket és a jobb lapoczkát meglóbálá áron az úr előtt, a mint parancsolta vala mőzes. azután felemelé kezeit áron a népre, és megáldá azt és leszálla, miután elvégezte vala a bűnért való áldozatot, az egészen égőáldozatot és hálaáldozatot. és beméne mőzes és áron a gyülekezetnek sátorába, azután kijövének és megáldák a népet, az úrnak dicsősége pedig megjelenék az egész népnek. tűz jöve ugyanis ki az úr elől, és megemészte az oltáron az égőáldozatot és a kövérségeket. és látá ezt az egész nép, és ujjongának és arczra esének.

10

nádáb pedig és abihu, áronnak fiai, vevék egyen- egyen az ő temjenezőjüket, és tőnek azokba szenet és rakának arra füstölő szert, és vivének az úr elé idegen tüzet, a melyet nem parancsolt vala nékik. tűz jöve azért ki az úr elől, és megemészte őket, és meghalának az úr előtt. és monda mőzes áronnak: ez az, a mit szólt vala az úr, mondván: a kik hozzám közel vannak, azokban kell megszenteltetnem, és az egész nép előtt megdicsőíttetnem. áron pedig mélyen hallgata. szólítá azért mőzes misélt és elsáfnt, uzzielnek, az áron nagybátyjának fiai, és monda nékik: jertek ide, vigyétek ki atyátokfiait a szenthely elől, a táboron

kivül. és odamenének, és kivivék őket az ő kőöntőseikben a táboron kívül, a mint szóltat vala mózes. azután monda mózes áronnak és az ő fiainak, eleázárnak és ithamárnak: fejeteiket meg ne meztelenítsétek, ruháitokat meg ne szaggassátok, hogy meg ne haljatok és haragra ne gerjedjen az úr az egész gyülekezet ellen; a ti atyátköfiai pedig, izráelnek egész háza sirassák az égést, a melyet égetett az úr. a gyülekezet sátorának nyílásán se menjetek ki, hogy meg ne haljatok; mert az úr kenetének olaja van rajtatok. és cselekvése a mózes beszéde szerint. áronnak pedig szóla az úr, mondván: bort és szeszes italt ne igyatok te és a te fiaid veled, mikor bementek a gyülekezet sátorába, hogy meg ne haljatok. örökkévaló rendtartás legyen ez a ti nemzetségeitekben. hogy különbséget tészesetek a szent és közönséges között, a tiszta és tisztátalan között. és hogy taníthassátok izráel fiait mindazokra a rendelésekre, a melyeket az úr szóltat vala nékik mózes által. mózes pedig szóla áronnak és az ő megmaradt fiainak, eleázárnak és ithamárnak: vegyétek az ételáldozatot, a mely megmaradt az úrnak tűzáldozatiból, és egyétek meg azt kóvászatlan kenyerekkel az oltár mellett; mert igen szentséges az. azért egyétek azt szent helyen, mert kiszabott részed, és fiadnak is kiszabott része az, az úrnak tűzáldozatiból; mert így parancsolta nékem. a meglóballt szegyet pedig, és a felmutatott lapoczkát egyétek meg tiszta helyen, te és a te fiaid és leányaid is veled, mert kiszabott részül adattak azok néked s kiszabott részül a te fiadnak is, izráel fiainak háláadó áldozataiból. a felmutatott lapoczkát és meglóballt szegyet a tűzáldozat kövérségeivel együtt vigyék be, hogy meglóballják az úr előtt, és ez lesz a te kiszabott részed, és veled a te fiaid örökké, a mint megparancsolta vala az úr. azután szorgalmasan tudakozódék mózes a bűnáldozatra való bak felől, de ímé elégett vala. haragra gerjede azért eleázár és ithamar ellen, áronnak megmaradt fiait mondván: miért nem ettétek meg a bűnért való áldozatot a szenthelyen? hiszen igen szentséges az, és néktek adta azt az úr a gyülekezet vétkének hordozásáért, hogy engesztelést szerzeszettek annak az úr előtt. ímé, nem vitetett be annak vére a szenthely belsejébe, meg kellett volna azért ennetek a szenthelyen, a mint megparancsoltam vala. áron pedig szóla mózesnek: ímé ma áldozták meg az ő bűnért való áldozatukat és egészen égoáldozatukat az úr előtt, engem pedig ilyen keserűségek értek: ha megettem volna ma a bűnért való áldozatot, vajjon jó lett volna-e az úr előtt? mikor ezt hallotta vala mózes, jónak tetszék ez néki.

11

szóla ismét az úr mózesnek és áronnak, mondván nékik: szóljatok izráel fiainak, mondván: ezek azok az állatok, a melyeket megehettek minden barmok közül, a melyek vannak e földön: mindazt, a minek hasadt a körme, és egészen ketté hasadt körme van, és kérődző a barmok közt, megehetitek. de a kérődzők és a hasadt körműek közül ne egyétek meg ezeket: a tevé, mert az kérődző ugyan, de nincs hasadt körme, tisztátalan ez néktek. a hörcsököt, mert kérődző ugyan, de nem hasadt a körme, tisztátalan ez néktek.

a nyulat, mert kérődző ugyan, de nem hasadt a körme; tisztátalan ez néktek. és a disznót, mert hasadt körmü ugyan és egészen ketté hasadt körme van, de nem kérődzik; tisztátalan ez néktek. ezeknek húsából ne egyetek, és holttestöket se illessétek; tisztátalan ez néktek. mindazokból, a melyek a vizekben élnek, ezeket ehetitek meg: a minek úszószárnya és pikkelye van a vizekben, tengerekben és folyóvizekben, azokat mind egyétek meg. a minek pedig nincsen úszószárnya és pikkelye a tengerekben és folyóvizekben, legyen az akármely vízben nyüzsgő, és akármely vízben élő állat; mind útálatos az néktek. de legyenek is útálatosak néktek; azoknak húsából ne egyetek, és holttestöket is útáljátok. a minek nincs úszószárnya és pikkelye a vizekben, mind útálatos az néktek. a szárnyas állatok közül pedig ezeket útáljátok: meg ne egyétek, útálatosak ezek: a sas, a saskeselyű és a halászó sas. a sólyom és a héja az ő nemével. minden holló az ő nemével. a strucc, a bagoly, a kakuk és a karvaly az ő nemével. a kuvik, a hattyú és a füles bagoly. a bölömbika, a pelikán és a gém. az eszterág és a szarka az ő nemével, a bűdös banka és a denevér. minden szárnyas fereg, a mely négy lábón jár, útálatos néktek. csak azt ehetitek meg a négylábú szárnyas férgek közül, a melynek lábain felül szőkö-szárai vannak, hogy szökdecselhesen azokkal a földön. ezeket egyétek meg azok közül: az arbé-sáskát az ő nemével, a szolám-sáskát az ő nemével, a khargol-sáskát az ő nemével és a khagab-sáskát az ő nemével. minden egyéb négylábú szárnyas fereg pedig útálatos legyen néktek. és ezekkel tisztátalanokká teszitek magatokat; mindaz, a ki illeti holttestüket, tisztátalan legyen estvéig. mindaz pedig, a ki hordozza azoknak holttestét, mossa meg az ő ruháit, és tisztátalan legyen estvéig. minden barom, a melynek hasadt a körme, de nincs egészen ketté hasadva, és nem kérődzik, tisztátalan legyen néktek; valaki illeti azt, tisztátalan legyen. minden állat, a mely a négylábúak között a talpán jár, tisztátalan legyen néktek; mindaz, a ki azoknak holttestét illeti, tisztátalan legyen estvéig. a ki pedig hordozza azoknak holttestét, mossa meg az ő ruháit, és tisztátalan legyen estvéig. tisztátalanok azok néktek. a földön csúszó-mászó állatok között pedig ezek legyenek tisztátalanok: a menyét; az egér és a gyík az ő nemével. a sündisznó, a kaméleon, a tarka gyík, a csiga és a vakondok. ezek tisztátalanok néktek minden csúszó-mászó között; valaki illeti ezeket holtuk után, tisztátalan legyen estvéig. és minden, a mire ezek közül holtuk után esik valamelyik, tisztátalan legyen; akármely faedény, akár ruha, vagy bőr, vagy zsák; akármely eszköz, a mivel dolgozni szoktak, vízbe tétessék, és tisztátalan legyen estvéig, ezután tiszta legyen. akármely cserépedény pedig, a melybe belesik valami azokból, mindazzal együtt, a mi benne van, tisztátalan legyen, és az edényt törjétek el. minden megehető eledel, a melyhez az ilyen edényből víz jut, tisztátalan, és minden megehető ital is minden ilyen edényben tisztátalan legyen. és minden, a mire azoknak holttestéből esik valami, tisztátalan; kemence és tűzhely lerontassék; tisztátalanok azok és tisztátalanok legyenek néktek. de a forrás, a kút, az egybegyűlt víz tiszta legyen; de a mi azoknak holttestéhez ér, tisztátalan. hogyha

azoknak holttestéből ráesik is valamely vetőmagra, a mely elvetendő, tiszta legyen az. de ha vizet töltenek a magra, és úgy esik rá azoknak a holttestéből, tisztátalan az ilyen néktek. hogyha olyan hullik el a barmok közül, a mely eledeletek néktek; a ki annak holttestét illeti, tisztátalan legyen estvéig. a ki pedig eszik annak holttestéből, mossa meg az ő ruháit, és tisztátalan legyen estvéig. és mossa meg ruháit az is, a ki hordozta annak holttestét, és tisztátalan legyen estvéig. mindaz is, a mi csúszik-mászik a földön, útálatos legyen, meg ne egyétek. mindazt, a mi hason csúszik, és mindazt, a mi négy, sőt mindazt, a mi több lábon jár, a földön csúszó-mászó bármely állatot, meg ne egyétek ezeket, mert útálatosak ezek. meg ne fertéztessétek magatokat semmiféle csúszó-mászó állattal, és meg ne tisztátalanítsátok magatokat azokkal, hogy tisztátalanokká legyetek átalok. mert én, az úr, vagyok a ti istenetek; szenteljétek meg azért magatokat, és szentek legyetek, mert én szent vagyok, és meg ne tisztátalanítsátok magatokat semmiféle állat által, a mely csúszik-mászik a földön. mert én vagyok az úr, a ki felhoztalak titeket egyiptom földéből, hogy istenetekké legyek néktek; legyetek azért szentek, mert én szent vagyok. ez a törvény a baromfélékről, a szárnyas állatokról, minden élő állatról, a mely nyüzsgő a vizekben, és minden állatról, a mely csúszik-mászik a földön. hogy különbséget tehessetek a tisztátalan és tiszta között, az olyan állat között, a mely megehető, és az olyan állat között, a mely meg nem ehető.

12

szóla ismét az úr mózesnek, mondván: szólj izráel fiainak, mondván: ha az asszony lebetegszik, és fiat szül, tisztátalan legyen hét napig; az ő havi betegségének ideje szerint legyen tisztátalan. a nyolczadik napon pedig metéljék körül a fiú férfitestének bőrét. azután harminczhárom napig maradjon otthon a vértől való tisztulás miatt; semmi szent dolgot ne illessen, a szent helyre se menjen be, míg el nem telnek az ő tisztulásának napjai. ha pedig leányt szül, két hétig legyen tisztátalan, mint havi betegségekor, és hatvanhat napig maradjon otthon a vértől való tisztulása végett. mikor pedig letelnek az ő tisztulásának napjai, fiú miatt vagy leány miatt, hozzon egészen égőáldozatul esztendő bárányt, galambfiat vagy gerliczét bűnért való áldozatul, a gyülekezet sátorának nyílása elé a paphoz. és áldozza meg azt az úr előtt; és szerezzon néki engesztelést; így lesz tisztává az ő vérfolyása után. ez a törvénye a fiút vagy leányt szülő asszonynak. ha pedig nincs elég módja báránynoz, vigyen két gerliczét vagy két galambfiat, egyiket egészen égőáldozatul, a másikat bűnért való áldozatul, és szerezzon néki engesztelést a pap, és tiszta lesz.

13

szóla ismét az úr mózesnek és áronnak, mondván: ha valamely ember testének bőrén daganat, vagy tarjagosság, vagy fehér folt támad, és az ő testének bőrén

poklos fakadékká lehet: vigyétek el az ilyet áronhoz, a paphoz, vagy egyvalamelyikhez az ő papfia közül. és nézze meg a pap azt a test bőrén lévő fakadékot. ha a szőr a fakadékbán fehérré változott, és ha a fakadéknak felülete mélyebben van az ő testének bőrénél: akkor poklos fakadék az. mihelyt látja ezt a pap, tisztátalannak ítélje azt. ha pedig fehér folt van a teste bőrén, de annak felülete nincs mélyebben a bőrnél, és a szőre sem változott meg fehérré, akkor rekeszsze külön a pap a fakadékos embert hét napig. a hetedik napon pedig nézze meg őt a pap, s ha szerinte a fakadék egy állapotban van, át nem terjedt tovább a fakadék a bőrön, a pap másodszor is rekeszsze őt külön hét napig. nézze meg őt azután a pap a hetedik napon másodszor is, és ha a fakadék meghalványodott, és nem terjedt tovább a bőrön a fakadék, tisztának ítélje őt a pap; tarjagosság az, mossa meg azért a ruháit és legyen tiszta. de ha a tarjagosság tovább terjedt a bőrön, miután a papnál az ő megtisztulása végett jelentkezett: akkor másodszor is jelentse magát a papnál. és ha látja a pap, hogy imé tovább terjedt a tarjagosság a bőrön; ítélje azt a pap tisztátalannak, poklosság az. ha poklos fakadék lesz az emberen, vigyék tehát azt a paphoz. és ha látja a pap, hogy imé fehér daganat van a bőrön, és az a szőrt fehérré változtatta, és vadhús van a daganatban idült poklosság az az ő testének bőrén; azért tisztátalannak ítélje azt a pap, ne is rekesztessze külön azt, mert tisztátalan az. ha pedig folyton fejlődik a poklosság a bőrön, és a poklos fakadék elborítja a fakadékosnak egész bőrét tetőtől talpig mindenfelé, a merre a pap szemei látnak; és ha látja a pap, hogy imé elborította a poklosság annak egész testét: akkor ítélje tisztának a fakadékot; mivelhogy egészen fehérré változott az, tiszta az. de mihelyt vadhús mutatkozik abban, tisztátalan legyen. ha meglátja a pap a vadhúst, tisztátalannak ítélje azt; a vadhús tisztátalan legyen, poklosság az. de ha a vadhús eltűnik, és fehérré változik, akkor menjen a paphoz. és ha megnézi azt a pap, és a fakadék csakugyan fehérré változott, akkor ítélje a pap a fakadékot tisztának, tiszta az. ha pedig valakinek a teste bőrén kelevény volt, de begyógyult, és a kelevény helyén fehér daganat, vagy vörhenyes fehér folt támad, jelentse magát a papnál. és ha látja a pap, hogy imé annak felülete alább esik a bőrnél, és a szőre fehérré változott; akkor ítélje azt a pap tisztátalannak, poklos fakadék az, a mi a kelevényben fakadt. ha pedig megnézi azt a pap, és imé nincs abban fehér szőr, és nem is esett alább a bőrnél, sőt meghalványodott az: akkor rekeszsze külön azt a pap hét napig. ha azonban tovább terjed a bőrön; akkor tisztátalannak ítélje azt a pap, poklos fakadék az. de ha előbbi állapotában marad a folt, nem terjed: a kelevény forradása az, azért tisztának ítélje azt a pap. vagy ha valaki testének bőrén égési seb lesz, és a seb helyén vörhenyesfehér folt támad vagy fehér; és megnézi azt a pap, és imé a szőr fehérré változott a foltban, és annak felülete mélyebben van a bőrnél: poklosság az, a mi a seben fakadt, azért ítélje azt a pap tisztátalannak, poklos fakadék az. de ha megnézi azt a pap, és imé nincs a foltban fehér szőr, és nem is esett alább a bőrnél, sőt meg is halványodott az: akkor rekeszsze azt külön a pap hét

napig. és nézze meg azt a pap a hetedik napon; ha tovább terjedt a bőrön, akkor tisztátalannak ítélje azt a pap, poklos fakadék az. ha pedig előbbi állapotában van a folt, nem terjedt a bőrön, sőt meg is halványodott, égési daganat az; azért tisztának ítélje azt a pap, mert égési seb forradása az. és ha valamely férfinak vagy asszonynak fakadéka támad a fején vagy a szakállában, és a pap megnézi a fakadékat, és íme annak felülete mélyebben van a bőrnél; és abban a szőr sárga és vékony: akkor ítélje azt a pap tisztátalannak, var az, fejnek vagy szakállnak poklossága az. ha pedig megnézi a pap a varas fakadékat, és íme annak felülete nincsen mélyebben a bőrnél, és nincsen abban fekete szőr: akkor rekeszsze külön a pap azt, a kinek varas fakadéka van, hét napig. és nézze meg a pap a fakadékat a hetedik napon, és ha nem terjedt a var, és nem lett benne sárga szőr, és a varnak felülete nem lett mélyebb a bőrnél: akkor borotválkozzék meg, de a varat le ne borotválja; a pap pedig másodszor is rekeszsze külön a varas embert hét napig. és a pap nézze meg a varat a hetedik napon, és ha nem terjedt a var a bőrön, és annak felülete nincsen mélyebben a bőrnél: akkor tisztátalannak ítélje azt a pap és mossa meg a ruháit, és tiszta lesz. de ha tovább terjed a var a bőrön, miután tisztának ítélte azt, és megnézi azt a pap, és csakugyan terjedt a var a bőrön: akkor ne is kutasson a pap a sárga szőr után, tisztátalan az. de ha a var szerinte egy állapotban van, és fekete szőr indult abban, meggyógyult az a var, tiszta az; tisztának ítélje azt a pap. ha pedig valamely férfi vagy asszony testének bőrén foltok, fehér foltok támadnak, és megnézi a pap, és íme a testök bőrén lévő foltok halavány fehérek: a bőrön fakadt smör az, tiszta az az ember. hogyha valamely embernek egészen elhull a haja, kopasz az, és tiszta az. és ha előlről hull el a haja, elől kopasz az, és tiszta az. hogyha pedig az ő egész kopasz, vagy elől kopasz fején vörhenyes fehér fakadék támad, poklos fakadék az az ő egész kopasz vagy elől kopasz fején. ha megnézi azt a pap, és íme a fakadék daganata vörhenyes fehér az ő egész kopasz vagy elől kopasz fején, olyanforma, mint a test bőrén való poklosság: poklos ember az, tisztátalan az, igen tisztátalannak ítélje azt a pap, mivelhogy fején van a fakadéka. a poklos ember pedig, a kin a fakadék van, megszágtott ruhában és meztelen fölvel legyen, és a bajuszát fedezze be, és ezt kiáltsa: tisztátalan, tisztátalan! mindaddig tisztátalan legyen, a míg rajta van a fakadék, tisztátalan az; csak ő maga lakjék, a táboron kívül legyen az ő lakása. hogyha pedig valami ruhán van a poklos fakadék, gypjú ruhán vagy len ruhán, vagy lenből és gypjúból készült fonadékon vagy szöveten; vagy bőrön, vagy valamely bőrből való készítményen; és ha az a fakadék zöld vagy vörhenyes színű a ruhán, vagy bőrön, vagy szöveten, vagy fonadékon, vagy akármely bőrből való eszközön: poklos fakadék az, mutassák azért meg a papnak. és nézze meg a pap a fakadékat és rekeszsze külön azt a min a fakadék van, hét napig. a hetedik napon pedig nézze meg a fakadékat. ha terjed a fakadék a ruhán vagy szöveten, vagy fonadékon vagy bőrön, és akármilyen készítményen, a mivé a bőr feldolgoztatik: emésztő poklosság az a fakadék, tisztátalan az. azért égesse meg

azt a ruhát, vagy a gypjúból vagy a lenből készült szövetet vagy fonadékat, vagy akármely bőrből való eszközt, a melyen a fakadék leand; mert emésztő poklosság az, tűzön égessék meg azt. de ha megnézi a pap, és íme nem terjedt a fakadék a ruhán, vagy szöveten, vagy fonadékon, vagy akármely bőrből való eszközön: akkor parancsolja meg a pap, hogy mossák meg azt, a min a fakadék van, és rekeszsze külön azt másodszor is hét napig. ha pedig megnézi azt a pap a mosás után, és íme a fakadék nem változtatta meg a színét; ha nem terjedt is a fakadék, tisztátalan az, tűzben égesd meg azt; beevődés az, akár a fonákján, akár a színén legyen az. de ha látja a pap, hogy íme meghalványodék a fakadék a megmosatása után: akkor szakassza el azt a ruhától vagy bőrtől, vagy a szövettől vagy a fonadéktól. és ha mégis mutatkozik a ruhán vagy szöveten, vagy fonadékon, vagy akármely bőrből való eszközön: akkor kiűljás az; tűzzel égesd meg azt, a min a fakadék van. azt a ruhát pedig, vagy szövetet, vagy fonadékat, vagy akármely bőrből való eszközt, a melyet megmostál, ha eltávozik rólok a fakadék, mosd meg másodszor is, és tiszta lesz. ez a törvénye a poklos fakadéknak, akár gypjúból, akár lenruhán, akár szöveten, akár fonadékon, vagy akármely bőrből való eszközön legyen, hogy tisztának vagy tisztátalannak ítéltessék.

14

szóla ismét az úr mózesnek, mondván: ez legyen a poklos embernek törvénye az ő megtisztulásának napján, hogy vigyék a paphoz. a pap pedig menjen ki a táboron kívül, és nézze meg a pap, és ha meggyógyult a poklosan a poklos fakadék: akkor parancsolja meg a pap, hogy hozzanak a megtisztulandó emberét két élő, tiszta madarat, czédrusfát, karmazsint és izsópot; azután parancsolja meg a pap, hogy az egyik madarat öljék meg cserépedényben, forrásvíz felett. az élő madarat pedig, vegye azt és a czédrusfát, a karmazsint és az izsópot; és mártsa be azokat és az élő madarat a megölt madárnak vérebe a a forrásvíz felett. és hintse meg a poklosságból megtisztulandó embert hétszer, és ítélje azt tisztának; az élő madarat pedig bocssáa szabadon a mezőre. azután a megtisztulandó ember mossa ki az ő ruháit, borotválja le minden szőrét, és mosódjék meg vízben, és tiszta lesz; így menjen be azután a táborba, de a sátorán kívül maradjon hét napig. a hetedik napon pedig borotválja le minden szőrét: a haját, szakállát, szemöldökeit és minden egyéb szőrét borotválja le, és mossa ki ruháit, és mossa meg a testét vízben, és tiszta lesz. a nyolcadik napon pedig vegyen két ép bárányt, meg egy ép nőstény bárányt, egy esztendőst, és olajjal elegyített három tized efa lisztángot ételáldozatul, és egy lóg olajt. a pap pedig, a ki a tisztítást végzi, állassa a megtisztulandó embert mindezekkel együtt az úr elébe, a gyülekezet sátorának nyílásához. és vegye a pap az egyik bárányt, és áldozza meg azt vétekért való áldozatul a lóg olajjal együtt, és lóbalja meg azokat az úr előtt. a bárányt pedig ott ölje meg, a hol a bűnért való áldozatot és az egészen égőáldozatot ölik meg a szent helyen; mert a miképpen a bűnért, azonképpen a vétekért való áldozat is a papé; igen szentséges az.

és vegyen a pap a vétekért való áldozatnak véréből, és kenje meg azzal a megtisztulandó ember jobb fülének czimpáját, és az ő jobb kezének hüvelykét, és jobb lábának hüvelykét. vegyen a pap a lóg olajból is, és töltsön a papnak a bal tenyerére. és mártsa be a pap az ő jobb kezének újját az olajba, mely az ő bal tenyerén van, és hintsen az olajból az újjával hétszer az úr előtt. a maradék olajból pedig, a mely az ő tenyerén van, kenje meg a pap a megtisztulandó ember jobb fülének czimpáját, a jobb kezének hüvelykét és a jobb lábának hüvelykét a vétekért való áldozat vérén felül. és a mi megmarad az olajból, a mely a pap tenyerén van, kenje a megtisztulandó ember fejére; így szerezzen néki engesztelést a pap az úr előtt. azután készítsen a pap bűnért való áldozatot, és szerezzen engesztelést a tisztátalanságából megtisztulónak; azután ölje meg az égőáldozatot. és vigye fel a pap az égőáldozatot és az égőáldozatot az oltárra; így szerezzen néki engesztelést a pap, és tisztá lesz. hogyha pedig szegény ő, és nincs módja azokhoz, akkor vegyen egy bárányt vétekért való áldozatul meglóbalás végett, hogy engesztelésül legyen érte; meg egy tized éfa lisztlángot, olajjal elegyítve, ételáldozatul, és egy lóg olajt. és két gerliczét vagy két galambfiat, a mint a módja engedi, és legyen az egyik bűnért való áldozat, a másik pedig egészen égőáldozat. és vigye azokat az ő tisztulásának nyolczadik napján a paphoz, a gyülekezet sátorának nyílásához, az úr elébe. és vegye a pap a vétekért való áldozat bárányát, és a lóg olajt, és lóbalja meg azokat a pap az úr előtt. azután ölje meg a vétekért való áldozat bárányát, és vegyen a pap a vétekért való áldozat véréből, és kenjen a megtisztulandó ember jobb fülének czimpájára, és jobb kezének hüvelykére, és jobb lábának hüvelykére. az olajból pedig töltsön a pap a papnak baltenyerére. és hintsen a pap az ő jobb kezének újjával az olajból, a mely az ő bal tenyerén van, hétszer az úr előtt. azután kenje meg a pap a tenyerén levő olajból a megtisztulandó jobb fülének czimpáját, a jobb kezének hüvelykét és a jobb lábának hüvelykét a vétekért való áldozat vérének helyén. a mi pedig megmarad a pap tenyerén levő olajból, kenje a megtisztulandó fejére, hogy engesztelésül legyen érette az úr előtt. és készítsen el az egyiket a gerliczék közül, vagy galambfiak közül, a melyiket az ő módjától telik. azt, a mi kitelik az ő módjától: az egyiket bűnért való áldozatul, a másikat pedig egészen égőáldozatul az ételáldozattal egybe; így szerezzen engesztelést a pap a megtisztulandó embernek az úr előtt. ez a törvénye annak, a kin poklos fakadék van, de a kinek nincs módja az ő megtisztulásánál. szóla ismét az úr mózesnek és áronnak, mondván: mikor bementek majd a kanaán földre, a melyet én adok néktek birtokul, és ti a birtokotokban levő föld valamelyik házára poklosságot bocsátok: akkor menjen el az, a kié a ház, és jelentse meg a papnak, mondván: mint a poklosság, olyan mutatkozik nálam a házban. a pap pedig parancsolja meg, hogy takarítsák ki a házat, mielőtt oda menne a pap a poklosság megnézésére, hogy semmi se legyen tisztátalanná, a mi a házban van; és csak azután menjen be a pap a ház megnézésére. és ha látja a poklosságot, hogy imé a poklosság a háznak falain zöld vagy vörhenyes horpadásokban mutatkozik; és an-

nak felülete alább esik a falnál: akkor menjen ki a pap a házból, a háznak ajtaja elé, és zárja be a házat hét napra. a hetedik napon pedig térjen vissza a pap, és ha látja, hogy imé elterjedt a poklosság a ház falán: akkor parancsolja meg a pap, hogy szedjék ki a köveket, a melyeken a poklosság van, és vessék azokat a városon kívül tisztátalan helyre; a házat pedig vakartassa le belül köröskörül, és a tapasztekot, a melyet levakartak, töltsék a városon kívül tisztátalan helyre. és vegyenek elő más köveket, és illeszkék be ama kövek helyére; tapasztekot is mást vegyenek, és tapasszák be a házat. hogyha a poklosság visszatér, és kiújul a házban, miután kiszedték a köveket, és miután levakarták a házat, és miután be is tapasztták azt: akkor menjen be a pap, és nézze meg, és ha imé tovább terjedt a poklosság a házban: emésztő poklosság az a házban, tisztátalan az; rontsák azért le a házat köveivel együtt, és a fát is, a háznak minden tapasztekát is; és vigyék a városon kívül tisztátalan helyre. a ki pedig bemegy a házba akármikor, a míg az zárva van, tisztátalan legyen az estvéig. és a ki meghál abban a házban, mossa meg a ruháit, és a ki eszik abban a házban, az is mossa meg a ruháit. ha pedig bemegy a pap és látja, hogy imé nem terjedt a poklosság a házban, miután megtapasztták a házat: akkor tisztának ítélje a pap a házat, mert megszűnt a poklosság. a háznak megtisztítása végett pedig vegyen elő két madarat, czédrusfát, karmazsint és izsópot. és ölje meg az egyik madarat cserépedényben, forrásvíz felett. azután vegye a czédrusfát, az izsópot, a karmazsint és az élő madarat, és mártsa be azokat a megölt madár vérébe és a forrásvízbe, és hintse meg azzal a házat hétszer. és tisztítsa meg a házat a madár vérével, a forrásvízzel, az élő madárral, a czédrusfával, az izsóppal és a karmazsinnal. az élő madarat pedig bocsássa el a városon kívül a mezőre, így szerezzen engesztelést a házért, és tisztá lesz. ez a törvénye mindenféle poklos fakadéknak és varnak. a ruha és a ház poklosságának is. a daganatnak, a tarjagosságnak és a fehér foltnak; hogy megtudhassák: mikor tiszta és mikor tisztátalan valami? ez a poklosság törvénye.

15

szóla ismét az úr mózesnek s áronnak, mondván: szóljatok izráél fiainak és mondjátok meg nékik: ha valamely férfiúnak magfolyása támad, az ő folyása tisztátalan. és pedig tisztátalan lesz e folyás miatt: akár folytonos az ő magfolyása, akár megreked testében ez a folyás; tisztátalanság ez ő nála. minden ágy, a melyen fekszik a magfolyós, tisztátalan, és minden holmi is, a melyre ráül, tisztátalan lesz. valaki azért illeti az ő ágát, mossa meg a ruháit, és mosódjék meg vízben, és tisztátalan legyen estvéig. az is, aki a holmira ül, a melyen a magfolyós ült vala, mossa meg ruháit, és mosódjék meg vízben, és tisztátalan legyen estvéig. az is, a ki illeti a magfolyósnak testét, mossa meg a ruháit, és mosódjék meg vízben, és tisztátalan legyen estvéig. és ha ráköp a magfolyós a tiszta emberre, mossa meg ez a ruháját, és mosódjék meg vízben, és tisztátalan legyen estvéig. és minden nyereg is, a melyre a magfolyós ráült, tisztáta-

lan legyen. és akárki is, a ki illet valamit, a mi annak alatta vala, tisztátalan legyen estvéig, és a ki hor-
dozza azokat, mossa meg ruháit, és mosódjék meg
vízben, és tisztátalan legyen estvéig. és mindaz, a kit
illet a magfolyós, úgy hogy kezeit le nem öblíti vízzel,
mossa meg ruháit, és mosódjék meg vízben, és tisztá-
talan legyen estvéig. a cserépedény pedig, a melyet a
magfolyós illet, töretessék el, minden faedény pedig
öblíttessék ki vízzel. mikor pedig megtisztul a ma-
golyós az ő folyásából, akkor számláljon hét napot az
ő tisztulására, és mossa meg ruháit, és a testét is mossa
le forrásvízben, és tiszta lesz. és a nyolczadik napon
vegyen elő két gerliczét vagy két galambfiat, és men-
jen el az úr elé, a gyülekezet sátorának nyílásához,
és adja azokat a papnak. és készítse el azokat a pap;
az egyiket bűnért való áldozatul, a másikat egészen
égőáldozatul; így szerezzen néki engesztelést a pap az
úr előtt az ő magfolyása miatt. ha valamely férfiúnak
magömlése van, mossa meg az egész testét vízben, és
tisztátalan legyen estvéig. és minden ruha, és min-
den bőr, a melyre a magömlés kihát, mosattassék meg
vízben, és tisztátalan legyen estvéig, és az asszony
is, a kivel férfiú hál magömléssel. mosódjanak meg
vízben, és tisztátalanok legyenek estvéig. mikor ass-
zony lesz magfolyóssá és véressé lesz az ő magfolyása
a testén, hét napig legyen az ő havi bajában, és valaki
illeti azt, tisztátalan legyen estvéig. mindaz is, a min
hál az ő havi bajában, tisztátalan legyen és mindaz
is, a min ül, tisztátalan legyen. és mindaz, a ki il-
leti az ő ágát, mossa meg ruháit, és mosódjék meg
vízben, és tisztátalan legyen estvéig. és mindaz is,
a ki illet bármely holmit, a melyen ült, mossa meg
ruháit, és mosódjék meg vízben, és tisztátalan legyen
estvéig. sőt ha valaki az ő ágán, vagy a holmikon illet
is valamit, a melyeken ő ült, tisztátalan legyen estvéig.
ha pedig vele hál valaki, és reá ragad arra az ő havi
baja: tisztátalan legyen hét napig, és minden ágy is,
a melyen fekszik, tisztátalan legyen. és hogyha sok
napig tart az asszonynak az ő vér folyása a havi ba-
jának idején kívül, vagy ha a folyás a havi bajon túl
tart: valameddig az ő tisztátalanságának folyása tart,
úgy legyen, mint havi bajának idején, tisztátalan az.
minden ágy, a melyen fekszik az ő folyásának egész
ideje alatt, olyan legyen, mint a havi baja idejében
lévő ágya, és minden holmi is, a melyre ráül, tisztá-
talan legyen, mint az ő havi bajának tisztátalansága
miatt. és mindaz is, a ki illet azokat, tisztátalan lesz,
mossa meg azért a ruháit, és mosódjék meg vízben,
és tisztátalan legyen estvéig. ha pedig megtisztul az
ő folyásából: számláljon hét napot, és aztután tiszta
legyen. a nyolczadik napon pedig vegyen elő két ger-
liczét vagy két galambfiat, és vigye el azokat a pap-
nak, a gyülekezet sátorának nyílásához. és készítse
el a pap az egyiket bűnért való áldozatul, a másikat
pedig egészen égőáldozatul; így szerezzen néki en-
gesztelést a pap az úr előtt az ő tisztátalanságának
folyása miatt. így tartásotk vissza izráel fiait az ő
tisztátalanságuktól, hogy meg ne haljanak az ő tisztá-
talanságuk miatt, megfertőztetvén az én hajlékomat,
a mely közöttök van. ez a törvénye a magfolyósnak,
és annak, a kinek magömlése van, a mi által tisztá-
talanná lesz; és a havi bajban szenvedőnek és a ma-
golyásban lévőnek, férfinak és asszonynak, és annak

a férfiúnak a ki tisztátalan asszonynyal hál.

16

és szóla az úr mózesnek, az áron két fiának halála
után, a kik akkor haltak meg, a mikor az úrhoz járul-
tak vala. és monda az úr mózesnek: szólj a te atyádfiá-
nak, áronnak, hogy ne menjen be akármikor a szen-
thelyre a függönyön belül a fedél elé, a mely a láda
felett van, hogy meg ne haljon, mert felhőben jelenek
meg a fedél felett. ezzel menjen be áron a szenthe-
lyre: egy fiatal tulokkal bűnért való áldozatul, és egy
kossal égőáldozatul. gyoicsból készült szent köntöst
öltön magára, és gyoics lábravaló legyen a testén, gy-
oics övvel öveze be magát, és gyoics süveget tegyen
fel; szent ruhák ezek; mossa meg azért a testét vízben,
és úgy öltse fel ezeket. izráel fiainak gyülekezetétől
pedig vegyen át két kecskebakot bűnért való ál-
dozatul, és egy kost egészen égőáldozatul. és áldozza
meg áron a bűnért való áldozati tulkot, a mely az övé,
és végezzen engesztelést magáért és háza népéért.
azután vegye elő a két kecskebakot, és állassa azokat
az úr elé a a gyülekezet sátorának nyílásához, és
vessen sorsot áron a két fiatal bakra; egyik sorsot
az úrért, a másik sorsot azázéért. és áldozza meg
áron azt a bakot, a melyre az úrért való sors esett,
és készítse el azt bűnért való áldozatul. azt a bakot
pedig, a melyre az azázéért való sors esett, állassa
elevenen az úr elé, hogy engesztelés legyen általa, és
hogy elküldje azt azázélnak a pusztába. áron pedig
úgy áldozza meg a bűnért való áldozati tulkot, a mely
az övé, és úgy szerezzen engesztelést magáért és háza
népéért, hogy ölje meg a bűnért való áldozati tulkot,
a mely az övé. és vegye tele a tömjénezőt eleven
szénnel az oltárról, a mely az úr előtt van, és ve-
gye tele a két markát a porrá tört fűszerekből való
füstölőből, és vigye be a függönyön belől. és vesse
a füstölőt a tűzre az úr előtt, hogy befedje a füstölő
felhője a fedelet, a mely a bizonyág felett van, hogy
meg ne haljon. azután vegyen a tuloknak véreből
és hintsen újjával a fedél felső színeire napkelet felé;
a fedél előtt pedig hétszer hintsen újjával a vérből.
és ölje meg a bűnért való áldozati bakot, a mely a
népé, és vigye be annak vérért a függönyön belől, és
úgy cselekedjék annak vérével, a mint a tuloknak
vérével cselekedett: hintse ugyanis azt a fedélre és a
fedél elé. így szerezzen engesztelést a szenthelynek
izráel fiainak tisztátalanságai és vétkei miatt; min-
denféle bűnei miatt; így cselekedjék a gyülekezet sá-
torával is, a mely közöttök van, az ő tisztátalanságaik
közepette. senki se legyen a gyülekezet sátorában,
a mikor bemegy a szenthelybe, hogy engesztelést sz-
erezzen, egészen az ő kijöveteléig; és végezzen en-
gesztelést magáért, házanépéért, és izráelnek egész
gyülekezetéért. azután menjen ki az oltárhoz, a
mely az úr előtt van, és végezzen engesztelést azért
is; vegyen ugyanis a tuloknak véreből és a baknak
véreből, és kenje meg az oltárnak szarvait köröskörül.
és hintsen arra a vérből az ő újjával hétszer; így
tegye tisztává, és így szentelje meg azt izráel fiainak
tisztátalanságaitól. miután pedig elvégezi a szenthe-
lyért, a gyülekezet sátoráért és az oltáért való en-
gesztelést; hozza elő az élő bakot. és tegye áron

mind a két kezét az élő baknak fejére, és vallja meg felette izráel fiainak minden hamisságát és minden vétkeit, mindenféle bűneit: és rakja azokat a baknak fejére, azután küldje el az arravaló emberrel a pusztába, hogy vigye el magán a bak minden ő hamisságukat kietlen földre, és hogy bocsássa el a bakot a pusztában. azután menjen be áron a gyülekezet sátorába, és vesse le a gyoics ruhákat, a melyeket felöltött, mikor bement a szenthelybe, és hagyja ott azokat. és mossa meg a testét vízben szent helyen, és öltse fel a maga ruháit, úgy menjen ki, és készítse el a maga egészen égőáldozatát és a nép egészen égőáldozatát, és végezzen engesztelést magáért és a népért. a bűnért való áldozat kövérjét pedig füstölögtesse el az oltáron. az pedig, a ki elvitte az azázelenek való bakot, mossa meg ruháit, és a testét is mossa le vízben, és azután menjen be a táborba. a bűnért való áldozati tulkot pedig, és a bűnért való áldozati bakot, a melyeknek vére engesztelés végett bevitetett a szenthelyre, vigye ki a táboron kívül, és égessék meg azoknak bőrét, húsát és ganéját tüzzel. és a ki elégeti ezeket, mossa meg ruháit, és a testét is mossa le vízben, és azután így menjen be a táborba. örökkévaló rendtartás legyen ez nálatok: a hetedik hónapban, a hónapban tizedikén sanyargassátok meg magatokat és semmi munkát ne végezzetek, se a benszülött, se a közöttetek tartózkodó jóvévény. mert ezen a napon engesztelés lesz értetek, hogy megtisztítsan titeket; minden bűnötöktől megtisztultok az úr előtt. szombatok szombatja ez néktek, sanyargassátok meg azért magatokat; örökkévaló rendtartás ez. és végezzen engesztelést a pap, a kit felkennek, és a kit az ő tisztére felavatnak, hogy paposkodjék az ő atyja helyett, és öltözködjék a gyoics ruhákba, a szent ruhákba: és végezzen engesztelést a szentek szentjéért, és a gyülekezet sátoráért, és az oltárért is végezzen engesztelést, sőt a papokért és az egész összegyülekezett népet is engesztelést végezzen. és örökkévaló rendtartás legyen ez nálatok, hogy egyszer egy esztendőben engesztelést végezzenek izráel fiainak minden bűnéért. és úgy cselekedék, a mint megparancsolta vala az úr mózesnek.

17

szóla ismét az úr mózesnek, mondván: szólj áronnak és az ő fiainak és izráel minden fiának, és mondd nékik: ez az a dolog, a mit megparancsolt az úr, mondván: ha valaki izráel házából ökröt, vagy bárányt, vagy kecskét öl le a táborban, vagy a ki öl a táboron kívül, és nem viszi azt a gyülekezet sátorának nyílásához, hogy áldozattal járuljon az úrhoz, az úrnak hajléka előtt: vérontásul tulajdoníttassék az annak az embernek; vért ontott, töröltessék ki azért az ilyen ember az ő népe közül: azért hogy vigyék el izráel fiai az ő véres áldozataikat, a melyeket áldoznak vala a mezőn, vigyék el azokat az úrnak, a gyülekezet sátorának nyílásához, a paphoz, és áldozzák meg azokat hálaáldozatul az úrnak. és hinte a pap a vért az ő oltárára, a mely a gyülekezet sátorának nyílásánál van, a kövérjét pedig füstölögtesse el kedves illatul az úrnak. és ne áldoz-

zák többé véres áldozataikat az ördögöknek, a kikkel ők paráználkodnak. örökkévaló rendtartás legyen ez nékik nemzetségről nemzetségre. mondjad nékik ezt is: valaki az izráel házából, vagy a közöttök tartózkodó jóvévények közül, egészen égőáldozatot áldoz vagy véres áldozatot, és nem viszi azt a gyülekezet sátorának nyílásához, hogy elkészítse azt az úrnak: irtassék ki az ilyen ember az ő népe közül. és ha valaki izráel házából, vagy a közöttök tartózkodó jóvévények közül valamiféle vért megeszik: kiontom haragomat az ellen, a ki a vért megette és kiírtom azt az ő népei közül. mert a testnek élete a vérben van, én pedig az oltárra adtam azt néktek, hogy engesztelésül legyen a ti életetekért, mert a vér a benne levő élet által szerez engesztelést. azért mondom izráel fiainak: egy lélek se egyék vért közületek; a közöttetek tartózkodó jóvévény se egye meg a vért. és ha valaki izráel fiai közül, vagy a közöttök tartózkodó jóvévények közül vadászásban vadat vagy madarat fog, a mely megehető: ontsa ki annak vérét, és fedje be azt földdel. mert minden testnek élete az ő vére a benne levő étellel. azért mondom izráel fiainak: semmiféle testnek a vérét meg ne egyétek, mert minden testnek élete az ő vére; valaki megessi azt, irtassék ki. ha pedig valaki elhullott, vagy vadtól megszagattott állatot eszik, akár benszülött, akár jóvévény: mossa meg ruháit, és mosódjék meg vízben, és tisztátalan legyen estvéig, azután tiszta. hogyha meg nem mossa ruháit, sem a testét le nem mossa: viselje az ő vét-segének terhét.

18

szóla ismét az úr mózesnek, mondván: szólj izráel fiaihoz, és mondd nékik: én vagyok az úr, a ti istenetek. ne cselekedjetekek úgy, a mint egyiptom földén cselekesznek, a hol laktatok; úgy se cselekedjetekek, a mint kanaán földén cselekesznek, a hová beviszlek titeket; se azoknak rendtartásai szerint ne járjatok. az én végzéseim szerint cselekedjetekek, és az én rendeleteimet tartsátok meg, azok szerint járván. én vagyok az úr, a ti istenetek. tartsátok meg azért az én rendeleteimet és az én végzéseimet, a melyeket ha megcselekszik az ember, él az ok által. én vagyok az úr. senki se közelgessen valamely vér szerint való rokonához, hogy felfedje annak szemérmét. én vagyok az úr. a te atyádnak szemérmét és a te anyádnak szemérmét fel ne fedd; a te anyád ő, fel ne fedd az ő szemérmét. a te atyád feleségének szemérmét fel ne fedd, a te atyádnak szemérme az. a te atyád leányának, vagy a te anyád leányának, a te leánytestvérednek szemérmét, akár otthon született, akár kívül született legyen; fel ne fedd szemérmöket. a te fiad leányának szemérmét, vagy a te leányod leányáét, ezeknek szemérmét fel ne fedd, mert a te szemérmeid azok. a te atyád felesége leányának szemérmét, a ki a te atyádnak magzatja, leánytestvéred ő, fel ne fedd ennek szemérmét. a te atyád leánytestvérednek szemérmét fel ne fedd, a te atyádnak vér szerint való rokona ő. a te anyád leánytestvérednek szemérmét fel ne fedd, mert a te anyádnak vér szerint való rokona ő. a te atyád fiútestvérednek szemérmét fel ne fedd, annak feleségéhez ne közelgess, nagynénéd

ő. a te menyednek szemérmét fel ne fedd; a te fiadnak felesége ő: ne fedd fel az ő szemérmét. a te fiútestvéred feleségének szemérmét fel ne fedd; a te fiútestvérednek szemérme az. valamely asszonynak és az ő leányának szemérmét fel ne fedd; az ő fiának leányát, vagy leányának leányát el ne vedd, hogy annak szemérmét felfedjed; mert vér szerint való rokonok ők; fajtalanzkodás ez. de feleségül se végy senkit az ő leánytestvére mellé, hogy ellenkezés ne legyen, ha felfedő ő mellette amannak szemérmét az ő életében. asszonyhoz ne közelgess, az ő havi tisztátalansága alatt, hogy felfedje az ő szemérmét. és a te felebarátodnak feleségéhez se add magad közösülésre, hogy azzal magadat megfertőztessed. a te magzatodból ne adj, hogy oda áldozzák a moloknak, és meg ne szentségtelenítsd a te istenednek nevét. én vagyok az úr. férfiúval ne hálj úgy, a mint asszonynyal hálnak: útálatosság az. és semmiféle barommal se közösülj, hogy azzal magadat megfertőztessed, és asszony se álljon meg barom előtt, hogy meghágja őt; fertelmesség az. egyikkel se fertőztessétek meg magatokat ezek közül; mert mindezekkel ama pogányok fertőztették meg magokat, kiket én kiűzök ti előletek. és fertőzötté lett az a föld, de meglátogatom azon az ő gonoszságát, mert kiokádja az a föld az ő lakosait. tartsátok meg azért ti az én rendeléseimet és végzéseimet, és ez útálatosságok közül semmit meg ne cselekedjétek, se a benszültö, se a köztettek tartózkodó jövényey: (mert mindezeket az útálatosságokat megcselekedték annak a földnek lakosai, a mely előttetek van; és fertelmessé lön az a föld), hogy ki ne okádjon titeket az a föld, ha megfertőztetitek azt, a mint kiokádja azt a népet, a mely előttetek van. mert a ki megcselekszik valamit ez útálatosságokból, mind kiirtatik az így cselekvő ember az ő népe közül. tartsátok meg azért a mit én megtartani rendelek, hogy egyet se kövessetek amaz útálatos szokásokból, a melyeket követtek ti előttetek, és meg ne fertőztessétek magatokat azokkal. én, az úr, vagyok a ti istenetek.

19

szóla ismét az úr mózesnek, mondván: szólj izráel fiainak egész gyülekezetéhez, és mondd nékik: szentek legyetek mert én az úr, a ti istenetek szent vagyok. az ő anyját és atyját minden ember tisztelje, és az én szombatjaimat megtartsátok. én vagyok az úr, a ti istenetek. ne hajoljatok a bálványokhoz, és ne csináljatok magatoknak öntött isteneket. én vagyok az úr, a ti istenetek. hogyha hálaadó áldozatot áldoztok az úrnak, úgy áldozzatok, hogy kedvesen fogadtassatok. a ti áldozástok napján és a következőkben egyétek meg; a mi pedig harmadnapra marad, égessétek meg tűzben. ha pedig harmadnapra eszik valaki abból, útálatos az, nem lehet kedves. és a ki eszi azt, viselje az ő álnokságának terhét; mivelhogy megfertőztette az úrnak szentségét, irassék ki az ilyen ember az ő népe közül. mikor a ti földetek termését learatjátok, ne arasd le egészen a te meződnék szélét, és az elhullott gabonafejeket fel ne szedd. szőlődet se megzérled le, és elhullott szemeit se szedd fel szőlődnék, a szegénynek és a jövénynek hagyj meg azokat. én

vagyok az úr, a ti istenetek. ne orozzatok, se ne hazudjatok és senki meg ne csálja az ő felebarátját. és ne esküdjétek hamisan az én nevemre, mert megfertőztetted a te istenednek nevét. én vagyok az úr. a te felebarátodat ne zsarold, se ki ne rabold. a napszámos bére ne maradjon nálad reggelig. siketet ne szidalmazd, és vak elé gáncsol ne vess; hanem félj a te istenedtől. én vagyok az úr. ne kövessetek el igazságtalanságot az ítéletben; ne nézd a szegénynek személynét, se a hatalmas személynét ne becsüld; igazságosan ítélj a te felebarátodnak. ne járj rágalmozóként a te néped között; ne támadj fel a te felebarátodnak vére ellen. én vagyok az úr. ne gyűlölj a te atyádfiát szívedben; fedd meg a te felebarátodat nyilván, hogy ne viseljed az ő bűnének terhét. bosszúálló ne légy, és haragot ne tarts a te néped fiai ellen, hanem szeressed felebarátodat, mint magadat. én vagyok az úr. az én rendeléseimet megtartsátok: barmodat másféle állattal ne párosítsd, szántóföldedbe kétféle magot ne vess, és kétféle szövétű ruha ne legyen rajtad. és ha valaki asszonynyal hál és közösül, és az valamely férfi hatalma alatt lévő rabnó, és sem ki nem váltott, sem szabadon nem bocsátottat: büntetés érje, de meg ne ölettesse, mert nem volt szabad az asszony. a férfiú pedig vigye el az ő vétkéért való áldozatát az úrnak a gyülekezet sátorának nyílásához: egy kost vétkéért való áldozatul. és a pap szerezen néki engesztelést, a vétkéért való áldozat kosával az úr előtt, az ő bűnéért, a melyet elkövetett, és megbocsáttatik néki az ő bűne, a melyet elkövetett. mikor pedig bementek arra a földre, és plántáltak ott mindenféle gyümölcstermő fát, annak gyümölcsét körülmetéletlennek tartsátok, három esztendeig legyen az néktek körülmetéletlen: meg ne egyétek. a negyedik esztendőben pedig annak minden gyümölcse szent legyen, hálaáldozatul az úrnak. csak az ötödik esztendőben egyétek meg annak gyümölcsét, és annak természet magatoknak gyűjtsétek. én vagyok az úr, a ti istenetek. ne egyetek vérről valóat ne varázsljatok és ne bűvészkedjétek. a ti hajatokat kerekdedre ne nyírjátok, a szakállad végét se csúfítsd el. testeteket a holt emberét meg ne hasogassátok, se égetéssel magatokat meg ne bélyegezzétek. én vagyok az úr. a te leányodat meg ne becstelenítsd, parázmaságra adván azt; hogy paráznává ne legyen a föld, és be ne teljék a föld fajtalansággal. az én szombatjaimat megtartsátok; szenthelyemet tiszteljétek. én vagyok az úr. ne menjétek igézökhöz, és a jövendőmondókat ne tudakozzátok, hogy magatokat azokkal megfertőztessétek. én vagyok az úr, a ti istenetek. az ősz ember előtt kelj fel, és a vén ember orcáját becsüld meg, és félj a te istenedtől. én vagyok az úr. hogyha jövényey tartózkodjok nálad, a ti földetekben, ne nyomorgassátok őt. olyan legyen néktek a jövényey, a ki nálatok tartózkodik, mintha közületek való benszültö volna, és szeressed azt mint magadat, mert jövényeyek voltakotok egyiptom földén. én vagyok az úr, a ti istenetek. ne kövessetek el igazságtalanságot az ítéletben, a hosszsmértékben, súlymértékben és ürmértékben. igaz mérték, igaz font, igaz efa, és igaz hin legyen köztöttetek. én vagyok az úr, a ti istenetek, a ki kihoztalak titeket egyiptom földéből. tartsátok meg azért minden rendelésemet és minden

végzésemet, és cselekedjétek azok szerint. én vagyok az úr.

20

szóla ismét az úr mózesnek, mondván: izráel fiainak pedig mondd meg: valaki izráel fiai közül és az izraelben tartózkodó jövevények közül odaadja az ő magzatát a moloknak, halállal lakoljon, a földnek népe köveze agyon kövel. én is kiontom haragomat az ilyen emberre, és kiirtom azt az ő népe közül, mivelhogy adott az ő magzatából a moloknak, hogy megfertőztesse az én szentségemet, és megszenteltelenítse az én szent nevemet. ha pedig a föld népe behúnyja szemeit az ilyen ember előtt, a mikor az oda adja az ő magzatát a moloknak, és azt meg nem öli: akkor én ontom ki haragomat arra az emberre és annak házanépére, és kiirtom azt és mindazokat, a kik ő utáná paráználkodnak, hogy a molokkal paráználkodjanak, az ő népök közül. a mely ember pedig az igézőkhöz és a jövéndőmondókhöz fordul, hogy azok után paráználkodjék, arra is kiontom haragomat, és kiirtom azt az ő népe közül. szenteljétek meg azért magatokat, és szentek legyetek, mert én, az úr, vagyok a ti istenetek. és tartsátok meg az én rendeléseimet, és cselekedjétek azokat. én vagyok az úr, a ti megszentelőtök. mert valaki szidalmazza az ő atyját vagy anyját, halállal lakoljon; atyját és anyját szidalmazta; vére rajta. ha valaki más ember feleségével paráználkodik, mivelhogy az ő felebarátjának feleségével paráználkodik: halállal lakoljon a parázna férfi és a parázna nő. ha valaki az ő atyjának feleségével hál, az ő atyjának szemérmét fedi fel: halállal lakoljanak mindketten; vérök rajtok. ha valaki az ő menyével hál, halállal lakoljanak mindketten, fertelmességet követtek el; vérök rajtok. és ha valaki férfival hál, úgy a mint asszonnyal hálnak: útalatosságot követtek el mindketten, halállal lakoljanak; vérök rajtok. és ha valaki feleségül vesz valamely asszonyt annak anyjával egybe: fajtalanokdás ez; tűzzel égessék meg azt és azokat, hogy ne legyen köztetek fajtalanokdás. ha pedig valaki barommal közösül, halállal lakoljon, és a barmot is öljétek meg. ha valamely asszony akármely baromhoz járul, hogy az meghája őt: öld meg mind az asszonyt, mind a barmot, halállal lakoljanak; vérök rajtok. és ha valaki feleségül veszi az ő leánytestvérét, atyjának leányát, vagy anyjának leányát, és meglátja annak szemérmét és az is meglátja az ő szemérmét: gyalázatosság ez; azért irtassanak ki népök fiainak láttára, az ő leánytestvérének szemérmét fedte fel: viselje gonoszságának terhét. és ha valaki havi bajos asszonnyal hál, és felfedi annak szemérmét, és forrását feltakarja, és az asszony is felfedi az ő vérenek forrását: mindketten irtassanak ki az ő népökből. a te anyád leánytestvérének, vagy az atyád leánytestvérének szemérmét se fedd fel; mivelhogy az ő vérrokonát takarja ki: viseljék gonoszságuk terhét. és ha valaki az ő nagynénjével hál, az ő nagybátyjának szemérmét fedte fel: viseljék gonoszságuk terhét, magtalanul haljanak meg. ha pedig elveszi valaki az ő fiútestvérének feleségét: vérfertőzés az; az ő fiútestvérének szemérmét fedte fel; magtalanok

legyenek. tartsátok meg minden rendelésemet és minden végzésemet, és azokat cselekedjétek, hogy ki ne okádjon titeket az a föld, a melybe én viszlek be titeket, hogy ott lakjatok. és ne járjatok annak a népnek rendtartási szerint, a melyet kiűzők én előletem. mivelhogy mindezeket cselekedték, azért megúgtam őket. néktek pedig mondom: ti örökölni fogjátok az ő földüket, mert én néktek adom azt örökségül, azt a tejfel és mézzel folyó földet. én vagyok az úr, a ti istenetek, a ki kiválasztottalak titeket a népek közül. tegyetek különbséget azért a tiszta és tisztátalan barmok között, a tiszta és tisztátalan szárnyas állatok között, és ne fertőztessétek meg magatokat barommal vagy szárnyas állattal, sem semmiféle földön csúszó állattal, a melyeket megkülönböztettem előttetek, mint tisztátalanokat. és legyetek nékem szentek, mert én, az úr, szent vagyok, a ki kiválasztottalak titeket a népek közül, hogy énnyim legyetek. és akár férfi, akár asszony, hogyha ígző vagy jövéndőmondó lesz közöttök, halállal lakoljanak; kövel kövezzétek azokat agyon; vérök rajtok.

21

szóla ismét az úr mózesnek: szólj a papoknak, áron fiainak, és mondd meg nékik: senki közülök meg ne fertőztesse magát halottal az ő népe között; hanem ha a hozzá legközelebb álló vérrokonával: anyjával, atyjával, fiával, leányával és fiútestvérével, vagy a hozzá legközelebb álló hajadon leánytestvérével, a ki még nem ment férjhez: ezt megérintheti. mint fő-ember ne fertőztesse meg magát az ő népe között, hogy szentségtelenlé ne legyen. ne nyírjanak kopaszságot a fejükön, szakálluk szélét le ne messék, és a testükbe vágásokat ne vágjanak. szentek legyenek istenöknek, és az ő istenöknek nevét meg ne szentségtelenítsék, mert az úrnak tűzűdozait, istenöknek kenyerét ők áldozzák; azért szentek legyenek. parázna és megszeplősített asszonyt el ne vegyenek, se olyan asszonyt, a ki elüzett az ő férjétől, el ne vegyenek; mert a pap az ő istenének van szentelve. te is szentnek tartsd őt, mert istenednek kenyerét ő áldozza: szent legyen azért előttem, mert szent vagyok én, az úr, a ti megszentelőtök. hogyha valamely papnak leánya vetemedik paráznaságra, megszentelteleníti az ő atyját, azért tűzzel égettessék meg. a ki pedig fópap az ő atyafiai között, a kinek fejére töltötték a kenetnek olaját, és a kit felavattak az ő szolgálatára, hogy a szent ruhákba felöltözzék: fejét meg ne meztelenítse, se ruháit meg ne szaggassa. és semmiféle holttesthez be ne menjen: atyjával és anyjával se fertőztesse meg magát. és a szenthelyből ki ne menjen, hogy az ő istenének szenthelyét meg ne szentségtelenítse, mert korona, az ő istenének kenet-olaja van ő rajta. én vagyok az úr. hajadont vegyen feleségül. özvegyet, elűzöttet, megszeplősítettet, paráznát: ilyeneket el ne vegyen, hanem hajadont vegyen feleségül az ő népe közül. hogy meg ne fertőztesse az ő magzatát az ő népe között; mert én, az úr vagyok az ő megszentelője. szóla ismét az úr mózesnek, mondván: szólj áronnak, mondván: ha lesz valaki a te magod közül, az ő nemzetségökben, a kiben fogyatkozás leend, ne ál-

dozza áldozatul az ő istenének kenyerét. mert senki sem áldozhat, a kiben fogyatkozás van: vagy vak, vagy sánta vagy csonka orrú, vagy hosszú tagú. sem az, a ki törött lábú vagy törött kezű, vagy púpos, vagy törpe, vagy szemfájós, vagy viszketeges, vagy sőmörgös, vagy a ki megszakadott. senki, a kiben fogyatkozás van, elő ne álljon áronnak, a papnak fiai közül, hogy tűzáldozatot vigyen fel az úrnak; fogyatkozás van ő benne, ne álljon elő, hogy megáldozza az ő istenének kenyerét. az ő istenének kenyeréből, a legszentségszebbikből és a szentségszebből ehetik. csak a függönyhöz be ne menjen, és az oltárhoz ne közelítsen, mert fogyatkozás van ő benne, hogy meg ne fertőztesse az én szenthelyemet. én vagyok az úr, az ő megszentelőjük. és elmondá mőzes áronnak, és az ő fiainak, és izráelnek minden fiainak.

22

szóla ismét az úr mőzesnek, mondván: szólj áronnak és az ő fiainak, hogy tartóztassátok meg magokat izráel fiainak szent adományaitól, hogy meg ne fertőztessek az én szent nevemet azokkal, a miket nekem szentelnek. én vagyok az úr. mondd meg nékik: ha valaki a ti nemzetségeitek közül, a ti összes magzataitok közül hozzájárul a szent dolgokhoz, a melyeket izráel fiai szentelnek az úrnak, mikor rajta van az ő tisztátalansága: az ilyen ember irtassék ki én előlem. én vagyok az úr. ha valaki az áron fiai közül poklos, vagy magfolyós, a szent dolgokból ne egyék, míg meg nem tisztul. a ki pedig valamely halott által megfertőzöttet illet, vagy valakit, a kinek magömlése van, vagy ha valaki valamely férget illet, a mely által tisztátalanná lesz, vagy embert, a kitől tisztátalanná lesz annak valamilyen tisztátalanságához képest: az ilyen ember, a ki effélel illet, tisztátalan legyen estvéig, és a szent dolgokból ne egyék, hanem ha megmosta a testét vízzel; de mikor lemegy a nap, tiszta lesz, és azután ehetik a szent dolgokból, mert az ő eledele az. elhullott vagy széttépett állatot ne egyék, hogy tisztátalanná ne legyen általa. én vagyok az úr. az én rendelésemet pedig megtartsák, hogy bűnbe ne essenek miatta, és meg ne haljanak a miatt, hogy megrontották azt. én vagyok az úr, az ő megszentelőjük. idegen ember ne egyék szenteltet, a papnak zsellére és bérese se egyék szenteltet. de ha megvásárol valakit a pap a maga pénzén, az ehetik abból, és a ki házánál születet: ezek ehettek az ő eledeléből. de a pap leánya, ha idegennek lesz a felesége, nem ehetik a szent áldozatból. ha azonban a pap leánya özvegygé lesz vagy elvállik, de magzata nincsen, és visszatér az ő atyjának házához, mint leánykorában: akkor ehetik az ő atyjának eledeléből; de idegen nem ehetik abból. ha pedig tévedésből eszik valaki szenteltet, tegye ahhoz annak ötöd részét; így adja meg a papnak a szenteltet. és meg ne fertőztessek izráel fiainak szent dolgait, a melyeket áldoznak az úrnak, hogy vétkes hamissággal ne terheljék magokat, ha esznek azoknak szent dolgaiból; mert én vagyok az úr, az ő megszentelőjük. szóla ismét az úr mőzesnek, mondván: szólj áronnak és az ő fiainak és izráel minden fiainak, és mondd meg nékik: ha valaki izráel házából, és az izráelben

levő jövevények közül felviszi a maga áldozatát, akár fogadásból akár szabad akaratból, a miket felvisznek az úrnak egészen égőáldozatul, hogy kedvesen fogadtassanak: épek és hímek legyenek, akár tulkok, akár bárányok, akár kecskék. a miben pedig fogyatkozás van, abból semmit se áldozzatok, mert nem lesz kedvessé ti éretteket. és ha valaki hálaáldozattal áldozik az úrnak, akár fogadásának teljesítésére, akár szabad akaratból, akár tulokféléből, akár juhféléből: ép legyen, hogy kedves legyen; semmi fogyatkozás ne legyen abban. vakot, vagy rokkantat, vagy csonkát, vagy fekélyest, vagy viszketegest, vagy varast, ilyeneket ne áldozzatok az úrnak, és tűzáldozatul ne tegyetek ezekből az oltárra az úrnak. hosszú, vagy kurta tagú ökröt, vagy bárányt szabad akaratból való áldozatul vihetsz ugyan, de fogadási áldozatul nem lesz kedves. szétnyomott, összezuzott, megszakadt, vagy kímetszett heréjét se áldozzatok az úrnak. se a ti földetekben ne cselekedjétek ezt, se idegen ember kezéből ne áldozatok semmi ilyenből a ti istenetek eledeléül; mert romlás van bennök, fogyatkozás van bennök: nem fogadtatnak kedvesen éretteket. szóla ismét az úr mőzesnek, mondván: borjú, bárány és kecske, ha megelletett, legyen az anyja alatt hét napig, a nyolcadik naptól fogva és azon túl kedves lesz az tűzáldozatul az úrnak. de tehenet és juhot, azt és annak fiát ne öljétek meg egy napon. hogyha dicsőítő áldozattal áldoztok az úrnak, úgy áldozatok, hogy kedvesen fogadtassatok. azon a napon egyétek meg, ne hagyjatok abból reggelig. én vagyok az úr. tartsátok meg azért az én parancsolataimat, és azokat cselekedjétek. én vagyok az úr. és meg ne fertőztessek az én szent nevemet, hogy megszenteltessem izráel fiai között. én vagyok az úr, a ti megszentelőtök, a ki kihoztalak titeket egyiptom földéből, hogy istenetek legyenek néktek. én vagyok az úr.

23

szóla ismét az úr mőzesnek, mondván: szólj izráel fiainak, és mondd meg nékik az úrnak ünnepeit, a melyeken szent gyülekezésekre kell összegyülekeznetek. ezek azok az én ünnepeim: hat napon át munkálkodjatok, a hetedik napon nyugalomnak, szent gyülekezésnek szombatja van, semmi dolgot ne végezzetek: az úrnak szombatja legyen az minden lakhelyeteken. ezek az úrnak ünnepei, szent gyülekezések napjai, a melyekre szabott idejökben kell összegyülekeznetek. az első hónapban, a hónapnak tizennegyedikén, estennen az úrnak pászkája. e hónapnak tizenötödik napján pedig az úr kovásztalan kenyerének ünnepe. hét napig egyetek kovásztalan kenyeret. az első napon szent gyülekezétek legyen, semmi robota munkát ne végezzetek. hét napon át pedig tűzáldozatot áldozatok az úrnak, és a hetedik napon szent gyülekezétek is legyen: semmi robota munkát ne végezzetek. szóla ismét az úr mőzesnek, mondván: szólj izráel fiainak és mondd meg nékik: mikor bementek a földre, a melyet én adok néktek, és megaratjátok annak vetését: a ti aratástok zsongéjének első kévéjét vigyétek a papnak. az pedig lóbálja meg a kévét az úr

előtt, hogy kedvesen fogadtassék érettetek; a szombat után való napon lóbalja azt meg a pap, a mely napon pedig meglóbáltjátok a kévét, áldozatok az úrnak egy ép, esztendő bárányt egészen égőáldozatul. ahhoz pedig ételáldozatul két tized efa lánglisztet, olajjal elegyítve; tűzáldozatul az úrnak, kedves illatú; italáldozatul pedig egy hin bornak negyedrészt. új kenyeret pedig és pergelt búzaszemeket és zsenge kalászkodat ne egyetek mind a napig, a míg be nem viszitek a ti isteneteknek áldozatját. örök rendtartás ez nemzetségről nemzetségre minden lakóhelyeteken. számláljátok azután a szombatra következő naptól, attól a naptól, a melyen beviszitek a meglóbálni való kévét, hét hetet, egészek legyenek azok. a hetedik hétre következő napig számláljátok ötven napot, és akkor járuljatok új ételáldozattal az úrhoz. a ti lakóhelyeitekből hozzatok fel két meglóbálni való kenyeret; két tized efa lisztángból legyenek azok, kovászszal sütve, zsengekül az úrnak. a kenyérral együtt pedig áldozatok meg hét bárányt, épeket, esztendősoket, és egy tulkot, fiatal bikát, és két kóst; egészen égőáldozatul legyenek ezek az úrnak, étel- és italáldozatokkal egybe; kedves illatú tűzáldozat ez az úrnak. készítetek el egy kecskebakot is bűnért való áldozatul, és két bárányt, esztendősoket, hálaadó áldozatul. és lóbalja meg azokat a pap a zsengekülből való kenyérral az úr előtt való lóbalással a két báránnyal egybe. szentek legyenek ezek az úrnak a pap számára. és gyülekezzetek egybe ugyanazon a napon; szent gyülekezzetek legyen néktek, semmi robota munkát ne végezzetek. örök rendtartás ez minden lakóhelyeteken a ti nemzetségeitek szerint. mikor pedig földeteket termését learatjátok: ne arasd le egészen a meződnek széleit, és az elhullott gabonafejeket fel ne szedd; a szegénynek és jövevénynek hagyj azokat. én vagyok az úr, a ti istenetek. szóla ismét az úr mózesnek, mondván: szólj izráel fiaihoz, mondván: a hetedik hónapban, a hónap első napján ünnepek legyen néktek, emlékeztető kürtzengéssel, szent gyülekezéssel. semmi robota munkát ne végezzetek, és tűzáldozattal áldozatok az úrnak. szóla ismét az úr mózesnek, mondván: ugyanennek a hetedik hónapnak tizedikén az engesztelés napja van: szent gyülekezzetek legyen néktek, és sanyargassátok meg magokat, és tűzáldozattal áldozatok az úrnak. semmi dolgot ne végezzetek azon a napon, mert engesztelésnek napja az, hogy engesztelés legyen érettetek az úr előtt, a ti istenetek előtt. mert ha valaki nem sanyargatja meg magát ezen a napon, irtassék ki az ő népe közül. és ha valaki valami dolgot végez ezen a napon, elvesztem az ilyent az ő népe közül. semmi dolgot ne végezzetek; örök rendtartás legyen ez nemzetségről nemzetségre minden lakóhelyeteken. ünnepek ünnepe ez néktek, sanyargassátok meg azért magokat. a hónap kilenczedikének estvéjén, egyik estvétől a másik estvéig ünnepeljétek a ti ünnepeteket. szóla ismét az úr mózesnek, mondván: szólj izráel fiainak, mondván: ugyanennek a hetedik hónapnak tizenötödikén a sátorok ünnepe legyen az úrnak hét napig. az első napon szent gyülekezés legyen, semmi robota munkát ne végezzetek. hét napon áldozatok az

úrnak tűzáldozatot, a nyolczadik napon pedig szent gyülekezzetek legyen és újra tűzáldozattal áldozatok az úrnak; berekesztő ünnep ez, semmi robota munkát ne végezzetek azon. ezek az úrnak ünnepei, a melyeken szent gyülekezésekre kell gyülekeznetek, hogy áldozatok az úrnak tűzáldozattal, egészen égőáldozattal, ételáldozattal, vörös- és italáldozattal: minden napét a maga napján. az úrnak szombatjain kívül, adományaitokon kívül, fogadásból és szabad akarattól való minden ajándékaitokon kívül a melyeket adni szoktatok az úrnak, ugyancsak a hetedik hónapnak tizenötödik napján, a mikor a földnek termését betakarjátok, az úrnak ünnepét ünnepeljétek hét napig: az első napon nyugodalom napja, és a nyolczadik napon is nyugodalom napja legyen. és vegyetek magatoknak az első napon szép fának gyümölcsét, pálmafa ágait, sűrű levelű fa lombját, és patak mellett való fűzgalyakat, és örvendeztetek az úr előtt, a ti istenetek előtt hét napig. így ünnepeljétek meg azt az úrnak ünnepét minden esztendőben hét napig. örökkévaló rendtartás legyen ez a ti nemzetségeiteknek; a hetedik hónapban ünnepeljétek azt. sátorokban lakjatok hét napig, minden benszüllött sátorokban lakjék izráelben. hogy megtudjék a ti nemzetségeitek, hogy sátorban lakattam izráel fiai, a mikor kihoztam őket egyiptom földéről. én vagyok az úr, a ti istenetek. és szóla mózes izráel fiainak az úrnak ünnepei felől.

24

szóla ismét az úr mózesnek, mondván: parancsold meg izráel fiainak, hogy hozzanak néked tiszta faolajat, a melyet a világításhoz sajtoltak, hogy szünet nélkül égő lámpákat gyújthassanak. a bizonyság függönyén kívül, a gyülekezet sátorában úgy helyheztesd el azokat áron, hogy estvélt fogva reggelig az úr előtt legyenek. örökkévaló rendtartás legyen ez a ti nemzetségeiteknek. a tiszta arany gyertyatartóra rakja fel a mécseket; az úr előtt legyenek szüntelen. és végy lisztángot, és süss abból tizenkét lepényt; két tized efából legyen egy lepény. és helyheztesd el azokat két rendben; hatot egy rendbe, a tiszta arany asztalra az úr elé. és tégy mindenik rendhez tiszta tömjént, és legyen emlékeztetőül a kenyér mellett, tűzáldozatul az úrnak. szombat napról szombat napra rakja fel azt a pap az úr elé szüntelen; örök szövetség ez izráel fiaival. azután legyen az áron és az ő fiaie, a kik egyikék meg azokat szent helyen, mert mint igen szentséges, az övé az, az úrnak tűzáldozataiból, örök rendelés szerint. kiméne pedig egy izráelbeli asszonynak fia, a ki egyiptomi férfiutól való vala, izráel fiai közé, és versengének a táborban az izráelbeli asszonynak fia és egy izráelbeli férfi. és káromlál az izráelbeli asszony fia az isten nevét és átkozódék; elvívék azért azt mózeshez. az ő anyjának neve pedig selomith vala, díbrinek leánya, dán nemzetségből. és őrizet alá veték azt, míg kijelentést nyernének az úr akaratá felől. szóla azért az úr mózesnek, mondván: vidd ki az átkozódót a táboron kívül, és mindazok, a kik hallották, tegyék kezeiket annak fejére és kövezzé agyon azt az egész gyülekezet. izráel fiainak pedig szólj, ezt mondván:

ha valaki az ő istenét átkozza, viselje az ő bűnének terhét. és a ki szidalmazza az úrnak nevét, halállal lakoljon, kövezzé azt agyon az egész gyülekezet; akár jövény, akár benszülött, ha szidalmazza az úrnak nevét, halállal lakoljon. ha valaki agyon üt valamely embert, halállal lakoljon. ha pedig barmot üt agyon valaki, fizesse meg azt: barmot baromért. és ha valaki sérelmet ejt a felebarátján, a mint ő cselekedett, vele is úgy cselekedjenek: törést törésért, szemet szemért, fogat fogért; a milyen sérelmet ő ejtett másra, olyan ejtessék rajta is. a ki barmot üt agyon, fizesse meg azt, de a ki embert üt agyon, halállal lakoljon. egy törvény legyen nálatok: a jövény olyan legyen, mint a benszülött, mert én vagyok az úr, a ti istenetek. szóla azért mózes izráel fiainak, és kivivék az átkozódót a táboron kívül, és agyonverék azt követ. és úgy cselekedének izráel fiai, a mint parancsolta vala az úr mózesnek.

25

szóla ismét az úr mózesnek a sinai hegyen, mondván: szólj izráel fiainak és mondd meg nekik: mikor bementek a földre, a melyet én adok néktek, nyugodjék meg a föld az úrnak szombatja szerint. hat esztendőn át vesd a te szántóföldeket, és hat esztendőn át messed a te szőlődet, és takarítsd be annak termését; a hetedik esztendőben pedig szombati nyugodalma legyen a földnek, az úrnak szombatja: szántóföldeket ne vesd be, és szőlődet meg ne mesd. a mi a te tarló földeden magától terem, le ne arasd, és a mi a te metszetlen szőlődön terem, meg ne szedjed; mert nyugalom esztendeje lesz az a földnek. és a mit a föld az ő szombatján terem, legyen az eddelül néktek: néked, szolgáltnak, szolgáló leányodnak, béresednek és zsellérednek, a kik nálad tartózkodnak; a te barmodnak is és a vadnak, a mely a te földeden van, legyen annak minden termése eddelül. számlálj azután hét szombat-esztendőt, hétszer hét esztendőt, úgy hogy a hét szombat-esztendőnek ideje negyvenkilenc esztendő legyen: akkor fúvasd végig a riadó kürtöt a hetedik hónapban, a hónap tizedikén az engesztelés napján fúvasd végig a kürtöt a ti egész földetekben. és szenteljétek meg az ötvenedik esztendőt, és hirdesetek szabadságot a földön, annak minden lakójának; kürtölésnek esztendeje legyen ez néktek, és kapja vissza kiki az ő birtokát, és térjen vissza kiki az ő nemzetségéhez. kürtölésnek esztendeje ez, az legyen néktek az ötvenedik esztendő; ne vessetek és le se arassátok, a mit önként terem a föld, és a metszetlen szőlőjét se szedjétek meg annak. mert kürtölésnek esztendeje ez, szent legyen néktek, a mezőről egyétek meg annak termését. a kürtölésnek ebben az esztendejében, kapja vissza ismét kiki az ő birtokát. ha pedig eladsz valami eladni valót a te felebarátodnak, vagy vásárolsz valamit a te felebarátodtól: egymást meg ne csaljátok. a kürtölés esztendjét követő esztendők száma szerint vásárolj a te felebarátodtól; a természetes esztendők száma szerint adjon el néked. az esztendők nagyobb számához képest nagyobb árt adj azért, a mi veszed, az esztendők kisebb számához képest pedig kisebb árt adj azért, a mit veszed, mert a termések számát adja ő el néked.

egymást azért meg ne csaljátok, hanem félj a te istenedtől: mert én vagyok az úr, a ti istenetek. ha teljesítitek azért az én rendeléseimet, és megtartjátok végzéseimet, és teljesítitek azokat, bátorságosan lakhattok a földön. és megtermi a föld az ő gyümölcsét, hogy eleget ehessetek, és bátorságosan lakhattok azon. ha pedig azt mondjátok: mit eszünk a hetedik esztendőben, ha nem vetünk, és termésünket be nem takarítjuk? én rátok bocsátom majd az én áldásomat a hatodik esztendőben, hogy három esztendőre való termés teremjen, és mikor a nyolcadik esztendőkre vettek, akkor is az ő termésből esztek egészen a kilencedik esztendőig; mindaddig ő gabonát esztek, míg ennek termése be nem jön. a földet pedig senki el ne adja örökre, mert enyém a föld; csak jövények és zsellérek vagytok ti nálam. azért a ti birtokotoknak egész földén megengedjétek, hogy a föld kiváltható legyen. ha elszegényedik a te atyádfia, és elad valamit az ő birtokából, akkor álljon elő az ő rokona, a ki közel van ő hozzá, és váltsa ki, a mit eladott az ő atyáfia. ha pedig nincs valakinek kiváltó rokona, de maga tesz szert annyira, hogy elege van annak megváltásához: számlálja meg az eladása óta eltelt esztendőket, a felül lévő pedig térítse meg annak, a kinek eladta volt, és újra övé legyen az ő birtoka. ha pedig nincsen módjában, hogy visszatérthesse annak, akkor maradjon az ő eladott birtoka annál, a ki megvette azt, egészen a kürtölésnek esztendejéig: a kürtölésnek esztendejében pedig szabaduljon fel, és újra övé legyen az ő birtoka. ha valaki lakó-házat ad el kerített városban, az kiválthatja azt az eladás esztendejének elteléséig; egy esztendőn át válthatja ki azt. ha pedig ki nem váltja az esztendőnek teljes elteléséig, akkor a ház, a mely kerített városban van, örökre azé és annak nemzetségeié marad, a ki megvette azt; nem szabadul fel a kürtölésnek esztendejében. az olyan falvak házai pedig, a melyek nincsenek körülkerítve, mezei földek gyanánt számításának, kiválthatók legyenek, és a kürtölésnek esztendejében felszabaduljanak. a mi pedig a levíták városait illeti, az ő birtokukban lévő városok házai a levíták által mindenkor kiválthatók legyenek, de a mit ki nem vált is valaki a levíták közül, szabaduljon fel a kürtölésnek esztendejében, az eladott ház, és az ő birtokának városa; mert a levíták városainak házai tulajdon birtokuk nékik izráel fiai között. de a városaikhoz tartozó szántóföldeket el ne adják, mert örök birtokuk az nékik. ha a te atyádfia elszegényedik, és keze erőtlenné lesz melletted, segítsd meg őt, akár jövény, akár zsellér, hogy megélhessen melletted. ne végy ő tőle kamatot vagy uzsorát, hanem félj a te istenedtől, hogy megélhessen melletted a te atyádfia. pénzedet ne add néki kamatra, se uzsoráért ne add a te eleségedet. én vagyok az úr, a ti istenetek, a ki kihoztalak titeket egyiptom földéről, hogy néktek adjam kanaán földét, és istenetek legyenek néktek. ha pedig elszegényedik melletted a te atyádfia, és eladja magát néked: ne szolgáltatassd úgy mint rabszolgát. mint béres, mint zsellér legyen nálad; a kürtölésnek esztendejéig szolgáljon nálad. azután menjen el tőled ő és vele az ő gyermekei, és térjen vissza az ő nemzetségéhez, és térjen vissza az ő atyáinak örökségébe. mert az én szolgálaim ők, a kiket kihoztam

egyiptom földéről: nem adathatnak el, mint rabszolgák. ne uralkodjál rajta kegyetlenül, hanem félj a te istenedtől. mind szolgád, mind szolgálóleányod, a kik lesznek néked, a körületek lévő népek közül legyenek: azokból vásárolj szolgát és szolgálóleányt; meg a zsellérek gyermekei közül is, a kik nálatok tartózkodnak, azokból is vásárolhattok, és azoknak nemzetségéből, a kik veletek vannak, a kiket a ti földetek nemzették; és legyenek a ti tulajdonotok. és örökül hagyhatjátok azokat a ti utánatok való fiaitoknak, hogy örökségül bírák azokat, örökké dolgoztathattok velük; de a ti atyátfiai, az izráel fiain, egyik a másíkan senki ne uralkodjék kegyetlenül. és ha a jövevény vagy zsellér vagyonra tesz szert melletted, a te atyádfia pedig elszegényedik melletted, és eladja magát a melletted lévő jövevénynek, zsellérnek, vagy jövevény nemzetségéből való sarjadednek: mindamellett is, hogy eladta magát, megváltható legyen; akárki megválthassa azt az ő atyjafiai közül. vagy nagybátyja, vagy nagybátyjának fia váltsa meg azt, vagy az ő nemzetségéből való vérrokona váltsa meg azt, vagy, ha módja van hozzá, maga váltsa meg ömagát. és vessen számot azzal, a ki megvette őt, attól az esztendőről kezdve, a melyen eladta magát annak, a kürtölésnek esztendejéig, és az ő eladásának ára az esztendők száma szerint legyen, a béres ideje szerint legyen nála. ha még sok esztendő van hátra, azokhoz képest térítse meg annak a váltságot az ő megvásárlásának árából. ha pedig kevés esztendő van hátra a kürtölésnek esztendejéig, akkor is vessen számot vele, és az évek számához képest fizesse vissza az ő váltságát. mint esztendőről esztendőre fogadott béres legyen nála; ne uralkodjék kegyetlenül rajta te előttd. ha pedig ilyen módon meg nem váltatik, a kürtölésnek esztendejében szabaduljon fel: ő és vele az ő gyermekei. mert az én szolgálím izráel fiai, az én szolgálím ők, a kiket kihoztam egyiptom földéről. én vagyok az úr, a ti istenetek.

26

ne csináljatok magatoknak bálványokat, se faragott képet, se oszlopot ne emeljete magatoknak, se köszobrokat ne állítsatok fel a ti földetekben, hogy meghajoljatok előtte, mert én vagyok az úr, a ti istenetek. az én szombatjaimat megtartsátok, és az én szenthelyemet tiszteljétek. én vagyok az úr. ha az én rendeléseim szerint jártok, és az én parancsolataimat megtartjátok, és azokat megcselekszitek: esőt adok néktek idejében, és a föld megadja az ő termését, a mező fája is megtermi gyümölcsét. és a ti csépléste ott éri a szüretet, és a szüret ott éri a vetést, és elégségig ehetitek kenyereketek, és bátorsággal lakhattok a ti földetekben. mert békeséget adok azon a földön, hogy mikor lefeküsztok, senki fel ne retentsen; és kipusztítom az ártalmas vadat arról a földről, és fegyver sem gyárt a ti földetekben. sőt elűzitek ellenségeiteket, és elhullanak előttetek fegyver által. és közületek öten százat elűznek, és közületek százan elűznek tízezeret, és elhullanak előttetek a ti ellenségeitek fegyver által. és hozzátok fordulok, és megszorítottam titeket, és megsokasítottam titeket és szövetségemet megerősíttem veletek. és régínel régib-

bet ehettek, és az új elől is régít kell kihordanotok. és az én hajlékomat közöttek helyezem, és meg nem utál titeket az én lelkem. és közöttetek járok, és a ti istenetek lesztek, ti pedig az én népem lesztek. én vagyok az úr, a ti istenetek, a ki kihoztalak titeket egyiptom földéről, hogy ne legyetek azoknak rabjai, és össztörtem a ti igátok szegeit, és egyenesen járatlak titeket. ha pedig nem hallgattok reám, és mind e parancsolatokat meg nem cselekszitek; és ha megvetitek rendeléseimet, és ha az én végzéseimet megutálja a ti lelketek, azáltal, hogy nem cselekszitek meg minden én parancsolatomat, hanem felbontjátok az én szövetségemet: bizony azt cselekszem én veletek, hogy rettenetességet bocsátok reátok: a száraz betegséget és a forrázást, a melyek szemeket égetnek és lelket epeszenek, és a ti magotokat hiába vetitek el, mert ellenségeitek emészti meg azt. és kiontom haragomat reátok, hogy elhulljatok a ti ellenségeitek előtt, és uralkodjanak rajtatok a ti gyűlöllöitek, és fussatok, mikor senki nem kerget is titeket. ha pedig ezek után sem hallgattok reám, hétszerte keményebben megostorozlak titeket a ti bűneitekért; és megtöröm a ti megátalkodott kevélységeketek, és olyanná teszem az eget felettetek, mint a vas, a földeteket pedig olyanná, mint a réz. és hiába fogy a ti erőtok, mert földetek nem adja meg az ő termését, s a föld fája sem adja meg az ő gyümölcsét. ha mégis ellenemre jártok, és nem akartok reám hallgatni: hétszeresen csapást borítok reátok a ti bűneitekért. és reátok bocsátom a mezei vadakat, hogy megfoszszanak titeket gyermekeitek-től, kiirtsák barmaitokat, és elfogyaszszanak titeket, hogy pusztákká legyenek a ti útaitok. és ha ezek által sem jobboldtok meg, hanem ellenemre jártok: én is bizony ellenetekre járok, és hétszeresen sítalak titeket a ti bűneitekért. és hozok reátok bosszuló fegyvert, a mely bosszút álljon a szövetség megrontásáért. ha városaitokba gyülekeztek össze, akkor dőghalált bocsátok reátok, és az ellenség kezébe adatok. mikor eltöröm nálatok a kenyérnek botját, tíz aszony süti majd a ti kenyereteket egy kemenczében, és megmérve viszik vissza a ti kenyeriteket, és esztek, de nem elégsztek meg. és ha e mellett sem hallgattok reám, hanem ellenemre jártok: én is ellenetekre járok búsult haragomban, és bizony hétszeresen megostorozlak titeket a ti bűneitekért. és megeszitek a ti fiaitok húsát, és megeszitek a ti leányaitok húsát. és lerontom a ti magaslataitokat, és kiirtom a ti nap-oszlopaitokat, és a ti holttesteiteket bálványaitok holttetemeire hányatom, és megutál titeket az én lelkem. és városaitokat sivataggá teszem; szenthelyeiteket is elpusztítom, és nem lesz kedves nékem a ti jóillátú áldozatotok. és elpusztítom ezt a földet, hogy álmlkodjanak rajta a ti ellenségeitek, a kik letelepednek ebbe. titeket pedig elszélesztelek a pogány népek közé, és kivont fegyverrel üzetlek titeket, és pusztasággá lesz a ti földetek, városaitok pedig sivataggá. akkor örül a föld az ő szombatjainak az ő pusztaságának egész ideje alatt, ti pedig a ti ellenségeitek földjén lesztek; akkor nyugodni fog a föld és örül az ő szombatjainak. pusztaságának egész ideje alatt nyugodni fog, mivelhogy nem nyugodott a ti szombatjaitokon, mikor rajta lakta-

tok. a kik pedig megmaradnak közületek, azoknak szívébe gyávaságot öntök az ő ellenségeiknek földén, és megkergeti őket a szállongó falevél zörrenése, és futnak, mintha fegyver elől futnának, és elhullanak, ha senki nem kergeti is őket. és egymásra hullanak, mint a fegyver előtt, pedig senki sem kergeti őket, és nem lesz megállásotok a ti ellenségeitek előtt. és elvesztek a pogány népek között, és a ti ellenségeitek földé megemészt titeket. a kik pedig megmaradnak közületek, elsenyvednek az ő hamisságuk miatt a ti ellenségeitek földén, sőt az ő atyáiknak hamissága miatt is azokkal együtt elsenyvednek. akkor megvallják az ő hamisságukat, és atyáiknak hamisságát az ő hűtelenségökben, a melylyel hűtelenkedtek ellenem, és hogy mivel ellenemre jártak. bizony én is ellenőkre járok, és beviszem őket az ő ellenségeik földjére; akkor talán megalázódik az ő körülmegetlen szívök, és akkor az ő bűnöknek büntetését békével szenvedik: én pedig megemlékezem jákóbbal kötött szövetségemről, izsákkal kötött szövetségemről is, ábrahámmal kötött szövetségemről is megemlékezem, és e földről is megemlékezem. a föld tehát pusztán hagyatik tőlük, és örül az ő szombatjainak, a míg pusztán marad tőlük, ők pedig békével szenvedik bűnöknek büntetését, azért, mert megvetették az én ítéleteimet, és megútálta lelkök az én rendeléseimet. de mindamellett is, ha az ő ellenségeik földén lesznek is, akkor sem vetem meg őket, és nem útálom meg őket annyira, hogy mindenestől elveszítssem őket, felbontván velök való szövetségemet, mert én, az úr, az ő istenök vagyok. sőt megemlékezem érettek az elődökkel kötött szövetségről, a kiket kihoztam egyiptom földéről, a pogány népek láttára, hogy istenök legyenek nékik. én vagyok az úr. ezek a rendelések, a végzések és a törvények, a melyeket szerzett az úr ő maga között és izráel fiai között a sinai hegyen mózes által.

27

szóla ismét az úr mózesnek, mondván: szólj izráel fiainak, és mondd meg nékik: ha valaki fogadásul a te becslésed szerint való személyeket szentel az úrnak: akkor, ha férfit kell becslened, húsz esztendőstől hatvan esztendősig ötven ezüst siklusra becsülj, a szent siklus szerint. ha pedig asszony-személy az, harmincz siklusra becsülj. ha pedig öt esztendőstől húsz esztendősig való, akkor a fiúgyermeket húsz siklusra becsülj, a leányt pedig tíz siklusra. ha pedig egy hónapostól öt esztendősig való, akkor a fiút öt ezüst siklusra becsülj, a leányt pedig három ezüst siklusra. ha pedig hatvan esztendő és azon felül való, ha férfi, akkor becsülj tizenöt siklusra, az asszony-személyt pedig tíz siklusra. ha pedig szegényebb az, mint te becsülted, akkor állassák a pap elé, és becsülje meg azt a pap; a szerint becsülje azt a pap, a milyen módja van a fogadást tevőknek. ha pedig olyan barom az, a miből áldozni szoktak az úrnak: mindaz, a mit az eféléből ád valaki az úrnak, szent legyen. ne adjon mást helyette, és ki ne cserélje azt: jót hitványért, vagy hitványat jóért, de ha mégis kicserélne barmot barommal: mind ez, mind az, a mivel kicserélte, szent legyen. ha pedig valamely tisztátalan barom az, a

melyből nem vihetnek áldozatot az úrnak: állassák azt a barmot a pap elé. és becsülje meg azt a pap akár jó, akár hitvány, és a mint becsüli a pap, úgy legyen. ha pedig meg akarja váltani, adja hozzá annak ötödresztét a te becsléseden felül. és ha valaki az ő házát szenteli az úrnak szentségül, azt is becsülje meg a pap: akár jó, akár hitvány, és a mennyire a pap becsüli azt, úgy maradjon. ha pedig az, a ki odaszentelte, megváltja az ő házát: akkor adja ahhoz a te becslésed szerint való árnak ötödresztét, és legyen az övé. és ha valaki az ő mezei birtokából szentel valamit az úrnak, akkor a mag szerint becsülj meg, a mely abba megy: egy hómer árpa-mag után ötven ezüst siklusra. ha a kürtölésnek esztendejétől szenteli oda az ő mezéjét, a mint becsülted, úgy maradjon. ha pedig a kürtölés esztendeje után szenteli oda az ő mezéjét, a pap számítsa fel néki az árt az esztendők száma szerint, a melyek hátra vannak a kürtölés esztendejéig, és szállíttassék le a te becslésed. és ha meg akarja váltani a mezőt az, a ki odaszentelte, akkor adja ahhoz az általad becsült árnak ötödresztét, és maradjon az övé. ha pedig nem váltja meg azt a mezőt, és ha eladja azt a mezőt más valakinek, többé meg nem válthatja azt. és az a föld, mikor a kürtölésnek esztendejében felszabadul, az úrnak szenteltesse, mint valamely néki szentelt mező, papok birtokává legyen az. ha pedig pénzen vett mezéjét, a mi nem az ő birtokának mezéjéből való, valaki az úrnak szenteli: akkor számolja fel néki a pap a te becslésed szerint való összeget a kürtölés esztendejéig, és adja oda azt, a mire te becsülted, akkor a napon szentségül az úrnak. a kürtölésnek esztendejében visszaszáll a mező arra, a kitől vette azt, a kinek birtoka volt az a föld. minden becslésed pedig a szent siklus szerint legyen; húsz géra legyen a siklus. csak elsőszülöttet, a mely elsőszülött ügyis az uré, azt ne szenteljen a baromféléből senki; akár borjú akár bárány, az uré az. ha pedig tisztátalan baromból való az, váltás meg a te becslésed szerint, és adja hozzá annak ötödresztét; ha pedig nem váltják meg, adassék el a te becslésed szerint. de semmi, a mit valaki teljesen az úrnak szentelt, mind abból a mije van, akár ember vagy barom, akár mezei birtokából való, el ne adassék, és meg se váltassék; minden, a mi teljesen néki szenteltetett, igen szentséges az úrnak. senki, a ki teljesen az úrnak szenteltetett az emberek közül, meg ne váltassék, hanem halálra adassék bizonynyal. a földnek minden tizede, a föld vetéséből, a fa gyümölcséből az uré; szentség az az úrnak. és ha valaki meg akar valamit váltani az ő tizedéből: adja hozzá annak ötödresztét. és minden tizede a baromnak és juhoknak, mindabból, a mi a vessző alatt átmege, a tizedik az úrnak legyen szentelve. ne tudakozódjék, ha jó-e vagy hitvány, és el se cserélje azt; de ha mégis elcseréli azt, akkor az, és a mit cserébe adott azért, szent legyen, és meg se váltassék. ezek azok a parancsolatok, a melyeket mózes által parancsolt az úr izráel fiainak a sinai hegyen.

szóla pedig az úr mózesnek a sinai pusztájában, a gyülekezet sátorában, a második hónapnak elsején, az egyiptom földéből való kijövetelük után a második esztendőben, mondván: vegyétek számba izráel fiainak egész gyülekezetét, az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a neveknek száma szerint, minden férfiút föröl főre, húsz esztendőstől fogva és feljebb, mindent, a ki hadba mehet izráelben; számláljátok meg őket az ő seregek szerint, te és áron. és legyen veletek egy-egy férfiú mindenik törzsből, mindenik feje legyen az ő atyái házának. ezek pedig a férfiak nevei, a kik veletek legyenek: rúbenből elisúr, sedeúrnak fia. símeonból selúmiel, surisadainak fia. júdából naasson, amminádábnak fia. izsakhárból néthánél, suárnak fia. zebulonból eliáb, hélonnak fia. józsef fiai közül: efraimból elisama, ammihudnak fia; manasséból gámliel, pédasurnak fia. benjáminból adibán, gideóni fia. dánból ahíezer, ammisaddi fia. áserből págiel, okrának fia. gádból eleásaf, déhuelnek fia. naftaliból akhira, enánnak fia. ezek a gyülekezetnek hivatalosai, az ő atyjok törzsének fejei, izráel ezereinek is fejei ők. maga mellé vevé azért mózes és áron e férfiakat, a kik név szerint is előszámláltattak vala. és összegyűjték az egész gyülekezetet a második hónapnak első napján; és vallást tőnek az ő születésökről, az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a neveknek száma szerint, húsz esztendőstől fogva és feljebb föröl főre. a miképen megparancsolta vala az úr mózesnek, úgy számlálá meg őket a sinai pusztájában. valának pedig rúbennek, izráel elsőszülöttének fiai, azoknak szülöttei az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a nevek száma szerint, föröl főre, minden férfiú, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető; a kik megszámláltattak a rúben törzsből: negyvenhat ezer és ötszáz. símeon fiai közül azoknak szülöttei az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a neveknek száma szerint, föröl főre, minden férfiú, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető; a kik megszámláltattak símeon törzsből: ötvenkilencz ezer és háromszáz. gád fiai közül azoknak szülöttei az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a neveknek száma szerint, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető; a kik megszámláltattak gád törzsből: negyvenöt ezer és hatszáz ötven. júda fiai közül azoknak szülöttei az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a nevek száma szerint, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető; a kik megszámláltattak júda törzsből: hetvennégy ezer és hatszáz. izsakhár fiai közül azoknak szülöttei az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a nevek száma szerint, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető; a kik megszámláltattak izsakhár törzsből, ötvennégy ezer és négyszáz. zebulon fiai közül azoknak szülöttei az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a nevek száma szerint, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető; a kik megszámláltattak zebulon törzsből: ötvenhárom ezer és négyszáz. ezek azok a megszámláltattak, a kiket megszámláltak mózes és áron és izráel fejedelmei, tizenkét férfiú; egy-egy férfiú vala az ő atyáiknak házanépéből. valának azért mindnyájan, a kik megszámláltattak az izráel fiai közül az ő atyáiknak háznépe szerint, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető az izráelben; valának mindnyájan a megszámláltattak: hatszáz háromezer és ötszáz ötven. de a lévíták az ő atyáiknak háznépe szerint nem számláltattak közéjük. mert szólott vala az úr mózesnek, mondván: csak a lévi törzsét ne vedd számba, és azokat ne számlál izráel fiai közé; hanem a lévítákat rendeld a biztonság hajlékához, és minden edényéhez, és minden ahhoz valókhöz; ők hordozzák a hajlékot, és annak minden edényét, és ők szolgáljanak mellette, és a hajlék körül táborozzanak. és mikor a hajléknak elébb kell indulni, a lévíták szedjék azt szét, mikor pedig megáll a hajlék, a lévíták állassák azt fel, az idegen pedig, a ki oda járul, meghaljon. és tábornak járjanak az izráel fiai kiki az ő táborában, és kiki az ő zászlója alatt, az ő seregeik szerint. a lévíták pedig tábornak járjanak a biztonság hajléka körül, hogy ne legyen harag izráel fiainak gyülekezetén; és megtartsák a lévíták a biztonság hajlékának őrizetét. cselekedének azért az izráel fiai mind a szerint, a mint parancsolta vala az úr mózesnek, úgy cselekedének.

tattak zebulon törzsből; ötvenhét ezer és négyszáz. józsef fiából efraim fiai közül azoknak szülöttei az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a neveknek száma szerint, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető; a kik megszámláltattak efraim törzsből; negyvenezer és ötszáz. manasse fiai közül azoknak szülöttei az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a nevek száma szerint, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető; a kik megszámláltattak manasse törzsből; harminckét ezer és kétszáz. benjámin fiai közül azoknak szülöttei az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a nevek száma szerint, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető; a kik megszámláltattak benjámin törzsből; harminckét ezer és négyszáz. dán fiai közül azoknak szülöttei az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a nevek száma szerint, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető; a kik megszámláltattak dán törzsből; hatvankét ezer és hétszáz. áser fiai közül azoknak szülöttei az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a neveknek száma szerint, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető; a kik megszámláltattak áser törzsből; negyvenegy ezer és ötszáz. a naftali fiainak szülöttei az ő nemzetségeik szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, a neveknek száma szerint, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető; a kik megszámláltattak a naftali törzsből; ötvenhárom ezer és négyszáz. ezek azok a megszámláltattak, a kiket megszámláltak mózes és áron és izráel fejedelmei, tizenkét férfiú; egy-egy férfiú vala az ő atyáiknak házanépéből. valának azért mindnyájan, a kik megszámláltattak az izráel fiai közül az ő atyáiknak háznépe szerint, húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden hadba mehető az izráelben; valának mindnyájan a megszámláltattak: hatszáz háromezer és ötszáz ötven. de a lévíták az ő atyáiknak háznépe szerint nem számláltattak közéjük. mert szólott vala az úr mózesnek, mondván: csak a lévi törzsét ne vedd számba, és azokat ne számlál izráel fiai közé; hanem a lévítákat rendeld a biztonság hajlékához, és minden edényéhez, és minden ahhoz valókhöz; ők hordozzák a hajlékot, és annak minden edényét, és ők szolgáljanak mellette, és a hajlék körül táborozzanak. és mikor a hajléknak elébb kell indulni, a lévíták szedjék azt szét, mikor pedig megáll a hajlék, a lévíták állassák azt fel, az idegen pedig, a ki oda járul, meghaljon. és tábornak járjanak az izráel fiai kiki az ő táborában, és kiki az ő zászlója alatt, az ő seregeik szerint. a lévíták pedig tábornak járjanak a biztonság hajléka körül, hogy ne legyen harag izráel fiainak gyülekezetén; és megtartsák a lévíták a biztonság hajlékának őrizetét. cselekedének azért az izráel fiai mind a szerint, a mint parancsolta vala az úr mózesnek, úgy cselekedének.

és szóla az úr mózesnek és áronnak, mondván: az izráel fiai, kiki az ő zászlója alatt, az ő atyáik háznépének jeleivel járjon tábornak, a gyülekezet sátora körül járjon tábornak annak oldalai felől. így járjanak

pedig táborn: keletre naptámadat felől júda táborának zászlója az ő seregeivel; és júda fiainak fejedelme naasson, amminádáb fia. az ő serege pedig, vagyis az ő megszámláltjai: hetvennégy ezer és hatszáz. mellette pedig táborn járjon izsakhár törzse, és izsakhár fiainak fejedelme néthánél, suárnak fia. az ő serege pedig, vagyis az ő megszámláltjai: ötvennégy ezer és négyszáz. zebulon törzse, és zebulon fiainak fejedelme eliáb, hélon fia. az ő serege pedig, vagyis az ő megszámláltjai: ötvenhét ezer és négyszáz. mindnyájan, a kik megszámlálva voltak júda táborában: száz nyolcvanhat ezer és négyszáz, az ő seregeik szerint. ezek induljanak előre. rúben táborának zászlója legyen dél felől az ő seregeivel, és rúben fiainak fejedelme elisúr, sedeur fia. az ő serege pedig, vagyis az ő megszámláltjai: negyvenhat ezer és ötszáz. mellette pedig táborn járjon simeon törzse, és simeon fiainak fejedelme: selúmí, surisaddai fia. az ő serege pedig, vagyis az ő megszámláltjai: ötvenkilenc ezer és háromszáz. azután gád törzse, és gád fiainak fejedelme: eliásáf, a réuel fia. az ő serege pedig, vagyis az ő megszámláltjai: negyvenöt ezer és hatszáz ötven. mindnyájan, a kik megszámlálva voltak és rúben táborában: száz ötveneg ezer és négyszáz ötven az ő seregeik szerint. ezek másodszorra induljanak. azután induljon a gyülekezet sátorra, a lévíták táborával, a táboroknak közepette: a miképen táborn járnak, a képen induljanak, kiki az ő helyén, az ő zászlója mellett. efraim táborának zászlója az ő seregeivel nyugot felé legyen, és efraim fiainak fejedelme: elisám, ammihud fia. az ő serege pedig, vagyis az ő megszámláltjai: negyven ezer és ötszáz. és ő mellette legyen manasse törzse, és manasse fiainak fejedelme gámliel, péda-sur fia. az ő serege pedig, vagyis az ő megszámláltjai: harminczkét ezer és hétszáz. azután legyen benjámin törzse és benjámin fiainak fejedelme: abidám gidéoni fia. az ő serege pedig, vagyis az ő megszámláltjai: harminczöt ezer és négyszáz. mindnyájan a kik megszámlálva voltak efraim táborában, száz nyolcezer és száz az ő seregeik szerint. ezek harmadszorra induljanak. dán táborának zászlója legyen észak felől az ő seregeivel, és a dán fiainak fejedelme: ahíezer, ammisaddai fia. az ő serege pedig, vagyis az ő megszámláltjai: hatvankét ezer és hétszáz. mellette pedig táborn járjon áser törzse, és áser fiainak fejedelme: págiel, az okhrán fia. az ő serege pedig, vagyis az ő megszámláltjai: negyveneg ezer és ötszáz. azután legyen naftalí törzse, és naftalí fiainak fejedelme: akhira, enán fia. az ő serege pedig, vagyis az ő megszámláltjai: ötvenhárom ezer és négyszáz. mindnyájan, a kik megszámlálva voltak dán táborában, száz ötvenhét ezer és hatszáz; utóljára induljanak az ő zászlóik szerint. ezek izráel fiainak megszámláltjai az ő atyáiknak háznépei szerint; mindnyájan, a kik megszámlálva voltak táboronként, az ő seregeik szerint: hatszáz háromezer ötszáz és ötven. de a lévíták nem voltak számba véve izráel fiai között, a mint megparancsolta volt az úr mózesnek. és cselekedének izráel fiai mind a szerint, a mint parancsolta volt az úr mózesnek: aképen járnak táborn, az ő zászlóik szerint, és úgy indulának, kiki az ő nemzetsége szerint.

ezek pedig áronnak és mózesnek szülöttei azon a napon, a melyen szólt az úr mózesnek a sinai hegyen; ezek az áron fiainak nevei: az elsőszülött nádáb, azután abihú, eleázár és ithamár. ezek áron fiainak, a felkenetett papoknak nevei, a kiket papi szolgálatra avattak fel. de nádáb és abihú meghala az úr előtt, mikor idegen tűzzel áldozának az úr előtt a sinai pusztájában, fiaik pedig nem valának nekik. eleázár és ithamár viselék azért a papságot, áronnak, az ő atyjoknak színe előtt. szóla pedig az úr mózesnek, mondván: hozd elő lévi törzset, és állassad áron pap elé, hogy szolgáljanak néki. és ügyeljenek az ő ügyére, és az egész gyülekezet ügyére a gyülekezet sátorra előtt, hogy végezhessek a hajlék körül való szolgálatot. ügyeljenek pedig a gyülekezet sátorának minden eszközére is, és izráel fiainak ügyeire is, hogy végezhessek a hajlék körül való szolgálatot. és adjad a lévíták áronnak és az ő fiainak; mert valóban néki adattak izráel fiaitól. áront pedig és az ő fiait rendeld fölélők, hogy őrizzék az ő papságukat; és ha idegen járulna oda, haljon meg. szóla azután az úr mózesnek, mondván: imé én kiválasztottam a lévítákat izráel fiai közül, minden elsőszülött helyett, a mely az ő anyjának méhét megnyitja izráel fiai között: azért legyenek a lévíták enyéim. mert enyém minden elsőszülött: a mikor megöltem minden elsőszülöttet egyiptom földén, magamnak szenteltem minden elsőszülöttet izráelben; akár ember, akár barom, enyéim legyenek: én vagyok az úr. szóla azután az úr mózesnek a sinai pusztájában, mondván: számláld meg lévi fiait az ő atyáiknak háznépe szerint, az ő nemzetségeik szerint; egy hónapostól fogva, és azon felül minden fineműt számlálj meg. megszámlálá azért mózes őket az úr szava szerint, a miképen meghagyott vala néki. és ezek voltak a lévi fiai az ő neveik szerint: gerson, kéhát és mérári. ezek pedig a gerson fiainak nevei az ő nemzetségök szerint: libní és simhi. továbbá a kéhát fiai az ő nemzetségök szerint: amrá és iczhár, hebron és uzziél. a mérári fiai pedig az ő nemzetségök szerint: makhli és músi. ezek a lévi nemzetségei, az ő atyáiknak háznépe szerint. gersontól valók a libni nemzetsége és a simhi nemzetsége; ezek a gersoniták nemzetségei. az ő megszámláltjai, az egy hónapostól fogva és feljebb minden fineműnek száma szerint, az ő megszámláltjai: hétezer és ötszáz. a gersoniták nemzetségei a hajlék megett járnak táborn nyugot felől. és a gersoniták atyái háznépének fejedelme legyen eliásáf, a láél fia. a gerson fiainak tiszte pedig: ügyelni a gyülekezet sátorában, a hajlékra, a sátorra, annak takarójára, és a gyülekezet sátorra nyílásának leplére. továbbá a pitvarnak szönyegeire, és a pitvar nyílásának leplére, a mely van a hajlékon és az oltáron köröskörül, és annak köteleire, és minden azzal járó szolgálattal. kéháttól való pedig az amrá nemzetsége, az iczhár nemzetsége, a hebron nemzetsége és az uzziél nemzetsége: ezek kéhátnak nemzetségei. minden fineműnek száma szerint, egy hónapostól fogva és feljebb, nyolcezeren és hatszázan valának a szenteknek őrizői. a kéhát fiainak nemzetségei a hajlék oldala mellett dél felől járnak táborn. és a

kéhatíták nemzetségének, az ő atyái háznépének fedelme legyen elisáfán, uzzíelnié fia. az ő tisztók pedig, ügyelni a ládára, az asztalra, a gyertyatartóra, az oltárookra és a szenthelynek edényeire, a melyekkel szolgálnak, és a takaróra, és minden azzal járó szolgálatra. továbbá a lévíták fedelmeinek fedelme legyen eleázár, áron pap fia: a szenthelyre ügyelőkné elöljárója. méráritól való a makhli és műsi nemzetségei; ezek a mérári nemzetségei. az ő meg számláltjaik pedig minden fineműnek száma szerint, egy hónapostól fogva és feljebb: hateráz és kétszáz. és a mérári nemzetségének, az ő atyái háznépének fedelme legyen suriel, az abihail fia; a hajléknak észak felől való oldala mellett járjanak tábort. a mérári fiainak pedig tisztók legyen felügyelni; a hajlék deszkáira, annak reteszrúdaire, oszloppaira és annak talpaira, minden edényeire és minden azzal járó szolgálatra; továbbá a pitvar körül való oszlopokra és azoknak talpaira, szégeire és köteleire. a hajlék előtt keletre, a gyülekezet sátorá előtt naptámadat felől, mózes, áron és az ő fiai járjanak tábort, a kik felügyelnek a szenthely szolgáltatára, és izráel fiainak ügyeire; ha pedig idegen járálna oda, haljon meg. a lévíták minden megszámláltja, a kiket mózes és áron az úr rendelétere nemzetségenként számláltak vala meg, minden finemű, az egy hónapostól fogva és feljebb: huszonkét ezer. és monda az úr mózesnek: számláld meg izráel fiainak minden finemű elsőszülöttét, egy hónapostól fogva és feljebb, és pedig névszerint számláld meg őket. és válaszd a lévítákat nékem (én vagyok az úr) az izráel fiai közül való minden elsőszülött helyett; és a lévíták barmait, izráel fiai barmainak minden első fajzása helyett. megszámlálá azért mózes, a mint parancsolta vala néki az úr, izráel fiainak minden elsőszülöttét. és lön minden finemű elsőszülött a nevek száma szerint, egy hónapostól fogva és feljebb, az ő megszámláltjaik: huszonkét ezer kétszáz és hetvenhárom. és szóla az úr mózesnek, mondván: válaszd a lévítákat az izráel fiai közül való minden elsőszülött helyett; és a lévíták barmait az ő barmaik helyett, és legyenek enyéim a lévíták. én vagyok az úr. a mi pedig a kétszáz és hetvenháromnak megváltását illeti, a kik felül vannak a lévítákon izráel fiainak elsőszülöttéi közül: végy öt-öt siklust fejenként; a szent siklus szerint vedd azt, (hűs géra egy siklus). és add azt a pénzét áronnak és az ő fiainak, váltságul a köztök lévő számfellettiekért. bevév azért mózes a váltságpénzt azoktól, a kik felül voltak a lévítáktól megváltottakon. izráel fiainak elsőszülöttitől vevé be a pénzt: ezer háromszáz és hatvanöt siklust, a szent siklus szerint. és adá mózes a megváltottaknak pénzét áronnak és az ő fiainak, az úr rendelete szerint, a miképen parancsolta az úr mózesnek.

4

és szóla az úr mózesnek és áronnak, mondván: vedd számba a kéhat fiai lévi fiai közül nemzetségenként, az ő atyjoknak háznépe szerint. harmincz esztendőstől és azon felül az ötven esztendősig mindenkit, a ki szolgálatra való, hogy munkálkodjék a gyülekezet sátorában. ez a tisztók kéhat fiainak a

gyülekezet sátorában: a legszentségesebbekről való gondviselés. áron és az ő fiai pedig, mikor indulni akar a tábor, menjenek be, és vegyék le a takaró függönyt, és takarják be azzal a bizonyás ládáját. és tegyenek arra borzbörből csinált takarót, és borítsák azt be egészen kékszínű ruhával felülről, és dugják belé a rúdait is. a szent kenyerék asztalát is borítsák be kékszínű ruhával, azon felül tegyék rá a tálakat, a csészéket, a kelyheket, és az itáláldozathoz való kancsókat, és ama szüntelen való kenyér is rajta legyen. azután borítsanak azokra karmazsinszínű ruhát, és takarják be azt borzbörből való takaróval, és dugják belé a rúdait is. vegyenek azután kékszínű ruhát, és takarják be a világításra való gyertyatartót és annak mécsseit, hamvevoit, hamutartóit és minden olajos edényét, a melyekkel szolgálnak körülte. és tegyék azt és minden edényét borzbörből csinált takaróba, és tegyék saroglyára. az arany oltárt is borítsák be kékszínű ruhával, és takarják be borzbörből csinált takaróval, és dugják belé a rúdait is. vegyék elő azután a szolgáltatnak minden eszközt, a melyekkel szolgálni fognak a szenthelyen, és tegyék kékszínű ruhába, és takarják be azokat borzbörből csinált takaróval, és tegyék a saroglyára. azután takarítsák el a hamvat az oltárról, és borítsanak arra bíborpiros színű ruhát. és tegyék rá arra minden ő eszközt, a melyekkel szolgálnak azon: a szenes serpenyőket, a villákat, a lapátokat és a medenczéket, az oltárnak minden eszközt; és borítsanak arra borzbörből csinált takarót, és dugják belé a rúdait is. ha pedig elvégezi áron és az ő fiai a szenthelynek és a szenthely minden edényének betakarását, mikor el akar indulni a tábor: akkor jöjjenek el kéhat fiai, hogy elvigyék azokat; de ne illessék a szenthelynek semmi edényét, hogy meg ne haljanak. ezek kéhat fiainak terhei a gyülekezet sátorában. eleázárnak pedig, az áron pap fiának tiszte: a világító olajra, a füstölő szerekre, a szüntelen való ételáldozatra és a kenetnek olajára; az egész hajlékra és mindenre, a mi abban van, mind a szenthelyre, mind annak edényeire való gondviselés. szóla azután az úr mózesnek és áronnak mondván: a kéhatíták nemzetségének törzsét ne engedjétek kiirtani a lévíták közül; hanem ezt műveljétek ő velök, hogy éljenek és meg ne haljanak, mikor járulnak a szentségek szentségéhez: áron és az ő fiai jöjjenek el, és rendeljék el őket, kit-kit az ő szolgálatára és az ő terhére. egy pillanatra se menjenek be, hogy meglássák a szenthelyet, hogy meg ne haljanak. szóla ezután az úr mózesnek, mondván: vedd számba a gerson fiai is az ő atyjoknak háznépe szerint, az ő nemzetségek szerint. a harmincz esztendőstől és azon felül az ötven esztendősig számláld meg őket; mindenkit, a ki szolgálatot teljesíteni való, hogy szolgáljon a gyülekezet sátorában. ez legyen munkájok a gersoniták nemzetségeinek a szolgálatban és a teherhordozásban: hordozzák a hajlék kárpitjait és a gyülekezet sátorát, annak takaróját és borzbörből csinált takarót, a mely rajta van felül és a gyülekezet sátorá nyílásának leplét. és a pitvar szőnyeget, és a pitvar kapunyílásának leplét, a melyek a hajlékon és az oltáron köröskörül vannak, azoknak köteleit, és az ő szolgálathoz való minden edényt; és mindazt, a mi tenni való azokkal,

ők teljesítsék. áronnak és az ő fiainak beszéde szerint legyen a gersoniták fiainak minden szolgálatok, minden terhőkre és minden szolgálataikra nézve; minden terhőket pedig az ő őrizetökre bízva. ez a gersoniták fiai nemzetségeinek szolgálata a gyülekezet sátorában; az ő szolgálatuk pedig legyen az áron pap fiának, ithamárnak keze alatt, a mérári fiait is az ő nemzetségeik szerint, az ő atyjoknak háznépei szerint számlál meg. a harmincz esztendőstől és annál feljebb az ötven esztendősig számlált meg őket; mindenkit, a ki szolgálatra való, hogy szolgálatot végezzen a gyülekezet sátorában. ezek pedig, a mikre ügyelniök kell a továbbvitelnél és a gyülekezet sátorában való minden szolgálatuknál: a hajlék deszkái, annak reteszrúdjai, oszlopai és talpai. a pitvarnak is köröskörül való oszlopai és azok talpai, szegei és kötelei, azoknak minden számai, és minden szolgálataikhoz való. név szerint is megszámláljátok az edényeket, a mikre a továbbvitelnél ügyelniök kell. ez legyen szolgálatuk a mérári fiai nemzetségeinek, a melylyel szolgáljanak a gyülekezet sátorában, ithamárnak, az áron pap fiának vezetése alatt. és megszámlálá mőzes és áron és a gyülekezet fejedelmei a kéhátíták fiait, az ő nemzetségek szerint és az ő atyjoknak háznépe szerint, a harmincz esztendőstől és annál feljebb, az ötven esztendősig mindenkit, a ki szolgálatra való, hogy szolgáljon a gyülekezet sátorában. vala pedig azoknak száma az ő nemzetségeik szerint: kétezer hétszáz és ötven. ezek a kéhátíták nemzetségeinek megszámláltjai, mindazok, a kik szolgálnak vala a gyülekezet sátorában, a kiket megszámlált mőzes és áron az úrnak parancsolatja szerint, a mőzes keze által. a gerson fiainak száma az ő nemzetségeik szerint, és az ő atyáiknak háznépe szerint. a harmincz esztendőstől és azon felül, az ötven esztendősig mindazok, a kik szolgálatra valók, hogy szolgáljanak a gyülekezet sátorában. azoknak száma az ő nemzetségek szerint, az ő atyjoknak háznépe szerint: kétezer hatszáz és harmincz. ezek a gerson fiai nemzetségeinek megszámláltjai, a kik mindnyájan szolgálnak a gyülekezet sátorában, a kiket megszámlált mőzes és áron és az úrnak beszéde szerint. a mérári fiai nemzetségeinek száma az ő nemzetségei szerint, az ő atyjoknak háznépe szerint; a harmincz esztendőstől és azon felül, az ötven esztendősig mindazok, a kik szolgálatra valók, hogy szolgáljanak a gyülekezet sátorában. ezeknek száma az ő nemzetségeik szerint: háromezer és kétszáz. ezek a mérári fiai nemzetségeinek megszámláltjai, a kiket megszámlált mőzes és áron és az úrnak beszéde szerint, a mőzes keze által. mindnyájan a megszámláltatott lévíták, a kiket megszámlált mőzes és áron, és izráel fejedelmei az ő nemzetségeik és atyjoknak háznépe szerint; a harmincz esztendőstől és azon felül, az ötven esztendősig, a kik csak alkalmasok a szolgálatra, a szolgálatnak gyakorlására, és a továbbvitelnél való szolgálatra a gyülekezetnek sátorában; ezeknek száma lőn nyolczezer ötszáz és nyolczvan. az úrnak beszéde szerint számlálták meg őket a mőzes keze által kit-kit az ő szolgálata szerint, és az ő vinni való terhe szerint. ez az a számlálás, a melyet az úr parancsolt vala mőzesnek.

5

és szóla az úr mőzesnek, mondván: parancsold meg izráel fiainak, hogy üzenek ki a táborból minden poklost, és minden magfolyóst, és mindenkit, a ki holttest miatt lett tisztátalanná. üzzétek azt ki akár férfi, akár asszony; a táboron kívül üzzétek őket, hogy tisztátalanná ne tegyék az ő táborukat, mivelhogy én közöttök lakozom. és úgy cselekedének izráel fiai, és kiűzék azokat a táboron kívül; a miképen meghagyta vala az úr mőzesnek, úgy cselekedtek izráel fiai. szóla azután az úr mőzesnek, mondván: szólj izráel fiainak: ha akár férfi, akár asszony, akármi emberi bünt követ el, a mely által hütelenné válik az úrhoz; az a lélek vétkenessé lesz. vallja meg azért az ő bűnét, a melyet elkövetett, és fizesse meg a kárt, a mit okozott, teljes értékében, azután töljda ahhoz annak ötödresztét, és adja annak, a kinek kárt tett. ha pedig nincs az embernek atyjafia, a kinek megfizetné a kárt: a megtérített kár az úré legyen a pap számára, az engesztelésre való koson kívül, a melylyel engesztelés tétetik érte. izráel fiainak minden szent dolgaiból mindent felmutatott áldozat azé a papé legyen, a kihez viszik azt. és kinek-kinek az ő szenteltje a magáé legyen; a mit pedig kiki a papnak ad, azé legyen. szóla azután az úr mőzesnek, mondván: szólj izráel fiainak, és mondd meg nékik: ha elhajol valakinek a felesége, és hütelenné válik iránta; és hál valaki ő vele közösülve, és az ő férje előtt titok marad, és elrejtetik, hogy ő megfertőztetett; bizonyág pedig nincs ellene, sem a bűnön nem kapták; de felgerjed ő benne a féltékenység lelke, és féltékenykedik a feleségére, mivelhogy az megfertőztetett; vagy felgerjed ő benne a féltékenység lelke, és féltékenykedik a feleségére, jöllehet az meg nem fertőztetett. akkor vigye a férfiú az ő feleségét a paphoz; és vigye el azzal együtt az érette való áldozatot egy efa árpalisztnak tizedresztét, de ne öntsön arra olajt, és ne tegyen arra temjént, mert féltékenységi ételáldozat ez, emlékeztető ételáldozat ez, a mely hamisságra emlékeztet. a pap pedig léptesse elő az asszonyt, és állassa őt az úr elé. és vegyen a pap szent vizet cserépedénybe; a hajlék pádimentomán levő porból is vegyen a pap, és tegye azt a vízbe. és állassa a pap az asszonyt az úr elé és fejét meztelenítse meg az asszonynak, és tegye annak kezére az emlékeztető ételáldozatot, féltékenységi ételáldozat az; és a papnak kezében legyen átokhozó keserű víz. és eskesse meg őt a pap, és ezt mondja az asszonynak: ha nem hált veled senki, és ha el nem hajoltál tisztátalanságra a te férjed mellett, ne ártsón néked ez az átokhozó, keserű víz. ha pedig elhajoltál a te férjed mellől, és megfertőztetted magadat, és valaki közösült veled a te férjedem kívül, miután megeskette a pap az asszonyt az átoknak esküjével, ezt mondja az asszonynak: tegyen tégedet az úr átokká, és eskü-példává a te néped között, megszárasztván az úr a te tomporodat, és a te méhedet dagadtá tévén. és menjen be az átokhozó víz a te belső részeidbe, hogy megdagadjon a te méhed, és megszáradjon a te tomporod. az asszony pedig mondja: ámen! ámen! és írja fel a pap ez átkokat levélre, azután törölje le a keserű vízzel. és itassa meg az asszonynyal az átokhozó ke-

serű vizet, hogy bemenjen ő belé az átokhozó víz az ő keserűségére. azután vegye el a pap az asszony kezéből a féltékenységi ételáldozatot, és lóbálja meg azt az ételáldozatot az úr előtt, és áldozzék azzal az oltáron. és vegyen egy marokkal a pap az ételáldozatból emlékeztetőül, és füstölögtesse el az oltáron, és azután itassa meg az asszonynyal a vizet. és ha megitta vele a vizet, akkor lészen, hogy, ha megfertőztette magát, és hűtelenné lett az ő férjéhez, bemegy az átokhozó víz ő belé az ő keserűségére, és megdagad az ő méhe, és megszárad az ő temporá, és az az asszony átokká lesz az ő népe között. ha pedig nem fertőztette meg magát az asszony, hanem tiszta: akkor ártatlan, és termékeny lészen. ez a féltékenységi törvény, mikor elhajol az asszony az ő férje mellől, és megfertőzteti magát; vagy mikor valaki, a kiből felgerjed a féltékenység lelke annyira, hogy féltékenységre a feleségére; az ő feleségét állítja az úr elé. és cselekedjék vele a pap mind e törvény szerint. és ártatlan lesz a férfi a bűntől, az asszony pedig viseli az ő bűnének terhét.

6

és szóla az úr mózesnek, mondván: szólj izráel fiainak, és mondd meg nékik: mikor férfi vagy asszony külön fogadást tesz, nazireusi fogadást, hogy így az úrnak szentelje magát: bortól és részegítő italtól szakassza el magát: boreczetet és részegítő italból való eczetet ne igyék, és semmi szőlőből csinált italt se igyék, se új, se asszú szőlőt ne egyék. az ő nazireusságának egész idején át semmit a félélt ne igyék, a mi a szőlőtől kerül, a szőlő magvától fogva a szőlő héjáig. az ő nazireusi fogadásának egész idején, beretva az ő fejét ne járja; míg be nem teljesednek a napok, a melyekre az úrnak szentelte magát, szent legyen, hagyja növekedni az ő fejének hajfűrtjeit. az egész időn át, a melyre az úrnak szentelte magát, megholtak testéhez be ne menjen. se atyjának, se anyjának, se fiú- se leánytestvéreinek holtestével meg ne fertőztesse magát, mikor meghalnak, mert az ő istenének nazireussága van az ő fején. az ő nazireusságának egész idejében szent legyen az úrnak. ha pedig meghal valaki ő nála hirtelenséggel, és megfertőzteti az ő nazireus fejét: nyírja meg a fejét az ő tisztulásának napján, a hetedik napon nyírja meg azt. a nyolczadik napon pedig vigyen két gerliczét vagy két galambfiat a papnak a gyülekezet sátorának nyílásához. és készítse el a pap egyiket bűnért való áldozatul, a másikat pedig egészen égőáldozatul, és szerezzon néki engesztelést, a miért vétkezett a holtest miatt; és szentelje meg annak fejét azon napon. és az ő nazireusságának napjait szentelje újra az úrnak, és vigyen az ő vétkéért való áldozatul egy esztendő bárányt; az előbbi napok pedig eszenek el, mert megfertőztette az ő nazireusságát. ez pedig a nazireus törvénye: a mely napon betelik az ő nazireusságának ideje, vigyék őt a gyülekezet sátorának nyílásához. ő pedig vigye fel az ő áldozatját az úrnak: egy esztendő, ép hím bárányt egészen égőáldozatul, és egy esztendő, ép nöstény bárányt bűnért való áldozatul, és egy ép kost hálaáldozatul. továbbá egy kosár kovásztalan kenyeret, ola-

jjal elegyített lánglisztből való lepényeket, és olajjal megkent kovásztalan pogácsákat, a hozzájuk való étel- és italáldozatokkal. és vigye azokat a pap az úr elé, és készítse el annak bűnéért való áldozatát és egészen égőáldozatát. a kost is készítse el hálaadó áldozatul az úrnak, a kosárban lévő kovásztalan kenyerekkel egybe, és készítse el a pap az ahhoz való étel- és italáldozatot is. a nazireus pedig nyírja meg az ő nazireus fejét a gyülekezet sátorának nyílásánál, és vegye az ő nazireus fejének hajját, és tegye azt a tűzre, a mely van a hálaadó áldozat alatt. vegye azután a pap a kosnak megfőtt lapoczkáját, és egy kovásztalan lepényt a kosárból, és egy kovásztalan pogácsát, és tegye a nazireus tenyerére, minekutána megnyírta az ő nazireus fejét. és lóbálja meg a pap azokat áldozatul az úr előtt; a papnak szenteltetett ez, a meglóbált szegyen és a felemelt lapoczkán felül. azután igyék bort a nazireus. ez a nazireus törvénye, a ki fogadást tett, és az ő áldozata az ő nazireusságáért az úrnak, azonkívül, a mihez módja van. az ő fogadása szerint, a melyet fogadott, a képen cselekedjék, az ő nazireusságának törvénye szerint. és szóla az úr mózesnek, mondván: szólj áronnak és az ő fiainak, mondván: így áldjátok meg izráel fiait, mondván nékik: adjon meg tégedet az úr, és őrizzen meg tégedet. világosítsa meg az úr az ő orcáját te rajtad, és könyörüljön te rajtad. fordítsa az úr az ő orcáját te reád, és adjon békességet néked. így tegyék az én nevemet izráel fiaira, hogy én megáldjam őket.

7

és lön, hogy a mely napon elvégező mózes a sátor felállítását, és felkené azt, és megszentelé azt, minden edényével egybe, és az oltárt és annak minden edényét; és felkené és megszentelé azokat: akkor előjövének az izráel fejedelmei, az ő atyjok házáának fejei; ezek a törzsek fejedelmei, és ezek a megszámláltattak felügyelői: és vívők az ő áldozatukat az úr elé: hat borított szekeret, és tizenkét ökröt; egy-egy szekeret két-két fejedelemért, és mindenikért egy-egy ökröt; és odavívék azokat a sátor elébe. és szóla az úr mózesnek, mondván: vedd el ő tőlük, és legyenek azok felhasználva a gyülekezet sátorának szolgáltatának; és add azokat a lévítáknak, mindeniknek az ő szolgálata szerint. elvéve azért mózes a szekereket és ökröket, és adá azokat a lévítáknak. két szekeret és négy ökröt ada a gerson fiainak, az ő szolgáltatuk szerint. négy szekeret pedig és nyolcz ökröt ada a mérári fiainak, az ő szolgáltatuk szerint, ithamárnak, áron pap fiának keze alá. a kéhát fiainak pedig semmit nem ada; mert a szentség szolgálata illette vala őket, a melyet válon hordoznak vala. vívének pedig a fejedelmek az oltár felszentelésére valókat azon napon, a melyen az felkenetett, és vívők a fejedelmek az ő áldozatukat az oltár elébe. és monda az úr mózesnek: egyik napon egyik fejedelem, másik napon másik fejedelem vigye az ő áldozatát az oltár felszentelésére. és vívé első napon az ő áldozatát naasson, az amminádáb fia, júda nemzetségből. vala pedig az ő áldozata, egy ezüst tál, száz és harmincz siklus súlyú, egy ezüst medencze hetven siklus súlyú, a szent siklus szerint, és mind a

kettő telve vala olajjal elegyített lisztlánggal, ételáldozatul. egy arany csésze, tíz siklus súlyú, füstölő szerekkel telve. egy fiatal tulok, egy kos, egy esztendősbárány egészen égőáldozatul. egy kecskebak bűnért való áldozatul. hálaadó áldozatul pedig két ökör, öt kos, öt kecskebak, öt bárány, esztendősök. ez naassonnak, amminádáb fiának áldozata. másodnapon vivé néthanéel, suárnak fia, izsakhár nemzetségének fejedelme. vive az ő áldozataul egy ezüst tálat, száz és harmincz siklus súlyút, egy ezüst medencét, hetven siklus súlyút, a szent siklus szerint, mind a kettő telve vala olajjal elegyített lisztlánggal, ételáldozatul. egy arany csészét, tíz siklus súlyút, füstölő szerekkel telve. egy fiatal tulok, egy kos, egy esztendősbárányt egészen égőáldozatul. egy kecskebakot bűnért való áldozatul. hálaadó áldozatul pedig két ökört, öt kost, öt bakot, öt bárányt, esztendősokeket. ez néthanéelnek a suár fiának áldozata. harmadik napon a zebulon fiainak fejedelme: eliáb, hélon fia. az ő áldozata volt egy ezüst tál, száz harmincz siklus súlyú, egy ezüst medence, hetven siklus súlyú, a szent siklus szerint, mind a kettő telve vala olajjal elegyített lisztlánggal, ételáldozatul. egy arany csésze, tíz siklus súlyú füstölő szerekkel telve. egy fiatal tulok, egy kos, egy esztendősbárány, egészen égőáldozatul. egy kecskebak bűnért való áldozatul. hálaadó áldozatul pedig két ökör, öt kos, öt bak, öt bárány, esztendősök. ez eliábnak, hélon fiának áldozata. negyedik napon a rúben fiainak fejedelme: elisúr, sedeúrnak fia. az ő áldozata volt egy ezüst tál, száz harmincz siklus súlyú, egy ezüst medence, hetven siklus súlyú, a szent siklus szerint, mind a kettő telve vala olajjal elegyített lisztlánggal, ételáldozatul. egy arany csésze, tíz siklus súlyú, füstölő szerekkel telve. egy fiatal tulok, egy kos, egy esztendősbárány, egészen égőáldozatul. egy kecskebak bűnért való áldozatul. hálaadó áldozatul pedig két ökör, öt kos, öt bak, öt bárány, esztendősök. ez elisúrnak, sedeur fiának áldozata. ötödnapon a simeon fiainak fejedelme: selúmiel, surisaddai fia. az ő áldozata volt egy ezüst tál, száz harmincz siklus súlyú, egy ezüst medence, hetven siklus súlyú, a szent siklus szerint, mind a kettő telve vala olajjal elegyített lisztlánggal, ételáldozatul. egy arany csésze, tíz siklus súlyú, füstölő szerekkel telve. egy fiatal tulok, egy kos, egy esztendősbárány, egészen égőáldozatul. egy kecskebak bűnért való áldozatul. hálaadó áldozatul pedig két ökör, öt kos, öt bak, öt bárány, esztendősök. ez selúmielnek, surisaddai fiának áldozata. hatodnapon a gád fiainak fejedelme: eliásáf, a dehuél fia. az ő áldozata volt egy ezüst tál, száz harmincz siklus súlyú, egy ezüst medence, hetven siklus súlyú, a szent siklus szerint, mind a kettő telve vala olajjal elegyített lisztlánggal, ételáldozatul. egy arany csésze, tíz siklus súlyú, füstölő szerekkel telve. egy fiatal tulok, egy kos, egy esztendősbárány, egészen égőáldozatul. egy kecskebak bűnért való áldozatul. hálaadó áldozatul pedig két ökör, öt kos, öt bak, öt bárány, esztendősök. ez eliásáfnak, dehuél fiának áldozata. hetednapon az efraim fiainak fejedelme: elisáma, az ammihúd fia. az ő áldozata volt egy ezüst tál, száz harmincz siklus súlyú, egy ezüst medence, hetven siklus súlyú, a szent siklus szerint, mind a kettő telve vala olajjal elegyített lisztlánggal, ételáldozatul. egy arany csésze, tíz sik-

lus súlyú, füstölő szerekkel telve. egy fiatal tulok, egy kos, egy esztendősbárány, egészen égőáldozatul. egy kecskebak bűnért való áldozatul. hálaadó áldozatul pedig két ökör, öt kos, öt bak, öt bárány, esztendősök. ez elisámának, ammihúd fiának áldozata. nyolczadnapon a manasse fiainak fejedelme: gamliél, pédasúr fia. az ő áldozata volt egy ezüst tál, száz harmincz siklus súlyú, egy ezüst medence, hetven siklus súlyú, a szent siklus szerint, mind a kettő telve vala olajjal elegyített lisztlánggal, ételáldozatul. egy arany csésze, tíz siklus súlyú, füstölő szerekkel telve. egy fiatal tulok, egy kos, egy esztendősbárány egészen égőáldozatul. egy kecskebak bűnért való áldozatul. hálaadó áldozatul pedig két ökör, öt kos, öt bak, öt bárány, esztendősök. ez gamliélnek, a pédasúr fiának áldozata. kilenczednapon a benjámin fiainak fejedelme: abidán, a gideóni fia. az ő áldozata volt egy ezüst tál, száz harmincz siklus súlyú, egy ezüst medence, hetven siklus súlyú, a szent siklus szerint, mind a kettő telve vala olajjal elegyített lisztlánggal, ételáldozatul. egy arany csésze, tíz siklus súlyú, füstölő szerekkel telve. egy fiatal tulok, egy kos, egy esztendősbárány egészen égőáldozatul. egy kecskebak bűnért való áldozatul. hálaadó áldozatul pedig két ökör, öt kos, öt bak, öt bárány, esztendősök. ez abidánnak, gideóni fiának áldozata. tizedik napon a dán fiainak fejedelme: ahiézer, az ammisaddai fia. az ő áldozata volt egy ezüst tál, száz harmincz siklus súlyú, egy ezüst medence, hetven siklus súlyú, a szent siklus szerint, mind a kettő telve vala olajjal elegyített lisztlánggal, ételáldozatul. egy arany csésze, tíz siklus súlyú, füstölő szerekkel telve. egy fiatal tulok, egy kos, egy esztendősbárány egészen égőáldozatul. egy kecskebak bűnért való áldozatul. hálaadó áldozatul pedig két ökör, öt kos, öt bak, öt bárány, esztendősök. ez ahiézernek, az ammisaddai fiának áldozata. tizenegyedik napon az áser fiainak fejedelme: págiel, okrán fia. az ő áldozata volt egy ezüst tál, száz harmincz siklus súlyú, egy ezüst medence, hetven siklus súlyú, a szent siklus szerint, mind a kettő telve vala olajjal elegyített lisztlánggal, ételáldozatul. egy arany csésze, tíz siklus súlyú, füstölő szerekkel telve. egy fiatal tulok, egy kos, egy esztendősbárány egészen égőáldozatul. egy kecskebak bűnért való áldozatul. hálaadó áldozatul pedig két ökör, öt kos, öt bak, öt bárány, esztendősök. okrán fiának áldozata. tizenkettedik napon a nafthali fiainak fejedelme: ahira, enán fia. az ő áldozata volt egy ezüst tál, száz harmincz siklus súlyú, egy ezüst medence, hetven siklus súlyú, a szent siklus szerint, mind a kettő telve vala olajjal elegyített lisztlánggal, ételáldozatul. egy arany csésze, tíz siklus súlyú, füstölő szerekkel telve. egy fiatal tulok, egy kos, egy esztendősbárány egészen égőáldozatul. egy kecskebak bűnért való áldozatul. hálaadó áldozatul pedig két ökör, öt kos, öt bak, öt bárány, esztendősök. ez ahiránnak, az enán fiának áldozata. ez volt az áldozat az oltár felszentelésére, a napon, a melyen felkenetett, az izraelnek fejedelmeitől. tizenkét ezüst tál, tizenkét ezüst medence, tizenkét arany csésze. száz és harmincz siklus súlyú vala egy ezüst tál, egy ezüst medence pedig hetven siklus súlyú; az edények minden estjéte: kétezer négyszáz siklus, a szent siklus szerint; ti-

zenkét arany csésze, füstölő szerekkel, tíz-tíz siklus súlyú vala egy-egy csésze, a szent siklus szerint: a csészéknek minden aranya: száz hús siklus. az egészen égőáldozatra való minden barom: tizenkét tulok, tizenkét kos, esztendő bárány tizenkettő, a hozzájuk való ételáldozatokkal, és tizenkét kecskebak bűnért való áldozatul. a hálaadó áldozatra való minden barom pedig: huszonnégy tulok, hatvan kos, hatvan bak, esztendő bárány hatvan. ez volt az oltár felszentelésére való áldozat, minekutána felkenetett volt. mikor pedig bemegy vala mózes a gyülekezet sátorába, hogy szóljon ő vele, hallja vala annak szavát, a ki szól vala vele a fedél felől, amely van a biztonság ládáján, a két kérub közül; és szól vala vele.

8

és szóla az úr mózesnek, mondván: szólj áronnak és mondd meg néki: mikor felrakod a mécsket, a gyertyatartó elé világítson a hét mécs. és úgy cselekedék áron, és úgy raká fel méceit, hogy a gyertyatartónak ellenébe tegyenek világosságot, a miképen parancsolta vala az úr mózesnek. a gyertyatartó pedig ilyen alkotású: vert aranyból vala mind a szára, mind a virága; vert műz; az ama forma szerint, a melyet mutatott volt az úr mózesnek, úgy készíték a gyertyatartót. szóla továbbá az úr mózesnek, mondván: vedd a lévítákat izráel fiai közül, és tisztítsd meg őket. így cselekedjél pedig velök, hogy megtisztítsd őket: hintsd reájok a tisztulás vizét, és az egész testöket beretválják meg, és mossák meg ruháikat, hogy tiszták legyenek. azután vegyenek egy fiatal tulkot és hozzávaló ételáldozatul olajjal elegyített lisztlángot; egy másik fiatal tulkot pedig vegyenek bűnért való áldozatul. akkor vidd a lévítákat a gyülekezet sátorára elé, és gyűjtsd egybe izráel fiainak egész gyülekezetét. ezután vidd a lévítákat az úr elé, és izráel fiai tegyék kezeiket a lévítákra. áron pedig lóbálja meg a lévítákat, áldozatul az úr előtt, izráel fiai részéről, hogy szolgáljanak az úr szolgálatában. a lévíták pedig tegyék kezeiket a tulkok fejére; azután készítsd el az egyiket bűnért való áldozatul, a másikat pedig egészen égőáldozatul az úrnak, a lévítákért engesztelésül. és állassd a lévítákat áron elé, és az ő fiai elé, és lóbáld meg őket áldozatul az őrnak. és válaszd külön a lévítákat izráel fiai közül, hogy a lévíták legyenek az enyéim. és azután menjenek el a lévíták a gyülekezet sátorában való szolgálatra. így tisztítsd meg őket, és lóbáld meg őket áldozatul. mert bizony nékem adattak ok izráel fiai közül; mind azok helyett, a kik az ő anyjok méhét megnyitják; izráelnek elsőszülöttei helyett vettem őket magamnak. mert enyém minden elsőszülött izráel fiai között, emberből és baromból; a naptól fogva, hogy megöltem minden elsőszülöttet egyiptom földén, magamnak szenteltem azokat. a lévítákat pedig minden elsőszülött helyett vettem magamnak izráel fiai között. és odaadtam a lévítákat adományul áronnak és az ő fiainak izráel fiai közül, hogy izráel fiainak tisztében járjanak el a gyülekezet sátorában, és hogy engesztelést végezzenek izráel fiáiért, és ne legyen izráel fiai között csapás, ha a szenthelyhez közelednek izráel fiai. úgy cselekedék azért

mózes és áron, és izráel fiainak egész gyülekezete a lévítákkal; a mint parancsolt vala az úr mózesnek a lévíták felől, mindazt úgy cselekedék ő levők izráel fiai. és megtisztíták magokat a lévíták, és megmosák ruháikat, és meglóbálá őket áron áldozatul az úr előtt, és engesztelést szerze nékik áron, hogy tisztákká tegye őket. azután pedig bemenének a lévíták, hogy végezzék az ő szolgálatukat a gyülekezetnek sátorában áron előtt és az ő fiai előtt; a miképen parancsolt vala az úr mózesnek a lévíták felől, akképen cselekedének velök. szóla pedig az úr mózesnek, mondván: ez is a lévítákra tartozik: huszonöt esztendő korától fogva és azon felül, menjen be, hogy szolgálatot teljesítsen a gyülekezet sátorának szolgálatában. ötven esztendő korától pedig lépjen ki e szolgálatnak sorából, és ne szolgáljon többé. hanem segítse az ő atyafiai a gyülekezet sátorában, hogy azok az ő tisztökben eljárjanak; de szolgálatot ne teljesítsen. e képen cselekedjél a lévítákkal az ő szolgálatukban.

9

szóla pedig az úr mózesnek, a sinai pusztájában, az egyiptom földéből való kijövetelöknök második esztendejében, az első hónapban, mondván: izráel fiai pedig készítsék el a pászkát a maga idejében. e hónapnak tizennegyedik napján, estennen készítsék el azt a maga idejében. minden ő rendtartása szerint, és minden ő szertartása szerint készítsék el azt. szóla azért mózes izráel fiainak, hogy készítsék el a pászkát. és elkészíték a pászkát az első hónapban, a hónapnak tizennegyedik napján, estennen, a sinai pusztájában; mindent úgy cselekedének izráel fiai, a mint az úr parancsolta vala mózesnek. valának pedig némelyek, a kik tisztátalanok valának holtember illetése miatt, és nem készítheték meg a pászkát azon a napon: járulának azért mózes elé és áron elé azon a napon. és mondának azok az emberek néki: mi tisztátalanok vagyunk holtember illetése miatt; miért tiltatunk meg, hogy ne vigyünk áldozatot az úrnak a maga idejében izráel fiai között? és monda nékik mózes: legyetek veszteg, míglen megértem: mit parancsol az úr ti felöletek? szóla pedig az úr mózesnek, mondván: szólj izráel fiainak, mondván: ha valaki holtember illetése miatt tisztátalan, vagy messze úton leend közületek, vagy a ti utódaitok közül, mindazáltal készítsen pászkát az úrnak. a második hónapnak tizennegyedik napján, estennen, készítsék el azt; kovászatlan kenyérről és keserű füvekkől egyék meg azt. ne hagyjanak meg abból semmit reggelig, és annak csontját meg ne törjék; a pászkának minden rendtartása szerint készítsék el azt. a mely ember pedig tiszta, vagy nincs útban, és elmulasztja a pászkát elkészíteni: irtassék ki az ilyen az ő népe közül: mert az úrnak áldozatát nem vitte fel annak idejében; viselje az ilyen ember az ő bűnének terhét. hogyha pedig jóvényű tartózkodik köztetek, és pászkát készít az úrnak, a pászkának rendtartása szerint és annak szertartásai szerint készítse azt; egy rendtartástok legyen néktek, mind a jóvénynek, mind a föld lakosának. a hajlék felállításának napján pedig befedezé a felhő a hajlékot, a bizonyság sátorát; és estve a hajlék felett vala, tűznek ábrázatjában

reggelig. úgy vala szüntelen: a felhő borítja vala azt; és tűznek ábrázatja éjjel. mihelyt pedig felszáll vala a felhő a sátorról, azonnal elindulnak vala izráel fiai; és azon a helyen, a hol a felhő megáll vala, ott ütnék vala tábornak izráel fiai. az úr szava szerint mennek vala izráel fiai, és az úr szava szerint táboroznak vala; mind addig, míg a felhő áll vala a hajlékon, táborban maradnak vala. még ha a felhő sok napig nyugszik vala a hajlékon, akkor is megtartják vala izráel fiai az úr rendelését, és nem indulnak. megeskék, hogy a felső kevés napon át lön a hajlékon: akkor is az úr szava szerint maradnak vala táborban, és az úr szava szerint indulnak vala. megeskék, hogy a felhő estvétől fogva ott lön reggelig; mikor azért reggel a felhő felszáll vala, akkor indulnak vala el; vagy egy nap és egy éjjel lön ott; mikor azért a felhő felszáll vala, ők is indulnak. vagy két napig, vagy egy hónapig, vagy hosszabb ideig lön ott; a meddig késik vala a felhő a hajlékon, vesztgelvén azon, táborban maradnak izráel fiai is, és nem indulnak vala tovább; mikor pedig az felszáll vala, ők is indulnak vala. az úr szava szerint járnak vala tábornak, és az úr szava szerint indulnak vala. az úrnak rendelését megtartják vala, az úrnak mózes által való szava szerint.

10

ismét szóla az úr mózesnek, mondván: csináltass magdának két kürtöt, vert ezüstből csináltasd azokat, és legyenek azok néked a gyülekezet összegyűjtésére, és a táborok megindítására. és mikor megfújják azokat, gyűjljön te hozzád az egész gyülekezet, a gyülekezet sátorának nyílása elé. ha csak egyet fújnak meg, akkor gyűljenek hozzád a fejedelmek, izráel ezereinek fejei. ha pedig riadót fújtok meg, akkor induljon azok tábora, a kik napkelet felől táboroznak. mikor pedig másodszor fújtok riadót, akkor induljon azok tábora, a kik dél felől táboroznak. riadót fújjanak azok indulására. mikor pedig összegyűjtitek a gyülekezetet, egyszerűen kürtöljetelek, és ne fújtok riadót. a kürtöket pedig áron fiai, a papok fújják; és legyen ez néktek örökkévaló rendtartás a ti népszékeitek között. és mikor viadalra mentek a ti földetekben, a titeket habarító ellenségeket ellen, akkor is azzokkal a kürtökkel fújjatok riadót, és emlékezetben lesztek az úr előtt, a ti istenetek előtt, és megszabadultok a ti ellenségeitoktól. és a ti vígasságtoknapján, és a ti ünnepiteiken, és a ti hónapjaitok kezdetén is fújjátok meg a kürtöket, a ti egészen egőáldozataitokra, és a ti hálaáldozataitokra: és lesznek néktek emlékeztetőül a ti istenetek előtt. én vagyok az úr, a ti istenetek. vala pedig a második esztendőben a második hónapban, a hónapnak huszadik napján, felszálla a felhő a bizonyág hajlékáról. és elindulának izráel fiai az ő menésöknek rendje szerint a sinai pusztájából; és megállapodék a felhő párán pusztájában. elindulának azért először az úrnak mózes által való parancsolatja szerint. elindula pedig először a júda fiai táborának zászlója az ő serege szerint; és az ő seregének feje vala naasson, az amminádáb fia. az izsakhár fiai törzséből való seregnek feje pedig néthanél vala, suárnak fia. és a zebulon fiai törzséből való seregnek feje vala eliáb, hélon-

nak fia. és elbontatván a hajlék, elindulának gersonnak és mérárinak fiai, a hajlék hordozói. azután indula a rúben táborának zászlója az ő seregeik szerint, és az ő seregének feje vala elisur, sedeurnak fia. a símeon fiai törzséből való seregnek pedig feje vala selúmiel, surisaddainak fia. és a gád törzséből való seregnek feje vala eliásáf, dehuélnak fia. elindulának a kéhátiták is, a szentség hordozói, és amazok felállíták vala a hajlékot, míg ezek oda jutnak vala. azután elindula az efraim fiai táborának zászlója az ő seregei szerint, és az ő seregének feje vala elisáma, ammihúdnak fia. a manasse fiai törzséből való seregnek feje vala gámliel, pédasurnak fia. a benjámin fiai törzséből való seregnek feje vala abidán, gideóninak fia. utolszor indula el a dán fiai táborának zászlója, mint az egész tábornak utócsapata az ő seregei szerint; és az ő seregének feje vala ahiézer; az ammisadái fia. az áser fiai törzséből való seregnek pedig feje vala págiel, okhránnak fia. és a naftali fiai törzséből való seregnek feje vala akhira, az enán fia. ilyen vala izráel fiainak menetele az ő seregeik szerint: ekképen mentek. monda pedig mózes hóbánnak, a ki fia vala a miániából való reuélnek, a mózes ipának: arra a helyre indulunk mi, a mely felől azt mondta vala az úr: néktek adom. jer el velünk, és jól teszünk veled, mert az úr jót ígért izráelnek. az pedig felele néki: nem megyek, hanem az én földemre és az én rokonaim közé megyek. és monda mózes: kérek, ne hagyj el minket: mert te tudod, hol kell megszállanunk e pusztában, és légy nekünk szemünk gyanánt. és ha eljössz velünk, a mi jót cselekszik velünk az úr, közöljük azt veled. elmenének azért az úr hegyétől háromnap járásnyira, és az úr szövetségének ládája megyen vala ő előttök háromnap járásnyira, hogy kiszemelje nékik: hol kelljen megszállaniok. és az úr felhője vala ő rajtok nappal, mikor elindulának a táborból. mikor pedig el akarták indítani a ládát, ezt mondia vala mózes: kélj fel uram, és széledjenek el a te ellenségeid, és fussanak el előled a te gyűlölöid. mikor pedig megáll vala, ezt mondia vala: fordulj vissza uram izráelnek tízezerszer való ezereire.

11

és lön, hogy panaszkodék a nép az úr hallására, hogy rosszul van dolga. és meghallá az úr, és haragra gerjede, és felgyullada ellenök az úrnak tüze és megemészté a tábornak szélét. kiálta azért a nép mózeshez, és könyörge mózes az úrnak, és megszűnék a tűz. és nevezé azt a helyet thaberának; mert felgyulladt vala ellenök az úrnak tüze. de a gyülevész nép, a mely közöttök vala, kívánságba esék, és izráel fiai is újra síránkozni kezdenek, és mondának: kicsoda ad nekünk húst ennünk? visszaemlékezünk a halakra, a melyeket ettünk egyiptomban ingyen, az ugorkákra és dinnyékre, a párhagymákra, vereshagymákra és a foghagymákra. most pedig a mi lelkünk eleped, mindennek hijával lévén; szemünk előtt nincs egyéb mint manna. (a manna pedig olyan vala mint a kóriándrum magva, a színe pedig mint a bdellionnak színe. kiomol vala pedig a nép, és szedik vala a mannát, és őrlik vala kézimalmokban, vagy megtörik vala mozsárban, és megfőzik vala fazék-

ban, és csinálnak vala abból pogácsákat: az íze pedig olyan vala, mint az olajos kalácsé. mikor pedig a harmadik leszáll vala a táborra éjjel, a manna is mindjárt leszáll vala arra.) és meghallá mózes, hogy sír a nép, az ő nemzetsége szerint, kiki az ő sátorának nyílása előtt; és igen felgerjede az úr haragja, és nem tetszék az mózesnek. és monda mózes az úrnak: miért nyomorítád meg a te szolgádat? és miért nem találék kegyelmet a te szeméd előtt, hogy ez egész népnek terhé é reám vetéd? avagy tölem fogantatt-e mind az egész nép? avagy én szültem-e őt, hogy azt mondd nekem: hordozd őt a te kebleden, a miképen hordozza a dajka a csecsemőt, arra a földre, a mely felől megesküdtél az ő atyáinak? hol vegyek én húst, hogy adjam azt mind ez egész népnek? mert rém sírnak, mondván: adj nekünk húst, hadd együnk! nem viselhetem én magam mind ez egész népet; mert erőm felett van. ha így cselekszel velem, kérlek ölj meg engemet, ölj meg ha kedves vagyok előtted, hogy ne lássam az én nyomorúságomat. monda azért az úr mózesnek: gyűjts egybe nekem hetven férfiút izráel vénei közül, a kikről tudod, hogy vénei a népnek és annak előjárói, és vidd őket a gyülekezet sátorához, és álljanak ott veled. akkor alá szállok, és szólok ott veled, és elszakasztok abból a lélekből, a mely te benned van, és teszem ő beléjük, hogy viseljék te veled a népnek terhé, és ne viseljed te magad. a népnek pedig mondd meg: készítsétek el magatokat holnapra, és húst esztek; mert sirtatok az úr hallására, mondván: kicsoda ad nekünk húst ennünk? mert jobban vala nekünk dolgunk egyiptomban. azért az úr ad néktek húst és enni fogtok. nem csak egy napon esztek, sem két napon, sem öt napon, sem tíz napon, sem húsz napon; hanem egy egész hónapig, míglén kijön az orrotok, és útálatossá lesz elötetek; mivelhogy megvetettétek az urat, a ki közöttetek van; és sirtatok ő előtté mondván: miért jöttünk ide ki egyiptomból? és monda mózes: hatszáz ezer gyalogos a nép, a mely között én vagyok, és te azt mondd: húst adok nékik, és esznek egy egész hónapig?! nemde juhok és ökrök vagtattatnak-e nékik, hogy elég legyen nékik? vagy a tengernek minden hala összegyűjtetik-e nékik, hogy elég legyen nékik? akkor monda az úr mózesnek: avagy megrovidült-e az úrnak keze? majd meglátod: beteljesedik-e néked az én beszédem vagy nem? kiméne azért mózes, és elmondá a népnek az úr beszédét, és összegyűjte hetven férfiút a nép vénei közül, és állatá őket a sátor körül. akkor leszálla az úr felhőben, és szóla néki, és elszakasztá abból a lélekből, a mely vala ő benne, és adá a hetven vén férfiúba. mihelyt pedig megnyugovék ő rajtok a lélek, menten prófétálnak, de nem többé. két férfiú azonban elmaradt vala a táborban; egyiknek neve eldád, a másiknak neve medád, és ezeken is megnyugodott vala a lélek; mert azok is az összeírottak közül valók, de nem mentek vala el a sátorhoz, és mégis prófétálnak a táborban. elfutamodék azért egy ifjú, és megjelenté mózesnek, és monda: eldád és medád prófétálnak a táborban. az ő választottai közül való, és monda: uram, mózes, tiltsd meg őket! és felele néki mózes: avagy érettem buzgólkodol-e? vajha az úrnak minden népe próféta

volna, hogy adná az úr az ő lelkét ő beléjük. ezután visszatére mózes a táborba, ő és az izráel vénei. és szél jöve ki az úrtól, és hozza fűrjeket a tengertől, és bocsátá a táborra egynapi járásnyira egy felől, és egynapi járásnyira más felől a tábor körül, és mintegy két sing magasságnyra a földnek színén. akkor meg felkele a nép és azon az egész napon, és egész éjjel, és az egész következő napon gyűjtének magoknak fűrjeket, a ki keveset gyűjtött is, gyűjtött tíz hőmet, és kitergeték azokat magoknak a tábor körül. a hús még foguk között vala, és meg sem emésztették vala, a mikor az úrnak haragja felgerjede a népre és megveré az úr a népet igen nagy csapással. és elnevezék azt a helyet kibrot-thaavának: mert ott temeték el a mohó népet. kibrot-thaavától elméne a nép haseróthba; és ott valának haseróthban.

12

miriám pedig és áron szőlának mózes ellen a kúsita asszony miatt, a kit feleségül vön, mert kúsita asszonyt vett vala feleségül. és mondanak: avagy csak mózes által szóltott-e az úr? avagy nem szóltott-e mi általunk is? és meghallá az úr. (az az ember pedig, mózes, igen szelíd vala, minden embernél inkább, a kik e föld színén vannak.) mindjárt monda azért az úr mózesnek, áronnak és miriámnak: menjetek ki ti hárman a gyülekezetnek sátorába; és kimenének ök hárman. akkor leszálla az úr felhőnek oszlopában, és megállá a sátonak nyílásánál; és szólítá áront és miriámot, és kimenének mindketten. és monda: halljátok meg most az én beszédeimet: ha valaki az úr prófétája közöttetek, én megjelenek annak látásban, vagy álomban szólok azzal. nem így az én szolgálammal, mózessel, a ki az én egész házamban hív. szemtől szembe szólok ő vele, és nyilvánvaló látásban; nem homályos beszédek által, hanem az úrnak hasonlatosságát látja. miért nem féltetek hát szólni az én szolgálom ellen, mózes ellen? és felgyullada az úr haragja ő reájok, és elméne. és a felhő is eltávozék a sátor felől, és imé miriám poklos vala, fejr mint a hó; és rátekinde áron miriámra, és imé poklos vala. monda azért áron mózesnek: kérlek uram, ne tulajdonítsd nekünk e bűnt; mert bolondul cselekedtünk és vétkezünk! kérlek, ne legyen olyan miriám mint a holt, a melynek húsa félig megemésztetik, mikor kijő az ő anyjának méhéből. kiálta azért mózes az úrhoz, mondván: isten, kérlek, gyógyítsd meg őt! az úr pedig monda mózesnek: ha csak az atyja prófétá volna is az ő orcájára, avagy nem kellene-e szegyenkeznie hetednapig? rekesztessék ki hét napig a táboron kívül, és azután hívassék vissza. kirekesztették azért miriám a táboron kívül hét napig. és a nép nem indula tovább, míg vissza nem hívaték miriám. azután pedig elindula a nép haseróthból, és táborot ütének párán pusztájában.

13

és szóla az úr mózesnek, mondván: küldj férfiakat, hogy kémleljék meg a kanaán földét, a melyet én adok izráel fiainak; az ő atyáiknak mindenik

törzséből egy-egy férfiút küldjétek, mind olyat, a ki főember közöttök. elküldé azért őket mózes párán pusztájából az úr rendelése szerint; és azok a férfiak mindnyájan főemberek valának izráel fiai között. ezek pedig azoknak nevei: a rúben nemzetségéből számmua, a zakhúr fia. a símeon nemzetségéből safát, a hóri fia. a júda nemzetségéből káleb, a jefunné fia. az izsakhár nemzetségéből igál, a jözsef fia. az efraim nemzetségéből hósea, a nún fia. a benjámin nemzetségéből pálthi, a rafú fia. a zebulon nemzetségéből gaddiel, a szódi fia. a jözsef nemzetségéből, a manasse nemzetségéből gaddi, a szúsi fia. a dán nemzetségéből ammiel, a gemállí fia. az áser nemzetségéből szenthúr, a mikaél fia. a naftali nemzetségéből nahbí, a vofsi fia. a gád nemzetségéből géuel, a mákhi fia. ezek ama férfiaknak nevei, a kiket elküldött mózes a földnek megkémlelésére. és nevezé mózes hóseát, a nún fiát jözsuénak. és mikor elküldé őket mózes a kanaán földének megkémlelésére, monda nékik: menjetek fel erre dél felől, és hágiatok fel a hegyre. és néz-zétek meg a földet, hogy milyen az; és a népet, a mely lakozik azon: erős-é az vagy erőtlén, kevés-é az vagy sok? és milyen a föld, a melyben lakozik az: jó-é az vagy hitvány; és milyenek a városok, a melyekben lakozik: táborokban vagy erősségekben lakozik-é? és milyen a föld: kövér-é az, vagy sovány; van-é abban élőfa vagy nincs? és legyetek bátorságosok, és szakaszszakot a földnek gyümölcseiből. azok a napok pedig a szőlősendülés napjai valának. felmenének azért, és megkémlelék a földet a cizin pusztájától fogva mind rehóbíg, odáig, a hol mámathba mennek. és felmenének dél felől, és jutának hebronig; valának pedig ott ahimán, sésai és thalmái, és anák fiai: (hebron pedig hét esztendővel építettett elébb, mint az egyiptomi czoán). mikor pedig eljutának eskol völgyéig, lementsének ott egy szőlővesszőt egy szőlőfürttel, és ketten vívék azt rúdon; és a gránátmakkból és a figékből is szakasztának. azt a helyet elnevezék eskol völgyének, a szőlőfürtért, a melyet lementsettek vala onnét izráel fiai. és visszatérének a föld megkémleléséből negyven nap mulva. és menének, és jutának mózeshez és áronhoz, és izráel fiainak egész gyülekezetéhez, párán pusztájába, kádesbe; és hírt vívének nékik és az egész gyülekezetnek, és megmutaták nékik a földnek gyümölcseit. így beszélének néki, és ezt mondák: elmentünk vala arra a földre, a melyre küldöttél vala minket, és bizonyára tejjel és mézzel folyó az, és ez annak gyümölcse! csak hogy erős az a nép, a mely lakja azt a földet, és a városok erősítve vannak, és felette nagyok; sőt még anák fiait is láttuk ott! amálek lakik a dél felől való földön, és khitteus, jebuzeus és emoreus lakik a hegyeken; a tenger mellett, és a jordán partján pedig kana-neus lakik. és jóllehet káleb csendesíté a mózes ellen háborgó népet, és azt mondja vala: bátran felme-hetünk, és elfoglalhatjuk azt a földet, mert kétség nélkül megbíruunk azzal; mindazáltal a férfiak, a kik felmentek vala vele, azt mondják vala: nem mehetünk fel az ellen a nép ellen, mert erősebb az nálunknál. és rossz híret vívék annak a földnek, a melyet megkémleltetek volt, izráel fiaihoz, mondván: az a föld, a melyen általmentünk, hogy megkémleljük azt, olyan

föld, a mely megemészti az ő lakóit; az egész nép is, a melyet láttunk azon, szála emberekből áll. és lát-tunk ott óriásokat is, az óriások közül való anáknak fiait, és olyanok valánk a magunk szemében, mint a sáskák, és az ő szemeikben is olyanok valánk.

14

és felemelé szavát az egész gyülekezet, és síra a nép azon az éjszakán. és mindnyájan zúgolódnak mózes ellen és áron ellen izráel fiai, és monda nékik az egész gyülekezet: vajha megholtunk volna egyip-tom földén! vagy ebben a pusztában vajha meghal-nánk! miért is visz be minket az úr arra a föld-re? hogy fégyver miatt hulljunk el? feleségeink és a kicsinyeink prédára legyenek? nem jobb volna-é nekünk visszatérnünk egyiptomba? és monda-nak egymásnak: szerezzünk előttünk járórt, és tér-jünk vissza egyiptomba. akkor arcczal leborulá-nak mózes és áron izráel fiai gyülekezetének egész közséje előtt. jözsué pedig, a nún fia, és káleb, a je-funné fia, a kik a földnek kémlelői közül valók vá-lának, meghasogaták ruháikat. és szólának izráel fiai egész gyülekezetének, mondván: a föld, a melyen általmentünk, hogy megkémleljük azt, igen-igen jó föld. ha az úrnak kedve telik bennünk, akkor be-visz minket arra a földre, és nekünk adja azt, mely tejjel és mézzel folyó föld. csak hogy ne lázongjatok az úr ellen, se ne féljétek annak a földnek népétől; mert ők nekünk csak olyanok, mint a kenyér; eltávo-zott tőlök az ő oltalmok, de az úr velünk van: ne fél-jetek tőlök! mikor pedig az egész gyülekezet azon tanakodék, hogy megköveze őket: megjelenék az úr-nak dicsősége a gyülekezet sátorában izráel minden fiának. és monda az úr mózesnek: meddig gyaláz engemet ez a nép? meddig nem hisznek nekem, mind ama csudáteleim mellett sem, a melyeket cse-lekedtem közöttök? megverem őket dőghalállal, és elvesztem őket; téged pedig nagy néppé teszlek, és ő nálánál erősebbé. és monda mózes az úrnak: ha meghallják az egyiptombeliek (mert közülök hoztad fel e népet a te hatalmad által): elmondják majd e föld lakosainak, a kik hallották, hogy te uram e nép között vagy, hogy szemtől szembe megjelentetted magadat te uram, és hogy a te felhő megállott ő rajtok, és felhőoszlopban jársz te ő előttök nappal, éjjel pedig tűzoszlopban. hogyha mind egyig elvesztet e népet, így szólanak majd e népek, a melyek hallották a te híredet, mondván: mivelhogy nem vihette be az úr e népet a földre, a mely felől megesküdött nékik, azért öldöste le őket a pusztában. most azért hadd ma-gasztaltassék fel az úrnak ereje, a miképen szolótál, mondván: az úr késedelmes a haragra, nagy ir-galmasságú, megbocsát hamisságot és vétket, de a bűnöst nem hagyja büntetlenül; megbünteti az atyák álnokságait a fiakban harmad és negyed íziglen. kér-lek, kegyelmezz meg e nép hamisságának a te irgal-masságod nagy volta szerint, a miképen megbocsa-tottál e népnek egyiptomtól fogva mind eddig. és monda az úr: megkegyelmeztem a te beszéd sz-erint. de bizonynal élek én, és betölti az úr dicsősége az egész földet. hogy mindazok az emberek, a kik látták az én dicsőségetem és csudáimat, a melyeket

cselekedtem egyiptomban és e pusztában, és meg-
 isértettek engemet immár tízszer, és nem engedtek
 az én szónak: nem látták meg azt a földet, a mely
 felől megesküdtem az ő atyáiknak; senki nem látja
 azt azok közül, a kik gyaláztak engem. de az én
 szolgámat, kálebét, mivelhogy más lélek volt vele,
 és tökéletességgel követett engem, beviszem őt arra
 a földre, a melyre bement vala, és örökségül bírja
 azt az ő magva. de amálek és kananeus lakik a
 völgyben; holnap forduljatok meg, és induljatok a
 pusztába, a veres tenger útján. szóla annakfelelte
 az úr mózesnek és áronnak, mondván: meddig tür-
 jek e gonosz gyülekezetnek, a mely zúgolódik el-
 lenem? hallottam izráel fiainak zúgolódásait, a kik
 zúgolódnak ellenem! mond meg nékik: élek én,
 azt mondja az úr, hogy éppen úgy cselekszem veletek,
 a miképen szóllottatok az én főleim hallására! e
 pusztában hullanak el a ti holttesteitek, és pedig min-
 dazok, a kik megszámáltattak a ti teljes számotok
 szerint, húsz esztendőstől fogva és azon felül, a kik
 zúgolódtok ellenem. és nem mentek be arra a
 földre, a melyre nézve felemeltem az én kezemet,
 hogy lakosokká teszlek abban titeket; kálebét, a je-
 funné fiát és józsué, a nún fiát kivéve. de kic-
 sinyeiteket, a kik felől azt mondtátok, hogy prédára
 lesznek; őket beviszem, és megismerik azt a földet,
 a melyet megáltatok. a ti holttesteitek azért a
 pusztában hullanak el. a ti fiaitok pedig, mint a pász-
 torok, bujdosnak e pusztában negyven esztendeig,
 és viselik a ti paráználkodásotoknak büntetését, mí-
 glen megemésztetnek a ti holttesteitek e pusztában.
 a napok száma szerint, a melyeken megkémleltétek
 a földet, (tudniillik negyven napon, egy-egy napért
 egy-egy esztendő), negyven esztendeig hordozzátok
 a ti hamisságotoknak büntetését, és megismeritek az
 én elfordulásomat. én, az úr, szóllottam. bizonyára
 ezt mávelem az egész gonosz gyülekezettel, a mely
 összegyülekezett vala ellenem; ebben a pusztában
 emésztetnek meg, és ugyanott halnak meg. a fér-
 fiak azért, a kiket elküldött vala mózes a földnek
 megkémlelésére, és visszatérének és felzúdítták ellene
 az egész gyülekezetet, rossz hírt terjesztvén arról a
 földről; azok a férfiak azért, a kik rossz hírt ter-
 jesztének a földről, meghalának az úr előtt csapás ál-
 tal. csak józsue, a nún fia, és káleb, a jefunné fia,
 maradának életben ama férfiak közül, a kik mentek
 vala a földet megkémlelni. a mint pedig elbeszélé
 mózes e beszédekét izráel fiainak, a nép felette igen
 keserge. és felkelének reggel, és felmenének a hegy
 tetejére, mondván: ímé készek vagyunk elmenni a
 helyre, a melyről szólott az úr, mert vétkezünk. és
 monda mózes: miért hágljátok át ilyen módon az úr
 akaratát, holott nem sikerülhet az néktek. fel ne men-
 jetek, mert nem lesz közöttetek az úr, hogy el ne hull-
 jatok a ti ellenségeitek előtt. mert az amálek és a
 kananeus van ott előttetek, és fegyver által hulltok
 el. mivelhogy elfordultatok az úrtól, nem is lesz az
 úr veletek. mindazonáltal merészkedének felmenni a
 hegy tetejére; de az úr szövetségének ládája és mózes
 meg sem mozdulának a táborból. alászálla azért az
 amálek és a kananeus, a ki lakik vala azon a hegyen,
 és megverék őket, és vágák őket mind hormáig.

szóla pedig az úr mózesnek, mondván: szólj izráel
 fiainak, és mondd nékik: mikor bementek a ti lakó
 földetekre, a melyet én adok néktek. és tűzáldozatot
 akartok készíteni az úrnak, egészen égő- vagy véres
 áldozatot, vagy fogadás teljesítése végett, vagy sz-
 abadakarat szerint, vagy a ti ünnepiteken, hogy tulok-
 vagy juhfelelőb kedves illatot készítsetek az úrnak:
 akkor, a ki áldozza az ő áldozatját, vigyen az úrnak
 ételáldozatul egy tizedrészt efa lisztlángot, egy negye-
 drész hin olajjal elegyítve. italáldozatul pedig egy ne-
 gyedrészt hin bort adj az egészen égő- vagy véres ál-
 dozathoz egy-egy bárány mellé. vagy ha kossal ál-
 dozol, készíts ételáldozatul két tizedrészt efa lisztláng-
 got megegyítve egy hin olajnak harmadrészével;
 italáldozatul pedig egy hin bornak harmadrészt.
 így viszel az úrnak jóillatú áldozatot. hogyha fiatal
 tulkot akarsz készíteni egészen égő- vagy véres ál-
 dozatul fogadás teljesítése végett, vagy hálaáldozatul
 az úrnak: akkor vigy a fiatal tulokkal egyetemben
 ételáldozatul három tizedrészt efa lisztlángot, megel-
 egyítve egy hin olajnak felével. italáldozatul pedig
 vigy fel fél hin bort; kedves illatú tűzáldozat ez az
 úrnak. ékeppen cselekedjétek mindenik ökörnél,
 mindenik kosnál, mind a juhoknak, mind a kecs-
 kéknél bárányainál. a barmok száma szerint, a
 melyeket áldozatra készítek: így cselekedjétek min-
 denikkel, az ő számok szerint. minden benszültött
 így cselekedjék ezekkel, hogy kedves illatú tűzáldoza-
 tot vigyen az úrnak. ha pedig jövény tartózkodik
 nálatok, vagy lesz köztetek a ti nemzetségeitek sz-
 erint, és kedves illatú tűzáldozatot készít az úrnak:
 a miképen ti cselekesztek, a képen cselekedjék az is.
 óh, község! néktek és a köztetek lakozó jövénynek
 egy rendtartástok legyen; örökkévaló törvény legyen
 a ti nemzetségeiteknek, hogy az úr előtt olyan legyen
 a jövény, mint ti. egy törvényetek legyen, és egy
 szabályotok néktek és a jövénynek, a mely közöt-
 tetek lakik. szóla azután az úr mózesnek, mond-
 ván: szólj izráel fiainak, és mondd meg nékik: mikor
 bementek a földre, a melyre én viszlek be titeket:
 akkor, ha majd esztek a földnek kenyeréből, adja-
 tok felemelt áldozatot az úrnak. a ti téstátok zsen-
 géjét lepényként mutassátok fel áldozatul; mint a
 szérúról felemelt áldozatot, úgy mutassátok fel azt. a
 ti téstátok zsengejéből adjatok az úrnak felemelt ál-
 dozatot, a ti nemzetségeitek szerint. és ha megtéve-
 lyedtek, és nem cselekszitek meg mind e parancsola-
 totok, a melyeket szólott vala az úr mózesnek; mind
 azokat, a melyeket parancsolt az úr néktek mózes
 által, az naptól fogva, a melyen parancsolt azokat
 az úr, és azután a ti nemzetségeiteknek is: akkor,
 hogyha a gyülekezet tudtán kívül esik a tévedés, az
 egész gyülekezet áldozzék egy fiatal tulkot egészen
 égőáldozatul, kedves illatul az úrnak, és étel- és italál-
 dozatot is hozzá szokás szerint, és egy kecskebakot
 bűnért való áldozatul. és végezzen engesztelést a pap
 izráel fiainak egész gyülekezetéért, és megbocsáttatik
 nékik, mert tévedés volt az; ők pedig vigyék be az ő
 áldozatjokat tűzáldozatul az úrnak, és a bűnért való
 áldozatjokat az úr elé az ő tévedésökért. és megboc-
 sáttatik izráel fiai egész gyülekezetének, és a közöttök

tartózkodó jövevénynek; mert az egész nép tévedésben volt. hogyha csak egy ember vétkezik tévedésből: áldozzék egy esztendő kecskét bűnért való áldozatul. a pap végezzen engesztelést azért a tévedő emberért, a ki tévedésből vétkezett az úr előtt, és ha engesztelést szerez néki, megbocsáttatik néki. a benszültöttek izráel fiai között és a jövevénynek, a ki közöttök tartózkodik: egy törvényetek legyen néktek a felől, a ki tévedésből cselekszik. de a mely ember felemelt kézzel cselekszik, akár benszültött akár jövevény, az urat illeti az szidalommal, vágassék ki azért az az ő népe közül; mivelhogy az úrnak szavát megvetette, és az ő parancsolatját megszegte, kiirtatván kiirtassék az az ember, az ő hamissága legyen ő rajta. mikor pedig izráel fiai a pusztában valának, találának egy férfiat, ki fád szedetet vala szombatnapon. és elvívék azt, a kik találták vala azt fát szedetgni, mózeshez és áronhoz és az egész gyülekezethez. és őrizet alá adák azt, mert nem vala kijelentve, mit kelljen vele cselekedni. és monda az úr mózesnek: halállal lakoljon az a férfi, kövezzé őt agyon az egész gyülekezet a táboron kívül. kivivé azért őt az egész gyülekezet a táboron kívül, és agyon kövezzék őt, és meghala, a miképen parancsolta vala az úr mózesnek. és szóla az úr mózesnek, mondván: szólj izráel fiainak, és mondjad nékik, hogy készítsenek magoknak bojtokat az ő ruháik szegleteire az ő nemzetségeik szerint, és tegyenek a szeglet bojtjára kék zsinórt. és arra való legyen néktek a bojt, hogy mikor látjátok azt, megemlékeztek az úrnak minden parancsolatjáról, hogy megcselekedjétek azokat; és ne nézzetek a ti szívetek után, és a ti semeitek után, a melyek után ti paráználkodtok. hogy megemlégsétek, és megcselekedjétek minden én parancsolatomat, és legyetek szentek a ti istenetek előtt. én vagyok az úr, a ti istenetek, a ki kihoztalak titeket égiptom földéből, hogy legyek néktek istenetekké. én vagyok az úr, a ti istenetek.

16

kóré pedig az iczhár fia, a ki a lévi fiának, kéhátnak fia vala; és dáthán és abirám, eliábnak fiai; és on, a péleth fia, a kik rúben fiai valának, fogták magokat; és támadának mózes ellen, és velök izráel fiai közül kétszáz és ötven ember, a kik a gyülekezetnek fedelmei valának, tanácsbeli híres neves emberek. és gyülekezének mózes ellen és áron ellen, és mondának nékik: sokat tulajdonítotok magatoknak, holott az egész gyülekezet, ezek mindnyájan szentek, és közöttök van az úr: miért emeltek azért fel magokat az úr gyülekezete fölé? és mikor hallá ezt mózes, arcza borula, és szóla kórénak és az ő egész gyülekezetének, mondván: reggel megmutatja az úr: ki az övé és ki a szent, és kit fogadott magához; mert a kit magának választott, magához fogadja azt. ezt cselekedjétek azért: vegyetek magatoknak temjenezöket, kóré és az ő egész gyülekezete! és tegyetek azokba tüzet, és rakjatok rá füstölő szert az úr előtt holnap, és az a férfiu legyen szent, a kit kiválaszt az úr. sokat tulajdonítotok magatoknak, lévi fiai! és monda mózes kórénak: halljátok meg, kérlek, lévi fiai: avagy keveslitek-e azt, hogy titeket izráel istene külön

választott izráel gyülekezetétől, hogy magához fogadjon titeket, hogy szolgáljatok az úr sátorának szolgálatában, hogy álljatok e gyülekezet előtt, és szolgáljatok néki? és hogy magának fogadott tégedet, és minden atyádfiát, a lévi fiai te veled; hanem még a papságot is kívánjátok? azért hát te és a te egész gyülekezeted az úr ellen gyülekeztetek össze; mert áron micsoda, hogy ő ellene zúgolódtok? elkülde azután mózes, hogy hívják elő dáthánt és abirámot, az eliáb fiai. azok pedig felelének: nem megyünk fel! avagy kevesled-e azt, hogy felhozlál minket a tejfel és mézzel folyó földről, hogy megölj minket a pusztában; hanem még uralkodni is akarsz rajtunk? éppen nem tejfel és mézzel folyó földre hoztál be minket, sem szántóföldet és szőlőt nem adtál nekünk örökségül! avagy ki akarod-e szűrni az emberek szemeit? nem megyünk fel! megharaguvék azért mózes igen, és monda az úrnak: ne tekints az ő áldozatokra! egy szamarat sem vettem el tőlök, és egyet sem bántottam közülök. azután monda mózes kórénak: te és a te egész gyülekezeted legyetek az úr előtt; te és azok és áron, holnap. és kiki vegye az ő temjenezőjét, és tegyetek abba füstölő szert, és vigyétek az úr elé, kiki az ő temjenezőjét; kétszáz és ötven temjenezőt. te is, és áron is, kiki az ő temjenezőjét. vevé azért kiki az ő temjenezőjét, és tevének abba tüzet, és rakának arra füstölő szert, és megállának a gyülekezet sátorának nyílása előtt, mózes is és áron. kóré pedig összegyűjtötte vala ellenök az egész gyülekezetet a gyülekezet sátorának nyílásához, és megjelenék az úrnak dicsősége az egész gyülekezetnek. és szóla az úr mózesnek és áronnak, mondván: váljatok külön e gyülekezetből, hogy megemlékszem őket egy szempillantásban. ök pedig arczukra borulának, és mondának: isten, minden test lelkének istene! nem egy férfiu vétkezett-e, és az egész gyülekezetre haragszol-e? akkor szóla az úr mózesnek, mondván: szólj a gyülekezetnek, mondván: menjetek el a kóré, dáthán és abirám hajléka mellől köröskörül. felkele azért mózes, és elméne dáthán és abirám felé, követék őt izráel vénei. és szóla a gyülekezetnek, mondván: kérlek, távozzatok el ez istentelen emberek sátorai mellől, és semmit ne illesetek abból, a mi az övék, hogy el ne vesszettek az ő bűneik miatt. és elmenének a kóré, dáthán és abirám hajléka mellől köröskörül; dáthán pedig és abirám kimenének, megállván az ő sátoraiknak nyílásánál feleségeikkel, fiaikkal és kisdedeikkel. akkor monda mózes: ebből tudjátok meg, hogy az úr küldött engemet, hogy cselekedjem mind e dolgokat, hogy nem magamtól indultam: ha úgy halnak meg ezek, a mint meghal minden más ember, és ha minden más ember büntetése szerint büntettetnek meg ezek: akkor nem az úr küldött engemet. ha pedig az úr valami új dolgot cselekszik, és a föld megnyitja az ő száját, és elnyeli őket, és mindazt, a mi az övék, és elevenen szállanak alá pokolba: akkor megismeritek, hogy gyalázták ezek az emberek az urat. és lön, a mint elvégezé mind e beszédeket, meghasada a föld alattok. és megnyitá a föld az ő száját, és elnyelé őket és az ő háznépüket: és minden embert, a kik kórée valának, és minden jószágukat. és alászállának azok és mindaz, a mi az övék, elevenen a pokolra: és

befedezé őket a föld, és elveszének a község közül. az izraeliták pedig, a kik körülöttök valának, mind el-futának azoknak kiáltására; mert azt mondják vala: netalán elnyel minket a föld! és tűz jöve ki az úrtól, és megemészté ama kétszáz és ötven férfiút, a kik füstölő szerekkel áldoznak vala. szóla pedig az úr mózesnek, mondván: mondd meg eleázárnak, áron pap fiának, hogy szedje ki a temjénezőket a tűzből, a tüzet pedig hintsd széjél, mert megszenteltettek a temjénezők; ezeknek temjénezői, a kik a magok lelke ellen vétkeztek. és csináljanak azokból vékonyra vert lapokat az oltár beborítására. mivelhogy járultak azokkal az úr elé, és megszenteltettek: legyenek jegyül izráel fiainak. felszedé azért eleázár pap a réz temjénezőket, a melyekkel a megegettek járultak vala oda, és vékonyra verette azokat az oltár beborítására. emlékeztetöül izráel fiainak, hogy senki idegen, a ki nem az áron magvából való, ne járuljon az úr elé füstölő szerrel füstölögtetni, hogy úgy ne járjon, mint kóré és mint az ő gyülekezete, a miképen megmondotta vala néki az úr mózes által. és másnap felzúdula izráel fiainak egész gyülekezete mózes ellen és áron ellen, mondván: ti öltétek meg az úrnak népét! mikor pedig egybegyüle a gyülekezet mózes ellen és áron ellen, akkor fordulának a gyülekezet sátora felé: és íme befedezte vala azt a felhő, és megjelenék az úrnak dicsősége. mózes azért és áron menének a gyülekezet sátora elé. és szóla az úr mózesnek, mondván: menjetek ki e gyülekezet közül, hogy megemészssem őket egy szempillantásban; ök pedig orczájokra borulának. és monda mózes áronnak: fogd a temjénezőt, és tégy abba tüzet az oltárról, és rakj reá füstölő szert, és vidd hamar a gyülekezethez, és végezz engesztelést értök, mert kijött az úrtól a nagy harag, elkezdődött a csapás. vevé azért áron a temjénezőt, a mint mondom vala mózes, és futa a község közé, és íme elkezdődött vala a csapás a nép között. és füstölő áldozatot tön, és engesztelést szerze a népnek. és megállá a megholtak között és élők között; és megszünék a csapás. és valának, a kik megholtak vala e csapás alatt, tizenegyz ezer hetszázan; azokon kívül, a kik megholtak vala a kóré dolgáért. és visszatére áron mózeshez a gyülekezet sátorának nyílásához. így szünék meg a csapás.

17

és szóla az úr mózesnek, mondván: szólj izráel fiainak, és végy tőlök egy-egy vesszöt az ő atyáiknak háza szerint; az ő atyáik házában valamennyi fedelmétől tizenkét vesszöt; és kinek-kinek a nevét írd fel az ő vesszejére. az áron nevét pedig írd a lévi vesszejére: mert egy vessző esik az ő atyjok házában fejéért. és tedd le azokat a gyülekezet sátorában a bizonyosság ládája elé, a hol megjelenek néktek. és lesz, hogy annak a férfúinak vesszeje, a kit elválasztok, kihajt; így hárítom el magamról izráel fiainak zúgolódásait, a melyekkel zúgolódnak ti ellenetek. szóla azért mózes izráel fiainak, és adának néki mind az ő fejedelmek egy-egy vesszöt egy-egy fejedelmért; az ő atyáiknak háza szerint tizenkét vesszöt; az áron vesszeje is azok között a vesszők között vala. és letévé mózes a vesszőket az úr elé a bizonyosság sa-

torában. és lön másnap, hogy beméne mózes a bizonyosság sátorába; és íme kihajtott vala a lévi házából való áronnak vesszeje, és hajtást hajtott, és virágot növelt, és mandolát érlelt. és kihozá mózes mind azokat a vesszőket az úr színe elől mind az izráel fiai elé, és miután megnézték vala, vevé kiki az ő vesszejét. és monda az úr mózesnek: vidd vissza az áron vesszejét a bizonyosság ládája elé, hogy őriztessék ott a lázadó fiaknak jegyül, hogy megszünjék az én ellenem való zúgolódások, hogy meg ne haljanak. és megcselekedé mózes; a mint parancsolta vala az úr néki, akképen cselekedék. és szólának izráel fiai mózesnek, mondván: ímé pusztulunk, veszünk, mi mindnyájan elveszünk! valaki közel járul az úrnak sátorához, meghal. avagy mindenestől elpusztulunk-e?!

18

és monda az úr áronnak: te és a te fiad, és a te atyádnak háza te veled, hordozzatok a szent hajlék körül való hamisság büntetését. te és a te fiad te veled, hordozzatok a ti papságok hamisságának büntetését. a te atyádfiai, lévinek törzsét, a te atyádnak nemzetségét is vedd magad mellé, melletted legyenek, és néked szolgáljanak; te pedig és a te fiad veled, szolgáljatok a bizonyosság sátora előtt. és ügyeljenek a te ügyedre és az egész sáturnak ügyére; de a szenthajlék edényeire az és az oltárhoz ne járuljanak, hogy meg ne haljanak mind ök, mind ti. és melletted legyenek, és ügyeljenek a gyülekezet sátorának ügyére, a sáturnak minden szolgálatja szerint; de idegen ne járuljon ti hozzátok. ügyeljenek azért a szenthajléknek ügyére, és az oltárnak ügyére, hogy ne legyen ezután harag izráel fiai ellen. mert íme én választottam a ti atyátfiokat, a lévítákat izráel fiai közül, mint az úrnak adottakat, néktek, ajándéku, hogy szolgáljanak a gyülekezet sátorának szolgálatában. te pedig és a te fiad te veled, ügyeljenek a ti papságotokra mindenben, a mik az oltárhoz tartoznak, és a függönyön belől vannak, hogy azokban szolgáljatok; a ti papságotoknak tisztét adtam néktek ajándéku, azért az idegen, a ki oda járul, haljon meg. szóla azután az úr áronnak: ímé én néked adtam az én felemelt áldozataimra való ügyelést is, valamit izráel fiai nékem szentelnek, néked és a te fiadnak adtam azokat felkenetési díjul, örökkévaló rendelés szerint. ez legyen tiéd a legzsentségesebbekből, a melyek tűzzel meg nem égettetnek: minden ő áldozatjok, akár ételáldozatjok, akár bűnért való áldozatjok, akár pedig vétékért való áldozatjok, a miket nékem adnak, mint legzsentségesebbek, tiéd legyenek és a te fiadé. a legzsentségesebb helyen egyed meg azt, csak a férfiak egyék azt; szentség legyen tenéked. ez is tiéd legyen, mint felemelt áldozat az ő ajándékukból, izráel fiainak minden meglöbált áldozataival együtt; néked adtam azokat és a te fiadnak, és a te leányaidnak, a kik veled vannak, örökkévaló rendelés szerint; mindenki, aki tisztá a te házadban, eheti azt: az olajnak minden kövérjét, és minden kövérjét a mustnak és gabonának, azoknak zsengéit, a melyeket az úrnak adnak, tenéked adtam. mindennek első gyümölcsei az ő földjökön, a melyeket az úrnak visznek, tiéd

legyenek; mindenki, a ki tiszta a te házában, egye azokat. minden, a mi teljesen istennek szenteltetik izráelben, tiéd legyen. minden, ami az élő állatok közül az anyaméhet megnyitja, a melyet az úrnak visznek, mind emberekből s mind barmokból a tiéd legyen; csakhogy az embernek elsőszülöttét váltsd meg, és a tisztátalan állatnak elsőszülöttét is megváltassad. a melyek pedig váltságosok, egy hónapostól kezdve váltsd meg a te becslésed szerint, öt ezüst sikluson a szent siklus szerint: húsz géra az. de a tehénnek első fajzását, vagy a juhnak első fajzását, vagy a kecskének első fajzását meg ne váltsd; mert szentelni valók azok; a véreket hintsd az oltárra, és azoknak kövérít füstölőgtesd el kedves illatú tűzáldozatul az úrnak. azoknak a húsa pedig tiéd legyen, a miképen a meglóbált szegy, és a mint a jobb lapoczka is tiéd lesz. minden felemelt áldozatot a szent dolgozóból, a melyeket az úrnak áldoznak izráel fiai, néked adtam örökkévaló rendelés szerint, és a te fiadnak, és a te leányaidnak, a kik veled vannak; sónak szövetsége ez, örökkévaló az úr előtt, néked és a te magodnak veled. monda pedig az úr áronnak: az ő földjéből örökséged nem lesz, sem osztályrészed nem lesz néked ő közöttök: én vagyok a te osztályrészed és a te örökséged izráel fiai között. de imé a lévi fiainak örökségül adtam minden tizedet izráelben; az ő szolgálatjokért való osztályrészt az a melylyel teljesítik ők a gyülekezet sátorának szolgálatát. és ne járulan azután izráel fiai a gyülekezethez sátorához, hogy ne vétkezzenek, és meg ne haljanak. de a lévíták teljesítsék a gyülekezet sátorának szolgálatát, és ők viseljék az ő bűnüket; örökkévaló rendelés legyen a ti nemzetségeiteknel, hogy izráel fiai között ne birjanak örökséget. mivelhogy izráel fiainak tizedét, a mit felemelt áldozatul visznek fel az úrnak, adtam a lévítáknak örökségül: azért végeztem ő felőlök, hogy izráel fiai között ne birjanak örökséget. és szóla az úr mózesnek, mondván: a lévítáknak pedig szólj, és mondd meg nekik: mikor beszéditek izráel fiaitól a tizedet, a melyet örökségtekül adtam néktek azoktól, akkor áldozatok abból felemelt áldozatot az úrnak; a tizedből tizedet. és ez a ti felemelt áldozatokot olyanul tulajdoníttatik néktek, mint a szérúról való gabona és mint a sajtóból kiömlő bor. így vigyetek ti is felemelt áldozatot az úrnak minden ti tizedetekből, a melyet beszédtek izráel fiaitól, és adjátok abból az úrnak felemelt áldozatot áronnak, a papnak. minden ti ajándékokból vigyétok a felemelt áldozatokat az úrnak, mindenből a kövérjét, a mi abból szentelni való. mondd meg azt is nekik: mikor a kövérjét áldozzátok abból, olyanul tulajdoníttatik az a lévítáknak, mintha a szérúról és sajtóból adnák. megehetitek pedig azt minden helyen, ti és a ti házatok népe; mert jutalmatok ez néktek a gyülekezet sátorában való szolgálatokért. és nem lesztek bűnösök a miatt, ha abból a kövérjét áldozzátok: és izráel fiainak szent dolgait sem fertőztetitek meg, és meg sem haltok.

mondván: szólj izráel fiainak, hogy hozzanak hozzád egy veres tehenet, épet, a melyben ne legyen hiba, a melynek nyakán iga nem volt. és adjátok azt eleázárnak, a papnak, és ő vitesse ki azt a táboron kívül, és öljék meg azt ő előtte. és vegyen eleázár, a pap annak véreből az ő újjával, és hintsen a gyülekezet sátorának eleje felé annak véreből hétszer. azután égessék meg azt a tehenet az ő szemei előtt; annak bőrét, húsát és véréát a ganéjával együtt égessék meg. akkor vegyen a pap czédrusfát, izsópot és karmazsint, és vessze a tehénnek égő részei közé. és mossa meg a pap az ő ruháit, az ő testét is mossa le vízzel, és azután menjen be a táborba, és tisztátalan legyen a pap estvéig. az is, a ki megégeti azt, mossa meg az ő ruháit vízzel, és az ő testét is mossa le vízzel, és tisztátalan legyen estvéig. valamely tiszta ember pedig szedje fel annak a tehénnek hamvát, és helyezze el azt a táboron kívül tiszta helyre, hogy legyen az izráel fiai gyülekezetének szolgálatára a tisztulásnak vízéhez; bűnért való áldozat ez. és az, a ki felszedi a tehénnek hamvát, mossa meg az ő ruháit, és tisztátalan legyen estvéig; és legyen ez izráel fiainak és a köztök tartózkodó jövevénynek örök rendelkezésül. a ki illeti akármely embernek a holttestét, és tisztátalanná lesz hét napig: az olyan tisztítsa meg magát azzal a vízzel harmadnapon és hetednapon, és tiszta lesz; ha pedig nem tisztítja meg magát harmadnapon és hetednapon, akkor nem lesz tiszta. valaki holtat illet, bármely embert a ki megholt, és meg nem tisztítja magát, az megfertézteti az úrnak hajlékát; és irtassék ki az a lélek izráelből mivelhogy tisztulásnak vize nem hintetett ő reá, tisztátalan lesz; még rajta van az ő tisztátalansága. ez legyen a törvény, mikor valaki sátorban hal meg. mindaz, a ki bemegegy a sátorba, és mindaz, a ki ott van a sátorban, tisztátalan legyen hét napig. minden nyitott edény is, a melyen nincs lezárható fedél, tisztátalan. és mindaz, a ki illet a mezőn fegyverrel megölettet, vagy megholtat, vagy emberi csontot, vagy sírt, tisztátalan legyen hét napig. és vegyenek a tisztátalánért a bűnért való megégetett áldozatnak hamvából, és töltsenek arra élő vizet edénybe. valamely tiszta ember pedig vegyen izsópot, és mártsa azt vízbe, és hintse meg a sátort és minden edényt, és minden embert, a kik ott lesznek; és azt is, a ki a csontot, vagy a megöltet, vagy a megholtat, vagy a koporsót illette. hinte pedig meg a tiszta a tisztátalant harmadnapon és hetednapon, és tisztítsa meg őt hetednapon, azután mossa meg az ő ruháit, mossa le magát is vízzel, és tiszta lesz estve. ha pedig valaki tisztátalanná lesz, és nem tisztítja meg magát, az a lélek irtassék ki a község közül; mivelhogy az úrnak szenthelyét megfertéztette, a tisztulásnak vize nem hintetett ő reá, tisztátalan az. ez legyen ő nálok örök rendelkezésül: mind az, a ki hinti a tisztulásnak vizét, tisztátalan legyen estvéig. és valamit illet a tisztátalan, tisztátalan legyen az; és az a lélek is, a ki illeti azt, tisztátalan legyen estvéig.

20

19

szóla azután az úr mózesnek és áronnak, mondván: ez a törvény rendelése, a melyet parancsolt az úr,

és eljutának izráel fiai, az egész gyülekezet czin pusztájába az első hónapban és megtelepedék a nép kádesben, és meghala ott miriám, és eltemették

ott. de nem vala víze a gyülekezetnek, összegyűlének azért mózes és áron ellen. és feddőzék a nép mózes-sel, és szólának mondván: vajha holtunk volna meg, mikor megholtak a mi atyáinkfiai az úr előtt! és miért hoztátok az úrnak gyülekezetét e pusztába, hogy meghaljunk itt mi, és a mi barmaink? és miért hoztatok fel minket egyiptomból, hogy e rossz helyre hozzatok minket, hol nincs vetés, sem füge, sem szőlő, sem gránátalma, és inni való víz sincsen! elmenének azért mózes és áron a gyülekezetnek színe elől, a gyülekezet sátorának nyílása elé, és arczukra borulának; és megjelenék nékik az úrnak dicsősége. és szóla az úr mózesnek, mondván: vedd ezt a vesszőt, és gyűjtsd össze a gyülekezetet te, és áron, a te atyádfia, és szóljátok im e kösziklának az ő szemeik előtt, hogy adjon vizet; és fakassz vizet nékik e kösziklából, és adj inni a gyülekezetnek és az ő barmaiknak. vevé azért mózes azt a vesszőt az úrnak színe elől a mint parancsolta vala néki. és összegyűjték mózes és áron a gyülekezetet a köszikla elé, és monda nékik: halljátok meg most, ti lázadók! avagy e kösziklából fakasszunk-e néktek vizet? és felemelé mózes az ő kezét, és megüté a kösziklát az ő vesszejével két ízben; és sok víz ömle ki, és ivék a gyülekezet és az ő barmai. és monda az úr mózesnek és áronnak: mivelhogy nem hittetek nékem, hogy megdicsőítetek volna engem izráel fiainak szemei előtt: azért nem viszitek be e községet a földre, a melyet adtam nékik. ezek a versengésnek vizei, a melyekért feddőztek izráel fiai az úrral; és megdicsőítette magát ő bennök. és küldé mózes követeket kadesből edom királyához, kik így szólának: ezt mondja a te atyádfia az izráel: te tudod mindazt a nyomorúságot, a mely mi rajtunk esett: hogy a mi atyáink alamentek egyiptomba, és sok ideig laktunk egyiptomban, és hogy nyomorgatának minket az egyiptombeliek, és a mi atyáinkat, és kiállottunk az úrhoz, és meghallgatta a mi szónkat, és angyalt küldé e kihozzot minket egyiptomból; és ímé kadesben vagyunk a te határodnak végvárosában. hadd mehessünk át a te földeden! nem megyünk át sem mezőn, sem szőlőn, és kútvizet sem iszunk; az országúton megyünk, és nem térünk sem jobbra, sem balra, míg általmegyünk a te határodon. felele pedig edom: nem mehetsz át az én földemen, hogy fegyverrel ne menjek ellened! és mondanak néki izráel fiai: a járt úton megyünk fel, és ha a te vizedet iszszuk, én és az én barmaim, megadom annak az árát. nincs egyéb szándékom csak hogy gyalog mehessek át. az pedig monda: nem mégy át, és kiméne ő ellene edom sok néppel és nagy erővel. mivel nem akará edom megengedni izráelnek, hogy általmenjen az ő országán; azért eltéré izráel ő töle. majd elindulának kadesből, és jutának izráel fiai, az egész gyülekezet a hór hegyére. és szóla az úr mózesnek és áronnak, a hór hegyénél, edom földének határán, mondván: áron az ő népeihez takaríttatik: mert nem megy be a földre, a melyet izráel fiainak adtam, mivelhogy ellenszegültetek az én szómnak a versengésnek vizénél. vedd áront és eleázárt, az ő fiát, és vezessd fel őket a hór hegyére. és vetkezzed le áront az ő ruháiból, és öltöztessd fel azokba eleázárt, az ő fiát: mert áron az ő népéhez takaríttatik, és meghal ott. és úgy cselekedék mózes, a mint paranc-

solta vala az úr, és felmenének a hór hegyére az egész gyülekezet láttára. és mózes levetkezteté áront az ő ruháiból, és felöltözteté azokba eleázárt, az ő fiát. és meghala áron ott a hegynek tetején, mózes pedig és eleázár leszálla a hegyről. és látá az egész gyülekezet, hogy meghalt vala áron, és siratá áront harmincz napig izráelnek egész háza.

21

mikor pedig meghallotta a kananeus, arad királya, a ki lakozik vala dél felől, hogy jön izráel a kémekek után: megütőközék izráellel, és foglyokat ejte közülök. fogadást tön azért izráel az úrnak, és monda: ha valóban kezembe adod e népet, eltörlöm az ő városait. és meghallgatá az úr izráelnek szavát, és kézbe adá a kananeus, és eltörlé őket, és azoknak városait. és nevezé azt a helyet hormának. és elindulának a hór hegyétől a veres tengerhez vivő úton, hogy megkerüljék edom földét. és a népnek lelke megkeseredék ütközben. és szóla a nép isten ellen és mózes ellen: miért hoztatok fel minket egyiptomból, hogy meghaljunk e pusztában? mert nincsen kenyér, víz sincsen, és e hitvány eledelt útálja a mi lelkünk. bocsáta azért az úr a népre tüzes kígyókat, és megmardosák a népet, és sokan meghalának izráel népéből. akkor méne a nép mózeshoz, és mondanak: vétkeztünk, mert szólottunk az úr ellen és te el-lened; imádkozzál az úrhoz, hogy vigye el rólunk a kígyókat. és imádkozék mózes a népért. és monda az úr mózesnek: csinálj magadnak tüzes kígyót, és tűzd fel azt póznára: és ha valaki megmarattatik, és feltekint arra, életben maradjon. csinála azért mózes rézkígyót, és feltűzé azt póznára. és lön, hogy ha a kígyó valakit megmar vala, és az feltekinte a rézkígyóra, életben marada. azután elindulának izráel fiai, és tábort ütének obóthban. obóthból is elindulának, és tábort ütének hije-abarimban, abban a pusztában, a mely moáb előtt vala napkelet felől. onnét elindulának, és tábort ütének zered völgyében. onnét elindulának, és tábort ütének az arnon vizén túl, a mely van a pusztában, és kijő az emoreus határából. mert az arnon moábnak határa moáb között és emoreus között. azért van szó az úr hadainak könyvében: vahébről szűfában, és a patakokról armonnál, és a patakok folyásáról, a mely ar város felé hajol és moáb határára dül. és onnét béérbe menének. ez az a kút, a melynél mondotta vala az úr mózesnek: gyűjtsd össze a népet, és adok nékik vizet. akkor éneklé az izráel ez éneket: jöj fel őh kút! énekeljete néki! kút, a melyet fededelmek ástak; a nép előkelői vájtak, kormánypálczával, vezérbotjaikkal. és a pusztából mathanába menének. és mathanából nahaliélbe, és nahaliélből bámóthba. bámóthból pedig abba a völgybe, a mely moáb mezején van, onnan a pizsga tetejére, a mely a sivatagra néz. és küldé izráel követeket szíhonzhoz, az emoreusok királyához, mondván: hadd mehessek át a te földeden! nem hajlunk mezőre, sem szőlőre, kútvizet sem iszunk; az országúton megyünk, míg átmegyünk a te határodon. de nem engedé szíhon izráelnek, hogy átmenjen az ő határán, sőt egybegyűjté szíhon minden népét, és kiméne izráel ellen a pusztába, és jöve jaháczbá; és megütőközék izráel-

lel. és megveré őt izráel fegyvernek élivel, és elfoglala annak földét arnontól jabbókig, az ammon fiaigi; mert erös váda az ammon fiainak határa. és elfoglala izráel mind e városokat, és megtelepedék izráel az emoreusok minden városában, hesbonban és annak minden városában; mert hesbon szíhonnak az emoreusok királyának városa vala, ki is hadakozott vala moábnak előbbi királyával, és elvett vala minden földet annak kezéből arnonig. azért mondják a példabeszédmondók: jöjjetek hesbonba! építtessék és erősíttessék szíhon városa! mert tűz jött ki hesbonból, láng szíhon városából; megemészttette art, moábnak városát, arnon magaslatainak urait. jaj néked moáb! elvesztél kámosnak népe! futásra adta ő fiait, leányait fogságra szíhonnak, az emoreus királynak. de mi lövöldöztük őket, elveszett hesbon dibonig, és elpusztítottuk nofáig, a mely medebáig ér. megtelepedék azért izráel az emoreusok földén. és elküde mózes, hogy megkémleljék jázert, és bevévék annak városait, és kiüzé az emoreust, a ki ott vala. majd megfordulának, és felmenének a básánba vivő úton. és kijöve őg, básán király a ellenök, ő és egész népe, hogy megütközzenek hedreiben. akkor monda az úr mózesnek: ne félj tőle, mert a te kezedbe adtam őt, és egész népet, és az ő földét. és úgy cselekedjél vele, a miképen cselekedtél szíhonnal az emoreusok királyával, a ki lakik vala hesbonban. megverék azért őt és az ő fiait és egész népet annyira, hogy egy sem marada belőle; és elfoglalák az ő földét.

22

és tovább menének izráel fiai, és tábort ütének moáb mezőségen a jordánon túl, jérikhó ellenében. és mikor látta bálák, a czippór fia mind azokat, a melyeket cselekedett vala izráel az emoreussal: igen megremüle moáb a néptől, mivelhogy sok vala az, és búsula moáb izráel fiai miatt. monda azért moáb midián véneinek: most elnyalja e sokaság minden mi környékünket, a miképen elnyalja az ökor a mezőnek pázsitját. (bálák pedig, czippórnak fia moáb király vala abban az időben.) küldé azért követeket bálámhoz, a beór fiahoz péthorba, a mely vala a folyóvíz mellett, az ő népe fiainak földére, hogy hívják őt, mondván: imé nép jött ki egyiptomból, és imé ellepte e földnek színét, és megtelepszik én ellenemben. most azért kérlek jöjj el, átkozd meg érettem e népet, mert erősebb nálamnál; talán erőt vehetek rajta, megverjük őt, és kiüzhetem őt e földből; mert jól tudom, hogy a kit megáldasz, meg lesz áldva, és a kit megátkozol, átkozott lesz. elmenének azért moábnak vénei és midiánnak vénei, és a jövődömondásnak jutalma kezeikben vala, és jutának bálámhoz, és megmondák néki bálák izenetét. ő pedig monda nékik: háljatok itt ez éjjel, és feleletet adok néktek, a miképen szól nékem az úr. és moábnak fejedelmei ott maradánek bálámnál. eljőve pedig az isten bálámhoz, és monda: kicsodák ezek a férfiak te nálad? és monda bálám az istennek: bálák, czippór fia, moáb király, küldött én hozzám, ezt mondván: imé e nép, a mely kijött egyiptomból, ellepte a földnek színét; most azért jöjj el, átkozd meg azt érettem, talán megharcolhatok vele, és kiüzhetem őt. és

monda isten bálámnak: ne menj el ő velök, ne átkozd meg azt a népet, mert áldott az ő. felkele azért bálám reggel, és monda a bálák fejedelmeinek: menjetek el a ti földetekre; mert nem akarja az úr megengedni nékem, hogy elmenjek veletek. és felkelének moáb fejedelmei, és jutának bálákhoz, és mondának: nem akart bálám eljönni velünk. elküldé azért ismét bálák több fejedelmet, amazoknál előkelőbbeket. és eljutának bálámhoz, és mondának néki: "ezt mondja bálák, czippórnak fia: kérlek, ne vonakodjál eljönni hozzám!" mert igen-igen megtisztellek téged, és akármit mondasz nékem, megcselekszem. jöjj el azért kérlek, és átkozd meg érettem e népet! bálám pedig felele és monda a bálák szolgálainak: ha bálák az ő házát arannyal és ezüsttel tele adná is nékem, nem hághatom át az úrnak, az én istenemnek szavát, hogy valamit míveljek; kicsinyt vagy nagysot. most mindazonáltal maradjatok itt kérlek ti is ez éjjel, hadd tudjam meg, mit szól ismét az úr nékem? és eljőve isten bálámhoz éjjel, és monda néki: ha azért jöttek e férfiak, hogy elhívanak téged: kelj fel, menj el velök; de mindazáltal azt cselekedjed, a mit mondok majd néked. felkele azért bálám reggel, és megnyergelé az ő szamarát, és elméne a moáb fejedelmeivel. de megharaguvék isten, hogy elmegy vala ő. és megállá az úrnak anygala az útnban, hogy ellenkezzék vele; ő pedig üget vala az ő szamarán, és két szolgálja vala vele. és meglátá a szamar az úrnak angyalát, a mint áll vala az úton, és mezítelen fegyvere a kezében; letére azért a szamar az útról, és méne a mezőre; bálám pedig veré az ő szamarát, hogy visszatérítse az útra. azután megállá az úrnak anygala a szőlők ösvényén, holott innen is garád, onnan is garád vala. a mint meglátá a szamar az úrnak angyalát, a falhoz szorula, és a bálám lábát is oda szorítá a falhoz; ezért ismét megveré azt. az úr anygala pedig ismét tovább méne, és megállá szoros helyen, hol nem volt út a kitérésre, sem jobbra, sem balra. a mint meglátá a szamar az úrnak angyalát, lefeküvék bálám alatt, azért megharaguvék bálám, és megveré a szamarat a bottal. és megnyitá az úr a szamarának száját, és monda a szamar bálámnak: mit vétettem néked, hogy immár háromszor vertél meg engem? bálám pedig monda a szamarának: mert megcsúfoltál engem! vajha volna fegyver a kezemben, nyilván megölnélek most téged. és monda a szamar bálámnak: avagy nem te szamarad vagyok-é, a melyen járni szoktál, a mióta megvagy, mind e napig? avagy szoktam volt-é veled e képen cselekedni? az pedig felele: nem. és megnyitá az úr a bálám szemeit, és látá az úr angyalát, a mint áll vala az útnban, és mezítelen fegyverét az ő kezében; akkor meghajtá magát és arczra borula. az úrnak anygala pedig monda néki: miért verted meg a te szamaradat immár három ízben? imé én jöttem ki, hogy ellenkezzem veled, mert veszedelmes ez az út én előtttem. és meglátot engem a szamar, és kitért én előtttem immár három ízben; ha ki nem tért volna előlem, most meg is öltél volna téged, őt pedig életben hagytam volna. monda azért bálám az úr angyalának: vétkeztem, mert nem tudtam, hogy te állasz előttem az útnban. most azért, ha nem tetszik ez néked, viszatérek. az úrnak anygala pedig monda bálámnak: menj el e férfikkal; mindazáltal a mit én mondok

majd néked, azt mondjad. elméne azért bálám a bálák fejedelmeivel. mikor pedig meghallá bálák, hogy jön bálám, kiméne elébe moábnak egyik városába, a mely az arnon vidékén, a határ szélén vala. és monda bálák bálámnak: avagy nem küldözgettem-é hozzád, hogy hívjanak téged? miért nem jössz vala én hozzám? avagy valóban nem tisztelhetnélek meg téged? bálám pedig monda báláknak: imé eljöttem hozzád. most pedig szólhatok-é magamtól valamit? a mi mondani valót isten ad az én számba, azt mondom. és elméne bálám bálákkal, és eljutának kirjat-husótbá. és vágata bálák ökröket és juhokat, és küldé bálámnak és a fejedelmeknek, a kik vele valának. reggel pedig magához vevé bálák bálámot és felvivé őt a baál magas hegyére, hogy meglássa onnét a népnek valami részét.

23

és monda bálám báláknak: építs itt nékem hét oltárt, és készíts el ide nékem hét tulkot és hét kost. és úgy cselekedék bálák a miképen mondotta vala bálám. és áldozék bálák és bálám mindenik oltáron egy-egy tulkot és egy-egy kost. és monda bálám báláknak: állj meg a te égőáldozatot mellett, én pedig elmegyek; talán előmbé jö az úr nékem, és a mit mutat majd nékem, megjelentem néked. elméne azért egy kopasz oromra. és elébe méne isten bálámnak, és monda néki bálám: a hét oltárt elrendeztem, és áldoztam mindenik oltáron egy-egy tulkot és egy-egy kost. az úr pedig ígét ada bálámnak szájába, és monda néki: térj vissza bálákhoz, és így szólj. és visszatéré ő hozzá, és imé áll vala az ő égőáldozata mellett; ő maga és moábnak minden fejedelme. és elkezdé az ő példázó beszédét, és monda: siriából hozatott engem bálák, moábnak királya kelet hegyeiről, mondván: jöjj, átkozd meg nékem jákóbot, és jöjj, szidalmazd meg izráelt; mit átkoztam azt, a kit isten nem átkoz, és mit szidalmaztam azt, a kit az úr nem szidalmaz? mert sziklák tetejéről nézem őt, és halmokról tekintem őt; imé oly nép, a mely maga fog lakni, és nem számlálják a nemzetek közé. ki számlálhatja meg a jákób porát, és izráel negyedrészenek számát? haljon meg az én lellem az igazak halálával, és legyen az én utolsó napom, mint az övé! és monda bálák bálámnak: mit cselekeszel én velem? hogy megátkozad ellenségeimet, azért hoztalak téged, és imé igen megáldád őket. ez pedig felele és monda: avagy nem arra kell-é vigyáznom, hogy azt szóljam, a mit az úr adott az én számba? monda azután néki bálák: kérlek, jöjj velem más helyre, honnét meglássad őt, de csak valamely részét látod annak, és őt mindenestől nem látod, és átkozd meg őt onnét nékem. és vivé őt az örüllők helyére, a piszga tetejére, és építe hét oltárt, és áldozék egy-egy tulkot és egy-egy kost mindenik oltáron. és monda báláknak: állj meg itt a te égőáldozatot mellett, én pedig elébe megyek amoda. elébe méne azért az úr bálámnak, és ígét ada az ő szájába, és monda: térj vissza bálákhoz, és így szólj. méne azért ő hozzá, és imé ő áll vala az ő égőáldozata mellett, és moáb fejedelmei is ő vele. és monda néki bálák: mit szóla az úr? akkor elkezdé az ő példázó beszédét, és monda: kelj fel bálák, és halljad; figyelj rám czippórnak fia! nem ember az isten,

hogy hazudjék és nem embernek fia, hogy megváltozzék. mond-é ő valamit, hogy meg ne tenné? ígéré és valamit, hogy azt ne teljesítené? ímé parancsoltot vettem, hogy áldjak; ha ő áld, én azt meg nem fordíthatom. nem vett észre jákóbban hamisságot, és nem látott gonosztságot izráelben. az úr, az ő istene van ő vele; és királynak szóló rivalgás hangzik ő benne. isten hozta ki őket egyiptomból, az ő ereje mind a vad bivalyé. mert nem fog varázslás jákóbon, sem jövődömondás izráelen. idején adatik tudtára jákóbnak és izráelnek: mit mívelt isten! imé e nép felkél mint nöstény oroszlán, és feltámad mint hím oroszlán; nem nyugszik, míg prédát nem eszik, és elejtettek vérént nem issza. akkor monda bálák bálámnak: se ne átkozad, se ne áldjad őt. felele pedig bálám, és monda báláknak: avagy nem szoltottam volt-é néked, mondván: valamit mond nékem az úr, azt művelme? és monda bálák bálámnak: jöjj, kérlek, elviszlek téged más helyre: talán tetszeni fog az istennek, hogy megátkozad onnét e népet én érettem. elvivé azért bálák bálámot a peór tetejére, a mely a pusztá felé néz. és monda bálám báláknak: építtess itt nékem hét oltárt, és készíts el ide nékem hét tulkot és hét kost. úgy cselekedék azért bálák, a mint mondotta volt bálám, és áldozék minden oltáron egy-egy tulkot és egy-egy kost.

24

mikor pedig látta bálám, hogy tetszik az úrnak, hogy megáldja izráelt, nem indula, mint az előtt, varázslatok után, hanem fordítá az ő orcáját a pusztá felé. és mikor felemelte bálám az ő szemeit, látá izráelt, a mint letelepedett az ő nemzetségei szerint; és istennek lelke vala ő rajta. akkor elkezdé az ő példázó beszédét és monda: bálámnak, beór fiának szózata, a megnyílt szemű embernek szózata. annak szózata, a ki hallja istennek beszédét, a ki látja mindenhatóan látását, leborulva, de nyitott szemekkel: mily szépek a te sátoraid óh jákób! a te hajlékaid óh izráel! és mint kiterjesztett völgyek, mint kerek a folyóvíz mellett, mint az úr plántálta áloék, mint czédrusfák a vízek mellett! víz ömledez az ő vedreiből, vetését bő víz öntözi; királya nagyobb agágnál, és felmagasztaltatik az ő országa. isten hozta ki egyiptomból, az ő ereje mint a vad bivalyé: megemészti a pogányokat, az ő ellenségeit; csontjaikat megörtöri, és nyilaival által veri. lehever, nyugszik, mint hím oroszlán, és mint nöstény oroszlán; ki serkenti fel őt? a ki áld téged, áldott léssen, és ki átkoz téged, átkozott léssen. és felgerjede báláknak haragja bálám ellen, és egybeüté kezeit, és monda bálák bálámnak: azért hívtalak téged, hogy átkozd meg ellenségeimet; és imé igen megáldottad immár három ízben. most azért fuss a te helyedre. mondottam vala, hogy igen megtisztellek téged; de imé megfosztott téged az úr a tisztességtől. és monda bálám báláknak: a te követeidnek is, a kiket küldöttél volt hozzám, nem így szoltottam-é, mondván: ha bálák az ő házat ezüsttel és arannyal tele adná is nékem, az úrnak beszédét által nem hághatom, hogy magamtól jót, vagy rosszat cselekedjem. a mit az úr szól, azt szólok. most pedig én elmegyek imé az én népemhez; jöjj, hadd je-

lentsem ki néked, mit fog cselekedni e nép a te népeddel, a következő időben. és elkezdé az ő példázó beszédét, és monda: bálámnak, beór fiának szózata, a megnyílt szemű ember szózata, annak szózata, a ki hallja istennek beszédét, és a ki tudja a magasságosnak tudományát, és a ki látja a mindenhatónak látását, leborulva, de nyitott szemekkel. látom őt, de nem most; nézem őt, de nem közel. csillag származik jákóbból, és királyi pálca támad izráelből; és általveri moábnak oldalait, és össztörí sethnek minden fiait. és edom más birtoka lesz, szeir az ő ellensége is másnak birtoka lesz; de hatalmasan cselekszik izráel. és uralkodik a jákóbtól való, és elveszti a városból a megmaradat, és mikor látja vala amáleket, elkezdé az ő példázó beszédét, és monda: amálek első a nemzetek között, de végezetre mindenestől elvész. és mikor látja vala a keneust, elkezdé példázó beszédét, és monda: erős a te lakhelyed, és sziklára rakta d fészkeket; mégis el fog pusztulni kain; és míg assur téged fogva viszen. újra kezdé az ő példázó beszédét, és monda: őh, ki fog élni még, a mikor véghez viszi ezt az isen? és kittim partjairól hajók jönnek, és nyomorgatják assúrt, nyomorgatják ébert is, és ez is mindenestől elvész. felkele azért bálám, és elméne, hogy visszatérjen az ő helyére. és bálák is elméne az ő útján.

25

mikor pedig sittimben lakozik vala izráel, kezde a nép paráználkodni moáb leányaival. mert hívogatók a népet az ő isteneik áldozataira; és evék a nép, és imádá azoknak isteneit. és odaszegődék izráel bál-peórhoz: az úr haragja pedig felgerjede izráel ellen. és monda az úr mózesnek: vedd elő e népnek minden főemberét, és akasztasd fel őket az úrnak gerjénese napja; hogy elforduljon az úr haragjának féjeredése izráeltől. monda azért mózes izráel bíráinak: kiki ölje meg az ő embereit, a kik odaszegődtek bál-peórhoz. és imé eljőve valaki izráel fiai közül, és hoza az ő atyjafiai felé egy midiánbeli asszonyt, mózes szeme látára, és izráel fiai egész gyülekezetének láttára; ők pedig mikor láta vala a gyülekezet sátorának nyílásánál. és mikor látta vala fineás, eleázár fia, áron papnak unokája, felkele a gyülekezet közül, és dárdaát véve kezébe. és beméne az izráelita férfi után a sátorba, és általdőfé mindkettojokat, mind az izráelita férfit, mind az asszonyt hason. és megszűnék a csapás izráel fiai között. de meghaltak vala a csapás miatt huszonnégy ezeren. akkor szóla az úr mózesnek, mondván: fineás, eleázár fia, áron pap unokája, elfordította az én haragomat izráel fiaiától, mivelhogy az én bosszúmat megállotta ő közöttök; ezért nem pusztítom ki bosszúmban izráel fiait. mondd azért: imé én az én szövetségemet, a békeség szövetségét adom ő néki. és léssen ő nála és az ő magvánál ő utána az örökkévaló papságnak szövetsége; mivelhogy bosszút állott az ő istenéért, és engesztelést vége izráel fiaiért. a megöletett izráelita férfinak neve pedig, a ki a midiánbeli asszonynyal együtt öletett meg, zimri, a szálu fia vala, a simeon-nemzettség háznépének fejedelme. a megöletett midiánbeli asszony neve pedig kozbi, zúr leánya, a ki a midianiták

közt az ő atyja háza nemzetsegeinek fejedelme vala. és szóla az úr mózesnek, mondván: támadjátok meg a midianitákat, és verjétek meg őket. mert ők megtámadtak titeket az ő celszövéseikkel, a melyeket peórért és az ő hugokért kozbiért, a midian fejedelem leányaért szöttek ellenetek, a ki megöletett a peór miatt való csapásnak napján.

26

és lön a csapás után, szóla az úr mózesnek és eleázárnak, az áron pap fiának, mondván: vegyétek számba izráel fiainak egész gyülekezetét, húsz esztendőstől fogva és feljebb, az ő atyáiknak háznépe szerint; mindenkit, a ki hadba mehet izráelben. szóla azért velök mózes és eleázár, a pap, a moáb mezőségében a jordán mellett, jéríkhó ellenében, mondván: vegyétek számba a népet, húsz esztendőstől fogva és feljebb, a miképen parancsolta vala az úr mózesnek és izráel fiainak, a kik kijöttek volt egyiptom földéből. rúben elsőszülötte izráelnek. rúben fiai ezek: hánoktól a hánokiták, pallutól a palluiták nemzetsege. heczontról a heczoniták nemzetsege, kármítól a kármíták nemzetsege. ezek a rúbeniták nemzetsegei. és lön az ő száмок negyvenhárom ezer, hétszáz és harmincz. és a pallu fiiai valának: eliáb. eliáb fiai pedig, nemuél, dáthán és abirá. ez a dáthán és abirá a gyülekezet előjárói valának, a kik feltámadtak vala mózes ellen és áron ellen. és megnyitá a föld az ő száját, és elnyelé őket és körét, meghalván az a gyülekezet, mivelhogy megemészte a tűz kétszáz és ötven férfiút, a kik intőpéldául lőnek. kóré fiai pedig nem halának meg. simeon fiai az ő nemzetsegeik szerint ezek: nemuélról a nemuéliták nemzetsege, jámintól a jáminiták nemzetsege, jákintól a jákiniták nemzetsege. zerákhótl a zerákhiták nemzetsege. saultól a sauliták nemzetsege. ezek a simeoniták nemzetsegei: huszonkét ezer és kétszáz. gád fiai az ő nemzetsegeik szerint ezek: sefontól a sefontiták nemzetsege, haggitól a haggiták nemzetsege, súnitól a súniták nemzetsege. oznitól az ozniták nemzetsege, éritől az ériták nemzetsege. arodtól az aroditák nemzetsege, arélitól az aréliták nemzetsege. ezek gád fiainak nemzetsegei; az ő száмок szerint negyven ezer és ötszáz. júda fiai: ér és onán. és meghala ér és onán a kanaán földén. júda fiai pedig az ő nemzetsegeik szerint ezek valának: séláhtól a séláhiták nemzetsege, pérecztől a péreczíták nemzetsege, zerákhótl a zerákhiták nemzetsege. pérecz fiai valának pedig: heczontról a heczoniták nemzetsege; hámultól a hámuliták nemzetsege. ezek júda nemzetsegei az ő száмок szerint: hetvenhat ezer ötszáz. iszakhár fiai az ő nemzetsegeik szerint ezek: thólatól a thólaíták nemzetsege; puvától a puviták nemzetsege; jásubtól a jásubiták nemzetsege; simrontól a simroniták nemzetsege. ezek iszakhár nemzetsegei az ő száмок szerint: hatvannygy ezer háromszáz. zebulon fiai az ő nemzetsegeik szerint ezek: szeredtól a szerediták nemzetsege, élontól az éloniták nemzetsege, jahleótl a jahleóliták nemzetsege. ezek a zebuloniták nemzetsegei az ő száмок szerint: hatvan ezer ötszáz. józsef fiai az ő nemzetsegeik szerint ezek: manasse és efráim. man-

asse fiai: mákirtól a mákiriták nemzetsége. mákir nemzét gileádot; gileádtól a gileáditák nemzetsége. ezek gileád fiai: jezertől a jezeriták nemzetsége, hélektől a hélekíták nemzetsége. és aszriéltől az aszriéliták nemzetsége; sekemtől a sekemiták nemzetsége. és semidától a semidáták nemzetsége és héfertől a héferiták nemzetsége. célofhádnak pedig, a héfer fiának nem voltak fiai, hanem leányai; és a célofhád leányainak nevei ezek: makhla, nóa, hogla, milkha és thircza. ezek manasse nemzetségei, és az ő számok ötvenkét ezer és hétszáz. ezek efraim fiai az ő nemzetségeik szerint: suthelákhától a suthelákhíták nemzetsége, békertől a békeriták nemzetsége, tahántól a tahániták nemzetsége. ezek pedig a suthelákh fiai: érántól az érániták nemzetsége. ezek efraim fiainak nemzetségei az ő számok szerint: harminczkét ezer és ötszáz. ezek józsef fiai az ő nemzetségeik szerint. benjámin fiai az ő nemzetségeik szerint ezek: belától a belaiták nemzetsége; asbélitól az asbéliták nemzetsége; ahirántól az ahirámiták nemzetsége. sefufántól a sefufámiták nemzetsége; hufántól a hufámiták nemzetsége. bela fia pedig valának: ard és naamán: ardtól az arditák nemzetsége, naamántól a naamániták nemzetsége. ezek benjámin fiai az ő nemzetségeik szerint, és számok: negyvenöt ezer és hatszáz. ezek dán fiai az ő nemzetségeik szerint: suhámtól a suhámiták nemzetsége. ezek dán nemzetségei, az ő nemzetségeik szerint. a suhamiták minden nemzetsége az ő számok szerint: hatvan-egy ezer és négyszáz. áser fiai az ő nemzetségeik szerint ezek: jimmától a jimmaiták nemzetségei; jisvitől a jisviták nemzetsége; bíriától a bírihiták nemzetsége. a béria fiaitól: khébertől a khéberiták nemzetsége, malkiélitől a malkiéliták nemzetsége. áser leányának pedig neve vala séráh. ezek áser fiainak nemzetségei az ő számok szerint: ötvenhárom ezer és négyszáz. nafthali fiai az ő nemzetségeik szerint ezek: jakhceéltől a jakhceéliták nemzetsége, gúnitól a gúniták nemzetsége. jéczeritől a jéczeriták nemzetsége; sillémtől a sillémiták nemzetsége. ezek nafthali nemzetségei az ő nemzetségeik szerint: az ő számok pedig negyvenöt ezer és négyszáz. ezek izráel fiainak megszámoltjai: hatszáz egyezer het-száz harmincz. szóla pedig az úr mózesnek, mondván: ezeknek osztassék el az a föld örökségül, az ő neveiknek száma szerint. a nagyobb számúnak adj nagyobb örökséget, a kisebb számúnak pedig tedd kisebbé az ő örökséget; mindeniknek az ő száma szerint adattassék az ő öröksége. de sorssal osztassék el a föld; az ő atyjok törzseinek nevei szerint örököljenek. a sors szerint osztassék el az örökség, mind a sok és mind a kevés között. ezek pedig lévi megszámoltjai az ő nemzetségeik szerint: gérsontól a gérsóniták nemzetsége; kéháttól a kéháiták nemzetsége; méráritól a méráriták nemzetsége. ezek lévi nemzetségei: a libniták nemzetsége, a hébroniták nemzetsége, a makhliták nemzetsége, a músiták nemzetsége, a kórahiták nemzetsége. kéhát pedig nemzét amrámot. amrám feleségének neve pedig jókebed, a lévi leánya, a ki egyiptomban született lévinek; és ő szülte amrámnak áront, mózest, és miriámet, az ő leánytestvéröket. és születének áronnak: nádáb és abihu, eleázár és ithamár. és meghalá-

nak nádáb és abihu, mikor idegen tűzzel áldozának az úr előtt. és vala azoknak száma: huszonhárom ezer, mind férfiak, egy hónapostól fogva és feljebb; mert nem voltak beszámálva az izráel fiai közé, mivel nem adatott nékik örökség izráel fiai között. ezek mózesnek és eleázárnak, a papnak megszámoltjai, a kik megszámolták izráel fiai a moáb mezőségében, jéríkhó áttellenében a jordán mellett. ezek között pedig nem volt senki a mózestól és áron paptól megszámoltattak közül, mikor megszámolták vala izráel fiai a sinai pusztájában. mert az úr mondotta vala nékik: bizonynyal meghalnak a pusztában; és senki nem maradt meg azok közül, hanem csak káleb, a jefunné fia, és józsué, a nún fia.

27

előállának pedig a célofhád leányai, a ki héfer fia vala, a ki gileád fia, a ki mákir fia, a ki manasse fia vala, józsef fiának, manassénak nemzetségei közül. ezek pedig az ő leányainak nevei: makhla, nóa, hogla, milkha és thircza. és megállának mózes előtt, és eleázár pap előtt, és a fejedelmek előtt, és az egész gyülekezet előtt a gyülekezet sátorának nyílásánál, mondván: a mi atyánk meghalt a pusztában, de ő nem volt azoknak seregében, a kik összeseregelték volt az úr ellen a kóré seregében; hanem az ő bűnéért holt meg, és fiai nem voltak néki. miért töröltetnék el a mi atyánknak neve az ő nemzetsége közül, azért, hogy nincsen önéki fia? adj örökséget nekünk a mi atyánknak atyjafiai között. mózes pedig vivé ezeknek ügyét az úr elé. és szóla az úr mózesnek, mondván: igazat szólnak a célofhád leányai: adj nékik örökségi birtokot az ő atyjoknak atyjafiai között, és szállítsd rájuk az ő atyjoknak örökségét. izráel fiainak pedig szólj, mondván: mikor valaki meghal, és fia nem leend annak, akkor adjátok annak örökségét az ő leányának. ha pedig nem leend néki leánya, akkor adjátok az ő örökségét az ő testvéreinek. ha pedig nem leendenek néki testvérei, akkor adjátok az ő örökségét az ő atyja testvéreinek. ha pedig nem leendenek az ő atyjának testvérei, akkor adjátok az ő örökségét annak, a ki legközelebbi atyjafia az ő nemzetségből, és bírja azt. legyen pedig az izráel fiainak végezett törvényök, a miképen megparancsolta az úr mózesnek. monda azután az úr mózesnek: menj fel az abarim hegyére, és lásd meg a földet, a melyet izráel fiainak adtam. miután pedig megláttad azt, takarítatol te is a te népedhez, a miképen oda takarított áron, a te testvéred. mivelhogy nem engedétek az én beszédemnek a csin pusztájában, a gyülekezet versengésének idején, hogy megdicsőítettetek volna engemet ama vizeknél az ő szemek előtt. ezek a versengésnek vizei kádesnél a csin pusztájában. szóla azért mózes az úrnak, mondván: az úr, a minden test lelkének istene, rendeljen férfiút a gyülekezet fölé. a ki kimenjen ő előttök, és a ki bemenjen ő előttök, a ki kivigye őket, és a ki bevigye őket, hogy ne legyen az úr gyülekezete olyan mint a juhok, a melyeknek nincsen pásztork. az úr pedig monda mózesnek: vedd melléd józsué a nún fiát, a férfiút, a kiből lélek van, és tedd ő reá a te kezedet. és állasd őt eleázár pap elé, és az egész gyülekezet elé, és adj néki paranc-

solatokat az ő szemeik előtt. és a te dicsőségedet közöld ő vele, hogy hallgassa őt izráel fiainak egész gyülekezete. azután pedig álljon elázár pap elé, és kérjé meg őt az urimnak ítélete felől az úr előtt. az ő szava szerint menjenek ki, és az ő szava szerint menjenek be, ő és izráel minden fia ő vele, és az egész gyülekezete. úgy cselekedék azért mózes, a miképen parancsolta vala az úr néki; mert vevé józsuét, és állatá őt elázár pap elé, és az egész gyülekezet elé. és tévé az ő kezét ő reá, és ada néki parancsolatokat, a miképen szólott vala az úr mózes által.

28

és szóla az úr mózesnek, mondván: parancsold meg izráel fiainak, és mondd meg nékik: ügyeljetek, hogy az én áldozatomat, kenyeremet kedves illatú tűzáldozatul a maga idejében áldozzátok nékem. és mondd meg nékik: ez a tűzáldozat, a melyet áldoztatok az úrnak: egy esztendő, ép bárányokat, naponként kettőt, szüntelen való egészen égőáldozatul. egyik bárányt reggel készítsd el, a másik bárányt pedig estennen készítsd el. és egy efa lánglisztnek tizedrészét ételáldozatul, megelegyítve egy hin sajtolt olajnak negyedrésszel. ez a szüntelen való egészen égőáldozat, a mely sinai hegyen szereztetett kedves illatú tűzáldozatul az úrnak. annak italáldozatja pedig egy hinnek negyedrésze egy-egy bárányhoz. a szenthelyen adj italáldozatot, jó borból az úrnak. a másik bárányt készítsd el estennen, a reggeli ételáldozat és és annak italáldozatja szerint készítsd el azt, jóillatú tűzáldozatul az úrnak. szombatnapon pedig áldozz két ép bárányt, esztendőöket, és két tized efa lisztlángot olajjal elegyített ételáldozatul, annak italáldozatjával egybe. ez a szombati egészen égőáldozat szombatonként, a szüntelen való egészen égőáldozaton és annak italáldozatján kívül. a ti hónapjaitok kezdetén is áldozatok az úrnak egészen égőáldozatul két fiatal tulkot, egy kost, és hét egyesztendő, ép bárányt. és egy-egy tulok mellé olajjal elegyített három tized efa lánglisztet ételáldozatul, egy-egy kos mellé pedig olajjal elegyített két tized efa lánglisztet ételáldozatul. és egy-egy bárány mellé egy-egy tized efa lisztlángot olajjal elegyítve ételáldozatul; égőáldozat ez, kedves illatú tűzáldozat ez az úrnak. az azokhoz való italáldozat pedig legyen fél hin bor egy tulok mellé, egy harmad hin egy kos mellé, és egy negyed hin egy bárány mellé. és a hónapos egészen égőáldozat minden hónap kezdetén, az esztendőnek hónapjai szerint. és egy kecskebakot is készíttetek el bűnért való áldozatul az úrnak, a szüntelen való egészen égőáldozaton kívül, annak italáldozatával egyben. az első hónapban pedig, a hónapnak tizennegyedik napján az úrnak pászkája van. és e hónapnak tizenötödik napján is ünnep van; hét napon át kovászatlan kenyeret egyetek. első napon legyen szent gyülekezés; semmi robota munkát ne végezzetek, hanem tűzáldozatul egészen égőáldozatot vigyetek az úrnak: két fiatal tulkot, egy kost, egy esztendő bárányt hetet, a melyek épek legyenek. és azoknak ételáldozata olajjal elegyített lisztláng legyen; három tized efát tegyetek egy tulok mellé, és két tizedrészt egy kos mellé. egy-egy bárány

mellé egy-egy tizedrészt tegyetek, a hét bárány szerint. és bűnért való áldozatul egy bakot, hogy engesztelés legyen értetek. a reggeli egészen égőáldozaton kívül, (a mely szüntelen való égőáldozat) készítsétek el ezeket. ezek szerint készíttetek naponként hét napon át kenyeret, kedves illatú tűzáldozatul az úrnak; a szüntelen való egészen égőáldozaton kívül készíttessék az, annak italáldozatjával egyben. a hetedik napon is legyen néktek szent gyülekezések; semmi robota munkát ne végezzetek. a zsengék napján is, a mikor új ételáldozatot visztek az úrnak a ti hetes ünnepeteken: szent gyülekezések legyenek néktek; semmi robota munkát ne végezzetek. hanem vigyetek kedves illatú egészen égőáldozatot az úrnak: két fiatal tulkot, egy kost, és esztendő bárányt hetet. és azokhoz való ételáldozatul olajjal elegyített háromtized efa lisztlángot egy tulok mellé, két tizedet egy kos mellé. egy-egy bárány mellé egy-egy tizedrészt, a hét bárány szerint. egy kecskebakot is, hogy engesztelés legyen értetek. a szüntelen való egészen égőáldozaton és annak égőáldozatján kívül készítsétek ezeket: épek legyenek, azoknak italáldozatjakkal egyben.

29

a hetedik hónapban pedig a hónapnak első napján szent gyülekezések legyenek néktek. semmi robota munkát ne végezzetek; kürt zengésének napja legyen az néktek. és készíttetek el kedves illatú egészen égőáldozatot az úrnak, egy fiatal tulkot, egy kost, esztendő ép bárányt hetet. és azokhoz ételáldozatul olajjal elegyített három tized efa lisztlángot a tulok mellé, két tizedrészt a kos mellé; és egy-egy tizedrészt egy-egy bárány mellé, a hét bárány szerint; és egy kecskebakot bűnért való áldozatul, hogy engesztelés legyen értetek, az újhold egészen égőáldozatján és annak ételáldozatján kívül, és a szüntelen való egészen égőáldozaton és annak ételáldozatján, és azoknak italáldozatjokon kívül, az ő rendjök szerint, kedves illatú tűzáldozatul az úrnak. e hetedik hónapnak tizedik napján is szent gyülekezések legyenek néktek; és sanyargassátok meg magatokat, semmi munkát ne végezzetek; és vigyetek az úrnak kedves illatú egészen égőáldozatot: egy fiatal tulkot, egy kost, esztendő bárányt hetet, épek legyenek; és azoknak ételáldozatául olajjal elegyített három tized efa lisztlángot a tulok mellé; két tizedrészt az egy kos mellé; egy-egy tizedrészt egy-egy bárány mellé, a hét bárány szerint. egy kecskebakot bűnért való áldozatul, az engesztelésre való bűnáldozaton kívül, és a szüntelen való egészen égőáldozaton, annak ételáldozatán és azoknak italáldozatjain kívül. a hetedik hónapnak tizenötödik napján is szent gyülekezések legyenek néktek; semmi robota munkát ne végezzetek, és az úrnak ünnepét hét napon ünnepeljétek. és vigyetek az úrnak egészen égőáldozatot, kedves illatú tűzáldozatul: tizenhárom fiatal tulkot, két kost, esztendő bárányt tizenegyet, épek legyenek. és azoknak ételáldozatául olajjal elegyített lisztlángból három tizedrészt efát egy-egy tulok mellé, a tizenhárom tulok szerint, két tizedrészt egy-egy kos mellé, a két kos szerint. és egy-

egy tizedrészt minden bárány mellé, a tizennégy bárány szerint. és egy kecskebakot bűnért való áldozatul, a szüntelen való egészen égőáldozaton, annak ételáldozatján és italáldozatján kívül. másodnapon pedig tizenkét fiatal tulkot, két kost, tizennégy ép bárányt, esztendőöket. és azoknak ételáldozatjokat és italáldozatjokat, a tulkok mellé, a kosok mellé, a bárányok mellé, az ő számok szerint, a szokás szerint. és egy kecskebakot bűnért való áldozatul, a szüntelen való egészen égőáldozaton, annak ételáldozatján és italáldozatján kívül. harmadnapon pedig tizenegy fiatal tulkot, két kost, tizennégy ép bárányt, esztendőöket. és azoknak ételáldozatjokat és italáldozatjokat, a tulkok mellé, a kosok mellé és a bárányok mellé, az ő számok szerint, a szokás szerint; és egy kecskebakot bűnért való áldozatul, a szüntelen való egészen égőáldozaton, annak ételáldozatján és italáldozatján kívül. negyednapon pedig tíz fiatal tulkot, két kost, tizennégy ép bárányt, esztendőöket. azoknak ételáldozatjokat és italáldozatjokat, a tulkok mellé, a kosok mellé és a bárányok mellé, az ő számok szerint, a szokás szerint; és egy kecskebakot bűnért való áldozatul, a szüntelen való egészen égőáldozaton, annak ételáldozatján és italáldozatján kívül. ötödnapon kilencz fiatal tulkot, két kost, tizennégy ép bárányt, esztendőöket: és azoknak ételáldozatjokat és italáldozatjokat, a tulkok mellé, a kosok mellé és a bárányok mellé, azoknak számok szerint, a szokás szerint. és egy bakot bűnért való áldozatul, a szüntelen való egészen égőáldozaton, annak ételáldozatján és italáldozatján kívül. és hatodnapon nyolcz tulkot, két kost, tizennégy ép bárányt, esztendőöket. és azoknak ételáldozatjokat és italáldozatjokat, a tulkok mellé, a kosok mellé és a bárányok mellé, azoknak számok szerint, a szokás szerint; és egy bakot bűnért való áldozatul, a szüntelen való egészen égőáldozaton kívül, annak ételáldozatján és italáldozatján kívül. és hetedik napon hét tulkot, két kost, tizennégy ép bárányt, esztendőöket; és azoknak ételáldozatjokat és italáldozatjokat, a tulkok mellé, a kosok mellé és a bárányok mellé, az ő számok szerint, a szokás szerint; és egy bakot bűnért való áldozatul, a szüntelen való egészen égőáldozaton kívül, annak ételáldozatján és italáldozatján kívül. nyolczadnapon bezáró ünnepetek legyen néktek, semmi robota munkát ne végezzetek; hanem vigyetek az úrnak egészen égőáldozatot, kedves illatú tűzáldozatul: egy tulkot, egy kost, hét ép bárányt, esztendőöket; azoknak ételáldozatjokat és italáldozatjokat, a tulkok mellé, a kosok mellé, és a bárányok mellé, az ő számok szerint, a szokás szerint; és egy bakot bűnért való áldozatul, a szüntelen való egészen égőáldozaton, annak ételáldozatján és italáldozatján kívül. ezeket áldozzátok az úrnak a ti ünnepeiteken, azokon kívül, a miket fogadásból, és szabad akarattból áldoztok, a ti egészen égőáldozataitokul, ételáldozataitokul, és italáldozataitokul, és hálaáldozataitokul. és megmondá mózes izráel fiainak mind azokat, a melyeket az úr parancsolt vala mózesnek.

30

és szóla mózes az izráel fiai közt lévő törzsek fejének, mondván: ez az a beszéd, a melyet parancsolt az úr: ha valamely férfi fogadást fogad az úrnak, vagy esküt tesz, hogy lekötölezzé magát valami kötésre: meg ne szegje az ő szavát; a mint az ő szájából kijött, egészen úgy cselekedjék. ha pedig asszony fogad fogadást az úrnak, és kötésre kötelezi le magát az ő atyjának házában az ő fiatalságában; és hallja az ő atya az ő fogadását, vagy kötelezését, a melylyel lekötölezzé magát, és nem szól arra az ő atya: akkor megáll minden ő fogadása, és minden kötelezés is, a melylyel lekötölezzé magát, megálljon. ha pedig megtiltja azt az ő atya azon a napon, a melyen hallotta: nem áll meg semmi fogadása és kötelezése, a melylyel lekötölezzé magát, és az úr is megbocsát néki, mert az ő atya tiltotta meg azt. ha pedig férjhez megy, és így terhelik őt az ő fogadásai vagy ajkán kiszalasztott szava, a melylyel lekötölezzé magát; és hallja az ő férje, és nem szól néki azon a napon, a melyen hallotta azt: akkor megállanak az ő fogadásai, és az ő kötelezései is, a melyekkel lekötölezzé magát, megálljanak. ha pedig azon a napon, a melyen hallja a férje, megtiltja azt: akkor erőtlenné teszi annak fogadását, a melyet magára vett, és az ő ajakának kiszalasztott szavát, a melylyel lekötölezzé magát; és az úr is megbocsát néki. az özvegy asszonynak pedig és az elválnak minden fogadása, a melylyel lekötölezzé magát, megáll. ha pedig az ő férjének házában tesz fogadást, vagy esküvéssel kötelezi magát valami kötésre: ha hallotta az ő férje és nem szólt arra, nem tiltotta meg azt: akkor annak minden fogadása megáll, és minden kötelezése, a melylyel lekötölezzé magát, megálljon. de ha a férje teljesen erőtlenné teszi azokat azon a napon, a melyen hallotta: nem áll meg semmi, a mi az ő ajakin kijött, sem fogadása, sem az ő maga lekötölezése; az ő férje erőtlenné tette azokat, és az úr megbocsát néki. minden fogadását, és minden esküvéssel való kötelezését a maga megsanyargatására, a férje teszi erőssé, és a férje teszi azt erőtlenné. hogyha nem szólván nem szól néki a férje egy naptól fogva más napig, akkor megerősíti minden fogadását, vagy minden kötelezését, a melyeket magára vett; megerősíti azokat, mert nem szól néki azon a napon, a melyen hallotta azt. ha pedig azután teszi erőtelenné azokat, minekutána hallotta vala: ő hordozza az ő bűnének terhet. ezek azok a rendelkezések, a melyeket parancsolt az úr mózesnek, a férj és az ő felesége között, az atya és leánya között, mikor még fiatalságában az ő atyjának házában van.

31

és szóla az úr mózesnek, mondván: állj bosszút izráel fiaitól a midianitákon, azután a te népeidhez takarítatul. szóla azért mózes a népnek, mondván: készítsétek fel magatok közül a viadalra való embereket, és induljanak midián ellen, hogy bosszút álljanak az úrért midianon. ezret-ezret egy-egy törzsből, izráelnek minden törzsből küldjétek a hadba. kiválgatának azért izráel ezereiből, ezert törzsenként, tizenkét ezert, viadalra készet. és elküldé őket mózes,

törzsenként ezeret-ezeret a hadba, és velök fineást, eleázár papnak fiát is a hadba; és a szent edények és a riadó kürtök valának az ő keze alatt. és harczolának midián ellen, a miképen megparancsolta vala az úr mózesnek, és minden férfitűt megölének. a midián királyait is megölelék, azoknak levágot népeivel egybe: evit, rékemet, cízút, hűrt, és rebát, midiánnak öt királyát; és bálámot a beór fiát is megölelék fegyverrel. és fogságba vivék izráel fiai a midiániták feleségeit és azoknak kisdéideit, és azoknak minden barmát és minden nyáját, és minden vagyonát prédára veték. minden városukat pedig az ő lakhelyeik szerint, és minden falvaikat tűzzel megégették. és elvivének minden ragadományt és minden prédát mind emberekből, mind barmokból. és vivék mózeshez és eleázár paphoz, és izráel fiainak gyülekezetéhez a foglyokat, a prédát és a ragadományokat a táborba, a mely a moáb mezőségén vala a jordán mellett, jérikhó áttelében. kimenének azért mózes és eleázár pap, és a gyülekezetnek minden fejedelme ő előjük a táboron kívül. és megharaguvék mózes a hadnak vezetőire, az ezredesekre és századosokra, a kik megjöttek vala a harczról. és monda nékik mózes: megtartottátok-e életben mind az asszonyokat? ímé ők voltak, a kik izráel fiait bálám tanácsából hűtlenségre bírták az úr ellen a peór dolgában; és lön csapás az úr gyülekezetén. most azért öljetek meg a kisdédek közül minden fineműt; és minden asszonyt is, a ki férfit ismert azzal való hálás végett, megöljete. minden leánygyermeket pedig, a kik nem háltak férfiúval, tartások életben magatoknak. ti pedig maradjatok a táboron kívül hét napig; a ki megölt valakit, és a ki hullát érintett, mind tisztítsátok meg magokatok harmad és heted-napon, magokatok és foglyaitokat. minden ruhát, minden bőrből való eszközt, minden kecskeszörből való készítményt és minden faedényt; tisztítsátok meg magokatok. és monda eleázár pap a vitézeknek, a kik elmentek vala a hadba: ez a törvény rendelése, a melyet parancsolt vala az úr mózesnek: az aranyat, ezüstöt, rezet, vasat, az ónt és olmot bizonyára; minden egyebet is, a mi állja a tüzet, vigyetek át a tűzön, és megtisztíttatik, de a tisztító vízzel is tisztíttassék meg; mindazt pedig, a mi nem állja a tüzet, vízen vigyetek át. ruháitokat pedig mossátok meg a hetedik napon, és tiszták lesztek: és ezután bemehettek a táborba. újra szóla az úr mózesnek, mondván: vedd számba az elfoglalt prédát, mind emberben, mind baromban, te és eleázár, a pap, és a gyülekezet atyáinak fejei. és osszad a prédát két részre: a hadakozók között, a kik hadba mentek, és az egész gyülekezet között. és végy részt az úrnak a hadakozó férfiaktól, akik hadba mentek, ötszázból egy lelket, az embereket közül, az ökrök közül, a szamarak közül, és a juhok közül. azoknak fele részéből vegyétek, és adjad eleázárnak, a papnak, felemelt áldozatul az úrnak. az izráel fiainak járó fele részéből pedig egy elfogottat végy ötvenből: emberekből, ökrökből, szamarakból, juhokból, és minden baromból; és adjad azokat a lévítáknak, a kik ügyelnek az úr hajlékának ügyére. és úgy cselekedék mózes és eleázár, a pap, a miképen parancsolta vala az úr mózesnek. és vala az a préda azaz annak a zsákmánynak maradéka, a

mit a hadakozó nép zsákmányolt: hatszáz hetvenöt ezer juh. és hetvenhét ezer ökr. és hatvanegy ezer számár. emberi lélek pedig: a leányok közül, a kik nem ismertek vala férfival való egyesülést, ilyen lélek összesen harminczkét ezer. vala pedig az egyik fele, azoknak része, a kik hadba mentek vala: számszerint háromszáz harminczkét ezer és ötszáz juh. vala pedig az úrnak része a juhokból: hatszáz és hetvenöt. az ökrök pedig: harminczhat ezer; és azokból az úrnak része: hetvenkettő. és a számár: harmincz ezer és ötszáz; azokból az úrnak része: hatvanegy. emberi lélek pedig tizenhat ezer; és azokból az úrnak része: harminczkét lélek. és adá mózes az úrnak részét felemelt áldozatul eleázárnak, a papnak, a miképen parancsolta vala az úr mózesnek. az izráel fiainak eső másik fele részéből pedig, a melyet elválasztott mózes a hadakozó férfiaktól. (vala pedig a gyülekezetre eső felerész juhokból: háromszáz harminczkét ezer és ötszáz; ökrök: harminczhat ezer; számár: harmincz ezer és ötszáz; emberi lélek: tizenhat ezer.) az izráel fiainak eső fele részéből pedig egy elfogottat vett mózes ötvenből, az emberekből és a barmokból; és adá azokat a lévítáknak, a kik ügyelnek az úr hajlékának ügyére, a miképen parancsolta vala az úr mózesnek. és járulának mózeshez a had ezereinek vezetői, az ezredesek és századosok. és mondának mózesnek: szolgálid megszámlálták a hadakozó férfiakat, a kik a mi kezünk alatt voltak, és senki közülünk el nem vett. hoztunk azért az úrnak való áldozatul kiki a mit talált: aranyeszközöket, karlanczokat, karpereczeket, gyűrűket, fülönfüggöket, nyaklanczokat, hogy engesztelést végezzünk a mi lelkünkért az úr előtt. és elvév é mózes és eleázár, a pap, az aranyat ő tőlök, és a megkészített eszközöket is mind. és mindaz az arany, a melyet felemelt áldozatul vivének az úrnak, tizenhat ezer hétszáz és ötven siklus vala az ezeredestől és századosoktól. a hadakozó férfiak közül kiki magának zsákmányolt. miután elvette vala mózes és eleázár, a pap, az aranyat az ezeredestől és századosoktól, bevivék azt a gyülekezetnek sátorába, izráel fiaira való emlékeztetőül az úr elé.

32

rúben fiainak pedig és gád fiainak igen sok barmok vala. mikor látták a jázér földét és a gileád földét, hogy ímé az a hely marhatartani való hely: eljövének gád fiai és rúben fiai, és szolának mózesnek és eleázárnak, a papnak, és a gyülekezet fejedelmeinek, mondván: atarót, díbon, jázér, nimra, hesbon, ealel, sebám, néb és béon: a föld, a melyet megvert az úr az izráel fiainak gyülekezte előtt, baromtartó föld az; a te szolgálidnak pedig sok marhájok van. és mondának: hogyha kedvet találunk a te szemeid előtt, adassék ez a föld a te szolgálidnak örökségül, ne vígy minket át a jordánon. mózes pedig monda a gád fiainak és rúben fiainak: avagy a ti atyátokfiai hadakozni menjenek, ti pedig itt maradjatok? és miért idegenítitek el izráel fiainak szívét, hogy által ne menjenek a földre, a melyet adott nékik az úr? a ti atyáitok cselekedtek így, mikor elbocsátám őket kádes-bárneából, hogy nézzék meg azt a földet; mert felmentek az eskől völ-

gyéig, és megnézik a földet, és elidegeníték izráel fiainak szívét, hogy be ne menjenek arra a földre, a melyet adott vala nékik az úr. azért megharaguvék az úr azon a napon, és megesküvék, mondván: nem látják meg azok az emberek, a kik feljöttek egyiptomból, hűsz esztendőstől fogva és feljebb, azt a földet, a mely fölül megesküdtem ábrahámnak, izsáknak és jákóbnak, mivelhogy nem tökéletesen jártak én utánam; kivéve a kenizeus kálebet, a jefunné fiát és jósuát, a nún fiát, mivelhogy tökéletesen jártak az úr után. és megharaguvék az úr izráelre, és bujdosatá őket a pusztában negyven esztendeig; míg megemészteték az egész nemzetség, a mely gonoszts cselekedett vala az úr szemei előtt. és imé feltámadtak a ti atyáitok helyett, bűnös emberek maradékai, hogy az úr haragiának tüztét még öregbítsék izráel ellen. hogyha elfordultok az ő utaitól, még tovább is otthagyja őt a pusztában, és elvesztitek mind az egész népet. és járulának közelebb ő hozzá, és mondanák: barmainknak juhaklokot építünk itt, és a mi kicsinyeinknek városokat; magunk pedig felfegyverkezve, készséggel megyünk izráel kiai előtt, míg beviszszük őket az ő helyőkre; gyermekeink pedig a kerített városokban maradnak e földnek lakosai miatt. vissza nem térünk addig a mi házainkhoz, a míg izráel fiai közül meg nem kapja kiki az ő örökségét. mert nem veszünk mi részt az örökségben ő velők a jordánon túl és tovább, mivelhogy meg van nekünk a mi örökségünk a jordánon innen napkelet felől. és monda nékik mózes: ha azt cselekszitek, a mit szóltok; ha az úr előtt készültök fel a hadra; és átmegy közületek minden fegyveres a jordánon az úr előtt, míg kiüzi az ő ellenségeit maga előtt; és csak aztán tértek vissza, ha az a föld meghódol az úr előtt: akkor ártatlanok lesztek az úr előtt, és izráel előtt, és az a föld birtokotokká lesz néktek az úr előtt. hogyha nem így cselekesztek, imé vétkeztek az úr ellen; és gondoljátok meg, hogy a ti bűnöknek büntetése utólr benneteket! építetek magatoknak városokat a ti kicsinyeitek számára, és a ti juhaitoknak alklokot; de a mit fogadtatok, azt megcselekedjétek. és szólnak gád fiai és rúben fiai mózesnek, mondván: a te szolgálád úgy cselekesztek, a mint az én uram parancsolja. a mi kicsinyeink, feleségeink, juhainak és mindenféle barmaink ott lesznek gileád városaiban; a te szolgálád pedig átmennek mindnyájan hadra felkészülve, harcolni az úr előtt, a miképen az én uram szól. parancsot ada azért ő felőlök mózes eleázárnak, a papnak, és józsúának a nún fiának, és az izráel fiai törzseiből való atyák fejének. és monda nékik mózes: ha átmennek a gád fiai és a rúben fiai veletek a jordánon, mindnyájan hadakozni készen az úr előtt, és meghódol a föld ti előttetek: akkor adjátok nékik a gileád földet birtokul. ha pedig nem mennek át fegyveresen veletek, akkor veletek kapjanak birtokot a kanaán földén. és felelének a gád fiai és a rúben fiai, mondván: a mit mondtott az úr a te szolgáládnak, akképen cselekszünk. mi átmegyünk fegyveresen az úr előtt a kanaán földre, de miénk legyen a mi örökségünknek birtoka a jordánon innen. nékik ada azért mózes, tudniillik a gád fiainak, a rúben fiainak és a józsef fiának, manasse féltörzsének, szíhonnak, az emoreusok királyának

országát, és ógnak, básán királyának országát; azt a földet az ő városaival, határaival, annak a földnek városait köröskörül. és megépítik a gád fiai dibont, ataróthot, aroért, atróth-sofánt, jázért, jogbehát, beth-nimrát, és beth-haránt, kerített városokat juhakkal egyben. a rúben fiai pedig megépíték hesbont, eleált, kirjáthaimot, nébót, baál-meont, (változtatott néven nevezve) és sibmát. és új neveket adának a városoknak, a melyeket építének. mákirnak, a manasse fiának fiai pedig gileádba vonulának, és bevévék azt, és kiűzők az emoreust, a ki ott vala. ada azért mózes gileádot mákirnak, a manasse fiának, és lakozék abban. jáir pedig, a manasse fia elméne, és bevévő azoknak falvait, és hívá azokat jáir falvainak. nóbah is elméne, és bevévő kenáthot és annak városait, és hívá azt nóbáhnak, a maga nevérol.

33

ezek izráel fiainak szállásai, a kik kijövének egyiptom földéből az ő seregeik szerint mózes és áron vezetése alatt. (megírá pedig mózes az ő kijövetelöket az ő szállásai szerint, az úrnak rendeltetére.) ezek az ő szállásai, az ő kijövetelök szerint. elindulának rameszesből az első hónapban, az első hónap tizenötödik napján. a páskha után való napon jövének ki izráel fiai felemelt kézzel, az egész egyiptom látára. (az egyiptombeliek pedig temetik vala azokat a kiket megölt vala az úr ő közöttök, minden elsőszülöttjüket; az isteneiken is ítéletet tartott vala az úr.) és elindulának izráel fiai rameszesből, és tábort ütének szukkótban. és elindulának szukkótból, és tábort ütének ethámban, a mely van a pusztának szélén. és elindulának ethámból, és fordulának pihahiróth felé, a mely van baál-czepon előtt, és tábort ütének migdol előtt, és elindulának pihahiróthból, és átmenének a tenger közepén a pusztába; és menének három napi járásnyira az ethám pusztáján; és tábort ütének márában. és elindulának márából, és jutának élimbe; élimben pedig vala tizenkét kútfő és hetven pálmafa; és tábort ütének ott. és elindulának élimből, és tábort ütének a veres tenger mellett. és elindulának a veres tengertől, és tábort ütének a szín pusztájában. és elindulának a szín pusztájából, és tábort ütének dofkában. és elindulának dofkából, és tábort ütének álusban. és elindulának álusból, és tábort ütének refidimben, de nem vala ott a népnek inni való vize. és elindulának refidimból, és tábort ütének a sinai pusztájában. és elindulának a sinai pusztájából, és tábort ütének kibrót-thaavában. és elindulának kibrót-thaavából, és tábort ütének haseróthban. és elindulának haseróthból, és tábort ütének rithmában. és elindulának rithmából, és tábort ütének rimmon-péreczben. és elindulának rimmon-péreczből, és tábort ütének libnában. és elindulának libnából, és tábort ütének risszában. és elindulának risszából, és tábort ütének kehélátban. és elindulának kehélátból, és tábort ütének a séfer hegyénél. és elindulának a séfer hegyétől és tábort ütének haradában. és elindulának haradából, és tábort ütének makhélóthban. és elindulának makhélótból, és tábort ütének tháhátban. és elindulának tháhátból, és tábort ütének thárahban. és elindulának

thárákából, és tábort ütének mitkában. és elindulának mitkából, és tábort ütének hasmonában. és elindulának hasmonából, és tábort ütének moszérótban. és elindulának moszérótból, és tábort ütének bené-jaakában. és elindulának bené-jaakából, és tábort ütének hór-hagidgádban. és elindulának hór-hagidgádból, és tábort ütének jotbathában. és elindulának jotbathából, és tábort ütének abronában. és elindulának abronából, és tábort ütének eczjon-geberben. és elindulának eczjon-geberből, és tábort ütének cizin pusztájában; ez kádes. és elindulának kádesből, és tábort ütének a hór hegyénél, az edom földének szélén. felméne pedig áron, a pap, a hór hegyére az úr rendelése szerint, és meghala ott a negyvenedik esztendőben, izráel fiainak egyiptom földéből való kijövetelök után, az ötödik hónapban, a hónap elsején. áron pedig száz és huszonhárom esztendőse vala, mikor meghala a hór hegyén. halott pedig a kananeus, arad királya (ez pedig dél felől lakozik vala a kanaán földén) izráel fiainak jövelete felől. és elindulának a hór hegyétől, és tábort ütének czalmonában. és elindulának czalmonából, és tábort ütének púnonban. és elindulának púnonból, és tábort ütének obothban. és elindulának obothból, és tábort ütének ijé-abárimban, a moáb határán. és elindulának ijé-abárimból, és tábort ütének dibon-gádban. és elindulának dibon-gádból, és tábort ütének almon-diblathaimban. és elindulának almon-diblathaimból, és tábort ütének az abarim hegységénél, nébo ellenében. és elindulának az abarim hegységétől, és tábort ütének a moáb mezőségén, a jordán mellett, jéríkhó ellenében. tábort ütének pedig a jordán mellett, beth-hajjesimóthtól abelhassittimig, a moáb mezőségén. és szóla az úr mózesnek a moáb mezőségén, a jordán mellett, jéríkhó ellenében, mondván: szólj izráel fiainak, és mondd meg nékik: mikor átmentek ti a jordánon a kanaán földre: üzzétek ki akkor a földnek minden lakosát a ti színetek elöl, és vesszétek el minden írott képeiket, és minden ő öntött bálványképeiket is elveszésszétek, és minden magaslataikat rontsátok el! üzzétek ki a földnek lakóit, és lakozzatok abban; mert néktek adtam azt a földet, hogy bírjátok azt. azt a földet pedig sorsvetés által vegyétek birtokotokba a ti nemzetségeitek szerint. a nagyobb számúnak nagyobbítsátok az ő örökségét, a kisebb számúnak kisebbsítsd az ő örökségét. a hová a sors esik valaki számára, az legyen az övé. a ti atyáitoknak törzsei szerint vegyétek át birtokotokat. ha pedig nem üzitek ki annak a földnek lakosait a ti színetek elöl, akkor, a kiket meghagytok közülök, szálkakká lesznek a ti szemeitekben, és tövisekké a ti oldalaitokban, és elenségeitek lesznek néktek a földön, a melyen lakoztok. és akkor a miképen gondoltam, hogy cselekszem azokkal, úgy cselekszem majd veletek.

34

és szóla az úr mózesnek, mondván: parancsold meg izráel fiainak, és mondd meg nékik: hogya bementek ti a kanaán földre; (ez a föld, a mely örökségül esik néktek, tudniillik a kanaán földje az ő határai szerint), akkor legyen a ti déli oldalatok a

czin pusztájától fogva edom határáig, és legyen a ti déli határotok a sós tenger végétől napkelet felé. és kerüljön a határ dél felől az akrabbim hágójáig, és menjen át czinig, és a vége legyen kádes-barneától délre; és menjen tova haczár-adárig, és menjen aczmonig. azután kerüljön a határ aczmontól egyiptom patakáig, a vége pedig a tengernél legyen. a napnyugoti határotok pedig legyen néktek a nagy tenger; ez legyen néktek a napnyugoti határotok. ez legyen pedig a ti északi határotok: a nagy tengertől fogva vonjakot határt a hór hegyének. a hór hegyétől vonjakot határt a hamáthba való bejárásig; a határnak vége pedig czedádnál legyen. és tovamenjen a határ zifronig, a vége pedig haczár-enán legyen. ez legyen néktek az északi határotok. a napkeleti határt pedig vonjakot haczár-enántól sefámig. és hajoljon le a határ sefámtól ribláig, aintól napkeletre; és újra hajoljon le a határ, és érje a kinnéreth tenger partját napkelet felé. azután hajoljon le a határ a jordán felé, a vége pedig a sós tenger legyen. ez legyen a ti földetek az ő határai szerint köröskörül. és parancsol ada mózes izráel fiainak, mondván: ez az a föld, a melyet sors által vesztek birtokotokba, a mely felől parancsol ada az úr, hogy adjam azt kilencz törzsnek, és fél törzsnek; mert megkapták a rúbeniták fiainak törzse az ő atyáiknak háza szerint, a gádíták fiainak törzse, az ő atyáiknak háza szerint, és a manasse fél törzse is, megkapták az ő örökségeket. két törzs és egy fél törzs megkapta az ő örökségét a jordánon túl, jéríkhó ellenében napkelet felől. szóla azután az úr mózesnek, mondván: ezek azoknak a férfiaknak nevei, a kik örökségül fogják néktek elosztani azt a földet: eleázár, a pap, és józsué, a nún fia. és törzsenként egy-egy fejedelmet vegyetek mellétek a földnek örökségül való elosztására. ezek a férfiaknak nevei: a júda törzsből káleb, a jefunné fia. a símon fiainak törzsből sámuel, az ammihúd fia. a benjámin törzsből elidád, a kiszlon fia. a dán fiainak törzsből bukki fejedeleme, a jógli fia. a józsef fia közül, a manasse fiainak törzsből hanniel fejedeleme, az efód fia. az efraim fiainak törzsből kemuel fejedeleme, a sifán fia. és a zebulon fiainak törzsből eliczáfán fejedeleme, a parnák fia. és az izsakhár fiainak törzsből paltiel fejedeleme, az azzán fia. és az áser fiainak törzsből akhihúd fejedeleme, a selómi fia. és a naftali fiainak törzsből pedáhél fejedeleme, az ammihúd fia. ezek azok, a kiknek megparancsolá az úr, hogy örökséget osszanak izráel fiainak a kanaán földén.

35

és szóla az úr mózesnek a moáb mezőségén a jordán mellett, jéríkhó ellenében, mondván: parancsold meg izráel fiainak, hogy adjanak a lévítáknak az ő örökségi birtokukból lakásra való városokat; a városokhoz pedig adjatok azok környékén legelőt is a lévítáknak; hogy legyenek nékik a városok lakóhelyekül, a legelők pedig legyenek az ő barmaiknak, jószágaiknak és mindenféle állatjoknak. és azoknak a városoknak legelői, a melyeket a lévítáknak adtok, a város falától és azon kívül, ezer singnyire legyenek köröskörül. mérjétek azért a városon kívül, napkelet felől két ezer singet, dél felől is kétezer

singet, napnyugot felől kétezer singet, és észak felől kétezer singet; és a város legyen középben. ez legyen számukra a városok legelője. a városok közül pedig, a melyeket a levítáknak adtok, hat legyen menedékváros, a melyeket azért adjatok, hogy oda szaladjon a gyilkos; és azokon kívül adjatok negyvenkét várost. mind a városok, a melyeket adnotok kell a levítáknak, negyvennyolc város, azoknak legelőivel egyben. a mely városokat pedig izráel fiainak örökségéből adtak, azokhoz attól, a kinek több van, többet vegyetek, és attól, a kinek kevesebb van, kevesebbet vegyetek; mindenik az ő örökségéhez képest, a melyet örökölt, adjon az ő városaiból a levítáknak. és szóla az úr mózesnek, mondván: szólj izráel fiainak, és mondd meg nékik: mikor átmertek ti a jordánon a kanaán földére: válaszzatok ki magatoknak városokat, a melyek menedékvárosaitok legyenek, hogy oda szaladjon a gyilkos, a ki történetből öl meg valakit. és legyenek azok a ti városaitok menedékkül a vérbosszú ellen, és ne haljon meg a gyilkos, míg ítéletre nem áll a gyülekezet elé. a mely városokat pedig oda adtok, azok közül hat legyen néktek menedékvárosul. három várost adjatok a jordánon túl, és három várost adjatok a kanaán földén; menedékvárosok legyenek azok. izráel fiainak és a jövővénynek, és az ő közöttök lakozónak menedékkül legyen az a hat város, hogy oda szaladjon az, a ki történetből öl meg valakit. de ha valaki vaseszközzel úgy üt meg valakit, hogy meghal, gyilkos az; halállal lakoljon a gyilkos. és ha kézben levő kövel, a melytől meghalhat, üti meg úgy, hogy meghal, gyilkos az; halállal lakoljon a gyilkos. vagy ha kézben lévő faeszközzel, a melytől meghalhat, üti meg úgy, hogy meghal, gyilkos az; halállal lakoljon a gyilkos. a vérbosszú rokon ölje meg a gyilkost; mihielyt találkozik vele, ölje meg azt. hogyha gyűlölségből taszítja meg őt, vagy szántsándékkal úgy hajít valamit reá, hogy meghal; vagy ellenségeskedésből kezével üti meg azt úgy, hogy meghal: halállal lakoljon az, a ki ütötte; gyilkos az, a vérbosszú rokon ölje meg azt a gyilkost, mihielyt találkozik vele. ha pedig hirtelenségből, ellenségeskedés nélkül taszítja meg őt; vagy nem szántsándékból hajít reá akármiféle eszközt; vagy akármiféle követ, a melytől meghalhat, úgy ejt valakire, a kit nem látott, hogy meghal, holott nem volt ő annak ellensége, sem nem kereste annak vesztét: akkor ítéljen a gyülekezet az agyonütő között és a vérbosszú rokon között e törvények szerint. és mentse ki a gyülekezet a gyilkost a vérbosszú rokonnak kezéből, és küldje vissza azt a gyülekezet az ő menedékvárosába, a melybe szaladott vala, és lakozzék abban, míg meghal a főpap, a ki felkenetett a szent olajjal. ha pedig kimegy a gyilkos az ő menedékvárosának határából, a melybe szaladott vala; és találja őt a vérbosszú rokon az ő menedékvárosának határán kívül, és megöli az a vérbosszú rokon a gyilkost; nem lesz annak vére ő rajta; mert az ő menedékvárosában kell laknia a főpap haláláig; a főpap halála után pedig visszatérhet a gyilkos az ő örökségének földére. és legyenek ezek néktek ítéletre való rendelkezések a ti nemzetségeitek szerint, minden lakhelyeteken. ha valaki megöl valakit, tanúk szavára gyilkolják meg a gyilkost; de egy tanú

nem lehet elég tanú senki ellen, hogy meghaljon. az olyan gyilkos életéért pedig ne vegyetek el váltságot, a ki halálra való gonosz, hanem halállal lakoljon. attól se vegyetek váltságot, a ki az ő menedékvárosába szaladt, hogy visszamehessen és otthon lakozzék a főpap haláláig. és meg ne fertőztessék a földet, a melyben lesztek; mert a vér, az megfertézteti a földet, és a földnek nem szerezhető engesztelés a vér miatt, a mely kiontott azon, csak annak vére által, a ki kiontotta azt. ne tisztátalanítsd meg azért azt a földet, a melyben laktok, a melyben én is lakozom; mert én, az úr, izráel fiai között lakozom.

36

járulának pedig mózeshez az atyák fejei a gileád fiainak nemzetségéből, a ki mákirnak, manasse fiának fia vala, a józsef fiainak nemzetségéből, és szólának mózes előtt és izráel fiai atyáinak fejedelmei előtt. és mondanak: az én uramnak megparancsolta az úr, hogy sors által adja ezt a földet örökségül izráel fiainak; de azt is megparancsolta az úr az én uramnak, hogy a mi atyánkfiaink, czélofhádnak örökségét adja oda az ő leányainak. és ha izráel fiai közül valamely más törzs fiaihoz mennek feleségül: elszakasztatik az ő örökségök a mi atyáink örökségétől, és oda csatoltatik az annak a törzsnek örökségéhez, a melynél feleségül lesznek; a mi örökségünk pedig megkisebbedik. és mikor izráel fiainál a kürtzengés ünnepe lesz, az ő örökségök akkor is annak a törzsnek örökségéhez csatoltatik, a melynél feleségül lesznek. eképen a mi atyáink törzseinek örökségéből vétetik el azok öröksége. parancsot ada azért mózes izráel fiainak az úr rendelése szerint, mondván: a józsef fiainak törzse igazat szól. ez az, a mit parancsolt az úr a czélofhád leányai felől, mondván: a kihez jónak látják, ahhoz menjenek feleségül, de csak az ő atyjok törzsének háznépéből valóhoz menjenek feleségül, hogy át ne szálljon izráel fiainak öröksége egyik törzsről a másik törzsre; hanem izráel fiai közül kiki ragaszkodjék az ő atyai törzsének örökségéhez. és minden leányzó, a ki örökséget kap izráel fiainak törzsei közül, az ő atya törzsebeli háznépéből valóhoz menjen feleségül, hogy izráel fiai közül kiki megtartsa az ő atyáinak örökségét. és ne szálljon az örökség egyik törzsről a másik törzsre, hanem izráel fiainak törzsei közül kiki ragaszkodjék az ő örökségéhez. a miképen megparancsolta vala az úr mózesnek, a képen cselekedtek vala a czélofhád leányai. mert makhla, thircza, hogla, milkha, hogla, milkha és nóa, a czélofhád leányai, az ő nagybátyjok fiaihoz mentek vala feleségül; a józsef fiának, manasse fiainak nemzetségéből valókhöz mentek vala feleségül; és lön azoknak öröksége, az ő atyjok nemzetségének törzsenél. ezek a parancsolatok és végzések, a melyeket mózes által parancsolt az úr izráel fiainak, moáb mezöségén a jordán mellett, jerikó ellenében.

ezek az igék, a melyeket szólott mózes az egész izráelnek, a jordánon túl a pusztában, a mezőségen, a veres tenger ellenében, párán és tófel, és lábán és haczéroth, és dizaháb között. tizenegy napi járóföldön hőrebtől fogva, a szeir hegyének menve, kádes-barneáig. lön pedig a negyvenedik esztendőben, a tizenegyedik hónapban, a hónapnak első napján, szóla mózes az izráel fiainak mind a szerint, a mint parancsolt vala az úr néki azok felől. minekutána megverte vala szíhont az emoreusok királyát, a ki lakik vala hesbonban, és ógot, básánnak királyát edreiben, a ki lakik vala aszhárothban: a jordánon túl, a moáb földén, kezdé mózes magyarázni ezt a törvényt, mondván: az úr, a mi istenünk szólott nékünk a hőreben, ezt mondván: elég ideig laktatok e hegy alatt; forduljatok meg, és induljatok, és menjetez az emoreusok hegyére, és annak minden szomszéd vidékére, a mezőségen, és a hegyes-völgyes földön, és dél felé, és a tengernek partján, a kananeusok földére és a libánusra, a nagy folyóvízig, az eufrates folyóig. ímé előtökbe adtam a földet; menjetez be, és bírjátok azt a földet, a mely felől megesküdött az úr a ti atyáitoknak, ábrahámnak, izsáknak és jákóbnak, hogy nékik adja, és ő utánok az ő magvoknak. és szólottam vala néktek abban az időben, ezt mondván: nem viselhetek egymagam titeket; az úr, a ti istenetek megsokasított titeket elannyira, hogy oly sokan vagytok ti most, mint az égnek csillagai. az úr, a ti atyáitoknak istene szaporítson meg titeket ezerszerre is inkább mint most vagytok, és áldjon meg titeket, a miképen ígérte néktek! miképen viselhetném én egymagam a terheit-ekeket és a ti bajaitokat és a ti pereiteket? válaszszatok magatoknak bölcs, értelmes és a ti törzseitekben ismeretes férfiakat, és én azokat előjáróitokká teszem. és feleléték nekém, és mondatók: jó dolog, a mit mondál, hogy miveled azt. vevém azért a ti törzseiteknek főbjeit, a bölcs és ismeretes férfiakat, és tévém őket előjáróitokká: ezredesekké, századosokká, ötvenedesekké, tizedesekké és tisztartókká, a ti törzseitek szerint. és megparancsolám abban az időben a ti bírítóknak, mondván: hallgassátok ki atyátokfiat, és ítéljetez igazságosan mindenkit, az ő atyjafiaival és jövényeivel egyben. ne legyetek személyválogatók az ítéletben: kicsinyt úgy, mint nagyot hallgassatok ki; ne féljetez senkitől, mert az ítélet az istené; a mi pedig nehéznék tetszik néktek, én előmbé hozzátok, és én meghallgatom azt. és megparancsoltam néktek abban az időben mindent, a mit cselekedjetez. azután elindulánk a hőrebtől, és bejártuk ama nagy és rettenetes pusztát, a melyet láttatok, az emoreusok hegyének menve, a miképen parancsolt vala az úr, a mi istenünk nékünk; és eljutánk kádes-barneához. és mondám néktek: eljuttottatok az emoreusok hegyéig, a melyet az úr, a mi istenünk ád nékünk. ímé elődbe adta az úr, a te istened ezt a földet: menj fel, bírjad azt, a miképen megmondotta az úr, a te atyáidnak istene néked; ne félj, és meg ne rettenj! ti pedig mindnyájan hozzám járulátok és mondatók: küldjünk embereket előre, hogy kémeljék meg nékünk azt a földet, és hozzanak nékünk hírt az út felől, a melyen felmenjünk, és a

városok felől, a melyekbe bevonuljunk. és tetszék nekém ez a beszéd, és vevék közületek tizenkét férfiút, minden törzsből egyet-egyet. és fordulának és felmenének a hegyre, és eljutának az eskől völgyéig, és kikémlelék azt. és vönek kezeikbe annak a földnek gyümölcséből, és alá hozák hozzánk, és hírt hozának nékünk és mondának: jó az a föld, a melyet az úr, a mi istenünk ád nékünk. de ti nem akartatok felmenn; hanem pártot ütöttek az úrnak, a ti isteneteknek parancsa ellen. és zúgolódátok a ti sátoraitokban, és mondatók: mivelhogy gyűlöl minket az úr, azért hozott ki minket egyiptom földéből, hogy adjon minket az emoreus kezébe, és elpusztítsa minket. hová mennénk fel mi? a mi atyáink fiait megrettenték a mi szívünket, mondván: az a nép nagyobb és szálasabb nálunknál; a városok nagyok és megerősítették az égig; még anak fiaikat is láttunk ott! akkor mondám néktek: ne rettegjetez és ne féljetez azoktól; az úr, a ti istenetek, a ki elötöttek meg, ő hadakozik ti érettetek mind a szerint, a mint cselekedett vala veletek egyiptomban a ti szemeitek előtt; és a pusztában, a hol láttad, hogy úgy hordozott téged az úr, a te istened, a miképen hordozza az ember az ő fiát, mind az egész úton, a melyen jártatok, míg jutátok e helyre. mindazáltal nem hívétek az úrnak, a ti isteneteknek. a ki elötöttek jár vala az úton, hogy helyet szemeljen ki néktek, a hol táborozzatok, éjjel tűzben, hogy megmutassa néktek az utat, a melyen járjátok, és felhőben nappal. meghallá pedig az úr beszédeteket szavát, és megharaguvék, és megesküvök, mondván: e gonosz nemzetségből való emberek közül egy sem látja meg azt a jó földet, a mely felől megesküdtem, hogy a ti atyáitoknak adom; kivéne kálebet, a jefunné fiát; ő meglátja azt, és ő néki adom azt a földet, a melyet tapodott, és az ő fiainak, mert tökéletességgel követte az urat. még én réám is megharaguvék az úr miattatok, mondván: te sem mégy oda be! jözsue, a nún fia, a ki áll te előtted, ő mégy be oda; azért biztassad őt, mert ő osztja el az örökséget izráelnek. és a ti kicsinyeitek, a kikről szólátok hogy prédaul lesznek, és a ti fiaitok, a kik nem tudnak most sem jót, sem gonoszt, azok mennek be oda, mert nékik adom azt, és ők bírják azt. ti pedig forduljatok vissza, és induljatok a pusztába, a veres tenger felé. és azt feleléték, és azt mondatók nekém: vétkezünk az úr ellen, mi felmegyünk és hadakozunk mind a szerint, a mint parancsolt nékünk az úr, a mi istenünk! és felövezétek magatokat, kiki az ő harczi eszközeivel, és készek valátok felmenni a hegyre. monda pedig az úr nekém: mondd meg nékik: ne menjetez fel, és ne harcoljatok, mert nem vagytok közöttetek: hogy meg ne veretessetek a ti ellenségeitektől. és megmondám néktek, de nem hallgattatok [rá], hanem pártot ütöttetek az úr parancsolata ellen, és vakmerősködétek, és felmenétek a hegyre. de kijöve az emoreus, a ki lakik vala azon a hegyen, ti ellenetek, és megkergetének titeket, mint a méhek szokták cselekedni, és vagdaltak vala titeket szeirtől hormáig. és visszatérétek onnét, és sirátok az úr előtt, de nem hallgatá meg az úr a ti szavakatokat, és nem figyele rátok. és sok időn át lakozátok kádesben, a meddig ott lakozátok.

annakutána megfordulánk, és indulánk a pusztába a veres tenger felé, a miképen szóltok vala nékem az úr, és kerülgettük a szeir hegyét sok ideig. de szóla az úr nékem, mondván: elég már e hegyet kerülgetnetek, forduljatok észak felé. parancsolj azért a népnek, mondván: mikor általmentek a ti atyátofiainak, az ézsau fiainak határan, a kik szeirben lakoznak: jóllehet félnek töletek, mindazáltal igen vigyázatok! ne ingereljétek őket, mert nem adok az ő földjükből néktek egy talpalatnyit sem; mert ézsauinak adtam a szeir hegyét örökségül. pénzen vásároljatok tőlük enni valót, hogy egyetek, és vizet is pénzen vegyetek tőlük, hogy igyatok, mert az úr, a te istened megáldott téged a te kezened minden munkájában; tudja, hogy e nagy pusztaságon jársz; immár negyven esztendeje veled van az úr, a te istened; nem szűkölködöttél semmiben. és általmenénk a mi atyánkfiai között, az ézsau fiai között, a kik lakoznak vala szeirben, a síkság útján eláthót és éczjon-gebertől fogva. azután megfordulánk és általmenénk a moáb pusztájának útjára. és monda az úr nékem: ne hadakozzál moáb ellen, és ne ingereld azt hadra, mert nem adok az ő földéből néked semmi örökséget; mert a lót fiainak adtam art örökségül. (az emeusok laktak abban annak előtte, nagy nép, sok és szálas, mint az anákok. óriásoknak állítatnak vala azok is, mint az anákok, és a moábiták emeknek hívták őket. szeirben pedig horeusok laktak az előtt, a kiket az ézsau fiai kiűzték, és kiirtottak színök elől, és azoknak helyén laktak, a miképen cselekedék izráel is az ő örökségének földén, a melyet adott néki az úr.) most keljete fel, és menjete át a záred patakán; és átkelénk a záred patakán. az idő pedig, a melyet eljáránk kádes-barneától, míg általmenénk a záred patakán, harmincznyolcz esztendő, a mely alatt kiveszett a hadra való férfiak egész nemzetsége a táborból, a mint megesküdt vala az úr nekik. e felett az úrnak keze is vala ő rajtok, hogy elveszítse őket a táborból az ő kipusztulásukig. és lön, hogy a mint a hadakozó férfiak mind elpusztulának, kihalván a nép közül. [így] szóla az úr nékem, mondván: ma te általmegy a moáb határan ar felé, és mikor közel jutsz az ammon fiaihoz, ne háborgasd őket, ne is ingereld őket, mert nem adok néked az ammon fiainak földjéből örökséget, mert a lót fiainak adtam azt örökségül. (óriások földének tartották azt is; óriások laktak azon régenten, a kiket az ammoniták zanzummoknak hívtak. [ez] a nép nagy, sok és szálas volt, valamint az anákok, de kivesztette őket az úr azok színe elől, hogy bírják azoknak örökségét, és lakjanak azoknak helyén; a miképen cselekedett az ézsau fiaival is, a kik szeir [hegyén] laktak, a mikor kiveszté előlük a horeusokat, hogy bírják azoknak örökségét, és lakjanak azoknak helyén mind e mai napig, az avveusokat is, a kik falvakban laktak vala gázáig, kiirtották a káftoreusok a kik kijöttek volt káftorból, és lakának azoknak helyén.) keljete fel azért, induljatok, menjete át az arnon patakán; lásd: kezdebe adtam szihont, hesbonnak királyát: az emoreust, és annak földét; kezdj hozzá, foglald el [azt], és hadakozzál ő ellene. e napon kezdem ráboc-

sátani a népekre, hogy féljenek és rettegjenek tőled az egész ég alatt, és a kik híredet hallják, rendüljenek meg és reszkessenek te előtt. és követeket küldék a kedemót pusztából szihonhoz, hesbon királyához békességes beszéddel [ezt] izenvén: hadd menjek át a te földeden! útról-útra megyek, nem térek le [se] jobbra, se balra. eleséget pénzen adj nékem, hogy egvem; vizet is pénzen adj nékem, hogy igyam; csak gyalog hadd megyek át: a miképen cselekedtek én velem az ézsau fiai, a kik szeirben laktak; és a moábiták, a kik arban laktak; míglén átmegyek a jordánon arra a földre, a melyet az úr, a mi istenünk ad nekünk! de nem akarta szihon, hesbon király, hogy átmenjünk ő rajta, mert megkeményítette volt az úr, a te istened az ő lelkét, és engedetlenné tette az ő szívét, hogy a te kezedebe adja őt, a mint [nyilván van] je mai napon. monda pedig az úr nékem: lásd: elkezdem átadni néked szihont és az ő földét; kezdj hozzá, foglald el azt, hogy az ő földé örököd legyen. és kijöve szihon mi előnkbe minden népével, hogy megvívjon velünk jahacznál. de az úr, a mi istenünk kezünkbe adá őt, és levertük őt és az ő fiait és minden ő népét. és elfoglaltuk minden ő városát abban az időben, és fegyverre hánytuk az egész várost: férfiakat, asszonyokat, és kisdedeket; nem hagytunk menekülni senkit. de a barmokat prédára vetettük közöttünk, és a városokból való ragadományokat, a melyeket elfoglaltunk volt. aróertől fogva, a mely van az arnon patakának partján, [és] a völgyben lévő várostól fogva gileádig, egy város sem volt, a melylyel ne bírtunk volna. mind azokat az úr, a mi istenünk adta a mi kezünkbe. de az ammon fiainak földéhez nem közeledtél, [sem] a jabbók patak egész oldalához, sem a hegyen lévő városokhoz, sem semmi olyanhoz, a melyektől eltított téged az úr, a mi istenünk.

3

és megfordulánk, és felmenénk básán felé, és kijöve előnkbe őg, básánnak király, ő és minden népe, hogy megvívjon velünk edreiben. de az úr monda nékem: ne félj tőle, mert a te kezede adtam őt és minden ő népét és földjét; és úgy cselekedjél vele, a mint cselekedtél szihonnal, az emoreusok királyával, a ki hesbonban lakik vala. és kezünkbe adá az úr, a mi istenünk őgot is, básánnak királyát és minden ő népét, és úgy megvertük őt, hogy menekülni való sem maradt belőle. és abban az időben elfoglaltuk minden városát; nem volt város, a melyet el nem vettünk volna tőlök: hatvan várost, argóbnak egész vidékét, a básenbeli ógnak országát. ezek a városok mind meg valának erősítve magas kőfalakkal, kapukkal és zárokkal, kivéven igen sok kerítetlen várost. és fegyverre hánytuk azokat, a mint cselekedtünk vala szihonnal, hesbon királyával, fegyverre hányván az egész várost: férfiakat, asszonyokat és a kisdedeket is. de a barmokat és a városokból való ragadományokat mind magunk közt vetettük prédára. és elvettük abban az időben az emoreusok két királyának kezéből azt a földet, a mely a jordánon túl vala, az arnon pataktól fogva a hermon hegyéig. (a sidoniak a hermont szirjonnak, az emoreusok pedig szenirnek hívják.) a síkságnak

minden városát, és az egész gileádot, meg az egész bását szalkáig, és edreig, a melyek a básánbeli óg országának városai voltak. mert egyedül őg, básánnak királya maradt meg az óriások maradéka közül. imé az ő ágya vas-ágy, nemde rabbátban az ammon fiainál van-é? kilencz sing a hosszasága és négy sing a szélessége, férfi könyök szerint. ezt a földet pedig, a [melyet] abban az időben örökségünké tettünk, aróertől fogva, a mely az arnon patak mellett van, és a gileád hegyének felét, és annak városait odaadtam a rúbenitáknak és gádítáknak. a gileád többi részét pedig, és az egész bását, az óg országát odaadtam a manassé fél törzsének, argóbnak egész vidékét. ezt az egész bását óriások földének hívták. jair, manassénak fia, kapta argóbnak egész vidékét, a ges-suriták és maakátiták határáig; és azokat a básánnal együtt az ő nevérol jair faluinak hívják mind e mai napig. mákirnak pedig adtam gileádot, a rúbenitáknak és a gádítáknak pedig adtam gileádtól fogva arnonnak patakáig (a határ pedig a patak közepe) és a jobbók patakáig, a [mely] az ammon fiainak határa; és a síkságot és határu a jordánt, a kinneretől a síkság tengeréig, a sóstengerig, a mely a piszga [hegy] lába alatt van napkelet felől. és parancsolék abban az időben néktek, mondván: az úr, a ti istenetek adta néktek ezt a földet, hogy bírjátok azt; felfegyverkezvén, menjetek át a ti atyátok fiai, izráel fiai előtt mind, a kik hadakozásra valók vagytok. csak feleségeitek, kicsinyeitek és barmaitok [mert] tudom, hogy sok barmotok van) maradjanak a ti városaitokban, a melyeket én adtam néktek. mindaddig, a míg nyugodalmat ad az úr a ti atyátokfiainak, mint néktek, és azok is bírhatják a földet, a melyet az úr, a ti istenetek ad nékik a jordánon túl. azután térjete vissza, kiki az ő örökségébe, a melyet adtam néktek. józsuénak is parancsolék abban az időben, mondván: szemeiddel láttad mindazt, a mit cselekedett az úr, a ti istenetek ama két királylyal; így cselekszik az úr minden országgal, a melyen átmegy. ne féljetek tőlök, mert az úr, a ti istenetek, maga hadakozik ti éretetek! könyörgék is az úrnak abban az időben, mondván: uram, isten, te elkezedtetted megmutatni a te szolgádnak a te nagyságodat és hatalmas kezedet! mert kicsoda olyan isten mennyben és földön, a ki cselekedhetné a te cselekedeteid és hatalmad szerint? hadd menjek át kérlek, és hadd lássam meg azt a jó földet, a mely a jordánon túl van, és azt a jó hegyet, és a libanont! de megharaguvék az úr én réám ti miattatok, és nem hallgatott meg engem; hanem ezt mondá az úr nékem: elég ez néked, ne szólj többet már nékem e dolog felől! menj fel a piszga tetejére, és emeld fel a te szemeidet napnyugot felé és észak felé, dél felé és napkelet felé, és nézz szét a te szemeiddel, mert nem megy át ezen a jordánon. józsuénak pedig parancsolj, és bátorítsd őt, és erősítsd őt, mert ő megy át e nép előtt, és ő teszi őket örököséivé annak a földnek, a melyet meglátsz. és ott maradánk a völgyben, beth-peórral szemben.

most pedig hallgass ó izráel a rendelkezésekre és végzésekre, a melyekre én tanítlak titeket, hogy azok

szerint cselekedjete, hogy élhessetek, és beme-hesetek, és bírassátok a földet, a melyet az úr, a ti atyáitoknak istene ad néktek. semmit se tegyetek az ígéhez, a melyet én parancsolok néktek, se el ne vegyetek abból, hogy megtarthassátok az úrnak, a ti isteneteknek parancsolatait, a melyeket én parancsolok néktek. szemeitekkel láttátok, a mit cselekedett az úr baal-peór miatt; hogy minden embert, a ki baal-peór után járt, kipusztított az úr, a te istened te közüled. ti pedig, a kik ragaszkodtatok az úrhoz, a ti istenetekhez, mindnyájan éltek e napig. lássátok, tanítottalak titeket rendelkezésekre és végzésekre, a mint megparancsolta nékem az úr, az én istenem, hogy azok szerint cselekedjete azon a földön, a melybe bementek, hogy bírjátok azt. megtartásotok azért és megcselekedjete! mert ez lesz a ti bölcseségetek és értelmetek a népek előtt, a kik meghallják majd mind e rendelkezések, és ezt mondják: bizony bölcs és értelmes nép ez a nagy nemzet! mert melyik nagy nemzet az, a melyhez olyan közel volna az ő istene, mint [mi hozzánk] az úr, a mi istenünk, valahányszor hozzá kiáltunk? és melyik nagy nemzet az, a melynek olyan rendelkezései és igazságos végzései volnának, mint ez az egész törvény, a melyet én ma adok elétek?! csak vigyázz magadra, és őrizd jól a te lelketet, hogy el ne felejtkezzél azokról, a melyeket láttak a te szemeid, és hogy el ne távozzanak a te szívedtől teljes életedben, hanem ismertesd meg azokat a te fiaiddal és fiadnak fiaival. [el ne felejtkezzél] a napról, a melyen az úr előtt, a te istened előtt állottál a hóreben, a mikor azt mondta nékem az úr: gyűjtsd egybe nékem a népet, hogy hallassam véle beszédeimet, hogy tanuljanak félni engem, minden időben, a míg e földön élnek, és tanítsák meg fiaikat is. és előjárátok, és megállátok a hegy alatt; a hegy pedig tűzben ég vala mind az ég közepéig, [mindamellet] sötétség, köd és homályosság vala. és szóla az úr néktek a tűz közepéből, a szavak hangját ti [is] halljátok vala, de csak a hangot; alakot azonban nem láttok vala. és kijelenté néktek az ő szövetségét, a melyre nézve utasított titeket a tíz ige teljesítésére, és felírta azokat két kötéblára. engem is utasított az úr abban az időben, hogy tanítsalak meg titeket a rendelkezésekre és végzésekre, hogy azok szerint cselekedjete azon a földön, a melyre átmente, hogy bírjátok azt. őriztétek meg azért jól a ti lelketeket, mert semmi alakot nem láttatok akkor, a mikor a tűznek közepéből szóltott hozzátok az úr a hóreben; hogy el ne vetemedjete, és faragott képet, valamely bálványféle alakot ne csináljatok magatoknak, férfi vagy asszony képére; képére valamely baromnak, a mely van a földön; képére valamely repdeső madárnak, a mely röpköd a levegőben; képére valamely földön csúszó-mászó állatnak; képére valamely halnak, a mely van a föld alatt lévő vizekben. se szemeidet fel ne emeld az égbe, hogy meglásd a napot, a holdat és a csillagokat, az égnek minden seregét, hogy meg ne tántorodjál, és le ne borulj azok előtt, és ne tiszteljed azokat, a melyeket az úr, a te istened minden néppel közlött, az egész ég alatt. titeket pedig [kézen] fogott az úr, és kihozott titeket a vas kemenczéből, égyptomból, hogy legyetek néki örökös népe, miképen e mai napon

[vagytok.] de én reám megharaguvék az úr ti miattatok, és megesküvék, hogy nem megyek át a jordánon, és hogy nem megyek be arra a jó földre, a melyet az úr, a te istened, ad néked örökségül. miután én meghalok e földön, nem megyek át a jordánon; ti pedig átmertek, és bírjátok azt a jó földet; vigyázzatok, hogy az úrnak, a ti isteneteknek szövetségéről, a melyet kötött veletek, el ne felejtkeztek, és ne csináljatok magatoknak faragott képet, akármihez is hasonlót, a miképen megparancsolta az úr, a te istened. mert az úr, a te istened emészto tűz, féltőn szerető isten ő. hogyha majd fiaikat és unokákat nemzsz, és megvénhedtek azon a földön, és elvetemedtek, és csináltak magatoknak faragott képet, akármihez is hasonlót, és gonoszot cselekeszttek az úrnak, a te istenednek szemei előtt, haragra ingerelvén őt: biznyságul hívom ti ellenetek e mai napon a mennyet és a földet, hogy elveszvéen hamarsággal elvesztek a földről, a melyre átmertek a jordánon, hogy bírjátok azt; nem laktok sok ideig azon, hanem pusztára kipusztultok róla. és az úr sztszór titeket a népek közé, és szám szerint kevesen maradtok meg a népek között, a kik közé visz titeket az úr. és szolgáltok ott emberi kéz által csinált isteneknek: fának és könek, a melyek nem látnak, nem is hallanak, nem is esznek, nem is szagolnak. de ha onnan keresed meg az urat, a te istenedet, akkor is megtalálod, hogyha teljes szívedből és teljes lelkedből keresed őt. mikor nyomorúságban leélnesz, és utólnérnek téged mindezek az utolsó időkben, és megtérsz az úrhoz, a te istenedhez, és hallgatsz az ő szavára: (mert irgalmas isten az úr, a te istened), nem hágy el téged, sem el nem veszít, sem el nem felejtkezik a te atyádnak szövetségéről, a mely föl megesküdt nékik. mert tudakozzál csak a régi időről, a melyek te előtt voltak, ama napról fogva, a melyen az isten embert teremtetett a földre, és pedig az égnek [egyik] szélétől az égnek [másik] széléig, ha történt-e e nagy dologhoz hasonló, vagy hallatszott-é ehhez fogható? hallotta-é valamely nép a tűz közepéből szóló istennek szavát, a miképen hallottad te, hogy életben maradt volna? avagy próbálta-e azt isten, hogy elmenjen [és] válaszszon magának népet [valamely] nemzetség közül, kísértésekkel: jelekkel, csudákkal, haddal, hatalmas kézzel, kinyújtott karral, és nagy rettenetességek által, a miképen cselekedt mind ezeket ti érettetek az úr, a ti istenetek egyiptomban, szemeitek láttára? [csak] néked adattott láthatóan tudnod, hogy az úr az isten [és] nincsen kívülé több! az égből hallatta veled az ő szavát, hogy tanítsd téged, a földön pedig mutatta néked amaz ő nagy tűzét, és hallottad beszédét a tűz közepéből. és mivel szerette a te atyáidat, és kiválasztotta az ő magvakat [is] ő utánok, és kihozott téged az ő orczájával egyiptomból, az ő nagy erejével: hogy kiűzzön náladnál nagyobb és erősebb népeket előled, hogy bevigyen téged, és adja néked az ő földjüket örökségül, mint a mai napon van: tudd meg azért e mai napon, és vedd szívedre, hogy az úr az isten, fent a mennyben, és alant e földön, és nincsen több! tartsd meg azért az ő rendeléseit és parancsolatait, a melyeket én parancsolok ma néked, hogy jól legyen dolgod és a te fiaidnak te utánad, és hogy mindenkori hosszú ideig élj azon a földön, a melyet az úr, a te istened ad néked.

akkor választotta mózes három várost a jordánon túl napkelet felé; hogy oda fusson a gyilkos, a ki nem akarva gyilkolta meg az ő felebarátját, a ki az előtt nem gyűlölte vala, és hogy életben maradjon, ha befutott valamelyikbe e városok közül. tudniillik becért a pusztában, a sák földön a ruben [fiainak.] rámótot gileádban a gád [fiainak], és golánt básánban a manassé [fiainak]. ez pedig a törvény, a melyet mózes adott az izráel fiai elé. ezek a biznyságtételek, a rendelések és a végzések, a melyeket szóla mózes izráel fiainak, mikor egyiptomból kijöttek vala. a jordánon túl a völgyben, beth-peórnak átellenében, szihonnak, az emoreusok királyának földjén, a ki lakozik vala hesbonban, a kit megvert vala mózes, az izráel fiaiaval egyben, mikor egyiptomból kijöttek vala. és elfoglalák az ő földét, és ógnak, básán királyának földét, az emoreusok két királyáét, a kik a jordánon túl [laknak vala] napkelet felől. aróertől fogva, mely az arnon patakának partján van, a sion hegyéig, a mely a hermon; és az egész síkságot a jordánon túl napkelet felé, a síkság tengeréig, a pizsga [hegy] aljáig.

5

és szólítá mózes az egész izráelt, és monda nékik: hallgassd meg izráel a rendeléseket és a végzéseket, a melyeket elmondok én ma fületek hallására, és tanuljátok meg azokat, és ügyeljetek azokra, megcselekedvén azokat! az úr, a mi istenünk szövetséget kötött velünk a hóreben. nem a mi atyáinkkal kötötte az úr e szövetséget, hanem mi velünk, a kik ime itt vagyunk e mai napon mindnyájan [és] élünk. színről színre szólott veletek az úr a hegyen, a tűz közepéből. (én pedig az úr között és ti közöttetek állok vala abban az időben, hogy megjelentsem néktek az úr beszédét; mert ti a tűztől félték vala, és nem menének fel a hegyre) mondván: én az úr, [vagyok] a te istened, a ki kihoztalak téged egyiptomnak földéből, a szolgálatnak házából. ne legyenek néked idegen isteneid én előttem. ne csinálj magadnak faragott képet, és semmi hasonló! azokhoz, a melyek fenn az égben, vagy a melyek alant a földön, vagy a melyek a vizekben a föld alatt vannak. ne imádd és ne tiszteld azokat; mert én, az úr, a te istened, féltőn szerető isten vagyok, a ki megbüntetem az atyák vétkeit a fiakban, harmad és negyedigiglen, a kik engem gyűlölnék; de irgalmasságot cselekeszem ezerigiglen azokkal, a kik engem szeretnek, és az én parancsolataimat megtartják. az úrnak, a te istenednek nevét hiába fel ne vedd; mert nem hagyja azt az úr büntetés nélkül, a ki az ő nevét hiába felveszi. vigyázz a szombatnak napjára, hogy megszenteléd azt, a miképen megparancsolta néked az úr, a te istened. hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgodat. de a hetedik nap az úrnak, a te istenednek szombatja: semmi dolgot se tégy azon, [se] magad, se fiad, se leányod, se szolgád, se szolgálóleányod, se ökröd, se szamarad, és semminémű barmod, se jövevényed, a ki a te kapuidon belül van, hogy megnyugodjék a te szolgád és szolgálóleányod, mint te magad; és megemlékezzél róla, hogy szolga voltál egyiptom földén, és kihozott onnan téged az úr, a te istened erős kézzel és kinyújtott karral. azért parancsolta néked az úr, a te istened,

hogy a szombat napját megtartsad. tiszteld atyádat és anyádat, a mint megparancsolta néked az úr, a te istened; hogy hosszú ideig élj, és hogy jól legyen dolgod azon a földön, a melyet az úr, a te istened ád te néked. ne ölj, és ne paráználkodjál. és ne loj, és ne tégy a te felebarátod ellen hamis tanubizonyyságot. és ne kívánd a te felebarátodnak feleségét; és ne áhítsd a te felebarátodnak házát, szántóföldét; se szolgálját, se szolgálóleányát, se ökrét, se szamarát és semmit, a mi a te felebarátodé. és igékét szólá az úr a ti egész gyülekezeteknek a hegyen a tűz, a felhő és a homályosság közepéből nagy felszóval, és nem többet; és felírá azokat két kötéblábra, és adá azokat nekem. és lön, mikor a szót a setétség közepéből halljátok vala, és a hegy tüzzel ég [vala], hozzám jövetek a ti törzseiteknek minden fejedelmével és vénéjével; és mondatok: imé az úr, a mi istenünk megmutatá nekünk az ő dicsőségét és nagyságát; és az ő szavát hallottuk a tűznek közepéből; e mai napon pedig láttuk, hogy az isten emberrel szól, és ez mégis él. most hát miért haljunk meg? mert megemész a nagy tűz minket. ha még tovább halljuk az úrnak, a mi istenünknek szavát, meghalunk! mert kicsoda az, az összes halandók közül, a ki a tűznek közepéből szóló élő istennek szavát hallotta, mint mi, hogy megélt volna? járulj oda te, és hallgasd meg mind azt, a mit mond az úr, a mi istenünk, és te majd beszéld el nekünk mind, a mit néked mond az úr, a mi istenünk, és mi meghallgatjuk, és megcselekszünk. és meghallá az úr a ti beszédetek szavát, a mikor beszéltek vala velem, és monda nekem az úr: hallottam e nép beszédének szavát, a mint beszéltek vala hozzád; mind jó, a mit beszéltek vala. vajha így maradna az ő szívök, hogy félnék engem, és megtartanák minden parancsolatomat minden időben, hogy jól legyen dolguk nékik és az ő gyermekeiknek mindörökké! menj el, és mondd meg nékik: térjetek vissza a ti sátoraitokba. te pedig állj ide mellém, hogy elmondjam néked minden parancsolatomat, rendelésemet és végzésemet, a melyekre tanítsd meg őket, hogy cselekedjék azon a földön, a melyet én adok néktek örökségül. vigyázzatok azért, hogy úgy cselekedjétek, a mint az úr, a ti istenetek parancsolta néktek; ne térjétek se jobbra, se balra. mindig azon az úton járjatok, a melyet az úr, a ti istenetek parancsol néktek, hogy éljétek, és jó legyen dolgotok, és hosszú ideig élhessetek a földön, a melyet bírni fogtok.

6

ezek pedig a parancsolatok, a rendelések és a végzések, a melyek felől parancsolta az úr, a ti istenetek, hogy megtanítsam azokat néktek, hogy azok szerint cselekedjétek azon a földön, a melyre átménőben vagytok, hogy bírjátok azt; hogy féljed az urat, a te istenedet, és megtartsad minden ő rendelését és parancsolatát, a melyeket én parancsolok néked: te és a te fiad, és a te unokád, teljes életedben, és hogy hosszú ideig élhess. halld meg azért izráel, és vigyázz, hogy megcselekedjed, hogy jól legyen dolgod, és hogy igen megkoskodjál a tejjel és mézzel folyó földön, a miképen megígérte az úr, a te atyáidnak istene néked. halld izráel: az úr, a mi istenünk,

egy úr! szeressed azért az urat, a te istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből. és ez igék, a melyeket e mai napon parancsolok néked, legyenek a te szívedben. és gyakoroljad ezekben a te fiadat, és szólj ezekről, mikor a te házádban ülsz, vagy mikor úton jársz, és mikor lefekszel, és mikor felkelsz. és kössed azokat a te kezre jegetül, és legyenek homlokkötőül a te semeid között. és ird fel azokat a te házádnak ajtófeleire, és a te kapuidra. és mikor bevisz téged az úr, a te istened a földre, a mely felől megesküdt a te atyáidnak, ábrahámnak, izsáknak és jákóbnak, hogy ad néked nagy és szép városokat, a melyeket nem építettél; és minden jóval telt házakat, a melyeket nem te töltöttél meg, és ástott kutakat, a melyeket nem te ástál, szőlő- és olajfakerteket, a melyeket nem te plántáltál; és eszel és megelegszel: vigyázz magadra, hogy el ne felejtkezzél az úrról, a ki kihozott téged egyiptom földéről, a szolgálásnak házából! féljed az urat, a te istenedet, ő néki szolgálj, és az ő nevére esküdjél. ne járjatok idegen istenek után, azoknak a népeknek istenei közül, a kik körültek vannak; (mert az úr, a te istened féltön szerető isten te közötted), hogy az úrnak, a te istenednek haragja fel ne gerjedjen reád, és el ne törüljön téged a föld színéről. meg ne kísértétek az urat, a ti isteneteket, miképen megkísértették masszában! szorosan megtartsátok az úrnak, a ti isteneteknek parancsolatait, az ő bizonyosságait és rendeléseit, a melyeket parancsolott néked. és azt cselekedjed, a mi igaz és jó az úrnak szemei előtt, hogy jól legyen dolgod, és bemeless és bírhasd azt a jó földet, a mely felől megesküdött az úr a te atyáidnak. hogy elűzzed minden ellenségedet a te színed elől, a mint megmondotta az úr. ha a te fiad megkérdez téged ezután, mondván: mire [valók] e bizonyágtételek, rendelések és végzések, a melyeket az úr, a mi istenünk parancsol néktek: akkor azt mondd a te fiadnak: szolgáljoltok egyiptomban a faraónak; de kihozott minket az úr egyiptomból hatalmas kézzel. és tón az úr egyiptomban nagy és veszedelmes jeleket és csudákat a faraón és az ő egész háznépén, a mi szemeink láttára. minket pedig kihoza onnét, hogy bevigyen minket, és nekünk adja azt a földet, a mely felől megesküdött a mi atyáinknak. és megparancsolta nekünk az úr, hogy cselekedjünk mind e rendelések szerint, hogy féljük az urat, a mi istenünket, hogy jó dolgunk legyen teljes életünkben, hogy megtartson minket az életben, mint e mai napon. és ez lesz nekünk igazságunk, ha vigyázunk arra, hogy megtartsuk mind e parancsolatokat, az úr előtt, a mi istenünk előtt, a miképen megparancsolta nekünk.

7

mikor bevisz téged az úr, a te istened a földre, a melyre te bemenendő vagy, hogy bírdaj azt; és sok népet kiűz te előled a khitteust, a gírgazeust, az emoreust, a kananeust, a perizeust, a khivveust, és a jebuzeust: hétféle népet, nálánál nagyobbakat és erősebbeket; és adja őket az úr, a te istened a te hatalmadba, és megvered őket: mindenestől veszítsd ki őket; ne köss velök szövetséget, és ne könyörülj rajtok. sógorságot se szerezz ő velök, a leányo-

dat se adjad az ő fioknak, és az ő leányukat se vevgyed a te fiadnak; mert elpártoltatja a te fiadat én tőlem, és idegen isteneknek szolgálnak; és felgerjed az úrnak haragja reátok, és hamar kipusztít titeket. hanem így cselekedjétek velök: oltáiraikat rontsátok le, oszlopaikat törjétek össze, berkeiket vágjátok ki, faragott képeiket pedig tűzzel égessétek meg, mert az úrnak, a te istenednek szent népe [vagy] te; téged választott az úr, a te istened, hogy saját népe légy néki, minden nép közül e föld színén. nem azért szeretett titeket az úr, sem nem azért választott titeket, hogy minden népnél többen volnátok; mert ti minden népnél kevesebben vagytok; hanem mivel szeretett titeket az úr, és hogy megtartsa az esküt, a melylyel megesküdt volt a ti atyáitoknak; [azért] hozott ki titeket az úr hatalmas kézzel, és szabadtott meg téged a szolgaságnak házából, az egyiptombeli faraó királynak kezéből. és [hogy] megtudjad, hogy az úr, a te istened, az ő isten, a hívséges isten, a ki megtartja a szövetséget és az irgalmasságot ezerízigen azok iránt, a kik őt szeretik, és az ő parancsolatait megtartják. de megfizet azoknak személy szerint, a kik őt gyűlölik, elvesztvén őket; nem késlekedik az ellen, a ki gyűlöli őt, megfizet annak személy szerint. tartsd meg azért a parancsolatot, a rendeléseket és végzéseket, a melyeket én e mai napon parancsolok néked, hogy azokat cselekedjed. ha pedig engedelmeskedtek e végzéseknek, és megtartjátok, és teljesítitek azokat: az úr, a te istened is megtartja néked a szövetséget és irgalmasságot, a mely felől megesküdt a te atyáidnak. és szeretni fog téged, és megáld téged, és megsokasít téged; és megáldja a te méhednek gyümölcsét, a te földednek gyümölcsét: gabonát, mustodat és olajodat; teheneid fájászat és juhaidnak ellését azon a földön, a mely felől megesküdt a te atyáidnak, hogy néked adjam azt. áldottabb leszéssz minden népnél; nem leszen közötted magtalan férfi és asszony, sem barmaid között [meddő.] és távol tart az úr te tőled minden betegséget, és egyiptomnak minden gonosz nyavalyáját, a melyeket ismersz; nem veti azokat te reád, hanem mind azokra, a kik gyűlölnék téged. és megemészted mind a népeket, a melyeket néked ad az úr, a te istened; ne kedvezzen a te szemed nékik, és ne tiszteld az ő isteneit; mert tör gyanánt [volna] az néked. ha azt mondd a te szívedben: többen vannak e népek, mint én, miképen üzhetem én ki őket? ne félj tőlök; emlékezzél meg csak azokról, a miket cselekedett az úr, a te istened a faraóval és mind az egyiptombeliekkel: a nagy kísértésekről, a melyeket láttak a te szemeid, és a jelekről és csudákról; az erős kézzel, és a kinyújtott karról, a melylyel kihozott téged az úr, a te istened! így cselekeszik az úr, a te istened minden néppel, a melytől te félsz. sőt még a darázsokat is rájok bocsátja az úr, a te istened mind addig, míglen elvesznek azok is, a kik megmaradtak, és a kik elrejtöztek te előled. ne rettenj meg azok előtt, mert közötted van az úr, a te istened, nagy és rettenetes isten! és lassan-lassan kiűzi az úr, a te istened e népeket te előled. nem lehet őket hirtelen kipusztítanod, hogy a mezei vadak meg ne sokasodjanak ellened! de az úr, a te istened elődbe veti őket, és nagy romlással rontja meg őket, míglen elvesznek.

az ő királyait is kezedebe adja, hogy eltöröljed az ő nevöket az ég alól; senki ellened nem állhat, míglen elvesztet őket. az ő isteneiknek faragott képeit tűzzel égessd meg; az azokon lévő ezüstöt és aranyat meg ne kívánd, és magadnak el ne vedd, hogy tőrbe ne essél miatta; mert útálatosság az az úr előtt, a te istened előtt. útálatosságot pedig ne vigy be a te házádba, hogy átokká [ne] légy, mint az, [hanem] megvetvén vesd meg azt, és utálván utál meg azt, mert átkozott.

8

mind azt a parancsolatot, a melyet én e mai napon parancsolok néked, tartsátok meg és teljesítétek, hogy élhessetek és megsokasodhassatok, be-mehessetek és bírassátok a földet, a mely felől megesküdt az úr a ti atyáitoknak. és emlékezzél meg az egész útról, a melyen hordozott téged az úr, a te istened immár negyven esztendeig a pusztában, hogy megsanyargasson és megpróbáljon téged, hogy nyilvánvaló legyen, mi van a te szívedben; vajjon megtartod-e az ő parancsolatait vagy nem? és megsanyargata téged, és megeheztede, azután pedig enned adá a mannát, a melyet nem ismertél, sem a te atyáid nem ismertek, hogy tudtadra adja néked, hogy az ember nem csak kenyérrel él, hanem mind azzal él az ember, a mi az úrnak szájából származik. a te ruházatot le nem kopott rólad, sem a te lábad meg nem dagadt immár negyven esztendőtlől fogva. gondold meg azért a te szívedben, hogy a miképen megfenyíti az ember az ő gyermekét, úgy fenyít meg téged az úr, a te istened; és őriz meg az úrnak, a te istenednek parancsolatait, hogy az ő útján járj, és őt féljed. mert az úr, a te istened jó földre visz be téged; [bő]vizű patakoknak, forrásoknak és mély vizeknek földére, a melyek a völgyekben és a hegyeken fakadnak. búza-, árpa-, szőlő- és gránátalma- [termő] földre, faolaj- és méz- [termő] földre. [oly] földre, a melyen nem nyomorogva eszed kenyeredet, és a hol semmiben nem szűkölködsz; [oly] földre, a melynek kövei vas, és a melynek hegyeiből rezet vágatsz! ha azért eszel majd és meglegszel : dicsérjed az urat, a te istenedet azért a jó földért, a melyet néked adott. vigyázz magadra, hogy el ne felejtkezzél az úrról, a te istenedről, meg nem tartván az ő parancsolatait, végzéseit, rendeléseit, a melyeket én parancsolok néked e mai napon; hogy mikor eszel és jól lalol, és szép házakat építesz, és lakozol azokban; és mikor a te barmaid és juhaid megsokasodnak, és ezüstöd és aranyad is megsokasodik, és minden jószágod megszaporodik: fel ne fuvalkodjék akkor a te szíved, és el ne felejtkezzél az úrról, a te istenedről, a ki kihozott téged egyiptom földéből, a szolgaságnak házából; a ki vezérlett téged a tüzes kígyóknak, skorpióknak, és szomjúságnak nagy és rettenetes pusztáján, a melyben víz nem vala; a ki vizet ad néked a kemény kősziklából; a ki mannával étete téged a pusztában, a mit nem ismertek a te atyáid, hogy megsanyargasson és hogy megpróbáljon téged, és jól tegyen veled azután: és ne mondd ezt a te szívedben: az én hatalmam, és az én kezemnek ereje szerette nékem e gazdagságot! hanem emlékezzél meg az úrról, a te istenedről,

mert ő az, a ki erőt ad néked a gazdagságnak megszerzésére, hogy megerősítse az ő szövetségét, a mely felől megesküdt a te atyáidnak, miképen e mai napon van. ha pedig teljesen megfejeltkezel az úrról, a te istenedről, és idegen istenek után jársz, és azoknak szolgálsz, és meghajtod magadat azoknak; bizonyásgot tészek e mai napon ti ellenetek, hogy végképen elvesztek. mint azok a nemzetek, a kiket az úr elveszt előletek, azonképen vesztek el; azért mert nem hallgattok az úrnak, a ti isteneteknek szavára.

9

halljad izráel, te általmégy ma a jordánon, hogy bemenvén, örökségül bíri náladnál nagyobb és erősebb népeket, nagy és az égig megerősített városokat; nagy és szálas népet, anák-fiakat, a kikről magos is tudod és magad is hallottad: kicsoda állhat meg anák fiai előtt? tudd meg azért e mai napon, hogy az úr, a te istened az, a ki átmegy előtted mint emésztő tűz, ő törli el azokat, és ő alázza meg azokat te előtted; és kiüzöd, és hamar elveszted őket, a miképen az úr megmondotta néked. mikor azért kiüzi az úr, a te istened azokat te előled, ne szólj a te szívedben, mondván: az én igazságomért hozott be engem az úr, hogy örökségül bíriam ezt a földet; holott e népeket az ő istentelenségükért üzi ki te előled az úr; nem a te igazságodért, sem a te szívednek igaz voltáért mégy te be az ő földük bírására; hanem az úr, a te istened e népeknek istentelenségeért üzi ki őket előled, hogy megerősítse az ígéretet, a mely felől megesküdt az úr a te atyáidnak: ábrahámnak, izsáknak és jákóbnak. tudd meg azért, hogy az úr, a te istened nem a te igazságodért adja néked ezt a jó földet birtokul, mert kemény nyakú nép vagy te! emlékezzél meg róla, és el ne felejtset azokat, a mikkel haragra indítottad az urat, a te istenedet a pusztában! a naptól fogva, a melyen kijöttél egyiptom földéből, mind addig, míglén e helyre jutottatok, az úr ellen tusakodtatok vala. már a hőreben haragra indítatok az urat, és annyira megharaguvék reátok az úr, hogy el akara veszteni titeket. mikor felmegyek vala a hegyre, hogy átvegyem a kötőblákat, a szövetségnek tábláit, a melyet az úr kötött vala veletek, és a hegyen maradtam vala negyven nap és negyven éjjel: kényeret nem ettem, sem vizet nem ittam vala. akkor átadá nékem az úr a két kötőblát, a melyek az isten ujjával valának beírva, és rajtok valának mind amaz ígék, a melyeket mondtott vala az úr néktek a hegyen a tűz közepéből, a gyülekezésnek napján. és mikor a negyven nap és negyven éj elmúltával átadá az úr nékem a két kötőblát, a szövetségnek tábláit; akkor monda az úr nékem: kelfél, hamar menj innen alá; mert elvetemedett a te néped, a kit kihoztál egyiptomból; hamar eltértek az útról, a melyet parancsoltam vala nékik, öntött bálványt készítettek magoknak. ismét szóla nékem az úr, mondván: láttam e népet, és bizony kemény nyakú nép ez! hagyj békét nékem, hadd pusztítsam el őket, és töröljem el az ő nevöket az ég alól, és teszlek téged ennél nagyobb és erősebb néppé! megfordulék azért, és alájövök a hegyről, a hegy pedig tűzzel ég vala, és a szövetségnek két táblája az én két kezemben vala. és mikor láttam, hogy ímé vétkeztek vala

az úr ellen, a ti istenetek ellen; öntött borjút csináltak vala magatoknak; hamar letértetek vala az útról, a melyet az úr parancsolt vala néktek: akkor megragadám a két táblát, és elhajítám a két kezemből, és összetörém azokat a ti szemeitek láttára. és leborulék az úr előtt, mint annakelőtte, negyven nap és negyven éjjel, kényeret nem ettem és vizet sem ittam; minden ti bűnötökért, a melyeket elkövettetek vala, azt cselekedvén, a mi gonosz az úr előtt, hogy ingereljétek őt. mert félek vala a haragtól és búsulástól, a melylyel ti reátok úgy megharagudt vala az úr, hogy el akart vala pusztítani titeket. és meghallgata az úr engem akkor is. áronra is igen megharagudt vala az úr, és el akará őt is pusztítani; de ugyanakkor imádkozám áronért is. a ti bűnötöket pedig, a borjút, a melyet készítettetek, megragadám, és megégetém azt tűzzel; és összetörém azt, jól megörölvén, mígnem porrá morzsolódék, azután bevétém annak porát a patakba, a mely a hegyről foly vala alá. és thaberában, massában, és kibrot- taavában is haragra indítatok az urat. és mikor az úr elküldött vala titeket kadesbarneából, mondván: menjetek fel, és bírájátok örökségül a földet, a melyet néktek adtam: akkor is tusakodtatok vala az úrnak, a ti isteneteknek beszéde ellen, nem hittetek néki, és nem hallgattatok az ő szavára. tusakodók voltatok az úr ellen, a mióta ismerlek titeket. és leborulék az úr előtt azon a negyven napon és negyven éjjel, a melyeken leborultam vala; mert azt mondtotta vala az úr, hogy elveszt titeket. akkor imádkozám az úrhoz, és mondék: uram, isten! ne rontsd meg a te népedet, és a te örökségedet, a kit a te nagysággoddal szabadítottál meg, a kit erős kézzel hoztál ki egyiptomból. emlékezzél meg a te szolgáidról: ábrahámról, izsákról és jákóbról; ne nézzed e népnek keménységét, istentelenségét és bűnét! hogy ne mondja a föld [népe], a honnét kihoztál minket: mivelhogy az úr nem vihette be őket a földre, a melyet ígért volt nékik, és mivelhogy gyűlölte őket, azért hozta ki őket, hogy megölje őket a pusztában. pedig ok a te néped és a te örökséged, a melyet kihoztál a te nagy erőddel, és a te kinyújtott karoddal!

10

abban az időben monda az úr nékem: faragj magadnak két kötőblát, az előbbiekhöz hasonlókat, és jöjj fel hozzám a hegyre, és csinálj faládát. és felírom a táblákra azokat az ígéket, a melyek az előbbi táblákon valának, a melyeket szétértél; és tedd azokat a ládába. csinálék azért ládát sittim-fából, és faragék két kötőblát is, az előbbiekhöz hasonlókat; és felmenék a hegyre, és a két kötőblát kezemben vala. és felírá a táblákra az előbbi írás szerint a tűz ígét, a melyeket szólott vala az úr ti hozzátok a hegyen, a tűznek közepéből a gyülekezésnek napján, és átadá az úr azokat nékem. akkor megfordulék és alájövök a hegyről, és bevétém a táblákat a ládába, a melyet csináltam vala, hogy ott legyenek, a miképen az úr parancsolta vala nékem. izráel fiai pedig elindulának beeróthból, a mely a jákán fiaiei, moszerába. ott halt meg áron, és ugyanott el is temették, és eleázár, az ő fia lön pappá helyette. innét indulának gudgódba, gudgódból pedig jotbatába, [bo]vízü patakok földére.

abban az időben választá ki az úr a lévi törzsét, hogy hordozza az úr szövetségének ládáját, [és] hogy az úr előtt álljon, és néki szolgáljon, és hogy áldjon az ő nevében mind e napig. ezért nem volt része és öröksége a lévinek az ő atyafiaival; az úr az ő öröksége, a miképen megmondotta vala néki az úr, a te istened. én pedig ott állottam a hegyen, mint az előbbi napokban, negyven nap és negyven éjjel: és meghallgata engem az úr akkor is, és nem akara téged elveszteni az úr. és monda az úr nékem: kelj fel, menj és járj a nép előtt, hogy bemenjenek és bírják a földet, a mely felől megesküdtem az ő atyáiknak, hogy nékik adom. most pedig, óh izráél! mit kíván az úr, a te istened tőled? csak azt, hogy féljed az urat, a te istenedet; hogy minden ő utáin járj, és szeresd őt, és tiszteljed az urat, a te istenedet teljes szívedből, és teljes lelkedből, megtartván az úrnak parancsolatait és rendelkezéseit, a melyeket én ma parancsolok néked, hogy jól legyen dolgod! ímé az úréi, a te istenedéi az egek, és az egeknek egei, a föld, és minden, a mi rajta van! de egyedül a ti atyáitokat kedvelte az úr, hogy szeresse őket, és az ő magokat: titeket választott ki ő utánok minden nép közül, a mint e mai napon [is látszik]. metéljétek azért körül a ti szíveteket, és ne legyetek ezután keménynyakúak; mert az úr, a ti istenetek, isteneknek istene, és uraknak ura; nagy, hatalmas és rettenetes isten, a ki nem személyválogató, sem ajándékot el nem fogad. igazságot szolgáltat az árvának és az özvegynek; szereti a jövevényt, adván néki kenyeret és ruházatot. szeressétek azért a jövevényt; mert [ti is] jövevények voltatok egyiptom földén. az urat, a te istenedet féljed, őt tiszteljed, ő hozzá ragaszkodjál, és az ő nevére esküdjél. ő a te dicséreted, és a te istened, a ki azokat a nagy és rettenetes dolgokat cselekedte veled, a melyeket láttak a te szemeid. a te atyáid hetvenen mentek vala alá egyiptomba; most pedig az úr, a te istened megsokasított téged, mint az égnek csillagait!

11

szeresd azért az urat, a te istenedet, tartsd meg az ő megtartani valóit: rendelkezéit, végzéseit és parancsolatait minden időben. és tudjátok meg ma (mert nem a ti fiaitokkal [szólok], a kik nem tudják és nem látják) az úrnak, a te isteneteknek fenytését, nagyságát, erős kezét és kinyújtott karját, jeleit és cselekedeteit, a melyeket egyiptomban cselekedett a faraóval, az egyiptombeliek királyával, és az ő egész földével; és a melyeket cselekedett az egyiptombeliek seregével, lovaival és szekereivel, mivelhogy reájok árasztá a veres tenger vizeit, mikor üldözének titeket, és elveszté őket az úr mind e mai napig; és a melyeket cselekedett veletek a pusztában, a míg e helyre jutátok; és a melyeket cselekedett dánhánál és abirámmal, elábnak a rúben fiának fiaival, mikor a föld megnyitá az ő száját, és elnyelé őket háznépikkel, sátorokkal, és minden marháikkal egyetemben, a mely az övék vala, az egész izráél között. mert saját szemeikkel láttátok az úrnak minden nagy cselekedetét, a melyeket cselekedett. tartsátok meg azért mind a parancsolatokat, a melyeket én ma parancsolok néked, hogy megerősödjetek, bemenjetelek és bírjátok

a földet, a melyre átmentek, hogy bírjátok azt. és hogy sok ideig élhessetek a földön, a mely felől megesküdt az úr a ti atyáitoknak, hogy nékik és az ő magoknak adja [azt a] tejjel és mézzel folyó földet. mert a föld, a melyre te bemégy, hogy bírjad azt, nem olyan az, mint egyiptomnak földje, a honnan kijöttetek; a melyben elveted vala a te magodat és a te lábaddal kell vala megöntöznöd, mint egy veteményes kertet; hanem az a föld, a melyre átmentek, hogy bírjátok azt, hegyes-völgyes föld, az égnek esőjéből iszik vizet. [oly] föld [az], a melyre az úr, a te istened visel gondot; mindenkor rajta [függenek] az úrnak, a te istenednek szemei az esztendő kezdetétől az esztendő végéig. léssen azért, hogyha valóban engedelmeskedtek az én parancsolataimnak, a melyeket én ma parancsolok néktek, úgy hogy az urat, a ti isteneket szeretitek, és néki szolgáltok teljes szívetekből és teljes lelketekből: esőt adok a ti földetekre alkalmas időben: korai és kései [esőt], hogy betakaríthasd a te gabonádat, borodat és olajodat; fűvet is adok a te meződre a te barmaidnak; te pedig eszel és megelegszel. vigyázzatok azért, hogy a ti szívetek meg ne csaltassék, és el ne térjetelek, és ne tiszteljetelek idegen isteneket, és ne boruljatok le előttök. különben az úrnak haragja felgerjed reátok, és bezárja az eget, hogy eső ne legyen, és a föld az ő gyümölcsét meg ne teremje; és hamarsággal elvesztek a jó földről, a melyet az úr ad néktek. vegyétek azért szívetekre és lelketekre e szavaimat, és kössétek azokat jegyül a ti kezetekre, és homlokötökül legyenek a ti szemeitek között; és tanítsátok meg azokra a ti fiaitokat, szólván azokról, mikor házában ülsz, mikor úton jársz, mikor fekszel és mikor felkelsz. és ird fel azokat a te házadnak ajtófeleire és a te kapudra; hogy megsokasodjanak a ti napjaitok és fiaitoknak napjai azon a földön, a mely felől megesküdt az úr a ti atyáitoknak, hogy nékik adja mindaddig, a míg az ég a föld felett léssen. mert ha szorosan megtartjátok mind e parancsolatot, a melyet én parancsolok néktek, hogy a szerint cselekedjetelek; ha szeretitek az urat, a ti isteneket, ha minden ő utáin jártok, és ő hozzá ragaszkodtok: akkor kiúzi az úr mind azokat a nemzeteket ti előletek, és úrrá lesztek nálatoknál nagyobb és erősebb nemzeteken. minden hely, a melyet lábatok talpa megnyom, tiétek lesz, a pusztától a libanonig, és a folyóviztől, az eufrátés folyóvizétől a nyugoti tengerig lesz a ti határotok. nem állhat meg senki előttetek; azt műveli az úr, a ti istenetek, hogy féljenek és rettegjenek titeket az egész föld színén, a melyre rátapostok, a mint megmondotta néktek. lásd, én adok ma előtökbe áldást és átkot! az áldást, ha engedelmeskedtek az úrnak, a ti istenetek parancsolatainak, a melyeket én e mai napon parancsolok néktek; az átkot pedig, ha nem engedelmeskedtek az úrnak, a ti istenetek parancsolatainak, és letértek az útról, a melyet én ma parancsolok néktek, és idegen istenek után jártok, a kiket nem ismertetek. és mikor bevisz téged az úr, a te istened arra a földre, a melyre te bemégy, hogy bírjad azt: akkor mondd el az áldást a garizim hegyén, az átkot pedig az ebál hegyén. nemde azok túl vannak a jordánon, a napnyugot út megett, a kananeusok földén, a kik a síkságon laknak gilgálnak átellenében,

a móré tölgyei mellett?! mert ti átmertek a jordánon, hogy beméven bírhasátok a földet, a melyet az úr, a ti istenetek ád néktek. ha bírni fogjátok azt, és lakni fogtok abban: vigyázzatok, hogy mind e rendelések és végzések szerint cselekedjete, a melyeket én ma adok ti előtökbe.

12

ezek a rendelések és a végzések, a melyeket meg kell tartanotok, azok szerint cselekedvén azon a földön, a melyet az úr, a te atyáidnak istene ád néked, hogy bírd azt minden időben a míg éltek a földön: pusztára pusztítsátok el mind azokat a helyeket, a hol azok a nemzetek, a kiknek ti urai lesztek, szolgáltak az ő isteneiknek a magas hegyeken, a harmokon, és minden zöldelő fa alatt. és rontsátok el azoknak oltárait, törjétek össze oszlopaikat, tűzzel égessétek meg berkeiket, és vagdaljátok szét az ő isteneiknek faragott képeit, a nevöket is pusztítsátok ki arról a helyről. ne cselekedjete így az úrral, a ti istenetekkel; hanem azt a helyet, a melyet kiválaszt az úr, a ti istenetek minden ti törzsetek közül, hogy az ő nevét oda helyezze [és] ott lakozzék, [azt] gyakoroljátok és oda menjete. és oda vigyétek egészen égőáldozataitokat, véres áldozataitokat, tizedeiteket, kezeiteknek felemelt áldozatát, mind fogadásból, mind szabad akaratból való adományaitokat, és a ti barmaitoknak és juhaitoknak első fajzását. és ott egyete az úrnak, a ti isteneteknek színe előtt, és örvendezzete ki és a ti házatok minden népe, kezete minden keresményének, a melyekkel megáld téged az úr, a te istened. ne cselekedjetek ott mind a szerint, a mint mi cselekszünk itt most, mindenik [azt], a mi jónak látszik néki. mert még ez ideig nem mentetek be a nyugodalmas helyre, és az örökségbe, a melyet az úr, a te istened ád néked. mikor pedig átmertek a jordánon, és lakozni fogtok azon a földön, a melyet az úr, a ti istenetek ád néktek örökségül, és megnyugtát titeket minden ellenségétektől, a kik körülétek vannak, és bátorsággal fogtok lakozni: akkor arra a helyre, a melyet kiválaszt az úr, a ti istenetek, hogy ott lakozzék az ő neve, oda vigyétek mindent, a mit én parancsolok néktek: egészen égőáldozataitokat, véres áldozataitokat, tizedeiteket és kezeiteknek felemelt áldozatát, és minden megkülönböztetett fogadástatokat, a melyeket fogadtok az úrnak. és örvendezzete az úrnak, a ti isteneteknek színe előtt, mind ti, mind a ti fiaitok, és leányaitok, mind a ti szolgálóitok és szolgálóleányaitok, mind a lévita, a ki a ti kapuitokon belől léssen; mert nincs néki része vagy öröksége ti veletek. vigyázz, hogy a te egészen égőáldozatodat ne áldozzad minden helyen, a melyet meglátsz; hanem azon a helyen, a melyet kiválaszt az úr a te törzseid közül valamelyikben: ott áldozzad a te egészen égőáldozatodat, és ott cselekdél mindent, a mit én parancsolok néked. mindazáltal a te lelkednek teljes kívánsága szerint vágatsz barmot és ehete húst, minden te kapuidon belől, az úrnak, a te istenednek áldásához képest, a melyet ád néked; mind a tisztátalan, mind a tiszta eteti azt, ép úgy mint az özet és a szarvast. csakhogy a vért meg ne egyéte; a

földre öntsd azt, mint a vizet. nem ehete meg a te kapuidon belől sem gabonádnak, sem mustodnak, sem olajodnak tizedét, sem barmaidnak és juhaidnak első fajzását; sem semmi fogadási [áldozatodat,] a melyet fogadsz, sem szabad akarat szerint való adományaidat, sem a te keznednek felemelt áldozatát; hanem az úrnak a te istenednek színe előtt egyed azokat azon a helyen, a melyet kiválaszt az úr a te istened: te és a te fiad, leányod, szolgáló, szolgálóleányod és a lévita, a ki a te kapuidon belől van; és örvendezzél az úrnak, a te istenednek színe előtt mindenben, a mire kezedet veted. vigyázz, hogy el ne hagyjad a lévitát valamedig élsz a te földeden. mikor az úr, a te istened kiszélesíti a te határodát, a miképen ígerte vala néked, és ezt mondod: húst ehete! mivelhogy a te lelked húst kíván enni: egyél húst a te lelkednek teljes kívánsága szerint. ha messze van tőled a hely, a melyet az úr, a te istened választ, hogy oda helyezze az ő nevét, és leölsz, a mint parancsoltam néked, a te barmaidból és juhaidból, a melyeket az úr ád majd néked: akkor egyél [azokból] a te kapuidban a te lelkednek teljes kívánsága szerint. de, a mint az özet és a szarvast eszik, úgy egyed azokat; a tisztátalan és a tiszta egyaránt ehete abból. csakhogy abban állhatatos légy, hogy a vért meg ne egyed; mert a vér, az a lélek: azért a lelket a hússal együtt meg ne egyed! meg ne egyed azt, a földre öntsd azt, mint a vizet. meg ne egyed azt, hogy jól legyen dolgod néked és a te gyermekeidnek is utánad, mivelhogy azt cselekszed, a mi igaz az úr szemei előtt. de ha valamit megszentelsz a tiédből, vagy fogadást teszesz: vedd fel, és vidd [azt] arra a helyre, a melyet kiválaszt az úr. és az úrnak, a te istenednek oltárán áldozd meg a te egészen égőáldozataidat, azoknak húsát és vérét; [egyéb] áldozataidnak vérét azonban öntsd az úrnak, a te istenednek oltárára, a húsát pedig megehete. vigyázz és hallgasd meg mindezeket az ígéseket, a melyeket én parancsolok néked, hogy jól legyen dolgod, néked és a te gyermekeidnek utánad mind örökké; mivelhogy azt cselekszed, a mi jó és igaz az úrnak, a te istenednek szemei előtt. mikor kiírtá előled az úr, a te istened a nemzeteket, a kikhez bémegy, hogy bírdag őket, és bírni fogod őket, és lakozol majd az ő földükön: vigyázz magadra, hogy őket követvén törbe ne essél, miután már kivesztek előled; és ne tudakozzál az ő isteneik felől, mondván: miképen tisztelik e nemzetek az ő isteneiket? én is akképen cselekszem. ne cselekdél így az úrral, a te isteneddel, mert mind azt az útálatosságot, a mit gyűlöl az úr, megcselekedté az ő isteneikkel; mert még fiaikat és leányaitak is megégetik vala tűzzel az ő isteneiknek. mindazt, a mit én parancsolok néktek, megtartsátok, és a szerint cselekedjete: semmit ne tégy ahhoz, és el se végy abból!

13

mikor te közötted jövedömondó, vagy álomlátó támad és jelt vagy csodát ád néked; ha bekövetkezik is az a jel vagy a csoda, a melyről szóltott vala néked, mondván: kövessünk idegen isteneket, a kiket te nem ismersz, és tiszteljék azokat: ne hallgasd efféle jövedömondónak beszédeire, vagy az efféle álomlátóra; mert az úr, a ti istenetek kísért titeket, hogy

megtudja, ha szeretitek-é az urat, a ti isteneteket teljes szívetekből, és teljes lelketekből? az urat, a ti istenetek kövessétek, és őt féljétek, és az ő parancsolatait tartsátok meg, és az ő szavára hallgassatok, őt tiszteljétek, és ő hozzá ragaszkodjatok. az a jövőmondó pedig vagy álomlátó öletlessék meg; mert pártütést hirdetett az úr ellen, a ti istenetek ellen, a ki kihozott titeket egyiptom földéből, és megszabadított téged a szolgásnak házából; hogy elfordítson téged arról az útról, a melyet parancsolt néked az úr, a te istened, hogy azon járj. gyomláld ki azért a gonoszt magad közül. ha testvéred, a te anyád-nak fia, vagy a te fiad vagy leányod, vagy a kebleden lévő feleség, vagy lelki-testi barátod titkon csalogat, mondván: nosza menjünk és tiszteljünk idegen isteneket, a kiket nem ismertetek sem te, sem atyáid. ama népek istenei közül, a kik körültek vannak, közel hozzád vagy távol tőled, a földnek [egyik] végétől a [másik] végéig: ne engedj néki, és ne hallgass reá, ne nézz reá számalommal, ne kíméld és ne rejtegesd őt; hanem megölvén megöldj őt; a te kezded legyen először rajta az ő megölésére, azután pedig az egész népek keze. kövkelj kövezd meg őt, hogy meghaljon; mert azon igyekezett, hogy elfordítson téged az úrtól, a te istenedtől, a ki kihozott téged egyiptomnak földéből, a szolgásnak házából; és hallja meg az egész izráel, és féljenek és ne cselekedjenek többé ahhoz hasonló gonoszt te közötted. ha valamelyikben a te városaid közül, a melyeket az úr, a te istened ád néked, hogy ott lakjál, ezt hallod mondani: emberek jöttek ki közüléd, istentelenségnek fiai, és elfordítják városuk lakosait, mondván: nosza, menjünk és tiszteljünk idegen isteneket, a kiket nem ismertetek: akkor keress, kutass és szorgalmasan tudakozódjál, és ha igaz, és bizonyos a dolog, és megtörtént az efféle útalatosság közötted: hányd kard élére annak a városnak lakosait; áldozd fel azt mindenestől, a mi benne van; a barmát is kard élére [hányd.] és a mi préda van benne, hordd mind egytűvé az ő piacának közepére, és égess meg a várost tüzzel és annak minden prédáját is teljes áldozatul az úrnak, a te istenednek, és legyen rom mind örökké, [és] soha többé fel ne építtessék. ne ragadjon semmi a te kezdedhez abból az átokra valóból, hogy szűnjék meg az úr haragjának búsulása, és könyöröltes legyen hozzád, és könyörüljön rajtad, és megszaporítson téged, a miképen megesküdt a te atyáidnak, ha hallgatsz az úrnak, a te istenednek szavára, megtartván minden ő parancsolatát, a melyeket én ma parancsolok néked, hogy azt cselekedjed, a mi igaz az úrnak, a te istenednek szemei előtt.

14

ti az úrnak, a ti isteneteknek fiai vagytok; ne vagdáljatok meg magatokat, és szeimeitek között ne csináljatok kopaszságot, a halottért, mert szent népe vagy te az úrnak, a te istenednek, és az úr választott téged, hogy légy néki tulajdon népe minden nép közül, a melyek a föld színén vannak. semmi útalatosságot meg ne egyél. ezek azok az állatok, a melyeket megehettek: az ökör, juh, kecske, szarvas, őz, bival, vadkecske, zerge, vad bika és jávor. és mindazt az álla-

tot, a melynek hasadt a körme és egészen ketté hasadt körme van, és kérődző az állatok között, megehetitek. de a kérődzők és hasadt körműk közül ne egyétek meg ezeket: a tevét, a nyulat és hörccsöket, mert kérődznek ugyan, de körműk nem hasadt; tisztátalanok legyenek ezek néktek. és a disznót, mert hasadt ugyan a körme, de nem kérődzik; tisztátalan legyen ez néktek. ezeknek húsából ne egyetek, holttestöket se illessétek. ezeket ehetitek meg mindazokból, melyek vízben [élnek:] a minék úszó szárnya és pikkelye van, mind megegyétek; valaminek pedig nincsen úszó szárnya és pikkelye, meg ne egyétek; tisztátalan az néktek. minden tiszta madarat megehettek. ezek pedig, a melyeket meg ne egyétek közülök: a sas, a saskeselyű és a halásző sas, a keselyű, a héja és a sólyom az ő nemével. minden holló az ő nemével. a strucz, a bagoly, a kakuk és a karvaly az ő nemével. a kuvik, a fűlesbagoly és a bölömbika. a pelikán, a gém és a hattyú. az eszterág és a szarka az ő nemével; a бүдösbanka és a denevér. minden szárnyas féreg is tisztátalan legyen néktek; meg ne egyétek. minden tiszta szárnyast megehettek. semmi holttestet meg ne egyetek; a jövevénynek, a ki a te kapuidon belől [van], adjad azt, hogy egye meg azt, vagy add el az idegennek, mert szent népe vagy te az úrnak, a te istenednek. ne föld a gödlyét az ő anyja tejében. esztendőről esztendőre tizedet végy a te magodnak minden terméséből, a mely a te meződon terem. és egyed az úrnak, a te istenednek színe előtt azon a helyen, a melyet kiválaszt, hogy ott lakozzék az ő neve, gabonádnak, mustodnak, olajodnak tizedét, a te barmaidnak és juhaidnak első fajzását; hogy tanuljál félni az urat, a te istenedet minden időben. ha pedig hosszabb néked az út, hogysem oda vihetnéd azokat, mivelhogy távol esik tőled az a hely, a melyet az úr, a te istened választ, hogy oda helyezze az ő nevét, téged pedig megáldott az úr, a te istened: akkor add el pénzen, és kösd a kezdedbe a pénzt, és menj el arra a helyre, a melyet kiválaszt az úr, a te istened; és adjad a pénzt mind azért, a mit kíván a te lelked: ökrökért, juhokért, borért és vidámító italért és mindenért, a mit megáhit néked a te lelked, és egyél ott az úrnak, a te istenednek színe előtt, és örvendezzél te és a te házaadnak népe. a levítát pedig, a ki a te kapuidon belől van, ne hagyd el, mert nincsen néki része, sem öröksége veled. a harmadik esztendő végén vidd ki annak az esztendő termésének minden tizedét, és rakd le a te kapuidba. és eljön a levíta (a kinek nincsen része és öröksége te veled), és a jövevény, árva és özvegy, a kik a te kapuidon belől [vannak], és esznek és megalégesznek, hogy megáldjon téged az úr, a te istened a te kezdednek minden munkájában, a melyet végzesz.

15

a hetedik esztendő végén elengedést mívelj. ez pedig az elengedésnek módja: minden kölcsönadó ember engedje el, a mit kölcsönadott az ő felebarátjának; ne hajtsa be az ő felebarátján és atyjafián; mert elengedés hirdettetett az úrért. az idegenen hajtsd be; de a mid a te atyádfiánál lesz, engedje el [néki] a te kezded. de nem is lesz közötted szegény, mert igen megáld

téged az úr azon a földön, a melyet az úr, a te istened ád néked örökségül, hogy bírjad azt. de csak úgy [lesz] [ez], ha hallgatsz az úrnak, a te istenednek szavára, megtartván és teljesítvén mind azt a parancsolatot, a melyet én ma parancsolok néked. mert az úr, a te istened megáld téged, a miképen megmondotta néked; és sok népek adsz zálogos kölcsönt, te pedig nem kérsz kölcsönt, és sok népen fogsz uralkodni, és te rajtad nem uralkodnak. ha [mégis] szegénynyé lesz valaki a te atyádfiai közül valamelyikben a te kapuid közül a te földeden, a melyet az úr, a te istened ád néked: ne keményítsd meg a te szívedet, be se zárjad kezedet a te szegény atyádfia előtt; hanem örömet nyisd meg a te kezeted néki, és örömet adj kölcsön néki, a mennyi elég az ő szükségére, a mi nélkül szűkölködik. vigyázz magadra, hogy ne legyen a te szívedben valami istentelenség, mondván: közelget a hetedik esztendő, az elengedésnek esztendeje; és elfordítsd szemedet a te szegény atyádfiatól, hogy ne adj néki; mert ő ellened kiált az úrhoz, és bűn lesz benned. bizonyára adj néki, és meg ne háborodjék azon a te szíved, mikor adsz néki; mert az ilyen dologért áld meg téged az úr, a te istened minden munkádban, és mindenben, a mire kezeted veted. mert a szegény nem fogy ki a földről, azért én parancsolom néked, mondván: örömet nyisd meg kezeted a te szűkölködő és szegény atyádfiának a te földeden. hogyha eladja magát néked a te atyádfia, a zsidó férfi és zsidó asszony, és szolgál téged hat esztendőig: a hetedik esztendőben bocsásd őt szabadon mellőled. és mikor szabadon bocsátod őt mellőled, ne bocsásd el őt üresen; [hanem] terheld meg őt bőven a te juhaidból, a te szérűdről, és a te sajtdórból; a mivel megáldott téged az úr, a te istened, adj néki abból. és emlékezzél meg róla, hogy [te is] szolga voltál egyiptom földén, és megszabadított téged az úr, a te istened; azért parancsolom én ma ezt néked. ha pedig ezt mondja néked: nem megyek el tőled, mert szeret téged és a te házatad, mivelhogy jól van néki te nálad dolga: akkor vedd az árat, és fúrd a fölébe és az ajtóba; és legyen szolgálóddá mindvégig; így cselekedjél szolgálóleányoddal is. ne essék nehezedre, hogy szabadon bocsátod őt mellőled; (hiszen két annyi bérre valót szolgáltat néked hat éven át, mint a béres-munkás) és megáld téged az úr, a te istened mindenben, a mit cseleksz. barmaid és juhaid első fajzásának minden himjét az úrnak, a te istenednek szenteljed. ne munkálkodjál a te tehenednek első fajzásán, és meg ne nyírjad a te juhaidnak első fajzását. az úrnak, a te istenednek színe előtt add meg azt esztendőről esztendőre, te és a te házad népe, azon a helyen, a melyet kiválaszt az úr. hogyha valami fogyatkozás lesz benne; sánta vagy vak lesz, [vagy] akármely fogyatkozásban szenvedő: meg ne áldozd azt az úrnak, a te istenednek. a te kapuidon belől add meg azt; a tisztátalan és a tiszta egyaránt, mintha őz volna az vagy szarvas. csakhogy a vérért meg ne edd, hanem a földre öntsd azt, mint a vizet.

téged az úr, a te istened egyiptomból éjjel. páskha gyanánt pedig őlj az úrnak, a te istenednek juhok és ökrök azon a helyen, a melyet kiválaszt az úr, a te istened, hogy oda helyezze az ő nevét. ne egyél azzal semmi kovásztot, [hanem] hét napon át egyél azzal kovásztalan lepényeket, nyomorúságnak kenyerét, (mert sietséggel jöttél ki egyiptom földéről) hogy megemlékezzél arról a napról életednek minden idejében, a melyen kijöttél egyiptom földéről. és ne lásd senki kovászt hét napon át sehol a te határodban; és a húsból, a melyet az első napon estve megáldozol, semmi ne maradjon reggelig. nem ölheted le a páskhát akármelyikben a te városaid közül, a melyeket az úr, a te istened ád néked; hanem azon a helyen, a melyet kiválaszt az úr, a te istened, hogy az ő nevét oda helyezze: ott öld le a páskhát estve, napnyugtakor, abban az időben, a mikor kijöttél egyiptomból. azon a helyen süsd és edd is meg, a melyet kiválaszt az úr, a te istened; reggel pedig fordulj vissza és menj haza a te hajlékodbá. hat napon át egyél kovásztalant; hetednapon pedig az úrnak, a te istenednek berekesztő ünnepé lévén, ne munkálkodjál [azon.] számlálj [azután] magadnak hét hetet; attól fogva kezdjed számlálni a hét hetet, hogy sarlódat a vetésbe bocsátod. és tarts hetek ünnepét az úrnak, a te istenednek, a te kezedenk szabad akarat szerint való adományával, a melyet ahhoz képest adj, a mint megáldott téged az úr, a te istened. és örvendezz az úrnak, a te istenednek színe előtt, te és a te fiad, és leányod, szolgál, szolgálóleányod, és a lévita, a ki a te kapuidon belől van, és a jövevény, az árva és az özvegy, a kik te között vannak, azon a helyen, a melyet kiválasztott az úr, a te istened, hogy oda helyezze az ő nevét. és emlékezzél meg róla, hogy te [is] szolga voltál egyiptomban; és tartsd meg, és teljesítsd a rendelkezéseket. a sátorok ünnepét hét napig tartsd, mikor begyűjtöd [a termést] a te szérűdről és sajtdórból. és örvendezz a te ünnepeden, te és a te fiad, a te leányod, szolgál és szolgálóleányod, a lévita, a jövevény, az árva és az özvegy, a kik belől vannak a te kapuidon. hét napig ünnepelj az úrnak, a te istenednek azon a helyen, a melyet kiválaszt az úr; mert megáld téged az úr, a te istened minden termésedben, és kezeidnek minden munkájában; azért örvendezz igen! minden esztendőben háromszor jelenjen meg közülük minden férfiú az úrnak, a te istenednek színe előtt azon a helyen, a melyet kiválaszt; a kovásztalan kenyerek ünnepén, a hetek ünnepén, és a sátorok ünnepén. de üres kézzel senki se jelenjen meg az úr előtt! kiki az ő képessége szerint [adjon.] az úrnak, a te istenednek áldása szerint, a melyet ád néked. bírákat és felügyelőket állíts minden kapudba, a melyeket az úr, a te istened ád néked, a te törzsed szerint, hogy ítéljék a népet igaz ítélettel. el ne fordítsd az ítéletet; személyt se válogass; ajándékot se végy; mert az ajándék megvakítja a bölcsék szemeit, és elfordítja az igazak beszédét. igazságot, igazságot kövess, hogy élhess, és örökségül bírhasd azt a földet, a melyet az úr, a te istened ád néked. ne plántálj magadnak berket semmiféle fából, az úrnak, a te istenednek oltára mellé, a melyet készítesz magadnak. oszlopot se emelj magadnak, a mit gyűlölsz az úr, a te istened.

ügyelj az abib hónapra, és készíts az úrnak, a te istenednek páskhát; mert az abib hónapban hozott ki

ne áldozál az úrnak, a te istenednek olyan ökröt és juhot, a melyen valami fogyatkozás van, akármilyen hiba; mert útálatosság az az úrnak, a te istenednek. hogyha találtaik között valamelyikben a te kapuid közül, a melyeket az úr, a te istened ád néked, vagy férfiú vagy asszony, a ki gonoszt cselekszik az úrnak, a te istenednek szemei előtt, megszegvén az ő szövet-ségét; és elmegy és szolgál idegen isteneket, és imádja azokat, akár a napot, akár a holdat, vagy akármelyet az égnek seregei közül, a melyet nem parancsoltam; és megjelentetik néked, és meghallod: jól megtudakozd; és hogyha igaz, és bizonyos a dolog, [és] megtörtént ez az útálatosság izráelben: akkor vidd ki azt a férfiút vagy azt az asszonyt, a ki azt a gonoszságot mívelte, a te kapuidba, (a férfiút vagy az asszonyt) és kövezd agyon őket, hogy meghaljanak. két tanú vagy három tanú szavára halállal lakoljon a halálra való; [de] egy tanú szavára meg ne haljon. a tanúk keze legyen első rajta, hogy megölettessék, és azután mind az egész nép keze. így tisztítsd ki magad közül a gonoszt. ha megfoghatatlan valami előtted, a mikor ítélned kell vér és vér között, úgy és úgy között, sérelem és sérelem között, vagy egyéb versengések között a te kapuidban: akkor kelj fel, és menj el arra a helyre, a melyet kiválaszt az úr, a te istened. és menj be a lévita-papokhoz és a bíróhoz, a ki lesz majd abban az időben; és kérdezd meg őket, és ők tudtul adják néked az ítéletmondást. és annak a mondásnak értelme szerint cselekedjél, a melyet tudtul adnak néked azon a helyen, a melyet kiválaszt az úr; és vigyázz, hogy mind a szerint cselekedjél, a mint tanítanak téged. a törvény szerint cselekedjél, a melyre tanítanak téged, és az ítélet szerint, a melyet mondanak néked; el ne hajolj attól a mondástól, a melyet tudtul adnak néked, se jobbra, se balra. ha pedig elbizakodottságból azt cselekszi valaki, hogy nem hallgat a papra, a ki ott áll, szolgálván az urat, a te istenedet, vagy a bíróra: haljon meg az ilyen ember. így tisztítsd ki a gonoszt izráelből. és mind az egész nép hallja, és féljen, hogy elbizakodottan senki ne cselekedjék többé. mikor bemegy arra a földre, a melyet az úr, a te istened ád néked, és bírod azt, és lakozol abban, és ezt mondd: királyt teszek magam fölé, miképpen egyéb népek, a melyek körültem vannak: azt emeld magad fölé királyul, a kit az úr, a te istened választ. a te atyádfiai közül emelj magad fölé királyt; nem tehetsz magad fölé idegent, a ki nem atyádfia. csak sok lovat ne tartson, és a népet vissza ne vigye egyiptomba, hogy lovat sokasítson, mivelhogy az úr megmondta néktek: ne térjetek többé vissza azon az úton! sok feleséget se tartson, hogy a szíve el ne hajoljon; se ezüstjét, se aranyát felettébb meg ne sokasítsa. és mikor az ő országának királyi székére ül, írja le magának könyvbe a törvénynek mását a lévita-papokéból. és legyen az ő nála, és olvassa azt életének minden idejében, hogy tanulja félni az urat, a te istenedet, hogy megtartsa a törvénynek minden ígjét, és e rendelkezéseket, hogy azokat cselekedje. fel ne fuvalkodjék az ő szíve az ő atyjafiai ellen, se el ne hajoljon a parancsolattól jobbra vagy balra, hogy hosszú ideig éljen az ő országában ő és az ő fiai izráelben.

a lévita-papoknak, a lévi egész nemzetségének ne legyen se része, se öröksége izráellel, hanem éljenek az úrnak tüzes áldozataiból és örökségből. annakokáért ne legyen néki öröksége az ő atyjafiai között: az úr az ő öröksége, a mint megmondotta néki. és ez legyen a papoknak törvényes része a néptől, azoktól, a kik áldoznak akár ökörrrel, akár juhval, hogy a papnak adják a lapockát, a két állat és a gyomrot. a te gabonád, mustod és olajod zsengejét, és a te juhaid gypjának zsengejét néki adjad; mert őt választotta ki az úr, a te istened minden te nemzetséged közül, hogy álljon szolgálatra az úrnak nevében, ő és az ő fiai minden időben. mikor pedig eljön a lévita valamelyikből a te egész izráelben lévő kapuid közül, a hol ő lakik, és bemegy az ő lelkének teljes kívánsága szerint arra a helyre, a melyet kiválaszt az úr: szolgáljon az úrnak az ő istenének nevében, mint az ő többi atyjafiai, a lévíták, a kik ott állanak az úr előtt. az eledelekben egyenlőképen részesedjenek, kivéve azt, a mit eladott valaki az ő atyai örökségből. mikor te bemegy arra a földre, a melyet az úr, a te istened ád néked: ne tanulj cselekedni azoknak a népeknek útálatosságai szerint. ne találtsd ki a közötted, a ki az ő fiát vagy leányát átvigye a tűzön, se jóvendőmondó, se igéző, se jegy-magyarázó, se varázsló; se bűbajos, se ördöngösöktől tudakozó, se titok-fejtő, se halottidéző; mert mind útálja az úr, a ki ezeket míveli, és ez ilyen útálatosságokért űzi ki őket az úr, a te istened te előled. tökéletes légy az úrral, a te isteneddel. mert ezek a nemzetek, a kiket te elűzesz, igézőkre és jóvendőmondókra hallgatnak; de tenéked nem engedett ilyet az úr, a te istened. prófétát támaszt néked az úr, a te istened te közül, a te atyádfiai közül, olyat mint én: azt hallgassátok! mind a szerint, amint kérted az úrtól, a te istenedtől a hórebbe a gyűlekezésnek napján mondván: ne halljam többé az úrnak, az én istenemnek szavát, és ne lássam többé ezt a nagy tüzet, hogy meg ne haljak! az úr pedig monda nekem: jól mondták a mit mondtak. prófétát támasztok nékik az ő atyjakfiak közül, olyat mint te, és az én ígéimet adom annak szájába, és megmond nekik mindent, a mit parancsolok néki. és ha valaki nem hallgat az én ígéimre, a melyeket az én nevemben szól, és megkeresem azon! de az a próféta, a ki olyat mer szólni az én nevemben, a mit én nem parancsoltam néki szólni, és a ki idegen istenek nevében szól: haljon meg az a próféta. ha pedig azt mondod a te szívedben: miképpen ismerhetjük meg az ígét, a melyet nem mondott az úr? ha a próféta az úr nevében szól, és nem lesz meg, és nem teljesedik be a dolog: ez az a szó, a melyet nem az úr szólott; elbizakodottságból mondotta azt a próféta; ne félj attól!

mikor kiírtja az úr, a te istened a nemzeteket, a kiknek földjét néked adja az úr, a te istened, és bírní fogod őket, és lakozol az ő városaikban és az ő házaikban: válaszszt ki magadnak három várost a te földeden, a melyet az úr, a te istened ád néked, hogy örököljed

azt. készítsd meg magadnak az utat [azokhoz], és osszad három részre a te országod határát, a melyet az úr, a te istened ád néked örökségül; azok arra valók legyenek, hogy minden gyilkos oda meneküljön. ez pedig a gyilkos törvénye, a ki oda menekül, hogy élve maradjon: a ki nem szándékosan öli meg az ő felebarátját, és nem gyűlöli vala azt előlött; a ki [például] elmegy az ő felebarátjával az erdőre fát vágni, és meglódul a keze a fejszével, hogy levágja a fát, és leesik a vas a nyeléről, és úgy találja az ő felebarátját, hogy az meghal: az ilyen meneküljön e városok egyikébe, hogy élve maradjon. különben a vérbosszúló rokon üzőbe veszi az ő szívének búslásában, és eléri, ha az út hosszú leend, és agyon üti őt, holott nem méltó a halálra, mivel azelőtt nem gyűlölte azt. azért én parancsolom néked, mondván: három várost válaszsز magadnak. ha pedig az úr, a te istened kiterjeszti a te határodat, a mint megesküdt a te atyáidnak, és néked adja mind az egész földet, a melynek megadását megígérte volt a te atyáidnak; (hogyha megtartod mind e parancsolatot, megtévén azt, a mit én ma parancsolok néked, [tudniillik], hogy szeressed az urat, a te istenedet, és jársz az ő utain minden időben): akkor e háromhoz szerezz még három várost. hogy ártatlan vér ne ontassék ki a te földeden, a melyet az úr, a te istened ád néked örökségül, és hogy a vér ne legyen rajtad. de hogyha lesz valaki, a ki gyűlöli az ő felebarátját, és meglesi azt, és reá támad és úgy üti meg, hogy meghal, és bemenekül valamelyikbe e városok közül: akkor az ő városának vénei küldjenek [embereket], és vonják ki azt onnét, és adják azt a vérbosszúló rokon kezébe, hogy meghaljon. ne nézz reá szájalommal, hanem tisztítsd ki az ártatlan vérontást izráelből, hogy jól legyen dolgod. a te felebarátodnak határát el ne told, a mely határt az ösök vetettek a te örökségedben, a melyet örökölni fogsz azon a földön, a melyet az úr, a te istened ád néked, hogy bírsz azt. ne álljon elő egy tanú senki ellen semmiféle hamisság és semmiféle bűn miatt; akármilyen bűnben bűnös valaki, két tanú szavára vagy három tanú szavára álljon a dolog. ha valaki ellen gonosz tanú áll elő, hogy pártútséssel vádolja őt: akkor álljon az a két ember, a kiknek ilyen perök van, az úr elé, a papok és a bírák elé, a kik abban az időben lesznek; és a bírák vizsgálják meg jól [a dolgot], és ha hazug tanú les a tanú, a ki hazugságot szólt az ő atyjafia ellen: úgy cselekedjetez azzal, a mint ő szándékozott cselekedni az ő atyjafiával. így tisztítsd ki közéled a gonosz; hogy a kik megmaradnak, hallják meg, és féljenek, és többször ne cselekedjenek te közötted ilyen gonosz dolgot. ne nézz reá szájalommal; lelket lélekért, szemet szemért, fogat fogért, kezét kézért, lábat lábért.

gyuljon, ne féljetez, és meg ne rettenjetez, se meg ne rémüljetez előltök; mert az úr, a ti istenetez veletek meg, hogy harczoljon érettez a ti ellenségeitezkel, hogy megtartson titeket. az előljárók pedig szóljanak a népnek, mondván: kicsoda az olyan férfi, a ki új házat épített, de még fel nem avatta azt? menjen el, és térjen vissza az ő házába, hogy meg ne haljon a harczban, és más valaki avassa fel azt. és kicsoda olyan férfi, a ki szőlőt ültetett és nem vette el annak hasznát? menjen el, és térjen vissza az ő házába, hogy meg ne haljon a harczban, és más valaki vegye el annak hasznát. és kicsoda olyan férfi, a ki feleséget jegyzett el magának, de még el nem vette? menjen el, és térjen vissza házába, hogy meg ne haljon a harczban, és más valaki vegye azt el. még tovább is szóljanak az előljárók a néphez, és ezt mondják: kicsoda olyan férfi, a ki félénk és lágy szívű? menjen el, és térjen vissza az ő házába, hogy az ő atyjafiainak szíve úgy meg ne olvadjon, mint az ő szíve. és mikor elvégzik az előljárók beszédöket a néphez, állítsanak seregezéreket a nép élére. mikor valamely város alá megy, hogy azt megostromold, békességgel kínálj meg azt, és ha békességgel felel néked, és kaput nyit, akkor az egész nép, a mely találatik abban, adófizetőd legyen, és szolgáljon néked. ha pedig nem köt békességet veled, hanem harczra kél veled, akkor zárd azt körül; és [ha] az úr, a te istened kezébe adja azt: vágj le abban minden fineműt fegyver élével; de az asszonyokat, a kis gyermekeket, a barmokat és mind azt, a mi les a városban, az egész szákmányolni valót magadnak prédáljad; és fogyszd el a te ellenségeidtől való zsákmányt, a kiket kezébe ad néked az úr, a te istened. így cselekedjél mindazokkal a városokkal, a melyek igen messze esnek tőled, a melyek nem nemzetek városai közül valók. de e népek városaiban, a melyeket örökségül ad néked az úr, a te istened, ne hagyj élni csak egy lelket is; hanem mindenestől vesztisd el őket: a khitheust, az emoreust, a kananeust, a perizeust, a khivveust és a jebuzeust, a mint megparancsolta néked az úr, a te istened; azért, hogy meg ne tanítsanak titeket az ő mindenféle útálatosságai szerint cselekedni, a melyeket ők cselekesznek az ő isteneiknek, és hogy ne vétkezzetez az úr ellen, a ti istenetez ellen. mikor valamely várost hosszabb ideig tartasz körülzárva, hadakozván az ellen, hogy bevegysz azt: ki ne vesztisd annak egy előfáját sem, fejszével vágván azt; hanem egyél arról, és azt magát ki ne irtsad; mert ember-é a mezőnek fája, hogy ostrom alá jusson miattad? csak a mely fáról tudod, hogy nem gyümölcstermő, azt vesztisd el és irtsd ki, és abból építs erősséget az ellen a város ellen, a mely te elened hadakozik, mind addig, a míg leomlik az.

21

20 mikor hadba mégy ellenséged ellen, és látsz lovakat, szekereket, nálánál nagyobb számú népet: ne félj tőlök, mert veled van az úr, a te istened, a ki felhozott téged egyiptom földéről. és mikor az ütközethez készültök, álljon elő a pap, és szóljon a népnek; és ezt mondja nékik: hallgasd meg izráel! ti ma készültök megütközni ellenségeitekkel: a ti szívetek meg ne lá-

hogyha agyonütöttet találnak azon a földön, a melyet az úr, a te istened ád néked birtokul, és az a mezőn fekszik, és nem tudható: ki ölte meg azt; akkor a te véneid és a te bírád menjenek ki, és mérjék meg [a földet] a városokig, a melyek az agyonütött körül vannak; és a mely város legközelebb esik az agyonütötthöz, annak a városnak vénei vegyenek egy üszöt-inőt, a melylyel még nem dolgoztattak, és a mely

nem vont még jármot; és annak a városnak vénei vigyék az üszöt valamely folyóvíz völgyébe, a melyet nem szántanak és nem vetnek, és szegjék nyakát az üszőnek ott a völgyben. és járuljanak oda a papok, lévi fiai; (mert őket választotta az úr, a te istened, hogy szolgáljanak néki, és hogy áldjanak az úr nevében, és az ő ítéletök szerint legyen minden per és minden sérelem). és mindnyájan annak a városnak vénei, a kik legközelebb esnek az agyonüthetőhöz, mossák meg kezeiket a nyakaszegett üsző felett a völgyben; és szóljanak és mondják: a mi kezünk nem ontották ki ezt a vért, sem a mi szemeink nem látták. bocsáss meg a te népednek, izráelnek, a melyet megváltottál, uram, és ne engedd, hogy ártatlan vér ontása legyen izráel között, a te néped között! és bocsánatot nyernek a vértért. te azért tisztítsd ki közülöd az ártatlan vérnek kiontását, mert így cselekszed azt, a mi igaz az úr előtt. mikor hadba mégy ellenségeid ellen, és kezded adja őket az úr, a te istened, és azok közül foglyokat ejtesz; és meglátsz a foglyok között egy szép ábrázatú asszonyt, és megszereted azt, úgy hogy elvennéd feleségül: vidd be őt a te házádba, hogy nyírja meg a fejét, és mессe le körmeit. és az ő fogoly ruháját vesse le magáról, és maradjon a te házában, hogy sirassa az ő atyját és anyját egész hónapig; és csak azután menj be hozzá, és légy az ő férje, és legyen ő a te feleséged. hogyha pedig nem tetszik néked, bocsásd el őt az ő kívánsága szerint; de pénzért semmiképen el ne add őt; ne hatalmaskodjál rajta, miután megrontottad őt. ha valakinek két felesége van, az egyik szeretett, a másik gyűlölt, és szülnek néki fiakat, mind a szeretett, mind a gyűlölt, és a gyűlöltnek fia lesz az elsőszülött: azon a napon, a melyen az ő fiait örökösökké teszi a maga jószágában, nem teheti elsőszülötté a szeretettnek fiát a gyűlöltnek fia felett, a ki elsőszülött; hanem az elsőszülöttet, a gyűlöltnek fiát ismerje el, két részt adván néki mindemből, a mije van; mert az az ő erejének zsengeje, övé az elsőszülöttség joga. ha valakinek párttűt és makacs fia van, a ki az ő atyja szavára és anyja szavára nem hallgat, és ha megfenyítik, sem engedelmeskedik nékik: az illet fogja meg az ő atyja és anyja, és vigyék azt az ő városának véneihez és az ő helységének kapujába, és ezt mondják a város véneinek: ez a mi fiunk párttűt és makacs, nem hallgat a mi szónkra, tobzódó és részes: akkor az ő városának minden embere kövekkel kövezzék meg azt, hogy meghaljon. így tisztítsd ki közülöd a gonoszt, és az egész izráel hallja meg, és féljen! ha valakiben halálos ítéletre való bűn van, és megölik, és felakasztatod azt fára: ne maradjon éjjel az ő holtteste a fán, hanem temesd el azt még azon a napon; mert átkozott isten előtt a ki fán függ; és meg ne fertéztessd azt a földet, a melyet az úr, a te istened ád néked örökségül.

22

ne nézd el, ha a te atyádfiának ökre vagy juha tévelyeg, és ne fordulj el azoktól, hanem bizony tereld vissza azokat a te atyádfiához. hogyha pedig nincs közel hozzád a te atyádfia, vagy nem is ismered őt: hajtsd a [barmot] a magad házához, és legyen nálad, míg keresi azt a te atyádfia, és akkor add vissza néki.

és ekképen cselekedjél szamarával, ekképen cselekedjél ruhájával és ekképen cselekedjél a te atyádfiának minden elvesztett holmijával, a mi elveszett tőle és te megtaláltad; nem szabad félrevonulnod. ha látod, hogy a te atyádfiának zamara vagy ökre az úton eldülve fekszik, ne fordulj el azoktól, hanem vele együtt emeld fel [azokat.] asszony ne viseljen férfiruházatot, se férfi ne öltözzék asszonyruhába; mert mind útálatos az úr előtt, a te istened előtt, a ki ezt miveli. ha madárfészek akad elődbe az úton valamely fán vagy a földön, madárfiakkal vagy tojásokkal, és az anya rajta ül a fiakon vagy a tojásokon: meg ne fogd az anyát a fiakkal egyben; hanem bizony bocsásd el az anyát, és a fiakat fogd el magadnak, hogy jól legyen dolgod, és hosszú ideig élj. ha új házat építesz, házfedeledre korlátot csinálj, hogy vérrel ne terheld a te házadat, ha valaki leesik arról. ne vess a te szőlődbe kétféle magot, hogy fertőzzéte ne legyen az egész: a mag, a melyet elvetsz és a szőlőnek termése. ne szánts ökrön és számaron együtt. ne öltözzél vegyes szövésű azaz gypjúból és lenből szőtt ruhába. a te felsőruhádnak négy szegletére, a melyet felülre öltesz, bojtokat csinálj magadnak. ha valaki feleséget vesz, és bemegy hozzá, és meggyűlöli azt, és szégyenletes dolgokkal vádolja, és rossz hírbe keveri azt, mert ezt mondja: e feleséget vettem magamnak, és hozzá mentem, de nem találtam ő benne szüzességet: akkor vegye azt a leánynak atyja és anyja, és vigyék a leány szüzességének [jeleit] a város vénei elé a kapuba; és mondja a leánynak atyja a véneknak: leányomat feleségül adtam e férfiúnak, de gyűlöli őt; és íme szégyenletes dolgokkal vádolj[ja], mondván: nem találtam a te leányodban szüzességet; pedig ímhol vannak az én leányom szüzességének [jelei!] és terítsék ki a ruhát a város vénei elé. akkor a város vénei fogják meg azt a férfit, és ostorozzák meg őt; és bírságozzák meg száz ezüst [siklusra,] és adják ezt a leány atyjának; mert rossz hírbe kevert egy izráelita szüzet; és legyen annak felesége, [és] el nem bocsáthatja azt teljes életében. ha pedig igaz lesz a vádolás, és nem talál-tatik szüzesség a leányban: akkor vigyék ki a leányt az ő atyjának háza elé, és az ő városának emberei kövez-zék meg kövel, hogy meghaljon; mert gyalázatosságot cselekedett izráelben, paráználkodván az az ő atyjának házában. így tisztítsd ki közülöd a gonoszt. ha rajtakapnak valamely férfit, hogy férjes asszonnyal hál, ők mindketten is meghaljanak: a férfi, a ki az asszonnyal hált, és az asszony is. így tisztítsd ki a gonoszt izráelből. ha szüz leány van jegyben egy férfiuval, és megtalálja azt valaki a városban, és vele hál: vigyék ki mindkettőjüket annak a városnak kapuja elé, és kövezzék meg őket kövel, hogy meghaljanak. a leányt azért, hogy nem kiáltott a városban, a férfit pedig azért, hogy meggyálazta az ő felebarátjának feleségét. így tisztítsd ki a gonoszt izráelből. de hogyha mezőn találja a férfi a jegyben járó leányt, és erőszakoskodik rajta a férfi és vele hál: csak maga a férfi haljon meg, a ki azzal hált; a leányt pedig ne bántsd, mert a leánynak nincsen halálos bűne, mivel olyan ez a dolog, mint a mikor valaki felebarátjára támad és azt agyonüti. mert a mezőn találta őt; kiálthatott a jegyben járó leány, de nem volt a ki megoltalmazza őt. ha valaki el nem jegyzett szüz leánnyal találkozik, és

megragadja azt, és vele hál, és rajta kapják őket: akkor a férfi, a ki vele hált, adjon a leány atyjának ötven ezüst [siklust], a leány pedig legyen feleségévé. mivel-hogy meggyalázta azt, nem bocsáthatja el azt teljes életében. ne vegye el senki az ő atyjának feleségét, és az ő atyjának takaróját fel ne takarja!

23

akinek szeméremteste zúzott vagy megcsonkított, ne menjen be az úrnak községébe. a fattyú se menjen be az úrnak községébe; még tizedízig se menjen be az úrnak községébe. az ammoniták és moabiták se menjenek be az úrnak községébe; még tizedízig se menjenek be az úrnak községébe, soha örökre: azért, mert nem jöttek előtökbe kenyérrel és vízzel az úton, mikor kijöttek egyiptomból; és mivelhogy felbérlette ellened bálámot, a beór fiát, a mesopotámia-beli péthorból valót, hogy megátkozzon téged. de az úr, a te istened nem akarta meghallgatni bálámot; hanem fordította az úr, a te istened az átkot néked áldásodra, mivelhogy szeretett téged az úr, a te istened. ne keresd az ő békességeket és az ő javokat teljes életedben, soha. ne utáld az edomitát; mert atyádfia az; ne utáld az egyiptombelit, mert jövény voltál az ő földén. az olyan fiak, a kik harmadízen születnek nékik, bemehetnek az úrnak községébe. ha táborba szállsz a te ellenséged ellen: őrizkedjél minden gonosztól. ha volna valaki közötted, a ki nem volna tiszta valami éjszakai véletlenség miatt: menjen ki a táborból, és ne menjen vissza a táborba; és mikor eljő az estve, mossa meg magát vízzel, és a nap lementével menjen be a táborba. a táboron kívül valami helyed is legyen, hogy kimehess oda. és legyen ásócskád a fegyvered mellett, hogy mikor leülsz kívül, [gödört] áss azzal és ha felkelsz, betakarhassad azt, a mi elment tőled; mert az úr, a te istened, a ki a táborodban jár, hogy megszabadítson téged, és elődbe vesse a te ellenségeidet: legyen azért a te táborod szent, hogy ne lásson te köztéd valami rútságot, és el ne forduljon tőled. ne add ki a szolgát az ő urának, a ki az ő urától hozzád menekült. veled lakjék, te közötted, azon a helyen, a melyet választ valamelyikben a te városaid közül, a hol néki tetszik; ne nyomorgasd őt. ne legyen [felavatott] paráznánól izráel leányai közül; se [felavatott] paráznaférfit ne legyen izráel fiai közül. ne vidd be a paráznánó bérét és az eb-bért az úrnak, a te istenednek házába akárminémű fogadás fejében; mert mind a kettőt utálja az úr, a te istened. a te atyádfiatól ne végy kamatot: [se] pénznek kamatját, [se] eleségnek kamatját, se semmi egyébnek kamatját, a mit kamatra szokás adni. az idegentől vehetsz kamatot, de a te atyádfiatól ne végy kamatot, hogy megáldjon téged az úr, a te istened mindenben, a mire kinyujtod kezedet, azon a földön, a melyre bemegy, hogy bírjad azt. ha fogadással ígérsz valamit az úrnak, a te istenednek: ne halogasd annak megadását; mert bizony megkeresi azt rajtad az úr, a te istened, és bűnül tulajdoníttatik az néked. ha pedig nem teszed fogadást, bűn sem tulajdoníttatik néked. ügyelj arra, a mi ajkaidon kijön, és úgy teljesítsd, a mit száddal ígérsz, mint mikor szabad akaratból teszed fogadást az úrnak, a te istenednek. ha bemegy a te felebará-

todnak szülőjébe, egyél szőlőt kívánságod szerint jóllakásodig, de edényedbe ne rakj. ha bemegy a te felebarátod vetésébe, kezdeddel szaggass kalászkodat, de sarlóval ne vágj be a te felebarátod vetésébe.

24

ha valaki asszonyt vesz magához, és feleségévé teszi azt, és ha azután nem találja azt kedvére valónak, mivelhogy valami illetlenséget talál benne, és ír néki váló levelet, és kezébe adja azt annak, és elküldi őt házától; és kimegy az ő házából, és elmegy és más férfiú lesz; és a második férfiú [is] meggyűlöli őt, és ír néki váló levelet, és kezébe adja azt, és elküldi őt házától; vagy ha meghal az a második férfi, a ki elvette azt magának feleségül; az első férje, a ki elküldte őt, nem veheti őt másodszor is magához, hogy feleségévé legyen, minekutána megfertéztetett; mert utálatosság ez az úr előtt; te pedig ne tedd bűnössé a földet, a melyet az úr, a te istened ád néked örökségül. hogyha valaki újonnan vesz feleséget, ne menjen habdab, és ne vessenek reá semmiféle terhet; egy esztendeig szabad legyen az ő házában, és vidámtsa a feleségét, a kit elvett. zalogba senki ne vegyen kézimalmot vagy malomkövet, mert életet venne zalogba. hogyha rajtakapnak valakit, a ki embert lop az ő atyjafiai közül, izráel fiai közül, és hatalmaskodik rajta, vagy eladja azt: haljon meg az a tolvaj. így tisztítsd ki a gonoszt te közül. a poklosság csapásában vigyázz, hogy szorgalmasan megtartsad és megcselekedjed mindazt, a mire a lévita-papok tanítanak titeket; vigyázzatok, hogy a miképen megparancsoltam nékik, a képen cselekedjetek. emlékezzél meg arról, a mit cselekedett az úr, a te istened miriámmal az úton, mikor kijöttek egyiptomból. ha kölcsön adsz valamit a te felebarátodnak: ne menj be az ő házába, hogy magad végy zalogot tőle; kívül állj meg, és az ember, a kinek kölcsönt adsz, maga vigye ki hozzád az ő zalogát. hogyha szegény ember az, ne fekdüdjél le az ő zalogával; bizony add vissza néki azt a zalogot napnyugtakor, hogy az ő ruhájában fekdüdjék le, és áldjon téged. és igazságul lesz ez néked az úr előtt, a te istened előtt. a szegény és szűkölködő nap számon az én erőszakoskodjál, akár atyádfiai, akár a te jövényeid az azok, a kik a te földeden a te kapuid között vannak. azon a napon add meg az ő bérét, és le se menjen felette a nap; mert szegény ő, és kívánczik az után az ő lelke, hogy ellened ne kiáltson az úrhoz, és bűn ne legyen rajtad. meg ne öletlessenek az atyák a fiakért, se a fiak meg ne öletlessenek az atyákért; kiki az ő bűnéért haljon meg. a jövénynek [és] az árvának igazságát el ne csavard; és az özvegynek ruháját ne vedd zalogba. hanem emlékezzél vissza, hogy szolga voltál egyiptomban, és megváltott téged az úr, a te istened, onnét. azért parancsolom én néked, hogy így cselekedjél. mikor learatod aratni valakét a te mezőn, és kévét felejtessz a mezőn, ne térj vissza annak felvételére; a jövényé, az árva és az özvegy legyen az, hogy megáldjon téged az úr, a te istened, kezideink minden munkájában. ha olajfád [termését] lerázod, ne szedd le, a mi még utánad marad; a jövényé, árva és az özvegy legyen az. ha szőlődet megszeded, ne mezeréld le, a mi utánad marad; a jövényé, árva

és az özvegyé legyen az. és emlékezzél vissza, hogy szolgálta voltál egyiptomnak földén. azért parancsolom néked, hogy így cselekedjél.

25

ha per támad férfiak között, és törvény elé mennek, és megítélik őket, és igazat adnak az igaznak és bűnösnek mondják a bűnöst: akkor, ha a bűnös ütleget érdemel, vonassa le azt a bíró, és üttessen arra maga előtt annak bűnössége szerint való számban. negyvenet üttessen rá, ne többet, hogy netalán, ha ennél több üttést üttet rád, alávalóvá legyen előtте a te atyádfia. ne kösd be az ökörnek száját, mikor nyomatat! ha testvérek laknak együtt, és meghal egy közülük, és nincs annak fia: a megholtnak felesége ne menjen ki a háztól idegen férfiúhoz; [hanem] a sógora menjen be hozzá, és vegye el őt magának feleségül, és éljen vele sógorsági házasságban. és majd az elsőszülött, a kit szülni fog, a megholt testvér nevét kapja, hogy annak neve ki ne töröltesse izráelből. hogyha a férfinak nincs kedve elvenni az ő ángyát, menjen el az ő ángya a kapuba a vénekhez, és mondja: sógorom vonakodik fentartani az ő testvérének nevét izráelben, nem akar velem sógorsági házasságban élni. akkor hívják azt az ő városának vénei, és beszéljenek vele; és ha megáll és ezt mondja: nincs kedvem őt elvenni: akkor járuljon hozzá az ő ángya a vének szemei előtt, és húzza le saruját annak lábáról, és köpjön az arczába, és szóljon, és ezt mondja: így kell cselekedni azzal a férfival, a ki nem építi az ő testvérének házat. és "lehúzott sarujú háznép"-nek nevezzék az ő nevét izráelben. ha két férfi összevesz egymással, és az egyiknek felesége oda járul, hogy megszabadítsa az ő férjét annak kezéből, a ki veri azt, és kinyújtja kezét, és megfogja annak szeméremtestét: vágd el annak kezét, meg ne szánja szemed. ne legyen a te zsákadban kétféle font: nagyobb és kisebb. teljes és igaz fontod legyen néked; teljes és igaz éfád legyen néked; hogy hosszú ideig élj azon a földön, a melyet az úr, a te istened ad néked. mert az úr előtt, a te istened előtt utálni való mindaz, a ki ezeket cselekszi; [és] mindaz, a ki hamisságot mível. megemlékezzél arról, a mit amálek cselekedett rajtad az úton, a mikor egyiptomból kijöttetek: hogy read támadt az úton, és megverte a seregnek utolsó részét, mind az erőtleneket, a kik hátul valának, a mikor magad is fáradt és lankadt voltál, és nem félté az istent. mikor azért megnyugtatt majd téged az úr, a te istened, minden te köröskörül lévő ellenségedtől azon a földön, a melyet az úr, a te istened ad néked örökségül, hogy bírd az: töröld el amálek emlékeztetét az ég alól; el ne felejtsd!

26

mikor pedig bemegy arra a földre, a melyet az úr, a te istened ad néked örökségül, és bírní fogod azt, és lakozol abban: akkor végy a föld minden gyümölcsének zsgengéjéből, a melyet szerezz a te földedből, a melyet az úr, a te istened ad néked; és tedd kosárba

és menj oda a helyre, a melyet kiválaszt az úr, a te istened, hogy ott lakozzék az ő neve; és menj be a paphoz, a ki abban az időben lesz, és mondjad néki: vallást teszek ma az úr előtt, a te istened előtt, hogy bejöttem a földre, a mely felől megesküdt az úr a mi atyáinknak, hogy nekünk adja. és a pap vegye el a kosarat kezedből, és tegye azt az úrnak, a te istenednek oltára elé. és szólj, és mondjad az úr előtt, a te istened előtt: veszendő mesopotámiai vala az atyám, és aláment vala egyiptomba, és jövevény volt ott kevesed magával; nagy, erős és temérdek néppé lön ottan. bosszúsággal illetének pedig minket az egyiptombeliek, és nyomorgatának minket, és vetének reánk kemény szolgálatot. kiáltánk azért az úrhoz, a mi atyáink istenéhez, és meghallgatta az úr a mi szónkat, és megtekintette a mi nyomorúságunkat, kínunkat és szorongatásunkat; és kihozott minket az úr egyiptomból erős kézzel, kinyújtott karral, nagy retentéssel, jelekkel és csudákkal; és behozott minket e helyre, és adta nekünk ezt a földet, a tejjel és mézzel folyó földet. most azért imé elhoztam ama föld gyümölcsének zsgengéjét, a melyet nékem adtál uram. és rakd le azt az úr előtt, a te istened előtt, és imádkozzá az úr előtt, a te istened előtt; és örömet talál mindabban a jóban, a melyet ad néked az úr, a te istened, és a te házadnépének; te és a lévita, és a jövevény, a ki te között van. ha a harmadik esztendőben, a tizednek esztendejében, minden termésből egészen megadod a tizedet, és adod a levitának, a jövevénynek, az árvának és özvegynek, hogy egyenek a te kapuid között, és jól lakjanak: akkor ezt mondjad az úr előtt, a te istened előtt: kitakarítottam a szent részt a házból, és oda adtam azt a levitának, a jövevénynek, az árvának és az özvegynek minden te parancsolatod szerint, a melyet parancsoltál nekem; nem hágtam át egyet sem a te parancsolataidból, sem el nem felejtettem! nem ettem belőle gyászomban, nem pusztítottam belőle tisztátalanul, és halottra sem adtam belőle. hallgattam az úrnak, az én istenemnek szavára; a szerint cselekedtem, a mint parancsoltad nekem. tekints alá a te szentségednek lakóhelyéből a mennyekből, és áldd meg izráelt, a te népedet, és a földet, a melyet nekünk adtál, a mint megesküdtél vala a mi atyáinknak, a tejjel és mézzel folyó földet. e mai napon az úr, a te istened parancsolja néked, hogy e rendelkezések végzése szerint cselekedjél: tartsd meg azért és cselekedj azokat teljes szivedből és teljes lelkedből! azt kívántad ma kimondatni az úrral, hogy isteneddé leszek néked, hogy járhasz az ő útan, megtudhassad az ő rendelkezéseit, parancsolatait és végzéseit, és engedhess az ő szavának; az úr pedig azt kívánja ma kimondatni veled, hogy az ő tulajdon népévé leszel, a miképen szoltál néked, és minden ő parancsolatát megtartod, hogy feljebb valóvá tegyen téged minden nemzetnél, a melyeket teremtet, dicséretben, névben és dicsőségben, és hogy szent népévé lehess az úrnak, a te istenednek, a mint megmondta vala.

27

mózes pedig és izráel vénei parancsot adának a népnek, mondván: tartsátok meg mind e parancsola-

tot, a melyet én parancsolok ma néktek. és a mely napon általmentek a jordánon arra a földre, a melyet az úr, a te istened ád néktek: nagy köveket állíts fel, és meszeld be azokat mésszel. és mihelyt általmégy, ird fel azokra e törvénynek minden ígét, hogy bemehess arra a földre, a melyet az úr, a te istened ád néked, a tejjel és mézzel folyó földre, a miképen megígérte néked az úr, a te atyáidnak istene. mihelyt azért általmentek a jordánon, állítsátok fel azokat a köveket, a melyeket én e mai napon parancsolok néktek, az ebál hegyén; és meszeld be azokat mésszel. és építs ott oltárt az úrnak, a te istenednek; olyan kövekből való oltárt, a melyeket vassal meg ne faragj. ép kövekből építsd az úrnak, a te istenednek oltárát; és áldozzál azon egészen égoáldozatokat az úrnak, a te istenednek. áldozzál hálaáldozatokat is, és egyél ott, és vigadozzál az úr előtt, a te istened előtt. és ird fel a kövekre e törvénynek minden ígét igen világosan! és szóla mózes és a lévi nemzetségből való papok az egész izráelnek, mondván: figyelj és hallgass izráel! e mai napon lettél az úrnak, a te istenednek népévé. hallgass azért az úrnak, a te istenednek szavára, és cselekedjél az ő parancsolatai és rendelkezései szerint, a melyeket, én parancsolok ma néked. és parancsola mózes azon a napon a népek, mondván: ezek álljanak fel a népek megáldására a garizim hegyén, mikor általmentek a jordánon: simeon, lévi, júda, izsakhár, józsef és benjámin. ezek pedig az átkozásra álljanak fel az ebál hegyén: rúben, gád, áser, zebulon, dán és naftali. szóljanak pedig a levíták, és ezt mondják az egész izráel népének felszólvál: átkozott az ember, a ki faragott és öntött képet csinál, útálatára az úrnak, mesterember kezének munkáját, és rejtve tartja [azt]! és feleljen az egész nép és mondja: ámen! átkozott a ki kevésre becsüli az ő atyját vagy anyját! és mondja az egész nép: ámen! átkozott, a ki elmozdítja az ő felebarátjának határát! és mondja az egész nép: ámen! átkozott, a ki félrevezeti a vakot az úton! és mondja az egész nép: ámen! átkozott, a ki elfordítja a jövevénynek, árvának és özvegynek igazságát! és mondja az egész nép: ámen! átkozott, a ki az ő atyjának feleségével hál, mert feltakarja az ő atyjának takaróját! és mondja az egész nép: ámen! átkozott, a ki közösül valamely barommal! és mondja az egész nép: ámen! átkozott, a ki az ő leánytestvérével hál, az ő atyjának leányával vagy az ő anyjának leányával! és mondja az egész nép: ámen! átkozott, a ki az ő napával hál! és mondja az egész nép: ámen! átkozott, a ki megöli az ő felebarátját titkon! és mondja az egész nép: ámen! átkozott, a ki ajándékot fogad el, hogy ártatlan lélek vérént ontsa! és mondja az egész nép: ámen! átkozott, a ki meg nem tartja e törvénynek ígét, hogy cselekedje azokat! és mondja az egész nép: ámen!

28

ha pedig szorgalmasan hallgatsz az úrnak, a te istenednek szavára, és megtartod és teljesíted minden ő parancsolatát, a melyeket én parancsolok ma néked: akkor e földnek minden népénél feljebbvalóvá tesz téged az úr, a te istened; és reád szállanak mind ez áldások, és megteljesednek rajtad, ha

hallgatsz az úrnak, a te istenednek szavára. áldott leszesz a városban, és áldott leszesz a mezőben. áldott [lesz] a te méhednek gyümölcse és a te földednek gyümölcse, és a te barmodnak gyümölcse, a te teheneidnek fajzása és a te juhaidnak ellése. áldott [lesz] a te kosarad és a te süttö tekenőd. áldott leszesz bejöttödben, és áldott leszesz kimentedben. az úr megszalasztja előtted a te ellenségeidet, a kik reád támadnak; egy úton jönnek ki reád, és hét úton futnak előled. áldást parancsol melléd az úr a te csürediben és mindenben, a mire ráteszed kezedet; és megáld téged azon a földön, a melyet az úr, a te istened ád néked. az úr felkészít téged magának szent néppé, a miképen megesküdt néked, ha megtartod az úrnak, a te istenednek parancsolatait, és az ő útain jársz. és megérti majd a földnek minden népe, hogy az úrnak nevéből nevezetel, és félnek tőled. és bővölködvé tesz téged az úr [minden] jóban: a te méhednek gyümölcseiben, a te barmodnak gyümölcseiben és a te földednek gyümölcseiben, azon a földön, a mely felől megesküdt az úr a te atyáidnak, hogy néked adja azt. megnyitja néked az úr az ő drága kincsesházát, az eget, hogy esőt adjon a te földednek alkalmas időben, és megáldja kezdednek minden munkáját, és kölcsönt adsz sok népeknek, te pedig nem veszesz kölcsönt. és fejfé tesz téged az úr és nem farkká, és mindinkább feljebbvaló leszesz és nem alábbvaló, ha hallgatsz az úrnak, a te istenednek parancsolataira, a melyeket én parancsolok ma néked, hogy tartsd meg és teljesítsd azokat; és ha el nem térsz egyetlen ígétől sem, a melyeket én parancsolok néktek, se jobbra, se balra, járván idegen istenek után, hogy azokat tiszteljétek. ha pedig nem hallgatsz az úrnak, a te istenednek szavára, hogy megtartsd és teljesítsd minden parancsolatát és rendelkezését, a melyeket én parancsolok ma néked: reád jönnek mind ez átkok, és megteljesednek rajtad: átkozott leszesz a városban, és átkozott a mezőn. átkozott [lesz] a te kosarad és a te süttö tekenőd. átkozott lesz a te méhednek gyümölcse és a te földednek gyümölcse, a te teheneidnek fajzása és a te juhaidnak ellése. átkozott leszesz bejöttödben, és átkozott leszesz kimentedben. bocsát az úr te reád átkot, bomlást és romlást mindenben, a mit kezdesz vagy cselekszel; mígnem eltörlötetel és mígnem gyorsasággal elveszesz a te cselekedeteidnek gonoszága miatt, a melyekkel elhagytál engem. hozzád ragasztja az úr a döghalált, mígnem elemész téged arról a földről, a melyre bemégy, hogy bírd azt. megver téged az úr szárazbetegséggel hidegleléssel, gyulasztó és izzasztó betegséggel, aszályllyal, szárazsággal és ragyával; és üldöznek téged, mígnem elveszesz. egged, a mely fejed felett van, rézzé, a föld pedig, a mely lábad alatt van, vassá válik. az úr eső helyett port és hamut ad a te földedre; az égből száll reád, mígnem elpusztulsz. az úr megszalaszt téged a te ellenségeid előtt; egy úton mégy ki ő reá, és hét úton futsz előtte, és a föld minden országának rettentésére leszel. és eledelével lesz a te holttested az ég minden madarának és a föld vadainak, és nem lesz, a ki előzze [azokat]. megver téged az isten egyiptomnak fekélyével, és sülylyel, varral és viszketésgéggel, a melyekből ki nem gyógyíttathatól. megver téged az úr tébolyodással, vak-

sággal és elme- zavarodással; és tapogatni fogsz dőlben, a mint tapogat a vak a setétségben; és szerencsétlen leszel a te útaidban, sőt elnyomott és kifosztott leszel minden időben, és nem lesz, a ki megszabadítszon. feleséget jegyzesz magadnak, de más férfi hál azzal; házat építesz, de nem lakol benne; szőlőt ültetsz, de nem veszed annak hasznát. a te ökröd szemed előtt vágatik le, és nem eszel abból; a te szamarad elragadtatik előled, és nem tér vissza hozzád; a te juhaid ellenségeidnek adatnak, és nem lesz, a ki megszabadítszon. a te fiaid és leányaid más népnek adatnak, és a te szemeid néznek és epekednek utánok egész napon, és nem lesz erő a te kezeden. a te földednek gyümölcseit, és minden fáradságos szerzeményedet oly nép emésztí fel, a melyet nem ismertél, sőt elnyomott és megnyomorított leszel minden időben. és megtébolyodol a látványtól, a melyet látni fognak a te szemeid. megver téged az úr gonosz kelésekkel a te térdeiden és csombajaidon, a melyekből ki nem gyógyíthatatol, talpadtól fogva a koponyádig. az úr elvisz téged és a te királyodat, a kit magad fölé emelsz, oly nép közé, a melyet nem ismertél sem te, sem a te atyáid; és szolgálni fogsz ott idegen isteneket: fát és követ. és iszonyattá, példabeszéddé és gúnynyá leszel minden népnél, a melyek közé előz téged az úr. sok magot viszel ki a mezőre, de keveset takarsz be, mert felemészti azt a sáska. szőlőket ültetsz és miveled [azokat], de bort nem iszol, meg sem szeded, mert elemészti azokat a féreg. olajfáid lesznek minden határodban, de nem kened magadat olajjal, mert olajfádnak gyümölcse le hull. fiaikat és leányokat nemzsz, de nem lesznek tiéd; mert fogságra jutnak. minden fádát és földednek minden gyümölcseit megemészti a sáska. a jövény, a ki köztött van, feljebb-feljebb emelkedik felettet, te pedig alább-alább szállasz. ő fog néked kölcsönt adni, és nem te kölcsönzöl néki; ő fej lesz, te pedig fark leszel. és ez átkom mind reád szálanak, és üldöznek téged és megteljesednek rajtad, míglen elpusztulsz; mert nem hallgattál az úrnak, a te istenednek szavára, hogy megtartottad volna az ő parancsolatait és rendeléseit, a melyeket parancsolt néked; és rajtad lesznek jelül és csudául, és a te magodon mind örökké. a miatt, hogy nem szolgáltad az urat, a te istenedet örömmel és jó szívvel, mindennel bővölködvén: szolgálod majd a te ellenségeidet, a kiket reád bocsát az úr, éhen és szomjan, mezítelen és mindenek szűkiben; és vasigát vet a te nyakadra, míglen elpusztít téged. hoz az úr el lened népet meszsűnően, a földnek széléről, nem különben, a mint repül a sas; oly népet, a melynek nyelvét nem érted; vad tekintetű népet, a mely nem tiszteli a vén embert, és a gyermeknek nem kedvez: és felemészti a te barmodonk tenyésését és a te földednek gyümölcseit, míg nem kipusztulsz; a mely nem hágy néked a te gabonából, borodból, olajból, és a te teheneidnek fajzásából, juhaidnak elléséből, míg nem kiveszít téged. és megszáll téged minden városodban, míglen leomolnak a te magas és erős kőfalaid, a melyekben bízol, minden te földeden: megszáll téged minden városodban, minden te földeden, a melyet az úr, a te istened ád néked. és megeszed a te méhednek gyümölcseit, a te fiaidnak

és leányidnak húsát, a kiket ád néked az úr, a te istened - a megszállás és szorongattatás alatt, a melylyel megszorongat téged a te ellenséged. a te köztötted való finnyás és igen kedvére nevedekett férfi is irigy szemmel tekint az ő atyjafiára, az ő szeretett feleségére és fiainak maradékrészére, a kik megmaradtak [még]. hogy ne kelljen adnia azok közül senkinek az ő fiainak húsából, a mit eszik, mivelhogy semmi egybebe nem marad a megszállás és szorongattatás alatt, a melylyel megszorongat téged a te ellenséged minden városodban. a köztötted való finnyás és kedvére nevedekett asszony (a ki meg se próbálta talpát a földre bocsátani az elkényesedett és finnyásság miatt) irigy szemmel tekint az ő szeretett férjére, fiára, leányára. az ő mássa miatt, a mely elmegy tőle és gyermekei miatt, a kiket megszüli; mert megeszi ezeket titkon, mikor mindenből kifogy, a megszállás és szorongattatás alatt, a melylyel megszorongat téged a te ellenséged a te városaidban. hogyha meg nem tartod [és] nem teljesíted e törvény minden ígétjét, a melyek meg vannak írva e könyvben, hogy féljed e dicsőséges és rettenetes nevet, az urét, a te istenedét: csudálatosakká teszi az úr a te csapásaidat, és a te magodnak csapásait: nagy és maradandó csapásokká, gonosz és maradandó betegségekké. és reád fordítja egyiptomnak minden nyavalyáját, a melyektől irtóztál vala, és hozzád ragadnak [azok.] mindazt a betegséget és mindazt a csapást is, a melyek nincsenek megírva e törvénynek könyvében, reád rakja az úr, míglen kipusztulsz. és kevesen maradtok meg, a kik annak előtte oly sokan voltatok, mint az égnek csillagai; mivelhogy nem hallgattál az úrnak, a te istenednek szavára. és a miképen örvendezett az úr rajtatok, hogy jót tett veletek és megokasított titeket: akképen fog örvendezni az úr rajtatok, hogy kiveszt és kipusztít titeket; és ki fogtok gyomlálatni arról a földről, a melyre te bemegy, hogy bírd az. és szét szór téged az úr minden nép közé, a földnek [egyik] végétől a földnek [másik] végéig; és szolgálni fogsz ott idegen isteneket, a kiket sem te nem ismertél, sem a te atyáid: fát és követ. de e nemzetek között nem pihensz meg; és nem lesz a te talpadnak nyugodalma; mert rettegő szívet, epedő szemeket és sóvárgó lelket ád ott néked az úr. és a te életed kétséges lesz majd előtted: és rettegni fogsz éjjel és nappal, és nem bízol életedben. reggel azt mondogd: bárcsak estve volna! estve pedig azt mondogd: bárcsak reggel volna! - a te szívednek rettegései miatt, a melylyel rettegsz, és a te szemeidnek látása miatt, a melyet látsz. és visszavisz téged az úr egyiptomba hajókon, azon az úton, a melyről azt mondtam néked, hogy nem fogod azt többé meglátni! és áruljátok ott magatokat a ti ellenségeiteknek szolgáluk és szolgálóleányukol, de nem lesz, a ki megvegyen.

29

ezek annak a szövetségnek ígéi, a mely felől megparancsolta az úr mózesnek, hogy kösse meg azt izráel fiaival moábnak földén, azon a szövetségen kívül, a melyet kötött vala velök a hóreben. és előhivatá mózes az egész izráelt, és monda nékik: ti látátok mind azt, a mit szemeitek előtt cselekedett az

úr egyiptom földén a faraóval és minden ő szolgájával, és egész földével: a nagy kísértéseket, a melyeket láttak a te szemeid, a jeleket és ama nagy csudákat. de nem adott az úr néktek szívet, hogy [jól] értsetek, szemeket, hogy lássatok, és füleket, hogy halljátok, mind e mai napig. mindamellett is vezérlettelek titeket a pusztában negyven esztendeig; nem koptak le a ti ruháitok rólatok, és a te sarud sem kopott le lábadról. kenyeret nem ettetek, sem bort, sem részegítő italt nem itattok, hogy megtudjátok, hogy én vagyok az úr, a ti istenetek. és eljuttotatok e helyre, és kijöve előnkbe szíhon, hesbonnak királya, és óg, básánnak királya, hogy megütözközzenek velünk, de megvertük őket. és elvettük az ő földjüket, és odaadtuk örökségül a rubenitáknak, gádítáknak és a manassé-törzs felének. tartásotok meg azért e szövetségnek ígét, és a szerint cselekedjete, hogy szerencsések legyetek mindenben, a mit cselekesztek. ti e napon mindnyájan az úr előtt, a ti istenetek előtt álltok: a ti főembereitek, törzseitek, véneitek és a ti tisztartóitok, izráelnek minden férfiai; a ti kicsinyeitek, feleségeitek és a te jövőenyed, a ki a te táborodban van, sőt favágóid és vízmerítőid is; hogy szövetségre lépj[etek] az úrral, a ti istenetekkel, és pedig az ő esküjével [erősített kötésre], a melyet ma köt meg veled az úr, a te istened; hogy az ő népévé emeljen ma téged, ő pedig legyen néked istened, a miképen szóltott néked, és a miképen megesküdött a te atyáidnak, ábrahámnak, izsáknak és jákóbnak. és nem csak ti veletek kötöm én e szövetséges, és a ki a te esküvése kötés, hanem azzal, a ki itt van velünk, [és] itt áll e mai napon az úr előtt, a mi istenünk előtt, és azzal is, a ki nincsen e mai napon itt velünk. (mert ti tudjátok miképen laktunk egyiptomnak földén, és miképen jöttünk által a nemzetek között, a kiken általjöttetek. és láttatok az ő undokságaikat és bálványait: fát és követ, ezüstöt és aranyat, a melyek nálok vannak.) vajha ne lenne közöttetek férfi vagy asszony, nemzetség vagy törzs, a kinek szíve elforduljon e napon az úrtól, a mi istenünktől, hogy elmenjen és szolgáljon e nemzetek isteneinek; vajha ne lenne közöttetek méreg- és ürömtérő gyökér! és ha lesz, a ki hallja ez esküvéses kötésnek ígét, és boldognak állítja magát az ő szívében, ezt mondván: békességem lesz nekem, ha a szívem gondolata szerint járok is, (hogy a részeg és a szomjas együtt veszzenek): nem akar majd az úr annak megbocsátani, sőt felgerjed akkor az úrnak haragja és búsulása az ilyen ember ellen, és rászáll arra minden átok, a mely meg van írva e könyvben, és eltörlő az úr annak nevét az ég alól. és kiválasztja azt az úr veszedelemre, izráelnek minden törzse közül, a szövetségnek minden átká szerint, a melyek meg vannak írva e törvénykönyvben. és ezt fogja mondani a következő nemzedék, és a ti fiaitok, a kik ti utánatok támadnak, és az idegen, a ki messze földről jön el, ha látni fogják e földnek csapásait és nyomorúságait, a melyekkel megnyomorította azt az úr: kénkö és só égette ki egész földjét, be sem vehető, semmit nem terem, és semmi fű sem nevededik rajta; olyan, mint sodomának, gomorának, ádmának és czeboimnak elsüllyesztett helye, a melyeket elsüllyesztett az úr haragjában és búsulásában. azt fogják majd kérdezni mind a nemzetek: miért cselekedett az úr így ezzel a

földdel? micsoda nagy felgerjedése ez a haragnak? és ezt mondják majd: azért, mert elhagyták az úrnak, az ő atyáik istenének szövetségét, a melyet akkor kötött velök, a mikor kihozta őket egyiptom földéről; és elmentek, és szolgáltak idegen isteneket, és imádták azokat; [olyan] isteneket, a kiket nem ismertek volt és nem adott nékik [az isten.] és felgerjedett az úrnak haragja e föld ellen, hogy reá hozza mindazt az átkot, a mely meg van írva e könyvben. és kigyomláta őket az úr az ő földjéről haragjában, búsulásában és nagy indulatjában; és vetette őket más földre, a mint mai nap [is] van. a titkok az úréi, a mi istenünkéi; a kinyilatkoztatott dolgok pedig a miénk és a mi fiainké mind örökké, hogy e törvénynek minden ígétét beteljesítsük.

30

és ha majd elkövetkeznek reád mind ezek: az áldás és az átok, a melyet elődbe adtam néked; és szívedre veszed azt ama nemzetek között, a kik közé oda taszított téged az úr, a te istened; és megtérsz az úrhoz, a te istenedhez, és hallgatsz az ő szavára mind a szerint, a mint én parancsolom néked e napon, te és a te fiad teljes szívedből és teljes lelkedből: akkor visszahozza az úr, a te istened a te foglyaidat, és könyörül rajtad, és visszahozván, összegyűjt majd téged minden nép közül, a kik közé oda szórt téged az úr, a te istened. ha az ég szélére volnál is tasztíva, onnét is összegyűjt téged az úr, a te istened, és onnét is felvesz téged; és elhoz téged az úr, a te istened a földre, a melyet bírtak a te atyáid, és bírní fogod azt; és jól tesz veled, és inkább megsokasít téged, mint a te atyáidat. és körülmetéli az úr, a te istened a te szívedet, és a te magodnak szívét, hogy szeressed az urat, a te istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből, hogy élj. mind ez átkokat pedig rábocsátja az úr, a te istened a te ellenségeidre és gyűlölőidre, a kik üldöztek téged. te azért térj meg, és hallgass az úr szavára, és teljesítsd minden parancsolatát, a melyeket én e mai napon parancsolok néked. és bővölködvé tesz téged az úr, a te istened kezeidnek minden munkájában, a te méhednek gyümölcsében, a te barmodnak gyümölcsében és a te földednek gyümölcsében, a [te] jódra. mert [hozzád] fordul az úr és öröme lesz benned a [te] jódra, a miképen öröme volt a te atyáidban. hogyha hallgatsz az úrnak, a te istenednek szavára, megtartván az ő parancsolatait és rendeléseit, a melyek meg vannak írva e törvénykönyvben, és ha teljes szívedből és teljes lelkedből megtérsz az úrhoz, a te istenedhez. mert e parancsolat, a melyet én e mai napon parancsolok néked, nem megfoghatatlan előtt; sem távol nincs tőled. nem a mennyben van, hogy azt mondanád: kicsoda hág fel érettünk a mennybe, hogy elhozza azt nekünk, és hallassa azt velünk, hogy teljesítsük azt? sem a tengeren túl nincsen az, hogy azt mondanád: kicsoda megy át érettünk a tengeren, hogy elhozza azt nekünk és hallassa azt velünk, hogy teljesítsük azt? sőt felette közel van hozzád ez íge: a te szádban és szívedben van, hogy teljesítsd azt. lám elődbe adtam ma néked az életet és a jót: a halált és a gonoszt. mikor én azt parancsolom néked ma, hogy szeressed az urat, a te istenedet, hogy jársz az ő útain, és

tartsd meg az ő parancsolatait, rendeléseit és végzéseit, hogy élj és szaporodjál, és megáldjon téged az úr, a te istened a földön, a melyre bemégy, hogy bírd azt. ha pedig elfordul a te szíved, és nem hallgatsz meg, sőt elhajolsz és idegen isteneket imádsz, és azoknak szolgálsz; tudtotokra adom ma néktek, hogy bizony elvesztek: nem éltek sok ideig azon a földön, a melyre a jordánon általukván, bemégy, hogy bírd azt. bizonyásgúl hívom ellenetek ma a mennyet és a földet, hogy az életet és a halált adtam előtökbe, az áldást és az átkot: válassz azért az életet, hogy élhess mind te, mind a te magod; hogy szeressed az urat, a te istenedet, és hogy hallgass az ő szavára, és ragaszkodjál hozzá; mert ő a te életed és a te életednek hosszúsága; hogy lakozzál azon a földön, a mely felől megesküdt az úr a te atyáidnak, ábrahámnak, izsáknak és jákóbnak, hogy nékik adja azt.

31

és méne mózes, és ez ígéket mondotta vala az egész izráelnek; monda pedig nékik: száz és húsz esztendő vagytok ma, nem járhatok többé ki és be: az úr pedig azt mondá nékem: nem mégy át ezen a jordánon. az úr, a te istened maga megy át előtted, ő pusztítja el e nemzeteket előtted, hogy bírd őket; józsué az, a ki átmegy előtted, a mint megmondotta az úr. és akképen cselekszik azokkal az úr, a miképen cselekedett szízhonnal és óggal az emoreusok királyaival, és azoknak földjökkel, a melyeket elpusztított vala. ha azért előtökbe adja őket az úr, egészen a szerint a parancsolat szerint cselekedjétek velök, a mint parancsoltam néktek. legyetek erősek és bátrak, ne féljétek és ne rettegjétek tőlök, mert az úr, a te istened maga megy veled; nem marad el tőled, sem el nem hágy téged. szólítá azért mózes józsuét, és monda néki az egész izráel szemei előtt: légy erős és bátor, mert te mégy be e néppel a földre, a mely felől megesküdt az úr az ő atyáiknak, hogy nékik adja, és te osztod el azt nékik örökségül. az úr, ő az, a ki előtted megy, ő lesz te veled; el nem marad tőled, sem el nem hágy téged: ne félj és ne rettegj! és megírá mózes e törvényt, és adá azt a papoknak, a lévi fiainak, a kik hordozzák az úr szövetségének ládáját, és izráel minden vénének. és megparancsolá nékik mózes, mondván: a hetedik esztendő végén, az elengedés esztendejének idejében, a sátorok innépén; mikor eljön az egész izráel, hogy megjelenjék az úr előtt, a te istened előtt azon a helyen, a melyet kiválaszt: olvasd fel e törvényt az egész izráel előtt fülök hallására. gyűjtsd egybe a népet, a férfiakat, az asszonyokat, a kicsinyeket és a te jövevényedet, a ki a te kapuidon belől van, hogy hallják és tanuljanak, és féljék az urat, a ti isteneket, és tartsák meg és teljesítsék e törvénynek minden ígétjét. és az ő fiaik is, a kik nem tudják [még], hallják és tanulják meg, hogy az urat, a ti isteneket kell félni mind addig, a míg éltek azon a földön, a melyre általukáltak a jordánon, hogy bírd azt. monda azután az úr mózesnek: ímé elközelgettek a te napjaid, hogy meghalj; hívd elő józsuét, és álljatok fel a gyülekezetnek sátorában, hogy parancsolatokat adjak néki. elméne azért mózes és józsué, és felállának a gyülekezet sátorában. és megjelenék az úr

a sátorban, felhőoszlopban, és megállá a felhőoszlop a sátor nyílása felett, és monda az úr mózesnek: ímé te elaluszol a te atyáiddal, és ez a nép felkel, és idegen istenek után [jár és] paráználkodik azon a földön, a melyre bemégy, hogy [lakozzék] azon; és elhagy engem, és felbontja az én szövetségemet, a melyet én ő vele kötöttem. de felgerjed én én haragom ő el-lene azon a napon, és elhagyom őt, és elrejttem az én orczámat ő előle, hogy megemésztessek. és mikor utóléri a sok baj és nyomorúság, mondani fogja azon a napon: avagy nem azért értek-é engem ezek a bajok, hogy nincsen az én istenem én közöttem? én pedig valóban elrejttem az én orczámat azon a napon az ő minden gonoszsága miatt, a melyet cselekedett, mivelhogy más istenekhez fordult. most pedig írjátok fel magatoknak ez éneket, és tanítsd meg arra izráel fiait; adjad azt szájkobba, hogy legyen nékem ez ének bizonyásgúl izráel fiai ellen. mert beviszem őt arra a földre, a mely felől megesküdtem az ő atyáinak, a tejel és mézzel folyó földre; és eszik, jólakik és meghízik, azután pedig más istenekhez fordul, és azoknak szolgál, és meggyaláz engem, és felbontja az én szövetségemet. mikor pedig utóléri őt a sok baj és nyomorúság: akkor szóljon ez az ének előtte bizonyágképen (mert nem megy feledésbe az ő maradékának szájából), mert tudom az ő gondolatát, a mely szerint cselekszik már most is, minélelőtte bevinném őt arra a földre, a mely felől megesküdtem vala. megírá azért mózes ezt az éneket azon a napon, és megtanítá arra izráel fiait. azután parancsola [az úr] józsuének, a nún fiának, és monda: légy erős és bátor, mert te viszed be izráel fiait arra a földre, a mely felől megesküdtem nékik; és én veled leszek. mikor pedig teljesen és mind végig beírtá mózes e törvény ígét könyvbe: parancsola mózes a lévítáknak, a kik hordozzák vala az úr szövetségének ládáját, mondván: vegyétek e törvénykönyvet, és tegyétek ezt az úrnak, a ti isteneteknek szövetségládája oldalához, és legyen ott ellened bizonyásgúl; mert én ismerem a te pártos voltodat, és kemény nyakadat. ímé most is, holott még köztetek élek, pártot ütöttek az úr ellen; mennyivel inkább halálom után? gyűjtsétek én hozzám a ti törzseiteknek minden vénéjét és a ti előjáróitokat, hadd mondjam el ez ígéket az ő füleik hallására, és hadd hívjam bizonyásgúl ellenök a mennyet és földet. mert tudom, hogy halálom után mind inkább-inkább megromoltok és eltértek az útról, a melyet parancsoltam néktek; és utólér majd titeket a veszedelem a későbbi időben, mivelhogy gonoszt cseleksztek az úrnak szemei előtt, bosszantván őt kezeiteknek csinálmányával. azután elmondá mózes izráel egész gyülekezetének füle hallására ez éneknek ígét, mind végig.

32

figyeljétek egek, hadd szóljak! hallgassa a föld is számnak beszédeit! csepegjen tanításom, mint eső; hulljon mint harmat a beszédem; mint langyos zápor a gyenge fűre, s mint permetezés a pázsitra! mert az úr nevét hirdetem: magasztaljátok istenünket! köszikla! cselekedete tökéletes, mert minden ő óta igazság! hűséges isten és nem csalárd; igaz és egyenes

ő! gonoszak voltak hozzá, nem fiai, a magok gyalázata; romlott és elvetemült nemzedék. így fizettek-é az úrnak: balga és értelmetlen nép?! nem atyád-é ő, a ki teremtet? ő alkotott és erősített meg. emlékezzél meg az ősidőkről; gondoljátok el annyi nemzedék éveit! kérdezd meg atyádat és megjeleni néked, a te véneidet és megmondják néked! mikor a feleséges örökséget osztott a népeknek; mikor szétválasztá az ember fiait: megszabta a népek határait, izráel fiainak száma szerint, mert az úrnak része az ő népe, jákób néki sorssal jutott öröksége. pusztá földön találta vala őt, zordon, sivatag vadonban; körülvette őt, gondja volt reá, őrizte, mint a szeme fényét; mint a fészken felrebbenő sas, fiai felett lebeg, kiterjeszti felettök szárnyait, felveszi őket, [és] tollain emeli őket: egymaga vezette őt az úr; idegen isten nem volt ő vele. a föld magaslatain járatta őt, mezők terméseivel étette, kösziklából is mézet szopott vele, kovaszirtból is olajat; tehének vaját, és juhok tejét bárányok kövérjével, bászani kosokat és bakkecskéket a buza java kövérjével; és szoló véré, bort itál. és meghívott jesurun, és rügódózott. meghíztál, megkövértél, elhájásodtál. és elhagyá istent, teremőjét, és megveté az ő üdvösségének közikláját. idegen [istenek]kel ingerelték, útaltatosságokkal bosszantották. ördögöknek áldoztak, nem istenek; isteneknek, a kiket nem ismertek; újaknak, a kik csak most támadtak, a kiket nem rettegtek a ti atyáitok. a köziklát, a ki szült téged, elfeledted; megfejtek teztől istenről, a ki nemzett téged. látta ezt az úr és megútalta bosszúságában az ő fiait és leányait. és monda: elrejttem orczámat előlük, hadd látom, mi lesz a végök? mert elzüllött nemzetség ez, fiak, a kikben nincs hűség! azzal ingerelték őket, a mi nem isten; hiábavalóságaikkal bosszantottak engem; én pedig azzal ingerlem őket, a mi nem népem: bolond nemzettel bosszantom őket. mert tüz lobban fel haragomban és leég a seol fenekéig; megemésztí a földet és gyümölcst, és felgyújtja a hegyek alapjait. veszedelmeket halmozok reájok, nyilaimat mind rájuk fogyasztom. éhségtől aszottan, láztól emésztet-ten és keserű dögvészről - a vadak fogaait is rájuk bocsátom, a porban csúszók mérgével együtt. kívül fegyver pusztít, az ágyasházakban rettegés: ifjat és szüzet, csecsszopót a vén emberrel együtt. mondom: elfuvom őket, eltörlöm emlékezetöket az emberek közül. ha nem tartanék az ellenség bosszantásától, hogy szorongatóik a dolgot félremagyarázzák, és hogy ezt mondják: a mi kezünk a hatalmas, és nem az úr cselekedte mind ezt! - mert tanács-vesztett nép ez, és nincs bennök értelem. vajha eszesek volnának, megértenék ezt, meggondolnák, hogy mi lesz a végök! miképpen kergethetne egy ezert, és kettő hogyan üzhetne tízezerrel, ha az ő kösziklájok el nem adja őket, és ha az úr kézbe nem adja őket?! mert a mi kösziklánk nem olyan, mint az ő kösziklájok; ellenségeink is megítélhetik! mert az ő szölőjök sodoma szőlője és gomora mezősége; bogyoik mérges bogyoik, keserűek a gerézdjeik. sárkányok mérge az ő boruk, áspiskigyoknak kegyetlen epéje. nincsen-é ez elrejtve nálam, lepecsételve az én kincseim között? enyém a bosszúállás és megfizetés, a mikor lábuk megtántorodik; mert közel van az ő veszedelmök

napja, és siet, a mi rájuk vár! mert megítéli az úr az ő népet, és megkönyörül az ő szolgálai, ha látja, hogy elfogyott az erő, s védett és védtelen oda van. és ezt mondja: hol az ő istenök? a köszikla, a melyben biza-kodtak? a kik megették az ő véres áldozataik kövér-jét, megitták az ő italáldozatuk borát: keljenek fel és segítsenek meg titeket, és oltalmazzanak meg titeket! most lássátok meg, hogy én vagyok, és nincs isten kivülem! én ölkök és eleveníték, én sebesíték és én gyógyítok, és nincs, a ki kezemből megszabadítson. mert felelem kezemet az égbe, és ezt mondom: örökké élek én! ha megélesítem fényes kardomat és ítélethez fog kezem: bosszút állok ellenségeimre és megfizetek gyűlölöimnek. megrészegitem nyilaimat vérrel, és kardom jól lakik hússal: a legyilkoltak és foglyok vérével, az ellenség vezéreinek fejéből! ujjongjatok ti nemzetek, ő népe! mert ő megtorolja az ő szolgálainak véré, bosszút áll az ő ellenségein, földjének és népének megbocsát! elméne azért mőzes és elmondá ez énekek minden ígétjét a nép füle hallására, ő és józsúé a nún fia. és mikor végig elmondá mőzes mind ez ígétet az egész izráel-nek, monda nékik: vegyétek szívetekre mind ezeket az ígétet, a melyekkel én bizonytságot teszek ellenetek e mai napon; és parancsoljátok meg fiaitoknak, hogy tartsák meg és teljesítsék e törvénynek minden ígétjét; mert nem hiábavaló íge ez néktek; hanem ez a ti életek, és ez íge által hosszabbítjátok meg napjaitokat azon a földön, a melyre általm-entek a jordánon, hogy bírjátok azt. és ugyanezen a napon szóla az úr mózesnek, mondván: menj fel ebbe az abarim hegyiségbé, a nébő hegyére, a mely moáb földén van és pedig jérikhóval átellenben; és nézd meg a kanaán földét, a melyet én izráel fiainak adok örökségül. és halj meg a hegyen, a melyre felmegy, és takarítsással a te népedhez, a miképpen meghalt áron, a te testvéred a hór hegyén, és takarítottat az ő népei-hez; mivelhogy vékzetetek ellenem izráel fiai között a versengésnek vizénél, a czin pusztájában kadesnél: mert nem szenteltetek meg engem izráel fiai között. mert szemközt látod a földet; de arra a földre, a melyet én adok izráel fiainak, oda nem mégy be.

33

ez pedig az áldás, a melylyel megáldá mózes, az istennek embere, izráel fiait az ő halála előtt. monda ugyanis: az úr a sinai [hegyről] jött, és seirből támadt fel nékik; páran hegyéről ragyogott elő, tízezer szent közül jelent meg, jobbjá felől tüzes törvény vala számukra. bizony szereti ő a népeket! mind kezdenél vannak az ő szentjei, oda szegődnek, a te lábaid-hoz, és hallgatják a te beszédeidet. törvényt parancsolt nékünk mózes, örökségül jákób községének. és király lön jesurunban, mikor összegyűlték a népek fejei, és együtt voltak izráel törzsei. éljen rúben és meg ne haljon; és száma legyen embereinek. ez pedig a júda [áldása]; és monda: hallgasd meg uram a júda szavát, és vídd be őt az ő népéhez. az ő keze elégséges legyen néki, de légy segítsége az ő szorongatói ellen. lévíról pedig monda: a te thummimod és urimod a te kegyes férfiadé, a kit megkísértél masszában, a kivel perbe szálltál méria vizeinél. a ki azt mondta az ő

atyjáról és anyjáról: nem láttam őt; és az ő atyjafiait nem ismerte, fiaival sem gondolt; mert megtartották a te beszédedet, és ragaszkodtak szövetségedhez. tanítják a te végzéseidre jákóbot, és a te törvényeidre izráelt; füstölőt tesznek a te orczád elé, és égőáldozatot a te oltárodra. áldd meg uralm az ő erejét, és az ő kezének munkája legyen kedves előtted! törd meg derekukat a reá támadóknak és az ő gyűlölőinek, hogy fel ne kelhessenek! benjáminról monda: az úrnak kedveltje! bátorságban lakozik mellette, fedezi őt minden időben, és az ő vállai között lakik. józsefről pedig monda: áldott az úrtól az ő földje az égnek kincseivel, a harmattal és az alatt elterülő mélységes vizekkel; a nap érlelte drága terméssel, és a hold sarszította drágaságokkal; és az ős hegyek javaival, és az örök halmok drágaságaival; a földnek drágaságaival és bőségével. a csipkebokorban lakozónak jó kedve szálljon józsefnek fejére, az ő atyjafiai közül kiválasztottnak koponyájára! tehenének első fajzása dicsőségére van; szarvai bivalyszarvak; népeket öklel azokkal mindenfelé a földnek széléig. és ezek efraim tízezrei és manassé ezrei. és zebulonról monda: örvendj zebulon a te kimentedben, és te izsakhár a te szátraidban. népeket hívogatnak a hegyre, igaz áldozattal áldoznak ott; mert a tengerek bőségét szopják, és a fővénynek rejtett kincseit. és gádról monda: áldott az, a ki kiterjeszti gádót! mint nőstény oroszlán, úgy lakik, és szétszaggat kart és koponyát. az elejét nézte ki magának, mert ott volt elrejtve a törvényadó osztályrésze. de elméne a népek fedelmeivel, az úrnak igazságát cselekedte, és az ő végzését izráellel együtt. és dánról monda: dán oroszlánnak kölyke, a mely bászából szöki ki. és nafhthaliról monda: ő nafhthali, a ki az úrnak jó kedvével bővölködöl és áldásával vagy teljes! vedd birtokba a tengert és a délt. és áser-ről monda: áldott a többi fiak felett áser! legyen az ő atyjafiai előtt kedves, és áztassa lábát olajban. vas és réz legyenek a te záraid; és élteden át tartson erőd. nincs olyan, mint a jesurun istene! az egeken száguld segítségedre, és fenségében a felhőkön. hajlék az örökkévaló isten, alant vannak örökkévaló karjai; előzi előled az ellenséget, és ezt mondja: pusztítsd! és bátorságban lakozik izráel, egymaga lesz jákób forrása a gabona és a bor földén, és az ő egei harmatot csepegnek. @boldog vagy izráel! @kicsoda olyan mint! @te? nép, a kit az úr véd, a te segítségednek pajzsa, és a ki a te dicsőségednek fegyvere! hízelegnek majd néked a te ellenségeid, és te azoknak magaslatait taposod.

34

és felméne mózes a moáb mezőségéről a nébó hegyére, a piszga tetejére, a mely áteltenben van jérikhóval; és megmutatá néki az úr az egész földet, a gileádot dánig; és az egész nafhthalit, efraim és manassé földét, az egész júda földét a túlsó tengerig; és a déli tartományt, és jérikhónak, a pálmafák városa völgyének környékét, czoárig. és monda néki az úr: ez a föld az, a mely felől megesküdtem ábrahámnak, izsáknak, jákóbnak, mondván: a te magodnak adom azt. megengedtem néked, hogy szemeiddel lásd, de oda nem mégy át. és meghala ott mózes, az úrnak

szolgája a moáb földén, az úr szava szerint. és eltemeték őt a völgyben, a moáb földén, béth-peórral áteltenben; és senki sem tudja az ő temetésének helyét e mai napig. mózes pedig száz és húsz esztendő volt, mikor meghalt; nem homályosodott vala meg az ő szeme, sem el nem fogyatkozott vala az ő ereje. és siraták izráel fiai mózest a moáb mezőségén harmincz napig; és eltelének a mózes siratásának, [azaz] gyászolásának napjai. józsué, a nún fia pedig beteljesedék bölcseségnek lelkével; mert mózes tette vala ő reá kezeit; és hallgatának reá izráel fiai, és úgy cselekedének, a mint parancsolta vala az úr mózesnek. és nem támadott többé izráelben olyan próféta, mint mózes, a kit ismert volna az úr színről-színre: mindazokban a jelekben és csudákban, a melyekért küldötte vala őt az úr, hogy véghez vigye [azokat] égyptom földén, a faraón, minden ő szolgáján, és az ő egész földén; és mindama hatalmas erőben, és mindama nagy rettenetességben, a melyeket véghez vitt mózes az egész izráel szemei előtt.

és lön mózesnek, az úr szolgájának halála után, szóla az úr józsuének, a nún fiának, mózes szolgájának, mondván: mózes, az én szolgám meghalt; most azért kelj fel, menj át ezen a jordánon, te és mind ez a nép arra a földre, a melyet én adok nékik, az izráel fiainak. minden helyet, a melyet talpatok érint, néktek adtam, a miképen szóltottam mózesnek. a puszától és a libánonról fogva a nagy folyóvízig, az eufrates folyóvízig, a khitteusoknak egész földé és a nagy tengerig napnyugat felé lesz a ti határotok. meg nem áll senki előtted minden idejében: a miképen mózessel vele voltam, teveled is veled leszek; el nem hagylak téged, sem el nem maradok tőled. légy bátor és erős, mert te teszed majd e népet annak a földnek örökösévé, a mely fölül megesküdtem az ő atyáiknak, hogy nékik adom azt. csak légy bátor és igen erős, hogy vigyázz és mindent ama törvény szerint cselekedjél, a melyet mózes, az én szolgám szabott elődbe; attól se jobbra, se balra ne hajolj, hogy jó szerencsés lehess mindenben, a miben jársz! el ne távozzék e törvénynek könyve a te szádtól, hanem gondolkodjál arról éjjel és nappal, hogy vigyázz és mindent úgy cselekedjél, a mint írva van abban, mert akkor leszel jó szerencsés a te utaidon és akkor boldogulsz. avagy nem parancsoltam-é meg néked: légy bátor és erős? ne félj, és ne rettegj, mert veled lesz az úr, a te istened mindenben, a miben jársz. parancsola azért józsué a nép előjáróinak, mondván: menjetek által a táboron, és parancsoljátok meg a népnek, mondván: készítsetek magatoknak útravalót, mert harmadnap mulva átmentek ti ezen a jordánon, hogy bemenjetekek és bírjátok azt a földet, a melyet az úr, a ti istenetek ad néktek birtokul. a rúben és gád nemzetségének pedig, és a manassé nemzetség felének szóla józsué, mondván: emlékezzetek meg a dologról, a mit megparancsolt néktek mózes, az úrnak szolgája, mondván: az úr, a ti istenetek megnyugtattot titeket, és néktek adta ezt a földet. feleségeitek, gyermekeitek és barmaitok maradjanak e földön, a melyet adott néktek mózes a jordánon túl; ti pedig fegyveres kézzel menjetek át atyátokfiai előtt, mindnyájan, a kik közületek erős vitézek, és segéljétek meg őket; a mig megnyugosztja az úr a ti atyátokfiai is, mint titeket, és bírjátok ok is a földet, a melyet az úr, a ti istenetek ad nékik: akkor aztán térjete vissza a ti örökségetek földére és bírjátok azt, a melyet mózes, az úr szolgája adott néktek a jordánon túl, napkelet felől. azok pedig felelének józsuének, mondván: mindent megcselekszünk, a mit parancsoltál nékünk, és a hová küldesz minket, oda megyünk. a mint mózesre hallgattunk, épen úgy hallgatunk majd te read, csak legyen veled az úr, a te istened, a miképen vele volt mózessel. mindenki, a ki ellene szegül a te szódnak, és nem hallgat a te beszédre mindabban, a mit parancsolsz néki, megöletessék. csak bátor légy és erős!

és józsué, a nún fia, elküldé sittimből titkon két férfit kékemkül, mondván: menjetek el, tekintsetek meg

azt a földet és jérikhót. azok pedig elmenének, és bemenének egy parázna asszonynak házába, akinek ráháb vala neve, és ott hálának. mikor pedig megjelentették ezt jérikhó királyának, mondván: íme, férfiak jöttek ide ez éjszaka az izráel fiai közül e földnek kémlelésére; akkor küldé jérikhó királya ráhábhoz, mondván: hozd ki a férfiakat, a kik bementek hozzád, a kik házadba mentek, mert azért jöttek, hogy kikémleljék az egész földet. az asszony pedig fogá a két férfit, és elrejté vala őket, és monda: úgy van! bejöttetek hozzám a férfiak, de azt sem tudom, honnan alólok voltak. és kimentek e férfiak kapuzáráskor a setétben; nem tudom, hová mentek a férfiak; siessetek gyorsan utánok, mert utólréhtetek őket. pedig ő felhágatta őket a házhéjára, és elbujtatta őket a száras len közé, a mely néki a házhéjára volt kirakva. és utánok sietének a férfiak a jordánhoz vivő úton a rév felé; a kaput pedig bezárták, azután, hogy kimenének azok, akik őket üldözik vala. ok pedig még le sem fektüvén, a mikor felméne ő hozzájuk az asszony a házhéjára, és monda a férfiaknak: tudom, hogy az úr néktek adta ezt a földet, és hogy megszállt minket a félelem miattok, és hogy e földnek minden lakosa megolvad előttetek. mert hallottuk, hogy megszártotta az úr a veres tenger vizét előttetek, a mikor kijöttek egiptomból, és hogy mit cselekedtetek az emoreusok két királyával a kik túl voltak a jordánon, szíhonnal és óggal, a kiket megöltetek. és a mint hallottuk, megolvadott a mi szívünk, és nem támadt többé bátorság senkiben sem miattatok. bizony az úr, a ti istenetek az isten fenn az égben és alant a földön! most azért esküdjete meg kérlek, nekem az úrra, hogy a mint én irlgalmasságot cselekedtem veletek, ti is irlgalmasságot cselekesztek majd az én atyámnak házával, és igaz jelt adtok nekem, hogy életben hagyjátok az én atyámat és anyámat, férfi és nőtestvéreimet, és mindent, a mi az övék, és megemintek a mi lelkünket a haláltól. és mondanak néki a férfiak: a mi lelkünket érje helyettetek a halál, ha nem nem jelentitek ezt a mi dolgunkat. és ha nekünk adja az úr ezt a földet, irlgalmasságot és igazságot cselekszünk veled. alábocsátá azért őket kötlen az ablakon (mert az ő háza a kökerítés falán vala, és ő a kökerítésen lakik vala). és monda nékik: a hegyre menjetek, hogy rátok ne találjanak az üldözők, és ott rejtőzködjete három napig, a míg visszatérnek az üldözők; azután pedig menjete a magatok útján. a férfiak pedig mondanak néki: ártatlanok leszünk ezen te esketésdől, a melylyel te megeskettél minket! ha bejövünk mi erre a földre, kösd e veres fonálú zsinórt ahhoz az ablakhoz, a melyen alábocsátottál minket; atyádat, anyádat és atyádfiait pedig, és atyádnak egész háznépét gyűjtsd be magadhoz a házba. és akkor, ha akáki kijön a te házadnak ajtáin, annak vére az ő fején lesz, mi pedig ártatlanok leszünk; mindannak vére pedig, a ki teveled lesz a házban, a mi fejtünkön legyen, ha valakinek keze lenne azon. ha pedig megjelentetted ezt a mi dolgunkat, akkor mi fel leszünk oldva az eskü alól, a melylyel te megeskettél minket. monda pedig amaz: a mint szólottatok, úgy legyen! ekkor elbocsátá őket, és elmenének; a veres zsinórt pedig reáköte az ablakra. és elmenének és eljutának a hegyre, és ott maradának három nap,

mígnem visszatérének az üldözők. keresék ugyanis őket az üldözők minden úton, de nem találták vala. akkor a két férfiút visszatére, és leszállának a hegyről, és átmenének a jordánon, és eljutának józsuéhoz, a nún fiához, és elbeszélének néki mindent, a mi történt vala velök. és mondanak józsuének: bizony kezünkbe adta az úr azt az egész földet; meg is olvadt már a földnek minden lakosa miattunk.

3

felkele azért józsué jó reggel, és elindulának sittimből, és eljutának a jordánhoz, ő és izráel fiai mindnyájan, és meghálának ott, mielőtt általmentek volna. lön pedig három nap mulva, hogy általmenének a vezérre a táboron; és parancsolának a népnek, mondván: mihelyt meglátjátok az úrnak, a ti isteneteknek frigyládáját és a lévi nemzetségből való papokat, a kik hordozzák azt, ti is induljatok meg a ti helyetekről és menjetez utána. csakogyet legyen köztetek és a között mintegy kétezer singnyi távolság; közel ne menjetez ahhoz, hogy megismerhessétek az utat, a melyen mennetek kell, mert nem jártatok ezen az úton soha ez előtt. józsué pedig monda a népnek: tisztítsátok meg magatokat, mert holnap az úr csudákat cselekszik köztetek. a papoknak is szóla józsué, mondván: vegyétek fel a frigyládát, és menjetez át a nép előtt. felvévök azért a frigyládát, és mennek vala a nép előtt. az úr pedig monda józsuének: e napon kezdlek téged felmagasztalni az egész izráel szemei előtt, hogy megtudják, hogy a miképen vele voltam mózessel, te veled is veled leszek. te azért parancsolj a papoknak, a kik a frigyládát hordozzák, mondván: mikor bementek a jordán vizének szélébe, álljatok meg a jordánban. ekkor monda józsué izráel fiainak: járuljatok ide, és halljátok meg az úrnak, a ti isteneteknek szavait! és monda józsué: ebből tudjátok meg, hogy az élő isten van köztetek, és hogy kétség nélkül elüzi előletek a kananeust, a khitteust, a khivveust, a perizeust, a gírgazeust, az emoreust és a jebuzeust: íme az egész föld urának frigyládája elöttek megy át a jordánon! most azért válaszszatok magatoknak tizenkét férfiút izráel nemzetségeiből, egy-egy férfiút egy-egy nemzetségből. és mihelyt megnyugosznak majd a jordán vizében a papok talpai, a kik az úrnak, az egész föld urának ládáját hordozzák: jordán vize ketté szakad, és a felülről aláfoló víz megáll egy rakásban. és lön, hogy a mint megindula a nép az ő sátraiból, hogy általmenjen a jordánon, és a papok, a frigyládának hordozói, a nép előtt: és a mint a láda hordozói a jordánhoz jutának, és a ládahordozó papok bemérták lábaitak a víznek szélébe (a jordán pedig az egész aratási idő alatt telve vala minden ő partja felett): megáll a víz, a mely felülről foly vala alá, és áll a egy rakásban, nagy messzire ádám városánál, a mely czarthan mellett vala; a pusztá tengere, a sóstenger felé aláfoló víz pedig egészen elfuta, és általméne a nép jéríkhó előtt. a papok pedig, az úr frigyládájának hordozói, ott állának a szárazon a jordán közepében bátorsággal, és az egész izráel szárazon megy vala át, mindaddig, míg az egész nép teljesen általméne a jordánon.

4

mikor pedig az egész nép teljesen általment vala a jordánon, szóla az úr józsuének, mondván: vegyetek magatokhoz a népből tizenkét férfiút, egy-egy férfiút egy-egy nemzetségből. és parancsoljátok nékik, mondván: vegyetek fel innét a jordán közepéből, arról a helyről, a hol bátorsággal állanak a papok lábai, tizenkét követ, és vigyétek át azokat magatokkal, és tegyétek le a szállásra, a hol megháltok ez éjszaka. előhívá azért józsué a tizenkét férfiút, a kikez az izráel fiai közül rendelt vala, egy-egy férfiút egy-egy nemzetségből; és monda nékik józsué: menjetez át az úrnak, a ti isteneteknek frigyládája előtt a jordán közepébe, s vegyen fel mindegyikötök egy-egy követ az ő vállára, az izráel fiai nemzetségeinek száma szerint, hogy legyen ez jelük köztetek. ha kérdezik majd ezután a ti fiaitok, mondván: mire valók néktek ezek a kövek? mondjátok meg nékik, hogy kétfelé vált a jordánnak vize az úr frigyládája előtt, mikor általment a jordánon; ketté vált a jordánnak vize, és ezek a kövek emlékeztetőül lesznek az izráel fiainak mindörökre. és úgy cselekedének izráel fiai, a mint megparancsolta vala józsué, és felvévének a jordán közepéből tizenkét követ, a mint megmondotta vala az úr józsuének, az izráel fiai nemzetségeinek száma szerint, és általhozták magokkal az éjeli szállásra és ott letevék azokat. tizenkét követ állita fel józsué a jordán közepén is, azon a helyen, a hol állottak vala a frigyládát vivő papok lábai; ott is vannak mind e mai napig. a papok pedig, a ládának hordozói, állanak vala a jordán közepén, a míg végbe mene mind az a dolog, a mit parancsolt vala az úr józsuének, hogy mondja meg a népnek, egészen úgy, a mint mózes parancsolta vala józsuének. a nép pedig sietett és általméne. és a mint véget ére az egész nép általmenetele, általméne az úr ládája is és a papok is, a nép előtt. általmentek vala a rüben fiai, a gád fiai és manassé félnemzetsége is felfegyverkezve az izráel fiai előtt, a miképen szólt vala nékik mózes. mintegy negyven ezernyi fegyveres vitéz ment vala át az úr előtt a harcra, jéríkhónak sík mezejére. azon a napon felmagasztalá az úr józsuét az egész izráel szemei előtt, és félek őt, a mint félték vala mózest, életének minden napjaiban. mert szólt vala az úr józsuének, mondván: parancsold meg a papoknak, a kik a bizonyosság ládáját hordozzák, hogy jöjjenek fel a jordánból. és parancsola józsué a papoknak, mondván: jöjjetek fel a jordánból! és lön, hogy a mint a papok, az úr frigyládájának hordozói, feljöttek vala a jordán közepéből, és érintik vala a papok talpai a szárazt: visszatére a jordán vize az ő helyére, és folyt vala, mint az előtt, minden partja felett. a nép pedig az első hónak tizedik napján jöve fel a jordánból, és tábort üte gilgálban, jéríkhónak keleti határán. azt a tizenkét követ is, a melyeket a jordánból hoztak vala, gilgálban állatá fel józsué. és szóla izráel fiainak, mondván: ha fiaitok kérdezik majd apáiktól, mondván: mire valók ezek a kövek? tudassátok majd a ti fiaitokkal, mondván: szárazon jött át izráel ezen a jordánon. mert kiszáritotta az úr, a ti istenetek a jordán vizét ti elöttetek, míg általjövéték rajta, a miképen cselekedett vala az úr, a ti istenetek a

veres tengerrel, a melyet megszártított előttünk; míg általjövénk rajta. hogy megismerje a földnek minden népe az úrnak kezét, hogy bizony erős az; hogy féljétek az urat, a ti isteneteket minden időben.

5

lön pedig, a mint meghallák az emoreusok minden királyai, a kik a jordánon túl lagnak napnyugot felé, és a kananeusok minden királyai, a kik a tenger mellett lagnak vala, hogy kiszáraztotta az úr a jordánnak vizét az izráel fiai előtt, a míg általjöttünk vala; megolvada az ő szívök, és nem vala többé bátorság bennök izráel fiai miatt. ez időben monda az úr józsuénak: csinálj magadnak kövéseket és másodsor is metéld körül az izráel fiait. és csinálja józsué magának kövéseket, és körülmetélé izráel fiait a körülmetéletlenség halmán. az ok pedig, a miért körülmetélé őket józsué, ez: mindaz a nép, a mely kijött vala egyiptomból; a férfiak, a hadakozó emberek mindnyájan meghaltak vala a pusztában, útközben, a míg jöttek vala egyiptomból. mert körül volt ugyan metélve mindaz a nép, a mely kijött vala; de azt a népet, a mely a pusztában született, útközben, a míg jöttek vala egyiptomból, nem metélték vala körül; mert negyven esztendeig jártak izráel fiai a pusztában, mialatt elemészték a hadakozó férfiaknak egész népsége, a kik egyiptomból jöttek vala ki, mivelhogy nem hallgattak vala az úr szavára; a kiknek megesküdt az úr, hogy nem láttatja meg velök a földet, a mely felől megesküdt vala az úr az ő atyáiknak, hogy nekünk adja azt a tejjel és mézzel folyó földet. fiaikat állította vala azért helyökbe, ezeket metélé körül józsué, mert körülmetéletlenek valának, mivelhogy nem metélték vala körül őket az útban. miután pedig mind az egész nép körülmetéltetett vala, vesztig lőnek az ő helyökön a táborban, míglen meggyógyulának. és monda az úr józsuénak: ma fordítottam el rólatok egyiptom gyalázatát; ezért hívják e hely nevét gilgálnak mind a mai napig. és gilgálban táborozának izráel fiai, és megkészték a pászkát a hónapnak tizennegyedik napján, estve, jérikhónak mezején. és évének a föld terméséből a pászkának másodnapján kovásztalan kenyeret és pörkölt gabonát, ugyanezen a napon. és másnaptól kezdve, hogy ettek vala a föld terméséből, megszűnnek a manna, és nem volt többé mannájuk az izráel fiainak; hanem kanaán földének gyümölcseiből évének abban az esztendőben. lön pedig, a mikor józsué jérikhónál vala, felemelé az ő szejmit, és látá, hogy íme egy férfiú áll előtte meztelen kardal a kezében. és hozzá méne józsué, és monda néki: közülünk való vagy-e te, vagy ellenségeink közül? az pedig monda: nem, mert én az úr seregének fejedelme vagyok, most jöttem. és leborula józsué a földre arczczal, és meghajta magát, és monda néki: mit szól az én uram az ő szolgájának? és monda az úr seregének fejedelme józsuénak: oldd le a te saruidat lábaidról, mert szent a hely, a melyen állasz. és úgy cselekedék józsué.

6

jérikhó pedig be- és elzárkózott vala az izráel fiai miatt, se ki nem jöhetett, se be nem mehetett senki. és monda az úr józsuénak: lásd! kezded adtam jérikhót és királyát a sereg vitézeivel együtt. azért járjátok körül a várost mind ti hadakozó emberek, megkerülvén egyszer a várost. így cselekedjél hat napon át. és hét pap hordozzon hét kos-szarvból való kürtöt a láda előtt; a hetedik napon azonban hétszer kerüljétek meg a várost, a papok pedig kürtöljenek a kürtökkel. és ha majd belefúnak a kos-szarvba, mihelyt meghalljátok a kürtnek szavát, kiáltson fel az egész nép nagy kiáltással, és leszakad a város köfala magától, és felmegy arra a nép, kiki az előtte való helyen. előhíva azért józsué, a nún fia, a papokat és monda nékik: vegyétek fel a frigyládát, hét pap pedig vigyen hét kos-szarvból való kürtöt az úr ládája előtt. a népnek pedig monda: menjetek el, és kerüljétek meg a várost, a fegyveresek pedig menjenek az úr ládája előtt. és úgy lön, a mint mondtatta vala józsué a népnek. a hét pap ugyanis, a kik a kos-szarvból való kürtöt vívék, az úr előtt megy vala, és kürtölt vala a kürtökkel, az úrnak frigyládája pedig utánok megy vala. a fegyveresek pedig előttök mennek vala a kürtölő papoknak, és a köznép követi vala a ládát, menvén és kürtölvén kürtökkel. a népnek pedig parancsolt vala józsué, mondván: ne kiáltsatok, hangotokat se hallassátok, és szó se jöjjön ki szátokból addig a napig, a míg azt mondom néktek: kiáltsatok; és akkor kiáltsatok. körüljárak azért az úrnak ládájával a várost, egyszer megkerülvén; azután visszatérének a táborba, és az éjszakát a táborban tölték. józsué pedig felkele jó reggel, és felvevék a papok az úrnak ládáját. és a hét pap, a kik a kos-szarvból való hét kürtöt vívék, az úr ládája előtt megy vala folyton, és kürtöl vala a kürtökkel, a fegyveresek pedig előttök mennek vala, és a köznép követi az úrnak ládáját, menvén és kürtökkel kürtölvén. a második napon is egyszer kerülék meg a várost, azután visszatérének a táborba. így cselekedének hat napon át. és lön a hetedik napon, hogy felkelének, mihelyt a hajnal feljöve, és megkerülék a várost a szokott módon hétszer; csak ezen a napon kerülék meg a várost hétszer. és lön, hogy a hetedik forduláskor kürtölnek vala a papok a kürtökkel, józsué pedig monda a népnek: kiáltsatok, mert néktek adta az ur a várost! és legyen a város maga, és minden, a mi benne van, teljesen az úrnak szentelve; csak a parázna ráháb maradjon életben, ő és mindazok, a kik vele vannak a házban, mert elrejtette a követeket, a kiket küldöttünk volt. mindazáltal ti óvjátok meg magatokat a teljesen istennek szentelt dolgoktól, hogy miután néki szentelitek, el ne vegyetek a teljesen néki szentelt dolgokból, hogy izráel táborát átkoztató ne tegyék, és bajba ne keverjétek azt. hanem mivel minden ezüst- és arany-, meg réz- és vasedény az úrnak van szentelve, az úrnak kincse közé jusson. kiálta azért a nép, mihelyt kürtölének a kürtökkel. lön ugyanis, a mint meghallá a nép a kürtnek szavát, kiálta a nép nagy kiáltással, és leszakada a köfal magától, és felméne a nép a városba, kiki az előtte való helyen, és bevévék a várost. és teljesen kipusztítának mindent, a mi csak vala a városban, a

férfitől az asszonyig, a gyermektől az öregig, sőt az ökörig, juhig és a szamárig, fegyver élivel. a két férfúnak pedig, a kik megkémlelték vala a földet, monda józsúé: menjetek be a parázna asszonynak házába és hozzátok ki onnét az asszonyt és mindazt, a mije van, a miképen megesküdtetek néki. bemenének azért a kémlo ifjak, és kihozák ráhábot, és az ő atyját, anyját és az ő atyjafiait, és mindazt, a mije vala, és minden cselédjét is kihozák, és helyezék őket izráel táborán kívül. a várost pedig megégeték tüzzel és mind azt, a mi benne vala; csakis az ezüstöt és aranyt és a réz- és vasedényeket rakták az úr házának kincsei közé. a parázna ráhábot pedig, és az ő atyjának háznépét és mindenét, a mije vala, élni hagyta vala józsúé, és ott lakik az izráel között mind e mai napig; mert elrejtette vala a követeket, a kiket küldött volt józsúé, hogy kikémleljék jérikhót. és átkot szóla józsúé azon a napon, mondván: átkozott legyen az úr előtt az a férfiú, a ki felkél, hogy megéptse e várost, jérikhót! az ő első szülöttjére rakja le annak alapját s legifjabb fiára állítsa fel annak kapuit! és vala az úr józsúéval, és lön híre az egész földön.

7

de az izráel fiai hűtlenül bántak vala a teljesen istennek szentelt dolgokkal, mert elvön a teljesen istennek szentelt dolgokból ákán, kármínak fia (ki a zabdi fia, ki a zéra fia a júda nemzetségéből); felgerjede azért az úrnak haragja izráel fiai ellen. küldé ugyanis józsúé férfiakat jérikhóból, aiba, a mely bethaven mellett van, bétheltől napkelet felé, és szóla nékik, mondván: menjetek fel és kémleljétek ki azt a földet. és felmenének a férfiak és kikémlelék aít. majd visszatérének józsúéhoz, és mondanak néki: ne menjen fel az egész nép; mintegy kétezer férfi, vagy mintegy háromezer férfi menjen fel, és megverik aít. ne fáraszd oda az egész népet, hiszen kevesen vannak azok! felméne azért oda a nép-ből mintegy háromezer férfi; de elfutának ai férfiai elől. és megölének közülök ai férfiai mintegy harminczhat férfit, és üldözik őket a kaputól kezdve egész sébarimig, és levágták őket a lejtőn. azért megolvada a népnek szíve, és lön olyanná, mint a víz. józsúé pedig megszággatta az ő ruháit, és földre borula arczczal az úrnak ládája előtt mind estvéig, ő és izráel vénei és port hintének a fejükre. és monda józsúé: ah uram istenem! miért is hozád által ezt a népet a jordánon, hogyha az emoreus kezébe adsz minket, hogy elveszítsen? vajha úgy akartuk volna, hogy maradtunk volna túl a jordánon! óh uram! mit mondjak, miután meghátrált izráel az ő ellenségei előtt! ha meghallják a kananeusok és e földnek minden lakói, és ellenünk fordulnak, és kiirtják nevünket e földről: mit cselekszel majd a te nagy nevedért? és monda az úr józsúénak: kelj fel! miért is borulsz te arczra? vétkezett izráel, és általhágta szövetségemet is, a melyet rendeltem nékik, mert elvettek a teljesen nékem szentelt dolgokból is, és lop-tak is és hazudtak is, és edényeik közé is dugdos-tak. ezért nem bírtak megállni izráel fiai az ő ellenségeik előtt, hátat fordítottak ellenségeiknek, mert átkozot-takká lettek. nem leszek többé veletek, ha ki nem

vesztitek magatok közül azt a nékem szentelt dolgot. kelj fel, és tisztítsd meg a népet, és mondjad: tisztítsátok meg magatokat holnapra, mert ezt mondá az úr, izráelnek istene: istennek szenteld dolog van közötted, izráel! nem állhatsz meg a te ellenségeid előtt, míg el nem távolítjátok közületek az istennek szentelt dolgot. azért jőjjetek elő reggel nemzetségeitek szerint; a nemzetség pedig, a melyet bűnösnek jelent az úr, jőjjön elő családonként; a család pedig, a melyet bűnösnek jelent az úr, jőjjön elő házanként, a ház pedig, a melyet bűnösnek jelent az úr, jőjjön elő férfianként. és léssen, hogy a ki az istennek szentelt dologban bűnösnek találatik, tüzzel égettesék meg, ő és mindene, a mije van, mivelhogy megszegte az úrnak szövetségét, és mivel alaváló dolgot cselekedett izráelben. felkele azért józsúé és jó reggel előállítá izráelt az ő nemzetségei szerint, és bűnösnek jelenték a júda nemzetsége. ekkor előállítá a júda család-jait, és bűnösnek jelenték a zéra családja; azután előállítá a zéra családját férfianként, és bűnösnek jelenték a zabdi háza. és előállítá az ő házát férfianként, és bűnösnek találatték ákán, kármínak fia, a ki zabdi fia, a ki a júda nemzetségéből való zérának fia. monda azért józsúé ákánnak: fiam, adj dicsőséget, kérlek, az úrnak, izráel istenének, és tégy néki vallást, és add tudtomra, kérlek, nékem, mit cselekedtél, és el ne titkoljad tőlem! ákán pedig felele józsúénak, és monda: bizony én vétkeztem az úr ellen, izráel istene ellen, és ezt s ezt cselekedtem! láték ugyanis a zsákmány közt egy jó babiloni köntöst, kétszáz siklus ezüstöt és egy arany vesszőt, a melynek súlya ötven siklus vala, és megkívántam ezeket, és elvevém ezeket, és imé elrejtve vannak a földben, a sátoromnak közepében, az ezüst pedig alatta van. ekkor követeket küldé józsúé s ezek a sátorba futának, és imé, elrejtve vala az az ő sátorában, és az ezüst is alatta vala. kivivé az azért azokat a sátor közepéből, és vivék józsúéhoz és izráelnek minden fiahoz, és lerakák azokat az úr előtt. józsúé pedig fogá ákánt, a zéra fiát, az ezüstöt, a köntöst és az aranyvesszőt, az ő fiait és leányait, az ő ökreit, szamarait és juhait, sátorát és mindent, a mije vala, és vele lévén az egész izráel is, vivék azokat akkor völgyébe. és monda józsúé: miért rontottál meg minket? rontson meg téged e napon az úr! és elborítá őt egész izráel kövekkel, és megégeték őket tüzzel, miután megköveztek vala őket. és nagy köhalmot rakának feléje; megvan mind e napig. és megszűnnek az úr haragjának gerjedezése. ezért nevezik ezt a helyet akkor völgyének mind e napig.

8

és monda az úr józsúénak: ne félj és ne rettegj! vedd magadhoz mind a fegyverfogható népet, és kelj fel és menj fel aiba, meglásd: kezdedbe adom ainek királyát és az ő népét, városát és földét. úgy cselekedjél aival és az ő királyával, a mint cselekedtél jérikhóval és az ő királyával; de zsákmányolni valóját és barmait magatoknak zsákmányolhatjátok! vess lest a városnak, annak háta megett! felkele azért józsúé és az egész fegyverfogható nép, hogy felmenjenek aiba, és kiválaszta józsúé harmincezer erős férfiút és elküldé

őket éjjel. és parancsola nékik, mondván: vigyázzatok! ti lest vettek a városnak, a város háta megett; igen messzire ne menjetek a várostól, és mindnyájan készen legyetek! én pedig és az egész nép, a mely velem van, megközelítjük a várost. és ha kijönnek ellenünk, mint először, akkor megfutamodunk előtől. és utánunk jönnek, míg nem elszakasztjuk őket a várostól, mert azt fogják mondani: futnak előlünk, mint először. és a míg futunk előttök, ti támadjatok elő a leshelyből, és foglaljátok el a várost, mert az úr, a ti istenetek adja azt a ti kezetekbe. és ha majd beveszitek a várost, gyűjtsátok fel a várost tüzzel. az úrnak szava szerint cselekedjete, vigyázatok, megparancsoltam néktek! elküldé azért őket józsue és elmenének a leshelyre, és megszállának bétel és ai között, aitol napnyugat felé; józsue pedig ez éjszakán a nép között hála. és felkele józsue, jó reggel, és megszemléle a népet, és felméne ő és izráelnek vénei a nép előtt aiba. és felméne a fegyverfogható nép is mind, a mely vele vala, és elközéltének és jutának a város elé, és táborba szállának aitol északra, a völgy pedig közöttök és ai közt vala. és von mintegy ötezer férfiút, és lesbe állíta őket bétel és ai között a városnak nyugati részén. így állíták fel a népet, az egész tábornak, a mely aitol észak felé, utócsapatja pedig a várostól napnyugat felé vala. józsue pedig beméne ez éjszakán a völgynek közepébe. és lön, hogy mikor meglátta vala ainak királya, sietve felkelének, és kijövének a város férfiai izráel ellen a harcra; ő és egész népe a megszabott helyre, a síkság elejére, mert nem tudja vala, hogy lest vetének néki a város háta mögött. józsue pedig és az egész izráel mintha megverettek volna előttök futnak vala a pusztá felé vívó úton. és felriasztáték az egész nép, a mely a városban vala, hogy üldözze őket. és üldözik józsue, és elszakadának a várostól. és nem marada ember aiban, sem bételben, a ki nem jött volna izráel után, és ott hagyák a várost kinyitva, és üldözik izráelt. az úr pedig monda józsueának: emeld fel a kopját, a mely kezédben van, ai felé, mert kezédbe adom azt. és felemelé józsue a kopját, a mely kezében vala, a város felé. a lesben levők pedig nagy hamarsággal felkelének helyökről, és a mint felemelte vala kezét, futásnak eredének, és bemenének a városba, és bevének azt, és nagy hamarsággal tűzbe boríták a várost. ai férfiai pedig hátratekintének, és láták, hogy ímé a városnak füstje felszáll vala az ég felé, és hogy nincsen módjukban imide vagy amoda elfutni, mert a nép, a mely fut vala a pusztának, visszafordul vala az üldözö felé. józsue ugyanis és az egész izráel látták vala, hogy a lesben levők bevették a várost, és hogy a városnak füstje felszállott vala: visszafordulának azért és vágák ainak férfiai. amazok pedig a városból jövének ki ellenök, és így közben valának izráelnek: ezek innen, amazok meg amonnan, és vágák őket mindaddig, a míg egy sem marada közülök élve, vagy a ki elszaladt volna. ainak királyát is elfogták élve, és elvivék őt józsue elé. mikor pedig leöldösé izráel ainak minden lakosát a mezőn, a pusztában, a hol üldözték vala őket, és mikor mindnyájan elhullottak vala az utolsóig fegyver éle alatt: visszafordula az egész izráel ai ellen, és vágá azt fegyver élével. mindazok pedig, a kik e napon el-

hullottak, férfiak és asszonyok együtt, tizenkét ezren valának; ainak minden embere. józsue ugyanis nem voná vissza a kezét, a melyet a kopjával együtt felemelt vala, míglen megölék ainak minden lakosát. a barmot azonban és a mi zsákmányolni valója volt ennek a városnak, magának zsákmányolá el izráel az úr rendelete szerint. a mint utatította vala józsue. ait pedig felgyujtatá józsue és tévé örökkévaló köhalommá, pusztassággá mind e napig. ainak királyát pedig felakasztá fára és ott vala estvéig; de naplementekor parancsolt józsue, és levevék annak holttestét a fáról, és veték a város kapujának bejáratához, és nagy rakás követ hordanak fölébe, mind e napig. majd oltárt építe józsue az úrnak, izráel istenének ebál hegyén. miképen megparancsolta vala mózes, az úrnak szolgálja izráel fiainak, a mint megvan írva mózes törvényének könyvében; oltárt ép kövekből, melyeket vas nem érintett és vívének arra egészen égőáldozatot az úrnak, és áldozának hálááldozatokat. és felírá ott kövekre a mózes törvényének mását, a melyet az irt vala izráel fiai elé. az egész izráel pedig és az ő vénei, vezérei és bírái ott álltak vala kétfelől a láda mellett, a lévita-papok előtt, a kik az úrnak frigyládáját hordozták vala, úgy a jövény, mint a benszültöt, fele a garizim hegye felé, fele pedig ebál hegye felé, a mint megparancsolta mózes az úr szolgálja, hogy megáldaná az izráel népét először. azután pedig felolvasta a törvénynek minden ígétjét, az áldást és az átkot, mind úgy, a mint megvan írva a törvény könyvében. nem volt egy íge sem azok közül, a melyeket mózes parancsolt vala, a melyet fel nem olvasott volna józsue, az izráelnek egész gyülekezete előtt, még az asszonyok, gyermekek, jövények előtt is, a kik járnak vala közöttök.

9

lön pedig, hogy mikor ezt meghallották mind ama királyok, a kik a jordánon túl a hegyeken és síkon és a nagy tengernek egész partja-mentén valának a libánon ellenében: a khitheus, az emoreus, a kananeus, a perizeus, a khivveus és a jebuzeus: egybegyülekezének, hogy megvívjanak józsueval és izráellel egy akarattal. de meghallák gibeon lakosai is, a mit józsue jéríkhóval és aival cselekedett vala. ésők is ravaszul cselekedének. elmenének ugyanis és követekül adák ki magokat. szerzének azért szamarakra ócska zsákokat, és ócska, megrepesztett és összekötözött boros tömlöket; és ócska, megfoltolt sarukat lábaikra, és ócska ruhákat magokra; az útravaló kenyerek is mind száraz és penészes vala. így menének el józsuehoz a táborba gílgálba, és mondanak néki és izráel férfiaknak: messze földről jöttünk, most azért kössetek frigyet mi velünk. izráel férfiai pedig mondanak a khivveusnak: hátha közöttöm lakol te; hogyan kössek azért frigyet te veled? azok pedig mondanak józsueának: szolgálj vagyunk mi! és monda nékik józsue: kik vagytok, és honnan jöttetek? és mondanak néki: igen messze földről jötték a te szolgálád, az úrnak, a te istenednek nevéért, mert hallottuk az ő hírét és mindazt, a mit egyiptomban cselekedett; mindazt is, a mit cselekedett az emoreusok két királyával, a kik valának

túl a jordánon, sízhíonnal, hesbon királyával és óg-gal, básán királyával, a ki astarótban vala. ezért szólá-nak nekünk a mi véneink és földünk lakosai is mind, mondván: szereztek magatoknak eledelt az útra, és menjetelek eléjük, és mondjátok nekik: szolgálítok vagyunk mi, most azért kössetek frigyet mi velünk! ez a mi kényerünk meleg volt, a mikor eleségül el-hoztuk a mi házainkból elindulván, hogy hozzátok jöjünk: most imé, száraz és penészes lett. ezek a boros tömlők is, a melyeket új korukban töltöttünk vala meg, íme, de megszakadoztak; e mi ruháink és saruink pedig megavultak az útnak igen hosszú volta miatt! és vönek a férfiak azoknak eledeléből, az úr tanácsát pedig nem kérték vala. és békessége-sen bánt velők józsué, és frigyét köte velők, hogy életben hagyja őket, a gyülekezet fejedelmei pedig megesküdének nekik. de harmadnap múlva azután, hogy frigyét kötötték vala velők, meghallják, hogy közel valók azok hozzájuk, söt közöttök lakoznak azok. elindulának azért izráel fiai, és eljutának azok-nak városaihoz harmadnapon. városaik pedig valá-nak: gibeon, kefira, beéróth és kirjáth-jeárim. de nem bánták őket izráel fiai, mivelhogy megesküdtek vala nekik a gyülekezet főemberei az úrra, izráel is-tenére, és zúgolódék az egész gyülekezet a főem-berek ellen. mondának azért mind a főemberek az egész gyülekezetnek: mi megesküdtünk nekik az úrra, izráel istenére, most hát nem bánthatjuk őket. ezt cselekedjük velők, hogy életben hagyjuk őket, és így nem lesz harag ellenük az esküvéért, a melylyel megesküdtünk nekik. mondának azért a főemberek nekik: ám éljenek! és lőnek favágoivá és vízhor-dozóivá az egész gyülekezetnek, a mint szólottak vala nekik a főemberek. hivatá ugyanis őket józsué, és szóla nekik, mondván: miért csaltatok meg min-ket, ezt mondván: igen messziről valók vagyunk mi töletek, holott ti közöttünk laktok? most azért átko-zottak legyetek, és ne fogyjon ki közületek a szolga, a favágó és vízhordó az én istennemnek házába. azok pedig felelének józsuénak, és mondának: mivelhogy nyilván tudtokra esett a te szolgálidnak az, a mit az úr, a ti istenetek parancsolt vala mózesnek, az ő szol-gájának, hogy néktek adja ezt az egész földet, és hogy kiirtja előletek a földnek minden lakosát: igen fél-tettük töletek a mi életünket, ezért cselekedtük ezt a dolgot. és most imé, a te kezeden vagyunk, a mint cselekedni jónak és igaznak tetszik előtted, úgy cse-lekedjél mivelünk! és úgy cselekedék velők, és kisz-abadítá őket izráel fiainak kezéből, és nem élők meg őket. és tévé őket józsué azon a napon favágókká és vízhordókká a gyülekezethez és az úr oltárához, mind e napig, azon a helyen, a melyet választánd.

10

lön pedig, hogy a mikor meghallá adonisédek, jeruzsálemnek királyá, hogy bevette vala józsué aít, és elpusztította azt, és hogy a mint cselekedett vala jérikhóval és annak királyával, úgy cselekedett aival és annak királyával, és hogy békességre léptek gibeon lakói izráellel, és közöttük vannak: igen megijedének, mivelhogy nagy város vala gibeon, olyan mint egy a királyi városok közül, söt nagyobb vala az aínál, fér-

fiai pedig mind vitézek valának. küldé azért adon-isédek, jeruzsálemnek királyá hohámhoz, hebron-nak királyához és píreámhoz jármutnak királyához és jáfiához, lákinsnak királyához és debirhez, eglon-nak királyához, mondván: jöjjetek fel hozzám, és segéljetelek meg engem, és verjűk meg gibeont, mert békességre léptet józsuéval és izráel fiaival! ösz-szegyülének azért, és felméne az emoreusoknak őt királyá: jeruzsálemnek királyá, hebronnak királyá, jármutnak királyá, lákinsnak királyá, eglonnak királyá, ők magok és minden seregök, és táborn ütének gibeonnál, és hadakozának ellene. küldének azért gibeon férfiai józsuéhoz a táborba, gilgálba, mond-ván: ne vond meg kezidet a te szolgáidtól! jöjj fel hozzánk hamar és ments meg minket, és segits raj-tunk, mert mind felgyűltek ellenünk az emoreusok királyai, a kik a hegyen lakoznak. felméne azért józ-sué gilgálból, ő maga és az egész hadakozó nép vele, és a seregnek minden vitéze. monda pedig az úr józsuénak: ne félj tőlök, mert kezedbe adtam őket; senki sem áll meg közülotk előtted. és rájok töre józ-sué nagy hirtelen, miután egész éjszaka ment vala gilgálból. és megrettenték őket az úr izráel előtt, és megveré őket gibeonnál nagy vereséggel, és úzé őket a bethoronba vivő úton, és vágá őket egészen azekáig és makkedáig. mikor pedig futnak vala ők izráel előtt a bethoroni lejtőn, az úr nagy köveket hullata rájok az égből egész azekáig, és meghalának. többen valá-nak, a kik a jégeső kövei miatt haltak vala meg, mint azok, a kiket fegyverrel öltek meg izráel fiai. akkor szóla józsué az úrnak azon a napon, a melyen odav-etette az úr az emoreust izráel fiai elé; ezt mondotta vala pedig izráel szemei előtt: állj meg nap, gibeon-ban, és hold az ajalon völgyében! és megállá a nap, és vesztegle a hold is, a míg bosszút állá a nép az ő ellenségein. avagy nincsen-e ez megírva a jásar könyvében? és megállá a nap az égnek közepén és nem sietett lenyugodni majdnem teljes egy napig. és nem volt olyan nap, mint ez, sem annakelőtte, sem annakutána, hogy ember szavának engedett volna az úr, mert az úr hadakozik vala izráelért. ezután visszatére józsué és vele az egész izráel a táborba, gilgálba. ez az őt király pedig elfutott vala, és el-rejtőzék makkedában a barlangban. és megizenék ezt józsuénak, mondván: megtaláltatt az őt király, elrejtözve a makkedai barlangban. és monda józ-sué: hengergetsek nagy köveket a barlang szájához és rendeljetelek mellé férfiakat, hogy őrizzék őket. ti pedig meg ne álljatok, nyomuljatok ellenségeitek után és vágjátok utócsapataikat, és ne engedjétek őket bejutni az ő városaikba, mert kezetekbe adta őket az úr, a ti istenetek. minekutána pedig elvégezték józsué és izráelnek fiai azoknak igen nagy vereséggel való verését, egészen azok megsemmisítéséig, és az élve-maradtak a megerősített városokba vonultak: vissza-tére az egész nép józsuéhoz a táborba, makkedába békességgel; nyelvét se mozdította senki izráel fiai ellen. és monda józsué: nyissátok fel a barlang száját, és hozzátok ki hozzám ezt az őt királyt a barlang-ból! és akképen cselekedének, és kihazák hozzá a barlangból ezt az őt királyt: jeruzsálem királyát, he-bron királyát, jármut királyát, lákis királyát, eglon királyát. mikor pedig kihozták vala ezt az őt kirá-

lyt józsuéhoz, előhivatá józsué izráelnek minden férfiát, és monda a hadakozó nép vezéreinek, a kik vele mentek vala: jöjjetek elő, tegyétek lábaitokat e királyoknak nyakára. eljövénék azért és tevék lábait azoknak nyakára. és monda nékik józsué: ne féljete, és meg ne rettenjete; legyetek bátrak és erősek, mert ekképen cselekszik az úr minden ellenségetekkel, a kik ellen ti hadakoztok. azután pedig megveré őket józsué, és megölé őket, és felakasztá őket öt fára, és felakasztva maradtak a fákön mind estvéig. lön pedig a nap lementének idején, parancsola józsué, és levevék őket a fákról, és behányák őket a barlangba, a melyben elbújtak vala, és nagy köveket rakának a barlang szája elé, mind e napig. makkedát is bebevé józsué ugyanazon a napon, és fegyver élére hányá azt és annak királyát, és megölé őket és egy lelket sem engedett menekülni azokból, a melyek benne valának. úgy cselekedék makkedának királyával, a mint cselekedett vala jéríkhónak királyával. általméne anakutána józsué és vele az egész izráel makkedából libnába, és hadakozék libnával. és kezébe adá az úr azt is izráelnek, és annak királyát; és fegyver élére hányá azt, és egy lelket sem engede menekülni azokból a melyek benne valának. és úgy cselekedék annak királyával, a mint cselekedett vala jéríkhónak királyával. libnából pedig általméne józsué és vele az egész izráel lákísba, és táborba szálla mellette, és hadakozék ellene. és kezébe adá az úr izráelnek lákíst és bebevé azt másodnapon, és fegyver élére hányá azt, és minden lelket, a mely benne vala, egészen úgy, amint cselekedett vala libnával. akkor féljőve hórám, géz-ernek királya, hogy megseggélje lákíst, de megveré józsué öt és az ő népét annyira, hogy egy menekültöt sem hagy meg néki. lákísból pedig általméne józsué és vele az egész izráel eglonba, és táborba szállának ellene, és hadakozának ellene. és bebevék azt ugyanazon a napon, és fegyver élére hányák azt; és megölé minden lelket, a mely benne vala, ugyanazon a napon, egészen úgy, amint cselekedett vala lákíssal. felméne azután józsué eglonból és ő vele az egész izráel hebronba, és hadakozának az ellen. és bebevék azt, és fegyver élére hányák azt, és annak királyát és minden városát, és egy lelket sem engede menekülni azokból, a melyek benne valának, egészen úgy, amint cselekedett vala eglonnal, elvesztvén azt és minden lelket, a mely benne vala. fordula azután józsué, és vele az egész izráel debirnek, és hadakozék az ellen. és bebevé azt és annak királyát és minden városát, és fegyver élére hányá őket, és megölénék minden lelket, a mely benne vala, nem hagyott menekülni valót. a miképen cselekedett vala hebronnal, úgy cselekedék debirrel és annak királyával, avagy a miképen libnával és annak királyával cselekedett vala. megveré azért józsué az egész földet; a hegységet és a déli vidéket, a síkságot és a lejtőket és mindazoknak királyait, menekülni valót sem hagyott; és megölé minden élő, a mint megparancsolta vala az úr, az izráelnek istene. megveré pedig őket józsué kádes barneától fogva egész gázáig, a gósennek is minden földét, egész gibeonig. és mindezeket a királyokat és azoknak földjét egy útban hódítá meg józsué, mivelhogy az úr, izráelnek istene hadakozott vala izráelért. azután visszatére józsué és vele az egész izráel a táborba,

gilgálba.

11

mikor pedig meghallotta ezt jábin, hásornak királya, küldé jobábhöz, mádonnak királyához, és simronnak királyához, és aksáfnak királyához, és azokhoz a királyokhoz, a kik laknak vala észak felé a hegységen, és a pusztában kinneróttól délre, és a síkságon, és dór magaslatain a tenger felé; a kananeushoz a napkelet és napnyugat felé, és az emoreushoz, a khitheushoz, a perizeushoz, a jebuzeushoz a hegyek közé, és a khivveushoz a hermon alá, mispának földére. és kijövénék ők és velök az ő egész táboruk, sok nép, olyan sok, mint a fenyő, a mely a tenger partján van, és igen sok lő és szekér. és összegyülénék mindezek a királyok, és megindulának, és táborba szállának együttesen méromnak vizeinél, hogy hadakozzanak izráel ellen. ekkor monda az úr józsuénak: ne félj tőlök, mert holnap ilyenkorra mindnyájokat átdőfötten vetem az izráel elé; lovaikat bénítsd meg, szekereiket pedig égess meg tüzzel. elméne azért józsué és vele az egész hadakozó nép azok ellen a mérom vizeihez nagy hirtelen, és reájok rohanának. és adá őket az úr izráelnek kezébe, és verék őket és üzék őket egészen a nagy sidonig és miszrefót-majmíig, és mispának völgyéig napkelet felé, és leverék őket annyira, hogy senki sem maradt közülök életben. és úgy cselekedék velök józsué, a mint megmondotta vala néki az úr: az ő lovaikat megbénítá, szekereiket pedig tüzzel égeté el. majd visszafordula józsué ugyanazon időben és bebevé hásort, királyát pedig fegyverrel megölé (hásor ugyanis mindezeknek az országoknak feje volt az előtt); és levágának minden lelket, a mely benne vala, megölvén őket fegyver élével; nem maradt meg egy élő sem; hásort pedig tüzzel égeté meg. és e királyoknak minden városát és minden királyukat is meghódoltatá józsué, és megölé őket fegyver élével, kipusztítván őket, a mint megparancsolta vala mózes, az úrnak szolgálja. csak épen azokat a városokat nem égeté meg izráel, a melyek halmokon állottak vala, kivéve hásort, egyedül ezt égeté meg józsué. és e városoknak minden zsákmányolni valóját, és a barmokat is magoknak zsákmányolák el izráel fiai; csak az embereket hányák mind fegyver élére, míglen kipusztíták őket. nem hagytak meg egy élőt sem. a mint parancsolt az úr mózesnek, az ő szolgáljának, úgy parancsolt mózes józsuénak, és úgy cselekedék józsué, semmit el nem hagyott mindabból, a mit az úr parancsolt vala mózesnek. és elfoglálá józsué mindazt a földet, a hegységet, az egész déli vidéket, az egész gósen földét, úgy a síkságot, mint a pusztát, és izráel hegyét és annak síkságát. a kopasz hegytől fogva, a mely szeir felé emelkedik, egészen baalgádig, a libanon völgyében, a hermon hegye alatt; királyait pedig mind elfogá és megveré és megölé őket. sok napon át viselt hadat józsué mindezekkel a királyokkal. nem volt város, a mely békességre lépett volna izráel fiaival, kivéve a gibeonban lakó khivveusokat; haddal vették azt meg mind. mert az úrtól volt az, hogy megkeményítvén szíveiket, haddal menjenek izráel ellen, hogy eltörölje őket; hogy ne legyen

néki irgalom, hanem hogy elpusztítsa őket, a mint megparancsolta vala az úr mózesnek. majd elméne józsue ez időben, és kiírtá az anákokat a hegyek közül hebrónból, debirből, anábból és júdának minden hegyéből, és izráelnek minden hegyéből; városaikkal együtt törle el őket józsue. nem maradtak anákok izráel fiainak földén, csak gázában, gáthban és asdódban hagyattak meg. elfoglalá azért józsue az egész földet egészen úgy, a mint az úr mondotta vala mózesnek, és adá azt józsue örökségül izráelnek, osztályrészeikhez képest, nemzetségeik szerint. a föld pedig megnyugovék a harctzól.

12

ezek pedig ama földnek királyai, a kiket levettek izráelnek fiai, és a kiknek földjét birtokba vették a jordánon túl, napkelet felé, az arnon pataktól fogva a hermon hegyéig, és az egész mezőséget kelet felől: szíhon, az emoreusok királya, a ki lakik vala hesbonban, a ki uralkodik vala aróertől fogva, a mely van az arnon patak partján, és a patak közepétől és a gileád felétől a jabbok patakig, az ammon fiainak határáig. és a mezőségtől a kinneróth tengerig napkelet felé, és a pusztá tengeréig, a sőtengerig napkelet felé, a béth-jesimothi útig, és délfelé a piszga hegyoldalainak aljáig. és ógnak a básán királyának tartománya, a ki refaim maradékai közül való, a ki asaróthban és edreiben lakozik vala. és uralkodik vala hermon hegyén, szalkhában és az egész básánban, a gesurnak és maakhátnak határáig, és a fél gileádon, szíhonnak, hesbon királyának határáig. mózes, az úrnak szolgálja és izráelnek fiai verték le őket, és oda adta azt a földet mózes, az úrnak szolgálja örökségül a rúben és gád nemzetségeknél és a manassé nemzetség felénél. ezek pedig ama földnek királyai, a kiket levettek vala józsue és az izráelnek fiai a jordán másik oldalán napnyugat felé, baál-gádtól fogva, a mely van a libánon völgyében, egészen a kopasz hegyig, a mely szeir felé emelkedik. és oda adá azt józsue örökségül az izráel nemzetségeinek, az ő osztályrészeik szerint: a hegységben és a síkságon, a mezőségen és a hegyoldalokon, a pusztán és a déli vidéken, a khitheus, emoreus, kananeus, perizeus, khivveus és jebuzeusok földjét. jérikhónak királya egy; ainak, a mely oldalra vala bétel felé, királya egy; jeruzsálemnek királya egy, hebrónnak királya egy; jármutnak királya egy, lákisinak királya egy; eglonnak királya egy, gézernek királya egy; debirnek királya egy, gédernek királya egy; hormáhnak királya egy, aradnak királya egy; libának királya egy; adullámnak királya egy; makkedának királya egy, bételnek királya egy; tappuáhnak királya egy, héfernek királya egy; afeknek királya egy, lassáronnak királya egy; mádonnak királya egy, hásonnak királya egy; simron meronnak királya egy, aksáfnak királya egy; taanának királya egy, megiddónak királya egy; kedeseinek királya egy, a kármelen levő jokneámnak királya egy; a dór magaslatán levő dórnak királya egy, a gilgál népeinek királya egy; tirczának királya egy; összesen harminczegy király.

13

mikor józsue megvénhedett és igen megidősödött vala, monda az úr néki: te megvénhedté, igen megidősödél, pedig még igen sok föld maradt elfoglalni való. ez az a föld, a mi fennmaradt: a filiszteusoknak minden tartománya és az egész gesur. a sikhórtól fogva, a mely egyiptom felett foly, egészen ekronnak határáig északra, mely a kananeushoz számítatik; a filiszteusok öt fejedelemsége: gázáé, asdódé, askeloné, gáthé, ekroné és az avveusoké. délről a kananeusok egész földé és meára, a mely a sidonbelieké, afékáig, az emoreusok határáig, továbbá a gibli földé és az egész libanon napkelet felé, baál-gádtól fogva, a mely a hermon hegy alatt van, egészen addig, a hol hamáthba mennek. a hegységnek minden lakosát, a libanontól miszrefóth-majimig, a sidoniakat mind, magam üzöm ki őket izráel fiai elöl, csak sorsold ki izráelnek örökségül, a mint megparancsoltam néked. mostan azért oszd el ezt a földet örökségül kilencz nemzetségnek, és a manassé nemzetség felénél. ő vele együtt a rúben és gád nemzetségek elvették örökségüket, a melyet adott vala nékik mózes, túl a jordánon, napkelet felé, a miképen adta vala nékik mózes, az úrnak szolgálja. aróertől fogva, a mely az arnon patak partján van, úgy a várost, a mely a völgynek közepette van, mint medebának minden sík földét dibonig. és minden városát szíhonnak, az emoreusok királyának, a ki uralkodik vala hesbonban, az ammon fiainak határáig. és gileádot és gesurnak és maakhátnak határát, az egész hermon hegyet és az egész básánt szalkáig. básánban ógnak egész országot, a ki uralkodik vala asaróthban és edreiben. ez maradt vala meg a refaim maradékai közül, de leveré és kiüzé őket mózes. de izráel fiai nem üzék ki a gesurit és a maakhátit, és ott is lakik a gesuri és maakhátit az izráel között mind e mai napig. csak lévi nemzetségének nem adott örökséget; az úrnak, izráel istenének tüzes áldozatait az ő öröksége, a mint szoltól vala néki. adott vala pedig mózes örökséget a rúben fiai nemzetségének az ő családjaik szerint. és lön az ő határak aróertől fogva, a mely az arnon folyó partján van, úgy a város, a mely a völgy közepette van, mint az egész sík föld medeba mellett; hesbon és annak minden városa, a melyek a sík földön vannak; dibon, bámoth-baal és béth-baal-meon; és jahcza, kedemót és méfaát; és kirjáthaim, szibma és czeret-sáhar a völgy mellett való hegyen: és béth-peór, a piszga hegyoldalai, és béth-jesimóth. és a sík föld minden városa és szíhonnak, az emoreusok királyának egész országa, a ki uralkodik vala hesbonban, a kit megvert vala mózes, őt és a midiánnak fejedelmeit: evit és rékemet, zúrt és húrt és rébát, szíhonnak fejedelmeit, a kik e földön laktak vala. a jövendőmondó bálamot is, beórnak fiát, megölék izráel fiai fegyverrel, azokkal együtt, a kiket levágtak vala. vala tehát a rúben fiainak határa a jordán és melléke. ez a rúben fiainak öröksége az ő családjaik szerint, a városok és azoknak falai. a gád nemzetségének, a gád fiainak is adott vala örökséget mózes, az ő családjaik szerint. és lön az ő határak jaázer és gileádnak minden városa és az ammon fiai földjének fele aróerig, a mely rabba felett van. és

hesbontól fogva ramath-miczpéig és betónimig, meg mahanáimtól debir határáig. a völgyben pedig béth-harám, béth-nimra, szukköth és czaón, szihonnak, hesbon királyának maradék országa, a jordán és mellette, a kinnereth tenger széléig a jordánon túl napkelet felé. ez a gád fiainak örökségök, az ő családjaik szerint, a városok és azoknak falui. a manassé nemzetség felének is adott vala mózes örökséget. és lön a manassé fiainak félágáé, az ő családjaik szerint; és lön az ő határuk: mahanáimtól fogva az egész básán, ógnak, básán királyának egész országa és jairnak minden faluja, a melyek básánban vannak, hatvan város. és pedig gileádnak fele és asarót és edrei, óg országának városai básánban, a manassé fiának, mákirnak fiáié, mákir feléé, az ő családjaik szerint. ezek azok, a miket örökségül adott vala mózes a moáb mezőségén, a jordánon túl jérikhótól napkelet felé. a lévi nemzetségének pedig nem adott vala mózes örökséget. az úr, izráelnek istene az ő örökségök, a mint szólott vala nékik.

14

ezek pedig azok, a miket örökségül vőnek el izráel fiai a kanaán földén, a miket örökségül adtak nékik eleázár, a pap, józsué, a nún fia és az atyai fejedelmek, a kik valának izráel fiainak nemzetségei felett; sorsvetés által való örökségkül, (a mint megparancsolta vala az úr mózes által) a kilencz nemzetségnek és a félnemzetségnek: mert két nemzetségnek és fél nemzetségnek a jordánon túl adott vala mózes örökséget, a lévítáknak pedig nem adott vala örökséget ő közöttök. mert a józsef fiai két nemzetség voltak: manassé és efráim; a lévítáknak pedig nem adtak osztályrészt a földből, hanem csak városokat lakásul és az azokhoz való legelőket barmaik és marháik számára. a mint megparancsolta vala az úr mózesnek, úgy cselekedének az izráel fiai, és úgy oszták fel a földet. hozzáménének pedig józsuéhoz júdának fiai gilgálba és monda néki a kenizeus káleb, jefunné fia: te tudod azt a dolgot, a melyet beszélt vala az úr mózesnek, az isten emberének én felőlem és te felőled kádes-barneában. negyven esztendő valék én, mikor elküldött engem mózes az úrnak szolgálja kádes-barneából, hogy kikémleljem a földet, és úgy hoztam néki hírt, a mint az én szívemben vala. atyámfiai pedig, a kik feljöttek vala velem, elrémitették a népek szívét, de én tökéletesen követtem az urat, az én istenemet. és megesküvék mózes azon a napon, mondván: bizony a föld, a melyet megtapodott a te lábad, tiéd lesz örökségül, és a te fiaidé mind örökké, mivelhogy tökéletesen követted az urat, az én istenemet. most pedig, imé megtartott engem az úr életben, a mint szólott vala; most negyvenöt esztendeje, a mióta szólott vala az úr e dolgról mózesnek, a mi alatt izráel a pusztában bolyongott vala; és most imé, nyolczvanöt esztendő vagyok! még ma is olyan erős vagyok, a milyen azon a napon voltam, a mikor elküldött engem mózes; a milyen akkor volt az én erőm, most is olyan az én erőm a harcoláshoz és járásra-kelésre. most azért add nékem ezt a hegyet, a melyről szolt vala az úr azon a napon; mert magad is hallottad azon a napon, hogy anákok

vannak ott, és nagy, erősített városok; hátha velem lesz az úr, és kiüzöm őket, a mint megmondotta az úr. és megáldá őt józsué, és odaadá hebront kálebnek, a jefunné fiának örökségül. azért lön hebron a kenizeus kálebé, a jefunné fiáié, örökségül mind e mai napig, a miért hogy tökéletesen követte vala az urat, izráelnek istenét. a hebron neve pedig annakkor kezdődött, hogy izráel király-arba volt; a ki a legnagyobb ember volt az anákok között. a föld pedig megnyugodott a harcztól.

15

a júda fiai nemzetségének sors által való része pedig az ő családjaik szerint ez vala: edomnak határa felé a czin pusztája délre, a déli határnak végén. vala pedig az ő déli határuk a sőtengernek szélétől, a tengernyelvtől fogva, a mely délfelé fordul. és halad délre az akrabbim hágónak, majd átmegy czin felé, és felmegy délről kádes-barneának, átmegy hesronnak, felmegy adárnak és kerül karka felé; majd átmegy asmonnak és halad egyiptom patakának. a határ szélei pedig a tengernél vannak. ez a ti határotok délre. napkelet felé pedig a sőtenger a határ a jordán végéig; az északi rész határa pedig a tengernyelvtől, a jordán végétől kezdődik. és felmegy ez a határ béth-hoglának, és átmegy északra béth-arabán majd felmegy ez a határ rúben fiának, bohánnak kövéhez. és felmegy ez a határ debirbe is az akor völgyéből, és északnak fordul gilgál felé, a mely átellenében van az adummim hágójának, a mely a pataktól délfelé esik. és átmegy a határ az én-semes vizeire és tova halad a rógel forrása felé. azután felmegy a határ a hinnom fiának völgyén, jebuzeusnak, azaz jeruzsálemnek déli oldala felé; felmegy továbbá e határ a hegynek tetejére, a mely átellenben van a hinnom völgyével napnyugat felé, a mely északra van a refaim völgyének szélén. és hajlik e határ a hegynek tetejétől a neftoáh víznek kútfejéhez és kimegy az efron hegyének városai felé; majd hajlik e határ baalának, azaz kirjáth-jeárimnak. baalától pedig fordul e határ napnyugotnak a zeir-hegy felé, és átmegy északnak a jeárim-hegy oldala felé, azaz kesalon felé és alámegy béth-semesnek és átmegy timnának. majd tova megy e határ ekrón északi oldala felé, és hajlik e határ sikkeronnak, és átmegy a baala hegynek, és tova megy jabnéel felé. a határ szélei pedig a tengernél vannak. a napnyugati határ pedig a nagy tenger és melléke. ez júda fiainak határa köröskörül az ő házkönpé szerint. kálebnek, a jefunné fiának pedig a júda fiai között ada részt, az úrnak józsuéhoz való szavai szerint; kirjáth-arbának, anák atyjának városát, azaz hebront. és kiüzé onnan káleb anáknak három fiát: sésait, ahimánt és tálmait, anák gyermekeit. és felméne innét debir lakói ellen, debirnek neve pedig azelőtt kirjáth-széfer volt. és monda káleb: a ki megveri kirjáth-széfert és elfoglalja azt, néki adom akszát, az én leányomat feleségül. elfoglalja pedig azt othniél, kénáznak, a káleb testvérének fia; és néki adá akszát, az ő leányát feleségül. és lön, hogy a mikor előjve az, biztató őt, hogy kérjen az ő atyjától meztől. leszállá azért a számarról; káleb pedig monda néki: mi bajod? ő pedig monda: adj áldást nékem! mivelhogy száraz földre helyeztél engem, adj azért

nékem vízforrásokat is. és néki adá a felső forrást és az alsó forrást. ez a júda fiai nemzetségének öröksége az ő családjaik szerint. a júda fiai nemzetségének városai pedig a déli végtől kezdve edom határa felé valának: kabseél, éder és jágur; kina, dimóna és adada; kedés, háSOR és ithnán; zíf, télem és bealóth; háSOR-hadatha és kerioth-hesron, azaz háSOR; amam, séma és móláda; hasar-gaddah, hesmón és béth-pelet; hasar-suál, beer-seba és biziotheja; baála, ijjim és eczem; elthólád, keszil és hormah; siklág, madmanna és szanszanna; lebaóth, silhim, ain és rimmon. összesen huszonkilenc város és ezek falui. a síkságon; es-thaól, czórah és asnáh; zanoah, én-gannim, tappuah és énám; jármut, adullám, szókó és azéka; saárain, adithaim, gedéra és gederóthaim. tizeneggy város és azok falui. senán, hadása és migdal-gad; dilán, miczpe és jokteél; lákis, boczkát és eglon; kabbon, lahmász és kitlis; gedéróth, béth-dágon, naama és makkéda. tizenhat város és ezeknek falui. libna, ether és asán; jifta, asná és neczib; keila, akzib és marésa. kilenc város és ezeknek falui. ekron, ennek mezővárosai és falui. ekrontól fogva egész a tengerig mind azok, a melyek asdód mellett vannak, és azoknak falui. asdód, ennek mezővárosai és falui; gáza, ennek mezővárosai és falui; egyiptom patakjáig, és a nagy tenger és melléke. a hegységen pedig: sámír, jathír és szókó; danna, kirjáth-szanna, azaz debir; anáb, estemót és anim; gósen, hólón és giló. tizeneggy város és ezeknek falui. aráb, dúma és asán; janum, béth-tappuah és aféka; humta, kirjáth-arba, azaz hebron és czihor. kilenc város és ezeknek falui. maón, karmel, zíf és júta; jezréel, jokdeám és zánoah; kajin, gibeá és timna. tíz város és ezeknek falui. halhul, béth-czúr és gedor; maarát, béth-anóth és elthekon. hat város és ezeknek falui. kirjáth-baal, azaz kirjáth-jeárim, és rabba. két város és ezeknek falui. a pusztában: béth-arabá, middin és szekáka; nibsán, ir-melah és én-gedi. hat város és ezeknek falui. de a jebuzeusokat, jeruzsálemnek lakóit, júda fiai nem bírták kiűzni, azért laknak ott a jebuzeusok júda fiaiával együtt jeruzsálemben, mind e mai napig.

16

a józsef fiainak sors által való része pedig jutha a jérikhói jordántól fogva, jérikhó vizei felé napkeletnek a pusztára, a mely felmegy jérikhótól a bétel hegyének. és tova megy bételhól lúba, és át megy az arkíták határára, ataróthra. majd lemegy a tenger felé a jafleteus határának, az alsó bethoronnak határáig és gézerig, a szélei pedig a tengernél vannak. elvévők azért az ő örökségöket józsefnek fiai: manassé és efraim. efraim fiainak határa is az ő családjaik szerint vala, és pedig az ő örökségöknek határa napkelet felé, atóth-adartól felső bethoronig vala. és kimegy a határ a tengerre; mikhmethattól észak felé, és fordul a határ kelet felé thaanath-silónak és át megy azon napkelet felé janoáhnak. janoáhtól pedig lemegy ataróthba és naaróthba és éri jérikhót, és kimegy a jordánra. tappuahól tova megy a határ a tenger felé a kána patakjának, a szélei pedig a tengernél vannak. ez az efraim fiai nemzetségének öröksége az ő családjaik szerint. és a városok, a melyek kiválasztat-

tak efraim fiai számára a manassé fiai örökségének közepette, mind e városok és ezeknek falui. de ki nem úzék a kananeust, a ki lakik vala gézerben; azért ott lakik a kananeus az efraim között mind e napig, és lön robotos szolgává.

17

lön sors által való része manassé nemzetségének is, mert ő vala elsőszülötte józsefnek, mákirnak, a manassé elsőszülöttének, gileád atyjának, mivelhogy hadakozó férfiú vala, jutha néki gileád és básán. manassé többi fiainak is jutha az ő családjaik szerint: abiézer fiainak, hélek fiainak, aszriél fiainak, sekem fiainak, héfer fiainak és sémida fiainak. ezek manassénak a józsef fiának fiúgyermekai, az ő családjaik szerint. de célofthának, héfer fiának (ez gileád fia, ez mákir fia, ez manassé fia) nem valának fiai, hanem csak leányai. ezek valának pedig leányainak nevei: makhla, nóa, khogla, milkha és thircza. ezek odajárlának eleázár pap elé, józsuénak, a nún fiának eleibe és a fejedelmek elé, mondván: az úr megparancsolta mózesnek, hogy örökséget adjon nekünk a mi atyáinkiai között. adott vala azért nekik örökséget az úr beszéde szerint, az ő atyjoknak bátyjai között. tíz rész esék azért manassénak, gileád és básán földén kívül, a melyek túl vannak a jordánon. mert a manassé leányai örökséget kaptak az ő fiai között; gileád földé pedig a manassé fiaié lön. a manassé határa pedig ásertől mikmetháth felé vala, a mely sikem előtt van. és méne a határ jobbkéz felé, éntappuahnak lakói felé. manasséé volt a tappuah földé, de tappuah a manassé határa felé az efraim fiaié vala. és alámegy a határ a kána patakjára, a pataknak déli részére. ezek a városok efraiméi a manassé városai között. manassé határa pedig a pataktól észak felé és a széle a tengernél vala. délről efraimé, északról pedig manasséé, és ennek határa a tenger vala. de észak felől áserbe ütköznek, napkelet felől pedig issakhárba. és a manasséé vala issakhárban és áserben: béth-seán és mezővárosai, jibleám és mezővárosai, dórnak lakosai és mezővárosai, én-dórnak lakosai és mezővárosai, thaanagnak lakosai és mezővárosai, és megiddó lakosai és mezővárosai, három hegyi tartomány. de nem bírták elfoglalni manassénak fiai ezeket a városokat, és sikerült a kananeusnak ott maradni azon a földön. de mihielyt megerősödtek vala izráel fiai, robot alá veték a kananeust, de teljességgel nem úzék ki őket. józsef fiai pedig szóltak vala józsuéval, mondván: miért adtál nekem egy sors szerint való örökséget és egy osztályrészt, holott én sok nép vagyok, mivelhogy ez ideig megáldott engem az úr! józsué pedig monda nekik: ha sok nép vagy te, menj fel az erdőre, és írts ott magadnak a perizzeusoknak és refaimnak földén, ha szoros néked az efraim hegye. és mondanak a józsef fiai: nem elegendő nekünk ez a hegy, a kananeusoknak pedig, a kik a völgyi síkon laknak, mindnek vas-szekerök van; úgy azoknak, akik béth-seanban és mezővárosaiban, mint azoknak, a kik a jezréel völgyében vannak. szóla pedig józsué a józsef házának, efraimnak és manassénak, mondván: sok nép vagy te és nagy erőd van néked, nem lesz néked csak egy sors szerint való részed; mert hegyed lesz

néked. ha erdő az, úgy írtsd ki azt, és annak szélei is a tied lesznek; mert kiűződ a kananeust, noha vasszekere van néki, s noha erős az.

18

izráel fiainak egész gyülekezete pedig összegyülekeztek sílóban és oda helyezteték a gyülekezetnek sátorát, minekutána meghódola előttök a föld. de maradtak vala még izráel fiai között, akiknek nem osztották vala ki az ő örökségöket; hét nemzetség. monda azért józsue izráel fiainak: meddig vonakodtok még elmenni, hogy elfoglaljátok a földet, a melyet néktek adott az úr, a ti atyáitoknak istene? hozzatok elő három-három férfiút nemzetségenként, és elküldöm őket, hogy keljenek fel és járják el a földet, és írják fel azt az ő örökségük szerint, és térjenek vissza hozzám; azután osszák fel azt magok közt hét részre. júda maradjon meg a maga határaiban dél felől, józsef háza pedig maradjon meg a maga határaiban észak felől. és ti írjátok le a földet hét részre, és hozzatok ide hozzám, hogy sorsot vessék itt néktek az úr előtt, a mi istenünk előtt. mert a levítáknak nincs részüktől a föld; mivelhogy az úrnak papsága az ő örökségök; gád pedig és rúben és manassé fél nemzetsége megkapták az ő örökségöket a jordánon túl napkelet felé, a mit mózes, az úrnak szolgálja adott vala nékik. és felkelének azok a férfiak, és elmenének. parancsola pedig józsue azoknak, a kik elmenének, hogy leírják a földet, mondván: menjetek el és járjátok el a földet, és írjátok le azt, azután térjete vissza hozzám, és itt vetek néktek sorsot sílóban, az úr előtt. elmenének azért a férfiak, és által menének a földön, és leírják azt városonként hét részre, könyvben, azután visszatérének józsuehoz a táborba, sílóba. és sorsot vete nékik józsue sílóban az úr előtt, és elosztá ott józsue a földet izráel fiai között az ő osztályrészeik szerint. és kijöve a benjámin fiai nemzetségeinek sors szerint való része az ő családjaik szerint; és pedig eskék az ő sors szerint való részöknek határa a júda fiai és a józsef fiai közé. vala pedig az ő határok az északi oldalon a jordántól fogva, és felméne a határ jéríkhó háta mögé észak felé, azután felméne a hegyre napnyugat felé, a szélei pedig béth-aven pusztájánál valának. onnan pedig átmegy a határ luz-felé, lúznak azaz béthelnek háta mögé dél felől; azután alámegy a határ ataroth-adárnak a hegyen, a mely dél felől van alsó béth-horontól. majd tovább megy a határ, és kerül a nyugoti oldalnak dél felé, attól a hegytől, a mely átéllenben van béth-horonnal délről; a szélei pedig kirjáth-baál, azaz kirjáth-jeárim felé, a júda fiainak városa felé vannak. ez a napnyugoti határ. a déli oldala pedig van kirjáth-jeárim szélétől kezdve, és megy a határ napnyugat felé, megy a nefthoa vízenek kútfejéhez. azután alámegy a határ a hegynek széléhez, a mely átéllenben van a hinnom fiának völgyével, a mely észak felé van a refaím völgyében; alámegy a hinnom völgyébe is a jebuzeus mellett dél felé, és alámegy a rógel forrásához. és kerül észak felől, és megy én-semesnek, azután megy giliothnak, a mely átéllenben van az adummimba

felvivő úttal; majd alámegy bohánnak, a rúben fiának kövéhez. és átmegy az arabával átéllenben levő oldalra észak felé, és alámegy arabába is. átmegy a határ azután béth-hogla oldalára észak felé; a határ szélei pedig északnak a söstenger csücsánál, délnek a jordán végénél vannak. ez a dél felé való határ. a jordán pedig határolja azt a napkelet felől való oldalról. ez a benjámin fiainak öröksége az ő határai szerint köröskörül, az ő családjaik szerint. a benjámin fiai nemzetségeinek városai pedig az ő családjaik szerint ezek: jéríkhó, béth-hogla, és emek-keczic; béth-arábá, czemaraim és béthel; avvim, pára és ofra; kefár-amóni, ofni és gába. tizenkét város és azoknak falui. gibeon, ráma és beéroth; miczpe, kefira és mócza; rekem, jirpeél és thareala; czéla, elef és jebuzeus, azaz jeruzsálem, gibeath, kirjáth. tizennégy város és ezeknek falui. ez a benjámin fiainak öröksége az ő családjaik szerint.

19

a sors által való második rész juta simeonnak, a simeon fiai nemzetségeinek az ő családjaik szerint, és lön az ő örökségök a júda fiainak öröksége között. és lön az övék az ő örökségökül: beer-seba, seba és móláda; haczar-sual, bála és eczem; eltolád, bethul és horma; cziklág, béth-markaboth és haczar-szusza; béth-lebaoth és sarúhen. tizenhárom város és ezeknek falui. ain, rimmon, ether és asán. négy város és ezeknek falui; és mindazok a faluk, a melyek e városok körül valának baalath-beérig, délen rámatig. ez a simeon fiai nemzetségeinek öröksége az ő családjaik szerint. a júda fiainak osztályrészéből lön a simeon fiainak örökségök, mert a júda fiainak osztályrésze nagyobb vala mint illet volna nékik; ezért öröklének simeon fiai azoknak öröksége között. a sors által való harmadik rész juta a zebulon fiainak az ő családjaik szerint, és lön az ő örökségöknek határa száridig. és felmegy az ő határuk nyugotnak, mareala felé, és éri dabbasethet, és éri a folyóvizet is, a mely átéllenben van jokneámmal. száridtól pedig napkelet felé fordul kiszloth-tábor határára, és tova megy daberáthnak, és felmegy fajánnak. innen pedig átmegy kelet felé gittha-héfernek és ittha-kaczinna, és tova megy rimmonnak, kerülvén néa felé: és ennél kerül a határ északról hannathonnak; a széle pedig a jiftah-él völgye. továbbá kattáth, nahalál, simron, jidealá és betlehem. tizenkét város és azoknak falui. ez a zebulon fiainak öröksége az ő családjaik szerint; ezek a városok és ezeknek falui. a sors által való negyedik rész issakhárnak, az issakhár fiainak juta, az ő családjaik szerint. és lön az ő határuk; jezréel, keszuloth és súnem: hafaráim, sion és anaharath; rabbith, kisjon és ébecz; remeth, én-gannim, én-hadda és béth-paczczez. és éri a határ tábot, sahaczimát és béth-semast, a határunknak széle pedig a jordán. tizenhat város és ezeknek falui. ez az issakhár fiai nemzetségeinek öröksége, az ő családjaik szerint: a városok és ezeknek falui. a sors által való ötödik rész pedig juta az áser fiai nemzetségeinek az ő családjaik szerint. és lön az ő határuk: helkath, háli, beten és aksáf; alammelek, amead és misál, és éri karmelt nyugot felé és sihór-libnáthot. azután vis-

szafordul napkelet felé béth-dágonnak, és éri zebulon-t és a jiftah-él völgyét észak felől, béth-émeket és neiel-t, és tovamegy kabulnak balkéz felől; és ebronnak, rehobnak, hammonnak és kánának a nagy cizdonig. azután visszafordul a határ rámanak, tyrusnak erős városáig; és újra fordul a határ hósznak, a szélei pedig a tengernél vannak akzib oldala felől; és umma, afék és rehób. huszonkét város és ezeknek falui. ez az áser fiai nemzetségének öröksége az ő családjaik szerint: ezek a városok és ezeknek falui. a sors által való hatodik rész juta a naftali fiainak, a naftali fiainak az ő családjaik szerint. lön pedig a határuk: heleftől, elontól fogva czaanannimnál adami-nekebig és jabneél-lakkumig; a széle pedig a jordán vala. azután fordul a határ nyugot felé aznohtábornak; innen pedig tovamegy hukkóknak, és éri zebulon-t dél felől, ásert pedig éri nyugot felől, és a júdát is; a jordán napkelet felé vala. erősített városok ezek: cziddim, czér, hammath, rakkath és kinnereth; adáma, ráma és házor; kedés, edrei és én-hászor; jireon, migdal-él, horem, béth-anath és béth-semes. tizenkilenc város és ezeknek falui. ez a naftali fiai nemzetségének öröksége az ő családjaik szerint: a városok és ezeknek falui. a sors által való hetedik rész juta a dán fiai nemzetségének az ő családjaik szerint. és lön az ő örökségüknek határa: czóra, estháol és ír-semes; saalabbin, ajjálon és jithla; élon, timnatha és ekrón; eltheké, gibbethon és baaláth; jehud, benébárák és gath-rimmon; mé-jarkon és rakkon, a jáfó áteleneben levő határral. de tovább méne ezeknél a dán fiainak határa. felmenének ugyanis a dán fiai, és hadakozának lesem ellen, és el is foglalák azt, és veték azt fegyver élére, és birtokba vevék azt, és lakozának benne, és nevezék lesemet dännak, az ő atyjoknak dännak nevére. ez a dán fiai nemzetségének öröksége az ő családjaik szerint: ezek a városok és ezeknek falui. mikor pedig elvégezték vala a földnek örökbé vételét annak határai szerint, akkor adának izráel fiai örökséget józsuénak, a nún fiának ő közöttök. az úr rendelése szerint adák néki azt a várost, a melyet kért vala: timnath-seráhot az efraim hegyén, és megépíté azt a várost, és abban lakozék. ezek azok az örökségek, a melyeket örökölni adának eleázár, a pap és józsué, a nún fia és az atyáknak fejei az izráel fiai és nemzetségeinek sors szerint, silóban, az úr előtt, a gyülekezet sátorának nyílásánál. így végezek el a földnek felosztását.

20

majd szóla az úr józsuénak, mondván: szólj az izráel fiainak, mondván: választaszat magatoknak menekülésre való városokat, a melyekről szóltam néktek mózes által, hogy oda szaladjon a gyilkos, a ki megöl valakit tévedésből, nem szándékosan, és legyenek azok menedékül néki a vérbosszúló előtt. a ki pedig beszalad valamelyikbe a városok közül, álljon az a város kapujába, és beszélje el az ő dolgait a város véneinek hallatára, és vegyék be őt magok közé a városba, és adjanak neki helyet, hogy velök lakozék. hogyha pedig kergeti azt a vérbosszúló, ki ne adják a gyilkost annak kezébe, mert nem szándékosan ölte meg az ő felebarátját, és nem gyűlölte ő azt an-

nakelötte. és lakozzék abban a városban mindaddig, a míg ítéletre állhat a gyülekezet elé, a míg meghal a főpap, a ki abban az időben lesz, azután térjen vissza a gyilkos, és menjen haza az ő városába és az ő házába, abba a városba, a melyből elfutott vala. és kiválaszták kedest galileában a naftali hegyén, sikemet az efraim hegyén és kirjáth-arbát, azaz hebront a júda hegyén. túl a jordánon pedig jéríkhótól napkelet felé választák beczert a pusztában, a sík földön rúben nemzetségéből; rámoht gileádban, a gád nemzetségéből, és gólint básánban a manassé nemzetségéből. ezek voltak a meghatározott városok mind az izráel fiainak, mind a jövényeknek, a ki közöttük tartózkodik vala, hogy oda szaladjon mindaz, a ki megöl valakit tévedésből, és meg ne haljon a vérbosszúlónak keze által, míg oda nem áll a gyülekezet elé.

21

és hozzámenének a lévíták atyai fejedelmiei eleázárhoz, a paphoz, és józsuéhoz, a nún fiához és az atyai fejedelmekhez, a kik valának izráel fiainak nemzetségei felett, és szólának néki silóban, a kanaan földén, mondván: az úr megparancsolta mózes által, hogy adjatok nekünk városokat lakóhelyül, és azokhoz való legelőket barmaink részére. adák azért izráel fiai a lévítáknak az ő örökségéből, az úrnak rendelése szerint, ezeket a városokat és azoknak legelőit. esék pedig a sors a kehátiták családjaira, és juta a lévíták közül való áron pap fiainak a júda nemzetségétől, a simeon nemzetségétől és a benjámin nemzetségétől sors szerint tizenhárom város; kehát többi fiainak pedig az efraim nemzetségének családjaitól, dán nemzetségétől és manassé fél nemzetségétől sors szerint tíz város. a gerson fiainak pedig az issakhár nemzetségének családjaitól, az áser nemzetségétől, a naftali nemzetségétől és manassénak básánban levő fél nemzetségétől sors szerint tizenhárom város; mérári fiainak az ő családjaik szerint a rúben nemzetségétől, gád nemzetségétől és zebulon nemzetségétől tizenkét város. adák azért izráel fiai e városokat és ezeknek legelőit a lévítáknak, a miképen megparancsolta vala az úr mózes által, sors szerint. adák pedig a júda fiainak nemzetségéből és simeon fiainak nemzetségéből ezeket a városokat, a melyek névszerint olvashatók. és lön, hogy esék a sors először a lévi fiai közül való kerának családjából az áron fiaira. és adák néki az anák atyjának városát, kirjáth-arbát, azaz hebront a júda hegyén, és annak körülötte levő legelőit; a városnak szántóföldjét és faluit pedig kálebnak, a jefunné fiának adák birtokául. az áron pap fiainak pedig adák a gyilkosok menekülésének városát, hebront és annak legelőjét, libnát és annak legelőjét. jatthrit és annak legelőjét; estemoát és annak legelőjét; holont és annak legelőjét, és debirt és annak legelőjét; aint és annak legelőjét, juttát és annak legelőjét, béth-semet és annak legelőjét. kilenc város e két nemzetségből. a benjámin nemzetségéből pedig gibeont és annak legelőjét, gebát és annak legelőjét; anathót és annak legelőjét, almont és

annak legelőjét: négy várost. az áron fiainak, a papoknak városai összesen tizenhárom város és azoknak legelői. a kehát fiai családjainak pedig, s a kehát fiai közül való többi lévítáknak városai, az ő sorsuk szerint, az efraim nemzetségéből valának. nékik adák ugyanis a gyilkosok menekülésének városát, sikemet és annak legelőjét az efraim hegyén, és gezert és annak legelőjét; kibczimot és annak legelőjét, béth-horont és annak legelőjét: négy várost. a dán nemzetségéből pedig elthekét és annak legelőjét, gibbethont és annak legelőjét; ajjálont és annak legelőjét; gath-rimmont és annak legelőjét; négy várost. a manassé fél nemzetségéből pedig: taanákot és annak legelőjét, gath-rimmont és annak legelőjét: két várost. összesen tíz várost és azoknak legelőit a kehát fiai többi családjaiknak. a gerson fiainak pedig, a kik a lévíták családjaiból valának, adák a manassai fél nemzetségéből a gyilkosok menekülésének városát, gólán bászánban és annak legelőjét, és beesterát és annak legelőjét: két várost. az issakhár nemzetségéből pedig: kisjont és annak legelőjét, dobráthot, és annak legelőjét, jármutot és annak legelőjét, és én-gannimot és annak legelőjét: négy várost. az áser nemzetségéből pedig: misált és annak legelőjét, abdont és annak legelőjét, helkathot és annak legelőjét, és rehobot és annak legelőjét: négy várost. a naftali nemzetségéből pedig: a gyilkosok menekülésének városát, kedest galileában és annak legelőjét, hammonth-dórt és annak legelőjét, és karthant és annak legelőjét: három várost. a gersoniták összes városai, az ő családjaik szerint, tizenhárom város és azoknak legelői. a mérári fiai családjaiknak pedig, e még hátralévő lévítáknak, adák a zebulon nemzetségéből: jokneámot és annak legelőjét, karthát és annak legelőjét, dimnát és annak legelőjét, nahalált és annak legelőjét: négy várost. a rúben nemzetségéből pedig: béczerát és annak legelőjét, jahczát és annak legelőjét, kedémóthot és annak legelőjét, és méfaathot és annak legelőjét: négy várost. a gád nemzetségéből pedig: a gyilkosok menekülésének városát, rámothot gileádban és annak legelőjét, mahanaímot és annak legelőjét, hesbont és annak legelőjét; jaézert és annak legelőjét: összesen négy várost. a mérári fiainak városai az ő családjaik szerint, a kik a lévíták családjai közül maradtak fel, valának az ő sorsuk szerint összesen tizenkét város. a lévítáknak összes városai az izráel fiainak birtoka között: negyvennyolc város azoknak legelőivel. valának ezek a városok a tulajdonképeni város és körülöttök azoknak legelői. így vala ez mind e városoknál. megadá azért az úr izráelnek mindazt a földet, a mely felől megesküdött vala, hogy odaadja azt az ő atyáiknak. és bírák azt, és lakozának abban. nyugodalmat is ada nékik az úr mindenfelől, szintén úgy, a mint megesküdött vala az ő atyáiknak. és senki nem állott meg ellenökben valamennyi ellenségeik közül; minden ellenségöket kezökbé adá az úr. nem esett el csak egy szó is mindama jó szóból, a melyet szóltott vala az úr az izráel házának. mindaz betelt.

akkor hivatá józsué a rúbenitákat, a gádítákat és a manassé fél nemzetségét, és monda nékik: ti megtartottátok mindazt, a mit mózes, az úrnak szolgálja parancsolt néktek, és hallgattatok az én szómra mindenben, a mit parancsoltam néktek; nem hagyátok el a ti atyátokfiat immár sok nap óta mind e mai napig, és megtartottátok a megtartandókat, az úrnak, a ti isteneteknek parancsolatját. most pedig nyugodalmat adott az úr, a ti istenetek a ti atyátokfiainak, a mint megmondta vala nékik; most azért térjetelek vissza, és menjetelek a ti sátraikba, a ti örökségeteknek földére, a melyet mózes, az úrnak szolgálja adott vala néktek túl a jordánon. csak igen vigyázzatok, hogy teljesítsetek a parancsolatot és a törvényt, a melyet parancsolt néktek mózes, az úrnak szolgálja, hogy szeressétek az urat, a ti isteneket, és járjatok minden ő útján, és tartsátok meg az ő parancsolatait, és ragaszkodjatok hozzá, és szolgáljatok néki teljes szívetekből és teljes lelketekből. és megáldá őket józsué, azután elbocsátá őket, és elmenének az ő sátraikba. mert a manassé nemzetsége felének mózes adott vala örökséget bászánban; a másik felének pedig józsué adott az ő atyjafiaival a jordánon innen napnyugot felől. és a mikor elbocsátá is őket józsué az ő sátraikba, akkor is megáldá őket. és szóla nékik, mondván: nagy gazdagsággal térjetelek vissza sátraikba, és igen sok barommal, ezüsttel, arannyal, rézzel, vassal és igen sok ruhával. az ellenségeitöktől vett zsákmányt osszátok meg a ti atyátokfiaival. visszatérének azért, és elmenének a rúben fiai, a gád fiai és a manassé fél nemzetsége izráel fiaitól, silóból, a mely kanaán földén van, hogy menjenek gileád földére, az ő örökségüknek földébe, a melyben örökséget vönek az úr rendelése szerint mózes által. mikor a jordán mellékre értek, a mely még kanaán földén van, építének a rúben fiai, gád fiai és manassé fél nemzetsége ott a jordán mellett oltárt, nagy, láttátos oltárt. meghallák pedig izráel fiai, hogy ezt mondják vala: ímé a rúben fiai, gád fiai és manassé fél nemzetsége oltárt építettek átel-lenben a kanaán földével, a jordán mellékén, izráel fiainak oldala felől. a mint meghallák izráel fiai, egybegyüle izráel fiainak egész gyülekezete silóban, hogy hadakozni induljanak fel ellenök. küldék pedig izráel fiai a rúben fiaihoz, gád fiaihoz és a manassé fél nemzetségéhez gileád földére fineáz, eleázárnak, a papnak fiát; tiz fejedelmet is vele, egy-egy fejedelmet az ösök háza szerint izráelnek minden nemzetségéből. ezek mind fejedelmei valának az ő öseik házának, izráelnek ezerei között. és eljutának a rúben fiaihoz, a gád fiaihoz és a manassé fél nemzetségéhez a gileád földére, és szólának ő velök, mondván: így szól az úrnak egész gyülekezete: mic-soda vétek ez, a melylyel vétkeztek izráelnek istene ellen, hogy immár elfordultatok az úrtól, építvén magatoknak oltárt, hogy pártot üssetek immár az úr ellen? avagy kevés-é nékünk a peór miatt való hamisságunk, a miből ki sem tisztultunk még mind e napig, és a miért csapás lön az úrnak gyülekezetén? és ti elfordultatok immár az úrtól; pedig ha ti pártot üttök ma az úr ellen: holnap majd izráelnek egész

gyülekezetére haragszik meg, ha pedig tisztátalan-
nak tetszik előttetek a ti örökségeteknek földje; úgy
jöjjetek át az úr örökségének földjére, a hol ott áll
az úrnak sátora, és legyetek örökösökké mi közöt-
tünk; de az úr ellen ne üssetek pártot, és ellenünk se
üssetek pártot, építvén magatoknak oltárt, az úrnak,
a mi istenünknek oltárán kívül. avagy nem akán, a
zéra fia vétkezék-e vagy vétekkel az istennek szent-
elt dolog ellen; mégis izráelnek egész gyülekezete
ellen lön a harag! és az a férfiú nem egymaga halt
meg az ő bűnéért! felelének pedig a rúben fiai, a
gád fiai és a manassé fél nemzetsége, és szólának az
izráel ezereinek fejeihez: az istenek istene az úr, az
istenek istene az úr: ő tudja, és az izráel is megtudja.
ha pártútszól és ha az úr ellen való vétekből van
ez: ne tartson meg minket e napon! ha azért építet-
tünk magunknak oltárt, hogy elforduljunk az úrtól,
vagy pedig hogy áldozzunk azon egészen égőáldozat-
ot és ételáldozatot; vagy hogy tegyünk arra hálaadás-
nak áldozatját: - lássa meg ezt ő maga az úr! hát
nem inkább a miatt való feltűnkben cselekedtük-e
ezt, hogy így gondolkoztunk: maholnap így szólhat-
nak a ti fiaitok a mi fiainkhoz, mondván: mi közöttök
van néktek az úrhoz, izráel istenéhez? hiszen határt
vetett az úr mi közöttünk és ti közöttetek rúben
fiai és gád fiai - a jordánt; nincsen néktek részetek
az úrban! és elidegeníthetnék a ti fiaitok a mi fi-
ainkat, hogy ne féljék az urat! mondtuk azért:
nosza fogjunk hozzá, hogy építsünk oltárt, se nem
egészen égőáldozatra, se nem véres áldozatra; hanem
hogy bizonyosság legyen az mi közöttünk és ti közöt-
tetek, és a mi utánunk való nemzetségeink között,
hogy szolgálni akarjuk az urat ő előtte a mi egészen
égőáldozatainkkal, véres áldozatainkkal és hálaál-
dozatainkkal, és hogy ne mondhasák a ti fiaitok ma-
holnap a mi fiainknak: nincs néktek részetek az úr-
ban. mondtuk azért: ha így szólának maholnap
nékünk vagy a mi nemzetségeinknek, ezt mondjuk
majd: lássátok az úr oltárának mását, a melyet a mi
atyáink készítettek, nem egészen égőáldozatra, sem
nem véres áldozatra, hanem hogy bizonyosság legyen
mi közöttünk és ti közöttetek! távol legyen tőlünk,
hogy pártot üssünk az úr ellen, és elforduljunk im-
már az úrtól, építvén oltárt égőáldozatra, ételáldozat-
ra és véres áldozatra az úrnak, a mi istenünknek
oltárán kívül, a mely az ő sátora előtt van! hallván
pedig fineás, a pap és a gyülekezetnek fejedelmei és
izráel ezereinek fejei, a kik vele valának, a beszédek-
et, a melyeket szólottak vala a rúben fiai, a gád fiai és a
manassé fiai; tetszésre találtak vala előttök, és monda
fineás, az eleázár pap fia a rúben fiainak, gád fiainak
és a manassé fiainak: ma tudtuk meg, hogy közöttünk
van az úr, mivelhogy nem vétkeztetek a vétekkel
az úr ellen. most megszabadítottátok izráel fiait az
úr kezéből. visszatérte azért fienás, az eleázár pap
fia és a fejedelmek a rúben fiaitól, a gád fiaitól a
gileád földéről a kanaan földére izráelnek fiaihoz, és
megbeszélék nékik e dolgot. és tetszésre talált e dolog
izráel fiai előtt is, és áldák az istent izráel fiai, és nem
mondák, hogy hadakozni menjenek fel ellenök, hogy
elveszessék a földet, a melyben lakoznak a rúben fiai
és a gád fiai. az oltárt pedig így nevezék rúben fiai
és a gád fiai: "bizonyosság ez közöttünk, hogy az úr az

isten."

23

lön pedig sok nappal azután, hogy nyugodalmat adott
vala az úr izráelnek minden ő körülötte lévő el-
lenségeitől: megvénhedék józsué és megidősödék.
előhívá ekkor józsué az egész izráelt, annak véneit,
fejeit, biráit és felügyelőit, és monda nékik: én
megvénhedtem és megidősödtem. magatok is látta-
tok mindent, a mit az úr, a ti istenetek mind eme
népekkel cselekedett ti előttetek; mivelhogy maga az
úr, a ti istenetek harczolt érettetek. imé elosztám
néktek sors által a fennmaradt népeket örökségül a ti
nemzetségeitek szerint, a jordántól kezdve, és min-
dazokat a népeket, a melyeket kipusztítottam, és a
nagy tengert is napnyugat felől. az úr pedig, a ti is-
tenetek küzi őket a ti orcázotk elöl, és küzi őket ti
előletek, hogy örököséivé legyetek az ő földüknek,
a mint megmondotta vala néktek az úr, a ti is-
tenetek. legyetek azért igen erősek, hogy megtartsá-
tok és megcselekedjétek mind azt, a mi meg van írva
a mózes törvényének könyvében; hogy el ne távo-
zatok attól se jobbkézre, se balkézre; hogy össze ne
elegendjétek ezekkel a népekkel, azokkal, a melyek
fennmaradtak közöttetek; isteneiknek nevét ki se ejt-
sétek, azokra ne esküdjétek, se ne szolgáljatok nékik,
se előttök meg ne hajoljatok; hanem ragaszkodja-
tok az úrhoz, a ti istenetekhez, a miképen e mai
napig cselekedtetek! ezért üzött ki az úr előletek
nagy és erős népeket: a mi pedig titeket illet, senki
meg nem állhatott ellenetekben mind e napig. egy
férfiú közületek elűz ezert, mert az úr, a ti is-
tenetek az, a ki harczolt érettetek, a miképen meg-
mondta vala néktek. azért igen vigyázzatok ma-
gatokra, hogy szeressétek az urat, a ti isteneteket!
mert ha elfordulván elfordultok tőle és ragaszkod-
tok e népek maradékaihoz, a melyek itt maradtak ti
közöttetek; és sógorságot köttök ő velök és összeel-
egyedtek velök és ök veletek: bizonyynyal megtudja-
tok majd, hogy az úr, a ti istenetek ki nem űzi többé
e népeket ti előletek; sőt inkább léznek ti néktek
törré és hurokká, oldalaitokban ostorrá, semeitek-
ben pedig tövisékké, mígnen kivesztek erről a jó föld-
ről, a melyet az úr, a ti istenetek adott ti néktek.
én pedig imé megyek már a minden földinek útján:
tudjátok meg azért teljes szívetek és teljes lelketek sz-
erint, hogy egy szó sem esett el mindama jó szóból,
a melyeket az úr, a ti istenetek szólott vala felőletek.
minden betelt rajtatok, egy szó sem esett el azok-
ból! de a miképen betelt rajtatok mind az a jó szó,
a melyeket az úr, a ti istenetek szólott vala felőletek:
akképen teljesíti majd rajtatok mind a gonosz szót is
az úr, mígnen kipusztít titeket e jó földről, a melyet
az úr, a ti istenetek adott ti néktek. ha általhágja-
tok az úrnak, a ti isteneteknek szövetségét, a melyet
parancsolt néktek, és elmentek és szolgáltok idegen
isteneknek, és meghajoltok azok előtt: akkor felger-
jed ellenetek az úrnak haragja, és hamar kivesztek e
jó földről, a melyet ő adott néktek.

józsue pedig összegyűjté izráelnek minden nemzetségét síkembe, és előhívá izráelnek véneit, fejéit, bíráit és felügyelőit, és oda állának az úr elébe, és monda józsue az egész népnek: ezt mondja az úr, izráelnek istene: a folyóvízen túl lakoztak régenten a ti atyáitok: tháré, ábrahámnak atya és nákhórnak atya, és idegen isteneknek szolgáltak vala. de áthozám a ti atyákat, ábrahámot a folyóvíz túlsó oldaláról, és elhordozám őt az egész kanaán földén, és megsohasítám az ő magvát: és adám néki izsákot. izsáknak pedig adám jákóbot és ézsaut. és ézsauinak a seír hegységét adám birtokul, jákób pedig és az ő fiai alámenének egyiptomba. majd elküldém mózest és áront, és megverém egyiptomot úgy, a hogy cselekedtem vala közöttök: izután pedig kihoztalak vala titeket. és kihoztam a ti atyáitokat egyiptomból, és jutátok a tengerhez, és úzék az egyiptomiak a ti atyáitokat szekerekkel és lovasokkal a veres tengerig. akkor az úrhoz kiáltának, és homályt vete ti közétek és az egyiptomiak közé, és rájok vivé a tengert és elborítá őket. szemeteik is látták azt, a mit cselekedtem vala az egyiptomiakkal: ti pedig sok ideig lakoztatok a pusztában. majd elhozálak titeket az emoreusok földére, a kik túl laktak vala a jordánon, és hadakozának ellenetek; de kezetekbe adám őket, és bírátok az ő földüket, őket pedig eltörlem a ti orcázatok elől. majd felkele bálák, a czippor fia, moábnak királya, és hadakozék izráellel, és elküldé és hivatá bálámot, a beór fiát, hogy átkozzon meg titeket. de nem akarám meghallgatni bálámot, ezért áldva áldott vala titeket, és megszabadítalak titeket az ő kezéből. majd általjövéték a jordánon, és jutátok jérikhóba, és hadakozának veletek jérikhónak urai; az emoreus, perizeus, kananeus, khitheus, girgazeus, khivveus és jebzeus; de kezetekbe adám őket. mert elbocsátám előttetek a darázsokat, és úzék azokat előletek: az emoreusok két királyát, de nem a te fegyvered által, de nem a te kézived által! és adék néktek földet, a melyben nem munkálkodtál, és városokat, a melyeket nem építtetetek vala, mégis bennök laktok; szőlőket és olajfákat, a melyeket nem ti ültettetek, de esztek azokról. azért hát féljétek az urat, és szolgáljatok néki tökéletességgel és hűséggel; és hányjátok el az isteneket, a kiknek szolgáltak a ti atyáitok túl a folyóvízen és egyiptomban, szolgáljatok az úrnak. hogyha pedig rossznak látjátok azt, hogy szolgáljatok az úrnak: választatok magatoknak még ma, a kit szolgáljatok; akár azokat az isteneket, a kiknek a ti atyáitok szolgáltak, a míg túl valának a folyóvízen, akár az emoreusok isteneit, a kiknek földjén lakoztok: én azonban és az én házam az úrnak szolgálunk. a nép pedig felele, és monda: távol legyen tőlünk, hogy elhagyjuk az urat, szolgálván idegen isteneknek! sőt inkább az úr, a mi istenünk az, a ki felhozott minket és atyáinkat egyiptom földéből, a szolgálk házából, és a ki ezeket a nagy jeleket tette a mi szemünk előtt, és megtartott minket minden útunkban, a melyen jártunk, és mind ama népek között, a melyek között általjöttünk; és kiűzött az úr minden népet, az emoreust is, e földnek lakóját, a mi orcánk előtt: mi is szolgálunk az úrnak, mert ő

a mi istenünk! józsue pedig monda a népnek: nem szolgálhattok az úrnak, mert szent isten ő, féltőn szerető isten ő: nem bocsátja meg a ti vétkeiteket és bűneiteket; hogyha elhagyjátok az urat, és szolgáltok idegen isteneknek: akkor elfordul és rosszsál illet benneteket, és megemészti titeket, minekutána jól cselekedtet veletek. akkor monda a nép józsueának: nem, mert mi az úrnak szolgálunk! józsue pedig monda a népnek: bizonyosságok vagytok magatok ellen, hogy ti választottátok magatoknak az urat, hogy néki szolgáljatok. és mondának: bizonyosságok! most azért hányjátok el az idegen isteneket, a kik köztetek vannak, és hájtsátok szíveteket az úrhoz, izráelnek istenéhez. és monda a nép józsueának: az úrnak, a mi istenünknek szolgálunk, és az ő szavára hallgatunk. szerze azért józsue szövetséget a néppel e napon, és ada eleibe rendelést és végzést síkemben. és beírá józsue e dolgokat az isten törvényének könyvébe, és vön egy nagy követ, és oda helyezteté azt a cserfa alá, a mely vala az úrnak szent házában. és monda józsue az egész népnek: ímé ez a kő lesz ellenünk bizonyosságul; mert ez hallotta az úrnak minden beszédét, a melyet szólott vala nékünk; és lesz ellenetek bizonyosságul, hogy ne hazudjatok a ti istenetek ellen. és elbocsátá józsue a népet, kit-kit a maga örökségébe. és lön e dolgok után, hogy meghala józsue, a nún fia, az úrnak szolgálja, száztíz esztendősen korában, és eltemeték őt az ő örökségének határában timnat-szerában, a mely az efraim hegyén van, a gaas hegytől észak felé. izráel pedig az urat szolgálta vala józsueának minden idejében, és a véneknek is minden idejökben, a kik hosszú ideig éltek józsue után, és a kik tudják vala minden cselekedetét az úrnak, a melyet cselekedett vala izráellel. a józsef csontjait pedig, a melyeket felhozta vala izráel fiai egyiptomból, eltemették síkemben, a mezőnek abban a részében, a melyet szerzett vala jákób hámnak, a síken atyjának fiaitól száz pénzén: és lőnek a józsef fiainak örökségévé. meghala eleázár is, áronnak fia, és eltemeték őt gibeathban, az ő fiának fineásnak városában, a mely néki adatott az efraim hegyén.

és lön józsué halála után, hogy megkérdeék az izráel fiai az urat, mondván: ki menjen legelőször közülünk a kananeusra, hogy hadakozzék ő ellene? és monda az úr: júda menjen! ímé az ő kezébe adtam azt a földet. ekkor monda júda az ő atyjafiának simeonnak: jer velem együtt a nékem sors által jutott örökségbe, hogy hadakozzunk a kananeus ellen, és én is elmegyek veled a néked sors által jutott örökségbe. és simeon elméne vele. és felméne júda és kezökbe adá az úr a kananeust és a perizeust, és levágák közülök bézekben tízezer embert. és találák adonibézeket bézekben, és hadakozának ő ellene, és megverék a kananeust és a perizeust. és megfutamodott adonibézek, de üzöbe vevék, és elfogván őt, elvágták kezeinek és lábainak hüvelykujait. ekkor monda adonibézek: hetven király szedeget vala asztalom alatt, a kiknek elvágattam kezeik és lábaik hüvelykujait; a mint én cselekedtem, úgy fizetett nékem az isten. azután elvívék őt jeruzsálembe, és ott meghala. azután jeruzsálem ellen hadakoztak a júda fiai, és elfoglalván azt, lakosait levágták fegyvernek élével, a várost pedig lángba borították. azután pedig alamenének a júda fiai, hogy harcoljanak a hegységen, a déli tartományban és a lapályon lakó kananeus ellen. és elment júda a hebronban lakó kananeus ellen, - hebron neve azelőtt kirjáth-arba volt, - és megverték sésait, achimánt és thalmáit. onnan pedig méne debir lakói ellen. debir neve pedig azelőtt kirjáth-széfer volt. és monda káleb: a ki kirjáth-széfert megveri és elfoglalja, annak feleségül adom az én leányomat, akszát. és elfoglalá azt othniel, kénáz fia, káleb öcscse, és néki adá akszát, az ő leányát feleségül. és lön, hogy a mikor előjve az, biztatá őt, hogy kérjen mezőt az ő atyjától. leszálá azért a számarról, káleb pedig monda néki: mi bajod van? ő pedig monda néki: adj áldást nékem: mert déli vidékre helyeztetélt engem, adj most vízforrásokat is. és néki adá káleb a felső forrást és az alsó forrást. és keneusnak, a mózes ipának fiai is felmentek a pálmák városából a júda fiaival a júda pusztájára, mely délre van aradtól, és elmentek és letelepedtek a nép között. és elment júda az ő atyjafiával, simeonnal, és megverék a csefátban lakó kananeust, és elpusztították azt, és elnevezték a várost hormának. azután elfoglalta júda gázát és annak határát, askelont és annak határát, ekront és annak határát. vala pedig az úr júdával, és kiüzé a hegység lakói; de a völgy lakói nem lehetett kiüzni, mert vas-szekereik voltak. és kálebnek adták hebront, a mint meghagyta volt mózes, és kiüzé onnan anak három fiát. de a jebuzeust, jeruzsálemnek lakóját nem üzték el a benjámin fiai, és ezért lakik a jebuzeus a benjámin fiával jeruzsálemben még maig is. és felméne a józsef háza is, bétel ellen, és az úr volt ő vele. és kikémlelteté a józsef háza bételt. a város neve pedig régenten lúz volt. és látának a kémek egy férfiút, a ki a városból jött vala, és mondának néki: mutasd meg a város bejárását, és irgalmasságot cselekszünk veled. és mikor ez megmutatta nékik a város bejárását, a várost fegyver élére hányták; de azt a férfiút és egész házanépét elbocsáták. és elment az a

férfiú a khitteusok földére, és várost épített, és elnevezé azt lúznak. ez annak neve mind e mai napig. és nem üzte el manassé a lakosokat sem bétseánból és annak mezővárosaiból, sem taanakból és mezővárosaiból, sem dórból és mezővárosaiból, sem a jibleámnak és mezővárosainak lakosait, sem megiddónak és mezővárosainak lakosait. és a kananeusnak tetszett ott lakni azon a földön. és mikor izráel megerősödött, adófizetőjévé tette a kananeust; de elüzni nem üzte el. és efraim sem üzte ki a kananeust, a ki gézerben lakott; hanem a kananeus ott lakott közöttük gézerben. zebulon sem üzte el sem kitron lakosait, sem nahalólnak lakóit, hanem közöttük lakozott a kananeus, és adófizetőiké lették. áser sem üzte el sem akkó, sem sidon, sem akhláb, sem akzib, sem helba, sem afik, sem rehob lakóit. és ott lakott áser a kananeusok, a föld lakói között, mert nem üzte el őket. naftali sem üzte el sem bétseán lakosait, sem bét-anath lakóit, hanem ott lakott a kananeusok, a föld lakói között, és bétseán és bét-anath lakói adófizetőiké lették. az emoreusok pedig felsorították a dán fiát a hegységre, mert nem engedték meg, hogy lejöjjenek a völgybe. és az emoreusoknak tetszett ott lakni a héresz hegységen, ajalonban és saalbimban; de mikor a józsef házának keze rájok nehezedett, adófizetőiké lették. az emoreusok határa pedig az akrabbim hágójától és selától fölfelé volt.

2

felméne pedig az úrnak anyaga gilgálból bókimba, és monda: én vezettelek fel titeket egyiptomból, és hoztalak benneteket erre a földre, a mely fölöl megesküdtem a ti atyáitoknak, és mondék: nem bontom fel az én szövetségetem ti veletek soha örökké. csakhogy ti se kössetek frigyet ennek a földnek lakosával, rontsátok le az ő oltárait; de ti nem hallgattatok az én szómrá. miért cselekedtétek ezt? anakokáért azt mondom: nem üzőm el őket előletek, hanem legyenek néktek mint tövisek a ti oldalaitokban, és az ő isteneik legyenek ti néktek tör gyanánt. és lön, hogy mikor az úrnak anyaga ezeket monda az izráel minden fiainak: felemelé a nép az ő szavát és síra. és elnevezték azt a helyet bókimnak, és áldozának ott az úrnak. és elbocsátá józsué a népet, és elmenének az izráel fiai, kiki az ő örökségbe, hogy bírják a földet. és a nép az urat szolgálta józsuének egész életében, és a véneknek minden napjaiban, a kik hosszú ideig éltek józsué után, a kik látták az úrnak minden dolgait, melyeket cselekedett vala izráellel. és meghalt józsué, a nún fia, az úr szolgálja, száztíz esztendő korában. és eltemeték őt örökségének határában, timnat-héreszben, az efraim hegyén, északra a gaas hegyétől. és az az egész nemzetség gyűjteték az ő atyáihoz, és támadott más nemzetség ő utánok, a mely nem ismerte sem az urat, sem az ő cselekedeteit, melyeket cselekedett izráellel. és gonoszul cselekedtek az izráel fiai az úrnak szemei előtt, mert a baáloknak szolgáltak. és elhagyk az urat, atyáik istenét, a ki kiharotta őket egyiptom földéből, és más istenek után jártak, a pogány népek istenei közül, a kik körülöttük voltak, és azok előtt hajtották meg magukat, és haragra ingerelték

az urat. és elhagyták az urat, és szolgáltak baál-nak és asztarótnak. és felgerjedett az úrnak haragja izráel ellen, és adá őket a ragadozók kezébe, és elragadozák őket, és adá őket a körülöttük való ellenségeik kezébe, és még csak megállani sem bírtak ellenségeik előtt. a hova csak kivonultak, mindentűt ellenők volt az úr kezébe rontásukra, a mint megmondotta volt az úr, és a mint megesküdt volt az úr nékik. és igen megnyomorodának. és támasztott az úr bírakat, a kik megszabadíták őket szorongatóiknak kezéből. de bíráikra sem hallgattak, hanem más istenekkel paráználkodtak, és azoknak hajtották meg magukat, és hamar letértek az útról, a melyen atyáik jártak, kik az úrnak parancsára hallgattak; ök nem cselekedtek így. mert mikor bírákat támasztott az úr nékik, az úr maga volt a bíróval, és megszabadította őket ellenségeik kezéből a bíró egész idejére, mert megindult az úr panaszaiknak, melyeket emeltek elnyomóik és szorongatóik miatt. de mihe-lyt a bíró meghalt, visszatértek, és jobban megrom-lottak, mint atyáik; más istenek után jártak, azok-nak szolgáltak, és azok előtt hajtották meg magukat, föl nem hagytak cselekedeteikkel és nyakas maga-viseletökkel. ezért felgerjedt az úrnak haragja izráel ellen, és monda: mivelhogy általhágta ez a nemzetség az én szövetséget, melyet atyáiknak parancsoltam, és nem hallgatott az én szavamra: én sem üzők ki többé senkit sem előlük azon pogányok közül, a kiket meghagyott józsué, a mikor meghalt; hanem azok által kísértem izráelt, ha vajjon megtartják-é az úrnak útát, járván azon, a miképen megtartották az ő atyáik, avagy nem? ezért hagyta meg az úr ezeket a pogányokat, és nem is üzte ki hamar, és nem adta őket józsué kezébe.

3

ezek pedig a pogányok, a kiket meghagyott az úr, hogy azok által kísértse izráelt, azokat a kik nem is-merték a kanaánért való harcokat, csak azért, hogy az izráel fiainak nemzetségei megismerjék, hogy tanítsa őket hadakozásra, csak azokat, a kik azelőtt ezt nem tudták: a filiszteusok öt fejedelemsége, a kananeusok mindnyájan, és a sidoniusok, meg a khivveusok, a kik a libán hegyén laknak, a baál-hermon hegyétől fogva hamath bemeneteléig. kik azért hagyattak meg, hogy megkísértse általok az úr izráelt, hogy meglássa, vajjon engedelmeskednek-é az úr parancsolatainak melyeket parancsolt az ő atyáiknak mózes által? így az izráel fiai a kananeu-sok, khitteusok, emoreusok, perizeusok, khivveusok és jebuzeusok között laktak, és azok leányait vet-ték magoknak feleségül, a saját leányaikat pedig oda adták azok fiainak, és szolgálták azoknak isteneit. és gonoszul cselekedtek az izráel fiai az úr szemei előtt, és elfelejtkezének az úrról, az ő istenökről, és a baáloknak és aseráknak szolgáltak. ezért fel-gerjedett az úrnak haragja az izráel ellen, és adá őket kusán-risathaimnak, mesopotámia királyának kezébe, és nyolcz évig szolgáltak az izráel fiai kusán-risathaimnak. ekkor az úrhoz kiáltának az izráel fiai, és az úr szabadítót támasztott az izráel fiainak, aki megszabadítá őket: othnielt, kénáz fiát, káleb öccsét.

és az úrnak lelke vala ő rajta, és bíraskodott izráel-ben, és a mint kiméne a hadra, az úr kezébe adta kusán-risathaimot, mesopotámia királyát, és ráne-hezült keze kusán-risathaimra. és megnyugovék a föld negyven esztendeig, és meghalt othnielt, a kénáz fia. de az izráel fiai ismét gonoszul cselekedének az úr szemei előtt, és megerősítette az úr eglont, moáb királyát izráel ellen, azért, mert gonoszul cselekedtek az úrnak szemei előtt. ez magához gyűjtötte ammon-nak és amáleknek fiait, és elment, és megverte izráelt, és elfoglalták a pálmák városát. és szolgálták az izráel fiai eglont, a moáb királyát tizenhatsz esztendeig. ekkor megint az úrhoz kiáltottak izráel fiai, és az úr szabadítót támasztott nékik: ehudot, gérának fiát, ki jeminének volt a fia, a ki suta volt. és mikor az izráel fiai ajándékokt küldének általa eglonnak, moáb kirá-lyának, ehud szerze magának egy kétélű kardot, egy singnyi hosszút, és azt az ő ruhája alatt a jobb tom-porára övezé. és bemutató az ajándékok eglonnak, moáb királyának. eglon pedig igen kövér ember vala. és lön, hogy mikor elvégezé az ajándék bemutatását, elbocsátá az embereket, a kik az ajándékok vitték vala. ő maga pedig visszatért a gilgál közelében lévő kőbányáktól és monda: titkos beszédem van veled, óh király! és ez monda: hallgass! és kimenének előle mindnyájan, kik állanak vala körülötte. és ehud akkor ment be hozzá, mikor éppen az ő hűsölő felházában ült magányosan, és monda ehud néki: istennek beszéde van nálam te hozzád. és fölkele az a királyi székéből. akkor kinyújtá ehud az ő balkezét, és kirántá kardját a jobb tomporáról, és beleüté azt annak hasába. és be-méne még a markolatja is a vasa után és berekeszté a háj a fegyver vasát, mert nem vonta ki a kardot an-nak hasából, sőt átment annak vékonyán. általméne pedig ehud a csarnokon, minekutána bevonta maga után a felház ajtait, és bezárta. a mint ő kiméne, jövének annak szolgálai, és láták, hogy imé a felház aj-tai be vannak zárva, és mondának: bizonyára szűk-séget végzi a hűsölő kamarájában. de mikor váltig várakoztak és imé nem nyitotta meg a felház ajtaját, fogák a kulcsot és megnyiták: és imé az ő urok ott feküdt a földön halva. ehud pedig elmenekült vala, míg azok késedelmezének, és elhaladván a kőbányák mellett, szeiráhba futott. és a mikor oda megérkezett, kürtjébe fújt az efraim hegyén, és alámenének ő vele az izráel fiai a hegyről, és ő előttük. és monda nékik: jertek utánam, mert kezetekbe adta az úr a ti ellenségeketek, moábot. és levonultak ő utána, és elfoglalak a jordán réveit, melyek moáb felé vezettek, és nem engedtek azokon senkit átkelteni. és leölték a moábiták közül akkor mintegy tízezer embert, mind erős és vitéz férfiakat, úgy hogy egy sem menekült el. így aláztattott meg moáb abban az időben izráel keze alatt. és megnyugovék a föld nyolczvan esztendeig. ő utána pedig sámgár, anáthnak fia volt bíró, a ki hat-száz filiszteus férfit ült meg egy ökörsztrókével, és megszabadítá ő is izráelt.

4

de az izráel fiai azután is gonoszul cselekedének az úrnak szemei előtt, mikor ehud meghalt. azért adá őket az úr jábinnak, a kanaán királyának kezébe, a ki

hásorban uralkodott; seregének vezére pedig sisera volt. ez a pogányok városában, harósethben lakott. és kiáltának az izráel fiai az úrhoz, mert kilencszáz vas-szekere volt, és húsz esztendeig zsarnokoskodott az izráel fiai felett erőszakkal. ebben az időben debora, a prófétanő, a lappidoth felesége volt bíró izráelben. és ő a debora-pálmája alatt lakott ráma és bétel között, az efraim hegyén, és ide jöttek fel hozzá az izráel fiai törvényre. és elküldte és hivatá bárákat, az abinoám fiát, kedés-nafthaliból, és monda néki: avagy nem parancsolta-e meg az úr, íráelnek istene: menj és vonulj fel a thábor hegyére, és végy magadhoz tízezer embert a nafthali és a zebulon fiai közül? és te elenled kihozom a kison patakjához siserát, jábín hadvezérét, az ő szekereit és seregét, és kezdedbe adom őt. és monda néki bárák: ha velem jössz, elmegyek; de ha nem jössz el velem, én sem megyek. ki felel: elmenvén elmegyek te veled, csakhogy nem a tied lesz a dicsőség az útbán, a melyre megy, mert asszony kezébe adja az úr siserát. és felkele debora, és elméne bárakkal kedés felé. összegyűjté annakokáért bárák zebulont és nafthalit kedésbe, és elvive magával tízezer embert, és elméne vele debora is. a keneus héber pedig elvált a keneusoktól, hobábnak, a mózes ipának fiaitól, és sátorát a saanaim tölgysénél vonta fel, mely kedés mellett van. hírül vívék pedig siserának, hogy bárák, az abinoám fia felvonult a thábor hegyére. egybegyűjté azért sisera minden szekereit, a kilencszáz vas-szekeret, és egész népét, mely vele volt, a pogányok városából, harósethből, a kison patakjához. és monda debora báráknak: kelj fel, mert ez a nap az, a melyen kezdedbe adja az úr siserát! hisz maga az úr vezet téged! és alájöve bárák a thábor hegyéről, és a tízezer ember ő utáná. és megrettenté az úr siserát minden szekereivel és egész táborával fegyvernek élivel bárák előtt, annyira, hogy sisera leugrott szekeréről, és gyalog futott. bárák pedig a szekereket és a tábornak egész harósethig, a pogányok városáig üz, és siserának egész táborát elhulla fegyvernek éle miatt, még csak egyetlen egy sem maradt meg. sisera pedig gyalog futott jáhelnek, a keneus héber feleségének sátoráig, mert béke volt jábín között, hábor királyá között, és a keneus héber háznépe között. és kiméne jáhel sisera elé, és monda néki: jöjj be uram, jöjj be hozzám, ne félj! és betére ő hozzá a sátorba, és betakará őt lasnakkal. az pedig monda néki: adj kérlek innom egy kis vizet, mert szomjúhozom. és megnyita ez egy tejes tömlőt, és ada néki inni, és betakará őt. és az annakfelelte monda néki: állj a sátor ajtajába, és ha valaki jönne és kérdezne, és ezt mondaná: van-e itt valaki? mondjad: nincsen! ekkor jáhel, a héber felesége vevé a sátorszőget, és porlyott vón kezébe, és beméne ő hozzá halkan, és beveré a szőget halántékába, úgy hogy beszegeződék a földbe. amaz pedig nagy fáradtság miatt mélyen aludt vala, és így meghala. és imé, a mint bárák üzve keresné siserát, jáhel kiméne elébe, és monda néki: jöszte és megmutatom néked az embert, a kit keressz. és beméne ő hozzá, és imé sisera ott feküdt halva, és a szög halántékában. így aláza meg isten azon a napon jábint, a kanaán királyát az izráel fiai előtt. az izráel fiainak keze pedig mind jobban ránehezédék jábínra,

a kanaán királyára, mígnem kiérték jábint, a kanaán királyát.

5

énekelt pedig debora és bárák, az abinoám fia azon a napon, mondván: hogy a vezérek vezettek izráelben, hogy a nép önként kele föl: áldjátok az urat! halljátok meg királyok, figyeljetek fejedelmek! én, én az úrnak éneket mondok, dicséretet zengek az úrnak, az izráel istenének. uram, mikor sziérből kijövé, mikor lépdelél edom mezejéről: megrendült a föld, csepegett az ég, a föllegek is víztől áradának, a hegyek megrendültek az úrnak orczája előtt, még ez a sinai is, az úrnak, az izráel istenének színe előtt. sámgárnak, az anath fiának napjaiban, jáhel idejében pihentek az utak, és az útonjárók tekervényes ösvényekre tértek. megszűntek a kerítetlen helyek izráelben, megszűntek végképen, mígnem én debora felkelék, felkelék izráel anyjaként. új isteneket ha választott a nép, mindjárt kigyúlt a harcra a kapuk előtt; de paizs, és dárda avagy láttatott-e a negyvenezereknél az izráel között? szívem azoké, kik parancsolnak izráelben, kik a nép közül önként ajánlkoztak: áldjátok az urat! kik ültök fehér szamarakon, kik ültök a szőnyegeken és a kik gyalog jártok: mind énekeljete! az íjások szavával a vízmerítők között, ott beszéljék az úrnak igazságát, az ő faluihoz való igazságot izráelben. akkor újra a kapukhoz vonul az úr népe! kelj fel, kelj fel debora! serkenj fel, serkenj fel, mondj éneket! kelj fel bárák és fogva vigyed foglyaidat, abinoám fia! akkor lejött a hősök maradáka; az úrnak népe lejött hozzám a hatalmasok ellen. efraimból, kiknek gyökere amálekben, utánad benjámin, a te néped közé; mákirból jöttek le vezérek, és zebulonból, kik a vezéri pálczát tartják, és issakhár fejedelmei deborával, és mint issakhár, úgy bárák a völgybe rohan követőivel. csak a rúben patakjainál vannak nagy elhatározások. miért maradtál ülvé a hodályban? hogy hallgasd nyájad bégetéseit?! rúben patakjainál nagyok voltak az elhatározások! gileád a jordánon túl pihen. hát dán miért időzik hajóinál? áser a tenger partján ül és nyugszik öbleinél. de zebulon, az halálra elszánt lelku nép, és nafthali, a mezőség magaslatain! királyok ültök, harcztoltanak: akkor harcztoltak a kanaán királyai taanaknál, megiddó vizénél; de egy darab ezüstöt sem vettenek. az égből harcztoltak, a csillagok az ő helyökből vívtak siserával! a kison patakja seprette el őket; az ő s patak, a kison patakja! végy erőt én lelکم! akkor csattogtak a lovak körmei a futás miatt, lovagjaik futásai miatt. átkozzátok mérozst - mond az úr követje, - átkozva-átkozzátok annak lakosait! de áldott legyen az asszonyok felett jáhel, a keneus héber felesége, a sátorban lakó nők felett legyen áldott! az vizet kért, ő tejet adott, fejedelmi csészében nyújtott tejszínét. balját a szegre, jobbát pedig a munkások porolyére nyújtotta, és ütötte siserát, szétzúzta fejét, és összetörte, átfaltúrta halántékát, lábainál leroskadott, elesett, feküdt, lábai között leroskadott, elesett; a hol leroskadott, ott esett el megsemmisülve. kinézett az ablakon, és jagjátott siserának anyja a rostélyzat mögül: "miért késik megjöni szekere? hol késlekednek kocsjának gördülései?" fe-

jeledelemesszonyinak legokosabbjai válaszolnak néki; ő egyre csak azok szavait ismételteti: vajjon nem zsákmányra találtak-é, s mostan osztzkodnak? egy-két leányt minden férfiúnak; a festett kelmék zsákmányát siserának; tarka szövetek zsákmányát, tarkán himzett öltözeteket, egy színes kendőt, két tarka ruhát nyakamra, mint zsákmányt. Így veszenek el minden te ellenségeid, uram! de a kik téged szeretnek, tündököljenek mint a kelő nap az ő erejében! és megnyugovék a föld negyven esztendeig.

6

és gonoszul cselekedének az izráel fiai az úrnak szemei előtt, azért adá őket az úr a midániátik kezébe hét esztendeig. és hatalmat vön a midániátik keze az izráelen, és a midániaktól való féltőkben készítettek magoknak az izráel fiai azokat a barlangokat, rejtkehelyeket és erősségeket, a melyek a hegysekben vannak. mert ha vetett izráel, mindjárt ott termettek a midániátik, az amálekíták és a napkeletnek fiai, és rájuk törtek. és táborba szálltak ellenök, és pusztították a földnek termését egész addig, a merre gázába járnak, és nem hagytak élésre valót izráelben, sem juhot, sem ökröt, sem szamarat. mert barmaikkal és sátoraikkal vonultak föl; csapatosan jöttek, mint a sáskák, úgy hogy sem nékik magoknak, sem tevéiknek nem volt száma, és ellepték a földet, hogy elpusztítsák azt. mikor azért igen megnyomorodott az izráel a midániátik miatt, az úrhoz kiáltának az izráel fiai. mikor pedig kiáltottak vala az izráel fiai az úrhoz midián miatt: prófétát küldje az úr az izráel fiaihoz, és monda nékik: azt mondja az úr, izráel istene: én vezettelek fel titeket egyiptomból, és hoztalak ki titeket a szolgáltatnak házából, és én mentettelek meg benneteket az egyiptombeliek kezéből, és minden nyomorgatóitoknak kezéből, a kiket kiüztem előletek, és néktek adtam az ő földjüket. és mondék néktek: én, az úr, vagyok a ti istenetek; ne féljétek az emoreusok isteneit, kiknek földén laktok; de ti nem hallgattatok az én szómrá. és eljőve az úrnak anygala, és leüle ama cserfa alatt, a mely ofrában van, a mely az abiézer nemzetségéből való jóasé vala, és az ő fia gedeon éppen búzát csepelt a pajtában, hogy megmentse a midániátik orczája elől. ekkor megjelenék néki az úrnak anygala, és monda néki: az úr veled, erős férfiú! gedeon pedig monda néki: kérlek uram, ha velünk van az úr, miért ért bennünket mindez? és hol vannak minden ő csoda dolgai, a melyekről beszéltek nekünk atyáink, mondván: nem az úr hozott-é fel minket egyiptomból? most pedig elhagyott minket az úr, és adott a midániátik kezébe. és az úr hozzá fordula, és monda: menj el ezzel a te erőddel, és megszabadítod izráelt midián kezéből. nemde, én küldelek téged? és monda néki: kérlek uram, miképen szabadítsam én meg izráelt? ímé az én nemzetségem a legszegényebb manassében, és én vagyok a legkisebb atyámnak házában. és monda néki az úr: én leszek veled, és megvered midiant, mint egy embert. ő pedig monda néki: ha kegyelmet találtam a te szemeid előtt, kérlek, adj nékem valamely jelt, hogy te szólasz én velem. el ne menj kérlek innen, míg vissza nem jövök hoz-

zád, és ki nem hozom az én áldozatomat, és le nem teszem elődbe. az pedig monda: én itt leszek, míg visszatérsz. gedeon pedig elméne, és elkészíte egy kecskegödöllyét és egy efa lisztből kovásztalan pogácsákat, és betevé a húst egy kosárba, és a hús levét fazékba, és kivívé hozzá a cserfa alá, és felajánlá néki. és monda néki az isten anygala: vegyed a húst és a kovásztalan kenyereket, és rakd erre a koszíklára, és a hús levét öntsd rá. és úgy cselekedék. ekkor kinyújtá az úrnak anygala pálczájának végét, mely kezében vala; és megérinté a húst, és a kovásztalan kenyeret: és tűz jött ki a koszíklából, és megemészté a húst és a kovásztalan kenyereket. az úrnak anygala pedig eltűnt az ő szemei elől. látván pedig gedeon, hogy az úrnak anygala volt az, monda gedeon: jaj nekem uram, istenem! mert az úrnak anygalát láttam színről színre! és monda néki az úr: békesség néked! ne félj, nem halsz meg! és építe ott gedeon oltárt az úrnak, és nevezé azt jehova-salomnak (azaz: az úr a béke), mely mind e mai napig megvan az abiézer nemzetségének városában, ofrában. és lön ugyanazon éjjel, hogy monda az úr néki: végy egy tulkot atyádnak ökrei közül, és egy másik tulkot, a mely hét éves, és rontsd le a baál oltárát, a mely a te atyádé és a berket, a mely a melletted van, vágd ki. és építs oltárt az úrnak, a te istenednek, ennek megerősített helynek tetején alkalmas helyen, és vedd a második tulkot, és áldozd meg égőáldozatul a berek fájával, a melyet kivágsz. ekkor gedeon tíz férfiút vön maga mellé az ő szolgálói közül, és a képen cselekedék, a mint megmondotta vala néki az úr. de miután félt atyjának háznépétől és a városnak férfiaiól ezt nappal cselekedni, éjszaka tevé meg. mikor aztán felkeltek reggel a városnak férfiai, íme már össze volt törve a baál oltára, és levágva a mellette levő berek, és a második tulok égőáldozatul azon az oltáron, a mely építették. és mondanák egyik a másikának: ki cselekedte ezt? és mikor utána kérdezősködtek és tudakozódtak, azt mondták: gedeon, a jóas fia cselekedte ezt a dolgot. akkor mondanák a városnak férfiai jóasnak: add ki fiadat, meg kell hálnia, mert lerontotta a baál oltárát és mert kivágta a berket, a mely mellette volt. jóas pedig monda mindazoknak, a kik körülötte állának: baálért pereltek ti? avagy ti oltalmazzatok-é őtet? valaki perel ő érette, öletlessék meg reggel. ha isten ő, hát pereljen ő maga, hogy oltára lerontott! és azon a napon elneveztek őt jerubbaálnak, mondván: pereljen ő vele baál, mert lerontotta az ő oltárát. és mikor az egész midián és amálek és a napkeletiek egybegyűlének, és álltaktek a jordánon, és tábort jártak a jezréel völgyében: az úrnak lelke megszállotta gedeont, és megfúván a harsonákat, egybehívá az abiézer házát, hogy őt kövesse. és követeket küldé egész manasséba, és egybegyűlé az is ő utána; és követeket küldé aserbe és zebulonba és naftaliba, és feljövének eleikbe. és monda gedeon az istennek: ha csakugyan az én kezem által akarod megszabadítani izráelt, a miképen mondtad, íme egy fűrt gyapjat teszek a szérűre, és ha csak maga a gyapjú lesz harmatos, míg az egész föld száraz leendő: erről megtudom, hogy valóban az én kezem által szabadított meg izráelt, a mint mondtad. és úgy lön. mert mikor másnap reggel felkelt, és megszorítá

a gypjat, harmatot facsart ki a gypjúból, egy tele csésze vizet. és monda gedeon az istennek: ne gerjedjen fel a te haragod én ellenem, hogy még egyszer szólok. hadd tegyek kísérletet, kérlek, még egyszer a gypjúval. legyen, kérlek, szárazság csak a gypjún, és harmat az egész földön. és úgy cselekedék isten azon az éjszakán, és lön szárazság csak magán a gypjún, míg az egész földön harmat lön.

7

felkele pedig jó reggel jerubbaál - ez gedeon - és az egész nép, mely vele volt, és táborba szállának a haród kútjánál, és a midián táborra tőle északra volt, a moré halomtól fogva, a völgyben. és monda az úr gedeonnak: több ez a nép, mely veled van, hogyszem kezembe adhatnám midiánt; izráel még dicsekednék velem szemben, mondván: az én kezem szerzett szabadulást nékem! azért kiáltás a népnek füle hallatára, mondván: a ki fél és retteg, térjen vissza, és menjen el a giléad hegyesről. és visszatérének a nép közül huszonkétezeren, és csak tizezeren maradának ott. és monda az úr gedeonnak: még ez a nép is sok; vezesd őket le a vízhez, és ott megpróbálom őket néked, és a melyikről azt mondon néked: ez menjen el veled, az menjen el veled; de bármelyikről azt mondom: ez ne menjen el veled, az ne is menjen. és levezette a népet a vízhez, és monda az úr gedeonnak: mindazokat, a kik nyelvökkel nyalnak a vízből, mint a hogyan nyal az eb, állítsd külön, valamint azokat is, a kik térdeikre esnek, hogy iganak. és lön azoknak száma, a kik kezökkel szájukhoz véve nyaldosák a vizet, háromszáz férfiú; a nép többi része pedig mind tizedre esve ivott. és monda az úr gedeonnak: e háromszáz férfiú által szabadítlak meg titeket, a kik nyaldosták vala a vizet, és adom midiánt kezembe; a többi nép pedig menjen el, kiki a maga helyére. és ők kezökbe vevék a népnek útravalóját és kürtjeit. az izráel többi férfiai pedig mind elküldötte, mindeniket a maga hajlékába, és csak a háromszáz férfiút tartotta meg. a midián táborra pedig alatta feküdt a völgyben. és monda néki az úr azon az éjszakán: kelj fel, menj alá a táborba, mert kezembe adtam őket. ha pedig félsz lemenni, menj le te és púra, a te szolgád a táborba. és hallgasd meg, mit beszélnek, hogy annakutána megerősödjének a te kezeid, és menj alá a táborba. és lement ő és púra, az ő szolgája a fegyveresek szélső részéhez, a kik a táborban voltak. és a midiániták és az amalekiták és a napkeletiek minden fiai úgy fektüdtek a völgyben, mint a sáskák sokasága, és tevéiknek nem volt száma sokaságuk miatt, mint a fővenyek, mely a tenger partján van. mikor pedig gedeon oda ment, imé az egyik férfiú éppen álmát beszélte el a másiknak, és monda: imé álmodtál, hogy egy sült árpakenyér hengergett alá a midiániták táborára, és mikor a sátorig jutott, megütötte azt, úgy hogy eldőlt, és felfelé fordította azt, és a sátor ledőlt. a másik aztán felele és monda: nem egyéb ez, mint gedeonnak, a jóas fiának, az izráelből való férfiúnak fegyvere, az ő kezébe adta az isten midiánt és egész táborát. és mikor hallotta gedeon az álomnak elbeszélését és annak magyarázatát, meghajtá magát, és visszatérek az izráel táborába, és monda: keljetek

fel, mert kezetekbe adta az úr a midián táborát. és a háromszáz embert három csapatba osztá el, és mindeniknek kezébe egy-egy kürtöt adott, és üres korsókat és fáklýákat e korsókba. és monda nékik: én reám vigyázzatok, és úgy cselekedjétek. és imé én be megyek a tábornak szélébe, és akkor, a mint én cselekszem, ti is úgy cselekedjétek. ha én a kürtbe fúvok és mindazok, a kik velem vannak, akkor ti is fújátok meg a kürtöket az egész tábor körül, és ezt kiáltásokat: az úrért és gedeonért! és leméne gedeon, és az a száz férfiú, a ki vele volt, a tábor széléhez a középső éjjeli őrség kezdetén, a mikor éppen az őrség felváltott, és kürtölének a kürtökkel és összetörték a korsókat, a melyek kezökben valának. és kürtölt mind a három csapat a kürtökkel, és összetörték a korsókat, és balkezükben tartották a fáklýákat, jobb kezükben pedig a kürtöket, hogy kürtöljenek, és kiáltának: fegyverrel! az úrért és gedeonért! és mindenik ott állott a maga helyén a tábor körül. erre az egész tábor futásnak eredt, és kiáltozott, és menekült. és mikor a háromszáz ember belefűjt kürtjébe, fordítá az úr kinek-kinek fegyverét az ő felebarátja ellen az egész táborban, és egész béth-sittáig futott a tábor, czerah felé, abelmehola határáig, tabbathon túl. és egybegyűjtettek az izráel férfiai naphthaliból, áserből és az egész manasséból, és úgy üzék a midiánitákat. és követeket küldé gedeon az egész efraim hegyiségbe, ezt izenvén: jöjjetek alá a midiániták ellen és foglaljátok el előttök a vizeket béthbaráig, és a jordánt. és egybegyűle efraimnak minden férfja, és elzárák a vizeket béthbaráig, és a jordánt is. és elfogák midiánnak két fejedelmét, orebet és zéebet, és megöleék orebet az oreb köszikláján, és zéebet megöleék a zéeb pajtájában, és üzték a midiánitákat. orebnek és zéebnek fejét pedig elvivék gedeonnak a jordánon túl.

8

és mondának az efraim férfiai néki: miért cselekedted azt mi velünk, hogy el nem hívtál minket, mikor a midián ellen való hadakozásra indultál? és erősen feddözének vele. ő pedig monda nékik: vajjon cselekedtem-é én olyan dolgot, mint ti? nem többet ér-e efraim szőlőmezgerlése, mint abiézer egész szürteje? kezetekbe adta az isten midiánnak fejedelmeit, orebet és zéebet; hát mit cselekedhettem én olyat, mint ti? akkor lecsendesedék az ő felháborodott lelkök, mikor e beszédet mondotta vala. mikor pedig gedeon a jordánhoz ére, átkele azzal a háromszáz férfiúval, a kik vele valának, az üldözéstől kifáradottan. és monda a sukkót férfiaiinak: adjatok, kérlek, e népnek, mely engem követ, kenyeret, mert fáradtak, én pedig üzöm zébát és sálmunáht, midiánnak királyait. és mondának sukkót előljároi: zébának és sálmunáhnak öklét már kezében tartod-e, hogy kenyeret adjunk a te seregnek? gedeon pedig monda: ha kezembe adja az úr zébát és sálmunáht, a pusztának tüskéivel és csalánjaival csepelem meg testeteket. és felmenvén onnan pénéuel hasonlóképen szóla azoknak is, és pénéuel férfiai éppen úgy feleltek néki, a mint felelt volt a sukkót férfiai. és szóla a pénéuel férfiaiinak is, mondván: mikor békességben visszatérek, lerontom ezt a

tornyot. zéba pedig és sálmunáh tizenöt évesen valának, és az ő seregök velök, mintegy tizenötezeren, mind a kik megmaradtak a napkeletieknek egész táborából. az elesettek száma százhúszezer fegyverfogható férfiú volt. és felméne gedeon a sátorban lakók útján keletre nobahtól és jogbehától, és szétverte a táborn, pedig a tábor biztonságban érezte magát. és zéba és sálmunáh elfutottak; de ő utánok ment, és elfogta a midián két királyát: zebát és sálmunáht, és szét-szórta az egész táborn. mikor pedig gedeon, a jóas fia, visszatért a harczból a heresz hágójától: megfogott egy gyermeket a sukkótbeliel közül, és tudakozódott tőle. ez pedig felírta néki sukkótnak előjáróit és véneit, hetvenhét férfiút. mikor aztán a sukkót férfiaihoz ment vala, monda: ímhol zéba és sálmunáh, a kik miatt gúnyolódttak velem, mondván: vajjon zéba és sálmunáh öklét már kezében tartod-e, hogy kenyeret adjunk kifáradott embereidnek? és előfogá a város véneit, és a pusztának töviseit és csalánjait vévén, megtanítá azokkal sukkótnak férfiai. azután pénuel tornyát rontá le, és a város férfiaiit ölte meg. és monda zebának és sálmunáhnak: milyenek voltak azok a férfiak, a kiket a thábor hegyén megöltetek? ők pedig mondanak: mint a milyen te vagy, olyanok voltak ők is, és mindenik olyan arczu, mint egy-egy királyfi. és monda: az én atyámfia, az én anyámnak fiaai voltak azok. él az úr! ha életben hagyátok volna őket, én sem ölnék meg titeket! és monda jéthernek, az ő elsőszülöttjének: kelj fel, öld meg őket. de a fiú nem húzta ki kardját, mert fél vala, mivelhogy még gyermek vala. és monda zéba és sálmunáh: kelj fel te és te ölj meg minket, mert a milyen a férfiú, olyan az ő ereje. és felkele gedeon, és megölé zebát és sálmunáht, és elvevé az ő tevéiknek nyakán levő ékességeket. és mondanak az izráel férfiai gedeonnak: uralkodjál felettünk te és a te fiad és a te fiadnak fia, mert megszabadítottál bennünket a midianiták kezéből. és monda nékik gedeon: én nem uralkodom felettetek, sem az én fiam nem fog uralkodni rajtatok. az úr uralkodik ti felettetek! azután monda nékik gedeon: egyet kívánok csak tőletek, hogy adja nékem mindenikötök a szákmányul ejtett fülön függöket; mert arany fülön függöik voltak azoknak, mivelhogy izmaeliták valának. és mondanak: örömet néked adjuk. és leterítették egy ruhát, és mindenki arra dobá a fülön függöket, melyeket prédál ejtett. az arany fülön függöknek pedig, a melyeket elkért, súlya ezerhétszáz arany siklus volt, amaz ékességeken, függökön és bíborruhákon kívül, a melyek a midián királyain voltak, és az aranylánczok nélkül, a melyek tevéik nyakán valának. és készíté abból gedeon efódot, és helyeztette azt a maga városában, ofrában, és ott paráználkodott azután az egész izráel, és lön ez gedeonnak és házanépének törbejzésére. így aláztattak meg a midianiták az izráel fiai előtt, és nem is emelték fel azután már fejüket, és megnyugovék a föld negyven esztendeig gedeon idejében. és hazatért jerubbaál, a jóas fia, és megtelepedett otthon. és gedeonnak volt hetven fia, kik az ő ágyékából származtak, mert sok felesége volt néki. és az ő ágyasa is, a ki sikemben volt, szült néki egy fiat, és nevezé azt abiméleknak. és meghala gedeon, a jóas fia, késő venségében, és eltemették atyjának, jóasnak sírjába,

ofrában, abiezer városában. lön pedig, hogy mikor meghalt gedeon, elfordulának az izráel fiai az úrtól, és a baálokkal paráználkodának, és a baál-beritet tevék istenökké. és nem emlékezének meg az izráel fiai az úrról, az ő istenökről, a ki őket megszabadította minden ellenségeik kezéből köröskörül. és nem cselekedének irgalmasságot a jerubbaál gedeon házával mind ama jók szerint, a melyeket ő tett vala az izráel-lel.

9

és elméne abimélek, a jerubbaál fia sikembe, az ő anyjának atyjafiaihoz, és beszélt velök, valamint az ő anyja atyjának egész nemzetségével, mondván: mondjátok meg, kérlek, sikem minden férfiak hallatára, melyik jobb néktek, hogy hetven férfiú uralkodjék-e rajtatok, jerubbaálnak minden fia, vagy pedig csak egy ember uralkodjék felettetek? és emlékezzetek meg arról, hogy én a ti csontotok és a ti testetek vagyok. és elmondották anyjának testvérei róla mind e beszédeket sikem minden férfiaknak füle hallatára, és abimélek felé hajlott az ő szívök, mert azt mondák: atyánkfia ő! és adának néki hetven ezüst pénzt a baál-beritek házából, és ezzel holmi henyélő és hiábavaló embereket fogadott magának abimélek, a kik őt követék. és elméne atyjának házához ofrába, és megölé testvéreit, jerubbaál fiait, a hetven férfiút egy követ, és csak jóthám maradt meg, jerubbaálnak legkisebb fia, mert ez elrejtőzött. és összegyülekezék sikemnek egész polgársága, és millónak egész háza, és elmenének és királylyá választák abiméleket az alatt a magas tölgy alatt, a mely sikemben áll. mikor pedig ezt elbeszélték vala jóthámnak, elment és megállott a garizim hegy tetején, és nagy felszóval kiáltá, és így szóla hozzájuk: hallgassatok rám, sikem férfiai, hogy reátok is hallgasson az isten! egyszer elmenvén elmentek a fák, hogy királyt válasszszanak magoknak, és mondanak az olajfának: uralkodjál felettünk! de az olajfa így felelt nékik: elhagyjam az én követségemet, a melylyel tisztelnék istent és embereket, és elmenjek, hogy ingadozzam a fák felett? akkor a fűgefának szólottak a fák: jer el te, és uralkodjál rajtunk. de a fűgefa is azt mondta nékik: elhagyjam-e édességemet és jó gyümölcsömeit, és elmenjek, hogy ingadozzam a fák felett? azután a szőlőtőnek mondák a fák: jer el te, uralkodjál rajtunk. azonban a szőlő is azt mondta nékik: elhagyjam-e mustomat, a mely isteneket és embereket vídamit, és elmenjek, hogy ingadozzam a fák felett? mondanak végre a fák mindnyájan a galagonyabokornak: jer el te, uralkodjál mi rajtunk. és monda a galagonyabokor a fákna: ha igazán királylyá kentek engem magatok felett, jöjjetek el, nyugodjatok az én árnyékomban: de hogyha nem, jöjjön tűz ki a galagonyabokorból, és égesse meg a libanonnak czédrusait. hát ti is most igazán és becsületesen cselekedtetek-e, hogy abiméleket tettétek királylyá, és jól cselekedtetek-e jerubbaállal és házanépével, és úgy bántatok-e vele, a mint megérdemelte? mert érettetek harcolt atyám, és még életével is ment nem gondolván, mentett meg titeket a midiánnak kezéből. ti pedig most felkeltetek az én atyámnak háza ellen, és megöltétek gyermekeit, hetven fér-

fiút egy kövön, és királylá választottátok sikem férfiai felett abiméleket, az ő szolgálójának fiát, mert atyátkofia! ha igazán és becsületesen cselekedtetek jerubbaállal és az ő házával a mai napon, örüljete abiméleknek, és örüljön ő is néktek; de hogyha nem, jöjjön tűz ki abimélekből, és emészsze meg sikem férfiai és milló házát, és származzék tűz sikem férfiaiából és milló házából, és emészsze meg abiméleket! és el-futott jöthám, és elmenekült, és elment beérbe az ő atyafiai, abimélek elől, és ott telepedett meg. mikor pedig uralkodék abimélek izráel felett három esztendeig: egy gonosz lelket bocsátott isten abimélek és sikem férfiai közé, és pártot ütöttek sikem férfiai abimélek ellen, hogy eljőjjön a jerubbaál hetven fián elkövetett kegyetlenség büntetése, és szálljon az ő vérök abimélekre, testvérökre, a ki megölte őket, és sikem férfiira, a kik az ő kezeit megerősítették, hogy megölje az ő atyafiait. és lest vetének néki a sikem férfiai a hegyeknek tetején, és kiraboltak mindenkit, a ki elment mellettök az úton, mely dolgot megmondák abiméleknek. és eljött gaál, ebed fia és az ő atyafiai, és bementek sikembe, és bízának ő hozzá sikem férfiai. annyira, hogy kimenvén a mezőre, leszüretelték szülőiket, mindjárt ki is taposták, és örömmünepet ültek, és bementek az ő istenöknek házába, és ettek és ittak, és szidalmazták abiméleket. és monda gaál, ebed fia: kicsoda abimélek és kicsoda sekem, hogy szolgáljunk néki? nem jerubbaál fia-é ő, és nem zebul-é az ő kormányzója? ti szolgáljátok hámorán, sekem atyjának férfiai; de miért szolgál-nánk mi? csak volna az én kezemben e nép, majd elűzném abiméleket. és monda abiméleknek: öreg-bítsd meg seregedet, és jöj ki! mikor pedig meghal-totta zebul, a városnak kormányzója, gaálnak, az ebed fiának beszédit, nagy haragra gyulladt. és követeket küldött abimélekhez thormába, ezt izenvén: imé gaál, az ebed fia és az ő testvérei sikembe jöttek, és fel-lázták a várost te ellened. most azért készülj fel éjszaka, te és a te néped, mely veled van, és állj lesbe a mezőn. és reggel, napfelköltekor korán kelj fel, és törj a városra, és mikor ő és az ő népe kivonul el-lened: cselekedjél vele a szerint, a mint akarod. és felkelt abimélek és az egész nép, a mely vele volt, éjszaka, és lesbe állottak sikem ellen négy csapat-ban. és kijött gaál, az ebed fia és megállott a város kapujának nyílásában. és felkelt abimélek is, meg a nép is, mely vele volt, a lesből. és a mint meglátta gaál a csapatot, monda zebulnak: imé nép jö alá a hegyeknek tetejéről. zebul pedig monda néki: a hegyek árnyékát nézed férfiaknak. de gaál csak foly-tatta beszédét, és monda: imé egy másik csapat meg az ország közepéből jö alá; a harmadik csapat pedig a jós-tölgyfa útján jö. ekkor monda néki zebul: hol van most szád, melylyel mondád: kicsoda abimélek, hogy szolgáljunk néki? nem ez a nép-é az, a melyet kiseb-bítettél? no, most vonulj ki ellene, és harczolj vele. és kivonult gaál sikem polgárainak élén, és megütözött abimélekkel. de abimélek megfutamította, úgy hogy elmenekült előle, és sok sebesült elesett a kapu be-járatáig. abimélek pedig arumában maradt, és ze-bul elűzte gaált és atyafiait, hogy ne lakjanak sikem-ben. és lön, hogy másnap kiméne a nép a mezőre, és megmondák abiméleknek. és az vette az ő népét, és

három csapatra osztotta el, és lesbe állott a mezőn; és látta, hogy imé a nép jö ki a városból. rájuk támadt, és megverte őket. és abimélek és az a csapat, a mely vele volt, megtámadta és megszállotta a város kapuját; a másik két csapat pedig megtámadta mind a mezőn levőket, és megverte őket. és abimélek egész nap vívta a várost, míg nem bevette a várost, és a népet, mely benne volt, leölte: a várost pedig lerombolta, és be-hinté azt sóval. mikor pedig ezt meghallották sikem tornyának minden férfiai, az el-berith isten házának vára-ba mentek. és mikor abiméleknek elmondot-ták, hogy sikem tornyának minden férfiai ott gyűl-tek össze: felment abimélek a sálmon hegyére, ő és az egész nép, mely vele volt, és fejszét vett kezébe, és faágakat vágott le, és azokat felszedte, és vállára rakta, és monda a népnek, a mely vele volt: a mit látta-tok, hogy cselekedtem, ti is azt tegyétek gyorsan, mint én. erre az egész népből kiki vágott magának ágakat, és követték abiméleket, és lerakták a fát a vár körül, és tűzzel rájuk gyujtották a várat, úgy hogy meghal-tak a sikem tornyának minden férfiai, közel ezer férfi és asszony. abimélek pedig elment thébesbe, és táborba szállott thébes ellen, és bevette azt. de egy erős torony volt a város közepén, és oda menekült minden férfi és asszony, és a városnak minden lakosa; ezt magukra zárták, és a toronynak padlására mentek fel. és abimélek oda ment a toronyig, és ostrom alá vette azt, és egészen a torony ajtajáig közeledett, hogy azt tűzzel égesse fel. akkor egy asszony egy mal-omködarabot gördített le abimélek fejére, és bezúta koponyáját. ki mindjárt oda hívta fegyverhordozó apródját, és monda néki: vond ki kardodat, és öl meg engem, hogy ne mondják felőlem: asszony ölte meg őt! és keresztűlszúrta őt az apród, és meghalt. mikor pedig az izráel férfiai látták, hogy abimélek meghalt, kiki visszatért a maga helyére. így fizetett meg isten abiméleknek azért a gonoszszágért, melyet atyja ellen elkövetett, hogy megölte hetven testvérét. és a sikem férfiaknak fejére is visszahárított isten minden rosszat, és reájuk szállott jóthámnak, a jerubbaál fiá-nak átka.

10

támadta pedig abimélek után az izráel megsza-badítására thóla, puának, a dodó fiának fia, issakhár nemzetiségéből való, a ki sámírbán lakott, az efraim hegységben. és bírásokék izráelben huszonhárom esztendeig, és meghala, és eltemették sámírbán. ő utána következett jáir, a gileádbeli, és ítélé izráelt huszonkét esztendeig. ennek harmincz fia volt, kik harmincz számarcsikón nyargaltak, és volt nékik harmincz városuk, melyeket mind e mai napig jáir faluinak neveznek, melyek gileád földén vannak. és meghalt jáir, és eltemették kámonban. de az izráel fiai újra gonoszul cselekedtek az úrnak szemei előtt, mert szolgálták a baáloknak és asztárotnak, és szíria isteneinek, és sidon isteneinek, és moáb isteneinek, és az ammon fiai isteneinek, és a filiszteusok isteneinek, és elhagyták az urat, és nem szolgálták néki. felgerjedett azért az úrnak haragja izráel ellen, és adá őket a filiszteusoknak és az ammon fiainak kezökbe. és ezek szorongatták és nyomorgatták az

izráel fiait attól az évtől fogva tizennyolcz esztendőn keresztül, izráelnek minden fiait a kik a jordánon túl valának az emoreusoknak földén, mely gileádban van. és átkeltek az ammon fiai a jordánon, hogy hadakozzanak júda és benjámin ellen és az efraim háza ellen, és felette igen szorongatták az izráel. akkor az úrhoz kiáltottak az izráel fiai, mondván: vétkeztünk te ellened, mert elhagytuk a mi istenünket, és szolgáltunk a baáloknak. az úr pedig monda az izráel fiainak: nemde én szabadítottalak-e meg benneteket az egyiptombeliektől, az emoreusoktól, az ammon fiaitól, a filiszteusoktól, és a sidonbeliektől, az amálekitáktól és a maonitáktól, mikor titeket szorongattak, és ti én hozzám kiáltottatok, megszabadítottalak titeket az ő kezökől? és ti mégis elhagytatok engem, és idegen isteneknek szolgáltatok; annakokáért többé nem szabadítalak meg titeket ezután. menjetek és kiáltsatok azokhoz az istenekhez, a kiket választottatok, szabadítsanak meg azok benneteket a ti nyomorúságtoknak idején. felelének pedig az izráel fiai az úrnak: vétkeztünk, cselekedjél úgy velünk, a mint jónak látszik a te szemeid előtt, csak most az egyszer szabadíts meg meg, kérünk! és elvetették maguktól az idegen isteneket, és szolgáltak az úrnak. és megesset az ő szíve az izráel nyomorúságán. és összegyűlekeztek az ammon fiai, és táborba szállottak gileádban, és összegyűltek az izráel fiai is, és mispában táboroztak. és gileád népe és fejedelmei egyik a másikatól kérdeztették: ki az a férfit, a ki megkezdi a harcot az ammon fiai ellen? legyen az feje gileád összes lakóinak!

11

a gileádból való jefté pedig nagy hős volt, és egy parázna asszonynak volt a fia, s jefét gileád nemzette. de mikor gileádnak a felesége is szült néki fiaikat, és megnőttek az ő feleségének fiai: akkor elűzték jefét és azt mondták néki: nem fogsz örökösödni atyánknak házában, mert más asszonynak vagy a fia. és elfutott jefté az ő atyjafiai elől, és tób földén telepedett meg, és henyélő emberek gyűltek össze jefté körül, és együtt portyáztak. és történt napok mulva, hogy az ammon fiai harciba keveredtek izráellel. és lön, hogy a mint harcolni kezdtek az ammon fiai izráellel, gileád vénei elmentek, hogy visszahozzák jefét a tób földéről. és mondanak jeftének: jer el, és légy nekünk fejedelmünk, és harcoljunk az ammon fiai ellen. jefté pedig monda gileád véneinek: avagy nem ti vagytok-e, a kik engem meggyűlöltetek, és kiűztetek atyámnak házából? és miért jöttetek most hozzám a ti nyomorúságtoknak idején? és mondanak gileád vénei jeftének: azért fordultunk most hozzád, hogy jöjj el velünk, és hadakozzál az ammon fiai ellen, és légy mi nekünk fejünk, és gileád minden lakosinak. és monda jefté gileád véneinek: ha vis-szavisztek engem, hogy hadakozzam az ammon fiai ellen, és kezembe adja őket az úr: igazán fejetekké leszek? akkor mondanak gileád vénei jeftének: az úr a tanunk, ha a te beszéded szerint nem cselekeszünk! és elment jefté gileád véneivel, és a nép a maga fejévé és fejedelmévé tette őt. és megmondá jefté minden

beszédit az úr előtt mispában. és követeket küldött jefté az ammon fiainak királyához, ezt izenvén: mi dolgom van nékem veled, hogy hozzám jöttél, hogy hadakozzál az én földem ellen? és monda az ammon fiainak királyá jefté követeknek: mert elvette izráel az én földemet, mikor egyiptomból feljött, az arnontól fogva jabbókig és a jordánig, most te add azokat vissza békességgel. ismét küldé pedig jefté követeket az ammon fiainak királyához; és monda néki: ezt izeni jefté: nem vette el izráel sem a moáb földét, sem az ammon fiainak földét; mert mikor kijött egyiptomból, a pusztában bolyongott izráel egész a veres tengerig, és mikor kádesbe ért, követeket küldött izráel edom királyához, mondván: hadd menjek át, kérlek, országodon; de edom királyá nem hallgatta meg. majd moáb királyához is küldött; de ez sem engedé, és így izráel ott maradt kádesben. és mikor tovább vándorolt a pusztában, megkerülte edom földét és moáb földét, és napkelet felől érkezett a moáb földéhez, és ott táborozott túl az arnonon; de moáb határába nem ment be, mert az arnon moáb határa. ekkor követeket küldött izráel szihonhoz, az emoreusok királyához, hesbon királyához, és monda néki izráel: hadd menjek át, kérlek, országodon az én helyemre. de szihon nem hitt izráelnek, hogy átvonul az ő határán, hanem összegyűjtötte szihon az ő egész népét, és táborba szállott jahásban, és harcolt az izráel ellen. az úr, az izráel istene pedig szihont és egész népét izráel kezébe adta, és megverték őket, és elfoglalta izráel az emoreusoknak, ama föld lakóinak, egész országát. és birtokába vette az emoreusok egész határát, az arnontól fogva jabbókig, és a pusztától a jordánig. és mikor az úr, az izráel istene maga üzte ki az emoreusokat az ő népe, az izráel elől, most te akarnád ezt elfoglalni? hát nem úgy van-e, hogy a mit bírnod adott néked kámos, a te istened, azt bírod? mi meg mindazoknak örökségét bíruj, a kiket az úr, a mi istenünk üzőtt ki mi előlünk. , és most vajjon mennyivel vagy te különb báláknál, czippor fiánál, moáb királyánál? avagy versengett-e ez az izráellel, és hadakozott-e valaha ellenük? míg izráel hesbonban és annak mezővárosaiban, aroerben és ennek mezővárosaiban és az arnon mellett való összes városokban háromszáz esztendőn át lakott: miért nem foglaltátok el abban az időben? én nem vétettem te ellened, hanem te cselekszel velem gonosz, hogy harcolsz ellenem. az úr, a bíró, tegyen ma ítéletet az izráel és az ammon fiai között. de az ammon fiainak királyá nem hallgatott jefté szavaira, a melyeket izent néki. jeftén pedig lön az úrnak lelke, és általméne gileádon és manassén, és általméne gileád mispén, és gileád mispéből felvonult az ammon fiai ellen. és fogadást tön jefté az úrnak, és monda: ha mindenestől kezembe adod az ammon fiai: akkor valami kijövénd az én házamnak ajtaján előmbé, mikor békével visszatérek az ammon fiaitól, legyen az urú, és megáldozom azt egészen égőáldozatul. és kivonult jefté az ammon fiai ellen, hogy hadakozzék velök, és kezébe adá néki azokat az úr. és veré őket aroertől fogva mindaddig, míg mennél minnithbe, húsz városan át, és egész abel-keraminig nagy vérontással, és az ammon fiai megaláztattak az izráel fiai előtt. mikor pedig méne

jepte mispába az ő házához: ímé az ő leánya jött ki eleibe dobokkal és tánczó sereggel; ez volt az ő egyetlenegye, mert nem volt néki kivülötte sem fia, sem leánya. és mikor meglátta őt, megszagatá ruháit, és monda: óh leányom, de megszorítottál és megháborítottál engem! mert én fogadást tettem az úrnak, és nem vonhatom vissza. az pedig monda néki: atyám, ha fogadást tettél az úrnak, úgy cselekedjél velem, a mint megfogadtad, miután az úr megadta az ellenségeiden: az ammon fiain való bosszút. és monda az ő atyjának: csak azt az egyet tedd meg nekem; ereszs el engem két hónapra, hadd menjek el és vonulhassak félre a hegyekre, hogy sirjak szűzességem leánybarátaimmal. és ő monda: menj el, és elbocsátá őt két hónapra. az pedig elment és az ő leánybarátai, és siratta az ő szűzességét a hegyeken. és a két hónap elteltével visszatért atyjához, és betöltötte az ő felőle való fogadást, a melyet tett, és ő soha nem ismert férfiút. és szokássá lett izráelben, hogy esztendőnként elmentek az izráel leányai, hogy dicsoítsék a gileádbeli jepte leányát esztendőnként négy napon át.

12

összegyűlének pedig az efraim férfiai, és általmenének északra, és mondának jeftének: miért szállottál harcba az ammon fiaival, és miért nem hívtál minket is, hogy menjünk veled? most azért a te házadat megégetjük te veled együtt tűzzel. és monda jepte nékik: nagy háborúságunk volt, nekem és az én népemnek, az ammon fiaival: és hívtalak titeket; de ti nem szabadítottatok meg engem az ő kezökből. és a mikor láttam, hogy ti nem akartok segíteni, koczkára vetém saját életemet, és általmenék az ammon fiaai ellen, az úr pedig kezembe adta őket. és most miért jöttetek fél hozzám, hogy hadakozzatok én ellenem? és ekkor egybegyűjté jepte gileádnak minden férfiai, és megtámadta efraimot, és megverték gileád férfiai efraimot, mert azt mondták: efraim szökevényei vagytok ti, kik gileádban, efraim és manassé között laktok. és elfoglalák a gileádbeliek efraim előtt a jordán réveit, és lön, hogy mikor az efraim közül való menekülök azt mondják vala: hadd menjek által: azt kérdezték tőlük a gileádbeli férfiak efraimbéli vagy-e? és ha azt mondom: nem! akkor azt mondák néki: mondd: sibboleth! és ha a sibbolethet mondott, mert nem tudta úgy kimondani, akkor megfogták őt és megölték a jordán réveinél, és elesett ott abban az időben az efraimbeliek közül negyvenkétezer. ítélé pedig jepte izráelt hat esztendeig, és meghalt jepte, a gileádbeli, és eltemették gileád egyik városában. és ítélé ő utána az izráelt íbsán, ki bethlehemből való volt. ennek harmincz fia volt és harmincz leányt házasított ki, és harmincz leányt hozott be kívül az ő fiainak, és ítélé izráelt hét esztendeig. és meghala íbsán, és eltemették bethlehemben. és bíraskodék ő utána élon izráelben, ki a zebulon nemzetségéből való volt, és ítélé izráelt tiz esztendeig. és meghala élon, a zebulonbeli, és eltemették ajalonban, zebulon földén. ő utána pedig abdon bíraskodott izráelben, a pireathonita hillel fia. ennek negyven fia és harmincz unokája volt, kik hetven szá-

márcsikón nyargaltak, és ítélte izráelt nyolcz esztendeig. és meghalt abdon, a pireathonita hillel fia, és eltemették pireathonban, efraim földén, az amálek-iták hegységén.

13

az izráel fiai pedig újra gonoszul cselekedtek az úrnak szemei előtt, azért az úr őket a filiszteusoknak kezébe adá negyven esztendeig. és élt ebben az időben egy férfiú cizórából, a dán nemzetségéből való, névszerint manoh, kinek felesége magtalan volt, és nem szült. és megjelent az úrnak anygala az asszonynak, és monda néki: ímé most magtalan vagy, és nem szültél; de terhes leszesz, és fiat szülsz. azért most megőjjad magad, és ne igyál se bort, se más részegítő italt, és ne egyél semmi tisztátalant. mert ímé terhes leszesz, és fiat szülsz, és beretva ne érintse annak fejét, mert istennek szenteltetett lesz az a gyermek anyjának méhétől fogva, és ő kezdi majd megszabadítani izráelt a filiszteusok kezéből. és elment az asszony, és elbeszélte ezt férjének, mondván: istennek egy embere jöve hozzám, kinek tekintete olyan volt, mint az isten anygalának tekintete, igen rettenetes, úgy hogy meg sem mertem kérdezni, hogy honnan való, és ő sem mondomta meg nekem a nevét. és monda nekem: ímé terhes leszesz, és fiat fogsz szülni; azért most se bort, se más részegítő italt ne igyál, és semmi tisztátalant ne egyél, mert istennek szentelt lesz az a gyermek, anyja méhétől fogva halála napjáig. manoh pedig az úrhoz könyörgött, és monda: kérélek, uram! az istennek amaz embere, a kit küldöttél volt, hadd jöjjön el ismét hozzánk, és tanítson meg minket, hogy mit cselekedjünk a születendő gyermekkel. és meghallgatá az isten manoh kérését, mert az istennek anygala megint eljött az asszonyhoz, mikor az a mezőn ült, és az ő férje manoh nem volt vele. akkor az asszony elsietett, és elfutott, és elbeszélé férjének, és monda néki: ímé megjelent nekem az a férfiú, a ki a multkor hozzám jött. és felkelt, és elment manoh az ő felesége után, és mikor odaért ahhoz a férfiúhoz, monda néki: te vagy-e az a férfiú, a ki ez asszonynyal beszéltél? és monda: én vagyok. és monda manoh: ha beteljesedik ígéreted, miként bánjunk a gyermekkel, és mit cselekedjék ő? az úrnak anygala pedig monda manóáhnak: mindentől, a mit csak mondtam az asszonynak, őrizkedjék. mindabból, a mi csak a bortermő szőlőből származik, ne egyék, és bort és más részegítő italt ne igyék, és semmi tisztátalant ne egyék. mindazt, a mit parancsoltam néki, tartsa meg. és monda manoh az úr anygalának: kérélek, hadd tartóztassunk meg téged, hogy készítsunk néked egy kecskegödöllét. de az úrnak anygala így szólt manóáhhhoz: ha megmarasztasz is, nem eszem kenyeredből, és ha áldozatot készítesz, az úrnak áldozd azt. mert manoh nem tudta, hogy az úrnak anygala vala. és monda manoh az úr anygalának: kicsoda a te neved, hogy ha majd beteljesedik a te beszéded, tisztességgel illethessünk téged. és monda néki az úrnak anygala: miért kérdezősködöl nevem után, a mely olyan csodálatos? mikor aztán manoh a kecskegödöllét és ételáldozatot vett, és megáldozá azt egy sziklán az úrnak: csodadolgot cselekedék

manoahnak és feleségének szeme láttára: tudniillik, mikor a láng felcsapott az oltárról az ég felé, az oltár lángjában felszállott az úrnak anygala. mikor pedig ezt meglátták manoah és az ő felesége, arczzzal a földre borultak. és többé nem jelent meg az úrnak anygala manoahnak és feleségének. ekkor tudta meg manoah, hogy az úrnak anygala volt az. és monda manoah az ő feleségének: meghalván meghalunk, mert az istent láttuk. akkor monda néki az ő felesége: ha meg akart volna ölni az úr minket, nem fogadta volna el kezünköl az egészen égoáldozatot és az ételáldozatot, és nem mutatta volna nekünk mindezeket, sem pedig nem hallatott volna velünk ilyeneket. és szült az asszony fiat, és nevezé annak nevét sámsonnak, és felnevekedék a gyermek, és megáldá őt az úr. és kezdé az úrnak lelke őt indítani a dán táborában, czóra és estháol között.

14

és lement sámson timnába, és meglátott egy nőt timnában a filiszteusok lányai közül. és mikor hazament, elbeszélte ezt atyjának és anyjának, és monda: egy nőt láttam timnában a filiszteusok leányai között, most azért vegyék őt nekem feleségül. és monda néki az ő atya és anyja: hát nincsen a te atyádfiaiinak és az én egész népemnek leányai között nő, hogy te elmegy, hogy feleséget végy a körülmetéletlen filiszteusok közül? és monda sámson az ő atyjának: őt vegyed nekem, mert csak ő kedves az én szemeim előtt. az ő atya és anyja pedig nem tudja, hogy ez az úrtól van, hogy ő alkalmatosságot keres a filiszteusok ellen, mert abban az időben a filiszteusok uralkodtak izráel felett. és lement sámson az ő atyjával és anyjával timnába, és mikor timnátnak szölohegyéhez értek, íme egy orosz-lánkölyök jött ordítva elébe. és felindítá őt az úrnak lelke, és úgy kettészakasztá azt, mint a hogyan kettészakasztatik a gödölye; pedig semmi sem volt kezében. az atyjának és anyjának nem mondta el, a mit cselekedett. és mikor leérkezett, beszélt a nővel, a ki kedves volt sámson szemei előtt. mikor pedig egyénhány nappal azután visszatért, hogy őt hazavigye, lekerült, hogy megnézze az orosz-lánnak holttestét: hát íme egy raj méh volt az orosz-lának tetemében, és méz. és kiszedte azt markaiba, és a mint ment-mendegélt, eszegetett belőle, és mikor hazaért atyjához és anyjához, adott abból nekik is, és azok is ettek; de nem mondta meg nekik, hogy az orosz-lán holtteteméből vette ki a mézet. és azután lement az ő atya ahhoz a nőhöz, és sámson lakodalmat tartott ott, mert úgy szoktak cselekedni az ifjak. mikor pedig meglátták őt a filiszteusok, harmincz társat adtak mellé, hogy legyenek ő vele. és monda nekik sámson: hadd vessék előtökbe egy találós mesét, ha azt megfejtitek nekem a lakodalmom hét napja alatt és kitaláljátok; adok néktek harmincz inget és harmincz öltöző ruhát; de ha nem tudjátok megfejtetni, ti adtok nekem harmincz inget és harminc öltöző ruhát. azok pedig mondanak néki: add elő találós mesédet, hadd halljuk. ő pedig monda nekik: az evőből éték jött ki s az erősből édes jött ki. de nem tudták a találós mesét megfejtetni három egész

napon át. lön annakokáért heted napon, mondanak sámson feleségének: vedd reá férjedet, hogy fejtse meg nekünk a találós mesét, hogy valamiképen meg ne égessünk téged és a te atyádnak házát tüzzel; vagy azért hívtatok ide minket, hogy koldussá tegyetek bennünket, vagy nem? és sírt a sámson felesége ő előtt, és monda: bizony te gyűlölsz engem, és nem szeretsz. egy találós mesét vetettél az én népem fiai elé és nekem sem fejtetted meg. ő pedig monda néki: íme még atyámnak és anyámnak sem mondtam meg, hát néked mondanám meg? az pedig hét napon át sírdogált előtte, a meddig a lakodalmom tartott. végre a hetedik napon megmondá néki, mert folyvást zaklatta őt. ő pedig aztán megfejté a találós mesét népe fiainak. és mondanak néki a város férfiai a hetedik napon, mielőtt még a nap lement volna: ekkor felindítá őt az úrnak lelke, és elment askelonba, és megölt közülük harmincz férfit, és elvette ruhájukat és azoknak adta ez öltöző ruhákat, a kik a találós mesét megoldották. és felgerjedett haragjában elment az ő atyjának házához. a sámson felesége pedig férjhez ment az ő egyik társához, a kit társaságába vett vala.

15

lön pedig néhány nap múlva, a búzaaratásnak idejében, meglátogatta sámson az ő feleségét, egy kecszegődölét vívén néki, és monda: bemegyek az én feleségemhez a hálólházba. de nem hagyá őt bemenni az ő atya. és monda annak atya: azt gondoltam, hogy gyűlölve gyűlölöd őt, azért odaadtam őt a te társadnak; de hát vajjon húga nem szebb-e nálánál? legyen ő helyette most az a tied. és monda néki sámson: teljesen igazam lesz most a filiszteusokkal szemben, ha kárt okozok nekik. és elment sámson, és összefogdosott háromszáz rókát, és csóvákat vénen, a rókák farkait egymáshoz kötözé, és egy-egy csóvát tett minden két rókának farka közé. és meggyújtá tüzzel a csóvákat, és beeresztette azokat a filiszteusok gabonájába, és felgyújtá a gabonakalangyákat, az álló vetéseket, a szőlőket és az olajfaerdőket. akkor mondanak a filiszteusok: ki cselekedte ezt? és mondák: sámson, thimneus veje, mert elvette tőle az ő feleségét, és adta azt az ő társának. felmenének annakokáért a filiszteusok, és megegeték az asszonyt és annak atyját tüzzel. sámson pedig monda nekik: bátor ezt cselekedtetek, mégis addig nem nyugszom meg, míg bosszúmat ki nem töltöm rajtatok. és megverte őket keményen válluktól tomporukig, és lement és lakott ethamban, a sziklabarlangban. a filiszteusok pedig felmentek, és megszállották júdát, és lehiben telepedtek le. akkor mondanak a júda férfiai: miért jöttetek fel ellenünk? azok pedig mondanak: sámson megkötözni jöttünk fel, hogy úgy cselekedjünk vele, a mint ő cselekedett mi velünk. ekkor háromezer ember ment le júdából ethamba, a sziklabarlanghoz, és monda sámsonnak: nem tudod-e, hogy a filiszteusok uralkodnak mi rajtunk? miért cselekedted ezt velünk? ő pedig monda nekik: a miképen cselekedtek ők velem, én is úgy cselekedtem velök. és mondanak néki: azért jöttünk le, hogy megkötözzünk, és hogy a filiszteusok kezébe adjunk téged.

sámson pedig monda nékik: esküdjetek meg nekem, hogy ti nem rohanotok reám. és azok felelének néki, mondván: nem! csak megkötözvén megkötözünk, és kezökbe adunk; de nem ölünk meg téged. azután megkötözték őt két új kötéllel, és felvezették őt a köszikláról. és mikor lehi felé közeledett, és a filiszteusok már ujjongtak elébe: felindítá őt az úrnak lelke, és olyan lettek a karján lévő kötelek, mint a lenszálak, melyeket megperzsel a tűz és lemállottak a kötések kezeiről. és egy nyers számárállcsontot találá, és kinyújtván kezét, felvévén azt, és agyonvert vele ezer embert. és monda sámson: számár állcsontjával seregeket seregbe, számár állcsontjával ezer férfit vertem le. és mikor ezt elmondotta, elvetette kezéből az állcsontot, és elnevezé azt a helyet ramath-lehinek. azután megszomjúhozék felette igen és felkiáltott az úrhoz, és monda: te adtad szolgád kezébe ezt a nagy győzelmet, és most szomjan kell meghalnom, és a körülmételetlenek kezébe jutnom. akkor meghasítá isten a zápfogat, mely az állcsontban volt, és víz fakadt ki abból. ő pedig ivott, ereje megtért, és megelégedett. azért nevezettik a "segítséül hívás forrásának" e hely lehiben mind e mai napig, és ítéle sámson izráelt a filiszteusok idejében húsz esztendeig.

16

és elment sámson gázába, és meglátott ott egy parázna asszonyt, és bement hozzá. a gázabelieknek pedig mikor megmondották, mondván: ide jött sámson! körülvevék őt, és leleskedének ő utána egész éjszakán át a város kapujában, és hallgatóztak egész éjjel, és azt mondták: reggel, ha világos lesz, megöljük őt. és aluvék sámson éjjelig. éjjélkor pedig felkelt, és megfogván a város kapujának szárnyait, a kapufélfákkal és a závarokkal együtt kiszakította azokat, és vállaira vette, és felvitte a hegy tetejére, mely hebronnal szemben fekszik. és történt azután, hogy megszeretett egy asszonyt a sórék völgyében, a kinek neve delila volt. és felmenének ő hozzá a filiszteusok fejedelmei, és mondanak néki: kérdezd ki őt és tudd meg, miben áll az ő nagy ereje, és miképen vehetünk rajta erőt, hogy megkötözzük és megkínózzuk őt, és mi mindenikünk adunk néked ezerszáz ezüst siklust. és monda delila sámsonnak: mondd meg nekem, miben van a te nagy erőd és mivel kellene téged megkötni, hogy megkínózhassanak téged. és felele néki sámson: ha megkötöznek hét nyers guzzszal, melyek még meg nem száradtak, akkor elgyengülök és olyan leszek, mint más ember. akkor hoztak néki a filiszteusok fejedelmei hét nyers guzst, a mely még nem volt száraz, és megkötözték őt azzal. a lesben állók pedig ott vártak annál a hálókamarában. és monda néki: rajtad a filiszteusok, sámson! és elszakasztá a guzsokat, miképen elszakad a csepűfonal, ha tűz éri, - és ki nem tudódek, miben volt az ő ereje. és monda delila sámsonnak: imé rászédtl, és hazugságot szóltál nekem, most mondd meg igazán, hogy mivel lehet téged megkötni? ő pedig monda néki: ha erősen megkötöznek új kötelekkel, melyekkel még semmi dolgot nem végeztek, akkor elgyengülök és olyan leszek, mint más ember. és vett delila új köteleket, és megkötözte őt velük, és monda néki: raj-

tad a filiszteusok, sámson! (mert ott leleskedtek utána a hálókamarából). de ő letépte azokat karjairól, mint a fonalat. és monda delila sámsonnak: meddig fogsz még rászedni engem és hazudni nekem? mondd meg egyszer már, mivel köztöztethet meg? - ő pedig monda néki: ha összeszövőd az én fejemenk hét fonatkját a nyüstfonállal. és szeggel megerősítvén a zugolyt, monda: rajtad a filiszteusok, sámson! az pedig felébredvén álmából, kitépte a zugolyt és a nyüstfonalat. ekkor monda néki delila: miképen mondhatod: szeretlek téged, ha szived nincsen én velem? immár három ízben szédtl rá engem, és nem mondtad meg, hogy miben van a te nagy erőd? mikor aztán őt minden nap zaklatta szávaival, és gyötörte őt: halálisan belefáradt a lelke, és kitárta előtte egész szívét, és monda néki: borotva nem volt soha az én fejemen, mert istennek szentelt vagyok anyám méhétől fogva; ha megnyíratatom, eltávozik tőlem az én erőm, és megerőtlenedem, és olyan leszek, mint akármely ember. és mikor látta delila, hogy kitárta volna előtte egész szívét, elküldött, és elhívá a filiszteusok fejedelmeit, és ezt izené: jöjjetek fel ez egyszer, mert ő kitárta nekem egész szívét. és felmentek ő hozzá a filiszteusok fejedelmei, és a pénzt is felvették kezökben. és elaltatta őt az ő térdein, és előhívott egy férfit, és lenyíratá az ő fejének hét fonatkját, és kezdé őt kínozni. és eltávozott tőle az ő ereje. és monda: rajtad a filiszteusok, sámson! mikor pedig az az ő álmából felerkent, monda: kimegyek most is, mint egyébkor, és lerázom a kötelekeket; mert még nem tudta, hogy az úr eltávozott ő tőle. de a filiszteusok megfogták őt, és kiszúrták szemeit, és leveztették őt gázába, és ott megkötözték két vaslánczczal, és örölnie kellett a fogházban. de az ő fejének haja újra kezdett nőni, miután megnyíratott. és mikor a filiszteusok fejedelmei összegyűltek, hogy az ő istenüknek, dágonnak nagy áldozatot áldozzanak, és hogy örvendezzenek, mondanak: kezünkbe adta a mi istenünk sámson, a mi ellenségünket. és mikor látta őt a nép, dicsérték az ő istenöket, mert - mondanak - kezünkbe adta a mi istenünk a mi ellenségünket, földünk pusztítóját, és a ki sokakat megölt mi közülünk. lön pedig, hogy mikor megvídámult az ő szívök, mondanak: hívjátok sámson, hadd játszék előttünk. és előhívak sámson a fogházból, és játszék ő előttük, és az oszlopok közé állították őt. sámson pedig monda a fiúnak, a ki őt kézenfogva vezette: ereszsz el, hadd fogjam meg az oszlopokat, a melyeken a ház nyugszik, és hadd támaszkodjam hozzájuk. a ház pedig tele volt férfiakkal és asszonyokkal, és ott voltak a filiszteusok összes fejedelmei, és a tetőzetten közel háromezren, férfiak és asszonyok, a sámson játékanak nézői. ekkor sámson az úrhoz kiáltott, és monda: uram, isten emlékezél meg, kérlek, én rólam, és erősíts meg engemet, csak még ez egyszer, óh isten! hadd álljak egyszer bosszút a filiszteusokon két szemem világáért! és átfogta sámson a két középső oszlopot, melyeken a ház nyugodott, az egyiket jobb kezével, a másikat bal kezével, és hozzájuk támaszkodott. és monda sámson: hadd veszssek el én is a filiszteusokkal! és nagy erővel megrándította az oszlopokat, és rászakadt a ház a fejedelmekre és az egész népre, mely abban volt,

úgy hogy többet megölt halálával, mint a mennyit megölt életében. és lementek az ő testvérei és atyjának egész háza, és elvivék őt, és hazatérvén, eltemették czőra és estháol között, atyjának, manóahnak sírjába, minekutána húsz esztendeig ítélte az izráelt.

17

vala pedig egy férfiú efrainnak hegyéről való, kinek neve mika vala; és monda az ő anyjának: az az ezerszáz ezüst, mely töled elvételtem, és a mely miatt te átkozódál, és füleimbe is mondtad, imé az az ezüst én nálam van, én vettem el azt. és monda az ő anyja: légy megáldva, fiam, az úrtól! és visszaadta az ezerszáz ezüstpénzt az ő anyjának. és monda az ő anyja: szentelve szentelem e pénzt az úrnak az én kezemből fiaimért, hogy egy faragott és öntött bálvány készítettessék abból, azért most visszaadom azt tenéked. de ő megint visszaadá a pénzt anyjának, és vőn az ő anyja kétszáz ezüstpénzt, és odaadá azt az ötvősnék, és az készített abból egy faragott és öntött bálványt. ez azután a mika házában volt. és a férfiúnak, mikának volt egy temploma, és készített efódot és terafimot, és felszentelte az ő fiai közül egyet, és ez lön néki papja. ebben az időben nem volt király izráelben, hanem kiki azt cselekedte, a mit jónak látott. vala pedig egy ifjú, júdnak bethleheméből, a júda nemzetségéből való, ki lévita vala, és ott tartózkodott vala. és elmné ez a férfiú júdnak bethlehem városából, hogy ott tartózkodjék, a hol helyet talál. így jött az efrain hegyére, mika házához, vándorlása közben. és monda néki mika: honnan jössz? és monda: lévita vagyok júdnak bethleheméből, és járok s kelek, hogy hol találnék helyet. és monda néki mika: maradj nálam, és légy nékem atyám és papom, és én adok néked esztendőnként tíz ezüstpénzt és egy öltöző ruhát és edelét. és a lévita beszegődött. és tetszik a lévitának, hogy megmaradjon annál a férfiúnál; és olyan lön néki az az ifjú, mint egyik az ő fiai közül. és felszentelte mika a lévitát; így lett papjává az ifjú, és maradt mika házában. és monda mika: most tudom, hogy jól fog velem tenni az úr, mert e lévita lett papom.

18

ebben az időben nem volt király izráelben, és ezekben a napokban keresett a dán nemzetsége magának örökséget, a hol lakjék, mert nem jutott néki mind ez ideig az izráel törzsei között osztályrész. és elküldöttek a dán fiai az ő házoknépe közül öt férfiút, vitéz férfiakat a magok határaiából, czőrából és estháolból, hogy kémleljék ki és nézzék meg jól a földet, és mondanak nékik: menjetek el, kémleljétek ki a földet. és elérkeztek az efrain hegyéhez, a mika házához, és ott meghaltak. mikor a mika házában voltak, megismerték az ifjú lévitának hangját, és hozzá mentek, és mondanak néki: ki hozott téged ide? mit csinálsz itt, és mi járatban vagy? ő pedig monda nékik: ezt meg ezt cselekedte velem mika, és megfogadott engem, és papjává lettem. és mondanak néki: kérdezd meg istentől, hogy hadd tudjuk meg, ha szerencsés lesz-e a

mi útunk, a melyen járunk? és monda nékik a pap: menjetek el békességgel; a ti útatok, a melyen jártok, az úr előtt van. és elment az öt férfiú, és laisba jutott, és látták a népet, a mely benne volt, hogy minden félelem nélkül lakik, a sidonbeliek szokása szerint él csendesen és bátorságosan, és nincs senki, a ki őket bántaná az országbán, vagy úr volna felettök, és távol vannak a sidoniaktól, és nincs senkivel semmi dolguk. és mikor visszatértek atyjokfiához czőrába és estháolba, és kérdezték tőlök az ő atyjokfiak: mi jóval jártatok? mondanak: keljetekek fel, és menjünk fel ellenök, mert láttuk a földet, hogy imé igen jó, és ti vesztetg ültök? ne legyenek restek a menetelre, hogy elmenjetekek elfoglalni azt a földet. ha elmentek, biztosságban élő néphez mentek, és a tartomány tágas; mert isten kezetekbe adta azt a helyet, a hol semmiben sincs hiány, a mi csak a földön van. és elment onnét a dán nemzetségéből, czőrából és estháolból, hatszáz férfiú hadiszerszámokkal felkészülten. és felvonultak, és táborba szállottak kirjáth-jearimban, júdnában. ezért hívják azt a helyet dán táborának mind e mai napig. és ez kirjáth-jearim mögött fekszik. és onnan felvonultak az efrain hegyére, és mika házába mentek. és szólott az az öt férfiú, a ki elment kikémlelni lais földét és monda atyjafiainak: tudjátok-e, hogy ebben a házban efód és teráf, faragott és öntött bálvány van? hát elgondolhatjátok, hogy mit cselekedjetekek. és betértekek oda, és az ifjú lévitához mentek a mika házába, és köszöntöttek őt: békességgel! a hadiszerszámokkal felkészült hatszáz férfiú pedig, kik a dán fiai közül valók voltak, a kapu előtt állott. és az az öt férfiú, a ki a föld kikémlelésére ment volt el, mikor felment és megérkezett oda, elvette a faragott képet, az efódot, a teráfot és az öntött bálványt; a pap pedig ott állott a kapu előtt a hadiszerszámokkal felkészült hatszáz férfiúval. mikor pedig ezek a mika házához bementek és elvették a faragott képet, az efódot, a teráfot és az öntött bálványt, monda nékik a pap: mit míveltekek? azok pedig mondanak néki: hallgass, tedd kezed ajakadra, és jöjj el velünk, és légy nekünk atyánk és papunk. melyik jobb, hogy egy ember házában légy papja, vagy hogy izráelben egy nemzetségnek és háznépnek légy papja? és örvendett ezen a papnak szíve, és elvitte az efódot és a teráfot és a faragott képet, és velök a nép közé ment. és megfordulván elvonultak, magok előtt küldve a gyermekeket, a barmokat és drágaságaikat. mikor pedig már messze jártak a mika házatól, a férfiak, a kik a mika házában szomszédságában laktak, összegyűltek, és utána mentek a dán fiainak. és utánok kiáltoztak a dán fiainak. azok pedig visszafordulván mondanak mikának: mi bajod van, hogy így felsereglettél? és monda: isteneimet vettétek el, a melyeket készítetttem, és papomat, és elmentetek, hát mim van még egyebem? és mégis azt mondjátok nékem: mi bajom van? és mondanak néki a dán fiai: ne hallasd többé gondodat, hogy rátok ne rontsanak e felbőszített emberek, és te a magad életét és házadnépe életét el ne veszítsd! és elmentek a dán fiai a magok útján, és mikor mika látta, hogy azok erősebbek nála, megfordult, és visszatért házához. ők pedig elvitték, a mit mika készítettett, és a papot, a ki nála volt, és lais ellen mentek, a nyugodtan és bizton-

ságban élő nép ellen, és leölték őket fegyvernek élivel, és a várost megégették tüzzel. és nem volt senki, a ki őket megszabadította volna, mert messze volt sidontól, és semmi dolguk nem volt senkivel. lais pedig a beth-rehob völgyében feküdt és itt építették meg a várost, és telepedtek meg benne. és elnevezték a város nevét dännak, atyjoknak dännak nevről, a ki izráelnek született volt. bár először lais volt a város neve. és felállították magoknak a dán fiai a faragott képet, és jonathán, a manasse fiának gersomnak fia és az ő fiai voltak papok a dán nemzetségében egészen a föld fogságának idejéig. és felállítva tarták a mika faragott képét, a melyet az készítettett, mindaddig, míg az istenháza silóban volt.

19

ugyanebben az időben, a mikor nem volt király izráelben, mint jövevény tartózkodott az efraim hegység oldalán egy lévita, a ki ágyas nőt szerzett magának júda bethleheméből. paráználkodék pedig nála az ő ágyasa és elméne töle atyjának házához, júdának bethlehemébe, és ott maradt négy hónapig. ekkor felkelvén az ő férje, utána ment, hogy lelkére beszéljen, és hogy visszavigye őt. szolgálja és egy pár számár volt vele. az pedig bevezette őt az ő atyjának házába, és mikor meglátta őt a leánynak atya, örvendve eléje ment. és őtt tartóztatá őt ipa, a leánynak atya, és ő ott maradt nála három napig, és ettek, ittak, és ott is háltak. és mikor a negyedik napon reggel korán felkeltek, és ő felkészült, hogy elmenjen, monda a leánynak atya az ő vejének: erősítsd meg szivedet egy falat kenyérrel, azután menjetek el. és leültek, és mindketten együtt ettek és ittak, és monda a leány atya a férfinak: gondold meg és hálj itt az éjjel és gyönyörködjék a te szíved. mikor pedig felkelt az a férfiú, hogy elmenjen, addig marasztá őt az ipa, hogy ott maradt megint éjszakára. és felkelt azután az ötödik napon jókor reggel, hogy elmenjen, és monda a leánynak atya: erősítsd meg, kérlek, a te szívedet. és mulatozzanak, míg elhanyatlék a nap, és együtt evének mindketten. ekkor felkele az a férfiú, hogy elmenjen ágyasával és szolgáljával; de ipa, a leánynak atya, így szól hozzá: imé a nap már lehanyatlík, hogy beesteledjék, azért háljatok meg itt; imé nyugalomra hajlik a nap, hálj itt, és gyönyörködjék a te szíved; holnap aztán készüljetek fel jókor reggel a ti útatokra, és menj el sátorodba. de a férfiú nem akart ott meghálni, és felkelt és elment, és egész jebusig jutott, - ez jeruzsálem. egy pár megterhelte számár és ágyasa volt vele. mikor pedig jebus mellett voltak, a nap már igen alászállott, és monda a szolga az ő urának: jerünk és térjünk be a jebuzeusok e városába, és háljunk ott. és monda néki az ő ura: ne térjünk be az idegenek városába, a hol senki sincs az izráel fiai közül, inkább menjünk el gibeáig. és monda az ő szolgáljának: siess, és menjünk e két hely valamelyikébe, és háljunk meg gibeában, vagy rámában. és tovább vonultak, és elmenének, és a nap gibeá mellett ment le felettök, a mely benjáminé. és oda tértek, hogy bemenjenek és megháljanak gibeában. mikor pedig oda bement, leült a város piacznán, mert nem volt senki, a ki őket házába behívna éjszakára. és

imé egy öreg ember jöve a munkából és mezőről késő estve. ez a férfiú az efraim hegységéről való volt, és csak jövevény gibeában, míg a helynek lakói benjáminiták voltak. és mikor felemelte szemeit, és meglátta azt az utas embert a város piacznán, monda az öreg ember néki: hová mégy és honnan jössz? ez pedig monda néki: megyünk júda bethleheméből az efraim hegység oldaláig, a honnan való vagyok. júda bethlehemében voltam és most az úr házához megyek, és nincsen senki, a ki házába fogadna engem. pedig szalmánk és abrakunk is van szamaraink számára, és kenyereim és borom is van a magam és a te szolgálód és emez ifjú számára, ki szolgáladdal van, úgy hogy semmiben sem szűkölködünk. ekkor monda a vén ember: békesség néked! mindarra, a mi nélkül csak szűkölködöl, nékem lesz gondom. csak nem halsz itt az utcán?! és elvezette őt az ő házához és abrakot adott az ő szamarainak. azután megmosták lábaikat, és ettek és ittak. és mikor vígan laktának, imé a város férfiai, a béliál fiainak emberei, körülvették a házat, és az ajtót döngögtetve, mondának az öreg embernek, a ház urának, mondván: hozd ki azt a férfiút, a ki házához jött, hogy ismerjük meg őtet. és kiment hozzájuk az a férfiú, a háznak ura és monda nékik: ne, atyámfiai, ne cselekedjétek ilyen gonoszot, minekutána az a férfiú az én házához jött, ne tegyétek vele azt az alávaló dolgot. imé itt van hajadon leányom és az ő ágyasa, ezeket hozom ki néktek, és ezeket nyomorgassátok, és tegyétek velök azt, a mit csak tetszik, csak e férfiúval ne cselekedjétek azt az alávaló dolgot. a férfiak azonban nem akartak reá se hallgatni. ekkor kézen fogta az a férfiú az ő ágyasát, és kivitte nékik az utcára. ezek pedig megszeplősítették őt, és gonoszul élénke vele egész éjszaka reggelig, és csak mikor feltetszett a hajnal, akkor bocsátották el. és elment az asszony virradat előtt és reggel ott rogyott össze annak a férfinak háza ajtajánál, a melyben az ő ura volt reggelig. mikor pedig felkelt az ő ura reggel, és kinyitotta a ház ajtaját, és kiment, hogy útnak induljon, imé az asszony, az ő ágyasa, ott feküdt elterülve a ház ajtaja előtt, és kezei a küszöbön. és monda néki: kelj fel és menjünk el. de az nem felelt néki. ekkor feltette őt a számárra, és felkelt a férfiú, és elment hazájába. és mikor hazaért, kést vett elő, és megfogta ágyasát, és tagról-tagra szétvagdalta őt tizenkét darabba, és szétküldözte izráel minden határába. lön pedig, hogy mindenki, a ki ezt látta, azt mondotta: nem történt és nem látott ehhez hasonló dolog, mióta csak feljöttek az izráel fiai egyiptomnak földéből mind e mai napig. gondolkodjatok e dolog felől, tartsatok tanácsot és beszéljétek meg.

20

erre kivonultak az izráel minden fiai és összegyűlekezett a nép, mint egy ember, dántól fogva bersebaig és a gileád földéig, az úrhöz mispába. és megjelentek az egész népnek főfő emberei, az izráelnek minden nemzetségei az isten népének gyülekezetében, négyszázezer gyalogos, fegyverfogható férfiú. de meghaltották a benjámin fiai is, hogy felmentek az izráel fiai mispába. az izráel fiai pedig mondának: mondjátok meg, hogy mint történt

ez a gonoszság? és felele a lévita, a megöletett asszonynak férje, és monda: gibeába, mely benjáminé, mentem én és az én ágyasom, hogy ott megháljak. és ellenem támadtak gibeának férfiai, és körülvették miattam a házat éjjel, engem akartak megölni, de az én ágyasomat nyomrogatták meg annyira, hogy meghalt. ekkor fogtam ágyasomat, és szétvagdal-tam őt, és szétküldöztem az izráel örökségének minden tartományába, mert útálatosságot és aljassá-got követtek el izráelben. imé mindnyájan, kik itt vagytok izráel fiai, szójátok erről és tanácskozzatok felőle. ekkor felállott az egész nép, mint egy ember, mondván: senki közülünk sátorába ne menjen, és senki házához ne térjen, mert most gibeá ellen ezt cselekedendjük: sorsot vetünk rá. és választunk tíz férfiút száz közül, és százat ezer közül, és ez-eret tízezer közül, izráelnek minden nemzetségéből, hogy hordjanak élelmet a népek, hogy ez elmen-vén, cselekedjék benjámin gibeájával annak minden gonoszsága szerint, melyet elkövetett izráelben. és összegyülekezett izráel minden férfiá a város ellen, mint egy ember, egyesülten. és követeket küldöt-tek az izráel nemzetségei benjámin minden törzsei-hez, mondván: micsoda aljasság az, a mi ti közöttetek történt? most ti adjátok ki azokat a férfiakat, a béliál fiait, a kik gibeában vannak, hogy megöljük őket, és kitisztítsuk a gonoszt izráelből. de a benjámin fiai nem akartak hallgatni testvéreiknek, az izráel fi-ainak szavára, hanem egybegyűltek a benjámin fiai a városokból gibeába, hogy kimenjenek harcolni az izráel fiaival. és azon a napon a benjámin fiai, a kik a városokból jöttek fel, huszonhatezer fegyver-fogható férfiút számlálának, gibeá lakóin kívül, kik szám szerint hétszázan voltak, mind válogatott fér-fíű. ebből az egész népből volt hétszáz válogatott fér-fíű, a kik utáltak voltak. ezek mindnyájan a parittyával hajszálnyira biztosan találtak és nem hibázták el. az izráel fiai pedig szám szerint, a benjámin fiain kívül, négyszázezeren voltak, fegyverfogható emberek, és mind hadakozó férfiak. ekkor felkeltek, és felmentek bétélbe, és megkérdeék az istent, és mondanák az izráel fiai: ki menjen fel először közülünk a benjámin fiai ellen hadakozni? és monda az úr: júda először. felkeltek azért az izráel fiai reggel, és táborba szál-lottak gibeá előtt. és kimentek izráel emberei har-colni benjámin ellen, és csatarendbe állottak fel el-lenök az izráel emberei gibeánál. és kivonultak a ben-jámin fiai is gibeából, és levertek az izráel fiai közül az nap huszonkétezeret a földre. de a nép, izráel fér-fiai, megbátoríták magukat, és újra csatarendbe állot-tak ugyanazon a helyen, a melyen előtte való nap so-rakoztak. és felmenének az izráel fiai, és ott sírtak, az úr előtt egész estig, és megkérdezték az urat, mond-ván: vajjon elmenjek-é még harcolni az én atyám-fiának, benjáminnak fiai ellen? az úr pedig monda: menjetek fel ellene! és mikor az izráel fiai másnap a benjámin fiai ellen felvonultak, kijött elébük ben-jámin gibeából másnap, és leverte az izráel fiai közül még tizenhatszáz embert a földre, kik mindan-nyian fegyverfoghatók valának. ekkor felment izráel minden fia és az egész nép, és elmenvén bétélbe, sír-tak, és ott maradtak az úr előtt és bójtoltak aznap egész estvéig, és égőáldozattal és hálaadó áldozat-

tal áldoztak az úr előtt. és megkérdezték az izráel fiai az urat, - mert ott volt abban az időben az is-ten frigyládája. és fineás, az áron fiának eleázár-nak fia szolgált körülötte abban az időben - mond-ván: vajjon még egyszer felmenjek-é harcolni az én atyámfiának benjáminnak fiaival, vagy pedig ab-banahagyjam? és monda az úr: menj, mert holnap kezdedbe adom őket. és leseket vetett izráel gibeá ellen köröskörül. és felvonultak az izráel fiai a benjámin fiai ellen harmadnapon, és felállottak gibeá ellen úgy, mint annakelőtt. ekkor kijötték a benjámin fiai a nép ellen, elszakasztatának a várostól, és elkezdet-ték a népet verni, és ölni, mint annakelőtte, a mezőn, a két úton, melynek egyike bétélbe, másika gibeá felé vezet, és már megöltek mintegy harmincz férfiút izráelből. és mondanák a benjámin fiai: megverettet-nek ezek előttünk megint, mint először. az izráel fiai pedig mondanák: fussunk el és szakasszuk el őket a várostól, ki az országuTRA. és az izráel minden fia el-hagyta helyét és baál-thámárnál állott fel. izráel le-sei pedig előtörték rejtekhelyeikből maareh-gabából. ekkor az egész izráelből tízezer válogatott férfiút tört gibeá ellen, és néki búsulának a harcznak, és amazok észre sem vették, hogy veszedelemben forognak. így verte le az úr izráel előtt benjámint, és elpusztítot-tak az izráel fiai azon a napon a benjámin fiai közül huszonötezerszáz férfiút, kik mind fegyverfoghatók voltak. benjámin fiai tehát látták, hogy megveretnek, mivel izráel férfiai csak azért adtak helyet benjámin-nak, mert ők a lesekben bíztak, a melyeket gibeánál helyeztek el. és a les elősietett és előtört gibeá ellen, és a les bevonult, és leölte az egész várost fegyvernek élével. és abban egyeztek meg izráel férfiai a les-csapatokkal, hogy erős füstfelleget bocsátanak fel a városból. mikor aztán az izráel férfiai visszafordul-tak a harc közben, és benjámin megkezdte az öldök-lést és leölt mintegy harmincz férfiút izráelből, és azt gondolta magában: bizony megverettetnek előt-tünk, mint az első ütközetben: épen akkor kezdett a felhő felemelkedni a városból, mint egy füstoszlop. és mikor aztán benjámin hátratekintett, látta, hogy íme a város lángja már feléri az eget. és az izráel fiai meg-fordultak, és megijedének a benjámin fiai, a kik most látták csak, hogy rajtuk a veszedelem. és elfutottak az izráel férfiai elől a pusztába vivő útra; de a harc-ott is utóleré őket, és az út közepén ölték le a város-ból jövőket. körülvették benjámint, üldözték őt, leti-porták a pihenő helyen, egészen a gibeá előtt keletre eső vidékig. és elesett benjámin közül tizenhatszáz ember, mindnyájan vitéz férfiak. ekkor megfordul-tak, és a pusztába menekültek, a rimmon sziklájához; de az úton még megöltek közülök ötezer embert, és azután egész gideomig mentek utánok, és megöl-ték közülök kétezer embert. azok tehát, akik elestek benjámin közül, összesen huszonötezeren voltak, kik mindannyian fegyvert fogtak azon a napon, és mind-nyájan vitéz férfiak voltak. de hatszáz férfiú megfor-dult, és elmenekült a pusztába a rimmon kösziklájára, és ott is maradt a rimmon szikláján négy hónapig. az izráel férfiai pedig visszatértek a benjámin fiaira, és megölték őket fegyvernek élével a városokban az em-berektől a barmokig, és a mi csak található volt; az összes városokat pedig, miket találtak, tüzzel égették

meg.

21

és az izráel fiai megesküdtek mispában, mondván: senki mi közülünk nem adja leányát benjáminnak feleségül. és a nép elment bételhébe, és ott volt egész estvéig az isten előtt, és felemelve szavát, nagy sírással sírt. és mondanak: oh uram! izráelnek istene! miért történt ez izráelben, hogy ma izráelből egy nemzetség hiányzik? és lön másnap reggel, felkele a nép és ott oltárt épített, és egészen égőáldozatot és hálaadó áldozatot áldozott. és mondanak az izráel fiai: kicsoda az, a ki nem jött fel a gyülekezetbe az izráelnek minden nemzetségei közül az úrhoz? mert nagy esküt tettek volt egyszer a felől, a ki fel nem jött az úrhoz mispába, mondván: meghalván meghaljon az! és megszánnak az izráel fiai benjámint, az ő atyjokfiát, és mondanak: kivágattatott ma egy nemzetség izráelből. mit cselekedjünk azokkal, a kik megmaradtak, hogy feleséget kaphassanak? mert mi megesküdünk az úrra, hogy nem adjuk nékik feleségül a mi leányainkat. és mondanak: van-é valaki az izráel nemzetségei közül, a ki nem jött fel az úrhoz mispába? és íme jábes-gileádból nem jött fel senki a gyülekezet táborába. mert megszámlálá magát a nép, és ímé nem vala ott senki a jábes-gileád lakosai közül. ekkor elküldött a gyülekezet oda tizenkétezer harczban edzett férfiút, és megparancsolták nékik, mondván: menjetek el, és vágjátok le jábes-gileád lakóit fegyvernek élivel, még az asszonyokat és a gyermekeket is. és ezt kell cselekednetek, hogy minden férfiút és minden asszonyt a ki már férfiúval hált, öl-jetek meg. találának pedig jábes-gileád lakói között négyszáz szűz leányt, a kik még nem ismertek fér-fiút férfival való hálással, és elvitték őket a táborba silóba, mely vala a kanaán földén. és elküldött az egész gyülekezet, és izent a benjámin fiainak, kik a rimmon szikláján voltak, és békességet ígérének nékik. így tért vissza abban az időben benjámin, és nékik adták azokat feleségül, a kiket meghagytak jábes-gileád asszony népei közül; de így sem lön elég nékik. és bánkódék a nép benjámin miatt, hogy az úr ilyen rést csinált az izráel törzsein. mondanak azért a gyülekezet vénei: mit tegyünk, hogy a többiek is feleséget kapjanak, mert benjáminból kipusztítottak az asszonyok? és mondanak: a benjáminiták birtoka örökség szerint ezeké, a kik megmaradtak, mert nem szabad izráelben egy nemzetségnek sem eltöröltetni. de mi nem adhatunk nékik feleségeket leányaink közül, mert megesküdtek az izráel fiai, mondván: átkozott, a ki feleséget ad benjáminnak! és mondanak: ímé az úrnak esztendőnként való ünnepnapja lesz most silóban, a mely északra fekszik bételtől, napkelet felé az országút mellett, a mely bételtől síkem felé visz, és délre lebonától. ezt parancsolák azért a benjámin fiainak: menjetek el, és leselked-jetek a szőlőkben. és ha látjátok, hogy jönnek siló leányai a körtánczban tánczolni, akkor jöjjetek elő a szőlőkből, és vegyetek magatoknak kiki feleséget a siló leányai közül, és menjetek el a benjámin földére. ha aztán atyjaik vagy testvéreik hozzánk jönnek per-lődni, akkor azt mondjuk nékik: könyörüljete raj-

tuk mi érettünk, mert nem hozhattunk mindenkinek feleséget ama hadból, és minthogy nem ti adtátok nékik, most nem vagytok vétkesek. és ekképen cselekedtek a benjámin fiai, és vőnek feleségeket az ő számuk szerint a tánczolók közül, a kiket elraboltak. és elmentek, és hazatértek örökségükbe, és felépítették a városokat, és azokban laktak. az izráel fiai pedig eltávoztak onnét abban az időben, mindegyik a maga nemzetségéhez és háznépéhez, és elmentek onnét kiki a maga örökségébe. ebben az időben nem volt király izráelben; azért mindenki azt cselekedte, a mi jónak látszott az ő szemei előtt.

volt egy ember, ramataim-czofimból, az efraim hegyeségéről való, és az ő neve elkána vala, jerohámnak fiai, ki elihu fia, ki tohu fia, ki sof fia volt; efraimita vala. és két felesége volt néki; az egyiket annának, a másikat pedig peninnának hívták. peninnának gyermekei valának, de annának nem valának gyermekei. és ez az ember felmegy vala esztendőnként az ő városából, hogy imádkozzék és áldozatot tegyen a seregek urának silóban. ott pedig éli két fia, hofni és fineás valának az úrnak papjai. és azon a napon, melyen elkána áldozni szokott, peninnának, az ő feleségének, és minden fiának és leányának áldozati részt ad vala; annának pedig kétakkora részt ad vala, mivel annát igen szerette; de az úr bezárá az ő méhét. igen bosszantja vala pedig annát vetelkedő társa, hogy felingerelje, mivel az úr bezárá az ő méhét. és így történt ez esztendőről esztendőre; valahányszor felment az úrnak házába, ekképen bosszantá őt, ő pedig sír vala és semmit sem evék. és monda néki elkána, az ő férje: anna, miért sírsz, és miért nem eszel? mi felett bánkódsz szívedben? avagy nem többet érek-é én néked tíz fiúnál? és felkele anna, minekutána évének silóban és minekutána ivának, (éli pap pedig az úrnak templomában az ajtófélnél ül vala székeben), és lelkében elkeseredve, könyörge az úrnak, és igen sír vala. és fogadást tőn, mondván: seregeknek ura! ha megtekinted a te szolgáló leányodnak nyomorúságát, és megemlékezel rólam, és nem feledkezel el szolgáló leányodról, hanem fiúmagzatot adsz szolgáló leányodnak: én őt egész életére az úrnak ajánlom, és borotva nem érinti az ő fejét soha! mivelhogy pedig hosszasan imádkozék az úr előtt: éli figyel vala az ő szájára; és mivel anna szívében könyörge (csak ajka mozgott, szava pedig nem volt hallható): éli gondola, hogy részeg. monda azért néki éli: meddig leszel részeg? távolítsd el mámorodat magadtól. anna pedig felele, és monda néki: nem, uram! bánatos lelkű asszony vagyok én; sem bört, sem reszégítő italt nem ittam, csak szívemet öntöttem ki az úr előtt. ne tartsd a te szolgáló leányodat rossz asszonynak, mert az én bánatomnak és szomorúságomnak teljességéből szíjoltam eddig. és felelé éli, és monda: eredj el békességgel, és izráelnek istene adja meg a te kérésedet, a melyet kértél tőle. ő pedig monda: legyen kedves előtted a te szolgáló leányod! és elméne az asszony az ő útjára és evék, és arcza nem vala többé szomorú. és reggel felkelének, és minekutána imádkozának az úr előtt, visszatértek, és elmenének haza rámbába. és ismeré elkána az ő feleségét, és az úr megemlékezék róla. és történt idő múltával, hogy terhes lőn anna, és szüle fiat és nevezé őt sámuelnak, mert úgymond az úrtól kértem őt. és mikor felméne a férfi, elkána és az ő egész háznépe, hogy bemutassa az úrnak esztendőnként való áldozatát és fogadását: anna nem ment fel, hanem monda férjének: mihelyt a gyermekeket elválasztándom, felviszem őt, hogy az úr előtt megjelenjen, és ott maradjon örökké. és monda néki elkána, az ő férje: cselekedjél úgy, a mint néked tetszik, maradj itthon, míg elválasztod; csakhogy az úr teljesítse be az ő beszédét! otthon marada azért az asszony és szoptatta gyermekét, a míg elválasztá. és

minekutána elválasztotta, felvivé magával; három tu-lokkal, egy efa liszttel és egy tömlő borral, és bevívé őt az úrnak házába, silóban. a gyermek pedig még igen kicsiny vala. és levágták a tulkot, és a gyermekeket élihez vitték. ő pedig monda: óh uram! él a te lelked, uram, hogy én vagyok az az asszony, a ki itt állott melletted, és könyörgött az úrnak. ezért a fiutér könyörögtem, és az úr megadta kérésemet, a melyet tőle kértem. most azért én is az úrnak szentelem; teljes életére az úrnak legyen szentelve! és imádkozának ott az úrhoz.

2

és imádkozék anna, és monda: senki sincs olyan szent, mint az úr, sőt rajta kívül senki sincs. nincsen olyan köszál, mint a mi istenünk. ne szóljatok oly kevélyen, oly nagyon kevélyen; százokból ne jöjjen kérdő szó, mert mindentudó isten az úr, és a cselekedeteket ő ítéli meg. az erős kézijasokat megrontja, és a roskadozókat erővel övedzi fel, a megelégedettek bérért szegődnek el, éhezők pedig nem lesznek; s míg a magtalan hét gyermeket szül, a sok gyermekük megfogyatkozik. az úr öl és elevenít, sírba visz és visszahoz. az úr szegényné tesz és gazdagít, megaláz s fel is magasztal; felemeli a porból a szegényt, és a sárból kiohizza a szűkölködőt, hogy ültesse hatalmasok mellé, és a dicsőségnek székét adja nékik; mert az úr a földnek oszlopai, és azokra helyezé a föld kerekességét. híveinek lábait megoltalmazza, de az istentelenek setétségben némulnak el, mert nem az erő teszi hatalmassá az embert. az úr, a kik vele versengenek, megrontja, mennydörög felettök az égben, az úr megítéli a földnek határait, királynak pedig hatalmat ad, és felemeli felkentjének szarvát! elméne ezután elkána rámbába az ő házához; a gyermek pedig az úrnak szolgálja lett éli pap előtt. éli fiai azonban béliál fiai valának, nem ismerék az urat. és a papoknak ez vala szokásuk a néppel szemben: ha mikor valaki áldozatot tesz vala, eljött a papnak szolgálja, midőn a húst főzték, és a háromágú villácska az ő kezében vala; és beüti vala a serpenyőbe, vagy üstbe, vagy fazékba, vagy edénybe, és mindent, a mit a villácskával kihűz, magának veszi el a pap. így cselekesznek egész izráellel, kik oda mennek silóba. és minekelőtte a kövérét megáldoznák, eljön a papnak szolgálja és azt mondja az áldozó embernek: adj a papnak sütni való húst, mert nem fogad el töled főtt húst, hanem csak nyerset. és ha az ember azt mondja néki: hadd gyűjtsák meg most a kövérét, azután vedd el, a mint lelked kívánja: akkor azt mondják vala: semmiképen nem, hanem most adjad, mert ha nem, erővel elveszem. igen nagy volt azért az ifjaknak bűne az úr előtt, mert az emberek megutálják vala az úrnak áldozatát. sámuel pedig szolgál vala az úrnak, mint gyermek, golyos efóddal körül övezve. és anyja kicsiny felső ruhát csinált vala néki, és felvivé néki esztendőnként, mikor férjével felment az esztendőnként való áldozat bemutatására. és megáldá éli elkánát és az ő feleségét, és monda: adjon az úr néked magzatot ez asszonytól a helyett, a kiért könyörgött, és a kit az úrnak kért. és haza menének. és meglátogató az úr annát, ki az ő méhében fogada, és szült három

fiút és két leányt. és a gyermek sámuél felnevekedék az úrnál. éli pedig igen vén vala, és meghallá mindazt, a mit fia cselekszenek egész izráellel, és hogy az asszonyokkal hálnak, kik a gyülekezet sátorának nyílása előtt szolgálnak. monda azért nékik: miért cseleksztek ilyen dolgot? mert hallom a ti gonosz cselekedeteiket mind az egész néptől. ne tegyétek fiaim! mert nem jó hír az, melyet hallok; vétkesté teszitek az úrnak népét. ha ember embertársa ellen vétkezik, megítéli az isten; de ha az úr ellen vétkezik az ember, ki lehetne érette közbenjáró? de nem hallgatának atyjok szavára, mert az úr meg akará őket ölni. a gyermek sámuél pedig folytonosan növekedék és kedves volt mind az úr, mind az emberek előtt. és eljőve istennek embere élihez, és monda néki: így szól az úr: nem jelentettem-é ki magamat atyád házá-
nak, midőn egyiptomban a faraó házában valának? és kiválasztám őt papnak izráél minden nemzetségei közül magamnak, hogy áldozzon az én oltáromon; hogy füstölő szert füstölögtessen, hogy az efódot előttem viselje; és atyád házára bíztam izráél fiainak minden tüzes áldozatait. miért tapossátok meg az én véres áldozatomat és ételáldozatomat, melyet rendeltem e hajlékban? és te többre becslöd fiaidat, mint engem, hogy magatokat hízlaljátok az én népem izráél minden áldozatának elejével. azért így szól az úr, izráélnek istene, jóllehet megmondottam, hogy a te házad és atyádnak háza mindörökké én előttem jár; de most, azt mondja az úr, távol legyen tőlem, mert a kik engem tisztelnek, azoknak tisztességet szer-
kezek, a kik azonban engem megutálnak, megutál-
tatnak. imé, napok jönek, és levágom a te karo-
dat és atyád házának karját, hogy ne legyen vén ember a te házában. és meglátod az isten hajléká-
nak szorongatását, mind a helyett, a mi jól cse-
lekedett volna izráellel; és nem léssen vén ember a te házában soha. mindazonáltal nem fogok min-
denkit kiirtani oltárom mellől, te éretted, hogy sze-
meidet emészszem és lelkedet gyötörjem; de egész házadnépe férfikorban hal meg. és az legyen előt-
ted a jel, a mi következik két fiadra, hofnira és fineásra, hogy egy napon hálunk meg mind a ketten. támasz-
tok azonban magamnak hűséges papot, ki kedvem és akaratom szerint cselekszik; és építék néki állandó házat, és az én felkentem előtt fog járni mindenkor. és léssen, hogy mind az, a ki megmarad a te házadból, eljön, hogy leboruljon előtte egy ezüst pénzecskeért és egy darab kenyérért, és ezt mondja: ugyan helyez-
d el engem a papi tisztiségek egyikébe, hogy ehessen egy falat kenyeret.

3

és a gyermek sámuél szolgál vala az úrnak éli előtt. és abban az időben igen ritkán volt az úrnak kijel-
tése, nem vala nyilván való látomás. és történt
egyszer, mikor éli az ő szokott helyén aludt, (sze-
mei pedig homályosodni kezdenek, hogy látni sem
tudott), és az istennek szövétnéke még nem oltatott
el, és sámuél az úrnak templomában feküdt, hol az
istennek ládája volt: szólott az úr sámuélnek, ő pedig
felele: imhol vagyok! és élihez szalada, és monda:
imhol vagyok, mert hívtál engem; ő pedig felele: nem

hívtalak, menj vissza, feküdjél le. elméne azért és
lefeküvék. : és szólította az úr ismét: sámuél! sá-
muél pedig felkelvén, élihez ment, és monda: imhol
vagyok, mert hívtál engem. és ő felele: nem hívtalak
fiam, menj vissza, feküdjél le. sámuél pedig még nem
ismerte az urat, mert még nem jelentetett ki néki az
úrnak ígéje. és szólította az úr harmadszor is sámuelt; ő
pedig felkelvén, élihez ment és monda: imhol vagyok,
mert hívtál engem. akkor eszébe jutott élinek, hogy
az úr hívja a gyermekeit. monda azért éli sámuélnek:
menj el, feküdjél le, és ha szólítanak téged, ezt mond-
jad: szólj uram, mert hallja a te szolgád. elméne azért
sámuél, és lefeküvék az ő helyére. akkor eljővén az
úr, oda állott és szólította, mint annak előtte: sámuél,
sámuél! és monda sámuél: szólj, mert hallja a te szol-
gád! és monda az úr sámuélnek: imé én oly dolgot
cselekszem izráélben, melyet valakik hallanak, mind
a két fülök megcsendül vele. azon a napon véghez
viszem élin mind azt, a mit kijelentettem háza ellen;
megkezdem és elvégezem. mert megjelentettem néki,
hogy elítélem az ő házat mind örökre, az álnokság
miatt, a melyet jól tudott, hogy miként teszik vala
útálatosokká magokat az ő fiai, és ő nem akadály-
ozta meg őket. annakokáért megesküdtem az éli háza
ellen, hogy sohasem töröltetik el éli házában álnok-
sága, sem véres áldozattal. alu-
vék azért sámuél mind reggelig, és akkor kinyitá az
úr házának ajtait. és sámuél nem meri vala megje-
lenten élinek a látomást. szólította azért éli sámuelt, és
monda: fiam, sámuél! ő pedig felele: imhol vagyok.
és monda: mi az a dolog, melyet mondott néked az
úr? el ne titkold előttem! úgy cselekedjék veled az
isten most és azután is, ha te valamit elhallgatsz előt-
tem mind abból, a mit mondott néked! megmondott
azért sámuél néki mindent, és semmit sem hallgatott
el előtte. ő pedig monda: ő az úr, cselekedjék úgy, a
mint néki jönak tetszik. sámuél pedig fölnevekedék,
és az úr vála ő vele, és semmit az ő ígéiből a földre nem
hagy vala esni. és megtudá egész izráél dántól berse-
báig, hogy sámuél az úr prófétájául rendeltetett. és az
úr kezdé ismét megjelenni silóban, mert kijelentette
magát az úr sámuélnek silóban, az úrnak beszéde ál-
tal.

4

és ismeretessé lett sámuél beszéde egész izráélben. és
kiméne izráél a filiszteusok ellen harcolni, és tábornak
járnának eben-ézer-nél, a filiszteusok pedig tábornak jára-
nak áfékben. és csatarendbe állának a filiszteusok
izráél ellen, és megütközének, és megveretették izráél
a filiszteusok által, és levágának a harcmezőn mint-
egy négyezer embert. és mikor a nép a táborba vis-
szatért, mondanak izráél vénei: vajjon miért vert
meg minket ma az úr a filiszteusok előtt?! hoz-
zuk el magunkhoz az úr frigyládáját silóból, hogy
jöjjön közénk az úr, és szabadítson meg ellenségeink
kezeiből. elküldé azért a nép silóba, és elhozák on-
nan a seregek urának frigyládáját, a ki ül a kherubok
felett. ott volt éli két fia is az isten frigyládájával,
hofni és fineás. és mikor az úr frigyládája a táborba
érkezik, rivalgott az egész izráél nagy rivalgással,
hogy megrendüle a föld. mikor pedig meghallották

a filiszteusok a rivalgás hangját, mondanak: micsoda nagy rivalgás hangja ez a zsidók táborában? és mikor megtudták, hogy az úrnak ládája érkezett a táborba, megfélemlének a filiszteusok, mert mondanak: isten a táborba jött! és mondanak: jaj nekünk! mert nem történt ilyen soha az előtt. jaj nekünk! kicsoda szabadt meg minket ennek a hatalmas istennek kezéből? ez az az isten, a ki egyiptomot mindenféle csapással sújtotta a pusztában. legyetek bátrak és legyetek férfiak, filiszteusok! hogy ne kelljen szolgálatotok a zsidóknak, mint a hogy ők szolgáltak néktek. azért legyetek férfiak, és harcoljatok! megütöközének azért a filiszteusok, és megveretett izráel, és kiki az ő sátorába menekült; és a vereség oly nagy volt, hogy izráel közül harmincezer gyalog hullott el. és az isten ládája is elvétel, és meghala élnek mindkét fia, hofni és fineás. akkor elszalada a harczból egy ember a benjámin nemzetségéből, és sílőba ment azon a napon, ruháit megszagattván és port hintvén a fejére. és ímé mikor oda ért, éli az ő székében volt, az útfélen várakozván; mert szíve rettegésben volt az isten ládája miatt. és mihelyt odaért az ember, hogy hírt mondjon a városban, jajveszékelt az egész város. és meghallotta éli a kiáltás hangját, és monda: micsoda nagy zajongás ez? az az ember pedig sietve eljőve, és megmondotta élnek. éli pedig kilenczvennyolcz esztendő volt, és szemei annyira meghomályosodtak, hogy már nem is látott. és monda az ember élnek: én a harczból jövök, én a harczból menekültem ma. és monda: mi dolog történt, fiam? felele a követ, és monda: megfutamodék izráel a filiszteusok előtt, és igen nagy veszteség lön a népben, és a te két fiad is meghalt, hofni és fineás, és az isten ládját is elvették. és lön, hogy midőn az isten ládját említé, hátraesék a székről a kapufélhez, és nyakát szegte és meghala, mert immár vén és nehéz ember vala. és ő negyven esztendeig ítél izráel felett. és az ő menyé, fineásnak állanaka vala: ne félj, mert fiút szültél; de ő nem felelt és nem figyelt arra, és nevezé a gyermeket ikábódnak, mondván: "oda van izráel dicsősége", mert elvétel az isten ládája, és az ő ipa és az ő férje, és monda ismét: oda van izráel dicsősége, mert elvétel az isten ládája.

5

a filiszteusok pedig vevék az isten ládját és elvitték ében-ézerből asdódba. és megfogták a filiszteusok az isten ládját, és bevivén azt a dágon templomába, dágon mellé helyezték el. és mikor az asdóbeliek másnap korán felkelének, ímé dágon leesett arczzal a földre az úr ládája előtt. és felvevék dágont, és ismét helyreállíták. mikor pedig másnap korán reggel felkelének, ímé dágon ismét leesett arczzal a földre az úr ládája előtt; és dágonnak feje és két keze-feje letörve a küszöbön valának, csak dágon dereka maradt meg. annakokáért a dágon papjai és mind azok, akik a dágon templomába járnak, nem lépnek a dágon küszöbére asdódban mind e mai napig. és az

úrnak keze az asdóbeliekre nehezedék, és pusztítja vala őket; és megveré őket fekélyekkel, asdódot és határait. mikor azért látták az asdóbeliek, hogy így van a dolog, mondanak: ne maradjon nálunk izráel istenének ládája, mert reánk nehezedett az ő keze, és dágonra, a mi istenünkre. elküldének tehát, és összegyűjték a filiszteusoknak minden fejedelmeit, és mondanak: mit csináljunk izráel istenének ládjával? azok pedig felelének: vigyék gáthba az izráel istenének ládját. és elvívék izráel istenének ládját. és történt azután, hogy elvitték, az úrnak keze igen nagy rémületére lön a városnak; és megveré a városnak lakosait kicsinytől fogva nagyig, és fekélyek támadának rajtok. elküldék azért az istennek ládját ekronba. és lön, hogy a mikor ekronba jutott az istennek ládája, felzúdulának az ekronbeliek, mondván: reám hozták izráel istenének ládját, hogy megöljön engem és az én népemet. annakokáért elküldének, és összegyűjték a filiszteusoknak minden fejedelmeit, és mondanak: küldjétek el izráel istenének ládját, hogy térjen vissza helyére, és ne öljön meg engem és az én népemet. mert halálós rémület volt az egész városban: igen súlyos volt ott istennek keze. és azok az emberek, a kik nem haltak meg, fekélyekkel sújtattak annyira, hogy a város jajkiáltása felhatott az égig.

6

és az úrnak ládája hat hónapig volt a filiszteusok földén. akkor szólíták a filiszteusok a papokat és jóvendőmondókat, mondván: mit tegyünk az úrnak ládjával? mondjátok meg nekünk, mi módon küldjük haza? azok pedig felelének: ha elkülditek izráel istenének ládját, ne küldjétek azt üresen, hanem hozzatok néki vétékért való áldozatot; akkor meggyógyultok, és megtudjátok, miért nem távozik el az ő keze rólatok. és mondanak: micsoda a ti vétékért való áldozat, melyet hoznunk kell néki? azok pedig felelének: a filiszteusok fejedelmeinek száma szerint öt fekélyforma arany és öt arany egér, mert ugyanazon csapás van mindenenek, a ti fejedelmeiteken is. csináljátok meg azért fekélyeiteknek képmását és egerieiteknek képmását, melyek pusztítják a földet, és így adjatok izráel istenének dicsőséget, talán megkönnyebbedik az ő keze rajtatok, és a ti istenetenek és földetenek. miért keményítenétek meg szíveiteket, mint megkeményítették szívókat egyiptom és a faraó? avagy nem úgy volt-e, hogy a mint hatalmát megmutatta rajtok, elbocsátá őket, hogy elmenjenek? most azért vegyetek és készítsétek egy új szekeret és két borjas tehenet, melyeken még nem volt járom; és fogjátok be a szekérbe a teheneket, borjaikat pedig vigyétek el tőlök haza; és vegyétek az úrnak ládját, és tegyétek a szekérre; az aranszerszámokat pedig, melyeket vétékért való áldozatul hoztok néki, tegyétek egy táskába az oldalára, és bocsássátok el, hadd menjen el. és nézzetek utána, hogy ha az ő határanak útján béth-semes felé tart, akkor ő szerezte nekünk ezt a nagy bajt; ha pedig nem, akkor megtudjuk, hogy nem az ő keze sújtott minket, hanem csak véletlen volt az, a mi velünk történt. úgy cselekedének azért az emberek; és vettek két borjas tehenet, és befogták a szekérbe, bor-

jaikat pedig berekeszték otthon. és feltették az úrnak ládáját a szekérre és a tászkát az arany egerekkel és fekélyeknek képmásával. a tehenek pedig egyenesen a béth-semes felé vivő úton menének; egy úton mentek, folytonosan bőve, és sem jobbra, sem balra nem térének le. és a filiszteusok fejedelmei utánok menének béth-semes határáig. a béth-semesbeliek pedig búzaaratással foglalkozának a völgyben, és felemelvén szemeiket, meglátták a ládát: és örvendezének, hogy látták. a szekér pedig eljutott a béth-semesből való józsua mezejére, és ott megállott. vala pedig ott egy nagy kő, és felvagdalták a szekér fáit és a teheneket megáldozták az úrnak egészen égőáldozatul. akkor a levíták levették az úrnak ládáját és a tászkát, mely mellett volt, melyben az aranszerszámok valának, és a nagy köre helyezték. a béth-semesbeli emberek pedig azon a napon egészen égőáldozatot és véres áldozatot áldoztak az úrnak. és mikor a filiszteusok öt fejedelme ezt látta, visszatére azon napon ekronba. az arany fekélyek pedig, melyeket a filiszteusok vétekért való áldozatul hoztak az úrnak, ezek: egyet asdódtér, egyet gázáért, egyet askelonért, egyet gáthért, egyet ekronért. az arany egerek pedig a filiszteusok minden városainak száma szerint valának, melyek az öt fejedelem alá tartoztak, a kerített városoktól a kerítetlen helységekig. és bizonyság az a nagy kő, a melyre az úrnak ládáját helyezték, mind a mai napig, a béth-semesből való józsua mezején. és megvere az úr a béth-semesbeliek közül némelyeket, mivel az úrnak ládáját tekintének. megvere pedig a nép közül ötvenezer és hetven embert. és a nép szomorkodott, hogy az úr ily nagy csapással sújtotta vala a népet. mondának azért a béth-semesbeliek: kicsoda állhat meg az úr előtt, e szent isten előtt? és kihez megy el mi tőlünk? követeket küldének akkor kirjáth-jeárim lakosaihoz, mondván: a filiszteusok visszahozták az úrnak ládáját, jöjjetek el, és vigyétek el azt magatokhoz.

7

és eljövének a kirjáth-jeárimbeliek, és felvitték az úrnak ládáját, és bevívék adinádáb házába, mely a dombon vala; és eléázárt, az ő fiát az úr ládájának őrizésére rendelék. és lön, hogy attól a naptól fogva, a melyen kirjáth-jeárimban hagyták a ládát, sok idő eltelték, tudniillik húsz esztendő. és izráelnek egész háza siránkozik az úr után. sámuel pedig szóla izráel egész házához, mondván: ha ti teljes szívetekből megtértek az úrhoz, és eltávolítjátok magatokat közül az idegen isteneket és aszarótót, és szíveiteket elkészítitek az úrnak, és csak néki szolgáltok: akkor megszabadít titeket a filiszteusok kezéből. elhánýák azért izráel fiai a bálványokat és aszarótót, és csak az úrnak szolgálnak. akkor sámuel mondá: gyűjtésék össze egész izráelt mispába, hogy imádkozzam értetek az úrhoz. összegyűlének azért mispában, és vizet meritvén, kiönték az úr előtt; és bőjtölének azon a napon, és így szólanak ott: vétkeztünk az úr ellen. és ekképen ítélé sámuel izráel fiait mispában. mikor pedig a filiszteusok meghallották, hogy izráel fiai összegyűlének mispában, feljöttek a filisz-

teusok fejedelmei izráel ellen. és mikor ezt meghallották izráel fiai, megrémülének a filiszteusoktól. és mondának izráel fiai sámuelnek: ne szünjél meg éretünk könyörögni az úrhoz, a mi istenünkhez, hogy szabadítson meg minket a filiszteusok kezéből. vett azért sámuel egy szopós bárányt, és megáldozá azt egészen égőáldozatul az úrnak. és fohászkodék sámuel izráelért az úrhoz, és az úr meghallgatá őt. és lön, hogy a mikor sámuel az égőáldozatot végezte, eljövének a filiszteusok, hogy izráel ellen harcoljanak. az úr pedig mennydörge nagy hangon azon a napon a filiszteusok felett és annyira megzavarta őket, hogy megverettetének izráel előtt. akkor kijövének izráel emberei mispából, és üldözték a filiszteusokat és verték őket egészen bethkaron alól. sámuel pedig vett egy követ, és felállítá mispa és sén között, és ében-házernek nevezte el, mert mondá: mindeddig megsegített minket az úr! és megaláztatának a filiszteusok, és nem menének többé izráel határára. és az úrnak keze a filiszteusok ellen volt sámuelnek teljes életében. és visszavévé izráel a városokat, a melyeket a filiszteusok izráeltől elvettek vala, ekrontól fogva gáthig, és az ő határukat megszabadítá izráel a filiszteusok kezéből. és békesség lön izráel és az emoreusok között. sámuel pedig életének minden napjaiban ítélé izráel felett. és elmegy vala esztendőnként, és bejárá bethelt, gilgált és mispát, és ítéletet hozott vala izráel felett mind e helyeken. ananukátina visszatére rámába, mert ott vala az ő háza, és ott is ítéletet hozza izráel felett; és oltárt építe ott az úrnak.

8

és lön, hogy a mikor sámuel megvénhedett, az ő fiait tevő bírákká izráel felett. elsőszülött fiának pedig joel volt a neve és a másodiknak abia, kik beérseában bíráskodtak. de fiai nem járnak az ő útjain, hanem a telhetetlenség után indulának, és ajándékot fogadának el, és elfordíták az igaz ítéletet. összegyűlének azért izráelnek minden vénei, és elmentek sámuelhez rámába. és mondának néki: imé te megvénhedtél, és fiaid nem járnak útaidon; most azért válaszz nekünk királyt, a ki ítéljen felettünk, mint minden népnél szokás. azonban sámuelnek nem tetszék a beszéd, hogy azt mondák: adj nekünk királyt, a ki ítéljen felettünk. és könyörge sámuel az úrhoz. és monda az úr sámuelnek: fogadd meg a nép szavát mindenben, a mit mondanak néked, mert nem téged utáltak meg, hanem engem utáltak meg, hogy ne uralkodjam felettök. mindama cselekedetek szerint, a melyeket véghez vittek attól a naptól kezdve, a melyen kihoztam őket egyiptomból, egészen a mai napig (hogy elhagytak engem, és idegen isteneknek szolgáltak): veled is a szerint cselekedesznek. most azért hallgass szavukra; mindazáltal tégy ellenök bizonyosságot, és add tudtokra a király hatalmát, a ki uralkodni fog felettök. és sámuel megmondá az úrnak minden beszédeit a népek, mely tőle királyt kért. és monda: a királynak, a ki uralkodni fog felettetek, ez lesz a hatalma: fiaitokat elveszi és szekér vezetőivé és lovasaivá teszi őket, és szekere előtt futnak. ezredesekké teendi őket, és hadnagyokká

ötven ember felett; velök szántatja meg barázdáit, és velök végezteti aratását, készítteti hadi szerszámait és harci szekereihez az eszközöket. leányaitokat pedig elviszi kenőcskészítőknek, szakácsnéknak és sütőknek. elveszi legjobb szántóföldeiteket, szőlőhegyeiket és olajfás kerteiket, és szolgálának adja. veteményeiket és szőlőiteket megdézsmálja, és főbb embereinek és szolgálának adja. elveszi szolgálókat, szolgálókat, legszebb ifjaitokat és szamaraitokat, és a maga dolgát végezteti azokkal. barmaidokat megdézsmálja, és ti szolgálj lesztek néki. és panaszkodni fogtok annak idejében királyotok miatt, kit magatok választottatok, de az úr nem fog meghallgatni akkor titeket. a nép azonban nem akart sámuel szavára hallgatni, és mondanák: nem! hanem király legyen felettünk. és mi is úgy legyünk, mint a többi népek, hogy királyunk ítéljen minket is, és előtünk járjon, és vezesse a mi harczainkat. és miután sámuel meghallgatta a népnek minden szavát, megmondta azokat az úrnak. és monda az úr sámuelnek: hallgassz szavokra, és adj nékik királyt. és sámuel monda izráel férfiaiinak: menjetek el haza, ki-ki az ő városába.

9

és volt egy ember a benjámín nemzetségéből, kinek neve vala fia, abielnek fia, ki séornak fia, ki bekorátnak fia, ki afiáknak fia, ki benjámín házából való volt; igen tehetős ember vala. és volt néki egy saul nevű fia, ifjú és szép; ő nála izráel fiai közül senki sem volt szebb; látallót felfelé magasabb vala az egész népnél. és elvesztek vala kislek, a saul atyjának szamarai, és monda kis saulnak, az ő fiának: végy magad mellé egyet a szolgálk közül, és kelj fel, menj el, keresd meg a szamarakat. és bejárja az efraim hegységét, és bejárta salisa földét, de nem találták meg; és bejárták saálim földét, de nem voltak ott; és bejárja benjámín földét, de nem találták meg. mikor pedig a suf földre jutottak, monda saul az ő szolgáljának, a ki vele volt: jer, térjünk vissza, nehogy atyánkat elvetve a szamarak gondját, miattunk aggódjék. az pedig monda néki: ímé az istennek embere most e városban van, és az az ember tiszteletben áll; mind az, a mit mond, beteljesedik. de nem azért menjünk el oda, talán megmondja nékünk is a mi útunkat, hogy merre menjünk. és monda saul az ő szolgáljának: elmehetünk oda, de mit vigyünk ez embernek? mert a kenyér elfogyott tarsiznyánkból, és nincsen mit vigyünk ajándékba az isten emberének; mi van nálunk? a szolga pedig felele ismét saulnak, és monda: ímé van nálam egy ezüst siklusnak negyedrésze, oda adom ezt az isten emberének, hogy megmondja nékünk a mi útunkat. régen izráelben azt mondák, mikor valaki elment istent megkérdezni: jertek, menjünk el a nézőhöz; mert a kit most prófétának neveznek, régen nézőnek hívták. és saul monda az ő szolgáljának: helyesen beszélsz; jer, menjünk el. elmenének azért a városba, hol az istennek embere volt. a mint pedig a város felhágóján menének, leányokkal találkoznak, a kik vizet meríteni jöttek ki, és mondanak nékik: itt van-e a néző? és azok felelének nékik, és mondanak: igen, amott van előtted, siess azért, mert ma jött a

városba, mivel ma lesz a népnek véres áldozata ím e hegyen. a mint a városba mentek, azonnal megtalálják, mielőtt felmenne a hegyre, hogy egyék; mert a nép nem eszik addig, míg ő el nem jön, mivel a váres áldozatot ő áldja meg, és azután esznek a meghívottak. azért most menjetek fel, mert épen most fogjátok őt megtalálni. felmenének azért a városba. és mikor a városban menének, ímé akkor jöve ki sámuel velök szemben, hogy a hegyre felmenjen. és az úr kijelentette sámuelnek füleibe, egy nappal az előtt, hogy saul eljött, mondván: holnap ilyenkor küldök hozzád egy embert a benjámín földéről, és kend fel őt fejedelmül az én népem, izráel felett, hogy megszabadítsa az én népet a filiszteusok kezéből; mert megtekin-tém az én népet, mivel felhatott az ő kiáltása hozzám. mikor pedig sámuel meglátta sault, szóla néki az úr: ímé ez az ember, a kiről szóltottam néked, ő uralkodjék az én népem felett. akkor saul a kapu alatt sámuelhez közeledék és monda: ugyan mond meg nékem, hol van itt a néző háza? sámuel pedig felele saulnak, és monda: én vagyok az a néző; menj fel előttem a hegyre, és egyetek ma én velem, reggel pedig elbocsátlak téged, és megmondom néked mind azt, a mi szívedben van. a szamarak miatt pedig, melyek töled megelőtt három nappal elvesztek, ne ag-gódjál, mert megtaláltattak. és kié leend mind az, a mi izráelben becses? avagy nem a tiéd és a te atyádnak egész házáé? és saul felele, és monda: avagy nem benjámínita vagyok-e én, izráelnek legkisebb törzséből való? és az én nemzetségem nem legkisebb-e benjámín törzsének nemzetségei között? miért szólasz tehát hozzám ilyen módon? akkor sámuel megfogta sault és az ő szolgálját, és bevezette őket az étkező helyre; és nékik adta a főhelyet a meghívottak között, kik mintegy harminczan valának. és monda sámuel a szakácsnak: hozd elő azt a darabot, melyet odaadtam néked, és a melyről azt mondtam, hogy tartsd magadnál. akkor a szakács felhozta a czombot és a mi rajta volt, és saul elé tévé. és ő monda: ímhol a megmaradt rész, vedd magad elé és egyél, mert erre az időre tétetett az el számodra, mikor mondtam: meghívtam a népet. évék azért saul azon a napon sámuellel. és miután lejöttek a hegyről a városba, a felházban beszélgetett saullal. és korán felkelének. történt ugyanis, hogy hajnalhasadtakor kiálta sámuel saulnak a felházba, mondván: kelj fel, hogy elbocsátsalak téged. és felkelt saul, és kimenének ketten, ő és sámuel az utcára. mikor pedig lemenének a város végére, sámuel monda saulnak: mondd meg a szolgálának, hogy menjen előre előttem - és előre ment -, te pedig most állj meg, hogy megmondjam néked az istennek beszédét.

10

akkor elővév sámuel az olajos szelenczét, és az ő fejére tölté, és megcsókolá őt, és monda: nem úgy van-e, hogy fejedelemmé kent fel az úr téged az ő öröksége felett? mikor azért te most elmegy tölem, találkozni fogsz két emberrel a rákheil sírja mellett, benjámín határában, selsáhnál, a kik azt mondják néked: megtalálták a szamarakat, melyeknek keresésére indultál vala; és ímé, a te atyád felhagyott már a szama-

akkal, és miattatok aggódik, mondván: mit tegyek a fiamért? és mikor onnan tovább megy, és a hábor tölgyfájához jutsz, három ember fog téged ott találni, kik bételbe mennek fel istenhez; az egyik három gödölét visz, a másik visz három egész kenyert, és a harmadik visz egy tömlő bort. és azok békességesen köszöntenek téged, és két kenyeret adnak néked; te pedig vedd el azokat kezökből. azután eljutsz az isten hegyére, hol a filiszteusok előrsei vannak. mikor pedig bemegy oda a városba, a próféták seregével fogsz találkozni, kik a hegyről jönnek le, előttök lant, dob, síp és hárfá lesz, és ők magok prófétálnak. akkor az úrnak lelke reád fog szállani, és velök együtt prófétálni fogsz, és más emberré leszesz. mikor pedig mind e jelek beteljesednek rajtad, tedd meg magadért mind azt, a mi csak kezed ügyébe esik, mert az isten veled van. most azért menj le én előttem gilgálba, és imé én lemegyek te hozzád, hogy égoáldozatot áldozzam és hálaáldozatot hozzak. hét napig várokozzál, míg hozzád megyek, és akkor tudtadra adom, hogy mit cselekedjél. és lön, a mint hátra fordult, hogy sámueltől eltávozzék, elváltotatá isten az ő szívét, és azon a napon beteljesedének mind azok a jelek. és mikor elmenének ama hegyre, imé a prófétáknak serege vele szembe jöve, és az istennek lelke ő reá szálla, és prófétála ő közöttök. és lön, hogy mind azok, kik ismerték őt annakelőtte, mikor látták, hogy imé a prófétákkal együtt prófétál, monda a nép egymás közt: mi lelte kisnek fiát? avagy saul is a próféták közt van? és felele egy közülök, és monda: ugyan kicsoda az ő atyjuk? azért lön példabeszéddé: avagy saul is a próféták közt van? és mikor elvégezé a prófétálást, felment a hegyre. saulnak nagybátyja pedig monda néki és a szolgájának: hol jártatok? és ő monda: a szamarakat kerestük, de mivel sehol sem láttuk, sámuelhez menénk. akkor monda saulnak a nagybátyja: ugyan mondd meg nekem, mit mondott néktek sámuél? és monda saul a nagybátyjának: nyilván megmondotta nekünk, hogy a szamarakat megtalálták. de a mit sámuél a királyságról mondott, nem beszélte el néki. és összehívta sámuél a népet mispába az üröz. és monda izráel fiainak: így szól az úr, izráelnek istene: én hoztam ki izráelt egyiptomból, és én szabadtottalak meg titeket az egyiptombeliek kezéből és mind amaz országok kezéből, melyek szanyargatának titeket. ti pedig most megvetettétek a ti isteneket, a ki megszabadított titeket minden bajaitokból és nyomorúságaitokból; és azt mondottátok néki: adj királyt nekünk. most azért álljatok az úr elé a ti nemzetségeitek és ezreitek szerint. és mikor előállatá sámuél izráelnek minden nemzetséget, kiválasztáték sors által a benjámin nemzetsége. akkor előállatá a benjámin nemzetséget az ő házanépé szerint, és kiválasztáték a mátri házanépe, azután kiválasztáték saul, kisnek fia; és keresék őt, de nem találták meg, megkérdézték azért ismét az urat: vajjon eljön-e ide az az ember? és az úr monda; imé ő a holmik közé rejtőzék el. akkor elfutának, és előhozták őt onnan. és mikor a nép közé állá, kimagaslék az egész nép közül vallától kezdve felfelé; és sámuél monda az egész népnek: látjátok-e, a kit választott az úr? hogy nincsen hozzá hasonló az egész nép között! akkor felk-

ialta az egész nép, és monda: éljen a király! sámuél pedig előadá a nép előtt a királyság jogát, és beírá egy könyvbe, és letevé az úr elé. és elbocsátá sámuél az egész népet, mindenkit a maga házához. azután saul is elment haza gibeába és vele ment a sokaság, a kiknek szívét isten megindította vala. némely kaján emberek azonban azt mondkák: mit segíthet ez rajtunk? és megvetették őt és ajándékot nem vivének néki. ő pedig olyan volt, mintha semmit sem hallott volna.

11

és feljöve az ammonita náhás, és tábort járá jábes gileád ellen. a jábesbeleik pedig mondanak mindnyájan náhásnak: köss velünk szövetséget, és mi szolgálni fogunk néked. és monda nékik az ammonita náhás: úgy szövetséget kötök veletek, ha kivágatom mindnyájatoknak jobb szemét, és tehetem ezt egész izráelnek gyalázatára. jábes vénei pedig mondanak néki: engedj nekünk hét napot, hogy követeket küldjünk izráelnek minden határára; és ha senki sem segít meg minket, akkor kimegyünk hozzád. elmenének azért a követek saulhoz gibeába, és elmondták e beszédek a nép fülle hallatára. és felemelé az egész község az ő szavát, és sírának. saul pedig épen a mezőről jött vala a barmok után; és monda saul: mi történt a néppel, hogy sírnak? és elmondták néki a jábesbeliek beszédeit. és mikor hallotta e beszédek, az úrnak lelke saulra szálla, és az ő haragja nagyon felgerjede. és vett egy pár ökröt, és feldarabolá azokat, és a követektől elküldé izráelnek minden határára, mondván: a ki nem vonul saul után és sámuél után, annak ökreivel így cselekesznek. és az úrnak félelme szálla a népre, és kivonulának mind egy szálig. és megszámlálá őket bézekben. és izráel fiai három-százezeren valának, a jábabeleik pedig harmincz-ezeren. és mondanak a követeknek, kik oda menének: így szóljatok a jábes-gileádbelieknek: holnap, mikor a nap felmelegszik, megszabadultok. és elmenének a követek, és megmondák a jábesbelieknek, és ők örvendezének. mondanak azért a jábesbeliek: holnap kimegyünk hozzátok, hogy egészen úgy cselekedjetek velünk, a mint néktek jónak tetszik. másodnapon pedig saul a népet három seregbe osztá, és kora hajnalban a táborra ütének, és verték ammont mindaddig, míg a nap felmelegedék; a kik pedig megmaradtak, úgy szétszórtattak, hogy kettő sem maradt közülök együtt. akkor a nép monda sámuelnek: kicsoda volt az, a ki monda: saul fog-e rajtunk uralkodni? adjátok elő a férfiakat, hogy megöljük őket! nap azonban azt monda: senkit se öljetek meg a mai napon, mert ma szerzett szabadulást az úr izráelnek. sámuél pedig monda a népnek: jertek, menjünk el gilgálba, és újítsuk meg ott a királyságot. elméne azért az egész nép gilgálba, és ott az úr előtt gilgálban királylyá tették sault; és áldoztak ott hálaáldozatot az úr előtt, és felette örvendezének ott, saul és izráelnek minden férfiai.

és monda sámuel az egész izráelnek: ímé meghallgattam szavaitokat mindenben, valamint nékem mondatokat, és királyt választottam néktek. és most ímé a király előttetek jár. én pedig megvénhedtem és megöszültem, és az én fiaim ímé ti köztetek vannak, és én is előttetek jártam ifjúságomtól fogva mind a mai napig. itt vagyok, tegyetek bizonyosságot ellenem az úr előtt és ő felkentje előtt: kinek vettem el az ökrét, és kinek vettem el a szamarát, és kit csaltam meg, kit sanyargattam, és kitől fogadtam el ajándékot, hogy a miatt szemet hunyjak? és visszadom néktek. ők pedig felelének: nem csaltál meg minket, nem sanyargattál minket, és senkitől semmit el nem fogadtál. és ő monda nékik: legyen bizonyosság az úr ti ellenetek, és bizonyosság az ő felkentje ezen a napon, hogy semmit sem találtatok kezemből! ők pedig mondanak: legyen bizonyosság. és monda sámuel a népek: igen, az úr, a ki rendelte mózest és áront, és a ki kihozta atyáitokat egyiptom földéről! most azért álljatok elő, hadd perlekedjem veletek az úr előtt az úrnak minden jótéteményei felett, a melyeket cselekedett veletek és a ti atyáitokkal. miután jákób egyiptomba ment vala, atyáitok az úrhoz kiáltának, és az úr elküldé mózest és áront, a kik kihozták atyáitokat egyiptomból, és letelepíték erre a helyre. de ők elfeledték az urat, az ő istenöket, azért ada őket siserának, a hásoz serege vezérének kezébe, és a filiszteusok kezébe és moáb királyának kezébe, és azok harcolának ellenök. akkor kiáltának az úrhoz, és mondák: vétkeztünk, mert elhagytuk az urat, és szolgáltunk a baáloknak és asztarótnak; most azért szabadíts meg minket ellenségeinknek kezéből, hogy néked szolgáljunk. és elküldé az úr jerubbaált és bédánt és jeftét és sámuel, és megszabadíta titeket mindenfelől ellenségeitek kezéből, és biztonságban laktatok. mikor pedig láttátok, hogy náhas, az ammon fiainak királya ellenetek jöve, azt mondatok nékem: semmiképen nem, hanem király uralkodjék felettünk, holott csak a ti istenetek, az úr a ti királyotok. most azért, ímhol a király, a kit választottatok, a kit kértetek. ímé, az úr királyt adott néktek. hogyha az urat félitek, és néki szolgáltok; szavára hallgattok és az úr szája ellen engedetlenek nem lesztek; és mind ti, mind pedig a király, a ki felettetek uralkodik, az urat, a ti isteneteket követitek: megtartattok. ha pedig az úr szavára nem hallgattok, és az úr szája ellen engedetlenek lesztek: az úrnak keze ellenetek leend, miként a ti atyáitok ellen. most is azért álljatok meg, és lássátok meg azt a nagy dolgot, a melyet az úr visz véghez szemeitek előtt. avagy nem búzaaratás van-e most? kiáltani fogok az úrhoz, és ő mennydörgést és esőt ad, hogy megtudjátok és meglássátok, mily nagy a ti gonoszoságot, melyet cselekedtetek az úr szemei előtt, mikor királyt kértetek magatoknak. kiálta azért sámuel az úrhoz, és az úr mennydörgést és esőt adott azon a napon. és az egész nép nagyon megrettené az úrtól és sámueltól. és monda az egész nép sámuelnek: könyörögi szolgálidért az úrhoz, a te istenedhez, hogy meg ne haljunk, mert minden bűneinket csak öregbítettük azzal a bűnnel, hogy királyt kértünk magunknak. és monda sámuel a nép-

nek: ne féljete! ha már mind e gonoszosságot véghez vittétek, most ne távozzatok el az úrtól, hanem az úrnak szolgáljatok teljes szívetekből. ne térjete el a hiábavalóságok után, a melyek nem használnak, meg sem szabadíthatnak, mert hiábavalóságok azok. mert nem hagyja el az úr az ő népet, és ő nagy nevéért; mert tettset az úrnak, hogy titeket a maga népévé válaszszon. sőt tölem is távol legyen, hogy az úr ellen vétkezzem és felhagyjak az érettetek való könyörgéssel; hanem inkább tanítani foglak titeket a jó és igaz útra. csak féljétek az urat, és szolgáljatok néki hűségesen, teljes szívetekből; mert látjátok; mily nagy dolgot cselekedett veletek. ha pedig folytonos rosszát cselekesztetek: mind ti, mind királyotok elvesztek.

13

saul harmincz éves volt, mikor királylyá lett és mikor uralkodék az izráel felett két esztendeig, választá saul magának az izráel közül háromezer embert, és kétezer saullal vala mikmásban és bétel hegyiségén, ezer pedig jonathánnal volt gibeában, a benjámin városában; a népek többi részét pedig elbocsátá, kit kit a maga hajlékába. és jonathán megveré a filiszteusoknak előörsét, mely gébában vala, és meghallották ezt a filiszteusok; saul pedig megfúvatta a trombitát az egész országban, mondván: hallják meg a zsidók! és meghallotta egész izráel, hogy azt mondák: megverte saul a filiszteusok előörsét, és gyűlöletessé vált izráel a filiszteusok előtt. a nép pedig egybegyűle saul mellé gilgálba. összegyűlének a filiszteusok is, hogy harcoljanak izráel ellen; harmincz ezer szekér és hatezer lovas volt, a nép pedig oly sok volt, mint a tenger partján lévő fövény; és feljövének és tábornak úténak mikmánsnál, bétel-aventől keletre. mikor pedig izráel férfiai látták, hogy bajban vannak - mert a nép szorongattatott -: elrejtözék a nép a barlangokba, a bokrok és kösziklák közé, sziklahasadékokba és vermekbe. és a zsidók közül némelyek általmenének a jordánon, gád és gileád földére. saul pedig még gilgálban volt, és az egész nép, mely mellette vala, rettegett. és várakozék hét napig, a sámuel által meghagyott ideig, de sámuel nem jött el gilgálba; a nép pedig elszéledé mellőle. akkor monda saul: hozzatok ide az égőáldozatot és a hálaáldozatokat. és égőáldozatot tön. és mikor elvégezte az égőáldozatot; ímé megérkezék sámuel, és saul eleibe ment, hogy köszöntse őt. és monda sámuel: mit cselekedtél?! saul pedig felele: mikor láttam, hogy a nép elszéledé mellőlem, és te nem jöttél el a meghagyott időre, a filiszteusok pedig összegyűlének már mikmásban, azt mondám: mindjárt reám törnek a filiszteusok gilgálban, és én az úrnak színe előtt még nem imádkozám; bátorságot vevék azért magamnak és megáldozám az égőáldozatot. akkor monda sámuel saulnak: esztelenül cselekedtél; nem tartottad meg az úrnak, a te istenednek parancsolatját, melyet parancsolt néked, pedig most mindörökre megerősítette volna az úr a te királyságodat izráel felett. most azonban a te királyságod nem lesz állandó. keresett az úr magának szíve szerint való embert, a kit az ő népe fölé fejedelmül rendelt, mert te nem tartottad meg, a

mit az úr parancsolt néked. felkele ezután sámul, és elment gilgálból benjámin városába, gibeába. és saul megszámlálta a népet, mely körülötte található volt, mintegy hatszáz embert. saul pedig és az ő fia, jonathán és a nép, mely körülöttök található vala, benjámin városában, gébában tartózkodának, és a filiszteusok mikmáznál táborozának. akkor a filiszteusok táborából egy dülő sereg vált ki három csapatban; az egyik csapat az ofra felé vivő útra fordult suál földének; a másik csapat a bethoron felé vivő útra fordult; a harmadik csapat pedig a határ felé vivő útra fordult, mely a sebóim völgyén át a pusztáig terjed. és kovácsot egész izráel földén nem lehetett találni, mert a filiszteusok azt mondák: ne csinálhassanak a zsidók szabályt vagy dárdát. és egész izráelnek a filiszteusokhoz kellett lemenni, hogy megélesítse ki-ki a maga kapáját, szántóvasát, fejszéjét és sarlóját, (minthogy megtompulának a kapák, szántóvasak, a háromágú villa és a fejszék) és hogy az ösztökét kiegyenesítsék. azért az ütközet napján az egész nép-nél, mely saullal és jonathánnal vala, sem szablya, sem dárda nem találtatik, hanem csak saulnál és az ő fiánál jonathánnál volt található. és a filiszteusok előőrsre kijöve mikmás szorosához.

14

és történt egy napon, hogy jonathán, a saul fia azt monda szolgájának, a ki az ő fegyverét hordozza vala: jer, menjünk át a filiszteusok előőrséhez, mely amott túl van; de atyjának nem monda meg. saul pedig gibeá határában, a gránátfa alatt tartózkodék, mely migron nevű mezőn van; és a nép, mely vele volt, mintegy hatszáz ember vala. és ahija is, ki silóban az efódot viseli, fia akhitobnak, az ikábód testvérének, fineás fiának, a ki az úr papjának, élínek fia vala. és a nép nem tudta, hogy jonathán eltávozék. a szorosok között pedig, melyeken keresztül akara menni jonathán a filiszteusok előőrséhez, volt egy hegyes köszikla innen, és volt egy hegyes köszikla túlfelől. az egyiknek boczcáz, a másiknak pedig sené volt a neve. az egyik sziklacsúcs északra volt, mikmás áttelenében, és a másik délre, géba áttelenében. és monda jonathán a szolgának, a ki az ő fegyverét hordozá: jer, menjünk át ezeknek a körül-metételteneknek előőrséhez, talán tenni fog az úr érettünk valamit, mert az úr előtt nincs akadály, hogy sok vagy pedig kevés által szerezzén szabadulást. és fegyverhordozója felele néki: tégy mindent a te szíved szerint; indulj néki, imé én veled leszek kívánságod szerint. jonathán pedig monda: nosza menjünk fel ez emberekhez, és mutassuk meg magunkat nekik. ha azt mondják nekünk: várjatok meg, míg oda érkezünk ti hozzátok, akkor álljunk meg helyünkön, és ne menjünk fel hozzájuk; ha pedig azt mondják: jertek fel mihozánk, akkor menjünk fel, mert az úr kezünkbe adta őket. és ez legyen nekünk a jel. mikor pedig megmutatták magokat mind a ketten a filiszteusok előőrsének, mondának a filiszteusok: imé a zsidók kijödőgélnek a barlangokból, a hova rejtőzének. és szólnak némelyek az előörs emberei közül jonathánnak és az ő fegyverhordozójának, és mondák: jertek fel mi hozzánk, és valamit

mondunk néktek. akkor monda jonathán az ő fegyverhordozójának: jöjj fel utánam, mert az úr izráel kezébe adta őket. és felmászott jonathán negyék-zláb, és utána az ő fegyverhordozója. és hullának vala jonathán előtt, és fegyverhordozója is öldökölt utána. és az első ütközet, melyben jonathán és fegyverhordozója mintegy húsz embert ölének meg, egy hold földön egy fél barázda hosszányin volt. és félelem tá-mada a táborban, a mezőn és az egész nép között; az előörs és a dülő sereg - azok is megrémülének - és a föld megrendüle; és istentől való rettegés lön. és megláták a saul örei benjámin városában, gibeában, hogy a sokaság elszéledett és ide-oda elszórattott. akkor monda saul a népek, mely vele volt: nosza vegyétek számba a népet, és vizsgáljátok meg, ki ment el mi közülünk; és a mikor számba vették, imé jonathán és az ő fegyverhordozója nem valának ott. és monda saul ahijának: hord elő az isten ládáját; mert az isten ládája akkor izráel fiainál vala. és történt, hogy a míg saul a pappal beszéle, a filiszteusok táborában mind nagyobb lön a zsbongás. monda azért saul a papnak: hagyd abba, a mit kezdtedél. és felkiálta saul és a nép, mely vele volt, és elmenének az ütközetre. ott pedig egyik a másik ellen harczola, és igen nagy zűrzavar lön. és azok a zsidók is, kik, mint azelőtt is, a filiszteusokkal valának, s velök együtt feljövének a táborba és a körül valának, azok is izráel népéhez csatlakozának, mely saul és jonathán mellett vala. és izráelnek mindazon férfiai, kik elrejtőzének efraim hegységében, mikor meghallották, hogy a filiszteusok menekültek, azok is üldözni kezdék őket a harczban. és megsegíté az úr azon a napon izráelt. és a harcz béth-avenen túl terjede. és izráel népe igen elpededett vala azon a napon, mert saul esküvel kényszeríté a népet, mondván: átkozott az, a ki kenyeret eszik estvéig, míg bosszút állok ellenségeimen, azért az egész nép semmit sem evék. és az egész föld népe eljutta az erdőbe, hol méz vala a föld színén. mikor pedig a nép beméne az erdőbe, jóllehet folyt a méz, mindazáltal senki sem érteté kezét szájához, mert félt a nép az eskü miatt. jonathán azonban nem hallotta vala, hogy atyja megesketé a népet, és kinyújtá a vessző végét, mely kezében vala, és bemártá azt a lépesmészbe, és kezét szájához vivé; és felvidulának az ő szemei. szóla pedig valaki a nép közül, és monda: atyád ünnepélyesen megesketé a népet, mondván: átkozott az, a ki csak kenyeret is eszik ma, és e miatt a nép kimerülte. és monda jonathán: atyám bajba vitte az országot; lássátok mennyire felvidulának szemeim, hogy izlélek egy keveset ebből a mézből. hátha még a nép jól evett volna ma ellenségeinek zsákmányából, melyet talált! vajjon nem nagyobb lett volna-e akkor a filiszteusok veresége?! és megverék azon a napon a filiszteusokat mikmástól ajálonig. és a nép nagyon kimerüle. akkor a nép a prédának esék, és fogának juhót, ökröt és borjúkat, és megölék a földön, és megevé a nép vérestől. megjelenték azért saulnak, és mondának: imé a nép vétkezik az úr ellen, mert vérral elegy eszik. ő pedig monda: hűtlenül cselekedtetek, gördítsetek azért most hozzám egy nagy követ. monda továbbá saul: menjetek el mindenfelé a nép között, és mondjátok meg nekik, hogy mindenki a maga ökrét és mindenki a maga juhát hozza én hozzám, és itt öljétek

meg és egyétek meg, és nem fogtok vétkezni az úr ellen, vérrel elegy evén. akkor elhozta az egész nép, kézzel fogván ki-ki a maga ökrét azon éjjel, és ott megölék. saul pedig oltárt épített az úrnak; azt az oltárt építé először az úrnak. és monda saul: menjünk le ez éjjel a filiszteusok után, és foszszuk ki őket virradatig, és senkit se hagyjunk meg közülök. azok pedig mondanak: a mint néked tetszik, úgy cselekedjél mindent. de a pap azt monda: járuljunk ide is tenhez. és megkérdezé saul az istent: lemenjek-e a filiszteusok után? izráelnek kezébe adod-e őket? de ő nem felelt néki azon a napon. monda azért saul: jertek ide mindnyájan, a népnek oszlopai, hogy megtudjátok és meglássátok, kiben volt ez a bűn ma? mert él az úr, a ki izráelt oltalmazza, hogy ha fiamban, jonathánban volna is, meg kell hálnia; és az egész nép közül senki sem felele néki. és monda egész izráelnek: ti legyetek az egyik oldalon, én pedig és az én fiam, jonathán legyünk a másik oldalon. és válaszola a nép saulnak: a mint néked tetszik, úgy cselekedjél. akkor szóla saul az úrnak, izráel istenének: szolgáltatass igazságot! és kiválasztaték jonathán és saul, a nép pedig megmeneküle. és monda saul: vesetek sorsot közöttem és fiam, jonathán között. és kiválasztaték jonathán. akkor monda saul jonathánnak: mond meg nekem, mit cselekedtél? jonathán pedig elbeszélte néki, és monda: a pálca végével, mely kezembe vala, izlelék egy keveset a mézből; itt vagyok, haljak meg! és saul monda: úgy cselekedjék az úr most és ezután is, hogy meg kell halnod jonathán. a nép azonban monda saulnak: jonathán haljon-e meg, a ki ezt a nagy szabadulást szerezte izráelben? távol legyen! él az úr, hogy egyetlen hajszála sem esik le fejéről a földre, mert istennek segedelmével cselekedte ezt ma. megváltá azért a nép jonathánt, és nem hala meg. akkor saul megtére a filiszteusok üldözéséből; a filiszteusok pedig az ő helyőkre haza menének. miután tehát saul átvette a királyságot izráel felett, hadakozék minden ellenségével mindenfelé: moáb ellen és ammon fiai ellen és edom ellen és a czoneusok királyai ellen és a filiszteusok ellen; és mindenütt, a hol megfordula, keményen cselekedék. és sereget gyűjtván, megverte amáleket, és megszabadítá izráelt fosztogatóinak kezéből. valának pedig saul fiai: jonathán, jisvi és málksuia; és két leányának neve: az idősebbiknek méráb, és a kisebbiknek neve mikál. és saul feleségét akhinóámnak hívták, a ki akhimaás leánya volt. seregének vezetőjét pedig abnernek hívták, a ki saul nagybátyjának, néreknek ura; mert kis, a saul atyja és nér, az abner atyja, abiel fiai valának. a filiszteusok elleni háború pedig igen heves volt saulnak egész életében; azért, a hol csak látott saul egy-egy erős vagy egy-egy bátor férfit, azt magához fogadta.

15

és monda sámuel saulnak: engem küldött el az úr, hogy királylány kenjelek fel téged az ő népe, az izráel felett; most azért figyél az úr beszédének szavára. így szólt a seregek ura: megemlékeztem arról, a mit cselekedett amálek izráellel, hogy útját állta néki, mikor feljőve egyiptomból. most azért menj el és verd meg

amáleket, és pusztítsátok el mindenét; és ne kedvezz néki, hanem öld meg mind a férfit, mind az asszonyt; mind a gyermeket, mind a csecsemőt; mind az ökröt, mind a juhot; mind a tevét, mind a szamarat. és összehívá saul a népet, és megszámlálá őket thélaímban, kétszázezer gyalogost, és júdából tízezer embert. és elméne saul amálek városáig, és megütöközék ott egy völgyben. és monda saul a kéneusnak: menjetek távozzatok el, menjetek ki az amálekiták közül, hogy velök együtt téged is el ne veszesselek, mert te irlgmasságot cselekedtél izráel minden fiával, mikor egyiptomból feljövénnek. és eltávozék kéneus az amálekiták közül. saul pedig megveré amáleket havilától fogva egészen addig, a merre sűrba mennek, mely egyiptom áttellenében van. és ágagot, az amálekiták királyát elfogta élve, a népet pedig mind kardélre hányatá. saul és a nép azonban megkímélte ágagot és a juhoknak, barmoknak és másodszülötteknek javát; a báránynokat és mindazt, a mi jó vala, nem akarták azokat elpusztítani, hanem a mi megvetett és értéktelen dolog volt, mindazt elpusztíták. akkor szóla az úr sámuelnek, mondván: megbántam, hogy sault királylányá tettem, mert eltávozott tőlem, és beszédeimet nem tartotta meg. sámuel pedig felháborodék és kiálta az úrhoz egész éjszaka. és korán felkele sámuel, hogy találkozzék saullal reggel; és hírül adák sámuelnek, azt mondván: saul kármelbe ment, és imé emlékoszlopot állított magának; azután megfordula, és tovább ment és lement gílgálba; és a mint sámuel saulhoz érkezék, monda néki saul: áldott vagy te az úrtól! én végrehajtam az úrnak parancsolatját. sámuel azonban monda: micsoda az a juhbégetés, mely füleimbe hat és az az ökörbögés, melyet hallok? és monda saul: az amálekitáktól hozták azokat, mert a nép megkímélte a juhoknak és ökröknek javát, hogy megáldozza az úrnak, a te istenednek; a többit pedig elpusztítottuk. akkor monda sámuel saulnak: enged meg, hogy megmondjam néked, a mit az úr mondott nekem ez éjjel. ő pedig monda néki: beszélj. monda azért sámuel: nemde kicsiny valál te a magad szemei előtt is, mindazáltal izráel törzseinek fejévé lettél, és az úr királylány kent fel téged izráel felett! és elküldé az úr téged az úton, és azt monda: menj el, és pusztítsd el az amálekitákat, kik vétkezének; és hadakozzáll ellenök, míg megsemmisited őket. miért nem hallgattál az úrnak szavára, és miért estél néki a prédának, és cselekedted azt, a mi bűnös az úr szemei előtt? és felele saul sámuelnek: én bizonyára hallgattam az úr szavára, és azon az úton jártam, a melyre engem az úr elküldött; és elhoztam ágagot, az amálekiták királyát, és az amálekitákat elpusztítottam. a nép azonban elvette a prédából a megsemmisítésre rendelt juhoknak és ökröknek javát, hogy megáldozza az úrnak, a te istenednek gílgálban. sámuel pedig monda: vajjon kedvesebb-e az úr előtt az égő- és véres áldozat, mint az úr szava iránt való engedelmesség? imé, jobb az engedelmesség a véres áldozatnál és a szófogadás a kosok kövérénél! mert, mint a varázslásnak bűne, olyan az engedetlenség; és bálványozás és bálványimadás az ellenszegülés. mivel te megvetetted az úrnak beszédét, ő is megvetett téged, hogy ne légy király. akkor monda saul sámuelnek: vétkeztem, mert megszegtem az úrnak szavát

és a te beszédedet; de mivel féltém a néptől, azért hallgattam szavokra. most azért bocsásd meg az én vétkemet, és térj vissza velem, hogy könyörögjek az úrnak. sámuel pedig monda saulnak: nem térek vissza veled, mert megvetetted az úrnak beszédét, és az úr is megvetett téged, hogy ne légy király izráel felett. és mikor megfordula sámuel, hogy elmenjen, megragadta felső ruhájának szárnyát, és leszakada. akkor monda néki sámuel: elszakítá tőled az úr a mai napon izráelnek királyságát, és adta azt felebarátodnak, a ki jobb nálánál. izráelnek erőssége pedig nem hazudik, és semmit meg nem bán, mert nem ember ő, hogy valamit megbánjon. és ő monda: vétkeztem, mindazáltal becsülj meg engem népemnek vénei előtt és izráel előtt, és velem térj vissza, hogy könyörögjek az úrnak, a te istenednek. visszatérel azért sámuel saullal, és könyörgött saul az úrnak. sámuel pedig monda: hozzátok ide előmbre ágátot, amálek királyát. és elméne agát kényesen ő hozzá, és monda agát: bizonyára eltávozik a halál keserősége. és monda sámuel: miként a te kardod asszonyokat tett gyermektelenekké, úgy legyen gyermektelen minden asszonyok felett a te anyád! és darabokra vagdalá sámuel ágátot az úr előtt gilgálban. ezután sámuel elment rámába, saul pedig felment az ő házához gibeába, saul vérosgába. és sámuel nem látogatá meg többé sault egész halálának idejéig; de bánkódék sámuel saul miatt. az úr pedig megbánta, hogy királylyá tette sault izráel felett.

16

és monda az úr sámuelnek: ugyan meddig bánkódol még saul miatt, holott én megvettem őt, hogy ne uralkodjék izráel felett? töltsd meg a te szarudat olajjal, és eredj el; én elküldelek téged a bethlehemben lakó isaihoz, mert fiai közül választottam magamnak királyt. sámuel pedig monda: hogyan menjek el? ha meghallja saul, megöl engemet. és monda az úr: vigy magaddal egy üszöt, és azt mondjad: azért jöttem, hogy az úrnak áldozzam. és hívd meg isait az áldozatra, és én tudtadra adom, hogy mit cselekedjél, és kend fel számomra azt, a kit mondándok néked. és sámuel megcselekedé, a mit az úr mondott néki, és elment bethlehembe. a város vénei pedig megijedének, és eleibe menvén, mondanak: békességes-e a te jövedeled? ő pedig felele: békességes; azért jöttem, hogy áldozzam az úrnak. szenteljétek meg azért magatokat, és jertek el velem az áldozatra. isait és az ő fiait pedig megszentelé, és elhívá őket az áldozatra. mikor pedig bemenének, meglátta eliábot, és gondola: bizony az úr előtt van az ő felkentje! az úr azonban monda sámuelnek: ne nézd az ő külsőjét, se természetének nagyságát, mert megvettem őt. mert az úr nem azt nézi, a mit az ember; mert az ember azt nézi, a mi szeme előtt van, de az úr azt nézi, mi a szívében van. szólítá azért isai abinádábot, és elvezeté őt sámuel előtt; ő pedig monda: ez sem az, kit az úr választ. elvezeté azután előtte isai sammát; ő pedig monda: ez sem az, a kit az úr választ. és így elvezeté isai sámuel előtt mind a hét fiát; sámuel pedig monda isainak: nem ezek közül választott az úr. akkor monda sámuel isainak: mind itt vannak-é már az if-

jak? ő pedig felele: hátra van még a kisebbik, és imé ő a juhokat őrzi. és monda sámuel isainak: küldj el, és hozasd ide őt, mert addig nem fogunk leülni, míg ő ide nem jön. elküldé azért, és elhozatá őt. (ő pedig piros vala, szép szemű és kedves tekintetű.) és monda az úr: kelj fel és kend fel, mert ő az. bevé azért sámuel, az olajos szarut, és felkené őt testvérei között. és attól a naptól fogva az úrnak lelke dávidra szálla, és azután is. felkele azután sámuel és elméne rámába. és az úrnak lelke eltávozik saultól, és gonosz lélek kezdé gyötörni őt, mely az úrtól küldetett. és mondanak saul szolgálai néki: imé most az istentől küldött gonosz lélek gyötör téged! parancsoljon azért a mi urunk szolgálainak, kik körülötted vannak, hogy keressenek olyan embert, a ki tudja a hárfát pengetni, és mikor az istentől küldött gonosz lélek reád jön, pengesse kezével, hogy te megkönnyebbülj. és monda saul az ő szolgálainak: keressetek tehát számomra olyan embert, a ki jól tud hárfázni, és hozzátok el hozzám. akkor felele egy a szolgálak közül, és monda: imé én láttam a bethlehemben lakó isainak egyik fiát, a ki tud hárfázni, a ki erős vitéz és hadakozó férfiú, értelmes és szép ember, és az úr vele van. követeket küldé azért saul isaihoz, és monda: küldd hozzám a fiadat, dávidot, ki a juhok mellett van. isai pedig vön egy szamarat, egy kenyeret, egy tömlő bort és egy kecskegödölyét, és elküldé saulnak az ő fiától, dávidtól. mikor pedig dávid elméne saulhoz és megállá előtte, az igen megszerette őt, és fegyverhordozója lön néki. és elküldé saul isaihoz, mondván: maradjon dávid én nálam, mert igen megkedveltem őt. és lön, hogy a mikor istennek lelke saulon vala, vette dávid a hárfát és kezével pengeté; saul pedig megkönnyebbüle és jobban lön, és a gonosz lélek eltávozik tőle.

17

és összegyűjték a filiszteusok seregeiket a harcra, és összegyűlének sokónál, mely júdában van, és táborozának sokó és azéka között, efes-damminnál. saul és az izráeliták pedig összegyűlének, és tábort ütének az elah völgyében; és csatarendbe állának a filiszteusok ellen. és a filiszteusok a hegyen állottak innen, az izráeliták pedig a hegyen állottak túlfelől, úgy hogy a völgy közöttük vala. és kijöve a filiszteusok táborából egy bajnok férfiú, a kit góliáthnak hívtak, gáth városából való, kinek magassága hat sing és egy arasz vala. fején rézsisak vala és pikkelyes páncélba volt öltözve; a páncél sulya pedig ötezer rézsiklusnyi vala. lábán réz lábpáncél és vállain rézpaizs volt. és dárdájának nyele olyan volt, mint a takácsok zugolyfája, dárdájának hegye pedig hatszáz siklusnyi vasból volt; és előtte megé vala, ki a paizst hordozza vala. és megállván, kiálta izráel csatarendjeinek, és monda nékik: miért jöttetek ki, hogy harcra készüljetek? avagy nem filiszteus vagyok-é én és ti saul szolgálai? válaszszakot azért magatok közül egy embert, és jöjjön le hozzám. ha azután meg bír velem vívni és engem legyőz: akkor mi a ti szolgálaitok leszünk; ha pedig én győzöm le őt és megölöm: akkor ti legyetek a mi szolgálaink, hogy szolgáljatok nékiünk. monda továbbá a filiszteus: én gyalázattal illetém a mai napon izráel seregét, állítsatok azért

ki ellenem egy embert, hogy megvívjunk egymással. mikor pedig meghallotta saul és az egész izráel a filiszteusnak ezt a beszédét, megrettenének és igen félnek vala. és dávid, júda városából, bethlehemből való amaz efratita embernek volt a fia, a kit isainak hívtak, a kinek nyolcz fia volt, és e férfiu a saul idejében vett ember vala, emberek közt korban előhaladt. és isainak három idősebbik fia saullal elment a háborúba. az ő három fiának pedig, a kik a háborúba menének, ezek valának neveik: az idősebbik eliáb, a második abinádáb és a harmadik samma. és dávid volt a legkisebbik. mikor pedig a három idősebb elment saul után: dávid elméne és visszatére saultól, hogy atyjának juhait őrizze bethlehemben. a filiszteus pedig előjön vala reggel és este, és kiáll vala negyven napon át. és monda isai az ő fiának, dávidnak: vedd testvéreid számára ezt az efa pergelt búzát és ezt a tíz kenyert, és sietve vidd el a táborba testvéreidhez. ezt a tíz saját pedig vidd el az ezredesnek, és látogasd meg testvéreidet, hogy jól vannak-e, és hozz tőlük jelt. saul pedig azokkal együtt és az egész izráel az elah völgyében valának, hogy harcolnának a filiszteusok ellen. felkele azért dávid korán reggel, és a nyáját egy pásztorra bízván, felvette a terhet és elment, a mint meghagyta néki isai; és eljutott a tábor kerítéséhez; a sereg pedig, mely kivonult csatarendben, hadi zajt támasztott. és csatarendbe állának izráel és a filiszteusok, csatarend csatarend ellen. akkor dávid rábízta a holmit arra, a ki a hadi szerszámokat őrzi, és elfuta a harcztérre és odaérve, kérdezősködék testvéreinek állapota felől. és míg ő beszélt velök, ímé a bajnok férfi, a góliáth nevű filiszteus, a ki gáthból való volt, előjőve a filiszteusok csatarendei közül, és most is hasonlóképen beszél vala; és meghallá ezt dávid. az izráeliták pedig, mikor látták azt a férfit, mindnyájan elfutának előle, és igen félnek vala. és mondának az izráeliták: láttátok-e azt a férfit, és ki feljőve? mert azért jött ki, hogy gyalázattal illesse izráelt. ha valaki megölné őt, nagy gazdagsággal ajándékozná meg a király, leányát is néki adná, és atyjának házat szabaddá tenné izráelben. és szóla dávid azoknak az embereknek, a kik ott állának vele, mondván: mi történik azzal, a ki megöli ezt a filiszteust, és elveszi a gyalázatot izráelről? mert kicsoda ez a körülméletlen filiszteus, hogy gyalázattal illeti az élő istennek seregét?! a nép pedig e beszéd szerint felele néki, mondván: ez történik azzal az emberrel, a ki megöli őt. és meghallá eliáb az ő nagyobbik testvére, hogy az emberekkel beszél; és nagyon megharaguvék eliáb dávidra, és monda: miért jöttél ide, és kire bíztad azt a néhány juhot, a mely a pusztában van? ismerem vakmerőségedet és szívednek álnokságát, hogy csak azért jöttél ide, hogy megnézd az ütközetet! dávid pedig felele: ugyan mit cselekedtem én most? hiszen csak szóbeszéd volt ez. és elfordula tőle egy másikhoz, és ugyan úgy szóla, mint korábban, és a nép is az előbbi beszéd szerint válaszola néki. és mikor meghallották azokat a szavakat, a melyeket dávid szóla, megmondák saulnak, ki magához hivatá őt. és monda dávid saulnak: senki se csüggedjen el e miatt; elmegy a te szolgád és megvív ezzel a filiszteussal. saul pedig monda dávidnak: nem mehetsz te e filiszteus

ellen, hogy vele megvívj, mert te gyermek vagy, ő pedig ifjúságától fogva hadakozó férfi vala. és felele dávid saulnak: pásztor volt a te szolgád, atyjának juhai mellett; és ha eljött az oroszlán és a medve, és elragadtott egy bárányt a nyáj közül: elmentem utána és levágtam, és kiszabadítottam szájából; ha pedig ellenem támadott: megragadtam szakállánál fogva, és levágtam és megöltem őt. a te szolgád mind az oroszlánt, mind a medvét megölte: úgy lesz azért e körülméletlen filiszteus is, mint azok közül egy, mert gyalázattal illeti az élő istennek seregét. és monda dávid: az úr, a ki megszabadított engem az oroszlánok és a medvének kezéből, meg fog szabadítani engem e filiszteusnak kezéből is. akkor monda saul dávidnak: eredy el, és az úr legyen veled! és felöltözteté saul dávidot a maga harci ruhájába; rézsísisakot tett a fejére, és felöltözteté őt páncélba. akkor dávid felköté kardját, harci ruhája fölé, és járn akart, mert még nem próbálta. és monda dávid saulnak: nem bírok ezekben járni, mert még nem próbáltam; és leveté azokat dávid magáról. és kezébe vette botját, és kiválasztván magának a patakából öt síma köveskét, elteve azokat pásztori szerszámba, mely vele volt, tudniillik tarisznyájába, és parittájával kezében közeledék a filiszteushoz. akkor elindult a filiszteus is, és dávidhoz közeledék, az az ember pedig, a ki a paizsát hordozza, előtte vala. mikor pedig oda tekinté a filiszteus, és meglátta dávidot, megvetette őt, mert ifjú volt és piros, egyszersmind szép tekintetű. és monda a filiszteus dávidnak: eb vagyok-e én, hogy te bottal jössz reám? és szidalmazá a filiszteus dávidot istenével együtt. monda továbbá a filiszteus dávidnak: jöjj ide hozzám, hogy testedet az égi madaraknak és a mezei vadaknak adjam. dávid pedig monda a filiszteusnak: te karddal, dárdával és paizssal jössz ellenem, én pedig a seregek urának, izráel seregei istenének nevében megyek ellened, a kit te gyalázattal illetél. a mai napon kezembe ad téged az úr, és megöllek téged, és fejedet levágom rólad. a filiszteusok seregének tetemét pedig az égi madaraknak és a mezei vadaknak fogom adni a mai napon, hogy tudja meg az egész föld, hogy van izráelnek istene. és tudja meg ez az egész sokaság, hogy nem kard által és nem dárda által tart meg az úr, mert az uré a had, és ő titeket kezünkbe fog adni. és mikor a filiszteus felkészült, és elindult, és dávid felé közeledék: dávid is sietett és futott a viadalra a filiszteus elé. és dávid benyúlt kezével a tarisznyába és kivett onnan egy követ, és elhajtván, homlokán találta a filiszteust, úgy, hogy a kő homlokába mélyede, és arcczal a földre esék. így dávid erősebb volt a filiszteusnál, parittájával és kövel. és levágta a filiszteust és megölte őt, pedig kard nem is vala a dávid kezében. és oda futott dávid, és reá állott a filiszteusra, és vevé annak kardját, kirántotta hüvelyéből, és megöle őt, és fejét azzal levágta. a filiszteusok pedig a mint meglátták, hogy az ő hősük meghalt, megfutamodának. és felkelének izráel és júda férfiai és felkiáltának, és üldözik a filiszteusokat egészen gáthig és ekron kapujáig. és hullának a filiszteusok sebestültei és a saraím felé vezető úton gáthig és ekronig. visszatérének azután izráel fiai a filiszteusok üldözéséből, és feldúlták azoknak táborát. dávid pedig felvéve a

filiszteusnak fejét, és elvitte jeruzsálembe, fegyvereit pedig a maga sátorába rakta le. saul pedig mikor látta, hogy dávid kiment a filiszteus elé, monda abnernek, a sereg fővezérének: abner! ki fia e gyermek? és felele abner: él a te lelked oh király, hogy nem tudom! és monda a király: kérdezd meg tehát, hogy ki fia ez az ifjú? és a mint visszajött dávid, miután megölte a filiszteust, megfogá őt abner, és saulhoz vitte; és a filiszteusnak feje kezében vala. és monda néki saul: ki fia vagy te, oh gyermek? dávid pedig felele: a te szolgádnak, a bethlehemből való isainak a fia vagyok.

18

minekutána pedig elvégezte a saullal való beszélgetést, a jonathán lelke egybeforr a dávid lelkével, és jonathán úgy szerette őt, mint a saját lelkét. és saul magához vevé őt azon a napon, és nem engedé, hogy visszatérjen az atya házához. és szövetséget kötének jonathán és dávid egymással, mivel úgy szerette őt, mint a saját lelkét. és jonathán levette felső ruháját, a mely rajta volt, és dávidnak adta, sőt hadi öltözetét is, saját kardját, kezívet és övét. és elméne dávid mindenüvé, a hová saul küldé, és magát eszesen viseli vala. és saul a harcosok fölé tevé őt, és kedves lön az egész nép előtt, és a saul szolgálai előtt is. és a mint hazafelé jövének, mikor dávid visszatért, miután a filiszteusokat leverte, kimentek az asszonyok saul király elé izráelnek minden városaiból, hogy énekeljenek és körben táncoljanak, dobokkal, vigassággal és tomborákkal. és énekelni kezdenek az asszonyok, kik vígadoznak és mondanák: megverte saul az ő ezerét és dávid is az ő tízezerét. saul pedig igen megharaguvék, és gonosznak tetszék az ő szemei előtt ez a beszéd, és monda: dávidnak tízezeret tulajdonítanak és nékem tulajdonítják az ezeret, így hát már csak a királyság hiányzik néki. saul azért attól a naptól kezdve rossz szemmel néz vala dávidra, sőt azután is. másnap pedig megszállta sault az istentől küldött gonosz lélek, és prófétálni kezdte a maga házában; dávid pedig hárfázott kezével, mint naponként szokta, és a dárda saul kezében vala. és elhajtá saul a dárdát, azt gondolván: dávidot a falhoz szegezem; de dávid két ízben is félrehajolt előre. és félni kezdte saul dávidtól, mert az úr vele volt, saultól pedig eltávozék. és saul elbocsátá őt magától és ezredesévé tevé; és kimegy vala és bejő vala a nép előtt. és dávid minden útjában magát eszesen viseli vala, mert az úr vele volt. mikor pedig látta saul, hogy ő igen eszesen viseli magát, félni kezdte tőle. de az egész izráel és júda szereté dávidot, mert ő előttük méne ki és jöve be. és monda saul dávidnak; imé idősebbik leányomat, mérábot néked adom feleségül, csak légy az én vitéz fiam, és harczold az úrnak harczait; mert azt gondolá saul: ne az én kezem által vesszen el, hanem a filiszteusok keze által. dávid pedig monda saulnak: kicsoda vagyok én, és kicsoda az én életem, és atyámnak családja izráelben, hogy a királynak veje legyek? de történt abban az időben, mikor mérábot, a saul leányát dávidnak kellett volna adni, hogy a meholáthból való hadrielnek adták őt feleségül. mikál, a saul leánya azonban megszereté dávidot, és mikor ezt megmondák saulnak, tetszik néki a dolog. és monda

saul: néki adom őt, hogy ő legyen veszedelmére és a filiszteusok keze legyen ellene. monda azért saul dávidnak másodízben: légy tehát most az én vöm. és megparancsolá saul az ő szolgálainak: beszéljetek dáviddal titokban, mondván: imé a király jóindulattal van irántad, és szolgálai is mind szeretnek téged, légy azért veje a királynak. és elmondák a szolgálak dávid előtt e beszédeket. dávid pedig monda: olyan kicsiny dolog előttetek, hogy a király vejévé legyen valaki, holott én szegény és megvetett ember vagyok? és megmondák saulnak az ő szolgálai, mondván: ezt meg ezt mondta dávid. saul pedig monda: mondjátok meg dávidnak: nem kíván a király más jegyajándékot, hanem csak száz filiszteus előbörét, hogy bosszút állj a király ellenségein; mert saul a filiszteusok keze által akará dávidot elpusztítani. megmondák azért az ő szolgálai dávidnak e beszédeket; és tetszék ez a dolog dávidnak, hogy a király veje legyen. a kitűzött napok még el sem telének, mikor dávid felkelt, és elment embereivel együtt, és levágott a filiszteusok közül kétszáz férfit; és elhozá dávid előböreiket, és mind beadta azokat a királynak, hogy a királynak veje lehessen. és néki adá saul az ő leányát, mikál, feleségül. mikor pedig saul látta és megtudta, hogy az úr dáviddal van, és mikál, a saul leánya szereti őt: akkor saul még inkább félni kezdte dávidtól. és saul ellensége lön dávidnak teljes életében. a filiszteusok vezérei pedig gyakran betörnek vala, de valahányszor betörének, dávid saul minden szolgáinál eszesebben viselé magát; azért felette híressé lön az ő neve.

19

és szóla saul fiának, jonathánnak, és a többi szolgálainak, hogy öljék meg dávidot; de jonathán, a saul fia nagyon szereté őt. megmondá azért jonathán dávidnak, mondván: az én atyám, saul azon van, hogy téged megöljön, azért vigyázz magadra reggel; titkos helyen tartózkodjál és rejtcsd el magad. én pedig kimegyek, és atyám mellett megállok a mezőn, a hol te leszesz, és beszélni fogok atyámmal felőled, és meglátom, mint lesz, és tudtadra adom néked. és jonathán kedvezően nyilatkozék dávid felől az ő atyja, saul előtt, és monda néki: ne vétkezzék a király dávid ellen, az ő szolgálja ellen, mert ő nem vétett néked, sőt szolgálata felette hasznos volt néked. mert ő koczára tette életét és megverte a filiszteust, és az úr nagy szabadulást szerze az egész izráelnek. te láttad azt és örültél rajta; miért vétkeznél azért az ártatlan vér ellen, megölvén dávidot ok nélkül. és hallgatott saul jonathán szavára, és megesküvék saul: él az úr, hogy nem fog megöletni! akkor szólítá jonathán dávidot, és megmondá néki jonathán mind e beszédeket; és saulhoz vezeté jonathán dávidot, a ki ismét olyan lön előtte, mint annakelőtte. a háború pedig ismét megkezdődék, és dávid kivonula, és harczola a filiszteusok ellen, és nagy vereséget okozott nékik, és azok elfutának előre. az istentől küldött gonosz lélek azonban megszállta sault, mikor házában ült és dárdája kezében vala; dávid pedig pengeté a hárfát kezével. akkor saul a dárdával dávidot a falhoz akará szegezni, de félrehajolt saul elől, és a dárda a falba verődött. dávid pedig elszalada, és elmenekült azon

éjjel. és követeket küldö saul a dávid házához, hogy reá lessenek és reggel megöljék őt. de tudtára adá dávidnak mikál, az ő felesége, mondván: ha meg nem mented életedet ez éjjel, holnap megölnek. és lebocsátá mikál dávidot az ablakon; ő pedig elment és elszalada, és megmenté magát. és veje mikál a theráfot és az ágyba fekteté azt, és feje alá kecskeszörből készült párnát tett, és betakará lepedővel. mikor pedig saul elküldé a követeket, hogy dávidot megfogják, azt monda: dávid beteg. és saul elküldé ismét a követeket, hogy megnézzék dávidot, mondván: ágyastól is hozzátok őt előmbbe, hogy megöljem őt. és mikor a követek oda menének: imé, a theráf volt az ágyban, és feje alatt a kecskeszörből készült párna volt. akkor monda saul mikálnak: mi dolog, hogy engem úgy megcsaltál? - elbocsátád az én ellenségemet, és ő elmenekült. és felele mikál saulnak: ő monda nekem, bocsáss el engem, vagy megöllek téged. dávid pedig elfutván, megszabadula; és elment sámuelhez rámába, és elbeszélte néki mindazt, a mit saul vele cselekedett. elméne ezután ő és sámuel, és nájóthban tartózkodának. és tudtára adák saulnak, mondván: imé dávid nájóthban van, rámában. követeket küldö azért saul, hogy dávidot fogják meg. a mint azonban meglátták a prófétáknak seregét, a kik prófétálának, és sámuel, a ki ott állott, mint az ő előjárójuk; akkor az istennek lelke saul köveire szállott, és azok is prófétálának. mikor pedig megmondták saulnak, más követeket küldö, és azok is prófétálának. akkor harmadikban is követeket küldö saul, de azok is prófétálának. elméne azért ő maga is rámába. és a mint a nagy kúthoz érkezék, mely székuban van, megkérdezé, mondván: hol van sámuel és dávid? és felelének: imé nájóthban, rámában. és elméne oda nájóthba, rámában. és az istennek lelke szállá ő reá is, és folytonosan prófétála, míg eljutott nájóthba, rámában, és leveté ő is ruháit, és prófétála, ő is sámuel előtt és ott fekvék meztelenül azon az egész napon és egész éjszakán. azért mondják: avagy saul is a próféták közt van-é?

20

elfuta azért dávid nájóthból, mely rámában van, és elméne és monda jonathánnak: mit cselekedtem? mi vétkem van és mi bűnöm atyád előtt, hogy életemre tör? ő pedig monda néki: távol legyen! te nem fogsz meghalni. imé az én atyám nem cselekszik sem nagy, sem kicsiny dolgot, hogy nekem meg ne mondaná. miért titkolná el azért atyám előlem ezt a dolgot? nem úgy van! mindazáltal dávid még megesküvék, és monda: bizonyára tudja a te atyád, hogy te kedvelsz engem, azért azt gondolá: ne tudja ezt jonathán, hogy valamikép meg ne szomorodjék. de bizonyára él az úr és él a te lelked, hogy alig egy lépés van köztem és a halál között. és felele jonathán dávidnak: a mit lelked kíván, megteszem éretted. és monda dávid jonathánnak: imé holnap újhöld lesz, mikor a királlyal kellene leülnöm, hogy egyem, de te bocsáss el engem, hogy elrejtőzzem a mezőn a harmadik nap estvéjéig. ha kérdezősködnék atyád utánam, ezt mondjad: sürgősen kéredzett dávid tőlem, hogy elmehessen bethlehembe, az ő városába, mert

ott az egész nemzetségnek esztendőnként való áldozatja van most. ha azt fogja mondani: jól van, úgy békessége van a te szolgáltnak; ha pedig nagyon megharagudnék, úgy tudd meg, hogy a gonosz tette elhatározta magát. cselekedjél azért irgalmasságot a te szolgálddal, mert az úr előtt szövetséget kötöttél én velem, a te szolgálddal. ha azonban gonoszság van bennem, ölj meg te; miért vinnél atyáddhoz engemet? jonathán pedig felelé: távol legyen az tőled! ha bizonyosan megtudom, hogy atyám elhatározta magát arra, hogy a gonosz tettet rajtad végrehajtsa, avagy nem mondanám-é meg azt néked? és monda dávid jonathánnak: kicsoda adja nekem tudtomra, hogy a mit atyád felelni fog néked, szigorú-é? és monda jonathán dávidnak: jer, menjünk ki a mezőre; és kimenének mindketten a mezőre. akkor monda jonathán dávidnak: az úr az izráelnek istene; ha kipuhatolhatom atyámtól holnap ilyenkor vagy holnapután, hogy imé dávid iránt jó akarattal van, tehát nem küldök-é ki akkor hozzád és jelentem-é meg néked? úgy cselekedjék az úr jonathánnal most és azután is, ha atyánnak az tetszenék, hogy gonosszal illessen téged: hogy tudodra adom néked, és elküldelek téged, hogy békében elmehess. és az úr legyen veled, mint volt az én atyámmal és ne csak a míg én élek, és ne csak magammal cselekedjél az úrnak irgalmassága szerint, hogy meg ne haljak; hanem meg ne vond irgalmasságodat az én házamtól soha, még akkor se, hogyha az úr kiirtja dávid ellenségeit, mindegyiket a földnek színéről! így szerze szövetséget jonathán a dávid házával; mondván: vegyen számat az úr a dávid ellenségeitől. és jonathán még egyszer megesküvé dávidot, íránta való szeretetéből; mert úgy szerette őt, mint a saját lelkét. monda pedig néki jonathán: holnap újhöld lesz, és kérdezősködni fognak utánad, mert helyed üres leend. a harmadik napon pedig jöjj alá gyorsan, és eredj arra a helyre, a hol elrejtőzél amá esemény napján, és maradj ott az útmutató kö mellett. és én három nyilat lövök oldalához, mintha magamtól czélba lönék. és imé utánuk küldöm a gyermekeket: eredi, keresd meg a nyilakat. ha azt mondom a gyermeknek: imé mögötted vannak emerre: hozd el azokat és jöjj elő, mert békesség van néked, és nincs baj, él az úr! ha pedig azt mondom a gyermeknek: imé előtted vannak a nyilak amarra: akkor menj el, mert elküldött téged az úr. és erre a dologra nézve, a melyet megbeszéltünk egymás közt, imé az úr legyen bizonyosság közöttem és közötted mind örökké! elrejtőzék azért dávid a mezőn. és mikor az újhöld eljött, leült a király az ebédhez, hogy egyék. és mikor leült a király a maga székébe, most is úgy, mint máskor, a fal mellett levő székbe: jonathán felkele, és abner ült saul mellé; a dávid helye pedig üres vala. és saul semmit sem szólott azon a napon, mert azt gondola: valami történt vele; nem tisztá, bizonyosan nem tisztá. és lön az újhöld után következő napon, a második napon, mikor ismét üres volt a dávid helye, monda saul az ő fiának, jonathánnak: isainak fia miért nem jött el az ebédre sem tegnap, sem ma? jonathán pedig felele saulnak: elkéredzék tőlem dávid bethlehembe; és monda: ugyan bocsáss el engem, mert nemzetségünknek áldozata van most a

városban, és ezt parancsolta nékem bátyám; azért, ha kedvelsz engem, kérlek, hadd menjek el, hogy megnézzem testvéreimet. ezért nem jött el a király asztalához. akkor felgerjede saulnak haragja jonathán ellen és monda néki: te elfajult, engedetlen gyermek! jól tudom, hogy kiválasztottad az isainak fiát a magad gyalázatára és anyád szemérmének gyalázatára! mert mindaddig, míg isainak fia él a földön, nem állhatsz fenn sem te, sem a te királyságod; most azért küldj érette, és hozasd ide őt hozzám, mert ő a halál fia. jonathán pedig felele saulnak, az ő atyjának, és monda néki: miért kell meghalnia, mit vétett? akkor saul utána dobta dárdáját, hogy általüsse őt. és megérté jonathán, hogy atyja elvégezé, hogy megölje dávidot. és felkele jonathán az asztaltól nagy haraggal, és semmit sem evék az újholdnak második napján, mert bánkódott dávid miatt, mivel atyja gyalázzal illeté őt. és reggel kiméne jonathán a mezőre a dáviddal együtt meghatározott időben, és egy kis gyermek volt vele. és monda a gyermeknek: eredj, keresd meg a nyilatkat, a melyeket ellövök. és mikor a gyermek elfutott, ellövő a nyilat, úgy hogy rajta túl méne. és mikor a gyermek arra a helyre érkezik, a hol a nyíl vala, melyet jonathán ellőtt, a gyermek után kiálta jonathán, és monda: avagy nem tovább van-e a nyíl előtted? és kiálta jonathán a gyermek után: gyorsan siess, meg ne állj! és a gyermek, ki jonathánnal vala, felszedé a nyilat és urához ment. a gyermek pedig semmit sem értett, hanem csak jonathán és dávid értették a dolgot. átadá azután jonathán fegyverét a gyermeknek, a ki vele volt, és monda néki: eredj el, vidd be a városba. mikor pedig elment a gyermek, felkele dávid a kő déli oldala melől és arcczal a földre borula, és háromszor meghajtottta magát; és megcsókolták egymást, és együtt sirtak, mígnem dávid hangosan zokogott. akkor monda jonathán dávidnak: eredj el bekésséggel! mivelhogy megcsókdtunk mind a ketten az úrnak nevére, mondván: az úr legyen köztem és közted, az én magom között és a te magod között örökre. felkele ezután és elméne. jonathán pedig bement a városba.

21

és dávid elméne nóbba akhimélek paphoz. akhimélek pedig megrettenve ment dávid elé, és monda néki: mi dolog, hogy csak egyedül vagy, és senki sincs veled? és monda dávid akhimélek papnak: a király bízott reám valamit, és monda nékem: senki se tudja meg azt a dolgot, a miért elküldélek téged, és a mit parancsoltam néked: azért a szolgálátat elküldém erre és erre a helyre. most azért, mi van kezdenél? adj őt kenyeret nékem, vagy egyebet, a mi van. és felele a pap dávidnak, és monda: nincs közönséges kenyér kezemnél, hanem csak szentelt kenyér van, ha ugyan a szolgálk tisztán tartották magokat, legalább az asszonytól. dávid pedig felele a papnak, és monda néki: bizonyára el volt tiltva mi tőlünk az asszony mind tegnap, mind azelőtt, mikor elindulék, és a szolgálk holmija is tiszta vala (jöllehet az út közönséges): azért bizonyára megtartatik ma szentnek az edényekben. adott azért a pap néki szentelt kenyeret, mert nem volt ott más kenyér, hanem csak szent kenyér,

melyeket elvettek az úrnak színe elől, hogy meleg kenyeret tegyenek a helyett azon a napon, a melyen az előbbit elzevék. vala pedig ott azon a napon saul szolgálai közül egy ember, ott tartózkodva az úr előtt, a kit doégnek hívtak, a ki edomita volt, saul pásztorainak számadója. és monda dávid akhiméleknek: nincsen-e kezdenél egy dárda vagy valami fegyver? mert sem kardomat, sem fegyverzetemet nem hoztam magammal, mivel a király dolga sürgös vala. és monda a pap: a filiszteus góliáthnak a kardja, a kit te megöltél az elah völgyében, ímhol van posztóba betakarva az efód mögött; ha azt el akarod vinni, vidd el, mert azonkívül más nincsen itt. és monda dávid: nincs ahhoz hasonló, add ide azt nékem. és felkele dávid, és elfutott azon a napon saul elől, és elment ákhishoz, gáthnak királyához. és mondának ákhis szolgálai néki: vajjon nem ez-e dávid, annak az országnak királya? vajjon nem erről énekeltek-e a kórtánczban, mondván: saul megverte az ő ezerét, dávid is az ő tízezerét? és mikor eszébe vevé dávid ezeket a beszédeket, igen megrémüle ákhistól, gáthnak királyától. és megváltoztatá magaviselését ő előttük, és örvöngé kezeik között, és írkál vala a kapuknak ajtain, nyálát pedig szakállán folytatja alá. és monda ákhis az ő szolgálainak: ímé látjátok, hogy ez az ember megörült, miért hoztátok őt hozzám? szűkölködm-e örültekben, hogy ide hoztátok ezt, hogy boldoskodjék előttem? ez jöjjön-e be házamba?

22

elméne azért onnan dávidben, és elfutott adullám barlangjába. és mikor meghallották testvérei és atyjának egész háza népe, oda menének hozzá. és hozzá gyűlének mindazok, a kik nyomorúságban valának, és mindazok, a kiknek hitelezőik voltak, és minden elkeseredett ember, ő pedig vezérük lett azoknak; és mintegy négyszázan valának ő vele. és elméne onnan dávid miczpába, moáb földére, és monda moáb királyának: hadd jöjjön ide hozzatok az én atyám és anyám, míg megtudom, hogy mit fog cselekedni velem az isten. és vivé őket moáb királya elé, és ott maradtának vele mindaddig, míg dávid a várban volt. gád próféta pedig monda dávidnak: ne maradj a várban, hanem eredj és menj el júda földére. elméne azért dávid, és héreth erdejébe ment. és meghaltott saul, hogy előtűnt dávid és azok az emberek, a kik vele valának; (saul pedig gibeában tartózkodék a hegyen a fa alatt és dárdája a kezében vala és szolgálai mindnyájan mellette állának). monda azért saul az ő szolgálainak, a kik mellette állottak: halljátok meg benjáminnak fiait! isainak fia adni fog-e néktek mindnyájotoknak szántóföldeket és szőlőhegyeket, és mindnyájotokat ezredesekké és századosokká fog-e tenni, hogy mindnyájan összeesküdtek ellenem? és senki sincs, a ki tudósítana engem, hogy fiam szövetséget kötött isai fiával? és senki sincs közöttetek, a ki szánakoznék felettem, és megmondaná nékem, hogy fiam fellázította szolgálmat ellenem, hogy felselkedj utánam, mint a hogy e mai napon megtetszik? akkor felele az edomita doég, a ki saul szolgálai közt állott: én láttam, hogy az isai fia nóbba ment vala az akhitób fiához, akhimélek paphoz. a ki ő érette megkérdé

az urat, és eleséget adott néki, sőt a filiszteus góliáth kardját is néki adá. akkor elküldte a király, hogy elhívják akhimélek papot, az akhitób fiát és atyjának egész házanépét, a papokat, a kik nőbban valának; és eljövének mindnyájan a királyhoz. és monda saul: hallod meg most te, akhitóbnak fia! ő pedig monda: ímhol vagyok uram. és monda néki saul: miért ütöt-tetek pártot ellenem, te és isainak fia, hogy kenyeret és kardot adtál néki, és ő érte megkérdezéd az istent, hogy fellázadjon ellenem, hogy leselkedjék, mint a hogy most történik? és felele akhimélek a királynak, és monda: minden szolgálid között kicsoda hűségesebb dávidnál, a ki a királynak veje, és a ki akaratos szerint jár, és tisztelt ember a te házában? vajjon csak ma kezdem-e az istent ő érte megkérdezni? távol legyen tőlem! ne tulajdonítson olyat a király szolgáljának, sem atyám egész házanépének, mert erről a dologról semmit sem tud a te szolgád, sem kicsinyt, sem nagyot. a király pedig monda: meg kell halnod akhimélek, néked és a te atyád egész házanépének! és monda a király a poroszlóknak, a kik mellette állának: vegyétek körül és öljétek le az úrnak pajpait, mert az ő kezök is dávid mellett vala, mert tudták, hogy ő menekül, és még sem mondták meg nekem. a király szolgálai azonban nem akarták kezeiket felemelni, hogy az úrnak papjaira rohanjanak. akkor monda a király doégnek: fordulj nékik te, és rohanj a papokra. és ellenük fordula az edomita doég, és ő rohana a papokra. és azon a napon nyolczvanöt embert ölt meg, a kik gyors elődot viselének. és nóbot is, a papok városát fegyvernek élével vágatá le, mind a férfit, mind az asszonyt, mind a gyermeket, mind a csecsemőt; az ökröt és szamarat és bárányt, fegyvernek élével. akhitób fiának, akhiméleknek egy fia azonban, a kit abjáthárnak hívtak, elmenekült, és dávid után futott. és megmondá abjáthár dávidnak, hogy megölette saul az úrnak pajpait. dávid pedig monda abjáthárnak: tudtam én azt már aznap, mert ott volt az edomita doég, hogy bizonyosan megmondja saulnak. én adtam okot atyád egész házanépének halálára. maradj nálam, ne félj; mert a ki az én életemet halálára keresi, az keresi a te életedet is, azért te bátorságosan lehetsz mellettem.

23

értseitek pedig dávidot, mondván: ímé a filiszteusok hadakoznak kehillá ellen, és dúlják a szérüket. akkor megkérdezé dávid az urat, mondván: elmenjek és leverjem-e ezeket a filiszteusokat? és monda az úr dávidnak: eredj el, és verd le a filiszteusokat, és szabadítsd meg kehillát. a dávid emberei azonban mondanák néki: ímé, mi itt júdában is félünk, mennyivel inkább, ha kehillába megyünk a filiszteusok táborára. akkor dávid ismét megkérdezé az urat, az úr pedig válasza néki, és monda: kelj fel, és menj el kehillába, mert én a filiszteusokat kezdebbe adom. elméne azért dávid és az ő emberei kehillába, és harczola a filiszteusok ellen, és elhajta marhájakat, és felette igen megveré őket. és megszabadítá dávid kehillá lakosait. lón pedig, hogy a mikor abjáthár, az akhimélek fia dávidhoz menekült, az efódot is magával vitte. megmondák akkor saulnak, hogy dávid ke-

hillába ment; és monda saul: kezembe adta őt az isten, mert ott szorult, mivel kulcsos és záros városba méne. és összegyűjté saul a harcza az egész népet, hogy kehillába menjen, és körülfogja dávidot és az ő embereit. mikor pedig dávid megtudta, hogy saul ő ellene gonosz forral, mondá abjáthár papnak: hozd elő az efódot. és monda dávid: uram, izráel istene! bizonynyal meghallotta a te szolgád, hogy saul ide akar jöni kehillába, hogy elpusztítsa a várost miattam. vajjon kezébe adnak-e engem kehillá lakosai? vajjon lejön-e saul, a mint hallotta a te szolgád? óh uram, izráel istene, mondd meg a te szolgádnak! és monda az úr: lejön. és monda dávid: vajjon saul kezébe adnak-e kehillá lakosai engem és az én embereimet? és monda az úr: kezébe adnak. felkele azért dávid és az ő emberei, mintegy hatszázan, és kimenének kehillából, és ide s tova járnak vala, a hol csak járhatának. midőn pedig saulnak megmondák, hogy elmenekült dávid kehillából, felhagyott az elmenetellel. és dávid a pusztában tartózkodék az erős helyeken, és a zif pusztájában levő hegységen marada. és saul mindennap keresé, de az isten nem adá őt kezébe. mikor pedig dávid látta, hogy saul kiment, hogy élete ellen törjön; és mikor dávid a zif pusztájában, az erdőben vala: felkele jonathán, a saul fia, és elment dávidhoz az erdőbe, és megerősíté az ő kezét az istenben. és monda néki: ne félj, mert saulnak, az én atyámnak keze nem fog utólni téged, és te király leszesz izráel felett, és én második leszek te utánad, és saul is, az én atyám, tudja, hogy így lesz. és szövetséget kötének ketten az úr előtt. és dávid az erdőben marada, jonathán pedig haza ment. és felmenének a zifeusok saulhoz gibeába, mondván: avagy nem nálunk lappang-e dávid az erős helyeken az erdőben, hakila halmán, mely a sivatagtól jobbkézre van?! most azért minthogy lelkednek főkívánsága az, hogy lejöjj, óh király, jöjj le; és a mi gondunk lesz, hogy a királynak kezébe adjuk őt. és monda saul: legyetek megáldva az úrtól, hogy szánakoztok rajtam! menjete azért el, és vigyázatok ezután is, hogy megtudjátok és meglássátok az ő tartózkodási helyét, és hogy ki látta őt ott, mert azt mondtátok nekem, hogy igen ravasz ő. annakokáért nézzetek meg és tudjatok meg minden búvóhelyet, a hol ő lappang és minden bizonynyal térjete vissza hozzám, hogy elmenjek veletek; és ha az országban van, kikutatom őt júdának minden ezrei között. azok pedig felkelének, és elmenének zifbe saul előtt. dávid pedig és az ő emberei máon pusztájában valának a mezőségen, a mely a sivatagtól jobbkézre van. és elméne saul az ő embereivel együtt, hogy megkeresse őt. dávidnak azonban megizenték, és ő leszállott a köszikláról, és máon pusztájában tartózkodék. mikor pedig meghallotta saul, üldözé dávidot máon pusztájában. és saul a hegynek egyik oldalán méne, dávid és az ő emberei pedig a hegynek másik oldalán. és épen, mikor dávid nagyon sietett, hogy elmenekülhessen saul elől, és saul és az ő emberei már körül is kerítették dávidot, és az ő embereit, hogy megfogják, akkor érkezék egy követ saulhoz, mondván: siess és jöjj! mert a filiszteusok betörték az országba. akkor megtére saul dávid üldözéséből, és a filiszteusok ellen ment. azért hívják azt a hegyet a menekülés kösziklájának. és dávid

24

lön pedig, hogy a mikor visszatért saul a filiszteusok üldözéséből, megizenték néki, mondván: ímé dávid az engedi pusztájában van. maga mellé vön azért saul az egész izráel közül háromezer válogatott embert, és elment, hogy megkeresse dávidot és az ő embereit a vadkecskék közzikláin. és eljutott a juhaklokhoz, a melyek az útfélen vannak, hol egy barlang volt; és beméne saul, hogy ott szükségét végezze; dávid pedig és az ő emberei a barlang rejtkeiben valának. akkor mondák dávidnak az ő emberei: ímé ez az a nap, a melyről azt mondotta az úr néked: ímé kezdedbe adom ellenségedet, hogy úgy cselekedjél vele, a mint néked tetszik. felkele azért dávid, és elmentsz é orozva saul ruhájának szárnyát. lön pedig ezután, hogy megesett a dávid szíve rajta, hogy elmentsz saul ruhájának szárnyát; és monda az ő embereinek: oltalmazzon meg engem az úr attól, hogy ily dolgot cselekedjem az én urammal, az úrnak felkentjével, hogy kezemet felemeljem ellene, mert az úrnak felkentje ő. és megfedd dávid kemény szókalm embereit, és nem engedte meg nékik, hogy saul ellen támadjanak. mikor pedig saul felkelt a barlangból, és elment az úton: dávid is felkelt ezután, és kiment a barlangból, és saul után kiálta, mondván: uram király! mikor pedig saul hátrakejté, dávid arczzal a földre hajolt, és tisztességet tön néki. és monda dávid saulnak: miért hallgatsz az olyan ember szavaira, a ki azt mondja: ímé dávid romlásodra tör?! ímé a mai napon látták a te szemeid, hogy az úr téged a kezembe adott ma a barlangban, és azt mondták, hogy öljelek meg téged, de én kedvezék néked, és azt mondám: nem emelem fel kezemet az én uram ellen, mert az úrnak felkentje ő. azért atyám! nézd, ugyan nézd felső ruhádnak szárnyát kezembelen, mert mikor levágtam felső ruhádnak szárnyát, nem öltelek meg téged! azért tudd meg és lássad, hogy nincsen az én kezemben hamisság és semmi gonoszság és nem vétkeztem ellened, de te mégis életem után leselkedel, hogy elveszed azt. az úr tegyen ítéletet közöttöm és közötted, és álljon bosszút az úr érettem rajtad, de az én kezem nem lesz elened. a mint a régi példabeszéd mondja: a gonoszkótló származik a gonoszság; de az én kezem nem lesz ellened. ki ellen jött ki izráelnek király? kit kergetsz? egy holt ebet, vagy egy bolhát? legyen azért az úr ítélobíró, és tegyen ítéletet közöttöm és közötted, és lássa meg; ő forgassa az én ügyemet, és szabadítson meg engem kezdedből. és lön, hogy a mikor elmondotta dávid e szokat saul előtt, monda saul: a te szavad-e ez, fiam, dávid? és felkiálta saul, és síra. és monda dávidnak: te igazságosabb vagy én nálamnál, mert te jót cselekedtél velem, én pedig rosszal fiztettem néked. és te megmondottad nékem a mai napon, minémű jót cselekedtél velem, hogy az úr kezdedbe adott engem, és te még sem öltél meg engem. mert ha valaki megtalálja ellenségét, elbocsátja-e őt békében az úton? annakokáért fizessen az úr néked jóval azért, a mit velem ma cselekedtél. most pedig, mivel tudom, hogy te király leszesz, és izráelnek

királysága a te kezdedben állandó lesz: esküdjél meg nékem most az úrra, hogy én utánam nem fogod kirtani maradékomat és nevetem nem fogod kitérőlni atyám házából! és dávid megesküvék saulnak. és saul elméne haza, dávid pedig és az ő emberei felmenének az ő erősségökbe.

25

meghala pedig sámuel, és egybegyüle az egész izráel, és siratták őt, és eltemették az ő házában rámbában. dávid pedig felkelt és elment páran pusztájába. és volt egy ember máonban, a kinek jószága kármelben vala, és ez igen tehetős ember volt: háromezer juha és ezer kecskéje volt néki. és kármelben épen juhait nyírta. (azt az embert pedig nábálnak, és feleségét abigailnak hívták, a ki igen eszes és szép természetű asszony volt; a férfi azonban durva és rossz erkölcsű vala, a káleb nemzetségéből való volt.) és meghaltotta dávid a pusztában, hogy nábál a juhait nyírja. elküldé azért dávid tíz ifjút, és monda dávid az ifjaknak: menjetek fel kármelbe, és mikor nábálhoz érkeztek, köszöntések öt nevemben békességesen. és így szóljatok: légy békességgel az életben, legyen békességben a te házádnépe és legyen békességben mindened, a mid van! most hallottam, hogy juhaidat nyíratod. a te pásztoraid pedig velünk valának, nem bántottuk őket, és semmijök sem hibázott az alatt az egész idő alatt, míg kármelben valának. kérdezd meg szolgálidat, ők meg fogják mondani néked. legyenek azért ez ifjak kedvesek előtted, mert alkalmas időben jöttünk. adj kérlek abból, a mi kezded közt van, szolgálidnak, és a te fiadnak, dávidnak. elmenének azért a dávid szolgálai, és szólának nábálnak mind e beszédek szerint a dávid nevében, és várakozának. nábál pedig felele a dávid szolgálainak, és monda: kicsoda dávid és kicsoda isainak fia? mai napság sok olyan szolga van, a kik elszöknek uraiktól. vegyem azért kenyéremet és vizemet és az én levágott marhámát, a melyet nyíróimnak levágtam, hogy olyan embereknek adjam, a kikről azt sem tudom, hova valók? akkor megfordulának a dávid szolgálai az ő újtokra, és visszatérének; és mikor megérkezének, értesítették őt minden e beszédek felől. és monda dávid az ő embereinek: kösse fel mindenki kardját! és felköté mindenki a kardját, dávid is felköté az ő kardját; és felment dávid után mintegy négyszáz ember; kétszáz pedig ott maradt a podgyásznál. abigail pedig, a nábál feleségét értesíté a szolgák közül egy ifjút, mondván: ímé dávid követeket küldött a pusztából, hogy köszöntsek a mi urunkat, de ő elűzé őket. azok az emberek pedig igen jók voltak mi hozzánk; és nem volt bántódásunk, és semmink nem hibázott az alatt az egész idő alatt, míg velök jártunk, mikor a mezőn voltunk. olyanok voltak reánk nézve, mint a kőfal, mind éjjel, mind nappal, az alatt az egész idő alatt, míg velök valánk, mikor a juhokat őriztük. most azért értsd meg és lássad, hogy mit kelljen cselekedned, mert jelen van a veszedelem a mi urunk és az ő egész háza ellen, ő pedig oly kegyetlen ember, hogy senki sem szólhat néki. akkor abigail sietve vön kétszáz kenyéret, két tömlő bort, öt juhot elkészítve, öt mérték pergelt búzát, száz kötés aszúszőlőt és két-

száz kötés száraz fűgét, és a szamarakra rakta. és monda az ő szolgálainak: menjetek el előttem, imé én utánatok megyek; de férjének, nábálnak nem mondá meg. és történt, hogy a mint a számaron megy vala, és leereszkedék a hegynek egyik mellékösvényén: imé dávid és az ő emberei jövőének eleibe, és ő össze-találkoéz velök. dávid pedig azt mondotta volt: bizony hiába őriztem ennek mindenét, a mi je van a pusztában, hogy semmi híjja nem lett mindannak, a mi az övé, mert ő a jó helyett rosszszal fizet nékem. úgy cselekedjék az isten dávid ellenségeivel most és ezután is, hogy reggelig meg nem hagyok mindaból, a mi az övé, még egy ebet sem. mikor pedig meglátta abigail dávidot, sietve leszállott a számarról, és arcczal leborulva dávid előtt, és meghajtá magát a földig. és az ő lábaihoz borula, és monda: óh uram! én magam vagyok a bűnös, mindazáltal hadd beszéljen a te szolgálóleányod te előtt, és hallgasd meg szolgálóleányodnak szavait. kérlek, ne törődjék az én uram nábállal, ezzel a kegyetlen emberrel, mert a milyen a neve, olyan ő maga is; bolond az ő neve és bolonság van benne. én azonban, a te szolgálóleányod, nem láttam az én uramnak szolgálait, a kiket elküldöttél volt. most pedig, óh uram! él az úr és él a te lelked, hogy az úr akadályozott meg téged, hogy gyilkosságba ne essél, és ne saját kezddel szerezz magadnak elégtételt. most azért olyanok legyenek ellenségeid, mint nábál, és valakik az én uramnak megrontására törekcsnek. és most ezt az ajándékot, a melyet a te szolgálóleányod hozott az én uramnak, adják a vitézeknek, a kik az én uram körül forgolódnak. boc-sásd meg azért a te szolgálóleányodnak vétékét; mert az én uramnak bizonyára maradandó házat épít az úr, mert az úrnak harczait harczolja az én uram, és gonosz-ság nem taláztatik te benned a te életedben. és ha valaki feltámadna ellened, hogy téged üldöz-zön és életet ellen törjön: az én uramnak lelke az élőkön csomójába leend bekötve az úrnál a te is-tenednél; ellenségeidnek lelkét pedig a parittyának öbléből fogja elhajítani. és mikor az úr megadja a jót az én uramnak mind a szerint, a mint megmon-dotta felőled, és téged fejedelmül rendel izráel fölé: akkor, óh uram, nem leend ez néked bántásodra és szívednek fájdalmára, hogy ok nélkül vért ontottál, és hogy az én uram saját maga szerzett magának elégtételt. mikor azért jót tesz az úr az én uram-mal: emlékezzél meg szolgálóleányodról. és monda dávid abigailnak: áldott legyen az úr, izráelnek iste-tene, a ki téged ma előmbé küldött! és áldott legyen a te tanácsod, és áldott légy te magad is, hogy a mai napon megakadályoztál engem, hogy gyilkosságba ne essem, és ne saját kezemmel szerezzek magamnak elégtételt! bizonyára él az úr, az izráelnek istene, a ki megakadályozott engem, hogy veled gonoszul ne cselekdjem, mert ha te nem siettél és nem jöttél volna előmbé, úgy nábálnak nem maradt volna meg reggelre csak egyetlen ebe sem. és átvevé dávid az ő kezéből, a mit hozott néki, és monda néki: eredj el békességben a te házadhoz; lásd, hallgattam szavadra, és megbecsültem személyedet. mikor pedig abigail nábálhoz visszaérkezék, imé olyan lakoma volt az ő házában, mint a király lakomája, és nábál szíve vi-gadozék azon, mert igen megrészegeedett; azért ő

semmit sem mondott meg néki, sem kicsinyt, sem nagyot egészen reggelig. reggel pedig, mikor nábál kijőzanodék, megmondá néki felesége ezeket a dol-gokat; és elhala az ő szíve ő benne, és olyanná lön, mint a kö. és mintegy tíz nap mulva megveré az úr nábált, és meghala. és mikor dávid meghallotta, hogy nábál meghalt, monda: áldott legyen az úr, ki bosszút állott nábálon az én gyaláztatásomért, és szolgálját visszatartotta a gonosztól, a nábál gonosz-ságát pedig visszafordítá az úr az ő fejére! és elküldé dávid, és ient abigailnak, hogy elvonné őt feleségül. el-menének azért dávid szolgálai abigailhoz kármelbe, és beszélének vele, mondván: dávid küldött min-ket hozzád, hogy téged elvegyen feleségül. ő pedig felállá, és meghajtotta magát arcczal a földre, és monda: imé a te szolgálóleányod szolgáló lesz, hogy mossa az én uram szolgálainak lábait. és abigail sietve felkele, és felült a számarra és az ő őt szolgálóleánya, a kik körülötte valának, és elment dávid követei után, és az ő felesége lön. ahinoát is elvevé dávid jezréel-ből, és mind a kettő felesége lön néki. saul pedig az ő leányát, mikált, a dávid feleségét páltinak, a láis fiá-nak adá, a ki gallimból való volt.

26

és menének a zifeusok saulhoz gibeába, mondván: nemde nem a hakila halmán lappang-e dávid, a pusztá átellenében? felkele azért saul, és lement zif pusztájába, és vele volt izráel közül hármezer válogatott ember, hogy megkeresse dávidot zif pusztájában. és tábort jára saul a hakila halmán, mely a pusztá átellenében van, az úton; dávid pedig a pusztában tartózkodék. és mikor észrevette, hogy saul utána ment a pusztába: kémeket küldött ki dávid, és megtudta biztosan, hogy saul eljött. és felkele dávid, és elment arra a helyre, a hol saul táboro-zott, és megnézte dávid azt a helyet, a hol fekvék saul és abner, a nér fia, seregének fővezére. saul pedig a kerített táborban fekvék, és a nép körülötte táborozott. akkor szóla dávid, és monda a hitteus nemzetségéből való akhiméleknek és abisainak, a seruja fiának, a ki jóabnak testvére vala, mondván: ki jön le velem saulhoz a táborba? és mondá abisai: lemegegyek én veled. és elméne éjjel dávid, és abisai a nép közé. és imé, saul lefeküvén, alszik vala a kerített táborban, és dárdája a földbe volt szúrva fejénél; ab-ner pedig és a nép körülötte fekvének. akkor monda abisai dávidnak: kezedebe adta a mai napon isten a te ellenségedet; most azért, hadd szegezzem a föld-höz őt a dárdával egy ütessel, és másodsor nem ütöm át. dávid azonban monda abisainak: ne veszed el őt! mert vajjon ki emelhetné fel kezét az úrnak felken-tje ellen büntetlenül? és monda dávid: él az úr, hogy az úr megveri őt! vagy eljön az ő napja és meghal, vagy pedig harczba megy és ott vész el! távoztassa el azért az úr tőlem azt, hogy kezemet az úrnak felken-tje ellen emeljem, hanem csak vedd a dárdát, mely feje mellett van, és a vizes korsót, és menjünk el. akkor elvevé dávid a dárdát és a vizes korsót saul feje mel-lől, és elmenének. és senki sem volt, a ki látta volna, sem a ki észrevette volna, sem a ki felserkent volna, hanem mindnyájan aluvának, mert az úr mély álmat

bocsátott reájok. és mikor dávid általment a túlsó oldalra, megállott a hegy tetején messzire, úgy, hogy nagy távolság volt közöttük. és kiálta dávid a népnek és abnernek, a nér fiának, mondván: nem felesz-e abner? és felele abner, és monda: kicsoda vagy te, hogy így kiáltasz a királynak? dávid pedig monda abnernek: avagy nem férfi vagy-e te, és kicsoda olyan, mint te izráelben? és miért nem vigyáztál a te uradra, a királyra? mert a nép közül oda ment egy ember, hogy elveszesse a te uradat, a királyt. nem jó dolog ez, a mit cselekedtél! él az úr, hogy halál fiai vagy-tok ti, a miért nem vigyáztatok a ti uratokra, az úrnak felkentjére! most azért nézd meg, hol van a király dárdája és a vizes korszó, a mely fejénél volt? és megismeré saul a dávid hangját, és monda: a te hangod-e ez fiam, dávid? dávid pedig monda: az én hangom, uram király! és monda: miért üldözi szolgálját az én uram? ugyan mit cselekedtem, és kicsoda gonoszság van én bennem? most azért hallgassa meg az én uram, a király, az ő szolgáljának szavát! ha az úr ingerelt fel téged ellenem: vajha jóillatú volna előtte az áldozat; ha pedig emberek: átkozottak legyenek az úr előtt, mert kiűznek most engemet, hogy ne részesülhessek az úrnak örökségében, azt mondván: eredj, szolgálj idegen isteneknek. azért ne omoljék az én vérem a földre távol az úr színétől; mert izráelnek királya kijött, hogy egy bolhát keressen, úgy, mint egy fogoly madarat üldöznek a hegyeken. saul pedig monda: vétkeztem! térj vissza fiam, dávid, mert többé nem cselekszem veled gonoszul, mivel az én életem kedves volt előtте a mai napon. ímé, esztelenül cselekedtem, és igen nagyot vétettem. és felele dávid, és monda: ímhol a király dárdája, jöjjön ide a szolgák közül egy, és vigye el azt. az úr pedig fizessen meg mindenkinek az ő igazsága és hűsége szerint, mert az úr kezembe adott téged ma, de én nem akartam felemelni kezemet az úrnak felkentje ellen. és a mennyire drága volt a mai napon a te lelked én előttem, legyen annyira drága az én lelkem az úr előtt, és szabadítson meg engem minden nyomorúságból! akkor monda saul dávidnak: áldott légy te, fiam dávid, hatalmasan is fogsz cselekedni, és győzni is fogsz! és elment dávid a maga útjára, saul pedig visszatért az ő helyére.

27

és monda dávid magában: egy napon mégis el kell pusztulnom a saul keze miatt, nincs jobb reám nézve, mintha gyorsan elmenekülök a filiszteusok tartományába, így saul felhagy azzal, hogy engem tovább is üldözzön izráel egész területén, és így megszabadulok az ő kezéből. felkelvén azért dávid, elméne ő és az a hatszáz ember, a kik vele valának, ákhishoz, a máok fiához, gáth királyához. és dávid ákhisnál tartózkodék gáthban, ő és az ő emberei, mindegyik a maga házanépével együtt; dávid és az ő két felesége, a jezzreélből való ahinoám és a kármelből való abigail, a nábál felesége. mikor pedig saulnak megmondották, hogy dávid gáthba menekült, nem üldözté tovább őt. és monda dávid ákhisnak: ha kedvet találtam előtте, adj helyet nékem valamelyik vidéki városban, hogy ott lakjam: miért laknék a te szolgád veled a királyi városban? és néki adá

ákhis azon a napon siklágot; lön azért siklág a júda királyaié mind e mai napig. és lön ama napoknak száma, míg dávid a filiszteusok földén lakozék, egy esztendő és négy hónap. és felméne dávid embereivel együtt és megtámadták a gessureusokat, a girzeusokat és az amalekitákat: mert ezek voltak annak a földnek lakosai eleitől fogva, a melyen sűrűba méggy egészen egyiptom földéig. és mikor dávid megverte az országot, sem férfit, sem asszonyt nem hagyott életben, és elvitt juhott, ökröt, szamarakat, tevéket és ruhákat, és úgy tért vissza és ment ákhishoz. mikor pedig ákhis azt kérdé: hova törtetek be most? dávid ekként felele: júda déli részére és jerákhméelnek déli részére és kéneusnak déli részére. dávid azonban sem férfit, sem asszonyt nem hagyott életben, hogy gáthba vigye, mondván: valamikép ellenünk ne nyilatkozzanak és azt mondják: így cselekedett dávid. ez volt az ő szokása amaz egész idő alatt, míg a filiszteusok földjén tartózkodék. és ákhis bízott dávidban, mondván: bizonyosan gyűlöletessé tette magát az ő népe, izráel előtt, azért örökké az én szolgám leend.

28

és történt abban az időben, hogy a filiszteusok összegyűjtötték seregeiket a hadra, hogy harcoljanak izráel ellen. és monda ákhis dávidnak: tudd meg, hogy velem kell jönnöd a táborba, mind néked, mind embereidnek. dávid pedig felele ákhisnak: meglátnod bizonynyal, hogy mit fog cselekedni a te szolgád. és monda ákhis dávidnak: ennél fogva fejem oltalmazójává teszlek mindenkorra. sámuel pedig meghalt vala, és siratá őt az egész izráel, és eltemették őt saját városában, rámában; saul pedig a varázslókat és jövendőmondókat kiirtá a földről. és mikor a filiszteusok egybegyűlvén, eljövének és tábort járnak sunemnél: egybegyűjté saul is az egész izráelt, és tábort járnak gilboánál. a mint azonban saul meglátta a filiszteusok táborát, megfélemlék és az ő szíve nagyon megrémüle. és megkérdezé saul az urat, de az úr nem felelt néki sem álomlátás, sem az úrim, sem a próféták által. akkor monda saul az ő szolgálainak: keressetek nékem egy halottidéző asszonyt, hogy elmenjek hozzá, és megkérdessem őt. szolgálai pedig mondának néki: ímé, endorban van egy halottidéző asszony. másnak tetteté azért saul magát, és más ruhákat vehén magára, elméne ő és vele két férfi; és elmenének éjjel az asszonyhoz, és monda: mondj jövendőt nékem halottidézések által, és idézd fel nékem azt, akit mondok néked. és monda az asszony néki: ímé te jól tudod, hogy mit cselekedett saul, hogy kiirtá a földről a varázslókat és jövendőmondókat; miért akard azért törbe ejteni az én lelkemet, hogy megöless engem?! és megesküvék néki saul az úrra, mondván: él az úr, hogy e dolog miatt büntetéssed nem lésson. monda azért az asszony: kit idézzek fel néked? és ő monda: sámuelt idézd fel nékem. mikor pedig az asszony sámuel meglátta, hangosan felkiáltott. és szóla az asszony saulnak, mondván: miért csaltál meg engem? hiszen te vagy saul! és monda néki a király: ne félj! ugyan mit láttál? az asszony pedig monda saulnak: istenfélét látok feljöni a földről. és ő monda néki: milyen ábrázata van? ő pedig

monda: egy vén ember jö fel, és palást van rajta. és megismeré saul, hogy az sámuel, és meghajtá magát arcczal a föld felé, és tisztességet tön néki. sámuel pedig monda saulnak: miért háborgattál, hogy felidéztetél engemet? és felele saul: igen nagy szorultságban vagyok; a filiszteusok hadakoznak ellenem, az isten pedig eltávozik tőlem, és nem felel már nékem sem próféták által, sem álomlátás által; azért hívtalak téged, hogy megmondjad nékem, mit kelljen cselekednem? és monda sámuel: ugyan miért kérdezel engemet, ha az úr eltávozott tőled és ellenségeddé lön?! és a szerint cselekedett az úr, a mint általam megmondotta vala: elvette az úr a királyságot a te kezedből, és adta azt a te társadnak, dávidnak. mivel nem hallgattál az úrnak szavára, és nem hajtottad végre az ő felgerjedd haragját az amálekítákon: azért cselekszik most így veled az úr. és az úr izráelt is veled együtt a filiszteusok kezébe adja, te pedig holnap fiaddal együtt velem leszesz. izráelnek táborát is a filiszteusok kezébe adja az úr. akkor saul a maga egész nagyságában hirtelen a földre esék, mert nagyon megrémüle sámuel szavaitól; és semmi erő nem vala benne, mert egész nap és egész éjjel semmit sem evék. akkor az asszony saulhoz ment, és mikor látta, hogy annyira megrémült, monda néki: imé a te szolgálóleányod hallgatott szavadra, és koczkára tettem életemet, és megfogadtam szavaidat, a melyeket mondottál nékem: most azért hallgass te is szolgálóleányod szavára, hadd tegyek egy falat kenyert elődbe, és egyél, hogy erőd legyen, mikor útra kelsz. ő azonban vonakodék, és monda: nem eszem; de szolgálái és az asszony is kényszeríték őt, és ő engedett szavoknak, felkelt a földről, és felüle az ágyra. vala pedig az asszony házánál egy hizott borjú és sietve levágta azt; azután lisztet vett, és meggyúrta, és sütött kovászatlan pogácsát. és vivé saul elé és az ő szolgálái elé, és evének; azután felkeltek és elmenének azon az éjszakán.

29

akkor a filiszteusok összegyűjték minden seregeiket afeknl; izráel pedig tábort jár vala a forrásnál, mely jezréel mellett van. és a filiszteusok vezérei kivonulának, ki százzal, ki ezerrel, dávid pedig és az ő emberei hátul menének ákhiszal. és mondának a filiszteusok vezérei: mit akarnak ezek a zsidók? és monda ákhis a filiszteusok vezéreinek: avagy nem ez-e dávid, saulnak, az izráel királyának szolgálja, a ki már napok óta, sőt évek óta nálam van, és nem találtam benne semmi rosszat attól a naptól fogva, hogy ájtott, a mai napig. de megharaguvának ő reá a filiszteusok vezérei, és mondának néki a filiszteusok vezérei: küldd vissza a helyére oda, a melyet rendeltél néki, és ne jöjjön el mi velünk a harczbba, hogy ellenünk ne forduljon a harczbban; mert ugyan mivel tehetné magát kedvesebbé ura előtt, hacsak nem ezeknek a vitézeknek fejével? avagy nem ez-e dávid, a kirol így énekelnek a körtánczban: megverte saul az ő ezerét, és dávid is az ő tízezerét? szólítá azért ákhis dávidot, és monda néki: él az úr, hogy te becsületes vagy, és kedves előttem mind kimenésed, mind bejövésed velem a táborba, mert semmi rosszat

nem találtam benned attól a naptól fogva, hogy hozzáj jöttél, e mai napig; de a vezérek előtt nem vagy kedves. most azért térj vissza, és menj el békességben, és semmit se cselekedjél, a mi a filiszteusok vezérei előtt helytelen. és monda dávid ákhisnak: vajjon mit cselekedtem, és mit találtál a te szolgádban attól a naptól fogva, hogy nálad voltam, a mi napig, hogy ne menjek el, és ne harcoljak a királynak, az én uramnak ellenségei ellen? ákhis pedig felele, és monda dávidnak: tudom; bizonyára kedves vagy előttem, mint az istennek anyaga; de a filiszteusok vezérei mondák: el ne jöjjön velünk a harczbba. azért kelj fel korán reggel uradnak szolgáival együtt, a kik veled eljövénnek; keljetek fel korán reggel, mihelyt megvirrad, és menjetek el. felkele azért dávid embereivel együtt, hogy korán reggel elmenjen és visszatérjen a filiszteusok földére. a filiszteusok pedig felmenének jezréelbe.

30

és történt, hogy a mikor dávid harmadnapon embereivel siklágba megerkezék, imé az amálekíták betörének a déli vidékre és siklágba, és leverték siklágot, és felégették azt tüzzel. és fogságba hurcolák az asszonyokat, a kik benne valának, kicsinytől fogva nagyig; senkit sem öltek meg, hanem elhurcolták, és elmentek az ő útjokra. mikor azért dávid embereivel együtt a városba érkezék; imé az tüzzel felégettett vala, feleségeik, fiaik és leányaik pedig fogságba hurcoltattak. akkor dávid és a nép, a mely ő vele volt, felkiáltának és annyira sírának, hogy végre erejök sem volt a sírásra. dávidnak két felesége is fogságba hurcoltatott, a jezréelből való ahinoám és a kármelből való abigail, a nábál felesége. és dávid igen nagy szorultságot juta, mert a nép arról beszélte, hogy megkövezi őt, mivel az egész nép lelke elkeseredett fiaik és leányaik miatt. dávid azonban megerősíté magát az úrban, az ő istenében. és monda dávid abjathár papnak, az akhimélek fiának: hozd ide nékem az efódot. és abjathár oda vivé az efódot dávidhoz. és megkérdezé dávid az urat, mondván: üldözzem-e ezt a sereget? utólerem-e őket? és monda néki: üldözzed, mert bizonyosan utólered, és szabadulást szerzesz. elméne azért dávid, ő és az a hatszáz ember, a kik vele valának. és mikor a bésor patakához jutának, ott a népnek egy része megállott. dávid azonban négyszáz emberrel tovább üldöze az ellenséget; kétszáz ember pedig ott megállott, mivel fáradtabbak valának, mintsem hogy a bésor patakán átkelhetek volna. és találának a mezőn egy egyiptomi embert, a kit dávidhoz vivének, és adának néki kenyeret, hogy egyék, és megitaták őt vízzel. és adának néki egy csomó száraz fűgét és két kötés aszuszölöt; és miután evett, magához tért, mert három nap és három éjjel sem kenyeret nem evett, sem vizet nem ivott. és monda néki dávid: ki embere vagy te, és honnan való vagy? ő pedig monda: egyiptomi ifjú vagyok, egy amálekita embernek szolgálja, és elhagyott engem az én uram, mivel megbetegedtem immár ma harmadnapja. mi törtünk be a kréteusok déli vidékére, és oda, a mely júdáé, és kálebnak déli vidékére; és siklágot felégettük tüzzel. és dávid monda néki: elvezetsz-e

minket ahhoz a sereghez? és ő monda: esküdjél meg nekem az istenre, hogy nem ölsz meg engem, sem az én uramnak kezébe át nem adsz, és én elvezetlek téged ahhoz a sereghez. elvezeté azért őket; és ímé, azok elszéledének az egész vidéken, és evének, ivának és tánczolának az igen nagy zsákmány felett, a melyet a filiszteusok tartományából és júda tartományából hozának. és vágta őket dávid alkonyattól fogva másnap estvéig, és senki sem menekült meg közülök, hanem csak négyszáz ifjú ember, a kik tevékre ülének és elfutának. és mindent megszabadított dávid, valamit elvittek az amálekíták; az ő két feleségét is megszabadította dávid. és semmijök sem hiányzott, sem kicsiny, sem nagy, sem fiaik, sem leányaik, a zsákmányból sem és mindabból, a mit elvittek tőlük; dávid mindent visszahozott. és elvive dávid mind a juhokat és barmokat, melyeket tulajdon barmuk előtt hajtának, és azt mondják vala: ez a dávid zsákmánya! midőn pedig dávid ahhoz a kétszáz emberhez érkezék, a kik fáradtabbak valának, minthogy dávidot követhették volna, és ott hagyta őket a béssor patakjánál: kimenének dávid elé és a nép elé, a mely vele volt. dávid pedig a néphez közeledék, és köszönté őket békességgel. akkor mondanak mind azok közül, a kik dáviddal elmenének, így szólván: minthogy mind a gonosz emberek és béliál emberei nem jöttek el velünk, semmit se adjunk nekik a zsákmányból, a melyet visszaszerezünk, hanem csak kinek-kinek a maga feleségét és gyermekeit, azokat vigyük el, és menjenek el. dávid azonban így szóla: ne cselekedjetek így, atyámfiai, azzal, a mit az úr adott nekünk; ő oltalmazott minket és adá kezünkbe a sereget, a mely ellenünk jött vala. vajjon kicsoda engedhetne néktek ebben a dologban? sőt inkább, a mekkora annak a része, a ki elment a harczbá, akkora legyen annak is a része, a ki a holminál marada; egyenlőképen osztozzanak. és úgy történt ez attól a naptól fogva azután is; törvénynyé és szokássá tette ezt izráelben mind e mai napig. mikor pedig dávid siklágba érkezék, küldé a zsákmányból júda véneinek, az ő barátainak, mondván: ímé az úr el-lenségeinek zsákmányából való ajándék számotokra. azoknak tudniillik, a kik bételben, a kik dél felé rámothban, és a kik jathirban laknak; a kik aroerben, a kik sífmótban és a kik estemoában laknak; a kik rákálban, a kik a jerakhméeliták városaiban és a kik a kéneusok városaiban laknak; a kik hormában, a kik kor-asánban és a kik athákban laknak; a kik hebronban és mindazon helyeken, ahol dávid embereivel megfordult vala.

31

és megütközének a filiszteusok izráellel, és elfutottak izráel férfiai a filiszteusok elől, és elhullának a seb miatt a gilboa hegységén. a filiszteusok pedig utólrérték sault és az ő fiait, és megölték a filiszteusok jonathánt, abinádábot és málkisuát, a saul fiait. és a küzdelem igen heves lön saul ellen, mikor megtalálták őt a kézivesektől, és igen megrettene a kézivesektől. és monda saul az ő fegyverhordozójának: húzd ki kardodat, és szúrj keresztül azaz engem, hogy valami módon reám ne jöjjenek e

körülméletlenek, és keresztűlszúrjanak engemet és gúnyt üzzenek belőlem. de fegyverhordozója nem akará, mert nagyon félt. akkor saul vevé a kardot és belébocsátkozáék. és fegyverhordozója a mint meglátta, hogy saul meghalt, ő is belébocsátkozáék az ő kardjába, és vele együtt meghala. és meghala saul és az ő három fia és fegyverhordozója, sőt emberei is mindnyájan egyenlőképen azon a napon. és mikor meglátták az izráel férfiai, a kik a völgyön túl és a jordánon túl laktak vala, hogy izráel férfiai elfutottak, és hogy saul és az ő fiait meghalának: elhagyták a városokat és elfutának. a filiszteusok pedig eljövének és lakának azokban. és történt másnap, mikor a filiszteusok kimentek, hogy kirabolják az elesetteket, megtalálták sault és az ő három fiát, a kik a gilboa hegyén esének el. és levágták fejét és fegyverzetét lehúzták, és elküldötték a filiszteusok tartományába szerénsszerte, hogy hírt mondanának bálványaiknak templomában és a nép között. és fegyverzetét astarot templomában helyezték el, testét pedig felfüggeszték bethsán kerítésére. mikor pedig értesültek felőle jábes-gileád lakói, hogy mit cselekedtek a filiszteusok saullal: felkelének mindnyájan a vitéz férfiak, és menének egész éjjel, és miután levették saul testét és az ő fiainak testeit bethsán kerítéséről, elmentek jábesbe, és ott megégették őket; csontjaikat pedig felszedték, és eltemették a tamaris fa alatt jábesben; és bőjtölének hét napig.

és lön saul halála után, mikor dávid visszatért az amálekíták legyőzéséből, és dávid két napig siklágban időzött: ímé a harmadik napon egy férfi jöve a táborból saultól, és az ő ruhái megszagatva valának, fején pedig föld vala; és a mikor dávidhoz ért, leesék a földre, és meghajtá magát. monda pedig néki dávid: honnét jössz? felele néki: az izráel táborából szaladék el. monda néki dávid: mondd meg kérlek nekem, mint lön a dolog? ő pedig felele: megfutamodék a nép a harczból, és a nép közül nagy sokaság esett el, és meghalának. sőt saul is és jonathán az ő fia meghalának. dávid pedig monda az ifjúnak, ki néki ezt elbeszélte: honnan tudod, hogy meghalt saul és jonathán az ő fia? felele az ifjú, ki a hírt hozta: történetből felmenők a gilboa hegyére, és ímé saul az ő dárdájára támaszkodott vala, és ímé a szekerek és lovagok utólérék ötet. hátratekintvén pedig saul, megláta engem és szólta, és mondek: ímhol vagyok én. monda pedig nekem: ki vagy te? felelék néki: amálekita vagyok. akkor monda nekem: kérlek állj mellém és ölj meg engem, mert dermedtség fogott el engem, pedig a lélek még teljesen bennem van. annakokáért én mellé állván, megölém ötet, mert tudtam, hogy meg nem él, miután elesett, és elhozám a koronát, mely az ő fején vala, és az aranyperczet, mely az ő karján volt, és azokat ímé ide hoztam az én uramnak. akkor megragadá dávid a maga ruháit és megszagatá, úgyszintén a többi emberek is, a kik ő vele valának. és nagy zokogással sirának, és böjtölének mind estvéig, saulon és jonathánon, az ő fián, és az úrnak népén és izráelnek házában, mivel-hogy fegyver által hullottak el. és monda dávid az ifjúnak, a ki ezt elbeszélte néki: honnét való vagy te? felele: egy jövevény amálekita férfi fia vagyok. ismét monda néki dávid: hogy nem féltél felemelni kezedet az úr felkentjének elvesztésére? és szólta dávid egyet az ő szolgálói közül, kinek monda: jöj el és öld meg őt. ki általlutá azt, és meghala. és monda néki dávid: a te véred legyen a te fejed: mert a tennen nyelved vallása bizonyosságot tesz ellened, mondván: én öltem meg az úrnak felkentjét. és keservesen sira dávid ilyen sirással, saulon és jonathánon, az ő fián, és monda (íjidal ez, hogy megtanulják júda fiai, mely be van írva a jásar könyvébe): izráel! a te ékesség edeset halmaidon: miként hullottak el a hősök! meg ne mondjátok gáthban, ne hirdessétek askelon utcáin, hogy ne örvendjenek a filiszteusok leányai, és ne ujjongjanak a körülméletlenek leányai. gilboa hegyei, se harmat, se eső ti réátok ne szálljon, és mezőtök ne teremjen semmi áldozatra valót; mert ott hányattott el az erős vitézek paizsa, saulnak paizsa, mintha meg nem kenettetett volna olajjal. a megöletteknek vérétől és a hősöknek kővérétől jonathán kézive hátra nem tért, és a saul fegyvere hiába nem járt. sault és jonathánt, a kik egymást szerették és kedvelték míg éltek, a halál sem szakította el; a saskeselyűknél gyorsabbak és az orozzlánoknál erősebbek valának. izráel leányai sirásatok sault, ki karmazsinba öltöztetett gyönyörűen, és arannyal ékesíté fel ruhátokat. oh, hogy elhullottak a hősök a harcban! jonathán halmaidon esett

el! sajnálalak testvérem, jonathán, kedves valál nekem nagyon, hozzám való szeretetet csudálatra méltóbb volt az asszonyok szerelménél. oh, hogy elhullottak a hősök! és elvesztek a hadi szerszámok!

2

ezek után lön, hogy megkérdezé dávid az urat, mondván: felmenjek-é júdának valamelyik városába? kinek felele az úr: menj fel. és monda dávid: hová menjek? felele: hebronba. felméne azért oda dávid és az ő két felesége is, ahinoám, a jezréelből való, és abigail, a karmelből való, náál felesége. és embereit is, a kik vele valának, felvivé dávid, kit-kit a maga házanépével, és lakának hebron városaiban. és eljövének júda férfiai, és ott felkenék dávidot királynak a júda házában. mikor pedig megjelentették dávidnak, mondván: a gileádból való jábes emberei voltak azok, kik eltemették sault; követeket küldé dávid a gileádból való jábes embereihez, és ezt izené néki: áldottak vagytok ti az úrtól, kik ezt az irtalmasságot cselekedtétek a ti uratokkal, saullal, hogy eltemették; annakokáért most az úr cselekedjéket veletek irtalmasságot és igazságot; sőt én is ezt a jót teszem veletek, hogy ezt cselekedtétek; most azért a ti kezeitek erősödjenek meg, és legyetek erős férfiak, mert megholt a ti uratok saul, és immár engem felkent királynak júda háza önmagán. abner pedig, a nér fia, a ki saulnak fővezére vala, felvivé isbőstet, a saul fiát, és elvivé mahanáimba. és királylyá tette őt gileádon, asuron és jezréel városán, és az efraim és benjámin nemzetségein, és az egész izráelen. negyven esztendő vala isbőst, saul fia, mikor uralkodni kezdé izráelen, és két esztendeig uralkodék. csak júdának háza követé dávidot. lön pedig az időnek száma, míg dávid király volt hebronban júdának házában, hét esztendő és hat hónap. és elméne abner, a nér fia, és isbőstetnek, a saul fiának szolgálói mahanáimból gibeonba. joáb is sérújának fia, és a dávid szolgálói elmenvén, össztelálkozáának azokkal a gibeon halastavánál, és maradtanak ezek a halastón innét, amazok pedig a halastón túl. akkor monda abner joábnak: nosza álljanak elő néhányan az ifjak, és viaskodjanak előttünk. és monda joáb: hát álljanak elő. felkelének azért és egyenlő számban általmenének a benjámin nemzetéből és a saul fiának, isbőstetnek seregéből tizenketten, és a dávid szolgálói közül is tizenketten. és kiki az ő társának fejét megragadá, és fegyverét oldalába ütö; és egyenlőképen mind elhullának; és nevezék azt a mezőt helkáth-hassurimnak, mely gibeonban van. és felette erős harc lön azon a napon, és megvertek abner és az izráel népe a dávid szolgálói által. három fia vala pedig ott sérújának: joáb, abisai és asáel; asáel pedig könnyű lábú vala, mint egy vadkecske, mely a mezőn lakik. és asáel üldözé abnert; és se jobbfelé, se balfelé nem tére ki abner után való futásában. hátratekintvén pedig abner, monda: te vagy-e asáel? felele: én vagyok. és monda néki abner: térr másfelé, vagy jobbkézre vagy balkézre, és fogj meg egyet az ifjak közül, és foszd ki őt mindenéből; de asáel nem akarta őt elhagyni. ismét monda abner asáelnek: menj el hátam mögül. miért verjelek téged a földhöz? és mic-

soda orczával menjek joábhoz, a te bátyádhoz? mikor azért semmiképen nem akart eltérni, általuté őt abner a dárda végével, az ötödik oldalcsontja között, és hátul jöve ki a dárda; és esések azon a helyen, és ugyanott meghala. és lön, hogy mindazok, a kik arra a helyre érkezének, a hol asáel esett és meghalt vala, megállának. joáb pedig és abisai tovább üldözék abnert; és midőn a nap lement, elérkezének az amma halmára, mely giah átellenében vala, a gibeon pusztája melletti úton. akkor egybegyülekezének az abner után való benjámin fiai, egy csoportot alkotva, és megállának egy halomnak tetején. és kiálta abner joábnak, és monda: vajjon szüntelenül öldökölnie kell-e a fegyvernek? nem tudod-e, hogy siralmas lesz ennek a vége? és meddig nem mondog a népnek, hogy térjenek vissza testvéreiknek hátukról? és monda joáb: él az isten, hogy ha te nem szólotál volna, bizony már reggel eltávozott volna a nép, és nem kergette volna az ő atyjafiait. trombitát fuvata azért joáb, és megállá az egész nép, és nem üldözék tovább izráelt, és nem harcolának tovább. abner pedig és az ő vitézei azon az egész éjszakán mennek vala a mezőségen, és általkelének a jordánon, és az egész vidéket bejárván, jutának mahanáimba. joáb pedig megtérvén abner üldözéséből, összegyűjté az egész népet, és hiányozának dauid szolgálai közül tizenkilenczen és asáel. A dauid szolgálai pedig benjámin nemzetéből, az abner szolgálai közül háromszázhatvan embert ölének meg, a kik meghalának. és felvevén asáelt, eltemeték őt atyjának sírboltjában, mely bethlehemben vala. joáb pedig és az ő vitézei egész éjjel menve, hebronban virradának meg.

3

sok ideig tartó hadakozás lön a saul háznépe között és a dauid háznépe között. dauid pedig mind feljebb-feljebb emelkedik és erősödik vala; a saul háza pedig alább-alább száll és fogy vala. fiai születének dauidnak hebronban, kik között elsőszülött vala ammon, a jezréelből való ahinoámtól; a második pedig kiléáb, a kármelbeli nábal feleségétől, abigailtól való, és a harmadik absolon, a máákha fia, a ki a gessurbeli thalmai király leánya vala; és a negyedik adónia, hag-gitnak fia, és az ötödik sefátia, abítál fia, a hatodik ithreám, eglától, dauid feleségétől való: ezek születtek dauidnak hebronban. míg a hadakozás tartott a saul házanépe és a dauid házanépe között, abner igen ragaszkodék a saul házanépehez. vala pedig saulnak egy ágyasa, kinek neve vala rizpa, ajának leánya; és monda isbóset abnernek: miért mentél be az én atyámnak ágyasához? felette igen megaraguvék azért abner az isbóset szaván, és monda: ebfey vagyok-e én, ki júdával tart? én most nagy irgalmasságot cselekedtem a te atyádnak, saulnak házával, az ő atyjafiaival és rokonságaival, és nem adtalak téged dauidnak kezébe; és te mégis ez aszsonynak vétkét reám fogod mst. úgy cselekedjék isten abnerrel most és ezután is, hogy a mint megesküdött az úr dauidnak, én is a szerint cselekeszem vele: hogy elveszem a királyságot saulnak házából, és megerősítem dauidnak székét az izráel és a júda felett, dántól fogva mind bersebáig. és nem

felelhete semmit erre abnernek, mivelhogy igen fél vala tőle. követekek küldé azért abner dauidhoz maga helyett ilyen izenettel: vajjon kié az ország? azt mondván: tégy frigyet velem, és imé az én erőm is te melletted lesz, hogy az egész izráelt hozzád veled. kinek felele dauid: jó, én frigyet kötök tejjel. de mindazáltal egyet kérek tőled, mondván: addig ne lássad az én arczomat, míg el nem hozod nekem mikált, a saul leányát, mikor ide akarsz jöni, hogy arczomat lássad. és követekek küldé dauid isbósethez, a saul fiához, kik ezt mondják: add vissza az én feleségemet, mikált, kit én száz filiszteus előbörével jegyeztem el magamnak. elküldé azért isbóset, és elvéteté őt az ő férjétől páltieltől, láis fiától. és vele ment az ő férje is, sirva követvén őt bahirimig; és ott monda néki abner: eredj, menj vissza; és haza tére. annakutána abner szóla az izráel véneinek, mondván: immár régtől fogva kívántátok dauidot, hogy királyotok legyen néktek: azért most vigyétek véghez; mert az úr szólott dauidnak, ezt mondván: az én szolgálomnak, dauidnak keze által szabadítom meg az én népemet izráelt a filiszteusok kezéből, és minden ellenségeinek kezéből. azután szóla abner a benjámin nemzetségével is, és elméne abner dauidhoz is hebronba, hogy megjelentse néki mindazt, a mi tetszenék izráel népének és benjámin egész nemzetségének. mikor pedig eljutott abner dauidhoz hebronba és ő vele együtt húsz ember, megvendégelé dauid abnert és a vele volt embereket. ennekutána monda abner dauidnak: felkelek és elmegyek, hogy az egész izráelt ide gyűjtssem az én uram eleibe, a király eleibe, a kik frigyet kössenek te veled, és uralkodjál mindeneken úgy, a mint szívednek tetszik. és visszaszabocsáta dauid abnert, és elméne békével. és imé a dauid szolgálai és joáb jönnek vala a táborból, és sok prédát hoznak magukkal, de abner nem volt már dauidnál hebronban, mert elbocsátotta őt és békével elment vala. joáb pedig és az egész sereg, mely ő vele vala, a mint megérkezének, értesíték joábot e dolog felől, mondván: ide jött abner, néznek fia a királyhoz, és visszaszabcsáta őt, és békével hazatére. beméne azért joáb a királyhoz és monda: mit cselekedtetél? imé abner hozzád jött, miért bocsátád el őt, hogy elmenjen? ismered-e abnert, a nér fiát? csak azért jött volt ide, hogy megcsalhasson, és kikémljele a te kijővésedet és bemenésedet, és megtudjon mindent, a mit te cselekszel. és kimenvén joáb dauidtól, követekek küldé abner után, kik visszahozák őt a sira kútjától; dauid azonban nem tudja vala. visszapjővén abner hebronba, félreszólíta őt joáb a kapu között, mintha titokban akarna vele beszélni, és általuté ott őt az ötödik oldalbordájánál, és meghala asáelnek, a joáb atyjafiainak véreért. mely dolgot minekutána megtudott dauid, monda: ártatlan vagyok én és az én országom mindörökké az úr előtt, abnernek, a nér fiának véretől. szálljon ez joábnak fejére, és az ő atyjának egész háznépére; és el ne fogyjon a joáb házából a folyásos, a belpoklos, a mankón járó, és a ki fegyver miatt vész el, és a kenyér nélkül szűkölködő. joáb pedig és abisai, az ő atyjafia azért öleik meg abnert, mivelhogy megölte vala az ő atyokfiát, asáelt gibeonban a harczon. monda pedig dauid joábnak és mind az egész népnek, mely vele vala: szaggassá-

tok meg ruháitokat, és öltöztetek zsákba, és sirjatok abner előtt! dávid király pedig megye vala a koporsó után; és eltemeték abnert hebronban. akkor felkiáltá a király, és igen síra az abner koporsója felett, és síra az egész nép is. és a király gyászdalt szerezvén abner felett, monda: gaz halállal kelle kimulnia abnernek? a te kezeid nem voltak megkötte, sem lábaidd békóba verve; de úgy vesztél el, mint álnok ember miatt szokott elveszni az ember! és siratá őt ismét az egész nép. előjöve pedig mind az egész nép, hogy enni adjanak dávidnak, mikor még a nap fenn vala, de megesküvék dávid, ezt mondván: úgy cselekedjék én velem az isten most és ezután is, hogy míg a nap le nem megy, sem kenyeret, sem egyebet nem eszem. mely dolgot mikor az egész község megértett, igen tetszék nekik; valamint a többi dolga is, a mit a király cselekszik vala, igen tetszék nekik. és megértette azon a napon az egész nép és az egész izráel, hogy nem a királytól volt, hogy abnert, a nér fiát megölték. monda pedig a király az ő szolgálóinak: nem tudjátok-e, hogy nagy fejedelem esett ma el az izráelben? én pedig ma erőtelen, noha felkent király vagyok; ezek pedig a sérülésének fiai hatalmasabbak nálammal. de fizessen meg az úr annak, a ki gonoszt cselekszik, az ő gonoszága szerint.

4

mikor pedig meghallotta saul fia, hogy meghalt abner hebronban, igen megfogytakozék az ő ereje. sőt az egész izráel megrémüle. két fővezére volt a saul fiának, egyiknek neve bahana és a másiknak neve rékáb, rimmonnak fiai, ki beerótból való vala, a benjámin fiai közül; mert beerót is a benjámin városai közé számláltatik. elfutottak vala pedig a beerótbeliak gittáimba, és lőnek ott jövevények mind e mai napig. jonathánnak pedig, a saul fiának volt egy sánta fia (ő esztendő vala, mikor jezréelből hír jött saul és jonathán felől, és felvéve őt a dajkája, hogy elszaladjon vele; lön pedig, hogy mikor a dajka gyorsan futott, elesett, megsesétül), ennek neve vala méfíbóset. elmenének azért a beerótbeli rimmonnak fiai, rékáb és bahana, és bemenének isbósetnek házába, mikor a nap legmelegebb vala és ő déli álmát alszusa vala. bemenvén azért ezek a ház belsejébe, gabonát vive, általútké őt az ötödik oldalborda alatt; s rékáb és az ő atyjafia, bahana, elszaladának. mikor azért ezek a házba bementek, és ő hálózójában az ágyán fekvők, megsebesítvén megölték ők, s fejét levágva, felvették az ő fejét, és egész éjjel mennek vala a sík mezőn. és elviek isbóset fejét dávidhoz hebronba, és mondának a királynak: ímhol isbósetnek, saul fiának, a te ellenségednek feje; a ki üldözté a te telkedet, és az úr bosszút állott e mai napon az én uramért, a királyért, saulon és az ő maradékán. felele pedig dávid rékábának és bahánának, az ő atyjafiának, a beerótbeli rimmon fiainak, és monda nekik: él az úr, ki az én életemet megszabadította minden nyomorúságból, hogy én azt, a ki nékem hírt hozott vala, ezt mondván: ímé meghalt saul (és azt hitte, hogy azzal nékem örömet szerez), megragadván megölettem őt síklágban, holott jutalmat kellett volna adnom neki hírmondásáért: mennyivel inkább az istentelen em-

bereket, kik ágyában, a maga házában ölték meg az igaz embert? azért most vajjon ne kívánjam-e meg az ő vérét kezeitekből, hogy titeket eltöröljelek a földről? parancsola azért dávid az ő szolgálóinak, hogy megöljék őket; és elvagdálák kezeiket és lábaikat; és felakaszták őket hebronban, a halastól mellett. isbósetnek pedig fejét felvévén, eltemeték az abner sírboltjába, hebronban.

5

előjvének pedig dávidhoz hebronba izráelnek minden nemzetségei, és szólának ilyenképen: ímé mi a te csontodból és testedből való vagyunk. mert ennekelté is, mikor saul uralkodott felettünk, te vezéreltetd ki s be izráelt, és az úr azt mondotta néked: te legelteted az én népemet, az izráelt, és te fejedelem leszel izráel felett. előjvének azért izráelnek minden vénei a királyhoz hebronba, és frigyet tön velek dávid király hebronban az úr előtt, és királylyá kenék dávidot izráel felett. harmincz esztendő vala dávid, mikor uralkodni kezdé, és negyven esztendeig uralkodék. hebronban uralkodék a júda nemzetségén hét esztendeig és hat hónapig; és jeruzsálemben uralkodék harminczhárom esztendeig az egész izráel és júda nemzetségein. felméne pedig a király és az ő népe jeruzsálemba a jebuzeusok ellen, kik azt a földet lakják vala, ők azonban azt mondkák dávidnak: nem jössz ide be, hanem a sánták és vakok elúznak téged! melylyel azt jelenték: nem jó ide be dávid. bevéve mindazáltal dávid a sion várát, és az immár a dávid városa. mert azt mondá dávid ama napon: mindenki, a ki vágja a jebuzeusokat, menjen fel a csatornához és vágja ott a sántákat és a vakokat, a kiket gyűlöl a dávid lelke. ezért mondják: vak és sánta ne menjen be a házba! és lakozék dávid abban a várbán, és nevezé azt dávid városának; és megépíté dávid köröskörül, millőtől fogva befelé. dávid pedig folytonosan emelkedék és növekedék, mert az úr, a seregeknek istene vala ő vele. követeket küldé pedig hírá, tirsanak királyá dávidhoz, és cédzrusfákat is, ácsmestereket és kőműveseket, és építéné házat dávidnak. és belátta dávid, hogy az úr megerősítette őt az izráel felett való királyságában, és hogy felmagasztalta az ő királyságát az ő népéért, izráelért. vön pedig még magának dávid ágyasokat, és feleségeket jeruzsálemből, minekutána hebronból oda ment; és lőnek még dávidnak fiai és leányai. és ezek a nevei azoknak, a kik jeruzsálemben születtek: sammua, sóbáb, nátán, salamon, íbhár, elisua, néfeg, jáfia, elisáma, eljada és elifélet. mikor pedig a filiszteusok meghallották, hogy királylyá kenték dávidot az izráelen; felkelének mind a filiszteusok, hogy dávidot megkeressék; melyet megértvén dávid, aláméne az erősségre. a filiszteusok pedig elérkezének és elszéledének a réfaim völgyében. megkérdé azért dávid az urat ilyen szóval: elmenjek-e a filiszteusok ellen? kezembe adod-e őket? felele az úr dávidnak: menj el, mert kétség nélkül kezvedbe adom a filiszteusokat. elérkezék azért dávid baál perázimba, és megveré ott őket dávid, és monda: szétszórta az úr ellen-ségimet előttem, mint a víz szokott eloszlani; azért nevezé azt a helyet baál perázimnak. és ott hagyák

az ő bálványait, melyeket felszedének dávid és az szolgái. azután ismét feljövének a filiszteusok, és elszéledének a réfaim völgyében. megkérde azért dávid az urat, ki ezt felelé: ne menj most reájok; hanem kerülj a hátuk mögé és a szederfák ellenében támad meg őket. és mikor a szederfák tetején indulásnak zaját fogod hallani, akkor indulj meg, mert akkor kimegy te előtted az úr, hogy megverje a filiszteusok táborát. és úgy cselekedék dávid, a mint megparancsolta vala néki az úr: és vágta a filiszteusokat gibeától fogva, mind addig, míg gézerbe mennél.

6

összegyűjté ezek után dávid az egész izráelnek színét, harmincezer embert. és felkelvén, elméne dávid az egész néppel együtt, mely vele vala, júdának városába, bahalába, hogy elhozza onnét az isten ládáját, mely névről, a seregek urának nevérol nevezetik, ki ül a kérubok között. és tevék az isten ládáját új szekérre, és elhozák azt abinádábnak házatól, mely vala a dombon, és uzza és ahíó, abinádáb fiai vezetik az új szekeret. elvivék azért azt az abinádáb házából, mely a dombon vala, az isten ládájával, és ahíó a láda előtt megyen. dávid pedig és az egész izráel népe örvendeznek vala az úr előtt, jegenyefából való minden szerszámokkal, hegedűkkel, lantokkal, dobokkal, sípokkal és czimballmokkal. és mikor nákonak szerűjére jutának, kinyújtá uzza az ő kezét az isten ládjára, és megtartá azt; mert az ökrök félremozdították vala. ennekokáért felgerjede az úr haragja uzza ellen, és megölé ott őt az isten vakmerőségéért: és meghala ott az isten ládája mellett. és bosszankodék dávid, hogy az úr ilyen romlással rontotta meg uzzát, és nevezé azt a helyet péres uzzának, mind e mai napig. megfélemlék azért dávid azon a napon az úrtól, és monda: hogyan jöjjen az úr ládája én hozzám? és nem akará dávid magához vinni az úrnak ládáját dávidnak városába, hanem letéteté azt dávid a gitteus obed edom házánál. és lön az úrnak ládája a gitteus obed edom házánál három hónapig, és megáldá az úr obed edomot és egész háznépét. és megmondák dávid királynak ilyen szóval: megáldotta az úr az obed edom házát és mindenét, a mi je van, az isten ládjáért. és elmenvén dávid, elvivé az isten ládáját az obed edom házatól dávid városába vígassággal. mikor pedig áldók, a kik az úr ládáját vitték, háp letépés mentek, áldozék ott egy ökröt és hízott borjút. dávid pedig teljes erejéből tánczol vala az úr előtt, és gyalcs efódot övedzett magára dávid. dávid azért és izráelnek egész háza felvivék az úr ládáját énekléssel és trombitaszóval. lön pedig, hogy mikor az úr ládája dávid városába ért, mikál, saulnak leánya kinéz vala az ablakon, és látván, hogy dávid király ugrál és tánczol az úr előtt, megütäl őt szívében. mikor pedig bevitték az úr ládáját, és elhelyezék azt az ő helyére a sáturnak közepére, melyet számára dávid felállított: akkor áldozott dávid egészen égoáldozatokat és hálaadó áldozatokat, az úr előtt. mikor pedig elvégezte dávid az egészen égoáldozatot, és a hálaadó áldozatot, megáldá a népet a seregek urának nevében. és osztogattata dávid mind az egész népnek, izráel egész seregének, férfiaknak és ass-

zonyoknak, mindenkinek egy-egy lepényt, egy-egy darab húst, és egy-egy kalácsot; és elméne mind az egész nép, kiki az ő házához. mikor pedig dávid hazament, hogy megáldja az ő háznépét is: kijöve mikál, a saul leánya dávid eleibe, és monda: mily dicsőséges vala ma izráel királya, ki az ő szolgálaink szolgálói előtt felfosztóztott vala ma, mint a hogy egy esztelen szokott felfosztózni! és monda dávid mikálnak: az úr előtt, ki inkább engem választott, mint atyádat és az ő egész háznépét, hogy az úr népének, izráelnek fejedelme legyenek, igen, az úr előtt örvendezém. sőt minél inkább megalázom magamat és minél alábbvaló leszek a magam szemei előtt: annál dicséretremelőbb leszek a szolgálók előtt, a kikről te szólsz. ennekokáért mikálnak, saul leányának nem lön soha gyermeke, az ő halálának napjáig.

7

lön pedig, hogy mikor a király az ő palotájában üle, és az úr mindenfelől békességet adott néki minden ellenségeitől, monda a király nátán prófétának: ímé lássad, én czédrusfából csinált palotában lakom, az istennek ládája pedig a kárpitok között van. és monda nátán a királynak: eredi, s valami a te szívedben van, vidd véghez, mert az úr veled van. azonban lön az úr szava nátánhoz azon éjél, mondván: menj el, és mondd meg az én szolgámnak, dávidnak: ezt mondia az úr: házat akarsz-e nékem építeni, hogy abban lakjam? mert én nem laktam házban attól a naptól fogva, hogy kihoztam izráel fiait egyiptomból, mind e mai napig, hanem szüntelen sátorban és hajlékban jártam. valahol csak jártam izráel fiai között, avagy szólottam-e csak egy szót is izráel valamelyik nemzetségének, a kinek parancsoltam, hogy legeltesse az én népem izráelt, mondván: miért nem építettetek nékem czédrusfából való házat? most azért ezt mondd meg az én szolgámnak, dávidnak: ezt mondia a seregeknek ura: én hoztalak ki téged a kunyhóból, a juhok mögül, hogy légy fejedelem az én népem felett, izráel felett; és veled voltam mindenütt, valahová mentél, és kiirtottam minden ellenségeidet előtted; és nagy hírnevet szerzettem néked, mint a nagyoknak hírneve, a kik e földön vannak. helyet is szerzek az én népemnek izráelnek, és ott elplántálám őt, és lakozék az ő helyében, és többé helyéből ki nem mozdittatik, és nem fogják többé az álnokságnak fiai nyomorgatni őt, mint annakkor, attól a naptól fogva, hogy bírákat rendeltem az én népem az izráel felett. békességet szereztem tehát néked minden ellenségeidtől. és megmondotta néked az úr, hogy házat csinál néked az úr. mikor pedig a te napjaid betelnek, és elaluszola te atyáiddal, feltámasztom utánad a te magodat, mely ágyékdoból származik, és megerősitem az ő királyságát: az fog házat építeni az én nevemnek, és megerősitem az ő királyságának trónját mindörökké. én leszek néki atyja, és ő leszén nékem fiam, a ki mikor gonoszul cselekszik, megfenyítem őt emberi veszszövel és emberek fiainak büntetésével; mindazáltal irtalmasságomat nem vonom meg tőle, miképen megvonám saultól, a kit kivágék előtted. és állandó leszén a te házad, és a te országod mindörökké tiéd leszén, és a te trónod

erős léssen mindörökké. mind e beszéd szerint, és mind e látás szerint szöla nátan dávidnak. bemen-vén azért dávid király, leborula az úr előtt, és monda: micsoda vagyok én, uram isten! és micsoda az én házam népe, hogy engem ennyire elővittél? és ez még csekélynek tetszett néked, uram isten! hanem imé szölasz a te szolgádnak háza felől messze időre valókat; és ez törvény az emberre nézve, uram isten! de mi szükség dávidnak többit szölaní néked, holott te jól ismered, uram isten, a te szolgádat? a te ígéretedért, és a te jóakaratonak szerint cselekedtet mindezeket a nagy dolgokat, hogy megjelentsd a te szolgádnak. ennekokáért felmagasztaltattál, uram isten: mert senki sincs olyan, mint te, és rajtat kívül nincsen isten, mind a szerint, a mint hallottuk a mi füleinkkel. mert melyik nép olyan, mint a te néped, az izráel, melyért elment volna az isten, hogy megváltsa magának való népül, és magának nevet szerezzen, és éretetek oly nagyokat cselekedjék és országodért oly csudálatos dolgokat néped előtt, melyet megszabadítottál egyiptomból, a pogányoktól és isteneiktől. mert megerősítettet magadnak a te népedet; az izráelt, népédül mindörökké; és te voltál, uram, nekik istenök. most annakokáért, uram isten, a mit szöltál a te szolgád felől, és az ő háza felől, teljesítsd be mindörökké; és cselekedjél úgy, a mint szöltottál; hogy felmagasztaltassék a te neved mindörökké, ilyen szókkal: a seregeknek ura az izráelnek istene, és dávidnak, a te szolgádnak háza legyen állandó te előtt! mert mejelentted a te szolgádnak fülébe, őh seregeknek ura és izráelnek istene, ezt mondván: házat építék néked. ezért készteté szolgádat az ő szíve, hogy ilyen könyörgéssel könyörögjön hozzád. most azért, őh uram isten, (mert te vagy az isten, és a te beszéded igazság, és te gondottad ezt a jót a te szolgád felől), legyen a te jóakaratonak áldása a te szolgádnak házán, hogy legyen előtted mindörökké; mert te szöltottál, uram isten, azért a te áldásoddal áldassék meg a te szolgádnak háza mindörökké.

8

ezek után megveré dávid a filiszteusokat, és megaláza őket: és elfoglalá dávid a filiszteusok kezéből méteg ammát. és megveré a moábitákat is, és kötéllel méré meg őket, lefektetvén őket a földre; két kötéllel méré azokat, a kik megölendők, és egy teljes kötéllel azokat, a kik életben hagyandók valának; és a moábitát dávidnak adföfizet szolgái lőnek. megveré dávid hadadézert is, rehóbnak fiát, czóbának királyát, mikor elméne, hogy hatalmát kiterjessze az eufrátes folyó vizéig. és foglyul ejtett dávid közülök ezer és hétszáz lovagot, és húszezer gyalog embert; és inaikat elvagdaltatá dávid minden szekeres lovaknak és csak száz szekérbe valót hagyott meg közülök. eljövénék pedig a siriabeliek damaskusból, hogy segítségék hadadézert, czóbának királyát; és levága dávid a siriabeliek közül huszonkétezer férfit. és helyezte dávid állandó sereget a damaskusi siriába; és a siriabeliek dávidnak adföfizet szolgái lettek. és megoltalmazá az úr dávidot valahová megyen vala. és elvevé dávid az arany paizsokat is, melyek hadadézer szolgálín valának, és bevívé azokat jeruzsálembe. hoza

annakfelette dávid király a hadadézer városaiból, bétákhból és berótaiból felette igen sok rezet. mikor pedig meghallá tói, hamát király, hogy megverte dávid hadadézertnek minden seregeit; küldé tói jóramot, az ő fiát dávid királyhoz, hogy békességesen köszöntse őt, és áldja, hogy harczott hadadézer ellen és megverte őt (mert hadadézer tóival is hadakozik vala). és a tói fia kezében aranyból, ezüstből és rézből való edények valának, melyeket dávid király az úrnak szentele, azzal az ezüsttel és arannyal együtt, a melyet az úrnak szentele mind ama népektől, a kiket meghódoltatott; a siriabeliektől, moábitáktól, az ammon fiaitól, a filiszteusoktól, az amálekítáktól és a rehób fiától, hadadézertől, czóbának királyától nyert prédából. és hírnevet szerze dávid, a mikor visszatért, miután a siriabelieket leverte a sós völgyben, tizenolcezeret. az idumeusok közé is állandó sereget rendele, egész idumeusok mind dávid szolgálói lettek. és megoltalmazá az úr dávidot, valahová megyen vala. uralkodék azért dávid az egész izráelen, és szolgált vala dávid az egész nép között ítéletet és igazságot. fővezére volt joab, sérújának fia, jósafát pedig, ahiludnak fia, emlékiró vala. sádók pedig, akhitóbnak fia, és akhimélek, abjátárnak fia papok valának, és sérája íródeák. benája jéhojának fia, a keretuseusok és pele-teusok előjárója, a dávid fiai pedig fők valának.

9

monda pedig dávid: maradt-é még valaki a saul házanépe közül, hogy irlgalmasságot cselekedjem ő vele jonathánért? vala pedig saul házából egy szolga, kinek neve vala siba, kit dávidhoz szölitának, és monda a király néki: te vagy-é siba? felele: én vagyok a te szolgád. akkor monda a király: maradt-é még valaki a saul házanépe közül, hogy cselekedjem vele az isten irlgalmasságát? felele siba a királynak: van még jonathánnak egy fia, ki mind a két lábára sánta. monda néki a király: hol van? és monda siba a királynak: imé az ammiel fiának, mákírnak házában van ló-debárban. akkor elküldé dávid király, és elhozatá őt a mákírnak, az ammiel fiának házából ló-debárból. és mikor megérkezett dávidhoz méfíbóset, jonathánnak a saul fiának fia, arcczsal leborula, és tisztességet tön néki; és monda dávid: méfíbóset! ki felele: ímhol a te szolgád. monda néki dávid: ne félj; mert kétség nélkül irlgalmasságot cselekeszem veled jonathánért, a te atyáért; és visszaadom néked saulnak, a te nagyatyádnak minden majorságát, és néked mindenkor asztalomnál lesz ételed. akkor fejet hajtja méfíbóset, és monda: micsoda a te szolgád, hogy a holt ebre reá tekintettél, minemű én vagyok? szölitá azután a király sibát, saulnak szolgáját, és monda néki: valamije volt saulnak és egész háznépének, mindazokat a te urad fiának adtam. a majorságnak azért te viseljed gondját, és a te fiaid és szolgáid, és beszolgáltassad, hogy legyen a te urad fiának kenyere, melylyel éljen. méfíbóset pedig, a te uradnak fia, az én asztalomnál eszik mindenkor. vala pedig sibának tizenöt fia és húsz szolgája. felele siba a királynak: valamit az én uram, a király parancsol nékem, szolgájának, a képen cselekeszik a te szolgád. és mé-

fibóset az én asztalomnál eszik, mint a király fiainak egyike. vala pedig méfibósetnek egy fiacskája, kinek neve mika vala; a siba házában lakozók pedig mindnyájan méfibóset szolgálai valának. méfibóset tehát jeruzsálemben lakozék, mert mindenkor a király asztalánál eszik vala; és ő mind a két lábára sánta vala.

10

lön pedig azután, meghala az ammon fiainak királya, és uralkodék helyette hánon, az ő fia. és monda dávid: irgalmasságot tesztek hánonnal, náhas fiával, miképen az ő atyja is velem irgalmasságot tett; és hozzá küldé dávid, hogy vigasztalja őt szolgálai által atyja halála felől. mikor dávid szolgálai ammon fiainak földére érkezének: mondanak az ammon fiainak vezérei hánonnak, az ő uroknak: vajjon becstüli-e dávid ezzel előtte a te atyádat, hogy hozzád vigasztalókat küldött? vajjon dávid nem inkább azért küldötté-e hozzád szolgálait, hogy a várost megszemléljék és kikémleljék és teljesen elpusztítsák. elfogató azért hánon a dávid szolgálait, és szakáloknak felét lenyirátá, és ruháikat félben elmetseté az alfelekig, és elbocsátá őket. a mint ezt dávidnak hírül hozták, eleikbe küldé, (mert ezek az emberek igen meggyaláztattak) és ezt izené a király: maradjatok jerikóban mindaddig, míg megnevekedik szakálotok; és úgy jöjjetek haza. látván pedig az ammon fiai, hogy gyűlöttekké lettek dávid előtt, követet küldének az ammon fiai, és felfogadák siriában a béth-réhóbbelieket és ugyancsak siriában a czóbeusokat, húszezer gyalogot, és maának királyát ezer emberrel, és a többelieket, tizenkétezer embert. a mint ezt dávid maghallá, elküldötte joábot és a vitézeknek egész seregét. kivonulának az ammon fiai is, és csatarendbe állottak a kapu bejárata előtt. a siriabeli czóbeusok, rehóbbeliek, többeliek és maaka magukban valának a mezőn. látván pedig joáb, hogy mind elől, mind hátul ellenség van ő ellene, kiválogatá az izráel népének színét, és a siriabeliek ellenében állítá fel. a népnek maradékát az ő őcsésének, abisainak vezetésére bízta, hogy felállítsa azt ammon fiainak ellenében. és monda: ha erősebbek lesznek a siriabeliek nálamnál, nékem segítségül légy. ha pedig az ammon fiai nálánál hatalmasabbak lesznek, elmegyek, hogy megsegítselek. légy erős és legyünk bátrak a mi nemzetségünkért és a mi istenünknek városaiért; és az úr cselekedjék úgy, a mint nekí tetszik. elérkezék azért joáb és az ő vele való seregi a siriabeliek ellen az ütközetre, és megfutamodának ő előtte. látván pedig az ammon fiai, hogy megfutamodtak a siriabeliek, megfutamodának ők is abisai előtt, és beszaladának a városba; és megtéré joáb az ammon fiaitól és méne jeruzsálembe. mikor pedig látták a siriabeliek, hogy megverettetek az izráeliták által, ismét egyvüvé gyülekezének. és elküldé hadadézer, és elhozatá a siriabelieket, a kik a vizen túl valának, és jövének helámba; és sobák, hadadézernek fővezére volt élükön. megizenék pedig dávidnak, a ki egybegyűjté egész izráelt, és általméne a jordánon, és juta helámhoz: és sereget rendelének a siriabeliek dávid ellen, és megütközének vele. de a siriabeliek megfutamodtak izráel előtt, és levága dávid a siriabeliek közül hétszáz szekereset és ne-

gyvenezer lovatot, sobákat is, a seregnek fővezérét megölé; és ugyanott meghala. mikor pedig látták mindazok a királyok, a kik hadadézernek szolgálai valának, hogy izráel által megverettek, békét kötöttek izráellel és nékik szolgálának; és nem merének többé a siriabeliek kijöni az ammon fiainak segítségére.

11

lön pedig az esztendő fordulásakor, mikor a királyok hadba szoktak menni, elküldé dávid joábot és az ő szolgálait ő vele, és mind az egész izráelt, hogy elveszessék az ammon fiai, és megszállják rabba városát; dávid pedig jeruzsálemben maradt. és lön estefelé, mikor felkelt dávid az ő ágyából, és a királyi palota tetején sétála: láta a tetőről egy asszonyt fürdeni, ki igen szép természetű vala. és elküldé dávid, és tudakozódék az asszony felől, és monda egy ember: nemde nem ez-e bethsabé, eliámnak leánya, a hitteus uriás felesége? akkor követeket küldé dávid, és elhozatá őt; ki beméne ő hozzá, és vele hála, mikor az ő tisztátalanságából megtisztult; és annakutána visszaméne az ő házához. és fogada méhében az asszony, és elküldvén, megizené dávidnak ilyen szóval: teherbe estem! akkor dávid izené joábnak: küldd haza hozám a hitteus uriást; és elküldé joáb uriást dávidhoz. mikor pedig eljutott uriás ő hozzá, megkérde őt dávid joábnak bekéssége felől, a népnek bekéssége felől és a harc folyása felől. ezután monda dávid uriásnak: menj haza, és mosd meg lábaidat; kimenvén pedig uriás a király házából, a király ajándékot küldé utána. uriás azonban lefeküvék a királyi palota bejárata előtt az ő urának minden szolgálai, és nem méne a maga házához. és megjelenték dávidnak, mondván: nem ment le uriás az ő házához. akkor monda dávid uriásnak: nemde nem útról jöttél-e? miért nem mentél le a te házához? felele uriás dávidnak: az isten ládaja, izráel és júda nemzetsége sátorokban laknak, és az én uram joáb, és az én uramnak szolgálai a nyílt mezőn táboroznak: hogy mennék én be az én házába, hogy egyem és igyam és feleségemmel háljak? úgy élj te és úgy éljen a te lelked, hogy nem mívelem azt! monda azért dávid uriásnak: maradj itt ma is, és holnap elbocsátlak. őtt marada azért uriás jeruzsálemben az nap és más napra kelve is. ennekutána hivatá őt dávid, és ő vele evék és ivék, és lerészegité őt, és kiméne estve aludni az ő ágyára, az ő urának szolgálai együtt, de házához nem méne alá. megvirradván pedig, levelet írt dávid joábnak, melyet uriástól küldött el. írá pedig a levélben, mondván: állassátok uriást legelő, a hol a harcz leghevesebb és háta mögül fussatok el, hogy megöletessék és meghaljon. lön azért, hogy mikor ostromlá joáb a várost, állatá uriást arra a helyre, a hol tudja vala, hogy erős vitézek vannak. kijövé azért a városbeli nép, megharczolának joábbal, és elhullának egyesek a nép közül, dávid szolgálai közül, és a hitteus uriás is meghala. követet küldé akkor joáb, és megizené dávidnak az ütközetnek egész lefolyását. és megparancsolá a követnek, mondván: ha az ütközetnek egész lefolyását teljesen előadtad a királynak, és ha a király haragra lobbanva azt mondja néked: miért mentetek olyan közel a városhoz harcolni? avagy

nem tudtátok-é, hogy lelövöldöznek a kőfalról? kicsoda ölte meg abiméleket, a jérubbóset fiát? nemde nem egy asszony üté-é agyon a kőfalról egy malomkődarabbal és meghala tébesben? azért miért mentetek közel a kőfalhoz? akkor mondd meg: a te szolgád a hitteus urias is meghalt. elméne azért a követ, és mikor megérkezett, elbeszélé dávidnak mindazt, a mivel megbízta volt őt jóab. és monda a követ dávidnak: azok az emberek erőt vettek felettünk, és a mezőre kijöttek ellenünk, de mi visszautztuk őket a kapu bejáratáig; azonban a kőfalról lövöldözének a nyilasok a te szolgálidra, és a király szolgálai közül egyesek meghaltak; és a te szolgád, a hitteus urias is meghalt. monda azért dávid a követnek: ezt mondjad jóabnak: ne bánkódjál a miatt; mert a fegyver úgy megemészt egyet, mint mást. fokozzad azért támadásodat a város ellen, hogy elpusztítsad azt. így biztasd őt. meghallá pedig uriasnak felesége, hogy meghalt urias, az ő férje, és siratá az ő férjét. és mikor a gyászolásnak ideje eltelt, érette küldé dávid és házába viteté őt és lön néki felesége, és szüle néki egy fiat. de ez a dolog, a melyet dávid cselekedett, nem tetszék az úrnak.

12

elküldé azért az úr dávidhoz nátán prófétát, ki bemenvén hozzát, monda néki: két ember vala egy városban, egyik gazdag, a másik szegény. a gazdagnak felette sok juhai és ökrei valának; a szegénynek pedig semmije nem vala egyéb egy kis nöstény báránykájánál, a melyet vett és táplált vala, s felnevelkedett nála gyermekeivel együtt; saját falatjából evett és poharából ivott és keblén aludt, és néki olyan vala, mintegy leánya. mikor pedig utazó vendége érkezett a gazdagnak: sajnált az ő ökrei és juhai közül hoztatni, hogy a vendégnek ételt készítsen belőle, a ki hozzá ment vala; hanem elvév a szegénytől az ő bárányát, és azt főzeté meg a vendégnek, a ki hozzá ment. akkor felgerjede dávidnak haragja az ember ellen, és monda nátnának: él az úr, hogy halálnak fia az az ember, a ki azt cselekedte. a bárányért pedig négy annyit kell adnia, mivelhogy ezt mívelte, és annak nem kedvezett. és monda nátn dávidnak: te vagy az az ember! ezt mondja az úr, izráelnek istene: én kentelek fel téged, hogy király légy izráel felett, és megszabadítottalak téged a saul kezéből. és néked adtam a te urad házát, és a te uradnak feleségeit a te kebeledbe; ennek felette néked adtam izráelnek és jüdának házát; és ha még ez kevés volt, ezt s ezt adtam volna néked. miért vetted meg az úrnak beszédét, oly dolgot cselekedvén, mely útálatos ő előtte? a hitteus urias fegyverrel ölted meg, és az ő feleségét magadnak vetted feleségül; magát pedig az ammon fiainak fegyverével ölted meg. most azért ne távozzék el a fegyver soha házadból, mivel megütáltál engem, és a hitteus urias feleségét elvetted, hogy feleséged legyen. ezt mondja az úr: ímé én épen a saját házadból bocsátok read csapásokat, és feleségeidet szemed láttára veszem el, és adom más felebarátodnak, és hál a te feleségeiddel fényes nap. mert te titkon cselekedtél; de én az egész izráel előtt és napvilágnál cselekeszem azt. monda azért

dávid nátnának: vétkeztem az úr ellen! és monda nátn dávidnak: az úr is elvette a te bűnödöt, nem fogsz meghalni. mindazáltal mivel alkalmat adtál a gyalázásra az úr ellenségeinek e dologban: a te fiad is, a ki lett néked, bizonynyal meghal. ezekután elméne nátán az ő házához. és megveré az úr a gyermeket, a kit az urias felesége szült vala dávidnak; és megbetegedék. és könyörge dávid az istennek a gyermekért, és bőjtöle is dávid, és bemenvén, a földön fekvék éjjel. felkelének azért az ő házának vénei és menének ő hozzá, hogy felemeljék őt a földről: de nem akará, és nem is evék ő velek kenyeret. hetednapra azért meghala a gyermek, és nem merik vala a dávid szolgálai néki megmondani, hogy meghalt a gyermek, mert ezt mondják vala: ímé, még mikor a gyermek élt, szólottunk néki és meg sem hallotta szónkat; hogyan mondanánk meg néki, hogy meghalt a gyermek, hogy magának bajt szerezzen? látván pedig dávid, hogy az ő szolgálai suttognak, eszébe vevé dávid, hogy meghalt a gyermek, és monda dávid az ő szolgálainak: meghalt-é a gyermek? azok mondanak: meghalt. felkelvén azért dávid a földről, megmosdék és mekéné magát és más ruhát vön magára, és bemenvén az úr házába, imádkozék. azután beméne a maga házába, és kérésére kenyeret vivének eleibe, és evék. akkor mondanák az ő szolgálai néki: mi dolog ez, a mit míveltél? míg a gyermek élt, bőjtöltél és sírtál; most pedig, hogy meghalt a gyermek, felkelél és kenyeret ettél. monda ő: míg a gyermek élt, addig bőjtöltem és sírtam; mert ezt mondoztam: kit tudja, talán az úr könyörül rajtam, és megél a gyermek. de most, hogy meghalt, vajjon miért bőjtölnék? vajjon visszahozhatom-é azzal? én megyek ő hozzá, de ő nem jö ide vissza én hozzám. és megvigasztalá dávid az ő feleségét, bethsabát, és beméne hozzá, és vele hála. és ő szült fiat, és nevezé annak nevét salamonnak, és az úr szereté azt, a mint megizente vala nátn prófétá által, ki nevezé az ő nevét jedidjának, az úrért. jóab pedig hadakozék az ammon fiainak városa, rabba ellen, és megvév a királyi várost. és követeket küldé dávidhoz jóab ilyen követséggel: hadakoztam rabba ellen, és meg is vettem a városnak egyik részét, a hol a víz van. most azért gyűjtsd egybe a népek maradékát, és szállj táborba a város ellen, foglald el azt, nehogy valamiképen, ha én foglalnám el, róla nevezessék az én nevem. egybegyűjté azért dávid mind az egész népet, és aláméne rabba ellen, és harczola ellene, és elfoglálá azt. és elvév az ő királyuknak koronáját annak fejéről, melynek súlya egy talentum arany volt, és drága kövekkel vala rakva, és lön a dávid fején, és a városból felette sok zsákmányt hozott el. a népet pedig, mely benne vala, kihozatá; és némelyét fűrés, némelyét vasborona alá, némelyét fejsze alá vetteté; némelyeket mészkemenczén vitt által, és így cselekedék az ammon fiainak minden városával: haza méne azután dávid és az egész nép jeruzsálembe.

13

lön ennekutána hogy abszolonnak, dávid fiának igen szép huga vala, kinek neve támár vala; és ammon, a dávid fia megszereté őt. igen nagy győtrelem-

ben vala pedig amnon, úgy hogy beteggé lett az ő hugáért, támáért; mert szűz vala, és amnon előtt lehetetlennek tűnt fel, hogy rajta valamit elkövessen. vala azonban amnonnak egy barátja, kinek jonadáb vala neve, simeának, dávid testvérének fia; jonadáb pedig igen eszes ember vala. ki monda néki: mi az oka, hogy te naponként soványodol, királynak fia? nem mondhatnád-e meg nekem? és monda néki amnon: támárt, absolon öcsémnek hugát igen szeretem. és monda néki jonadáb: fekdűj le ágyadba, és tedd betegnek magadat. és ha eljön atyád, hogy meglátogasson, mondd azt néki: jöjjön ide, kérlek, támár, az én hugom, hadd adjon ennem; és itt szemem előtt készítesd el az ételt, hogy én is lássam, és az ő kezéből egyem. lefeküvék azért amnon, és tetté, mintha beteg volna; mikor azután eljött a király, hogy őt meglátogassa, monda amnon a királynak: kérlek, hadd jöjjön ide hozzám támár hugom, hadd csináljon előttem egy pár bélest, és hadd egyem az ő kezéből. elküldte azért dávid a támár házához, ezt izenvén: eredj el mindjárt az amnon bátyád házához, és készíts valami enniavólót néki. beméne azért támár az amnon bátyja házába, ő pedig fekszik vala. és lisztet vevén, meggyúrta és bélest csinálta ő előtte, és megfőzte a bélest. előhozta annakutána a serpenyőt, és kitöltötte eleibe; de ő nem akara enni. és monda amnon: küldjete ki mellőlem mindenkit; és kimenének mindnyájan előle. akkor monda amnon támárnak: hozd be a kamarába az étket, hadd egyem kezedből; vevé azért támár a bélest, melyet készített vala, és bevívé amnon bátyjának az ágyasházba. és eleibe vivé, hogy egyék, és megragadá őt, és monda néki: jöjj, fekdűj mellém, hugom. ő pedig monda néki: ne, bátyám, engem meg ne ronts, mert nem szoktak így cselekedni izráelben, ne kövess el ilyen gyalázatot. és én, ugyan hová vigyem szégyenemet? te pedig olyan leszel izráelben, mint egy bolond. azért kérlek, szólj a királynak, mert nem fog megtagadni engem tőled. ő azonban nem akart szavára hallgatni, hanem erősebb levén nála, erőt vett rajta, és vele fekvük. és meggyűlölte őt amnon felette igen, mert nagyobb lön gyűlölete, melylyel gyűlölte őt, a szeretetnél, melylyel őt megszerette vala. és monda néki amnon: kelj fel, eredj dolgozdra. ki felele néki: ne kövess el nagyobb gonosztságot annál, a melyet rajtam véghezvittél, hogy előzz engem. ő azonban nem akart reá hallgatni, hanem beszóllította szolgáját, a ki néki szolgált vala, és monda: üzd ki őt gyorsan előlem, és zárd be az ajtót utána. vala pedig ő rajta igen szép tarka szoknya, a melyenben a király leányai szoktak járni, míg szűzek valának. kiüzé azért őt a szolgálta, és bezárta az ajtót utána. hamut hinte azért támár az ő fejére, és a tarka szoknyát, mely rajta volt; meghasogatá, kezét pedig fejére tevén, jajgatva jár vala. és monda néki a bátyja, absolon: talán amnon bátyád volt veled? azért hallgass most, hugom, mert atyád fia, ne bándódjál azon felettébb. lakozék azért támár nagy árvaságban az ő bátyjának, absolonnak házában. dávid király pedig hallván mindezeket, felette igen megharaguvék. nem szóla pedig semmit felőle absolon amnonnak, sem jót, sem gonoszt; mert igen gyűlöli vala absolon ammont, mivelhogy megszeplősítette az ő hugát, támárt. és lön két esztendő mulva, mikor ab-

solonnak juhait nyírták baál-hásorban, mely efraimban van, meghívá absolon mind a király fiait. beméne absolon a királyhoz is, és monda: imé erőlteti vala őt, a te szolgáltnak juhait, azért jöjjön el kérem a király és az ő szolgálai te a szolgálddal. monda a király absolonnak: ne, fiam, ne menjünk el mindnyájan, hogy meg ne terheljünk téged. és ismét erőlteti vala őt, de nem akara elmenni, hanem megáldá őt. monda mégis absolon: ha nem, úgy jöjjön el velünk amnon, az én testvérem. felele néki a király: miért menne el veled? mikor pedig erőltette őt absolon, elbocsátá ő vele ammont is és mind a király fiait. parancsola pedig absolon az ő szolgálainak, ezt mondván: kérlek, vigyázzatok, és mikor amnon a bortól jókedvű lesz és mondom néktek: akkor üssétek le ammont és öljétek meg őt, semmit ne féljete, hiszen én parancsoltam néktek, legyenek bátrak, ne féljete. úgy cselekedének azért az absolon szolgálai amnonnal, a mint absolon parancsolta vala. a király fiait pedig mindnyájan felkelének, és ki-ki ösvérére üle, és elszaladának. mikor pedig még az útban voltak, a hir eljutott dávidhoz, mondván: mind megölte absolon a király fiait, egy sem maradt meg közülök. akkor felkele a király, megszagattá ruháit, és a földre fektüvék, és az ő szolgálai mindnyájan megszagattott ruhában állának vala előtte. szóla pedig jonadáb, simeának, a dávid testvérének fia, és monda: ne mondja azt az én uram, hogy a királynak minden fiait megölték, mert csak amnon halt meg egyedül; mert attól a naptól fogva, hogy az ő hugát megszeplősítette, absolonnak mindig szájában volt ez a dolog. ne vegye azért szívére az én uram, a király, azt gondolván, hogy a királynak minden fiait meghaltak, mert csak amnon halt meg egyedül. absolon pedig elmenekült. és felemelvén az őrálló az ő szemeit, látá, hogy sok ember jő az úton ő mögötte, a hegyoldalon. és monda jonadáb a királynak: imé jönnek a király fiait; a mint a te szolgád mondá, úgy történt. és lön, a mint megszűnt beszélni, megérkezének a király fiait, és szavokat felemelvén, sírának; és maga a király is és az ő szolgálai mindnyájan felette igen sírának. absolon pedig elfuta, és méne talmához, ammihur fiához, gessurnak királyához. és dávid minden nap siratá az ő fiát. absolon pedig, minekutána elfutott és gessurba ment, három esztendőig volt ott. dávid király pedig felhagyott azzal, hogy absolon ellen menjen, mert megvigasztalódott amnon felől, hogy meghalt.

14

észrevevén joáb, sérujának fia, hogy a királynak szíve vágyakozik absolon után, elküldte joáb tékoa városába, és hozata onnét egy asszonyt, ki igen eszes vala, és monda néki: kérlek tetessed, mintha nagy keserűség volna, és öltözzél fel gyászruhába, és olajjal kend meg magadat, és légy olyan, mint aféle asszony, ki sokáig siratta halottját. és menj be a királyhoz, s így és így szólj hozzá. és joáb szájába adta, hogy mit kelljen szólni. szóla azért a tékoabeli asszony a királynak, minekutána arcczsal a földre leborult, és tédert-fejet hajtotta, és monda: segíts meg, óh király! és monda néki a király: mi bajod van? felele az: óh, én özvegyasszony vagyok, mert az én férjem meghalt.

és a te szolgálódnak két fia vala, kik összevesztek a mezőn, és mivel nem vala senki, a ki őket megvédte volna, az egyik megsejté a másikat és megölé. és ímé az egész háznép ellene támadott a te szolgálóleányodnak, és ezt mondják: add kezünkbe az ő testvérének gyilkosát, hadd öljük meg őt az ő testvérének lelkeért, a kit megölt, és vesszessük el az örökös is. így akarják eloltani a kicsiny szikrácskát, a mely nékem megmaradott, hogy az én férjemnek ne maradjon se neve, se maradéka a föld színén. monda azért a király az asszonynak: menj el házadhoz, és parancsolok a te dolgozó felől. felele pedig a tékoából való asszony a királynak: uram király, én rajtam legyen a bűn súlya és az én atyámnak házán, de a király és az ő trónja ártatlan leszen. monda erre a király: a ki te ellened szól, hozd ide előmbe, és többé nem fog illetni téged. akkor ő monda: emlékezzék meg kérlek, a király az úrról, a te istenedről: hogy a vérösszűlő ne szaporítsa a pusztulást, és hogy az én fiamat ne vesszessék el. felele a király: él az úr, hogy a te fiadnak egy hajszála sem esik le a földre. és monda az asszony: kérlek, hadd szóljon a te szolgálód csak egy szót az én uramnak, a királynak; és ő monda: szólj. akkor monda az asszony: miért gondoltál ehhez hasonló dolgot az isten népe ellen (mert mivel a király ezt a szót szöletta, mintegy maga is bűnös), hogy a király azt, a kit eltaszított magától, nem hívhatja vissza? mert bizonyára meg kell halnunk, és olyanok vagyunk, mint a víz, mely a földre kiöntetvén, fel nem szedhető, és az isten egy lelket sem akar elvenni, hanem azt a gondolatot gondolja magában, hogy ne legyen számkivetve előtte az eltaszított sem. most annakokáért azért jöttem ide, hogy én szólnék a királynak, az én uramnak, noha sokan rettentettek engem ettől; mindazáltal azt mondotta a te szolgálód: mégis beszélek a királylyal, hátha megteszi a király, a mit az ő szolgálóleánya mond. igen, meghallgatja a király, és megszabadítja az ő szolgálóleányát annak kezéből, a ki engem el akar veszteni és velem együtt az én fiamat az istennek örökségéből. annakfelelte ezt gondolta a te szolgálóleányod: az én uramnak, a királynak beszéde szerezzen nyugodalmat, mert mint az istennek anygala, olyan az én uram, a király, mivelhogy meghallgatja mind a jót, mind a gonoszt. és az úr a te istened legyen te veled. és felelvén a király, monda az asszonynak: kérlek, ne tagadd meg, a mit tőled kérek. és monda az asszony: mondja el az én uram, a király, kérlek! és monda a király: vajjon mindezekben nem a jóab keze van-é veled? felele az asszony, és monda: él a te lelked, óh uram, király, hogy sem jobbra, sem balra nem lehet térti attól, a mit az én uram, a király szól; mert a te szolgáló jóab hagyta ezt nékem, és mindezeket a szökat ő adta a te szolgálóleányodnak szájába. hogy a dolognak más fordulatot adjon, azért tette ezt jóab, a te szolgáló. de az én uram bölcs, az isten anygáinak bölcsesége szerint, hogy mindent észrevegjen, a mi a földön van. akkor monda a király jóabnak: ímé megteszem ezt a dolgot. eredj el, és hozd haza az én fiamat, abszolont. és a földre arcczsal leborula jóab, és térdet-fejet hajtván, megköszöné a királynak, és monda jóab: ma ismerte meg, uram király, a te szolgáló, hogy van valami becületem előtéd; mert az ő szolgálójának beszédét megcselekedte a király. felkele

azért jóab, és elméne gessurba, és haza hozá abszolont jeruzsálembe. és monda a király: menjen a maga házába, és az én színmemet ne lássa. tére azért absolon az ő házába, és a királynak orcáját nem láthatá. nem vala pedig az egész izráelben olyan szép ember, mint absolon, ki dicséretre olyan méltó volna; tetőtől fogva talpig ő benne semmi hiba nem vala. és mikor a fejét megnyiratja (mert minden esztendőben megnyiratja vala, mivel igen nehéz volna, azért nyiratja le), az ő fejének haja nyom vala kétszáz siklust a királyi mérték szerint. lön pedig absolonnak három fia és egy leánya, kinek neve támár vala; ez igen szép termetű asszony vala. két esztendőt töltött immár absolon jeruzsálemben, de a királynak színet még nem látta. elküldte azért absolon jóabhoz, hogy őt a királyhoz küldje, ki nem akara hozzá menni; és elküldte másodszor is, de ő még sem akart elmenni. monda azért az ő szolgálónak: nézzétek, a jóab gazdasága az enyém mellett van, és ott van az ő árpája: menjetek el, és gyűjtásokat fel tüzze; és meggyűjták az absolon szolgálai a gazdaságot tüzze. felkele azért jóab, és méne absolonhoz az ő házába, és monda néki: mi az oka, hogy a te szolgálóid az én gazdaságotat felgyűjtották tüzze? felele absolon jóabnak: azért mert hozzád küldöttem ily szóval, hogy ide jöjj, hogy a királyhoz küldjelek, hogy ezt mondjad néki: mi szükség volt hazajönöm gessurból? jobb volna most is nékem ott lennem. most azért szeretném a király arczát látni; ha van bennem álnokság, ölessen meg engem. elméne azért jóab a királyhoz, és megmondá néki. és akkor hivatá a király absolont, és elméne a királyhoz, és fejet hajtván a király előtt, arcczsal a földre borula. és megcsókola a király absolont.

15

lön pedig annakutána, szerze magának absolon szekeret, lovakat és ötven embert, kik előtte szaladjanak. és reggelenként felkelvén absolon, megállá az útfélen a kapuban, és mindenkit, a kinek dolga lévén, a királyhoz megy ítélet végett, megszölitá absolon, és megkérde: micsoda városból való vagy te? és ha azt mondá: izráelnek egyik nemzetségéből való a te szolgáló; monda néki absolon: ímé a te beszéded mind jó és mind igaz; de senki sincs, a ki téged meghallgatna a királynál. monja vala ismét absolon: vajha valaki engem tenne ítélőbíróvá e földön, és én hozzáj jönne minden ember, a kinek valami ügye és pere volna, igazat tennék néki. mikor pedig valaki hozzá megy és fejet hajt vala néki, azonnal kezét nyujtja vala, és megfogván, megcsókolja vala őt. és e képen cselekedék absolon egész izráellel, valakik ítéletért a királyhoz mennek vala, és így absolon az izráel fiainak szíveket alattomban megnyeri vala. lön pedig negyven esztendő mulván, monda absolon a királynak: hadd menjek el, és teljesítsem hebronban azt a fogadást, melyet fogadtam az úrnak; mert fogadást tett a te szolgáló, mikor gessurban laktam, mely siríában van, ezt mondván: ha valóban hazavezérel engem az úr jeruzsálembe, az úrnak szolgálók. monda néki a király: menj el békével; és felkelvén, elméne hebronba. hírnököket küldé pedig absolon izráelnek minden nemzetségéhez, hogy megmondják: mikor

a trombitaszót halljátok, azt mondjátok: abszoln uralkodik hebronban. és abszolnna együtt kétszáz férfi is elméne jeruzsálemből, kiket meghívott, kik jóhiszeműleg menének, semmit nem tudván a dolokról. és elküldvén abszoln, hivatá a gilóból való akhítófelt is, dávidnak tanácsosát, az ő városából gilóból, míg ő az áldozatot végezte. és igen nagy lón az összeesküvés, és a nép gyülekezők és szaporodék abszoln mellett. és követ méne dávidhoz ilyen izenettel: az izráel népének szíve abszoln felé hajlik. akkor monda dávid minden szolgálónak, kik vele valának jeruzsálemben: keljete fel, és fussunk el, mert itt nincsen számunkra menekülés abszoln elől; siessekte elmenni, hogy valamiképe sietve utól ne érjen minket, s ne hozzon szerencsétlenséget reánk, és a várost le ne vágja fegyvernek élével. mondanak pedig a király szolgálai a királynak: minden úgy legyen, a mint tetszik a királynak, a mi urunknak, imé itt vannak a te szolgálád. kiméne azért a király és egész háznépe ő utána és otthon hagyá a király tíz ágyasát, hogy őrizzék a házat. és kimenvén a király és egész háznépe ő utána, megállapodának a legszélső háznál. és minden szolgálói ő mellé menének; és a kereusok, a peleteusok mind, a gitteusok is mind, az a hatszáz férfi, kik vele jövének gáthból, elvonulának a király előtt. monda pedig a király a gitteus ittainak: miért jössz el te is mi velünk? menj vissza, és maradj a királynál, mert te idegen vagy és vissza is költözhetel szülő helyedre. csak tegnap jöttél, és már ma zaklassalak téged, hogy velünk jöj? én megyek oda, a hova mehetek; te pedig térj vissza, és vidd vissza testvéreidet is; irgalmasság és igazság legyen veled. és felel ittai a királynak, mondván: él az úr és él az én uram, a király, hogy valahol lesz az én uram, a király, mind halálában, mind életében, ott lesz a te szolgálád is. monda azért dávid ittainak: ám jöj el és menjünk el. és elméne a gitteus ittai és az ő emberei együtt, még a kicsinyek is, valakik vele valának. és az egész föld népe nagy jajgatással sír vala, mikor az egész nép elméne. a király azért általméne a kedron patakán, és a nép mind áltméne az útra, a pusztá felé. és imé vele vala sádók is, és a lévíták mind, kik az isten szövetségének ládáját hordozzák vala; és letévék az isten ládáját. azonközben abjátár is felméne, míg a nép a városból mind kitakarodék. és monda a király sádóknak: vidd vissza az isten ládáját a városba, ha én az úr előtt kedves leszek, engem ismét haza hoz, megmutatja nékem azt, és az ő sátorát. ha pedig azt mondja: nem gyönyörködöm benned: ímhöl vagyok, cselekedjék velem úgy, a mint néki tetszik. monda annakfelette a király sádók papnak: nemde nem próféta vagy-e te? azért menj haza békességben a városba, akhimás is, a te fiad, és az abjátár fia, jonathán, a ti két fiatok, veletek együtt. lássátok, imé én itt időzöm, ennek a pusztának sík mezéjén, míg töletek hír jő, és nékem izentek. visszavivék azért sádók és abjátár jeruzsálemben az isten ládáját, és otthon maradának. dávid pedig felméne az olajfáknak hegyén, mentében sírva, fejét beborítva, saru nélkül ment, és az egész nép, mely vele volt, kiki beborította fejét, és mentőkben sírának. megizenék azonközben dávidnak, hogy akhítófel is a pártosok között van abszolnna, és monda dávid: kérlek, óh

uram, hiúsítsd meg az akhítófel tanácsát. és a mint feljutta dávid a hegy tetejére, hogy ott imádkozzék az istennek, imé eleibe jöve az árkeából való khúisai, ki ruháját megszagattá és földet hinte fejére. és monda néki dávid: ha előjss velem, terhemre leszel nékem; de ha a városba visszatérsz, és ezt mondog abszolnna: te szolgálád vagyok, óh király; ennekelotte a te atyád szolgálja voltam, most immár a te szolgálád leszek, megronthatod akhítófelnek ellenem való tanácsát. és imé veled lesznek ott sádók és abjátár papok; azért minden dolgot, a mit hallándasz a király házából, mondj meg a papoknak, sádóknak és abjátárnak. imé ott van velök az ő két fiok is, akhimás, a sádók fia, és jonathán, az abjátár fia, kik által nékem mindjárt megizenhetitek, valamit hallotok. elméne azért khúisai, a dávid barátja a városba, abszoln pedig bevonula jeruzsálemben.

16

mikor pedig dávid egy kevésé alább ment a hegy tetejéről, eleibe jöve siba, a mefibóset szolgálja, két megnyergelt számmal, melyeken kétszáz kenyér és száz kötés aszúsuló és száz csomó füge és egy tömlő bor vala. és monda a király sibanak: mit akarsz ezzel? felele siba: a samarak a király háznépéé legyenek, hogy rajtok járjanak; a kenyér pedig és a füge, hogy a szolgálk megegyék, és a bor, hogy igyék, a ki megfárad a pusztában. és monda a király: hol van most a te uradnak fia? felele siba a királynak: imé jeruzsálemben marada, mert azt mondja: visszaadja ma nékem izráel háznépe az én atyámnak országát. és monda a király sibanak: imé minden tied legyen, valamije volt mefibósetnek. monda akkor siba: meghajtom magamat; vajha kegyelmet találék előtted, óh uram király! elméne azután dávid király bahurimig, és imé onnan egy férfi jöve ki a saul nemzetségéből való, kinek neve sémei vala, gérának fia, és kijöven szidalmazza vala őket. és követ hajigálá dávidot és dávid királynak minden szolgálait, jöllehet az egész nép és az erős férfiak mindnyájan az ő jobb és balkeze felől valának. és így szóla sémei szitkozódása közben: eredj, eredj te vérszopó és istentelen ember! megfizet most az úr néked saul egész házanépének véérért, a ki helyett te uralkodol; és adta az úr az országot a te fiadnak, abszolnna: és imé te nyomorúságban vagy, mert vérszopó ember vagy! monda pedig abisai, sérujának fia, a királynak: hogyan szidalmazhatja ez a holt eb az én uramat, a királyt? majd én elmenyek és fejét veszem. monda pedig a király: mi közöm van veletek, sérujának fia? hadd szidalmazzon, mert az úr mondotta néki: szidalmazd dávidot; és ki mondhatja néki: miért miveled ezt? és monda dávid abisainak és minden szolgálainak: íme az én fiam, ki az én ágyékomból származott, kergeti az én életemet: hogyne cselekedné tehát e benjáminita? hagyjátok békét néki, hadd szidalmazzon; mert az úr mondotta néki. netalán reá tekint az úr az én nyomorúságomra, és jóval fizet még ma nékem az úr az ő átka helyett. és megy vala dávid és az ő népe az úton, sémei pedig a hegyoldalon átellenében menvén, mentében átkozódik és követek hajigál vala ő ellenébe, és port hány vala. eljutta annakutána a

király és az egész nép, mely vele vala, ajefimbe, és ott megnyugovék. absolon pedig és az egész nép, izráelnek férfiai, bemenének jeruzsálembe, és akhitófel is ő vele. mikor pedig az arkeából való khúσαι, a dávid barátja bement absolonhoz, monda khúσαι absolonnak: éljen a király, éljen a király! és monda absolon khúσαιnak: ez-é a barátod iránti szereteted? miért nem mentél el barátoddal? felele khúσαι absolonnak: nem, hanem a kit az úr és ez a nép választ, és az izráelnek minden fia: azé leszek és azzal maradok. azután ugyan kinek szolgálnék örömeoseb, mint az én barátom fiának? a mint szolgáltam a te atyádnak, szintén olyan leszek te hozzád is. monda pedig absolon akhitófelnek: adjatok tanácsot, mit cselekedjünk? felele akhitófel absolonnak: menj be a te atyádnak ágyasaihoz, a kiket itthon hagyott, hogy őriznék a házat: és megérti az egész izráel, hogy te atyád előtt gyűlöltté tetted magadat, és annál inkább megerősödnek mindazoknak kezeik, a kik melletted vannak. sá-tort vonának azért absolonnak a tetőn, és beméne absolon az ő atyjának ágyasaihoz, az egész izráelnek szeme láttára. és akhitófel tanácsa, melyet adott, olyannak tekintett abban az időben, mintha valaki az isten szavát kérdezte volna; olyan volt akhitófelnek minden tanácsa mind dávid előtt, mind absolon előtt.

17

monda azért akhitófel absolonnak: engedj kiválasztanom tizenkétezer embert, hogy felkeljek, és üldözzem dávidot ez éjjel. és megtámadom őt, míg fáradt és erőtlén kezű; megrettentem őt, és megfutamodik az egész nép, mely vele van; és a királyt magát megölöm. és visszavezetem te hozzád az egész népet, mert az egésznek visszatérése attól a férfitől függ, a kit te üldözől; és akkor az egész nép békességben lesz. igen tetszik e beszéd absolonnak és izráel minden véneinek. és monda absolon: hívják ide mégis az arkeabeli khúσαιit is, és hallgassuk meg, mit szól ő is. és mikor megérkezék khúσαι absolonhoz, monda néki absolon ilyenképen: akhitófel ilyen tanácsot ad, megfogadjuk-e az ő szavát, vagy ne? szólj hozzá. monda akkor khúσαι absolonnak: nem jó tanács az, a melyet akhitófel ez egyszer adott. és monda khúσαι: tudod magad, hogy a te atyád és az ő emberei igen erős vitézek és igen elkeseredett szívűek, mint a kőlykeitől megfosztott medve a mezőn. annakafelette a te atyád igen hadakozó ember, ki nem alszik a néppel együtt. ilyenkor ő valami barlangban lappang, vagy valami más helyen, és meglehet, hogy mindjárt kezdetben elesvén némelyek közülök, valaki meghallja, és azt kezdi mondani: megveretett az absolon népe. és még az erős vitéz is, kinek szíve olyan, mint az oroszlánnak szíve, igen megrémül; mert az egész izráel tudja, hogy a te atyád igen erős vitéz, és azok is, a kik vele vannak, erős vitézek. én azért azt tanácsolom, hogy gyűjtsd magadhoz az egész izráelt dántól fogva mind bersebaig, oly számban, mint a tenger partján való főveny; és magad is menj el a hadba. akkor aztán támadjuk meg őt azon a helyen, a hol található, és úgy lepjük meg őt, miként

a harmat a földre esik, hogy se közüle, se azok közül, a kik vele vannak, egy se maradjon meg. ha pedig városba szaladna, mind az egész izráel köteleket húzzon a város körül, és vonjuk azt a patakba, hogy még csak egy kövecskét se találjanak ott. és monda absolon és izráelnek minden férfiai: jobb az arkeabeli khúσαιnak tanácsa az akhitófel tanácsánál. az úr parancsolta vala pedig, hogy az akhitófel tanácsa elvettessék, mely jó vala, hogy veszedelmet hozzon az úr absolonra. monda pedig khúσαι sádók és abjátár papoknak: ilyen s ilyen tanácsot adott akhitófel absolonnak és izráel véneinek; én pedig ilyen s ilyen tanácsot adtam. azért sietve küldjétek el, és izenjétek meg dávidnak ilyen szóval: ne maradj ez éjjel a pusztának mezején, hanem inkább menj át, hogy valamiképen el ne nyeletessék a király és az egész nép, mely vele van. jonathán pedig és akhimás a rögöl forrásánál állanak vala, a hová méne egy leányzó, ki megmondá ezeket nekik, és ők elmenvén, megmondák dávid királynak, mert nem akarják vala magokat megmutatni, bemenvén a városba. meglátá mindazáltal őket egy szolga, és megmondá absolonnak: elmenének azért ők ketten sietséggel, és menének egy ember házába bahurim városában, kinek tornáczában volt egy kút, és oda szállának alá. az asszony pedig egy terítőt vőn és beteríté a kút száját, arra pedig darált árpat hintett; és nem vevék észre. menének pedig az absolon szolgálai az asszonyhoz a házba, és mondának: hol van akhimás és jonathán? felele nekik az asszony: általgazolának a patakon. és keresék őket, de mivel nem találták, visszatérének jeruzsálembe. mikor pedig elmentek, kijövének a kútból, és elmenvén, megmondák ezeket dávid királynak, és mondának dávidnak: keljetek fel és menjetek által gyorsan a vizen; mert ilyen tanácsot adott ti ellenetek akhitófel. felkele azért dávid és mind a vele való nép, és általkelelének a jordánon, míg megvirrad; egy sem hiányzik, a ki által nem ment volna a jordánon. látván pedig akhitófel, hogy az ő tanácsát nem hajtották végre: megnyergelé szamarát, és felkelvén elméne házához, az ő városába; és elrendezvén háznépének dolgát, megfojtá magát, és meghala; és eltemették az ő atyjának sírjába. és midőn dávid mahanáimba érkezett, átkele absolon a jordánon, ő és izráelnek férfiai mindnyájan ő vele. és amasát tevő absolon fővezérré a sereg felett joáb helyett. amasa pedig egy férfi vala, a kinek a neve az izráelita jithra vala, a ki beméne abigailhoz, a náhas leányához, ki sérujának, a joáb anyjának nővére vala. és táborot jára izráel és absolon a gileád földén. lőn pedig, hogy mikor dávid mahanáimba jutott, imé sóbi, az ammoniták városából, rabbából való náhasnak fia, és a ló-débár városból való ammielnek fia, mákir, és a gileád tartományában, rögelimban lakozó barzillai. ágyneműt, medenczéket és cserépedényeket, búzát, árpat, lisztet, pergelt búzát, babot, lencsét, pergelt árpat, mézet, vaját, juhot, ünösajtokat hozának dávidnak és az ő vele való népnek eleségül. mert azt gondolják vala magokban: a nép éhes, fáradt és eltikkadt a pusztában.

megszámlálá pedig dávid a népet, a mely vele vala, s ezredeseket és századosokat rendele fölélők. és hasyá dávid a népnek harmadrészét jóab keze alatt, és harmadrészét séruja fiának, abisainak, jóab atyjafiának keze alatt, harmadrészét pedig bizá a gitteus it-tai kezére. és monda a népnek a király: bizony én magam is elmegyek veletek. de a nép monda: ne jöj; mert ha netalán mi megfutamodunk is, velünk nem gondolnak, és ha felerészben meghalunk is, velünk semmit sem gondolnak; de te teszesz anynyit, mint mi tízezeren: jobb azért, hogy te a városból légy nekünk segítségül. monda azért nékik a király: a mi néktek jönnek tetszik, én azt művelem. megállá azért a király a kapuban, és az egész sereg megy vala ki százanként és ezerenként. parancsola pedig a király jóabnak, abisainak és ittainak, mondván: az én fiammal, absolonnal én érettem kiméletesen bán-jatok; hallá pedig ezt mind az egész had, mikor a király mindenik vezérnek parancsola absolon fölöl. kiméne azért a nép a mezőre, az izráel ellenébe, és megütközének az efraim erdejénél. és megvereték ott az izráel népe a dávid szolgál által, és nagy veszteség volt ott azon a napon, mintegy húszezer emberé. és kiterjedt a harc az egész vidékre, és a nép közül sokkal többet emészte meg az erdő, mint a fegyver azon a napon. és találkozik absolon dávid szolgálai-val; absolon pedig egy öszvéren ül vala. és beméne az öszvér a nagy cserfák sűrű ágai alá, hol fennakadt fejénél fogva egy cserfán, függvén az ég és föld között, az öszvér pedig elszalad alóla. kit mikor egy ember meglátott, hírül adá jóabnak, és monda: imé, láttam absolont egy cserfán függeni. monda pedig jóab az embernek, a ki megmondotta vala néki: imé láttad, és miért nem ütötted le ott őt a földre? az én dolgom lett volna azután, hogy megajándékozzalak tíz ezüst siklussal és egy övvel. monda az ember jóabnak: ha mindjárt ezer ezüstpénzt adnál is kezembe, nem ölném meg a király fiát; mert a mi fölünk hal-lására parancsola a király néked, abisainak és ittainak, ezt mondván: kiméljétek, bárki legyen, az ifjút, absolont. vagy ha orozva törtem volna életére - mivel a király előtt semmi sem marad titokban - magad is ellenem támadtál volna. monda azért jóab: nem akarok előtted késedelmezni; és vön három nyilat kezébe és absolonnak szívébe lövé, minthogy még élt a cserfán. körülfogák akkor a jóab fegyverhor-dozó szolgálai tízen, és általverék absolont, és megölék őt. megfúvatá azután a trombitát jóab, és megtére a nép izráelnek üzéséből, mert kimélni akará jóab a népet. absolont pedig felvevék, és veték őt az erdőn egy nagy verembe, és igen nagy rakás követ hányá-nak reá. és az egész izráel elmeneküle, kiki az ő sá-torába. absolon pedig vett és még életében emelt magának emlékoszlopot, a mely a király völgyében van. mert ezt mondja vala: nincsen nékem oly fiam, a kin az én nevemnek emlékezete maradhatna; azért az oszlopot a maga nevére nevezé; és az absolon osz-lopának hívattatik mind e mai napig. monda pedig akhimás, sádók fia: majd elfutok, és megmondom a királynak, hogy megszabadította őt az úr az ő el-lenségeinek kezéből. és monda néki jóab: ne légy

ma hírmondó, hanem holnap mondd meg a hírt, ma pedig ne mondd meg; mivelhogy a király fia meghalt. monda azokközben jóab kúsinak: eredj el, mondd meg a királynak, a mit láttál; és meghajtá magát kúsi jóab előtt, és elszaladt. és szóla ismét akhimás, sádók fia, és monda jóabnak: bármint legyen, hadd fussak el én is kúsi után! monda jóab: miért futnál fiam; nem néked való ez a hírmondás?! bármint legyen, hadd fussak el mégis! ő pedig monda néki: ám fuss el. elfuta azért akhimás a síkon való úton, és megelőző kúsit. dávid pedig ül vala a két kapu között, és az örálló felméne a kapu tetejére, a kőfalra, és felemelvén szemeit, látá, hogy egy ember igen fut egyedül. kiálta azért az örálló, és megmondá a királynak, és monda a király: ha egyedül jó, hír van az ő szájában. amaz pedig mind közelebb jöve. látá pedig az örálló, és másik ember is fut, és lekiálta az örálló a kapunálló-nak, mondván: imé más ember is fut egyedül. akkor monda a király: az is hírmondó. monda ismét az örálló: a mint látom, az elsőnek olyan a futása, mint akhimásnak, a sádók fiának; és monda a király: jó ember az, és jó hírrel jö. kiáltván azért akhimás, monda a királynak: békesség! és meghajtá magát ar-czczal a földre a király előtt, és monda: áldott az úr a te istened, ki kezedebe adta az embereket, kik felemelték kezeiket az én uram ellen, a király ellen. monda akkor a király: hogy van absolon fiam? felele akhimás: látám a nagy sereglegést, mikor elküldé jóab a király szolgáját és a te szolgádat; de nem tudom, mi történt. és monda a király: eredj tova, és állj meg ott; félreméne azért, és megállá ott. e közben kúsi is megérkezett, és monda kúsi: ezt izenik a király-nak, az én uramnak, hogy az úr megszabadított ma téged mindennek kezéből, a kik ellened támadtak volt. monda a király kúsinak: hogy van absolon fiam? felele kúsi: úgy legyenek az én uramnak, a király-nak minden ellenségei, és valakik te ellened gonoszul feltámadnak, mint a te fiad. és megháborodék a király, és felméne a kapu felett való házba, és síra, és ezt mondja vala mentében: szerelmes fiam, absolon! édes fiam, édes fiam, absolon! bár én haltam volna meg te helyetted, absolon, édes fiam, szerelmes fiam!

19

és megjelenték jóabnak, hogy a király siratja és gyászolja absolont. és gyászra fordult a szabadulás azon a napon az egész népre nézve, mert a nép azon a napon hallja vala, hogy beszélik: így bánkodik a király az ő fián. és belopózkodék a nép azon a napon, be-menvén a városba, mint lopózkodni szokott a nép, mely szegyenli magát, hogy a harczból elmenekült. a király pedig eltakarván orcáját, fenszóval kiálta vala a király: édes fiam, absolon! absolon, édes fiam! szerelmes fiam! akkor méne jóab a házba a kirá-lyhoz, és monda: megszegeyintetted e mai napon minden te szolgálidnak orcáját, kik e mai nap a te lelketed megszabadították, és a te fiaidnak és leányid-nak lelkeit, és feleségidnek lelkeit, és ágyasidnak lelkeit; szeretvén azokat, a kik téged gyűlölnek és gyűlölvén azokat, a kik téged szeretnek; mert kije-lenttetted ma, hogy előtted a vezérek és szolgák mind semmik; mert tapasztaltam ma, hogy csak élne ab-

solon, ha mi mindnyájan meghaltunk volna is ma, jobbnak tetszenék néked. azért most kelj fel, menj ki, és szőlj kedvök szerint a te szolgáládnak; mert esküszöm az úrra, hogy ha ki nem jössz, ez éjjel egy ember sem marad melletted, és ez gonoszabb lesz rád nézve mindama nyomorúságnál, mely veled történt ifjúságodtól fogva, mind e mai napig. felkele azért a király és leüle a kapuban, és hírül adták az egész népnek, mondván: imé a király a kapuban ül. akkor mind az egész nép eleibe jöve a királynak. izráel pedig elmenekült, kiki az ő sátorába. mind az egész nép között pedig nagy veszekedés vala izráelnek mindenik nemzetségeiben, kik ezt mondják vala: a király szabadított meg minket a mi ellenségeinknek kezéből, a filiszteusok kezéből is ő szabadított meg; és most absolon elől elmenekült az országból. absolon pedig, kit felkentünk vala, meghalt a hadban. mit késtek azért hazahozni a királyt? dávid király pedig elküldte sádók és abjátár papokhoz, mondván: szőljatok a júdabeli véneknek, ezt mondván: mi az oka, hogy utolsók akartok lenni a királynak hazahozásában? mert az egész izráelnek szava eljutott a királynak házába. én atyámfiai vagytok, én csontom és én testem vagytok; miért lesztek tehát utolsók a királynak hazahozásában? és amasának azt mondjátok: nemde te is nem én csontom és testem vagy-e? úgy cselekedjék velem az isten és úgy segjén, ha nem lesz a sereg fővezére minden időben én előttem jóab helyett. és megnyeré elküld minden emberének szívét, mint egy emberét, kik elküldének a királyhoz: jöjj haza mind te, mind a te szolgálád. hazatéré azért a király; és a mint a jordánhoz érkezék, júda férfiai gilgálba menének, hogy a királynak eleibe jussanak, és általvigyék a királyt a jordánon. siette pedig sémei is, gérának fia, a bahurimból való benjáminita, és ő is a júda nemzetségével eleibe méne dávid királynak. és ezer ember vala ő vele benjámin nemzetségeiből, és siba, a saul házában való szolga, és tizenöt fia, és húsz szolgálja is vele valának, és általmenének a jordánon a király előtt. kompot is vivének által, hogy a király háznépét általhozzák, és hogy kedve szerint cselekedjenek. sémei pedig gérának fia, térdre esék a király előtt, mikor a jordánon általment. és monda a királynak: ne tulajdonítsa vétkül nékem az én uram az én álnokságomat; és ne emlékezzél meg arról, hogy gonoszul cselekedék veled a te szolgálád azon a napon, a melyen az én uram, a király jeruzsálemből kiméne, hogy szívére venné a király; mert elismeri a te szolgálád, hogy én vétkeztem, és imé az egész józsef nemzetsége közül én jöttem ma először, hogy a királynak, az én uramnak eleibe menjek. és felele abisai, sárujának fia és monda: nem ölöd-e meg azért sémeit, hogy káromlásokat szólt az úrnak felkentje ellen? monda pedig dávid: mi közöm van veletek, sárujának fia, hogy ellenkezni akartok velem ma? ma kellene-e embert ölni izráelben? mintha nem tudnám, hogy ma lettem újonnan izráel királya. és monda a király sémeinek: nem halsz meg; és megesküvék néki a király. méfíbóset is, saulnak fia eleibe jöve a királynak, és sem lábait, sem szakálát meg nem tisztította, sem ruháját meg nem mosatta attól a naptól fogva, hogy a király elment vala, mindama napig, a melyen békességgel haza jöve. és lön, hogy mikor

jeruzsálemből kijött eleibe a királynak, monda néki a király: miért nem jöttél volt el velem méfíbóset? és ő felele: uram király, az én szolgám csalt meg engem; mert azt mondotta a te szolgálád: megnyergeltetem a szamarát, és felülök rá, és elmegyek a királylyal; mert sánta a te szolgálád. és rágalmazott engem, a te szolgálád az én uram, a király előtt; de az én uram, a király olyan, mint az istennek anygala: azért cselekedjél úgy, a mint néked tetszik! mert jöhléhet az én atyámnak egész háznépe csak halált érdemelt volna az én uramtól, a királytól, mégis a te szolgálád azok közé helyezéd, a kik asztalodnál esznek. azért micsoda követelésem és micsoda kérésem volna még a király előtt? monda néki akkor a király: mi szükség többet szólnod? én megmondoztam, hogy te és siba osztozzatok meg a jószágon. és monda méfíbóset a királynak: elveheti az egészet, csakhogy az én uram, a király békességben haza jöhet. a gileádból való barzillai is eljőve rógelimból, és általméne a királylyal a jordánon, kísérvén őt a jordánon. barzillai pedig igen vén ember vala, nyolczvan esztendő, és ő táplálta vala a királyt, míg mahanámban lakott; mert igen gazdag ember vala. monda pedig a király barzillainak: jere velem és eltartlak téged magamnál jeruzsálemben. barzillai pedig monda a királynak: mennyi az én életem esztendeinek napja, hogy én felmehtnék a királylyal jeruzsálembé? nyolczvan esztendő vagyok ma, avagy képes vagyok-e még különbséget tenni a jó és rossz között, vagy érzem-e, a te szolgálád, ízét annak, a mit eszem és iszom, vagy gyönyörködhetem-e az éneklő férfiak és asszonyok hangjaiban? miért lenne terhére a te szolgálád az én uramnak, a királynak? egy kevés ideig óhajtana a jordánon átmenni a királylyal a te szolgálád; miért adna azért a király nékem ily nagy jutalmat? hadd menjen vissza, kérlek, a te szolgálád, és hadd haljak meg az én városomban, az én atyámnak és anyámnak temetőhelyében. hanem inkább imhol a te szolgálád, kimhám, menjen el ő a királylyal, az én urammal, és cselekedjél úgy vele, a mint néked jónak tetszik. és monda a király: jöjjön el velem kimhám és azt cselekszem vele, ami néked tetszik; és valamit tőlem kívánsz, megcselekszem veled. mikor pedig általkelt a jordánon az egész nép, és a király is általment, megcsókolván a király barzillait, megáldá őt, ki viszátere az ő helyére. általméne pedig a király gilgálba, és kimhám ő vele megy vala és júdának egész népe, a kik a királyt átszállították, sőt izráel népének is fele. és imé, izráelnek minden férfiai eljövének a királyhoz és mondák a királynak: miért loptak el téged a mi atyámfiai, a júda nemzetsége? és hozták által a királyt és az ő háznépét a jordánon, és dávidnak minden embereit vele egyetemben? felelének pedig mindnyájan a júda férfiai az izráel férfiainak: azért, mert a király közelebb áll hozzám; és miért neheztelsz ezért a dologért? avagy megvendégelt-e azért a király? vagy megajándékozott-e valami ajándékkal? felelvén pedig az izráel férfiai a júda férfiainak, mondának: tízszerez részem van nékem a királyhoz, és dávidra nézve is elsőbbségem van feletted. miért tartottál azért semmike engem? avagy nem én tettem-e legelőször szavá, hogy hozzuk haza a mi királyunkat? de mindazáltal erősebb lön a júda férfiainak szava, az

20

vala pedig ott történetesen egy istentelen ember, kinek neve séba vala, bikrinek fia, benjámin nemzetségéből való férfiú. ez trombitát fuvata, és monda: nincsen nekünk semmi közünk dávidhoz, és semmi örökségünk nincsen az isai fiában. azért oh izráel, oszoljatok el, kiki az ő sátorába. eltávozik azért mind az izráel népe dávidtól séba után, bikri fia után. a júda nemzetségéből valók azonban mellette maradának az ő királyoknak, a jordán víztől fogva mind jeruzsálemig. bemenvén pedig dávid az ő házába jeruzsálemben, előhozatá a király azt a tíz ágyasát, a kiket otthon hagyott vala a ház őrzésére; és őrizet alá rekeszté és tápláltatá azokat; de hozzájuk be nem méne. és őrizet alatt lőnek haláloknak napjáig, özvegységben élvén. monda pedig a király amasának: gyűjtsd össze nekem a júda nemzetségét három nap alatt, és magad is itt légy jelen. elméne azért amasa, hogy összegyűjtse júdát, de több ideig késék, mint a hogy a király meghagyta vala néki. monda akkor dávid abisainak: ímé majd gonoszabul cselekszik velünk séba, bikrinek fia, absolonnál: vedd magad mellé a te uradnak szolgálát, és kergesd meg őt, nehogy erős városokat szerezzen magának, és elmeneküljön előlünk. kimenének azért ő utána a joáb emberei, és a kereteusok és peleteusok és az erősek mindnyájan, és kimenének jeruzsálemből, hogy üldözzék sébát, bikrinek fiát. mikor pedig ama nagy kösziklánál voltak, meg gibeonnál van, amasa jöve eleikbe; joáb pedig ruhájába öltözvén, az ő ruháján felül derekához övedzett fegyvere a hüvelyében vala, mely mikor joáb ment, leesék. és monda joáb amasának: egészségsben vagy-e atyámfia? és joáb megfogá jobbkezelével az amasa szakálát, mintha meg akarná csókolni. amasa azonban nem őrizkedék a fegyvertől, mely joáb kezében vala, és általutá őt az ötödik oldalborda alatt, és kiontá a bélit a földre, és noha többször nem üté által, mindazáltal meghala; joáb pedig és abisai, az ő atyjafia, üldözik azután sébát, a bikri fiát. megállá pedig az amasa teste felett joábnak egy szolgálja, és monda: valaki joábbal tart és dávidnak javát kívánja, joáb után siessen. amasa pedig fetreng vala a vérben az útnak közepén; látván pedig egy ember, hogy ott mindenki megállá, kivoná amasát az útról a mezőre, és ruhát vete ő reá; mivel látta, hogy valaki csak arra ment, mind megállott. minekutána pedig kivonták az útról, minden ember joáb után siet vala, hogy üldözzék sébát, bikrinek fiát. és általméne séba izráelnek minden nemzetségein, abelán és béth-maakán, és egész béreán, kik egybegyülvén, követik vala őt. és eljövén, körülfogták őt abelában béth-maaka városában, és nagy töltést emelének a város ellen, mely a kőfallal egyenlő volt; és az egész nép, mely joábbal vala, rombolá, hogy ledöntse a kőfalat, akkor kiálta egy eszes asszony a városból: halljátok meg, halljátok meg! mondjátok meg, kérlek, joábnak: jöjj ide hozzám, valamit mondok néked! ki mikor hozzá ment, monda az asszony: te vagy-e joáb? felele: én vagyok. ki monda néki: hallgassd meg a te szolgálóleányodnak szavát. és

felele: meghallgatom. akkor monda az asszony: korábban azt szoktátok mondani: kérdezzék meg abelát, és úgy végeztek. én izráel békeszerető hívei közül való vagyok, te pedig el akarsz pusztítani egy várost és anyát izráelben? miért akarod elnyelni az úrnak örökségét? akkor felele joáb, és monda: távol legyen, távol legyen az én tölem, hogy elnyeljem és elveszessem! nem úgy van a dolog, hanem egy ember az efraim hegyeséből való, a kinek neve séba, a bikri fia, felemelte kezét dávid király ellen: adjátok kézbe azt egyedül, és elmegyek a város alól. és monda az asszony joábnak: ímé majd kivetjük a kőfalon a fejét néked. elméne azért az asszony nagy eszesen az egész községhez, és elvágatá sébának, a bikri fiának fejét, és kiveték joábnak. akkor megfuvatá a trombitát, és hazaoszlának a város alól kiki az ő sátorába, joáb pedig hazaméne jeruzsálembe, a királyhoz. joáb pedig izráel egész serege felett való volt, benája pedig, jójadának fia, a kereteusok és peleteusok vezére vala. adorám pedig adószedő, és jósafát, ahiludnak fia, emlékiró vala. séja írődeák, sádók pedig és abjátár papok valának. a jaírból való ira is dávidnak fő embere vala.

21

lön pedig nagy éhség dávidnak idejében három egész esztendeig egymás után, és megkeresé e miatt dávid az urat, és monda az úr: saulért és az ő vérszopó ház népéért van ez: mivelhogy megölte a gibeonitákat. hivatá azért a király a gibeonitákat és szóla nékik: (a gibeoniták pedig nem az izráel fiai közül valók valának, hanem az emoreusok maradékából, a kiknek az izráel fiai megesküdtek vala; saul mindazáltal alkalmat keresett vala, hogy azokat levágassa az izráel és júda nemzetsége iránti buzgalmából). és monda dávid a gibeonitáknak: mit cselekedjem veletek, és mivel szereztek engesztelést, hogy áldjátok az úrnak örökségét? felelének néki a gibeoniták: nincsen nekünk sem ezüstünk, sem aranyunk saulnál és az ő házánál, és nem kell mi nekünk, hogy valaki megölettesék izráelben. és monda: valamit mondotok, megcselekszem veletek. akkor mondának a királynak: annak az embernek a házából, a ki megemészttet minket, és a ki ellenünk gonoszt gondol, hogy megsemmisíttessünk, és meg ne maradhassunk izráel egész határában; adj nekünk hét embert az ő maradékai közül, a kiket felakaszszunk az úr előtt, saulnak, az úr választottjának gibeájában. és monda a király: én átadom. és kedveze a király méfíbósetnek, jonathán fiának, ki saul fia vala, az úr nevére tett esküvést, mely közöttök tetetett, dávid és jonathán között, a saul fia között. de elvevé a király aja leányának, rispának két fiát, kiket saulnak szült vala, armónit és méfíbósetet, és a saul leányának, mikálnak öt fiát, kiket szült barzilai fiának, adrielnek, a méholátból valónak. és adá azokat a gibeoniták kezébe, a kik felakaszták őket a hegyen az úr előtt. ezek tehát egyszerre heten pusztulának el, és az aratás első napjaiban, az árpaarátás kezdetén öleltek meg. von pedig rispa, ajának leánya egy zsákruhát, és kiteríté azt magának a kösziklán az aratás kezdetétől fogva, míg eső lön reájok az égből: és nem engedé az égi madarakat azokra szállani

nappal, sem pedig a mezei vadakat éjszaka. és megmondák dávidnak, a mit rispa, ajának leánya, saulnak ágyasa cselekedett. akkor elméne dávid, és elhozta a saul és jonathán tetemeit a a jábes-gileádbeliektől, kik ellopták vala azokat a bethsánnak utcájáról, a hol őket a filiszteusok felakasztották vala, mikor a filiszteusok megverték sault a gilboa hegyén. és elhozták onnét saulnak és az ő fiának, jonathánnak tetemeit, és összeszedték azoknak tetemeit is, a kik felakasztattak. és eltemették saulnak és az ő fiának, jonathánnak tetemeit a benjámin földében, sélában, az ő atyjának, kisnek sírboltjában; és megtették mindazt, a mit a király parancsolt. és kiengesztelődött ez által isten az ország iránt. ezután ismét háborút kezdenék a filiszteusok izráel ellen; és elméne dávid az ő szolgálai együtt, és harcolának a filiszteusok ellen, annyira, hogy dávid elfárad. akkor jisbi bénób, ki az óriások maradékából való vala (kinek kopjajava háromszáz rézsiklust nyomott, és új hadi szerszámmal volt felövezve), elhatározá magában, hogy megöli dávidot; de abisai, sérujának fia segített néki és általtűe a filiszteust és megöle. akkor esküvéssel fogadák néki a dávid szolgálai, ezt mondván: soha többé velünk hadba nem jössz, hogy az izráelnek szövénékét el ne oltsad. lön azután is harczok a filiszteusokkal gób városánál, sibbékai husát városból való, akkor megöle sáfot, ki az óriások maradékai közül való vala. azután újra lön háború a filiszteusokkal góbnál, hol elkhanán, a bethlehemből való jaharé oregimnek fia megöle a gitteus goliátot, kinek kopjanyele olyan vala, mint a szövöknek zugolyfája. gáthban is volt háború, hol egy óriás férfi vala, kinek kezein és lábain hat-hat ujjai valának, azaz mindenestől huszonnég, és ez is óriástól származott vala. és szidalmazá izráelt, de megöle jonathán, dávid bátyjának, simeának fia. ezek négyen származtak gáthban az óriástól, kik mind dávid keze által és az ő szolgálainak kezei által estek el.

22

dávid pedig ezt az éneket mondotta az úrnak azon a napon, mikor az úr megszabadítá őt minden ellenségeinek kezéből, és a saul kezéből. és monda: az úr az én közsiklám és kövárom, és szabadítóm nékem. az isten az én erősségem, ő benne bízom én. paizsom nékem ő s idvességemnek szarva, erősségem és oltalmam. az én idvezítóm, ki megszabadítasz az erőszakosságtól. az úrhoz kiáltok, a ki dicséretreméltó; és megszabadulok ellenségeimtől. mert halál hullámai vettek engem körül, az istentelenség árjai rettentettek engem; a pokol kötelei vettek körül, s a halál törei estek reám. szükségemben az urat hívtam, s az én istenemhez kiáltottam: és meghallá lakóhelyéről szavamat, s kiáltásom eljutott füleibe. akkor rengett és remegett a föld, az égnek fundamentumai ingotak, és megrendülének, mert haragudott ő. füst szállt fel orrából, és emésztő tűz szájából, iz-zószén gerjett belőle. lehajtá az eget és leszállt, és homály volt lábai alatt. a khérubon ment és röpült, és a szelek szárnyain tűnt fel. sötétségből maga körül sátrakat emelt, esőhullást, sűrű felhőket. az előtte levő fényességből izzó szenek gerjedének. és dörgött

az égből az úr, és a magasságos hangot adott. ellövé nyilait és szétszórta azokat, villámot, és összekeverte azokat. és meglátszottak a tenger örvényei, s a világ fundamentumai felszínre kerültek, az úrnak feddésétől, orra leheletének fúvásától. lenyúlt a magasságból és felvett engem, s a mélységes vizekből kihúzott engem. hatalmas ellenségeimtől megszabadított engem; gyűlölöimötől, kik hatalmasabbak valának nálam. reántörték nyomorúságom napján, de az úr gyámolóm volt nékem. tágas helyre vitt ki engem, kiragadott, mert jóakaróm nékem. az úr megfizetett nékem igazságom szerint, kezeimnek tisztasága szerint fizetett meg nékem. mert megőriztem az úrnak utait, s gonoszul nem szakadtam el istenemtől. mert ítéletei mind előttem vannak, s rendelkezéseitől nem távoztam el. tökéletes voltam előtte, s őrizkedtem rosszaságomtól. ezért megfizet nékem az úr igazságom szerint, szemei előtt való tisztaságom szerint. az irlalmaságom irlalmas vagy, a tökéletes vitézhez tökéletes vagy. a tisztához tiszta vagy, a visszáshoz pedig visszá. segítész a nyomorult népen, szemeiddel pedig megalázod a felfuvalkodottakat. mert te vagy az én szövénkem, uram, s az úr megvilágosítja az én sötétségemet. mert veled harczai seregen is átfutok, az én istenemmel köfalon is átugrom. az istennek útja tökéletes; az úrnak beszéde tiszta; paizsa ő mindeneknek, a kik ő benne bíznak. mert kicsoda volna isten az úron kívül? s kicsoda közsikla a mi istenünkön kívül? isten az én erős kövárom, ki vezérli az igaznak útját. lábait olyanná teszi, mint a szarvasé, s magas helyekre állít engem. kezeimet harczra tanítja, hogy az érczív karjaim által török el. idvességednek paizsát adtat nékem, s kegyelmed nagygyá tett engem. lépéseimnek kiszélesített alattam. és bokáim meg nem tántorodtak. üldözöm ellenségeimet és elpusztítom őket, nem térek vissza, míg meg nem semmisítem őket. megsemmisítem, eltiprom őket, hogy fel nem kelhetnek, lábaim alatt hullanak el. mert te erővel övezteél fel engem a harczra, lenyomtat azokat, kik ellenem támadtak. megadtad, hogy ellenségeim hátat fordítottak nékem, gyűlölöim, a kiket elpusztítottam én, felnéztek, de nem volt, ki megszabadítsa, az úrhoz, de nem felett nékik. szétmorzsolom őket, mint a föld porát, összezúgom, mint az utca sarát, szétáposom őket. megmentettél népemnek pártoskodásaitól, népeknek fejétől tartasz fenn engemet, oly nép szolgál nékem, melyet nem ismertem. idegen fiak hízkeltek nékem, s egy hallásra engedelmeskednek, idegen fiak elcsüggednek, s váraikból reszketés jönek elő. él az úr és áldott az én közsiklám. magasztaltassék az isten, idvességem közsiklájá. isten az, ki bosszút áll értem, s alam hajtja a népeket. ki megment engem ellenségeimtől, te magasztalsz fel engem az ellenem támadók fölött, s az erőszakos embertől megszabadítasz engem. dicsérlek azért téged, uram, a pogányok között, s nevednek dicséretet éneklek. nagy segítséget ad az ő királyának, irlalmasságot cselekszik felkentjével, dáviddal és az ő magvával mindörökké!

ezek dávidnak utolsó beszédei. dávidnak, isai fiának szózata, annak a férfiúnak szózata, a ki igen felmagasztaltaték, jákób istennek felkentie és izráel dalainak kedvencze. az úrnak lelke szólott, én benem, és az ő beszéde az én nyelvem által. izráelnek istene szólott, izráelnek kösziklája mondá nekem: a ki igazságosan uralkodik az emberek felett, a ki isten félelmével uralkodik: olyan az, mint a reggeli világosság, mikor a nap feljö, mint a felhőtlen reggel; napugsártól, esőtől sarjadzik a fű a földből. avagy nem ilyen-é az én házam isten előtt? mert örökkévaló szövetséget kötött velem, mindennel ellátva és állandót. mert az én teljes idvességemet és minden kívánságomat nem sarjadtatja-é? de az istentelenek mindnyájan olyanok, mint a kitépített tövis, melyhez kézzel nem nyúlunk; hanem a ki hozzá akar nyúlni is, fejszét és rudat vesz hozzá, hogy ugyanazon helyen tűzzel égettessék meg. ezek pedig a dávid erős vízteinek nevei: joseb-bassebet, a tahkemonita, a ki a testörök vezére; ő dárdáját forgatván, egy ízben nyolczszázat sebesített meg. ő utána volt eleázár, dódónak fia, ki ahóhi fia vala; ő egyike a három hősnék, a kik dáviddal valának, mikor a filiszteusok által kigúnyoltatának, összegyülekezvén ott a harcra, és az izráeliták megfutamodtak volt. ő megállván, vágta a filiszteusokat mindaddig, míg a keze elfáradt, és a keze a fegyverhez ragadt. és nagy szabadulást szerze az úr azon a napon, a nép pedig visszatére ő utána, de csak a fosztogatásra. ő utána volt samma, a harárból való agénak fia. és összegyülene a filiszteusok egy seregbe ott, a hol egy darab szántóföld volt tele lencsével, a nép pedig elfutott a filiszteusok elöl: akkor ő megállá annak a darab földnek közepén, és megoltalmazá azt, és megveré a filiszteusokat, és az úr nagy szabadítást szerze. a harmincz vezér közül is hárman lementek, és elérkezének aratáskor dávidhoz az adullám barlangjába, mikor a filiszteusok táborban valának a réfaim völgyében. dávid akkor a sziklavárban volt, a filiszteusok őrsége pedig bethlehemnél. vizet kívánt vala pedig dávid, és monda: kicsoda hozna nekem vizet innom a bethlehemi kútból, mely a kapu előtt van? akkor a három vitéz keresztül tört a filiszteusok táborán, és merítének vizet a bethlehemi kútból, mely a kapu előtt van, és elhozván, vívék dávidnak. ő azonban nem akará meginni, hanem kiönté azt az úrnak. és monda: távol legyen tőlem, uram, hogy én ezt miveljem: avagy azoknak az embereknek vérét igyam-é meg, kik életüket halálra adva mentek el a vízer? és nem akará azt meginni. ezt mivelte a három hős. továbbá abisai, joábnak atyjafia, sérújának fia, a ki e háromnak feje volt, a ki háromszáz ellen felemelvén dárdáját, megölé azokat; és néki nagy híre vala a három között. a három között bizonyára híres volt és azoknak vezére vala, mindazáltal ama hárommal nem ért fel. benája is, jójádának fia, vitéz ember, nagytehetségű, a ki kabséelből való vala; ez ölé meg a moábitáknak két főtívét. ugyanó elmenvén, az oroszánt is megölé a veremben, télen. ugyanó ölt meg egy egyiptomból való tekinélyes embert. az egyiptomi kezében dárda vala, és ő csak egy pálczával méne reá; és kivévé az egyip-

tomi kezéből a dárdát, és megölé őt a maga dárdájával. ezeket cselekedé benája, jójádának fia, és néki is jó híre vala a három erős vitéz között. híres volt ő a harmincz között, mindazáltal ama hárommal nem ért fel. és előljárvái tevő őt dávid a tanácsosok között. asael is, joáb atyjafia, e harmincz között való, kik ezek: elkhanán, a bethlehemi dódónak fia. haród városbeli samma; azon haródból való elika. héles, páltiból való; híra, a thékoából való ikkes fia. abiézer, anathóthból; mébunni, húsáthból való. sálmon, ahóhitból való; maharai, nétofatból. héleb, bahanának fia. nétofatból való; ittai, ribainak fia, gibeából való, mely benjámin fiaie. benája, piráthonból való; hiddai, a patak mellett való gáhasból. abálbon, árbatból való; azmavet, bárhumból való. eljáhbá, sahalbomból való; jásen fia, jonathán. samma, harárból való; ahiám, arárból való sarárnak fia. elifélet, ahásbainak fia, maakáthból való; eliám, gilóbeli akhítófelnek fia. hesrai, kármelből való; paharai, arbiból való. jigeál, sobabeli nátnának fia; báni, gádból való. sélek, ammonita; naharai beerótból való, joábnak, a sérúja fiának fegyverhordozója. ira, jithriból való; gáreb, jithriből való. hitteus urias, mindössze harminczheten.

24

ismét felgerjede az úrnak haragja izráel ellen, és felerlerlé dávidot ő ellenek, ezt mondván: eredj el, számláld meg izráelt és júdát. monda azért dávid joábnak, az ő serege fővezérének: menj el, járd be izráelnek minden nemzetségeit, dántól fogva beersebaig, és számláljátok meg a népet, hogy tudjam a népek számát. és monda joáb a királynak: sokasítsa meg az úr, a te istened a népet, s adjon még százannyit, mint a mennyi most van, és lássák azt az én uramnak, a királynak szemei: de miért akarja ezt az én uram, a király? azonban hatalmasabb volt a királynak szava a joábénál és a többi főemberekénél. kiméne azért joáb és a többi vezérek a király elöl, hogy megszámlálják a népet, az izráelt. és általkelének a jordánon és táborn járának aroer város mellett jobbköz felöl, gád völgyében, és jáser mellett. azután menének gileádba, és a hodsí alföldére. innét menének a dán jáán mellé, és sídon környékére. ezután menének a tírus erős városához, és a hivveusoknak és kananeusoknak minden városaiba. innét menének a júdának dél felöl való részére, beersebába. és mikor bejárták az egész országot, hazamenének jeruzsálembe, kilencz hónap és húsz nap mulva. és beadá joáb a megszámlált népek számát a királynak; és izráelben nyolczszáz ezer erős fegyverfogható férfi, és júda nemzetségében ötszáz ezer férfiú vala. minekutána pedig dávid a népet megszámlálta, megsebhédék az ő szíve, és monda dávid az úrnak: igen vétkeztem abban, a mit cselekedtem. azért most, óh uram, vedd el, kérlek, a te szolgádnak álnokságát; mert felelt esztelenül cselekedtem! és mikor felkelt reggel dávid, szóla az úr gád prófétának, a ki dávidnak látnoka vala, ezt mondván: menj el, és szólj dávidnak: ezt mondja az úr: három dolgot adok elődbe, válszsd egyiket magadnak ezek közül, hogy a szerint cselekedjem veled. elméne azért gád dávidhoz, és tudtára adá néki, és monda néki: akarod-é, hogy hét esztendeig való

éhség szálljon földedre? vagy hogy három hónapig ellenségeid előtt bujdossál és ellenséged kergessen téged? vagy hogy három napig dőghalál legyen országban? most gondold meg és lásd meg, micsoda választ vigyek annak, a ki engem elküldött. és monda dávid gádnak: feletted igen szorongattatom; de mégis, hadd essünk inkább az úr kezébe, mert nagy az ő irgalmassága, és ne essem ember kezébe. bocsáta anakokáért az úr dőghalált izráélre, reggeltől fogva az elrendelt ideig, és meghalának a nép közül dántól fogva beersebáig, hetvenezer férfiak. és mikor felemelte kezét az angyal jeruzsálem ellen is, hogy azt is elpusztítsa, megelégedél az úr a veszedelmet, és monda az angyalnak, a ki a népet öli vala: elég immár, hagyd el. az úrnak anygala pedig vala a jebuzeus arauna szérúje mellett. és szóla dávid az úrnak, mikor látta az angyalt, a ki a népet vágja vala, és monda: ímé én vétkeztem és én cselekedtem hamisságot, de ezek a juhok ugyan mit cselekedtek? kérlek inkább forduljon a te kezéd ellenem és az én atyámnak háznépe ellen. méne azért gád dávidhoz azon a napon, és monda néki: eredj, menj el, és rakass oltárt az úrnak a jebuzeus araunának szérújén. és elméne dávid gádnak beszéde szerint, a mint az úr anygala megparancsolta vala. és feltekintvén arauna, látá, hogy a király az ő szolgálival ő hozzá megy; és arauna kimenvén, meghajtá magát a király előtt, arczczal a föld felé. és monda arauna: mi az oka, hogy az én uram, a király az ő szolgálájához jö? felele dávid: azért, hogy megvegyem tőled e szérút, és oltárt építsek ezen az úrnak, hogy megszűnjék a csapás a nép között. monda arauna dávidnak: vegye el hát az én uram, a király, és áldozza fel, a mi néki tetszik. ímhol vannak az ökrök az áldozathoz; a boronák és az ökrök szerszámai pedig fa helyett; arauna mindezt, óh király, a királynak adja. és monda arauna a királynak: a te urad istened engeszteltesse meg általad. monda pedig a király araunának: nem, hanem pénzen veszem meg tőled, mert nem akarok az úrnak, az én istenemnek ingyen való áldozatot áldozni. megvevé azért dávid azt a szérút és az ökröket ötven ezüst sikluson. és oltárt építe ott dávid az úrnak, és áldozék egészen égő és hálaáldozattal; és megkegyelmeze az úr a földnek, és megszűnék a csapás izráélben.

mikor pedig megvénhedt és megöregedett dávid király, bár leplekkel takargatták be, mégsem bírt felmelegedni. és mondának néki az ő szolgálai: keressenek az én uramnak, a királynak egy szűz leányt, a ki a király körül legyen, és őt ápolja, aludjék karjai között, és melegítse fel az én uramat, a királyt. keresének annakokáért egy szép leányt izráelnek minden határiban; és találák a súnem városából való abiságot, a kit el is hozának a királyhoz. és a leány igen szép volt, és a királyt ápolta és szolgált néki. de a király nem ismeré őt. adónia pedig, haggitnak fia, felfuvalkodék, ezt mondván: én fogok uralkodni! és szerze magának szekereket, lovagokat és ötven előtte járó férfiakat. kit az ő atya soha meg nem szomoríta, ezt mondván: miért cselekszel így?! ez is pedig igen szép férfi volt, és őt haggit szülte volt dávidnak absolon után. és tanácskozék jóabbal, séruja fiával és abjátár pappal, kik az adónia pártján voltak. de sádók pap, meg benája, a jójoda fia, és nátán próféta, és sémei, és réhi, és a dávid erős vitézei nem állottak adónia mellé. mikor pedig adónia áldozatot mutatott be juhokból, ökrökből és egyéb kövér barmokból a zohélet kösziklánál, a mely a rögél forrása mellett volt: meghívá egész rokonságát, a király fiait, júda minden férfait, a király szolgálait; de nátán prófétát és benáját és amaz erős vitézeket és salamont, az ő atyjafiát nem hívá el. szóla akkor nátán bethsabénak, a salamon anyjának, mondván: nem hallottad-é, hogy adónia, a haggit fia uralkodik, és a mi urunk dávid nem tud róla semmit? jövel azért, hadd adjak néked tanácsot, hogy megmentsd a te életedet, és a te fiadnak, salamonnak életét. eredj, menj be dávid királyhoz, és mondd ezt néki: uram király, nemde nem esküdtél-e meg a te szolgálóleányodnak ilyenképen: salamon, a te fiad uralkodik én utánam, és ő ül az én királyi székembe? miért uralkodik hát adónia? és imé mialatt még te ott a királylyal beszélsz, én is bemegyek utánad, és kiegészítem a te beszédidet. és beméne bethsabé a királyhoz a kamarába. és a király igen megvénhedett vala, és a súnemből való abiság szolgált vala a királynak. és fejet hajta bethsabé, és meghajtá magát a királynak. és monda a király: mit kívánsz? felele néki bethsabé: édes uram, te megesküdtél az úrra, a te istenetre a te szolgálóleányodnak ilyenképen: salamon, a te fiad uralkodik én utánam, és ő ül az én királyi székembe. és imé mégis adónia lett királylyá; és imé, uram király, te nem tudsz erről semmit. mert áldozott ökrökkel és nagy sok kövér barmokkal bőségesen, és vendégekké hívta a királynak minden fiait, és abjátár papot és joabot, a seregnek hadnagját, csak salamont, a te szolgádat nem hívta meg. még most te vagy, uram, a király; az egész izráel népének szemei reád néznek, hogy megjelentsd nékik, kicsoda fog ülni az én uramnak, a királynak székében, ő utána. de ha az én uram, a király, az ő atyjával elaluszik: akkor én és az én fiam, salamon leszünk bűnösök. és imé, mikor még a királylyal szóla, nátán próféta megérkezék. és bejelenték a királynak, mondván: itt van nátán próféta. és bemenvén a király eleibe, meghajtá magát a király előtt, arcczal

a földre leborulván. és monda nátán: uram király, te mondtad-é: adónia legyen én utánam a király, és ő üljön az én királyi székembe? mert ma alament, és áldozott ökrökkel és kövér barmokkal bőségesen, és vendégekké hívta a királynak minden fiait és a seregnek hadnagyait és abjátár papot: és imé ők esznek és isznak ő előtte, és immár azt kiáltották: éljen adónia király! engem pedig, a ki a te szolgád vagyok, és sádók papot és benáját, a jójoda fiát, és salamont, a te szolgádat nem hívta meg. avagy az én uramtól, a királytól lett-e ez a dolog, hogy nem adtad tudtára a te szolgádnak, kicsoda fogna ülni az én uramnak, a királynak székében az ő holta után. és felevlén dávid király, monda: hívjátok hozzám bethsabét, a ki beméne a király eleibe, és megállá a király előtt. és megesküvék a király, mondván: él az úr, a ki megszábadította az én lelkemet minden nyomorúságból, hogy a miképen megesküdtem néked az úrra, izráel istenére, ezt mondván: a te fiad salamon uralkodik én utánam, és ő ül az én királyi székembe én helyettem: ezt ma így meg is teszem. és fejet hajta bethsabé, arcczal a földre leborulván, és magát meghajta a király előtt, monda: éljen az én uram, dávid király, mindörökké! azután monda dávid király: hívjátok hozzám sádók papot és nátán prófétát és benáját, jójodának fiát. és ezek bemenének a király eleibe. és monda néki a király: vegyék mellétek a ti uratoknak szolgálait, és ültessétek salamont, az én fiamat az én öszvéremre, és vigyék alá őt gihonba; és kenje őt ott sádók pap és nátán próféta izráelnek királyává; és fújjátok meg a harsonákat, és kiáltások: éljen salamon király! és jöjjetek fel onnét ő utána; és eljövén, üljön az én királyi székembe, és ő uralkodjék én helyettem; mert immár meghagytam néki, hogy ő legyen fejedelme mind izráelnek, mind júdának. felele akkor benája, a jójoda fia a királynak, és monda: ámen! így szóljon az úr, az én uramnak, a királynak istene is. a miképen velet volt az úr az én urammal, a királylyal: azonképen legyen vele salamonnal is, és magasztalja feljebb az ő királyi székét az én uramnak, dávid királynak királyi székénél. aláméne azért sádók pap és nátán próféta és benája, a jójoda fia, a kereteusok is és a peleteusok, és felülteték salamont a dávid király öszvéreire, és alávivék őt gihonba. és vevé sádók pap az olajos szarut az úr sátorából, és megkené salamont; azután kürtölének, és az egész nép ezt kiáltá: éljen salamon király! és felvonult utána az egész nép, és a nép sípolt és felette ujjongott, úgy hogy a föld is megrepedne kiáltásuk zajától. és adónia is meghallotta és vendégei is mind, a kik nála valának, miután a lakomat már elvégezték; és meghallá jóab is a kürtölés szavát, és monda: miért e zaj és mozgás a városban? és a mikor ő még szóla, imé megérkezék jonathán, az abjátár pap fia. és monda adónia: jöjj be, mert megbízható férfiú vagy, és jó hírt mondasz. jonathán pedig felevlén, monda adóniának: igen, a mi urunk, dávid király, salamont tette királylyá. és elküldötte ő vele sádók papot a király és nátán prófétát, és benáját, a jójoda fiát, a kereteusokat is és peleteusokat, és őt a király öszvéreire ülteték, és sádók pap nátán prófétával együtt királylyá kente fel őt gihonnál, és onnét vonulnak fel örömmel; ettől zendült meg a város. ez az a zaj, a melyet

hallottatok. és immár be is ült salamon az ország-
nak királyi székibe; és a király szolgálai is bemenének,
hogy áldják a mi urunkat, dávid királyt, mondván:
tegye az isten a salamon nevét híresebbé a te neved-
nél, és magasaltja feljebb az ő székét a te székednél.
és meghajtá magát a király az ő ágyán. és ekképen is
szóla a király: áldott az úr, izráel istene, a ki adott e
mai napon olyat, a ki szemeim láttára helyettem üljön
az én királyi székemben. akkor megrettenének, és
felkelének mindnyájan a hivatalosok, a kik adóniával
valának, és kiki mind dolgára méne. de adónia felt
salamontól, és felkészülve elfutott, és megragadta az
oltárnak szarvait. hírül adák pedig salamonnak ilyen
szókkal: ímé adónia salamon királytól való féltében
megfogá az oltárnak szarvait, ezt mondván: esküd-
jék meg ma nekem salamon király, hogy meg nem öli
az ő szolgálját fegyverrel. és monda salamon: ha jám-
bor léssen, egy hajszál fejezől le nem esik a földre;
de ha gonoszság találtatik ő benne, meg kell halnia.
elküldé azért salamon király, és elhozák őt az oltártól;
és eljövén meghajtá magát salamon király előtt; és
monda salamon király: menj el a te házadhoz.

2

mikor pedig elközelgett dávidnak ideje, hogy
meghaljon, parancsot ada salamonnak az ő fiának,
ezt mondván: én elmegyek az egész földnek útján;
erősítd meg magad és légy férfiú. és őrizd meg
az úrnak a te istenednek őrizetét, hogy az ő útain
járj, és megőrizzed az ő rendeléseit, parancsolatit
és ítéleteit, és bizonysgátéteit, a mint meg van
írva a mózes törvényében: hogy elömented legyen
mindenekben, a melyeket cselekedéndesz, és min-
denütt, valamerre fordulándasz; hogy meg teljesítse
az úr az ő beszédét, melyet szólott nekem, mondván:
ha megőrizéndik a te fiad az ő útjokat, járván én
előttem tökéletességgel, teljes szívök és teljes lelkök
szerint; ezt mondván, mondom: soha el nem fogy a
férfiú te közüled az izráelnek királyi székiből. azt is
jól tudod, mit cselekedett én velem jóab, a sérúja fia,
mit cselekedett az izráel seregeinek két fővezérével,
abnerrel, a nér fiával, és amasával, a jéter fiával, a
kiket megölt, harci vért ontván békességnek idején,
és hintett harci vért az ő derekának övére és az ő
lábának saruira. cselekedjél a te bölcseséged szerint,
és ne engedd, hogy megöszülvén, békességgel
menjen a koporsóba. de a gileádbeli barzillainak
fiaival cselekedjél irgalmasságot, és legyenek a te
asztalod vendégei, mert így közeledtek ők is hozzám,
mikor absolon, a te testvéred elől menekültem. és
ímé veled van sémei, gérának fia, a bahurimbeli
benjáminita, a ki gyalázatosan szidalmazott akkor,
mikor mahanáimba mentem; de azután mikor elem
alájött a jordánhoz, megesküdtem néki az úrra,
és mondék: nem öllek meg téged fegyverrel; te
azonban ne hagyj őt büntetés nélkül, és mivel eszes
férfiú vagy, tudod, mit kelljen cselekedned vele,
hogy az ő vénségét vérről bocsássad a koporsóba.
azután elaludt dávid az ő atyáival, és eltemették a
dávid városában. az idő pedig, a melyben uralkodék
dávid izráelen, negyven esztendő. hebronban
uralkodék hét esztendeig, jeruzsálemben pedig

uralkodék harminchárom esztendeig. azután sala-
mon ült dávidnak, az ő atyjának királyi székibe, és
megerősödék az ő királyi birodalma felette igen. de
adónia, a haggit fia beméne bethsabéhoz, a salamon
anyjához, és az monda: békességes-e a te jövedeled?
ki felele: békességes. és monda: beszédem volna
veled. monda az ő szőlj. akkor monda adónia: te
tudod, hogy az ország az enyém vala, és az egész
izráel reám néz vala, hogy én uralkodjam; de
elvéttetek az ország tőlem, és lön az én atyámfíadé,
mert az úrtól adattáték néki. most egy kérest kérek
tőled, ne szégyenítsd meg orczámat. az pedig monda:
beszélj! és monda: beszélj, kérlek salamon királylyal;
mert ő a te kérésedet meg nem veti, hogy adjá nekem
a súnemből való abiságot feleségül. felele bethsabé:
jól van, majd szólok melletted a királynak. és
beméne bethsabé salamon királyhoz, hogy beszéljen
vele adónia érdekében; és felkele a király, és elébe
menvén meghajtá magát előtte, és leüle királyi
székibe; és szeket tétete a király anyjának, hogy
üljön az ő jobbkeze felől. és monda bethsabé: egy
kis kérést kérek tőled, ne szégyenítsd meg orczámat.
és monda néki a király: kérj édes anyám; mert nem
szégyenítem meg orczádat. monda ő: adassék a
súnemből való abiság adóniának, a te testvérednek
feleségül. akkor felele salamon király, és monda az
ő anyjának: de miért kéred te a súnembeli abiságot
adóniának? kérjed néki az országot is; mert ő az én
bátyám, és vele egyetért abjátár pap, és jóab, a sérúja
fia. és megesküvék salamon király az úrra, mondván:
úgy cselekedjék velem az isten, és úgy segéljen, hogy
adónia a saját élete ellen szólotta ezt a beszédet! most
azért él az úr, a ki megerősített engem és ültetett
engem az én atyámnak, dávidnak királyi székibe,
és a ki házat szerzett nekem, a mint megmondotta
volt: ma adóniának meg kell halnia! elküldé azért
salamon király benáját, a jójada fiát, a ki levágá őt,
és meghala. abjátár papnak pedig monda a király:
menj el anathótba, a te jószágodba, mert halálnak fia
vagy; de ma meg nem öletlek, mivel te hordoztad az
úr istennek ládját dávid, az én atyám előtt, és mivel
az én atyámnak minden nyomorúságaiban részes
voltál. és kiüzé salamon abjátárt, hogy ne legyen az
úrnak papja, hogy beteljesedjék az úrnak beszéde,
a melyet szólott vala az éli háza felől silóban. és
eljutott ez a hír jóabhoz, mert jóab adóniához hajlott
vala, noha azelőtt nem hajlott vala absolonhoz, és
elfuta jóab az úrnak sátorába, és megfogá az oltárnak
szarvait. hírül adák pedig salamon királynak, hogy
jóab az úrnak sátorához futott, és ímé az oltár
mellett áll. ekkor elküldé salamon benáját, a jójada
fiát, mondván: menj el, vágd le őt. mikor pedig
benája az úrnak sátorához ért, monda néki: ezt
mondja a király: jöjj ki. kinek felele jóab: nem, itt
akarok meghalni. és megvívé benája a királynak
e dolgot, mondván: így szólott jóab és így felelt
nekem. és monda néki a király: cselekedjél úgy,
a mint szólott; vágd le őt és temesd el, hogy elvedd
az ártatlan vért, a melyet kiontott jóab, én rólam
és az én atyámnak házárol. és fordítsa az úr az ő
fejére az ő véret, a miért nálánál igazabb és jobb két
férfira támadott, és megölé őket fegyverrel az én
atyámnak, dávidnak tudta nélkül, tudniillik abnert,

nérnek fiát, az izráel seregének fővezérét és amaszt, jeternek fiát, júda vitézeinek fővezérét. ezeknek a vére térjen joáb fejére és az ő magvának fejére mindörökké: dávidnak pedig és az ő magvának és az ő házának és királyi székeének békessége legyen az úrtól mindörökké. és elméne benája, jójada fia és reá rohanván megölő őt; és eltemették az ő házában, a pusztában. rendelé pedig a király a jójada fiát ő helyette a sereg fölé, és sádók papot rendelé a király abjátár helyett. és elküldé a király, és magához hivatá sémeit, és monda néki: építs házat magadnak jeruzsálemben és lakjál ott; és onnét ne menj ki se ide, se tova. mert valamely nap kimenédsz, és általmenédsz a kidron patakján, tudd meg, hogy meg kell halnod, a te véred léssen tennen fejedén. és monda sémei a királynak: tetszik nekem e beszéd; a miképen szólott az én uram, a király, a képen cselekszik a te szolgád; és sok ideig lakék sémei jeruzsálemben. lön azonban három esztendő mulva, hogy sémeinek két szolgája elszökött ákishoz, maaka fiahoz, a gáthbeli királyhoz; és hírül adák sémeinek, mondván: imé a te szolgálid gáthban vannak. ekkor felkelt sémei, és megnyergelé szamarát, és elméne gáthba ákishoz, hogy megkeresse az ő szolgálit. oda érvén sémei, meghozá szolgálit gáthból. hírül adák pedig salamonnak, hogy elment sémei jeruzsálemből gáthba, és haza jött. akkor elküldé a király, és magához hivatá sémeit, és monda néki: nemde esküvéssel kényszerítettelek-é téged az úrra, és bizonytságot tettem néked, és mondván: valamely napon kimenédsz, s ide s tova menédsz, bizonynyal tudjad, hogy meghalsz; és azt mondád nekem: tetszik e beszéd, megértettem. miért nem tartottad hát meg az úr előtt való esküvést, és a parancsolatot, a melyet néked parancsoltam? monda annakfelelte a király sémeinek: te tudod mindazt a gonoszságot, a melyről a te szíved bizonytság, és a melyet atyámmal dáviddal cselekedtél: az úr most mindazt a gonoszságot a saját fejedre fordította. salamon király pedig áldott léssen, és dávidnak királyi széke léssen állandó az úr előtt mindörökké. és parancsola a király benájának, a jójada fiának, a ki elméne, és levágá sémeit, és meghala. és az ország megerősödék salamon kezében.

3

sógerságot szerze azután salamon a faraóval, az egyiptombeli királlyal; és elvevé a faraó leányát, és hozá dávidnak városába, míg elvégezé az ő házának és az úr házának építését és jeruzsálemnek köfalát körösökörül. de a nép áldozik vala a magas helyeken; mert nem építettett vala ház az úr nevének mind ez ideig. szereté pedig salamon az urat, járván dávidnak, az ő atyjának parancsolataiban, kivéve, hogy a magas helyeken áldozott, és ott tömjénezett. és mikor gibeonba ment a király, hogy ott áldozzék, mert ott volt a nagy magaszt, és salamon azon az oltáron áldozott égoáldozatul ezer barmot: megjelenék gibeonban az úr salamonnak azon éjjel álmában, és monda az isten: kérj, a mit akarsz, hogy adjak néked. és monda salamon: te a te szolgáliddal, az én atyámmal, dáviddal nagy irgalmasságot cselekedtél, a miképen ő

is járt előttem híven, igazán és hozzád egyenes szívvel, és megtartottad néki ezt a nagy irgalmasságot, hogy néki fiát adtál, a ki az ő királyi székeben ül, a mint e mai napon megtetszik. és most, óh én uram istenem, te tetted a te szolgádat királlyá, dávid, az én atyám helyett. én pedig kicsiny gyermek vagyok, nem tudok kimenni és bejönni. és a te szolgád a te néped között van, a melyet te magadnak választottál, nagy nép ez, a mely meg nem számlálthatatik, meg sem íratthatatik a sokaság miatt. úgy azért a te szolgádnak értelmes szívét, hogy tudja ítélni a te népedet, és tudjon választást tenni a jó és gonosz között; mert kicsoda kormányozhatja ezt a te nagy népedet? és tetszék e beszéd az úrnak, hogy salamon ilyen dolgot kért. monda azért az isten néki: mivelhogy ezt kérted tőlem, és nem kértél magadnak hosszú életet, sem nem kértél gazdagságot, sem pedig nem kérted a te ellenségednek lelkét; hanem bölcseséget kértél az ítélettételle: imé a te beszéded szerint cselekszem, imé adok néked bölcs és értelmes szívet, úgy hogy hozzád hasonló nem volt te előtted, és utánad sem támad olyan, mint te. sőt még a mit nem kértél, azt is megadom néked, gazdagságot és dicsőséget: úgy hogy a királyok között nem lesz hozzád hasonló senki minden te idődben. és ha az én útaimon járandasz, megörizvén az én végzéseimet és parancsolatimat, a miképen járt a te atyád, dávid: meghosszabbítom életed idejét. és mikor felserkent salamon, imé álom volt. és méne jeruzsálembe, és álla az úr szövetségének ládája elé, és áldozék egészen égoáldozatokat, és készíté hálaáldozatokat, és szerze nagy lakomat minden szolgálinak. abban az időben jött a királyhoz két parázna asszony, és megállá ő előtte. és monda az egyik asszony: kérlek uram, én és ez az asszony egy házban laktunk, és szültem ő nála abban a házban. és harmadnappal az én születésem után, ez az asszony is szült, és együtt valánk, senki idegen nem volt velünk a házban, hanem csak mi ketten valánk abban a házban. és ennek az asszonynak éjszaka meghalt a fia: mert ráfeküdt. és felkelt éjfélkor, és elvitte az én fiamat mellőlem, mert a te szolgálóleányod aludt, és azt maga mellé fekteté, míg az ő meghalt fiát én mellém fektette. mikor pedig hajnalban felkeltem, hogy megszoptassam az én fiamat: imé, megholt; de reggel jól megnézegetvén, látám, hogy az nem az én fiam, a kit én szültem. monda pedig a másik asszony: nem úgy van, az én fiam az, a ki él, a te fiad pedig az, a ki meghalt. amaz viszont monda: nem, hanem a te fiad az, a ki meghalt, és az én fiam az, a ki él. és ekképen versengettek a király előtt. akkor monda a király: ez azt mondja: ez az én fiam, a ki él, és a te fiad az, a ki meghalt; amaz meg ezt mondja: semmiképen nem, hanem a te fiad az, a ki meghalt, és az én fiam az, a ki él. és monda a király: hozzatok nekem kardot! és mikor oda hozák a kardot a király elé, monda a király: vágjátok két részre az eleven gyermeket, és adjátok az egyik részt egyiknek, a másikat pedig a másiknak. ekkor monda az asszony, a kié vala az élő gyermek, a királynak, mert megindult szíve gyermekén: kérlek, uram, adjátok néki az élő gyermeket, és ne öljétek meg őt. a másik pedig azt mondja vala. se enyím, se tied ne legyen; vágjátok ketté. akkor felele a király, és monda: adjá-

tok amannak az élő gyermeket, és meg ne öljétek azt, mert az az ő anyja. és mikor hallotta az egész izráel ezt az ítéletet, a melyet tett vala a király, félék a királynak orczáját, mert látták, hogy isten bölcsesége van az ő szívében az ítéletételre.

4

és lön salamon király az egész izráel felett királylyá. ezek valának pedig az ő főemberei: azária, sádók papnak fia. elihóref és ahija, sisának fiai íródeákok, jósáfát, az ahilud fia, emlékiró vala. és benája, a jójada fia, a sereg hadnagya; sádók pedig és abjátár papok. és azáriás, a nátán fia, a tisztartók előjárója; és zabud, a nátán fia, fótanácsos és a király barátja. és ahisár udvarbíró; adónirám pedig, az abda fia, kincstartó. vala pedig salamonnak tizenkét tisztartója az egész izráelen, a kik ellátták a királyt és az ő háznépét: esztendőnként mindeniknek egy hónapig kellett az ellátásról gondot viselnie. és ezek azoknak neveik: húrnak fia az efraim hegyén. dékernek fia mákásban, sahálbimban, béth-semesben és elonban és béth-hanában. hésednek fia arúbothban, ő hozzá tartozott szókó és héfer egész földje. abinádáb fiaie volt dór egész határa. a salamon leánya, tátáf, vala néki felesége. bahana, az ahilud fia, bírja vala taanákat és megiddót és egész béth-seánt, mely sartána mellett vala jezréel alatt, béth-seántól fogva mind abela méholáig és mind jokméamon túl. gébernek fia, rámoth gileádban: övé valának jáirnak, a manasse fiának falui, melyek gileádban valának; az övé volt az argób tartománya, mely básánban vala, hatvan nagy város köfállal és érczzárakkal megerősítve. ahinádáb, iddó fia mahanáimban. ahimaás nafthaliban; a salamon leányát, bismátát vevé magának feleségül ő is. bahana, khusai fia, áserben és alóthban. jósáfát, paruákh fia, issakhárban. simei, éla fia, benjáminban. géber, uri fia, a gileád földében, sihonnak, az emoreus királyának földében, és ógnak, a básánbeli királynak földében; és ez egy tisztartó bírja vala azt a földet. és júda és izráel megokasodott, olyan sok volt, mint a tenger mellett való fővény, és ettek, ittak és vigadtak. salamon pedig uralkodék minden országokon a folyóvíztől fogva egész a filiszteusok földéig és egyiptomnak határáig, és ajándékokat hoznak vala, és szolgálnak vala salamonnak, életének minden idejében. és salamon eledele naponként ez vala: harmincz véka zsemlyeliszt és hatvan véka közönséges liszt; tíz hízlalt ökör, húsz fűvön járt ökör és száz juh volt, mint a tenger mellett való fővény, és ettek, ittak és vigadtak. salamon pedig uralkodék minden országokon a folyóvíztől fogva egész gázáig; minden királyokon, a kik a folyóvízen túl valának; és békessége volt néki minden alattvalóitól köröskörül. és lakozék júda és izráel bátorsággal, kiki mind az ő szőlőtoje és fűgefája alatt. dántól fogva bersebáig; salamonnak minden idejében. és salamonnak volt negyven ezer szekérbe való lova az istállókban, és tizenkétezer lovagja. és ezek a tisztartók ellátták salomon királyt és mindazokat, a kik a salamon király asztalánál valának, kiki az ő hónapján, minden fogatkozás nélkül. azután árpát és szalmát is hoztak a lovaknak és a paripáknak arra a helyre, a hol a király volt, kiki az ő rendelete

szerint. és az isten adott bölcseséget salamonnak és igen nagy értelmet és mély szívet, mint a fővény, mely a tenger partján van. úgy hogy a salamon bölcsesége nagyobb volt, mint a napkelet minden fiainak bölcsesége és egyiptomnak egész bölcsesége. sőt bölcsőbb volt minden embereknel, még az ezráhita ethánál is és hémánnál, kálkólnál és dardánál, a máhol fináinál; és híre neve vala minden nemzetségek között köröskörül. és szerze háromezer példabeszédet, és az ő énekeinek száma ezer és öt volt. szólott a fákról is, a libánon czédrusfájától az izsópig, a mely a falból nevedik ki; és szólott a barmokról, a madarokról, a csúszó-mászó állatokról és a halakról is. és jönek vala minden népek közül, hogy hallgassák a salamon bölcseséget; a földnek minden királyaitól, a kik hallották vala az ő bölcsességét.

5

és hírárm, tírus királyá elküldé az ő szolgálait salamonhoz, mikor meghallotta, hogy őt kenték királylyá az ő atya helyett; mert hírárm szerette dávidot teljes életében. és küldé salamon hírármhoz, ezt izenvén néki: te tudod, hogy dávid, az én atyám nem építhete házat az úrnak, az ő istenének nevének a háborúk miatt, a melyekkel őt körülvették vala, mígnem az úr az ő lábainak talpa alá vetette azokat; de most az úr, az én istenem nekem nyugodalmat adott mindenfelől, úgy hogy semmi ellenségem és senkitől semmi bánatásom nincs. ímé azt gondoltam magamban, hogy házat építek az úrnak, az én istenemnek nevének, a miképen szólott az úr dávidnak, az én atyámnak, ezt mondván: a te fiad, a kit helyetted ültetek a te királyi székedbe, ő építi meg azt a házat az én nevemnek. most azért parancsolt meg, hogy vágjanak nekem czédrusfákat a libánonon. az én szolgálaim is együtt lesznek a te szolgáliddal; a te szolgálidnak pedig jutalmát megadom néked mind a szerint, a mit mondándasz; mert tudod, hogy nincsen mi közöttünk olyan ember, a ki a favágáshoz úgy értene, mint a sidonbeliek. mikor azért meghallotta hírárm a salamon izenetét, igen megörült, és monda: áldott legyen e mai napon az úr, ki a dávidnak bölcs fiat adott e nagy népen. és elküldé hírárm salamonhoz, azt izenvén: megértettem a mi felől küldöttél hozzám; én megteszem minden kívánságodat mind a czédrusfákra, mind a fenýőfákra nézve. az én szolgálaim a libánonról aláviszik a tengerre a fákat: én pedig azokat tutajokra rakatván, a tengeren addig a helyig vitetem, a melyet te megízentetsz nekem, és azokat ott kihányatom, és te vitesd el. te pedig abban teljesítsd kívánságomat, hogy adj elledelt az én háznépemnek. ada azért hírárm salamonnak czédrusfákat és fenýőfákat, minden kívánsága szerint. salamon pedig ada hírármnak húszezer véka búzát az ő háznépének táplálására, és húszezer kórus sajtot olajat. ezt adja vala salamon hírármnak esztendőről esztendőre. az úr azért bölcsességet ada salamonnak, a mint megmondotta vala néki: és békesség lön hírárm és salamon között, és ök szövetséget tőnek egymással. salamon király pedig robotosokat szedete az egész izráelből; és harmincezer ember lön robotossá. a kiket aztán elküldé a libánonra, minden hó-

napra tíz-tízezer ember egymás után. egy hónapig a libánon hegyén valának, két hónapig az ő házknál. adónírárm vala pedig a robotosok feje. ezenkívül salamonnak hetvenezer teherhordója, és nyolczvanezer kövágója volt a hegyen. a pallérok fejedelmein kívül, a kike salamon a munkának igazgatását bízta volt, a kik háromezeren és háromszázan valának, a kik a munkálkodó népet szorgalmaztatták. és megparancsolá a király, hogy nagy és drága köveket vágjanak ki, nevezetesen faragott köveket a ház fundamentomául; melyeket kifaragának a salamon kömvisei és a ház ácsai és a gibleusok; és elkészíték a fákat és a köveket a ház építéséhez.

6

és megépítették az úrnak háza az izráel fiainak egyiptom földéből való kijövetele után a négyszáznyolczvanadik esztendőben, salamon izráel felett való uralkodásának negyedik esztendejében, a zif hónapban, mely a második hónap. és a ház, a melyet salamon király az úrnak építe, hatvan sing hosszú, húsz sing széles és harmincz sing magas volt. és egy tornácz vala a ház temploma előtt, a melynek a hossza húsz sing volt, a háznak szélessége szerint; a szélessége pedig tíz sing volt a ház hosszában. és építe a házra ablakokat is lezárt rostélyzattal. és építe a ház falaira emeleket köröskörül, a ház falai körül a szent helyen és a szentek szentjén, és készíté mellék helyiségeket körül. az alsó emelet belső szélessége öt sing, a középső szélessége hat sing és a harmadik szélessége hét sing volt, és bemélyedéseket építe a ház körül kívülről, hogy az emeletek gerendái ne nyúljanak be a ház falaiba. mikor pedig a ház építettett, úgy hogy sem kalapácsnak, sem fejszének, sem valami egyéb vasszerszámnak pengése nem hallattatott a háznak felépítésénél. az alsó emelet középső mellékhelyiségéhez egy ajtó vezetett a ház jobb oldalán, és egy csiga-grádics vitt fel a középső emeletbe, és a középsőből a harmadikba. megépíté ekként azt a házat és elvégezé, és befede a házat gerendákkal és czédrusfadeszakkal. és megépíté az emeleket az egész ház körül, a melyeknek magasságok öt-öt sing volt, és a házhoz czédrusfagerendákkal ragasztattak. és lön az úrnak beszéde salamonhoz, ezt mondván: ez ama ház, a melyet te építesz: ha az én rendeléseimben jársz, és az én ítéletim szerint cselekszel, és megtartod minden én parancsolatimat, azokban járván: én is bizonyára megerősítem veled az én beszédemet, a melyet szólottam dávidnak, a te atyádnak; és az izráel fiai között lakozom, és nem hagyom el az én népet, az izráelt. megépíté azért salamon azt a házat, és elvégezé azt. és megbéllélé a ház falait belől czédrusfával, a ház padlózatától egészen a padlásig beborítá belől fával; a ház padlózatát pedig beborítá fenyődeszakkal. és építe a ház hátulján egy húsz sing hosszú czédrusfa falat a padlózattól egész a padlásig, és építé azt a ház hátulsó részének; szentek-szentjének. az előtte való szenthely hossza negyven sing volt. belülről az egész ház merő czédrus volt, kivésett sártökökkel és kinyílt virágbimbókkal, úgy hogy semmi kő ki nem látszott. és a szentek-

szentjét építé a ház belső részében, hogy abba helyeztesse az úr szövetségének ládáját. a szentek-szentje belső részének a hossza vala húsz sing, a szélessége is húsz sing, a magassága is húsz sing, és beborítá azt finom arannyal; az oltárt is beborítá czédrusdeszakkal. és salamon beborította a házat belől finom arannyal, és arany lánczot vont a belső rész előtt, a melyet szintén bevont arannyal. úgy, hogy az egész ház be volt vonva merő arannyal, sőt az oltárt is, a mely a szentek-szentje előtt volt, egészen beborítá arannyal. és csinált a szentek-szentjébe két tíz sing magas kúrbot olajfából. és öt sing volt az egyik kúrbot szárnya, és öt sing volt a másik kúrbot szárnya is, úgy, hogy az egyik szárnya végétől, a másik szárnya végéig tíz sing vala. a másik kúrbot is tíz sing volt; és mind a két kúrbotnak mind a mértéke, mind a faragása egy vala; úgy, hogy az egyik kúrbot magassága tíz sing, és ugyanannyi a másik kúrbot is. és helyzeté a kúrbotokat a ház belsejébe, és a mint a kúrbotok kiterjeszték szárnyukat, az egyiknek szárnya a ház egyik falát, a másik kúrbot szárnya pedig a másik falát érte; de a ház közepén összeért egyik szárny a másikkal. és beborítá a kúrbotokat arannyal. és a ház összes falain köröskörül kívül és belől kúrbotokat, pálmafákat és kinyílt virágokat metsettet ki. és beborítá még a ház padlóját is arannyal kívül és belől. és a szentek-szentjének bemenetelén csinála ajtót olajfából, az ajtófélfák kiszögellése egy ötödrész volt; és két ajtószárnyat olajfából, és metszete reájok kúrbotokat, pálmafákat és kinyílt virágokat, és beborítá azokat arannyal; a kúrbotokat is és a pálmafákat is megaranyoztatá. e képen csinált a templom szenthelyénél is négyszögletű ajtófélfákat olajfából. és csinált két ajtót ciprusfából, és az egyik ajtón is két forgó ajtószárny volt, a másik ajtón is két forgó ajtószárny. és metszete azokra kúrbotokat és pálmafákat és kinyílt virágokat, és beborítá arannyal, rá alkalmaztatva azt a metszésre. azután felépíté a belső pitvart három rend faragott kőből és egy rend czédrusgerendából. az ő uralkodásának negyedik esztendejében fundáltaték az úrnak háza zif hónapban. és a tizenegedik esztendőben, búl havában, (mely a nyolczadik hónap) végezteték el a ház, minden dolga és rendje szerint. és így építé azt hét esztendeig.

7

azután a maga házat építé salamon tizenhárom esztendeig, a mely alatt elvégezé az ő házat egészen. megépíté a libánon erdő házat is, melynek hossza száz sing vala, szélessége ötven sing, magassága harmincz sing; építé azt négy rend czédrusoszlopon és az oszlopokon czédrusgerendák valának. és bepadlá czédrusdeszakkal felül a gerendák felett, melyek valának negyvenöt oszlopon, mindenik renden tizenöt. és három rend ablak rajta egymással átel-lenben, három-három ellenében. és mind az ajtók és azoknak oldalfái négyszögűek valának az ablakokkal együtt, és egyik ablak a másiknak átel-lenbe volt mind a három renden. és építé az oszlopsarnokot, a melynek hossza ötven sing és szélessége harmincz sing volt; és egy tornácot ez elé, és oszlopokat és

vastag gerendákat ezek elé. és építé a trón-termet, a hol ítelt, a törvényházat, a melyet czédrusfával bélelt meg a padlózatot fogva fel a padlásig. azután a saját házát építé, a melyben ő maga lakott, a másik udvarba befelé a teremtől, hasonlóan a másikhoz, és építé egy házat a farsó leányának is, a kit feleségül vett salomon, hasonlólt e teremhez. mindezek drágakövekből voltak, mérték szerint kifaragva, fűrészszel metsze minden oldalról, a fundamentomtól a tetőzetig, kívül is mind a nagy pitvarig. még a fundamentom is drága és nagy kövekből volt: tíz singnyi kövekből és nyolcz singnyi kövekből. és ezeken felül voltak a mérték szerint faragott drágakövek és czédrusfák. és a nagy pitvarban köröskörül három sor faragott kö és egy sor faragott czédrusgerenda volt, épen mint az úr házának belső pitvara és a ház tornácza. és elküldé salomon király, és elhozatá híramot türusból. ez egy özvegy asszonynak volt a fia a naftali nemzetségből; az ő atya pedig türusbeli rézműves ember vala; és ez teljes vala bölcseséggel, értelemmel és tudománnyal, hogy tudna csinálni mindenféle művet rézből. ki mikor salomon királyhoz jött, minden művet megcsinálá néki. és formálá két réz oszlopot, az egyik oszlop magassága tizennyolcz sing volt, és tizenkét sing zsinór éri vala át mind a két oszlopot. és készíté két gömböt érczből öntve, hogy azokat az oszlopok tetejére tegye, és öt sing magas volt az egyik gömb és öt sing magas volt a másik gömb. reczés művű hálók, láncművű zsinórok voltak a gömbökön, a melyek az oszlopok tetején valának; hét volt az egyik gömbön, és hét volt a másik gömbön is. és megkészíté az oszlopokat, és két sor díszítést tett köröskörül az egyik hálón, hogy befedje a gömböket, a melyek az oszlopfőkön voltak; és így csinálá a másik gömböt is. és a gömbök, a melyek a tornácban levő oszlopok tetején voltak, lilium formájúak voltak, négy singnyiek. gömbök voltak a két oszlopon, felül, közel a kidomborodáshoz, a mely a háló mellett volt. és kétszáz gránátalma volt sorban köröskörül a második gömbön. és felállítá az oszlopokat a templom tornáczában; és felállítá a jobb oszlopot, és nevezé annak nevét jákinnak, és felállítá a bal oszlopot, és nevezé annak nevét boáznak. és az oszlopok tetején liliumok formáltattak vala. és ilyen módon végezteték el az oszlopok műve. és csinálá egy öttönt tengert, mely egyik szélétől fogva a másik széléig tíz sing volt, köröskörül kerek, és öt sing magas, és a kerületi harmincz sing zsinór érte vala körül. valának pedig a peremén alól köröskörül formáltatva apró sártökök; tíz-tíz mindenik singben az egész tenger körül, az ilyen sártököcskék két renddel valának öntve köröskörül a maga öntésében. és tizenkét ökrön állott, három északra fordulva, három nyugotra, három délre és három naptámadatra, és a tenger fölül rajtok, hátok pedig mind befelé. és a vastagsága egy tenyérnyi volt, és a pereme olyan, mint a pohár ajaka, vagy a lilium virága, és kétezer báth fért bele. és készíté tíz ércz-talpat, mindegyik talpat négy sing hosszúra, és négy sing szélesre, és három sing magasra. és e talpak így voltak csinálva: oldalaik voltak, és az oldalak a szélpártázatok között voltak. és az oldalakon, a melyek a pártázatok között voltak, oroszlánok, ökrök és kérubok voltak, és a pártáza-

tokon felül is ekként; az oroszlánok és ökrök alatt pedig czifrázatok voltak bevéssett munkával. és mindenik talpnak négy-négy réz kereké és réz tengelye volt, és a négy szegleten támaszok voltak; a mosdómedenczén alul voltak e támaszok öntve, és mind-egyiknek oldalán czifrázatok. és a szája az ő kerekded fészéknek belső részétől fogva oda felfelé egy singnyi volt, és a fészeknek szája kerekded vala, oszlopformára csinálva, másfél singnyi széles, és szájánál is szép metszések valának, és azoknak pártázatai négyszögűek valának, nem gömbölyűek. és négy kerék volt a pártázatok alatt, és a kerekék tengelyei a talphoz voltak erősítve, és mindenik keréknek magassága másfél sing vala. és e kerekék hasonlóak valának a székrenek kerekéhez, csakhogy a tengelyeik, kerékagyai, küllőik, talpaik mind öntve valának. és négy válláskát csinált mindenik talp négy szegletén; magából a talpból jöttek ki a válláskák. és e talp tetején fél singnyi kerekded magasság volt köröskörül, és a talp tetején voltak annak tartókezei és pártázatai a maga öntéséből. metsze pedig annak tábláira, tartókezeire, pártázataira kérubokat, oroszlánokat és pálmafákat: mindeniknek az üres helye szerint, és koszorút köröskörül. így készítette a tíz talpat egy öntésből, egy mérték és forma szerint. és csinálá tíz mosdómedenczét is, rézből, és mindenik mosdómedenczébe negyven báth fér vala; és mindenik mosdómedencze négy singnyi vala, és a tíz talp mindenikén egy-egy mosdómedencze vala. és helyezteté a talpak ötét a ház jobbfelől való részére, és ötét a ház balfelől való részére; a tengert pedig helyezteté a ház jobb része felől naptámadatra dél ellenébe. és készített híram még üstöket, lapátokat és medenczéket, és elvégezté az egész munkát, a melyet salomon királynak csinált az úr házához; tudniillik a két oszlopot és a kerek gömböket, a melyek a két oszlop tetejére tétettek, és a két hálót a két kerek gömb befedezésére, a melyek az oszlopok tetejére tétettek. és a négyyszáz gránátalmát a két hálóra; két rend gránátalmát minden hálóra, a két kerekded gömb befejezésére, a melyek valának az oszlopok tetején; a tíz talpat és a talpakra való tíz mosdómedenczét; az egy tengert és a tizenkét ökröt a tenger alá; fazekakat, lapátokat és medenczéket. és mindezek az edények, a melyeket híram salomon királynak az úr háza számára készített, csiszolt rézből voltak. a jordan völgyében önteté ezeket a király az agyagos földben, sukhót és sártán között. és mindezeket az edényeket salomon méretlen hagyá, a réznek felettébb való sokasága miatt. és megcsináltata salomon minden egyéb felszerelést is, mely az úr házához szükséges volt: az arany oltárt, az arany asztalt, melyen a szent kenyerek állottak. és a gyertyatartókat szinaranyból, ötöt jobbfelől és ötöt balfelől a szentek-szentje elé, és arany virágokat, lámpákat, és hamvvevőket. azután csészéket, késeket, medenczéket, tömjénezőket és serpenyőket szinaranyból, sőt a belső ház, a szentek-szentje és a szenthely ajtainak sarkait is mind aranyból. és ilyenképen elvégezteték az egész mű, a melyet salomon király csinálá az úrnak házához. és bevivé salomon az ő atyjától, dávidtól az istennek szenteltetett jószágot, az ezüstöt, aranyat és az edényeket és azokat is az úr házának kincsei közé tevé.

akkor összegyűjté salamon az izráel vénei és a nemzetségeknél minden fejeit, az izráel fiai atyjainak fejedelméit salamon királyhoz jeruzsálembe, hogy az úr szövetségének ládáját felvigyék a dávid városából, mely a sion. és felgyűlének salamon királyhoz az izráel minden férfiai az etánim havában, az ünnepen; ez a hetedik hónap. mikor pedig eljöttek mindnyájan az izráel vénei: felvevék a papok a ládat, és felvívék az úr ládáját, a gyülekezetnek sátorát, és mind a szent edényeket, melyek valának a sátorban, és felvívék azokat a papok és a lévíták. és salamon király és az izráel egész gyülekezete, a mely ő hozzá gyűlt, megyen vala ő vele a láda előtt, áldozván juhokkal és ökrökkel, melyek meg sem számlálhatának, sem pedig meg nem irattathának a sokaság miatt. és bevívék a papok az úr szövetségének ládáját az ő helyére a ház belső részébe, a szentek-szentjébe, a kérubok szárnyai alá. mert a kérubok kiterjesztik vala szárnyaikat a láda helye felett; és befedik vala a kérubok a ládat és annak rúdait felülről. és a rudak olyan hosszúak voltak, hogy azok vége látható volt a szenthelyen a szentek-szentjének első része felől; azonban kívül nem voltak láthatók; és ott vannak mind e mai napig. és nem volt egyéb a ládában, mint csak a két kőtábla, a melyeket mózes a hóreb-nél helyezett bele, mikor az úr szövetséget kötött az izráel fiaival, mikor kijövének egyiptom földéből. mikor pedig kijöttek a papok a szenthelyből: kód tölté be az úrnak házat. úgy, hogy meg sem állhatnak a papok az ő szolgálatokban a kód miatt; mert az úr dicsősége töltötte vala be az úrnak házat. akkor monda salamon: az úr mondotta, hogy ő lakoznék kődben. építve építettem házat néked lakásul; helyet, a hol örökké lakjál. azután megfordult a király, és megáldá izráel egész gyülekezetét és az izráel egész gyülekezete felállott. és monda: áldott legyen az úr, izráelnek istene, a ki szólott az ő szája által dávidnak, az én atyámnak; és azt az ő hatalmasságával beteljesítte, mondván: attól a naptól fogva, a melyen kihoztam az én népemet, az izráelt egyiptomból, soha nem választottam egyetlen várost sem az izráel minden nemzetségei közül, hogy ott nékem házat építenék, a melyben lenne az én nevem; hanem csak dávidot választottam, hogy ő legyen az én népem, izráel felett. és ámbár az én atyám, dávid már elvégezte volt, hogy ő épít házat az úrnak, izráel istene nevének; de az úr azt mondá dávidnak, az én atyámnak: azt, hogy arra gondoltál, hogy az én nevemnek házat építs, jól cselekedted, hogy szívedben ezt végezted; mégis nem te építesz házat nékem, hanem a te fiad, a ki a te ágyéködből származik, az épít házat az én nevemnek. és beteljesíté az úr az ő beszédét, a melyet szólott; mert felkelék az én atyám, dávid helyett, és ülék az izráel királyi székibe, a miképen megmondotta vala az úr, és megépítém a házat az úr, izráel istene nevének. és helyet szerzettem ott a ládának, a melyben az úrnak szövetsége vagyon, a melyet szerzett a mi atyáinkkal, mikor kihozta őket egyiptom földéből. és oda állott salamon az úr oltára elé, az izráel egész gyülekezetével szembe, és felemelé kezeit az ég felé, és monda: uram,

izráel istene! nincsen hozzád hasonló isten, sem az égből ott fenn, sem a földön itt alant, a ki megtartod a szövetséget és az irgalmasságot a te szolgáládnak, a kik te előtted teljes szívvel járnak; a ki megtartottad azt, a mit a te szolgáládnak, dávidnak, az én atyámnak szólottál; mert magad szólottál néki, és a te hatalmaddal beteljesítetted, a mint e mai napon megtetszik. most azért uram, izráel istene, tartsd meg, a mit a te szolgáládnak, dávidnak, az én atyámnak ígértél, ezt mondván: a te magodból való férfiú el nem fogy én előttem, a ki az izráel királyi székibe üljön; csakhogy a te fiaid örizzék meg az ő útjokat, hogy én előttem járjanak, a mint te én előttem jártál. most teljesítsd meg, izráel istene, a te szavaidat, a melyeket szólottál a te szolgáládnak, dávidnak, az én atyámnak. vajjon gondolható-é, hogy lakozhatnék az isten a földön? ímé az ég, és az egeknek egei be nem foghatnak téged; mennyivel kevésbbé e ház, a melyet én építettem. de tekints a te szolgálád imádságára és könyörgésére, óh uram, én istenem, hogy meghalljad a dicséretet és az imádságot, a melylyel a te szolgálád könyörög előtted e mai napon; hogy a te szemeid e házra nézzenek éjjel és nappal, e helyre, a mely felől azt mondottad: ott leszen az én nevem; hallgasd meg ez imádságot, a melylyel könyörög a te szolgálád e helyen. és hallgasd meg a te szolgáládnak és a te népednek, az izráelnek könyörgését, a kik imádkozándanak e helyen; hallgasd meg lakóhelyedből, a mennyekből, és meghallgatván légy kegyelmes! mikor vétkezéndik valaki felebarátja ellen, és esküre köteleztetik, hogy megesküdjék és ő ide jö, megesküszik az oltár előtt ebben a házban: te hallgasd meg a mennyekből, és vidd véghez, és tégy igazat a te szolgálád között, kárhoztatván az istentelen, hogy fején teljék a mit keresett; és megigazítván az igazat, megfizetvén néki az ő igazsága szerint. mikor megverettetik a te néped, az izráel, az ő ellenségeitől, mivel ellened vétkeztek, és hozzád megtéréndenek, és vallást teéndenek a te nevedről, és néked imádkozándanak és könyörgéndenek e házban: te hallgasd meg a mennyekből, és bocsásd meg az izráelnek, a te népednek vétkeit; és hozd vissza őket arra a földre, a melyet adtál az ő atyjáknak. mikor berekesztetik az ég, és nem leszen eső, mert ellened vétkeztek; és imádkozándanak e helyen, és vallást teéndenek a te nevedről, és megtéréndenek az ő bűnökökhöz, mert te szorogatod őket: te hallgasd meg őket a mennyekből, és légy kegyelmes a te szolgáládnak és az izráelnek, a te népednek vétke iránt, tanítsd meg őket a jó útra, a melyen járjanak; és adj esőt a te földedre, a melyet örökségül adtál a te népednek. éhség ha lesz e földön, ha dőghalál, aszály, ragya, sáska, cserebogár; ha ellenség szállja meg kapuit; vagy más csapás és nyavalya jövéndi rajok: a ki akkor könyörög és imádkozik, legyen az bárki; vagy a te egész néped, az izráel, ha elismeri kiki az ő szívére mért csapást, és kiterjeszténdi kezeit e ház felé: te hallgasd meg a mennyekből, a te lakhelyedből és légy kegyelmes, és cselekedd azt, hogy kinek-kinek fizess az ő útai szerint, a mint megismerted az ő szívét, mert egyedül csak te ismered minden embernek szívét. hogy féljenek téged mind éltig, míg e földnek színén lakoznak, a melyet adtál a mi atyáinknak. sőt még az idegen is, a ki nem

a te néped, az izráel közül való, ha eljövendő messze földről a te nevedért; (mert meghallják a te nagyságos nevedet és a te hatalmas kezede és kinyújtott karodat), és eljövén imádkozánd e házban: te hallgasd meg a mennyekből, és a lakhelyedből, és add meg az idegenek mindazt, a miért könyörög néked, hogy mind az egész földön való népek megismerjék a te nevedet, és féljenek úgy téged, miképen a te néped az izráel; és ismerjék meg, hogy a te nevedről nevezetik ez a ház, a melyet én építettem. ha a te néped hadba megy ki az ő ellensége ellen, az úton, a melyen te küldöd el, és imádkozándik az úrhoz, fordulván az úton e város felé, a melyet te magadnak választottál és e ház felé, a melyet építettem a te nevednek: hallgasd meg a mennyekből az ő imádságokat és könyörgéseket, és szerezz nékik igazságot. ha te ellened vétkezének, - mert nincs ember, a ki ne vétkeznék - és megharagudván rájok, ellenség kezébe adándok, és fogva elviéndik őket azok, a kiktől megfogattak, és ellenségnek földére, messze vagy közel; és eszökre térnek a földön, melyre fogva vitettek, és megtérvén könyörgenek néked azoknak földökön, a kiktől fogva elvitettek, mondván: vétkeztünk, hamisan és istentelenül cselekedtünk! és megtéréndenek te hozzád teljes szívökből és lelkökből, az ő ellenségeknek földében, a kik őket fogva elvitték, és imádkozándanak hozzád az ő földöknek útja felé fordulva, a melyet adtál az ő atyáiknak, és e város felé, a melyet magadnak választottál, és e ház felé, a melyet a te nevednek építettem: hallgasd meg a mennyekből, a te lakhelyedből az ő imádságokat és könyörgéseket, és szerezz nékik igazságot; és légy kegyelmes a te néped iránt, a kik ellened vétkezének, és minden bűneik iránt, a melyekkel ellened vétkeztek; és szerezz kegyességet nékik azok előtt, a kik őket fogva tartják, hogy könyörüljenek rajtok; mert ők a te néped és örökséged, a kiket kihoztál egyiptomból, a vaske-mence középből, hogy a te szemeid nézzenek a te szolgádnak imádságára és a te népednek az izráelnek könyörgésére; meghallgatván őket mindenkor, mikor téged segítségül hívnak. mert te különválasztottad őket magadnak örökségül a földnek minden népei közül; a miképen megmondottad mózes, a te szolgád által, mikor kihoztad a mi atyáinkat egyiptomból, uram isten! és mikor elvégezte salamon az úr előtt való minden imádságát és könyörgését, felkele az úr oltára elöl, és megszűnnek az ő térdein való állástól, és kezeinek az égbe felemelésétől. és felállván megáldá az izráel egész gyülekezetét, felszóval ezt mondván: áldott legyen az úr, a ki nyugodalmat adott az ő népének, az izráelnek, minden ő beszéde szerint, csak egy beszéde is hiábavaló nem volt minden ő jó beszéde közül, a melyeket szóltott mózes, az ő szolgálja által. az úr, a mi istenünk, legyen velünk, a miképen volt a mi atyáinkkal, ne hagyjon el minket, el se távozzék tőlünk, hanem hajtsa magához a mi szívünket, hogy járjunk minden ő útiban, és őrizzük meg az ő parancsolatit, rendelését és végzésit, a melyeket a mi atyáinknak parancsolt. és ezek a szavak, a melyekkel imádkoztam az úr előtt, legyenek jelen az úr előtt a mi istenünk előtt éjjel és nappal, hogy ítéletet tegyen az ő szolgáljának és az ő népének, az izráelnek, minden időben, hogy megismerjék a

földön minden népek, hogy csak az úr az isten, és hogy ő kivülötte nincsen más. és a ti szívetek legyen tökéletes az úrhoz, a mi istenünkhez, hogy járjatok az ő rendeléseiben, és őrizzék meg az ő parancsolatit, miképen e mai napon. és a király és az egész izráel ő vele, áldozatokat áldozának az úr előtt. és salamon áldozék háláadó áldozatul, a melyet áldozék az úrnak: huszonkétezer ökröt, százhuszezer juhot. és e képen szentelék fel az úr házat a király és az izráel minden fiai. ugyanazon napon szentelék fel a király a középső pitvart, mely az úrnak háza előtt vala; mert ott szerze egészen égőáldozatokat, ételáldozatokat és hálááldozatok kövéreit. mert a rézoltár, mely az úr előtt állott, kisebb volt, mintsem rea fért volna az égőáldozat, az ételáldozat és a hálááldozatok kövére. és salamon ünnepet szerze ebben az időben, és vele együtt az egész izráel; egy nagy gyűlést hámat határától fogva egyiptom határáig, az úr előtt, a mi istenünk előtt, hét napig és újra hét napig, azaz tizennégy napig. és a nyolczadik napon elbocsátá a népet. és áldák a királyt, és elmenének az ő hajlékaikba örömmel és vig szívvel, mindama jók felett, a melyeket cselekedett az úr az ő szolgájával, dáviddal, és az izráellel, az ő népével.

9

és lön, mikor elvégezte salamon az úr házának és a király házának építését, és mindent a mit kívánt és a mit akart építeni salamon: megjelenék az úr salamonnak másodszor is, a miként megjelent volt néki gibeonban. és monda néki az úr: meghallgattam a te imádságodat és könyörgésedet, a melylyel könyörgöttél előttem: megszenteltem e házat, a melyet építettél, abba helyeztetvén az én nevemet mindörökké, és ott lesznek az én szemeim, és az én szívem mindenkor. és ha te előttem járándsz, a mint járt dávid, a te atyád, egyenes és tökéletes szívvel, úgy cselekedvén mindenekben, a mint néked megparancsoltam, az én rendelésimet és végzésimet megtartánd; megerősítem a te birodalmadnak trónját az izráelen mindörökké, a mint megígértem volt dávidnak a te atyádnak, mondván: nem fogy el a te nemzetségedből való férfiú az izráel királyi székéből. de hogya elszakadtok ti és a ti fiaitok én tölem, és meg nem őrizénditek az én parancsolatimat és végzéseimet, melyeket előtökbe adtam; hanem elmentek, és idegen isteneknek szolgáltok, és meghajoltok azok előtt: kigyomlálok az izráelt e föld színéről, a melyet nékik adtam; e házat, melyet az én nevemnek szenteltem, elvetem szemeim elől, és az izráel példabeszédül és mesélül lészen minden nép előtt. és bár e ház séges, mégis a kik elmennek mellette, és boldoguloknak, felkiáltanak, és azt mondják: miért cselekedett így az úr ezzel a földdel és ezzel a házzal? és azt felelik: azért, mert elhagyták az urat, az ő istenöket, a ki az ő atyáikat kihozta volt egyiptom földéből, és idegen istenekhez ragaszkodtak, és azokat imádták, és azoknak szolgáltak: ezért bocsátá ő rájuk az úr mind ezt a nyomorúságot. és lön a húsz esztendő végén, a mialatt salamon a két házat, az úr házat és a király házat megépíté, a melyekhez híram, tirus királya adott volt ajándékban salamonnak cedrus-

fákat, fenyőfákat, aranyat egész kívánsága szerint: ada salamon király hírámnak húsz város galileának földén. és kiméne hírámn tirusból, hogy megnézzé azokat a városokat, a melyeket salamon néki ada, de nem tetszetek azok néki. és monda: miféle városok ezek, atyámfia, a melyeket nekem adtál? és kábul földnek nevezé azokat mind e mai napig. küldött vala pedig hírámn a királynak százhusz talentom aranyat. és ez az összege annak az adónak is, a melyet kivetett volt salamon király, hogy megépíthesse az úr házát, és a maga házát, és millót, és jeruzsálem köfalaít, és kháczort, megiddót és gézert. mert a faraó, égyptom királya, feljött volt, és meghódítá gézert, és felegette tüzzel, és a kananeusokat, a kik a városban laktak, megölte, és adá azt ajándékban az ő leányának, a salamon feleségének. és megépíté salamon gézert és alsó bethoront; bahalátot és thadmort a pusztában, azon a földön; és a tárházak minden városait, a melyek a salamonéi valának, a szekerek városait, és a lovagok városait, és mindeneket, a melyeknek építéséhez salamonnak kedve volt jeruzsálemben és a libánonon, és az ő birodalmának egész földén. és mindazt a népet, a mely megmaradt volt az emoreusoktól, hitteusoktól, perizeusoktól, hivveusoktól, jebuzeusoktól, a kik nem valának az izráel fiai közül. azoknak fiait, a kik ő utánok azon a földön maradtak volt, a kiket az izráeliták ki nem irthattak, salamon jobbágyokká tette mind e mai napig. de az izráel fiai közül senkit nem vetett salamon szolgálat alá, hanem ezek hadakozó férfiak voltak az ő szolgálói és főemberei és hadnagyai és az ő szekereinek és lovagjainak fejei. és a hivatalnokoknak, a kik salamon munkáinak élén állottak, száma ötszázötven volt, a kik igazgatták a népet, a mely dolgozott a munkán. és a faraó leánya felméne a dávid városából a maga házába, a melyet salamon épített néki. akkor építé meg millót is. és áldozék salamon minden esztendőben háromszor, égő és hálááldozatot azon az oltáron, a melyet épített vala az úrnak, és áldozik vala jóillattal azon, a mely az úr előtt vala. és elvégezé a házát. és hajókat is csináltata salamon király esiongáberben, a mely előt mellett vala a veres tenger partján, az edom földén. és elküldé hírámn az ő szolgálait a hajókon, a kik jó hajók és a tengeren jártasak valának, a salamon szolgálóival. és egész ofirig menének, és hozának onnét négyszázhusz talentom aranyat, és vivék azt salamon királyhoz.

10

a sába királynéasszonya pedig hallván salamonnak híret és az úr nevét, eljőve, hogy megkísértesse őt nehéz kérdésekkel. és bejőve jeruzsálembe igen nagy sereggel és tevékkel, a melyek hoznak vala fűszerszármokat, igen sok aranyat és drágaköveket, és salamonhoz méne, és szóla vele mindenekről, a melyek szívén voltak. és salamon megfelelt néki mindenre, semmi sem volt a király előtt elrejtve, a mire ne tudott volna néki felelni. és a mikor látta sába királynéasszonya salamonnak minden bölcseségét, és a házát, a melyet épített vala; és az ő asztalának étkeit, és szolgálóinak lakásait, és szolgálói udvarlásának módját, és azok öltözeit, és pohárszékeit, és az ő ál-

dozatját, a melylyel az úrnak házában áldozott: a lélekzete is ellátozott; és monda a királynak: mind igaz, a mit az én földemben hallottam volt a te dolgaidd felől és a te bölcseségedről. de én hinni sem akartam azokat a beszédeket, míg én magam el nem jöttem, és szemekkel nem láttam. és imé nekem a felét sem beszéltél el: te meghaladtad bölcseséggel és jósággal a hírt, a melyet hallottam felőled. boldogok a te embereid, boldogok ezek a te szolgálaid, a kik udvarlanak néked mindenkor, és hallhatják a te bölcseségedet: legyen az úr, a te istened áldott, a ki kedvelt téged, hogy az izráel királyi székibe ültetett, mert szerette az úr az izráelt mindörökké, és királylyá tett téged, hogy ítéletet és igazságot szolgáltatss. és ada a királynak száz és húsz talentom aranyat, és igen sok fűszerszármot és drágakövet. nem hoztak azután ilyen és ennyi sokaságú fűszerszármot, a mennyit sába királynéasszonya ada salamon királynak. és a hírámn hajója is, mely aranyat hozott ofirból, ebenfát is hozott ofirból nagy bőséggel és drágaköveket. és csinála a király az ebenfából oszlopokat az úr házába és a király házába, és az éneklőknek hegedűket és lantokat; nem hoztak soha többé olyan ebenfákat, és nem is láttak olyanokat mind e mai napig. és salamon király ada a sába királynéasszonyának mindent, a mit csak kívánt és kért tőle, azokon kívül, a melyeket gazdagságához képest ada salamon király néki. annakutána megtére, és méne az ő földébe szolgálóival egyetemben. vala pedig mértéke az aranyak, a mely kezéhez jő vala salamonnak minden esztendőben, hatszáz és hatvanhat talentom arany. azonkívül, a mi jő vala az árus emberektől és a fűszerszármokkal kereskedő kalmároktól, és mind az arábiabeli királyoktól, és annak a földnek tisztartóitól. és csináltata salamon király kétszáz paizst tiszta vert aranyból; mindenik paizsra hatszáz aranyat adott. és háromszáz kerek paizst vert aranyból, három font aranyat ada mindenik paizsra: és azokat a király helyhezteté a libánon erdő házába. és készíté a király elefántcsontból egy nagy királyi széket és beborítá azt finom arannyal. hat grádicsa volt e királyi székeknek és e székek teteje kereked vala hátul, és karjai valának mindkétfelől az ülés mellett, és két oroszlán állá ott a karoknál. és tizenkét oroszlán állá ott kétfelől a grádics hat lépésén. senki soha olyant nem csinált egyetlen országban sem. és salamon királynak összes ivóedényei is aranyból voltak, és a libánon erdő házának összes edényei tiszta aranyból; nem volt azok között semmi ezüst, mert annak semmi bece nem vala salamon idejében. mert a király társis hajója, a mely a tengeren hírámn hajójával járt, minden három esztendőben egyszer fordult meg, s hozott a társis hájó aranyat, ezüstöt, elefántcsontokat, majmokat és pávákat. és feljebb magaszatalták salamon király gazdagsággal és bölcseséggel a földön való minden királyoknál. és mind az egész föld kívánja vala látni salamont, hogy hallhatnák az ő bölcsességét, melyet isten az ő szívébe adott volt. és azok néki ajándékot hoznak vala, ezüst és arany edényeket, öltözeteket, hadi szerszármokat, fűszerszármokat, lovakat, öszvéreket, esztendőnként. és gyűjte salamon szekereket és lovagokat, úgy hogy ezer és négyszáz szekere, és tizenkétezer lovagja volt néki, a kiket

helyeztette a szekerek városaiba, és a király mellé jeruzsálemben. és felhalmozá a király jeruzsálemben az ezüstöt mint a követ, és a cédrust, mint a vad fügefákat, a melyek nagy tömegben vannak a mezőn. és salamonnak egyiptomból hozának lovakat, és a király kereskedői sereggel vették volt a lovakat megszabott áron. és egy-egy szekér hatszáz ezüst siklúért és egy-egy ló százötven siklúért ment fel és jött ki egyiptomból, és ugyancsak ők szállították ezeket a hitteusok királyainak és siria királyainak.

11

salamon király pedig megszerete sok idegen asszonyt, még pedig a faraó leányán kívül a moabiták, ammoniták, edomiták, sídonbeliek és hitteusok leányait, olyan népek közül, a kik felől azt mondotta volt az úr az izráel fiainak: ne menjetek hozzájuk, és őket se engedjétek magatokhoz jöni, bizonyára az ő isteneik után hajtják a ti szíveteket. ezekhez ragaszkodék salamon szerettettel. és valának néki feleségei, hétszáz királynéasszony és háromszáz ágyas; és az ő feleségei elhajták az ő szívét. és mikor megvénült salamon, az ő feleségei elhajták az ő szívét az idegen istenek után, úgy hogy nem volt már az ő szíve tökéletes az úrhoz, az ő istenéhez, a mint az ő atyjának, dávidnak szíve. mert salamon követi vala astoretet, a sídonbeliek istenét, és milkomot, az ammoniták útálatos bálványát. és gonosz dolgot cselekedék salamon az úr szemei előtt, és nem követé olyan tökéletességgel az urat, mint dávid, az ő atyja. akkor építe salamon templomot kámosnak, a moabiták útálatos bálványának a hegyen, a mely jeruzsálem átellenében van, és moloknak, az ammon fiai útálatos bálványának. és ekképen cselekedék salamon mind az ő idegen feleségeivel, a kik az ő isteneiknek tömjéneztek és áldoztak. megharaguvék azért az úr salamonra, hogy elhajlott az ő szíve az úrtól, izráel istenétől, a ki megjelent volt néki kétszer is, és azt parancsolta volt néki, hogy ne kövessen idegen isteneket, és mégsem őrizte meg az úr parancsolatját. monda azért az úr salamonnak: miután ez történt veled, és nem őrizted meg az én szövetséget és az én rendelésem, a melyeket parancsoltam néked: elszakasztván elszakasztom tőled az országot, és adom a szolgáltnak. mindazáltal míg élsz, nem cselekeszem ezt dávidért, a te atyáért; hanem a te fiadnak kezétől szakasztom el azt. de nem szakasztom el az egész birodalmat; hanem egy nemzetséget adok a te fiadnak dávidért, az én szolgálomért és jeruzsálemért, a melyet magamnak választottam. és ellenséget támaszt az úr salamonra, az edombeli hadadot, a ki az edombeli királyi nemből való vala. mert mikor dávid az edomiták ellen ment volt, és jóab, a sereg fővezére elment volt a megöletteknek temetésére, és levágott minden férfiú nemet edomban, - mert hat hónapig volt ott jóab az egész izráellel, míg minden férfiúi nemet ki nem vesztett edomban, - akkor szaladtott vala el hadád és vele együtt valami edomiták az ő atyjának szolgálói közül ő vele, bemenév egyiptomba. hadád pedig akkor még kis gyermek volt. kik felkelvén midiánból, menének páránba, és mellőjük vévén a páránbeli

férfiak közül, bemenének egyiptomba a faraóhoz, az egyiptombeli királyhoz, a ki házat ada néki, és ételt, italt szolgáltatata néki, és jószágot is ada néki. igen kedvében lön azért hadád a faraónak, ugyan-nyira, hogy feleségül adá néki az ő feleségének hugát, táfnes királyasszonynak hugát. és a táfnes huga szülé néki génubátot, az ő fiát, és elváltázt az ő táfnes a faraó házában, és génubát ott volt a faraó házában, a faraó fiai között. mikor pedig hadád meghalotta egyiptomban, hogy dávid elaludt az ő atyáival, és hogy jóab is, a seregnek fővezére, meghalt, monda hadád a faraónak: bocsáss el engem, hadd menjek el az én földembe. és felele néki a faraó: mi nélkül szükkölködél én nálam, hogy a te földbebe igyekezel menni? felele az: semmi nélkül nem szükkölködöm, de kérlek bocsáss el engem. és támasztá az isten néki más ellenséget is, rézont, az eljarda fiát, a ki elfutott vala hadadéértől, a sóbabeli királytól, az ő urától. és hadakozó férfiakat gyűjtött maga mellé, és ő vala a sereg hadnagya, mikor megölé őket dávid; azután damaskusba menvén ott lakának, és uralkodának damaskusban. és ellensége volt izráelnek salamonnak egész életében, a nyomorúságon kívül, a melyet hadád szerze, és gyűlölte izráelt, és uralkodott siriában. azután jeroboám, a nébát fia, seredából való efrateus, - a kinek anyja sérua, egy özvegy asszony volt - a salamon szolgálja emelte fel kezét a király ellen. annak pedig, a miért felemelte kezét a király ellen, ez volt az oka: mikor salamon megépítette mil-lót, és berakatta az ő atyjának, a dávid városának romlását; jeroboám erős férfiú vala; és látván salamon, hogy az ő szolgálja az ő dolgában szorgalmatos, reá bízá a józsef háza gondviselésének egész terhét. és történt ebben az időben, hogy mikor kiment egyszer jeroboám jeruzsálemből, találkozik az úton ahijával, a silóbeli profétával, és rajta új köpönyeg volt, és csak ketten valának a mezőn együtt. és megragadván ahija az úr ruhát, a mely azon volt, hasítá azt tizenkét részre. és monda jeroboámnak: vedd el magadnak a tíz részt; mert ezt mondja az úr, izráel istene: ímé elszakasztom ez országot salamon kezétől, és néked adom a tíz nemzetséget; egy nemzetséget hagyok pedig ő nála az én szolgálomért, dávidért, és jeruzsálem városáért, a melyet magamnak választottam az izráel minden nemzetségei közül, még pedig azért, mert elhagytak engem, és imádták astoretet, a sídonbeliek istenét, és kámost, a moabiták istenét, és milkomot, az ammon fiaiinak istenét, és nem jártak az én utaimban, hogy azt cselekedték volna, a mi tetszett volna az én szemeimnek: az én rendelésimet és végzéseimet, a mint dávid, az ő atyja. de nem veszem el az egész birodalmat az ő kezétől, hanem akarom, hogy fejedelem legyen életének minden idejében, dávidért az én szolgálomért, a kit választottam; mivelhogy megőrizte az én parancsolatimat és rendeléseimet; hanem az ő fiának kezétől már elveszem a királyságot, és néked adom azt, tudniillik a tíz nemzetséget. az ő fiának pedig egy nemzetséget adok, hogy dávidnak, az én szolgálomnak legyen előttem szövétneke mindenkor jeruzsálemben, a városban, a melyet magamnak választottam, hogy ott helyeztessem az én nevemet. téged pedig felveszek, és uralkodol mindenekben a te lelkednek kívánsága

szerint, és király lesz az izráelen. és ha te minden parancsolatimnak engedelmesz, és járandsz az én utaimban, és azt cselekedend, a mi tetszik nékem, megőrizvén az én rendelésimet és parancsolatimat, a mint dávid, az én szolgám cselekedett: én veled leszek, és építék néked állandó házat, a mint dávidnak építettem, és néked adom az izráelt. és megspanyargatom ezért a dávid magvát: de még sem örökre. igyekezik vala pedig salamon megőlni jeroboámot; ezért felkelvén jeroboám, futa egyiptomba, sásákhoz, az egyiptombeli királyhoz, és ott volt egyiptomban, salamon haláláig. salamonnak egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei, a melyeket cselekedett, és bölcsesége avagy nem íráttattak-e meg a salamon cselekedeteiről írott könyvben? az az idő pedig, a melyben uralkodott salamon jeruzsálemben az egész izráelen; negyven esztendő. és elaluvék salamon az ő atyáival, és eltemették az ő atyjának, dávidnak városában. és roboám, az ő fia uralkodék helyette.

12

és elméne roboám síkembe; mert síkembe gyűlt fel az egész izráel, hogy királylyá tegyék őt. mikor pedig meghallotta ezt jeroboám, a nébát fia, (a ki még egyiptomban volt, a hová futott volt salamon király elől, és egyiptomban tartozkodék jeroboám, és hozzá küldvén, elhivaták őt); elmenének jeroboám és az izráel egész gyülekezete, és szólnak roboámnak, mondván: a te atyád igen megnehezítette a mi igánkat, de te most könnyebítsd meg atyádnak kemény szolgálatát, és a nehéz igát, a melyet mi reánk vetett, és szolgálunk néked. és monda nékik: menjetek el, és harmadnap mulva jöjjetek vissza hozzám. és a nép elméne. és tanácsot tarta roboám király a vénekkel, a kik salamon, az ő atya előtt állottak vala életében, mondván: kicsoda tanácsot adtok ti, hogy milyen választ adjak e népnek? és szólnak azok, mondván: ha e mai napon szolgálja lesz e népnek, és nékik szolgálsz, és választ adsz nékik, és jó szót adsz nékik: mind éltig szolgálunk néked. de ő megvett a vének tanácsát, a melyet néki adtak, és tanácsot tart a ifjakkal, a kik ő vele együtt nevedektek volt fel, és a kik ő előtte udvarlottak. és monda azoknak: kicsoda tanácsot adtok ti, hogy választ adjunk e népnek, a mely nékem szólván, azt mondja: könnyebítsd meg az igát, a melyet reánk vetett a te atyád? és mondanak néki az ifjak, a kik együtt nevedektek volt fel ő vele: így szól ennek a népnek, a mely szólván néked, ezt mondja: a te atyád megnehezítette a mi igánkat, te pedig könnyebítsd meg nekünk; e képen szólj nékik: az én kis ujjam vastagabb az én atyám derekánál. most azért, ha az én atyám reátok nehézzé igát vetett, én még nehezebbé teszem a ti igátokat: ha az én atyám ostorral fékezett titeket, én skorpiókkal ortorozlak benneteket. és elméne jeroboám és mind az egész nép roboámhoz harmadnap, a mint meghagyta volt a király, ezt mondván: jöjjetek hozzám harmadnapon. és a király kemény választ adott a népnek, megvett a vének tanácsát, a melyet adtak vala néki; és szólna nékik az ifjak tanácsa szerint, mondván: ha az én atyám megnehezítette a ti igátokat, én még nehezebbé teszem azt; ha az én atyám

ostorral fékezett titeket, én skorpiókkal ortorozlak benneteket. és nem hallgatá meg a király a népet; mert ezt az úr fordította ekként, hogy megerősítse az ő beszédét, a melyet szólott volt az úr a silóbeli ahija által jeroboámnak, a nébát fiának. mikor pedig látta az egész izráel, hogy meg nem hallgatta őket a király, felele az egész nép a királynak ekképen: mic-soda részünk van nekünk dávidban? nincsen nekünk örökségünk az isai fiában: menj el a te hájlekidba, óh izráel! most viseld gondjád immár a te házádnak, óh dávid! elméne azért az izráel az ő hajlekiba; úgy hogy roboám csak azokon az izráel fiain uralkodék, a kik júda városaiban laktak. és a mikor elküldé roboám király adorátot, az adószedőt, megkövezé őt az egész izráel, és meghala, és maga roboám király is hamarsággal szekerébe üle, hogy elmeneküljön jeruzsálembé. így szakada el az izráel népe dávid házától mind e mai napig. és lön, mikor meghallotta az egész izráel, hogy megjött jeroboám, érette küldvén, hivaták őt a gyülekezetbe, és királylyá tevék őt az egész izráelen; senki pedig nem követé dávidnak házát, hanem csak egyedül a júda nemzetsége. és mikor megérkezett roboám jeruzsálembé, összegyűjté júda egész házát és benjámin nemzetségét, száznolczvanezer válogatott hadra való férfit, hogy hadakozzanak az izráel házával, és visszanyerjék az országot roboámnak, a salamon fiának. de az isten beszéde lön semájához, az isten emberéhez, mondván: ezt mondjad roboámnak, a salamon fiának, a júda királyának, és az egész júda és benjámin házá-nak, és a többi népnek, mondván: azt mondja az úr: fel ne menjetek, és ne hadakozzatok a ti atyátok-fiai ellen, az izráel ellen; térjetek meg kiki a maga házába, mert én tölem lett e dolog. és ők engedének az úr beszédének, és visszatérvén, elmenének az úr beszéde szerint. jeroboám pedig megépíté síkemet az efraim hegyén, és abban lakék; és onnét kimenvén, építé pénuel. és monda jeroboám az ő szívében: majd visszatér ez ország dávid házához; ha felmegy a nép, hogy áldozatot tegyen jeruzsálemben az úrnak házában; e népnek szíve az ő urához, roboámhoz, a júda királyához hajol, és engem megölnek, és visszatérnek roboámhoz, a júda királyához. tanácsot tartván azért a király, csináltata két arany borjút, és monda nékik: sok néktek jeruzsálembé felmenetek: imhol vannak a te isteneid, óh izráel, a kik téged kihoztak egyiptomnak földéből. és az egyiket helyezteté bételbe, a másikat pedig dánba. és e dolog nagy bűnné lett az okozója, mert a nép felment az egyik elé egészen dánig. azután felállíta a magas helyek templomát, és papokat szerze a nép aljából, a kik nem voltak a lévi fiai közül. és szerze jeroboám egy ünnepet is a nyolczadik hónapban, a hónap tizenötödik napján, a júdabeli ünnep módja szerint, és áldozék az oltáron. hasonlóképen cselekedék bételben is, áldozván a borjúknak, a melyeket csinált vala, és szerze bételben papokat a magaslatokhoz, a melyeket csinált vala. és áldozék azon az oltáron is, a melyet bételben állított fel, a nyolczadik hónap tizenötödik napján, abban a hónapban, a melyet az ő szívében gondolt vala; és ünnepet szerze az izráel fiainak, és felméne az oltárra, hogy jóillatot szerezzen.

és ímé isten embere jöve fel júdából bételbe, az úrnak intésére, és jeroboám ott állott az oltár mellett, hogy tömjént gyújtson. és kiálta az oltár ellen az úrnak intése szerint, és monda: oltár, oltár! ezt mondja az úr: ímé egy fiú születik a dávid házából, a kinek neve józsiás leszén, a ki megáldozza rajtad a magaslato-
 tok csapját, a kik most te rajtad tömjéneznek, és emberek csontjait egetik meg rajtad, és ugyanazon napot csudát tön, mondván: e leszén jegye, hogy az úr mon-
 dotta légyen ezt: ímé az oltár meghasad, és kiomol a hamu, mely rajta van. és a mikor meghallotta a király az isten emberének beszédét, a melyet kiál-
 tott vala az oltár ellen bételben, kinyújtá jeroboám az ő kezét az oltártól, mondván: fogjátok meg őt. és megszárad az ő keze, a melyet kinyújtott volt ellene, és nem tudta azt magához visszavonni. és meghasadt az oltár, és kiomlott a hamu az oltártól a jel szerint, a melyet tett vala az isten embere az úrnak beszéde által. és szóla a király, és monda az isten emberének: könyörödj az úrnak a te istenednek, és imádkozz éret-
 tem, hogy ismét hozzám hajoljon az én kezem. és mikor könyörgött az isten embere az úrnak, visszaha-
 jla a király keze, és olyan lön, mint azelőtt. és monda a király az isten emberének: jere haza velem és egyél ebédet, meg akarlak ajándékozni. és monda az isten embere a királynak: ha a te háznak feléd nékem ad-
 nád is, nem mennék el veled, és nem enném kenyeret, sem vizet nem innám e helyen; mert azt parancsolta az úr nékem az ő beszéde által, mondván: ne egyél ott kenyeret, vizet se igyál; vissza se téj az úton, a melyen elmenédesz. és elméne más úton, és nem tére meg azon az úton, a melyen bételbe ment. és lakozék bételben egy vén próféta, a kihez eljövén az ő fia, elbeszélé az ő atyjának mindazt a dolgot, a melyet aznap az isten emberek cselekedett volt bétel-
 ben, és a beszédek, a melyeket szólott vala a királynak; és elbeszélék azokat az ő atyjoknak. akkor monda nékik az ő atyjok: mely úton ment el? és megmutaták az ő fia az útát, a melyen elment volt az isten embere, a ki júdából jött. és monda az ő fi-
 ainak: nyergeljétek meg nékem a szamarat; és mikor megnyergelék néki a szamarat, felülé reá, és elméne az isten embere után, és megtalálá őt egy cserfa alatt ülve, és monda néki: te vagy-e amaz isten embere, a ki júdából jöttél? és monda: én vagyok. akkor monda néki: jere haza velem és egyél kenyeret. de az felele: nem mehetek vissza veled, be sem mehetek veled; nem eszem kenyeret, vizet sem iszom veled e helyen; mert meg van nékem az úrnak beszédével parancsolva: ne egyél kenyeret, vizet se igyál ott, és ne téj azon az úton vissza, a melyen oda menédesz. és felele az néki: én is olyan próféta vagyok, mint te, és nékem angyal szólott az úrnak beszédével, mond-
 ván: hozd vissza őt veled a te házádba, hogy kenyeret egyék és vizet igyék. és e képen hazuda néki. megtére azért vele, és kenyeret evék az ő házában, és vizet ivék. mikor pedig az asztalnál ülének: lön az úr beszéde a prófétához, a ki őt visszahozta vala, és kiálta az isten emberének, a ki júdából jött vala, ezt mondván: ezt mondja az úr: mivelhogy engedetlen voltál az úr szájának, és meg nem tartottad a paranc-

solatot, a melyet néked az úr, a te istened parancsolt volt; hanem visszatértél, és kenyeret ettél és vizet ittál azon a helyen, a mely felől azt mondtad vala néked: ne egyél ott kenyeret, vizet se igyál: nem tettemtetik a te tested a te atyáid sírjába. és miután evett kenyeret és ivott, megnyergelék a szamarat a prófétának, a kit visszahozott vala. és mikor elment, egy oroszlán találá őt az úton, a mely megöle őt; és az ő teste az úton fekszik vala, és mind a szamar, mind az oroszlán a holttest mellett állanak vala. és ímé az arra menő emberek láták az úton heverő testet, és az oroszlánt a holttest mellett állani; és elmenvén elbeszélék a városban, a melyben a vén próféta lakott. a mit mikor meghallott a próféta, a ki visszahozta vala őt az útról, monda: az isten embere volt az, a ki engedetlen volt az úr szájának; ezért adta az úr őt az oroszlánnak, és az törte össze és ülte meg őt, az úrnak beszéde szerint, a melyet szólott volt néki. és szóla az ő fiainak, mondván: nyergeljétek meg nékem a szamarat. és felnyergelték. és ő elment és megtalálá a holttestet az útfélre vetve, és a szamarat és az oroszlánt a holttest mellett állva. az oroszlán nem evett a holtból, és a szamarat sem tépte szét. és felvéve a próféta az isten emberének holttestét, és feltevé azt a számarra, és visszahozá azt, és beméne a városba a vén próféta, hogy ott sírassa és eltemesse őt. és eltemeté a holtat a maga sírboltjába, és síraták őt: ah szerelmes atyámfia! és miután eltemette őt, szóla az ő fiainak, mondván: ha meghalok, ebbe a sírba temessetek engem is, a melybe az isten embere tettemtetett, tetemimet tegyétek az ő tetemei mellé; mert beteljesedik az, a mit kiáltott az úrnak beszédével az oltár ellen, a mely bételben van, és a magas helyeken való házak ellen, a melyek samaria városában vannak. de még e történet után sem tért meg jeroboám az ő gonosz útjáról, hanem ismét papokat rendele a nép aljából a magaslatoakra, és a ki akarja vala, azt szentelék fel, hogy legyen a magaslatok papja. és ez a dolog lett az oka a jeroboám háza vétkének, és a föld színéről való kiirtatásának és megsemmisítettetésének.

14

ebben az időben megbetegedék abija, a jeroboám fia. és monda jeroboám az ő feleségének: kelj fel most, és változtasd meg öltözetedet, hogy meg ne ismerjék, hogy te vagy jeroboám felesége, és menj el sílőba: ímé ott van ahija próféta, a ki nékem megmondotta volt, hogy királylá leszek e népen. és végy magadhoz tíz kenyeret és pogácsát, és egy edényben mézet, és menj el hozzá; ő majd megmondja néked, mi történik a gyermekkel. és e képen cselekedék a jeroboám felesége; és felkészülvén, elméne sílőba, és beméne az ahija házába. ahija azonban már nem látott; mert meghomályosodtak az ő szemei a vénység miatt. és az úr monda ahijának: ímé a jeroboám felesége jött hozzád, hogy valamit kérdjén tőled az ő fia felől, mert beteg; te azért így s így szólj néki. és mikor be-
 ment, másnak tetette magát. de mikor meghallotta ahija az ő lábainak zörejét, a mint az ajtóhoz köze-
 gete, monda: jöjj be jeroboám felesége; miért tetted magadat másnak? én te hozzád kemény követ-
 séggel küldtettem. menj el, mondd meg jeroboám-

nak: ezt mondja az úr, izráelnek istene: mivelhogy én téged e nép közül felmagasztaltalak, és téged fejedlemmé tettelek az én népem, az izráelen; és elszakasztottam az országot a dávid házától, és azt néked adtam; te azonban nem voltál olyan, mint az én szolgám, dávid, a ki megőrizte az én parancsolatimat, és a ki engem követett teljes szívéből, csak azt cselekedvén, a mi kedves az én szemeim előtt; hanem gonoszabbul cselekedtél mindazoknál, a kik te előtt voltak; mert elmentél és idegen isteneket csinált magadnak, és öntött bálványokat, hogy engem haragra ingerelj, és engem hátad mögé vetettél: azért ímé én veszedelmet hozok a jeroboám házára, és kiírtom jeroboámnak még az ebét is, és mind a berekesztetet, mind az elhagyottat izráelben, és kihányom a jeroboám háza maradékait, miképen a ganéjt kihányják, mígnem vége lesz. a ki meghal a jeroboám maradékai közül a városban, azt az ebek eszik meg; a ki pedig a mezőn hal meg, az égi madarak eszik meg; mert az úr szólott. te pedig kelj fel, és menj haza, mert a mint belépsz a városba, meghal a gyermek; és az egész izráel siratja őt, és eltemeti őt, mert a jeroboám magvából csak egyedül ő temettetik el sírba, mivel a jeroboám háznépe közül az úr iránt, izráel istene iránt csak ő benne találtatott valami jó. és támaszt az úr magának királyt izráelben, a ki kigyomlálja a jeroboám házat egy napon. de mit mondok? már is támasztott! és megveri az úr az izráelt, mint a hogy a nád a vízben ide s tova hanyattatik, és elszakasztja az izráelt erről a jó földről, a melyet adott az ő atyáiknak, és szétszórja őket a folyóvízen túl, mivelhogy aserákat csináltak magoknak, hogy az urat ingereljék. és kézbe adja az izráelt a jeroboám büneiért, a ki maga is vétkezett és az izráelt is bűnbe ejtette. és felkészült a jeroboám felesége, elment és juta thirsába. és mikor a ház küszöbén belépett, meghalt a gyermek. és eltemeték őt, és siratá őt az egész izráel, az úrnak beszéde szerint, a melyet szólott az ő szolgája, ahija próféta által. jeroboámnak pedig egyéb cselekedetei, mimódon hadakozott és uralkodott, ímé meg vannak írva az izráel királyainak krónika-könyvében. és az idő, a melyben uralkodott jeroboám, huszonkét esztendő, és elaluvék az ő atyáival, és uralkodék nádáb, az ő fia, ő helyette. roboám pedig, a salamon fia júdeában uralkodék: negyvenegy esztendő volt roboám, mikor uralkodni kezdett, és tizenhét esztendeig uralkodott jeruzsálemben, abban a városban, a melyet az úr választott volt magának az izráelnek minden nemzetségei közül, hogy ott helyeztesse az ő nevét; és az ő anyjának naama volt a neve, a ki az ammon nemzetségéből való volt. júda is gonoszul cselekedék az úr szemei előtt, és sokkal nagyobb haragra indíták őt az ő vétkeikkel, a melyekkel vétkeztek, mint atyáik azokkal, a melyeket ők cselekedtek volt. mert ők is építének magoknak magaslatokat, és faragott képeket és aserákat minden magas halmon, és minden zöldellő fa alatt. és valának férfi paráznák is az országban, és cselekedének a pogányok minden útlatos vétkei szerint, a kiket az úr kiűzött volt az izráel fiai előtt. és lón roboám király ötödik esztendejében, feljött sisák, az egyiptombeli király jeruzsálem ellen. és elvívte az úr házána kincseit, és a király házána kincseit, és

mindent, a mi csak elvihető volt; elvitte mind az arany paizsokat is, a melyeket salamon csináltatott. a melyek helyett roboám király azután rézpaizsokat csináltatott, és adá azokat a testőrök fejedelmeinek kezébe, a kik a király házána kapunálloí valának. és valahányszor a király bement az úr házába, bevitték azokat a testőrök, és ismét visszahozták a testőrök házába. roboámnak pedig több dolgai és minden cselekedetei, nemde nem meg vannak-é írva a júda királyainak krónika-könyvében? és folyton hadakozás volt roboám és jeroboám között. és elaluvék roboám az ő atyáival, és eltemetették az ő atyáival a dávid városában; és az ő anyjának naama volt a neve, az ammoniták nemzetségéből való; és abija, az ő fia, lett a király ő helyette.

15

jeroboám királynak, a nébát fiának tizennyolczadik esztendejében abija lett a király júdeában. és három esztendeig uralkodott jeruzsálemben. az ő anyjának neve maaka, az abisáalom leánya. és járt az ő atyjának minden bűneiben, a melyeket ő előtte cselekedett, és nem volt az ő szíve olyan tökéletes az ő urához istenéhez, mint dávidnak, az ő atyjának szíve. de mindazáltal dávidért adott néki az úr az ő istene szövétnekét jeruzsálemben: felmagasztalván az ő fiát ő utána és jeruzsálemet megerősítvén; mert dávid azt cselekedte, a mi kedves volt az úr szemei előtt, és el nem távozott azoktól, a melyeket parancsolt néki az ő életének minden idejében, kivéve a hitteus urias dolgát. és hadakozás volt roboám és jeroboám között mind éltig. abija egyéb dolgai és minden cselekedetei pedig vajjon nincsenek-é megírva a júda királyainak krónika-könyvében? és hadakozás volt abija és jeroboám között. és elaluvék abija az ő atyáival, és eltemeték őt a dávid városában; és uralkodék helyette asa, az ő fia. jeroboámnak az izráel királyának a huszadik esztendejében asa lett a király júdeában, és uralkodék negyvenegy esztendeig jeruzsálemben; és az ő anyjának maaka vala neve, az abisáalom leánya. és asa azt cselekedé, a mi kedves volt az úr szemei előtt, mint dávid, az ő atyja. mert kiveszté a férfit paráznák az országból; és lerontá mind a bálványokat, a melyeket csináltak volt az ő atyái. és maakát az ő anyját is megfosztá a királynéságtól, mivelhogy egy iszonyú bálványt csináltatott a berekben; és elrontá asa az ő bálványát, és megégeté azt a kidron pataknál. de ha a magaslatokat nem rontották is le, mégis asának szíve tökéletes volt az úrhoz életének minden napjaiban. és bevitte az úrnak házába az ezüstöt és az aranyat, és az edényeket, a melyeket az ő atyja és ő maga arra szentelték volt. és hadakozás volt asa és baása, az izráel királya között, mind éltig. mert feljőve baása, az izráel királya júda ellen, és megépíté rámat, hogy senkit ki és be ne bocsásson asához a júda királyához. és vévén asa mind az ezüstöt és aranyat, a mely megmaradt volt mind az úr, mind a király házána kincseiből; adá azt az ő szolgáinak kezébe, és elküldé azt asa király bennhadának, tabrimmon fiának, a ki héczion fia volt, siria királyának, a ki damaskusban lakott, ezt izen-vén néki: szövetség van köztem és te közötted, az

én atyám és a te atyád között. ímé ajándékot küldök néked, ezüstöt és aranyt, bontsd fel a te szövetségedet baásával, az izráel királyával, hogy távozzék el tőlem. és benhadád engedelmeskedett asa királynak és elküldé az ő seregeinek vezéreit az izráel városai ellen; és bevév hajt és dánt, és abel bethmaakat, és az egész kinnerothot a nafhali egész földével. mikor pedig baása ezt meghallotta, abahagyta ráma építését, és lakék thirsában. akkor asa király egybegyűjté az egész júdát, senkit ki nem hagyván, és elhordák rámanak mind köveit, mind fáját, a melyekkel baása épített volt, és építé azokból asa király gébát, a benjámin nemzetségében és mispát. asának minden egyéb dolgai pedig és egész uralkodása és valamiit cselekedett, és a városok, a melyeket épített, vajjon nincsenek-é megírva a júda királyainak krónika-könyvében? kivéve azt, hogy vénségében megbetegedett a lábaira. és elaluvék asa az ő atyáival, és eltemették az ő atyáival dávidnak, az ő atyjának városában. és jósafát, az ő fia, uralkodék helyette. izráelben pedig nádáb, a jeroboám fia lett a király, asának, a júdabeli királynak második esztendejében; és két esztendeig uralkodék izráelen; és gonoszul cselekedék az úrnak szemei előtt és jára az ő atyjának útján és annak vétkeiben, a melylyel bűnbe ejtette volt az izráelt. de baása, az ahija fia, az issakhár nemzetségéből, pártot ütött ellene, és megveré őt baása gibbethonnál a filiszteusok városánál: mert nádáb és az egész izráel gibbethonnál táboroztak. és megölé őt baása, asának, a júdabeli királynak harmadik esztendejében, és uralkodék helyette. és lön, mikor uralkodni kezdett, levágá jeroboámnak egész háznépét; egy lelket sem hagyott jeroboám háznépéből, mígnem mind elveszté őket az úrnak beszéde szerint, a melyet megmondott volt az ő szolgálja, a silóbeli ahija által. a jeroboám vétkeiért, a melyekkel vétkezék és az izráelt is vétkebe ejté; és a bosszantásért, a melylyel felbosszantotta az urat, izráel istenét, nádáb egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei, vajjon nincsenek-é megírva az izráel királyainak krónika-könyvében? és hadakozás volt asa és baása, az izráel királyá között mind éltig. asának, a júdabeli királynak harmadik esztendejében lett baása, az ahija fia királylyá az egész izráelen thirsában, huszonhét esztendeig. és gonoszul cselekedék az úrnak szemei előtt, és jára a jeroboám útján, és az ő vétkeiben, a melylyel bűnbe ejtette az izráelt.

16

lön azonban az úrnak beszéde jéhuhoz, a hanáni fiához, baása ellen, mondván: mivelhogy téged felemeltelek a porból, és fejedelemmé tettelek téged az én népemen, az izráelen, te pedig a jeroboám útján jársz, és bűnbe ejted az én népemet, az izráelt, hogy engem haragra indítsanak az ő vétkeikkel: ímé én elvetem baása maradékait, és az ő háza maradékait, és olyanná teszem a te házadat, mint jeroboámnak, a nébát fiának házát. a ki baása maradékai közül a városban hal meg, azt az ebek eszik meg; a ki pedig a mezőn haland meg, azt az égi madarak eszik meg. baása több dolgai pedig, és a mit cselekedett,

és az ő uralkodása vajjon nincsenek-é megírva az izráel királyainak krónika-könyvében? és elaluvék baása az ő atyáival, és eltemették thirsában, és az ő fia, ela uralkodék ő utána. és nemcsak azért lön az úrnak beszéde jéhu próféta, a hanáni fia által baása és az ő háza ellen és minden ő gonoszsága ellen, a melyet cselekedett volt az úr szemei előtt, őt haragra indítván az ő kezeinek cselekedetei által, hogy olyan lesz mint a jeroboám háza, hanem azért is, mert azt megölte. és asának, a júda királynak huszonhatodik esztendejében lett királylyá ela, a baása fia, az izráelen thirsában, két esztendeig. azonban az ő szolgálja zimri, a szekerek fél részének feje, pártot ütött ellene. és ela thirsában volt, és az ital miatt igen megrészegedett az arsa házában, a ki az ő házában thirsában gondviselője volt; és eljövén zimri, megveré és megölé őt, asának, a júdabeli királynak huszonhetedik esztendejében, és ő uralkodék helyette. mikor pedig királylyá lett és trónját elfoglalta, kiirtá baása egész házát minden rokonságával és barátaival együtt és nem hagyott belőle még csak egy ebet sem. így veszté ki zimri a baása egész házát, az úrnak beszéde szerint, a melyet baása ellen szólott jéhu próféta által: baása minden vétkeiért, és elának, az ő fiának vétkeiért, a kik vétkeztek és vétkebe ejtették az izráelt, haragra indítván az urat, izráelnek istenét az ő bálványozásukkal. elának egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei, vajjon nincsenek-é megírva az izráel királyainak krónika-könyvében? asának, a júdabeli királynak huszonhetedik esztendejében, uralkodék zimri hét napig thirsában; a nép pedig gibbethon előtt táborozott, a mely a filiszteusoké. mikor pedig halotta a nép a táborban beszélni, hogy pártot ütött zimri és a királyt meg is ölte: az egész izráel azon a napon omrit, az izráel seregeinek fővezérét választá királylyá a táborban. és felvonult omri és az egész izráel ő vele gibbethonból, és megszállák thirsát. de zimri, a mikor látta, hogy a várost bevették, bemenvén a királyi ház palotájába, tűzzel magára gyújtá a királyi házat, és meghala. az ő bűneiért, a melyekkel vétkezék, gonoszul cselekedvén az úr szemei előtt; járván a jeroboám útjában és az ő bűnében, a melyet cselekedett volt, vétkebe ejtvén az izráelt. zimrinek egyéb dolgai pedig és az ő pártütése, a melyet cselekedett, vajjon nincsenek-é megírva az izráelbeli királyok krónika-könyvében? akkor kétfelé hasonlék az izráel népe: a nép egyik része tibnit, a ginát fiát követte és azt tette királylyá, a másik része pedig omrihoz ragaszkodott. de a népnek az a része, a mely omrihoz ragaszkodott, erősebb volt, mint az a nép, a mely tibnit, a ginát fiát követte, és meghalván tibni, uralkodék omri. asának, a júdabeli királynak harmincegyedik esztendejében uralkodék omri izráelben tizenkét esztendeig; thirsában uralkodék hat esztendeig. és megvév áron a samaria hegyét sémertől két talentum ezüstön; és építé a hegyre, és nevezé a várost, a melyet építé, sémernek, a hegy urának nevérol, samariának. és gonoszul cselekedék omri az úr szemei előtt, és gonoszságával meghaladta mind az ő előtte valókat. és jára jeroboámnak, a nébát fiának minden útján és az ő bűnében, a melylyel vétkebe ejté az izráelt, haragra indítván az urat,

izráel istenét az ő bálványozásai által. omrinak egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei és az ő erőssége, a melylyel cselekedett, vajjon nincsenek-e megírva az izráelbeli királyok krónika-könyvében? és elaluvék omri az ő atyáival, és eltemették samáriában, és uralkodék ő utána az ő fia, akháb. akháb pedig, az omri fia uralkodni kezdte izráelen, asának, a júdabeli királynak harmincznyolczadik esztendejében; és uralkodék akháb, az omri fia izráelen samáriában huszonkét esztendeig. és gonoszabbul cselekedék akháb, az omri fia az úr szemei előtt mindazoknál, a kik ő előtt voltak. mert nem elégedék meg azzal, hogy jeroboámnak, a nébát fiának bűneiben járjon, hanem elméne és feleségül vevé magának jézabelt, hanembaálnak, a sídonbeli királynak leányát, és elmenvén, a baálnak szolgálta, és meghajtá magát annak. és oltárt emele a baálnak a baál házában, a melyet samáriában épített. és csinált akháb aserát is, és jobban haragra indítá akháb az urat, izráel istenét, mint az izráel valamennyi királya, a kik ő előtt voltak. ennek idejében épít meg a bételbeli hiel jéríkhót. az ő elsőszülött fiának, abirámnak élete árán veté meg annak fundamentomát, és az ő kisebbik fiának, ségubnak élete árán állítá fel annak kapuit, az úr beszéde szerint, a melyett szólott volt józsué, a nún fia által.

17

és szóla thes bites illés, a gileád lakói közül, akhábnak: él az úr, az izráel istene, a ki előtt állok, hogy ez esztendőben sem harmat, sem eső nem leszen; hanem csak az én beszédem szerint. és lön az úrnak beszéde ő hozzá, mondván: menj el innét, és menj napkelet felé, és rejtezzél el a kérith patakja mellett, mely a jordán felé folyik. és a patakból lesz néked italdó; a hollóknak pedig megparancsoltam, hogy tápláljanak téged ott. elméne azt, és az úrnak beszéde szerint cselekedék; és elméne és leüle a kérith patakja mellett, a mely a jordán felé folyik. és a hollók hoztak néki kenyeret és húst reggel és este, és a patakból ivott. és lön néhány nap múlva, hogy kiszáradt a patak; mert nem volt eső a földre. és lön az úrnak beszéde ő hozzá, mondván: kelj fel, és menj el sareptába, a mely sídonhoz tartozik, és légy ott; ímé megparancsoltam ott egy özvegyasszonynak, hogy gondoskodjék rólad. és felkelvén, elméne sareptába, és mikor a város kapujához érkezett, ímé egy özvegyasszony volt ott, a ki fát szedegetett, és megszólítván azt, monda néki: hozz, kérlek, egy kevés vizet nékem valami edényben, hogy igyam. de mikor az elment, hogy vizet hozzon, utána kiáltott, és monda néki: hozz, kérlek, egy falat kenyeret is kezdedben. az pedig monda: él az úr, a te istened, hogy nincs semmi sült kenyérem, csak egy marok lisztecském van a vékában, és egy kevés olajom a korsóban, és most egy kis fát szedegetek, és haza megyek, és megkészítem azt magamnak és az én fiamnak, hogy megegyük és azután meghaljunk. monda pedig néki illés: ne félj, menj el, cselekedjél a te beszéded szerint; de mindazáltal nekem süss abból először egy kis pogácsát, és hozd ide; magadnak és a te fiadnak pedig azután süss; mert azt mondja az úr, izráel istene, hogy sem a vékabeli liszt el nem fogy, sem a korsóbeli olaj meg nem

kevesül addig, míg az úr esőt ad a földnek színére. és ő elméne, és az illés beszéde szerint cselekedék, és évék mind ő, mind amaz, mind annak háznépe, naponként. a vékabeli liszt nem fogyott el, sem pedig a korsóbeli olaj nem kevesült meg, az úrnak beszéde szerint, a melyt szólott illés által. és lön ezek után, hogy megbetegedék a ház gazdasszonyának fia, és az ő betegsége felette nagy vala, annyira, hogy már a lélekzete is elállott. monda azért illésnek: mit vétettem ellened, istennek embere? azért jöttél hozzám, hogy eszembe juttassad álnokságomat, és megöljed az én fiamat? és monda néki: add ide a te fiadat. és ő elvevén azt az ő kebeléről, és felvivé a felházba, a melyben ő lakik vala, és az ő ágyára fekteté. akkor kiálta az úrhoz, és monda: én uram, istenem, nyomorúságot hozol erre az özvegyre is, a kinél én lakom, hogy az ő fiát megölöd? és ráborult háromszor a gyermekre, és felkiáltott az úrhoz, mondván: én uram, istenem, térítsd vissza a gyermek lelkét ő belé! és meghallgatta az úr illés szavát, és megtért a gyermekbe a lélek, és megélede. és felvénvén őt a gyermeket, alávívé őt a felházból a házba, és adá őt az ő anyjának, és monda illés: lássad, él a te fiad! és monda az asszony illésnek: most tudtam meg, hogy te isten embere vagy, és hogy az úrnak beszéde a te ajkadon: igazság.

18

és lön sok idő múltán, a harmadik esztendőben, az úrnak beszéde illéshez, mondván: menj el, mutasd meg magadat akhábnak, és esőt adok a föld színére. és elméne illés, hogy megmutassa magát akhábnak. nagy éhség volt pedig samáriában. és akháb hivatá abdiást, a ki az ő házának gondviselője volt. (abdiás pedig felette igen féli vala az urat; mert mikor jézabel megölette az úr prófétáit, abdiás száz prófétát vitt általmába, és rejtezte el ötvenként egy-egy barlangba, és ott táplálta őket kenyérrel és vízzel). és monda akháb abdiásnak: menj el az országba szerén-szerzte a vizek forrásaihoz és a patakokhoz, hogyha valami fűvet találhatnánk, hogy a lovakat és öszvéreket megtarthatnánk életben, és ne hagynánk a barmokat mindenestől elpusztulni. eloszták azért magok közt a földet, a melyen kiki elmenjen. akháb egyedül ment az egyik úton, és abdiás is egyedül ment a másik úton. és mikor abdiás az úton ment, ímé illés előtalálá őt, és mikor felismerte őt, arcza borula és monda: nem te vagy-e az, uram, illés? felele néki: én vagyok; menj el, mondd meg a te uradnak: ímé itt van illés. ő pedig monda: mit vétettem elened, hogy a te szolgádat akháb kezébe akarod adni, hogy megöljön engem? él az úr a te istened: nincs sem nemzetiség, sem ország, a hova el nem küldött volna az én uram, hogy megkeressen téged. és ha azt mondták: nincs itt! az országot és a népet megesküdtette, hogy téged csakugyan nem találta meg. és most te azt mondd: menj el, mondd meg a te uradnak: ímé itt van illés. ha most elmegyek téled, téged pedig olyan helyre ragad el az úrnak lelke, a melyet én nem tudok, és én elmegyek, hogy megmondjam akhábnak, és ha ő téged nem talál meg, engem öl meg; pedig a te szolgád féli az urat gyermekségétől fogva. nem mondták-e meg az én uram-

nak, mit cselekedtem, mikor jézabel megölette az úr prófétáit? hogy hogyan rejtettem el az úr prófétái közül száz férfiút ötvenenként egy-egy barlangba és tápláltam őket kenyérral és vízzel. és te mégis azt mondosd: menj el és mondd meg a te uradnak: imé itt van illés; hogy megöljön engemet. és felele illés: él a seregeknek ura, a ki előtt állók: e mai napon megmutatom magamat néki. elméne azért abdiás akháb eleibe, és megjelenté ezt néki, és eleibe méne akháb illésnek. és mikor meglátta akháb illést, monda akháb néki: te vagy-e az izráel megháborítója? ő pedig monda: nem én háborítottam meg az izráelt, hanem te és a te atyád háza, azzal, hogy elhagytátok az úrnak parancsolatait, és a baál után jártatok. most azért küldj el, gyűjtsd hozzá az egész izráelt a kármel hegyre, és a baál négyszázötven prófétáját, és az áserának négyszáz prófétáját, a kik a jézabel asztaláról élnek. és elküldé akháb mind az egész izráel fiaihoz, és egybegyűjté a prófétákat a kármel hegyre. és odamenvén illés az egész sokasághoz, monda: meddig sántikáltok kétfelé? ha az úr az isten, kövessétek őt; ha pedig baál, kövessétek azt. és nem felelt néki a nép csak egy szót sem. akkor monda illés a népnek: én maradtam meg csak egyedül az úr prófétái közül; míg a baál prófétái négyszázötvenen vannak; adjatok azért nékünk két tulkot, és ők válaszáuk magoknak az egyik tulkot, a melyet vagdaljanak darabokra, és rakják a fákra; de tüzet ne tegyenek alája; én pedig a másikat készítem el, a melyet a fákra rakok, de tüzet én sem teszek alája. akkor hívjátok segítségül a ti istenteknek nevét, és én is segítségül hívom az úrnak nevét; és a mely isten tűz által felel, az az isten. és felelvén az egész sokaság, monda: jó lesz! és monda illés a baál prófétáinak: válaszzátok el magatoknak az egyik tulkot, és készítsétek el ti először; mert ti többen vagytok, és hívjátok segítségül a ti istenteknek nevét, de tüzet ne tegyetek alája. és vevék a tulkot, a melyet nékik adott, és azt elkészíték, és segítségül hívák a baálnak nevét reggeltől fogva délig, mondván: baál! hallgass meg minket! de nem jött szó, sem felelet. és ott sántikáltak az oltár körül, a melyet készítették. mikor pedig már dél lett, elkezdte őket gúnyolni illés, azt mondván: kiálszatok hangosabban, hiszen isten! talán elmélikedik, vagy félrement, vagy úton van, vagy talán aluszik, és felselken, és elkezdtek hangosan kiabálni és az szokásuk szerint késekkel és borotvákcal metélték magokat, míg csak ki nem csordult a vérök. mikor pedig a dél elmúlt, prófétálni kezdtek egész az esteli áldozatig; de akkor sem lett se szó, se felelet, se meghallgattatás. akkor monda illés az egész sokaságnak: jöjjetek én hozzám. és hozzá méne az egész sokaság, és megépíté az úr oltárát, a mely leromboltatott volt. és vön illés tizenkét követ, a jákób fiai nemzetségeinek száma szerint, a kiknek az isten azt mondotta volt: izráel legyen a te neved; és oltárt építé a kövekből az úr nevében, és egy árkot húzott az oltár körül, a melybe két véka vetni való mag férne. és oda készíté a fát, és felvagdalá a tulkot, és felraká azt a fára; és monda: töltsétek meg négy vedret vízzel, és öntsétek az égőáldozatra és a fára. monda ismét: tegyétek ezt még egyszer! és másodsor is azt tevék. monda még is: harmadszor is tegyétek meg! és harmadszor is azt mívelék; úgy, hogy a víz lecsur-

gott az oltárról, és még az árok is tele lett vízzel. és a mikor eljött az esteli áldozás ideje, oda lépett illés próféta, és monda: óh uram, ábrahámnak, izsáknak és izráelnek istene, hadd ismerjék meg e mai napon, hogy te vagy az isten az izráelben, és hogy én a te szolgád vagyok, és hogy mindezeket a te parancsolatodból cselekedtem. hallgass meg engem, uram, hallgass meg engem, hogy tudja meg e nép, hogy te, az úr vagy az isten, és te fordítod vissza az ő szívöket! akkor alászálta az úr tüze, és megemészte az égőáldozatot, a fát, a követeket és a port, és felnyalta a vizet, a mely az árokban volt. mikor ezt látta az egész sokaság, arcza borult, és monda: az úr az isten! az úr az isten! és monda illés nékik: fogjátok meg a baál prófétáit; senki el ne szaladjon közülök! és megfogák őket, és alávívé őket illés a kison opatakja mellé, és megölé ott őket. akkor monda illés akhábnak: eredj fel, egyél és igyál, mert nagy esőnek zúgása hallszik. és felment akháb, hogy egyék és igyék. illés pedig felment a kármel hegy tetejére, és leborula a földre, és az ő orczáját az ő két térd közé tevé; és monda az ő szolgájának: menj fel, és nézz a tenger felé. és felment, és arrafelé nézett, és monda: nincsen semmi. és monda illés: menj vissza hétszer. és lön hetedúttal, monda a szolga: imé egy kis felhőcske, mint egy embernek a tenyere, jö fel a tengerből. akkor monda: menj fel, mondd meg akhábnak: fogj be és menj le, hogy meg ne késleljen az eső. és lön azonközben, hogy besötétedett az ég a fellegektől és a szélről, és nagy eső lett. akháb pedig székére ült és elment jezzrébe. és lön az úr keze illésen, és felövezvén az ő derekát, még akháb előtt futott el jezzré felé.

19

és akháb elbeszélé jézabelnek mindazokat, a melyeket illés cselekedett és a többek között, hogy hogyan ölte meg mind a prófétákat fegyverrel. és követet küldé jézabel illéshez, mondván: ezt cselekedjék velem az istenek és úgy segéljenek, ha holnap ilyenkor úgy nem cselekszem a te életeddel, mint a hogy te cselekedtél azoknak életekkel mind egyig. a mit mikor megértett, felkelvén elméne, vigyázván az ő életére. és méne beersebába, a mely jüdában volt; és ott hagyá az ő szolgáját. ő pedig elméne a pusztaba egy napj járó földre, és elmenvén leüle egy fenyőfa alá, és könyörgött, hogy hadd haljon meg, és monda: elég! most óh uram, vedd el az én lelkemet; mert nem vagyok jobb az én atyáimnál és lefeküvék és elaluvék a fenyőfa alatt. és imé angyal illeté őt, és monda néki: kelj fel, egyél. és mikor körülnézett, imé fejenél vala egy szén között sült pogácsa és egy pohár víz. és evék és ivék, és ismét lefeküvék. és az úr angyala eljött másodsor is és megilleté őt, és monda: kelj fel, egyél; mert erőd felett való utad van. és ő felkelt, és evett és ivott; és méne annak az ételnek erejével negyven nap és negyven éjlel egész az isten hegyéig, hórebég. és beméne ott egy barlangba, és ott hála. és imé lön az úrnak beszéde ő hozzá, és monda néki: mit csinálsz itt illés? ő pedig monda: nagy búslálom van az úrúrt, a seregek istenéért; mert elhagyták a te szövetségedet az izráel fiai, a te oltáraidat lerontották, és a te prófétáidat fegyverrel megölték, és csak én egyedül maradtam, és

engem is halálra keresnek. és monda: jöjj ki és állj meg ezen a hegyen, az úr előtt. és imé ott az úr volt elmenendő. és az úr előtt megyen vala nagy és erős szél, a mely a hegyeket megszaggatta és megvasogatta a kösziklákat az úr előtt; de az úr nem vala abban a szélben. és a szél után földindulás lett; de az úr nem volt a földindulásban sem. és a földindulás után tűz jöve, de nem volt az úr a tűzben sem. és a tűz után egy halk szelíd hang hallatszék. és mikor illés ezt hallotta, befedé az ő arczát palástjával, és kimenvén, megállá a barlang ajtajában, és imé szózat lön ő hozzá, a mely ezt monda: mit csinálsz itt illés? és ő felele: nagy búsulásom van az úrtól, a seregeknek istenéért, mert az izráel fiai elhagyták a te szövetségedet, lerontották a te oltáraidat, és a te prófétáidat megölték fegyverrel, és én egyedül maradtam, és engem is halálra keresnek. és monda az úr néki: menj el, térj vissza a te utadon a puszta át damaskusba, és mikor oda jutándasz, kenjed királylyá hazáért siriában; és jéhut, a nimsi fiát kenjed királylyá izráelben, és elizeust, az abelméhola-beli sáfát fiát pedig kenjed prófétává a te helyedbe. és léssen, hogy a ki megmenekedik hazáért fegyverétől, azt jéhu öli meg, és a ki megmenekedik a jéhu fegyverétől, azt elizeus öli meg. de meghagyok izráelben hétezer embert: minden térdet, mely nem hajolt a baálnak, és minden ajkat, mely meg nem csókoltá azt. és ő elmenvén onnét, megtalálá elizeust, a sáfát fiát, a mint szántott tizenkét járom ökörrrel, és ő maga a tizenkettedikkel volt; és illés hozzá méne, és az ő palástját reá veté. és ő elhagyván az ökröket, illés után futott, és monda: kérlek hadd csókoljam meg az én atyámat és az én anyámat, és azután követlek. és monda: menj, térj vissza; mert mit cselekedtem tenéked? és elmenvén ő töle, vön azután egy pár ökröt, és levágá azt, és az ekéhez való szerszámokból tüzet rakván, megfőzé azok húsát, és a népnek adá, és evének; és felkelvén, elméne illés után, és szolgálá néki.

20

és benhadád, siria királya összegyűjté egész seregét, és harminczkét király volt ő vele és sanyarú sok ló és szekér, és felméne és megszállá samariát, és ostromolni kezdte azt. és követeket küldött akhábhoz, az izráel királyához a városba; és azt izené néki: azt mondja benhadád: a te ezüstöd és aranyad az enyém, a te feleségeid is és a te szép fiaid is az enyéme. és felele az izráel királya, és monda: a mint megmondottad uram, király, tiéd vagyok mindennel, a melyeket bírok. megtérvén pedig a követek, mondanak: azt mondja benhadád: miután hozzád küldöttem, és azt izentem, hogy a te ezüstöd és aranyadat és a te feleségeidet és fiaidat add nékem; azért holnap ilyenkor elküldöm az én szolgálmat hozzád, és felkutatják a te házadat, és a te szolgálid házait; és kezekhez veszik, a mi csak kedves előtted, és elhozzák. akkor egybehívá az izráel királya mind az ország véneit, és monda: vegyétek eszetekbe, és lássátok meg, minemű gonosz szándékkal van ez; mert hozzá-m küldött az én feleségeimért és gyermekeimért, ezüstömért és aranyomért, és meg nem tagadtam tőle. és mondanak néki a vének mindnyájan, és az

egész nép: ne engedj néki, és az ő akaratját be ne teljesítsd. és ő monda a benhadád követekinek: mondjátok meg az én uramnak, a királynak: mindazokat, a melyek felől először izentél a te szolgáltnak, megcselekszem, de ezt a dolgot nem tehetem meg. így elmenvén a követek, megmondák néki a választ. akkor hozzá küldé benhadád, és monda: úgy cselekedjének velem az istenek és úgy segéljenek, hogy samariának minden pora sem elég, hogy a velem való nép közül mindeniknek csak egy-egy marokkal is jusson! és felele az izráel királya, mondván: mondjátok meg néki: ne kérkedjék úgy, a ki fegyverbe öltözik, mint a ki már leveti a fegyvert! meghallván pedig ezt a választ, mikor ő ivott a királyokkal a sátorokban, monda az ő szolgáltnak: vegyétek körül a várost! és azok körülvevék azt. és imé egy próféta méne akhábhhoz, az izráel királyához, a ki ezt monda: azt mondja az úr: avagy nem láttad-e mindezt a nagy sokaságot: imé e mai napon kezded adom azt, hogy megtudjad, hogy én vagyok az úr! monda pedig akháb: ki által? és felele: azt mondja az úr: a tartományok fejedelmeinek ifjai által. akkor monda akháb: ki kezdje meg a harczot? és felele: te! megszámlálá azért a tartományok fejedelmeinek ifjait, a kik kétszázharminczketten voltak; ezeketán megszámlálá mind az izráel fiainak is minden népét, hétezer embert. és elindulának délben. benhadád pedig ott ivott a királyokkal a sátorokban, és lerészegedett ő és a harminczkét király, a ki segítségére jött vele. és a tartományok fejedelmeinek ifjai vonultak ki legelőször. benhadád pedig elküldé, és megmondották néki, ezt mondván: valami férfiak jöttek ki samariából! és monda: akár békességért jöttek ki, fogjátok meg őket elevenen; akár viadalért jöttek ki, fogjátok el őket elevenen. de mikor kivonultak a városból a tartományok fejedelmeinek ifjai és a sereg, a mely őket követte: mindenik vágni kezdte azt, a ki eléje került, és elfutottak a siriabeliek, az izráel pedig kergette őket, és megfutott maga benhadád, siria királya is lovon a lovagokkal együtt. és azután kivonult az izráel királya, és megveré mind a lovagokat, mind a szekereket, és megveré a siriabelieket nagy csapással. és méne az izráel királyához egy próféta, és ezt monda néki: menj el, erősítsd meg magad, és vedd eszedbe és lásd meg, mit kelljen cselekedned, mert esztendő mulva ismét feljö siria királya ellened. a siriabeli király szolgálai pedig mondanak néki: a hegyeknek istenei az ő isteneik, azért gyözték le bennünket; de vívjunk csak meg velők a síkon, és meglátod, ha le nem gyözzük-e őket? és tedd ezt: küldd el a királyokat, mindeniket a maga helyéről; és állíts hadnagyokat helyettök, és szervezz magadnak olyan sereget, mint az volt, a melyet elvesztettél, és olyan lovakat és szekereket, mint amazok voltak; és vívjunk meg velők a síkon, és meglátod, ha le nem gyözzük-e őket? és engede az ő szavoknak, és akképen cselekedék. mikor azért az esztendő elmúlt, rendbeszedte benhadád a siriabelieket, és feljöve afekbe, hogy hadakozzék az izráel ellen. de az izráel fiai összeszámláltatták és elláttatták étellel, és eleikbe menének azoknak. táborba szállván pedig az izráel fiai, amazokhoz képest olyanok voltak, mint két kicsiny kecskenyájacska; míg a siriabeliek ellep-

ték a földet. jött vala pedig egy isten embere, és szóla az izráel királyának, mondván: azt mondja az úr: azért mert a siriabeliek azt mondták, hogy csak a hegyeknek istene az úr, és nem a völgyeknek istene is: mindezt a nagy sokaságot a te kezébe adom, hogy megismerjétek, hogy én vagyok az úr. és ott táboroztak egészen velök szemben hetednapig. a hetedik napon azután megütköztek, és az izráel fiai levágtak a siriabeliek közül egy nap százezer gyalogost. és a többiek elmenekültek afek városába; de a falak rászakadtak a megmaradt huszonkétezer emberre, és benhadád is elfutott és ott bolyongott a városban kamaráról-kamarára. és mondanak néki az ő szolgáló: ímé hallottuk, hogy az izráel házában királyai kegyelmes királyok, azért hadd öltözzünk zsákokba, és vessünk köteleket a mi nyakunkba, és menjünk ki az izráel királyához, talán életben hagyja a te lelkedet. és zsákokba öltözőnek, és köteleket vetének nyakokba, és elmenének az izráel királyához, és mondanak: a te szolgálád, benhadád, ezt mondja: hagyd életben kérlek, az én lelkemet! és monda: él-e még? én atyámfia ő! és a férfiak jó jelnek vették azt, és gyorsan megragadták a szót, és mondanak: a te atyádfia benhadád él. és monda: menjete, és hozzátét ide őt. kijöve azért ő hozzá benhadád, és felültet őt az ő szekerébe, és monda néki: a városokat, a melyeket elvett volt az én atyám a te atyádtól, azokat visszaadom, és csinálj magadnak utcákat damaskusban, mint az én atyám csinált volt samariában; én ezzel a kötéssel bocsátalak téged. és szövetséget kötött vele, és elbocsátá őt. egy férfiú pedig a próféták közül monda az ő felebarátjának az úr beszéde szerint: verj meg engem kérlek; de ez nem akará őt megverni. akkor monda néki: azért, mert nem engedté az őr szavának: ímé mihelyt én tölem elmégy, megöl téged az oroszlán. és a mikor elment ő tőle, talála őt egy oroszlán, és megölé. talála azután más férfiat, a kinek monda: kérlek, verj meg engem. és megveré az annyira, hogy megsebesítette. és elméne a próféta, és az útfélen a király elé állá és elváltoztatá magát szemeit bekötözvén. mikor pedig arra ment el a király, kiálta a királyhoz, és monda: a te szolgáló kiment volt a hadba, és ímé egy férfiú eljövén, hoza én hozzám egy férfiút, és monda: őrizd meg ezt a férfiút; ha elszaladand, meg kell halnod érte, vagy egy tálentom ezüstöt fizetsz. és mialatt a te szolgálódnak itt és amott dolga volt, az az ember már nem volt. és monda néki az izráel király: az a te ítéleted; magad akartad. és mindjárt elvév a kötést az ő szeméről, és megismeré őt az izráel király, hogy a próféták közül való. és monda néki: ezt mondja az úr: mert elbocsátottad kezedből a férfiút, a kit én halálra szántam, azért lelked léssen lelkéért, és néped népéért. és házához méne az izráel király szomorú és megbúsult szívvel, és méne samariába.

21

és történt ezek után, hogy a jezzréelbeli nábótnak egy szölője volt jezzréelben, akhábnak, samaria királyának a háza mellett. és szóla akhábn nábótnak, mondván: add nekem a te szölődet, hogy legyen veteményes kertem; mert közel van az én házamhoz, és néked

érte jobb szölőt adok annál, vagy ha néked tetszik, pénzül adom meg az árát. és felele nábót akhábnak: isten őrizzen, hogy néked adjam az én atyáimtól maradt örökséget. akkor haza méne akhábn nagy bánnal és haraggal a beszéd miatt, a melyet szölött néki a jezzréelbeli nábót, mondván: nem adom néked az én atyáimtól maradt örökséget; és lefeküvök az ő ágyára, és arczat a fal felé fordítá, és nem evék kenyeret. hozzá menvén az ő felesége jézabel, monda néki: miért háborodott meg a te szíved, és kenyeret nem eszel? és ő monda néki: mert ama jezzréelbeli nábóttal beszéltem, és azt mondtam néki: add nekem a te szölődet pénzért, vagy ha inkább tetszik, más szölőt adok néked érte, ő pedig azt mondotta: nem adom néked az én szölömet. akkor monda néki jézabel, az ő felesége: te bírod-e most az izráel királyságát? kelj fel, egyél kenyeret, és a te szíved örvendezzen, én majd néked adom a jezzréelbeli nábót szölőjét. és levelet írt akhábn nevével, a melyet megpecsételt az ő gyűrűjével, és elküldé azt a levelet a véneknek és a főembereknek, a kik nábóttal egy városban laktak; és a levélben ezt írta, mondván: hirdesetek böjtöt, és ültessétek nábótot a nép élére; és ültessetek vele szembe két istentelen embert, a kik tanúbizonyságot tegyenek ő ellene, mondván: megszidalmaztat az istent és a királyt. azután vigyéték ki, és kövvezétek meg őt, hogy meghaljon. és ekképen cselekedének a vének és a főemberek, a kik az ő városában laktak, a mint jézabel nékik megparancsolta, és a mint a levélben megírta, a melyet nékik küldött; böjtöt hirdetének, és ülteték nábótot a nép élére. előjöve azután két istentelen ember, és leült vele szemben, és tanúbizonyságot tettek ez istentelen emberek nábót ellen a nép előtt, mondván: megszidalmazta nábót az istent és a királyt. kivivé azért őt a városból, és megkövezék, és meghala. azután megizenék jézabelnek, mondván: megköveztetett nábót, és meghalt. mikor pedig meghallotta jézabel, hogy megköveztetett nábót és meghalt, monda jézabel akhábnak: kelj fel és foglald el a jezzréelbeli nábót szölőjét, a melyet nem akart néked pénzért oda adni; mert nem él nábót, hanem meghalt. és mikor meghallotta akhábn, hogy nábót meghalt, felkelt akhábn, hogy lemenjen a jezzréelbeli nábót szölőjébe, és azt elfoglalja. akkor szóla az úr thes bites illésnek, mondván: kelj fel, és menj akhábnak, az izráelbeli királynak eleibe, a ki samariában lakik, ímé ott van a nábót szölőjében, a melybe lement, hogy azt elfoglalja; és szólj néki, ezt mondván: így szól az úr: nem megöltél-e és nemde el is foglaltad-e? és szólj néki, mondván: ezt mondja az úr: ugyanazon a helyen, a hol felnyalták az ebek nábót véré, ebek nyalják fel a te véredet is! és monda akhábn illésnek: megint rám találtál ellenségem? és ő monda: rád találtam; mert te magadat mindenestől arra adtad, hogy gonosztságot cselekedjél az úr szemei előtt. ímé, azt mondja az úr: veszedelmet hozok reád, és elvesztem a te maradékaidd, és kigyomlálom akhábnak még az ebét is, és a berekesztetet és az elhagyatottat izráelben; és olyaná teszem a te házadat, mint jeroboámnak, a nébát fiának házát, és mint baásának, az ahija fiának házát azért, a miért haragra ingerlettél engem, és a miért bűnbe ejtetted az izráelt. és jézabel felől is szóla az úr, mondván:

az ebek eszik meg jézabelt jezréel kőfala előtt; azt, a ki akháb házából a városban hal meg, az ebek eszik meg; azt pedig, a ki a mezőben hal meg, az égi madarak eszik meg. mert bizonyára nem volt akháb-nak mássa, a ki magát arra adta volna, hogy csak gonoszsgát cselekedjék az úr szemei előtt, a melyre az ő felesége, jézabel ösztökélte őt. mert igen utálatos dolgot cselekedék, követvén a bálványokat mind a szérint, a mint cselekedének az emoreusok, a kiket az úr kiűzött volt az izráel fiai előtt. lön pedig, mikor meghallotta akháb e beszédekét, megszágtatá az ő ruháit, és zsákba öltözék és bőjtöle, és a zsákban hála, és nagy alázatossággal jár vala. és szóla az úr thes-bites illésnek, mondván: nem láttad-e, hogy akháb hogyan megalázta magát előttem? mivelhogy pedig megalázta magát előttem, nem hozom reá a veszedelmet az ő életében, hanem csak az ő fia idejében hozom el a veszedelmet az ő házára.

22

és három esztendő lefolyt úgy, hogy nem volt hadakozás a siriabeliek és az izráel között. de a harmadik esztendőben aláméne josafát, júda királya az izráel királyához, akkor monda az izráel királya az ő szolgáltnak: nem tudjátok-e, hogy rámoth gileád a miénk? és mi hallgatunk és nem veszszük vissza azt siria királyától? és monda josafátnak: feljössz-e velem e hadba rámoth gileád ellen? felele josafát az izráel királyának: úgy én, mint te, úgy az én népem, mint a te néped; úgy az én lovaim, mint a te lovaid. és monda josafát az izráel királyának: kérdezősködjél még ma az úr beszéde után. és összegyűjté az izráel királya a prófétákat, közel négyszáz férfiút, és monda nékik: elmenjek-e rámoth gileád ellen hadba, vagy elhagyjam? és mondanak: menj fel; mert az úr kezébe adja azt a királynak. és monda josafát: nincs itt már több prófétája az úrnak, hogy attól is tudakozódhatnánk? és monda az izráel királya josafátnak: még van egy férfiú, a ki által megkérdehetjük az urat, mikeás, a jemla fia; de én gyűlölöm őt, mert soha nem jövedöl nékem jót, hanem mindig csak rosszat. és monda josafát: ne beszéljen így a király! és előszólítá az izráel királya egy udvariszolgát, és monda: hívd ide hamar mikeást, a jemla fiát. és ott ült az izráel királya és josafát, júda királya, ruhákba öltözötten, mindenik a maga trónusán samaria kapuja előtt a térségen, és a próféták mind ott jövedöltek előttük. és sédékiás, a kénaána fia, vasszarvakat készített, és monda: ezt mondja az úr: ezekkel ökleled a siriabelieket, míg meg nem emészted őket. és a próféták is mindnyájan ekképen jövedöltek, mondván: menj fel rámoth gileád ellen, és jó szerencséd lesz; mert azt az úr a király kezébe adja. a követ pedig, a ki elment volt, hogy elhívja mikeást, szóla néki, mondván: ímé a próféták egyenlő akarattal jót jövedölnek a királynak: szólj, kérlek, te is úgy, mint azok közül egy, és jövedölj jót. mikeás pedig monda: él az úr, hogy csak azt fogom mondani, a mit az úr mondánd nékem. és mikor a királyhoz ment, monda néki a király: mikeás! elmenjünk-e rámoth gileád ellen hadba, vagy elhagyjuk? ő pedig monda néki: menj fel és jár szerencsével; az úr kezébe adja azt a királynak. és

monda néki a király: még hánszor kényszerítselek téged, hogy az igaznál egyebet ne mondj nékem az úr nevében? és monda: látam az egész izráelt szét-széledve a hegyeken, mint a juhokat, a melyeknek nincsen pásztoruk. és monda az úr: nincsen ezeknek urok? térjen vissza kiki az ő házához békességben. és monda az izráel királya josafátnak: nemde nem megmondottam-e néked, hogy soha jót nékem nem jövedöl, hanem csak rosszat. és monda mikeás: azért halld meg most az úr beszédét: látam az urat az ő székeiben ülni, és az egész menyiei sereget az ő jobb- és balkeze felől mellette állani. és monda az úr: kicsoda csalja meg akhábót, hogy felmenjen, és elvessen rámoth gileádnál? és ki egyet, ki mást szól vala hozzá. akkor előjöve egy lélek, a ki az úr eleibe állá, és monda: én akarom megcsalni őt. az úr pedig monda néki: miképen? és felele: kimegyek és hazug lélek leszek minden ő prófétáinak szájában. akkor monda az úr: csald meg és győzd meg; menj ki, és cselekedjél úgy. ímé az úr a hazugságnak lelkét adta mindezeknek a te prófétáidnak szájába; és az úr szóltott veszedelmes dolgot el-lened. akkor odalépett sédékiás, a kénaána fia, és arczul csapván mikeást, monda: hogyan? eltávo-zott volna én tőlem az úrnak lelke, hogy csak néked szólana? és monda mikeás: ímé meglátod azon a napon, a mikor az egyik kamarából a másik kamarába mégy be, hogy elrejtőzhess. az izráel királya pedig monda: fogjad mikeást, és vidd vissza őt ammonhoz, a város fejedelméhez, és joáshoz, a király fiához; és mondjad: ezt mondja a király: vessétek ezt a töm-löczbe, és tápláljátok őt a nyomorúság kenyérével és a nyomorúság vizével, míg békességgel megjövök. monda pedig mikeás: ha békességgel térsz vissza, nem az úr szóltott én általam: azután monda: halljátok ezt meg minden népek! és felvonult az izráel királya, és josafát, a júda királya rámoth gileád ellen. és monda az izráel királya josafátnak: megváltoztatom ruhámat, és úgy megyek a viadalra, te pedig öltözzél fel ruhádba. és elváltoztatá ruháját az izráel királya, és úgy méne a viadalra. siria királya pedig meg-parancsolá az ő szekerei harminczkét fejedelmeinek, mondván: ne vívjatok se kicsinytel, se nagygyal, hanem egyedül csak az izráel királya ellen vívjatok. és a mikor meglátták a szekerek fejedelmei josafátot, mondanak: nyilván ez az izráel király, és reá ro-hanván vívának ellene. de josafát elkezdett kiáltani. mikor pedig látták a szekerek fejedelmei, hogy nem az izráel királya, ott hagyták. egy ember pedig csak úgy találomra kilővé az ő kezévé, és talála az izráel királyát a pánccél és a kapocs között. és ő monda a kocsisának: fordulj meg és vigy ki engem a tábor-ból, mert megsebesültem! és az ütközet mind erősebb lett azon a napon, és a király az ő szekérében állott a siriabeliek ellen, és meghalt este felé, és a vér a seb-ből a szekérbe csorgott. és kikiálták napnyugtorkor a táborban, mondván: minden ember menjen haza a maga városába és földjébe! és meghalt a király és visszavitetvén samariába, eltemeték a királyt samar-iában. és mikor mosták az ő szekerét a samaria mel-lett lévő tóban: az ebek nyalták az ő vérét, és paráznák fürödtek ott, az úrnak beszéde szerint, a melyet szóltott volt. akháb-nak egyéb dolgai pedig és min-

den cselekedetei, az elefántcsontból épített ház, és mind a városok, a melyeket épített, vajjon nincsenek-é megírva az izráel királyainak krónika-könyvében? és elaluvék akháb az ő atyáival; és uralkodék ő utána fia, akházia. és josafát, az asa fia lett királylá júdában, akhábnak, az izráel királyának negyedik esztendejében. és josafát harminczöt esztendőös volt, mikor uralkodni kezdett, és huszonöt esztendeig uralkodott jeruzsálemben. az ő anyjának azuba volt a neve, silhi leánya. és jára asának, az ő atyjának minden útjában, és abból ki nem tére, azt cselekedvén, a mi az úr szemei előtt kedves. csakhogy a magaslatokat nem rombolták le, és a nép még áldozott és tömjénezett a magaslatokon. és békességben élt josafát az izráel királyával. josafátnak egyéb dolga pedig és az ő ereje, a melylyel cselekedett, és a melylyel hadakozott, vajjon nincsenek-é megírva a júda királyainak krónika-könyvében? a férfi paráznakat is, a kik még megmaradtak volt az ő atyjának, asának idejéből, kiüzte az országból. akkor nem volt király edomban, hanem csak helyettes király. és josafát társis hajókat csináltatott, hogy aranyért mennének ofirba, de nem mehetek el; mert a hajók összetörtek esiongáberben. akkor mondá akházia, az akháb fia, josafátnak: hadd menjenek el az én szolgálaim a te szolgáláiddal e hajókon; de josafát nem akará. és elaluvék josafát az ő atyáival; és eltemettetéék az ő atyáival az ő atyjának, dávidnak városában; és az ő fia, jórám, uralkodék helyette. akházia pedig, az akháb fia kezdé uralkodni izráelen samariában, josafátnak, a júda királyának tizenhetedik esztendejében, és uralkodék izráelben két esztendeig. és gonoszul cselekedék az úrnak szemei előtt, járván az ő atyjának és anyjának útján, és jeroboámnak, a nébát fiának útján, a ki bűnbe ejté az izráelt; és szolgálá a baálnak, és azt imádá és haragra indítá az urat, izráel istenét, mint a hogy az ő atyja cselekedett.

és elszakadt moáb, akháb halála után, az izráeltől. és mikor akházia kibukott az ő felházának korlátján samariában, és megbetegedék, követeket küldte el, a kiknek azt parancsolá: menjetek el, kérjétek tanácsot a baálzebubtól, az ekron istenétől, hogy meggyógyulok-e e betegségből? az úrnak anyaga pedig szóla thesbités illésnek: kelj fel, menj el eleibe a samariabeli király követeinak, és szólj nékik: nincs-e isten izráelben, hogy baálzebubhoz, az ekron istenéhez mentek tanácsot kérni? azért azt mondja az úr: az ágyból, a melyben fekszel, fel nem kelsz, hanem kétség nélkül meghalsz. és elméne illés. és mikor a követek visszajöttek ő hozzá, monda nékik: miért jöttetek vissza? és felelének néki: egy férfiú jöve előnkbe, és monda nekünk: menjetek el, térjétek vissza a királyhoz, a ki titeket elküldött, és mondjátok meg néki: ezt mondja az úr: nincs-e izráelben isten, hogy te baálzebubhoz, ekron istenéhez küldesz tanácsot kérni? azért az ágyból, a melyben fekszel, fel nem kelsz, hanem kétség nélkül meghalsz. és monda nékik: milyen volt az a férfiú, a ki előtökbe jött volt, és ezeket a beszédeket szólá néktek? és felelének néki: egy szőr-ruhás ember, derekán bőr övvel felővezve. akkor monda: thesbités illés volt. és hozzá küldte egy ötven ember előtt járó főembert, az alatta való ötven emberrel. és mikor ez hozzá felment, ott ült fenn a hegy tetjén, és monda néki: isten embere, a király azt parancsolja: jöjj le! felelvén illés, monda az ötven ember előtt járó főembernek: ha én az isten embere vagyok, szálljon tűz alá az égből, és emészszen meg téged és az alattad való ötven embert. és tűz szálla alá az égből, és megemészté őt és az ő ötven emberét. és ismét küldte ő hozzá a király más ötven ember előtt járó főembert, mind az ötven férfival egybe, a ki szóla és monda néki: isten embere, a király azt parancsolja, hogy hamar jöjj alá! és felele illés, és monda nékik: ha isten embere vagyok, szálljon tűz az égből alá, és emészszen meg téged és a te ötven emberedet. és istennek tüze szálla alá az égből, és megemészté őt és az ő ötven emberét. és újra elküldött egy harmadik ötven ember előtt járó főembert is, az ő ötven emberével együtt, és felmenvén ez az ötven ember előtt járó főember, elméne és térdre borult illés előtt, és könyörögvén néki, monda: óh isten embere, kérlek, legyen bec-születe a te szemeid előtt az én lelke-mnek, és ezeknek a te szolgálidnak, ez ötven ember lelkének! imé tűz szállott le az égből és megemészté az ötven ember előtt való előbbi két főembert, az ő ötven emberével egybe: most azért legyen bec-születe az én lelke-mnek a te szemeid előtt! ekkor szóla az úr anyala illésnek: menj alá vele, ne félj semmit tőle. és ő felkelvén aláméne vele a királyhoz. és szóla néki: ezt mondja az úr: a miért követeket küldöttél tanácsot kérni baálzebubhoz, ekron istenéhez, mintha nem volna izráelben isten, a kinek a beszédéből tanácsot kérhettél: azért fel nem kelsz ez ágyból, a melyben fekszel, hanem kétség nélkül meghalsz. és meghalt az úrnak beszéde szerint, a melyet szólott illés, és uralkodék jórám ő helyette, jórámnak, a josafát fiának, a júdabeli királynak második esztendejében; mert akház-

íának nem volt fia. akházíának egyéb dolgai pedig, a melyeket cselekedett, vajjon nincsenek-e megírva az izráel királyainak krónika-könyvében?

2

és lön mikor az úr illést fel akará vinni a szélvész által mennyekbe: elméne illés és elizeus gilgálból. és monda illés elizeusnak: maradj itt, kérlek, mert az úr bételbe küldött engem. és felele elizeus: él az úr, és a te lelked, hogy el nem hagylak téged! és mikor lemenének bétel felé: kijövének a próféták fiai, a kik bételben valának, elizeushoz, és mondanak néki: nem tudod-e, hogy e mai napon az úr elragadja a te uradat tőled? és monda: tudom én is, hallgassatok. és monda néki illés: elizeus! maradj itt, kérlek; mert az úr engem jéríkhóba küldött. ő azonban monda: él az úr és a te lelked, hogy el nem hagylak téged. és mikor elmenének jéríkhóba: a próféták fiai, a kik jéríkhóban valának, elizeushoz jövének, és mondanak néki: nem tudod-e, hogy e mai napon az úr a te uradat elragadja tőled? és ő monda: én is tudom, hallgassatok. azután monda néki illés: maradj itt, kérlek; mert az úr engem a jordán mellé küldött. de ő felele: él az úr és a te lelked, hogy el nem hagylak téged. és elmenének együtt mindketten. ötven férfiú pedig a próféták fiai közül utánok menvén, velök szemben messze megállának, mikor ők ketten a jordán mellett megállottak. és fogá illés az ő palástját, és összehajtvá azt, megüté azzal a vizet; és az kétfelé válék; úgy hogy mind a ketten szárazon menének át rajta. és mikor általmentek, monda illés elizeusnak: kérj tőlem, mit cselekedjem veled, mielőtt tőled elragadtatom. és monda elizeus: legyen, kérlek, a te benned való léleknek kettős mértéke én rajtam. és ő monda: nehéz dolgot kértél; mégis, ha majd meglátandasz engem, mikor tőled elragadtatom, meglesz, a mit kérsz: ha pedig meg nem látandasz, nem lesz meg. és lön, a mikor menének és menvén beszélgetének, imé egy tüzes szekér tüzes lovakkal elvlasztá őket egymástól. és felméne illés a szélvészben az égbe. elizeus pedig ezt látván, kiált vala: édes atyám, édes atyám! izráel szekerei és lovagjai! és nem látá őt többé. és vevé a maga ruháit, és két részre szakasztá azokat, és felemlé az illés palástját, a mely róla leesett, és visszatért, és megállott a jordán partján. és vevé az illés palástját, a mely róla leesett, és azzal megüté a vizet, és monda: hol van az úr, az illés istene? és mikor ő is megütötte a vizet, kétfelé válék az; és általméne elizeus. és mikor látták őt a próféták fiai, a kik áttellenben jéríkhónál valának, mondanak: az illés lelke megnyugodt elizeuson. és eleibe menének néki, és meghajták magokat ő előtte a földig; és mondanak néki: imé a te szolgálid között van ötven ember, erős férfiak, küldd el őket, hadd keressék meg a te uradat, hátha az úrnak lelke ragadta el őt, és letette őt valamelyik hegyen, vagy völgyben. de ő monda: ne küldjétek. de azok kényszerítették őt egész a megszegyenülésig, és monda: hát küldjétek el! és elküldék az ötven férfiút, de harmadnapig keresvén sem találák meg őt. és mikor visszajöttek ő hozzá, mert jéríkhóban lakott, monda nékik: nem mondtam-e, hogy ne menjetek el? és monda-

nak a város férfiai elizeusnak: imé e város jó lakóhelye volna, a mint uram magad látod; de a vize árthatmas, és a föld gyümölcsét meg nem érleli. és monda: hozzatok nékem egy új csészét, és tegyetek sót belé. és elhozák néki. ő pedig kiment a forráshoz, és bele vette a sót, és monda: ezt mondja az úr: meggyógyítottam e vizeket; nem származik ezután azokból halál és idétlen termés. és egészségesekké lőnek a vizek mind e mai napig, elizeus beszéde szerint, a melyet szóltot. felméne azután onnét bethélnak; és mikor az úton felfelé méne, apró gyermekek jövének ki a városból, a kik őt csúfolják vala, ezt mondván: jöjj fel, kopasz, jöjj fel, kopasz! és hátratekintvén és meglátván őket, megátkozza őket az úr nevében, és az erdőből két nőstény medve jöven ki, szétszaggata közülök negyvenkét gyermeket. onnét azután felment a kármel hegyére; onnét pedig samariába tért vissza.

3

jórám pedig, az akháb fia kezdte uralkodni izráelen samariában josafátnak, a júda királyának tizenhét-
 zsidik esztendejében, és uralkodék tizenkét esztendeig, és gonoszul cselekedék az úrnak szemei előtt, de nem annyira, mint az ő atyja és anyja; mert elrontá a baál képét, a melyet az ő atyja készíttetett volt. de mindazáltal követé jeroboámnak, a nébát fiának bűneit, a ki vétkeibe ejtette volt az izráelt, és el nem távozóék azoktól. és másának, a moáb királyának nagyon sok juha volt, és az izráel királyának adóban százezer bárány és százezer kos gyapját fizette. de mikor meghalt akháb, a moáb királya elszakadt az izráel királyától. kiméne azért jórám király azon a napon samariából, és megszámlálá az egész izráelt; és elméne, és küldé követeket josafáthoz, júda királyához, ezt izenvén néki: a moáb királya elszakadt tőlem; eljössz-e velem a moáb ellen a hadba? felele: felmegyek, úgy én, mint te; úgy az én népem, mint a te néped; úgy az én lovam, mint a te lovaid. és monda: mely úton menjünk fel? felele: az edom pusztájának útján. és elméne az izráel királya és júda királya és az edom királya; és mikor hét napig bolyongtak az úton, nem volt víze sem a tábornak, sem a velők volt barmoknak. akkor monda az izráel királya; jaj, jaj; az úr azért hívta egybe e három királyt, hogy a moáb kezébe adja őket! és monda josafát: nincs itt az úr prófétái közül egy sem, hogy általa tanácsot kérhetnénk az úrtól? és felele egy az izráel királyának szolgálói közül, és monda: itt van elizeus, a sáfát fia, a ki illésnek kezeire vizet tölt vala. és monda josafát: nála van az úrnak beszéde. és alámenének hozzá az izráel királya és josafát és az edom királya. és monda elizeus az izráel királyának: mi közöm van hozzád? menj a te atyádnak és anyádnak prófétáihoz! és monda néki az izráel királya: ne utasíts el; mert az úr gyűjtötte össze ezt a három királyt, hogy a moáb kezébe adja őket. és monda elizeus: él a seregek ura, a ki előtt állok, ha nem nézem josafátnak, a júda királyának személyét, bizony téged nem néznék, és rád sem tekintenék; hozzatok ide egy énekest. és mikor énekelt előtte az éneklő, az úrnak keze lön ő rajta. és monda: ezt mondja az úr: csinál-

jatok itt és ott e patakon árkokat; mert ezt mondja az úr: nem láttok sem szelet, sem esőt, és mégis e patak megtelik vízzel, hogy ihattok mind ti, mind a ti nyájatok és barmaitok. kevés pedig még ez az úr szemei előtt, hanem a moábot is kezetekbe adja. és megvesztek minden kulcsos várost és minden szép várost, és minden jőtermő fát kivagdaltok, és minden kűtfőt betöltötök, és minden jó szántóföldet behánytok kövekkel. és lön reggel, a mikor áldozatot szoktak tenni, imé vizek jönek vala edom útjáról, és megtelék a föld vízzel. mikor pedig meghallotta az egész moáb, hogy feljöttek a királyok ő ellenök harcolni, egybegyűlének mindnyájan, a kik fegyvert foghattak, és megállottak az ő tartományuk határán. és mikor felkeltek reggel, és a nap feljött a vizekre, úgy látk a moábiták, mintha ő ellenökbe az a víz vereslenék, mint a vér. és mondanak: vér ez! megvívta a királyok egymással, és megölte egyik a másikat. prédára most, moáb! de mikor az izráel táborához jutottak, felkeltek az izráeliták, és megverték a moábitákat, és azok megfutamodtak előttök; betörtek hozzájuk és leverték moábot. és városaitak lerontották, és a jó szántóföldekre kiki követ hanyt, és elborították azt kövekkel, és minden kűtfőt behánytak, és minden jőtermő fát kivágtak, úgy hogy csak kir-harészt kőfalait hagyták fenn; de körülvenék azt is a paritások, és lerontották. látván pedig a moáb királya, hogy legyőztetik a viadalban, maga mellé vett hetszáz fegyverfogó férfit, hogy keresztül törjenek az edom királyához; de nem bírtak. akkor vevé az ő elsőszülött fiát, a ki ő helyette uralkodandó volt, és égőáldozatul megáldozá a kőfalon. mely dolog felett az izráel népe igen felháborodék, és elmenének onnét, és megtérének az ő földjökbe.

4

és kiálta egy asszony a próféták fiainak feleségei közül elizeushoz, és monda: a te szolgád, az én férjem meghalt; te tudod, hogy a te szolgád félté az urat. eljött pedig a hitelező, hogy elvigye mind a két gyermekemet, hogy néki szolgálj legyének. monda néki elizeus: mit cselekedjem veled? mond meg nekem, mi van a házadban? monda az: a te szolgálóleányod házában nincs egyéb, csak egy korsó olaj. akkor monda: menj el, kérj ott kinn minden te szomszéditól üres edényeket, de ne keveset; és menj be és zárkózzál be magad a te fiaidal, és tölts az olajból mindenik edénybe, és a tele edényt állítsd félre. és elment ő tőle, és bezárkózott az ő fiaival, azok hordták néki az edényeket, ő maga pedig csak töltögetett. és mikor megtöltötte az edényeket, monda az ő fiának: hozz ide még egy edényt. felele az: nincs több edény; és akkor megállott az olaj. és elment, és elmondá ezt az isten emberének. az pedig monda: menj el, add el az olajat, és fizesd ki hiteleződet; te pedig és a te fiaid eljete a maradékából. és történt ebben az időben, hogy elizeus sünembe ment. ott volt egy gazdag asszony, aki tartóztatá őt, hogy nála egyék kenyeret. és lön, hogy valamikor csak arra járt, betért oda, hogy kenyeret egyék. és monda az asszony a férjének: imé úgy veszem észre, hogy az az isten embere, a ki szüntelen erre jár által, szent ember; csináljunk, kérlek,

egy kicsiny felházat, és tegyünk abba néki egy ágyat, asztalt, széket és gyertyatartót, hogy mikor hozzánk jön, hadd térjen oda. és történt egy napon, hogy oda ment elizeus, és megszállott a felházban, és megpihent ott. és monda géházinak, az ő szolgájának: hívd ide azt a súnemítát. előhíva azért azt, és eleibe állt. megmondotta volt pedig néki: mondd meg néki: ímé nagy szorgalmatossággal szolgálsz nekünk, mit kívánsz, hogy cselekedjem veled? nincs-e valami mondani valód a király előtt, vagy a sereg fővezére előtt? és monda az: én az én nemzetségem között békességgel lakom. monda elizeus: mit lehetne tehát érette tennünk? felele géházi: nincs fia és a férje vén ember. és monda: hívd ide! és a mikor oda hívta, megállott az ajtóban. és monda elizeus: esztendő ilyenkorra fiút fogsz ölelni. és monda az: ne, édes uram, isten embere, ne mondj képtelen dolgot a te szolgálóleánynak! és teherbe esék az asszony és fiát szült abban az időben, a melyet megmondott volt elizeus. de mikor megnőtt a gyermek, történt, hogy egy napon kiment az ő atyjához, az aratókhoz. és monda az ő atyjának: jaj fejem, jaj fejem! és monda az ő atya a szolgájának: vidd el őt az anyjához. ki mikor felvette őt, vivé az ő anyjához, és az az öleiben tartá délig, és akkor meghalt. és felméné az asszony, és az isten emberének ágyára tévé őt, és az ajtót bezárván kijöve onnét. és előhívata az ő férjét és monda: kérlek, küldj ide nekem egyet a szolgák közül és egy számarat, hadd menjek el hamar az isten emberéhez, és mindjárt megjövök. és az monda: miért mégy ő hozzá, ma nincs sem újhold, sem szombat? felele az: csak hagyd rám! és megnyergelé a számarat, és monda a szolgájának: hajtsd és siess, ne késlelj engem a menésben, hanem ha mondándom néked. és elmenvén, juttat az isten emberéhez a kármel hegyére. és mikor meglátá őt az isten embere távolról, monda géházinak, az ő szolgájának: ímé a súnemita ez! fuss, kán-lek, eleibe, és kérdezd meg tőle, ha békességben van-e mind ő, mind az ő férje, mind az ő gyermeke? monda az: békességben! mikor pedig az isten emberéhez jutott a hegyre, átölelte az ő lábait; de géházi oda ment, hogy elűzze őt, az isten embere azonban így szólt: hagyj békét néki, mert megkeseredett az ő szíve, és az úr eltitkolta tőlem, és nem jelentette meg nekem. és monda az: vajjon én kértem-e fiat az én uramtól? nemde nem mondám-e néked: ne csalj meg engemet? és monda elizeus géházinak: övezd fel derekadat, és vedd kezedbe az én pálczámat, és menj el, ha valakivel találkozol, ne köszönj néki, és annak is, a ki köszön néked, ne felelj, és az én pálczámat tedd a gyermek arczára. de a gyermeknek anyja monda: él az úr és él a te lelked, hogy el nem hagylak téged. felkele azért és követé őt. géházi pedig már előttök elment volt, és a pálczázt a gyermek arczára fekteté, de nem szólott és nem is eszmélt rá a gyermek. azért viszatért eleibe, és megmondá néki, mondván: nem támadt fel a gyermek. és bement elizeus a házba, és ímé a gyermek ott feküdt halva az ő ágyán. és bement, és bezárta az ajtót magára és a gyermekekre, és könyörgött az úrnak. és az ágyra felhágván, a gyermekekre feküdt, és az ő száját a gyermek szájára tévé, szemeit szemre, kezeit kezeire, és ráborult, és megmelegedék a gyermek teste. azután felállott, és egyszer alá és fel

járt a házban, majd újra felment és reáborult. akkor a gyermek prüszsente vagy hétszer, és felnyitá szemeit a gyermek. ő pedig szólítá géházit, és monda: hívd ide a súnemítát. és oda hívá azt. és mikor oda ment, monda: vedd a te fiadat. ki mikor bement, lábához esék, és leborula a földre, és az az ő fiát fogván, kiméne. azután visszament elizeus gilgálba. éhség vala pedig akkor az országban, és a próféták fiai ő vele laktak vala. és monda az ő szolgájának: tedd fel a nagy fazekat, és főzz valami főzeléket a próféták fiainak. kiméne azért egy a mezőre, hogy paréjt szedjen. és holmi vad indákra találván, tele szedé az ő ruháját azokról sártokkal, és mikor hazament, belevagdalta a fazékba főzeléket; de nem tudta, hogy mi az? mikor azután feladták a férfiaknak, hogy egyenek, és ök enni kezének a főzelékből, felkiáltának és mondának: halál van a fazékban, isten embere! és nem bírták megenni. ő pedig monda: hozzátok lisztet. és beleveté azt a fazékba, és monda: add fel immár a népnek, hadd egyenek. és nem volt már semmi rossz a fazékban. jöve pedig egy férfi baál sálisából és hoz vala az isten emberének első zsengek kenyereit, hús árpa kenyert, és megszendült gabonafejeket az ő ruhájában; de ő monda: add a népnek, hadd egyenek. felele az ő szolgája: minek adjam ezt száz embernek? ő pedig monda ismét: add a népnek, hadd egyenek, mert ezt mondja az úr: esznek és még marad is. és ő eleikbe adá, és evének, és még maradt is belőle, az úrnak beszéde szerint.

5

és naámán, a siriai király seregének fővezére, az ő ura előtt igen nagy férfiú és nagyabecsült volt, mert általa szabadítottá meg az úr siriat; és az a férfi vitéz hős, de belpoklos volt. egyszer portyázó csapatok mentek ki siriaiból, és azok izráel országból egy kis leányt vittek el foglyul, és ez naámán feleségének szolgált. és monda ez az ő asszonyának: vajha az én uram szembe lenne azzal a prófétával, a ki samariában van, kétség nélkül meggyógyítaná őt az ő belpoklosságából. és naámán beméne, és elbeszélé az ő urának, mondván: így s így szólott az izráel országból való leány! akkor monda siria királya: menj el, és ím levelet küldök az izráel királyának. elméne azért és vön magával tíz talentom ezüstöt és hateraz aranyat, azon felül tíz öltöző ruhát. és elvivé a levelet az izráel királyának, ezt írván: mikor e levél hozzád érkezik, ímé az én szolgámat, naámánt azért küldöttem hozzád, hogy őt gyógyítsd meg belpoklosságából. de a mikor elolvasta az izráel királya a levelet, megszagatta az ő ruháit és monda: isten vagyok-e én, hogy öljek és elevenítsek, hogy ez én hozzám küld, hogy gyógyítsam meg e férfiút az ő belpoklosságából? vegyétek eszetekbe és lássátok, hogy csak okot keres ellenem. mikor pedig meghaltott elizeus, az isten embere, hogy az izráel királya ruháit megszagatta, küldte a királyhoz ilyen izenetel: miért szagattad meg a te ruháidat? hadd jöjjön hozzám, és tudja meg, hogy van próféta izráelben. és elméne naámán lovaival és szekereivel, és megállt az elizeus házának ajtaja előtt. és küldte elizeus követet ő hozzá, mondván: menj el és fűrődj meg hétszer

a jordánban, és megújul a te tested, és megtisztulsz. akkor megharaguvék naámán és elment, és így szólt: ímé én azt gondoltam, hogy kijő hozzám, és előállván, segítségül hívja az úrnak, az ő istenének nevét, és kezével megilleti a beteg helyeket, és úgy gyógyítja meg a kiűstet. avagy nem jobbak-e abana és párpár, damaskus folyóvizei izráel minden vizeinél? avagy nem fürödhetném-e meg azokban, hogy megtisztuljak? ilyen módon megfordulván, nagy haraggal elment. de hozzá menének az ő szolgálai, és szólnak néki, mondván: atyám, ha valami nagy dolgot mondott volna e próféta neked, avagy nem tetted volna-e meg? mennyivel inkább, a mikor csak azt mondja, hogy fürödj meg és megtisztulsz? beméne azért a jordánba, és belemeríté magát abba hétszer az isten emberének beszéde szerint, és megújult az ő teste, mint egy kis gyermek teste, és megtisztult. azután visszatért egész kíséretével az isten emberéhez, és bemenvén megállá előtte, és monda: ímé, most tudom már, hogy nincsen az egész földön isten, csak izráelben! azért most vedd el, kérlek, az ajándékot a te szolgádtól. ő pedig monda: él az úr, a ki előtt állok, hogy el nem veszem. kényszeríti vala pedig őt, hogy elvegye; de ő nem akará. és monda naámán: ha nem; adj kérlek a te szolgádnak e földből annyit, a mennyit elbír két öszvér; mert a te szolgád többé égőáldozattal, vagy egyéb áldozattal nem áldozik idegen isteneknek, hanem csak az úrnak. ebben a dologban legyen az úr kegyelme a te szolgádnak, hogy mikor bemegy az én uram a rimmon templomába, hogy ott imádkozzék, és ő az én kezemre támaszkodik, ha akkor én is meghajlok a rimmon templomában: azt, hogy én meghajlok a rimmon templomában, bocsássa meg az úr a te szolgádnak ebben a dologban. és monda néki elizeus: eredj el békességgel. és mikor elment ő tőle, úgy egy mértföldnyire, géházi, elizeusnak, az isten emberének szolgálja azt gondolta: ímé az én uram megkímélt ezt a siriabeli naámánt, és nem akará tőle elvenni, a mit hozott volt; él az úr, hogy utána futok, és valamit kérek tőle. és utána futott géházi naámának. látván pedig naámán őt, hogy utána fut, leugrott a székéből és eleibe méne és monda: rendben van minden? és monda: rendben. az én uram küldött engem, ezt mondván: ímé most csak ez órában jött hozzám két ifjú az efraim hegyéről a próféták fiai közül: adj kérlek azoknak egy tálentom ezüstöt és két öltöző ruhát. és monda naámán: kérlek végy két tálentomot. és kényszeríté őt és egybeköte két tálentom ezüstöt két zsákba, és két öltöző ruhát, és azokat két szolgáljának adá, a kik előtte vitték azokat. de mikor a dombhoz ért, elvette tőlök azokat, és elrejté egy házban, és elbocsátá a férfiakat, és elmenének. ő pedig bemenvén, megállá az ő ura előtt, és monda néki elizeus: honnét, géházi? felele: nem ment a te szolgád sehová. ő pedig monda néki: nem ment-e el az én szívem veled, mikor az a férfiú leszállott szekereből elődbe? most az ideje, hogy szerezz ezüstöt, és hogy végy ruhákat, olajfákat, szőlőket, juhokat, barmokat, szolgákat és szolgálóleányokat? azért rád és a te magodra ragad a naámán belpoklossága mindörökké. és kiment ő előle megpoklosodva, mint a hó.

és mondanak a próféták fiai elizeusnak: ímé ez a hely, a hol nálad lakunk, igen szoros nekünk; hadd menjünk el, kérlek, a jordán mellé, hogy mindenkiünk egy-egy fát hozzon onnét, hogy ott valami hajlékot építsünk magunknak, a melyben lakjunk. és monda: menjetek el! és monda egy közülök: nyugodj meg rajta, és jöjj el a te szolgáiddal. és monda: én is elmegyek. és elméne velök. és menének a jordán mellé, és ott fákat vágtak. és történt, hogy mikor egy közülök egy fát levágna, a fejsze beesék a vízbe. akkor kiálta és monda: jaj, jaj, édes uram! pedig ezt is kölcsön kértem! és monda az isten embere: hová esett? és mikor megmutatta néki a helyet, levágott egy fát és utána dobta, és a fejsze feljött a víz színére. és monda: vedd ki. és kinyújtván kezét, kivéve azt. siria királya pedig hadat indított izráel ellen, és tanácsot tartván az ő szolgálival, monda: itt meg itt lesz az én táborom. és elküldé az isten embere az izráel királyához, mondván: vigyázz, ne hagyj el azt a helyet, mert ott akarnak a siriaiak betörni. és elküldé az izráel királya arra a helyre, a melyről néki az isten embere szólott, és őt megintette volt, és vigyázott magára nem egyszer, sem kétszer. és felháborodott ezen a siriai király szívé, és összegyűjtvén az ő szolgálait, monda nékik: miért nem mondjátok meg nekem, ki tart közülünk az izráel királyával? akkor monda egy az ő szolgálai közül: nem úgy, uram király, hanem elizeus próféta, a ki izráelben van, jelenti meg az izráel királyának a beszédeket, a melyeket te a te titkos házádban beszélsz. és monda: menjetek el és nézzétek meg, hol van, hogy utána küldjek és elhozassam őt. és megjelenték néki, mondván: ímé dótánban van. akkor lovakat, szekereket és nagy sereget küldé oda, a kik elmenének éjjel, és körülvevék a várost. felkelvén pedig jókor reggel az isten emberének szolgálja, kiméne, és ímé seregek vették körül a várost, és lovak és szekerek. és monda néki az ő szolgálja: jaj, jaj, édes uram! mit cselekedjünk? felele ő: ne félj. mert többen vannak, a kik velünk vannak, mint a kik ő velök. és imádkozott elizeus és monda: óh uram! nyisd meg kérlek az ő szemeit, hadd lásson. és megnyitá az úr a szolgálja szemeit és láta, és ímé a hegy rakva volt tüzes lovagokkal és szekerekkel elizeus körül. és mikor azok hozzá lementek, könyörgött elizeus az úrnak, mondván: verd meg ezt a népet vaksággal! és megveré őket vaksággal az elizeus kívánsága szerint. és monda nékik elizeus: nem ez az út, sem ez a város; jertek el én utánam, és ahhoz a férfiúhoz vezettek titeket, a kit kerestek. és elvezeté őket samariába. és mikor bementek samariába, monda elizeus: óh uram, nyisd meg ezek szemeit, hogy lássanak. és megnyitá az úr az ő szemeiket és látának, és ímé samaria közepében voltak. az izráel királya pedig mikor látta őket, monda elizeusnak: vágván vágassam-e őket, atyám? és monda: ne vágasd. le szoktad-e vágatni azokat, a kiket karddal vagy kézívvél fogsz el? adj nékik kenyeret és vizet, hogy egyenek és igyanak, és elmenjenek az ő urokhöz. és nagy lakomát szerzett nékik; és miután ettek és ittak, elbocsátá őket. ők pedig elmenének az ő urokhöz; és ettől fogva többé nem jöttek a siriai portyázó csapatok az izráel föld-

jére. és lön ezek után, hogy benhadád, siria királya összegyűjté egész seregét, és felment és megszállotta samariát. és igen nagy inség lett samariában, mert addig tartották megszállva a várost, míg egy számár-fej nyolczvan ezüst, és egy véka galambganéj őt ezüst lett. és mikor az izráel királya a kőfalon széjjeljára, egy asszony kiálta ő hozzá, mondván: légy segítséggel, uram király! a király monda: ha nem segít meg téged az isten, hogyan segítslek én meg? a szérúról vagy a sajtóról? és monda néki a király: mit akarsz? monda az: ez az asszony azt mondta nékem: add ide a te fiadat, hogy egyűk meg őt ma, az én fiamat pedig holnap eszszűk meg. és megfőztük az én fiamat, és megettük őt. mikor azután másnap azt mondtam néki: add ide a te fiadat, hogy azt is egyűk meg, ő elrejté az ő fiát. mikor pedig hallotta a király az asszonynak beszédét, megszaggatá az ő ruháit, a mint a kőfalon járt, és meglátta a nép, hogy ímé alól zsákruha van az ő testén. és monda: úgy cselekedjék velem az isten és úgy segéljen, ha elizeusnak, a sáfát fiának feje ma rajta marad! elizeus pedig ott űlt az ő házában, és egyűtt űltek vele a vének. és elküldött a király egy férfiat maga előtt. mielőtt azonban hozzá jutott volna a követ, monda elizeus a véneknek: látjátok-e, hogy az a gyilkos hogyan küld ide, hogy a fejemet vétesse? vigyázzatok, hogy mikor ide ér a követ, zárjátok be az ajtót és szorítsátok meg őt az ajtóban: ímé az ő ura lábainak dobogása követi őt. és mikor még így beszélne velők, már a követ leérkezett hozzá és nyomában a király, és monda: ímé ilyen veszedelem származott az úrtól; várjak-e még tovább az úrra?

7

és monda elizeus: halljátok meg az úr beszédét. ezt mondja az úr: holnap ilyenkor egy köből zsemlyelisztet egy sikluson, és két köből árpát egy sikluson vesznek samaria kapujában. és felelvén egy főember, a kinek kezére támaszkodott a király, az isten emberének, monda: hacsak az úr ablakokat nem csinál az égen; akkor meglehet? és monda elizeus: ímé, te szemeiddel meg fogod látni, de nem eszel belőle. a kapu előtt pedig volt négy belpoklos férfi, a kik mondák egymásnak: miért maradunk itt, hogy meghaljunk éhen? ha azt határozzuk is, hogy bemegyünk a városba, ott is inség van, és akkor ott halunk meg; ha pedig itt maradunk, akkor itt halunk meg; jertek el azért, szökjünk el a siriabeliek táborába, ha meghagyják életünket, élünk, ha megölnek, meghalunk. és felkeltek alkonyatkor, hogy a siriabeliek táborába menjenek; és mikor odaértek a siriabeliek táborának széléhez, ímé már nem volt ott senki. mert az úr azt cselekedte volt, hogy a siriabeliek tábora szekerek zörgését és lovak dobogását, és nagy sereg robogását hallotta, és mondának egymásnak: ímé az izráel királya bérbe fogadta meg ellenünk a hitteusok királyit és az egyiptombeliek királyit, hogy ellenünk jöjjenek. és felkelvén elfutának alkonyatkor, és elhagyták mind sátorait, mind lovaikat, mind szamaraikat, a mint a tábor volt, és elfutának, csakhogy életüket megmenethessék. mikor azért e belpoklosok a tábor széléhez értek, bemenvén egy sátorba evének és ivának, és

elvivének onnét ezüstöt, aranyat és ruhákat, és elmenvén elrejték azokat; és megtérvén más sátorba menének be, és abból is hozának és elmenvén, elrejték. és monda egyik a másiknak: nem igazán cselekszünk: ez a mai nap örömondás napja, ha mi hallgatunk, és a virradatot megvárjuk, büntetés ér bennünket; most azért jertek és menjünk el, és mondjuk meg a király házában. és elmenének, és kiáltának a város kapuján állónak, és elbeszélék nékik, mondván: odamentünk volt a siriabeliek táborába, és ímé már nem volt ott senki; emberek szava nem hallatszott, csak a lovak és szamarak vannak kikötve, és a sátorok úgy, a mint voltak. kiáltának azért a kapunál-lók, és hírré tevék ott benn a király házában. és felkele éjszaka a király, és monda az ő szolgálónak: megmondom néktek, mit csinálnak velünk a siriabeliek. tudják, hogy éhen vagyunk, és csak azért mentek ki a táborból, hogy elrejtőzzenek a mezőn, mondván: mikor kijönnék a városból, megfogjuk őket eleve-nen, és bemegyünk a városba. akkor felele egy az ő szolgálói közül, és monda: ki kell választani a megmaradt lovak közül, a melyek a városban megmaradtak, ötöt, - ímé épen olyanok ezek, mint izráelnek egész sokasága, a mely megmaradt; ímé épen olyanok ezek, mint izráel egész sokasága, a mely elpusztult, - és küldjük ki, hadd lássuk meg. és vevének két szekeret lovakkal, és kiküldé a király a siriabeliek táborába, mondván: menjete el és nézzétek meg. és mikor utánuk mentek egész a jordánig, ímé az egész út rakva volt ruhákkal és edényekkel, a melyeket a siriabeliek a sietségben elhántak. és mikor visszajöttek a követek, és elmondák ezt a királynak: kiment a nép, és kirabolta a siriabeliek táborát, és egy köből zsemlyelisztet egy sikluson, és két köből árpát egy sikluson vettek, az úrnak beszéde szerint. a király pedig azt a főembert, a kinek kezére szokott támaszkodni, oda rendelte a kapuhoz. és a nép eltapodá őt a kapuban, és meghala, a mint az isten embere megmondotta, a ki megjövendölte ezt, mikor a király lement hozzá. úgy történt, a mint az isten embere a királynak jövendölte: két köből árpát egy sikluson és egy köből zsemlyelisztet egy sikluson adnak holnap ilyenkor samaria kapujában. és ezt felelte volt a főember az isten emberének, mondván: hacsak az úr ablakokat nem csinál az égen; akkor meglehet? és ő azt monddta rá: ímé te szemeiddel meg fogod látni; de nem eszel belőle. és teljesen így történt vele, mert eltapodá őt a nép a kapuban és meghalt.

8

és elizeus szólott volt annak az asszonynak, a kinek a fiát feltámasztotta volt, mondván: kelj fel, és menj el a te házadnépével együtt, és tartózkodjál, a hol tartózkodhatol; mert az úr éhséget hívott elő, és el is jött a földre hét esztendeig. és felkelt az asszony, és az isten emberének beszéde szerint cselekedék, és elment ő és az ő háznépe, és lakék a filiszteusok földében hét esztendeig. mikor pedig elmult a hét esztendő, visszatért az asszony a filiszteusok földéből, és elment, hogy panaszkodjék a királynak az ő házáért és szántóföldeiért. a király pedig beszélt géházával, az isten emberének szolgáljá-

val, mondván: beszéld el, kérlek, nékem mindazokat a csudálatos dolgokat, a melyeket elizeus cselekedett. és mikor elbeszélé a királynak, mimódon támasztotta fel a halottat, ímé az asszony, a kinek a gyermekét feltámasztotta volt, éppen akkor kiáltott a királyhoz az ő házárta és szántóföldeiről; és monda géházi: uram király, ez az az asszony és ez az ő fia, a kit feltámasztott elizeus. és kikérdezé a király az asszonyt és az elbeszélé neki; és ada a király ő mellé egy udvari szolgát, mondván: adasz vissza néki minden jóságát, és a szántóföldnek minden hasznát attól az időtől fogva, a mióta elhagyta a földet egész mostanig. és elizeus elment damaskusba, benhadád pedig, siria királya beteg volt, és hírül adák neki, mondván: az isten embere ide jött. és monda a király hazáének: végy ajándékot kezdedbe, és menj eleibe az isten emberének, és kérj tanácsot az úrtól ő általa, mondván: meggyógyulok-e ebből a betegségből? és eleibe ment hazáel, és ajándékokat vitt kezében mindenféle drága damaskusi jószágból negyven tevé terhért; és elment, és megállott előtte, és így szólt: a te fiad, benhadád, siria királya, az küldött engem hozzád, mondván: vajjon meggyógyulok-e ebből a betegségből? felele neki elizeus: menj el, mondd meg neki: nem maradsz életben, mert megjelentette nékem az úr, hogy halált hal. és meremvén ránézett hazáelre, mígnem zavarba jött; végre sírni kezdett az isten embere. és monda hazáel: miért sír az én uram? és felele: mert tudom a veszedelmet, a melyet az izráel fiaira hozol; az ő erős városait megégeted, az ő ifjait fegyverrel levágatod, és kis gyermekeit a földhöz vered, és terhes asszonyait ketté vágod. és monda hazáel: kicsoda a te szolgád, ez az eb, hogy ilyen nagy dolgokat cselekednél? és felele elizeus: megjelentette nékem az úr, hogy te leszel siria királya. és elméne elizeustól, és beméne az ő urához, és az monda neki: mit mondott elizeus? és monda: azt mondta, hogy meggyógyulsz. másnap azonban elővett egy takarót és bemártván azt vízbe, ráteríté az ő arczára, és meghalt: és uralkodék hazáel ő helyette. és jórámnak, az akháb fiának, az izráel királyának ötödik esztendejében, mikor még josafát vala júda királya, uralkodni kezdett jórám, a josafát fia, júda királya. harminczkét esztendő volt, mikor uralkodni kezdett, és nyolcz esztendeig uralkodott jeruzsálemben. és járt az izráel királyainak útján, a miképen cselekedtek volt az akháb házából valók; mert az akháb leánya volt a felesége, és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt. de az úr még sem akarta elveszteni júdát dávidért, az ő szolgájáért; a mint megígérte volt neki, hogy szövétneket ad neki és az ő fiainak mindörökké. az ő idejében szakadt el edom a júda birodalmától, és választott királyt magának. és átment jórám seirbe és minden harczai szekere ő vele, s mikor éjjel felkelt és megtámadta az edomitákat, a kik körülzárták őt, és a szekerek fejedelmeit, megfuttat a nép, kiki az ő hájlekába. és elszakadt edom a júda birodalmától mind e mai napig; ugyanebben az időben szakadt el libna is. jórámnak egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei, vajjon nincsenek-e megírva a júda királyainak krónika-könyvében? és elaluvék jórám az ő atyáival, és eltemeték az ő atyáival a dávid városában, és uralkodék akházia, az ő fia, ő helyette. jórámnak az akháb, az izráel királya fiának tizenkettedik

esztendejében kezdett uralkodni akházia, jórámnak, a júdabeli királynak fia. huszonkét esztendő volt akházia, mikor uralkodni kezdett, és egy esztendeig uralkodott jeruzsálemben; az ő anyjának neve athália volt, omrinak, az izráel királyának leánya. és járt az akháb házának útján, és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt, mint az akháb háza; mert az akháb házának veje vala. és hadba ment jórámmal, az akháb fiával, siria királya, hazáel ellen, rámoth gileádba; de a siriabeliek megverték jórámot. akkor visszatért jórám király, hogy meggyógyíttassa magát jezréelben a sebekből, a melyeket rajta a siriabeliek ráma alatt ütöttek, mikor hazáel, siria királya ellen harczolt. akházia pedig, a jórám fia, júda királya aláméne, hogy meglátogassa jórámot, az akháb fiát jezréelben, a hol az betegnek fektült.

9

elizeus próféta pedig szólíta egyet a próféták fiait közül, és monda neki: övedz fel derekadat, és vedd kezdedbe e korsócska olajat, és menj el rámoth gileádba. és menj be oda, és nézd meg, hol van jéhu, josafátnak, a nimsi fiának fia. mikor pedig oda érsz, költsd fel őt az ő atyjafiai közül, és vidd be a belső kamarába, és vedd elő e korsócska olajat, és töltsd az ő fejére, ezt mondván: azt mondja az úr: téged kentelek királylyá izráelen! és az ajtót kinyitván, fuss el, és semmit ott ne időzz. és elment az ifjú, a próféta tanítványa, rámoth gileádba. és mikor bement, ímé a seregek fejedelmei ott ültek együtt, és ő monda: beszédem volna veled, fejedelem! és monda jéhu: kivel volna beszéded ennyiónk közül? és monda: te veled, fejedelem! felkele azért, és bement a házba, és fejére tölté az olajat, és monda neki: azt mondja az úr, izráel istene: királylyá kentelek téged az úrnak népén, az izráelen, hogy elveszítsd akhábnek, a te uradnak háznépét; mert bosszút állok az én szolgálaimnak, a prófétáknak véérért, és mind az úr szolgálainak véérért jézabelen. és kivész egészen az akháb háza, és kigyomlálom mind az akhábhoz tartozókat, még az ebet is, mind a berekesztettet, mind az elhagyottat izráelben; és olyanná teszem az akháb házát, mint jeroboámnak, a nébát fiának házát, és mint baasának, az ahija fiának házát. jézabelt pedig az ebek eszik meg jezréel mezején, és nem lesz, a ki eltemesse őt. és kinyitván az ajtót, elfutott. és mikor jéhu kiment az ő urának szolgálaihoz, mondanak neki: békeséges-e a dolog? miért jött e bolond hozzád? és felele nekik: hiszen ismeritek ez embert és az ő beszédét! és mondanak: hazugság! mondd meg az igazat. és monda: így s így szóla nékem, mondván: azt mondja az úr: királylyá kentelek téged izráelen. akkor nagy sietséggel kiki mind vevé az ő ruháját, és alája terítették a grádics felső részére és megfuvaták a harsonákat, és kikialáltak: jéhu uralkodik! így ütött pártot jéhu, josafátnak, a nimsi fiának fia, jórám ellen. jórám pedig ott táborozott volt rámoth gileád alatt az egész izráellel, hazáel, siria királya ellen. de visszatért volt jórám király, hogy magát jezréelben gyógyíttassa a sebekből, a melyeket a siriabeliek ütöttek rajta, mikor hazáel, siria királya ellen harczolt. és monda jéhu: ha néktek is úgy tetszik, ne enged-

jetek senkit kimenni a városból, a ki elmenjen és hírül vigye ezt jezzéelbe. és befogatott jéhu, és elment jezzéelbe, a hol jórám feküdt, és a hova akházia is, a júda királya lement volt, hogy meglátogassa jórámot. mikor pedig az örálló, a ki jezzéelben a tornyon állott, meglátta jéhu seregét, hogy jó, monda: valami sereget látok. akkor monda jórám: válaszs egy lovaszt és küldj eléjök, és mondja ezt: békességes-é a dolog? és oda lovagolt a lovas eléjük, és monda: azt kérdi a király: békességes-é a dolog? felele jéhu: mi gondod van a békességgel? kerülj a hátam mögé. megjelent pedig ezt az örálló, mondván: hozzájuk ment ugyan a követ; de nem tért vissza. akkor elküldött egy másik lovaszt, a ki hozzájuk ment, és monda: azt kérdi a király: békességes-é a dolog? felele jéhu: mi gondod van a békességgel? kerülj a hátam mögé. hírül adá ezt is az örálló, mondván: hozzájuk ment ugyan, de nem jött vissza. de a hajtás olyan, mint jéhunak, a nimsi fiának hajtása; mert mint egy örült, úgy hajt. akkor monda jórám: fogjatok be! és befogván az ő szekerét, kiméne jórám, az izráel királya, és akházia, a júda királya, mindenik a maga szekeren, jéhu eleibe, és a jezzéelbeli nábót mezején találkoztak vele. és mikor meglátta jórám jéhut, monda: békességes-é a dolog, jéhu? felele ő: mit békesség?! mikor jezzábelnek, a te anyának paráznságát és varázslása mindig nagyobb lesz! akkor megfordítá jórám az ő kezét és futni kezdte, és monda akházianak: árulás ez, akházia? jéhu pedig meghúván az ívét, jórámot hátba lövé a lapoczkák között úgy, hogy a szívén ment át a nyíl, és lerogyott a szekérben. és monda bidkárnak, az ő hadnagyának: fogd meg és vesd a jezzéelbeli nábót mezejére; mert emlékezz csak vissza, mikor mi, én és te, ketten az ő atyja, akháb után lovagoltunk, és az úr ő felőle ezt a fenyegést mondotta: bizonyára megkeresem a nábót vérét és az ő fiainak vérét, a melyet tegnap láttam, azt mondja az úr: azért megfizetek néked ezen a szántóföldön, azt mondja az úr: most azért fogjad őt, és vesd a szántóföldre, az úr beszéde szerint. akházia pedig, a júda királya, mikor látta ezt, futni kezdte a kert házának útján; de jéhu utána menvén, monda: ezt is vágjátok le a szekérben és megsebesíték őt a gúr hágojánál, a mely jibleám mellett van; és ő megiddóba menekülvén, ott meghalt. és az ő szolgálai elvitték őt szekéren jeruzsálembe, és eltemették az ő sírboltjába az ő atyával a dávid városában. akházia pedig uralkodni kezdett júdeában jórámnak, az akháb fiának tizenegyedik esztendejében. és mikor jéhu jezzéelbe ment és jézabel ezt meghallotta, arczát megékesíté kenettel, felékesítette fejét, és kitámaszkodott az ablakon. és mikor jéhu bevonult a kapun, monda: békesség van-é, óh zimri! uradnak gyilkosa? ő pedig feltekintve az ablakra, monda: ki van ott velem? ki? és alátékintett két vagy három főember. és monda azoknak: vessétek alá őt. és aláveték, és az ő vére szétfecskengett a falra és a lovakra, és eltapodtatá őt. bemenvén pedig oda, evett és ivott, és monda: nézzetek utána annak az átkozottnak és temessétek el; hiszen mégis csak király leánya. de mikor kimentek, hogy eltemetnék őt, már semmit sem találtak belőle, csak a koponyáját, a lábait és a keze fejét. és visszamenvén, megmondá néki, és ő monda: ez az úr beszéde, a melyet szólott az ő

szolgája, thesisites illés által, mondván: az ebek eszik meg jézabel testét a jezzéel földén, és olyan lesz jezzéel földjén a jézabel teste, mint a mezőn a ganéj, úgy, hogy senki meg nem mondhatja: ez jézabel!

10

akhábnak pedig hetven fia volt samariában. és levelet írt jéhu, és elküldé azt samariába jezzéel fejedelméhez, a vénekhez, és az akháb fiainak tútoraihoz, ilyen parancsolattal: mihelyt e levél hozzátok jut, a kiknél vannak a ti uraitok fiai a szekerekkel, lovakkal, az erős városokkal és fegyverekkel együtt, nézzétek meg, melyik a legjobb és a legigazabb a ti uratok fiai közül, azt ültessétek az ő atyjának királyi székébe, és harcoljatok a ti uratok házáért. és megrettenének felette igen, és mondának; imé már két király nem maradhatott meg ő előtte, mimódon maradhatnánk hát mi meg? és elküldének mind a király házána, mind a városnak fejedelméi, és a vének és a tútorok jéhuhoz, mondván: a te szolgáid vagyunk mi, valamit parancsolsz nekünk, azt cselekedszük; mi senkit királyllyá nem teszünk, a mi néked tetszik, azt cselekedjed! és írt nékik levelet másodsor is, mondván: ha velem tartotok és az én beszédemre hallgattok, vegyétek fejéket a férfiaknak, a ti uratok fiainak, és jöjjetek hozzám holnap ilyenkor jezzéelbe. és a király fiai: hetven férfiú, és a város nagyjaival tartottak, a kik nevelték őket. és mikor a levél hozzájuk jutott, vevék a király fiait, és megölték a hetven férfiút, és fejüket kosarakba rakták, és ő hozzá küldték jezzéelbe. és mikor odaérkezett a követ, és bejelenté néki, mondván: elhozták a király fiainak fejét, monda: rakjátok két rakásba azokat a kapu előtt reggelig. és mikor reggel kiment, megállott, és monda az egész népnem: ti igazak vagytok. imé az én uram ellen én ütöttem pártot és én öltem meg őt; de ki ölte meg mind ezeket? azért vegyétek eszetekbe ebből, hogy az úrnak beszédéből egyetlen egy sem esik a földre, a mit az úr az akháb háza ellen szólt, és az úr véghezvitte, a mit az ő szolgája, illés által mondott. azután levágá jéhu mindazokat, a kik megmaradtak volt az akháb házából jezzéelben, és minden főemberét, egész rokoságát és minden papját, míg csak ki nem írtotta a maradékát is. és felkelvén, elindult és elment samariába. de útközben volt a pásztorok juhnyíró háza. és itt akházianak, a júda királyának atyjafiaira talált jéhu, és monda: kik vagytok? és feleltek azok: akházia atyjafiai vagyunk, és alájöttünk, hogy köszöntsük a király gyermekeit és a királyné fiait. ő pedig monda: fogjátok meg őket elevenen. és megfogták őket elevenen, és megölték őket a juhnyíróház kútja mellett, negyvenkét férfiút; és egyetlen egyet sem hagyott meg közülük. és mikor elment onnét, jonadábbal, a rekháb fiával találkozott, a ki elébe jött, és köszönté őt, és monda néki: vajjon olyan igaz-é a te szíved, mint az én szívem a te szívedhez? és felele jonadáb: olyan. ha így van, nyújts kezét. és ő kezét nyújta, és felülteté őt maga mellé a szekérbe. és monda: jer velem és lásd meg, mint állók bosszút az úrárt. és vele együtt vitték őt az ő szekeren. és megérkezett samariába, és levágta mindazokat, a kik az akháb nemzetségéből megmaradtak

volt samáriában, míg ki nem veszté azt az úr beszéde szerint, a melyet szólott illésnek. és jéhu összegyűjté az egész népet, és monda néki: akhába kevésbé szolgáltál; jéhu sokkal jobban akarja szolgálni. most azért hívjátok hozzám a baál minden prófétáit, minden papját és minden szolgáját; senki el nem maradjon; mert nagy áldozatot akarok tenni a baálnak; valaki elmarad, meg kell halni annak. jéhu pedig ezt álnokságból cselekedte, hogy elveszítse a baál tisztelőit. és monda jéhu: szenteltekétek ünnepet baálnak. és kiküldötték jéhu egész izráelbe, és eljövének mind a baál tisztelői, és senki el nem maradt a ki el nem jött volna, és bemenének a baál templomába, és megtelek a baál temploma minden zugában. akkor monda a ruhatárnoknak: hozz ruhákat ki a baál minden tisztelőinek. és hozott nékik ruhákat. és bement jéhu és jonadáb, a rekháb fia a baál templomába, és monda a baál tisztelőinek: tudakozzatok meg és lássátok meg, hogy valamiképen ne legyen itt veletek az úr szolgálói közül valaki, hanem csak a baál tisztelői. és mikor bementek, hogy ajándékokkal és égőáldozatokkal áldozzanak, jéhu oda állított kívül nyolczvan embert, a kiknek azt mondta: a ki egyet elszalaszt azok közül, a kiket én kezetekbe adok, annak meg kell érte halni. mikor pedig elvégeztek az égőáldozatot, monda jéhu a vitézeknek és hadnagyoknak: menjetek be, vágjátok le őket, csak egy is közülök meg ne meneküljön! és levágták őket fegyver élével, és elhántták az ő holttestöket a vitézek és a hadnagyok. azután elmentek a baál templomának városába. és kihordván a baál templomának bálványait, megegeték azokat. és lerontották a baál képét is templomostól együtt, és azt árnyékszékké tették mind e mai napig. így veszté ki jéhu a baált izráelből. de jereboámnak, a nébát fiának bűneitől, a ki vétekbe ejté az izráelt, nem szakadt el jéhu, az arany borjúktól, melyek bételben és dában valának. és monda az úr jéhunak: a miért szorgalmasan megcselekedtet azt, a mi nékem tetszett, és az én szívem kívánsága szerint cselekedtetél az akhába házával: azért a te fiaid negyedézig ülnek az izráel királyi székeiben. de jéhu még sem igyekezett azon, hogy az úrnak, izráel istenének törvényében járjon teljes szívéből, mert nem szakadt el a jereboám bűneitől, a ki bűnbe ejtette az izráelt. abban az időben kezdett az úr pusztítani izráelben, és megveré őket hazául, izráel minden határában. a jordántól egész napkeletig, a gileádbelieknek, a gád nemzetségének, a rúben nemzetségének, manasse nemzetségének egész földjét. arerától fogva; mely az arnon patak mellett van, mind gileádot, mind basánt. jéhunak egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei, és minden erőssége, vajjon nincsenek-e megírva az izráel királyainak krónika-könyvében? és elaluvék jéhu az ő atyáival, és eltemeték őt samáriában. és uralkodék joakház, az ő fia, helyette. a napok pedig, a melyekben uralkodott jéhu izráelen samáriában, huszonnyolcz esztendő.

11

és athália, akházia anyja, mikor látta, hogy fia meghalt, felkelt és az egész királyi magot megölette. de jóseba, jórám király leánya, akházia huga, fogá

joást, akházia fiát, és ellopván őt a király fiai közül, a kik megölettetek vala, elrejté az ő dajkájával együtt az ágyasházban; és elrejték őt athália elől úgy, hogy ez nem öletteték meg. és elrejtve vala joás ő vele együtt az úr házában hat esztendőig, és athália uralkodott az országban. a hetedik esztendőben azonban elküldött jójada, és magához hivatta a káriánusok és a testőrök csapatainak vezéreit, és bevitte őket magával az úr házába, és szövetséget kötött velök, és megesküdötték őket az úr házában, és megmutatta nékik a király fiát. és megparancsolta nékik, mondván: ezt kell cselekednetek: közületek a harmadrész, a kik szombaton jönnek őrségre, tartsa a király házának őrizetét; a harmadrésze legyen a sűr kapuban, és a harmadrésze a testőrök háta mögött való kapuban, és nagy szorgalmatossággal őrizzék e házat, hogy senki reánk ne üthessen. az a két rész pedig közületek, az egész, a mely szombaton az őrszolgálatból kilép, vigyázzon az úr házában megőrzésére a királyhoz vezető részen. és vegyétek körül a királyt, mindenki kezében fegyverével, és a ki a sorokba benyomul, ölettesék meg, és a király körül legyenek kijöveletekor és bemenetelekor. és a csapatok vezérei úgy cselekedtek, a mint meghagyta volt nékik jójada pap; és mindenik maga mellé vette az ő embereit, azokat, a kik bementek szombaton az őrségre, azokkal együtt, a kiket felváltottak szombaton, és jójada paphoz mentek. és a pap a csapatok vezéreinek azokat a koppjákat és paizsokat adta oda, a melyek dávid királyéi voltak, és az úr házában voltak. és a testőrök ott állottak a király körül, mindenik fegyverrel kezében, a ház jobb szárnyától a bal szárnyáig, az oltár és a szenthely felé. és kivezeté jójada a király fiát, és fejébe tévé a koronát, és kezébe adá a bizonyágtételt, és királylyá tevék őt és felkenék; és kezeikkel tapsolván, kiáltanak: éljen a király! mikor pedig athália meghaltotta a testőröknek és a községek kiáltását, bement a néphez az úr házába. és mikor szétnézett, ímé a király ott állott az emelvényen, a mint szokás, és a király előtt állottak a fejedelmek és a trombitások, és az egész föld népe ujjongott, és trombitáltak. akkor megszagatá athália az ő ruháit, és kiáltván, monda: összeesküvés! összeesküvés! de parancsola jójada pap a csapatok vezéreinek, a sereg hadnagyainak, és monda nékik: vezessétek ki őt a sorok között, és ha valaki őt követné, öljétek meg fegyverrel. mert azt mondta a pap: ne ölettesék meg az úr házában. és útát nyitottak néki, és ő arra az útra ment, a merre a lovak vezetik be a király házába, és ott megölték. és kötést tön jójada az úr, a király és a nép között, hogy ők az úrnak népe lesznek; és külön a király és a nép között. és elment az egész föld népe a baál templomába, és azt lerombolta, és oltárait és bálványait teljesen összetörte, és matthánt, a baál papját az oltárok előtt ölték meg, és a pap gondviselőket rendele az úr házában. és maga mellé vevén a csapatok vezéreit, a káriánusokat és a testőröket és az egész föld népét, elvivék a királyt az úrnak házából, és menének a testőrök kapujának útján a király házához. és joás üle a királyok székebe. és örvendezett mind az egész föld népe, és megnyugovék a város, miután megölték atháliát fegyverrel a király

háza mellett. joás hét esztendő volt, mikor uralkodni kezdett.

12

jéhunak hetedik esztendejében tették joás királylyá, és negyven esztendeig uralkodott jeruzsálemben; az ő anyjának pedig sibja vala neve, a ki beerseéből való volt. és cselekedék joás kedves dolgot az úr szemei előtt mindaddig, a míg jójada pap oktatá őt; azonban a magaslatok oltárai nem rontattak le, a nép még mindig ott áldozott és tömjénezett a magaslatok oltárain. és megparancsolá joás a papoknak, hogy minden pénzt, a mely istennek szenteltetik és az úr házába bevitetik, mind a megszámlálás pénzét és a személyek váltságának pénzét, mind pedig, a melyet kiki szabad akaratra szerint az úr házához bevisz. vegyék magokhoz a papok, mindenik a maga ismerősétől, és építsék meg az úr házában romlásait mindenütt, a hol romlást látnak rajta. de mikor joás király huszonharmadik esztendejéig sem építették meg a papok az úr házában romlásait, előhivatá joás király jójada papot a többi papokkal együtt, és monda nékik: miért nem építitek meg az úr házában romlásait? ezután ne vegyétek a pénzt magatokhoz a ti ismerőseitektől, hanem az úr háza romlásainak építésére adjátok azt. és a papok beleegyeztek, hogy többé semmi pénzt nem vesznek el a néptől, és nem javítják ki a ház romlásait. és jójada pap vett egy ládát, és annak a fedelén csinált egy nyílást, és helyezteté azt az oltár mellé jobbfelől, a mely felől az úr házába bemennek, hogy abba töltsenek a papok, a templom küszöböknek őrizői minden pénzt, a melyet az úr házába hoznak. és mikor látták, hogy sok pénz van a ládában, felment a király íródeákja a főpappal együtt, csomóba kötötték és megszámlálták a pénzt, a mely az úr házában találtatott. és a megmért pénzt a munka vezetőinek kezeibe adták, a kik az úr házához voltak rendelve, és ezek kiadták azt az ácsoknak és építőknek, a kik a házon dolgoztak, és a kőműveseknek és a kőfaragóknak, fa és faragott kő vásárlására, az úrnak háza romlásainak kijavítására, és mindarra, a mi a ház javítására szükséges volt. de abból a pénzből, a melyet bevitték az úr házába, nem csináltattak az úr házához sem ezüst poharakat, sem késeket, sem medenczéket, sem trombitákat, sem valami egyéb arany vagy ezüst edényt. hanem a munkásoknak adták azt, és csak az úr házat javították ki abból. számot sem vettek azoktól az emberektől, a kiknek keze által kiadták a pénzt a munkásoknak, mert híven jártak el. de a vétékért és a bűnért való pénzt nem vitték az úr házába; az a papoké lett. ebben az időben jött fel hazáel, siria király, és megszállotta gáthot, és be is vette azt; azután megfordult hazáel, hogy jeruzsálem ellen menjen. de joás, júda király, vevé mind a megszentelt ajándékokat, a melyeket az ő atyái, josafát, jórám és akházia, júda királyai az úrnak szenteltek volt, és a melyeket ő maga szentelt néki, és minden aranyat, a mely találtaték mind az úr házában, mind pedig a király házában kincsei között, és elküldé hazáelnek, siria királyának, és az elment jeruzsálem alól. joásnak egyéb dolgai és minden cselekedetei pedig, vajjon nincsenek-e

megírva a júda királyainak krónika-könyvében? felázadván pedig az ő szolgálai, pártot ütének ellene, és megölték joást beth-millóban, a merre sillába megy az ember. jozakhár, a simeáth fia, és jozadáb, a sómer fia, az ő szolgálai ölték meg őt, és meghalt és eltemették őt az ő atyáival, a dávid városában. és amásia, az ő fia lett a király ő helyette.

13

joásnak, az akházia fiának, júda királyának huszonharmadik esztendejében lett király joákház, a jéhu fia izráelben samariában tizenhét esztendeig, és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt, és követé jeroboámnak, a nébát fiának bűneit, a ki bűnbe ejté az izráelt, és nem szakadt el azoktól. és felgerjedt az úr haragja izráel ellen, és adá őket hazáelnek, a siria királyának kezébe, és benhadádnak, a hazáel fiának kezébe, az ő életének minden idejében. de könyörgött joákház az úrnak, és meghallgatá őt az úr; mert megtekintette az izráel nyomorúságát, hogy mikép nyomorgatja őket siria király. és az isten szabadítót küldött izráelnek, a ki megmentette őket a siriaabeliek hatalmától, hogy az izráel fiai lakhassanak az ő sátoraikban, mint azelőtt. de még sem távoztak el a jeroboám házában bűneitől, a ki bűnbe ejté az izráelt, hanem azokban jártak; sőt az asera is helyén maradt samariában; pedig nem hagyattatott meg joákháznak több nép, mint ötven lovag, tíz szekér és tízezer gyalogos; a többi mind megölte siria király, és olyanná tette, mint a cséplő pora. joákház egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei és az ő ereje, vajjon nincsenek-e megírva az izráel királyainak krónika-könyvében? és elaluvék joákház az ő atyáival, és eltemették őt samariában; és az ő fia, joás, uralkodék ő helyette. joásnak, a júda királyának harminczhetedik esztendejében lett a király joás, a joákház fia, izráelben samariában, tizenhat esztendeig. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt, és nem távoztak el jeroboámnak, a nébát fiának semmi bűnétől, a ki az izráelt bűnbe ejté, hanem azokban járt. joásnak egyéb dolgai pedig és valamit cselekedett és az ő erőssége, a melylyel amásia, a júda király ellen harczolt, vajjon nincsenek-e megírva az izráel királyainak krónika-könyvében? és elaluvék joás, az ő atyáival, és jeroboám ült az ő királyi székibe; és eltemették joás samariában, az izráel királyai mellé. és megbetegedett elizeus olyan betegséggel, a melybe bele is halt, és lement hozzá joás, az izráel király, és arczára borulván sírt és monda: édes atyám, édes atyám! izráel szekerei és lovagai! és monda néki elizeus: vett kézivet és nyilakat. és ő kézivet és nyilakat vett kezébe. akkor monda az izráel királyának: fogd meg kezeddél a kézivet. és ő megfogván azt kezével, elizeus is rátette kezeit a király kezeire; és monda: nyisd ki az ablakot napkelet felől. és mikor kinyitotta, monda elizeus: löjl! és lött. akkor monda: az úrnak győzedelmes nyíla ez, győzedelmes nyíl a siriaabeliek ellen; mert megvered a siriaabelieket afekben a megsemmisülésig. monda azután: vedd fel a nyilakat. és felvette. ő pedig monda az izráel királyának: löjl a földbe, és bele lött a földbe háromszor; azután abbahagyta. akkor megharaguvék reá az isten embere, és monda: ötször vagy hatszor kellett

volna lönöd, akkor megverted volna a siriabelieket a megsemmisülésig; de így már csak háromszor vered meg a siriabelieket. azután meghalt elizeus, és eltemették. a moábita portyázó csapatok pedig az országba törtek a következő esztendőben. és történt, hogy egy embert temettek, és mikor meglátták a csapatokat, gyorsan odatették azt az embert az elizeus sírjába; de a mint odajutott és hozzáért az elizeus tetemeihez, meglevenedett és lábaira állott. hazáel pedig, siria királya nyomorgatá az izráél joákház minden napjaiban. de megkegyelmezett az őr nékik, és megkönyörült rajtuk, és hozzájuk tért az ő szövetségéért, a melyet kötött volt abrahámmal, izsákkal és jákóbbal, és nem akarta őket elveszíteni, sem el nem vetette őket az ő orczája elől mind ez ideig. és meghalt hazáel, siria királya, és az ő fia, benhadád lett helyette a király. és visszavévé joás, a joákház fia benhadádnak, a hazáel fiának kezéből a városokat, a melyeket erővel elvett volt joákháznak, az ő atyjának kezéből. háromszor veré meg őt joás, és visszaszerezte izráél városait.

14

joásnak, a joákház fiának, izráél királyának második esztendejében kezdett uralkodni amásia, joásnak, a júda királyának fia. huszonöt esztendő volt, mikor uralkodni kezdett, és huszonkilenc esztendeig uralkodott jeruzsálemben. az ő anyjának pedig joáddán volt a neve, jeruzsálemből való. és kedves dolgot cselekedett az úr szemei előtt, de még sem annyira, mint dávid, az ő atya, hanem csak úgy tett mindent, mint az ő atya, joás. mert a magaslatokat nem rontották le, hanem a nép még mindig ott áldozott és ott tömjénezett a magaslatocon. mikor azután a birodalom kezében megerősödött, megölte az ő szolgáló, a kik a királyt, az ő atyját megölték volt. de a gyilkosok fiait nem ölte meg, a mint meg van írva a mózes törvénykönyvében, a melyben az úr megparancsolta és megmondotta: meg ne ölettessenek az atyáék; kiki az ő bűnéért haljon meg. ugyanő megvert az edomiták közül tízezeret a sós völgyben; és bevette sélát ostrommal, és ezt nevezé jókteelnek mind e mai napig. akkor követeket küldött amásia joáshoz, a joákház fiához, a ki jéhu-nak, az izráél királyának volt a fia, ezt izenvén: jere, nézzünk egymás szemébe! és elküldte joás, izráél királya amásiához, júda királyához, ezt válaszolván: a bogácskóró, mely a libánonon van, elküldött a libánon czédrusfájához, ezt izenvén: add a te leányodat az én fiamnak feleségül; de a mező vadja, a mely a libánonon van, átszaladt a bogácskórón és eltapodta azt. megverted az edomitákat, azért fuvalkodtál fel szívedben. elégedjél meg a dicsőséggel és maradj otthon; miért akarsz a szerencsétlenséggel harczra kelní, hogy elesslé magad is és júda is veled együtt? de amásia nem hallgatott reá, és felvonult joás, izráél királya, és szembe-szállottak egymással, ő és amásia, júda királya bethemesnél, amely júdában van. de megveretett júda izráeltől, és kiki elfutott az ő sátorába. és amásiát, júda királyát, joásnak, az akházia fiának fiát is elfogta joás, izráél királya

bethemesnél; és jeruzsálem ellen ment, és leron-totta jeruzsálem kerítését, az efraim kapujától egész a szegletkapuig, négy száz singre. és elvitt minden aranyat, minden ezüstöt és minden edényt, a mely találtatott az úr házában és a király házában kincsei között, és kezeseket is vénén, visszatért samariába. joás egyéb dolgai pedig, a melyeket cselekedett, és az ő erőssége, és miképen hadakozott amásia, a júda királya ellen, vajjon nincsenek-e megírva az izráél királyainak krónika-könyvében? és elaluvék joás az ő atyáival, és eltemették samariában az izráél királyaival együtt; és az ő fia, jerooboám uralkodék ő helyette. amásia pedig, joásnak, a júda királyának fia, joásnak, a joákház fiának, az izráél királyának halála után még tizenöt esztendeig élt. és amásiának egyéb dolgai vajjon nincsenek-e megírva a júda királyainak krónika-könyvében? és pártot ütöttek ő ellene jeruzsálemben, és ő lákísba menekült; de utána küldtek lákísba, és megölték ott. és visszahozták őt lovakon, és eltemették jeruzsálemben, a dávid városában az ő atyáival. és az egész júda népe vevé azáriát, a ki tizenhat esztendő volt, és őt tette királylyá, az ő atya, amásia helyett. ő építé meg elátot, a melyet visszavett júdának azután, hogy a király elaludt az ő atyáival. amásiának, joásnak, a júda királya fiának tizenötödik esztendejét fogva uralkodott jerooboám, joásnak, az izráél királyának fia samariában, negyven esztendeig. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt, mert jerooboámnak, a nébát fiának semmi bűnetől el nem távozott az ő ki bűne ejtette az izráelt. ő szerezte vissza az izráél határát emáthtól fogva a pusztasági tengerig, az úrnak, izráél istenének beszéde szerint, a melyet szólott volt az ő szolgálja, jónás próféta, az amittai fia által, a ki gáthkéferből való volt. mert megtekintette az úr az izráél igen nagy nyomorúságát, hogy a berekesztetett és az elhagyott izsai semmi és nincs senki, a ki az izráelt megszabadítaná. és nem mondta azt az úr, hogy az izráél nevét eltörli az ég alól; annakokáért megszabadította őket jerooboám, a joás fia által. jerooboám egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei és az ő erőssége, hogy miképen hadakozott, és mi módon nyerte vissza damaskust és a júdához tartozó hámatot az izráelnek, vajjon nincsenek-e megírva az izráél királyainak krónika-könyvében? és elaluvék jerooboám az ő atyáival, izráél királyaival, és uralkodék az ő fia, zakariás, ő helyette.

15

jerooboámnak, az izráél királyának huszonhatedik esztendejében kezdett uralkodni azária, amásiának, a júda királyának fia. tizenhat esztendő volt, mikor uralkodni kezdett, és ötvenkét esztendeig uralkodott jeruzsálemben, és az ő anyjának neve jekólia, jeruzsálemből való. és kedves dolgot cselekedék az úr szemei előtt mind a szerint, a mint az ő atya amásia cselekedett; csak hogy a magaslatocon nem rontattak le, a nép még ott áldozott és tömjénezett a magaslatocon. és megverte az úr a királyt, mert belpoklos lett egész halála napjáig, és külön házban lakott, és jótám, a király fia kormányozta a házat, és ő a szolgáltatott törvényt a föld népének. azáriá-

nak egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei, vajjon nincsenek-e megírva a júda királyainak krónika-könyvében? és elaluvék azária az ő atyáival, és eltemeték őt az ő atyáival a dávid városában, és az ő fia, jótámnak, uralkodék ő helyette. azáriának, a júda királyának harmincznyolczadik esztendejében kezdett uralkodni zakariás, a jeroboám fia izráelen, samariában hat hónapig. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt, miképen az ő atyái cselekedtek volt. nem hagyta el jeroboámnak, a nébát fiának bűneit, a ki vétekbe ejtette az izráelt. és összeesküdött ellene sallum, a jábes fia, és megölte őt a nép szeme láttára, és megölvén őt, ő uralkodott helyette. zakariásnak egyéb dolgai pedig, imé meg vannak írva az izráel királyainak krónika-könyvében. ez az úr beszéde, a mit jéhu felől szólott, mondván: a te fiad negyedig ülnék izráel trónján. és így történt. sallum, a jábes fia lett a király uzzániak, júda királyának harminczkilenczedik esztendejében, de csak egy hónapig uralkodott samariában; mert menáhem, a thirsabeli gádi fia feljött, és samariába ment, és megölte sallumot, a jábes fiát samariában, és megölvén őt, ő uralkodott helyette. sallumnak egyéb dolgai pedig és összeesküvése, a melyet csinált, imé meg vannak írva az izráel királyainak krónika-könyvében. akkor verte le menáhem tífásáhot és mindazokat, a kik benne voltak, és egész határát thirsától fogva, mert nem bocsátották be, azért veré le, és még a terhes asszonyokat is mind felhago-gatá benne. azáriának, júda királyának harminczkilenczedik esztendejétől fogva uralkodott menáhem, a gádi fia izráelen tíz esztendeig samariában. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt; nem hagyta el jeroboámnak, a nébát fiának bűneit teljes életében, a ki vétekbe ejtette az izráelt. és rátört púl, assiria királya az országra, és menáhem púlnak ezer tálen-tom ezüstöt adott azért, hogy legyen néki segítség-gel az ő birodalmának megerősítésében. és menáhem adót vetett izráelben a gazdagokra, ötven ezüst sik-lust minden egyes emberre, hogy azt assiria királyá-nak adja, és visszatért assiria királya, és nem maradt ott az országban. menáhemnek egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei, vajjon nincsenek-e megírva az izráel királyainak krónika-könyvében? és elaluvék menáhem az ő atyáival, és uralkodék az ő fia, pekája ő helyette. és azáriának, júda királyának ötvenedik esztendejében kezdett uralkodni pekája, a menáhem fia, izráelen samariában két esztendeig, és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt, nem távozik el jeroboámnak, a nébát fiának bűneitől, a ki vétekbe ejtette az izráelt. és pártot ütött ellene péka, a remália fia, az ő hadnagya, és megölte őt samariában, a király házának palotájában, argóbbal és árjával és ötven emberrel a gileádbeliek fiai közül, és megölte őt, és ő lett helyébe a király. pekájának egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei, imé meg vannak írva az izráel királyainak krónika-könyvében. azáriának, júda királyának ötvenkettedik esztendejében kezdett uralkodni péka, a remália fia, izráelen samariában húsz esztendeig. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt, nem távozik el jeroboámnak, a nébát fiának bűneitől, a ki vétekbe ejtette az izráelt. pekának, az izráel királyának idejében jött el tiglát-piléser, as-

siria királya, és foglalta el hijont, abélt, beth-maakát, jánoát, kédest, hásort, gileádot, galileát és a naftáli egész földét, és hurczolta el őket, assiriába. de hósea, az ela fia, pártot ütött péka, a remália fia ellen, és levágta és megölte őt, és ő lett helyébe a király jótámnak, az uzzia fiának huszadik esztendejében. pekának egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei, imé meg vannak írva az izráel királyainak krónika-könyvében. pekának, a remália fiának, az izráel királyának második esztendejében kezdett uralkodni jótám, uzzániak, a júda királyának fia. huszonöt esztendő volt, a mikor uralkodni kezdett, és tizenhat esztendeig uralkodott jeruzsálemben. az ő anyjának jérusa volt a neve, a sádók leánya. és kedves dolgot cselekedék az úr szemei előtt, mind a szerint, a mint az ő atyja, uzzia cselekedék; csak a magaslatokat nem rontották le; még ott áldozott és tömjénezett a nép a magaslatokon. ő építette meg az úr házának felső kapuját. jótámnak egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei, vajjon nincsenek-e megírva a júda királyainak krónika-könyvében? ebben az időben kezdte az úr rákülteni júdára réczint, siria királyát, és pekát, a remália fiát. és elaluvék jótám az ő atyáival, és eltemetették az ő atyáival, dávidnak, az ő atyjának városában, és akház, az ő fia, uralkodék ő helyette.

16

pekának, a remália fiának tizenhetedik esztendejében kezdett uralkodni akház, jótámnak, a júda királyának fia. húsz esztendő volt akház, mikor uralkodni kezdett, és tizenhat esztendeig uralkodott jeruzsálemben; de nem azt cselekedé, a mi az úrnak, az ő istenének tetszett volna, a mint dávid, az ő atyja, hanem az izráel királyainak útjokon járt, még az ő fiát is átvitte a tűzön, a pogányok útálatosságai szerint, a kiket az úr az izráel fiai előtt kiűzött volt. és ott áldozott és tömjénezett a magaslatokon és a halmokon és minden zöld fa alatt. abban az időben jött fel réczin, siria királya, és péka, a remália fia, az izráel királya, jeruzsálemet vívatni, és körülzárták akházat, de nem tudták legyőzni. akkor nyerte vissza réczin, siria királya elátot a siriabelieknek, és irtotta ki a zsidókat elátból; és siriabeliek jövenek elátba, és ott laktak mind e mai napig. és követeket küldött akház tiglát-piléserhez, assiria királyához, ezt izen-vén: te szolgád és a te fiad vagyok; jöjj fel és szabadíts meg engem siria királyának kezéből és az izráel királyának kezéből, a kik reám támadtak. és vevé akház az ezüstöt és aranyat, és a mely találaték az úr házában és a király házának kincsei között, és ajándékba küldé assiria királyának. és engedett néki assiria királya, és feljövén assiria királya damaskus ellen, bevette azt, és a benne levőket kirbe hurczolta; réczint pedig megölte. és eleibe ment akház tiglát-pilésernek, assiria királyának damaskusba, és mikor meglátta akház király azt az oltárt, a mely damaskusban volt, elküldte akház király annak az oltárnak hasonlatosságát és képét minden felszerelésével urías paphoz. és megépítette urías pap az oltárt arra a formára, a melyet akház király damaskusból küldött, és elkészíté azt urías pap, mire akház király visszajött damaskusból. és mikor megjött a király damaskus-

ból és meglátta a király az oltárt: az oltárhoz ment a király és áldozott rajta, és meggyújtotta az ő égőáldozatját és ételáldozatját, és áldozott italáldozattal is, és az ő hálaáldozatainak vérét elhittette az oltár körül. és a rézoltárt, a mely az úr előtt állott, elvitette a ház elől, hogy ne álljon az oltára és az úr háza között, és helyezteté azt az oltár szegletéhez észak felől. és megparancsolta akház király urias papnak, mondván: e nagy oltáron gyűjtsd meg a reggeli égőáldozatot és az esteli ételáldozatot, a király égőáldozatját is az ő ételáldozatával együtt, az egész föld népének is mind égőáldozatát, mind ételáldozatját, mind italáldozatját, és az égőáldozat minden vérét és egyéb áldozatnak minden vérét a körül hintsd el; a rézoltár felől pedig még majd gondolkodom. és urias pap mind a szerint cselekedék, a mint akház király megparancsolta. és letörte akház király a talpak oldalait, és lehányta azokról a mosdómedenczékét; a tengert is ledobta a rézökrökről, a melyeken állott, és kötalapzatra tette. és áthelyezte a szombati hajlékot, a melyet a házban építettek, és a király külső bejárá helyét az úr házában, assiria királya miatt. akháznak egyéb dolgai pedig, a melyeket cselekedett, vajjon nincsenek-e megírva a júda királyainak krónika-könyvében? és elaluvék akház az ő atyáival, és eltemették az ő atyáival a dávid városában, és uralkodék ő helyette az ő fia, ezekiás.

17

akháznak, a júda királyának tizenkettedik esztendejében kezdett uralkodni hóséas, az ela fia, samariában izráelben, kilencz esztendeig. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt; de nem annyira, mint izráel ama királyai, a kik előtte éltek. ez ellen jött salmanassár, assiria királya, és szolgálává lett hóséas, és adót fizetett néki. de mikor assiria királya megtudta, hogy hóséas pártot ütött ellene és követeket küldött suához, egyiptom királyához, az évenkénti adót pedig nem küldötte meg assiria királyának: elfogatta őt assiria királya és börtönbe vetette. és felméne az assirii király az egész ország ellen, és feljövén samaria ellen, azt három esztendőig ostromolta. és hóséasnak kilenczedik esztendejében bevette assiria királya samariát, és elhurcolta az izráelt assiriába; és halában és háborban a gózáni folyó mellett, és a médek városaiban telepítette le őket. ez pedig azért történt, mert az izráél fiai vétkeztek az úr ellen, az ő istenök ellen, a ki őket kihozta egyiptom földéből, a faraónak, az egyiptomi királynak kezéből, és idegen isteneket tiszteltek. és jártak a pogányok szerzéseiben, a kiket az úr kiűzött volt az izráél fiai elől, és úgy cselekedtek, mint az izráél királyai. és alattomban oly dolgokat cselekedtek az izráél fiai, a melyek ellenére voltak az úrnak, az ő istenöknek, és építettek magoknak magaslatokat minden városaikban, az őrtornyoktól a kerített városokig. és emeltek magoknak faragott képeket és aserákat minden magas halmokon és minden zöld fa alatt. és ott tömjéneztek minden magaslaton, mint a pogányok, a kiket az úr kiűzött volt előlük, és gonosz dolgokat cselekedtek, a melyekkel az urat haragra indították. és a bálványoknak szol-

gáltak, a kik felől az úr azt parancsolta volt nékik: ezt ne cselekedjétek. és mikor bizonyosságot tett az úr izráelben és júdában minden prófétaja és minden látnoka által, ezt mondván: térjetek meg a ti gonosz útitokról, és őriztétek meg az én parancsolataimat és rendelkezéseimet, az egész törvény szerint, a melyet parancsoltam a ti atyáitoknak; és a melyet ti hozzátok küldöttem az én szolgálaim, a próféták által: akkor nem engedelmeskedtek, hanem megkeményítették az ő nyakokat atyáik macacssága szerint, a kik nem hittek az úrnak, az ő istenökben. sőt megvetették az ő rendelkezéseit és szövetségét, a melyet atyáikkal kötött, és az ő bizonyosságtételeit, a melyekkel meghintette őket, és hiábavalóságok követvén, magok is hiábavalókká lettek, és a körülöttük való pogányok után indultak, a kik felől pedig azt parancsolta nékik az úr, hogy azokat ne utánozzák. és elhagyták az úrnak, az ő istenöknek minden parancsolatját, és öntött képeket csináltak magoknak, két borjút és készítették aserát, és meghajlottak az ég minden seregei előtt, és a baált tisztelték. és átvitték fiaikat és leányaikat a tűzön, jövedöket mondtak és varázslást üztek, és magokat teljesen eladták a bűnnek az úr bosszantására. azért igen megharaguvék az úr izráelre, és elveté őt színe elől; és semmi nem maradt meg, hanem csak a júda nemzetsége egyedül. sőt még a júda sem őrizte meg az úrnak, az ő istenének parancsolatait, hanem az izráél szerzésiben jártak, úgy cselekedvén, mint azok. elidegenült azért az úr az egész izráél magvától, és megsanyargatta őket, és a kőborlók kezébe adta őket, míg nem mind elvetette az ő szemei elől; mert elszakasztotta izráelt a dávid házától, és királylyá tevék jeroboámot, a nébát fiát. és jeroboám elcsalta az izráelt az úrtól, és igen nagy vétékbe ejtette őket. és az izráél fiai követték jeroboám minden bűnét, a melyeket elkövetett, és nem távoztak el azoktól; míglen elveté az úr az ő színe elől az izráelt, a mint megmondotta minden ő szolgálai, a próféták által. így hurczoltattott el fogságra az izráél az ő földéből assiriába mind e mai napig. és más népet telepített be assiria királya babilóniából, kutából, avából, hámatból és sefárvaimból, és beszállítá őket samaria városaiba az izráél fiai helyett, a kik birtokba vették samariát, és annak városaiban laktak. és történt ott lakásuk kezdetén, hogy nem az urat félték, és az úr oroslánokat bocsátott rájuk, a melyek többet megölték közülök. mondanak azért assiria királyának: a pogányok, a kiket ide hoztál és samaria városaiba telepítettél, nem tudják e föld istene tisztelésének módját, azért oroslánokat bocsátott az rájuk, a melyek megölik őket, mert nem tudják e föld istene tisztelésének módját. parancsola azért assiria királya, mondván: vigyetek oda egyet a papok közül, a kiket onnét elhozottak, a ki menjen el és lakjék ott, és tanítsa meg őket ama föld istene tisztelésének módjára. és elméne egy a papok közül, a kiket samariából elvitték volt, és lakék bethelben, és megtanította őket, hogy mikép tiszteljek az urat. de azért mindenik nép külön isteneket csinált magának, és behelyezték azokat a magaslatok házaiba, a melyeket a samaritanusok építettek, mindenik nemzetség a maga városában, a melyben lakott. a babilonból való férfiak csináltak a sukkót-benótot, a kutból való fér-

fiak csinálták a nérgelt, és a hámból való férfiak az asimát csinálták; a háveusok pedig a nibeházt és a tartákat csinálták, míg a sefárvaimbeliek tüzzel égették meg az ő magzatjaikat az adrameleknek és anameleknek, a sefárvaimbeliek isteneinek. De miután az urat is tisztelték, a magaslatokra papokat állítottak a maguk tömegéből, a kik ő érettek áldoztak a magaslatok házaiban. így tisztelték az urat és szolgálták az ő isteneiket is, ama népek szokása szerint, a kik közül elhozták tudt őkét. és mind e mai napig az ő régi szokásuk szerint cselekesznek; nem tisztelik igazán az urat, és nem cselekesznek az ő rendelkezéseik és szokásuk szerint, sem pedig ama törvény és parancsolat szerint, a melyet az úr parancsolt a jákób fiainak, a kiknek az izráel nevet adta. és a kikkel az úr szövetséget kötött, és megparancsolta nekik, mondván: ne tiszteljetek idegen isteneket, és ne imádjátok őket, és ne szolgáljatok és ne áldozatok nekik; hanem csak az urat tiszteljétek, őt imádjátok és neki áldozatok, a ki titeket kihozott az egyiptom földéből nagy erővel és kinyújtott karral. és őriztétek meg az ő rendelkezései, ítéletei, törvényét és parancsolatját, a melyeket megírt néktek, azokat cselekedvén minden időben, és idegen isteneket ne tiszteljetek; és el ne felejtkeztek a kötésről, a melyet veletek tettem, és ne tiszteljetek idegen isteneket; hanem az urat tiszteljétek, a ti isteneket, és ő megszabadít titeket minden ellenségeitek kezéből. de ezek nem engedelmeskedtek, hanem előbbi szokásaik szerint cselekedtek. így tisztelték ezek a pogányok az urat és szolgálták az ő bálványait, és így cselekedtek az ő fiaik és unokáik is, a mint az ő eleik cselekedtek, mind e mai napig.

18

és hóseásnak, az ela fiának, az izráel királyának harmadik esztendejében kezdett uralkodni ezékiás, akháznak, a júda királyának fia. huszonöt esztendő volt, mikor uralkodni kezdett, és huszonkilenc esztendeig urakodott jeruzsálemben; anyjának neve abi, a zakariás leánya. és kedves dolgokat cselekedék az úr szemei előtt, a mint az ő atyja, dávid cselekedett volt. ő rontotta le a magaslatokat, törte el az oszlopokat, és vágta ki az aserát, és törte össze az érczkígyót is, a melyet mózes csinált; mert mind az ideig az izráel fiai jóillatot tettek annak, és nevezék azt nékhustánnak. egyedül az úrbán, izráel istenében bízott, és ő utána nem volt hozzá hasonló júda minden királyai között sem azok között, a kik ő előtte voltak. mert az úrhoz ragaszkodott, és el nem hajlott ő tőle, és megőrizte az ő parancsolatait, a melyeket az úr mózesnek parancsolt vala, és vele volt az úr mindenütt és a hova csak ment, előmenetele volt. és elszakadt assiria királyától, és nem szolgált neki. megverte a filiszteusokat is egész gázáig és határukat, az őrtornyoktól a kerített városokig. ezékiás királynak negyedik esztendejében - amely hóseásnak, az ela fiának, az izráel királyának hetedik esztendeje - feljött salmanassár, assiria királya samaria ellen, és megszállotta azt; és elfoglalta három esztendő múlva, ezékiás hatodik esztendejében - ez hóseásnak, az izráel királyának kilenczedik esztendeje - ekkor vet-

ték be samariát. és elhurcolta assiria királya az izráelt assiriába, és letelepíté halába, háborba, a gózánn folyó mellé, és a médeusok városaiba; azért, mert nem hallgattak az úrnak, az ő istenöknek szavára, hanem megszegték az ő szövetségét, mindazokat, a melyeket mózes, az úr szolgálja parancsolt vala; sem nem hallgattak rájuk, sem nem cselekedték azokat. ezékiás királynak pedig tizennegyedik esztendejében feljött sénékhérib, assiria királya júdának minden kerített városa ellen, és elfoglalta azokat. akkor elküldött ezékiás, júda királya assiria királyához lákisba, ezt izenvén: vétkeztem, térj el én rólam; a mit rám vetsz, elviselem! és assiria királya ezékiásra, júda királyára háromszáz tálentom ezüstöt és harmincz tálentom aranyt vetett ki. és ezékiás oda adott minden ezüstöt, a mely találatott az úr házában és a király házában kincsei között. ugyanebben az időben fosztotta meg ezékiás az úr templomának ajtajait és az ajtók félfait, a melyeket ezékiás, júda királya maga borítottatott be, és oda adta azokat assiria királyának. és assiria királya mégis oda küldte thartánt, rabsárist és rabsakét lákisból ezékiás királyhoz igen nagy haddal jeruzsálembé, és felmenének és jutának jeruzsálembé, és feljövén és oda érven, megállának a felső halastó zilipijénél, a mely a ruhafestő útja mellett van. és kihívták a királyt. és kiméne hozzájuk eliákim, a hilkia fia, ki a király házában gondviselője volt, és sebna, az íródeák, és joák, az asáf fia, az emlékirő. és monda nékik rabsaké: mondjátok meg ezékiásnak: ezt monda a király, assiria nagy királya: micsoda bizodalom ez, a melyben te bízakodtál? azt mondád: csak szóbeszéd; tanács és erő kell a hadakozáshoz; vajjon kihez bízál, hogy fellázadt ellenem? ímé, ebben a törött nádszában bízakodol, egyiptomban, melyhez ha ki támaszkodik, bemegy az ő kezébe és általlikasztja? ilyen a faraó, egyiptom királya mindekekhez, a kik ő hozzá bíznak! vagy azt akarjátok nékem mondani: mi az úrbán, a mi istenünkben bízunk; hát nem ez-é az, a kinek magaslatait és oltárait lerontotta ezékiás, és mind júdának, mind jeruzsálemnek megparancsolta: ez oltár előtt imádkozzatok jeruzsálemben? nosza, fogadj hát az én urammal, assiria királyával: én néked kétezer lovat adok, ha tudsz rájuk adni annyi lovast. hogy verhetnél hát vissza az én uram legkisebb hadnagyai közül csak egyet is, és hogyan bízhatol egyiptomhoz a szekerek és a lovagok miatt? vajjon az úr tudta nélkül jöttem-é fel e hely ellen, hogy ezt elveszessem? az úr mondotta nékem: menj fel e föld ellen, és veszed el azt! és monda eliákim, a hilkia fia, és sebna és joák rabsakénak: beszélj, kérlek, a te szolgáliddal siriai nyelven, mert jól értjük; és ne beszélj velünk zsidóul e nép füle hallatára, a mely a köfalon van. és felele nékik rabsaké: vajjon a te uradhoz, vagy te hozzád küldött-é engem az én uram, hogy elmondjam e dolgokat, avagy nem inkább e férfiakhoz-é, akik a köfalon ülnek, hogy azután veletek együtt egyék meg a saját ganéjokat, és igyák meg a saját vizeletüket? és oda állott rabsaké, és hangosan kezdett zsidóul beszélni, mondván: halljátok meg a királynak, assiria nagy királyának beszédit! azt mondja a király: meg ne csaljon titeket ezékiás; mert nem szabadított meg titeket az ő kezéből. és ne biztasson titeket ezék-

iaás az úrral, ezt mondván: kétség nélkül megszabadít minket az úr, és nem adatik e város az assiria király kezébe. ne hallgassatok ezékiásra; mert így szól assiria királya: békéljete meg velem, és jöjjetek ki hozzám, és kiki egyék az ő szőlőjéből és fügefájáról, és igyék az ő kútjának vizéből; míg eljövök és elviszlek titeket a ti földetekhez hasonló földre, gabonás és boros földre, kenyeres és szőlős földre, olajfás, és mézes földre, hogy élhesetek és még ne halljátok. ne higgyetek ezékiásnak, mert félrevezet benneketek, mikor azt mondja: az úr megszabadít minket! vajjon megszabadították-e a pogányok istenei, mindenik a maga földjét assiria királyának kezéből? hol vannak hámatának és arphának istenei? hol sáfárvaimnak, hénának és hívának istenei? és samariát is megszabadították-e az én kezemből? kicsoda a földön való minden istenek közül, a ki megszabadíthatna volna az ő földjét az én kezemből, hogy az úr is kiszabadíthatná jeruzsálemet az én kezemből? de a nép csak hallgatott, és nem felelt néki csak egy igét sem; mert a király megparancsolta volt, mondván: ne feleljetek néki. és elment eliákim, a hilkia fia, a király házának gondviselője, és sebna, az iródeák, és joákh, az asáf fia, az emlékiró, ezékiáshoz megszagott ruhában, és elmondák néki rabsaké beszédét.

19

mikor pedig ezeket hallotta ezékiás király, megszagatta az ő ruháit, és zsákba öltözék, és bement az úr házába. és elküldte eliákimot, a király házának gondviselőjét, és sebnát, az iródeákat, és a papoknak véneit, a kik zsákba öltöztek, ésaiás prófétahoz, az ámós fiához. és mondának néki: ezt mondja ezékiás: e nap nyomorúságnak, szidalmazásnak és káromlásnak napja; mert a fiak a szülésre jutottak, de nincs erő szüléshez. netalán az úr, a te istened meghallotta rabsakénak minden beszédit, a kit elküldött az ő ura, assiria királya, hogy szidalommal illesse az élő istent és káromló beszédekkel, a melyeket az úr, a te istened meghallott: könyörögj azért azokért, a kik még megmaradtak. és elmenének az ezékiás király szolgálai ésaiáshoz. és monda nékik ésaiás: ezt mondjátok a ti uratoknak: ezt mondja az úr: ne félj a beszédektől, a melyeket hallottál, a melyekkel szidalmaztak engem assiria királyának szolgálai. ímé én oly lelket adok belé, hogy hírt hallván, visszatér az ő földjére és fegyverrel vágatom le őt az ő földjében. és mikor visszatért rabsaké, assiria királyát libna ellen harcolva találta, mert meghallotta volt, hogy lákísból elment. és hallván tirháka felől, a szerencsen király felől, ezt mondván: ímé kijött, hogy hadakozzék te ellened; visszafordult és követeket küldött ezékiáshoz, ezt izenvén: így szóljatok ezékiásnak, a júda királyának, mondván: meg ne csaljon téged a te istened, a kiből bízol, ezt mondván: nem adatik assiria királyának kezébe jeruzsálem. ímé hallottad, mit cselekedtek assiria királyai minden országokkal, elvesztvén azokat; és te megszabadulhatsz-e? vajjon megszabadították-e a pogányok istenei azokat, a kiket elvesztettek az én atyáim: gózánt, aránt, résefet és az eden fiait, a kik thelasárban voltak? hol van hámat királya, arphád királya és sáfárvaim város királya? héná és hívva? és

elvév ezékiás a levelet a követek kezéből, és elolvasta azt, és felment az úr házába, és kiterjeszté azt ezékiás az úr előtt; és imádkozék ezékiás az úr előtt, és monda: uram, izráel istene! a ki a kérubok között lakol, te vagy egyedül e föld minden országainak istene, te teremtetted a mennyet és a földet; hajtsd hozzám, uram, a te füledet és halld meg; nyisd fel uram, a te szemeidet és lásd meg: és halld meg a sénakhérib beszédét, a ki ide küldött, hogy szidalommal illesse az élő istent. igaz, uram, assiria királyai elpusztították a pogányokat és azok országait. és az ő isteneiket a tűzbe hányták; de azok nem voltak istenek, hanem csak emberi kéz alkotásai, fa és kő, azért vesztették el őket. most azonban, mi urunk, istenünk, szabadíts meg, kérlek, minket az ő kezéből, hogy megismerje e föld minden országa, hogy te, az úr, vagy az egyetlen isten! akkor elküldött ésaiás, az ámós fia, ezékiáshoz, ezt mondván: azt mondja az úr, izráel istene: a te könyörgésedet, assiria királya, sénakhérib felől, meghallgattam. ez az, a mit az úr ő felőle mondott: megutál téged és megcsúfol téged sionnak szűz leánya, utánad fejt hajtogatja jeruzsálem leánya. kit szidalmaztál és kit gyaláztál? és ki ellen emelted fel a te szótát, vagy ki ellen emelted fel a te szemeidet a magasságba? az izráel szentje ellen! követeid által gyűnyoltad az urat, és mondád: szakereim sokaságával meghágom a hegyek magasságát, a libánon oldalait, és levágom magas czédrusait, legfelségebb ciprusfáit, és bemegyek csúcsának lakóhelyébe, kertes erdejébe. ástam és ittam idegen vizeket, és kiszáritom lábaim talpával egyiptom minden folyóvizét. avagy nem hallottad? régen megcsináltam, és idők-től élveztem ezt! most csak véghezvittem, hogy pusztá köhalmokká dönts össze az erős városokat; és hogy a benne lakók erejökben megfoghatkozzanak, megrontassanak és megszégyenüljenek, és olyanok legyenek mint a mező füve, fiatal paréj, a háztető füve és mint a kalászhajtás előtt elszáradt gabona. és ismerem a te üléseidet, és járasodat keléseidet, és elenem való tombolásodat; a te ellenem való tombolásodért és a te elbizakodásodért, a mely felhatott füleimbe, az én karikámat orrodba vetem, és szabólatom szádba, és visszaviszlek azon az úton, a melyen eljöttél. te néked pedig, ezékiás, legyen ez jeled: ez esztendőben táplál a hulladék termése, a második esztendőben, a mi magától terem; de a harmadik esztendőben már vettek és arattok, szőlőket plántáltak és azok gyümölcsét esziktek. és a júda házából a kiszabadult és a megmaradt gyökeret ver alá, és gyümölcsöt terem felül. mert jeruzsálemből fog származni a maradék, és a megszabadult a sion hegyéről; a seregek urának buzgó szerelme cselekszi ezt! azért azt mondja az úr assiria király felől: be nem jö e városba, és nyilat sem lő bele, sem paizs nem ostromolja azt, sem sánczot nem ás mellette. azon az úton, a melyen jött, tér vissza, de e városba be nem jö, azt mondja az úr. és megoltalmazom e várost, hogy megtartsam azt, én értem és dávidért, az én szolgámért. és azon az éjszakán kijött az úr angyala, és levágott az assiriabeli táborban száznolczvanötezeret, és mikor jó reggel felkeltek, ímé mindenütt holttestek hevertek. és elindult, és elment, és visszafordult sénakhérib, assiria királya, és ninivében

maradt. és lön, mikor ő a nisiróknak, az ő istenének templomában imádkozék, adramélek és sarézer, az ő fiaí, levágták őt fegyverrel: magok pedig elszaladtak az ararát földébe, és az ő fia esárhaddon uralkodék helyette.

20

ebben az időben halálosan megbetegedett ezékiás, és hozzá menvén ésaiás próféta, az ámós fia, monda néki: azt mondja az úr: rendeld el házadat, mert meghalsz és nem élsz. akkor arczczal a falhoz fordult, és könyörgött az úrnak, mondván: óh uram, emlékezzél meg róla, hogy te előtted hűséggel és tökéletes szívvel jártam, és hogy azt cselekedtem, a mi jó volt a te szemeid előtt. és sírt ezékiás nagy sírással. azonban ésaiás még alig ért a város közepére, mikor az úr beszéde lön ő hozzá, mondván: menj vissza és mondd meg ezékiásnak, az népem fejedelmének: azt mondja az úr, dávidnak, a te atyádnak istene: meghallgattam a te imádságodat, láttam a te könyhullatásidat, ímé én meggyógyítlak téged, harmadnapra felmégy az úr házába; és a te idődet tizenöt esztendővel meghosszabbított, és megszabadítalak téged és e várost assiria királyának kezéből, és megoltalmazom a várost én érettem és dávidért, az én szolgámért. és monda ésaiás: hozzatok egy kötös száraz fűgét ide. és hozának, és azt a kelevényre kötötték, és meggyógyult. és mikor azt kérdezé ezékiás ésaiástól: mi lesz a jele, hogy meggyógyít engem az úr, és hogy harmadnapra felmehtek az úr házába? felele ésaiás: ez legyen jeled az úrtól, hogy ő megcselekszi ezt a dolgot, a melyről szólott néked: előremenjen-é az árnyék tíz grádicscsal, vagy visszatérjen-é tíz grádicscsal? és felele ezékiás: könnyű az árnyéknak tíz grádicscsal alább-szállani. ne úgy, hanem menjen hátra az árnyék tíz grádicscsal. és könyörgött ésaiás próféta az úrhoz, és visszatéríté az árnyéket akház napóráján, azokon a grádicson, a melyeken már aláment volt, tíz grádicscsal. ebben az időben küldött berodákh baladán, baladánnak, a babilóniai királynak fia levelet és ajándékot ezékiásnak; mert meghallotta, hogy ezékiás beteg volt. és meghallgatá őket ezékiás, és megmutatta nékik az ő egész kincsesházát, az ezüstöt, és aranyat, a fűszerszámokat, a drága kenetet és az ő fegyveres házát és mindent, a mi csak taláztatott az ő kicstáraiban, és nem volt semmi az ő házában és egész birodalmában, a mit meg nem mutatott volna ezékiás. ekkor jött ésaiás próféta ezékiás királyhoz, és monda néki: mit mondtak ezek a férfiak, és honnét jöttek hozzád? és felele ezékiás: messze földről jöttek, babilóniából. és monda: mit láttak a te házadban? felele ezékiás: mindent láttak, a mi csak van az én házamban, és nem volt semmi az én tárházamban, a mit nékik meg ne mutattam volna. akkor monda ésaiás ezékiásnak: halld meg az úrnak beszédét: ímé eljő az idő, a mikor mindaz, a mi a te házadban van, és a mit eltettek a te atyáid e mai napig, elvitetik babilóniába, és semmi sem marad meg, azt mondja az úr. és a te fiaid közül is, a kik tőled származnak és születnek, elhurczoltatnak és udvariszolgák lesznek a babilóniai király udvarában. ezékiás pedig monda ésaiásnak: jó az úr beszéde, a melyet szólál: és monda:

nem merő jóság-é, ha békesség és hűség lesz az én napjaiban? ezékiásnak egyéb dolgai pedig és minden erőssége, és hogy miképen csinálta a tavat és vízcsöveket, a melyekkel a vizet a városba vezette, vajjon nincsenek-é megírva a júda királyainak krónikakönyvében? és elaluvék ezékiás az ő atyáival, és az ő fia, manasse uralkodék helyette.

21

manasse tizenkét esztendő volt, mikor uralkodni kezdett, és ötvenöt esztendeig uralkodott jeruzsálemben, és az ő anyjának hefsiba volt a neve. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt, a pogányok útálatossága szerint, a kiket az úr kiűzött volt az izráel fiai elől: mert újra megépítette a magaslatoakat, a melyeket ezékiás, az ő atyja lerontott, és oltárokat emelt a baálnak, és állított aserát, mint a hogy akház, az izráel királya cselekedett volt, és imádtá az összes mennyei seregeket és azoknak szolgált. és oltárokat is épített az úr házában, a mely felől azt mondotta volt az úr: jeruzsálemben helyeztetem az én nevemet! oltárokat épített az egész mennyei seregnek, az úr házában mind a két pitvarában. és átvivé a fiát a tűzön, és igézzét és jegy-magyarázást üzött és ördögösöket és titokfejtőket tartott; sok gonosz dolgot cselekedék az úr szemei előtt, hogy őt haragra ingerelje. és az asera-bálványt, a melyet készített, bevitte abba a házba, a mely felől azt mondotta volt az úr dávidnak és az ő fiának, salamonnak: ebben a házban és jeruzsálemben, a melyet magamnak választottam izráelnek minden nemzetségei közül, helyeztetem az én nevemet mindörökké; és ki nem mozdítom többé izráel lábát erről a földről, a melyet adtam az ő eleiknek, ha szorgalmasan az én parancsolatom szerint cselekesznek, és az egész törvény szerint, a melyet nékik mózes, az én szolgám parancsolt. ők azonban nem engedelmeskedtek, mert tévelygésbe ejté őket manasse, hogy még gonoszabbul viseljék magokat azoknál a pogányoknál, a kiket az úr kivetszett az izráel fiai elől. akkor szóla az úr az ő szolgálái, a próféták által, mondván: mivelhogy manasse, júda királya ezeket az útálatosságokat cselekedte, gonoszabb dolgokat cselekedvén mindazoknál, a melyeket az ő előtte való emoreusok cselekedtek vala, a júdát is vétékbe ejtette az ő bálványai által: azért ezt mondja az úr, izráel istene: ímé, én oly veszedelmet hozok jeruzsálemre és júdára, hogy mindenkinek, a ki azt hallja, megcsendül bele mind a két füle. és kiterjesztem jeruzsálemre a samaria mérő-zsinórját és az akház házában mértékét; és kitörölöm jeruzsálemet, mint kitörlik a tálat, és kitörölve leborítják azt, és elhagyom az én örökségem maradékát, és adom őt ellenségei kezébe, és zsákmánya és ragadománya lesz minden ellenségeinek; azért, mert gonoszul cselekedtek én előttem, és engem haragra ingerlettek az ő atyáiknak egyiptomból való kijövetelök napjától fogva, mind e mai napig. és manasse nagyon sok ártatlan vért is ontott ki, úgy hogy jeruzsálem minden felől megtelt vele, azon a vétken kívül, a melylyel vétékbe ejtette júdát, gonoszul cselekedvén az úr szemei előtt. man-

assénak egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei és az ő vetke, a melyet cselekedett, vajjon nincsenek-e megírva a júda királyainak krónika-könyvében? és elaluvék manasse az ő atyáival, és eltemették az ő háza mellett lévő kertben, az uzza kertjében, és az ő fia, amon uralkodék helyette. amon huszonkét esztendő volt, mikor uralkodni kezdett, és két esztendeig uralkodott jeruzsálemben; az ő anyjának neve mésüllémet volt, a jóthabeli hárus leánya. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt, a mint cselekedett manasse, az ő atyja. és tökéletesen azon az úton járt, a melyen járt volt az ő atyja, és szolgált a bálványoknak, a kiknek szolgált volt atyja, és azokat imádtá. és elhagyta az urat, atyái istenét, és nem járt az úrnak útában. és pártot ütöttek amon ellen a maga szolgálái, és megölték a királyt az ő házában. de a föld népe levágta mindazokat, a kik pártot ütöttek volt amon király ellen, és a föld népe királylájá tévé az ő fiát, jósiást, helyette. amonnak egyéb dolgai pedig, a melyeket cselekedett, vajjon nincsenek-e megírva a júda királyainak krónika-könyvében? és eltemették őt az ő sírjába, uzza kertjében, és fia, jósiás lett a király ő helyette.

22

nyolcz esztendő volt jósiás, mikor uralkodni kezdett, és harminczegy esztendeig uralkodott jeruzsálemben; az ő anyjának neve jédida, a bosktól való adaja leánya. és kedves dolgot cselekedék az úr szemei előtt, és járt az ő atyjának, dávidnak minden útáiban, és nem tért el sem jobbra, sem balra. és történt jósiás király tizennyolczadik esztendejében, elküldte a király sáfánt, asaliának, a messüllám fiának fiát, az íródeákot, az úr házához, mondván: menj fel hilkiaéhoz, a főpaphoz, és számlálják meg az úr házába begyűlt pénzt, a melyet gyűjtöttek az ajtóőrizők a néptől. és adják azt az úr házában való mivesek pallérainak kezébe, hogy adják a munkásoknak, a kik az úrnak házában dolgoznak, hogy a háznak romlásait kijavítsák; az ácsoknak, az építőeknek és a kőmíveseknek, hogy fákat és faragott köveket vásároljanak a ház kijavítására. de a számadást nem kell tőlök venni a pénzről, a mely kezökbe adatik, mert ők azt becsülettel végzik. és monda hilkia, a főpap, sáfánnak, az íródeáknak: megtaláltam a törvénykönyvet az úr házában. és hilkia oda adta a könyvet sáfánnak, hogy olvassa el azt. és elméne sáfán, az íródeák, a királyhoz, és megvív a királynak a választ, és monda: a te szolgálád egybeszedék a pénzt, a mely a házban találtott, és oda adták azt az úr házában munkálkodók pallérainak kezébe. és megmondá sáfán, az íródeák, a királynak, mondván: egy könyvet adott nékem hilkia pap. és felolvasta azt sáfán a király előtt. mikor pedig hallotta a király a törvénykönyvének beszédit, megszagattá az ő ruháit. és megparancsolta a király hilkia papnak és ahikámnak, a sáfán fiának, és akbórnak, a mikája fiának, és sáfánnak, az íródeáknak, és asájának, a király szolgálójának, mondván: menjetek el, kérdeztétek meg az urat én érettem és a népért és az egész júdáért, e könyvnek beszédei felől, a mely megtaláltott; mert nagy az úr haragja, mely felgerjedett el-

lenünk, mivel a mi atyáink nem engedelmességek e könyv beszédeinek, hogy cselekedtek volna mindent úgy, a mint megíratott nékünk. és elméne hilkia pap és ahikám, akbór, sáfán és asája hulda próféta aszonyhoz, sallumnak, a tikva fiának - a ki harhásnak, a ruhák őrizőjének fia volt - feleségéhez, a ki jeruzsálem más részében lakott, és beszéltek vele. és monda nékik: azt mondja az úr, izráel istene: mondjátok meg a férfitúnak, a ki titeket hozzám küldött; ezt mondja az úr: ímé én veszedelmet hozok e helyre és e helyen lakozókra a könyv minden beszédei szerint, a melyet olvasott a júda király; mert elhagytak engem, és idegen isteneknek áldoztak jóillattal, hogy engem haragra indítsanak az ő kezöknek minden csinálmányával: azért felgerjed az én haragom e hely ellen, és meg sem oltatik. a júda királyának pedig, a ki elküldött titeket, hogy megkérdeztétek az urat, ezt mondjátok: azt mondja az úr, izráel istene: mivelhogy e beszédekre, a melyeket hallottál, meglágyult a te szíved, és magadat megaláztad az úr előtt, hallván azokat, a miket e hely és az ezen helyen lakók ellen szólottam, hogy pusztulássá és átokká lesznék, és megszagattad a te ruháidat, és sírtál előttem; azért én is meghallgattalak, azt mondja az úr. azért ímé én téged a te atyáidhoz gyűjtelek, és a te sírodba békecséggel visznek téged, és meg nem látják a te szemeid azt a nagy veszedelmet, a melyet én e helyre hozok. és megvitték a királynak a választ.

23

és elküldött a király, és hozzá gyűltek júdának és jeruzsálemnek minden vénei. és felment a király az úr házába, és júdából minden férfi és jeruzsálem minden lakosa vele volt; a papok, a próféták és az egész nép kicsinytől fogva nagyig. és minden beszédét elolvasá előttök a szövetség könyvének, a mely megtaláltott az úr házában. és oda állott a király az emelvényre, és kötést tön az úr előtt, hogy ők az urat akarják követni, és az ő parancsolatait, bizonyágtételeit és rendeléseit teljes szívból és lélekből megőrizni, és beteljesíteni e szövetség beszédeit, a melyek meg vannak írva abban a könyvben; és ráállott az egész nép a kötésre. és megparancsolá a király hilkianak, a főpapnak és a másod rendbeli papoknak és az ajtóőrizőknek, hogy az úr templomából hordjanak ki minden edényt, a melyet a baálnak, az aserának és az egész mennyei seregnek csináltak, és megegeté azokat jeruzsálemen kívül és kidron völgyében, és azok hamvait bételbe vivé. és kiirtá a bálvány papokat is, a kiket júda királyai állítottak be, hogy a magaslatokon tömjénezenek júda városaiban és jeruzsálem körül, és mindazokat is, a kik a baálnak, a napnak, holdnak, égi jeleknek és az egész mennyei seregnek tömjénezték. kivivé az úr házából az aserát is jeruzsálemen kívül a kidron patakja mellé, és megegeté azt a kidron völgyében, és porrá zúztá, és annak porát a közséj temetőhelyére hinté. és lerontá a férfi paráznák házait, a melyek az úr háza mellett voltak, és a melyekben az asszonyok kárpitokat szöttek az aserának. és behozatta az összes papokat júda városaiból, és megfértéztette a magaslatokat, a melyeken a papok tömjénezték, gebától egész beersebéig, és lerontotta a kapuk mel-

lett levő magaslatokat is, a melyek józsúénak, a város fejedelmének kapuja előtt voltak balkéz felől, a város kapujában. de a magaslato papjai soha sem áldoztak az úr oltárán jeruzsálemben, hanem a kovásztalan kenyeret az ő atyjokfiai között ették. megförtöztette a tőfetet, a hinnom fiainak völgyében, hogy senki az ő fiát, vagy leányát át ne vihesse a tűzőn moloknak. és eltávolította a lovakat, a melyeket júda királyai a napnak szenteltek az úr házának bemenetelénél, a nátán-mélek udvari szolgáló háza mellett, a mely a pharvarimban volt, és a nap szekereit tűzzel elégette. és az oltárokat, a melyek az akház palotájának tetején voltak, a melyeket a júda királyai csináltak, és azokat az oltárokat is, a melyeket manasse csinált volt az úr házának mindkét pitvarában, lerontotta a király, és lehányván, porukat a kidron patakjába szóratta. azokat a magaslatokat is megförtöztette a király, a melyek jeruzsálem előtt voltak az olajfák hegyének jobbfelől levő oldalán, a melyeket még salomon, az izráel királyja épített volt astóretnek, a sídonbeliek útálatosságának, és kámósnak, a moábiták útálatosságának, és milkömmak, az ammon fiai útálatosságának. és összetörte az oszlopokat és kivágatta az aserákat, és azok helyeit embercsontokkal töltötte meg. még az oltárt is, a mely bételhben volt, a magaslato, a melyet jerooboám, a nébát fia csinált, a ki vétekbe ejtő az izráelt, - azt az oltárt is és azt a magaslato is letörte, és a magaslato felégette, porrá tette, és az aserát megégette. és körültekintett jósiás, és meglátta a sírokat, a melyek ott a hegyen voltak, és elküldött és elhozatta a csontokat a sírokból, és megégette az oltáron, és megförtöztette azt az úr beszéde szerint, a melyet mondott volt az isten emberek, a ki e dolgot megjövendőlt volt. és monda: miféle síremlék ez, a melyet láttok? és felelének néki a város férfiai: az isten emberének sírja ez, a ki júdából jött volt és mindezeket megjövendőlte a bételhbeli oltár felől, a miket most cselekedtél. és monda: hagyjatok békét néki, és senki meg ne mozdítsa az ő tetemeit. és megmentették az ő tetemeit annak a prófétának a tetemeivel együtt, a ki samariából jött volt. és lerontotta jósiás a magaslato minden házát is, a melyek samária városában voltak, a melyeket az izráel királyai csináltak volt, hogy az urat haragra ingereljék, és éppen úgy cselekedett azokkal mindenekben, a mint bételhben cselekedett. és megáldozta a magaslato összes papjait, a kik ott voltak, az oltárokon, és emberi csontokat égetett meg azokon, és úgy tért vissza jeruzsálembe. és parancsolt a király az egész népnek, és monda: ünnepeljete paskhát az úrnak, a ti isteneteknek, a mint meg van írva e szövetség könyvében; mert nem szerettetek olyan paskha a bírák idejétől fogva, a kik az izráelt ítélték, sem pedig az izráel és a júda királyainak minden idejében, hanem csak jósiás király tizenhatszadik esztendejében szerettetek ilyen paskha az úrnak jeruzsálemben. és kivesztette jósiás király az ördögösöket és a titokfejtőket, a teráfokat és a bálványokat, és mindazokat az útálatosságokat, a melyek láttattak júda földjén és jeruzsálemben, hogy helyreállítsa a törvény beszédit, a melyek meg valának írva a könyvben, a melyet hilkia pap talált meg az úr házában. nem is volt ő

hozzá hasonló király ő előtt, a ki úgy megtért volna az úrhoz teljes szívéből és teljes lelkéből és teljes erejéből, mőzesnek minden törvénye szerint; de utána sem támadott hozzá hasonló. de az úr még sem szűnt meg az ő megbúsult nagy haragjától, a melylyel megharagudott volt júdára mindazokért a bosszantzókért, a melyekkel bosszantzotta őt manasse, mert azt mondá az úr: júdát is elvetem szemem elől, mint ahogy az izráelt elvettem, és megútalom ezt a várost, a melyet választottam, jeruzsálemet, és ezt a házat is, a melyről azt mondtam volt: ott legyen az én nevem! jósiásnak egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei, vajjon nincsenek-e megírva a júda királyainak krónika-könyvében? az ő idejében jött fel faraónékö, az egyiptomi király assiria király ellen az eufrátes folyóvíze mellé. és jósiás király eleibe ment, de az megölte őt megiddóban, a mint meglátta őt. és az ő szolgáló székére tévén őt, halva vitték el megiddóból és jeruzsálembe hozván, eltemették őt az ő sírboltjába. a föld népe pedig vevé joákházt, a jósiás fiát, és felkenvén őt, királylyá tévé az ő atya helyett. huszonhárom esztendő volt joákház, mikor uralkodni kezdett, és három hónapig uralkodott jeruzsálemben, és az ő anyjának neve hamutál, a libnabeli jeremiás leánya. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt mind a szerint, a mint az ő atyái cselekedtek volt. de faraónékö bilincsekbe verte őt riblában, hámat földjén, a mikor jeruzsálemben királylyá lett; és az országra adót vetett, száz taléntom ezüstöt és egy taléntom aranyat. és faraónékö eliakimot, a jósiás fiát tette királylyá, az ő atya, jósiás helyett, és nevét joákimra változtatta; joákházt pedig magával vivé, és az egyiptomba megérkezvén, ott hala meg. az ezüstöt és az aranyat megadta ugyan joákim a faraónak, de az országot sarczoltatta meg, hogy megadhassa az ezüstöt a faraó parancsolata szerint; a föld népe közül mindenkitől az ő értéke szerint hajtott be ezüstöt és aranyat, hogy faraónékönek adja. joákim huszonöt esztendő volt, mikor uralkodni kezdett, és tizenegy esztendeig uralkodott jeruzsálemben; az ő anyjának neve zébuda, a rúmabeli pedája leánya. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt mind a szerint, a mint az ő atyái cselekedtek.

24

joákim idejében jött fel nabukodonozor, babilónia király, és joákim szolgáló lett három esztendeig; de azután elfordult és elpártolt tőle. és ráküldé az úr a káldeusok seregeit, a siriabeliek seregeit, a moábiták seregeit és az ammon fiainak seregeit, és ráküldte őket júdára, hogy elveszessék őt az úr beszéde szerint, a melyet szólott szolgáló, a próféták által. csak az úr beszéde szerint történt ez júdán, hogy elvesse őt a maga orczája elől manasse bűneiért, mind a szerint, a mint cselekedett vala; és az ártatlan véért is, a melyet kiontott, és hogy betöltötte volt jeruzsálemet ártatlan vérről; ezért nem akart az úr megbocsátani néki. joákimnak egyéb dolgai pedig és minden cselekedetei, vajjon nincsenek-e megírva a júda királyainak krónika-könyvében? és elaluvék joákim az ő atyával, és az ő fia, joákim uralkodék helyette, és egyiptom királyja többé nem jött ki az ő földéből; mert babilónia

királya mindent elvett, a mi csak az egyiptomi királyé volt, egyiptom folyóvizétől az eufrátés folyóvizéig. tizenyolcz esztendő volt joákin, mikor királylyá lett, és három hónapig uralkodott jeruzsálemben. az ő anyjának neve nékhusta, a jeruzsálembeli elnatán leánya. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt mind a szerint, a mint az ő atyja cselekedett volt. ebben az időben jöttek fel nabukodonozornak, babilónia királyának szolgálai jeruzsálem ellen, és szállották meg a várost. maga nabukodonozor, babilónia királya is feljött a város ellen, a melyet már az ő szolgálai megszállottak volt. és kiment joákin, a júda királya babilónia királyához az ő anyjával, szolgálival, hadnagyaival és udvariszolgálival együtt, de fogságra vetette őt babilónia királya az ő uralkodásának nyolczadik esztendejében. és elvitte onnét az úr házá-
nak minden kincseit és a király házá-
nak kincseit, és összevagdalt minden arany edényt, a melyet salamon, az izráel királya csináltatott volt az úr templomában, a mint az úr megmondotta volt. és elhurczolta az egész jeruzsálemet, összes fejedelmeit és minden vitézeit, tízezer foglyot, az összes mesterembereket és lakatosokat, úgy hogy a föld szegény népén kívül senki sem maradt ott. és elhurczolta joákin is babilóniába, és a király anyját, és a király feleségeit és udvariszolgáit, és az ország erős vitézeit fogságba hurczolta jeruzsálemből babilóniába; és az összes előkelő férfiakat, hétezeret, és a mesterembereket és a lakatosokat, ezeret, és az összes erős, harcra termelt férfiakat fogva vitte babilóniába babilónia királya. és babilónia királya mattaniát, nagybátyját, tette ő helyette királylyá, és nevét sédékiásra változtatta. huszonegy esztendő volt sédékiás, mikor uralkodni kezdett, és tizenegy esztendeig uralkodott jeruzsálemben; az ő anyjának neve hamutál, a libnából való jeremiás leánya. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt mind a szerint, a mint joákim cselekedett volt; mert az úr haraga miatt történt ez így jeruzsálemmel és júdával, míg csak el nem vetette őket az ő orczája elől. sédékiás azonban elpártolt babilónia királyától.

25

és történt az ő uralkodásának kilenczedik esztendejében, a tizedik hónapban, és annak tizedik napján, hogy feljött nabukodonozor, babilónia királya minden ő seregével jeruzsálem ellen, és táborba szállott ellene, és köröskörül ostromtornyokat építettek ellene. és megszállva tartatott a város sédékiás király tizenegyedik esztendejéig; de a negyedik hónap kilenczedik napján akkora inség lett a városban, hogy nem volt mit enni a föld népének. és betőretett a város, és a harcosok mind futni kezdtek éjjel a kettős kőfal között levő kapu útján, a mely a király kertje mellett van; a káldeusok pedig ott táboroztak a város körül. és a király is elfutott a pusztá útján. de a káldeusok hada üzőbe vette a királyt, és utólrérték őt jerikó mezején, és egész serege szét-szóródott mellőle. és elfogták a királyt, és elvitték őt babilónia királyához riblába, a hol ítéletet tartottak fölötte. és sédékiás fiait saját szeme láttára vágták le; sédékiás szemeit pedig megvakították, és lán-

czba verve vitték el őt babilóniába. és az ötödik hónap hetedik napján - ez a nabukodonozor, babilóniai király uralkodásának tizenkilenczedik esztendeje - feljött nabuzár-adán, a vitézek hadnagya, babilónia királyának szolgálja jeruzsálemben; és felgyújtotta az úr házát és a király házát, és jeruzsálem összes házait és mind a nagy palotákat felégetté tüzzel. és jeruzsálem kőfalait köröskörül lerombolta a káldeusok serege, a mely a vitézek hadnagyaival volt. a többi népet pedig, a mely a városban még megmaradt volt, és azokat, a kik babilónia királyához hajlottak, és a többi népet mind elhurczolta nabuzár-adán, a vitézek hadnagya. a föld népének csak a szegényéből hagyott ott a vitézek hadnagya szőlőműveseket és szántó-vető embereket. és a rézoszlopokat, a melyek az úr házában voltak, és a mosdómedenczék talpait és a réztengert, a mely az úr házában volt, összetörték a káldeusok, és azok rezét babilóniába vitték. elvitték a fazekakat is, a lapátokat, a késeket, temjézőket, és minden, szolgálatra rendelt, egyéb rézedényeket. és elvitte a vitézek hadnagya a serpenyőket, a medenczékét, a melyek közül némelyek aranyból, némelyek pedig ezüstből voltak, a két rézoszlopot, a réztengert és a mosdómedenczék talpait, a melyeket salamon csinált volt az úr házában; megmérhetetlen volt mindezeknek az edényeknek a reze. az egyik oszlop magassága tizenyolcz sing volt, és egy rézgömb volt rajta és a gömb három sing magas volt, a gömbön köröskörül hálózat és gránátalmák mind érczből, és ugyanilyen volt a másik oszlop is a hálózattal együtt. és elhurczolta a vitézek hadnagya serája papot is, az első rendből és sofóniás papot, a második rendből és a három ajtónállót, és a városból elvitt egy főembert, ki a hadakozó férfiak előjáró hadnagya volt, és öt férfiút, a kik a király körül forgóldotak volt, a kik találtattak a városban, és a sereg hadnagyaának íródeákját, a ki sereget gyűjt vala a föld népe közül, és hatvan férfiakat a föld népe közül, a kik ott találtattak a városban. és vevé őket nabuzár-adán, a vitézek hadnagya, és elvitte babilónia királyához riblába, és levágta őket babilónia királya, és megölte riblában a hámát földjén. és így vitétek el júda az ő földjéről. a júda földjén megmaradt népnek pedig, a melyet meghagyott nabukodonozor, babilónia királya, gedáliát, ahikámnak, a sáfán fiának fiát, rendelte tisztartóul. mikor pedig meghallották a seregek hadnagai mind, és az ő embereik, hogy babilónia királya gedáliát tette tisztartóvá, elmentek gedáliához mispába, izmáel, a nétánia fia, és johanán, a kareah fia, és serája, a néotafi tánhumet fia, és jahazánia, maakáti fia, ők és az ő embereik; és megesküdött nékik gedália és az ő embereiknek, és monda nékik: ne féljetek a káldeusoknak való szolgálattól. maradjatok az országban, és szolgáljatok babilónia királyának, és jó dolgotok lesz. a hetedik hónapban azonban elment izmáel, nétániának, az elisáma fiának fia, a ki királyi magból volt, és vele tíz férfiú, és megölték gedáliát és meghalt; és a zsidókat és a káldeusokat, a kik ő vele voltak mispában. és felkelt az egész nép kicsinytől nagyig és a seregek hadnagai, és elmentek egyiptomba; mert féltek a káldeusoktól. és lön a harminczhetedik esztendőben, joákinnak, a júda királyának fogságba hur-

czoltatása után, a tizenkettedik hónap huszonhetedik napján, kivette evil-merodák, babilónia királya, az ő uralkodásának első esztendejében joákint, júda királyát a fogházból; és kegyesen beszélt vele, és feljebb tette az ő székét a többi királyok székeinél, a kik nála voltak babilóniában; és kicserélte fogsága ruháit, és mindenkor nála volt étele életének minden idejében. és mindenkor kijárt az ő része, a melyet a király adott neki napról-napra életének minden idejében.

ésaiásnak, ámós fiának látása, melyet látott júda és jeruzsálem felől, uzziásnak, jóthámnak, akháznak és ezékiásnak, a júda királyainak napjaiban. halljátok egek, és vedd füleidbe föld! mert az úr szól: fiakat neveltem, s méltóságra emeltem, és ők elpártolának tőlem. az ökök ismeri gazdáját, és a szamáraz az ő urának jászlát; izráel nem ismeri, az én népem nem figyel reá! oh gonosz nemzetség, hamissággal megterhelhetett nép, gonosz mag, nemtelen fiak! elhagyták az urat, megútták az izráel szentjét, és elfordultak tőle. miért ostorozzalak tovább, holott a bűnt növelitek? minden fej beteg, és minden szív erőtelen. tetőtől talpig nincs e testen épesség, csupa seb és gadagás és kevelény, a melyeket ki sem nyomtak, be sem kötöztek, olajjal sem lágyítottak. országotok pusztaság, városaitokat tűz perzselé fől, földeteket szemetek láttára idegenek emészti, és pusztaság az, mint a hol idegenek dúltak; és úgy maradt a sion leánya, mint kunyhó a szőlőben, mint kaliba az ugorkaföldön, mint megostromlott város. ha a seregeknek ura valami keveset meg nem hagyott volna bennünk, úgy jártunk volna mint sodoma, és gomorához volnánk hasonlók. halljátok az úrnak beszédét, sodoma fejedelmei, és vedd füleidbe istenünk tanítását, gomora népe! mire való nekem véres áldozataitoknak sokasága? ezt mondja az úr; megeleltem a kosok egészen égőáldozatait és a hízalt barmok kövérét; a tulkok, bárányok és bakok vérében nem gyönyörködöm; ha eljötök, hogy szíнем előtt megjelenjete, ki kívánja azt töletek, hogy pitvarimat tapossátok? ne hozzatok többé hazug ételáldozatot, a jó illattétel útlat előttem; újhud, szombat s ünnepre-felhívais: bűnt és ünneplést el nem szenvedhettek. újhudaitokat és ünnepeiteket gyűlöli lelkem; terhemre vannak, elfáradtam viselni. és ha kiterjesztitek kezeiteket, elrejttem szemeimet előletek; sőt ha megsohasíjtátok is az imádságot, én meg nem hallgatom: vérral rakvák kezeiteket. mosódjatok, tisztuljatok meg, távoztassátok el szemeim elől cselekedeteitek gonoszságát, szűnjete meg gonoszt cselekedni; tanuljatok jót tenni; törekedjetek igazságra, vezessétek jóra az erőszakoskodót, pártlójátok az árkv és özvegyek ügyét. no jertek, törvénykezzünk, azt mondja az úr! ha bűneitek skárlátpirosak, hófehérek lesznek, és ha vérszínűek, mint a karmazsin, olyanok lesznek, mint a gyapjú. ha engedelemmel halगतándotok, e föld javaival éltek; és ha vonakodtok, sőt pártot üttök, fegyver emész meg; mert az úr szája szolt! mint lett paráznává a hív város! teljes lava jogsággal, igazság lakozott benne, és most gyilkosok! buzúd salakká lett, tiszta borod vízzel elegyítve: fejedelmid megátalkodottak és lopóknak társai; mind szereti az ajándékot és vesztegetést hajhász, árvt nem pártolnak, és az özvegy ügye nem kerül eléjük. ezért azt mondja az úr, a seregeknek ura, izráel erős istene: jaj! mert vígasztalást veszek háborgatóimom, és bosszút állok ellenségimen! és kezemet ellened fordítom, és kiolvasztom mintegy lúggal salakodat, és eltávolítom minden ölmodat; és adok néked oly bírakat, mint régen, és oly tanácsosokat, mint kezdetben, s

ekkor azt mondják te néked: ez igaz város, ez hív város. sion jogsággal által váltatik meg, és megtéőri igazság által; de elvesznek a bűnösök és gonoszok egyetemben, s megemésztenek, a kik az urat elhagyták. mert szégyen éri őket a cserfakért, a melyekben gyönyörködtek; és pirulni fogtok a kertek miatt, a melyeket kedveltek; és hasonlatosok lesztek az elhullott levelű terpentinfához, és a víz nélkül való kerthez: és csepűvé lesz az erős, és munkája szikrává: mindketten égni fognak, és oltójok nem leszén.

2

ésaiásnak, ámós fiának beszéde, a melyet látott júda és jeruzsálem felől. leszén az utolsó időkben, hegyeknek erősen fog állani az úr házánek hegye, hegyeknek felette, és magasabb leszén a halmoknál, és özönlenni fognak hozzá minden pogányok; és eljönnek sok népek, mondván: jertek menjünk fel az úr hegyére, jákób istenének házához, hogy megtanítson minket az ő útaira, és mi járjunk az ő ösvényein, mert tanítás sionból jő, és jeruzsálemből az úrnak beszéde; ki ítéletet tesz a pogányok között, és bíraskodik sok nép felett; és csinálnak fegyvereikből kapákat, és dárdaikból metszőkeket, és nép népre kardot nem emel, és hadakozást többé nem tanul. jákóbnak háza! jertek járjunk az úrnak világosságában! mert elhagytad, uram, a te népedet, jákób házát; mivel telvék napkeleti erkölcsökkel, és szemfényvesztők, mint a filiszteusok, és idegenek fiaival kötnek szövetséget; és betelt földje ezüsttel és aranynyal, és nincs szere-száma kincseinek; betelt földje lovakkal, és nincs szere-száma szekereinek; és betelt földje bálványokkal, és kezeik csinálmányának hajolnak meg, mit ujjaik csináltak. ezért porba hajtatik a közember, és megaláztatik a főember, és meg nem bocsátsz nekik. menj be a kösziklába, és rejtőzzél el a porba az úr félelme elől, és az ő nagyságának dicsősége előtt. a kevély szemű közember megaláztatik, és a főemberek magassága porba hajtatik, és csak az úr magasztaltatik fel ama napon. mert a seregek urának napja eljő minden kevély és magas ellen, és minden felemelkedett ellen, és az megaláztatik. és libánon minden cédrusai ellen, a melyek magasak és felemelkedtek, s básánnak minden tölgyfái ellen; minden magas hegyek ellen, és minden felemelkedett halmok ellen; minden magas torony ellen, és minden erős kőfal ellen; és társisnak minden hajói ellen, és minden gyönyörűség drágaságok ellen. és porba hajtatik a közember kevélysege, és megaláztatik a főemberek magassága, és egyedül az úr magasztaltatik fel ama napon. és a bálványokat teljességgel elveszti. és bemennek a sziklák barlangjaiba és a föld hasadékaiba, az úr félelme elől és nagyságának dicsősége előtt, mikor felkél, hogy megrettente a földet. ama napon odadobja az ember ezüst bálványait és arany bálványait, miket magának csinált, hogy azok előtt meghajoljon, a vakondoknak és denevéreknek, hogy elmenjen a sziklák lyukaiba és a hegyek hasadékaiba, az úr félelme elől és az ő nagyságának dicsősége előtt, mikor felkél, hogy megrettente a földet. oh szűnjete meg hát az emberben bízni, a kinek egy lehellet van orrában, mert

3

mert imé az úr, a seregeknek ura elveszi jeruzsálemből és júdából a támaszt és a táplálót, a kenyérnek minden erejét és a víznek minden erejét; az erőst és hadakozót, bírót és prófétát, jóst és öreget; az ötvenedes hadnagyot, a tisztességből, a tanácsost, az ügyes mestert és a varázsláshoz értőt; és adok nékik gyerkőcöket fejedelmekül, és gyermekek uralkodnak rajtuk. és nyomorba jut a nép; egyik a másik ellen, ki-ki az ő társa ellen támad, a gyermek az öreg ellen, becstelen a tisztességből, és ha valaki megragadja atyja nemzetségéből való rokonát, mondván: néked ruhád van, légy fejedelmünk és e romlás kezéd alatt legyen: ez ama napon így fog felkiáltani: nem leszek sebkötöző, házamban is nincsen kenyér és nincs ruha; ne tegyetek engem e nép fejedelmévé! mert megromlott jeruzsálem, és júda elesett, mert nyelők és cselekedeteik az úr ellen vannak, hogy az ő dicsőséges szemeit ingereljék. arcuk tekintete tesz ellenök bizonyosságot, bűneikkel sodoma módjára kérkednek, nemhogy eltitkolnák; jaj lelköknek! mert magok szereztek magoknak gonoszt. mondjátok az igaznak, hogy jól leszen dolga, mert cselekedeteik gyümölcseivel élnek. jaj a gonoszoknak, gonoszul leszen dolga, mert kezeiknek cselekedete szerint fizetnek néki. népem nyomorgatói gyermekek, és asszonyok uralkodnak rajta; népem! a te vezéreid hitetők, és ösvényidnek útját elrejtik előled. előáll perelni az úr, és itt áll ítélni népeket. az úr törvénybe megy népe véneivel és fejedelmivel: hiszen ti lelegettétek a szőlőt, szegénytől rablott marha van házaitekban: mi dolog, hogy népemet összeűzzátok, és a szegények orczáját összetöritek? ezt mondja az úr, a seregeknek ura. és szól az úr: mivel sion leányai fel-fuvalkodtak, és felemelt nyakkal járnak, szemekkel pillognak, és aprókat lépve járnak, és lábokkal nagy zengést bonganak szerezni: megkopaszítja az úr sion leányainak fejétőjét, és az ő szemérmöket megmeteleníti. ama napon eltávolítja az úr az ő lábaik zengő ékességét, a napocskákat és holdacskákat, a fülönfüggőket, a karpereczeket és a fátolyokat, a pártákat, a láblánczokat, az öveket, a jóillattartókat és az ereklyéket, a gyűrűket és az orrpereczeket, az ünneplő ruhákat, a palástokat, a nagy kendőket és az erszényeket, a tükröket, a gyolcsingeket, a főkötőket és a keczeléket: és lesz a balszamillat helyén bűdösség, az öv helyén kötél, és a felfodrozott haj helyén kopaszág, a szép köpenyek helyén zsákruha, és a szépség helyén homlokra süttött bélyeg. férfiak fegyver által hullnak el, és vitézeid harcban: és sirnak és gyászolnak kapui, és ő elpusztíttatván, a földön ül;

4

és megragad hét asszony egy férfit ama napon, mondván: a magunk kenyerét eszszük és a mi ruhánkba öltözködünk, csak hadd neveztessünk a te nevedről, és vedd le rólunk gyalázatunkat! és ama napon az

úrnak csemétéje ékes és dicsőséges leszen, és a földnek gyümölcse nagyságos és díszes izráel maradéka. és leszen, hogy a ki sionban meghagyatik, és jeruzsálemben megmarad, szentnek mondatik, minden, valaki jeruzsálemben az élők közé beiratott. ha elmossa az úr sion leányainak undokságát, és jeruzsálem vérét eltisztítja belőle az ítélet lelkével, a megegetés lelkével: akkor teremteni fog az úr sion hegyének minden helye fölé és gyülekezeti fölé nappal felhőt és ködöt, s lángoló tűznek fényességét éjjel; mert ez egész dicsőségen oltalma leszen; és sátor leszen árnyékul nappal a hőség ellen, s oltalom és rejték szélvész és eső elől.

5

hadd énekelek kedvesemről, szerelmesemnek énekét az ő szőlőjéről! kedvesemnek szőlője van nagyon kövér hegyen; felásta és megtisztította kövektől, nemesszőlőt plantált belé, és közepére tornyot építtetett, sőt benne már saját is vágatot; és várta, hogy majd jó szőlőt terem, és az vadszőlőt termett! mostan azért, jeruzsálem lakosi és júda férfiai: ítéljétek köztem és szőlőm között! mit kellett volna még tennem szőlőmmel; mit meg nem tettem vele? miért vártam, hogy jó szőlőt terem, holott vadat termett?! azért most tudatom veletek, hogy mit tesztek szőlőmmel; elvonszom kerítését, hogy lelegettessék, elrontom kőfalát, hogy eltapodtassék; és parlaggá teszem; nem metsetik és nem kapáltatik meg, tövis és gaz veri föl, és parancsolok a fellegeknek, hogy rá esőt ne adjanak! a seregek urának szőlője pedig izráel háza, és júda férfiai az ő gyönyörűsége ültetése; és várt jogörzésre, s ím lön jogörzés; és irtalomra, s ím lön irtalom! jaj azoknak, a kik a házhoz házat ragasztanak, és mezőt foglalnak a mezőköz, míg egy helyecske sem marad, és csak ti magatok laktok itt e földön! hallásomra megesküdt a seregeknek ura, hogy sok házak pusztasággá lesznek, a nagyok és szépek lakos nélkül, mert tíz hold szőlő egy bálh bort ereszt, és egy hómer mag egy éfát terem. jaj azoknak, a kik jó reggelen részegítő ital után futkosnak, és mulatnak estig, és bor hevíti őket: és czitera, lant, dob, síp és bor van lakodalmokban, de az úrnak dolgát nem tekintik meg, és nem látják kezeiknek cselekedetét. ezért fogásba megy népem, mivelhogy tudomány nélkül való, és főemberei éhen halnak, és sokasága szomjú miatt eped meg; azért a sir kiszélesíti torkát és feltátja száját szertelen, és leszállnak abba népem főemberei, és zanjongó sokasága, és minden örvendezői; és porba hajtatik a közember, és megaláztatik a főember, és a nagyok szemei megaláztatnak. és felmagasztaltatik a seregeknek ura az ítéletben, s a szent isten megszenteli magát igazságban. és bárányok legelnek ott, mint legelőjükön, s a gazdagoknak romjain idegenek élnek! jaj azoknak, a kik a vétket hazugságnak kötelein vonszák, és a bűnt mint szekeret köteleken; a kik ezt mondják: siessen és tegye hamar munkáját, hogy lássuk, s közelítsen és jöjjön el izráel szentjének tanácsa, hogy tudjuk meg. jaj azoknak, a kik a gonoszt jónak mondják és a jót gonosznak; a kik a sötétséget világossággá s a világosságot sötétséggé teszik, és teszik a keserűt édessé, s az édest keserűvé! jaj azoknak, a

kik magoknak bölcseknek látszanak, és eszesek ön-
nön magok előtt! jaj azoknak, a kik hősök borivásban
és híresek részegítő ital vegyítésében; a kik a gonoszt
ajándékként igaznak mondják, és az igazak igazságát
elfordítják tőlünk: ezért, mint a polyvát megemészti
a tűznek nyelve, és az égő széna összeomlik: gyök-
erök megrothad, virágok mint a por elszáll, mert
a seregek urának törvényét megvetették, és izráel
szentjének beszédét megútták. ezért gerjedt fel az
úrnak haragja népe ellen, és felemel rá kezét, és
megveri, hogy a hegyek megrendülnek, és holttestök
szemétként fekszik az utcán. mindezekkel haragja el
nem mult, és keze még felemelve van. és zászlót emel
a távoli népeknek, és süvölt a föld határain lakozók-
nak, és ímé hamarsággal könnyen eljönnek. nem lesz
köztük egy is elfáradott, sem tántorgó; nem szun-
nyad, és nem alszik; derekának öve sem oldódik
meg, és nem szakad el saruja szíja sem; nyilai élesek,
és minden ő kézívei felvonják, lovai körme, miként
a kova, és kerekai mint a forgósél; ordítása, mint az
oroszláné, és ordít, mint az oroszlán-kölykök, és mo-
rog s prédát ragad s elviszi, és nincs, a ki elvegye tőle;
és rámondul ama napon, mint tenger mormolása;
és ő a földre néz, de ímé ott sűrű sötétség; és a nap
meghomályosodik a ráborult homályban!

6

a mely esztendőben meghala uzzias király, látám az
urat ülni magas és felemeltetett székből, és palástja
betölté a templomot; szeráfok állanak vala felette:
mindeniknek hat-hat szárnya vala: kettővel orczáját
fedé be, kettővel lábait fedé be, és kettővel lebegett;
és kiált vala egy a másikkal, és monda: szent, szent,
szent a seregeknek ura, teljes mind a széles föld az
ő dicsőségével! és megrendülének az ajtó küszöbei
a kiáltónak szavától, és a ház betelt füsttel. akkor
mondék: jaj nekem, elvesztem, mivel tisztátalan ajkú
vagyok és tisztátalan ajkú nép közt lakom: hisz a
királyt, a seregeknek urát láták szemeim! és hoz-
zám repült egy a szeráfok közül, és kezében eleven
szén vala, a melyet fogóval vett volt az oltárról; és il-
leté számat azzal, és monda: ímé ez illeté ajkaidat, és
hamisságod eltávozott, és bűnöd elfedeztetett. és hal-
lám az úrnak szavát, a ki ezt monda vala: kit küld-
jék el és ki megyen el nekünk? én pedig mondek:
ímhó! vagyok én, küldj el engemet! és monda: menj,
és mondd ezt e népnek: hallván halljatok és ne ért-
setek, s látván lássatok és ne ismerjete! kövérítsd
meg e nép szívét, és füleit dugd be, és szemeit kend
be: ne lásson szemeivel, ne halljon füleivel, ne értsen
szívével, hogy meg ne térjen, és meg ne gyógyuljon.
és én mondek: meddig leszen ez uram?! és monda:
míg a városok pusztán állanak lakos nélkül, és a házak
emberek nélkül, s a föld is pusztá lesz; és az úr
az embert messze elveti, s nagy pusztaság lesz en a
földön; és ha megmarad még rajta egy tizedrés, is-
métlen elpusztul ez is; de mint a terpentinfának és
cserfának törzsük marad kivágatás után: az ő törzsük
szent mag lesz!

és lön a júda királyának, akháznak, az uzzias fiá-
nak, jóthám fiának napjaiban, eljőve reczin, sziriának
királya, és remaljának fia, pékah, izráelnek királya
jeruzsálem ellen, hogy azt megostromolja; de nem
veheté meg azt. és hírül vivék a dávid házának,
mondván: sziria efraimmal egyesült! és megindula
szíve s népének szíve, a mint megindulnak az erdő
fái a szél miatt. és monda az úr és esaiásnak: menj
ki, kérlek, akház eleibe te és seár-jásub fiad, a felső
tó csatornájának végéhez, a ruhafestők mezejének
újtján; és mondd néki: vigyázz és légy nyugodt; ne félj!
és meg ne lágyuljon szíved e két füstölgő üszögdarab
miatt, reczinnek és sziriának, és remalja fiának fel-
gerjedett haragja miatt! mivelhogy gonosz tanácsot
tartott ellened sziria, efraim és remalja fia, mondván:
menjünk el júda ellen, s reszketessük meg, és kap-
soljuk magunkhoz, és tegyük királylyá benne tábeal
fiát, így szól az úr isten: nem áll meg és nem leszen
ez! mert sziria feje damaskus, és damaskusnak feje
reczin, és még hatvanöt esztendő, s megromol efraim
és nép nem leszen. efraim feje pedig samaria, és
samaria feje a remalja fia: ha nem hiszték, bizony meg
nem maradtok! és szóla ismét az úr akházhoz, mond-
ván: kérj jelt magadnak az úrtól, a te istenedtől, kérj
a mélységben vagy fent a magasban! és mikor szóla
akház: nem kérek s nem kísértem az ura! akkor
monda a próféta: halld meg hát, dávid háza! hát
nem elég embereket bosszantanok, hogy még az
én istenemet is bosszantjátok? ezért ád jelt néktek
az úr maga: ímé, a szűz fogan méhében, és szül fiat,
s nevezi azt immánuelnek, ki vajat és mézet eszik,
míg megtanulja a gonoszt megvetni, és a jót válasz-
tani; mert mielőtt e gyermek megtanulná megvetni a
gonoszt, és a jót választani, elpusztul a föld, melynek
két királyától te reszketsz. és hozni fog az úr read és
népedre és atyád házára oly napokat, milyenek még
nem jöttek, mióta efraim elszakadt júdától: as-
siria királyát. és lesz ama napon: süvölt az úr az
egyiptom folyóvíze mellett való legyeknek, s assiria
földje mehéinek, s mind eljönnek, és letelepsznek a
merek völgyekben és sziklák hasadékaiban, min-
den töviseken és minden legelőkön. ama napon
leberetvélja az úr a folyón túl bérlett beretvával, as-
siria királya által a főt s a lábak szorét, a mely a szakált
is leveszi; és lesz ama napon, hogy kiki egy fejőste-
henet tart és két juhót, és leszen, hogy a tej bősége
miatt vajat eszik; mert vajat és mézet eszik, valaki
csak megmaradt e földön. slészen ama napon, hogy
minden helyet, a hol ezer szőlőtő ezer siklust érő vala,
tövis és gaz ver fel. nyilakkal és kézzel mehet oda
az ember, mivel tövis és gaz verte fel mind az egész
földet; sőt a hegyekre, a melyeket kapával kapáltak,
sem fogsz felmenni, félván a tövistől és gasztól; hanem
barmok legelőjévé lesznek és juhok járásává.

8

és monda nekem az úr: végy magadnak egy nagy
táblát, és írd fel reá közönséges betűkkel: siess zsák-
mányra és gyorsan prédára; és én hív tanítól választ-
tom magamnak úriást, a papot és zakariást, jeberek-

ias fiát. és bementem a prófétaasszonyhoz, a ki fogant, és szült fiat; és mondá az úr nékem: nevezd nevét: siess zsákmányra és gyorsan prédára. mert mielőtt e gyermek ezt ki tudja mondani: apám és anyám, damaskus gazdagságát és samaria prédáját assiria királynának szolgálja elviszi. ismét szóltott az úr hozzám, mondván: mivel megütölte e nép siloahnak lassan folyó vizét, és reczinben és remalja fiában gyönyörködik: azért ímé rájok hozza az úr a folyónak erős és sok vizét, assiria királyát és minden ő hatalmát, és feljö minden medre fölé, és foly minden partjai felett. és becsap júdába, és megárván átmeny rajta, s torkig ér, és elterjesztett szárnyai ellepik földednek szélességét, oh immánuel! fenekedjete csak népek és romoljatok meg; figyeljete, valakik messze laktok; készüljete és megrontattok; készüljete és megrontattok. tanácskozzatok, de haszontalan lesz, beszéljete beszédet, de nem áll meg, mert isten van mi velünk! mert így szólt hozzám az úr, rajtam lévén erős keze, hogy tanítson engem, hogy e népnek útján ne járjak, mondván: ti ne mondjátok összeesküvésnek, valamit e nép összeesküvésnek mond, és félelem szerint ne féljete és ne rettegjete; a seregek urát: őt szenteljete meg, őt féljete, és őt rettegjete! és ő néktek szenthely leszen; de megütközés köve és botránkozás sziklája izráel két házának, s tör és háló jeruzsálem lakosainak. és megütköznek köztük sokan, s elesnek és összetöretnek; törbe esnek és megfogatnak! kösd be e bizonyoságtételt, és pecsételd be e tanítást tanítványaimban! én pedig várom az urat, a ki elrejté orczáját jákób házából, és benne bízom. ímhol vagyok én és a fiak, kiket adott nékem az úr jelekül és csodául izráelben: a sion hegyén lakozó sergeknek urától vagyunk mi! és ha ezt mondják tinéktek: tudakozzatok a halottidézőktől és a jövődomondóktól, a kik sipognak és suttognak: hát nem istenétől tudakozik-e a nép? az élőkért a holtaktól kell-e tudakozni? a tanításra és bizonyoságtételre hallgassatok! ha nem ekként szólnak azok, a kiknek nincs hajnalok: úgy bolyongani fognak a földön, szorongva és éhezve; és leszen, hogyha megéhezik, felgerjed és megátokozza királyát és istenét, s néz fölfelé, és azután a földre tekint, és ímé mindenütt nyomor és sötétség, és szorongatásnak éjszakája, ő pedig a sűrű sötétben elhagyatva!

9

de nem lesz mindig sötét ott, a hol most szorongatás van; először megalázta zebulon és nafthali földjét, de azután megdicsőíti a tenger útját, a jordán túlsó partját és a pogányok határát. a nép, a mely sötétségben jár vala, lát nagy világosságot; a kik lakoznak a halál árnyékának földében, fény ragyog fel fölöttök! te megsokasítod e népet, nagy örömet szerzesz néki, és örvendeznek előtte az aratók örömevel, és vígadjonak, mint mikoron zsákmányt osztanak. mert terhes igáját és háta vesszejét, az őt nyomorgatónak botját összetöröd, mint a midián napján; mert a vitézek harci saruja és a vérbe fertőztetett öltözet megég, és tűznek eledele leszen; mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk, és az uralom az ő vállán leszen, és hívják nevét: csodálatosnak,

tanácsosnak, erős istennek, örökkévalóság atyjának, békesség fejedelmének! uralma növekedésének és békéjének nem lesz vége a dávid trónján és királysága felett, hogy fölemelje és megerősítse azt jogosság és igazság által mostantól mindörökké. a seregek urának buzgó szerelme mívelendi ezt! beszédet küldött az úr jákóbnak, és leesett izráelben, hogy megértsse az egész nép: efráim és samaria lakosa, a kik ezt mondják kevélyen és felfuvalkodva: téglák omlottak le, és mi faragott köből építünk; gúfák vágattak ki, és mi cédrusokat ültetünk helyökre! de az úr ellenök hozza reczin szorongatóit, és ellenségeiket rájok uszítja; a sziriabeliek elől, és a filiszteusok hátul, s falják izráelt feltátt torokkal. mindezekkel azonban haragja el nem múlt, és keze még felemelve van. hiszen e nép nem tért meg az őt verő istenhez, és a seregeknek urát nem keresték; ezért kivágja az úr izráelből a főt és farkat, a pálmaágat és a kákát egy napon. a fő: a vén és a főember, a fark pedig a próféta, a ki hazugságot szól. mert e nép vezérei hitetökké lettek, és a kiket vezetének, elveszték. ezért ifjaiban sem gyönyörködik az úr, s árváin és özvegyein sem könyörül; mert mindnyájan istentelenek és gonosztevők, és minden szájbolondságot beszél. mindezekkel haragja el nem múlt, és keze még felemelve van. mert a gonoszság felgerjedi, mint a tűz, s tövist és gatz emész, és meggyújtja a sűrű erdőt, és felgomolyg a füst oszlopában. a seregek urának haragja miatt kiégett a föld, és a nép a tűznek eledele lön: senki atyjafián nem könyörül, jobbkéze vág és megéhezik, eszik balkézre és nem elégszik meg; mindnyájan karjoknak húsát eszik, manassé efráimot és efráim manassét; s mindketten júda ellen kelnek. mindezekkel haragja el nem múlt, és keze még felemelve van.

10

jaj a hamis határozatok határozóinak, és a jegyzőknek, a kik gonosz jegyeznek, hogy elriaszszák a gyöngéket a törvénykezeléstől, s elrabolják népem szegényeinek igazságát, hogy legyenek az özvegyek az ő prédájok, és az árvákban zsákmányt vessenek. s vajjon mit míveltek a meglátogatásnak és a messzünnen rátköző pusztulásnak napján? kihez futtok segítségért, és hol hagyjátok dicsőségeket? bizony csak: a foglyok alá hanyatlanak és a megölettek alá hullanak; mind ezekkel haragja el nem múlt, és keze még felemelve van. jaj assiriának, haragom botjának, mert pácza az ő kezében az én búsulásom! istentelen nemzetség ellen küldtem őt, és haragom népe ellen rendelém, hogy prédáljon és zsákmányt vessen, és eltapodja azt, mint az utcáz sarát. de ő nem így vélekedik, és szíve nem így gondolkozik, mert ő pusztítani akar, és kigyomlálni sok népeket. mert így szól: vajjon vezéreim nem mind királyok-é? nem úgy megvettem-e kálnót, mint kárkemist? és hamáthot, mint arphádót? és samariát, mint damaskust? miképen megtalálta volt kezem a bálványok országait, holott pedig több haragott képük volt, mint jeruzsálemnek és samariának, avagy a mint cselekedtem samariával és az ő bálványaival; nem úgy cselekedhetem-e jeruzsálemmel és bálványképeivel?

ezért ha majd elvégezi az úr minden dolgát sion hegyén és jeruzsálemben, meglátogatom az assiriabeli király nagyakoró szíve gyümölcseit és nagyrálátó szeme kevélységét. mert ezt mondá: kezem erejével miveltem ezt és bölcseségemmel, mivel okos vagyok; elvettem sok népeknek határit, és kincseikben zsákmányt vettem, és leszállítam, mint erős, a magasan ülőket; és kezem úgy találta mintegy fészket a népek gazdagságát; és a mily könnyen elszedik az elhagyott tojásokat, azonképpen foglaltam én el az egész földet; és nem volt senki, a ki szárnyát mozdította, vagy száját megnyitotta, vagy csak sipogott volna is! avagy dicsekszik-e a fejsze azzal szemben, a ki vele vág? vagy a fűrész felemeli-e magát az ellen, a ki vonsa azt? mintha a bot forgatná azt, a ki őt felemeli, és a pálcza felemelné azt, a mi nem fa! azért az úr, a seregek ura kövéreire ösztövérséget bocsát, és az ő dicsősége alatt égés ég, miként a tűz égése; és léssen izráel világossága tűz gyanánt, és annak szentje láng gyanánt, és ég és megemészti gazzát és tövisét egy napon; az ő erdejének és kertjének ékességét pedig lelkétől mind testéig megemészti, és lesorvad, mint a sorvadozó; erdője fáinak maradéka kicsiny léssen, és azokat egy gyermek is felírhatja! és léssen ama napon, hogy többé nem támaszkodik izráel maradéka és a ki megmaradt jákób házából, az őt nyomorgatóhoz, hanem támaszkodik az úrhoz, izráel szentjéhez hűségesen; a maradék megtér, a jákób maradéka az erős istenhez. mert ha néped izráel számszerint annyi lenne is, mint a tenger fővenye, csak maradéka tér meg; az elvégezett pusztulás elárad igazsággal! mert elvégezett pusztítást cselekszik az úr, a seregek ura, mind az egész földön. azért így szól az úr, a seregeknek ura: ne félj népem, sionnak lakosa, az assiriabeli királytól! bár botjával megver tégedet és pálczáját felemeli rád, miként egyiptom egykoron; mert még csak egy kevés idő van: és elfogy búsulásom és haragom az ő megemésztesőkre léssen! és a seregeknek ura ostort emel ő ellenük, miként a midján levágatása idején az oreb közik-láján, és pálczáját a tenger fölé emeli, mint egyiptomban egykoron. és lesz ama napon: eltávozik az ő terhe válladról és ágája nyakadról, és megromol az iga a kövérségnek miatta. ajjáhba jő, migronba átsiet, mikhmásról rakja le hadakozó szerszámai; átmennek a szoroson, gébában lesz hálöhelyünk; megremül ráma, gibeá, saulnak városa elfut. kiálts gallim leánya, és vedd füleidbe laisa, és szegény anathó! madména megindul, gébim lakosai mentik övéiket; még nöbba megyen ma, hogy ott megálljon, és emeli már kezét sion leányának hegye és jeruzsálemnek halma ellen! de imé az úr, a seregeknek ura: levagdálja az ágakat rémítő hatalommal, és a magas termetűek kivágattanak, és a magasságosak megaláztatnak; az erdő sűrű ágait levágja vassal, és megdől a libánon egy hatalmas által.

11

és származik egy vesszőszál isai törzsökéből, s gyökereiből egy virágszál nevededik. a kin az úrnak lelke megnyugoszik: bölcseségnek és értelemnek lelke, tanácsnak és hatalomnak lelke, az úr ismeretének

és félelmének lelke. és gyönyörködik az úrnak félelmében, és nem szemeinek látása szerint ítél, és nem füleinek hallása szerint bíraskodik: igazságban ítéli a gyöngéket, és tökéletességben bíraskodik a föld szegényei felett; megveri a földet szájának vesszejével, és aikai lehével megöli a hitetlent. derekának övedzője az igazság léssen, és veséinek övedzője a hűség. és lakozik a farkas a báránnyal, és a párduc a kecskefíttal fekszik, a borjú és az oroszlán-kölyök és a kövér barom együtt lesznek, és egy kis gyermek őrzi azokat; a tehén és medve legelnek, és együtt fekszenek fiaik, az oroszlán, mint az ökör, szalmát eszik; és gyönyörködik a csecsszopó a viperák lyukánál, és a csecstől elválasztott a baziliskus lyuka felett terjengeti kezét: nem ártanak és nem pusztítanak sehol szentségemnek hegyén, mert teljes léssen a föld az úr ismeretével, mint a vizek a tengert beborítják. és lesz ama napon, hogy isai gyökeréhez, a ki a népek zászlója léssen, eljönnek a pogányok, és az ő nyugodalma dicsőség léssen. és lesz ama napon: az úr másodszor nyújtja ki kezét, hogy népe maradékát megvegye, a mely megmaradt assiriától, egyiptomtól, pathrosztól, szerencsenországtól, elámtól, sinártól, hamáthtól és a tenger szigeteitől. és zászlót emel a pogányok előtt, és összegyűjti izráel elszéledt fiait, és júdának szétszört leányait egybe-gyűjti a földnek négy szárnyairól. megszünik efrainnak irigysége, és júdából a gyűlölködők kivágattanak; efrain nem irigykedik júdára, és júda sem támad többé efrainra. és repülnek a filizteusoknak háttára napnyugot felé, és kelet fiaiban együtt vetnek zsákmányt, és kezét vetnek edomra és moábra, és az ammoniták engednek nékik. és az úr megátkozza egyiptom tengerének nyelvét, és kezét felemeli az eufrát fölé erős szárazót szélben, és hét patakra csapja azt, és népét sarus lábbal vezeti át, és csinált út léssen népe maradékának, a mely megmaradt assiriától, a mint volt izráelnek, mikor kijött egyiptomnak földéből.

12

és így szól az úr: hálákat adok néked, oh uram! mert jóllehet haragudtál reám, de elfordult haragod, és megvigasztaltál engemet! imé, az isten az én szabadítóm! bízom és nem félek; mert erősségem és énekem az úr, az úr, és lön nékem szabadítóm! s örömmel merítetek vizet a szabadító kútfejéből, és így szólottok ama napon: adjatok hálát az úrnak, magasztaljátok az ő nevét, hirdessétek a népek közt nagyságos dolgait, mondjátok, hogy nagy az ő neve. mondjátok éneket az úrnak, mert nagy dolgot cselekedett; adjátok tudtára ezt az egész földnek! kiálts és örvendj, sionnak lakosa, és kezét nagy közötted izráelnek szentje!

13

jövendölés babilonia ellen, a melyet látott és ásiás, ámós fia. emeljetez zászlót kopasz hegyen, kiáltsatok nékik, kézzel intsetek, hogy bevonuljanak a fejedelmek kapuin! én parancsoltam felszentelt vitézeimnek, és elhívtam erősimet haragomnak

véghezvitelére, a kik én bennem büszkén örvendenek. hah! zsi bongás a hegyeken, mint nagy néptömeg; hah! összegyűlt népek országaik zúgása; a seregek ura harci sereget számlál. jönnek messze földről, az égnek végéről, az úr, és haragjának esz közei, elpusztítani mind az egész földet. jajgasatok, mert közel van az úrnak napja, mint pusztító hatalom jö a mindenhatótól. ezért megerőtlenül minden kezek, és elolvad minden embernek szíve; és megrémülnek, kínok és fájdalemek fogják el őket, és szenvednek, mint a szülőasszony; egyik a másikon csodálkozik, és arcuk lángba borul. ímé az úrnak napja jö kegyetlen búsulással és felgerjedt haraggal, hogy a földet pusztasággá tegye, és annak bűnöseit elveszesse arról. mert az ég csillagai és csillagzatai nem ragyogtatják fényüket, sötét lesz a nap támadásakor, és a hold fényét nem tündökölteti. és meglátogatom a földön a bűnt, és a gonoszokon vétkeiket, és megszüntetem az istentelenek kevélységét, és az erőszakoskodóknak gögijét megalázom. drágábbá teszem az embert a színaranynál, és a férfit ofir kincsaranyánál. ezért az eget megrendítem, és megindul helyéről a föld is, a seregek urának búsulása miatt, és felgerjedt haragjának napján, és mint az úzótt zerge, és mint a pásztor nélkül való nyáj, kiki népéhez tér meg, és kiki az ő földre fut; valaki ott találtaik, átveretik, és valaki megfogatik, fegyver miatt hull el, kisdedeiket szemök előtt zúzzák szét, házaikat elszakmányolják, és feleségeiket megszeplősítik. ímé, én feltámasztom ellenök a médiabelieket, a kik ezüsttel nem gondolnak, és aranyban nem gyönyörködnek; kézüeik szétzúznak ifjakat, és nem könyörülnek a méh gyümölcsén, a fiaknak nem irlalmaznak szemök: és olyan lesz babilon, a királyságok ékessége, a khaldeusok dicsekvésének dísz, mint a hogyan elpusztítja isten sodomát és gomorát; nem őrlik meg soha, és nem lakják nemzetségről nemzetségre, nem von sátor ott az arabiai, és pásztorok sem tanyáznak ott; hanem vadak tanyáznak ott, és baglyok töltik be házaikat, és struccok laknak ott, és bakok szökdelnek ott; és vad ebek üvöltenek palotáikban, és mulató házaikban sakálok; és ideje nem sokára eljő, és napjai nem kesnek.

14

mert könyörül az úr jákóban, és ismét elválasztja izráelt, és megnyugotja őket földjükön; és a jövővény hozzájuk adja magát, és a jákób házához csatlakoznak; és felveszik őket a népek, és elviszik őket lakhelyekre, és izráel háza bírn fogja őket az úr földén, szolgák és szolgálok gyanánt; és foglyaik lesznek foglyul vivőik, és uralkodnak nyomorgatóikon. és majd ama napon, a melyen nyugalmat ad néked az úr fáradságotól és nyomorúságotól és ama kemény szolgálatól, a melylyel szolgálnod kellett, e gúnydalt mondd babilon királya felett, és szölsz: miként lön vége a nyomorgatónak, a szolgását házáának vége lön! eltörte az úr a gonoszok pálcáját, az uralkodóknak vesszejét. a ki népeket vert dűhében szüntelen való veréssel, leigázott népségeket haraggal, kergettetik feltartóztatlanul. nyugszik, csöndes az egész föld.

ujjongva énekelnek. még a cziprusok is örvendenek rajtad: a libánon czédrusai ezt mondják: mióta te megdöltél, nem jö favágó ellenünk. alant a sír megindul te miattad megérkezésedkor, miattad felriasztja árnyait, a föld minden hatalmasait, felkelti székeikről a népek minden királyait; mind megszólalnak, és ezt mondják néked: erőtlenné lettél és is, miként mi; hozzánk hasonlatos levél! kevélységed és lantjaid zengése a sírba szállt; fekvő ágyad férgek, és takaró lepled pondrók! miként estél alá az égről fényes csillag, hajnal fia! levágattál a földre, a ki népeken tapostál! holott te ezt mondd szívedben; az égbe megyek fel, az isten csillagai fölé helyezem ülöszekeket, és lakom a gyülekezet hegyén messze északon. felibök hágak a magas felhőknek, és hasonló leszek a magasságoshoz. pedig a sírba szállsz alá, sírgödör mélységébe! a kik látnak, rád tekintenek, és elgondolják: ez-e a föld ama háborgatója, a ki királyságokat rendített meg? a ki a föld kerekességét pusztasággá tette, városait lerontá, és foglyait nem bocsátá hazaf a népeknek minden királyai dicsőségben nyugosznak, kiki az ő sírjában, te pedig messze vettél sírodtól, mint valami hitvány gally, takarva megölettekkel, fegyverrel átverettekkel, sziklasírba leszállókkel, mint valami eltapodott holttel! nem egyesülsz velök a sírban, mert elpusztítád földedet, megölted népedet: nem él sokáig a gonoszok magva sem! készítetek öldöklést az ő fiainak atyáik vétkéért, hogy fel ne keljenek, és örökségül bírják e földet, és városokkal töltsek be e földnek színeit; és felkelnek ő ellenök, szóla a seregeknek ura, és kivágom babilon nevét és maradékát, fiait és unokáit, szöl az úr; és a sündisznónak örökségévé és álló vizek tavává teszem azt, és elsőpröm azt a pusztítás seprőjével, szöl a seregeknek ura. megesküdött a seregeknek ura, mondván: úgy leszen, mint elgondolám, úgy megy véghez, mint elvégezém: megrontom assiriát földemen, és megtapodom hegyeimen, és eltávozik róluk igája, és terhe válláról eltávozik. ez az elvégzett tanács az egész föld felől, és ez ama felemelt kéz minden népek fölött. mert a seregek ura végezte, és ki teszi azt erőtelenné? az ő keze fel van emelve; ki fordítja el azt? a mely esztendőben meghalt akház király, akkor lön e jövőndölés. ne örvendj oly nagyon filisztea, hogy eltört a téged verőnek vesszeje, mert a kígyó magvából bazilikus jö ki, a melytől szárnyas sárkány származik. és legelnek a szegényeknek elsőszülöttei, és a szűkölködők bátorsággal nyugosznak; és én kivesztem gyökereidet ésszeggel, és maradékokat megölök. jajgas kapu, kiált város! remeg egész filisztea, mivel füst jö észak felől; és nem marad el seregeiből egy sem! és mit felelnek a népek követői? azt, hogy az úr veté meg a sion alapját, és abban bíznak népe szegényei.

15

jövőndölés moáb ellen. igen, a pusztulás éjjelen megsemmisült ar-moáb; igen, a pusztulás éjjelen megsemmisült kir-moáb! felmennek a templomba, és dibon a magaslatokra megy sírni, nebón és médeban jajgat moáb, minden fejen kopasszág, minden szakál lenyírva! utcáin gyászruhába öltöznek, házfedelein

és piaczaín jaggat minden, és könyekben olvad el és kiált hesbon és eleálé, szavok jáháczig hallatik; ezért ordítanak moáb vítézei, és lelke reszket. szívem kiált moábért, a melynek végvárai zoárig, a három éves üszöig nyúltanak; mert luhith hágoján sirással mennek fel, és mert horonaim útján romlásuknak kiáltását hallatják. mert nimrim vízei pusztasággá lesznek, mert elszáradt a pázsit, elfogyott a fű, és semmi zöld nem léssen. ezért a mit megmenthetek és jószágukat a fűzfáknak patakja mellé hordják. mert kiáltás zengé körül moáb határárt, jaggatása eglaimig, és beér-élimig hallatik jaggatása! mert dimon vízei megteltek vérrel, mert új romlást hozok dimonra: moáb menekülteire oroszlánt, és a földnek maradékira.

16

küldjétek a föld urának bárányát szelából a pusztán át sion leányának hegyére. mert mint a bujdosó madár szétszórát fészek körül, olyanok lőnek moáb leányai az arnon gázlói: adj tanácsot, tarts ítéletet; tegyed árnyékkodat dőlben olyanná, mint az éjszaka, rejtssd el a kiűzöttöket, és a bujdosót ne add ki! lakozzalan benned menekülteim, és moábnak te légy oltalom a pusztító ellen! mert vége a nyomorgatónak, megszűnt a pusztítás, és elfogytak a földről a tapodók. és isten kegyelme megerősített egy ülöséket, és ül azon igazsággal dávid sátorában egy bíró, jogosság keresője, igazság ismerője. hallottuk volt moáb kevélységét, a felettébb kevélyét, gögjét, kevélységét, dühét, és üres kérkedését. ezért jaggatni fog moáb moábért, minden jaggatni fog, és nyögtök kir-háresethek romjain egészen megtörve. mert hesbon földéi elhervadának, és sibma szőlőjének drága vesszőit a népek fejedelmei levágták. jáezerig értek azok, a pusztát bejárták, kacsai szétterjedtek, és a tengeren túlnyúltak. ezért siratom jáezer siralmával sibma szőlőjét, megnevesztilek könyeimmel hesbon és eleálé, mert szüretéről és aratásodról a víg éneklés elmaradt. elvételtem a vígság és öröm a kertből, és a szőlőkben nem vígadnak és nem kiáltanak, bort sajtókban nem nyom a bornyomó, véget vetettem a víg éneklésnek. ezért bensőm moábért, mint a czitera sir, és szívem kir-heresért! és lesz, hogy meg fog tetszeni, hogy moáb a magaslaton elfáradt, és hogy templomába megy imádkozni, de nem mehet! ez a beszéd, a melyet szólt az úr moáb felől már régen. és most szól az úr, mondván: három esztendő alatt, melyek, mint napszámos esztendői, megaláztatik moáb dicsősége egész nagy népével együtt, és maradéka kicsiny, kevés és erőtelen léssen.

17

jövendölés damaskus ellen. ímé damaskus városa elpusztíttatik, és romok halmává lesz; aróer városai elhagyatnak, és barmokéi lesznek, a melyek ott fognak nyugodni háborítatlanul. és vége lesz efrain erősségének, és damaskus királyságának; siria maradéka úgy jár, mint az izráeliták dicsősége, ezt mondja a seregeknek ura. és lesz ama napon:

megvékonyul a jákób dicsősége, és húsa kövérsége megösztvővöredik. és léssen, mint mikor az arató összefogja a gabonát és a kalászkodat kezével learatja, és léssen, mint mikor valaki kalászkodat szed össze a refáim völgyében; és csak megzérés marad belőlök, mint az olajfa megrázásakor két-három bogó az ágak hegyén, négy-öt a gyümölcsfának lombjai közt, így szól az úr, izráel istene. ama napon teremőjére tekint az ember, és szemei izráel szentjére néznek; és nem tekint az oltárookra, kezeinek alkotmányára, és a miket ujjai csináltak, nem nézi azokat, a berkeket és a nap-oszlopokat. erős városai olyanok lesznek ama napon, mint elhagyott erdő és hegytető, a melyeket elhagytak volt izráel fiai előtt, és pusztasággá lesznek. mert elfelejtéztél megszabadító istenedről, és nem emlékeztél meg erős köszáladról, ez okért ültetél gyönyörűséges ültetéseket, és idegen vesszőt póltálalt beléjük; a mely napon elültetted, körül sövényezéd és reggelre magodat felvirágoztatád: de nem léssen aratás sebedidnek és nagy fájdalomnak napján! jaj a sok nép zúgásának, a kik úgy zúgnak, mint a tenger zúgása, és a népségek háborgásának, a kik háborognak, mint erős vizek! a népségek, mint sok vizek háborgása, úgy háborognak, de megdorgálja azt és elfut messzire, és elragadtatik, mint a hegyek polyvája szél előtt és mint pozdorja a forgószél előtt; estvének idején rémülés száll rájuk és minekelőtte megvirrad, nem lesznek: ez jutalmok pusztítóinknak és sorsok rablóinknak!

18

jaj a szárnysuhogás országának, a mely szecsenország folyóin túl van; a mely követeket küld a tengeren gyékényből csinált tutajokon, vizek színén. menjetek el gyors hírnökök, a magas és derék néphez, a néphez, a mely rettenetes mióta van és ezután is; a hatalmas és hódító néphez, a melynek földét folyók hasítják át. föld kerektségének minden lakói és földnek lakosai meglássátok, mikor a hegyeken zászló emelkedik, és halgassatok, ha kiált szól! mert ezt mondá az úr nékem: nyugodtan nézem sátoromból verőfényes melegnél, harmatozó felhőnél aratás hévségében. mert aratás előtt, ha a virágzás véget ér, és a virág erő förtté léssen, levágja a vesszőket metszőkésekkel, és a kacsokat eltávolítja és lemetszi. mind ott hagyatnak a hegyek madarainak, és a föld állatainak, és a madarak rajtok nyaralnak, és a föld minden állatai rajtok teletnek. abban az időben ajándékokat viszen a seregek urának a magas és derék nép; a nép, a mely rettenetes, mióta van és ezután is, a hatalmas és hódító nép, a melynek földét folyók hasítják át; a seregek ura nevének helyére, sion hegyére.

19

jövendölés egyiptom ellen. ímé az úr könnyű felhőre ül, és bemege egyiptomba, és megháborodnak előtte egyiptomnak bálványai, és az egyiptomiak szíve megolvad ő bennök. és összevezsztem az egyiptomiakat az egyiptomiakkal, és egyik hadakozik a másik ellen, kiki felebarátja ellen, város város ellen,

és ország ország ellen. és elfogyatkozik az egyiptomiak lelke ő bennök, és az ő tanácsát elnyelem, és tudakoznak a bálványoktól, szemfényvesztőktől, halottidézőktől és jövődöndőktől. és adom az egyiptomiakat kemény úrnak kezébe, és egyetlen király uralkodik rajtuk, szól az úr, a seregeknek ura. és elfogyatkoznak a tenger részei, és a folyam kiszárad és elapad. és bűdösséget árasztanak a folyamok, elfognak és kiszáradnak egyiptomnak patakjai; nád és sás ellankadnak. a pázsit a folyó mellett, a folyónak partján, és a folyónak minden veteménye megszárad, elporlik és nem léssen. és keseregnek a halászhajók, és gyászolnak mind, a kik a folyóba horgot vetni szoktak, és a kik a vizek színén hálót vetnek ki, búsulnak. és megcsüggyenek a fészült len készítői és a gyolcs szövői. hatalmaik megtöretnek, és minden nap számosaik bánkódnak lelkeikben. bizony bolondok zoán fejedelmei, a faraó bölcs tanácsosai egy esztét veszített tanács; mimódon mondjátok a faraónak: bölcs fia vagyok, régi királyoknak fia? ugyan hol vannak bölcséid? hogy megjelenték néked és tudják, hogy mit végzett a seregeknek ura egyiptom felől? megbolondultak zoán fejedelmei, és csalódtak nők fejedelmei, és elámiták az egyiptomiakat törzseik szegletkövei. az úr beléje önté a szédelgés lelkét, hogy egyiptomot elhíthessék minden doloiban; miként a részeg tántorog az ő okádása felett. és nem lesz egyiptomnak semmi mmunkája, a melyet cselekednék a fő és fark, a pálmaág és a káka. ama napon olyan lesz egyiptom, mint az asszonyok, retteg és fél a seregek ura kezének felemelésétől, a melyet fölemel ellene. és júda földé félelmére lesz egyiptomnak, valaki csak említi azt előtte, már fél, s a seregek urának tanácsáért, a melyet ő végzett fölé. ama napon lesz öt város egyiptomnak földén, a melyek kanaán nyelvéen szólanak, és esküsznek a seregek urára; az egyik "pusztulás városának" nevezetik. ama napon oltára lesz az úrnak egyiptom földének közepette és határán egy oszlop az úrnak; és lesz jegyül és bizonyosságul a seregek urának egyiptom földén, hogy ha kiáltanak az úrhoz a nyomorogatók előtt, hogy küldjön nékik megtartót és fejedelmet, és őket megszabadítsa. és megismerteti magát az úr egyiptommal, és megismeri egyiptom az urat ama napon, és szolgálják véres áldozattal és ételáldozattal, és fogadnak fogadást az úrnak, és teljesítik. és ha megveri az úr egyiptomot, megvervén, meggyógyítja, és megtérnek az úrhoz, és ő meghallgatja és meggyógyítja őket. ama napon út lesz egyiptomból assíriába, és assíria megy egyiptomba, egyiptom megy assíriába, és egyiptom assíriával az urat tiszteli. ama napon izráel harmadik lesz egyiptom és assíria mellett; áldás a földnek közepette; melyet megáld a seregeknek ura, mondván: áldott népem, egyiptom! és kezem munkája, assíria! és örökségem izráel!

20

amely esztendőben asdódba ment a tartán, szargon assíria királya küldvén őt, és vívá asdódot és azt elfoglalá: ez időben szólt az úr ésáisi, ámos fia által, mondván: menj és oldd le a gyászruhát derekadról, és sarudat vond le lábadról! és úgy cselekedett, járván

ruha és saru nélkül. és mondá az úr: a mint szolgám ésáisi ruha és saru nélkül jár három esztendeig jegyül és jelenségül egyiptomra és szerencsenországra nézve: úgy viszi el assíria királya egyiptom foglyait és szerencsenországrajbait, ifjakat és véneket, ruha és saru nélkül és mezítelen alfellel, egyiptomnak gyalázatára; s megrettennek és megcsüggyenek szerencsenországra miatt, a melyben reménykedtek, és egyiptom miatt, a melyben dicsekedtek. és szól e partvidék lakosa ama napon: imé így járt reménységünk, hova segítségért futottunk, hogy assíria királyától megszabaduljunk; hát mi miként menekülhetnénk meg?

21

jövendölés a tenger pusztasága ellen. mint szélvész, délen tombolók, úgy jő a pusztából, rettenetes földről. kemény látás jelentetett meg nekem: a csalárd csal, a pusztító pusztít. jöjj fel élam, száll meg madai, minden ő fohászkodásának véget vetek. ezért ágyékim telvék fájdalommal, és kínok fogtak el, mint a szülő asszony kínjai: gyötördöm hallása miatt, és megrémültem látása miatt. reszket szívem, iszonyúság rettent, a kedves éjszakát remegéssé tévé nekem. téríts asztalt, vigyázzon a vigyázó, egyetek, igyatok; föl fejedelmek, kenjétek a paizst! mert így szólt hozzám az úr: menj és állass örállót, a mit lát, mondja meg. és látott lovas csapatot, páros lovagokat, számaras csapatot, tévés csapatot, és nagy figyelmesen hallgatott. és kiálta, mint oroszlán: uram az őrtoronyban állok szüntelen napestig, és őrhelyemen állok egész éjszakákon. és imé, lovas csapat jött, páros lovagok, és szólt és mondá: elesett, elesett babilon, s isteneinek minden faragott képeit a földre zúzták le. oh én cséplésem és szérűmnek fia, a mit hallottam a seregek urától, izráel istenétől, azt jelentem meg néktek! jövendölés dúma ellen: seirből így kiáltnak hozzám: vigyázó! meddig még az éjszaka, meddig még ez éj? szól a vigyázó: eljött a reggel, az éjszaka is; ha kérdeni akartok, kérjétek, forduljatok vissza és jertek el! jövendölés arabia ellen: az erdőben háltok arabiában, dedán utazó seregei. a szomjázó elé hozzatok vizet! témá följenek lakosi kenyérökkel jönnek a bujdosó elébe. mert az ellenség fegyver előtt bujdosnak, a kivont fegyver előtt és a felvont kézívek előtt és a nehéz harc előtt. mert így szólt hozzám az úr: még egy esztendő, mely mint a béresnek esztendeje, és elvész kédárnak minden dicsősége; és kédár vitéz fiainak kézíve számának maradéka megkevesedik; mert az úr, izráel istene mondá.

22

jövendölés a látás völgye ellen. mi lelt most, hogy mindenestől felmenél a házak tetejére? te lármával teljes, zajos város, örvendő város, megöletteid nem fegyverrel ölettek, meg, és nem harczon hullottak el! hadnagyaid mind elszaladtak a kézív előtt, de megkötöztettek; a kik benned találtattak, mind megkötöztettek, midőn futni akartak messzire. ezért mondom: ne nézzetek reám, hadd kesergessem mag-

amat sírással; ne siessetek vigasztalni engem, népem leánya romlásra felett. mert rémülésnek és eltapodtatásnak és zavarnak napja jó istentől, a seregeknek urától a látás völgyére, a mely ledönti a kőfalat, és a hegyeken kiáltás hallatik. és élam fölvette a tegezt, és jó szekeren emberekkel és lovagokkal, és kir paizst meztelenít. és léssen, hogy szép völgyeid betelnek szekerekkel, és a lovagok nyomulnak a kapu felé. és földedi júdanak fátyolát, és tekintesz ama napon az erdő házának fegyverzetére, és meglátjátok, hogy dávid városán sok repedés van, és összegyűjtitek az alsó tó vizét. és megszámláljátok jeruzsálem házait, és némely házat lerontotok, hogy a kőfalat megerősíthessétek; és árkot csináltok a két kőfal között a régi tó vizének; és nem tekintetek arra, a ki ezt cselekvé, és a ki régen elvégzé ezt, őt nem látjátok! és fölhív az úr, a seregek ura ama napon sírásra és gyászolásra, ti magatok megkopaszítására és gyászruha-öltésre, és ímé öröm és vígasság; barmok ölése, juhok levágása, húsevés és borivás; együnk, igyunk, mert holnap meghalunk! és megjelenté magát füleimben a seregek ura: meg nem bocsátatik e bűn tinéktek, míg meg nem haltok; szól az úr, a seregek ura. így szólt az úr, a seregek ura: no, menj el a kormányzóhoz, sébnához, a királyi ház főemberéhez, és mondj meg néki: mi dolgoz itt, és ki lesz itten tied, hogy sirt vágatsz itten magadnak? mint a ki sírját magas helyen vágatja, és sziklába véset hajlékot magának! ímé az úr elhajt téged erős hajítással, és megragadván megragad, hempelygetvén hempelyget, mint gombolyagot, mint labdát, nagy messze földre, ott halsz meg, oda mennek dicsőséged szekerei, te, urad házának gyalázata! és kivetlek állásodból és lerántlak helyedről. és lesz ama napon, hogy elhívom szolgálmat, eliákimot, a hilkias fiát, s felöltöztetem őt öltözetedbe, és öveddel megerősítem, és uralmadat kezébe adom, és ő lesz atyjok jeruzsálem lakosainak és a júda házának; s az ő vállára adom a dávid házának kulcsát, és a mit megnyit, senki be nem zárja, és a mit bezár, nem nyitja meg senki; s beverem őt, mint szegyet erős helyre, és léssen dicsőséges székül az ő atyja házának; s reá függesztik atyja házának minden dicsőségét: fiakat és unokákat, minden kicsiny edényt, a csészeedényektől a tömlöknök minden edényeiig. ama napon, azt mondja a seregeknek ura, kicsik a szeg, mely erős helyre veretett, és levágatik és leesik és összetörik a teher, mely rajta volt, mert az úr mondá.

23

jövedölés tírus ellen. jajgassatok tarsis hajói, mert elpusztítottátok, úgy hogy nincs benne ház és abba bemenet! a kitteusok földéről jelentetett meg nékik. némuljatok meg lakosi e partvidéknek, a melyet sidon kalmárai, a kik tengeren járnak, töltöttek be egykor. melynek sok vizeken át a síhór veteménye és a nilus aratása vala jövedelme, úgy hogy népek vására volt! pirulj sidon, mert szól a tenger és a tenger erőssége, mondván: nem vajudtam, nem is szültem, és nem tápláltam ifjakat, és nem neveltem szüzeket. mihelyt e hír egyiptomba eljut, tírus e híre miatt szenvednek ott is. menjetek át tarsisba, és jajgas-

satok ti partvidék lakói! ez-e a ti örvendező városatok? melynek eredete ősidőkből való; és most lábai viszik őt, bujdosni messzire! ki végezé ezt a koronás tírus felől? melynek kereskedői fejedelmek, és kalmárai a földnek tiszteletesei. a seregeknek ura végezé ezt, hogy meggyalázza minden dicsőségnek kevéségét, és hogy megalázza a föld minden tiszteleteseit. terülj el földeden, mint a folyóvíz, tarsis leánya, nincs többé megszorító őv! kezét kinyújtá a tenger fölé, országokat rettentett meg, az úr parancsolt kanaán fölé, hogy elpusztítsák erősségeit; és szolt: nem fogsz többé örvendezni, te megszeplősített szűz, sidon leánya; kelj és menj át kittedbe, de ott sem léssen nyugodalmad! ímé, a káldeusok földé; a nép, mely eddig nem vala; assiria adá azt a pusztá lakosainak; felállítá őrtornyait, lerombolá tírus palotáit, rommá tévé azt. jajgassatok tarsis hajói, mert erősségtek elpusztított! és lesz ama napon, hogy tírus elfelejtetik hetven esztendőig egy király napjai szerint; hetven esztendő múltán tírus sorsa a parázna nő éneke szerint léssen: végy cziterát, járd be a várost, elfeledett parázna nő; pengesd szépen, dalolj sokat, hogy így emlékeztetbe jöjj! és lesz hetven esztendő múltán, meglátogatja az úr tírust, és az ismét megkapja a maga keresetét, és paráználkodik a föld minden országaival a földnek színén! s léssen az ő nyeresége és keresete szent az úrnak, mely nem halmoztatik fel, sem el nem rejtetik, mert az úr előtt lakozóké léssen az ő nyeresége, hogy egyenek eleget, és szép ruházatuk legyen.

24

ímé az úr megüresíti a földet és elpusztítja azt, és elfordítja színét és elszéleszti lakóit! s olyan lesz a nép, mint a pap; a szolgál, mint az ő ura; a szolgáló, mint asszonya; a vevő, mint az eladó; a kölcsönadó, mint a kölcsönkérő; a hitelező, mint az, a kinek hitelez; megüresítettvén megüresíttetik a föld, és elpusztítatván elpusztíttatik; mert az úr szólá e beszédet. gyászol és megromol a föld, elhervad és megromol a földnek kereksege, elhervadnak a föld népének nagyjai. a föld megfertőztetett lakosai alatt, mert áthágták a törvényeket, a rendelést megszegték, megtörték az örök szövetséget. ezért átok emésztí meg a földet, és lakolnak a rajta lakók; ezért megégnek a földnek lakói, és kevés ember marad meg. gyászol a must, elhervad a szőlő, és sóhajtnak minden vidám szívűek. megszűnt a dobok vídamsága, elcsöndesült az örvendők zajgása, a cziterának vídamsága megszűnt. énekléssel nem isznak bort; keserű a részegítő ital az ivónak; rommá lön az álnokság városa, bezárattott minden ház, senki be nem mehet! az utcázkon panaszkodás hallik a bor miatt; minden öröm alkonyra szállt, a föld vígassága elköltözött. a városban csak pusztaság maradt és rommá zúzatott a kapu. mert így lesz a föld közepette, a népek között, mint az olajfa megrázásakor, mint mezejléskor, midőn a szüre elmúlt. ők felemelik szavokat, ujjongnak, az úr nagyságáért rivalgnak a tenger felől. ezért dicsérik az urat keleten, a tenger szigetein az úrnak, izráel istenének nevét. a föld széléről énekeket hallánk: dicsőség az igaznak! s én mondek: végem van,

végem van, jaj nékem! a hitetlenek hitetlenül cselekesznek és hitetlenséggel a hitetlenek hitetlenséget cselekesznek. rettegés, verem és tör vár rád földnek lakója! és lesz, hogy a ki fut a rettegésnek szavától, verembe esik, és a ki kijő a veremből, megfogatik a törben, mert az egek csatornái megnyílnak, és megrendülnek a föld oszlopai. romlással megromol a föld, töréssel összetörik a föld, rengéssel megrendül a föld; inogva meging a föld, miként a részeg, és meglódul, mint a kaliba, és reá nehezedik bűne és elesik; és nem kél fel többé! és lesz ama napon: meglátogatja az úr a magasság seregét a magasságban, és a föld királyait a földön: és összegyűjtve összegyűjtetnek gödörbe, mint a foglyok, és bezáratnak tömlöczbe, és sok napok után meglátogattnak. és elpirul a hold, és megszegyenül a nap, mikor a seregek ura uralkodik sion hegyén és jeruzsálemben: s vénei előtt dicsőség léssen.

25

uram, te vagy istenem, magasztallak, dicsérem nevedet! mivel csodát cselekvél, örök tanácsaid hűség és igazság. mert a városból kőrákást csináltál, az erős városból romot, az idegenek palotáját olyanná tetted, hogy nincs többé város; soha örökké meg nem épül. ezért dicsőítnek téged erős népek, erőszakos pogányok városai félnék téged! mert erőssége voltál a gyöngének, erőssége a szegénynek szorongásában; a szélvész ellen oltalom, árnyék a hévség ellen, mikor az erőszakosok haragja olyan volt, mint kőfalrontó szélvész. mint hévséget száraz földön, megalázod az idegeneknek háborgását, mint a hévség sűrű felleg miatt, megszűnt a pogányoknak éneke. és szerez a seregek ura minden népeknek e hegyen lakodalmat kővér eledelekből, lakodalmat erős borból; velős, kővér eledelekből, megtisztult erős borból; s elveszi e hegyen a fátyolt, mely beborította minden népeket, és a takarót, mely befödött vala minden népségeket; elveszti a halált örökre, és letörli az úr isten a könyhullatást minden orczáról: és népe gyalázatát eltávolítja az egész földről; mert az úr szólott. és szólnak ama napon: imé istenünk, a kit mi vártunk és a ki megtart minket; ez az úr, a kit mi vártunk, örüljünk és örvendezzünk szabadításában! mert az úr keze nyugszik e hegyen, és eltapostatik moáb az ő földében, mint eltapostatik a szalma a ganaj levében. és kiterjeszti kezeit abban, mint kiterjeszti az úszó, hogy ússzék; de az úr megalázza keveltségét és kezei csalárdságát; és magas falaid erősségét lerontja, megalázza, a földre, porba dobja.

26

ama napon ez éneket énekelik júda földén: erős városunk van nekünk, szabadítását adta kőfal és bástya gyanánt! nyissátok fel a kapukat, hogy bevonuljon az igaz nép, a hűség megörözoje. kinek szíve reád támaszkodik, megörzöd azt teljes békében, mivel te benned bízik; bízotok az úrban örökké, mert az úrban, jehovában, örök köszálunk van. mert meghorgaszta a magasban lakozókat: a magas várost,

megaláza azt, megaláza azt a földig, és a porba dobta azt; láb tapodja azt, a szegény lábai, a gyöngék talpai! az igaznak ösvénye egyenes, egyenesen készíted az igaznak útját. mi is vártunk téged, ítéleted ösvényén, oh uram! te neved és emlékezeted után vágyott a lélek! szívem utánad vágyott éjszaka, az én lelkem is bensőmben téged keresett, mivel ha ítéleteid megjelennek a földön, igazságot tanulnak a földnek lakosai. ha kegyelmet nyer a gonosz, nem tanul igazságot, az igaz földön is hamisságot cselekszik, és nem nézi az úr méltóságát. uram! magas a te kezed, de nem látják! de látni fogják, és megszegyenülnek, néped iránt való buzgó szerelmedet; és tűz emészti meg ellenségeidet. uram! te adsz nekünk békességet, hisz minden dolgainkat megcselekedtet értünk. uram! mi istenünk! urak parancsoltak nekünk kívüled; de általad dicsőítjük neved! a meghaltak nem élnek, az árnyak nem kelnek föl: ezért látogatád meg és veszted e őket, és eltöröld emlékeztöket. megszorítád e népet, uram! megszorítád e népet, magadat megdicsőítéd, kiterjesztetted a földnek minden határait. oh uram! a szorongásban kerestek téged, és halk imádságot mondanak, mikor rajtuk volt ostorod. miként a terhes asszony, a ki közel a szüléshez, vajudik, felkiált fájdalomiban, előtte olyanok voltunk, uram! mint terhesek vajudtunk, de csak születtünk: szabadulása nem lön e földnek, és nem hulltak el a föld kerekességének lakói. meglevenednek halottaidd és holttesteim fölkelnek: serkenjetelek föl és énekeljetelek, a kik a porban lakoztok, mert harmatod az élet harmata, és visszaadja a föld az árnyakat! menj be népem, menj be szobáidba, és zárd be ajtóidat utánad, és rejsd el magad rövid szempillantásig, míg elműlik a bús harag! mert imé az úr kijő helyéről, hogy meglátogassa a föld lakóinak álnokságát, s felmutatja a föld a vért, és el nem fedi megöletteit többé!

27

ama napon meglátogatja az úr kemény, nagy és erős kardjával leviatánt, a futó kígyót, leviatánt, a keringő kígyót, és megöli a sárkányt, mely a tengerben van. ama napon a színború szőlőről énekeljetelek: én, az úr, őrizem azt, minden szempillantásban öntözöm, hogy senki meg ne látogassa, éjjel-nappal megörzöm azt; nincsen haragom, de ha tövis és gaz jó élem, csatára megyek ellene, és meggyűjtem azt mind együtt; avagy fogja meg erősségemet, kössön békét velem, békét kössön velem! jövődében jákób meggyökerezik, virágzik és virul izráel, és betöltik a földnek színét gyümölcsöccsel. avagy az őt verőnek verése szerint verte őt? vagy ellenségei megöletteinek megölése szerint öletett-e meg? mérték szerint ítélted őt, midőn elvetted! reájok fűtt kemény lehelletével a keleti szél napján. ezért így tisztítatik el a jákób hamisága, és épen ez a gyümölcse bűn elvételének, hogy olyanná teszi az oltárnak minden követ, minők a széttört mészkövek: nem kelnek fel többé a berkek és naposzlopok! mert az erős város magánosan álland, üres és elhagyott hely, miként a pusztá, ott legel a borjú és ott hever, és megemészti annak ágait. és ha megszáradnak gallyai, összetöretnek, az asszonyok előjövén, megegetik azokat; mert értelem nélkül való

e nép, ezért nem könyörül meg rajta teremője, és nem kegyelmez néki alkotója. és lesz ama napon: cséplést tart az úr az eufrátes folyóvizétől égyiptom patakjáig, és ti egyenként összeszedettek, izráel fiai. és lesz ama napon: megfűjják a nagy kürtöt, és eljönnek, a kik elvesztek assíria földében és a kik kiűzettek égyiptom földébe, és leborulnak az úr előtt a szent hegyen, jeruzsálemben.

28

jaj efraim részei kevély koronájának és dicsőséges ékességei hervadó virágának, mely a bortól megverettek kövér völgye fején van. imé, egy erős és hatalmas jó az úrtól, mint jégfergeteg, veszedelmes szélvész, mint özönlő erős vizeknek áradása: földhöz veri kezével azt! lábál tapodtatik meg efraim részeinek kevély koronája, és úgy jár dicsőséges ékességének hervadó virága, a mely a kövér völgynek fején van, mint a korai füge a gyümölcszedés előtt, a melyet mihelyt valaki meglát, alig veszi kezébe, lenyeli. ama napon a seregek ura lesz ékes koronája és dicsőséges koszorúja népe maradékának; és ítéletnek lelke annak, a ki az ítélszékben ül, és erősség azoknak, a kik visszanyomják a kapuig az ellenséget. de ezek is tántorognak a bor miatt, és szédülnek a részegítő italtól: pap és próféta tántorog részegítő ital miatt, a bor elnyelte őket, szédülnek a részegítő ital miatt, tántorognak a jövődőlátásban, és inognak az ítéletmondásban; mert minden asztal telve undok okádással, úgy hogy hely sincs a nélkül. kit tanít tudományra? a tanítást kivel érteti meg? a tejtől elszakasztottakkal-é és a csecstől elválasztottakkal-é? mivel parancsra új parancs, parancsra új parancs, szabályra új szabály, szabályra új szabály; itt egy kicsi, ott egy kicsi. ezért dagdog ajakkal és idegen nyelven fog szólni e néphez, ő, a ki ezt mondá nékik: ez a nyugalom, hogy nyugtassátok meg a megfáradottat, és ez a pihenés! és nem akarták hallani! és lön nékik az úr beszéde parancsra új parancs, parancsra új parancs, szabályra új szabály, szabályra új szabály; itt egy kicsi, ott egy kicsi; hogy járjanak és hátra essenek és összetöressenek és törbe jussanak és megfogassanak! ezért halljátok az úrnak beszédét, csúfolt férfiak, a kik uralkodtok e népen, a mely jeruzsálemben lakik. mert így szóltok: frigyet kötöttünk a halállal, a sírral meg szövetséget csináltunk; az ostorozó áradat ha jó, nem ér el minket; mert a hazugságot választók oltalmunkul, és csalásba rejteznék el! ezért így szól az úr isten: imé, sionban egy követ tettem le, egy próbakövet, drága szegletkövet, erős alappal, a ki benne hisz, az nem fut! és a jogosságot mérőkötéllel tevém, és az igazságot színlelővé, és jég söpri el a hazugság oltalmát, és vizek ragadják el a rejteket. és eltöröltetik a halállal való frigyeket, és a sírral való szövetségek meg nem áll; az ostorozó áradat ha eljő, eltapod titeket, s a hányszor eljő, elragad titeket; mert minden reggel eljő, nappal és éjszaka; borzalom megértetni e tanítást; mert rövid lesz az ágy, hogy benne kinyújtózhassék, és a takaró szűk lesz az elrejtőzésekör. mert mint a perázim hegyén, felkel az úr, és mint gibeon völgyében, megharagszik,

hogy megtegye munkáját, a mely szokatlan lesz, és hogy cselekedje dolgát a mely hallatlan lesz. és most ne csúfolódjatok, hogy köteleitek szorosabbak ne legyenek; mert elvégzett pusztítást hallottam az úrtól, a seregek urától, az egész föld felett. vegyétek fületekbe és halljátok szavam, figyeljetelek és hallgassátok beszédem! hát mindig szánt-é a szántó, hogy vessen, és barázdálja és boronálja-é földét? nemde, mikor elegyengette színét, hint fekete köményt, és szór illatos köményt, s vet sorban búzát és árpat a kijelölt földbe, és tönkölyt a szélére? így szoktatá őt rendre és tanítá istene. mert nem cséplő szánkával csépelik a fekete köményt, és nem szekér kerekével tapodják az illatos köményt; a fekete köményt bottal verik ki, és az illatot pálczával; a búzát csépelik; de nem örökre csépli azt, és bár hajtja rajta szekere kerekét és lovait, de szét nem töreti. ez is a seregek urától származott: ő ad csodás tanácsot és nagyságos bölcseséget!

29

jaj árielnék, árielnék, a városnak, a hol dávid lakott! esztendő esztendőhöz adjatok, és forogjanak az ünnepek! és én megszorítom árielt, és lesz fájdalom és siralom, és lesz nekem, mint áriel. körülveszlek táborral, és bezárlak tornyokkal, és erősségeket állatok ellened. és megaláztatván, a földből szólsz és porból morog beszéded, szavad olyan lesz, mint halot-tidéző, a földből, és porból sipog beszéded. ellenségednek sokasága olyan lesz, mint az apró por, és mint a repülő polyva az erőszakosok sokasága, és lesz hamar és hirtelen. a seregek urától látogatattik meg, mennydörgéssel, földindulással, nagy zúgással, forgószéllal, viharral és emésztő tűzi lánggal; mint éjjeli álomlátás, olyan lesz minden pogányoknak sokasága, a kik hadakoznak áriel ellen, s a kik hadakoznak ellene és vára ellen, és őt megszorítják. és lesz, mint mikor álmodik az éhez, és imé eszik, és midőn fölserken, üres a hasa, és mint mikor álmodik a szomjazó, és imé iszik, és midőn fölserken, imé szomjas és lelke eped: így lesz minden pogányoknak sokasága, a kik hadakoznak sion hegye ellen. ámul-jatok és bámuljatok, vakítsátok magatokat és megvakultok! részeket, de nem bortól, tántorognak, de nem részegítő italtól. mert rátok önté az úr a mély álomnak lelkét, és bezárta szemeiteket, a prófétákat, és fejeiteket, a nézőket befedezte; és lesz mind e látás néktek, mintegy bepecsételtetett írás beszédei, a melyet oda adnak egy írástudónak, mondván: olvasd, kérlek, el! ő szól: nem tudom, mert bepecsételtetett. és ha e levelet annak adják, a ki nem tud írást, mondván: olvasd el, kérlek! ő így szól: nem tudok írást. és szólt az úr: mivel e nép szájjal közelget hozzám, és csak ajkaival tisztel engem, szíve pedig távol van tőlem, úgy hogy irántam való félelmök betanított emberi kapcsolat lön: ezért én is csodásan cselekszem ismét e néppel, nagyon csodálatosan, és bölcsleinek bölcsessége elvész, és értelmeseinek értelme eltűnik. jaj azoknak, a kik az úrtól mélységesen elrejtik tanácsukat, és a kik a sötétségben szokat cselekedni, mondván: ki lát minket és ki ismer minket? mily együgyűek vagytok! avagy a fazekas

olyan, mint az agyag, hogy így szóljon a csinálmány csináelőjának: nem csinált engem! és az alkotmány ezt mondja alkotójának: értelmetlen! nemde kevés idő múltán a libánon termőföldd lesz, és a termőföld erdőnek tartatik? és meghallják ama napon a síketek az írás beszédeit, és a homályból és sötétből a vakoknak szeméi látni fognak. és nagy örömk lesz a szenvedőknek az úrban, és a szegény emberek vígadnak izráel szentjében. mert a kegyetlen elveszett, és a csúfólo elpusztult, és kivágtattak a hamisságnak minden örei, kik az embert elítélik egy szőért, és tört vetnek annak, a ki őket a kapuban megfeddi, és elejtik csalárdul az igazat. ezért így szól az úr jákób házaról, ő, a ki megváltá ábrahádot: nem szégyenül meg többé jákób, és nem sáppad meg többé az ő orcája. ha látni fogják gyermekei kezeim munkáját közöttük, megszentelik nevemet, megszentelik jákób szentjét, és félík izráel istenét. és megismerik a tévelygő lelkek az értelmet, és a kik zúgolódnak, tanulságot tanulnak.

30

jaj a pártos fiaknak, így szól az úr, a kik ter-
vet visznek véghez nélkülém, és szövetséget köt-
nek, de nem lelkem által, hogy bűnre bünt halmoz-
zanak! a kik egyiptomba szállanak alá, és számat
nem kérdezik meg, hogy meneküljenek a faraónak
oltalmába, és egyiptom árnyékába rejtőzködjenek.
és lesz néktek a faraó oltalma szégyentekre, és az
elrejtőzködés egyiptom árnyékában gyalázatokra.
mert már zoánban voltak fejedelmei, és követei há-
nesig érkezének. megszégyenülnek mind a nép mi-
att, a mely nem használ nékik, a mely nem segít és
nem használ, sőt szégyenökre és gyalázatokra lesz!
jövendölés dél barma ellen: a nyomor és szoron-
gatás földén keresztül, a honnan nőstény és him
oroszlán és viperák és szárnyas sárkányok jönnek
ki; viszik számárcsikók hátán gazdagságukat, és a
tevéknek púpján kincsöket a népnek, a mely pedig
nem használ. hitvány és üres egyiptom segítségével,
ezért nevezem őt nagyszájúnak, a ki vesztég ül, most
menj, ird ezt táblára nálok, és jegyezd föl könyvbe
ezt, hogy megmaradjon az utolsó napra bizonságul
örökre. mert pártúto nép ez, apát megtagadó fiak,
fiak, kik nem akarják hallani az úr törvényét; kik
ezt mondják a látóknak: ne lássatok; és a próféták-
nak: ne prófétáljatok nekünk igazat, beszéljetelek ked-
vünk szerint valókat, prófétáljatok családágokat!
hagyjátok el az útát, térjetelek le már ez ösvényről, vi-
gyétekek el előlünk izráelnek szentjét! azért így szól
izráel szentje: mivel megúttálatok e beszédet, és biz-
tok a nyomorításban és a hamisságban, és ezekre
támaszkodtok: azért e bűn olyan lesz tinéktek, mint
a leesendő falhasadék, a mely már kiáll a magas kö-
falon, a melynek aztán nagy hirtelen jő el romlása;
és romlása olyan lesz, mint a fazekasok edényének
romlása, a mely kimelés nélkül eltöretik, és nem
találni töredéki közt oly cserepet, a melyen tűzhelyről
tüzet lehetne vinni, avagy vizet meríteni a tócsából.
mert így szól az úr isten, izráelnek szentje: megtérve
és megnyugodva megmaradhattatok volna; cön-
dességben és reménységben erősségtetek lett volna: de

ti nem akarátok; hanem ezt mondatok: nem, sőt lóra
ülvén, futunk; ezért futnotok kell; és gyors paripán
elvágtatunk; ezért gyorsak lesznek üldözőitek. ezer
fut egynek riasztására, ötnek riasztására mind elfut-
tok, míg nem úgy maradtok, mint egy szál fenyő a
hegytetőn, mint egy zászló a halmon. s azért vár az
úr, hogy könyöröljön rajtatok, és azért felséges
ő, hogy megkegyelmezzen néktek, mert az ítélet is-
tene az úr; boldogok mindazok, a kik őt szolgálják.
mert te nép, mely sionon jeruzsálemben lakol, nem
fogsz te sírni többé, bizton könyöröl rajtad ő kiáltá-
sod szavára, mihelyt meghallja megfelel néked; és ad
néktek az úr kenyeret a keserűségben, és a nyomor-
ban vizet, és nem kell többé elrejtőzködniök tanitóid-
nak, hanem szemeid tanítóidra néznek! és füleid
meghallják a kiáltó szót mögötted: ez az út, ezen jár-
jatok; ha jobbra és ha balra elhajoltok. és megúttál-
játok megeztüstözött bálványaitokat és megaranyozott
képeiteket; kiszórod őket, mint az undokságot: ki
innen! szólsz nékik. és ad esőt a magra, a mely-
lyel a földet beveted, és a kenyér, a föld termése, bő
és tápláló lesz, és széles mezőn legelnek nyájaid ama
napon. a barmok és a szamarak, a melyek a földet
szántják, szóztak abrakkal élnek, a melyet megszórtak
lapáttal és villával. és lesznek minden magas hegyen
és emelkedettebb halmon patakok, folyamok a nagy
öldöklés napján, mikor a tornyok leomlanak. és a
holdnak fénye olyan lesz, mint a napnak fénye, és a
napnak fénye hétszer nagyobb lesz, olyan, mint hét
napnak napfénye; ama napon, a melyen az úr beköti
népe romlását, és vereségének sebet meggyógyítja!
ímé, az úr neve jő messziről, haragia ég és sötét go-
molygó füstje; aikai rakvák haraggal, és nyelve, mint
emészto tűzl lehellete, mint megáradott patak, a mely
torkig ér, hogy megrostálja a népeket pusztulás ro-
stájában, és tévelygés zabljáját vesse a népségek szájába.
és fölzendül éneketek, mint a szent ünnepnek és észa-
káján, és örvendez szívetek, mint azé, a ki sípolva
megy az úr hegyére, izráel köszálához. és megzendíti
az úr dicsőséges szavát, karjának lesújtását megmu-
tatja megbúsult haragjában és emészto tűz lángjában,
vizaradással, zivatarral és jégeső kövével. mert az
úrnak szavától megretten assiria, veri azt akkor
vesszővel; és a büntető vessző minden sújtását, a
melyet az úr mérénd reá, dobokkal és citerákkal
fogjátok kisérni, és ő kezét fel-felemelvén, harcol
ellene. mert készen van a szörnyű tűzhely régen,
készen áll az már a királynak is, melyen és szélesen
csinálta azt, máglyájában tűz és fa bőven; az úr fuval-
lata gyűjti meg azt, mint kénköves patak.

31

jaj nékik, a kik egyiptomba mennek segítségért, lo-
vakra támaszkodnak, és a szekerek sokaságában biz-
nak, és a nagyon erős lovagokban; és nem néznek
izráelnek szentjére, és az urat nem keresik. de ő is
bölcs, és hoz veszedelmet, és beszédeit nem változ-
tatja meg; hanem fölkel a gonoszoknak háza ellen és
a bűnt cselekvők segítségé ellen. hiszen egyiptom
ember és nem isten, és lovak hús és nem lélek, és ha
az úr kinyújtja kezét, megtántorodik a segítő, és ele-
sik a megsegített, és együtt mind elvesznek. mert

így szólott az úr hozzám: a mint mormol az oroszlán és az oroszlánkölyök zsákmánya mellett, a mely ellen összehívatnak a pásztorok sereggel, és szavoktól ő meg nem retten, és meg nem ijed sokaságuktól: így száll alá a seregek ura, hogy hadakozzék a sion hegyén és halmán! mint repeső madarak, úgy oltalmazza a seregek ura jeruzsálemet, oltalmazván megszabadítja, kimélvén megmenti. térjete vissza hát hozzá, a kitől oly nagyon elpártolátok, izráelnek fia! mivel ama napon megveti mindenki ezüst bálványait és arany bálványait, a melyeket kezeitek csináltak néktek bűnre. és elesik assiria, nem férfiú kardjától, és nem ember kardja emészti meg azt; és fut egy kard előtt, és ifjai adófizetők lesznek; és köszála félelem miatt menekül, és a zászlótól fedelmei elfutnak, szól az úr, a kinek tüze sionban van, és kemenczéje jeruzsálemben.

32

ímé, igazság szerint uralkodik a király, és a fejedelmek fők lesznek az ítélettelben; olyan lesz mindegyik, mint a rejték ellen, mint oltalom zivatar ellen, mint patakok száraz vidéken, mint nagy köszál árnyéka a szomjúhozó földön. és nem lesznek zárva többé a látóknak szemei, és a hallók fülei figyelmeznék; a hebehurgyák szíve ismerni tanul, és a dadogóknak nyelve gyorsan és világosan szól. nem nevezik a bolondot többé nemesnek, és a családodot sem hívják nagylelkűnek. mert a bolond csak bolondot beszél, és az ő szíve hamisságot forral, hogy istentelenséget cselekedjék, és szólna az úr ellen tévelygést, hogy az éhező lelket éhen hagyja, és a szomjazó italát elvegye. a csalártnak eszközei csalárdok, ő álnokságot tervel, hogy elveszesse az alázatosokat hazug beszéddel, ha a szegény igazat szólna is. de a nemes nemes dolgokat tervel, és a nemes dolgokban meg is marad. ti gondtalan asszonyok, keljetek fel, halljátok szavam! és ti elbizakodott leányzók, vegyétek fületekbe beszédem! kevés idő múltán megháborodtok ti elbizakodottak, mert elvéssz a szüret, és gyümölcsözés sem lesz. reszketsetek ti gondtalanok, rettenjete meg, ti elbizakodottak; vetkezzetek mezítenre és övezzétek fel ágyékaitokat gyászruhával. gyászolják az emleket, a szép mezőket, a termő szőlőket. népemnek földét tüske, tövis verte fel, és az örvendő városnak minden öröm-házait; a paloták elhagyatvák, a város zaja elnémult, torony és bástya barlangokká lettek örökre, hol a vadszamar kedvére él, a nyájuk meg legelenek. mígen kiöntetik reánk a lélek a magasból, és lészen a pusztá termőfölddé, és a termőföld erdőnek tartatik; és lakozik a pusztában jogosságg, és igazság fog ülni a termőföldön; és lesz az igazság műve békeesség, és az igazság gyümölcse nyugalom és biztonság mindörökké. népem békeesség hajlékában lakozik biztonság sátraiban, gondtalan nyugalomban. de jégeső hull és megdől az erdő, és a város elsüllyedve elsüllyed! oh boldogok ti, a kik minden vizek mellett vettek, és szabadon eresztitek a barmok és szamarak lábait!

33

jaj néked pusztító és el nem pusztított, te csalárd, a kit még meg nem csaltak! ha bevégzed a pusztítást, el fogsz pusztíttatni; ha készen leszel csalárásgóddal, téged fognak megcsalni. uram, könnyörülj rajtunk! téged várunk; légy karjuk reggelenként, és szabadítóink a szorongatásnak idején! egy zendülő szózatból elfutnak a népek; ha te felemelkedel, elszélednek a népségek. és elpusztítják zsákmányokat sáska pusztításával, szécske-ugrással ugrálnak reá. felmagasztaltatott az úr, mert magasságban lakozik, betölté siont ítélettel és igazsággal. és békés lesz a te idő, gazdag boldogságban, bölcseségben és tudományban; az úr félelme lesz kincse. ímé, erőseik ott künn kiáltanak, a békeesség követői keservesen sírnak. puszták az ösvények, megszűnt az úton járó; megszegte a frigyet, lenézte a városokat, nem gondolt az emberrel! sírt, meghervadta a föld, a libánon megszegyenült, ellankadt; olyan lett sáron, mint egy pusztá, és lombtalan bászán és karmel. most fölkelek, így szól az úr, most föltámadok, most fölemelkedem! fogantok szalmát, szültök polyvát, dühötök tűz, megemészti titeket; a népek égetett mészszé lesznek, levágott tövissekké; tűzben hamvadnak el. halljátok meg távol valók, a mit cselekedtem, és tudjátok meg közel valók az én hatalmatom! megrettenetek a bűnösök sionban, félelem fogja el a gazokat: ki lakhatik közülünk megemészítő tűzzel, ki lakhatik közülünk örök hősséggel? a ki igazságban jár és egyenesen beszél, a ki megveti a szarolt nyereséget, a ki kezeit rázván, nem vesz ajándékot, a ki fülét bedugja, hogy véres tervet ne halljon, és szemeit befogja, hogy gonosz ne lásson: az magasságban lakozik, köszálak csúcса a bástyája, kenyerét megkapja, vize el nem fogy. a királyt ékességében látják szemei; látnak széles országot. szíved elgondolja a mult félelmet: hol az író, hol a mérlegelő, hol a tornyok összeírója? a gögös népet nem látod, a homályos, érthetetlen ajkú népet, dadogó nyelve meg nem érthető. lássad siont, ünnepeinknek városát, szemeid nézzék jeruzsálemet, mint nyugalom hajlékát, mint sátrort, mint vándorol, melynek szegei soha ki nem húzatnak, s kötelei soha el nem szakadnak; sőt az úr, a dicsőséges lesz ott nékünk folyók és széles vizek gyanánt, a melyekbe nem jön evezős hajó, és nehéz gálya rajtok át nem megy. mert az úr a mi bíránk, az úr a mi vezérünk, az úr a mi királyunk, ő tart meg minket! megtágtaltak köteleid, árbcőzfajok alapját nem tartják erősen, vitorlát nem feszítenek: akkor sok rablott prédát osztanak, még a sánták is zsákmányt vetnek. és nem mondja a lakos: beteg vagyok! a nép, a mely benne lakozik, bűnbocsánatot nyer.

34

jöjjetek népek és halljátok, nemzetségek figyeljete, hallja a föld és teljessége, e föld kerekessége és minden szülőttei. mert haragszik az úr minden népekre, és megbűsült minden ő seregökre; megátkózta, halálra adta őket. megölték temetetlen maradnak, hulláik buze felszáll, és hegyek olvadnak meg vérök miatt. elporhad az ég minden serege, és az ég mint

írás egybehajtatik, és minden serege lehull, miként lehull a szőlő levele és a fűgefáról a hervadó lomb. mert megrészegült fegyverem az égből, és imé leszál edomra, átkom népére, ítéletre. az úr fegyvere telve vérrel, megrakva kővérrel, bárányoknak és bakoknak vérével, a kosoknak vesekővérevel; mert áldozatja lesz az úrnak boczában, és nagy öldöklés edom földén. elhullnak a bivalyok is velök, és a tulkok a bikákkal, és megrészegedik földük vértől, és poruk boritva lesz kővérrel. mert bosszúállás napja ez az úrnak, a megfizetés esztendeje sionnak ügyéért. és változnak patakjai szurokká, és pora kénkövé, és lészen földje égő szurokká. éjjel és nappal el nem alszik, örökre fölgomolyog füstje, nemzetségről nemzetségre pusztán marad, soha örökké senki át nem megy rajta; és örökségül bírándja azt ökörbika, sündiszó; és gém és holló lakja azt, és fölvonják rá a pusztaság mérőkötélét és a semmiségnek köveit. nemesei nem választanak többé királyt, és minden fejedelmei semmivé lesznek. és fölveri palotáit tövis, csalán és bogács a bástyáit, és lesz sakálók hajléka és struccok udvara. és találkozik vadmacska a vadebbl, és a kísértet társára talál, csak ott nyugszik meg az éji boszorkány és ott lel nyughelyet magának. oda rak fészket a bagoly és tojik és ül tojásan és költ árnyékában, csak ott gyűlnék egyvű a sasok! keressétek meg majd az úr könyvében, és olvassátok: ezeknek egy hijjok sem lesz, egyik a másiktól el nem marad; mert az ő szája parancsolta, és az ő lelke gyűjté össze őket! ő vetett sorsot köztök, és keze osztá ki azt nékik mérőkötéllel; örökre bírní fogják azt, nemzetségről nemzetségre lakoznak abban.

35

örvend a pusztá és a kietlen hely, örül a pusztaság és virul mint őszi. virulva virul és örvend ujongva, a libánon dicsősége adatott néki, karmel és sáron ékessége; meglátják ok az úrnak dicsőségét, istenünk ékességét. erősítétek a lankadt kezeket, és szilárdítástok a tántorgó térdeket. mondjátok a remegő szívűeknek: legyetek erősek, ne féljete! imé, istenetek bosszúra jő, az isten, a ki megfizet, ő jő, és megszabadít titeket! akkor a vakok szemei megnyílnak, és a süketek fülei megnyitvatnak, akkor ugrádoz, mint szarvas a sánta, és ujjong a néma nyelve, mert a pusztában víz fakad, és patakok a kietlenben. és tóvá lesz a délibáb, és a szomjú föld vizek forrásivá; és sakálók lakhelyén, a hol feküsznek, fű, nád és káka terem. és lesz ott ösvény és út, és szentség útának hívatik: tisztátalan nem megy át rajta; hisz csak az övök az; a ki ez úton jár, meg a bolond se téved el; nem lesz ott oroszlán, és a kegyetlen vad nem jő fel reá, nem is található ott, hanem a megváltottak járnak rajta! hisz az úr megváltottai megtérnek, és ujjongás között sionba jönnek; és örök öröm fejükön, vigasságot és örömet találnak: és eltűnik fájdalom és sóhaj.

36

és lön ezékiás király tizennegyedik esztendejében, feljöve szanhérib assir király júdának minden erős

városai ellen, és azokat megvevé. és elküldé assiria király rabsakét lákisból jeruzsálembe, ezékiás királyhoz nagy sereggel, ki is megállt a felső tó folyásánál, a ruhamosók mezejének útján. és kijöve hozzá eljámik a hilkiás fia az udvarnagy, és sebna az írődeák, és jóák asáfnak fia az emlékirő. és mondá nékik rabsakét: mondjátok meg kérlek ezékiásnak, így szól a nagy király, assiria király: micsoda bizodalom ez, melyre támaszkodol? azt mondom, hogy csak szóbeszéd az, hogy ész és erő van nálatok a háborúhoz; no hát kiből bizol, hogy ellenem feltámadal? imé te e megtört nádszálaban bizol, égyptomban, melyre a ki támaszkodik, tenyerébe megy és átfúrja azt; ilyen a farao, égyptomnak király, minden benne bizóknak. és ha azt mondom nékem: az úrbán, a mi istenünkben bízunk: vajjon nem ő-é az, a kinek magaslatait és oltárait elrontotta ezékiás, és ezt mondá júdának és jeruzsálemnek: ez előtt az oltár előtt hajoljatok meg. most azért harczolj meg, kérlek, az én urammal, az assir királylyal, és adok néked két ezer lovat, ha ugyan tudsz lovagokat ültetni rájuk. miképen állasz ellene egyetlen helytartónak is, a ki legkisebb az uram szolgáló közt? de hisz égyptomban van bizalmad, a szekerekért és lovagokért. és most talán az úr nélkül jöttem én e földre, hogy elpusztítsam azt? az úr mondá nékem: menj a földre, és pusztítsd el azt! és mondá eljámik és sebna és jóák rabsakének: szólj, kérünk, szolgálidhoz arám nyelven, mert értjük azt, és ne zsidóul szólj hozzánk, e kőfalon levő nép füle hallatára. és mondá rabsaké: avagy a te uradhoz, vagy te hozzád küldött engem az én uram, hogy ezeket elmondjam? és nem az emberekhez-é, a kik ülnek a kőfalon, hogy egyék ganéjokat és igyák vizeletüket veletek együtt?! és odaállá rabsaké, és kiálta felszóval zsidóul, és mondá: halljátok a nagy királynak, assiria királyának beszédit! ezt mondja a király: meg ne csaljon benneteket ezékiás, mert nem szabadíthat meg titeket. és ne biztasson titeket ezékiás az úrral, mondván: kétségtelen megszabadít az úr minket, nem adatik e város az assirii király kezébe! ezékiásra ne hallgassatok, mert azt mondja assiria király: tegyetek velem szövetséget és jöjjetek ki hozzám, és akkor kiki ehetik szőlőjéből és az ő olajfájáról, és ihatja kútjának vizét. míg eljövök és elviszlek titeket oly földre, minő a ti földetek, gabona és must földre, kenyér és szőlő földre. rá ne szedjen titeket ezékiás, mondván: az úr megszabadít minket! avagy megszabadították-é a népek istenei, kiki az ő földét assiria királyának kezéből? hol vannak hamath és arphádának istenei? hol sefarvaimnak istenei? talán bizony megmentették samariát kezemből? kicsoda e földek minden istenei között, a ki megszabadította volna földét kezemből, hogy az úr megszabadítsa jeruzsálemet az én kezemből? ok pedig hallgatának, és egy szót sem feleltek, mert a király parancsolá így, mondván: ne feleljete néki! akkor elmenének eljámik a hilkiás fia az udvarnagy, és sebna az írődeák, és jóák asáf fia az emlékirő, ezékiáshoz meghasogatott ruhákban, és híriul adák néki a rabsaké beszédeit.

és lön, hogy meghallá ezékiás, a király, meghasogatá ruháit, gyászba öltözött, és bement az úr házába. és elküldé eljákimot az udvarnagyt, és sebnát az íródeákat, és a papoknak gyászruhába öltözött véneit ésaiához, ámós fiához, a prófétához. kik mondanak néki: így szól ezékiás: nyomornak, büntetésnek és káromlásnak napja e nap, mert szükség jutottak a fiak, és erő nincs a szüléshez! talán meghallja az úr, a te istened, a rabsaké beszédeit, a kit elküldött az ő ura, az assíriai király, hogy káromolja az élő istent, és szidalmazza azon beszédekkel, a melyeket hallott az úr, a te istened; és te könyörögj a maradékért, a mely megvan! így menének el ezékiás király szolgálai ésaiához. és monda nékik ésaiás: így szóljatok uratoknak: ezt mondja az úr: ne félj a beszédektől, a melyeket hallottál, a melyekkel szidalmaztak engem az assíriai király szolgálai. imé, én oly lelket adok beléje, hogy hírt hallván, térjen vissza földére, és elejtem őt fegyver által az ő földében! rabsaké pedig visszatérvén, talála az assíriai királyt libna ellen harcolni, mivel hallotta volt, hogy lákistól elindult. és meghallván tírkháa, kús királyá felől e hírt: eljött, hogy ellenel harcoljon; ezt meghallván, követeket küldé ezékiáshoz, mondván: így szóljatok ezékiáshoz, júda királyához: meg ne csaljon istened, a kiben bízol, mondván: nem adatik jeruzsálem az assíriai király kezébe! hiszen te hallottad, míg műveltek assíria királyai minden országokkal, eltörölván azokat, és te megszabadulnál? hát megszabadíták-e azokat a népek istenei, a melyeket eleim elpusztítának? gózánt, háránt, resefet és telassárbán eden fiait? hol van hamáth királyá és arphádnak királyá, sefarvaim városának királyá, héná és ivva? és elvevé ezékiás a levelet a követek kezéből, és olvasá azt, és felmenvén az úr házába, kiterjeszté ezékiás azt az úr előtt. és könyörge ezékiás az úrhoz mondván: seregeknek ura, izráel istene, ki a kerubokon ülsz! te, csak te vagy a föld minden országainak istene, te teremted a mennyet és a földet. hajtsd ide uram füledet és halljad, nyisd meg uram szemeidet és lássad! halld meg szanhéribnek minden beszédét, a melyeket izent az élő isten káromlására! bizony, uram, assíria királyai elpusztítottak minden országokat és azoknak földjét, és isteneiket tűzbe veték, mert nem istenek voltak, hanem emberi kéznek csinálmánya, fa és kő; így vesztették el azokat. és most uram, mi istenünk! szabadíts meg minket az ő kezéből, hogy megtudják a föld minden országai, hogy te vagy, uram, isten egyedül. és küldé ésaiás, ámós fia ezékiáshoz, mondván: így szól az úr, izráel istene: mivel hozzám könyörögtél szanhérib miatt, assíria királyá miatt: ez a beszéd, a melyet az úr felőle szól: megútál téged, gúnyt űz belőled sionnak szűz leánya, fejét rázza utánad jeruzsálem leánya; kit káromoltál és szidalmazál, és ki ellen emeltél szót, hogy oly magasra látsz? izráel szentje ellen! szolgálid által megkáromlád az urat, és ezt mondad: temérdek szekeremmel fölmentem e hegyek magaslatára, a libánon csúcsára, és kivágom magas czédrusait, válogattot cziprusait, és behatolok végső magaslatába és kertjének erdejébe! én

ástam és vizet ittam, és kiszáraztóm lábam talpával egyiptom minden folyóit. hát nem hallottad-e, hogy régtől fogva én tevém ezt, az őskor napjaiban elvégzém ezt, és most előhozám, hogy pusztá kőrákassá tégy erős városokat?! és lakóik elájultak és megrendültek és megszégyenültek, és lőnek mint a mező füve és gyöngye zöldség, és mint a virág a háztetőn, mint szárba nem indult vetés! üléseidet, kiemetedet, bejöttödet tudom, és ellenem való haragodat. ellenem való haragodért, és mert kevéséged fölémbre jutott, vetem orrodba horgomat és szádba zabolámat, és visszaviszlek az úton, a melyen jövé! s ez legyen jelül néked: ez évben ugartermést esztek és a másik évben sarjot, és a harmadik évben vessetek, arassatok és szőlőt ültessetek, és egyétek gyümölcsét. júda házának maradványa pedig, a mely megszabadult, ismét gyökeret ver alul, és gyümölcsöt terem felül. mert jeruzsálemből megy ki a maradék és a maradvány sion hegyéről; a seregek urának buzgó szerelme művelendi ezt! azért így szól az úr assíria királyáról: nem jö be e városba, nyilat sem lő reá, és nem szállja meg paizzsal azt, és töltést nem készít ellene. az úton, a melyen jött, visszatér, de e városba be nem jö, azt mondja az úr. és megoltalmazom e várost, hogy megtartsam azt én magamért és szolgámért, dávidért! akkor kijött az úrnak anygala, és levágott az assír táborban száznolcvaötezeret, és midőn reggel az emberek felköltek, imé azok mindnyájan holt hullák valának! elindula azért és ment és visszatért szanhérib, az assíriai király, és lakozék ninivében. és lön, hogy mikor imádkozék, nisiróknak, az ő istenének templomában, fia: adramélek és saréser levágák őt karddal; és ezek aratát földére menekülvén, fia, esárhaddon uralkodék helyette.

38

azon napokban halálos betegségbe esék ezékiás, és eljött hozzá ésaiás ámós fia, a próféta, és monda néki: ezt mondja az úr: rendel el házadat, mert meghalsz és meg nem gyógyulsz! és ezékiás arcczal a falnak fordulván, könyörge az úrnak, és monda: oh uram, emlékezzél meg arról, hogy én előtted jártam, igazságban és egész szívvel, és hogy a mi jó élted, azt műveltem! és sirt ezékiás keservesen. és lön az úr beszéde ésaiáshoz, mondván: menj el, és mondd ezékiásnak: így szól az úr, dávidnak, atyádnak istene: hallottam imádságodat, láttam könyeidet, imé, még napjaidhoz tizenöt estendő adok. és az assíriai király kezéből megszabadítlak téged és e várost; megoltalmazom e várost! ez legyen jel néked az úrtól, hogy teljesíti azt az úr, a mit mondott: imé, visszatéritek az árnyékok, azokon a fokokon, a melyeken az akház napóráján a nap már átvonult, tíz fokkal; és visszatért az árnyék tíz fokkal azokon a fokokon, a melyeken már átvonult. ezékiásnak, júda királyának följegyzése, mikor megbetegedett, és betegségéből fölgyógyult. én azt mondam: hát napjaimnak nyugalmában kell alászállanom a sír kapuihoz, megfosztva többi éveimtől! mondam: nem látom az urat, az urat az élők földében, nem szemlélek embert többé a nyugalom lakói közt. porsátorom lerontatik, és elmegy tőlem, mint a pásztor hajléka! összehajtam, mint

a takács, életemet; hiszen levágott a fonalról engem; reggeltől estig végzesz velem! reggelig nyugton vártam; mint oroszlán, úgy törte össze minden csontjaimat; reggeltől estig végzesz velem! mint a fecske és a daru, sipogtam, nyögtem mint a galamb, szemeim a magasságba meredtek: uram! erőszak rajtam, szabadíts meg! mit mondjak? hogy szólott nekem és ő azt meg is cselekedé! nyugton élem le éveimet lelkem keserősége után! oh uram! ezek által él minden! és ezekben van teljességgel lelkem élete. te meggyógyítasz és éltetsz engemet! ímé, áldásul volt nekem a nagy keserűség, és te szeretettel kivontad lelkemet a pusztulásnak verméből, mert hátad mögé vetted minden bűneimet! mert nem a sír dicsóit téged, és nem a halál magasztal téged, hűségedre nem a sírverembe szállók várnak! ki él, ki él, csak az dicsóit téged, mint ma én! az atya a fiaknak hirdeti hűségedet! az úr szabadított meg engemet; azért énekeljük énekimet éltünk minden napjaiban az úrnak házában! akkor monda ésaiás, hogy vegyenek egy fügekalácsot, és dörszöljék rá a fekélyre, hogy meggyógyuljon. és monda ezékiás: mi lesz a jele, hogy fölmegegyek az úr házába?

39

abban az időben levelet és ajándékot küldött a babilóniai király, merodák baladán, baladán fia, ezékiás királyhoz, mert hallotta, hogy beteg volt és meggyógyult. és örvende rajtok ezékiás, és megmutatá nekik tárházát, az ezüstöt, az aranyat, a fűszereket, a drága kenetet, s egész fegyvertárát, és mindent, a mi kincsei közt található volt. semmi nem volt, a mit meg nem mutatott volna nekik ezékiás házában és egész birodalmában. és eljött ésaiás, a próféta, ezékiás királyhoz, és monda neki: mit szólának ez emberek, és honnan jöttek te hozzád? és monda ezékiás: messze földről jöttek hozzám, bábelből. és monda: mit látnak házádban? és monda ezékiás: mindent láttak, a mi csak házamban van, semmi nincs, a mit meg nem mutattam volna nekik kincseim közül. és monda ésaiás ezékiásnak: halld a seregek urának beszédét: ímé napok jönnek, és elvitetik, valami házában van, és a mit csak e mai napig gyűjtöttek eleid, bábelbe; nem marad semmi meg, ezt mondja az úr! és fiad közül, a kik töled származnak, a kiket te nemzesz, el fognak hurczolni, és lesznek komornyikok bábel királyának palotájában. akkor monda ezékiás ésaiásnak: jóságos az úrnak beszéde, a melyet te szólál! és monda: csak napjaimban legyen béke és állandóság!

40

vígasztaljátok, vígasztaljátok népemet, így szól isteneket! szóljatok jeruzsálem szívéhez, és hirdessétek neki, hogy vége van nyomorúságának, hogy bűne megbocsáttatott; hiszen kétszeresen sujtotta őt az úr keze minden bűneiért. egy szó kiált: a pusztában készítsétek az úrnak útát, ösvényt egyengessetek a kietlenben a mi istenünknek! minden völgy fölemelkedjék, minden hegy és halom alászálljon, és legyen az egyenetlen egyenessé és a

bérczek rónává. és megjelenik az úr dicsősége, és minden test látni fogja azt; mert az úr szája szólt. szózat szól: kiáltst! és monda: mit kiáltst? minden test fű, és minden szépsége, mint a mező virága! megszáradt a fű, elhullt a virág, ha az úrnak szele fuvalt reá; bizony fű a nép. megszáradt a fű, elhullt a virág; de istenünk beszéde mindörökké megmarad! magas hegyre mej fel, örömmondó sion! emeld föl szódat magasan, örömmondó jeruzsálem! emeld föl, ne félj! mondjad júda városinak: ímhol istenetek! ímé, az úr isten jó hatalommal, és karja uralkodik! ímé, jutalma vele jő, és megfizetése ő előtte. mint pásztor, nyáját úgy legelteti, karjára gyűjti a bárányokat és élőben hordozza, a szoptatókat szeliden vezeti. ki mérte meg markával a vizeket, és ki mértéklé az egeket arasszal, a föld porát ki foglalá mérczébe, és a hegyeket ki tette körtefontra, és a halmokat a mérlegserpenyőbe? kicsoda igazgatta az úr lelkét, és ki oktatta őt, mint tanácsosa? kivel tanácskozott, hogy felvilágosítsa őt, és tanítsa őt igazság ösvényére, és tanítsa ismeretre, és oktassa őt az értelem útára? ím a népek, mint egy csöpp a vederben, és mint egy porszem a mérlegserpenyőben, olyanoknak tekintetek; ímé a szigetek mint kis port emeli föl! és a libánon nem elég a tűzre, és vada sem elég az áldozatra. minden népek semmik ő előtte, a semmiségnél és ürességnél alábbvalónak tartja. és kihez hasonlítottok az istent, és minő képet készítek? ő róla? a bálványt a mester megönti, és az ötvös megaranyozza azt, és olvaszt ezüst lánczot reá; a ki szegény ily áldozatra, oly fát választ, a mely meg nem rothad; okos mestert keres, hogy oly bálványt állítson, a mely nem ingadoz. hát nem tudjátok és nem hallottátok-é, hát nem hirdettetett néktek eleitől fogva, hát nem értettétek-é meg a föld fundamentumait? ki ül a föld kerekessége fölött, a melynek lakói mint sáskák előtte, ki az egeket kiterjeszti mint egy kárpitot, és kifeszíti, mint a sátot, lakásra; ki a fejedelmeket semmivé teszi, és a föld biráit hiábavalókká változtatja; még alig plántáltattak, még alig vettetének el, alig vert gyökeret a földben türzsük, és ő csak rájok fuvalt, és kiszáradnak és őket, mint polyvát, forgószél ragadja el: kihez hasonlítottok hát engem, hogy hasonló volnék? szól a szent. emeljétek föl a magasba szeemeiteket, és lássátok meg, ki teremte azokat? ő, a ki kihozza seregöket szám szerint, mindnyáját nevének szólítja; nagy hatalma és erőssége miatt egyetlen híjok sincsen. miért mondd jakób és szólsz ekként izráel: elrejtetted az én útam az úrtól, és ügyemmel nem gondolt istenem?! hát nem tudod-é és nem hallottad-é, hogy örökkévaló isten az úr, a ki teremte a föld határait? nem fárad és nem lankad el; végére mehetetlen bölcsesége! erőt ad a megfáradottnak, és az erőtlén erejét megkosasítja. elfáradnak az ifjak és meglankadnak, megtántorodnak a legkülönbek is; de a kik az úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyűk, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el!

41

hallgassatok reám, ti szigetek, és a népek vegyenek új erőt, közeljenek, majd szóljanak, együtt hadd

szálljunk perbe! ki támasztá fel azt keletről, a kit igazságban hív az ő lábához? a népeket kezébe adja és királyok felett uralkodóvá teszi, kardjával mint port szórja szét, mint repülő polyvát kézíve által: kergeti őket, békességgel vonul az úton, a melyen lábaival nem járt. ki tette és vitte végbe ezt? a ki elhívja eleitől fogva a nemzetségeket: én, az úr, az első és utolsókkal is az vagyok én! látták a szigetek és megrémülének, a földnek végei reszkettek, közelegetek és egybegyűltek. kiki társát segíti, és barátjának ezt mondja: légy erős! és bátorítja a mester az ötvöst, és a kalapáccsal simító azt, a ki az ültöt veri; így szól a forrasztásról: jó az, és megerősíti szegekkel, hogy meg ne mozduljon. de te izráel, én szolgám, jákób, a kit én elválasztottam, ábrahámnak, az én barátomnak magva; te, a kit én a föld utolsó részéről hoztalak és véghatáraitól elhívtalak, és ezt mondam néked: szolgám vagy te, elválasztottalak és meg nem utállak: ne félj, mert én veled vagyok; ne csüggedj, mert én vagyok istened; megerősítlek, sőt megsegítlek, és igazságom jobbjával támogatlak. ímé, megszégyenülnek és meggyaláztatnak, a kik fölgerjednek ellened, semmivé lesznek és elvesznek, a kik veled perleknek. keresed őket és meg nem találod a veled versengőket; megsemmisülnek teljesen, a kik téged háborgatnak. mivel én vagyok urad, istened, a ki jobbkezedet fogom, és a ki ezt mondom néked: ne félj, én megsegítelek! ne félj, férgescke jákób, maroknyi izráel, én megsegítlek, szól az úr, a te megváltód, izráelnek szentje! ímé, én teszek éles, új cséplőhengerré, a melynek két éle van; hegyeket csépelj és zúzz össze, és a halmokat pozdorjává tegyed. te szórd, és a szél vigye el őket, és elszéleszsze őket a forgószél, és te örlüsz az úrban, és dicsekedel izráelnek szentjében. a nyomorultak és szegények keresnek vizet, de nincs, nyelvök a szomjúságban elepedt: én, az úr meghallgatom őket, én, izráel istene, nem hagyom el őket. kopasz hegyeken folyókat nyitok és a rónák közepén forrásokat; a pusztát vizek tavává teszem és az aszú földet vizeknek forrásivá. a pusztában czédrust, akácot nevelek és mirtust és olajfát, plántálók a kietlenben ciprust, platánt, sudarczédrussal együtt, hogy lássák, megtudják, eszökbé vegyék és megértsek mindnyájan, hogy az úrnak keze mívelte ezt, és izráel szentje teremtetett! hozzátok ide ügyeteket, szól az úr, adjátok elő erősségeiteket, így szól jákób bálnóknak. adják elő és jelentsék meg nekünk, a mik történni fognak; a mik először lesznek, jelentsétek meg, hogy eszünkbe vegyük és megtudjuk végöket, vagy a jövőöket tudásátok velünk! jelentsétek meg, mik lesznek ezután, hogy megtudjuk, hogy ti istenek vagytok; vagy hát míveljétek jót vagy gonoszt, hogy mérközzünk és majd lássuk együtt! ímé, ti semmiből valók vagytok, és dolgotok is semmiből való; úttalat az, a ki titeket szeret. feltámasztám északról, és eljött napkelet felől; hirdeti nevemet, és tapodja a fejedelmeket, mint az agyagot, és mint a fazekas a sarat tapossa. ki jelenté meg ezt eleitől fogva, hogy megtudnók? vagy régen, hogy ezt mondanók: igaz? de nem jelenté meg, de nem tudatá senki, nem hallá szavakat senki sem! sionnak először én hirdetem, ímé itt vannak a tanúk, és örömondót adtam jeruzsálemnek. és néztem és nem volt senki, ezek közül nem volt tanácsadó, hogy

megkérdeszem őket és feleljenek nékem. ímé, mindnyájan semmik ők, semmisség cselekedetök, szél és hiábavalóság képeik.

42

ímé az én szolgám, a kit gyámolítok, az én választottam, a kit szívem kedvel, lelkem adtam ő belé, törvényt beszél a népeknek. nem kiált és nem lár-máz, és nem hallatja szavát az utcán. megrepedt nádat nem tör el, a pislogó gyertya belet nem oltja ki, a törvényt igazán jelenti meg. nem pislog és meg nem reped, míg a földön törvényt tanít, és a szigetek várnak tanítására. így szól az úr isten, a ki az egeket teremté és kifeszíté, és kiterjeszté termésivel a földet, a ki lelket ad a rajta lakó népnek, és lehetet a rajta járóknak: én, az úr, hívtalak el igazságban, és fogom kezedet, és megőrizlek és népnek szövetségévé teszek, pogányoknak világosságává. hogy megnyisd a vakoknak szemeit, hogy a foglyot a tömlőcből kihozzad, és a fogházból a sötétben üloket. én vagyok az úr, ez a nevem, és dicsőségemet másnak nem adom, sem dicséretemet a bálványoknak. a régiek ímé beteltek, és most újakat hirdetek, mielőtt meglennének, tudatom veletek. énekeljétek az úrnak új éneket, és dicséretét a földnek határaitól, ti, a tenger hajósai és teljessége, a szigetek és azoknak lakói. emeljék fel szavokat a pusztá és annak városai, a faluk, a melyeknek kédár lakik, ujongjanak a kösziklák lakói, a hegyeknek tetejéről kiáltanak. adják az úrnak a dicsőséget, és dicséretét hirdessék a szigetekben. az úr, mint egy hős kijő, és mint hadakozó felkölti haragját, kiált, sőt rivalg és ellenségein erőt vesz. régtől fogva hallgattam, néma voltam, magamat megtartoztatám: most mint a szülő nő nyögök, lihegek és fúvok! elpusztítok hegyeket és halmokat, és megszárazom minden fűvöket, szigetekké teszek folyamokat, és tavakat kiszáraztok. a vakokat oly úton vezetem, a melyet nem ismernek, járatom őket oly ösvényeken, a melyeket nem tudnak; előttök a sötétséget világossággá teszem, és az egyenetlen földet egyenessé; ezeket cselekszem velök, és őket el nem hagyom. meghátrálnak és mélyen megszégyenülnek, a kik a bálványban bíznak, a kik ezt mondják az öntött képnek: ti vagytok a mi isteneink! oh, ti süketek, halljátok, és ti vakok, lássatok! kicsoda vak, ha nem az én szolgám? és olyan süket, mint az én követem, a kit elbocsátok? ki olyan vak, mint a békességgel megajándékozott, és olyan vak, mint az úr szolgálja? sokat láttál, de nem vetted eszedbe; fülei nyitvák, de nem hall. az úr igazságaért azt akarta, hogy a törvényt nagyra teszi és dicsőségsé. de e nép kiraboltatott és eltapodtatott, bilincsbe verve tömlőczen mindnyájan, és fogházakban rejtettek el, prédává lettek és nincs szabadtó; ragadománynya lettek és nincsen, a ki mondaná: add vissza! ki veszi ezt közöletek fülébe? a ki figyelne és hallgatna ezután! ki adta ragadományul jákóbót és izráelt a prédálóknak? avagy úm az úr-é, a ki ellen vétkezéink, és nem akartak jární útam és nem hallgattak az ő törvényére? ezért ontá ki reá búsulásának haragját és a had erejét; körülte lán-golt az, de ő nem értett; és égett benne, de nem tért

és most, oh jákób, így szól az úr, a te teremőd, és a te alkotód, izráel: ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak téged, enyém vagy! mikor vizen mégy át, én veled vagyok, és ha folyókon, azok el nem borítanak, ha tűzben jársz, nem égss meg, és a láng meg nem perzsel téged. mert én vagyok az úr, a te istened, izráelnek szentje, a te megtartód, adtam váltáságodba egyiptomot, kúst és sebát helyetted. mivel kedves vagy az én szemeimben, becses vagy és én szeretlek: embereket adok helyetted, és népeket a te életedért: ne félj, mert én veled vagyok, napkeletről meghozom magodat, és napnyugotról egybekeljütlek. mondom északnak: add meg; és délnak: ne tartsd vissza, hozd meg az én fiaimat messzün-nen, és leányimat a földnek végéről, mindent, a ki csak az én nevemről nevezetik, a kit dicsőségemre teremtettem, a kit alkottam és készítettem! hozd ki a vak népet, a melynek szemei vannak, és a süketeket, a kiknek füleik vannak! minden népek gyűljenek egybe, és seregelenek össze a népségek: ki hirdethet közülök ilyet? vagy a rítéket tudassák velünk, állítsák elő tanuikat, hogy igazuk legyen, hogy ezek hal-lván, ezt mondják: igaz: ti vagytok az én tanuim, így szól az úr; és szolgám a kit elválasztottam, hogy meg-tudjátok és higgyetek nekem és megértsetek, hogy én vagyok az, előttem isten nem alkottatott, és utánam nem lesz! én, én vagyok az úr, és rajtam kívül nincsen szabadító! én hirdettem, és megtartottam, és meg-jelenttem, és nem volt idegen isten köztetek, a ti vagytok az én tanuim, így szól az úr, hogy én isten vagyok. mostantól fogva is én az leszek, és nincs, a ki az én kezemből kimentsen; cselekszem, és ki változ-tatja azt meg? így szól az úr, a ti megváltótok, izráel szentje. ti értetek küldöttem el bábelbe, és leszá-lítom mindnyájokat, mint menekülőket a káldeu-sokkal együtt vidámságuk hajóiba. én az úr vagyok, szent istenetek, izráelnek teremőd, királyotok. így szól az úr, a ki a tengeren utat csinál, és a hatal-mas vizeken ösvényt, a ki kihozott szekeret és lovat, sereget és vitézt; együtt hevernek ottan, nem kelnek föl, kialudtak, mint gyertyabél elhavamadáknak! ne em-lékezzetek a régiekről, és az előbbiekről ne gondo-lkodjatok! imé, újat cselekszem; most készül, avagy nem tudjátok még? igen, a pusztában utat szerzek, és a kietlenben folyóvizeket. dicsőíteni fog engem a mező vada, a sakálok és struczok, hogy vizet szereztem a pusztában; a kietlenben folyóvizeket, hogy választott népemnek inni adjak. a nép, a melyet magamnak alkoték, hirdesse dicséretemet! és még sem engem hívtál segítségül jákób, hanem megfáradtál én ben-nem izráel! nem adtad nekem égőáldozatul bárányai-dat, és áldozataiddal nem dicsőítettél engem; nem terheltelek ételáldozattal, és tömjénnel nem fázasz-tottalak. nem vetél pénzen nekem jóillatú nádat, és áldozataid kövérrel jól nem tartottál, csak búneid-del terhelél, vétkeiddel fásztál engemet. én, én vagyok, a ki eltörlöm álnokságaidat enmagamért, és búneidről nem emlékezem meg! juttasd eszembe, no pereljünk együtt, beszélj el, hogy igaznak találtsátl!

az első atyád vétkezett, és tanítóid elpártoltak tőlem! ezért én is megfertőztettem a szent fejedelmeket, és veszedelemre adám jákóbot, és gyalázatra izráelt!

és most hallgass jákób, én szolgám, és izráel, a kit én elválasztottam. így szól az úr, teremőd és alkotód anyád méhétől fogva, a ki megsegit: ne félj, én szolgám jákób, és te igaz nép, a kit elválasztottam! mert vizet öntök a szomjúhozóra, és folyóvizeket a szárazra; kiöntöm lelkeket a te magodra, és áldáso-mat a te csemetéidre, és nevedeknek mint fű között, és mint a fűzfák vizek folyásinál. ez azt mondja: én az úré vagyok, amaz jákób nevét emlegeti, és a másik önkézével írja: az úré vagyok, és hízelkedve izráel nevét említi. így szól az úr, izráelnek királya és megváltója, a seregeknek ura: én vagyok az első, én az utolsó, és rajtam kívül nincsen isten. és ki hirdetett hozzám hasonlóan? jelentse meg és hozza azt elem, mióta e világ népét teremtem; és jelentsék meg a közeli és távoli jövőt. ne féljetelek és ne ret-tegetek! hát nem mondtam-e meg és nem jelentém előre? ti vagytok tanuim! hát van-e rajtam kívül is-ten? nincs köszál, nem tudok! a bálványok csinálói mind hiábavalók, és kedvenceik mit sem használ-nak, és tanuik nem látnak és nem tudnak, hogy megszégyenüljenek. ki alkotott istent, és bálványt ki öntött? a mely semmit sem használ! imé, minden barátaik megszégyenülnek, és a mesterek magok is emberek; gyűljenek össze mind és álljanak elő; fél-jenek, szégyenüljenek meg együtt! a kovács fejszét készít, és munkálkodik a szénél, és alakítja azt pörö-lylyel, és munkálja azt erős karjával, és megéhezik és ereje nincsen, és vizet sem iszik és elfárad. az ács mérőzsinórt von, és lefesti azt íróvesszővel, és meggyalulja azt, a czirkalommal alakítja, és csinálja azt férfiú formájára, ember ékességére, hogy házában lakják. czédrusfát vág magának, tölgy- és cserfát hoz, és válogat az erdő faiban, fenyőt plántál, a melyet az eső fölnevel. azokból az ember tüzet gerjeszt, vesz belőlök és melegszik, meggyújtja és kenyeret süt; sőt istent is csinál abból és imádja, bálványt készít és előtte leborul; felét tűzben megégeti, felénél húst eszik: pecsenyét süt és melegszik, és aztán melengeti magát és szól: bezzeg melegem van, tűznél valek! maradékából istent készít, bálványát; leborulva imádja azt és könyörög hozzá, és így szól: szabadíts meg, mert te vagy istenem! nem tudnak és nem értenek, mert bekenvék szemeik és nem látnak, és szívök nem eszmél. és nem veszi es-zébe, nincs ismerete és értelme, hogy mondaná: felét tűzben megégetém és kenyeret süttöttem annak szenénél, süttöttem húst és megettem; és maradékából útalatosságot csináljak-e, és leboruljak a fa-galy előtt? ki hamuban gyönyörködik, megcsalt szíve vezette félre azt, hogy meg ne szabadítsa lelkét és ezt mondja: hát nem hazugság van-e jobbkezemben? oh emlékez-zél meg jákób ezekről és izráel, mert az én szolgám vagy te, én alkottalak téged, én szolgám vagy, izráel! nem feledlek el. eltörlöttem álnokságaidat, mint fel-leget, és mint felhőt búneidet; térj én hozzám, mert megváltottalak. örüljetelek egek, mert az úr végbe

vitte, kiáltások földnek mélységei, ujjongva énekel-
jének hegyek, erdő és benne minden fa; mert megváltá
az úr jákóbot, és izráelben megdicsőíti magát. így
szól az úr, megváltód és alkotód anyád méhétől
fogva: én vagyok az úr, a ki mindent cselekszem,
a ki az egeket egyedül kifeszítem, és kiszélesítem
a földet magamtól; ki a hazugok jeleit megrontja,
és a varázslókat megbolondítja, a bölcseket megszá-
nygítja, és tudományukat bolondsággá teszi. a ki
szolgája beszédét beteljesíti, és véghez viszi követei
tanácsát, a ki így szól jeruzsálemnek: lakjanak benne!
és júda városainak: megépíttessenek! és romjait felál-
latom! ki ezt mondja a mélységnek. száradj ki! és
kiaspasztom folyóvizidet! ki czírusnak ezt mondja:
pásztorom! ki véghez viszi minden akaratomat, és
ezt mondja jeruzsálemnek: megépíttessék! és a tem-
plomnak: alapja vettesék!

45

így szól az úr felkentjéhez, czírushoz, kinek jobbkezét
megfogám, hogy meghódoltassak előtte népeket, és
a királyok derekának övét megoldjam, ő előtte meg-
nyissam az ajtókat, és a kapuk be ne záróltassanak;
én menédek előtted, és az egyenetleneket mege-
gyenesítem, az érczajtókat összetöröm, és leütöm
a vaszarakat. néked adom a sötétségnek kincse-
seit és a rejtekhelyek gazdagságait, hogy megtud-
jad, hogy én vagyok az úr, a ki téged neveden hív-
talak, izráel istene. az én szolgámért, jákóbért, és
elválasztott izráelemért neveden hívtalak el, szeretet-
tel szólálak, noha nem ismerél. én vagyok az úr
és több nincs, rajtam kívül nincs isten! felőveztelek
téged, bár nem ismerél. hogy megtudják napkelet-
től és napnyugtától fogva, hogy nincsen több raj-
tam kívül; én vagyok az úr és több nincsen! ki a
világosságot alkotom és a sötétséget teremtem, ki
békességet szerzek és gonoszt teremtek; én vagyok
az úr, a ki mindezt cselekszem! egek harmatozza-
tok onnan felül, és a felhők folyjanak igazsággal, nyi-
líljék meg a föld és viruljon fel a szabadulás, és igazság
sarjadjon fel vele együtt; én az úr teremtettem azt!
jaj annak, a ki alkotójával perbe száll, holott cserép
a föld többi cserepeivel! vajjon mondja-e az agyag
alkotójának: mit csinálsz? és csinálmányom ezt: ninc-
senek kezei? jaj annak, a ki atyjának mondja: miért
nemzesz? és az asszonyoknak: miért szülsz? így szól az
úr, izráelnek szentje és teremője: kérdezzétek meg a
jövendőtőlem, fiaimat és kezeim munkáit csak biz-
zatok reám! én alkotám a földet, és az embert rajta
én teremtem, én terjesztém ki kezeimmel az egeket,
és minden seregöket én állattam elő. én támasztot-
tam őt fel igazságban, és minden útait egyengetem,
ő építi meg városomat, és foglyaimat elbocsátja, nem
pénzért, sem ajándékért, szóla a seregek ura! így szól
az úr: egyiptom gyűjtött kincse és kús nyeresége és a
nagy termető szábeusok hozzád mennek és tied
lesznek, téged követnek, békókban járnak, előtted
leborulnak és hozzád könyörögnek: csak közted van
az isten és nincsen több isten! bizony te elrejtőzködő
isten vagy, izráelnek istene, szabadító! szégyent val-
lanak és gyalázatot mind, egyetemben gyalázatban
járnak a bálványok faragói; és izráel megszabadul az

úr által örök szabadulással, nem vallotok szégyent
és gyalázatot soha örökké; mert így szól az úr, a ki
az egeket teremte; ő az isten, a ki alkotó a földet és
teremté azt és megerősíté; nem hiába teremte azt,
hanem lakásul alkotó: én vagyok az úr és több ninc-
sen! nem titkon szóltam, a sötétség földének helyén;
nem mondtam jákób magvának: hiába keressetek en-
gem! én, az úr, igazságot szólok, és megjelentem, a
mik igazak. gyűljetek egybe és jöjjetek elő, közeleg-
jetek mind, a kik a népek közül megszabadultatok;
nem tudnak semmit, a kik bálványuk fáját hordják,
és könyörögnek oly istenhez, a ki meg nem tart! je-
lentsétek meg és hozzátok elő, sőt egyetemben tanác-
schozzanak! ki mondta meg ezt régtől fogva és jelenté
meg előre? vajjon nem én, az úr? és nincs több is-
ten nálam, igaz isten és megtartó nincs kívülem. tér-
jetek én hozzám, hogy megtartassatok földnek min-
den határai, mert én vagyok az isten, és nincsen több!
magamra esküdtem és igazság jött ki szomból, egy
szó, mely vissza nem tér: hogy minden térd nékem
hajol meg, rám esküszik minden nyelv! csak az úr-
ban van, így szólunk fölelem, minden igazság és erő, ő
hozzá mennek, és megsejyenyülnek mindazok, a kik
reá haragusznak. az úrban igazul meg és dicsekszik
izráelnek egész magva!

46

ledől bél, elesik neő, oktanak barmokra kerülnek
szobraik, és miket ti hordoztatok, felrakatnak, ter-
hélul a megfáradott állatnak; elesnek, összerogy-
nak együtt, nem menthetik meg a terhet; és ők
magok fogságba mennek. hallgassatok rám, jákób
háza és izráel házában minden maradéka, a kiket
magamra raktam anyátok méhétől fogva, és hor-
doztalak születéseket óta; vénségtekig én vagyok
az, és megöszüléstekig én visellek; én teremtet-
tem és én hordozom, és viselem és megszabadi-
tom. kihez hasonlítottak engem, és kivel teszték egyen-
lővé? és kivel vettek egybe, hogy hasonlók volnánk?
kitöltik az aranyat az erszényből, és ezüstöt mérnek
a mértékkel, és ötvöst fogadnak, hogy abból istent
csináljon; meghajolnak, leborulnak előtte. vállukra
veszik azt és hordozzák, majd állványára helyezik
és vesztég áll, helyéről meg nem mozdul, ha kiál-
tasz is hozzá, nem felel, nyomorúságból nem sz-
abadít meg. emlékezzetek meg erről, és legyetek
erősek, vegyétek eszetekbe, pártútók! emlékezzetek
meg a messze régi dolgokról, hogy én vagyok is-
ten és nincsen több; isten vagyok, és nincs hoz-
zám hasonlatos. ki megjelentem kezdettől fogva a
véget, és előre azokat, a mik még meg nem történ-
tek, mondván: tanácsom megáll, és véghez viszem
minden akaratomat; ki elhívom napkeletről a sast,
messze földről tanácsom férfiát; nem csak szóltam,
ki is viszem, elvégezem, meg is cselekszem! hall-
gassatok reám, kemény szívűek, a kik távol vagytok
az igazságtól. elhoztam igazságomat, nincs messze,
és az én szabadításom nem késik, sionban lesz sz-
abadításom, és izráelen dicsőségem.

szállj le és ülj a porba, babilon szűz leánya, ülj a földre királyi szék nélkül, te a káldeusok leánya, mert nem hívnak többé téged gyöngének és elkényeztetetnek! vedd a malmot és örlj lisztet, föld fel fátolodát, emeld föl a hosszú ruhát, föld fel czombodat és menj át a folyókon. földöztesse föl meztelenséged és láttassék meg szemérmed; bosszút állók és embert nem kímélék! így szól a mi megváltónk, seregeknek ura az ő neve, izráel szentje! ülj némán és menj a sötétre, te a káldeusok leánya, mert nem hívnak többé téged országok úrnőjének! fölgerjedtem volt népem ellen; megfertőztetem örökségem és kezembe adtam azt: te nem cselekedtél velök irgalmasságot, az öregre nehéz ígát vetettél! és ezt mondád: örökre úrnő leszek! úgy hogy ezekre nem is gondolál, és nem emlékeztél meg annak végéről. és most halld meg ezt, bujálkodó, a ki bátorságban ülsz, a ki ezt mondja szívében: én vagyok és nincs senki több, nem ülös özvegységben, és a gyermektelenséget nem ismerem! és mind e kettő eljő reád nagy hamar egy napon: gyermektelenség és özvegység, teljességökben jönnek el reád, noha gazdag vagy a varázslásban, és sok nagyon ígészó szózatod. gonoszságodban bíztál, és ezt mondád: nem lát senki engem! bölcseséged és tudományod csalt meg téged, és ezt mondád szívedben: én vagyok és nincs senki több. azért jó te reád a gonosz, a melynek keletkezését nem tudod, és romlás sújt le rád, a melyet meg nem engesztelhatsz, és hirtelen jő pusztulás reád, nem is tudod! no állj elő hát ígészó szózatiddal és varázslásodnak sokaságával, a melyekkel ifjúságodtól fogva vesződtél, talán segíthetsz valamit, talán visszariaszthatod a veszedelmet. tanácsaid sokaságában megfáradtál; no álljanak elő és tartsanak meg az égnek vizsgálói, a kik a csillagokat nézik, a kik megjelentik az újholdak napján, hogy mi jövend reád. imé, olyanok lettek, mint a polyva, tűz emészté meg őket, nem mentik meg életüket a lángból, még szén sem marad belőlök melegülésre, sem körülülhető parázs! így járnak azok, a kikkel vesződtél; és a kik kereskedő társaid voltak ifjúságodtól fogva, futnak, kiki a maga útján; senki nem segít néked!

48

halljátok ezt jákób háza, a kik izráel nevérol neveztetek, és júda forrásából származának, a kik az úr nevére esküsznek, és izráel istenét emlegetik; de nem híven és nem igazán. mert a szent várostól nevezik magokat, és izráel istenéhez támaszkodnak, a kinek neve seregeknek ura! mik eddig történtek, előre megjelentém, szám hirdeté és tudatá azokat, gyorsan véghez vívém, és bekövetkezének, mert tudtam, hogy te kemény vagy, és vasinakból van nyakad és homlokod ércz: tehát előre megjelentém néked, mielőtt bekövetkezett, tudtadra adtam, hogy ezt ne mondd: faragott képem mívelé ezeket, bálványom és öntött képem parancsolá ezeket. hallottad volt, és most lásd mindezt; avagy ti nem teszték-e erről bizonyoságot? mostantól fogva újakat tudatok veled: titkoltakat, a melyeket nem tudtál; mostan rendeltettek el és nem

régen, és ezelőtt nem hallottál felőlök, hogy ezt ne mondd: imé, tudtam én azokat. nem is hallottad, nem is tudtad, füled sem vala nyitva régen, mivel tudtam, hogy nagyon hűtelen vagy, és pártütőnek hívatál anyád méhétől fogva. nevemért elhalasztom haragomat, és dicséretemért fékezem magamat veled szemben, hogy ki ne vágjalak. imé, megtszítótalak, de nem úgy, mint ezüstöt, megpróbáltalak a nyomor kemenczéjében. enmagamért, enmagamért cselekszem; mert hogyan szentségtelenítették meg nevem? és dicsőségetmet másnak nem adom. hallgass rám jákób és izráel, én elhívtam, én vagyok az első és én az utolsó. hiszen kezem veté e föld alapját, és jobbam terjeszté ki az egeket, ha én szólítottam őket, mind itt állnak. gyűljetek egybe mind, és halljátok meg: ki jelenté meg közülök ezeket? az, kit az úr szeret, elvégzi akarátját bábelen, és karja léssen a káldeusokon. én, én szóltam, és őt el is hívtam, elhoztam őt, és szerencsés lesz útja. közelgtek hozzám, halljátok ezt, nem szóltam eleitől fogva titkon! mióta ez történik, ott vagytok! és most az úr isten engem küldött, és az ő lelket. így szól az úr, megváltód, izráelnek szentje: én vagyok az úr, istened, ki tanítlak hasznosra, és vezetek oly úton, a melyen járnod kell. vajha figyelmeztél volna parancsolataimra! olyan volna békesség, mint a folyóvíz, és igazságod, mint a tenger habjai; és olyan volna magod, mint a tengernek fővénye, és méhednek gyümölcsei, mint annak kövecskéi; nem vágatnék ki és nem pusztulna el neve orczám elől. menjetek ki bábelből, fussatok el káldeából ujjongásnak szavával! jelentsetek meg, tudásátok ezt, terjesszétek a föld végső határáig; mondjátok: megváltotta az úr szolgálját, jákóbot. nem szomjaznak, bárha pusztaság vezetí is őket: kösziklából vizet fakaszt nékik, és meghasítja a sziklát és víz ömöl belőle. nincs békesség, így szól az úr, az istenteleneknek!

49

hallgassatok reám, ti szigetek, és figyeljetek távol való népek: anyám méhétől hívott el az úr, anyámnak szíve alatt már emlékezett nevemről. hasonlónak tévé számát az éles kardhoz, keze árnyékában rejtett el engem, és fényes nyílra tett engemet, és tegzébe zárt be engem. és mondá nekem: szolgálj vagy te, izráel, a kiből és megdicsőülök. és én mondam: hiába fáradoztam, semmire és haszontalan költöttem el erőmet; de az úrnál van ítéletem, és jutalmam istenemnél. és most így szól az úr, a ki engem anyám méhétől szolgáljává alkotott, hogy jákóbot ő hozzá megtérítsem és hogy izráel hozzá gyűjtessék; hiszen tisztelt vagytok az úr szemében és erősségem az én istenem! így szól: kevés az, hoggy nekem szolgálj légy, a jákób nemzetségének megépítésére és izráel megszabadultjainak visszahozására: sőt a népeknek is világossággal adtalak, hogy üdvöm a föld végéig terjedjen! így szól az úr, izráel megváltója, szentje, a megvetett lelkűhöz, a nép undorához, a zsarnokok szolgáljához: látjátok királyok! és majd fölkelnek, fejedelmek, és leborulnak az úrért, a ki hű, izráel szentjéért, a ki téged elválasztott. így szól az úr: jókedvem idején én meghallgattalak, és a szabadulás

napján segítettek; megtartlak és nép szövetségévé teszelk, hogy megépítsd a földet, és kioszd az elpusztult örökségeket; így szólván a foglyoknak: jöjjetek ki! és azoknak, a kik sötétben ülnek: lépjete el! az utakon legelnek, és minden halmokon legelőjük lesz: nem éheznek, nem szomjúhoznak, nem bántja őket délibáb és a nap; mert a ki rajtok környőrl, vezeti őket, és őket vizek forrásaihoz viszi. és tesztem minden hegyemet úttá, és ösvényeim magasak lesznek. imé, ezek messziről jönnek imé, amazok észak és a tenger felől, és amazok sinnek földéről! ujjongjatok egek, és föld örvendezz, ujjongva énekeljete hegyek; mert megvíasztalak népét az úr, és könyörül szegényein! és szól sion: elhagyott az úr engem, és rólam elfeledkezett az úr! hát elfeledkezhetik-e az anya gyermekéről, hogy ne könyörüljön méhe fián? és ha elfeledkezének is ezek: én te rólad el nem feledkezem. imé, az én markaimba metszettek fel téged, kőfalaid előttem vannak szüntelen. elösietnek fiaid, rombolóid és pusztítóid eltávoznak belőled. emeld fel köröskörül szemeidet, és lássad, mindnyájan egybegyűlnek, hozzád jönnek. élek én, így szól az úr, hogy fölraod mindnyájokat, mint ékszer, és felkötöd, mint menyasszony. mert romjaid és pusztaságaid és elpusztult földed, mindez szűk lesz most a lakosságnak; és messze távoznak elpusztítóid. gyermektelenségnek fiai még ezt mondják majd füled hallatára: szoros e hely nékem, menj el, hogy itt lakhasam! és te így szólsz szívedben: ki szülte nékem ezeket? hisz én gyermektelen és terméketlen voltam, fogoly és számkivetett; és ezeket ki nevelte föl? imé, én egyedül maradtam meg; ezek hol voltak? így szól az úr isten: imé, fölelelem kezemet a népekhez, és előtök zászlómat felállatom, és elhozzák fiaidat ölükbén, és leányaid vállukon hordoztatnak. és királyok lesznek dajkálói, fejedelmi asszonyaik dajkái, arccsal a földre borulnak előtök és lábaid porát nyalják: és megtudod, hogy én vagyok az úr, kit a kik várnak, meg nem szégyenülnek. elvétethetik-e a préda az erőstől, és megszabadulhatnak-e az igazak foglyai? igen, így szól az úr, az erőstől elvétetnek a foglyok is, és megszabadul a kegyetlen zsákmánya, és háborgatóidat és háborítom meg, és én tartom meg fiadat. és etetem nyomorgatóiddal az önnön húsokat, és mint a musttól, véroktól megrészegednek, és megtudja minden test, hogy én vagyok az úr; megtartód és megváltód, jákóbnak erős istene!

50

így szól az úr: hol van anyátok elválólevele, a melylyel őt elbocsátám? vagy hol van egy kölcsónadóim közül, a kinek titeket eladtalak? imé, a ti vétkeitekért adattatok el, és bűneitekért bocsátattok el anyátok! miért jöttem, holott nem volt ott senki? hívтам és nem felelt senki sem! vagy olyan rövid már a kezem, hogy meg nem válthat? vagy nincs bennem megszabadításra való erő? imé, én dorgálással kiszáraztam a tengert, a folyókat pusztává teszem, megbűzhödnek halaik, hogy nincsen víz, és szomjúságotól meghalnak. felöltöztetem az egeket sötétségbe, és gyászruhával fődöm be azokat. az úr isten bölcs nyelvet adott én nékem, hogy tudja

erősíteni a megfáradtat beszéddel, fölserkenti minden reggel, fölserkenti fületem, hogy hallgassak, miként a tanítványok. az úr isten megnyitotta fületem, és én nem voltam engedetlen, hátra nem fordultam. hátamat odaadám a verőknek, és orcámat a szagatóknak, képemet nem fődöztem be a gyalázás és köpdösés előtt. és az úr isten megsegít engemet, azért nem szégyenülök meg, ezért olyanná tettem képemet, mint a kova, és tudtam, hogy szégyent nem vallok. közel van, a ki engem megigazít, ki perel én velem? álljunk együtt elő! kicsoda peresem? közelegjen hozzám! imé, az úr isten megsegít engem, kicsoda kárhoztatna engem? imé, mindnyájan, mint a ruha megavulnak, moly emészt meg őket! ki féli közületek az urat? és ki hallgat az ő szolgálja szavára? ő, a ki sötétségben jár és nincs fényesség néki, bízzék az úr nevében, és támaszkodjék istenhez! imé, ti mind, a kik tüzet gyujtok, felövezvén magatokat tüzes nyilakkal, vetteszitek tüzeteket lángjába és a tüzes nyilakba, a melyeket meggyújtottatok! kezemből jö ez rátok; fájdalomban fogtok feküdni!

51

hallgassatok reám, kik az igazságot követitek, kik az urat keresitek; tekintsetek a köszálra, a melyből kivágtattatok, és a kűtfő nyílására, a melyből kiástatatok! tekintsetek ábrahámra, atyátokra, és sárára, a ki titeket szült, hogy egymagát hívtam el őt, és megáldám és megsaporitám őt. mert megvíasztalja az úr siont, megvíasztalja minden romjait, és pusztáját olyanná teszi, mint az éden, és kietlenjét olyanná, mint az úrnak kertje, öröm és vígasság talál-tatik abban, hálaadás és dicséret szava! figyeljete reám, én népem, és reám hallgassatok, én nemzetem! mert tanítás megy ki tőlem, és törvényemet a népek megvilágítására megalapítom. közel igazságom, kijő szabadításom, és karjaim népeket ítélnék: engem várnak a szigetek, és karomba vetik reménységüket. emeljétek az égre szeemeiteket, és nézzetek a föld-re ide alá, mert az egek mint a víz elfogynek, és a föld, mint a ruha megavul, és lakosai hasonlókép elvesznek; de szabadításom örökre megmarad, és igazságom meg nem romol. hallgassatok rám, kik tudjátok az igazságot, te nép, kinek szívében van törvényem! ne féljete az emberek gyalázatától, és szidalmaik miatt kétségbe ne essetek! mert mint a ruhát, moly emészt meg őket, és mint a gyap-jat, féreg eszi meg őket, és igazságom örökre meg-marad, és szabadításom nemzetségről nemzetségre! kelj föl, kelj föl, öltözd fel az erőt, oh úrnak karja! kelj föl, mint a régi időben, a messze hajdanban! avagy nem te vagy-e, a ki ráhábot kívágta, és a sárkányt átdöfte? nem te vagy-e, a ki a tengert megszáraz-totta, a nagy mélység vizeit; a ki a tenger fenekét úttá változtatta, hogy átmenjenek a megváltottak?! így térnek meg az úrnak megváltottai, és ujjongás között sionba jönnek, és örökös öröm fejökon; ví-gasságot és örömet találnak, eltűnik a fájdalom és sóhaj! én, én vagyok megvíasztalótok! ki vagy te, hogy félsz halandó embertől? ember fiától, a ki olyan lesz, mint a fű?! hogy elfeledkeztél az úrról, terem-tődről, a ki az eget kiterjeszté és a földet megalapítá,

és hogy félsz szüntelen minden napon nyomorgatódnak haragjától, a ki igyekszik elveszteni? de hol van a nyomorgató haragja? hirtelen megszabadul a fogoly, és nem hal meg a veremben, kenyere sem fogy el: hiszen én vagyok az úr, a te istened, a ki megreszkettem a tengert és zúgnak habjai; seregeknek ura az én nevem? és adtam beszédemet a te szádba, és kezem árnyékával földöztelek be, hogy újonnan plántáljam az egeket, és megalapítsam a földet, és ezt mondjanak sionnak: én népem vagy te! serkenj föl, serkenj föl, kelj föl jeruzsálem, ki megittad az úr kezéből haragja poharát; a tántorgás öblös kelyhét megittad, kiűrtéd! nem vala vezetője minden fiai közül, a kiket szült, nem fogta senki öt kézen minden fiai közül, a kiket fölnevelt. e kettő esett rajtad! kicsoda szánt meg téged? a pusztulás, a romlás, az éhség és a fegyver; miként vígasztaljalak téged? fiaid eljűltak ott feküdtek minden utcáznak fejeinél, mint a hálóba esett zerge, megrészegetve az úr haragjától, istenednek feddésétől. ezért halld meg ezt, szenvedő, ki részeg vagy, de nem bortól! így szól urad, az úr, és istened, a ki népéért bosszút áll: ímé, kiveszem kezedből a tántorgás poharát, haragom öblös kelyhét, nem iszod többé azt meg! és adom azt nyomorgatóid kezébe, a kik azt mondták lelkednek: hajolj meg, hogy átmenjünk te rajtad, és te hátadat olyanná teted, mint a föld, és mint a minő az utca a járóknak!

52

serkenj föl, serkenj föl, öltözd fel erősségedet, sion, öltözzél fel ékességed ruháiba, jeruzsálem, szent város, mert nem lép te beléd többé körülmetéletlen, tisztátalan! rázd ki magad a porból, kelj fel, ülj fel jeruzsálem, oldd ki magadat nyakad bilincseiből, sion fogoly leánya! mert így szól az úr isten: ingyen adtatok el, és nem pénzen váltottok meg! mert így szól az úr isten: egyiptomba ment alá népem először, hogy ott bujdossek, és azután assíria nyomorgatá őt ok nélkül. és most mit tegyek itt? szól az úr, hiszen népem elvitett ok nélkül, és a rajta uralkodók ujjonganak, szól az úr, és nevem szüntelen mindennap gúnyoltatik. ezért hadd ismerje meg népem az én nevemet, ezért ama napon! hogy én vagyok, a ki mondom: ímé, itt vagyok! mily szépek a hegyeken az örömmondónak lábai, a ki békességet hirdet, jót mond, szabadulást hirdet, a ki ezt mondja sionnak: uralkodik a te istened! halld öröllőid! felemelik szavokat, ujjonganak egyetemben, mert szemtől-szembe látják, hogy mint hozza vissza siont az úr! ujjongva énekeljete mindnyájan, jeruzsálem romjai, mert megvigasztalá az úr népet, megváltá jeruzsálemet. feltúrta az úr szent karját minden népeknek szemei előtt, hogy lássák a föld minden határai istenünk szabadítását! távozzatok, távozzatok, jertek ki, onnan, tisztátalan ne illessetek, jertek kik közülök, tisztítsátok meg magatokat, a kik az úr edényeit hordozzátok. mert ne sietséggel jertek ki, és ne futással menjete; mert elöttetek megy az úr, és követni fog izráel istene! ímé, jó szerencsés lesz szolgám, magasságos, felséges és dicsó lesz nagyon. miképen eliszonyodtak töled sokan, oly rút, nem emberi volt ábrázatja, és alakja sem ember fiaié volt:

akképen ejt ámulatba sok népeket; fölötte a királyok befogják szájokat, mert a mit nékik nem beszéltek volt, azt látják, és mit nem hallottak volt, arra figyelnek.

53

ki hitt a mi tanításunknak, és az úr karja kinek jelentett meg? felnőtt, mint egy vesszőszál ő előtte, és mint gyökér a száraz földből, nem volt néki alakja és ékessége, és néztünk reá, de nem vala ábrázata kíváncsú! utált és az emberektől elhagyott volt, fájdalomak férfiak betegség ismerője! mint a ki elől orcáinkat elrejtjük, utált volt; és nem gondoltunk vele. pedig betegségünket ő viselte, és fájdalmainkat hordozá, és mi azt hittük, hogy ostoroztatik, verettetik és kínoztatik istentől! és ő megsebesített bűneinkért, megrontott a mi vétkeinkért, békességünknek büntetése rajta van, és az ő sebeivel gyógyulánk meg. mindnyájan, mint juhok eltévelyedtünk, kiki az ő útára tértünk; de az úr mindnyájunk vétkét ő reá veté. kínoztatott, pedig alázatos volt, és száját nem nyitotta meg, mint bárány, mely mészárszékre vitetik, és mint juh, mely megnémul az ő nyírók előtt; és száját nem nyitotta meg! a fogságból és ítélethől ragadtatott el, és kortársainál ki gondolt arra, hogy kivágott az élők földéből, hogy népem bűnéért lőn rajta vereség?! és a gonoszok közt adtak sírt néki, és a gazdagok mellé jutott kínos halál után: pedig nem cselekedett hamisságot, és álnokság sem találtatott szájában. és az úr akarta őt megrontani betegség által; hogyha önlelkét áldozatul adja, magot lát, és napjait meghosszabbítja, és az úr akarata az ő keze által jó szerencsés lesz. mert lelke szenvedése folytán látni fog, és megelégszik, ismeretével igaz szolgám sokakat megigazit, és vétkeiket ő viseli. azért részt osztok néki a nagyokkal, és zsákmányt a hatalmasokkal oszt, mivelhogy életét halálra adta, és a bűnösök közé számláltatott; pedig ő sokak bűnét hordozá, és a bűnösökért imádkozott!

54

ujjongj te meddő, ki nem szültél, ujjongva énekelj és kiált, ki nem vajudtál, mert többek az elhagyottnak fiai a férjnél való fiaínál, azt mondja az úr. szélesítsd a ki sátorod helyét, és hajlékidnak kárpitjait terjeszd ki; ne tiltsd meg; nyújtsd meg köteleidet, és erősítsd meg szegyeidet. mert mind jobb-, mind balkezre kiterjedsz, és magod népeket vesz örökségbe, és pusztá városokat megnépesítenek. ne félj, mert meg nem szégyenülsz, és ne pirulj, mert meg nem gyaláztatol, mert ifjúságod szégyenéről elfeledkezel, és özvegyiségednek gyalázatáról többé meg nem emlékezel. mert férjed a te teremtőd, seregeknek ura az ő neve, és megváltód izráelnek szentje, az egész föld istenének hívattatik. mert mint elhagyott és fájó lelkű asszonyt hív téged az úr, és mint megvetett ifjú asszonyt; ezt mondja istened: egy rövid szempillantásig elhagytalak, és nagy irgalmassággal egybegyűjtlek; búsulásom felbuzdultában elrejtém orcámat egy pillantásig előled, és örök irgalmasság-

gal könyörülök rajtad; ezt mondja megváltó urad, mert úgy lesz ez nékem, mint a nő özönvize; miként megesküvém, hogy nem megy át többé nő özönvize e földön, úgy esküszöm meg, hogy rád többé nem haragszom, és téged meg nem feddelek. mert a hegyek eltávoznak, és a halmok megrendülnek; de az én uralmasságom töled el nem távozik, és békességem szövetsége meg nem rendül, így szól könyörülő urad. oh te szegény, szélvésztlől hányt, vigasztalás nélkül való! imé, ólomporba rakom köveidet, és zafirokra alapítalak. rubinból csinálom falad párkányzatát, és kapuidat gránátkövekből, és egész határodat drágakövekből; és minden fiaid az úr tanítványai lesznek, és nagy lesz fiaid békessége. igazság által leszel erős, ne gondolj a nyomorra, mert nincsen mit félned, és a rettegéssel, mert nem közelg hozzád. és ha összegyűlvén összegyűlnek, ez nem én tölem lesz! a ki ellened összegyűl, elesik általa. imé, én teremtettem a kovácsot, a ki a paraszat éleszti és fegyvert készít mestersége szerint: és én teremtem a pusztítót is a veszésre! egy ellened készült fegyver sem lesz jó szerencsés, és minden nyelvet, mely ellened perbe száll, kárhoztatsz: ez az úr szolgáinak öröksége, és az ő igazságuk, mely tölem van, így szól az úr.

55

oh mindnyáján, kik szomjúhoztok, jertek e vizekre, ti is, kiknek nincs pénzetek, jertek, vegyetek és egyetek, jertek, vegyetek pénz nélkül és ingyen, bort és tejet. miért adtok pénzt azért, a mi nem kenyér, és gyűjtött kincseteket azért, a mi meg nem elégíthet? hallgassatok, hallgassatok reám, hogy jót egyetek, és gyönyörködjék lelketek kövérségben. hajtsátok ide fületeiket és jertek hozzám; hallgassatok, hogy éljen lelketek, és szerkez veletek örök szövetséget, dávid iránt való változhatatlan kegyelmességem szerint. imé, bizonyosságul adtam őt a népeknek, fejedelmül és parancsolóul népeknek. imé, nem ismert népet hívsz elő, és a nép, a mely téged nem ismert, hozzád siet az úrról, istenedért és izráel szentjéért, hogy téged megdicsőített. keressétek az urat, a míg megtalálható, hívjátok őt segítségül, a míg közel van. hagyja el a gonosz az ő útát, és a bűnös férfiú gondolatait, és térjen az úrhoz, és könyörül rajta, és a mi istenünkhöz, mert bővelkedik a megbocsátásban. mert nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és nem a ti útaitok az én útaim, így szól az úr! mert a mint magasabbak az egek a földnél, akképen magasabbak az én útaim útaitoknál, és gondolataim gondolataitoknál! mert mint leszáll az eső és a hó az égből, és oda vissza nem tér, hanem megöntözi a földet, és termővé, gyümölcsözővé teszi azt, és magot ad a magvetőnek és kenyeret az éhezőknek: így lesz az én beszédem, a mely számból kimegy, nem tér hozzám üresen, hanem megselekszi, a mit akarok, és szerencsés lesz ott, a hová küldöttem. mert örömmel jöttök ki, és békességben vezéreltettek; a hegyek és halmok ujjongva énekelnek ti előttetek, és a mező minden fái tapsolnak. a tövis helyén ciprus nevededik, és bogács helyett mirtus nevededik, és lesz ez az úrnak dicsőségül és örök jegyül, a mely el nem

töröltetik.

56

így szól az úr: örizzétek meg a jogosságot, és cselekedjétek igazságot, mert közel van szabadtásom, hogy eljőjön, és igazságom, hogy megjelenjék: bolond ember, a ki ezt cselekszi, és az ember fia, a ki ahhoz ragaszkodik! a ki megőrzi a szombatot, hogy meg ne fertőztesse azt, és megőrzi kezét, hogy semmi gonoszt ne tegyen. és ne mondja ezt az idegen, a ki az úrhoz adá magát: bizony elszakaszt az úr engem az ő népétől! ne mondja a herél sem: imé, én megszáradt fa vagyok! mert így szól az úr a herélteknek: a kik megőrzik szombatimat és szeretik azt, a miben gyönyörködöm, és ragaszkodnak az én szövetségemhez: adok nékik házában és falaimon belül helyet, és oly nevet, a mely jobb, mint a fiakban és lányokban élő név; örök nevet adok nékik, a mely soha el nem vész; és az idegeneket, a kik az úrhoz adák magukat, hogy néki szolgáljanak és hogy szeressék az úr nevét, hogy ő néki szolgálj legyenek; mindenkit, a ki megőrzi a szombatot, hogy meg ne fertőztesse azt, és a szövetségemhez ragaszkodókat: szent hegymere viszem föl ezeket, és megvidámítom őket imádságom házában; egészen égő és véres áldozataik kedvesek lesznek oltáromon; mert házam imádság házában hivatik minden népek számára! így szól az úr isten, a ki összegyűjti izráel elszéledt fiait: még gyűjtök ő hozzá, az ő egybegyűjtötteihez! mezőnek minden vadai! jertek el enni, erdőnek minden vadai! örüllői vakok mindnyáján, mitsem tudnak, mindnyáján néma ebek, nem tudnak ugatni; álmodók, heverők, szunnyadni szeretők! és ez ebek telhetetlenek, nem tudnak megelégedni, pásztorok ők, a kik nem tudnak vigyázni; mindnyáján a magok útára tértek, kiki nyeresége után, mind együtt! jertek, hadd hozzak bort, és igyunk részegítő italt! és legyen a holnap olyan, mint a ma, nagy és dicső felettébb!

57

az igaz elvész és nem veszi eszébe senki, és az uralmasságtévők elragadtatnak és senki nem gondolja fel, hogy a veszedelem elől ragadtatik el az igaz; bemegy békességbe, nyugosznak ágyaikon, a kik egyenes útakon járanak. és ti közelgjetek ide, szemfényvesztő fia! paráználkodik magva, a ki paráználkodik. ki felett örvendeztek? ki ellen tájtátok fel szátokat és öltitek ki nyelveteket? nem ti vagytok-e a bűn gyermekei, a hazugságnak magva? a kik lángoltok a bálványokért minden föld fa alatt, megöltök gyermekeket a völgyekben, a hegyek hasadécai alatt. a folyónak sima köveiben van örökség; azok, azok a te részed, töltöttél nékik italáldozatot is, vívél ételáldozatot és én jó néven vegyem-e ezeket? magas és felemelkedett hegven helyeztet ágyadat, fel is menél oda áldozni áldozatot. az ajtó és ajtófél mögé tetted bálványjeleidet, és tölem eltávozván, fölfedtet ágyadat, fölmentél rá, és megszelesítéd, és szövetséget szerzel velők, szeretted ágyukat, a merre csak láttad. és menél a királyhoz aljajal, és megsokasítád keneteidet,

és elküldöd követeidet messze földre, és megaláztad magadat a sírig. nagy útdon megfáradál, és még sem monád: mind hasztalan! eröd megújulását érezéd, így nem levél beteg! kitől féltél és rettegtél, hogy hazudtál és rólam meg nem emlékezel, szívedre sem vedd? vagy azért nem félsz engem, hogy hallgatók már régtől fogva? én jelentem meg igazságodat, és csinálmányaid nem használnak néked. ha kiáltasz: szabadítson meg téged bálványid raja; mindnyájokat szél viszi el, lehelet kapja fel, és a ki bennem bízok, örökségül bírja a földet, és öröklő szent hegyemet. és szól egy szó: töltsetek, töltsetek, készítsetek az utat, vegyetek el minden botráncozást népem útáról. mert így szól a magasságos és felséges, a ki örökké lakozik, és a kinek neve szent: magasságban és szentségben lakom, de a megrontottal és alázatos szívűvel is, hogy meglevenítsem az alázatosok lelkét, és meglevenítsem a megtörték szívét. mert nem örökké perlek, és nem mindenha haragszom, mert a lélek előttem megepedne, és a leheletek, a kiket én teremtettem. mert a telhetetlenségnek vétkéért haragudtam meg, és megvertem őt, elrejtém magamat és megharagudtam; és ő elfordulva, szíve útjában járt. útait láttam, és meggyógyítottam őt; vezetem őt, és vigasztalást nyujtok neki és gyászolóinak, megteremttem ajkaikon a hálának gyümölcsét. békesség, békesség a messze és közel valóknak, így szól az úr; én meggyógyítottam őt! és a hitetlenek olyanok, mint egy háborgó tenger, a mely nem nyughatik, és a melynek vize iszapot és sárt hány ki. nincs békesség, szól istenem, a hiteleneknek!

58

kiált teljes torokkal, ne kiméld; mint trombita emeld fel hangodat, és hirdesd népemnek bűneiket, és jákób házának vétkeit. holott ők engem mindennap keresnek, és tudni kívánják útaimat, mint oly nép, a mely igazságot cselekedett és istene törvényét el nem hagyta; kéri tőlem az igazságnak ítéleteit, és istennek elközelgését kívánják. mért bőjtölünk és te nem nézed, győtörjük lelkünket és te nem tudod? ímé, bőjtölések napján kedvteléseket üzitek, és minden robotosaitokat szorongatjátok. ímé perrel és versengéssel bőjtöltök, és sújtotok a gazságnak öklével; nem úgy bőjtöltök mostan, hogy meghallassék szavatok a magasságban. hát ilyen a bőjt, a melyet én kedvelek, és olyan a nap, a melyen az ember lelkét győtri? avagy ha mint káka lehajtja fejét, és zsákok és hamvat terít maga alá: ezt nevezed-é bőjtnek és az úr előtt kedves napnak? hát nem ez-é a bőjt, a mit én kedvelek: hogy megnyisd a gonoszságnak bilincseit, az ígának köteleit megoldjad, és szabadon bocsásd az elnyomottakat, és hogy minden ígát szétépítetek? nem az-é, hogy az éhezőnek megszegd kenyeredet, és a szegény bujdosókat házadba bevigved, ha meztelen látsz, felruházzad, és tested előtt el ne rejtssz magadat? akkor felhasad, mint hajnal a te világosságod, és meggyógyulásod gyorsan kivirágzik, és igazságod előtt jár; az úr dicsősége követ. akkor kiáltasz, és az úr meghallgat, jajgatsz, és ő azt mondja: ímé, itt vagyok. ha elvetended közüled az ígát, és megszűnsz ujjal mutogatni és hamisságot beszélni; ha odaadod utolsó falatodat az éhezőnek, és az elepedt lelkűt

megelégit: feltámad a setéségből világosságod, és homályosságod olyan lesz, mint a dél. és vezérel téged az úr szüntelen, megelégti lelkedet nagy szárazságban is, és csontjaidat megerősíti, és olyan leszel, mint a megöntözött kert, és mint a vízforrás, a melynek vize el nem fogy. és megépítik fiaid a régi romokat, az emberöltők alapzatait felrakod, és nevezetel romlás építőjének, ösvények megújítójának, hogy ott lakhasanak. ha megtartóztatod szombaton lábadat, és nem üzöd kedvtelésedet szent napomon, és a szombatot gyönyörűségnek hívod, az úr szent és dicsőséges napjának, és megszenteled azt, dolgaidd nem tevén, foglalkozást sem találván, hamis beszédet sem szólván: akkor gyönyörűséged lesz az úrban; és én hordozlak a föld magaslatain, és azt mivelem, hogy jákóbnak, atyádnak örökségével élj; mert az úr szája szól!

59

ímé, nem oly rövid az úr keze, hogy meg ne szabadíthatna, és nem oly süket az ő füle, hogy meg nem hallgathatna; hanem a ti vétketek választanak el titeket istenektől, és bűneitek fedezték el orcáját ti előttetek, hogy meg nem hallgattok. mert kezeitek bemocskolvák vérről, és ujjaitok vétekkel, ajkaitok hazugságot szólnak, nyelvetek gonoszt sutog. nincsen, a ki az igazság mellett szólna, és nincsen, a ki igazságosan perelne, haszontalanban bízna és hazugságot beszélne, gonoszt fogadna és vétket szólna. vipera tojásait költik ki, és pókháló szőnek; a ki tojásaikból eszik, meghal, és ha egyre rátapad, vipera kél ki. pókhálójukból nem lesz ruha, csinálmányok nem felvehető; cselekedeteik hamisságnak cselekedetei, és erőszak tette van kezeikben. lábaik a gonoszra futnak; és sietnek, hogy ártatlan vért ontsanak; gondolataik hamisságnak gondolatai, pusztítás és romlás ösvényeiken. a békesség útját nem ismerik, és nincsen jogosság kerékvágásukban, ösvényeiket elgömbítik, a ki azon jár, nem ismeri a békességet. ezért van távol tőlünk az ítélet, és nem ér el minket az igazság, várunk világosságra, és ímé, sötétség, és fényességre, és ímé, homályban járunk! tapogatjuk, mint vakok a falat, és tapogatunk, mint a kiknek szemök nincs, megütözköznek dőlben, mint alkonyatkor, és olyanok vagyunk, mint a halottak az egészségesek közt. morgunk, mint a medvék mindnyájan, és nyögven nyögünk, mint a galambok, várjuk az ítéletet és nem jó, a szabadulást és távol van tőlünk. mert sokak előtted gonoszságaink, és bűneink bizonyosságot tesznek mi ellenünk, mert gonoszságaink velünk vannak, és vétkünket ismerjük: elpártoltunk és megtagadtuk az urat, és eltávolozánk a mi istenünk-től, szoltunk nyomorgatásról és elszakadásról, gondoltunk és szoltunk szívünk-ből hazug beszédeket. és eltávolozott a jogosság, és az igazság messze áll, mivel elesett a hűség az utcán, és az egyenesség nem juthat be. és a hűség hiányzik, és a ki a gonoszt kerüli, prédává lesz. és látta ezt az úr és nem tetszék szemének, hogy jogosság nincsen. és látá, hogy nincsen senki, és álmélkodott, hogy nincsen közbenjáró; ezért karja segít neki, és igazsága gyámolítja őt. és felölté az igazságot, mint páncélt, és a szabadítás sisakja

van fején; felölté a bosszuállás ruháit, mint köpenyt, és bűsülással vevé magát körül, mint egy paláttal. a cselekedetek szerint fog megfizetni: haraggal el-lenségeinek, büntetéssel szorongatóinak, büntetéssel fizet a szigeteknek. és félík napnyugottól fogva az úrnak nevét, és naptamadattól az ő dicsőségét, mikor eljő, mint egy sebes folyóvíz, a melyet az úr szele hajt. és eljő sionnak a megváltó, és azoknak, a kik jákóbban megtérnek hamisságokból, szól az úr. és én ő velök ily szövetséget szerzek, szól az úr: Ilekem, a mely rajtad nyugoszik, és beszédeim, a melyeket szádba adtam, el nem távoznak szádból, és magodnak szájából, és magod magvának szájából, így szól az úr, mostantól mind örökké!

60

keli fel, világosodjál, mert eljött világosságod, és az úr dicsősége rajtad feltámadt. mert ímé, sötétség borítja a földet, és éjszaka a népek, de rajtad feltámad az úr, és dicsősége rajtad megláttatik. és népek jönnek világosságodhoz, és királyok a néked feltámadott fényességhez. emeld fel köröskörül szemeidet és lásd meg: mindnyájan egybegyűlnek, hozzád jönnek, fiaid messziről jönnek, és leányaid földet hozatnak el. akkor meglátod és ragyogsz örömtől, és remeg és kiterjed szíved, mivel hozzád fordul a tenger kincsözöne, és hozzád jő a népeknek gazdagsága. a tevék sokasága elborít, midjén és éfa tevécsöme, mind sebából jönnek, aranyat és tömjént hoznak, és az úr dicséreteit hirdetik. kédár minden juhaid hozzád gyűlnek, nebajóth kosai néked szolgálnak, felmennek kedvem szerint oltáromra, és dicsőségem házát megdicsőítem. kik ezek, kik repülnek, mint a felleg, s mint a galambok dúczaikhoz? igen, engem várnak a szigetek; és elől jönnek társis hajói, hogy elhozzák fiaidat messziről, és ezüstjüket és aranyokat azokkal együtt, a te urad és istened nevének és izráel szentjének, hogy téged megdicsőített. az idegenek megépítik kőfalaidat, és királyiak szolgálnak néked; mivel haragomban megvertelek, és kegyelmemben megkönyörültem rajtad. és nyitva lesznek kapuid szüntelen, éjjel és nappal be nem zároltatnak, hogy behozzák hozzád a népek gazdagságát, és királyiak is bevitetnek. mert a nép és az ország, a mely néked nem szolgálánd, elvész, és a népek mindenestől elpusztulnak. a libánon ékessége hozzád jő, ciprus, platán, sudar cedrus, mind együtt szenthelynek megékísítésére, hogy lábaim helyét megdicsőítsem. és meghajolva hozzád mennek a téged nyomorgatók fiai, és leborulnak lábad talpainál minden megutálói, és neveznek téged az úr városának, izráel szentje sionának. a helyett, hogy elhagyott és gyűlölt valál és senki rajtad át nem ment, örökkévaló ékességgé teszlek, és gyönyörűséggé nemzetségről nemzetségre. és szodpa a népek tejét, és a királyok emelőjét szodpa, és megtudod, hogy én vagyok az úr, megtartód és megváltód, jákóbnak erős istene. réz helyett aranyat hozok, vas helyett ezüstöt hozok, és a fák helyett rezeit, és a kővek helyett vasat, és teszem fejedelmeiddé a békességet, és előljáróiddá az igazságot. nem hallatik többé erőszakttétel földeden, pusztítás és romlás határaidban, és a szabadulást

hívod kőfalaidnak, és kapuidnak a dicsőséget. nem a nap lesz néked többé nappali világosságod, és fényességül nem a hold világol néked, hanem az úr lesz néked örök világosságod, és istened lesz ékességed, napod nem megy többé alá, és holdad sem fogy el, mert az úr lesz néked örök világosságod, és gyászod napjainak vége szakad. és néped mind igaz lesz, és a földet mindörökké bírják, plántálásom vesszőszála ök, kezeim munkája dicsőségemre. a legkisebb ezerre nő, és a legkevesebb hatalmas néppé. én az úr, idején, hamar megteszem ezt.

61

az úr isten lelke van én rajtam azért, mert fölkent engem az úr, hogy a szegényeknek örömet mondjak; elküldött, hogy bekössöm a megtört szívűeket, hogy hirdessek a foglyoknak szabadulást, és a megkötözötteknek megoldást; hogy hirdessem az úr jókedvének esztendejét, és istenünk bosszuállása napját; megvigasztaljak minden gyászolót; hogy tegyek sion gyászolóira, adjak nékik ékességet a hamu helyett, örömmel kenetét a gyász helyett, dicsőségnek palástját a csüggedt lélek helyett, hogy igazság fainak nevezessenek, az úr plántáinak, az ő dicsőségére! és megépítik a régi romokat, az ősi pusztaságokat helyreállítják, és a pusztta városokat megújítják, és a régi nemzetségek pusztaságait. és ott állnak az idegenek, és legeltetik juhaitokat, és a jövevények szántóitok és vinczelléreitek lesznek. ti pedig az úr papjainak hívatottok, istenünk szolgálóinak nevezettek; a népek gazdagságát eszitek, és azok dicsőségével dicsekedtek. gyalázatotokért kettős jutalmat vesztek, és a szidalom helyett örvendenek örökségükben; ekként két részt öröklének földükben, örökös örömiük lesz. mert én, az úr, a jogságot szeretem, gyűlölöm a gazsággal szerzett ragadományt; és megadom híven jutalmukat, és örök szövetséget szerzek velök. és ismeretes lesz magvok a népek közt, és ivadékaik a népségek között, valakik látják őket, megismerik őket, hogy ök az úrtól megáldott magok. örvendezvén örvendezek az úrban, örüljön Ilekem az én istenemben; mert az üdvnek ruháival öltöztetted fel engem, az igazság palástjával vett engemet körül, mint völegény, a ki pap módon ékíti fel magát, és mint menyasszony, a ki felrakja ékességeit. mert mint a föld megtermi csemetéjét, és mint a kert kisarjasztja veteményeit, akként sarjasztja ki az úr isten az igazságot s a dicsőséget minden nép előtt.

62

sionért nem hallgatok és jeruzsálemért nem nyugosom, míg földerül, mint fényesség az ő igazsága, és szabadulása, mint a fákllya tündököl. és meglátják a népek igazságodat, és minden királyok dicsőségedet, és új nevet adnak néked, a melyet az úr szája határoz meg. és leszel dicsőség koronája az úr kezében, és királyi fejdísz istened kezében. nem neveznek többé elhagyatottnak, és földedet sem nevezik többé pusztának, hanem így hívnak: én

gyönyörűségem, és földedet így: férjhez adott; mert az úr gyönyörködik benned, és földed férjhez adatik. mert mint elveszi a legény a szüzét, akként vesznek feleségül téged fiaid, és a mint örül a vőlegény a menyasszonynak, akként fog néked istened örülni. kőfalaidra, jeruzsálem, őrizőket állattam, egész nap és egész éjjel szüntelen nem hallgatnak; ti, kik az urat emlékeztetitek, ne nyugodjatok! és ne hagyjatok nyugtot néki, míg megújítja és dicsőségesé teszi jeruzsálemet e földön. megesküdt az úr jobbára s erőssége karjára: nem adom többé gabonádat eleségül ellenségeidnek, s idegenek nem iszszák mustodat, a melyért munkálódtál, hanem a betakarók egyiké azt meg, és dicsérik az urat, s a beszűrők igyák meg azt szentségem pitvaiban. menjetek át, menjetek át a kapukon, készítsétek a népek útát, töltsétek, töltsétek az ösvényt, hányjátok el a köveket, emeljetek zászlót a népek fölé. ímé, az úr hirdette mind a föld határáig: mondjátok meg sion leányának, ímé, eljött szabadulásod, ímé, jutalma vele jö, és megfizetése ő előtte! és hívják őket szent népek, az úr megváltottainak, és téged hívnak: keresett és nem elhagyott városnak.

63

ki ez, ki jö edomból, veres ruhákban boczrából, a ki ékes öltözetében, ereje sokaságában büszke? én, a ki igazságban szólok, elégséges vagyok a megtartásra. miért veres öltözeted, és ruháid, mint a bornyomó ruhái? a sajtot egyedül tapostam, és a népek közül nem volt velem senki, és megtapodtam őket búsulásomban, és széttapostam őket haragomban: így fecsecent vérök ruháimra, és egész öltözetemet bekevertem. mert bosszúállás napja volt szívemben, és megváltottaim esztendeje eljött. körültekinték és nem vala segítő, s álmélkodám és nem vala gyámolító, és segített nekem karom, és haragom gyámolított engem! és megtapodtam népeket búsulásomban, és megreszégitem őket haragomban, és ontám a földre véreket! az úrnak kegyelmességeiről emlékezem, az úr dicséreteiről mind a szerint, a mit az úr velünk cselekedett; az izráel házához való sok jószágáról, a melyet velök cselekedett irgalma és kegyelmének sokasága szerint. és ő mondta: bizony a én népem ök, fiak, a kik nem hazudnak: és lön nekik megtartójok. minden szenvedésüket ő is szenvedte, és orczájának angyala megszabadította őket, szerelmében és kegyelmében váltotta ő meg őket, fölvette és hordozá őket a régi idők minden napjaiban. ök pedig engedetlenek voltak és megszorították szentségének lelkét, és ő ellenségükké lön, hadakozott ellenök. s megemlékezek népe a mőzes régi napjairól: hol van, a ki őket kihozá a tengerből nyájának pásztorával? hol van, a ki belé adá az ő szentséges lelkét? ki mőzes jobbján járata dicsőségének karját, a ki a vizeket ketté választá előttök, hogy magának örök nevet szerezzen? ki járata őket mélységekben, mint a lovat a síkon, és meg nem botlottanak! mint a barmot, a mely völgybe száll alá, nyugodalomba vitte őket az úr lelke: így vezérletted népedet, hogy magadnak dicső nevet szerezz! tekints alá az égből és nézz le szentséged és dicsőséged hajlékából! hol van buzgó szerelmed

és hatalmad? szívednek dobogása és irgalmad megtartóztatják magokat én tölem! hiszen te vagy atyánk, hiszen ábrahám nem tud minket, és izráel nem ismer minket, te, uram, vagy a mi atyánk, megváltónk, ez neved öröktől fogva. miért engedél eltévelyedni minket útaidról, oh uram! miért keményítéd meg szívünket, hogy ne féljünk tégedet? térj meg szolgáidért, örökséged nemzetségeiért! kevés ideig bírta szentségednek népe földét, ellenségünk megtapodták szent helyedet. olyanok lettünk, mint a kiken eleitől fogva nem uralkodtál, a kik felett nem neveztetett neved.

64

oh, vajha megszakasztanád az ekeket és leszállnál, előtt a hegyek elolvadnának; mint a tűz meggyújtja a rőzsét, a vizet a tűz felforralja; hogy nevedet ellenségidnek megjelentsd, hogy előtted reszkessenek a népek; hogy cselekednél rettenetes dolgokat, a miket nem vártunk; leszállnál és előtted a hegyek elolvadnának. hiszen öröktől fogva nem hallottak és fülökbe sem jutott, szem nem látott más istent te kívüléd, a ki így cselekszik azzal, a ki őt várja. elébe mégy annak, a ki örvend és igazságot cselekszik, a kik útaidban rólad emlékeznek! ímé, te felgerjedtél, és mi vétkezünk; régóta így vagyunk; megtartatunk-e? és mi mindnyájan olyanok voltunk, mint a tisztátalan, és mint megfertéztetett ruha minden mi igazságaink, és elhervadánk, mint a falomb mindnyájan, és álnokságaink, mint a szél, hordának el bennünket! s nem volt, a ki segítségül hívta volna nevedet, a ki felszerkenne és beléd fogóznék, mert orczádát elrejtéd tőlünk, és álnokságainkban minket megolvasztál. most pedig, uram, atyánk vagy te, mi sár vagyunk és te a mi alkotónk, és kezéd munkája vagyunk mi mindnyájan. oh ne haragudjál uram felettébb, és ne mindörökké emlékezzél meg álnokságinkról; ímé lásd, kérünk, mindnyájan a te néped vagyunk. szentségednek városai pusztává lettenek, sion pusztává lön, jeruzsálem kietlenné. szentségünk és ékességünk házát, hol téged atyáink dicsértenek, tűz perzselé föl, és minden a miben gyönyörködénk, elpusztult. hát megtartóztatod-e magad mind e mellett is, uram; hallgatsz-e és gyötörsz minket felettébb? (text omitted)

65

megkeresni hagytam magamat azoktól, a kik nem is kérdeztenek; megtaláltattam magamat azokkal, a kik nem is kerestek. ezt mondám: ímhol vagyok, ímhol vagyok, a népek, a mely nem nevemről neveztetett. kiterjesztém kezeimet egész napon a pártos nép után, a mely nem jó úton járt gondolatainak nyomán; a nép után, mely ingerel engem szemtől szembe, szüntelenül, kertekben áldozik, és téglákon szerez jóillatot, mely a sírokhöz ül, és a barlangokban hál, a disznóhúzt eszi, és fertelmes leves van tálaiban, mely ezt mondja: maradj otthon, ne jöjj hozzám, mert szent vagyok néked; e nép füst az orromban és szüntelen égő tűz. ímé, feliratott előttem: nem hallga-

tok, csak ha előbb megfizetek, megfizetek keblökben: vétkeitekért és átyaitok vétkeiért mind együtt, szól az úr, a kik hegyeken tettek jóllatot és halmokon csúfoltak engemet meg, és visszámérem először jutalmokat keblökre. így szól az úr: mint a mikor mustot lelnek a fűrtben, ezt mondják: ne veszdes el, mert áldás van benne, ekként cselekszem szolgálaimért, és nem vesztek mindent el! és nevelek jákóbból magot, és júdából, a ki hegyeimnek örököse legyen, és bírják azt választottaim, és szolgálaim lakjanak ott! és lesz sáron nyájak legelőjévé, és ákhor völgye barmok fekvőhelyévé népem számára, a mely engem keresett. ti pedig, a kik az urat elhagytatok, a kik szent hegyemről elfeledkezétek, ti, kik gádnak asztalt készítenek, és meninek italáldozatot töltötök, titeket én a kard alá számlállak, és mindnyájan leborultok megöletésre: mert hívtalak és nem feleltetek, szóltam és nem hallottátok: a gonoszt cselekedtetek szemeim előtt, és a mit nem szerettem, azt választottátok. azért így szól az úr isten: imé, szolgálaim esznek, ti pedig éheztek, imé, szolgálaim isznak, ti pedig szomjúhóztok, imé szolgálaim örvendnek, de ti megszégyenültök! imé, szolgálaim vígadnak szívök boldogságában, és ti kiáltani fogtok szívetek fájdalmában, és megtört lélekkel jajgatni fogtok; és átok gyanánt hagjátok itt neveketek az én választottaimnak, és megöl titeket az úr isten, és szolgálait más névvel nevezi, hogy a ki magát áldja e földön, áldja magát az igaz istenben, és ki esküszik e földön, esküdjék az igaz istenne, mert elfeledtek a régi nyomorúságok, és mert elrejtvék szemeim elől. mert imé, új egeket és új földet teremtek, és a régiek ingyen sem említetnek, még csak észbe sem jutnak; hanem örüljete és örvendjete azoknak mindörökké, a melyeket én teremtek; mert imé, jeruzsálemet vígassággá teremtem, és az ő népét örömmé. és vígadok jeruzsálem fölött, és örvendek népem fölött, és nem hallatik többé abban siralomnak és kiáltásnak szava! nem lesz ott többé csupán néhány napot ért gyermek, sem vén ember, a ki napjait be nem töltötte volna, mert az ifjú száz esztendősen korában hal meg és a bűnös száz esztendősen korában átkoztatik meg. házakat építenek és bennök lakoznak, és szőlőket plántálnak és eszik azok gyümölcsét. nem úgy építenek, hogy más lakjék benne; nem úgy plántálnak, hogy más gyümölcset, mert mint a fáké, oly hosszú lesz népem élete, és kezeik munkáját elhasználják választottaim. nem fáradnak hiába, nem nemzenek a korai halálnak, mivel az úr áldottainak magva ők, és ivadékaik velök megmaradnak. és mielőtt kiáltanának, én felelek, ők még beszélnek, és én már meghallgattam. a farkas és bárány együtt legelnek, az oroszlán, mint az ökör, szalmát eszik, és a kígyónak por lesz az ő kenyeré. nem ártanak és nem pusztítanak sehol szentségemnek hegyén; így szól az úr.

66

így szól az úr: az egek nékem ülőszékem, és a föld lábaimnak zsámolya: minő ház az, a melyet nékem építeni akartok, és minő az én nyugalomnak helye? hiszen mindezeket kezem csinálta, így álltak elő mindezek; így szól az úr. hanem erre tekintek én, a ki

szegény és megtörtött lelkű, és a ki beszédemet rettegi. a ki bikát öl, embert üt agyon; a ki juhval áldozik, az ebet öl; a ki ételáldozattal jó, disznóvért hoz elé; a ki tömjént gyújt, bálványt imád! miként ők így választák útait, és lelkök útálatosságaikban gyönyörködött: akképen választom én is az ő megcsúfolásukat, és rájuk hozom, a mitől félnek; mivel hívtam és senki nem felelt, szóltam és nem hallották, és a gonoszt cselekedték szemeim előtt, s a mit nem szerettem, azt választák. halljátok az úrnak beszédét, a kik rettegtek az ő beszédére: így szólának testvéreitek, a kik titeket gyűlölnék, nevemért eltaszitanak: jelenjék meg az úrnak dicsősége, hogy lássuk örömtöket; de ők megszégyenülnek. halld! zúgas a város felől, hah! a templom felől, hah! az úr, a ki megfizet ellenségeinek. mielőtt vajudott volna, szült, mielőtt fájdalom jött rá, fiút hozott világára. ki hallott olyat, mint ez, ki látott hasonló dolgokat? hát egy ország egy nap jön-e világá és egy nép egyszerre születik-e? mert vajudott és meg is szülé sion az ő fiait! hát én csak megindítsam és ne vigyem véghez a szülést? szól az úr, vagy én, a ki születek, bezárjam-e a méhet? így szól istened. örüljete jeruzsálemmel, és örvendjete fölötté mind, a kik őt szeretik; vígadjatok vele örvendzéssel mindnyájan, a kik gyászoltatok miatta! hogy szopjatok és megelégedjetek megvigasztalásának emlőjén, hogy igyatok és örvendjete dicsőségének bőségén. mivel így szól az úr: imé kiterjesztem rá a békességet, mint egy folyóvizet, és mint kiáradott patakot a népek dicsőségét, hogy szopjatok; ölben fognak hordozni, és térdeiken czirógnak titeket. mint férfit, a kit anyja vigasztal, akként vigasztallak titeket én, és jeruzsálemben vesztek vigasztalást! meglátjátok és örül szívetek, csonjtaitok, mint a zöld fű, virágoznak, és megösmérik az úr kezét az ő szolgálain, és haragját ellenségei fölött. mert imé, az úr eljő tűzben, s mint forgószél az ő szekerei, hogy megfizesse búslásában az ő haragját, és megfedését sebesen égő lánggal. mert az úr tűzzel ítél és kardjával minden testet, és sokan lesznek az úrtól megölték. a kik magokat megszentelik és mossák a bálvány kertekért, egy pap megett, a középen; a kik disznóhúst esznek és férget és egeret, együtt pusztulnak el mind, mondja az úr. és én cselekedeteiteket és gondolataitokat megbüntetem! eljő az idő, hogy minden népeket és nyelveket egybegyűjtsék, hogy eljövén, meglássák az én dicsőségemet. és teszek köztök jelt, és küldök közülök megszabadultakat a népekhez, tarsisba, pulba és ludba, az íjjászokhoz, tubálhoz és jávánhoz; a messze szigetekbe, a melyek rólam nem hallottak, és nem látták dicsőségemet, és hirdetik dicsőségemet a népek között. és elhozzák minden testvéreiteket minden népek közül ajándékol az úrnak, lovakon, szekereken, hintókban, öszvéreken és tevéken szentségemnek hegyére jeruzsálembe, így szól az úr, a mint hozzák izráelnek fiai az ajándékot tisztá edényben az úrnak házába. és ezek közül is választok a papok közé, a levíták közé, így szól az úr. mert mint az új egek és az új föld, a melyeket én teremtek, megállnak én előttem, szól az úr, azonképen megáll a ti magvatok és nevetek; és lesz, hogy hónapról-hónapra és szombatról-szombatra eljő minden test engem

imádni, szól az úr. és kimenvén, látni fogják azoknak holttesteit, a kik ellenem vétkeztek, mert az ő férgek meg nem hal és tűzők el nem aluszik, és minden test előtt borzadásul lesznek.

jeremiásnak, hilkias fiának beszédei, a ki az anatóliában, benjámin földén lakó papok közül vala; a kihez szóla az úr jósiásnak, az ammon fiának, júda királyának napjaiban, az ő uralkodásának tizenharmadik esztendejében; továbbá jójakimnak, a jósiás fiának, júda királyának napjaiban, sedékiásnak, a jósiás fiának, júda királyának egészen tizenegyedik esztendejéig, jeruzsálem fogságba viteléig, a mi az ötödik hónapban vala; szóla pedig az úr nékem mondván: mielőtt az anyaméhben megalkottalak, már ismertelek, és mielőtt az anyaméhből kijövé, megszenteltelek; prófétának rendelték a népek közé. és mondek: ah, ah uram istenem! imé, én nem tudok beszélni; hiszen ifjú vagyok én! az úr pedig monda nékem: ne mondd ezt: ifjú vagyok én; hanem menj mind azokhoz, a kikhez küldelek téged, és beszéld mindazt, a mit parancsolok néked. ne félj tőlök, mert én veled vagyok, hogy megszabadítsalak téged! mond az úr. és kinyújtá az úr az ő kezét, és megilleté számat, és monda nékem az úr: imé, az én igéimet adom a te szádba! lásd, én e mai napon népek fölé és országok fölé rendellek téged, hogy gyomlálj, irts, pusztíts, rombolj, építs és plántálj! szóla továbbá nékem az úr, mondván: mit látsz te, jeremiás? és mondek: mandulavesszőt látok én. és monda nékem az úr: jól látál, mert gondom van az én igémre, hogy beteljesítsem azt. és másodsor is szóla hozzám az úr, mondván: mit látsz te? és felelék: forró fazekat látok én, és pedig a szája észak felől van. és monda nékem az úr: észak felől támad a veszedelem e földnek minden lakosára. mert imé, előhívom én az északi országok minden nemzetséget, mondja az úr, és eljönnek, és kiki felállítja az ő királyi székét jeruzsálem kapui előtt, és köröskörül minden kerítése ellen, és júdának minden városa ellen. és kimondom ítéleteimet felettek az ő mindenféle gonoszágukért, minthogy elszakadtak tőlem, és idegen isteneknek áldoztak, és tulajdon kezeik munkáit imádták. te azért övezd fel derekadat, és kelj fel, és mondd meg nékik mindazt, a mit én parancsolok néked; meg ne riadj tőlök, különben én riasztalak el téged előlük! mert imé én erősített várossá, vasoszloppá és érczbástyává teszelek ma téged mind ez egész földön, júda királyai, fejedelmei és papjai ellen és a föld népe ellen. viaskodni fognak ugyan ellened, de nem győznek meg téged, mert én veled vagyok, azt mondja az úr, hogy megszabadítsalak téged.

majd szóla az úr nékem, mondván: menj el, és kiálts jeruzsálem füleibe, mondván: ezt mondja az úr: emlékezem rád gyermekkorod ragaszkodására, mátkaságod szeretetére, a mikor követtél engem a pusztában, a még be nem vetett földön. szent volt izráel az úrnak, az ő termésének zsengeje; a kik emésztik vala őt, mind vétkeznek vala, veszedelem támadá rájok, azt mondja az úr. halljátok meg az úr szavát, jákób háza és izráel házában minden nemzetsége. így szól az úr: kicsoda hamisságot találak bennem a ti atyáitok, hogy elidegenedtek tőlem,

és hiábavalóság után jártak, és hiábavalókká lettek? még csak azt sem mondták: hol van az úr, a ki felhözött minket egyiptom földéről, a ki vezérelt minket a pusztában, a kietlen és járatlan földön, a szomjúságnak és a halál árnyékának földén, a melyen nem vonult ét ember, és a hol halandó nem lakott? és bevittetek titeket a bőség földébe, hogy annak gyümölcsével és javaival éljete; és bementetek, és megferdítettetek az én földemet, és az én örökségemet útlatossá tevéték. a papok nem mondták: hol van az úr? a törvény magyarázói nem ismertek engem, és a pásztorok hűtelenekké lettek hozzám, a próféták pedig a baál által prófétáltak, és azok után jártak, a kik tehetetlenek. azért még perbe szállok veletek, mondja az úr, és perelni fogok a ti fiaitok fiaival! menjetek csak át a kittim szigeteire, és lássátok meg; és küldjetek kédárba is és szorgalmasan vizsgálódjatok, és lássátok meg, ha volt-e ott ehhez hasonló? ha cserélt-e valamely nemzet isteneket? noha azok nem istenek. az én népem pedig felcserélte az ő dicsőségét tehetetlenséggel! álmélkodjatok ezen, oh egek, és borzadjatok és rémüljetek meg igen! azt mondja az úr. mert kettős gonoszágot követett el az én népem: elhagytak engem, az élő vizek forrását, hogy kútakat ássanak magoknak; és repedezett kútakat ástak, a melyek nem tartják a vizet. szolgál izráel, a vagy otthon született-e ő? miért lett prédává? oroszánok ordítanak reá, megereszti hangjokat, és sivatagga teszik földjét; városai széttromboltatnak, lakatlanok. nőf és tahpan fiai is betörik koponyádat. vajjon nem te szerzed-e ezt magadnak? elhagytad az urat, a te istenedet, a mikor vezérelt téged az úton! most is mi dolgod van néked egyiptom útjával? hogy nilus-vizet igyál? vagy mi dolgod van néked assúr útjával? hogy a folyam vizét igyád? a magad gonoszsága fenýít meg téged, és a te elpártolásod büntet meg téged. tudd meg hát és lásd meg: mily gonosz és keserves dolog, hogy elhagytad az urat, a te istenedet, és hogy nem félsz engemet, ezt mondja az úr, a seregeknek ura. bizony régóta széttörtem a te igádát, és letéptem köteleidet, és azt mondtad: nem leszek rabszolga; mindamellett minden magas halmon és minden lombos fa alatt bujkálsz vala te, mint egy parázna. pedig én úgy plántállak vala el téged, mint nemes szőlővesszőt, mindenestől hűséges magot: mimódon változtál hát nékem idegen szőlőtőnek fattyú hajtásává? még ha lúgban mosakodnál is, vagy szappanodat megsokási-tanád is, feljegyezve marad a te álnokságod előttem, mondja az úr isten. mimódon mondhatnád: nem undokítottam meg, nem jártam a baálok után? lásd meg a te útadat a völgyben, ismerd meg csak: mit cselekedtél! gyorslábú kancza-teve, a mely ide-oda futkos útain. pusztához szokott nöstény vadszamar, a mely érzékiségének kívánságában levegő után kapkod. gerjedelmét kicsoda csillapíthatja le? senki ne fáraszsza magát, a ki ezt keresi, megtalálja ezt a maga hónapjában. tartóztasd meg lábadat a mezítelenségtől, és torkodat a szomjúságtól! és te azt mondd: hiába, nem lehet! mert idegeneket szeretek, és utánok járok. a miképen megszégyenül a tolvaj, ha rajtakapják, akképen szégyenül meg izráel háza: ő maga, az ő királyai, fejedelmei, papjai és prófétái,

a kik azt mondják a fának: te vag az én atyám! a kőnek pedig: te szültél engem! bizony háttal fordulnak felém és nem arccsal, de nyomorúságuk idején azt mondják majd: kelj föl és szabadíts meg minket! de hol vannak a te isteneid, a melyeket magadnak készítesz? keljenek fel, ha megszabadíthatnak téged a te nyomorúságod idején; hiszen annyi istened volt, oh júda, a hány városod! miért perlekedtek velem? mindnyájan hütelennékké lettetek hozzám, mondja az úr. hiába ostoroztam fiaitokat, a fenytés nem fogott rajtok; fegyveretek úgy emésztette prófétáitokat, mint pusztító oroszlán. oh te nemzetség! lásd meg az úr dolgát! a pusztá voltam-é én izráelnek, avagy a setéség földje? miért mondotta az én népem: szabadok vagyunk, nem megünk többé hozzá! vajjon elfelejtkezék-e a lány az ő ékszeireiről; a menyasszony az ő nyaklánczairól? az én népem pedig számtalan napokon elfelejtett engem! mit szépítet a te útat, hogy te szeretetet keresel; holott még a gonoszokat is tanítod a te útidra! még ruháid szélén is található szegény, ártatlan emberek vére, nem azért, hogy betörésen kaptak őket, hanem mindamazokért! és azt mondog: bizonyára ártatlan vagyok, hiszen elfordult tőlem az ő haragja! imé, én törvénybe szállok veled, mivelhogy azt mondog: nem vétkeztem! mit futkosol oly igen, változtatván útatod? egyiptom miatti is megszégyenülsz, a mint megszégyenültél assúr miatt. még ettől is elszakadsz s kezeidet fejedre kulcsolod, mert útálja az úr a te bizodalmasaidat, és nem leszel velők szerencsés.

3

nos hát! ha elbocsátja valaki az ő feleségét, és ez eltávozik tőle és más férfiúé lesz: vajjon visszamehet-e még a férfi ő hozzá? nem lenne-e az a föld ferelmesen megfertőztetve? te pedig sok szeretővel paráználkodtál, és visszajönnél hozzám? mondja az úr. emeld fel szemeidet a magaslatokra, és lásd meg hol nem szeplősítettek meg téged? az úton vartál reájok, mint az arab a pusztában, és megfertőztetted a földet paráznságaiddal és gonoszságoddal. noha megvonattak a korai záporok, és késői eső sem volt: mégis parázna asszony homlokúvá lettél, szégyenkezni nem akartál. nemde mostantól így kiáltasz nekem: atyám! ifjúságomnak te nagy vezére. mindörökké haragszik-é, mindvégig bosszankodik-é? imé, ezt mondog, de cselekszed a gonoszságokat, a mint tőled telik. és monda az úr nékem jósiás király napjaiban: láttad-é, a mit az elpártolt izráel cselekedett? elment ő minden magas hegyre és minden zöldelő fa alá, és ott paráználkodott. és mondam, miután mindezt megcselekedte: térj vissza hozzám! de nem tért vissza. és látta ezt az ő hitszegő húga, a júda. és láttam, hogy mindamellett is, hogy elbocsátottam az elpártolt parázna izráelt, és adtam neki elválásról való levelet: nem félt a hitszegő júda, az ő húga, hanem elment, és ő is paráználkodott. és lön, hogy az ő paráznságának hírével megfertőztette a földet; mert kövel és fával paráználkodott. és mindez után sem tért vissza hozzám az ő hitszegő húga, a júda, az ő szíve teljességével, hanem csak képmutatással, azt mondja az úr. és monda nekem az úr:

igazabb lelkű az elpártolt izráel, mint a hitszegő júda. menj el, és kiáltsd e szókat észak felé, és mondjad: térj vissza, elpártolt izráel, ezt mondja az úr, és nem bocsátom reátok haragomat, mert kegyelmes vagyok én, ezt mondja az úr, nem haragszom mindörökké. csakhogy ismerd el a te hamisságodat, hogy hütelenné lettél az úrhoz, a te istenedhez, és szertefutottál útidon az idegenekhez mindenféle zöldelő fa alá, és az én szómra nem hallgattatok, ezt mondja az úr. térjetek meg, szófogatatlan fiak, azt mondja az úr, mert én férjettekké lettem néktek, és magamhoz veszek titeket, egyet egy városból, kettőt egy nemzetségből, és beviszek titeket sionba. és adok néktek szívem szerint való pásztorokat, és legeltetek tudományyal és értelemmel. és ha majd meg sokasodtok és megsaporodtok a földön azokban a napokban, azt mondja az úr, nem mondják többé: az úr szövetségének ládája! szívére se veszi senki, rá se gondolnak, meg sem látogatják, és nem készítik meg újra. abban az időben jeruzsálemet hívják majd az úr királyiszékének és minden nemzet oda gyülekezik az úr nevéért jeruzsálembe, és nem követik többé gonosz szívöknek macakosságát. azokban a napokban a júda háza izráel házával fog járni, és együtt mennek be az északi földről abba a földbe, a melyet örökségül adtam a ti atyáitoknak. azt mondam ugyanis magamban: miképen tegyelek téged a fiak közé, és adjam néked a kívánatos földet, a pogányok seregének drága örökségét? és azt végezém: hívj engem atyámnak, és ne pártolj el tőlem! mindamellett a mint hitszegővé lesz az asszony az ő társa iránt: úgy lettetek hitszegőkké irántam, izráel háza, azt mondja az úr. szó hallatszík a magaslatokon, izráel fiainak esdeklő sírása, mert elfordították újtjokat, elfelejtkeztek az úrról, az ő istenökről. térjetek vissza, szófogatatlan fiak, és meggyógyítom a ti elpártolástokat! imé, mi hozzád járulunk, mert te vagy az úr, a mi istenünk! bizony hiábaváló a halmokról, a hegyekről való zajongás; bizony az úrban, a mi istenünkben van izráel megmaradása! és ez a gyalázatosság emésztette a mi atyáink szerzeményét gyermekségünk óta: juhaikat, szarvasmarháikat, fiaikat és leányaikat! gyalázatunkban hevérünk, és elborít minket a mi szégyenünk; mert vétkezünk az úr ellen, a mi istenünk ellen: mi és a mi atyáink gyermekségünk óta mind e mai napig, és nem hallgattunk az úrnak, a mi istenünknek szavára.

4

ha visszatérsz, izráel, ezt mondja az úr, hozzám térj vissza, és ha eltávolított a te útálatosságaidat előlem és nem ingadozol; és így esküszöl: él az úr! hűségben, egyenességben és igazságban: akkor ő benne áldják majd magokat a nemzetek, és benne dicsekszenek. mert ezt mondja az úr júda és jeruzsálem férfaiinak: szántsatok magatoknak új ugart, és ne vessetek tövisek közé! metéljétek magatokat körül az úrnak, és távolítsátok el szívetek előbőreit, júda férfiai és jeruzsálem lakosai, hogy fel ne gyüladjon az én haragom, mint a tűz, és olthatatlanul ne égjen a ti cselekedeteitek gonoszsága miatt. adjátok hírtül júdában, és hallassátok jeruzsálemben és mond-

játok, és kürtöljétek az országban; kiáltások teljes erővel, és mondjátok: gyűljetek össze és menjünk be az erősített városokba! emeljétek zászlót a sion felé; fussatok, meg ne álljatok, mert veszedelmet hozok észak felől és nagy romlást! felkelt az oroszlán az ő tanyájából, és a népek pusztítója elindult; kijött helyéből, hogy elpusztítsa a te földedet; városaid lerontatnak, lakatlanokká lesznek. öltöztetek azért gyászba, sírjátok és jajgatatok, mert az úr haragjának tüze nem távozott el róltok! azon a napon pedig, ezt mondja az úr, elvész a király bátorsága és a főemberek bátorsága, és a papok elálmélkodnak, és a próféták elcsodálkoznak. én pedig ezt mondom: oh uram isten! bizony igen megcsaltad ezt a népet, és jeruzsálemet, ezt mondván: békességek lesz! holott a szablya lelkünkig hatott, abban az időben azt mondják e népnek és jeruzsálemnek: száraztó szél jö a magas helyekről a pusztában, az én népem leányának útján; nem szóráshoz és nem tisztításhoz való! erős szél jö onnan réam is; azért hát ítéletet mondd ellenök. imé! úgy jö fel, mint a felleg, és szekerei olyanok, mint a szélvész, lovai gyorsabbak a saskeselyűknél. jaj nekünk, mert elvesztünk! jeruzsálem, tisztítsd meg szívedet a gonoszságtól, hogy megtartassál! meddig maradnak még te benned a te bűnös gondolataid? mert hírmondó szava hangzik dán felől, és efraim hegyéről vészhírdet. mondjátok meg a nemzeteknek; nosza, hirdessétek jeruzsálem ellen: őrizök jönnék messze földről, és kiáltoznak júda városai ellen. mint a mezőnek őrizői, úgy lesznek elene körösörül, mert daczoskodott velem! mondja az úr. a te magad viselete és a te cselekedeteid szereztek ezeket néked; ez a gonoszságod bizony keserű, bizony egész a szívedig hatott! oh én belsöm, oh én belsöm! alélodom, oh én szívemnek rekeszei! háborog a szívem, nem hallgathatok! hiszen hallottad én lelkem a kürt szavát, a harci riadót! véssze véssz jelentenek; bizony elpusztul az egész föld, nagy hamarsággal elpusztulnak az én sátraim, kárpitjaim egy pillantás alatt! meddig látok még hadi zászlót, és hallom a kürt szavát? bizony bolond az én népem: engem nem ismernek, balgatat fiaik ök, és nem értelmese! bölcsék ök a gonoszra, jót cselekedni pedig tudatlanok! nézek a földre, de imé kietlen és puszt; és az ég, de nincsen világossága! nézek a hegyekre is, imé reszketnek; és a halmokra, de mind ingadoznak! nézek és imé egy ember sincsen; és az ég madarai is mind elmenekültek. nézek, és imé a bõ termő föld pusztává lön; és minden városa összeomlott az úr előtt, az ő haragjának tüze előtt! bizony ezt mondja az úr: pusztasággá lesz az egész ország, de nem vetem végét! azért gyászol a föld, és homályosodik el oda fenn az ég, mert szólottam, határoztam, és meg nem bánom és el nem térek attól. a lovasoknak és a kéziveseknek kiáltozása elől elfut minden város, elrejtőznek a sűrűségekbe, és felmáznak a sziklákra: minden város elhagyottá lett, és egyetlen ember sem lakik azokban. és te, elpusztult, mit cselekszel akkor? ha bíborba öltözöl, ha arany kösöntyűkkel ékesíted magadat, és ha festékekkel mázolóls is ki szemeidet: hiába szépíted magadat! megvetnek téged a szeretőid, életedre törnek. mert mintha vajudó asszony szavát hallanám, mintha

az először szülőnek sikoltozását: olyan sion leányának hangja; nyög, csapkodja kezeit: jaj nékem! mert roskadozik lelkem a gyilkosok előtt.

5

járjátok el jeruzsálem utcáit, és nézzétek csak és tudjátok meg és tudakozzátok meg annak piacain, ha találtok-e egy embert; ha van-e valaki, a ki igazán cselekszik, hűségre törekszik, és én megbocsátok neki! még ha azt mondják is: él az úr! bizony hamisan esküsznek! uram! a te szemeid avagy nem a hűségre néznek-e? megverted őket, de nem bántódtok; tönkre tetted őket, de nem akarják felvenni a dorgálást; orczáik keményebbékké lettek a kösziklánál; nem akartak megtérni. én pedig ezt mondom vala: bizony szerencsétlenek ezek; bolondok, mert nem ismerik az úrnak útját, istenöknek ítéletét! elmegyek azért a főemberekhez, és beszélék velök; hiszen ök ismerik az úrnak útját, istenöknek ítéletét! ámdé ök törték össze egyetemlegesen az ígát, és tépték le a köteleket! azért szétépté őket az oroszlán az erdőből, elpusztítja őket a puszták farkasa, párducz ólálkodik az ő városaik körül; a ki kijön azokból, mind szétszaggattatik; mert megcsodáltak az ő bűneik, és elhatalmasodtak az ő hitszegéseik. oh, miért bocsátának meg néked? fiad elhagytak engem, és azokra esküsznek, a kik nem istenek; noha jól tartottam őket, mégis paráználkodtak és tolongtak a parázna házába. mint a hizlalt lovak, viczkándozókká lettek; kiki az ő felebarátjának feleségére nyérit. avagy ne büntessem-e meg az ilyeneket, mondja az úr, és az e féle népen, mint ez, ne álljon-e bosszút az én lelkem? menjetek fel az ő kerítéseire és rontsátok, de ne tegyétek semmivé egészen! távolítsátok el az ágait, mert nem az úréi azok! mert igen hűtelenné lett hozzám az izráel háza és a júda háza, azt mondja az úr! megtagadták az urat, és azt mondták: nincsen ő, és nem jöhet reánk veszedelem: sem fegyvert, sem éhséget nem látunk! a próféták is széllé lesznek, és nem lesz, a ki beszéljen bennök: így esik az ő dolguk! azért ezt mondja az úr, a seregeknak istene: miután ti ilyen szóval szoltatok: imé tűzzé teszsem az én ígemet a te szádban, ezt a népet pedig fákká, hogy megeméssze őket! imé, én hozok reátok messzünnen való nemzetet, oh izráel háza! ezt mondja az úr. kemény nemzet ez, ősidőből való nemzet ez; nemzet, a melynek nyelvét nem tudod, és nem érted, mint beszél! tegye olyan, mint a nyitott sír; mindnyájan vitézek. és megemészti aratásodat és kenyeredet; megemészti fiaidat és leányaidat; megemészti juhaidat és ökreidet; megemészti szőlődet és fügedet; erősített városaidat, a melyekben te bízakodol, fegyverrel rontja le. de még ezekben a napokban sem teszek benneteket egészen semmivé, azt mondja az úr. ha pedig az lenne, hogy kérdeznétek: miért cselekedte mindezt velünk az úr, a mi istenünk? akkor azt mondjad nékik: a miképen elhagytatok engem és idegen isteneknek szolgáltatok a ti földetekben: azonképen idegeneknek fogtok szolgálni olyan földön, a mely nem a tiétek. hirdessétek ezt a jákób házában, és hallassátok judában, mondván: halljátok csak, te bolond és esztelen nép, a

kiknek szemeik vannak, de nem látnak; füleik vannak, de nem hallanak! nem félték-é engem? ezt mondja az úr. az én orcám előtt nem remegtek-é? hiszen én rendeltem a fövenyet a tenger határának örök körlátul, a melyet át nem hághat, és ha megrázkódtatják is hajbai, de nem bírnak vele, és ha megháborodnak, sem hághatnak át rajta. de ennek a népnek szilaj és daczos szíve van; elhajlottak és elmentek; és még szívökben sem mondják: oh, csak félnök az urat, a mi istenünket, a ki esőt, korai és késői záport ad annak idejében; az aratásnak rendelt heteit megörzi számunkra! a ti bűneitek fordították el ezeket tőletek, és a ti vétkeitek fosztottak meg titeket a jótól! mert istentelenek vannak az én népem között; guggolva fülelnek, mint a madarászok; tört hánynak, embereket fogdosnak. mint a madárral teli kalitka, úgy vannak teli az ő házaik álnoksággal; ezért lettek nagyokká és gazdagokká! meghízta, megfényesedett; eláradtak a gonosz beszédben; az árvának ügyét nem itéli igaz ítélettel, hogy boldoguljanak; sem a szegényeknek nem szolgáltatnak igazságot. hát ezeket ne büntessem-e meg, ezt mondja az úr; az ilyen nemzetem, mint ez, avagy ne álljon-é bosszút az én lelkem? borzadalmas és rettenetes dolgok történnek e földön: a próféták hamisan prófétálnak, és a papok tetszésök szerint hatalmaskodnak, és az én népem így szereti! de mit cselekszenek majd utoljára?!

6

benjámin fiai, fussatok ki jeruzsálemből, és fújjatok kürtöt thekoában, és tűzzetek ki zászlót bethakkeremben; mert veszedelem fenyeget észak felől és nagy romlás! a szép és elkényeztetett asszonyhoz tettem hasonlóná sion leányát. pásztorok jönnek el hozzá nyájaikkal együtt; felvonják mellette a sátrakat köröskörül; kiki legelteti, a mi keze ügyébe esik. készüljete hadba ellene; keljete fel, és menjünk fel délben! jaj nekünk, mert hanyatlak már a nap, mert hosszabbodnak az esteli árnyékok! keljete fel és menjünk fel éjjel, és rontsuk le az ő palotáit! mert ezt mondja a seregeknek ura: vágjatek fákát és hányjatek töltést jeruzsálem ellen; a büntetés városa ez, csupa nyomorgatás van benne! mint a kút hidegen tartja meg a vizét, úgy tartja meg az ő gonoszságát: erőszakosság és önkény hallatszik benne, és betegség és vereség van előttem szüntelen. térj eszedre, oh jeruzsálem, hogy el ne szakadjon tőled a lelkem; hogy pusztává ne tegyelek téged, lakhatatlan földdé! ezt mondja a seregek ura: teljesen megszedik izráel maradékát, mint a szőlőt. fordítsd kezedet reájok, mint a szőlőszedő a kosarakra! kinek szóljak és kiket kérjek, hogy hallják? ímé, az ő fölők körülmetéletlen és nem figyelhetnek! ímé, az úr szava útlatossággá lett előttök; nem gyönyörködnek abban: azért telve vagyok az úr haragjával, elfáradtam azt visszatartani! öntsd ki a gyermekekre az utcán, és az ifjak gyülekezetére is egyszersmind; sőt még a férj a feleséggel, az öreg az agastyánnal szintén fogatassanak el; és házaik idegenekre szálljanak, mezőik és feleségeik is egyszersmind; mert kinyújtom kezemet e föld lakosaira, azt mondja az úr.

mert kicsinyeiktől fogva nagyjaikig mindnyájan telhetetlenségnek adták magokat; a prófétától fogva a papig mindnyájan csalárdságot üznek. és hazugsággal gyógyítgatják az én népem leányának romlását, mondván: békesség, békesség, és nincs békesség! szegyenkeznők kellene, hogy útlatosságot cselekedtek, de szegyenkezni nem szegyenkeznek, még pirulni sem tudnak; ezért elesnek majd az elesendőkkel; az ő megfenyítettésök idején elhullanak, azt mondja az úr. így szólt az úr: álljatok az utakra, és nézzetek szét, és kérdezősködjetek és régi ösvények felől, melyik a jó út, és azon járjatok, hogy nyugodalmat találjatok a ti lelketeknek! és azt mondták: nem megyünk! örüllőkat is rendeltem fölējök, mondván: figyeljete a kürtnek szavára! és azt mondták: nem figyelünk! azért halljátok meg, ti nemzetek, és tud meg, te gyülekezet azt, a mi következik reájok. halld meg, oh föld! ímé, én veszedelmet hozok erre a népre: az ő gondolatainak gyümölcseit; mert nem figyeltek az én beszédeimre, és az én törvényemet megvetették. minek nékem ez a tömjén, a mi sébából kerül, és a messze földről való jóillatú fahéj? a ti égoál-dozataitok nincsenek kedvemre, sem a ti véres áldozataitok nem tetszenek nékem. azért ezt mondja az úr: ímé, én akadályokat szerzek e népnek, és megbotlanak bennök az atyák és fiak együttesen, a szomszéd és az ő barátja elvesznek. így szól az úr: ímé, nép jön el az északi földről, és nagy nemzet serken fel a földnek végéről! kézívet és kopját ragad, kegyetlen az és nem könyörül; szavok zúg, mint a tenger, és lovakon nyargalnak, fejenként viadalra készen te elened, oh sion leánya! halljuk a hírt: kezeink elesnek; szorongás vesz erőt rajtunk, reszketés, mint a vadjudó asszonyon. ki ne menjetek a mezőre, és az úton se járjatok; mert ellenség fegyvere, rémület fenyeget köröskörül. népem leánya! ölts gyászt, és heverj a porban, sírj, mint az egyszülöttöt siratják, zokogj keservesen; mert reánk tör a pusztító hamar! próbálva tettelek téged az én népem között; örüllővá, hogy megismerd és megpróbáld az ő útjokat. mindnyájan igen vakmerők, rágalmazva járnak, réz és vas; mindnyájan elvetemültek ök. megégett a fűvő a tüztől, elfogyott az on, hiába olvaszt az olvasztó, mert a gonoszok, meg nem tisztíthatók. megvetett ezüstnek hívjátok őket, mert az úr megvetette őket!

7

az a beszéd, a melyet az úr szóla jeremiásnak, mondván: állj az úr házának ajtajába, és kiátsd ott e beszédet, és mondjad: halljátok az úr beszédét mind, ti júdebeliek, a kik bementek ezeken az ajtókon, hogy imádjátok az urat! így szól a seregek ura, izráel istene: jobbitsátok meg a ti útaitokat és cselekedeteiteket, és veletek lakozom e helyen! ne bízzatok hazug beszédekben, mondván: az úr temploma, az úr temploma, az úr temploma ez! mert csak ha valóban megjobbítjátok a ti útaitokat és cselekedeteiteket; ha igazán ítélték az ember között és felebarátja között; ha jövevényt, árvát és özvegyt meg nem nyomorgattok, és ezen a helyen ártatlan vért ki nem ontottok, és idegen istenek után sem jártok a magatok veszedelmére: akkor lakozom veletek ezen a helyen, a

földön, a melyet a ti atyáitoknak adtam, öröktől fogva mindörökké. Imé, ti hisztek a hazug beszédeknek, haszon nélkül! nemde loptok, öltök és paráználkodtok, hamisan esküsztek, a baálnak áldoztok és idegen istenek után jártok, a kiket nem ismertek: és eljötök, és megállotok előttem e házban, a mely az én nevemről nevezetetik, és ezt mondjátok: megszabadultunk; hogy ugyanazokat az útalatosságokat cselekedhessétek! vajjon latrok barlangjává lett-e ez a ház ti előttetek, a mely az én nevemről nevezetetik? Imé, én is látok, azt mondja az úr. mert menjete csak el az én helyemre, a mely silóban van, a hol először lakoztam az én nevemmel, és lássátok meg, hogy mit cselekedtem azzal az én népemnek, izráelnek gonoszságáért! most pedig, mivelhogy mindezeket a cselekedeteket megcselekszitek, azt mondja az úr, és mivelhogy szüntelen szóltam, és szóltam ti néktek, de nem hallottátok, és kiáltottam néktek, de nem feleltetek: azért úgy cselekszem e házzal, a mely az én nevemről nevezetetik, a melyben ti biza-
kodtok, és e hellyel, a melyet néktek és a ti atyáitoknak adtam, a mint silóval cselekedtem. és elvetlek titeket szíнем elől, a mint elvettem mind a ti atyátfiait, efrainnak minden magvát. és te ne imádkozzál e népért, se jajszót, se könyörgést ne emelj érettk, és nálam közben ne járj; mert én meg nem hallgatlak téged! nem látod-e te: mit cselekszenek ök júda városaiban és jeruzsálem utcáin? a fiak fát szedegetnek, az atyák gyujtják a tüzet, az asszonyok pedig dagasztanak, hogy az ég királyojének béléseket készítsenek, és az idegen isteneknek italáldozatokkal áldoznak, hogy engem felingereljenek. avagy engem ingerelnek-e ök, azt mondja az úr, és nem magokat-é, hogy gyalázat borítsa arcukat? azért azt mondja az úr isten: Imé az én haragom és búsulásom kiömlik e helyre, az emberekre és a barmokra, a mezőnek fáira és a földnek gyümölcsseire, és égni fog, és el nem alszik. ezt mondja a seregek ura, izráel istene: égőáldozataitokat rakjátok a ti véres áldozataitokhoz, és egyetek húst! mert nem szóltam a ti atyáitokkal, és nem rendelkeztem velök, a mikor kihoztam öket egyiptom földéről, az égőáldozat és véres áldozat felől; hanem ezekkel a szavakkal utasítottam öket, mondván: hallgassatok az én szómra, és én istenetekkel leszek, ti pedig az én népemmel lesztek, és mind csak azon az úton járjátok, a melyre utasítottalak titeket, hogy jól legyen dolgotok! de nem hallgattok, és fülöket sem hajtották felém, hanem az ő gonosz szívök fásultságában a magok tanácsa szerint jártak, és háttal valának felém, és nem arczczal attól a naptól fogva, a melyen kijöttek a ti atyáitok egyiptom földéből e mai napig küldtem hozzátok minden én szolgámat, a prófétákat napról-napra, szüntelen küldöttem; de nem hallgattak réám, és fülöket sem hajtották felém; hanem megkeményítették nyakukat, és gonoszabbul cselekedtek, mint az ő atyáik! ha elmondod nékik mind e szavakat, és nem hallgatnak reád, ha kiáltasz nékik, és nem felelnek néked: akkor ezt mondd nékik: az a nép ez, a mely nem hallgat az úrnak, az ő istenének szavára, sem fenytését fel nem veszi; elveszett a hűség; kiszaggattatott az ő szájból. nyírd le a hajadat és vedd el, és kezdj a hegyeken gyászéneket, mert útálja az úr és elhagyja

a nemzetséget, a melyre haragszik. mert gonosz műveltek előttem júdának fiai, azt mondja az úr; útalatosságait bevették abba a házba, a mely az én nevemről nevezetetik, hogy megfertőztessék azt. és felépítették a tőfet magaslatait, a mely a ben-hinnom völgyében van, hogy megégessék fiaikat és leányaikat a tűzben, a mit nem parancsoltam, és a mi gondolatomban sem volt. azért Imé eljönnek a napok, azt mondja az úr, a mikor nem beszélnek többé a tőfetről, sem a ben-hinnom völgyéről, hanem az öldöklés völgyéről; és temetkezni fognak tőfetben, és hely sem lesz elég. és e nép holtteste az ég madarainak és a mezei barmoknak lesz edelőlké, és nem lesz, a ki elriassza azokat! és megszüntetem júda városaiban és jeruzsálem utcáin az örömmek szavát és a vígasságnak szavát, a vőlegény szavát és a menyasszony szavát; mert elpusztul a föld!

8

abban az időben, azt mondja az úr, kihányják majd júda királyainak csontjait és az ő fejedelmeinek csontait, a papok csontjait és a próféták csontjait és jeruzsálem lakosainak csontjait az ő sírjakból; és kiterítik azokat a napra és a holdra és az égnek minden serege elé, amelyeket szerettek, és a melyeknek szolgáltak, és a melyek után jártak, és a melyeket kerestek, és a melyek előtt leborultak; nem szedetek össze, el sem temettettek, ganéjjá lesznek a föld színén! és inkább választja a halált, mint az életet az egész maradék, mindazok, a kik megmaradtak a gonosz nemzetségből, mindazonok a helyeken; a hol megmaradtak, a hová kiűztem öket; azt mondja a seregek ura! ezt is mondjad nékik: így szól az úr: úgy esnek-e el, hogy fel nem kelhetnek? ha elfordulnak, nem fordulhatnak-e vissza? miért fordult el ez a nép, jeruzsálem népe, örök elfordulással? a családságnak adták magokat, visszafordulni nem akarnak. figyeltem és hallottam: nem igazán beszélnek, senki sincs, a ki megbánja az ő gonoszságát, ezt mondván: mit cselekedtem? mindnyájan az ő futó-pályájokra térnek, mint a harcra rohanó ló. még az eszterág is tudja a maga rendelt idejét az égben, és a gerlicze, a fecske és daru is megtartják, hogy mikor kell elmenniök, de az én népem nem tudja az úr ítéletét! hogyan mondhatjátok: bölcssek vagyunk, és az úr törvénye nálunk van? bizony Imé hazugságra munkál az írástudók hazug tolla! megszegényülnek a bölcssek, megrémülnek és megfogattanak! Imé, megvetették az úr szavát; micsoda bölcsességök van tehát nékik? azért az ő feleségeiket idegeneknek adom, mezőiket hódítóknak; mert kicsinytől fogva nagyig mindnyájan nyereség után nyargalnak; a prófétától fogva a papig mindnyájan hamisságot üznek. és hazugsággal gyógyítgatják az én népem leányának romlását, mondván: békesség, békesség, és nincs békesség! szégyenkezniök kellene, hogy útalatosságot cselekedtek; de szégyenkezni nem szégyenkeznek, még pirulni sem tudnak: ezért elesnek majd az elesendőkkel; az ő megfenyítettésök idején elhullanak, azt mondja az úr. vétképen véget vetek nékik, azt mondja az úr! nincs gerezd a szőlőtökén, nincs füge a fügefán, a levele is elhervadt; azt teszem azért, hogy to-

vagyíék őket. miért ülünk még? gyűljetek össze, és menjünk be az erősített városokba, és hallgassunk ott; mert az úr, a mi istenünk hallgatásra juttatott minket, és mérges vizet adott innunk; mert vétkeztünk az úr ellen! miért békességre várni, holott nincs semmi jó; gyógyító időre, holott ímé itt van az ijedelem. dántól fogva hallatszák az ő lovainak tüsszögése; méneinek nyertő hangjától reng az egész föld; és eljönnek és megemészti e földet és mindenét, a mije van, a várost és annak lakóit. mert ímé, én vipera-kígyókat bocsátok reátok, a melyek ellen nincsen varázslás, és megmarnak titeket, azt mondja az úr! megnyugodhatom-e a nyomorúság felett? szívem eled én bennem! ímé, az én népem leányának kiáltó szava a messi földről: nincsen-e ott az úr a sionon? nincsen-e azon az ő királya? miért ingereltek fel engem az ő faragott bálványaikkal, az idegen semmiségekkel? elmúlt az aratás, elvégződött a nyár, és mi nem szabadultunk meg! az én népem leányának romlása miatt megromlottam, szomorkodom, iszonyat fogott el engem! nincsen-e balzsamolaj gileádban? nincsen-e ott orvos? miért nem gyógyítottát meg az én népem leánya?

9

bárcsak a fejem vízzé változnék, a szemem pedig könyhullatásnak kútfejévé, hogy éjjel-nappal sirathatnám az én népem leányának megöljeit! bárcsak pusztába vinne engem valaki, utasok szállóhelyére, hogy elhagyhatnám az én népemet, és eltávozhatnám tőlök; mert mindnyájan paráznák, hitszegők gyülekezete! felvonták nyelvöket, mint kézívöket, hazugsággal és nem igazsággal hatalmasok e földön; mert gonoszságból gonoszságba futnak, engem pedig nem ismernek, azt mondja az úr. mindenki őrizkedjék a barátjától, és egyetlen atyátokfiaának se higgyetek, mert minden atyafi cselbe csal, és minden barát rágalmazva jár. egyik a másik ellen csúfoskodik, és nem szólnak igazat; nyelvöket hazug beszédre tanítják, elfáradtak a gonosztevében. a te lakásod az álnokság közepében van; az álnokság miatt nem akarnak tudni felőlem, ezt mondja az úr. azért ezt mondja a seregek ura: ímé, én megolvastom őket, és megpróbálom őket, mert mit cselekedjem egyebet az én népem leánya miatt? sebző nyíl a nyelvök, álnokságot beszél; szájjával békességesen szól barátjához, a szívében pedig lest hány. avagy ne fenyítsem-e meg őket ezekért? azt mondja az úr; vajjon az efféle nemzetségen ne álljon-e bosszút a lelkem? a hegyeken sirást és zokogást támasztok, és a pusztai ligetekben gyszéneket; mert kiégnek úgy, hogy senki se megy keresztül rajtok, és nem hallják a nyájak bégetését; az ég madaraitól fogva a barmokig minden elköltözik és elmenekül. jeruzsálemet pedig kőhalmommá teszem, sakálók tanájává, és júda városait sivattaggá változtatom, hogy lakatlan legyen. kicoda olyan bölcs férfiú, hogy értse ezeket, és a kihez az úr szája szól, hogy hirdesse azt, hogy miért vész el a föld, és ég ki, mint a pusztá, a melyen senki se menjen keresztül? mondta továbbá az úr: mivel-hogy elhagyták az én törvényemet, a melyet eléjük adtam, és nem hallgattak az én szómrá, és nem jár-

tak a szerint; hanem jártak az ő kevély szívök után és a baálok után, a mikre atyáik tanították őket; azért, ezt mondja a seregek ura, izráel istene: ímé, én megétemek őket, ezt a népet, örömmel, és megíthatom őket mérges vízzel. és szétszórom őket a nemzetek között, a melyeket nem ismertek sem ők, sem atyáik, és utánok küldöm a fegyvert, a míg megsemmisítem őket. ezt mondja a seregek ura: figyelemmezzetek reá, és hívjátok a sirató asszonyokat, hogy jöjjenek el, és a bölcs asszonyokhoz is küldjétek, hogy jöjjenek el, és siessenek és fogjanak siráshoz miattunk, és a mi szemeink is hullassanak könyeket, és szempilláink zivat ömlésszenek! mert a sionról siralomnak szava hallatszík: oh, hogy elpusztultunk! igen megszégyenültünk, mert elhagyjuk e földet, mert széthányták lakhelyeinket! bizony halljátok meg, ti asszonyok, az úrnak szavát, és vegye be a ti fületek az ő szájának beszédét, és tanítsátok meg lányaitokat a sírásra, és egyik asszony a másikat a jágatásra; mert feljött a halál a mi ablakainkra, bejött a mi palotáinkba, hogy kipusztítsa a gyermekeket az útakról, az ifjakat az utcákról. szólj! ezt mondja az úr, és az emberek holtteste hever, mint a ganéj a mezőn, és mint a kéve az arató után, és nincs, a ki összegyűjtse. ezt mondja az úr: ne dicsekedjék a bölcs az ő bölcseségével, az erős se dicsekedjék az erejével, a gazdag se dicsekedjék gazdagságával; hanem azzal dicsekedjék, a ki dicsekedik, hogy értelmes és ismer engem, hogy én vagyok az úr, a ki kegyelmet, ítéletet és igazságot gyakorlok e földön; mert ezekben telik kedvem, azt mondja az úr. ímé, eljönnek a napok, azt mondja az úr, és megfenyíték minden körülmetélkedettet a körülmetéletlenekkel együtt: égyiptomot és júdát, edomot és az ammon fiait, moábot és mindazokat, a kik nyírott üstökűek és a pusztában laknak; mert mindez a nemzet körülmetéletlen, és izráelnek egész háza is körülmetéletlen szívé.

10

halljátok meg a szót, a mit az úr szól néktek, izráel háza! ezt mondja az úr: a pogányok útját el ne tanuljátok, és az égi jelektől ne féljétek, mert a pogányok félnek azoktól! mert a népek bálványai csupa hiábavalóság, hiszen az erdő fájából vágják azt; ács-mester kezei készítik bárdal. ezüsttel és arannyal megékesíti azt, szegekkel és pörölyökkel megerősítik, hogy le ne essék. olyanok, mint az egyenes pálmafa, és nem beszélnek; vizsik-hordják őket, mert mozdulni nem tudnak. ne féljétek tőlök, mert nem tehetnek rosszat; de jót tenni se képesek! nincs hozzá hasonló, uram! nagy vagy és nagy a te neved a te hatalmadért! ki ne félne téled, nemzetek királya? bizony tiéd a tsízelet, mert a nemzetek minden bölcsé közt és azok minden országában sincs hozzá hasonló! mind egyig balgatagok és bolondok; hiábavalóságokra tanít; fa az. társisból hozott lapított ezüst és ofirból való arany; az ácsnak és az ötvös kezének munkája; öltözetők kék és piros bíbor; mersterek munkája valahány. de az úr igaz isten, élő isten ő, és örökkévaló király; az ő haragja előtt reszket a föld, és a nemzetek nem szenvedhetik

el az ő felindulását. (mondjátok meg hát nékik: az istenek, a kik az eget és földet nem alkották, el fognak veszni a földről és az ég alól!) ő teremtetta a földet az ő erejével, ő alkotta a világot az ő bölcsességével, és ő terjesztette ki az egeket az ő értelmével. szavára víz-zúgás támad az égben, és felhők emelkednek fel a föld határaitól; villámlásokat készít az esőnek, és kihozza a szelet az ő rejtékhelyéből. minden ember bolondná lett, tudomány nélkül, minden ötvös megszégyenül az ő öntött képével, mert hűzság az ő öntése, és nincsen azokban lélek. hiábavalók azok, nevetségre való munka, elvesznek az ő megfenyítetőség idején! nem ilyen a jákób része, mint ezek; mert a mindenség alkotója ő, és izráel az ő örököseinek pálczája; seregek ura az ő neve! gyűjtsd össze a földről a te áruídat, a ki erősített városban lakozol! mert ezt mondja az úr: imé, én elvetem ezúttal e föld lakosait, és megsanyargatom őket, hogy megtaláljanak: jaj nékem az én romlásom miatt, gyógyíthatatlan az én sebem! de azt mondom mégis: bizony ilyen az én vereségem, és szenvedem azt! sátorom elpusztított, köteleim mind elszakadottak, fiam elszakadtak tőlem és oda vannak ők; nincs többé, a ki kifészítse sátoromat, és felvonja kárpitjaimat! mert oktalanok voltak a pásztorok, és nem keresték az urat; ezért nem lettek szerencsésekké, és minden nyájuk szétszóratott. a hír hangja imé megjött, és nagy zúgás kél észak fölé felől, hogy pusztává tegyék júdeának városait, és sakálok tanyájává. tudom uram, hogy az embernek nincs hatalmában az ő útja, és egyetlen járókelő sem teheti, hogy irányozza a maga lépését! fenyíts meg engem, uram, de mértékkel, nem haragodban, hogy szét ne morzsolj engem! öntsd ki haragodat ama nemzetekre, a melyek nem ismernek téged, és ama nemzetségekre, a melyek nem hívják segítségül a te nevedet; mert megették jákóbot, bizony megették őt, és elemésztették őt, és lakóhelyét elpusztították!

11

az a beszéd, a melyet az úr beszélt jeremiásnak, mondván: halljátok meg e szövetség ígét, és beszéljétek el júda férfiaiinak és jeruzsálem lakosainak! ezt mondjad azért nékik: így szól az úr, izráelnek istene: átkozott mindenki, a ki meg nem hallja e szövetségnek ígét, a melyet akkor parancsoltam a ti atyáitoknak, a mikor kihoztam őket egyiptom földről, a vaskemenczéből, mondván: halljátok meg az én szómat, és cselekedjétek mindazokat, a miket én parancsolok néktek, és népemmé lesztek, és pedig istenetekké leszek néktek; hogy beteljesítsem az esküvést, a melylyel megesküdtem a ti atyáitoknak, hogy nékik adom a téjjel és mézzel folyó földet, a mint most van ez! és felelék, és mondám: ámen, uram! és monda az úr nékem: kiáltsd mindez ígéket júda városaiban és jeruzsálem utcáin, mondván: halljátok e szövetség ígét, és cselekedjétek azokat! mert kérve kértem a ti atyáitokat, a mikor felhoztam őket egyiptom földről, mind e napig, szünetlenül kérvén és mondván: halljátok meg az én szómat! de nem hallották, még füloket sem hajtották arra, hanem ment kiki az ő gonosz szívének hamissága után, és rájok

szabtam e szövetségnek minden ígét, a melyeket azért parancsoltam, hogy megcselekedjék, de nem cselekedték. és monda az úr nékem: pártütés van júda a férfiai és jeruzsálem lakosai között. visszatértek az ő atyáiknak elébbi bűneire, a kik nem akarták hallani az én ígimet, és ők magok is idegen istenek után járnak, hogy azoknak szolgáljanak. izráel háza és júda háza megszegte az én szövetségemet, a melyet az ő atyáikkal kötöttem. azért ezt mondja az úr: imé, én veszedelmet hozok reájok, a melyből ki nem menekülhetnek, és kiáltnak majd én hozzám, de nem hallgatom meg őket. és elmennek júda városai és jeruzsálem lakosai, és kiáltnak az istenekhez, a kiknek ők áldozni szoktak, de azok nem oltalmazák meg őket az ő nyomorúságok idején. mert városaidnak száma szerint voltak néked isteneid, oh júda, és jeruzsálem utcáinak száma szerint készítettétek a gyaláztatnak oltárait, az oltárokat, hogy áldozzatok a baálnak! te azért ne esdekelj e népért, és egy kiáltó és esdeklő szót se ejts érettök, mert én meg nem hallgatom őket, mikor kiáltnak majd hozzám az ő nyomorúságok miatt. mi köze az én kedveltemnek az én házamhoz? temérdek istentelenséget cselekedtél; a szent húst abbahagytad; mikor gonoszságban vagy, akkor örvendezel. lombos, szép formás gyümölcsű olajfa nevet adott néked az úr. nagy vihar morajánál tüzet gyújtja rajta, és leromlottak az ágai. a seregek ura, a ki plántált téged, rosszat végzett feledől izráel házának és júda házának rosszasága miatt, a mit elkövettek magokban, hogy engemet haragra ingereljenek, áldozván a baálnak. az úr tudtul adta nékem, és én tudtam; te láttattad meg velem az ő cselekedeteiket is! én pedig olyan valék, mint a mézsárszékre hurczolt szelid bárány, és nem tudtam, hogy terveket szöttek ellenem, mondván: pusztítsuk el e fát gyümölcsével együtt; irtsuk ki ezt az élők földéből, hogy még a nevét se emlegessék többé! és oh seregek ura, igaz bíró, veséknél és szívnek vizsgálója: hadd lássam a te bosszúállásodat rajtok, mert néked jelentettem meg az én ügyemet! azért ezt mondja az úr az anatóthbeli embereknek, a kik életedre törnek és ezt mondják: ne prófétálj az úr nevében, hogy meg ne halj a mi kezünk által! azért ezt mondja a seregek ura: imé, én megfenyítem őket; az ifjak fegyver által halnak meg, fiaik és leányaik pedig meghalnak éhen. és senki sem marad meg közülök, hogyha veszedelmet hozok az anatóthbeli emberekre, az ő büntetésök esztendejét.

12

igaz vagy uram, hogyha perlek is veled; éppen azért hadd beszélhessek veled peres kérdésekről! miért szerencsés az istentelenek útja? miért vannak békekességben mindnyájan a hülsenkedők? beplántalod őket, meg is gyökereznek; felnevekednek, gyümölcsöt is teremnek; közel vagy te az ő szájakhoz, de távol vagy az ő szívöktől! engem pedig ismersz te, uram! látsz engem, és megvizsgáld irántad való érzésemet: szakítsd külön őket, mint a mézsárszékre való juhokat, és készítsd őket a megölésnek napjára! meddig gyászoljon a föld, és meddig száradjon el minden fű a mezőn? a benne lakók gonoszsága miatt pusztul

el barom és madár; mert azt mondják: nem látja meg a mi végünket! hogya gyalogokkal futsz, és elfárasztanak téged: mimódon versenyezhetnél a lovakkal? és ha csak békességes földön vagy bátorságban: ugyan mit cselekednél a jordán hullámai között? bizony még a te atyádfiai és a te atyádnak háznépe is: ok is hűtlenül bántak veled; ok is tele torokkal kiabáltak utánad! ne higj nekik, még ha szépen beszélgetnek is veled! elhagytam házamat; ellöktem örökségemet, ellenségének kezébe adtam azt, a kit lelkem szeret. az én örökségem olyanná lett hozzám, mint az oroszán az erdőben; ordítva támadt ellenem; ezért gyűlölöm őt. tarka madár-é az én örökségem nékem? nem gyűlnek-é ellene madarak mindenfelől? jöjjetek, seregljétek össze mind ti mezei vadak; siessetek az evésre! sok pásztor pusztította az én szőlőmet, taposta az én osztályrészemet; az én drága örökségemet sivatag pusztává tették! pusztává tették, felém sír, mint pusztát elpusztítatik az egész föld, mert nincs senki, a ki eszére térjen. a pusztában lévő minden magaslatra pusztítók érkeznek, mert az úr fegyvere emészt a föld egyik szélétől a föld másik széléig; senkinek sem lesz békessége. búzát vetettek és tövist aratnak; fáradnak, de nem boldogulnak, és szegényt valloatok a ti jövedelmekkel az úr haragjának búsulása miatt. ezt mondja az úr minden én gonosz szomszédom felől, a kik hozzányúlhatnak az én örökségemhez, a melyet örökségül adtam az én népemnek, izráelnek: ímé, én kigyomlálom őket az ő földükből, és júda házát is kigyomlálom közülök! és azután, ha majd kigyomlálom őket, ismét könyörülök rajtok, és visszahozom őket, kit-kit az ő örökségébe, és kit-kit az ő földére. és ha megtanulják az én népemnek utait, és az én nevemre esküsznek ilyen módon: él az úr! a mint megtanították népemet megesküdni a baálra: akkor felépülnek majd népem között. ha pedig nem hallgatnak meg, akkor bizony kigyomlálom azt a népet, és elvesztem, azt mondja az úr.

13

ezt mondá az úr nékem: menj el, és vásárolj magadnak lenövet, és illeszd azt a derekadra, de vízbe ne vidd be azt! és megvásároltam az övet, a mint az úr rendelte vala, és derekamra illesztém. és másodszor szól vala az úr hozzám, mondván: vedd az övet, a melyet vásároltál, a mely a derekadon van, és kelj fel, és menj az eufrateshez, és rejsd el azt ott a köszikla hasadékában. és elmenék, és elrejtém azt az eufratesnél, a mint megparancsolta nékem az úr. sok nap mulva pedig újra monda nékem az úr: kelj fel, menj az eufrateshez, és vedd el onnan az övet, a mely felől parancsoltam, hogy ott rejsd el. és elmenék az eufrateshez, és kiásám, és kivevém arról a helyről az övet, a hová elrejtettem azt, és ímé, az öv rothadt vala, egészen hasznavehetetlen. és szóla az úr nékem, mondván: ezt mondja az úr: így rothasztom meg a júda kevelységét, és a nagy jeruzsálem kevelységét. ez a gonosz nép, a mely nem akar hallgatni az én beszédeimre, a mely a maga szívének hamisságában jár, és jár idegen istenek után, hogy azoknak szolgáljon, és azokat imádja: olyanná lesz majd, mint

ez az öv, a mely egészen hasznavehetetlen. mert a miként derekára kapcsolja a férfi az övet; akként kapcsoltam magamhoz izráelnek egész házát és júdának egész házát, azt mondja az úr, hogy legyenek az én népemmé, az én nevemre, dicséretemre és tisztességemre, de nem engedelmeskedtek. ilyen szókkal szól azért nekik: ezt mondja az úr, izráelnek istene: minden tömlöt meg kell tölteni borral! és azt mondják néked: avagy nem tudjuk-e jól, hogy minden tömlőt borral kell megtölteni? te pedig azt mondd nekik: ezt mondja az úr: ímé betöltöm e földnek minden lakosát, és a királyokat, a kik dávid trónján ülnek, és a papokat, a prófétákat, és jeruzsálemnek minden lakosát részegséggel; és összeütöm őket, egyiket a másikhoz, az atyákat és a fiaikat együtt, azt mondja az úr; nem kegyelmezek meg, és nem kedvezek, és nem leszek irgalmas, hogy el ne veszítsem őket! hallgassatok és figyelmezzetek; ne fuvalkodjatok fel, mert az úr szólott! dicsőítsétek az urat, a ti isteneteket, mielőtt setétséget szerezne, és mielőtt megütnétek lábaitokat a setét hegyekben; mert világosságot vártok, és halál árnyékává változtatja azt, és sűrű homálylyá fordítja! ha pedig nem hallgatjátok ezt: sírni fog az én lelkem a rejtkehelyeken a ti kevelységek miatt, és zokogva zokog; a szemem pedig könyeket hullat, mert az úr népe fogságba vitetik. mondd meg a királynak és a királynéasszonynak: alázátok meg magatokat, és üljetek vesztég, mert leesik fejetekről a ti dicsőségetek koronája! a dél felől való városok bezáróltatnak, és nem lesz, a ki megnyissa azokat; fogságra vitetik júda egészen, fogságra vitetik mindenestül! emeljétek fel szemeiteket, és nézzétek azokat, a kik északról jönnek! hol van a nyáj, a mely néked adatott, a te dicsőségednek juhnyája? mit mondasz, hogy ha megfenyít téged? hiszen te oktattad őket magad ellen, fejedelmekké tetted fejedet! a fájdalom nem környékeznék-e még téged, mint a szülőasszony? és ha azt mondd a te szívedben: miért következnének ezek reám? a te hamisságod sokaságáért takartatik fel a te ruhád, és lesznek mezítelenekké a te sarkaid. elváltoztathatja-e bőrét a szerezés, és a párdúc az ő foltosságát? úgy ti is cselekedhettek jót, a kik megszoktátok a gonosz. azért szétszórom őket, a mint hánnya-veti a pozdorját a pusztának szele. ez a te sorsod, a te kimért részed én tőlem, ezt mondja az úr, a ki elefjtektél én rólam, és hittél a hazugságnak. azért én is arczodra borítom fel a te ruhád, hogy látható legyen a te gyalázatot! a te paráznságaidat és nyihogásaidat bujjázkodnodnak undokságát: a halkomon, a mezőn láttam a te útálatosságaidat. jaj néked jeruzsálem! nem leszel tiszta ezután se? meddig még?

14

az úrnak szava, a mit jeremiásnak szóltott a szárazság felől: gyászol júda, és kapui roskadoznak; szomorkodnak a földön, és jeruzsálem kiáltása felszáll. fejedelmek is kiküldi gyermekeiket vizért: elmennek a kútáig, nem találnak vizet; visszatérnek üres edényekkel; szegyenkeznek és pironkodnak, és befedik fejüket. a föld miatt, a mely retteg, mert nem esett eső a földön, szegyenkeznek a szántóvetők,

és befedik fejöket. még a szarvas-üsző is megellik a mezőn, és ott hagyja fiát, mert nincsen fű. a vadszamarak pedig a sziklához állanak, levegő után kapkodnak, mint a tengeri szőrnyek, szemeik eltiúskadnak, mert nincs fű. ha bűneink ellenünk tanúszkodnak: cselekedjél uram a te nevedért, mert témedre a mi törvényszegésünk; vétkeztünk ellened! izráel reménysége, megszabadítója a nyomorúság idején! miért vagy e földön úgy, mint valami jövevény és mint valami utas, a ki éjjeli szállásra tér be? miért vagy olyan, mint a megriaszott férfi; mint a vitéz, a ki nem tud segíteni? hiszen te közöttünk vagy, uram, és mi a te nevedről neveztetünk; ne hagyj el minket! ezt mondja az úr e népek: úgy szerettek ide-oda futkározni, lábaikat meg nem tartóztatták! azért az úr nem kedvelte őket. most megemlékezik az ő bűnokről, és vétkeikért megfenyíti őket. és mondá nékem az úr: ne könyörögi e népért, az ő javára. mikor bőjtölnek, én meg nem hallgatom kiáltozásukat, és ha égoáldozatot vagy ételáldozatot készítenek, nem lesznek kedvesek előttem; sőt fegyverrel, éhséggel és dőghalállal irtom ki őket. és mondékh: ah, uram isten! hiszen a próféták mondják vala nékik: fegyvert nem láttok, éhség sem lesz rajtatok, sőt állandó békességet adok néktek ezen a helyen. és monda az úr nékem: hazugságot prófétálnak a próféták az én nevemben; nem küldtem őket, nem parancsoltam nékik, nem is beszéltem velök; hazug látomást, varázslást, hiábavalóságot és szívbeli csalárdtságot jövendőnek néktek. azért ezt mondja az úr a próféták felől, a kik az én nevemben prófétálnak, holott én nem küldtem őket és mégis azt mondják: fegyver és éhség nem lesz e földön: fegyver és éhség miatt vesznek el azok a próféták! a nép pedig, a melynek ők prófétálnak, ott hever majd jeruzsálem utczáin az éhség és a fegyver miatt, és nem lesz, a ki eltemesse őket, őket és feleségeiket, fiaikat és leányaikat; így zúditom rájuk gonoszságukat! azért e szavakat mondjad nékik: szemeim könyeket hullatnak éjjel és nappal, és nem szűnnek meg; mert nagy rontással rontattam meg a szűz, az én népemnek leánya, igen fájdalmas vereséggel. ha kimegyek a mezőre, hát ímé fegyver által levágottak; ha bemegyek a városba, hát ímé éhség miatt elepedtek vannak ott! bizony próféta is, pap is olyan földre költöznek, a melyet nem ismernek! egészen elvetetted-é júdát, vagy a siont útálja-é lelked? miért vertél úgy meg, hogy semmi orvoságunk se legyen? békességet vártunk, de nincs semmi jűz, az én gyógyulásnak idejét, de ímé, itt van a rettegés! ismerjük uram a mi gonoszságainkat, atyáink bűnét; bizony vétkeztünk ellened! ne vesd meg a te nevedért; ne gyalázd meg a te dicsőségednek székét! emlékezzél; ne rontsd meg a te velünk való szövetségedet! vannak-é a pogányok bálványai között, a kik esőt adhatnak? és ad-é záporokat az ég? avagy nem te vagy-é a mi urunk istenünk, és nem benned kell-é bízunk, hiszen te cselekedted mindezt!

és monda az úr nékem: ha mózes és sámuel állanának is előttem, nem hajolna lelkem e néphez; küldd ki az orczám elől, hadd menjenek! ha pedig ezt mondják néked: hová menjünk? ezt mondjad nékik: így szól az úr: a ki halálra való, halálra; a ki fegyverre való, fegyverre; a ki éhségre való, éhségre, és a ki fogságra való, fogságra. mert négyfélével támadok reájok, ezt mondja az úr: fegyverrel, hogy gyilkoljon, kutyákkal, hogy tépjenek, az ég madaraival és a mezei vadakkal, hogy egyenek és pusztítsanak. bújosókká teszem őket e földnek minden országában manasséért, ezékiásnak, júda királyának fiáért, azok miatt, a miket ő jeruzsálemben cselekedett. mert ki könyörül meg rajtad jeruzsálem, és ki vigasztal meg téged, és ki mozdul meg, hogy kérdezze: jól vagy-é? te elhagytál engem, azt mondja az úr, másfelé jártál; azért kinyújtom kezemet ellened, és elvesztelek téged; belefáradtam a szánakozásba! elszőrom őket szőrólappattal e földnek kapuiból; gyermektelenné teszem, elvesztem az én népemet; nem tértek vissza útairól. özvegyei számosabbak lesznek a tenger fővenyénél; pusztítót viszek reájok, az ifjúság anyjára délben; bocsátok reája nagy hirtelen évszvetést és rettentéseket. elsenyved, a ki hét fiút szül; kileheli lelkét; lehanyatlak az ő napja, mikor még nappal volna; megszegyenül és pironkodik; a maradékaikat pedig fegyverre vetem az ő ellenségeik előtt, azt mondja az úr! jaj nékem, anyám, mert versengés férfiává és az egész föld ellen perlekedő férfiúvá szültél engemet! nem adtam kölcsönt és nékem sem adtak kölcsönt: mégis mindnyájan szidalmaznak engem! monda az úr: avagy nem jóra tartalak-é meg téged? avagy nem azt teszem-é, hogy ellensége a baj idején és nyomorúság idején kérni fog téged? vajjon eltöri-é a vas az északi vasat és reze? vagyonodat és kincseidet rablónak adom, nem pénzért, hanem a te mindenféle vétkedért, minden határodban. és elvittelek ellenségeiddel olyan földre, a melyet nem ismeresz, mert haragomnak tüze felgerjedt, lángra gyúlt ellenetek! te tudod, uram! emlékezzél meg rólam és tekints reám, és állj bosszút értem üldözőimben; a te haragodnak halogatásaival ne ejts el engem; tudd meg, hogy éretted szenvedek gyalázatot! ha szavaidat hallattad, én elveztem azokat; a te szavaid örömömre váltak nékem és szívemnek vigasságára; mert a te nevedről neveztem ok uram, seregének istene! nem ültem a nevetgelők gyülekezetében, és nem ujjongtam velök; a te hatalmad miatt egyedül ültem, mert bosszúsággal töltötél el engem. miért lett szünetlenné az én fájdalom, és halálosság, gyógyíthatatlanná az én sebem? olyanná lettél nékem, mint a bizonytalan vízű, csálóká patak! azért ezt mondja az úr: ha megtérsz, én is visszatérítelek téged, előttem állasz; és ha elválasztod a jót a hitványtól, olyanná leszel, mint az én szájam. ők térjenek meg te hozzád, de te ne téjő a hozzájok! és e nép ellen erős érczbástyává teszlek téged, és viaskodnak ellened, de nem győzhetnek meg téged, mert én veled vagyok, hogy megvédelek és megszabadítsalak téged, azt mondja az úr! és megszabadítottalak téged a gonoszok kezeiből, és kimentelek téged a hatalmaskodók markából.

majd szóla az úr nékem, mondván: ne végy magadnak feleséget, és ne legyenek néked fiaid és leányaid ezen a helyen! mert ezt mondja az úr a fiak felől és leányok felől, a kik ezen a helyen születnek, és anyjaik felől, a kik szülik őket, és atyjaik felől, a kik nemzették őket e földön: keserves halállal halnak meg, nem sirattatnak el és el sem temettéknek; ganéjjá lesznek a föld színén, s fegyver és éhség miatt pusztulnak el, és az ő holttestök az ég madarainak és a mezei vadaknak lesznek eledelül. mert ezt mondja az úr: ne menj be gyászoló házba, se sírni ne menj, se ne vigasztald őket; mert megvontam e néptől az én békességemet, azt mondja az úr: az irgalmasságot és kegyelmet. és meghalnak nagyok és kicsinyek e földön; el sem temetik, meg sem siratják őket, sem össze nem metélik magokat, sem hajokat ki nem tépik érettők. kenyeret sem törnek nékik a gyászoláskor, hogy vigasztalják őket a meghaltért; a vigasztalás poharával sem itatják őket az ő atyjokért és anyjokért. a lakodalmas házba se menj be, hogy leülj velök enni és inni. mert azt mondja a seregek ura, izráelnek istene: imé, én megszüntetem e helyen, a ti szemeitek előtt, a ti napjaitokban a vigasságnak szavát és az örömnök szavát, a völégénynek szavát és a menyasszonynak szavát. és hogyha tudtára adod e népnek mind e határozatokat, és ezt mondják néked: miért határozta az ő ellenünk mindezt a nagy gonosz; és micsoda a mi bűnünk és micsoda a mi vétünk, a melylyel vétkeztünk az úr ellen, a mi istenünk ellen? akkor ezt mond nékik: azért, mert elhagytak engem a ti atyáitok, azt mondja az úr, és idegen istenek után jártak, és azoknak szolgáltak és azokat imádták, engem pedig elhagytak, és az én törvényemet meg nem tartották. és ti gonoszabbul cselekedtetek, mint atyáitok; mert imé, ti mindnyájan a ti gonosz szívetek hamisságát követitek, nem hallgatva reám. azért kivetlek titeket e földből arra a földre, a melyet sem ti nem ismertek, sem a ti atyáitok, és ott szolgáltok majd idegen isteneknek nappal és éjjel; mivelhogy nem könyörülök rajtatok. azért imé, eljönnek a napok, ezt mondja az úr, a mikor nem mondják többé: él az úr, a ki felhozta izráel fiait egyiptom földéről; hanem ezt: él az úr, a ki felhozta izráel fiait és azoknak földéről és mindama földekről, a melyekbe elszórta őket! mert visszaviszem őket az ő földjükre, a melyet az ő atyáiknak adtam. imé én sok halász után küldök, ezt mondja az úr, hogy halászsák ki őket; azután pedig elküldök sok vadász után, hogy vadászsák ki őket minden hegyből, minden halomból és a sziklák hasadékaiból is. mert szemmel tartom minden útjokat; nem rejtőzhettek el orcám elől, és nincsen elfedve az ő bűnök szemeim elől. előbb azonban megfizetek nékik az ő bűneikért és vétkeikért kétszeresen, mert megszenteltelenítették az én földemet az ő útálatosságaiknak holttestével, és betöltötték az én örökségemet az ő fertelmességeikkel. oh uram, én erősségem, én bástyám és én menedékem a nyomorúság idején! hozzád jönek majd a nemzetek a föld határaitól, és ezt mondják: bizony hamis isteneket bírtak a mi atyáink és hiábavalókat, mert nincs köztük segíteni tudó. csinálhat-é az ember

magának isteneket? hiszen azok nem istenek! azért imé, megismertetem velök ez úttal, megismertetem velök az én kezemet és hatalmam, és megtudják, hogy az úr az én nevem.

17

a júda vétke vas tollal, gyémánt hegygyel van felírva; fel van vésvé szívök táblájára és oltárai szarvaira, mivelhogy megemlékeznek fiaik az ő oltáiraikról, aséra bálványaikról a zöld fák mellett és a magas halmokon. oh én hegyem a síkon! vagyonodat, minden kinscedet prédává teszem a te magaslataidért, minden határodban való vétkeidért. és elszakítottal, és pedig magad által, a te örökségedtől, a melyet én adtam néked, és szolgáltatni fogom veled a te ellenségeidet olyan földön, a melyet nem ismersz; mert tűzre lobbantottátok haragomat, örökké égni fog. ezt mondja az úr: átkozott az a férfi, a ki emberben bízik és testbe helyezi erejét, az úrtól pedig eltávozott az ő szíve! mert olyanná lesz, mint a hangfa a pusztában, és nem látja, hogy jó következik, hanem szárazságban lakik a sivatagban, a sovány és lakhatatlan földön. áldott az a férfi, a ki az úrbán bízik, és a kinek bizodalma az úr; mert olyanná lesz, mint a víz mellé ültetett fa, a mely a folyó felé bocsátja gyökereit, és nem fél, ha hőség következik és a levele zöld marad; és a száraz esztendőben nem retteg, sem a gyümölcsözéstől meg nem szűnik. csaláradabb a szív mindennél, és gonosz az; kicsoda ismerhetné azt? én, az úr vagyok az, a ki a szívet fürkészem és a veséket vizsgálom, hogy megfizessek kinek-kinek az ő útai szerint és cselekedeteinek gyümölcse szerint. mint a fogoly madár, mely fiakat gyűjt, melyeket nem ő költött, olyan, a ki gádzagságot gyűjt, de nem igazán; az ő napjainak felén elhagyja azt, a halálakor pedig bolondná lesz. oh dicsőség trónja, kezdettől fogva magasságos, szentségünknek helye. izráelnek reménység, oh uram! a kik elhagynak téged, mind megszégyenülnek! a kik elpártolnak tőlem, a porba íratnak be, mert elhagyták az élő vizeknek kútfejét, az urat! gyógyíts meg engem uram, hogy meggyógyuljak, szabadíts meg engem, hogy megszabaduljak, mert te vagy az én dicsekvedésem! imé, ok azt mondják nékem: hol van az úr szózata? most jöjjön el. de én nem siettem elhagyni a te útaidnak követését, sem gonosz napot nem kívántam, te tudod; a mi ajkaimon jött ki, nyilvánvaló volt előttem. ne légy nékem rettentésemre: reménységem vagy te a háborúság napján! szégyenüljenek meg, a kik üldöznek engem, de ne én szégyenüljek meg; ők rettegjenek és ne én rettegjek; hozz rájuk háborúság napját, és kétszersen zúzással zúzd össze őket! ezt mondá nékem az úr: menj és állj meg a nép fiainak kapujában, a melyen bemennek és a melyen kijönnek júdának királyai, és jeruzsálemnek is minden kapujában! és ezt mond nékik: halljátok meg az úrnak szavát júdának királyai és egész júda és jeruzsálemnek minden lakosa, a kik bejártok e kapukon! ezt mondja az úr: vigyázatok a ti lelketekre, és ne hódjatok terhet szombat-napon, se jeruzsálem kapuin be ne vigyetek! házaitokból se vigyetek ki terhet szombat-napon, és semmi munkát ne végezzetek, hanem szenteljétek meg a szombat-napot, úgy a mint

atyáitoknak megparancsoltam! de ők nem hallgattak, és fülöket sem hajtották rá, hanem megkeményítették nyakokat, hogy ne halljanak, és az oktatást be ne vehessék. pedig ha szívesen hallgattok reám, ezt mondja az úr, és nem viszték be terhet e város kapuin szombat-napon, és megszentelitek a szombatnapot, úgy hogy semmi dolgot nem végezték azon: akkor e város kapuin királyok és fejedelmek fognak bevonulni, a kik a dávid székén ülnek, szekereken és lovakon járnak, mind magok, mind fejedelmek, júdának férfiai és jeruzsálemnek lakosai, és e városban lakni fognak mindörökké. és bejönnek júda városából, jeruzsálem környékéről, benjámin földéről, a lapályról, a hegyről és dél felől, hívván égőáldozatot, véres áldozatot, ételáldozatot és temjént, és hívván hálaáldozatot az úrnak házába. ha pedig nem hallgattok reám, hogy megszenteljétek a szombat-napot, és hogy ne hordjatok terhet és ne jöjjetek be jeruzsálem kapuin szombat-napon: tüzet gerjesztet az ő kapuiban, és megemészti jeruzsálem palotáit, és nem lesz eloltható.

18

az a beszéd, a melyet az úr beszélt jeremiásnak, mondván: kelj fel és menj le a fazekasnak házába, és ott közlöm veled az én beszédeimet! lemenék azért a fazekas házába, és imé ő edényt készít vala a korongon. és elromla az edény, a melyet ő készít vala és a mely mint agyag volt a fazekas kezében, és azonnal más edényt készíté belőle, a mint a fazekas jobbnak látta megkészíteni. és szóla az úr nékem, mondván: vajjon nem cselekedtem-e veletek úgy, mint ez a fazekas, oh izráel háza? ezt mondja az úr. imé, mint az agyag a fazekas kezében, olyanok vagytok ti az én kezemben, oh izráel háza! hogya szolók egy nép ellen és ország ellen, hogy kigyomlálok, megrontom és elvesztem: de megtér az a nép az ő gonoszságából, a mely ellen szóltam: én is megbánom a gonoszt, a melyet rajta véghezvinni gondoltam. és hoghya szolók a nép felől és ország felől, hogy felépítem, beültem; de a gonoszt cselekszi előttem, és nem hallgat az én szómrá: akkor megbánom a jót, a melylyel vele jót tenni akartam. most azért beszélj csak a júda férfival és jeruzsálem lakosaival, mondván: ezt mondja az úr: imé, én veszedelmet készítek ellenetek és tervet tervezek ellenetek! nosza, térjetek meg, kiki a maga gonosz útáról, és jobbsátok meg útaitokat és cselekedeteiteket! ők pedig azt mondják: hagyj el! mert mi a magunk gondolatai után megyünk, és mindnyájan a mi gonosz szívünk hamisságát cselekedszük. azért ezt mondja az úr: kérdezzétek csak meg a népeket: kicsoda hallott vala ilyeneket? igen utálatosan cselekedett izráel leánya! elhagyja-é a mezőség szikláinak a libanon hava? vajjon kiszáráthatók-é a felfakadó, csörgedező, hullámozó vizek? ám az én népem elfeledkezett rólam; a hiábavalónak áldozik; elcsábították őket az ő útaitról, az ösrégi nyomról, hogy ösvényeken, járatan után járjanak; hogy pusztasággá tegyem földjüket, örökös csúfsággá, hogy a ki átmegegy rajta, elálmélkodjék és fejét csóválja. mint keleti szél szórom szét őket az ellenség előtt, háttal és nem arccal nézek reájok

az ő pusztulásuk napján. ők pedig mondák: jertek és tervezzünk terveket jeremiás ellen, mert nem vész el a törvény a paptól, sem a tanács a bölcsőtől, sem az ige a prófétától! jertek el és verjük meg őt nyelvvél, és ne hallgassunk egy szavára sem! figyelmezz reám uram, és az én peresemnek szavát is halld meg! hát rosszszal fizetnek-é a jóért, hogy ők vermet ásnak nékem? emlékezzél! előtted álltam, hogy javokra beszéljek, hogy elfordítsam rólok haragodat. azért juttasd fiaikat éhségre és hányd őket fegyver hegyére, hogy legyenek az ő asszonyaik magtalanokká és özvegyekké; férjeik pedig legyenek halál martalékává, ifjaikat fegyver verje le a harczon. kiáltás hallattassék házaikból, mikor sereggel törzs reájok hirtelen, mert vermet ástak, hogy elfogjanak engem, és tört vetettek lábaimnak. te pedig uram, tudod minden ellenem való gyilkos szándékukat; ne kegyelmezz meg bűneim miatt, és ne töröld ki véteikeit orcsád elől, hanem veszni valók legyenek előtted; a te haragod idején bánj el velők!

19

ezt mondja az úr: menj el és végy egy cserépkorsót a fazekastól, és némelyekkel a nép vénei közül és a papok vénei közül. menj el a ben-hinnom völgyébe, a mely a fazekasok kapujának bejáratánál van, és kiáltd ott azokat a szavakat, a melyeket én szólok néked; és ezt mondjad: halljátok meg az úr szavát júda királyai és jeruzsálem lakosai: ezt mondja a seregek ura, izráel istene: imé, én veszedelmet hozok e helyre, úgy hogy a ki csak hallja, megcsendül bele a füle. azért, mert elhagytak engem, és idegenné tették e helyet, és idegen isteneknek áldoztak benne, a kiket sem ők nem ismertek, sem atyáik, sem júda királyai, és eltöltötték e helyet ártatlan vérral; és magaslatokat építének a baálnak, hogy megégessék fiaikat a tűzben, égőáldozatul a baálnak, a mit én nem parancsoltam, sem nem rendeltem, és a mire nem is gondoltam. azért imé eljönnek a napok, azt mondja az úr, és e hely nem nevezetik többé tőfetének, sem ben-hinnom völgyének, hanem öldöklés völgyének. és eszt veszem e helyen júdának és jeruzsálemnek, és fegyverrel ejtem el őket ellenségeik előtt, és az életökre töröknek kezével; holttesteiket pedig az ég madarainak és a mezei vadaknak adom edeleül. és e várost csudává teszem és nevetéssé, aki csak átmegegy rajta álmélkodik, és szörnyűködik az ő nagy romlásán. és megétem velök az ő fiaik húsát és leányaik húsát és megessi kiki az ő barátjának húsát, a megszállás alatt és a veszedelem alatt, a melylyel megszorongatják őket ellenségeik és a kik keresik az ő lelkeket. azután törd el a korszót azok szeme látára, a kik elmennek veled. és ezt mondd nékik: ezt mondja a seregek ura: így töröm össze e népet és e várost, a mint összetörhető e cserépedény, a mely többé meg sem építhető; és tőfétben temettetnek el, mert nem lesz más hely a temetkezésre. így cselekszem e helylyel és ennek lakosaival, azt mondja az úr, és olyanná teszem e várost, a milyen tőfét. és jeruzsálem házai és júda királyainak házai undokokká lesznek, mint a tőfét helye; mindazok a házak, a melyeknek tetején az ég egész seregének ál-

doztak és italáldozatot vittek az idegen isteneknek. azután hazajöve jeremiás tőfétből, a hová az úr küldte vala őt prófétálni; megállá az úr házának pitvarában, és szóla az egész népnek: ezt mondja a seregek ura, izráel istene: imé én ráhozom e városra és ennek minden városára mindama veszedelmet, a melyről szóltam ő ellene; mert megkeményítették nyakukat, hogy ne hallják az én beszédeimet.

20

és hallá passúr a pap, az immár fia (ő pedig fejedelm vala az úr házában), jeremiást, a mint e szókat prófétálja vala: és megcsapdosá passúr jeremiást a prófétát, és beveté őt a tömlöczbe, a mely a benjámin felső kapujában vala, az úr háza mellett. és lön másnap, hogy kivév passúr jeremiást a tömlöczből, és monda néki jeremiás: nem passúrnak nevezett téged az úr, hanem mágor missáibnak; mert ezt mondja az úr: imé, én félelembé ejtelek téged és minden barátodat, és elhullanak az ő ellenségeik fegyvere által a szemeid láttára; az egész júdát pedig odaadom a babiloni király kezébe, és elviszi őket babilonba, és fegyverrel vágja le őket: és odaadom e városnak minden vagyonát és minden keresményét, és minden drágaságát, és júda királyainak minden kincsét odaadom az ő ellenségeik kezébe, és elrabolják, elhurcolják és babilonba viszik azokat. te pedig passúr és a te házádnak minden lakosa, rabságba mentek, és babilonba jutsz és ott halsz meg és ott temettettel el, te és minden barátod, a kiknek hamisan prófétáltál. rávétél uram engem és rávétettem, megragadtál engem és legyőztél! nevetségessé lettem minden időre, mindenki csúfol engemet; mert a hányszor csak szólok, kiáltozom, így kiáltok: erőszak és romlás! mert az úr szava mindenkori gyalázatomra és csúfságomra lett nékem. azért azt mondom: nem emlékezem róla, sem az ő nevében többé nem szólok; de mintha égő tűz volna szívemben, az én csontjaimba rekesztve, és erőlködöm, hogy elviseljem azt, de nem tehetem. mert hallom sokak rágalmazását, a mindenfelől való fenyegetést: jelentsétek fel és ezt mi is feljelentjük: mindazok is, a kik barátaim, az én tántorodásomra figyelmeznék, mondván: talán megbotlik és megfoghatjuk őt, és bosszút állhatunk rajta; de az úr velem van, mint hatalmas hős, azért elesnek az én kergetőim és nem bírnak velem, igen megsegyenülnek, mert nem okosan cselekesznek: örökkévaló gyalázat lesz rajtok és felejthetetlen. azért, oh seregeknek ura, a ki megpróbálsz az igazat, látod a veséket és a szíveket, hadd lássam a te büntetésedet ő rajtok: mert néked jelenttem meg az én ügyemet! énekeljetek az úrnak, dicsérvétek az urat, mert a szegénynek lelkét megszabadítja a gonoszok kezéből. átkozott az a nap, a melyen születtem; az a nap, a melyen anyám szült engem, ne legyen áldott! átkozott ember az, a ki örömhírt vitt az én atyámnak, mondván: fiúmagzatot született néked, igen megörvendetve őt. és legyen az ember olyan, mint azok a városok, a melyeket elvesztett az úr és meg nem bánta; és halljon reggel kiáltozást, és harci riadót délben. hogy nem ölt meg engem az én anyám méhében, hogy az én anyám nékem koporsóm lett

volna, és méhe soha sem szült volna! miért is jöttem ki az én anyámnak méhéből, hogy nyomorúságot lássak és bánatot, és hogy napjaim gyalázatban végződjenek?

21

ez a beszéd, a melyet szóla az úr jeremiásnak, mikor elküldé hozzá sedékiás király passúrt melkiásnak fiát, és sofóniást a maásiás pap fiát, mondván: kérdezd meg most érettünk az urat, mert nabukodonozor, a babiloni király viaskodik ellenünk, ha cselekszik-e az úr velünk minden ő csodái szerint, hogy elhagyjon minket? és monda nékik jeremiás: ezt mondjátok sedékiásnak. így szól az úr izráel istene: imé, én elfordítok minden hadi szerszámot, a melyek a ti kezeitekben vannak, a melyekkel ti a babiloni király ellen és a kaldeusok ellen viaskodtok, a kik kívül a köfalon ostromolnak titeket, és begyűjtöm őket e városnak közepébe; és én kinyujtott kézzel vívok ellenetek és nagy erős karral és haraggal, búsulással és nagy felindulással. és megverem e városnak lakosait, mind az embert, mind a barmot; nagy dőghalállal hálnak meg. és azután, azt mondja az úr, sedékiást a júda királyát, és az ő szolgálait, és a népet, és a kik megmaradnak e városban a dőghaláltól, a fegyvertől és az éhségtől: odaadom nabukodonozornak, a babiloni királynak kezébe és az ő ellenségeiknek kezébe és azoknak kezébe, a kik keresik az ő lelkeket, és megöli őket éles fegyverrel: nem kedvez nékik, nem enged és nem könyörül rajtok. azután ezt mondjad e népnek: ezt mondja az úr: imé, én előtökbe adom néktek az élet útját és a halál útját. a ki e városban lakik, fegyver, éhség és dőghalál miatt kell meghalnia; a ki pedig kimegy belőle és a kaldeusokhoz megy, a kik megostromolnak titeket, él, és az ő lelkét zsákmányul nyeri; mert orczámat e város veszedelmére fordítottam és nem megszabadulására, azt mondja az úr: a babiloni király kezébe adatik, és tűzzel égeti meg azt! júda királya házában mondd meg: halljátok meg az úr szavát! dávidnak háza, azt mondja az úr: hamarsággal tegyetek igaz ítéletet, a nyomorultat mentsétek meg a nyomorgatónak kezéből, különben az én haragom kitör, mint a tűz és felgerjed, és nem lesz, a ki megolthassa, az ő cselekedeteiknek gonoszsága miatt. imé, én reátok megyek, te völgy lakója és síkságnak szirtje; azt mondja az úr, a kik azt mondjátok: kicsoda jön le mi ellenünk, és kicsoda jön be a mi házainkba? és a ti cselekedeteiteknek gyümölcse szerint fenytitek meg titeket, azt mondja az úr, és tüzet gyújtok az ő erdejében, és köröskörül az mindent megemésztl

22

ezt mondja az úr: menj alá a júda királyának házába, és beszéld el ezeket: és ezt mondd: hallj meg az úr szavát, júda királya, a ki a dávid királyi székében ülsz, te és a te szolgálid, és a te néped, a kik bejártok e kapukon! ezt mondja az úr: tegyetek ítéletet és igazságot, és mentsétek meg a nyomorultat a nyomorgató kezéből! a jövevényt, árvát és özvegyet pedig ne ny-

omorgassátok és rajta ne erőszakoskodjatok, és ártatlan vért e helyen ki ne ontssatok. mert ha ezt cselekszitek, akkor királyok mennek be e háznak kapuin, a kik a dávid székébe ülnek, szekereken és lovakon menvén ő, az ő szolgálói és az ő népe. ha pedig nem hallgattok e szókra, én magamra esküszöm, azt mondja az úr, hogy elpusztul e ház. mert így szól az úr a júda királyának házához: ha gileád volnál nekem és a libánon feje: mégis elpusztítalak téged, mint a városokat, a melyekben nem laknak. és felkészítem ellened a rablókat, mindeniket az ő fegyverével, és kivágják a te válogatott czédrusaidat, és a tűzre vetik. és sok nép megy át e városon, és ezt mondják egymásnak: miért mivelte ez úr ezt e nagy várossal? és ezt mondják: azért, mert elhagyták az úrnak, az ő istenöknek frigyét, és idegen istenek előtt borultak le és azoknak szolgáltak. ne sirassátok a halottat és ne bánkdójatok érte, hanem azt sirassátok, a ki elment, mert nem jő vissza többé, és az ő szülőföldjét nem látja meg. mert ezt mondja az úr sallum felől, jósiásnak, a júda királyának fia felől, a ki uralkodik az ő atyja, jósiás helyett: a ki kimegy e helyből, nem tér többé ide vissza. hanem a helyen, a hová rabságra viték, ott hal meg, és e földet nem látja többé. jaj annak, a ki hamisan építi házat, felházait pedig álnokul; a ki az ő felebarátjával ingyen szolgált, és munkájának bérét néki meg nem adja. a ki ezt mondja: nagy házat építék magamnak és tágas felházakat, és ablakait kiszélesíti és czédrusfával béleli meg és megfesti czinóberrel. király vagy-e azért, hogy czédrus után kívánczolj? a te atyád nem evett és ivott-e? de igazságot és méltányosságot cselekedett, azért jó dolga volt. igazságosan ítélte a szegényt és a nyomorultat, azért jó volt dolga. nem ez-e az igaz ismeret felelem? azt mondja az úr! de a te szemeid és szíved csak a te nyereségedre vágnak, és az ártatlan vérére, és ragadozásra és erőszak elkövetésére. azért ezt mondja az úr jóákimnak, jósiás, júda király fiaának: nem siratják őt: jaj atyám! jaj húgom! nem siratják őt: jaj uram! jaj az ő dicsőségének. úgy temetik el, mint a szamarat, kivonják és elvetik jeruzsálem kapuin kívül! menj fel a libánonra és kiált, és a básánon emeld fel szódat és kiált az abarimról, mert szeretőd mind tönkre jutottak. szóltam néked, mikor jól volt dolgod, de ezt mondtad: nem hallom. ifjúságodtól fogva ez a te szokásod, hogy nem hallgattál én szómat! minden pásztorodát szél emésztí meg, és a szeretőd rabságra mennek; akkor szegényt vallasz majd és pironkodol minden gonoszágodért. te, a ki a libánonon lakozol, a czédrusfákon fészkel: hogy fogsz majd nyögni, mikor fájdalmak lepnek meg, a gyermekszülő vajudása? élek én, azt mondja az úr, hogy ha kóniás; jóákimnak, a júda királyának fia pecsétyűrű volna is az én jobbkezemben: mindazáltal onnan lerántanálak. és odaadlak téged a te lelked keresőinek kezébe, és azoknak kezébe, a kiknek tekintetétől félsz, és nabukodonozornak, a babiloni királynak kezébe és a káldeusoknak kezébe. és elvetlek téged és a te anyádat, a ki szült téged, idegen földre, a melyben nem születtetek, és ott haltok meg. és nem jönek vissza arra a földre, a melyre az ő lelkek visszajöni kíváncsok. avagy útlatós és elromlott edény-e ez a férfiú, ez a kóniás, avagy oly edény-e, amelyben

semmi gyönyörűség nincsen? miért lökték el őt és az ő magvát, és dobált olyan földre, a melyet ők nem ismernek? föld, föld, föld! halld meg az úrnak szavát! ezt mondja az úr: írjátok fel ezt a férfiút, mint gyermektelent, mint olyan embert, a kinek nem lesz jó előmenetele az ő idejében; mert senkinek, a ki az ő magvából a dávid székében ül, nem lesz jó állapotja, és nem uralkodik többé júdeában.

23

jaj a pásztoroknak, a kik elvesztik és elszélesztik az én mezőmnek juhait, azt mondja az úr. azért ezt mondja az úr, izráel istene a pásztoroknak, a kik legeltetik az én népemet: ti szélesztettétek el az én juhaimat és üztétek el őket; és nem néztetek utánok; imé, én megbüntetem a ti cselekedeteiteknek gonoszságát, azt mondja az úr. juhaimnak maradványát pedig összegyűjtöm minden földről, a melyekre elűztém őket, és visszahozom őket az ő legelőikre, és szaporodnak és megsokasodnak. és pásztorokat rendelék melléjük, hogy legeltessék őket, és többé nem félnek és nem rettegnek, sem meg nem fogyatkoznak, azt mondja az úr. imé, eljönnek a napok, azt mondja az úr, és támasztok dávidnak igaz magvát, és uralkodik mint király, és bölcsen cselekszik és méltányosságot és igazságot cselekszik e földön. az ő idejében megszabadul júda, és izráel bátoraságon lakozik, és ez lesz az ő neve, a melylyel nevezik őt: az úr a mi igazságunk! azért imé elközelgetnek a napok, azt mondja az úr, a melyekben nem mondják többé: él az úr, a ki kihozta izráel fiait egyiptom földéből. hanem inkább ezt mondják: él az úr, a ki kihozta és a ki haza vezérelte izráel házának magvát az északi földről és mindama földekről, a melyekre kiűztém vala őket, és lakoznak az ő földjökön. a próféták miatt megkeseredett az én szívem én bennem, minden csontom reszket; olyan vagyok, mint a részeg férfi és mint a bortól elázott ember, az úrért és az ő szent igéjéért. mert betelt a föld paráznakkal, mert a hamis esküvés miatt gyászol a föld, a pusztának legelője kiszáradt, és az ő fűtásuk gonosz, és az ő hatalmassuk hamis. mert mind a próféta, mind a pap istentelenek, még házamban is megtaláltam az ő gonoszságukat, azt mondja az úr. azért az az útjok olyan lesz, mint a sikamlós utak a setétben, megbotlanak és elesnek: mert veszedelmet hozok reájok, az ő büntetésöknek esztendejét, azt mondja az úr. a samariabeli prófétákban is bolondságot láttam: a baál nevében prófétáltak, és elcsalták az én népemet, az izráelt. de a jeruzsálemi prófétákban is rúttságot láttam: paráználkodnak és hazugságnak járnak; sőt pátját fogják a gonoszoknak, annyira; hogy senki sem tér meg az ő gonoszságából; olyanok előttem mindnyájan, mint sodoma, és a benne lakók, mint gomora. azért ezt mondja a seregek ura a próféták felől: imé, én ürmöt adok ennők és mérget adok inniok, mert a jeruzsálemi prófétáktól ment ki az istentelenség minden földre. ezt mondja a seregek ura: ne hallgassátok azoknak a prófétáknak szavait, a kik néktek prófétálnak, elbolondítanak titeket: az ő szívöknek látását szólják, nem az úr szájából valót. szüntelen ezt mondják azoknak, a kik megvetnek engem: azt mondta az úr: békességetek lesz néktek és

mindenkinek, a ki az ő szívének keménysége szerint jár; ezt mondák: nem jö ti reátok veszedelm! mert ki állott az úr tanácsában, és ki látta és hallotta az ő igéjét? ki figyelmeztet az ő igéjére és hallotta azt? imé, az úrnak szélvészé nagy haraggal kitör, és a hitetlenek fejére forgószél zúdul. nem szűnik meg az úrnak haraga, míg meg nem valósítja és míg be nem teljesíti szívének gondolatait; az utolsó napokban értitek meg e dolog értelmét. nem küldöttem e prófétákat, de ők futottak, nem szoltattam nékik, mégis prófétáltak. ha tanácsomban állottak volna, akkor az én igéimet hirdették volna az én népemnek, és eltérítették volna őket az ő gonosz útairól, és az ő cselekedetöknek gonoszságától. csak a közelben vagyok-é én isten? azt mondja az úr, és nem vagyok-é isten a messzeségben is? vajjon elrejtőzhetik-e valaki a rejtekhelyeken, hogy én ne lássam őt? azt mondja az úr, vajjon nem töltöm-é én be a mennyet és a földet? azt mondja az úr. hallottam, a mit a hazug próféták mondanak, a kik hazugságot prófétálnak az én nevemben, mondván: álmot láttam, álmot láttam. meddig lesz ez a hazugságot prófétáló próféták szívében, a kik az ő szívók csalárságát prófétálják? a kik el akarják az én népemmel felejtetni az én nevemet az ő álmaikkal, a melyeket egymásnak beszélnek, miképen az ő atyáik elfeledtek az én nevemről a baálért? a próféta, a ki álomlátó, beszéljen álmot; a kinél pedig az én igém van, beszélje az én igémet igazán. mi köze van a polyvának a búzával? azt mondja az úr. nem olyan-é az én igém, mint a tűz? azt mondja az úr, mint a sziklazúzó pöröly? azért imé én a prófétákra támadok, azt mondja az úr, a kik az én beszédeimet ellopják egyik a másikatól. imé, én a prófétákra támadok, azt mondja az úr, a kik felemelik nyelvöket és azt mondják: az úr mondta! imé, én a prófétákra támadok, a kik hazug álmokat prófétálnak, azt mondja az úr, és beszélnek azokat, és megcsalják az én népemet az ő hazugságaikkal és hízelkedéseikkel, holott én nem küldtem őket, sem nem parancsoltam nékik, és használni sem használták e népek, azt mondja az úr. mikor pedig megkérdez téged e nép, vagy a próféta, vagy a pap, mondván: micsoda az úrnak terhe? akkor mondd meg nékik azt: mi a teher? az, hogy elvetlek titeket, azt mondja az úr. a mely próféta vagy pap, vagy község azt mondja: ez az úrnak terhe, meglátogatom azt az embert és annak házat. kiki ezt mondja az ő barátjának és kiki az ő atyjafiának: mit felel az úr? és mit szolt az úr? és az úrnak terhét ne emlegessétek többé, mert mindenkinek terhes lesz az ő szava, ha elforgatjátok az élő istennek, a seregek urának, a mi istenünknek, beszédét. ezt mondjad a prófétának: mit felelt néked az úr és mit szolt az úr? hogyha az úrnak terhét említitek, tehát ezt mondja az úr: mivelhogy ti e szót mondtátok: ez az úrnak terhe, jóllehet küldék ti hozzátok, a kik ezt mondták: ne mondtátok: ez az úrnak terhe; ezért imé én elfeledlek titeket, és kigyomlállok titeket, és a várost, a melyet néktek és a ti atyáitoknak adtam, elvetem az én orcám elől. és örökkévaló szégyent és örökkévaló gyalázatot hozok ti reátok, a mely felejtethetlen.

látomást mutata nekem az úr, és imé, két kosár füge volt letéve az úr temploma előtt, miután nabukodonozor babiloniai király jékóniást, joákimnak, a júda királyának fiát és júdának fejedelmét és az ácsokat és kovácsokat fogságra hurcolá Jeruzsáleből, és elvivé őket babilonba. az egyik kosárban igen jó fügek valának, a milyenek az először érő fügek; a másik kosárban pedig igen rossz fügek valának, sőt ehetetlenek a rosszság miatt. és monda az úr nekem: mit látsz te jeremiás? és mondek: fügeket. a jó fügek igen jók, de a rosszak igen rosszak, sőt rosszások miatt ehetetlenek. és szóla az úr nekem, mondván: ezt mondja az úr, izráel istene: mint ezeket a jó fügeket, úgy megkülönböztetem a júda foglyait, a kiket e helyről a kaldeusok földjére vittem, az ő javokra. és őket szemmel tartom az ő javokra, és vis-szahozom e földre, és megépítem és el nem romtom, és beplántálom és ki nem szaggatom. és szívet adok nékik, hogy megismerjenek engemet, hogy én vagyok az úr, és ők én népemmel lesznek, én pedig istenökké leszek, mert teljes szívökből megtérnek hozzám. és a milyenek a rossz fügek, a melyek ehetetlenek a rosszság miatt, azt mondja az úr, olyanná tesztem sedékiást, a júda királyát, és az ő maradékát, és az ő fejedelmét, és Jeruzsálem maradékát, a kik itt maradnak e földön, és azokat, a kik egyiptom földén laknak. és kiteszem őket rettegésnek, veszedelemnek a föld minden országában; gyaláznak, példabeszédnek, gúnynak és szidalomnak minden helyen, a hová kiüzöm őket. és fegyvert, éhséget és dőghalált bocsátok reájok mindaddig, a míg elfogynak a földről, a melyet nékik adtam és az ő atyáiknak.

25

az a beszéd, a mely lön jeremiáshoz az egész júda népe felől, joákim negyedik esztendejében; a ki fia vala jósiásnak, a júda királyának, az első esztendejében nabukodonozornak a babiloni királynak; a melyet szóla jeremiás próféta az egész júda népéhez és Jeruzsálem minden lakosához, mondván: jósiásnak tizenharmadik esztendejétől fogva, a ki fia vala amonnak, a júda királyának, e napig (vagyis huszonhárom esztendő óta) szóla az úr nekem, és szoltattam én néktek, jó reggelt szoltam, de nem hallgattátok. és elküldte az úr ti hozzátok minden ő szolgáját, a prófétákat, jó reggel elküldte, de nem hallgattátok, és fületeket sem hajtottátok a hallásra. ezt mondták: térjetek meg már mindnyaján a ti gonosz útaitokról és a ti gonosz cselekedeteitekből, hogy lakhassatok a földön, a melyet az úr adott néktek és a ti atyáitoknak öröktől fogva örökké. és ne járjatok idegen istenek után, hogy szolgáljatok nékik és imádjátok őket, és ne ingereljetelek fel engem a ti kezeitek munkájával, hogy veszedelmet ne hozzak rátok. de nem hallgattatok reám, azt mondja az úr, hogy felfingereljetelek engem a ti kezeitek munkájával a ti veszedelmekre. azért ezt mondja a seregeknek ura: mivelhogy nem hallgattatok az én beszédemre: imé, kiküldök én és felveszem északnak minden nemzetségét, azt mondja az úr, és nabukodonozort, a babiloni királyt, az én

szolgámat, és behozom őket a földre és ennek lakóira és mind e körül való nemzetekre, és elveszem őket és csudává és szörnyűséggé teszem őket és örökkévaló pusztasággá. és elveszem tőlök az öröm szavát, a vígasság szavát, a vőlegény szavát és a menyasszony szavát, a malmok zörgését és a szövétnek világosságát. és ez egész föld pusztasággá és csudává leszén, és e nemzetek a babiloni királynak szolgálnak hetven esztendeig. és mikor eltelik a hetven esztendő, meglátogatom a babiloni királyon és az ő népén az ő álnokságukat, azt mondja az úr, és a káldeai földön, és örökkévaló pusztasággá teszem azt. és végbeviszem azon a földön mindazokat, a miket szóltam felőle, mindazt, a mi megvan írva e könyvben, a melyet prófétált jeremiás az összes nemzetek felől. mert ő rajtok is uralkodnak majd sok nemzetek és nagy királyok, és megfizetek nékik az ő cselekedeteik szerint és az ő kezeiknek munkája szerint. mert ezt mondotta az úr, izráelnek istene nékem: vedd el kezemből e harag borának poharát, és itasd meg vele mindama nemzeteket, a kikhez én küldelek téged. hogy iganak, részegüljenek meg és bolondoskodjanak a fegyver miatt, a melyet én közéjök bocsátok. és elvevém a pohárt az úr kezéből, és megittat mindama nemzeteket, a kikhez küldé engem az úr: jeruzsálemet és júda városait, az ő királyait és fejedelmeit, hogy pusztasággá, csudává, szörnyűséggé és átokká tegyem őket, a mint e mai napon van: a fáraót, egyiptom királyát, az ő szolgáit és fejedelmeit és minden ő népét, és minden egyveleg népet, és az úz földének minden királyát, és a filiszteusok földének minden királyát, és askalont, gázát, akkaront és azótusnak maradékait, edomot, móabot és az ammon fiait, és tírusnak minden királyát és szidonnak minden királyát és a szigeteknek minden királyát, a kik túl vannak a tengeren, dedánt és témánt és búzt és mindazokat, a kik lenyírótt üstökűek, és arábiának minden királyát és az egyveleg nép minden királyát, a kik a pusztában laknak, és zimrinek minden királyát és elámnak minden királyát és a médusok minden királyát, és északnak minden királyát, mind a közelvalókat, mind a távolvalókat, egyiket a másikra, és a földnek minden országát, a melyek e föld színén vannak; sésák királya pedig ezek után iszik. azért ezt mondó nékik: ezt mondja a seregek ura, izráelnek istene: igyatok és részegüljétek meg, okádjátok és hulljátok el, és fel ne keljétek a fegyver előtt, a melyet én küldök közétek. és ha majd a te kezedből nem akarják elvenni a pohárt, hogy iganak belőle: ezt mondó nékik: így szól a seregek ura: meg kell innotok. mert imé, a város ellen, a mely az én nevemről neveztetik, az ellen veszedelmet indítok, ti pedig egészen megmenekültök-é? nem menekeszték, mert én fegyvert hozok e földnek minden lakosára, azt mondja a seregek ura, te pedig prófétáld meg nékik mind e szókat, és ezt mondó nékik: az úr a magasságból harsog, és az ő szent lakhelyéből dörög, harsanva harsog az ő házára, riogatva kiált, mint a szőlőtaposók, e föld minden lakosa ellen. elhat e harsogás a földnek végére, mert pere van az úrnak a pogányokkal, ő minden testnek ítélő bírása, a hiteleneket fegyverre veti, azt mondja az úr. így szól a seregek ura: imé, veszedelem indul egyik nemzettől

a másik nemzetre, és nagy szélvész támad a föld széleitől. és azon a napon az úrtól levágnak a föld egyik végétől fogva a föld másik végéig; nem sirattatnak meg, és össze sem hordatnak, és el sem temetnek, olyanok lesznek a földnek színén, mint a ganéj. jajgassatok pásztorok, és kiáltsatok, és heverjétek a porban, ti vezérei a nyájnak, mert eljön a ti megöletéseknek és szétszórátásoknak ideje, és elhullotok, noha drága edények vagytok. és nincs hová futniok a pásztoroknak, és menekülnök a nyáj vezéreinek. hallatszík a pásztorok kiáltozása és a nyáj vezéreinek jajgatása, mert elpusztította az úr az ő legeltető helyöket. elpusztultak a békességes legeltető helyek az úr felgerjedt haraga miatt. elhagyta azokat, mint az oroslán az ő barlangját, mert pusztasággá lett az ő földjök a zsarnoknak dühe miatt és az ő felgerjedt haraga miatt.

26

a jójakim uralkodásának kezdetén, a ki fia vala jósiásnak, a júda királyának, e szót szólá az úr, mondván: ezt mondja az úr: állj az úr házában pitvarába, és mondd el júdnak minden városából azoknak, a kik imádkozni jönnek az úr házába, mindazokat az igéket, a melyeket parancsoltam néked, hogy mond el nékik. egy szót se hagyj el! hátha szót fogadnak, és mindenki megtér az ő gonosz útjától, akkor megbánom a veszedelmet, a melyet nékik okozni gondoltam az ő cselekedeteik gonoszsága miatt. és mondd meg nékik: így szól az úr: ha nem hallgattok reám, hogy az én törvényeim szerint járjatok, a melyet előtökbe adtam, hogy hallgassatok a prófétáknak, az én szolgáimnak beszédére, a kiket én küldék hozzátok, és pedig jó reggel küldém, de nem hallgattok rájok: akkor e házat hasonlónvá teszem sílóhoz, e várost pedig a föld minden nemzetének átkává. hallák pedig a papok és próféták és az egész község jeremiást, a mint ez igéket szólá az úr házában. és lön, mikor elvégezé jeremiás a beszédet, a melyet az úr parancsolt vala mind az egész néphez szólania, megragadá őt a papok és a próféták és az egész nép, mondván: halállal kell lakolnod! miért prófétáltál az úr nevében, mondván: olyan lesz e ház, mint síló, és e város elpusztul, lakatlanná lesz? és összegyüle az egész nép jeremiás ellen az úrnak házában. de meghalálá ezeket a júda fejedelmei, és felmenének a király házából az úrnak házába, és leülének az úr új kapujának ajtajában. és szólanák a papok és a próféták a fejedelmeknek és az egész népnek, mondván: halálra méltó ez az ember, mert e város ellen prófétált, a mit füleitekkel hallottátok. és szóla jeremás mindazoknak a fejedelmeknek és az egész népnek, mondván: az úr küldött engem, hogy prófétáljak e ház ellen és e város ellen mind e szókkal, a melyeket hallottatok. most azért jobbitsátok meg a ti útaitokat és cselekedeteiteket, és hallgassatok az úrnak, a ti isteneteknek szavára, és az úr megbánja a veszedelmet, a melylyel fenyegetett titeket. én magam pedig imé kezetekben vagyok, cselekedjétek velem, a mint jóné és a mint helyesnek tetszik néktek. de jól tudjátok meg, hogy ha megöltök engem, ártatlan vér száll ti reátok és e városra és ennek lakosaira, mert bi-

zony az úr küldött el engem hozzátok, hogy a ti fejletekbe mondjam e szókat. és mondák azok a fejedelmek és az egész község a papoknak és prófétáknak: nem méltó ez az ember a halálra: mert az úrnak, a mi istenünknek nevében szolt nekünk! felkelének az ország vénei közül is némely férfiak, és szólának az egész összegyűlt népnek, mondván: a móreseti mikaés prófétált ezékiásnak, a júda királyának idejében, és szóla az egész júda népének, mondván: ezt mondja a seregeknek ura: a siont megszántják, mint szántóföldet, és jeruzsálem elpusztul, és e háznak hegyét erdő növi be; megölte-é azért őt ezékiás, júdának királyá és az egész júda? nem félte-é az urat? nem könyörgött-é az úrnak? és nem megbánta-é az úr a veszedelmet, a melylyel fenyegette őket? és mi olyan nagy veszedelmet vonnánk a mi lelkünkre? volt egy másik ember is, a ki az úr nevében prófétált, urias, semájának fia, kirját-jeárimból, és prófétált a város ellen és a föld ellen, egészen a jeremiás beszéde szerint. és meghallá jójakim király és minden vezéje és minden fejedelme az ő beszédeit, és halálra kerestette őt a király; de meghallá urias és megijedt, és elfutott és átment egyiptomba. és jójakim király embereket küldött egyiptomba, elnátánt, az akbor fiát, és más férfiakat vele együtt egyiptomba. és kihozák urias egyiptomból és vivék jójakim király elé, a ki megöleté őt fegyverrel, holttestét pedig a köznép temetőjébe vetteté. de ahikámnak, a sáfán fiának keze jeremiással lón, hogy ne adják őt a nép kezébe halálra.

27

a jójakim uralkodásának kezdetén, a ki fia vala jósiásnak, a júda királyának, ilyen szavakat szóla az úr jeremiáshoz, mondván: így szól az úr nekem: csinálj magadnak köteleket, és jármot és vedd azokat a nyakadba. és küldd azokat edom királyához és moáb királyához, az ammon fiainak királyához, tírus királyához és sidon királyához a követek által, a kik eljönek jeruzsálembe sedékiáshoz, júdának királyához, és parancsold meg nekik, hogy mondják meg az ő uraiknak: ezt mondja a seregek ura, izráelnek istene, ezt mondjátok a ti uraitoknak: én teremtettem a földet, az embert és a barmot, a melyek e föld színén vannak, az én nagy erőmmel és az én kinyújtott karommal, és annak adom azt, a ki kedves az én szemeim előtt: és most én odaadom mind e földeket nabukodonozornak, a babiloni királynak, az én szolgámnak kezébe; sőt a mezei állatokat is néki adom, hogy néki szolgáljanak. és néki és az ő fiának és unokájának szolgál minden nemzet mindaddig, míg el nem jő az ő földének ideje, és szolgálnak néki sok nemzetek és nagy királyok. azt a nemzetet és azt az országot pedig, a mely nem szolgál néki, nabukodonozornak, a babiloni királynak, és a ki nem teszi nyakát a babiloni király jármába: fegyverrel és éhséggel és dögghalállal verem meg azt a nemzetet, azt mondja az úr, míglen kiirtom őket az ő kezével. ti azért ne hallgassatok a ti prófétáitokra, se jövőmondóitokra, se álommagyarázóitokra, se varázslóitokra, se szemfényvesztőitokra, a kik ezt mondják néktek: ne szolgáljatok a babiloni királynak. mert ők hazugságot prófétálnak néktek, hogy messze vi-

gyelek titeket a ti földetekből és kiűzzelek titeket, és elveszszetek! azt a nemzetet pedig, a mely nyakára veszi a babiloni király jármát és szolgál néki, az ő földében hagyom, azt mondja az úr, és míveli azt és lakozik benne. sőt sedékiásnak, a júda királyának is mind e beszédek szerint szólottam, mondván: vegyétek nyakatokra a babiloni királynak jármát, és szolgáljatok néki és az ő népének, és éltek! miért halsz meg te és a te néped fegyver miatt, éhség és dögghalál miatt, a mint szállott az úr az olyan népről, a mely nem szolgál a babiloni királynak? ne hallgassatok hát a próféták szavaira, a kik így szólnak néktek: ne szolgáljatok a babiloni királynak; mert ők hazugságot prófétálnak néktek. mert nem küldöttem őket, azt mondja az úr, hanem ők az én nevemben hazugságot prófétálnak, hogy kiűzzelek titeket, és elveszszetek ti és a próféták, a kik prófétálnak néktek. a papoknak és ez egész népnek is így szóltam: ezt mondja az úr: ne hallgassatok a ti prófétáitok szavaira, a kik prófétálnak néktek, mondván: imé az úr házának edényei visszahozatnak babilonból most mindjárt, mert hazugságot prófétálnak ők néktek: ne hallgassatok rájuk; szolgáljatok a babiloni királynak, és éltek; miért legyen e város pusztasággá? ha ők próféták és ha nálok van az úrnak igéje: imádkozzanak most a seregek urának, hogy az edények, a melyek még az úr házában és a júda királyának házában és jeruzsálemben maradtak, ne jussanak babilonba; mert ezt mondja a seregek ura az oszlopok felől, a tenger felől, az állványok felől és az edények maradéka felől, a melyek még e városban maradtak, a melyeket el nem vitt nabukodonozor, a babiloni király, mikor fogságba vivé jékóniást, jójakimnak, a júda királyának fiát jeruzsálemből babilonba, és júdának és jeruzsálemnek minden fő népét; bizony ezt mondja a seregek ura, izráelnek istene az edények felől, a melyek megmaradtak az úrnak házában és a júda királyának házában és jeruzsálemben: babilonba vitetnek, és ott lesznek mindama napig, a melyen meglátogatom őket, azt mondja az úr; és felhozom azokat, és visszahozom azokat e helyre.

28

és abban az esztendőben, sedékiás, júda királyá uralkodásának kezdetén, a negyedik esztendőben, az ötödik hónapban monda nékem hanánias (azúrnak fia, a próféta, a ki gibeonból való vala) az úrnak házában, a papok és az egész nép szemei előtt, mondván: ezt mondja a seregek ura, izráel istene, mondván: eltöröm a babiloni királynak jármát. teljes két esztendő múlva visszahozom e helyre az úr házában mindamaz edényeit, a melyeket elvitt innen nabukodonozor, a babiloni király, és bevitt babilonba. és jékóniást, jójakimnak, a júda királyának fiát és mindama júdabeli foglyokat, a kik elvitettek babilonba, visszahozom én e helyre, azt mondja az úr; mert eltöröm a babiloni király jármát. akkor monda jeremiás próféta hanánias prófétának a papok és az egész nép szemei előtt, a mely ott áll vala az úrnak házában; monda pedig jeremiás próféta: úgy legyen, úgy cselekedjék az úr: teljesítse az úr a te beszédeidet, a melyekkel prófétálád, hogy az úr házában edényei

és a foglyok is mind visszahozatnak babilonból e helyre, mindazáltal halld csak e beszédet, a melyet én szólok néked és az egész népnek: a próféták, a kik előttem és előtted eleitől fogva voltak, sok ország ellen és nagy királyságok ellen, hadról, veszedelemlről és döghalálról prófétáltak. a mely próféta a békességről prófétál, mikor beteljesedik a próféta beszéde, akkor ismertetik meg a próféta, ha az úr küldötte-e azt valóban? és vevé hanániás próféta a jármot a jeremiás próféta nyakáról, és széttörté azt. és szóla hanániás az egész nép előtt, mondván: ezt mondja az úr: így töröm le nabukodonozornak, a babiloni királynak jármát két esztendei idő múlva minden nemzet nyakáról: és elméne jeremiás próféta a maga útjára. és szóla az úr jeremiásnak, miután letöré hanániás próféta a jeremiás próféta nyakáról a jármot, mondván: menj el, és beszélj hanániással, mondván: ezeket mondja az úr: a fajármot eltörtöd, de csináltál helyébe vasjármokat. mert ezt mondja a seregek ura, izráel istene: vasjármot vettem mind e nemzetek nyakára, hogy szolgáljanak nabukodonozornak, a babiloni királynak, és szolgáljanak néki, sőt a mezei állatokat is néki adom. és monda jeremiás próféta hanániás prófétának: halld csak, hanániás! nem az úr küldött téged, és te hazugsággal bízottad e népet. azért így szól az úr: imé, én elküldelek téged a föld színről, meghalsz ez esztendőben: mert pártütőleg szóltál az úr ellen. és meghala hanániás próféta abban az esztendőben, a hetedik hónapban.

29

ezek ama levél szavai, a melyet jeremiás próféta küldé jeruzsálemből a fogságban való vének maradékainak, és a papoknak és a prófétáknak, és az egész népnek, a melyet fogva vitt vala el nabukodonozor jeruzsálemből babilonba. (miután jékóniás király és a királyné és az udvari szolgálk, júda és jeruzsálem fejedelmei és az ács és a kovácsmester kijövének jeruzsálemből.) elásának a sáfán fiának, és gamariának a hilkias fiának keze által, a kiket sedekiás, júda királya küldött nabukodonozorhoz, a babiloni királyhoz babilonba, mondván: ezt mondja a seregek ura, izráel istene mindama foglyoknak, a kiket jeruzsálemből babilonba vittem: építetek házakat és lakjatok azokban, plántáljatok kerteket és egyétek azoknak gyümölcseit. vegyetek magatoknak feleségeket és szüljeteek fiakat és leányokat, és a fiaitokat is házassítsátok meg, a leányaitokat pedig adjátok férjhez, és szüljenek fiakat és leányokat, és szaporodjatok meg ott, és meg ne kevesedjete. és igyekezzetek a városnak jólétén, a melybe fogságra küldöttétek titeket, és könyörögjeteek érte az úrnak; mert annak jóléte lesz a ti jóléteket. mert ezt mondja a seregek ura, izráel istene: ne hitessenek el titeket a ti prófétáitok, a kik köztöttetek vannak, se a ti jövődomondóitok, és ne figyelmezzetek a ti álmaistokra, a melyeket álmodoztok. mert ők hamisan prófétálnak néktek az én nevemben: nem küldöttem őket, azt mondja az úr. mert ezt mondja az úr: mihelyt eltelik babilonban a hetven esztendő, meglátogatlak titeket; s betöltöm rajtatok az én jó szómat, hogy visszahozalak titeket e helyre. mert én tudom az én gondolatimat, a

melyeket én felöletek gondolok, azt mondja az úr; békességnék és nem háborúságnak gondolata, hogy kívánatos véget adjak néktek. akkor segítségre hívtok engem, és elmentek és imádtok engem, és meghallgatlak titeket. és kerestek engem és megtaláltok, mert teljes szívetekből kerestek engem. és megtaláltok engem, azt mondja az úr, és visszahozalak a fogságból, és összegyűjtlek titeket minden nemzet közül és mindama helyekről, a hová kiűztelek titeket, azt mondja az úr, és visszahozalak e helyre, a honnan számkivetetlek titeket. mert ezt mondjátok: támasztott nekünk az úr prófétákat babilonban is. mert ezt mondja az úr a királynak, a ki dávid székeben ül, és az egész népnek, a mely e városban lakik, tudniillik a ti atyátok fiainak, a kik nem mentek el veletek a fogságra: ezt mondja a seregek ura: imé, én reájok küldöm a fegyvert, az éhséget és a döghalált, és olyanokká teszem őket, a milyenek a keserű fügek, a melyek a rossz-ság miatt ethetlenek. és üldözzöm őket fegyverrel, éhséggel és döghalállal, és rettenetessé teszem őket a föld minden országára, átokká és csudává és szörnyűséggé és mindama nemzetnek gúnyjává, a melyek közé kivettem őket. azért mert nem hallgattak az én beszédeimre, azt mondja az úr, a melyeket én üzentem nékik az én szolgálaim, a próféták által, jó reggel elküldvén, de nem hallgattátok, azt mondja az úr. ti azért, ti foglyok, halljátok meg az úrnak szavát mindnyájan, a kiket jeruzsálemből babilonba küldtem. ezt mondja a seregek ura, az izráel istene akhábra a kolája fiára, és sedekiásra a mahásiás fiára, a kik hamisan prófétálnak néktek az én nevemben: imé, én odaadom őket nabukodonozornak, babilon királyának kezébe, és szemeitek láttára megöli őket. és mind azokról vesznek átokformát a júbából való foglyok, a kik babilonban vannak, mondván: tegyen téged az úr olyaná, mint sedekiást és mint akhábot, a kiket tűzzel égetett meg a babiloni király. mert isentelenséget cselekedtek izráelben, és paráználkodtak az ő felebarátjaik feleségével, és az én nevemben hazugságot szóltak, a mit nem parancsoltam nékik. én pedig tudom azt, és bizonyság vagyok, azt mondja az úr! a nehelámiti semájának is szólj, azt mondván: így szól a seregek ura, az izráel istene, mondván: mivelhogy te levelet küldöttél a magad nevével az egész néphez, a mely jeruzsálemben van, és sofóniás paphoz, a mahásiás fiához; és az összes papokhoz, mondván: az úr tett téged pappá jójába pap helyébe, hogy felügyelők legyenek az úr házában minden bolond férfú, és prófétálni akarón, hogy vessed ezt a tömlőczbe és a kalodába. most azért, miért nem dorgáltad meg az anatóthbeli jeremiást, a ki néktek prófétál? sőt még hozzánk küldött babilonba, ezt mondván: hosszú lesz az! építsetek házakat és lakjatok bennök, plántáljatok kerteket és éljete azoknak gyümölcseivel. és elolvasá sofóniás pap e levelet a jeremiás próféta hallására. és szóla az úr jeremiásnak, mondván: küldj el mind a foglyokhoz, mondván: ezt mondja az úr a nehelámiti semája felől: mivelhogy prófétált néktek semája, holott én nem küldtem őt, és hazugsággal biztatott titeket; azért ezt mondja az úr: imé, én megfenyítem a nehelámiti semáját és az ő magvát; nem lesz néki embere, a ki lakjék e nép között, és nem látja a jót, melyet én az én

népemmel cselekszem, azt mondja az úr; mert az úr ellen való szót szólott.

30

az a szó, a melyet szólott az úr jeremiásnak, mondván: ezt mondja az úr, izráel istene, mondván: mindama szókat, a melyeket mondtam néked, ird meg magadnak könyvben; mert imé, eljönnek a napok, azt mondja az úr, és visszahozom az én népemet, az izráelt és júdát, azt mondja az úr, és visszahozom őket arra a földre, a melyet az ő atyáiknak adtam, és bírni fogják azt. ezek pedig azok a szók, a melyeket az úr izráel és júda felől szólott. ezt mondta ugyanis az úr: a félelemnek, retentésnek szavát hallottuk, és nincs békesség. kérdjétek meg csak és lássátok, ha szül-é a férfi? miért látom minden férfi kezét az ágyékán, mintegy gyermekszülőét, és miért változtak orczáik fakósárgává? jaj! mert nagy az a nap annyira, hogy nincs hozzá hasonló; és háborúság ideje az jákóbn; de megszábadul abból! és azon a napon, azt mondja a seregek ura, letöröm majd az ő igáját a te nyakadról, köteleidet leszaggatom, és nem szolgálnak többé idegeneknek. hanem szolgálnak az úrnak az ő istenöknek, és dávidnak az ő királyoknak, a kit feltámasztok nékik. te azért ne félj, oh én szolgám jákób, azt mondja az úr, se ne rettegj izráel; mert imhol vagyok én, a ki megszabadítalak téged a messze földről, és a te magodat az ő fogságának földéből; és visszatér jákób és megnyugoszik, és bátorságban lesz, és nem lesz, a ki megháborítsa. mert veled vagyok én, azt mondja az úr, hogy megtartsalak téged: mert véget vetek minden nemzetnek, a kik közé kiűztelek téged, csak néked nem vetek véget, hanem megfenyítetek téged ítélettel, mert nem hagylak egészen büntetés nélkül. mert ezt mondja az úr: veszedelmes a te sebed, gyógyíthatatlan a te sérülésed. senki sincsen, a ki megítélje a te ügyedet, hogy bekösse sebedet, orvosságot és balzsam nincsenek számodra. elfeledkezett rólad minden szeretőd, és nem keres téged: mert megvertelek ellenséges veréssel, kegyetlen ostromozással, a te bünödnök sokaságáért, és hogy eláradtak a te vétkeid. miért kiáltozol a te sebed miatt? veszedelmes a te sérülésed? a te bünöd sokaságáért és vétkeidnek eláradásáért cselekedtem ezeket veled. azért mindazok, a kik benyelnek téged, elnyeletnék, és valamennyi ellenséged mind fogságra jut: és a te fosztogatódait kifosztottakká, és minden te zsákmányládát zsákmánynya teszem. mert orvosságot adok néked, és kigyógyítalak a te sérülésedből, azt mondja az úr. mert számkivetettnek hívtak téged, sion; nincs, a ki tudakozódjék felőle. ezt mondja az úr: imé, visszahozom jákób sátorának foglyait, és könyörülök az ő hajlékain, és a város felépíttetik az ő magas helyén, és a palota a maga helyén marad. és háláadás és öröm szava jó ki belőlök, és megsokasítom őket és meg nem kevesednek, megöregbítem őket és meg nem kisebbednek. és az ő fiai olyanok lesznek, mint eleintén, és az ő gyűlekezete erősen megáll az én orczáim előtt, de megbüntetem mindazokat, a kik nyomorgatták őt. és az ő fejedelme ő belőle támad, és az ő uralkodója belőle jö ki, és magamhoz bocsátom őt,

hogy közeledjék hozzám: mert kicsoda az, a ki szívét arra hajtáná, hogy hozzám jöjjön, azt mondja az úr. és népemmel leszek, én pedig a ti istenetek leszek. imé, az úrnak szélvészé, haragja tör elő, és a rohanó szélvész a hitetlenek fejére zúdul. nem szűnik meg az úr felgerjedt haragja, míg végbe nem viszi, és míg meg nem valósítja az ő szívének gondolatait. az utolsó napokban értitek meg e dolgot.

31

az időben, monda az úr, izráel minden nemzetségének istene leszek, ésők az én népemmel lesznek. ezt mondja az úr: kegyelmet talált a pusztában a fegyvertől megmenekedett nép, az isten ő előtte menvén, hogy megnyugtassa őt, az izráelt. messzinnen is megjelent nékem az úr, mert örökkévaló szeretettel szerettelek téged, azért terjesztettem read az én irlgmasságomat. újra felépítetek téged, és felépülsz, oh izráel leánya. újra felékesíted magadat, dobokkal és vígadók seregében jössz ki. még szölöket plántálsz samariának hegyein; a kik plántálják a plántákat, élnek is azok gyümölcseivel. mert leszen egy nap, mikor a pásztorok kiáltnak az efraim hegyén: keljetek fel, és menjünk fel sionba az úrhoz, a mi istenünkhez. mert ezt mondja az úr: énekeljétek jákóbnak vígassággal, és ujjongjatok a nemzetek fejének. hirdessétek dicséretét, és mondjátok: tartsd meg uram a te népedet, az izráel maradékát. imé, én elhozom őket észak földéből, és összegyűjtöm őket a földnek széleiről, közöttök lesz vak, sánta, viselő és gyermek-szülő is lesz velök, mint nagy sereg jönnek ide vissza. siralommal jönnek és imádkozva hozom őket, vezetem őket a vizek folyásai mellett egyenes úton, hol el nem esnek, mert atya leszek az izráelnek, és az efraim nékem elsőszülöttem. halljátok meg az úrnak szavát, ti pogányok, és hirdessétek a messzevaló szigeteknek, és ezt mondjátok: a ki elszórta az izráelt, az gyűjti őt össze, és megörzi, mint a pásztor a maga nyáját. mert megváltotta az úr jákóböt, és kimentette a nálánál erősebbnek kezéből. és eljönnek és énekelnek a sion ormán, és futnak az úrnak javaihoz, búza, bor, olaj, juhok és barmok nyája felé, és az ő lelkek olyan lesz, mint a megöntözött kert, és nem bándóknak többé. akkor vígadoz a szűz a seregben, és az ifjak és a vének együttesen, és az ő siralmokat öröme fordítom, és megvigasztalom és felvidámítom őket az ő bánatukból. és a papok lelkét megelégitem kövérésséggel, és az én népem eltelik javaimmal, azt mondja az úr. ezt mondja az úr: szó hallatszott rámban, sírás és keserves jajgatás; rákél siratta az ő fiait, nem akart megvigasztaltatni az ő fiai felől, mert nincsenek. ezt mondja az úr: tartsd vissza szódat a sírástól és szemeidet a könyhullatástól, mert meglesz a te cselekedetned jutalma, azt mondja az úr, hiszen az ellenség földéből térnek vissza. jövendődnék is jó reménysége leszen, azt mondja az úr, mert fiaiid visszajönnek az ő hatáiraikra. jól hallottam, hogy panaszkodott efraim: megvertél engem és megvertettem, mint a tanulatlan tulok; téríts meg engem és megtérek, mert te vagy az úr, az én istenem. mert azután, hogy megtérítettél engem,

megbántam bűnömet, és miután megismertem magamat, czombomat vertem; szégyenkezem és pirulok, mert viselem az én ifjúságomnak gyalázatát. avagy nem kedves fiam-é nékem efrain? avagy nem kényeztetett gyermek-é? hiszen valahányszor ellene szoltam, újra megemlékeztem ő róla, azért az én belső részeim megindultak ő rajta, bizony könyörülök rajta, azt mondja az úr! rendelj magadnak újtélzőket, rakj útmutatót oszlopokat, vigyázz az ösvényre, az útra, a melyen mentél, jöjj vissza izráelnek leánya, jöjj vissza ide a te városodba! meddig bújdosol, oh szófogatatlan leány? mert az úr új rendet teremt e földön. asszony környékezi a férfit. ezt mondja a seregek ura, izráel istene: újra e szókat mondják majd a júda földén és az ő városaiban, mikor visszahozom az ő foglyaikat: áldjon meg téged az úr, oh igazságnak háza, oh szent hegy! és ott lakoznak majd júda és minden ő városa, a szántóvetők és baromtartók együttesen. mert megittatom a szomjú lelket, és minden éhező lelket megelégiték. ezért vagyok ébren és vigyázok, és az én álmom édes nékem. imé, eljönnek a napok, azt mondja az úr, és bevetem az izráel házát és a júda házát embernek magvával és baromnak magvával. és a miképen gondom volt arra, hogy kigyomláljam és elrontsam, letörjem és pusztítsam és veszedelembé sodorjam őket, azonképen vigyázok arra, hogy megépítem és beplántáljam őket, azt mondja az úr! ama napokban nem mondják többé: az atyák ették meg az egest, és a fiak foga vását el bele. sőt inkább kiki a maga gonoszságáért hal meg; minden embernek, ki megeszi az egest, tulajdon foga vásik el bele. imé, eljönnek a napok, azt mondja az úr; és új szövetséget kötök az izráel házával és júda házával. nem ama szövetség szerint, a melyet az ő atyáikkal kötöttem a napon, a melyen kézen fogtam őket, hogy kihozzam őket egyiptom földéből, de a kik megrontották az én szövetségemet noha én férjök maradtam, azt mondja az úr. hanem ezt lesz a szövetség, a melyet e napok után az izráel házával kötök, azt mondja az úr: törvényemet az ő belsejökbe helyezem, és az ő szívökbe írom be, és istenökké lesznek, ők pedig népemmé lesznek. és nem tanítja többé senki az ő felebarátját, és senki az ő atyjafiát, mondván: ismerjétek meg az urat, mert ők mindnyájan megismernek engem, kicsinytől fogva nagyig, azt mondja az úr, mert megbocsátom az ő bűneiket, és vétkeikről többé meg nem emlékezem. ezt mondja az úr, a ki adta a napot, hogy világítson nappal, a ki törvényt szabott a holdnak és a csillagoknak, hogy világítsanak éjjel, a ki felhőborítja a tengert és annak habjai zúgnak, seregek ura az ő neve: ha eltűnnek e törvények előlem, azt mondja az úr, az izráelnek magva is megszabad, hogy soha én előttem nép ne legyen. ezt mondja az úr: ha megmérhetik az egeket ott fenn, és itt alant kifürkészhetik a föld fundamentumait: én is megútálom izráelnek minden magvát, mindazokért, a miket cselekedtek, azt mondja az úr! imé eljönnek a napok, azt mondja az úr, és felépítetik a város az úrnak a hanániel tornyától fogva a szeglet kapujáig. és kijebb megy még a mérőkötél azzal áttellenben a garéb hegyéig, és lefordul góhát felé. és a holttesteknek és a hamunak

egész völgye, és az egész mező a kidron patakáig, a lovak kapujának szegletéig kelet felé az úr szent helye lesz, nem rontatik el, sem el nem pusztittatik soha örökké.

32

az a szó, a melyet szóla az úr jeremiásnak, sedékiásnak, a júda királyának tizedik esztendejében: ez az esztendő a nabukodonozor tizenhatszadik esztendeje. és akkor megszállotta vala a babiloni király serege jeruzsálemet, és jeremiás próféta elzárva vala a tömlöcznek pitvarában, a mely a júda királyának házában vala. mert sedékiás, a júda királya záratta be őt, mondván: miért prófétálsz te, ezt mondván: ezt mondta az úr: imé, én e várost a babiloni király kezébe adom és beveszi azt? és sedékiás, a júda királya, meg nem menekszik a káldeusok kezéből, hanem a babiloni király kezébe adatik, és ennek szája szól amannak szájaival, és ennek szemei látják amannak szemeit. és babilonba viszi sedékiást és ott lesz mindaddig, míg meg nem látogatom őt, azt mondja az úr, hogyha hadakoztok a káldeusok ellen, nem lesz jó dolgotok. és monda jeremiás: szólott az úr nékem, ezt mondván: imé, hanameél, sallumnak, a te nagybátyádnak fia hozzád megy, mondván: vedd meg az én mezőmet, a mely anatótban van, mert téged illet vér szerint, hogy megvedgyed. eljőve azért hozzám hanameél, az én nagybátyámnak fia, az úr beszéde szerint a tömlöcz pitvarához, és monda nékem: kérlek, vedd meg az én mezőmet, a mely anatótban, a benjámin földén van, mert téged illet, mint örökös, és te read néz vér szerint is, vedd meg hát magadnak. akkor észrevevém, hogy az úr szava ez. azért megvevém hanameéltól, az én nagybátyámnak fiától a mezőt, a mely anatótban van, és kifizettem néki a pénzt, tizenhét ezüst siklust. és beíram levélbe és megpecsétlém, és tanúkat is állíték, és megmérém a pénzt mérlegen. ezután kezembe vevém a vétel felől való levelet, a mely meg vala pecsételve a parancsolat és törvények szerint, és a közönséges levelet is. és a vétel felől való levelet odaadám báruknak, a néria fiának, a ki mahásiás fia vala, hanameélnak, az én nagybátyám fiának szemei előtt, és a tanúk szemei előtt, a kik be valának írva a vétel felől való levélbe, mindama júdaiak szemei előtt, a kik ülnek vala a tömlöcz pitvarában. és parancsolék báruknak azok szemei előtt, mondván: ezt mondja a seregek ura, az izráel istene: vedd fel e leveleket, ezt a vételi levelet, mind a bepecsételtetett, mind a közönséges levelet, és tedd azokat cserépedénybe, hogy sok ideig elálljanak. mert ezt mondja a seregek ura, izráel istene: még házakat, mezőket és szőlőket fognak venni e földön. és könyörgék az úrnak, miután odaadám a vétel felől való levelet báruknak, a néria fiának, mondván: ah, ah, uram isten! imé te teremtetted a mennyet és földet a te nagy hatalmaddal és a te kiterjesztett karoddal, és semmi sincs lehetetlen előtted! a ki irtalmasságot cselekszel ezerízigen, és a ki az atyák bűnéért az ő fiaik keblében fizetsz meg ő utánok, te nagy isten, te hatalmas, a kinek neve seregeknek ura! nagy tanácsú és hatalmas cselekedetű, a kinek szemei jól látják az emberek fi-

ainak minden útait, hogy kinek-kinek megfizess az ő útai szerint, és az ő cselekedeteinek gyümölcse szerint; a ki jeleket és csudákat tettél egyiptom földén és mind e napiglan mind izráel földén, mind az embereken, és nevet szerzettél magadnak, a mint ez mai nap is megvan. és kihoztad a te népedet, az izráelt egyiptom földéből jelekkel és csudákkal, és hatalmas kézzel, és kinyújtott karral, és nagy rettetgetéssel. és nékik adtad e földet, a mely felől megesküdtél az ő atyáknak, hogy adsz nékik tejjel és mézzel folyó földet. és bementek és birtokolták azt, mindazáltal nem hallgattak a te szódra, és nem jártak a te törvényeidben, a miket parancsoltál nékik, hogy megcselekedjék, azokból semmit sem cselekedtek, azért mind e gonosz rájok borítottad. ímé, a sánczok a városokhoz érnek, hogy bevegýék azt, és e város odaadatik a káldeusok kezébe, a kik megostromolják ezt fegyverrel, éhséggel és dőghalállal. és a mit szóltál, meglett, ímé látod is. és mégis azt mondtad, uram isten, nekem: végy magadnak mezőt pénzen, és legyenek tanúid fölöle, holott a város a káldeusok kezébe adatik. és szóla az úr jeremiásnak, mondván: ímé, én az úr, istene vagyok minden testnek, vajjon van-é valami lehetetlen nekem? azért ezt mondja az úr: ímé, én odaadom e várost a káldeusok kezébe, és nabukodonozornak, a babiloni királynak kezébe, hogy bevegye azt. és bemennek a káldeusok, a kik ostromolják e várost, és e várost felgyújtják tűzzel és felégetik azt, és a házakat is, a melyeknek tetén füstöltek a baálnak és áldoztak idegen isteneknek, hogy engem haragra ingereljenek. mert izráel fiai és júda fiai ifúságoktól fogva csak azt cselekedték, a mi gonosz az én szemeim előtt, és az izráel fiai csak haragra gerjesztettek engem az ő kezeik cselekedeteivel, azt mondja az úr. mert csak bosszúságomra és búsulásomra volt e város, attól a naptól fogva, a melyen építették azt, mind ez ideig, úgy hogy el kell azt törölnem az én színem elől. az izráel fiainak és a júda fiainak minden bűnéért, a melyet cselekedtek, hogy felháborítsanak engem, ők magok, az ő királyaik, fejedelmek, papjaik és prófétáik és júda víteei és jeruzsálem polgárai. és háttal fordultak felém és nem arczczal, és tanítottam őket jó reggel, és noha tanítottam őket, nem voltak készek az intéz befogadására. sőt az ő útálatosságaiakat behelyezték a házba, a mely az én nevemről nevezetik, hogy megfertőztessék azt. és magaslatokat emeltek a baálnak, a ben-hinnom völgyében, hogy megáldozzák fiaikat és leányaikat a moloknak, a mit nem parancsoltam nékik, és még csak nem is gondoltam, hogy ez útálatosságot megcselekedjék, hogy júdát vétekre vigýék. és most azért azt mondja az úr, izráel istene e városnak, a mely felől ti mondjátok: odaadatik a babiloni király kezébe, fegyver, éhség és dőghalál miatt: ímé én összegyújtom őket mindama földekről, a melyekre kiűztem őket haragomban, felgerjedésemben és nagy bosszankodásomban, és visszahozom őket e helyre, és lakni hagyom őket bátoraságban, és népemmé lesznek nekem, én pedig nékik istenök leszek. és adok nékik egy szívet és egy utat, hogy mindenkor engem féljenek, hogy jól legyen dolguk, nékik és az ő fiaiknak ő utánok. és örökkévaló szövetséget kötök velök, hogy nem fordulok el tőlök és a velök

való jótéteménytől, és az én félelmemet adom az ő szívökbe, hogy el ne távozzanak tőlem. és örven-dezek bennök, ha jót cselekedhetem velök és biztosan beplántálhatom őket e földbe, teljes szívvel és teljes lélekkel. mert ezt mondja az úr: a miképen ráhozom népre mind azt a jót, a miket én ő felőlök mon-dok. és vesznek még mezőt e földön, a mely felől ti ezt mondjátok: pusztaság ez emberek nélkül, barmok nélkül, és odaadatik a káldeusok kezébe. pénzen vesznek mezőket, és beírják a levélbe, és megpecsételik, és tanukat állítanak a benjámin földén, jeruzsálem környékén és júda városaiban, a hegyi városokban és a síkföldi városokban és a dél felé való városokban, mert visszahozom az ő foglyaikat, azt mondja az úr.

33

másodszor is szóla az úr jeremiásnak, mikor ő még fogva vala a tömlőcz pitvarában, mondván: ezt mondja az úr, a ki megteszi azt, az úr, a ki megvalósítja azt, hogy megerősítse azt, úr az ő neve. kiáltl hozzám és megfelelek, és nagy dolgokat mon-dok néked, és megfoghatatlanokat, a melyeket nem tudsz. mert ezt mondja az úr, az izráel istene, e városnak házai és a júda királyának házai felől, a melyek lerontattak kosokkal és fegyverrel. mikor elmentek, hogy vívjanak a káldeusokkal, és hogy megtöltésék azokat emberek holttesteivel, a kiket én haragomban és bosszúállásomban megöltem, mivel-hogy elrejtettem az én orczámat a várostól az ő sok gonoszságukért: ímé, én hozok néki kötést és orvosságot, és meggyógyítom őket, és megmutatom nékik a békesség és hűség kincseit. és visszahozom júdát és izráelt a fogságból, és felépítem őket, mint azelőtt. és megtisztítom őket minden bűneiktől, a melyekkel vétkeztek ellenem, és megbocsátom minden bűneiket, a melyekkel vétkeztek ellenem, és a melyekkel gonoszul cselekedtek ellenem. és ez a város leszen nekem híremre, nevemre, örömömre, tisztességemre és dicséuremre e földnek minden nemzetsége előtt, a kik hallják mindama jót, a melyet én cselekszem velök, és félni és rettegni fognak mindama jóért és mindama békességért, a melyet én szerzek nékik! ezt mondja az úr: hallatszani fog még e helyen (a mely felől ti ezt mondjátok: pusztaság ez, emberek nélkül és barom nélkül való), a júda városaiban és jeruzsálem utcáiban, a melyek elpusztítottak és ember nélkül és lakó nélkül és oklatan állat nélkül vannak, örömmek szava és vígasság szava, vőlegény szava és menyasszony szava, és azoknak szava, kik ezt mondják: dicsérijétek a seregek urát, mert jó az úr, mert örökkévaló az ő kegyelme; a kik hálaáldozatot hoznak az úr házába, mert visszahozom e föld népét a fogságból, mint annakelőtte, azt mondja az úr. ezt mondja a seregek ura: e pusztá helyen, a melyen nincs ember és barom, és ennek minden városában pásztorok fognak még lakozni, a kik az ő juhaikat terelgetik. a hegyi városokban, a síkföldi városokban, a dél felől való városokban, a benjámin földén, jeruzsálem környékén és júda városaiban még juhnyájak fognak átmenni a számlálóinak keze alatt, azt mondja az úr. ímé, eljönnek a napok,

azt mondja az úr, és megbizonyítom az én jó szómat, a melyet az izráel házának és a júda házának szoltam. azokban a napokban és abban az időben sarjastok dávidnak igaz sarjadékat, és jogot és igazságot szerez e földön. azokban a napokban megszabadul a júda, és bátorságban lakozik jeruzsálem, és így hívják majd őt: az úr a mi igazságunk. mert ezt mondja az úr: nem vész ki a dávid férfi sarjadéka, a ki az izráel házának székébe üljön. és a lévita papok férfi sarjadéka sem vész ki előlem, és a megőldozatot áldozzon, és ételáldozatot egészen, és véres áldozatot készítsen mindenkor. és szóla az úr jeremiásnak, mondván: ezt mondja az úr: ha felbonthatjátok az én szövetséget a nappal, és az én szövetséget az éjszakával, hogy se nap, se éjszaka ne legyen az ő idejében: az én szolgálmmal, dáviddal való szövetségem is felbomlik, hogy ne legyen fia, a ki uralkodjék az ő székében, és a lévita papokkal, az én szolgálmmal. mint az ég serege meg nem számlálható, és a tenger fővenye meg nem mérhető, úgy megokasítom az én szolgálmmal, dávidnak magvát, és a levítákat, a kik nékem szolgálnak. és szóla az úr jeremiásnak, mondván: nem vetted észre, mit szóla e nép? mondván: a két nemzetséget, a melyet az úr kiválasztott vala, elvété, és az én népemet megúltálták úgy, hogy többé ő előttök nem nemzet az. ezt mondja az úr: ha szövetségem nem lesz a nappal és az éjszakával, és ha nem szabtam törvényeket az égnek és a földnek, jákóbnak és az én szolgálmmal, dávidnak magvát is elvetem, úgy hogy az ő magvából senkit fel ne vegyenek, a ki uralkodjék ábrahámnak, izsáknak és jákóbnak magván: mert visszahozom őket a fogságból, és megkegyelmezek nékik.

34

az a beszéd, a melyet szólott az úr jeremiásnak, (mikor nabukodonozor a babiloni király és az egész serege és a föld minden országa, a melyek az ő hatalma alatt valának, és a népek mind vinták vala jeruzsálemet és minden városát) mondván: ezt mondja az úr, az izráel istene: menj el, és mondd meg sedékiásnak, a júda királyának, és így szólj néki: ezt mondja az úr: ímé, én odaadom e várost a babiloni király kezébe, és felgyújtja ezt tüzzel. és te el nem szaladsz az ő kezéből, hanem bizonynyal megfognak és kezébe adnak, és a te szemeid meglátják a babiloni királynak szemeit, és az ő szája a te száddal szól, és bemegy babilomba. mindazáltal halld meg az úrnak szavát sedékiás, júda királya; ezt mondja az úr te felőled: nem halsz meg fegyver által. békességben halsz meg, és a mint füstöltek a te atyáidnak, az előbbi királyoknak, a kik te előtted voltak, úgy füstölnek néked is, és így siratnak téged: jaj uram! mert én szoltam e szót, azt mondja az úr. és megmondá jeremiás próféta sedékiásnak, a júda királyának, mind e szavakat jeruzsálemben. a babiloni király serege pedig vívja vala jeruzsálemet és júdának minden városát, a melyek megmaradtak vala, tudniillik lákist és azekát, mert a júda városai közül csak ezek maradtak vala meg, mint erősített városok. ez a beszéd, melyet szóla az úr jeremiásnak, minekutána sedékiás király szövetséget köte az egész jeruzsálem-

beli néppel, szabadságot hirdetvén köztük. hogy kiki bocsássa szabadon szolgáját és kiki az ő szolgálóleányát a héber férfit és a héber leányt, hogy senki ne szolgáltatson közöttük az ő júdabeli atyjafiával. és engedelmeskedtek mindnyájan a fejedelmek és az egész nép, a kik szövetséget kötöttek, hogy kiki szabadon bocsássa az ő szolgáját és kiki az ő szolgálóleányát, hogy senki azokkal ne szolgáltatson többé; és engedelmeskedtek és elbocsáták azokat. de azután elváltozának, és visszahozák a szolgákat és szolgálóleányokat, a kiket szabadon bocsátottak vala, és őket szolgálkká és szolgálóleányokká tevék. és lön az úrnak szava jeremiáshoz az úrtól, mondván: ezt mondja az úr, izráel istene: én szövetséget kötöttem a ti atyáitokkal azon a napon, a melyen kihoztam őket egyiptom földéről, a szolgáltatnak házából, mondván: mikor a hét esztendő eltelik, kiki bocsássa el az ő héber atyjafit, a ki néked eladott vala és hat esztendőig szolgált téged; bocsássad őt magadtól szabadon. de nem hallgatának a ti atyáitok engemet, és fülöket sem hajtották erre. és ti ma megtértetek vala, és igazat cselekedtetek vala én előttem, kiki szabadságot hirdetvén az ő atyjafiának, és én előttem szövetséget kötöttek abban a házban, a mely az én nevemről neveztetett. de elváltoztatok, és beszenyneztetek az én nevemet, és kiki visszahozta az ő szolgáját és kiki az ő szolgálóleányát, kiket egészen szabadon bocsátottatok vala, és igába vetettétek őket, hogy néktek szolgálítok és szolgáló leányaitok legyenek. azért ezt mondja az úr: ti nem hallgattok reám, hogy kiki szabadságot hirdessen az ő atyjafiának és kiki az ő felebarátjának. ímé, én hirdetek néktek szabadságot, azt mondja az úr, a fegyverre, a döghalálra és az éhségre, és odaadlak titeket e föld minden országainak útálatára. és odaadom a férfiakat, a kik megszegték az én szövetséget, a kik nem teljesítették a szövetség pontjait, a melyet előttem kötöttek vala tulokkal, a melyet ketté vágának és átmenének annak részei között, júdának fejedelmeit és jeruzsálem fejedelmeit, az udvari szolgákat és a papokat és a földnek minden népét, a kik átmentek a tulok részei között: odaadom őket az ő ellenségeik kezébe, és az ő lelkeket keresők kezébe, és a babiloni király seregének kezébe, a mely eltávozik töletek. ímé, én parancsolok, azt mondja az úr, és visszahozom őket e városra, és vívják azt, és beveszik és felgyújtják tüzzel, és pusztasággá teszem júda városait, lakhatatlanokká.

35

az a beszéd, a melyet szóla az úr jeremiásnak, jójáknak, jósiás, júda királya fiának idejében, mondván: menj el a rékábiták házához, és szólj velök, és vidd be őket az úr házába, a kamarák egyikébe, és adj nékik bort inni. és mellém vevém jaazániát, jeremiásnak fiát, ki fia vala habasániának, és az ő rokonait és minden fiait és a rékábiták egész háznépét. és bevivém őket az úr házába, a hanán fiainak a kamarájába ki igdaliásnak, az isten emberének fia vala,

a mely a fejedelmek kamarája mellett vala, mahásiának, sallum fiának kamaráján felül, a ki az ajtónak őrizője vala. és a rékábiták háza népének fiai elé borral telt kancsókat és poharakat tevék, és ezt mondtam nékik: igyatok bort! és felelének: nem iszunk bort, mert jónadáb, rékábnak fia, a mi atyánk parancsolta nekünk, mondván: ne igyatok ti bort soha, se a ti fiaitok. se házat ne építsetek, se vetést ne vessetek, se szőlőt ne ültessetek, se ne tartsatok; hanem sátorokban lakjatok teljes életekben, hogy sok ideig éljete a földnek színén, a melyben ti jövevények vagytok. és hallgattunk jónadábnak a rékáb fiának, a mi atyánknak szavára mindabban, a miket parancsolt nekünk, hogy teljes életünkben bort ne igyunk mi, a mi feleségeink, a mi fiaink és a mi leányaink. se házakat ne építsünk, hogy azokban lakjunk, se szőlőnk, se mezőnk, se vetésünk ne legyen nekünk. hanem lakozzunk sátorokban. hallgattunk azért, és a szerint cselekedtünk, a mint nekünk jónadáb, a mi atyánk megparancsolta vala. mikor pedig feljöve nabukodonozor, a babiloni király a földre, akkor ezt mondták: jertek el, menjünk be jeruzsálembe a káldeai sereg előtt és a siriabeli sereg előtt; és jeruzsálemben lakoztunk. és szóla az úr jeremiásnak, mondván: így szól a seregek ura, az izráel istene: menj el, mondd meg a júda fériainak és jeruzsálem lakosainak: nem veszitek-e fel az intést, hogy hallgassatok az én beszédeimre? azt mondja az úr. jónadábnak, a rékáb fiának intései teljesedtek, a melyekkel megparancsolta az ő fiainak, hogy bort ne igyanak, és mindez ideig sem ittak bort; mert hallgattak az ő atyjok parancsolatjára; én is szoltam néktek; szoltam pedig jó reggel, de nem engedtetek nekem. és elküldtem hozzátok minden én szolgámat, a prófétákat, és pedig jó reggel küldém, mondván: kérlek, kiki térjen meg az ő gonosz újtjáról, jobbitásokat meg cselekedeteiteket, és idegen istenek után ne járjatok, hogy nékik szolgáljatok, és lakoztok a földön, a melyet néktek és a ti atyáitoknak adtam, de fületeket sem hajtátok reá, és nem hallgattatok reám. mivelhogy jónadábnak, a rékáb fiának fiai teljesítik az ő atyjoknak parancsolatját, melyet parancsolt vala nékik, e nép pedig nem hallgata reám; azért ezt mondja az úr, a seregek istene, az izráel istene: ímé, én rábocsátom júdára és jeruzsálemnek minden lakóira mindama veszedelmet, a melyről szoltam nékik; azért mert szoltam nékik, de nem hallották, kiáltottam nékik, de nem feleltek. a rékábiták házában pedig monda jeremiás: ezt mondja a seregek ura, az izráel istene: mivelhogy hallgattatok jónadábnak, a ti atyátoknak parancsolatjára, és megtartottátok minden parancsolatját, és úgy cselekedtetek, a mint meghagyta volt néktek: azért ezt mondja a seregek ura, az izráel istene: nem fogyatkozik el jónadábnak, a rékáb fiának maradéka, a ki előttem álljon mindenkor.

36

és jojákimnak, a jósiás fiának, júda királyának negyedik esztendejében is szóla az úr jeremiásnak, mondván: végy elő egy könyvet, és mind írd belé a szókat, a miket én szoltam néked az izráel és

a júda ellen és minden nemzet ellen, a naptól fogva, a melyen szoltam néked a jósiás ideje óta mind e napig. hátha meghallja a júda háza mindazokat a veszedelmeket, a melyeket én néki szerezni szándékozom, hogy kiki megtérjen az ő gonosz útjáról, és megbocsássam az ő bűnöket és vétkeket. és előhívá jeremiás bárukat, a néria fiát, és megírá báruk a jeremiás szája után a könyvbe mindama szókat, a melyeket az úr szoltott vala néki. és parancsola jeremiás báruknak, mondván: én fogoly vagyok, nem mehetek be az úr házába. azért te menj be, és a könyvből, a melyet az én számból írtál, olvasd el az úrnak szavait a népnek hallatára az úrnak házában bőjti napon, és az egész júdának hallatára, a kik felgyűnnek az ő városaikból, olvasd el nékik. hátha az úr elé száll könyörgésük, és mindenki megtér az ő gonosz útjáról, mert nagy az úr haragja és felháborodása, a melylyel szoltott az úr e nép ellen! báruk pedig, a néria fia, mind a szerint cselekedék, a mint néki jeremiás próféta megparancsolta vala, elolvassván a könyvből az úrnak szavát, az úrnak házában. és jojákimnak a jósiás fiának, júda királyának ötödik esztendejében, a kilenczedik hónapban bőjtre hívták fel az úr elé az egész jeruzsálem népét és az egész népet, a mely júda városaiból jött vala fel jeruzsálembe. és elolvásá báruk a könyvből jeremiás beszédeit az úr házában gamáriának, az írástudó sáfán fiának szobájában a felső pitvarban, az úr háza új kapujának nyílásában az egész nép hallatára. és hallá mikeás, gamáriának, a sáfán fiának fia az úrnak minden beszédét a könyvből. és leméne a király házába az írástudó szobájába, és ímé, ott ülnek vala mind a főemberek, elisáma, az írástudó, és dalajás, semájának fia, és elnátán, akbórnak fia, és gamária, sáfánnak fia, és sedekiás, hanániásnak fia, és a többi főember is. és elbeszélé nékik mikeás mindazokat, a melyeket hallott vala a könyvből, mikor olvasá báruk a nép hallatára. azért elküldék mind a főemberek jéhudit, a ki natániának fia vala, a ki selémiának fia vala, a ki kusinak fia vala, bárukhhoz, mondván: a könyvet, a melyből olvastál a nép hallatára, vedd kezébe, és jövel. és kezébe vevé báruk, a néria fia a könyvet, és elméne hozzájuk. és mondtának néki: ülj le csak és olvasd azt a mi fülünk hallatára, és elolvásá báruk fülök hallatára. és mikor meghallá mind e szókat, megrettenve tekintettek egymásra, és mondtának báruknak: bizony megjelentjük mind e szókat a királynak. bárukat pedig kérdezék, mondván: jelentsd meg csak nekünk, mimódon írtad mind e szókat az ő szájából? és monda nékik báruk: szájjal mondtotta nekem mind e szókat, én pedig beírtam e könyvbe tintával. és mondtának a főemberek báruknak: menj el, rejtőzzél el te és jeremiás, és ne tudja senki, hol vagytok. és elmenének a királyhoz a pitvarba (és letevék a könyvet az írástudó elisámának szobájában) és elmondák mind e szókat a király hallatára. és elküldé a király jéhudit, hogy hozza el a könyvet; azért elhozá azt az írástudó elisámának szobájából, és elolvásá azt jéhudi a király hallatára és mindama főemberek hallatára, a kik a király előtt állnak vala. a király pedig a téli házban ül vala a kilenczedik hónapban, és a tűz ég vala előtte. és mikor jéhudi három vagy négy levelet elolvasott vala,

elmetélé azt az írástudónak késével, és a tűzbe hajtá, a mely a tűzhelyen vala, mígnem az egész könyv megéhe a tűzben, a mely a tűzhelyen vala. nem retentek meg, sem ruhájokat nem szaggatták meg a király és valamennyi szolgálja, a kik hallják vala mind e szókat. sőt még elnátán is és delája és gamária kérék a királyt, hogy a könyvet ne égtesse meg, de nem hallgata rájuk. hanem meghagyá a király jerákmeélnek, a hammélek fiának, és sērájának, az aziel fiának, és selémiának, az abdél fiának, hogy fogják el bárukot, az írástudót, és jeremiás prófétát, de az úr elrejté őket. szóla pedig az úr jeremiásnak, miután a király megégette vala a könyvet és beszédekét, a melyeket báruk a jeremiás szájából írt vala, mondván: térj vissza, végy magadnak más könyvet, és írd bele mind az elébbi szókat, a melyek az elébbi könyvben valának, a melyet jojakim, a júda királya megégetett. és jojakimnak, a júda királynak mondd meg: ezt mondja az úr: te égetted meg a könyvet, mondván: miért írtál ilyen szókat bele: bizonyosan eljő a babiloni király, és elveszti e földet, és kipusztít belőle embert és állatot? azért ezt mondja az úr jojakim felől, a júda királya felől: nem lesz néki, a ki a dávid székebe üljön, és az ő holtteste elvetetik nappal a hévre, éjszaka pedig a dérre. és megbüntetem őt, és az ő magvát, és az ő szolgálait az ő búneikért, és rájuk bocsátom és a jeruzsálemi polgárokat és júdának férfiaiira mind azt a veszedelmet, a melyről szólottam nékik, de nem hallgattak meg. azért más könyvet vön jeremiás, és adá azt báruknak, az írástudó néria fiának, és beírá abba a jeremiásnak szájából minden szavát annak a könyvnek, a melyet jojakim, a júda királya megégetett vala a tűzben. és több dolgot is írának bele, hasonlókat az elébbiekhöz.

37

uralkodott pedig sedékiás király, jósiásnak fia, kónia helyett, a ki jojakimnak fia vala, kit nabukodonozor, a babiloni király királylyá tett vala júdának földében. de nem hallgatá sem ő, sem az ő szolgálai, sem a föld népe az úrnak szavát, a melyet szólott vala jeremiás próféta által. és elküldé sedékiás király jukált, selémiának fiát, és sofóniást, mahásiás papnak fiát jeremiás prófétahoz, mondván: kérlek, könyörögi mi érettünk az úrnak, a mi istenünknek. jeremiás pedig be- és kimegy vala a nép között, mert még nem vetették vala őt be a tömlöczbe. a faraó serege pedig kijött egyiptomból, és a káldeusok, a kik megszállották jeruzsálemet, meghallották e hírt ő felőlök, és elhagyták jeruzsálemet. és szóla az úr jeremiás prófétának, mondván: ezt mondja az úr, izráel istene: ezt mondjátok a júda királynak, a ki elküldött titeket én hozzám, hogy megkérdezzetek engem: ímé, a faraó serege, a mely kijött a ti segítségetekre, visszamegy egyiptom földébe. és visszatérnek a káldeusok, és ostromolják e várost, és beveszik azt, és megégetik tűzzel. ezt mondja az úr: ne csaljátok meg magatokat, mondván: bizonyosan elmennek mi rólunk a káldeusok; mert nem mennek el. mert ha a káldeusoknak egész seregét megveritek is, a kik ostromolnak titeket, és közülök csak néhány megsebesült marad is: valamennyi felkél az ő sátorából, és megégetik e

várost tűzzel. és mikor a káldeusok serege elvonul a jeruzsálem alól a faraó serege miatt, jeremiás is kiindul a jeruzsálemből, menvén a benjámin földre, hogy osztályrészt kapjon onnan a nép között. mikor pedig ő a benjámin kapujához ére és ott vala egy ór, a kinek neve jériás vala, selémiásnak fia, a ki hanániásnak fia vala, megfogá az jeremiás prófétát, és monda: te a káldeusokhoz szököll! és monda jeremiás: hazugság! nem szököm a káldeusokhoz; de nem hallgata rá. és jériás megfogá jeremiást, és vivé őt a fejedelmekhez. és a fejedelmek megharaguvának jeremiásra, és megvereték őt, és veték a fogházba az írástudó jónatán házába: mert azt rendelték vala fogháznak. mikor jeremiás a tömlöczbe és a börtönbe juta, és sok napig vala ott jeremiás; akkor elküldé sedékiás király és előhozatá őt, és megkérdezé a király a maga házánál titkon, és monda: van-e kijelentésed az úrtól? akkor monda jeremiás: van! és azt is monda: a babiloni király kezébe adatol. azután monda jeremiás sedékiás királynak: mit vétettem ellened és a te szolgálid ellen és e nép ellen, hogy a fogházba vetettetek engem? és hol vannak a ti prófétáitok, a kik prófétáltak néktek, mondván: nem jő el a babiloni király ti ellenetek és e föld ellen? most halld csak, uram király, és hallgasd meg az én könyörgésemet, és ne küldj engem vissza az írástudó jónatán házába, hogy ott ne haljak meg. parancsolta azért sedékiás király, hogy vessék jeremiást a tömlöcz pitvarába, és adjanak néki naponként egy-egy darab kenyert a sütők utczájából, a míg minden kenyér elfogy a városból. és ott marada jeremiás a tömlöcz pitvarában.

38

de meghallá safátias mattánnak fia, és gedáliás passúrnak fia, és jukál a selémiás fia, és passúr a melékiás fia a szókat, a melyeket szólott vala jeremiás az egész népek, mondván: ezt mondja az úr: a ki megmarad e városban, meghal fegyver miatt, éhség miatt és dőghalál miatt, a ki pedig kimegy a káldeusokhoz, él, és az ő élete nyereség lesz néki és él. ezt mondja az úr: bizonynyal a babiloni király seregének kezébe adatik e város, és beveszi azt. és mondanak a fejedelmek a királynak: kérünk, öletted meg ezt az embert, mert megerőtleníti a vitézek kezeit, a kik megmaradtak a városban, és az egész nép kezeit, hogy efféle szókat szól nékik, mert ez az ember nem a nép megmaradására igyekszik, hanem veszedelmére. és monda sedékiás király: ám a ti kezetekben van, mert a király semmit sem tehet ellenetekre. azért elvivék jeremiást, hogy bevessék melkiásnak, a hammélek fiának vermébe, a mely a tömlöcz pitvarában vala; és lebecsáták jeremiást köteleken; a veremben pedig nem víz vala, hanem sár, és beesék jeremiás a sárba. és meghallotta ebed-melek, a szercecsen, a ki udvari szolga vala (ő pedig a király házában vala), hogy jeremiást a verembe vetették, a király pedig a benjámin-kapuban ül vala. kiméne azért ebed-melek a király házából, és szóla a királynak, mondván: uram, király! gonoszul cselekedtek azok az emberek mindazzal, a mit jeremiás prófétával cselekedtek, a kik őt a verembe vetették; mert meghal ott éhen, mert

nem lesz ezután semmi kenyér e városban. parancsola azért a király ebed-meleknek, a szerezsennek, mondván: végy magadhoz innét harmincz embert, és vedd fel jeremiás prófétát a veremből, mielőtt meghalna. vön azért ebed-melek magához harmincz embert, és beméne a király házába, a kincstartó ház alá, és hozza onnét régi ruhadarabokat és elszakadozott posztókat, és alábocsátá azokat jeremiásnak köteleken a verembe. és monda ebed-melek, a szerezsen, jeremiásnak: tedd a régi és elszakadozott ruhadarabokat hónod alá, a kötelek alá; és úgy cselekedék jeremiás. kivonták azért jeremiást köteleken és kihozák őt a veremből, és lakék jeremiás a tömlőcz pitvarában. elkülde pedig sedekiás király, és magához hozatá jeremiás prófétát a harmadik ajtóig, mely vala az úrnak házában, és monda a király jeremiásnak: téged valamiről kérdelek, semmi tagadást benne ne tégy! monda pedig jeremiás sedekiásnak: ha megjelentem néked, avagy nem bizonyosan megölsz-e engem? és ha tanácsot adok, nem hallgatsz rám. és megesküvék sedekiás király jeremiásnak titkon, mondván: él az úr, a ki teremteté nekünk e lelket, hogy nem öllek meg és nem adlak azoknak az embereknek kezébe, a kik keresik a te lelkedet! akkor monda jeremiás sedekiásnak: ezt mondja az úr, a seregek istene, az izráel istene: ha kimégy a babiloni király fejedelmeihez, él a te lelked, és e város nem égettetik meg tüzzel, hanem élsz te és a te házad népe. ha pedig nem mégy ki a babiloni király fejedelmeihez, akkor e város a káldeusok kezébe adatik, felégetik ezt tüzzel, te sem szaladsz el kezökből. monda sedekiás király jeremiásnak: félek én a júdabeliektől, a kik átszöktek a káldeusokhoz, hátha azok kezébe adnak engem, és csúfskodnak rajtam! és monda jeremiás: nem adnak; kérlek, halld meg az úrnak szavát, a melyet én mondok néked, és jó dolgod lesz, és él a te lelked. ha pedig te kimenni nem akarsz: ez a szó, a melyet megjelentett nékem az úr: ímé, minden asszony, a ki megmaradt vala a júda királyának házában, kivitetik a babiloni király fejedelmeihez; és ezt mondják azok, hogy megcsaltak téged és erőt vettek rajtad a te jóakorjambereid, a te lábaid most beragadtak a sárba, ők pedig visszafordultak. azért minden feleségedet és gyermekedet kiviszik a káldeusoknak, te sem meneked meg kezökből, hanem megfogatol a babiloni király kezével, és e várost felégeti tüzzel. monda pedig sedekiás jeremiásnak: senki se tudjon e szökről, és nem halsz meg! ha meghallják a fejedelmek, hogy beszéltél veled, és eljönnek hozzád és ezt mondják néked: mondd meg csak nekünk, mit beszéltél a királynak, ne tagadj el abból tőlünk és nem ölünk meg téged, és mit monda néked a király? ezt mondd nekik: alázatosan könyörgék a királynak, hogy ne vitessen vissza jónatán házába, hogy meg ne haljak ott. és a fejedelmek mind elmenének jeremiához és megkérdek őt, és egészen úgy felele nekik, a mint a király parancsolta vala: és hallgatással elmenének tőle, mert nem hallották vala a beszédet. és ott marada jeremias a tömlőcz pitvarában mind a napig, a melyen bevévék jeruzsálemet, és ott vala, mikor bevévék jeruzsálemet.

sedekiásnak, a júda királyának kilenczedik esztendejében, a tizedik hónapban eljőve nabukodonozor, a babiloni király és egész serege jeruzsálem ellen, és megszállák azt. sedekiás tizenegyedik esztendejében, a negyedik hónapban, a hónap kilenczedikén ledűle a város köfala. és bemenének a babiloni király fejedelmei mind és leülének a középső kapuban: nergál-sarézer, samegár-nebó, sársekim, rabsáris, nergál-sarézer, rabmág és mind a többi fejedelmei a babiloni királynak. és mikor meglátta vala őket sedekiás, a júda király és mind a vitézlő férfiak, elfutamodának és kimenének éjjel a városból a király kertjén át az ajtón, a két köfal között, és kimenének a pusztába vivő úton. és üzék őket a káldeai seregek, és elfogák sedekiást jerikohó pusztájában, és elhozák őt és elvívék nabukodonozornak, a babiloni királynak riblába, hamát földére, és ítéletet monda rája. és megölé a babiloni király sedekiásnak fiait szeme láttára riblában, és júdának minden nemeseit is megölé a babiloni király. a sedekiás szemeit pedig kitolatá, és vasba vereté őt, hogy elvigye őt babilonba. a király házat pedig és a nép házait felgyújták a káldeusok tüzzel, és jeruzsálem köfalait leronták. a nép többi részét pedig, a mely a városban maradt vala: és a szökevényeket, a kik hozzá szöktek vala, a nép többi részét, a még megmaradtakat elvívé nabuzarádán, a poroszlók feje, babilonba. a nép szegényeit pedig, a kiknek semmijök sem vala, ott hagyá nabuzarádán, a poroszlók feje, júda földében, és ada nekik szölöket és szántóföldeket azon a napon. jeremiás felől pedig parancsot ada nabukodonozor, a babiloni király nabuzarádának, a poroszlók fejének, mondván: vedd őt magadhoz, és viselj gondot reá, és semmi bajt ne okozz neki, hanem azt cselekedd vele, a mit ő akar. és elkülde nabuzarádán, a poroszlók feje, és nebusázban, rabsáris és nergál-sarézer, rabmág és a babiloni királynak több főembere. elküldének, mondom, és elhozák jeremiást a tömlőcz pitvarából, és rábízák őt gedáliásra, ahikámnak, a sáfán fiának fiára, hogy haza vigye őt, és lakozzék a nép között. az úr pedig szóla jeremiához, mikor ő még a tömlőcz pitvarában fogva vala, mondván: menj el, és szólj ebed-melekkel, a szerezsennel, mondván: ezt mondja a seregek ura, izráel istene: ímé, én beteljesítem e város kárára és nem javára mondtott beszédeimet, és azon a napon szemeid előtt lesznek azok. és azon a napon megszabadítlak téged, azt mondja az úr, és nem adatol amaz emberek kezébe, a kiktől félsz. hanem bizonyára megszabadítlak téged, nem esel el fegyver miatt, és a lelked zsákmányul lesz néked, mert reménység volt bennem, azt mondja az úr.

az a szózat, a melyet az úr szóla jeremiásnak, miután nabuzarádán, a poroszlók feje elbocsátá őt rámából. mikor elvitte vala őt, ő is lánczokkal vala megkötözve a jeruzsálemi és júdai mindenféle foglyok között, a kik babilonba vitetnek vala. és a poroszlók feje elvívé jeremiást, és monda neki: az úr, a te istened rendelte az a büntetést e hely ellen. és ráhozta és

megcselekedte az úr, a mint megmondotta vala. mert vétkeztek az úr ellen, és nem hallgattatok az ő szavára, azért teljesedett be ti rajtatok e dolog. mostan azért imé, én téged ma megszabadítalak a láncztól, a mely a te kezeiden van; ha tetszik néked babilonba jönnöd, jöjj velem, nekem pedig gondom lesz reád, ha pedig nem tetszik néked, hogy eljőjj velem babilonba, maradj itt. imé, az egész föld előtted van, a hova jobbnak és helyesebbnek látszik menned, menj oda. (de ő még nem tér vala vissza.) vagy menj vissza gedáliához, ahikámnak, sáfán fiának fiához, a kit a babiloni király tisztartóvá tett júda városaiban, és lakjál vele a nép között, vagy akárhová tetszik menned, oda menj. és ada a poroszlók feje néki étket és ajándékot, és elbocsáta őt. és elméne jeremiás gedáliához, ahikámnak fiához mispába, és ott lakék vele a nép között, a kik megmaradtak a földön. és mikor meghallotta a seregek minden vezetője, a kik a mezőn valának, ök magok és az ő embereik, hogy a babiloni király gedáliást, ahikámnak fiát tette tisztartóvá az országban, és hogy reá bízta a férfiakat és az asszonyokat, a kisdedeket és a föld szegényeit azok közül, a kik babilonba el nem vitettek vala; elmenének gedáliához mispába, tudniillik ismáel, natániának fia, és jóhanán és jónátán, káreának fiai, és serája, tankumetnek fia, és a netofáti efainak fiai, és jazánia, maakátnak fia, ök és az ő embereik. és gedáliás, ahikámnak, sáfán fiának fia megesküvék nekik és az ő embereiknek, mondván: ne féljete a káldeusoknak szolgálni, hanem lakozzatok e földön és szolgáljatok a babiloni királynak, és jó dolgokat lesz. és én imé mispában lakom, hogy szolgálatukra álljak a káldeusoknak, a kik eljönek hozzánk, ti pedig szedjetek össze bort és gyümölcsöt, és olajt is szerezsetek édenyeitekbe, és lakjatok a ti városaitokban, a melyeket elfoglaltatok. és mindazok a júdabeliek is, a kik a moábitáknál, az ammon fiaínál, az edomitáknál, és a kik akármely tartományban valának, meghallák, hogy a babiloni király júdából maradékot hagyott, és hogy gedáliást, ahikámnak, sáfán fiának fiát tette előttök tisztartóvá. azért haza jövének mindnyájan a júdabeliek mindenünnen, a hova elfutottak vala, és eljövének a júda földébe gedáliához mispába, és bort és igen sok gyümölcsöt szerzének össze. és jóhanán, káreának fia, és a seregek minden vezetője, a kik a mezőn valának, szintén elmenének gedáliához mispába. és mondának néki: nem tudod-é, hogy baálisz, az ammoniták királya elküldötte ismáelt, natániának fiát, hogy téged megöljön? de nem hive azoknak gedáliás, ahikámnak fia. jóhanán pedig, káreának fia, titkolózva monda gedáliásnak mispában, mondván: elmegyek és megölöm ismáelt, natániának fiát úgy, hogy senki se tudja. miért oltanál e te életedet? hiszen a júdabeliek, a kik te hozzád gyülekeztek vala, mind eloszlának, és júdának maradéka is elvész. és monda gedáliás, ahikámnak fia jóhanánnak, a kárea fiának: ne cselekedd e dolgot, mert te hazugságot szólasz ismáel felől!

és a hetedik hónapban csakugyan eljőve ismáel, natániának, elisáma fiának fia, a ki királyi nemből és a király főemberei közül való vala, és tíz férfiú vele gedáliához, ahikámnak fiához mispába, és együtt étkezének mispában. és felkele ismáel, natániának fia és a tíz férfiú, a kik vele valának, és megölék gedáliást, ahikámnak, a sáfán fiának fiát szabályával, és megölé őt azt, a kit a babiloni király tisztartóvá tett vala a földön! és mindazokat a júdabelieket is, a kik gedáliással valának mispában, és a káldeusokat is, a kik ott találtának, tudniillik a vitézlő embereket megölé ismáel. másnap pedig a gedáliás megölése után, még mikor senki sem tudta azt: férfiak jövének sikemből, silóból és samariából: nyolczvan férfiú levagott szakállal, megszággatott ruhában és bevagdalt testtel, kezökben ételáldozat és tömjén, hogy áldozzanak az úr házában. és kiméne eléjük ismáel, natániának fia mispából, menés közben is sírván. és mikor eléjük ért vala, monda néki: jertek el gedáliához, ahikámnak fiához. és mikor bementek vala a városba, megölé őket ismáel, natániának fia, és hányá őket az árokba, ő és a férfiak, a kik vele valának. de tíz ember találtaték ő közöttük, a kik ezt monák ismáelnek: ne öl meg minket, mert kincsünk van nekünk a mezőn búza és árpa, olaj és méz és megtartóztatá magát, és nem ölé meg őket az ő atyjokfiával. az árok pedig, a melybe behányá ismáel mindam az emberek holttestét, a kiket megöle gedáliással együtt, az, a melyet asa király csinált vala baása ellen, az izráel királya ellen. ismáel, natániának fia megtölté azt a meőlettekkel. és fogságra vivé el ismáel a nép egész maradékát, a mely mispában vala, a király leányait és az egész népet, a mely mispában hagyott vala, kiket nabuzaradán, a poroszlók feje gedáliásra, ahikámnak fiára bízott vala; foglyul ejté azért őket ismáel, natániának fia, és elindula, hogy az ammon fiaihoz menjen. és meghallá jóhanán, káreának fia és a seregek minden vezetője, a ki ő vele vala, azt az egész gonosztságot, a melyet ismáel, natániának fia cselekedett vala. és magokhoz vevék mind az embereket, és elmenének, hogy megvívjanak ismáellel, natániának fiával, és elérték őt a nagy víznél, a mely gibeonnál vala. és mikor meglátá vala az egész nép, a mely ismáellel vala, jóhanánt, káreának fiát és a seregek minden vezetőjét, a kik vele valának, megörlé. és visszatére az egész nép, a melyet ismáel elvitt vala mispából, és visszatére és elméne jóhanánhoz, káreának fiához. ismáel pedig, natániának fia nyolczadmagával szalada el jóhanán elől, és az ammon fiaihoz méne. és magához vevén jóhanán, káreának fia, és a seregek minden vezetője, a kik ő vele valának, a nép minden maradékát, a melyet visszahoztak vala ismáeltól, natániának fiától mispából, miután ez megölé gedáliást, ahikámnak fiát, az erős férfiakat, vitézeket és asszonynepeket és gyermekeket és udvari szolgákat, a kiket visszahozott vala gibeonból: elindulának és megállapodának gérut kímhámnál, a mely közel vala betlehemhez, hogy elmenjenek és beemenjenek egyiptomba, a káldeusok miatt, mert félnek vala tőlök, mert ismáel, natániának fia megölte vala gedáliást, ahikámnak fiát, a kit a babiloni király

42

eljöve pedig a csapatoknak minden tisztje, és jóhanán, káreának fia, és jazánia, ozániának fia, és az egész nép kicsinytől fogva nagyig, és mondanak jeremiás prófétának: hallgasd meg alázatos kérésünket, és könyörögi érettünk az úrnak, a te istenedek mind e maradékért; mert kevesen maradtunk meg a sokaságból, mint a te szemeid jól látnak minket; és jelentse meg nekünk az úr, a te istened az útát, a melyen járunk, és a dolgot, a mit cselekedjünk. és monda nékik jeremiás próféta: meghallottam. ímé, én könyörgök az úrnak, a ti isteneteknek a ti beszédeitek szerint, és mindazt, a mit felel az úr néktek, megjelentem néktek, el nem titkolok semmit tőletek. Ők pedig mondanak jeremiásnak: az úr legyen ellenünk tökéletes és igaz tanúbizonyosság, ha nem mind ama beszéd szerint cselekszünk, a melylyel elküld téged mi hozzánk az úr, a te istened. ha jó, ha rossz, hallgatni fogunk az úrnak, a mi istenünknek szavára, a melyért mi téged ő hozzá küldünk; hogy jó dolgunk legyen, mert mi hallgatunk az úrnak, a mi istenünknek szavára. Lön pedig tíz nap múlva, hogy szóla az úr jeremiásnak. és odahívá jóhanánt, káreának fiát, és a seregeknek minden tisztjét, a kik vele valának, és az egész népet kicsinytől fogva nagyig. és monda nékik: ezt mondja az úr, izráelnek istene, a kihez küldöttetek engem, hogy megjelentsem előtte a ti könyörgéseket: ha állandóan megmaradtok e földön, feléptitek titeket és el nem rontlak, és elplántállak titeket és ki nem gyomlálalak: mert megbántam a gonoszt, a mit cselekedtem veletek. ne féljete a babiloni királytól, a kitől most féltetek, ne féljete tőle, azt mondja az úr; mert veletek vagyok, hogy megtartsalak és megszabadítsalak titeket az ő kezéből. és irgalmasságot cselekszem veletek, hogy irgalmas legyen hozzátok, és lakni hagyjon titeket a ti földetekben. de ha ti ezt mondjátok: nem lakunk e földön, nem hallgatván az úrnak, a ti isteneteknek szavára, mondván: nem! hanem egyiptom földére megyünk be, a hol nem látunk harczot és nem hallunk trombitaszót, és kenyeret nem éhezünk, és ott lakozunk: most azért halljátok meg az úrnak szavát, júdának maradékai! ezt mondja a seregek ura, az izráel istene: ha ti csak orczáitokat fordítjátok is úgy, hogy bemenjeteq egyiptomba, és bementek, hogy ott tartózkodjatok: akkor a fegyver, a melytől ti féltetek, legott utólr benneteket egyiptom földén, és az éhség is, a mitől rettegtetek, körülvesz titeket egyiptomban, és ott haltok meg, mert az lesz, hogy mindazok a férfiak, a kik úgy fordítják orczájokat, hogy bemenjenek egyiptomba, hogy ott tartózkodjanak, meghalnak fegyver, éhség és döghalál miatt, és egy sem marad meg közülök, és nem szabadul meg a veszedelemtől, a melyet én bocsátok reájok. mert ezt mondja a seregek ura, az izráel istene: miképen kiömlök az én haragom és búsulásom jeruzsálem lakosaira, azonképen kiöntöm az én haragomat ti reátok, ha bementek egyiptomba; és lesztek ott átok, csuda, szidalom, gyalázat, és többé nem látjátok e helyet! az úr szólott hozzátok, oh júdának maradékai! ne menjeteq egyiptomba; jól tudjá-

tok meg, hogy bizonyoságot tettem ma ellenetek. mert magatokat csaljátok meg a ti szívetekben: mert ti küldöttetek engem az úrhoz, a ti istenetekhez, mondván: könyörögi az úrnak, a mi istenünknek, és a mint szól az úr, a mi istenünk, úgy jelentsd meg nekünk, és akképen cselekszünk. mikor pedig ma megjelentem néktek, nem hallgattok az úrnak, a ti isteneteknek szavára és egyáltalán azokra, a melyekért engem ti hozzátok küldött. most azért tudjátok meg jól, hogy fegyverrel, éhséggel és döghalállal haltok meg a helyen, a hová kívánczotok menni, hogy ott tartózkodjatok.

43

és a mint jeremiás teljesen elmondta az egész népnek az úr, az ő istenök minden rendelését, melyekért az úr, az ő istenök küldötte vala ő hozzájuk, mindazokat a rendeléseket, mondom, akkor monda azáriás, hosájának fia, jóhanán, káreának fia, és valamenyi kevély férfiak, mondván jeremiásnak: hazugságot szölsz te, nem küldött téged az úr, a mi istenünk, hogy ezt mondjad: ne menjeteq be egyiptomba, hogy ott tartózkodjatok. hanem báruk, nériának fia izgat téged mi ellenük, hogy minket a káldeusok kezébe adjon, hogy megöljenek minket, és vitessenek babilonba. és nem hallgata jóhanán, káreának fia, sem a seregnek valamennyi tisztje, sem az egész nép az úr szavára, hogy a júda földén maradjanak. hanem elvivé jóhanán, káreának fia, és a seregnek minden tisztje júdának egész maradékát, a kik visszajöttek vala mindama nemzetek közül, a hová kiűzettek vala, hogy lakozzanak júdának földében. a férfiakat és az asszonyokat, a gyermekeket és a király leányait és minden lelket, a melyet nabuzáradán, a poroszlók feje hagyott vala gedáliással, ahikámnak, sáfán fiának fiával, és jeremiás prófétát és bárukot, nériának fiát. és elmenének egyiptomnak földébe, mert nem hallgattak az úr szavára, és bemenének táfnésig. és szóla az úr jeremiásnak táfnésben, mondván: végy a kezedbe nagy köveket, és rejsd el azokat a sárba, a tégláégetökemenczébe, a mely a faraó házának ajtajában van táfnésben, a júdabeli emberek szeme láttára. és ezt mond nékik: ezt mondja a seregek ura, az izráel istene: ímé, én elküldök és felhozom nabukodonozort, a babiloni királyt, az én szolgámat, és az ő székét e kövekre teszem, melyeket elrejtettem, és azokra vonja fel az ő sátorát. és betör, és megveri egyiptom földét, a ki halálra való, halálra, és a ki rabságra, rabságra, és a ki fegyverre, fegyverre jut. és tüzet gyújtok egyiptom isteneinek házaiban, és felégeti azokat, és foglyokká teszi őket, és magára ölti egyiptom földét, miképen a pásztor magára ölti ruháját, és kimegy onnan békeséggel. és bethemesnek, a mely egyiptom földében van, faragott képeit lerontja: és egyiptom isteneinek házait tüzzel felégeti.

44

az a szó, a mely lön jeremiáshoz, minden júdabeliek felől, a kik laknak vala egyiptom földében,

a kik laknak vala migdolban, táfnesben, nőfban és pátrosz földében, mondván: ezt mondja a seregek ura, az izráel istene: ti láttátok mindazt a veszedelmet, melyet ráhoztam volt jeruzsálemre és júdának minden városaira, és imé, azok most pusztává lettek, és senki sem lakozik bennök. az ő gonoszságokért, a melyet cselekedtek, hogy felingereljenek engem, elmenvén, hogy áldozatot vigyenek és szolgáljanak az idegen isteneknek, a kiket ők nem ismernek vala, sem ti, sem a ti atyáitok. és elküldöttem hozzászolgát minden szolgámat, a prófétáit, és pedig jó reggel küldém el, mondván: kérlek, ne cselekedjétek ez útálatos dolgot, a mit gyűlölök. de nem hallgattak, és a fölököt sem hajtották arra, hogy megterjenek az ő gonoszságokból, és idegen isteneknek ne áldozzanak. azért kiömlött az én bosszúm és az én haragom, és pusztasággá és sivatagá lőnek mind e napig. most azért ezt mondja az úr, a seregek istene, az izráel istene: miért szereztek nagy veszedelmet a ti lelketek ellen, hogy kipusztítsatok közületek férfit és asszonyt, gyermeket és csecsemőt júda kebeléből, hogy magatoknak még csak maradékot se hagyjatok; ingerelvén engem a ti kezeitek alkotásaival, áldozván az idegen isteneknek egyiptom földén, a melyre ti tartózkodni jöttetek be, hogy veszedelmet szereztek magatoknak, és hogy átokban és gyalázatban legyetek e földnek minden nemzeténél? vajjon elfelejtkeztek-e a ti atyáitok gonoszságairól és a júda királyainak gonoszságairól és az ő feleségeiknek gonoszságairól és a ti gonoszságaitokról, a ti feleségeiteknek gonoszságairól, a melyeket júdának földén cselekedtetek és jeruzsálemnek utcáin? nem alázták meg magokat mind e mai napig se, és nem féltek, sem az én törvényem szerint nem jártak, sem az én parancsolataim szerint, a melyeket előtökbe és a ti atyáitok elébe adtam. azért ezt mondja a seregek ura, az izráel istene: imé, én elenetek fordított orczámat veszedelemre, és hogy az egész júdát kipusztítsam. és felveszem júdának maradékát, a kik magok elé tűzték, hogy bemennek egyiptom földre, hogy ott lakozzanak, és mindnyájan megemésztetnek egyiptom földén, elesnek fegyver miatt, megemésztetnek éhség miatt, kicsinytől fogva nagyig: fegyver és éhség miatt halnak meg, és átokká, csudává, szidalommá és gyalázzattá lesznek. és megfenyítem azokat, a kik egyiptom földében lakoznak, miképen megfenyítettem a jeruzsálembelieket fegyverrel, éhséggel és dőghalállal. és a júda maradékai közül, a kik ide jöttek, hogy egyiptom földében tartózkodjanak, senki sem menekül és szabadul meg, hogy visszatérjen júdának földre, a hova lelkök hajtja őket, hogy oda visszatérjenek és ott lakozzanak; mert nem térnek vissza, hanem csak a kik menekülnek. és felelének jeremiásnak mindama férfiak, a kik tudják vala, hogy az ő feleségeik az idegen isteneknek áldozának, és mindazok az asszonyok, a kik ott állnak vala nagy tömegben, és az egész nép, a mely egyiptom földén, pátroszban lakozik vala, mondván: abban a dologban, a mi végett szoltál nékünk az úr nevében, nem hallgatunk reád; hanem csak azt cselekesztjük, a mit mi a mi szánkkal fogadtunk, hogy füstölő áldozatot viszünk

az ég királynéjának, és néki italáldozattal áldozunk, miképen cselekedtünk mi és a mi atyáink és a mi királyaink és a mi fejedelmeink júda városában és jeruzsálemnek utcáin, mert akkor beteltünk kenyérrel, és jó dolgunk volt, és semmi rosszat nem láttunk. de a mióta nem áldozunk többé az ég királynéjának füstöléssel, és nem viszünk néki italáldozatot: mindenben szűkölködünk, és fegyver és éhség miatt emésztetünk. és hogyha mi az ég királynéjának füstölve áldozunk és néki italáldozatot viszünk: vajjon a mi férjeink híre nélkül csinálunk-e néki béléseket, hogy ők tiszteljék, és néki itali áldozatot vigyünk? szóla azért jeremiás az egész népnek, a férfiaknak és az asszonyoknak és az egész népnek, a kik e szót felelték néki, mondván: avagy a jó illatról, a melyet júda városában és jeruzsálem utcáin füstöltek ti és a ti atyáitok, a ti királyaitok és a ti fejedelmeitek és a föld népe: nem arról emlékeztette meg az úr, és nem az jutott-e néki eszébe? és nem szenvedhette tovább az úr a ti cselekedeteitek gonoszságát, az útálatosságok miatt, a melyeket cselekedtetek, és pusztasággá lett a ti földetek és csudává és átokká, annyira, hogy senki sem lakja mind e napig, a miatt, hogy füstölve áldoztatok, és vétkeztek az úr ellen, és nem hallgattatok az úr szavára, és az ő törvénye és az ő parancsolatai és az ő tanúbizonyosságai szerint nem jártatok, azért következtettt ti reátok ez a veszedelem mind e napig. monda továbbá jeremiás az egész népnek és az összes asszonyoknak: halljátok meg az úr szavát mind, ti júdabeliek, kik egyiptom földén vagytok. ezt mondja a seregek ura, az izráel istene, mondván: ti és a ti feleségeitek szoltatok a ti szájatokkal, és végbevittétek a ti kezeitekkel, mondván: bizonyára teljesítjük a mi fogadásainkat, a melyeket fogadtunk az ég királynéjának, hogy füstölve áldozzunk, és néki italáldozatot vigyünk. megerősítvén megerősítették a ti fogadásaitokat, és megcselekedvén megcselekedték a ti fogadásaitokat. azért halljátok meg az úr szavát mind, ti júdabeliek, akik egyiptom földében lakoztok: imé, én az én nagy nevemre megesküdtem, azt mondja az úr, hogy egyetlen júdabeli férfiú szája sem fogja az én nevemet kiejteni, mondván: él az úr isten, egész egyiptom földén! imé, én vigyázok reájok az ő kárukra és nem javukra, és megemésztetik júdának minden férfija, a kik egyiptom földén vannak, fegyver miatt, éhség miatt, míg nem mind elfogyanak. de a kik fegyvertől megszabadulnak, visszatérnek egyiptom földről júdának földre, szám szerint kevesen, és mind megtudják júdának maradékai, a kik bementek egyiptom földébe, hogy ott tartózkodjanak: melyik szó teljesedik be, az enyém-e vagy az övék? és ez lesz néktek a jel, azt mondja az úr, hogy én meglátogatlak titeket ezen a helyen, hogy megtudjátok, hogy bizonyára megállanak az én beszédeim a reátok következő veszedelem felől. ezt mondja az úr: imé, én odaadom faraó ofrárt, egyiptom királyát az ő ellenségeinek kezébe és az ő lelkét keresők kezébe, miképen odaadtam sedékiást, a júda királyát nabukodonozornak, a babiloni királynak, az ő ellenségének és az ő lelkét keresőnek kezébe.

az a szó, a melyet jeremiás próféta szóla báruknak, néria fiának, mikor ő könyvbe írta e szokat jeremiás szájából, jójákimnak, jósiás, júdabeli király fiának negyedik esztendejében, mondván: ezt mondja az úr, izráel istene, te néked, báruk: ezt mondottad: jaj mostan nekem, mert az úr az én bánatomra fájdalmat adott, elfáradtam az én fohászkodásomban, és nyugodalmat nem találtam. ezt mondd néki: ezt mondja az úr: imé, a kiket én felépíttettem, elrontom, és a kiket én beplántáltam, kiszagattam, és pedig az egész földön. és te kívánsz-e magadnak nagyokat? ne kívánj; mert imé én veszedelmet bocsátok minden testre, ezt mondja az úr, és a te lelkedet zsákmányul adom néked, minden helyen, a hová elmégy.

46

ez a szó, a melyet az úr szólott jeremiás próféta-nak a pogányok felől; egyiptom felől, a néko faraó-nak, egyiptom királyának serege felől, a mely az eufrátes folyó mellett, kárkémisben vála, a melyet megvere nabukodonozor, a babiloni király, jójákimnak, jósiás fiának, júda királyának negyedik esztendejében: készítetek vértet és paizst, és induljatok a harczra. nyergeljétek a lovakat, és üljétek fel ti lovasok, és legyetek sisakokban. tisztítsátok a kopjátok, öltsetek fel a pánczélokot. mit látok? ők megriadva hátrálni kezdenek, vitézeik leveretnek és futásnak erednek, és vissza sem tekintenek! mindenfelől félelem, azt mondja az úr. nem futhat el a gyors, és az erős sem menekülhet el; észak felé, az eufrátes folyó mellett legyőzetnek és elhullanak. kicsoda ez, a ki növekedik, mint a folyóvíz, és olyan, mint a megháborodott vizű folyamok? egyiptom növekedik úgy, mint a folyóvíz és mint a megháborodott vizű folyamok, mert ezt mondja: felmegyek, ellepem a földet, elvesztem a várost és a benne lakókat. jöjjetek fel lovak, és zörögjétek szekerek, jöjjenek ki a vitézek, a szerencsének és a libiabeliek, a kik paizst viselnek, és a lidiabeliek, a kik kézívet viselnek! az a nap pedig az úrnak, a seregek urának büntető napja, hogy bosszút álljon ellenségein. és a fegyver felemész és jól lakik és megrészegül az ő vérokkal, mert áldozatja lesz az úrnak, a seregek urának észak földén, az eufrátes folyó mellett. menj föl gileádba, és végy balzsamot te szűz, egyiptomnak leánya: hiába sokasítod az orvosságokat, nincs gyógyír számodra! halottá a pogányok a te gyalázatodat, és a te kiáltásoddal betelt a föld, mert vitéz vitézbe ütközött, és mind a ketten együtt estek el. a szó, a melyet az úr jeremiás prófétahoz szólott, nabukodonozornak, a babiloni királynak eljövele felől az egyiptom földének megverésére: hirdessétek egyiptomban és híreszteljétek migdólbán, híreszteljétek nőban és táfnesben, és ezt mondjátok: állj elő, és készítsd fel magadat, mert fegyver emészti meg a te kerületedet. miért verettek le a te erőseid? nem állhattak meg, mert az úr rettentette el őket. megsokasította a tántorgót, egyik a másikra hullott, és ezt mondották: kelj fel, és menjünk vissza a mi népünkhez és a mi szülőföldünkre az erőszakoskodó fegyver

elől. ezt kiáltják akkor: a faraó, egyiptom királya, a háborúságnak királya, elhaladta a rendelt időt. élek én, azt mondja a király, a kinek a neve seregek ura, hogy mint a táborhegy áll a hegyek között, és mint a kármel a tenger között, úgy jó el. készíts magadnak elköltözésre való edényeket, egyiptom leányának lakosa, mert nőf elpusztul és megég, lakatlanul lesz. szép üszötínó egyiptom, de pusztulás tör reá észak felől. még zsoldosai is olyanok ő közöttök, mint a hízalt borjúk, de ők is meghátrálnak, egyetemlegesen elfutnak, meg nem állanak, mert romlásuk napja jön reájok, az ő megfenyítettésök ideje. az ő szava mint a csúszómászó kígyóé, mert nagy sereggel indulnak, és szekerekkel jönnek ellene, mint a favágók. kivágják az ő erdejét, azt mondja az úr, mert beláthatatlanok, mert többen lesznek mint a sáskák, és megszámlálhatatlanok. megszégyenül egyiptom leánya, és zszaki nép kezébe jut. ezt mondja a seregek ura, az izráel istene: imé, én megfenyítem nő-ammont és a faraót és egyiptomot és az ő isteneit és királyait, mind a faraót, mind azokat, a kik bíznak benne. odaadom őket az ő lelkök keresőinek kezébe, és nabukodonozornak, a babiloni királynak kezébe, és az ő szolgálainak kezébe; de azután úgy lakoznak abban, mint azelőtt, azt mondja az úr. és te ne félj, oh én szolgám jákób, és ne rettegj izráel, mert imé, én megszabadítlak téged messzirol, és a te magodat is az ő fogságuk földéről, és visszatér jákób és megnyugszik és békességben lesz, és nem lesz, a ki megijeszse. ne félj te, oh én szolgám jákób, azt mondja az úr, mert én veled vagyok, mert véget vetek minden nemzetnek, a kik közre kivetettek téged, néked pedig nem vetek véget, hanem megverlek téged ítélettel, mert nem hagyhatlak teljesen büntetés nélkül.

47

az a szó, a melyet az úr szóla jeremiás próféta-nak a filiszteusok felől, mielőtt megverte a faraó gázát. ezt mondja az úr: imé, víz indul meg északról, és olyan lesz, mint a kiáradott folyó, és elárasztja a földet és annak mindenét, a várost és annak lakosait, és kiáltanak az emberek, és a föld minden lakosa ordít. ménei patáinak csattogó hangjától, szekereinek zörgésétől, kerekének zúgásától nem gondolnak az atyák a fiakra erejük ellankadása miatt. és a nap miatt, mely eljött, hogy elpusztítsa egész filiszteát, kivágja túrúst és szidont és segítségének minden megmaradt töredékét, mert az úr elrontja filiszteát, a káftor szigetének maradvékát. kopaszság lepte meg gázát, askalon elnémult, maradvék az ő völgyüknek: meddig vagdalod magadat? oh szabalyja az úrnak, meddig nem nyugszol meg? rejtsd el magadat a te hüvelyedbe, nyugodjál meg és hallgass! miképen nyughatik meg, holott az úr parancsolt néki? askalonra és a tenger partjára oda rendelte őt.

48

moáb felől ezt mondja a seregek ura, az izráel istene: jaj nébónak, mert elpusztított; megszégyenült, bevétetett kirjtaim, misgáb megszégyenült

és elrémült. nincs már dicsősége moábnak hesbonban, gonoszot gondoltak ő ellene, mondván: jertek el és vesszük el őt, ne legyen nemzetség! madmen te is elnémultsz, fegyver jár nyomodban! nagy kiáltás hallatszik horonáimból: pusztulás és nagy romlás! elnyomorodott moáb, kicsinyei sikoltva kiáltanak. mert a luhit hágóján siralmat siralom ér, mert horonáim lejtőin az ellenség hallatja vészkiáltását. fussatok, mentsétek meg lelketeket, és legyetek mint a hangafa a pusztában! mivelhogy a te bízodalmad marháidban és kincseidben volt, te is bevétel, és kámós fogságra megy papjaival, fejedelmeivel együtt. és rátör a pusztító minden városra, egy város sem menekedik meg, és elvesz a völgy, és feldúlátik a síkság, a mint megmondta az úr. adjatok szárnyat moábnak, hogy repülvén elrepülhessen, mert az ő városai elpusztulnak, és senki sem lakik azokban. átkozott, a ki az úrnak dolgát csálárdul cselekszi, és átkozott, a ki fegyverét kiméli a vértől! nyugodtan élt moáb gyermekégtől fogva, és pihent az ő seprejében, és edényből-edénybe nem öntötték és fogságra sem ment, azért maradt meg az éje rajta, és nem változott el az ő szaga. de imé eljönnek a napok, azt mondja az úr, és rablókat bocsátok reá, a kik megrabolják őt, és megüresíték edényeit, palaczkjait pedig összetörjék. és megszágyenül moáb mászárskére miatt, a mint megszágyenült izráél háza bétel miatt, a melyben bízodalma volt. mimódon mondjátok: hősök vagyunk és vitéz férfiak a harcra? elpusztul moáb, városai fellobbanak, válogatotott ifjai pedig mászárskére jutnak, azt mondja a király, a kinek neve seregek ura! közel van moáb veszedelme, ihol jő és igen siet az ő veszedelme! bánkódjatok miatta mindnyájan, a kik körülte vagytok, és mindnyájan, a kik ismeritek az ő nevét; mondjátok: hogy eltört az erős vessző, a dicső pálca! szállj le a dicsőségből és ül szomjan dibonnak megmaradt leánya, mert a moáb pusztítója feljött ellened, elrontja a te erősegeidet. állj meg az úton, és nézz ideoda aroér lakosa, kérdezd meg a futót és a menekültöt, és ezt mond: mi történt? megszágyenült moáb, mert megtört. ordítsatok és kiáltatok! hirdessétek arnonban, hogy elpusztítottat moáb! mert rájött az ítélet a sík földre; hólónra, jására és mэфátra. és díbonra, nébóra és beth-díblátimra. és kirjáthaimra, beth-gámulra és beth-meonra. és kirjátra, boczrára és moáb földének minden messze és közel való városaira. letöretett a moáb szárva, és karja levágatott, azt mondja az úr. részegítsétek le őt, mert hősöködött az úr ellen, és heverjen moáb az ő okadásában, és legyen csúfság ő is. vajjon nem csúfod volt-e néked az izráél? avagy a lopók között találtatott, hogy mikor szólottál fölöle, kevélyen hánytad magadat? hagyjátok el a városokat, és lakhatok a közsíklákban, moáb lakosai, és legyetek mint a galamb, a mely az odu száján belől rak fészket. hallottuk a moáb kevélységét: igen kevély; az ő felfuvalkodását és kevélységét, kérdkedését, és az ő szívének elbizakodottságát. én ismerem, azt mondja az úr, az ő szertelenkedését, és az ő fecsegése nem igaz, és nem igaz a cselekedete sem. azért jajgatok moábon, és az egész moábert kiáltok, a kir-heres férfiaiért nyög az én lelkem. jobban siratlak téged, mint siratták jaézert, a ki sibmának szölője! a te hajtásaid túlhaloltak a

tengeren, a jaézer tengeréig értek; a te nyári gyümölcsseidre és a te szüretedre pusztító rontott. és eltűnik az öröm és vigasság kármelből és a moáb földéről, és a kádakból kifogyasztom a bort, nem sajtolnak örömszajjal; az éneklő nem énekel. hesbon kiáltása miatt ealeág és jáhásig felhat az ő szavok: sóártól fogva horonáimig és eglath-selisájáig, mert a nimrim vize is elapad. és kifogyasztom moábból, azt mondja az úr, a ki a magaslaton áldozik és füstöt gerjeszt az ő isteneinek. ezért zokog a szívem moábert, mint a síp, és zokog szívem a kir-heres férfiaiért, mint a síp, mivelhogy a kincsek elvesztek, a miket gyűjtött. mert minden fő kopasz, és minden szakál elnyíratott, minden kézen metélések, és minden eredőn gyászruha. moábnak minden házpadján és utcáján mindenütt siralom, mert összetörtem moábot, mint az edényt, mely semmirekellő, azt mondja az úr. jajgatnak, ezt mondván: hogy összezúzatott! hogy fordult háttal moáb megszágyenülve! és csúffá lett moáb, és retentésére mindazoknak, a kik körülte vannak. mert ezt mondja az úr: imé, mint a saskeselyű repül reá, és kiterjeszti moábra szárnyait. bevétettek a városok, és az erősségek elfoglaltattak, és a moáb vitézeinek szíve olyan volt e napon, mint a vajudó asszonynak szíve. és moáb elpusztul, úgy hogy nem lesz nép többé, mert az úr ellen felemelkedett. félelem, verem és tör jő te ellened, moáb lakosa, azt mondja az úr. a ki elfut a félelem elől, a verembe esik, és a ki kijő a veremből, a törben fogaték meg, mert rábocsátom moábra az ő megfenyítések esztendéjét, azt mondja az úr. a hesbon árnyékában állanak meg a hatalom elől futók; de tűz jő ki hesbonból és láng szíhonnak középeből, és elemészti moábnak üstökét és a háborgó fiaknak koponyáját. jaj néked moáb! elveszett kámósna népe, mert fiaid fogságra vitettek, és leányaid is fogságra. de visszahozom moábot a fogságból sok idő múlva, azt mondja az úr. eddig van moáb ítélete.

49

az ammon fiai felől ezt mondja az úr: nincsenek-e izráelnek fiai? nincsen-e örököse néki? miért birtokolja milkom gádót, és az ő népe miért lakik annak városaiban? azért imé eljönnek a napok, azt mondja az úr, és harci riadót hallatok rabbában az ammon fiaival, és romhalommá lesz, és leányai tűzzel égettetnek meg, és izráél birtokolja azokat, a kik most őt birtokolják, azt mondja az úr. ordíts hesbon, mert elpusztítottat hái! kiáltatok rabbáh leányai, öltözzetek gyászba, sirjatok és futkossatok a szorosokon, mert milkom a fogságba megy, papjai és fejedelmei is vele együtt. mit dicsekedel völgyeddel, völgyed bőségével, engedetlen leány, a ki az ő kincseiben bízik és ezt mondja: kicsoda támad ellenem? imé én félelmet bocsátok reád, azt mondja az úr, a seregek ura, minden szomszédod felől, és szétrebbentek egymástól, és nem lesz, a ki összegyűjtse az elszéledteket. de azután visszahozom majd a fogságból az ammon fiait, azt mondja az úr. ezt mondja a seregek ura edom felől. nincs bölcsesség többé témánban? elveszett-e a tanács az értelmesektől? hiába valóvá lett-e az ő bölcsességek? fussatok, forduljatok, rejtözzetek el mélyen dedán

lakosai, mert ézsau veszedelmét hozom ő reá az ő megfenyítettetésének idején. ha szőlőszedők törnek reád, nem hagynak gerezdeket, ha éjjeli tolvajok: pusztítanak, a míg nékik tetszik. bizony én mezítelenné teszem ézsaut, titkait kijelentem, és el nem rejtőzhetik, magva elpusztul, és atyjafiai és szomszédai sem lesznek. hagyj el a te árvaídat, én eltartom özvegyeidet is; bennem vessék reménységüket. mert azt mondja az úr: imé, a kiknek nem kell vala meginniök a pohárt, ugyancsak megiszszák; te pedig teljesen büntetlenül maradnál-é? nem maradsz büntetlenül, mert bizonyára megiszod. mert én magamra esküdtem meg, azt mondja az úr, hogy útaltattá és gyaláztattá, pusztasággá és átokká lesz boczra, és minden városa örökkévaló pusztasággá lesz. hírt hallottam az úrtól, és követ küldtettem a nemzetekhez, a ki ezt mondja: gyűljetek össze, induljatok ellene, és keljetek fel a harcra, mert imé, kicsinyné teszlek téged a nemzetek között, és az emberek között útlatossá. a te könnyelműséged csalt meg téged és a te szíved kevelysége, a ki a sziklák hasadékaiban lakol, és elfoglaltad a halmok tetejét. ha olyan magas helyen rakod is fészkedet, mint a saskeselyű, onnét is lerántalak téged, azt mondja az úr. és pusztasággá lesz edom. a ki csak átmegy rajta elálmélkodik, és szíszeteg egész veresége felett. a mint sodomának és gomorának és az ő szomszédainak elsüllyedésekor volt, azt mondja az úr, ott sem lakik több ember, és benne emberek fia nem tartózkodik. imé, mint oroszlán jön fel a jordán erdőségből az örökzöld legelőre, de hamarsággal kiüzöm őt onnan, és a kiválasztottat teszem azon fejedelemmé, mert kicsoda hozzáam hasonló, és ki szab nékem törvényt, és kicsoda az a pásztor, a ki megállhat ellenem? halljátok meg azért az úr tervét, a melyet tervezett edom felől, és az ő gondolatait, a melyeket gondolt témán polgárai felől. bizony elhurcolják őket, a juhnyáj kicsinyeit, bizony szörnyűkodik rajtok a saját legelőjük. az ő romlásuk zajától megrendült a föld, az ő kiáltásuk szava elhallatszik a veres tengerig. imé, feljö mint saskeselyű, és repül és szárnyait szétterjeszti boczrán: és edom vitézeinek szíve olyan lesz az napon, mint a vajudó asszony szíve. damaskus felől: megszégyenült emát és arphád, mert gonosz hírt hallottak, és remegnek, mint a háborgó tenger, a mely nem nyughatik. megrendült damaskus, futáshoz készül és reszketés fogja el, szorongás és fájdalmak szállják meg őt, mint a szülő asszonyt. miért is nem marad ki a dicsőséges város, az én örömömnek városa? de elhullanak az ő ifjai is az ő utcájokon, és minden harczoló ember levágatik azon a napon, azt mondja a seregek ura. és tüzet gyűjtök damaskus kőfalán, és megemészi a ben-hadád palotáit. kédárnak és házornak országai felől, a melyeket megvert nabukodonozor, a babiloni király, ezt mondja az úr: keljetek fel, menjetek fel kédárra, és pusztítsátok keletnek fiait. sátoraitak és nyájokat elveszik, és kárpitjaikat és minden edényöket és tevéiket elviszik, és ezt kiáltják feléjük: rettegés körköröskörül! fussatok el, igen siessetek, rejtőzzetek el mélyen, házornak lakói, azt mondja az úr, mert tervet tervezett ellenetek nabukodonozor, a babiloni király, és ellenetek gondolatot gondolt. keljetek fel, menjetek a békességes

nemzet közé, azok közé, a kik bátorságban lakoznak, azt mondja az úr, sem kapujok, sem zárjok nincsen, egyedül laknak! tevéik prédává lesznek, és az ő sok barmaik zsákmányává, és elszórom őket, e nyírott üstöküket minden szél felé, és minden oldal felől veszedelmet hozok reájok, azt mondja az úr. és házor sakálók lakhelyévé lesz, örökkévaló pusztasággá, senki nem lakik ott, és embernek fia nem tartózkodik azon. az ő szava, a melyet szóla jeremiás prófétának elám felől, sedekiásnak, a júda királyának országlása kezdetén, mondván: ezt mondja a seregek ura: imé, én eltöröm az elám kézívét, erejének zsengéjét. és négy szelet hozok elám ellen, az égnek négy határáról, és elszórom őket mindenik szél felé, és nem lesz nemzet, a kihez nem futnak az elám szökevényei. és megrettentem elámot az ő ellenségei előtt és az ő lelköknék keresői előtt, és veszedelmet hozok reájok, az én felerjedt haragomat, azt mondja az úr, és utánok bocsátom a fegyvert mindaddig, míg meg nem emészttem őket. és az én székemet elámba helyezem, és kivisztem onnét a királyt és a fejedelmeket, azt mondja az úr: de végzetre visszahozom elámot a fogságból, azt mondja az úr.

50

az a szó, a melyet szóla az úr babilon felől és a káldeusok földje felől, jeremiás próféta által. hirdessétek a nemzetek között és hallassátok, emeljétek fel a zászlót: hallassátok és el ne titkoljátok; ezt mondjátok: bevétetett babilon, megszégyenült bél, letöretett merodák, megszégyenültek az ő faragott képei, letörettek az ő bálványai. mert északról nép jön fel ellene, pusztává teszi ez az ő földét, és nem lesz, a ki lakozzék benne; embertől fogva a baromig elfutnak, elmennek. azokban a napokban, és abban az időben, azt mondja az úr, eljönnek az izráel fiai, ők és a júda fiai együtt, sírva jönnek és mennek és keresik az urat, az ő istenöket. a sion felől kérdezősködnék, arrafele fordítják orczájokat. eljönnek és oda adják magokat az úrnak örök szövetségre, a mely feledhetetlen. elveszett juhnyáj volt az én népem, pásztorai félrevezették őket, a hegyekben bujdosztatták őket, hegyről halomra jártak, elfelejtkeztek az ő tanájukról. a ki csak reájok talál, emésztette őket, és az ő elnyomóiék ezt mondták: nem vétkeztünk, mert vétettek az úr ellen, pedig igazság otthona, atyáinknak reménysége volt az úr. fussatok ki babilonból és jöj-jetek ki káldea földről, és olyanok legyetek, mint a kecskebakok a nyáj előtt; mert imé, én nagy nemzetek gyülekezetét támasztom és hozom fel babilonra északnak földéről, és sorakoznak ellene, legott bevétetik. nyilai olyanok, mint a legyőzhetetlen vitéz, a ki nem tér vissza sikertelenül. és káldea prédává lesz, a kik prédára vetik őt, mind betelnek vele, azt mondja az úr. csak örüljétek, csak tomboljatok örökségem elpusztítói: csak ugrándozzatok, mint a nyomtató tinó, és nyerítsetek, mint a ménlovak. megszégyenül a ti anyátok, a ti szülötök igen csúffá lesz: imé, a nemzetek sepréjévé, pusztává, szárazföldre, sivataggá lesz. az úr haragja miatt nem lakoznak rajta, hanem egészen pusztasággá lesz, a ki csak átmegy babilonon, álmélkodik és szíszeteg egész veresége felett.

sorakoztak köröskörül babilon ellen, mind ti ijás-
 zok, löjtek reá, ne kiméljétek a nyilat; mert az úr
 ellen vétkezett! kiáltások reá köröskörül, kezét adta,
 lehullottak az ő szegletkövei, leromlottak az ő kőfalai:
 bizony az úr büntetése ez; büntessétek meg őt, és a
 mint cselekedett, úgy cselekedjétek vele. vágjátok ki
 babilonból a magvetőt és a ki sarlót fog aratás idején;
 a gyilkos fegyver elől kiki az ő népéhez szalad, kiki az
 ő földre felé fut. elszéledt juhnyáj az izráel, oroszlánok
 kergették szét; először benyelte őt assiria királya,
 végre pedig ez a nabukodonozor, a babiloni király
 megtörte az ő csontjait. azért ezt mondja a seregek
 ura, az izráel istene: imé, én megfenyítém a babiloni
 királyt és az ő földét, miként megfenyítém az assirii
 királyt. és visszaviszem az izráelt az ő lakhelyére, és
 bāsánban legel és a kármelen, és az efrain hegyén és
 gileádban megelégszik az ő lelke. azokban a napok-
 ban és abban az időben, azt mondja az úr, kerestetik
 az izráel bűne, de nem lesz; a júda vétkei, de nem
 találtnak: mert kegyelmes leszek azokhoz, a kiket
 meghagyok. a kétszer pártütők földrée mej fel, és a
 meglátogatás lakóit irtsd ki, öljed és irtsd őket, azt
 mondja az úr, és mind a szerint cselekedjél, a mint
 parancsoltam néked. harci zaj a földön és nagy rom-
 lys! hogy elmúltot és összetört az egész föld porö-
 ly! milyen útálatossá lett babilon a nemzetek között.
 törbe ejtettelek téged, és meg is fogattál babilon, de
 nem tudtad, utól érettél és megragadtattál, mert pör-
 lekedtél az úrral. felnyitotta az úr az ő tárházát, és
 előhozta az ő haragjának szeit: mert e cselekedet
 az uré, a seregek uráé káldea földén. törjétek reá a
 szélekről, nyissátok fel az ő magtárait, tapodjátok őt,
 mint a kévét, és irtsátok ki, hogy ne legyen maradéka.
 döfjétek le minden tulkát, le velők a vágóhidra! oh jaj
 nekik; mert eljött az ő napjok, az ő megfenyíttetésök
 ideje! a futók és a babilon földéből menekülők zaja
 megjelentik majd a sionon az úrnak a mi istenünknek
 bosszuállását, az ő templomáért való bosszuállását.
 gyűjtsetek össze babilon ellen igen sokat, mindenkit
 a ki kézivet fesszi, köröskörül járjatok ellene tábor-
 t, hogy senki el ne szaladhasson: fizessetek meg neki
 az ő cselekedete szerint, a mint ő cselekedett, úgy
 cselekedjétek vele; mert az úr ellen kevélykedett, az
 izráelnek szentje ellen! azért elhullanak az ő ifjai az
 utcáiban, és minden vitéze elvész azon a napon, azt
 mondja az úr. imé, én ellened vagyok, te kevély, azt
 mondja az úr, a seregek ura, mert eljött a te napod, a
 te megfenyítésed napja. és megbotlik a kevély és ele-
 sik, és senki nem lesz, a ki felköltse őt, és tüzet gyűj-
 totok az ő városaiban, hogy megeméssze azokat, a kik
 körülte vannak. ezt mondja a seregek ura: megny-
 omorítottak az izráel fiai és júda fiai együtt és mind-
 nyáján, a kik fogságra vitték őket, belőlök ragadnak,
 nem akarják őket elbocsátani. de az ő megváltójuk
 erős, seregek ura az ő neve, bizonynyal felveszi az
 ő perőket, hogy megnyugtassa e földet, és babilon
 lakóit megrettentse. fegyver lesz a káldeusokon, azt
 mondja az úr, és babilon lakóin és az ő fejedelmein és
 az ő bölcsein. fegyver lesz az ő varázslóin, és meg-
 bolondulnak; fegyver lesz az ő vitézein, és elijednek.
 fegyver lesz az ő lovain és szekerein és az egész egyve-
 leg népen, a mely ő benne van, és hasonlóknak lesznek
 az asszonyokhoz. fegyver lesz az ő kincsein, és el-

prédáltaknak. szárazság lesz az ő vizein, és kiszárad-
 nak, mert bálványok földé az, és faragott képekkel
 dicsekednek. azért sakálók lakoznak ott baglyokkal,
 és struczmadárnak fiai lakoznak benne, és soha többé
 nem lakják azt, és nem lesznek lakosai nemzedékről
 nemzedékre. a mint felforgatta isten sodomát és go-
 morát és az ő szomszéd városait, azt mondja az úr,
 ép úgy nem lakik ott egy ember sem, és embernek fia
 sem lakja azt. imé, nép jött északról, és nagy nemzet
 és sok király támad fel a föld határaitól. ívet és paizst
 ragadnak, kegyetlenek azok, és semmi irgalmasság
 nem lesz bennök, szavok mint a tenger zúgása, és lo-
 vakon jönek, mind viadalra készek te ellened, te ba-
 bilon leánya! hallja a babiloni király az ő híroket, és
 kezei elesnek, szorongás fogja el őt, fájdalom, mint a
 gyermekszülőt. imé, mint a jordán erdőségéből való
 oroszlán, úgy jön fel az örökzöld ligetre, de hamar
 kiüzöm őt arról, és a ki arra választott, azt teszem
 azon fejedelemmé, mert kicsoda hasonlatos hozzám?
 és ki szab nékem törvényt, és ki az a pásztor, a ki
 ellenem álljon? azért halljátok meg az úr tervét,
 a melyet babilon ellen tervezett, és az ő gondolatait,
 a melyeket káldea ellen gondolt. bizony elhajtják őket,
 a nyáj kicsinyeit, és álmélkodik felettök a legelő. ba-
 bilon bevételeének zajától megindul a föld, és kiáltása
 hallatszík a nemzetek között!

51

ezt mondja az úr: imé, én pusztító szelet támasztok
 babilon ellen és azok ellen, a kik az én ellenségem
 szívében lakoznak. és szórókat küldök babilon ellen,
 és felszórják őt, és földét kiürestítik, mert minden-
 felől ellene lesznek a veszedelem napján. a kézivesre
 kézives vonja fel íját, és arra, a ki pánccéljába öltözik.
 ne kedvezettek ifjainak, öldössétek le egész seregét:
 és essenek el megöletve a káldeusok földén, és átvérve
 az ő utcáin. mert nem hagyatott el izráel és júda az
 ő istenétől, a seregek urától, noha az ő földök rakva
 vétekkel az izráelnek szentje ellen. fussatok ki ba-
 bilonból, és kiki mentse meg az ő lelkét, ne vesszettek
 el az ő gonoszságáért, mert az úr bosszuállásának
 ideje ez, megfizet neki érdem szerint. arany po-
 hár volt babilon az úr kezében, a mely megrészegíté
 ez egész földet; nemzetek ittak az ő borából, azért
 bolondultak meg a nemzetek. hamar elesett ba-
 bilon és összeomlott, jagassatok felette, kössétek be
 balzsammal az ő sebé, hátha meggyógyul! gyógyí-
 tottuk babilont, de nem gyógyult meg. hagyjátok el
 őt, és menjünk kiki a maga földre, mert az égig ha-
 tott az ő ítélete, és felemelkedett a felhőkig. kihar-
 totta az úr a mi igazságainkat, jertek és beszéljünk
 sionban az úrnak, a mi istenünknek dolgát. élesít-
 sétek a nyilakat, töltsétek meg a tegzeket; felindít-
 totta az úr a médiabeli királyok lelkét, mert babilon
 ellen van az ő gondolata, hogy elveszesse azt, mert az
 úr bosszuállása ez, az ő templomáért való bosszuál-
 lása. babilonnak kőfalain tüzzétek ki a zászlót, erősít-
 sétek meg az őrséget, szeressétek vigyázókat, ren-
 deljétek el a leseket: mert az úr meggondolta és meg-
 is cselekszi azokat, a miket szolgált babilon lakói ellen.
 oh te, a ki lakozol a nagy vizek mellett, a kinek
 kincsed temérdek, eljött a te véged és a te rablá-

sod határa! megesküdt a seregek ura az ő lelkére, mondván: bizony betöltelek téged emberekkel, mint sáskákkal, és diadalmas éneket énekelnek föléd, az, a ki teremtette a földet az ő erejével, a ki megalapította a világot az ő bölcsességével, és kiterjesztette az eget az ő értelmével. egy szavával vizek zúgását szerez az égből, és felhőket visz fel a föld hatáiról, villámokat készít az esőhöz, és kihozza a szelet az ő tárházaiból. minden ember bolonddá lett tudomány nélkül, minden ötös megszegyenül a maga bálványá miatt, mert hazugság az ő öntése és nincs benne lélek. hiábavalóságok ezek, nevetségre való művek, az ő megfenyítettésük idején elvesznek. nem ilyen a jákób osztályrésze mert mindennek teremője és az ő örökségének pálczája, seregek ura az ő neve! porolyom vagy te nékem, hadi fegyverem, és nemzeteket zúgtam össze veled, és országokat vesztettem el veled. és általd zúgtam össze a lovakat és lovagjaikat, és általd zúgtam össze a szekeret és a benne ülőt. és összezúgtam általd férfit és asszonyt, és összezúgtam általd a vénet és a gyermeket, és összezúgtam általd az ifjat és a szüzet, és összezúgtam általd a pásztot és nyáját, és összezúgtam általd a szántóvetőt és az ő igamarháját, és összezúgtam általd a hadnagyokat és a főembereket. és megfizetek babilonnak és káldea minden lakosának mindezokért az ő gonoszságaikért, a melyeket sionban cselekedtek a ti szemeitek láttára, azt mondja az úr. imé, én ellened fordulok, te romlánsz hegye, azt mondja az úr, a ki az egész földet megrontottad, és kinyújtom reád kezemet, és levelek téged a közzikláról, és kiégett hegygyé teszek téged. és belőled nem visznek követ a szegletre és a fundamentomra, mert örökkévaló pusztaság leszel, azt mondja az úr. tüzzétek ki a zászlót az országban, fújátok meg a trombitát a nemzetek között, avassátok fel ellene a nemzeteket, gyűjtésétek össze ellene az ararátnak, menninek és askenáznak országait, választatok ő ellene hadvezért, hozzátok ki a lovakat mint rettenetes sáskasereget. avassátok fel ellene a nemzeteket médiának királyait, az ő hadnagyaikat és minden főembérét, és az ő biradalmának egész földét. megrendül a föld és rázkódik, mert az úrnak gondolatai beteljesednek babilon ellen, hogy babilon földét pusztasággá, lakatlanná tegye. babilon vitézei felhagytak a viadallal, erősségeikben ülnek, elfogyott a vitéségök, asszonyokká lettek, felgyújtották lakhelyeit, zárait letörték. futár futár elé fut, és hírmondó a hírmondó elé, hogy megjelentse a babiloni királynak, hogy bevétetett az ő városa mindenfelülről. és a révhelyek elfoglaltattak, és az álló tavak tüzzel kiszárittattak, és a vitézek elrettentek. mert ezt mondja a seregek ura, az izráel istene: babilon leánya olyan, mint a szérű, itt van az ő taposatásának ideje, egy kis híja még, és eljő az ő aratásának ideje. benyelt engem, megemészített engem nabukodonozor, a babiloni király, üres edénynyé tett engem, benyelt engem mint a sárkány, betöltötte a hasát az én csemegegimmal, és kivetett engemet. az én rajtam esett erőszak és az én testem babilonra térjen, azt mondja a sionnak lakója, és az én vérem káldeának lakosaira, azt mondja jeruzsálem! azért ezt mondja az úr: imé, én megítélem a te ügyedet, és bosszút ál-

lok éretted, és kiszáraztatom az ő tengerét, és kiapasztom az ő forrását. és babilon körakassá lesz, sárkányok lakhelyévé, csudává, csúfsággá és lakatlanná lesz. együtt ordítanak, mint az oroszlánok, harognak, mint az oroszlánkölykök. az ő kedvöknek idején készíték nékik lakomát, és megrészegítették őket, hogy vígadjanak, és örökkévaló álmot aludjanak, és fel ne serkenjenek, azt mondja az úr. előhozom őket, mint a bárányokat a megmetszésre, mint a kosokat a bakokkal egyetemben. mint bevétetett sésák, és elfoglaltattott az egész földnek dicséreti! milyen útaltattá lett babilon a nemzetek között! feljött babilonra a tenger, habjainak özönével elborítottatt. városai pusztává, sivataggá és kopár földdé lesznek, a melyen senki sem lakik, sem embernek fia át nem megy rajta. megfenyíttem bétl is babilonban, és kivonom szájából, a mit benyelt, és többé nem futnak hozzá a nemzetek, babilonnak kőfala is ledől. jöjjetek ki belőle, oh én népem, és kiki szabadítsa meg lelkét az úr haragjának tüzetől. és el ne olvadjon a ti szívetek és ne féljete a hirtől, a mely hallatszik e földön, mikor egyik esztendőben hír jő, és a másik esztendőben is a hír, hogy erőszakosság van a földön, uralkodó tör uralkodóra! azért imé, eljönnek a napok, és meglátogatom babilon faragott képeit, és egész földé megszegyenül, és minden ő megöltjei elhullanak ő közötté. és örvendeznek babilon felett az ég és a föld és minden benne valók, mert észak felől eljönnek reá a pusztítók, azt mondja az úr. babilon is elesik, izráel megölytjei, a mint babilonban is elhullottak az egész föld megölytjei. menjetek el, a kik megszabadultatok a fegyvertől, meg ne álljatok; emlékezzetek meg a távolból az úrról, és jusson eszetekbe jeruzsálem. megszegyenültünk, mert halottak a gyalázkodást, orczáinkat szegény borította, mert idegenek jöttek az úr házának szentségébe. azért imé, eljönnek a napok, azt mondja az úr, és meglátogatom az ő faragott képeit, és egész földén sebesültek nyögnek. ha az égből hág is fel babilon, és ha megerősíti is az ő erős magaslatát, pusztítók törnek reá tölem, azt mondja az úr. kiáltás hallatszik babilonból, és a káldeusok földéből nagy romlás. mert elpusztítja az úr babilont, és kivesszi belőle a nagy zajt, és zúgnak az ő habjai, mint a nagy vizek, hallatszik az ő szavok harsogása. mert pusztító tör reá, babilonra, és elfogatnak vitézei, eltörlik az ő kézivők, mert a megfizetésnek istene, az úr, bizonyynyal megfizet. és megrészegített az ő fejedelmeket, bölcseit, hadnagyaikat, tisztartóit és vitézeit, és örök álmot aluszna, és nem serkennek fel, azt mondja a király, a kinek neve a seregek ura! ezt mondja a seregek ura: babilon széles kőfala földig lerontatik, és az ő büszke kapuit tűz égeti meg, és a népek hiába munkálkodnak, és a nemzetek a tűznek, és kifáradnak. ez a szó, a melylyel jeremiás próféta utasította seráját, néria fiát, a ki a mahásiás fia volt, mikor ő babilonba méne sedékiással, a júda királyával, királyságának negyedik esztendejében; serája pedig szállásmester vala. és megírja jeremiás egy könyvben mindazt a veszedelmet, a mely babilont fogja érni, mindezeket a beszédek, a melyek megíratnak babilon felől. és monda jeremiás serájának: mikor babilonba jutsz, és látod és elolvadod

mind e szókat, ezt mondjad: uram, te szólottál e hely ellen, hogy elveszíted ezt annyira, hogy lakó ne legyen benne embertől barmig, hanem örökkévaló pusztaság legyen. és mikor e könyv olvasását elvégezd, köss reá követ, és hajtsd be az eufrátes közepébe. és ezt mondd: így merül el babilon, és meg nem menekedik a veszedelemtől, a melyet én hozok reá, akár mint fáradjanak. eddig vannak a jeremiás beszédei.

52

huszonegy esztendő volt sedékiás, mikor uralkodni kezdte, és tizenegy esztendeig uralkodék jeruzsálemben, és az ő anyjának neve hammutál vala, a libnából való jeremiás leánya. és gonoszot cselekedék az úr szemei előtt, mint jojákim cselekedett vala. mert az úr haragiáért vala ez jeruzsálem és júdán, míglen elvétte őket színe elől. sedékiás ugyanis engedetlen lön a babiloni királynak. és az ő uralkodásának kilenczedik esztendejében, a tizedik hónapban, a hónapnak tizedikén eljőve nabukodonozor, a babiloni király, ő maga és egész serege jeruzsálemre, és tábornak járának ellene, és mindenfelől sánczot vetének fel ellene. és megszállva lön a város sedékiásnak tizenegyedik esztendejéig. a negyedik hónapban, a hónapnak kilenczedikén nagy éhség támadta a városban, annyira, hogy a föld népének kenyere sem vala. és bevétették a város, és a harcosok mind elfutának, és éjszaka kimenének a városból a kapu felé, a két kőfal között, a melyek a király kertjénél valának (a káldeusok pedig a város mellett valának köröskörül) és menének az úton, a mely sík földre viszen. a káldeusok serege pedig úzá a királyt, és utólérék sedékiást a jerikói síkon, mert egész serege elfuta möllöle. megfogák azért a királyt, és vívék őt a babiloni királyhoz riblába, a hamát földére, a ki törvényt monda reá. és leöleté a babiloni király a sedékiás fiait szemei láttára, és júda minden fejedelmét is leöleté riblában. sedékiás királynak pedig szemeit tolatá ki, és lánczra vereté és viteté őt a babiloni király babilonba, és tömlőczbe veté őt halála napjáig. az ötödik hónapban pedig, a hónapnak tizedikén (ez az esztendő pedig a tizenkilencedik esztendeje vala nabukodonozornak, a babiloni királynak) nabuzarádán, a vitézek feje, a ki áll vala a babiloni király előtt, eljőve jeruzsálembe. és felégeté az úr házát és a király házát, és jeruzsálemnek minden házait és minden nagy házát felégete tüzzel. és jeruzsálem egész kőfalát köröskörül lerontá a káldeusok mindenféle serege, a kik a vitézek fejével valának. a községnek szegényeiből pedig és a többi nép közül, a kik a városban megmaradtak vala, és a szökevények közül, a kik elszöktek vala a babiloni királyhoz, és a sokaságnak maradékából foglyokat vive nabuzarádán, a vitézek feje. de a föld szegényei közül ott hagyá nabuzarádán, a vitézek feje, a szőlőműveseket és szántóvetőket. a rézoszlopokat pedig, a melyek az úr házában valának és a talpákat és a réztengert, a mely az úr házában vala, összetörék a káldeusok, és azoknak minden rezét elvívék babilonba. a fazekakat is és a lapátokat, és késeket és a medenczéket, a tömjénezőket és a rézedényeket, a melyekkel szolgálnak vala, mind el-

vívék. és a csészéket, a serpenyőket, a medenczéket és a fazekakat, a gyertyatartókat, a tömjénezőket és a serlegeket, a mi arany, aranyban, a mi ezüst, ezüstben mind elvívé a vitézek feje. két oszlop, egy réztenger és tizenkét rézökör vala, a melyek a talpak alatt valának, a melyeket salamon király csináltatott vala az úr házába. mindezeknek az edényeknek reze mérhetetlen vala. és az oszlopok közül az egyik oszlopnak tizennyolcz sing vala a magassága, és tizenkét sing zsinór éri vala át köröskörül, vastagsága pedig négy ujjnyi, és belől üres vala. rézgömb vala rajta, és az egyik gömb magassága öt singnyi vala, és a hálók és gránátalmák a gömbön köröskörül mind rézből valának, és ilyen a második oszlop, és ilyenek a gránátalmák is. a gránátalma pedig kilenczvenhat vala kifelé, összesen száz gránátalma vala a hálón felül köröskörül. elvívé a vitézek feje seráját is, a főpapot, és sofóniást a második papot, és az ajtónak három őrizőjét. és a városból elvive egy főembert, a ki felügyelőjök vala a harcosoknak, és hetet ama férfiak közül, a kik állanak vala a király előtt, a kik a városban találtának, és a seregek főíródeákját, a ki a föld népét besorozta vala, és hatvan férfit a föld népe közül, a kik a városban találtának. és felvívé ezeket nabuzarádán, a vitézek feje, és elvívé őket a babiloni királyhoz riblába. és levágtá őket a babiloni király és megöleté őket riblában, a hamát földén, és fogságra viték júda az ő földéről. ennyi az a nép, a melyet fogságra vitete nabukodonozor a hetedik esztendőben, háromezer és huszonhárom júdabeli. a nabukodonozor tizennyolczadik esztendejében jeruzsálemből nyolczszáz és harminczkét lélek. nabukodonozor huszonharmadik esztendejében fogságba vitete nabuzarádán, a vitézek feje hetszáznegyvenöt júdabelit. összesen négyezer és hat-száz lélek. lön pedig jojákin júdabeli király fogságának harminczhetedik esztendejében, a tizenkettedik hónapban, a hónap huszonötödikén, felemél evilmérodák, a babiloni király az ő uralkodásának első esztendejében jojákinak, a júda királynak fejét, és kivevé őt a tömlőczből. és szépen szóla vele, és királyi székét ama királyoknak széke fölé emelte, a kik vele valának babilonban. és felcserélé tömlőczbeli ruháit, és mindenkor vele eszik vala ételt, életének minden napjában. és költségére állandó költség adatik vala neki a babiloni királytól minden napra, a halála napjáig, életének minden napjában.

és lön a harminczadik esztendőben, a negyedik hónapban, a hónap ötödikén, mikor én a foglyok közt a kébár folyó mellett voltam: megnyilatkoznak az egek, és láték esteni látásokat. a hónap ötödikén (ez az ötödik esztendeje jójakin király fogságba vitelének). valójában lön az úrnak beszéde ezékiel paphoz, a búzi fiához a káldeusok földén, a kébár folyó mellett, és lön ott rajta az úrnak keze. és látám, és ímé forgószél jött északról, nagy felhő egymást erő villámlással, a mely körül fényesség vala, közepéből pedig mintha izzó ércz látszott volna ki, tudniillik a villámlás közepéből. és belőle négy lelkes állat formája tetszék ki, és ez vala ábrázatok: emberi formájok vala, és mindeniknek négy orczája vala, és négy szárnya mindeniköjöknek; és lábaik egyenes lábak, és lábaik talpa mint a borjú lábának talpa, és szikráznak vala, mint a simított ércz színe. továbbá emberi kezek valának szárnyaik alatt négy oldalukon. mind a négyöjöknek orczái és szárnyai. szárnyaik egymás mellé lévén szersztve, nem fordultak meg jártukban, mindenik az ő orczája irányában megy vala. és orczájok formája vala emberi orca, továbbá oroslán-orca mind a négynek jobbfelől, és bikaorca mind a négynek balfelől, és sasorca mind a négynek hátul; és ezek az ő orczáik. és szárnyaik felül kiterjesztve valának, mindeniknél két szárny összeér vala, kettő pedig fedezé testöket, és mindenik az ő orczája irányában megy vala, a hová a lélek vala menendő, oda mennek vala, meg nem fordulván jártukban. és a lelkes állatok közt látszék, mint egy égő üszög, a mely lángolt, mint a fákllyai, ide s tova fukárözva a lelkes állatok közt; és a tűznek fényessége vala, és a tűzből villámlás jöve ki. és a lelkes állatok ide s tova mozognak vala, mint a villámlás czikázása. és mikor ráneztem a lelkes állatokra, ímé egy-egy kerék vala a földön az állatok mellett mind az ő négy orczájok felől. a kerekek mintha tarsisköböl készültek volna, és mind a négyüknek ugyanazon egy formája vala, és úgy látszának egybeszerkesztve, mintha egyik kerék a másik kerék közepében volna; jártukban négy oldaluk felé mentek vala; meg nem fordulnak vala jártukban; és talpaik magasak valának és félelmesek, és e talpak rakva valának szemekkel köröskörül mind a négy-nél. és mikor járnak vala a lelkes állatok, járnak vala a kerekek is mellettök, és mikor fölemelkednek vala az állatok a földről, fölemelkednek vala a kerekek is. a hová a lélek vala menendő, mennek vala, a hová tudniillik a lélek vala menendő, és a kerekek fölemelkednek vala mellettök, mert a lelkes állatok lelke vala a kerekekben. ha azok mentek, ezek is mennek vala, és ha azok álltak, ezek is állnak vala, és ha fölemelkedtek a földről, fölemelkednek vala a kerekek is mellettök, mert a lelkes állatok lelke vala a kerekekben. és vala mintegy menyezett az állatok feje fölött, olyan mint a csodálatos kristály, kiterjesztve felül fejük felett. és a menyezett alatt szárnyaik egyenesen valának, egyik a másikkal összeérvén; mindegyiknek kettő vala, a melyek befedik vala innen, és mindegyiknek kettő vala, a melyek befedik vala amonnan az ő testöket. és hallám szárnyaik zúgását, mint sok vízeknek zúgását,

úgy mint a mindenhatónak hangját, mikor járnak vala, zúgás hangját, mint valami tábornak zúgását; mikor állának, leeresztik vala szárnyaikat. és lön kiáltás a mennyezeten felül, a mely vala fejük felett, és ők megállván, leeresztik vala szárnyaikat. és a mennyezeten felül, a mely fejük felett vala, látszék mint valami zafirkó, királyi széknak formája, és a királyi széknak formáján látszék mint egy ember formája azon felül; és látám izzó érczcent ragyogni, a melyet, mintha tűz vett volna körül derekának alakjától fogva és fölfelé; és derekának alakjától fogva és lefelé látám, mintha tűz volna. és fényesség vala körülötte, mint a milyen a szivárvány, mely a felhőben szokott lenni esős időben, olyan vala a fényesség köröskörül. ilyen vala az úr dicsőségének formája, és látám, és orcámra esém, és hallám egy szólónak szavát.

2

és monda nékem: embernek fia! állj lábaidra, és szólók veled. és lélek jöve én belém, a mint szóla, és állata engem lábaimra, és hallám azt, a ki szól vala nékem. és mondá nékem: embernek fia! küldelek én téged izráel fiaihoz, a pártos nemzetségekhez, a kik pártot ütöttek ellenem; ők és atyáik vétkeztek ellenem mind e mai napig. a kemény orczájú fiakhoz és makacs szívűekhez küldelek téged, és ezt mondjad nekik: így szól az úr isten! ők pedig vagy hallják, vagy nem hallják, mivelhogy pártos ház, hadd tudják meg, hogy próféta volt köztük. te pedig, embernek fia, ne félj tőlök, és az ő beszédöktől se félj; ha bogácsok és tövisesek vannak is veled, és ha skorpiókkal lakol is együtt; beszédöktől ne félj, orczájoktól ne rettegj, mert ők pártos ház. és szóljad az én beszédimet nekik, vagy hallják, vagy nem, mert pártos ház. te pedig, embernek fia, halld meg a mit én néked szólók. ne légy pártos mint ez a pártos ház, nyisd föl szádát, és egyed, a mit én adok néked. és látám, és ímé egy kéz nyúlt felém, és ímé benne egy könyv türete vala. és kiterjeszté azt előttem, és ímé be vala írva elől és hátul, és írva valának reá gyászénekek és nyögések és jajszók.

3

és mondá nékem: embernek fia! a mi előttem van, edd meg; edd meg ezt a türetet, és menj, szólj az izráel házának. felnyitám azért számat, és megejté velem azt a türetet. és mondá nékem: embernek fia! hasadat tartsd jól és belső részeitet töltsd meg ezzel a türettel, a melyet adok néked. és megevésm azt, és lön az én számban, mint az édes méz. és mondá nékem: embernek fia! eredj, menj el az izráel házához, és szólj az én szavaimmal nekik. mert nem valami homályos ajkú és nehéz nyelvű néphez küldetel te, hanem az izráel házához. nem sok népéhez, a kik homályos ajkúak és nehéz nyelvűek, kiknek nem érthetnéd beszédöket; bizony, ha ő hozzájuk küldöttelek volna, ők hallgatnának reád. de az izráel háza nem akar téged hallgatni, mert nem akarnak engem hallgatni, mert az egész izráel háza kemény homlokú és megátalkodott szívu. ímé keménynyé tettem or-

czádat, a milyen az ő orczájok, és keménynyé homlokodat, a milyen az ő homlokuk. olyanná, mint a gýmánt, a mely keményebb a tűzkönél, tettem a te homlokodat; ne félj tőlök, és meg ne rettenj tekintőtől, mert pártos ház. és monda nékem: embernek fia! minden beszédimet, a melyeket szólók néked, vedd szívedbe, és füleiddel halld meg. és eredj, menj el a foglyokhoz, a te néped fiaihoz, és szőlj és mondjad nékik: így sző az űr isten, vagy hallják vagy nem. és főlemele engem a lélek, és hal-lék mögöttem nagy dörgés szavát: áldott az űrnak dicsősége az ő helyéről. és amaz állatok szárnyainak zúgását, a melyek egymást érik vala, és mellettök a kerekék csikorgását, és nagy dörgés szavát. és a lélek főlemele és elragada engem, és elmenék, elkesered-vén haragjában az én lelkem, az űrnak keze pedig raj-tam erős vala. és eljuték tél-ábibba a foglyokhoz, a kik lakoznak vala a kétbár folyó mellett, és leülék, ők is ott ülvén; és ott ülék hét nap némán ő közöttük. és lön hét nap mulva az űr szava hozzám, mondván: embernek fia! örállóul adtalak én téged izráel házának, hogy ha szót hallasz számból, intsd meg őket az én nevemben. ha ezt mondom a hitetlennek: halálnak halálával halsz meg, és te őt meg nem inted és nem szólasz, hogy visszatértsd a hitelent az ő gonosz útjáról, hogy éljen: az a gonosztevő az ő vétke mi-att hal meg, de vért a te kezedből kívánom meg. de ha te meginttetted a hitelent, és ő meg nem tért hitelenségéből és gonosz útjáról: ő az ő vétke miatt meghal, de te megmenttetted a te lelkedet, és ha elfor-dul az igaz az ő igazságától, és cselekszik álnokságot, és én vetek eléje botránkozást: ő meg fog halni; ha meg nem intetted őt, vétke miatt hal meg és elfele-jtetnek igazságai, a melyeket cselekedett; de vért a te kezedből kívánom meg, ha pedig te meginttetted azt az igazat, hogy az igaz ne vétkezzék, és ő nem vétkezik többé: élvén él, mert engedett az intésnek, és te a te lelkedet megmenttetted. és lön ott az űrnak keze rajtam, és monda nékem: kelj fel, menj ki a völ-gybe, és ott szőlók veled. fölkelék azért és kimenék a völgybe és imé ott áll vala az űrnak dicsősége, hason-latos ahhoz a dicsőséghez, a melyet a kétbár folyó mel-lett láttam, és orczámra esém. és jöve belém a lélek, és állata engem lábaimra, és szóla hozzám és monda nékem: menj be és zárd be magadat a te házadban. és te, oh embernek fia, imé köteleket vetnek reád és azokkal megkötöznek téged, és ki nem mehetsz közükbe; nyelvedet pedig én ragasztom ínyedhez, és néma leszel, hogy ne légy közöttök feddőző férfíu, mert ők pártos ház. mikor pedig szőlók veled, meg-nyitom a te szádat, és mondjad nékik: így sző az űr isten; a ki hallja hallja, a ki nem akarja, nem hallja, mert ők pártos ház.

4

és te, embernek fia, végy magadnak egy téglát, tedd azt elődbe, és vess reá egy várost, jeruzsálemet, és indíts ellene ostromot, és építs ellene tornyot, tölts ellene sánczot, és indíts ellene táborokat, és állasz ellene faltörő kosokat köröskörül. és végy magad-nak egy vasserpenyőt, és állasd fel azt vasfal gyanánt te közted és a város között, és irányozd tekintet-

edet erősen reá, és legyen ostrom alatt, és te os-tromold. jel ez az izráel házának. te pedig fektüdj baloldaladra és vesd az izráel háza vétkét arra; a napok száma szerint, a mennyin azon fekszel, visel-jed vétköket. én pedig meghatároztam néked az ő vétkök éveit napok száma szerint, háromszázki-lenczven napban; eddig viseljed az izráel házának vétkét. és ha ezeket kitöltötted, fektüdj a jobboldal-adra másodsor, és viseld a júda házának vétkét negyven napig; egy-egy napot egy-egy esztendőül számitottam néked. és jeruzsálem ostromára irány-ozd erősen tekintetedet, és karod feltúrve legyen, és prófétálj ő ellene. s imé köteleket vetettem reád, hogy meg ne fordulhass egyik oldaladról a másikra. míg betöltöd ostromodnak napjait. és végy mag-adnak búzát és árpát és babot és lencsét és kölest és tönkölyt, és tedd ezeket egy edénybe, és ezekből csinálj magadnak kenyeret; a napok száma szerint, a míg oldaladon fekszel, háromszázkilenczven napon egyed azt. a te ételed pedig, a melylyel élsz, legyen súly szerint húsz siklus egy napra; időről-időre egyed azt. és vizet mérték szerint igyál, a hinnek hato-drészét igyad időről-időre. és ételedet árpa-lepény formájában egyed, és emberi ganéj tőzegénél süssed azt szemök láttára. és monda az űr: így eszik az izráel fiai tisztátalan kenyeröket a pogányok közt, a kik közé őket kiüzöm. és mondek: ah, ah, uram is-ten! imé az én lelkem soha meg nem fertéztetett, és dögöt és vadtól szagatatott nem ettem ifjúságomtól fogva ez ideig, és számon be nem ment tisztátalan hús. és monda nékem: nézd, marhaganéjt engedek néked emberi tőzeg helyett, hogy annál süsd meg a te kenyeredet. és monda nékem: embernek fia! imé én eltöröm a kenyérnek botját jeruzsálemben, és es-zik kenyéroket mértékkel és rettegéssel, és vizöket mértékkel és ájúlással isszszák. azért, hogy kenyér és víz nélkül szűkölködjének, és elborzadjanak mind-nyájan, és meghrothadjanak az ő vétkökben.

5

és te, embernek fia, végy magadnak éles kardot, bor-bélyok beretvájául vedd azt magadnak, és vond el azt a te fejedben és szakálladon, és végy magadnak mérő serpenyöket, és oszd el szöröket. harmadrészét tűzben égesd meg a város közepette, midőn betel-nek a megszállásnak napjai; azután vedd a har-madrészét, vagdald apróra a karddal a város körül, és harmadrészét szórd oda a szélnek, és én kar-dot vonszok utánok. és végy ki innét szám szerint keveset, és kösd be azokat ruhád csücskébe; és ezek-ből ismét végy ki, és vesd azokat a tűz közepébe és égesd meg a tűzben; ebből megyen tűz izráel egész házára. így sző az űr isten: ez jeruzsálem, a pogányok közibe helyeztettem őt, és körülte a tartományokat. de pártos volt törvényeim iránt, gonoszabbul, mint a pogányok, és rendeléseim iránt inkább, mint a tartományok, a melyek körülte van-nak, mert törvényeimet megújtálták, és rendelése-imben nem jártak. azért így sző az űr isten: a miért ti pártosabbak valátok, mint a pogányok, a kik körültek vannak, rendeléseimben nem jártatok és törvényeimet nem cselekedtétek, sőt csak a pogányok

törvényei szerint is, a kik körültekettek vannak, nem cselekedtek: ezokért így szól az úr isten: ímé én is ellened leszek, és teszlek közötted ítéletet a pogányok szeme láttára; és cselekszem rajtad azt, mit soha nem cselekedtem és minéműt nem cselekszem többé, - minden te útalatosságidért. azért az apák egyik meg fiaikat te közötted, és a fiak egyik meg apáikat, és cselekszem rajtad ítéletet, és szétszórom minden maradékodat a szél minden irányában. ezért, élek én! szól az úr isten, bizonyára, mivelhogy szenthelyemet megfertéztetted minden undokságaidal és minden útalatosságaiddal, azért én is elfordítom rólad irgalom nélkül szememet, s én sem könyörülök rajtad. harmadrészed dőghalállal hal meg és éhség miatt pusztul el közötted, és harmadrészed fegyver miatt hull el körülötled, és harmadrészedet szétszórom a szél minden irányában, és kardot vonszok utánok. és teljessé lesz haragom s nyugtatom rajtok búsulásomat s vígasztalást veszek; és megértik, hogy én, az úr szóltam buzgó szerelmemben, mikor betöltöm búsulásomat rajtok. és teszlek pusztasággá és gyaláztá a pogányok között, a kik körültekettek vannak, minden mellett elmenő szeme láttára. és leszel gyalázat és csúfság, példa és eliszonyodás a pogányoknak, a kik körültekettek vannak, mikor ítéletet tartok fölötted haraggal és búsulással és búsult feddésekkkel, én, az úr mondtam; mikor bocsátom az éhség gonosz nyilait rájuk, hogy pusztítsanak, a melyeket a ti pusztításokra fogok bocsátani; és éhséget halmozok fölétek, és eltöröm köztetek a kenyér botját. és bocsátok reátok éhséget és gonosz vadállatokat, hogy gyermeke lenné tegyenek, és dőghalál és vérontás megy át rajtad, és fegyvert hozok reád, én, az úr mondtam.

6

és lön az úrnak szava én hozzám, mondván: embernek fia, vesd tekintetedet izráel hegyeire, és prófétálj ellenök: és mondjad: izráel hegyei, halljátok meg az úr isten beszédét! ezt mondja az úr isten a hegyeknek és a halmoknak, a mélységeknek és a völgyeknek: ímé én fegyvert hozok reátok, és elvesztem a ti magaslataitokat. és elpusztulnak oltáraitok, és összetörnek naposzlopaitok, és elhullatnak sebesültjeiteket bálványaitok előtt. és vetem az izráel fiainak holttesteit bálványaik elé, és szétszórom csontjaitokat oltáraitok körül. minden lakóhelyeteken a városok elpusztuljanak, és a magaslatok elveszzenek, hogy elpusztuljanak és rommá legyenek oltáraitok, és törjenek össze és legyenek semmivé bálványaitok, és kivágattassanak naposzlopaitok, és eltöröltenessnek csinálmányaitok. és elhulljon a sebesült közöttetek, hogy megtudjátok, hogy én vagyok az úr. de maradékot hagyok hogy legyenek közületek, a kik megmenekedtek a fegyvertől a pogányok közt, mikor szétszórtok a tartományokban. akkor megemlékeznek én rólam menekülteitek a pogányok közt, kik közé fogságba vitetének, mert megtörtem parázna szívéket, mely tölem elszakadt, és bálványaikkal paráználkodó szemeiket, és megundorodnak önmagok előtt a gonoszságokért, melyeket cselekedtek minden útalatosságuk szerint; és megismerik, hogy

én vagyok az úr: nem hiába mondtam, hogy megcselekszem velök e gonoszt. így szólt az úr isten: csapj tenyeredbe, toppants lábaddal és mondd: jaj az izráel háza minden gonosz útalatosságáért, mert fegyver, éhség és dőghalál miatt hullanak el; a ki messze van, dőghalál miatt hal meg, a ki közel van, fegyver miatt esik el, és a ki megmaradt biztonságban, éhség miatt hal meg; és teljessé teszem búsulásomat rajtok. és megtudjátok, hogy én vagyok az úr, mikor sebesültjeik ott lesnek bálványaik között az ő oltárai körül, minden magas halmon, minden hegyeknek tetein, minden zöld fa alatt és minden lombos terpentinfá alatt, a hol csak kedves illatot adának minden bálványaiknak. kinyújtom azért kezemet reájok, és teszem a földet kietlen pusztasággá, a pusztától fogva dibiáig minden lakóhelyökön, hadd tudják meg, hogy én vagyok az úr!

7

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: és te, embernek fia, így szól az úr isten izráel földjének: vége! eljött a vég a föld négy szárnyára! immár itt a vég rajtad; s bocsátom haragomat reád, és megítéllek útaid szerint, és vetem reád minden útalatosságodat. és nem kedvez az én szemem néked, sem meg nem szánlak; hanem a te útaidat vetem reád, és útalatosságaid közötted lesznek és megtudjátok, hogy én vagyok az úr. így szól az úr isten: ímé veszedelem, egyetlen veszedelem; ímé eljött. vég jött, eljött a vég, fölserkent ellened, ímé eljött! eljött a végzet reád, földnek lakosa! eljött az idő, közel a nap, rémülés és nem vig éneklés a hegyeken. most rövid időn kiöntöm búsulásomat reád, és teljessé teszem haragomat rajtad, és megítéllek útaid szerint, és rád vetem minden útalatosságodat. és nem kedvez az én szemem, sem meg nem szánlak; útaid szerint fizetek tenéked, és a te útalatosságaid közötted lesznek; és megtudjátok, hogy én vagyok az úr, a ki ver. ímé a nap, ímé eljött, kisarjadt a végzet, kivrágzott a vessző, kivirult a kevelység. az erőszakosság a gonoszság veszszejévé nőtt fel, nincs semmi meg belőlök, sem sokaságukból, sem tömegökből, s nincs egy jaj is miattok! eljött az idő, elszorogott a nap; a vevő ne örüljön, az eladó ne szomorkodjék, mert harag jön minden sokaságára. mert az eladó eladott jószágához nem térhet vissza többé, még ha élve az élők közt maradna is, mert a jóvondelés az ő egész sokasága ellen vissza nem tér, és vétke miatt senki sem lehet hosszú életű. kürtöljete a kürttel és készítsetek el mindent; ám nincsen, a ki harczra menjen, mert haragom minden ő sokasága ellen. a fegyver kívül, a dőghalál és éhség belül; a ki a mezőn van, fegyver miatt hal meg, és a ki a városban, azt éhség és dőghalál emésztí meg. és menekülnek menekülteik, és lesznek a hegyeken, mint a völgyek galambjai: mindnyájan nyögven, kiki vétke miatt. minden kéz elerőtlenül, és minden térd elolvad, mint a víz. felővezkednek zsákkal, és befedi őket rettegés, és minden orczáj szegény, és mindnyájok fején kopaszság. ezüstjüket az utczákra vetik, és aranyuk szenny lesz előttök; ezüstjök s aranyuk meg nem szabadíthatja őket az úr

búsulásának napján; lelköket azzal jól nem lakatják, s hasokat meg nem tölthetik; mert csábítójok volt az a vétekre. és a belőle készült drága ékességeket kevélykedésre használják, és útálatosságuk képeit, undokszagaikat abból csinálták, azért tettem előttök azt szennyvé; és adom azt az idegenek kezébe zsák-mányul, és a föld hitetleninek prédául, hadd fertéztessék meg. és elfordítom tőlük arczomat, hadd fertéztessék meg szent helyemet; s betörjenek belé a rontók és megfertéztessék. készítsd a lánczot; mert a föld tele van véres ítélettel, és a város tele van erőszakossággal. és elhozom a pogányok leggonoszabbjait, hadd foglalják el házaikat; s véget vetek a hatalmasok kevélységének, s fertéztett lesz templomuk. rettegés jött el, s keresnek békét és nincs. egy romlás a másíkra jö, és egy hír után más támad, s kérnek látást a prófétától, ám törvény nem lesz a papnál, sem tanács a véneknél. a király szomorkodik, a fejedelem irtózatba öltözik; s a föld népének kezei megdermednek. útjok szerint cselekszem velök, ítéletök szerint ítélem meg őket, hadd tudják meg, hogy én vagyok az úr.

8

és lön a hatodik esztendőben, a hatodik hónapban, a hónap ötödik napján: én ülök vala házamban, és júda vénei ülnek vala előttem és esék reám ott az úr istennek keze. és látám, és imé vala mintegy tűznek formája, derekának alakjától fogva lefelé tűz vala, és derekától fogva fölfelé vala mint a fényesség, mint az izzó ércz. és kinyújta egy kézformát, és megragada engem fejem üstökénél észak felé; és fölemelve vitt engem a lélek a föld és az ég között, és bevive engem jeruzsálembe isteni látásokban a belső kapu bejáratához, a mely északra néz, a hol vala helye a bosszúság bálványának, a mely bosszúságra ingerel vala; és imé ott vala izráel istenének dicsősége, a látás szerint, a melyet láttam a völgyben. és monda nékem: embernek fia! emeld föl csak szemeidet észak felé. fölemelém azért szemeimet észak felé; és imé északra az oltár kapujától áll vala a bosszúság ama bálványa a bejáratnál. és monda nékem: embernek fia! látod-e mit cselekesznek? a nagy útálatosságokat, melyeket izráel háza itt cselekszik, hogy eltávolozzam az én szenthelyemtől. de még egyéb nagy útálatosságokat is fogsz látni. és vive engem a pitvar bejáratához, és látám, és imé egy lyuk vala a falban. és monda nékem: embernek fia! ronts csak át a falon! és átronték a falon és imé egy ajtó vala ott. és monda nékem: menj be és lásd meg a gonosz útálatosságokat, a melyeket ezek ott cselekesznek. bemenék azért és látám, és imé az útálatos csuszó-mászó állatoknak és barmoknak mindenféle képei és izráel házában minden bálványai vannak bevésve a falon köröskörül. és hetven férfiú izráel házában vénei közül (ezek kezepette jaazanjáhu, a sáfán fia) áll vala előttök, mindenik a maga tömjénezőjével kezében, s a füstölöszer felhőjének illata száll vala fel. és monda nékem: láttad-é, embernek fia, izráel házában vénei mit cselekesznek a sötétben, kiki az ő képes házában? mert azt mondják: nem lát minket az úr, elhagyta az úr ezt a földet. és monda nékem: még egyéb nagy útálatosságokat

is fogsz látni, miket ezek cselekesznek. és vive engem az úr háza kapujának bejáratához, a mely északra van, és imé ott asszonyok ülnek vala, siratván a tammúzt. és monda nékem: láttad-é, embernek fia? még egyéb, ezeknél nagyobb útálatosságokat is fogsz látni. és bevive engem az úr házában belső pitvarába, és imé az úr templomának bejáratánál, a tornác és az oltár között vala mintegy huszonöt férfiú, kik hátokkal az úr templomára és orcájokkal keletre fordultak, s ezek kelet felé leborulva imádták a napot. és monda nékem: láttad-é, embernek fia? avagy kevés-é júda házában ily útálatosságokat cselekedni, a milyeneket itt cselekedtek? hogy még a földet is betöltik erőszakossággal, és engem megint haragra ingerelnek, imé, hogy tartják a venyigét orrukhoz! én is búsulásom szerint cselekszem, nem fog kedvezni szemem, sem meg nem szánom őket; s ha kiáltanak füleimbe nagy felszóval, nem hallgatom meg őket.

9

és kiáltá füleimbe nagy felszóval, mondván: hozzatok el a városra a meglátogatásokat, kinek-kinek a kezében legyen vesztő eszköze. és imé hat férfi jö vala a felső kapu útjáról, a mely északra néz vala, mindeniknek kezében zúzó eszköze, egy férfi pedig köztük gyolcsba vala öltözve, és íróeszköz vala derekán. és bemenének és állának az érczoltár mellé. és izráel istenének dicsősége elvonula a kérubról, a mely fölött vala, a ház küszöbéhez, és kiáltá a gyolcsba öltözött férfiúnak, a kinek derekán íróeszköz vala. és monda az úr néki: menj át a város közepén, jeruzsálem közepén, és jegyezz egy jegyet a férfiak homlokára, a kik sóhajtanak és nyögnek mindazokért az útálatosságokért, a melyeket cselekedtek annak közepében. és amazoknak monda az én halásomra: menjetek át a városon ő utána, és vágjátok; ne kedvezzen a ti szemetek, és ne szánakozzatok: vénet, ifjat, szüzet, gyermeket és asszonyokat öljetek meg mind egy lábíg, de azokhoz a férfiakhoz, a kiken a jegy van, ne közelítsetek, és az én templomomon kezdjétek el. elkezdék azért a vén férfiakon, a kik a ház előtt valának. és monda nékim: fertőztessétek meg a házat, és töltsétek meg a pitvarokat megölettekkel. menjetek ki. és kimenének és öldöklének a városban. és lön, hogy levágák őket, és én megmaradtam és esém az én orcámra és kiálték és mondék: ah, ah, uram isten, avagy ki akarod-é irtani izráel egész maradékát, mikor kiöntöd búsulásoadat jeruzsálemre? és monda nékem: izráel és júda házában vétke felette nagy, mivelhogy tele a föld vérontással, és a város tele van igazságtalansággal, mert azt mondták: elhagyta az úr ezt a földet, és az úr nem lát. azért én is (nem kedvez szemem, sem meg nem szánom őket) útjokat fejékhöz verem! és imé a gyolcsba öltözött férfi, kinek íróeszköz vala a derekán, választ hozott, mondván: úgy cselekedtem, a mint parancsolád.

és látam, és ímé a mennyezeten, a mely a kérubok feje fölött vala, látszék felettök, mint valami zafirkó, olyan, mint egy királyi székek formája. és szóla a gylcsba öltözött férfúnak, és mondá: menj be a forgókerekek közé a kérubok alá, és töltsd meg tenyereidet égő üszöggel onnét a kérubok közül, és szórd a városra. és beméne szemem láttára. a kérubok pedig állanak a háztól jobbra, mikor a férfi beméne, és a felhő betölté a belső pitvart. és eltávozék az úr dicsősége a kérubról, a ház küszöbére, és megtelék a ház a felhővel, és a pitvar betelék az úr dicsőségének fényességével. és a kérubok szárnyainak csattogása meghallaték a külső pitvarig, mint az erős isten hangja, mikor beszél. és lön, mikor parancsolt ama gylcsba öltözött férfinak, mondván: végy tüzet a forgókerekek közül, a kérubok közül, az beméne, és álla a kék mellé. és kinyújtá egy kérub a kezét a kérubok közül a tűzhöz, mely vala a kérubok között, és vön és tévé a gylcsba öltözöttnek markába, ki elvevé és kiméne. és látszék a kérubokon emberi kézhallaték a szárnyaik alatt. és látam, és ímé, négy kerék vala a kérubok mellett, egyik kerék vala az egyik kérub mellett és a másik kerék a másik kérub mellett, és olyanok valának a kerekek, mintha tarsisköböl volnának. és kinyítha volna mind a négyöknek ugyanazon egy formája, mintha egyik kerék a másik kerék közepében volna. jártokban mind a négy oldaluk felé mennék vala, meg nem fordulnak vala jártokban, hanem arra, a merre a fő fordult, mennek vala utána, meg nem fordulnak vala mentőkben. és egész testök és hátok és kezeik és szárnyaik és a kerekek rakva valának szemekkel köröskörül mind a négy kerekükön. hallám, hogy a kerekeket forgókereknek nevezték fülem hallatára. és négy orczája vala mindeniknek, az első orcza vala kérub-orcza, és a második orcza ember-orcza, a harmadik oroszlán-orcza és a negyedik sas-orcza. és fölemelkedének a kérubok. ez ama lelkes állat, a melyet láttam a kébár folyó mellett. és mikor járnak vala a kérubok, járnak vala a kerekek is mellettök, mikor pedig felemelék a kérubok szárnyaikat, hogy fölemelkedjenek a földről, nem fordulának el a kerekek sem az ő oldaluktól. ha azok állanak vala, ezek is állának, és ha azok felemelkednek vala, fölemelkedének ezek is velök, mert a lelkes állat lelke vala bennök. és elvonula az úrnak dicsősége a ház küszöbétől, és álla a kérubok fölé. és fölemelék a kérubok szárnyaikat, és fölemelkedének a földről szemem láttára kimentőkben és a kerekek is mellettök; és megállának az úr háza keleti kapujának bejáratánál, és izráel istenének dicsősége vala felül ő rajtok. ez ama lelkes állat, a melyet láttam az izráel istene alatt a kébár folyó mellett, és megismerém, hogy kérubok valának. négy orczája vala mindeniknek és négy szárnya mindeniknek és emberi kezek formája vala szárnyaik alatt. és orczáik formája: ugyanazok az orczák valának, a melyeket a kébár folyó mellett láttam, tudniillik formájokat és őket magokat. mindenik a maga orczája felé megy vala.

és fölemelt engem a lélek, és bevice az úr házának keleti kapujához, a mely néz keletnek, és ímé, a kapu bejáratánál huszonöt férfi vala, kik között látam jaazanját, azzur fiát, és pelatjáhut, benájahu fiát, a nép fejedelmait. és mondá nekém: embernek fia! ezek a férfiak, a kik gonoszt eszelnek ki és rossz tanácsot adnak ebben a városban, mondván: nem egyhamar fogunk házakat építeni; ez a város a fazék, mi pedig a hús. azért prófétálj ellenök; prófétálj, embernek fia! és esék reám az úr lelke, és mondá nekém: mondjad, így szól az úr: így szólottatok, izráel háza! és a mi lelketekben készül, én tudom. sokakat öltetek meg ebben a városban, és utczáit megtöltöttétek megölettekkel. ezért, így szól az úr isten: megöletteitek, kiket a város közepére vetettetek, ezek a hús, a város pedig a fazék, és titeket kivisznek belőle. fegyvertől féltetek, fegyvert hozok reátok azt mondja az úr isten. és kiviszlek titeket belőle, és adlak titeket idegenek kezébe, és tartok ítéletet fölöttetek. fegyver miatt hulljatok el, izráel határán ítéllek meg titeket, és megtudjátok, hogy én vagyok az úr. e város ne legyen fazekatok, hogy ti benne hús legyetek, izráel határán ítéllek el titeket. és megtudjátok, hogy én vagyok az úr, mert az én végzéseimben nem járátok, és rendeléseimet nem cselekedtétek, hanem a pogányok módja szerint cselekedtetek, a kik körül-tetek vannak. és lön, mikor prófétáltam, pelatjahu, benájahu fia meghala, én pedig orczámra esém és kiálték nagy felszóval, és mondék: ah, ah, uram isten, te véget vetsz izráel maradékának! és lön az úrnak szava én hozzám, mondván: embernek fia! a te atyádfiai, atyádfiai, a te rokonaid és izráel egész háza együtt azok, a kikről jeruzsálem lakói ezt mondják: távozzatok el az úrtól, nekünk adatott ez a föld örökségül. ezokáért mondjad: így szól az úr isten: mivelhogy távol vetettem őket a pogányok közé, és szétszórattam őket a tartományokba, tehát én leszek nekik templomul rövid időre a tartományokban, a melyekbe mentek. ennekokáért mondjad: így szól az úr isten: egybegyűjtelek titeket a népek közül és egyvűé hozlak titeket a tartományokból, a melyekben szétszórattatok, és adom néktek izráel földjét. és bemennek oda és eltávolítják minden ő fertelmességeit és minden útálatosságait ő belőle. és adok nékik egy szívet, és új lelket adok belétek, és eltávolítom a kőszívet az ő testökből, és adok nékik hússzívet; hogy az én végzéseimben járjanak és rendeléseimet megőrizzék és cselekedjék azokat, és legyenek nekém népem és én leszek nekik istenök. de a kiknek szívök az ő fertelmességeik és útálatosságai szíve szerint jár, azoknak útját fejkökhöz verem, mondja az úr isten. és fölemelék a kérubok szárnyaikat s a kerekek mellettök, és izráel istenének dicsősége rajtok felül vala. és felszálla az úrnak dicsősége a város közepéből, és álla a hegyre, mely a várostól keletre van. a lélek pedig felvön engem, és vive káldeába a foglyokhoz látásban az isten lelke által, és felszálla előlem a látás, a melyet láttam. és elbeszélém a foglyoknak az úrnak minden beszédét, a melyet nekém megjelentetett.

és lön az úrnak szava énhozzám, mondván: embernek fia! pártos ház közepette lakol, kiknek szemek vannak a látásra, de nem látnak, füleik vannak a hallásra, de nem hallanak, mert ők pártos ház. és te, embernek fia, készíts magadnak vándorútra való eszközöket, és vándorolj ki nappal szemeik előtt, és vándorolj ki helyedről más helyre szemök láttára; talán meglátják! mert ők pártos ház. és vidd ki eszközeidet, úgy, mint vándorútra való eszközöket, nappal szemök láttára, te pedig menj ki estve szemök láttára, úgy, hogy a vándorok szoktak. szemök láttára lyukaszd át a falat, és azon át vidd ki. szemök láttára emeld válladra, a sötétben vidd ki, orcádat fedd be, hogy lásd a földet, mert csodajelül rendeltetek az izráel házában. úgy cselekedtem azért, a mint parancsolva vala nékem; eszközeimet kihordám nappal, mint vándorútra való eszközöket, és este átlukasztám a falat kezemmel; a sötétben kivivém, vállamra emelém szemök láttára. és lön az úr beszéde én hozzám reggel, mondván: embernek fia! nem monda-é néked izráel háza, ez a pártos ház: mit cselekszel? mondjad nékik: így szól az úr isten: a fejedelemnek szól ez a prófécia, ki jeruzsálemben van, és izráel egész házában, a mely ott lakozik. mondjad: én csodajeletek vagyok; a mint én cselekedtem, úgy történik velök: fogságba, rabságra mennek. és a fejedelem, ki közöttök van, vállát megrakván a sötétben, kimegyen; a falat átlukasztják, hogy így vigyék ki őt, orcáit befedi, hogy ne lássa szemeivel épen ő a földet. és kiterjesztem hálomat ellene, és megfogatik varsámban, és elviszem őt bábelbe a káldeusok földére, de azt nem fogja látni és ott fog meghalni. és mindenekeket, kik körülte vannak az ő segítségére, és minden seregeit szélnék szőrom mindenfelé, és kardot vonok utánok. és megtudják, hogy én vagyok az úr, mikor elosztatom őket a pogányok közé, és szétszőrom őket a tartományokba. de meghagyok közülök kevés férfiakat a fegyvertől, éhségtől s dőghaláltól, hogy elbeszéljék minden útálatosságukat a pogányok közt, a kik közé mennek, s hogy megtudják, hogy én vagyok az úr. és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! kenyeredet rettegéssel egyed, és vizedet reszketéssel és félelemmel igyad. és szólj a föld népének: ezt mondja az úr isten jeruzsálem lakóiról, izráel földjéről: kenyeröket félelemmel eszik és vizöket ájúlással isszák, hogy pusztaságra vetközék földje bőségéből minden lakói álnoksága miatt. és a lakott városok elpusztulnak s a föld pusztaság lesz és megtudjátok, hogy én vagyok az úr. és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! micorda közmondások van néktek izráel földjén: hogy azt mondják: a napok csak haladnak, ám semmivé lesz minden látás. ezokért mondd nékik: ezt mondja az úr isten: megszüntetem e közmondást és nem mondogatják azt többé izráelben, sőt inkább mondd nékik: elközelgettek a napok, és minden látás teljessül. mert nem lesz többé semmi hiábavaló látás és hízegző jóvondólgetés izráel házában közepette. mert én szólok, az úr; s a mely szót szólok, meglészen, nem halad tovább. mert a ti napjaitokban, pártos ház,

szólok egy szót és megcselekszem, ezt mondja az úr isten! és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! imé, izráel háza ezt mondja: a látás, melyet ez lát, sok napra való, és messze időkre profétál ő. ezokért mondjad nékik: így szól az úr isten: nem halad tovább semmi én beszédem; a mit szólok, az a szó meglészen, ezt mondja az úr isten.

13

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! profétálj izráel profétái ellen, a kik profétálnak, és mondjad azoknak, a kik önnön szívéből proféták: halljátok meg az úr beszédét! így szól az úr isten: jaj a bolond profétáknak, a kik az önnön lelkök után mennek, mert semmit sem látnak. mint rókák a romok közt, olyanokká lettek profétáid, oh izráel! nem hágtatok fel a törésekhez, nem falaztatok falat izráel háza körül, hogy megáll-hassatok a harcban az úrnak napján. hívságot láttak s hazug jóvondólgetést, kik ezt mondják: monda az úr! holott az úr nem bocsátotta őket, és még várják, hogy betelik beszédök. avagy nem hiábavaló látást láttatok-é, és nem hazug jóvondólgetést szóltatok-é? midőn ezt mondjátok vala: monda az úr! holott én nem szóltam! ennekokáért így szól az úr isten: mivelhogy hívságot szóltattatok és hazugságot láttatok, azért imé én ellenetek leszek, ezt mondja az úr isten. és leszen kezem a proféták ellen, kik hívságot látnak és hazugságot jóvondólgetnek; az én népem gyülekezetében nem lesznek, izráel házában könyvébe nem irattatnak, és izráel földjére be nem mennek, és megtudjátok, hogy én vagyok az úr isten. azért, mert eláttatták az én népemet, mondván: béke! holott nincsen béke; és ha a nép falat épít, imé ők bemázolják azt mázzal. mondjad a mázzal mázolóknak, hogy leomlik: ömlő záporosól leszen, és ti jégeső kövei hulljatok, szélvihar hasítsd! és imé leomlik a fal. avagy nem mondják-é majd néktek: hol a mázolás, a melylyel mázolótok? ezokáért így szól az úr isten: és meghasogatom szélviharral búslásomban, és ömlő zápor leszen haragomban, és lesznek jégeső kövei búslásomban annak elrontására. és ledöntöm a falat, melyet mázzal mázoltatok és levetem a földre, és meztelen lesz fundamentoma; és leomlik, és ti veszszetek el közepette, és tudjátok meg, hogy én vagyok az úr. és teljessé tesztem búslásomat a falon és azokon, a kik mázolák azt mázzal, és mondom néktek: nincs a fal és nincsenek, a kik azt mázolák, tudniillik izráel profétái, kik profétálnak jeruzsálemnek és látnak néki békességnak látását, holott nincsen békesség, ezt mondja az úr isten. és te, embernek fia, fordítsd orcádat néped leányaira, a kik önnön szívéből profétálnak, és profétálj ellenök. és mondjad: így szól az úr isten: jaj azoknak, a kik kötéseket varrogatnak minden kézsuklóra, és takarókat készítenek akármilyen természetűek fejére, hogy lelkeket vadászszanak! némely lelkeket elvadásztok népemtől, másokat elevenen megtartotok a magatok hasznára. és megszentsege-lenítetek engem népem előtt néhány marok árpáért és falat kenyérért, hogy lelkeket öljetek, melyeknek nem kellene meghalniok, és hogy lelkeket eleve-

nen megtartsatok, melyeknek nem kellene élniök, hazudozván népemnek, a mely hazugságra hallgat. ezokáért így szól az úr isten: imé én kötéseitek ellen leszek, a melyekkel ti a lelkeket vadásszátok, mint madarakat; és leszaggatom azokat karjaitokról, s a lelkeket, melyeket ti vadásztok, szabadon bocsátom, mint madarakat. és elszaggatom takarítókat, és megszabadítom népemet kezetekből, és nem lesznek többé zsákmány a ti kezetekben, s megtudjátok, hogy én vagyok az úr. mivelhogy megszorítottátok az igaznak szívét hazugsággal, holott én őt bántani nem akartam, s megerősítetek a hitetlen kezeit, hogy meg ne térjen gonosz újtjáról, hogy őt életben megtartsam. ezokáért hívságot nem láttok és jövendőt nem jövendölgetek többé, s megszabadítom népemet a ti kezetekből, és megtudjátok, hogy én vagyok az úr.

14

és jövének hozzám férfiak izráel vénei közül, és leülének én előttem. és lön az úrnak beszéde hozzám, mondván: embernek fia! ezek a férfiak fölveték bálványaitak szívökbe, és vétkeik botránkozását orczáik elé állították. vajjon engedjem-é, hogy megkérdézenek engem? ezokáért szól velök, és mondjad nekik: ezt mondja az úr isten: valaki az izráel házából bálványait szívébe fölveszi, és vétkének botránkozását teszi orczái elé, és megy a prófétához: én, az úr felelek meg annak én magam által bálványainak sokasága miatt; hogy megragadjam izráel házát az ő szívökben, a kik elfordultak tőlem bálványaik miatt mindnyájan. ezokáért mondjad izráel házának: ezt mondja az úr isten: térjete meg, és forduljatok el bálványaitoktól és minden útálatosságtoktól fordítsátok el orczátokat. mert valaki az izráel házából és a jövények közül, a kik izráelben laknak, elhajlik tőlem, és az ő bálványait veszi föl szívébe, és vétkének botránkozását teszi orczája elé, és megyen a prófétához, hogy ez tanácsot kérjen ő néki én tőlem: én, az úr felelek meg annak én magam által; és ellene fordítom orcámat annak a férfiúnak, és vetem őt jegyül és közbeszédül, és kiírtom népem közül, és megtudjátok, hogy én vagyok az úr! ha pedig a próféta megtévesztzeni engedi magát, hogy kijelentést adjon: én, az úr tévesztettem meg azt a prófétát; és kinyújtom kezemet ellene, és kiveszem őt az én népem, izráel közül. és viselik vétkeket; a milyen a kérdező vétke, olyan legyen a próféta vetke is. azért, hogy el ne tévelyedjék többé izráel háza én tőlem, és többé meg ne fertéztessék magokat minden ő elszakadásukkal, hanem legyenek az én népem és én legyek istenök, ezt mondja az úr isten. és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! ha valamely ország vétkeznék ellenem, elpártolván tőlem, és én kinyújtván kezemet ellene, eltörnöm néki a kenyérnek botját, és bocsátanék reá éhséget, és kiírtanék belőle embert és barmot; és ha volna ez a három férfiú benne: nóé, dániel és jób: akkor ők az igazságukkal a magok lelkét megszabadítanák, azt mondja az úr isten. ha gonosz vadállatokat bocsátanék át az országon, hogy azt gyermektelenné tegyék, és az pusztává lenne, a melyen senki át nem menne a vadállatok miatt: benne ama

három férfiú (élek én, az úr isten mondja) sem fiakat, sem leányokat meg nem szabadítana, csak magokat szabadítanák meg, az ország pedig pusztává lenne. avagy ha fegyvert hoznék amaz országra, és mondanám: fegyver, menj! ez országon! és kiírtanék belőle embert és barmot, és ama három férfiú benne volna, élek én, az úr isten mondja, nem szabadítana meg sem fiakat, sem leányokat, hanem csak magokat szabadítanák meg. avagy ha dőghalált bocsátanék arra az országra, és kiönteném búsuláson reá vérben, hogy kiírtak belőle embert és barmot, s nóé, dániel és jób benne volna: élek én, az úr isten mondja, nem szabadítanák meg sem fiat, sem leányt; ők igazságukkal csak a magok lelkét szabadítanák meg. mert így szól az úr isten: mennyivel inkább, ha e négy nehéz ítéletemet: a fegyvert, éhséget, vadállatot és dőghalált bocsátom jeruzsálemre, hogy kiírtak belőle embert és barmot! imé, megmaradnak benne némely menekültek, a kiket kivezetnek, fiak és leányok; imé ők kimennek hozzátok, hogy lássátok útjokat és cselekedeteiket, és vigasztalást vegyetek a veszedelemből, melyet jeruzsálemre hoztam, mindarra nézve, a mit hoztam reá. és megvigasztalnak titeket, ha látjátok útjokat és cselekedeteiket megismeritek, hogy nem hiába cselekedtem mindazt, a mit cselekedtem vele, ezt mondja az úr isten.

15

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! mire való a szőlőtöke fája egyéb fa között, a venyige, mely az erdő fái között van? avagy vesznek-é abból fát, hogy valami eszközt csináljanak belőle? avagy vesznek-é belőle szeget, hogy mindenféle edényt akaszszanak reá? imé a tűznek adatott, hogy megemészse; két végét megemészttette már a tűz, és közepe megpörköldött, vajjon való-é valami eszközre? imé, míg ép vala, semmi eszközre nem vala jó; mennyivel kevésbbé csinálhatnak belőle valamit most, mikor a tűz megemészttette és megpörköldött! azért így szól az úr isten: a mint a szőlőtöke fáját az erdő fái közül a tűznek adtam megemésztsére, úgy adtam oda jeruzsálem lakóit, és ellenök fordítom arczomat. a tűzből jöttök ki és a tűz emészse meg őket, és megtudjátok, hogy én vagyok az úr, mikor arczomat ellenök fordítom. és teszem a földet pusztasággá, mivelhogy elpártoltak tőlem, ezt mondja az úr isten.

16

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! add tudtára jeruzsálemnek az ő útálatosságait, és mondjad: így szól az úr isten jeruzsálemnek: a te származásod és születésed kanaan földjéről való; atyád az emoreus és anyád hitteus asszony. születésed pedig ilyen volt: a mely napon születél, el nem met-szették a köldököt, és vízzel meg nem mostak, hogy tiszta lennél, sóval sem töröltek meg, sem be nem póáltak. szem meg nem szánt téged, hogy ezekből valamit veled cselekedett volna, könyörülvén rajtad; hanem kivetettek a nyílt mezőre, mert útáltak,

a mely napon születél. ekkor elmenék melletted és látalak véredben eltapodva, és mondek néked: a te véredben élj! mondek ismét néked: a te véredben élj! sok ezerekre szaporítottalak, mint a mezei fűvet, és megszaporodál és fölnevekedél és jutál nagy szépségre; emlíőd duzzadának s szöröd kinőtt vala, de te meztelen és befedezetlen valál. ekkor elmenék melletted, és látalak, és imé a te korod a szerelem kora vala, és kiterjesztém fölötted szárnyamat s befödözém meztelenségedet, és megesküvém néked s frigyre léptem veled; azt mondja az úr isten, és löl az enyém. és megmosálak vízzel és elmosám rólad véredet, és megkenélek olajjal. és felöltöztetélek hímes ruhába, és felszurztalak borjúfoka börről, s övezelek fehér gyolccsal s befedelek selyemmel. és felékesítélek ékeségekkel, s adtam karpereczeket kezeidre és lánczot nyakadra. és adtam orrpereczet orrodra és függőket fölleidre és ékes koronát fejedre. és felékesítéd magadat arannyal és ezüsttel, és öltöztet vala fehér gycs és selyem és hímes ruha; lánglisztet, mézet és olajat etted. és megszépülél felette igen, s királyságra jutál. és kiméne híred a pogányok közé a te szépségedért; mert tökéletes vala az ékességeim által, a melyeket read tettem, azt mondja az úr isten. de elbizád magadat szépségedben és paráznává lön híred szerint, elarasztl paráznaságaidal minden melletted elmenőt: legyen kedve szerint! és vevél a te ruháidból s csináltl magadnak magaslatoakat különböző színel borítva, s paráználkodál azokon; ilyen még nem volt és nem is lesz. és vevéd a te ékességedet az én aranyomból és ezüstömből, melyeket néked adtam, és csináltl magadnak férfiu képeket, és azokkal paráználkodál. és vevéd hímes ruháidat és befedezed azokat, és olajomat és füstölőszereimet veted eléjök. és az én eledelemet, melyet néked adtam, - lánglisztel és olajjal és mézzel ettettelek vala, - ö eléjök rakád kedves illatul; így lön, ezt mondja az úr isten. és vevéd a te fiaidat és leányaidat, kiket nékem szültél vala, és megáldozád őket azoknak eledelel. avagy nem volt-e már elég paráznaságodból, hogy megöltöd fiaimat is, és oda adád őket, mikön tűzben nékik áldozád? és minden útálatosságaidban és paráznaságaidban meg nem emlékeztél a te ifjúságod napjairól mikor meztelen és befedezetlen valál, véredben eltapodva vótál. és lön minden gonoszágod után, (jaj, jaj néked! azt mondja az úr isten,) építél magadnak tetöt, és csináltl magaslatoat minden utcán. és minden keresztútnál megépítéd magaslatoat, s útálatossá tevéd szépségedet, és kétféle vetéd lábaidat minden melletted elmenőnek, és sokasítád paráznaságodat. és paráználkodál egyiptom fiaival, szomszédiddal, a nagytestüekkel, és sokasítád paráznaságodat, hogy engem ingerelj. és imé kinyújtottam kezemet ellened, s megkisebbitém rendelt részedet, és adalak téged a te gyűlölőidnek, a filiszteusok leányainak csfólásukra, a kik átalák fajtalán útadat. s assiria fiaival is paráználkodál, mert meg nem elégedél; paráználkodál velök, és még sem elégedél meg. és sokasítád paráználkodásodat a kalmárok földe, káldea felé, de még ezzel sem elégedél meg. mily gyenge a szíved, azt mondja az úr isten, hogy mindezeket cselekedted, egy rakoncztalan rima cse-

lekedeteit! hogy állítal magadnak fedelet minden keresztúton, és magaslatoakat csináltl minden utcán, de nem vótál olyan, mint a rima, kicsibe véve a bért. te házasságtörő asszony! férje helyett idegeneket fogad el! minden rimának bért adnak, te pedig magad adtál ajándékidat minden szeretődnek, így megvásárlád őket, hogy bemenjenek hozzád mindenfelől paráznaságidért. és lön különbség köztöd és más asszonyok közt paráznaságaidban; mert utánad nem jártak a paráznák; te adtál bért nékik és bért ök nem adának néked, így lön különbséged. azért te rima, halld meg az úr beszédét! így szól az úr isten: a miatt, hogy elaradt gyalázatot és föl van takarva meztelenséged a te szeretőiddel való paráznaságaidban; és minden útálatos bálványaid miatt és fiad vére miatt, kiket azoknak adtál: ezokáért imé egybegyűjtöm minden szeretődöt, kiknek kedves valál, és mindazokat, a kiket szeretted, együtt azokkal, a kiket gyűlöltél, és egybegyűjtöm őket ellened mindenfelől, és föltakarom meztelenségedet előttök hogy lássák minden te meztelenségedet. és megítélélek téged a házasságtörő és vért ontó asszonyok ítéletével, és véredet kiontatom búslásomban és féltő szerelmemben. és adlak téged kezökbe, és leszakítják tetődöt és lerontják magaslataidat és lehúzzák rólad ruháidat és elveszik ékességeidet, és hagynak meztelenül s ruhátalanul. és összehoznak gyűlést ellened, és megköveznek és összevagdálnak fegyvereikkel. és megégetik házaidat tűzzel, és ítéletet cselekesznek rajtad sok asszony szeme láttára, és megszüntetem paráznaságodat, és bért sem adsz többé. és megnyugotom búslásomat rajtad, hogy eltávozzék féltő szerelmem te töled, s megnyugoszom és többé nem haragszom. mivelhogy meg nem emlékeztél ifjúságod napjairól, és ingerlettél engem mindezekkel, azért imé én is fejedhez verem útadat, ezt mondja az úr isten, és többé nem cselekszed a fajtalanságot minden útálatosságod mellett. imé, valaki közmondással él, rólad veszi azt, mondván: a minémű az anya, olyan a leánya is. anyád leánya vagy te, a ki megütálta férjét s fiait, és öcséidnek nénje vagy, a kik megütálták férjeiket és fiaikat; anyátok hitteus asszony és atyátok emoreus. és a te nénéd samaria vala, ö és leányai, ki balkezed fölöl lakik vala; és öcséd, a ki jobbkezed fölöl lakik vala, sodoma és leányai. és nem az ö útaikon jártál, és nem az ö útálatosságaiak szerint cselekedtetél, de csak kevés ideig; de aztán gonoszabb valál azoknál minden útadban. élek én! azt mondja az úr isten, így nem cselekedett sodoma, a te öcséd, ö és leányai, a mint cselekedtetél te és a te leányaid. imé, ez volt a vétke sodomának, a te öcsédnek: kevélység, eleled bősége és gondtalan békesség volt nála és leányainál, de a szűkölködőnek és szegénynek kezét nem fogta meg. és felfuvalkodának s cselekedének útálatosságot előttem, és elveszítém őket, mikor ezt megláttam. és samaria felannyit sem vétkezett, mint te, mert többek a te útálatosságaid, mint az övék; és így nőttestvéreidet nálád igazabbnak bizonyítád minden útálatosságiddal, a melyeket cselekvél. te is azért viseld gyalázatotod, a melyre pedig nénedet ítélted; a te bűneid miatt, melyekben nálók útálatosabban cselekvél, igazabbak ök nálád. szégyenülj meg hát te is s viseld gyalázatotod, hogy

nőtestvéreidet nálad igazabbaknak bizonyítád. és visszahozom foglyaikat, sodomának s leányainak foglyait és samariának s leányainak foglyait; s visszahozom a te foglyaidat is amazok közepette; azért, hogy viseljed gyalázatodat és megszegyenülj mindazokért, miket cselekedtél, mikor azoknak vizgatalásukra leszel. és nőtestvéreid, sodoma és leányai visszatérnek előbbi állapotjukba, és samaria s leányai visszatérnek előbbi állapotjukba, és te is és leányaid visszatértek előbbi állapototokba. és nem vala-é öcséd, sodoma, szóbeszéd a te szádban kevélykedésed napján, minekelőtte kitudódott volna gonoszságod; a miképen te most gyalázatuk vagy siria leányainak s minden körülötted valóknak, a filiszteusok leányainak, kik útnak téged köröskörül? fajtalanáságotad és útalatosságaidat magad viseled, azt mondja az úr. mert ezt mondja az úr isten: és ha úgy cselekedtem veled, mint te cselekedtél, midőn megvetteted az esküt, hogy megtörd a frigyet: én megemlékezem frigyemről, a melyet veled ifúságod napjaiban kötöttem, és örök frigyet vetek veled. és te megemlékezel útaidról és megszegyenled magadat, mikor hozzád veszed nőtestvéreidet, a kik nagyobbak nálad, együtt azokkal, a kik kisebbek, s adom őket néked leányaidul, de nem a te frigyedből. és én megerősítem frigyemet veled, s megismered, hogy én vagyok az úr. hogy megemlékezzél és pirulj, és meg ne nyissad többé szádat szégyenletedben, mikor megkegyelmezek néked mindenekben, valamit cselekedtél, azt mondja az úr isten.

17

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia, adj találós mesét, és mondj példabeszédet izráel házának. és mondjad: így szól az úr isten: a nagyszárnyú nagy saskeselyű, melynek hosszú csapó-tollai valának, s mely rakva vala különféle színű to-lakkal, jöve a libanonra, és elfoglala a czedrusfa tete-jét. gyöngye ágainak hegyét letépte, és vivé azt a kalmárok földére, az árusok városában tévé le. és vön annak a földnek magvából, és elveté azt ter-mékeny mezőbe; sok vizek mellé vivé; mint fűzfát ültet-
tél el. és felsarjadt, és lön elterülő, alacsony szőlőtővé, hogy vesszőit amahhoz fordítsa s gyökerei amaz alatt legyenek, és szőlőtővé lön, és vesszőket terme, és ágascskákat bocsáta ki. és vala más nagy szárnyú, soktollú nagy saskeselyű, és imé, ez a szőlőtő feléje terjeszté gyökereit s vesszeit hozzá nyújtá üt-tetésének ágyaiból, hogy öntözze őt; pedig jó földbe, sok víz mellé ültették vala el, hogy ágakat hajtson és gyümölcsöt teremjen, hogy legyen jeles szőlőtő. mondjad: így szól az úr isten: vajjon jó szerenc-sés lesz-e? vajjon gyökereit nem szaggatja-e ki, és gyümölcsét nem vágja-e le, hogy elszáradjon, hajtásá-nak minden ága elszáradjon, és pedig nem erős kar-al és sok néppel támad rá, hogy kitépje azt gyöker-estől. és imé elplántáltatott, jó szerencsés lesz-e? av-agy ha a napkeleti szél illeti őt, nem szárad-e el tel-jesen, ültetésének ágyában nem szárad-e el? és lön az úr szava hozzám, mondván: no, mondjad a pár-tos háznak: avagy nem értettétek-e mi ez? mond-jad: imé, eljött a babiloni király jeruzsálembe, és

fogá királyát és fejedelmeit és elvivé őket magához babilonba. és vön a királyi magból, s frigyet sz-erze vele, s megesketé őt, de földnek erőseit elvivé, hogy alacsony királyság legyen, hogy fel ne emelked-jék, hanem frigjét megőrizze, hogy ez megálljon. de pártot üt ellene, bocsátván köveit egiptomba, hogy adjon néki lovakat és sok népet. vajjon jó szerencsés lesz-e? vajjon megszabadítja-e magát, a ki ezeket cselekszi? a ki megszegte a szövetséget, megszabadul-e? élek én, ezt mondja az úr isten, hogy annak a királynak lakóhelyén, a ki őt király-lá tette, a kinek tett esküjét megvetette, s a kivel tett frigyet megszegte, ott nála, babilonban hal meg. és a farao nagy haddal és nagy sokasággal vele sem-mit nem tesz a háborúban, mikor sánczot töltének és tornyot építenek sok lélek kiirtására. s ha megvetette az esküt, hogy megszegje a frigyet, pedig imé, kezét adott rá, s mégis megcselekedte mindezeket; nem fog megszabadulni! azért így szól az úr isten: élek én, hogy eskümet, melyet megvetett, és frigyemet, melyet megszegett, fejéhez verem. és kiterjesztem hálomat ellene, és megfogatik varsámban, és elviszem őt babilonba s ott törvénykezem vele gonoszságáért, melylyel ellenem járt. és minden menekültje minden seregéből fegyver miatt hull el, és a megmaradottak szélnék szélednek mindenfelé, és megtudjátok, hogy én, az úr beszéltem. így szól az úr isten: és veszek én ama magas czedrus tetejéből, és elültetem; felső ágaiból egy gyöngye ágat szegek le, s elplántálom én magas és fölemelt hegyen. izráel magasságos hegyén plántálom őt, és ágat nevel és gyümölcsöt terem s nagyságos czedrussá nevededik, hogy lakjanak alatta, mindenféle szárnyas madarak ágainak árnyékában fognak lakozni. és megismeri a mező minden fája, hogy én, az úr tettem a magas fát alacsonynya, az alac-sony fát magassá; megszáraztottam a zöldelő fát, és zölddé tettem az asszú fát. én, az úr szólottam és megcselekedtem.

18

és lön az úr szava hozzám, mondván: mi dolog, hogy ezt a közbeszédet szoktátok mondani izráel föld-jén, mondván: az atyák ettek egest, és a fiak foga vásott meg bele? élek én, ezt mondja az úr isten, nem lesz többé helye köztetek ennek a közbeszéd-nek izráelben. imé, minden lélek enyém, úgy az atyának lelke, mint a fiának lelke enyém; a mely lélek vétkezik, annak kell meghalnia! és ha valaki igaz lesz, és törvény szerint igazságot cselekszik; ha a hegyeken nem eszik, és szemei föl nem emeli izráel házának bálványaira, és felebarátja feleségét meg nem fertézteti, és aszonyhoz tisztátalanságában nem közeledik; és senkit nem nyomorgat, az adós-nak a zálogot visszaadja, ragadományt nem ragadoz, az éhezöket kenyérrel adja és a mezítelent ruhával be-földi; uzsorára nem ad, kamatot nem vesz, megvonja kezét az álnokságtól, igaz ítéletet tesz a felek közt; az én parancsolatimban jár és törvényeimet megőrzi, hogy igazságot cselekedjék; ez az igaz, ő élvén él, ezt mondja az úr isten. és ha erőszakos fiat nemz, a ki vért ont, és csak egyet is cselekszik amazok-ból; mindezeket pedig nem cselekedte; hanem a

hegyeken evett, és felebarátjának feleségét megfertéztette; a szűkölködőt és szegényt nyomorgatta, ragadományokat ragadozott, zálogot vissza nem adott, és a bálványokra emelte szemeit, útálatosságot cselekedett; uzsorára adott és kamatot vett: és az ilyen éljen? nem él! mindezeket az útálatosságokat cselekedte, halállal haljon meg, az ő vére legyen az rajta! imé, ha fiat nemz, és ez látja atyjának minden vétékét, melyeket cselekszik; látja, de nem cselekszik azok szerint: a hegyeken nem eszik, és szemeit nem emeli fel izráel házának bálványaira, felebarátjának feleségét meg nem fertézteti, és senkit sem nyomorgat, zálogot nem vesz, ragadományt nem ragadoz, kenyerét az éhezőnek adja és a mezítelent ruhával befűdi; a szegényre nem veti rá kezét, uzsorát és kamatot nem vesz, törvényeim szerint cselekszik, parancsolataimban jár: az ilyen ne haljon meg atyja vétkéért, hanem élvén éljen. atyja, mert nyomorgatást követett el, ragadományt ragadozott atyjafiától, és a mi nem jó, azt cselekedte népe között: imé meghal a maga vétkéért. és ti ezt mondjátok: miért ne viselje a fiú az apa vétékét? ám a fiú, törvény szerint és igazságot cselekedett, minden parancsolatimat megtartotta s cselekedte azokat: élvén éljen. a mely lélek vétkezik, annak kell meghalni; a fiú ne viselje az apa vétékét, se az apa ne viselje a fiú vétékét; az igazon legyen az ő igazsága; és a gonoszon az ő gonoszsága. és ha a gonosztevő megtér minden vétkeiből, melyeket cselekedett, és megtartja minden parancsolatimat és törvény szerint és igazságot cselekszik: élvén éljen, és meg ne haljon. semmi gonoszságáról. melyet cselekedett, emlékezés nem léssen; az ő igazságáért, melyet cselekedett, élni fog. hát kívánva kívánom én a gonosznak halálát? ezt mondja az úr isten! nem inkább azt, hogy megtérjen útjáról és éljen? és ha az igaz elhajol az ő igazságától, és gonoszságot cselekszik, minden útálatosság szerint, melyeket a hitetlen cselekedett, cselekeszik, nemde éljen-é? semmi igazságairól, a melyeket cselekedett, emlékezés nem léssen: gonoszságáért, melyet cselekedett, és az ő vétkéért, melylyel vétkezett, ezekért meg kell halnia. és azt mondjátok: nem igazságos az úrnak útja! oh, halljátok meg, izráel háza: az én útam nem igazságos-é? nem inkább a ti útaitok nem igazságosak-é? ha elhajol az igaz az ő igazságától, és gonoszságot cselekszik, és a miatt meghal: gonoszsága miatt hal meg, melyet cselekedett. és ha a gonosztevő megtér az ő gonoszságától, melyet cselekedett, és törvény szerint és igazságot cselekszik: ez az ő lélkét megtartja életben. mert belátta és megtért minden gonoszságától, melyeket cselekedett: élvén éljen, ne haljon meg. és azt mondja az izráel háza: nem igazságos az úrnak útja! az én útaim nem igazságosak-é, izráel háza? nem inkább a ti útaitok nem igazságosak-é? ennekokáért mindeniteket az ő útai szerint ítélem, izráel háza, ezt mondja az úr isten. térjetek meg és forduljatok el minden vétkeitektől, hogy romlásokra ne legyen gonoszságotok. vessétek el magatokat minden vétkeiteket, melyekkel vétkeztek, és szerezzenek magatoknak új szívet és új lelket; miért halnátok meg, oh izráel háza? mert nem gyönyörködöm a meghaló halálában, ezt mondja az úr isten. térjetek

meg azért és éljete!

19

te pedig kezdj gyászéneket izráel fejedelmeiről. és mondjad: mi volt anyád? nöstény oroszlán, oroszlánok közt fekszik vala, fiatal oroszlánok között nevelé fel kölykeit. és fölnevele egyet kölykei közül; fiatal oroszlánná lön, és megtanula ragadományt ragadozni, embereket evett. és meghallák ezt róla a népek; vermőkben megfogták, és elvivék őt horgokon egyiptom földjére. és mikor látta, hogy késik, hogy oda vészett reménysége, vön egyet kölykei közül, ezt tévé fiatal oroszlánná. és ez jár vala az oroszlánok között, fiatal oroszlánná lön; és megtanula ragadományt ragadozni, embereket evett. és ismeré az ő özvegyeket s városaikat elpusztítá, és megrettene a föld és annak teljessége, ordítása hangjától. és veték ellene a pogányok köröskörül a tartományokból és kiteríték reá hálójukat, vermőkben megfogták; és veték őt ketteczbe horgokon, s elvivék őt babilon királyához, elvivék őt várakba, hogy többé ne hallassék szava izráel hegyein. anyád a te nyugalmadban olyan vala, mint a víz mellé ültetett szőlőtő, gyümölcs-scel és vesszővel bővelkedik vala a sok víztől. és lőnek neki erős vesszei, uralkodók pálczáinak valók, és nagy vala magassága a sűrűség között és felett, és kitetszék magasságával és vesszeinek sokaságával. de kiszaggatták isten haragja által, a földre vették, és a napkeleti szél elszárasztá gyümölcsét; letöretének és elszáradának erős ágai; tűz emészté meg. és most a pusztában plántáltatott, száraz és szomjú földön. és tűz jött ki ágainak egyik vesszejéből, gyümölcsét megemészté, és nincs többé rajta erős vessző, nincs pálcza az uralkodásra! gyászének ez és gyászének lesz.

20

és lön a hetedik esztendőben, az ötödik hónap tizedikén: jövének férfiak izráel vénei közül megkérdezni az urat, és leülének előttem. és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! beszélj izráel véneivel, és mondjad nékik: így szól az úr isten: nemde engem megkérdezni jöttetek-é? élek én, hogy nem engedem, hogy megkérdessetek engem, ezt mondja az úr isten. ítélni akarod őket, ítélni akarsz, embernek fia? add tudokra atyáik útálatosságait! és mondjad nékik: így szól az úr isten: azon a napon, melyen elválasztám izráelt, és fölemelém kezemet a jákób háza magvának, és megismertetéim magamat velök egyiptom földjén, és kezemet fölemelém nékik, mondván: én vagyok az úr, a ti istentek! azon a napon felemeltem kezemet nékik, hogy kihozzam őket egyiptom földjéről a földre, a melyet kinéztem vala nékik, a mely téjjel és mézzel folyó, ékessége az minden tartománynak; és mondék nékik: kiki az ő szemei útálatosságait elvesse, és egyiptom bálványaival meg ne fertéztessék magokat; én vagyok az úr, a ti istentek! de pártot ütének ellenem, s nem akarának hallgatni reám. senki az ő szeme útálatosságait el nem veté és egyiptom bálványait

el nem hagyá. mondám azért, hogy kiöntöm búsulásomat rájuk, teljessé teszem haragomat rajtok egyiptom földjének közepette. de cselekedtem az én nevemért, hogy ez meg ne gyaláztassék a pogányok szemei előtt, a kik közt ők valának, a kiknek szemei előtt megismerttettem magamat velök, hogy kihozom őket egyiptom földjéről. és kihozám őket egyiptom földjéről, s vívém őket a pusztába. és adam nékik parancsolatimat, és törvényeimet kijelentém nékik, melyeket az ember ha cselekszik, él azok által. és adam nékik szobataimat is, hogy legyenek jegyül köztem és ő közöttök; hogy megtudják, hogy én vagyok az úr, az ő megszentelőjök. de pártot üte ellenem izráel háza a pusztában, az én parancsolatimban nem jártak és törvényeimet megveték, a melyeket az ember ha cselekszik, él azok által; és az én szobataimat megfertéztették felette igen. mondám azért, hogy kiöntöm búsulásomat rájuk a pusztában, hogy elveszsem őket. de cselekedtem az én nevemért, hogy meg ne gyaláztassék a pogányok szemei előtt, a kiknek szeme láttára kihoztam vala őket. és föl is emelém én kezemet nékik a pusztában, hogy be nem viszem őket a földre, melyet adtam nékik, mely téjjel és mézzel folyó, ékessége az minden tartománynak; mivelhogy törvényeimet megvetették és parancsolataimban nem jártak, és szobataimat megfertéztették, mert bálványaik után járt vala szívök: mindazáltal kedvezett szemem nékik, hogy el ne vessem őket, és nem vettem nékik véget a pusztában. és mondék fiaiknak a pusztában: a ti atyáitok parancsolataiban ne járjatok, és az ő törvényeit meg ne tartsátok, s bálványaikkal magatokat meg ne fertéztessétek. én vagyok a ti uratok, istentek: az én parancsolatimban járjatok, az én törvényimet tartsátok meg, és azokat cselekedjétek. és az én szobataimat megszenteljétek, hogy legyenek jegyül én köztem és tiköztetek, hogy megtudjátok, hogy én vagyok az úr, a ti istenetek. de pártot ütének a fiak ellenem, parancsolataimban nem jártak, s törvényeimet meg nem tartották, hogy azokat cselekedjék, a melyeket az ember ha cselekszik, él azok által; szobataimat megfertéztették; mondám azért, hogy kiöntöm búsulásomat rájuk, teljessé teszem haragomat rajtok a pusztában. de visszavontam kezemet, s cselekedtem az én nevemért, hogy meg ne gyaláztassék a pogányok előtt, a kiknek szeme láttára kihoztam őket. föl is emelém én kezemet nékik a pusztában, hogy elszélsztem őket a pogányok közé, és szétszórom őket a tartományokba; mivelhogy törvényeimet nem cselekedték, s parancsolataimat megvetették, és szobataimat megfertéztették, s atyáik bálványai után voltak szemeik. és én is adtam nékik nem jó parancsolatokat, s törvényeket, a melyek által ne éljenek. s megfertéztetém őket ajándékaikkal, mikor tűzön vittek át minden elsőszülöttet, hogy elpusztítsam őket, hogy megtudják, hogy én vagyok az úr. azért szól az izráel házáknak, embernek fia, és mondjad nékik: így szól az úr isten: még ebben is gyalázzattal illettek engem a ti atyáitok, hogy hűtlenül elszakadának tőlem: mikor bevittem őket a földre, a melyért fölemeltem kezemet, hogy azt nékik adom, megtekintének minden magas halmot

és minden sűrű ágú fát, és ott áldozzák vala az ő áldozataikat, és ott adják vala haragra ingerlő ajándékaikat; és oda tesszik vala kedvelt illatokat, és oda öntik vala italáldozataikat. és mondék nékik: micsoda e magaslat, a hova ti gyülekeztek? és nevezik nevét magaslatnak mind e mai napig. ennekokáért mondjad izráel házáknak: így szól az úr isten: nemde a ti atyáitok módjára fertéztetitek-e meg magatokat, és az ő útálatosságai szerint paráználkodtok-e? és ajándékaitok vitelével, mikor átviszitek fiaitokat a tűzön, fertéztetitek meg magatokat minden bálványaitok előtt mind e mai napig, és én engedjem, hogy megkérdézzetek engem, izráel háza? élek én, ezt mondja az úr isten, hogy nem engedem, hogy megkérdézzetek engem! és a mi lelketekben támadt, semmiképpen sem lesz meg, hogy azt mondjátok: leszünk olyanok, mint a pogányok, mint a tartományok nemzetségei, szolgálók fának és kőnek. élek én, ezt mondja az úr isten, hogy erős kézzel és kinyújtott karral és kiontott búsulással uralkodom rajtatok. és kiviszlek titeket a népek közül, és egybegyűjtelek titeket a tartományokból, melyekbe elszéledtetek, erős kézzel és kinyújtott karral és kiontott búsulással; és vezetek titeket a népek pusztájára, hol szemtől-szembe törvénykezem veletek. a mint törvénykeztem a ti atyáitokkal egyiptom földének pusztájában; úgy törvénykezem veletek, ezt mondja az úr isten: és átviszlek titeket a vessző alatt, és hozlak titeket a frigyenek közelébe. és kitisztítom közületek a pártosokat, és az ellenem támadókat, és a földről, melyen jövevények voltak, kihozom őket, de izráel földjére nem fognak bemenni, hogy megtudjátok, hogy én vagyok az úr! ti pedig, izráel háza, azt mondja az úr isten, mindenitek járjon az ő bálványai után és szolgáljon azoknak; de azután bizony, hallgatni fogtok rám, és az én szent nevemet többé meg nem fertéztetitek ajándékitokkal és bálványaitokkal. mert az én szent hegyemen, izráelnek magas hegyén, ezt mondja az úr isten, ott fog szolgálni nékem izráel egész háza együtt azon a földön; ott kedvelem őket, ott kívánom meg a ti áldozataitokat és ajándékitoknak első szengéjét mindenben, mit nékem szenteltek. kedves illatban kedvellek titeket, mikor kihozlak titeket a népek közül és egybegyűjtelek titeket a tartományokból, melyeken elszéledtetek, és megszenteltetem ti bennetek a pogányok szemei előtt. és megtudjátok, hogy én vagyok az úr, mikor beviszlek titeket izráel földjére, arra a földre, melyért fölemeltem kezemet, hogy adom azt a ti atyáitoknak. és ott megemlékeztek útaitokról, s minden cselekedeteitekről, melyekkel magatokat megfertéztetitek, s megújíjátok ti magatokat minden gonoszságtokért, melyeket cselekedtetek. és megtudjátok, hogy én vagyok az úr, mikor cselekszem veletek az én nevemért, és nem a ti gonosz útaitok és romlott cselekedeteitek szerint, oh izráel háza, ezt mondja az úr isten! és lőn az úrnak beszéde hozzám, mondván: embernek fia! fordítsd orczádat délre, és szólj dél felé és prófétálj a déli mező erdeje ellen! és mondjad a dél erdejének: halld meg az úr beszédét, így szól az úr isten: imé, én tüzet gyújtok benned, hogy megemészszen te benned minden zöldelő és aszú

fát. meg nem aluszik a lángoló láng, és megég a miatt minden orca déltől északig. és meglátja minden test, hogy én, az úr gyújtottam meg azt, mert meg nem aluszik. és mondék: ah, ah uram isten! ezek azt mondják nékem: hát nem példabeszédekben beszélsz?

21

és lön az úrnak beszéde hozzám, mondván: embernek fia! fordítsd arcodat jeruzsálem felé, és szólj a szent helyek ellen és prófétálj izráel földje ellen! és mondja izráel földjének: így szól az úr: imé, én reád megyek, és kivonszom kardomat hüvelyéből, és kivágok belőled igazat és gonoszt. azért, hogy kivágjak belőled igazat és gonoszt, azért megyen ki kardom hüvelyéből minden test ellen délről északig. és megérti minden test, hogy én, az úr vontam ki kardomat hüvelyéből, mert belé többé vissza nem tér. és te, embernek fia, nyögi! derekad fájdalmában keserűséggel nyögi szemök láttára. és léssen, mikor mondják néked: miért nyögsz te? ezt mondjad: a hírért, mert beteljesedett: és elolvad minden szív és elerőtlenedik minden kéz és elcsügged minden lélek és minden térd elolvad mint a víz. imé beteljesedett és meglett, ezt mondja az úr isten. és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! prófétálj és mondja: ezt mondta az úr: mondjad: fegyver, fegyver! megélesített és meg is fénysített! hogy öldököljön, megélesítettett, hogy legyen villámlása, megfénysítettett. avagy örülünk-e? fiam e veszszeje megvet minden fát! és adta azt megfénysítésre, hogy marokba fogják; megélesítettett az a kard s megfénysítettett, hogy adják a megölnök kezébe. kiálts és jajgass, embernek fia! mert ez az én népem léssen és izráel minden fejedelmén: e kardra jutnak népemmel együtt, ezokért üss szombodra. már megpróbáltattott. de hát ha a vessző maga is vonakodnék? nem úgy léssen, ezt mondja az úr isten! te pedig, embernek fia, prófétálj, és csapd össze tenyeredet, mert kettős lesz a kard, most harmadszor; öldöklő kard az, a nagy öldöklő kard körüljárja őket. hogy elolvadjon a szív és sokan elhulljanak: minden kapujokban rájok vetem a kard villámlását, hisz villámlásra készült, öldöklésre kifénysítettett! szedd össze magadat; tarts jobbra, tarts előre, tarts balra, a merre éled irányozva van. én is összecsapom tenyeremet, és megnyugotom haragomat. én, az úr szólottam. és lön az úr beszéde hozzám, mondván: és te, embernek fia, csinálj magadnak két utat, a melyen jöjjön a babiloni király kardja; egy földről jöjjön ki mind a kettő; s egy kezét véss föl, a városba vezető út fejenél vésd föl. utat csinálj, hogy jöjjön a kard az ammon fiainak rabbájára, aztán júdára, a körülkerített jeruzsálemre. mert megáll a babiloni király az utak kezdetén, a két út fejenél, hogy jövendőt láttasson; megrázza a nyílat, megkérdezi a teráfimot, megnézi a májat. jobbába adta a jövendölés jeruzsálemet, hogy állasson faltörő kosokat, hogy nyissa száját ordításra, hogy üssön zajt trombitával, hogy állasson faltörő kosokat a kapuk ellen, hogy töltsön sánczot, építtessen tornyot. de ez nékik hamis jövendölésnek látszik; szent esküik vannak nékik is-

tentől; ám ő emlékezetbe hozza vétkeket, hogy megfogassanak. ezokaért ezt mondja az úr isten: mivel-hogy emlékeztetbe hozzátk vetkeket, midőn nyilvánvalókká lesznek gonoszságaitok, hogy meglátassanak bűneitek minden cselekedeteitekben; mivel-hogy eszembe juttok, kézzel megfogattok. és te elvetemedett, te gonosztevő, izráel fejedelme, a kinek napja eljött az utolsó vétek idején: így szól az úr isten! el a süveggel, le a koronával! ez nem léssen ez: az alacsony legyen magas, és a magas alacsony! rommá, rommá, rommá teszem azt; és sem lesz állandó, míg el nem jő az, a kié az uralkodás, és néki adom azt! és te, embernek fia, prófétálj, és mondjad: ezt mondja az úr isten ammon fiairól és gyalázkodásukról, és mondjad: fegyver, fegyver, öldöklésre kivont, megfénysítettett, hogy ragyogjon, azért, hogy villámljék; de mivel föleled hiábavalóságot látnak, hazugságot jövendölnek, hogy odasznek téged a megölt gonoszok nyakára, a kiknek napok eljött az utolsó vétek idején: tedd vissza hüvelyébe azt; a helyen, melyen teremttél, származásod földjén ítéllek meg téged. és kiontom reád haragomat, búsulásom tüzt fúvom reád, és adlak goromba férfiak kezébe, kik mesterek, téged elveszteni. a tűz eledele lesz; véredet benyeli a föld; emlékeztetbe nem jössz többé, mert én, az úr szoltam.

22

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: és te, embernek fia, ítélni akarsz? meg akarod-e ítélni a vérontó várost? add tudtára minden útlatosságait. és mondja: izráel reád szól az úr isten: te város, ki közepében vért ontott, hogy eljőjön ideje, és bálványokat csinált magának önmaga megfertéztetésére; véred miatt, melyet ontottál, lettél bűnös, és bálványaidal, melyeket csináltál, fertéztetted meg magadat, s közelebb hoztad napjaidat s eljutottál esztendeidig; azért adlak gyalázatul a pogányoknak, és csúfolásul minden tartományoknak. a kik közel s távol vannak tőled, megcsúfolnak téged, te fertezett nevű, sok háborúságú! imé, izráel fejedelmei, kiki az ő tehetsége szerint azon volt benned, hogy vért ontsanak. apát és anyát megütáltak te benned, a jövényen nyomorgatást cselekedtek te közepetted, árvát és özvegycet sanyargattak benned. a mi nékem szenteltetett, megütáltad, s szombatimat megfertéztetted. rágalmazók voltak benned, hogy vért ontsanak, s a hegyeken ettek benned, fajtalanságot cselekedtek közepetted. az atya szemérmét föltakarták benned, a havivér miatt tisztátalant erőszakolták benned. egyik felebarátjának feleségével cselekedett útlatosságot, a másik meg menyét fertéztette meg fajtalanságban, s volt, a ki húgát, atyjának leányát erőszakolta benned. ajándékokat vettek fel benned a vérontásba, uszorát és kamatot szedték, s nyerekedték felebarátaidon csalárássággal, s én rólam elfelejtkeztl, ezt mondja az úr isten. és imé, összecsapom tenyeremet nyereségeden, a melyet csináltál, és a vérontásokon, melyek lőnek te benned. vajjon megállhat-e szíved, avagy erősek lesznek-e kezeid azokban a napokban, mikor én számolok veled? én, az úr, szólottam és meg is cselekszem. és elos-

zlatlak téged a pogányok közé, és szétszórlak a tartományokba, s véget vetek tisztátalanságodnak. s örökségül bírlak téged a pogányok szeme láttára, és megtudod, hogy én vagyok az úr. és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fial izráel háza salakká lett nékem; egészen; réz és ón és vas és ólom a kemence középette; ezüstsalakká lettek: ennekokáért így szól az úr isten. mivelhogy mindnyájan salakká lettetek, azért imé, egybegyűjtelek titeket jeruzsálem középebe. a mint egybe szoktak gyűjteni ezüstöt és rezet és vasat és ólmot és ónt a kemence középebe, hogy tüzet gerjeszsenek rá a megolvasztásra; így gyűjtelek egybe búsulásomban és haragomban, és bevetlek s megolvasztlak titeket. és egybegyűjtelek titeket, és rátok fúvom búsulásom tüzeit, hogy benne megolvadjatok. a mint megolvadt az ezüst a kemence középeben, úgy olvadtok meg ő benne, és megtudjátok, hogy én, az úr öntöttem ki haragomat reátok. és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fial! mondjad néki: te vagy a föld, mely meg nem tisztult; esőt nem kapott a haragnak napján. pártosok az ő prófétái ő középette; olyanok, mint az ordító oroszlán, mely ragadományt ragad: lelkeket ettek, kincset és drágaságot elvesznek, özvegyeit megcsokásítják önben. papjai erőszakot tettek törvényen, s megfertéztették, a mi nékem szenteltetett! különbséget nem tettek a között, a mi szent és a mi köz, s a tisztátalan és tiszta között különbséget nem tanítottak, s szombataimtól elrejtették szemeiket, úgyhogy megzséntségeltenték engem. előjárói ő középette mint a ragadományt ragadozó farkasok: vért ontani, a lelkeket elveszteni, hogy nyerekedhessenek nyereséggel. és prófétái mázolinak nékik mázsol: hiábavalóságot látnak s jövődőlnek hazugságot nékik, mondván: így szól az úr isten! holott az úr nem beszélt. a föld népe nyomorgatást cselekszik és ragadományt ragadozó, a szűkölködőt és szegényt sanyargatja, s a jövevényt törvénytelen nyomorgatja. és keresék közülük valakit, a ki falat falazna, és állana a törésen én előmbé az országért, hogy el ne pusztítsam azt; de senkit nem találék. ennekokáért kiöntám haragomat reájok, megemésztém őket búsulásom tüzevel, útjokat fejökhöz verém, azt mondja az úr isten.

23

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fial! volt két asszony, egy anyának leányai. és paráználkodának egyiptomban, ifjúságukban paráználkodtak; ott szorongatták emlöjüket, ott nyomogatták szüzi keblöket. és nevők: oholá a nagyobbik, és hűga oholibá; és lőnek enyimekké, és szülnének fiakat és leányokat. a mi pedig a nevöket illeti: samaria az oholá és jeruzsálem az oholibá. és paráználkodék oholá oldalamon, és fölgerjede szeretőihez, a közeli assiriabeliekhez. kik kék bíborba öltözöttek, helytartók és fejedelmek, kíváncsok ifjak mindnyájan, lovagok, lovakon ülők. és nékik adá magát paráznaságaiban assiria válogatot ifjainak; és mindazoknál, kikhez felgerjede, minden ő bálványokkal megfertéztette magát. de az egyiptombeliéktől való paráznaságait is el nem hagyá,

mert vele háltak ifjúságában, s ők nyomogatták szüzi kebelét, és kiöntötték ő reá paráznaságukat. ennekokáért adtam őt szeretőinek kezébe, assiria fiainak kezébe, kikhez fölgerjedett. azok feltakarák szemérmét, fiait és leányit elvívék s magát fegyverrel ölek meg, úgy hogy híre-neve lön az asszonyoknál, s ítéletet cselekedének rajta. és látá hűga, oholibá, és még gonoszabbul folytatá bujálkodását amannál, és paráznaságait nénje paráználkodásainál. assiria fiaihoz fölgerjedt, közeli helytartókhoz s fejedelmekhez, teljes szépségben öltözökhöz, lovagokhoz, lovakon ülökhöz, kik mindnyájan kíváncsok ifjak. és látám, hogy megfertéztette magát: egy az útjok kettőjöknek. és még szaporitá paráznaságait, és látá férfiakat bevésva a falon, a káldeusok képeit, bevésva vörös festékekkel, kik övet viseltek derekukon, csomós süvegeket fejükön, olyanok mind, mint a szekérről harcolók; hasonlók bábel fiaihoz, kiknek szülőföldje káldea; és fölgerjedt hozzájuk szemei nézésében, s bocsáta követeket hozzájuk káldeába. és eljővénék ő hozzá bábel fiai a szerelem ágyasházába, s megfertéztették őt paráznaságukkal, úgyhogy tisztátalan lett miattok; s ekkor lelke eltávozik tőlök. és mikor feltakarta paráznaságait és feltakarta szemérmét, eltávozik az én lelkem ő töle, a mint az ő nénjétől lelkem eltávozott vala. és megcsokásitá paráznaságait, megemlékezvén ifjúságának napjairól, mikor egyiptom földjén paráználkodott; és fölgerjede azok bujálkodóihoz, kiknek teste olyan, mint a szamarak teste, és folyásuk, mint lovak folyása. és megemlékezél ifjúságod fajtalanokodására, mikor ők, az egyiptomiak, nyomogatták kebledet, hogy szorongassák ifjúságod emlőit. ennekokáért oholibá, így szól az úr isten: imé, én feltámasztom a te szeretőidet ellened, kiktől pedig eltávozott lelked, s reád hozom őket mindenfelől. babilon fiai és minden káldeabeli, pekódot és soát és koát, assiria minden fiát ő velük, kíváncsok ifjakat, helytartókat s fejedelmeket, mindnyájokat, szekérről harcolókat s előkelőket, és lovakon ülőket, mindnyájokat. és jőnek reád szekereknek és kereknek tömegével s népek sokaságával, nagy és kis paizsszal és sisakkal körülvesznek téged mindenfelől, s adok nékik hatalmat az ítéletre, s megítélnék téged az ő ítéletök szerint. és megmutatom rajtad féltő szerelmemet, s cselekszenek veled kegyetlenül; orrod s füledet elmetélik, s maradékod fegyver miatt hull el; ők fiaidat és leányaidat elviszik, s maradékodat tűz emésztí meg. s megfosztanak ruháidtól, és elveszik ékességeidet. és véget vetek fajtalanlásodnak s egyiptom földjéről való paráznaságodnak, s nem emeled föl szemeidet rájok, s egyiptomra nem emlékezel többé. mert így szól az úr isten: imé, én adlak téged azoknak kezébe, a kiket gyűlölsz, azoknak kezébe, a kiktől eltávozott lelked. és gyűlöléssel cselekszenek veled, és mindent, mit kerestél, elvesznek tőled, és mezítelen s ruhátalan hagynak, hogy feltakartassák paráznaságaid szemérme. és fajtalanlásod és paráználkodásaid hozták ezeket reád; mivelhogy paráználkodtál a pogányok után, mert megfertéztetted magad azok bálványaival. nénéd útján jártál, azért az ő poharát adom kezébe. így szól az úr isten: nénéd poharát

megiszod, mely mély és széles; leszen neveltségedre s csúfoltatásodra, hogy sok fér bele. részegséggel és bánattal megtelsz; pusztaság és elpusztulás pohara a te nénéd, samaria pohara! meg kell innod azt s fenéig hajtlanod; és cserepein rágódni fogsz, elmöledt megszaggatod azokon, mert én szóltam, ezt mondja az úr isten. ennekokaért ezt mondja az úr isten: mivelhogy elfelejtkeztl én rólam s hátad mögé vetettl engemet, te is hordozd fajtalanságodat és parázñaságaidat. és monda az úr nékem: embernek fia! avagy nem itéled-e oholát és oholibát? hirdes nékik útálatosságait. mert házasságot törtek, és vér van kezeiken, és bálványaikkal törtek házasságot, és fiaikat is, kiket szültek vala nékem, tűzben nékik áldozák azok edeleül. sőt ezt is cselekedték velem: megfertéztették az én szent helyemet azon a napon, és szombatiat megszentéleníték. és mikor megölték fiaikat az ő bálványaiknak, bemenének az én szenthelyembe azon a napon, hogy megszentélenítsék, és imé, így cselekedtek az én házámban. sőt elküldöttek messzünnen jövő emberekhez, kikhez követést küldetett, és imé eljövének, a kiknek kedvéért megmosódl, kendőzéd szemeidet, és fölékesítéd magad ékességgel; és ültél pompás keretre, s terített asztal vala az előtt, és az én füstölő szeremet és olajomat arra tevéd; és lön ott örvendő sokaságnak zaja. és küldöttek az emberek sokaságából való férfiakhoz, hozatának ivótársakat a pusztából; és ezek adának karpereczeket az ő kezeikre és ékes koronát fejükre. és mondék: még az elaggott is házasságot tör? most már parázñaságod fog paráználkodni, és úgy lön. és bemenének hozzá, mint a hogy a parázna asszonyhoz bemennek; így mentek be oholához és oholibához, a fajtalan asszonyokhoz. és az igaz férfiak, ezek ítélik meg őket a házasságtörök, és vérontók ítéletével, mert házasságtörök és vér van kezeiken. mert így szól az úr isten: hozzanak rájuk gyülekezetet, és adják őket bántalmazásra és ragományra. és köveze meg őket a gyülekezet, és vagdalják össze őket fegyvereikkel; fiaikat és leányaikat öljek meg, és házaikat tűzzel égessék meg, és megszüntetem a fajtalanságot a földről, és tanul minden asszony, és nem cselekesznek a ti fajtalanságotok szerint. és reátok vetik fajtalanságotokat, s bálványaitok vétkeit viselitek, és megtudjátok, hogy én vagyok az úr isten.

24

és lön az úr beszéde hozzám a kilenczedik esztendőben, a tizedik hónapban, a hónapnak tizedikén, mondván: embernek fia! írd fel magadnak e nap nevét, épen ezen napét: babilon királya épen ezen a napon jött jeruzsálemre. és mondj példabeszédet a pártos házra, és mondjad nékik: ezt mondja az úr isten: tedd föl a fazekat, tedd föl, és tölts vizet is bele. gyűjtsd össze a bele való darabokat, minden jó darabot, czombot, lapoczkát; válogatott csontokkal töltsd meg. végy válogatott juhokat, és tégy máglyát a csontoknak is a fazék alá; forrald erősen, még csontjai is főjjenek benne. ezokaért így szól az úr isten: jaj a vérontó városnak, a fazéknak, a melynek rozsdája benne van, és rozsdája nem ment le róla! darabról

darabra szedd ki, a mi benne van; nem esett sors reá. mert vére ott van közepében, kopasz sziklára ontotta, nem a földre öntötte, hogy por fedje be. hogy haragomat felindítsam és bosszút álljak, kopasz sziklára ontottam vért, hogy be ne fedzessék. azért így szól az úr isten: jaj a vérontó városnak! én is nagy máglyát rakok! bőven rakd a fát, gyűjtsd meg a tüzet, főzd meg jól a húst, forrald e levet, és csontok szétfőjjenek. és állítsd üresen az ő szénére, hogy meghevüljön s megtüzesedjék ércze, és megolvadjon benne tisztálansága, megemészessék rozsdája. a fáradozásokat kifárasztotta, és nem ment le róla az ő sok rozsdája, tűzbe hát rozsdájával! a te tisztálanságodban fajtalanság van, mivelhogy tisztogattalak, de meg nem tisztultál, azért tisztálanságodból többé meg nem tisztulsz, míg meg nem nyugotom haragomat rajtad. én, az úr szóltam; jöni fog és megcselekszem, el nem engedem s nem kedvezek és nem könyörülök: a te útaid és cselekedeteid szerint ítélek meg téged, ezt mondja az úr isten. és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! imé, én elveszem töled szemeidnek gyönyörűségét hirtelen halállal, és ne sírj és ne jajgass, se könyöd ne hulljon. fohászkodjál csöndesen, halottakért való sírást ne tégy, fejkességedet kösd fel, és saruidat vedd lábaidra, s ne fedezd be bajuszodat, és az emberek kenyerét ne egyed. és szólék reggel a néphez, és estére meghala feleségem, és úgy cselekedém reggel, a mint meg vala hagyva nékem. és monda nékem a nép: avagy nem jelentéd-e meg nekünk, mit jelentenek ezek nekünk, hogy te így cselekszel? és mondék nékik: az úr beszéde volt én hozzám, mondván: mondd meg izráel házának: ezt mondja az úr isten: imé, én megfertéztetem szenthelyemet, a ti erősségeiteknek kevelységét, szemitek gyönyörűségét, lelketek kívánságát, és fiaitok és leányaitok, kiket hátrahagytatok, fegyver miatt hullnak el. és úgy cselekesztetek, a mint én cselekedtem: bajusztokat be nem fedezitek, s az emberek kenyerét nem eszitek, s fejkességetek fejeteken, és saruitok lábaitokon lesznek; nem sírtok s nem jajgattok, hanem megrothadtok véteitekben, s nyögve fohászoktok egymáshoz. és léssen néktek ezékiel csodajelül: a mint ő cselekedett, egészen úgy cselekesztetek ti is, mikor ez eljő; és megtudjátok, hogy én vagyok az úr isten. és te, embernek fia, bizonyára azon a napon, mikor elveszem tőlök erősségüket, dicőségök örömet, szemeik gyönyörűségét és lelkök kívánságát, fiaikat és leányaikat: azon a napon, a ki megmenekült, eljő hozzád, hogy hírt mondjon néked. azon a napon megnyílik szád ott a megmenekült előtt, és szólasz és tovább nem maradsz néma; s leszel nékik csodajelül, és megtudják, hogy én vagyok az úr.

25

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! vesd tekintetedet ammon fiaira, és prófétájl ellenök. és mondjad ammon fiainak: halljátok az úr isten beszédét! így szól az úr isten: mivelhogy ezt mondom: hah! az én szenthelyemre, hogy megfertéztetett; és izráel földjére, hogy elpusztítottatt; és júda házára, hogy fogságba mentek: ezokaért imé adlak téged kelet fiainak örökségül, hogy felüssék sa-

traikat benned, s felállassák benned lakóhelyeiket, ők eszik meg gyümölcsödet, s ők isszák meg tejedet. és teszem rabbát tevék legelőjévé, és ammon fiait nyájak fekvőhelyévé, s megtudjátok, hogy én vagyok az úr! mert így szól az úr isten: mivelhogy tapsolsz kezeddél és tombolsz lábaddal és örülsz teljes megvetéssel lelkedben izráel földje felett: ennekokaért imé kinyújtom kezemet reád, s adlak ragadományul a népeknek, és kivágok a népségek közül, és elvesztlek a tartományok közül, eltöröllek, hogy megtudjad, hogy én vagyok az úr, azt mondja az úr isten: mivelhogy moáb és seir ezt mondta: imé, júda háza is olyan, mint a többi népek: ezokaért imé megnyitom moáb oldalát a városok felől, az ő városai felől mindenfelől, az ország ékességét beth-hajesimóthot, baál-meont és kirjátaim felé, megnyitom kelet fiainak, ammon fiaival együtt adom örökségül, hogy emlékeztetben se legyenek többé ammon fiai a népek között; moáb fölött is ítéletet tartok: hogy megtudják, hogy én vagyok az úr. így szól az úr isten: mivelhogy edom kegyetlen bosszúállást cselekedett júda házán, és vétkezve vétkezett, hogy bosszút állott rajta: azért, így szól az úr isten, kinyújtom az én kezemet edomra, és kivágok belőle embert és barmot, és teszem őt pusztasággá temántól fogva, és dedánig fegyver miatt hulljanak el. és bosszúmat álom edomon népemnek, izráelnek keze által és cselekszenek edommal az én búsulásom és haragom szerint, s megismerik bosszúállásomat, ezt mondja az úr isten. így szól az úr isten: mivelhogy a filiszteusok bosszúból cselekedtek s kegyetlen bosszút álltak lelkökben megvetéssel, hogy elveszessék izráelt örök gyűlölettel: ezokaért ezt mondja az úr isten: imé, én kinyújtom kezemet a filiszteusokra, és kivágom a kerétesukat, és elvesztem a tenger partján lakók maradékát; és cselekszem rajtok nagy busszúállásokat fenytő haragomban, hogy megtudják, hogy én vagyok az úr, ha bosszúmat álom rajtok.

26

és lön a tizenegyedik esztendőben, a hónap elsején, lön az úrnak beszéde hozzám, mondván: embernek fia! mivelhogy ezt mondá tírus jeruzsálemre: hah! eltört a népek kapuja, felém fordulva nyitva van; és megtelek, ha ő elpusztul; ezokaért így szól az úr isten: imé én, tírus, te reád megyek, és hozok fel elened sok nemzetet, miként a tenger fölhozza hullámit. és elhányják tírus kőfalait és lerontják tornyait, s levonszom még porát is róla, s kopasz sziklává teszem őt. hálók kivető helye lesz a tenger közepén, mert én szólottam, ezt mondja az úr isten, s legyen a nemzetek ragadománya. és leányai, kik a mezőségen vannak, fegyverrel ölettesenek meg, hogy megtudják, hogy én vagyok az úr. mert így szól az úr isten: imé, én hozom tírus ellen nabukodonozort, babilon királyát északról, a királyok királyát; lovakkal, szekerekkel, lovagokkal, sereggel és sok néppel. leányaidat ott a mezőségen fegyverrel öli meg, és állat elened tornyot, és tölt elened sánczot, és emel elened paizs-fedelet. és faltörő kosával ütteti kőfalaidat, s tornyait lerontja fegyvereivel. lovainak sokasága miatt belep téged poruk; a lovagoknak, kerekének és

szekereknek robogása miatt megrendülnek kőfalaid, mikor bemegy kapuidon, a mint be szoktak menni a megtörtött városba. lovainak körmeivel tapodja meg minden utczádat, népedet fegyverrel öli meg, s erősséged oszlopai a földre dőlnek. és prédára hánnyák gazdagságodat, és elragadozzák áruidat, és letörik kőfalaidat, s gyönyörűséges házaidat lerontják, és kőveidet és fáidat, s még porodat is a víz közepére hánnyák. és megszüntetem énkésled hangosságát, és czerárid zengése nem hallatik többé. és kopasz sziklává teszek; hálók kivető helye lesz, hogy többé meg ne építsenek; mert én, az úr szólottam, ezt mondja az úr isten. így szól az úr isten tírusnak: bizonyára a te romlásod zuhanásodat, mikor a sebesültek nyögnek, mikor a te benned valók öltözölettenek, megrendülnek a szigetek! és leszáll királyi székéről a tenger minden fejedelme, és elvetik kontőseiket, a földön ülnek és rettegnek minden szempillantásban, s elborzadnak miattad. és gyászéneket kezdenek rólad, és ezt mondják néked: mimódon veszél el te, a kit laknak a tengerekről, te híres-neves város, mely hatalmas vala a tengeren, ő és lakosai, a kik félelmökre valának minden mellettök lakozók-nak! imé, rettegnek a szigetek zuhanásod napján, és megfélemlenek a tengerben való szigetek ilyen véged miatt. mert azt mondja az úr isten: mikor én téged elpusztult városá teszek, mint a mely városokat nem laknak; mikor a mélység árját felhozom reád, hogy beborítsanak a sok vizek: akkor levonszjak téged azokkal, kik sírgödörbe szállanak, a hajdan népéhez; és lakatlak téged a mélységek országában, a hajdan pusztaságaiban, együtt azokkal, a kik sírgödörbe szálltak, hogy többé senki ne lakjék benned. és ha megmutattam dicsőséget az élőknek földén: rémségesen cselekszem veled és nem leszel; s keresni fognak, de többé örökké meg nem találnak, ezt mondja az úr isten.

27

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: te pedig, embernek fia, kezdj gyászéneket tírusról. és mondjad tírusnak: ki lakol a tenger révhelyein, ki a népek között kereskedik sok sziget felé, így szól az úr isten: oh tírus, te ezt mondtad: én tökéletes szépségben vagyok. a tengerek szívében vannak határaid, építőid tökéletessé tették szépségedet. senir ciprusaiából építették mindkét oldaladat, czedrust hoztak a libánonról, hogy árbócfát csináljanak néked. básán cserfáiból csinálták evezőidet; evezőpadjaidat a ciprusiak szigeteiről való sudar czedrusba foglalt elefántcsontból csinálták. egyiptomi himes fehér gyolcs vala vitorlád, hogy legyen zászlód; elisának szigeteiről való kék és piros bíbor volt sátrad borítékja. sidon és arvad lakói voltak evezőid; a te bölcsed, oh tírus, kik benned valának, azok voltak kormányosaid. gebal vénei és bölcsői voltak benned, kik hasadékaidat javígták; a tenger minden hajója és hajósa volt benned, hogy kiseréljék áruidat. perzsák és lidiaiak és libiaiak voltak seregedben hadakozó férfiad, paizst és sisakot függesztettek fel benned, a mik ékessé tevének. arvad fiai

és sereged voltak kőfalaidon köröskörül, és kemény vítékek voltak tornyaidban; paizsaikat felfüggesztették kőfalaidon köröskörül, mik tökéletessé tették szépségedet. tarsis volt a te kereskedőtársad, sok különféle gazdagsága miatt: ezüstöt, vasat, ónt és ólomot adtak ok árúidért. jáván, tubál és mések, ezek a te kalmáraid; rabszolgákat és rézedényeket adtak cserébe árúidért. tógarma házából lovakat és lovakokat és öszvéreket adtak néked árúkul. dedán fiai a te kalmáraid, sok sziget kereskedése van hatalmad alatt, elefántcsont-szarukat és ébenfát hoztak néked adóba. arám a te kereskedőtársad mesterműveid sokasága miatt; gránátot, bíbort, hímes ruhákat, fehér gyolcsot, korálokat és rubint adtak ok árúidért. júda és izráel földé ezek a te kalmáraid; búzát minnithből és édes süteményt és mézet és olajat és balszamot adtak csereárúidért. damaskus a te kereskedőtársad mesterműveid sokaságában, sok különféle gazdagságod miatt, - helbon borával és hófehér gypjúval. vedán és jáván uzálból adtak árúidért: kovácsolt vasat, kásiát és jó illatú nádat, ezeket csereárúidért. dedán a te kalmárod, lovagláshoz való nyereg-takarókkal. árabai és kédár fejedelmek, ok mindnyáján hatalmad alatt kereskedének; báránnyokkal, kosokkal és bakokkal kereskedének veled. séba és raema kalmárai a te kalmáraid; mindenféle drága fűszerszámokat és mindenféle drágaköveket és aranyat adtak ok árúidért. hárán és kanne és eden, seba kalmárai, assiria és kilmad mind a te kereskedőtársad. ezek a te kalmáraid tőkéletes árúkkal, bíbor és hímes köntösökkel és drága ruháknak kötelekkel egybekötött és czédrusfából csinált szekrényeivel, a te sokadalmadban. tarsis hajói hozdózták árúidat, és megtelél, és felette igen híressé levél a tengerek szívében. nagy vizekre vivének téged a te evezőid, a keleti szél összetört téged a tengerek szívében. gazdagságod és árúid, csereárúid, hajószaid és kormányosaid, hasadékaid javítgatói és csereárúid árusai és minden hadakozó férfiak, a kik benned vannak, és minden benned való sokaság, belesznek a tenger szívébe zuhanásod napján. kormányosaid kiáltásának hangjára megrendülnek a mezőségek. és kiszállnak hajóikból mindnyáján, kik az evezőt fogják, hajósok és a tengernek minden kormányosi a szárazföldre lépnek. és hallatják fölötted hangjokat, s keservesen kiáltanak, s port hintenek fejökre, hamuban fetrengenek. és posztra nyíratkoznak miattad, és zsákba övezkednek, és sírnak feletted lelki keserűségben keserves sírással. és kezdenek fölötted fájdalomkukban gyászéneket, és így énekelnek rólad: ki volt olyan, mint tirus? mely most mint temető a tenger közepette! mikor kimennek vala árúid a tengerekből, sok népet megelégítél; gazdagságod és csereárúid sokaságával meggazdagítád a földnek királyait. most összeomlottál a tengerekről le a vizek mélységébe, csereárúid és egész sokaságod benned elüllyedt. a szigetek minden lakosai elborzadnak miattad, s királyaik iszonyodva megiszonyodnak, arcaik rángatóznak. a népek közt való kereskedők fűtyölnek feletted. rémségessé lettél, s többé örökké nem leszel!

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! mondjad tirus fejedelmének: ezt monda az úr isten: mivelhogy felfuvalkodott szíved és ezt mondtad: isten vagyok én, isten székében ülök a tengerek szívében, holott csak ember vagy és nem isten, mégis olyllyá tevéd szíved, minő az isten szíve, lám, hát bölcsebb volnál te dánielnél! semmi elrejtett dolog nem homályos néked! bölcseiséggel és értelmekkel gyűjtöttél magadnak gazdagságot, gyűjtöttél aranyat s ezüstöt kincses házaidba. bölcseiségednek nagy voltával kereskedésed közben megsokasítád gazdagságodat, és felfuvalkodott szíved gazdagságod miatt. ezokaért így szól az úr isten: mivel olyllyá tevéd szíved, minő az isten szíve: azért ímé, hozok reád idegeneket, a nemzetek legkegyetlenebbjeit, és kivonszák fegyvereiket bölcseiséged szépsége ellen, és megfertéztetik fényességedet. a sírgödörbe szállítanak alá, s meghalsz a megölettek halálával a tengerek szívében. vajjon mondan mond-e megölőd előtt: isten vagyok én? holott ember vagy és nem isten a téged átütőnek kezében! körülmetéletlenek halálával halsz meg, idegeneknek keze által. mert én szoltam, ezt monda az úr isten. és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! kezdj gyászéneket tirus királyáról, és mondd néki: így szól az úr isten: te valál az arányosság pecsétgyűrűje, teljes bölcseiséggel, tőkéletes szépségben. édenben, isten kertjében voltál; rakva valál mindenféle drágakövekkel: karniollal, topázzal és jápsissal, tارسiskövel és onixsal, berillussal, zafírral, gránáttal és smaraggal; és karikaíd mesterkézzel és mélyedéseid aranyból készültek ama napon, melyen teremtetél. valál felkent oltalmazó kérub; és úgy álltalalak téged, hogy isten szent hegyén valál, tüzes kövek közt jártál. feddhetetlen valál útáidban attól a naptól fogva, melyen teremtetél, míg gonoszság nem találtaték benned. kereskedésed bősége miatt belső erősséggel telt meg és vétkezél; azért levetélek téged az isten hegyéről, és elvesztélek, te oltalmazó kérub, a tüzes kövek közül. szíved felfuvalkodott szépséged miatt; megrontottad bölcseiségedet fényességben; a földre vetetted királyok előtt, adtalak szemök gyönyörűségére. vétkeid sokaságával kereskedésed hamisságában megfertéztetted szenthelyeidet; azért tüzet hoztam ki belsődből, ez emésztett meg téged; és tevélek hamuvá a földön mindenek láttára, a kik reád néznek. mindnyáján, a kik ismertek a népek közt, elborzadnak miattad; rémségessé lettél, s többé örökké nem leszel! és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! vesd tekintetedet sidonra, és prófétálj ellene. és mondjad: így szól az úr isten: ímé, én ellened megyek, sidon, és megdicsőítem magamat közepetted, hogy megtudják, hogy én vagyok az úr, mikor ítéleteket cselekszem benne, és megszen-telem magamat benne. és bocsáték reád dőghalált és vért utczáira, és sebesültek hullanak el benne fegyver miatt, mely reájuk mindenfelől; hogy megtudják, hogy én vagyok az úr. és ne legyen többé izráel házának szűrő tövise és fájdalomkuk szűrő tüskéje mindazok között, kik körülöttök vannak, kik őket megvetik, és tudják meg, hogy én vagyok az úr. így szól az

úr isten: mikor egybegyűjtöm izráel házáat a népek közül, kik közé szétszórattak, akkor megszentelem magamat rajtok s pogányok szeme láttára, és laknak az ő földjökön, melyet adtam jákóbnak, az én szolgálmannak. és laknak azon bátorsággal, és házakat építenek s szőlőket plántálnak, és laknak bátorsággal, mikor ítéleteket cselekedtem mindazonon, kik őket megvetik vala ő körülöttök, hogy megtudják, hogy én vagyok az úr, az ő istenök.

29

a tizedik esztendőben, a tizedik hónapban, a hónap tizenkettedikén lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! vesd tekintetedet a faraóra, égyiptom királyára, és prófétálj ellene és egész égyiptom ellen. szólj és mondjad: így szól az úr isten: imé, én ellened megyek, faraó, égyiptom királya, te nagy krokodil, a ki fekszik folyói közepette, a ki ezt mondja: enyém az én folyóm, és én teremtettem magamnak. és horgokat vetek szádba, és azt cselekszem, hogy folyóid halai odaragadjanak pikkelyeidhez, és kivonszlak folyóid közepéből, és folyóid minden halait, melyek odaragadnak pikkelyeidhez. és kivetlek a pusztába téged és folyóid minden halát; a mező színére esel; egybe nem szedetel s nem gyűjtetel; a földi vadaknak s az égi madaraknak adlak eledelül. és megtudják mindnyájan égyiptom lakói, hogy én vagyok az úr. mivelhogy ők nádszál-bot valának izráel házának; melyet ha megfognak kezökkel, összetörsz, s felhasítod egész vállokat, s ha reád támaszkodnak, összeroppansz, s megrázod egész derekukat: ezokáért így szól az úr isten: imé, hozok ellened fegyvert, és kivágok belőled embert és barmot. és legyen égyiptom földje pusztasággá és sivataggá, és megtudják, hogy én vagyok az úr. mivelhogy azt mondja: a folyó enyém, és én teremtettem: ezokáért imé, én ellened megyek, és folyóid ellen, és teszem égyiptom földjét nagy pusztaságok pusztaságává migdoltól fogva siénég, és szerezsenország határáig. ne menjen át azon emberi láb, se baromi láb ne menjen át rajta, és ne lakják negyven esztendeig. és adom égyiptom földjét pusztaságra az elpusztult földek között, s városai lesznek az elpusztult városok közt pusztaságban negyven esztendeig, és eloszlatom az égyiptomiakat a nemzetek közé, s szétszórom őket a tartományokba. mert így szól az úr isten: negyven esztendő múlva egybegyűjtöm az égyiptomiakat a népek közül, kik közé szétszórattak. és visszahozom égyiptom foglyait s visszaviszem őket pathrós földjére, az ő eredetők földjére, és ott lesznek alacsony királyság, a többi királyságokhoz képest alacsony léssen s többé nem emeli magát a nemzetek fölé; és megkevesbitem őket, hogy el ne tapodják a nemzeteket. és nem lesz többé izráel házának bizodalma, mely vétekre emlékeztessen engem, midőn feléje hajlanak, és megtudják, hogy én vagyok az úr isten. és lön a huszonhetedik esztendőben, az első hónapban, a hónap elsején, lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! nabukodonozor babilon királya nagy fáradtsággal fárasztotta seregét tírus ellen: minden fő megkopaszult és minden váll feltört, de jutalma nem lön néki és seregének tírusból a fáradtságért, a mely-

lyel miatta fáradozott. ennekokáért így szól az úr isten: imé, én nabukodonozornak a babiloni királynak adom égyiptom földjét, és elviszi gazdagságát, s elragadja ragadományát, s elpredálja prédáját, és ez lesz jutalma seregének. fizetésül, a melyért fáradozt, adom néki égyiptom földjét, mert értem cselekedtek, ezt mondja az úr isten. azon a napon szarvat sarjastok izráel házának, és a te szádat megnyitom közöttök, és megtudják, hogy én vagyok az úr.

30

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! prófétálj és mondd: így szól az úr isten: jajgassatok! jaj annak a napnak! mert közel egy nap és közel az úrnak napja, felhőnek napja, a pogányok ideje lesz az. és bemegy a fegyver égyiptomba, és lesz reszketés szerezsenországban, mikor hullanak a sebesültek égyiptomban, és elviszik gazdagságát, s elrontatnak fundamentomai. a szerezsenek s a libiaiak s a lidiaiak és az egész gyűlevés és kúb és a frigy földének fiai velök együtt fegyver miatt hullnak el. így szól az úr: és eleszenek, a kik égyiptomot támogatják, és alászálljon erősségének kevélysége: migdoltól fogva siénég fegyver miatt hullanak el benne, ezt mondja az úr isten. és elpusztulnak elpusztult tartományok között, és városai elpusztult városoknak közepette lesznek. és megtudjátok, hogy én vagyok az úr, mikor tüzet vetek égyiptomra, és összetörök minden segítője. azon a napon követek mennek ki előttem hajókön a bátorságban lakó szerezsenország elrémítésére, s léssen rettegés bennök égyiptom ama napján; mert imé jön! ezt mondja az úr isten: és megszüntetem égyiptom lármáját nabukodonozor, babiloni király keze által. ő és az ő népe ő vele együtt, a nemzetek legkegyetlenebbjei, elhoztnak a föld elvesztésére, és kivonszák fegyverüket égyiptom ellen, és betöltik a földet megölettekkel. és a folyóvizeket kiszárazsítom, és eladom a földet gonoszok kezébe, és elpusztítom a földet s teljességet idegenek keze által, én az úr szóltam. így szól az úr isten: és elvesztem a bálványokat és megszüntetem a bálványképeket nőből s a fejedelmet égyiptom földjéről, nem léssen többé, és bocsátok félelmet égyiptom földjére. és elpusztítom pathróst, s vetek tüzet zoánra, és teszek ítéletet nóban. és kiöntöm haragomat sinre, égyiptom erősségére, és kivágom a sokaságot nóból. és vetek tüzet égyiptomra, kínok közt vergődik sin, és nő megtörik és nőbba betörnek fényes nappal. aven és fibéseth ifjai fegyver miatt hullanak el, és ők magok fogságra mennek. és tehafnésheszen megcsöttedik a nap, mikor ott összetörem égyiptom palczáját, és megszűnik benne erejének kevélysége, őt magát felhő takarja el, és leányai fogságra mennek. és cselekszem ítéleteket égyiptomban, és megtudják, hogy én vagyok az úr. és lön a tizenegyedik esztendőben, az első hónapban, a hónap hetedikén, lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! a faraónak, égyiptom királyának karját eltörtem, és imé be nem kötötték, hogy megorvosolják, hogy tegyenek körülkötést reá, hogy megerősödjék fegyverfogásra. ennekokáért így szól az úr isten: imé, a faraó ellen

megyek, egyiptomnak királya ellen, és eltöröm mind a két karját, azt, amely még erős, és azt, amely már eltörött, s elejtetem vele kezéből a fegyvert. és elosztatom az egyiptombelieket a nemzetek közé, és szét-szórom őket a tartományokba. és megerősítem babilon királyának karjait, és adom az én fegyveremet kezébe, és eltöröm a farao karjait, és nyögni fog előtte, mint a megsebesültek szoktak. megerősítem azért babilon királyának karjait, a farao karjai pedig leessenek, hogy megtudják, hogy én vagyok az úr, mikor adom fegyveremet babilon királyának kezébe, hogy azt kinyújtsa egyiptomnak földje ellen. és elosztatom az egyiptomiakat a nemzetek közé, és szét-szórom őket a tartományokba, hogy megtudják, hogy én vagyok az úr.

31

és lön a tizenegyedik esztendőben, a harmadik hónapban, a hónap elsején, lön az úr szava hozzám, mondván: embernek fia! szólj a faraónak, egyiptom királyának és az ő sokaságának: kihez vagy hasonló a te nagyságodban? ímé, assúr czédrus vala a libánonon, szép ágakkal és sűrű galyaival árnyékot tartó s magas növést, melynek felhőkig ért a teteje. víz nevelte nagygyá, a mélység vizei tették magassá, folyóikkal körüljárták ültetése földjét, s csak folyásaikat bocsáták a mező egyéb fáihoz. ennekokáért lön magasb növése a mező minden fájánál: s meg-sokasulának ágai, s hosszúra nevedekének galyai a sok víztől, midőn kiterjeszté azokat. az ő ágain csinál vala fészket minden égi madár, és galyai alatt fiadzott a mező minden vada, s árnyékában lakik vala sokmindenféle nép. és széppé lön magasságával, hosszan kiterjedt ágaival, mert gyökere sok víz felé nyúlik vala. a czédrusok el nem takarák őt az isten kertjében, a ciprusok nem valának hasonlók ágaihoz, s a platánoknak nem valának olyan galyai, mint néki; isten kertjében egy fa sem vala hasonló hozzám az ő szépségében. széppé tőm őt az ő sok ágaival, úgy hogy irigykedett rá éden minden fája az isten kertjében. ennekokáért így szól az úr isten: mivel-hogy magasra nevededtél, és fölemelé tetejét a felhők közé, és szíve felfuvalkodott az ő magasságában: azért adom őt a nemzetek urának kezébe, bánjk el vele, gonoszságáért kiüztem őt. és kivágták őt az idegenek, a nemzetek legkegyetlenebbjei és leterítették. a hegyekre és minden völgyekbe hullottak ágai, és összetörték galyai a föld minden mélységében, és szállt árnyékából a föld minden népe, és ott hagyták őt. ledőlt törzsökén lakik vala minden égi madár, és ágaihoz gyúl vala a mező minden vada; azért, hogy magasra ne nevedekjék egy víz mellett való fa se, és föl ne emelje tetejét a felhők közé; hogy ne bízzék önmagában kevélyen senki a vízivők közül; mert mindnyájan halálra adattak a mélység országába az emberek fiai közt azokhoz, a kik sírgödörbe szálltak. így szól az úr isten: azon a napon, a melyen sírba alámené, gyászba öltöztetém miatta a mélység vizeit, és megtartóztatám folyóikat, úgy hogy a sok víz elzáraték, s meggyászoztatám őt a libánonnal, és a mező minden fája elepede miatta. zuhanásának hangja miatt megreszkettetém a nemzeteket, mikor

leszállítám őt a sírba együtt velők, kik sírgödörbe szállnak; és vigasztalást vön a mélység országában éden minden fája, a libánon szépsége és java, minden vízivő. ezek is alászállottak vele a sírba azokhoz, a kik fegyverrel ölettek meg, s a kik mint segítő-társai árnyékában ülének a nemzetek között. kihez vagy hát hasonló dicsőségben és nagyságban éden fái közt! hiszen le fogsz szállítani éden fáival a mélység országába; körülmételetlenek közt feküszöl együtt a fegyverrel megölettekkel. a farao ez és minden sokaság, ezt mondja az úr isten.

32

és lön a tizenkettedik esztendőben, a tizenkettedik hónapban, a hónap elsején, lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! kezdj gyászzeneket a faraóról, egyiptom királyáról, és monddad néki: nemzetek fiatal oroszlánja, elvesztél; hiszen te olyan valál, mint a krokodil a tengerekben, mert kijövel folyóidon és megháborítád lábaiddal a vizeket és felzavartad folyóikat. így szól az úr isten: ezért kivetem rád hálomat sok nép serege által, és kihúznak téged varsámban. és leterítlek a földre, a mezőség színére vetlek, és read szállítom az ég minden madarát, s megelégitem belőled az egész föld vadait. s vetem húsoadat a hegyekre, és betöltöm a völgyeket rothadásoddal. és megitatom áradásod földjét véredből mind a hegyekig, s mélységek megtelnek belőled. és mikor eloltalak, beborítom az eget, s csillagait besötétítem, a napot felhőbe borítom, és a hold nem fényeskedik fényével. minden világító testet megsötétítek miattad az égen, és bocsátok sötétséget földre, ezt mondja az úr isten. és megszomorítom sok nép szívét, ha elhíresztelek romlásodat a nemzetek között, a földeken, a melyeket nem ismer-sz. és cselekszem, hogy elborzadjanak miattad a sok népek, s királyaik rémüljenek el rémüléssel miattad, mikor villogtatom fegyveremet előttök, s remegni fognak minden szempillantásban, kiki az ő életéért, zuhanásod napján. mert így szól az úr isten: a babiloni király fegyvere jön read. vitézeknek fegyvereivel hullatom el sokaságodat,ők a népek legkegyetlenebbjei mindnyájan; és elpusztítják egyiptom kevélységét, és elvész minden sokasága. és elvesztem minden barmát a sok vizek mellől, és nem zavarja fel azokat többé ember lába, sem barmok körme azokat föl nem zavarja. akkor meghiggasz-tom vizeiket, és folyóikat, olajként folytatom, ezt mondja az úr isten, mikor egyiptom földjét pusztasággá teszem, és kipusztul a föld teljességéből, mert megverek minden rajta lakót, hogy megtudják, hogy én vagyok az úr. gyászzenék és sírva énekeljék; a népek leányai énekeljék sírva; egyiptomról és minden sokaságáról énekeljék sírva, ezt mondja az úr isten. és lön a tizenkettedik esztendőben, a hónap tizenötödikén, lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! sírj egyiptom sokaságán, és szállítsd alá őt te és a hatalmas nemzetek leányai a mélység országába azokhoz, kik sírgödörbe szálltak. kinél nem voltál volna kedvesebb? szállj alá, hadd fektessenek a körülmételetlenek mellé! a fegyverrel megölettek közt essenek el! a fegyver áta-da-

tott; húzzátok lefelé őt és minden sokaságát! szólni fognak felőle a vitézek hatalmasai a sir közepéből együtt az ő segítőivel: alászállottak, hogy itt feküdjének a körülmetéletlenek, mint fegyverrel megölték! itt van assúr és egész sokasága, körülte sírjai, mindnyájan megölettek, kik fegyver miatt hulltak el, a kinek sírjai a sírgödör legmélyén vannak és sokasága az ő sírjai körül van, mindnyájan megölettek, fegyver miatt elestek, kik félelmére valának az élők földjének. itt van elám és egész sokasága az ő sírja körül, mindnyájan megölettek, kik fegyver miatt hulltak el, kik alászálltak körülmetéletlenül a mélységek országába, kik félelmére valának az élők földjének, és viselik gyalázatukat azok mellett, kik sírgödörbe szálltak. a megölettek között vetettek néki ágyat minden sokaságával, körülte vannak ennek sírjai, mindnyájan körülmetéletlenek, fegyverrel megölettek, mert félelmére valának az élők földjének, és viselik gyalázatukat azok mellett, kik sírgödörbe szálltak; a megölettek közé vetették őket! itt van mések-tubál és minden sokasága, körülte vannak ennek sírjai, mindnyájan körülmetéletlenek, fegyverrel megölettek, mert félelmére valának az élők földjének. és nem fekszenek együtt az erősekkel, kik elestek a körülmetéletlenek közül, kik hadiszerszámaikkal szálltak alá a sírba s kiknek az ő fegyvereiket fejük alá tették; mert lön az ő vétkök csontjaikon, mivelhogy félelmére valának a vitézeknek az élők földjén. te is a körülmetéletlenek közt rontalt meg, és fekszel a fegyverrel megölettek mellett. itt van edom királyaival és minden fejedelmével, kik vetettek erősségökben a fegyverrel megöltökhöz, ők a körülmetéletlenekkel fekszenek s azokkal, a kik sírgödörbe szálltak. ott vannak észak uralkodói mindnyájan, és minden sidoni, a kik alászálltak a megölettekkel, rettenetes voltukban, erősségökben megszegyenülve; és fekszenek körülmetéletlenül a fegyverrel megölettek mellett, és viselik gyalázatukat a sírgödörbe szálltak között. ezeket látni fogja a faraó, és megvígasztalódik minden sokasága felől; fegyverrel ölettek meg a faraó és minden ő serege, ezt mondja az úr isten, mert félelmére adtam őt az élők földjének; ezért ott vetnek ágyat néki a körülmetéletlenek között, a fegyverrel megölettek mellett, a faraónak és minden sokaságának, ezt mondja az úr isten.

33

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! szólj néped fiaihoz és mondjad nékik: mikor hozándok fegyvert valamely földre, és a föld népe választ egy férfit ő magok közül, és őt örálójökká teszik: és ő látja jöni a fegyvert a földre, és megfújja a trombitát, és meginti a népet; ha valaki hallándja a trombitaszót, de nem hajt az intésre, s aztán a fegyver eljő és őt utóleri; az ő vére az ő fején lesz. hallotta a trombitaszót, de nem hajtott az intésre, tehát az ő vére ő rajta lesz; és ha hajtott az intésre, megmentette lelkét. ha pedig az öráló látja a fegyvert jöni, s nem fújja meg a trombitát, és a nép nem kap intést, és eljő a fegyver s utóler közülök valamely lelkét, ez a maga vétke miatt éretett utól, de véret az öráló kezéből kérem elő. és te, embernek fia, örálóloul adtalak

téged izráel házának, hogy ha szót hallasz a számból, megintsd őket az én nevemben. ha ezt mondom a hitetlennek: hitetlen, halálának halálával halsz meg; és te nem szólándasz, hogy visszatértsd a hitetlent az ő útjáról: az a hitetlen vétke miatt hal meg, de véret a te kezedből kívánom meg. de ha te megintetted a hitelent az ő útja felől, hogy térjen meg róla, de nem tért meg útjáról, ő vétke miatt meghal, de te megmentetted a te lelkedet. te pedig, embernek fia, mondjad izráel házának: ezt mondjátok, mondván: bizony a mi bűneink és vétkeink rajtunk vannak, és bennök mi megrothadunk, mimódon éljünk azért? mondjad nékik: élek én, ezt mondja az úr isten, hogy nem gyönyörködöm a hitetlen halálában, hanem hogy a hitelen megtérjen útjáról és éljen. térjete meg, térjete meg gonosz útaitokról! hiszen miért hálnátok meg, oh izráel háza!? te pedig, embernek fia, szólj néped fiaihoz: az igaznak igazsága meg nem menti őt a napon, a melyen vétkezendik, és a hitetlen hitelensége által el nem esik a napon, melyen megtérend hitelenségéből, és az igaz nem élhet az ő igazsága által a napon, melyen vétkezendik. mikor ezt mondom az igazról: élven éljen; és ő bízván igazságában, gonoszságot cselekszik: semmi igazsága emlékezetbe nem jő, és gonoszsága miatt, melyet cselekedett, meghal. s ha mondom a hitetlennek: halállal halsz meg; és ő megtér bűnéből s törvény szerint s igazságot cselekszik: zálogot visszaad a hitelen, rablottat megtérít, az életnek parancsolatiban jár, többé nem cselekedvén gonoszságot: élven él, és meg nem hal. semmi ő vétke, melylyel vétkezett, emlékezetbe nem jön néki; törvény szerint és igazságot cselekedett, élven él. és ezt mondják néped fiai: nem igazságos az úrnak útja; holott az ő útjok nem igazságos. mikor az igaz elfordul az ő igazságtól s gonoszságot cselekszik, meghal a miatt. és mikor a hitelen elfordul az ő hitelenségétől és törvény szerint s igazságot cselekszik, él a miatt. és azt mondjátok: nem igazságos az úrnak útja: mindeniteket az ő útja szerint ítélem meg, izráel háza. és lön fogságunknak tizenkettedik esztendejében, a tizedik hónapban, a hónap ötödikén, jöve hozzám egy menekült jeruzsálemből, mondván: megvétetett a város! és az úrnak keze lön én rajtam este a menekült eljötté előtt, és megnyitá számát, mikorra az hozzám jöve reggel, és megnyilatkozik szám, s nem valék néma többé. és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! azok, kik amaz elpusztított helyeket lakják izráel földjén, ezt mondják, mondván: egyetlen egy volt abrahám, mikor örökségül kapta a földet, mi pedig sokan vagyunk, nékünk a föld örökségül adatott. ezokáért mondjad nékik: ezt mondja az úr isten: véreset eszték, és szeméiket bálványaitokra emelíték, és vért ontotok; és a földet örökségül kapnátok? fegyveretekben bíztatok, útalatosságot cselekedtetek, és mindenitek az ő felebarátja feleségét megfertéztette; és a földet örökségül kapnátok? ezt mondjad nékik: így szól az úr isten: élek én, hogy a kik az elpusztult helyeken vannak, fegyver miatt hullnak el; és a ki a mezőnek színén, azt a vadaknak adtam eledelül, és a kik az erősségekben és a barlangokban vannak, dőghalállal halnak meg. és teszem a földet pusztaságok pusztaságává, és megszűnik erősségének kevelysége, és

puszták lesznek izráel hegyei, mert nem lesz, a ki átmenjen rajtok. és megtudják, hogy én vagyok az úr, mikor a földet pusztaságok pusztaságává teszem mindenféle útatlanságukért, melyeket cselekedtek. és te, embernek fia, néped fia! beszélgetnek felőled a falak mellett s a házaknak aitaiban; és egyik a másikkal szól, kiki az ő atyafiával, mondván: jertek, kérlek, és halljátok: micsoda beszéd az, amely az úrtól jö ki? és eljönnek hozzád, a hogy a nép össze szótól jöni, s oda ülnek elődbe, mint az én népem, és hallgátják beszédidet, de nem cselekszik, hanem szerelmeskedő énekként veszik azokat ajkokra, szívök pedig nyereség után jár. és ímé, te olyan vagy nékik, mint valamely szerelmeskedő ének, szép hangú, s mint valamely jó hegedű; csak hallják beszédidet, de nem cselekszik azokat. de beteljesednek, mert ímé beteljesednek, megtudják, hogy próféta volt közöttük.

34

és lön az úrnak beszéde hozzám, mondván: embernek fia! prófétálj izráel pásztora! felől, prófétálj és mondaj nékik, a pásztoroknak: így szól az úr isten: jaj izráel pásztoraik, a kik önmagokat legeltették! avagy nem a nyáját kell-e legeltetni a pásztoroknak? a tejet megettették, és a gyapjúval ruházkodtatok, a hízottat megölték; a nyáját nem legeltették. a gyöngéket nem erősítették, és a beteget nem gyógyítottátok, s a megtöröttet nem kötözgették, s az elűzöttet vissza nem hoztátok és az elvesztettet meg nem keresték, hanem keményen és kegyetlenül uralkodtatok rajtok; szétszóródtak hát pásztor nélkül, és lőnek mindenféle mezei vadak edelélévé, és szétszóródtak; tévelygett nyájam minden hegyen s minden magas halmon, és az egész föld színén szétszóródtott az én nyájam, s nem volt, a ki keresné, sem a ki tudakozódnék utána. annakokáért, ti pásztorok, halljátok meg az úr beszédét: élek én, ezt mondja az úr isten, mivelhogy az én nyájam ragadománynya lön, és lön az én nyájam mindenféle mezei vadak edelélévé, pásztor hiányában, és nem keresték az én pásztoraikat az én nyájamat, hanem legeltették a pásztorok önmagokat, és az én nyájamat nem legeltették; ennekokáért, ti pásztorok, halljátok meg az úr beszédét: így szól az úr isten: ímé, megyek a pásztorok ellen, és előkérem a nyájamat az ő kezökből, s megszüntetem őket a nyáj legeltetésétől, és nem legeltetik többé a pásztorok önmagokat, s kiragadom juhaimat szájokból, hogy ne legyenek nékik ételül. mert így szól az úr isten: ímé, én magam keresem meg nyájamat, és magam tudakozodom utána. miképen a pásztor tudakozódik nyája után, a mely napon ott áll elszéledt juhai között; így tudakozodom nyájam után, és kiszabadítom őket minden helyről, a hova szétszóródtak a felhőnek s borúnak napján. és kihozom őket a népek közül s egybegyűjtöm a földekről, és beviszem őket az ő földjőkre, és legeltetem őket izráel hegyein, a mélységekben s a föld minden lakóhelyén. jó legelőn legeltetem őket, és izráel magasságos hegyein leszen akluk, ott fekszenek jó akolban, s kövér legelőn legelnek izráel hegyein. én magam legeltetem nyájamat, s én nyugosztom meg őket, ezt

mondja az úr isten; az elvesztettet megkeresem, s az elűzöttet visszahozom, s a megtöröttet kötözgetem, s a beteget erősítem; és a kövéret s erőset elvesztem, és legeltetem őket úgy, mint illik. ti pedig, én juhaim, így szól az úr isten, ímé én ítéletet teszek juh és juh között, a kosok és bakok közt. avagy kevés-e néktek, hogy a jó legelőt legelitek, hogy még legelőitek maradékát lábaitokkal eltapodjátok? és hogy a víz tisztáját iszszátok, hogy még a maradékát lábaitokkal felzavarjátok? és az én juhaim a ti lábaitok tapodását legelik, s lábaitok zavarását iszszák! annakokáért így szól az úr isten hozzájuk: ímé én, én teszek ítéletet kövér és ősztövére juh között, mivelhogy oldallal és vállal eltasztított és szarvaitokkal előklelték minden erőtelen, míg szétszóróván, azokat kiűzték; és megtartom az én juhaimat, hogy többé ne legyenek zsákmányul, és ítéletet teszek juh és juh között. és állatok fölējök egyetlenegy pásztort, hogy legeltesse őket: az én szolgámat, dávidot, ő legelteti őket s ő lesz nékik pásztoruk. én pedig, az úr, leszek nékik istenök, és az én szolgám, dávid, fejedelem közöttök. én, az úr mondomat. és szerzek ő velők békségségnek frigyét, és megszüntetem a gonosz vadakat a földről, hogy bátorságosan lakhassanak a pusztában és alhasanak az erdőkben. és adok reájok és az én magaslatoim környékére áldást, és bocsátom az esőt idejében; áldott esők lesznek. a mező fája megadja gyümölcsét s a föld megadja termését, és lesznek földjőkön bátorságosan, és megtudják, hogy én vagyok az úr, mikor eltöröm jármok keresztzeit, és kimentem őket azok kezéből, kik őket szolgáltatják. és nem lesznek többé prédálul a pogányoknak, s a föld vadai nem eszik meg őket; és laknak bátorságosan, s nem lesz, a ki feljessze őket. és támasztok nékik drága plántaföldet, hogy többé meg ne emésztessenek éhség miatt a földön, s ne viseljék többé a pogányok gyalázatát; és megismerik, hogy én, az úr, az ő istenök, velők vagyok, és ok népem, izráel háza, ezt mondja az úr isten; ti pedig az én juhaim, legelőm nyája vagytok, emberek vagytok, én pedig istenetek, ezt mondja az úr isten.

35

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! vedd tekintetedet seir hegyére, és prófétálj elene. és mondjad néki: ezt mondja az úr isten: ímé, én ellened megyek, seir hegye, és kinyújtom kezemet reád, s teszek pusztaságok pusztaságává. városaidat pusztaságra vetem, és te pusztulásra jutsz, és megtudod, hogy én vagyok az úr. mivelhogy örökkévaló gyűlölséget tartasz, és odaadád izráel fiait a fegyver kezébe veszedelmők idején, az utolsó vétek idején; ennekokáért élek én, ezt mondja az úr isten, hogy vérré teszek téged, és vér kergessen téged. te nem gyűlöltél a vért, a vér kergessen hát téged. és teszem seir hegyét pusztaságok pusztaságává, és kiirtom belőle az átmenőt és visszatérőt. és betöltöm hegyeit megölöttjeivel; halmaid és völgyeid és minden mélységed: fegyverrel megölöttek hullanak beléjük. örök pusztasággá teszek, és városaidat ne lakják, és megtudjátok, hogy én vagyok az úr. mivelhogy ezt mondom: az a két nemzet és a

két föld enyém lesz és örökségül bírjuk, holott az úr ott volt; annakokáért élek én, ezt mondja az úr isten, hogy a te haragod és fölgerjedés szerint cselekszem veled, a melylyel te cselekedtél irántok való gyűlölségedből; és megjelentem magamat közöttök, mikor megítéllek. és megtudod, hogy én, az úr, meghallottam minden szidalmadat, melyeket izráel hegyei ellen mondtál, mondván: elpusztultak, nekünk adattak ételül; így kérkedtetek ellenem szátokkal, s szórtátok ellenem beszédeiteket: én meghallottam! így szól az úr isten: az egész föld örömere pusztulást hozok rád. a mint te örültél izráel háza örökségén azért, hogy elpusztult, úgy cselekszem veled; pusztává légy seir hegye és mind egészen edom, és megtudják, hogy én vagyok az úr!

36

és te, embernek fia, prófétálj izráel hegyei felől, és mondd: izráel hegyei, halljátok meg az úr beszédét, így szól az úr isten: mivelhogy ezt mondja az ellenség reátok: hah! és: az ősi magasságok a mi örökségünk lőnek. ennekokáért prófétálj, és mondd: ezt mondja az úr isten: azért, mert pusztítanak, és kívánnak titeket mindenfelől, hogy legyenek öröksége a pogányok maradékának, és az emberek rágalmazó ajkára-nyelvére kerültetek; ezokáért, izráel hegyei, halljátok meg az úr isten beszédét! így szól az úr isten a hegyeknek és halmoknak, a mélységeknek és völgyeknek, és az elpusztult romoknak és az elhagyott városoknak, melyek ragadományra és csúfolásra lőnek a pogányok maradékának köröskörül. azért ezt mondja az úr isten: bizony, féltő szerelmem tüzeben beszéltem a pogányok maradékai és egész edom ellen, kik magoknak vették az én földemet örökségül teljes szívöknek örömeivel és lelkek megvetésével, hogy azt néptelenül zsákmányokká tegyék; ezokáért prófétálj izráel földjéről, és mondd a hegyeknek és halmoknak, a mélységeknek és a völgyeknek: így szól az úr isten: imé, féltő szerelmemben és búslásban beszélek, mivelhogy a pogányok gyalázását viseltétek; ennekokáért ezt mondja az úr isten: én főlelem kezemet! bizonyára a pogányok, kik körülöttetek vannak, ők viseljék gyalázatukat. ti pedig, izráel hegyei, neveltétek ágaitokat és hozzátok gyümölcseitöket az én népemnek, izráelnek, mert közel vannak, hogy hazajöjjenek. mert imé, én hozzátok hajlok és hozzátok fordulok, és megmívelnek és bevetnek titeket. és megsokasítom rajtatok az embereket, izráel házát egészen, és lakják a városokat, és a romokat megépítik. és megsokasítom rajtatok az embereket és barmokat, hogy sokasodjanak és szaporodjanak, és lakatom őket rajtatok, mint régi időkben, és több jóval léstek hozzátok, mint első napjaitokban, s megtudjátok, hogy én vagyok az úr. és járatok rajtatok embereket, az én népemet, izráelt, és bíranak téged, s te légy nekik örökségül, s többé nem teszed őket gyermektelenné. így szól az úr isten: mivelhogy mondják néktek: emberevő vagy és gyermektelenné teszed népedet: ennekokáért embert nem eszel többé, és népedet gyermektelenné nem teszed többé, ezt mondja az úr isten. és többé nem hallatom ellened a pogányok gyalázását, és a

népek szidalmát többé nem viseled, és nemzedetet többé gyermektelenné nem teszed, ezt mondja az úr isten. és lőn az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! mikor izráel háza a maga földén lakott, megfertéztette azt életével és cselekedeteivel; mint a havi betegség tisztátalansága, olyan vala élete előttem. és kiontém haragomat reájok a vérért, a melyet ontottak a földre, és bálványaikkal megfertéztették azt. és elosztátam őket a pogányok közé, és szétszóratának a tartományokba, életök és cselekedeteik szerint ítéltém meg őket. és bemenvén a pogányokhoz, a kikhez menének, megfertéztették az én szent nevemet, mikor ezt mondták rólók: az úr népe ezek, és ő földéről jöttek ki! ekkor könyörültem szent nevemért, melyet megfertéztetett izráel háza a pogányok közt, a kikhez menének. ennekokáért mondd izráel házának: ezt mondja az úr isten: nem ti érettetek cselekszem, izráel háza, hanem az én szent nevemért, melyet ti megfertéztetek a pogányok között, a kik közé menétek. és megszentem az én nagy nevemet, mely megfertéztetett a pogányok között, melyet ti fertéztettetek meg közöttök; és megtudják a pogányok, hogy én vagyok az úr, ezt mondja az úr isten, mikor megszentem magamat rajtatok az ő szemök láttára. és fölveszlek titeket a pogányok közül, s egybegyűjtélek titeket minden tartományból, és beviszlek titeket a ti földetekre. és hintek reátok tiszta vizet, hogy megtisztuljatok, minden tisztátalanságtoktól és minden bálványaitoktól megtisztítlak titeket. és adok néktek új szívet, és új lelket adok belétek, és elveszem a köszívet testetekből, és adok néktek hússzívet. és az én lelkeket adom belétek, és azt cselekszem, hogy az én parancsolataimban járjatok és az én törvényeimet megőriztétek és betöltsétek. és laktok azon a földön, melyet adtam atyáitoknak, és lesztek nékem népem s én leszek néktek istenetek. és megtartalak titeket minden tisztátalanságotoktól, és előhívom a gabonát és megsokasítom azt, és nem adok reátok éhséget. és megsokasítom a fa gyümölcseit és a mező termését, hogy többé ne viseljétek az éhségnak gyalázatát a pogányok között. és megemlékeztek a ti gonosz útitokról és cselekedeteitekről, melyek nem voltak jók, és megútlájtok ti magatokat vétkeitek és útalatosságaitok miatt. nem ti érettetek cselekszem, ezt mondja az úr isten, tudtotokra legyen! piruljatok és szégyenüljétek meg útitok miatt, izráel háza! ezt mondja az úr isten: azon a napon, melyen megtisztítalak titeket minden vétkektől, azt cselekszem, hogy lakják a városokat, és a romok megépíttetnek. és az elpusztult földet mívelik, a helyett, hogy pusztán hevert minden átmenő szeme láttára; és ezek mondják: ez a föld, ez az elpusztult, olyanná lett, mint az éden kertje, és a rommá lett s elpusztult s lerontott városokat megerősítve lakják. és megtudják a pogányok, a kik körülöttetek megmaradtak, hogy én, az úr építettem meg a lerontottakat s plántáltam be a pusztaságot. én, az úr mondtam és megcselekedtem. így szól az úr isten: még arra nézve is kéni hagyom magamat izráel házának; hogy cselekedjem ő velök: megsokasítom őket, mint a nyájat, emberekkel. mint az áldozatra szentelt juhok, mint a jeruzsálemi juhai az ő ünnepein, így lesznek a rommá lett városok telje-

sek emberek nyájával; és megtudják, hogy én vagyok az úr.

37

lön én rajtam az úrnak keze, és kivitt engem az úr lélek által, és letön engem a völgynek közepette, mely csontokkal rakva vala. és átvitt engem azok mellett köröskörül, és imé, felette sok vala a völgy színén, és imé, igen megszáradtak vala. és monda nékem: embernek fia! vajjon megelégednek-e ezek a tetemek? és mondék: uram isten, te tudod! és monda nékem: prófétálj e tetemek felől és mondjad nékik: ti megszáradt tetemek, halljátok meg az úr beszédét! így szól az úr isten ezeknek a tetemeknek: imé, én bocsátok ti belétek lelket, hogy megelédjetek. és adok reátok inakat, és hozok reátok húst, és bórrel beborítlak titeket, és adok belétek lelket, hogy megelédjetek, és megtudjátok, hogy én vagyok az úr. és én prófétálék, a mint parancsolva vala nékem. és mikor prófétálnék, lön zúgás és imé zörgés, és egybemenének a tetemek, mindenik tetem az ő teteméhez. és látám, és imé inak valának rajtok, és hús nevedekett, és felül bőr borította be őket; de lélek nem vala még bennök. és monda nékem: prófétálj a léleknek, prófétálj embernek fia, és mondjad a léleknek: ezt mondja az úr isten: a négy szelek felől jöjj elő lélek, és leheli ezekbe a megölettekbe, hogy megeléjjenek! és prófétálék a mint parancsolá. és beléjük méne a lélek s megelédenék, s általának lábaikra, felette igen nagy sereg. és monda nékem: embernek fia! ezek a tetemek az izráel egész háza. imé, ezt mondják: elszáradtak a mi csontjaink és elveszett a mi reménységünk; kivágtunk! annakokáért prófétálj, és mondjad nékik: így szól az úr isten: imé, én megnyitom a ti sírjaitokat és kihozlak titeket sírjaitokból, én népem! s beviszlek titeket izráel földjére. és megtudjátok, hogy én vagyok az úr, mikor megnyitándom sírjaitokat és kihozlak titeket sírjaitokból, én népem! és adom az én lelkeimet belétek, hogy megelédjetek, és leteszlek titeket a ti földetekre, és megtudjátok, hogy én, az úr, szóltam és megcselekedtem, ezt mondja az úr isten. és lön az úr beszéde hozzám, mondván: és te, embernek fia, végy magadnak fát, és ird ezt reá: júdát és izráel fiait, az ő társaié; és végy egy másik fát, és ird ezt reá: józsef, efraim fája és az egész izráel házáé, az ő társaié. és tedd egytűvé azokat, egyiket a másikhoz egy fává, hogy egygyé legyenek kezében. és ha mondják néked a te néped fiai, mondván: avagy nem jelented-e meg nekünk, mit akarsz ezekkel? szólj nékik: ezt mondja az úr isten: imé, én fölveszem a józsef fáját, mely efraim kezében van, és izráel nemzetségeit, az ő társait, és teszem őket ő hozzám, a júda fájához, és összeszeszem őket egy fává, hogy egygyé legyenek az én kezemben. és ha e fák, a melyekre írsz, kezében lesznek szemök láttára: szólj nékik: ezt mondja az úr isten: imé, én fölveszem izráel fiait a pogányok közül, a kik közé mentek, és egybegyűjtöm őket mindenfelől, és beviszem őket az ő földjökre. és egy néppé teszem őket azon a földön, izráelnek hegyein, és egyetlenegy király lesz mindnyájok királya, és nem lesznek többé két néppé,

és ezután nem oszloznak többé két királyságra. és többé meg nem fertéztetik magokat bálványaikkal és útálatosságokkal és minden bűneikkel; és megtartom őket minden oly lakóhelyöktől, a melyekben vétkeztek, és megtisztítom őket, és lesznek nékem népem és én leszek nékik istenök. és az én szolgám, dávid lesz a király ő rajtok, s egy pásztora lesz mindnyájoknak; és az én törvényeim szerint járnak, s parancsolataimat megőrzik és cselekszik. és laknak a földön, melyet adtam vala az én szolgámnak, jákóbnak, a melyen laktak a ti atyáitok; és laknak azon ők és fiaik és fiaiknak fiai mindörökké, és az én szolgám, dávid az ő fejedelmök örökké. és szerzek velők békességnék frigyét, örökkévaló frigy lesz ez velők; és elültetem őket és megsokasítom, és helyheztem az én szenthelyemet közéjük örökké. és lesz az én lakhelyem felettök, és lesznek nékik istenök és ők nékem népem. és megtudják a pogányok, hogy én vagyok az úr, ki megszenteltem izráelt, mikor szentelyem közöttök lesz mindörökké.

38

és lön az úr beszéde hozzám, mondván: embernek fia! vedd tekintetedet góg ellen, és mágóg földjén, rós, mések és tubál fejedelme ellen, és prófétálj felőle. és mondjad: ezt mondja az úr isten: imé, én elenled megyek góg, rós, mések és tubál fejedelme. és elcsalogatlak, és horgokat vetek szádba, és kivezetlek téged és egész seregedet, lovakat és lovakokat, kik mindnyájan teljes fegyverzetbe öltözték, nagy sokaságot, nagy és kis paizsszal, fegyvert viselők mindnyájan; perzsák, szerecsenek, líbiaiak vannak velők, mindnyájan paizsszal és sisakkal; továbbá gómer és minden serege, tógarma háza messze északról minden seregével, sok nép van veled. készülj hozzá és készítsd elő magadat te és minden sokaságod, kik te hozzád gyűltek, és légy nekik vezérök. sok idő mulva kirendelttel: esztendők végével bejössz a földre, mely a fegyvertől már megnyugodott, melynek lakói sok nép közül gyűjtettek egybe izráel hegyeire, melyek szüntelen való pusztulásban voltak; és e nemzetség a népek közül hozatott ki, s aztán lakozék bátorságosan mindnyája; és feljössz, bemegy mint a szélvész, és leszel mint a felleg, hogy beborítsd a földet, te és minden sereged s a sok nép veled. így szól az úr isten: és léssen abban az időben, hogy tanácsok támadnak szívedben, és gondolsz gondolatot. és mondasz: felmegyek a nyílt földre, jövők azokra, kik nyugalomban vannak s bátorságosan laknak; kik laknak mindnyájan kőfal-kerítés nélkül, sem zárjok, sem kapujok nincs nékik; hogy zsákmányt vess és prédát prédálj, hogy fordítsd kezedet a már népes pusztaságok ellen s a nép ellen, a mely a pogányok közül gyűjtetett egybe, mely jószágot és gazdagságot szerez s lakozik a földnek köldökén. seba és dedán és társis kalmárai és minden fiatal oroszlánja ezt mondják néked: nemde te zsákmányt vetni jöttél? nemde prédát prédálni gyűjtötted egybe sokaságodat? hogy elvigy ezüstöt és aranyat, magadhoz végy jószágot s gazdagságot, hogy nagy zsákmányt vess. annakokáért prófétálj, embernek fia, és mondd ezt gógnak: így szól az úr isten: igen abban az időben, mikor az én népem, izráel bá-

toráságosan lakik, nem tudod-e meg? és eljössz helyedről, a messze északról te és sok nép veled, lovon ülök mindnyájan, nagy sokaság és hatalmas sereg. és feljössz az én népem, izráel ellen, mint a felleg, hogy beborítsd a földet, az utolsó időkben léssen ez, és hozlak téged az én földemre, hogy a pogányok megismerjenek engem, mikor megszentelem magamat rajtad az ő szemök láttára, gőg! így szól az úr isten: te vagy-e hát, a kiről szólottam a régi napokban az én szolgálaim, izráel prófétái által, kik prófétáltak azokban a napokban esztendőkön át, hogy téged ő reájok hozlak? és léssen azon a napon, a mely napon góg eljö izráel földje ellen, ezt mondja az úr isten, felszáll haragom orromban. és feltűz szerelmemben, búsulásom tűzében szőlők: bizony azon a napon nagy földindulás lesz izráel földjén. és megremegnek előttem a tenger halai és az ég madarai és a mező vadai és a földön csúszó-mászó mindenféle állatok és minden ember a föld színén; és leszakadnak a hegyek, és leesnek a meredek kősziklák, és minden fal a földre hull. és előhívom ellene minden hegyem felől a fegyvert, ezt mondja az úr isten; egyiknek fegyvere a másik ellen léssen. és törvénykezem vele dőghalállal és vérrel; és ömlő záporosót, jégeső köveit, tüzet és kénkövet, mint esőt bocsátok reá és seregére s a sok népre, a mely vele lesz. és nagynak s szentnek mutatom, és megjelentem magamat a pogányok sokasága előtt, hogy megtudják, hogy én vagyok az úr!

39

és te, embernek fia, prófétálj góg ellen, és mondjad: így szól az úr isten: ímé, én ellened megyek góg, rós, mések és tubál fejedelme! és elcsalogatlak és vezetgetlek, és felhozlak messze északról, és beviszlek izráel hegyeire. és kiütöm kézivedet balkezedből, és nyilaidat jobbkezedből kiejtem. izráel hegyein esel el te és minden sereged és a népek, melyek veled lesznek; a ragadozó madaraknak, minden szárnyas állatnak és a mezei vadaknak adtalak edeledül. a mező színén esel el, mert én szóltam, ezt mondja az úr isten. és bocsátok tüzet mágógra és azokra, a kik a szigeteken bátorságosan laknak, hogy megtudják, hogy én vagyok az úr. és az én szent nevemet megismertetem az én népem, izráel között, s többé nem hagyom megfertéztetni szent nevemet; és megtudják a pogányok, hogy én, az úr, szent vagyok izráelben! ímé, eljött és meglett, ezt mondja az úr isten; ez az a nap, a melyről szólottam. és kimennek izráel városainak lakói, és feltűzelik és felégetik a fegyvereket s a kis és nagy paizsokat, a kézivet és a nyilakat és a kézbeli pálczákat és dárdákat, és tűznek velök hét esztendeig. és fát nem hordanak a mezőről, sem az erdőről nem vágnak, hanem a fegyverekből tűznek, és zsákmányt vetnek zsákmányolókban, s prédálóikat elprédálják, ezt mondja az úr isten. és léssen azon a napon, hogy adok gógnak helyet, hol temetője legyen izráelben, a vándorok völgyét keletre a tengertől, ez fogja bezárni e vándor népséget; és ott temetik el gógot és minden gyülevészét, és nevezik góg gyülevésze völgyének. és eltemeti őket izráel háza, hogy a földet megtisztítsa, hét álló hónapig.

és temetni fog az ország egész népe, és léssen ez nékik dicsőségökre a napon, melyen megdicsóíttam magamat, ezt mondja az úr isten. és választanak embereket, kik a földet szüntelen bejárják, temetgetvén ama vándor népséget, azokat, kik még a föld színén maradtak, hogy azt megtisztítsák. hét hónap mulva indulnak keresni. és bejárják a járók a földet, és ha ki embertetemet lát, jelt állít melléje, míg a temetgetők eltemetik azt a góg gyülevésze völgyében. és egy városnak is hamóna lesz a neve, és megtisztítják a földet. és te, embernek fia, így szól az isten, mondjad a madaraknak, minden szárnyas állatnak és minden mezei vadnak: gyűljetek egybe és jöjjetek el, seregeljetek egybe mindenfelől az én áldozatomra, mert én nagy áldozatot szerzek néktek izráel hegyein, és egyetek húst és igyatok vért! vitézek húsát egyétek, s a föld fejedelmeinek vérét igyatok, kosok, bárányok és bakok, bikák, básánban hizottak mindnyájan; s egyetek kövrséget jóllakásig, és igyatok vért megrészegezésig az én áldozatomból, a melyet szerzek néktek; és lakjatok jól az én asztalomnál lovakkal és paripákkal, vitézekből és minden hadakozó férfiakból, ezt mondja az úr isten. és megmutatom az én dicsőségemet a pogányok között, és meglátják mindazok a pogányok az én ítéletemet, melyet cselekedtem, és az én kezemet, melyet rájuk vettem. és megtudja izráel háza, hogy én vagyok az úr, az ő istenök, attól a naptól fogva ezután. és megtudják a pogányok, hogy az ő vétke miatt vitetett fogságra izráel háza, mivelhogy elpártolt tőlem, s én elrejtettem orczámat tőle; azért adtam őt ellenségei kezébe, és hullottak el fegyver miatt mindnyájan. az ő tisztátalanságuk s bűneik szerint cselekedtem velök, és elrejtettem orczámat tőlök. azért így szól az úr isten: most már haza hozom jákób foglyait, és megkegyelmezek izráel egész házának, s feltűz szerelmemre gyulladok szent nevemért. és elfelejtik gyalázatukat és minden vétküket, melylyel vétkeztek ellenem, mikor laknak földjökön bátorságosan, és őket senki sem rettetgeti. mikor visszahozom őket a népek közül, és egybegyűjtöm őket ellenségeik földjeiről, akkor megszentelem magamat benők sok nép szeme láttára. és megtudják, hogy én vagyok az úr, az ő istenök, ki fogságra vittem őket a pogányok közé, majd egybegyűjtém őket földjökre, és senkit közülük többé ott nem hagyok. és többé el nem rejtem orczámat tőlök, mivelhogy kiöntöttem lelkeket izráel házára, ezt mondja az úr isten.

40

huszonötödik esztendejében fogságunknak, az esztendőnek kezdetén, a hónap tizedikén, a tizenegyedik esztendőben az után, hogy a város megveretett, épen ezen a napon lőn az úr keze én rajtam, és elvitt engemet oda. isteni látsókban vitt engem izráel földjére, és letőn engem egy igen magas hegyre, s azon vala mint egy város épülete dél felől. és oda vitt engem, és ímé egy férfiú vala ott, tekintete min az ércznek tekintete, és len-zsinór vala kezében és mérőpálczá; és a kapuban áll vala, és szóla nékem az a férfiú: embernek fia! láss szemeiddel és füleiddel hallj, és figyelmes légy mindarra, a mit

mutatok néked; mert hogy ezeket megmutassam néked, azért hozattál ide: hirdesd mindazokat, a miket látsz, izráel házának. és imé, kőfal vala a házon kívül köröskörül; és a férfiú kezében a mérőpálca vala hat singnyi (a közsingben s egy tenyérben); és méré az épület szélességét egy pálczányira s magasságát egy pálczányira. és méne egy kapuhoz, mely napkeletre néz vala, és felméne grádicsain, és méré a kapu küszöbét egy pálczányi szélességre; és az őrkamarát egy pálczányi hosszúságra és egy pálczányi szélességre, és az őrkamarák között öt singnyire, és a kapu küszöbét, a kapu tornácza mellett belől, egy pálczányira. és méré a kapu tornáczát belől egy pálczányira. és méré a kapu tornáczát nyolcz singnyire; és gyámoszlopait két singnyire; vala pedig a kapu tornácza belől. és a napkeleti kapunak mind egyfelől, mind másfelől három-három őrkamarája vala, egy mértéke mind a háromnak, és egy mértékök a gyámoszlopoknak is mind egyfelől, mind másfelől. és méré a kapu nyílásának szélességét tíz singre, és a kapu hosszúságát tizenhárom singre; és az őrkamarák előtt való korlátot egy singnyire, és egy singnyire vala e korlát másfelől is; mindenik őrkamara pedig hat singnyi vala egyfelől és hat singnyi másfelől. és méré a kaput az egyik őrkamara tetejétől a másik tetejéig; huszonöt singnyi szélességre ott, hol ajtó ajtóval vala szemben. és tévé a gyámoszlopokat hatvan singre, és gyámoszlopokhoz nyúlik vala a pitvar a kapunál körös-körül. és a bejárat kapujának elejétől a belső kapu tornáczának elejéig vala ötven sing. és az őrkamarákon szoros ablakok valának, és gyámoszlopaikon is belül a kapuban köröskörül, hasonlóképen a tornáczokon; és valának ablakok köröskörül belől, és a gyámoszlopokon pálmafaragások. és vitt engem a külső pitvarba, és imé, ott kamarák és köböl rakott pádimentom vala készítve a pitvaron köröskörül; harmincz kamara vala a köböl rakott pádimentomon. és a köböl rakott pádimentom a kapuk mellett vala a kapuk hosszúsága szerint: az alsó köböl rakott pádimentom vala ez. és méré a szélességet az alsó kapu elejétől fogva a belső pitvar külső elejéig száz singnyire, a keleti és északi oldalon. és a kapunak is, mely néz vala északra, a külső pitvaron, megméré hosszúságát és szélességét; és őrkamarái valának: három egyfelől és három másfelől, és gyámoszlopai és tornácza egy mértékben valának az első kapuval: ötven sing a hosszúsága, és szélessége huszonöt sing. és ablakai és tornácza és pálmafaragásai annak a kapunak mértéke szerint valának, mely néz napkeletre, és hét grádicson mennek vala fel hozzá; és tornáczai, e grádicsok előtt valának. és a belső pitvarnak kapuja vala az északi és napkeleti kapu ellenében, és mére kaputól kapuig száz singet. és vitt engem a déli útra, és imé, egy kapu vala ott dél felé, és megméré gyámoszlopait és tornáczát ugyanama mérték szerint. és ablakai valának és tornáczának is köröskörül, olyanok mint amaz ablakok; hosszúsága ötven sing, és szélessége huszonöt sing. és hét grádicsa vala feljáratának, és tornácza azok előtt vala; és pálmafaragásai valának egyik egyfelől, a másik másfelől gyámoszlopain. és kapuja vala a

belső pitvarnak dél felé, és mére kaputól kapuig dél felé száz singet. és bevitt engemet a déli kapun át a belső pitvarba, és megméré a déli kaput ugyanama mértékek szerint; és őrkamaráit és gyámoszlopait és tornáczát ugyanama mértékek szerint, és ablakai valának és tornáczának is köröskörül, hosszúsága ötven sing, és szélessége huszonöt sing. és tornáczok valának köröskörül, hosszúságuk huszonöt sing, és szélességök öt sing. és tornácza a külső pitvar felé vala, és pálmafaragások valának gyámoszlopain, és nyolcz grádicsa vala feljáratának. vitt továbbá engem a belső pitvarba kelet felé, és megméré a kaput ugyanama mértékek szerint; és őrkamaráit és gyámoszlopait és tornáczát ugyanama mértékek szerint, és ablakai valának és tornáczának is köröskörül, hosszúsága ötven sing, és szélessége huszonöt sing. és tornácza vala a külső pitvar felé, és gyámoszlopain pálmafaragások valának mind egy-, mind másfelől, és nyolcz grádicsa vala feljáratának. és vitt engem az északi kapuhoz, és megméré ugyanama mértékek szerint; őrkamaráit, gyámoszlopait és tornáczát, és ablakai valának köröskörül, hosszúsága ötven sing, és szélessége huszonöt sing. és tornácza a külső pitvar felé vala, és pálmafaragások valának gyámoszlopain mind egyfelől, mind másfelől, és nyolcz grádicsa vala feljáratának. és egy kamara vala, és annak ajtaja a kapuk gyámoszlopainál; ott mossák vala meg az egészen égőáldozatot. és a kapu tornáczában két asztal vala egyfelől, és másfelől is két asztal vala, hogy azokon öljék meg az egészen égőáldozatot és a bűnért való áldozatot és a vétékért való áldozatot. és oldalt kívül, északra onnét, hol felmennek a kapu ajtajához, két asztal vala, és a kapu tornáczának másik oldalán is két asztal. négy asztal egyfelől, és másfelől is négy asztal a kapu oldalán; nyolcz asztal, ezeken ölik vala az áldozatot. és négy asztal vala az égőáldozatra faragott köböl, másfél sing hosszú és másfél sing széles és egy sing magas; ezekre teszik a szerszámokat, melyekkel az égőáldozatot és egyéb áldozatot ölnek. és a szegek valának egy tenyérnyiek, oda erősítve belől köröskörül, s az asztalokra jöve az áldozat vala. a belső kapun kívül pedig vala két kamara az énekesek számára a belső pitvarban, egyik oldalt az északi kaputól, melynek eleje dél felé vala, s a másik oldalt a déli kaputól, melynek eleje észak felé vala. és szóla nekem: ez a kamara, mely délre néz, a papoké, kik a házhoz való szolgálatban foglaltosak: az a kamara pedig, mely északra néz, azoké a papoké, kik az oltárhoz való szolgálatban foglaltosak, ezek a sádók fiai, kik az úrhoz járulnak a lévi fiai közül, hogy szolgáljanak néki. és megméré a pitvart; hosszúsága száz sing és szélessége is száz sing, négyszögre; és az oltár vala a ház előtt. és vitt engem a ház tornáczába, és a tornácz gyámoszlopát megméré egyfelől is öt singre, másfelől is öt singre; a kapu szélességét pedig három singre egyfelől s másfelől is három singre. a tornácz hosszúsága húsz sing vala és a szélessége tizenegy sing, és tíz grádicson mennek vala föl hozzá; és oszlopok valának a gyámoszlopoknál, egyik egyfelől, másik másfelől.

és bevitt engem a templomba, és megméré a gyámszlopokat, hat sing széles vala egyfelől és hat sing széles másfelől a gyámszlopok szélessége. és az ajtó szélessége tíz sing vala, és az ajtó oldalfalai öt sing egyfelől és öt sing másfelől; és megméré hosszúságát is negyven singre, szélességét pedig húsz singre. és beméne belsejébe, és megméré az ajtó gyámszlopait két singre, és az ajtót hat singre, és az ajtó oldalfalait hét singre. és megméré hosszúságát húsz singre, és szélességét húsz singre a templom felé, és mondá nekem: ez a szentek szentje. és megméré a ház falát hat singre, és az oldalépület szélességét négy singre, a ház körül mindenfelől. és az oldalkamarák, egyik kamara a másikon, harminczan valának három sorban, és a háznak azon falához nyúlának, mely az oldalkamarák felől vala, köröskörül, hogy azon erősen álljanak, de nem magába a falba valának erősítve. és vala kiszélesedése és megnagyobbodása az oldalkamaráknak a magasságban fölfelé, mivel megnagyobbodása vala a háznak fölfelé a magasságban köröskörül a házban, ezért lön kiszélesedése az épületnek fölfelé. és az alsó sorról menének föl a felsőhöz és a középsőhöz. és láték a háznál valami magasságot köröskörül, fundamentoma ez az oldalkamaráknak, egy teljes pálcányi, hat singnyire a fal tövének párkányáig. az oldalkamara külső falának szélessége pedig öt singnyi vala. és a mi üresen maradt a ház oldalkamrái között. és a kamarák közt húsz singnyi szélesség vala a ház körül köröskörül. és az oldalépületnek ajtaja az üresen maradt hely felé vala, egyik ajtó északra és a másik ajtó délre, és a szabadon hagyott hely szélessége öt singnyi vala köröskörül. és az épület, mely az elkülönített hely előtt, nyugot felé vala, hetven singnyi széles vala, s az épület fala öt singnyi széles köröskörül, hosszúsága pedig kilenczven sing. és méré a háznak hosszát száz singre, és az elkülönített helyet s az épületet és falait száz sing hosszúságra; és a ház és az elkülönített hely elejének szélességét kelet felé száz singre. és méré az épület hosszúságát az elkülönített hely felé, mely ennek háta mögött vala, és ennek folyósóit mind egyfelől, mind másfelől száz singre. és magában a templomban és a belső helyen és a külső tornácban. a küszöbök és a szoros ablakok és a folyosók valának mind hármuk körül, szemben a küszöbökkel, simított fadeszkákból köröskörül. a földtől az ablakokig, az ablakok pedig befedve valának. az ajtóknak felső részéig és a belső házig és kifelé és az egész falon köröskörül a belső és külső helyen minden mérték szerint. készítve valának továbbá kérubok és pálmafaragások, és mindenik pálmafaragás vala két kérub között, és mindenik kérubnak két orczája vala. és emberorcza néz vala a pálmafaragásról egyfelől, és oroszlánorcza a másik pálmára másfelől. így vala készítve az egész ház köröskörül. a földtől fogva az ajtó felső részéig kérubok és pálmafaragások valának készítve a falon. a szenthelynek ajtófélfái négyszegűek valának, és a szentek szentje előtt vala mint egy oltárnak a formája. fából, három sing magas és két sing hosszú, szegletei valának és talpa, és falai fából valának. és mondá nekem: ez az asztal, mely az úr előtt áll.

és kettős ajtóival valának a szenthelynek és a szentek szentjének, és kettős ajtóival valának az ajtószárnyaknak, két forgó ajtóik, kettő az egyik ajtószárnyban és két ajtó a másikban. és készítve valának rajtok, a szenthely ajtóin, kérubok és pálmák, mint valának készítve a falakon, és faküszöb vala a tornác előtt kívül; és szoros ablakok és pálmák valának mind egy s mind másfelől a tornác oldalfalain. így voltak a ház oldalkamarái és a gerendák.

42

és kivitt engem a külső pitvarba az északi úton és vitt engem a kamarák épületéhez, mely az elkülönített hely ellenében és az épület ellenében észak felé vala; a száz sing hosszú oldal elé az északi oldalra, és vala ötven sing a szélessége. a húsz singnek ellenében, mely a belső pitvarhoz tartozék, és a köböl rakott pádimentom ellenében, mely a külső udvarhoz tartozék, folyosó vala folyosó ellenében három sorban. és a kamarák előtt tíz sing széles út vala befelé, hosszúsága száz sing; és ajtaik észak felé valának. és a felső kamarák rövidebbek valának az épület alsó és középső kamaráinál, mert a folyosók elvettek belőlök. mivelhogy három sorban valának és nem valának oszlopaik, mint a pitvaroknak; ezért lön az alsókhoz és a középsőkhez képest elvéve a helyből. és egy fal, mely kívül vala, párhuzamosan a kamarákkal a külső pitvar felé, a kamarák előtt, ötven sing hosszú vala. mert a kamarák hosszúsága, melyek a külső pitvar felé valának, ötven sing vala, és imé, a szenthely ellenében száz sing vala. és e kamarák alatt vala a bejáró hely napkelet felől, ha beléjök a külső pitvarból méne valaki. a pitvar falának szélességében dél felé az elkülönített hely és az épület előtt is kamarák valának. és egy út vala előttök, melyek hasonlatosak valának a kamarákhoz, melyek északra valának, olyan hosszúságúak és olyan szélességűek, mint ezek, és minden kijáráruk és elrendezések olyan vala, mint ezek. és valamint amazoknak ajtóit, akképen valának azoknak a kamaráknak ajtóit is, melyek dél felé valának: egy ajtó kezdetén az útnak, annak az útnak, mely a megfelelő fal előtt kelet felé vala, ha valaki hozzájök méne. és mondá nekem: az északi és a déli kamarák, melyek az elkülönített hely előtt vannak, azok a szent kamarák, melyekben a papok, kik az úrhoz közelednek, eszik az igen szentséges áldozatokat, ott rakják le az igen szentséges áldozatokat, az eddeli, a bűnért való és a véteért való áldozatot; mert szent az a hely. mikor bemennek oda a papok, ki ne jöjjenek a szent helyről a külső pitvarba, hanem ott rakják le ruháikat, melyekben szolgáltak; mert szentek ezek, és más ruhába öltözzének, úgy közeledjenek a nép helyéhez. és mikor a belső háznak méréseit véghezvitte, kivitt engem a napkelet felől való kapu útján, és megméré azt köröskörül. méré a keleti oldalt a méropálczával ötszáz singnyire, a méropálczával. és megfordula, és méré az északi oldalt ötszáz singnyire a méropálczával. és megfordula, a déli oldal felé, és méré ötszáz singet a méropálczával. fordula aztán a nyugoti oldal felé, és méré ötszáz singet méropálczával. mind a négy szél irányában méré azt. köfala vala köröskörül, hosszúsága ötszáz, szélessége is öt-

száz sing, hogy elválassza a szentet a köztől.

43

és vitt engem a kapuhoz, ahhoz a kapuhoz, a mely napkelet felé néz vala. és imé, izráel istenének dicsősége jö vala napkelet felől, és zúgása, mint nagy víz zúgása és a föld világos vala az ő dicsőségétől. és a jelenség, melyet láttam, olyan vala, mint az a jelenség, melyet akkor láttam, mikor menék a várost elveszteni; és olyan látások valának, mint az a jelenség, melyet a kébár folyó mellett láttam. és orczára esém. és az úr dicsősége beméne a házába a kapunak útján, mely néz napkeletre. és főlemele engem a lélek, és bevitt engem a belső pitvarba, és imé, az úr dicsősége betölté a házat. és hallám, hogy valaki beszélget hozzám a házból, holott ama férfiú mellett áll vala. és monda nékem: embernek fia! ezt az én királyi székemnek helyét és lábaim talpainak helyét, a hol lakom izráel fiai között örökké, és itt az én szent nevemet többé meg ne fertéztessé izráel háza, ők és királyaik paráznaságukkal és királyaik holttesteivel, magaslataikkal, mikor küszöbüket az én küszöböm mellé és ajtófélfáikat az én ajtófélfáim mellé tették, és csak a fal vala köztem és közöttök; és megfertéztették az én szent nevemet útálatosságaikkal, melyeket cselekedtek, ezokáért elvesztém őket haragomban. most már eltávoloztatják paráznaságukat és királyaik holttesteit tőlem, és ő közöttök lakozom mindörökké. te, embernek fia, hirdessed izráel házának ezt a házat, hogy piruljanak véteik miatt. és mérjék utána arányosságát; és ha pirulni fognak mind a miatt, a mit cselekedtek: e ház formáját és berendezését, kijárait és bejárait és minden formáit és minden rendeléseit és minden formáit és minden törvényeit jelentsd meg nékik és ird meg szemeik előtt, hogy megtartsák minden formáját és minden rendeléseit, s azokat cselekedjék. ez a ház törvénye: a hegy tetején egész határa köröskörül igen szentséges. imé, ez a ház törvénye. és ezek az oltár mértékei singek szerint (egy sing tesz egy közsínget és egy tenyért): talpa vala egy sing magas és egy sing széles, korlátja pedig köröskörül egy arasznyi. és ez az oltár magassága: a földön való talptól az első bekerítésig két sing s szélessége egy sing, és a kisebb bekerítéstől a nagyobb bekerítésig négy sing és szélessége egy sing; és az istenhegye négy sing, és az istentűzhelyétől fölfelé a szarvak egy sing. és az istentűzhelyének hosszúsága tizenkét sing vala tizenkét sing szélesség mellett, négyszögben négy oldala szerint. és a bekerítés vala tizennégy sing hosszú, tizennégy sing szélesség mellett, négy oldala szerint; és a korlát köröskörül rajta fél sing. és talpa vala egy sing köröskörül. és grácsiai napkeletre néztek. és monda nékem: embernek fia, ezt mondja az úr isten: ezek az oltárnak rendtartásai: azon a napon, mikor elkészül, hogy égoáldozattal áldozzanak rajta és vért hintsenek reá, adj a papoknak, a levítáknak, kik a sádók magvából valók, a kik járulhatnak én hozzám, ezt mondja az úr isten, hogy szolgáljanak nékem, egy fiatal bikát bűnért való áldozatul. és végy véreből, és tedd az oltár négy szarvára és a bekerítés négy szegletére és a korlátra köröskörül, és tisztísd meg azt,

és szenteld meg. és vegyed a bikát, mely a bűnért való áldozat, és égesd meg azt a háznak erre rendelt helyén, a szenthelyen kívül. másodnap pedig vígy egy ép kecskebakot bűnért való áldozatul, és tisztítsák meg vele az oltárt, mint a fiatal bikával megtisztították. mikor elvégezed az oltár megtisztítását, vígy áldozatul egy ép, fiatal bikát és egy ép kost a nyájból. és áldozzál velök az úr előtt, és a papok hintsenek sőt reájok, és vigyék azokat égoáldozatul az úrnak. hét napig mindennap egy-egy bakot hozz bűnért való áldozatul, és egy fiatal bikát és egy kost a nyájból, mint épeket hozzák. hét napon át szenteljék és tisztítsák meg az oltárt és töltsék meg kezét. és betöltsék e napokat; a nyolczadik napon és azután pedig áldozzák a papok az oltáron égoáldozatokat és háladozó áldozataikat, és én kegyelmesen fogadlak titeket, ezt mondja az úr isten.

44

és visszavitt engem a szenthely külső kapujának útjára, mely keletre néz vala; és az zárva volt. és monda nékem az úr: ez a kapu be lesz zárva, meg nem nyílik és senki rajta be nem megy, mert az úr, az izráel istene ment be rajta, azért be lesz zárva. a fejedelem pedig, ő a fejedelem benne üljön, hogy kenyeret egyék az úr előtt; e kapu tornáczának útján menjen be és ennek útján menjen ki. és bevitt engem az északi kapu útján a ház eleibe, és látám, és imé, az úr háza betelék az úr dicsőségével, és orczára esém. és monda nékem az úr: embernek fia, figyelmes légy, és lásd szemeiddel, és füleiddel halld meg, valamiket én szólok te veled az úr házának minden rendtartásairól és minden törvényéről, és légy figyelmes a háznak bejáratára a szenthelynek minden kijáratánál. és mondjad a pártosnak, izráel házának: így szól az úr isten: elég legyen immár néktek minden útálatosságtok, izráel háza! mikor idegeneket, körülmételetlen szívűeket és körülmételetlen testűeket engedtetek bemenni, hogy szenthelyemen legyenek, hogy megfertéztessék azt, az én házamat; mikor áldozatra fölvittétek kenyeremet, a kövérséget és vért: ekkor megtörtétek az én frigyemet minden útálatosságtokon felül; és nem voltatok foglalatok a szentségeimhez való szolgálatban, hanem azokat tettétek foglalatossákká szolgálatomban az én szenthelyemen, magatok helyett. így szól az úr isten: senki idegen körülmételetlen szívű és körülmételetlen testű be ne menjen az én szenthelyemre, mindazon idegenek közül, a kik izráel fiai között vannak. sőt még a levíták is, kik eltávoztak én tőlem, mikor izráel eltévelyedék (a kik eltévelyedtek én tőlem bálványaik után), viseljék vétköket; és legyenek szenthelyemben szolgák a ház kapuinak őrizetére, és legyenek szolgák a házban: ők öljék le az égoáldozatot és egyéb áldozatot a népnek, és ők álljanak előttök, hogy szolgáljanak nékik; mivelhogy szolgáltak nékik bálványaik előtt, és lőnek izráel házának vétekre csábító: ezért emeltem föl kezemer ellenök, ezt mondja az úr isten, hogy viseljék vétköket. ne közeledjenek hozzám, hogy nékem, mint papok szolgáljanak, és hogy minden szentségemhez járuljanak, a szentségek szentségei-

hez; hanem viseljük gyalázatukat és útálatosságait, melyeket cselekedtek. és teszem őket foglalatossákká a házhoz való szolgálatban, annak minden szolgálatánál, és mindannál, a mit abban cselekedni kell. de azok a lévita-papok, a sádók fiai, a kik a szenthelyemhez való szolgálatomban foglalatossak voltak, mikor izráel fiai eltévelyedtek tőlem, ők járuljanak én hozzám, hogy szolgáljanak nékem és álljanak én előttem, hogy áldozzanak nékem kövérséggel és vérrel, ezt mondja az úr isten. ők járjanak be az én szenthelyembe, és járuljanak az én asztalomhoz, hogy szolgáljanak nekem, és legyenek foglalatossak az én szolgálatomban. és mikor a belső pitvar kapuihoz be akarnak menni, len-ruhába öltözzenek, és gyapjú ne legyen rajtuk, ha a belső pitvar kapuiban és a házban szolgálnak. len-stüveg legyen fejükön, és len alsó-nadrág derekukon; ne övezkedjenek izzadásig, mikor pedig kimennek a külső pitvarba, a külső udvarba a néphez, vessék le ruháikat, a melyekben szolgáltak, és tegyék le azokat a szent kamarákban, és öltözzenek más ruhákba, hogy meg ne szenteljék a népet ruháikkal. és fejüket kopaszra ne nyírják, de nagy haját se neveljenek, hanem hajokat megegyengessék. és senki a papok közül bort ne igyék, mikor a belső udvarba bemennek. és özvegyet vagy eltaszítottat feleségül magoknak ne vegyenek, hanem szüzeket izráel házának magvából; de olyan özvegyet, ki papnak özvegye, elvehetnek. és az én népemet tanítsák, hogy mi a különbség szent és köz között, és a tisztátalan és tiszta között való különbséget ismertessék meg velök. és peres ügyben ők aljanak elő ítélni, az én törvényeim szerint ítélik meg azt; és tanításaimat s rendeléseimet megtartsák minden ünnepemen, és az én szombataim megszenteljék. és holt emberhez be ne menjen, hogy magát megfertéztesse, csak atyjáért és anyjáért és fiáért és leányáért és fiútestvéréért és leánytestvéréért, a kinek még férje nem volt, fertéztetheti magát. és megtisztulása után számláljanak néki hét napot. és a mely napon bemegy a szenthelyre, a belső pitvarba, hogy szolgáljon a szenthelyen, mutassa be bűnért való áldozatát, ezt mondja az úr isten. és léssen nékik örökségök: én vagyok az ő örökségök, és birtokot ne adjatok nékik izráelben: én vagyok az ő birtokuk. az ételáldozat és a bűnért való vétékért való áldozat, ez legyen elsőök, és valami izráelben istennek szenteltetik, minden az övék legyen. és minden első termés zsengeje mindenből, és minden, mit áldozatra visztek mindenből, tudniillik minden áldozatotokból, legyen a papoké, és lisztjeitek zsengejét adjátok a papnak, hogy áldás nyugodjék házaodon. semmi döglöttet és vadtól szaggatottat, akár madár, akár egyéb állat legyen, ne egyenek a papok.

45

és mikor a földet sorsvetéssel elosztjátok örökségül, adjatok áldozatot az úrnak, szent részt a földből; hosszúsága legyen huszonötezer s szélessége tízezer sing, szent legyen az egész határában köröskörül. ebből legyen a szenthelyé ötszáz sing, ötszáz singgel mérve egy négyszög minden oldalát, és mellette ötven sing tágasság legyen minden oldalon. és

ebből a megmért helyből mérj ki huszonötezer sing hosszúságot és tízezer sing szélességet, és ebben lesz a szenthely, mint igen szent hely. szent rész lesz ez a földből; legyen a papoké, a szenthely szolgálái, a kik ide járulnak szolgálni az urat; és legyen ez nékik házaik helye, és szent hely a szenthely számára. és huszonötezer sing hosszában és tízezer sing széltében legyen a levítaké, a ház szolgálái tulajdonukul, húszkamarául, és a város tulajdonául adjatok ötezer sing szélességet és huszonötezer sing hosszúságot a szent áldozat mentén; az egész izráel házáért legyen ez. és a fejedelem tulajdona léssen a szent áldozatnak és a város tulajdonának mind a két oldalán a szent áldozat előtt és a város tulajdona előtt a napnyugoti oldalon nyugotra és a napkeleti oldalon keletre, és hosszúsága olyan lesz, mint a részek közül egyé, a napnyugoti határtól a napkeleti határig. földje legyen az néki, tulajdona izráelben; és többé ne sanyargassák fejedelmeim az én népemet, hanem adják át a többi földet izráel házának az ő nemzetségei szerint. ezt mondja az úr isten: legyen elég már néktek, izráel fejedelmei! a törvénytelenséget és erőszakot távoztassátok el, és cselekedjétek törvény szerint és igazságot. vegyétek le népemről sarczolóstatokat, ezt mondja az úr isten. igaz méteröserpenyőitek legyenek és igaz éfátok és báthotok: az éfa és a báth egy mértékűek legyenek, úgy hogy a hómernek tizedét fogadja be a báth, és a hómernek tizede legyen az éfa, a hómerhez kell mértékűket igazítani. és a sekelnek húsz gérája legyen; húsz sekel, huszonöt sekel, tizenöt sekel legyen a mina nálatok. ez az áldozat, melyet fel kell vinnetek: egy hómer búzából egy hatodrészt éfa, és egy hómer árpából is az éfa hatodrészt adjátok. és az olajból rendelt rész egy báth olajból: a báth tizede a kórból, tíz báthból, egy hómerből, mert tíz báth egy hómer. és egy darab a nyájából, kétszáz darab után izráel bővizű földjéről ételáldozatra és égoáldozatra és hálaadó áldozatokra, az ő megszentelésökre, ezt mondja az úr isten. a földnek egész népe köteles legyen erre az áldozatra a fejedelem részére izráelben. a fejedelem tisztje pedig léssen, hogy vígyen egészen égoáldozatokat és ételáldozatokat és italáldozatokat az ünnepeken és az újhordak napján és a szombatokon, izráel házának minden ünnepein: ő teljesítse a bűnért való áldozatokat és az ételáldozatokat és az egészen égoáldozatokat és a hálaadó áldozatokat, hogy megszentelje izráel házat. ezt mondja az úr isten: az első hónapban, a hónap elsején végy egy fiatal, hibátlan bikát és tisztítsd meg a szenthelyet. és vegyen a pap a bűnért való áldozat vereből, és hintse a ház ajtófélfáira és az oltár bekerítésének négy szegletére és a belső pitvar kapufélfáira. és így cselekedjél a hónap hetedik napján a tudatlanságból vétkezőért és a vigyázatlanságért, és így tisztítsátok meg a házat. az első hónapban, a hónap tizennegyedik napján legyen a ti páskátok; a hét napos ünnepen kovásztalan kenyéret egyetek. és a fejedelem azon a napon áldozék ő magáért és a föld egész népéért egy bikával, bűnért való áldozatul. és az ünnep hét napján tegyen egészen égoáldozatot az úrnak hét bikával és hét kossal, épekkal, naponként hét napon át, és bűnért való áldozatot egy kecskébkakal naponként; és ételáldozatul tegyen egy éfát a bika mellé és egy éfát a kos

mellé, és az olajból egy hint az éfához. a hetedik hónapban, a hónap tizenötödik napján, az ünnepen hasonlóképpen cselekedjék hét napon át: a bűnért való áldozattal, az egészen égőáldozattal, az ételáldozattal és az olajjal.

46

ezt mondja az úr isten: a belső pitvar kapuja, mely keletre néz, zárva legyen a dologtevő hat napon, szombaton pedig nyissák ki, és újhoid napján is nyissák ki. és a fejedelem jöjjön be a kapu tornáczának útján kívülről, és álljon a kapu félfája mellé, és mikor a papok megáldozzák az ő égőáldozatát és hálaadódzozatait, ő leborulva imádkozzék a kapu küszöbén, azután menjen ki, a kaput pedig ne zárják be estvéig. és leborulva imádkozzék az ország népe ugyanannak a kapunak bejáratánál a szombatokon és az újhoidnak napjain az úr előtt. az égőáldozat pedig, melyet a fejedelem vigyen az úrnak szombatnapon, hat ép bárány és egy ép kos legyen; és az ételáldozat; egy éfa a kos mellé; és a bárányok mellé ételáldozatul, a mit keze adhat, s az olajból egy hín az éfához. az újhoid napján pedig egy ép, fiatal bika és hat bárány és egy kos, mind épek legyenek. és a bika mellé egy éfát és a kos mellé egy éfát tegyen ételáldozatul; és a bárányok mellé azt, a mi kezétől telik, s az olajból egy hint az éfához. és mikor bemegy a fejedelem, a kapu tornáczának útján menjen be, és ezen az úton menjen ki. mikor pedig a föld népe megyen be az úr eleibe az ünnepeken, a ki az északi kapu útján ment be, hogy leborulva imádkozzék, a déli kapu útján menjen ki; a ki pedig a déli kapu útján ment be, az az északi kapu útján menjen ki; ne térjen vissza azon kapu útjához, a melyen bement, hanem az annak ellenében valón menjen ki. a fejedelem pedig, mikor bemennek, közöttök menjen be, és mikor kimennek, együtt menjen ki velök. és az ünnepeken és a szent egybegyűléseken legyen az ételáldozat egy éfa egy bika mellé és egy éfa a kos mellé, és a bárányok mellé, a mit keze adhat, s az olajból egy hín az éfához. továbbá, mikor a fejedelem szabad akarattól tesz égőáldozatot, vagy hálaadó áldozatokat, szabad akarattól az úrnak, nyissák ki néki a kaput, mely napkeletre néz, és ő vigye égőáldozatát és hálaadó áldozatát, mint a hogy szombat napon szokta tenni, és azután menjen ki, és zárják be a kaput kimenése után. és egy esztendő ép bárányt áldozz égőáldozatul naponként az úrnak; minden reggel áldozz azzal. és ételáldozatot tégy hozzá minden reggel: egy hatodrészt éfát, és az olajból a hín harmadrészét a liszt megnedvesítésére, ételáldozatul az úrnak; örökre állandó rendelések ezek. hozzátok azért a bárányt és az ételáldozatot és az olajat minden reggel állandó égőáldozatul. ezt mondja az úr isten: ha a fejedelem ajándékot ad valamelyik fiának a maga örökségéből, az az ő fiaie legyen tulajdonul örökségeként. de ha örökségéből valamelyik szolgáljának ad ajándékot, az a szabadság esztendejéig lesz azé, azután visszaszáll a fejedelemre; csak az ő öröksége lesz az ő fiaie. és a fejedelem el ne vegyen a nép örökségéből, hogy nyomorgatással kivesse őket tulajdonukból; a maga tulajdonából adjon örökséget fiainak, hogy az én népem közül senki el ne

széledjen a maga tulajdonából. és bevitt engem ahhoz a bejáratához, mely a kapu mellett oldalaslag vala, a kamarákhoz, a papok szenthelyéhez, melyek északra néznek, és imé, ott egy hely vala leghátul nyugotra. és monda nékem: ez a hely, a hol a papok főzzék a vétekért és a bűnért való áldozatot, és a hol süssék az ételáldozatot, hogy ne kelljen kivinnöök a külső pitvarba a nép megszentelésére. és kivitt engem a külső pitvarba, és elhordozta engem a pitvar négy szegletén, és imé, a pitvarnak négy szegletében zárt pitvarok valának, negyven sing hosszúságúak és harmincz sing szélesek; egy mértéke vala a négy szegleten való pitvaroknak. és falazások valának bennök köröskörül mind a négy körül, és a falazások alatt konyhák valának csinálva köröskörül. és monda nékem: ez a főzőház, a hol főzzék a háznak szolgálai a nép véres áldozatát.

47

és visszatérte engem a ház ajtajához, és imé, víz jö vala ki a ház küszöbe alól napkelet felé, mert a ház eleje kelet felé vala, és a víz aláfoló vala a ház jobb oldala alól az oltártól délre. és kivitt engem az északi kapu útján, és elhordozta engem a kívül való úton a külső kapuhoz, mely napkeletre néz, és imé, a víz ott forr vala ki a jobb oldal alól. mikor kiméne az a férfiú napkelet felé, mérőzsinórral a kezében, mére ezer singet; és átvitt engem a vizen, a víz bokaig ér vala. és mére ismét ezeret, és átvitt engem a vizen, a víz pedig térdig ér vala. és mére ismét ezeret és átvitt engem s a víz derékig ér vala. és mére még ezeret, s vala olyan folyó, hogy át nem meheték rajta, mert magas vala a víz, megúszni való víz, folyó, mely meg nem lábolható. és monda nékem: láttad-e, embernek fia? és visszavezete engem a folyó partján. és mikor visszatértem, imé, a folyó partján igen sok fa vala mindkét felől. és monda nékem: ez a víz a keleti tájékra foly ki, és a lapáczra megyen alá, és a tengerbe megyen be, a tengerbe szakad, és meggyógyul a víz. és lészen, hogy minden élő állat, a mely nyüzsög, valahova e folyam bemegyen, élni fog; és a halaknak nagy bőségök lészen, mert ez a víz bement oda, és azok meggyógyulnak, és él minden, valahova e folyó bement. és lészen, hogy halászok állanak rajta engedítől énegláimig: varsák kivető helye lészen; nemök szerint lesznek benne a halak, mint a nagy tenger halai, nagy bőséggel. mocsarai és tócsái pedig nem gyógyulnak meg, só helyei lesznek. és a folyó mellett, mind a két partján mindenféle enni való gyümölcs fája nevededik fel; leveleik el nem hervadnak és gyümölcsök el nem fognak; havonként új meg új gyümölcsöt teremnek, mert vizök onnét a szenthelyből foly ki; és gyümölcsük eledelre és leveleik orvosságra valók. és monda az úr isten: ez a határ, a föld szerint örökségül osszátok el magatok közt a földet izráel tizenkét törzsoke szerint, jözsefnek két örökséget. és vegyétek azt örökségül mindnyájan egyenlően, mivel-hogy fölelmetlen kezemet, hogy atyáitoknak adom azt, tehát essék néktek az a föld örökségül. és ez legyen a föld határa, észak felé a nagy-tengertől, hetlőnön át sedádnak menve: hamát, berótha, szibraim,

mely damaskus határa és hamát határa közt van, a középső háser, mely havrán határán van. így legyen a határ a tengertől haczar-énónig damaskus határán és azontúl északra, és hamát határán: ez az északi oldal. és a keleti oldalon: havrán és damaskus és gileád között és izráel földje között a jordán legyen; ama határtól a keleti tengerig mérték: ez a keleti oldal. és a déli oldalon dél felé: támártól a versengések vizéig kádesben, azután a folyó felé a nagy-tengerig: ez a déli oldal dél felé. és a nyugoti oldal: a nagy tenger, ama határtól fogva addig, a hol egyenesen hamátba menni: ez a nyugoti oldal. és oszszátok el ezt a földet magatok közt izráel nemzetségei szerint. és legyen, hogy sorsvetéssel oszszátok el azt magatok közt és a jövevények közt, a kik közöttetek lakoznak, a kik közöttetek fiaikat nemzettek, és úgy tartsátok őket, mint a ki ott született az izráel fiai között: veletek együtt sorsvetéssel legyen örökségök izráel nemzetségei között. és úgy legyen, hogy a mely nemzetséggel lakozik a jövevény, ott adjátok ki az ő örökségét. ezt mondja az úr isten.

48

ezek a nemzetségek nevei: az északi határon a hetlontól hamáthig vezető út mentén haczar-énónig damaskus határán, észak felé, hamát mentén, és pedig legyen az övé a keleti és nyugoti oldal: dán, egy rész; és dán határa mellett a keleti oldaltól a nyugoti oldalig: áser, egy rész; és áser határa mellett a keleti oldaltól a nyugoti oldalig: nafhali, egy rész; és nafhali határa mellett a keleti oldaltól a nyugoti oldalig: manasse, egy rész; és manasse határa mellett a keleti oldaltól a nyugoti oldalig: efraim, egy rész; és efraim határa mellett a keleti oldaltól a nyugoti oldalig: rúben, egy rész; és rúben határa mellett a keleti oldaltól a nyugoti oldalig: júda, egy rész; és júda határa mellett a keleti oldaltól a nyugoti oldalig legyen a szent áldozat, melyet az úrnak szenteltek: huszonötezer sing széles és olyan hosszú, mint egy-egy rész a keleti oldaltól a nyugoti oldalig; és a szenthely annak közepette legyen; a szent áldozat, melyet az úrnak szenteltek, huszonötezer sing hosszú és tízezer sing széles legyen; és ezeké legyen ez a szent áldozat: a papoké északra huszonötezer sing és nyugotra tízezer sing szélesség és keletre tízezer sing szélesség és délre huszonötezer sing hosszúság, és az úr szenthelye annak közepette legyen; a papoké, a kik megszenteltettek a sádók fiai közül, a kik szolgálatomban foglalatások voltak, a kik nem tévelyedtek el, mikor izráel fiai eltévelyedtek, mint a hogy eltévelyedtek volt a lévíták. övék legyen ez, mint egy áldozati rész a föld áldozatából, mint igen szentséges, a lévíták határán. a lévítáké pedig legyen a papok határa mentén huszonötezer sing hosszúság és tízezer szélesség; az egész hosszúság legyen huszonötezer és a szélesség tízezer. és semmit abból el ne adjanak, se el ne cseréljék, se másra át ne szálljon a földnek e zsongéja, mert az úrnak szenteltetett. és az ötezer sing, mely a szélességben megmaradt a huszonötezernek mentén, közhely a város számára, mint lakóhely és tágasság, és legyen a város annak a közepében. és ezek legyenek annak méretei: az

északi oldalon négyezeröttszáz sing és a déli oldalon négyezeröttszáz és a keleti oldalon négyezeröttszáz és a nyugoti oldalon négyezeröttszáz. és a város alatt legyen tágasság észak felé kétszázötven sing és dél felé kétszázötven és keletre kétszázötven és nyugotra kétszázötven. a mi pedig megmaradt a hosszasságban a szent áldozat mentén, tízezer keletre és tízezer nyugotra, az ott maradjon a szent áldozat mentén, és legyen annak termése a város szántóvetőinek eledele. és a ki szántóvető a városban, mivelje azt izráelnek minden nemzetségeiből. az egész huszonötezer sing szent áldozatot huszonötezer sing négyszögben adjátok szent ajándéku a város tulajdonával együtt. a mi pedig megmaradt, a fejedelemé lésszen; a szent áldozatnak és a város tulajdonának mind a két oldalán, szemben a huszonötezer sing szent áldozattal a keleti határig és nyugot felé szemben a huszonötezer singgel egészen a nyugoti határig lésszen, a kiosztott részek mentén, a fejedelemé; és legyen a szent áldozat és a ház szenthelye annak közepette. és a lévíták tulajdonától és a város tulajdonától fogva, mely közepében van annak, a mi a fejedelemé, a júda határa és benjámin határa között a fejedelemé legyen. és a többi nemzetségek: a keleti oldaltól a nyugoti oldalig: benjámin, egy rész. és benjámin határán a keleti oldaltól a nyugoti oldalig: simeon, egy rész. és simeon határán a keleti oldaltól a nyugoti oldalig: issakhár, egy rész. és issakhár határán a keleti oldaltól a nyugoti oldalig: zebulon, egy rész. és zebulon határán a keleti oldaltól a nyugoti oldalig: gád, egy rész. és gád határán a déli oldalon dél felé, legyen a határ támártól a versengések vizéig kádesben, a patak felé a nagy-tengerig. ez a föld, melyet sorsvetéssel örökségül elosztatok izráel nemzetségei közt, és ezek azoknak részei, ezt mondja az úr isten. és ezek a város külső részei: az északi oldalon négyezeröttszáz sing mérték. és a város kapui, izráel nemzetségeinek nevei szerint, három kapu északra: rúben kapuja egy, júda kapuja egy, lévi kapuja egy. és a keleti oldalon négyezeröttszáz sing és három kapu: józsef kapuja egy, benjámin kapuja egy, dán kapuja egy. és a déli oldalon is négyezeröttszáz sing mérték és három kapu: simeon kapuja egy, issakhár kapuja egy, zebulon kapuja egy. a nyugoti oldalon négyezeröttszáz sing három kapuval: gád kapuja egy, áser kapuja egy, nafhali kapuja egy: köröskörül tizennyolcezer sing; és a város neve ama naptól fogva: ott lakik az úr!

a úr igéje, a mely lön hóseáshoz, a beeri fiához, uzziás, jótám, ákház, ezékiás, júdabeli királyok idejében, és jeroboámnak, a joás fiának, izráel királynak idejében, a mikor beszélni kezdte az úr hóseással, monda az úr hóseásnak: menj, úgy magadnak parázna feleséget és parázna gyermekeket; mert paráználkodván paráználkodik e föld, nem követvén az urat. elméne tehát és elvelve gömert, diblajim leányát; és az teherbe esék, és fiút szüle néki. és monda az úr néki: nevezd őt jezréelnek, mert még egy kis idő, és megbüntetem a jehu házát a jezréel vére miatt, és eltörlöm izráel házának királyságát. és azon a napon leszen az, hogy eltöröm az izráel ívét a jezréel völgyében. ismét teherbe esék, és leányt szüle. és monda néki az úr: nevezd őt ló-rukhámánnak; mert nem kegyelvezek többé az izráel házának, hogy akármiképen könyörülnek rajtok. de a júda házának megkegyelvezek és megtartom őket az úr, az ő istenök által; de nem tartom meg őket ív, vagy kard, vagy háború által, sem lovak és lovasok által. mikor elváltaszta ló-rukhámát, ismét teherbe esék, és fiút szüle. és monda az úr: nevezd őt ló-amminak; mert ti nem vagytok az én népem, s én sem leszek a tiétek. de mégis annyi lesz az izráel fiainak száma, mint a tenger fővenye, a mely meg nem mérettethetik és meg nem számlálthatatik; és leszen, hogy a hol az mondatott nékik: nem vagytok az én népem, ezt mondatik nékik: élő istennek fia! és összegyűlnek júda fiai és izráel fiai együvé, és egy fejedelmet választanak, és feljűnek az országból, mert nagy lesz a jezréel napja!

mondjátok atyátokfiainak: ammi! és a ti húgaitoknak: rukhámá! pereljetek anyáttokkal, pereljetek (mert nem feleségem ő, és én sem vagyok néki férje), hogy tüntesse el az ő bujaságát arczáról, és az ő paráznságát emlői közül; különben meztelenre vetköztetem őt és olyanná teszem, a milyen volt születése napján, és a pusztához teszem hasonlatossá, és olyanná változtatom őt, a milyen a kiasszott föld, és megölöm őt szomjúsággal. sőt fiain sem könyörülök, mert paráznaságnak fiai ok is. mert paráználkodott az ő anyjok; gyalázatba merült, a ki őket szülte; mert ezt mondotta: elmegyek szeretőim után, a kik megadják kenyeremet, vizemet, gyapjúmat és lenemet, olajomat és italomat. azért imé tövisel rekesztem el útatad, és sövényt fonok eleibe, hogy ne találja meg ösvényeit. és szaladgál majd szeretői után, de nem éri el őket; és mikor keresi őket és mem találja meg azokat, azt mondja majd: elmegyek hát és visszatérek előbbi férjemhez: mert jobb dolgom volt akkor, hogynem mint mostan: mert nem vette eszébe, hogy én adtam néki a búzát, a mustot és az olajat, és én sokasítottam meg ezüstjét és az aranyat, a mit ők a baálra költöttek. azért visszaveszem búzámat a maga idejében és mustomat is az ő divatjában, és elragadom gyapjúmat és lenemet, a melyek meztelensége befedésére lettek volna. és most feltárom az ő gyalázatát szeretői előtt, és senki sem szabadítja őt ki az én kezemből. és megszűn-

tetem minden örömét, ünnepét, újholdját, szombatját és minden ünnepe napját. és elpusztítom szőlőjét és fügefáját, a melyekről ezt mondta: ez az én bérem, a mit az én szeretőim adtak nékem, és erdővé teszem azokat, és a mezei vad emészti meg őket. és megbüntetem őt a baálok napjaiért, a melyeken füstölve áldozott azoknak, és felrakta gyűrűjét és nyaklánczát, és elment szeretői után, rólam pedig elfeledkezett, ezt mondja az úr. azért imé csalogatom őt, és elviszem őt a pusztába, és szívére beszélek. és onnan adom meg néki az ő szőlőjét és az akor völgyét a reménység ajtaja gyanánt, és úgy énekel ott, mint ifjúságának idején és mint egyiptomból lett feljövételének napján. és azon a napon, ezt mondja az úr, így fogsz engem hívni: én férjem, és nem hívsz engem többé így: baálom. és kiveszítem az ő száijából a baálok neveit, hogy azoknak neve se említették többé. és azon a napon frigyet szerzek nékik a mezei vadakkal, az égi madarakkal és a föld férgével, és az ívet, kardot és háborút eltörlöm e földről, és bátorságos lakozást adok nékik. és eljegyezlek téged magamnak örökre, és pedig igazsággal és ítéllettel, kegyellemmel és irgalommal jegyezlek el. bizony, hittel jegyezlek el téged magamnak, és megismered az urat. és azon a napon meghallgatom, azt mondja az úr, meghallgatom az egeket, azok pedig meghallgatják a földet; a föld pedig meghallgatja a búzát és a mustot és az olajat; azok pedig meghallgatják jezréelt. és bevetem őt magamnak a földbe, és megkegyelvezek ló-rukhámának, és azt mondom ló-amminak: én népem vagy te; ő pedig ezt mondja: én istenem!

és monda az úr nékem: menj el újra, szeress egy asszonyt, a kit szeret az ő társa és mégis házasságtörő; a mint az úr is szereti izráel fiait, bár ők idegen istenekhez fordulnak, és szeretik a szőlőskalácsokat. és megszerzem azt magamnak tizenöt ezüstön és egy hómer árpán és egy letek árpán. és mondám néki: sok ideig ülsz nálam; nem paráználkodol és nem leszel férfié; én is így leszek te irántad. mert az izráel fiai is sok ideig maradnak király nélkül, fejedelem nélkül, áldozat nélkül, szoborkép nélkül, efód nélkül és theráfok nélkül. azután megtérnek izráel fiai és keresik az urat, az ő istenöket, és dávidot, az ő királyukat, és remegve folyamodnak az úrhoz és az ő jóságához az utolsó időkben.

halljátok meg az úrnak beszédét izráel fiai, mert pere van az úrnak a földnek lakóival, mert nincs igazság és nincsen szeretet és nincsen istennek ismerete a földön. hamisan eszköznek és hazudnak és gyilkolnak és lopnak és paráználkodnak, betörnek és egyik vér a másikat éri. azért búsul a föld és elerőtlenül minden, a mi azon lakik, a mező vada és az ég madara egyaránt, bizony a tenger halai is elveszítettnek. mindazáltal senki se perlekedjék, és senki se feddőzzék! hiszen a te néped olyan, mint azok, a kik a pap-pal czivódnak. de elesel nappal és elesik veled a

proféta is éjjel; anyádat is elveszitem. elvesz az én népem, mivelhogy tudomány nélkül való. mivelhogy te megvetted a tudományt, én is megvetlek téged, hogy papom ne légy. és mivelhogy elfeledkeztél istened törvényéről, elfeledkezem én is a te fiadról. mennél számosabbak lettek, annál inkább vétkeztek ellenem; de gyalázatra fordított dicsőségeket! népem vétkeiből élőködnek ők és bűneik után áhítozik lelkök. de úgy jár a pap is, mint a nép; megbüntettem őket az ő útáikért, és megfizetek néki cselekedeteiért. esznek majd, de meg nem elégsznek; fajtalanokdnak, de nem szaporodnak, mert megszűntek az úrra vigyázni. parázñaság, bor és must elveszi az ész! népem az ő bálványát kérdezi, és az ő pálczája mond néki jövődöt; mert a fajtalanság lelke megtéveszt, és paráználkodnak az ő istenök megett. a hegyek tetején áldoznak és a harmokon füstölnek: a cserfa, a nyárfa és a tölgyfa alatt, mert kedves annak az árnyéka. ezért paráználkodnak a ti leányaitok, és házasságtörők a ti menyeitek. nem büntetem meg leányaitokat, hogy paráználkodnak, menyeiteket sem, hogy házasságtörők; mert ők magok is félremennek a paráználkkal és áldoznak a kurvákkal. de az értelmetlen nép elbukik. ha te paráználkodol is izráel, csak a júda ne vétkezze! és ne járjatok gilgálba, és ne menjetek fel beth-avenbe! és ne esküdjetelek így: él az úr! mert szilajkodik izráel mint a szilaj üsző; most tágas földön legetteti őket az úr, mint a bárányt. bálványokkal szöveteztek efráim; hagy hát magára! ivásuk elfajult, untalan paráználkodnak; igen szeretik pajzsaiuk a gyalázatot. szárnnyaihoz köti őt a szélvész, és megszégyenülnek áldozataik miatt.

5

halljátok meg ezt, ti papok! figyeljete, izráel háza! hallgassatok ide, királynak háza; hiszen reátok vonatkozik az ítélet, mert törre lettetek miczpának, és kiterített hálavá a táboron. szertelen a hitehagyottak öldöklése, de én mindnyájok fenytéke leszek. jól ismerem én efráimot, és izráel nincs elrejtve előlem; hiszen most is paráználkodol efráim! megfertőztetett az izráel. nem engedik őket az ő cselekedeteik megtérni az ő istenökhöz, mert parázñaság lelke van közöttük, és nem ismerik az urat. izráel ellen az ő büszkesége tesz tanúbizonyságot, izráel és efráim bűneik miatt vesznek el; velök együtt júda is elvesz. juhaikkal és ökreikkel mennek keresni az urat, de nem találják; eltávozt az ő tőlük. hűtlenül cselekedtek az úr ellen, mert idegen fiakat nemzettek; most azért megemésztí őket az újhoid, örökségeikkel egyben. fűjájatok meg a kürtöt gibeában, a tárogatót rámbában; rivalgjátok beth-avenben: utánad benjámin. efráim pusztává lesz a büntetés napján; izráel törzsei ellen kijelentettem a változhatatlan ítéletet. júda fejedelmei olyanok, mint a határrontók; kiontom rájuk az én haragomat, mint a vizet. efráim el van nyomva, összetörve az ítélettől, mert tetszett néki követni az emberi rendelést! én pedig olyanná lettem efráimnak, mint a moly, és a júda házának, mint a rothadás. látta ugyan efráim a maga betegségét, júda is a maga sebet, és efráim assíriához folyamodott és küldött járeb királyhoz; de az nem tud titeket

meggyógyítani, és nem veszi le rólatok a sebet. mert olyan leszek efráimnak, mint az oroszlán, és júda házának, mint az oroszlán-kölyök. én, én szagatom szét; elmegyek, felkapom, és nem lesz, a ki megszabadítsa! elmegyek, visszatérek helyemre, míg nem megismerik, hogy vétkeztek, és keresni fogják az én orczámat. nyomorúságukban keresnek majd engem!

6

jertek, térjünk vissza az úrhoz, mert ő szagattott meg és ő gyógyít meg minket; megsebesített, de bekötöz minket! melegevit minket két nap mulva, a harmadik napon feltámaszt minket, hogy éljünk az ő színe előtt. ismerjük hát el, törekedjünk megismerni az urat. az ő kijövele bizonyos, mint a hajnal, és elő hozzánk, mint az eső, mint a késői eső, a mely megáztatja a földet. mit cselekedjem veled efráim? mit cselekedjem veled júda? hiszen szereteteket olyan, mint a reggeli felhő és mint a korán múlt harmat. azért vertem meg a próféták által és megölöm őket az én számnak beszédével. bizony, a te ítéleteid olyanok, mint a kelő nap. mert szeretetet kívánok én és nem áldozatot: az istennek ismeretét inkább, mintsem égőáldozatokat. de ők, mint ádám, áthágták a szövetséget; ott cselekedtek hűtlenül ellenem. gileád a gonosztevők városa, vérrrel van bemocskolva. és miképen tolvajok leselkednek, úgy tesz a papok szövetezete; gyilkolnak a sikemi úton; bizony, gonosz dolgokat cselekesznek. rettenetes dolgokat látok izráel házában. ott van efráim paráználkodása; meg van fertőztetve izráel. júda! a te számodra is készített aratást, mikor fordítok az én népemnek fogságán.

7

a mikor gyógyítani akarnám izráelt, akkor tudódik ki efráim vétke és samaria gonoszsága; mert csalárdul cselekesznek, tolvaj tör be, és rabló fosztogat az utcán. és eszökbé sem veszik, hogy emlékezem minden gonoszságukra. most körülvették őket az ő cselekedeteik, a melyek színen előtt vannak. gonoszságukkal gyönyörködtetik a királyt, és hazugságaikkal a fejedelmeket. mindnyájan házasságtörők; olyanok, mint a kemencze, a melyet befűt a süto; szünetel a tüzeléssel, a tészta bekovászlásától annak megkeleség. királyunk napján a fejedelmek beteggé lesznek a bor hevétől; csúfolóknak nyújtja az ő kezét. mert, mint kemencze, közelednek álnokságukban az ő szívökkel. egész éjszaka alszik az sütojók; reggel ége, mint a lángoló tűz. mindnyájan tüzesek, mint a süto kemencze, és megemésztik bíráikat. királyaik mind elhullottak. nincs köztök senki, a ki hozzád kiáltana. efráim összekeveredett a népekkel. olyanná lön az efráim, mint a meg nem fordított pogácsa. idegenek emésztik erejét, de ő nem veszi észre. ősz hajjal is hintve van már, és azt sem veszi észre. izráel ellen az ő büszkesége tesz tanúbizonyságot, és még sem térnek vissza az úrhoz, az ő istenökhöz, és nem keresik őt mindennek daczára sem. és olyan lett efráim, mint az együgyű

galamb: balgatag! egyiptomhoz kiáltanak, assiriához folyamodnak. de a mint mennek, kiterjesztem hálóm ellenök; levonszom őket, mint az ég madarát; megbüntetem őket az ő gyülekezetüknek adott kijelentés szerint. jaj nékik, mert eltávoztak én tölem! pusztulás reájok, mert vétkeztek ellenem. és ugyan megszabadítom őket; de ők hazugságot szólnak ellenem! és nem kiáltanak hozzám szívökből, hanem ordítanak ágyasházaikban; a búza és a must miatt gyűlnek egybe; ellenem fordulnak. pedig én tanítottam őket, én erősítettem meg karjokat, és ők mégis gonoszt gondolnak ellenem. megtérnek, de nem a magasságos istenhez. olyanok, mint a csalárd kézív. fegyvertől hullnak el fejedelmek, az ő nyelvöknek mérge miatt. ez lesz gyalázatuk egyiptom földén.

8

szádhoz a kürtöt! mint a sas, úgy jön az úr házára! mert megszegték az én frigyemet, és vétkeztek az én törvényem ellen! kiáltanak hozzám: én istenem! mi, az izráel, ismerünk tégedet! megvetette izráel a jót, kergesse hát az ellenség. királyt emeltek ők; de nem én általam; fejedelmet választottak, de tudtomon kívül. ezüstökből és aranyökből bálványokat formáltak; csak azért, hogy semmivé legyen. megútálta a te borjúdát, oh samaria! haragom felgerjéd el lenök. meddig nem lehetnek még tiszták? mert ez is izráelből való! kézműves csinálta azt, és nem isten az. bizony forgácscsa lesz samaria borjúja! mert szelet vetnek és vihart aratnak. nem indul szárbá; termése nem ad lisztet, ha adna is, idegenek nyelik be azt. elnyelettet izráel! olyan immár a népek közt, mint az edény, a melyen nincs gyönyörűség. mert ők assiriához folyamodnak; efraim magában bolygó vadzsmár; szeretőket bérelnek. de ha bérelnek is a pogányok közt, most összegyűjtöm őket, és kezdenek majd lefogyni a fejedelmek királyának terhétől. mivel megszorította efraim az oltárokat a bűnre, bűnre vezették őt az oltárok. ha tízezer törvényt írnek is elébe; idegenek tekintenek azokat. nékem szánt áldozatképen húst vágnak és esznek; az úr nem tekint azokra kedvesen. immár megemlékezik az ő álnokságukról, és megbünteti az ő vétküket; egyiptomba fognak ők visszatérni. most izráel elfeledkezett az ő alkotójáról és palotákat épített; júda megerősített városokat szaporított. de én tüzet bocsátok városaira, és az emészti meg az ő erősségeit.

9

ne örvendez izráel oly vígan, mint a pogányok; mert paráználkodással elszakadtál a te istenedtől, és szeretted a bűnbért minden búzaszérún. szerű és sajgó nem tartja el őket; hiányozni fog abból a must. nem maradnak az ő földén, hanem egyiptomba tér vissza efraim; assiriában tisztátalan esznek. nem áldoznak az úrnak borral; és nem lesznek kedvesek előtte. áldozataik olyanok lesznek, mint a gyásztornak kenyere; mindnyájan, a kik abból esznek, megfertéztetnek, mert kenyerek csak étvágyuknak szolgák; nem jut be az úr házába. mit cselekesztek

majd az ünnepnek napján, az úr ünnepnapján? mert imé elbujdosnak a pusztulás miatt; egyiptom gyűjti be, mőf temeti el őket. ezüst kincseket a csalán öröklí; tövis lesz sátoiraikban. elérkeztek a számadásnak napjai; elérkeztek a megtorlásnak napjai; megtudja majd izráel! bolond a próféta, őrtül a léleknek embere a te védők sokasága miatt és mert akkora a gyűlölség, efraim szétnéz az én istenem mellett. a prófétának minden útaira háló vettetett; gyűlölség van istenének házában. mélyen elfajultak, mint gíbea napjaiban; de megemlékezik álnokságaikról, és megbünteti az ő gonoszságokat. mint szőlőfürtöket a pusztában, úgy találtam izráelt; mint a fügefű első termésének zsengejét, úgy néztem a ti atyáitokat; de bementek baál-peorhoz és a gyalázatosnak adták magokat, és útálatossá váltak, mint a mit szerettek. efraim! elszáll dicsőségök, mint a madár! nem lesz szülés, sem terhesség, sem fogamzás! mert még ha felnevelnek is fiaikat, mégis gyermektelenekké teszem őket; sőt még nékik is jaj, ha elfordulok tőlök. efraim; a mint néztem, mint tírus van plántálva a mezőben; de efraimnak mégis az öldöklőhöz kell kihoznia az ő fiait. adj nékik oh uram! mit adj? adj nékik meddő méhet és kiszáradt emlőket. minden gonoszságuk gilgálban van, mert ott gyűlöltem meg őket. cselekedeteik gonoszsága miatt kiűzöm őket házamból; nem szeretem őket többé; fejedelmek mindnyájan pártütők. meg van verve efraim, gyökerek elszáradt! nem teremnek gyümölcsöt. még ha nemzenének is, megölöm méhöknek szerelmes magzatit. elveti őket az én istenem, mert nem hallgattak reá, és bujdosókká lesznek a pogányok között.

10

buja szőlőtő az izráel, a mely termi az ő gyümölcsseit. gyümölcsének sokasága szerint sokasította meg oltárait, földének jósága szerint jó sok oszlopot állított fel. csalárd a szívök; de most meglakolnak! ő maga töri le oltáraikat; elpusztítja bálványait. bizony mondják most; nincsen királyunk, mert nem féljük az urat, és a király mit segíthet rajtunk?! össze-vissza beszéltek; hamisan esküdtek; szövetséget kötöttek; de mint a bürök a mező barázdáin, úgy sarjadzik ki az ítélet. beth-aven borjúi miatt aggodnak samaria lakói. bizony megsiratja azt az ő népe, és papjai is remegnek miatta, az ő dicsősége miatt; mert eltávoztak az attól. azt magát is assiriába vonsozlják ajándéku járbe királynak. szegényt vall efraim, és megsegíyenül izráel az ő tanácsa miatt. elveszett samaria! az ő királya, mint forgács a víz színén! és aven magaslatai, az izráel vétké, lerontanak. tövis és bogácskóró növi be oltáraikat, és mondják majd a hegyeknek: borítsatok be minket! a halmoknak pedig: omoljatok reánk! gíbea napjaitól fogva vétkézel, oh izráel! ott maradtak; nem érte őket gíbeában a harc a gonoszság fiait ellen. megfenyítém hát őket kedvemre! népek gyülekeznek ellenök, a mikor megkötöztetnek kettős gaszágukért. efraim szokatott üsző, a mely szeret nyomtatni; de én rámegegyek az ő szép nyakára: igába fogom efraimot; júda szántani fog, jákób boronál néki. vesetek magatoknak igazságra; arassatok kegyelem sz-

erint! szántsatok magatoknak új szántást; mert ideje keresnetek az urat, míg nem eljő, hogy igazság esőjét adjon néktek. istentelenséget szántottatok, álnokságot arattatok. eszitek a hazugság gyümölcsét, mert bízta a te utadban és vitézeidnek sokaságában! azért zendülés támad a te néped között, és minden te erősséged elpusztítatik, a miképen elpusztította salman beth-arbelt a harcznak napján; az anya gyermekeivel együtt földhöz veretik. így cselekszik veletek beth-el, a ti nagy gonoszágtokért; hajnalra bizony elvész izráel királya!

11

mikor még gyermek volt izráel, megszerettem őt, és egyiptomból hívtam ki az én fiamat. a mint hívták őket, úgy mentek el előlük: a baáloknak áldoztak és a bálványoknak füstöltek. pedig én tanítottam jární efraimot; ő vette őket karjaira, de ők nem ismerték el, hogy én győgyítotam meg őket. emberi kötelekkel vontam őket, szeretetnek köteleivel, és olyan voltam hozzájuk, mint a kik leemelik szájukról az igát, és ételt adtam nyájasan eleikbe. nem tér vissza egyiptom földre; hanem assiria lesz az ő királya, mert nem akarnak megtérni. és fegyver száll az ő városaira, és elpusztítja az ő zárait, és felemészti őket a szándékaik miatt. mert az én népem átkodottan hajlandó elfordulni tőlem. ha hivatgják is őt a magaságos istenhez, senki nem indul meg rajta. miképen adnálak oda efraim, szolgáltatnák ki izráelt? miként adnálak oda, mint admát, tennélek olyanná, a milyen seboim?! megesezt bennem az én szívem; fellángolt minden szánalmam! nem végzem el haragomnak hevét; nem fordulok vissza efraim vesztére; mert isten vagyok én és nem ember, a szent te közötted, és nem haraggal jövök én. az urat fogják követni. ordít, mint az oroszán; ha ő ordít, remegve gyűlnek össze fiak nyanyugot felől. rettegve jönnek elő, mint a madár, egyiptomból, és mint a galamb, assiriának földéből; és letelepítem őket házaikba, ezt mondja az úr! körülvezt engem efraim hazugsággal, az izráel háza pedig csalárdssággal; de júda uralkodik mág az istennel és a hűség szenttel.

12

széllé táplálkozik efraim és fut a keleti szél után. mindennap szaporítja a hazugságot és a sanyargatást, és frigvet szereznek az assirussal és egyiptomba visznek olajat. pere van az úrnak a júdával is, és megbünteti jákóbot az ő útai szerint. cselekedetei szerint fizet meg néki. anyja méhében sarkon fogta bátyját, és mikor erős volt, küzdött az istennel. küzdött az anyjával és legyőzte; sírt és könyörgött néki. bethelben találta meg őt, és ott beszélt velünk. bizony az úr, a seregeknek istene; az úr az ő neve. térj hát vissza a te istenedhez; őrizd meg az irgalmasságot és az ítéletet, és bízzál szüntelen a te istenedben. kanaánita ő! hamis mértékek vannak kezében; szert mást megcsalni. és efraim ugyan ezt mondja: bizony meggazdagodtam; vagyon szerzettem magamnak. semmi szerzeményemben nem találnak raj-

tam álnokságot, a mely bűn volna! de én vagyok az úr, a te istened egyiptom földétől kezdve. újra sátorok lakójává teszlek téged; mint az ünneplés napjain. mert én szólottam a prófétákhoz; én sokasítottam meg a látásokat, és én szólottam hasonlatokban a próféták által. ha gileád a gonoszág városa, bizony semmivé lesznek! gilgáiban ökrökkel áldoznak; de oltáraik is olyanokká lesznek, mint a körakások a mező barázdáin. jákób aram földre bujdosott, és egy asszonyért szolgált az izráel, és egy asszonyért pásztorkodott. és prófeta által hozta fel az úr izráelt egyiptomból, és prófeta által tartatott meg. gonoszul ingerelte efraim az istent; de rajta szárasztja a sok vért, és gyalázatosságát megfizeti néki az ő ura.

13

efraim szólott volt, rettegés: nagygyá lett izráelben, de vétezett a baállal, és meghalt. most is többítik bűneiket és csinálnak magoknak öntött képeket az ő ezüstjőkből, bálványokat az ő eszköz szerint. képfaragók csinálmánya mindaz! róluk mondják: emberek, a kik áldoznak, borjukat csokolnak! azért olyanná lesznek, mint a reggeli felhő és mint a harmat, a mely korán eltűnik; mint a szérűről elsodort polyva és mint a kéménynek füstje. pedig én vagyok az úr, a te istened egyiptom földétől fogva. nem ismerhetsz más istent kivülem, és rajtam. kívül nincs más szadadító! én ismertelek téged a pusztában, az eltikkadt földön. a mint legeltek: elteltek; elteltek és szívök felfuvalkodék: azért hát elfelejtkezének rólam. de olyan is leszek hozzájuk, mint az oroszán; mint a párducz, úgy lesekedem az úton. rájok rohanok, mint a kölykétől megfosztott medve, és szététem szívök borítóját, és felfalom ott őket, mint egy nöstény oroszán. a mezei vad szagatja szét őket! romlásodra lett izráel, hogy ellenem törekedtl, a te segítő ellen. hol van hát a te királyod, hol van, hogy megoltalmazzon minden városodban? és bíráid, a kik felől ezt mondád: adj nékem királyt és fejedelmeket! adtam néked királyt haragomban, és elvettem az én búsulásomban! egybe van kötve efraim álnoksága; eltérve az ő bűne! a szülőasszony kínjai lepik meg őt; okatlan fiú ő, mert a kellő időben nem jő ki anyjának méhéből. megváltoztam az ő seol hatalmából! megmentem őket a haláltól! hol van a te veszedelmed oh halál?! hol van a te romlásod oh seol?! megbánás elrejtetett én előlem. mert bár a testvérek közt ő a legvirágzóbb: feljő a keleti szél, az úr szele támad fel a pusztából; kiszárad kútfeje, elapad forrása: az rabolja ki minden drága kincseinek tárházát. meglakol samaria, mert dacolt az ő istenével. fegyver által hullanak el; csecsemők földhöz veretnek, és terhes asszonyaik ketté vágatnak.

14

térj vissza hát izráel az úrhoz, a te istenedhez, mert elbuktál álnokságod miatt! vigyetek veletek beszédek, és térjetelek vissza az úrhoz! mondjátok néki: végy el minden álnokságot! és fogadd el azt, a mi jó, és ajkaink tulkaival áldozunk néked. as-

siria nem segít meg minket; lóra sem ülünk, és nem mondjuk többé kezeink csinálmányának: istenünk! mert nálad talál kegyelmet az árva. kigyógyítom őket hűtlenségökből; szeretem őket ingyen kegyelemből, mert elfordult tőlök az én haragom. olyanná leszek izráelnek, mint a harmat. virágozni fog, mint a lilium, és gyökeret ver, mint a libánon. kiterjednek az ő ágai, és olyan lesz az ő ékessége, mint az olajfáé, illata pedig, mint a libánoné. visszatérnek az ő árnyékában lakók, és felelevednek, mint a búzamaz, és virágoznak, mint a szőlőtő; híre olyan lesz, mint libánon boráé. efraim így szól: mi közöm nékem többé a bálványokhoz?! én meghallgatom és figyelek reá. olyan vagyok, mint a zöldelő cziprusfa! tőlem származik a te gyümölcsöd! kicsoda a bölcs, hogy értse ezeket? kicsoda az értelmes, hogy eszébe vegye ezeket?! bizony igazak az úrnak útjai, és az igazak járnak azokon, az istentelenek pedig elesnek rajtok.

az úrnak igéje, a mely lön jóelhez, a petuel fiához. vének! halljátok meg ezt, és hallgassátok meg, földnek minden lakói! történt-e ilyen a ti időkben, vagy a ti atyáitoknak idejében? beszéljétek el azt a ti fiaitoknak, és a ti fiaitok az ő fiaiknak, és azoknak fiai a következő nemzetségnek. a mit a sáska meghagyott, megette a csöcskö; és a mit a szöcskö meghagyott, megette a cserebogár; és a mit a cserebogár meghagyott, megette a hernyó. serkenjetelek fel részek az úrnak, és jajgassatok mind, ti borivók a mustért, mert elvétetett az a ti szátoktól! mert egy nép jött fel az én földre, erős és megszámlálhatatlan, fogai, mint az oroszlan fogai, és agyari, mint a nőstény oroszláné. pusztává tette szőlőmet; összetörte fügefáimat, mezitelenre hántotta és széj-szelhűti; fehérlelek annak ágai. keseregi, mint a szűz, a ki gýaszba öltözik az ő ifjúsága férjéért. kifogyott az étel- és italáldozat az úrnak házából; gýaszolnak a papok, az úrnak szolgálói. elpusztított a mező, gýaszol a föld; mert elpusztított a gabona; kiszáradt a must, kiapadt az olaj. szegényüljetelek meg, ti szántóvetők; jajgassatok szőlőművesek: a búzáért és az árpaért; mert elveszett a mező aratása! elszáradt a szőlő; a fügefa elhervadt; a gránátfa, a datolyafa és az almafa, a mezőnek minden gyümölcsfája kiaszott. bizony kiszáradott az öröm az emberek közül. öltetek gýaszt és sírjátok, ti papok! jajgassatok, ti oltár szolgálói; jöjjetek és háljatok gýaszruhákban, istenem szolgálói; mert megvonatott az étel- és italáldozat isteneteknek házából. szenteljetelek böjtöt, hirdessetek gyűlést; gyűjtsétek egybe a véneket, a földnek minden lakosát az úrnak, a ti isteneteknek házába, és kiáltsatok az úrhoz. jaj ez a nap! bizony közel van az úrnak napja, és mint a pusztítás, úgy jön el a mindenhatótól. hát nem szemünk láttára irtott-e ki az élelem, az öröm és vígasság istenünk házából! elsenyvedtek a magvak barázdáik alatt, elpusztultak a gabonás házak, összedőltek a csűrök; mert kiaszott a gabona. mint nyög a barom! megháborodtak a marha-csordák, mert nincs legelőjük; bűnhődnek még a juhnyájak is! hozzád kiáltok uram, mert tűz emésztette meg a pusztá virányait, és láng perzselte le a mező minden fáját. a mező vadai is hozzád esengenek, mert kiszáradtak a vizeknek ágyai, és tűz emésztette meg a pusztá virányait.

fűjítok a kürtöt a sionon, és rivalogjátok az én szent hegyemen! rémüljenek meg e föld minden lakói; mert eljő az úrnak napja; mert közel van az. sötétségnek és homálynak napja; felhőnek és borulatnak napja; mint a hegyekre ráterülő alkonyat! nagy és hatalmas nép, a milyen nem volt öröktől fogva és nem is lesz utána többé, nemzetségről nemzetségre. előtte tűz emészt, utána láng lobog; előtte a föld olyan, mint az éden kertje, utána pedig kietlen pusztaság; meg sem menekülhet tőle semmi. a milyen a lovak alakja, olyan annak alakja, és száguldoznak, mint a lovasok. rohannak a hegyek tetején, mintha hadi szekerek robognának; mintha tarlót emésztő láng ropogna; a

milyen az ütközetre kész hatalmas nép. elrémülnek tőle a népek; minden arcz elszápad. száguldoznak, mint a hősök, felhágnak a kőfalakra, mint a bajnokok; mindenik a maga útján halad, nem bontják meg sorait. egymást nem szorongatják; mindenik a maga útján halad; néki rohannak a fegyvernek, és nem esik seb rajtuk. betörnek a városba, futkároznak a kőfalon, felhágnak a házakra, betörnek az ablakokon, mint a tolvaj. részek előttök a föld, és megrendülnek az egek; a nap és hold elsötétednek, a csillagok is bevonják fényüket. és megzendül az úrnak szava az ő serege előtt, mert felette nagy az ő tábor; mert hatalmas az ő rendeletének végrehajtója. bizony nagy az úrnak napja és igen rettenetes! ki állhatja ki azt? de még most is így szól az úr: térjétek meg hozzám teljes szívetek szerint; böjtöléssel is, sirással is, kesérgéssel is. és szíveteket szaggassátok meg, ne ruháitokat, úgy térjétek meg az úrhoz, a ti istenetekhez; mert könyörülő és irgalmas ő; késedelmes a haragra és nagy kegyelmű, és bánkodik a gonosz miatt. ki tudja, hátha visszatér és megbánja, és áldást hagy maga után; étel- és italáldozatot az úrnak, a ti isteneteknek?! fűjítok kürtöt a sionon; szenteljetelek böjtöt, hirdessetek gyűlést! gyűjtsétek össze a népet, szenteljétek meg a gyülekezetet; hívjátok egybe a véneket, gyűjtsétek össze a kisdedeket és a csesszopókat; menjen ki a völgy az ő ágyasházából és a menyasszony is az ő szobájából. a tornác és az oltár között sírjanak a papok, az úr szolgálói, és mondják: légy kegyelmes, oh uram, a te népedhez, és ne bocsásd szidalomra a te örökségedet, hogy uralkodjanak rajtok a pogányok. miért mondanák a népek között: hol az ő istenök? erre buzgó lön az úrnak szeretete az ő földre iránt, és kegyelmezett az ő népének. és választ tön az úr, és mondá az ő népének: imé, adok néktek gabonát, bort és olajat, hogy megelégedtek vele, és nem adlak többé titeket szidalomra a pogányok között. az északi népet is elűzöm tőletek, és pusztá és sivatag vidékre vetem azt; elejét a keleti tengerbe, hátulját a nyugoti tengerbe, és búze magasra száll; felszáll bűdössége, mert nagy dolgokat cselekedett. ne félj, te föld! örülj és vígadozz, mert nagy dolgokat cselekeszik az úr! ne féljetelek, ti mezei vadak! mert zöldülnek a pusztának virányai; mert a fa megtermi gyümölcsét; a füge és szőlő is kitárják gazdagságukat. ti is, sionnak fiai! örvendeztetek és vígadjátok az úrban, a ti istenetekben; mert megadja néktek az esőt igazság szerint, és korai és kései esőt hullat néktek az első hónapban. és megtelnek a csűrök gabonával, és bőven öntik a sájtók a mustot és az olajat. és kipótolom néktek az esztendőket, a melyeket tönkre tett a szöcskö, a cserebogár és a hernyó és a sáska; az én nagy seregem, a melyet reátok küldöttem. és esztek bőven és megelégszettek, és magasztaljátok az úrnak, a ti isteneteknek nevét, a ki csodálatosan cselekedett veletek, és soha többé nem pironkodik az én népem. és megtudjátok, hogy az izráel között vagyok én, és hogy én vagyok az úr, a ti istenetek és nincs más! és soha többé nem pironkodik az én népem. és léssen azután, hogy kiöntöm lelkemet minden testre, és prófétálnak a ti fiaitok és leányaitok; véneitek álmodnak álmodnak; ifjaitok pedig látomásokat látnak. sőt még a szolgálókra és szolgálóleányokra is

kiöntöm azokban a napokban az én lelkemet. és csodajeleket mutatok az égen és a földön; vért, tüzet és füstoszlopokat. a nap sötétséggé válik, a hold pedig vérré, minekelőtte eljő az úrnak nagy és rettenetes napja. de mindaz, a ki az úrnak nevét hívja segítségül, megmenekül; mert a sion hegyén és jeruzsálemben léssen a szabadulás, a mint megígérte az úr, és a megszabadultak közt lesznek azok, akiket elhí az úr!

3

mert ímé, azokon a napokon és abban az időben, a mikor meghozom júda és jeruzsálem fogságát: egybegyűjtöm akkor mind a pogányokat, és levezetem őket a josafát völgyébe, és perbe szállok ott velök, az én népemért és örökségemért, az izráélt, a melyet szétszórtak a pogányok közé, és megosztottak az én földemen; népemre pedig sorsot vetettek; a fiút szájháért adták oda, a leányt pedig borért cserélték el, hogy ihassanak. sőt néktek is mi közöttök velem, tírus, sidon és filiszteának egész környéke?! vajjon bosszút állani jöttök-e reám? ha bosszút akarnátok rajtam állani; nagy hirtelen fejetekre fordítom vissza bosszútokat! mivelhogy elraboltátok ezüstömet és aranyomat, és legszebb kincsemet templomaitokba vittétek; és a júda fiait és jeruzsálem fiait eladtátok a jávánok fiainak, hogy messze vessétek őket határaiktól: ímé, kiindítom őket a helyből, a hova eladtátok őket, és fejetekre fordítom vissza bosszútokat. és adom a ti fiaitokat és leányaitokat a júda fiainak kezébe; azok pedig eladják őket a sabeusoknak, a messze lakó népnek; mert ezt végezte az úr. hirdessétek ezt a pogányok között; készüljete harczra; indítsátok fel a hősöket. járuljanak elé, jöjjenek fel mindnyájan a hadakozó férfiak! kovácsoljátok szántóvasaitokat kardokká, kaszáitokat dárdákká; mondja a beteg is: hős vagyok! siessetek és jöjjetek el ti népek mindenfelől, és seregeljete egybe! ide vezesd uram a te hőseidet! serkenjenek fel és jöjjenek fel a népek a josafát völgyébe; mert ott ülök törvényt, hogy megítéljek minden népeket. ereszszétek néki a sarlót, mert megérett az aratni való! jertek el, taposatok, mert tetézve a kád, ömlenek a sajtók! mert megsokasult az ő gonoszságuk! tömegek, tömegek! az ítélet völgyében! mert közel van az úrnak napja az ítélet völgyében! a nap és hold elsötétednek; a csillagok bevonják fényüket; az úr pedig megharsan a sionról és megzendül jeruzsálemből, és megrendülnek az egek és a föld; de az úr az ő népének oltalma és az izráel fiainak erőssége! és megtudjátok, hogy én vagyok az úr, a ti istenetek, a ki a sionon lakozom, az én szent hegyemen. és szentté léssen jeruzsálem, és idegenek nem vonulnak át többé rajta. és majd azon a napon a hegyek musttal csepegnek és a halmok tejjel folynak, és a júda minden medre bő vízzel ömledez, és forrás fakad az úrnak házából, és megöntözi a sittimnek völgyét. egyiptom pusztasággá léssen, edom pedig kietlen sivataggá; a júda fiain való erőszakosságért, mert ártatlan vért ontottak azoknak földén. de a júda örökké megmarad; jeruzsálem is nemzetségről nemzetségre. és kitisztítom vérökből, a melyből még ki nem tisztítottam, és a sion lesz az úr lakóhelye!

1

ámós beszédei, a ki a tékoabeli pásztorok közt volt, azokról, a miket izráel felől látott uzzíásnak, júda királyának idejében, és jeroboámnak a jóás fiának, izráel királyának idejében, két esztendővel a földindulás előtt. és mondá: a sionról megharsan az úr és jeruzsálemből megzendül, és elhervadnak a pásztorok legelői, és megszárad a kármel teteje. így szól az úr: három bűne miatt damaskusnak, söt négy miatt, nem fordítom el, mert vas-cséplőkkel cséplették meg a gileádot. tüzet vetek azért házál házára, és az emészti meg a ben-hadad palotáit. és összetöröm damaskus zárját, és kivágom a lakót avennek völgyéből és a királyi pálcza tartóját beth-édenből, és aramnak népe kirbe fogva vitetik, ezt mondja az úr. így szól az úr: három bűne miatt gázának, söt négy miatt, nem fordítom el, mert az egész népet rabságra vitték, hogy az edomitáknak adják el őket. tüzet vetek azért gáza köfalára, és az emészti meg az ő palotáit. és kivágom a lakót asdódból, és a királyi pálcza tartóját askelonból, és akronra is majd rávetem kezemet és a filiszteusok maradéka elvész, azt mondja az én uram, az úr. így szól az úr: három bűne miatt tírusnak, söt négy miatt, nem fordítom el, mert az egész rabnépet edomnak adták át, és nem emlékeztek meg a testvéri frigről. tüzet vetek azért tírus köfalára, és az emészti meg az ő palotáit. így szól az úr: három bűne miatt edomnak, söt négy miatt, nem fordítom el, mert fegyverrel üzte saját atyjafiát, és elfojta szívében az irgalmasságot, és haragja szüntelen tépett, és dühösködését mindvégig fentartotta. tüzet vetek azért témánra, és az emészti majd meg boczra palotáit. így szól az úr: három bűne miatt ammon fiainak, söt négy miatt, nem fordítom el; mert széthasogatták gileád terhes asszonyait, hogy kiszélesíthessék az ő határokat. tüzet vetek azért rabba köfalára, és az emészti meg az ő palotáit; harczikiáltással a háború napján, pusztító viharral a szélvésznek napján. és számkivetésbe megy az ő királyuk; ő maga és vele fejedelmei is, ezt mondja az úr!

2

így szól az úr: három bűne miatt a moábnak, söt négy miatt, nem fordítom el; mert mészszé égette edom királyának csontjait! tüzet vetek azért moábra, és az emészti meg kerijoth palotáit, és meghal moáb a zabban, hadi láрма közt, a kürt zengése közben. kivágom a bírót közüle, és minden fejedelmet megölöm vele egyetemben, ezt mondja az úr. így szól az úr: három bűne miatt a júdának, söt négy miatt, nem fordítom el; mert megvetették az úrnak törvényét és nem tartották meg rendeléseit. eltévélyítették őket az ő hazugságaik, a melyeket az ő atyáik követtek. tüzet vetek azért júdára, és az emészti meg jeruzsálem palotáit. így szól az úr: három bűne miatt az izráelnek, söt négy miatt, nem fordítom el; mert pénzért adták el az igazat, a szegényt pedig egy öltő saruért. a kik a föld porát áhítják a szegények fejére, és a nyomorultak útját elfordítják. fiú és az atyja egy leányhoz járnak, hogy megfertőztessék az én szent nevemet. zálogos ruhákon nyujtózkodnak minden

oltár mellett, és az elítéltek borát iszszák az ő istenök házában. pedig én irtottam ki előlük az emoreusokat, a kik magasak voltak, mint a czédrusok, erősek, mint a cserfák. mégis kiirtottam gyümölcsét felül és gyökérét alul. és én hoztalak fel égyiptom földről, és negyven esztendeig és hordoztalak a pusztában titeket, hogy bírjátok az emoreusok földét. és prófétákat támasztottam a ti fiaitok közül és nazirokat ifjaitok közül. nem így van-e vajjon, izráel fiai? ezt mondja az úr. de a nazirok borral itattátok, és prófétákra ráparancsoltatok, mondván: ne prófétáljatok! imé, én is lenyomlak titeket, ott a hol vagytok, mint a cséplő szekér lenyomja a kévékkel teli szérút. elvész azért a futás a gyorstól, és nem erősíti meg az erőst az ő ereje, és a hős sem menekedhetik. nem állja meg helyét az íjj-hordozó sem, nem menekülhet el még a gyorslábú sem, és a lovon ülő sem menekedhetik. és a bátor szívű is a hősök között meztelenül fut el azon a napon, ezt mondja az úr.

3

halljátok meg e beszédet, melyet az úr szól ti felöletek, izráel fiai; mindama nemzetség felől, a melyet felhozott égyiptom földről, ezt mondván: csak titeket választottalak magamnak e földnek minden nemzetségei közül; azért büntetek meg titeket minden gonoszságtokért. vajjon járnak-e ketten együtt, ha nem egyeztek meg egymással? ordít-e az oroszlán az erdőben, ha nincs mit ragadoznia? hallatja-e hangját barlangjából a kölyök-oroszlán, ha semmit nem fogott?! törbe esik-e a madár a földön, ha nincs törvetve néki? felpattan-e a tör a földről, ha fogni nem fogott? ha megharsan a kürt a városban, nem riad-e meg a nép? vajjon lehet-e baj a városban, a mit nem az úr szerezne? mert semmit sem cselekszik az én uram, az úr, míg meg nem jelenti titkáit az ő szolgáinak, a prófétáknak. ordít az oroszlán: ki ne rettegne? az én uram, az úr szól: ki ne prófétálna? adjatok hírt asdó palotáiban és az égyiptom földében való palotáikban, és így szóljatok: gyűljetek össze samariának hegyein, és lássátok meg benne a sok háborgatást, és az elnyomottakat az ő keblében. mert nem tudnak igazán cselekedni, azt mondja az úr, ők, a kik halomra gyűjtik az erőszakosságot és zsarolást az ő palotáikban. annakokáért ezt mondja az úr isten: ellenség jön és körülveszi e földet; ledönti hatalmadat és feldúlhatna a te palotáit. ezt mondja az úr: a mint a pásztor az oroszlán szájából csak a két lábszárt menti meg, vagy a fül hegyét; akképen menekülnek meg izráel fiai, a kik samariában pamlag szegletében ülnek és a nyugágnak selymén. halljátok meg és adjátok tudtára a jákób házának, azt mondja az úr isten, a seregek istene, hogy a mely napon megbüntettem izráelt az ő vétkeiért, béth-el oltáraiert is büntetek, és leöretnek az oltár szarvai, és a földre omlanak. és ledöntöm a téli házat a nyári házzal együtt, és elpusztulnak az elefántcsont-házak is, megsemmisülnek a nagy házak, ezt mondja az úr.

halljátok meg e beszédet básánnak ünői, a kik samaria hegyén vagytok; a kik nyomorgatjátok a szegényeket, megrontjátok az ügyefogyottakat, a kik azt mondják az ő uroknak: hozd elő, hadd igyunk! megesküdt az úr isten az ő szentségére, hogy ímé napok következnek reátok, a mikor szigonyokkal visznek el titeket, és a ti maradékotokat halászó horgokkal, és a réseken mentek ki, mindenikötök egyenest; és a hermónba vettek, ezt mondja az úr. menjetek béth-elbe és vétekeztetek, szaporítsátok a vétkeket gilgálban. vigyétek fel reggelente áldozataitokat, és harmad-naponként tizedeiteket. kovászszoból gyújsatok hálaáldozatot; ajánljatok önkéntes áldozatokat, híreszteljétek; mert így szeretitek, izráel fiai, azt mondja az úr isten. de én is bocsátottam rátok fogak tisztaságát minden városaitokban és kenyérszükséget minden helyeseitekben, és még sem tértek vissza hozzám, ezt mondja az úr. de én is megvontam tőletek az esőt, három hónappal az aratás előtt, és esőt adtam egy városra, más városra pedig nem adtam esőt. az egyik rész esőt kapott, az a rész pedig, a melyre nem esett eső, megszáradott. és két-három város tántorgott egy-egy városba, vizet inni, de meg nem elégtettek; és még sem tértek vissza hozzám, ezt mondja az úr. megvertelek titeket szárazsággal és ragyával; kerteiteknek, szőlőiteknek, fűgefáitoknak és olajfáitoknak nagy részét megette a sáskák; és még sem tértek vissza én hozzám, ezt mondja az úr. döghalált bocsátottam rátok, mint egyiptomra; fegyverrel öltem ifjaitokat, fogságra vittem lovaitokat; és táborotok bűzét egész orrotokig emeltem, és még sem tértek vissza hozzám, ezt mondja az úr. azért hát ekképen cselekszem veled izráel! minthogy pedig ekképen cselekszem veled, készülj istened elé, oh izráel! mert ímé, a ki hegyeket alkotott és a szelet teremtette, és a ki megjelenti az embernek az ő gondolatját, a ki a hajnalt sötétséggé változtatja és a föld magaslatain lépdel: az úr ő, a seregeknek istene az ő neve.

halljátok meg e beszédet, a melyet síródaként szölok ti rólatok, izráelnek háza! elesett, nem kel fel többé izráelnek szüze; végig terült az ő földén, és nincs, a ki felemelné. bizony így szól az úr isten: a mely város ezerral indult ki, százzal marad csak meg; a mely pedig százezerrel indult ki, tízzel marad csak meg izráel házául. bizony így szól az úr az izráel házához: engem keressetek, és éltek! és ne keressétek béth-el; gilgálba se menjetek; beér-sébába se menjetek át. mert gilgál fogságba megy. béth-el pedig semmivé lesz. keressétek az urat, és éltek, különben reátok, mint a tűz, a józsef házára és megemészti béth-el, és nem lesz, a ki megoltsa. a kik örömmé változtatják az ítéletet és az igazságot földre tiporják. a ki a fiastyúkot és a kaszácsillagot teremtette;

a ki reggellé változtatja a homályt és a nappalt éjszaka sötétíti; a ki hívja a tenger vizeit és kiönti azokat a földnek színére: az úr annak a neve. a ki pusztulással sújtja a hatalmasokat, és pusztulás száll az erősségekre. gyűlölik azt, a ki feddözik a kapuban, és utálják azt, a ki feddhetetlenül beszél. annakokáért, mivelhogy tiportátok a szegényt és gabona-ajándékot vesztek tőle: bár faragott köből építetek házakat, de nem lakoztok azokban, bár gyönyörűséges szőlőket plántáltok, de nem isztok azoknak borából. Mert tudom, hogy sok a ti bűnötök, és nagyok a ti vétkeitek! igazak nyomorgatói, váltságdíj-szedők vagytok; és elnyomják a szegényeket a kapuban! azért hallgat az eszes ebben az időben, mert gonosz idő ez. keressétek a jót és ne a gonoszt, hogy éljétek, és akkor veletek lesz az úr, a seregek istene, a mint mondjátok. gyűlöljétek a gonoszt és szeressétek a jót; állítsátok vissza a kapuban az igazságot; talán megkegyelmez az úr, a seregek istene a józsef maradéknak. azt mondja azért az úr, a seregek istene, az én uram: minden térségen siralom lesz és minden utcán ezt mondják: jaj, jaj! s a szántóvetőt is gyászra hívják, s a sírni tudókat siralomra; és minden szőlőben siralom lesz, mert átmegyek te közötted, ezt mondja az úr. jaj azoknak, a kik kívánják az úrnak napját! mire való néktek az úrnak napja? sötétség az és nem világosság. mintha valaki oroszlán elől szaladna, és medve bukkanna rá; vagy pedig bemenne a házba és kezét a falhoz támasztaná, és kigyó marná meg. nem sötétség lesz-e az úrnak napja és nem világosság?! sötétség lesz az, s még hajnalfénye sem lesz. gyűlölöm, megvetem a ti ünnepeiteket, és nem gyönyörködöm a ti összejöveleitekben. még ha égőáldozatokkal áldoztok is nekem, sőt ételáldozataitok sem kedvelem; kövér hálaáldozataitokra rá se tekintek. távoztad el tőlem énekeid zaját, hárfáid pengését sem hallgathatom. hanem folyjon az ítélet, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak. járultatok-e hozzám véres áldozatokkal s ételáldozatokkal a pusztában negyven éven át, oh izráel háza?! majd viszitek hát szikkútót, a ti királyotokat és kijunt, a ti képeiteket, a ti isteneitek csillagát, a melyet ti csináltatok magatoknak. és damaskuson túlrá száműzlek titeket, azt mondja az úr, a kinek neve seregeknek istene.

jaj azoknak, a kik gondtalanul élnek a sionon, és a kik elbizakodnak samaria hegyén; a kik a népek elejének elei, és a kikhez jő az izráelnek háza! menjetek át kalnéba, és nézzetek szét; onnan pedig menjetek a nagy hamátba, és szálljatok le a filiszteusok gáthjába; vajjon jobbak-e azok, mint ezek az országok, és vajjon szélesebb-e azoknak határa a ti határotoknál? a kik a veszedelem napját messze gondoljátok, és az erőszaknak székét emelték; a kik elefántcsont pamtagon hevernek, és az ő nyoszolyáikban elnyújtózkodnak, és a nyáj legjavából és a kihízalt borjakból lakmároznak; a kik hárfá mellett dalolgatnak, és azt hiszik, hogy hangszereik a dávidéi; a kik a bort serlegekkel isszák, és szín-olajjal kegyelmeznek, és nem búsulnak a józsef romlásán: most

azért is ök vitetnek el a száműzöttek élén, és vége szakad a nyújtózkodók dárídózásának. megesküdt az úr isten az ő életére; ezt mondja az úr, a seregek istene: utálom a jákób kevelységét és gyűlölöm az ő palotáit; azért prédára vetem a várost mindenestől. és ha egy házban tíz ember maradna is meg, még az is meghal; és mikor felemeli őt az ő barátja és megégetője, hogy kivigye a holttestemetek a házból, azt mondja annak, a ki a ház belsejében lesz: van-e még valaki veled? az pedig azt mondja: nincs, és ezt is mondja: csitt! mert nem szabad említeni az úrnak nevét! mert ímé, parancsol az úr és megveri a nagy házat repedezésekkel, és a kicsiny házat hasadozásokkal vajjion futhatnak-e a lovak a sziklán? felszánthatja-e azt valaki ökrökön? hogy az ítéletet bürokké tették, az igazság gyümölcsét pedig ürömmé?! a kik örlötték a hiábavaló dolgokat, és a kik ezt mondjatok: nem a magunk erejével szereztünk-e magunknak a szarvakat? ímé, bizony népet indítok elened, oh izráel háza, azt mondja az úr, a seregek istene, és az sanyargat titeket a hámtái úttól az arába patakjáig.

7

ily dolgot láttatott velem az úr isten; ímé, teremte sáskát a sarjufakadás kezdetén, és ímé sarjú vala a királyi kaszálás után! és lön, hogy a mint felemészttette a földnek fűvét, azt mondam: uram, isten! légy kegyelmes, kérlek! hogyan állhasson meg jákób, hiszen kicsiny?! megengesztelődék az úr e dologban: nem lesz meg! mondá az úr. ily dolgot láttatott velem az úr isten: ímé, tüzet hívá elő ítéletre az úr isten, és megemészte az a nagy mélységet, és megemészte az országot. de mondam: uram, isten! hagyj abba, kérlek! hogyan állhatna meg jákób; hiszen kicsiny?! megengesztelődék az úr e dologban: ez sem léssen meg, mondá az úr isten! ily dolgot láttatott velem: ímé, ott állott az úr egy függőleges kőfalon, és a kezében mérő-zsinór vala. és monda az úr nékem: mit látsz ámós? én pedig mondam: mérőzsinórt. és monda az úr: ímé, mérőzsinórral mérek népemnek, izráelnek közepette, és nem bocsátok meg néki többé. bizony elpusztulnak izsáknak magaslatai, és romba dőlnek izráel szent helyei; és fegyverrel támadok a jeroboám háza ellen. és elküldé amáziás, béth-el papja jeroboámhoz, izráel királyához, ezt üzenvén: pártot ütött ellened ámós az izráel házában; nem térheti az ország az ő mindenféle beszédét. mert így beszél ámós: fegyver által hal meg jeroboám, az izráel pedig fogságba vitetik az ő földről! ámósnek pedig így szólt amáziás: menj el, prófétá! fuss el a júda földre; ott egyed kenyered és ottan prófétálj! béth-elben pedig ne prófétálj többé; mert a király szenthelye és az ország székháza ez! és felele ámós, és monda amáziásnak: nem vagyok prófétá, sem prófétának fia; barom-pásztor vagyok és vad fűgét szedek; de elhívtó engem az úr a nyáj melől, és monda nékem az úr: menj el és prófétálj az én népemnek, az izráelnek! most azért halld meg az úrnak beszédét! te azt mondog: ne prófétálj az izráel ellen, és ne szólj az izsák háza ellen! azért így szól az úr: feleséged paráznává lesz a városban; fiaid és leányaid fegyver által hullnak el; földedet felosztják

kötéllel, és te magad tisztátalan földön halsz meg; az izráel pedig fogságba vitetik az ő földről.

8

ily dolgokat láttatott velem az úr isten: ímé, egy kosár érett gyümölcs. és monda: mit látsz ámós? és mondam: egy kosár érett gyümölcsöt. és monda az úr nékem: eljött vége az én népemnek, az izráelnek; nem bocsátok meg néki többé! azon a napon jajjá változnak a templomi énekek, így szól az úr isten, és temérdek lesz a hulla; szó nélkül hanyák mindenüvé. halljátok meg ezt ti, kik a szegényre törtök, és e föld szegényeinek kipusztítására. mondván: mikor múlik el az újhoid, hogy gabonát árulhassunk? és a szombat, hogy megnyithassuk a gabonás házat? hogy megkisebbitűk a vékát és megnagyobbitűk az árát, és hamis mértékkel csalhassunk?! hogy megvegyük a szegényeket pénzen, és a szűkölködőt egy öltő saruért, és eladhassuk a gabona hulladékát?! megesküdt az úr a jákób büszkeségére: soha el nem felejttem semmi cselekedeteket! ne rendüljön-e meg e miatt a föld? és ne búsuljon-e annak minden lakosa?! bizony felindul egészen, mint a folyam, és dagad és apad, mint egyiptom folyója. és léssen azon a napon, azt mondja az úr isten: lenyugtatom a napot délben, és besötétítem a földet fényes nappal. ünnepeit-ekekt búra változtatom; és minden dalotokat szomorú énekké! gyászruhát borítok minden derékra, és kopaszságot minden fejre, és olyanná teszem, mint a ki egyetlen fiát siratja; a vége pedig, mint a keserűség napja! ímé, napok jönnek, azt mondja az úr isten, és éhséget bocsátok e földre; nem kenyér után való éhséget, sem víz után való szomjúságot, hanem az úr beszédének hallgatása után. és vándorolni fognak tengertől tengerig és északtól fogva napkeletig. futkosnak, hogy keressék az úrnak beszédét, de nem találják meg. azon a napon elepednek a deli szűzek, meg az ifjak is, a szomjúság miatt! a kik samaria bünére esküsznek, és ezt mondják: él a te istened, oh dán: és él a te útid, oh beérseba! bizony elhullanak és nem kelnek fel többé!

9

látám az urat állani az oltáron, és monda: üsd meg az oszlop fejét, hadd rendüljenek meg a küszöbök, és dönts azokat mindnyájok fejére. a megmaradokat pedig fegyverrel ölöm meg. nem fog elfutni közülök a futó, és nem menekül meg közülök a menekülő. ha a seolba ássák is be magokat, kezem onnan is kiragadja őket; és ha az égbe hágnának is fel, onnan is levonszom őket! és ha a kármel tetején rejtőznének is el, onnan is előkeresem és elhozom őket; és ha szemeim előtt a tenger fenekére bújnának is, ott is parancsolok a kigyónak és megmarja őket. és ha fogságba mennek is ellenségeik előtt, ott is parancsolok a fegyvernek és megöli őket; és reájok fordítom szemeimet, vesztökre és nem javokra. mert az úr, a seregek ura az, a ki megérinti a földet és elolvad az, és jaigat annak minden lakója, és feldagad egészen, mint a folyam, meg elapad, mint egyiptom folyója. a ki fenn az égen

építé az ő boltozatát, és annak íveit a földre alapítá; a ki előhívja a tenger vizeit s kiönti azokat a földnek színére: az úr az ő neve. nem olyanok vagytok-é ti előttem, oh izráel fiai, mint a kusiták fiai?! ezt mondja az úr. nem én hoztam-é ki izráelt egyiptom földéről, és a filiszteusokat kaftorból, és a siriabelieket kirtóból?! ímé, az úr isten szemmel tartja a bűnös országot, és eltörlöm azt a földnek színéről. mindazonáltal még sem pusztítom el egészen a jákóbnak házát, ezt mondja az úr! mert ímé, én parancsolok és szétrázom izráel házát minden népek között, a mint a rostával rázogatnak; de nem esik a földre egy szemecske sem. fegyver által halnak meg az én népemnek minden bűnösei, a kik azt mondják: nem ér el minket és nem jö reánk a veszedelem. azon a napon felemelem a dávid leomlott sátorát, és kijavítom repedezéseit, és felemelem omladékait, és megépítem azt, mint volt hajdanán. hogy örökségképen bírják az edom maradékát és mindama népeket, a kik az én nevemről neveztetnek, ezt mondja az úr, aki megcselekszi ezt! ímé, napok jönnek, ezt mondja az úr, és ott éri a szántó az aratót, a szőlőtaposó a magvetőt. és a hegyek musttal csepegnek, a halmok pedig mind megáradnak. és hazahozom a fogságból az én népemet, az izráelt, és fölépítik az elpusztult városokat, és lakoznak benők. szőlőket plántálnak és iszszák azok borát, és kerteket csinálnak és eszik azoknak gyümölcsét. és elplántálom őket az ő földjökbe; és nem szaggattatnak ki többé az ő földjökből, a melyet adtam nékik, azt mondja az úr, a te istened!

abdiás látása. így szól az úr isten edomról: hírt hallottunk az úrtól! és hírnök küldetett a népekhez: keljetek fel és támadjunk reá haddal! ímé, kicsinyné tettelek a népek között; felettébb útálatos vagy. szíved kevélysége csalt meg téged, aki szikla-hasadékokban lakozol, kinek lakóhelye magasan van, a ki mondja az ő szívében: ki vonhatna le engem a síkra?! ha oly magasra szállnál is, mint a sas, és ha a csilagok közé raknád is fészkedet: onnan is levonnálak, ezt mondja az úr. ha tolvajok törnének reád, avagy éjjeli rablók, (hogy elpusztítottát!), nem annyit lopnának-é, a mennyi elegendő?! ha szőlőszedők jönének reád, nem hagynának-é gerezdeket?! mennyire kifosztogatták ézsaut; felkutatták rejtett kincseit! a határig üznek ki összes frigy társaid; megcsalnak, levernek szövetségeseid; kenyeret töröl vetik alád. nincsen benne okosság! azon a napon, ezt mondja az úr, nem vesztém-é ki a bölcseket edomból, és az értelmet ézsau hegyéről?! és megrémülnek a te vitézeid, oh témán! hogy kiirtassék mindenki az ézsau hegyéről az öldöklés által. a jákób öcséd ellen elkövetett erőszakért szégyen borul reád, és kivágatol mindörökre! a mikor vele szembeálltál; a mikor serege idegenek rabjává lett, és idegenek törtek be kapuján és jeruzsálemre sorsot vetettek: olyan voltál te is, mint bármelyik közülök. de ne gyönyörködjél öcsédnek napján, az ő szerencsétlenségének napján; és ne örvendj a júda fiain az ő veszedelmök napján, és ne kérkedjél a szorongattatás napján. ne törj be népem kapuján nyomorúságuk napján; ne gyönyörködjél te is a baján nyomorúsága napján; és ne nyúlj az ő jószágához nyomorúsága napján; a részre se állj fel menekülőit elveszíteni; és ne áruld el az ő megmaradottait a szorongattatás napján! mert közel van az úrnak napja minden népek ellen. a mint cselekedtélt, úgy cselekesznek veled; a mit te fizettél, visszaszáll fejedre. mert a mint ti ittatok szent hegyemen, úgy isznak szüntelen az összes népek; bizony isznak és hörpengetnek, és olyanok lesznek, mintha nem lettek volna. de a sion hegyén szabadulás léssen, és szentté léssen az és a jákób háza birtokba veszi az ő örökségét. és a jákób háza tűz léssen, és a józsef háza láng; az ézsau háza pedig pozdorja; és meggyújtják és megemésztik őket, és nem marad meg senki ézsau házából, mert az úr szólott. a déliek örökség szerint bírják az ézsau hegyét, a síkon lakók pedig a filiszteusokat. és örökség szerint bírják az efraim mezőit és samaria mezőit; benjámin pedig a gileádot. izráel fiainak ez a száműzött serege azokat, a melyek a kanaeusoké, mind sarfátig; a jeruzsálemi száműzöttek pedig, a kik szefarádban vannak, elfoglalják majd a déli városokat. és a sion hegyére szabadítók mennek fel, hogy megítéljék az ézsau hegyét; és a uré lesz a királyság.

és lön az úrnak szava jónáshoz, az amittai fiához, mondván: kelj fel, menj ninivébe, a nagy városba, és kiálts ellene, mert gonoszságuk felhatolt elmébe! és felkele jónás, hogy tarsisba szaladna az úr elől. lemené azért jáfóba, és találá ott egy hajót, a mely méne tarsisba, és megadván a hajóbért, beszálla abba, hogy tarsisba menne velők az úr színe előtt. az úr pedig nagy szelet bocsátá a tengerre, és nagy vihar lön a tengeren, és a hajó már-már töredezik vala. megfélemlének azért a hajósok és kiáltának, kiki az ő istenéhez, és a hajóban lévő holmit a tengerbe hányák, hogy könnyítsenek magukon. jónás pedig lemené a hajó aljába, és lefeküdt és elaludt. de hozzáméne a kormányos mester, és mondá néki: mi lelt, te nagy alvó? kelj fel, kiálts a te istenedhez; hát ha gondol velünk az isten, és nem veszünk el! egymásnak pedig ezt mondák: jertek, vessünk sorsot, hogy megtudhas-suk: mi miatt van rajtunk e veszedelem? és sorsot vetének, és a sors jónásra esék. mondák azért néki: kérünk, beszéld el nekünk: mi miatt van rajtunk e veszedelem? mi a te foglalkozásod és honnan jösz? melyik a te hazád és miféle népből való vagy te? és mondá nékik: héber vagyok én, és az urat, az egék istenét félem én, a ki a tengert és a szárazt teremtet-te. és megfélemlének az emberek nagy félelemmel, és mondák néki: mit cselekedtél? mert megtudták azok az emberek, hogy az úr színe előtt fut, mivelhogy elbeszélé nékik. mondák azután néki: mit cseleked-jünk veled, hogy a tenger megcsendesedjék ellenünk? mert a tenger háborgása növekedék. ő pedig monda nékik: fogjatok meg és vessetek engem a tengerbe, és megcsendesedik a tenger ellenetek; mert tudom én, hogy miattam van ez a nagy vihar rajtatok. és erőlködtek azok az emberek, hogy visszajussanak a szárazra; de nem tudtak, mert a tenger háborgása növekedék ellenök. kiáltának azért az úrhoz, és mondák: kérünk uram, kérünk, ne vesszünk el ez ember lelkéért, és ne hárits reánk ártatlan vért; mert te, uram, úgy cselekedtél, a mint akartad! és felra-gadák jónást és beveték őt a tengerbe, és megszűn-ék a tenger az ő háborgásától. azok az emberek pedig nagy félelemmel félék az urat, és áldozattal áldozá-nak az úrnak, és fogadásokat fogadának. az úr pedig egy nagy halat rendelt, hogy benyelje jónást. és lön jónás a hálnak gyomrában három nap és három éjjel.

és könyörge jónás az úrnak, az ő istenének a hálnak gyomrából. és mondá: nyomorúságomban az úrhoz kiálték és meghallgata engem; a seol torkából sikolték és meghallád az én szómat. mert mélységbe vetettél engem, tenger közepebe, és körülfogott engem a víz; örvényeid és habjaid mind átmentek rajtam! és én mondám: elvettettem a te szemeid előtt; vajha láthat-nám még szentséged templomát! körülvettek engem a vizek lelkemig, mely ár kerített be engem, hinár szövődött fejemre. a hegyek alapjái sülyedtem alá; bezáródtak a föld zárójai felettem örökre! mindazál-tal kiemeltél éltetemet a mulásból, oh uram, istenem! mikor elcsüggedt bennem az én lelkem, megem-

lékeztem az úrról, és bejutott az én könyörgésem te hozzád, a te szentséged templomába. a kik hiú bálványokra ügyelnek, elhagyják boldogságukat; de én háláadó szóval áldozom néked; megadom, a mit fogadtam. az úr é a szabadítás. és szóla az úr a hálnak, és kiveté jónást a szárazra.

és lön az úrnak szava jónáshoz másodszor is, mond-ván: kelj fel, menj ninivébe, a nagy városba, és hird-esd néki azt a beszédet, a mit én parancsolok néked. és felkele jónás, és elméne ninivébe az úr szava sz-erint. ninive pedig nagy városa vala istennek, három napi járó föld. és kezdé jónás bemenni a városba egy napi járóra, és kiálta és monda: még negyven nap, és elpusztul ninive! a niniveiek pedig hívének istenben, és bőjtöt hirdetének, és nagyjaiktól fogva kicsinyeikig zsákba öltözének. és eljuta a beszéd ninive királyához, és felkele királyi székéből, és lev-eté magáról az ő királyi ruháját, és zsákba boritkozék, és üle a porba. és kiáltának és szólának ninivében, a királynak és főembereinek akaratából, mondván: emberek és barmok, ökrök és juhok: semmit meg ne kóstoljanak, ne legeljenek és vizet se igyanak! hanem öltözzenek zsákba az emberek és barmok, és kiáltsanak az istenhez erősen, és térjen meg kiki az ő gonosz útáról és az erőszakosságból, a mely az ő kezökben van! ki tudja? talán visszatér és megengesztelődik az isten és elfordul haragjának bú-sulásától, és nem veszünk el! és látá isten az ő cse-lekedeteiket, hogy megtértek az ő gonosz útiokról: és megbáná az isten azt a gonoszt, a melyről mondá, hogy végrehajtja rajtok, és nem hajtá végre.

és igen rossznak látszék ez jónás előtt, és megharagu-vék. könyörge azért az úrhoz, és monda: kér-lek, uram! avagy nem ez vala-é az én mondanom, mikor még az én hazámban valék? azért siettem, hogy tarsisba futnék, mert tudtam, hogy te irlal-mas és kegyelmes isten vagy, nagy türelmű és nagy irlalmasságú és a gonosz miatt is bánkódó. most azért uram, vedd el, kérlek, az én lelkemet én tölem, mert jobb meghalnom, mintsem élnem! az úr pedig monda: avagy méltán haragszol-é? majd kiméne jónás a városból, és üle a város keleti része felől, és csinála ott magának hajlékot, és üle az alatt az árnyék-ban, a míg megláthatná, mi leszen a városból? az úr isten pedig egy tököt rendele, és felnöve az jónás fölé, hogy árnyékok tartson feje fölött és megoltalmazza őt a hévség bántásától. és nagy örömmel örvendezék jónás a tök miatt. de másnapra férget rendele az isten hajnal-költekor, és megszúrá az a tököt, és elszáradá. és lön napköltekor, hogy tikkasztó keleti szel re-n-dele isten, és a nap rátűzött a jónás fejére, és ő el-bágyda. kíváná azért magának a halált, és monda: jobb halnom, mint élnem! és monda az isten jónás-nak: avagy méltán haragszol-é a tök miatt? és monda: méltán haragszom, mind halálíg! az úr pedig monda: te szánod a tököt, a melyért nem fáradtál és a melyet

nem neveltél, a mely egy éjjel támadt és más éjjel elveszett: én pedig ne szánjam ninivét, a nagy várost, a melyben több van tizenkétszer tízezer embernél, a kik nem tudnak különbséget tenni jobb- és balkezük között, és barom is sok van?!

az úr igéje, a mely lön a moreseti mikesáshoz, jótám, akház és ezékiásnak, júda királyainak idejében, a melyet látott samária és jeruzsálem felől. halljátok meg minden népek, figyelmezz föld és annak teljessége. és az úr isten legyen bizonyág ellenetek; az úr az ő szent templomából! mert imé, kijő az úr az ő helyéről, és leszáll és lépdél a földnek magaslatain. és szétmállanak alatta a hegyek, a völgyek pedig szétszakadoznak, mint a víz a tűz előtt, mint a meredekről leszakadó vizek. a jákób vétkéért léssen mindez, és az izráel házának bűnei miatt! micsoda a jákób vétké? avagy nem samária-é? és mik a júda magaslatai? avagy nem jeruzsálem-é? de olyanná teszem samáriát, mint a mezőben való körakas, szőlő-plánták helyévé; és lezúdítom a völgybe az ő köveit, és még fundamentumait is kimutatom. faragott képei mind összetöretnek és minden ajándékát tűz égeti meg. minden bálványait semmivé teszem; mert parázinaság béréből gyűjtögette azokat, azért ismét parázinaság bérévé legyenek. e miatt keseregtek és jajgatok; ruhátalan és mezítelen járok. üvöltök, mint a sakálok, és sikongok, mint a struccmadarak. mert halálosak az ő sebei. bizony júdáj ér; népem kapujáig hatol, jeruzsálemig. gáthban hírül ne adjátok; sírván ne sírjátok; beth-leafrában porba heveredtem. költözzetek el, safirnak lakója gyalázatos meztelenül! nem vonult ki saanán lakosa; beth-eselnek siralma nem enged tartózkodni. mert beteg lett marótnak lakosa az ő javai miatt; mert veszedelem szállt le az úrtól jeruzsálemnek kapujára. gyors paripához kösd a szekeret, lákísnak lakója! ki a bűnnek kezdője valál a sion leányánál. bizony te benned találtatnak izráel vétkéi! azért adj válólevelet moreset-gátnak! akzib házai megcsalják izráel királyait. még hozok én te néked örökös, marésa lakosa; adullámig hat el izráel dicsősége! nyírd le, kopaszítsd meg magadat a te gyönyörűséges fiaidért! szélesítsd meg kopaszágodat, mint a keselyű; mert rabságra vitettek el tőled!

jaj azoknak, a kik hamisságot gondolnak és a kik ágyasházukban gonoszsgot cselekesznek, és végrehajtják azt, mihelyt megvirrad, mert hatalmuk van hozzá. megkívánják a mezőket és elrabolják, és a házakat és elszedik; és nyomorgatják a gazdát, és az ő házanépét az embert és az ő örökségét! anakokáért ezt mondja az úr: imé, én is gonoszt gondolok e nemzetség ellen, melyből ki nem vonhatjátok a ti nyakatokat és nem jártok kevélyen, mivel gonosz idő léssen az! azon a napon példabeszéd támad rólatok, és siralmat sírnak, mondván: oda van! elpusztultunk! népem örökségét felcserélte! miként rabolja el tőlem; hűtelennek osztja ki mezeinket! azért nem lesz néked, a ki mérőzsinórt vessen sors szerint az úrnak gyülekezetében. ne prófétálatok! prófétálnak ok. ha nem prófétálnak ezeknek, nem múlik el a gyalázat! oh te, ki jákób házának mondatol! hát türelmetlen-e az úrnak lelke, avagy ezek-e az ő cselekedetei? nem javára válnak-e az én cselekedeteim annak, a ki igazán jár? a minap mint egy ellenség tá-

madt fel az én népem; a köntösről a palástot letépik a gyanútlanul járókról, a háborútól idegenkedőkről. népem asszonyait kiűzitek boldogságuk házából; kisdedeiktől örökre elveszitek az én dicsőségemet. keljetek fel és menjetek ki, mert ez nem a nyugalomnak helye; a tisztátalanság miatt, a mely elveszt, és pedig borzasztó veszedelemmel! ha valamely szélházi és csalárd így hazudoznék: prédikálok néked borról és részegítő itálról, az volna e népnek prófétája. mindenestől egybegyűjtelek téged, jákób! összetakarítom izráel maradvékát. összegyűjtöm őket, mint a boczrai juhokat, mint a nyáját az ő karámja közé; hemzsegek majd az ember-sokaság miatt. előttök megy fel az úttörő; kitörnek és átmennek a kapun és kivonulnak, és előttök megy a királyuk, és élükön az úr!

és mondam én: halljátok, kérlek, jákób fejedelmei és izráel házának vezérei: nem a ti tisztetek-e tudni az ítéletet! ti, kik gyűlölitek a jót és kedvelitek a gonoszt! a kik levonszátok róluk bőrüket és csontjaikról az ő húsokat! a kik megeszik az én népemnek húsát, és lenyúzzák róluk bőrüket, és összetörik csontjaikat, és feldarabolják, akár csak a fazelek, és mint húst a tálba. kiáltanak majd az úrhoz, de nem hallgatja meg őket; sőt elrejtí akkor orcáját előlük, mivelhogy gonoszokká lettek cselekedeteik. így szól az úr a próféták ellen, a kik elámitják az én népem, a kik, ha van mit rágniok, békességet hirdetnek, az ellen pedig, a ki nem vet valamit szájukba, hadat indítanak. azért éjszaka száll rátok, hogy ne lássatok, és sötétség jő rátok, hogy ne jövedölhessetek, és a nap lemegy a próféták felett, és elsötétül rajtok a nappal. és megszegyenülnek a látók, és elpirulnak a jövendőmondók, és elfedik szájokat mindnyájan, mert nem léssen felelet istentől. én ellenben megjeltesdem az úr lelkének erejével, és ítélettel és hatalommal, hogy hirdessem jákóbnak az ő vétkét, és izráelnek az ő bűnét. halljátok ezt, kérlek, jákób házának fejei és izráel házának vezérei! a kik útáljátok az ítéletet, és minden igazságot elcsavartok; a kik vérral építetek a siont, és jeruzsálemet hamissággal! kiknek fejedelmei ajándékért ítélnék, és papjaik jutalomért tanítanak, és próféták pénzért jövedölnek, és mégis az úrra támaszkodnak, mondván: avagy nincsen-e közöttünk az úr?! nem következik mi reánk veszedelem! azért ti miattatok mezővé szántatik a sion, és köhalommá lesz jeruzsálem, a templom hegye pedig erdős hegyggyé.

és léssen: az utolsó időben az úr házának hegye a hegyek fölé helyeztetik, és felülemelkedik az a halmokon, s népek özönlenek reá. pogányok is sokan mennek, és mondják: jertek, menjünk fel az úr hegyére és a jákób istenének házához, hogy megtanítson minket az ő útra, és járjunk az ő ösvényein! mert sionból jön ki a törvény, és az úr beszéde jeruzsálemből. és sok népek között ítéletet téssen, és megfedd erős nemzeteket nagy messze földig és fe-

gyvereiket kapákká kovácsolják, dárdaikat pedig sarlóká; nép népre fegyvert nem emel, és hadakozást többé nem tanulnak. és kiki nyugszik az ő szőlője alatt és fügefája alatt, és senki meg nem rettentí őket, mert a seregek úrnak szája szólott. mert minden nép a maga istenének nevében jár, és mi is a mi urunk istenünk nevében járunk örökkön örökké. azon a napon, azt mondja az úr, összegyűjtöm a sántát, és összeszedem az elszéledetteket, és a kiket megsanyargattam. és a sántát maradékká teszem, az elszélesztettet pedig erős nemzetté, és az úr uralkodik rajtuk a sion hegyén mostantól fogva mindörökké. és te nyáknak tornya, sion leányának vára! eljö tehozzád és elérkezik az előbbi hatalom, a jeruzsálem leányának birodalma. miért kiáltasz hát kiáltva? nincsen-e közötted király? elveszett-e a te tanácsadód, hogy úgy elfogott a fájdalom, mint a gyermek-szülőt? győtrődj és kinlődj, sionnak leánya, mint a gyermek-szülő! mert imé, kimégy a városból, és a mezőn tanyázol, és egészen bábelig mégysz. ott szabadítottal meg; ott vált ki téged az úr, ellenségednek kezéből. mert imé, sok nemzetség gyűlt össze ellened, a kik ezt mondják: legyen szentségtelen, és legeltessük zemeinket a sionon! de ők nem tudják az úrnak gondolatait és nem értik az ő szándékát, hogy összegyűjti őket, mint a kévét a szérűre. kelj fel és csépelj, sionnak leánya! mert vassá teszem a te szarvaidat, körmeidet pedig aczéllá teszem, és széttiporsz sok népeket, és rablott kincseiket az úrnak áldozom, javaikat pedig az egész föld úrnak.

5

seregelj hát egybe, seregek leánya! ostrommal támadt ellenünk; pálczával verjék arczul izráel bírját! de te, efratának bethleheme, bár kicsiny vagy a júda ezrei között: belőled származik nékem, a ki uralkodó az izráelen; a kinek származása eleitől fogva, öröktől fogva van. azért odaadja őket, míg a szülő szül, de az ő atyjafiainak maradékai visszatérnek izráel fiaihoz. és megáll, és legeltet az úrnak erejével, az úrnak az ő istenének fenséges nevével, és bátorsággal lakoznak, mert imé felmagasztaltatik a földnek határáig. és ő a mi békségünk. ha az assirus eljö a mi földünkre és megtapodja palotáinkat: állatunk ellene hét pástort és nyolcz fejedelmi férfiút. és megrontják assiria földjét fegyverrel nimród földjét is az ő kapuiban; és megszabadít az assiriustól, ha a mi földünkre eljö és a mi határunkba lép. és a jákóbnak maradéka olyan lészen a a sok nép között, mint az úrtól való harmat, mint a zápor a fűnek, mely nem emberben reménykedik, és nem bízik embernek fiaiban. és a jákób maradéka a pogányok között, a sok nép között olyan lészen, mint az oroszán az erdei vadak között; mint az oroszán-kölyök a juhoknak nyája között, a mely ha betör, tipor és tép, és nincs, a ki tőle megszabadíson. erőt vészen a te kezéd szorongatóidon, és minden ellenségeid kivágtatnak. és lészen azon a napon, azt mondja az úr, kivágom lovaidd közül, és elvesztem hadi-szekereidet. és kivágom földednek városait, és ledöntöm minden erősségeidet. és kivágom kezedből a bűvszereket, és szemfényvesztőid nem lesznek néked. és kivágom faragott képeidet és

bálványaidat közül, és nem imádot többé kezeidnek csinálnymait. és kiszagatom a te berkeidet közül és elpusztítom a te városaidat. és haraggal és hévvel állok bosszút a pogányokon, a kik nem engedelmeskedtek.

6

halljátok csak, a mit mond az úr! kelj fel, perelj a hegyekkel, és hallják meg szódat a halmok. halljátok meg hegyek az úr peres dolgát, és ti, a földnek örök alapjai! mert pere van az úrnak az ő népével, és az izráellel is perbe száll. én népem! mit vétettem te ellened, és mivel fárasztottalak el téged?! tégy vallást ellenem! hiszen felhoztalak égiptom földjéről, és a szolgák házából megváltottalak, és előttem küldém mózest, áront és máriát! én népem! emlékezzél csak: mit koholt bálák, moábnak királya, és mit felelt néki bálám, a beor fia? sittimtől fogva gilgálig, hogy megismerjed az úr igazságos cselekedeteit. mivel menjek eleibe az úrnak? hajlongiak-e a magasságos istennek? égőáldozatokkal menjek-e elébe, esztendős borjúkkal? kedvtől leli-e az úr ezernyi kosokban, vagy tízezernyi olaj-patakokban? elsőszülöttemet adjam-e vétkemért, vagy méhem gyümölcsét lelkemnek bűnéért?! megjelentette néked, oh ember, mi légyen a jó, és mit kíván az úr te tőled! csak azt, hogy igazságot cselekedjél, szeressed az irgalmasságot, és hogy alázatosan járj a te istennedd. az úrnak szava kiált a városnak, és a te neved néz bölcseségre. halljátok meg a vesszőt és ki rendeli azt?! vannak-e még a gonosznak házában hamissággal gyűjtött kincsek, és ösztövérvéka, a mely útaltós: vajjon jóváhagyom-e a hamis mértéket, és a zsákba rejtett csalárd fontokat? mert a gazdagok megtöltöztek közöttök ragadománynyal, lakosai pedig hazugságok szólnak, és nyelvök csalárd az ő szájakban. én is azért megvervén, beteggé teszek téged; elpusztítalak a te bűneid miatt. eszel te, de meg nem elégszel, és benned marad a te éhséged; és gyűjtesz, de nem takarítasz, és mit megtakarítasz is, fegyverre hányom. vetsz te, de nem aratsz; olajat sajtolsz te, de nem kened magadat olajjal, és mustot is, de bort nem iszol! mert az omri parancsolataihoz szabjátok magatokat és az ákháb házában minden dolgához, és azoknak tanácsán jártok! hogy pusztasággá tegyelek tégedet, az ő lakosait pedig csúfsággá, és hordozzátok népemnek gyalázatát.

7

jaj nékem, mert olyanná lettem, mint a letakarított mező, mint a megszedett szőlő: egy enni való gerezd sem maradt; pedig zsenegére vágyott a lelkem! elveszett e földről a kegyes, és igaz sincs az emberek között. mindnyájan vér után ólálkodnak, kiki hálával vadássza atyjafiát. gonoszságra készek a kezek, hogy jól vigyék véghez; a fejelelem követelőzik, és a bíró fizetésre vár; a főember is maga mondja el lelke kívánságát, és összeszövök azt. a ki jó köztöttek, olyan mint a túske, az igaz olyan, mint a tövisbokr. a te örüllőidnek napja, a te megítélésed eljött;

most következik el az ő zűrzavaruk. ne higgyetek a barátoknak; ne bízzatok a tanácsadóban; az öledben ülő előtt is zárd be szádnak ajtaját. mert a fiú bolondnak tartja atyját, a leány anyja ellen támad, a meny az ő napára; az embernek saját háznépe az ellensége. de én az úrra nézek, várom az ér szabadításom istenét; meghallgat engem az én istenem! ne örülj, én ellenségem! elestem ugyan, de felkelek, mert ha még a setétségben ülnék is, az úr az én világosságom! az úr haragját hordozom, mert vétkeztem ellene; mindaddig, a míg leperli peremet és meghozza ítéletemet. kivisz engem a világosságra, meglátom az ő igazságát. de meglátja ellenségeim is és szégyen borítja el, a ki ezt mondja nékem: hol az úr, a te istened? meglátják őt az én szemeim, hogy ímé széttapostatik, mint az utca-sár. falaid megépítésének napja! e napon távol lesz a törvény! azon a napon eljönök hozzád assiriából és egyiptom városaiból; egyiptomtól a folyamig, tengertől tengerig és hegytől hegyig. és pusztává lesz a föld az ő lakói miatt, az ő cselekedeteik gyümölcseért. legeltesd népedet a te vessződdel, a te örökségednek nyáját, a mely magánosan lakozik az erdőben, a kármel közepén. legeljenek básánban és gileádban, mint a hajdankor napjain! mint az egyiptom földéről kijövedelednek idején, láttatok vele csodadolgokat. látják ezt a pogányok és megszégyenülnek minden erejökkel. kezüket szájokra teszik, füleik megsiketülnek; nyalják a port mint a kígyó, mint a föld férgei; reszketve jönnek rejtekeikből; remegve folyamodnak az úrhoz, a mi istenünkhöz, és félnek tetőled! kicsoda olyan isten, mint te, a ki megbocsátja a bűnt és elengedi öröksége maradékának vétkeit? nem tartja meg haragját örökké, mert gyönyörködik az irgalmasságban! hozzánk térvén, könyörül rajtunk; eltapodja álnokságainkat. bizony a tenger mélységébe veted minden bűnünket! húséget mutatsz a jákóbnak, irgalmasságot ábrahámnak, a mint megesküdtél atyáinknak még az ősidőkben.

ninive terhe; az elkosi náhum látásának könyve. buzgón szerető és bosszúálló isten az úr, bosszúálló az úr, és telve haraggal; bosszút áll az úr az ő ellenségein, és haragot tartó az ő gyűlölei ellen. hosszútűrő az úr és nagyhatalmú, és nem hagy bűntetlenül. szélvészben és viharban van az úrnak útja, és lábainak pora a felhő. megfeddi a tengert és kiapaszítja azt, és minden folyamat kiszáraszt. elfonnyad a bászán és a kármel, és libánon virága elfonnyad. a hegyek reszketnek előtte, és a halmok szétmállanak. tekintetétől megrendül a föld, és a világ, és minden, a mi rajta él. ki állhatna meg haragja előtt, és ki bírhatná ki búsulásának tüzeit? heve szétfoly, mint a láng, és a köszálak is szétporlanak tőle. jó az úr, erősség a szorongatás idején, és ő ismeri a benne bízót. de gáttörő árvízként pusztít annak helyén, és gyűlölőit setétség üldözi. mit koholtok az úr ellen? elpusztít ő, nem léssen kétszer veszedelem. ha annyira összefonódnak is, mint a tüskebokrok, és olyan ázottak is, mint az italuk: megemésztenek, mint a teljesen megszáradt tarló. belőled származott, a ki gonoszt koholt az úr ellen, a ki álnokságot tanácsolt. így szól az úr: ha teljes erőben és sokan vannak is, mégis levágnak és elenyésznek. megaláztatlak téged, de nem foglak többé megaláztatni. most már leveszem rólad az ő igáját, és bilincseidet leszagatom. felőled pedig azt rendeli az úr: nevednek ne támadjon többé magva; isteneid házából kiveszem a faragott és öntött képeket; megásom sírodat, mert becstelen vagy. ímé a hegyeken örömhírhoznak lábai! békességet hirdet. ünnepeld júda ünnepeidet, fizesd le fogadásaidat; mert nem vonul át rajtad többé a semmirekellő; mindenestől kiirtattot.

pusztító jön fel ellened; őrizd a várat, nézzed az utat, erősítsd derekadat, keményítsd meg erődöt igen. mert helyreállítja az úr jákób büszkeségét, mint izráel büszkeségét; mert rablók rabolták ki őket, csemetéiket pedig kivágták. vitézeinek pajzsa veres, katonáinak ruházata bíborszínű, hadiszekere acéltüzből ragyog fegyverkezése napján, és a dárdákat rengetik. az utcákon robognak a szekerek, összeütköznek a piacokon; tekintetők mint a fáklyák, futkosnak mint a villámok. emlegeti vitéző hősait; ingadoznak lépéseikben, sietnek a kőfalra, és felállíttatik a védősáncz. a folyóvizek kapui megnyílnak, és a palota megrendül. de elvégzetetett: felfedik, elvitelik, és szolgálói keseregnek, mint nyögő galambok, mellöket vevén. pedig ninive olyan, mint a bővizű tó, eleitől fogva: mégis futnak ök. álljatok meg, álljatok meg! de vissza se tekint senki. raboljatok ezüstöt, raboljatok aranyat; száma sincs a rejtett kincseknek, gazdag minden drága edényben. feldúlva, széthányva, kifosztatva! szíve megolvadt, a térdek reszketnek, fájdalom van egész derekában, és mindnyájok arcza elvesztette pirosságát. hol van az oroszlánok tanyája, és az oroszlán-kölyköknek ama legelője, a hová járt a nőstény- és hímoroszlán, az oroszlán-kölyök, és nem volt a ki elriaszszá

az oroszlán torkig valót ragadozott kölykeinek, és fojtogatott nőstényeinek, és megtöltötte barlangjait zsákmánnyal, tanyáit pedig prédával. ímé rád török, azt mondja a seregek ura, és füstté égetem szekereit. oroszlán-kölykeidet kard emészti meg, és kiirtom e földről zsákmányodat, és nem hallatsz többé követeidnek szava.

jaj a vérszopó városnak! mindenestől hazug és erőszakkal telve, és nem szűnik meg rabolni. ostorcsattogás, kerék-zörgés zaja; dobogó ló, robogó szekér; törtető lovag, kardok villogása, dárda villanása, sebesült tömegek, holtak sokasága, nincs számok az elesetteknek; megbotlanak hulláikban. a szép parázna sok paráznaságáért, a hitetésnek mesternője miatt, a ki népeket ejtett meg paráznaságával, és nemzetségeket bűbájaival: ímé, rád török, azt mondja a seregek ura, és orczádra fordítom ruhádnak alját, és népeknek mutatom meg meztelenségedet, és országoknak gyalázatot. rúttságot hányatok rád, és gyalázzatok iránted, és olyanná teszelek, mint a ki csudálnak. és mind, a ki meglát, elmenekül tőled, és ezt mondja: epusztult ninive! ki bánkodik rajta? hol keressek néked vigasztalókat? avagy jobb vagy-e nó-amonnál, a mely a folyamoknál fekszik, vizek veszik körül; a melynek tenger a sáncza, tenger a kőfala? kús volt erőssége meg egyiptom, és száma sem volt annak. puth és líbia is segítőid voltak; de ez is számkivetésbe, fogságba jutott; kisdedeik is falhoz verettek minden utca sarkán; főembereire sorsot vetettek, és nagyjait mind bilincsekbe verték. te is megrészegedel, elfeledté leszel; te is keresel majd menedéket a gyűlölködő elől. minden erősséged olyan, mint a zsenge gyümölcsű fűgefá; ha megráztatnak, az evő szájába hullnak. ímé, a te néped asszony nép te benned, földednek kapui tárva kitarulnak gyűlölőidnek, tűz emészti meg záraidat! meríts magadnak ostromhoz való vizet, javítsd erősségeidet; menj be a sárba, taposd az agyagot, javítsd a téglavetőt! legott tűz emészti meg téged, fegyver irt ki téged, megemészti, mint a szöcske; szaporodjál bár, mint a szöcske, szaporodjál bár mint a sárkán; többen voltak kalmáraid, mint az égnek csillagai: a szöcske csapong és elrepül! fejedelmeid mint a sáska, vezéreid mint a tücsök-raj; hideg időkből gypékben tanyáz, napkeletkor pedig elrepül, és a helye sem tudható meg, hol volt. szunyadoznak pásztoraid, assíria királya, fekszenek vitéző hősaid; néped a hegyeken széledez, és nincsen, a ki összegyűjtse. nincs enyhítés a te sebedre, gyógyíthatatlan a te nyavalyád. a kik híredet hallják, mind tapsolnak feletted, mert kire nem hatott volna ki a te gonoszágod soha?

a teher, a melyet habakuk próféta látott. meddig kiáltok még oh uram, és nem hallgatsz meg! kiáltozom hozzád az erőszak miatt, és nem szabadítás meg! miért láttatsz velem hamisságot, és szemléltetsz nyomorgatást? pusztítás és erőszak van előttem, perkeletkezik és versengés támad! azért inog a törvény, és nem érvényesül az igaz ítélet; mert gonosz hálózza be az igazat, azért származik hamis ítélet! nézzetek szét a népek között, vizsgálódjatok és csodálkozással csodálkozzatok, mert oly dolgot cselekszem a ti napjaitokban, mit el sem hinnétek, ha beszélnék! mert imé, feltámasztom a káldeusokat, a kegyetlen és vakmerő nemzetet, a mely eljárja a földet szélében, hogy hajlékokat foglaljon el, a mely nem az övéi. rettenetes és iszonyatos ez, maga szerzi törvényét és hatalmát. és lovai serényebbek a párduczoknál, és gyorsabbak az estveli farkasoknál, és előtörtetnek az ő lovasai; és az ő lovasai messziről jönnek, repülnek, mint a zsákmányra siető keselyű. mindnyája ragadományért jön, arczuk előre néz, és annyi foglyot gyűjt, mint a főveny. kaczag ez a királyokon, és a fejedelmek néki neveltség, minden erősséget csak nevet, túltést emel és megostromolja azt. majd tovaszáll viharként és elvonul és bűnbe esik; ő kinek istene az ő hatalma. avagy nem te vagy-e uram, öröktől fogva az én istenem, szentem? nem veszünk el! ítéltre rendelted őt, oh uram, fenytől választottad őt, én erősségem! tisztábbak szemeid, hogyszem nézhetné a gonoszt, és a nyomorgatást nem szemlélheted: miért szemléled hát a hitszegőket? és hallgatsz, mikor a gonosz elnyeli a nálánál igazabbat?! olyanokká teszed az embert, mint a tenger halai, és mint a csúszómászó állatok, a melyeknek nincsen vezérök? mindnyáját kivonsza horoggal, gyalomjába keríti, és hálójába takarítja be őket; ezért örül és vígad. ezért áldozik gyalomjának, és füstöl az ő hálójának, mert ezekkel kövér az ő része, és zsíros az ő eledele. vajjon azért ürítheti-e gyalmát, és szüntelen ölheti-e a nemzeteket kímélet nélkül!?

örhelyemre állok, és megállok a bástyán, és vigyázok, hogy lássam, mit szól hozzám, és mit felelek én panaszom dolgában. és felele nékem az úr, és monda: ird fel e látomást, és vésd táblákra, hogy könnyen olvasható legyen. mert e látomás bizonyos időre szól, de vége felé siet és meg nem csal; ha késik is, bízzál benne; mert eljön, el fog jöni, nem marad el! imé, felfuvalkodott, nem igaz ő benne az ő lelke; az igaz pedig az ő hite által él. és bizony, a bor is megcsal: felferjed a férfiu és nincsen nyugalma; ő, a ki tájta száját, mint a seol, és olyan ő, mint a halál: telhetetlen, és magához ragad minden népet és magához csatol minden nemzetet. avagy nem költenek-e ezek mindnyájan példabeszédet róla, és találós mesét reá, mondván: avagy nem támadnak-e hirtelen, a kik téged mardossanak, és nem serkennek-e fel, a kik háborgassanak téged? és zsákmányul esel nékik. mivelhogy kifosztogattál sok nemzetet, kifosztanak téged mind a többi népek az emberek véérért, és az országok, városok és minden bennök lakozók

ellen való erőszakotéért. jaj annak, a ki bűnös szerzeményt szerez házának, hogy magasra rakhassa fészket, hogy megszabadulhasson a gonosz hatalma elől. háznak gyalázatára tervezted a sok nép kiirtását, és bűnössé tetted lelkedet. mert a kő is ellened kiált a falból, és a gerenda a fa-alkotmányból viszhangoz néki. jaj annak, a ki várost épít verengéssel, és a ki várat emel álnoksággal. avagy imé, nem a seregek urától van-e ez, hogy a népek tűznek építenek, és a nemzetek a hiábavalóságnak fáradoznak? mert az úr dicsőségének ismeretével betelik a föld, a miképen a folyamok megtöltik a tengert. jaj annak, a ki megitatja felebarátját, epédet keverve belé, hogy megrészegítsd őt, hogy láthassad az ő szemérmeket! gyalázattal telsz meg dicsőség helyett; így lát te is és láttassék szemérmed; reád fordul az úr jobbának pohara, és gyalázat borítja el dicsőiségedet. bizony, a libanoni erőszakoskodás gyszab borít téged, és a vadak pusztítása, a mely rettetgette őket, az emberek véérért és az országon, a városon és annak minden lakosán üzött erőszakosságért. mit használ a faragott kép, hogy a faragója kifaragta azt? vagy az öntött kép és a mely hazugságot tanít, hogy a képnék faragója bízik abban, csinálván néma bálványokat? jaj annak, aki fának mondja: serkenj fel! néma kőnek: ébredj fel! taníthat-e ez? imé, borítva van aranyból és ezüsttel, lélek pedig nincs benne semmi! ellenkezőleg az úr az ő szent templomában, hallgasson előtte az egész föld!

habakuk próféta könyörgése a sigiónóth szerint. uram, hallám, a mit hirdettél, és megrettenék! uram! évek közepette keltsd életre a te munkádat, évek közepette jelentsd meg azt! haragban emlékezzél meg kegyelmességről! isten a témán felől jön, és a szent a párán hegyéről. szela. dicsősége elborítja az eget, és dicséretével megtelik a föld. ragyogása, mint a napé, sugarak támadnak mellőle; és ott van az ő hatalmának rejteke. előtte dőghalál jár, és nyomaiban forró láz támad. megáll és méregeti a földet, pillant és megrendíti a népeket, az örökkévaló hegyek szétporlanak, elsüllyednek az örökkévaló halmok; az ő ösvényei örökkévalók! bomlani látom khusan sátrait, reszketnek a miidán-föld kárpitjai! a folyók ellen gerjedd-e fel az úr? vajjon a folyókra haragszol-e, vagy a tengerre böszültél-e fel, hogy lovaidon és diadalszekereiden robogsz? csupasz, meztelen a te kezíved, a törzseknek esküvéssel tett ígért szerint! szela. a föld folyókat ömleszt. látnak téged és megrendülnek a hegyek, gátat torn a víz-ár, harsog a hullám, és magasra emeli karjait. a nap és hold megállnak helyökön czikázó nyilaid fényétől és ragyogó kopjád villanásától. haragodban eltaposod a földet, búsultodban szétmorzsolod a nemzeteket. kiszállsz néped szabadítására, föltekint segítségére; szétüzöd a főt a gonosznak házában; nyakig feltakarod az alapjait. szela! saját dárdájával vered át az ő vezéreinek fejét, a kik berohannak, hogy szétszórjanak engem; ujjonganak, hogy rejtekében emészthetik meg a szegényit. lovaiddal megtaposod a tengert, a nagy vizek hullámai. hallám és reszket a bensöm, a szózatra remegnek ajkaim; porladni kezdenek csontjaim, reszketnek

lábaim: hogy nyugton legyek a nyomorúság napján, a mely feljön a népre, mely megsanyargatja azt. mert a fügefa nem fog virágozni, a szőlőkben nem lesznek gyümölcs, megcsal az olajfa termése, a szántóföldek sem teremnek eleséget, kivész a juh az akolból, és nem lesz ökör az istállóban. de én örvendezni fogok az úrban, és vígadok az én szabadító istenemben. az úr isten az én erősségem, hasonlókká teszi lábaimat a nőstény szarvasokéihoz, és az én magas helyeimen jártat engemet!

az úr igéje, a melyet szólt sófóniásnak, a kusi fiának, a ki gedáliás fia, a ki amariás fia, a ki ezékiás fia, jósiásnak az amon fiának idejében. elvesztek, mindent elvesztek e föld színéről, azt mondja az úr. elvesztek embert és barmot; elvesztem az ég madarait, és a tenger halait és a botránkoztatás eszközeit a hitetlenekkel együtt; az embert is kiírtom a föld színéről, azt mondja az úr. és kinyújtom kezemet júda ellen és jeruzsálem minden lakója ellen, és kiírtom e helyről a baál maradékát, a bálvány-papok nevét a papokkal együtt; azokat is, a kik a háztetőn az ég seregének hajlonganak, és azokat, a kik hajlonganak, esküdván az úrra, de esküsznek az ő molokjokra is; azokat is, a kik elfordultak az ő követésétől, és a kik nem keresik az urat és nem tudakoznak felőle. hallgass az úr isten orczája előtt, mert közel van az úrnak napja, mert áldozatot készített az úr, megszentelte az ő hivatalosait. és léssen az úr áldozatának napján: megfenyítem majd a fejedelmeket és a királyok fiait és mindazokat, a kik idegen öltözetbe öltöztek. és megfenyítem mindazt, a ki a küszöbön ugrál ama napon, a kik erőszakkal és csalárdsággal töltik meg az ő uroknak házát. és léssen azon a napon, azt mondja az úr, kiáltó szót a hal-kaputól fogva, és jagtás az alsó városból, és nagy recsegés a halmok felől. jajgassatok, ti, a kik a völgyben laktok, mert elpusztul az egész kalmár nép, kivágattatik minden, a ki ezüstöt mér. és léssen az időben, megmotozom majd jeruzsálemet szövét-nekkel, és megfenyítem azokat, a kik saját sepre-jőkön hevernek, a kik ezt mondják szívökben: sem jót, sem rosszat nem cselekszik az úr. és gazdagságuk prédává lesz, házaik pedig pusztává. építenek háza-kat, de nem lakják, és plántálnak szőlőket, de nem isszák azoknak borát. közel van az úrnak nagy napja, közel van és igen siet; az úr napjának szava ke-serves, kiáltoz azon a hős is. haragnak napja az a nap, szorongatásnak és nyomorúságnak napja; pusztítás-nak és pusztulásnak napja; sötétségnek és homály-nak napja; felhőnek és borúnak napja. kürtnek és tárogatónak napja a megerősített városok ellen és a büszke tornyok ellen! és megszorongatom az em-bereket és járnak, mint a vakok, mert vétkeztek az úr ellen, és kiontatik vérök, mint a por, és testök, mint szemét. sem ezüstjök, sem aranyuk nem szabadíthatja meg őket az úr haragjának napján, és az ő féltő szeretetének tüze megemészti az egész földet; mert véget vet, bizony hirtelen vet véget e föld min-den lakosának.

térjetez eszetekre, s eszméljetez fel, ti, arczátlan nemzet, mielőtt szűlne a végzés (mint a polyva száll tova az a nap!); míg rátok nem jön az úr haragjának tüze, míg rátok nem jön az úr haragjának napja! keressétek az urat mindnyájan e föld alázatosai, a kik az ő ítélete szerint cselekszettek; keressétek az igazsá-got, keressétek az alázatosságot: talán megoltalmaz-tattok az úr haragjának napján! mert elhagyottá lesz gáza, askelon pedig pusztasággá; asdódot délben üzik

el, és ekron kiírtatik. jaj a tenger vidékén lakók-nak, a kereteusok nemzetségének! az úr igéje el-ened van, te kanaán, filizteusok földje; elpusztítalak téged, lakatlanná leszel. és tenger vidéke legelőkké, pásztorok tanyáivá és juhoknak aklaivá léssen. és az a vidék a júda házának maradékaé lesz, ők leg-eltetnek azon; estére askelon házaiban heverésznek, mert meglátogatja őket az úr, az ő istenök, és vissza-hozza az ő foglyait. hallottam moáb gyalázkodását és ammon fiainak szidalmait, a melyekkel gyalázták népemet, és felfuvalkodtak az ő határok ellen. azért élek én, mond a seregeknek ura, izráelnek istene, hogy moáb olyanná léssen, mint sodoma, ammon fiai pedig, mint gomora: tövistermő föld, só-telep és pusztaság örökre; népem maradéka prédálja fel őket, és nemzetségem ivadécai bírják majd őket. ez esik meg rajtok az ő kevélységökért, a miért gyalázkod-tak és felfuvalkodtak a seregek urának népe ellen. rettenetes lesz az úr ellenök, mert elfogyatja a föld-nek minden istenét, és néki hódol majd kiki a maga lakhelyén, a pogányoknak is minden szigete. ti is, kúsiak! fegyverem öli meg őket! és kinyújtja kezét észak felé, és elveszti assiriát, ninivét pusztasággá teszi, kietlenné, mint egy sivatag. és nyájak hev-erésznek bensejében, mindenféle állatok serege: pe-likán és sündisznó hálának párkányain, az ablakban azoknak szava hangzik, a küszöbön omladék léssen, mert lefosztatott a czedrus! ímé, a víg város, a bá-torságban lakozó, a mely ezt mondja vala szívében: én vagyok és nincs kivülem más! milyen pusztasággá lön, vadak tanyájává, a ki átmegy rajta, mind süvöltöz és csapkodja kezét.

jaj az ellenszegülőnek és undoknak, az erőszakos városnak! nem hallgatott a szóra, nem fogadta a fenyítéket, nem bízott az úrban, istenéhez nem közelített! fejedelmei olyanok benne, mint az or-dító oroszlánok, birái, mint az estve járó farka-sok, nem hagynak reggelre a csonton. prófétái hivalkodók, hitelő férfiak; papjai megfertéztetik a szent helyet, erőszakot tesznek a törvényen. az úr igaz ő benne, nem cselekszik hamisságot; reggel-ről reggelre napfényre hozza ítéletét; nem mulasztja el: de nem ismeri a szégyent a gonosz! nemzeteket irtottam ki; elpusztultak tornyaik; feldúltam fal-vaikat, nincs, a ki átmenjen rajtok; elromboltattak városaik, egy ember sincs bennök, nincsen lakosuk! mondtam: csak félj engem, vedd fel a fenyítéket (akkor nem irtattott volna ki lakhelye; mindaz, a mit felőle végeztem): mégis mihiely felvirradtak, rosszra indították minden cselekedetöket. azért vár-jatok rám, azt mondja az úr, míg prédára kelek; mert elvégeztem, hogy egybegyűjtöm a népeket, hogy összeszedem az országokat, hogy kiöntsem rájuk búsulásomat, haragomnak egész hevét, mert ger-jedezésem tüzeiben emésztetik meg az egész föld! akkor változtatom majd a népek ajkát tisztává, hogy mind segítségül hívják az úr nevét, hogy egy akaratall szolgálják őt. kinyújtván a földet, hozzáim imádóim, szétszórt népemnek leányai ételáldozatomat nékem. azon a napon nem szégyenülsz meg egyetlen cse-

lekedetért sem, a melyekkel vétkeztl ellenem; mert akkor eltávolítom körödből azokat, a kik kérkedve örvendeznek benned, és nem kevélykedel többé az én szent hegyemen. és marasztok közötted nyomorult és szegény népet, a kik bíznak az úr nevében. izráel maradéka nem cselekszik hamisságot, nem szól hazugságot, és nem találtatik szájában álnokságnak nyelve, hanem legelésznek és lenyugosznak és nem lesz a ki felrettentse őket. énekelj sionnak leánya, harsogj izráel, örvendj és teljes szívvel vígadj, jeruzsálem leánya! megváltoztatta az úr a te ítéletedet, elfordította ellenségedet; izráel királya, az úr, közötted van, nem látsz többé gonoszt! azon a napon ezt mondják jeruzsálemnek: ne félj! ne lankadjanak kezeid sion! az úr, a te istened közötted van; erős ő, megtart; örül te rajtad örömmel, hallgat az ő szíremében, énekléssel örvendez néked. az ünnep miatt bánkódókat egybegyűjtöm, a kik közüled valók; gyalázat terhe van rajtok. ímé, én elbánok minden te nyomorgatóddal abban az időben, és megtartom a sántát, és összeszedem a szétszórtakat, és híresekké és nevesekké teszem őket az ő gyalázatoknak egész földén. abban az időben elhozlak titeket, és akkor összeszedlek titeket, mert nevesekké és híresekké teszek titeket a földnek minden népe között, mikor megfordítom a ti fogságotokat a ti szemetek előtt, azt mondja az úr.

dárius király második esztendejének hatodik hónapjában, a hónapnak első napján szóla az úr aggeus próféta által zorobábelnek, a sealtiel fiának, júda fejedelmének, és jósuának, a jehosadák fiának, a főpapnak, mondván: így szól a seregeknek ura, mondván: ezt mondja e nép: nem jött még el az idő, az úr háza építésének ideje! az úr pedig így szól aggeus próféta által, mondván: ideje-é néktek, hogy ti menyeszettek házakban lakozzatok, holott ez a ház romban áll? most azért ezt mondja a seregeknek ura: gondoljátok meg jól a ti útaitokat! sokat vetettetek, de keveset takartok; esztek, de meg nem elégsztek; isztok, de meg nem részesztek; ruházkodtok, de meg nem melegsztek, a bérlo is lyukas zacskóra bérel. ezt mondja a seregeknek ura: gondoljátok meg jól a ti útaitokat! menjetek fel a hegyre, és hordjátok fát, és építsétek e házat, hogy gyönyörködjem benne, és dicsőítsem, azt mondja az úr. sokat vártatok, de ímé kevés lett; haza is hordtátok, de én ráfuvallok arra! mi okért? azt mondja a seregeknek ura. az én házámért, a mely ím romban áll, ti pedig siettek, kiki a maga házához. azért vonták meg töletek az egek a harmatot, vonta meg a föld az ő termését. és pusztulást rendelt meg a sík földre és a hegyekre, a búzára és a borra, az olajra és mindarra, a mit a föld terem; sőt az emberre és a baromra és minden kézimunkára is. és meghallá zorobábel, a sealtiel fia, és jósua, a jehosadák fia, a főpap, és a nép minden többi tagja az úrnak, az ő istenöknek szavát és aggeus próféta beszédeit, a miként elküldte őt az úr, az ő istenök, és megfélemlék a nép az úr előtt. és szóla aggeus, az úr követe, az úr küldetésében, mondván a népnek: én veletek vagyok, azt mondja az úr. és felindítá az úr zorobábelnek, a sealtiel fiának, a júda fejedelmének lelkét, és jósuának, a jehosadák fiának, a főpapnak lelkét, és a nép minden többi tagjának lelkét is, és bemenének és munkálkodának a seregek urának, az ő istenöknek házában. a hatodik hónapnak huszonnegyedik napján, dárius királynak második esztendejében.

a hetedik hónap huszonnegyedik napján szóla az úr aggeus próféta által, mondván: szólj csak zorobábelnek, a sealtiel fiának, júda fejedelmének, és jósuának, a jehosadák fiának, a főpapnak, és a nép többi tagjainak, mondván: ki van még életben köztetek, a ki látta ezt a házat az ő első dicsőségében? és milyennek látjátok ti most ezt? avagy olyan-e ez a ti szemetekben, mintha semmi volna? de most légy bátor, zorobábel, azt mondja az úr! légy bátor te is, jósua, jehosadák fia, te főpap, és légy bátor e földnek minden népe, azt mondja az úr, és cselekedjétek, mert én veletek vagyok, azt mondja a seregeknek ura, az ígét, a melylyel szövetségre léptem veletek, mikor kijöttetek egyiptomból, és az én lelkeim köztetek marad. ne féljete. mert ezt mondja seregeknek ura: egy kevés idő van még, és én megindítom az eget és a földet, a tengert és a szárazt. és megindítok minden népet, és eljön, a kit minden népek óha-

jtanak, és megtöltöm e házat dicsőséggel, azt mondja a seregeknek ura. enyém az ezüst és enyém az arany, azt mondja a seregeknek ura. nagyobb léssen e második háznak dicsősége az elsőnél, azt mondja a seregeknek ura, és e helyen adok békességet, azt mondja a seregeknek ura. a kilenczedik hónap huszonnegyedikén, dáriusnak második esztendejében szóla az úr aggeus próféta által, mondván: ezt mondja a seregeknek ura: kérdezd meg csak a papokat a törvény felől, mondván: ha szentelt húst visz valaki az ő kontósának szárnyában, és illeti annak szárnyával a kenyeret vagy a főzeléket, vagy a bort, vagy az olajat, vagy bármilyen más eleséget: vajjon szent-e az? és felelének a papok, és mondák: nem. aggeus pedig mondá: ha hulla által fertőzött illeti mindezeket, tisztátalan! lesz-e? és felelének a papok, és mondák: tisztátalan! aggeus pedig felele, és mondá: épp így e nép és épp így e nemzet én előttem, azt mondja az úr, és épp így kezöknek minden munkája, és a mit ide felhoznak: tisztátalan az. most azért jól gondoljátok meg e naptól fogva az elmúltakat is, mielőtt még követ köre tettek volna az úr hajlékában! az előtt elmentek a huszas garmadához, és tíz lett; elmentek a sajtóhoz, hogy ötven vederral merítsenek, és húsz lett. megvertelek titeket üszöggel, ragyával, és kezeitek minden munkáját köesövel, és még sem hajoltatok hozzám, azt mondja az úr. jól gondoljátok hát meg e naptól fogva az elmúltakat is! a kilenczedik hónap huszonnegyedik napjától, attól a naptól fogva, a melyen letétetett az úr hajlékának alapja. jól meg gondoljátok! van-e még mag a csűrben? és bizony, a szőlő, a füge, a gránátalma és az olajfa sem termett! e naptól fova megáldalak. másodsor is szóla az úr aggeusnak a hónap huszonnegyedik napján, mondván: mondd meg zorobábelnek, júda fejedelmének: én megindítom az eget és a földet. és felforgatom az országok királyi székeit, és elfogyasztom a pogány országok erejét, és felforgatom a szekeret és a benne ülőket, és lehullanak a lovak és a rajtok ülők: kiki az ő atyjafiának fegyvere által. azon a napon, azt mondja a seregeknek ura, felveszlek téged zorobábel, sealtielnek fia, én szolgálom, azt mondja az úr, és olyanná teszlek, mint egy pecsétgyűrű, mert téged választottalak el, azt mondja a seregeknek ura.

dárius második esztendejében, a nyolczadik hónapban szóla az úr zakariášhoz, a berekiás fiához, a ki iddó próféta fia, mondván: igen megharagudott az úr a ti atyáitokra. mondjad azért nékik: ezt mondja a seregeknek ura: térjetek hozzám, szól a seregeknek ura, és hozzátok térek, mond a seregeknek ura. ne legyetek olyanok, mint atyáitok, a kikhez az elébbi próféták kiáltottak, mondván: ezt mondja a seregeknek ura: térjetek meg kérlek a ti gonosz útaitokról, és a ti gonosz cselekedeteitekből, de nem hallgattak meg, és nem figyelmeztek reám, szól az úr. atyáitok? hol vannak ök? és a próféták örökké élnek-e? de az én beszédeim és végzéseim, a melyeket szolgáim, a próféták által hirdtettem: nem beteljesedtek-e a ti atyáitokon? és megtértek és azt mondták: a mint elhatározta vala a seregeknek ura, hogy a mi útaink és cselekedeteink szerint bánik velünk: úgy bánt velünk. a tizenegyedik hónapnak, azaz a sebat hónapnak huszonnegyedik napján, dáriusnak második esztendejében, szóla az úr zakariášhoz, a berekiás fiához, a ki iddó próféta fia, mondván: látám éjszaka, hogy imé, egy férfiú veres lovon ül vala, és áll vala a mirtus-fák között, a melyek egy árnyas völgyben valának; háta megett pedig veres, tarka és fehér lovak. és mondám: mik ezek uram? és mondá nékem az angyal, aki beszél vala nékem: én megmutatom néked: mik ezek. akkor felele az a férfiú, a ki a mirtus-fák között áll vala, és mondák: azok ezek, a kiket az úr küldött, hogy járják be e földet; és felelének az úr angyalának, a ki a mirtus-fák között áll vala, és mondák: bejártuk a földet, és imé. az egész föld vesztegel és nyugodt. az úr angyala pedig felele, és mondák: seregeknek ura! meddig nem könyörölsz még jeruzsálemen és júdának városain, a melyekre haragszol immár hetven esztendő óta? és nyájás szavakkal, vigasztaló szókkal felele az úr az angyalnak, a ki beszél vala velem. és mondá nékem az angyal, a ki beszél vala velem: kiálts, ezt mondván: ezt mondja a seregeknek ura: szeretem jeruzsálemet és a siont nagy szeretettel! de nagy haraggal haragszom és a hivalkodó népekre, a kik kevéssé haragudtam ugyan, de ök gonoszra törtek. azt mondja azért az úr: könyörületességgel fordulok jeruzsálemhez; benne építtetik meg az én házam, szól a seregeknek ura, és mérőzsinór nyujtatik ki jeruzsálem felett. mégis kiálts, mondván: ezt mondja a seregeknek ura: bővelkedni fognak még városaim a jóban, mert megvigasztalja még az úr a siont, és magáévá fogadja még jeruzsálemet! majd felelemél szemeimet, és imé, négy szarvat láték. és mondám az angyalnak, a ki beszél vala velem: mik ezek? és mondá nékem: ezek azok a szarvak, a melyek szétszórtaák júdát, izráelt és jeruzsálemet. azután mutata nékem az úr négy mesterembert. és mondám: mit jöttek ezek cselekedni? ő pedig szóla, mondván: ezek azok a szarvak, a melyek szétszórtaák júdát annyira, hogy senki sem emelheti vala fel fejét: de eljöttek, ezek, hogy elrettentsék őket, hogy letörjék a pogányok szarvait, a ki szarvakkal támadtak vala júda földé ellen, hogy szétszórják azt.

felelemél ismét szemeimet, és imé, láték egy férfiút és a kezében mérő-kötelet. és mondám: hová megye te? és mondá nékem: megmérni jeruzsálemet, hogy lássam: mennyi a széle és mennyi a hossza? és imé, az angyal, a ki beszél vala velem, kijöve, és más angyal is kijöve eléje. és monda annak: fuss, és szölj e gyermeknek, mondván: kerítetlenül fogják lakni jeruzsálemet a benne lévő emberek és barmok sokasága miatt. én pedig, szól az úr, tűz-fal leszek körülötte és megdicsőítem magamat ő benne! jaj, jaj! fussatok ki az északi földről, így szól az úr, mert az ég négy szele felé szórtalak szét titeket, szól az úr. jaj sion! szabadíts ki magadat, ki babilon leányánál lakozol. mert így szól a seregeknek ura: dicsőség után küldött engem a pogányokhoz, a kik fosztogatnak titeket, mert a ki titeket bánt, az ő szemefényét bántja. mert imé én felelemel kezemet ellenök, és saját szolgálai prédájává lesznek, és megtudjátok, hogy a seregeknek ura küldött engem. örülj és örvendezz, sionnak leánya, mert imé elmegyek és közötted lakozom! így szól az úr. és sok pogány csatlakozik azon a napon az úrhoz, és népemmé lesznek, és közötted lakozom, és megtudod, hogy a seregeknek ura küldött hozzád engem. és birtokba veszi az úr júdát, mint az ő osztályrészét a szent földön, és újra magáévá fogadja jeruzsálemet. hallgasson minden test az úr előtt: mert felkelt az ő szentséges helyéről.

azután megmutatá nékem jósuát, a főpapot, a ki az úr angyala előtt állá, és a sátánt, a ki jobb keze felől állá, hogy vádolja őt. és mondák az úr a sátánnak: dorgáljon meg téged az úr, te sátán; dorgáljon meg az úr, a ki magáévá fogadja jeruzsálemet. avagy nem tűzből kikapott üszög-e ez? jósua pedig szennyes ruhába vala öltöztetve, és áll vala az angyal előtt. és szóla és monda az előtte állóknak, mondván: vegyék le róla a te álnokságodat, és ünnepi ruhákba öltöztetlek téged! azután mondám: tegyenek fejére tiszta süveget! feltevék azért fejére a tiszta süveget, és ruhákba öltöztették őt, az úrnak angyala pedig ott áll vala. és bizonyosságot tőn az úrnak angyala jósuának, mondván: ezt mondja a seregeknek ura: ha az én útaimban jársz, és ha parancsolataimat magtartod: te is itélője leszel az én háznaknak, sőt örizni fogod az én pitvaraimat, és ki-s bejárást engedek néked ez itt állók között. halld meg jósua, te főpap; te és barátaid, a kik előtted ülnek, mert jelképes férfiak ezek: imé, bizony előhozom az én szolgálmat, csemetét! mert imé e kö az, a melyet jósua elé helyezek; egy kövön hét szem; imé, én faragom annak faragványait, így szól a seregeknek ura, és eltörlöm e földnek álnokságait egy napon. azon a napon, így szól a seregeknek ura, kiki hívja majd a maga felebarátját a szőlőtő alá és a fűfega alá.

majd visszatérek az angyal, a ki beszél vala velem, és felkölötte engem, mint mikor valaki álmából költetik fel. és monda nékem: mit látsz te? és mondam: látok imé egy merő arany gyertyatartót, tetején az olajtartója, rajta pedig annak hét szövétneke, és hét cső a szövétnekekhez, a melyek a tetején vannak; és mellette két olajfa: egyik az olajtartó jobb oldalán, a másik pedig annak bal oldalán. és felelék, és mondam az angyalnak, a ki beszél vala velem, mondván: mik ezek, uram? és felele az angyal, a ki beszél vala velem, és monda nékem: hát nem tudod-e, mik ezek? és mondam: nem, uram! és felele, és szóla nékem, mondván: az úrnak beszéde ez zorobábelhez, mondván: nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel! azt mondja a seregeknek ura. ki vagy te, te nagy hegy? lapálylva leszel zorobábel előtt, és felviszi a csúcs-követ, és ilyen kiáltás támad: áldás, áldás reá! és szóla hozzám az úr, mondván: a zorobábel kezei veték meg e ház alapját, és az ő kezei végzik el azt, és megtudod, hogy a seregeknek ura küldött el engem hozzátok. mert a kik csúfolták a kicsiny kezdetet, örülni fognak, ha meglátnak zorobábel kezében az önkövet. hét van ilyen, az úrnak szeméi ezek, a melyek állapítnak az egész földet. és felelék, és mondam néki: mi ez a két olajfa a gyertyatartó jobb és bal oldalán? és másodsor is felelék, és mondam néki: micsoda az olajfának az a két ága, a melyek a két arany cső mellett vannak, és öntik magukból az aranyat? és szóla nékem, mondván: hát nem tudod-e, mik ezek? és mondam: nem, uram! és monda nékem: ezek ketten az olajjal felkenettek, a kik az egész föld ura mellett állnak.

azután ismét felelemél szememeimet, és látám, hogy imé, egy könyv repül vala. és monda nékem: mit látsz te? és én mondam: látok egy repülő könyvet, hűsz sing a hossza és tíz sing a széle. és monda nékem: ez az átok, a mely kihat az egész föld színére; mert mindaz, a ki lop, ehhez képest, fog innen kiírtatni, és mindaz, a ki hamisan esküszik, ehhez képest fog innen kiírtatni. kibocsátom ezt, szól a seregeknek ura, és bemegy a lopónak házába, és annak házába, a ki hamisan esküszik az én nevemre, és ott marad annak házában, és megemésztí azt, s annak fajt és köveit. majd kijöve az angyal, a ki beszél vala velem, és monda nékem: emeld csak fel szemeidet, és lásd meg: micsoda az, a mi kijön? és mondam: micsoda ez? ő pedig monda: az, a mi kijön, mérőedény. és monda: ilyen a formájok az egész földön. és imé, egy kerek ón-darab repül vala, és ül vala egy asszony a mérő-edény közepében. és monda: ez az istentelenség. és veté ezt a mérő-edény közepébe, a darab ónt pedig veté annak szájára. és felelemél szememeimet, és látám, hogy imé, két asszony jöve elő, és szél vala szárnyaikban, és szárnyaik olyanok, mint az eszterágnak szárnyai, és felelemél a mérő-edényt a föld és az ég közé. és mondam az angyalnak, a ki beszél vala velem: hová viszik ezek a mérő-edényt? és monda nékem: hogy házat építsenek annak a sineár

földén, és oda erősítsék, és ott hagyják azt a maga helyén.

majd megfordulék és felelemél szememeimet, és látám, hogy imé négy szekér jön vala ki két hegy közül, és azok a hegyek ércz-hegyek. és első szekérben veres lovak, a második szekérben fekete lovak; és a harmadik szekérben fehér lovak; a negyedik szekérben pedig tarka lovak, erősek. és megszólalék, és mondam az angyalnak, a ki beszél vala velem: mik ezek, uram? az angyal felele, és monda nékem: ezek az égnek négy szele, jönnek az egész föld ura mellett való szolgálatukból. a melyben a fekete lovak vannak, észak földére mennek, és a fehérek mennek utánok, a tarkák pedig a dél földére mennek; az erősek is mennek és kívánják eljárni a földet. és monda: menjete, járjátok el a földet; és eljárak a földet. majd híva engem, és beszéle velem, mondván: lásd! az észak földére menők lecsendesíték lelketem északnak földén. és szóla az úr hozzám, mondván: végy a számkivetésből valóktól: haldaitól, tóbiástól és jedajától; és menj be azon a napon, menj be jósiának, a sefániás fiának házába, a kik babilonból jötenek, végy ugyanis ezüstöt és aranyat, csinálj koronákat, és tedd jósuának, a jehosadáknak fiának, a főpapnak fejére! és szólj néki, mondván: ezt mondja a seregeknek ura, mondván: imé, egy férfit, a neve csemete, mert csemete támad belőle, és megépíti az úrnak templomát! mert ő fogja megépíteni az úrnak templomát, és nagy lesz az ő dicsősége, és ülni és uralkodni fog az ő székében, és pap is lesz az ő székében, és békesség tanácsa lesz kettejük között. és a koronák legyenek hélemnek, tóbiásnak, jedajának és hénnek, a sefániás fiának emlékjelei az úr templomában. és a messzelakók eljönek és építenek az úr templomában, és megtudjátok, hogy a seregeknek ura küldött el engem hozzátok. így lesz, ha hallgattok az úrnak, a ti isteneteknek szavára!

és lön a dárius király negyedik esztendejében, hogy szóla az úr zakariáshoz a kilenczedik hónapnak, a kiszívóknak negyedikén, mikor elküldék az isten házába saréczert és régem-méleket és társait, hogy esedezzenek az úr színe előtt, és hogy megkérdézzék a papokat, a kik a seregeknek urának házában vannak, és megkérdézzék a prófétákat is: sirják-e az ötödik hónapban és böjtöljek-e, a mint cselekedtem azt néhány esztendő óta? szóla ekkor a seregeknek ura nékem, mondván: szólj az ország minden népének és a papoknak, mondván: mikor böjtöltetek és gyásztatok az ötödik és hetedik hónapban, és pedig hetven esztendőig: avagy böjtölvé, nékem böjtöltetek-e? és mikor ettetek, és mikor itattok: avagy nem magatoknak ettetek és magatoknak itattok-e? avagy nem ezek a beszédek-e azok, a melyeket szólott vala az úr az előbbi próféták által, mikor még jeruzsálem népes és gazdag vala a körülete levő városokkal együtt, és mind a déli táj,

mind a lapály-föld népes vala? és szóla az úr zakariásnak, mondván: így szólt a seregeknek ura, mondván: igaz ítélettel ítéljétek, és irgalmasságot és könyörületességet gyakoroljon kiki az ő felebarátjával! özvegyet és árvt, jövevényt és szegényt meg ne sarczoljatok, és egymás ellen még szívetekben se gondolatokat gonosz. de nem akarék meghallani, sőt vállaikat vonogatták, és bedugák füleiket, hogy ne halljanak. szívöket is megkeményíték, hogy ne hallják a törvényt és az igékét, a melyeket a seregeknek ura küldött vala az ő lelke által, az előbbi próféták által. és igen felgerjedt vala a seregeknek ura. és lön, hogy a mint én kiáltottam és nem hallották meg: úgy kiáltottak, de nem hallottam meg, azt mondja a seregeknek ura; hanem szétszórtam őket mindenféle nemzetek közé, a kik nem ismerték őket, és pusztá lön utánok a föld, hogy senki azon sem át nem megy, sem meg nem tér. így tevék pusztává a kívánatos földet.

8

majd szóla a seregeknek ura, mondván: ezt mondja a seregeknek ura: nagy gerjedezéssel gerjedeztem a sionért, és nagy haragra gerjedtem ellene. ezt mondja az úr: megtértem a sionhoz, és jeruzsálem közepette lakozom, és jeruzsálem igazság városának nevezetik, a seregeknek urának hegye pedig szent hegynek. ezt mondja a seregeknek ura: agg férfiak és agg nők ülnek majd jeruzsálem utczáin, és kinek-kinek pálcza lesz kezében a napok sokasága miatt. és megtelnek a város utcái fiúkkal és leányokkal, a kik játszadoznak annak utczáin. ezt mondja a seregeknek ura: ha ez csoda léssen e nép maradékának szemei előtt azokban a napokban, vajjon az én szemeim előtt is csoda léssen-e? így szól a seregeknek ura. azt mondja a seregeknek ura: imé, én megszabadítom az én népem a nap keltének földéről és a nap nyugtának földéről. és elhozom őket és jeruzsálemben lakoznak, és népemmé lesznek, én pedig istenökké leszek hűséggel és igazsággal. ezt mondja a seregeknek ura: erősödjenek meg kezeitek, a kik hallottátok e napokban a beszédek a próféták szájából, a kik szoltak, mikor megvettétek a seregek ura házának alapja, hogy megépíttessék a templom. mert e napok előtt nem volt az embernek bére, és a baromnak sem volt bére, sem a kimenőnek, sem a bejövőnek nem volt békesége a háborúság miatt, mert minden embert felindítottam: kit-kit az ő felebarátja ellen. de most nem olyan leszek e nép maradékához, mint az előbbi napokban voltam, így szól a seregeknek ura. mert a vetés békeséges léssen, a szőlőt megadja gyümölcsét, a föld is megadja termését, az egek is megadják harmatjokat, és örökösé teszem mindezen e nép maradékát. és léssen, hogy a miképen átok valátok a pogányok között, oh júda háza és izráel háza: azonképen megszabadítlak titeket, és áldássá lesztek. ne féljétek! erősödjenek meg kezeitek! mert ezt mondja a seregeknek ura: a miképen elgondoltam vala, hogy veszedelmet hozok reátok, mikor atyátok megharagítottak vala engem, így szól a seregeknek ura, és nem könyörtültem: azonképen megtértem és elgondoltam e napokban, hogy jót teszék jeruzsálemmel és júda házával; ne féljétek! ezek azok a dol-

gok, a melyeket cselekedjétek: igazságot szőljon kiki az ő felebarátjával: igazságos és békeséges ítélettel ítéljétek a ti kapuitokban. és senki ne gondoljon az ő szívében gonoszt az ő felebarátja ellen; s a hamis esküvést se szeressétek, mert ezek azok, a miket én mind gyűlölök, így szól az úr. majd szóla hozzám a seregeknek ura, mondván: ezt mondja a seregeknek ura: a negyedik hónapnak bójtje, az ötödiknek bójtje, a hetediknek bójtje és a tizediknek bójtje vígalommá, örvendezéssé és kedves ünneppé lesznek júda házában. csak a hűséget és a békeséget szeressétek. ezt mondja a seregeknek ura: még lesz idő, a mikor népek jönek el, és sok városoknak lakói. és egyiknek lakói a másíkhöz mennek, mondván: menten menjünk el az úr orczájának engesztelésére, és a seregek urának keresésére; én is elmegyek! és eljönnek sok népek és erős nemzetek jeruzsálemba a seregeknek urának keresésére; és az úr orczájának engesztelésére. ezt mondja a seregeknek ura: e napokban lesz az, hogy a minden nyelvű pogányok közül tiz ember ragad egy zsidó férfituba s ragad annak ruhája szélébe, mondván: hadd menjünk veletek, mert hallottuk, hogy veletek van az isten!

9

az úr igéjének terhe a kadrák földé ellen; damaskus lesz pedig annak nyugvóhelye, (mert az úr szemmel tartja az embereket és izráelnek minden törzsét); és hámat is, a mely szomszédos vele; tírus és sídon, noha igen okosak! várat épített magának tírus, és annyi az ezüstje rakáson, mint a por, és az aranya, mint az utczák sara. imé szegénynye teszi őt az úr, és megrontja hatalmát a tengeren, magát pedig tűz emészti meg. meglátja ezt askalon és megretten; gáza is igen bánkodik; ekron is, mert megszegényült reménységében. mert kivész a király gázából, és askalon lakatlan marad. asdódban pedig idegenek laknak, és a filiszeusok kevélységét megtörm. kivonszom a vért szájukból és útálatosságaitak fogaik közül, és ő is a mi istenünk marad; és olyan lesz, mint egy fejedelem júdában, ekron pedig, mint a jebuzeus. és tábot járok házam körül, mint a sereg ellen, az ide-oda kóborlók ellen, és nem megy át többé rajtok a sarczoló, mert most szemmel tartom őt. örülj nagyon, sionnak leánya, örvendezz, jeruzsálem leány! imé, jön néked a te királyod; igaz és szabadító ő; szegény és számárhaton ülő, azaz nöstényszamárnak vemhén. és kivesztem a szekeret efraimból és a lovat jeruzsálemből, kivesztem a harci kézívet is, és békeséget hirdet a pogányoknak; és uralkodik tengertől tengerig, és a folyamtól a föld határáig. sőt a veled való szövetségnek véreért a te foglyaidat is kibocsátom a kútból, a melyben nincs víz. térjétek vissza az erősséghez, reménységnek foglyai! ma is azt hirdetem néktek: kétszeresen megfizetek néked! mert kifeszitem jüdát magamnak mintegy kézívet és megtöltöm efraimot; és felindítom fiaidat, oh sion, a te fiaid ellen, oh jáván, és olyanná teszek, mint a hős fegyvere. és megjelen felettök az úr, és nyíla repül mint a villámás; az úr isten kürtöt fuvall, és déli szelekben nyomul elő. a seregeknek ura megoltalmazza őket; megemészti és letaposásk

a parittyá-köveket, és isznak és zajognak, mint a bortól, és megtelnek, mint a csészék és mint az oltár szegletei. és megsegíti őket az úr, az ő istenök ama napon, mint az ő népének nyáját, és mint korona-kövek ragyognak az ő földén. (text omitted)

10

kérjeteek esőt az úrtól a késői eső idején! az úr villámlást szerez, és záporosót ad nékik, és kinek-kinek füvet a mezőn. mert a bálványok hazugságot szólnak, a varázslók pedig hamisságot látnak és üres álmokat beszélnek, hiábavalósággal vigasztalnak; azért elszélednek, mint a juhnyáj, a mely sanyarog, mert nincs pásztora. haragra gerjedtem a pásztorok ellen, és megfenyítém a bakokat. bizony megfenyíti a seregeknek ura az ő nyáját, a júda házát, és olyanokká teszi őket, a milyen a harcra felékesített ló. közülök támad a szegletköz, közülök a szeg, közülök a harci ív, közülök egyszerűen minden sarcoló. és olyanok lesznek, mint a hősök, a kik az utcák sarát tapodják a harcban, és harcolnak, mert velök van az úr, és megszegyenítik a lovon ülőket. és megerősítem a júda házát, és a józsef házát megsegítem, és visszahozom őket, mert szánom őket, és olyanokká lesznek, mintha el sem vetettem volna őket; mert én vagyok az úr, az ő istenök, és meghallgatom őket. efraim is olyan lesz, mint egy hős, és örvendeznek majd mintegy bortól ittasodva, és látják fiaik és örvendeznek; örvend az ő szívök az úrban. süvöltök nékik és egybegyűjtöm őket, mert megszábadítom őket, és megsokasulnak, a mint megsokasultak volna. és széthintem őket a népek között, hogy a messze földeken is emlegessenek engem, és fiakat neveljenek és visszatérjenek. mert visszatérítem őket, egyiptom földéről, assiriából is összegyűjtöm őket, és behozom őket gileád és libanon földjére, elég sem lesz nékik. és átvonulnak a nyomor tengerén, és megveri a tenger hullámai, és kiszáradnak a folyam örvényei, letöretik assíriának kevélysége, és egyiptom királyi pálcája elvész. és megerősítem őket az úrban, és az ő nevében járnak, így szól az úr.

11

nyisd meg kapuidat, oh libanon, hogy tűz emészsen cédrusaid közt! jajgass te ciprus, mert esik a cédrus, leomlott, a mi legjáva! jajgassatok ti básán tölgyei, mert pusztul a rengeteg erdő. hangzik a pásztorok jajja, mert elpusztult az ő büszkeségök! hangzik az oroszlán ordítása, mert elpusztult a jordán kevélysége! ezt mondja az úr, az én istenem: legeltesd a leölésre szánt juhokat, a melyeket leölnek az ő tulajdonosaik, a nélkül, hogy bűnnek tartanak, eladók pedig ezt mondják: áldott az úr, mert meggazdagodtam! és pásztoraik sem kímélik őket. bizony nem kímélem többé e föld lakosait, ezt mondja az úr; sőt imé odaadok minden embert a felebarátja kezébe és az ő királyá kezébe, és megrontják e földet, és nem szabadítom ki kezükből! legettetem hát a leölésre szánt juhokat, azaz a megnyomorgatott juhokat, és választék magamnak két pálczát, az egyiket nevezém

szépségnek, a másikat nevezém egységnek; így legettetem a juhokat. és három pásztort vertem el egy hónap alatt, mert elkeseredék a lelkem miattok, és az ő lelkök is megútálta engem. és mondám: nem őrizlek én titeket, haljon meg a halálra való és vágattassék ki a kivágni való, a megmaradtak pedig egyék meg egymásnak húsát. és vevém egyik pálczát, a szépséget, és eltörém azt, hogy felbontsam az én szövetségemet, a melyet az összes népekkel kötöttem. és felbomla az azon a napon, és így tudták meg az elsanyargatott juhok, a kik ragaszkodnak vala hozzá, hogy az úr dolga ez. és mondám nékik: ha jónak tetszik néktek, adjátok meg az én béremet; ha pedig nem: hagyjátok abba! és harmincz ezüst pénzt fizettek béremül. és monda az úr nekém: vedd a fazekas elé! nagy jutalom, a melyre becsültek engem. vevém azért a harmincz ezüst pénzt, és vetém azt az úrnak házába, a fazekas elé. majd eltörém a másik pálczátam is, az egységet, hogy felbontsam a testvérséget júda között és izráel között. és monda az úr nekém: most már szerezz magadnak bolond pásztornak való szerszámot. mert imé, én pásztort állítok e földre, a ki elveszetteket meg nem keresi, a gyöngével nem törődik, a megtépettet meg nem gyógyítja, a jó karban levőt nem táplálja, a kövérinek húsát megeszi, és körmeiket széttörödi. jaj a mihaszna pásztornak, a ki elhagyja a juhokat! fegyver a karjára és jobb szemére. karja szárazra száradjon és jobb szeme sötétre sötétedjék.

12

az úr igéjének terhe izráel ellen. így szól az úr, a ki az ezeget kiterjesztette, a földet fundálta, és az ember keblébe lelket alkotott. imé, én részegítő pohárrá teszem jeruzsálemet minden körülte való népnek; júdának is az lesz, mikor ostromolják jeruzsálemet. és azon a napon lesz, hogy nyomtatókövé teszem jeruzsálemet minden népnek; a ki emelni akarja azt, mind szakadva-szakad meg, noha összegyűl elene a föld minden pogánya. azon a napon, így szól az úr, megverek minden lovat rettegéssel, a lovagját pedig örültséggel, de a júda házát nyitott szemmel nézem, a népeknek pedig minden lovát vaksággal verem meg. és azt mondják szívböken júda fejedelmei: az én erősségem jeruzsálemnek lakói, az ő istenökkel, a seregek urával. azon a napon olyanokká teszem júda fejedelmeit, mint a milyen a tözes serpenyő a fák között, és amilyen a tözes fákllya a kévék között: megemésztenek jobb és bal felől minden körülvaló népet; de jeruzsálem tovább is a helyén marad jeruzsáleben! és megoltalmazza az úr júdának sátrait, mint azelőtt, hogy ne legyen nagyobb dávid házának dicsősége és jeruzsálem lakosának dicsősége, mint a júdái. azon a napon oltalma leszen az úr jeruzsálem lakosának, és azon a napon olyan lesz közöttök a legalábbvaló, mint dávid, a dávid háza pedig, mint az isten, mint az úrnak anygala ő előttök. és azon a napon lesz, hogy kész leszek elveszteni minden pogányt, a kik jeruzsálem támadnak; a dávid házára és jeruzsálem lakosaira pedig kiöntöm a kegyelemnek és könyörületességnek lelkét, és reám tekintenek, a kit átszegtetek, és siratják őt, a

mint siratják az egyetlen fiút, és keseregnek utána, a mint keseregnek az elsőszülött után. azon a napon nagy siralom lesz jeruzsálemben, a milyen volt a hadadrimmoni siralom a megiddo völgyében. és sír a föld: nemzetségek és nemzetségek külön; külön a dávid házának nemzetsége, feleségeik is külön; külön a nátán házának nemzetsége, és feleségeik is külön; külön a lévi házának nemzetsége, és feleségeik is külön; külön a sêmei nemzetsége, feleségeik is külön. a többi nemzetségek mind; nemzetségek és nemzetségek külön, feleségeik is külön.

13

azon a napon kútfő fakad a dávid házának és jeruzsálem lakosainak a bűn és tisztátalanság ellen. és léssen azon a napon, így szól a seregeknek ura: kivesztem a bálványok neveit e földről, és emlegetni sem fogják többé; sőt a prófétákat és a fertelmes lelket is kiszagatom e földről. és úgy lesz, ha prófétálni fog még valaki, azt mondják annak az ő apja és anyja, az ő szülei: ne élj, mert hazugságot szóltál az úr nevében! és általverik őt az ő apja és anyja, az ő szülei, az ő prófétálása közben. és azon a napon megszegyenülnek a próféták, kiki az ő látása miatt az ő prófétálásaik közben, és nem öltözködnek szőrös ruhába, hogy hazudjanak. hanem ezt mondja kiki: nem vagyok én próféta, szántóvető ember vagyok én, sőt más szolgáljává lettem én gyermekségem óta. és ha mondja néki valaki: micsoda ütések ezek a kezeiden? azt mondja: a miket az én barátaim házában ütöttek rajtam. fegyver, serkenj fel az én pásztorom ellen és a férfiu ellen, a ki nékem társam! így szól a seregeknek ura. verd meg a pásztort és elszélednek a juhok, én pedig a kicsinyek ellen fordítom kezemet. és léssen az egész földön, így szól az úr: a két rész kivágatattik azon és meghal, de a harmadik megmarad rajta. és beviszem a harmadrészt a tűzbe, és negtisztítom őket, a mint tisztítják az ezüstöt és megpróbálom őket, a mint próbálják az aranyat; ő segítségül hívja az én nevémet és én felelni fogok néki; ezt mondom: népem ő! ő pedig ezt mondja: az úr az én istenem!

14

ímé, eljön az úrnak napja, és a te prédádat felosztják benned. mert minden népet ütközetre gyűjtök jeruzsálemhez, és megszállják a várost, és kirabolják a házakat, megszeplősítik az asszonyokat; és a város fele számkivetésbe megy, de a nép maradéka nem gyomláztatik ki a városból. mert eljön az úr, és harczol azok ellen a népek ellen, a mint harczott vala ama napon, a harcznak napján. és azon a napon az olajfák hegyére veti lábait, a mely szemben van jeruzsálemmel napkelet felől, és az olajfák hegye közepén ketté válik, kelet felé és nyugot felé, igen nagy völgygyé, és a hegynek fele észak felé, fele pedig dél felé szakad. és az én hegyem völgyébe futtok, mert a hegyközi völgy azálig nyúlik, és úgy futtok, a mint futottak a földindulás elől uzzásnak, júda királyának napjaiban. bizony eljö az úr, az én istenem, és minden szent vele. és úgy lesz azon a napon: nem lesz világosság, a ragyogó

testek összezsugorodnak. de lesz egy nap, a melyet az úr tud, se nappal, se éjszaka, és világosság lesz az estvének idején. és e napon lesz, hogy élő vizek jönek ki jeruzsálemből, felerészök a napkeleti tenger felé, felerészök pedig a nyugoti tenger felé, és nyárban és télben is úgy lesz. és az úr lesz az egész földnek királya, e napon egy úr léssen, és a neve is egy. az egész föld síksággá változik gebától kezdve rimonig, déli irányban jeruzsálem felé, és felmagasztaltatik és a maga helyén marad a benjámin kapujától az első kapu helyéig, a szegletkapuig, és a hananéel tornyától a király sajtójáig. és lakni fognak benne, és nem éri többé pusztulás, és barátságban lakoznak jeruzsálemben. és ez lesz a csapás, a melylyel megcsapkod az úr minden népet, a melyek jeruzsálem ellen gyülekeznek: megsenyved a húsok és pedig a míg lábaikon állnak, szemek is megsenyvednek gödreikben, mylvők is megsenyved szájakban. és azon a napon lesz, hogy az úr nagy háborúságot támaszt közöttök, úgy, hogy kiki a maga társának kezét ragadja meg, és a maga társának keze ellen emeli fel kezét. sőt még júda is harcolni fog jeruzsálem ellen, és összegyűjtetik a köröskörül lakó népek minden gazdagsága: arany, ezüst és igen sok ruha. és éppen olyan csapás lesz a lovakon, öszvéreken, tevéken, számarakon és mindenféle barmokon, a melyek e táborban lesznek, a milyen ez a csapás. és léssen, hogy a kik megmaradnak mindama népek közül, a melyek jeruzsálem ellen jönek: esztendőről esztendőre mind felmennek, hogy hódoljanak a királynak, a seregeknek urának, és megünnepeljék a sátorok ünnepét. és léssen, hogy a ki nem megy fel e föld nemzetségei közül jeruzsálembe, hogy hódoljon a királynak, a seregek urának: nem léssen azokra eső. és ha nem megy fel, vagy nem jön fel az egyiptomi nemzetség, ő rájuk sem léssen; de léssen az a csapás, a melylyel megcsapkodja az úr a népeket, a kik nem mennek fel a sátorok ünnepét megünnepelni. ez léssen egyiptomnak büntetése, és mindama népek büntetése, a kik nem mennek fel a sátorok ünnepét megünnepelni. azon a napon a lovak csengettyűin is ez lesz: az úrnak szenteltetett. és a fazekak az úrnak házában olyanokká lesznek, mint az oltár előtt való medenczék. és jeruzsálemben és júdában minden fazék a seregek urának szenteltetik, és előnek mind, a kik áldozni akarnak, és választanak közülök és főznek azokban; és nem léssen többé kananeus a seregek urának házában e napon.

az úr igéjének terhe izráel ellen, malakiás által. szereztelek titeket, azt mondja az úr, és azt mondjátok: miben szerettél minket? avagy nem atyafiai vala-é ézsau jákóbnak? azt mondja az úr: jákóbot pedig szerettem; ézsaut ellenben gyűlöltem, és az ő hegyeit pusztává tettem, örökségét pedig pusztai sakálókévá. ha azt mondja edom: elpusztultunk; de térjünk meg és építsük fel a romladékokat: ezt mondja a seregeknek ura: ők építenek, de én elrontom, és elnevezik őket istentelenség határának és oly népek, a melyre örökké haragszik az úr. és látják ezt a ti szemeitek, és magatok is mondjátok: nagy az úr az izráel határa felett. a fiú tiszteli atyját, a szolga is az ő urát. és ha én atya vagyok: hol az én tisztességem? és ha én úr vagyok, hol az én félelmem? azt mondja a seregeknek ura néktek, ti papok, a kik útáljátok az én nevetem, és ezt mondjátok: mivel útáljuk a te nevedet? megfertéztetett kenyeret hoztok oltáromra, és azt mondjátok: mivel fertéztetünk meg téged? azzal, mikor azt gondoljátok, hogy az úrnak asztala megvetni való. hogyha vakot hoztok áldozatul: nem bűn-é az? vagy ha sántát hoztok és bénát: nem bűn-é az? vidd csak azt a te fejedelmednek: vajjon kedvvel fogad-é, avagy reád tekint-é? azt mondja a seregeknek ura. most azért engeszteljétek meg az istennek orcáját, hogy könyörüljön rajtunk. általatok van ez, elnézheti-é ezt néktek? azt mondja a seregeknek ura. vajha valaki közületek bezárná az ajtót, hiába ne tüzelnétek az én oltáromon! nem telik kedvem bennetek, azt mondja a seregeknek ura; az ételáldozatot sem kedvelem a ti kezetekből! hiszen napkeletről fogva napnyugotig nagy az én nevem a pogányok között, és minden helyen tömjénnel áldoznak az én nevemnek és tiszta ételáldozattal! bizony nagy az én nevem a pogányok között! azt mondja a seregeknek ura. ti pedig meggyalázzátok azt, mikor azt mondjátok: az úrnak asztala megvetni való, és annak jövedelme, eledele útálatos. és azt mondjátok: imé, mily fáradtság! és ráfújtok, azt mondja a seregeknek ura; pedig a rablottat hozzátok, meg a sántát és betegest; ételáldozatot is hoztok, de hát kedves-é az a ti kezetekből? azt mondja az úr. átkozott pedig az álnok! van ugyan a nyájában hím, és fogadást is tesz: mégis hitvánnyal áldozik az úrnak. pedig nagy király vagyok én, azt mondja a seregeknek ura, és félelmetes az én nevem a pogányok között!

most azért néktek szól ez a parancsolat, ti papok! ha meg nem hallgatjátok és ha nem vesztitek szívetekre, hogy dicsőséget adjatok az én nevemnek, azt mondja a seregeknek ura: átkot bocsátok reátok, és elátkozom a ti áldásotokat; bizony elátkozom azt, ha nem vesztitek szívetekre! imé, én megromtam a ti vetni való magotokat, és szemetet szórok orcáitokba, a ti ünneplésteknek szemetjét, és ahhoz hordanak ki titeket. és megtudjátok, hogy azért adtam néktek a parancsolatot, hogy szövetségem legyen a lévivel, azt mondja a seregeknek ura. szövetségem volt vele életre és békességre, és félelmül adtam azt néki és

félt engemet, és megalázta magát az én nevem előtt. igazság törvénye volt az ő szájában, és nem találtatott álnokság az ő ajkaiban; békességben és egyenességgel járt velem, és sokakat megtérített a bűnből. mert a papnak ajkai őrzik a tudományt, és az ő szájából törvényt várnak, mivel a seregek urának követe ő. de ti elhajlottatok ez útról, sokakat megbotránkoztatatok a törvénnyel, felbontottátok lévi szövetségét, azt mondja a seregeknek ura. azért én is szidalmassákká tettem titeket és útálatossákká az egész nép előtt, a miatt, hogy meg nem őriztétek az én utamat, hanem személyválogatók voltatok a törvénnyel. nem egy atyánk van-e mindnyájunknak? nem egy isten teremtet-e minket? miért csalja hát kiki az ő felebarátját, megrontván a mi atyáink szövetségét? hűtelenné lett júda, és útálatosság támadt izráelben és jeruzsálemben, mert megfertőztette júda az úrnak szentségét, a melyet ő szeret, és idegen istennek leányát vette el. elveszt az úr mindenkit, a ki ezt cselekszi, a vigyázót és a felelőt, a jákób szátraiból, még ha áldozatot visz is a seregek urának. és ezt is cselekszitek: betöltitek az úr oltárát könyhullatással, sírással és kesergéssel, hogy ne tekintsen többé az ételáldozatra, és ne fogadjon el szívésséget a ti kezetekből. és azt mondjátok: miért? azért, mert az úr tett bizonyosságot köztet és a ti ifjúságod felesége közt, a kit te megcsaltál, holott társad és szövetséges feleséged! nem tett ilyet egy sem, a kinek még volt lelke. és mit keresett az az egy? istentől való magvat. őriztétek meg azért a ti lelketeket, és a ti ifjúságotok feleségét meg ne csaljátok! mert gyűlölöm az elbocsátást, azt mondja az úr, izráelnek istene, és azt, a ki ruhájára kegyetlenséget borít, azt mondja a seregeknek ura. őriztétek meg azért lelketeket, és ne csalárkodjatok! elfárasztottátok az urat beszédeitekkel, és azt mondjátok: mivel fárasztottuk el? azzal, hogy azt mondjátok: minden gonosztevő jó az úr szemeiben, és gyönyörködik ő azokban; vagy: hol van az ítéletnek istene?

imé, elküldöm én az én követemet, és megtisztítja előttem az utat, és mindjárt eljön az ő templomába az úr, a kit ti kerestek, és a szövetségnek követe, a kit ti kívántok; imé, eljön, azt mondja a seregeknek ura. de kicsoda szenvedheti el az ő eljövételének napját? és kicsoda áll meg az ő megjelenésekor? hiszen olyan ő, mint az ötvösnek tüze, és a ruhamosóknak lúgja! és ül mint ötvös vagy ezüsttisztogató és megtisztítja lévi fiait és fényessé teszi őket, mint az aranyat és ezüstöt; és igazsággal visznek ételáldozatot az úrnak. és kedves lesz az úrnak a júda és jeruzsálem ételáldozatja, mint a régi napokban és előbbi esztendőknben. mert ítéletre indulok hozzátok, és gyors tanú leszek a szemfényvesztők ellen, a paráznák és hamisan eskűők ellen, és azok ellen, a kik megrövidítik a munkásnak bérét, az özvegyet és árvt, és a kik nyomorgatják az idegent, és nem félnek engem, azt mondja a seregeknek ura. mert én, az úr, meg nem változom, ti pedig, jákóbnak fiai, nem emésztettek meg! atyáitok idejétől fogva eltértek rendeleseimtől és nem tartottátok meg azokat. tér-

jetek hozzám, és én is hozzátok térek, azt mondja a seregeknek ura. de azt mondjátok: miben térjünk meg? avagy az ember csálhatja-e az istent? ti mégis csaltatok engem. és azt mondjátok: mivel csalunk téged? a tizeddel és az áldozni valóval. átokkal vagytok elátkozva, mégis csaltok engem: a nép egészben! hozzátok be a tizedet mind az én tárházamba, hogy legyen ennivaló az én házamban, és ezzel próbáljátok meg engem, azt mondja a seregeknek ura, ha nem nyitom meg néktek az egek csatornáit, és ha nem árasztok reátok áldást bőségesen. és megdorgálom éretetek a kártevőt, és nem vesztí el földetek gyümölcsét, és nem lesz a szőlőtők meddő a mezőn, azt mondja a seregeknek ura. és boldognak mondanak titeket mind a nemzetek; mert kíváncsok földé lesztek ti, azt mondja a seregeknek ura. keményen szólátok ellenem, azt mondja az úr, és azt mondjátok: mit szólunk ellened? azt mondtátok: hiábavaló az isten szolgálata, és mi haszna, hogy megtartjuk törvényeit, és hogy alázasan járunk a seregeknek ura előtt? sőt inkább magunk hirdetjük boldogoknak a kevélyeket; hiszen gyarapodtak, noha gonoszságot üznek, és megszabadulnak, noha kísértik az istent! akkor tanakodtak egymással az úrnak tisztelői, az úr pedig figyelt és hallgatott, és egy emlékkönyv iraték ő előtte azoknak, a kik félik az urat és becsülik az ő nevét. és azon a napon, azt mondja a seregeknek ura, a melyet én szerzek, tulajdonommá lesznek és kedvezek nékik, a mint kiki kedvez a maga fiának, a ki szolgálja őt. és megtértek és meglátjátok, hogy különbség van az igaz és a gonosz között, az isten szolgálja között és a között, a ki nem szolgálja őt.

4

mert ímé, eljön a nap, lángoló mint a sütő-kemencze, és olyanná lesz minden kevély és minden gonosztevő, mint a pozdorja, és megégeti őket az eljövendő nap, azt mondja a seregeknek ura, a mely nem hagy rajtok gyökeret, sem ágat. és feltámad néktek, a kik féltetek az én nevemet, az igazságnak napja, és gyógyulás lesz az ő szárnyai alatt, és kimentek és ugrándoztok, mint a hízlalt tulkok. és széttapodjátok a gonoszokat, és porrá lesznek lábaitok nyomása alatt azon a napon, a melyet én szerzek, azt mondja a seregeknek ura. emlékezzetek meg mózesnek, az én szolgálómnak törvényéről, a melyet rendeltem ő általa a hóreben, az egész izráelnek rendelésekül és ítéletekül. ímé, én elküldöm néktek illyést, a prófétát, mielőtt eljön az úrnak nagy és félelmetes napja. és az atyák szívét a fiakhoz fordítja, a fiak szívét pedig az atyákhoz, hogy el ne jöjjenek és meg ne verjem e földet átokkal.

1

boldog ember az, a ki nem jár gonoszok tanácsán, bűnösök útján meg nem áll, és csúfolódók székében nem ül; hanem az úr törvényében van gyönyörűsége és az ő törvényéről gondolkodik éjjel nappal. és olyan lesz, mint a folyóvizek mellé ültetett fa, a mely idejekorán megadja gyümölcsét, és levele nem hervad el; és minden munkájában jó szerencsés léssen. nem úgy a gonoszok, hanem, mint a polyva, a mit szét-szór a szél. azért nem állhatnak meg a gonoszok az ítéletben; sem a bűnösök az igazak gyülekezetében. mert tudja az úr az igazak útját; a gonoszok útja pedig elvész.

2

miért dühösködnek a pogányok, és gondolnak hiábavalóságot a népek? a föld királyai felkerekednek és a fejedelmek együtt tanácskoznak az úr ellen és az ő felkentje ellen: szaggassuk le az ő bilincseiket, és dobjuk le magunkról köteleiket! az egekben lakozó neveti, az úr megcsúfolja őket. majd szól nékik haragiában, és megretenti őket gerjedelmében: én kentem ám fel az én királyomat a sionon, az én szent hegyemen! törvényül hirdetem: az úr mondá nékem: én fiam vagy te; én ma nemzettelek téged. kérjed tőlem és odaadom néked a pogányokat örökségül, és birtokodul a föld határait. összetöröd őket vasvesszővel: szíjjelzúzd őket, mint cserépedényt. azért, királyok, legyetek eszesek, és okuljatok földnek bírái! szolgáljátok az urat félelemmel, és örüljeteek reszketéssel. csókoljátok a fiút, hogy meg ne haragudjék és el ne vesszetzek az úton, mert hamar felgerjed az ő haragia. boldogok mindazok, a kik ő benne bízna!

3

dávid zsoltára; fia, absolon elől való futásakor. uram! mennyire megsokasodtak ellenségeim! sokan vannak a reám támadók! sokan mondják az én lelkem felől: nincs számára segítség istennél, szela. de te, oh uram! paizsom vagy nékem, dicsőségem, az, a ki felmagasztalja az én fejemet. felszóval kiálték az úrhoz, és ő meghallgata engemet, az ő szentsége hegyéről. szela. én lefekszem és elalszom; felébredek, mert az úr támogat engem. meg félek sok ezernyi néptől sem, a mely köröskörül felállott ellenem. kelj fel uram, tarts meg engem istenem, mert te verted arczul minden ellenségemet; a gonoszok fogait összetörted. az uré a szabadtás; legyen a te népeden a te áldásod. szela.

4

az éneklőmesternek a neginóthra, dávid zsoltára. mikor kiáltok, hallgass meg engem, igazságomnak istene; szorultságomban tág tért adtál nékem; könyörülj rajtam és halld meg az én imádságomat!

emberek fiai! meddig lesz gyalázatban az én dicsőségem? meddig szerettek hiábavalóságot, és kerestek hazugságot? szela. tudjátok meg hát, hogy kedveltjévé választott az úr; meghallja az úr, ha hozzá kiáltok! haragudjatok, de ne vétkeztek: beszéljeteek szívetekkel a ti ágyvasházatokban és csillapodjatok! szela. igazságnak áldozatával áldozatok, és bízatok az úrban. sokan mondják: kicsoda láttam velünk jót? hozd fel reánk arczodnak világosságát, oh uram! nagyobb örömet arcz így szívembe, mint a mikor sok az ő búzájok és boruk. békességben fekszem le és legott elaluszom; mert te, uram, egyedül adsz nékem bátorságos lakozást.

5

az éneklőmesternek a nehilótra, dávid zsoltára. uram, figyelmezz szavamra; értsd meg az én sóhajtasomat! ügyelj az én kiáltásom szavára, én királyom és én istenem; mert én hozzád imádkozom! uram, jó reggel hallgasd meg az én szómat; jó reggel készülok hozzád és vigyázok. mert nem olyan isten vagy te, a ki hamisságban gyönyörködne! nem lakhatik tenálad gonosz. nem állhatnak meg szemeid előtt a kevélyek, gyűlölsz te minden bűnt cselekedőt. elveszted, a kik hazugságot szólnak; a vérszopó és álnok embert utálja az úr. én pedig a te kegyelmed sokaságából házadba mehetek; leborulok szent templomodban a te félelmedben. uram, vezess engem a te igazságodban az én ellenségeim miatt; egyengess előttem a te útat! mert nincsen az ő szájokban egyenesség, belsejök csupa romlottság; nyitott sír az ő torkuk, nyelvökkel hizelkednek. kárhoztasd öke, oh isten; essenek el saját tanácsaik által; taszítsd el őket vétkeik sokasága miatt, mert fellázadtak ellened. és majd örülnek mindnyájan, a kik bíznak benned; mindörökké vigadjanak, és te megottalmazod őket, és örvendeznek te benned, a kik szeretik a te nevedet. mert te, uram, megáldod az igazat, körülveszed a te jóvoltoddal, mint egy paizszsal.

6

az éneklőmesternek a neginóthra, a semínith szerint; dávid zsoltára. uram, ne feddj meg engem haragodban, és ne ostorozz engem búsulásodban. uram, ne feddj meg engem haragodban, és ne ostorozz engem búsulásodban. könyörülj rajtam uram, mert ellankadtam: gyógyíts meg engem uram, mert megháborodtak csontjaim! lelkem is igen megháborodott, és te, oh uram, míglen? térj vissza uram, mentsd ki lelkemet, segíts meg engem kegyelmedért; mert nincs emlékezés rólad a halálban, a seolban kicsoda dicsóít téged? elfáradtam sóhajtozásomban, egész éjjel áztattam ágyamat, könyhulattással öntöttem nyoszolyámat. szemem a bánattól elbágyadt, megvénhedett minden szorongatóm miatt. távozzatok tőlem mind, ti bűnt cselekedők, mert meghallgatja az úr az én siralmam szavát. meghallgatja az úr az én könyörgésemet, elfogadja az úr az én imádságomat. megszégyenül majd és igen megháborodik minden ellenségem; meghátrálnak és

7

dávid siggajonja, a melyet az úrhoz énekelt a benjáminita kús beszéde miatt. én uram istenem, benned bízom; oltalmaz meg engem minden üldözőtől, és szabadít meg engem, hogy szét ne tépje, mint az oroszlán az én lelkemet, szét ne szaggassa, ha nincsen szabadító. én uram istenem, ha cselekedtem ezt, ha hamisság van az én kezeimben. ha gonoszszal fizettem jó emberemnek, és háborgattam ok nélkül való ellenségemet: akkor ellenség üldözze lelkemet s érje el és tapodja földre az én életemet, és sujtsa porba az én dicsőségemet. szela. kelj fel, uram, haragodban, emelkedjél fel ellenségeim dühe ellen; serkenj fel mellettem, te, a ki parancsoltál ítéletet! és népek gyülekezete vegyen téged körül, és felettök térj vissza a magasságba. az úr ítéli meg a népeket. bírálj meg engem uram, az én igazságom és ártatlanságom szerint! szűnjék meg, kérlek, a gonoszok rosszasága és erősítsd meg az igazat; mert az igaz isten vizsgálja meg a szívüket és veséket. az én paizsom az istennél van, a ki megszabadítja az igaz szívűket. isten igaz bíró; és olyan isten, a ki mindennap haragszik. ha meg nem tér a gonosz, kardját élesíti, kezívet felvonja és felkészíti azt. halálos eszközöket fordít reá, és megtűzesíti nyilait. ímé, álnoksággal vajúdik a gonosz, hamisságot fogan és hazugságot szül. gördröt ás és mélyre vájja azt; de belesik a verembe, a mit csinált. forduljon vissza fejére az, a mit elkövetett, és szálljon feje tetejére az ő erőszakossága. dicsérem az urat az ő igazsága szerint, és énekek a felséges úr nevének.

8

az éneklőmesternek a gittithre; dávid zoltára. mi urunk istenünk, mily felséges a te neved az egész földön, a ki az egekre helyezted dicsőségedet. a csecsemők és csecsszopók szájával erősítetted meg hatalmadat a te ellenségeid miatt, hogy a gyűlölködőt és bosszúállót elnémítsd. mikor látom egeidet, a te újjajdnak munkáját; a holdat és a csillagokat, a melyeket teremtetél: micsoda az ember - mondom - hogy megemlékezel róla? és az embernek fia, hogy gondod van reá? hiszen kevésset tetted őt kisebbé az istennél, és dicsőséggel és tisztességgel megkoronáztad őt! úrrá tetted őt kezeid munkáin, mindent lábai alá vetetél; juhokat és mindenféle barmot, és még a mezőnek vadait is; az ég madarait és a tenger halait, mindent, a mi a tenger ösvényein jár. mi urunk istenünk, mily felséges a te neved az egész földön!

9

az éneklőmesternek a muthlabbén szerint; dávid zoltára. dicsérlek uram teljes szívemmel, hirdetem minden csodatételedet. örülök és örvendezek tebenned, zengedezem, oh magasságos, a te nevedet; hogy az én ellenségeim meghátráltak, elbuktak és elveszték a te orczád előtt; hogy véghezvitt

ítéletemet és ügyemet: az ítélő-székből ültél, mint igaz bíró. megdorgáltad a pogányokat, elvesztetted a gonosz: nevöket mindörökké kitörölted. az ellenség megszűnt, elpusztult örökre; és a városoknak, a miket feldúltál még az emlékeztők is elveszett. az úr pedig örökké trónol, ítéletre készítette el az ő székét. és ő megítéli a világot igazsággal, törvényt tesz a népeknek méltányosan. és lesz az úr nyomorultak kövára, kövár a szükség idején. azért te benned bíznak, a kik ismerik a te nevedet; mert nem hagytad el, uram, a ki keresnek téged. zengjetelek az úrnak, a ki sionban lakik; hirdessétek a népek között az ő cselekedeteit. mert számon kéri a kiontott vért, megemlékezik róluk, nem feledkezik el a szegények kiáltásáról. könyörülj rajtam, uram! lásd meg az én nyomorúságomat, a mely gyűlöloim miatt van, a ki felemelsz engem a halál kapuiból; hogy hirdessem minden dicséretedet sion leányának kapuin; hadd örvendjek a te szabadításodban. beszüledtek a pogányok a verembe, a melyet ástak; a hálóban, a melyet elrejtettek, megakadt a lábok. megismertetted az úr, ítéletet hozott; a gonosz annak kezemunkájával ejtette el. higgajon. szela. seolba jutnak a gonoszok, oda minden nép, a mely elfeledkezik istenről. mert a szegény nem lesz végképen elfelejtve, a nyomorultak reménye semvész el örökre. kelj fel uram, ne hatalmasodjék el a halandó; ítéltesse meg a pogányok te előtted! retentsd meg, uram, őket; tudják meg a pogányok, hogy halandók ők! szela.

10

uram, miért állasz távol? miért rejtőzöl el a szükség idején? a gonosznak kevélysége miatt sanyarog a szegény. essenek foglyul a cseleknék, a miket koholtak. mert dicsekszik a gonosz az ő lelkének kivánságával, és a fősvény megveti és szidja az urat. a gonosz az ő haragos kevélységében senkit sem tudakoz; nincs isten, ez minden gondolatja. szerencsések az ő útai minden időben; messze vannak tőle ítéleteid, elfújja minden ellenségét. azt mondja szívében: nem rendülök meg soha örökké, mert nem esem bajba. szája telve átkozódással, csalárdsággal és erőszakossággal; nyelve alatt hamisság és álnokság. az utcázik zugaiban lappang, a rejtékhelyeken megöli az ártatlant, szemei lesnek az ügyefogyottra. leleszkedik a rejtékhelyen, leleszkedik, mint az oroszlán az ő barlangjában, hogy elragadj a szegényt; elragadja a szegényt, mielőtt hálójába foghatná azt. lenyomja, tiporja, és erejétől elesnek az ügyefogyottak. azt mondja szívében: elfelejtkezett isten, elrejtette arcát: nem is látott soha! kelj fel úr-isten, emeld fel kezedet; ne feledkezzél el a szegényekről! miért szidja istent a gonosz? miért mondja szívében: nem keresed rajta. te látod ezt, mert te megnézed a hamisságot és a fájdalmat, hogy ráveszed. te reád hagyja magát az ügyefogyott, az árvának is te vagy segédleme. törd össze a gonosznak karját; és keressd a rosszon az ő gonoszságát, míg már nem találsz. az úr király mindenha és mindörökké; a pogányok kivessnek az ő földjéről. a szegények kivánságát meghallgatod, oh uram! megerősítetted szívöket, füleiddel figyelmezel, hogy ítéletet tégy az árvának és nyomorodottnak,

hogy többé már ne retentsen a földből való ember.

11

az éneklőmesternek; dávidé. az úrban bízom; hogy mondhatjátok az én lelkemnek: fuss a ti hegyetekre, mint a madár?! mert ímé, a gonoszok megvonják az íjat, ráilleszték nyilokat az idegre, hogy a sötétségben az igazszívűkre lövöldözzenek. mikor a fundamentom is elrontattak, mit cselekedett az igaz? az úr az ő szent templomában, az úr trónja az egekben; az ő szemei látják, szemöldökei megpróbálják az emberek fiait. az úr az igazat megpróbálja, a gonoszt pedig, az álnokság kedvelőjét, gyűlöli az ő lelke. hálótak hullat a gonoszokra; tűz, kénkö és égető szél az ő osztályrészők! mert az úr igaz; igazságot szeret, az igazak látják az ő orcáját.

12

az éneklőmesternek a seminithe; dávid zoltára. segíts uram, mert elfogyott a kegyes, mert eltűntek a hívek az emberek fiai közül. hamisságot szól egyik a másiknak; hizelkedő ajakkal kettős szívből szólnak. vágja ki az úr mind a hizelkedő ajkakat, a nyelvet, a mely nagyokat mond. a kik ezt mondják: nyelvünkkel felülkerekedünk, ajkaink velünk vannak; ki lehetne úr felettünk? a szegények elnyomása miatt, a nyomorultak nyögése miatt legott felkelek, azt mondja az úr; biztonságba helyezem azt, a ki arra vágyik. az úr beszédei tiszta beszédek, mint földből való kohóban megolvasztott ezüst, hétszer megtisztítva. te uram, tartsd meg őket; őrizd meg őket e nemzetségtől örökké. köröskörül járnak a gonoszok, míhelyt az alávalóság felmagasztaltatik az emberek fiai közt.

13

az éneklőmesternek; dávid zoltára. uram, meddig felejtkezel el rólam végképen? meddig rejtetted el orcádat tőlem? meddig tanakodjam lelkemben, bánkódjam szívemben naponként? meddig hatalmaskodik az én ellenségem rajtam? nézz ide, felelj nékem, uram istenem; világosítsd meg szemeimet, hogy el ne aludjam a halálra; hogy ne mondja ellenségem: meggyőztem őt; háborgatóim ne örüljenek, hogy tántorgok. mert én a te kegyelmedben bízom, örüljön a szívem a te segítségednek; hadd énekeljek az úrnak, hogy jót tett velem! (text omitted)

14

az éneklőmesternek; dávidé. azt mondja a balgatag az ő szívében: nincs isten. megromlottak, útálatosságot cselekedtek; nincs, a ki jót cselekedjék. az úr letekintett a mennyből az emberek fiaira, hogy meglássa, ha van-e értelmes, istent kereső? mindnyájan elhajlottak; egyetemben elromlottak, nincs, a ki jót cselekedjék, nincsen csak egy sem. nem tudják-e ezt mind a gonosztévők, a kik megeszik az én népemet,

mintha kenyeret ennének, az urat pedig segítségül nem hívják? majd rettegnek rettegéssel, mert isten az igaz nemzetséggel van! a szegénynek tanácsát kicsüfoljátok, mert az úr az ő birodalma. vajha eljöne sionból izráelnak a szabadítás! mikor az úr visszahozza népeinek foglyait, jákób örül majd és vidag izráel.

15

dávid zoltára. uram kicsoda tartózkodhatik sátorodban, kicsoda lakozhatik szent hegyeden? a ki tökéletességben jár, igazságot cselekszik, és igazat szól az ő szívében. nem rágalmaz nyelvél; nem tesz rosszat felebarátjának, és nem szerez gyalázatot rokonainak. a megbélyegzett útálatos az ő szemeiben, de az urat félőket tiszteli: a ki kárára esküszik, és meg nem változtatja. pénzét nem adja uzorára, és nem vesz el ajándékot az ártatlan ellen. a ki ezeket cselekszi, nem rendül meg soha örökké.

16

dávid miktámja. tarts meg engem istenem, mert benned bízom. ezt mondom az úrnak: én uram vagy te; felettet való jómn nincsen. a szentekben, a kik e földön vannak és a felségekben, bennök van minden gyönyörűségem. megsokasodnak fájdalomaim, a kik más isten után sietnek; nem áldozom meg véres italáldozatokat és nem veszem nevöket ajkaimra. az úr az én osztályos részem és poharam; te támogatod az én sorsomat. az én részem kies helyre esett, nyilván szép örökség jutott nékem. áldom az urat, a ki tanácsot adott nékem; még éjjel is oktatnak engem az én veséim. az úrra néztem szüntelen; mert jobb kezem felől van, meg nem rendülök. azért örül az én szívem és örvendez az én lelkem; testem is biztonságban lakozik. mert nem hagyod lelkemet a seolban; nem engeded, hogy a te szented rothadást lásson. te tanítasz engem az élet ösvényére, teljes öröm van tenálad; a te jobboldon gyönyörűségek vannak örökké.

17

dávid imádsága. hallgasd meg, uram, az igazságot, vedd észre könyörgésemet, figyelmezzél imádságomra, mely nem jó család ajakról. a te orcádtól jöjjön ki ítéletem, a te szemeid hadd lássanak igazat. megpróbáltad az én szívemet, meglátogattál éjjel; próbáltál engem, nem találtál semmi rosszat; ha tán gondoltam is nem jött ki a számon. az emberek cselekedeteinél a te ajkad ígéjével vigyáztam az erőszakosnak ösvényeire. ragaszkodtak lépteim a te ösvényeidhez, nem ingadoztak lábaim. hívtalak én, mert te felelhetsz nékem, istenem! ha jtsd hozzám füledet, hallgasd meg az én beszédemet. mutasd meg csudálatosan a te kegyelmedet, a ki megszabadítod jobboldal a te benned bízókat a támadóktól. tarts meg engemet, mint szemed fényét; szárnyaid árnyékába rejsz el engemet. a gonoszok elől, a kik pusztítanak engem; ellenségeim elől, a

kik lelkendezve vesznek körül engem. megköv-
edett szívókat elzárták, szájjakkal kevélyen szólnak.
körülvettek most minket mentünkben; szemeiket
ránk szegzik, hogy földre terítsenek. hasonlók az
oroszlánhoz, a mely zsákmányra szomjaz, és a re-
jtekheznyúló oroszlánkölyökhöz. kelj fel, oh uram!
szállj vele szembe, terítsd le őt, szabadítsd meg
lelkemet a gonosztól fegyvereddel; az emberektől,
oh uram, kezdeddel, a világ embereitől! az ő osz-
tályrészüik az életben van; megtöltötted hasukat
javaiddal, bővülködnek fiakkal, a miköz pedig marad,
gyermekükre hagyják. én igazságban nézem a te
örzszádat, meglegekszem a te ábrázatoddal, midőn
felserkenek.

18

az éneklőmesternek, az űr szolgájától, dávidtól, a ki
az űrhoz ez ének szavait azon a napon mondotta,
a melyen az űr megszabadította őt minden ellen-
ségének kezéből, és saul kezéből. és monda: sz-
eretek uram, én erősségem! az űr az én kösziklám,
váram és szabadítóm; az én istenem, az én kösziklám
ő benne bízom: az én páizsom, idvességem szarva,
menedékem. az űrhoz kiáltok, a ki dicséretre méltó,
és megszabadulok ellenségeimtől. halál kötelei vet-
tek körül, s az istentelenség árjai rettentettek en-
gem. a seol kötelei vettek körül; a halál törei fog-
tak meg engem. szükségemben az urat hívtam, és az
én istenemhez kiáltottam; szavamat meghallá tem-
plomából, és kiáltásom eljutott füleibe. megindult,
megrendült a föld, s a hegyek fundamentomai inog-
tak; és megindultak, mert haragra gyúlt. füst szállt
fel orrából, és szájából emésztő tűz; izzó szén ger-
jedt belőle. lehajtotta az eget és leszállt, és homály
volt lábai alatt. kúrubon haladt és röpült, és a szelek
szárnyaín suhant. a sötétiséget tette rejtékelyévé; sá-
tora körülötte a sötét felhők és sűrű fellegek. az előtte
lévő fényességből felhőin jégeső tört át és eleven
szén. és dörgött az űr a mennyekben, és a maga-
sságos zengett; és jégeső hullt és eleven szén. és ki-
bocsátá nyilait és elszéleszté azokat, villámokat szórt
és megháborította azokat. és meglátszóttak a vizek
medrei s megmutatkoztak a világ fundamentomai;
a te feddésedtől, uram, a te orrod leheletének fu-
vásától. lenyúlt a magasból és felvett engem; kivont
engem nagy vizekből. megszabadított engem az én
erős ellenségemtől, s az én gyűlölőimtől, a kik hatal-
masabbak voltak nálamnál. rám jöttek veszedelmem
napján; de az űr volt az én támaszom. és kivitt en-
gem tágas helyre; kiragadt engem, mert kedvét leli
bennem. az űr megfizetett nékem igazságom szerint,
kezemeinek tisztasága szerint fizetett meg nekem;
mert megőriztem az űrnak útait, és gonoszul nem
távoztam el az én istenemtől. mert minden ítélete
előttem, és rendeléseit nem hanytam el magamtól. és
tökéletes voltam előtte, őrizkedtem az én vétkemtől.
és megfizetett nekem az űr az én igazságom szerint;
kezemei tisztasága szerint, a mi szemei előtt van. az
igalmashoz igarmas vagy: a tökéleteshez tökéletes
vagy. a tisztával tisztá vagy; s a visszázhoz visszáz
vagy. mert te megtartod a nyomorult népet, és a
kevély szemeket megalázod; mert te gyujtod meg az

én szövétnekemet; az űr az én istenem megvilágosítja
az én sötétségemet. mert általd táboron is átfutok,
és az én istenem által kőfalon is átugrom. az isten-
nek útja tökéletes; az űrnak beszéde tiszta; paizsuk
ő mindazoknak, a kik bíznak benne. mert kicsoda
isten az űron kívül? és kicsoda köszikla a mi is-
tenünkön kívül? az isten, a ki felövez engem erővel, és
tökéletessé teszi útamat: olyanná teszi lábamat, mint
a szarvasé, és az én magas helyeimre állít engem. ő
tanítja kezemet a harcra, karjaim meghajlítják az ér-
cziját. és adtad nekem a te idvességednek paizsát, és
te jobbod megszilárdított engem, és a te jóvoltod fel-
magasztalt engem. kiszélesítetted lépésemet alattam,
és nem tántorogtak lábaim. üldözöm ellenségeimet
és elérem őket, és nem térek vissza, míg meg nem
semmisültek. összetöröm őket, hogy fel sem kel-
hetnek; lábaim alá hullanak. mert te övezted fel en-
gem erővel a harcra, alám görbeszted az ellenem
felkelőket. és megadtad, hogy ellenségeim meghátrál-
tak, és az én gyűlölőimet elpusztíthattam. kiáltot-
tak, de nem volt szabadító, az űrhoz és nem felelt
nékik. és apróra törtém őket, a milyen én szál elé való
por, és megtapodtam őket mint utca sárát. meg-
mentettél engem a nép pártoskodásaitól; nemzetek
fejévé tettél engem; oly nép szolgál nekem, a melyet
nem ismertem. a mint hall a fülök, engedelmesked-
nek, és idegenek is hizelegnek nekem. az idegenek
elepedtek, és reszketve jönnek elő zárt helyeikből. él
az űr és áldott az én kösziklám, magasztaltassék hát
az én idvességemnek istene! az isten, a ki bosszút
áll értem, és népeket hajlít alá; a ki megment en-
gem ellenségeimtől. még az ellenem felkelők fölött is
felmagasztalsz engem, az erőszakos embertől megsza-
badítász engem. azért dicsérlek téged, uram, a
nemzetek között, és éneket zengek a te nevednek.
nagy segítséget ad az ő királyának és igarmasságot
cselekszik az ő felkentjével, dáviddal és az ő magvá-
val mindörökké.

19

az éneklőmesternek; dávid zsolttára. az egek beszélík
isten dicsőségét, és kezeinek munkáját hirdeti az ég-
boltozat. nap napnak mond beszédét; éj éjnek ad je-
lentést. nem olyan szó, sem olyan beszéd, a melynek
hangja nem hallható: szózatuk kihát az egész földre,
és a világ végére az ő mondásuk. a napnak csinált
bennök sátozt. olyan ez, mint egy völégény, a ki az
ő ágyasházából jön ki; örvend, mint egy hős, hogy
futhatja a pályát. kijövetele az ég egyik szélétől s
forgása a másik széléig; és nincs semmi, a mi el-
rejtőzhetnék nevétől. az űrnak törvénye tökéletes,
megeleveníti a lelket; az űrnak bizonyágtétele biztos,
bölcscsé teszi az együgyűt. az űrnak rendelései helye-
sek, megvidámítják a szívet; az űrnak parancsolata
világos, megvilágosítja a szemeket. az űrnak félmele
tisztá, megáll mindörökké; az űrnak ítéletei vál-
tozhatatlanok s mindenestől fogva igazságosak. kívá-
natosabbak az aranynál, még a sok színaranynál is; és
édesebbek a méznel, még a színméznel is. szolgál-
dat is intik azok; a ki megtartja azokat, nagy jutalma
van. ki veheti észre a tévedéseket? titkos bűnöktől
tisztíts meg engemet. tartsd távol a te szolgádat a

szándékosoktól; ne uralkodjanak rajtam; akkor ártatlan leszek, és tiszta leszek, sok vétektől. legyenek kedvedre valók szájam mondásai, és az én szívem gondolatai előtted, legyenek, oh uram, kösziklám és megváltóm.

20

az éneklőmesternek; dávid zsoltára. hallgasson meg téged az úr a szükség idején; oltalmazzon meg téged a jákób istenének neve. küldjön néked segítséget a szent helyről; és a sionból támogasson téged. emlékezzék meg minden ételáldozatodról, és égőáldozataidat találja kövéreknek. szela. cselekedjék veled szíved szerint, és teljesítse minden szándékoadat. hogy örvendhessünk a te szabadulásodban, és a mi istenünk nevében zászlót lobogtassunk: teljesítse az úr minden kérésedet! most tudom, hogy az úr megsegíti felkentjét; meghallgatja őt szent egeiből jobbjának segítő erejével. ezek szerekben, amazok lovakban bíznak; mi pedig az úrnak, a mi istenünknek nevére emlékezünk meg. azok meghanyatlanak és elesnek; mi pedig felkelünk és megállunk. uram, segítsd meg a királyt! hallgasson meg minket, mikor kiáltunk hozzá.

21

az éneklőmesternek; dávid zsoltára. uram, a te erősségedben örül a király, és a te segítségében felette örvendez. szívének kívánságát megadtad néki; és ajkainak kérését nem tagadtad meg. szela. sőt eléje vitted javaidnak áldásait; szín-arany koronát tettél fejére. életet kért tőled: adtál néki hosszú időt, örökkévalót és végtelent. nagy az ő dicsősége a te segítség által; fényt és méltóságot adtál reája. sőt áldással tetted őt örökké, megvidámítottad őt színed örömeivel. bizony a király bízik az úrban, és nem inog meg, mert vele a magasságosnak kegyelme. megtalálja kezéd minden ellenségedet; jobbod megtalálja gyűlölőidet. tüzes kemenczévé teszed őket megjelenés idején; az úr az ő haragjában elnyeli őket és tűz emészti meg őket. gyümölcüket kivesztetted a földről, és magvokat az emberek fiai közül. mert gonoszságot terveztek ellened, csalárdságot gondoltak, de nem vihetik ki; mert meghátráltatod őket, íved húrjait arcuknak feszítetted. emelkedjél fel uram, a te erőddel, hadd énekeljünk, hadd zengedezzünk hatalmadat!

22

az éneklőmesternek az ajjelethassakhar szerint; dávid zsoltára. én istenem, én istenem, miért hagytál el engemet? távol van megtartásomtól jajgatásomnak szava. én istenem, kiáltok nappal, de nem hallgatsz meg; éjjel is és nincs nyugodalmam. pedig te szent vagy, a ki izráel dicséretei között lakozol. benned bíztak atyáink; bíztak és te megszabadítottad őket. hozzád kiáltottak és megmenekültek; benned bíztak és nem szégyenültek meg. de én féreg vagyok s nem férfiú; embereknek csúfja és a nép útálata.

a kik engem látnak, mind csúfolkodnak rajtam, félrehúzzák ajkaikat és hajtogatják fejüket: az úrra bízza magát, mentse meg őt; szabadítsa meg őt, hiszen gyönyörködött benne! mert te hoztál ki engem az anyám méhéből, és biztattál engem anyámnak emlőin. születésem óta a te gondod voltam; anyám méhétől fogva te voltál istenem. ne légy messze tőlem, mert közel a nyomorúság, és nincs, a ki segítsen. tulkok sokasága kerített be engem, körülfogtak engem básán bikái. feltátozták rám szájakat, mint a ragadozó és ordító oroszlán. mint a víz, úgy kiöntettem; csontjaim mind széthullottak; szívem olyan lett, mint a viasz, megolvadt belső részeim között. erőm kiszáradt, mint cserép, nyelvem nyemhez tapadt, és a halál porába fektettségemet. mert ebek vettek körül engem, a gonoszok serege körülfogott; átlukasztották kezeimet és lábaimat. megszámlálhatnám minden csontomat, ők pedig csak néznek s bámulnak rám. megosztottnak ruháimon, és köntösömrre sorsot vetnek. de te, uram, ne légy messze tőlem; én erősségem, siess segítségemre. szabadítsd meg lelkeket a kardtól, s az én egyetlenemet a kutyák körmeiből. ments meg engem az oroszlán torkából, és a bivalyok szarvai közül hallgass meg engem. hadd hirdessen nevedet atyámfiainak, és dicsérjelek téged a gyülekezetben. ti, a kik félitek az urat, dicsérjétek őt! jákób minden ivadécai dicsőítétek őt, és féljétek őt izráel minden magzata! mert nem veti meg és nem utálja meg a szegény nyomorúságát; és nem rejti el az ő orczáját előle, és mikor kiált hozzá, meghallgatja. felőled lesz dicséretem a nagy gyülekezetben. az én fogadásaimat megadom azok előtt, a kik félők őt. esznek a nyomorultak és megelégszenek, dicsérik az urat, a kik őt keresik. éljen szívetek örökké! megemlékeznek és megtérnek az úrhoz a föld minden határai, és leborul előtte a pogányok minden nemzetsége. mert az úr a királyi hatalom, uralkodik a pogányokon is. esznek és leborulnak a föld gazdagai mind; ő előtte hajtának térdet, a kik a porba hullanak, és a ki életben nem tarthatja lelkét. őt szolgálják a fiak, az úrról beszélnek az utódoknak. eljönnek s hirdetik az ő igazságát az ő utánok való népnek, hogy ezt cselekedteté!

23

dávid zsoltára. az úr az én pásztorom; nem szükölködöm. füves legelőkön nyugtat engem, és csendes vizekhez terelget engem. lelkeket megvidámítja, az igazság ösvényein vezet engem az ő nevéért. még ha a halál árnyékának völgyében járok is, nem félek a gonosztól, mert te velem vagy; a te vesztőd és botod, azok vigasztalnak engem. asztalt terítesz nékem az én ellenségeim előtt; elárasztod fejem olajjal; csordultig van a poharam. bizonyára jószágod és kegyelmed követnek engem életem minden napján, s az úr házában lakozom hosszú ideig.

dávid zsoldára. az úré a föld s annak teljessége; a föld kerekége s annak lakosai. mert ő alapította azt a tengereken, és a folyókon megerősítette. kicsoda megy fel az úr hegyére? és kicsoda áll meg az ő szent helyén? az ártatlan kezű és tiszta szívű, a ki nem adja lelkét hiábavalóságra, és nem esküszik meg családságra. áldást nyer az úrtól, és igazságot az idvesség istenétől. ilyen az ő keresők nemzetsége, a jákób nemzetsége, a kik a te orczádat keresik. szela. ti kapuk, emeljétek fel fejeiteket, és emelkedjétek fel ti örökkévaló ajtók; hadd menjen be a dicsőség királya. kicsoda ez a dicsőség királya? az erős és hatalmas úr, az erős hadakozó úr. ti kapuk, emeljétek fel fejeiteket, és emelkedjétek fel örökkévaló ajtók, hadd menjen be a dicsőség királya! kicsoda ez a dicsőség királya? a seregek ura, ő a dicsőség királya. szela.

25

dávidé. hozzád emelem, uram, lelkemet! istenem, benned bízom; ne szégyenüljek meg; ne örüljenek rajtam ellenségeim. senki se szégyenüljön meg, a ki téged vár; szégyenüljenek meg, a kik ok nélkül elpártolnak tőled. útjaidat, uram, ismertesd meg velem, ösvényeidre taníts meg engem. vezess engem a te igazságodban és taníts engem, mert te vagy az én szabadító istenem, minnapp várak téged. emlékezzél meg, uram, irgalmasságodról és kegyelmedről, mert azok öröktől fogva vannak. ifjúságomnak vétkeiről és bűneimről ne emlékezzél meg; kegyelmed szerint emlékezzél meg rólam, a te jóvoltodért, uram! jó és igaz az úr, azért útba igazítja a vétkezőket. igazságban járattja az alázatosokat, és az ő útjára tanítja meg az alázatosokat. az úrnak minden útja kegyelem és hűség azoknak, a kik szövetségét és bizonyosságait megtartják. a te nevedért, uram, bocsásd meg bűnömet, mert sok az. kicsoda az, a ki féli az urat? megmutatja annak az utat, a melyet választson. annak lelke megmarad a jóban, és magzatja örökli a földet. az úr bizodalmas az őt féltőkhöz, és szövetségével oktatja őket. szemeim mindenha az úrra néznek, mert ő húzza ki a törből lábamat. tekints reám és könyörülj rajtam, mert árva és szegény vagyok. eláradtak szívemnek szorongásai, nyomorúságaimból szabadíts meg engem. lásd meg szegénységemet és gyötrelmemet; bocsásd meg minden bűnömet. lásd meg ellenségeimet, mert meg sokasodtak, és gyilkos gyűlöléssel gyűlölnék engem. őrizd meg lelkemet és szabadíts meg engem; ne szégyenüljek meg, hogy benned bíztam. ártatlanság és becsület védelmezzem meg engem, mert téged várlak. mentsd ki, isten, izráelt minden bajából.

26

dávidé. ítélj meg engem, uram! mert én ártatlanságban éltem és az urban bíztam ingadozás nélkül. próbálj meg, uram, és kísérts meg, és vizsgálj meg veséimet és szívemet. mert kegyelmed szemem előtt van, és hűségben járok-kelek. nem ül-

tem együtt hivatkozókka, és alattomosokkal nem barátkoztam. gyűlölöm a rosszak társaságát, és a gonoszokkal együtt nem ülök. ártatlanságban mosom kezemet, és oltárodot gyakorlom uram! hogy hallatós szóval dicsérjelek téged, és elbeszéljem minden csodatettedet. uram, szeretem a te házában való lakozást, és te dicsőség hajlékának helyét. ne sorozd a bűnösökkel együvé lelkemet, sem életemet a verszopókka együvé. a kinek kezében vétek van, és jobbjukkal vesztegetéssel. én pedig ártatlanságban élek; ments meg és könyörülj rajtam. lábam megáll igazsággal; áldom az urat a gyülekezetekben.

27

dávidé. az úr az én világosságom és üdvösségem: kitől féljek? az úr az én életemnek erőssége: kitől remegjek? ha gonoszok jönnek ellenem, hogy testemet egyék: szorongatóim és elleneim - ők botlanak meg és hullanak el. ha tábor fog körül, nem félek szívem; habár had támad reám, mégis ő benne bízom én. egyet kérek az úrtól, azért esedezem: hogy lakhasam az úr házában életemnek minden idejében; hogy nézhessem az úrnak szépségét és gyönyörködhessem az ő templomában. bizony elrejt engem az ő hajlékába a veszedelem napján; eltakar engem sátrának rejtekében, sziklára emel fel engem. most is felül emeli fejemet ellenségeimben, a kik körültem vannak, és én az ő sátorában örömdózatokkal áldozom, énekelek és zengedezek az úrnak. halld meg, uram, hangomat - hívlak! irgalmazz nekem és hallgass meg engem! helyetted mondjá a szívem: az én orczámat keressétek! a te orczádat keresem, oh uram! ne rejtse el orczádat előlem; ne utasítsd el szolgádat haraggal; te voltál segítőm, ne taszíts el és ne hagyj el engem, üdvösségemnek istene! ha atyám és anyám elhagynának is, az úr magához vesz engem. taníts meg engem a te útdra, oh uram! vezérelj engem egyenes ösvényen, az én üldözőim miatt. ne adját engem szorongatóim kívánságának, mert hamis tanúk támadnak ellenem, és erőszakot lihegnek. bizony hiszem, hogy megláttom az úr jóságát az élőknek földén! várjad az urat, légy erős; bátorodjék szíved és várjad az urat.

28

dávidé. hozzád kiáltok, uram, én szirtem; ne fordulj el szóltanul tőlem, hogy ne legyek, ha néma maradnál, a sírba szállókhoz hasonló. halld meg esedezésemnek szavát, mikor kiáltok hozzád, és mikor felemelem kezeimet a te szentség lakhelye felé. ne számlálj engem a hitetlenek és gonosztevők közé, a kik békességgel szólnak felebarátaikhoz, pedig gonoszság van szívökben. fizess meg nekik az ő cselekedeteik és igyekezetük rosszása szerint; kezök munkája szerint fizess meg nekik; ad meg nekik jutalmukat! minthogy nem figyelnek az úr cselekedeteire és kezének munkáira, lerontja őket és föl nem építi őket. áldott az úr, hogy meghallgatta esedezéseimnek szavát. az úr az én erőm és paizsom, ő benne bíztam szívem és megsegítetttem; örvend szívem és énekemmel dicsérem őt. az úr az ő népének ereje, és az ő

fölkentjének megtartó erőssége. tartsd meg a te népedet és áldd meg a te örökségedet, legeltesd és magasztald fel őket mindörökké!

29

dávid zoltára. adjatok az úrnak, ti fejedelmeknek fia! adjatok az úrnak tiszteletet és dicséretet! adjatok az úrnak neve tiszteletét, imádjátok az urat szent ékességben. az úr szava zeng a vizek fölött, a dicsőség istene mennydörög, az úr ott van a nagy vizek felett. az úr szava erős; az úr szava fenséges. az úr szava czedrusokat tördel, összetöri az úr a libánon czedrusait is. és ugrándoztatja azokat, mint a borjút, a libánont és a szirjont, mint a bivalyfiat. az úr szava tüzlángokat szór. az úr szava megrengeti a pusztát, megrengeti az úr kádesnek pusztáját. az úr szava megborjazzatja a nőstény szarvasokat, lehántja az erdőket, és az ő hajlékában mindene azt mondja: dicső! az úr trónolt az őzönvíz felett; így trónol az úr, mint király, mindörökké. az úr ad erőt népének, az úr megáldja népét békességgel.

30

dávid zoltára. templomszentelési ének. magasztaljak uram, hogy felemeltél engem, és nem engedted, hogy ellenségeim örüljenek rajtam. uram, istenem, hozzád kiáltottam, és te meggyógyítottál engem! uram, felhoztad a seolból az én lelkemet, fölélesztetél a sírba szállók közül. zengedeztetek az úrnak, ti hívei! dicsőítetek szent emlékezetét. mert csak pillanatig tart haragja, de élethossziglan jóakarata; este bánat száll be hozzánk, reggelre öröm. azt mondtam azért én jó állapotomban: nem rendülhetek meg soha. uram, jókedvedből erősséget állítottál föl hegyemre; de elrejtéd orczádat, és megroskadtam. hozzád kiáltok, uram! az én uramnak igralmáért könyörgök! mit használ vérem, ha sírba szállok? dicsér-e téged a por; hirdeti-e igazságodat? hallgass meg, uram, könyörülj rajtam! uram, légy segítségem! siralmamat vígságra fordítottad, leoldoztad gyászruhám, körülöveztl örömmel. hogy zengjen néked és el ne hallgasson felőled a dicséret: uram, én istenem, örökké dicsőítlek téged.

31

az éneklőmesternek, dávid zoltára. te benned bízam, uram! ne szégyenüljek meg soha; igazsággal szabadíts meg engem. hajtsd hozzád füledet, hamar szabadíts meg; légy nékem erős kőszálam, erősített házam, hogy megtarts engem. mert kösziklám és védőváram vagy te; vezess hát engem a te nevedért és vezérelj engemet. ments ki engem a halóból, a melyet titkon vetettek nékem; hiszen te vagy az én erősségem. kezdedre bízom lelkemet, te váltasz meg engemet, oh uram, hűséges isten. gyűlölöm a hazug hűségok híveit, és az úrban bízom én. hadd vigadjak és örüljek a te kegyelmednek, a miért megláttod nyomorúságomat és megismered a háborúságokban lelkemet; és nem rekesztess be engem ellenség

kezébe, sőt tágas térre állatod lábaimat. könyörülj rajtam, uram, mert szorongattatom; elsenyved a búbát miatt szemem, lelkem, testem. mert bánatban enyészik életem, és sóhajtásban múlnak éveim; bűnöm miatt roskadoz erőm, és kiasznak csontjaim. temérdek üldözöm miatt csúfsággá lettem, kivált szomszédaimé, és ismerőseimnek félelmévé; a kik az utcán látnak, elfutnak tőlem. töröltettem, akár a halott, az emlékezetből; olyanná lettem, mint az elroshadt edény. mert hallottam sokak rágalmát, iszonyatosságot mindenfelől, a mint együtt tanácskoztak ellenem, és tervezték, hogy elrabolják lelkemet. de én benned bízom, uram! azt mondom: te vagy istenem. életem ideje kezdedben van: szabadíts meg ellenségeim kezéből és üldözőimtől. világosítsd meg orczádat a te szolgádon, tarts meg engem jóvöltodból. uram, ne szégyenüljek meg, mivelhogy hívlak téged; a gonoszok szégyenüljenek meg és pusztuljanak a seolba. a hazug ajkák némuljanak el, a melyek vakmerően szólnak az igaz ellen, kevélységgel és megvetéssel. mily bőséges a te jószágod, a melyet fentartasz a téged félőknek, és megbizonyítasz a te benned bízók az emberek fia! előtt. elrejtéd őket a te orczádnak rejtekében az emberek zendülései elől; sátorban őrzöd őket a perpatvarkodó nyelvektől. áldott az úr, hogy csodálatossá tette kegyelmét rajtam, mint egy megerősített várossal! én ugyan azt gondoltam ijedtemben: elvettettem szemeid elől; de mégis, meghallgattad esedezéseimnek szavát, mikor kiáltottam hozzád. szeressetek az urat mind ti ő kedveltjei; a híveket megőrzi az úr és bőven megfizet a kevélyen cselekvőknek! legyenek erősek és bátorodjék a ti szívetek mindnyájan, a kik várjátok az urat!

32

dávid tanítása. boldog az, a kinek hamissága megbocsáttatott, vétké elfedeztetett. boldog ember az, a kinek az úr bűnt nem tulajdonít, és lelkében csalárdág nincsen. míg elhallgaltam, megavultak csontjaim a napestig való jajgatás miatt. míg éjjel-nappal rám nehezedék kezéd, életerőm ellankadt, mintegy a nyár hevében. szela. vétkemet bevallám néked, bűnömet el nem fedeztem. azt mondtam: bevalloham hamisságomat az úrnak - és te elvetted rólam bűneimnek terhét. szela. azért hozzád fohászokdj minden kegyes, alkalmas időben. bár a nagy vizek áradnának, nem juthatnak azok el ő hozzá. te vagy oltalmam, te mentesz meg veszedelemtől; végy körül engem a szabadulás örömeivel! szela. bölcsésé teszlek és megtanítalak téged az útra, a melyen járj; szemeimmel tanácsollak téged. ne legyenek oktalankod, mint a ló, mint az öszvér, a melyeknek kantárral és zabolával kell szorítani az állat, mert nem közelít hozzád. sok bánata van a gonoszoknak, de a ki bízik az úrban, kegyellemmel veszi azt körül. örüljete az úrban, vigadozzatok ti igazak! örvendeztetek mindnyájan ti egyeneslelkűek!

örvendeztetek ti igazak, az úrban; a hívekhez illik a dicséret. dicsérjétek az urat cziterával; tizhúrú hárfával zengjétek néki. énekeljétek néki új éneket, lantoljatok lelkesen, harsogón. mert az úr szava igaz, és minden cselekedete hűség. szereti az igazságot és törvényt; az úr kegyelmével telve a föld. az úr szavára lettek az egek, és szájának leheletére minden seregök. összegyűjti a tenger vizeit, mintegy tömlőbe; tárházakba rakja a hullámokat. féljen az úrtól mind az egész föld, rettegjen tőle minden földi lakó. mert ő szólt és meglett, ő parancsolt és előállott. az úr elforgatja a nemzetek tanácsát, megghiúsítja a népek gondolatait. az úr tanácsa megáll mindörökké, szívének gondolatai nemzedékről-nemzedékre. boldog nép az, a melynek istene az úr, az a nép, a melyet örökségül választott magának. az égből letekint az úr, látja az emberek minden fiát. székhelyéről lenéz a föld minden lakosára. ő alkotta mindnyájok szívét, és jól tudja minden tetteiket. nem szabadul meg a király nagy sereggel; a hős sem menekül meg nagy erejével; megcsal a ló a szabadításban, nagy erejével sem ment meg. ámdé az úr szemmel tartja az őt felőket, az ő kegyelmében bízókat, hogy kimentse őket a halálból, és az éhségben is eltartsa őket. lelkünk az urat várja, segítségünk és paizsunk ő. csak ő benne vigad a mi szívünk, csak az ő szent nevében bízunk! legyen, uram, a te kegyelmed rajtunk, a miképpen bízunk te benned.

34

dávidé, mikor elváltoztatta értelmét abimélek előtt, és mikor ez elűzte őt és elment. áldom az urat minden időben, dicsérete mindig ajkamon van! dicsédek lelkem az úrban; s hallják ezt a szegények és örülnek. dicsőítétek velem az urat, és magasztaljuk együtt az ő nevét! megkerestem az urat és meghallgatott engem, és minden félelmemből kimentett engem. a kik ő reá néznek, azok felvidulnak, és arcuk meg nem pirul. ez a szegény kiáltott, és az úr meghallgatta, és minden bajából kimentette őt. az úr anyala táborát jár az őt felők körül és kiszabadítja őket. éreztétek és lássátok meg, hogy jó az úr! boldog az az ember, a ki ő benne bízik. féljétek az urat, ti szentjei! mert a kik őt félik, nincs fogyatkozásuk. az oroszlánok szűkölködnek, éheznek; de a kik az urat keresik, semmi jót sem nélkülöznek. jöjjetek fiaim, hallgassatok rám, megtanítalak titeket az úr félelmére! ki az az ember, a kinek tetszik az élet, és szeret napokat, hogy jót láthasson? tartóztasd meg nyelvedet a gonosztól, és ajkadat a csalárd beszéd-től. kerülj a rosszat és cselekedjél jót; keresd a békességet és kövesd azt. az úr szemei az igazakon vannak, és az ő fülei azoknak kiáltásán; az úr orcája pedig a gonosztevékön van, hogy kiirtsa, emlékezeteket a földről. ha igazak kiáltnak, az úr meghallgatja, és minden bajukból kimenti őket. közel van az úr a megtört szívekhez, és megsegíti a sebhedt lelkeket. sok baja van az igaznak, de valamennyiből kimenti az úr. megőrzi minden csontját, egy sem törelik meg azokból. a gonosz

gonoszság öli meg, és meglakolnak, a kik gyűlölik az igazat. az úr kimenti az ő szolgálai lelkét, és senki meg nem lakol, a ki ő benne bízik.

35

dávidé. perelj uram a velem perlőkkel; harcolj a velem harcolókkal. ragadj paizst és vértet, és kelj föl segítségemre. szegezz dárdát és rekeszd el üldözőim útját, mondd lelkemnek: én vagyok segítséged. szegyen, gyalázat érje azokat, a kik lelkemet keresik; vetessenek hátra és piruljanak, a kik vesztemet koholják. legyenek olyanok, mint a polyva a szél előtt; az úrnak anyala verdesse őket. legyen útjuk sötét, csuszamlós, s az úrnak anyala kergesse őket. mert ok nélkül vetették élelm títkon vont hálójokat, és ok nélkül ástak vermet az én lelkemnek. érje őt romlás váratlanul, fogja meg hálója, amelyet kivetett, essék belé a veszedelembe. az én lelkem pedig vigad majd az úrban, örvendezve szabadításában. minden tettem ezt mondja majd: kicsoda olyan, mint te, uram?! a ki megszabadítod a nyomorultat a nála erősebbtől, a szegényt és szűkölködőt az ő megrablójától. erősza-kos tanúk állnak elő; azt kérdezik tőlem, a miről nem tudok. jóért rossznak fizetnek meg nekém, megrabolják lelkemet. pedig én az ő betegségeikben gyászba öltöztem, bójtelt gyötörtem lelkemet, imádságom keblemre vissza-vissza szállt. mintha barátom, testvérem volna, úgy jártam-keltem érte; mintha anyámat siratnám, úgy jártam bűtől meghajolva: ők pedig örültek az én bukásomon és összegyűltek; összegyűltek ellenem a rágalmozók, tudtom nélkül gyaláztak és nem nyugodtak. ingyenélők léha csúfkodásai közt fogaikat vicssorgatva rám. oh uram, meddig nézed? szabadítsd meg lelkemet tombolaisaiktól, az oroszlánkölyköktől az én egyetlenemet. dicsérek a nagy gyűlekezetben, az erős nép között magasztallak téged. ne örüljenek rajtam az én hazug ellenségeim, méltatlan gyűlölőim se hunyorgassanak rám. mert nem beszélnek békességet, hanem a kik békességek a földön, azok ellen állnak dolgokat koholnak. föltátozták rám szájakat, azt mondták: haha! haha! látta a szemünk. láttad, oh uram - ne hallgass, oh uram; ne légy távol tőlem! serkenj föl, ébredj ítéletre, oh uram, istenem, az én ügyemért. ítélj meg engem a te igazságod szerint, oh uram, istenem, hogy ne örüljenek rajtam! ne mondassák szívökben: örülj mi lelkünk! ne mondassák: elnyeltük őt! szegyenüljenek meg, piruljanak együttesen, a kik bajomnak örülnek; szegyen és gyalázat borítsa be őket, a kik felfuvalkodtak ellenem. vigadjanak és örüljenek, a kik kívánják az én igazságomat, hadd mondják mindenkor: nagy az úr, a ki kívánja az ő szolgálójának békességét. az én nyelvem pedig hirdetni fogja a te igazságodat, a te dicsőségedet minden napon.

36

az éneklőmesternek; az úr szolgáljád, dávidé. a gonosznak hamissága felől így gondolkodom szívemben: nincs ő előtte isten-félelem; mert hízeleg néki önmagának, ha bűnét elkövetheti, ha gyűlölköd-

hetik. szájának beszéde hiábavalóság és hamisság; megszűnt bölcs lenni és jót cselekedni. hiábavalóságot gondol ágyában; nem a jó útja áll, és nem veti meg a rosszat. uram, az égig ér a te kegyelmességed; a te hűséged a felhőkig! igazságod, mint isten hegyei; ítéleteid, mint a nagy mélységek; az ember és baromot te tartod meg, uram! oh isten, milyen drága a te kegyelmességed; az embernek fiai a te szárnyaidnak árnyékába menekülnek. dúslakodnak háznak bőséges javaiiban; megitatod őket gyönyörűségek folyóvizéből. mert nálad van az életnek forrása; a te világosságod által látunk világosságot. terjeszd ki kegyelmességedet a te ismerőidre, és igazságodat az igaz szívűekre. ne támadjon engem a kevélynek lába, és ne üldözzön engem a gonosznak keze. hullnak már a gonosztevők; eltaszítatnak és nem állhatnak fel!

37

dávidé. ne bosszankodjál az elvetemültekre, ne irigykedjél a gonosztevőkre. mert hirtelen levágattatnak, mint a fű, s mint a gyöngye növény elfonnyadnak. bízzál az úrban és jót cselekedjél; e földön lakozzál és hűséged élj. gyönyörködjél az úrban, és megadja néked szíved kéréseit. hagyjad az úrra a te útadat, és bízzál benne, majd ő teljesíti. felhossa a te igazságodat, mint a világosságot, és a te jogodat, miként a delet. csillapodjál le az úrban és várjad őt; ne bosszankodjál arra, a kinek útja szerencsés, se arra, a ki álnok tanácsokat követ. szűnj meg a haragtól, hagyj el heveskedésedet; ne bosszankodjál, csak rosszra vinne! mert az elvetemültek kivágattatnak; és a kik az urat várják, öröklík a földet. egy kevés idő még és nincs gonosz; nézed a helyét és nincsen ott. a szelídek pedig öröklík a földet, és gyönyörködnek nagy békességben. fondorkodik a gonosz az igaz ellen, és fogait csikorgatja arra, az úr neveti őt, mert látja, hogy eljő az ő napja. fegyvert vonnak a gonoszok; felvonják ívöket, hogy a szegényt és nyomorultat elejtsék, és leöljék az igazán élőket; de fegyverök saját szívöbe hat, és ívök eltörik. jobb a kevés az igaznak, mint a sok gonosznak az ő gazdagsága. mert a gonoszok karja eltörik, és az igazakat támogatja az úr. jól tudja az úr feddhetetlenek napjait, és hogy örökségök mindörökké meglesz. nem szégyenülnek meg a veszedelmes idöben, és jóllaknak az éhség napjaiban. de a gonoszok elvesznek, és az úrnak ellenesége, mint a liget ékessége, elmúlik, füstként múlik el. kölcsön kér a gonosz és meg nem fizet, de az igaz irgalmas és adakozó. mert a kiket ő megáld, öröklík a földet, és a kiket ő megátkoz, kivágattatnak azok. az úr szilárdítja meg az igaz ember lépteit, és útját kedveli. ha elesik, nem terül el, mert az úr támogatja kezével. gyermek voltam, meg is vénhedtem, de nem láttam, hogy elhagyottá lett volna az igaz, a magzatja pedig kenyérkéregetővé. mindennapon irgalmatoskodik és kölcsön ad, és az ő magzatja áldott. kerül a rosszat és jót cselekedjél, és megmaradsz mindörökké. mert az úr szereti az ítéletet, és el nem hagyja az ő kegyeseit; megörzi őket mindörökké, a gonoszok magvát pedig kiirtja. az igazak öröklík a földet, és mindvégig rajta lakoznak. bölcseséget beszél az igaznak szája, és a nyelve ítéletet szól. is-

tenének törvénye van szívében, lépései nem ingadoznak. leselkedik a gonosz az igazra, és halálra keresi azt; de az úr nem hagyja azt annak kezében, sem nem kárhoztatja, mikor megítéltetik. várjad az urat, őrizd meg az ő útját; és fölmagasztal téged, hogy örököld a földet; és meglátod, a mikor kiirtatnak a gonoszok. láttam elhatalmasodni a gonoszt és széletterjeszkedett az, mint egy gazdag lombozatú vadfa; de elmúlt és imé nincsen! kerestem, de nem található. ügyelj a feddhetetlenre, nézd a becsületest, mert a jövőnd a béke emberé. de a bűnösök mind elvesznek; a gonosznak vége pusztulás. az igazak segedelme pedig az úrtól van; ő az ő erősségek a háborúság idején. megvédi őket az úr és megszabadítja őket; megszabadítja őket a gonoszoktól és megsegíti őket, mert ő benne bíz-

38

dávid zsoltára emlékeztetőül. uram, haragodban ne fenýíts meg engem; felgerjedésedben ne ostorozz meg engem! mert nyilaid belém akadtak, és kezéd rám nehezült. nincs épség testemben a te haragodtól; nincs békesség csontjaimban véteim miatt. mert bűneim elborítják fejemet; súlyos teherként, erőm felett. megsenyvedtek, megbűzhödtek sebeim oktalanságom miatt. lehorgadtam, meggörbödtem nagyon; naponta szomorúan járok. mert derekam megtelt gyulladással, és testemben semmi ép sincsen. erőtlén és összetört vagyok nagyon, s szívem keserősége miatt jajgatok. uram, előttem van minden kívánságom, és nincs előled elrejtve az én nyögésem! szívem dobogva ver, elhagy erőm, s szemem világa - az sincs már velem. szerettem és barátaim félreállanak csapásomban; rokonaim pedig messze állanak. de tört vetnek, a kik életemre törnek, és a kik bajomra törnek; hitványságokat beszélnek, és családságot koholnak mindennap. de én, mint a siket, nem hallok, és olyan vagyok, mint a néma, a ki nem nyitja föl száját. és olyanná lettem, mint az, a ki nem hall, és szájában nincsen ellenmondás. mert téged vártalak uram, te hallgass meg uram, istenem! mert azt gondolom: csak ne örülnének rajtam; mikor lábam ingott, hatalmaskodtak ellenem! és bizony közel vagyok az eleséshez, és bánatom mindig előttem van. söt bevallom bűneimet, bánkódom vétkem miatt. de ellenségeim élnek, erősödnek; meg sokasodtak hazug gyűlölöim, és a kik jóért rosszszal fizetnek; ellenem törnek, a miért én jóra töreksem. ne hagyj el uram istenem, ne távolodjál el tőlem! siess segítségemre, oh uram, én szabadítóm!

39

az éneklőmesternek jeduthunnak, dávid zsoltára. mondám: nosza vigyázok útaimra, hogy ne vétkezzem nyelvemmel; megbabolázom szájamat, a míg előttem van a hitetlen. elnémultam, vesztégléssel hallgattam a jóról, de fájdalmam felzaklatódott. fölhevült bennem az én szívem, gondolatomban tűz gerjede fel, így szólék azért az én nyelvemmel: jelentsd meg uram az én végemet és napjaim mértékét,

mennyi az? hadd tudjam, hogy milyen múltandó vagyok. ímé tenyérynívét tetted napjaimat, és az én életem te előtted, mint a semmi. bizony merő hiábavalóság minden ember, akárhogy áll is! szela. bizony árnyékként jár az ember; bizony csak hiába szorgalmazatoskodik; rakásra gyűjt, de nem tudja, ki takarítja be azokat! most azért, mint reméljek, oh uram?! te benned van bizodalmam. ments ki engem minden álnokságomból; ne tégy engem bolondok csúfjává! megnémultam, nem nyitom fel szájamat, mert te cselekedted. vedd le rólam a te ostorodat; kezded fenytéke miatt elenyésem én. mikor a bűn miatt büntetéssel fenytészed valakit, elemészted, mint moly, az ő szépségét. bizony merő hiábavalóság minden ember. szela. halld meg uram az én könyörgésemet, figyelmezzél kiáltásomra, könyhullatásomra ne vesztegelj; mert én jövevény vagyok te nálad, zsellér, mint minden én ösöm. ne nézz reám, hadd enyhüljek meg, mielőtt elmegyek és nem leszek többé!

40

az éneklőmesternek; dávid zsoltára. várván vártam az urat, és hozzám hajolt, és meghallgatta kiáltásomat. és kivont engem a pusztulás gödréből, a sáros fertőből, és sziklára állította fel lábamat, megerősítvén lépteimet. és új éneket adott számba, a mi istenünknek dicséretét; sokan látták és megfélemlettek, és bíztak az úrban. boldog ember az, a ki az úrba vetette bizodalmát, és nem fordul a kevélyekhez és hazugságra vetemedettekhez! sokat cselekedtél te, uram istenem, a te csodáiddal és terveiddel mi értettünk; semmi sem hasonlítható hozzád; hirdetném és elbeszelném, de többek, semhogy elszámlálhatnám. véres áldozatot és ételáldozatot nem kedveltél; füleimet fölnyitottad; égőáldozatot és bűnért való áldozatot sem kívántál. akkor azt mondtam: ímé jövök; a könyvtékercsben írva van felőlem, hogy teljesítsem a te akaratodat; ezt kedvelem, én istenem, a te törvényed keblem közepette van. vigan hirdetem az igazságosságot a nagy gyülekezetben; ímé, nem tartom vissza ajkamat, te tudod oh uram! igazságosságotod nem rejtem el szívemben, elmondom a te hűségedet és segítségedet; nem titkolom el kegyelmedet és igazságodat a nagy gyülekezetben. te, uram, ne tartsd vissza tőlem irgalmadat; kegyelmed és igazságod mindig megóvnak engem. mert bajok vettek engem körül, a melyeknek számuk sincsen; utólértek bűneim, a melyeket végig sem nézhetek; számosabbak a fejem hajszálainál, és a szívem is elhagyott engem. tessék uram néked, hogy megments engemet; siess uram segítségemre! szegényüljenek meg és piruljanak mind, a kik életemre törnek, hogy elragadják azt; riadjanak vissza, gyalázat érje, a kik bajomat kívánják. pusztuljanak el az ő gyalázatosságuk miatt, a kik azt mondják nekem: hehé, hehé! örülnek és örvendeznek majd mindazok, a kik téged keresnek; azt mondják mindenha: magasztaltassék fel az úr, a kik szeretik a te szabadításodat. rólam is, noha én szegény és nyomorult vagyok, az én uram visel gondot. te vagy segítségem, szabadítóm, oh istenem, ne késsél!

41

az éneklőmesternek; dávid zsoltára. boldog, a ki a nyomorultra gondol; a veszedelem napján megementi azt az úr. az úr megörzi azt és élteti azt; boldog lesz e földön, és nem adhatod oda ellenségei kívánságának. az úr megerősíti őt az ő betegágán; bármilyen az ágya, megkönnyítet betegségében. én azt mondtam: uram kegyelmezz nekem, gyógyítsd meg lelkemet, mert vétkeztem ellened! ellenségeim rosszat mondanak felőlem: mikor hal meg és vész ki a neve? ha látogatni jön be valaki, hiábavalóságot beszél; szíve álnokságot gyűjt össze magának, kimegy az utcázatra és beszél. minden gyűlölőm együtt suttog reám, gonoszak koholnak ellenem: istennek átka szállott ő reá, s mivelhogy benne fekszik, nem kél fel többé! még az én jóakaróm is, a kiben bíztam, a ki kényeremet ette, fölemelte sarkát ellenem. de te uram, könyörülj rajtam és emelj föl engemet, hadd fizessenek meg nékik! abból tudom meg, hogy kedvelsz engemet, ha ellenségem nem ujjong felettem; engem pedig feddhetlenségemben támogatsz, és színed elé állatsz mindenha. áldott az úr, izraelnek istene öröktől fogva mindörökké. ámen, ámen!

42

az éneklőmesternek; kóráh fiainak tanítása. mint a szarvas kívánczik a folyóvizekre, úgy kívánczik az én lelkem hozzád, oh isten! szomjuhozik lelkem istenhez, az élő istenhez; mikor mehetek el és jelenhetek meg isten előtt? könyhullatásom volt kényerem éjjel és nappal, mikor mindennap azt mondták nekem: "hol van a te istened?" mikor ezekről emlékezem, megkeseredem lelkemben; mert nagy csoportban vonultam ezelőtt és ujjongó örömmel és hálaadással vezettem őket, az ünneplő sokaságot, az isten házáig. miért csüggedsz el lelkem és nyughatatlankodol bennem? bízzál istenben, mert még hálát adok én néki az ő orczájának szabadtásáért. istenem! elcsügged bennem az én lelkem; azért emlékezem reád a jordán és hermon földjéről, a miczár hegyéről. örvény örvényt hív elő zuhatagjaid hangjára; minden vízáradásod és hullámod összezsap fölöttem! nappal kiküldte kegyelmét az úr, éjjel éneke volt velem, imádság az én életem istenéhez. hadd mondjam istennek, az én köszálmnak: miért felejtéztél el rólam? miért kell gyászban járnom ellenség háborgatása miatt? mintha zúzódas volna csontjaimban, mikor gyaláznak engem az én szorongatóim, naponként ezt mondván nekem: hol van a te istened? miért csüggedsz el lelkem, és miért nyughatatlankodol bennem? bízzál istenben, mert még hálát adok én néki, az én szabadítómnak és istenemnek.

43

ítélj meg engem oh isten! és oltalmazd meg ügyemet az irgalmatlan nemzetség ellen; az álnok és hamis embertől szabadíts meg engem. hiszen te vagy oltalmam istene, miért vetettél hát meg engemet? miért kell gyászban járnom ellenség háborgatása mi-

att? küldd el világosságodat és igazságodat, azok vezessenek engem; vigyenek el a te szent hegyedre és hajlékaidba. hadd menjek be isten oltárához, világosságot örömömnek istenéhez, és hadd dicsérjelek téged cziterával, isten, én istenem! miért csüggedsz el lelkem, miért nyughatatlankodol bennem? bizál istenben, mert még hátlat adok én néki, az én szabadítómnak és istenemnek.

44

az éneklőmesternek; a kóráh fiainak tanítása. oh isten! füleinkkel hallottuk, atyáink beszélték el nekünk a dolgot, a melyet napjaikban, a hajdankor napjaiban cselekedtél. nemzeteket úztél te ki saját kezdeddel, őket pedig beplántáltad; népeket törtél össze, őket pedig kiterjesztetted. mert nem az ő fegyverökkel szereztek földet, és nem az ő karjuk segített nekik; hanem a te jobbod, a te karod és a te orczád világosságot, mert kedveltél őket. te magad vagy az én királyom oh isten! rendelj segítséget jákóbnak! általában verjük le szorongatóinkat; a te neveddel tapodjuk le támadóinkat. mert nem az ívemben bízom, és kardom sem védelmez meg engem; hanem te szabadítasz meg minket szorongatóinktól, és gyűlölőinket te szőgyenít meg. dicsérjük istent mindennap, és mindörökké magasztaljuk nevedet. szela. mégis megvettedél, meggyaláztál minket, és nem vonulsz ki seregeinkkel. megfutamítottál minket szorongatóink előtt, és a kik gyűlölnek minket, fosztogattak magoknak. oda dobtál minket vágó-juhok gyanánt, és szét-szórtál minket a nemzetek között. eladtad a te népedet nagy olcsón, és nem becsülted az árát magarsra. csúfságul vettedél oda minket szomszédainknak, gúnyra és nevetségre a körülünk levőknek. példabeszédül vettedél oda a pogányoknak, fejcsóválásra a népeknek. gyaláztatom naponta elköttem idegen istenhez: nemde kifürkészte volna ezt isten? mert ő jól ismeri a szívnek titkait. bizony te éretted gyilkoltak minket mindennapon; tekintettek bennünket, mint vágó-juhokat. serkenj fel! miért alszol uram?! kelj fel, ne vess el minket örökké! miért rejted el orczádat, és felejtetd el nyomorúságunkat és háborúságunkat? bizony porba hanyatlik lelkünk, a földhöz tapad testünk. kelj fel a mi segítségünkre, ments meg minket a te kegyelmedért!

45

az éneklőmesternek a sosannimra, kóráh fiainak tanítása; ének a szerelmesről. fölbuzog szívem azért beszédre. mondom: művem a királynak szól. nyelvem gyors írónak tolla. szebb, szebb vagy az ember fiainál, kedvességg ömledez ajakidon, azért ál-

dott meg az isten örökké. kösd derekadra kardodat vitéz! dicsőségedet és ékességedet. és ékességedben haladj diadalal az igazságért, a szelidségért és jogért, és rettenetesre tanítson meg téged a te jobb kezed. nyilaid élesek; népek hullanak alá; a király ellenségeinek szívében. trónod oh isten örökkévaló; igazságnak pálczája a te királyságodnak pálczája. szerezted az igazságot, gyűlölöd a gonoszságot, azért kent fel isten, a te istened öröm olajával társaid fölé. mirrha, áloe, kácziaillatú minden öltözeted; elefántcsont palotából zenezsóval vidámitnak téged. királyok leányai a te ékességeid; jobb kezed felől királyné áll ofiri aranyban. halld csak leány, nézd csak; ha jtsd ide füledet! feledd el népedet és az atyád házát. szépségedet a király kívánja; hiszen urad ő, hódolj hát néki! tyrus leánya is, a nép dúsai, ajándékkal hizelegnek néked. csupa ékesség a király leánya bent, vont aranyból van a ruhája. hímes öltözetben viszik a királyhoz, szűzek vonulnak utána, az ő társnői; néked hozzák őket. bevezetik őket örömmel, vígsággal; bemennek a király palotájába. atyáid helyett fiaid lesznek, megteszed őket fejedelmekké mind az egész földön. hadd hirdessem a te nevedet nemzedékről nemzedékre; örökkön örökké dicsérnek majd téged a népek!

46

az éneklőmesternek, a kóráh fiainak éneke, a halamothra. isten a mi oltalmunk és erősségünk! igen bizonyos segítség a nyomorúságban. azért nem félünk, ha elváltoznék is a föld, ha hegyek omlanának is a tenger közepébe: zúghatnak, tajtékozhatnak hullámai; hegyek rendülhetnek meg háborgásától. szela. forrásainak árja megörvendeztetni isten városát, a felségesnek szent hajlékait. az isten ő közepette van, nem rendül meg; megsegíti isten virradatok. nemzetek zajognak, országok mozognak; kiereszti hangját, megszeppen a föld. a seregek ura velünk van, jákób istene a mi várunk. szela. jöjjetek, lássátok az úr tetteit, a ki pusztaságokat szerez a földön; hadakat némít el a föld széléig; ívet tör, kopját ront, hadi szekereket éget el tűzben. csendesedjétek és ismerjétek el, hogy én vagyok az isten! felmagasztaltatom a nemzetek közt, felmagasztaltatom a földön. a seregek ura velünk van, jákób istene a mi várunk! szela.

47

az éneklőmesternek, a kóráh fiainak zsoltára. ti népek mind tapsoljatok, harsogjatok istennek vígságos szóval. mert az úr felséges, rettenetes; nagy király az egész földön. alákn veti a népeket, a nemzeteket lábaink alá. kiválasztja nekünk örökségünket, jákób dicsőségét, a kit szeret. szela. felvonul isten harsonaszónál, kürtzengés közt az úr. énekeljétek istennek, énekeljétek; énekeljétek királyunknak, énekeljétek! mert az egész föld királya az isten: énekeljétek bölcsességgel. isten uralkodik a nemzetek fölött; isten ott ül az ő szentségének trónján. népek fejedelmei gyülekeztek össze, mint ábrahám istennek

népe, mert istené a földnek pajzsai; magasságos ó igen!

48

a kóráh fiainak zsoldáreke. nagy az úr és igen dicsegetes a mi istenünknek városában, az ő szentséges hegyén. szépen emelkedik az egész föld öröme, a sion hegye, a szélső észak felé, a nagy királynak városa. isten van az ő palotáiban, ismeretes ott, mint menedék. mert imé, a királyok összegyűltek, de tovatűntek együttesen. meglátták ok, legott elcsodálkoztak; megijedtek, elriadtak. rémület fogta el ott őket, fájdalom, a milyen a szülőasszonyé; a keleti széllel összefúzóds tarsis hajóit. a miként hallottuk, akként láttuk a seregek urának városában, a mi istenünk városában; örökre megerősítette azt az isten! szela. a te kegyelmedről elmélgédünk oh isten a te templomodnak belsejében. a milyen a neved oh isten, olyan a te dicséreted a föld határáig; igazsággal teljes a te jobbold. örül sion hegye, ujjonganak júda leányai a te ítélatedért. vegyétek körül a siont, kerüljétek meg azt, számláljátok meg tornyait. jól nézzétek meg sánczait, járjátok be palotáit, hogy elmondhassátok a jövőendő nemzedéknek: bizony ez az isten a mi istenünk mindörökké, ő vezet minket mindhalálig!

49

az éneklőmesternek, a kóráh fiainak zsoldára. halljátok meg ezt mind ti népek, figyeljétek mind ti, e világ lakói! akár közemberek fiai, akár főemberek fiai, együtt a gazdag és szegény. az én szájam bölcsességet beszél, szívemnek elmélkedése tudomány. példabeszédre hajtom fületem, hárfaszóval nyitom meg mesémet. miért féljek a gonoszság napjain, mikor nyomorgatóim büne vesz körül, a kik gazdagságukban bíznak, és nagy vagyonukkal dicsekszenek? senki sem válthatja meg atyjafiát, nem adhat érte váltságdíjat istennek. minthogy lelkőknek váltsága drága, abba kell hagynia örökre; még ha örökké élne is és nem látna meg a sírgödört. de meglátja! a bölcssek is meghalnak; együtt vész el a boldog és ostoba, és gazdagságukat másoknak hagyják. gondolatjok ez: az ő házok örökkévaló, lakóhelyeik nemzedékről-nemzedékre szállnak, nevöket hangoztatják a földön. pedig az ember, még ha tisztességben van, sem marad meg; hasonlít a barmokhoz, a melyeket levágnak. ez az ő sorsuk bolondság nékik; de azért gyönyörködnek szavokban az ő követőik. szela. mint juhok, a seolra vettetnek, a halál legelteti őket, és az igazak uralkodnak rajtok reggel; alakjokat elemészti a seol, távol az ő lakásuktól. csak isten válthatja ki lelkemet a seol kezéből, mikor az megragad engem. szela. ne félj, ha valaki meggazdagszik, ha megöregbül házának dicsősége; mert semmit sem vihet el magával, ha meghal; dicsősége nem száll le utána. ha életében áldottnak vallja is magát, s ha dicsérnek is téged, hogy jól tettél magaddal: mégis az ő atyáinak nemzetségéhez jut, a kik soha sem látnak világosságot. az ember, még ha tisztességben van is, de nincs

okossága: hasonlít a barmokhoz, a melyeket levágnak.

50

asáf zsoldára. az istenek istene, az úr szól, és hívja a földet a nap keltétől lenyugtáig. a sionról, a melynek szépsége tökéletes, fényeskedik isten. eljön a mi istenünk és nem hallgat; émszót tűz van előtte, s körülte erős forgószél. hívja az egeket onnan felül, és a földet, hogy megítélje népét: gyűjtétek elem kegyeseimet, a kik áldozattal erősítik szövetségemet! és az egek kijelentik az ő igazságát, mert az isten bír. szela. hallgass én népem, hadd szóljak! te izráel, hadd tegyek bizonyosságot rólad; isten vagyok én, a te istened. nem feddlek én téged áldozataidért, és hogy égoáldozataid szüntelen előttem vannak. de nem fogadhatok el tulkot a te házadból, vagy bakokat a te aklaidból; mert enyém az erdőnek minden vadja, a barmok az ezernyi hegyeken. ismerem a hegyeknek minden szárnyását, és a mező állatai tudva vannak nálam. ha megéhezném, nem mondanám meg néked, mert enyém e világ és ennek mindene. avagy eszem-é én a bikák húsát, és a bakoknak vérét iszom-é? hálával áldozál az istennek, és teljesítod a felségesnek fogadásodat! és hívj segítségül engem a nyomorúság idején, én megszabadítlak téged és te dicsőítesz engem. a gonosznak pedig ezt mondja isten: miért beszélsz te rendelkezésemről, és veszed szádra az én szövetségemet? hiszen te gyűlölöd a fenytést, és hátad mögé veted rendelkezésem! ha lopót látsz, mellé adod magad, és ha paráznakat, társalkodol velök. a szadát gonoszságra tátoz, és a nyelved csalárdságot szö. leülsz és felebarátodra beszélsz, anyád fiát is megszidalmazod. ezeket teszed és én hallgassak? azt gondolod, olyan vagyok, mint te? megfeddelek téged, és elődbe sorozom azokat. értsetek meg ezt, ti istent felejtők, hogy el ne ragadjalak menthetetlenül: a ki hálával áldozik, az dicsóít engem, és a ki az útra vigyáz, annak mutatom meg istennek szabadítását.

51

az éneklőmesternek; dávid zsoldára; mikor ő hozzá ment nátn, a próféta, minekutána bethsabával vétkezett. könyörülj rajtam én istenem a te kegyelmességed szerint; irgalmasságodnak sokasága szerint tördöl el az én bűneimet! egészen moss ki engemet az én álnokságomból, és az én vétkeimből tisztíts ki engemet; mert ismerem az én bűneimet, és az én vétkem szüntelen előttem forog. egyedül te elened vétkeztem, és cselekedtem azt, a mi gonosz a te szemeid előtt; hogy igaz légy beszédedben, és tiszta ítélatedben. imé én vétékben fogantattam, és bűnben melengetett engem az anyám. imé te az igazságban gyönyörködöl, a mely a vesékben van, és bensőmben bölcseségre tanítasz engem. tisztíts meg engem izsóppal, és tiszta leszlek; moss meg engemet, és fehérebb leszek a hónál. hallass örömet és vígasságot velem, hogy örvendezzenek csontjaim, a melyeket összetörtél. rejtss el orczádat az én vétkeimtől és tördöl el minden álnokságomat. tiszta szívet

teremts bennem, oh isten, és az erős lelket újítsd meg bennem. ne vess el engem a te orczád előtt, és a te szent lelkedet ne vedd el tőlem. add vissza nekem a te szabadításodnak örömét, és engedelmesség lelkével támogass engem. hadd tanítsam a bűnösöket a te útadra, hogy a vétkezők megtérjenek hozzád. szabadíts meg engemet a vérontástól, oh isten, szabadításomnak istene! hogy harsogja nyelvem a te igazságotat. uram, nyisd meg az én ajkaimat, hogy hirdesse szájam a te dicséretedet. mert nem kívánsz te véresáldozatot, hogy adnék azt, égőáldozatban sem gyönyörködöl. isten előtt kedves áldozatok: a töredelmes lélek; a töredelmes és bűnbánó szívét oh isten nem veted meg! tégy jól a te kegyelmedből a sionnal; és építsd meg jeruzsálem kőfalait. akkor kedvesek lesznek előtted az igazságnak áldozatai; az égő és egész áldozat: akkor a te oltárodon áldoznak néked tulkokkal.

52

az éneklőmesternek; dávid tanítása; mikor az idumeus dóeg eljött és hírt vitt saulnak, és ezt mondá néki: dávid az akhimélek házába ment be. mit dicsekedel gonoszságban, oh te magabíró? az isten- nek kegyelme szüntelen való! nyelveld ártalmakon elmélkedik, s olyan mint az éles olló, te álnokságnak mestere! szereted a gonoszt inkább, hogy nem a jót, és a hazugságot inkább, mint igazságot szólni. szela. szeretsz minden ártalmas beszédet, és az álnok nyelvet. meg is ront az isten téged, teljesen eltakarít, kigyomlál téged a te hajlékodból, és kiszagatt téged az élők földéről. szela. és látják ezt az igazak, és félnek, és nevetnek rajta: imé az a férfiu, a ki nem istent fogadta erősségévé, hanem az ő gazdagságának sokaságában bízott, és ereje az ő gonoszságában volt! én pedig mint zöldelő olajfa isten házában, bízom isten kegyelmében mind örökkön örökké. áldlak téged örökké, hogy így cselekedtél; nevedben remélek, mert jóságos vagy, a te híved előtt.

53

az éneklőmesternek a mahalathra, dávid tanítása. ezt mondta a balgatat az ő szívében: nincs isten. megromlottak és útálatos hamisságot cselekedtek, nincs a ki jót cselekedjék. isten letekint a mennyből az emberek fiaira, hogy meglássa, ha van-e értelmes, istent kereső? mindnyájan elhajlottak, és valamen- nyien megromlottak, nincsen a ki jót cselekedjék, nincsen csak egy is. avagy nincs értelem a hamis- ságnak cselekvőiben, a kik az én népemet megeszik, mintha kenyeret ennének, a kik az istent segítségül nem hívják? ott félnek nagy félelemmel, a hol nincsen félelem; mert az isten elszerkeszti azoknak tetemeit, a kik táborat járnak ellened; megszegyenít azokat, mert az isten megveti őket. oh, vajha éljőnne sionból izráelnek a szabadítás! mikor az úr visszahozza az ő népének foglyait, örül majd jákób és vígád izráel!

az éneklőmesternek, hangszerekkel; dávid tanítása; mikor a zifeusok eljöttek, és azt mondák saulnak: nem mi nálunk lappang-e dávid? isten, a te neved- del szabadíts meg engemet, és a te hatalmassággoddal állj bosszút értem! isten, hallgasd meg az én imá- dásomat, figyelmezz az én szájam beszédeire. mert idegenek támadtak ellenem, és kegyetlenek keresik lelkemet, a kik nem is gondolnak istenre. szela. imé, isten segítöm nekem, az úr az én lelkemnek támogatója. bosszút áll az utánam leselkedőkön; a te igazságod által rontsd meg őket. kész szívvel ál- dozom néked: áldom a te nevedet, uram, mert jó. mert minden nyomorúságból megszabadított engem, s megpihentette szemeimet ellenségeimen.

55

az éneklőmesternek, hangszerekkel; dávid tanítása. hallgasd meg, isten, az én imádságomat, és ne rejsd el magadat az én könyörgésem előtt; figyelmezz én réam és hallgass meg engemet; mert keseregve bolyongok és jajgatok! az ellenségnek szaváért és a hitetlenek ny- omorgatásáért: mert hazugságot hárítanak réam, és nagy dühösséggel ellenkeznek velem. az én szívem reszket bennem, és a halál félelmei körülvettek en- gem. félelem és rettegés esett én réam, és borzadály vett körül engem. mondám: vajha szárnyam volna, mint a galambnak! elrepülnék és nyugodnám. imé, messze elmennék és a pusztában lakoznám. szela. sietnék kiszabadulni e sebes szélből, e forgószélből. rontsd meg uram, és oszlasd meg az ő nyelvből; mert erőszakot és háborgást látok a városban. nappal és éjjel körüljárják azt annak kőfalainál, bent hamisság és ártalom van abban. veszedelem van bensejében; s nem távozik annak teréről a zsarnokság és csalárd- ság. mert nem ellenség szidalmazott engem, hisz azt elszenvendém; nem gyűlölöm emelte fel magát ellenem, hiszen elrejtettem volna magamat az elől: hanem te, hozzám hasonló halandó, én barátom és ismerősöm, a kik együtt édes bízalomban éltünk; az isten házába jártunk a tömegben. a halál vegye őket körül, elevenen szálljanak a seolba; mert gonoszság van lakásukban, kebelükben. én az istenhez kiáltok, és az úr megszabadít engem. estve, reggel és délben panaszkodom és sóhajtozom, és ő meghallja az én szómat. megszabadítja lelkemet békességre a rám tá- madó hadtől, mert sokan vannak ellenem. meghallja isten és megfelel nékik, (mivelhogy ő eleitől fogva trónol, szela), a kik nem akarnak megváltozni és nem félnek az istent. kezeit felemelte a vele békességben lévőkre; megszigte az ő szövetségét. a vajnál simább az ő szája, pedig szívében háborúság van; lágyabbak beszédei az olajnál, pedig éles szabályak azok. vessed az úrra a te terhedet, ő gondot visel rólad, és nem en- gedi, hogy valamikor ingadozzék az igaz. te, isten, a veszedelem vermébe taszított őket; a vérszopó és ál- nok emberek életüknek felét sem élék meg; én pedig te benned bízom.

az éneklőmesternek a jónathelem rehokimra; dávidnak miktámja; mikor megragadták őt a filiszteusok gáthban. könyörülj rajtam istenem, mert halandó tátoq ellenem és mindennap hadakozván, nyomorgat engem! ellenségeim minden napon tátoqnak reám: bizony sokan hadakoznak ellenem, oh magasságos isten! mikor félnem kellene is, én bízom te benned. isten által dicselkedem az ő igéjével; az istenben bízom, nem félek; ember mit árthatna nékem? minden nap elforgatják beszédeimet; minden gondolatjok ellenem van, ártalomra. egybegyűlnek, elrejtőznek, sarkaimat lesik, mert kívánják az én lelkemet. gonoszsággal menekedhetnek? haraggal rontsd meg, oh isten, a népeket! bujdosásomnak számát jól tudod: szedd tömlődbe könnyeimet! avagy nem tudod-é azoknak számát? meghátrálnak majd ellenségeim, mikor kiáltok; így tudom meg, hogy velem van az isten. dicsérem istent, az ő igéretéért, dicsérem az urat az ő igéretéért. istenben bízom, nem félek: ember mit árthatna nékem? tartozom, oh isten, az én néked tett fogadásaimmal; megadom néked a hálaáldozatokat; mert megszabadítottad lelkemet a haláltól, bizony az én lábaimat az eleséstől; hogy járjak isten előtt az életnek világosságában.

57

az éneklőmesternek az altashétre; dávid miktámja; mikor saul elől a barlangba menekült. könyörülj rajtam, oh isten könyörülj rajtam, mert benned bízik az én lelkem; és szárnyaid árnyékába menekülök, a míg elvonulnak a veszedelmek. a magasságos istenhez kiáltok; istenhez, a ki jót végez felőlem. elküld a mennyből és megtart engem: meggyalázza az engem elnyelőt. szela. elküldi isten az ő kegyelmét és hűségét. az én lelkem oroszlánok között van, tüzokádók között fekszem, emberek között, a kiknek foguk dárda és nyílak, nyelvök pedig éles szablya. magasztaltassál fel az egek felett, oh isten! mind az egész földön legyen a te dicsőséged! hálót készítettek lábai mnak, lelkem meggörnyedett; vermet ástak én előtted, de ők estek abba. szela. kész az én szívem, oh isten, kész az én szívem; hadd énekeljek és zengedezzek! serkenj fel én dicsőségem, serkenj fel te lant és hárfá, hadd költsen fel a hajnalt! hálát adok néked, én uram, a népek között, és zengedezek néked a nemzetek között. mert nagy az egéki a te kegyelmed, és a felhőkig a te hűséged. magasztaltassál fel az egek felett, oh isten! mind az egész földön legyen a te dicsőséged!

58

az éneklőmesternek az altashétre; dávid miktámja. avagy valóban a néma igazságot szóaltatjátok-é meg? avagy igazán ítéltek-é ti embernek fiait? sőt inkább hamisságot forgattok a ti szívetekben! a ti kezeiteknek hamisságot mérítetek e földön. eltértek a gonoszok fogantatásuk óta; tévelygenek a hazugok anyjok méhétől kezdve. mérnök olyan, mint a kigyónak

mérge; mint a siket áspisé, a mely füleit bedugja. a mely nem hallja a bűbájosoknak szavát, sem a bűvölőét, a ki bűbájokban járta. isten, rontsd meg az ő fogaikat az ő szájokban; az oroszlánoknak zápfogait törd össze, uram! olvadjanak el, folyjanak széllyel, mint a víz; ha felteszi nyilait, legyenek tompultak azok. legyenek mint a csiga, a mely szétfolyván, elműlik; mint az aszszonyinak idétlen szülötte, a mely nem látta a napot. mielőtt megéreznék fazekaitok a tövist, mind nyersen, mind égön elragadja azt a forgószél. örül az igaz, mikor látja a bosszúállást; lábait mossa a gonosznak vérében. és azt mondja az ember: bizonyára van jutalma az igaznak; bizony van ítélő isten e földön!

59

az éneklőmesternek az altashétre. dávid miktámja; midőn embereket küldé saul, és őrizék az ő házát, hogy megöljék őt. szabadíts meg engemet az én ellenségeimtől, istenem; a reám támadóktól ments meg engemet! szabadíts meg engemet a gonosztevőktől, és a vérontó emberek ellen tarts meg engemet; mert ímé lelkem után leselkednek, egybegyűltek ellenem az erősek; a nélkül, hogy hibás vagy vétkes volnék, uram! bűnöm nélkül egybegyűlnek és készülnek ellenem: serkenj fel előmbe és láds meg ezeket! te, oh uram, seregek istene, izráel istene serkenj fel! büntesd meg mind e pogányokat, ne könyörölj senkin, a ki hamisságot cselekszik. szela. estenden megjelennek, ordítanak, mint az eb; körüljárják a várost. ímé, szájokkal csácsognak, ajkaikon szabályak vannak: hisz, úgy mond, kicsoda hallja meg? te pedig, uram, nevedet őket, és megcsúfolod mind e pogány népet. hatalmával szemben te reád vigyázok; mert isten az én váram. előmbe jön az én kegyelmem istenem; látnom engedni isten az én ellenségeim romlását. ne öld meg őket, hogy népem meg ne felejtkezzék; bujdosókká tedd őket a te hatalmaddal, és alázd meg őket uram, mi paizsunk! szájuknak vétke az ő ajkaiknak beszéde, fogattassanak meg kevélységükben; mert csak átkot és hazugságot szólnak. vesztss el őket búsulásodban, vesztss el őket, hogy ne legyenek; és tudják meg, hogy isten uralkodik és jákób fölött, mind a földnek határáig. szela. estenden megjelennek, ordítanak, mint az eb, körüljárják a várost. étel után barangolnak, és ha nem laknak jól, virrasztanak. én pedig éneklek a te hatalmadat, és reggelenként zengem a te kegyelmeiségedet; mert váram voltál és menedékem az én nyomorúságom napján. én erősségem! te néked éneklek, mert isten az én váram: ő az én kegyelmes istenem!

60

az éneklőmesternek a susanheduthra, dávidnak tanító miktámja; mikor harczott a mesopotámiai szirusokkal és a czóbai szirusokkal; és visszafordult jóab és megverte az edomitákat a sővölgyben, tizenkétezeret. isten, elvetettél minket, elszélesztettél minket; megharagudtál, hozz vissza minket! megrendítetted ez országot, ketté szakasztottad;

építsd meg romlásait, mert megindult. a te népeddel nehéz dolgokat láttattál: bódító borral itattál minket. adtál a téged félőknek zászlot, melyet felemlenek az igazságért. szela. hogy megszabaduljanak a te kedveltjeid: segíts jobboldal és hallgass meg minket! az ő szent helyén mondotta isten: örvendezek, kiosztom sikemet és kímérem a szukkót völgyét: enyim gileád és enyim manasse, efraim az én fejemnek oltalma: júda az én törvény-rendelöm. moáb az én mosdómedenczém, edomra vetem az én sarumát; te filisztea nékem örülj! kicsoda vezet engem az erős városba? kicsoda kísért el edomig engem? nem te-é, oh isten, a ki megvetettél minket, s nem vonultál ki, oh isten, a mi seregeinkkel? segíts ki minket a nyomorúságból, mert emberi segítség hiábavaló. istennel győzelmet nyerünk, s ő tapodja el ellenségeinket.

61

az éneklőmesternek hangszerre: dávidé. hallgasd meg, oh isten, az én kiáltásomat; figyelmezzél az én könyörgésemre. e föld széléről kiáltok te hozzád; mert szívem elepedt: vígy el engem innen a sziklára, a hova én nem jutok. mert te vagy az én menedékem, s erős tornyom az ellenség ellen. hadd lakozzam a te sátorodban mindörökké; hadd meneküljek a te szárnyaid árnyéka alá! szela. mert te, oh isten, meghallgattad az én fogadásaimat; a te neved tisztelőinek örökségét megadtad nékem. adj napokat a király napjaihoz, esztendeit nemzedékről nemzedékre nyujtsd. isten előtt lakozzék örökké; kegyelmedet és hűségedet rendeld ki, hogy örizzék meg őt. így éneklek majd a te nevedet szüntelen, hogy beteljesítsem az én fogadásaimat minden napon.

62

az éneklőmesternek, jedutun szerint; dávid zsoldára. csak istenben nyugoszik meg lelkem; töle van az én szabadulásom. csak ő az én kösziklám és szabadulásom; ő az én oltalmam, azért nem rendülök meg. istennél van szabadulásom és dicsőségem; az én erős kösziklám, az én menedékem istenben van. bizzatok ő benne mindenkor, ti népek; öntsétek ki előtte szívetekeket; istn a mi menedékünk. szela. bizony hiábavalók a közembernek fiai és hazugok a főembernek fiai; ha mérőserpenyőbe vettetnek, mind alábbvalók a semminél. ne bizzatok zsarolt javakban, és rablott jószággal ne kevélykedjetek; a vagyonban, ha nő, ne bízodjatok; egyszer szólott az isten, kétszer hallottam ugyanazt, hogy a hatalom az istené.

tiéd uram a kegyelem is. bizony te fizetsz meg mindenkinek az ő cselekedete szerint!

63

dávid zsoldára, mikor a júda pusztájában volt. isten! én istenem vagy te, jó reggel kereslek téged; téged szomjúhoz lelke, téged sóvárog testem a kiaszott, elepedt földön, a melynek nincs víze; hogy láthassalak téged a szent helyen, szemlélvén a te hatalmadat és dicsőségedet. hiszen a te kegyelmed jobb az életnél: az én ajakim hadd dicsérjenek téged. áldanálak ezért életem fogytaig; a te nevedben emelném fel kezeimet. mintha zsírral és kövérséggel telnék meg lelkem, mikor víg ajakkal dicsérhet téged az én szájam! ha reád gondolok ágyamban: örváltásról örváltásra rólad elmélkedem; mert segítségem voltál, és a te szárnyaidnak árnyékában örvendeztem. ragaszkodik hozzád az én lelkem; a te jobbold megtámogat engem. azok pedig, a kik veszedelemre keresik lelkemet, a föld mélységeibe jutnak. szablya martalékaui esnek el, és a rókáknak lesznek eledelei. a király pedig örvendezni fog istenben; dicséri őt mindaz, a ki ő reá esküszik; mert bedugatik a hazugok szája.

64

az éneklőmesternek; dávid zsoldára. hallgasd meg, isten, az én szómat, mikor panaszkodom; az ellenségtől való félelemtől mentsd meg életemet. rejsd el engem a rosszakaróknak tanácsa elől, a gonosztevőknek gyülekezetétől. a kik megélesítik nyelvöket, mint a szabályt; irányozzák nyilokat, keserű beszédöket. hogy lövöldözzék titkon az ártatlant; nagy hirtelenséggel lövöldözik azt, és nem félnek. megátalkodottak gonosz szándékukban; megegyeztek, hogy tört vetnek titkon, mondják: ki látja őket? álnokságokat koholnak; a kikoholt tervet végrehajták; mindenikök keble és szíve kikutathatatlan. de meglövi őket az isten; hirtelen nyíl út rajtok sebet. és megejtik őket, a nyelvök lesz ellenök; iszonyodik mindenki, a ki őket látja. akkor megfélemlenek mind az emberek; hirdetni fogják istennek dögát, és megértik cselekedetét. örvendeni fog az igaz istenben, és hozzá menekül; és dicsekedni fognak minden egyenesszívűek.

65

az éneklőmesternek; zsoldár; dávid éneke. tied a hódolat, a dicséret, oh isten, a sionon; és néked teljesítik ott a fogadást. oh könyörgést meghallgató, hozzád folyamodik minden test. bűneim erőt vettek rajtam; vétkeinket te bocsásd meg. boldog az, a kit te kiválasztasz és magadhoz fogadsz, hogy lakozék a te tornácaidban; hadd teljesedjünk meg a te háznak javaival, a te templomodnak szentségével! csodálatos dolgokat szolász nékünk a te igazságodban, idvességünknek istene; e föld minden szélének és a messze tengernek bizodalma; a ki hegyeket épít erejével, körül van övezve hatalommal; a ki lecsilapítja a tengerek zúgását, habjaik zúgását, és a népek

háborgását. félnek is jeleidtől a szélek lakói; a napkelet és nyugot határait megörvendezteted. meglátogatod a földet és elárasztod; nagyon meggazdagítod azt. istennek folyója tele van vizekkel; gabonát szerzesz nékik, mert úgy rendelted azt. megítárod barázdáit, göröngveit meglápitod; záporosóvel meglágyítod azt, termését megáldod. megkoronázod az esztendőt jóvaloddal, és a te nyomdokaidon kövérség fakad; csepegnek a pusztá legelői és a halmokat vígság övezi. a legelők megtelnek juhokkal, és a völgyeket gabona borítja; örvendeznek és énekelnek.

66

az éneklőmesternek; zsoldár, ének. örvendezz istennek, oh te egész föld. énekeljétek az ő nevének dicsőségét; dicsóítsétek az ő dicséretét! mondjátok istennek: mily csudálatosak a te műveid: a te hatalmad nagy volta miatt hízelegnek néked ellenségeid. az egész föld leborul előtted; énekel néked, éneklí a te nevedet. szela. jöjjetek és lássátok az isten dolgait; csudálatosak az ő cselekedetei az emberek fiain. a tengert szárazzá változtatta, a folyamon gyalog mentek át: ott örvendeztünk ő benne. a ki uralkodik az ő hatalmával örökké, szemmel tartja a pogányokat, hogy az engedetlenek fel ne fuvalkodjanak magukban. szela. áldjátok népek a mi istenünket, és hallassátok az ő dicséretének szavát. a ki megeleveníti lelkinket, s nem engedi, hogy lábaink megtántorodjanak. met megpróbáltál minket, oh isten, megtisztítottál, a mint tisztítják az ezüstöt. hálóba vittél be minket, megszorítottad derekainkat. embert ültetett fejünkre, tűzbe-vízbe jutottunk: de kihoztál bennünket bőségre. elmegyek házadba égőáldozatokkal, lefizetem néked fogadásaimat, a melyeket ajakim ígértek és szájam mondott nyomorúságomban. hizlalt juhokat áldozom néked égőáldozatul, kosok jóillatú áldozatával; ökröket bakokkal együtt áldozom néked. szela. jöjjetek el és halljátok meg, hadd beszéljem el minden istenfélőnek: miket cselekedett az én lelkemmel! hozzá kiálték az én szájammal, és magasztalás volt nyelvem alatt. ha hamisságra néztem volna szívemben, meg nem hallgatott volna az én uram. ámade meghallgatott isten, figyelmeztet könyörgésem szavára. áldott az isten, a ki nem vetette meg könyörgésemet, és kegyelmét nem vonta meg tőlem.

67

az éneklőmesternek, hangszerekkel; zsoldár, ének. az isten könyörüljön rajtunk és áldjon meg minket; világosítsa meg az ő orcáját rajtunk. szela. hogy megismerjék e földön a te útadat, minden nép közt a te szabadításodat. dicsérnek téged a népek, oh isten, dicsérnek téged a népek mindnyájan. örvendnek és vígaognak a nemzetek, mert igazsággal ítéled a népeket, és a nemzeteket e földön te igazgatom. szela. dicsérnek téged a népek, oh isten, dicsérnek téged a népek mindnyájan. a föld megadta az ő gyümölcsét:

megáld minket az isten, a mi istenünk; megáld minket az isten, és féli őt a földnek minden határa!

68

az éneklőmesternek; dávid zsoldára, éneke. felkél az isten, elszélednek ellenségei; és elfutnak előre az ő gyűlölei. a mint a füst elszéled, úgy széleszted el őket; a mint elolvad a viasz a tűz előtt, úgy vesznek el a gonoszok isten előtt; az igazak pedig örvendeznek és vígaognak az isten előtt, és ujjongnak örömmel. énekeljétek istennek, zengedeztetek az ő nevének; csináljatok utat annak, a ki jön a pusztákon át, a kinek jah a neve, és örüljétek előtte. árváknak atyja, özvegyeknek bírása az isten az ő szentséges hajlékában. isten hozza vissza a száműzötteket, kihozza boldogságra a foglyokat; csak az engedetlenek lakoznak sivatag helyen. oh isten, mikor kivonultál a te néped előtt, mikor a pusztába beléptél: szela. a föld reng vala, az egek is csepegnek vala isten előtt, ez a sinai hegy is az isten előtt, az izráel istene előtt. bő záport hintesz vala, oh isten, a te örökségedre, s a lankadót megújítod vala. benne tanyázott a te gyülekezeted: te szerzed jóvalodból a szegénynek, oh isten! az úr ad vala szólni az örömhírt vívő asszonyok lakoznak atának. a seregek királyai futnak, futnak: s a házi asszony zsákmányt osztogat. ha cserények között hev-
ertek is: olyanok lesztek, mint a galambnak szárnyai, a melyeket ezüst borít, vagy mint vitorla-tollai, a melyek színarany fényűek. mikor a mindenható szét-szórta benne a királyokat, mintha hó esett volna a salmonon. isten hegye a básán hegye; sok halmú hegy a básán hegye; mit kevélykedtek ti sok halmú hegyek? ezt a hegyet választotta isten lakóhelyéül; bizony ezen lakozik az úr mindörökké! az isten szekere húszezer, ezer meg ezer; az úr közöttük van, mint a sinai hegyen az ő szent hajlékban. felmentél a magasságba, foglyokat vezettél, adományokat fogadtál emberekben: még a pártütők is ide jönnek lakni, oh uram isten! áldott legyen az úr! napról-napra gondoskodik rólunk a mi szabadításunk istene! szela. ez a mi istenünk a szabadításnak istene, és az úr isten az, a ki megszabadít a haláltól. csak isten ronthatja meg az ő ellenségeinek fejét, a bűneiben járónak üstökös koponyáját. azt mondta vala az úr: básánból visszahozlak, a tenger mélységéből is kihozlak, hogy lábadat veresre fessed a vérben, ebeidnek nyelve az ellenség-ből lakomázzék. látták a te bevonulásodat, oh isten! az én istenem, királyom bevonulását a szentélybe. elől mennek vala az éneklők, utánok a hűrpengetők, középen a doboló leányok. a gyülekezetben áldjátok az istent, az urat áldjátok, ti izráel magvából valók! ott a kis benjámin, a ki uralkodik rajtok, a júda fedelmei és az ő gyülekezetők; a zebulon fedelmei és a naftáli fedelmei. istened rendelte el a te hatalmadat: erősítsd meg, oh isten, azt a mit számunkra készítettél! a te jeruzsálem felett álló hajlékodból királyok hoznak majd néked ajándékokat. fenyítsd meg a nádasnak vadját, a bikák csordáját a népek tulkaival egybe, a kik ezüst-rudakkal terpeszkednek; szórd szét a népeket, a kik a háborúban gyönyörködnek. eljőnek majd a főemberek egyiptomból; szerecsenország hamar kinyújtja kezét istenhez. e föld-

nek országai mind énekeljeteK istennek: zengjeteK dicséretet az úrnak! szela. a ki kezdettől fogva az egek egein ül; imé, onnét szól nagy kemény szóval. tegyeteK tisztességet istennek, a kinek dicsősége az izráelen és az ő hatalma a felhőkben van. rettenetes vagy, oh isten, a te szent hajlékodból; az izráelnek istene ad erőt és hatalmat a népnek. áldott legyen az isten!

69

az éneklőmesternek a sósannimra; dávidé. szabadíts meg engemet, oh isten, mert a vizek lelkemig hatottak. mély sárba estem be, hol meg nem állhatok; feneketlen örvénybe jutottam, és az áradat elborít engem. elfáradtam a kiáltásban, kiszáradt a torkom; zsemeim elbágyadtak, várván istenemet. többen vannak fejem hajszálainál, a kik ok nélkül gyűlölnék engem; hatalmasok a vesztemre török, a kik ellen-ségeim alap nélkül; a mit nem ragadtam el, azt kell megfizetnem! oh isten, te tudod az én balgatagságot, és az én bűneim nyilván vannak te előtted: ne szégyenüljenek meg miattam, a kik te benned remélnek, uram, seregeknék ura! ne pironkodjanak miattam, a kik téged keresnek, oh izráelnek istene! mert te éretted viselek gyalázatot, és borítja piron-ság az én orcámat. atyámfiái előtt idegenné lettem, és anyám fiai előtt jövevényné. mivel a te házad-hoz való féltő szeretet emészt engem, a te gyalázóid-nak gyalázásai hullanak reám. ha sírok és böjtölés-sel gyötöröm lelkemet, az is gyalázatomra válik. ha gyászruhába öltözöm, akkor példabeszédül vagyok nékik. a kapuban ülök rólam szólnak, és a borozók rólam énekelnek. én pedig néked könyörgök, oh uram; jókedvednek idején, oh isten, a te kegyelmed sokaságához képest hallgass meg engem a te megszabadító hűséggeddel. ments ki engem az iszap-ból, hogy el ne süllyedjek; hadd szabaduljak meg gyűlöloimtól és a feneketlen vizekből; hogy el ne borítson a vizek árja, és el ne nyeljen az örvény, és a veremnek szája be ne záruljon felettem! hallgass meg engem, uram, mert jó a te kegyelmességed! a te irgalmasságodnak sokasága szerint tekints én reám; és ne rejsd el orcádat a te szolgádtól; mert szorongattam nagyon: siess, hallgass meg engem! légy közel az én lelkemhez és váltsd meg azt; az én el-lenségeimért szabadíts meg engem. te tudod az én gyalázatomat, szégyenemet és pirulásomat; jól ismered minden szorongatómat. a gyalázat megtörte szívemet és beteggé lettem; várok vala részvétre, de hiába; vigasztalókra, de nem találék. sőt ételemben mérget adnak vala, és szomjúságomban ecettel itatnak vala engem. legyen az ő asztalok előttök törre, és a bátoraságosoknak hálóvá. setétüljenek meg az ő sze-meik, hogy ne lássanak; és az ő derekukat tedd mindenkorra roskatagga. önts ki a te haragodat rájuk, és a te haragodnak búsulása érje utól őket. legyen az ő palotájok pusztá, és az ő hajlékukban ne legyen lakos; mert a kit te megvertél, azt üldözik, és a töled sujtottaK fájdalmát szőlják meg. szedd össze álloknásait, és a te igazságodra ne jussanak el. töröltessenek ki az élok könyvéből, és az igazak közé ne irattassanak. en-gem pedig, a ki nyomorult és szenvedő vagyok, emel-

jen fel, oh isten, a te segedelmed! dicsérem az isten-nek nevét énekel, és magasztalom hálaadással. és kedvesebb lesz az úr előtt az ökörnél, a szarvas és hasadt körmű tuloknál. látják ezt majd a szenvedők és örülnek; ti istent keresők, elevenedjék a ti szívetek! mert meghallgatja az úr a szegényeket, és az ő fo-glyait nem veti meg. dicsérjék őt az egek és a föld; a tengerek és a mi csak mozog azokban! mert meg-tartja isten a siont, és megépíti júdának városait; és ott lakoznak majd és bírni fogják azt. és az ő szolgálí-nak maradéki öröklík azt, és abban laknak majd, a kik szeretik az ő nevét.

70

az éneklőmesternek, dávidtól, emlékeztetésre. isten, az én szabadításomra, uram, az én segítségemre siess! szégyenüljenek meg és piruljanak, a kik életemre törnek; riadjanak vissza és gyalázat érje őket, a kik bajomat kívánják. hátráljanak meg gyalázatoságuk miatt, a kik azt mondják nékem: héhé, héhé! örül-nek és örvendeznek majd benned mindazok, a kik keresnek tégedet, és ezt mondják majd szüntelen, a kik szeretik a te szabadításodat: magasztaltassék fel az isten! én pedig szegény és nyomorult vagyok: siess hozzám, oh isten; segedelmem és szabadítóm vagy te uram: ne késsél!

71

te benned bízom, uram! ne szégyenüljek meg soha. a te igazságod szerint ments meg és szabadíts meg engem; hajtsd hozzám füledet és tarts meg engem. légy sziklaváram, a hova menekülhessek szüntelen; rendelkezéll megtartásom felől, mert köszálam és erősségem vagy te. én istenem, szabadíts meg en-gem a gonoszok kezéből; a hamisnak és kegyetlen-nek markából! mert te vagy az én reménységem, oh uram, istenem, és bizodalalm gyermekségetől fogva! reád támaszkodom születésem óta; anyámnak méhéből te vontál ki engem; rólad szól az én dic-séretem szüntelen. mintegy csudává lettem sokak-nak; de te vagy az én erős bizodalalm. megtelik szájam dicséretteddel, minden napon a te dicsőségged-del. ne vess el engem az én vénségemnek idején; mikor elfogy az én erőm, ne hagyj el engem! mert felölem szólnak elleneim, és a kik életemre törnek, együtt tanácskoznak, mondván: az isten elhagyta őt! kergessétek és fogjátok meg, mert nincs, a ki megszabadítsa. oh isten, ne távozzál el tőlem! én istenem, siess segítségemre! szégyenüljenek meg és enyészzenek el életemnek ellenségei; borítsa szé-gyen és gyalázat azokat, a kik vesztemre törnek! én pedig szüntelen reménylek, és szaporítom minden te dicséretedet. szájam beszéli a te igazságodat, minden nap a te szabadításodat, mert számát sem tu-dom. az úr istennek nagy tetteivel járok; csak a te igazságodról emlékezem! oh isten, gyermekégetől tanítottál engem; és mind mostanig hirdetem a te csudalodaidat. vénségemig és megöszülésemig se hagyj el engem, oh isten, hogy hirdessem a te kar-odat e nemzetségnek, és minden következőnek

a te nagy tetteidet. hisz a te igazságod, oh isten, felhat az égig, mert nagyságos dolgokat cselekedtél; kicsoda hasonló te hozzád, oh isten?! a ki sok bajt és nyomorúságot éreztettél velünk, de ismét meglevenítesz, és a föld mélységéből ismét felhozol minket. megsokasítod az én nagyságomat; hozzám fordulsz és megvigasztalsz engem. én is tisztellek téged lanttal a te hűségédért, én istenem! éneklek néked hárfával, oh izráelnek szentje! örvendeznek az én ajkaim, hogy énekelhetek néked, és lelkem is, a melyet megváltottál. nyelvem is minden napon hirdeti a te igazságodat, mert megszégyenültek és gyalázattal illettettek, a kik veszemre törnek.

72

salamoné. isten, a te ítéletidet add a királynak, és a te igazságodat a király fiának. hadd ítélje népedet igazsággal, és a te szegényeidet méltányossággal. teremjenek a hegyek békességet a népnek, és a halmok igazságot. legyen bírāja a nép szegényeinek, segítsen a szűkölködőnek fiain, és törje össze az erőszakoskodót. féljenek téged, a míg a nap áll és a meddig a hold fénylik, nemzedékről nemzedékre. szálljon alá, mint eső a rétre, mint zápor, a mely megöntözi a földet. virágozzék az ő idejében az igaz és a béke teljessége, a míg nem lesz a hold. és uralkodjék egyik tengertől a másik tengerig, és a nagy folyamtól a föld határáig. boruljanak el előtte a pusztalakók, és nyalják ellenségei a port. tarsis és a szigetek királyai hozzanak ajándékot; seba és szeba királyai adománynyal járuljanak elé. hajoljanak meg előtte mind a királyok, és minden nemzet szolgáljon néki. mert megszabadítja a kiáltó szűkölködőt; a nyomorultat, a kinek nincs segítője. könyörül a szegényen és szűkölködőn, s a szűkölködők lelkét megszabadítja; az elnyomástól és erőszaktól menti lelköket, és vérök drága az ő szemében. és éljen ő és adjanak néki seba aranyából; imádkozzanak érte szüntelen, és áldják őt minden napon. bő gabona legyen az országban a hegyek tetején is; rengeteg gyümölcs, mint a libanon, s viruljon a városok népe, mint a földnek füve. tartson neve mindörökké; viruljon neve, míg a nap lesz; vele áldják magokat mind a nemzetek, és magasztalják őt. áldott az úr isten, izráelnek istene, aki csudadolgokat cselekszik egyedül! áldott legyen az ő dicsőséges neve mindörökké, és teljék be dicsőségével az egész föld. amen! amen! itt végződnék dávidnak, az isai fiának könyörgései.

73

aszáf zoltára. bizony jó izráelhez az isten, azokhoz, a kik tiszta szívűek. de én?! már-már meghanyatlottak lábaim; és kis híjja, hogy lépteim el nem iszamodtak. mert irigykedtem a kevélyekre, látván a gonoszok jó szerencséjét. mert halálukig nincsenek kínjaik, és az ő erejük állandó. a halandók nyomorúságában nincs részök, és az emberekkel nem ostromoztatnak. ezért nyakuknak ékessége kevélység, ruha gyanánt erőszak borítja őket. a kövérség miatt

kinn ülnek az ő szemek, elméjük gondolatjai csaponganak. gúnyolódnak és gonosztságot szólnak; elnyomásról beszélnek fennhéjázással. az égre tátoztatják szájakat, és nyelvök eljárja a földet. azért fordul az ő népe ide, hogy tele pohár vizet szűrcsölnek; és mondják: mint tudhatná ezt az isten, s van-e a magasságban értelem? ímé, ezek gonoszok, és örök biztonságban vagyont gyűjtenek! bizony hiába tartottam én tisztán szívemet, és mostam ártatlanságban kezeimet; mert nyomorgattatom minden napon, és ostromoztatom minden reggel! ha azt mondom: ilyen módon szólok: ímé, a te fiaid nemzedékét árulom el. gondolkodom, hogy ezt megérthessem; de nehézdolog ez szememben. mígnem bemenék az isten szent helyébe: megértém azoknak sorsát. bizony síkos földön helyeztet el őket; pusztaságokra vetetted ki őket. mind elpusztulnak egy szempillantásban! elvesznek, elenyésznek a rettegéstől. mint álmat, ha felferkenünk: te uram, ha felferksz, úgy veted meg képöket. hogyha keseregne szívem, és háborognának veséim: akkor balgatag és tudatlan volnék én, oktan állat volnék te irántad. de én mindenkor veled vagyok, te fogod az én jobb kezemet. tanácsoddal igazgatsz engem, és azután dicsőségbe fogadsz be engem. kicsodám van az egekben? náladnál egyébben nem gyönyörködöm e földön! ha elfogyatkozik is testem és szívem: szívemnek kösziklája és az én örökségem te vagy, oh isten, mindörökké! mert ímé, a kik eltávoznak tőled, elvesznek; mind kiírtod azokat, a kik elhajolnak tőled. de én? isten közelsége oly igen jó nékem. az úr istenben vetem reménységemet, hogy hirdessem minden te cselekedetedet.

74

aszáf tanítása. miért vetted el, oh isten, teljesen? miért füstölög haragod a te legelődnék juhaid ellen? emlékezzél meg a te gyűlekezetedről, a melyet régen szerzettél és a melyet megváltottál: a te örökségednek részéről, a sion hegyéről, a melyen lakozol! lép fel a teljes pusztaságba; mindent tönkre tett az ellenség a szent helyen! támadóid a te gyűlekezeted hajlékában ordítanak: jeleiket tüzték fel jeleké. úgy tűnnek fel, mint mikor valaki fejszéjét emelgeti az erdőnek sűrű fáira. faragványait már mind összetörtétek: fejszéikkel és pörlyökkel. szent helyedet lángba borították; neved hajlékát földig megfertőztették. ezt mondották szívökben: düljük fel őket mindenestől! felgyújtották istennek minden hajlékát az országban. jeleinket nem látjuk, próféta nincs többé, és nincs közöttünk, a ki tudná: meddig tart ez? meddig szídalmaz, oh isten, a sanyargató? örökké gyalázza-e az ellenség a te nevedet? miért húzod vissza kezedet, jobbodat? vond ki kebeledből: végezz! pedig isten az én királyom eleitől fogva, a ki szabadításokat mivel e föld közepette. te hasítottad ketté a tengert erődrel; te törted össze a csethalak fejét a vizekben. te rontottad meg a leviathánnak fejét, s adtad azt eddelül a pusztai népnek. te fakasztottad fel a forrást és patakot, te szárazítottad meg az örök folyókat. tiéd a nappal, az éjszaka is tiéd; te formáltad a világosságot és a napot. te szabtd meg a földnek minden határát: a nyarat és a telet te formáltad. emlékezzél meg erről:

ellenség szidalmazta az urat, s bolond nép káromolta a te nevedet. ne adjad a fenevadnak a te gerliczédnek lelkét; szegényeidnek gyülekezetéről ne feledkezzél meg végképen! tekints a szövetségre; mert telve vannak e földnek rejtékelyei szarol tanyákkal. a megrontott né térjen szegénnyallással vissza; a nyomorult és szűkölködő dicsérje a te nevedet. kelj fel, oh isten, és védj a te ügyedet; emlékezzél meg a te gyaláztatásodról, a melylyel naponként illet téged a bolond! ne felejtkezzél el ellenségeidnek zaváról, és az ellenel támadók háborgatásáról, a mely szüntelen nevekedik!

75

az éneklőmesternek, az altashétre, aszáf zsoldára, ének. tisztelünk téged, oh isten, tisztelünk; neved közel van, hirdetik csodatetteid. ha megszabom a határidőt, én méltányosan ítélek. a föld és annak minden lakosa elcsügged; én erősítem meg annak oszlopait. szela. a kérdőknek azt mondom: ne kérkedjete; és a gonoszoknak: ne emeljete szarvat! ne emeljétek magasra szarvatokat, ne szóljatok megkeményedett nyakkal; mert nem napkeletől, sem napnyugtától, s nem is a pusztá felől támad a felmagasztalás; hanem isten a bíró, a ki egyet megaláz, mást felmagasztal! mert pohár van az úr kezében, bortól pezseg, nedvvel tele; ha tölt belőle, még seprejt is iszsa és szopja a föld minden gonosztevője. én pedig hirdetem ezt mindörökké, és éneket mondok a jákób istenének. és a gonoszoknak szarvait mind letörölem; az igaznak szarvai pedig felmagasztaltanak.

76

az éneklőmesternek hangszerekkel; aszáf zsoldára, ének. ismeretes az isten júbában, nagy az ő neve izráelben. mert hajléka van sálemben, és lakhelye sionban. ott törte össze a kézív villámai, paizst, szabályt és a hadat. szela. ragyogó vagy te, felségesebb, mint a zsákmányadó hegyek. kifosztattak a bátor szívűek, álmukat aluszszaák, és minden hős kezének ereje veszett. a te dorgálásodtól, oh jákób istene, megszibbadt mind szekér, mind ló. te, te rettenetes vagy, és ki állhat meg orcsád előtt, mikor haragszol? az egekből jelentetted ki ítéletedet; a föld megrettent és elcsendesedett, mikor felkelt isten az ítéltre, hogy megszabadítsa a föld minden nyomorultját! szela. mert az emberek haragja megdicsőít téged, miután felővezed végső haragodat. tegyetek fogadást és adjátok meg azoknak az úrnak, a ti isteneteknek; mindnyájan, a kik ő körülte laknak, hozzanak ajándékot a rettenetesnek. mert a fejedelmek göggyét megtöri, rettenetes a föld királyaihoz.

77

az éneklőmesternek, jedutunnak; aszáfé, zsoldár. szavamat istenhez emelem és kiáltok; szavamat istenhez emelem, hogy figyelmezzon reám. nyomorúságom idején az urat keresem; kezem feltartom éjjel

szünetlenül; lelkem nem akar vigasztalást bevenni. istenről emlékezem és sóhajtok; róla gondolkodom, de elepedt az én lelkem. szela. szeméimket elveten tartod; hánykolódom, de nem szólhatok. elmélkedem a régi napokról, a hajdankor éveiről. megemlékezem éjjel az én énekeimről; szívemben elgondolkodom és azt kutatja lelkem: avagy mindörökké elvet-e az úr? és nem lesz-e többé jóakaró? avagy végképen elfogyott-e az ő kegyelme? vagy megszűnik-e ígérete nemzedékről nemzedékre? avagy elfelejtkezett-e könyörülni isten? avagy elzárta-e haragjában az ő irgalmát? szela. és mondám: ez az én betegségem, hogy a fölségesnek jobbra megváltozott. megemlékezem az úrnak cselekedeteiről, sőt megemlékezem hajdani csodáiról; és elmélkedem minden cselekedetedről, és tetteidről gondolkodom. oh isten, a te utad szentséges; kicsoda olyan nagy isten, mint az isten? te vagy az isten, a ki csodát mívelsz; megmutatad a népek között a te hatalmat. megváltottad népedet karoddal a jákób és a józsef fiait. szela. láttak téged a vizek, oh isten, láttak téged a vizek és megfélemlének; a mélységek is megrázkódnak. a felhők vizet ömlesztének; megzendülének a fellegek, és a te nyílaid széellyel futkostanak. mennydörgéssed zúgott a forgószeiben; villámlásaid megvilágosították a mindenséget; megrázkódott és megindult a föld. utad a tengeren volt és ösvénye a nagy vizeken; és nyomaidd nem látszottak meg. vezetted mint nyájat, a te népedet, mózesnek és áronnak kezével.

78

aszáf tanítása. figyelj én népem az én tanításomra; hajtásatok füleiteket számnak beszédeire. megnyitom az én számat példabeszédre; rejtett dolgokat szólok a régi időből. a miket hallottunk és tudunk; és a miket atyáink beszéltek nekünk, nem titkoljuk el azokat az ő fiaiktól; a jövő nemzedéknek is elbeszéljük az úr dicséretét, hatalmát és csodáit, a melyeket cselekedett. mert bizonyosságot állított jákóbban, és törvényt rendelt izráelben; a melyek felől megparancsolta atyáinknak, hogy megtanítsák azokra fiaikat; hogy megtudja azokat a jövő nemzedék, a fiak, a kik születnek; és felkeljenek és hirdessék azokat fiaiknak; hogy istenbe vessék reményességüket és el ne felejtkezzenek isten dolgairól, hanem az ő parancsolatait megtartsák. hogy ne legyenek olyanok, mint apáik: szilaj és makacs nemzedék, olyan nemzedék, a melynek szíve nem volt szilárd, és lelke sem volt hú isten iránt. efráim fia, a fegyveres íjások hátat fordítottak az ütközet napján; nem őrizték meg az isten szövetségét, és nem akartak járni az ő törvényében; sőt elfelejtkeztek az ő tetteiről, csodáiról, a melyeket mutatott nekik. apáik előtt csodát mívelt égyiptom földjén, a czoán mezején. ketté választotta a tengert s átvitte őket; és felállította a vizeket fal gyanánt. vezette őket nappal felhőben, és egész éjen át tűznek világosságában. sziklákat hasított meg a pusztában, és inniok adott bőségen, akárcsak a mélységes vizekből. patakokat fakasztott a kösziklából, és folyamok módjára vizeket ömlesztett: mégis folyvást vétkeztek ellene, és haragították a felségest a pusztában; és megkísérték istent az ő szivők-

ben, enni valót kérven az ő kívánságuk szerint. és szólnak isten ellen, mondván: avagy tudna-e isten asztalt teríteni a pusztában? Imé, megcsapta a kősziklát és víz ömlött és patakok özönlöttek; de vajjon tud-e kenyert adni? avagy készíthet-e húst az ő népének? meghallotta az úr és megharagudott ezért, és tűz gyulladt fel jákób ellen, és haragjerjett fel izráel ellen; mert nem hittek istenben, és nem bíztak az ő segedelmében, és ráparancsolt a felhőkre ott fenn, és az egek ajtait megnyitotta. és hullatott rájuk mannát eddelül, és menyeyi gabonát adott nékik. angyalok kenyérét ette az ember, bőséggel vetett nékik eleséget, megindította a keleti szelet az egekben, és elhozta erejével a déli szelet; és hullata rájuk annyi húst, mint a por, és annyi madarat, mint a tenger fővénye. és leszállította azokat az ő táboruk közepére, az ő sátoraikhoz köröskörül. evének azért és igen megelégedének, és a mit kívántak, azt hozá nékik. még fel sem hagytak a kívánságukkal; az étel még a szájukban vala: mikor az isten haragja felgerjede ellenök, és főbbségeik közül sokakat megöle, és izráelnek ifjait levágá; mindamellett is újra vétkezének, és nem hívének az ő csodadolgaiban. azért hiábavalóságban töltötte el napjaikat, éveiket pedig rettegésben. ha ölte őket, hozzá fordultak, megérték és istent keresék. és eszökbé vevék, hogy isten az ő sziklájok, és a felséges isten az ő megváltójok; és hízelkedének néki szájokkal, nyelvökkel pedig hazudozának néki. de szívök nem volt tökéletes iránta, és nem voltak hűségesek az ő szövetségéhez; ő azonban irgalmas és bűnbocsátó, nem semmisít meg, sőt sokszor elfordítja haragját, és nem önti ki teljes búsulását. azért eszébe vevé, hogy test ök, és olyanok, mint az ellebbenő szél, a mely nem tér vissza. hányszor keserítették őt a pusztában, hányszor illették fájdalommal a kietlenben?! és újra kísértették az istent, és ingerelték izráel szentjét. nem emlékeztek meg az ő kezéről, sem a napról, amelyen megváltotta őket a nyomorgatótól; midőn kitűzte jeleit egyiptomban, és csodáit a czoán mezején. és vérré változtatta folyóikat, hogy nem ihatták patakjaikat. legyeket bocsátá rájuk, a melyek emészték őket, és békát, a mely pusztítja őket. odaadta terméseket a szöcskének, s munkájuk gyümölcseit a sáskának. jégesővel pusztította el szőlőjüket, s figefáikat közsővel. odaveté barmaikat a jégesőnek, marháikat pedig a mennyköveknek. rájuk bocsátá haragjának tüzet, mérgét, búsulását és a szorongatást: a gonosz angyalok seregét. utat tört haragjának, s nem tartotta meg a haláltól lelköket, és életöket dőghalálnak veté. és megöle minden elsőszülöttet egyiptomban, az erőzsengéjét khám sátoraiiban. elindította mint juhokat, az ő népet, s vezeté őket, mint nyájat a pusztában. és vezeté őket biztonságban, és nem félelnek, ellen-ségeiket pedig elborította a tenger. és bevívé őket az ő szent határába, arra a hegyre, a melyet szerzett az ő jobbkezeivel. és kiüzé előlük a pogányokat, és elosztá nékik az örökséget sorsvetéssel; és letelepté azok sátoraiiban az izráel törzseit. de megkísérték és megharagították a magasságos istent, és nem őrizék meg bizonyosságait; elfordulának ugyanis és hűtlenek levének, mint apáik; visszafelé fordulának, mint a csalfa kézziv. haragra ingerelték őt magaslataikkal,

és bosszantották faragott bálványaikkal. meghallá ezt isten és felgerjede; és az izráelt felette megütálá. és elvete magától sílói hajlékát, a sátort, a melyben lakott vala az emberek között; sőt fogságba viteté erejét, dicsőségét pedig ellenség kezébe. és fegyver alá rekeszté az ő népet; és az ő öröksége ellen felgerjede. ifjait tűz emészté meg, és szüzeit nem énekel-tettek meg. papjai fegyver miatt hullottak el, és özvegyei nem végezheték a siratást. akkor felserkene az úr, mintegy álomból; mint hős, a ki bortól vigadoz; és visszaveré ellenségeit; s örök gyalázatot vete rájuk. azután megütálá a józsef sátorát, és nem választá efráim törzsét; hanem a júda törzsét választá; a sion hegyét, a melyet szeret. és megépíté szent helyét, mint egy magas várat; mint a földet, a melyet örök időre fundált. és kiválasztá dávidot, az ő szolgáját, és elhozá őt a juhok aklaiból. a szoptatós juhok mellől hozá el őt, hogy legeltesse jákóbát, az ő népet, és izráelt, az ő örökségét. és legelteté őket szívének tökéletessége szerint, és vezeté őket bölcs kezeivel.

79

aszáf zoltára. oh isten, pogányok jöttek be örökségedbe, megfertőztették szent templomodát, jeruzsálemet köhalommá tették. szolgálid holttestét az ég madarainak adták eddelül, szenteid húsát a föld vadjainak. ontották véroket, mint a vizet jeruzsálem körül, s nem volt, a ki eltemette volna őket. gyalázattá lettünk szomszédaink előtt, csúfságul és nevetségül a körülünk lakóknak. meddig haragszol uram, szüntelen? meddig gerjedeztél feltő szerelmed, mint a tűz? ontsd ki haragodat a pogányokra, a kik nem ismernek téged, és az országokra, a melyek nem hívják segítségül a te nevedet; mert megemésztették jákóbát, és hajlékát elpusztították. ne emlékezzél meg rovásunkra elődeink vétkeiről; siess elének irgalmasságoddal, mert nyomorodunk nagyon. segíts meg bennünket, szabadítsd istenünk, a te nevednek dicsőségéért; ments meg minket és bocsásd meg vétkeinket a te nevedért. minek mondanák a pogányok: hol az ő istenök? legyen nyilvánvaló a pogányokon szemekünk láttára a te szolgálid kiontott véreért való bosszúállásod. jusson elődbe a foglyok könyörgése; karod hatalmával tartsd meg a halálnak eme fiait; és fizess meg szomszédaink keblébe hétszeresen a gyalázatért, a melylyel illették téged, oh uram! mi pedig, a te néped és a te legelőd nyája, hálát adunk néked mindörökké, s nemzedékről-nemzedékre hirdetjük a te dicséretedet!

80

az éneklőmesternek a sosannim-éduthra; aszáf zoltára. oh izráelnek pásztora, hallgass meg, a ki vezérled józsefet, mint juhnyáját; a ki kérubokon ülsz, jelenj meg fénydeddel! efráim, benjámin és manasse előtt támaszd fel a te hatalmadat, és jöjj el, hogy szabadíts meg minket! oh isten, állíts helyre minket, és világoltasd a te orczádat, hogy megszabaduljunk. seregeknek ura, istene: meddig haragszol a te

népednek könyörgésére? könyhullatásnak kenyé-
rével éteted őket, s könyhullatások árjával itatod
meg őket. perpatvarrá tevél minket szomszédaink
között, és a mi ellenégeink csúfkodnak rajtunk.
seregek istene, állíts helyre minket; világoltasd a
te orczádat, hogy megszabaduljunk! egyiptomból
szőlőt hozál ki, kiüzéd a pogányokat és azt elültetéd.
helyet egyengettél előtte, és gyökeret eresztett, és
ellepé a földet. hegyeket fogott el az árnyéka, és
a vesszei olyanok lettek, mint az isten czédrusfái.
sarjait a tengerig ereszté, és hajtásait a folyamig.
miért rontottad el annak gyepeit, hogy szaggathassa
minden járókelő? pusztítja azt a vaddisznó, és legeli
a mezei vad. oh seregek istene! kérlek, térj vissza,
tekints alá az egekől és lásd és tekints meg e
szőlőtöt! és a csemetét, a mit jobbod ültetett, a
sarjat, melyet felneveltél! elégett a tűzben, levágatott;
arczod haragjától elvesznek. (80:18 legyen a te kezéd
a te jobboldnak férfian, és az embernek fián, a kit
megerősítettél magadnak, (80:19 hogy el ne térjünk
tőled. eleveníts meg minket és imádjuk a te nevedet.
seregek ura, istene! állíts helyre minket; világoltasd a
te orczádat, hogy megszabaduljunk!

81

az éneklőmesternek, a gittithre. aszáfé. örven-
dezzetek istennek, a mi erősségünknek; ujjongjatok a
jákób istenének! dalt zengjetek és dobot pergesetek,
gyönyörű hárfát cziterával együtt. fújjatok kürtöt új
holdra, holdtöltekor, a mi ünnepünk napján; mert
végzett dolog ez izráelnél, a jákób istenének ren-
delése. biznyságul tette ő a józsef nemzetségében,
a mikor kijött egyiptom földje ellen. nyelvet hallék
ott, a mit nem tudtam. megszabadítottam a tehetől
az ő vállát, kezei megmenekültek a kosártól. a nyo-
morúságban segítségül hívtál és én meghallgattalak
téged; meghallgattalak téged a mennydörgés-
nek rejtekében; megpróbáltalak téged a versengések
vizénél. szela. hallgass én népem, hadd tegyek bi-
zonságot ellened! oh izráel, ha te meghallgatnál en-
gem! ne legyen te nálad idegen isten, és az idegen is-
ten előtt meg ne hajolj! én, az úr vagyok a te istened,
a ki kihajoztalak téged egyiptom földről: nyisd szét
a te szíjod és betöltöm te. de nem hallgattott népem
az én szómrá, és izráel nem engedelmeskedett nékem.
ott hagytam azért őt szívöknek keménységében, hogy
járjanak a magok tanácsa szerint. oh, ha az én népem
hallgatna reám, s izráel az én utaimon járna! legott
megaláznám ellenségeit, s szorongatói ellen fordí-
tanám kezem. az úrnak gyűlöloi hízelegnének néki,
és örökkévaló volna az ő idejük. és ő megelégitené őt
java búzával, és sziklából folyó mézzel töltenék be
téged!

82

aszáf zsolttára. isten áll az istennek gyülekezetében,
ítél az istenek között. meddig ítélték még hamisan,
és emelíték a gonoszok személyét? szela. ítéltetek
a szegénynek és árvának; a nyomorultnak és el-
nyomottnak adjatok igazságot! mentsétek meg a

szegényt és szűkölködőt; a gonoszok kezéből sz-
abadítsátok ki. nem tudnak, nem értenek, setéség-
ben járnak; a földnek minden fundamentoma inog.
én mondtam: istenek vagytok ti és a felségesnek
fiai ti mindnyájan: mindamellet meghaltok, mint a
közember, és elhullotok, mint akármely főember. kelj
fel, oh isten, ítél meg a földet, mert néked jutnak
örökségül minden népek.

83

ének; aszáf zsolttára. isten, ne vesztegelj, ne hallgass
és ne nyugodjál, isten! mert imé, háborognak ellen-
ségeid, s gyűlöldöd fejeket emelik. néped ellen ál-
nok tanácsot gondolnak s védeneczeid ellen terveket
szönek. ezt mondják: jertek, vesszessük el őket, hogy
ne legyenek nemzet, hogy ne emlegessék többé izráel
nevét! mert tanácskoztak együtt, egy szívvel; szövet-
séget kötöttek ellened: az edomiták és ismáeliták sá-
trai, a moábiták és hagarénusok; a gebaliták, am-
moniták és amálekíták, a filiszteusok tyrus lakosaival
együtt. az asszir is szövetkezett velök, segítőjévé let-
tek a lót fiainak. szela. úgy bánj velök, mint midján-
nal, mint siserával, mint jábinnal a kison patakjánál!
a kik elveszték vala endornál, és a föld szemetéjévé
lőnek. tedd őket, fejedelmöket olyanokká, mint ore-
bet s mint zeébet, zebahot és szalmonát, minden
felkentjökkel, a kik ezt mondták: foglaljuk el ma-
gunknak az isten hajlékait! én istenem! tedd őket
olyanokká, a milyen a porfelhő, és a milyen a polyva
a szél előtt; olyanokká, mint a tűz, a mely meggyújtja
az erdőt, és mint a láng, a mely elégeti a hegyeket. így
kergesd őket a te szélvészeddel, és forgószeleddel így
rettentsd őket! töltsd el orczájukat gyalázattal, hogy
keressék uram a te nevedet! szégyenüljenek meg és
rémüljenek el örökké, és piruljanak és pusztuljanak,
hogy megtudják, hogy te, a kinek neve jehova, egy-
magad vagy felséges isten az egész földön.

84

az éneklőmesternek, a gittitre; kóráh fiainak zsolttára.
mily szerelmesek a te hajlékaid, seregeknek ura!
kívánczok, sőt emésztődik lelkem az úrnak
tornáczai után; szívem és testem ujjongnak az
élő isten felé. a veréb is talál házat, és a fecske is
fészket magának, a hová fiait helyezhesse, - a te
oltáraidnál, oh seregeknek ura, én királyom és én
istenem! boldogok, a kik lakoznak a te házában,
dicsérhetnek téged szüntelen! szela. boldog ember
az, a kinek te vagy erőssége, s a te ősvényeid vannak
szívében. átmenvén a siralom völgyén, forrássá
teszik azt; bizony áldással borítja el korai eső.
erőről erőre jutnak, míg megjelennek isten előtt a
sionon. uram, seregeknek istene! hallgasd meg az
én könyörgésemet; hallgasd meg jákóbnak istene!
szela. mi paizsunk! tekints alá, oh isten, és lásd
meg a te felkentet orczáját! mert jobb egy nap a
te tornáczaidban, hogyssem ezer másutt; inkább
akarnék az én istenem házában küszöbén ülni,
hogyssem lakni a gonosznak sátorában! mert nap és
paizs az úr isten; kegyelmet és dicsőséget ád az úr,

nem vonja meg a jót azoktól, a kik ártatlanul élnek. seregeknek ura! boldog ember az, a ki bízik benned.

85

az éneklőmesternek, kóráh fiainak szoltára. jóakarattal voltál uram a te földedhez. visszahoztad a jákób nemzetségéből való foglyokat. elengedted népednek álnokságát, elfedezted minden bűnüket. szela. elhárítottad róluk minden búsulását, elfordítottad haragod gerjedezését. hozz vissza bennünket szabadításunk istene, és szüntesd meg ellenünk való bosszankodásodat! avagy mindörökké haragszol-e ránk? nemzedékről nemzedékre tartod-e haragod? avagy nem elevenítesz-e meg minket ismét, hogy néped örvendezzen benned? mutasd meg nekünk uram a te kegyelmedet, és a te szabadításodat adjad mi nekünk! hadd halljam meg: mit szól az úr isten! kétség nélkül békességet szól az ő népének és kegyeltjeinek, hogy vissza ne térjenek a bolondságra. bizonyára közel van az ő szabadítása az ő félokhoz, hogy dicsőség lakozzék a mi földünkön. irlalmasság és hűség összetalálkoznak, igazság és békesség csókolgatják egymást. hűség sarjad a földből, és igazság tekint alá az égből. az úr is megadja a jót, és földünk is megtermi gyümölcsét. igazság jár előtte és követi őt az ő lépéseinek útján.

86

dávid imádsága. hajtsd hozzám uram füledet, hallgass meg engem, mert nyomorult és szegény vagyok én! tartsd meg életemet, mert kegyes vagyok én; mentsd meg én istenem a te szolgádat, a ki bízik benned. könyörülj én rajtam uram, mert hozzád kiáltok minden napon! vidámitd meg a te szolgádnak lelkét, mert hozzád emelem fel uram lelkemet. mert te uram jó vagy és kegyelmes, és nagy irlalmasságú mindazokhoz, a kik hozzád kiáltanak. figyelmezzél uram az én imádságomra, és hallgass meg az én könyörgésemnek szavát! nyomorúságomnak idején hozzád kiáltok, mert te meghallgatasz engem. nincsen uram hozzád hasonló az istenek között, és nincsenek hasonlóak a te munkáidhoz! eljönnek a népek mind, a melyeket alkottál, és leborulnak előtted uram, és dicsőítik a te nevedet. mert nagy vagy te és csodadolgozat mívelsz; csak te vagy isten egyedül! mutasd meg nekem a te útadat, hogy járhassek a te igazságodban, és teljes szívvel féljem nevedet. dicsérlek téged uram, istenem, teljes szívemből, és dicsőítem a te nevedet örökké! mert nagy én rajtam a te kegyelmed, és kiszabadítottad lelkemet a mélységes pokolból. isten! kevélyek támadtak fel ellenem, és kegyetlenek serege keresi lelkemet, a kik meg sem gondolnak téged. de te uram, könyörülő és irlalmas isten vagy, késedelmes a haragra, nagy kegyelmű és igazságú! tekints reám és könyörülj rajtam! add a te erődöt a te szolgádnak, és szabadítsd meg a te szolgáolóléányodnak fiát! adj jelt nekem javamra, hogy lássák az én gyűlölöim és szégyenüljenek meg, a mikor te uram megsegítesz és megvigasztalsz engem.

87

ének. a kóráh fiainak szoltára. a szent hegyeken vetette meg az ő fundamentomát. szereti az úr sionnak kapuit, jobban mint jákóbnak minden hálékát. dicsőséges dolgokat beszélnek felőled, te istennek városa! szela. előszámálom egyiptomot és bábelt, mint ismerőimet. imé filisztea és tyrus kússal együtt: ez ott született. és ezt mondják a sion felől: mind ez, mind amaz ott született, és ő, a felséges, erősíti azt. az úr beírván, feljegyzí a népet: ez ott született! szela. és tánczolva énekelik: minden forrásaim te benned vannak.

88

ének. a kóráh fiainak szoltára. az éneklőmesternek a mahalath-lehannóthra. az ezrahita hémán tanítása. uram, szabadításomnak istene! nappal kiáltak, éjjelente előtted vagyok: jusson elődbe imádságom, hajtsad füled az én kiáltozásomra! mert betelt a lelkem nyomorúságokkal, és életem a seolig jutott. hasonlatossá lettem a sírba szállókhoz; olyan vagyok, mint az erejevesztett ember. a holtak közt van az én helyem, mint a megöltekné, a kik koporsóban fekszenek, a kikről többé nem emlékezel, mert elszakasztottak a te kezedtől. mély sírba vetettél be engem, sötétségbe, örvények közé. a te haragod reám nehezedett, és minden haboddal nyomtál engem. szela. elszakasztottad ismerőseimet tőlem, utálatná tettél előttök engem; berekesztettem és ki nem jöhetek. szemem megsenyvedett a nyomorúság miatt; kiáltakal téged uram minden napon, hozzád terjengetem kezeimet. avagy a holtakkal teszel-e csodát? felkelnek-e vajjon az árnyak, hogy dicsérjenek téged? szela. beszélék-e a koporsóban a te kegyelmedet, hűségedet a pusztulás helyén? megtudhatják-e a sötétségben a te csodáidat, és igazságodat a feledékenység földjén? de én hozzád rimámkodom, uram, és jó reggel elődbe jut az én imádságom: miért vész el hát uram engem, és rejtjed el orczádat én tőlem? nyomorult és holteleven vagyok ifjúságomtól kezdve; viselem a te rettentéseidet, roskadozom. általmentek rajtam a te búsulásaid; a te szorongatásaid elemésztettek engem. körülvettek engem, mint a vizek egész napon; együttesen körülöveztek engem. elszakasztottál tőlem barátot és rokont; ismerőseim a - setétség.

89

az ezrahita ethán tanítása. az úrnak kegyelmességét hadd énekeljem örökké! nemzetségről nemzetségre hirdetem a te hűséges voltodat az én számmal! mert azt mondom: örökké megáll a te kegyelmességed, és megerősítet a te hűséges voltodat az egekben, mondván: szövetséget kötöttem az én választottammal, megesküdtem dávidnak, az én szolgámnak: mindörökké megerősítem a te magodat, és nemzetségről nemzetségre megépítem a te királyi székedet. szela. és az egek dicsérik a te csodadolgotat uram; a te hűséges voltodat is a szentek gyülekezetében. mert

a felhőkben kicsoda hasonlatos az úrhoz, s ki olyan, mint az úr, az istenek fiai között? igen rettenetes isten ő a szentek gyűlésében, és félelmetes mindazokra, a kik körülte vannak. uram, seregeknek istene! kicsoda olyan erős, mint te vagy uram? és a te hűséges voltod körülvesz téged. te uralkodol a tengernek kevélységén; mikor az ő hajjai felemelkednek, te csendesíted le azokat. te rontád meg egyiptomot mintegy átdöföttet; erős karoddal elszélesztetted ellenségeidet. tied az egek, a föld is a tied: e világot minden benne valóval te fundáltad. az északot és a délt te teremtetted, a thábor és a hermon a te nevednek örvendeznek. a te karod hatalommal teljes, a te kezéd erős, a te jobbod méltóságos. igazság és jogosság a te királyi székednek alapja; kegyelem és hűség jár a te orczád előtt. boldog nép az, a mely megérti a kürt szavát; a te orczádnak viláosságánál jár ez, oh uram! a te nevedben örvendeznek egész nap; és a te igazságodban felmagasztaltatnak. mert az ő erejöknek ékessége te vagy; a te jóakarattal emeled fel a mi szarvunkat is. mert az úr a mi paizsunk, és izráelnek szentje a mi királyunk. akkor látásban szóltál a te kegyelmednek, és mondád: segítséget adtam a vitéznek, felmagasztaltam a népből választottat; megtaláltam dávidot, az én szolgámat; szent olajommal kentem fel őt, a kivel állandóan vele lesz az én kezem, sőt az én karom erősíti meg őt. nem nyomhatja őt el az ellenség, és a gonosz ember sem nyomorgatja meg őt; mert ő előtte rontom meg az ő szorongatóit, és verem meg az ő gyűlölöit. és vele lesz az én hűségem és kegyelemem, és az én nevemmel magasztaltatik fel az ő szarva. és rávetem az ő kezét a tengerre, és az ő jobbát a folyóvizekre. ő így szólít engem: atyám vagy te; én istenem és szabadtásom kösziklája! én meg elsőszülöttemmé teszem őt és felebbvalóvá a föld királyainál. örökké megtartom néki az én kegyelememet, és az én szövetségem bizonyos marad ő vele. és az ő magvát örökkévalóvá teszem, és az ő királyi székét, mint az egeknek napjait. ha az ő fiai elhagyják az én törvényemet, és nem járnak az én végzésem szerint; ha az én rendeléseimet megtörik, és meg nem tartják az én parancsolatimat: akkor vesszölöm látogatom meg az ő bűnöket, és vereségekkel az ő álnokságukat; de az én kegyelememet nem vonom meg tőle, és az én hűséges voltomban nem hazudom. nem töröm meg az én szövetségemet, és a mi kijött az én számból, el nem változtatom. megesküdtem egyszer az én szentségemre: vajjon megcsalhatnám-e dávidot? az ő magva örökké megmarad, és az ő királyi széke olyan előttem, mint a nap. megáll örökké, mint a hold, és bizonyos, mint a felhőben lévő bizonyág. szela. de te mégis elvetetted és megűtáltad őt, és megharagudtál a te felkentredre. felbontottad a te szolgáladdal kötött szövetséget, földre tiportad az ő koronáját. lerontottad az ő kőfalait mind; romokká tetted erősségeit. zsákányolták őt mind az úton járók; gyalázattá lón az ő szomszédai előtt. felmagasztaltad az ő szorongatóinak jobbát, és megvidámítottad minden ellenségét. még fegyverének élet is elvetted, és nem segített őt a harcban. eltörlötted az ő fényességét, és az ő királyi székét a földre vetetted. az ő ifjúságának napjait megrövidítet-

ted, gyalázatot borítottál reá. szela. meddig rejtetgeted még magad, oh uram, szüntelen, és ég a te haragod, mint a tűz? emlékezzél meg rólam: mily rövid az élet! mily semmire teremtetted te mind az embernek fiait! kicsoda oly erős, hogy éljen és ne lásson halált s megszabadítsa magát a seolnak kezéből? szela. hol van a te előbbi kegyelmességed, uram? megesküdöttél dávidnak a te hűséges voltodra! emlékezzél meg uram a te szolgáládnak gyalázójáról! hogy sok népnek gyalázatját hordozom keblemben, a melyekkel gyaláztak a te ellenségeid uram, a melyekkel gyalázták a te felkentednek lépéseit. áldott legyen az úr mindörökké! ámen és ámen.

90

mózesnek, az isten emberének imádsága. uram, te voltál nekünk hajlékunk nemzedékről nemzedékre! minekelőtte hegyek lettek és föld és világ formáltaték, öröktől fogva mindörökké te vagy isten. te visszatérted a halandót a porba, és ezt mondogt: térjetek vissza embernek fiai! mert ezer esztendő annyi előtled, mint a tegnapi nap, a mely elmúlt, és mint egy öjrjási idő éjfel. elragadod őket; olyanokká lesznek, mint az álom; mint a fű, a mely reggel sarjad; reggel virágzik és sarjad, és estvére elhervad és megszárad. bizony megemésztetünk a te haragod által, és a te búsulásod miatt megromlunk! elődbe vetted a mi álnokságainkat; titkos bűneinket a te orczádnak világa elé. bizony elműlik minden mi napunk a te bosszúállásod miatt; megemésztyük a mi esztendeinket, mint a beszédet. a mi esztendeinknek napjai hetven esztendő, vagy ha feljebb, nyolczvan esztendő, és nagyobb részök nyomorúság és fáradság, a mely gyorsan tovatűnik, mintha repülnék. ki tudhatja a te haragodnak erejét, és a te félelmetességét szerint való bosszúállásodat? taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk. térj vissza uram! meddig késel? és könyörülj a te szolgáládon. jó reggel elégits meg minket a te kegyelmeddel, hogy örvendezzünk és vígadjunk minden mi időnkben. vidámits meg minket a mi nyomorúságunk napjaihoz képest, az esztendőkhöz képest, a melyekben gonosz látunk. láttassék meg a te műved a te szolgáládon, és a te dicsőséged azoknak fiain. és legyen az úrnak, a mi istenünknek jó kedve mi rajtunk, és a mi kezünknek munkáját tedd állandóvá nekünk, és a mi kezünknek munkáját tedd állandóvá!

91

aki a felségesnek rejtekében lakozik, a mindenhatónak árnyékában nyugoszik az. azt mondom az úrnak: én oltalmam, váram, istenem ő benne bízom! mert ő szabádít meg téged a madarásznak tőreből, a veszedelmes dögvészről. tollaival fedez be téged, és szárnyai alatt leszen oltalmad; paizs és páncél az ő hűsége. nem félhetsz az éjszakai ijéstestől, a repülő nyíltól nappal; a dögvészről, a mely a homályban jár; a dőghaláltól, a mely délben pusztít. elesnek melledet ezen, és jobb kezéd felől tízezeren; és hozzád nem is közelít. bizony szemekkel nézed és meglátod a

gonoszoknak megbüntetését! mert azt mondtad te: az úr az én oltalmam; a felségset választotta a te hajlékoddá: nem illet téged a veszedelem, és csapás nem közelget a sátorodhoz; mert az ő angyalainak parancsolt feled, hogy őrizzenek téged minden útdában. kézen hordoznak téged, hogy meg ne üssed lábadat a kőbe. oroszlánon és áspiskigýon jársz, meg-taposod az oroszlánkölyköt és a sárkányt. mivel-hogy ragaszkodik hozzám, megszabadítom őt, fel-magasztalom őt, mert ismeri az én nevemet! segítségül hív engem, ezért meghallgatom őt; vele vagyok háborúságában: megmentem és megdicsőítem őt. hosszú élettel elégítem meg őt, és megmutatom néki az én szabadításomat.

92

zsoltár, ének szombat napra. jó dolog dicsérni az urat, és éneket mondani a te nevednek, oh felség! hirdetni jó reggel a te kegyelmedet, és éjjelente a te hűséges voltodat. tíz húrú hegedűvel és lanttal, hárfán való zengedezéssel. mert megvidámítottál engem uram a te cselekedetteddel, a te kezedenk műveiben örvendezem. mély nagyok uram a te műveid, igen mélységesek a te gondolataid! a balgatag ember nem tudja, a bolond pedig nem érti meg ezt: hogy mikor felsarjazznak a gonoszok, mint a fű, és virágoznak mind a hamisság cselekedők, mindörökké elveszszenek ők; te pedig uram, magasságos vagy örökké! mert ímé, a te ellenségeid elvesznek, és elszélednek mind a hamisság cselekedők! de magasra növeszted az én szarvamat, mint az egyszarvút; elárasztatom csillogó olajjal. és legeltetem szememet az én ellenségeimen, és az ellenem támadó gonosztevőkön mulat majd a fülem. az igaz virágzik, mint a pálmafa, növekedik, mint a czédrus a libánonon. plánták ők az úrnak házában; a mi istenünknek tornácaiban virágnak. még a vén korban is gyümölcsöznek; kövérek és zöldellők lesznek; hogy hirdessék, hogy igazságos az úr, az én koszik-lám, és hogy nincsen hamisság benne!

93

uralkodik az úr, méltóságot öltözött fel; felöltözött az úr: hatalmat övezett magára; megerősítette a földet is, hogy meg ne induljon. állandó a te királyi széked eleitől kezdve; öröktől fogva vagy te! a folyóvizek uram, a folyóvizek zúgnak, a folyóvizek hullámokat hánynak; a nagy vizek zúgásainál, a tengernek felséges morajlásánál felségesebb az úr a magasságban. a te bizonyosságaid igen bizonyosak, a te házadat illeti uram szentség, napok hosszai!

94

uram, bosszúállásnak istene! bosszúállásnak istene, jelenj meg! emelkedjél fel te, földnek bírāja, fizess meg a kevélyeknek! a hitetlenek, uram, meddig még, meddig örvendeznek meg a hitetlenek? pszikológusnak, keményen szólnak; kérkednek mindnyájan a hamisság cselekedői. a te népedet uram tapossák,

és nyomorgatják a te örökségedet. az özvegyet és jövevényt megölik, az árvákat is fojtogatják. és ezt mondják: nem látja az úr, és nem veszi észre a jákób istene! eszméljete ti bolondok a nép között! és ti balgatagok, mikor tértek eszetekre? a ki a fület plántálta, avagy nem hall-e? és a ki a szemet formálta, avagy nem lát-e? a ki megfeddi a népeket, avagy nem fenyít-e meg? ő, a ki az embert tudományra tanítja: az úr tudja az embernek gondolatjait, hogy azok hiábavalók. boldog ember az, a kit te megfeddesz uram, és a kit megtanítasz a te törvényedre; hogy nyugalmat adj annak a veszedelem napján, míg megásták a vermet a hitetlennek! bizony nem veti el az úr az ő népét, és el nem hagyja az ő örökségét! mert igazságra fordul vissza az ítélet, és utána mennek mind az igazszívűek. kicsoda támad fel én mellettem a gonoszok ellen? kicsoda áll mellém a hamisság cselekedők ellen? ha az úr nem lett volna segítségül nékem: már-már ott lakoznék lelkem a csendességben. mikor azt mondtam: az én lábam elizamadott: a te kegyelmed, uram, megtámogatt engem. mikor megsokasodtak bennem az én aggodásaim: a te vigasztalásaid megvidámították az én lelkemet. van-e köze te hozzád a hamisság székeknek, a mely nyomorúságot szerez törvény színe alatt? egybegyűlekeznek az igaznak lelke ellen, és elkárhoztatják az ártatlannak vérét. de kövárom lőn én nékem az úr, és az én istenem az én oltalmamnak koszik-lája; és visszafordítja reájok az ő álnokságukat, és az ő gonoszságukkal vesztí el őket; elvesztí őket az úr, a mi istenünk.

95

jöjjetek el, örvendezzünk az úrnak; vigadozzunk a mi szabadításunk kosziklájának! menjünk elébe hálaadással; vigadozzunk néki zengedezésekkel. mert nagy isten az úr, és nagy király minden istenen felül. a kinek kezében vannak a földnek mélységei, és a hegyeknek magasságai is az övéi. a kié a tenger, és ő alkotta is azt, és a szárazföldet is az ő kezei formálták. jöjjetek, hajoljunk meg, boruljunk le; essünk térdre az úr előtt, a mi alkotónk előtt! mert ő a mi istenünk, mi pedig az ő legelőjének népei és az ő kezének juhái vagyunk; vajha ma hallanátok az ő szavát. ne keményítsétek meg a ti szíveteket, mint meribáhnál, mint maszszáh napján a pusztában: a hol megkísértettek engem a ti atyáitok; próbára tették engem, jöllehet látták az én cselekedetemet. negyven esztendeig bosszankodtam e nemzetségen, és mondám: tévelygő szívu nép ők, és nem tudják ők az én útam! a kiknek megesküdtem haragomban: nem mennek be az én nyugalmam helyére.

96

énekeljete az úrnak új éneket; énekelj az úrnak te egész föld! énekeljete az úrnak, áldjátok az ő nevét; hirdessétek napról-napra az ő szabadítását. beszéljétek a népek között az ő dicsőségét, minden nemzet között az ő csodadolgait; mert nagy az úr és igen dicséretes, rettenetes minden isten felett.

mert a nemzeteknek minden istene bálvány, az úr pedig egeket alkotott. ékesség és fenség van előtte; tisztesség és méltóság az ő szent helyén. adjátok az úrnak népeknek nemzetségei: adjátok az úrnak dicsőséget és tisztességet! adjátok az úrnak neve dicsőségét; hozzatok ajándékokat és jöjjetek be az ő tornácaiba! hajoljatok meg az úr előtt szent ékességben; rettegjen előtte az egész föld! mondjátok a népek között: az úr uralkodik; megerősítette a földet, hogy nem induljon; ő ítéli meg a népeket igazsággal. örüljenek az egek és örvendzen a föld; harsogjon a tenger és minden benne való! viduljon a mező és minden, a mi rajta van; örvend akkor az erdő minden fája is, az úrnak orczája előtt, mert eljön, mert eljön, hogy megítélje e földet. megítéli majd a világot igazsággal, és a népeket az ő hűségével.

97

az úr uralkodik, örüljön a föld; örvendezzenek a temérdek szigetek. felhő és homályosság van körülte; igazság és jogosság az ő székének erőssége. tűz jár előtte, és köröskörül elégeti az ő szorongatóit. megvilágosítja az ő villámai a világot; látja és megretteg a föld. a hegyek, mint a viasz megolvadnak az úr előtt, az egész földnek ura előtt. az egek hirdetik az ő igazságát, és minden nép látja az ő dicsőségét. megszégyenülnek mind a faragott képek szolgálai, a kik bálványokkal dicsekednek; meghajolnak előtte mind az istenek. hallotta és örvendez sion, és örülének júdeának leányai a te ítéleteidnek uram! mert te felséges vagy uram az egész földön, és igen felmagasztaltattál minden isten felett! a kik szeretitek az urat, gyűlöljétek a gonoszt! megőrzi ő az ő kegyeltjeinek lelkét; a gonoszok kezéből megszabadítja őket. világosság támad fel az igazra, és az egyenesszívűekre öröm. örüljétek igazak az úrban, és tiszteljétek az ő szentséges emlékezetét!

98

zsoltár. énekeljétek az úrnak új éneket, mert csodadolgokat cselekedett; megsegítette őt az ő jobbkéze és az ő szentséges karja. tudtul adta az úr az ő szabadítását; a népek előtt megjelentette az ő igazságát. megemlékezett az ő kegyelméről és izráel házához való hűségéről; látták a föld határai mind a mi istenünknek szabadítását. vígan énekelj az úrnak te egész föld; harsanjatok fel, örvendezzetek és zengedeztetek! zengedeztetek az úrnak hárfával, hárfával és hangos énekléssel; trombitákkal és kürtzengéssel vígadózzatok a király, az úr előtt! harsogjon a tenger és minden benne való, a világ és a kik lakoznak benne. a folyóvizek tapsoljanak, a hegyek együttesen örvendezzenek az úr előtt, mert eljön megítélni a földet; megítéli a világot igazsággal és a népeket méltányossággal.

99

az úr uralkodik, reszkessenek a népek; kérubokon ül, remegjen a föld! nagy az úr a sionon, és magassá-

gos ő minden nép felett. tiszteljék a te nagy és rettentenes nevedet, - szent az! és tisztesség a királynak, a ki szereti a jogosságot! te megerősítetted az egyenességet; jogosságot és igazságot szerzettél jákóbban. magasztaltjátok az urat, a mi istenünket, és boruljatok le az ő lábainak zsámolya elé; szent ő! mőzes és áron az ő papjaival, és sámul az ő nevét segítségül hívókkal egybe, segítségül hívják vala az urat, és meghallgatá őket. felhő-oszlopban szólt vala hozzájuk; megőrizték az ő bizonyágtételét és rendeletét, a melyet adott vala nékik. uram, mi istenünk! te meghallgattad őket, kegyelmes isten voltál hozzájuk; de bosszúálló az ő hiábavalóságai miatt. magasztaltjátok az urat, a mi istenünket, és boruljatok le az ő szent hegyén; mert szent az úr, a mi istenünk!

100

hálaadó zsoltár. vígan énekelj az úrnak te egész föld! szolgáljatok az úrnak örvendezéssel; menjetek eléje vígassággal. tudjátok meg, hogy az úr az isten; ő alkotott minket és nem magunk; az ő népe és az ő legelőinek juhai vagyunk. menjetek be az ő kapuin hálaadással, tornácaiba dicséretekkel; adjátok hálákat néki, áldjátok az ő nevét! mert jó az úr, örökkévaló az ő kegyelme, és nemzedékről nemzedékre való az ő hűsége!

101

dávid zsoltára. kegyelmet és igazságot énekelek; te néked zengek éneket, uram! gondom van a tökéletes útra: mikor jössz el hozzám? szívemnek tökéletessége szerint járok én az én házamban. nem vetem a szemem hiábavaló dologra; a pártoskodók cselekedetét gyűlölöm: nincs köze hozzám. a család szív távol van én tőlem, gonoszt nem ismerek. a ki titkon rágalmazza az ő felebarátját, elvesztem azt; a nagyralátót és a kevélysízüvűt, azt el nem szenvedem. szemmel tartom a föld hűségeit, hogy mellettem lakozzanak; a tökéletesség útjában járó, az szolgál engem. nem lakozik az én házamban, a ki családságot mível; a ki hazugságot szól, nem állhat meg szemem előtt. reggelenként elvesztem e földnek la-trait, hogy kigyomláljak az úrnak városából minden gonosztevőt.

102

a nyomorultnak imádsága, a mikor eleped és kiönti panaszát az úr elé. uram, hallgasd meg az én imádságomat, és kiáltásom jusson te hozzád! ne rejtőd el a te orczádat tőlem; mikor szorongatnak engem, hajtásd hozzám a te füledet; mikor kiáltok, hamar hallgass meg engem! mert elenyésznek az én napjaim, mint a füst, és csontjaim, mint valami tűzhely, üszkösök. letaroltatt és megszáradt, mint a fű az én szívem; még kenyerem megévéséről is elfelejtkezem. nyögésemnek szavától csontom a húsumhoz ragadt. hasonló vagyok a pusztai pelikánhoz; olyanná lettem, mint a bagoly a romokon. virrasztok és olyan

vagyok, mint a magános madár a háztetőn. minden napon gyaláznak engem ellenségeim, csúfolóim esküsznek én reám. bizony a port eszem kenyér gyanánt, és italomat könyvekkel vegyítem, a te felindulod és búsulásod miatt; mert felémlélt engem és földhöz vertél engem. napjaim olyanok, mint a megnyúlt árnyék; magam pedig, mint a fű, megszáradtam. de te uram örökké megmaradsz, és a te emlékezeted nemzetségről nemzetségre áll. te kelj fel, könyörülj a sionon! mert ideje, hogy könyörülj rajta, mert eljött a megszabott idő. mert kedvelik a te szolgálid annak köveit, és a porát is kímélik. és félük a népek az úrnak nevét, és e földnek minden királya a te dicsőségedet; mivelhogy az úr megépítette a siont, megláttatta magát az ő dicsőségében. oda fordult a gyámoltalanok imádsága felé, és azoknak imádságát meg nem útálta. irattassék meg ez a következő nemzedéknek, és a teremtendő nép dicséretét fogja az urat. mert alátekintett az ő szentségének magaslatairól; a mennyekből a földre nézett le az úr. hogy meghallja a fogolynak nyögését, és hogy feloldozza a halálnak fiait. hogy hirdessék a sionon az úrnak nevét, és az ő dicséretét jeruzsálemben. mikor egybegyűlnek a népek mindnyájan, és az országok, hogy szolgáljanak az úrnak. megsanyargatta az én erőmet ez útban, megrövidítette napjaimat. ezt mondtam: én istenem! ne vigy el engem az én napjaimnak felén; a te esztendeid nemzedékek nemzedékéig tartanak. régente fundált a földet, s az egek is a te kezded munkája. azok elvesznek, de te megmaradsz; mindazok elavulnak, mint a ruha; mint az öltözet, elváltoztatod azokat, és elváltoznak. de te ugyanaz vagy, és a te esztendeid el nem fogynak. a te szolgálidnak fiait megmaradnak, és az ő magvok erősen megáll előtted.

103

a dávidé. áldjad én lelkem az urat, és egész bensőm az ő szent nevét. áldjad én lelkem az urat, és el ne feledkezzél semmi jótetemenyérol. a ki megbocsátja minden bűnödöt, meggyógyítja minden betegségedet. a ki megváltja életedet a kopsorsótól; kegyelemmel és irlmassággal koronáz meg téged. a ki jóval tölti be a te ékességedet, és megújul a te ifjúságot, mint a sasé. igazságot cselekszik az úr, és ítéletet minden elnyomottal. megismertette az ő útait mózssal; izráel fiaival az ő cselekedeteit. könyörülő és irlalmas az úr, késédelmes a haragra és nagy kegyelmű. nem feddődik minduntalan, és nem tartja meg haragját örökké. nem bűneink szerint cselekszik velünk, és nem fizet nekünk a mi álnokságaink szerint. mert a milyen magas az ég a földtől, olyan nagy az ő kegyelme az őt félők iránt. a milyen távol van a napkelet a napnyugattól, olyan messze veti el tőlünk a mi vétkeinket. a milyen könyörülő az atya a fiakhoz, olyan könyörülő az úr az őt félők iránt. mert ő tudja a mi formáltatásunkat; megemlékezik róla, hogy por vagyunk. az embernek napjai olyanok, mint a fű, úgy virágzik, mint a mezőnek virága. hogyha általmegy rajta a szél, nincsen többé, és az ő helye sem ismeri azt többé. de az úr kegyelme öröktől fogva való és örökkévaló az őt félőkön, és az ő igazsága a fiaknak

fiaink; azokon, a kik megtartják az ő szövetségét és megemlékeznek az ő parancsolatairól, hogy azokat megcselekedjék. az úr a mennyekbe helyeztette az ő székét és az ő uralkodása mindenre kihat. áldjátok az urat ő anyaljai, ti hatalmas erejűk, a kik teljesítitek az ő rendeletét, hallgatván az ő rendeletének szavára. áldjátok az urat minden ő serege: ő szolgái, akaratainak teljesítői! áldjátok az urat minden ő teremtményei, az ő uralkodásának minden helyén! áldjad én lelkem az urat!

104

áldjad én lelkem az urat! uram én istenem, nagy vagy te igen, ékességet és fenséget öltöztél magadra! a ki körülvette magát világossággal, mint egy öltözetel, és kiterjesztette az egeket, mint egy kárpitot; a ki vizeken építi fel az ő palotáját, a felhőket rendeli az szekerévé, jár a szeleknek szárnyain; a ki a szeleket teszi követivé, a lángoló tüzet szolgáivá. ő fundálta a földet az ő oszlopnak, nem mozdul az meg soha örökké. vízáradattal, mint egy ruhával borítottad be azt, a hegyek felett is vizek állottak vala. egy kiáltásodtól eloszlanak, és mennydörgésednek szavától szétriadának. hegyek emelkedének fel és völgyek szállának alá arra a helyre, a melyet fundáltál nekik. határt vetettél, a melyet át nem hágunk, nem térnek vissza a földnek elborítására. a ki elbocsátja a forrásokat a völgyekbe, hogy folydogáljanak a hegyek között; megittassák a mezőnek minden állatát; a vad-szamarak is megoltassák szomjúságukat. mellettök lakoznak az égnek madarai, az ágak közül hangicsálnak. a ki megöntözi a hegyeket az ő palotájából; a te munkáidnak gyümölcséből megelégtették a föld. a ki füvet sarjast a barmoknak és növényeket az embereknek hasznára, hogy eledelt vegyenek a földből, és bort, a mely megvidámítja a halandónak szívét, fényesebbé teszi az orczát az olajnál; és kenyeret, a mely megerősíti a halandónak szívét. megelégtettek az úrnak fái, a libánonnak cedrusai, a melyeket plántált; a melyeken madarak fészkelnek: az eszterág, a melynek a cziprusok a háza. a magas hegyek a vadkecskéknak, a sziklák hörcsögöknek menedéke. teremtetty holdot ünnepeknek mutatására; a napot, a mely lenyugovását tudja. szerzett setétséget, hogy éjszaka legyen, a melyben szétjárjanak a mezőnek összes vadai; az oroszláncolykók, a melyek ordítanak a prédaért, sürgetvén istentől eledelőket. ha felkél a nap, elrejtőznek és hajlékaikban heverésznek; az ember munkájára megy ki, és az ő dolgára mind estvéig. mily számtalanok a te műveid, uram! mindazokat bölcsen alkottad meg, és betelt a föld a te gazdagsággoddal. ez a nagy és széles tenger! itt vannak benne a megszámlálhatatlan csúszók; apró állatok nagyokkal együtt. amott gályák járnak s csethal, a melyet azért formáltál, hogy játszadozzék benne. mindazok te rád néznek, hogy megadjad eledelüket alkalmas időben. adsz nekik és ők takarnak; megnyitod kezedet, és megtegnak a te jóvoltoddal. elfordítod orcádat, megháborodnak; elveszed a lelkeket, kimulnak és porrá lesznek újra. kibocsátod a te lelket, megújulnak, és újjá teszed a földnek színét. legyen az úrnak dicsőség örökké; örvendezzen az

úr az ő teremtményeiben; a ki, ha rátekint e földre, megrendül az; megilleti a hegyeket, és füstölögnek azok. énekel az úrnak egész életemben; zengedezek az én istenemnek, a míg vagyok! legyen kedves néki az én rebegésem; örvendezem én az úrban; veszszenek el a bűnösök a földről, és a hitetlenek ne legyenek többé! áldjad én lelkem az urat; dicsérjétek az urat!

105

magasztaljátok az urat, hívjátok segítségül az ő nevét, hirdessétek a népek között az ő cselekedeteit! énekeljétek néki, zengedeztetek néki, beszéljétek el minden ő csodatételét. dicsekedjétek az ő szent nevével; örvendezzen azoknak a szívök, a kik keresik az urat. kívánjátok az urat és az ő erejét; keressétek az ő orczáját szüntelen. emlékezzetek meg az ő csodáiról, a melyeket cselekedett; jeleiről és az ő szájának ítéleteiről. oh ábrahámnak, az ő szolgájának magva; oh jákóbnak, az ő választottának fiai! ő, az úr a mi istenünk, az egész földre kihát az ő ítélete. megemlékezik az ő szövetségéről mindörökké; az ő rendeletéről, a melyet megszabott ezer nemzetséiglen; a melyet kötött ábrahámnal, és az ő ízsáknak tett esküvéséről. és odaállatta azt jákóbnak szabályul, izráelnek örök szövetségül, mondván: néked adom kanaan földét, sors szerint való örökségetekül. mikor még csekély számmal valának, igen kevesen és mintegy zsellérek abban, és egyik nemzettől a másikhoz bujdosának, egyik országból a másik néphez: nem engedé, hogy valaki nyomorgassa őket, sőt királyokat is megfenyített miattok, mondván: meg ne illessétek az én felkentjeimet, és az én prófétáimnak ne ártsatok! mikor éhséget idézte elő a földön; és a kenyérnek minden botját eltöré, elküldött előttük egy férfit, józsefet, a ki rabul adottat vala elé; a lábait békóba szorították, ő maga vasban járt vala, mindazideig, a míg szava beteljesedett. az úr beszéde megpróbálta őt. elküldött a király és feloldotta őt, a népeken uralkodó, és szabadá tette őt; úrrá tevő őt az ő házán, és uralkodóvá minden jóságán; hogy főembereit tetszése szerint kötöztethet, és véneit is bölcsességre taníthatá. és beméne izráel egyiptomba, s jákób a khám földén szelérkedék. és igen megsaporítá az ő népét, és erősebbé tevő elnyomóinál. elváltotta azoknak szívét, hogy gyűlöljék az ő népét, és álnokul cselekedjenek az ő szolgálival. elküldte mózest, az ő szolgáját, és áront, a kit választott vala. elvégezek azok között az ő jeleit, és a csodákat a khám földén. sötétséget bocsátott és elsötétítette azt, és azok nem engedetlenkedtek az ő rendeleteinek. vizeiket vérré változtá, és megölé az ő halaikat. földjük békáktól hemzsege, még a királyuk termeiben is. szolt, és támadának legyek és szünyogok minden ő határukon. adott nékik eső gyanánt jégesőt, és lángoló tüzet a földjökre. és elvée szőlőjüket és fügefájokat, és széttördelé határuknak élő fáit. szolt és támada sáska, és megszállhatatlan cserébogar. és megemészte minden növényt az ő földjökön, és az ő szántóföldjöknek gyümölcsét megemészte. és megöle minden elsőszülöttet földjökön, minden erejöknek zsenjét. és kihozá őket

ezüsttel és arannyal, és nemzetségeikben nem volt beteges. örült egyiptom, mikor kijövének, mert a tölök való félelem megszállta őket. felhőt terjeszte ki, hogy befedezze őket, és tüzet, hogy világítson éj-jel. könyörgött és fűrjeket hozza, és mennyei kenyérrel elégitte meg őket. megnyitotta a kösziklát és víz zúdula ki, folyóként futott a sivatagon. mert megemlékezett az ő szentséges ígérétééről, a melyet tön ábrahámnak, az ő szolgájának. kihozá azért az ő népet örömmel, és az ő választottait vígasággal. és nékik adá a pogányok földét, és öröklék a népek fáradságos szerzeményét. azért, hogy megtartsák az ő rendeleteit, és törvényeit megőrizzék. dicsérjétek az urat!

106

dicsérjétek az urat. magasztaljátok az urat, mert jó; mert örökkévaló az ő kegyelme. ki beszélhetné el az úr nagy tetteit? és jelenthetné ki minden dicsőséget? boldog, a ki megtartja a törvényt, és igazán cselekszik minden időben. emlékezzél reám, uram, népedhez való jószágodért; jöjj el hozzám szabadítás-soddal, hogy láthassam választottaidhoz való jóvoltodat, és örvendezhessek néped örömeiben; hogy dicsekedjem a te örökségeddel! vétkezünk atyáinkkal együtt; bűnösök, gonoszok valánk. atyáink nem értették meg egyiptomban csodáidat, nem elegettek meg kegyelmed nagyságát, hanem daczoskodtak a tengernél, a veres tengernél. de ő megsegíté őket az ő nevéért, hogy megismertesse a maga erejét. rákialta a veres tengerre és kiszáradt, s úgy vívé őket a mélységeken, mint egy síkon. és kisegíté őket a gyűlölő kezéből; kimentette őket ellenség kezéből. szorongatóikat víz borította el, egy sem maradt meg belőlük. és hittek az ő beszédeinek, és énekeltek az ő dicséretét. hirtelen elfeledék cselekedeteit; nem várak az ő tanácsát! epekedés epeszté őket a pusztában, és próbára tevék istent a sivatagon. és megadá nékik, a mit kívántak; és ösztönzéséget bocsáta lelkökbé. és irigységre indulának mózes ellen a táborban, az úr szentje, áron ellen. megnyílt a föld és elnyelé dátánt, és beborítá abirám seregét. és tűz gyulladt fel azok seregében, láng égeté el a gonoszokat. borjút csináltak a hóreb alatt, és hajlongtak az öntött bálvány előtt. felcserélték az ő dicsőségeket: ökröknek képével, a mely füvet eszik. elfeledkezének istenről, szabadítójokról, a ki nagy dolgokat művelt egyiptomban, csodákat a khám országában, félelmetes dolgokat a veres tenger mellett. gondolta, hogy kipusztítja őket; de mózes, az ő választottja, elébe állott a részre, hogy elfordítsa haragját, hogy el ne veszítse őket. és becsmérelték a kívánatos földet, nem hittek az ő ígérétének. és morgolódtak sátraikban, és nem hallgattak az úr szavára. de ő felemelé kezét rajóik, hogy lesújtsa őket a pusztában; s hogy a pogányok közé dobja magvaikat, és szétszórja őket a tartományokban. majd hozzácsapódtak a baál-peorhoz, és ették a holtak áldozatait, és felingerelték cselekedeteikkel, és zúdult rajóik a csapás. ekkor felállott fineás és ítélte; és a csapásnak vége lön. és igazságot tulajdonították néki firől-fira mindörökké. megharagíták a meribáh vizeinél is, és baja támadt

mózesnek miattok, mert megkeseríték az ő szívét, és gondatlanul szólt ajkaival. nem irtották ki a népeket sem, a mint utasította őket az úr. sőt összeelgyedtek a pogányokkal, és eltanulták cselekedeteiket. és tisztelték azoknak bálványait, és törre levének azok reájok. és feláldozák fiaikat és leányaikat az ördögöknek, és ártatlan vért ontának: fiaik és leányaik vérére, a kiket kanaán bálványainak áldoztak, és megfertőzteték a föld öldökléssel. és tisztátalanokká lőnek cselekedeteikben, és paráznákká tetteikben. de felgyúlt az úr haragja népe ellen, és megútálta az ő örökségét. és odaadá őket pogányok kezébe, és gyűlölők uralkodtak rajtuk. és sanyargatták őket ellenségeik, és gőnyedtek azoknak hatalma alatt! számtalanszor megmentette őket, de ők felháboríták szándékaikkal, és mélyebben merültek bűneikbe. de reájok tekintett a nyomorúság napján, mikor meghallgatta rimánkodásukat; és megemlékezett velök kötött szövetségéről, és nagy kegyelmessége szerint megengesztelődék. és könyörületességre indította irántok mindazokat, a kik őket fogva elvívák. segits meg minket, urunk istenünk, és gyűjts össze minket a pogányok közül, hogy dicsőítsük a te szent nevedet, és dicsekedjünk a te dicséreteddel. áldott legyen az úr, izráel istene örökkön örökké, és minden nép mondja: ámen. dicsérjétek az urat.

107

magasztaljátok az urat, mert jó, mert örökkévaló az ő kegyelme. ezt mondják az úrnak megváltottai, a kiket megváltott a szorongatónak kezéből; és a kiket összegyűjtött a különböző földekről: napkelet és nyugot felől, északról és a tenger felől. bujdosnak a pusztában, a sivatagban; lakó-város felé utat nem találtak vala. éhesek és szomjúság valának; lelkök is elepedt bennök. de az úrhoz kiáltának szorultságukban; sanyarúságukból megmenté őket. és vezeté őket egyenes útra, hogy lakó-városhoz juthassanak. adjanak hálát az úrnak az ő kegyelméért, és az emberek fiai iránt való csodadolgaiért, hogy megelégté a szomjúhozó lelket, és az éhező lelket betölté jóval! a kik setéségben és a halálnak árnyékában ülnek, megköttöztetvén nyomorúsággal és vassal; mert ellenszegültek az isten beszédének, és a felségesnek tanácsát megútták; azért megalázta az ő szívöket nyomorúsággal: elestek és nem volt segítségök. de az úrhoz kiáltának szorultságukban, sanyarúságukból kiszabadította őket. kihozá őket a setéségből és a halálnak árnyékából, köteleiket pedig elszaggatá. adjanak hálát az úrnak az ő kegyelméért, és az emberek fiai iránt való csodadolgaiért, hogy összetöré az ércz-kapukat, és a vas-záratokat letördelé! a balgatók az ő gonoszáguknak útjáért, és az ő hamiságukért nyomorgattattak. minden éket útálá az ő lelkök, és a halál kapujához közelgetének. de az úrhoz kiáltának szorultságukban: sanyarúságukból kiszabadította őket. kibocsátá az ő szavát és meggyógyította őket, és kimenté őket az ő vermeikből. adjanak hálát az úrnak az ő kegyelméért, és az emberek fiai iránt való csodadolgaiért, és áldozanak hálaadásnak áldozataival, és hirdessék az ő

cselekedeteit örvendezéssel! a kik hajókon tengerre szállnak, és a nagy vizeken kalmárkodnak, azok látták az úrnak dolgait, és az ő csodáit a mélységben. szólott ugyanis és szélvész támaszta, a mely felduzzasztá a habokat. az ég emelkedének, a fenéig süllyedének; lelkök elolvada az inségben. szédülének és tántorgának, mint a részeg, és minden bölcsességöknek esze vész vala. de az úrhoz kiáltának az ő szorultságukban, és sanyarúságukból kivezeté őket. megállíta a szélvész, hogy csillapodjék, és megcsendesedtek a habok. és örülének, hogy lecsillapodtak vala, és vezérlé őket az ő kívánságuknak partjára. adjanak hálát az úrnak az ő kegyelméért, és az emberek fiai iránt való csodadolgaiért! és magasztalják fel őt a népek gyülekezetében, és dicsérjék őt a vének ülésében! folyóvizeket tett vala pusztává, és vízforrásokat szárazzá; gyümölcstermő földet meddő földé, a rajta lakó népek gonoszszaga miatt. pusztaságot tett vala álló tavakká, és kiaszott földet vízforrásokká. és telepített oda éhezöket, hogy lakó-városokat építsenek. és mezöket vetének be és szőlöket plántálának, hogy hasznos gyümölcsöt szerezzenek. és megáldá őket és igen megszaporodának, és barmaikat sem kevesbítette meg. de megkevesedtek és meggőnyedtek vala inség, nyomorúság és keserűség miatt. gyalázatot zúdított a fejedelmekre, és bujdosztatta őket út nélkül való kietlenben. de felemelé a nyomorultat az inségből, és hasonlóvá tette a nemzetségeket a juhnyájhoz. látják az igazak és örvendeznek, és minden gonoszság megtartóztatja az ő száját. a bölcs, az eszébe veszi ezeket, és meggondolja az úrnak kegyelmességét!

108

ének. dávid zsoltára. kész az én szívem, oh isten, hadd énekeljek és zengedezzek; az én dicsőségem is kész. serkenj fel te lant és hárfá, hadd keltsem fel a hajnalt! hálát adok néked a népek között uram, és zengedezek néked a nemzetek között! mert nagy, egek felett való a te kegyelmed, és a felhőkig ér a te hűséges voltod! magasztaltassál fel, oh isten, az egek felett, és dicsőséged legyen az egész földön! hogy megszabaduljanak a te szeretteid, segits a te jobb kezeddél és hallgass meg engem! az ő szentélyében szólott az isten: örvendezek, hogy eloszthatom síkhemet, és felmérhetem sukkothnak völgyét. enyém gileád, enyém manassé; efraim az én fejemenk védelme, júda az én törvényrendelőm. moáb az én mosdómedenczém, edomra az én saruimat vetem, filistea felett kacagok. kicsoda visz el engem a kerített városba? kicsoda vezérel engem edomig? nem te vagy-e, oh isten, a ki megvetéttel minket, hogy ki ne menj, oh isten, a mi seregeinkkel? adj szabadulást nekünk az ellenségtől, mert hiábavaló az emberi segítség! istennel hatalmasan cselekszünk, és ő megtapodja ellenségeinket.

109

az éneklőmesternek, dávidé; zsoltár. én dicséretemnek istene, ne hallgass! mert a gonosznak szája és

az álnokságnak szája felnyílt ellenem, hazug nyelvel beszélnek én velem. és körülvesznek engem gyűlöletes beszédekkel, és ostromolnak engem ok nélkül. szeretetemért ellenkeznek velem, én pedig imádkozom. rosszal fizetnek nékem a jóért, és gyűlöléssel az én szeretetemért. állíts fölibe gonoszt, és vádló álljon az ő jobb keze felől. mikor törvénykezik, mint gonosz jöjjön ki; még az imádsága is bűnné legyen. életének napjai kevesek legyenek, és a hivatalát más foglalja el. fiaai legyenek árvákká, a felesége pedig özvegygé. és bujdossanak az ő fiaai és kolduljanak, és elpusztult helyeiktől távol keressenek eledelt. foglalja le minden jószágát az uzsorás, és idegenek ragadozzák el szerzeményét. ne legyen néki, a ki kegyelmet mutasson iránta, és ne legyen, a ki könyörüljön az ő árváin! vesszen ki az ő maradéka; a második nemzedékben töröltessék el a nevők! atyáinak álnoksága emlékezetben legyen az úr előtt, és anyjának bűne el ne töröltessék! mindenkor az úr előtt legyenek, és emlékezetők is vesszen ki e földről, a miatt, hogy nem gondolt arra, hogy kegyelmet gyakoroljon és üldözte a szegény és nyomorult embert, és a megkeseredett szívűt, hogy megölje. mivel hogy szerette az átkot, azért érte el őt; és mivel nem volt kedve az áldáshoz, azért távozzék az el őtől. úgy öltözte fel az átkot, mint a ruháját, azért ment beléje, mint a víz, és az ő csontjaiba, mint az olaj. legyen az néki palástul, a melybe beburkolózik, és övül, a melylyel mindenkor övezzé magát. ez legyen jutalmok az úrtól az én vádlóimnak, és a kik rosszat beszélnek az én lelkeimre. de te, én uram, istenem, bánj velem a te nevedért; mivelhogy jó a te kegyelmed, szabadíts meg engem! mert szegény és nyomorult vagyok én, még a szívem is megsebesített én bennem. úgy hanyatlom el, mint az árnyék az ő megnyúlásakor; ide s tova hanyattatom, mint a sáska. térdeim tántorognak az éhségtől, és testem megfogyatkozott a kövérségtől. sőt gyalázatossá lettem előttök; ha látnak engem, fejüket csóválják. segíts meg engem, uram isten; szabadíts meg engem a te kegyelmed szerint! hadd tudják meg, hogy a te kezed munkája ez, hogy te cselekedtet ezt, uram! átkozzanak ők, de te áldj meg! feltámadnak, de szégyentüljenek meg és örvendezzen a te szolgád. öltözzenek az én vádlóim gyalázatba, és burkolózzanak szégyenökbe, mint egy köpenybe! hátat adok az úrnak felettébb az én számmal, és dicsérem őt a sokaság közepette! mert jobb keze felől áll a szegénynek, hogy megszabadítsa azoktól, a kik elítélik annak lelkét.

110

dávidé; zsoltár. monda az úr az én uramnak: ülj az én jobbomon, a míg ellenségeidet zsámaryul vetem a te lábaid alá. a te hatalmad pálcáját kinyújtja az úr sionból, mondván: uralkodjál ellenségeid között! a te népd készséggel siet a te sereggyűjtésed napján, szentséges öltözetekben; hajnalpir méhéből leszen ifjaidnak harmatja. megesküdt az úr és meg nem mészítja: pap vagy te örökké melkhisdek rendje szerint. az úr a te jobbold felől; megrontja az ő haragja napján a királyokat; ítéletet tart a nemzetek között; telve lesz holttestekkel; összezúz messze földön min-

den főt. az út mellett való patakból iszik; ezért emeli fel az ő fejét.

111

dicsérjétek az urat. dicsérem az urat teljes szívből: az igazak környezetében és a gyülekezetben. nagyok az úrnak cselekedetei; kíváncsok mindazoknak, a kik gyönyörködnek azokban. dicsőség és méltóság az ő cselekedete, és igazsága megmarad mindvégig. emlékezetet szerzett az ő csudálatos dolgainak; kegyelmes és irgalmas az úr. eledelt ad az őt féloknek; megemlékezik az ő szövetségéről örökké. cselekedeteinek erejét tudtul adta az ő népének, nékik adván a pogányok örökségét. kezeinek cselekedetei hűség és igazság; minden ő végzése tökéletes. megingathatlanok örökké és mindvégig; hívségből és egyenségből származottak. váltságot küldött az ő népének, elrendelte szövetségét örökre; szent és rettenetes az ő neve. a bölcsesség kezdete az úrnak félelme; jó belátása van mindenkinek, a ki ezt gyakorolja; annak dicsérete megmarad mindvégig.

112

dicsérjétek az urat. boldog az ember, a ki féli az urat, és az ő parancsolataiban igen gyönyörködik. hős lesz annak magva a földön; a hívek nemzedéke megáldatik. gazdagság és bőség lesz annak házában, s igazsága mindvégig megmarad. az igazakra világosság fénylik a sötétben; attól a ki irgalmas, kegyelmes és igaz. jó annak az embernek, a ki könyörül és kölcsön ad; dolgait pedig igazán végezi. mivelhogy soha sem ingadoz: örök emlékezetben lesz az igaz. semmi rossz hírtől nem fél; szíve erős, az úrbán bizakodó. rendületlen az ő szíve; nem fél, míglen ellenségeire lenéz. osztogat, adakozik a szegényeknek; igazsága megmarad mindvégig; az ő szarva felemeltetik dicsőséggel. látja ezt a gonosz és dühög; fogait csikorgatja és elered; a gonoszok kívánsága semmivé lesz.

113

dicsérjétek az urat. dicsérjétek az úrnak szolgálói! dicsérjétek az úrnak nevét, áldott legyen az úr neve mostantól fogva és örökké! napkeletől fogva nyugotig dicsértessék az úr neve! felmagasztaltatott az úr minden pogány nép felett; dicsősége túl van az egeken. kicsoda hasonló az úrhoz, a mi istenünkhez, a ki a magasságban lakozik? a ki magát megálázva, tekint szét mennyen és földön; a ki felemeli az alacsonyt a porból, és a szűkölködőt kivonszza a sárból, hogy odaültesse őket a főemberek közé, az ő népének főemberei közé; a ki betölti a meddőt a házba, mint magzatoknak anyját, nagy örömmre. dicsérjétek az urat!

mikor izráel népe kijöve egyiptomból, jákóbnak házanépe az idegen nép közül: júda lön az ő szentséges népe és izráel az ő királysága. a tenger látá őt és elfutamodék; a jordan hátrafordula. a hegyek szöknek vala, mint a kosok, s a halmok, mint a juhoknak bárányai. mi a bajod, te tenger, hogy megfutamodál, és te jordan, hogy hátrafordulál? hegyek, hogy szöktök vala, mint a kosok? ti halmok, mint a juhoknak bárányai? indulj meg te föld az úr orczája előtt, a jákób istene előtt, a ki átváltoztatja a kősziklát álló tóvá, és a szirtet vizek forrásává.

115

nem nekünk uram, nem nekünk, hanem a te nevednek adj dicsőséget, a te kegyelmedért és hívségedért! miért mondanak a pogányok: hol van hát az ő istenök? pedig a mi istenünk az égben van, és a mit akar, azt mind megcselekszi. azoknak bálványa ezüst és arany, emberi kezek munkája. szájak van, de nem szólnak; szemek vannak, de nem látnak; füleik vannak, de nem hallanak; orruk van, de nem szagolnak; kezeik vannak, de nem tapintanak, lábaik vannak, de nem járnak, nem szólnak az ő torkukkal. hasonló legyenek azokhoz készítők, és mindazok, a kik bíznak bennök! izráel! te az úrban bízál; az ilyenek segítsége és paizsa ő. áronnak házá! az úrban bízál; az ilyenek segítsége és paizsa ő. a kik félitek az urat, az úrban bízotok; az ilyenek segítsége és paizsa ő. az úr megemlékezik mi rólunk és megáld minket; megáldja izráel házát, megáldja áronnak házát. megáldja azokat, a kik félük az urat, a kicsinyeket és a nagyokat. szaporítson titeket az úr, titeket és a ti fiaitokat. áldottai vagytok ti az úrnak, a ki teremtette a mennyet és a földet. az egek az úrnak egei, de a földet az ember fiainak adta. nem a meghaltak dicsérik az urat, sem nem azok, a kik alázatlanak a csendességbe. de mi áldjuk az urat mostantól fogva mindörökké. dicsérjétek az urat!

116

szeretem az urat, mert meghallgatja esedezésem szavát. mert az ő fülét felém fordítja, azért segítségül hívom őt egész életemben. körülvettek engem a halál kötelei, és a pokol szorongatásai támadtak meg engem; nyomorúságba és ínségbe jutottam. és az úrnak nevét segítségül hívám: kérlek uram, szabadítsd meg az én lelkemet! az úr kegyelmes és igaz, és a mi istenünk irgalmas. az úr megörzi az alázatosokat; én ügyefogyott voltam és megszabadított engem. térj meg én lelkem a te nyugodalmadba, mert az úr jól tett veled. minthogy megszabadítottad lelkemet a haláltól, szemeimet a könyhullatástól és lábamat az eséstől: az úr orczája előtt fogok járni az élőknek földén. hittem, azért szóltam; noha igen megaláztatott valék. csüggedzésemben ezt mondtam én: minden ember hazug. mivel fizessék az úrnak minden hozzám való jótéteményéért? a szabadulásért való poharat felemelem, és az úrnak nevét hívom segít-

ségül. az úr iránt való fogadásaimat megadom az ő egész népe előtt. az úr szemei előtt drága az ő kegyeseinek halála. uram! én bizonyára a te szolgáló vagyok; szolgáló vagyok én, a te szolgáló leányodnak fia, te oldoztad ki az én köteleimet. néked áldozom háladásnak áldozatával, és az úr nevét hívom segítségül. az úr iránt való fogadásaimat megadom az ő egész népe előtt, az úr házában tornácaiban, te benned, oh jeruzsálem! dicsérjétek az urat!

117

dicsérjétek az urat mind, ti pogányok; magasztalják őt mind a népek! mert nagy az ő kegyelmessége mi hozzánk, és az úrnak igazsága megmarad örökké. dicsérjétek az urat!

118

magasztaljátok az urat, mert jó, mert örökkévaló az ő kegyelme! mondja hát izráel, hogy örökkévaló az ő kegyelme! mondja hát az áron háza, hogy örökkévaló az ő kegyelme! mondják hát, a kik félük az urat, hogy örökkévaló az ő kegyelme! szükségemben segítségül hívám az urat, meghallgatott és tágas térre tett engem az úr. velem van az úr, nem félek; mit árthat nekem ember? velem van az úr az én segítőim közt, és nézni fogok az én gyűlölőimre. jobb az úrban bízni, mint emberekben reménykedni. jobb az úrban bízni, mint főemberekben reménykedni. körülvettek engem mind a pogányok, de az úr nevében elvesztém őket. körülvettek, bizony körülvettek engem, de az úr nevében elvesztém őket. körülvettek engem, mint méhek; eloltattak, mint tővis-tűz, mert az úr nevében elvesztém őket. igen taszítottál engem, hogy elessem; de az úr megsegített engem. erősségem és énekem az úr, és ő lön nekem szabadulásul. vígasságnak és szabadulásnak szava van az igazak sátoiraiban: az úrnak jobbkeze hatalmasan cselekedett! az úrnak jobbkeze felmagasztaltott; az úrnak jobbkeze hatalmasan cselekedett! nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az úrnak cselekedeteit! keményen megoszorozott engem az úr; de nem adott át engem a halálnak. nyissátok meg nekem az igazságom kapuit, hogy bemenjek azokon és dicsérjem az urat! ez az úrnak kapuja; igazak mennek be azon. magasztallak téged, hogy meghallgattál, és szabadításomul lettél! a kő a melyet az építők megvetettek, szeguletkövé lett! az úrtól lett ez, csodálatos ez a mi szemeink előtt! ez a nap az, a melyet az úr rendelt; örvendezzünk és vígadjunk ezen! oh uram, segíts most; oh uram, adj most jó előmenetelt! áldott, a ki jó az úrnak nevében; áldunk titeket, a kik az úr házából valók vagytok! isten az úr és ő világosított meg minket. kötelekkel kössétek az ünnepi áldozatot az oltár szarvához. istenem vagy te, azért hálát adok néked! én istenem, magasztallak téged. magasztaljátok az urat, mert jó; mert örökkévaló az ő kegyelme!

boldogok, a kiknek útjok feddhetetlen, a kik az úr törvényében járnak. boldogok, a kik megőrzik az ő bizonyosságait, és teljes szívből keresik őt. és nem cselekesznek hamisságot; az ő útjaiban járnak. te parancsoltad uram, hogy határozataidat jól megőriz-zük. vajha igazgattatnának az én útaim a te rendelé-seid megőrzésére! akkor nem szégyenülnek meg, ha figyelnek minden parancsolatra! hálát adok néked tiszta szívből, hogy megtanítottál engem a te igazsá-god ítéleteire. a te rendeléseidet megőrzöm; soha nem hagyj el engem! mi módon őrizheti meg tisztán az ifjú az ő útát, ha nem a te beszédednek meg-tartása által? teljes szívből kerestelek téged: ne en-gedj eltévedeznem a te parancsolataidtól! szívembe rejtettem a te beszédedet, hogy ne vétkezzen el-le-ned. áldott vagy te, uram! taníts meg engem a te rendeléseidre. ajkaimmal hirdetem a te szádnak minden ítéletét. inkább gyönyörködöm a te bi-zonyosságaidnak útjában, mint minden gadszágban. a te határozataidról gondolkodom, és a te ösvényei-dre nézek. gyönyörködöm a te rendeléseidben; a te beszédedről nem feledkezem el. tégy jól a te szol-gáddal, hogy éljek és megtartsam a te beszédedet. nyisd meg az én szemeimet, hogy szemléljem a te törvényednek csodálatos voltát. jövevény vagyok e földön, ne rejsd el tőlem a te parancsolataidat. elfo-gyatkozik az én lelkem, a te ítéleteid után való szüntelen vágyódás miatt. megdorgárod a kevélyeket; átko-zottak, a kik elhajolnak parancsolataidtól. fordítsd el rólam a szidalmat és gyalázatot, mert megőriztem a te bizonyosságaidat! még ha fedjemek összeülnek, el-lenem beszélnek is; a te szolgál a te rendeléseidről gondolkodik. a te bizonyosságaid én gyönyörűségem, és én tanácsadóim. lelkem a porhoz tapad; eleveníts meg engem a te ígéreted szerint. útjaimat elbeszél-tem előtted és te meghallgattál engem; taníts meg a te rendeléseidre! add értenem a te határozataidnak útját, hogy gondolkodjam a te csodálatos dolgaidról! sír a lelkem a keserűség miatt; vigasztalj meg a te ígéd szerint! a hamisságnak útját távoztasd el tőlem, és a te törvényeddel ajándékozz meg engem! az igazság útját választottam; a te ítéleteid forognak előttem. ragaszkodom a te bizonyosságaidhoz; uram, ne hagyj megsegyenülni! a te parancsolataidnak útján járok, ha megvizsgálod az én szívemet! taníts meg uram a te rendeléseidnek útjára, hogy megőrizsem azt mind-végig. oktass, hogy megőrizsem a te törvényedet, és megtartsam azt teljes szívemből. vezérelj a te paranc-solataidnak útján, mert gyönyörködöm abban. hajtsd szívemet a te bizonyosságaidhoz, és ne a telhetetlensé-gre. fordítsd el az én szemeimet, hogy ne lássanak hiábavalóságot; a te úton éltesz engemet. teljesítsd ígéretedet a te szolgáltnak, a ki fél téged. fordítsd el tőlem a gyalázatot, a mitől félek; hiszen jók a te ítéleteid. imé, kívánkozom a te határozataid után; élt-ess engem a te igazságod által. és szálljon reám, uram, a te kegyelmed, a te szabadításod, a mint megígérted, hogy megfelelhessen az engem gyalázónak, hiszen bizodalom van a te ígédben! és az igazságnak beszédét se vedd el soha az én számtól, mert várom a te ítéleteidet! és megtartom a te törvényedet min-

denkor és mindörökké. és tágas téren járok, mert a te határozataidat keresem. és a királyok előtt szólok a te bizonyosságaidról, és nem szégyenülök meg. és gyönyörködöm a te parancsolataidban, a melyeket sz-e-retek. és felelemel kezeimet a te parancsolataidra, a melyeket szeretek, és gondolkodom a te rendelé-seidről. emlékezzél meg a te szolgáltnak adott ígéd-ről, a melyhez nékem reménységet adtál! ez vi-gaszталасom nyomorúságomban, mert a te beszéded megelevenít engem. a kevélyek szerfelett gúnyoltak engem; nem hajlottam el a te törvényedtől. megem-lékezem a te öröktől fogva való ítéleteidről uram, és vigasztalódom. harag vett rajtam erőt az istente-lenek miatt, a kik elhagyták a te törvényedet. ének volt rám nézve minden parancsolatod bujdosásom-nak hajlékában. uram! a te nevedről emlékezem éj-jel, és megtartom a te törvényedet. ez jutott nékem, hogy a te határozataidat megőriztem. azt mondam uram, hogy az én részem a te beszédeidnek meg-tartása. teljes szívből könyörgök a te színed előtt: könyörülj rajtam a te ígéreted szerint! meggondo-ltam az én útjaimat, és lábaimat a te bizonyosságaidhoz fordítom. sietek és nem mulasztom el, hogy meg-tartsam a te parancsolataidat. az istentelenek kötelei körülkerítették engem; de a te törvényedről el nem feledkezem. éjjélkor felkelek, hogy hálát adjak néked, igazságod ítéleteiért. társok vagyok mindazoknak, a kik félnek téged, és a kik határozataidat megtartják. a te kegyelmeddel, oh uram, teljes e föld: taníts meg engem rendeléseidre! jót cselekedtél a te szolgál-dal, uram, a te ígéd szerint. az okosságnak és tu-dománynak drága voltára taníts meg engem, mert hiszek a te parancsolataidnak. minekelőtte megaláz-tattam, tévelyegtem vala; most pedig vigyázok a te szódra. jó vagy te és jóltevő, taníts meg engem a te rendeléseidre. a kevélyek hazugságot költöttek reám, de én teljes szívből megtartom a te parancsolataidat. kövér az ő szívék, mint a háj; de én a te törvényedben gyönyörködöm. jó nékem, hogy megaláztál, azért, hogy megtanuljam a te rendeléseidet. a te szádnak törvénye jobb nékem, mint sok ezer arany és ezüst. a te kezeid teremtettek és erősítettek meg engem; oktass, hogy megtanuljam parancsolataidat. a kik téged félnek, látnak engem és örveleznek, mivel a te ígédben van az én reménységem. tudom uram, hogy a te ítéleteid igazak, és igazságosan aláztaél meg engem. legyen velem a te kegyelmed, hogy megvi-gasztalódjam a te szolgáltnak tett ígéreted szerint. szálljon reám a te irgalmasságod, hogy éljek, mert a te törvényedben gyönyörködöm. szégyenüljenek meg a kevélyek, a kik csalárdul elnyomtak engem, holott én a te határozataidról gondolkodom. for-duljanak hozzám, a kik téged félnek, és ismerik a te bizonyosságaidat! legyen az én szívem feddhetetlen a te rendeléseidben, hogy meg ne szégyenüljek. elf-o-gyatkozik az én lelkem a te szabadításod kívánása miatt; a te ígédben van az én reménységem. a te beszéded kívánása miatt elfogyatkozna az én sze-meim, mondván: mikor vigasztalsz meg engem? noha olyanná lettem, mint a füstön levő tömlő; a te rendeléseidről el nem feledkezem. mennyi a te szol-gádnak napja, és mikor tartasz ítéletet az én üldözőim felett? vermet ástak nékem a kevélyek, a kik nem

a te törvényed szerint élnek. minden parancsolatod igaz; családul üldöznek engem; segíts meg engem! csaknem semmivé tették engem e földön, de én nem hagytam el a te határozataidat. a te kegyelmed szerint eleveníts meg engem, hogy megőrizhessem a te szádnak bizonyágait. uram! örökké megmarad a te igéd a mennyben. nemzedékről nemzedékre van a te igazságod, te erősített meg a földet és áll az. a te ítéleteid szerint áll minden ma is; mert minden, a mi van, te néked szolgál. ha nem a te törvényed lett volna az én gyönyörűségem, akkor elvesztettem volna az én nyomorúságomban. soha sem feledkeztem el a te határozataidról, mert azok által elevenítettél meg engem. tied vagyok, tarts meg engem, mert a te határozataidat keresem. vártak rám a gonoszok, hogy elveszessenek, de én a te bizonyságaidra figyelek. látom, minden tökéletes dolognak vége van, de a te parancsolatodnak nincs határa. mely igen szeretem a te törvényedet, egész napestig arról gondolkodom! az én ellenségeimnél bölcsébbé teszel engem a te parancsolataiddal, mert mindenkor velem vannak azok, minden tanítómnál értelmesebb lettem, mert a te bizonyságaid az én gondolataim. előrelátóbb vagyok, mint az öreg emberek, mert vigyázok a te határozataidra. minden gonosz ösvényről visszatartóztattam lábaimat, hogy megtartsam a te beszédedet. nem távoztam el a te ítéleteidtől, mert te oktattál engem. mily édes az én ínyemnek a te beszéded; méznél édesbb az az én számnak! a te határozataidból leszek értelmes, gyűlölöm azért a hamisságnak minden ösvényét. az én lábamnak szövőtnéke a te igéd, és ösvényemnek világossága. megesküdtem és megállom, hogy megtartom a te igazságodnak ítéleteit. felette nagy nyomorúságban vagyok; uram, eleveníts meg a te igéd szerint. szájjamnak önkéntes áldozatai legyenek kedvesek előtted uram! és taníts meg a te ítéleteidre. lelkem mindig veszedelemben van, mindazonáltal a te törvényedről el nem feledkezem. tört vetettek ellenem az istentelenek, de a te határozataidtól el nem tévelyedtem. a te bizonyságaid az én örökségem mindenha, mert szívemnek örömei azok. az én szívem hajlik a te rendeléseid teljesítésére mindenha és mindvégig. az állhatatlanokat gyűlölöm, de a te törvényedet szeretem. menedékem és paizsom vagy te; igédben van az én reménységem. távozzatok tőlem gonoszok, hogy megőrizsem az én istenemnek parancsolatait. támogass engem a te beszéded szerint, hogy éljek, és ne engedj, hogy megsejgyenüljek reménységemben. segej, hogy megmaradjak, és gyönyörködjem a te rendeléseidben szüntelen. megtapodol mindazokat, a kik rendeléseidtől elhajolnak, mert az ő álnokságuk hazugság. mint salakot mind elveted e földnek istenteleneit, azért szeretem a te bizonyságaidat. borzad testem a tőled való félelem miatt, és félek a te ítéleteidtől. méltányosságot és igazságot cselekedtem; ne adj át nyomorgatóimnak! légy kezes a te szolgádért az ő javára, hogy a kevélyek el ne nyomjanak engem. szemeim epekednek a te szabadításod és a te igazságod beszéde után. cselekedjél a te szolgálóddal a te kegyelmességed szerint, és a te rendeléseidre taníts meg engem! szolgád vagyok, oktass, hogy megismerjem a te bizonyságaidat! ideje, hogy

az úr cselekedjék; megrontották a te törvényedet. inkább szeretem azért a te parancsolataidat, mint az aranyat, mint a legtisztább aranyat. igaznak tartom azért minden határozatodat, és a hamisságnak minden ösvényét gyűlölöm. csodálatosak a te bizonyságaid, azért az én lelkem megőrzi azokat. a te beszéded megnyilatkozása világosságot ad, és oktatja az együgyűeket. szájjamat feltátom és lihegek, mert kívánom a te parancsolataidat. tekints reám és könyörülj rajtam, a miképen szoktál a te nevednek kedvelőin. vezérelj útamat a te igéd szerint, és ne engedj, hogy valami hamisság uralkodjék rajtam! oltalmaz meg az emberek erőszakosságától, hogy megőrizsem a te határozataidat! a te orczádat világosítsd meg a te szolgálódn, és taníts meg a te rendeléseidre! víznék folyásai erednek az én szemeimből azok miatt, a kik nem tartják meg a te törvényedet. igaz vagy uram, és a te ítéleted igazságos. a te bizonyosságaidat igazságban és hűségben jelentetted meg, és mindenek felett való egyenességben. buzgóságom megemészt engem, mert elefedkeztek a te beszédedről az én ellenségeim. felettebb tiszta a te beszéded, és a te szolgád szereti azt. kicsiny vagyok én és megvetett, de a te határozataidról el nem feledkezem. a te igazságod igazság örökké, és a te törvényed igaz. nyomorúság és keserűség ért engem, de a te parancsolataid gyönyörűségem nékem. a te bizonyosságaidnak igazsága örökkévaló; oktass, hogy éljek! teljes szívűből kiáltok hozzád, hallgass meg, uram! megtartom a te rendeléseidet. segítségül hívlak: tarts meg engem, és megőrzöm a te bizonyosságaidat. hajnal előtt felkelek, kiáltok hozzád; a te beszédedben van reménységem. szemeim megelőzik az éjjeli őrseget, hogy a te beszédedről gondolkodjam. hallgasd meg az én szómat a te kegyelmességed szerint, uram! eleveníts meg a te jóvótod szerint! közelgetnek hozzád az én gonosz háborgatóim, a kik a te törvényedről messze távoztak. közel vagy te, uram! és minden te parancsolatod igazság. régtől fogva tudom a te bizonyosságaid felől, hogy azokat örökké állandókká tetted. lásd meg az én nyomorúságomat és szabadíts meg engem; mert a te törvényedről nem felejtkeztem el! te perelj peremben és ments meg; a te beszéded szerint eleveníts meg engem! távol van a gonoszoktól a szabadítás, mert nem törődnek a te rendeléseiddel. nagy a te irtalmasságod, uram! a te ítéleted szerint eleveníts meg engem. sokan vannak az én háborgatóim és üldözőim, de nem térek el a te bizonyosságaidtól. láttam a hűtelenekeket és megundorodtam, hogy a te mondásodat meg nem tartják. lásd meg uram, hogy a te határozataidat szeretem; a te kegyelmességed szerint eleveníts meg engem! a te igédnek summája igazság, és a te igazságod ítélete mind örökkévaló. a fejedelmek ok nélkül üldöztek engem; de a te igédől félt az én szívem. gyönyörködöm a te beszédedben, mint a ki nagy nyereséget talált. a hamisságot gyűlölöm és utálom; a te törvényed szeretem. naponként hétszer dicsérek téged, a te igazságodnak ítéleteiért. a te törvényed kedvelőinek nagy békességek van, és nincs bántódásuk. várom a te szabadításodat, oh uram! és a te parancsolataidat cselekszem. az én lelkem megtartja a te bizonyosságaidat, és azokat igen szeretem. megtar-

tom a te határozataidat és bizonyosságaidat, mert minden útm nyilván van előtted. oh uram! hadd szálljon az én könyörgésem a te színed elé; tégy bölcsésem a te igéd szerint. jusson elődbe az én imádságom; a te beszéded szerint szabadíts meg engem! ajkaim dicséretet zengjenek, mert megtanítasz a te rendelkezéseidre. nyelvem a te beszédedről énekel, mert minden parancsolatod igaz. legyen segítségemre a te kezed, mert a te határozataidat választottam! uram! vágyódom a te szabadításod után, és a te törvényed nekem gyönyörűségem. éljen az én lelkem, hogy dicsérjen téged, és a te ítéleteid segítsenek rajtam! tévelygek, mint valami elveszett juh: keresd meg a te szolgádat; mert a te parancsolataidat nem felejtettem el!

120

grádicson éneke. nyomorúságomban az úrhoz kiálték, és meghallgata engem. mentsd meg, uram, lelkemet a hazug ajaktól és a csalárd nyelvtől! mit adjak néked, vagy mit nyujtsanak néked, te csalárd nyelv?! vitéznek hegyes nyilait fenyőfa parázsával. jaj nekem, hogy mésekben bujdosom és a kédár sátrai közt lakom! sok ideje lakozik az én lelkem a békességnek gyűlölöivel! magam vagyok a békesség, de mihelyt megszólalok, ők viadalra készek.

121

grádicson éneke. szemeimet a hegyekre emelem, onnan jön az én segítségem. az én segítségem az úrtól van, a ki teremtette az eget és földet. nem engedi, hogy lábad inogjon; nem szunnyad el a te őriződ. imé, nem szunnyad és nem alszik az izráelnak őrizője! az úr a te őriződ, az úr a te árnyékod a te jobbkezed felől. nappal a nap meg nem szúr téged, sem éjjel a hold. az úr megőriz téged minden gonosztól, megőriz a te lelkedet. megőriz az úr a te ki- és bemeneteledet, mostantól fogva mindörökké!

122

grádicson éneke, dávidtól. örvendezek, mikor mondják nekem: menjünk el az úr házába! ott álltak a mi lábaink a te kapuidban, oh jeruzsálem! jeruzsálem te szépen épült, mint a jól egybeszerkesztett város! a hová feljárnak a nemzetségek, az úrnak nemzetségei, bizonyosságul izráelnak, az úr nevének tisztetetére. mert ott ülnek az ítélszékek, dávid házának székei. könyörögjetek jeruzsálem békességéért; legyenek boldogok a téged szeretői! békesség legyen a te várfalaid között, csendesség a te palotáidban. atyámfiaért és barátaimért hadd mondhasam: béke veled! az úrnak, a mi istenünknek házáért hadd kívánhasak jó ténéked!

123

grádicson éneke. hozzád emelem szemeimet, oh te egekben lakozó! imé, mint a szolgák szemei uroknak kezére, mint a szolgálány szemei asszonya

kezére: úgy néznek szemeink az úrra, a mi istenünkre, mígnem megkönnyörül rajtunk! könnyörülj rajtunk, uram, könnyörülj rajtunk! mert igen elteltünk gyalázattal. lelkünk igen eltelt a gazdagok csúfolkodásával, és a kevélyek gyalázkodásával.

124

grádicson éneke, dávidtól. ha nem az úr az, a ki velünk volt, így szóljon izráel, ha nem az úr az, a ki velünk volt, mikor ránk támadtak az emberek: akkor elevenen nyeltek volna el minket, a mint felgerjéd haragjok ellenünk; akkor elborítottak volna minket a vizek, patak futott volna át felettünk; akkor átfutottak volna rajtunk a felbőszült vizek. áldott az úr, a ki nem adott minket fogaik prédájául! lelkünk megszabadult, mint a madár, a madarásznak töréből. a tör elszakadt, mi pedig megszabadultunk. a mi segítségünk az úr nevében van, a ki teremtette az eget és földet.

125

grádicson éneke. a kik bíznak az úrban, olyanok, mint a sion hegye, a mely meg nem inog, örökké megáll. jeruzsálemet hegyek veszik körül, az úr pedig körülveszi az ő népét mostantól fogva mindörökké. mert nem pihen meg a gonoszság pálczája az igazak részén, hogy rosszra ne nyújtsák ki kezeiket az igazak. tégy jól, uram, a jókkal, és a szívők szerint igazakkal! a görbe utakra tévedezőket pedig ragadtassa el az úr, együtt a gonosztevőkkel; békesség legyen izráelnak!

126

grádicson éneke. mikor visszahozta az úr sionnak foglyait, olyanok voltunk, mint az álmodók. akkor megtelt a szánk nevetéssel, nyelvünk pedig a vígadozással. akkor így szóltak a pogányok: hatalmasan cselekedett ezekkel az úr! hatalmasan cselekedett velünk az úr, azért örvendezünk. hozd vissza, uram, a mi foglyainkat, mint patakokat a déli földön! a kik könyhullatással vetnek, vígadozással aratnak majd. a ki vetőmagját sírva emelve megy tova, vígadozással jö elő, kévéit emelve.

127

grádicson éneke salamontól. ha az úr nem építi a házat, hiába dolgoznak azon annak építői. ha az úr nem őrzi a várost, hiába vigyáz az őriző. hiába néktek korán felkelnetek, későn fekdőnőtök, fáradsággal szerzett kenyeret ennetek! szerelmesének álmában ád eleget. imé, az úrnak öröksége, a fiak; az anyaméh gyümölcse: jutalom. mint a nyílak a hősnek kezében, olyanok a serdülő fiak. boldog ember, a ki ilyenekkel tölti meg tegzét; nem szégyenülnek meg, ha ellenséggel szólnak a kapuban.

128

grádcikok éneke. mind boldog az, a ki féli az urat; a ki az ő útában jár! bizony, kezed munkáját eszed! boldog vagy és jól van dolgod. feleséged, mint a termő szőlő házad belsejében; fiad, mint az olajfacsemeték asztalod körül. ímé, így áldatik meg a férfiú, a ki féli az urat! megáld téged az úr a sionról, hogy boldognak lássad jeruzsálemet életednek minden idejében; és meglássad fiaidnak fiait; békességen legyen izráeln!

129

grádcikok éneke. sokat szorongattak engem ifjúságom óta! mondja most izráel. sokat szorongattak engem ifjúságom óta, még sem bírtak velem. szántók szántottak hátamon, hosszúra nyújtották barázdáikat. igaz az úr! elszaggatja a gonoszok kötélét. megsegyenyülnek és hátraszorulnak mindazok, a kik gyűlölik a siont. olyanok lesznek, mint a háztetőn a fű, a mely kiszárad, mielőtt letépnek. amelyet sem arató nem szed markába, sem kéveköto az ölébe. az útutazók se mondják: az úr áldása rátok! áldunk benneteket az úrnak nevében!

130

grádcikok éneke. a mélységből kiáltok hozzád, uram! uram, hallgasd meg az én szómat; legyenek füleid figyelmesebbek könyörgő szavamra! ha a bűnöket számon tartod, uram: uram, kicsoda maradhat meg?! hiszen te nálad van a bocsánat, hogy féljenek téged! várom az urat, várja az én lelkem, és bízom az ő ígretében. várja lelkem az urat, jobban, mint az örök a reggelt, az örök a reggelt. bízzál izráel az úrban, mert az úrnál van a kegyelem, és bőséges nála a szabadítás! meg is szabadítja ő izráelt minden ő bűnéből.

131

grádcikok éneke; dávidtól. uram, nem fuvalkodott fel az én szívem, szemeim sem láttak magasra, és nem jártam nagy dolgok után, erőmet haladó csodadolgok után; sőt lecsendesítém és elnémítám lelkemet. a milyen az elválasztott gyermek az anyjánál; mint az elválasztott gyermek, olyan bennem az én lelkem. bízzál izráel az úrban mostantól fogva mindörökké!

132

grádcikok éneke. emlékezzél meg, uram, dávid minden nyomorúságáról; a ki megesküdt az úrnak, fogadást tőn a jákób istenének: nem megyek be sátoros házamba, nem hágozok fel háló-nyoszolyámba; nem bocsátok álmat szemeimre s pilláimra szendert; míg helyet nem találok az úrnak, jákób istenének hájlékok! ímé, hallottunk róla efatában; rátaláltunk jaar térségein: hadd menjünk be az ő hajlékaiba, boruljunk le lábainak zsámolyához! indulj uram, a te nyugvóhelyedre: te és a te hatalmadnak ládája!

papjaid öltözködjének igazságba, kegyeltjeid pedig örvendezzenek! dávidért, a te szolgáért, ne fordulj el felkentet színétől! hűséget esküdött az úr dávidnak, nem tér el attól: ágyékosd gyümölcsét ültetem székedbe; ha megtartják fiad szövetségemet és biznyságomat, a melyekre megtanítám őket, fiaik is mindörökké székedben ülnek. mert a siont választotta ki az úr, azt szerette meg magának lakhelyül: ez lesz nyugvóhelyem örökre, itt lakozom, mert ezt szeretem; eleséggel megáldom gazdagom, szegényeit joltartom kenyérrel; papjait meg felruházom szabaditással, és vígan örvendeznek kegyeltjei. megnöveszttem ott dávidnak hatalmát, szövétneket szerzek az én felkentemnek. ellenségeire szegyent borítok, rajta pedig koronája ragyog.

133

grádcikok éneke dávidtól. ímé, mily jó és mily gyönyörűsége, a mikor együtt lakoznak az atyafiak! mint a drága olaj a fejen, a mely aláfolly a szakállon, az áron szakállán; a mely lefolyy köntöse prémjére; mint a hermon harmatja, a mely leszáll sion hegyeire. csak oda küld áldást az úr és életet örökké!

134

grádcikok éneke. nosza, áldjátok az urat mind, ti szolgálái az úrnak, a kik az úr házában álltok éjjelente! emeljétek fel kezeiteket a szenthelyen, és áldjátok az urat! áldjon meg téged az úr a sionról, a ki teremtetted az eget és a földet!

135

dicsérjétek az urat! dicsérjétek az úrnak nevét, dicsérjétek szolgálái az úrnak! a kik álltok az úrnak házában, istenünk házában pitvaraiban. dicsérjétek az urat, mert jó az úr; zengjétek nevét, mert gyönyörűsége! mert kiválasztá magának az úr jákóbot, izráelt a saját örökségéül. én bizony tudom, hogy nagy az úr, és a mi urunk minden istennél különb. mind megteszi az úr, a mit akar: az egekben és a földön, a vizekben és minden mélységben. felemeli a felhőket a földnek széléről; villámást készít, hogy eső legyen, s szelet hoz elő tárházaiból. a ki megverte egyiptom elsőszülötteit, az emberétől a baroméig. jeleket és csodákat küldött rád, oh egyiptom, faraóra és összes szolgálaira. a ki megvert sok népet, és megölt erős királyokat: szíhont, az emoreusok királyát, meg ógot, a básán királyát, és kanaánnak minden királyát. és odaadta földüket örökségül; örökségül saját népének, izráelnek. uram! örökkévaló a te neved; nemzedékről nemzedékre emlegetnek téged. mert bírja az úr az ő népének, és könyörtelen az ő szolgálai iránt. a pogányok bálványai ezüst és arany, emberi kezek alkotásai. szájak van, de nem beszélnek, szemek vannak, de nem látnak; füleik vannak, de nem hallanak, és lehellet sincsen szájakban! hasonlóknak lesznek hozzájuk alkotói is, és mindazok, a kik bíznak bennök. izráel háznépe: áldjátok az urat! áronnak háznépe: áldjátok az

urat! lévinek háznépe: áldjátok az urat! kik félík az urat: áldjátok az urat! áldott az úr a sionon, a ki jeruzsálemben lakozik! dicséjétek az urat!

138

dávidé. magasztallak téged teljes szívemből; énekkel áldlak az istenek előtt. szent templomod felé hajolok, s magasztalom nevedet kegyelmedért és igazságodért; mert minden neveden felül felmagasztalád a te beszédedet. mikor kiáltottam, meghallgattál engem, felbátorítottál engem, lelkemben erő támadt. magasztal téged, uram, e földnek minden királya, mikor meghallják szádnak beszédeit, és énekelnek az úrnak útairól, mert nagy az úr dicsősége! noha fel-séges az úr, mégis meglátja az alázatost, a kevélyt pedig távolról ismeri. ha nyomorúságban vergődöm, meglevenítesz; ellenségeim haragja ellen kinyújtod kezedet, és a te jobbkezed megment engemet. elvégzi értem az úr. uram, a te kegyelmed örökkévaló: ne hagyd el a te kezeidnek alkotásait!

136

magasztaltjátok az urat, mert jó; mert örökkévaló az ő kegyelme. magasztaltjátok az istenek istenét; mert örökkévaló az ő kegyelme. magasztaltjátok az uraknak urát; mert örökkévaló az ő kegyelme. a ki nagy csodákat művel egyedül; mert örökkévaló az ő kegyelme. a ki teremtette az egeket bölcseséggel; mert örökkévaló az ő kegyelme. a ki kiterjesztette a földet a vizek fölé; mert örökkévaló az ő kegyelme. a ki teremtette a nagy világító testeket; mert örökkévaló az ő kegyelme. a napot, hogy uralkodjék nappal; mert örökkévaló az ő kegyelme. a holdat és csillagokat, hogy uralkodjanak éjszaka; mert örökkévaló az ő kegyelme. a ki megverte az egyiptomiakat elsőszülötteikben; mert örökkévaló az ő kegyelme. a ki kihozta izráelt azok közül; mert örökkévaló az ő kegyelme. hatalmas kézzel és kifeszített karral; mert örökkévaló az ő kegyelme. a ki kétfelé választotta a veres tengert; mert örökkévaló az ő kegyelme. és átvitte izráelt annak közepén; mert örökkévaló az ő kegyelme. faraót pedig és seregét a veres tengerbe meríté; mert örökkévaló az ő kegyelme. a ki vezérlette népét a pusztában; mert örökkévaló az ő kegyelme. a ki nagy királyokat vert le; mert örökkévaló az ő kegyelme. és megvert hatalmas királyokat; mert örökkévaló az ő kegyelme. szíhont, az emorusok királyát; mert örökkévaló az ő kegyelme. meg ögöt, a básán királyát; mert örökkévaló az ő kegyelme. és örökségül adta az ő földjüket; mert örökkévaló az ő kegyelme. örökségül szolgájának, az izráelnek; mert örökkévaló az ő kegyelme. a ki megemlékezett rólunk alacsonyságunkban; mert örökkévaló az ő kegyelme. és megszabadított minket elleneinktől; mert örökkévaló az ő kegyelme. a ki eledelt ad minden testnek; mert örökkévaló az ő kegyelme. magasztaltjátok az egek istenét; mert örökkévaló az ő kegyelme!

139

az éneklőmesternek, dávid zsoldtára. uram, megvizsgáltál engem, és ismersz. te ismered ülésemet és felkelésemet, messziről érted gondolatomat. járásomra és fekvésemre ügyelsz, minden utamat jól tudod. mikor még nyelvemem sincs a szó, immár egészen érted azt uram! elől és hátul körülzártál engem, és fölöttem tartod kezedet. csodálatos előttem e tudás, magasságos, nem érthetem azt. hová menjek a te lelked elől és a te orczád elől hova fussak? ha a mennybe hágok fel, ott vagy; ha a seolba vetek ágyat, ott is jelen vagy. ha a hajnal szárnyaira kelnék, és a tenger túlsó szélére szállanék: ott is a te kezéd vezérelne engem, és a te jobbkezed fogja engem. ha azt mondom: a sötétség bizonyosan elborít engem és a világosság körülöttem éjszaka lesz, a sötétség sem borít el előled, és fénylik az éjszaka, mint a nappal; a sötétség olyan, mint a világosság. bizony te alkotad veséimet, te takargattál engem anyám méhében. magasztallak, hogy csodálatosan megkülönböztetted. csodálatosak a te cselekedeteid! és jól tudja ezt az én lelkem. nem volt elrejtve előttem az én csontom, mikor titokban formáltattam és időmítámtam, mintegy a föld mélyében. látták szemeid az én alaktalan testemet, és könyvedben ezek mind be voltak írva: a napok is, a melyeken formálatni fognak; holott egy sem volt még meg neküldölök. és nékem milyen kedvesek a te gondolataid, oh isten! mily nagy azoknak summája! számlálgom őket: többek a fővénynél; felszerkenek s mégis veled vagyok. vajha elvesztené isten a gonosz! vérszopó emberek, fussatok el tőlem! a kik gonoszul szólnak felőled, és nevedet hiába veszik fel, a te ellenségeid. ne gyűlöljem-é, uram, a téged gyűlölőket? az ellened lázadókat ne utáljam-é? teljes gyűlölettel gyűlölöm őket, ellenségeimmé lettek! vizsgálj meg engem, oh isten, és ismérd meg szívemet! próbálj meg engem, és ismérd meg gondolataimat! és lásd meg, ha van-e nálam a gonoszságnak valamilyen útja? és vezérelj engem az örökkévalóság útján!

137

babilon folyóvizeinél, ott ültünk és sírtunk, mikor a sionról megemlékezünk. a fűzfákra, közepette, oda függesztettük hárfáinkat, mert énekszóra nógattak ott elfogóink, kintzőink pedig víg dalra, mondván: énekeljetek nekünk a sion énekei közül! hogyan énekelnek az úrnak énekét idegen földön? ha elfelejtkezem rólad, jeruzsálem felejtkezzék el rólam az én jobbkezem! nyelvem ragadjon az ínyemhez, ha meg nem emlékezem rólad; ha nem jeruzsálemet tekintem az én vigasságom fejének! emlékezzél meg, uram, az edom fiairól, a kik azt mondták jeruzsálem napján: rontsátok le, rontsátok le fenéki! babilon leánya, te pusztulóra vált! áldott legyen a ki megfizet néked gonoszságodért, a melyely te fizettél nekünk! áldott legyen, a ki megragadja és sziklához paskolja kisdéideidet!

az éneklőmesternek, dávid zsoltára. szabadíts meg engem, uram, a gonosz embertől; a zsarnok férfitől védj meg engemet! a kik gonoszt gondolnak szívökben, és minden nap háborút kezdenek. nyelvöket élesítik, mint a kígyó; áspiskígyó mérge van ajkaik alatt. szela. ments meg, oh uram, a gonosz kezétől; a zsarnok férfitől védj meg engemet! a kik megejteni szándékoznak lépéseimet. tört hánytak elmém titkon a kevélyek és köteleket; hálót terítettek ösvényem szélére, hurkokat vetettek elmém! szela. mondtam az úrnak: istenem vagy te! hallgass meg uram könyörgésem szavát! én uram, istenem, szabadításom ereje: fedezd be fejemet a háború napján! ne add meg uram, a mit a gonosz kíván; rossz szándékát ne segítsd elő, mert felfuvalkodik! szela. a körülműtől állokodóknak fejét borítsa be ajkaiknak átka. eleven szenek hulljanak reájok; tűzbe vesse őket, örvényekbe, fel ne keljenek! a nyelvű ember meg ne maradjon e földön; a zsarnok embert űzze a veszedelem, míg nyaka szakad. tudom, hogy felfogja az úr a szegények ügyét, a nyomorultaknak jogát. csak az igazak magasztalják a te nevedet, s orcsád előtt lakoznak az igazságosak.

141

dávid zsoltára. uram! hívlak téged; siess én hozzám; figyelmezz szavamra, mikor hívlak téged. mint jóillatú füst jusson elődbe imádságom, s kezem felemelése estvéli áldozat legyen. tégy uram závart az én szájamra; őriztessd az én ajkaim nyílását! ne engedd szívemet rosszra hajlani, hogy istentelenül ne cselekedjem a gonosztevő emberekkel egybe; és ne egyem azoknak kedvelt ételéből! ha igaz fedd engem: jól van az; ha dorgál engem: mintha fejem kenné. nem vonakodik fejem, sőt még imádkozom is értök nyavalyájokban. ha sziklához paskoltatnak az ő bírái, akkor hallgatják az én beszédeimet, mert gyönyörűségek. mint a ki a földet vágja és hánnya, úgy szórótnak szét csontjaik a seol torkában. de az én szemeim, uram isten, rajtad csüggenek; hozzád folyamodom: ne oldsd el életemet! őriz meg a törtől, a mit elmém hánytak, és a gonosztevőknek hálólítól! eszenek az álnokok saját töreikbe; míg én egyben általemgyek!

142

dávid tanítása; imádság a barlangban létekor. fenszóval hívom az urat, fenszóval könyörgök az úrhoz. kiöntöm előtte panaszomat, kitárom előtte nyomorúságomat. mikor elcsügged bennem a lelkem. te pedig tudod az én ösvényemet, hogy az úton, a melyen járok, tört hánytak elmém. tekintis jobbra és lásd meg, hogy senki sincsen, a ki ismerne; nincsen számomra menedék; senki sem tudakozódik felelőm. hívlak téged, oh uram; s ezt mondom: te vagy ortalam és örökségem az élőknek földén; figyelmezz esedezésemre, mert igen nyomorult vagyok! szabadíts meg engem üldözőimtől, mert hatalmasab-

bak nálamnál! vezesd ki lelkemet a börtönből, hogy magasztaljam a te nevedet! az igazak vegyenek engem körül, mikor jól teszel majd velem.

143

dávid zsoltára. uram, hallgass meg könyörgésemet, figyelmezzél imádságomra; hűség és igazságod szerint hallgass meg engemet. ne szállj perbe a te szolgáloddal, mert egy elő sem igaz előtted! imé, ellenség üldözi lelkemet, a földhöz paskolja életemet; betaszít engem a sötétségbe a milyen a régen megholtaké! elcsügged bennem a lelkem, felháborodik bennem a szívem! megemlékezem a régi időkről, elgondolom minden te dolgodat; kezéd munkáiról elmélkedem. feléd terjesztgetem kezeimet; lelkem, mint szomjú föld, úgy eped utánad. szela. siess, hallgass meg engem uram! elfogyatkozik az én lelkem. ne rejtssd el orczádat előlem, hogy ne legyek hasonló a sírba szállókhoz. korán hallasd velem kegyelmedet, mert bízom benned! mutasd meg nékem az utat, melyen járjak, mert hozzád emelem lelkemet! szabadíts meg engem ellenségeimtől, uram; hozzád menekülök! taníts meg engem a te akaratodat teljesítenem, mert te vagy istenem! a te jó lelked vezéreljen engem az egyenes földön. eleveníts meg engem, uram, a te nevedért; vidd ki lelkemet a nyomorúságból a te igazságodért! és kegyelmedből rontsd meg ellenségeimet, és veszítsd el mindazokat, a kik szorongatják lelkemet; mert szolgáló vagyok.

144

dávidé. áldott az úr, az én kőváram, a ki hadakozásra tanítja kezemet, s viadalra az én ujjaimat. jöltvőm és megtaltalmazóm, mentőváram és szabadítóm nékem; paizsom, és az, a kiből én bízom: ő veti alám népemet. uram! micsoda az ember, hogy tudsz felőle, és az embernek fia, hogy gondod van reá? olyan az ember, mint a lehellet; napjai, mint az átfutó árnyék. uram, hajlítsd meg egeidet és szállja alá; illesd meg a hegyeket, hogy füstölögjenek! lövelj villámot és hányd szerte őket; bocsásd ki nyilaidat és vedd el eszközöket. nyújtsd le kezeidet a magasból; ragadj ki és ments meg engem a nagy vizekből, az idegen-fiak kezéből; a kiknek szájak hazugságot beszél, s jobb kezek a hamisság jobb keze. isten! új éneket énekelj néked; tiszúru hangszerrel zengedezlek téged; ki segítséget ad a királyoknak, s megmenti dávidot, az ő szolgáját a gonosz szablatól. ragadj ki és ments meg engem az idegen-fiak kezéből, akiknek szájak hazugságot beszél, s jobbkezek a hamisság jobbkeze. hogy fiaink olyanok legyenek, mint a plánták, nagyokká növe ifjú korukban; leányaink, mint a templom mintájára kifaragott oszlopok. legyenek telve tárházaink, eledelt eledelle szolgáltatassanak; juhaink százzsorosodjanak, ezerszeresedjenek a mi legelőinken. ökreink megrakodva legyenek; sem betörés, sem kirohanás, sem kiáltozás ne legyen a mi utcáinkon. boldog nép az, a melynek így van dolga; boldog nép az, a melynek az úr az ő istene.

dávid dicsőítő éneke. magasztallak téged, istenem, királyom, és áldom nevedet örökkön örökké! minden napon áldalak téged, és dicsőírem neved örökkön örökké! nagy az úr és igen dicsőíretes, és az ő nagysága megfoghatatlan. nemzedék nemzedéknek dicsőítő műveidet, s jelentgeti a te hatalmasságodat. a te méltóságod dicső fényéről, és csodálatos dolgaidról elmélkedem. rettenetes voltod hatalmát beszéljük, és én a te nagyságos dolgaiddal hirdetem. a te nagy jóságod emlékeiről áradoznak, és a te igazságodnak örvendeznek. irgalmas és könyörületes az úr, késedelmes a haragra és nagy kegyelmű. jó az úr mindenki iránt, és könyörületes minden teremtményéhez. dicsőít téged, uram minden teremtményed és áldanak téged a te kegyeltjeid. országodnak dicsőségéről szólnak, és a te hatalmadat beszéljük. hogy tudtul adják az ember fiainak az ő hatalmát, és az ő országának fényes dicsőségét. a te országod örökre fennálló ország, és a te uralkodásod nemzedékről nemzedékre. az úr megtámogat minden elesendőt, és felegyenesít minden meggönyvedtet. mindenki szemei te read vigyáznak, és te idejében megadod eledelöket. megnyitod a te kezedet, és megelégtítes minden élet ingyen. igaz az úr minden ő útában, és minden dolgában kegyelmes. közel van az úr minden őt hívóhoz; mindenkihez, a ki hűséggel hívja őt. beteljesíti az őt félőknek kívánságát; kiáltásukat meghallgatja és megsegíti őket. megőrizi az őt mindazokat, a kik őt szeretik; de a gonoszokat mind megsemmisíti. az úr dicsőíretét beszélje ajkam, és az ő szent nevét áldja minden test örökkön örökké!

146

dicsőírték az urat dicsőírem az urat, a míg élek; énekel az én istenemnek, a míg vagyok. ne bízzatok a fejedelmekben, emberek fiában, a ki meg nem menthet! kimegyen a lelke; visszatér földébe, és aznapon elvesznek az ő terveik. boldog, a kinek segítsége a jákób istene, és reménysége van az úrban, az ő istenében; a ki teremtette az eget és földet, a tengert és mindent, a mi bennök van. a ki megtartja a hűségét örökké; igazságot szolgáltat az elnyomottaknak, eledelt ad az éhezőknek. az úr megszabadítja az elfogottakat. az úr megnyitja a vakok szemeit, az úr felegyenesíti a meggönyvedteket; szereti az úr az igazakat. megoltalmazza az úr a jövevényeket; árvát és özvegyet megtart, és a gonoszok útját elfordítja. uralkodni fog az úr örökké, a te istened, oh sion, nemzedékről nemzedékre! dicsőírték az urat!

147

dicsőírték az urat! hiszen istenünkről énekelni jó; hiszen őt dicsőíteni gyönyörűsége és illendő dolog! az építő jeruzsálemet, összegyűjti izráelnak elűzötteit; meggyógyítja a megtört szívűeket, és bekötözi sebeit. elrendeli a csillagok számát, és mindnyájokat nevével nevezi. nagy a mi urunk és igen hatalmas, s bölcsességének nincs határa. megtartja az úr a ny-

omorultakat; a gonoszokat földig megalázza. énekeljete az úrnak hálaadással, pengessetek hárfát a mi istenünknek! a ki beborítja az eget felhővel, esőt készít a föld számára, és fűvet sarjaszt a hegyeken; a ki megadja táplálékát a baromnak, a holló-fiaknak, a melyek kárognak. nem paripák erejében telik kedve, nem is a férfi lábszáraiban gyönyörködik; az őt félőkben gyönyörködik az úr, a kik kegyelmében reménykednek. dicsőítsd jeruzsálem az urat! dicsőírd, oh sion, a te istenedet! mert erősekké teszi kapuid zárait, s megáldja benned a te fiaidat. békességet ad határaidnak, megelégti téged a legjobb búzával. leküldi parancsolatát a földre, nagy hirtelen lefut az ő rendeleit! olyan havat ad, mint a gypjű, és szórja a deret, mint a port. darabokban szórja le jegét: ki állhatna meg az ő fagyá előtt? kibocsátja szavát s széltelvasztja őket; megindítja szelét s vizek folydogálnak. közli igazt jókábbal, törvényeit s végzéseit izráellel. nem tesz így egyetlen néppel sem; végzéseit sem tudatja velök. dicsőírték az urat!

148

dicsőírték az urat! dicsőírték az urat az égből; dicsőírték őt a magas helyeken! dicsőírték őt angyalai mind; dicsőírték őt minden ő serege! dicsőírték őt: nap és hold; dicsőírték őt mind: fényes csillagok! dicsőírték őt egeknek egei, és ti vizek, a melyek az ég felett vagytok! dicsőírték ők az úrnak nevét, mert parancsolt és előállottak ők. örök időre állította fel őket; törvényt szabott és nem tér el attól. dicsőírték az urat a földről: viziszörnyek és mély vizek ti mind! tűz és jégeső, hó és köd, szélvihar, a melyek az ő rendelését cselekszik; ti hegyek és halmok mindnyájan, minden gyümölcsfa s mind ti czédrusok; vadak és minden barmok, férgek és szárnyas állatok; földi királyok és minden nemzet, fejedelmek és mind ti földi bírák! ifjak és szűzek, vének gyermekekkel: dicsőírték az úrnak nevét, mert az ő neve dicső egyedül; az ő dicsősége egre-földre kihát! és felemelte az ő népének szarvát. dicsőítsa minden ő kegyeltje: izráel fiai, a hozzá közel való nép. dicsőírték az urat!

149

dicsőírték az urat! örvendezzen izráel az ő teremtyében: sionnak fiai örüljenek az ő királyukban! dicsőírték az ő nevét tánczzal; dobbal és hárfával zengjenek néki. mert kedveli az úr az ő népét, a szenvedőket szabadulással dicsőíti meg. vígadozzanak a kegyesek tisztességben; ujjongjanak nyugvó helyökön. isten-dicsőítés legyen torkukban, kétélű fegyver kezeikben; hogy bosszút álljanak a pogányokon, és megfenyítsék a nemzeteket! hogy lánczra fűzzék királyaikat, főembereiket pedig vasbilincsekbe. hogy végrehaajtsák rajtok a megírott ítéletet. dicsőség ez az ő minden kegyeltjére! dicsőírték az urat!

dicsérjétek az urat! dicsérjétek istent az ő szent helyén; dicsérjétek őt az ő hatalmának boltozatán! dicsérjétek őt hősi tetteiért, dicsérjétek őt nagyságának gazdagsága szerint! dicsérjétek őt kürt-zengéssel; dicsérjétek őt hárfán és cziterán; dicsérjétek őt dobbal és tánczczal, dicsérjétek őt hegedűkkel és fuvolával; dicsérjétek őt hangos czimbalommal, dicsérjétek őt harsogó czimbalommal. minden lélek dicsérje az urat! dicsérjétek az urat!

salamonnak, dávid fiának, izráel királyának példabezédei, bölcsesség és erkölcsnek tanulására, értelmes beszédek megértésére; okos fenytéknek, igazságnak és ítéletnek és becstelenségnek megnyerésére; együgyűeknek eszesség, gyermeknek tudomány és meggondolás adására. hallja a bölcs és öregbitse az ő tanulságát, és az értelmes szerezzen érett tanácsokat. példabeszédnek és példázatnak, bölcsnek beszédeinek és találos meséinek megértésére. az úrnak félelme feje a bölcseségnek; a bölcseséget és erkölcsi tanítást a bolondok megutálják. hallgasd, fiam, a te atyádnak erkölcsi tanítását, és a te anyádnak oktatását el ne hagyj. mert kedves ékesség lesz a te fejednek, és aranyláncz a te nyakadra. fiam, ha a bűnösök el akarnak csábítani téged: ne fogadd ösvényűkdöt. ha azt mondják: jere mi velünk, leselekadjunk vér után, rejtezzünk el az ártatlan ellen ok nélkül; nyeljük el azokat, mint a sír elevenen, és egészen, mint a kik mélységbe szállottak; minden drága marhát nyerünk, megtöltjük a mi házainkat zsákmánnyal: sorsodat vesd közénk; egy erszényünk legyen mindnyájunknak: fiam, ne járj egy úton ezekkel, tartóztasd meg lábaidat ösvényűkdöt; mert lábaik a gonoszra futnak, és sietnek a vérnek ontására. mert hiába vetik ki a hálót minden szárnyas állat szemei előtt: ezek mégis vérök árán is ólálkodnak, lelkök árán is leselekednek; ilyen az útja minden kapzsi embernek: gazdájának életét veszi el. a bölcsesség künn szerül-szerte kiált; az utczákon zengedezteti az ő szavát. lármás utczafofön kiált a kapuk bemenetelin, a városban szólja az ő beszédit. miglen szeretitek, oh ti együgyűek az együgyűséget, és gyönyörködnek a csúfolók csúfolásban, és gyűlölik a balgatagok a tudományt?! térjetek az én dorgálásomhoz; imé közlöm veletek az én lelkeket, tudtokokra adom az én beszédimet néktek. mivelhogy hívtalak titeket, és vonakodtatok, kiterjesztém az én kezemet, és senki eszébe nem vette; és elhagytátok minden én tanácsomat, és az én feddéssem nem gondoltatok: én is a ti nyomorúságtokon nevetek, megcsúfollak, mikor eljő az, a mitől féltek. mikor eljő, mint a vihar, az, a mitől féltek, és a ti nyomorúságtok, mint a forgószél elközlelt: mikor eljő ti reátok a nyomorgatás és a szorongatás. akkor segítségül hívnak engem, de nem hallgatom meg: keresnek engem, de meg nem találják. azért hogy gyűlöltek a bölcseséget, és az úrnak félelmét nem választották. nem engedtek az én tanácsomnak; megvetették minden én feddésemet. esznek azért az ő útjoknak gyümölcséből, és az ő tanácsokból megelégednek. mert az együgyűeknek pártossága megöli őket, és a balgatagoknak szerencséje elveszti őket. a ki pedig hallgat engem, lakozik bátorsággal, és csendes lesz a gonosznak félelmétől.

fiam! ha beveszed az én beszédimet, és az én parancsolatimat elrejtéd magadnál, ha figyelmeztetvén a bölcsességre a te füleidet, hajtod a te elmédet az

értelemre, igen, ha a bölcsességért kiáltasz, és az értelemért a te szódát felemeled, ha keresed azt, mint az ezüstöt, és mint a kincseket kutatod azt: akkor megérted az úrnak félelmét, és az istennek ismeretére jutsz. mert az úr ad bölcseséget, az ő szájából tudomány és értelem származik. az igazaknak valóságos jót rejteget, paizst a tökéletesen járókna, hogy megőrizze az igazságnak útait, és kegyeseinek útját megtartja. akkor megérted az igazságot, és törvényt és becstelenséget, és minden jó útát. mert bölcsesség megy a te elmédbe, és a tudomány a te lelkedben gyönyörűsége lesz. meggondolás öröködik feletted, értelem őriz téged, hogy megszabadítsd téged a gonosznak útától, és a gonoszságszóló férfiútól; a kik elhagyják az igazságnak útát, hogy járjanak a setétségnek útait. a kik örülnek gonoszt cselekedvén, vígadnak a gonosz álnokságokon. a kiknek ösvényeik görbék, és a kik az ő útaitban gonoszok. hogy megszabadítsd téged a nem hozzád tartozó asszonytól, az idegentől, a ki az ő beszédével hízlekedik, a ki elhagyja az ő ifjúságának férjét, és az ő istenének szövetségéről elfelejtkezik; mert a hálálra vanatlík az ő háza, és az az ő ösvényei az élet nélkül valókhöz. valakik mennek ahhoz, nem térnek meg, sem meg nem nyerhetik az életnek útait. hogy járj a jóknak útjokon, és az igazaknak ösvényeit kövessed. mert az igazak lakják a földet, és a tökéletesek maradnak meg rajta. a gonoszok pedig a földről kivágtattak, és a hitetlenül cselekedők kiszaggattak abból.

fiam! az én tanításomról el ne felejtkezzél, és az én parancsolatimat megőrizze a te elméd; mert napoknak hosszú voltát, és sok esztendő életet, és békességet hoznak néked bőven. az irlalmasság és igazság ne hagyjanak el téged: kösd azokat a te nyakadra, ird be azokat a te szívednek táblájára; így nyersz kedvességet és jó értelmet istennek és embernek szemei előtt. bizodalmad legyen az úrbán teljes elmédből; a magad értelmére pedig ne támaszkodjál. minden te útaidban megismered őt; akkor ő igazgatja a te útaidat. ne légy bölcs a te magad ítélete szerint; féld az urat, és távozzál el a gonosztól. egésség lesz ez a te testednek, és megújulás a te csontaidnak. tiszteld az urat a te marhádból, a te egész jövedelmed zsengejéből. eképen megtehetnek a te csüreid elégséggel, és musttal árának el sajtdó válúi. az úrnak fenytését fiam, ne utáld meg, se meg ne und az ő dorgálását. mert a kit szeret az úr, megdorgálja, és pedig mint az atya az ő fiát a kit kedvel. boldog ember, a ki megnyerte a bölcseséget, és az ember, a ki értelmet szerez. mert jobb ennek megszerzése az ezüstnek megszerzésénél, és a kiásott aranytól ennek jövedelme. drágább a fényes kárbunkulusoknál, és minden te gyönyörűségeid nem hasonlíthatók hozzá. napoknak hosszúsága van jobbjában, baljában gazdagság és tisztesség. az ő útai gyönyörűséges utak, és minden ösvényei: békesség, életnek fája az azoknak, a kik megragadják, és a kik megtartják boldogok! az úr bölcsességgel fundálta a földet, erősítette az eget értelemmel. az ő tudománya által fakadtak ki a mélységből a vizek, és a felhők

csepegnek harmatot, fiam, ne távozzanak el a te szemeidtől, őrizd meg az igaz bölcseséget, és a meggon-
dolást! és lesznek ezek élet a te lelkednek, és ked-
vesség a te nyakadnak. akkor bátorsággal járod a te
útadat, és a te lábadat meg nem ütöd. mikor lefek-
szel, nem retteg; hanem lefekszel és gyönyörűséges
lesz a te álmod. ne félj a hirtelen való félelemtől, és a
gonoszok pusztításától, ha eljő; mert az úr lesz a te bi-
zodalmod és megőrzi a te lábadat a fogságtól. ne fogd
meg a jótéteményt azoktól, a kiket illet, ha hatalmad-
ban van annak megcselekedése. ne mondd a te fele-
barátodnak: menj el, azután térj meg, és holnap adok;
holott nálád van, a mit kér. ne forralj a te felebarát-
od ellen gonoszt, holott ő együtt ül bátorságosan te
veled. ne háborogj egy emberrel is ok nélkül, ha nem
illetett gonosszal téged. ne irigykedjél az erőszakos
emberre, és néki semmi útát ne válaszd. mert útálja
az úr az engedetlent; és az igazakkal van az ő titka. az
úrnak átka van a gonosznak házán; de az igazaknak
lakhelyét megáldja. ha kik csúfolók, ő megcsúfolja
azokat; a szelideknek pedig ad kedveséget. a bölcsék
tisztességet örökölnek; a bolondok pedig gyalázatot
aratnak.

4

halljátok meg, fiaim, atyátok erkölcsi tanítását, és fi-
gyelmezzetek az értelemnek megtudására. mert jó
tanulást adok néktek; az én tudományomat el ne
hagyjátok. mert én atyámnak fia voltam, gyenge és
egyetlenegy az én anyám előtt. tehát tanított engem,
és monda nékem: tartsa meg az én beszédemet a te
elméd, hogy megtartván az én parancsolatimat, élj;
szerezz bölcseséget, szerezz eszességet; ne felejtkez-
zél el, se el ne hajolj az én számnak beszéditől. ne
hagyd el azt, és megtart téged; szeresd azt, és megőriz
téged. a bölcsesség kezdete ez: szerezz bölcseséget, és
minden keresményedből szerezz értelmet. magasz-
tald fel azt, és felmagasztal téged; tiszteltté tesz téged,
ha hozzád öleled azt. ad a te fejednek kedveségnek
koszorúját; igen szép ékes koronát ad néked. hall-
gasd, fiam, és vedd be az én beszédimet; így soka-
sulnak meg néked a te életednek esztendei. bölcs-
ségnek útára tanítottalak téged, vezettelek téged
az igazságnak ösvényin. mikor jársz, semmi nem
szorítja meg a te járásodat; és ha futsz, nem ütközik
meg. ragaszkodjál az erkölcsi tanításhoz, ne hagyd el;
őrizd meg azt, mert az a te életed. a hitetleneknek
útjára ne menj, se ne járj a gonoszok ösvényén. hagyd
el, át ne menj rajta; térj el tőle, és menj tovább. mert
nem alhatnak azok, ha gonoszt nem cselekesznek: és
kimegy szemükből az álom, ha mást romlásra nem
juttatnak. mert az istentelenségnek étkét eszik, és
az erőszakételnek borát iszszák. az igazak ösvénye
pedig olyan, mint a hajnal világossága, mely minél
tovább halad, annál világosabb lesz, a teljes délig.
az istentelenek útja pedig olyan, mint a homály, nem
tudják miben ütköznek meg. fiam, az én szavaimra
figyelmezz, az én beszédimre hajtásd füledet. ne
távozzanak el a te szemeidtől, tartsd meg ezeket a
te elmédben. mert életök ezek azoknak, a kik meg-
nyerik, és egész testüknek egészség. minden féltett
dolognál jobban őrizd meg szívedet, mert abból indul

ki minden élet. vedd el tőled a száj hamisságát, és az
ajkak álnokságát távoztasd el magadtól. a te szemeid
előre nézzenek, és szemöldököd egyenest magad elé
irányuljanak. egyengesd el lábaid ösvényit, s minden
te útaid állhatatosak legyenek. ne térj jobbra, se balra,
fordítsd el a te lábadat a gonosztól.

5

fiam! az én bölcseségemre figyelmezz, az én
értelmemre hajtásd a te füledet, hogy megtartsd a meg-
gondolást, és a tudományt a te ajkaid megőrizzék.
mert színmézet csepeg az idegen asszony ajka, és
símább az olajnál az ő ínye. de annak vége keserű,
mint az öröm, éles, mint a kétélű tör. az ő lábai
a halálra mennek, az ő léptei a sírba törekszenek.
az életnek útját hogy ne követhesse, ösvényei vál-
tozókká lettek, a nélkül, hogy ő eszébe venné. most
azért, fiaim, hallgassatok engem, és ne távozzatok el
számnak beszéditől! távoztasd el attól útadat, és ne
közelgess házának ajtajához, hogy másoknak ne add
a te ékességedet, és esztendeidet a kegyetlennek; hogy
ne az idegenek teljenek be a te marháiddal, és a te
keresményed más házába ne jusson. hogy nyögöd
kelljen életed végén, a mikor megemésztenek a te hú-
sod és a te tested, és azt kelljen mondanod: miképen
gyűlöltém az erkölcsi tanítást, és a fenytéket utálta az
én elmém, és nem hallgattam az én vezetőim szavát,
és az én tanítóimhoz nem hajtottam fületem! kevés
híja volt, hogy minden gonosszába nem merültem
a gyülekezetnek és községnek közepette! igál vizet
a te kútadból, és a te forrásod közepiből folyóvizet.
kifolyának-e a te forrásid, az utcákra a te vized folyá-
sai? egyedül tied legyenek, és nem az idegenekéi
veled. legyen a te forrásod áldott, és örvendezz a te
ifjúságod feleségének. a szerelmes szarvas, és kedves
zerge; az ő emlői elégtiségnél meg téged minden
időben, az ő szerelmében gyönyörködjél szüntelen.
és miért bujdosnál, fiam, az idegen után, és ölelnéd
keblét az idegennek? mert az úrnak szemei előtt van-
nak mindenkinék útai, és minden ösvényeit ő ren-
deli. a maga álnokságai fogják meg az istentelent, és
a saját bűnének köteleivel kötöztetik meg. ő meghal
fenyíték híján, és bolondságának sokasága miatt tá-
molyog.

6

fiam! ha kezes lettél a te barátodért, és kezedet ad-
ván, köteleztél magadat másért: szádnak beszédei ál-
tal estél törbe, megfogattattál a te szádnak beszédi-
vel. ezt mivelé azért fiam, és mentsd ki magadat, mert
a te felebarátodnak kezébe jutottál; eredj, alázd meg
magadat, és kényszerítsd felebarátodat. még álmod
se engedj szemeidnek, se szunnyadást szemöldökid-
nek, szabadítsd ki magadat, mint a zerge a vadász
kezeiből, és mint a madár a madarásznak kezéből.
eredj a hangyához, te rest, nézd meg az ő útait, és
légy bölcs! a kinek nincs vezére, igazgatója, vagy ura,
nyárban szerzi meg az ő kenyérét, aratáskor gyűjti
eledelét. oh te rest, meddig fekszel? mikor kelsz fel
a te álmodból? még egy kis álom, még egy kis szun-

nyadás, még egy kis kéz-összefonás, hogy pihenjek; így jö el, mint az útonjáró, a te szegénységed, és a te szűkölködésed, mint a paizsos férfiú! haszontalan ember, hamis férfiú, a ki álnok szájjal jár, a ki hunyorgat szemével; lábaival is szól, és ujjaival jelt ad. álnokság van az ő szívében, gonoszt forral minden időben, háborúságot indít. annakokáért hirtelen eljő az ő nyomorúsága, gyorsan megrontatik, s nem lesz gyógyulása. e hat dolgot gyűlöli az úr, és hét dolog útlat az ő lelkének: a kevély szemek, a hazug nyelv, és az ártatlan vért ontó kezek, az álnok gondolatokat forraló elme, a gonoszra sietséggel futó lábak, a hazugságtelehő hamis tanú, és a ki szerez háborúságokat az atyafiak között! őrizd meg, fiam, atyád parancsolatját, és anyád tanítását el ne hagyj. kösd azokat szívedre mindenkor, fűzd a nyakadba. valahová mégyssz, vezérel téged, mikor aluszol, őriz téged, mikor felszerkessz, beszélget te veled. mert szövődnek a parancsolat, és a tudomány világosság és életnek útja a tanító-feddések. hogy a gonosz asszonytól téged megőrizzenek, az idegen asszony nyelvénél hízlekedésértől. ne kívánd az ő szépségét szívedben, és meg ne fogjon téged szemöldökeivel; mert a parázna asszony miatt jut az ember egy darab kenyérre, és más férfi felesége drága életet vadász! vehet-e valaki tüzet az ő kebeléből, hogy ruhái meg ne égnének? vagy járhat-e valaki eleveszenén, hogy lábai meg ne égnének? így van, valaki bemegy felebarátjának feleségéhez, nem marad büntetlen, valaki illeti azt! nem utálják meg a lopót, ha lop az ő kívánságának betöltésére, mikor éheznek; és ha rajta kaphatnak, hétannyit kell adnia, az ő házának minden marháját érette adhatja; a ki pedig asszonyt paráználkodik, bolond; a ki magát el akarja veszteni, az cselekszik ezt! vereséget és gyalázatot nyer, és az ő gyaláztatja el nem töröltetik. mert a féltékenység a férfiu haragja, és nem cselekszik kegyelmességgel a bosszúállásnak napján. nem gondol semmi váltással, nem nyugszik meg rajta, még ha nagy sok ajándékot adsz is néki.

7

fiam, tartsd meg az én beszédeimet, és az én parancsolataimat reptsd el magadnál. az én parancsolatimat tartsd meg, és élsz; és az én tanításomat mint a szemed fényét. kösd azokat ujjaidra, írd fel azokat szíved táblájára. mondd ezt a bölcseségnek: én néném vagy te; és az eszességet ismerősödnek nevezd, hogy megőrizzen téged a nem hozzád tartozó asszonytól, és az ő beszédével hízlekedő idegentől. mert házam ablakán, a rács mögül néztem, és látték a bolondok között, eszembe vevék a fiak között egy bolond ifjat, a ki az utcán jár, annak szeglete mellett, a házához menő úton lépeget, alkonyatkor, nap estjén, és setét éjféln. és ímé, egy asszony eleibe jő, paráználának öltözetében, álnok az ő elméjében. mely csécsap és vakmerő, a kinek házában nem maradhatnak meg az ő lábai. néha az utcán, néha a tereken van, és minden szegletnél leselekedik. és megragadá őt és megcsókola őt, és szemtelenségre vetemedvén, monda néki: hálaáldozatát tartoztam, ma adtam meg fogadásimat. azért jövék ki elődbe, szorgalmasan keresni a te orczádat, és reád talál-

tam! paplanokkal megvettem nyoszolyámat, égyiptomi szövésű szőnyegekkel. beillatoztam ágyamat mirhával, álloessel és fahéjjal. no foglaljuk magunkat bőségesen mind virradtig a szeretetben; vígadjunk szerelmeskedésekkel. mert nincs otthon a férjem, elment messze útra. egy erszény pénzt vön kezéhez; holdtöltőre jő haza. és elhíteté őt az ő mesterkedéseinek sokaságával, ajkainak hízlekedésével elragadá őt. utána megy; mint az ökör a vágóhídra, és mint a bolond, egyszer csak fenýítő békóba; mígnem átjárja a nyíl az ő máját. miképen siet a madár a törre, és nem tudja, hogy az az ő élete ellen van. annakokáért most, fiaim, hallgassatok engem, és figyelmezzetek az én számnak beszédeire. ne hajoljon annak útaira a te elméd, és ne tévelygjen annak ösvényin. mert sok sebesültet elejtett, és sokan vannak, a kik attól megölettek. sírba vívó út az ő háza, a mely levisz a halálnak hajlékába.

8

avagy a bölcsesség nem kiált-é, és az értelem nem bocsátja-é ki az ő szavát? a magas helyeknek tetein az úton, sok ösvény össztalálkozásánál áll meg. a kapuk mellett a városnak bemenetlin, az ajtók bemenetlinél zeng. tinéktek kiáltak, férfiak; és az én szóm az emberek fiaihoz van! értsétek meg ti együgyűek az eszességet, és ti balgatagok vegyétek eszetekbe az értelmet. halljátok meg; mert jeles dolgokat szólok és az én számnak felnyitása igazság. mert igazságot mond ki az én ínyem, és útlat az én ajkaimnak a gonoszság. igaz én számnak minden beszéde, semmi sincs ezekben hamis, vagy elfordult dolog. mind egyenesek az értelmesnek, és igazak azoknak, kik megnyerték a tudományt. vegyétek az én tanításomat, és nem a pénzt; és a tudományt inkább, mint a választott aranyat. mert jobb a bölcsesség a drágagyöngyöknél; és semmi gyönyörűségek ehhez egyenlők nem lehetnek. én bölcsesség lakozom az eszességben, és a megfontolás tudományát megnyerem. az úrnak félelme a gonosznak gyűlölése; a kevélységet és felfuvalkodást és a gonosz útát, és az álnok száját gyűlölöm. enyém a tanács és a valóság, én vagyok az eszesség, enyém az erő. én általam uralkodnak a királyok, és az uralkodók végeznek igazságot. én általam viselnek a fejedelmek fejedelemséget, és a nemesek, a földnek minden bírái. én az engem szeretőknek szeretem, és a kik engem szorgalmasan keresnek, megtalálnak. gazdagság és tisztesség van nálam, megmaradandó jó és igazság. jobb az én gyümölcsöm a tiszta aranytól és színanaranytól, és az én hasznom a válogatott ezüstnél. az igazságnak után járok, és az igazság ösvényének közepén. hogy az engem szeretőknek valami valóságost adjak örökségül, és erszényeiket megtöltssem. az úr az ő útának kezdetül szerzett engem; az ő munkái előtt régen. örök időköt fogva felkenettem, kezdetül, a föld kezdetétől fogva. még mikor semmi mélységek nem voltak, születtem vala; még mikor semmi források, vízzel teljesek nem voltak. minekelőtte a hegyek letelepedtek volna, a halmoknak előtte születtem. mikor még nem csinálta vala a földet és a mezőket, és a világ porának kezdetét. mikor

készíté az eget, ott valék; mikor felveté a mélységek színén a kerekiséget; mikor megerősíté a felhőket ott fenn, mikor erősekké lőnek a mélységeknek forrásai; mikor felveté a tengernek határit, hogy a vizek át ne hágiák az ő parancsolatját, mikor megállapítá e földnek fundamentomait: mellette valék mint kézmíves, és gyönyörűsége valék mindennap, játszva ő előtte minden időben. játszva az ő földének kerekiségén, és gyönyörűségemetelve emberek fiaiban. és most fiaim, hallgassatok engemet, és boldogok, a kik az én utaimat megtartják. hallgassátok a tudományt és legyetek bölcssek, és magatokat el ne vonjátok! boldog ember, a ki hallgat engem, az én ajtóim előtt virasztván minden nap, az én ajtóim félfáit őrizvén. mert a ki megnyer engem, nyert életet, és szerzett az úrtól jóakaratot. de a ki vétkezik ellenem, erőszakot cselekszik az ő lelken; minden, valaki engem gyűlöl, szereti a halált!

9

bölcsesség megépítette az ő házát, annak hét oszlopát kivágván. megölte vágnivalóit, kitöltötte borát, asztalát is elkészítette. elbocsátá az ő leányit, hívogat a város magas helyeinek tetein. ki tudatlan? térjen ide; az értelem nélkül valónak ezt mondja: jöjjetek, éljete az én étkemmel, és igyatok a borból, melyet töltöttem. hagyjátok el a bolondokat, hogy éljete, járjatok az eszességnek után. ha ki tanítja a csúfolót, nyer magának szidalmat: és a ki feddi a latrot, szégyenre lesz. ne fedd meg a csúfolót, hogy ne gyűlöljön téged; fedd meg a bölcsét, és szeret téged. adj a bölcsnek, és még bölcsőbb lesz; tanítsd az igazat, és öregbíti a tanulságot. a bölcseségnek kezdete az úrnak félelme; és a szentnek ismerete az eszesség, mert én általam sokasulnak meg a te napjaid, és meghosszabbítják néked életednek esztendeit. ha bölcs vagy, bölcs vagy te magadnak; ha pedig csúfoló vagy, magad valod kárát. balgaság asszony fecsegő, bolond és semmit nem tud. és leült az ő házának ajtajába, székre a városnak magas helyein, hogy hívja az útonjárókat, a kik egyenesen mennek úton. ki együgyű? térjen ide, és valaki esztelen, annak ezt mondja: a lopott víz édes, és a titkon való étel gyönyörűsége! és az nem tudja, hogy ott élet nélkül valóknak; és a pokol mélyébe esnek az ő hivatalosai!

10

salamon bölcs mondásai. a bölcs fiú örvendeztetti az ő atyját; a bolond fiú pedig szomorúsága az ő anyjának. nem használnak a gonoszság kincsei; az igazság pedig megszabadít a halálból. az úr nem hagyja éhezni az igaznak lelkét; az istenteleneknek kívánságát pedig elveti. szegénynyé lesz, a ki cselekszik rest kézzel; a gyors munkások keze pedig meggazdagít. gyűjt nyárban az eszes fiú; álomba merül az aratás idején a megszegényítő fiú. áldások vannak az igaznak fején; az istentelenek szája pedig erőszakot fed be. az igaznak emlékezete áldott; a hamisaknak neve pedig megrothad. a bölcs elméje beveszi a parancsolatokat; a bolond ajkú pedig elveszti magát. a ki tökéletesség-

ben jár, bátorsággal jár; a ki pedig elferdíti az ő útát, kiismertetik. a ki szemmel hunyorgat, bántást szerez; és a bolond ajkú elesik. életnek kútfeje az igaznak szája; az istenteleneknek szája pedig erőszakot fedez el. a gyűlölség szerez versengést; minden vétkeket pedig elfedezi a szeretet. az eszesek ajkain bölcsesség találatik; a vessző pedig a bolond hátnak való. a bölcssek tudományt rejtgetnek; a bolondnak szája pedig közeli romlás. a gazdagnak marhája az ő megerősített városa; szűkölködőknek romlása az ő szegénységök. az igaznak keresménye életre, az istentelennek jövedelme bűnre van. a bölcseség megőrizőnek útja életre van; a fenytéket elhagyó pedig tévelyeg. a ki elfedezi a gyűlölséget, hazug ajkú az; és a ki szől gyalázatot, bolond az. a sok beszédben elmaradhatatlan a vétke; a ki pedig megtartóztatja ajkait, az értelmes. választott ezüst az igaznak nyelve; a gonosznak elméje kevés erő. az igaznak ajkai sokakat legeltetnek; a bolondok pedig esztelenségökben halnak meg. az úrnak áldása, az gazdagít meg, és azzal semmi nem szerez bántást. miképpen játéka a bolondnak bűnt cselekedni, azonképpen az eszes férfiúnak bölcsen cselekedni. a mitől retteg az istentelen, az esik ő rajta; a mit pedig kívánnak az igazak, meg lesz. a mint a forgószél ráfuvall, már oda van az istentelen; az igaznak pedig örökké való fundamentuma van. minémű az eczet a fogaknak és a füst a szemeknek, olyan a rest azoknak, a kik azt elküldték. az úrnak félelme hosszabbítja meg a napokat; az istenteleneknek pedig esztendeik megrovidúlnak. az igaznak reménysége öröm; az istenteleneknek várakozása pedig elvesz. erősség a tökéletesnek az úrnak útja: de romlás a hamisság cselekedőinek. az igaz soha meg nem mozdul; de az istentelenek nem lakják a földet. az igaznak szája bőségesen szól bölcsességet; a gonoszság nyelve pedig kivágatik. az igaznak ajkai azt tudják, a mi kedves; az istenteleneknek szája pedig a gonoszságot.

11

az álnok font útalatos az úrnál; az igaz mérték pedig kedves néki. kevélység jó: gyalázat jó; az alázatosoknál pedig bölcsesség van. az igazakat tökéletességök vezeti; de a hitetleneket gonoszságuk elpusztítja. nem használ a vagyon a haragnak idején; az igazság pedig kiragad a halálból. a tökéletesnek igazsága igazgatja az ő útát; de önnön istentelenségében esik el az istentelen. az igaznak igazságok megszabadítják őket; de az ő kívánságokban fogatnak meg a hitetlenek. mikor meghal az istentelen ember, elvesz az ő reménysége; a bűnösök várakozása is elvesz. az igaz a nyomorúságból megszabadul; az istentelen ő helyette beesik abba. szájjával rongja meg a képmutató felebarátját; de az igazak a tudomány által megszabadulnak. az igazak javán örül a város; és mikor elvesznek az istentelenek, örvendezés van. az igaznak áldása által emelkedik a város; az istentelenek szája által pedig megromol. megutálja felebarátját a bolond; az eszes férfiú pedig hallgat. a rágalmazó megjelenti a titkot; de a hűségeselekű elfedezi a dolgot. a hol nincs vezetés, elvesz a nép; a megmaradás pedig a sok tanácsos által

van. teljességgel megrontatik, a ki kezes lesz idegenért; a ki pedig gyűlöli a kezességet, bátorságos lesz. a kedves asszony megtartja a tiszteletet, a hatalmaskodók pedig megtartják a gazdagságot. ő magával tesz jól a kegyes férfitu; a kegyetlen pedig öntestének okoz fájdalmat. az istentelen munkál álnok keresményt; az igazságszerzőnek pedig jutalma valóságos. a ki őszinte az igazságban, az életére -, a ki pedig a gonoszt követi, az vesztére műveli azt. útálatosok az úrnál az álnok szívűek; kedvesek pedig ő nála, a kik az ő útokban tökéletesek. kézadással erősítem, hogy nem marad büntetlen a gonosz; az igazaknak pedig magva megszabadul. mint a disznó orrában az aranypercze, olyan a szép asszony, a kinek nincs okossága. az igazaknak kívánsága csak jó, az istentelenek várakozása pedig harag. van olyan, a ki böven adakozik, és annál inkább gazdagodik; és a ki megtartóztatja a járandóságot, de ugyan szűkölködik. a mással jóltevő ember megkövöredik; és a ki más felüdít, maga is üdül. a ki búzáját visszatartja, átkozza azt a nép; annak fején pedig, a ki eladja, áldás van. a ki jóra igyekezik, jóakaratot szerez: a ki pedig gonoszt keres, ő magára jó az. a ki bízuk az ő gazdagságában, elesik; de mint a fa ága, az igazak kivirágoznak. a ki megháborítja az ő házat, annak öröksége szél lesz; és a bolond szolgálja a bölcs elméjének. az igaznak gyümölcse életnek fája; és lelkeket nyer meg a bölcs. ímé, az igaz e földön megnyeri jutalmát; mennyivel inkább az istentelen és a bűnös!

12

a ki szereti a dorgálást, szereti a tudományt; a ki pedig gyűlöli a fenytítéket, okatlan az. a jó ember jóakaratot nyer az úrtól; de a gonosz embert kárhooztatja ő. nem erősül meg ember az istentelenséggel; az igazaknak pedig gyökerek ki nem mozdul. a derék asszony koronája az ő férjének; de mint az ő csontjaiban való rothadás, olyan a megszegényítő. az igazaknak gondolatjaik igazak; az istentelenek tanácsa csalás. az istenteleneknek beszédei leleselkednek a vér után; az igazaknak pedig szája megszabadítja azokat. leomlanak az istentelenek, és oda lesznek; az igazak háza pedig megáll. az ő értelme szerint dicsértetik a férfiu; de az elfordult elméju útálatos lesz. jobb, a ki kevéssre tartanak, és szolgálja van, mint a ki magát felmagasztalja, és szük kenyerü. az igaz az ő barmának érzését is ismeri, az istentelenek szíve pedig kegyetlen. a ki műveli az ő földét, megelégedik eledellel; a ki pedig követ hiábavalókat, bolond az. kívánja az istentelen a gonoszok prédáját; de az igaznak gyökere ád gyümölcstől. az ajaknak vétkében gonosz tör van, de kimenekedik a nyomorúságból az igaz. az ő szájának gyümölcseéből elégedik meg a férfi jóval; és az ő cselekedetének fizetését veszi az ember önmagának. a bolondnak úta helyes az ő szeme előtt, de a ki tanácsal él, bölcs az. a bolondnak haragja azon napon megismertetik; elfedezi pedig a szidalmat az eszes ember. a ki igazán szól, megjelenti az igazságot, a hamis bizonyosság pedig az álnokságot. van olyan, a ki beszél hasonlókat a törzsúrásokhoz; de a bölcsnek nyelve orvosság. az igazmondó ajak megáll mind örökké; a hazugságnak pedig nyelve egy szempillan-

tásig. álnokság van a gonosz gondolóknak szívében; a békességnek tanácsosiban pedig vígasság. nem vetetik az igaz semmi bántásba; az istentelenek pedig teljesek nyavalyával. útálatosok az úrnál a család beszédek; a kik pedig cselekesznek hűségesen, kedvesek ő nála. az eszes ember elfedezi a tudományt; a bolondok elméje pedig káltja a bolondságot. a gyorsaknak keze uralkodik; a rest pedig adófizető lesz. a férfiuinak elméjében való gyötrem megalázza azt; a jó szó pedig megvidámítja azt. útba igazítja az ő felebarátját az igaz; de az istentelenek útja eltévelyíti őket. nem süti meg a rest, amit vadászásával fogott; de drága marhája az embernek serénysége. az igazságnak útjában van élet; és az ő ösvényének úta halhatatlanság.

13

a bölcs fiú enged atyja intésének; de a csúfoló semmi dorgálásnak helyt nem ád. a férfi az ő szájának gyümölcseéből él jóval; a hitetlenek lelke pedig bosszúságtétellel. a ki megörzi az ő száját, megtartja önmagát; a ki felnyitja száját, romlása az annak. kívánsággal felindul, de hiába, a restnek lelke; a gyorsak lelke pedig megkövöredik. a hamis dolgot gyűlöli az igaz; az istentelen pedig gyűlölséggé tesz és megszegényít. az igazság megörzi azt, a ki útjában tökéletes; az istentelenség pedig elveszti a bűnöst. van, a ki hányja gazdagságát, holott semmije sincsen; viszont tettei magát szegénynek, holott sok marhája van. az ember életének váltása lehet az ő gazdagsága; a szegény pedig nem hallja a fenyegetést. az igazak világossága vígassággal ég; de az istenteleneknek szövétneke kialszik. csak háborúság lesz a kevélyesgből: azoknál pedig, a kik a tanácsot beveszik, bölcseség van. a hiábavalóságból kersett marha megkisebbit; a ki pedig kezével gyűjt, megöregbíti azt. a halogatott reménység beteggé teszi a szívet; de a megadott kívánság életnek fája. az igének megútálója megrontatik; a ki pedig féli a parancsolatot, jutalmát veszi. a bölcsnek tanítása életnek kútfeje, a halál törének eltávoztatására. jó értelem ád kedvességet; a hitetleneknek pedig útja kemény. minden eszes cselekszik bölcseséggel; a bolond pedig kijelenti az ő bolondságát. az istentelen követ bajba esik; a hívséges követ pedig gyógyulás. szegénység és gyalázat lesz azon, a ki a fenytítéktől magát elvonja; a ki pedig megfogadja a dorgálást, tiszteltetik. a megnyert kívánság gyönyörűséges a léleknek, és útálatosság a bolondoknak eltávozniok a gonosztól. a ki jár a bölcssekl, bölcs lesz; a ki pedig magát társul adja a bolondokhoz, megromol. a bűnösöket követi a gonosz; az igazaknak pedig jóval fizet isten. a jó örökséget hágy unokáinak; a bűnösnek marháit pedig eltétetnek az igaz számára. bö étele lesz a szegényeknek az új törésen; de van olyan, a ki igazságtalansága által vész el. a ki megtartóztatja az ő vesszejét, gyűlöli az ő fiát; a ki pedig szereti azt, megkeresi őt fenytítékl. az igaz eszik az ő kívánságának megelégedéséig; az istentelenek hasa pedig szűkölködik.

a bölcs asszony építi a maga házát; a bolond pedig önkézevel rontja el azt. a ki igazán jár, féli az urat; a ki pedig elfordult az ő útaitan, megútálja őt. a bolondnak szájában van kevélységnek pálczája; a bölcseknek pedig beszéde megtartja őket. mikor nincsenek ökrök: tiszta a jászol; a gabonának bősége pedig az ökörnek erejétől van. a hűséges tanú nem hazud; a hamis tanú pedig hazugságot bocsát szájából. a csúfoló keresi a bölcseséget, és nincs; a tudomány pedig az eszesnek könnyű. menj el a bolond férfiú elől; és nem ismertet meg a tudományt beszédét. az eszesnek bölcsesége az ő útának megértése; a bolondoknak pedig bolondsága csalás. a bolondokat megcsúfolja a bűnért való áldozat; az igazak között pedig jóakat van. a szív tudja az ő lelke keserűségét; és az ő örömeiben az idegen nem részes. az istenteleneknek háza elvész; de az igazaknak sátora megvirágozik. van olyan út, mely helyesnek látszik az ember előtt, és vége a halálra menő út. nevetés közben is fáj a szív; és végre az öröm fordul szomorúságra. az ő útából elégszik meg az elfordult elméjű; önmagából pedig jó férfiú. az együgyű hisz minden dolagnak; az eszes pedig a maga járására vigyáz. a bölcs félvén, eltávozik a gonosztól; a bolond pedig dühöngő és elbizakodott. a hirtelen haragú bolondságot cselekszik, és a cselszövő férfi gyűlölése lesz. bírják az eszelenek a bolondságot örökség szerint; az eszesek pedig fonják a tudománynak koszorúját. meghajtják magokat a gonoszok a jók előtt, és a hamisak az igaznak kapujánál. még az ő felebarátjánál is utálatos a szegény; a gazdagnak pedig sok a barátja. a ki megútálja az ő felebarátját, vétkezik; a ki pedig a szegényekkel kegyelmisséget cselekszik, boldog az! nemde tévelyegnek, a kik gonoszt szeretnek? kegyelmisség pedig és igazság a jó szerzőknek. minden munkából nyereség lesz; de az ajkaknak beszédéből csak szűkölködés. a bölcsnek ékességök az ő gazdagságuk; a tudatlanok bolondsága pedig csak bolondság. lelkeket szabadít meg az igaz bizonyosság; hazugságokat szól pedig az álnok. az úrnak félelmében erős a bizodalom, és az ő fiainak lesz menedéke. az úrnak félelme az életnek kútfeje, a halál törének eltávoztatására. a nép sokasága a király dicsősége; a nép elfogyása pedig az uralkodó romlása. a haragra késedelmes bővelkedik értelemmel; a ki pedig elméjében hirtelenkedő, bolondságot szerez az. a szelíd szív a testnek élete; az irigység pedig a csontoknak rothadása. a ki elnyomja a szegényt, gyalázattal illeti annak teremtetjét; az pedig tiszteli, a ki könyörül a szűkölködőn. az ő nyavalyájába ejti magát az istentelen; az igaznak pedig halála idején is reménysége van. az eszesnek elméjében nyugszik a bölcsesség; a mi pedig a tudatlanokban van, magát hamar megismerheti. az igazság felmagasztalja a nemzetet; a bűn pedig gyalázatára van a népeknek. a királynak jóakarata van az eszes szolgálóhoz; haragja pedig a megszegényítőhöz.

az engedelmes felelet elfordítja a harag felgerjedését; a megbántó beszéd pedig támaszt haragot. a bölcsnek nyelve beszél jó tudományt: a tudatlanoknak száján pedig bolondság buzog ki. minden helyeken vannak az úrnak szemei, nézvé a jókat és gonoszokat. a nyelv szelídsége életnek fája; az abban való hamisság pedig a léleknek gyötrelme. a bolond megútálja az ő atyjának tanítását; a ki pedig megbecsüli a dorgálást, igen eszes. az igaznak házában nagy kincs van; az istentelennek jövedelmében pedig háborúság. a bölcsnek ajkaiak hintegetnek tudományt; a bolondoknak pedig elméje nem helyes. az istentelenek áldoztja gyűlölése az úrnak; az igazak könyörgése pedig kedves néki. utálta az úrnál az istentelennek útát; azt pedig, a ki követi az igazságot, szereti. gonosz dorgálás jó arra, a ki útját elhagyja; a ki gyűlöli a fenytéket, meghal. a sír és a pokol az úr előtt vannak; mennyivel inkább az emberek szíve. nem szereti a csúfoló a feddést, és a bölcshez nem megy. a vidám elme megvidámítja az orcát; de a szívnek bánatja miatt a lélek megszorodik. az eszesnek elméje keresi a tudományt; a tudatlanok szája pedig legel bolondságot. minden napjai a szegénynek nyomorúságosak; a vidám elméjének pedig szüntelen lakodalma van. jobb a kevés az úrnak félelmével, mint a temérdek kincs, a hol háborúság van. jobb a parénak étele, a hol szeretet van, mint a hízlalt ökrök, a hol van gyűlölése. a haragos férfiú szerez háborúságot; a hosszútűrő pedig lecsendesíti a háborgást. a restnek útja olyan, mint a tövises sövény; az igazaknak pedig útja megegyengetett. a bölcs fiú örvendeztetni az atyját; a bolond ember pedig megútálja az anyját. a bolondság öröme az esztelennek; de az értelmes férfiú igazán jár. hiábavalók lesznek a gondolatok, mikor nincs tanács; de a tanácsosok sokaságában előmennek. öröme van az embernek szája feleletében; és az idejében mondott beszéd, oh mely igen jó! az életnek útja felfelé van az értelmes ember számára, hogy eltávozzék a pokoltól, mely aláfelé van. a kevélyeknek házat kiszakgatja az úr; megerősíti pedig az övezgynek határát. utálatosak az úrnak a gonosz gondolatok; de kedvesek a tiszta beszédek. megháborítja az ő házát, a ki követi a telhetetlenséget; a ki pedig gyűlöli az ajándékokat, él az; az igaznak elméje meggondolja, mit szóljon; az istenteleneknek pedig szája ontja a gonoszt. messze van az úr az istentelenektől; az igazaknak pedig könyörgését meghallgatja. a szemek világa megvidámítja a szívet; a jó hír megerősíti a csontokat. a mely fül hallgatja az életnek dorgálását, a bölcsnek között lakik. a ki elvonja magát az erkölcsi tanítástól, megútálja az ő lelkét; a ki pedig hallgatja a feddést, értelem szerez. az úrnak félelme a bölcsességnek tudománya, és a tisztességnek előtte jár az alázatosság.

az embernel vannak az elme gondolatjai; de az úrtól van a nyelv felelete. minden útai tiszták az embernek a maga szemei előtt; de a ki a lelkeket vizsgálja, az úr az! bízzad az úrra a te dolgai-

dat; és a te gondolatid véghez mennek. mindent teremtetett az úr az ő maga czéljára; az istentelen is a büntetésnek napjára. útálatos az úrnak minden, a ki elméjében felfuvalkodott, kezemet adom rá, hogy nem marad büntetlen. könyörületességgel és igazsággal töröltek el a bűn; és az úrnak félelme által távozhatunk el a gonosztól. mikor jóakarattal van az úr valakinek útaihoz, még annak ellenségeit is jóakaróivá teszi. jobb a kevés igazsággal, mint a gazdag jövedelem hamissággal. az embernek elméje gondolja meg az ő útát; de az úr igazgatja annak járását. jósága van a király ajkain; az ítéletben ne szőljon hamisságot az ő szája. az úré az igaz mérték és mérőserpenyő, az ő műve minden mérőkö. útálatos legyen a királyoknál istentelenséget cselekedni; mert igazsággal erősítették meg a királyiszék. kedvesek a királyoknak az igaz beszédek; és az igazmondót szereti a király. a királynak felgerjedt haragja olyan, mint a halál köve; de a bölcs férfiú leszállítja azt. a királynak vidám orczájában élet van, jóakarata olyan, mint a tavaszi eső fellege. szerzeni bölcseséget, oh mennyivel jobb az aranyal; és szerzeni esszéset, kíváncsot az ezüstnél! az igazak országútja eltávozás a gonosztól; megtartja magát az, a ki megőrzi az ő útát. a megromlás előtt kevelység jár, és az eset előtt felfuvalkodottság. jobb alázatos lélekkel lenni a szelídekkel, mint zsákmányon osztozni a kevelyekkel. a ki figyelmez az ígére, jót nyer; és a ki bízik az úrban, oh mely boldog az! a ki elméjében bölcs, hivatik értelmesnek; a beszédnek pedig édessége neveli a tudományt. életnek kútfeje az értelem annak, a ki bírja azt; de a bolondok fenyeitke bolondságuk. a bölcsnek elméje értelmesen igazgatja az ő száját, és az ő ajkain öregbíti a tudományt. lépesméz a gyönyörűséges beszédek; édesek a léleknek, és meggyógyítói a tetemeknek. van oly út, mely igaz az ember szeme előtt, de vége a halálnak anna. a munkálkodó lelke magának munkálkodik; mert az ő szája kényszeríti őt. a haszontalan ember gonoszt ás ki, és az ő ajkain mintegy égő tűz van; a gonosz ember versengést szerez, és a susárló elválasztja a jó barátokat. az erőszakos ember elhitteti az ő felebarátját, és nem jó úton viszi őt. a ki behűnyja szemeit, azért teszi, hogy álnokságot gondoljon; a ki összeszorítja ajkait, már véghez vitte a gonoszságot. igen szép ékes korona a vénség, az igazságának útában találatik. jobb a hosszútűró az erősnél; és a ki uralkodik a maga indulatján, annál, a ki várost vesz meg. az ember kebelében vetnek sorsot; de az úrtól van annak minden ítélete.

17

jobb a száraz falat, melylyel van csendesség; mint a levágott barmokkal teljes ház, melyben háborúság van. az értelmes szolga uralkodik a gyalázatos fiún, és az atyafiak között az örökségnek részét veszi. az olvasztótéglly az ezüst számára van, és a kemencze az aranyéra; a szívek vizsgálója pedig az úr. a gonosztevő hallgat az álnok beszédekre, a család hallgat a gonosz nyelvre. a ki megcsúfolja a szegényt, gyalázattal illeti annak teremtmőjét; a ki gyönyörködik másnak nyomorúságában, büntetlen

nem léssen! a véneknek ékessége az unokák, és a fiaknak ékessége az atyák. nem illik a bolondnak az ékes beszéd, még kevésbé a tisztességesnek a hazug beszéd. drága kö az ajándék elfogadjának szemei előtt; mindenütt, a hova csak fordul, okosan cselekszik. elfedezi a vétket, a ki keresi a szeretetet; a ki pedig ismételten előhoz egy dolgot, elszakasztja egymástól a barátságosokat is. foganatosb a dorgálás az eszesnél, mint ha megvernéd a bolondot százszor is. csak ellenkezést keres a gonosz, végre kegyetlen követ bocsátatik ellene. találjon valakire a fiától megfosztott medve, csak ne a bolond az ő bolondságában. a ki fizet gonoszt a jóért, nem távozik el a gonosz annak házából. mint a ki árvizet szabadít el, olyan a háborúság kezdete; azért minélelőtte kihatna, hagyj el a versengést. a ki igaznak mondja a bűnöst, és kárhoztatja az igazat, útálatos az úrnak egyaránt mind a kettő. miért van a vétel ára a bolondnak kezében a bölcsesség megszerzésére, holott nincsen néki elméje; minden időben szeret, a ki igaz barát, és testvérül születik a nyomorúság idejére. értelmetlen ember az, a ki kezét adja, fogadván kezességet barátja előtt. szereti a gonoszt, a ki szereti a háborúságot; a ki magasbítja kapuját, romlást keres. az elfordult szívű ember nem nyerhet jót, és a ki az ő nyelvvel gonosz, esik nyomorúságba. a ki szűl bolondot, szűli ő magának bánatra; és nem örvendez a bolondnak atyja. a vidám elme jó orvossággul szolgál; a szomorú lélek pedig megszarazta a csontokat. a kebelből kivett ajándékot az istentelen elveszi, a törvény útának elfordítására. az eszesnek orczájából kitetszik a bölcsesség; a bolondnak pedig szemei országolnak a földnek végéig. búsulása az ő atyjának a bolond fiú, és az ő szülőjének keserűsége. még megbírságnolni is az igazat nem jó, a tisztességet megverni igazságáért. a ki megtartóztatja beszédét, az tudós ember, és a ki higgadt lelku, az értelmes férfiú. még a bolond is, amikor hallgat, bölcsnek ítélik; mikor ajkait bezárja, eszesnek.

18

a maga kívánsága után megy az agyas ember, minden igaz bölcseség ellen dühösködik. nem gyönyörködik a bolond az értelemben, hanem abban, hogy az ő elméje nyilvánvalóvá legyen. mikor eljő az istentelen, eljő a megutálás; és a szidalommal a gyalázattal. mély víz az ember szájának beszéde, buzogó patak a bölcseségnek kútfeje. a gonosz személyének kedvezni nem jó, elfordítani az igazat az ítéletben. a bolondnak beszédei szereznek versengést, és az ő szája üteésekről kiált. a bolondnak szája az ő romlása, és az ő beszédei az ő életének töre. a susárlónak beszédei hízlekedők; és azok a szív belsejét áthatják. a ki lágyan viseli magát az ő dolgában, testvére annak, a ki tönkre tesz. erős torony az úrnak neve, ahhoz folyamodik az igaz, és bátoraság léssen. a gazdagnak vagyona az ő erős városa, és mint a magas kőfal, az ő gondolatja szerint. a megromlás előtt felfuvalkodik az ember elméje; a tisztesség előtt pedig alázatosság van. a ki felel valamit, míg meg nem hallja, ez bolondság és gyalázatos rá nézve. a férfiú lelke elviseli a maga erőtlenségét; de a megtört lelket ki viseli el? az

eszesnek elméje tudományt szerez, és a bölcseknek füle tudományt keres. az embernek ajándéka szabad útát szerez néki, és a nagyoknak orczája elé viszi őt. igaza van annak, a ki első a perben; míg nem elő az ő peresfele, és megvizsgálja őt. a versengéseket megszünteti a sorsvetés, és az erőseket elválasztja. a felingerelt atyafiú erős az erős városnál, és az ilyen versengések olyanok, mint a vár zárja. a férfi szájának hasznával elégedik meg az ő belseje; az ő beszédének jóvedelmével lakik jól. mind a halál, mind az élet a nyelv hatalmában van, és a miképen kiki szeret azzal élni, úgy eszi annak gyümölcsét. megnyerte a jót, a ki talált feleséget, és vett jóakaratot az úrtól! alázatos kérést szól a szegény; a gazdag pedig keményen felel. ez ember, a kinek sok barátja van, szétötrelik; de van barát, a ki ragaszkodóbb a testvérnél.

19

jobb a tökéletesen járó szegény a gonosz nyelvűnél, a ki bolond. a lélek sem jó tudomány nélkül; és a ki csak a lábával siet, hibázik. az embernek bolondsága fordítja el az ő útát, és az úr ellen haragszik az ő szíve. a gazdagság szaporítja a sok barátot; a szegénytől pedig az ő barátja elválik. a hamis tanú büntetetlen nem marad, és a hazugságoknak szólója meg nem szabadul. sokan hizelegnek a nemeslelkű embernek, és minden barát az adakozóé. a szegényt minden atyafia gyűlöli, még barátai is eltávolodnak tőle; unszolja szavakkal, de ők eltűnnek. a ki értelmet szerez, szereti az életét, a ki megőrzi az értelmességet, jót nyer. a hamis biztonság nem marad büntetlen, és a ki hazugságokat beszél, elvesz. nem illik a bolondhoz a gyönyörködés; sokkal inkább nem illik a szolgának uralkodni a fejedelmeken. az embernek értelme hosszútávúvá teszi őt; és ékességére van néki elhallgatni a vétkét. mint az ifjú oroszlánnak ordítása, olyan a királynak haragja; mint a harmat pedig a fűvön, az ő jóakarata. romlása az ő atyjának a bolond fiú, és mint a szüntelen csepegés, az aszszonynak zsémbelődése. a ház és marha atyától való örökség; az úrtól van pedig az értelmes feleség. a restség álomba merít, és a lomha lélek megéhezik. a ki megtartja a parancsolatot, megtartja őt magát; a ki nem vigyáz útaira, meghal. kölcsön ad az úrnak, a ki kegyelmes a szegényhez; és az ő jótéteményét megfizeti néki. fenyítsd meg a te fiadat, mert még van remény felőle; de annyira, hogy őt megöld, ne vigyen haragod. a nagy haragú ember büntetést szenvedjen, mert ha menteni akarod, még növeled haragját. engedj a tanácsnak, és vedd be az erkölcsi oktatást, hogy bölcs légy végre. sok gondolat van az ember elméjében; de csak az úrnak tanácsa áll meg. a mit leginkább kell embernek kívánni, az irgalmasság az, és jobb a szegény a hazug férfiúnál. az úrnak félelme életre visz; és az ilyen megelégedve tölti az élet, gonosszal nem illetetik. bemártja a rest az ő kezét a tálba, de már a szájához nem viszi vissza. ha a csúfolót megvered, az együgyű lesz okosabb; és ha megdörögöl az eszert, megérti a tudományt. a ki atyjával erőszakoskodik, anyját elűzi: gyalázatos és megszégyenítő fiú az. szünjél meg, fiam, hallgatni az olyan tanítást, mely téged arra visz, hogy a bölcseségnek

igéjétől eltévedj. a semmirevaló biztonság csúfolja a törvényt; az istentelenek szája elnyeli a gonosszságot. a csúfolóknak készítették a büntetések, és az ütések a bolondok hátának.

20

a bor csúfoló, a részegítő ital háborgó, és valaki abba beletéved, nem bölcs! mint a fiatal oroszlán ordítása, olyan a királynak rettentése; a ki azt haragra ingerli, vétkezik a maga élete ellen. tisztesség az embernek elmaradni a versengéstől; valaki pedig bolond, patvarkodik. a hideg miatt nem szánt a rest; aratni akar majd, de nincs mit. mély víz a férfúinak elméjében a tanács; mindazáltal a bölcs ember kimeríti azt. a legtöbb ember talál valakit, a ki jó hozzá; de hű embert, azt ki találhat? a ki az ökötlelességében jár, igaz ember; boldogok az ő fiait ő utána! a király, ha az ő ítélőszékiben ül, tekintével minden gonoszt eltávoztat. ki mondhatná azt: megtisztítottam szívemet, tiszta vagyok az én bűnömtől? a kétféle font és a kétféle mérték, útálatos az úrnál egyaránt mind a kettő, az ő cselekedetiből ismerteti meg magát még a gyermek is, ha tiszta-é, és ha igaz-é az ő cselekedete. a halló fület az ő látó szemet, az úr teremtette egyaránt mindkettőt. ne szeresd az álmot, hogy ne légy szegény; nyisd fel a te szemeidet, és megelégszel kenyérrel. hitvány, hitvány, azt mondja a vevő; de mikor elmegy, akkor dicselkedik. van arany és drágagyöngyök sokasága; de drága szer a tudománnyal teljes ajak. vedd el ruháját, mert kezes lett másért, és az idegenért vedd el zálogát. gyönyörűséges az embernek az álnokságnak kenyeri; de annakutána betelik az ő szája kavicsokkal. a gondolatok tanácskozással erősek; és bölcs vezetéssel folytass hadakozást. megjelenti a titkot, a ki rágalmazó; tehát a ki fecsező szájú, azzal ne barátkozzál. a ki az ő atyját vagy anyját megátkozza, annak kialszik szövétéke a legnagyobb setéségben. a mely örökséget először siettetnek, annak vége meg nem áldatik. ne mondd: bosszút állok rajta! várjad az urat, és megszabadít téged! útálatos az úrnál a kétféle súly; és a hamis fontok nem jó dolgok. az úrtól vannak a férfi lépései; az ember pedig mit ért az ő útában? tör az embernek meggondolatlanul mondani: szent, és a fogadástétel után megfontolni. szétszórja a gonoszokat a bölcs király, és fordít reájok kereket. az úrtól való szövétnek az embernek lelke, a ki megvizsgálja a szívnek minden rejtékét. a kegyelmesség és az igazság megőrzik a királyt, megerősíti irgalmasság által az ő székét. az ifjakkal ékessége az ő erejük; és a véneknek dísze az ősz haj. a kékék és a sebek távoztatják el a gonoszt, és a belső részekig ható csapások.

21

mint a vizeknek folyásai, olyan a királynak szíve az úrnak kezében, valahová akarja, oda hajtja azt! az embernek minden útja igaz a maga szemei előtt; de a szívek vizsgálója az úr. az igazságnak és igaz ítéletnek gyakorlását inkább szereti az úr az áldozatnál. a szemnek fénhéjázása és az elmének keveltsége:

az istentelenek szántása, bűn. a szorgalmatosnak igyekezete csak gyarapodásra van; valaki pedig hirtelenkedik, csak szükségre jut. a hamisságnak nyelvével gyűjtött kincs elveszett hiábavalósága azoknak, a kik a halált keresik. az istentelenek pusztítása magával ragadja őket; mert nem akartak igazságot cselekedni. tekervényes a bűnös embernek útja; a tisztának cselekedete pedig igaz. jobb a tető ormán lakni, mint háborgó asszonyokkal, és közös házban. az istentelenek lelke kíván gonoszit; és az ő szeme előtt nem talál könyörületre az ő felebarátja. mikor a csúfolót büntetik, az együgyű lesz bölcs; mikor pedig a bölcsét oktatják, ő veszi észébe a tudományt. nézi az igaz az istentelennek házát, hogy milyen veszedelembé jutottak az istentelenek, a ki bedugja fülét a szegény kiáltására; ő is kiált, de meg nem hallgattatik. a titkon adott ajándék elfordítja a haragot; és a kebelben való ajándék a kemény búsulást. vigasság az igaznak igazat cselekedni; de ijedelem a hamisság cselekedőinek. az embr, a ki eltévelyedik az értelemnek útjáról, az élet nélkül valók gyülekezetiben nyugszik. szűkölködő ember lesz, a ki szereti az örömet; a ki szereti a bort és az olajat, nem lesz gazdag! az igazért váltásdjái az istentelen, és az igazak helyett a hitetlen büntetik meg. jobb lakozni a pusztának földén, mint a feddő és haragos asszonyokkal. kíváncsok kincs és kenet van a bölcsnek házában; a bolond ember pedig eltékozza azt. a ki követi az igazságot és az irtalmasságot, nyer életet, igazságot és tisztességet. a hősök városába felmegy a bölcs, és lerontja az ő bizodalomnak erejét. a ki megőrzi száját és nyelvét, megtartja életét a nyomorúságtól. a kevély dolyfőnek csúfoló a neve, a ki haragjában kevelységet cselekszik. a restnek kívánsága megemésztí őt; mert az ő kezei nem akarnak dolgozni. egész nap kívánságtól gyötretik; az igaz pedig ád, és nem tartóztatja meg adományát. az istentelenek áldozatja útálatos; kivált mikor gonosz tettért viszi. a hazug bizonyág elvész; a ki pedig jól figyelmezt, örökké szól. megkeményíti az istentelen ember az ő orczáját; az igaz pedig jól rendeli az ő útát. nincs bölcsesség, és nincs értelem, és nincs tanács az úr ellen. készen áll a ló az ütközetnek napjára; de az úré a megtartás!

22

kíváncsok a jó hírnév nagy gazdagságnál; ezüstnél és arannyál a kedvesség jobb. a gazdag és szegény összetalálkoznak, mindkettőt pedig az úr szerzi. az eszes meglátja a bajt és elrejtí magát; a bolondok pedig neki mennek és kárát vallják. az alázatosságának bére az úr félelme, gazdagság és tisztesség és élet. tövisek és török vannak a gonoszoknak útában; a ki megőrzi a maga lelkét, távol jár azoktól. tanítsd a gyermeket az ő útjának módja szerint; még mikor megvénhedik is, el nem távozik attól. a gazdag a szegényeken uralkodik, és szolgája a kölcsönvevő a kölcsönadónak. a ki vet álnokságot, arat nyomorúságot; és az ő haragjának vesszeje megtöretik. az irtalmas szemű ember megáldatik, mert adott az ő kenyéréből a szegénynek. üzd el a csúfolót, és elmegy a háborgás is, és megszűnik a patvarkodás és a szidalmazás. a ki szereti a szívnek tisztaságát, beszéde

kedvesség: annak barátja a király. az úrnak szemei megőrzik a tudományt; a hitetlennek beszédét pedig felforgatja. a rest azt mondja: oroszlán van ottkín, az utczák közepén megölettetném. mély verem az idegen asszonyoknak szája; a kire haragszik az úr, oda esik. a gyermek elméjéhez köttetett a bolondság; de a fenytés vesszeje messze elúzi őtőle azt. a ki elnyomja a szegényt, hogy szaporítsa az ő marháját; a ki ád a gazdagnak: végre szűkölködéssre jut. hajtss füledet, és hallgasd a bölcsnek beszédeit; és a te elmédet figyelmeztess az én tudományomra. mert gyönyörűséges lesz, ha megtartod azokat szívedben; legyenek együtt állandók a te ajkaidon! hogy az úrban legyen a te bizodalmad, arra tanítottalak ma téged, igen, téged. nem irtam-é néked drága szép tanulságokat, tanácsokban és tudományban? hogy tudtadra adjam néked az igazság beszédinek bizonyos voltát: hogy igaz beszédet vígy válaszul elküldőidnek. ne rabold ki a szegényt, mert szegény ő; és meg ne rontssd a nyomorultat a kapuban; mert az úr forgatja azoknak ügyét, és az ő kirablók életét elragadja. ne tarts barátságot a haragossal, és a dühösködővel ne menj; hogy el ne tanuld az ő útait, és tört ne keress tennen magadnak. ne légy azok közt, a kik kézbe csapnak, a kik adósságért kezkeskednek. ha nincs néked miből megadnod; miért vegye el a te ágyadat te alólad? ne bontsd el a régi határt, melyet csináltak a te eleid. láttál-é az ő dolgában szorgalmatos embert? a királyok előtt álland, nem marad meg az alsó rendűek között.

23

mikor leülss enni az uralkodóval, szorgalmasan reá vigyázz, ki van előtted. és kést tégy a torkodra, ha mértékletlen vagy. ne kívánd az ő csemegéit; mert ezek hazug étkek. ne fászsd magadat ebben, hogy meggazdagulj; ez ilyen testi eszességedtől szűnjél meg. avagy a te szemeidet veted-é arra? holott az semmi, mert olyan szárnyakat szerez magának nagy hamar, mint a saskeselyű, és az ég felé elrepül! ne egyél az irigy szeműnek étkeiből, és ne kívánd az ő csemegéit; mert mint a ki számítgatja a falatot magában, olyan ő: egyél és igyál, azt mondja te néked; de azért nem jó akarattal van tehozzád. a te falatodat, a melyet megettél, kihányod; és a te ékes beszédidet csak hiába vesztegeted. a bolondnak hallására ne szólj; mert megutálja a te beszédidnek bölcseségét. ne mozdítsd meg a régi határt, és az árvának mezeibe ne kapj; mert az ő megváltójuk erős, az forgatja az ő ügyöket ellened! add a te elmédet az erkölcsi tanításra, és a te füledet a bölcs beszédekre. ne vond el a gyermektől a fenytéket; ha megvered őt vesszővel, meg nem hal. te vesszővel vered meg őt: és az ő lelkét a pokolból ragadod ki. szerelmes fiam, ha bölcs lesz a te elméd, örövend a lelkem nékem is. és vigadoznak az én veséim, a te ajkaidnak igazmondásán. ne irigykedjék a te szíved a bűnösökre; hanem az ő félelmében légy egész napon; mert ennek bizonyos vége van; a te várakozásod meg nem csatlakozik. hallgass te, fiam, engem, hogy légy bölcs, és jártass ez úton szívedet. ne légy azok közül való, a kik borral dözsolnek; azok közül, a kik hússal

dobzódnak. mert a részeges és dobzódo szegény lesz, és rongyokba öltöztet az aluvás. hallgasd a te atyádat, a ki nemzett téged; és meg ne utáld a te anyádat, mikor megvénhedik. szerezz igazságot, és el ne adj; bölcseséget és erkölcsöt és eszességet. igen örül az igaznak atyja, és a bölcsnek szülője annak vígadoz. vígadjon a te atyád és a te anyád, és örvendezzen a te szülőd. adjad, fiam, a te szívedet nékem, és a te szemeid az én útjaimat megőrizték. mert mély verem a tisztátalan asszony, és szoros kút az idegen asszony. és az, mint a tolvaj leleskedik, és az emberek közt a hitetlenek szaporítja. kinek jaj? kinek oh jaj? kinek versengések? kinek panasz? kinek ok nélkül való sebek? kinek szemeknek veressége? a bornál mulatóknak, a kik mennek a jó bor kutatására. ne nézd a bort, mily veres színt játszik, mint mutatja a pohárban az ő csillogását; könnyen alá csuszamlík, végre, mint a kigyó, megmar, és mint a mérges kigyó, megcsíp. a te szemeid nézik az idegen asszonyt, és a te elméd gondol gonosztságot. és olyan leszel, mint a ki fekszik a tenger közepében, és a ki fekszik az árbócfának tetején. ütöttek engem, nékem nem fájt; vertek, nem éreztem! mikor ébredek fel? akkor folytatom, ismét megkeresem azt.

24

ne irigykedjél a gonosztevőkre, se ne kívánj azokkal lenni. mert pusztítást gondol az ő szívők, és bajt szólnak az ő ajkai. bölcsesség által építetik a ház, és értelemmel erősítették meg. és tudomány által telnek meg a kamarák minden drága és gyönyörűséges marhával. a bölcs férfiú erős, és a tudós ember nagy erejű. mert az eszes tanácsokkal viselhetsz hadat hasznodra; és a megmaradás a tanácsosok sokasága által van. magas a bolondnak a bölcsesség; a kapuban nem nyitja meg az ő száját. a ki azon gondolkodik, hogy gonoszt cselekedjék, azt cselszövőnek hívják. a balgatag dolognak gondolása bűn; és a rágalmozó az ember előtt útlatos. ha lágyan viseltet magadat a nyomorúságnak idején: szűk a te erőd. szabadítsd meg azokat, a kik a halálra vitetnek, és a kik a megöletésre tántorognak, tartóztasd meg! ha azt mondanád: imé, nem tudtuk ezt; nemde, a ki vizsgálja az elméket, ő érti, és a ki örzi a te lelkedet, ő tudja? és kinek-kinek az ő cselekedetei szerint fizet. egyél, fiam, mézet, mert jó; és a színméz édes a te ínyednek. ilyennek ismerd a bölcseséget a te lelke-dre nézve: ha azt megtalárod, akkor lesz jó véged, és a te reménységed el nem vész! ne leleskedjél, oh te istentelen, az igaznak háza ellen, ne pusztítsd el az ő ágasházát! mert ha hétszer elesik is az igaz, ugyan felkél azért; az istentelenek pedig csak egy nyavalyával is elvesznek. mikor elesik a te ellenséged: ne örülj; és mikor megütözközik: ne vígadjon a te szíved, hogy az úr meg ne lássa és gonosz ne legyen szemében, és el ne fordítsa arról az ő haragját te reád. ne gerjedj haragra a gonosztevők ellen, ne irigykedjél az istentelenekre; mert a gonosznak nem lesz jó vége, az istentelenek szövőneke kialszik. féld az urat, fiam, és a királyt; a pártütők közé ne elegyedjél. mert hirtelenséggel feltámad az ő nyomorúságok, és e két rendbeliek büntetését ki tudja? ezek is a bölcsék

szavai. személyt válogatni az ítéletben nem jó. a ki azt mondja az istentelennek: igaz vagy, ezt megátkozzák a népek, megutálják a nemzettek. a kik pedig megfeddik a bűnöst, azoknak gyönyörűségekre lesz, és jó áldás száll rájuk! ajkakat csökölgat az, a ki igaz beszédekkel felel. szerzed el kívül a te dolgot, és készíts elő a te meződben; annaktána építsd a házadat. ne légy bizonyosság ok nélkül a te felebarátod ellen; avagy ámitanal-e valakit a te ajkaidal? ne mond ezt: a miképen cselekedett én vele, úgy cselekszem ő vele; megfizetek az embernek az ő cselekedete szerint. a rest embernek mezejénél elmenék, és az esztelennek szőleje mellett. és imé, mindenütt felverte a tövis, és színet elfedte a gyom; és kögyepűje elromlott vala. melyet én látván gondolkodám, és nézvé, ezt a tanulságot vevém abból: egy kis álom, egy ki szunyynadás, egy kis kézösszetevés az alvársra, és így jö el, mint az útonjáró, a te szegénységed, és a te szükséged, mint a paizsos férfiú.

25

még ezek is salamon példabeszédei, melyeket összeszedettek ezékiásnak, a júda királyának emberei. az istennek tisztességére van a dolgot eltitkolni; a királyoknak pedig tisztességére van a dolgot kikutatni. az ég magasságra, a föld mélységre, és a királyoknak szíve kikutathatatlan. távolítsd el az ezüstből a salakot, és abból edény lesz az ötvösnek: távolítsd el a bűnöst a király elől, és megerősítettik igazsággal az ő széke. ne dicsekedjél a király előtt, és a nagyok helyére ne állj; mert jobb, ha azt mondják néked: jer ide fel; hogynem mint levetettnek néked a tisztességes előtt, a kit láttak a te szemeid. ne indulj fel a versengésre hirtelen, hogy azt ne kelljen kérdened, mit cselekedjél az után, mikor gyalázattal illet téged a te felebarátod. a te ügyedet végezd el felebarátoddal; de másnak titkát meg ne jelentsd; hogy ne gyalázzon téged, a ki hallja; és a te gyalázatod el ne távozzék. mint az arany alma ezüst tányéron: olyan a helyén mondott igel! mint az arany függő és színarany ékesség: olyan a bölcs intő a szófogadó fulnál. mint a havas hideg az aratásnak idején: olyan a hív követ azoknak, a kik őt elbocsátják; mert az ő urainak lelket megvidámítja. mint a felhő és szél, melyekben nincs eső: olyan a férfiú, a ki kérkedik hamis ajándékkal. tűrös által engeszteltetik meg a fejedelem, és a szelid beszéd megtöri a csontot. ha mézet találsz, egyél a mennyi elég néked; de sokat ne egyél, hogy ki ne hányd azt. ritkán tedd lábadat a te felebarátodnak házába; hogy be ne teljesedjék te veled, és meg ne gyűlöljön téged. pöröly és kard és éles nyíl az olyan ember, a ki hamis bizonyosság szól felebarátja ellen. mint a romlott fog és kimarjult láb: olyan a hitetlennek bizodalma a nyomorúság idején. mint a ki leveti ruháját a hidegnek idején, mint az eczet a sziklón: olyan, a ki éneket mond a bánatos szívű ember előtt. ha éhezik, a ki téged gyűlöl: adj enni néki kenyeret; és ha szomjúhozik: adj neki inni vizet; mert elevenszenet gyűjtesz az ő fejére, és az úr megfizeti néked. az északi szél esőt szül; és haragos ábrázatot a suttogó nyelv. jobb lakni a tetőnek ormán, mint a háborgó asszony nyál,

és közös házban. mint a hideg víz a megfáradt embernek, olyan a messze földről való jó hírhallás. mint a megháborított forrás és megromlott kútfo, olyan az igaz, a ki a gonosz előtt ingadozik. igen sok mézet enni nem jó; hát a magunk dicsőségét keresni dicsőség? mint a megromlott és kerítés nélkül való város, olyan a férfi, a kinek nincsen birodalma az ő lelkén!

26

mint a hó a nyárhoz és az eső az aratáshoz, úgy nem illik a bolondhoz a tisztesség, miképen a madár elmegy és a fecske elrepül, azonképen az ok nélkül való átok nem száll az emberre. ostor a lónak, fék a szamárnak; és vessző a bolondok hátának. ne felelj meg a bolondnak az ő bolondsága szerint, hogy ne légy te is ő hozzá hasonlatos; felelj meg a bolondnak az ő bolondsága szerint, hogy ne legyen bölcs a maga szemei előtt. a ki bolond által izen valamit, lábait vagdalja el magának, és bosszúságot szenved. mint a sántának lábai lógnak, úgy a bölcsmondás a bolondoknak szájában. mint a ki követ köt a parittyába, úgy cselekszik, a ki a bolondnak tisztességet tesz. mint a részeg ember kezébe akad a tövis, úgy akad az eszes mondás a bolondoknak szájába. mint a lövöldöző, a ki mindent megsebez, olyan az, a ki bolondot fogad fel, és a ki csavargókat fogad fel. mint az eb megtér a maga okadására, úgy a bolond megkettőzteti az ő bolondságát. láttál-e oly embert, aki a maga szemei előtt bölcs? a bolond felől jobb reménység legyen, hogynem mint a felől! azt mondja a rest: ordító oroszán van az úton! oroszán van az utcákon! mint az ajtó forog az ő sarkán, úgy a rest az ő ágyában. ha a rest az ő kezét a tálba nyújtotta, resteli azt csak szájához is vinni. bölcsőbb a rest a maga szemei előtt, mint hét olyan, a ki okos feleletet ad. kóbor ebet ragad fölön, a ki felháborodik a perpatvaron, a mely őt nem illeti. mint a balga, a ki tüzet, nyilakat és halálos szerszámokat lövöldöz, olyan az, a ki megcsalja az ő felebarátját, és azt mondja: csak tréfáltam! ha a fa elfogy, kialszik a tűz; ha nincs súsárló, megszűnik a háborgás. mint az elevenészénre a holt-szén, és a fa a tűzre, olyan a háborúságszerző ember a patvarkodásnak felgyújtására. a fondorlónak beszédei hízelkedők, és azok áthatják a szív belsejét. mint a meg nem tisztított ezüst, melylyel valami agyagedényt beborítottak, olyanok a gyulasztó ajkak a gonosz szív mellett. az ő beszédeivel másnak tettei magát a gyűlölő, holott az ő szívében gondol álnokságot. mikor kedvesen szól, ne bízzál ő hozzá; mert hét iszonyatosság van szívében. elfedeztetetik a gyűlölő családál; de nyilvánvalóvá lesz az ő gonoszága a gyűlekezetben. a ki vermet ás másnak, abba belé esik; és a ki felhengeríti a követ, arra gurul vissza. a hazug nyelv gyűlöli az általa megrontott embert, és a hízelkedő száj romlásra szerez.

27

ne dicsekedjél a holnapi nappal; mert nem tudod, mit hoz a nap tereád. dicsérjen meg téged más, és ne a

te szájad; az idegen, és ne a te ajkaid. nehézség van a köben, és teher a fővényben; de a bolondnak haragja nehezebb mind a kettőnél. a búsulásban kegyetlenség van, és a haragban áradás; de ki állhatna meg az irigység előtt? jobb a nyilvánvaló dorgálás a titkos szertetnél. jószándékból valók a barátságos embertől vett sebek; és temérdek a gyűlölőnek csókja. a jólakott ember még a lépesmézét is magtapodja; de az éhes embernek minden keserű édes. mint a madárka, ki elbujdosott fészktől, olyan az ember, a ki elbujdosott az ő lakóhelyétől. mint a kenet és jó illat megvidámítja a szívet: úgy az ő barátjának édes szavai is, melyek lelke tanácsából valók. a te barátodat, és a te atyádnak barátját el ne hagyd, és a te atyádfiának házába be ne menj nyomorúságodnak idején. jobb a közel való szomszéd a messze való atyafinál. légy bölcs fiam, és vídámítsd meg az én szívemet; hogy megfélemlhessek annak, a ki engem ócsárol. az eszes meglátja a bajt, elrejtí magát; az esztelenek neki mennek, kárát vallják. vedd el a ruháját, mert kezes lett másért, és az idegenért zálogold meg. a ki nagy hangon áldja az ő barátját, reggel jó idején felkelvén; átokul tulajdoníttatik neki. a sebes záporosó idején való szüntelen csepegés, és a morgó asszonyember hasonlók. valaki el akarja azt rejteti, szület rejt el, és az ő jobbja olajjal találkozik. miképen egyik vassal a másikat élesítik, a képen az ember élesíti az ő barátjának orcáját. mint a ki őrzí a fűgét, eszik annak gyümölcséből, úgy a ki az ő urára vigyáz, tiszteltetik. mint a vízben egyik orca a másikat megmutatja, úgy egyik embernek szíve a másikat. mint a sír és a pokol meg nem elégednek, úgy az embernek szemei meg nem elégednek. mint az ezüst a téglyében, és az arany a kemenczében próbáltatik meg, úgy az ember az ő híre-neve szerint. ha megtörnéd is a bolondot mozsárban mozsártörővel a megtört gabona között, nem távoznék el ő tőle az ő bolondsága. szorgalmasan megismerd a te juhaid külsejét, gondolj a nyájakra. mert nem örökkévaló a gazdagság, és vajjon a korona nemzetségről nemzetségre lesz-e? mikor levágtatott a szénafű, és megtetszett a sarjú, és begyűjtetek a hegyekről a fűvek: vannak juhaid a te ruházatodra, és kecskebakok mezőnek árúul, és elég kecsketeje a te ételedre, a te házandépének ételére, és szolgálóleányaidnak ételül.

28

minden istentelen fut, ha senki nem üldözi is; az igazak pedig, mint az ifjú oroszán, bátrak. az ország büne miatt sok annak a fejedelme; az eszes és tudós ember által pedig hosszabbodik fennállása. a szegény emberből támadott elnyomója a szegényeknek hasonló a pusztító esőhöz, mely nem hágy kenyeret. a kik elhagyják a törvényt, dicsérik a latrokat; de a kik megtartják a törvényt, harcolnak azokkal. a gonoszágban élő emberek nem értik meg az igazságot; a kik pedig keresik az urat, mindent megértenek. jobb a szegény, a ki jár tökéletesen, mint a kétféle sánta istentelen, a ki gazdag. a ki megörzi a törvényt, eszes fiú az; a ki pedig társalkodik a dobzódókkal, gyalázzal illeti atyját. a ki öregbíti az ő marháját kamattal és uszorával, annak gyűjt, a ki könnyűül a

szegényeken. valaki elfordítja az ő fülét a törvénynek hallásától, annak könyörgése is útálatos. a ki elcsábítja az igazakat gonosz útra, vermébe maga esik bele; a tökéletesek pedig örökség szerint bírják a jót. bölcs az ő maga szemei előtt a gazdag ember; de az eszes szegény megvizsgálja őt. mikor örvendeznek az igazak, nagy ékesség az; mikor pedig az istentelenek feltámadnak, keresni kell az embert. a ki elfedezi az ő vétkeit, nem lesz jó dolga; a ki pedig megvallja és elhagyja, irgalmasságot nyer. boldog ember, a ki szüntelen retteg; a ki pedig megkeményíti az ő szívét, bajba esik. mint az ordító oroszlán és éhezõ medve, olyan a szegény népen uralkodó istentelen. az értelemben székölködõ fejedelem nagy elnyomó is; de a ki gyûlöli a hamis nyereséget, meghosszabbítja napjait. az ember, a kit ember-vér terhel, a sírig fut; senki ne támogassa őt. a ki jár tökéletesen, megtartatik; a ki pedig álnokul két úton jár, egyszerre elesik. a ki munkálja az ő földét, megelégedik étellel; a ki pedig hiábavalóságok után futkos, megelégedik szegénységgel. a hívó ember bővelkedik áldásokkal; de a ki hirtelen akar gazdagulni, büntetlen nem marad. személyt válogatni nem jó; mert még egy falat kenyérért is vétkezhetik az ember. siet a marhakeresésre a gonosz szemû ember; és nem veszi észre, hogy szükség jö reá. a ki megfeddi az embert, végre is inkább kedvességet talál, mint a sima nyelvû. a ki megrabolja az atyját, és anyját és azt mondja: nem vétek! társa a romboló embernek. a telhetetlen lélek háborúságot szerez; a ki pedig bízik az úrban, megerősödik. a ki bízik magában, bolond az; a ki pedig jár bölcsen, megszabadul. a ki ád a szegénynek, nem lesz néki szüksége; a ki pedig elrejtí a szemét, megstokasulnak rajta az átkok. mikor felemeltetnek az istentelenek, elrejtí magát az ember; de mikor azok elvesznek, öregbülnek az igazak.

29

a ki a feddésekre is nyakas marad, egyszer csak összetörik, gyógyíthatatlanul. mikor öregbülnek az igazak, örül a nép; mikor pedig uralkodik az istentelen, sóhajt a nép. a bölcsesség-szerető ember megvidámítja az ő atyját; a ki pedig a paráznákhoz adja magát, elveszti a vagyonát. a király igazsággal erősíti meg az országot; a ki pedig ajándékot vesz, elrontja azt. a férfiú, a ki hízlekedik barátjának, hálót vet annak lábai elé. a gonosz ember vétkében tör van; az igaz pedig énekel és vigad. megérti az igaz a szegényeknek ügyét; az istentelen pedig nem tudja megérteni. a csúfoló férfiak fellobbantják a várost; de a bölcsnek elfordítja a haragot. az eszes ember, ha vetekedik a bolonddal, akár felháborodik, akár nevet, nincs nyugodalom. a vérszomjasak gyûlölik a tökéletes embert; az igazak pedig oltalmazzák annak életét. az ő egész indulatját elõmutatja a bolond; de a bölcs végre megcsendesíti azt. a mely uralkodó a hamisságnak beszédire hallgat, annak minden szolgálai latrok. a szegény és az uszorás ember összetalálkoznak; mind a kettõnek pedig szemeit az úr világosítja meg. a mely király hûségesen ítéli a szegényeket, annak széke mindörökké megáll. a vesszõ és dorgálás bölcseséget ád; de a szabadjára hagyott gyermek

megszégyeníti az ő anyját. mikor nevednek az istentelenek, nevedekik a vétek; az igazak pedig azoknak esetét megérik. fenyítõs meg a te fiadat, és nyugodalmat hoz néked, és szerez gyönyörûséget a te lelkednek. mikor nincs mennyei látás, a nép elvadul; ha pedig megtartja a törvényt, oh mely igen boldog! csak beszédrel nem tanul meg a szolga, mert tudna, de még sem felel meg. láttál-e beszédeiben hirtenkedõ embert? a bolond felõl több reménység van, hogynem a felõl! a ki lágyan neveli gyermekségétõl fogva az õ szolgáját, végre az lesz a fiú. a haragos háborgást szerez; és a dühösködõnek sok a vétke. az embernek kevelysége megalázza õt; az alázatos pedig tisztességet nyer. a ki osztozik a lopóval, gyûlöli az magát; hallja az esküt, de nem vall. az emberek-tõl való félelem tört vet; de a ki bízik az úrban, kiemeltetik. sokan keresik a fejedelemnek orczáját; de az úrtól van kinek-kinek ítélete. iszonyat az igazaknak a hamis ember; és iszonyat az istentelennek az igaz úton járó.

30

agurnak, a jáké fiának beszédei, próféczia, melyet mondott a férfiú itielnek, itielnek és ukálnak. minden embernel tudatlanabb vagyok én, és nincs emberi értelem én bennem. és nem tanultam a bölcseséget, hogy a szentnek ismeretét tudnám. kicsoda ment fel az égbe, hogy onnan leszállott volna? kicsoda fogta össze a szelet az ő markába? kicsoda kötötte a vizet az ő köntösébe? ki állapította meg a földnek minden határit? kicsoda ennek neve? avagy kicsoda ennek fiának neve, ha tudod? az istennek teljes beszéde igen tiszta, és paizs az ahhoz folyamodóknak. ne tégy az õ beszédéhez, hogy meg ne feddjen téged, és hazug ne légy. kettõt kérek tõled; ne tartsd meg én tõlem, miõrtõl meghalnék. a hiábavalóságot és a hazugságot messze távoztasd tõlem; szegénységet vagy gazdagságot ne adj nékem; táplálj engem hozám illendõ edellel. hogy megelégedvén, meg ne tagadjalak, és azt ne mondjam: kicsoda az úr? se pedig megszegényedvén, ne lopjak, és gonoszul ne éljek az én istenem nevével! ne rágalmazd a szolgát az ő uránál, hogy meg ne átkozzon téged, és bûnhõdnõd ne kelljen. van oly nemzetiség, a ki az ő atyját átkozza, és az ő anyját nem áldja. van nemzetség, a ki a maga szemei elõtt tiszta, pedig az ő rúttságából ki nem tisztíttatott. van kevely szemû nemzetség, és a kinek szemöldökei igen fellátnak! van olyan nemzetség, a kinek fogai fegyverek, és a kinek zápfogai kések; hogy a szegényeket kiemésszék e földrõl, és az emberek közül a székölködõket. a nadálnak két leánya van: addsa, addsa! e három nem elégszik meg; négyen nem mondják: elég; a sír és a meddõ asszony, a föld meg nem elégszik a vízzel, és a tûz nem mondja: elég! a szemet, mely megcsúfolja atyját, vagy megutálja az anyja iránt való engedelmeiséget, kivágják a völgynek hollói, vagy megeszik a sasfiak. e három megfoghatatlan elõttem, és e négy dolgot nem tudom: a keselyûnek útát az égben, a kígyónak útát a közik-lán, a hajónak nyomát a mély tengerben, és a férfiú-nak útát a leányzóval. ilyen a paráználkodó asszony-nak útát; eszik, azután megtõrli száját és azt mondja:

nem cselekedtem semmi gonoszt. három dolog alatt indul meg a föld, és négyet nem szenvedhet el. a szolgál alatt, mikor uralkodik, és a bolond alatt, mikor elég kenyere van, a gyűlölt asszony alatt, ha mégis férjhez megy; és a szolgáló alatt, ha örököse lesz az ő asszonyának. e négy apró állata van a földnek, a melyek bölcsék, elmések: a hangyák erőltlen nép, mégis megkeresik nyárban a magok eledelét; a marmoták nem hatalmas nép, mégis kösziklân csinálják az ő házat; királyuk nincs a sáskáknak, mindazáltal mindnyájan szép renddel mennek ki; a pókot kézzel megfoghatod, mégis ott van a királyok palotáiban. három állat van, a mely szépen jár, söt négy, a mely jól jár. az oroszlán, a hős a vadak között, mely el nem fut senki elöl; a harczra felékesített ló, vagy a kecskebak, és a király, a kinek senki nem mer ellene állani. ha bolond voltál felfuvalkodásodban, vagy ha meg gondoltad: kezedet szájadra vessed. mert miképen a ki tejet köpül, vajat csinál; és a ki keményen fújja ki az ő orrát, vért hoz ki: úgy a ki a haragot ingerli, háborúságot szerez.

31

lemuel király beszédei, próféczia, melylyel tanította vala őt az anyja. mit szóljak, fiam? mit, én méhem gyermeke? mit, én fogadásimnak gyermeke? ne add asszonyoknak a te erődöt, és a te útaidat a királyok eltörlőinek. távol legyen a királyoktól, oh lemuel, távol legyen a királyoktól a bornak itala; és az uralkodóktól a részegítő ital keresése. hogy mikor iszik, el ne felejtkezzék a törvényről, és el ne fordítsa valamely nyomorultnak igazságát. adjátok a részegítő italt az elveszendőnek, és a bort a keseredett szívűeknek. igyék, hogy felejtkezzék az ő szegénységéről, és az ő nyavalyájáról ne emlékezzék meg többé. nyisd meg a te szádát a mellett, a ki néma, és azoknak dolgában, a kik adattak veszedelemre. nyisd meg a te szádát, ítélj igazságot; forgasd ügyét a szegénynek és a szűkölködőnek! derék asszonyt kicsoda találhat? mert ennek ára sokkal felülhaladja az igazgyöngyöket. bízik ahhoz az ő férjének lelke, és annak marhája el nem fogy. jóval illeti őt és nem gonosszal, az ő életének minden napjaiban. keres gyapjat vagy lent, és megkészíti azokat kezeivel kedvvel. hasonló a kereskedő hajókhöz, nagy messziről behozza az ő eledelét. felkel még éjjel, eledelt ad az ő házának, és rendel ételt az ő szolgálóleányinak. gondolkodik mező felől, és megveszi azt; az ő kezeinek munkájából szölöt plántál. az ő derekát felövezi erővel, és megerősíti karjait. látja, hogy hasznos az ő munkálkodása; éjjel sem alszik el az ő világa. kezeit veti a fonókerékre, és kezeivel fogja az orsót. markát megnyitja a szegénynek, és kezeit nyújtja a szűkölködőnek. nem félti az ő házanépét a hótól; mert egész házanépe karmazsinba öltözött. szőnyegetek csinál magának; patyolat és bíbor az ő öltözete. ismerik az ő férjét a kapukban, mikor ül a tartománynak véneivel. gyalcsot sző, és eladja; és övet, melyet ad a kereskedőnek. erő és ékesség az ő ruhája; és nevet a következő napnak. az ő száját bölcsen nyitja meg, és kedves tanítás van nyelvén. vigyáz a házanépe dolgára, és restségnek étékét nem

eszi. felkelnek az ő fiai, és boldognak mondják őt; az ő férje, és dicséri őt: sok leány munkálkodott serénységgel; de te meghaladod mindazokat! csalárd a kedvesség, és hiábavaló a szépség; a mely asszony féli az urat, az szerez dicséretet magának! adjatok ennek az ő keze munkájának gyümölcséből, és dicsérijkét őt a kapukban az ő cselekedetei!

vala úz földén egy ember, a kinek jób vala a neve. ez az ember feddhetetlen, igaz, istenfélő vala és bűngyűlölő. születék pedig néki hét fia és három leánya. és vala az ő marhája: hétezer juh, háromezer teve és ötszáz igabaron és ötszáz számár; cseledeje is igen sok vala, és ez a férfiú nagyobb vala keletnek minden fiánál. eljártak vala pedig az ő fiai egymáshoz és vendégséget szerzének otthon, kiki a maga napján. elküldtek és meghívták vala az ő három hugokat is, hogy együtt egyenek és igyanak velök. mikor pedig a vendégség napjai sorra lejártak vala, elküldte értők jób és megszentelé őket, és jóreggel felserkene és áldozik vala egőáldozattal mindnyájuk száma szerint; mert ezt mondja vala jób: hátha vétkeztek az én fiaim és gonoszt gondoltak az isten ellen az ő szívökben! így cselekedik vala jób minden napon. lön pedig egy napon hogy eljövének az istennek fiai, hogy udvaroljanak az úr előtt; és eljőve a sátán is közöttök. és monda az úr a sátánnak: honnét jössz? és felele a sátán az úrnak és monda: körülkerültem és át meg át jártam a földet. és monda az úr a sátánnak: észrevetted-e az én szolgálmat, jóbot? bizony nincs hozzá hasonló a földön: feddhetetlen, igaz, istenfélő, és bűngyűlölő. felelte pedig az úrnak a sátán, és monda: avagy ok nélkül féli-e jób az istent? nem te vetted-e körül őt magát, házát és mindenét, a miye van? keze munkáját megáldottad, marhája igen elszaporodott e földön. de a bocsássad csak rá a te kezedet, verd meg mindazt, a mi az övé, avagy nem átkoz-e meg szemtől-szembe téged?! az úr pedig monda a sátánnak: imé, mindazt, a miye van, kezdedbe adom; csak ő magára ne nyujtsd ki kezedet. és kiméne a sátán az úr elől. lön pedig egy napon, hogy az ő fiai és leányai esznek és bort isznak vala az ő elsőszülött bátyjoknak házában. és követ jöve jóbhoz, és monda: az ókrök szántanak, a szamarak pedig mellettök legelésznek vala. de a sabeusok rajtok ütének és elhajták azokat, a szolgálkat pedig fegyverrel ölék meg. csak én magam szaladék el, hogy hírt adjak néked. még szól vala ez, mikor jöve egy másik, és monda: istennek tüze esék le az égből, és megégeté a juhokat és a szolgálkat, és megemészté őket. csak én magam szaladék el, hogy hírt adjak néked. még ez is szól vala, mikor jöve egy másik, és monda: a káldeusok három csapatot alkotának és ráütének a tevékre, és elhajták azokat; a szolgálkat pedig fegyverrel ölék meg, csak én magam szaladék el, hogy hírt adjak néked. még ez is szól vala, mikor jöve egy másik, és monda: a te fiaid és leányaid esznek és bort isznak vala az ő elsőszülött bátyjoknak házában; és imé nagy szél támadta a pusztá felől, megrendité a ház négy szegeletét, és rászakada az a gyermekekre és meghalának. csak én magam szaladék el, hogy hírt adjak néked. akkor felkelele jób, megszaggatá köntösét, megberetválá a fejét, és a földre esék és leborula. és monda: meztelen jöttem ki az én anyámnak méhéből, és meztelen térek oda, vissza. az én adta, az úr vette el. áldott legyen az úrnak neve! mindezekben nem vétkezék jób, és isten ellen semmi illetlent nem cselekedék.

lön pedig, hogy egy napon eljövének az istennek fiai, hogy udvaroljanak az úr előtt. eljőve a sátán is közöttök, hogy udvaroljon az úr előtt. és monda az úr a sátánnak: honnét jössz? és felele a sátán az úrnak, és monda: körülkerültem és át meg át jártam a földet. monda pedig az úr a sátánnak: észrevetted-e az én szolgálmat, jóbot? bizony nincs a földön olyan, mint ő; feddhetetlen, igaz, istenfélő, bűngyűlölő. még erősen áll az ő feddhetetlenségében, noha ellene ingereltél, hogy ok nélkül rontsam meg őt. és felele a sátán az úrnak, és monda: bört bört; de mindent a miye van, odaad az ember az életéért. azért bocsásd ki csak a te kezedet, és verd meg őt csontjában és testében: avagy nem átkoz-e meg szemtől-szembe téged? monda pedig az úr a sátánnak: imé kezdedbe van ő, csak életét kiméld. és kiméne a sátán az úr elől, és megveré jóbot undok fekélylyel talpától fogva a feje tetejéig. és vön egy cserepet, hogy azzal vakarja magát, és így ül vala a hamu közepett. monda pedig ő néki az ő felesége: erősen állasz-e még mindig a te feddhetetlenségemben? átkozd meg az istent, és halj meg! ő pedig monda néki: úgy szólsz, mint szól egy a bolondok közül. ha már a jót elvettük istentől, a rosszat nem vennők-e el? mindezekben sem vétkezék jób az ő ajkaival. mikor pedig meghallá jóbnak három barátja mind ezt a nyomorúságot, a mely esett vala rajta: eljőve mindenik az ő lakó helyéből: a témáni elifáz, a suhki mindláz és a naamai csófár; és elvégezék, hogy együtt mennek be, hogy bankódjának vele és vigasztalják őt. és a mint ráveték szemüket távolról, nem ismerék meg őt, és fenhangon zokognak vala; azután pedig megszaggatá kiki a maga köntösét, és port hintének fejükre ég felé. és ülének vele hét napon és hét éjszakán a földön, és nem szóla egyetlen szót egyik sem, mert látják vala, hogy igen nagy az ő fájdalma.

ezután megnyitá jób az ő száját, és megátkozá az ő napját. és szóla jób, és monda: veszzen el az a nap, a melyen születtem, és az az éjszaka, a melyen azt mondták: fiú fogantatott. az a nap legyen sötétség, ne törödjék azzal az isten onnét felül, és világosság ne fényljön azon. tartsa azt fogva sötétség és a halál árnyéka; a felhő lakozzék rajta, nappali borulatok tegyék rettenetessé. az az éjszaka! sűrű sötétség fogja be azt; ne soroztassék az az esztendőnek napjaihoz, ne számláltassék a hónapokhoz. az az éjszaka! legyen az magtalan, ne legyen örvendezés azon. átkozzák meg azt, a kik a nappalt átkozzák, a kik bátrak felingereelni a leviathánt. sötétüljenek el az ő estvéjének csillagai; várja a világosságot, de az ne legyen, és ne lássa a hajnalnak pirját! mert nem zárta be az én anyám méhének ajtait, és nem rejtette el semeim elől a nyomorúságot. mért is nem haltam meg fogantatásomkor; mért is ki nem multam, mihelyt megszülettem? mért vettek fel engem térdre, és mért az emlékre, hogy szopjam?! mert most feküdném és nyugodnám, aludnám és akkor nyugton pihenhetnék - királyokkal és az ország tanács-

saival, a kik magoknak köhalmokat építenek. vagy fejedelmekkel, a kiknek aranyuk van, a kik ezüsttel töltik meg házaikat. vagy mért nem lettem olyan, mint az elásót, időtlen gyermek, mint a világosságot sem látót kisdedek? ott a gonoszok megszűnnek a fenyegetéstől, és ott megnyugosznak, a kiknek erejük ellankadt. a folyók ott mind megnyugosznak, nem hallják a szorongatónak szavát. kicsiny és nagy ott egyenlő, és a szolga az ő urától szabad. mért is ad isten a nyomorultnak világosságot, és életet a keseredett szívűeknek? a kik a halált várják, de nem jön az, és szorgalmasabban keresik mint az elrejtett kincset. a kik nagy örömmel örvendeznek, vigadnak, mikor megtalálják a koporsót. a férfiúnak, a ki útvesztőbe jutott, és a kit az isten bekerített köröskörül. mert kenyérem gyanánt van az én főhászkodásom, és sóhajásaim ömlőnek, mint habok. mert a mitől remegve remegtem, az jöve reám, és a mitől rettegtem, az esék rajtam. nincs békességem, sem nyugtom, sem pihenésem, mert nyomorúság támadt reám.

4

és felele a témáni elifáz, és monda: ha szólni próbálunk hozzád, zokon veszed-é? de hát ki bírná túrtörtetni magát a beszédben? ímé sokakat oktatással, és a megfáradott kezeket megerősítetted; a tántorgót a te beszédeid fentartották, és a reszkető térdedet megerősítetted; most, hogy rád jött a sor, zokon veszed; hogy téged ért a baj, elrettenesz! nem bizodalmad-é a te istenfélelmed, s nem reménységed-é utadnak becstelensége? emlékezzél, kérlek, ki az, a ki elveszett ártatlanul, és hol töröltettek el az igazak? a mint én láttam, a kik hamisságot szántanak és gonoszosságot vetnek, ugyanazt aratnak. az istennek lehelletétől elvesznek, az ő haragjának szelétől elpusztulnak. az oroszlán ordítása, a sakál üvöltése, és az oroszlán-kölykök fogai megsemmisülnek. az agg oroszlán elvész, ha nincs martaléka, a nőtény oroszlán kölykei elszélednek. szó lopódzék hozzám, s valami nesz üt meg abból fületem. éjjeli látásokon való töprengések között, mikor mély álom fogja el az embereket. félelem szálla rám, és rettegés, s megreszkettette minden csontomat. valami szellem suhant el előttem, s testemnek szőre felborzolódék. megállá, de ábrázatját föl nem ismerém, egy alak vala szemeim előtt, mély csend, és ilyen szót halék: vajjon a halandó igaz-é istennél: az ő teremője előtt tisztá-é az ember? ímé az ő szolgálban sem bízhatik és az ő anygalaiban is talál hibát: mennyivel inkább a sárházak lakosaiban, a kiknek fundamentumok a porban van, és könnyebben szétnyomhatók a molynál! reggeltől estig győtrődnek, és a nélkül, hogy észrevénnek, elvesznek örökre. ha kiszakítatik belőlök sátoruk kötele, nem hálnak-é meg, és pedig bölcsesség nélkül?

5

kialts csak! van-é, a ki felelne néked? a szentek közül melyikhez fordulsz? mert a bolondot boszúság öli meg, az együgyűt pedig buzgóság vesztí el. lát-

tam, hogy egy bolond gyökerezni kezdett, de nagy hamar megátkozottam szép hajlékát. fia! messze es-tek a szabadulástól: a kapuban megrontatnak, mert nincs, a ki kimentse őket. a mit leartatnak néki, az éhező eszi meg, a töviskerítésből is elviszi azt, kincseiket törvetők nyelik el. mert nem porból támad a veszedelem s nem földből sarjad a nyomorúság! hanem nyomorúságra születik az ember, a mint felfelé szállnak a parázs szikrái. azért én a mindenhatóhoz folyamodnám, az istenre bíznom ügyemet. a ki nagy, végére mehetetlen dolgokat művel, és csudákat, a miknek száma nincsen. a ki esőt ad a földnek színére, és a mezőkre vizet bocsát. hogy az alázatosokat felmagasztalja, és a gyzsólókat szabadulással vidámítsa. a ki semmivé teszi a családok gondolatait, hogy szándékukat kezeik véghez ne vihessek. a ki megfogja a bölcseket az ő csalárdságukban, és a hamisak tanácsát hiábavalóvá teszi. nap-pal sötétségre bukkannak, és délben is tapogatva járnak, mint éjszaka. a ki megszabadítja a fegyvertől, az ő szájoktól, és az erősnek kezéből a szegényt; hogy legyen reménysége a szegénynek, és a hamisság befogja az ő száját. ímé, boldog ember az, a kit isten megdorgál; azért a mindenhatónak büntetését meg ne utáld! mert ő megsebez, de be is kötöz, összezúz, de kezei meg is gyógyítanak. hat bajdóbból megszabadít, és a hetedikben sem illet a veszedelem téged. az éhínségben megment téged a haláltól, és a háborúban a fegyveres kezektől. a nyelvek ostora elől rejtve leszel, és nem kell félned, hogy a pusztulás rád következik. a pusztulást és drágaságot neveted, és a fenevadaktól sem félsz. mert a mezőn való kövekkel is frigyed lesz, és a mezei vad is békességben lesz veled. majd megtudod, hogy békességben lesz a te sátorod, s ha megvizsgálod a te hajlékodat, nem találsz benne hiányt. majd megtudod, hogy a te magod megszaporodik, és a te sarjadedök, mint a mezőn a fű. érett korban térsz a koporsóba, a mint a maga idején takarítatik be a leartott gabona. ímé ezt kutattuk mi ki, így van ez. hallgass erre, jegyezd meg magadnak.

6

jób pedig felele, és monda: oh, ha az én bosszankodásomat mérlegre vetnék, és az én nyomorúságomat vele együtt tennék a fontba! bizony súlyosabb ez a tenger fővenyénél; azért balgatagok az én szavaim. mert a mindenható nyilai vannak én bennem, a melyeknek mérge emésztí az én lélkemet, és az istennek rettenései ostromolnak engem. ordít-é a vadszamar a zöld fűvön, avagy bög-é az ökör az ő abraja mellett? vajjon ízetlen, sótalan étket eszik-é az ember; avagy kellemes íze van-é a tojásfehérnek? lelkem iszonyodik érinteni is; olyanok azok nékem, mint a megromlott kenyér! oh, ha az én kéresem teljesülne, és az isten megadná, amit reménylek; és tetszenék istennek, hogy összetörjön engem, megoldaná kezét, hogy szétvagdaljon engem! még akkor lenne valami vigasztalásom; újjonganék a fájdalomban, a mely nem kímél, mert nem tagadtam meg a szentnek beszédét. micso da az én erőm, hogy várakozzam; mi az én végem, hogy túrtörteszsem magam? kövek ereje-é az én erőm, avagy az én testem aczélból van-

é? hát nincsen-e segítség számomra; avagy a szabadulás elfutott-e tőlem?! a szerencsétlen barátjától részvét illeti meg, még ha elhagyja is a mindenhatónak félelmét. atyámfiai hűtenül elhagytak mint a patak, a mint túlradnak medrükön a patakok. a melyek szennyesek a jégút, a melyekben olvadt hó hömpölyög; mikor átmelegülnek, elapadnak, a hőség miatt fenéig száradnak. letérnek útiokról a vándorok; felmennek a sivatagba utánok és elvesznek. nézegetnek utánok téma vándorai; sébának utasai bennök reménykednek. megszégyenlik, hogy bízta, közel mennek és elpirulnak. így lettetek ti most semmivé; látjátok a nyomort és félték. hát mondtam-e: adjatok nékem valamit, és a ti jószágotokból ajándékozzatok meg engem? szabadítsatok ki engem az ellenség kezéből, és a hatalmasok kezéből vegyetek ki engem? tanítsatok meg és én elnémulok, s a miben tévedek, értesseitek meg velem. oh, mily hathatóság az igaz beszéd! de mit ostromoz a ti ostromozásotok? szavak ostromozására készültök-e? hiszen a szélnek valók a kétségbeesettnek szavai! még az árvának is néki esnétek, és sírt ásnátok a ti barátotoknak is?! most hát tessék néktek rám tekintenetek, és szemetekbe csak nem hazudom? kezdjétek újra kérlek, ne legyen hamisság, kezdjétek újra, az én igazságom még mindig áll. van-e az én nyelven hamisság, avagy az én ínyem nem veheti-e észre a nyomorúságot?

7

nem rabszolga élete van-e az embernek a földön, és az ő napjai nem olyanok-e, mint a béresnek napjai? a mint a szolga kívánja az árnyékot, és a mint a béres reményli az ő bérét: úgy részesültem én keserves hónapokban, és nyomorúságnak éjszakai jutottak számomra. ha lefekszem, azt mondom: mikor kelek föl? de hosszú az estve, és betelek a hánykolódással reggeli szürkületig. testem férgekkel van fedve és a pornak piszokjával; bőröm összehúzódik és meggenyved. napjaim gyorsabbak voltak a vetélőnél, és most reménység nélkül tűnnek el. emlékezzél meg, hogy az én életem csak egy lehellet, és az én szemem nem lát többé jót. nem lát engem szem, a mely rám néz; te rám veted szemed, de már nem vagyok! a felhő eltűnik és elmegy, így a ki leszáll a sírba, nem jó fel többé. nem tér vissza többé az ő hajlékába, és az ő helye nem ismeri őt többé. én sem tartóztatom hát meg az én számat; szólok az én lelkemnek fájdalomában, és panaszkodom az én szívemnek keserűségében. tenger vagyok-e én, avagy csethal, hogy őrt állítasz ellenem? mikor azt gondolom, megvizgatlak engem az én nyoszolyám, megkönynyebíti panaszkodásomat az én ágyasházam: akkor álmokkal rettentesz meg engem és látásokkal háborítasz meg engem; úgy, hogy inkább választja lelkem a megfojtatást, inkább a halált, mint csontjaimat. utálom! nem akarok örökké élni. távozzál el tőlem, mert nyomorúság az én életem. micsoda az ember, hogy őt így nagyra becsülöd, és hogy figyelmet fordítod reá? meglátogatód őt minden reggel, és minden szempillantásban próbálsz őt. míglen nem fordítod el tőlem szemedet, nem távozol csak addig is

tőlem, a míg nyálatam lenyelem? vétkeztem! mit cselekedjem én néked, oh embereknek őrizője? mért tetél ki célzáblául magadnak? mért legyek magamnak is terhére. és mért nem bocsátod meg vétkeimet és nem töröld el az én bűnömet? hiszen immár a porban fekszem, és ha keresel engem, nem leszek.

8

akkor felele a sukhi bildád, és monda: meddig szólasz még efféleket, és lesz a te szádnak beszéde sebes szél? elforgatja-e isten az ítéletet, avagy a mindenható elforgatja-e az igazságot? ha a te fiaid vétkeztek ellene, úgy az ő gonoszáguk miatt vetette el őket. de ha te az istent buzgón keresed, és a mindenhatóhoz bocsánatért könyörögsz; ha tiszta és becsületes vagy, akkor legott félszeren éretted, és békeségessé teszi a te igazságodnak hajlékát. és ha előbbi állapotod szegényes volt, ez utáni állapotod boldog lesz nagyon. mert kérdezd meg csak az azelőtti nemzedéket, és készüli csak fel az ő atyáikról való tudakozódásra! mert mi csak tegnapiak vagyunk és semmit nem tudunk, mert a mi napjaink csak árnyék e földön. nem tanítanak-e meg azok téged? nem mondják-e meg néked, és nem beszélék-e meg szívök szerint néked? felnövekedik-e a káka mocsár nélkül, felnyúlik-e a sás víz nélkül? még gyenge korában, ha fel nem szakasztják is, minden fűnél előbb elszárad. ilyenek az ösvényeik mindazoknak, a kik istenről elfeledkeznek, és a képmutatónak reménysége is elvész. mivel szétfoszol bizakodása, és bizodalma olyan lesz, mint a pókháló. házára támaszkodik, és nem áll meg; kapaszkodik belé, és nem marad meg. bő nedvességű ez a napfényen is, és ágazata túlnő a kertjén. gyökerei átfonódnak a köhalmon; átfúródnak a szikla-rétegen. ámha kiirtják helyéről, megtadja ez őt: nem láttalak! imé ez az ő pályájának öröme! és más hajt ki a porból. imé az isten nem veti meg az ártatlant, de a gonoszoknak sem ad előmenetelt. még betölti szátát nevetéssel, és ajakidat vigassággal. gyűlölőd szegyenbe öltözök, és a gonoszok sátora megsemmisül.

9

felele pedig jób, és monda: igaz, jól tudom, hogy így van; hogyan is lehetne igaz a halandó ember istennél? ha perelni akarna ő vele, ezer közül egy sem felelhetne meg néki. bölcs szívű és hatalmas erejű: ki szegülhetne ellene, hogy épségben maradjon? a ki hegyeket mozdít tova, hogy észre se veszik, és megfordítja őket haragjában. a ki kirengeti helyéből a földet, úgy hogy oszlopoi megrepedeznek. a ki szól a napnak és az fel nem kel, és bepecsételi a csillagokat. a ki egymaga feszítette ki az egeket, és a tenger hullámain tapos. a ki teremtetten a gönczöl-szekeket, a kaszás csillagot és a fiastyúkot és a délnek titkos tárait. a ki nagy dolgokat cselekszik megfoghatatlanul, és csudákat megszámlálhatatlanul. imé, elvonul mellettem, de nem látom, átmegy előttem, de nem veszem észre. imé, ha elragad valamit, ki akadályozza meg; ki mondhatja néki: mit cselekszel?

ha az isten el nem fordítja az ő haragját, alatta meghajolnak ráháb czinkosai is. hogyan felelhetnék hát én meg ő néki, és lelhetnék vele szemben szavakat? a ki, ha szinte igazam volna, sem felelhetnék néki; kegyelemért könyörögnék ítélő bírámhoz. ha segítségül hívnnám és felelné is nekem, még sem hinném, hogy szavamát fülébe vevé; a ki forgószélben rohan meg engem, és ok nélkül megsokasítja sebeimet. nem hagyja még lélekzetet se vennem, hanem keserűséggel lakatna jól. ha erőre kerülne a dolog? ímé, ő igen erős; és ha ítéletre? ki tűzne ki én nekem napot? ha igaznak mondanám magamat, a szájam kárhozná engem; ha ártatlannak: bűnössé tenne engemet. ártatlan vagyok, nem törődöm lelkeimmel, utálok az életemet. mindegy ez! azért azt mondom: elveszít ő ártatlant és gonosz! ha ostorával hirtelen megöl, nevei a bűntelenek megpróbáltatását. a föld a gonosz kezébe adatik, a ki az ő bíráinak arczát elfedezi. nem így van? kicsoda hát ő? napjaim gyorsabbak valának a kengyelfutónál: elfutának, nem láttak semmi jót. ellebbentek, mint a gyorsan járó hajók, miként zsákmányára csap a keselyű. ha azt mondom: nosza elefejtetem panaszomat, felhagytok haragoskodásommal és vidám leszek: megborzadok az én mindenféle fájdalomtól; tudom, hogy nem találás bűntelennek engem. rossz ember vagyok én! minek fárasztasz hát magamat hiába? ha hóvízzel mosakodom is meg, ha szappannal mosom is meg kezeimet: akkor is a posványba mártanál engem és az én ruháim is utálnának engem. mert nem ember ő, mint én, hogy néki megfelelhetnék, és együtt pörbe állanánk. nincs is közöttünk igazlító, a ki kezét közbe vethesse kettőnk között! venné csak el rólam az ő vesztéjét, és az ő rettentésével ne rettegtenne engem: akkor szólnék és nem félnék tőle: mert nem így vagyok én magammal!

10

lelkemből utálok az életemet, megeresztem felőle panaszomat; szólok az én lelkem keserűségében. azt mondom az istennek: ne kárhoztass engem; add tudtomra, miért perlesz velem?! jó-é az néked, hogy nyomorgatsz, hogy megutálok kezned munkáját, és a gonoszok tanácsát támogatod? testi szemeid vannak-é néked, és úgy látsz-é te, a mint halandó lát? mint a halandónak napjai, olyanok-é a te napjaid, avagy a te éveid, mint az embernek napjai? hogy az én álnokságomról tudakozol, és az én vétkem után kutatsz. jól tudod te azt, hogy én nem vagyok gonosz, még sincs, a ki kezedből kiszabadítson! kezeid formáltak engem és készítének engem egészen köröskörül, és mégis megrontasz engem?! emlékezzél, kérlek, hogy mint valami agyagedényt, úgy készítettél engem, és ismét porrá tennél engem? nem úgy öntél-é engem, mint a tejet és mint a sajtot, megoltottál engem? bórrel és hússal ruháztál fel engem, csontokkal és inakkal befedeztél engem. életet és kegyelmet szerzettél számomra, és a te gondviseléséddel őrizte az én lelkemet. de ezeket elrejtetted a te szívedben, és tudom, hogy ezt tőkélted el magadban: ha vétkeztem, mindjárt észreveszed rajtam, és bűnöm alól nem mentesz föl engem. ha

istentelen vagyok, jaj nekem; ha igaz vagyok, sem emelem föl fejemet, eltelve gyalázzattal, de tekintis nyomorúságomra! ha pedig felemelkednék az, mint oroszlán kergetnél engem, és ismét csudafájdalmakat bocsátanál reám. megújítanád a te biznyságodat ellenem, megőregbítenéd a te boszúállásodat rajtam; váltakozó és állandó sereg volna ellenem. miért is hoztál ki engem anyámnak méhéből? vajha meghaltam volna, és szem nem látott volna engem! lettem volna, mintha nem is voltam volna; anyámnak méhéből sírba vittek volna! hiszen kevés napom van még; szűnjék meg! forduljon el tőlem, hadd viduljak fel egy kevéssé, mielőtt oda megyek, honnét nem térhetek vissza: a sötétségnek és a halál árnyékának földébe; az éjjeli homálynak földébe, a mely olyan, mint a halál árnyékának sűrű setétsége; hol nincs rend, és a világosság olyan, mint a sűrű setétség.

11

felele a naamából való czófár, és monda: a sok beszédre ne legyen-é felelet? avagy a csácsgó embernek legyen-é igazaz? fecsegéseid elnémítják az embereket, és csüfölsz el és ne legyen, a ki megszégyenítsen?! azt mondogd: értelmes az én beszédem, tisztá vagyok a te szemeid előtt. de vajha szólalna meg maga az isten, és nyitná meg ajkait te ellened! és jelenené meg néked a bölcsességnek titkait, hogy kétszerte többet ér az az okoskodásnál, és tudnád meg, hogy az isten még el is engedett néked a te bűneidből. az isten mélységét elérheted-é, avagy a mindenhatónak tökéletességére eljuthatsz-é? magasabb az égnél: mit teszel tehát? mélyebb az alvilágnál; hogy ismerheted meg? hosszabb annak mértéke a földnél, és szélesebb a tengernél. ha megtapos, elzár és ítéletet tart: ki akadályozhatja meg? mert ő jól ismeri a család embereket, látja az álnokoságot, még ha nem figyelmeztet arra! és értelmessé teheti a bolond embert is, és emberré szülheti a vadsmár csikóját is. ha te a te szívedet felkészítenéd, és kezedet felé terjesztenéd; ha a hamisságot, a mely a te kezeden van, távol tartanád magadtól, és nem lakoznék a te hajlékodon gonoszszag; akkor a te arcodat fölemelhetné szígyen nélkül, erős lennél és nem félnél; sőt a nyomorúságról is elfelejtkeznél, és mint lefutott vizekről, úgy emlékeznél arról. ragyogóban kelne idő a déli fénynél, és az éjjeli sötétség is olyan lenne, mint a kora reggel. akkor bíznál, mert volna reménység; és ha széttekintnél, biztosságban aludnál. ha lefeküdnél, senki föl nem rettentene, sőt sokan hizelegnének néked. de a gonoszok szemei elepednek, menedékök eltűnik előlök, és reménységök: a lélek kilehelése!

12

felele erre jób, és monda: bizonyára ti magatok vagytok a nép, és veletek kihal a bölcsesség! nekem is van annyi eszem, mint néktek, és nem vagyok alábbvaló nálatok, és ki ne tudna ilyenfélétet? kikaczagják a saját barátai azt, mint engem, a ki istenhez kiált és meghallgatja őt. kikaczagják az igazat, az ár-

atlant! a szerencsétlen megvetni való, gondolja, a ki boldog; ez vár azokra, a kiknek lábok roskadoz. a kóborlók sátrai csendesek és bátorságban vannak, a kik ingerlik az istent, és a ki kezében hordja istenét. egyébiránt kérdezd meg csak a barmokat, majd megatnitának, és az égnek madarait, azok megmondják néked. avagy beszélj a földdel és az megatnit téged, a tengernek halai is elbeszélnek néked. mindezek közül melyik nem tudja, hogy az úrnak keze cselekszik ezt? a kinek kezében van minden élő állatnak élete, és minden egyes embernek a lelke. nemde nem a fül próbálja-e meg a szót, és az íny kóstolja meg az ételt? a vén emberekben van-e a bölcsesség, és az értelem a hosszú életben-e? ő nála van a bölcsesség és hatalom, övé a tanács és az értelem. imé, a mit leront, nem az épül föl az; ha valakire rázárja az ajtót, nem nyílik föl az. imé, ha a vizeket elfogja, kiszáradnak; ha kibocsátja őket, felforgatják a földet. ő nála van az erő és okosság; övé az eltévelyedett és a ki tévelygésre visz. a tanácsadókat fogságra viszi, és a bírakat megbolondítja. a királyok bilincseit feloldja, és övet köt derekukra. a papokat fogságra viszi, és a hatalmasokat megbuktatja. az ékesen szólótól eltávolítja a beszédet és a vénektől elveszi a tanácsot. szegényt zúdítt az előkelőkre, és a hatalmasok övét megtágítja. feltárja a sötétségből a mélységes titkokat, és a halálnak árnyékát is világosságra hozza. nemzeteket növel fel, azután elveszti őket; nemzeteket terjeszt ki messzire, azután elűzi őket. elveszi eszközét a föld népe vezetőinek, és úttalan pusztában bujdosztatja őket. és világatlan sötétben tapogatóznak, és tántorognak, mint a részeg.

13

imé, mindezeket, látta az én szemem, hallotta az én fülem és megértette. a mint ti tudjátok, úgy tudom én is, és nem vagyok alábbvaló nálatok. azonban én a mindenhatóval akarok szólni; isten előtt kívánom védeni ügyemet. mert ti házugságnak mesterei vagytok, és mindnyájan haszontalan orvosok. vajha legalább mélyen hallgatnátok, az még bölcseségekre lenne. halljátok meg, kérlek, az én feddőzésemet, és figyeljetelek az én számnak pörlekedéseire. az isten kedvéért szóltok-e hamisságot, és ő érette szóltok-e csalárdságot? az ő személyére néztek-e, ha isten mellett tusakodtok? jó lesz-e az, ha egészen kiismer benneteket, avagy megcsalhatjátok-e őt, a mint megcsalható az ember? keményen megbüntet, ha titkon vagytok is személyválogatók. az ő fensége nem rettent-e meg titeket, a tőle való félelem nem száll-e rátok? a ti emlékezésseitek hamuba írott példabeszédek, a ti menedékváraitok sárvárak. hallgassatok, ne bántsatok: hadd szóljak én, akármi essék is rajtam. miért szagatnám fogaimmal testemet, és miért szorítanám markomba lelkemet? imé, megöl engem! nem reménylem; hiszen csak utaimat akarom védeni előtte! sőt az lesz nékem segítségül, hogy képmutató nem juthat elébe. hallgassatok meg figyelmetesen az én beszédemet, vegyétek fületekbe az én mondásomat. imé, előterjesztem ügyemet, tudom, hogy nékem lesz igazam. ki az, a ki perelhetne velem?

ha most hallgatnom kellene, úgy kimulnék. csak kétőt ne cselekdj velem, színed elől akkor nem rejtőzöm el. vedd le rólam kezedet, és a te rettentésed ne rettentessen engem. azután szólíts és én felelek, avagy én szólok hozzád és te válaszolj. mennyi bűnöm és vétkem van nékem? gonoszságomat és vétkeimet add tudtomra! mért rejtet el arcodat, és tartasz engemet ellenségedül? a letépett falevelet retteggetted-e, és a száraz pozdorját üldöződ-e? hogy ily sok keserűséget szabtál reám, és az én ifjúságomnak vétkét örököltetted velem?! hogy békoba teszed lábaimat, vigyázol minden én utamra, és vizsgálod lábomnak nyomait? az pedig elsenyved, mint a redves fa, mint ruha, a melyet mely emész.

14

az asszonytól született ember rövid életű és háborúságokkal bővelkedő. mint a virág, kinyílik és elhervad, és eltűnik, mint az árnyék és nem állandó. még az ilyen ellen is felnyitod-e szemeidet, tennen magaddal törvénybe állítasz-e engem? ki adhat tisztát a tisztátalanból? senki. nincsenek-e meghatározva napjai? az ő hónapjainak számát te tudod; határt vetettél néki, a melyet nem hághat át. fordul el azért tőle, hogy nyugalma legyen, hogy legyen napjában annyi öröme, mint egy bérésnek. mert a fának van reménysége; ha levágják, ismét kihajt, és az ő hajtásai el nem fognak. még ha megaggodik is a földben a gyökere, és ha elhal is a porban törzsöke: a víznek illatától kifakad, ágakat hajt, mint a csemete. de ha a férfi meghal és elterül; ha az ember kiműlik, hol van ő? mint a víz kiapad a tóból, a patak elapad, kiszárad: úgy fekszik le az ember és nem kél fel; az egek elmúlásáig sem ébrednek, nem költetnek föl az ő álmukból. vajha engem a holtak országában tartanál; rejtegetnél engemet addig, a míg elműlik a te haragod; határt vetnél nékem, azután megemlékeznél rólam! ha meghal az ember vajjon feltámad-e? akkor az én hadakozásom minden idejében reménylenék, miglen elkövetkeznék az én elváltozásom. szólítanál és én felelnék néked, kíváncznál a te kezeden alkotása után. de most számlálgatod az én lépéseimet, és nem nézed el az én vétkeimet! gonoszságom egy csomóba van lepecsételve, és hozzáadod bűneimhez. még a hegy is szétomlik, ha eldől; a szikla is elmozdul helyéről; a követek lekoptatja a víz, a földet elsodorja annak árja: az ember reménységét is úgy teszed semmivé. hatalmaskodol rajta szüntelen és ő elmegy; megváltoztatván az arcát, úgy bocsátod el őt. ha tisztázod éri is fiait, nem tudja; ha megszegyenülnek, nem törődik velök. csak ömagáért fáj még a teste, és a lelke is ömagáért kesereg.

15

majd felele a témánból való elfáz és monda: vajjon a bölcs felelhet-e ilyen széles tudománynyal, az megtöltheti-e a hasát keleti szellel? vetekevény oly beszéddel, a mely nem használ, és oly szavakkal, a melyekkel semmit sem segít. te már semmivé akarod

tenni az isten félelmét is; és megkevesbített az isten előtt való buzgólkodást is! mert gonoszságod oktatja a te szádát, és a családok nyelvét választottad. a te szád kárhóztat téged, nem én, és a te ajkaid bizonyítanak ellened. te születél-e az első embernek; előbb formáltattál-e, mint a halmok? az isten tanácsában hallgatóztál-e, és a bölcséset magadhoz ragadtad-e? mit tudsz te, a mit mi nem tudunk, és mit értesz olyat, a mi nálunk nem volna meg? ősz is, agg is van közöttünk, jóval idősebb a te atyádnál. csekélységek-e előtted istennek vigasztalásai, és a beszéd, a mely szeliden bánt veled? merre ragadt téged a szíved, és merre pillantottak a te szemeid? hogy isten ellen fordítod a te haragodat, és ilyen szavakat eresztasz ki a szádon? micsoda a halandó hogy tiszta lehetne, és hogy igaz volna, a ki asszonytól születik? ímé, még az ő szenteiben sem bízok, az egék sem tiszták az ő szemeiben: mennyivel kevésbé az útalatos és a megromlott ember, a ki úgy nyeli a hamisságot mint a vizet?! elmondom néked, hallgass rám, és mint láttam, úgy beszélem el; a mit a bölcsök is hirdettek, és nem titkoltak el, mint atyáiktól valót; a kiknek egyedül adatott vala a föld, és közöttük idegen nem megy vala. az istentelen kínozza önmagát egész életében, és az erőszakoskodó előtti is rejtve van az ő esztendeinek száma. a félelem hangja cseng az ő füleiben; a békeesség idején tör rá a pusztító! nem hiszi, hogy kijut a sötétségből, mert kard hegyére van ő kiszemelve. kenyér után futkos, hogy hol volna? tudja, hogy közel van hozzá a sötétség napja. háborgatják őt a nyomorúság és rettegés; leverik őt, mint valami háborúra felkészült király. mert az isten ellen nyujtotta ki kezét, és erősödött a mindenható ellen; kinyujtott nyakkal rohant ellene, domború pajzsainak fellege alatt. mivel befedezte az arczát kövérséggel és haját borított tomporára; és lakozott elrombolt városokban; lakatlan házakban, a melyek dűlőfélben vannak: meg nem gazdagodik, vagyona meg nem marad, jószágá nem lepi el a földet. nem menekül meg a setétségtől, sardjékát láng perzseli el, és szájának lehelletétől pusztul el. ne higjen a híváságnak, a ki megcsalatott, mert hívság lészen annak jutalma. nem idejében telik el élete, és az ága ki nem virágzik. lehullatja, mint a szőlővessző az ő egresét, elhanyja, mint az olajfa az ő virágát. mert a képmutató házánéa meddő, és tűz emészti meg az ajándékból való sátrakat. nyomorúságot fogan, álnokságot szül, és az ő méhök családását érlel.

16

felele pedig jób, és monda: efféle dolgokat sokat halottam. nyomorult vigasztalók vagytok ti mindnyájan! vége lesz-e már a szeles beszédeknek, avagy mi ingerel téged, hogy így felelsz? én is szólhatnék úgy mint ti, csak volna a ti lelketek az én lelkeim helyén! szavakat fonhatnék össze ellenetek; csóválhatnám miattatok a fejemet; erősíthetnék titeket csak a szájjammal és ajakim mozgása kevesbbednék a keserűségem; ha veszteglek is: micsoda távozik el tőlem? most pedig már farszt engemet. elpusztítád

egész házam népét. hogy összenyomtól engem, ez bizonyosság lett; felkelt ellenem az én ösztövérségem is, szemtől-szembe bizonyít ellenem. haragja szét-tépett és üldöz engem. fogait csikorgatta rám, el-lenségemként villogtatja felém tekintetét. feltátot-ták ellenem szájakat, gyalázatosan arczul csapdostak engem, összecsdöültek ellenem. adott engem az isten az álnoknak, és a gonoszok kezébe ejte engemet. csendességben valék, de szétszaggatta engem; nyak-szírtlen ragadott és szétzúzott engem, czéltáblává tűzött ki magának. körülvettek az ő ijászai; veséimet meghasítja és nem kimél; epémet a földre kiontja. rést és után tőm rajtam, és rám rohan, mint valami hős. zsák-ruhát varrék az én fekélyes bőrömrre, és a porba fúrtam be az én szarvamat. orcám a sírától kivörösödött, szempilláimra a halál árnyéka szállt; noha erőszakosság nem tapad kezemhez, és az én imádságom tiszta. oh föld, az én véretem el ne takard, és ne legyen hely az én kiáltásom számára! még most is ímé az égben van az én bizonyosságom, és az én tanuim a magasságban! csúfolóim a saját barátaim, azért az istenhez sír fel az én szemem, hogy ítélje meg az embernek istennel, és az ember fiának az ő fele-barátjával való dolgát. mert a kiszabott esztendőök letelnek, és én útra kelek és nem térek vissza.

17

lelkem meghanyatlott, napjaim elfogynak, vár rám a sír. még mindig csúfot üznek belőlem! szemem az ő patvarkodásuk között virraszt. kezest magadnál rendelj, kérlek, nékem; különben ki csap velem kezét? minthogy az ő szívöket elzárd az értelem elől, azért nem is magasztalhatod fel őket. a ki prédává jut-tatja barátait, annak fiainak szemei elfogyatkoznak. példabeszéddé tön engem a népek előtt, és ijesztővé lettem előttök. a bosszúság miatt szemem elhomá-lyosodik, és minden tagom olyan, mint az árnyék. elálmélkodnak ezen a becsületesek, és az ártatlan a képmutató ellen támad. ám az igaz kitart az ő útján, és a tiszta kezű ember még erősebb lesz. nosza hát, térjetek ide mindnyájan; jöjjetek, kérlek, úgy sem találok bölcsét köztetek. napjaim elmulának, szívemnek kincsei: terveim meghiusulának. az éjszákát nappallá változtatják, és a világosság csakhamar sötétséggé lesz. ha reménykedem is, a sír már az én házam, a sötétségben vetettem az én ágyamat. a sírnak mondom: te vagy az én atyám, a férgeknek pedig: ti vagytok az én anyám és néném. hol tehát az én reménységem, ki törődik az én reménységemmel? leszáll az majd a sír üregébe, velem együtt nyugoszik a porban.

18

felele pedig a sukhi bildád, és monda: mikor akartok a beszédnek véget vetni? értsétek meg a dolgot, azután szóljunk. miért állítatunk barmoknak, és miért vagyunk tisztátalanok a ti szemeitekben? te éretted, a ki szaggatja lelkét haragjában, vajjon elhagyattatik-e a föld, és felszakasztatik-e a köszikla helyéről? sőt inkább a gonoszok világa kialuszik, és

nem fénylik az ő tűzőknek szikrája. a világosság el-sötétedik az ő sátorában, szövethétké kialszik felette. erős léptei aprókká lesznek, saját tanácsa rontja meg őt. mert lábaival hálóbá bonyolódik, és ő-verem felett jár. a sarka törbe akad, és kelepce fogja meg őt. hurok rejtetett el a földbe ellene, és zsinag meg őt. szokott ösvényén. mindenfelől félelmek retten-tik őt, és üldözik őt léptennyomon. éhség emészti fel az ő erejét, és nyomorúság leselkedik oldala mellett. megemészti testének izmait, megemészti izmait a halál zsongója. eltűnik sátorából az ő bátorsága, és a félelmek királyához folyamodik ő. az lakik sátorában, a ki nem az övé, és hajlékára kénkövet szór-nak. alant elszáradnak gyökerei, és felülről levá-gatják az ága. emlékezete elvész a földről, még az utcázkon sem marad fel a neve. a világosságról a sötétségbe taszítják, a föld kerekességéről elüldözik őt. sem fiai, sem unokája nem lesz az ő népében, és semmi maradéka az ő tanyáján. az ő pusztulásától meg-borznak, a kik következnek és rettegés fogja el a most élő embereket. ilyenek az álnok embernek ha-jlékai, és ilyen annak lakóhelye, a ki nem tiszteli is-tent.

19

felele pedig, jób, és monda: meddig búsítjátok meg a lelkemet, és kineztek engem beszédet? tiszser is meggyalázatok már engem; nem pirul-tok, hogy így erősködtek ellenem? még ha csaku-gyan tévedtem is, tévedésem énmagamra hárul. avagy csakugyan pöffeszkedni akartok ellenem, és fed-dődni az én gyalázatom felett? tudjátok meg hát, hogy isten alázott meg engem, és az ő hálójával ő vett engem körül. imé, kiáltozom az erőszak miatt, de meg nem hallgattatom, segélyért kiálto-k, de nincsen igazság. utamat úgy elgátolta, hogy nem mehetek át rajta, és az én ösvényemre sötét-séget vetett. tisztességéből kivetköztetett, és fe-jemnek koronáját elvéve. megromta köröskörül, hogy elveszszek, és reménységemet, mint a fát, letörde-lé. felgerjesztette haragját ellenem, és úgy bánt velem, mint ellenségeivel. seregei együtt jövének be és utat csinálnak ellenem, és az én sátorom mellett táboroznak. atyámfiait távol úgy mellőlem, bará-taim egészen elidegenedtek tőlem. rokonaím vis-zszahúzódtak, ismerőseim pedig elfelejtkeznek rólam. házam zsellerei és szolgálói idegennek tartanak en-gem, jövényem lettem előttök. ha a szolgálom kiál-tom, nem felel, még ha könyörgök is néki. lehel-letem idegenné lett házastársam előtt, s könyörgésem az én ágyékom magzatai előtt. még a kisdetek is megvetnek engem, ha fölkelek, ellenem szólnak nékem. megütált minden meghitt emberem; a kiket szerettem, azok is ellenem fordultak. börtömhöz és húsomhoz ragadt az én csontom, csak fogam húzával menekültem meg. könyörüljetei rajtam, könyörül-jetei rajtam, oh ti barátaim, mert az isten keze érin-tett engem! miért üldöztök, engem úgy, mint az isten, és mért nem élésztetek meg a testemmel? oh, vajha az én beszédeim leirattatnának, oh, vajha könyvbe felje-gyeztetnének! vasvesszővel és ónnal örökre közik-lába metszetnének! mert én tudom, hogy az én

megváltóm él, és utoljára az én porom felett megáll. és miután ezt a börtömet megrágnak, testem nélkül látom meg az istent. a kit magam látok meg ma-gamnak; az én szemeim látják meg, nem más. az én veséim megemésztek engem bennem; mert ezt mond-játok: hogyan fogjuk őt üldözni! látva, hogy a dolog gyökere én bennem rejlik. féljetei a fegyvertől, mert a fegyver a bűnök miatt való büntetés, hogy megtudjá-tok, hogy van ítélet!

20

felele pedig a naamból való czófár, és monda: min-damellott az én gondolataim feleltre kényszerítenek engem, és e miatt nagy az izgatottság bennem. hal-lom gyalázatos dorgáltatásokat, de az én értelmem lelkem megfelel majd értem. tudod-é azt, hogy eleitől fogva, mióta az embert e földre helyeztette, az is-tentelenek vígassága rövid ideig tartó, és a képmu-tató öröme egy szempillantásig való? ha szinte az égig érne is az ő magassága, és a fellegét érne is a fejével: mint az emészete, úgy vész el örökre, és a kik látták, azt mondják: hol van ő? mint az álom, úgy elrepül és nem találják őt; eltűnik, mint az éjjeli látomás. a szem, a mely rá ragyogott, nem látja többé, és az ő helye sem törődik már vele. fiai a szegények ked-vében járnak, és kezei visszaadják az ő rablott vagyo-nát. csontjai, ha megtelnek is ifjú erővel, de vele együtt roskad az a porba. ha édes az ő szájában a gonoszság, és elrejté azt az ő nyelve alá; és kedvez annak és ki nem veti azt, hanem ott tartogatja inyei között: az ő étke elváltozik az ő gyomrában, vipera mérgévé lesz a belében. gazdagságot nyelt el, de ki-hányja azt, az ő hasából kiúzi azt az isten. a viperá-nak mérgét szopta és a siklónak fulánkja öli meg őt, hogy ne lássa a folyóvizet, a tejfel és mézzel folyó patakokat. a mit másoktól szerzett, vissza kell adnia, nem nyelheti el, ép így az ő cserébe kapott vagyonát is, hogy ne örvendezhessen annak. mert megromtotta és ott hagyta a szegényeket, házat rabolt, de nem építi meg azt. mivel gyomra nem tudott betelni, nem is mentheti meg semmi drágaságát. az ő falánksága elől semmi sem maradt meg, azért nem lesz tartós az ő jölöte. mikor teljes az ő bősége, akkor is szükségét lát, és mindenféle nyomorúság támad reá. mikor meg akarja töltetni a hasát, reá bocsátja haragjának tűzét, és azt önti rá étele gyanánt. mikor vasból csinált fe-gyver elől fut, aczéből csinált íj veri át. kihúzza és az kijön a testéből és kivillan az epéből; rettegés támad felette. mindenféle titkos sötétség van az ő vagyonán; fűvász nélkül való tűz emészti meg őt; el-pusztíttatik az is, a mi sátorában megmaradt. meg-jelentik álnokságát az egek, és a föld ellene támad. házának jövedelme eltűnik, szétfoly az az ő haragjá-nak napján. ez a gonosz ember fizetése istentől, és az ő beszédének jutalma a mindenhatótól.

21

felele pedig jób, és monda: jól hallgassátok meg az én beszédemet, és legyen ez a ti vigasztalás-tok helyett. szenvedjete el engem, a míg szólok,

azután gúnyoljátok ki beszédemet. avagy én embernek panaszkodom-e? miért ne volna hát keserű a lelkem? tekintetek reám és álmélkodjátok el, és tegyétek kezeteiket szátokra. ha visszaemlékezem, mindjárt felháborodom, és reszketés fogja el testemet. mi az oka, hogy a gonoszok élnek, vénséget érnek, sőt még meg is gyarapodnak? az ő magvok előttök nő fel ő velök, és az ő sarjadékuk szemeik előtt. házok békességes a félelemtől, és az isten vesszeje nincsen ő rajtok. bikája folyat és nem termékenyen, tehene megellik és el nem vetél. kieresztik, mint nyáját, kisdedeiket, és ugrándoznak az ő magzataik. dobót és hárfát ragadnak, és örvendeznek a síp zengésének. jóllétben töltik el napjaikat, és egy pillanat alatt szállnak alá a sírba; noha azt mondják istennek: távozzál el tőlünk, mert a te utaidnak tudásában nem gyönyörködünk! kicsoda a mindenható, hogy tiszteljük őt, és mit nyerünk vele, ha esedezünk előtte? mindazáltal az ő javok nincsen hatalmukban, azért a gonoszok tanácsa távol legyen tőlem! hányszor aluszik el a gonoszok szövéténeke, és jó rájuk az ő veszedelmök! hányszor osztogatja részöket haragjában. olyanok lesznek, mint a pozdorja a szél előtt, és mint a polyva, a melyet forgószél ragad el. isten az ő fiai számára tartja fenn annak büntetését. megfizet néki, hogy megérzi majd. maga látja meg a maga veszedelmét, és a mindenható haragjából iszik. mert mi gondja van néki házanépére halála után, ha az ő hónapjainak száma letelt?! ki taníthatja istent bölcseségre, hisz ő ítéli meg a magasságban levőket is! ez meghal az ő teljes boldogságában, egészen megelégedetten és nyugodtan; fejlődényei tejjel vannak tele, csontjainak velője nedvességtől árad. amaz elkecseregett lélekkel hal meg, mert nem élhetett a jóval. együtt feküsznek a porban, és féreg lepi őket. ímé, jól tudom a ti gondolatitokat és a hamisságokat, a melyekkel méltatlankodtok ellenem; mert ezt mondjátok: hol van ama főembernek háza, hol van a gonoszok lakozásának sátora? avagy nem kérdeztétek-e meg azokat, a kik sokat utaznak és jeleiket nem ismeritek-e? bizony a veszedelemnek napján elrejtetik a gonosz, a haragnak napján kiszabadul. kicsoda veti szemére az ő útját, és a mit cselekedett, kicsoda fizet meg néki azért? még ha a sírba vitetik is ki, a sírdomb felett is él. édesek lesznek néki a sírnak hantjai, és maga után vonsz minden embert, a mint számtalanok mentek el előtte. hogyan vigasztalátok hát engem hiábavalósággal? feleselések igazságtalanság marad.

22

felele pedig a témából való elifáz, és monda: az istennek használ-e az ember? sőt önmagának használ az okos! gyönyörűségére van-e az a mindenható, aki te igaz vagy; avagy nyereség-e, hogy feddhetetlenül jársz? a te isteni félelmedért fedd-e téged, és azért perel-e veled? avagy nem sok-e a te gonoszságod, és nem véghetetlen-e a te hamisságod? hiszen zálogot vettél a te atyádfiától méltatlanul, és a szegényeket meztelennékké tetted. az elttikadtnak vizet sem adtál inni, és az éhezőtől megtagadtad a kenyeret. a ki hatalmas volt, azé vala az ország, és a

ki nagytekintélyű volt, az lakik vala rajta. az özvegyeket üres kézzel bocsátottad el, és az árváknak karjait eltörtted. azért vett körül téged a veszedelem, és retteg tet téged hirtelen való rettegés; avagy a setétség, hogy ne láthass, és a vizek árja, a mely elborít! hát nem olyan magas-e isten, mint az egek? és lásd, a csillagok is ott fent mily igen magasak! és mégis azt mondd: mit tud az isten; megítélheti-e, a mi a homály mögött van? sűrű felhők leplezik el őt és nem lát, és az ég körületén jár. az ősvilág ösvényét követed-e, a melyen az álnok emberek jártak; a kik időnap előtt ragadtattak el, és alapjokat elmosta a víz?! a kik azt mondják vala istennek: távozzál el tőlünk! és mit cselekedék velök a mindenható? ő pedig megtöltötte házaikat jóval. de az istentelenség tanácsa távol legyen tőlem. látják ezt az igazak és örülnek rajta, az ártatlan pedig csufolja őket: valósággal kigyomlámatott a mi ellenségünk, és az ő maradékjokat tűz emésztí meg! bízd csak azért magadat ő reá és légy békességben: ezekből jó származik reád. végy csak oktatást az ő szájából, és vésd szívedbe az ő beszédeit! ha megtérsz a mindenhatóhoz, megépíttel, és az álnokságot távol üződ a te sátorodtól. vedd a porba a nemes érczet, és a patakok kavicsába az ofiri aranyat: és akkor a mindenható lesz a te nemes érczed és a te ragyogó ezüstöd. bizony akkor a mindenhatóban gyönyörködöl, és a te arczodat istenhez emeled. hozzá könyörögsz és meghallgat téged, és lefizeted fogadásaidat. mihelyt valamit elgondolsz, sikerül az néked, és a te utaidon világoosság fénylik. hogyha megaláznak, felmagasztalásnak mondd azt, és ő az alázatot megtartja. megszabadítja a nem ártatlant is, és pedig a te kezeidnek tisztaságáért szabadul meg az.

23

felele pedig jób, és monda: még most is keserű az én beszédem; súlyosabb rajtam a csapás, ha panaszkodom. oh ha tudnám, hogy megtalálom őt, elmennék szinte az ő székéig. elébe terjeszteném ügyemet, számat megtölteném mentő erősségekkel. hadd tudnám meg, mely szavakkal felelne nékem; hadd érteném meg, mit szólna hozzám. vajjon erejének nagy volta szerint perelne-e velem? nem; csak figyelmezne reám! ott egy igaz perelne ő vele; azért megszabadulhatnék birámtól örökre! ámdé kezet felé megyek és nincsen ő, nyugot felé és nem veszem őt észre. bal kéz felől cselekszik, de meg nem foghatom; jobb kéz felől rejtőzködik és nem láthatom. de ő jól tudja az én utamat. ha megvizsgálna engem, úgy kerülnek ki, mint az arany. lábam az ő nyomdokát követte; utát megőriztem és nem hajoltam el. az ő ajakinak parancsolatától sem tértem el; szájának beszédeit többre becsltem, mint életem táplálékát. ő azonban megmarad egy mellett. kicsoda téríthetné el őt? és a mit megkíván lelke, azt meg is teszi. bizony végbe viszi, a mi fölöm elrendeltetett, és ilyen még sok van ő nála. azért rettegtek az ő színe előtt, és ha csak rá gondolkol is, félek tőle. mert isten félemlítette meg az én szívemet, a mindenható rettentet meg engem. miért is nem pusztultam el e sötétség előtt, vagy miért nem takarta el előlem e homályt?!

miért is nem titkolja el a mindenható az ő bűntetésének idejét, és miért is nem látják meg az ő ismerők az ő ítéletének napjait? a határokat odább tolják, a nyáját elrabolják és legeltetik. az árvaak szamarát elhajtják, és az özvegynek ökrét zálogba viszik. lelökik az útról a szegényeket, és a föld nyomorultjai együtt lappanganak. imé, mint a vad szamarak a sivatagban, úgy mennek ki munkájukra élelmet keresni; a pusztá ad nékik kenyeret fiaik számára. a mezőn a más vetését aratják, és a gonosznak szőlőjét szedik. mezítelenül hálnak, testi ruha nélkül, még a hidegben sincs takarójuk. a hegyi zápor csurog le rólok, s hajlékuk nem lévén, a sziklát ölelik. elszakítják az emlőtől az árvt, és a szegényen levőt zálogba viszik. mezítelenül járnak, ruha nélkül, és éhesen vonsozlják a kévt. az ő kerítéseik közt ütök az olajat, és tapossák a kádat, de szomjuhoznak. a városból haldoklók rimánkodnak, a megsebzettek lelke kiált, de isten nem törődik e méltatlansággal. ezek pártot ütöttek a világosság ellen, utait nem ismerik, nem ülnek annak ösvényein. napkeltekor fölkel a gyilkos, megöli a szegényt és szűkölködöt, éjjel pedig olyan, mint a tolvaj. a paráznának szeme pedig az alkonyatot lesi, mondván: ne nézzem szem reám, és arczára álarczot teszen. sebtében tör be a házakba; nappal elzárkóznak, nem szeretik a világosságot. sőt inkább a reggel nékik olyan, mint a halálnak árnyéka, mert megbarátkoztak a halál árnyékának félelmeivel. könnyen siklik tova a víz színén, birtoka átkozott a földön, nem tér a szőlőbe vívő útra. szárazság és hőség nyeli el a hó vizét, a pokol azokat, a kik vétkeznek. elfelejti őt az anyaméh, féregnek lesz édességévé, nem emlékeznek róla többé, és összetörik, mint a reves fa, a ki megrontotta a meddőt, a ki nem szül, és az özvegygyel jót nem tett. de megtámogatja erejével a hatalmasokat; felkel az, pedig nem bízott már az élethez. biztonságot ad néki, hogy támaszkodjék, de szemei vigyáznak azoknak útjaira. magasra emelkednek, egy kevés idő és már nincsenek! aláüllyednek, mint akárci és elenyésznek; és levágtatnak, mint a búzakalász. avagy nem így van-e? ki hazudtolhatna meg engem, és tehetné semmivé beszédemet?

25

felele pedig a sukhból való bildád, és monda: hatalom és fenség az övé, a ki békességet szerez az ő magaságaiban. van-e száma az ő sereginek és kire nem kél fel az ő világossága? hogy-hogy lehetne igaz a halandó isten előtt, hogyan lehetne tisztá, a ki asszonytól született? nézd a holdat, az sem ragyogó, még a csillagok sem tiszták az ő szemei előtt. mennyivel kevésbé a halandó, a ki féreg, és az embernek fia, a ki hernyó.

26

jób pedig felele, és monda: bezzeg jól segítettél a tehetetlen, meggyámolítottad az erőtelen kart!

bezzeg jó tanácsot adtál a tudatlannak, és sok értelmet tanusítottál! kivel beszélgettél, és kinek a lelke jött ki belőled? a halottak is megremegnek tőle; a vizek alatt levők és azok lakói is. az alvilág mezítele előtt, és eltakaratlan a holtak országa. ő terjeszti ki északot az üresség fölé és függeszti föl a földet a semmiség fölé. ő köti össze felhőbe a vizeket úgy, hogy a felhő alattok meg nem hasad. ő rejti el királyi széknének színét, felhőjét fölibe terítvén. ő szab határt a víz színe fölé - a világosságnak és setétségnek elvégződéséig. az egek oszlopai megrendülnek, és dűledeznek fenyegetéseitől. erejével felriasztja a tengert, és bölcseségével megtöri ráhábát. lehelletével megékesíti az eget, keze átdöfi a futó kígyót. imé, ezek az ő útának részei, de mily kicsiny rész az, a mit meghallunk abból! ám az ő hatalmának mennydörgését ki érthetné meg?

27

jób pedig folytatá az ő beszédét, monda: él az isten, a ki az én igazamat elfordította, és a mindenható, a ki keserűséggel illette az én lelkemet, hogy mindaddig, a míg az én lelkem én bennem van, és az istennek lehellete van az én orromban; az én ajakim nem szólnak álnokságot, és az én nyelvem nem mond csalárdságot! távol legyen tőlem, hogy igazat adjak néktek! a míg lelkemet ki nem lehelem, ártatlanságomból magamat ki nem tagadom. igazságomhoz ragaszkodom, róla le nem mondok; napjaim miatt nem korhol az én szívem. ellenségem lesz olyan, mint a gonosz, és a ki ellenem támad, mint az álnok. mert micsoda reménysége lehet a képmutatónak, hogy telhetetlenkedett, ha az isten mégis mégis elragadja az ő lelkét? meghallja-e kiáltását az isten, ha eljő a nyomorúság reá? vajjon gyönyörködhetik-e a mindenhatóban; segítségül hívhatja-e mindenkor az istent? megtanítlak benneteket isten dolgaira; a mik a mindenhatónál vannak, nem titkolom el. imé, ti is mindnyájan látjátok: miért van hát, hogy hiabavalósággal hivalkodtok?! ez a gonosz embernek osztályrésze istentől, és a kegyetlenek öröksége a mindenhatótól, a melyet elvesznek: ha megsokasulnak is az ő fiai, a kardnak sokasulnak meg, és az ő magzatai nem lakhatnak jól kenyérrel sem. az ő maradékai dögvész miatt temettetnek el, és az ő özvegyeik meg sem siratják. ha mint a port, úgy halmazná is össze az ezüstöt, és úgy szerezné is össze ruháit, mint a sarat: összeszerezheti ugyan, de az igaz ruházza magára, az ezüstön pedig az ártatlan osztozik. házát csónálta kunyhó. gazdagon fekszik le, mert nincsen kifosztva; felnyitja szemeit és semmije sincsen. meglepi őt, mint az árviz, a félelem, éjjel ragadja el a zivatart. felkapja őt a keleti szél és elviszi, elragadja őt helyéről. nyilatokat szór reá és nem kiméli; futva kell futnia keze elől. csapkodják felette kezeiket, és kisüvöltik őt az ő lakhelyéből.

bizony az ezüstnek bányája van, és helye az aranyak, a hol tisztítják. a vasat a földből hozzák elő, a követ pedig érczzé olvasztják. határt vet az ember a setétségnek, és átkutatja egészen és végig a homálynak és a halál árnyékának követ. aknát tör távol a lakóktól: mintha lábukról is megfélejtkeznének, alámerülnek és lebegnek emberektől messze. van föld, a melyből kenyér terem, alant pedig fel van forgatva, mintegy tűz által; köveiben zafir található, göröngyeiben arany van. van ösvény, a melyet nem ismer a sas, sem a sólyom szeme nem látja azt. nem tudják azt büszke vadak, az oroszlán sem lépked azon. ráveti kezét az ember a kovakőre, a hegyeket tövükből kiforgatja. a sziklákban tárnakat hasít, és minden drága dolgot meglát a szeme. elköti a folyók szivárgását, az elrejtett dolgot pedig világosságra hozza. de a bölcsesség hol található, és az értelemnek hol van a helye? halandó a hozzá vivő utat nem ismeri, az élők földén az nem található. a mélység azt mondja: nincsen az bennem; a tenger azt mondja: én nálam sincsen. színaranyért meg nem szerezhető, ára ezüsttel meg nem fizethető. nem mérhető össze ofir aranyával, nem drága onikszzsal, sem zafirral. nem ér fel vele az arany és gyémánt, aranyedényekért be nem cserélhető. korall és kristály említeni sem való; a bölcsesség ára drágább a gyöngyöknél. nem ér fel vele kúsnak topáza, színaranyal sem mérhető össze. a bölcsesség honnan jó tehát, és hol van helye az értelemnek? rejtve van az minden élő szemei előtt, az ég madarai elől is fedve van. a pokol és halál azt mondják: csak hírt hallottuk füleinkkel! isten tudja annak útját, ő ismeri annak helyét. mert ő ellát a föld határára, ő lát mindent az ég alatt. mikor a szélnek súlyt szerzett, és a vizeket mértékre vette; mikor az esőnek határt szabott, és mennydörgő villámoknak utat: akkor látta és kijelentette azt, megalapította és meg is vizsgálta azt. az embernek pedig mondá: ímé az úrnak féelme: az a bölcsesség, és az értelem: a gonosztól való eltávozás.

jób pedig folytatá az ő beszédét, és monda: oh, vajha olyan volnék, mint a hajdani hónapokban, a mikor isten örzött engem! mikor az ő szövétneke fénylett fejem fölött, s világánál jártam a setétet; a mint java-korom napjaiban valék, a mikor isten gondossága borult sátoromra! mikor még a mindenható velem volt, és körültem voltak gyermekeim; mikor lábaimat édes tejben mostam, és mellettem a szikla olajpatákat ontott; mikor a kapuhoz mentem, fel a városra; a köztéren széketem fölállítam: ha megláttak az ifjak, félrevonultak, az öregek is fölkeltek és állottak. a fejedelmek abbahagyták a beszédet, és tenyéroket szájukra tették. a főemberek szava elnémult, és nyelvök az inyókhöz ragadt. mert a mely fül hallott, boldognak mondott engem, és a mely szem látott, bizonyosságot tett én felém. mert megmentém a kiáltó szegényt, és az árvát, a kinek nem volt segítsége. a veszni indultnak áldása szállt reám, az özvegynek szívét megörvendeztetém. az igazságot

magamra öltém és az is magára ölte engem; palást és süveg gyanánt volt az én ítéletem. a vaknak én szeme valék, és a sántának lába. a szűkölködőknek én atyjok valék, az ismeretlennek ügyét is jól meghányámvetém. de álnoknak zápfogait kitördösem, és fogai közül a prédát kiütém vala. azt gondoltam azért: fészkeimmel veszek el, és mint a homok, megcsokasodnak napjaim. gyökerem a víznek nyitva lesz, és ágamon hál meg a harmat. dicsőségem megújul velem, és kézívem erősebbé lesz kezemben. hallgattak és figyeltek reám, és elnémultak az én tanácsomra. az én szavaim után nem szóltak többet, s harmatként hullt rájuk beszédem. mint az esőre, úgy vártak rám, és szájukat tátották, mint tavaszi záporra. ha rájok mosolyogtam, nem bizakodtak el, és arczom derűjét nem sötétíték be. örömet választottam útjokat, mint főember ültem ott; úgy laktam ott, mint király a hadseregben, mint a ki bánkódókat vigasztal.

most pedig nevetnek rajtam, a kik fiatalabbak nálam a kiknek atyjokat az én juhaimnak komondorai közé sem számláltam volna. mire való lett volna nekem még ezek ereje is? rájuk nézve a vénség elveszett! szükség és éhség miatt összeaszottak, a kik a kopár földet futják, a sötét, sivatag pusztaságát. a kik keserű füvet tépnek a bokor mellett, és rekettyegyőkre a kenyerök. az emberek közül kiűzik őket, úgy hurítják őket, mint a tolvajt. félelmetes völgyekben kell lakniok, a földnek és szikláknak hasadékaiban. a bokrok között ordítanak, a csalánok alatt gyülekeznek. esztelen legények, söt becsstelen fiak, a kiket kivertek az országból. és most ezeknek lettem gúnydalává, nékik levék beszéd tárgyak! utál-nak engem, messze távoznak tőlem és nem átalának pókdödni előttem. sőt leoldják köteléket és bántalmaznak engem, és zabolat előttem kivetik. jobb felől ifjak támadnak ellenem, gáncsot vetnek lábaimnak, és ösvényt törnek felém, hogy megrontsanak. az én útamat elrontják, romlásomat öregbítk, nincsen segítség ellenök. mint valami széles résen, úgy rontanak elő, pusztulás között hömpölyögnek ide. rettegések fordultak ellenem, mint vihar úzik el tisztességemet, boldogságom eltűnt, mint a felhő. mostan azért enmagamért ontja ki magát lelkem; nyomorúságnak napjai fognak meg engem. az éjszaka meglyugatja csontjaimat bennem, és nem nyugosznak az én inaim. a sok erőlködés miatt elváltozott az én ruházatom; úgy szorít engem, mint a kötösöm galléra. a sárba vetett engem, hasonlóvá lettem porhoz és hamuhoz. kiáltok hozzád, de nem felelsz; megállok és csak nézel reám! kegyetlenné változtál irántam; kezded erejével harczolsz ellenem. felemelsz, szélnek eresztess engem, és széttépsz engem a viharban. hiszen tudtam, hogy visszatérítesz engem a halálba, és a minden élő gyülekező házába; de a roskadóban levő ne nyujtsa-e ki kezét? avagy ha veszendőben van, ne kiáltson-e segítségért? avagy nem sírtam-e azon, a kinek kemény napja volt; a szűkölködő miatt nem volt-e lelkem szomorú? bizony jót reméltem és rossz következék, világosságot vártam és homály jöve. az én bensőm forr és nem

nyugoszik; megrohantak engem a nyomorúságuk napjai. feketülten járok, de nem a nap hősege miatt; felkelek a gyülekezetben és kiáltozom. atyjok fiává lettem a sakáloknak, és társokká a strucz madaraknak. bőrom feketülten hámlik le rólam, és csontom elég a hőség miatt. hegedűm sírássá változék, sípom pedig jajgatók szavává.

31

szövségre léptem szemeimmel, és hajadonra mit sem ügyeltem. és mi volt jutalmam istentől felülről; vagy örökségem a mindenhatótól a magasságból? a vagy nem az istentelent illeti-é romlás, és nem a gonosztévő-é veszedelem? avagy nem láthatata-e utaimat, és nem számlálhatta-e meg lépéseimet? ha én családsággal jártam, vagy az én lábam álnokságra sietett: az ő igazságának mérlegével mérjen meg engem, és megismeri isten az én ártatlanságomat! ha az én lépésem letért az útról és az én lelkem követte szemeimet, vagy kezeimhez szenny tapadt: hadd vessek én és más egye meg, és tépjék ki az én maradékaimat gyökerestől! ha az én szívem asszony után bomlott, és leselkedtem az én felebarátomnak ajtáján: az én feleségem másnak öröljön, és mások hajoljanak rája. mert gyalázatoság volna ez, és bírák elé tartozó bűn. mert tűz volna ez, a mely pokolig emésztene, és minden jövedelmemet tövestől kiirtaná. ha megvettem volna igazát az én szolgálomnak és szolgálomnak, mikor pert kezdtek ellenem: mi tevő lennék, ha felkelne az isten, és ha meglátogatna: mit felelnék néki? nem az teremtetten-é őt is, a ki engem teremtet anyám méhében; nem egyugyanaz formált-e bennünket anyánk ölében? ha a szegények kívánságát megtagadtam, és az özvegy szemeit epedni engedtem; és ha falatomat egymagam ettem meg, és az árva abból nem evett; hiszen ifjúságom óta, mint atyánál nevedekett nálam, és anyámnak méhétől kezdve vezettem őt! ha láttam a ruhátlanat veszni indulni, és takaró nélkül a szegényt; hogyha nem áldottak engem az ő ágyékai, és az én juhaim gyapjából fel nem melegedett; ha az árva ellen kezemet feleltem, mert láttam a kapuban az én segítségemet; a lapoczkájáról essék ki a vállam, és a forgócsontól szakadjon le karom! hiszen úgy rettegtem isten csapásától, és fensége előtt tehetetlen valék! ha reménységemet aranyba vettem, és azt mondtam az olvasztott aranyak: én bizodalمام! ha örültem azon, hogy nagy a gazdagságom, és hogy sokat szerzett az én kezem; ha néztem a napot, mikor fényesen ragyogott, és a holdat, mikor méltósággal haladt, és az én szívem titkon elcsábult, és szájjammal megcsókoltam a kezemet: ez is bíró elé tartozó bűn volna, mert ámitottam volna az istent oda fent! ha örvendeztem az engem gyűlölőnek nyomorúságán, és ugráltam örömben, hogy azt baj érte; (de nem engedtem, hogy szájam vétkezzék azzal, hogy átkot kérjek az ő lelkére!) ha nem mondták az én sátorom cselédei: van-é, a ki az ő húsával jól nem lakott? (a jövevény nem hált az utcán, ajtóimat az utas előtt megnyitám.) ha emberi módon eltitkoltam vétkemet, keblemben rejtve bűnömet: bizony akkor tarthatnák a nagy tömegetől, rettegmem kellene nemzetségek

megvetésétől; elnémulnék és az ajtón sem lépnék ki! oh, bárcsak volna valaki, a ki meghallgatna engem! imé, ez a végszóm: a mindenható feleljen meg nékem; és írjon könyvet ellenem az én vádlóm. bizony én azt a vállamon hordanám, és korona gyanánt a fejemre tenném! lépteimnek számát megmondanám néki, mint egy fejedelem, úgy járulnék hozzá! ha földem ellenem kiáltott és annak barázdái együtt siránkoztak; ha annak termését fizetés nélkül ettem, vagy gazdájának lelkét kioltottam: búza helyett tövis teremjen és árpa helyett konkoly! itt végződnék a jób beszédei.

32

miután ez a három ember megszűnt vala felelni jób-nak, mivel ő igaz vala önmaga előtt: haragra gerjede elihu, a barakeél fia, a ki búztól való vala, a rám nemzetségéből. jób ellen gerjedt föl haragja, mivel az igazabbnak tartotta magát istennél. de felgerjedt haragja az ő három barátja ellen is, mivel-hogy nem találják vala el a feleletet, mégis kárhoztatják vala jóbót. elihu azonban várakozott a jób-bal való beszéddel, mert amazok öregebbek valának ő nála. de mikor látta elihu, hogy nincs felelet a három férfiú szájában, akkor gerjede föl az ő haragja. és felele a búztól való elihu, barakeél fia, és monda: napjaimra nézve én még csekély vagyok, ti pedig élemedett emberek, azért tartózkodtam és féltem tudatni veletek véleményemet. gondoltam: hadd szóljanak a napok; és hadd hirdessen bölcseséget az évek sokasága! pedig a lélek az az emberben és a mindenható lehellese, a mi értelmet ad néki! nem a nagyok a bölcsék, és nem a vének értik az ítéletet. azt mondom azért: hallgass reám, hadd tudassam én is véleményemet! imé, én végig vártam beszédeiteket, figyeltem, a mik okoskodatok, a míg szavakat keresgéltek. igen ügyeltem reátok és én, jóbót egyikötök sem czáfolá meg, sem beszédére meg nem felelt. ne mondjátok azt: bölcseségre találtunk, isten győzheti meg őt és nem ember! mivel én el-lenem nem intézett beszédet, nem is a ti beszédekkel válaszolok hát néki. megzavarodának és nem feleltek többé; kifogyott belőlök a szó. vártam, de nem szóltak, csak álltak és nem feleltek többé. hadd feleljek hát én is magamért, hadd tudassam én is véleményemet! mert tele vagyok beszéddel; unszolgat engem a bennem levő lélek. imé, bensőm olyan, mint az új bor, a melynek nyílása nincsen; miként az új tömlök, csaknem szétszakad. szólok tehát, hogy levegőhöz jussak; felnyitom ajkaimat, és felelek. nem leszek személyválogató senki iránt; nem hiszelkedem egy embernek sem; mert én hiszelkedni nem tudok; könnyen elszólíthatna engem a teremtőm!

33

no azért halld meg csak jób az én szavaimat, és vedd füledbe minden beszédemet! imé, megnyitom már az én szájamat, és a beszéd nyelvem alatt van már. igaz szívből származnak beszédeim, tiszta tudományt hirdetnek ajkaim. az istennek lelke teremtet engem, és a mindenhatónak lehellete adott nékem életet. ha

tudsz, czáfolj meg; készülj fel ellenem és állj elől
 ímé, én szintűgy istené vagyok, mint te; sárból formáltattam én is. ímé, a tölem való félelem meg ne háborítson; kezem nem léssen súlyos rajtad. csak az imént mondtad fülem hallatára, hallottam a beszédnek hangját: tiszta vagyok, fogytokozás nélkül: sokskaltan vagyok, bűn nincsen bennem. ímé, vádakat talál ki ellenem, ellenségének tart engem! békóba veti lábaimat, és őrzi minden ösvenyemet. ímé, ebben nincsen igazad - azt felelem néked - mert nagyobb az isten az embernél! miért perelsz vele? azért, hogy egyetlen beszédedre sem felelt? hiszen szól az isten egyszer vagy kétszer is, de nem ügyelnék rá! álomban, éjjeli látomásban, mikor mély álom száll az emberre, és mikor ágyasházokban szenderegnek; akkor nyitja meg az emberek fülét, és megpecsételi megintetésökkel. hogy eltérítse az embert a rossz cselekedetétől, és elrejtse a kevelységet a férfi elől. viszatartja lelkét a romlástól, és életét hogy azt fegyver ne járja át. fájdalommal is bünteti az ő ágyasházában, és csontjainak szüntelen való háborgásával. úgy, hogy az ő inye undorodik az ételtől, és lelke az ő kedves ételétől. húsa szemlátomást aszik le róla; csontjai, a melyeket látni nem lehetett, kiülnek. és lelke közelget a sírhoz, s élete a halál angyalaihoz. ha van mellette magyarázó angyal, egy az ezer közül, hogy az emberrel tudassa kötelességét; és az isten könyörül rajta, és azt mondja: szabadítsd meg őt, hogy ne szálljon a sírba; váltságdíjat találtam! akkor teste fiatal, erőtol duzzad, újra kezdí ifjúságának napjait. imádkozik istenhez és ő kegyelmébe veszi, hogy az ő színét nézhesse nagy örömmel, és az embernek visszaadja az ő igazságát. az emberek előtt énekel és mondja: vétkeztem és az igazat elferdítettem vala, de nem e szerint fizetett meg nekem; megváltotta lelkemet a sírba szállástól, és egész valóm a világosságát nézi. ímé, mindezt kétszer, háromszor cselekszi isten az emberrel, hogy megmentse lelkét a sirtól, hogy világoljon az élet világosságával. figyelj jób, és hallgass meg engem; hallgass, hadd szóljak én! ha van mit mondanod, czáfolj meg; szólj, mert igen szeretném a te igazságodat. ha pedig nincs, hallgass meg engem, hallgass és megtanítlak téged a bölcseségre!

34

és szóla elihu, és monda: halljátok meg bölcsek az én szavaimat, és ti tudósok hajtsátok hozzám füleiteket! mert a fül próbálja meg a szót, mint az iny kóstolja meg az ételt. keressük csak magunk az igazságot, értstük meg magunk között, mi a jó? mert jób azt monda: igaz vagyok, de isten megtagadja igazságomat. igazságom ellenére kell hazugnak lennem; halálos nyíl talált hibám nélkül! melyik ember olyan, mint jób, a ki iszsa a csúfolást, mint a vizet. és egy társaságban forog a gonosztevőkkel, és az istentelen emberekkel jár! mert azt mondja: nem használ az az embernek, ha istennel békességben él. azért, ti tudós emberek, hallgassatok meg engem! távol legyen istentől a gonoszság, és a mindenhatótól az álnokság! sőt inkább, a mint cselekszik az ember, úgy fizet neki, és kiki az ő útja szerint találja meg, a mit keres. bizonyára az isten nem cselekszik

gonoszságot, a mindenható el nem ferdíti az igazságot! kicsoda bízza reá a földet és ki rendezte az egész világot? ha csak ő magára volna gondja, lelkét és lehellését magához vonná: elhervadna együtt minden test és az ember visszatérne a porba. ha tehát van eszed, halld meg ezt, és a te füledet hajtsd az én beszédeimnek szavára! vajjon, a ki gyűlöli az igazságot, kormányozhat-e? avagy az ellenállhatatlan igazat kárhoztathatód-e? a ki azt mondja a királynak: te semmirevaló! és a főembereknek: te gonosztevő! a ki nem nézi a fejedelmek személyét és a gazdagot a szegénynek fölibe nem helyezetteti; mert mindnyájan az ő kezének munkája. egy pillanat alatt meghalnak; éjfélkor felriadnak a népek és elenyésznek, a hatalmas is eltűnik kéz nélkül! mert ő szemmel tartja mindenkinek útját, és minden lépését jól látja. nincs setéség és nincs a halálnak árnyka, a hova elrejtőzhessék a gonosztevő; mert nem sokaígg kell szemmel tartania az embert, hogy az isten elől kerüljön ítéletre! megrontja a hatalmasokat vizsgálat nélkül, és másokat állít helyökbe. ekképen felismeri cselekedeteiket, és éjjel is ellenök fordul és szétmorzsoltnak. gonosztevők gyanánt tapodja meg őket olyan helyen, a hol látják. a kik azért távoztak el, és azért nem gondoltak egyetlen útjával sem, hogy a szegény kiáltását hozzájuk juttatja, és ő a nyomorultak kiáltását meghallja. ha ő nyugalmat ad, ki kárhoztatja őt? ha elrejtí arcztát, ki láthatja meg azt? akár nép elől, akár ember elől egyaránt; hogy képmutató ember ne uralkodjék, és ne legyen töre a népek. bizony az istenhez így való szólan: elszenvedem, nem lesznek rossz többé; a mit át nem látok, arra te taníts meg engemet; ha gonoszságot cselekedtem, többet nem teszem! avagy te színted fizessen-e csak azért, mert ezt megvted, és hogy te szabad meg és nem én? nos mit tudsz? mondd! az okos emberek azt mondják majd nekem, és a bölcs férfiu, a ki reám hallgat: jób tudatlanul szól, és szavai megfontolás nélkül valók. óh, bárcsak megpróbáltatnék jób mind végiglen, a miért úgy felel, mint az álnok emberek! mert vétékt gonoszsággal tetézi, csapkod közöttünk, és isten ellen szószátyárkodik.

35

tovább is felele elihu, és monda: azt gondolod-e igaznak, ha így szólsz: az én igazságom nagyobb, mint istené? hogyha ezt mondd: mi hasznod belőle? mivel várhatok többet, mintha vétkezném? én megadom rá néked a feleletet, és barátainak te veled együtt. tekints az égre és lásd meg; és nézd meg a fellegeket, milyen magasban vannak felelt! hogyha vétkezel, mit tehetsz ellene; ha megokasitod bűneidet, mit ártasz neki? ha igaz vagy, mit adsz neki, avagy mit kap a te kezedből? az olyan embernek árt a te gonoszságod, mint te vagy, és igazságod az ilyen ember fiának használ. a sok erőszak miatt kiáltoznak; jajgatnak a hatalmasok karja miatt; de egy sem mondja: hol van isten, az én teremtmő, a ki háláénkre indít éjszaka; a ki többre tanít minket a mezei vadaknál, és bölcsbobbékké tesz az ég madarainál? akkor azután kiálthatnak, de ő nem felel a gonoszok kevelysége miatt; mert a hiábavalóságot isten meg nem hallgatja, a

36

37

38

majd felele az úr jóbnak a forgószélből és monda: ki az, a ki elhomályosítja az örök rendet tudatlan beszéddel? nosza övezd fel, mint férfiu derekadat, én majd kérdezlek, te meg taníts engem! hol voltál, mikor a földnek alapot vetettem? mondd meg, ha tudsz valami okosat! ki határozta meg mértékeit, ugyan tudod-é; avagy ki húzta el felette a mérő zsínórt? mire bocsátották le oszlopait, avagy ki vetette fel szegyeletkövét; mikor együtt örvendezének a hajnalcillagok, és istennek minden fiai vigadozának? és kicsoda zárta el ajtókkal a tengert, a mikor elöltint, az anyaméhből kijött; mikor ruházatává a felhőt tevém, takarójául pedig a sűrű homályt? mikor reávon-tam törvényemet, zárat és ajtókat veték eléje: és azt mondam: eddig jöjj és ne tovább; ez itt ellene áll kevély habjainak! parancsoltál-é a reggelnek, a mióta megvagy? kimutattad-é a hajnalnak a helyét? hogy belefogózzék a földnek széleibe, és lerázasa-nak a gonoszok róla. hogy átváltozzék mint a megpecsételt agyag, és előálljon, mint egy ruhában. hogy a gonoszoktól elvéssék világosságuk, és a

főlemelt kar összetöressék? eljutottál-é a tenger forrásáig, bejártad-é a mélységnek fenekét? megnyitlak-é néked a halálnak kapui; a halál árnyékának kapuit láttad-é? áttekinttetted-é a föld szélességét, mondd meg, ha mindezt jól tudod? melyik út visz oda, hol a világosság lakik, és a sötétségnek hol van a helye? hogy visszavinnéd azt az ő határába, és hogy megismernéd lakása útjait. tudod te ezt, hiszen már akkor megszületél; napjaidnak száma nagy! eljutottál-é a hónapok tárházához; vagy a júlesszónék tárházát láttad-é? a mit feltartottam a szélesség idejére, a harc és háború napjára? melyik út visz oda, a hol szétoszlik a világosság, és szétterjed a keleti szél a földön? ki hasított nyílást a záporosónék, és a mennydörgő villámnak útát? hogy aláessék az ember nélkül való földre, a pusztaságra, holott senki sincsen; hogy megittasson puszta, sivatagot, és hogy sarjasszon zsenge pázsitot? van-é atyja az esőnek, és ki szülte a harmat cseppjeit? kinek méhéből jött elő a jég, és az ég daráját kicsoda szülte? miként rejtőznek el a vizek mintegy kö alá, és mint zárul be a mély vizek színe? összekötheted-é a fiastyúk szárait; a kaszáscsillag köteleit megoldhatod-é? a hajnalcsillagot előhozhatod-é az ő idejében, avagy a gönczöl-szerket forgathatod-é fiával együtt? ismered-é az ég törvényeit, vagy te határozod-é meg uralmát a földön? felemelheted-é szavadat a felhőig, hogy a vizeknek bősége beborítson téged? kibocsáthatod-é a villámokat, hogy elmenjenek, vagy mondják-é néked: itt vagyunk? ki helyezett bölcseséget a setét felhőkbe, vagy a tüneményeknek ki adott értelmet? ki számlálta meg a bárányfelhőket bölcseséggel, és ki üríti ki az égnek tömlőit; mikor a por híg sárrá változik, és a göröngyök összetapadnak? vadászol-é prédát a nőstény oroszlánnak, és az oroszlánkölyök éhségét kielégíted-é; mikor meglapulnak tanyáikon, és a bokrok közt lesben vesztegelnek? ki szerez a hol-lónak eledelt, mikor a fiai istenhez kiáltoznak; kóvá-lyognak, mert nincs mit enniük?

39

tudod-é a köszáli zergék ellésének ide-jét; megvigyáztad-é a szarvasok fajzását? megszámáltad-é a hónapokat, a meddig vemhesek; tudod-é az ellésök idejét? csak összegörnyednek, elszűlik magzataikat, vajúdaikaiktól megszabadulnak. fiaik meggyarapodnak, a legelőn nagyranőnek, elszélednek és nem térnek vissza hozzájuk. ki bocsátotta szabadon a vadzsamarat, ki oldozta el e szárnak kötelét, a melynek házául a puszta rendelém, és lakóhelyéül a sósföldet? kineveti a városbeli sokadalmat, nem hallja a hajtsár kiáltozását. a hegyeken szedeget, az ő legelőjén mindenféle zöld gazt felkeres. akar-é szolgálni néked a bölény? avagy meghál-é te a jászolodnál? oda kötheted a bölényt a barázdához közeléül fogva? vajjon boronálja-é a völgyeket utánad? bízhatol-é benne, mivelhogy nagy az ereje, és munkádat hagyhatod-é reá? hiszed-é róla, hogy vetésedet behordja, és szérűre betakarítja? vigan leng a struccmadár szárnya: vajjon az eszterág szárnya és tollazata-é az? hiszen a földön hagyja tojásait, és porral költeti ki! és elfeledi, hogy a láb

eltiporhatja, és a mezei vad eltaposhatja azokat. fiaival oly keményen bánik, mintha nem is övéi volnának; ha fáradtsága kárba vész, nem bánja; mert isten a bölcseséget elfeledtette vele, értelmet pedig nem adott néki. de hogyha néki ereszkedik, kineveti a lovat és lovagját. te adsz-é erőt a lónak, avagy a nyakát sörénnyel te ruházod-é fel? felugraszthatod-é, mint a sáskát? tüsszögése dicső, félelmetes! lábai vermet ásnak, örvend erejének, a fegyver elé rohan. neveti a félelmet; nem remeg, nem fordul meg a fegyver előtt; csörög rajta a tegez, ragog a kopja és a dárda: tombolva, nyihogva kapálja a földet, és nem áll vesztege, ha trombita zeng. a trombitaszóra nyerítéssel felel; messziről megneszeli az ütközetet, a vezérek lármáját és a csatazajt. a te értelmel miatt van-é, hogy az ölyv repül, és kiterjeszti szárnyait dél felé? a te rendeléssre száll-é fent a sas, és rakja-é fészket a magasban? a kösziklán lakik és tanyázik, a sziklák párkányain és bérceztökökön. onnét kémlel enni való után, messzire ellátnak szemei. fiai vért szívznak, és a hol dög van, mindjárt ott terem.

40

szóla továbbá az úr jóbnak, és monda: a ki pert kezd a mindenhatóval, czáfolja meg, és a ki az istennel feddődik, feleljen néki! és szóla jób az úrnak, és monda: imé, én parányi vagyok, mit feleljek néked? kezemet a szájamra teszem. egyszer szoltam, de már nem szólok, avagy kétszer, de nem teszem többé! ekkor szóla az úr jóbnak a forgószélből, és monda: nosza! övezd fel, mint férfi, derekadat; én kérdezlek, te pedig taníts engem! avagy semmivé teheted-é te az én igazságomat; kárhoztathatsz-é te engem azért, hogy te igaz légy? és van-é ugyanolyan karod, mint az istennek, mennydörgő hangon szólásod, mint ő? ékesítsd csak fel magadat fénynyel és méltósággal, ruházd fel magadat dicsőséggel és fenséggel! öntsd ki haragodnak tüztét, és láss meg minden kevélyt és alázd meg őket! láss meg minden kevélyt és törd meg őket, és a gonoszokat az ő helyükön tipord le! rejsd el őket együvé a porba, orcájukat kösd be mélységes sötéttel: akkor én is dicsőítlek, hogy megtartott téged a te jobbkzed! nézd csak a behemótot, a melyet én teremtettem, a miként téged is, fűvel él, mint az ökör! nézd csak az erejét az ő ágyékában, és az ő erősségét hasának izmaiban! kiegyenesíti farkát, mint valami czédzrut, lágyékának inai egymásba fonódnak. cson-tjai érczsövek, lábszárai, mint a vasrudak, az isten alkotásainak remeke ez, az ő teremője adta meg néki fegyverét. mert fűvet teremnek számára a hegyek, és a mező minden vadja ott játszadozik. lótszűfak alatt heverész, a nádak és mocsarak búvóhelyein. befedezi őt a lótszűfak árnyéka, és körülveszik őt a folyami fűzfák. ha árad is a folyó, nem siet; bízton van, ha százához a jordán csapna is. megfoghatják-é őt sze-meit láttára, vagy átfúrhatják-é az orrát törökkel?!

41

kihúzhatód-é a leviáthánt horoggal, leszoríthatod-é a nyelvét kötéllel? húzhat-sz-é gúzszt az orrába,

az állat szigonynyal átfurthatod-é? vajjon járul-é elődbe sok könyörgéssel, avagy szól-é hozzád sima beszédekkel? vajjon frigyét köt-é veled, hogy fogadd őt örökös szolgálul? játszhatol-é vele, miként egy madárral; gyermekeid kedvéért megköthetted-é? alkudozhatnak-é felette a társak, vagy a kalmárok közt feldozthatják-é azt? tele rakhatod-é nyársakkal a bőrét, avagy szigonynyal a fejét? vesd rá a kezedet, de megemlékezzél, hogy a harczot nem ismételéd. imé, az ő reménykedése csalárd; pusztá látása is halálra íjeszt! nincs oly merész, a ki őt felferve. ki hát az, a ki velem szállna szembe? ki adott nékem elébb, hogy azt visszafizessem? a mi az ég alatt van, mind az enyém! nem hallgathatom el testének részeit, erejének mivoltát, alkotásának szépségét. ki takarhatja fel ruhája felszínét; két sor foga közé kicsoda hatol be? ki nyitotta fel orcájának ajtait? fogainak sorai körül rémület lakik! büszkesége a csatornás pajzsok, össze-tartva mintegy szorító pécsettél. egyik szorosán a másikhoz lapul, hogy közéje levegő sem megy. egyik a másikhoz tapad, egymást tartják, egymástól elszakadhatatlanok. tüszentése fényt sugároz ki, és szemei, mint a hajnal szempillái. a szájából szövőtetékek jönnek ki, és tüzes szikrák omlanak ki. orryukaiból gőz lövel elő, mint a forró fazékból és üstből. lehellete meggyújtja a holt szenet, és szájából láng lövel elő. nyakszirtjén az erő tanyáz, előtte félelem ugrándozik. testének részei egymáshoz tapadtak; kemény önmagában és nem izeg-mozog. szíve kemény, mint a kő, oly kemény, mint az alsó malomkő. hogyha felkél, hősök is remegnek; ijedőkben veszteg állnak. ha éri is a fegyver, nem áll meg benne, legyen bár dárda, kopja vagy kelevéz. annyiba veszi a vasat, mint a pozdorját, az aczelt, mint a korhadt fát. a nyíl vesszője el nem űzi őt, a parittyakövek pozdorjává változnak rajta. pozdorjának tartja a buzogányütést is, és kineveti a bárd suhogását. alatta éles cserepek vannak; mint szeges borona hentereg az iszap felett. felkavarja a mély vizet, mint a fazekat, a tengert olyanná teszi, mint a festékedény. maga után világos ösvényt hagy, azt hinné valaki, a tenger megöszült. nincs e földön hozzá hasonló, a mely úgy teremtetett, hogy ne rettegjen. lenéz minden nagy állatot, ő a király minden ragadozó felett.

42

jób pedig felele az úrnak, és monda: tudom, hogy te mindent megtehetsz, és senki téged el nem fordíthat attól, a mit elgondoltál. ki az - mondod - a ki gáncsolja az örök rendet tudatlanul? megvallom azért, hogy nem értettem; csodadolgok ezek nékem, és fel nem foghatom. hallgass hát, kérélek, én hadd beszéljek; én kérdezlek, te pedig taníts meg engem! az én fülemnek hallásával hallottam felőled, most pedig szemeimmel látlak téged. ezért hibáztatom magam és bánkódom a porban és hamuban! miután pedig e szavakat mondotta vala az úr jóbnak, szóla a témánból való elifáznak: haragom felgerjedt ellened és két barátod ellen, mert nem szóltatok felőlem igazán, mint az én szolgám, jób. most azért vegyetek magatokhoz hét tulkot és hét kost, és menjete el az én szolgámhoz jóbhoz, és áldozatok magatokért

égőáldozatot; jób pedig, az én szolgám, imádkozék ti éretettek; mert csak az ő személyére tekintek, hogy rettenetesen ne cselekedjem veletek, mivel hogy nem szóltatok felőlem igazán, mint az én szolgám jób. elmenének azért a témánból való elifáz, a sukhból való bildád és a naamából való czufár, és úgy cselekedének, a miképen mondotta vala nékik az úr, és az úr tekinté jóbnak személyére. azután eltávolítá isten jóbról a csapást, miután imádkozott vala az ő barátaiért, és kétszeresen visszaadá az úr jóbnak mindazt, a mije volt. és beméne hozzá minden fiútestvére és minden leánytestvére és minden előbbi ismerőse, és evének ő vele együtt kenyeret az ő házában; sajnálkozának felette és vigasztalák őt mindama nyomorúság miatt, a melyet az úr reá bocsátott vala, és kiki ada néki egy-egy pénzt, és kiki egy-egy aranyfüggőt. az úr pedig jobban megáldá a jób életének végét, mint kezdetét, mert lön néki tizen-négyezer juha, hatezer tevéje, ezer igás ökre és ezer számára. és lön néki hét fia és három leánya. és az elsőnek neve vala jémima a másodiké keccziba, a harmadiké kéren-happuk. és nem találtatnak vala olyan szép leányok, mint a jób leánya, abban az egész tartományban, és az ő atyjok örökséget is ada nékik az ő fiútestvéreik között. jób pedig él vala ezután száznegyven esztendeig, és látja vala az ő fiait és unokáit negyedízig. és meghala jób jój vénségben és betelve az élettel.

énekek éneke, mely salamoné. csókoljon meg engem az ő szájának csókjaival; mert a te szerelmeid jobbak a bornál. én a te drága kenetét jók illatozásra; a te neved kiöntött drága kenet; azért szeretnek téged a leányok. vonj engemet te uánad, hadd fussunk! bevitt engem a király az ő ágyasházába; örvendezünk és vígadunk te benned, előszámláljuk a te szerelmeidat, melyek jobbak a bornál, méltán szeretnek téged. fekete vagyok, de szép, jeruzsálem leányai; mint kédár sátrai és salamon szőnyegei. ne nézzetek engem, hogy én fekete vagyok, hogy a nap lesütött engem; az én anyámnak fiait ellenem megharagudtak, a szőlőknek őrizőjévé tettek engem, - a magam szőlőjét nem őriztem. mondd meg nekem, te, a kit az én lelkem szeret, hol legeltetsz, hol deleltetsz délben; mert miért legyen én olyan, mint a ki elfátyolozza magát, társaink nyájainál? mivelhogy nem tudod, oh asszonyok között legszebb! jöj ki a nyájnak nyomdokain, és őrizd a te kecskéidet a pásztoroknak sátorai körül. a faraó szekereiben való paripákhoz hasonlóltak téged, én mátkám. szépek a te orczáid a halántékra való láncokban, a te nyakad a gyöngysorokban. arany láncokat csinálunk néked, ezüstből csinált gyöngyökkel. mikor a király az ő asztalánál ül, nárdusnak jóillatja származik én tőlem. olyan az én szerelmemem nekem, mint egy kötés mirha, mely az én kebeleim között hál. mint az engedi szőlőiben a cziprusfűrt, olyan nekem az én szerelmemem. imé, szép vagy én mátkám, imé, szép vagy, a te szemeid olyanok, mint a galambok. imé, te is szép vagy én szerelmemem, gyönyörűséges, és a mi nyoszolyánk zöldellő. a mi házainknak gerendái czédrusfák, és a mi menyezetünk cziprusfa.

én sáronnak rózsája vagyok, és a völgyek lilioima. mint a lilium a tövisék közt, olyan az én mátkám a leányok közt. mint az almafa az erdőnek fái közt, olyan az én szerelmemem az ifjak közt. az ő árnyékában felette igen kívánok ülni; és az ő gyümölcse gyönyörűséges az én inyennek. bevisz engem a borozó házba, és zászló felettem a szerelme. erősítetek engem szőlővel, üdítetek fel engem almákkal; mert betegek vagyok a szerelemnek. az ő balkeze az én fejem alatt van, és jobbkezével megölel engem. kényszerítlek titeket, jeruzsálemnek leányai, a vadkecskékre és a mezőnek szarvasira: fel ne költsetek és fel ne serkentsetek a szerelmet addig, a míg akarja. az én szerelmememnek szavát hallom, imé, ő jó, úgrálva a hegyeken, szökellve a halmokon! hasonlatos az én szerelmemem az őzhöz, vagy a szarvasoknak fiához. imé, ott áll a mi falunkon túl, néz az ablakon keresztül, tekintget a rostélyokon keresztül, szóla az én szerelmemem nekem, és monda: kelj fel én mátkám, és szépem, és jöszte. mert imé a tél elmúlt, az eső elmúlt, elment. virágok láttatnak a földön, az éneklésnek ideje eljött, és a gerliczének szava hallatik a mi földünkön. a fügefá érleli első gyümölcsét, és a szőlők virágzásban vannak, jóillatot adnak; kelj fel én mátkám, én szépem, és jöj hozzám! én galam-

bom, a kösziklának hasadékiban, a magas köszálnak rejtekében, mutasd meg nekem a te orczádat, hadd halljam a te szódat; mert a te szód gyönyörűséges, és a te tekinteted ékes! fogjátok meg nekünk a rókákat, a rókafiakat, a kik a szőlőket elpusztítják; mert a mi szőlőink virágban vannak. az én szerelmemem enyém, és én az övé, a ki a liliumok közt legeltet. míglen meghűsül a nap és az árnyékok elmúlnak: térj meg és légy hasonló, én szerelmemem, az őzhöz, vagy a szarvasoknak fiához a bether hegyein.

az én ágyasházamban éjjeleken keresém azt, a kit szeret az én lelkem, keresém őt, és meg nem találom. immár felkelek és eljárom a várost, a tereket és az utcákat, keresem azt, a kit szeret az én lelkem; keresém őt, és nem találom. megtalálom engem az őrizők, a kik a várost kerülik. mondék nekik: láttátok-e azt, a kit az én lelkem szeret? alig mentem vala el azoktól, mikor megtaláltam azt, a kit az én lelkem szeret. megragadám őt, el sem bocsátám, mígnem bevívem őt anyám házába, és az én szülőknek ágyasházába. kényszerítetek titeket, jeruzsálemnek leányai, a vadkecskére, és a mezőknek szarvasira, fel ne költsetek és fel ne serkentsetek a szerelmet, valamíg ő akarja. kicsoda az, a ki feljő a pusztából, mint a füstnek oszlopa? mirhától és tömjéntől illatos, a patikáriusnak minden jó illatú porától. imé, ez a salamon gyaloghintája, hatvan erős férfi van körülötte, izráelnek erősei közül! mindnyájan fegyverfogók, hadakozásban bölcsék, kinek-kinek oldalán fegyvere, az éjszakának félelme ellen. hálóágyat csinált magának salamon király a libánus fáiból. oszlopait ezüstből csinálta, oldalát aranyból, ágát biborból, belső része ki van rakva szarvattal, a jeruzsálemnek leányi által. jöjjetek ki, és nézzétek, sionnak leányai, salamon királyt a koronában, melylyel megkoronázta őt az anyja, az ő eljegyzésének napjára, és az ő szíve vígasságának napjára!

imé szép vagy, én mátkám, imé szép vagy, a te szemeid galambok a te fátýolod mögött; a te had hasonló a kecskének nyájához, melyek a gileád hegyéről szállanak alá. a te fogaid hasonló a megnyirt juhok nyájához, melyek a földből feljönnek, melyek mind kettősöket ellenek, és nincsen azok között meddő. mint a karmazsin czérna, a te ajkaid, és a te beszéded kedves, mint a pomagranátnak darabja, olyan a te vakszemed a te fátýolod alatt. hasonló a te nyakad a dávid tornyához, a mely építettett fegyveres háznak, a melyben ezer paizs függesztett fel, mind az erős vitézek paizsai. a te két emlőd olyan, mint két vadkecske, egy zergének kettős fia, a melyek a liliumok közt legelnek. míg meghűsül a nap, és elmúlnak az árnyékok, elmegyek a mirhának hegyére, és a tömjének halmára. mindenestől szép vagy, én mátkám, és semmi szeplő nincs benned! én velem a libánusról, én jegyese, én velem a libánus-

ról eljő; nézz az amanának hegyéről, a sénirnek és hermonnak tetejéről, az oroslánoknak barlangjokból, a párduczoknak hegyeiről. megsebesített az én szívemet, én húgom, jegyesem, megsebesített az én szívemet a te szemeidnek egy tekintésével, a te nyakadon való egy aranylánczcal! mely igen szépek a te szerelmeid, én húgom, jegyesem! mely igen jók a te szerelmeid! jobbak a bornál, és a te keneteidnek illatja minden fűszerszámnál! színmézet csepegnek a te ajkaid, én jegyesem, méz és tej van a te nyelveld alatt, és a te ruháidnak illatja, mint a libánusnak illatja. olyan, mint a berekesztett kert az én húgom, jegyesem! mint a befoglaltatott forrás, bepecsételt kútforrás! a te csemetéid gránátmáls kert, édes gyümölcsökkel egybe, ciprusok nárdusokkal egybe. nárdus és sáfrány, jóillatú nád és fahéj, mindenféle temjéntermő fákkal, mirha és áloes, minden drága fűszerszámmal. kerteknek forrása, élő vizeknek kútfeje, melyek folynak a libánusról. serkenj fel északi szél, és jöjj el déli szél, fújj az én kertemre, folyanak annak drága illatú szerszámai, jöjjön el az én szerelmesem az ő kertébe, és egybe annak drágálatos gyümölcseit.

5

bementem az én kertembe, én húgom, jegyesem, szedem az én mirhát, az én balzsammal, eszem az én lépesmézemet az én mézemmél, iszom az én boromat az én tejjemmel. egyetek barátim, igyatok, és részegedjete meg, szerelmesim! én elaludtam, de lelkemben vigyázok vala, és imé az én szerelmesemnek szava, a ki zörget, mondván: nyisd meg nekem, én húgom, én mátkám, én galambom, én tökéletesem; mert az én fejem megrakodott harmattal, az én hajam az éjszakának harmatjával! felelék én: levettem ruhámat, hogy-hogy öltözhetném fel? megmostam lábaimat, mimódon keverném azokat a porba? az én szerelmesem kezét benyújtá az ajtónak hasadékan, és az én belső részeim megindulának ő rajta. felkelék én, hogy az én szerelmesemnek megnyissam, és az én kezeimről mirha csepeg vala, és az én ujjaimról folyó mirha a zavar kilincisére. megnyitám az én szerelmesemnek; de az én szerelmelem elfordult, elment; az én lelkem megindult az ő beszédén: keresém őt, de nem találám, kiáltám őt, de nem felele nekem! megtalálának engem az őrizők, a kik a várost kerülik, megverének engem, megsebesítének engem, elvevék az én felöltömet tőlem a kőfalnak őrizői. kényszerítelek titeket, jeruzsálemnek leányai, ha megtaláljátok az én szerelmelemet, mit mondotok neki? hogy én a szerelmem betegé vagyok! micsoda a te szerelmesed egyéb szerelmesei felett, oh asszonyoknak szépe? micsoda a te szerelmesed egyéb szerelmesei felett, hogy minket ilyen igen kényszerítesz? az én szerelmelem feje és piros, tizezer közül is kiteszik. az ő feje, mint a választott drága megtisztított arany; fodor haja fekete, mint a hollónak. az ő szemei mint a vízfolyás mellett való galambok, melyek teiben fürödnek, szép teljesen helyheztek. az ő orcája hasonlatos a drága füveknek táblájához, a melyeknek illatos plántákat nevelnek; az ő ajkai liliumok, melyekről csepegő mirha foly. az ő kezei

aranyhengerek; melyek befoglaltattak topázba; az ő teste elefántcsontból való mű, zafirokkal megrakva. az ő szárai márványoszlopok; melyek tiszta arany talpakra fundáltattak; az ő tekinteti, mint a libánus; tetzetes mint a czedrusfa. az ő ínye édességek, és ő mindenestől fogva kíváncsi! ez az én szerelmelem, és ez az én barátom, oh jeruzsálemnek leányai!

6

hová ment a te szerelmesed, oh asszonyoknak szépe? hová fordult a te szerelmesed, hogy keressük őt veled együtt? az én szerelmelem, elment az ő kertébe, a drága füveknek táblái közé, hogy lakozzék a kertekben, és liliumokat szedjen. én az én szerelmelemé vagyok, és az én szerelmelem enyim, a ki a liliumok közt legett. szép vagy én mátkám, mint tirs város, kedves, mint jeruzsálem, rettenetes, mint a zászlós tábor. fordítsd el a te szemeidet én tőlem, mert azok megzavarnak engem. a te hajad olyan, mint a kecskének nyája, melyek a gileádról szállanak alá. a te fogaid hasonlók a juhok nyájához, melyek feljönnek a fordóból, melyek mind kettősöket ellenek, és meddő azok között nincsen. mint a pomagránát darabja a te vakszedem, a te fátyolod alatt. havanan vannak a királynék, és nyolczvan az ágyasok és számtalan a leányzó. és az én galambom, az én tökéletesem, az ő anyjának egyetlenegy, az ő szülőjének választotta. látják a leányok, és boldognak mondják őt, a királynéasszonyok és az ágyasok, és dicsérik őt. kicsoda az, a ki úgy láttatik mintegy hajnal, szép, mint a hold, tiszta, mint a nap, rettenetes, mint a zászlós tábor? a diófás kertekbe mentem vala alá, hogy a völgynek zöld füveit lássam; hogy megnézzem, ha fakad-e a szőlő, és a pomagránátfák virágoznak-é? nem tudtam, hogy az én elmém ültete engem az én nemes népemnek díszintájába. térj meg, oh sulamit! térj meg, térj meg, hogy nézzünk téged! mit néztek sulamiton? mintegy machanaimbeli kórtánczot!

7

oh mely szépek a te lépéseid a sarukban, oh fejedelem leánya! a te csipőd hajlái olyanok, mint a kősonnyúk, mesteri kezeknek műve. a te köldököd, mint a kerekded csésze, nem szűkölködik nedvesség nélkül; a te hasad mint a gabonaasztag, liliumokkal körül kerítve. a te két emlőd, mint két őzike, a vadkecskének kettős fiai. a te nyakad, mint az elefánttetemből csinált torony; a te szemeid, mint a hesbonbeli halastók, a sok népű kapunál; a te orrod hasonló a libánus tornyához, mely néz damaskus felé. a te fejed hasonló rajtad a kármelhez, és a te fejednek hajadnak fonatékja a biborhoz, a király is megkötnétek fűrted által! mely igen szép vagy és mely kedves, oh szerelmem, a gyönyörűségek közt! ez a te termeted hasonló a pálmafához, és a te emlőd a szőlőgerédekhez. azt mondám: felhagok a pálmafára, megfogom annak ágait: és lesznek a te emlőd, mint szőlőnek gerézei, és a te orrodnak illatja, mint az almának. és a te ínyed, mint a legjobb bor, melyet szerelmelem kedvére szürcsöl, mely szóra ny-

ítja az alvók ajkait. én az én szerelmesemé vagyok, és engem kíván ő! no, én szerelmesem, menjünk ki a mezőre, háljunk a falukban. felkelvén menjünk a szőlőkbe, lássuk meg, ha fakad-é a szőlő, ha kinyílott-é virága, ha virágnak-é a gránátalma: ott közlöm az én szerelmemet veled. a mandragórák illatoznak, és a mi ajtónk előtt vannak minden drágálátos gyümölcsök, ók és újak, melyeket oh én szerelmem, néked megtartottam!

8

vajha lennél nekem én atyámfia, ki az én anyámnak emlőjét szopta, hogy téged kívül találván megcsókálnálak; még sem utálnának meg engem. elvinnélek, bevinnélek anyámnak házába, te oktatgatnál engem, én meg borral itatnálak, fűszeressel, gránátalma borral. az ő balkeze az én fejem alatt, és jobbkezével megölel engem. kényszerítlek titeket, jeruzsálemnek leányai, miért költenétek és miért serkentenétek fel a szerelmet, míg nem ő akarja? kicsoda ez a ki feljő a pusztából, a ki az ő szerelmeséhez támaszkodik? az almafa alatt költöttek fel téged, ott szült téged a te anyád, ott szült téged a te szülőd! tégy engem mintegy pecsétet a te szívedre, mintegy pecsétet a te karodra; mert erős a szeretet, mint a halál, kemény, mint a sír a buzgó szerelem; lángjai tűznek lángjai, az úrnak lángjai. sok vizek el nem olthatnák e szeretetet: a folyóvizek sem boríthatnák azt el: ha az ember minden házabeli marháját adná is e szeretetért, mégis megvetnék azt. kicsiny hűgunk van nekünk, a kinek nincsen még emlője; mit cselekedjünk a mi hűgunk felől, a napon melyen arról szót tesznek? ha ő köfal, építünk azon ezüstből palotát; ha pedig ajtó ő, elrekesztjük őt czédrus-deszkával. mikor én olyan leszek, mint a köfal, és az én emlőim, mint a tornyok; akkor olyan leszek ő előtte, mint a ki békességet nyer. szőlője volt salamonnak baálhamonban, adta az ő szőlőjét a pásztoroknak, kiki annak gyümölcséért hoz ezer-ezer ezüst siklust. az én szőlőmre, mely én reám néz, nekem gondom lesz: az ezer siklus, salamon, tiéd legyen, a kétszáz annak gyümölcsének őrizője. oh te, a ki lakol a kertekben! a te társaid a te szódra figyelmeznék; hadd halljam én is. fuss én szerelmesem, és légy hasonló a vadkecskéhez, vagy a szarvasnak fiához, a drága füveknek hegyein!

és lön azon napokban, a mikor a bírák bíraskodának, éhség lön a földön. és elméne egy férfi a júda bethleheméből, hogy moáb mezején tartózkodjék; ő meg a felesége, és a két fia. a férfi neve elimélek és felesége neve naómi; két fiok neve pedig mahlon és kiljon; efrataiak, a júda bethleheméből valók. és eljutának moáb mezejére, és ott valának. meghala pedig elimélek a naómi férje, és marada ő és az ő két fia. a kik moábita leányokat vőnek feleségül; az egyiknek neve orpa, és a másiknak neve ruth. és ott lakozának közel tíz esztendeig. meghalának ök is mind a ketten, mahlon is, kiljon is, és marada az asszony az ő két fia és férje nélkül. felkele azért ő és az ő menyei, és ő visszatérte moáb mezejéről; mert hallotta vala moáb mezején, hogy meglátogatta az úr az ő népet, hogy adjon nékik kenyeret. és kiméne arról a helyről, a hol volt, és vele a két menyje. és menének az úton, hogy visszatérjenek júda földre, és monda naómi az ő két menyének: menjetek, térjetek vissza, kizsi az ő anyjának házához. cselekedjék az úr irgalmasságot veletek, a miképen ti cselekedtetek a megholtakkal és én velem! adja az úr tinéktek, hogy találatok nyugodalmat, kiki az ő férje házában. és megcsókola őket; és ök nagy felszóval sírának. és mondák néki: bizony mi veled együtt térünk a te népedhez! naómi pedig monda: térjetek vissza leányaim! miért jönnétek én velem? hát ugyan vannak-e még fiak az én méhemből, a kik férjeitek lehetnének? térjetek vissza leányaim! menjetek, mert én már vénebb vagyok, semhogy férjhez mehetnék. még ha azt mondanám is, hogy van reménységem; még ha ez éjjel férjhez mennék is és szülnék is fiaikat: ugyan megvárhatnátok-e őket, a míg felnőnek? ugyan megtartóztatnátok-e magatokat miattok, hogy férjhez ne menjetek? ne, édes leányaim! mert nagyobb az én keserűségem, mint a tietek, mert engem talált az úrnak keze. azok pedig nagy felszóval tovább sírának. és orpa megcsókola az ő napát; ruth azonban ragaszkodék hozzá. ő pedig monda: ímé a te sógorasszonyod visszatért az ő népéhez, és az ő isteneihez, térj vissza te is a te sógorasszonyod után. ruth pedig monda: ne unszoli, hogy elhagyjalak, hogy visszaforduljak tőled. mert a hova te mégy, oda megyek, és a hol te megszálls, ott szállok meg; néped az én népem, és istened az én istenem. a hol te meghalsz, ott halok meg, ott temessenek el engem is. úgy tegyen velem az úr akármít, hogy csak a halál választ el engem tőled. mikor pedig látá, hogy erősködik vele menni, nem szóla néki többet. és menének mind a ketten, míglen bethlehembe érkezének. és lön, hogy mikor bethlehembe érkezének, megmozdult az egész város miattok, és mondák: nemde nem naómi ez? és ő monda nékik: ne hívjatok engem naóminak, hívjatok inkább márnak, mert nagy keserűséggel illetett engem a mindenható. többet magammal mentem el, és elárvultan hozott vissza engemet az úr; miért hívnátok hát engem naóminak, holott az úr ellenem fordult, és a mindenható nyomorúsággal illetett engemet? így tért vissza naómi, és vele a moábita ruth, az ő menyje, a ki hazatért moáb mezejéről. megérkezének pedig bethlehembe az árpaarítás kezdetén.

vala pedig naóminak egy rokona az ő férje után, előkelő derék ember elimélek nemzetségéből; neve boáz. és monda a moábita ruth naóminak: hadd menjek, kérlek, a mezőre, hogy kalászkodak szedegessem az után, a kinek szemei előtt kedvességet találok. és az monda: menj édes leányom. elméne azért és odaérkezék, szedegete a mezőn az aratók után, és történetesen oda talált a boáz szántóföldjére, a ki elimélek nemzetségéből való volt. és ímé boáz kijöve bethlehemből, és monda az aratóknak: az úr legyen veletek! és ök mondanak néki: áldjon meg téged az úr! és monda boáz az ő szolgálójának, a ki az aratók felügyelője volt: kié ez a leányzó? és felele a szolgáló, az aratók felügyelője, és monda: az a moábita leányzó ez, a ki naóminál jött a moáb mezejéről. a ki monda: hadd szedegessem, kérlek, és hadd tarlózgassak a kévék közt az aratók után. és ide jöve, és itt marada reggeltől fogva mind mostanig: és csak épen most pihent egy keveset a házában. és monda boáz ruthnak: ugyan halod-e édes leányom! ne menj szedegetni más mezőre és el ne menj innen; hanem menj mindenütt szolgálóim után. szemeid legyenek a mezőn, a melyet aratnak, és járv utának. ímé meghagytam a szolgálknak, hogy ne bántsanak téged, és ha megszomjúhozol, menj az edényekhez és igyál abból, a mit a szolgálk merítenek. akkor ez arczra borula és meghajta magát a földig, és monda néki: hogy-hogy találtam ilyen kedvességet a te szemeid előtt, hogy rám tekintettél, holott én idegen vagyok? boáz pedig felele, és monda néki: bizony elmondtak nékem mindent, amit cselekedtetél a te napaddal, férjed halála után, hogy elhagytad a te atyádat és a te anyádat és a te születésednek földét, és jöttél ahhoz a néphez, a melyet nem ismertél azelőtt. fizessen meg az úr a te cselekedetédért, és legyen teljes a te jutalmad az úrtól, izráelnek istenétől, a kinek szárnyai alatt oltalmat keresni jöttél. ez pedig monda: találjak kedvességet a te szemeid előtt uram, mert megvigasztaltál engem, és mert a te szolgálódnak szívéhez szoltál, holott én nem vagyok a te szolgálóleányaid közül. és az evésnek idejekor szóla néki boáz: jer ide, és egyél a kenyérből, és mártsd be a te falatodat az ecetes lébe. és ő léüle az aratók mellé. és pergelt gabonát nyújtott néki, és evett, s jóllakott, sőt még hagyott is. azután felállott, hogy szedegessen és boáz megparancsolta az ő szolgálójának, mondván: a kévék között is hadd szedegessen, és meg ne piron-gassátok őt. sőt húzogassatok ki néki a kévékből is, és hagyogassatok el, hogy szedje fel, és meg ne dorgáljátok őt. és ő szedegete a mezőn mind estiglen, és kicsépélé, a mit szedeggett, és lett abból szinte egy efa árpa. és felvévé és beméne a városba, és napaasszonya látá, a mit ő szedeggett. aztán elővévé és odaadá néki, a mit meghagyott, minekutána jóllakott vala. és monda néki az ő napaasszonya: hol szedegettél ma, és hol munkálkodtál? áldott legyen, a ki rád tekintett. és elbeszélte az ő napaasszonyának, hogy kinél munkálkodott, és monda: annak a férfiúnak a neve, a kinél ma munkálkodtam: boáz. és monda naómi az ő menyének: áldott legyen ő az úrtól, a ki nem vonta meg irgalmasságát az élőtől és a megholtak-

tól! és naómi monda néki: közel valónk nekünk az a férfiú; legközelebbi rokonaink közül való ő. és szóla a moábita ruth: még azt is monda ő nékem: menj mindenütt az én munkásaim után, a míg csak el nem végzik az én egész aratásomat. és monda naómi ruthnak, az ő menyének: jó, édes leányom, hogy az ő szolgálóival jársz, ne is találjanak téged más mezőn. így járt ő mindenütt a boáz szolgálói után, szedegetve, míg az árpaaratás és búzaaratás bevégződött; és az ő napaasszonyával lakott.

3

és monda néki naómi, az ő napaasszonya: édes leányom! ne keressek-é néked nyugalmat, hogy jól legyen dolgod? avagy nem rokonunk-é boáz, a kinek szolgálóival voltál? ímé ő az éjjel árpát szór a szérún. annakokáért fűrödjél meg, és kend meg magadat, és vedd magadra ruháidat, és menj le a szérúre; észre ne vétesd magadat a férfiúval, a míg el nem végezi ételét és italát. és majd ha lefekszik, jegyezd meg a helyet, a hol fekszik, és menj oda, és hajtsd fel a leplet lábainál, és feküdjél oda. ő majd megmondja néked, mit cselekedjél. és ő monda néki: mindazt, a mit mondasz, megcselekszem. és lement a szérúre, és mindent úgy cselekedett, a mint napaasszonya parancsolta. és boáz evett és ivott, és felvidámlt az ő szíve. és elment, hogy lefeküdjék a garmada szélén; és az eljött titkon, és felhajtá lába felől a leplet, és lefeküvék. történt pedig éjfél tájon, hogy felrettent a férfiú, és odafordult. és ímé: asszony fekszik az ő lábainál. és monda: kicsoda vagy te? és az monda: én ruth vagyok, a te szolgálód; terjeszsed ki hát takaródat a te szolgálódra, mert te vagy a legközelebbi rokon. és ő monda: az úrnak áldotta vagy te, édes leányom! utóbbi szeretetteddel jobbat cselekedtél, mint az elsővel: hogy nem jártál az ifjak után, sem szegény, sem gazdag után. most hát édes leányom, ne félj! mindent, a mit mondasz, megteszek néked; mert tudja az én népemnek egész kapuja, hogy derék asszony vagy. és most: bizony igaz, hogy közel rokon vagyok: de van nálamnál még közelebbi rokon is. ez éjszakán hálj itt; s majd reggel, ha az megvált téged, jó: váltson meg; ha pedig nem akar téged megváltani, akkor én váltalak meg. él az úr! feküdj itt reggelig, és feküvék az ő lábainál reggelig, és felkele, mielőtt valaki az ő felebarátját megismerheté, mert monda: meg ne tudja senki, hogy ez az asszony a szérúre jött. és monda: add ide a nagy kendődet, a mely rajtad van, és tartsd. és ő oda tartotta azt. boáz pedig mért hat mérték árpát, és feladta néki, maga pedig bement a városba. és elméne az ő napaasszonyához, és az monda: hogy vagy édes leányom? és ő elbeszélte néki mindent, a mit cselekedett vele az a férfi. és monda: ezt a hat mérték árpát adá nékem, mert monda: ne menj üresen a te napadhoz. és monda naómi: légy veszteg leányom, míg megtudod, hova dől el a dolog; mert nem nyugszik az a férfiú, míg véghez nem viszi a dolgot meg ma.

4

boáz pedig felment a kapuba, és ott leült. és ímé arra ment az a legközelebbi rokon, a kiről boáz beszélt vala, és monda néki: jer csak, ülj ide atyafi. és az oda ment és leüle. ekkor ő maga mellé vett tíz férfiút a város vénei közül és monda: üljetek ide! és azok leülének. és ő monda a legközelebbi rokonnak: azt a darab szántóföldet, mely a mi atyáinkfiáé, eliméléké volt, eladja naómi, a ki haza jött a moáb mezejéről. én pedig gondoltam, hogy füledbe jutatom, mondván: vedd meg az itt ülők előtt és az én népemnek vénei előtt. ha megváltod: váltsd meg; és ha nem váltod meg: jelentsd ki előttem, hogy tudjam; mert rajtad kívül nincs, a ki megváltaná, és én vagyok utánad. és az monda: én megváltom. és monda boáz: a mely napon megveszed a szántóföldet naómi kezéből, akkor a moábita ruthtól, a megholtanak feleségétől veszed meg, hogy nevet támaszsz a megholtnak, az ő örökségében. a legközelebbi rokon pedig monda: nem válthatom meg magamnak, hogy el ne veszessem a magam örökségét; váltsd meg te magadnak az én rokoni részemet, mert én nem válthatom meg. ez vala pedig a szokás régen izráelben, a megváltás és cserélés alkalmával, minden dolognak megerősítésére: a férfi lehúzza az ő saruját és oda adta felebarátjának, és ez volt a bizonyosság izráelben. monda annakokáért a legközelebbi rokon boáznak: vedd meg magadnak! és lehúzza a saruját. és monda boáz a véneknek és az egész népnek: ti vagytok tanui ma, hogy megvettem mindent, a mi eliméléké volt, és mindent, a mi kiljoné és mahloné volt, naómi kezéből; sőt a moábita ruthot is, mahlonnak feleségét feleségül vettem, hogy nevet támaszszak a megholtanak az ő örökségében, és ki ne veszzen a megholtnak neve az ő atyafiai közül és az ő helységének kapujából. tanuk vagytok ma. és monda az egész nép, mely a kapuban vala és a vének: tanuk vagyunk! tegye az úr az asszonyt, a ki a te házádba megy, olyanná, mint rákkel és lea, a kik ketten építették fel izráel házát, és gyűjts vagyont efratában és szerezz nevet bethlehemben. és a te házad legyen, miként a pérecz háza - a kit thámár szült júdának - abból a magzatból, a melyet az úr adánd néked ettől az asszonytól. elvéve annakokáért boáz ruthot, és lön az néki felesége, és beméne hozzá, és megadá az úr, hogy az fogana az ő méhében, és szült fiút. és mondák az asszonyok naóminak: áldott az úr, a ki ma nem engedte meg, hogy rokon nélkül maradj; emlegessék az ő nevét izráelben! és legyen ő a te lelkednek megvidámítója, és vénségednek istápolója, mert menyed szülte őt, az, a ki téged szeret, és a ki többet ér néked hét fiúnál. ekkor megfogá naómi a gyermeket, és ölébe vevé, és dajkája lön annak. a szomszédasszonyok pedig nevet adának néki, mondván: fia született naóminak, és nevezték az ő nevét obednek. ez az apja isainak, a dávid atyjának. és a pérecz nemzetségei ezek; pérecz nemzé hesront; hesron pedig nemzé rámot, és rám nemzé amminádábot; amminádáb pedig nemzé naássont, és naásson nemzé sálmónt; sálmon pedig nemzé boáz, és boáz nemzé obedet; és obed nemzé isait, isai pedig nemzé dávidot.

jaj! de árván ül a nagy népű város! olyanná lön, mint az özvegyasszony! nagy volt a nemzetek között, a tartományok közt fejedelemszassy: robotossá lön! sírván sír éjjelente, s könny borítja az orczáját! senki sincs, ki vigasztalna, azok közül, kik szerették; mind megcsalták barátai, ellenségeivé lőnek. számkivetésbe méne júda a nyomorúság és a szolgálat sokasága miatt! ott ül ő a pogányok közt; nem talál nyugodalmat; valamennyi üldözője utólerzte a szorultságában. sionnak útai gyászolnak; nincsen, a ki ünnepnapra járjon; kapuja mind elpusztult; papjai sóhajtoznak, szüzei nyögnek, csak keserűsége van néki. elnyomói főkké lettek; ellenségei boldogok! bizony az úr verte meg őt az ő sok bűne miatt; gyermekei rabságra mentek az elnyomó előtt. és elhagyta sion leányát minden ő ékessége; fejedelmei olyanok lettek, mint a szarvasok, a melyek nem találának eledelt, és erőtellenül futnak az üldöző előtt. emlékezik jeruzsálem az ő nyomorúságának és eltiportatásának napjain minden ő gyönyörűségéről, a melyek voltak eleitől fogva; mert az ő népe ellenség kezébe esett és nem volt segítése. látták őt az ellenségek; nevettek megsemmisülésén. vétkezvén vétkezett jeruzsálem, azért lett csúfsággá, minden tisztelője megvetette, mert látták az ő mezítelenségét, ő maga pedig sóhajtoz és elfordul. szennye a ruhája szélén; nem gondolt a jövőjére; csudálatosan aláülyedt, nincs vigasztalója. lásd meg uram, az én nyomorúságomat, mert ellenség vett erőt rajtam! szorongató nyújtja kezét minden kincse után, sőt látta, hogy pogányok mentek be az ő szent helyébe, a kikről azt parancsoltad, hogy be ne menjenek a te közésgedbe. egész népe sóhajtoz, futkosnak a kenyér után, odaadják drágaságaikat az ételért, hogy megéledjenek. lásd meg uram és tekintsd meg, mily útálatossá lettem! mindnyájatokat kérlek, ti járókelők: tekintsétek meg és lássátok meg, ha van-e oly bánat, mint az én bánatom, a mely engem ért, a melyvel engem sujtott az úr az ő búslult haragjának napján! a magasságból tüzet bocsátott csontjaimba, és az hatalmaskodik bennök; hálót vetett lábaimnak; hátra vetett, pusztává tett engem; egész napon beteg vagyok. saját kezével rőtta össze az én vétkeim igáját; ráfonódtak nyakamra; megrendítette erőmet; oda adott engem az úr azok kezébe, a kik előtt meg nem állhatok. rakásra hányta az úr minden vitézemet én bennem; gyűlést hívott össze ellenem, hogy összetörje ifjaimat; sajtóba taposta az úr júda szűz leányát. ezekért sirok én; szememből, szememből víz folyik alá, mert messze távozott tőlem a vigasztaló, a ki megélesszen engem; fiaim elvesztek, mert győzött az ellenség. terjesztgeti kezeit sion: nincs vigasztalója; szorongatókat rendelt az úr jákób ellen köröskörül; jeruzsálem csúfsággá lett közötök. igaz ő, az úr, mert az ő szava ellen rugódoztam! halljátok meg kérlek, mind ti népek, és lássátok meg az én bánatomat: szüzeim és ifjaim fogságba menének! kiáltottam azoknak, a kik szerettek engem de ők megcsaltak engem; papjaim és véneim a városban multak ki, a mikor étel után futkostak, hogy megéledjenek. lásd meg uram, hogy szorongattatom,

belső részeim megháborodtak; elfordult bennem az én szívem, mert bizony pártot ütöttem; künn fegyver pusztít, benn minden olyan, mint a halál! hallották, hogy sóhajtozom és nincs vigasztalóm; minden ellenségem hallotta veszedelmemet; örültek, hogy te ezt cselekedted. hozd el a napot, a melyet hirdettél, hogy olyanok legyenek, mint én! jusson elődbe minden gonoszságuk, és úgy bánj velök, a miképen én velem bántál az én minden bűnömért; mert sok az én sóhajtozásom, és beteg a szívem.

2

jaj; de sűrű felhőt borított haragjában az úr sionnak leányára! az égből a földre veté izráel ékességét, és nem emlékezett meg lábainak zsámolyáról az ő haragja napján. elnyelte az úr, nem kímélte jákóbnak minden hajlékát, letörte haragjában júda leányának erősségeit, a földre terítette; megfertőzteté az országot és fejedelmeit. felgerjedt haragjában letérdelé izráelnek minden szarvát; hátravoná jobbkézét az ellenség elől, jákób ellen pedig mint lángoló tűz emészett köröskörül. feszítette kezívét, mint valami ellenség, kinyújtá jobbkézét, mint támadó, és megölt mindent, a mi a szemnek kíváncs; sion leányának sátorában, mint a tüzet önté ki búslulását. olyan volt az úr, mint valami ellenség; elnyelte izráelt, elnyelte minden palotáját, elrontá erősségeit, és megcsokasította júda leányának a búját, baját, és eltapodta sátorát, mint valami kertet, lerombolta gyűlekezése helyét; elfeledtete az úr a sionon ünnepet és szombatot, és megütált haragja hevében királyt és papot. megvetette az úr az ő oltárát, megütalta szent helyét; ellenség kezébe adá palotáinak kőfalait; zajt ütöttek az úr házában, mint ünnepnapon. gondola az úr, hogy lerontja sion leányának kőfalát; kiterjeszté a mérőköteleket, nem vonta vissza kezét a pusztítástól, és siralomra jutott a bástya és a kőfal, együtt búslakodnak! kapui besülyedtek a földbe, elveszté és összetöré annak zárait; királya és fejedelmei a pogányok közt vannak. nincsen törvény, sőt prófétái sem nyernek kijelentést az úrtól. a földön ülnek, elnémultak sion leányának vénei, port szórta a fejükre; zsákba öltözték, földre csüggesztették fejüket jeruzsálemnek szüzei. elsenyvedtek szemeim a könyhullatástól, belső részeim háborognak, májam a földre omlik az én népem leányának romlása miatt, mikor elalélát a kis gyermek és a cseszöpő a város utczáin. azt mondták anyjoknak: hol a kenyér, meg a bor? mikor elalélta, mint a sebesültet a város utczáin, mikor kilheltek lelköket anyjoknak kebelén. mivel bizonyítsak melletted, mihez hasonlítsalak, jeruzsálem leánya, mivel mérjelek össze téged, hogy megvigasztaljalak, sionnak szűz leánya?! bizony nagy a te romlásod, mint a tenger: kicsoda gyógyít meg téged?! a te prófétáid hazugságot és bolondságot hirdettek néked, és nem fedték fel a te álnokságodat, hogy elfordították volna fogságodat; hanem láttak tenéked hazug és megtévelyítő prófétálásokat. összecsapják feletted közeiket minden járó-kelők; süvöltenek és csóválják fejüket jeruzsálem leánya felett: ez-e az a város, a melyről azt mondták: tökéletes szépség, az egész földnek

öröme? feltátották ellened szájakat minden ellenségeid; süvöltenek és csikorgatják fogukat, mondván: nyeljük el őt! bizony ez a nap az, a melyet vártunk; megértük, látjuk! megcselekedte az úr, a miket gondolt; beváltotta szavát, a melyet szólt eleitől fogva; rombolt és nem kimélt, és megvidámította rajtat az ellenséget, felemelte szarvát a te szorongatóidnak. kiáltott az ő szívök az úrhoz: oh sion leányának köfala! folyjon alá könnyed mint a patak, éjjel és nappal; ne szakadjon félbe, síró szemed meg se pihenjen. kelj fel, riadj éjjel, az orjárasok kezdetén; önts ki, mint a vizet a te szívedet az úr színe előtt; emeld fel hozzá kezeidet a te kisdedeidnek életéért, a kik elalélta az éhség miatt minden utczáznak szegletén. lásd meg uram és tekintsd meg, mivel cselekedtél így! avagy megegyék-e az asszonyok az ő méhöknek gyümölcsét, dédelgetett kisdedeiket; avagy megölessék-e az úrnak szent helyén pap és próféta? az utczákon a földön fekszik gyermek és vén; szüzeim és ifjaim fegyver miatt hullottak el; öldököltél haragod napján, mészároltál, nem kiméltél. egybehívtad mint valami ünnepnapra az én rettegetetőmet mindenfelől, és nem volt az úr haragjának napján, a ki elmenekült és megszabadult volna. a kiket dédelgettem és felneveltem, ellenségem emészttette meg őket!

3

én vagyok az az ember, a ki nyomorúságot látott az ő haragjának vesszeje miatt. engem vezérlett és járatott sötétségben és nem világosságban. bizony ellenem fordult, ellenem fordítja kezét minden nap. megfonnyasztotta testemet és bőrömet, összeronsolta csontjaimat. erősséget épített ellenem és körülvevett méreggel és fáradással. sötét helyekre ültetett engem, mint az örökre meghaltakat. körülkerített, hogy ki ne mehessek, nehézzé tette lánczomat. sőt ha kiáltok és segítségül hívom is, nem hallja meg imádságomat. elkerítette az én útjaimat terméskövel, ösvényeimet elforgatta. ólalkodó medve ő nékem és lesben álló oroszlán. útjaimat elterelte, és darabokra vagdalt és elpusztított engem! kifeszítette kezívét, és a nyíl elé célul állított engem! veséimbe bocsátotta tegzének fiait. egész népemnek csúfjává lettem, és gúnydalukká napestig. eltöltött engem keserűséggel, megrészegített engem ürozzal. és kováccsal tördelte ki fogaimat; porba tiprott engem. és kizártad lelkem a békességből; elfeledkeztem a jóról. és mondtam: elveszett az én erőm és az én reménységem az úrban. emlékezzél meg az én nyomorúságomról és eltapodtatásomról, az ürozzal és a méregről! vissza-visszaemlékezik, és megaláztatik bennem az én lelkem. ezt veszem szívverem, azért bízom. az úr kegyelmessége az, hogy még nincsen végünk; mivel nem fogyatkozik el az ő irtalmassága! minden reggel meg-megújul; nagy a te hűséged! az úr az én örökségem mondja az én lelkem, azért benne bízom. jó az úr azoknak, a kik várják őt; a léleknek, a mely keresi őt. jó a várni és megadással lenni az úr szabadításáig. jó a férfiúnak, ha igát visel ifjúságában. egyedül ül és hallgat, mert felvette magára. porba teszi száját, mondván: talán van még reménység? orczáját tartja az őt verőnek, meglegszik gyalázattal.

mert nem zár ki örökre az úr. sőt, ha megszorított, meg is vigasztal az ő kegyelmességének gazdagsága szerint. mert nem szíve szerint veri és szomorítja meg az embernek fiát. hogy lábai alá tiporja valaki a föld minden foglyát; hogy elfordíttassék az ember ítélete a magasságosnak színe előtt; hogy elnyomassék az ember az ő peres dolgában: ezt az úr nem nézi el. kicsoda az, a ki szól és meglesz, ha nem parancsolja az úr? a magasságosnak szájából nem jö ki a gonosz és a jó. mit zúgolódik az élő ember? ki-ki a maga bűneiért bűnhődik. tudakozzuk a mi útjainkat és vizsgáljuk meg, és térjünk az úrhoz. emeljük fel szívünket kezeinkkel egyetemben istenhez az égből. mi voltunk gonoszok és pártütők, azért nem bocsátottál meg. felöltötted a haragot és üldöztél minket, öldököltél, nem kiméltél. felöltötted a felhőt, hogy hozzád ne jusson az imádság. sepredékké és útaltatá tétél minket a népek között. feltátotta száját ellenünk minden ellenségünk. rettegés és tör van mi rajtunk, pusztulás és romlás. víz-patakok folynak alá az én szememből népem leányának romlása miatt. szemem csörgödez és nem szűnik meg, nincs pihenése, míg ránk nem tekint és meg nem lát az úr az égből. szemem bánatba ejtél lelkemet városomnak minden leányáért. vadászva vadásztak reám, mint valami madárra, ellenségeim ok nélkül. veremben fojtották meg életemet, és követ hánytak rám. felüláradtak a vizek az én fejem felett; mondtam: kivágattam! segítségül hívtam a te nevedet, oh uram, a legalsó veremből. hallottad az én szómat; ne rejtse el füledet sóhajtasom és kiáltásom elől. közelegi hozzám, mikor segítségül hívlak téged; mondd: ne félj! pereld meg uram lelkemnek perét; váltsd meg életemet. láttad, oh uram, az én bántalmaztatósámat; ítélj meg ügyemet. láttad minden bosszúállásukat, minden ellenem való gondolatjokat. hallottad uram az ő szidalmazásukat, minden ellenem való gondolatjokat; az ellenem támadóknak ajkait, és ellenem való mindennapi szándékukat. tekintsd meg leüléseket és felkeléseket; én vagyok az ő gúnydaluk. fizess meg nékik, uram, az ő kezeiknek munkája szerint. adj nékik szívbeli konokságot; átkodul reájok. üldözd haragodban, és veszed el őket az úr ege alól!

4

jaj! de meghomályosodott az arany, elváltozott a szép színarany, kiszóratattak a szent hely kövei minden utca szegletére. sionnak drága fiait, a kik becsebbek valának mint a színarany, cserépedénynek tekintették, a fazekas munkájának. még a sárkányok is oda nyújtják emlíöket, szoptatják fiaikat; az én népem leánya pedig kegyetlen, mint a struccmadarak a pusztában. a csecsemő nyelve az ínyéhez tapadt a szomjúság miatt; a kisdetek kenyeret kértek, és nem volt, a ki nyújtott volna nékik. kik pompás ételeket evének, elpusztulának az utczákon; a kik bíborban neveltetének, a szemétdombot ölelgetik. bizony nagyobb az én népem leányának bűnhődése sodoma bűnhődésénél, a mely elűslyedt egy pillanat alatt, noha kézzel sem ütöttek felé. az ő náziреusai tisztábbak valának a hónál, fehérebbek a tejnél, testök pirosabb vala, mint a korál, természetök mint a zafir. de

most feketébb az ő ábrázatok a koromnál, nem ismerik meg őket az utcákon; bőrük csonjaikhoz ragadt, elszáradt, mint a fa. jobban jártak, a kik fegyverrel ölettek meg, mint a kik éhen veszték el; mert azok átveretve multak ki, ezek pedig a mező termésének hiánya miatt. irgalmas anyák kezei megfőzték gyermekeiket, hogy azok eledeleik legyenek az én népem leányának romlásakor. megteljesíté az úr az ő búsulását, kiöntötte az ő felgerjedt haragját, és tüzet gyújtott a sionban, és megemészttette annak fundamentumait. nem hitték a föld királyai, sem a föld kerekiségének lakosai, hogy szorongató és ellenség vonuljon be jeruzsálemnek kapuin. az ő prófétáinak bűne, az ő papjainak vétke miatt van ez, a kik az igazaknak vérét ontották abban. tántorogtak, mint vakok az utcákon, vérrel bemocskolva, annyira, hogy ruháikat sem érinthették. távozzatok! tisztátalan! kiáltották azoknak; távozzatok, távozzatok, ne illessetek! bizony elfutottak, bujdostak is; a pogányok közt ezt mondták: nem lakhatnak itt sokáig! az úr haragja oszlatta el őket; többé nem tekint reájok, mivelhogy a papok orczáját nem tisztelték, a véneken nem könyörültek. még mikor meg voltunk, elepedve néztek szemeink a hiábavaló segedelem után; esengve várakoztunk olyan népre, a mely nem szabadított meg. vadásztak lépéseinkre, úgy hogy nem járhattunk a mi utcáinkon; elközelgetett a mi végünk, beteltek a mi napjaink, bizony eljött a mi végünk! gyorsabbak valának a mi üldözőink az égnek saskeselyűinél; a hegyeken kergettek minket, a pusztában ólálkodtak utánunk. orunk lehelle, az úr felkentje megfogatták az ő vermeikben, a kiről azt mondtuk: az ő árnyékában élünk a pogányok között. örülj és vígadozz, edom leánya, a ki uz földjén lakozol, mert még te rád is rád kerül a pohár, megrészegedel és meztelenkedel. eltűrtetitek a te álnokságod, oh sion leánya, nem fog téged száműzni többé; meglátogatja a te álnokságodat, edom leánya fölfedi a te bűneidet.

5

emlékezzél meg uram, mi esett meg rajtunk; tekintsd meg és lásd meg gyalázatunkat! a mi örökségünk idegenekre szállt; házaink a jövevényekéi. apátlan árvák lettünk; anyáink, mint az özvegyek. vizünket pénzért iszszuk, tűzifánkat áron kapjuk. nyakunknál fogva hajtattunk; elfáradtunk, nincsen nyugtunk. égyiptomnak adtunk kezet, az assziroknak, hogy jóllakjunk kenyérrel. apáink vétkeztek; nincsenek; mi hordozzuk vétkeiket. szolgák uralkodnak rajtunk; nincs a ki megszabadítson kezökből. életünk veszélyeztetésével szerezzük kényerünket a pusztában levő fegyver miatt. bőrünk, mint a kemencze, megfeketedett az éhség lázától. az asszonyokat megalázták sionban, a szüzeket júda városaiban. a fedelmeket kezökkel akasztották fel; a vének orczáit nem becsülik. az ifjak a kézi malmot hordozzák, és a gyermekek fahordásban botlanak el. a vének eltűntek a kapuból, megszűntek az ifjak énekelni. oda van a mi szívünk öröme, gyászra fordult a mi körtáncunk. elesett a mi fejünknek koronája, jaj most nekünk mert vétkeztünk! ezért lett beteg a mi szívünk, ezekért

homályosodtak meg a mi szemeink; a sion hegyéért, hogy elpusztult; rókák futkosnak azon! te uram örökké megmaradsz; a te királyi széked nemzedékről nemzedékre! miért feledkezel el örökre mi rólunk? miért hagysz el minket hosszú időre? téríts vissza uram magadhoz és visszatérünk; újítsd meg a mi napjainkat, mint régen. mert bizony-bizony megvetettél minket; megharagudtál ránk felettéb!

a prédikátornak, dávid fiának, jeruzsálem királyának beszédei. felette nagy hiábavalóság, azt mondja a prédikátor; felette nagy hiábavalóság! minden hiábavalóság! micsoda haszna van az embernek minden ő munkájában, melyely munkálkodik a nap alatt? egyik nemzetség elmegy, és a másik eljö; a föld pedig mindörökké megmarad. és a nap feltámad, és elnyugszik a nap; és az ő helyére siet, a hol ő ismét feltámad. siet délre, és átmegy észak felé; körbe-körbe siet a szél, és a maga keringéséhez visszatér a szél. minden folyóvíz siet a tengerbe; mindazáltal a tenger mégis meg nem telik: akármicsoda helyre a folyóvizek siessenek, ugyanazon helyre térnek vissza. minden dolgok mint fáradoznak, senki ki nem mondhatja; nem elégednek meg a szem látván, sem be nem teljesednek hallásával a fül. a mi volt, ugyanaz, a mi ezután is lesz, és a mi történt, ugyanaz, a mi ezután történik; és semmi nincs új dolog a nap alatt. van valami, a miről mondják: nézd ezt, új ez; régen volt már száz esztendőn át, melyek mi előttünk voltak. nincs emlékezet az előbbiekről; azonképen az utolsó dolgokról is, melyek jövednek, nem lesz emlékezet azoknál, a kik azután lesznek. én prédikátor, király voltam izráelnak jeruzsálemben. és adám az én elmémet mindazok vizsgálására és bölcsen való tudakozására, melyek lesznek az ég alatt. ez gonosz hiábavaló foglalatosság, melyet adott isten az emberek fiainak, hogy gyötörjenek vele. láttam minden dolgokat, melyek lesznek a nap alatt, és ímé minden csak hiábavalóság, és a léleknek gyötrelme! az egyenetlen meg nem egyenesíthető, és a fogyatkozás még nem számlálható. szóltam az én elmém-mel, mondván: ímé, én nagygyá lettem, és gyűjtöttem bölcseséget mindazok felett, a kik fők voltak én előttem jeruzsálemben, és az én elmém böven látott bölcseséget és tudományt! adtam annakfelette az én elmémet a bölcseségnek tudására, és az esztelenségnek és bolondságnak megtudására. megtudtam, hogy ez is a lélek gyötrelme. mert a bölcsességnek sokaságában sok búsulás van, és valaki öregbíti a tudományt, öregbíti a gyötrelmet.

mondék az én szívemben: no, megpróbállak téged a vigan való lakásban, hogy lásd meg, mi a jó! és ímé, az is hiábavalóság! a nevetésről azt mondom: bolondság! a vígasságról pedig: mit használ az? elvégezém az én szívemben, hogy boritalra adom magamat, (pedig szívem a bölcseséget követé) és előveszem ezt a bolondságot, mígnek meglátom, hogy az emberek fiainak mi volna jó, a mit cselekedjenek az ég alatt, az életök napjainak száma szerint. felette nagy dolgoztam cselekedtem; építék magamnak házakat; ülteté magamnak szőlőket. csinálék magamnak kerteket és ékességre való kerteket, és ülteté beléjük mindenféle gyümölcstermő fákat. csinálék magamnak víztartó tavakat, hogy azokból öntözsem a fáknak sarjadó erdejét. szerzek szolgákat és szolgálókat, házamnál nevedekett szolgálaim is voltak nékem; öreg és apró barmoknak nyájával is többel bírtam mindazoknál,

a kik voltak én előttem jeruzsálemben. gyűjték magamnak ezüstöt és aranyt is, és királyok drágaságait és tartományokat; szerzek magamnak éneklő férfiakat és éneklő asszonyokat, és az emberek fiainak gyönyörűségét, asszonyt és asszonyokat. és nagygyá levék és megnevedékem mindazok felett, a kik előttem voltak jeruzsálemben; az én bölcsességem is helyén volt. valamit kívánnak vala az én szemeim: meg nem fogtam azoktól, meg sem tartóztattam az én szívemet semmi vígasságtól, hanem az én szívem örvendezett minden én munkámmal gyűjtött jókban; mivelhogy ez volt az én részem minden én munkáimból. és tekinték minden dolgaimra, melyeket cselekedtek vala az én kezeim, és az én munkámra, mit fáradsággal végeztem vala; és ímé, az mind hiábavalóság és a léleknek gyötrelme, és nincsen annak semmi haszna a nap alatt! azért fordulék én, hogy lássak bölcseséget és bolondságot és esztelenséget, az az hogy mit cselekesznek az emberek, a kik a király után következnek: azt, a mit régen cselekedtek. és látám, hogy hasznosb a bölcsesség a bolondságnál, miképen hasznosb a világosság a setétség-nél. a bölcsnek szemei vannak a fejében; a bolond pedig setétben jár; de ugyan én megismerém, hogy ugyanazon egy végök lesz mindezeknek. annakokáért mondam az én elmém: bolondnak állapotja szerint lesz az én állapotom is, miért valék tehát én is bölcsőbb? és mondék az én elmém-ben: ez is hiábavalóság! mert nem lesz emlékezete sem a bölcsnek, sem a bolondnak mindörökké; mivelhogy a következő időkben már mind elfelejtetnek: és miképen meghal a bölcs, azonképen meghal a bolond is. azért gyűlöltem az életet; mert gonosznak látszék nékem a dolog, a mi történik a nap alatt; mert mindez hiábavalóság, és a léleknek gyötrelme! gyűlöltem én minden munkámat is, melyet munkálkodom a nap alatt; mivelhogy el kell hagynom azt oly embernek, a ki én utánam lesz. és ki tudja, ha bölcs lesz-e vagy bolond? és mégis uralkodik minden munkámon, a mit cselekedtem és bölcsen szerzettem a nap alatt! ez is hiábavalóság! annakokáért elfordulék én, megfogván reménységét az én szívemet minden munkám felől, melylyel munkálódtam a nap alatt. mert van oly ember, a kinek munkája elvégeztetett bölcseséggel, tudományyal és jó kimenettel; és oly embernek adja azt örökségül, a ki abban semmit sem munkálkodott. ez is hiábavalóság és nagy gonosz! mert micsoda marad meg az embernek minden ő munkájából és elméjének nyughatatlan fáradozásából, melylyel ő munkálódott a nap alatt? holott minden napja bánat, és búsulás az ő foglalatossága, még éjjel is nem nyugodott az ő elméje. ez is hiábavalóság! nincsen csak e jó is az embernek hatalmában, hogy egyék, igyék, és azt cselekedje, hogy az ő szíve lakozzék gyönyörűséggel az ő munkájából; ezt is láttam én, hogy az istennek kezében van. mert kicsoda lehetnék és élhetne gyönyörűségére rajtam kívül? mert az embernek, a ki jó az ő szemei előtt adott isten bölcseséget és tudományt és örömet; a bűnösnek pedig adott foglalatosságot az egybegyűjtésre és az egybehordásra, hogy adja annak, a ki jó az isten előtt. ez is hiábavalóság és az elmének gyötrelme!

mindennek rendelt ideje van és ideje van az ég alatt minden akaratnak. ideje van a születésnek és ideje a meghalásnak; ideje az ültetésnek, ideje annak kiszagatásának, a mi ültetett. ideje van a megölésnek és ideje a meggyógyításnak; ideje a rontásnak és ideje az építésnek. ideje van a sírásnak és ideje a nevetésnek; ideje a jajgatásnak és ideje a szökdelésnek. ideje van a kövek elhányásának és ideje a kövek egybegyűjtésének; ideje az ölelgetésnek és ideje az ölelgetéstől való eltávozásnak. ideje van a keresésnek és ideje a vesztésnek; ideje a megőrzésnek és ideje az eldobásnak. ideje van a szakgatásnak és ideje a megvarrásnak; ideje a hallgatásnak és ideje a szólásnak. ideje van a szeretésnek és ideje a gyűlölésnek ideje a hadakozásnak és ideje a békeségnek. micsoda haszna van a munkásnak abban, a miben ő munkálkodik? láttam a foglalatosságot, melyet adott isten az emberek fiainak, hogy fáradozzanak benne. mindent szépen csinált az ő idejében, e világot is adta az emberek elméjébe, csak hogy úgy, hogy az ember meg nem foghatja mindazt a dolgot, a mit az isten cselekszik kezdetől fogva mindvégig. megismertem, hogy nem tehetnek jobbat, mint hogy örvendezzen kiki, és hogy a maga javát cselekedje az ő életében. de még az is, hogy az ember eszik és iszik, és jól él az ő egész munkájából, az istennek ajándéka. tudom, hogy valamit isten cselekszik, az lesz örökké, ahhoz nincs mit adni és abból nincs mit elvenni; és az isten ezt a végre míveli, hogy az ő orcáját rettegjék. a mi most történik, régen megvan, és a mi következik, immár megvolt, és az isten visszahozza, a mi elmúlt. láttam annakfelelte a nap alatt, hogy az ítéletnek helyén hamisság, és az igazságnak helyén latorság van. és mondek magamban: az igazat és a hamisat megítéli az isten; mert minden ember akaratjának ideje van, és minden dolognak ő nála. így szólék azért magamban: az emberek fiai miatt van ez így, hogy kiválogassa őket az isten, és hogy meglássák, hogy ok magokban véve az oktan állatokhoz hasonlóak. az emberek fiainak vége hasonló az oktan állatoknak végéhez, és egyenlő végök van azoknak; a mint meghal egyik, úgy meghal a másik is, és ugyanazon egy lélek van mindenikben; és az embernek nagyobb méltósága nincs az oktan állatoknál, mert minden hiábavalóság. mindenik ugyanazon egy helyre megy; mindenik a porból való, és mindenik porrá lesz. vajjon kicsoda vette észbe az ember lelkét, hogy felmegy-é; és az oktan állat lelkét, hogy a föld alá megy-é? azért úgy láttam, hogy semmi sincs jobb, mint hogy az ember örvendezzen az ő dolgaiban, mivelhogy ez az ő része e világban: mert ki hozhatja őt vissza, hogy lássa, mi lesz ő utána?

viszont látám én mind a nyomorgatásokat, a melyek a nap alatt történnek, és ímé, nyilván van azoknak, a kik nyomorgattatnak, könnyhullatások, és vigasztalójuk nincs nékik; és az őket nyomorgatóknak kezekből erőszakított szenvednek, és vigasztalójuk nincs nékik. és dicsérem én a megholtakat, a kik már

meghaltak vala, az élők felett, a kik még élnek; de mind a kettőnél boldogabbnak azt, a ki még nem lett, a ki nem látta azt a gonosz dolgot, a mely a nap alatt történik. és látám én, hogy minden dologát és minden ügyes cselekedetét az ember az ő felebarátja iránt való irigységből rendeli; annakokáért ez is hiábavalóság és lélek-fájdalom! a bolond egybekapcsolja a kezeit, és megemésztí a maga testét. jobb egy teljes marok nyugalommal, mint mind a két maroknak teljessége nagy munkával és lelki gyötrellemmel. viszont láték a nap alatt más hiábavalóságot. van oly ember, a ki egymaga van és nincs vele másik, sem fia, sem atyafia nincs; mindazáltal nincs vége minden ő fáradságának, és az ő szeme is meg nem elégszik gazdagsággal, hogy azt mondaná: vajjon kinek munkálkodom, hogy az én lelkemet minden jótól megfosztom? ez is hiábavalóság és gonosz foglalatosság! sokkal jobban van dolga a kettőnek, hogynem az egynek; mert azoknak jó jutalmok vala az ő munkájokból. mert ha elesnek is, az egyik felemeli a társát. jaj pedig az egyedülvalónak, ha elesik, és nincsen, a ki őt felemelje. hogyha együtt fekszenek is ketten, megmelegszenek; az egyedülvaló pedig mimódon melegedhetik meg? ha az egyiket megtámadja is valaki, ketten ellene állhatnak annak; és a hármas kötél nem hamar szakad el. jobb a szűkölködő, de bölcs gyermek a vén és bolond királynál, a ki nem szenved el az intést többé. mert az a fogságból is uralkodásra megy, holott ennek országában szegénységben született. láttam a nap alatt járó minden életet a második gyermek mellett; a ki amannak helyére lépendő vala. és hogy az egész sokaságnak nincs vége, mindazoknak, a kiknek ő élén volt; mindazáltal az utánok valók már semmit nem örvendeztek ő benne. mert ez is hiábavalóság és lelki gyötrellem!

örizd meg lábaidat, mikor az istennek házához mégy, mert hallgatás végett közeledned jobb, hogynem a bolondok módja szerint áldozatot adni; mert ezek nem tudják, hogy gonosz cselekesznek. ne gyorsalkodjál a te száddal, és a te elméd ne siessen valamit szólni isten előtt; mert az isten mennyben van, te pedig e földön, azért a te beszéded kevés legyen; mert álom szokott következni a sok foglalatosságból; és sok beszédből bolond beszéd. mikor istennek fogadást téssz, ne halogasd annak megadását; mert nem gyönyörködik a bolondokban. a mit fogadsz, megteljesítsd! jobb hogy ne fogadj, hogynem mint fogadj és ne teljesítsd be. ne engedd a te szádnak, hogy bűnre kötelezz testedet, és ne mondd az angyal előtt, hogy tévedésből esett ez; hogy az isten a te beszéded miatt fel ne háborodjék, és el ne veszesse a te kezideinek munkáját. mert a sok álomban a hiábavalóság is és a beszéd is sok; hanem az istent féljed. ha a szegényeknek nyomoríttatását, és a törvénynek és igazságnak elfordíttatását látod a tartományban: ne csudálkozzál e dolgon; mert egyik felsőrendű vigyáz a másik felsőrendűre, és ezek felett még felsőbbrendűek vannak. az ország haszna pedig mindenekfelett a földmívelést kedvelő király. a ki szereti

a pénzt, nem telik be pénzzel, és a ki szereti a sokaságot nem telik be jövedelemmel. ez is hiábavalóság, mikor megszorodik a jószág, megszorodnak annak megemésztői is; mi haszna van azért benne urának, hanem hogy csak reá néz szeméivel? édes az álom a munkának, akár sokat, akár keveset egyék; a gazdagnak pedig bővölködése nem hagyja őt aludni. van gonosz nyavalya, a melyet láttam a nap alatt: az ő urának veszedelmére tartott gazdagság; ugyanis az a gazdagság elvész valami szerencsétlen eset miatt, és ha fia született néki, annak kezében nem lesz semmi. a mint kijött az ő anyjának méhéből, mezítelen megy ismét el, a mint jött vala: és semmit nem vesz el munkájáért, a mit kezében elvinne. annakokaért ez is gonosz nyavalya, hogy a mint jött, a képen megy el. mi haszna van néki abban, hogy a szélnek munkálkodott? és hogy az ő teljes életében a setétben evett, sokszori haraggal, keserűséggel és búslással? ez azért a jó, a melyet én láttam, hogy szép dolog enni és inni, és jól élni minden ő munkájából, a melylyel fárasztotta magát a nap alatt, az ő élete napjainak száma szerint, a melyeket adott néki az isten; mert ez az ő része. és a mely embernek adott isten gazdagságot és kincseket, és a kinek megengedte, hogy egyék abból és az ő részét elvegye, és örvendezzen az ő munkájának: ez az istennek ajándéka! mert nem sokat emlékezik meg az ilyen az ő élete napjainak számáról, mivelhogy az ő szívének örömet az isten kedveli.

6

van egy gonosz, a melyet láttam a nap alatt, és nagy baj az az emberen; mikor valakinek az isten ad gazdagságot és kincseket és tisztességet, és semmi nélkül nem szűkölködik, valamit kívánhat lelkének, és az isten nem engedi néki, hogy éljen azzal, hanem más ember él azzal: ez hiábavalóság és gonosz nyavalya! ha száz gyermeket szül is valaki, és sok esztendeig él, úgy hogy az ő esztendeinek napja sok, de az ő lelke a jóval meg nem elégszik, és nem lesz temetése néki: azt mondom, hogy jobb annál az idétlen gyermek, mert hiábavalóságra jött, setéttségben megy el, és setéttséggel fedeztetik be neve, a napot sem látta és nem ismerte; tűrhetőbb ennek állapotja, hogynem amannak. hogyha kétezer esztendőt élt volna is, és a jóval nem élt: avagy nem ugyanazon egy helyre megy-e minden? az embernek minden munkája szájáért van; mindazáltal az ő kívánsága be nem telik. mert miben különbözik a bölcs a bolondtól, és miben a szegény, a ki az élők előtt járni tud? jobb, a mit ember szemmel lát, hogynem a lélek kívánsága; ez is hiábavalóság és a léleknek gyötrelme! valami van, régen ráadatott nevezete, és bizonyos dolog, hogy mi lesz az ember, és nem perlekedhetik azzal, a ki hatalmasb nálánál. mert van sok beszéd, a mely a hiábavalóságot szaporítja; és mi haszna van az embernek abban? mert kicsoda tudhatja, mi legyen az embernek jó e világban, az ő hiábavaló élete napjainak száma szerint, a melyeket mintegy árnyékot tölt el? kicsoda az, a ki megmondhatná az embernek, mi következik ő utána a nap alatt?

jobb a jó hír a drága kenetnél; és a halálnak napja jobb az ő születésének napjánál. jobb a siralmas házhoz menni, hogynem a lakodalmnak házához menni; mivelhogy minden embernek ez a vége, és az élő ember megemlékezik arról. jobb a szomorúság a nevetésnél; mert az orczának szomorúsága által jobb lesz a szív. a bölcsnek elméje a siralmas házban van, a bolondoknak pedig elméje a vígasságnak házában. jobb a bölcsnek dorgálását hallani, hogynem valaki hallja a bolondoknak éneklését. mert olyan a bolondnak nevetése, mint a tövisnek ropogása a fazék alatt; ez is hiábavalóság! mert a zsarolás megbolondítja a bölcs embert is, és az elmét elveszti az ajándék. jobb akármilyen dolognak vége annak kezdetinél; jobb a tűró, hogynem a kevély. ne légy hirtelen a lelkedben a haragra; mert a harag a bolondok kebelében nyugszik. ne mondd ezt: mi az oka, hogy a régi napok jobbak voltak ezeknél? mert nem bölcseségből származik az ilyen kérdés. jó a bölcsesség az örökséggel, és előmenetelőkre van az embereknek, a kik a napot látják. mert a bölcseségnek árnyéka alatt, és a gazdagságnak árnyéka alatt egyformán nyugszik az ember! de a tudomány hasznosb, mivelhogy a bölcsesség életet ad az ő urainak. tekintsd meg az istennek cselekedetét; mert kicsoda teheti egyenest, a mit ő görbévét tett? a jó szerencsének idején élj a jóval; a gonosz szerencsének idején pedig jusson eszedbe, hogy ezt is, épen úgy, mint azt, isten szerette, a végre, hogy az ember semmit abból eszébe ne vegyen, a mi reá következik. mindent láttam az én hiábavalóságomnak napjain: van oly igaz, a ki az ő igazságában elvész; és van gonosz ember, a ki az ő életének napjait meghosszabbítja az ő gonoszságában. ne légy felettebb igaz, és felettebb ne bölcselkedjél; miért kerestél magadnak veszedelmet? ne légy felettebb gonosz, és ne légy balgatag; miért halnál meg időd előtt? jobb, hogy ezt megfogd, és amattól is a te kezded meg ne vond; mert a ki az istent féli, mind ezektől megszabadul! a bölcsesség megerősíti a bölcslet inkább, mint tíz hatalmas, a kik a városban vannak. mert nincs egy igaz ember is a földön, a ki jót cselekednék és nem vétkeznék. ne figyelmezz minden beszédre, melyet mondanak, hogy meg ne halld szolgádat, hogy átkoz téged. mert sok esetben tudja a te lelked is, hogy te is gonoszt mondtál egyebeknek. mind ezeket megpróbáltam az én bölcseségem által. mikor azt gondoltam, hogy bölcs vagyok, én tölem a bölcsesség távol vala. felette igen messze van, a mi van, és felette mélységes; kicsoda tudhatja meg azt? fordítám én magamat és az én szívemet a bölcseségnek és az okoskodásnak tudására, kutatására és keresésére; azonképen hogy megtudjam a bolondságnak gonoszságát, és a tévelygésnek balgatagságát. és találtam egy dolgot, mely keservesb a halálnál; tudniillik az olyan asszonyt, a kinek a szíve olyan, mint a tör és a háló, kezei pedig olyanok, mint a kötelek. a ki isten előtt kedves, megszabadul attól; a bűnös pedig megfogattatik attól. lásd, ezt találtam, azt mondja a prédikátor; mikor gyakorta nagy szorgalmassággal keresém a megfajtást, a mit az én lelkem folyton keresett, és nem talál-

tam. ezer közül egy embert találtam; de asszonyt mind ezekben nem találtam. hanem lásd, ezt találtam, hogy az isten teremtetten az embert igaznak; ők pedig kerestek sok kigondolást.

8

kicsoda hasonló a bölcshez, és ki tudja a dolgok magyarázatát? az embernek bölcsesége megvilágosítja az ő orczáját; és az ő ábrázatjának erőssége megváltozik. én mondom, hogy a királynak parancsolatját meg kell őrizni, és pedig az istenre való esküvés miatt. ne siess elmenni az ő orczája elöl, ne állj rá a gonosz dologra; mert valamit akar, megcselekszi. mivelhogy a király szava hatalmas; és kicsoda merné neki ezt mondani: mit művelsz? a ki megtartja a parancsolatot, nem ismer nyomorúságot, és a bölcsnek elméje megért mind időt, mind ítéletet; mert minden akaratnak van ideje és ítélete; mert az embernek nyomorúsága sok ő rajta; mert nem tudja azt, a mi következik; mert ki orczája meg néki, mimódon lesz az? egy ember sem uralkodhatik a szélen, hogy feltartsa a szelet; és semmi hatalmasság nincs a halálnak napja felett, és az ütközetben senkit el nem bocsátanak; és a gonoszág nem szabadítja meg azt, a ki azzal él. mindezt láttam, és megfigyeltem minden dolgot, a mely történik a nap alatt, oly időben, a melyben uralkodik az ember az emberen maga kárára. és azután láttam, hogy a gonoszok eltemettettek és nyugalomra mentek; viszont a szent helyről kimentek és elfelejtettek a városban olyanok, a kik becsületesen cselekedtek. ez is hiábavalóság! mivelhogy hamar a szentencia nem végeztetik el a gonoszságnak cselekedőjén, egészen arra van az emberek fiainak szíve ő bennök, hogy gonoszt cselekedjenek. bár meghosszabbítja életét a bűnös, a ki százszor is vétkezik; mégis tudom én, hogy az istenfélőknek léssen jól dolgok, a kik az ő orczáját félik; a hitetlennek pedig nem lesz jó dolga, és nem hosszabbítja meg az ő életét, olyan lesz, mint az árnyék, mert nem rettegi az istennek orczáját. van hiábavalóság, a mely e földön történik; az, hogy vannak oly igazak, a kiknek dolga a gonoszoknak cselekedetei szerint lesz; és vannak gonoszok, a kiknek dolga az igazaknak cselekedetei szerint lesz; mondom, hogy ez is hiábavalóság. annakokáért dicsérem vala én a vígasságot, hogy nincsen embernek jobb e világban, hanem hogy egyék, igyék és vígadjon; és ez kísérje őt munkájában az ő életének napjaiban, a melyeket ad néki isten a nap alatt. mikor adám az én szívemet a bölcseségnek megtudására, és hogy megvizsgáljak minden fáradságot, a mely e földön történik, (mert sem éjjel, sem nappal az emberek szemé álmod nem lát): akkor eszembe vevém az istennek minden dolgát, hogy az ember nem mehet végére a dolognak, amely a nap alatt történik; mert fáradozik az ember, hogy annak végére menjen, de nem mehet végére: sőt ha azt mondja is a bölcs ember, hogy tudja, nem mehet végére.

9

mert mindezt szívemre vettem, és pedig azért, hogy megvizsgáljam mindezt: hogy az igazak és bölcssek és azoknak minden cselekedetei isten kezében vannak; szeretet is, gyűlölet is, nem tudják az emberek, mind ez előttük van. minden olyan, hogy mindenkit érhet, egyazon szerencséje van az igaznak és gonosznak, jónak vagy tisztának és tisztátalannak, mind annak, aki áldozik, mind a ki nem áldozik, úgy a jónak, mint a bűnösnek, az esküvőnek úgy, mint a ki féli az esküvést. mind az ég alatt való dolgokban e gonosz van, hogy mindeneknek egyenlő szerencséjök van; és az emberek fiainak szíve is teljes gonoszsággal, és elméjükben minden bolondság van, a míg élnek, azután pedig a halottak közé mennek. mert akárkinek, valaki minden élők közé csatlakozik, van reménysége; mert jobb az élő eb, hogynem a megholt oroszán. mert az élők tudják, hogy meghalnak; de a halottak semmit nem tudnak, és azoknak semmi jutalmok nincs többé; mivelhogy emlékezők elfelejtett. mind szeretetök, mind gyűlöletök, mind gerjedezősök immár elveszett; és többé semmi részők nincs semmi dologban, a mely a nap alatt történik. no azért egyed vígassággal a te kenyeredet, és igyad gyűszűvel a te borodat; mert immár kedvesek istennek a te cselekedetid! a te ruháid mindenkor legyenek fejérek, és az olaj a te fejedről el ne fogyatkozzék. éld életedet a te feleségeddel, a kit szeretsz, a te hiábavaló életednek minden napjaiban, a melyeket isten adott néked a nap alatt, a te hiábavalóságodnak minden napjaiban; mert ez a te részed a te életedben és a te munkádban, melylyel munkálódol a nap alatt. valamit hatalmadban van cselekedni erőd szerint, azt cselekedjed; mert semmi cselekedet, okoskodás, tudomány és bölcsesség nincs a seolban, a hová menendő vagy. fordítván magamat láttam a nap alatt, hogy nem a gyorsaké a futás, és nem az erőseké a viadal, és nem a bölcské a kenyér, és nem az okosoké a gazdagság, és nem a tudósoké a kedvesség; hanem idő szerint és történetből lesznek mindezek. mert nem is tudja az ember az ő idejét; mint a halak, melyek megfogatnak a gonosz hálóban, és mint a madarak, melyek megfogatnak a törben, miképen ezek, azoknak megfogatnak az emberek fia a gonosznak idején, mikor az eljö reájok hirtelenséggel. ezt is bölcseségnek láttam a nap alatt, és ez én előttem nagy volt. tudniillik, hogy egy kicsiny város volt, és abban kevés ember volt, és eljött az ellen hatalmas király, és azt körülvette, és az ellen nagy erősségeket épített. és találtatott abban egy szegény ember, a ki bölcs volt, és az ő bölcsességével a várost megszabadította; de senki meg nem emlékezett arról a szegény emberről. akkor én azt mondom: jobb a bölcsesség az erősségnél; de a szegénynek bölcsesége útlatos, és az ő beszédit nem hallgatják meg, a bölcsnek nyugodt beszédét inkább meghallgatják, mint a bolondok közt uralkodók kiáltását. jobb a bölcsesség a hadakozó szerszámnál; és egy bűnös sok jót vesz el.

a megholt legyenek a patikáriusnak kenetit megbüdösítik, megerjesztik; azonképen hathatósabb a bölcseségnél, tisztességnél egy kicsiny balgatság. a bölcs embernek szíve az ő jobbkezénél van; a bolondnak pedig szíve balkezénél. a bolond, mikor az úton jár is, az ő elméje hiányos, és mindennek hirdeti, hogy ő bolond. mikor a fejedelemnek haragja felerjed te ellened, a te helyedet el ne hagyjad; mert a szelídség nagy bűnöket lecsendesít. van egy gonosz, a melyet láttam a nap alatt, mintha tévedés volna, a mely a fejedelemtől származik. hogy a bolondság nagy méltóságra helyeztetett, a gazdagok pedig alacsony sorsban ülnek. láttam, hogy a szolgák lovakon ültek; a fejedelmek pedig gyalog mentek a földön, mint a szolgák. a ki vermet ás, abba beesik; és a ki a gyeptűt elhányja, megmarja azt a kígyó. a ki a köveket helyökből kihányja, fájdalmat szenved azok miatt; a ki hasogatja a fát, veszedelemben forog a miatt. ha a vas megtompul, és annak élit meg nem köszörüli az ember, akkor erejét kell megfeszíteni; a bölcsesség pedig minden dolognak eligazítására nagy előmenetel. ha megharap a kígyó, a míg meg nem varázsoltattott, azután semmi haszna nincsen a varázslónak. a bölcs ember szájának beszédei kedvesek; a bolondnak pedig ajkai elnyelik őt. az ő szája beszédeinek kezdete bolondság, és az ő szája beszédeinek vége gonosz balgatság. és a bolond szaporítja a szót, pedig nem tudja az ember, a mi következik, és a mi utána lesz, kicsoda mondja meg azt néki? a bolondnak munkája elfárasztja őt, mert a városba sem tud menni. jaj néked ország, kinek a te királyod gyermek; és a te fejedelmid reggel esznek. boldog vagy te ország, kinek a te királyod nemes ember, és a te fejedelmid idejében esznek a testnek erejéért és nem az italért. a restség miatt elhanyaglik a házfédél, és a kezek restsége miatt csépeg a ház. vigasságnak okáért szereznek lakodalmat, és a bor vídámítja meg az élőket: és a pénz szerzi meg mindezeket. még a te gondolatodban is a királyt ne átkozd, és a te ágyasházadban is gonosz a gazdagnak ne mondj; mert az égi madár is elviszi a szót, és a szárnyas állat is bevádolná a te beszédedet.

11

vesd a te kenyeredet a víz színére, mert sok nap mulva megtaláld azt. adj részt hétnek vagy nyolcznak is; mert nem tudod, kicsoda veszedelem következik a földre. mikor a sűrű fellegek megtelnek, esőt adnak a földre; és ha leesik a fa délre vagy északra, a mely helyre leesik a fa, ott marad. a ki a szelet nézi, nem vet az; és a ki sűrű fellegre néz, nem arat. miképen hogy nem tudod, melyik a szélnek útja, és miképen vannak a csontok a terhes asszony méhében; azonképen nem tudod az istennek dolgát, a ki mindenekeket cselekszik. reggel vesd el a te magodat, és este se pihentesd kezedet; mert nem tudod, melyik jobb, ezé vagy amaz, vagy ha mind a kettő jó lesz egyszer-mind. valóban, édes a világosság és jó a mi szeminkkel néznünk a napot. mert ha sok eszten-deig él is ember, mindazokban örvendezzen; és

megemlékezzék a setétségnek napjairól, mert az sok lesz. valami eljövendő, mind hiábavalóság. örvendez a te ifjúságodban, és vídámítson meg téged a te szíved a te ifjúságodnak idejében, és járj a te szívednek útában, és szemeidnek látásában; de megtudd, hogy mindezekért az isten tégedet ítéletre von! vesd el a haragot a te szívedből, és vesd el a gonoszt a te testedből; mert az ifjúság és a hajnal hiábavalóság.

12

és emlékezzél meg a te teremtődől a te ifjúságodnak idejében, míg a veszedelemnek napjai el nem jönnek, és míg el nem jönnek az esztendők, melyekről azt mondog: nem szeretem ezeket! a míg a nap meg nem setétedik, a világossággal, a holddal és csillagokkal egybe; és a sűrű felhők ismét visszatérnek az eső után. az időben, mikor megremegnek a háznak őrizői, és megrogynak az erős férfiak, és megállanak az örlő leányok, mert megkevesbedtek, és meghomályosodnak az ablakon kinézők. és az ajtók kívül bezáratnak, a mikor is a malom zúgása halkabbá lesz; és felkelnek a madár szóra, és halkabbakká lesznek minden éneklő leányok. minden halmocskától is félnek, és mindenféle ijedelmek vannak az úton, és a mandolafa megvirágzik, és a sáska nehezen vonszolja magát, és kipattan a kapor; mert elmegy az ember az ő örökös házába, és az utcán körül járnak a sírok. minekelőtte elszakadna az ezüst kötél és megromolna az arany palaczkocská, és a veder eltörnék a forrásnál, és beletörnék a kerék a kútba, és a por földdé lenne, mint azelőtt volt; a lélek pedig megtérne istenhez, a ki adta volt azt. felette nagy hiábavalóságok, azt mondja a prédikátor, mindezek hiábavalóságok! és azonfelül, hogy a prédikátor bölcs volt, még a népet is tudományra tanította, és fontolgatott, és tudakozott, és írt sok bölcs mondást. és igyekezett a prédikátor megtudni sok kívánságos beszédeket, igaz írást és igaz beszédeket. a bölcseknek beszédei hasonlatosak az ösztökhöz, és mint a szegek, erősen le vannak verve a gyülekezetek tanítóinak szavai; melyek egy pásztortól adtak. mindezekből, fiam, intessél meg: a sok könyvek írásának nincs vége, és a sok tanulás fáradtságára van a testnek. a dolognak summája, mindezeket hallván, ez: az istent féljed, és az ő parancsolatit megtartsd; mert ez az embernek födölgé! mert minden cselekedetet az isten ítéletre előhoz, minden titkos dologgal, akár jó, akár gonosz legyen az.

ahasvérus idejében történt (ez az ahasvérus az, a ki uralkodott indiától fogva szerezsenorszáig százhuszonhét tartományon), azokban a napokban, a mikor ahasvérus király üle királyi székében, a mely susán várában volt, uralkodása harmadik évében lakomát szerze minden fejedelmének és szolgálainak: persia és média hatalmasai, főemberei és a tartományok fejedelmei előtte valának. midőn mutogatá országa dicsőségének gazdagságát és az ő méltóságának fényes díszét sok napon át, száznolczvan napig, és mikor elmúltak ezek a napok, tőn a király az egész népnek, mely susán várában találtaték, kicsinytől nagyig, hét napig tartó lakomát, a király palotája kertjének udvarán. fehér gyapjú és kék bíbor szőnyegek valának megerősítve a fehér gyapjúból és bíborból való köteleken, ezüst karikákon és fehér márványból való oszlopokon. aranyból és ezüsből való keretek voltak az alabástromból, fehér márványból, gyöngyköböl és márványból való padozaton. ittak pedig arany poharakból és különbözőféle poharakból, és királyi bor böven vala, királyi módon. és az ivás, rendelet folytán, kényszer nélkül történt; mert így hagyta meg a király háza minden gondviselőjének, hogy kinek-kinek akarata szerint cselekedjenek. vásti királyné is lakomát szerze a nőknek, a királyi házban, mely ahasvérus királyé vala. hetedik napon, mikor megvidámt a király szíve a bortól, monda méhumánnak, biztánnak, hárbónának, bigtánnak és abagtánnak, zetárnak és karkásznak, a hét udvarmesternek, a kik szolgálának ahasvérus király előtt, hogy hozzák el vástit, a királynét a király elé, királyi koronával, hogy megmutassa a népeknek és fejedelmeknek az ő szépségét; mert szép arcú vala. de vásti királyné nem akara menni a király szavára, mely vala az udvarmesterek által. erre igen megharagudott a király, és az ő haragja felgerjede benne. és monda a király az idöket mérő bölcseknek, (mert a királynak összes dolgai a jog- és törvénytudók elé tartoznak. legközelebb valának pedig hozzá: karséna, sétár, admata, társis, méres, marséna, mémukán, persiának és médiának hét fejedelme, a kik láták a király arcát, és elől ülének az országban): törvény szerint mit kellene cselekedni vásti királynéval, mivelhogy nem teljesíté ahasvérus királynak az udvarmesterek által üzent beszédét? akkor monda mémukán a király és a fejedelmek előtt: nemcsak a király ellen vétkezett vásti királyné; de valamennyi fejedelem és minden nép ellen, ahasvérus király minden tartományában; mert a királyné cselekedetének híre fut minden asszonyhoz, úgy, hogy megvetik férjeiket szeimeik előtt, és azt mondják: ahasvérus király megparancsolá, hogy vásti királyné hozzá menjen, és nem ment. és e napon ugyanazt fogják mondani persia és média fejedelemisszonyai, a kik meghallják a királyné cselekedetét, a király minden fejedelmének, és lesz elég megvetés és harag. ha azért a királynak tetszik, bocssáson ki királyi parancsot a maga részéről és irattassék a persa-méd törvények közé visszavonhatatlanul, hogy ne jöjjön többé vásti ahasvérus király színe elé, és hogy az ő királyságát adja a király másnak, a ki jobb ő nálánál.

és hallják meg a király rendeletét, a melyet teend, egész országában, mert igen nagy az, hogy minden asszony adja meg a tiszteletet az ő férjének, a legnagyobbtól a legkisebbig. és tetszett a szó a királynak és a fejedelmeknek, és a király mémukán beszéde szerint cselekedék. és leveleket küldé a királynak minden tartományába, tartományról tartományra, annak saját írása szerint, és népről-népre, annak nyelve szerint, hogy legyen minden férfi úr az ő házában és beszéljen az ő népének nyelvén.

2

ezek után, a mint megszűnt ahasvérus király haragja, megemlékezék vástiról, és arról a mit cselekedett, és arról a mit végeztek felöle. és mondának a király apródai, a kik néki szolgálának: keressenek a királynak szép ábrázatú szűz leányokat. és rendeljen a király tiszteket országának minden tartományába, a kik gyűjtsenek össze minden szép ábrázatú szűz leányt susán várába, az asszonyok házába, hégainak, a király kamarásának, az asszonyok örzőjének keze alá, és adjanak néki szépítő szereket. és az a leány, a ki tetszik a király szemének, uralkodjék vásti helyett. és tetszett a dolog a királynak, és úgy cselekedék. vala egy zsidó férfiú susán várában, a kinek neve márdokeus, jájrnak fia, a ki símei fia, a ki kis fia, benjámin nemzetségeből, a ki jeruzsálemből fogva vitetett el a száműzött néppel, a mely elvitetett jekóniással, júda királyával együtt, a kit rabságba vitt el nabukodonozor, babilóniai király. és ez gondviselője volt hadassánnak, azaz eszternek az ő nagybátyja leányának; mert sem atyja, sem anyja nem volt, és a leány szép alakú és szép ábrázatú vala, s mikor meghalt az ő atyja és anyja, márdokeus leánya gyanánt magához fogadá. lön pedig, mikor a király parancsa és rendeleite kihirdtetett és sok leány gyűjtetett susán várába, hégai keze alá, akkor felvétellett eszter is a király házába, hégainak, az asszonyok örneke keze alá. és tetszett a leány az ő szemének és kegyébe fogadá, és siete néki szépítő szereket adni, és kiadni az ő részét és hét leányzót, a kit néki a király házából kelle kiszemelni, és vivé őt és az ő szolgálóleányait az asszonyok legjobb házába. meg nem monda eszter az ő nemzetségét és származását; mert márdokeus meghagyta néki, hogy meg ne mondja. márdokeus pedig minden nap járt az asszonyok házában pitvara előtt, hogy tudakozódjék eszter hogyléte felől, és hogy mi történik vele. mikor pedig eljött az ideje minden leánynak, hogy bemenne ahasvérus királyhoz, miután asszonyok törvénye szerint tizenkét hónapig bántak vele (mert ennyi időbe telik az ő szépitésök, hat hónapig mirtusolajjal és hat hónapig illatos szerekkel és asszonyi szépítő szerekkel): akkor így ment a leány a királyhoz: mindent, a mit kívánt, megadtak néki, hogy menjen azzal az asszonyok házából a király házáig; este bement és reggel visszatért az asszonyok második házába, sahásgáznak, a király udvarmesterének, a hálótársak örzőjének keze alá; nem jött többé a királyhoz, csak ha kívánta őt a király, és néven hívták. mikor azért eljött az ideje eszternek, a márdokeus nagybátyja, abihail leányának, a kit leánya gyanánt fogadott, hogy bemenne

a királyhoz, nem kívánt mást, mint a mit hégai, a király udvarmestere, az asszonyok őrzője mondott néki, és kedves vala eszter mindenki szemei előtt, a ki őt látá. és felviteték eszter ahasvérus királyhoz, az ő királyi házába, a tizedik hónapban, ez a tébet hónapja, országlásának hetedik évében. és a király esztert minden asszonynál inkább szereté, és minden leánynál nagyobb kedvet és kegyelmet nyert ő előtte, és tette a királyi koronát az ő fejére, és királynévá tette vásti helyett. és nagy lakomát adott a király minden ő fejedelmének és szolgáinak, az eszter lakomáját, és a tartományoknak nyugalmat adott, és ajándékokat osztogata király módjára. és mikor összegyűjték a szűzeket másodsor, márdokeus üle a király kapujában. és eszter nem mondá meg sem származását, sem nemzetségét, miképen megparancsolá néki márdokeus; mert márdokeus szavát eszter úgy fogadá, mint mikor gyámja volt. azokban a napokban pedig, mikor márdokeus üle a király kapujában, megharagudott bigtán és téres, a király két udvarmestere, a kapu őrei, és azon voltak, hogy rávetik kezeiket ahasvérus királyra. tudtára esett e dolog márdokeusnak, és megmondá eszter királynénak, és eszter elmondá a királynak márdokeus nevében. és megvizsgálták a dolgot és úgy találták, és mind a kettőt fára akasztották. és megirattaték a krónikák könyvébe a király előtt.

3

ezek után nagy méltóságra emelé ahasvérus király hámán, a hammedá fiaát, az agágibelit, és felmagaasztalá őt, és feljebb helyezteté székét minden fejedelménél, a kik vele valának. és a király minden szolgálai, a kik a király kapujában valának, térdet hajtottak és leborultak hámán előtt; mert úgy parancsolta meg nékik a király; de márdokeus nem hajtott térdet és nem borult le. mondanak azért a király szolgálai, a kik a király kapujában valának, márdokeusnak: miért szeged meg a király parancsát? lön pedig, mikor így szólának néki minden nap és nem hallgata rájuk, feljelenték hámánnak, hogy lássák, megállnak-e márdokeus dolgai, mert azt jelenté nékik, hogy ő zsidó. és látván hámán, hogy márdokeus térdet nem hajt és nem borul le előtte, megtelék hámán haraggal. de kevés volt előtte, hogy csakis márdokeusra magára vessen rá kezét, (mert megmondták néki márdokeus nemzetségét) azért igyekezett hámán elveszteni minden zsidót, a ki ahasvérus egész országában vala, a márdokeus nemzetét. az első hónapban, ez nisan hónapja, ahasvérus királyságának tizenkettedik évében, púrt, azaz sorsot vetének hámán előtt napról-napra és hónapról-hónapra a tizenkettedikig, s ez adár hónapja. és monda hámán ahasvérus királynak: van egy nép, elszórva és elkülönítve a népek között, országod minden tartományában, és az ő törvényei különböznek minden nemzetégtől, és a király törvényeit nem teljesíti; a királynak bizony nem illik úgy hagyni őket. ha a királynak tetszik, írja meg, hogy ők elvesztessenek, és én tízezer tálentom ezüstöt mérlek a hivatalnokok kezeibe, hogy a király kincstárába vigyék. akkor lehúzá a király az ő gyűrűjét a maga kezéről, és adá azt az agágibeli hámán-

nak, hammedá fiaának, a zsidók ellenségének. és monda a király hámánnak: az ezüst tied legyen s a nép is, hogy azt cselekedjed vele, a mi néked tetszik. előhivatának azért a király irnokai az első hónap tizenharmadik napján, és megíraték minden úgy, a miként hámán parancsolá, a király fejedelmeinek és a kormányzóknak, a kik az egyes tartományokban valának, és minden egyes nép fejeinek; minden tartománynak annak írása szerint, és minden egyes népek az ő nyelve szerint, ahasvérus király nevében íratott és megpecsételtetett a király gyűrűjével. és elküldettek a levelek futárok által a király minden tartományába, hogy kipusztítsák, megöljék és megsemmisítsék mind a zsidókat, ifjútól a vénig, gyermekeket és asszonyokat egy napon, tizenharmadik napján a tizenkettedik hónapnak, (ez adár hónapja) és hogy javaikat elragadják. az írásnak mássa, hogy télessék törvény minden egyes tartományban, meghirdettetett minden népek, hogy legyenek készen azon a napon. a futárok kimenének gyorsan a király parancsával. és a törvény susán várában is kiadatott; a király pedig és hámán leültek, hogy igyanak; de susán városa felháborodott.

4

márdokeus pedig megtudta mindazt, a mi történt; és márdokeus megszaggatá ruháit, zsákba és hamuba öltözék, és a város közepére méne és kiálta nagy és keserves kiáltással. és eljött a királynak kapuja elé; mert nem volt szabad bemenni a király kapuján zsákruhában. és minden egyes tartományban, azon a helyen, a hová a király parancsa és törvénye eljutott, nagy gyásza volt a zsidóknak, böjt és siralom és jajgatás; zsák és hamu vala terítve sokak alá. eljöttek azért eszternek leányai és udvarmesterei és megmondák néki, és megszorodék a királyasszony nagyon, és küldé ruhákat, hogy felöltöztetnék márdokeust, és hogy vessen le a zsákot magáról; de nem fogadá el. akkor előhivatá eszter hatákokat, a király udvarmesterei közül a ki az ő szolgálatára volt rendelve, és kiküldé őt márdokeushoz, hogy megtudja, mi az és miért van az? kiméne tehát haták márdokeushoz a város utcájára, mely a király kapuja előtt vala. és elmondá néki márdokeus mindazt, a mi érte őt, és az ezüst összegét, a melyet hámán mondott, hogy juttat a király kincséhez a zsidókért, hogy elvesztessenek. és az írott rendletnek mássát is, melyet susánban adtak ki eltöröltetésökre, átadá néki, hogy mutassa meg eszternek, és jelentse és hagyja meg néki, hogy menjen a királyhoz, könyörögni néki és eszedzni előtte az ő nemzetségeért. elméne azért haták, és elmondá eszternek márdokeus szavait. és monda eszter hatáknak, és meghagyá néki, hogy tudassa márdokeussal: a király minden szolgálja és a király tartományainak népe tudja, hogy minden férfinak és asszonynak, a ki be megy a királyhoz a belső udvarba hivatlanul, egy a törvénye, hogy megölettesék, kivéven, a kire a király aranypálczáját kinyújtja, az él; én pedig nem hívtam, hogy a királyhoz bemegyek, már harminc napja. és megmondák márdeköusnak eszter szavait. és monda márdokeus visszautézva eszternek: ne gondold magadban, hogy te a

király házában megmenekülhetsz a többi zsidó közül. mert ha e mostani időben te hallgatsz, másunnan léसन könnyebbségök és szabadulások a zsidóknak; te pedig és atyád háza elvesztek. és ki tudja, talán e mostani időért jutottál királyságra? és monda eszter visszaüzenve márdokeusnak: menj el és gyűjts egybe minden zsidót, a ki susánban táltatik, és bőjtöljeteك érettem és ne egyetek és ne igyatok három napig se éjjel se nappal, én is és leányaim így bőjtölünk és ekképen megyek be a királyhoz, noha törvény ellenére; ha azután elveszek, hát elveszek. elméne azért márdokeus, és úgy cselekedett mindent, a mint néki eszter parancsolá.

5

történt pedig harmadnapon, hogy eszter felöltözött királyiasan, és megállt a király házának belső udvarában, a király háza ellenében, és a király üle királyiszékében, a királyi házban, a ház ajtajának átellenében. és lón, a mint meglátá a király eszter királynét, hogy áll az udvarban, kegyet talál a szemei előtt, és kinyújtá a király eszterre az arany pálczát, a mely kezében vala, akkor oda méne eszter, és megillett az arany pálcza végét. és monda néki a király: mi kell néked eszter királyné? és mi a kérésed? ha az ország fele is, megadatik néked. és felele eszter: ha a királynak tetszik, jöjjön a király és hámán ma a lakomára, melyet néki készítettem. és monda a király: gyorsan elő hámánt, hogy teljesítse eszter kívánságát. és elment a király és hámán a lakomára, a melyet eszter készített vala. monda pedig a király eszternek borivás közben: mi a te kívánságod? megadatik néked. és mi a te kérésed? ha az ország fele is, meglészen! és felele eszter, és monda: az én kívánságom és kérésem ez: ha kegyet találtam a király szemei előtt, és ha a királynak tetszik megadni kívánságomat és teljesíteni kérésemet: jöjjön el a király és hámán a lakomára, a melyet készíték nekik, és holnap a király beszéde szerint cselekszem. és kiment hámán azon a napon vígan és jó kedvvel. de a mint meglátá hámán márdokeust a király kapujában, és ez fel nem kelt és nem mozdult meg előtte, megtelék hámán haraggal márdokeus ellen. de megtartóztatá magát hámán, és haza ment, és elküldvén, magához hívát barátait és zérest, az ő feleségét. és elbeszélé nekik hámán gazdagságának dicsőségét, fiainak sokaságát és mindazt, a mivel felmagasztalta őt a király, és hogy feljebb emelte őt a fejedelmeknél és a király szolgáinak; és monda hámán: nem is hívott eszter királyné mást a királylyal a lakomára, a melyet készített, hanem csak engem, és még holnapra is meghívattattam hozzá a királylyal. de mindez semmit sem ér nékem, valamíg látom a zsidó márdokeust ülni a király kapujában. és monda néki zéres, az ő felesége és minden barátja: csináljanak ötven könyökní magas fát, és reggel mondd meg a királynak, hogy márdokeus akaszszák reá, és akkor menj a királylyal a lakomára vígan. és tetszett a dolog hámánnak, és megcsináltatta a fát.

6

azon éjjel került az álom a királyt, és megparancsolá, hogy hozzák elő a történetek emlékkönyvét, és ezek olvastattak a király előtt. és írva találák, a mint márdokeus feljelenté bigtánát és térest, a király két udvarmesterét, a küszöb őrzőit, a kik azon voltak, hogy rávetik kezöket ahasvérus királyra. és monda a király: micsoda tisztességet és méltóságot adtak azért márdokeusnak? és felelének a király apródjai, az ő szolgálai: semmit sem juttattak néki azért. akkor monda a király: ki van az udvarban? (mert hámán jöve a királyi ház külső udvarába, hogy megmondja a királynak, hogy akasztassa fel márdokeust a fára, a melyet készítették néki.) és felelének néki a király apródjai: imé hámán áll az udvarban. és mondja a király: jöjjön be! és beméne hámán, és monda néki a király: mit kell cselekedni azzal a férfiúval, a kinek a király tisztességet kíván? (hámán pedig gondolá az ő szívében: kinek akarna a király nagyobb tisztességet tenni, mint én nékem?) és monda hámán a királynak: a férfiúnak, a kinek a király tisztességet kíván, hozzanak királyi ruhát a melyben a király jár, és lovat, a melyen a király szokott ülni és a melynek fejére királyi koronát szoktak tenni. és adják azt a ruhát és lovat a király egyik legelső fejedelmének a kezébe, és öltöztessék fel azt a férfiút, a kinek a király tisztességet kíván, és hordozzák őt a lovon a város utczáin, és kiáltásak előtte: így cselekesznek a férfiúval, a kinek a király tisztességet kíván. akkor monda a király hámánnak: siess, hozd elő azt a ruhát és azt a lovat, a mint mondad, és cselekedjél úgy a zsidó márdokeussal, a ki a király kapujában ül, és semmit el ne hagyj mindabból, a mit szóltál. előhozá azért hámán a ruhát és a lovat, és felöltözteté márdokeust, és lovon hordozá őt a város utczáján, és kiáltá előtte: így cselekesznek a férfiúval, a kinek a király tisztességet kíván. és márdokeus megtére a király kapujához. hámán pedig sieté házába, búsulva és fejét betakarva. és elbeszélé hámán zéresnek, az ő feleségének és minden barátjának mindazt, a mi vele történt. és mondának néki az ő bölcsői és zéres, az ő felesége: ha márdokeus, a ki előtt kezdttél hanyatlani, a zsidók magvából való: nem bírsz vele, hanem bizony eslel előtte. és a míg így beszélének vele, eljővének a király udvarmesterei, és siettek hámánt a lakomára vinni, a melyet készített vala eszter

7

és elméne a király és hámán a lakomára, eszter királynéhoz. és monda a király eszternek másodnapon is, borivás közben: mi a te kívánságod eszter királyné? megadatik. és micsoda a te kérésed? ha az országnak fele is, meglészen. és felele eszter királyné, és monda: ha kegyet találtam szemeid előtt, oh király! és ha a királynak tetszik, add meg nékem életemet kívánságomra, és nemzetségemet kérésemre. mert eladatunk én és az én nemzetségem, hogy kipusztítsanak, megöljenek és megsemmisítsenek minket; ha csak szolgáluk, vagy szolgálókul adattunk volna el, akkor hallgatnék, jóllehet az ellenség nem adna kárpótlást a király vesztéséért. és szóla ahasvérus király, és

monda eszternek, a királynénak: ki az és hol van az, a kit az ő szíve erre vitt, hogy azt cselekedné? és monda eszter: az ellenség és gyűlölő, ez a gonosz hámán! akkor hámán megrettene a király és királyné előtt. a király pedig felkele haragjában a borivástól és méne a palotakertbe; hámán pedig ott maradt, hogy életéért könyörgöjön eszter királynénál; mert látta, hogy a király részéről elvégeztetett az ő veszte. és mikor a király visszatért a palota kertjéből a borivás házába, hámán a kerevetre esék, amelyen eszter vala. akkor monda a király: erőszakot is akar elkövetni a királynén én nálam a házban?! a mint e szó kijött a király szájából, hámán arczát befedék. és monda harbóna, az udvarmesterek egyike a király előtt: imé a fa is, a melyet készített hámán márdokeusnak, a ki a király javára szólott vala, ott áll hámán házában, ötven könyöknyi magas. és monda a király: akasszátok őt magát reá! felakaszták azért hámánt a fára, a melyet készített márdokeusnak, és megszűnék a király haragja.

8

azon a napon adá ahasvérus király eszter királynénak hámánnak, a zsidók ellenségének házát, és márdokeus beméne a király elébe, mert elmondotta eszter, micsodája ő neki. lehúzá azért a király az ő gyűrűjét, a melyet hámántól elvett, és adá azt márdokeusnak. eszter pedig márdokeus tette hámán házában fejévé. és tovább szóla eszter a király előtt, és leborult annak lábaihoz és sirt és könyörgött, hogy semmisítse meg az agági hámán gonoszságát és tervét, a kik a melyet kigondolt a zsidók ellen. és a király kinyújtá eszterre az arany pálczát, és eszter felkelt és megáll a király előtt, és monda: ha a királynak tetszik, és ha kegyet találtam ő előtte, és ha helyes a dolog a király előtt, és én kedves vagyok a szemei előtt: írássék meg, hogy vonassanak vissza az agági hámánnak, hammedáta fiának tervéről szóló levelek, a melyeket írt, hogy elveszessék a zsidókat, a kik a király minden tartományában vannak. mert hogyan tudnám nézni azt a nyomorúságot, mely érne az én nemzetséget, és hogyan tudnám nézni az én atyámfiaiinak veszedelmét? monda pedig ahasvérus király eszter királynénak és a zsidó márdokeusnak: imé hámán házát eszternek adtam, és őt felakasztották a fára azért, mert a zsidókra bocsátotta kezét. ti pedig írjatok a zsidóknak, a mint tetszik néktek a király nevében és pecsételjétek meg a király gyűrűjével; mert az írás, a mely a király nevében van írva és a királynak gyűrűjével van megpecsételve, vissza nem vonható. hivatattának azért a király irnokai azonnal, a harmadik hónapban (ez a siván hónap), annak huszonharmadik napján, és megírak úgy, a miként márdokeus parancsolá a zsidóknak és a fejedelmeknek, a kormányzóknak és a tartományok fejeinek, indiától fogva szercesenorszáig százhuszonhét tartományba; minden tartománynak annak írása szerint, és minden nemzetségnak az ő nyelvén, és a zsidóknak az ő írósk és az ő nyelvök szerint. és megírá ahasvérus király nevében, és megpecsételé a király gyűrűjével. és küldé leveleket lovas futárok által, a kik lovagolnak a királyi ménes gyors

paripáin, hogy megengedte a király a zsidóknak, a kik bármely városban vannak, hogy egybegyűljenek és keljenek fel életökért, és hogy kipusztítsák, megöljék és megsemmisítsék minden népnek és tartománynak seregét, a mely őket nyomorgatja, kicsinyeket és nőket, és hogy javaikat elragadják. egy napon, ahasvérus királynak minden tartományában, tizenharmadik napján a tizenkettedik hónapnak (ez adár hónapja). az írásnak mássa, hogy adassék törvény minden egyes tartományban, meghirdetett minden népnek, hogy a zsidók készen legyenek azon a napon, hogy megbosszulják magokat ellenségeiken. a futárok a királyi gyors paripákon kimenének sietve és sürgösen a király parancsolata szerint; és kiadatott a törvény susán várában is. márdokeus pedig kiméne a király elől kék bíbor és fehér királyi ruhában, és nagy arany koronával, és bíborbársony palástban, és susán városa vígáda és örövendez. a zsidóknak világságos táhada, öröm, vígasság és tisztesség. és minden tartományban és minden városban, a hová a király szava és rendelete eljutá, öröme és vígalma lön a zsidóknak, lakoma és ünnep, és sokan a föld népei közül zsidókká lettek; mert a zsidóktól való félelem szállta meg őket.

9

a tizenkettedik hónapban azért (ez az adár hónap), annak tizenharmadik napján, a mikor eljött az ideje a király szavának és végzésének, hogy akkor teljesíttessék, azon a napon, a melyen a zsidók ellenségei remélték, hogy hatalmat vesznek rajtok, ellenkezőleg fordult; mert magok a zsidók vönek hatalmat azokon, a kik őket gyűlölék. egybegyűlének a zsidók városaikban, ahasvérus király minden tartományában, hogy rávéssék kezök azokra, a kik vesztöket keresték, és senki sem állhatott meg előttük; mert miattok való félelem szállott minden népre. és a tartományok minden feje, fejedelmek, kormányzók és a király hivatalnokai magasztalták a zsidókat; mert a márdokeustól való félelem szállott rájuk. mert nagy volt márdokeus a király házában, és híre elment minden tartományba; mert ez a férfiú, márdokeus, emelkedett és nagyobbodott. és leverték a zsidók minden ellenségeiket fegyverrel, megölvén és megsemmisítvén azokat, és akaratok szerint cselekedének gyűlölőikkel. és susán várában megölének és megsemmisítének a zsidók ötszáz férfiút. parsandátát, dalpont és aspatát. porátát, adáliát és aridátát. parmástát, arisait, aridait és vajzátát. tíz fiát hámánnak, hammedáta fiának, a zsidók ellenségének megölték; de zsákmanya nem tették rá kezöket. azon a napon megtudá a király a susán várában megöletteknek számát. és monda a király eszternek királynénak: susán várában megöltek a zsidók és megsemmisítettek ötszáz férfiút és hámán tíz fiát; a király többi tartományaiban mit cselekesznek? mi a kívánságod? és megadatik néked. és mi még a te kérdésed? és meglészen. és monda eszter: ha a királynak tetszik, engedje meg holnap is a zsidóknak, a kik susánban lagnak, hogy cselekedjenek a mai parancsolat szerint, és hámán tíz fiát akasszák fel a fára. és szóla a király, hogy úgy tegyenek. és kiadaték

a parancs susánban, és hámán tíz fiát felakasztották. és összegyűltek a zsidók, a kik susánban valának, adár havának tizennegyedik napján is, és megölének susánban háromszáz férfiút; de zsákmányra nem tették rá kezöket. és a többi zsidók is, a kik a király tartományáiban voltak, összegyűlének és feltámadtak életökért, és békében maradtak ellenségeiktől; megölének pedig gyűlölőikből hetvenözezeret; de zsákmányra nem tették rá kezöket. történt ez az adár hónapjának tizenharmadik napján, és megnyugovának a tizennegyedik napon, és tették azt vigalom és öröm napjává. de a zsidók, a kik susánban valának, egybegyűlének azon hónap tizenharmadik és tizennegyedik napján, és megnyugovának azon hónap tizenötödik napján, és azt tették vigalom és öröm napjává. azért a vidéki zsidók, a kik kerítetlen falvakban laktak, adár hónapjának tizennegyedik napját tették öröm és vigalom napjává és ünneppé, a melyen ajándékokat küldözgetnek egymásnak. és megírja márdokeus e dolgokat, és leveleket küld minden zsidónak, a ki ahasvérus király minden tartományában, közel és távol, vala. meghagyva nékik, hogy tartsák meg az adár hónapnak tizennegyedik napját és annak tizenötödik napját évről-évre. mint olyan napokat, a melyeken megnyugovának a zsidók ellenségeiktől, és mint olyan hónapot, a melyben keserűségek öröme és siralmuk ünnepre fordult; hogy tartsák meg azokat vigalom és öröm napjaiul, és küldjenek adjándékokat egymásnak és adományokat a szegényeknek. és felfogadák a zsidók, hogy megcselekszik, a mit kezdetek és a mit márdokeus írta nékik. mert az agági hámán, hammedátának fia, minden zsidónak ellensége, szándékozott a zsidókat elveszteni, és púrt, azaz sorsot vetett, hogy őket megrontsa és megsemmisítse; de mikor a király tudomására jutott, megparancsolá levélben, hogy gonosz szándéka, a melyet gondolt a zsidók ellen, forduljon az ő fejére, és felakaszták őt és fiait a fára. annakokáért elnevezék e napokat púrimnak a púr nevétől. és azért ezen levél minden szava szerint, és a mit láttak erre nézve, és a mi érte őket: elhatározáék és elfogadák a zsidók mind magokra, mind ivadékokra és mindazokra, a kik hozzájuk csatlakoznak, örök időkre, hogy megtartják e két napot, írásuk és határozatuk szerint minden esztendőben. és ezen napok emlékezetben lesznek és megülik azokat nemzedékről-nemzedékre, családról-családra, tartományról-tartományra és városról-városra. és ezek a púrim napjai el nem múlnak a zsidók között, és emlékök ki nem vész ivadékaik közül. ira pedig eszter királyné, abihail leánya és a zsidó márdokeus egész hatalommal, hogy megerősítsék e második levelet a púrimról. és küldte leveleket minden zsidónak ahasvérus országának százhuszonhét tartományába, békességes és igazságos szavakkal; hogy megerősíttessenek ezek a púrim napjai, meghatározott idejökben, a miképen meghagyta nékik a zsidó márdokeus és eszter királyné, és a mint elrendelték magokra és ivadékaikra a böjtölés és jajkiáltás dolgát. és eszter beszéde megerősíté ezt a púrim történetét, és könyvbe íraték.

kong ahasverus lagde skat på fastlandet og kystlandene. og alt, hvad han gjorde i sin magt og væld, og en nøjagtig skildring af den høje værdighed, kongen ophøjede mordokaj til, står optegnet i mediens og persiens kongers krønike. thi jøden mordokaj havde den højeste værdighed efter kong ahasverus, og han stod i høj anseelse hos jøderne og var elsket af sine mange landsmænd, fordi han virkede for sit folks vel og talte til bedste for al sin slægt.

jojakim, júda királya uralkodásának harmadik esztendejében jöve nabukodonozor, a babiloni király jeruzsálemre, és megszállá azt. és kezébe adá az úr jojakimot, a júda királyát, és az isten háza edényeinek egy részét; és vivé azokat sineár földre, az ő istenének házába, és az edényeket bevivé az ő istenének kincsesházába. és monda a király aspenáz-nak, az udvarmesterek fejedelmének, hogy hozzon az izráel fiai közül és királyi magból való s előkelő származású ifjakat, a kikben semmi fogyatkozás nincsen, hanem a kik ábrázatra nézve szépek, minden bölcseségre eszesek, és ismeretekkel bírnak és értenek a tudományokhoz, és a kik alkalmatosak legyenek arra, hogy álljanak a király palotájában; és tanítsák meg azokat a káldeusok írására és nyelvére. és rende-le nékik a király mindennapi szükségletül a királyi ételből és a borból, melyből ő iszik vala, hogy így nevelje őket három esztendeig, és azután álljanak a király előtt. valának pedig ezek között a júda fiai közül: dániel, ananiás, misáel és azariás. és az udvarmesterek fejedelme neveket ada nékik; tudniillik elnevezé dánielt baltazárnak, ananiást sidráknak, misáelt misáknak, azariást abednégónak. de dániel eltökélé az ő szívében, hogy nem fertőzteti meg magát a király ételével és a borral, a melyből az iszik vala, és kéré az udvarmesterek fejedelmét, hogy ne kelljen magát megfertőztetnie. és az isten kegyelemre és irgalomra méltóvá tevő dánielt az udvarmesterek fejedelme előtt; és monda az udvarmesterek fejedelme dánielnek: félek én az én uramtól, a királytól, a ki megrendelte a ti ételeket és italotokat; minek lássa, hogy a ti orczátok hitványabb amaz ifjakénál, a kik egykorúak veletek? és így bűnbe kevernétek az én fejemet a királynál. és monda dániel a felügyelőnek, a kire az udvarmesterek fejedelme bízta vala dánielt, ananiást, misáelt és azariást: tégy próbát, kérlek a te szolgáliddal tíz napig, és adjanak nekünk zöldségféléket, hogy azt együnk, és vizet, hogy azt igyunk. azután mutassák meg néked a mi ábrázatunkat és amaz ifjak ábrázatát, a kik a király ételével élnek, és a szerint cselekedjél majd a te szolgáliddal. és engede nékik ebben a dologban, és próbát tön velük tíz napig, és tíz nap múlva szebbnek látszék az ő ábrázatuk, és testben kövérebbek valának mindazonkál az ifjaknál, a kik a király ételével élnek vala. elvelve azért a felügyelő az ő ételöket és az ő italokul rendelt bort, és ad vala nékik zöldségféléket. és ada az isten ennek a négy gyermeknek tudományt, minden írásban való értelmet és bölcseséget; daniel pedig értett mindenféle látomáshoz és álmokhoz is. miután pedig elmúlt az idő, a mikorra meghagyta vala a király, hogy eléje vigyék őket, bevivé őket az udvarmesterek fejedelme nabukodonozor elé. és szóla velök a király, és mindnyájok között sem találtaték olyan, mint daniel, ananiás, misáel és azariás, és állának a király előtt. és minden bölcs és értelmes dologban, a mely felől a király tölök tudakozódék, tiszszerte okosabbnak találá őket mindazonkál az írástudókál és varázslókál, a kik egész országában valának. és ott vala daniel a cyrus király első esztendejéig.

és nabukodonozor uralkodásának második esztendejében álmokat láta nabukodonozor, és nyugtalan lón az ő lelke, és álma félbeszakadt. és monda a király, hogy hívjanak írástudókat, varázslókat, bűbajosokat és káldeusokat, hogy fejtsek meg a királynak az ő álmait; és bemenének azok, és állának a király elé. és monda nékik a király: álmot láttam, és nyugtalan a lelkem megtudni az álmot. és mondák a káldeusok a királynak sziriai nyelven: király, örökké élj! mondd meg az álmot a te szolgálidnak és megjelen-tjük az értelmét. felele a király, és monda a káldeusoknak: az én szavam áll! ha tehát meg nem mondjátok nekem az álmot és annak értelmét, darabokra tépettek, és a ti házaitek szemétdombokká tétetnek. ha pedig az álmot és annak értelmét megjelentetik: ajándékokat, jutalmat és nagy tisztességet vesztek tőlem; ezért az álmot és annak értelmét jelentsétek meg nekem. felelének másodsor, és mondának: a király mondja meg az álmot az ő szolgálinak: és az értelmét megjelentjük. felele a király, és monda: bizonytal tudom én, hogy csak időt akartok ti nyerni, mert látjátok, hogy áll az én szavam. hogy ha az álmot meg nem mondjátok nekem, csak egy ítélet lehet feleletek: hogy hamis és tétovázó beszédet koholtok, hogy azzal tartsatok engem, míg az idő múlik. mondjátok meg azért nekem az álmot, akkor tudom, hogy az értelmét is megjelenthetitek nekem. felelének a káldeusok a királynak, és mondák: nincs ember a földön, a ki a király dolgát megjelenhesse: mivel-hogy bármilyen nagy és hatalmas király sem kívánt még egyetlen írástudótól, varázslótól és káldeustól sem ilyen dolgot. mert a dolog, a mit a király kíván, igen nehéz, és nincs más, a ki azt megjelenhesse a király előtt, hanemha az istenek, a kik nem lakoznak együtt az emberekkel. e miatt a király megharaguvék és igen felgerjede, és meghagyá, hogy a babiloni bölcssek mind vesztíttessenek el. és a parancsolat kiméne, hogy öljék meg a bölcseket; és keresik vala danielt és az ő társait, hogy megölettessenek. ekkor daniel bölcsen és értelmesen felele arióknak, a királyi testőrség fejének, a ki kiment vala, hogy megölesse a babiloni bölcseket. szóla és monda arióknak, a király főemberének: miért e kegyetlen parancsolat a királytól? akkor ariók elmondá a dolgot danielnek. és beméne daniel, és kéré a királyt, hogy adjon neki időt, hogy megjelenhesse az értelmet a királynak. ekkor daniel haza méne, és elmondá e dolgot ananiásnak, misáelnek és azariásnak, az ő társainak: hogy kérjenek az egek istenétől irgalmasságot e titok végett, hogy el ne vesszenek daniel és az ő társai a többi babiloni bölcssekkel együtt. akkor danielnek megjelentetek az a titok éjjeli látásban. áldá akkor daniel az egek istenét. szóla daniel, és monda: áldott legyen az istennek neve örökkön örökké: mert övé a bölcsesség és az erő. és ő változtatja meg az idöket és az idöknök részeit; dönt királyokat és tesz királyokat; ad bölcseséget a bölcseknek és tudományt az értelmeseknek. ő jelenti meg a mély és elrejtett dolgokat, tudja mi van a setéttségben; és világossá lakozik vele! néked adok hálát, atyáimnak istene, és dicsérlek én téged, hogy bölcseséget és erőt adtál nekem, és mostan meg-

jelentetted nekem, a mit kértünk tőled; mert a király dolgát megjelentetted nekünk! beméne azért dániel ariókhhoz, a kit rendelt vala a király, hogy elveszítse a babiloni bölcseket; elméne azért, és mondá néki: a babiloni bölcseket nem veszítessed el; vigy engem a király elé és a megfajtást tudtára adom a királynak. akkor ariók sietve bevívé dánielt a király elébe, és mondá: találtam férfiút júdának fogoly fiai között, a ki a megfajtást megjelenti a királynak. szóla a király, és monda dánielnek, a kit baltazárnak nevezének: csakugyan képes vagy megjelenteni nekem az álmod, a melyet láttam, és annak értelmét? felele daniel a király előtt, és mondá: a titkok, a melyről a király tudakozódék, a bölcsek, varázslók, írástudók, jövődömondók meg nem jelenthetik a királynak; de van isten az égben, a ki a titkokat megjelenti; és ő tudtára adta nabukodonozor királynak: mi leszen az utolsó napokban, és a te álmod és a te fejed látása a te ágyadban ez volt: néked, oh király! gondolataid támadtak a te ágyadban a felől, hogy mik lesznek ez után, és a ki megjelenti a titkokat, megjelentette néked azt, a mi lesz. nekem pedig ez a titok nem bölcseségből, a mely bennem minden élő felett volna, jelentetett meg, hanem azért, hogy a megfajtás tudtára adassék a királynak és te megértsd a te szívednek gondolatait. te látád, oh király, és imé egy nagy kép; ez a kép, mely hatalmas vala és kiváló az ő fényessége, előtted áll vala, és az ábrázata rettenetes volt. annak az állóképnek feje tiszta aranyból, melle és karjai ezüstből, hasa és oldalai rézből, lábszárai vasból, lábai pedig részint vasból, részint cserépből valának. nézed vala, a míg egy kő leszakad kéz érintése nélkül, és letöré azt az állóképet vas- és cseréplábairól, és darabokra zúzá azokat. akkor egygyé zúzódék a vas, cserép, réz, ezüst és arany, és lőnek mint a nyári szérún a polyva, és felkapá azokat a szél, és helyöket sem találák azoknak. az a kő pedig, a mely leüté az állóképet nagy hegygyé lön, és betölté az egész földet. ez az álom, és az értelmét is megmondjuk a királynak. te, oh király! királyok királya, kinek az egek istene birodalmat, hatalmat, erőt és dicsőséget adott; és valahol emberek fia, mezei állatok és égi madarak lakoznak, a te kezvedbe adta azokat, és úrrá tett téged mindezeneken: te vagy az arany-fej. és utánad más birodalom támad, alábbvaló mint te; és egy másik, egy harmadik birodalom, rézből való, a mely az egész földön uralkodik. a negyedik birodalom pedig erős lesz, mint a vas; mert miként a vas szétőr és összeüz mindent; bizony mint a vas pusztít, mind amazokat szétzúzza és elpusztítja. hogy pedig lábakat és ujjakat részint cserépből, részint vasból valónak láttál: a birodalom kétfelé oszol, de lesz benne a vasnak erejéből, a mint láttad, hogy a vas elegy volt az agyagcseréppel. és hogy a lába ujjai részint vas, részint cserép: ez a birodalom részint erős, részint pedig törekeny lesz. hogy pedig vasat elegyülve láttál agyagcseréppel: azok emberek mag által vegyülnek össze, de egymással nem egyesülnek, minthogy a vas nem egyesül a cseréppel. és azoknak a királyoknak idejében támaszt az egek istene birodalmat, mely soha örökké meg nem romol, és ez a birodalom más népre nem száll át hanem szétzúzza és elrontja mindazokat a birodalmakat, maga pedig megáll örökké. minthogy láttad,

hogy a hegyről kő szakad le vala kéz érintése nélkül, és szétzúzza a vasat, rezet, cserepet, ezüstöt és aranyat: a nagy isten azt jelentette meg a királynak, a mi majd ezután leszen; és igaz az álom, és bizonyos annak értelme. akkor nabukodonozor király arcza borula és imádá danielt, és meghagyá, hogy ételáldozattal és jó illattal áldozzanak néki. szóla a király dánielnek, és monda: bizonynyal a ti istenetek, ő az isteneknek istene, és a királyoknak ura és a titkok megjelentője, hogy te is megjelentethetted ezt a titkot! akkor a király fölmagasztalá danielt, és sok nagy ajándékot ada néki, és hatalmat adott néki babilonnak egész tartománya felett, és a babiloni összes bölcseknek előljárójávétevé őt. és daniel kéré a királyt, hogy sidrákot, misákokt abednégót rendelje a babiloni tartomány gondviselésére; daniel pedig a király udvarában vala.

3

nabukodonozor király csináltata egy arany állóképet, magassága hatvan sing, szélessége hat sing; felállítatá azt a dura mezején, babilon tartományában. és nabukodonozor király egybegyűjteté a fejedelmeket, helytartókat, kormányzókat, bírákat, kincstartókat, tanácsosokat, törvényevőket és a tartományok minden igazgatóját, hogy jöjjenek az állóképek felavatására, a melyet nabukodonozor király állíttatott vala. akkor egybegyűlének a fejedelmek, helytartók, kormányzók, bírák, kincstartók, tanácsosok, törvényevők és a tartományok minden igazgatója az állóképek felavatására. a melyet nabukodonozor király állíttatott, és megállának az állóképek előtt, a melyet nabukodonozor állíttatott. és a hírnök hangosan kiálta: meghagyatik néktek, oh népek, nemzetek és nyelvek! mihelyt halljátok a kürtnek, sípnek, cziterának, hárfának, lantnak, dudának és mindenféle hangszernek szavát: boruljatok le, és imádjátok az arany állóképet, a melyet nabukodonozor király állíttatott. akárki pedig, a ki nem borul le és nem imádja, tüstént bevettetik az égő, tüzes kemenczébe. azért mihelyt hallák mind a népek a kürtnek, sípnek, cziterának, hárfának, lantnak és mindenféle hangszernek szavát: leborulának, mind a népek, nemzetségek és nyelvek, és imádák az arany állóképet, a melyet nabukodonozor király állíttatott. elmenének azért ebben az időben káldeabeli férfiak, és vádat emelének a zsidók ellen; szólának pedig és mondák nabukodonozor királynak: király! örökké élj! te, oh király! parancsolatot adtál ki, hogy minden ember, mihelyt meghallja a kürtnek, sípnek, cziterának, hárfának, lantnak, dudának és mindenféle hangszernek szavát: boruljon le, és imádja az arany állóképet; a ki pedig nem borul le és nem imádja, vessék be az égő, tüzes kemenczébe. vannak zsidó férfiak, a kiket a babiloni tartomány gondviselésére rendeltél, sidrák, misák és abednégók: ezek a férfiak nem becsülnek téged, oh király, a te isteneidet nem tisztelik, és az arany állóképet, a melyet felállíttattál, nem imádják. akkor nabukodonozor király nagy haraggal és felgerjedéssel meghagyá, hogy hozzák elő sidrákot, misákokt és abednégót; erre elhozá a férfiakat a király elé. szóla nabukodonozor, és monda nékik: sidrák, misák és abednégók! szántsándékból

nem tisztelitek-é az én istenemet és nem imádjátok-é az arany állóképet, a melyet felállítottam? ha tehát készek vagytok: mielőtt halljátok a kürtnek, sípnek, citerának, hárfának, lantnak, dudának és mindenféle hangszernek szavát, leboruljatok és imádjátok az állóképet, a melyet én csináltattam. de ha nem imádjátok, tüstént bevettettek az égő, tüzes kemenczébe; és kicsoda az az isten, a ki kiszabadítson titeket az én kezeimből? felelének sidrák, misák és abednégő, és mondanák a királynak: oh nabukodonozor! nem szükség erre felelünk néked. ímé, a mi istenünk, a kit mi szolgálunk, ki tud minket szabadítani az égő, tüzes kemenczéből, és a te kezéből is, oh király, kiszabadít minket. de ha nem tenné is, legyen tudtadra, oh király, hogy mi a te isteneidnek nem szolgálunk, és az arany állóképet, amelyet felállítottál, nem imádjuk. akkor nabukodonozor eltelék haraggal, és az ő orczájának színe elváltozék sidrák, misák és abednégő ellen; azért szóla, és meghagyá, hogy fűtsék be a kemenczét hétszerte inkább, mint szokták vala befűteni. és meghagyá a legerősebb férfiaknak az ő seregében, hogy kötézzék meg sidrákot, misákat és abednégót, és vessék őket az égő, tüzes kemenczébe. erre ezek a férfiak alsó ruhástul, köntösöstül, palástostul és egyéb öltönyöstül megkötöztettek, és az égő, tüzes kemenczébe vettettek. a miatt azonban, hogy a király parancsolata szigorú volt és a kemencze rendkívül izzó vala: azokat a férfiakat, a kik sidrákot, misákat és abednégót felvitték, megölé a tűznek lángja. az a három férfiú pedig: sidrák, misák és abednégő, az égő, tüzes kemenczébe esék megkötözve. akkor nabukodonozor király megijed és sietve felkele, szóla és monda az ő tanácsosainak: nem három férfiút vetnék-é a tűz közepébe megkötözve? felelének és mondanák a királynak: bizonyára, oh király! felele, és monda: ímé, négy férfiút látok szabadon járnai a tűz közepében, és semmi sérelem sincs bennök, és a negyediknek ábrázata olyan, mint valami istenek-fiáé. nabukodonozor ekkor az égő, tüzes kemencze szájához járula, és szóla és monda: sidrák, misák és abednégő, a felséges istennek szolgálai, jertek ki és jöjjetek ide! azonnal kijövének sidrák, misák és abednégő a tűz közepéből. és egybegyűlvén a fejedelmek, helytartók és kormányzók és király tanácsosai, nézik vala ezeket a férfiakat, hogy a tűznek semmi hatalma nem lett az ő testükön, és hogy egy hajszájuk sem égett meg, és az ő alsó ruháik meg nem változtak, és a tűz szaga sem járta át őket. szóla nabukodonozor, és monda: áldott ezeknek istene, a sidrák, misák és abednégő istene, a ki küldötte az ő angyalát és kiszabadította az ő szolgáit, a kik ő benne bízták; és a király parancsolatát megszegték és veszedelemre adták az ő testöket és nem szolgáltak és nem imádtak más istent az ő istenökön kívül. parancsolom azért, hogy minden nép, nemzetség és nyelv, a mely káromlást mond sidrák, misák és abednégő istene ellen, darabokra tépessék, és annak háza szemétdombbá tétessék: mert nincs más isten, a ki így magiszabadíthasson. akkor a király nagy tisztességre emelé sidrákot, misákat és abednégót babilon tartományában.

nabukodonozor király minden népnek, nemzetnek és nyelvnek, a kik az egész földön lakoznak, monda: békességetek bőséges legyen! a jeleket és csudákat, a melyeket cselekedett velem a felséges isten, illendő dolognak tartom megjelenteni. mely nagyok az ő jelei és mely hatalmasak az ő csudái! az ő országa örökkévaló ország és az ő uralkodása nemzedékről nemzedékre száll. én nabukodonozor békében valék az én házamban, és virágzó az én palotámban. álmot láték és megrettenete engem, és a gondolatok az én ágyamban, és az én fejemnek látásai megháborítának engem. és parancsolatot adék, hogy hozzák előmbé babilonnak minden bölcsét, hogy az álom jelentését tudassák velem. akkor bejövének az írástudók, varázslók, káldeusok és jövendőmondók; és én elbeszélém nékik az álmot, de az értelmét nem jelentették meg nekem. végezetre bejőve elem dániel, a kinek neve baltazár, mint az én istenemnek neve, és a kiben a szent isteneknek lelke van, és elmondám néki az álmot. baltazár, az írástudók elseje, tudom, hogy a szent isteneknek lelke van benned, és semmi titok sem homályos előttem, az én álom látásait, a miket láttam, és azoknak jelentéséd beszéld el. az én fejem látásai az én ágyamban ezek voltak: látám, hogy ímé, egy fa álla a föld közepette, és annak magassága rendkívül volt. nagy volt a fa erős, és magassága az égig ért, és az egész föld széléig volt látható. levelei szépek és gyümölcse sok, és táplálék vala rajta mindeneknek; alatta árnyékot talál a mező vada, és ágain lakozának az ég madarai, és róla evék minden élő. látám fejem látásaiban az én ágyamban, és ímé: egy vigyázó és szent szálla alá az égből; erősen kiálta, és így szóla: vágjátok ki a fát és vagdaljátok le az ágait, rázátok le leveleit és hanyjátok szét gyümölcseit, fussanak el a vadak alóla, és a madarak az ő ágairól. de gyökerének törzsökét hagyjátok meg a földben, és vas és érc lánczokba verve a mező fűvén; égi harmattal öntöztessék, és barmokkal legyen része a föld fűvében. az ő emberi szíve változék el, és baromnak szíve adassék néki, és hét idő múljon el felette. vigyázók határozatából van ez a rendelet, és a szentek parancsolata ez a végzés, hogy megtudják az élok, hogy a felséges isten uralkodik az emberek birodalmán, és a kinek akarja, annak adja azt, és az emberek között az alábbvalót emeli fel arra. ezt az álmot láttam én, nabukodonozor király, és te, baltazár, mondd meg annak értelmét; mivelhogy az én országomnak egyetlen bölcse sem tudta nekem megmondani a jelentését; de te tudod, mert szent isteneknek lelke van benned. ekkor dániel, a kinek neve baltazár, közel egy óráig rémüldözék, és az ő gondolatai háboríták őt. szóla a király, és monda: baltazár, az álom és annak jelentése meg ne retentsenek téged! felele baltazár, és monda: uram, az álom szálljon a te gyűlölöidre, magyarázata pedig a te ellenségeidre! a fa, a melyet láttál, a mely nagy és erős volt, és a melynek magassága az eget érte és ellátszék az egész földre; és levelei szépek, gyümölcse pedig sok, és táplálék rajta mindeneknek; alatta tartózkodék a mező minden vada, és ágain az égi madarak lakozának: te vagy az, oh király, a ki nagygyá és erőssé lettél, a kinek

nagysága megnövekedék és fölér az égig, és hatalmas a föld végéig. hogy pedig láta a király vigyázót és szentelt leszállani az égből, és azt monda: vágjátok le a fát és pusztítsátok el azt; de gyökereinek törzsökét a földben hagyjátok, és vas és ércz lánczokba verve a mező füvén, és égi harmattal öntöztessék és a mezei barmokkal legyen része, a míg hét idő múlik el felette; ez a jelentése, oh király, és a felséges isten végezése ez, a mely bekövetkezik az én uramra, a királyra, és kivetnek téged az emberek közül, és a mezei barmokkal lesz a te lakozásod, és füvet adnak enned, mint az ökröknek, és égi harmattal öntöznek téged, és hét idő múlik el feletted, míg nem megérted, hogy a felséges isten uralkodik az emberek birodalmán, és annak adja azt, a kinek akarja. hogy pedig mondák, hogy a fa gyökereinek törzsökét hagyják meg: országod megmarad néked, Mihelyest megismered, hogy az ég uralkodik. azért, oh király, az én tanácsom tessék néked, és vétkeidtől igazság által szabadulj és a te hamisságaidtól a szegényekhez való irlalmasság által. így talán tartós lesz a békességed. mindez betelék nabukodonozor királyon. tizenkét hónap mulva a babiloni királyi palotán sétála. szóla a király és monda: nem ez-e ama nagy babilon, a melyet én építettem királyság házának, az én hatalmasságom ereje által és dicsőségem tisztességére? még a szó a király szájában volt, a mikor szózat szálla le az égből: néked szól, oh nabukodonozor király, a birodalom elvétetett tőled. és kivetnek téged az emberek közül, és a mezei barmokkal lesz a lakozásod, és füvet adnak enned, mint az ökröknek, és hét idő múlik el feletted, a míg megismered, hogy a felséges isten uralkodik az emberek birodalmán, és annak adja azt, a kinek akarja. abban az órában betelék a beszéd nabukodonozoron: és az emberek közül kivettették, és füvet evék mint az ökrök, és égi harmattal öntöztették az ő teste, míg nem szőre megnőve, mint a saskeselyű tolla, és körmei, mint a madarakéi. és az idő elteltével én, nabukodonozor, szemeimet az égre emelém, és az én értelmem visszajöve, és áldám a felséges istent, és dicsérem és dicsőítém az örökké élet, kinek hatalma örökkévaló hatalom és országa nemzedékről-nemzedékre áll. és a föld minden lakosa olyan mint a semmi; és az ő akaratja szerint cselekszik az ég seregében és a föld lakosai között, és nincs, a ki az ő kezét megfoghatná és ezt mondaná néki: mit cselekedtél? abban az időben visszatérem hozzám az én értelmem, és országom dicsőségére az én ékességem, és méltóságom is visszatérem hozzám, és az én tanácsaim és főembereim fölkeresének engem, és visszahelyeztettem az én országomba, és rendkívüli nagyság adatott nékem. most azért én, nabukodonozor, dicsérem, magasztalom és dicsőítem a mennyi királyt: mert minden cselekedete igazság, és az ő utai ítélet, és azokat, a kik kevelységben járnak, megalázzhatja.

5

belszár király nagy lakomát szerze az ő ezer főemberének, és az ezer előtt bort ivék. borozás közben monda belszár, hogy hozzák elő az arany és ezüst edényeket, a melyeket elvive nabukodonozor, az ő

atyja a jeruzsálemi templomból, hogy igyanak azokból a király és az ő főemberei, az ő feleségei és az ő ágyasai. akkor előhozák az arany edényeket, a melyeket elvivének az isten házának templomából, mely jeruzsálemben vala, és ivának azokból a király és az ő főemberei, az ő feleségei és az ő ágyasai. bort ivának, és dicsérék az arany-, ezüst-, ércz-, vas- fa- és köisteneket. abban az órában emberi kéznek ujjai tűnének fel, és irának a gyertyatartóval szemben a király palotájának meszelt falán, és a király nézé azt a kézfejet, a mely ír vala. ekkor a király ábrázatja megváltozék, és az ő gondolatai megháboríták őt, és derekának inai megoldódnának és az ő térdei egymáshoz verődének. erősen kiáltozék a király, hogy hozzák elő a varázslókat, a káldeusokat és jóvendölöket. szóla a király és monda a babiloni bölcseknek: akárki legyen az az ember, a ki elolvassa ezt az írást, és annak értelmét megjelenti nékem, bíborba öltöztetik és aranyláncz lesz a nyakában, és mint harmadik parancsol az országban. akkor bemenének a király bölcsei mind, de nem tudták elolvadni az írást, sem annak értelmét megfejteni a királynak. akkor belszár király igen megrettene, és az ő ábrázatja elváltozék rajta, és az ő főemberei is megzavaródnának. a királyasszony a király és az ő főembereinek beszédei miatt bemené a lakoma házába, és szóla a királyasszony, és monda: király, örökké élj! ne rettszenek téged a te gondolataid, és a te ábrázatod ne változzék el! van egy férfiú a te országodban, a kiben a szent isteneknek lelke van, és a te atyád idejében értelem, tudomány, és az istenek bölcsességéhez hasonló bölcsesség találtatik benne, és a kit nabukodonozor király, a te atyád, az írástudó, varázslók, káldeusok és jóvendölök fejévé tön; igen, a te atyád, a király; mivelhogy dánielben, a kit a király baltazárnak nevezett, nagyobb lélek, tudomány és értelem, álmoknak magyarázata és titkok megjelentetése és rejtélyek megfejtése találtatott. most azért hivatassék elő dániel, és ő megjelenti az értelem. erre dániel a király elé vitették. szóla a király, és monda dánielnek: te vagy-e ama dániel, a ki a júdabeli foglyok fiai közül való, a kit ide hozott a király, az én atyám, júdából? és a ki felől hallottam, hogy az isteneknek lelke van benned, és értelem és tudomány és kiváló bölcsesség találtatott te benned? csak imént hoztatának elem a bölcsek és varázslók, hogy elolvassák ezt az írást és jelentését tudassák velem; de nem tudják a dolog értelmét megjelteni. de föléled azt hallottam, hogy te tudod az értelem megfejteni és a titkokat megoldani; most azért, ha el tudod olvasni ezt az írást és értelmét nékem megmondani, bíborba öltöztetel és aranyláncz lesz a nyakadon, és mint harmadik uralkodol az országban. erre dániel felele, és monda a királynak: ajándékaiddal tiéd legyenek, és adományaidat másnak adjad, mindazáltal az írást elolvasom a királynak, és jelentését megmondom néki. te, oh király! a felséges isten birodalmát és méltóságot, dicsőséget és tisztességet ada nabukodonozornak, a te atyádnak; és a méltóság miatt, a melyet ada néki, a népek, nemzetek és nyelvek mind féltek és rettegtek tőle; megölt, a kit akart; és életben tartott a kit akart; felemelt, a kit akart; és megalázott, a kit akart; de mikor a szíve felfu-

valkoddott, és a lelke megkeményedett megátalkodottan: levették az ő birodalmának királyi székéből, és dicsőségét elvevék tőle; és az emberek fiai közül kivették, és az ő szíve olyaná lön, mint a barmoké; és a vadszamarakkal lön az ő lakása, és fűvel tették őt, mint az ökröket, és teste égi harmattal öntözötték, míg megismeré, hogy a felséges isten uralkodik az emberek országán, és azt helyezteti arra, a kit akar. és te, belszár, az ő fia, nem aláztad meg a szívedet, noha mindez tudtad. sőt felemelkedtl az egek ura ellen, és az ő házának edényeit elődbe hozták, és te és a te főembereid, a te feleségeid és a te ágyasaid bort ittak azokból; és az ezüst- és arany-, érc-, vas-, fa- és köisteneket dicséréd, a kik nem látnak, sem nem hallanak, sem nem értenek; az istent pedig, a kinek kezében van a te lelked, és előtte minden te útad, nem dicsőítetted. azért küldetett ő általa ez a kéz, és jegyeztetett fel ez az írás. és ez az írás, a mely feljegyeztetett: mene, mene, tekel, ufarszin! ez pedig e szavaknak az értelme: mene, azaz számba vette isten a te országlásodat és véget vet annak. tekel, azaz megmértetl a mérlegen és híjjával találtattál. peresz, azaz elosztott a te országod és adatott a médeknek és persáknak. akkor szóla belszár, és öltöztették dánielt bíborba, és aranylánczot vetének nyakába, és kikölték felőle, hogy ő parancsol mint harmadik az országban. ugyanazon az éjszakán megöleték belszár, a káldeusok királya. és a méd dárius foglalá el az országot mintegy hatvankét esztendő korában.

6

tetszék dáriusnak, és rendele a birodalom fölé százhusz tisztartót, hogy az egész birodalomban legyenek; és azok fölé három igazgatót, a kik közül egy vala daniel, hogy a tisztartók nékik adjanak számot, és a királynak semmi károsodása ne legyen. akkor ez a daniel felülhaladá az igazgatókat és a tisztartókat, mivelhogy rendkívüli lélek volt benne, úgy hogy a király őt szándékozék tenni az egész birodalom fölé. akkor az igazgatók és tisztartók igyekvének okot találni daniel ellen a birodalom dolgai miatt; de semmi okot vagy vétet nem találhatnak; mert hűséges volt, és semmi fogyatkozás, sem vétet nem találtak benne. akkor mondák azok a férfiak: nem találunk ebben a danielben semmi okot, hacsak nem találhatunk ellene valamit az ő istenének törvényében! akkor azok az igazgatók és tisztartók berohantak a királyhoz, és így szólanak: dárius király, örökké élj! tanácsot tartottak az ország összes igazgatói: a helytartók, fejedelmek, tanácsosok és a kormányzók, hogy királyi végzés hozassék, és erős tilalom adassék, hogy ha valaki harmincz napig kér valamit valamely istentől vagy embertől, tekivüld, oh király, vettessék az oroszlánok vermébe. most azért, oh király, erősítsd meg e tilalmat és add ki írásban, hogy meg ne változtassék a médek és persák vissza nem vonható törvénye szerint. annakokáért dárius király adott írást és tilalmat. daniel pedig, a mint megtudta, hogy megirattott az írás, beméne az ő házába; és az ő felső termének ablakai nyitva valának jeruzsálem felé; és háromszor napjában térdeire esék, könyörge és dic-

séretet tön az ő istene előtt, a miként azelőtt cselekszik vala. akkor azok a férfiak berohantak és megtalálák danielt, a mint könyörge és esedezek az ő istene előtt. ekkor bemenének, és mondák a királynak a király tilalma felől: nem megírtad-e a tilalmat; hogy ha valaki kér valamit valamely istentől vagy embertől harmincz napig, tekivüld oh király, vettessék az oroszlánok vermébe? felele a király és monda: áll a szó! a médek és persák vissza nem vonható törvénye szerint. erre felelének, és mondák a királynak: daniel, a ki a júdebeli foglyok fiai közül való, nem becsül téged, oh király, sem a tilalmat, a mit megírtál; hanem háromszor napjában elkönyörgi könyörgését. akkor a király, a mint hallotta ezt, igen restelkedék a miatt, és szíve szerint azon volt, hogy danielt megszabadítsa, és napnyugotig törekedék őt megmenteni. erre azok a férfiak berohantak a királyhoz, és mondák a királynak: tudd meg, király, hogy ez a médek és persák törvénye, hogy semmi tilalom vagy végzés, a melyet a király rendel, meg ne változtassék. erre szóla a király, és előhozák danielt, és veték az oroszlánok vermébe. szóla a király, és monda danielnek: a te istened, a kinek te szüntelen szolgálsz, ő szabadítson meg téged! és hozának egy követ, és oda tevék a verem szájára, és megpecsétlé a király az ő gyűrűjével és az ő főembereinek gyűrűivel, hogy semmi meg ne változtassék danielre nézve. erre eltávozék a király az ő palotájába, és étlen tölté az éjszakát, és vigasságtevő szerszámokat sem hozata eléje; kerülte őt az álom. hajnaltban a király azonnal felkele még szürkületkor, és sietve az oroszlánok verméhez méne. és mikor közel ére a veremhez, szomorú szóval kiálta danielnek; szóla a király, és monda danielnek: daniel! az élő istennek szolgálja, a te istened, a kinek te szüntelen szolgálsz, meg tudott-e szabadítani téged az oroszlánoktól? akkor daniel szóla a királynak: király, örökké élj! az én istenem elbocsátá az ő angyalt, és bezárá az oroszlánok száját és nem árthattak nékem; mert ártatlannak találtattam ő előtte és te előtted sem követten el, oh király, semmi vétet. akkor a király igen örvende, és danielt kihozatá a veremből. és kivétek danielt a veremből, és semmi sérelem nem találtak ő rajta: mert hitt az ő istenében. és parancsola a király, és előhozák azokat a férfiakat, a kik danielt vádolák, és az oroszlánok vermébe vettették mind ők, mind fiaik és feleségeik; és még a verem fenekére sem jutának, a mikor rájok rontának az oroszlánok és minden csontjokat összezúzták. akkor dárius király ira minden népnek, nemzetnek és nyelvnek, a kik az egész földön lakozának: békességtek bőséges legyen! én tölem adatott ez a végzés, hogy az én birodalmamnak minden országában féljék és rettegjék a daniel istenét; mert ő az élő isten, és örökké megmarad, és az ő országa meg nem romol, és uralkodása mind végig megtart; a ki megment és megszabadít, jeleket és csodákat cselekszik mennyen és földön; a ki megszabadította danielt az oroszlánok hatalmából. és ennek a danielnek jó szerencsés lön dolga a dárius országában és a persa czírus országában.

belszárnak, a babiloni királynak első esztendejében álmot látta dániel és fejének látásait az ő ágyában. az álmot akkor följegyzé; a dolog velejét elmondá. szóla dániel, és monda: látám az én látásomban éjszaka, és imé, az égnek négy szele háborút támaszta a nagy tengeren; és négy nagy állat jöve fel a tengerből, egyik különböző a másiktól. az első olyan, mint az oroszlán, és sas szárnyai valának. nézém, míg szárnyai kitéptek, és felemelték a földről, és mint valami ember, lábra állították és emberi szív adaték néki. és imé, más állat, a második, hasonló a medvéhez, és kele egyik oldalára, és három oldalborda vala szájában fogai között, és így szólának néki: kelj fel és egyél sok húst! ez után látám, és imé, egy másik, olyan mint a párducz, és négy madárszárnja vala a hátán; és négy feje vala az állatnak, és hataloma adaték néki. ezek után látám éjszakai látásokban, és imé, negyedik állat, rettenetes és iszonyú és rendkívül erős; nagy vasfogai valának, falt és zúzott és a maradékot lábaival összetaposta, és ez különbözők mindazoktól az állatoktól, a melyek előtte valának, és tíz szarva vala néki. mialatt a szarvakat szemlém, imé, másik kicsiny szarv növekedék ki azok között, és három az előbbi szarvak közül kiszakaszthaték előtte, és imé, emberszemekhez hasonló szemek valának ebben a szarvban, és nagyokat szóló száj. nézém, míg királyi székek tétetének, és az öreg korú leüle, ruhája hófehér, és fejének haja, mint a tiszta gyapjú; széke tüzes láng, ennek kerekai égő tűz; tűzfolyam foly és jó vala ki az ő színe felől; ezszer ezenen szolgálának néki, és tízezerszer tízezeren állának előtte; itélők ülének le, és könyvek nyitattának meg. nézém akkor a nagyzó beszédek hangja miatt, a melyeket a szarv szóla; nézém, míg megöleték az az állat, és az ő teste elvesze, és tűzbe vették teste megégetésre. a többi állatoktól is elvétették az ő hatalmok; de ideig-óráig tartó élet adaték nékik. látám éjszakai látásokban, és imé az égnek felhőiben mint valami emberfia jöve; és méne az öreg kortóhoz, és eleibe vivék őt. és ada néki hatalmat, dicsőséget és országot, és minden nép, nemzet és nyelv néki szolgál; az ő hatalma örökkévaló hatalom, a mely el nem múlik, és az ő országa meg nem rontatik. megrendülék én, dániel, az én lelkemben ezek miatt, és fejem látásai megháborítának engem. oda menék egyhez az ott állók közül, és bizonyosat kérék tőle mindezek felől, és szóla nékem, és e dolognak értelmét tudatá velem; ezek a nagy állatok, mik négyen voltak, négy király, a kik támadnak e földön. de a magasságos egeknek szentei veszik majd az országot, és bírják az országot örökké és örökkön örökké. akkor bizonyosat kívánék tudni a negyedik állat felől, a mely különbözők mindamazoktól, és rendkívül rettenetes vala; vasfogai és érczkörmei valának, falt és zúzott, és a maradékot lábaival összetaposta. a tíz szarv felől is, a melyek a fején valának, és a felől, a mely utóbb növekedék és három esék ki előle; és ennek a szarvban szemei valának és nagyokat szóló szája; termete is nagyobb a társaiénál. látám, hogy ez a szarv hadakozék a szentek ellen, és legyőzé őket. mígnem eljőve az öreg korú, és az ítélet adaték a magasságos egekszentek; és

az idő eljőve, és elvevék az országot a szentek. így szóla: a negyedik állat negyedik ország lesz e földön, a mely külön lesz minden országnál, és megessi az egész földet, és eltapodja és szétzúzza azt. a tíz szarv pedig ez: ebből az országból tíz király támad, és más támad utánok, és az külön lesz mint az előbbie, és három királyt fog megalázni. és sokat szól a feleséges ellen és a magasságos egek szenteit megrontja, és véli, hogy megváltoztatja az idöket és törvényt; és az ő kezébe adatnak ideig, idöig és fél idöig. de itélők ülnek és az ő hatalmát elveszik, hogy megmontassék és végleg elveszzen. az ország pedig és a hatalom és az egész ég alatt lévő országok nagysága átadatik a magasságos egek szentei népének; az ő országa örökkévaló ország, és minden hatalmasság néki szolgál és engedelmeskedik. itt vége lön a beszédnek. engemet, dánielt pedig az én gondolatim igen megrettentének és az én ábrázatom elváltozék rajtam; de e beszédet megtartám szívemben.

8

belszár király uralkodásának harmadik esztendejében látomás jelenék meg nékem, dánielnek, annak utánna, a mely először jelent meg nékem. és láték látomásban; és mikor láték, susán várában voltam, a mely elám tartományában van; és láték látomásban, és imé az ulai folyam mellett valék. és felemelém szemeimet és látám, és imé egy kos álla a folyam előtt, és két szarva vala; és az a két szarv magas vala, de egyik a másiknál magasabb, és a magasabb később növekedék. látám azt a kost szarvaival ökllezni napnyugot, észak és dél felé; és semmi állat sem állhata meg előtte, és senki sem szabadíthata meg kezéből, és tetszése szerint cselekedék, és nagygyá lön. és míg és szemlém, imé, egy kecskebak jöve napnyugot felől az egész föld színeré, és nem is illeté a földet; és ennek a baknak tekintélyes szarva vala az ő szemei között. és méne a kétszarvú koshoz, a melyet láték állani a folyam előtt; és feléje futa erejének indulatában. és látám a koshoz érni; és néki dühödött és leüté a kost, és letöré két szarvát, és nem vala erő a kosban megállani előtte, és leüté a földre és megtapodá, és nem vala a kosnak senkije, a ki őt megmentse annak kezéből. a kecskebak pedig igen nagygyá lön; de mikor elhatalmasodék, eltörék a nagy szarv, és helyébe négy tekintélyes szarv növe az égnek négy szele felé. és azok közül egyből egy kis szarv támadá, és nagyon megnöve délre, napkeletre és a kívánatos föld felé. és megnöve mind az ég seregéig; és a földre vete némelyeket ama seregből és a csillagokból, és azokat magtapodá. és a seregnak fejedelméig növekedék, és elvette tőle a mindennapi áldozatot, és elhányatták az ő szentségének helye. és sereg rendeltetett a mindennapi áldozat ellen, a véték miatt; és földre veti az igazságot, és cselekszik, és jó szerencséje van. és hallék egy szentet szólni; és monda egyik szent annak, a ki szól vala: meddig tart e látomás a mindennapi áldozat és a pusztító véték felől? s a szent hely és a sereg meddig tapostatik? és monda nékem: kétezzer és háromszáz estvéig és reggelig, azután kiderül a szenthely igazsága. és lön, hogy mikor én, dániel, látám e látomást és keresém

az értelmét: ímé előmbé áll a férfiúhoz hasonló alak. és emberi szót hallék az ulai közén; kiálta pedig és monda: gábiel, értesd meg azzal a látást! és oda jöve, a hol én állék, és a mint jöve, megrettenék és orczáma esém, és monda nékem: értsd meg, embernek fia! mert az utolsó időre szól ez a látomás. és mikor szóla velem, ájultan esém orczámmal a földre; de megillette engem és helyemre állta; és monda: ímé, én megmondom néked, mi lesz a haragnak végén? mert a végső időre szól. az a kétszarvú kos, melyet lát-tál, médiának és persiának királya. a szörös kecske-bak görögország királya, a nagy szarv pedig, a mely szemei között vala, az az első király. hogy pedig az letörteték, és négy álla helyébe: négy ország támad abból a nemzetből, de nem annak erejével. és ezek országai után, mikor elfognak a gonoszok, támad egy kemény orczájú, ravaszágokhoz értő király. és annak nagy ereje lesz, noha nem a maga ereje ál-tal, és csudálatosképen pusztít és jó szerencsével ha-lad és cselekszik, és elpusztítja az erőseket és a szen-teknek népét. és a maga eszén jár, és szerencsés lesz az álonság az ő kezében, és szívében felfuvalkodik és hirtelen elveszt sokakat; sőt a fejedelmek fejedelme ellen is feltámad, de kéz nélkül rontatik meg. és az estvéről és reggelről való látomás, a mely megmonda-tott, igazság; te azonban pécsettél be a látomást, mert sok napra való. és én, daniel, elájulék és beteg valék néhány napig, de felkelek és a király dolgát végezém; és álmélkodám ezen a látáson, és senki sem értette.

9

dáriusnak, az asvérus fiának első esztendejében, a ki a médiabeliek nemzetségéből vala, a ki király-lá tétetett vala a káldeusok országán; uralkodásá-nak első esztendejében én, daniel, megfigyeltem a könyvekben az esztendő számát, a melyről az úr ígéje lön jeremiás prófétához, hogy hetven esztendőnek kell eltelní jeruzsálem omladékein. és orczámat az úr istenhez emelém, hogy keressem őt imádsággal, könyörgéssel, bűjtöléssel, zsákbán és hamuban. és imádkozám az úrhoz, az én isten-emhez, és vallást tevék, és mondám: kérlek, oh uram, nagy és rettenetes isten, a ki megtartja a szövetséget és a kegyességet azoknak, a kik őt sz-e-retetik és teljesítik az ő parancsolatait. vétkeztünk és gonoszságot miveltünk, hitetlenül cselekedtünk és pártot ütöttünk ellened, és eltávoltunk a te parancso-lataidtól és ítéleteidől. és nem hallgattánk a te szol-gáidra, a prófétákra, a kik a te nevedben szóltak a mi királyainknak, fejedelmeinknek, atyáinknak és az ország egész népének. tied uram az igazság, mienk pedig orcánk pirulása, a mint ez ma van júda férfi-ain, jeruzsálem lakosain és az egész izráelen, a közel és távol valók, mindama földeken, a melyekre kivetted őket az ő gonoszáguk miatt, a melyvel vétkezték ellened. miénk, oh uram, orcánk pirulása, a mi királyainké, fejedelmeinké és atyáinké, a kik vétkeztünk ellened. a mi urunké istenünké az irgal-masság és a bocsánat, mert pártot ütöttünk ellene; és nem hallgattunk az úrnak, a mi istenünknek szavára, hogy járjunk az ő törvényeiben, a melyeket alonkbe adott, az ő szolgálai, a próféták által. és az egész izráel

áthágta a te törvényedet, és elhajlottak, hogy ne hall-gassanak a te szódra. ezért reánk szakad az átok és eskü, a mely meg van írva mózesnek, az isten szol-gájának, törvényében; mert vétkeztünk ellene! és teljesíté az ő szavait, a melyeket szóla ellenünk, és a mi bíránk ellen, a kik minket ítélek, hogy nagy veszedelmet hoz reánk; mert nem történt olyan az egész ég alatt, a milyen történt jeruzsálemben. a mint írva van a mózes törvényében, az a veszedelem mind reánk jöve! és az úrnak, a mi istenünknek színe előtt nem esedeztünk, hogy megtértünk volna a mi álnokságainkból, és figyeltünk volna a te igazsá-godra. azért készen tartotta az úr a veszedelmet, és azt reánk hozá: mert igaz az úr, a mi istenünk minden cselekedetében, melyeket cselekszik; mert nem hallgattunk az ő szavára. most azért, oh mi urunk, istenünk! a ki kihozta a te népet egyp-tom földről hatalmas kézzel, és nevet szerzett ma-gadnak, mint ma is van: vétkeztünk, gonoszul cse-lekedtünk! uram, a te igazságod teljessége szerint forduljon el, kérlek, a te haragod és búsulód a te városodtól, jeruzsálemtől, a te szentséges hegyedtől, mert a mi bűneinkért és a mi atyáink hamissá-gaiért gyalázatára van jeruzsálem és a te néped min-deneknek mi körülünk. és most hallgasd meg, oh istenünk, a te szolgádnak könyörgését és esedezé-seit, és világosítsd meg az úrrát a te orczádat a te szent helyeden, a mely elpusztítottatott. hajtsd, én is-tenem, a te füledet hozzánk és hallgasd meg; nyisd meg szemeidet és tekintsd meg a mi pusztulásunkat és a várost, a mely a te nevedről neveztetik; mert nem a mi igazságunkban, hanem a te nagy irgalmassá-godban bízva terjesztjük elődbe a mi esedezéseinket. uram, hallgass meg! uram, légy kegyelmes! uram, légy figyelmes, és cselekedd meg, ne késedelmezzél tennen magadért, oh én istenem; mert a te nevedről neveztetik a te városod és a te néped. és még szólék és imádkozám, és vallást tevék és én bűnömről, és az én népemnek, az izráelnek bűnéről; és esedezésemet az úr elé, az én istenem elé terjesztém az én isten-emnek szent hegyéért. és még az imádságot mon-dom vala, mikor ama férfiú, gábiel, a kit előbb a lá-tomásban láttam vala, sebességgel repülvén, megillette engem az estvéli áldozat idején. és értesemre adá, és szóla nékem és monda: daniel, most jöttem ki, hogy értelemre tanítsalak. a te esedezésed kez-de-tén egy szózat támadt, és én eljöttem, hogy megje-lentsem; mert te kedves vagy: vedd eszedbe azért a szózatot, és értsd meg a látomást! hetven hét szaba-tott a te népedre és szent városodra, hogy vége sza-kadjon a gonoszságnak és bepecsételtség a bűn, és hogy eltöröltessék a hamisság és elhozassék az örök igazság, és bepecsételtség a látomás és a próféták, és felkenetessék a szentek szente. tud meg azért és vedd eszedbe: a jeruzsálem újraépítése felől való szózat keletkezésétől a messiás-fejedelemig hét hét és hatvankét hét van és újra megépíttetnek az utcák és a kerítések, még pedig viszontagságos időkben. a hat-vankét hét mulva pedig kiirtatik a messiás és senkije sem lesz. és a várost és a szenthelyet elpusztítja a következő fejedelem népe; és vége lesz mintegy vízőzön által, és végig tart a háború, elhatároztatott a pusztulás. és egy héten át sokakkal megerősíti a

szövetséget, de a hét felén véget vet a véres áldozatnak és az ételáldozatnak, és útlatosságok szárnyán pusztít, a míg az enyészés és a mi elhatározatott, a pusztítóra szakad.

10

czírusnak, persia királyának harmadik esztendejében egy ige jelenteték dánielnek a ki baltazárnak nevezteték; igaz az ige és nagy bajról való; és figyele az igére és megérté a látomást. azokon a napokon én, dániel, bándóktam három egész hétig. kíváncsot étket nem ettem, hús és bor nem ment az én számba, és soha sem kentem meg magamat, míg el nem telék az egész három hét. és az első hónapnak huszonegyedik napján, imé én a nagy folyóvíznek, azaz a hiddekelnek partján valék. és felelelém szemeimet, és látam, és imé: egy férfiú, gyolcsba öltözve, és dereka ufázi arannyal övezve. és teste olyan mint a társiskő, és orczája olyan mint a villám, és szemei olyanok mint az égő szövötteknek, karjai és lábataja mint az izzó ércznek színe, és az ő beszédének szava olyan, mint a sokaság zúgása. és egyedül én, dániel láttam e látomást, a férfiak pedig, a kik velem valának, nem látták a látomást; hanem nagy rettenés szálla reájok, és elfutának, hogy elrejtőzzenek. és én egyedül hagyattam, és látam ezt a nagy látomást, és semmi erő sem marada bennem, és orczámm eltorzula, és oda lön minden erőm. és hallám az ő beszédének szavát; és mikor hallám az ő beszédének szavát, én ájultam orczára esém, és pedig orczámmal a földre. és imé, egy kéz illete engem, és felségített térdeimre és tenyereimre; és monda nékem: dániel, kedves férfiú! értsd meg a beszédeket, a melyeket én szólok néked, és állj helyedre, mert most te hozzád küldtem! és mikor e szót szólá velem, felállék resztekre. és monda nékem: ne félj dániel: mert az első naptól fogva, hogy szívedet adtad megértésre és sanyargatásra a te istened előtt, meghallgattattak a te beszédid, és én a te beszédeid miatt jöttem. de persiának fejedelme elenem állott huszonegy napig, és imé mihály, egyike az előkelő fejedelmeknek, eljőve segítségemre, és én ott maradtam a persia királyoknál; jöttem pedig, hogy tudtadra adjam, a mi a te népedre az utolsó időkben következik: mert a látomás azokra a napokra szól. és mikor ilyen szavakkal szóla velem, orczámmal a földre esém és megnémulék. és imé, olyan valaki, mint egy ember-fia, megilleté ajkaimat és megnyitám a számat és szólék és mondám annak, a ki előttem áll: uram, a látomás miatt reám fordulának az én fájdalmaim, annyira, hogy semmi erőm nincsen. és mi módon szólhat ezzel az én urammal ennek az én urammal szolgálja? hiszen bennem attól fogva nem áll a meg az erő, és lélekzet sem marada bennem. és ismét illete engem az emberhez hasonló, és megerősíte engem. és monda: ne félj, te kedves férfiú; békesség néked, légy erős és bizony erős! és mikor szóla velem, megerősödém, és mondek: szóljon az én uram, mert megerősítél engemet. és monda: tudod-é, miért jöttem hozzád? és most visszatérek, hogy küzdjek a persia fejedelem ellen; és ha én kimegyek, imé görögország fejedelme jö elő! de megjelentem néked, a mi fel van jegyezve az igazság írásában; és senki sincsen,

a ki én velem tartana ezek ellenében, hanem csak mihály a ti fejedelmetek.

11

én is a méd dárius első esztendejében mellette állék, hogy őt támogassam és segítségére legyek. és most igazságot jelentek néked: imé, még három király támad persiában, és a negyedik meggazdagul nagy gazdagsággal mindenki felett, és mikor hatalomhoz jut az ő gazdagsága által, mindent megmozdít görögország ellen. és támad egy erős király és uralkodik nagy hatalommal és tetszése szerint cselekszik. de alighogy támadt, megrontatik az ő országa és elosztatik az égneke négy tája szerint, de nem száll az ő maradékira, és nem az ő hatalma szerint, a melylyel ő uralkodott, mert szétszaggattatik az ő birodalma, és másoknak adatik ezeken kívül. és elhatalmasodik a déli király, de az ő vezéreik közül is egyik, és ez hatalmat vesz rajta és uralkodik, nagy uralkodás lesz az ő uralkodása. és esztendő mulva szövötteknek, és a déli király leánya az északi királyhoz megy, hogy békéltessen, de a kar erejét meg nem tarthatja, és ő sem áll meg, sem az ő karja, hanem kiszolgáltatják őt és az ő kíséreit és az ő nemzőjét és azt, a ki őt egy ideig gyámolította. de támad helyébe az ő gyökerének csemetéje közül, a ki a had ellen jön majd, és tör az északi király erősségeire, és azokat megszállja és beveszi. és azoknak isteneit is bálványaikkal és drága arany- és ezüstédenyeikkel együtt fogságba viszi egyiptomba, és néhány esztendő erősebb lesz, mint az északi király. ez ugyan bemegy a déli király országába, de visszatér az ő földére. de az ő fiai fegyverkeznek és nagy sereget gyűjtenek, és hirtelen jön és beözönlik, és átmegey és visszatér, és hadakoznak mind az ő erősségeig. és felháborodik a déli király, és kimegy és megütözik vele, az északi királylyal, és az nagy sokaságot állít fel, de az a sokaság annak a kezébe adatik. és a mint a sokaság elfogott: felfuvalkodik annak szíve, és sok ezert letipor; még sem lesz hatalmas. mert az északi király visszatér, és az előbbinél nagyobb sokaságot állít; néhány esztendő mulva nagy sereggel és nagy készllettel bí bizony. és azokban az időkben sokan támadnak a déli király ellen, a te néped erőszakos fiai is felkelnek, hogy beteljesítsék a látomást, de elhullanak. mert eljő észak királya, és töltést emel és beveszi az erősített várost; és délnek seregei meg nem állnak, sem az ő válogatott népe, és semmi erő nem bír ellene állni. és az, a ki reátört, a maga tetszése szerint cselekszik, és senki sem lesz, a ki ellene álljon, és megállapodik a dicső földről, és megsemmisül az az ő kezétől. azután maga elé tüzi, hogy bemegy az ő egész országának erejével, és békés szándékot mutat, és leányasszonyt ad néki feleségül, hogy megrontsa, de az nem áll meg és nem tart vele. és fordítja orczáját a szigetekre, és sokat elfoglal; de az ő gyalázatosságának véget vet egy vezér, a mellett, hogy megfizet néki az ő gyalázatosságáért. és fordítja orczáját a maga országának erősségeire, és meghanyatlík, elesik és nem találhatik meg. ennek helyébe jön az, a ki adószedőt jártat végig az ország dicső földről; de rövid időn megrontatik, noha nem harag-

gal, sem viadalban. és ennek helyébe egy útálatos áll, a kire nem teszik az ország ékességét; hanem alattomban jó, és hízelkedéssel jut az országhoz. és a beözönlő seregek elárasztatnak az ő orczája előtt, és megtöretnek; még egy szövetséges fejedelem is. mert a vele való megbarátkozás óta csalárdul cselekszik ellene, és reátor és győzedelmet vesz rajta kevés néppel. alattomban még az ország gazdag részeibe is behatol, és azt cselekszi, a mit nem cselekedtek sem az ő atyái, sem az ő atyáinak atyái: zsákmányt, prédát és gazdagságot tékozol előlük, és az erősségek ellen is cselelt kohol, de csak egy ideig. és felindítja az ő erejét és szívét a déli király ellen nagy sereggel, és a déli király is hadra készül nagy sereggel és igen erőssel, de meg nem állhat, mert cselelt koholtak ellene. és a kik az ő ételét eszik, megrontják őt, és az ő serege elszéled, és sokan elhullanak seb miatt. de ennek a két királynak szíve is gonosz forral, és egy asztalnál hazugságot szólnak egymásnak; de siker nélkül, mert a vég még bizonyos időre elmarad. azért visszatér az ő földre nagy gazdagsággal; de az ő szíve a szent szövetség ellen van, és ellene tesz, és újra visszatér az ő földre. bizonyos időben megjő, és délre megy: de nem lesz utolszor úgy, mint először volt. mert kittedu hajók jönnek ellene és megijed, és visszatér és dühöng a szent szövetség ellen és cselekszik ellene; visszatér és ügyel azokra, a kik elhagyják a szent szövetséget. és seregek állanak fel az ő részéről, és megfertéztetik a szenthelyet, az erősséget, és megszüntetik a mindennapi áldozatot, és felteszik a pusztító útálatosságot. és a kik gonoszul cselekszenek a szövetség ellen, azokat hitszegésre csábítja hízelkedésekkel; ellenben az istenét ismerő népet felbátorodik és cselekszik. és a nép értelmesei sokakat oktatnak, de hullanak fegyver és tűz miatt, fogság és rablás miatt napokig. és miközben elhullanak, megsegíttetnek kicsiny segítséggel, és sokan csatlakoznak hozzájuk képmutató beszédekkel. és elhullanak az értelmesek közül is, hogy megpróbáltassanak megtisztíttassanak és megféléhértessenek a vég idejéig; mert a rendelt idő még hátra van. és a király a maga tetszése szerint cselekszik és felfuvalkodik és felmagasztalja magát minden isten felett, és az istenek istene ellen is vakmerőn szól, és szerencsés lesz, míg nem betelik a harag; mert a mi elhatározatot, az végre is hajtatik. nem gondol atyáinak isteneivel, nem gondol az asszonyok kedvencével, és egy istennel sem; hanem mindennek fölébe magasztalja magát. de a helyett tiszteli az erődök istenét annak helyén; és azt az istent, a kit nem ismertek az ő atyái, tiszteli arannyal, ezüsttel, drágakövekkel és becses ajándékokkal. és az erődített városokban így teszen az idegen istenek nevében: a ki hódol, annak dicsőségét megsokasítja és sokak felett ad nekik hatalmat; a földet elosztja jutalom gyanánt. de a vég idején összetűz vele a déli király, és mint forgószél, úgy megy reá az északi király szekerekkel, lovasokkal és sok hajóval, és betör az országokba, előzönlí és végigjárja azokat. és bemegy a dicső földre, és sokan elesnek; de ezek megszabadulnak az ő kezéből: edom, móáb és az ammon fiainak színe-java. és kezeit az országokra veti, és egyiptom földé meg nem menekedhetik. és ura lesz egyiptom arany- és

ezüst-kincseinek és minden drágalatos javainak; libiabeliek és szerezecsenek is lesznek az ő kíséretében. de megriasztják őt napkeletről és északról való hírek, és kivonul nagy haraggal, hogy elveszessen és megöljön sokakat. és felvonja az ő sátor-palatáját a tengerek és a dicső szent hegy között; és végére jut, és senki nem segít rajta.

12

és abban az időben felkél mihály, a nagy fejedelem, a ki a te néped fiaiert áll, mert nyomorúságos idő lesz, a milyen nem volt attól fogva, hogy nép kezdett lenni, mindezeideig. és abban az időben megszabadul a te néped; a ki csak beírva találatik a könyvben. és sokan azok közül, a kik alusznak a föld porában, felsekrennek, némelyek örök életre, némelyek pedig gyalázatra és örökkévaló útálatosságra. az értelmesek pedig fénylenek, mint az égnek fényessége; és a kik sokakat az igazságra visznek, miként a csilagok örökkön örökké. te pedig, daniel, zárd be e beszédek, és pecsételd be a könyvet a végső időig: tudakozzák majd sokan, és nagyobb lesz a tudás. és széttekinték én, daniel, és imé másik kettő álla ott, egyik a folyóvíz partján innét, a másik túl a folyóvíz partján. és mondá egyik a gyoicsba öltözött férfínak, a ki a folyóvíz felett vala: mikor lesz végök e csudadolgoknak? és hallám a gyoicsba öltözött férfíut, a ki a folyóvíz felett vala, hogy felemel az ő jobb kezét és bal kezét az ég felé, és megesküvök az örökké előre, hogy ideig, időkig és fél időig, és mikor elvégezik a szent nép erejének rontását, mindezek elvégeztetnek. én pedig hallám ezt, de nem értém, és mondám: uram, mi lesz ezeknek vége? és monda: menj el daniel, mert be vannak zárva és pecsételve e beszédek a vég idejéig. megtisztulnak, megféléhrednek és megpróbáltatnak sokan, az istentelenek pedig istentelenül cselekszenek, és az istentelenek közül senki nem érti; de az értelmesek értik, és az időtől fogva, hogy elvétetik a mindennapi áldozat, és feltétetik a pusztító útálatosság, ezerkétszáz és kilenczven nap lesz. boldog, a ki várja és megéri az ezerháromszáz és harminczöt napot. te pedig menj el a vég felé; és majd nyugszol, és felkelsz a te sorsodra a napoknak végén.

círus persa király első esztendejében, hogy beteljesednék az úrnak jeremiás szája által mondott beszéde, felindítá az úr círus persa király lelkét, és ő kihirdteté az ő egész birodalmában, előszóval és írásban is, mondván: így szól círus, a persa király: az úr, a mennynek istene e föld minden országait nékem adta, és ő parancsolta meg nékem, hogy építsek néki házat jeruzsálemben, mely júdában van; valaki azért ti köztetek az ő népe közül való, legyen vele az ő istene, és menjen fel jeruzsálembe, mely júdában van, és építse az úrnak, izráel istenének házát, ő az isten, ki jeruzsálemben lakozik. és mindenkit, a ki még megmaradt, minden helyről, a hol lakik, segítsek azon helynek férfiai ezüsttel, arannyal, jószággal és barommal, azzal együtt, a mit önkénytesen adnak az isten házában, mely jeruzsálemben van. fölkelének azért júda és benjámin családfői és a papok és a lévíták, és mindnyájan, a kiknek felindítá az isten lelküket, hogy felmenjenek az úr házának építésére, mely jeruzsálemben van. és minden körültek lakók segíték őket ezüst edényekkel, arannyal, jószággal, barommal, drágaságokkal, mindazon kívül, a mit önkénytesen adának. círus király pedig előhozatá az úr házában azokat sebsassárnak, júda fejedelmének. és számok ez vala: harminc arany medence, ezer ezüst medence, huszonkilencz kés, harminc arany pohár, négyszázöt másrendbeli ezüst pohár, és ezer más edény. minden arany és ezüst edényeknek száma ötezernégyszáz. mindezt magával vivé sebsassár, mikor a foglyok kijövének babilóniából jeruzsálembe.

ezek pedig a tartományok fiai, kik feljöttek vala a rabság foglyai közül, a kiket nabukodonozor, babilónia király, fogva vitetett babilóniába, s most visszajövének jeruzsálembe és júdába, kiki az ő városába. kik jövének zorobábellel, jésuával, nehémiással, serájával, relájával, mordokhaival, bilsánnal, miszpárral, bigvaival, rehummal, baanával. izráel népe férfiainak száma ez: paros fiai kétezerszázhetvenkettő; sefatja fiai háromszázhetvenkettő; árah fiai hétszázhetvenöt; pahath-moáb fiai, jésua és joáb fiaitól, kétezernyolczszáztizzenkettő; élám fiai ezerkétszázhetvennégy; zattu fiai kilenczsázhetvenöt; zakkai fiai hétszázhatvan; báni fiai hátszáznegyvenkettő; bébai fiai hatszázhuszonhárom; agdád fiai ezerkétszázhuszonkettő; adonikám fiai hatszázhatvanhat; bigvai fiai kétezerötvenhat; ádin fiai négyszázötvennégy; áter fiai, ezékiástól, kilenczvennyolcz; bésai fiai háromszázhuszonhárom; jórá fiai száztizzenkettő; hásum fiai kétszázhuszonhárom; gibbár fiai kilenczvenöt; bethlehem fiai százhuszonhárom; netófah férfiai ötvenhat; anathóth férfiai százhuszonnyolcz; azmáveth fiai negyvenkettő; kirjáth-árim, kefira és beóróth fiai hétszáz-

egyvenhárom; ráma és géba fiai hatszázhuszonegy; mikmás férfiai százhuszonkettő; bétel és ái férfiai kétszázhuszonhárom; nebé fiai ötvenkettő; magbis fiai százötvenhat; a másik élám fiai ezerkétszázhetvennégy; hárim fiai háromszázhusz; lód, hádíd és ónó fiai hétszázhuszonöt; jerikó fiai háromszáznegyvenöt; szenáa fiai háromezerhat-százharmincz; a papok: jedája fiai, jésua családjából, kilenczszázhetvenhárom; immér fiai ezerötvenkettő; pashur fiai ezerkétszázhetvenöt; hárim fiai ezertizzenhét; a lévíták: jésuának és kadmiélnék fiai, hodávia fiaitól, hetvennégy. az énekesek: asáf fiai százhuszonnyolcz; a kapunállók fiai: sallum fiai, ater fiai, talmón fiai, akkub fiai, hatita fiai, sóbai fiai, összesen százharminczkilencz. a lévíták szolgálói: siha fiai, hasufa fiai, tabbaóth fiai; kérész fiai, sziaha fiai, pádón fiai, lebána fiai, hagába fiai, akkub fiai, hágáb fiai, salmai fiai, hanán fiai, giddél fiai, gahar fiai, redja fiai, resin fiai, nekóda fiai, gaz-zám fiai, uzza fiai, pászéah fiai, bészai fiai, aszna fiai, meunim fiai, nefiszim fiai. bakbuk fiai, hakufa fiai, harhur fiai, basluth fiai, mehida fiai, harsa fiai, barkós sz fiai, szszera fiai, temah fiai, nesiah fiai, hatifa fiai; salamon szolgálóinak fiai: szótai fiai, haszszófereth fiai, peruda fiai. jaalá fiai, dárkón fiai, giddél fiai, sefatja fiai, hattil fiai, pókhereth-hássebaim fiai, ámi fiai. összesen a lévíták szolgálói és a salamon szolgálóinak fiai háromszázkilenczvenkettő. és ezek, a kik feljövének tél-meláhból, tél-harsáhból, kerub-addán-immérből, de nem mondhatták meg családjukat és eredetüket, hogy izráel közül valók: delája fiai, tóbiás fiai, nekóda fiai hatszázötvenkettő. és a papok fiai közül: habája fiai, hakkós fiai, barzillai fiai, ki a gileádbeli barzillai leányai közül vett magának feleséget, és ezek neveről nevezeték; ezek keresték írásukat, tudniillik a nemzetségek könyvét, de nem találák, miért is kirekesztetének a papságból; és megmondá nékik a király helytartó, hogy ne egyenek a szentséges áldozatból, mígnem pap íté az urimmal és tummimmal. mind az egész gyülekezet együtt negyvenkétezerháromszázhatvan. szolgálók és szolgálóikon kívül - ezek száma hétezerháromszázharminczhét - valának nékik énekes férfiak és asszonyaik kétszáz. lovaiak hétszázharminczhat, öszvéreik kétszáznegyvenöt; tevéik négyszázharminczöt, haterhét-százhusz számmal. a családok közül pedig, mikor megérkezének az úr házához, mely jeruzsálemben van, némelyek önkénytesen adakozának az isten házára, hogy fölépíték azt az ő helyén; tehetségek szerint adának az építés költségére aranyban hatvan-egyezer dáríkot, s ezüstben ötezer mánét, és száz papi ruhát. és lakozának mind a papok, mind a lévíták, mind a nép fiai, mind az énekesek, mind a kapunállók, mind a lévíták szolgálói városaikban, s így az egész izráel a maga városaiban vala.

mikor pedig eljőve a hetedik hónap, és izráel fiai az ő városaiban lakozának, felgyüle a nép egyenlőképen jeruzsálembe. és fölkele jésua, jósadák fia, és az ő atyjafiai, a papok, és zorobábel, sealtíel fia s az ő atyjafiai,

és megépíték izráel istenének oltárát, hogy áldozanak rajta égőáldozatokat, a mint írva van mőzesnek, az isten emberének törvényében. és erős fundamentomra állíták fel az oltárt, mert félnek vala a földnek népétől, és áldozának rajta égőáldozatokat az úrnak, reggeli és estvlei égőáldozatokat. és megülék a sátoros ünnepet, a mint írva van, s áldozának égőáldozatot napról-napra szám és szokás szerint minden napit az ő napján. és azután áldozák az állandó napi, továbbá a hónapok első napjain s az úr minden szent ünnep napjain viendő égőáldozatot, és mindazokért valót, a kik önkénytesen ajándékoznak az úrnak. tehát a hetedik hónap első napjától fogva kezdenék égőáldozatot áldozni az úrnak, a mikor az úr templomának alapköve még nem tétetett le. és adának pénzt a kő- és favágóknak s a mesterembereknek, és ételt és italt és olajat a sidonbelieknek és tírusbelieknek, hogy hozzanak czédruőzót a libánonról a joppéi tenger felé, czírus, persia király nékik adott engedelme szerint. második esztendőben azután, hogy fölmenének az isten házához jeruzsálembe, a második hónapban megkezdtek az építést zorobábel, a sealtiel fia és jésua, a jósadák fia és a többi atyjafiai, a papok és lévíták és mindnyájan, a kik a fogságból visszajöttek vala jeruzsálembe, és rendelék a lévítákat, a kik hűsz esztendők vagy azon felül valának, az úr háza építésének vezetésére. és előállá jésua, az ő fiai és atyjafiai, kadmiél és fiai, a júda fiai, egyenlőképen, hogy vezérei legyenek az isten házat építő munkásoknak, továbbá hénádád fiai, fiaik és testvéreik, - mind lévíták. s midőn az építők letették az úr templomának alapkövét, jésua és zorobábel oda álltak a papokat öltöztetőkben kürtökkel, s a lévítákat, ásáf fiait czimballomokkal, hogy dicsérjék az urat, izráel királyának, dávidnak rendelete szerint. és énekelének, dicsérvén az urat és hálát adván néki, mert jó mert mindörökké van az ő őrghalmassága izráelen! és mind az egész nép nagy felszóval kiált vala, dicsérvén az urat, hogy az úr házának alapköve immáron letéttetett! nagy sokan pedig a papok és a lévíták és a családők közül, a vének, a kik látták vala az első házat, mikor alapot vetnek vala most e háznak az ő szemők előtt, nagy felszóval sírnak vala, sokan pedig örömlükben nagy felszóval kiáltanak vala; úgy hogy a nép nem tudja vala megkülönböztetni az örömben való kiáltást a nép siralmának szavától, mert a nép kiált vala nagy felszóval, és ez a szó messze földre meghallatott.

4

mikor pedig meghallák júda és benjámin ellenségei, hogy a kik a fogságból visszatértek, templomot építenek az úrnak, izráel istenének: menének zorobábelhez és a családőkhöz, s mondának nékik: hadd építsünk együtt veletek, mert miképen ti, úgy mi is a ti isteneteket keressük s néki áldozunk árhadon, assiria királyának idejétől fogva, s ki ide hozott fel minket! és monda nékik zorobábel és jésua és izráel családainak többi fői: nem veletek együtt kell nékünk házat építeni a mi istenünknek, hanem mi magunk fogunk építeni az úrnak, izráel istenének, a miképen megparancsolta nékünk a király,

czírus, persia király. és igyekezék e tartomány népe megkötni júda népének kezeit és eléríteni azt az építést. és felbérelni ellene tanácsosokat, hogy semmivé tegyék szándékát czírusnak, persia királynak egész idejében, dárius persia király uralkodásáig. és ahasverus uralkodásakor uralkodásának kezdetén, vádolást írának júda és jeruzsálem lakói ellen. artaxerxes napjaiban pedig bislám, mithredathes és tábeél s ennek többi társai írtak vala artaxerxeshez a persiai királyhoz, s e levelet arám betűkkel írták, mely azután arám nyelvre fordítottát át. rehum, a helytartó és simsai, a kancellár, írának egy levelet jeruzsálem ellen artaxerxes királyhoz ekképén. írának pedig ekkor rehum, a helytartó és simsai, a kancellár és ezeknek többi társai: a dineusok, afársatakeusok, tarpeleusok, afársesusok, arkeveusok, babilóniabeliek, susánkeusok, dehaveusok és a hélameusok. és a többi népek, a kiket a nagy és dicsőséges asznapár vitt el és tett lakosokká samária városában és a többi városokban, melyek a folyóvízen túl vannak és a többi. ez mássa a levélnek, melyet hozzá, artaxerxes királyhoz küldének: "a te szolgáid, a folyóvízen túl lévő férfiak és, a többi. tudtára legyen a királynak, hogy a zsidók, a kik feljöttek töled, megérkezének hozzánk jeruzsálembe; a visszavonó és gonosz várost építik, a kőfalakat készítik s a fundamentumokat javítgatják. mostan tudtára légyen a királynak, hogy ha ez a város megépítették s a kőfalak elkészülnek, adót, rovást és úti vámot nem fognak fizetni, s a királyok jóvedelmét megkárosítják. mostan, mivel a palota savával szőnk s épen ezért a király kárát nem illik elnéznünk, ez okért küldjük e levelet és tudatjuk a királylyal, hogy nézzon utána valaki atyáid történeteinek könyvében, és meg fogod találni a történetek könyvében, és megtudod, hogy e város visszavonó és királyokat és tartományokat megkárosító város volt, s hogy eleitől fogva lázadások történtek abban, ezért pusztított is e város. tudatjuk mi a királylyal, hogy ha ez a város megépülend és a kőfalak elkészülnek: ennek miatta birtokod a folyóvízen túl nem leszen." a király választ küldött rehumnak, a helytartónak és simsainak, a kancellárnak és többi társaiknak, a kik samariában lának vala, és minden folyóvízen túl lakozóknak: "békesség és a többi. a levél, melyet hozzánk küldtetek, világosan felolvastatték előttem; és megparancsolám, hogy nézzenek utána, és úgy találák, hogy ez a város eleitől fogva királyok ellen támadó volt, és hogy pártütés és lázadás történt vala benne; és hogy hatalmas királyok voltak jeruzsálemben és uralkodtak minden a folyóvízen túl lakókon, és adó, rovás és úti vám fizettetett nékik. mostan azért parancsoljátok meg, hogy akadályozzák meg a férfiakat, s e város ne építtessék addig, míg tölem parancsolat nem jöved; és meglássátok, hogy ebben valami mulasztást el ne kövessetek, hogy ne nevedekdj a veszedelem a királyok megkárosítására!" mihelyt artaxerxes király levelének mássa felolvastaték rehum és simsai, a kancellár és társaik előtt, menének nagy hamarsággal jeruzsálembe a zsidókhoz, és megakadályozák őket erővel és hatalommal. akkor megszűnek az úr házában építése, mely jeruzsálemben van, és szünetelt dárius, persia király uralkodásának má-

5

és prófétáinak a próféták, aggeus, a próféta és zakariás az iddó fia a zsidóknak, a kik valának júdeában és jeruzsálemben, szólván nékik az izráel istenének nevében. akkor fölkelének zorobábel, sealtiel fia és jésua, a jósádák fia, és hozzá kezdenének isten háza építéséhez, mely jeruzsálemben van, s velök valának isten prófétái, támogatván őket. abban az időben jöve hozzájuk tattenai folyóvizet túli helytartó, és sethar-bóznai és társaik, és így szólának nékik: ki adott néktek szabadságot, hogy e házat építsétek s e kőfalat készítsétek? ekkor megmondának nékik ily módon, hogy kik ama férfiak névszerint, kik ez épületet építik. és az ő istenök szeme vala a zsidók vénein, hogy nem akadályozzák meg őket az építésben, míg az ügy dárius elbe jutand, a mikor is levélben fognak felelni e dologra nézve. mássa a levélnek, melyet küldött tattenai folyóvizet túli helytartó, és sethar-bóznai és az ő társai, az afarsakeusok, a kik a folyóvizet túl lakának, dárius királyhoz. tudósítást küldének ugyanis hozzá, ekként levén az írva: "dárius királynak minden békességgel tudtára legyen a királynak, hogy elmentünk júda tartományába, a nagy istennek házához, és az építetik nagy kövekből, és fa rakatik a falakra, és e munka szorgalmatosan folyik, és jó szerencsés léssen az ő kezök által. ekkor megkérdeink azokat a véneket, ily módon szólván hozzájuk: ki adott néktek szabadságot, hogy e házat építsétek, s hogy e kőfalat készítsétek? sőt még neveiket is megkérdeztük tőlük, hogy tudassuk veled, hogy megírassuk azon férfiak nevét, kik fejeik. és ekképen felelének nekünk, mondván: mi az ő, a menny és föld istenének szolgálai vagyunk, és építjük e házat, mely ennekelőtte sok esztendőkön át meg vala építve, és izráelnek egy nagy királya építé és végezé be azt. de minekutána haragra ingerelték volt atyáink a mennynek istenét, adá őket a babilóniabeli káldeus királynak, nabukodonozornak kezébe, a ki e házat lerontotta, és a népet babilóniába raboságra vitte. azonban cízrusnak, babilónia királynak első esztendejében cízrus király szabadságot adott, hogy istennek ezt a házat megépítenék. sőt az isten házához való arany és ezüst edényeket is, a melyeket nabukodonozor hozott vala el a jeruzsálemi templomból s bevitte volt azokat a babilóniai templomba, kihozatá cízrus király a babilóniai templomból s adatá azokat annak a sesbássár nevűnek, a kit helytartóul rendelt; és monda néki: vedd ez edényeket, menj és helyezd el azokat a jeruzsálemi templomba, és az isten háza építtessék meg előbbi helyén. ekkor ez a sesbássár eljött, letev a isten házának alapkövét, mely jeruzsálemben van, és attól fogva mindedig építtetik és még sem végződött be. mostan azért, ha tetszik a királynak, nézzen utána valaki a király kincstartó házában, ott babilóniában, ha úgy van-e, hogy cízrus király szabadságot adott az isten házának megépítésére, mely jeruzsálemben van, s a király akaratját erre nézve küldje hozzáink."

6

ekkor dárius király megparancsolá, hogy nézzenek utána a könyvek tárházában, hogy a kincseket tartják vala babilóniában. és találtaték akhméta várában, a mely média tartományában van, egy tekercs, melyre emlékeztetül ez vala írva: cízrus király első esztendejében, cízrus király parancsolatot adott isten házára nézve, mely jeruzsálemben van, hogy e ház építtessék meg, oly helyül, hol áldozatokat áldoznak; s alapzati felemeltetvén, magassága hatvan sing, szélessége is hatvan sing legyen. a nagy kövek rétege három s a fa rétege legyen egy, a költség pedig a király házából adassék. sőt az isten házának arany és ezüst edényeit is, a melyeket nabukodonozor hozott vala el a jeruzsále

7

és ezek után artaxerxes persa király uralkodásakor eszdrás, a serája fia, ki azariás fia, ki hilkias fia, ki sallum fia, ki sádók fia, ki ahitub fia, ki amária fia, ki azariás fia, ki mérájóth fia, ki zerahja fia, ki uzzí fia, ki bukki fia, ki abusia fia, ki fineás fia, ki eleázár fia, ki pedig áronnak, a főpapnak fia volt. ez az eszdrás feljőve babilóniából, (ő, a ki bölcs írástudó vala a mózes törvényében, melyet az úr, izráel istene adott vala) és megadá néki a király az úrnak, az ő istenének rajta nyugovó kegyelme szerint minden kérését. feljővének pedig az izráel fiai, a papok, a levíták, az énekesek, a kapunállók és a levíták szolgálai közül többen jeruzsálemben artaxerxes király hetedik esztendejében. és eszdrás megérkezék velök jeruzsálemben az ötödik hónapban, a király hetedik esztendejében. ugyanis az első hónap első napján határozá el a babilóniából való feljövételt, és az ötödik hó első napján érkezett jeruzsálemben, az ő istenének rajta nyugovó jó kegyelme szerint; mert eszdrás erős szívvél törekedett keresni a cselekedni az úr törvényét, és tanítani izráelben a rendelkezéseket és ítéleteket. és ez mássa a levélnek, melyet adott vala artaxerxes király eszdrásnak, az írástudó papnak, a ki írástudó vala az úr parancsolatainak beszédiben, izráelnek adott rendelkezéseiben: artaxerxes, a királyok királya eszdrás papnak, ki a menny istenének törvényében bölcs írástudó és a többi. szabadságot adok, hogy valaki országomban izráel népe, papjai és a levíták közül jeruzsálemben akar menni, veled elmehet. minthogy te elbocsáttatol a királytól és hét tanácsosától, hogy utána nézz júdeának és jeruzsálemnek, a te istened törvénye szerint, mely kezdedben van, és hogy elvigyed az ezüstöt és aranyat, melyet a király és tanácsosai önkénytesen ajándékoznak izráel istenének, kinek hajléka jeruzsálemben van, és mindazt az ezüstöt és aranyat, melyet kapni fogsz babilónia egész tartományában, együtt a nép és a papok önkénytes ajándékával, mit ezek önkénytesen ajándékoznak az ő istenök házában, mely jeruzsálemben van. annál fogva gondosan végy e pénzen bikkákat, kosokat és bárányokat s hozzájuk való étel- és italáldozatokat, s áldozd meg azokat istenetek házában oltárán, mely jeruzsálemben van: a megmaradt ezüsttel és

arannyal pedig, a mit jónak láttok cselekedni te és atyádfiai, istenek akaratja szerint, azt cselekedjétek. és az edényekkel, melyek néked adattak át a te istened házának szolgálatára, számolj be isten előtt jeruzsálemben. egyéb szükségét pedig istened házá-
nak, mit csak teljesíteni kell, teljesítsd a király kincstartó házából. és én, artaxerxes, a király, parancsolom minden a folyóvízen túl lakó kincstartóimnak, hogy minden, a mit csak kérend töletek ezsdrás pap, ki a mennyi istenének törvényében írástudó, pontosan teljesítessék, és pedig száz tálentom ezüstig, száz kór búzáig, száz báth borig, száz báth olajig és sóban, a mennyi elég. minden, mi a mennyi istenének akaratja szerint való, pontosan teljesítessék a mennyi istenének házáért, hogy meg ne haragudjék a királynak és fiainak országára. veletek pedig tudatjuk, hogy sem a papokra, sem a lévítákra, sem az énekesekre, sem a kapunállókra, sem a lévíták szolgáira, sem isten e háza szolgáira, adót, rovást és úti vámot senkinek vetni nem szabad. és te ezsdrás, a te istened bölcs törvénye szerint, a mely kezdedben van, rendelj ítélőket és bírakat, a kik törvényt tegyenek minden a folyóvízen túl lakó nép között, mindazok között, a kik tudják istenednek törvényeit, és a kik nem tudják, azokat tanítsátok! valaki pedig nem fogja cselekedni a te istenednek törvényét és a király törvényét, ítélet hozzassék felette pontosan, vagy halálra, vagy számkivetésre, vagy jószágvesztésre, vagy fogságra. áldott az úr, atyáink istene, a ki erre indította a király szívét, hogy megékesítse az úr házát, mely jeruzsálemben van. és a ki hozzám fordította irtalmasságát a király előtt és tanácsosai előtt és a király minden hatalmas fejedelmei előtt! és én megerősödven az úrnak az én istenemnek rajtam nyugovó kegyelme által, családfőket gyűjték össze izráélből, hogy feljőnnének velem.

8

ezek pedig családfők és nemzetségi eredetűek azoknak, a kik feljőnének velem artaxerxes uralkodásakor babilóniából: fineás fiai közül: gersóm; ithamár fiai közül: daniel; dávid fiai közül: hattus; a sekánia fiai közül, parós fiai közül: zakariás s vele egy nemzetségben másfél száz férfi; pahath-moáb fiai közül: eljónai, zerahia fia s vele kétszáz férfi; sekánia fiai közül a jaháziei fia s ő vele háromszáz férfi; ádin fiai közül: ebed, jónathán fia és vele ötven férfi; élam fiai közül: ésaías, athália fia és vele hetven férfi; sefátia fiai közül: zebádía, mikháel fia és ő vele nyolczvan férfi; joáb fiai közül: obádía jéhiel fia és vele kétszáz tizen-
nyolcz férfi; selómith fiai közül a jószífia fia és vele százhatvan férfi; bébai fiai közül: zakariás, bébai fia és vele huszonnyolcz férfi; azgád fiai közül: jóhanán, hakkátán fia és vele száztíz férfi; adónikám fiai közül az utódok s neveik: elifélet, jeiel és semája és velök hatvan férfi; és bigvai fiai közül: uthai és zabbud és velök hetven férfi. mikor pedig összegyűjtém őket az aháva felé folyó folyóvízhez, hol három napig valánk, megnéztem jól a népet és a papokat, s a lévi fiai közül nem találtam köztöttük senkit. elküldém annakokáért eliezert, arielt, semáját, elnáthánt, járibot, elnáthánt, náthánt, zakariást, mesullámot, mint

családfőket, és jójáribot és elnáthánt, mint eszes embereket. és rendelém őket időőhoz, a ki fő vala a kászifia nevű helyen, és betanítám őket, hogy mit szólnak iddónak és az ő atyjafiainak, a lévíták szolgálójának a kászifia nevű helyen, - hogy hozzanak szolgákat a mi istenünk házához. és elhozák nekünk, istenünknek rajtunk nyugovó jó kegyelme szerint, is-szekhelt, a mahli fiai közül, a ki lévi fia, a ki meg izráel fia vala, és serébiát, fiaival és tizen-nyolcz testvérével együtt. és hasábiát s vele ésaías, a mérári fiai közül, testvéreivel és húsz fiával együtt; és a lévíták közül, a kiket dávid és a fejedelmek adának a lévíták szolgálatába, kétszázhuszat; mindnyájok nevei feljegyeztettek. ekkor bőjtöt hirdeték ott az aháva folyóvíz mellett, hogy megaláznók magunkat a mi istenünk előtt, hogy kérnénk tőle szerencsés utat magunknak, családainknak és minden marháinknak. mert szégyeltem vala a királytól kérni szeretet és lovagokat oltalmunkra a mi ellenségeink ellen ez útban, mert ezt mondtuk volt a királynak, mondván: a mi istenünk kegyelme van mindazokon, a kik őt keresik, az ő javukra, és az ő hatalma és haraga van mindazokon, a kik elhagyják őt. és bőjtölénk a mi istenünkhöz könyörgénnk annakokáért, és meghallgatott minket. ekkor különváltsték a papi fejedelmek közül tizenkettőt serébiához és hasábiához és hozzájuk atyjokfiai közül tízet. és átmérém nekik az ezüstöt és aranyat és az edényeket, a mi istenünk házának ajándékait, a melyeket a király és tanácsosai és fejedelmei és minden babilóniában élő izráeliták ajándékozának. kezökhöz mérék pedig hatszázötven tálentom ezüstöt, száz tálentomot erő ezüst edényeket és száz tálentom aranyat. húsz arany poharat, melyek ezer dáríkot érnek vala, és két szép ragyogású rézedényt, melyek oly becsesek, mint az arany. és mondék nekik: ti az úrnak szentei vagytok, ez edények is szentek, és ez az ezüst és arany az úrnak, atyáitok istenének önkénytelen adott ajándék: vigyázzatok azért reá és megőrizzétek, míg átméritek a papi fejedelmek, a lévíták és izráel családainak fejedelmei előtt jeruzsálemben az úr házának kamaráiban! és átvevék a papok és a lévíták az ezüstöt, aranyat és az edényeket súly szerint, hogy vigyék jeruzsálembé istenünk házához. elindulának pedig az aháva folyóvíz mellől az első hó tizenkettedik napján, hogy jeruzsálembé menjünk; s a mi istenünk kegyelme nyugodott rajtunk, megszabadítván minket a ránk leselkedő ellenségnek kezéből ez úton. és megérkezénnk jeruzsálembé, és pihenénnk ott három napig. negyedik pedig átméretett az ezüst, az arany és az edények a mi istenünk házában, merémóth papnak urias fiának kezéhez, vele lévén eleázár, a fineás fia, és velök józabád, a jésua fia és nóadia, a binui fia, lévíták, minden szám és súly szerint, s feljegyeztetett az egész súly abban az időben. a kik pedig megérkeztek a fogságból, a rabságnak fiai, égőáldozatokat vivének izráel istenének: tizenkét tulkot egész izráelért, kilenczvenhat kost, hetvenhét bárányt, tizenkét bakot bűnért való áldozatra, mindezt egészen égőáldozatul az úrnak. és átadták a király parancsolatait a király helytartóinak, s a vizen túl lévő helytartóknak, és ezek segíték a népet és az isten házát.

minekutána ezek elvégeződének, jövének hozzám a főemberek, mondván: izráel népe és a papok és a lévíták nem különíték el magokat e tartományok népeitől, s miképpen pedig azoknak, a kananeusoknak, hitteusoknak, perizeusoknak, jebuzeusoknak, ammonitáknak, moábitáknak, egyiptomiaknak és emoreusoknak útálatos vétke szerint el kellett volna, mert ezek leányai közül vettek vala feleséget magoknak és fiaiknak, és melegegyedett a szent mag e tartományok népeivel; és pedig a fejedelmek és főemberek valának elsőek e bűnben. Mihelyt e dolgot meghallottam, megszagattam alsó- és felső ruhámat, s téptem fejem hajszálait és szakállamat, és vesztég ültem. és hozzám gyülének mindnyájan, a kik részketve gondoltak izráel istenének beszédeire azoknak vétke miatt, a kik a fogságból megjöttek vala; és én vesztég ülök vala mind az estvéli áldozatig. az estvéli áldozatkor pedig felkeltem sanjargatásomból, megszagattam alsó- és felső ruhámat; és térdeimre esvén, kiterjesztém kezeimet az úrhoz, az én istenemhez. és mondék: én istenem, szégyenlem és áttalom felemelni, én istenem az én orczámat te hozzád, mert a mi álnökságaink felülhaldtak fejünk fölött és a mi vétkeink mind az égig nevedtek! a mi atyáink napjaitól fogva nagy vétkekben vagyunk mi mind e mai napig, és a mi álnökságainkért adattunk vala mi, a királyaink és a mi papjaink a földi királyok kezébe, fegyver által rabságra és ragadományra és orczapirulásra, a mint ez a mai nap is van. és most nem sok ideje, hogy az úr, a mi istenünk rajtunk könyörült, hogy hagyjon minékünk maradékot, és hogy adjon nékünk egy szeget az ő szent helyén, hogy így megvilágosítsa szemeinket a mi istenünk, s hogy meglevenítsen bennünket egy kissé a mi szolgaságunkban. mert szolgák vagyunk mi, de szolgaságunkban nem hagyott el minket a mi istenünk, hanem hozzánk fordítá irlalmasságát persiának királyai előtt, hogy meglevenítene bennünket, hogy felemelhessük a mi istenünk házat s megépíthessük annak romjait, és hogy adjon nékünk bátorságos lakást júdában és jeruzsálemben. és most mit mondjunk, óh mi istenünk, mindezek után? azt, hogy mi mégis elhagytuk parancsolataidat, a melyeket parancsoltál szolgáid, a próféták által, mondván: a föld, melyre bementek, hogy birjátok azt, tisztátalan föld, a tartományok népeinek tisztátalansága miatt, útálatosságai miatt, melyekkel betölték azt egyik végétől a másikig tisztátalanságukban; annakokáért leányaitokat ne adjátok az ő fiaiknak és az ő leányaitak ne vegyék a fiaitoknak, és nem keressétek barátságukat, sem javokat soha, hogy megerősödjete és éljete a föld javaival, és örökségképen adhassátok azt fiaitoknak mindörökké. mindazok után pedig, a mik reánk jövének gonosz cselekedeteinkért és nagy vétünkért, hiszen te, mi istenünk, jobban kedveltél nékünk, sem mint bűneink miatt érdemeltünk volna, s adád nékünk e maradékot. hát megrontjuk-e ismét parancsolataidat s összeházassunk-e ez útálatos népekkel? nem fogsz-e haragudni reánk mindaddig, míg megemésztetünk, hogy sem maradékunk, sem

hírmondónk ne legyen? oh uram, izráel istene! igaz vagy te, mert meghagytál minket, maradék gyanánt, mint e mai nap bizonyítja. ímé előtted vagyunk vétünkben, és nem állhatunk meg előtted e miatt!

10

és mikor imádkozék ezsdrás és vallást tön, sirva és földre borulva az isten háza előtt, sereglenék ő hozzá izráelből igen nagy gyülekezetben férfiak és asszonyok és gyermekek, mert síra a nép is sokat és keservesen. és szóla sekhánia, jáhielnék fia, az élam fiai közül, és monda ezsdrásnak: mi vétkeztünk a mi istenünk ellen, hogy idegen feleségeket vettünk magunknak e föld népei közül: mindazáltal van reménysége izráelnek, mind e mellett is! vessünk ugyanis frigyét a mi istenünkkel, hogy elbocsátjuk mindazon asszonyokat és a tőlük születetteket az én uramnak és azoknak akaratja szerint, a kik részketve gondolnak a mi istenünk parancsolatára, és a törvény szerint cselekedjünk! kelj fel! mert reád néz e dolog, s mi veled leszünk: légy erős és láss hozzá! fölkele annakokáért ezsdrás és megesketé a papoknak, a lévítáknak és az egész izráelnek fejedelmek, hogy e beszéd szerint fognak cselekedni; és megesküvének. és fölkele ezsdrás az isten háza elől, és elméne jóhanánnak, eliasib fiának szobájához s bemenvén abba, kenyeret nem evék, sem vizet nem ivék, mert gyszól vala a rabságból hazajöttek vetke miatt. és meghirdeté júdában és jeruzsálemben mindazoknak, a kik a rabságból hazajöttek, hogy jeruzsálemben gyűljenek; valaki pedig el nem jön harmadnapra, a fejedelmek és vének tanácsa szerint, adassék minden vagyona a templomnak, és ő maga vessék ki a rabságból hazajötteknek gyülekezetéből. összegyülének azért júdának és benjáminnak minden férfiai harmadnapra jeruzsálemba a kilencedik hóban, e hó huszadik napján, és leüle az egész nép az isten háza előtt, aggodván e dolog és az esözések miatt. ekkor fölkele ezsdrás, a pap, és monda nékik: ti vétkeztek, hogy idegen feleségeket vettetek magatoknak, hogy ezzel is többítenétek izráel vétké; annakokáért tegyetek vallást az úr előtt, atyáitoknak istene előtt, és cselekedjete az ő akaratja szerint, elkülöntvén magatokat e föld népeitől és az idegen feleségektől. és felele az egész gyülekezet, és monda felszólvál: ekképen a te beszéded szerint kell minékünk cselekednünk! de e nép igen sok és az esös idő miatt kívül nem állhatunk; annak felette ez nem egy, sem nem két napi munka, mert sokan vagyunk, a kik vétkeztünk e dologban; hadd álljanak hát elő fejedelmek, az egész gyülekezeté, és mindenki, a ki idegen feleséget vett magának, városként jöjjön elő bizonyos időben s velök a városoknak vénei és bírái, hogy elfordítsuk magunkról a mi istenünknek e dolog miatt való búsulásának haragját! csak jó-nathán, az asáhel fia és jahzéja, a tikva fia állának fel ez ellen és másullám és sabbethai, a lévíták támogatók őket. és cselekedének ekképen azok, a kik a rabságból hazajöttek; és választa magának ezsdrás, a pap férfiakat, a családfokeket, családjuk szerint, s mindnyájok nevei feljegyeztettek. és összeülének a tizedik hó első napján, hogy nyomozzák e dolgot; és bevégezék azt

mindazon férfiakra nézve, a kik idegen feleséget vettek vala magoknak, az első hónap első napjáig, találtatának pedig a papok fiai közül a kik idegen feleségeket vettek vala magoknak, jésuának, a jósádák fiának és az ő testvéreinek fiai közül: maaszéja, eliézer, járib és gedálja; és kezöket adák, hogy elbocsátják feleségeiket és egy kos áldozására ítéltetének vétükükért; immér fiai közül pedig: hanáni és zebádja. hárim fiai közül: maaszéja, elija, semája, jéhiel és uzzia, pashur fiai közül: eljóénaj, maaszéja, ismáel, nethanéel, józabád és elásza; továbbá a léviták közül: józabád, simej és kélája. (az a kelita), pethahja, júda és eliézer; az énekesek közül pedig: eliásib, s a kapunállók közül: sallum, telem és uri; továbbá izráel népéből: parós fiai közül: ramina, jezija, malkija, mijámin, eleázár, malkija és benája; elám fiai közül: mattánia, zakariás, jéhiel, abdi, jerémóth és élija; zattu fiai közül: eljóénai, eljásib, mattánia, jerémóth, zabád és aziza; bébai fiai közül: jóhanán, hanánia, zabbai és athlai; báni fiai közül: mesullám, mallukh, adája, jásub, seál és rámóth; pahath-moáb fiai közül: adna, kelál, benája, maaszéja, mattánia, besaléel, binnui és manasse; a hárim fiai pedig: eliézer, jissija, malkija, semája, simeon; benjámin, mallukh, semarja; hásum fiai közül: mattenai, mattattá, zabád, elifélet, jerémai, manasse, simej, báni fiai közül: maádai, amráam és uél; benája, bédéja, keluhu; vanja, merémóth, eliásib; mattánia, mattenai és jaaszái; báni, binnui, simej; selemia, náthán és adája; makhnadbai, sásai, sárai; azareél, selemia és semária; sallum, amaria, józsef: a nebé fiai közül: jéiel, mattithja, zabád, zebina, jaddai, jóel, benája. mindezek idegen feleségeket vettek vala magoknak. és valának e feleségek között olyanok is a kik már fiakat szültek.

nehémiásnak, a hakália fiának beszédei. és lön a kislév nevű hóban, a huszadik esztendőben, hogy én susán várában valék. és jöve hozzám hanáni, egy az én atyámfiai közül, és vele együtt férfiak jűdából, és tudakozódtam tőlök a fogságból megszabadult maradék zsidók felől és jeruzsálem felől. és mondanak nekem: a fogságból megszabadult maradék zsidók ott abban a tartományban nagy nyomorúságban és gyalázatban vannak; és azonfelül jeruzsálem kőfala lerontatott, kapui tűzben égtek meg! hogy pedig meghallám e beszédeket, leültem és sírtam és keseregtem napokon át, s bőjtölék és imádkozám a mennynek istene előtt; és mondek: kérlek uram, mennynek istene, nagy és rettenetes isten! ki megtartja a szövetséget és irgalmasságot az őt szeretőknél és az ő parancsolatait megtartóknak; oh legyen figyelmetes a te füled, és szemeid legyenek nyitva, hogy meghallgassad a te szolgádnak könyörgését, melylyel én könyörgök most előttem nappal és éjjel izráel fiáiért, szolgáláért, és vallást tészek az izráel fiainak bűneiről, melyekkel vétkeztünk te ellened, én is s az én atyámnak háza vétkeztünk! felette igen vétkeztünk ellened, és nem tartottuk meg a parancsolatokat, és a rendelkezést és a törvényeket, melyeket parancsoltál volt mózesnek a te szolgádnak. oh, emlékezzél meg arról a beszédről, melyet parancsoltál mózesnek, a te szolgádnak, mondván: ha ti vétkezték, én meg elészentelek titeket a népek között; ha pedig megtérendetek hozzám és megtartjátok parancsolataimat és cselekeszitek azokat: még ha az égnek utolsó szélén volnának is szétszórt gyermekeitek, onnan is összegyűjtöm őket és beviszem arra a helyre, melyet választottam, hogy lakozzék ott az én nevem! ésők a te szolgálid és a te néped, a kiket megszabadítottál a te nagy erőd által és a te erős kezéd által! kérlek oh uram, legyen figyelmetes a te füled a te szolgádnak könyörgésére és szolgádnak könyörgésökre, a kik kívánják félni a te nevedet, és adj, kérlek, jó szerencsét most a te szolgádnak, és engedd, hogy kegyelmet találjon ama férfiú előtt. én ugyanis a királynak pohárnoka voltam.

és lön a niszán nevű hóban, artaxerxes királynak huszadik esztendejében, bor vala ő előtte és én fölvevém a bort, adám a királynak; azelőtt pedig nem voltam szomorú ő előtte. és monda nekem a király: miért szomorú a te orczád, holott te beteg nem vagy? nem egyéb ez, hanem szívednek szomorúsága! és felette igen megfélemlém. akkor mondek a királynak: örökké éljen a király! miért nem volna szomorú az én orczám, hiszen a város, az én atyám sírjainak helye, pusztán hever és kapui megemésztettek tűzben?! és monda nekem a király: mi az, a mit kívánsz? és könyörgök a menny istenéhez. és mondek a királynak: ha tetszik a királynak és ha kedves előttem a te szolgád, azt kérem, hogy bocsáss el engem jűdába, atyáim sírjainak városába, hogy megépítsem azt! és monda nekem a király (felesége pedig mellette ül

vala): meddig leszen utazásod és mikorra jössz vissza? és tetszik a királynak engem elbocsátani, miután én tudattam vele az időt. és mondek a királynak: ha tetszik a királynak, adasson nekem leveleket a folyóvízen túl lakó tisztartókhoz, hogy hagyjanak engem utazni, míg jűdába érek; és adasson egy levelet ászáfhoz, a király erdeje öréhez, hogy adjon nekem fákat gerendákul a templom várának kapuihoz, és a város kőfalához, és a házhoz, melybe költözni fogok. és megadá nekem a király az én istenemnek rajtam nyugvó jó kegyelme szerint. és megérkezém a folyóvízen túl való tisztartókhoz és átadám nekik a király leveleit. bocsátott vala pedig velem a király főembereket a seregből és lovagokat. mikor pedig a horonból való szanballat és az ammonita tóbias, a szolga, meghallották ezt, nagy bosszúságot okozott nekik, hogy jött valaki, a ki izráel fiainak javokat keresi. azután elmenék jeruzsálembe, és ott pihenék három napig. és fölkelék éjszaka, én és velem néhány férfi, mert nem jelentém meg senkinek, hogy mire indítá az én istenem az én szívemet, hogy azt jeruzsálemért megcselekedjem, és barom sem vala velem, csak az, melyen ülök vala, és kimenék a völgynek kapuján éjjel, és pedig a sárkányok forrása felé, majd a szemét-kapuhoz, és vizsgálgatám jeruzsálem kőfalait, melyek elrontattak vala, és kapuit, melyek tűz által megemésztetének. azután átmenék a forrás kapujához és a király tavához, holott nem vala hely a baromnak, hogy velem átmenjen. azért gyalog menék fel a völgyben éjjel és vizsgálgatám a kőfalat, azután megfordultam és bementem a völgy kapuján, és hazatértem. a főemberek pedig nem tudták vala, hova mentem, és hogy mit akarok cselekedni, és sem a zsidóknak, sem a papoknak, sem az előjáróknak, sem a főembereknek, sem a többi munkásoknak ez ideig nem jelentettem meg. ekkor mondek nekik: ti látjátok a nyomorúságot, a melyben mi vagyunk, hogy jeruzsálem pusztán hever és kapui tűzben égtek meg; jertek, építsük meg jeruzsálem kőfalát, és ne legyünk többé gyalázatul! és megjelentém nekik az én istenemnek rajtam nyugvó jó kegyelmét, és a király beszédit is, a melyeket nekem szólt, és mondanak: keljünk fel és építsük meg! és megerősíték kezeiket a jóra. mikor meghallák ezt a horonból való szanballat és az ammonita tóbias, a szolga, és az arab gesem, gúnyoltak és lenézték minket, mondván: micsoda ez, a mit műveltek? talán bizony a király ellen akartok pártot ütni? kiknek feleltek, és mondek: a mennynek istene, ő ad jó szerencsét nekünk, és mi mint az ő szolgái kelünk föl és építünk, néktek pedig részetek és jogotok és emlékezetetek nincsen jeruzsálemben!

és fölkele eliasib, a főpap és atyjafiai, a papok és építők a juhok kapuját;ők szentelék meg azt és állíták fel annak ajtait; építék pedig a kőfalat a meáh toronyig, a melyet megszentelének, s azután hanánél tornyaig; és ő mellette építének a jerikobeliek, ezek mellett pedig épített zakkur az imri fia; a halaknak kapuját pedig építék a hasszenáa fia,ők gerendázák be azt és állíták fel annak ajtait, kapcsait és závarait; mellettkö javítgatá a kőfalat meremóth, uriasnak, a

hakkós fiának fia, mellette pedig javítgatott mesulám, berekiásnak, a meszéabéel fiának a fia, és ő mellette javítgatott sádók, baána fia. ezek mellett pedig javítgatának a tékoabeliek, a kiknek előkelői azonban nem hajták nyakukat az ő urok munkájának jármába. az ő-város kapuját pedig javítgaták jójada, a pászéah fia és mesulám, a beszdóia fia; ök gerendázák be azt és állíták fel annak ajtajt, kapcsait és závárait; és mellettök javítgatott a gibeonból való melátia és a meronothból való jádón, gibeonnak és mispának lakosai, a folyóvizen túl való helytartónak hivatala helyéig; mellettök javítgatott uzziel, harhajának fia az ötvösökkel, és ő mellette javítgatott hanánia, a kenet-készítők egyike, és megerősíték jeruzsálemet mind a széles köfalig; mellettök javítgatott refája, húr fia, a ki a jeruzsálemhez tartozó tartomány felének fejedelme vala; mellette javítgatott jedája, harumáf fia, és pedig a maga háza ellenébe, és mellette javítgatott hattus, hasabneja fia. a köfal másik darabját javítgatá malkija, hárim fia és hassub, a pahath-moáb fia, és a kemenczéknek tornyát. és mellettök javítgatott sallum, hallóhés fia, a ki fejedelme vala a jeruzsálemhez tartozó tartomány másik felének, ő és az ő leányai. a völgy kapuját javítgaták hánun és zánoah lakói, ök építék meg azt és állíták fel annak ajtajt, kapcsait és závárait; és a köfalból ezer singet a szemét-kapuiig. a szemét-kaput pedig javítgatá malkija, rékáb fia, beth-hakkerem tartományának fejedelme, ő építé meg azt és állítá fel ajtajt, kapcsait és závárait. és a forrásnak kapuját javítgatá sallum, a kól-hóze fia, mispa tartományának fejedelme, ő építé meg és héjazá be azt és állítá fel ajtajt, kapcsait és závárait; és a selah tő köfalát a király kertje felé, mind a garádcisokig, melyeken a dávid városából alájönek. ő utána javítgata nehmiás, azbuk fia, beth-sur tartományának fejedelme, a dávid sírjai ellenébe való helyig, és az újonnan készült tóig, és a vitezék házáig. ő utána javítgatának a lévíták: rehum, báni fia, a ki mellett javítgata hasábia, kéila tartományának fejedelme tartomány lakosaival; ő utána javítgatának atyjokfiái: bavvai, a hénadád fia, kéila tartományának másik felének fejedelme; javítgatá pedig ő mellette ézer, jésuának fia, mispa fejedelme, a köfal egy másik darabját, a szegleten levő fegyveresház felmenetelének ellenébe; ő utána bárúk, zakkai fia javítgatá buzgósággal a köfal egy másik darabját, a szeglettől fogva eliásib főpap házának ajtajáig: ő utána javítgata meremóth urisának fia, a ki hakkós fia vala, egy másik darabot, eliásib házának ajtajától eliásib házának végéig; ő utána javítgatának a papok, a környék férfiai; ezek után javítgata benjámin és hassub, az ő házok ellenébe, utánok pedig javítgata azáriás, maaséja fia - a ki ananiás fia vala - az ő háza mellett; ő utánok javítgata binnui, a hénadád fia egy másik darabot, azáriás házától mind a zugig és szegletig; továbbá palál, az uzai fia, a szegletnek és a felső toronynak ellenébe, mely a király házából a tömlöcz udvaránál emelkedik ki; utána pedig pedája, a parós fia; (a lévíták szolgálai pedig lagnak vala az ófelben, a vizek kapujának ellenéig napkelet felé és a kiemelkedő torony ellenéig;) ő utána javítgatának a tékoabeliek egy másik darabot a kiemelkedő nagy toronynak ellenétől fogva az ófel

kőfaláig; a lovak kapuján felül javítgatának a papok, kiki az ő házának ellenébe; utánok javítgata sádók, immér fia az ő háza ellenébe; és ő utána javítgata semája, sekaniás fia, a napkeleti kapu őrizője; ő utána javítgata hananiás, selemiás fia és hánun, sáláfnak hatodik fia egy másik darabot; utánok javítgata mesulám, berekiás fia, az ő szobája ellenébe; utána javítgata malkija, az ötvösök egyike, a lévíták szolgálai és a kereskedőknek házáig, a törvénytevő ház kapujának ellenébe, a szegletnek hágojáig; a szeglet hágoja és a juhok kapuja között pedig javítgatának az ötvösök és a kereskedők.

4

lön pedig, mikor meghallotta szanballat, hogy mi építjük a köfalat, haragra gerjede és felette igen bosszankodék, és gúnyolá a zsidókat; és szóla az ő atyjafiai és a samáriai sereg előtt, és ezt mondá: mit művelnek e nyomorult zsidók? vajjon megengedik-e ezt nékik? talán áldozni fognak? hát bevégezik ma? avagy megelevenítik a köveket a porhalmazból, holott azok elétek?! az ammonita tóbiás pedig mellette állván, mondá: bármit építsenek, ha egy róka lép fel reá, összeszúzza köveiknek falát. halld meg, oh mi istenünk! hogy csúffá lettünk, fordítsad gyalázásukat az ő fejökre, és add őket prédára a rabságnak földében; ne fedezd el az ő hamisságokat és az ő bűnök a te orczád elől ne töröltessek, mert téged bosszantának az építők előtt! és építők a falat annyira, hogy elkészült az egész fal félmagasságban, mert a nép nagy kedvvel dolgozott. mikor pedig meghallotta szanballat és tóbiás, továbbá az arábiabeliek, az ammoniták és az asdódeusok, hogy javítgatának jeruzsálem köfalai, és hogy a törések betömése megkezdődött, felette nagy haragra gerjedének; és összeesküvének mindnyájan egyenlő akarattal, hogy eljönek jeruzsálemet megostromolni és népét megrémíteni. de mi imádkozánk a mi istenünkhöz, és állítánk ellenök őrséget nappal és éjjel, mivelhogy féltünk tőlök. és mondák a zsidók: fogytán van ereje a tereh-hordónak, a rom pedig sok, és mi képtelenek vagyunk építeni a köfalat. a mi ellenségeink pedig ezt mondták: ingyen se tudják meg, se ne lássák, míg közikbe bemegyünk és őket leöljük, és megszüntetjük a munkát. és lön, hogy eljöttek hozzánk mindenfelől a zsidók, a kik ő mellettök lagnak vala és nekünk tizszer is mondták: térjetek haza! azért állítám a hely alsó és nyílt részeire a köfal mögé, odaállítám a népet nemzetiségek szerint, fegyvereikkel, dárdaikkal és kézíveikkel. és körültekintvén, fölkeltem és így szóltam az előjárókhoz, a főemberekhez és a többi néphez: ne féljetek tőlök! a nagy és rettenetes úrra emlékezzetek, és harczoljatok testvéreitekért, fiaitokért, leányaitokért, feleségeitekért és házaitekért! és lön, hogy meghallották a mi ellenségeink, hogy megtudtuk az ő szándékukat, és hogy isten semmivé tette az ő tanácsokat: megtérünk mi mindnyájan a köfalhoz, kiki az ő munkájához; de azon naptól fogva legényeim egyik része munkálkodik vala, a másik része pedig tart vala dárdákat, paizsokat, kézíveket és pánccélokat, és a fejedelmek ott állának az egész

júda háznépe mögött. a kőfalon munkálkodók közül a tehernek hordói egyik kezükkel, a mely a munkát végezté, rakodának, másik kezük pedig a fegyvert tartja vala, a kik pedig építének, azoknak fegyverök derekokra vala felkötve és így építének; a trombitás pedig mellettem állt. és így szóltam az előljárókhoz, a főemberekhez és a többi néphez: a munka felette sok és messzeterjedő és mi elszéledvén a kőfalon, egymástól messze esünk; azért oda gyűljetek hozzánk, hol a trombita szavát hallándjátok, a mi istentünk hadakozik éretünkkel! ekképén munkálkodunk vala; és legényeimnek fele dárdákat tart vala hajnalhasadtától fogva mind a csillagoknak feltámadásáig, ugyanekkor megparancsolám a népnek, hogy minden ember legényével jeruzsálemben háljon, hogy éjszaka örködjének felettünk és nappal dolgozzanak. és sem én, sem az én atyámfiai, sem legényeim, sem az örízők, a kik én utánam valának, nem vetjük vala le ruháinkat; kiki csak mosodáskor teszi vala le fegyverét.

5

lön pedig nagy kiáltás a népnek és feleségeiknek az ő atyjokfiái, a zsidók ellen. valának, a kik ezt mondják vala: fiainkkal és leányainkkal együtt sokadmagunkkal vagyunk, nekünk gabona kell, hogy együnk és éljünk. és valának, a kik ezt mondják vala: mind mezeinket, mind szőlőinket, mind házainkat zálogba kell adogatnunk, nekünk gabona kell, mert éhezünk. viszontag valának, a kik ezt mondják vala: kölcsön vettünk pénzt a király adójáért a mi mezeinkre és szőlőinkre; és ímé, bár a mi testünk épen olyan, mint a mi atyánkfiainak testök, s a mi fiaink olyanok, mint az ő fiaik, mi nekünk mégis rab-ság alá kell adnunk fiainkat és leányainkat, sőt vannak már rabszolgá leányaink is, és nincs erőnk arra, hogy őket megválthatnók, hisz mezeink és szőlőink másokéi már! felette nagy haragra gerjedtem azért, mikor kiáltásukat s e dolgokat hallottam; és magamba szállva, gondolkodtam erről, és megfeddém az előljárókat és főembereket, ezt mondván nekik: ti a ti atyátokfiával szemben uszoráskodtok! és szerézké ő ellenök nagy gyűlést; és mondám nekik: mi megváltottuk a mi atyánkfiait, a zsidókat, a kik a pogányoknak eladtak vala, a mi tehetségünk szerint; és ti is meg akarjátok venni a ti atyátokfiait, s ök nekünk adják el magokat?! és hallgatának és nem tudának felelni semmit. és mondek: nem jó dolog ez, a mit ti cselekesztek. hát nem fogtok a mi istenünk félelmében járni, hogy valahára ne gyalázzanak már minket a pogányok, a mi ellenségeink? hiszen én, atyámfiai és legényeim is pénzt és gabonát kölcsönöztünk nekik; engedjük el, kérlek, e tartozást! adjátok vissza, kérlek, nekik még ma az ő mezeiket, szőlőiket, olajkerteiket és házaikat; ennekfelette, a kölcsönadott pénznek, gabonának, bornak és olajnak századát engedjétek el. és felelének: visszaadjuk és tőlök nem veszünk semmit; úgy cselekszünk, a mint te mondosd. ekkor egybehívám a papokat és megeskettetésem őket, hogy e beszéd szerint fognak cselekedni. ruhámat is megrázám és mondek: épen így rázson ki az isten minden embert az ő házából

és vagyonából, és épen így legyen kirázott és üres, valaki meg nem teljesíti e beszédét. és monda az egész gyülekezet: ámen. és dicsérék az urat, és e beszéd szerint cselekedett a nép. sőt azon naptól fogva, melyen jűdának földére helytartójukul rendeltettem, artaxerxes királynak huszadik esztendejétől fogva harminczkettedik esztendejéig, azaz tizenkét esztendeig, sem én, sem az én atyámfiai a helytartónak járó kenyeret nem evénk. holott az előbbi helytartók, a kik én előttem valának, terhelék a népet és venének tőlök kenyérért és borért negyven ezüst sikluson felül; sőt még legényeik is zsarnokoskodának a népen. de én nem cselekedém így az isten félelme miatt. sőt még e kőfalon is dolgoztam; mezőt sem szerezttünk; s minden én legényeim egybegyűltenek ott a munkára. annakfelette a zsidók, továbbá a másfélszáz főember és a kik jönek vala mi hozzánk a körülöttünk lakó pogányok közül, az én asztalomnál esznek vala. a mit minden napra készítenek vala: egy ökröt, hat kövér juhót, és madarakat is készítenek nekem, minden tíz napra vala mindenféle bor bőségesen; és mindemellett sem kívántam be a helytartó kenyerét, mert nehéz vala a szolgálat ezen a népen. emlékezzél meg rólam, én istenem, javamra, mindarról, a mit én e néppel cselekedtem!

6

és lön, hogy mikor meghallá szanballat, tóbiás, az arábiabeli gesem és a mi többi ellenségeink, hogy megépítettem a kőfalat, s hogy nem maradt azon semmi romlás, jöllehet még az ideig ajtókat nem állítottam a kapukra: küldé szanballat és gesem hozzám ilyen izennel: jer és találkozzunk a faluk egyikében, az onó-völgyében; holott ök gonoszt gondoltak ellenem. küldék azért követeket hozzájuk ilyen izennel: nagy dolgot cselekszem én, azért nem mehetek alá; megszűnnék e munka, ha attól eltávozván, hozzatok mennék. és küldének hozzám ilyen módon négy ízben, és én ilyen módon felelek nekik. küldé továbbá hozzám szanballat ilyen módon ötödször az ő legényét, a kinek kezében egy felnyitott levél vala, melyben ez vala írva: a szomszéd népek közt ez a hír és gasmu is mondia, hogy te és a zsidók pártot akartok ütni, annakokáért építetd te a kőfalat; és hogy te leszel az ő királyok, e beszédek szerint. sőt még profétákat is rendelél, a kik hirdetnek te felőljed jeruzsálemben, ezt mondván: király van jűdában! és most e dolgoknak híre a királyhoz is elérkezik, annakokáért jer és tanácskozzunk együtt! én pedig küldék ő hozzá ilyen izennel: nem történt semmi olyan, a minőt te mondasz, hanem csak magadtól gondoltad mindazt a te szivedben. mert mindezek el akarnak vala minket rettenteni, ezt mondván: leveszik kezöket a munkáról és az félben marad! azért hát, oh uram! erősítsd meg az én kezeimet. és én elmentem semájának, a delája fiának házába, a ki mehétabeél fia vala, és őt bezárkóztatam, és monda: menjünk az isten házába, a templom belsejébe és zárjuk be a templomnak ajtait, mert eljönnek, hogy megöljenek téged, és pedig éjjel jönnek el, hogy megöljenek. én pedig mondek: avagy ily férfiúnak, mint én vagyok, illik-e futni? hát

ilyen lévén mint én, beléphet-é valaki a templomba, élvén? nem megyek! és megismerém, hogy nem az isten küldötte őt, hanem azt a próféciát azért mondá nekem, mert tóbiás és szanballat felbérelték őt. azért vala pedig felbérlve, hogy én megrettenjek és akképen cselekedvén, vétkezsem, hogy így rossz híremet költhessék és rágalmazhassanak. emlékezzél meg én istenem tóbiásról és szanballatról ezen cselekedeteik szerint, és a jövőendőmondó noadjá asszonyról és a többi jövőendőmondókról is, a kik rémítgetének engem. elvégezteték pedig a kőfal elul hónap huszonötödik napján, ötvenkét nap alatt. és lőn, hogy midőn meghallák minden mi ellenségeink, megfélemlének minden pogányok, a kik körülünk valának, és igen összeestek a saját szemeikben, és megismerék, hogy a mi istenünkől vitetett végbe e munka. e napokban is sok levelet küldének némely zsidó előjárók tóbiásnak, és viszont tóbiástól sok jöve hozzájuk. mert sokan júdában ő hozzá esküdtek, mivelhogy ő veje vala sekániának, az arah fiának, és jóhanán, az ő fia, mesullámnak, a berékia fiának leányát vette volt el. sőt még jó szándékait is emlegetik vala előttem, és az én beszédeimet megvívék néki. leveleket pedig tóbiás folyton küldött, hogy engem elrettentene.

7

és lőn, hogy midőn megépítették a kőfal, felállítám az ajtókat és kirendeltetének a kapunállók, az énekesek és a lévíták őrizetre; és hadnagyokká tevém jeruzsálem fölött hanánit, testvéremet és hanániást, a vár fejedelmét, mivel hogy ő hűségesebb és istenfélőbb vala sokaknál. és mondék nékik: meg ne nyitassanak jeruzsálem kapui mindaddig, míg a nap melegen nem süt, és míg az örök ott állanak, addig tegyék be az ajtókat és zárjátok be azokat; azután állítsatok őrizőket jeruzsálem lakosai közül, némelyeket az ő vigyázó helyökre, s másokat az ő házok ellenébe. a város pedig felette igen széles vala és a nép kevés lévén benne, házak nem épültek. felindítá azért az én istenem szívemet, hogy egybegyűjtssem az előjárókat, a főembereket és a népet, hogy felirattassanak; és megtalálám azok nemzetségének könyvét, a kik először jöttek vala fel babilóniából, melyben ily írást találék: ezek a tartományiak fiai, a kik feljöttek vala a rabság foglyai közül, a kiket fogva vitetett nabukodonozor, babilónia királya, s most visszajövének jeruzsálembe és júdába, kiki az ő városába. kik jövének zorobábellel: jésua, nehemiás, azariás, raámia, nahamáni, mordokhai, bilsán, miszpereth, bigvai, nehum, baána. izráel népe férfiaiának számok ez: parós fiai: kétezerszázhetvenkettő; sefátja fiai: háromszázhetvenkettő; arah fiai: hatszázötvenkettő; pahath-moáb fiai, jésua és joáb fiaitól: kétezernyolcszázötvenkettő; elám fiai: ezerkétszázötvennégy; zattu fiai: nyolcszáznegyvenöt; zakkai fiai: hétszázhatvan; binnui fiai: hatszáznegyvennyolc; bébai fiai: hatszázhuszonnyolc; azgád fiai: kétezerháromszázhuszonkettő; adónikám fiai: hatszázhatvanhét; bigvai fiai: kétezerhatvanhét; adin fiai: hatszázötvenöt; áter fiai, ezékiástól:

kilenczvennyolc; hásum fiai: háromszázhuszonnyolc; bései fiai: háromszázhuszonnégy; hárif fiai: száztizenkettő; gibeon fiai: kilenczvenöt; bethlehem és netófa férfiai: száznyolczvannolc; anathóth férfiai: százhuszonnyolc; beth-azmaveth férfiai: negyvenkettő; kirjáth-jearim, kefira és beóróth férfiai: hétszáznegyvenhárom; ráma és géba férfiai: hatszázhuszonegy; mikmás férfiai: százhuszonkettő; bethel és ai férfiai: százhuszonhárom; a másik nébő férfiai: ötvenkettő; a másik elám fiai: ezerkétszázötvennégy; hárim fiai: háromszázhusz; jerikó fiai: háromszáznegyvenöt; lód, hádid és ónó fiai: hétszázhuszonegy; szenáa fiai: háromzerkilenczszázharmincz; a papok: jedája fiai jésua családjából: kilenczszázhetvenhárom; immér fiai: ezerötvenkettő; pashur fiai: ezerkétszáznegyvenhét; hárim fiai: ezertizenhét; a lévíták: jésua és kadmíel fiai, hódávia fiaitól: hetvennégy; az énekesek: asáf fiai: száznegyvennyolc; a kapunállók: sallum fiai, áter fiai, talmón fiai, akkub fiai, hatita fiai, sóbai fiai: százharmincznyolc; a lévíták szolgálai: siha fiai, hasufa fiai, tabbaóth fiai, kérész fiai, szia fiai, pádón fiai, lebána fiai, hagába fiai, salmai fiai, hanán fiai, giddél fiai, gahar fiai, reája fiai, resin fiai, nekóda fiai, gazzám fiai, uzza fiai, pászéah fiai, bészai fiai, meunim fiai, nefiszim fiai, bakbuk fiai, hakufa fiai, harhur fiai, basluth fiai, mehida fiai, harsa fiai, barkósz fiai, sziszera fiai, temah fiai, nesiah fiai, hatifa fiai, a salamon szolgálainak fiai: szótai fiai, szófereth fiai, perida fiai, jaalá fiai, darkón fiai, giddél fiai, sefátia fiai, hattil fiai, pókhereth-hassebaim fiai, ámon fiai; összesen a lévíták szolgálai és a salamon szolgálainak fiai, háromszázkilenczvenkettő. és ezek, a kik feljövének tel-melahból, tel-harsából, kerub-addán-immérből, de nem mondhatták meg családjukat és eredetüket, hogy izráelből valók-e? delája fiai, tóbiás fiai, nekóda fiai, hatszáznegyvenkettő; és a papok közül: habája fiai, hakkós fiai, barzillai fiai, a ki a gileádbeli barzillai leányai közül vett magának feleséget és ezek nevérol nevezteték; ezek keresték írásukat, tudniillik nemzetségök könyvét, de nem találák, miért is kirekesztének a papságból; és megmondá nékik a király helytartója, hogy ne egyenek a szentséges áldozatból, míg nem a pap ítél az urimmal és tummimmal; mind az egész gyülekezet együtt negyvenkétezerháromszázhatvan. szolgálai és szolgálóikon kívül - ezek valának hétezerháromszázharminczheten - valának nékik énekes férfiak és asszonyaik kétszáznegyvenötön; lovaik hétszázharminczhat, öszvéreik kétszáznegyvenöt; tevéik négyszázharminczöt, szamaraik hétezerhétszázhusz. némelyek pedig a családfofok közül adakozának az építésre: a király helytartója ada a kincsekhez aranyban ezer dáríkot, ötven medenczét ötszázharmincz papi ruhát; a többi családfofok pedig adának az építés költségére aranyban húszezer dáríkot, és ezüstben kétezerkétszáz mánét; és a mit a többi nép ada, az aranyban húszezer dárík, és ezüstben kétezer máne, és hatvanhét papiruha vala. és lakoának mind a papok, mind a lévíták, mind a kapunállók, mind az énekesek, mind a nép fiai, mind a lévíták szolgálai, szóval az egész izráel a magok városaikban.

mikor pedig eljőve a hetedik hónap, és izráel fiai az ő városaikban lakozának; felgyűle az egész nép egyenlőképen a piacra, mely a vizek kapuja előtt vala, és mondák az írástudó ezsdrásnak, hogy hozza elő a mózes törvényének könyvét, melyet parancsolt vala az úr izráelnek. előhozá azért ezsdrás pap a törvényt a gyűlekezet eleibe, melyben együtt valának férfiak és asszonyok és mindazok, a kik azt értelemmel hallgathaták, a hetedik hónap első napján. és olvassa abból a piacon, mely a vizek kapuja előtt vala, kora reggeltől fogva mind délig, a férfiak és az asszonyok előtt és mindazok előtt, a kik azt érthetik vala, mivel az egész nép nagy figyelemmel hallgatá a törvényt. áll vala pedig az írástudó ezsdrás egy ezen célra csinált faemlévényen, és mellette álla jobb keze felől mattithia, sema, anája, uríás, hilkíás, maaszéja, balkeze felől pedig: pedája, misael, malkija, hásum, hasbaddána, zakariás, mesullám, és felnyitá ezsdrás a könyvet az egész nép szemei előtt, mert fölötte vala az egész népnek; és mikor fölnyitá, felállá az egész nép. és áldá ezsdrás az urat, a nagy istent, és felele rá az egész nép felemelt kezekkel: ámen! ámen! és meghajtván magukat, leborulának az úr előtt arcczal a földre. jésua, báni, serébía, jámin, akkub, sabbethai, hódija, maaszéja, kelita, azariás, józabád, hanán, pelája levíták pedig magyarázzák vala a népnek a törvényt, s a nép a maga helyén áll vala. olvasának pedig a könyvből, isten törvényéből világosan, s azután magyarázának, és a nép megérté az olvasottakat. ekkor nehémiás, a király helytartója és ezsdrás, a pap, az írástudó és a levíták, a kik magyaráznak vala a népnek, így szólának az egész néphez: e nap szent az úrnak, a ti isteneteknek ne keseregjetekek és ne sirjátok, mert sír vala az egész nép, mikor a törvényt beszédeit hallá. és ő mondá nekik: menjetekek, egyetek kövért és igyatok édest és küldjetekek belőle részt annak, a kinek semmi nem készítettet, mert szent e nap a mi urunknak, és ne bánkódjátok, mert az úrnak öröme a ti erősségetek. a levíták is csendesíték vala az egész népet, mondván: hallgassatok, mert e nap szent és ne bánkódjátok! elméne azért mind az egész nép enni és inni és részt küldeni és szerezni nagy vígasságot, mert megértették a beszédeket, a melyekre őket tanították vala. másod napon pedig összegyűlének az egész népnek, a papoknak és levítáknak család-fői ezsdráshoz, az írástudóhoz, hogy megértenék a törvénynek beszédit. találák pedig írva a törvényben, melyet parancsolt vala az úr mózes által, hogy izráel fiainak leveles színeken kell lakozniok az ünnepen a hetedik hónapban, és hogy nékik tudatniok kell és ki kell hirdettetniök minden városaikban és jeruzsálemben ezt: menjetekek ki a hegyre, és hozzatok lombokat a nemes és vad olajfáról, mirtus és pálmalombokat, szóval akármely sűrű levelű fáról lombokat, hogy csináljátok leveles színeket, a mint meg van írva. kiméne azért a nép, és hozának lombokat, és csinálának magoknak leveles színeket, kiki a maga háza tetéjén és pitvaraikban, továbbá az isten háza pitvariban, a vizek kapujának piacán és efraim kapujának piacán. csinála pedig az egész gyűlekezet, mely hazatért a fogságból, leveles színeket, és laká-

nak a leveles színeken; mert nem cselekedtek vala így józsúának, a nún fiának idejétől fogva izráel fiai mind az napiglan, és lön felette igen nagy örömük. és olvasának az isten törvényének könyvéből minden napon, az első naptól fogva mind az utolsó napig, és ünneplének hét napon át; a nyolczadik napon pedig egybegyűlekezés tartatott a törvény szerint.

9

azután ugyanezen hónap huszonnegyedik napján egybegyűlének izráel fiai és bőjtölének, gyszaba öltözvén és port hintvén fejökre. és elválnak az izráel magvából valók minden idegenektől, és előállván, vallást tőnek az ő bűneikről és atyáik hamiságáról. és megállának a helyökön, és olvasának az úrnak, az ő istenöknek törvénye könyvéből a nap negyedrésze alatt, negyedrésze alatt pedig vallást tőnek és leborulának az úr előtt, az ő istenök előtt. és felállá a levíták emelvényére jésua, báni, kadmiel, sebánia, binni, serébía, báni és kenáni és kiáltának nagy felszóval az úrhoz, az ő istenökhöz. és mondának a levíták, jésua, kadmiel, báni, hasabnéja, serébía, hódija, sebánia, petáhia: nosza áldjátok az urat, a ti isteneteket öröktől fogva mindörökké; és áldják a te dicsőséges nevedet, mely magasabb minden áldásnál és dicséretnél! te vagy egyedül az úr! te teremtetted az eget, az egeknek egeit és minden seregöket, a földet és mindent a mi rajta van, a tengereket minden bennök valókkal együtt; és te adsz életet mindnyájoknak, és az égnek serege előtted borul le. te vagy az úr, az isten, a ki választottad ábrahámot és kihozád őt a káldeusoknak úr nevű városából, és nevezéd őt ábrahámnak. és találád az ő szívét hűnek te előtted és szerzél vele szövetséget, hogy adod a kananeusok, hitteusok, emoreusok, perizeusok, jebuzeusok, gírgázusok földét, hogy adod az ő magvának; és megteljesítéd beszédeidet, mert igaz vagy te! megtekintéd annakafelette a mi atyáinknak egyiptomban való nyomorúságát, és az ő kiáltásukat meghallád a veres tengernél, és tevéli jeleket és csodákat a faraoón és minden szolgálain és földének egész népén, mert tudtad, hogy kevélyen cselekedtek a te néped ellen; és szerzél magadnak nevet, mint e mai napság is van. és a tengert kétfélé választád ő előttök és szárazon menének át a tenger közepén; üldözőiket pedig mélységbe borítád, mint követ a vizekbe. és felhőnek oszlopában vezetédek őket nappal s tűznek oszlopában éjjel, hogy megvilágítsd nékik az utat, melyen menjenek. és a sinai hegyre leszállál, s szólál velök az égből, s adál nékik helyes végzéseket, igaz törvényeket, jó rendeléseket és parancsolatokat. a te szent szombatodat is megjelentéd nékik, és parancsolatokat, rendeléseket és törvényt parancsolál nékik szolgálád, mózes által. és kenyeret az égből adál nékik éhségökben, és vizet a kősziklából hozál ki nékik szomjúságokban; és mondád nékik, hogy menjenek be és bíráják a földet, melyre nézve fölemelkedet, hogy nékik adod. ők pedig, a mi atyáink, felfuvalkodának, és megkeményíték nyakuknak és nem hallgaták parancsolataidat; és vonakodának engedelmeskedni, és meg nem emlékezének a te csodatételeidről, a melyeket velök cselekedtél, hanem megkeményíték

nyakukat, és arra adák fejüket, hogy visszatérnek rab-ságukba az ő makacsodásukban; de te bűnbocsánat-nak istene vagy, könyörülő és irgalmas, hosszútűró és nagy kegyelmességű, és el nem hagyta őket. sőt még borjúképet is csinálnak magoknak, és ezt mondják: ez a te istened, a ki kihozott téged egyiptomból, és nagy bosszúsággal illettek téged; és te nagy irgal-masságodban nem hagyád el őket a pusztában; a fel-hőnek oszlopa nem távozik el felőlök nappal, hogy vezérléné őket az úton, és a tűznek oszlopa éjjel, hogy világítsa nékik az úton, melyen menének. és a te jó lelketed adád nékik, hogy őket oktattá; és man-nádat nem vonád meg szájuktól, s vizet adál nékik szomjúságokban. és negyven esztendeig tápláltad őket a pusztában, fogyasztózásuk nem vala, ruháik el nem nyűttenek és lábaik meg nem dagadának. adál annafeleket nékik országokat és népeket, és elosztád ezeket határook szerint és ők elfoglalák síhón földét és hesbon királyának földét, és ógnak, básán királyának földét. fiaikat pedig megsokasítád, mint az ég csilla-gait, és bevived őket a földre, mely felől megmondád atyáiknak, hogy bemennek arra, hogy bírják azt. és bemenének a fiak és elfoglalák a földet, és megalázád előttök a földnek lakóit, a kananeusokat, kezökbe adád őket, mind királyait, mind a föld népeit, hogy cselekedjenek velök kedvök szerint. és megvevénék erős városokat és kövér földet, s elfoglalának min-den jóval teljes házakat, köböl vágott kutakat, szőlös és olajfás kerteket és sok gyümölcsfát, s evének és megelégedének és meghízának, sgyönyörködének a te nagy jóvoltodban. makacsodának pedig és pár-tot üténék ellened, és veték törvényedet hátuk mögé; prófétaidat is meggyilkolák, a kik biznyságot tőnek ellenök, hogy őket te hozzád térítenék, és nagy bosszúsággal illettek téged. annakokáért adád őket nyomorgatóik kezébe és megnyomorgaták őket; de nyomorúságok idején hozzád kiáltának, és te ég-ből meghallgatád és nagy irgalmasságod szerint adál nékik szabadítókat, és megszabadíták őket nyomor-gatóik kezéből. és mikor megnyugodtak vala, ismét gonoszt cselekvénék előtted, és te átadád őket ellen-ségeik kezébe, a kik uralkodának rajtok; s midőn is-mét hozzád kiáltának, te az égből meghallgatád és megszabadítád őket irgalmasságod szerint sokszor. és biznyságot tevél ellenök, hogy visszatérítsd őket törvényedhez; de ők felfuvalkodának s nem hall-gaták parancsolatidat, és végzéseid ellen vétkezének, melyeket ha valaki megtart, él azok által; és makac-skodva hátat fordítának, s nyakukat megkeményíték és nem engedelmeskedének. és mégis meghosszab-bitád felettök kegyelmedet sok esztendőkön át, s bi-znyságot tevél ellenök lelkeddel, prófétaid által, de nem figyelmeznék; annakokáért adád őket a föld népeinek kezébe. de nagy irgalmasságod szerint meg nem emésztéd őket, sem el nem hagyád őket, mert te könyörülő és irgalmas isten vagy. most annakokáért, oh mi istenünk, nagy, erős és rettenetes isten, a ki megőrizé a szövetséget és irgalmassá-got, ne legyen kicsiny előtted mindaz a nyomorúság, a mely utolért minket, királyainkat, fejedelmeinket, papjainkat, prófétainkat, atyáinkat és egész né-pedet, assiria királyainak napjaitól fogva mind e mai napig. hiszen te igaz vagy mindenekben, valame-

lyek reánk jövének; mert te igazságot műveltél, mi pedig hamisságot cselekvünk! hiszen a mi királyaink, fejedelmeink, papjaink és atyáink nem cselekedték törvényedet és nem figyelmeztetek parancsolataidra és biznyságtételeidre, melyek által biznyságot tet-tél ő ellenök; és ők az ő országokban s a te nagy jóvoltodban, melylyel megáládád őket, s a széles és kövér földön, melyet nékik adál, nem akartak szol-gáid lenni; és nem tértek meg gonosz cselekedeteikből. és imé mi most szolgák vagyunk azon a földön, melyet a mi atyáinknak adál, hogy ennék an-nak gyümölcsét és javát, imé mi szolgák vagyunk azon; és természet böven hozza a királyoknak, a kiket fölübünk helyezél a mi bűneinkért, s testeinken uralkodnak és barmainkon az ő kedvök szerint; és mi nagy nyomorúságban vagyunk! és mindemellett mi erős kötést szerzénk és azt aláírtuk, melyet megpec-sételének a mi fejedelmeink, lévítáink és papjaink.

10

a megpecsételt kötéseken pedig ott valának: ne-hémiás, a király helytartója, a hakhalia fia és sédékiás; serája, azariás, jeremiás, pashur, amaria, malak-iás, hattus, sebánia, malluk, hárim, merémóth, ab-diás, daniel, ginnethón, báruk, mesullám, abija, mi-jámin, maazia, bilgai, semája; ezek papok voltak. a lévíták pedig ezek: jésua, azania fia, binnui, a hénadád fiai közül, kadmiel, és atyjafiai: sebánia, hódija, kelita, pelája, hanán, mika, rehób, hasábja, za-kkur, serébja, sebánia, hódija, báni, beninu. a nép fejei pedig ezek: parós pahath-moáb, elám, zattu, báni, bunni, azgád, bébai, adonija, bigvai, adin, áter, ezékiás, azzur, hódija, hásum, bésai, hárif, anathóth, nébai, magpiás, mesullám, hézir, mesézabel, sádók, jaddua, pelátia, hanán, anája, hóseás, hanánia, há-sub, hallóhés, pilha, sóbek, rehum, hasabná, maaszéja, és ahija, hanán, anán, malluk, hárim, baána. és a nép többi része, a papok, a lévíták, a kapunál-lók, az énekesek, a lévíták szolgálai és mindenki, a ki elkülöníté magát a tartományok népeitől, az isten törvényéhez állván, feleségeik, fiaik, leányaik, min-denki, a kinek értelme és okossága vala, csatlakozá-nak atyokfiához, előjáróikhoz, és átok mellett es-kiüt tévénék, hogy az isten törvényében járnak, a mely mózes által az isten szolgálja által adatott vala ki; s hogy megőrizik és cselekeszik az úrnak, a mi urunk-nak minden parancsolatait, végzéseit és rendeléseit; és hogy nem fogjuk adni leányaikat feleségül a föld népeinek, sem az ő leányaikat nem fogjuk venni a mi fiainknak, és hogy a föld népeitől, akik árúkat és min-denféle gabonát hoznak szombatnapon eladni, nem fogunk venni tőlök szombaton és egyéb szent napon, és hogy nem fogjuk bevetni a földet a hetedik esz-tendőben és elengedünk minden tartozást. és megál-lapítánk magunkra nézve parancsolatokat: hogy vetünk magunkra harmadrész siklust esztendőnként a mi istenünk házának szolgálatára, a szent keny-erekre, a szüntelen való ételáldozatra és a szüntelen való égőáldozatra, a szombatnapon, újholdak napján viendő áldozatokra, az ünnepnapokra, a szent dol-gokra, a bűnért való áldozatokra, hogy mindezek megtisztítsák izráelt; és a mi istenünk házána min-

ezek pedig a papok és lévíták, a kik feljövének zorobábellel, sealtiél fiával és jésuával: serája, jeremiás, ezsdrás. amária, mallukh, hattus, sekánia, rehum, meremóth, iddó, ginnethói, abja, mijámin maádia, bilga, semája, jójárib, jedája, szallu, ámók, hilkija, jedája, - ezek valának fejei a papoknak és atyokfiainak jésua napjaiban. a lévíták pedig ezek: jésua, binnui, kadmíel, serébia, juheda, mattánia, - ki vezetője vala hálaadó éneklésnek, atyjafiaival. és bakbukia, s unni, az ő atyokfiai velök szemben, tisztók szerint. és jésua nemzé jójakímot, s jójakim nemzé elíasibot, s elíasib nemzé jójátád, és jójada nemzé jónáthánt, s jónáthán nemzé jadduát. jójakim napjaiban pedig papok, családfoék valának: serája családjában merája, jeremiásában hanánia, ezsdrásában mesullám, amáriében jóhanán, melikuében jónáthán, sebaniáében józsef, hárimében adna, merajóthében helkai, iddoében zakhariás, ginnethónében mesullám, abijáében zikri, minjáminében és módiáében piltai, bilgaében sammua, semájáében jónáthán, jójáribében mattanai, jedájáében uzzi, szallaeiben kallai, amókében éber, hilkijáében hasábia,

jedájában nathanél. a lévíták közül elíasib, jójada, jóhanán és jaddua napjaiban felíratlak a családők, a papok pedig mind a persiai dárius országlásaig, a lévíták családők felíratlattak a krónikák könyvében jóhanánnak, elíasib fiának napjaiig; a lévíták családők valának: hasábja, serébia, jésua a kadmiel fia, és az ő atyjokfiaí velök szemben a dicsőre és hálaadó éneklésre, dávidnak, az isten emberének parancsolata szerint, mint egy éneklő sereg együtt a másikkal. mattánia, bakbukia, obádja, mesullám, talmón, akkub pedig kapunállók, őrt állván a kapuk kincses házainál. ezek valának jójakim napjaiban, ki jésua fia, ki jósadák fia volt, és nehémiasnak, a helytartónak és ezsdrásnak, a törvénytudó papnak napjaiban. jeruzsálem kőfalának felszentelésekor pedig fölkeresék a lévítákat minden ő helyeiken, hogy behozzák őket jeruzsálembe, hogy véghezvigyék a felszentelést örömmel és hálaadással és énekléssel, czimbalmokkal, lantokkal és cziterákkal. és összegyűlének az énekesek fiai mind jeruzsálem környékéről, mind pedig a netófátiai faluiból. mind beth-gilgálból, mind geba és azmáveh határaitól, mert falukat építének magoknak az énekesek jeruzsálem körül. és minekutána megtisztíták magokat a papok és a lévíták, megtisztíták a népet is, s a kapukat és a kőfalat. azután felvívém júda fejedelmait a kőfalhoz és rendelék két nagy hálaadást éneklő sereget és csapatokat; az egyik jobbkéz felé méne a kőfal mellett a szemétkapu felé, és utánok méne hósaja és júda fejedelmeinek fele, és azária, ezsdrás és mesullám, júda és benjámin, semája és jeremiás, a papok fiai közül kürtökkel; és zakariás, a jónathán fia, ki semája fia, ki mattánia fia, ki mikája fia, ki zakkur fia, ki asáf fia vala, és az ő atyjafiai: semája, azarél, milalai, gilalai, máaj, nathanél, júda és hanáni, dávidnak, az isten emberének éneklőszerszámaival; ezsdrás pedig, az írástudó előttök megy vala; méne pedig e sereg a forrás kapuja felé, s egyenesen fölmenének dávid városának lépcsőin a kőfalhoz vezető lépcsőre, s menének dávid háza mellett s a vizek kapujáig napkelet felé. a hálaadást éneklő második sereg pedig, mely állellenben megy vala - én pedig és a népnek fele utánok - méne a kőfal mellett, a kemenczék tornya mellett, mind a széles kőfalig. és az efraim kapuja mellett és az ő város kapuja mellett és a halaknak kapuja mellett és a hananél tornya és a meáh torony mellett mind a juhok kapujáig, s megállának a tömlöcz kapujában. és megállá a hálaadást éneklő mindkét sereg az isten házánál, és én s a fejedelmeknek fele velem, és a papok: eljákim, maaséja, minjámin, mikája, eljoená, zakariás, hanánia kürtökkel, és maaséja, semája, eleázár, uzzi, jóhanán, malkija, elám és ezer; és zengedeznek vala az énekesek, és jizrahia az előljáró. és áldozának azon napon nagy áldozatokkal, és vigadának, mert az isten megvidámítá őket nagy örömmel, sőt az asszonyok és gyermekek is vigadának; és jeruzsálemnek öröme nagy messze hallatott. és rendeltetének ama napon férfiak a kincseknek, felemelt áldozatoknak, első zsongéknak és a tizedeknek tárházai fölé, hogy összegyűjtsek azokba a városok határaitól a törvény szerint való részöket a papoknak és a lévítáknak,

mert örvendeze júda a papokon és a lévítákon, a kik ott állának tisztökben, mint a kik megörzik istenök rendtartását s a tisztaság rendtartását, és az énekesek és a kapunállók is ott állának tisztökben, dávidnak és az ő fiának, salomonnak parancsolatja szerint; mert dávidnak napjaiban asáf vala régtől fogva az énekesek és az istennek hálát adó és dicsőre éneklésnek vezetője. és a zorobábel és nehemiás napjaiban megadja vala az egész izráel az énekeseknek és kapunállóknak az ő részöket naponként, nevezetesen oda szentelik vala azt a lévítáknak, a lévíták pedig az áron fiainak.

13

azon a napon olvasának a mózes könyvéből a népnek hallatára és írva találák benne, hogy ammón és moáb soha be ne menjen az isten gyülekezetébe, mivelhogy nem mentek vala eleikbe izráel fiainak kenyérrel és vízzel, sőt bérbe fogadták ellenök bálamot, hogy őket megátkozná, de a mi istenünk az átkot áldásra fordítá. és lön, hogy mikor hallották e törvényt, kirekesztének izráel közül minden elegylegy népet. ennekelötte pedig elíasib, a pap, ki istenünk házának kamarái fölé rendelteték, rokonságba jutott tóbiással; és átengedett néki egy nagy kamarát, holott abban annaélötte az ételáldozatot, a tömjént, az edényeket és az olajnak, mustnak és gabonának tizedét, mint a kapunállóknak, énekeseknek és lévítáknak törvény szerint való részét és a papoknak ajándékát helyeztetik vala el. mind ennek történetekor én nem valék jeruzsálemben, mert artaxerxes babilóniai királynak harminczkettedik esztendejében visszamentem vala a királyhoz, s napok múltán újra szabadságot kértem a királytól. és visszatérék jeruzsálembe, és megértém e gonoszt, melyet elíasib cselekedett vala tóbiasért, hogy átengedett néki egy kamarát az isten házának pitvaraiban. igen gonosznak tetszék pedig ez nekem s kivettetem tóbias házának minden edényeit abból a kamarából; és parancsolatomra megtisztíták a kamarákat, és visszahordatám azokba isten házának edényeit, az ételáldozatot és a tömjént. megtudtam azt is, hogy a lévíták részzeit nem adták meg; ennek miatta kiki az ő mezejére szédele el az isten házában szolgáló lévíták és énekesek közül. és megfeddém a fejedelmeket, és mondek: miért hagyott el az isten háza? és egybegyűjtvém a lévítákat, helyökre állítám őket; az egész júda pedig meghozá az olajnak, a mustnak és a gabonának tizedét a tárházakba. és felügyelőkké rendelém a tárházak fölé selemiát, a papot, sádókot, az írástudó és pedáját a lévíták közül, és mellőlök hanánt, ki zakkur fia, ki mattánia fia vala, mivelhogy híveknek ítéltek volt és az ő tisztök vala kioztani atyjokfiainak részét. emlékezzél meg én rólam én istenem ezért, és ne engedek, hogy eltöröltessenek az én jótéteményeim, melyeket cselekedtem vala az én istenem házával és rendtartásaival! azon napokban láttam júdában, hogy sajtot taposnak szombaton és gabonát hoznak be, szamarakra rakván, sőt bort, szőlőt és olajat is és mindenféle terhet behoznak jeruzsálembe szombat napon, és bizonytságot tevék ellenök, a mely napon eleséget

árulnak vala. tírusiak is lakozának a városban, a kik hoznak vala halat és mindenféle árút, melyeket eladnak vala szombat napon júda fiainak jeruzsálemben. annakokáért megfeddém júda előljáróit, és mondám nékik: micsoda gonosz dolog ez, a mit ti cselekesztek, hogy megfertőztetitek a szombatnak napját? avagy nem így cselekedtek-é a ti atyáitok, s a mi istenünk reánk hozá mindezen gonoszt és e városra?! és ti mégis növelitek isten haragját izráel fölött, megfertőztetvén a szombatot! lön annakokáért, hogy midőn megárnýékosodtak jeruzsálem kapui a szombat előtt, parancsolatomra bezáratának az ajtók, s megparancsolám, hogy meg ne nyíssák azokat szombat utánig, annakfelette legényeim közül a kapukhoz rendelék, mondván: nem fog bejöni teher a szombatnak napján! annakokáért a kereskedők és minden árúk árusai kívül hálának jeruzsálemen egyszer vagy kétszer; és bizonságot tevék ellenök, és mondám nékik: miért háltak ti e köfal előtt? ha ezt ismételitek, kezet vetek reátok! az időtől fogva nem jöttenek szombaton. és megparancsolám a lévítáknak, hogy magokat megtisztítsák, s hogy menjenek el és őrizzék a kapukat, hogy megszenteljék a szombatot. ezért is emlékezzél meg rólam én istenem és kedvezz nékem, kegyelmességednek nagy volta szerint! ugyanazon napokban meglátogatám azokat a zsidóket, kik asdódi, ammonita és moábita asszonyokat vettek feleségül. és fiaik felerésze asdódi nyelven beszél vala, és nem tudnak vala beszélni zsidóul, hanem egyik vagy másik nép nyelvén. annakokáért feddődém velök, és megátkozám őket, és megverék közülök néhányat, és megtépém őket, és megesketém őket istenre: bizony ne adjátok leányaitokat az ő fiaiknak, és ne vegyetek leányaik közül feleséget fiaitoknak és magatoknak. avagy nem ebben vétkezett-é salamon izráel királya? noha nem volt sok nép között hozzá hasonlatos király, a kit szeret vala az ő istene és királylyá tette vala őt isten egész izráel fölött; őt is bűnre vivék az idegen asszonyok: és néktek engedjünk-é, hogy cselekedjétek mindezen nagy gonoszságot, vétkezzetek istenünk ellen, idegen asszonyokat vévén feleségül? jójadának (ki eliásib főpapnak fia vala) fiai közül is egy veje vala a horonitbeli szanballatnak, elűzém azért őt tőlem. emlékezzél meg ő rólok én istenem, a papságnak és a papság szövetségének és a lévítáknak ilyen megfertőztetéséért! és megtisztítám őket minden idegenektől és rendtartást szabék a papoknak és a lévítáknak, kinek-kinek az ő dolgában. a fa hozására is bizonyos időkben és az első zsongékre. emlékezzél meg én istenem az én javamra!

ádám, séth, énos. kénán, mahalálél, járed. énokh, methuseláh, lámekh. noé, sém, khám és jáfet. jáfetnek fiai: gómer, mádog, madai, jáván, thubál, mésekh és thirász. a gómer fiai pedig: askhenáz, rifáth és tógármah. jávánnak pedig fiai: elisah, thársis, kit-thim és dodánim. khámnak fiai: khús, miczráim, pút és kanaán. khúsnak fiai: széba, hávilah, szábthah, rahmáh és szabthékah; rahmáhnak pedig fiai: séba és dédán. khús nemzé nimródót is; ez kezdé hatalmassá lenni a földön. miczráim pedig nemzé lúdimot, anáimot, lehábimot és naftukhimot. pathruszimot és kaszlukhimot, a kiktől a filiszteusok származtak, és kaphthorimot. kanaán pedig nemzé cíz-dont, az ő elsőszülöttét és khetét, és jebuzeit, emoreust és gírgazeust. khivveust, harkeust és színeust. arvadeust, czemareust és hamatheust. sémnek fiai: élám és assur, arpaksád, lúd, arám, úcz, húl, gether és mesek. arpaksád pedig nemzé séláht és séláh nemzé hébert. hébernek is lett két fia, az egyiknek neve péleg, mivelhogy az ő idejében osztatott el a föld; testvérének neve pedig joktán. joktán pedig nemzé almodádót és sélefet, haczarmávetht és jerákhót, hadórámot, úzált és diklát, és ebált, abimáelt és sébát, ofirt, havilát és jóbábot. ezek mind joktán fiai. sém, arpaksád, séláh. héber, péleg, réu. sérug, nákhör, thará. abráám, ez az abráhám. abráhám fiai: iszák és ismáel. ezeknek nemzetségei pedig ezek: ismáel elsőszülötte nebjától és kédar, adbeél és mibszám. misma és dúmah, massa, hadad és théma. jétur, ná-fis és kedmah; ezek az ismáel fiai. keturának pedig, az abráhám ágyasának fiai, kiket szüle, ezek: zim-rán, joksán, médán, midián, isbák és suakh. és a joksán fiai: séba és dédán. és a midián fiai: éfah, héfer, hánok, abida és eldáh. mindezek a keturáh fiai. abráhám pedig nemzé iszákot; iszák fiai pedig ezek: ézsau és izráel. ézsauanak fiai: elifáz, réhuél, jéhus, jahlam és korakh. elifáz fiai: thémán, omár, czefi, gahtám, kenáz és timna és amálek. réhuél fiai: nakhath, zérakh, samma és mizza. szérí fiai: lótán és sóbál, czibhón, haná, disón, eczer és disán. lótán fiai pedig: hóri és hómám: lótánnak huga pedig timna. sóbál fiai: alján és mánakháth, hébál, sefi és onám; czibhón fiai pedig: aja és haná. haná fia: disón, disón fiai pedig: hamrán és esbán, ithrán és kherán. eczer fiai: bilhán és zahaván, jakán. disán fiai: húcz és arán. ezek pedig a királyok, a kik uralkodának edom földén, mielőtt az izráel fiai között király uralkodott volna: bela, behor fia, az ő városának neve dínhába vala. bela meghalván, uralkodék helyette jóbáh, a boczrából való zerakh fia. és hogy jóbáh meghala, uralkodék helyette a témán földéből való khusám. meghala khusám is, és uralkodék helyette hadád, a bédád fia, ki megveré a midjánitákat a moáb mezején; és az ő városának neve hávit vala. hadád is, hogy meghala, uralkodék helyette a mas-rekából való szamlá. szamlá holta után uralkodék helyette saul, a folyóvíz mellett való rékhobóthból. saul is meghala, és uralkodék helyette báhál-khanán, és akhbór fia. báhál-khanán holta után uralkodék helyette hadád; és az ő városának neve páhi, feleségének pedig neve mehetábéel, ki mézaháb leányá-

nak matrédnak volt a leánya. hadád halála után edom fejedelmei valának: timná fejedelem, halvá fejedelem, jetéth fejedelem, ohólibám fejedelem, éla fejedelem és pinon fejedelem, kenáz fejedelem, témán fejedelem és mibczár fejedelem, magdiél fejedelem és hirám fejedelem. ezek voltak edom fejedelmei.]

2

ezek az izráel fiai: rúben, simeon, lévi, júda, is-sakhár és zebulon; dán, józsef, benjámin, naftali, gád és áser. júdának fiai: hér, onán és séla; e három születék néki a kanaánita súáhnak leányától. de hér, júdának elsőszülött fia gonosz vala az úr szem-ei előtt, és megölte őt az úr. thámár pedig, az ő menyé szülé néki Pérezet és zerákhót. júdának fiai mindnyájan öten valának. Pérez fiai: kheczrón és khámul. zerákh fiai pedig: zimri és ethán, hémán, kálkól és dára; mindenestől öten. kármí fiai; ákán, izráelnek megrontója, mivel lopott a zsákmanýból. ethán fia: azária. kheczrón fiai, kik születtenek néki: jérakhméel, rám és kélubai. rám nemzé am-minádábot, amminádáb pedig nemzé nakhsont, a júda fiainak fejedelmét. nakhsón nemzé szalmát, szálma pedig nemzé boáz; boáz nemzé obedet; obed nemzé isait; isai pedig nemzé eliábot, az ő elsőszülöt-tét, és abinádábot, másodikat, simeát, harmadikat. netanéelt, negyediket, és raddait, ötödiket. osetet, hatodikát és dávidot, a hetedik fiát, és növéreiket, séruját és abigáilt. sérujának pedig fiai voltak: ab-sai, joáb és asael, e három. abigáil szülé amasát; amasának atya pedig az ismáel nemzetségéből való jéter vala. káleb pedig, a kheczrón fia nemzett vala az ő azuba nevű feleségétől és jérióttól; és ezek az ő fiai: jésér, sobáb és ardon. azuba meghala, és káleb vevé magának feleségül efratát, és ez szülé néki húrt. húr nemzé urit, uri pedig nemzé besáleelt. azután beméne kheczrón mákirnak, gileád atyjának leányához; mert ő ezt elvette vala hatvan esztendő korában, és szülé néki ségubot. ségub pedig nemzé jáirt, kinek huszonhárom városa vala a gileád földén. de gesur és árám elvették tőlük jáir falvait, kenáthot és mezővárosait, hatvan várost. mindezek mákirnak, a gileád atyjának fiaí. minekutána pedig meghala kheczrón káleb-efratában, akkor szülé néki abija, a kheczrón felesége, ashúrt, tékoa atyját. jérakhméel-nek, a kheczrón elsőszülöttének fiai voltak: rám, az elsőszülött, búna, orem, osem és akhija. volt más felesége jérakhméelnek, atára nevű; és az onám anyja. rámnak, jérakhméel elsőszülöttének pedig fiai voltak: maás, jámin és héker. onám fiai voltak: sam-mai és jáda; és sammai fiai: nádáb és abisúr. abisúr feleségének neve abihail, a ki szülé néki akhbát és mólidot. nádáb fiai: széled és appaim: széled mag-talanul halt meg. appaim fia: isi; isi fia: sésán; sésán fia: ahálai. jáda fiai, a ki sammai testvére volt: jéter és jonathán; jéter magtalanul halt meg. jonathán fiai: pélet és záza. ezek voltak a jérakhméel fiai. sésán-nak nem voltak fiai, hanem csak leányai; de volt sésánnak egy egyiptombeli szolgája, járha nevű. és adá sésán e járha nevű szolgájának az ő leányát fe-leségül, a ki szülé néki athait. athai pedig nemzé nátánt; nátán nemzé zabádót; zabád nemzé eflált;

elfál nemzé obedet; obed nemzé jéhut; jéhu nemzé azáriát. azária nemzé hélest; héles nemzé elását; elása nemzé sisémait; sisémai nemzé sallumot; sallum nemzé jékámiát; jékámia pedig nemzé elisámát. a káleb fiai pedig, a ki jérakhméel testvére vala: elsőszülötte mésa; ez volt zifnek és marésa fiainak atyjok, hebronnak atyja. hebron fiai: kórah, tapuah, rékem és séma. séma pedig nemzé rahámot, a jorkeám atyját; és rékem nemzé sammait, a sammai fia pedig: máon; ez a máon volt a bethsúr atyja. efa pedig, a káleb ágyastársa, szülé háránt és mását és gázest; és hárán nemzé gázest. jaddai fiai pedig: régem, jotám, gésán, pelet, héfa és saáf. a káleb ágyasa maaka szülé sébert és tirhánát. és szülé saáfort, madmanna atyját, sevát, a makhbena atyját és gíbea atyját; és aksza a káleb leánya vala. ezek voltak káleb fiai, a ki húrnak, az efrata elsőszülöttének fia volt: sobál, kirját-jeárim atyja. szálma, bethlehem atyja; háref, bethgáder atyja. voltak pedig sobálnak is, a kirját-jeárim atyjának fiai: haroé, a fél menühót ura. a kirját-jeárim háznépei: jitreusok, puteusok, sumateusok, misraiteusok; ezeztől származának a sorateusok és az estaoliteusok. szálma fiai, bethlehem és a netofátbeliek, atróth, beht-joáb, a czórabeli manahateusok fele. és a jábesben lakozó tudós emberek háznépei: a tirateusok, simateusok, sukateusok. ezek a kineusok, a kik hámtáttól, a rékáb házának atyjától származtak.

3

ezek a dávid fiai, a kik hebronban születének néki: elsőszülötte vala amnon, a jezezélből való ahinoámtól; második vala daniel, a kármelből való abigailtól. harmadik absolon, a ki maakának, a gessurbeli talmi király leányának volt a fia; negyedik adónia, haggittól való. ötödik sáfátia, abitáltól való; hatodik jitreám, az ő feleségétől, eglától való. e hat fia születék néki hebronban, a hol hét esztendeig és hat hónapig uralkodott; jeruzsálemben pedig harminczhárom esztendeig uralkodék. jeruzsálemben pedig ezek születének néki: simea, sobáb, nátán és salamon, négyen, bathsuától, az ammiel leányától. és ibhár, elisáma és elifélet. nógha, néfeg és jáfia. és elisáma, eljda és elifélet, kilenczen. mindezek a dávid fiai, az ő ágyastársainak fiain kívül; és ezeknek a huga, támár. salamonnak pedig fia volt roboám; ennek fia abija, ennek fia asa, ennek fia josafát. ennek fia jóráam, ennek fia akházia, ennek fia jóas. ennek fia amásia, ennek fia azária; ennek fia jótám. ennek fia akház, ennek fia ezekiás, ennek fia manasse. ennek fia amon, ennek fia jósiás. jósiásnak pedig fiai: elsőszülötte johanán, második jójákim, harmadik sédékiás, sallum negyedik. jójákim fiai: az ő fia jékóniás, ennek fia sédékiás. jékóniásnak fiai: assir, ennek fia saálthiel. és málkiram, pedája, sénasár, jékámia, hosáma és nádabia. pedája fiai: zerubábel és simej. zerubábel fiai: mesullám, hanánia; és az ő hugok vala selómit. és hásuba, ohel, berekia, hasádia és jusáb-hésed, ezek öten. hanánia fiai: pelátia és jésaia; és refája fiai és arnám fiai, obádía fiai, sekánia fiai. és sekánia fiai: semája. semája fiai: hattus, jigeál, báriah, neárja és sáfát, ezek hatan. neárja fiai:

eljohénai, ezekiás és azrikám, ezek hárman. eljohénai fiai: hódajéva, eliasib, pelája, akkub, johanán, delája és anáni; ezek heten.

4

júda fiai ezek: pérecz, kheczrón, kármí, húr és sobál. reája pedig, a sobál fia nemzé jáháatot; jáhát nemzé ahumáit és lahádót; ezek a sorateusok háznépei. ezek etám atyjától valók: jezréel, jisma, jidbás; és az ő hugoknak neve hasleponi. pénuel pedig gedor atyja, és ezer húsa atyja. ezek efrata elsőszülöttének, húrnak fiai, a ki bethlehem atyja vala. ashúrnak pedig, a tékoa atyjának volt két felesége, heléa és naára. és naára szülé néki ahuzámot, héfert, teménit és ahastárit. ezek a naára fiai. heléa fiai: séret, jésóhár, etnán és kócz. kócz pedig nemzé hánubot, hásobébát és ahárhel háznépét, a ki háromnak fia vala. jábes pedig testvéreinél tiszteletreméltóbb vala, és azért nevezé őt az ő anyja jábesnek, mondván: mivelhogy fájdalommal szülém őt. és jábes az izráel istenét hívá segítségül, mondván: ha engem megáldanal és az én határomat megszelesitenéd, és a te kezéd én velem lenne, és engem minden veszedelemtől megoltalmaznál, hogy bűt ne lássak! és megadá isten néki, a mit kért vala. kélub pedig, a súkha testvére, nemzé méhírt; ez az eston atyja. eston nemzé beth-ráfát, paseákhót, tehinnát, ir-náhas atyját. ezek a rékától való férfiak. kénáz fiai: othniel és serája; othniel fia: hatát. meonótai nemzé ofrárt; serája pedig nemzé joábot, a gé-harasimbeliek atyját, mert mesteremberek valának. káleb fiai, ki jefunné fia vala: iru, ela és naám; és ela fiai; és kénáz. jehalél fiai: zif, zifa, tirja és asárel. ezra fiai: jéter, méred, efer és jálon; és szülé mirjámot, sammait és isbát, estemóa atyját. ennek felesége pedig, jehudéja szülé jeredet, a gedor atyját és hébert, a szók atyját, jékuthiél, a zánoah atyját; ezek bithiának, a faraó leányának fiai, a kit méred elvett vala. hódia nevű feleségének pedig fiai, ki nahamnak, keila atyjának nővére vala: hagárimi és a maakábeli estemóa. simon fiai: amnon, rinna, benhanán és thilon. isi fiai: zohét és benzohét. júda fiának, sélának fiai: er, léka atyja, és laáda, marésa atyja, és a gyapotszövök háznépe beth-asbeában; és jókím és kozeba lakosai, és jóas és saráf, a kik moáb urai voltak, és jásubi, léhem. de ezek már régi dolgok. ezek voltak a fazekasok, és netaimban és gederában laktak. a királylyal laktak ott, az ő dolgaért. simeon fiai: númuel, jámin, járib, zéráh, saul; kinek fia, sallum, kinek fia mibsám, kinek fia misma. misma fiai: hammúel az ő fia, zakkur az ő fia, simi az ő fia; siminek tizenhat fia és hat leánya volt; de testvéreinek nem volt sok fia, s általában háznépök nem volt oly népes, mint júda fiaié. lakoznak vala pedig beersebában és móladában és haczar-suálban. bilhában, eczemben és toládban, bétuelben, hormában és cziklágban, beth-markabóttban, haczar-suszimban, beth-biriben és saárainban; ezek valának az ő városaik mindaddig, míg dávid királylyá lett. faluk pedig ezek: etám, ain, rimmon, tóken és asán, öt város; és mindazok a falvaik, a melyek e városok körül voltak bálíg; ezek valának lakóhelyeik és nemzetségeik: mesobáb, jámlek és jósa, amásia fia.

és jóel és jéhu, a jósibia fia, ki serája fia, ki asiel fia vala; és eljoenai, jaákoba, jésahája, asája, adiel, jesiméel és benája. ziza, a sifi fia, ki alon fia, ki jedája fia, ki simri fia, ki semája fia. ezek a névszerint felsoroltak voltak a főemberek nemzetségekben, a kik igen elszaporodtak volt atyjok házában, azért elindulának gedor felé, hogy a völgy keleti részére menjenek és ott barmaiknak legelőt keressenek. találának is zsíros és jó legeltető helyet (az a föld pedig tágas, nyugodalmas és békességes), mert khámból valók laktak ott azelőtt. elmenvén pedig e névszerint megnevezettek ezékiásnak, a júda királyának idejében, lerombolták sátoraitak, és a maonitákat, a kiket ott találtak, kiirtották mind e mai napig, s helyökre letelepedének, mivel ott barmaik számára legelőhelyeket találtak. és közülök, a simeon fiai közül, némelyek elmenének a seir hegyére, úgymint ötszázan, a kiknek előljáróik az isai fiai, pelátja, nehárja, refája és uzriel voltak. és valakik az amálek nemzetségéből megmaradtak vala, mind levágák azokat, és ott letelepedének mind e mai napig.

5

rúbennek, izráel elsőszülöttének fiai (mert ő volt az elsőszülött; mikor pedig megfertyőztette az ő atyjának ágyasházát, az ő elsőszülöttségi joga a józsef fiainak adaték, a ki izráel fia vala, mindazáltal nem úgy hogy ők neveztessenek származás szerint elsőszülötteknek, mert júda tekintélyesebb vala az ő testvérei között, és ő belőle való volt a fejedelem, hanem az elsőszülöttségnek haszna lön józsefé): ezek rúbennek, izráel elsőszülöttének fiai: khánokh, pallu, khecchrón és kármí. jóel fiai: semája ennek fia, góg ennek fia, simei ennek fia. mika ennek fia, reája ennek fia, baál ennek fia. beéra ennek fia, a kit fogságba vitt tiglát-piléser, az assiriabeli király; ő a rúbeniták fejedelme vala. testvérei pedig, családjaik, nemzetségük megszámlálása szerint ezek valának: a fő jéhíel és zakariás, bela, azáz fia, ki séma fia, ki jóel fia vala, ki aróerben lakott nébóg és baálmeonig. napkelet felé is lakik vala a pusztában való bemenetelig, az eufrátes folyóvíztől fogva; mert az ő barmai gileád földén igen elszaporodtak. saul királynak idejében pedig támasztának hadat a hágárenusok ellen, és elhullának azok az ő kezeik által, és lakának azoknak sátoraikban, gileádnak napkelet felé való egész részében. a gád fiai pedig velök szemben a básán földén laktak szalkáig. jóel vala előljárójok, sáfám második után; jóhánai és sáfát básánban. és testvéreik, családjaik szerint ezek: mikáel, mésullám, séba, jórai, jaekán, zia és éber, heten. ezek az abihail fiai, ki hürí fia, ki jároáh fia, ki gileád fia, ki mikáel fia, ki jesisai fia, ki jahadó fia, ki búz fia. és ahi, a güni fiának, abdielnek a fia volt a család feje. ezek gileádban, básánban és az ezekhez tartozó mezővárosokban laktak, és sáronnak minden legelőjén, határaikig. kik mindnyájan megszámláltatának jótámnak, a júda királyának idejében, és jeroboámnak, az izráel királyának idejében. a rúben fiai közül és a gádíták közül és a manasse félnemzetsége közül erős paizs- és fegyverhordozó férfiak, kézivesek és a hadakozásban jártasok, negyvennégyezerhatszázhatvan har-

cza kész férfiak; hadakozának a hágárenusok ellen, jétúr, náfis és nádáb ellen. És győzedelmeseek levének azokon, és ezekbe adatának a hágárenusok és mindazok, a kik ezekkel valának; mert az istenhez kiáltának harcz közben, és ő meghallgatók őket, mert ő benne bíztak. és elvivék az ő barmaikat, ötvenezer tevét, kétszázötvenezer juhot, kétezer szamarat és százezer embert. a seb miatt pedig sokan elhullának; mert istentől vala az a harcz; és azok helyén lakának a fogságig. a manasse nemzetsége felének fiai pedig azon a földön laktak, a mely básántól baálhermonig, szenirig és hermon hegyéig terjedt, mert igen megsokasodtak vala. és ezek voltak az ő atyjok háznépének fejedelmei: efer, isi, eliel, azriel, irméja, hodavía és jahdiel, igen erős férfiak, híres férfiak, a kik az ő atyjok háznépe között fők voltak. vétkezének pedig az ő atyjoknak istene ellen; mert a föld lakóinak bálványisteneivel paráználkodának, a kiket az isten szemök elől elpusztított. felindította azért az izráel istene pulnak, az assiriabeli királynak szívét és tiglát-pilésernek, az assiriái királynak szívét, és fogva elvivé őket, a rúbenitákat, a gádítákat és a manasse félnemzetségét is; és elvivé őket halálba és háborba, hárába és a gózáan folyóvízéhez mind e mai napig.

6

lévi fiai: gerson, kéhát és mérári. kéhát fiai pedig: amrámm, ishár, hebron és uzziel. amrámm gyermekei: áron, mózes és miriám; áron fiai pedig: nádáb, abihu, eleázár és ithamár. eleázár nemzé fineást, fineás nemzé abisuát; abisua pedig nemzé bukkit, bukki nemzé uzzi; uzzi nemzé zeráhiát, zeráhia nemzé mérájótót; mérájót nemzé amáriát, amária nemzé ahitúbót; ahitúb nemzé sádókot; sádók nemzé ahimáhát; ahimáhás nemzé azáriát, azária nemzé jóhanánt; jóhanánt nemzé azáriát, ez volt a pap abban a házban, a melyet salamon jeruzsálemben épített vala. azária nemzé amáriát; amária nemzé ahitúbót; ahitúb nemzé sádókot, sádók nemzé sallumot; sallum nemzé hilkíát; hilkia nemzé azáriát; azária nemzé séráját, sérája nemzé jéhozadákat; jéhozadák pedig fogságba méne, mikor az úr júdát és jeruzsálemet fogságba viteté nabukodonozor által. lévi fiai: gerson, kéhát és mérári. ezek gerson fiainak nevei: libni és simhi. kéhát fiai: amrámm, jiczhárr, khebron és huzziel. mérári fiai: makhli és musi. ezek a lévi háznépei az ő nemzetségeik szerint. gersonnak fiai: ligni az ő fia, jáhát ennek fia, zima ennek fia. jóáh ennek fia, iddó ennek fia, zérah ennek fia és jeáthérai ennek fia. kéhát fiai: amminádáb az ő fia, kórákh ennek fia és asszír ennek fia; elkána ennek fia, ebiásáf ennek fia és asszír ennek fia. tákhát ennek fia, uriel ennek fia, uzzia ennek fia és saul ennek fia. elkána fiai: amásai és ahimót, elkána. elkána fia: sófai az ő fia és náhát ennek fia. eliáb ennek fia, jérohámm ennek fia, elkána ennek fia. samuel fiai pedig: az elsőszülött vásni, a második abija. mérári fiai: mahli, libni ennek fia; simhi ennek fia és uzza ennek fia. simea ennek fia, haggija ennek fia és asája ennek fia. ezek azok, a kiket dávid állított be az úr házában az énekléshez, mikor az isten ládája elhelyeztetett. és a míg salamon felépíté az úr házát jeruzsálemben, addig a gyülekezet sátora előtt

szolgáltak énekléssel és állottak szolgálatban, kiki az ő rendje szerint. ezek pedig a kik szolgáltak, és az ő fiaik: a kéhátiták fiai közül hémán főneklő, jóel fia, ki sámuel fia. ki elkána fia, ki jérohám fia, ki eliél fia, ki thóá fia. ki czúf fia, ki elkána fia, ki mahát fia, ki amásai fia. ki elkána fia, ki jóel fia, ki azárja fia, ki séfánia fia. ki tákhát fia, ki asszir fia, ki ebiásáf fia, ki kórákh fia. ki jiczár fia, ki kéhát fia, ki lévi fia, ki izráel fia. és ennek testvére, asáf, a ki jobbkeze felől áll vala; asáf, a berekiás fia, ki simea fia vala. ki mikáel fia, ki bahásia fia, ki melkija fia. ki ethni fia, ki zéráh fia, ki adája fia. ki etán fia, ki zimma fia, ki simhi fia, ki jáhát fia, ki gerson fia, ki lévi fia. továbbá a mérári fiai, a kik azokkal atyafiak valának, balkéz felől állnak vala; etán, kisi fia, ki abdi fia, ki malluk fia. ki kasábja fia, ki amásia fia, ki hilkia fia. ki amsi fia, ki báni fia, ki sémer fia. ki makhli fia, ki musi fia, ki mérári fia, ki lévi fia. és testvéreik, a lévíták rendeltetnek az isten háza hajlékának egyéb szolgálatjára. áron pedig és az ő fiai az egészen megégetendő áldozatnak oltára mellé, és a füstölő oltár mellé, a szentek-szentjének szolgálatja mellé, és az izráel megszentelésére rendeltetének mind a szerint, a mint mózes, az isten szolgálja megparancsolta volt. áron fiai pedig ezek: eleázár, az ő fia, ennek fia fineás, ennek fia abisua. ennek fia bukki, ennek fia uzzi, ennek fia zerája. ennek fia merájót, ennek fia amárja, ennek fia akhitúb. ennek fia sádók, ennek fia akhimás. és az áron fiainak, a kéhátiták nemzetségéből, ezek a lakhelyeik, letelepedésük szerint az ő vidékükön, mert ez jutott volt nékik sors által. ők kapták hebront, a júda földében és a körülte való legelőket. de e város földjeit és annak faluit kálebnek, a je-funne fiának adák. az áron fiainak azért a júda városai közül adák a menedékvárosokat, hebront, libnát és legelőit, jatthirt és esthemoát és ezeknek legelőit, és hilent és annak legelőit, és débirt és annak legelőit, asánt és annak legelőit, és béth-semet és annak legelőit. a benjámin nemzetségéből: gébát és annak legelőit, allémetet és annak legelőit, anatót várost is és annak legelőit. ezeknek az ő nemzetségek szerint tizenhárom városuk volt. a kéhát többi fiainak pedig az egy nemzetségnek családjaitól, és a félnemzetségből, a manasse nemzetségének felétől, sors által tíz várost adtak. míg a gerson fiainak meg az ő nemzetségek szerint az izsakhár nemzetségéből, az áser nemzetségéből, a naftali nemzetségéből és a manasse nemzetségéből básánban adtak tizenhárom várost. a mérári fiainak az ő nemzetségek szerint a rúben nemzetségéből, a gád nemzetségéből és a zebulon nemzetségéből sors által tizenkét várost. adának tehát az izráel fiai a lévítáknak városokat, azoknak legelőivel együtt. sors által adták a júda nemzetségéből, a simeon nemzetségéből és a benjámin nemzetségéből ezeket a névszerint megnevezett városokat. azoknak, a kik a kéhát fiainak családjaiból valók voltak, és a határukban levő városok az efraim nemzetségéből valának: azoknak adák a menedékvárosokat, sikemet és annak legelőit az efraim hegyén, gézert és annak legelőit. és jok-meámot és annak legelőit, bethoront és annak legelőit. ajalont és annak legelőit; gáthrimont is és annak legelőit. a manasse nemzetségének feléből an-

ert és annak legelőit, bileámot és annak legelőit, a kéhát többi fiainak családjai részére. a gerson fiainak pedig a manasse félnemzetségéből gólint básánban és annak legelőit, és astarótot és annak legelőit: az izsakhár nemzetségéből adák kédest és annak legelőit; dobrátot és annak legelőit. rá mótot és annak legelőit, anémet és annak legelőit. az áser nemzetségéből másált és annak legelőit, és abdont és annak legelőit. hukókot és annak legelőit; réhobot és annak legelőit. a naftali nemzetségéből kédest galileában és annak legelőit; hammont és annak legelőit; és kirjáthaimot és annak legelőit. a mérári többi fiainak a zebulon nemzetségéből rimmont és annak legelőit, és thábot és annak legelőit. a jordánon túl jéríkhó ellenében a jordánnak napkelet felől való részében a rúben nemzetségéből bésert a pusztában és annak legelőit; jahását és annak legelőit. kedemót és annak legelőit; mefaát és annak legelőit. a gád nemzetségéből rá mótot gileádban és annak legelőit; mahanaimot és annak legelőit. hesbont és annak legelőit; jaázert és annak legelőit.

7

izsakhár fiai: thóla, pua, jásub és simron, négyen. thóla fiai pedig: uzzi, réfája, jériel, jakhmai, jib-sám és sámuel, kik fejedelmek valának az ő atyjaiknak családjaiban. a thóla fiai erős hadakozók voltak nemzetségekben, kiknek száma dávid király idejében huszonkétezerhatszáz vala. uzzi fiai: izráhja; és az izráhja fiai: mikáel, obádía, joel, issia, óten, a kik mind főemberek valának. és közöttük nemzetségeik és családjaik szerint harminczhatezer hadakozó férfi volt, mert sok feleségük volt és sok fiuk is. ezeknek testvéreik is, izsakhárnak egész nemzetsége szerint erős hadakozó férfiak valának, nyolczvanhétezeren szám szerint mindnestől. benjámin fiai: bela, békér és jediáel, hárman. bela fiai: esbon, uzzi, uzziel, jérimót és hiri, öt főember az ő nemzetségekben, erős hadakozó férfiak, a kik megszámláltván, huszonkétezerharmincznégyen valának. békér fiai: zémira, joás, eliézer, eljoénai, omri, jéremót, abija, anatót és alémet; ezek mindnyájan békér fiai. azok megszámláltván nemzetségeik szerint, családjuk fejei és az erős hadakozó férfiak húszekétszázán valának. továbbá jediáel fia: bilhán; bilhán fiai: jéus, benjámin, éhud, kénaána, zetán, társis és ahisahár. ezek mind jediáel fiai, családfoék, erős hadakozó férfiak, a kik tizenhétezerkétszázán mehetnek vala ki a viadalra. ir fiai: suppm és khuppm; húsím ah-ernek fia. naftali fiai: jakhcziel, gúni, jéczer, sallum, a bilha fia. manasse fiai: aszriel, kit szüle az ő felesége. az ő ágyastársa pedig, a sirabieli aszony szülé mákirt, a gileád atyját. mákir pedig vevé feleségül khuppmnak és suppmnak hugát, kinek neve maaka. a másíknak neve czélofhád. czélofhádnak leányai voltak. maaka, a mákir felesége szülé fiat, a kit nevezze péresnek: annak pedig öcscsét séresnek. ennek fiai: ulám és rékem. ulám fia: bédán. ezek a gileád fiai, ki mákir fia volt, ki manasse fia volt. az ő huga, moléket pedig szülé ishodont, abiézer és makhlát. semidának fiai voltak: ahíán, sekem, likhi és aniám. efraim fiai pedig: sítelákh, kinek fia béréd, ennek fia táhát, en-

nek fia elhada, ennek fia táhát. ennek fia zábád, ennek fia sútélakh, ezer és elhád. és megölék ezeket a gáthbeliek, a földnek lakosai; mert alámmentek vala, hogy barmaikat elhajtsák. efráim azért, az ő atyjok sokáig siratá őket, a kihez elmenne vala az ő atyjafiai, és öt vigasztalják vala. beméne azért az ő feleségéhez, ki fogada méhében, és szüle fia, és nevezé bériának, mivelhogy szerencsétlenség történt az ő házában. leánya pedig seéra vala, a ki alsó és felső bethoront és uzen-seérát építé. réfah is az ő fia és resef; ennek fia tháh, ennek fia táhán. ennek fia laadán, ennek fia ammihud, ennek fia elisáma. ennek fia nún, ennek fia józsué. ezeknek birtokuk és lakóhelyük vala: bétel és annak mezővárosai; napkeletre naarán, napenyészetre gézer és ennek mezővárosai, sikem és ennek mezővárosai, szinte gázáig és az ehhez tartozó mezővárosokig; és a manasse fiai mellett: bét-h-seán és ennek mezővárosai, thanák és ennek mezővárosai, megiddó és ennek mezővárosai, dór és ennek mezővárosai. ezekben laktak az izráel fiának, józsefnek fiai. áser fiai: jimmah, jisvah, jisvi, beriha és szerakh, az ő hugok. beriha fiai: khéber és malkhiel, a ki birzávit atyja volt. khéber pedig nemzé jaflétet, sómert, hótámot és suát, az ő hugokat. jaflét fiai: pásák, bimhál, asvát; ezek jaflét fiai. sómer fiai: ahi és róhega, jehubba és arám. testvéreinek, hélemnek fia vala: sófákh, jimna, séles és amál. sófákh fiai: suákh, harnéfer, suál, béri és imra. béser, hód, samma, silsa, itrán és beéra. jéter fiai: jéfunné, pispá és ara. ulla fiai: ara, hannel és risja. ezek mind áser fiai, családfők, válogatott harcosok, a fejedelmek fejei; és megszámláltatván az ő nemzetségek rendje szerint, huszonhatezer harczra képes férfi volt.

8

benjámin pedig nemzé belát, az ő elsőszülöttét, másodikat asbél, harmadikat akhráhot, negyediket nóhát, és ráját ötödiket. (belának fiai voltak: adár, gérat és abihúd, abisua, naamán, ahóah.) gérát, sefufánt és hurámot. ezek az ehud fiai: (ezek voltak főemberek a géba városában lakó nemzetség között, kiket fogságba vittek manahátba. nevezetesen naamát és ahiját és gérát vitték fogságba): nemzé pedig uzzázt és akhihúdot. saharáim pedig nemzé a moáb mezején, minekutána eltaszítá feleségeit, husimot és baarát; nemzé hódes nevű feleségtől jobábot és sibját, mésát és malkámot, jéust is, sokját és mirmát. ezek az ő fiai; főemberek az ő nemzetségekben. husimtól nemzé abitúbot és elpaált. elpaál fiai: eber, miseám és sémer; ez építé onót és lódot és ennek mezővárosait. béria, séma, (ezek voltak fők az ajalonban lakozó nemzetségek közt, és ezek üzték vala el gáthnak lakóit), ahio, sasák, jeremót, zebádia, arád, ader. mikáel, ispa, jóhá, béria fiai. zebádia, mésullám, hizki, héber. ismérái, izlia és jobáb; elpaál fiai. jákim, zikri, zabdí, eliénai, silleitai, eliel, adája, berája és simrát, simhi fiai. jispán, eber, eliel, abdon, zikri, hanán, hanánja, elám, anatótija, ifidéja, penuel, sasák fiai, samsérai, sehárja, atália. jaarésia, elia, és zikri, jérohám fiai. ezek voltak a családfők az ő nemzetségek szerint, főemberek és ezek laktak jeruzsálemben. gibeonban pedig laktak gibeon-

nak atyja; az ő feleségének neve maaka vala. és az ő elsőszülötté abdon, azután súr, kis, baál, nádáb; gedor, ahio és zéker, és miklót, a ki nemzé simámot. ezek is testvéreiknek átellenében, jeruzsálemben laktak testvéreikkel. nér pedig nemzé kist; kis nemzé jehóah, saul nemzé jonathán, malkisuát, abinádábot és esbaált. jonathán fia: méribbaál; méribbaál nemzé mikát. mika fiai: pitón, mélek, tárea és akház. akház pedig nemzé jehóadát. jehóada pedig nemzé alémetet és azmávetet és zimrit; zimri nemzé mósát; mósa pedig binát; ennek fia ráfa, ennek fia elása, ennek fia asel. továbbá aselnek hat fia volt, kiknek ezek neveik: azrikám, bókrú, ismáel, seárja, obádia és hanán; ezek mind asel fiai. az ő testvéreinek eseknek fiai ezek: ulám az ő elsőszülötté, jéus második és elifélet harmadik. és az ulám fiai erős hadakozó férfiak, kézivesek voltak, s gyermekeik és unokáik százötvenre szaporodtak. mindezek a benjámin fiai közül valók voltak.

9

az egész izráel megszámláltatván nemzetségeik szerint, beirattak az izráel és júda királyainak könyvébe, a kik gonoszágukért babilóniába vitetének. a legelső lakosok az ő jószágaikon s városaikban, ezek: izráeliták, papok, lévíták és néténeusok. mert jeruzsálemben laktak a júda fiai közül s benjámin fiai közül, efráim és manasse fiai közül valók: utái, ammihud fia, ki omri fia, ki imri fia, ki báni fia, a Pérezc fiai közül való, ki júda fia vala. a silóniták közül, asája, ki elsőszülött vala s ennek fia. a zéráh fiai közül: jéluel és az ő atyjafiai, hatszázkilenczvenen. a benjámin fiai közül: sallu, mésullám fia, ki hodávia fia, ki hasénua fia. ibnéja, jérohám fia, és ela, uzzi fia, ki mikri fia, és mésullám, sáfátja fia, ki reuel fia, ki ibníja fia vala. testvéreik, nemzetségeik szerint, kilenczszázötvenhatan valának; ezek mind családfők voltak az ő atyjok háznépe szerint. a papok közül is: jedája, jéhojárib és jákin. azária, hilkia fia, ki mésullám fia, ki sádók fia, ki mérájtó fia, ki ahitubnak, az isten háza főgondviselőjének fia vala. és adája jérohám fia, ki pashúr fia, ki málkija fia; maasai, adiel fia, ki jahzéra fia, ki mésullám fia, ki mésillémit fia, ki immer fia. ezeknek atyjokfiai az ő családjainak fejei, ezerhétszázhatvan valának, buzgók az isten háza dolganak munkájában. a lévíták közül semája, hasub fia, ki azrikám fia, ki hasábia fia, a mérári fiai közül. bakkakár, héres és galál, és mattánia, a mika fia, ki zikri fia, ki asáf fia vala. obádia, a semája fia, galál fia, ki jédutun fia, és bérékia, asa fia, ki elkána fia, a ki nétofatí faluiban lakik vala. és az ajtónállók: sallum, akkúb, talmon, ahimán és ezek testvérei; sallum pedig fő vala. (és ennek mindez ideig a királykapun van helye napkelet felől.) ezek az ajtónállók a lévíták rendje szerint. sallum pedig a kóré fia, ki ebiasáf fia, ki kórakh fia, és ennek rokonságai a kórakhiták családjából a szolgálat munkájában a hajlék ajtajának őrizői valának, mint az ő atyáik az úr seregében őrizték vala a bejáratot, mikor fineás, az eleázár fia volt egykor az ő előjárójok, kivel az úr vala. zakariás, a meselémia fia, a gyülekezet sátorába való bejárat őrizője. ezek

mind választott ajtónállók voltak, kétszáztizenketten; kik az ő faluikban, nemzetségek szerint, megszámláltattak volt; kiket dávid rendelt és sámuel próféta az ő tisztókba. ők és fiaik örízik vala renddel az úr házában, a sáturnak kapuit. négyfelé valának az örízők: napkeletre, napnyugotra, északra és délre. és ezeknek atyjokfiai az ő faluikban valának, de minden hetednap amazokhoz felmenének jeruzsálembe bizonyos ideig. de a kapunállók négy főemberének állandó megbízatásuk volt. ezek a lévíták örízik vala a kamarákat és az isten házában kincseit. és az úrnak háza körül hálnak vala, mivelhogy az őrzés az ő tisztók volt, és minden reggel ők nyitják vala meg az ajtókat. és ő közülök némelyek a szolgálati edényekre viselnek vala gondot; mert mind a kivitelnél, mind a visszavitelnél számon veszik vala azokat. ugyanazok közül választattak vala némelyek másféle edénynek, a szenthely minden eszközeinek, a lisztnek, bornak, olajnak, tömjénnek és fűszereknek gondviselésére. a papok fiai közül valók csinálják vala fűzerekből a dráganeket is. továbbá mattitja, a lévíták közül való (ki elsőszülötte a kórakhiták közül való sallumnak), a serpenyőkre visel vala gondot. a kéhátiták fiai és azok atyjokfiai közül rendeltettek volt a szent kenyérnek gondviselésére, hogy minden szombaton megkészítsék azt. ezek közül valók valának az éneklők is, a lévíták közül a családok, a kik szabadosok valának egyéb tisztól az ő kamarájokban; mert éjjel és nappal szolgálattal tartoznak vala. ezek a lévíták között családok nemzetségek szerint, főemberek, és ezek jeruzsálemben laktak. gibeonban pedig laktak a gibeon atyja, jéhiel, és az ő feleségének neve maaka. az ő elsőszülött fia abdon, azután súr, kis, baál, nér és nádáb. gedor, ahíó, zékária és miklót. miklót pedig nemzé simámot. ezek is az ő atyjokfiai átellenében laktak jeruzsálemben az ő testvéreikkel. nér nemzé kist, kis nemzé sault, saul pedig nemzé jonathán, málkisuát, abinádábot és esbaált. jonathán fia méríbbaaál; és méríbbaaál nemzé mikát. mika fiai: piton, mélek és táréa. akház pedig nemzé jáhrát, jáhra nemzé álémetet, azmávetet, zimrit, zimri pedig nemzé mását. mósa nemzé bineát, ennek fia réfája, ennek fia elása, ennek fia ásel. áselnek hat fia volt, kiknek neveik; azrikám, bókrú, ismáel, seárja, obádia és hanán; ezek ásel fiai.

10

a filiszteusok pedig hadakoznak vala az izráellel, és megfutamodék izráel népe a filiszteusok előtt, és néhányan a sebek miatt el is hullának a gilboa hegyén. elérék pedig a filiszteusok sault és az ő fiait, és megölék a filiszteusok jonathán, abinádábot és málkisuát, a saul fiait. és a viadal igen heves volt saul körül, és rátalálván a kézivesek, nyilakkal megsebesíték őt. és monda saul az ő fegyverhordozójának: vond ki fegyveredet, és verj által engem vele, mert netalán eljönek e körülmetéltlenek, és meggyaláznak engemet. de fegyverhordozója nem akará, mert igen fél vala. ragadá azért saul a fegyvert, és belé bocsátkozék. látván pedig az ő fegyverhordozója, hogy saul immár meghalt, ő is a fegyverbe bocsátkozék, és meghala. meghala azért saul

és az ő három fia, és egész háznépe is egyetemben meghala. mikor pedig meglátták izráelnek minden férfiai, a kik a völgyben valának, hogy ők megfutamodtak, és hogy saul és az ő fiai megholtak: pusztán hagyák városaikat és elfutának. akkor eljövének a filiszteusok, és azokba beszállának. lön pedig másodnap, eljövének a filiszteusok, hogy a holtakat kifoszszák, és megtalálák sault és az ő fiait, halva fekvén a gilboa hegyén. és kifoszták őt, és elvevék fejét és az ő fegyvereit, és elküldék a filiszteusok minden tartományába körsökörül, hogy hírül adják bálványaiknak és a népnek. az ő fegyvereit isteneik házába helyezék el, fejét pedig dágon templomában akasztották fel. mikor pedig meghallotta az egész jábesgileád, hogy mit cselekedtek a filiszteusok saullal: feltámadának mindnyájan az erős férfiak, és elvívék saulnak és az ő fiainak testét; és jábesbe vivén, eltemeték azoknak csontjait a tölgyfa alatt jábesben, és bőjtölének hetednapig. meghala azért saul az ő gonoszsága miatt, mivel vétkezett az úr ellen, az úrnak ígéje ellen, melyet nem őrzött meg, sőt az ördögöst is megkereste, hogy megkérdedezze; és nem az urat kérde. ezért elveszté őt, és adá az ő országát dávidnak, az isai fiának.

11

és gyűlének az izráeliták mindnyájan dávidhoz hebronba mondván: ímé mi a te csontod és a te tested vagyunk; ezelőtt is, még mikor saul volt a király, te voltál az, aki az izráelt ki- és bevezetéd, és ezt mondotta a te urad istened néked: te legelteted az én népemet, az izráelt, és te leszel vezér az én népemben, az izráelen. elmenének azért mindnyájan az izráel vénei a királyhoz hebronba, és szövetséget tön dávid velök hebronban az úr előtt; és királylyá kenték dávidot izráel felett, az úrnak sámuel által való beszéde szerint. elméne akkor dávid és az egész izráel jeruzsálemben; ez jebus (ott a jebuzeusok voltak a föld lakosai). és mondának jebus lakói dávidnak: ide be nem jössz! de megvév dávid a sion várát; ez a dávid városa; mert ezt megmondotta vala dávid: a ki legelőször egy jebuzeust levág, előjáró és vezér legyen. felméne azért legelőször joáb, a sérúja fia; és lön előjáróvá. azután lakék dávid a várban, azért nevezék azt dávid városának. és megépíté dávid a várost milliótól fogva egészen körül; joáb pedig megépíté a városnak maradékat. és folytonosan emelkedék dávid; mert a seregek ura vala ő vele. ezek pedig a hősök előjárói, a kik dávid mellett valának, a kik erősen forgolódnak vele az ő királlyságáért egész izráellel, hogy királylyá válaszsák őt izráel felett, az úr beszéde szerint. ezek számszerint a hősök, a kik dávid körül valának: já-sobeám, hakhmoni fia, a harmincznak előjárója; ez emelte vala fel az ő kopáját háromszáz ellen a kiket egyszerre megsebesíté. ezután eleázár, az ahóhita dóód fia; a ki a három hős közül egy vala. ő vala dáviddal pasdamimban, a hová összegyűlének a filiszteusok viadalra. egy darab föld árpaival vala tele, és a nép elmenekült a filiszteusok elől. de ők megállának ott annak a darab földnek a közepén, és megtartották azt, és megverék a filiszteusokat, és az úr megsz-

abadította őket nagy szabadsáttal. továbbá, mikor alámmentek hárman a harmincz főember közül dávidhoz, a kösziklához, az adullám barlangjába; a filiszteusok pedig táborát járnak a réfaim völgyben. (dávid az erősségekben vala akkor, a filiszteusok hada pedig bethlehemnél.) kíváná dávid vizet, és monda: óh, ki adhatna nékem innom a bethlehem kapuja előtt való forrásnak vizéből! akkor keresztülvágták magokat hárman a filiszteusok táborán, és vizet merítének a bethlehem forrásából, mely a kapu előtt vala és felvívék, és menének dávidhoz; de dávid nem akara inni, hanem kitölté azt az úrnak. és monda: távoztassa el tőlem az én istenem, hogy ezt cselekedném. avagy e férfiaknak verét igyam-e meg, a kik életüket halálra vetették? mert ők ezt életök veszedelmével hozták. és semmiképen nem akara inni. ezt cselekedé a három hős. és abisai, a joáb testvére vala e háromnak előjárója; ő ragadott vala dárdát háromszáz ellen, a kiket megsebesíté; és ő volt a leghíresebb a három között. a három közül a kettőnél híresebb vala, az őt azok előjárója; de azért egymaga még sem ért föl a hárommal. benája, a joada fia, vitéz férfiúnak fia kabséelből, a ki nagy dolgokat cselekedék; ő ölte meg moáb két oroszlánját, és ő méne alá a verembe, s ölte meg az oroszlánt, mikor havas idő volt. ugyanez ölé meg az egyiptombeli férfit, akinek magassága öt sing volt, és oly dárda vala az egyiptombeli férfiú kezében, mint a szövő zugoly. szembeszálla vele egy pálczával, s kiragadá az egyiptombeli ember kezéből a dárdát, és saját dárdájával általveré. ezeket cselekedte benája, a joada fia, a ki híres vala a három hős között. híres vala ő a harmincz között, de azzal a hárommal nem ért fel. és előjáróvá tevő őt dávid a tanácsosok között. a seregnek pedig ezek vitézei: asael, a joáb testvére; elhanán, dódónak fia, ki bethlehembeli vala. haróritból való sammót, pélomból való héles, tékoabeli hira, ikkés fia, anatótbeli abiézer, húsatbeli sibbékai, ahóhitbeli hirai. nétofátbeli maharai, nétofátbeli héled, bahána fia; ittai, ribai fia, a benjámin fiainak gibe városából való; pirátónbeli benája; húrjai, a gaás völgyéből való; arbatóbeli abiel; baharusbeli azmávet, saalbónitbeli eliáhba; gisonbeli hásem fia: jonathán, hararitbeli ságé fia. hararitbeli ahiám, sákár fia; elifál, úr fia, mekerátbeli héfer, pélonbeli ahija, kármelből való hésró, naárai, ezbái fia, jóel, nátn testvére; mibhár, géri fia; sélek, ammon nemzetségéből való; berótbeli naárai, joábnak, a ki sérúja fia vala, fegyverhordozója; itrébeli hira, itrébeli gáreb, hitteus uríás, zabád, ahlai fia; hadina, a rúben nemzetségéből való siza fia, ki a rúbeniták előjárója vala, és vele harminczan valának. hanán, maaka fia, és mitnibeli jósafát, asterátbeli uzzija; sáma és jéhiel, aróerbeli hótám fia. jidi-hael, simri fia, és az ő testvére, joha, tisibeli. mi-hávimbeli eliel, jéribai és jósavía, elnaám fia, és jitma, moáb nemzetségéből való. eliel és obed és jaásiel, mészóbjából valók.

12

ezek azok, a kik dávidhoz menének siklágba, mikor saul, a kis fia miatt még számkivetésben vala, a kik a hősöknek a harcban segítői voltak. ívesek, akik

mind jobb-, mind balkézre kövel hajitanak és nyíllal lönek vala, a kik saul atyjafiai közül valók valának, benjámin nemzetségéből. előjáró vala ahiézer és joás, a gibeabeli semáa fiai és jéziel és pélet, azmávet fiai, beráka és jéhu, anatótból, és a gibeonbeli ismája, a harmincz közül való hős, a kiknek előjárójok is vala; irméja, jaháziel, johanán és gederátbeli józabád, elúzai, jérímót, behália, semária és hárufteli sefátja, elkána, isija, azaréel, jóézer és a kór nemzetéből való jásobéam. jóela és zebádja, a gedorból való jérohám fiai. a gádíták közül is menének dávidhoz, mikor a pusztában vala az erősségekben, erős és hadakozó férfiak, paizsosok, dárdsók, a kiknek orczájok, mint az oroszlánnak orczája és gyorsaságra hasonlók a hegyen lakozó vadkecskékhöz. ézer az első, obádia második, eliáb harmadik, mismanna negyedik, jirméja ötödik, attai hatodik, eliel hetedik, nyolczadik johanán, kilenczedik elzabád, tizedik jirméja, tizenegyedik makbánnai. ezek voltak főemberek a seregben a gád fiai közül; a legkisebbek egyike száz ellen, a legnagyobbak egyike ezer ellen! ezek azok, a kik a jordánon átméntek vala az első hónapban, noha az árvíz a partot felülmúlta, és elúzték mindazokat, a kik a völgyben valának napkelet felől és napnyugat felől. jövének dávidhoz a benjámin és a júda fiai közül is az erősségek. és kiméne dávid elejökbe, és felelvén, monda nékik: hogyha békesség okáért jöttök hozzám, hogy segítségemre legyetek, az én szívem egy lesz ti veletek; ha pedig meg akartok csalni, hogy eláruljátok én ellenségeimnek, holott semmi gonosztságot nem követtem el: lássa meg a mi atyáink istene és büntessen meg. a lélek pedig felindítá amásait, a harmincznak fejedelmét, s monda: óh dávid, tied vagyunk és te veled leszünk, isai fia! békesség, békesség néked, békesség a te segítőidnek is, mert megsegít téged a te istened! magához fogadá azért őket dávid, és főemberekké tevé a seregben. ennekfelette manasséból is hajlánek dávidhoz, mikor a filiszteusokkal együtt saul ellen ment volna harczolni; de nem segéllék őket; mert tanácsot tartván, haza küldék a filiszteusok fejedelméi, mondván: a mi fejünk veszésével fog visszamenni az ő urához, saulhoz. mikor visszatére siklágba, hajlánek ő hozzá a manassé fiai közül adna, józabád, jedihael, mikáel, józabád, elihu és sillétai, a kik a manasse nemzetségéből való ezerek előjárói voltak. és ezek dávidnak segítségül voltak az ellenség seregei ellen; mert fejenként mind erős vitézek valának, és vezérek a seregben. annakfelette minden nap mennek vala dávidhoz, hogy segitségére legyenek néki, míg serege nagygyá lön, mint az istennek tábora. ezek pedig számszerint a viadalhoz készült előjárók, a kik dávidhoz mentek vala hebronban, hogy őt saul helyett az országban királylyá válaszzák, az isten ígérete szerint. a júda fiai közül, a kik paizst és kopját viselének haterzernyolcszáz vala harcra készen. a simeon fiai közül vitéz férfiak a viadalra, hétezerszáz. a lévi fiai közül négyezerhatszáz vala. joada is, ki az áron fiai között előjáró vala, és ő vele háromezerhatszáz. és az ifjú sádók, a ki igen erős vala, és az ő atya házából huszonkét főember. a benjámin fiai közül, a kik saul atyjafiai valának, háromezer; mert még azok közül sokan hűségesen őrizik vala a

saul házát. az efraim fiai közül húszezernyolcszáz, igen vitézek, a kik az ő nemzetségökben híres férfiak valának; manassének félnemzettségéből pedig tizennyolcezer, kik névszerint kijelöltetének, hogy elmenjenek és dávidot királyllyá válaszzák. az izsakhár fiai közül, a kik felismerék az idő alkalmas voltát, hogy tudnák, mit kellene izráelnek cselekednie, kétszáz főember és az ő rokonaik mind hallgatnak vala beszédjökre. a zebulon fiai közül a harcra kimenők, minden hadiszerszámmal felkészülve, ötvenezeren valának, készek a viadalra állhatatos szívvel. a naftali nemzetségéből ezer főember vala; és ő veleik paizsszal s kopjával harminczhétezer vala. a dániták közül, a kik a viadalhoz készek valának, huszonnyolcezerhatszázan voltak. és az áser fiai közül a hadakozók és az ütközethez készek negyvenezeren valának. a jordánon túl lakozók közül, azaz a rúbeniták, gádíták és a manasse nemzetségének fele közül, minden viadalhoz való szerszámmal egyetemben, jöttek százhúzezeren. mindezek hadakozó férfiak, a viadalra elkészülve, egy értelemmel mentek vala hebronba, hogy dávidot az egész izráel felett királyllyá válaszzák, sőt ezeken kívül is az egész izráel egy szívvel azon volt, hogy dávidot királyllyá válaszzák. és ott maradának dáviddal harmadnapig, s esznek és isznak vala; mert az ő atyjakfiai készítették vala nékik; és úgy a szomszédságukban levők, mint mások izsakhárig, zebulonig és naftallig hoznak vala kenyereket szamarakon, tevéken, öszvéreken és ökrökön, eleséget, lisztet, fűgét, aszuszlőt, bort, olajat, vágóbarmokat, juhokat számtalan sokat; mert nagy öröm vala izráelben.

13

tanácsot tarta pedig dávid az ezredeknél és századoknál fejeivel és minden előjárókkal. és monda dávid izráel egész gyülekezetének: ha néktek tetszik, és ha az úrtól, a mi istenünkötől van: küldjünk el mindenfelé a mi atyánkfiainhoz, a kik otthon maradtak izráel minden tartományáiban, s velők együtt a papokhoz és lévítákhoz, az ő városaik és vidékeik szerint, hogy ők is gyűljenek hozzánk. hogy hozzuk ide a mi istenünknek ládáját mi hozzánk, mert a saul idejében nem törődött vele. és monda az egész gyülekezet, hogy úgy kell cselekedni; mert igaznak látták e dolog az egész nép előtt. összegyűjté azért dávid mind az izráel népet égyptomnak nilus folyóvizétől fogva egészen hámatig, hogy az istennek ládáját elhozzák kirjáth-jeárimból. felméne azért dávid és vele az egész izráel baalába vagy kirjáth-jeárimba, a mely júdában van, hogy onnan elhozzák az úr istennek ládáját, mely az ő nevérol neveztetik, a ki a khérubok közt ül. és helyezteték az isten ládáját az abinadáb házából egy új szekérre; uzza és ahíó vezetik vala a szekeret. dávid pedig és az egész izráel tánczolniak vala az isten előtt teljes erővel, énekekkel, cziterákkal, hegedűkkel, dobokkal, czimballmokkal és kürtökkel. mikor pedig jutottak a kidon szérűjéhez, uzza reá tevő kezét a ládára, hogy megtartsa, mert az ökrök félre tértek vala. és az úrnak haragja felgerjede uzza ellen, és őt megveré, hogy reá tevő kezét a ládára, s

meghala ugyanott az isten előtt. akkor dávid igen megdöbbene, hogy az úr ily csapással sújtá uzzát. azért azt a helyet mind e mai napig péres-uzzának nevezik. és félni kezdé dávid azon a napon istentől, mondván: miképén merjem magamhoz bevinni az isten ládáját?! és nem vivé be dávid magához a ládát a dávid városába, hanem elhelyezé azt a gitteus obed-edom házában. és az isten ládája obed-edom házában volt három hónapig; és megáldá az úr obed-edom házát és mindenét, valamije volt.

14

küldé pedig hírá, tírus királya dávidhoz követeket: czédrusfákat, kőmíveseket és ácsmestereket, hogy néki házat csináljanak. és megismeré dávid, hogy az úr őt megerősítette a királyságban izráel felett, mivel-hogy igen felmagasztaltott vala az ő országa az ő népéért, az izráelért. vön pedig dávid még több feleséget jeruzsálemben, és nemze dávid még több fiakat és leányokat. és ezek neveik azoknak, a kik születtek néki jeruzsálemben: sammua, sobáb, nátán és salamon, ibhár, elisua és elpélet, nógah, néfeg és jáfia, elisáma, beheljada és elifélet. megértvén pedig a filiszteusok, hogy dávid királyllyá kenetett fel az egész izráel felett, feljővének mind a filiszteusok, hogy megkeressék dávidot. mely dolgot mikor dávid meghallott, azonnal ellenök ment. a filiszteusok pedig előlvén, észlelének a réfaim völgyében. akkor dávid megkérde az istent, mondván: felmenjek-e a filiszteusok ellen, és kezembe adod-e őket? és monda néki az úr: menj fel, és kezedbe adom őket. felmenének azért baál-perásimba, és ott dávid őket megveré, és monda dávid: az isten eloszlatá az én ellenségeimet az én kezem által, mint a vizeknek oszlását; azért nevezék azt a helyet baál-perásimnak. és ott hagyák az ő bálvány isteneiket, és dávid megparancsolá, hogy megégessék azokat. ismét feltámadának a filiszteusok és a völgyben szétterjeszkedtek. azért dávid ismét megkérde az istent, és monda az isten néki: ne menj fel utánok, hanem fordulj el tőlök, és menj reájok a szederfák irányában; és mikor hallándod a járás dobogását a szederfák tetején, akkor menj ki a viadalra; mert az isten te előtted megyen, hogy megverje a filiszteusok táborát. dávid azért úgy cselekedék, a mint néki isten meghagyta volt, és vágák a filiszteusok táborát gibeontól fogva szinte gézerig. és elterjede dávid híre az országokban, és az úr adá a töle való félelmet minden pogányokra.

15

csinálata pedig dávid magának házakat az ő városában; és helyet készített az isten ládjának, és annak sátorát állított fel. akkor monda dávid: nem szabad másnak hordozni az isten ládáját, hanem csak a lévítáknak, mert az úr őket választotta, hogy hordozzák az isten ládáját, és néki szolgáljanak mindörökké. összegyűjté azért dávid jeruzsálemben az egész izráel népet, hogy az úr ládáját az ő helyére vitesse, melyet számára csináltott vala. összegyűjté dávid az áron fiait is és a lévítákat. a kéhát fiai

között fő vala uriel, és az ő atyjafiai százhuszan valának. a mérári fiai között asája volt a fő, és az ő atyjafiai kétszázhuszan valának. a gerson fiai között jóel volt a fő, és az ő atyjafiai százharminczan valának. az elisáfán fiai között semája volt a fő, és az ő atyjafiai kétszázan valának, a hebron fiai között eliel volt a fő, és az ő atyjafiai nyolczvanan valának. az uzziel fiai között fő vala amminádáb, és az ő atyjafiai száztizenketten. hivatá akkor dávid sádók és abjátér papokat, a lévíták közül pedig uriel, asáját, jóelt, semáját, elielt és amminádabot. és monda nekik: ti vagytok a lévíták családfői. szenteljétek meg magatokat s a ti atyátokfiat, és vigyétek az úrnak, izráel istenének ládáját arra a helyre, a melyet készítettem számára. minthogy kezdettől fogva nem mívelték ezt, az úr, a mi istenünk csapást bocsátott reánk, mert nem kerestük őt a rendtartás szerint. megszentelék azért magokat a papok és a lévíták, hogy vigyék az úrnak, izráel istenének ládáját. és felvevék a lévíták fiai az isten ládáját, úgy, a mint mózes meghagyta volt az úrnak beszéde szerint, a rudakkal vállalkra. és monda dávid a lévíták fejedelmeinek, hogy állítsanak az ő atyokfiai közül éneklőket, éneklőszerszámokkal, lantokkal, cziperákkal és czipalmokkal, hogy énekeljenek felemelt szóval, nagy örömmel. választák azért a lévíták hémánt a jóel fiát, és az ő atyjafiai közül asáfot, a berekiás fiát, és a mérári fiai közül, a kik azoknak atyokfiai valának, etánt, a kúsája fiát. és ő velök együtt az ő atyokfiai másod renden, zakariást, bént, jeázielt, semirámót, jéhielt, unnit, eliábot, benáját, maasját, mattithját, elifélet, miknéját, obed-edomot és jehielt, a kik ajtónállók valának. éneklők: hémán, asáf és etán, réz czipalmokkal, hogy zengedezzenek; zakariás, aziel, semirámót, jéhiel, unni, eliáb, maasája és benája lantokkal a szűzek módjára; mattithja, eliféle, miknéja, obed-edom, jéhiel és azazias, hogy énekeljenek cziperákkal a nyolczzhúrú szerint. és kénánias volt a lévíták vezére az éneklésben, ő igazgatá az éneklést, mivel tudós vala. berekiás és elkána a láda előtt való ajtónállók valának: sebánias pedig és jósafát, nétenéel, amásai, zakariás, benája és eliézer papok kürtölnek vala az isten ládaja előtt; obed-edom és jehija, a kik kapunállók valának, a láda után mennek vala. dávid pedig s az izráel vénei és ezazrek vezérei, a kik elmenének, hogy felvigyék az úr szövetségének ládáját az obed-edom házából, nagy örömben valának. lön pedig, mikor az isten megsegíté a lévítákat, akik az úr szövetségének ládáját viszik vala, áldozának hét tulokkal és hét kossal. dávid pedig bíborból csinált ruhába öltözvén, valamint a lévíták mind, a kik a ládát viszik vala, az éneklők is és kénánias, a ki az éneklés vezére vala, énekelének (dávidon pedig golycsból csinált efód vala). és az egész izráel vivé az úr szövetségének ládáját nagy örömmel, kürtökkel, trombitákkal, czipalmokkal, zengedezvén lantokkal és cziperákkal. mikor pedig immár az úr szövetségének ládája a dávid városába jutott, mikál a saul leánya kitekinté az ablakon, s látván, hogy dávid király tánczol és vígád, szívében megutálá őt.

mikor pedig bevitték az isten ládáját és elhelyezék azt a sátor közepén, a melyet dávid annak számára felállított vala: áldozának egészen égő- és hálááldozatokkal az isten előtt. és mikor dávid elvégezte az egészen égőáldozatot és a hálááldozatot, az úr nevében megáldá a népet. és osztogata minden izráelitának, férfinak úgy, mint asszonyoknak egy-egy kenyeret, és egy-egy darab húst és egy-egy kalácsot. és rendele az úr ládaja elé a lévíták közül szolgálkat, a kik hirdessék, tiszteljék és dicsérjék az urat, izráel istenét. asáf vala a fő, utána másodrenden zakariás, jéhiel, semirámót, jékhiel, mattithja, eliáb, benája és obed-edom. jéhiel lantokkal és cziperákkal, asáf pedig czipalmokkal énekel vala; továbbá benája és jaháziel papok kürtölnek vala szüntelen az isten szövetségének ládaja előtt. azon a napon adott dávid először éneket az úrnak dicséretére asáfnak és az ő atyjafiainak kezébe. dicsérjétek az urat, hívjátok segítségül az ő nevét, hirdessétek minden népek között az ő nagy dolgait. énekeljétek neki, mondjátok dicséretet neki, beszéljétek minden csudálatos dolgairól. dicsekedjétek az ő szent nevében; örven-dezzen szívök azoknak, a kik az urat keresik. keressétek az urat és az ő erősségét; keressétek az ő orczáját szüntelen. emlékezzetek meg az ő csudálatos dolgairól, a melyeket cselekedett, az ő csudáról és az ő szájának ítéletéről. őh izráelnek, az ő szolgájának magva! jákóbnak, az ő választottjának fiai! ez az úr, a mi istenünk; az egész földön az ő ítélete! emlékezzetek meg örökké az ő szövetségéről, és az ő beszédéről, a melyet parancsolt, ezer nemzetséggé; a melyet szerzett ábrahámval; és az izsáknak tett esküjéről. amelyet állíta jákóbnak örök végzésül, izráelnek örökkévaló szövetségül, mondván: a kanaan földét néked adom, hogy legyen néktek örökségtek. midőn ti számszerint kevesen valátok, igen kevesen, és zsellérek azon a földön; mert járnak vala egyik nemzetségtől a másikhoz, és egyik országból más országba: mégsem engedé senkinek őket bántani, sőt még a királyokat is megbünteté érettek. ezt mondván: az én felkentjeimet ne bántátok, prófétaimnak se ártsatok. mind ez egész föld énekeljen az úrnak, napról-napra hirdessétek az ő szabadítását. beszéljétek a pogányok között az ő dicsőségét, minden népek között az ő csudálatos dolgait; mert nagy az úr és igen dicsérendő, és rettenetes minden istenek felett; mert a pogányoknak minden isteneik csak bálványok, de az úr teremtette az egeket. dicsőség és tisztesség van ő előtte, erősség és vígasság az ő helyén. adjatok az úrnak, népeknek nemzetségei, adjatok az úrnak dicsőségét és erősségét! adjatok az úr nevének dicsőséget, hozzatok ajándékot, és jöjjetek eleibe, imádjátok az urat a szentség ékességében. rettenjen az egész föld az ő orczájától; a föld kerekége is megerősítettik, hogy ne ingadozzék. örüljenek az egek, és örvendezzen a föld, és mondják a pogányok között: az úr uralodik! zengjen a tenger és az ő teljessége; örvendezzen a mező és minden, a mi azon van. akkor örvendezni kezdenek az erdőnek fái az úr előtt, mikor eljövend megítélni a földet. tiszteljétek az urat, mert igen jó, mert örökké-

való az ő irgalmassága. és mondjátok: tarts meg minket, mi szabadító istenünk, gyűjts össze minket, és szabadíts meg a pogányoktól, hogy a te szent nevedet tisztelhesünk, dicsekedhesünk a te dicséretedben! áldott legyen az úr, izráel istene öröktől fogva mindörökké! és monda a sokaság: ámen! és dicséré az urat. ott hagyá azért dávid az úr szövetségének ládájánál asáfot és az ő atyjafiai, hogy a láda előtt szüntelen minden napon szolgáljanak, obed-edomot és az ő hatvannyolcz atyjafiát (obed-edom pedig a jedithun fia) és hósát pedig ajtónállóknak. sádók papot pedig és az ő pap atyjafiai, az úr sátora előtt hagyá a magaslaton, mely gibeonban vala; hogy áldozzanak az úrnak szüntelen égoáldozattal az égoáldozatnak oltárán minden reggel és este, és hogy mindent a szerint cselekedjenek, a mint megíratott az úr törvényében, melyet parancsolt vala az izráelnek, hémánt is és jédutun velők házat, és többeket is választott, a kik nevök szerint megnevezettek, hogy az urat dicsérjék, mert az ő irgalmassága örökkévaló. és ő velök hémánt és jédutun kürtökké, cimbalmokkal és az isten énekének szerszámaival. a jédutun fiait pedig kapunállókká tevő. akkor eltávozék az egész nép, kiki az ő házához. dávid pedig visszatére, hogy az ő háznépét is megáldja.

17

lön pedig, mikor dávid az ő házában ülne, monda nátn profétának: imé én czédrusfából csinálta házban lakom, az úr szövetségének ládája pedig kárpitok alatt. akkor monda nátn dávidnak: valami a te szívedben van, cselekedd meg, mert az isten veled leend. azon éjjel pedig lön az istennek szava nátnához, mondván: menj el, és mondd meg az én szolgálómnak, dávidnak: ezt mondja az úr: ne te építs nékem házat lakásul; mert nem laktam én attól fogva házban, mióta az izráel fiait kihoztam, mind e mai napig, hanem egy hajlékból más hajlékba mentem és sátorból sátorba. a mely helyeken jártam az izráel egész népével, szólottam én vagy egyszer valakinek az izráel bírái közül (a kiknek parancsoltam vala, hogy az én népemet legeltessék), mondván: miért nem csináltatok nékem czédrusfából házat? most azért ezt mondj az én szolgálómnak, dávidnak: ezt mondja a seregek ura: én választottalak téged a juhok mellől a pásztorkunyhóból, hogy légy vezére az én népemnek, az izráelnek, és veled voltam mindenütt, valahová mentél, minden ellenségeidet is a te orczád elől elvesztettem, ennekfelette oly hírt szerzettem néked, a minemű hírok van a hatalmasoknak, a kik a földön vannak; lakóhelyet is adtam az én népemnek, az izráelnek és elplántálám őt; és lakik az ő helyén, és ki nem mozdul többé, s nem fogják az álnokságnak fiai sanyargatni, mint azelőtt. és attól az időtől fogva, hogy megparancsoltam volt, hogy bírák legyenek az én népem, az izráel felett, minden te ellenségeidet megalázám, és azt is jelentém néked, hogy az úr házat épít néked. és leszen, mikor betelnek a te életed napjai, hogy a te atyáidhoz elmenj, a te magodat feltámasztom te utánad, mely a te fiaid közül való lesz, és az ő országát megerősítem. ő épít nékem házat, és megerősítem az ő királyi székét mindörökké. én

leszek néki atyja, ő pedig fiam leszen, és az én irgalmasságomat ő tőle el nem veszem, mint a hogy a te előttd valótlól elvettem; hanem megerősítem őt az én házamban és az én országomban mindörökké, és az ő királyiszéke erős lesz mindörökké. mind e beszédek szerint és mind e látás szerint szóla nátn dávidnak. beméne azért dávid király, és leüle az úr előtt, és monda: ki vagyok én, óh uram isten, s micsoda az én házam is, hogy engemet eddig juttattál? sőt még ez is kevés volt előttd, óh isten! hanem ennekfelette szóllá jövendőt is a te szolgád háza felől, és mint magas rangú embert, úgy tekintettél engemet, úr isten! és mit kérhetne dávid többet te tőled, a te szolgádnak tisztességére, holott te jól ismered a te szolgádát? óh uram, a te szolgádért és a te szívéd szerint cselekedéd mind e nagy dolgokat, hogy kijelentéd mindezeket a csudálatos dolgokat, (óh uram, nincsen senki hasonló hozzád, és nincsen isten náladnál több), mind a szerint, a mint füleinkkel hallottuk. és kicsoda olyan, mint a te néped, az izráel, egy nemzetség a földön, a melyért elment volna az isten, hogy megváltaná magának népül; hogy magadnak nagy és rettenetes nevet szerezz, kiüzvén a pogányokat a te néped elől, a melyet egyiptomból megszabadítottál! és az izráel népét a te népéddé tevéd mindörökké, és te uram, nékik istenök lettél. most azért uram, a szó, a melyet szóllá a te szolgád felől és az ő háza felől, erősíttessék meg mindörökké, és úgy cselekedjél, a mint szóltál. maradjon meg és magasztaltassék fel a te neved mindörökké, hogy mondhasák: a seregek ura az izráel istene, istene izráelnek; és dávidnak, a te szolgádnak háza legyen állandó előttd. minthogy te, én istenem, a te szolgádnak füle hallására megjelentted, hogy néki házat csinálz: ezokáért indula meg a te szolgád, hogy könyörögne előttd. most azért én uram, te vagy az isten, és te szólad e jó dolgot a te szolgád felől. most azért tessék néked megáldani a te szolgádnak házat, hogy legyen állandó mindörökké előttd; mivelhogy te, uram, megáldottad, legyen azért áldott mindörökké.

18

ezek után pedig megveré dávid a filiszteusokat, és megalázá őket, és gáth városát faluival együtt elvevé a filiszteusok kezéből. a moábitákat is megveré; és a moábiták dávidnak adófizető szolgáló lettek. továbbá megveré dávid hámatban hadadézert is, sóbának királyát, mikor elindult vala, hogy eufrátes folyóvizig vesse birodalmának határát. dávid pedig nyere ő tőle ezer szekeret és hétézer lovast és húszezer gyalogost; és minden szekeres lovaknak inait elvagdaltá dávid, és csak száz szekérbe válót tartá meg azokból. és mikor eljövénék damaskusból a siriabeliek, hogy megsegellenék hadadézert, a sóba királyát: levága dávid a siriabeliek közül huszonkétezer férfit. és rendele dávid tisztartókat siriában, a hol damaskus van; és lettek a siriabeliek dávidnak adófizető szolgáló. és megsegíté az úr dávidot mindenütt, a merre csak ment. és vevé dávid az arany paizsokat, a melyeket a hadadézert szolgáló viselének, és vivé jeruzsálembe. és hozza dávid tibhátból és künből, a hadadézert városaiból igen sok rezet.

abból csinálá salamon a réztengert, az oszlopokat és a rézedényeket. mikor meghallotta volna pedig tóhu, a hamáthbeli király, hogy dávid megverte hadadézernek, a sóba királyának egész hadát: küldé dávid királyhoz az ő fiát, hadorámot, hogy köszönténé őt és megáldaná, mivelhogy megharcolt vala hadadézerrel és megverte vala őt; mert tóhu is hadakozik hadadézer ellen. és küldé dávidnak sok arany, ezüst és rézedényt. és dávid király ezeket is az úrnak szentelé, az ezüsttel és az arannyal együtt, a melyet nyert vala minden pogányoktól, az edomitáktól, a moábitáktól, az ammon fiaitól, a filiszteusoktól és amálekítáktól. abisai pedig, a séruja fia, az edoniták közül a sónak völgyében megverte tizennyolczezeret. és rendele edomban dávid tisztartókat, és lettek az edombeliek mind dávidnak szolgálai. és megsegíté az úr dávidot mindenütt, a merre csak ment. így uralkodék dávid az egész izráel felett, és ítéletet és igazságot szolgáltat vala egész népének. joáb pedig, séruja fia, a sereg előljárója volt, jósafát, az ahilud fia pedig emlékiró. sádók, az akhitub fia és abimélek, az abjtár fia, voltak a papok; sausa az íródeák. és benája, a jójada fia, a keretusek és peleteusok előljárója volt; a dávid fiai pedig első a király mellett.

19

történt ezután, hogy meghalt náhas, az ammon fiainak királya, és uralkodék az ő fia helyette. és monda dávid: minden jóval leszek a náhas fiához, hánunhoz; mert az ő atya is jól tett volam velem. ezért dávid követeket küldé ő hozzá, a kik vigasztalnák őt az atyjának halála miatt; és elmenének a dávid szolgálai az ammon fiainak földre hánunhoz, hogy őt vigasztalnák. akkor mondanak az ammon fiainak főemberei hánunnak: azt hiszed-e, hogy dávid atyád iránti tiszteletből küldött hozzád vigasztalókat? avagy nem azért jöttek-e az ő szolgálai hozzá, hogy a földet megvizsgálják, elpusztítsák és kikémleljék? megfogátá azért hánun a dávid szolgálait és azokat megnyíratá, és ruhájokat félig elmetszété az ő derekukig, és úgy bocsátá el őket. elmenének pedig és értesíték dávidot, hogy mi történt a férfiakkal. és küldé eléjük (mert azok a férfiak felette nagy gyalázzattal illetettek vala) és ezt izené a király: maradjatok jéríkhóban, míg szakállatok megnövénd, akkor jöjjetek hozzám. látván pedig az ammon fia, hogy tisztességtelen dolgok cselekedtek vala dáviddal, kiűzének hánun és az ammon fiai ezer tálentom ezüstöt, hogy fogadjanak szekereket és lovagokat mésopotámiából, siriai maakából és sóbából. fogadjának azért magoknak harminczkétezer szekeret, maakának királyát is az ő népével együtt, a kik előjövének és tábort járnak medeba előtt. az ammon fiai is összegyűlének az ő városaikból és jövének az ütközetre. a mit mikor meghallott dávid, elküldé joábot és a vitezék egész seregét. és az ammon fiai kimenván, csatarendbe állának a város kapuja előtt; a mely királyok pedig segítségre jöttek vala, külön valának a mezőn. látván pedig joáb, hogy mind elől, mind hátul ellenség állana, kiválasztá az egész izráel harcsojai közül egy-néhányat, és a siriabeliek ellen rendelé. a nép többi

részét pedig testvére, abisaira bízá, és ezek az ammon fiaival állának szembe. és monda: ha a siriabeliek rajtam erőt vennének, légy segítségemre; ha pedig az ammon fiai rajtad vennének erőt, én is megsegílek. légy erős, sőt legyünk bátrak mindnyájan a mi népünkért és a mi istenünk városaiért; az úr pedig cselekedje azt, a mi néki tetszik. harcra indula azért joáb és az ő hada a siriabeliek ellen, a kik ő előtte megfutamodának. az ammon fiai pedig mikor látták, hogy megfutamodának a siriabeliek: ők is megfutamodának abisai előtt az ő testvére előtt, és a városba menekülének; joáb pedig visszatért jeruzsálembe. látván pedig a siriabeliek, hogy az izráel előtt megverettetének, követeket küldének és kihoztatták a siriabelieket, a kik a folyóvizen túl laktak vala, és sófák, a hadadézer seregeinek vezére volt az előljárójuk. mikor pedig hírlú adák dávidnak, összegyűjté az egész izráelt, és a jordán vizén átmenvén, hozzájuk érkezék és csatarendbe állott ellenök. és mikor csatarendbe állott dávid a siriabeliek ellen, ők is megütközének ő vele. de a siriabeliek megfutamodának izráel előtt, és leváda dávid a siriabeliek közül hétezer szekeret és negyvenezer gyalogot; annakfelette sófákat, a sereg vezérét is megölé. mikor pedig látták a hadadézer szolgálai, hogy izráel előtt legyőzetének: békét kötöttek dáviddal és szolgáának néki, és nem akarák többször a siriabeliek megsegélleni az ammon fiait.

20

és lön az esztendőnek fordulásával, mikor a királyok harcra menni szoktak, elindítá joáb a hadat, és elpusztítá az ammon fiainak földjét. és elmenvén megszállá rabbát, (dávid pedig jeruzsálemben marada) és elfoglalá joáb rabbát és elrontá azt. és elvevé dávid az ő királyuknak fejéről a koronát, mely egy tálentom arany súlyú vala, s melyben drágakövek valának. és dávid fejére tette azt, s a városból is temérdek zsákmányt vitt el. a város népét pedig kihoztá és fűrészszel vágatá, és vasboronákkal és fesszékkal. így cselekedék dávid az ammon fiainak minden városával; azután megtére dávid az egész néppel jeruzsálembe. ezután ismét had támadá gézerben a filiszteusok ellen; és akkor ölé meg a husátites sibbékai az óriások nemzetségéből való sippait: és ilyen módon megaláztatának. ismét lön had a filiszteusok ellen, a melyben megölé elhanán, a jáir fia a gáthbeli lákhmit, a góliát atyjafiát; és az ő dárdájának nyele hasonló vala a szövök zúgolyfájához. ezek után ismét versengés támadt gáthban, hol egy magas ember vala, a kinek hat-hat, vagyis huszonnégy ujjá volt; ez is óriás fia vala. és szidalommal illeté izráelt, és megölé őt jonathán, dávid testvérenek, simeának fia. ezek ugyanazon egy óriásnak fiai voltak gáthban, a kik elveszének dávidnak és az ő szolgálainak keze által.

21

támadá pedig a sátán izráel ellen, és felindítá dávidot, hogy megszámlálja izráelt. monda azért dávid

joábnak és a nép előjáróinak: menjetek el, számláljátok meg izráelt, beersebától fogva dánig: és hozzatok hozzám, hadd tudjam számát. akkor monda joáb: az úr száz ennyivel szaporítsa meg az ő népét, a mennyien vannak. avagy nem mind a te szolgáládé azok, uram, király? s miért tudakozza ezt az én uram? miért lenne izráelnek büntetésére. de a király szava erősebb volt a joábénál. elméne azért joáb, és bejárta egész izráelt; azután megtért jeruzsálembe. és megjelent joáb a megszámlált népnek számát dávidnak. és volt az egész izráel népének száma ezerszer ezer és százezer fegyverfogható férfi. a júda fiai közül pedig négyszázhetven ezer fegyverfogható férfi. a lévi és benjámin fiait azonban nem számlálta közéjük; mert sehogy sem tetszett joábnak a király parancsolata. sőt az istennek sem tetszék e dolog, melyért meg is veré izráelt. monda pedig dávid az istennek: igen vétkeztem, hogy ezt művelém: most azért bocsásd meg a te szolgád vétkét, mert felette esztelenül cselekedtem! akkor szóla az úr gádnak, a dávid prófétájának, mondván: eredj el, szólj dávidnak ekképen: ezt mondja az úr: három dolgot teszek elődbe, válaszs magadnak azok közül egyet, hogy azt cselekedjem veled. elméne azért gád próféta dávidhoz, és monda néki: ezt mondja az úr: válaszs magadnak! vagy három esztendeig való éhséget, vagy hogy három hónapig émsztesséll ellenségeid által és a te ellenséged fegyvere legyen rajtad; vagy az úr fegyvere és a dőghalál három napig kegyetlenkedjék földedben és az úr angyala pusztítson izráel minden határaiban! azért lássad most, mit felelek annak, a ki engem hozzád küldött. és monda dávid gádnak: nagy az én szorongattatásom! hadd essem inkább az úr kezébe (mert igen nagy az ő irtalmassága) és ne essem az emberek kezébe! bocsáta azért az úr dőghalált izráelre; és meghalának izráel közül hetvenezeren. bocsáta annakfelette angyalt az úr jeruzsálemre, hogy elpusztítaná azt. és mikor vágná a népet, meglátá az úr és könyörüle az ő veszedelmökön; és monda a pusztító angyalnak: elég immár, szűnjél meg. az úrnak angyala pedig áll vala a jebuzeus ornnának szerűjénél. akkor dávid felemelé az ő szeimeit, és látá az úr angyalát állani a föld és az ég között, kivont kardja a kezében, a melyet jeruzsálem ellen emelt vala fel. leesék azért dávid és a vének is, zsákba öltözvén, és az ő orczájokra. és monda dávid az istennek: nemde nem én számláltattam-é meg a népet? én vagyok, a ki vétkeztem és igen gonoszul cselekedtem! de ez a nyáj mit tett? óh én uram istenem forduljon ellenem a te kezéd és az én házam népe ellen, és ne legyen a te népeden a csapás. akkor szóla az úr angyala gádnak, hogy megmondja dávidnak, hogy menjen fel dávid és építsen oltárt az úrnak a jebuzeus orrán szerűjén. felméne azért dávid a gád beszéde szerint, melyet az úr nevében szólott vala. mikor pedig ornán hátratekintvén, látta az angyalt, ő és az ő négy fia, a kik vele valának, elrejtözének (ornán pedig búzát csépel vala). és jutta dávid ornánhoz. mikor pedig feltekintett vala ornán, meglátta dávidot, és kimenvén a szerűről, meghajtá magát dávid előtt, arczál a földre. és monda dávid ornánnak: add nekem e szerűhelyet, hogy építsek oltárt rajta az úrnak; igaz árán adjad nekem azt, hogy

megszűnjék e csapás a népen. monda ornán dávidnak: legyen a tied, és az én uram, a király azt cselekedje, a mi néki tetszik; sőt az ökröket is oda adom égoáldozatul, és fa helyett a cséplőszerszámokat, a gabonát pedig ételáldozatul; mindezeket ajándékul adom. és monda dávid király ornánnak: nem úgy, hanem igaz áron akarom megvenni tőled; mert a mi a tied, nem veszem el tőled az úrnak és nem akarok égoáldozattal áldozni néki a máséból. ada azért dávid ornánnak a szerűért hatszáz arany siklust. és építe ott oltárt dávid az úrnak, és áldozék égo- és hálaáldozatokkal és segítségül hívá az urat, a ki meghallgatá őt, mennyből tüzet bocsátván az égoáldozat oltárára. és parancsola az úr az angyalnak; és betevé az ő kardját hüvelyébe. abban az időben, mikor látta dávid, hogy az úr őt meghallgatta a jebuzeus orrán szerűjén, áldozék ott. (az úr sátora pedig, a melyet csinált vala mózes a pusztában, és az égoáldozat oltára is akkor gibeon magaslátán vala. és dávid nem mehetett fel oda, hogy az istent megengesztelje, mert igen megrettent volt az úr angyalának kardjától.)

22

monda dávid: ez az úr istennek háza és az égoáldozatnak oltára izráel számára. megparancsolá azért dávid, hogy gyűjtsék össze az izráel földén való jövevényeket, a kiket kövágókká tőn, hogy faragni való követek vágnának, hogy az isten házat megcsinálnak. továbbá sok vasat szerze dávid szegeknek, az ajtókhöz és a foglásokra; rezet is bőségesen minden mérték nélkül. számtalan czédrusfát is; mert a sídon és tírus városbeliek czédrusfákat bőségesen szállítanak dávidnak. mert monda dávid: az én fiam, salamon, gyermek és igen gyenge, az úrnak pedig nagy házat kell építeni, mely híres legyen és ékesség az egész világon; elkészíték azért mindeneket néki. dávid azért mindeneket nagy bőségesen megszerze, minekelőtte meghalna. hivatá azért dávid az ő fiát, salamont, és meghagyá néki, hogy az úrnak, izráel istenének házat csináltasson. és monda dávid salamonnak: édes fiam, én elgondoltam vala szívemben, hogy az úrnak, az én istennemnek nevének házat építsek; de az úr ekképen szóla nekem, mondván: sok vért ontottál, és sokat hadakoztál; ne építs az én nevemnek házat, mert sok vért ontottál ki a földre én előttem. imé fiad léssen néked, a kinek csendessége léssen, mert nyugodalmat adok néki minden körtüle való ellenségeitől; azért nevezetitek salamonnak, mert békességet és nyugodalmat adok izráelnek az ő idejében. ő csinál az én nevemnek házat; ő léssen nékem fiam és én néki atyja leszek, és megerősítem az ő királyságának trónját izráel felett mindörökké. most édes fiam legyen az úr veled, hogy sikerüljön néked házat építeni az úrnak, a te istenednek, miképen szólott te feléd; de adjon az úr néked értelmet és bölcseséget, mikor téged izráel fölé helyez, hogy az úrnak a te istenednek törvényét megörizzed. akkor jól lesz dolgod, ha a rendeléseket és a végzéseket megtartod és teljesíted azokat, a melyeket az úr mózes által parancsolt volt izráelnek. légy bátor, légy erős, ne félj, és ne rettegj! imé én is az én szegénységemben szereztem az úr házának építésére százezer tá-

lentom aranyat és ezerszer ezer taléntom ezüstöt, és rezet, s vasat mérték nélkül, mert igen bőven van; fákat is, követeket is szerettem; te is szerezz ezekhez. van néked sok mivesed, kövágód, kő- és faragód és mindenféle dologban bölcs mesterembered. az aranyank, ezüstnek, vasnak és réznek száma nincsen: azért kelf fel, láss hozzá, és az úr legyen veled! megparancsolá pedig dávid izráel összes főembereinek, hogy ők is legyenek segítségül az ő fiának, salamonnak, ezt mondván: avagy nincsen-e az úr a ti istentek ti veletek, a ki néktek békességet adott körös-körül? mert az én hatalmam alá adá e földnek lakosait, és meghódolt e föld az úr előtt és az ő népe előtt. no azért keressétek az urat a ti istentek teljes szívetek és lelketek szerint, és felkelvén, az úr isten szentséges helyét csináljátok meg, hogy vigyétek az úr szövetségének ládáját és az istennek szentelt edényeket a házba, a mely építtetik az úr nevének.

23

megvénhedék pedig dávid és mikor igen koros volna: királyllyá tevő az ő fiát, salamont izráel felett. és összegyűjté izráel összes fejedelmeit, a papokat és a lévítákat is. és megszámláltatának a lévíták, harmincz esztendőstől fogva, és a kik annál idősebbek valának; és azok száma fejenként, férfiaként harmincznyolczer volt. ezek közül huszonnégyezeren az úr háza teendőinek gondviselői valának, és hateremen tisztartók és bírák. négyezeren ajtónállók; négyezeren pedig dicsérik vala az urat minden zengő szerszámokkal, melyeket dávid készíttetett a dicséretre. és dávid őket csoportokba osztá a lévi fiai szerint: gersonitákra, kéhátitákra és méraritákra. a gersoniták közül valók valának lahdán és simhi. lahdán fiai: jáhiel a fő, zétám és joel hárman. és a simhi fiai: selómit, hásiel és háran, hárman; ezek voltak a lahdán családjának fejei. simhi fiai: jahát, zina, jéus és béria; ezek négyen voltak simhi fiai. jahát volt a fő, zina második: de jéus és béria, mivel nem sok fiatat nemzének, az ő családjukban csak egy ágnak vették. kéhát fiai: amrá, ishár, hebron és uzziel, négyen. amrá fiai: áron és mózes, áron kiválasztottat, hogy felszenteltetnék a szentek szentje számára, ő és az ő fiai mindörökké, hogy jóillatot tennének az úr előtt, és szolgálának néki, s az ő nevében a népet megáldának mindörökké. mózesnek, az isten emberének fiai pedig számláltatának a lévi nemzetségei közé. mózes fiai: gerson és eliézer. gerson fiai: sébuel a fő. eliézer fiai voltak: reháb a fő. eliézernek nem volt több fia; de a reháb fiait igen megsokasodtak vala. ishár fiai: selómit, a ki fő vala. hebron fiai: jéria a fő, amárja második, jaháziel harmadik és jékámám negyedik. uzziel fiai: mika a fő, és isija második. mérári fiai: mákhli és músi: mákhli fiai: eleázár és kis. meghala pedig eleázár és nem voltak néki fiai, hanem leányai, a kiket a saját atyjokfiai, a kis fiai vettek el. músi fiai: mákhli, eder és jeremót, hárman. ezek lévi fiai családjaik szerint, a családok, az ő megszámláltatásuk szerint, nevek száma szerint fejenként, a kik az úr házában szolgáltak, húsz éves korban és azon felül. mert ezt mondotta vala dávid: az úr, az izráel istene nyugodalmat adott az ő népének, és

jeruzsálemben lakozik mindörökké; azért a lévítáknak sem kell többé hordozni az isten hajlékát, s mindazokat az eszközöket, a melyek az ő szolgálatához valók. annakokáért dávidnak utolsó rendelése szerint megszámláltattak a lévi fiai, húsz éves korban és azon felül. mert az ő helyök az áron fiai mellett van, hogy szolgáljanak az úr házában és annak pitvaraiban, kamaráiban, és mindenféle szent edények tisztítása és az isten házána szolgálatja által. és hogy gondot viseljenek a szent kenyerekre, az ételáldozathoz való lisztlágra, a kovász nélkül való lepényekre, a serpenyőben föttre és pirítotttra, minden mértékre és mérőre. és hogy álljanak az úrnak tiszteltetére és dicséretére, úgy reggel, mint este; és hogy áldozanak az úrnak minden égőáldozattal, minden szombaton, a hónapok első napjain és a szokott ünnepeken bizonyos szám szerint, a mint szükség vala, szüntelen az úr előtt; és hogy szorgalmasan őrizzék a gyülekezet sátorát, őrizzék a szenthelyet, és hogy vigyázzanak az ő atyjokfiainak, az áron fiainak szolgálatjánál az úr házában.

24

az áron fiainak is voltak rendjeik. áron fiai: nádáb, abihú, eleázár és itamár. nádáb és abihú még atyjuk előtt meghaltak és fiaik nem valának, azért eleázár és itamár viselék a papságot. és elosztá őket dávid és sádók, ki az eleázár fiai közül vala, és ahimélek, ki az itamár fiai közül vala, az ő tisztök szerint a szolgálatra. eleázár fiai között pedig több főember találtaték, mint az itamár fiai között, mikor eloszták őket. az eleázár fiai között családjaik szerint tizenhat főember volt; az itamár fiai közül, családjaik szerint, nyolcz. eloszták pedig őket sors által válogatás nélkül, mert a szenthelynek fejedelmei és istennek fejedelméi valának úgy az eleázár, mint az itamár fiai közül valók. és beírá őket semája, a nétanél fia, a lévi nemzetségéből való íródeák, a király előtt és a fejedelmek előtt, sádók pap előtt; ahimélek előtt, ki abjátár fia vala, és a papoknak és lévítáknak családfoi előtt. egy család soroltatott az eleázár és egy az itamár nemzetségéből. eské pedig az első sors jójárriba; a második jedájára; hárimra a harmadik; seórimra a negyedik; málkijára az ötödik; mijáminra a hatodik; hakkórsa a hetedik; abijára a nyolczadik; jésuára a kilenczedik; sekániára a tizedik; elíasibra a tizenegyedik; jákimra a tizenkettedik; huppára a tizenharmadik; jésebeabra a tizennegyedik; bilgára a tizenötödik; immérre a tizenhatodik; hézirre a tizenhetedik; hápisésre a tizennyolczadik; petáhiára a tizenkilenczedik; jéhezkelre a huszadik; jákinra a huszonegyedik; gámulra a huszonkettedik; delájára a huszonharmadik; maáziára a huszonnegyedik. ez az ő hivatalos rendjök szolgálatukban, hogy bejárnának az úr házába sorban, az ő atyjoknak áronnak rendelése szerint, a mint megparancsolta volt néki az úr, izráel istene. a mi lévi többi fiait illeti: az amrá fiai közül vala subáel; a subáel fiai közül jehdója. a mi illeti rehábát: a reháb fiait közül issija vala fő. az ishár fiai közül selómit; és a selómót fiai közül jahát. a hebron fiai közül első vala jéria, amárja második, jaháziel harmadik, jékámám negyedik. uzziel fiai: mika; a mika fiai közül sámir.

mika atyjafia issija; issija fiai közül zekáriás. mérári fiai: mákhli és mûsi; jaázija fia, bénó. mérárinak jaázijától, az ő fiától való fiai: sohám, zakkúr és hibri. mákhlitól vala eleázár, és ennek nem valának fiai. kistól: a kis fiai közül való volt jérakhmél. mûsi fiai: mákhli, eder és jérimót. ezek a lévíták fiai az ő családjaik szerint. ezek is sorsot vetének az ő atyjokfiaival az áron fiaival együtt dávid király előtt, sádók és ahimelek előtt, és a papok és lévíták családfői előtt, a fő a kisebbekkel egyformán.

25

dávid és a sereg fővezérei a szolgálatra kijelölék az asáf, hémán és jédutun fiait, hogy prófétálszanak czipterákkal, lantokkal és czimballmokkal. azok száma, a kik e szolgálatra rendeltettek, az ő szolgálatuk szerint: az asáf fiai közül: zakkúr, józsef, nétánia és asaréla, az asáf fiai asáf mellett, a ki a király mellett prófétál vala. a jédutun fiai közül: a jédutun fiai gedália, séri, jésája, hasábia, mattithia és simej, hatan czipterával az ő atyjok jédutun mellett, a ki az úr tiszteletére és dicséretére prófétál vala. a hémán fiai közül: hémán fiai: bukkija, mattánia, uzzeli, sébuel, jérimót, hanánia, hanáni, eliát, gid-dálti, romámti-ezer, josbekása, mallóti, hótir, maház-iót. ezek mind hémán fiai, a ki az isten beszédeiben a király látnoka a hatalom szarvának emelésére. az isten hémánnak tizeneggy fiút és három leányt ada. ezek mindnyájan az ő atyjuk mellett valának, a kik az úr házában énekelnek vala czimballmokkal, lantokkal és czipterákkal az isten házában szolgálatában, a királynak, asáfnak, jédutunnak és hémánnak parancsolata szerint. ezeknek száma testvéreikkel együtt, akik jártasok valának az úr énekében, mindnyájan tudósok, kétszáznyolczvannolcz vala. és sorsot vetének a szolgálat sorrendjére nézve, kicsiny és nagy, tanító és tanítvány egyaránt. és esék az első sors az asáf fiára, józsef; gedálira a második. ő és testvérei tizenketten valának. a harmadik zakkúrra, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. negyedik jisirre esék, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. ötödik nétániára, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. hatodik bukkijára, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. hetedik jésarelára, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. nyolczadik jésájára, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. kilencedik mattániára, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. tizedik simeire, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. tizenegyedik azárelre, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. tizenkettedik hasábiára, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. tizenharmadik subáelre, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. tizennegyedik mattithiára, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. tizenötödik jérimótira, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. tizenhatodik hanániára, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. tizenhetedik josbekására, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. tizennyolczadik hanánira, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. tizenkilencedik mallótira, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. huszadik eliátára, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. huszonegyedik hótirra,

kinek fiai és testvérei tizenketten valának. huszonkettedik giddáltire, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. huszonharmadik maházíotira, kinek fiai és testvérei tizenketten valának. huszonnegyedik romámti-ezerre, kinek fiai és testvérei tizenketten valának.

26

az ajtónállók rendje ez: a kóriták közül meselémias, a kóré fia, a ki az asáf fiai közül való volt. a meselémias fiai közül elsőszülött zekária, jédiael második, zebádia harmadik és játniel negyedik, elám ötödik, jóhanán hatodik, eljehoénai hetedik. obed-edom fiai közül: semája elsőszülött, józabád második, jóah harmadik, sákár negyedik, nétánéel ötödik, ammiel hatodik, issakhár hetedik, pehullétai nyolczadik, mert az isten megáldotta vala őt. az ő fiának, semájának is születtek fiai, a kik családjukban uralkodtak, mert erős vitézek valának. semája fiai: othni, refáel, obed, elzabád, kinek testvérei igen erős férfiak valának, elihu és sémákiás. ezek mindnyájan obed-edom fiai közül valók; mind ő magok, mind fiaik és testvéreik derék férfiak valának, erősek a szolgálatra; hatvanketten obed-edomtól valók. meselémiasnak is fiai és testvérei tizennyolczan erős férfiak valának. hósásnak is, a mérári fiai közül, valának fiai, kik között simri volt a fő, nem mintha elsőszülött volna, hanem mivel az ő atyja őt akará választani főnek; hilkias a második, tebálías a harmadik, zekária negyedik; mindnyájan a hósá fiai és testvérei, tizenhármán. ezek között osztaték el az ajtónállás tiszte a főemberek által, hogy az ő atyjokfiaival együtt vigyáznának és szolgálnának az úr házában. és sorsot vetének kicsiny és nagy egyaránt az ő családjaik szerint mindenik kapura. és esék a napkelet felé való kapunak őrizete sors szerint selémiasra; zekáriára pedig, az ő fiára, a ki bölcs tanácsadó vala, mikor sorsot vetének, esék az északi kapu sors szerint. obed-edomnak a déli kapu; az ő fiainak pedig a kincstartó ház. supinnak és hósának a napnyugotra való kapu, a salléketh kapuval együtt a felmenő töltésen, egyik őrizőhely szemben a másikkal. napkelet felé vala hat lévita; észak felé minden napra négy; délre is minden napra négy; a kincstartó háznál kettő-kettő. a külső részen napnyugat felé: négy a felmenő töltésen, kettő a külső rész felé. ezek az ajtónállók csoportjai a kóriták és méráriták közül. a lévíták közül: a kóriták az isten háza kincsenek, és az istennek szentelt kincseknek főgondviselője. a lahdán fiai, gersoniták fiai lahdántól; a lahdán családfői, gersonita jáhiéli. jáhiéli fiai: zétám és joel az ő testvére, a kik az úr háza kincseinek valának gondviselői. az amrá, ishár, hebron és aziel nemzetségéből valók is. sébuel pedig gersonnak, a mózes fiának fia a kincs főgondviselője volt. az ő atyjafiai pedig, eliezertől valók, ezek: rehábás az ő fia, kinek fia jésája, kinek fia jórám, kinek fia zikri, kinek fia selómit. ez a selómit és az ő testvérei valának gondviselői minden megszentelt kincsnek, a melyet dávid király, a nemzetségek fejedelmei, az ezredesek, századosok és a hadakozó nép fejedelmei szenteltek vala istennek, a melyet a hadban való zsákmányból szenteltek vala az úr házában

építésére. és a mit csak szentelt sámuel próféta, és saul, a kis fia, és abner, a nér fia, és joáb, a séruja fia; és bárki szentelt is valamit istennek: mind selómitnak és az ő testvéreinek gondviselése alatt volt. az isháriták közül kenánias és az ő fiai izráel külső dolgaival bíztattak meg, mint tisztartók és bírók. a hebroniták közül hasábiás és testvérei igen erős férfiak, ezren és hétszázan valának, a kik izráel népe között, a jordán vizén túl napenyészetre, gondviselő voltak az úr minden dolgában és a király szolgálatjában. a hebroniták között jerija vala a fő (a hebroniták nemzetségeik és családjaik szerint megkeresztetének a dávid királyságának negyvenedik esztendejében és találtak bátor férfiakat gileád-jaézerben). és az ő atyjafiai, erős férfiak, kétezerhét százan valának, család-fők; a kiket dávid király gondviselőkké tett a rubenitákon és gádítákon és manasse félnemzetségén, mind az istennek, mind a királynak minden dolgaiban.

27

ezek az izráel fiai szám szerint, család-fők, ezredesek, századosok és előjárók azoknak, a kik a király szolgálatában állottak a seregek minden dolgaiban, a kik be- és kimennek hónapról-hónapra az egész esztendőn át; a seregek egyenként huszonnégyezer emberből állának. az első csapatnak vezére az első hónapban jasobeám, a zabdíel fia vala, mely csapat huszonnégyezerből állott; ő a péres fiai közül való volt és vezére az első hónapra rendelt sereg minden előjárójának. a második csapatnak vezére a második hónapban dódai ahohtes vala és az ő csapata; és miklót az előjáró. az ő csapata is huszonnégyezerből állott. a harmadik seregnek a harmadik hónapban benája volt a vezére, a ki jójada főpapnak volt a fia; az ő csapata is huszonnégyezerből állott. ez a benája hős volt a harmincz között, sőt a harmincz felett való volt. csapatjának előjárója az ő fia, ammizabád vala. a negyediknek vezére a negyedik hónapban asael vala, a joáb testvére és utána az ő fia, zebádias. az ő csapata is huszonnégyezerből állott. az ötödiknek vezére az ötödik hónapban jizráhtes samhut vala. az ő csapata is huszonnégyezerből állott. a hatodiknak vezére a hatodik hónapban a tékoabeli ira volt, az ikkés fia. az ő csapata is huszonnégyezerből állott. a hetediknek vezére a hetedik hónapban a pélonbeli héles vala, az efraim fiai közül. az ő csapata is huszonnégyezerből állott. a nyolczadiknak vezére a nyolczadik hónapban a husátbeli sibbékai vala, a zárhiták közül. az ő csapata is huszonnégyezerből állott. a kilencediknek vezére a kilencedik hónapban az anatótbeli abiézer vala, a benjáminiták közül. az ő csapata is huszonnégyezerből állott. a tizediknek vezére a tizedik hónapban a nétófátfeli maharai vala, a zárhiták közül. az ő csapata is huszonnégyezerből állott. a tizenegyediknek vezére a tizenegyedik hónapban a pirathonbeli benája vala, az efraimiták közül. az ő csapata is huszonnégyezerből állott. a tizenkettediknek vezére a tizenkettedik hónapban a nétófátfeli hédai vala, othniel nemzetségéből való. az ő csapata is huszonnégyezerből állott. izráel nemzetségei között, a rubeniták előjárója eliézer, a zikri fia; a simeonitáké sefetiás, a maaka fia. lévinek

hasábia, a kémuel fia; áronnak sádók; júdának elihu, a dávid atyjafiai közül; iszakhárnak omri, a mikáel fia; zebulonnak ismája, az obádiás fia; naftalínak jérímót, azriel fia; efraim fiainak hósea, az azáziás fia; a manasse félnemzetségének joél, a pedája fia; manasse gileád földén való félnemzetségének iddó, a zekáriás fia; benjáminnak jaasiel, az abner fia; dának azaréel, a jérohám fia. ezek valának az izráel nemzetségének fejedelmei. nem számláltatá meg pedig dávid azokat, a kik húsz esztendőn alól valának; mert az úr megígérte, hogy megokasítja izráelt, mint az égnek csillagait. joáb, a séruja fia megkezdé a számlálást, de véghez nem vivé, mivelhogy e miatt istennek haragja támadt izráel ellen. ez okból a szám nem vétetett fel a dávid király krónikájának száma közé. a király kincseinek gondviselője vala azmávet, az adiel fia; a mezökön, a városokban, a falvakban, a várakban való kincseknek pedig jónatán, az uzziás fia volt a gondviselője; a föld művelésére rendelt mezei munkások felett volt ezri, a kélub fia. a szőlőművesek felett volt a rámátfeli simei, és a szőlőkben levő boros tárházak felett a sífmítbeli zabdi; az olajfák és a mezőn való fügefák művesei felett a gideritbeli baálanán; az olajos tárházak felett joás; a sáron mezején legelő barmok felett a sáronbeli sitrai; a völgyekben legelő barmok felett pedig sáfát, az adlai fia. a tevék felett az ismáel nemzetéből való obil; a szamarak felett a méronótbeli jehdėja; a juhek felett a hágárenus jaziz. mindnyájan ezek valának a dávid király jószágainak gondviselői. jónatán, a dávid nagybátyja főtanácsos vala, a ki értelmes és írástudó ember volt. jéhiel, a hakhmóni fia pedig a király fiaival vala. akhitófel is a királynak tanácsosa volt. arkites khúsaí pedig a király barátja. akhitófel után volt jójada, a benája fia, és abjátár; a király hadának fővezére pedig joáb.

28

egybehívatá pedig dávid jeruzsálembe az izráel összes fejedelmeit, a nemzetségek fejedelmeit, a király szolgálatában levő csapatok előjáróit, az ezredeseket, a századosokat, a király minden jószágának és marháinak gondviselőit, a maga fiait is, udvariszolgáival, a harcosokat minden erős víztével egyetemben. és felállá dávid király az ő lábaira, és monda: halljátok meg szómat atyámfiai és én népem! elvégezém szívem szerint, hogy az úr szövetsége ládájának nyugodalmas házat csináltatnék és a mi istenünk lábainak zsámolyt; hozzá is készítettem mindent az építéshez. de az isten monda nekem: ne te csinálj házat az én nevemnek; mert hadakozó ember vagy, sok vért is ontottál immár. engem választá az úr, izráel istene az én atyámnak egész házából, hogy lennék királya az izráel népének mindörökké; mert júdát választotta előjárónak és a júda törzsében az én atyámnak háznépét; az én atyámnak fiait közül pedig engem méltóztatott királylyá tenni egész izráel felett. és minden fiaim közül (mert az úr sok fiakat adott nekem) választotta salamont az én fiamat, hogy ülne az úr királyságának székeben izráel felett. és monda nekem: salamon a te fiad építi meg az én házamat és az én pítvarimat; mert én őt

magamnak fiamul választottam, és én is néki atya leszek; megerősítem az ő királyságát mindörökké; ha az én parancsolatimat és ítéletimet szorgalmasan megtartandja, a mint e mai napon. most azért az egész izráelnek, az úr gyülekezetének szeme előtt és a mi istenünk hallására: örizzétek s keressétek az úrnak a ti istenteknek minden parancsolatát, hogy bírassátok e jó földet, és hogy örökségül hagyassátok fiaitokra is magatok után mindörökké. te azért, fiam, salamon, ismerd meg a te atyád istenét, és szolgálj néki tökéletes szívvel és jó kedvvel; mert az úr minden szívbe belát és minden emberi gondolatot jól ért. hogyha őt kereséted, megtaláld; ha ellenben őt elhagyándod, ő is elhagy téged mindörökké. most azért, mivelhogy az úr választott téged, hogy néki szent házat építs: légy erős és készítsd meg azt. akkor átadá dávid az ő fiának, salomonnak a tornácznak, annak házacskáinak, kincstartó helyeinek, felházainak és belső kamaráinak, a kegyelem táblája helyének is formáját, és mindenek formáját, a melyeket szívében elgondolt vala, az úr házának pitvarai felől, az isten háza kincsenek és a szent kincseknek számára köröskörül levő minden kamarák felől. a papok és lévíták csapatjainak háza, az úr háza szolgálatának minden munkája és az úr háza szolgálatára való minden eszköz felől. azután aranyat mérték szerint, a különböző szolgálatok eszközei számára; mértékkel minden ezüst eszközök és a különböző szolgálatok eszközei számára. vagyis aranyat mértékkel a nagy gyertyatartókra és azok arany szövétnekére, mértékkel mindenik gyertyatartóra és annak szövétnekire, s az ezüst gyertyatartókra mértékkel, a gyertyatartóra és annak szövétnekire, mindegyik gyertyatartó rendeltetése szerint. és aranyat mértékkel, a szent kenyerek asztalai, minden asztal számára, azonképen ezüstöt az ezüst asztalok számára. a villákra, medenczékre és kancsókra tiszta aranyat; az arany poharakra is bizonyos mérték szerint ada aranyat, minden pohárra; és az ezüst poharakra ezüstöt bizonyos mértékkel, minden pohárra. a füstölő oltár számára megtisztított aranyat mérték szerint; aranyat a szekérnek azaz a kéruboknak mintázására, a kik kiterjesztett szárnyakkal az úr szövetségének ládáját befedezik. mindezek az úr kezétől íratattak meg, a ki engem megantatott az egész alkotmány formájára. monda ezek után dávid salomonnak, az ő fiának: légy bátor és erős, és kezdj hozzá, semmit ne félj és ne rettegj; mert az úr isten az én istenem veled léssen, téged el nem hagy, töled el sem távozik, miglen elvégzed az úr háza szolgálatának minden művét. ímé, itt vannak a papok és lévíták csapatjai az isten házában minden szolgálatára, veled lesznek minden munkában készségesen bölcseséggel, a fejedelmek is és az egész nép minden dolgaiddá névze.

29

azután monda dávid király az egész gyülekezetnek: ím látjátok, hogy egyedül az én fiamat salomont választotta isten, a ki még gyermek és gyenge; a munka pedig nagy, mert nem emberé léssen az a ház, hanem az úr istené. én pedig teljes tehetségem

szerint az én istenem háza számára bőségesen szereztam aranyat az arany szerszámokra, ezüstöt az ezüst szerszámokra, rezet a rézre, vasat a vasra, fákat a fákra, ónyxköveket, foglalni való köveket, veres köveket, különbözőszínű köveket; mindenféle drágaköveket; márványköveket is bőséggel. ezenfölül, mivel nagy kedvem van az én istenem házához, a mi kincsem, aranyam és ezüstöm van, oda adom az én istenem házában szükségére, azok mellett, a melyeket szereztam a szentház számára. háromezer talentum aranyat ofer aranyából és hétezer talentum tiszta ezüstöt, a házak falainak beborítására. aranyat az arany szerszámokra, ezüstöt az ezüstre és minden szükségére, a mesteremberek kezéhez. és ha valaki még adni akar, szabad akarátja szerint, tölts meg az ő kezét ma és adjon, a mit akar az úrnak. azért szabad akarátjok szerint adának ajándékokat az atyák fejedelmei, az izráel nemzetségeinek fejedelmei, az ezredesek, századosok és a király dolgainak fejedelmei. és adának az isten házában szükségére ötezer talentum aranyt és tízezer darikat; tízezer talentum ezüstöt és tízenyolcezer talentum rezet és százezer talentum vasat. és valakinél drágakövek találatának, adák az úr házában kincséhez, a gersoniták közül való jéhiel kezébe. és örvendeze a sokaság, hogy szabad akarátjokból adának; mert tiszta szívökből adakozának az úrnak; dávid király is nagy örömmel örvendezett. hálákat ada azért dávid az úrnak az egész gyülekezet előtt, és monda dávid: áldott vagy te, uram, izráelnek, a mi atyáinknak istene, öröktől fogva mind örökké! oh uram, tied a nagyság, hatalom, dicsőség, örökkévalóság és méltóság, sőt minden, valami a mennyben és a földön van, tied! tied, oh uram, az ország, te magasztalod fel magadat, hogy légy minden fejedelmek felett! a gazdagság és a dicsőség mind te töled vannak, és te uralkodol mindeneken; a te kezedben van mind az erősség és mind a birodalom; a te kezedben van mindennek felmagasztaltatása és megerősítettése. most azért, oh mi istenünk, vallást teszünk előtted, és dicsérjük a te dicsőséges nevedet; mert micso da vagyok én, és micso da az én népem, hogy erőnk lehetne a szabad akarat szerint való ajándék adására, a mint tettünk? mert töled van minden, és a miket a te kezedből vettünk, azokat adtuk most néked. mert mi csak jövényyek vagyunk te előtted és zsellérek, a mint a mi atyáink is egyenként; a mi életünk napjai olyanok e földön, mint az árnyék, melyben állandóság nincsen. oh mi urunk istenünk! mind ez a gazdagság, amit gyűjtöttünk, hogy néked és a te szent nevednek házat építsünk, a te kezedből való és mindazok tiéd! jól tudom, oh én istenem, hogy te a szívet vizsgálod és az igazságot szereted. én mindezeket tiszta szívből, nagy jó kedvvel adtam, s látom, hogy a te néped is, a mely itt jelen van, nagy örömmel, szabad akarátja szerint adta ezeket néked. oh uram, ábrahámnak, izsáknak és izráelnek, a mi atyáinknak istene, tartsd meg mindörökké ezt az érzést a te néped szívében, és irányítsd az ő szívöket te feléd! salomonnak pedig, az én fiamnak adj tökéletes szívet, hogy a te parancsolatokat, bizonyágtételeidet és rendelésidet megörizhesse, s hogy mindazokat megcselekedhesse, s felépíthesse azt a házat, a melyet én megindítottam.

tam. és szóla dávid az egész gyülekezethez: kérelek, áldjátok az urat, a ti isteneteket. áldá azért az egész gyülekezet az urat, az ő atyáik istenét; s leborulván, tisztelék az urat és a királyt. és áldozának az úrnak áldozatokkal, és áldozának egészen égőáldozatokkal az úrnak másnapon, ezer tulkot, ezer kost, ezer bárányt italáldozataikkal, és sokféle áldozatokkal az egész izráélért. s evének és ivának az úr előtt azon a napon nagy vígasságban. azután salamon, a dávid fiát másodsor is királylyá tevék és felkenék őt az úrnak, hogy lenne fejedelem; sádókot is fölkenék a főpapságra. és üle salamon az úr székébe, mint király az ő atyjának, dávidnak helyében, és mindenben szerencsés vala, mert engedelmeskedék néki az egész izráél. a fejedelmek és a hatalmasok, sőt a dávid király fiai is mindnyájan kezet adának, hogy salamon királynak engedelmeskedni fognak. és igen felmagasztalá az úr salamont mind az egész izráél népe előtt, és oly királyi méltóságot szerzett néki, a melyhez hasonló egy királynak sem volt ő előtte izráelben. így uralkodott dávid, az isai fia az egész izráél felett. az idő pedig, a melyben uralkodék izráél felett, negyven esztendő. hebronban uralkodék hét esztendeig, jeruzsálemben pedig harminczháromig uralkodék. és meghala jó vénségben, életével, gazdagságával és minden dicsőségével megelégedve. és uralkodék az ő fia, salamon helyette. dávid királynak pedig úgy első, mint utolsó dolgai, ímé megirattak a sámuel próféta könyvében és a nátán próféta könyvében és a gád próféta könyvében; az ő egész országlásával, hatalmasságával és mind az-
zal, a mi az ő idejében történt vele, izráellel és a föld minden országaival.

mege erősödék királyságában salamon, a dávid fia; és az úr az ő istene vele volt, és őt igen felmagasztalá. és szóla salamon az egész izráel népének, ezredeseknek, századosoknak, a bírának és az egész izráel minden előjáróinak és a családfőeknek, hogy elmennének salamon és az egész gyülekezet ő vele a magaslatra, mely gibeonban vala; mert ott volt az isten gyülekezetének sátora, melyet mózes, az őt szolgálja csinált vala a pusztában; de az isten ládját dávid már felvitte volt kirját-jeárimból arra a helyre, melyet készített számára dávid; mert sátort állított fel számára jeruzsálemben. a rézoltár azonban, melyet bésaléel, az uri fia csinált, a ki a huri fia volt, ott volt az úr sátora előtt; felkeresé tehát azt salamon és a gyülekezet. és áldozék ott salamon a rézoltáron az őt előtt, mely a gyülekezetnek sátorában vala, áldozék azon ezer égőáldozatot. azon éjszaka megjelenék az isten salomonnak, és mondja néki: kérj a mit akarsz, hogy adjak néked. és monda salamon az istennek: te nagy irtalmasságot cselekedtél az én atyámmal, dáviddal; és ő helyette engemet királylyá tettél. most, oh uram isten, legyen állandó a te beszéded, melyet szólottál volt az én atyámnak, dávidnak; mert te választottál engem királylyá e nép felett, mely oly sok, mint a földnek pora. most azért adj nékem bölcseséget és tudományt, hogy a te néped előtt mind ki-, mind bemehessek; mert vajjon kicsoda kormányozhatja ezt a te nagy népedet? akkor monda az isten salomonnak: minthogy ez volt a te szívedben, és nem kértél tőlem gazdagságot, kincset és tisztességet, avagy a téged gyűlölőknek lelkét, sem hosszú életet magadnak nem kértél, hanem kértél magadnak bölcseséget és tudományt, hogy kormányozhasd az én népemet, mely felett királylyá tettelek téged: a bölcseséget és a tudományt megadtam néked, sőt gazdagságot, kincset és tisztességet és aranyat, mint a köveket, jeruzsálemben; a czedrusfákat is felhalmozá, mint a vadfügefákat, melyek a lapályon nagy tömegben vannak. és salomonnak hoznak vala lovakat egyiptomból; mert a király kereskedői sereggel vették volt meg a lovakat szabott áron. és mikor feljönnek vala, hozának egyiptomból egy szekeret hatszáz ezüst siklusért, egy-egy lovat százötven ezüst siklusért; és ugyan csak ők szállították ezeket a hitteusok minden királyainak és siria királyainak.

elvégezé salamon magában, hogy az úr nevének házat építene, és magának királyi palotát. és renделе salomon hetvenezet férfit teherhordásra, nyolczvanezer férfit favágásra a hegyen; háromezerhatszáz felülgyölöt azokhoz. és küldé salamon a tírusbeli híram

királyhoz, mondván: a mint az én atyámmal, dáviddal cselekedtél, a kinek küldöttél czedrusfákat, hogy építene magának házat, melyben laknék; úgy én az én uram istenem nevének akarok házat építeni, hogy néki szenteljem, és abban füstölő szerekkel jó illatot gerjeszsek, hogy folytonosan szent kenyerek álljanak előtt, s minden reggel és este égőáldozatot áldozzak szombatnapokon, és új holdnak napjain, és az úrnak a mi istenünknek szentelt ünnepeken, melyeket örökké kell cselekedniök az izráelitáknak. a ház pedig, a melyet építeni szándékozom, igen nagy lesz, mert a mi istenünk nagyobb minden isteneknél. de kinek volna annyi ereje, hogy néki házat csinálhatna? az ég és az egeknek egei őt be nem foghatják, s ki vagyon én is, hogy néki házat csinálhassak? hanem hogy csak jóillatot tegyenek abban ő előtt. most azért küldj hozzám tudós mesterembert, a ki tudjon készíteni aranyból, ezüsből, rézből, vashból, bíborból, karmazsinból és kék bíborból; a ki tudjon metéseket metszeni az én mesterembereimmel együtt, a kik júdában és jeruzsálemben vannak, a kiket az én atyám, dávid szerzett. annakfelelte küldj czedrusfákat, fenyőfákat és ébenfákat a libánusról, mert tudom, hogy a te szolgálid tudják vágni a libánusnak fáit; és imé az én szolgálim is a te szolgáliddal lesznek. hogy készítsenek nékem sok fát, mert a ház, a melyet építek, nagy és csudálatos leszén. és imé a munkásoknak, a favágóknak, a te szolgálidnak adok húszezer véka cséplett búzát és húszezer véka árpát, húszezer báth bort és húszezer báth olajat. felele pedig híram, a tírus királyá levélben, melyet küldé salomonnak: mivelhogy az úr szerette az ő népét, azért adott téged nékik királyul. ismét monda híram: áldott az úr, az izráel istene, a ki mind a mennyet, mind a földet teremtetted; a ki ilyen bölcs, tudós, okos és értelmes fiat adott volt dávid királynak, a ki mind az úrnak házat, mind magának királyi palotát akar építeni. imé küldöttem azért bölcs, tudós és értelmes férfit, a ki az én atyámé, húrámé volt; a dán nemzetségének leányai közül való asszony fiát (és az ő atya tírus városából való), a ki tud készíteni aranyból, ezüsből, rézből, vashból, kövekből, fákból, bíborból, kék bíborból, lenből és karmazsinból és mindenféle metesztést metszeni és minden remekművet elkészíteni, a melyekkel megbízatik, a te tudós mesterembereiddel és az én uramnak, dávid királynak, a te atyádnak tudós mestereivel egyben. azért most, a mely búzát, árpát, olajat és bort ígért az én uram, küldje el az ő szolgálinak; mi pedig a libánuson vágunk fát, a mennyire néked szükségű lesz, és elviszúik azokat szálakon a tengeren joppéhoz, és te onnét vitessed jeruzsálembé. megszámálattá azért salamon minden idegen férfit az izráel földén, az ő atyjának, dávidnak megszámálattása után és találattának százötvenháromezerhatszázan. és választá azok közül hetvenezet teherhordót, favágásra pedig a hegyen nyolczvanezeret; pallérokul, a kik a népet szorgalmaztatnák, renделе háromezerhatszázat.

elkezde építtetni salamon az úr házat jeruzsálemben a móríja hegyén, mely dávidnak, az ő atyjának meg-

mutatattott, azon a helyen, melyet készített vala dávid a jebuzem onrán szerűjén. elkezdé pedig az építést a második hónap második napján, királyságának negyedik esztendejében. és ilyen alapot vetett salamon az isten házának építésénél: hosszúsága a régi mérték szerint vala hatvan sing, szélessége húsz sing. és a tornác a templom hosszában, a ház szélessége szerint, húsz sing volt, a magassága pedig százhúsz sing; és beborítá azt belől tiszta arannyal. a derék házat pedig megbélelté fenyőfákkal és finom arannyal borítá be, melyen pálmákat és lánczokat metszete. és beborította a házat drágakövekkel ékességül, és az arany párvaimból való arany volt. és beborítottá a háznak gerendáit, ajtómelletteit, falait és annak ajtait is arannyal; és metszete a háznak falaira kérubokat. megcsináltatá a szentek-szentjét is, melynek hosszúsága a derék háznak szélességével arányban húsz sing, szélessége is húsz sing volt, és beborítottá azt hatszáz tálentom finom arannyal. a szegeknek súlya ötven arany siklus volt. a felső helyiségeket is beborítottá arannyal. és csináltatott a szentek-szentjébe két kérubot is, szoborműveket, és beboríták azokat arannyal. a kérubok szárnyainak hosszúsága húsz sing vala; egyik szárnya öt sing, és a háznak falát érinté; a másik szárnya is öt sing és a másik kérub szárnyát érinté. a másik kérubnak szárnya is, a mely öt sing volt, a háznak falát érinté; a másik szárnya pedig, a mely ismét öt sing volt, a másik kérub szárnyát érinté. úgy, hogy a kérubok szárnyai húsz singnyire valának kiterjesztve; lábaikon állának, és arczuk befelé. annakfelette függőnyt is csináltatott, kék és piros bíborból és karmazsinból és lenből, melyre kérubokat csináltatott. két oszlopot is csináltatott a ház előtt, a melyeknek hossza harminczöt sing vala, és gömöt felül mindenikre, a mely öt sing vala. és csináltatott lánczokat is, mint a belső részben, s az oszlopok tetejére helyhezteté; és száz gránátalmát is csináltatott, s a lánczokba helyhezteté. és felállítá ez oszlopokat a templom előtt: egyiket jobbfelől, a másikat balfelől. és nevezé a jobbfelől valót jákinnak, a balfelől valót pedig boáznak.

4

csináltatott rézoltárt is, melynek hosszúsága húsz sing, szélessége is húsz sing, magassága pedig tíz sing vala. csináltatott öntött tengert is, mely egy szélétől fogva a másik szélégig tíz sing vala, köröskörül kerek, és öt sing magas, és harmincz sing zsinór érte be a kerületit. az alatt ökr alakok valának köröskörül, tíz lévén egy singnyire, a melyek kört alkotának a tenger körül; az ökr alakok két renddel valának öntve ugyanazon öntésből. tizenkét ökrön állott; három északra fordulva, három nyugotra, három délre és három napkeletre, és a tenger felül vala rajtok, hátuk pedig mind befelé. vastagsága egy tenyérnyi volt, és karimája olyan, mint a pohár ajaka, vagy a lilium virága; és háromezer báth fért belé. csináltatott annakfelette tíz mosdómedenczét, és ötöt helyheztete jobbkéz felől, ötöt pedig balkéz felől, hogy azokban mossanak, mossák azt, a mi áldozatra való; a tenger pedig a végre vala, hogy abban mosakodjanak a papok. csináltatott tíz arany gyertyatartót is,

az utasítás szerint, és helyhezteté a templomban, ötöt jobbkéz felől, ötöt balkéz felől. csináltatott tíz asztalt is, a melyeket helyheztete a templomban, ötöt jobbkéz felől, ötöt balkéz felől; csináltatott száz arany medenczét is. megcsináltatá a papok pitvarát is és a nagy tornácot; és ajtókat a tornácra, s azok ajtóit rézzel borítá be. a tengert pedig helyhezteté jobbkéz felől napkeletre, délnek ellenébe. húrám fazekakat, lapátokat és medenczéket is csinált. és elvégezé húrám a mivet, a melyet csinálnia kellett salamon királynak, az isten házában; tudniillik a két oszlopot és a két kerek gömböt a két oszlop tetejére, és a két hálót a két kerek gömb befedezésére, a melyet az oszlopok tetején valának. és négyszáz gránátalmát a két hálóra; két rend gránátalmát minden hálóba a két kerek gömb befedezésére, a melyek az oszlopok tetején valának. csinála talpakat is, és azokra mosdómedenczéket. egy tengert és tizenkét ökröt az alá. fazekakat, lapátokat és villákat. mindezen eszközöket húrám az ő atya tiszta rézből csinálta salamon királynak az úr háza számára. a jordán mezején önteté azokat a király az agyagos földben, sukkót és seredáta között. mindezen eszközöket salamon nagy mennyiségben csináltatá, mert nem tekinté a réznek súlyát. és megcsináltatá salamon minden egyéb felszerelést is, mely az úr házához szükséges volt: az arany oltárt és az asztalokat, a melyeken a szent kenyerek voltak. a gyertyatartókat és azoknak szövétnekeit is, hogy éjgenek azok rendeltetésük szerint a szentek-szentje előtt, finom aranyból. azok virágait, szövétnekeit és hamvvevőit is aranyból, és pedig tiszta aranyból. és az ollókat, medenczéket, tálakat és tömjénezöket finom aranyból, és a ház kapuját, a szentek-szentjéhez való bejárat belső ajtóját és a templom házában belső ajtóit aranyból.

5

és elvégeztették az egész mű, a melyet salamon király csinál az úr házához. és bevivé salamon dávidtól, az ő atyjától, istennek szenteltetett jöszágot, az ezüstöt, aranyat és az összes edényeket, és helyhezteté azokat az isten házában kincsei közé. akkor salamon összegyűjté az izráel véneit és a nemzetségek összes fejedelmeit és az izráel háznépének fejedelmeit jeruzsálembe, hogy felvigyék az úr szövetségének ládáját a dávid városából, a mely a sion. és felgyülene az izráelnak minden férfiai a királyhoz, a hetedik hónap ünnepe. mikor pedig eljötték volna mindnyájan az izráel vénei: felvették a levíták a ládát. és felvették a ládát, a gyülekezet sátorát és minden szent edényeket, a melyek a sátorban valának; felvették azokat a papok és levíták. salamon király pedig és az izráel egész gyülekezete, a mely ő hozzá gyűlt, megy vala a láda előtt, áldozván juhokkal és ökrökkel, a melyek meg sem számállathatnának, sem meg nem irathathatnának sokaságuk miatt. és bevivék a papok az úr szövetségének ládáját az ő helyére, az isten házában belső részébe, a szentek-szentjébe, a kérubok szárnyai alá. a kérubok pedig szárnyaikat kiterjesztik vala a láda felett, és befedezik vala a kérubok a ládát és annak rúdait felülről. azután kijebb vonták annak rúdait, úgy hogy a rudaknak végei láthatók valának a ládán

kívül, a legbelső rész felől, de kívülről nem voltak láthatók. és ott volt mind e mai napig, nem volt egyéb a ládában, hanem csak mózes két táblája, melyeket ő a hóreb hegyén tett vala abba, a mikor az úr szövetséget kötött izráel fiaival, mikor kijövének egyiptomból. lön pedig, mikor a papok kijöttek a szent helyből, (mert a papok mindnyájan, a kik ott valának, magokat megszentelték vala és akkor nem kellett megtartaniok az ő sorrendjüket, annakokáért az énekes leviták mind, a mennyien valának, asáf, hémán, jedutun, az ő fiaik és testvéreik fehér ruhákban, czimbalmokkal, lantokkal és cziporákkal állanak vala napkelet felől az oltárnál és ő velök százhusz kürtölő pap; mert a kürtölőknék és éneklőknék tisztók vala egyenlőképen zengeni az úrnak dicséretére és tisztelésére.) és mikor nagy felszóval énekelnének kürtökkel, czimbalmokkal és mindenféle zengő szerszámokkal, dicsérvén az urat, hogy ő igen jó és örökkévaló az ő irgalmassága: akkor a ház, az úrnak háza megtelék köddel, annyira, hogy meg sem állhattak a papok az ő szolgálatjukban a köd miatt, mert az úr dicsősége töltötte vala be az istennek házat.

6

akkor monda salamon: az úr mondotta, hogy ő lakoznék közben. én pedig lakóházat építettem néked, helyet, a hol örökké lakjál. azután megfordult a király, és megálá izráel egész gyülekezetét; és izráel egész gyülekezete felállott. és monda: áldott az úr, izráel istene, ki szólott volt az ő szája által az én atyámnak, dávidnak, és hatalmas kezeivel beteljesítette, mondván: attól a naptól fogva, a melyen kihozám az én népemet egyiptom földéből, soha nem választottam egyetlen várost sem az izráel minden nemzetségei közül, hogy házat építenének, a melyben lenne az én nevem, sem férfit nem választottam, hogy az én népemnek izráelnek vezére lenne. hanem jeruzsálemet választottam, hogy az én nevem abban lenne, és választám dávidot, hogy vezére lenne az én népemnek, izráelnek. ámbár az én atyám, dávid elvégezé magában, hogy házat építene az úrnak, izráel istenének, de az úr azt mondotta dávidnak, az én atyámnak: azt, hogy arra gondoltál, hogy az én nevemnek házat építs, jól tetted, hogy szivedben azt elvégezted; mégis nem te építesz házat nékem, hanem a te fiad, a ki a te ágyéködből származik, ő épít az én nevemnek házat. és beteljesíté most az úr az ő beszédét, a melyet szólott; mert felkelék az én atyám dávid helyett, és ülék az izráel királyi székébe, a mint az úr megmondotta volt; és megépítém a házat az úrnak, izráel istene nevének. és abba helyeztem a ládát, a melyben az úrnak szövetsége van, melyet szerzett volt az izráel fiaival. és oda állott salamon az úr oltára elé, az izráel egész gyülekezetével szemben, és kezeit kiterjesztette. salamon pedig egy székét csináltatott vala rézből, a melyet a tornácznak közepén helyzetetett el, melynek hossza öt sing, szélessége is öt sing, magassága pedig három sing vala. felállá abba, és térdeire esvén az egész izráel gyülekezete előtt, kezeit az ég felé kiterjeszté, és monda: oh uram, izráelnek istene! nincsen hozzád hasonló isten sem mennyben, sem földön, a ki megtartod a te

fogadásodat és irgalmasságodat a te szolgálódhoz, a kik te előtted teljes szívvel járnak! ki megtartottad a te szolgálódnak, az én atyámnak, dávidnak, a mit szólottál néki; mert te magad szólottál, és kezeiddel beteljesítetéd, a mint e mai napon megtetszik. most azért, oh uram, izráelnek istene, tartsd meg, a mit a te szolgálódnak, dávidnak, az én atyámnak ígértél, mondván: nem fogy el előttem a te magodból való férfiu, a ki az izráelnek királyiszekiben üljön; csakhogy a te fiad örizzék meg az ő útjokat, hogy az én törvényemben járjanak, mint te én előttem jártál. most azért, oh uram, izráelnek istene, bizonyosodjék meg a te beszéded, melyet szólottál volt a te szolgálódnak, dávidnak! (avagy lakozhatnék-e valósággal az isten a földön az emberek között? im az egek, és az egeknek egei téged be nem foghatnak, mennyivel kevésbbé e ház, a melyet én építettem.) és tekints a te szolgálódkönyörgésére és imádságára, oh én uram istenem, meghallgatván kiáltását és könyörgését, a melylyel könyörög a te szolgáló előtt! hogy a te szemeid éjjel és nappal figyelmezzenek e házra, e helyre, a melyről azt mondottad, hogy nevedet abba helyezénded, meghallgatván könyörgését a te szolgálódnak, a mikor e helyen könyörögne. hallgasd meg azért a te szolgálódnak és a te népednek izráelnek könyörgését, a mikor könyörögni fognak e helyen; hallgasd meg a te mennyi lakhelyedből, és meghallgatván őket, légy kegyelmes! mikor valaki vétkezéndik felebarátja ellen, és esküre köteleztetik, hogy megesküdjék, és ő ide jő, megesküszik oltár előtt ebben a házban, te hallgasd meg a mennyből és vidd véghez, és tégy igaz ítéletet a te szolgálóid között, az istentelent megbüntetvén, fejére fordítván az ő útját; és az igazat megigazítván, megfizetvén néki az ő igazsága szerint. mikor pedig megvertetetik a te néped, az izráel, az ő ellenségeitől, mivel te ellened vétkeztek és hozzád visszatérve vallást tesznek a te nevedről, könyörögnek és imádkoznak te előtted a házban: te hallgasd meg a mennyből, és bocsásd meg a te népednek, az izráelnek bűnét, és hozd vissza őket arra a földre, a melyet adtál nékik és az ő atyáiknak. mikor az ég berekesztetik és nem leszen eső, mivel vétkeztek te ellened; és imádkozni fognak e helyen, és vallást tesznek a te nevedről és megtérnek bűneikből, mert te sanjargatod őket: te hallgasd meg a mennyből, és légy kegyelmes a te szolgálódnak és a te népednek, az izráelnek; minekutána őket megtanítándod az igaz útra, a melyen járjanak; és adj esőt a te földre, a melyet adtál a te népednek örökségül. éhség ha lesz a földön, ha döghalál, aszály, ragya, sáska, cserebogár; ha az ő ellensége szorongatja az ő birodalmának földében; ha bármiféle csapás és nyomorúság jövénd reájok: a ki akkor könyörög és imádkozik, legyen az bárki; vagy a te néped, az izráel, ha elismeri kiki az ő csapását és fájalmát, és kezeit a házban kiterjeszté: te hallgasd meg a mennyből, a te lakhelyedből és légy kegyelmes, és kinek-kinek fizess az ő útai szerint, a mint megismerted az ő szívét, mert egyedül csak te ismered az emberek fiainak szívét; hogy féljenek téged, járván a te útaidon, míg élnek e föld színén, a melyet adtál volt a mi atyáinknak. sőt még az idegen is, a ki nem a te néped, az izráel közül való, ha eljövend messze földről a te nagy nevedért

és a te hatalmas kezédért és a te kiterjesztett karodért, mikor ide jutván, könyörögnek e házban: te hallgasd meg a mennyből, a te lakóhelyedből, és add meg az idegennek mindazt, a miért könyörög hozzád, hogy megismerjék a földnek minden népei a te nevedet, és tiszteljenek téged úgy, mint a te néped, az izráel, és ismerjék meg, hogy a te nevedről neveztetik e ház, a melyet én építettem. ha a te néped hadba megy ki az ő ellensége ellen azon az úton, a melyen elbocsátod őket; ha könyörögnek, hozzád fordulván e város felé, a melyet választottál magadnak, és e ház felé, a melyet a te nevednek építettem: te hallgasd meg az égből az ő könyörgéseket és imádságukat, és szerezz nékik igazságot. ha vétkeznek elened (mert nincs ember, a ki nem vétkeznék) és reájok megharagudván, az ellenség kezébe adándod és őket fogságba viendik azok, a kiktől megfogattak, messze földre vagy közelre, és ha az idegen földön, a hol fogva tartatnak, magokba szállnak, és megtérvén, az ő fogságuk helyén könyörögnek hozzád, és ezt mondanadják: vétkeztünk, hamisan és gonoszul cselekedtünk; és megtérnénk te hozzád teljes szívökből és teljes lelkökből az ő fogságuk földében, a hol őket fogva tartják, és könyörögnek hozzád, az ő földjükhöz útja felé fordulva, a melyet adtál az ő atyáiknak, és e város felé, a melyet választottál magadnak, és e ház felé, a melyet a te nevednek építettem: hallgasd meg akkor az ő könyörgéseket és imádságukat a mennyből, a te lakhelyedről, és szerezz nékik igazságot, és bocsásd meg a te népednek, hogy elened vétkezett. most azért, oh én istenem, legyenek a te szemeid nyitva és füleid legyenek figyelmesek a könyörgésre ezen a helyen. és most kelj fel, oh úr isten, a te nyugodalmadba, te és a te hatalmaságodnak ládájá! te a papjaid, oh úr isten, öltöztessenek fel üdvösséggel, és a te szenteid örvendezzenek a jóban. oh úr isten, ne utáld meg a te felkenetett királyod orcáját; emlékezz meg dávidhoz, a te szolgádhoz való nagy irgalmasságaidról!

7

és mikor salamon elvégezte a könyörgést, tűz szálla le az égből, és megemészté az egészen égőáldozatot és a véres áldozatot, és az úr dicsősége betölté a házat, annyira, hogy még a papok sem mehettek be az úr házába; mert az úr dicsősége betölté az úr házat. és az izráel fiai mindnyájan látták, a mikor alászalla a tűz és az úr dicsősége a házra, és arcczal leborulának a föld felé a padlózatra, s imádák és tisztelik az urat, hogy jó és az ő kegyelme mindörökké való! a király pedig és az egész nép áldoznak vala áldozatokat az úr előtt. áldozék salamon király áldozatot huszonkétezer ökörrel és százhuszezer juhval; és ekképen szentelék fel az úr házat a király és az egész nép. a papok pedig foglalatások valának az ő tisztökben; a lévíták is az úrnak minden zengő szerszámaival, a melyeket dávid király készíttetett, hogy az urat dicsérnék (mert örökkévaló az ő irgalmassága) a dávid dicséretével mely kezökbe adott; a papok pedig trombitálnak velök szemben, míg az egész izráel ott áll. és felszentelé salamon a középső pitvart, a mely az úrnak háza előtt vala; mert ott sz-

erze égőáldozatokat és hálaadóáldozatok kövéreit; mert a rézoltárra, a melyet salamon készíttete, nem fér vala az égőáldozat, az ételáldozat és a hálaadóáldozat kövére. és salamon ünnepet szerze ebben az időben hét napig, és vele együtt az egész izráel, nagy gyülekezést, mely összegyülekezők hámtól fogva az égiptom patakáig. a nyolczadik napon pedig gyülekezést tartának, mert az oltár felszentelését hét napon át végeztek és az ünnepet is hét napon. a hetedik hónapnak huszonharmadik napján elbocsátá a népet sátoraikba, vígan és megelégedve mindama jók felett, a melyeket cselekedett az úr dáviddal, salamonnal és az ő népével izráellel. és salamon bevégezé az úr házat és a királyi palotát, s mindazt, a mit magában elhatározott salamon, hogy megcsinál az úr házában és a maga házában; szerencsésen bevégezé. megjelenék pedig az úr salamonnak azon éjjel, s monda néki: meghallgattam a te könyörgésedet, és e helyet magamnak áldozat házául választottam. ímé, a mikor az eget bezárom, hogy ne legyen eső; és a mikor parancsolok a sáskának, hogy a földet megemészsze; vagy a mikor dőghalált bocsátandok az én népemre: és megalázza magát az én népem, a mely nemről neveztetik, s könyörög és keresi az én arczomat, és felhagy az ő bűnös életmódjával: én is meghallgatom őket a mennyből, megbocsátom bűneiket, és megszerzem nekik földjüket. most már az én szemeim nyitva lesznek, és füleim figyelmesek lesznek e helyen a könyörgésre. most választottam és megszenteltem e házat, hogy az én nevem abban legyen mindörökké, és ott lesznek az én szemeim és az én szívem mindenkor. és ha te előttem járandsz, a mint járt dávid, a te atyád, úgy cselekedvén mindennekben, a mint neked megparancsoltam: megerősítem a te birodalmad trónját, amint megígértem volt dávidnak, a te atyádnak, mondván: nem vétetik el a te nemzetségedből való férfiú az izráel királyiszekéből. de hogyha ti elszakadtok, s rendelésimet és parancsaimat, a melyeket előtökbe adtam, elhagyjátok, s elmenvén, idegen isteneknek szolgálandotok és azok előtt meghajoltok: kiszagatom őket az én földemből, a melyet adtam volt nékik: és ezt a házat, a melyet az én nevemnek szenteltem, orcám elől elvetem; tanulságul és példabeszédül adom őket minden nemzetségnek. és ezen a házon, a mely felségsé vala, minden elmenő álmélkodni fog, és azt mondja: miért cselekedett így az úr ezzel az országgal és ezzel a házzal? és azt felelik: azért, mert elhagyátok az urat, atyáik istenét, a ki őket kiharotta volt égiptom földéből, és idegen istenekhez hajlottak, azokat imádták és azoknak szolgáltak; azért hozta reájok mind e veszedelmet.

8

lön pedig húsz esztendő mulva, a mi alatt salamon megépíté az úr házat és a maga palotáját: azokat a városokat, a melyeket hirám adott salamonnak, megépíté salamon, és izráel fiait telepíté oda. azután elméne salamon hámat-sobába és azt hatalmába keríté. és megépíté tádmort a pusztában, és minden kincstartó városokat, a melyeket hámatban épített. annakfelette mind a felső, mind az alsó

bethoront megépíté s megerősített városokká tette kőfalakkal, kapukkal és zárokkal. és baalátot, s a tárházak minden városait, a melyek salamonéi valának, a szekereknek és a lovagoknak minden városait; és mindent, a mihez salamonnak kedve volt, megépíté jeruzsálemben, a libánuson és az ő egész birodalmának földén. mindazt a népet, a mely megmaradt a hitteusok közül, az emoreusok, perizeusok, hivveusok és a jebuzeusok közül, a kik nem az izráel közül valók; hanem azoknak fiai közül, a kik azon a földön ő utánok maradtak volt, a kiket az izráel fiai ki nem irhattak, azokat salamon adófizetökké tévé mind e mai napig. de az izráel fiai közül salamon senkit nem tett szolgává az ő külső dolgaiban; mert ezek hadakozó férfiak voltak, és az ő hadnagyinak vezérei, s szekereinek és lovagjainak vezérei. azok, a salamon király seregeinek vezérei, kétszázötvenen valának, a kik uralkodnak vala a népen. és felvité salamon a farao leányát a dávid városából a házba, a melyet néki épített vala; mert ezt mondá: nem lakhatik az én feleségem az izráel királyának, dávidnak házában; mert szentséges hely az, mivel az úr ládája abba vitetett. akkor égőáldozatokat áldozék salamon az úrnak az úr oltárán, a melyet rakatott vala a tornácz előtt; naponként áldozának azon, mőzes parancsolatja szerint, szombatnapokon, a hónapok első napjain, és évenként a fönnnepeken háromszor; tudniillik a kovásztalan kenyerek ünnepén, a hetek ünnepén és a sátorok ünnepén. és elrendelé az ő atyjának, dávidnak rendelése szerint a papok tisztét az ő szolgálatjokban, a lévítákat is az ő tisztők szerint, hogy dicsérnék az istent és szolgálának a papok mellett naponként; az ajtónállókat is, az ő csoportjaik szerint minden kapuhoz, mert így volt az isten emberének, dávidnak parancsolatja. és nem tértek el a király parancsolatjától, a melyet parancsolt vala a papoknak és lévítáknak minden dolog és a kincsek felől. ilyen módon bevégződött salamonnak minden munkája azon naptól, a mikor az úr házának alapját letették, annak befejezéséig, a mikor imár az úr háza elkészült. aztán elméne salamon es-iongáberbe és előtba, a mely a tenger partján, edom földén volt. és küldé híráz az ő szolgálái által néki hajókat és szolgálát, a kik a tengeren jártasok valának, a kik menének a salamon szolgáláival együtt ofirba, honnan négyszázötven talentom aranyat hozának és vívék salamon királynak.

9

a séba királynéasszonya pedig hallván salamon hírért, eljőve, hogy megkísértse salamont nehéz kérdésekkel, jeruzsálembé, igen nagy sereggel és tevékkel, a melyek hoznak vala fűszereket, igen sok aranyat és drágaköveket; és salamonhoz méne, és beszélt vele mindeneokről, a melyek szívén voltak. és salamon megfelelt minden beszédeire, mert semmi sem volt salamon elől elrejtve, a melyet meg nem mondhatott volna néki. és mikor látta séba királynéasszonya salamon bölcsességét és a házat, a melyet épített vala; és az ő asztalának étkei, szolgálának lakását és hivatalnokainak állását és öltözékeiket, pohárnokait s azoknak öltözékeit, és az ő áldozatát, a

mellyel az úrnak házában áldozott: a lélekzete is elállott. és monda a királynak: mind igaz volt, a mit hallottam volt az én lakóöldemben a te dolgaidról és bölcseségedről. de hinni sem akartam azoknak beszédeit, míg én magam el nem jöttem, és szemeim-mel nem láttam. és ímé nékem a felét sem beszéltek el a te bölcsesség nagyságának; felülmúltad a hírt, a melyet hallottam. boldogok a te embereid és boldogok ezek a te szolgálai, a kik szüntelen udvarlanak néked, hogy hallhatják a te bölcseségedet! legyen az úr, a te istened áldott, a ki téged annyira szeretett, hogy az ő székébe helyezett, hogy lennél az úrnak, a te istenednek királya; mivel a te istened szerette izráelt, hogy megerősít őt mindörökké, azért tett téged királyllyá felettök, hogy szolgálass itéletet és igazságot. és ada a királynak százhusz talentom aranyat és felette sok fűszerszámot és drágaköveket. nem is volt több olyan fűszerszám, mint a melyet séba királynéasszonya ada salamon királynak. és híráz szolgálai és salamon szolgálai is, a kik hoztak vala aranyat ofirból; hoztak ébenfát és drágaköveket is. és csinálá a király az ébenfából lépcsőket az úr házába és a király házába, s cziterákat és lantokat az éneklőknek. ezekhez hasonlókat nem láttak azelőtt júda országában. salamon király pedig ada a séba királynéasszonyának mindent, a mit csak kívánt és kért tőle, azon-kivül, a mit ő a királynak hozott. aztán megtére és méne az ő földébe mind ő, mind az ő szolgálai. vala pedig mértéke az aranynak, a mely esztendőnként bejő vala salamonnak hatszázhatvan talentom arany, azonkivül, a mit hoznak vala a kalmárok és kereskedők; de még arabia minden királyai és annak a földnek fejedelméi és hoznak vala aranyat és ezüstöt salamonnak. és csináltata salamon király kétszáz paizst vert aranyból, mindenik paizsra hatszáz vert arany siklus ment fel. háromszáz kerek paizst is vert aranyból; mindenik paizsra háromszáz arany siklus megy vala, a melyeket a király helyezett a libánon erdejének házába. és csináltatott a király egy nagy királyiszéket elefántcsontból, és beboríttatá azt finom arannyal. hat lépcsője volt a széknék, és arany zsámolya a székhöz erősítve, és támaszai valának mindkét felől az ülés mellett, és két oroszlán állott a karok mellett. és tizenkét oroszlán áll vala ott a hat lépcsőn mindkét felől. senki soha olyant nem csinált egyetlen országban sem. és salamon királynak összes ivóedényei és aranyból valának; a libánon erdő házának is összes edényei tiszta aranyból valának; nem vala az ezüstnek semmi becse a salamon idejében; mert hajói voltak a királynak, a melyek társisba jártak a híráz szolgáláival együtt. minden három esztendőben egyszer menének a hajók társisba, honnan aranyat, ezüstöt, elefántcsontot, majmokat és pávákat hoznak vala. és felülmúlt salamon király a földnek minden királyait gazdagságban és bölcsességben. és e földnek minden királyai kívánnak vala szembe lenni salamonnal, hogy hallhatnák az ő bölcsességét, a melyet isten adott vala az ő szívébe, és azok mindnyájan ajándékot visznek vala néki, arany és ezüst edényeket, ruhákat, fegyvert, fűszerszámoikat, lovakat és öszvéreket esztendőnként. és salamonnak négyezer lovtállóí, székerei és tizenkétezer lovagjai valának, a kiket helyezett a szekerek városai

saiba és a király mellé jeruzsálemben. és uralkodó vala minden király felett az eufrates folyóviztől a filiszteusok földéig és az egyiptom határáig. és a király jeruzsálemben olyanná tevő az ezüstöt, mint a köveket, és a czedrusfákat úgy elszaporítá, mint a vad fügefákat, a melyek nevedeknek a mezősegen bőséggel. hordnak vala pedig salamonnak lovakat egyiptomból és minden országból. salomonnak egyéb dolgai, úgy az elsők, mint az utolsók, avagy nem íraték-e meg a ná tán proféta könyvében, és a silóbeli ahija profécziájában, és jehdó profétának jeroboám ellen, a nébát fia ellen írt látásaiban? és uralkodék salamon jeruzsálemben az egész izráel felett negyven esztendeig. és elaluvék salamon az ő atyáival egyetemben, és eltemeték őt az ő atyjának, dávidnak városában, és uralkodék helyette az ő fia roboám.

10

elméne roboám síkembe; mert síkembe gyűlt vala az egész izráel, hogy őt királylyá választanák. lön pedig, mikor ezt meghallotta jeroboám, a nébát fia, a ki akkor egyiptomban vala; mert oda futott volt salamon király elől, visszatérte jeroboám egyiptomból. és hozzáküldvén, elhivaták őt. eljőve azért jeroboám és az egész izráel, és szólának roboámnak, mondván: a te atyád igen megnehezítette a mi igánkat, de te most könnyebbsít meg atyádnak kemény szolgálatát és az ő nehéz igáját, a melyet reánk vetett, és szolgálunk néked. és monda nékik: harmadnapig gondolkodom róla, azután jöjjetek hozzám. elméne azért a nép. és tanácskozáék roboám király a vén emberekkel, a kik salamon előtt az ő atya előtt állottak vala életében, mondván: mit tanácsoltok, mit választokjak e népnek? és azok ekképen szólának: ha javára leendesz ennek a népnek, s kedvezel nékik és jó szóval beszélsz hozzájuk; akkor te szolgálád lesznek mindenkor. de ő megvetette a vének tanácsát, a melyet néki tanácsoltak, és tanácsot tartá az ifjakkal, a kik ő vele nevedektek volt fel és néki udvaroltak. és monda azoknak: ti micsoda tanácsot adtok, hogy választ adjunk e népnek, a kik nékem így szólának: könnyebbsít meg az igát, a melyet a te atyád reánk vetett? akkor felelének az ifjak, a kik ő vele együtt nevedektek vala, mondván: így szólj a népnek, a mely szólván néked, azt mondia: a te atyád megnehezítette a mi igánkat, te pedig könnyebbsít meg nekünk; így szólj nékik: az én legkisebb ujjam erősebb atyám derekánál; most azért, ha az én atyám nehéz igát vetett reátok, én még nehezebbé teszem igátokat; ha az én atyám ostarral vert titeket, én skorpiókkal. és elméne jeroboám és az egész nép roboámhoz harmadnap, a mint a király meghagyta, ezt mondván: jöjjetek hozzám harmadnapon. és a király kemény választ adott nékik, megvetve roboám király a vének tanácsát. és az ifjak tanácsa szerint szóla nékik, mondván: ha az én atyám megnehezítette a ti igátokat, én még nehezebbé teszem azt; ha az én atyám ostarral vert titeket, én skorpiókkal. és a király nem hallgatá meg a népet; mert ezt az úr fordította ekként, hogy megerősítén az úr az ő beszédét, a melyet szólott vala a silóbeli ahija által jeroboám-

nak, a nébát fiának. mikor pedig az egész izráel látta, hogy nem hallgatá meg őket a király, felele a nép a királynak, mondván: micsoda részünk csak nekünk dávidban? nincsen nekünk örökségünk az isai fiában! menj el a te hajlékidba, oh izráel! ám viseld gondját a te házadnak, oh dávid! elméne azért hajlékiba az egész izráel; úgy, hogy roboám csak azokon az izráel fiain uralkodék, a kik júda városaiban laktak. és mikor elküldé roboám adorámot, az adószedőt, megkövézéék őt izráel fiai, és meghala; roboám király pedig sieté szekerébe ülni, hogy jeruzsálembé szaladjon. így szakada el az izráel népe a dávid házatól, mind e mai napig.

11

méne azért roboám jeruzsálembé, és összegyűjté a júda és benjámin házát, száznolczvanezer válogatott hadviselőket, hogy hadakoznának izráel ellen, és visszanyernék az országot roboámnak. szóla pedig az semájának, az isten emberének, mondván: mond meg roboámnak, salamon fiának, júda királyának és az egész izráelnek júdában és benjáminban, így szólván: ezt mondia az úr: ne menjetek fel és ne hadakozzatok atyátokfiai ellen; térjete meg ki-ki a maga házába, mert én tőlem lett e dolog. és engedének az úr szavának, és megtérének a helyett, hogy jeroboám ellen mennének. lakozék azért roboám jeruzsálemben, és megerősíté a városokat júdában. így megépíté bethlehemet, etámot és tékoát. bethsúrt, sókót és adullámot, gátot, marésát és zifet, adorámot, lákist és ezekát, sorát, ajalont és hebront, melyek erős városok valának júdában és benjáminban. és mikor megerősítette ez erősségeket, helyezett azokba előjárókat és szerze tárházakat eleségnek és bornak és olajnak. és mindenki városban szerze paizsokat és kopjakát, és rendkívül megerősíté azokat. és az övé lön júda és benjámin. továbbá a papok és a lévíták, a kik az egész izráelben valának, ő hozzá csatlakozának minden ő határukából; mert a lévíták elhagyták az ő faluikat és jóságukat, és júdába és jeruzsálembé menének, mert kiüzte vala őket jeroboám és az ő fiai, hogy az úrnak ne szolgálják. és rende megalának papokat a magaslatokhoz, a bakokhoz és a borjúkhoz, a melyeket csináltatott vala. és utánuk izráel minden nemzetségei közül azok, a kik szívök szerint keresték az urat, izráelnek istenét, menének jeruzsálembé, hogy áldoznának az úrnak, az ő atyáik istenének. és megerősíték júda országot, és megerősíték roboámot, a salamon fiát három esztendeig; mert három esztendeig járának dávidnak és salomonnak útján. és feleségül vevé roboám malalátát, jérímótnak, a dávid fiának leányát és abihailt, eliábnak, az isai fiának leányát, a ki szüle néki fiakat: jeust, semáriát és zahámot, és ő utána vevé maakát, az absolon leányát, a ki szülé néki abiját, attait, zizát és selómitot. legjobban szereté pedig roboám maakát, az absolon leányát minden feleségei és ágyasai között; mert tizenholcz felesége és hatvan ágyasa volt. és nemze huszonholcz fiút és hatvan leányt. és roboám abiját, a maaka fiát tette testvérei között vezérre és előjáróvá, mert őt akará királylyá tenni. és okosan gondolkodván, szétoztá fiait mind júda és benjámin

földén a megerősített városokba, a kiknek bőségesen adott eleséget és sok feleséget szerzett számukra.

12

lön pedig, mikor roboám az ő királyságát megszilárdította és abban megerősödött: elhagyta az úr törvényét, és vele együtt az egész izráel. azért a roboám királyságának ötödik esztendejében feljövésének, az egyiptomi király jeruzsálem ellen, (mert az úr ellen vétkezének). ezerkétszáz fegyveres szekérrel és hatvanezer lovaggal, és megszámlálhatlan vala a nép, a mely vele egyiptomból feljött, a libiabeliekkel, sikkesekkel és szercesekkel; és elfoglalta júdának erős városait, azután méne jeruzsálem alá. akkor semája próféta méne roboámhoz és a júda fejedelméhez, a kik jeruzsálembe gyűltek össze sésáktól való féltőkben, és monda nékik: ezt mondja az úr: mivel ti engem elhagytatok, én is a sésák kezébe bocsátlak titeket. akkor megálázák magokat az izráel fejedelmei és a király, s mondának: az úr igaz! és mikor az úr látta, hogy megalázták magokat, ekképen szóla az úr semája prófétának: megalázták magokat, nem vesztém el őket, hanem némi szabadulást szerzek nékik, és nem ontom ki az én haragomat jeruzsálem ellen sésák által; mindazáltal szolgálai lesznek néki, hogy megtudják a különbséget az én szolgálatom és más országok királyságainak szolgálatai között. feljőve azért sésák, az egyiptomi király jeruzsálem ellen, és elvivé az úr házának kincsét, s a király házának kincsét; mindazokat elvivé; az arany paizsokat is elvivé, a melyeket salamon csináltatott vala. ezek helyett roboám király rézpaizsokat csináltata, és bízta azokat a gyalogosok fejedelmének kezére, a kik őrzik a király házának ajtaját. és mikor a király felmegy az úr házába, mennek a gyalogosok is, és felviszik azokat, s azután visszahozzák a gyalogosok szobájába. mikor azért megalázta magát roboám, eltávozék az úr haragja ő róla, hogy meg ne semmisülne mindenestől, mert júdában is volt még jó dolog. megerősödék azért roboám király jeruzsálemben és uralkodék; mert negyvenegy esztendő vala roboám, mikor uralkodni kezdett volt, és tizenhét esztendeig uralkodék jeruzsálemben, a városban, a melyet az úr választott vala az izráel minden nemzetségei közül, hogy ott helyeztesse az ő nevét; és az ő anyjának neve vala naáma, a ki ammonita volt. cselekedék pedig gonosz, mert az urat szíve szerint keresni nem akará. roboámnak pedig első és utolsó dolgai avagy nincsenek-e megírva a semája próféta könyvében, és időnnak, a látnoknak könyvében, a nemzetségi lajstromban? és hadakozás volt roboám és jeroabám között egész éltőkben. és elaluvék roboám az ő atyáival, és eltemették a dávid városában; és uralkodék az ő fia, abija, helyette.

13

jeroabám királynak tizennyolczadik esztendejében kezdé uralkodni abija júdában. három esztendeig uralkodék jeruzsálemben. az ő anyjának neve mikája

vala, a ki a gibeából való uriel leánya. és abija és jeroabám között háború vala. azért felkészülé abija a háborúra négyszázezer válogatot harcusból álló sereggel; és jeroabám vele szembeszállott nyolczszázezer válogatot harcusból álló sereggel. akkor felállá abija a semárim hegýének tetején, a mely az efraim hegýségében vala, és monda: hallgassátok meg szómat, jeroabám és az egész izráel! avagy nem kellene-e néktek meggondolnotok, hogy az úr, az izráel istene dávidnak adta volt a királyságot izráel felett örökre; néki és fiainak, sónak szövetsége által? mindazáltal felkele jeroabám, a nébát fia, salomonnak, a dávid fiának szolgálja, és támad az ő ura ellen; azután gyűlének ő hozzá a haszontalan emberek, belial fiak, a kik ellene szegültek roboámnak, a salomon fiának, mikor roboám gyermek és félénk szívű volt, és azok ellen magát nem oltalmazhatta. és most azt gondoljátok, hogy ti ellene állhattok az úr királyságának, a mely a dávid fiainak kezében van, mivel sokan vagytok, s veletek vannak az aranyborjúk is, a melyeket jeroabám öntetett néktek istenek gyanánt. avagy nem ti üztétek-e el az úrnak papjait, az áron fiait és a levítákat? és nem ti szerzettetek-e magatoknak papokat, mint egyéb országoknak nemzetségei, akárkit, a ki az ő szolgálatjának felszentelésére egy gyermeked tulokkal és fél kossal eljött, és lett a bálványok papja, a melyek nem istenek. mi mellettünk van pedig az úr, a mi istenünk, a kit mi el nem hagytunk; a papok pedig, a kik az úrnak szolgálnak, az áron fiai, és vannak levíták, a kik forgolódnak az ő tisztőkben. és áldoznak az úrnak égőáldozattal minden reggel és minden este, és füstölőáldozattal, és a kenyérnek a tiszta asztalra való tételére és az arany gyertyatartóra, szövetekeivel egybe gondot viselnek, meggyújtván azokat minden este; mert mi megtartjuk az úrnak, a mi istenünknek rendelését: ti pedig elhagytátok őt. azért ímé mi velünk van az isten vezér gyanánt, és az ő papjai a riadó kürtökkel, hogy ti ellenetek kürtöljenek. izráel fiai! ne harcoljatok az úr ellen, a ti atyáitok istene ellen, mert nem lesztek szerencsések! jeroabám pedig lest vetett ellenök, hogy hátuk mögé kerüljön, s ilyen módon júda előtt is ők legyenek, hátuk mögött is a les. látván pedig júda, hogy ímé mind elöl, mind hátul megtámadtatának: kiáltának az úrhoz, a papok pedig trombitálnak vala a trombitákkal. és kiáltának júda férfiai; és mikor kiáltának a júda férfiai, az isten megveré jeroabámot és az egész izráelt, abija és júda előtt. és az izráel fiai menekülének júda elöl, de az isten kezébe adá őket; mert megveré őket abija és az ő népe nagy csapással, úgyannyira, hogy az izráeliták közül seb miatt öt-százezer válogatot férfi esett el. és ilyen módon aláztatának meg az izráel fiai abban az időben; júda fiai pedig megerősödének, mert ők az úrra, az ő atyáik istenére támaszkodtak volt. és üldözé abija jeroabámot, és elfoglala ő tőle egy-néhány várost, bethelt és annak faluit, jésanát és annak faluit, s efráviót és annak faluit. és nem jutott többé erőhöz jeroabám abija idejében, hanem megveré őt az úr, és meghala. abija pedig hatalmassá lön, és vett vala magának tizennygy feleséget, a kiktől nemze huszonkét fiút és tizenhat leányt. abijának pedig több dolgai, útai és beszédei megíratnak az iddó próféta könyvében.

elaluvék pedig abija az ő atyáival, és eltemeték őt a dávid városában, s uralkodék helyette az ő fia, asa, a kinek idejében tíz esztendeig volt békesség a földön. és asa mindazt cselekedé, a mi jó és igaz vala az úr előtt, az ő istene előtt; elrontá az idegen istenek oltárait és a magaslatokat; a bálványokat eltörteté, és az aserákat kivágatá; és megparancsolá júdának, hogy az urat, az ő atyáik istenét keressék, és cselekedjék az isten törvényét és parancsolatját. kipusztítá júda minden városaiból a magaslatokat és a nap-oszlopokat, és az ország csendes lön alatta. és építették megerősített városokat júdában, mivelhogy nyugalomban volt a föld, és senki sem folytatott ellene háborút azokban az esztendőekben, mert az úr nyugalmat adott vala néki. mert ezt mondja vala júdának: építsük meg a városokat és vegyük körül kerítéssel, tornyokkal, kapukkal, zárokkal, míg a föld birodalmunkban van; mert megkerestük az urat, a mi istenünket, megkerestük és nyugalmat adott nekünk minden felől. azért építének és lön jó előmenetelök. vala pedig az asa serege, a mely paizst és kopját visel vala, júdából háromszázezer; és benjáminból paizst viselő és kézivesek kétszáznyolcvanezeren valának; mindezek erős vitézek, és kijöve ő ellenök a szerezsen zérah, ezerszer ezer emberrel és háromszáz szekérrel, és méne marésáig. kiméne asa is ő ellene, és viadalhoz készülének a sefáta völgyben, marésa mellett. akkor kiálta asa az úrhoz, az ő istenéhez, és monda: oh uram, nincs különbség előtted a sok között és az erő nélkül való között, hogy megsegítsd! segélj meg minket, oh mi urunk istenünk, mert benned bízunk, és a te nevedben jöttünk e sokaság ellen! oh uram, te vagy a mi istenünk, ne vegyen ember te rajtad erőt. megveré azért az úr a szerezseneket asa és júda előtt, és elfutának a szerezsenek. és üldöze őket asa az ő seregével gerárig, és elhullának a szerezsenek közül sokan, hogy közülök senki sem marada életben, mert leverettek az úr előtt és az ő serege előtt; és hozának nagy zsákmányt. és gerár környékén elpusztítának minden várost, mert az úrtól való rettegés szállotta meg őket. és a városokat mind feldúlták, mivelhogy sok ragadomány vala azokban. a barmok tanyáit is lerombolták, és sok juhot és tevé elhajtának, s úgy tértek vissza jeruzsálembe.

15

és azáriást, az obed fiát felindítá az isten lelke: a ki asa elé lépett, és monda: hallgassatok meg engem, asa s egész júda és benjámin! az úr van veletek, ha ti is ő vele lesztek; ha őt keresenditek, megtaláljátok; de ha őt elhagyándjátok, ő is elhagy titeket. sok ideje, hogy izráel az igaz isten nélkül, tanító pap nélkül, és törvény nélkül van. ha megtért volna az ő nyomorúságában az úrhoz, izráel istenéhez: megtalálták volna azok, a kik őt keresik. de ezekben az időkben nincs békessége sem a kimenőnek, sem a hazajövőnek, mivelhogy nagy a nyomorúsága mindazoknak, a kik e földön laknak: annyira, hogy egy nemzetség a másik nemzetséget és

egyik város a másik várost elpusztítja; mert az isten győtri őket minden sanyarúsággal. ti azért bátorságosok legyetek, kezeiteket le ne eresztétek, mert a ti munkátoknak jutalma van. mikor pedig asa meghaltotta e beszédeket és az obed prófétának próféciáját, megbátorodék, és elpusztítá a júda és benjámin földéről mindenestől a bálványokat, a városokból is, a melyeket elfoglalt az efraim hegységén, és megújítá az úr oltárát is, a mely az úr tornácza előtt volt. és összegyűjté az egész júda és benjámin nemzetségét és azokat, a kik jövények valának köztök az efraim, manasse és símeon nemzetségéből; mert az izráel nemzetségéből sokan csatlakozának ő hozzá, látván, hogy az úr, az ő istene, ő vele volt. összegyűlének azért jeruzsálembe a harmadik hónapban, asa királyságának tizenötödik esztendejében. és áldozának az úrnak azon a napon a nyert zsákmányból hétszáz ökörrel és hétezer juhval; és fogadást tettek, hogy ezután az urat, az ő atyáik istenét teljes szívvel és teljes lélekkel fogják keresni. és ha valaki nem keresné az urat, izráel istenét, megölettesék kicsinytől fogva nagyig, úgy a férfi, mint az asszony. és megesküvének az úrnak felszólal, kiáltással, trombita- és kürtszókkal. és örvendezett az egész júda az eskü felett; mert teljes szívökből esküdtek, és egyenlő akarattal keresték az urat; és megtalálták áltaik, és az úr nyugalmat szerze nékik minden felől. de még maakat, asa király anyját is megfosztá a királynéságtól, mivel egy iszonyú bálványt emelt vala aserának, és asa elrontá és összetörte annak iszonyú bálványát, és a kedron patakjánál megégeté. jöllehet izráelből a magaslatokat nem irtották ki, mindazáltal asának tiszta szíve vala egész életében. és bevívé az isten házába, a mit atyja és ő megszentelének, ezüstöt, aranyat és edényeket. és nem volt háború asa királyságának harminczötödik esztendejéig.

16

asa király uralkodásának harminczhatodik esztendejében feljöve baása, az izráel királya júda ellen, és megépíté rámat, hogy ne engedjen senkit se kimenni, se bemenni asához a júda királyához. de asa az úrnak és a királynak tárházából hozá ki ezüstöt, aranyat, és küldé azt benhadának, a siriabeli királynak, a ki lakik vala damaskusban, mondván: szövetség van köztem és te közötted, a mint az én atyám és a te atyád között is volt azelőtt. imé küldök néked ezüstöt és aranyt. menj el, bontsd fel a te szövetségedet baásával, az izráel királyával, hogy távozzék el tőlem. és engedvén benhadád asa királynak, elküldé az ő seregének vezéreit izráel városai ellen, és bevéve ijont, dánt, abelmáimot és nafthali minden kincses városait. a mit mikor meghallott baása, abban hagyta ráma építését és megszünteté munkáját. akkor asa király felvéve az egész júda népét, és rámból a köveket és a fákat mind elhordák, a melyekkel baása a várost építi vala, és azokból gebát és mispát építé. az időben méne hanáni prófeta asához, a júda királyához, és monda néki: mivel a siriabeli királyban volt bizodalmad, és nem az úrbán, a te istenedben bízál: ezért szabadult meg a siriabeli király hada a te kezedből. avagy nem vala-é a szerezseneknek és

a libiabelieknek nagy seregek, felette sok szekereik és lovagjaik? mindazáltal, mivel az úrbán volt bizonalmad, kezdedbe adá azokat; mert az úr szemei forognak az egész földön, hogy hatalmát megmutassa azokhoz, a kik ő hozzá teljes szívvel ragaszkodnak; bolondul cselekedél ebben; azért mostantól kezdve háborúk lesznek te ellened. akkor megharaguvék asa a prófétára, és veté őt a tömlöczházba, mert igen megharagudott vala e szőért reá; és ugyanakkor asa a nép közül is sokat megnyomoríta. de imé asának mind első, mind utolsó dolgai meg vannak írva a júda és az izráel királyainak könyvében. és megbetegedék asa, királyságának harminczkilenczedik esztendejében lábaira, annyira, hogy igen súlyos volt az ő betegsége; mindazáltal betegségeben is nem az urat keresé, hanem az orvosokat. és elaluvék asa az ő atyáival, és meghala az ő királyságának negyvenegyedik esztendejében. és eltemeték őt az ő sírjába, a melyet magának vágatott vala a dávid városában; és helyezék őt az ágyba, a melyet megtöltének drága fűszerekkel, s kenőccsével feldolgozott jó illatokkal, és érette felette nagy égést rendezének.

17

uralkodék pedig ő helyette az ő fia, jósafát, és megerősíté magát izráel ellen. és sereget helyezett júda minden erős városaiba, és őrségeket helyezett júda országába és efraim városaiba, a melyeket az ő atyja, asa meghódított vala. és az úr jósafáttal vala, mivel az ő atyjának dávidnak előbbi útjai jára, és nem kére segítséget a bálványoktól, hanem az ő atyjának istenét kereste, és az ő parancsolatiban járt vala, és nem izráelnek cselekedetei szerint. azért az úr megerősíté a királyságot az ő kezében, és az egész júda ada jósafátnak ajándékot, s gazdagsága és dicsősége igen nagy volt. és az ő szíve felsemelkedett az úr útjain, és még jobban kiírtá júdából a magaslatokat és az aserákat. királyságának harmadik esztendejében elküldé az ő vezérei közül benhailát, obádiást, zakariást, nétanélt és mikáját, hogy tanítsanak a júda városaiban, és velök levítákat: semája, nétánia, zebádía, asél, semirámot, jónatán, adónia, tobías és tobádónia levítákat, és velök elisama és jórám papokat. tanítának azért júdában, és az úr törvényének könyve velök vala, mikor jártak vala júda városaiban, tanítván a népet. ezért az úr igen megrettent a földnek minden országait, a melyek júda körül valának, annyira, hogy nem merének jósafát ellen hadakozni. a filiszteusoktól is hoznak vala jósafátnak ajándékot és adópénzt; az arábiabeliek is hoznak néki nyájakat, hétézerhatszáz kost és hétézerhatszáz bakot. és jósafát mindig nagyobb és hatalmasabb lön, és építe júdában kastélyokat és tárházakat. és sok munkája vala néki júda városaiban, és erős hadakozó férfiakból álló serege volt jeruzsálemben. ez pedig azoknak száma nemzetségeik szerint: júdában az ezredesek: adna, a fővezér, és vele háromszázezer harcos. mellette johanán volt a vezér, és vele kétszáznyolcvanezer ember. mellette amásia, a zikri fia, a ki magát szabadakarattal jóból az úrnak kötelezte vala; és ő vele kétszáz ezer harcos. a benjámin nemzetségeiből vitéz harcos vala eljada, és vele a kézivesek és paizsosok

kétszáz ezeren. mellette józabád, és vele száznyolcvanezeren harczra felszerelve. ezek szolgálnak vala a királynak azokon kívül, a kiket a király egész júdában a megerősített városokba helyezett.

18

jósafátnak nagy gazdagsága és dicsősége vala. ő sógorságot szerze akhábbal. néhány esztendő mulva aláméne akhábbhoz samariába, és levágatott akháb az ő és a vele való nép számára sok juhot és ökröt, és rávette őt, hogy felmenjen vele rámoth gileádba. mert ezt mondá akháb, az izráel király jósafátnak, a júda királyának: feljössz-e velem rámoth gileádba? felele néki, és monda: úgy én, mint te; úgy az én népem, mint a te néped együtt lesz a harczban. azután monda jósafát az izráel királyának: kérdezősködjél még ma az úr beszéde után. és összegyűjté az izráel király a prófétákat, mintegy négyszáz férfiül, és monda nékik: elmenjünk-e rámoth gileád ellen hadba, vagy elhagyjam? felelének: menj el, és az isten a király kezébe adja. és monda jósafát: nincsen-e itt több prófétája az úrnak, hogy attól is tudakozdhatnánk? és monda az izráel király jósafátnak: van még egy férfiu, a ki által az urat megkérdezhetjük, de én gyűlölöm őt, mert soha nem jövedöl nékem jót, hanem mindig csak rosszat; ez mikeás, a jimla fia. és monda jósafát: ne beszéljen így a király! szólíta azért az izráel király egyet az ő szolgálói közül, és monda: hívd ide hamar mikeást, a jimla fiát. és az izráel király a jósafát, a júda király ott ülnek vala, kiki az ő királyiszékében, királyi ruhákba öltözöten; ott ülnek vala samaria kapuja előtt, a térségen; és a próféták mind prófétálnak vala ő előttök. csináltatott vala pedig magának sédekias, a kénaána fia vasszarvakat, és monda: ezt mondja az úr: ezeknek öklede a siriabelieket, míg nem megemészték őket! a többi próféták is mind ekképen jövedöltek, mondván: menj fel rámoth gileád ellen, szerencsés leszel; mert azt az úr a király kezébe adja. a követ pedig, a ki elment volt, hogy elhívna mikeást, szóla néki, mondván: imé a próféták egyenlő akarattal jót jövedölnek a királynak; szólj, kérek, te is úgy, mint azok közül egy, és jövedölj jót. akkor monda mikeás: él az úr, hogy csak azt fogom mondani, a mit az én istenem nékem mondand! mikor azért a király elé jutott, akkor monda a király néki: mikeás! elmenjünk-e rámoth gileád ellen hadba, vagy elhagyjam? és monda: menjetek el, és jó szerencsétök leszzen, kezetekbe adattatnak azok. és monda a király néki: hányszor esküdtesselek meg téged, hogy az igaznál egyebet ne mondj nékem az úr nevében? akkor monda: látám az egész izráélt elszéledve a hegyeken, mint a juhokat, melyeknek pásztoruk nincsen. és azt mondá az úr: nincsen ezeknek uralok. térjen meg kiki az ő házához békességben. és monda az izráel király jósafátnak: nemde nem megmondottam-e, hogy nem fog nékem jót jövedölöni, hanem rosszat? ismét monda: halljátok meg azért most az úr szavát: látám az urat ülni az ő királyiszékében, és az egész mennyei sereget jobb és balkeze felöl mellette állani. és monda az úr: kicsoda csalja meg akhábot, az izráel királyát, hogy felmenjen, és elveszen rámoth gileád-

ban? és ki egyet, ki mást szóla. akkor eljőve egy lélek, a ki megállván az úr előtt, monda: én akarom megcsalni őt. az úr pedig monda néki: mimódon? és felele: kimegyek és leszek hazug lélek az ő összes prófétái szájában. monda azért: csald meg és győzd meg, menj ki és cselekedjél úgy. imé azért most az úr adta a hazugságnak lelket ezen te prófétáid szájába, és az úr szólott veszedelmes dolgot ellened. akkor oda lépett sédékiás, a kénéana fia, és arczul csapá mikeást, és monda: melyik úton távozott el az úrnak lelke tőlem, hogy csak néked szóltana? felele mikeás: imé meglátod magad azon a napon, a mikor egyik kamarából a másik kamarába mégy, hogy elrejtőzhessél. akkor monda az izráel királya: fogjátok meg mikeást, és vigyétek amonhoz, a város fejedelméhez, és joáshoz, a király fiához. és mondjatók: ezt mondja a király: vessétek őt a tömlöczbe, és tápláljátok őt a nyomorúság kenyerével és a nyomorúság vizével, míg békességgel megjövök. és monda mikeás: ha békével térsz vissza, akkor nem az úr szólott én általam: ismét monda: halljátok meg minden népeket! és felvonult az izráel királya és jósáfát a júda királya rámoth gileád ellen. és monda az izráel királya jósáfátnak: ruhámat megváltoztatom, és úgy megyek a viadalra; te pedig öltözz fel ruhádba. és megváltoztatá az izráel királya az ő ruháját, és menének viadalra. siria királya pedig meghagyta vala az ő szekerei fejedelmeinek, mondván: ne harcoljatok se kicsiny, se nagy ellen, hanem csak az izráel királya ellen. és a mikor meglátták a szekerek fejedelmei jósáfátot, mondanak: ez az izráel királya! és körülfogták őt, hogy legyőzzék. akkor felkiáltá jósáfát, és az úr megsegéllé őt, és az isten azokat elfordítá tőle; mert mikor látták a szekerek fejedelmei, hogy nem az izráel királya, ott hagyták. egy férfi pedig kifeszíté kezívét csak úgy találomra, és találá az izráel királyát a pánצל és a kapocs között. és ő monda az ő kocsiának: fordulj meg és vigy ki engem a táborból, mert megsebesültem. és az útközet mind erősebb lett azon a napon, és az izráel királya az ő szekérében állott a siriabeliek ellen estvéig, és naplementekor meghala.

19

megtére pedig jósáfát, a júda királya az ő házához jeruzsálemba békével. és eleibe méne jehu próféta, a hanáni fia, és monda jósáfát királynak: avagy az istentelennek kellett-e segítségül lenned, és az úrnak gyűlölőit szeretned? ezért nagy az úrnak haragja ellened. mindazáltal némi jó dolog találattott benned, hogy e földről kivágattad az aserákat és az istennek keresésére adtad magadat. és jósáfát egy ideig jeruzsálemben tartózkodék, azután pedig kiméne a nép közé, beersebától fogva mind az efraim hegységéig, és megtéríté őket az úrhoz, az ő atyáiknak istenéhez; és rendele bírakat azon a földön, júdának minden erős városaiba, városokként. és monda a bírának: jól meglátszátok, a mit cselekesztek; mert nem ember nevében ítéltékm hanem az úrnak nevében, a ki az ítéletben veletek lesz. azért az úr félelme legyen rajtatok, vigyázzatok arra, a mit tesztek; mert az úrnál, a mi istenünknel ninc-

sen hamisság, sem személyválogatás, sem ajándékvétel. sőt jeruzsálemben is beállta némelyeket jósáfát a lévíták, papok és az izráel nemzetségeiből való fejedelmek közül az úr ítéletére és a perlekedésekre. és ők jeruzsálemba visszatérének. és meghagyá nékik, mondván: így cselekedjetek az úrnak félelmében hűség és tökéletes szívvel. ha valamely pert előtökbe hoznak a ti atyátokfiai, a kik lakoznak az ő városaikban, emberhalál, törvény és parancsolat, a rendtartások és ítéletek miatt: intsétek őket, hogy ne vétkezzenek az úr ellen, és ne szálljon reátok és a ti atyátokfiaira az úr haragja. így cselekedjetek és ne vétkezzetek. és imé amária pap lesz a fő ti köztetek az úrnak minden dolgaiban; és zebádia, az ismél fia lesz a júda házának vezére a király minden dolgában; a lévíták is előljáróitok lesznek. legyetek azért erősek a ti tisztetekben és az úr mellette lesz az igaznak.

20

és lön ezek után, eljövének a moáb fiai és ammon fiai, és velök mások is az ammoniták közül, jósáfát ellen, hogy hadakozzanak vele. eljövének pedig a hírmondók, és megmondák jósáfátnak, mondván: a tenger tulsó részéről nagy sokaság jön ellened siriaiból, és már haséson-tamárban vannak; ez az engedi. megfélemlék azért jósáfát, és az urat kezdé keresni és hirdete az egész júda országában bőjtöt. azért felgyülének a júdabeliek, hogy az úr segedelmét keressék, júdának minden városaiból is jövének, hogy az urat megkeressék. és megállá jósáfát júda és jeruzsálem gyülekezetiben, az úr házában az új pítvar előtt; és monda: oh uram, mi atyáink istene! nem te vagy-e egyedül isten a mennyben, a ki uralkodol a pogányoknak minden országain? a te kezeden van az erő és hatalom, és senki nincsen, a ki elened megállhatna. oh mi istenünk! nem te üzéd-e ki e földnek lakóit a te néped az izráel előtt, és nem te adád-e azt ábrahámnak, a te barátod magvának mindörökké? és lakának azon és építettek azon a te nevednek szentséges hajlékot, mondván: a mikor veszedelem jövend mi reánk, háború, ítélet, döghalál vagy éhség, megállunk e házban előtted (mert a te neved e házban van) és a mikor kiáltunk hozzád a mi nyomorúságainkban: hallgass meg és szabadíts meg minket. és most imé az ammoniták, a moabiták és a seir hegyén lakozók, a kiknek földjén nem akarád, hogy általmenjenek az izráel fiai, mikor egyiptom földéből kijötték, hanem mellettök menének el és nem pusztíták el őket; imé ezért azzal fizetnek nékünk, hogy ellenünk jönnék, hogy kiűzzenek a te örökségedből, melyet örökségül adtál nékünk. oh mi istenünk, nem ítéled-e meg őket? mert nincsen mi bennünk erő e nagy sokasággal szemben, mely ellenünk jön. nem tudjuk, mit cselekedjünk, hanem csak te read néznek a mi szemünk. és a júdabeliek mindnyájan állanak vala az úr előtt, gyermekeikkel, feleségeikkel és fiaikkal egyetemben. akkor jaháziele, a zakariás fiára (ki benája fia vala, ki jehiel fia, ki mattániás fia vala, és az asáf fia közül vala lévita vala) az úrnak lelke szálla, a gyülekezet közepette, és monda: mindnyájan, a kik júdában és jeruzsálemben lakoztok, és te jósáfát király, halljá-

tok meg szómat! így szól az úr néktek: ne féljetelek és ne rettegjetelek e nagy sokaság miatt; mert nem ti harcoltok velök, hanem az isten. holnap szálljatok szembe velök! ímé ők a czicz hágóján fognak felmenni, és rájok találtak a völgynek szélénél, a jeruel pusztájával szemben. nem kell néktek harcolnotok, hanem csak álljatok vesztég, és lássátok az úrnak szabadítását rajtatok. júda és jeruzsálem, ne féljetelek és ne rettegjetelek! holnap menjetelek ellenök, mert az úr veletek lesz. akkor jósáfát meghajtá fejét a föld felé, s júda és jeruzsálem lakói leborulának az úr előtt és imádkáztak az urat. a kéhátiták fiai közül és a kóriták fiai közül való lévíták pedig felálának, hogy az urat, izráel istenét nagy felszóval dicsérik. és reggel felkélvélvén, kimenének a tékoa pusztájára; és mikor kiindulnának onnan, megállá jósáfát, és monda: halljátok meg szómat, júda és jeruzsálemben lakozók! biztatok az úrbán a ti istenekben, és megerősítettek; biztatok az ő prófétaiban, és szerencsések lesztek! tanácsot tartván pedig a néppel, előállítá az úr énekeseit, hogy dicsérik a szentség ékességét, a sereg előtt menvén, és mondják: tiszteljétek az urat, mert örökkévaló az ő irgalmassága; és a mint elkezdették az éneklést és a dicséretet: az úr ellenséget szerze az ammon fiai és a moabiták és a seir hegyén lakozók ellen, a kik júdára jövének, és megvertetének. mert az ammon és a moáb fiai a seir hegyén lakozók ellen támadának, hogy őket levágnák és elvesztenék; és mikor mind elvesztették a seir hegyén lakozókat, azután egymás elpusztítását segítették elő. a júda népe pedig méne mispába a pusztá felé, és mikor a sokaság felé fordulának: ímé csak elesett holttestek valának a földön, és senki sem menekült meg. akkor elméne jósáfát és az ő népe, hogy azoknak jószágait megszákmányolják, és találának nálok temérdek gazdagságot és a holttesteken drága szép ruhákat, melyeket lefosztának róluk, oly sokat, hogy alig vihettek el, és harmadnapig kapdosták a zsákmányt, mert felette sok vala. negyednapra pedig gyűlének a hálaadásnak völgyébe, mivel az úrnak ott adának hálákat; azért azt a helyet hálaadás völgyének nevezték mind e mai napig. megtére azért júdának és jeruzsálemnek egész népe jósáfáttal, az ő fejedelmökkel egybe, hogy visszamenjen jeruzsálembe nagy örömmel; mert az ő megvigasztalta vala őket az ő ellenségei felett. és bemenének jeruzsálembe, lantokkal, citerákkal és trombitákkal, az úr házához. és lön az istennek félelem az országok minden királyságain, mikor meghallották, hogy az úr hadakozott vala az izráel ellenségei ellen. megnyugovék azért a jósáfát országa, és békességet ada néki az ő istene minden felől. és uralkodék jósáfát júda felett. harminczöt esztendő vala, mikor uralkodni kezdé, és uralkodék jeruzsálemben huszonöt esztendeig; és az ő anyjának neve azuba vala, a silhi leánya. és jára asá-nak, az ő atyjának útján, el sem távozik attól, cselekedvén azt, a mi az úr szeme előtt kedves dolog vala. csakhogy még a magaslatok nem rontattak le, és a nép nem készítette az ő szívét az ő atyái istenéhez. jósáfátnak pedig első és utolsó földgái ímé megvannak írva jéhunak, a hanáni fiának könyvében, a ki azokat beírta az izráel királyainak könyvébe.

azután jósáfát, a júda királya megbarátkozék akház-iaival, az izráel királyával, a ki gonoszul cselekedett vala; mindazáltal vele megbarátkozék, hogy hajókat készítenének, melyeken társisba mennének; és a hajókat esiongáberben készítették. jövendőle azért eliézer, a maresából való dódava fia jósáfát ellen, mondván: minthogy megbarátkozál akháziaival, az úr megsemmisíti a te munkádat. és a hajók mind összetörének, és nem mehetének társisba.

21

és meghala jósáfát az ő atyáival egyetemben, és eltemették az ő atyáival a dávid városában; és uralkodék helyette az ő fia, jórám. és az ő testvérei, a jósáfát fiai ezek valának: azária, jéhiel, zakariás, azáriás, mikáel és sefátja. ezek mind jósáfátnak, az izráel királyának fiai voltak. és adott nékik az ő atyjok sok ajándékot ezüstben, aranyban és drágaságokban, júdabeli megerősített városokkal; de a királyságot jórámnak adá, mivel ő vala elsőszülötte. kezdé azért jórám az ő atyjának királyságában uralkodni, és mikor immár abban megerősödött, az ő testvéreit mind megölé fegyverrel; sőt izráel fejedelmei közül is némelyeket. harminczkét esztendő korában kezdett vala uralkodni jórám, és nyolcz esztendeig uralkodék jeruzsálemben. és jára az izráel királyainak útján, a mint cselekszik vala az akház háznép; mert az akház leányát vette vala magának feleségül; és az úr szemei előtt gonosz dolgot cselekedék. nem akará mindazáltal az úr a dávid házat elveszteni a szövetségért, a melyet dáviddall kötött, és mivel ígéretet tett vala, hogy szövétneket ad néki és az ő fiainak minden időben. az ő idejében szakada el edom júda keze alól, és királyt választának magoknak. elméne ugyan jórám az ő vezéreivel és a szekerek mind ő vele, és felkelvén éjél, megveré az edomitákat, a kik őt körülvelték vala, és szekereiknek fejedelmeit; mindazáltal edom elszakada júdának keze alól mind e mai napig. ugyanakkor elszakada libna is az ő keze alól, mivel elhagyta az urat, atyái istenét. ő is csináltatott magaslatokat júda hegyein, és azt művelé, hogy a jeruzsálembeliek paráználkodának, sőt júdát is felbízta erre. juta pedig azonközben az illés próféta írása hozzá, mondván: ezt mondja az úr, a te atyádnak, dávidnak istene: mivel nem járál a te atyádnak, jósáfátnak útján, sem a júda királyának, asá-nak útján; hanem járál az izráel királyainak útján, és azt műveléd, hogy júda és jeruzsálem lakói paráználkodjanak, a mint az akház háza is paráználkodik; annakfelette testvéreidet, atyádnak házat megöled, a kik jobbak voltak nálad: ímé az úr nagy csapást bocsát a te népédre, fiaidra, feleségeidre és minden jószágodra. te pedig súlyos betegségbe, bélbajba esel, mindaddig, míg a te béled naponként kimegy a betegség miatt. felindítá azért az úr jórám ellen a filiszteusok és az arábiabeliek elméjét, a kik a szerecsenekkel határosok valának. és feljövének júda ellen és megtámadván őt, zsákmányul vívék mindazt a vagyont, a mi a király házában található volt, sőt fiait és feleségeit is, és nem maradt néki más fia, csak joákház, a legkisebbik. és mindezek után megveré őt az úr felette nagy bélbajjal, mely gyógyíthatatlan

vala. és ez így volt napról-napra, egészen a második év végéig, midőn belei kifolytak a betegség miatt, és meghala nagy kínokban: és népe nem égete néki drága illatú fűszereket, mint az ő atyáinak égettek vala. harminczkét esztendő vala, mikor uralkodni kezdé, és nyolcz esztendőig uralkodék jeruzsálemben. és mikor minden részvét nélkül kimula, eltemeték őt a dávid városában; de nem a királyok sírháza.

22

és királylyá tevék jeruzsálem lakosai helyette az ő legkisebb fiát akháziát; mert az idősebbeket mind megölték azok, a kik az arábiabeliekkel jöttek vala a táborba. uralkodék azért akházia, jórámnak a júda királyának fia. akházia negyvenkét esztendő volt, mikor királylyá lett, és egy esztendeig uralkodék jeruzsálemben. anyjának neve athália volt, a ki az omri leánya vala. ő is az akháb házában útjain jára; mert az ő anyja vala néki tanácsadója az istentelen cselekedetre. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt, miképen az akháb háznépe, mert azok voltak tanácsadói atya halála után, az ő veszedelmére. sőt azoknak tanácsa után indulva, hadba méne jórámmal az akháb fiával az izráel királyával hazael ellen a siriabeli király ellen, rámoth gileádba; de a siriabeliek jórámot megverék. visszaverték azért jórám, hogy meggyógyíttassa magát jezérel városában; mert sebek valának rajta, melyekkel megsebesítették rámban, mikor hazael ellen, siria király ellen harczolt. akházia pedig, jórámnak a júda királyának fia, aláméne, hogy meglátogatná jórámot, az akháb fiát jezérelben, mert beteg vala. hogy akházia jórámhoz méne, isten akaratából, az ő romlása vala, mert odaérkezvén, elméne jórámmal jéhu ellen, a ki a nimsi fia volt, a kit az úr felkenetett, hogy kiírtaná az akháb háznépét. lön azért, mikor jéhu az akháb házán bosszút álla, rátált a júda fejedelmeire és az akházia testvéreinek fiaira, a kik akháziának szolgáinak vala, és megöle őket. akháziát is keresé és megfogák őt, (ki samariában rejtőzött vala el) és vivék őt jéhuhoz, a ki megöleté őt. de eltemették, mert ezt mondják róla: mégis a jósaft fia volt, a ki teljes szívvel keresé az urat. és nem vala immár senki az akházia háznépe közül a ki képes lett volna a királyságra. és athália az akházia anyja, látván, hogy az ő fia meghalt: felkele és megöle a júda háznépének minden királyi sarját. de jósbát a király leánya vevé joást az akházia fiát, és kivivé őt titkon a király fiai közül, a kik megölettek, és elrejté őt és az ő dajkáját az ágyasházban. és elrejté őt jósbát, a jórám király leánya, a ki a jójada pap felesége volt, (mert akháziának huga vala) athália elől, hogy őt meg ne ölhesse. és náluk vala az úr házában elrejtve hat esztendeig. athália pedig uralkodék az ország felett.

23

a hetedik esztendőben pedig felbátorodván jójada, szövetséget kötött a századosokkal, azáriával a jérohám fiával, ismáellel a jóhanán fiával, azáriával az

obed fiával, maaséjával az adája fiával, és elisafáttal a zikri fiával; a kik júda országát körüljárván, összegyűjték júdának minden városaiból a levítákat és az izráel családfőit, és jövének jeruzsálembe. szövetséget tön pedig mind az egész gyülekezet a királylyal az isten házában, minekutána jójada ekképen szólt nekik: imé a király fia fog uralkodni, a mint az úr szólott volt a dávid fiairól; azért ez az a dolog, amit cselekednetek kell: harmadrész közületek, a kik a szombatra szoktatok feljönni a papok és a levíták közül, ajtónállól legyen; harmadrész a király házában, és harmadrész a főkapunál álljon; az egész nép pedig legyen az úr házában pítvariban; senki ne menjen be az úr házába, hanem csak a papok és a kik szolgálhatnak a levíták közül, csak ők menjenek be, mert szent dologra rendeltettek; az egész nép tartsa magát az úr parancsolatajához. és a levíták vegyék körül a királyt, fegyvere mindenkinek kezében legyen, és ha halaki bemenne a házba, ott megöletessék; és a király mellett legyenek, mikor bemegy és mikor kijön. és mind a szerint cselekedének a levíták és az egész júda, a mint jójada pap megparancsolá, és kiki maga mellé vevé az ő embereit, mindazokat, a kik felmennek vala a szombatra, mind a kik kijönek vala szombaton; mert jójada pap nem erszét le a csapatokat. és jójada pap a századosoknak azokat a dárdrakat, paizsokat és pánczélokot adá, a melyek dávid királyéi voltak, a melyek az isten házában valának. és állítá az egész népet, mindenkinek fegyvere kezében lévén, a ház jobb oldalától a ház bal oldaláig, az oltár mellett és a ház mellett a király körül. akkor kihozák a király fiát, és reá tevék a koronát és a bizonyágtételt, és királylyá tevék őt, és megkenék őt jójada és az ő fiai, mondván: éljen a király! mikor pedig meghallotta athália a futkosó nép szavát, a kik a királyt dicsérik vala; akkor ő is felméne a nép közé az úr házába. és mikor látta, hogy a király az ő oszlopánál áll a bejáratnál, s a fejedelmek és a trombitások a király mellett vannak, és hogy az egész föld népe örül, trombitál, s az énekesek a zengő szerszámokkal énekelnek, a kik tudósok valának az isteni dicséretben: megszigatá athália az ő ruháit, és monda: áruulás! áruulás! és kiküldé jójada pap a századosokat, a sereg előjáróit, mondván nekik: vezessétek ki a rendek között, és ha valaki utána menne, fegyverrel öletessék meg. mert ezt mondja vala a pap: ne öljétek meg őt az úr házában. helyet adának azért néki, hogy kimehessen, és mikor jutott volna a király háza felé a lovak kapujáig, ott megölték őt. szövetséget tön pedig jójada ő maga között, az egész nép között és a király között, hogy ők az úr népei legyenek. és beméne az egész sokaság a baál házába, és azt elrontá, és annak mind oltárait, mind bálványait összetöré; matánt pedig, a baál papját az oltárok előtt ölék meg. és gondviselőket állíta jójada az úr házába, a levítai papok által, a kiket dávid csoportokba osztott az úr házában, hogy áldoznának égőáldozatokkal az úrnak, a mint a mózes törvényében megíratott, nagy vígassággal és énekszóval, a dávid rendelése szerint. és állítá az ajtónállókat az úr házában kapuihoz, hogy be ne mehessen, a ki tisztátalan bármely dolog által. azután maga mellé vevé a századosokat és a főembereket és a kik a nép felett uralkodnak, s az egész

ország népét, és kivezetvén a királyt az úr házából, bemenének a király házának felső kapuján, és ülteték a királyt a királyiszékbe. és örvendezett a föld minden népe, és a város megnyugovék; minekutána atháliát megölék fegyverrel.

24

hét esztendő s vala jóas, mikor uralkodni kezdé, és uralkodék jeruzsálemben negyven esztendeig; az ő anyjának neve sibia vala, beersebából. és cselekedék jóas az úr előtt kedves dolgot, jójoda papnak teljes életében. vett pedig néki jójoda két feleséget, és nemze fiaikat és leányokat. ezek után elvégezé magában jóas, hogy megújítja az úrnak házát. és összehívát a papokat és a lévítákat, és monda nékik: menjetek el a júda városai, és szedjétek az izráel népétől fejenként pénzt, hogy a ti istentek háza esztendőnként kijavíttassék. ti pedig siessetek e dologgal; de a lévíták nem sietének. akkor hívát a király jójátát a papfejedelmet, és monda néki: miért nem gondoltál a lévítákra, hogy behozzák júdából és jeruzsálemből az ajándékot, a melyet rendelt mózes az úr szolgája és az izráel gyülekezete, a gyülekezet sátorához? mert az istentelen athália és az ő fiait elpusztították az isten házát, és mindazt, a mi az úr házának vala szentelve, a bálványokra költötték. és mikor parancsolt a király, csinálának egy ládát, a melyet az úr házának kapuja előtt helyezének el, kívül. és kihirdeték júdában és jeruzsálemben, hogy hozzák el az úrnak az ajándékot, a melyet az isten szolgája mózes parancsolt a pusztában izráelnek. akkor a vezérek mindnyájan és az egész nép örömmel vívék az ő ajándékaikat és veték a ládába, míg megtelek. és időnként a lévíták által elvitették a ládát a király gondviselőjéhez, és mikor látták, hogy sok pénz van benne, eljövén a király íródeákja és a főpap választott embere, kiüríték a ládát, s azután ismét visszavitték a helyére. ezt művelék időnként, és nagy összeg pénzt gyűjtének. és adá azt a király és jójoda az úr háza körül való munka felügyelőjének; és fogadának favágókat és ácsokat az úr házának újtására, vas- és rézműveseket is az úr házának megerősítésére. munkálkodának azért a művesek, és az ő kezök által a kijavítás előrehaladt, s az úrnak házát előbbi állapotába helyezék, és megerősíték azt. mikor pedig elvégezték, a megmaradt pénzt vívék a királynak és jójodának, melyből csinálának az úr háza számára edényeket, az isteni tisztelet és áldozat számára kanalakat, s arany és ezüst edényeket. és áldozának vala égőáldozatokkal szüntelen az úrnak házában, jójodának, teljes életében. megvénhedék pedig jójoda, és megelégedvén életével, meghala. százharmincz esztendő s korában hala meg. és eltemeték őt a dávid városában a királyok között, mivel kedves dolgot cselekedett vala izráelben mind istennel s mind az ő házával. minekutána pedig meghala jójoda, eljövének a júda fejedelmei, és meghajták magokat a király előtt; a király pedig hallgatott reájok. és elhagyák az úrnak, atyáik istenének házát, és szolgálának az aseráknak és bálványoknak; mely vétkök miatt lön az úrnak haragja júda és jeruzsálem ellen. és küldé hoz-

zájuk prófétákat, hogy visszatérítenék őket az úrhoz, a kik bizonytságot tevének ellenök, de nem hallgattak reájok. az isten lelke pedig felindítá zakariást, a jójoda pap fiát, a ki felállá a nép között, és monda nékik: ezt mondja az isten: miért szegtétek meg az úrnak parancsolatait? - mert az nem használ néktek. ha elhagytátok az urat, ő is elhagy titeket. am azok pedig reá támadván, ott az úr háza pitvarában megkövezték őt a király parancsolatjából. és nem emlékezék meg jóas király a jótéteményről, a melylyel annak atyja, jójoda vala ő hozzá éltében, hanem megöleté a fiát. mikor pedig meghalna, ezt monda: látja az úr és bosszút áll! és már az esztendő elmúltával feljövö ellene siria királyának serege, és méne júdára és jeruzsálemre, és kiirtották a népnek minden vezéreit a nép közül, és minden zsákmányukat küldék damaskusba a királynak; mert noha kevés emberrel jött vala rájuk a siriabeli had, mindazáltal az úr kezökbe adá júdának nagy seregét, mivel az urat, atyáiknak istenét elhagyták; és jóason is bosszút állának. és mikor töle elmentek (súlyos betegségben hagyták hátra): pártot ütének ellene az ő szolgálai, a jójoda pap fiának haláláért, és megölék őt ágyában, és meghala. és eltemeték őt a dávid városában, de nem temeték őt a királyok sírjába. ezek ütöttek elene pártot: zabád, az ammonbeli símeát asszony fia, és józabád, a moábbeli simrith fia. az ő fiait, és alatta az adónak megszaporodása, s az isten házának kijavítása, ímé meg vannak írva a királyok könyvének magyarázatában. uralkodék helyette az ő fia, amásia.

25

huszonöt esztendő s korában kezdett amásia uralkodni, és huszonkilencz esztendeig uralkodott jeruzsálemben; az ő anyjának neve jéhoaddán vala, jeruzsálemből való. és kedves dolgot cselekedék az úr előtt; de nem tiszta szívből. lön pedig azután, hogy országában megerősödék, megölé az ő szolgálait, a kik a királyt, az ő atyját megölték vala. de azoknak fiait nem öleté meg, hanem a szerint cselekedék, a mint a törvényben, a mózes könyvében megíratott, a melyben az úr parancsolt volt, mondván: meg ne ölettessenek az atyák a fiakért és a fiak se ölettessenek meg az atyáikért, hanem kiki az ő saját bűnéért ölettessék meg. összegyűjté annak felette amásia a júda népét, és választá közülök a nemzetségek szerint egész júdában és benjáminban ezredeseket és századosokat; és megszámlálá őket a húsz esztendősköztől fogva és a kik feljebb valának, és találá azok közül válogatott fegyverfoghatókat, kopjasokat és paizsosokat, háromszázezeret. annakfelette az izráeliták közül százezer erős vitéz fogadott fel, száz talentom ezüstön. eljőve pedig az isten embere ő hozzá, mondván: oh király! nem menjen el te veled izráel serege, mert az úr nem lesz izráellel, efráim minden fiaival. ha nem hiszed, ám menj el, készülj a viadalhoz; de megver az isten téged az ellenség előtt; mert az isten hatalmában van mind a segítség, mind a megverést. akkor monda amásia az isten emberének: de mit tegyünk a száz talentom ezüsttel, a melyet izráel seregének adtam? és felele az isten embere: az úr néked annál sokkal

többet adhat. kiválasztá azért amásia azt a sereget, a mely efraimból jött vala ő hozzá, hogy mennének helyőkre; mely dologért igen megharagvának a júda népére, és felgerjedt haraggal tértek vissza helyeikre. amásia pedig felbátorodván, elindítá népét, és méne a sós völgybe; és megvere a seir fiai közül tízezeret. és júda fiai tízezeret élve fogtak el, a kiket egy magas köszikla tetejére vivének, és letaszították őket a magas köszikláról, és mindnyájan összeroncoltattak. annak a seregnek fia pedig, a kiket visszaküldé amásia, hogy ne menjenek ő vele hadba: júdának városaira ütének samariától fogva mind bethórónig; és levágván háromezeret azok közül, nagy zsákmányt vivének el. lön azután, hogy amásia megtére az edomiták megveréséből, a seir fiainak isteneit elhozá és isten gyanánt tisztelé azokat, a kik előtt magát meghajtvá, és nékik jóillatot gerjeszté. ezért megharaguvék az úr amásiára, és prófétát küldé hozzá, a ki monda néki: miért imádod annak a népnek isteneit, a kik nem szabadíthatták meg az ő népoket a te kezedből? lön pedig, mikor ekképen szoltolt volna néki, monda néki a király: vajjon te tanácsosa vagy-e a királynak? hallgass, mert rosszul jársz. megszűnék azért a próféta, minekutána ezt mondotta volna: látom, hogy az isten el akar téged vesztetni, mivel ezt műveléd, és tanácsomat nem fogadád meg. amásia pedig, a júda királya, tanácsot tartván, követet küldé joáshoz, a joákház fiahoz, a ki jéhunak fia vala, az izráel királyához, mondván: nosza, szálljunk szembe egymással! akkor joás, az izráel királya ilyen választ ada amásiának, a júda királyának: a libánus hegyén való tövis küldé a libánuson való cédrusfához, mondván: add a te leányodat az én fiamnak feleségül; eközben azonban arra menván egy fenevad, a mely a libánuson lakik vala, eltapodá azt a tövist. te magadban így gondolkodtál: megveréd az edomitákat, azért fuvalkodtál fe magadban, hogy dicsekedjél. kérlek, maradj otthon, miért szereznél magadnak veszedelmet, hogy te és júda elveszzen általam. de amásia nem nyugodhatott, mert isten elvégezte vala, hogy az ellenség kezébe adja őket, mivel az edomiták isteneit keresték. felindula azért joás, az izráel királya, és szembeszállának egymással ő és amásia, a júda királya béth-semesnél, a mely júdeában van. és júda megveretették izráel által, és elmenekülének mindnyájan sátoraikba. amásiát pedig, a júda királyát, a joás fiát, a ki joákház fia volt, joás, az izráel királya elfogá béth-semesben, és vivé őt jeruzsálembe, és jeruzsálem kőfalát lerontá az efraim kaputól fogva mind a szeglet kapujáig négyszáz singnyire. és az aranyat, az ezüstöt és mindenféle edényeket, a melyek az isten házában, az obed-edom birtokában találtának, és a király házában kincseit, s a kezesek fiait mind samariába vivé. amásia, a joás fia, a júda királya, minekutána meghala joás, a joákház fia, az izráel királya, még tizenöt esztendeig éle. amásiának pedig többi dolgai, az első és utolsó, avagy nincsenek-e megírva a júda és az izráel királyainak könyvében? azon időtől fogva pedig, hogy amásia az úrtól elszakada, összeesküvést szöttek ellene jeruzsálemben; és elmeneküle lákisba, de utána küldöttek lákisba, és megölték ott őt. és

elhozák onnét lovakon, és eltemeték őt az ő atyáival, júdának városában.

26

akkor előhozván az egész júda nemzetsége uzziást (ki tizenhat esztendős vala), királylává tevék őt az ő atya amásia helyett. őt építé meg előt, és csatolta ismét júdához, minekutána amásia király meghalt az ő atyáival egybe. tizenhat esztendős korában kezdett vala uralkodni uzziás, és ötvenkét esztendeig uralkodék jeruzsálemben; az ő anyjának neve jékólia vala, jeruzsálemből való. és az ő előtt kedves dolgot cselekedék, a mint az ő atya, amásia is cselekedett vala. és keresi vala az istent zakariás próféta idejében, a ki az isteni látásokban értelmes vala; és mindaddig, míg az urat keresé, jó elmenetelt adott néki isten; mert kimenván, hadakozék a filiszteusok ellen; és a gáth kerítését, a jabné kerítését és az asdód kerítését letöré, és építe városokat asdódban és a filiszteusok tartományában. és megsegéllé őt az isten a filiszteusok ellen és az arábiabeliek ellen, a kik lakoznak vala gúr-baalban, és meunimban. és adának az ammoniták uzziásnak ajándékot, és elterjede az ő hire egyiptomig; mert felette igen megerősekedett az ő hatalma; és építe uzziás tornyokat jeruzsálemben a szeglet kapuja felett, a völgy kapuja felett és a szegletek felett, és igen megerősítetét azokat. a pusztában is tornyokat épített, és sok kutat ásott; mert sok nyája vala mind a völgyekben, mind a lapályon, és szántóvető szolgálai, vinczellérei a hegyeken és kármelben, mert a földművelést kedvelte. uzziásnak hadakozó serege is vala, a mely harczbá mehetett csapatonként, a mint megszámláltattott jéhiel íródeák és maaséja előjáró által hanániás vezetése alatt, a ki a király vezérei közül való. a családők egész száma a hadakozó vitézek között kétezerhatszáz vala. és az ő kezök alatt levő hadakozó sereg háromszázhetezeröttszáz harcosból állott, a kik képesek valának megsegíteni a királyt ellenségei ellen. és készítette uzziás nékik, az egész sereg számára paizsokat, kopjákat, sisakokat, pánczélokot, íveket és parittyába való köveket. készítete annakfelette jeruzsálemben értelmes mesteremberek által gépezeteket a tornyok tetején és a kőfal szegletein, nyilaknak és nagy köveknek kihajgálására. és az ő hire messzire elterjede; mert csudálatosan megsegítették, miglen megerősödék. mikor pedig ilyen módon megerősödött volna, fel-fuvalkodék, hogy megfertőztetné magát és vétkezők az úr ellen, az ő istene ellen. beméne az úr templomába, hogy a füstölő oltáron füstölne. és beméne ő utána azáriás pap, és vele az úr papjai nyolczvanan, igen erősek. és ellene állának uzziás királynak, és mondanak néki: uzziás! nem a te dolgod az úrnak füstölni, hanem az áron pap fiaiei, a kik felszenteltének, hogy füstöljenek. menj ki e szent helyből; mert igen vétkeztél és dicsőségedre nem leend az úr istentől. és megharaguvék uzziás, a kinek kezében vala a füstölő szerszám, hogy füstölne; és mikor haragudnék a papokra, belpoklosság támadá a lakosokán ott a papok előtt, az úr házában, a füstölő oltár előtt. és mikor tekintett volna ő reá azáriás

főpap, és vele mind a többi papok, láták a belpoklosságot az ő homlokán; és elűzők őt onnét, sőt maga is sietett kimenni, mert az őt megverte vala őt. és lön uzzías király halála napjáig belpoklos; és lakik vala egy elkülönített házban belpoklosan, mert az úr házából kivettett vala. és jótám, az ő fia vala a király házában, a ki ítélkezék az ország népe felett. uzzíasnak pedig első és utolsó dolgait megírta ésaiás próféta, az ámos fia, és meghala uzzías az ő atyáival egybe, és eltemeték őt az ő atyáival a temetőbe, a mely a királyoké vala, mert ezt mondják felöl: belpoklos volt. és uralkodék helyette jótám, az ő fia.

27

huszonöt esztendő vala jótám, mikor uralkodni kezdé, és tizenhat esztendeig uralkodék jeruzsálemben; az ő anyjának neve jérusa vala, a sádók leánya. és kedves dolgot cselekedék az úr előtt, a mint az ő atya, uzzías, uzzías is cselekedett vala, csakhogy nem méne az ő templomába; a nép azonban tovább is vétkezék. ő építé meg az úr házának felső kapuját; a vár kőfalán is sokat építé. annakfelette a júda hegyes földén városokat építé, és a ligetekben palotákat és tornyokat építé. ő is hadakozott az ammon fiainak királyai ellen, a kiket megvere; és adának néki az ammon fiai azon esztendőben száz talentom ezüstöt s tízezer véka búzát és tízezer véka árpát. ezt fizették néki az ammon fiai a második és harmadik esztendőben is. és hatalmassá lön jótám, mert útjában az úr előtt, az ő istene előtt járt. jótámnak pedig több dolgait, minden hadakozásait és útjait, imé megírták az izráel és a júda királyainak könyvében. huszonöt esztendő korában kezdett uralkodni, és tizenhat esztendeig uralkodék jeruzsálemben. és elaluvék jótám az ő atyjával, és eltemeték őt a dávid városában; és uralkodék akház, az ő fia helyette.

28

húsz esztendő volt akház, mikor uralkodni kezdett, és tizenhat esztendeig uralkodék jeruzsálemben, és nem cselekedék kedves dolgot az úr előtt, mint dávid, az ő atya; hanem az izráel királyainak útján járt, és öntött bálványokat is csináltatott a baál tiszteletére. annakfelette tömjéneze a hinnon fiának völgyében; fiait is megégeté tűzben, a pogányok útálatosságai szerint, a kiket az úr az izráel fiai előtt kiűzött volt. áldozék és tömjéneze a magaslatokon is, a halmokon is és minden zöld fa alatt. ezért az úr az ő istene adá őt a siriabeli király kezébe, és őt igen megverék, és sok foglyot hurczolának el őtőle, a kiket damaskusba vivének. sőt még az izráel király kezebe is adaték, és az is igen megveré őt. mert pékah, a rémália fia, júdában egy nap levága százhuszezer embert, mind vitézeket; mivel elhagyták az urat, atyáik istenét. annakfelette az efraimbeli vitéz zikri megölé maásiát, a király fiát, azrikámot, az ő házának gondviselőjét, és elkánát, a ki a király után második vala. és elvivének az izráel fiai az ő atyjokfiai közül kétszázezer asszonyt, fiút, leányt, és nagy vagyont rablának el tőlök, és azzal a zsákmánnyal mennek vala samar-

iába. vala pedig ott az úrnak egy prófétája, a kinek neve odéd, a ki eleibe menvén a hadnak, a mely samariába megy vala, monda nékik: imé, mivel az úrnak, atyáitok istenének haragja júda ellen felgerjedett, őket kezetekbe adta, és ti sokat megöleltek közülök haragotokban, a mely szintén az égig felhatott; és immár arra gondoltok, hogy júdának és jeruzsálemnek fiait megalázzátok, hogy néktek szolgálítókat és szolgálóleányitokat legyenek: avagy ezáltal nem teszitek-e magatokat bűnösökké az úrnál, a ti isteneteknél? azért halljátok meg szómat: vigyék vissza a ti atyátfokfiai közül való foglyokat, a kiket ide hoztatok; különben az úrnak nagy haragja léssen rajtatok. akkor felkelének némelyek az efraimból való vezérek közül: azáriás, a jóhanán fia; berekiás, a mesilemót fia; ezekiás, a sallum fia, és amása a had-lai fia, azok ellen, a kik a viadalból jönnek vala. és mondának nékik: ne hozzátok ide be a foglyokat, mert felette igen nagy bűn lesz az, a mit akartok művelni, és ezzel a mi bűneinket és vétkeinket meg-sokasítjátok; mert e nélkül is sok bűnünk van, és felgerjedt a harag izráel ellen. ott hagyá azért a sereg a foglyokat és a zsákmányt a vezérek és az egész gyülekezet előtt. és felállának a névszerint megn-evezett férfiak, s felvevék a foglyokat, és a kik mezítelenek valának közülök, felöltözteték a zsákmányból; felöltözteték azokat, sarukat is adának lábaikra; ételt és italt is adának nékik; sőt meg is kenék őket, és a gyengélkedőket szamarakra helyezék, és vívék őket a pálmafák városába, jérikhóba, az ő atyjokfiaihoz; azután megtérének samariába. az időben küldé akház király az assiriabeli királyhoz, hogy megsegítené őt. mert még az edomiták is eljöttek vala, és a júdabeliek közül sokat levágnak, vagy rabságba hurczolának. a filiszteusok is mind ellepék a lapályon való városokat és júdának dél felől való részét, és elfoglalák beth-semet, ajalont, gederótot, sókot és annak faluit; timnát és annak faluit; gimzót és annak faluit, és ott laknak vala; mert az úr megalázta júdát akházért, az izráel királyáért; mert arra indítá júdát, hogy vétkezék az úr ellen. eljőve azért ő ellene tiglár-piléser, assiria király, a ki sanyargatá őt, és nem segített meg. mert akház kifosztá az úr házát, a királyét, a fejedelmekét, és az assiriabeli királynak adá, de azért nem lön néki segítségére. sőt még a szorongattatás idejében is tovább vétkezék az úr ellen; ilyen vala akház király. mert áldozék damaskus isteneinek, a kik őt megverték vala, ezt mondván: mivel siria királyainak istenei megsegítik őket, azért én is azoknak áldozom, hogy segíljenek engem is, holott mind néki, mind az egész izráelnek azok okozták romlását. és összehordá akház az isten házának edényeit, és összetöré az isten házának edényeit, és az ő házának ajtait bezárá, és csinála a maga számára oltárokat jeruzsálemnek minden szegletén; júdának minden városaiban is magaslatokat építé, hogy az idegen isteneknek tömjénezzon, és haragra ingerlé az urat, atyái istenét. az ő több dolgai pedig és útjai, úgy az első, mint utolsók, imé meg vannak írva a júda és az izráel királyainak könyvében. meghala pedig akház az ő atyáival, és eltemeték őt jeruzsálem városában; mert nem vívék őt az izráel királyainak sírjába. és uralkodék az ő fia, ezekiás, ő helyette.

ezékiás huszonöt esztendő s korában kezdett uralkodni, és uralkodék huszonkilencz esztendeig jeruzsálemben; az ő anyjának neve abija, a zakariás leánya. és kedves dolgot cselekedék az úr előtt, mind a szerint, a mint dávid, az ő atyja is cselekedett vala. és az ő királyságának első esztendeijében, az első hónapban kinyitá az úr házának ajtait, és azokat megújíttatá. és egybehivatá a papokat és a lévítákat, és összegyűjté őket a napkelet felől való utcában; és monda nékik: hallgassatok meg engem lévíták! most szenteljétek meg magatokat, az úrnak, atyáitok istenének házát is szenteljétek meg, és hordjatok ki minden tisztátalanságot a szent helyről; mert vétkeztek a mi atyáink, és az úr előtt, a mi istenünk előtt gonoszul cselekedének, és elhagyták őt, az úr sátorától elfordították arcukat, hátat fordítván annak. a tornác ajtait is bezárták, a szövétnekeket eloltották, és füstölőszert nem füstölögtettek és égőáldozatot nem áldoztak az izráel istenének a szent helyen. és ezért volt az úrnak haragja júdán és jeruzsálemben, és adta volt őket rabságra és pusztulásra és kigunyoltatásra, a mint ti magatok is látjátok. és ímé a mi atyáink fegyver által hullottak el, fiaink, leányaink és feleségeink fogságba vitettek e dolog miatt. most azért elvégeztem magamban, hogy az úrral, izráel istenével szövetséget szerzek, hogy haragját tőlünk elfordítsa. fiaim, most ne tévelyegjete; mert az úr választott titeket, hogy ő előtte állván, néki szolgáljatok, hogy szolgálj legyetek néki és jóillatot szerezzenek. felkelének azért a lévíták: máhát az amásai fia, jóel az azária fia, a kik kéhátíták valának; a mérári fiai közül pedig kis az abdi fia, és azária a jehalél fia, és a gersoniták közül joah a zimma fia, és éden a joah fia; az elisáfn fiai közül simri és jehiel; az asáf fiai közül zakariás és mattánia; a hemán fiai közül jehiel és símei; a jédutun fiai közül semája és uzziel. összegyűjték az ő atyjokfiat, és megszentelék magokat, és bemenének a király parancsolatjából az úrnak beszédei szerint, az úr házána megtisztítására. és bemenének a papok az úr házána belső részébe, hogy azt megtisztítsák; kihordának belőle minden tisztátalanságot, a melyet az úr templomában találtak, az úr házána pitvarába; és a lévíták felszedék, hogy onnan kihordják a kidron patakába. elkezdék pedig a megszentelést az első hónap első napján, és a hónap nyolczadik napján bemenének az úr házána tornácába, és megszentelék az úr házát nyolcz napon át, úgy hogy az első hónap tizenhatodik napján végeztek be. és akkor bemenének ezékiás királyhoz, és mondanák: megtisztítottuk mindenestől az úr házát, az égőáldozat oltárát is, minden hozzá tartozó edényekkel egybe, a szent asztalt is, minden szerszámaival; minden egyéb eszközöket is, a melyeket akház király az ő királysága alatt megszentéstelenített, mikor isten ellen vétkezett vala, helyreállítottunk és megszenteltünk, és ímé mind az úr oltára előtt vannak. reggel azért felkele ezékiás király, és összegyűjté a város fejedelmeit, és felméne az úr házába. és vivének fel hét tulkot és hét kost, hét bárányt és hét bakot bűnért való áldozatra az országrét, a szent

hajlékért és júdáért, és megparancsolá az áron fiainak, a papoknak, hogy megáldozzák az úr oltárán. megölék azért a tulkokat, és a papok azoknak véröket vévén, elhinték az oltárra; hasonlatosképen megölvén a kosokat, elhinték azoknak véröket az oltárra; a bárányokat is megölvén, azoknak vérét az oltárra hinték. azután előhozzák a bűnért való bakokat a király és a gyülekezet elé, és kezöket rájok tevék. minekutána a papok azokat megölték, bűnért való áldozást végeztek a vérökkel az oltáron, az egész izráel megtisztulására; mert az egész izráelért parancsolta vala a király az égőáldozatot és a bűnért való áldozatot. és beállítá a lévítákat az úr házába czimballomokkal, lantokkal és citerákkal dávidnak és gádnak a király prófétájának, és nátn prófétának parancsolatja szerint; mert az úrtól volt a parancs az ő prófétái által. előállának azért a lévíták a dávid zengő szerszámaival; a papok is a trombitákkal. és megparancsolá ezékiás, hogy egészen égőáldozatot áldozzanak az oltáron. és mikor megkezdődött az áldozás ugyanakkor megkezdődött az úrnak éneke is és a trombiták harsonája dávidnak az izráel királyának szerszámaival. és az egész gyülekezet leborula, az énekesek énekelének, és a trombitások trombitálnak mindaddig, míg az egészen égőáldozatnak vége lön. és a mikor elvégeztek az áldozatokat, a király és mindnyájan a vele valók leborulván arcczal, imádoznak. és megparancsolá ezékiás király és a fejedelmek a lévítáknak, hogy az urat dicsérjék a dávid és az asáf próféta dicsérteivel; a kik, mikor nagy örömmel dicsérték az urat, meghajoltak és leborulának. azután szóla és monda ezékiás: most már felavattátok magatokat az úrnak, azért jöjjetek, és hozzatok áldozatokat és dicsőő áldozatokat az úr házában. és az egész gyülekezet hozza áldozatokat és dicsőő áldozatokat, és mindaz a kit a szíve indított, egészen égőáldozatot. és az égőáldozatra való barmok száma, a melyeket a gyülekezet hozott vala, ez volt: hetven tulok, száz kos, kétszáz bárány. mindezek egészen égőáldozatul valának az úrnak. azonkívül szenteltek az úrnak hatszáz tulkot és háromezer juhot. de mivel a papok kevesen valának, és nem győzték az áldozatokat mind megnyúzni, ezért az ő atyjokfiai, a lévíták segítségökre valának nékik mindaddig, míg azt a munkát elvégezték, és míg a többi papok magokat megszentelék; mert a lévíták igazabb szívűek valának a magok megszentelésében, mint a papok. az egészen égőáldozat is igen sok volt a hálaáldozatok kövérivel és az egészen égőáldozatokhoz való italáldozatokkal; és ekképen helyreállított az úr házána szolgálata. örvendeze azért ezékiás és ő vele az egész gyülekezet, hogy az isten erre hajlandóvá tette a népet; mert hirtelen történt ez a dolog.

30

és küldé ezékiás az egész izráelhez és júdához, sőt efrainnak és manassének is ira leveleket, hogy jönnének el az úr házához jeruzsálemben, hogy megtartanak a páskhát az úrnak, izráel istenének. és tanácsot tartá a király és fejedelmei s az egész gyülekezet jeruzsálemben, hogy a második hónapban tartsák

meg a paskhát. mert azt akkor nem tarthatták meg, mert a papok nem szentelheték meg magokat kellő számban, s a nép sem gyűltt össze jeruzsálemben. és e dolog igen tetszék mind a királynak, mind az egész gyülekezetnek. elhatározták tehát, hogy kihirdetik egész izráelben beersebától fogva dánig, hogy jöjjenek jeruzsálembe paskhát szentelni az úrnak, izráel istenének, mert már régóta nem tartották meg úgy, a mint megirattott. elmenének azért a híradók a király levelével és a fejedelmekével az egész izráelhez és júdához, és a király parancsolatjából ezt mondják vala: izráel fiai! térjete meg az úrhoz, ábrahámnak, izsáknak és izráelnek istenéhez s ő is megtér a maradékhoz, mely megmaradt még köztetek az assiriabeli királyok kezétől. és ne legyetek olyanok, mint a ti atyáitok és atyátokfiai, a kik vétkeztek volt az ő ellen, atyáik istene ellen és elpusztította őket, a mint ti magatok lájátok. most azért meg ne keményítsétek nyakotokat, mint a ti atyáitok; adjatok kezét az úrnak, és bemenvén az ő szent helyébe, a melyet megszentelt örökké, szolgálatot az úrnak, a ti istenteknek, és elfordul rólatok haragja. mert hogy ha ti megtéréndetek az úrhoz, a ti atyátokfiai és fiaitok kegyelmet találnak azoknál a kik őket fogságba vitték, és megtérnek erre a földre, mert igralmas és kegyelmes az ő, a ti istentek, és nem fordítja el orcáját tőletek, ha ő hozzá megtéréndetek. mikor pedig a híradók városról-városra menének az efráim és a manasse földén, mind zebulonig, nevetik és csúfolják vala őket; mindazáltal némelyek az áser, manasse és a zebulon nemzetségéből megalázzák magokat, és eljövénék jeruzsálembe. júdában is ezt cselekedé az istennek keze, adván beléjük egy akaratot, hogy engednének a király parancsolatjának és a fejedelmekének az úr beszéde szerint. sok nép gyűle azért jeruzsálembe, hogy a kovásztalan kenyerek ünnepét megtartsák a második hónapban; igen nagy gyülekezet vala. és felkelének, és elronták az oltárokat, a melyek jeruzsálemben valának, és a füstölő oltárokat is mind elronták, és a kidron patakába hányták. és megölék a paskhabárányt a második hónap tizennegyedik napján; s a papok és a lévíták megszégyenlék és megszentelék magokat, és égőáldozatokat vittek az úr házába; és kiki áll a ő helyére az ő szokások szerint és mószesnek az isten emberének törvénye szerint, és a papok hintik vala a vért a lévíták kezéből. minthogy pedig igen sokan valának a gyülekezetben, a kik magokat meg nem szentelték vala, ezért a lévíták a paskhabárány megölésével foglalkozának azokért, a kik tisztátalanok voltak, hogy megszenteljék az úrnak; mert a népnek nagy része, sokan az efráim, manasse, izsakhár és zebulon nemzetségéből, nem szenteltek meg magokat, mindazáltal megevék a paskhabárányt, nem úgy, a mint megirattott; de könyörge ezékiás érettök, mondván: a kegyes úr tisztítsa meg azt; mindenkint, a ki szívét elkészítette, hogy keresse az istent, az urat, az ő atyái istenét, ha nem a szentségnek tisztasága szerint is. és meghallgatá az úr ezékiást, és a népnek megkegyelmeze. megtartották tehát az izráel fiai, a kik jeruzsálemben találattának, a kovásztalan kenyerek ünnepét hét napon át nagy örömmel, és dicsérik vala az urat minden nap a lévíták és a papok, az

úr erejét éneklő szerszámokkal. és kegyesen beszéle ezékiás minden léávitával, a kik értelmesek és jóindulattal valának az ő iránt. és ünnepi lakomát tartottak hét napon át, áldozván hálaadó-áldozatokkal, és dicsérvén az urat, atyáik istenét. tanácsot tartá pedig az egész gyülekezet, hogy még hét napig szentelne ünnepet; és így még hét napot töltötték el vígasságban; mert ezékiás, a júda királya ada a gyülekezetnek ezer tulkot és hétezer juhot, a fejedelmek is adának a gyülekezetnek ezer tulkot és tízezer juhot; és megszentelék magokat a papok elegen. nagy örömben vala azért az egész júda gyülekezete, a papok és a lévíták és azoknak egész gyülekezete, a kik izráel földjéről jöttek vala, mind a júdában lakozók. és volt nagy vígasság jeruzsálemben; mert salomonnak, az izráel királyának, dávid fiának idejétől fogva nem volt ehez hasonló ünnep jeruzsálemben. ezek után felállának a papok és a lévíták, és megáldák a gyülekezetet; és meghallgatásra talált az ő szavok, és felhata az ő könyörgésök mennybe az isten szentséges lakhelyébe.

31

a mint mindezeknek vége lön: kiméne az egész izráel, a kik júdában városaiban találattának, s a bálványokat szétörték, az aserákat kivagdalák, s leronták a magaslatokat és oltárokat egész júdában, benjáminban, efráimban és manasseban, mígnem befejezték; azután visszatérének az izráel fiai mind, kiki az ő örökségébe és városaiba. és helyreállítá ezékiás a papok és lévíták osztályait csoportjaik szerint, kit-kit az ő szolgálata szerint, a papokat és a lévítákat az égőáldozatokra és a hálaadó-áldozatokra, a szolgálatra, hálaadásra és dicséretre az úr táborának kapuibán. és rendelé a király az ő jövedelmének egy részét az égőáldozatok számára, a reggeli és estvéli égőáldozatok, a szombatnapok, az újhold és az ünnepek égőáldozatai számára, a mint megirattott az úr törvényében. meghagyá a népnek is, jeruzsálem lakosinak, hogy megadják a papok és a lévíták járandóságát, hogy az úr törvényéhez annál inkább ragaszkodjanak. a mint ez intézkedés híre elterjedt: az izráel fiai a búzának, a bornak és olajnak, a méznek és minden mezei termésnek zsgengéjét bőséggel megadják; és mindenből a tizedet bőséggel meghozák. és az izráel és júda fiai, a kik lakoznak vala a júda városaiban, ök is elhozák a barmokból és juhokból a tizedet, és annak tizedét, a mi az úrnak, az ő istenöknek szenteltetett, és rakásonként felhalmozák. a harmadik hónapban kezdék a rakásokat rakni, és a hetedik hónapban végezzék el. oda menvén pedig ezékiás és a fejedelmek, és látván a rakásokat: áldák az urat és az ő népet, izráelt. megkérde pedig ezékiás a papokat és a lévítákat a rakások felől. kinek felelvén azáriás a főpap, a sádók nemzetségéből való, monda: mióta az úr házába kezdék az ajándékokat hozni: eleget ettünk és sok meg is maradt belőle, mert az úr megáldotta az ő népet; és ez a rakás, a mi megmaradt. és monda ezékiás, hogy az úr házában csinálnak tárházakat, és megcsinálják. behordák azért az ajándékokat, a tizedeket, és a mi megszenteltetett,

nagy hűséggel, és ezeknek főgondviselője konánia lévita vala, a második pedig ennek atyjafia, símei. jéhiel pedig és azáriás, náhát, asáel, jérimot, józabád, eliél, ismákia, máhát és benája, gondviselők valának, konániának és atyjafiának símeinek keze alatt, ezékiás királynak és azáriásnak az isten háza előljárójának parancsolatából. kóré lévita pedig, a jemma fia, a ki ajtónálló vala napkelet felől, az isten számára tett önkéntes adományok gondviselője volt, hogy kiadja az úrnak és a szentek szentjének áldozatát. keze alatt valának: eden, minjámin, jésua, semája, amária és sekánia a papok városaiban, hogy hűségesen osztogassák a csapatok szerint az ő atyokfiainak, úgy a nagynak, mint a kicsinynek, (az ő nemzetségek férfain kívül, a három esztendősi fiútól fogva feljebb) mindenkinnek, a kinek bejárása vala az úr házába a maga napján, a naponként való szolgálatra, rendtartásuk és csapataikja szerint; a papok nemzetségeinek családjaik szerint; a levítáknak is, a kik hűsz esztendősek és feljebb valók volnának, az ő rendtartások és csapataikja szerint. és azok családjának minden kisdeddél, feleségeikkel, fiaikkal, leányaikkal, s az egész gyülekezetnek; mert az ő hitők szerint szentelték vala magokat a szentségre; az áron fiainak is, a papoknak, az ő városaikhoz tartozó környékén, minden városban valának névszerint megnevezett emberek, hogy kiadják a részét minden férfinak a papok közül, és minden nemzetségnek a levíták között. és így cselekedék ezékiás egész júdában. a mi jó, igaz és helyes vala az úr előtt, az ő istene előtt, azt művelé. és minden munkában, a melyet elkezdett az isten házának szolgálatában, a törvényben és parancsolatban, keresvén az ő istenét, teljes szívvel jár vala el, és ezért szerencsés vala.

32

ezen dolgok és igazságos cselekedetek után eljőve sénékhérib, az assiriabeli király, és júdába menvén, megszállá a megerősített városokat, azt mondván, hogy elfoglalja azokat magának. mikor tehát ezékiás látta, hogy sénékhérib eljőve, és jeruzsálemet meg akarná szállani: tanácsot tarta vezéreivel és vitéseivel, hogy a városban kívül való forrásokat betöltsék; és azok segítségére lőnek néki; mert összegyűlvén a sokaság, bedugának minden forrást és az ország közepén folyó patakat, mondván: miért találjanak az assirii királyok elegendő vizet, ha eljönnek?! és felbátorodván, megépíté a város leromlott kerítését, felemelvén a tornyokig, és kívül másik köfalat is emelt, s millőt a dávid városában megerősíté; ennekfelette szerze sok fegyvert és paizst. és a nép főle serevezéreket tett, és maga kóré gyűjtvén őket a város kapujának utczájára, szóla az ő szívként ekképen: erősek legyetek és bátrak, semmit se féljete, meg se rettenjete az assirii királytól és a vele való egész sokaságtól, mert velünk többen vannak, hogynem ő vele. ő vele testi erő van, velünk pedig az úr a mi istenünk, hogy megsegéljen minket és érettünk hadakozzék. és megaláztatá a nép, ezt hallván ezékiástól, a júda királyától. ezek után elküldé szolgálait sénékhérib, az assirii király jeruzsálembe (ő pedig lákis mellett volt

egész seregével) ezékiáshoz a júda királyához, és az egész júdához, mely jeruzsálemben vala, mondván: ezt mondja sénékhérib, az assirii király: kibén bízotok, hogy jeruzsálemben maradtok a megszállás idején? avagy nem ezékiás áltatott-é el titeket, hogy éhséggel és szomjúsággal ölne meg titeket, mondván: az úr, a mi istenünk megszabadít minket az assiriabeli király kezéből! vagy nem ezékiás pusztítottá el az ő magaslatait és oltárait, mikor így szólott júdához és jeruzsálemhez, mondván: csak egy oltár előtt imádkozzatok, és csak azon tömjénezzeitek?! avagy nem tudjátok-é, mit műveltem én és az én atyáim e föld minden népeivel? vajjon e föld nemzetségeinek istenei megszabadíthatták-é az én kezemből az ő földöket? és kicsoda e nemzetségek istenei közül az, a melyeket az én atyáim elvesztettek, a ki az én kezemből az ő népet megszabadíthatta volna, hogy a ti istenetek is az én kezemből titeket megszabadíthatna? most azért ezékiás titeket el ne ámtson és meg ne csaljon ily módon; ne higgyetek néki, mert ha egy népnek és országnak istene sem szabadíthatta meg az ő népet kezemből és az én atyáim kezéből: mennyivel kevésbbé szabadíthat meg titeket a ti istenetek az én kezemből! sőt ezenkívül az ő szolgálai még sokat szólának az úr isten ellen, és az ő szolgája ezékiás ellen. levelet is íra, az urat, izráel istenét káromlással illetvén, és szólván ellene ilyen módon: a mint e földön lakozó népek istenei meg nem szabadíthatták az ő népoket az én kezemből: ekképen az ezékiás istene sem szabadíthatja meg az ő népet kezemből. és kiáltnak nagy felszóval zsidó nyelven jeruzsálem népe ellen, mely a kerítésen vala, hogy őket megrettentenék és megháborítanák, abban a reményben, hogy így a várost elfoglalhatják. és úgy szólának a jeruzsálem istenéről, mint a föld népeinek istenei felől, melyek emberi kézzel csináltattak. akkor ezékiás király könyörgé, és ő vele ésaiás próféta az ámos fia e káromlásért, és felkiáltának az égbe. és elbocsátá az úr az ő angyalát, a ki megöle minden erős vitézt, előljárót és vezért az assirii király táborában, és nagy szégyennel megtérte az ő földébe. bemenvén pedig az ő istenének házába, ott az ő saját fiai fegyverrel ölék meg őt. megszabadítá azért az úr ezékiást és a jeruzsálem népet sénékhéribtől az assirii királytól, és minden másoktól, és védelmezé őket mindenfelől. és sokan ajándékokat hoznak vala jeruzsálembe az úrnak, ezékiásnak is a júda királyának drágaságokat, és ő felmagasztaltatott minden pogányok szemei előtt azután. az időben ezékiás halálós betegsébe esék; de könyörgött az úrhoz, a ki szóla hozzá és csudajelt adott néki. de nem cselekedék ezékiás az ő hozzá való jótétemény szerint, mert magában felfuvalkodék, azért istennek haragra lön rajta, júdán és jeruzsálemben. azonban megalázta magát ezékiás az ő felfuvalkodottságában, jeruzsálem lakosaival egybe; ezért nem szálla többé reájok az úrnak haraga ezékiás életében. és igen nagy gazdagsága és dicsősége vala ezékiásnak. és csináltatott magának kincsesházat az ezüst, arany, drágakövek és drága fűszerszármok, paizsok és mindenféle drága szerszámok számára; és tárházakat jövedelmének a gabonának, bornak, olajnak számára, és mindenféle barom számára istállókat, a nyájak-

nak pedig aklokat. városokat is építé magának, és szerze igen sok juhot és barmot, mert az isten nagy gazdagságot adott néki. és ezékiás volt az, a ki betömé a gihon vizeinek felső forrását, és dávid városának napnyugat felől való részén vezeté lefelé. és minden dolgában igen szerencsés vala ezékiás; de mivel a babilóniabeli fejedelmek követveivel megbarátkozék, a kik ő hozzá küldettek, hogy megtudakoznák a csudajelt, mely a földön lön; elhagyá őt az isten, hogy megkísértené őt és meglátná, mi volna az ő szívében. ezékiásnak pedig többi dolgai és jótéteményei imé meg vannak írva az ésaías prófétának, az ámás fiának látásában, és a júda és izráel királyainak könyvében. meghala pedig ezékiás az ő atyáival, és eltemeték őt a dávid fiainak sírjaihoz vivő feljárón, és mind az egész júda és jeruzsálem nagy tisztességet tettek néki az ő halálának idején. és uralkodék manasse, az ő fia helyette.

33

tizenkét esztendő vala manasse, mikor uralkodni kezdett, és ötvenöt esztendeig uralkodott jeruzsálemben. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt a pogányok útálatosságai szerint, a kiket az úr az izráel fiai elől kiűzött vala. mert a magaslatokat ismét megépíté, a melyeket ezékiás az ő atya azelőtt elrontott vala, és oltárokat emele baálnak, aserákat is plántálta, és tisztelé az ég minden seregeit, és szolgálta azoknak. sőt az úr házában is építé oltárokat, a melyről az úr azt mondotta volt: jeruzsálemben lészen az én nevem örökké. és építé oltárokat az ég minden seregeinek, az úr házában mindkét pitvariban. és fiait átvitte a tűzön a hinnom fiának völgyében; és az időnek forgására ügyelt, jövendőmondásokat, varázslásokat és szemfényvesztéseket űzött, ördöngösöket és jövendőmondókat szerzett, és sok gonosztságot cselekedett az úr szemei előtt, hogy őt haragra indítaná. a faragott bálványt, a melyet csináltatott vala, az úr házában állítá fel, a melyről azt mondá az isten dávidnak, és az ő fiának, salomonnak: e házban és jeruzsálemben, a melyet választottam az izráel minden nemzetségei közül, helyheztetem az én nevemet mindörökké; és nem űzöm ki az izráelt e földről, melyet adtam volt a ti atyáitoknak; de csak úgy, ha ők is mind megtartándják, a melyeket nékik mózes által parancsoltam, minden törvényt, rendeléseket és ítéleteket; de manasse elcsábítá júdát és jeruzsálem lakóit, hogy még gonoszabbul cselekedjenek, mint a pogányok, a kiket az úr kigyomlált volt az izráel fiai elől. és noha megszólította az ő manassét és az ő népét; de nem figyelemzőek reá. reájok hozá azért az úr az assiriabeli király seregének vezéreit, a kik manassét megfogták és vasba vevén megkötözék őt két lánczczal, és babilóniába vivék. mikor pedig nagy nyomorúságban volna, fohászkodek az úrhoz az ő istenéhez, és teljesen megalázta magát az ő atyáinak istene előtt. és könyörögván hozzá megkegyelmeze néki, és meghallgatván könyörgését, visszahozá őt jeruzsálembe, az ő országába. akkor ismeré meg manasse, hogy az úr az igaz isten. ezek után a dávid városának külső kőfalát felépíté gihontól napnyugat

felé a völgyben, a halkapu bemenetelig; ofelt is körülvéteté magas kerítéssel, és júdának minden megerősített városaiba seregvezéreket helyezte. és eltávolítá az idegen isteneket és a bálványt az úr házából, és minden oltárt, a melyet az úr házában hegyén és jeruzsálemben emeltetett, kihányatá azokat a városon kívül. és megépíté az úr oltárát, és áldozék rajta hálaadó és dicsőítő áldozatokkal, és megparancsolá júdának, hogy szolgáljanak az úrnak, izráel istenének. mindazáltal még akkor a nép áldozik vala a magaslatocon; de csak az úrnak, az ő istenének. manassénak pedig többi dolgai, istenéhez való könyörgése, a próféták intése, a kik az úrnak, izráel istenének nevében szólanának néki, imé meg vannak írva az izráel királyainak dolgai között. az ő könyörgése pedig, és hogy az isten mint kegyelmezett volt meg néki, s az ő minden bűne és vétke; és a helyek, a melyeken magaslatokat építeték, s aserákat és bálványokat állított fel, minekelőtte megalázta volna magát: imé meg vannak írva a hózái beszédei között. és meghala manasse az ő atyáival, és eltemeték őt az ő házában; és uralkodék amon, az ő fia helyette. huszonkét esztendő vala amon, mikor uralkodni kezdett, és két esztendeig uralkodék jeruzsálemben. és gonoszul cselekedék az úr szemei előtt, miként az ő atya manasse cselekedett volt, mert áldozék amon mindama bálványoknak, a melyeket az ő atya manasse csináltatott, és azoknak szolgál vala. meg sem alázá magát az úr előtt, mint az ő atya manasse megalázta magát; hanem még sokasítá amon a bűnt. pártot ütének pedig az ő szolgálói ellene, és őt saját házában megöleék. a föld népe pedig levágá mindazokat, a kik amon király ellen pártot ütének, és királyl্যা tévé a föld népe jósiást az ő fiát helyette.

34

nyolcz esztendő vala jósiás, mikor uralkodni kezdett volt, és uralkodott harminczegy esztendeig jeruzsálemben. és jó dolgot cselekedék az úr előtt, és jára az ő atyjának dávidnak útjain, és nem hajolt el sem jobbra, sem balra; mert az ő királyságának nyolczadik esztendejében, mikor még gyermek volna, kezdé keresni az ő atyjának dávidnak istenét; tizenkettedik esztendejében pedig júdát és jeruzsálemet kezdé megtisztítani a magaslatoctól, aseráktól, bálványoktól és öntött képektől. leronták őt előtte a baálók oltárait és az azokon levő szobrokat lehányatá; az aserákat is a bálványokkal és öntött képekkel egytembe szétrombolá és apróra töreté, és elhinteté azoknak temetőhelyén, a kik azoknak áldoztak vala. a papok csontjait megégeté azoknak oltárain, és megtisztítá júdát és jeruzsálemet. így cselekedék manassénak, efraimnak és simeonnak városaiban is, mind naphthaliig, azoknak pusztáiban köröskörül. lehányatá azért az oltárokat; az aserákat és a bálványokat összetördelé mind porrá, és minden naposzlopot elpusztított izráel egész földén; azután megtére jeruzsálembe, királyságának tizennyolczadik esztendejében pedig, minekutána a földet és a házat megtisztítá, elküldé sáfánt az asália fiát, és maasját a város előljáróját, és joát

a jóakház fiát, az emlékirót, hogy kijavíttatná az úrnak, az ő istenének házát. és menének hilkias főpaphoz, és átadták néki az isten házába begyűlt pénzt, a melyet a lévíták, az ajtónállók gyűjtöttek manassétól, efraimtól és az egész izráel maradékaitól, és egész júdától és benjámintól, és jeruzsálem lakóitól. és adák a munkavezetőknek, a kik felvigyáztak az úr házában, hogy adják azt a munkásoknak, a kik dolgoztak az úr házában, hogy kijavítsák és helyreállítsák a házat. és adának pénzt az ácsoknak és a kőműveseknek, hogy vegyenek faragott köveket, és fákat a kapcsolásokra, és a házak gerendázására, a melyeket elrontottak a júda királyai. és az emberek hűségesen végzik a munkát, a kikre felügyelének jáhát és obádía lévíták, a mérári fiai közül valók; és zakariás, mésullám, a kéhátiták fiai közül valók, a kik szorgalmazták vala őket. e lévíták pedig mindnyájan mesterek valának az éneklőszerszámokban. a teherhordókat pedig (mert voltak felügyelők a munkások felett mindenféle dologban) szorgalmazák a lévíták közül való íródéák, igazgatók és ajtónállók. mikor pedig kihozák azok a pénzt, a mely az úr házában gyűlt össze: megtalálá hilkia pap az úr törvénykönyvét, a melyet mózes által adott volt. szóla pedig hilkia, és monda sáfánnak, az íródéáknak: a törvénykönyvet megtalálám az úr házában. és adá hilkia a könyvet sáfánnak. és vivé sáfán a könyvet a királyhoz, és elbeszélé néki a dolgot, mondván: valamit bíztl a te szolgáládra, abban híven eljárnak; mert az úr házában talált pénzt összeszedvén, adák a felügyelőknek és munkásoknak kezébe. továbbá jelenté sáfán íródéák a királynak, mondván: hilkia pap nekem egy könyvet ada; és olvasott abból sáfán a király előtt. mikor pedig a király hallotta a törvény beszédit, ruháit megszagatá. és parancsola a király hilkia papnak és ahikámnak a sáfán fiának, adbonnak a mika fiának, és az íródéáknak sáfánnak, és asájának a király szolgálójának, mondván: menjete el, és keressétek meg az urat én érettem, s az izráel és júda maradékaiért, a könyv beszédei felől, a mely megtaláltotok, mert nagy az úr haragja, a mely mi reánk szállott azért, hogy a mi atyáink nem tartották meg az úrnak beszédét, hogy mind a szerint cselekedtek volna, a mint e könyvben megíratott. elméne azért hilkia és a király embere húluda prófétaasszonyhoz, a sallum feleségéhez, aki thókéhát fia vala, a ki hasrának, a ruhák gondviselőjének fia vala (ő pedig jeruzsálemben, a második utczában lakik vala) és a szerint szólának néki. ki monda nekik: így szól az úr, izráel istene: mondjátok meg a férfinak, a ki titeket hozzám küldött; ezt mondja az úr: imé én veszedelmet hozok e helyre és ennek lakosira, mindazokat az átkokat, a melyek meg vannak írva a könyvben, a melyet felolvastak a júda királyai előtt; mivel elhagytak engem, és idegen isteneknek tömjéneztek, hogy engem haragra gerjeszsenek az ő kezeiknek minden cselekedetei által. felgerjedd az én haragom e hely ellen, és el sem oltatik. a júda királyának pedig, a ki titeket küldött, hogy az urat megkérjétek, így szóljatok: így szól az úr, izráel istene: a mi a beszédekert illeti, a melyeket hallottál: mivel a te szíved meglágyult, és magadat

megaláztad az isten előtt, mikor hallád az ő beszédeit e hely ellen és az ő lakosai ellen; mivel magadat megaláztad előttem, és ruháidat megszagattad és sirtál előttem: én is meghallgattalak, ezt mondja az úr. imé én téged a te atyáid közé takarítlak, és tétetel a te sírodba békességben, és nem látják a te szemeid azt a veszedelmet, a melyet én hozok e helyre és ennek lakóira. és e szerint beszélték el ezt a királynak. akkor a király elküldte, és összegyűjteté júdának és jeruzsálemnek minden véneit. és felméne a király az úr házába, és ő vele júdának minden férfiai, és jeruzsálem lakosai, a papok, a lévíták és az egész nép kicsinytől fogva nagyig, és elolvasá fülök hallására a szövetség könyvének minden beszédeit, a melyet találtak vala az úr házában. azután felállván a király az ő helyén, fogadást tön az úr előtt, hogy ő az urat követendi, és hogy parancsolatait, bizonyágátételeit és rendeléseit teljes szívéből és teljes lelkéből megörzendí, cselekedvén a szövetség beszédeit, a melyek megíratnak abban a könyvben. és felfogadtatá e dolgot mindazokkal, a kik jeruzsálemből és benjáminból valók. és jeruzsálem lakói az istennek, az ő atyáik istenének szövetsége szerint cselekedének. akkor elpusztított jósiás minden útálatos bálványt izráel fiainak egész földjéről, és kényszeríte mindenkit, valaki találtatik vala izráelben, hogy szolgáljon az úrnak, az ő istenöknek; és az ő egész életében nem szakadának el az úrtól, atyáik istenétől.

35

és megtartá jósiás jeruzsálemben a húsvétünnepet az úrnak; és megölék a páskhabárányt az első hónap tizennegedik napján. és állítá a papokat az örállásukra, és buzdítá őket az úr házában szolgálatára. és monda a lévítáknak, a kik az egész izráelt oktatják, és magokat az úrnak szentelék: helyheztesseitek a szent ládát a házba, a melyet készített volt salamon a dávid fia, az izráel királyá; nem kell most vállatokon hordoznotok; hanem szolgáljatok az úrnak, a ti istenteknek, és az ő népének az izráelnek. és készítsétek el magatokat a ti családjaitok és csoportjaitok szerint, a mint dávid az izráel királyá elrendelte volt, és megírta az ő fia salamon. és álljatok a szent helyen, a nép közül való testvéreitek családjainak csoportjai és a lévíták családjának egy-egy csoportja szerint. azután öljétek meg a páskhabárányt, és szenteljétek meg magatokat, és készítsétek el azt a ti atyátfiainak, hogy az úrnak mózes által tett beszéde szerint cselekedjétek. és ada jósiás a nép fiai számára juhokat, bárányokat és gödölýeket, mind ezeket a húsvéti áldozatokra; mindenkin, valaki ott találtatik vala, szám szerint harmincezeret, és háromezer tulkot; ezek mind a királyéból valának. az ő fejedelmei is szabad akaratjokból a községnek, a papoknak és a lévítáknak adakozának; hilkia, zakariás és jéhiel, az isten házának fejedelmei, adának a papoknak a húsvét áldozatira kétezerhatszáz juhot és háromszáz tulkot. konánia pedig és semája és nétanél az ő atyafiai, hasábía, jéhiel és józabád, a lévíták fejedelmei, adának a lévítáknak a húsvét áldozatira ötezer juhot és ötszáz tulkot. készen levén a

szolgálat, a papok helyeikre állának, a lévíták is csapataik szerint, a mint a király parancsolta. megölék azért a páskhabárnyt, és a papok hintik vala kezéből a vért, a lévíták pedig a bárányok bőrét húzzák le. és külön választák az egészen égőáldozatra valókat, hogy adnák azokat a nép közül való családok csoportjainak, hogy áldoznának az úrnak, a mint mózes könyvében megíratott; azonképen a tulkokból is elválaszták. és megsüték a páskhabárnyt szokás szerint a tűznél; a megszenteltetett állatok pedig megfőzék fazekakban, vasfazekakban és üstökben: és nagy hamarsággal adák az egész községnek. ezek után magoknak és a papoknak is elkészíték a páskhabárnyt, mert a papok, az áron fiai az égőáldozatoknak és a kövéréseknek megáldozásával el valának foglalva késő éjszakáig, azért a lévíták készíték el mind magoknak, mind a papoknak, az áron fiainak, az éneklők is, az asáf fiai, szolgálatukban valának, dávidnak, asáfnak, hémanak és jédutunak, a király prófétájának parancsolatja szerint; az ajtónállók is mindnyájan az ajtóknál valának; nem távoztának szolgálatukból, hanem az ő atyjokfiai, a lévíták készíték vala el nékik. és elkészüle az úrnak minden szolgálata azon a napon, hogy megtartanak a páskhát, egészen égőáldozatokkal áldozván az úr oltárán, a jósiás király parancsolatja szerint. megtartották tehát az izráel fiai, a kik jelen lehetének, a páskhát abban az időben, és a kovász nélkül való kenyerek ünnepe hét napon át. ehez hasonló páskhát nem tartottak izráelben a sámul próféta idejétől fogva; izráel királyai közül is senki sem tartott olyan páskhát, a melyet jósiás tartott és a papok, a lévíták, egész júda, és a kik izráelből jelen voltak, és jeruzsálem lakosai. jósiás királyságának tizennyolczadik évében tartattott ez a páskha. mindezek után, hogy az isten házát jósiás helyreállítá, feljövő nékő, egyiptom királya, hogy az eufrátes mellett való kárkemis városát elfoglalná; és jósiás el-lene ment. és noha követeket küldé ő hozzá nékő, ezt mondván: mi közöm te hozzád nekem, júda király? mert én most nem ellened megyek, hanem az én országom ellensége ellen, és isten parancsolta, hogy siessek; ne tusakodjál az isten ellen, a ki én velem van, hogy el ne vesszen téged; mindazáltal jósiás nem tére ki ő előle, hanem, hogy megütköznék vele, öltöztet megváltoztatá, és nem hallgatott nékő beszédeire, a melyek az isten szájából származtak vala. elméne azért, hogy megütközzék vele megiddó mezején. akkor a kézivesek nyilatnak lövének jósiás királyra, és monda a király az ő szolgáinak: vigyetek ki engem innét; mert nagyon megsebesültem. levén azért őt az ő szolgálai a szekérből, másik szekérére helyezék, és vívék jeruzsálembe: és meghala, és eltemették az ő atyáinak sírjába; s egész júda és jeruzsálem siránkozik jósiás felett. jeremiás is siratá jósiást, és siralmas énekekkel siratják vala őt az éneklő férfiak és asszonyok mindnyájan mind e mai napig, a melyek szokásossá lettek izráelben, s imé azok meg vannak írva a jeremiás siralmaiban. jósiásnak pedig többi dolgai, és a szerint való jó tettei, a mint az úrnak törvényében meg van írva; és az ő első és utolsó dolgai, imé meg vannak írva az izráel és júda királyainak könyvében.

és előhozá a föld népe joákházt a jósiás fiát, és királylyá tette őt atya helyett jeruzsálemben. huszonhárom esztendő vala joákház, mikor uralkodni kezdé, és három hónapig uralkodék jeruzsálemben. és letevé őt egyiptom királya jeruzsálemben, és a földre adót vetett, száz talentom ezüstöt és egy talentom aranyat. és egyiptom királya eliakimot, az ő testvérét tette királylyá júda és jeruzsálem felett, megváltoztatván nevét joákimra; joákházt pedig az ő testvérét fogá és elvivé nékő egyiptomba. huszonöt esztendő vala joákim, mikor uralkodni kezdett, és tizenegy esztendeig uralkodék jeruzsálemben; de gonoszul cselekedék az úr előtt, az ő istene előtt. és feljövő ellene nabukodonozor a babilóniai király, és ket-tőz békót vete lábaira, hogy babilóniába vinné őt. az úr házában való edények egy részét is elvivé nabukodonozor babilóniába, és helyzeté azokat az ő templomába, babilóniában. joákimnak pedig többi dolgai és az ő útálatosságai, és tizenegy cselekedett, s a melyek találtattak ő benne, imé meg vannak írva az izráel és júda királyainak könyvében; és uralkodék helyette joákin, az ő fia. nyolcz esztendő korában kezdett uralkodni joákin, és három hónapig és tíz napig uralkodék jeruzsálemben; de ő is gonoszul cselekedék az úr előtt. az esztendő fordultával pedig elküldé nabukodonozor király, és elviteté őt babilóniába, az úr házában drága edényeivel együtt, és királylyá tevő az ő testvérét sédékiást júda és jeruzsálem felett. huszonegy esztendő korában kezdett uralkodni sédékiás, és uralkodék tizenegy esztendeig jeruzsálemben. és gonoszul cselekedék az úr előtt, az ő istene előtt, és nem alázta meg magát jeremiás próféta előtt, a ki az úr képeben szól vala néki. sőt még nabukodonozor király ellen is pártot ütött, a ki őt az isten nevére megesküdtette vala, s makacscsá és önfejtűvé lett, a helyett, hogy megtért volna az úrhoz, izráel istenéhez. sőt még a papok fejedelmei és a nép is, mindnyájan szaporították a bűnt a pogányok minden undokosságai szerint, és megfertőztették az úr házát, a melyet megszentelt vala jeruzsálemben. és az úr, az ő atyáiknak istene elküldé hozzájuk köveit jó idején, mert kedvez vala az ő népének és az ő lakhelyének. de ők az isten követit kigúnyolták, az ő beszédeit megvetették, és prófétaival gúnyt űztek; míglen az úrnak haragja felgerjede az ő népe ellen, s többé nem vala segítség. és reájok hozá a káldeusok királyát, a ki fegyverrel ölé meg ifjaikat az ő szent hajlékukban, s nem kedvezve sem az ifjaknak és szüzeknek, sem a vén és elaggott embereknek, mindnyájokat kezébe adá. és az isten házában mindenféle edényeit, nagyokat, kicsinyeket, és az úr házában kincseit, s a királynak és az ő vezéreinek kincseit, mindezeket babilóniába viteté. az isten házát meggyújták, jeruzsálem kőfalait lerontották, palotáit mind elégeték tüzzel, és minden drágaságait elpusztították. és a kik a fegyver elől megmenekültek, azokat elhurcolta babilóniába, és néki és fiainak szolgálva lettek mindaddig, míg a persiai birodalom fel nem támadott; hogy beteljesedjék az úrnak jeremiás szája által mondott beszéde, míg lerója a föld az ő szombatjait, mert az elpusztulás

egész ideje alatt nyugovék, hogy betelnének a hetven esztendők. és cízrus persa király első esztendejében, hogy beteljesednék az úrnak jeremiás szája által mondott beszéde, az úr felindítá cízrus persa király lelkét, és ő kihirdetteté az ő egész birodalmában, élőszóval és írásban is, mondván: így szól cízrus, a persa király: az úr, a mennynek istene e föld minden országait nekem adta, és ő parancsolta meg nekem, hogy építsek néki házat jeruzsálemben, a mely júdában van; valaki azért ti köztetek az ő népe közül való, legyen vele az úr, az ő istene, és menjen fel.

pál, jézus krisztusnak szolgálja, elhívott apostol, elválasztva isten evangéliomának hirdetésére. melyet eleve megígért az ő prófétái által a szentírásokban, az ő fia felől, a ki dávid magvából lett test szerint, a ki megbizonyíttatott hatalmasan isten fiának a szentség lelke szerint, a halálból való feltámadás által, a mi urunk jézus krisztus felől, a ki által vettük a kegyelmet és az apostolságot a hitben való engedelmességnek okáért, minden pogányok között, az ő nevéért; kik között vagytok ti is, jézus krisztusnak hivatalosai: mindeneknek, a kik rómában vagytok, isten szerelmeseinek, hivatalos szenteknek: kegyelem néktek és békesség istentől, a mi atyántól és az úr jézus krisztustól. először hálát adok az én istennemnek a jézus krisztus által mindnyájatokért, hogy a ti hiteteknek az egész világon híre van; mert bizonyosságom nékem az isten, kinek lelkem szerint szolgál az ő fiának evangéliomában, hogy színtelen emlékezem felőletek, imádkozásaimban mindenkor könyörögvén, vajha egyszer már jó szerencsés út adódna nékem istennek akaratából, hogy hozzátok mehessek; mert kívánlak titeket látni, hogy valami lelki ajándékot közölhessek veletek a ti megerősítésekre, azaz, hogy együtt felbuzduljunk ti nálatok egymás hite által, a tiétek meg az enyém által. nem akarom pedig, hogy ne tudjátok atyámfiai, hogy én gyakran elvégeztem magamban, hogy elmegyek hozzátok (de mindez ideig megakadályoztattam), hogy köztetek is nyerjek valami lelki gyümölcsöt, mint a többi pogányok közt is. mind a görögöknek, mint a barbároknak, mind a bölcseknek, mind a tudatlanoknak köteles vagyok. azért a mi rajtam áll, kész vagyok néktek is, a kik rómában vagytok, az evangéliomot hirdetni. mert nem szégyenlem a krisztus evangéliomát; mert istennek hatalma az minden hívőnek idvességére, zsidónak először meg görögnek. mert az istennek igazsága jelentetik ki abban hitből hitbe, miképpen meg van írva: az igaz ember pedig hitből él. mert nyilván van az istennek haragja mennyből, az embereknek minden hitetlensége és hamissága ellen, kik az igazságot hamissággal feltartóztatják. mert a mi az isten felől tudható nyilván van ő bennök; mert az isten megjelentette nekik: mert a mi istenben láthatatlan, tudniillik az ő örökké való hatalma és istensége, a világ teremtetésétől fogva az ő alkotásaiból megértetvén megálatlított; úgy, hogy ők menthetetlenek. mert bár az istent megismerték, mindazáltal nem mint istent dicsőítették őt, sem neki hálátak nem adtak; hanem az ő okoskodásaikban hiábavalókká lettek, és az ő balgatag szívök megsötétedett. magaokat bölcseknek vallván, balgatagokká lettek; és az örökkévaló istennek dicsőségét felcserélték a mulandó embereknek és madaraknak és négy lábú állatoknak és csúszó-mászó állatoknak képmásával. annakokáért adta is őket az isten szívök kívánságaiban tisztátalanságra, hogy egymás testét megszeplőtséik; mint a kik az isten igazságát hazugsággá változtatták, és a teremtett dolgokat tisztelték és szolgálták a teremtő helyett, a ki mind örökké áldott. ámen. annakokáért

adta őket az isten tisztátalan indulatokra; mert az ő asszonynepeik is elváltoztatták a természet folyását természetellenesre: hasonlóképpen a férfiak is elhagyván az asszonyneppel való természetes élest, egymásra gerjedtek bujaságukban, férfiak férfiakkal fertelmeskedvén, és az ő tévelygésöknek méltó jutalmát elvévén önmagokban. és a miképpen nem méltatták az istent arra, hogy ismeretőkben megtartsák, azonképpen oda adták őket az isten méltatlan gondolkodására, hogy illetlen dolgokat cselekedjenek; a kik teljesen minden hamissággal, paráznasággal, gonosszággal, kapzsisággal, rosszasággal; rakvák, irigységgel, gyilkossággal, versengéssel, álnoksággal, rossz erkölccsel; súsárlók, rágalmazók, istengülyölők, dölyfösek, kevélyek, dicselkedők, rosszban mesterkedők, szüleiknek engedetlenek, balgatagok, összeférhetetlenek, szeretet nélkül valók, engesztelhetetlenek, irtalmatlanok. kik jöllehet az isten vezetését ismerik, hogy a kik ilyeneket cselekesznek, méltók a halálra, mégis nemcsak cselekszik azokat, hanem az akképpen cselekvőkkel egyet is értenek.

2

annakokáért menthetetlen vagy óh ember, bárki légy, a ki ítélsz: mert a miben mást megítélsz, önmagadat kárhazotad; mivel ugyanazokat műveled te, a ki ítélsz. tudjuk pedig, hogy az istennek ítétele igazság szerint van azokon, a kik ilyeneket cselekesznek. vagy azt gondold, óh ember, a ki megítéled azokat, a kik ilyeneket cselekesznek, és te is azokat cselekszed, hogy te elkerülöd az istennek ítéletét? avagy megvted az ő jóságának, elnézésének és hosszútűrésének gazdagságát, nem tudván, hogy az istennek jósága téged megtérésre indít? de a te keménységed és meg nem tért szíved szerint gyűjtesz magadnak haragot a haragnak és az isten igaz ítétele kijelentésének napjára. a ki megfizet mindenkinek az ő cselekedetei szerint: azoknak, a kik a jó cselekedetben való állhatatossággal dicsőséget, tisztességet és halhatatlanságot keresnek, örök élettel; azoknak pedig, a kik versengők és a kik nem engednek az igazságnak, hanem engednek a hamisságnak, búsulással és haraggal. nyomorúság és inség minden gonoszt cselekedő ember lelkének, zsidónak először meg görögnek; dicsőség pedig, tisztesség és békesség minden jót cselekedőnek, zsidónak először meg görögnek: mert nincsen isten előtt személyválogatás. mert a kik törvény nélkül vétkeztek, a törvény nélkül vesznek is el: és a kik a törvény alatt vétkeztek, törvény által ítéltetnek meg, (mert nem azok igazak isten előtt, a kik a törvényt hallgatják, hanem azok fognak megigazulni, a kik a törvényt betöltik. mert mikor a pogányok, a kiknek törvényök nincsen, természetből a törvény dolgait cselekszik, akkor ők, törvényök nem lévén önmagoknak törvényök: mint a kik megmutatják, hogy a törvény cselekedete be van írva az ő szívökbe, egyetemben bizonyosságot tévén arról az ő lelkiismeretök és gondolataik, a melyek egymást kölcsönösen vádolják vagy mentegetik.) azon a napon, melyen az isten megítéli az emberek titkait az én

evangéliomom szerint a jézus krisztus által. Imé, te zsidónak nevezetel, és a törvényre támaszkodol, és istennel dicsekedel. És ismered az ő akaratát, és választást tudsz tenni azok között, a melyek különböznek attól, mivelhogy a törvényből megtanították; és azt hiszed magadról, hogy te a vakoknak vezetője, a sötéttségben levőknek világossága, a balgatók tanítója, a kiskorúak mestere vagy, bírván a törvényben az ismeret és igazság formáját. a ki azért mást tanítasz, magadat nem tanítod-e? a ki azt hirdeted, hogy ne lopj, lopsz-e? a ki azt monddod, ne paráználkodjál, paráználkodol-e? a ki utáld a bálványokat, szentségtörő vagy-e? ki a törvényben dicsekszel, a törvénynek megrontása által az istent gyalázod-e? mert az istennek neve miattatok káromoltatik a pogányok között, a mint meg van írva. mert használ ugyan a körülmetélkedés, ha a törvényt megtartod; de ha a törvényt áthágod, a te körülmetélkedésed körülmetéletlenséggé lett. ha tehát a körülmetéletlen pogány megtartja a törvénynek parancsolatait, az körülmetéletlensége nem körülmetélkedésül tulajdonítatik-e néki? és a természetből fogva körülmetéletlen ember, ha a törvényt megtartja, megítél téged, a ki a betű és körülmetélkedés mellett is a törvényeknek megrontója vagy. mert nem az a zsidó, a ki külsőképen az; sem nem az a körülmetélés, a mi a testen külsőképen van: hanem az a zsidó, a ki belsőképen az; és a szívnek lélekben, nem betű szerint való körülmetélése az igazi körülmetélkedés; a melynek dicserete nem emberektől, hanem istentől van.

3

mi tekintetben különb hát a zsidó? vagy micsoda haszna van a körülmetélkedésnek? minden tekintetben sok. mindennek előtt, hogy az isten reájok bízta az ő beszédeit. de hát hogy ha némelyek nem hittek? vajjon azoknak hitetlensége nem teszi-e hiábavalóvá az istennek hűségét? távol legyen. sőt inkább az isten legyen igaz, minden ember pedig hazug, a mint meg van írva: hogy igaznak ítéltessél a te beszédeidben, és győzedelmes légy, mikor vádolnak téged. ha pedig a mi igazságtalanságunk az istennek igazságát mutatja meg, mit mondjunk? vajjon igazságtalan-e az isten, hogy minket büntet? emberi módon szólok. távol legyen! mert akkor mi módon ítéli meg az isten a világot? mert ha az istennek igazsága az én hazugságom által öregbült az ő dicsőségére, miért kárhoztattatom még én is, mint bűnös? sőt inkább ne cselekedjék-e a rosszat, hogy abból jó származzék? - a mint minket rágalmaznak, és a mint némelyek mondogatják, hogy mi így beszélünk, a kiknek kárhoztatása igazságos. micsoda tehát? különbek vagyunk-e? semmiképen nem. mert az előbb megmutattuk nyilván, hogy zsidók és görögök mindnyájan bűn által vannak; a mint meg van írva, hogy nincsen csak egy igaz is; nincs, a ki megértse, nincs, a ki keresse az istent. mindnyájan elhajlottak, egyetemben haszontalanokká lettek; nincs, a ki jót cselekedjék, nincsen csak egy is. nyitott sír az ő torkuk; nyelvökkel állnokságot szólnak; áspis kígyó mérge van ajkaik alatt. szájak telve átkozódással és ke-

serűséggel. lábaik gyorsak a vérontásra. útjaikon romlás és nyomorúság van. és a békelességnek útját nem ismerik. nincs isteni félelem az ő szemök előtt. tudjuk pedig, hogy a mit a törvény mond, azoknak mondja, a kik a törvény alatt vannak; hogy minden száj bedugassék, és az egész világ isten ítélete alá essék. annakokáért a törvénynek cselekedeteiből egy test sem igazul meg ő előtt: mert a bűn ismerete a törvény által vagyon. most pedig törvény nélkül jelent meg az istennek igazsága, a melyről tanúbizonyságot tesznek a törvény és a próféták; istennek igazsága pedig a jézus krisztusban való hit által mindazokhoz és mindazoknak, a kik hisznek. mert nincs különbség, mert mindnyájan vétkeztek, és szűkölködnek az isten dicsőségé nélkül. megigazulván ingyen az ő kegyelméből a krisztus jézusban való váltság által, kit az isten eleve rendelt engesztelő áldozatul, hit által, az ő véreben, hogy megmutassa az ő igazságát az előbb elkövetett bűnöknek elnézése miatt, az isten hosszútűrésénél fogva, az ő igazságának megbizonyítására, a mostani időben, hogy igaz legyen ő és megigazítsa azt, a ki a jézus hitéből való. hol van tehát a dicsekedés? kirekesztett. mely törvény által? a cselekedeteké által? nem; hanem a hit törvénye által. azt tartjuk tehát, hogy az ember hit által igazul meg, a törvény cselekedetei nélkül. avagy isten csak a zsidóké-e? avagy nem a pogányoké is? bizony a pogányoké is. mivelhogy egy az isten, a ki megtisztítja a zsidót hitből és a pogányt hit által. a törvényt tehát hiábavalóvá tesszük-e a hit által? távol legyen! sőt inkább a törvényt megerősítjük.

4

mit mondunk tehát, hogy ábrahám a mi atyánk nyert volna test szerint? mert ha ábrahám cselekedetekből igazult meg, van mivel dicsekedjék, de nem az isten előtt. mert mit mond az írás: hitt pedig ábrahám az istennek, és tulajdonították az ő néki igazságot. annak pedig, a ki munkálkodik, a jutalom nem tulajdonítatik kegyelemből, hanem tartozás szerint; ellenben annak, a ki nem munkálkodik, hanem hisz abban, a ki az istentelent megigazítja, az ő hite tulajdonítatik igazságot. a mint dávid is boldognak mondja azt az embert, a kinek az isten igazságot tulajdonít cselekedetek nélkül. boldogok, a kiknek megbocsátattak az ő hamisságaik, és a kiknek elfedeztettek az ő bűneik. boldog ember az, a kinek az úr bünt nem tulajdonít. ez a boldogság tehát a zsidónak, vagy a pogánynak is tulajdonítatik-e? mert azt mondjuk, hogy ábrahámnak a hit tulajdonították igazságot. miképen tulajdonították tehát? körülmetél vagy körülmetéletlen állapotában? nem körülmetél, hanem körülmetéletlen állapotában. és a körülmetélkedés jegyét körülmetéletlenségben tanusított hite igazságának pecsétjével nyerte: hogy atyja legyen mindazoknak, a kik körülmetéletlen létökre hisznek, hogy azoknak is tulajdoníttassék az igazság; és hogy atyja legyen a körülmetélteknek is, azoknak, a kik nemcsak körülmetélkednek, hanem követik is a mi atyáinknak ábrahámnak körülmetéletlenségében tanusított hitének nyomdokait. mert nem a törvény által adatott az ígért ábrahámnak, vagy az ő magvá-

nak, hogy e világnak örököse lesz, hanem a hitnek igazsága által. mert ha azok az örökösök, kik a törvényből valók, hiábavalóvá lett a hit, és haszontalanná az ígérlet: mert a törvény haragot nemz: a hol pedig nincsen törvény, ott törvény ellen való cselekedet sincsen. azért hitből, hogy kegyelemből legyen; hogy erős legyen az ígérlet az egész magnak; nemcsak a törvényből valónak, hanem az ábrahám hitéből valónak is, a ki mindnyájunknak atyánk (a mint meg van írva, hogy sok nép atyjává tettelek téged) az előtt, az isten előtt, a kiből hitt, a ki a holtakat megeleveníté, és azokat, a melyek nincsenek, előszólítja mint meglevőket. a ki reménység ellenére reménykedve hitte, hogy sok népnek atyjává lesz, a szerint, a mint megmondattott: így léssen a te magod. és hitében erős lévén, nem gondolt az ő már elhalt testére, mintegy százesztendős lévén, sem sárának elhalt méhére; az istennek ígérteiben sem kételkedett hitetlenséggel, hanem erős volt a hitben, dicsőséget adván az istennek, és teljesen elhitte, hogy a mit ő ígért, meg is cselekedheti. azért is tulajdonították neki igazságot. de nemcsak ő érette iratt meg, hogy tulajdonították neki igazságot, hanem mi érettünk is, a kiknek majd tulajdonítatik, azoknak tudniillik, a kik hisznek abban, a ki feltámasztotta a mi urunkat a jézust a halálból, ki a mi bűneinkért halálra adatott, és feltámasztatott a mi megigazulásunkért.

5

megigazulván azért hit által, békességünk van istennel, a mi urunk jézus krisztus által, a ki által van a menetelünk is hitben ahhoz a kegyelemhez, a melyben állunk; és dicsekedünk az isten dicsőségének reménységében. nemcsak pedig, hanem dicsekedünk a háborúságokban is, tudván, hogy a háborúság békességes türest nemz, a békességes türest pedig próbatételt, a próbatétel pedig reménységet, a reménység pedig nem szégyení meg; mert az istennek szerelme kitöltetett a mi szívünkbe a szent lélek által, ki adattott nekünk. mert krisztus, mikor még erőteleneke valánk, a maga idejében meghalt a gonoszokért. bizonyára igazért is alig hal meg valaki; ám a jóért talán csak meg merne halni valaki. az isten pedig a mi hozzánk való szerelmét abban mutatta meg, hogy mikor még bűnösök voltunk, krisztus érettünk meghalt. minekutána azért most megigazultunk az ő vére által, sokkal inkább megtartatunk a harag ellen ő általa. mert ha, mikor ellenségei voltunk, megbékéltünk istennel az ő fiának halála által, sokkal inkább megtartatunk az ő élete által minekutána megbékéltünk vele. nemcsak pedig, hanem dicsekedünk is az istenben a mi urunk jézus krisztus által, a ki által most a megbékélést nyertük. annakokáért, miképpen egy ember által jött be a világra a bűn és a bűn által a halál, és akképpen a halál minden emberre elhatott, mivelhogy mindenek vétkeztek; mert a törvényig vala bűn a világon; a bűn azonban nem számíttatik be, ha nincsen törvény. úgyde a halál uralkodott ádámtól mózesig azokon is, a kik nem az ádám esetének hasonlatossága szerint vétkeztek, a ki ama következendőnek kiábrázolása vala. de a kegyelmi ajándék nem úgy van, mint a bűneset; mert ha

amaz egynek esete miatt sokan haltak meg, az isten kegyelme és a kegyelemből való ajándék, mely az egy ember jézus krisztusé, sokkal inkább elhatott sokakra. és az ajándék sem úgy van, mint egy vétkező által; mert az ítélet egyből lett kárhozottá, az ajándék pedig sok bűnből van igazulásra. mert ha az egynek bűnesete miatt uralkodott a halál az egy által: sokkal inkább az életben uralkodnak az egy jézus krisztus által azok, kik a kegyelemnek és az igazság ajándékának bővölködésében részesültek. bizonyára azért, miképpen egynek bűnesete által minden emberre elhatott a kárhozat: azonképpen egynek igazsága által minden emberre elhatott az életnek megigazulása. mert miképpen egy embernek engedetlensége által sokan bűnösökké lettek: azonképpen egynek engedelmsége által sokan igazakká lesznek. a törvény pedig bejött, hogy a bűn megnövekedjék; de a hol megnövekedik a bűn, ott a kegyelem sokkal inkább bővölködik: hogy miképpen uralkodott a bűn a halálra, azonképpen a kegyelem is uralkodjék igazság által az örök életre a mi urunk jézus krisztus által.

6

mit mondunk tehát? megmaradjunk-e a bűnben, hogy a kegyelem annál nagyobb legyen? távol legyen: a kik meghaltunk a bűnnek, mimódon él-nénk még abban? avagy nem tudjátok-e, hogy a kik megkeresztelkedtünk krisztus jézusba, az ő halálába keresztelkedtünk meg? eltemettettünk azért ő vele együtt a kereszttség által a halálba: hogy miképpen feltámasztattott krisztus a halálból az atyának dicsősége által, azonképpen mi is új életben járjunk. mert ha az ő halálának hasonlatossága szerint vele egy-gyé lettünk, bizonyára feltámasztásáért is azok leszünk. tudván azt, hogy a mi ő emberünk ő vele megfeszítettett, hogy megerőtelenüljön a bűnnek teste, hogy ezután ne szolgáljunk a bűnnek: mert a ki meghalt, felszabadult a bűn alól. hogyha pedig meghaltunk krisztussal, hiszszük, hogy élünk is ő vele. tudván, hogy krisztus, a ki feltámadott a halálból, többé meg nem hal; a halál többé rajta nem uralkodik, mert hogy meghalt, a bűnnek halt meg egyszer; hogy pedig él, az istennek él. ezenképpen gondoltátok ti is, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az istennek a mi urunk jézus krisztusban. ne uralkodjék tehát a bűn a ti halandó testetekben, hogy engedjetelek néki az ő kívánságaiban: se ne szánjátok oda a ti tagjaitokat hamisságnak fegyvereitül a bűnnek; hanem szánjátok oda magatokat az istennek, mint a kik a halálból életre keltetek, és a ti tagjaitokat igazságnak fegyvereitül az istennek. mert a bűn ti rajtatok nem uralkodik; mert nem vagytok törvény alatt, hanem kegyelem alatt. mit is tehát? vétkezzünk-e mivelhogy nem vagyunk törvény alatt, hanem kegyelem alatt? távol legyen. avagy nem tudjátok, hogy a kinek oda szánjátok magatokat szolgálk az engedelmségre, annak vagytok szolgálai, a kinek engedelmeskedtek: vagy a bűnnek halálra, vagy az engedelmségnek igazságra? de hála az istennek, hogy jöllehet a bűn szolgálai voltatok, de szívetek szerint engedelmeskedtek a tudomány azon alakjának, a melyre adattatok. felszabadulván pedig

a bűn alól, az igazságnak szolgáláivá lettek. emberi módon szólok a ti testeteknek erőtlensége miatt. mert a miképen oda szántátok a ti tagjaitokat a tisztátalanságnak és a hamisságnak szolgáláivá hamisságra: azonképen szánjátok oda most a ti tagjaitokat szolgáláivá igazságnak a megszenteltetésre. mert mikor a bűn szolgálói valátok, az igazságtól szabadok valátok. micsoda gyümölcset vettétek azért akkor azoknak, a miket most szegyenletek? mert azoknak a vége halál. most pedig, minekutána felszabadultatok a bűn alól, szolgáláivá lettetek pedig az istennek: megvan a gyümölcscsötök a megszenteltetésre, a vége pedig örök élet. mert a bűn zsoldja halál; az isten kegyelmi ajándéka pedig örök élet a mi urunk krisztus jézusban.

7

avagy nem tudjátok-é atyámfiai, mert törvényismerőkhöz szólok, hogy a törvény uralkodik az emberen, a míg él? mert a férjes asszony, míg él a férj, ehhez van kötve törvény szerint, de ha meghal a férj, felszabadul az asszony a férj törvénye alól. azért tehát az ő férjének életében paráznának mondatik, ha más férjhez megy; ha azonban meghal a férj, szabadá lesz a törvénytől, úgy hogy nem lesz parázna, ha más férjhez megy. azért atyámfiai, ti is meghaltatok a törvénynek a krisztus teste által, hogy legyetek máséi, azéi, a ki a halálból feltámasztatott, hogy gyümölcscsöt teremjünk istennek. mert mikor a testben voltunk, a bűnök indulatai a törvény által dolgoztak a mi tagjainkban, hogy gyümölcscsözzenek a halálnak; most pedig megszabadultunk a törvénytől, minekutána meghaltunk arra nézve, a mely által lekötve tartatunk; hogy szolgáljunk a léleknek újságában és nem a betű óságában. mit mondunk tehát? a törvény bűn-é? távol legyen: sőt inkább a bűnt nem ismertem, hanem csak a törvény által; mert a kívánságról sem tudtam volna, ha a törvény nem mondaná: ne kívánjad. de a bűn alkalmat vévén, a parancsolat által nemzett bennem minden kívánság; most törvény nélkül holt a bűn. én pedig éltem régen a törvény nélkül: de ama parancsolatnak eljövételével felelevenedék a bűn, én pedig meghalék; és úgy találtaték, hogy az a parancsolat, mely életre való, nékem halálomra van. mert a bűn alkalmat vévén, ama parancsolat által megcsalt engem, és megölt általa. azért ám a törvény szent, és a parancsolat szent és igaz és jó. tehát a jó nékem halálom lett-é? távol legyen: sőt inkább a bűn az, hogy megtessék a bűn, mely a jó által nékem halált szerez, hogy felette igen bűnös legyen a bűn a parancsolat által. mert tudjuk, hogy a törvény lelki; de én testi vagyok, a bűn alá rekesztve. mert a mit cselekeszem, nem ismerem: mert nem azt mívelém, a mit akarok, hanem a mit gyűlölök, azt cselekeszem. ha pedig azt cselekeszem, a mit nem akarok, megegyezem a törvénnyel, hogy jó. most azért már nem én cselekeszem azt, hanem a bennem lakozó bűn. mert tudom, hogy nem lakik én bennem, azaz a testemben jó; mert az akarás megvan bennem, de a jó véghezvitelét nem találom. mert nem a jó cselekeszem, melyet akarok; hanem a gonoszt cselekeszem, melyet nem akarok. ha pedig én azt cselekeszem, a mit nem akarok, nem én

mívelém már azt, hanem a bennem lakozó bűn. megtalálom azért magamban, ki a jót akarom cselekedni, ezt a törvényt, hogy a bűn megvan bennem. mert gyönyörködöm az isten törvényében a belső ember szerint; de látok egy másik törvényt az én tagjaiban, mely ellenkezik az elmém törvényével, és engem rabul át a bűn törvényének, mely van az én tagjaiban. óh én nyomorult ember! kicsoda szabadít meg engem e halálnak testéből? hálát adok istennek a mi urunk jézus krisztus által. azért jöllehet én az elmémmel az isten törvényének, de testemmel a bűn törvényének szolgálok.

8

nincsen azért immár semmi kárhoztatásuk azoknak, a kik krisztus jézusban vannak, kik nem test szerint járnak, hanem lélek szerint. mert a jézus krisztusban való élet lelkének törvénye megszabadított engem a bűn és a halál törvényétől. mert a mi a törvénynek lehetetlen vala, mivelhogy erőten vala a test miatt, az isten az ő fiát elbocsátván bűn testének hasonlatosságában és a bűnért, kárhoztatá a bűnt a testben. hogy a törvénynek igazsága beteljesüljön bennünk, kik nem test szerint járunk, hanem lélek szerint. mert a test szerint valók a test dolgaira gondolnak; a lélek szerint valók pedig a lélek dolgaira. mert a testnek gondolata halál; a lélek gondolata pedig élet és békeség. mert a test gondolata ellenségeskedés isten ellen; minthogy az isten törvényének nem engedelmeskedik, mert nem is teheti. a kik pedig testben vannak, nem lehetnek kedvesek isten előtt. de ti nem vagytok testben, hanem lélekben, ha ugyan az isten lelke lakik bennetek. a kiből pedig nincs a krisztus lelke, az nem az övé. hogyha pedig krisztus ti bennetek van, jöllehet a test holt a bűn miatt, a lélek ellenben élet az igazságért. de ha annak a lelke lakik bennetek, a ki feltámasztotta jézust a halálból, ugyanaz, a ki feltámasztotta a krisztus jézust a halálból, megleveníti a ti halandó testeiteket is az ő ti bennetek lakozó lelke által. annakokáért atyámfiai, nem vagyunk adósok a testnek, hogy test szerint éljünk: mert, ha test szerint éltek, meghaltok; de ha a test cselekedeteit a lélekkel megöldökölték, éltek. mert a kiket isten lelke vezérel, azok istennek fiai. mert nem kaptátok szolgaság lelkét ismét a félelemre, hanem a fiúságnak lelkét kaptátok, a ki által kiáltjuk: abbá, atyám! ez a lélek bizonyoságot tesz a mi lelkünkkel együtt, hogy isten gyermekei vagyunk. ha pedig gyermekek, örökösök is; örökösei istennek, örököstársai pedig krisztusnak; ha ugyan vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt is dicsőüljünk meg. mert azt tartom, hogy a miket most szenvedünk, nem hasonlíthatók ahhoz a dicsőséghez, mely nekünk megjelentetik. mert a teremtet világ sóvárogva várja az isten fiainak megjelenését. mert a teremtet világ hiábavalóság alá vetetett, nem önként, hanem azért, a ki az alá vetette. azzal a reménységgel, hogy maga a teremtet világ is megszabadul a rothadandóság rabságától az isten fiai dicsőségének szabadságára. mert tudjuk, hogy az egész teremtet világ egyetemben fohászodik és nyög mind idáig. nemcsak ez pedig, hanem magok a lélek zsongéjének birtokosai, mi magunk is fohászko-

dunk magunkban, várván a fiúságot, a mi testünknek megváltását. mert reménységben tartattunk meg; a reménység pedig, ha láttatik, nem reménység; mert a mit lát valaki, miért reményli is azt? ha pedig, a mit nem látunk, azt reméljük, békeességes türéssel várjuk. hasonlatosképen pedig a lélek is segítségére van a mi erőtelenségünknek. mert azt, a mit kérünk kell, a mint kellene, nem tudjuk; de maga a lélek esedezik mi érettünk kimondhatatlan fohászkodásokkal. a ki pedig a szíveket vizsgálja, tudja, mi a lélek gondolata, mert isten szerint esedezik a szentekért. tudjuk pedig, hogy azoknak, a kik istent szeretik, minden javokra van, mint a kik az ő végzése szerint hivatások. mert a kiket eleve ismert, eleve el is rendelte, hogy azok az ő fia ábrázatához hasonlatosak legyenek, hogy ő legyen elsősülők sok atyafi között. a kiket pedig eleve elrendelt, azokat el is hívta; és a kiket elhívott, azokat meg is igazította; a kiket pedig megigazított, azokat meg is dicsőítette. mit mondunk azért ezekre? ha az isten velünk, kicsoda ellenünk? a ki az ő tulajdon fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta, mimódon ne ajándékozna vele együtt mindent minékünk? kicsoda vádolja az isten választottait? isten az, a ki megigazít; kicsoda az, a ki kárhoztat? krisztus az, a ki meghalt, sőt a ki fel is támadott, a ki az isten jobbán van, a ki esedezik is érettünk: kicsoda szakaszt el minket a krisztus szerelmétől? nyomorúság vagy szorongatás, vagy üldözés, vagy éhség, vagy meztelenség, vagy veszedelem, vagy fegyver-é? a mint megvan írva, hogy: te éretted gyilkoltunk minden napon; olybá tekintenek mint vágó juhokat. de mindezekben felettébb diadalmaskodunk, az által, a ki minket szeretett, mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem következők, sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény nem szakaszthat el minket az istennek szerelmétől, mely vagyon a mi urunk jézus krisztusban.

9

igazságot szólok krisztusban, nem hazudok, lelkiismeretem velem együtt tesz bizonyoságot a szent lélek által, hogy nagy az én szomorúságom és szüntelen való az én szívemnek fájdalma; mert kívánnám, hogy én magam átok legyek, elszakaszva a krisztustól az én atyámfiaiért, a kik rokonaim test szerint; a kik izráeliták, a kiké a fiúság és a dicsőség és a szövetségek, meg a törvényadás és az isteni tisztelet és az ígéretek; a kiké az atyák, és a kik közül való test szerint a krisztus, a ki mindeneknek felette örökké áldandó isten. ámen. nem lehet pedig, hogy meghiusult legyen az isten beszéde. mert nem mindnyájan izráeliták azok, kik izráeltól valók; sem nem mindnyájan fiak, kik az ábrahám magvából valók; hanem: izsákbán nevezetlik néked a te magod. azaz, nem a testnek fiai az isten fiai; hanem az ígélet fiait tekintni magul. mert ígéletnek beszéde ez: ez idő tájban eljövök, és sárának fia lesz. nemcsak pedig, hanem rebeka is, ki egytől fogant méhében, izsáktól a mi atyánktól: mert mikor még meg sem születtek, sem semmi jót vagy gonoszt nem cse-

lekedtek, hogy az istennek kiválasztás szerint való végzése megmaradjon, nem cselekedetekből, hanem az elhívótól, megmondottat néki, hogy: a nagyobbik szolgál a kisebbiknek. miképen meg van írva: jákóbot szerettem, ésaut pedig gyűlöltem. mit mondunk tehát: vajjon nem igazságtalanság-e ez az istentől? távol legyen! mert mózesnek ezt mondja: könyörülök azon, a kin könyörülök, és kegyelmezek annak, a kinek kegyelmezek. annakokáért tehát nem azé, a ki akarja, sem nem azé, a ki fut, hanem a könyörülő isten. mert azt mondja az írás a farao-nak, hogy: azért támasztottalak téged, hogy megmutassam benned az én hatalmam, és hogy hirdessék az én nevetem az egész földön. annakokáért a kin akar könyörül, a kit pedig akar, megkeményít. mondd azért nekem: miért fedd hát engem? hiszen az ő akarátának kicsoda áll ellene? sőt inkább kicsoda vagy te őh ember, hogy versengsz az istennel? avagy mondja-e a készítmény a készítőnek: miért csináltál engem így? avagy nincsen-e a fazekasnak hatalma az agyagon, hogy ugyanazon gyuradékból némely edényt tisztességre, némelyt pedig becstelenségre csináljon? ha pedig az isten az ő haragját megmutatni és hatalmát megismertetni kívánván, nagy békeességes türéssel elszenvedte a harag edényeit, melyek veszedelmre készítették, és hogy megismertesse az ő dicsőségesség gazdagságát az irgalom edényein, melyeket eleve elkészített a dicsőségre, mit szólhatsz ellene? a kikül el is hívott minket nemcsak a zsidók, hanem a pogányok közül is, a mint hóseáznál is mondja: hívom a nem én népemet én népemnek; és a nem szeretett szeretettnek. és léssen, hogy azon a helyen, a hol ez mondatott nékik: ti nem vagytok az én népem, ott az élő isten fiainak fognak hívatni. ésaiás pedig ezt kiáltja izráél felől: ha izráél fiainak száma annyi volna is, mint a tenger fővenye, a maradék tartatik meg. mert a dolgot bevégezi és rövidre metszi igazságban; mivel rövidesen végez az úr a földön. és a mint ésaiás megmondotta: ha a seregeknek ura nem hagyott volna nekünk magot, olyanokká lettünk volna, mint sodoma, és gomorához volnánk hasonlók. mit mondunk hát? azt, hogy a pogányok, a kik az igazságot nem követték, az igazságot elnyerték, még pedig a hitből való igazságot; izráél ellenben, mely az igazság törvényét követte, nem jutott el az igazság törvényére. miért? azért, mert nem hitből keresték, hanem mintha a törvény cselekedeteiből volna. mert beleütköztek a beleütközés kövébe, a mint meg van írva: ímé beleütközés követ és megbotránkozás szikláját tesztem sionba; és a ki hisz benne, nem szégyenül meg.

10

atyámfiai, szívem szerint kívánom és istentől könyörgöm az izráél idvességét. mert bizonyoságot teszek felőlök, hogy isten iránt való buzgóság van bennök, de nem megismerés szerint. mert az isten igazságát nem ismervén, és az ő tulajdon igazságukat igyekeztvén érvényesíteni, az isten igazságának nem engedelmeskedtek. mert a törvény vége krisztus minden hívőnek igazságára. mert mózes a

törvényből való igazságról azt írja, hogy a ki azokat cselekeszi, él azok által. a hitből való igazság pedig így szól: ne mondd a te szívedben: kicsoda megy föl a mennybe? (azaz, hogy krisztus aláhozza:) avagy: kicsoda száll le a mélységbe? (azaz, hogy krisztust a halálból felhozza.) de mit mond? közel hozzád a beszéd, a szádban és a szívedben van: szíved a hit beszéde, a melyet mi hirdetünk. mert ha a te száddal vallást teszel az úr jézusról, és szívedben hiszed, hogy az isten feltámasztotta őt a halálból, megtartatol. mert szívvel hiszünk az igazságra, szájjal teszünk pedig vallást az idvességre. mert azt mondja az írás: valaki hisz ő benne, meg nem szégyenül. mert nincs különbség zsidó meg görög között; mert ugyanaz az ura mindenknek, a ki kegyelemben gazdag mindenekhez, a kik őt segítségül hívják. mert minden, a ki segítségül hívja az úr nevét, megtartatik. mimódon hívják azért segítségül azt, a kiben nem hisznek? mimódon hisznek pedig abban, a ki felől nem hallottak? mimódon hallanak pedig prédikáló nélkül? mimódon prédikálnak pedig, ha el nem küldetnek? a miképen meg van írva: mely szépek a békesség hirdetőinek lábai, a kik jókat hirdetnek! de nem mindenek engedelmeskedtek az evangéliomnak. mert ésaías azt mondja: uram! kicsoda hitt a mi beszédünknek? azért a hit hallásból van, a hallás pedig isten ígéje által. de mondom: avagy nem hallották-é? sőt inkább az egész földre elhatott az ő hangjuk, és a lakóföld véghatáráig az ő beszédök. de mondom: avagy nem ismerte-é izráel? először mózes mondja: én titeket felfingereltek egy nem néppel, értelmetlen néppel haragítalak meg titeket. ésaías pedig bátorságosan ezt mondja: megtaláltak azok, a kik engem nem keresnek; nyilvánvaló lettem azoknak, a kik fölém nem kérdezősködtek. az izráelről pedig ezt mondja: egész napon kiterjesztettem kezeimet az engedetlenkedő és ellenmondó néphez.

11

mondom tehát: avagy elvetette-é isten az ő népét? távol legyen; mert én is izráelita vagyok, az ábrahám magvából, benjámin nemzetségéből való. nem vetette el isten az ő népét, melyet eleve ismert. avagy nem tudjátok-é mit mond az írás illérsről? a mint könyörög istenhez izráel ellen, mondván: uram, a te prófétaidat megölték, és a tel oltáraidat lerombolták; és csak én egyedül maradtam, és engem is halálra keresnek. de mit mond néki az isteni felelet? meghagytam magamnak hétezer embert, a kik nem hajtottak tétredt a baálnak. ekképen azért most is van maradék a kegyelemből való választás szerint. hogyha pedig kegyelemből, akkor nem cselekedetekből: különben a kegyelem nem volna többé kegyelem. hogyha pedig cselekedetekből, akkor nem kegyelemből: különben a cselekedet nem volna többé cselekedet. kicsoda tehát? a mit izráel keres, azt nem nyerte meg: a választottak ellenben megnyerték, a többiek pedig megkeményítették: a mint meg van írva: az isten kábultság lelkét adta nékik; szemeket, hogy ne lássanak, füleket, hogy ne halljanak, mind e mai napig. dávid is ezt mondja: legyen az ő asztaluk törre,

hálóvá, botránkozássá és megtorlássá. sötétüljenek meg az ő zsemeik, hogy ne lássanak, és az ő hátokat mindenkora görbítsd meg. annakokáért mondom: avagy azért botlottak-é meg, hogy elessenek? távol legyen; hanem az ő esetük folytán lett az idvesség a pogányoké, hogy ők felfingereltessenek. ha pedig az ő esetök világnak gazdagsága, és az ő vesztettségök pogányok gazdagsága, mennyivel inkább az ő teljességök? mert néktek mondom a pogányoknak, a mennyiben hát én pogányok apostola vagyok, a szolgálatomat dicsóítem, ha ugyan felfingerelhetném az én atyámfiait, és megtarthatnék közülök némelyeket. mert ha az ő elvettetésök a világnak megbékélése, kicsoda lesz a felvételök hanemha élet a halálból? ha pedig a zsenge szent, akkor a tézsza is; és ha a gyöker szent, az ágai is azok. ha pedig némely ágak kitértettek, te pedig vadolajfa létedre beoltattál azok közé, és részese lettél az olajfa gyökerének és zsírjának; ne kevélykedjél az ágak ellenében: az pedig kevélykedel, nem te hordozod a gyökeret, hanem a gyökér téged. azt mondom azért: kitértettek az ágak, hogy én ottassam be. úgy van; hitelenség miatt törtettek ki, te pedig hit által állasz; fel ne fuvalkodjál, hanem félj; mert ha az isten a természet szerint való ágaknak nem kedvezett, majd néked sem kedvez. tekintsd meg azért az istennek kegyességét és keménységét: azok iránt a kik elesetek, keménységét; iránt pedig a kegyességét, ha megmaradsz a kegyességben; különben te is kivágatol. sőt azok is, ha meg nem maradnak a hitelenségben, beoltattak; mert az isten ismét beolthatja őket. mert ha te a természet szerint való vadolajfából kivágattál, és természet ellenére beoltattál a szelid olajfába: mennyivel inkább beoltatnak ezek a természet szerint való az ő saját olajfájokba. mert nem akarom, hogy ne tudjátok atyámfiai ezt a titkot, hogy magatokat el ne higgyétek, hogy a megkeményedés izráelre nézve csak részben történt, a meddig a pogányok teljessége bemegyen. és így az egész izráel megtartatik, a mint meg van írva: eljő sionból a szabadító, és elfordítja jákóbtól a gonoszágokat: és ez nékik az én szövetségem, midőn eltörlöm az ő bűneiket. az evangéliomra nézve ugyan elenségek ti érettetek; de a választásra nézve szerelmetesek az atyáért. mert megbánhatatlanok az istennek ajándékai és az ő elhívása. mert miképen ti egykor engedetlenkedtetek az istennek, most pedig irgalmasságot nyertetek az ő engedetlenségök miatt: azonképen ők is most engedetlenkedtek, hogy a ti irgalmasságba jutásokat folytán ők is irgalmasságot nyerjenek; mert az isten mindeneket engedetlenség alá rekesztett, hogy mindeneken könyörüljön. őh isten gazdagságának, bölcseségének és tudományának mélysége! mely igen kikutathatatlanok az ő útjai! mert kicsoda ismerte meg az úr értelmét? vagy kicsoda volt néki tanácsosa? avagy kicsoda adott előbb néki, hogy annak viszafizesse azt? mert ő tőle, ő általa és ő réa nézve vannak mindenek. óvé a dicsőség mindörökké. amen.

12

kérlek azért titeket atyámfiai az istennek irgalmasságára, hogy szánjátok oda a ti testeiteket élő,

szent és istennek kedves áldozatul, mint a ti okos tisztelgeteteket. és ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem változtok el a ti elméteknek megújulása által, hogy megvizsgáljátok, mi az istennek jó, kedves és tökéletes akarata. mert a nékem adott kegyelem által mondom mindenkinek köztöttek, hogy feljebb ne bölcsekedjék, mint a hogy kell bölcsekedni; hanem józanon bölcsekedjék, a mint az isten adta kinek-kinek a hit mértékét. mert miképen egy testben sok tagunk van, minden tagnak pedig nem ugyanazon cselekedete van: azonképen sokan egy test vagyunk a krisztusban, egyenként pedig egymásnak tagjai vagyunk. minthogy azért külön-külön ajándékaink vannak a nékünk adott kegyelem szerint, akár írás-magyarázás, a hitnek szabálya szerint teljesítsük; akár szolgálat, a szolgálatban; akár tanító, a tanításban; akár intő, az intésben; az adakozó szelídségben; az előjáró szorgalmatossággal; a könyörülő vídám-sággal művelje. a szeretet képmutatás nélkül való legyen. iszonyodjatok a gonosztól, ragaszkodjatok a jóhoz. atyafitűi szeretettel egymás iránt gyöngédek; a tiszteladásban egymást megelőzők legyetek. az igyekezetben ne legyetek restek; lélekben buzgók legyetek; az úrnak szolgáljatok. a reménységben örvendezők; a háborúságban türoék; a könyörgésben állhatatosak; a szentek szükségére adakozók legyetek; a vendégszeretetet gyakoroljátok. áldjátok azokat, a kik titeket kergetnek; áldjátok és ne átkoz-zátok. örüljete az örülökkel, és sirjatok a sírókkal. egymás iránt ugyanazon indulattal legyetek; ne kevé-lykedjete, hanem az alázatosakhoz szabjátok maga-tokat. ne legyetek bölcsék timagatokban. senkinek gonoszért gonosszal ne fizessetek. a tisztességre gondotok legyen minden ember előtt. halhétséges, a mennyire rajtatok áll, minden emberrel békességesen éljete. magatokért bosszút ne álljatek szerelme-seim, hanem adjatek helyet ama haragnak; mert meg van írva: enyém a bosszuállás, én megfizete, azt mondja az úr. azért, ha éhezik a te ellenséged, adj ennie; ha szomjuhozik, adj innia; mert ha ezt miveled, eleven szentet gyűjtesz az ő fejére. ne győzettesél meg a gonosztól, hanem a gonoszt jóval győzd meg.

13

minden lélek engedelmeskedjék a felső hatalmassá-goknak; mert nincsen hatalmasság, hanem csak istentől: és a mely hatalmasságok vannak, az isten-től rendeltettek. azért, a ki ellene támad a hatal-masságnak, az isten rendelésének támad ellene, a kik pedig ellene támadnak, önmagoknak ítéletet szereznek. mert a fejedelmek nem a jó, hanem a rossz cselekedetnek rettegésére vannak. akarod-e pedig, hogy ne félj a hatalmasságtól? cselekedjed a jót, és dicséreted lesz attól. mert isten szolgálja ő a te javadra. ha pedig a gonoszt cselekszed, félj: mert nem ok nélkül viseli a fegyvert: mert isten szolgálja, bosszuáll a haragra annak, a ki gonoszt cse-lekszik. annakokáért szükség engedelmeskedni, nem csak a haragért, hanem a lelkiismeretért is. mert azért fizettek adót is; mivelhogy istennek szolgálj, kik ugyanabban foglalatoskodnak. adjátok meg azért mindenkinek, a mivel tartoztok: a kinek az adóval, az

adót; a kinek a vámmal, a vámot; a kinek a félelem-mel, a félelmet; a kinek a tisztességgel, a tisztességet. senkinek semmivel ne tartozzatok, hanem csak az-al, hogy egymást szeressétek; mert a ki szereti a felebarátját, a törvényt betöltötte. mert ez: ne paráználkodjál, ne ölj, ne orozz, hamis tanubizony-ságot ne szőlj, ne kívánj, és ha valamely más parancso-lat van, ebben az ígében foglaltatik egybe: szeressed felebarátodat mint temagadat. a szeretet nem illeti gonosszal a felebarátot. annakokáért a törvénynek betöltése a szeretet. ezt pedig cselekedjétek, tudván az időt, hogy ideje már, hogy az álomból felserken-jünk; mert most közelebb van hozzánk az idvesség, mint a mikor hívökké lettünk. az éjszaka elmúlt, a nap pedig elközelgett; vessük el azért a sötét-ségnek cselekedeteit, és öltözzük fel a világosság fe-gyvereit. mint nappal, ékesen járjunk, nem dobzóda-sokban és részegségekben, nem bujálkodásokban és feslettségekben, nem versengésben és írgységben: hanem öltözzétek fel az úr jézus krisztust, és a testet ne tápláljátok a kívánságokra.

14

a hitben erőtelent fogadjátok be, nem ítéltetvén vélekedéseit. némely ember azt hiszi, hogy mindent megehetik; a hitben erőtlen pedig zöldséget eszik. a ki eszik, ne vesse meg azt, a ki nem eszik; és a ki nem eszik, ne kárhoztassa azt, a ki eszik. mert az isten befogadta őt. te kicsoda vagy, hogy kárhozta-tod a más szolgáját? az ő tulajdon urának áll vagy esik. de meg fog állani, mert az úr által képes, hogy megálljon. emez az egyik napot különbnek tartja a másiknál: amaz pedig minden napot egyformának tart. ki-ki a maga értelme felől legyen meggyőződve. a ki ügyel a napra, az úrrét ügyel: és a ki nem ügyel a napra, az úrrét nem ügyel. a ki eszik, az úrrét es-zik, mert hálákat ad az istennek: és a ki nem es-zik, az úrrét nem eszik, és hálákat ad az istennek. mert közölünk senki sem él önmagának, és senki sem hal önmagának: mert ha élünk, az úrnak élünk; ha meghalunk, az úrnak halunk meg. azért akár éljünk, akár haljunk, az úréi vagyunk. mert azért halt meg és támadott fel és elevenedett meg krisztus, hogy mind holtakon mind élőkon uralkodjék. te pedig miért kárhoztad a te atyádfiát? avagy te is miért veted meg a te atyádfiát? hiszen mindnyájan oda állunk majd a krisztus ítélőszéke elé. mert meg van írva: élek én, mond az úr, mert nékem hajol meg minden térd, és minden nyelv istent magasztalja. azért hát mindenikünk maga ad számot magáról az istennek. annakokáért egymást többé ne kárhoztassuk: hanem inkább azt tartssátok, hogy a ti atyátokfiának ne sz-erezzetek megütközést vagy megbotránkozást. tu-dom és meg vagyok győződve az úr jézusban, hogy semmi sem tisztátalan önmagában: hanem bármí an-nak tisztátalan, a ti tisztátalannak tartja. de ha a te atyádfia az ételért megszorodik, akkor te nem szeretet szerint cselekszel. ne vesztisd el azt a te ételleddel, a kiért krisztus meghalt. ne káromoltassék azért a ti javatok. mert az isten országa nem evés, nem ivás, hanem igazság, békesség és szent lélek ál-tal való öröm. mert a ki ezekben szolgál a krisztus-

nak, kedves istennek, és az emberek előtt megpróbált. azért tehát törekedjünk azokra, a mik a békességre és az egymás épülésére valók. ne rontsd le az ételért az isten munkáját. minden tiszta ugyan, de rossz annak az embernek, a ki botránkozással eszi. jó nem enni húst és nem inni bort, sem semmit nem tenni, a miben a te atyádfa megütökzik vagy megbotránkozik, vagy erőtelen. te néked hited van: tartsd meg magadban isten előtt. boldog, a ki nem kárhoztatja magát abban, a mit helyesel. a ki pedig kételkedik, ha eszik, kárhoztatva van, mert nem hitből eszik. a mi pedig hitből nincs, bűn az.

15

tartozunk pedig mi az erősek, hogy az erőtelenekek erőtlenségeit hordozzuk, és ne magunknak kedveskedjünk. mindenikünk tudniillik az ő felebarátjának kedveskedjék annak javára, épülésére. mert krisztus sem önmagának kedveskedett, hanem a mint meg van írva: a te gyalázóidnak gyalázásait hullottak reám. mert a melyek régen megirattak, a mi tanulságunkra irattak meg: hogy békességes türés által és az írásoknak vigasztalása által reménységünk legyen. a békességes türésnek és vigasztalásnak istene pedig adja néktek, hogy ugyanazon indulat legyen bennetek egymás iránt krisztus jézus szerint: hogy egy szívvel, egy szájjal dicsőítsétek az istent és a mi urunk jézus krisztusnak atyját. azért fogadjátok be egymást, miképen krisztus is befogadott minket az isten dicsőségére. mondom pedig, hogy jézus krisztus szolgálja lett a körülmetélkedésnek az isten igazságáért, hogy megerősítse az atyák ígéreteit; a pogányok pedig irgalmasságáért dicsőítik istent, a mint meg van írva: annakokáért vallást teszek rólad a pogányok között, és dicsőíretet énekel a te nevednek. és ismét azt mondja: örüljétek pogányok az ő népével együtt. és ismét: dicsőíjétek az urat minden pogányok, és magasztaljátok őt minden népek. és viszont ésaiás így szól: léssen a jessének gyökere, és a ki felkel, hogy uralkodjék a pogányokon; ő benne reménykednek a pogányok. a reménységnek istene pedig töltsön be titeket minden örömmel és békességgel a hívsében, hogy bővülködjétek a reménységben a szent lélek ereje által. meg vagyok pedig győződve atyámfiai én magam is ti felőletek, hogy teljesek vagytok minden jóssággal, betöltve minden ismerettel, képesek lévén egymást is inteni. bátoraságban írtam pedig néktek atyámfiai, részben, mintegy emlékeztetvén titeket az istentől nékem adott kegyelem által, hogy legyetek a jézus krisztus szolgálja a pogányok között, munkálkodván az isten evangéliomában, hogy legyen a pogányoknak áldozata kedves és a szent lélek által megszentelt. van azért mivel dicsekedjem a jézus krisztusban, az istenre tartozó dolgokban. mert nem merek szólni semmiről, a mit nem krisztus cselekedett volna általam a pogányoknak engedelmességére, szóval és tettel. jelek és csodák ereje által, az isten lelkenek ereje által; úgyannyira, hogy én jeruzsálemtől és környékétől fogva illyriaig betöltöttem a krisztus evangéliomát. ekképen pedig tisztességbeli dolog, hogy ne ott hirdessem az evangéliomot, ahol

neveztetett krisztus, hogy ne más alapra építsek: hanem a mint meg van írva: a kiknek nem hirdettetett ő felőle, azok meglátják; és a kik nem hallották, megértik. annakokáért meg is akadályoztattam gyakran a hozzátok való menetelben. most pedig, mivelhogy nincs már helyem e tartományokban, vágyódván pedig sok esztendő óta, hogy elmenjek hozzátok: ha hispániába megyek, elmegyek ti hozzátok. mert remélem, hogy átutazóban meglátlak titeket, és ti elkísérték oda, ha előbb részben beteljesedem veletek. most pedig megyek jeruzsálembe, szolgálván a szenteknek. mert tetszett macedóniának és akhájának, hogy a jeruzsálembeli szentek szegényei részére némileg adakozzanak. mert tetszett nékik, és tartoznak is vele. mert ha a pogányok azoknak a lelki javaiban részesültek, tartoznak nékik viszont szolgáltatni a testiekben. ezt azért ha majd elvégezem, és nékik e gyümölcsöt átadom, elmegyek közöttetek által hispániába. tudom pedig, hogy mikor hozzátok megyek, a krisztus evangélioma áldásának teljességével megyek. kérlek pedig titeket atyámfiai a mi urunk jézus krisztusra és a lélek szerelmére, tusakodjatok velem együtt az imádkozásokban, én érettem isten előtt, hogy szabaduljak meg azoktól, a kik engedetlenek júdeában, és hogy az én jeruzsálemben való szolgálatom legyen kedves a szentek előtt; hogy örömmel menjek hozzátok az isten akaratából, és veletek együtt megüjuljak. a békességnek istene pedig legyen mindnyájan ti veletek! ámen.

16

ajánlom pedig néktek fébét, a mi nénénket, ki a kenkhrébeli gyülekezetnek szolgálója: hogy fogadjátok őt az úrban szentekhez illendően, és legyetek mellette, ha valami dologban rátok szorul. mert ő is sokaknak pártfogója volt, nékem magamnak is. köszöntések priscillát és akvilát, kik nékem munkatársaim krisztus jézusban a kik az én életemért a saját nyakukat tették le; a kiknek nemcsak én mondok köszönetet, hanem a pogányok minden gyülekezete is. és köszöntések azt a gyülekezetet, mely az ő házokban van. köszöntések az én szerelmetes epenétusomat, a ki akhája zsengéje a krisztusban. köszöntések máriát, ki sokat munkálkodott körülöttünk. köszöntések andronikust és juniát az én rokonaimat és az én fogolytársaimat, a kik híresek az apostolok között, a kik nálamnál is előbb voltak a krisztusban. köszöntések ampliát, ki nékem szerelmesem az úrban. köszöntések orbánt, a mi munkatársunkat a krisztusban, és stakhist az én szerelmesemet. köszöntések apellest, ki a krisztusban megpróbáltatott. köszöntések az aristóbulus háznépéből valókat. köszöntések heródiont az én rokonomat. köszöntések a nárcissus háznépéből azokat, a kik az úrban vannak. köszöntések trifénát és trifósát, kik munkálkodnak az úrban. köszöntések a szerelmetes persist, ki sokat munkálkodott az úrban. köszöntések rufust, ki kiválasztott az úrban, és az ő anyját, a ki az enyém is. köszöntések ánskritust, flégont, hermást, pátrobást, merkurist, és az atyafiakat, kik velők vannak. köszöntések filológust és juliát, néreust és az ő nénjét, és olimpást és minden

szenteket, kik velők vannak. köszöntsétek egymást szent csókolással. köszöntenek titeket a krisztus gyülekezetei. kérlek pedig titeket atyámfiai, vigyázatok azokra, a kik szakadásokat és botránkozásokat okoznak a tudomány körül, melyet tanultatok; és azoktól hajoljatok el. mert az ilyenek a mi urunk jézus krisztusnak nem szolgálnak, hanem az ő hasuknak; és nyájas beszéddel, meg hízkeléssel megcsalják az ártatlanoknak szívét. mert a ti engedelmességetek mindenekhez eljutott. örülök azért rajtatok; de akarom, hogy bölcssek legyetek a jóban, ártatlanok pedig a rosszban. a békességnek istene megrontja a sátánt a ti lábaitok alatt hamar. a mi urunk jézus krisztus kegyelme veletek. ámen. köszöntenek titeket tímótheus, az én munkatársam, és luczius, jáson, és sosipáter az én rokonaim. köszöntelek titeket az úrban és tertius, ki e levelet írtam. köszönt titeket gájus, a ki nékem és az egész gyülekezetnek gazdája. köszönt titeket erástus a városnak kincstartója, és kvártus atyafi. a mi urunk jézus krisztus kegyelme mindnyájan ti veletek. ámen. annak pedig, a ki titeket megerősíthet az én evangéliomom és a jézus krisztus hirdetése szerint, ama titoknak kijelentése folytán, mely örök időtől fogva el volt hallgatva, most pedig megjelentetett a prófétai írások által, az örök isten parancsolata szerint, a hitben való engedelmesség végett minden pogányoknak tudomására adatván, az egyedül bölcs istennek a jézus krisztus által dicsőség mindörökké. ámen.

pál, jézus krisztusnak isten akaratából elhívott apostola, és sosthenes, az atyafi. az isten gyülekezetének, a mely korinthusban van, a krisztus jézusban megszentelteknek, elhívott szenteknek, mindazokkal egybe, a kik a mi urunk jézus krisztus nevét segítségül hívják bármely helyen, a magokén és a miénken: kegyelem néktek és békesség istentől, a mi atyántól, és az úr jézus krisztustól. hálát adok az én istenemnek mindenkor ti felöletek az isten ama kegyelméért, mely néktek a krisztus jézusban adatott, mivelhogy mindenben meggazdagodtatok ő benne, minden beszédben és minden ismeretben, a mint megerősítettett ti bennetek a krisztus felől való biznyságtétel. úgy, hogy semmi kegyelmi ajándék nélkül nem szűkölködtek, várván a mi urunk jézus krisztusnak megjelenését, a ki meg is erősít titeket mindvégig feddhetetlenségben, a mi urunk jézus krisztusnak napján. hű az isten, ki elhívott titeket az ő fiával, a mi urunk jézus krisztussal való közösségre, kérlek azonban titeket atyámiai, a mi urunk jézus krisztus nevére, hogy mindnyájan egyképen szolgáljatok és ne legyenek köztetek szakadások, de legyetek teljesen egyik ugyanazon értelemben és ugyanazon véleményben. mert megtudtam felöletek atyámiai a kloé embereitől, hogy versengések vannak köztetek. azt értem pedig, hogy mindenitek ezt mondja: én pále vagyok, én meg apollósé, én meg kféasé, én meg krisztusé. vajjon részekre osztattott-é a krisztus? vajjon pál feszítettett-é meg érettetek, vagy a pál nevére kereszteltettetek-é meg? hálát adok az istennek, hogy senkit sem kereszteltem meg közöletek, kivéve krispust és gájust, hogy valaki azt ne mondja, hogy a magam nevére kereszteltem. megkereszteltem azonban stefana házanépét is, ezenkívül nem tudom, hogy valakit mást kereszteltem volna. mert nem azért küldött engem a krisztus, hogy kereszteljek, hanem hogy az evangéliomot hirdessem; de nem szólásban való bölcseséggel, hogy a krisztus keresztje hiábavaló ne legyen. mert a keresztől való beszéd bolondság ugyan azoknak, a kik elvesznek; de nekünk, kik megtartatunk, istennek ereje. mert meg van írva: elvesztet a bölcsnek bölcsességét és az értelmeseknek értelmét elvetem. hol a bölcs? hol az írástudó? hol e világnak vitázója? nemde nem bolondsággá tette-é isten e világnak bölcsességét? mert minekutána az isten bölcseségeben nem ismerte meg a világ a bölcseség által az istent, tetszék az istennek, hogy az ígéhirdetés bolondsága által tartsa meg a hívöket. mert egyfelől a zsidók jelt kívánnak, másfelől a görögök bölcseséget keresnek. mi pedig krisztust prédikáljuk, mint megfeszítettet, a zsidóknak ugyan botránykozást, a görögöknek pedig bolondságot; ámde magoknak a hivatalosoknak, úgy zsidóknak, mint görögöknek krisztust, istennek hatalmát és istennek bölcsességét. mert az isten bolondsága bölcsőbb az embereknél, és az isten erőtelensége erősebb az embereknél. mert tekintétek csak a ti hivatatásokat, atyámiai, hogy nem sokan hivattak bölcsesek test szerint, nem sokan hatalmasak, nem sokan nemesek; hanem a világ bolondjait választotta ki magának az isten, hogy megszegyenítse a bölcseseket;

és a világ erőtleneit választotta ki magának az isten, hogy megszegyenítse az erőseket; és a világ nemteleneit és megvetettjeit választotta ki magának az isten, és semmiket, hogy a valamiket megsemmisítse: hogy ne dicsekedjék ő előtte egy test sem. tőle vagytok pedig ti a krisztus jézusban, ki bölcseségül lön nekünk istentől, és igazságul, szentségül és váltságul: hogy, a mint meg van írva: a ki dicsekedik, az úrbán dicsekedjék.

2

én is, mikor hozzátok mentem, atyámiai, nem mentem, hogy nagy ékesszólással, avagy bölcseséggel hirdessem néktek az isten biznyságtételét. mert nem végeztem, hogy egyébről tudjak ti köztetek, mint a jézus krisztusról, még pedig mint megfeszítettéről. és én erőtlenség, félelem és nagy rettegés közt jelentem meg ti köztetek. és az én beszédem és az én prédikálásom nem emberi bölcseségnek hitető beszédében állott, hanem léleknek és erőnek megmutatásában: hogy a ti hitetek ne emberek bölcseségén, hanem istennek erején nyugodjék. bölcseséget pedig a tökéletesek között szólnak; ámde nem e világ-nak, sem e világ veszendő fejedelmeinek bölcsességét; hanem istennek titkon való bölcsességét szólnak, azt az elrejtettet, melyet öröktől fogva elrendelt az isten a mi dicsőségünkre; melyet e világ fejedelmei közül senki sem ismert, mert ha megismerték volna, nem feszítették volna meg a dicsőség urát. hanem, a mint meg van írva: a miket szem nem látott, fül nem hallott és embernek szíve meg se gondolt, a miket isten készítet az őt szeretőknak. nekünk azonban az isten kijelentette az ő lelke által: mert a lélek mindeneket vizsgál, még az istennek mélységeit is. mert kicsoda tudja az emberek közül az emberek dolgai, hanemha az embernek lelke, a mely ő benne van? azonképen az isten dolgait sem ismeri senki, hanemha az istennek lelke. mi pedig nem e világnak lelkét vettük, hanem az istenből való lelket; hogy megismerjük azokat, a miket isten ajándékozott nekünk. ezeket prédikáljuk is, nem oly beszédekkel, melyekre emberi bölcseség tanít, hanem a melyekre a szent lélek tanít; lelkiekhez lelkieket szabván. érzéki ember pedig nem foghatja meg az isten lelkének dolgait: mert bolondságok néki; meg sem értheti, mivelhogy lelki képen ítéltetnek meg. a lelki ember azonban mindent megítél, de ő senkitől sem ítéltetik meg. mert ki érte fel az úrnak értelmét, hogy megoktathatná őt? bennünk pedig krisztus értelve van.

3

én sem szólhattam néktek, atyámiai, mint lelkieknek, hanem mint testieknek, mint a krisztusban kisdedeknek. téjnek italával tápláltalak titeket és nem kemény eledellel, mert még nem bírtátok volna meg, sőt még most sem bírjátok meg: mert még testiek vagytok; mert a mikor írgyökés, versengés és visszavonás van köztetek, vajjon nem testiek vagytok-é és nem ember szerint jártok-é? mert mikor egyik ezt mondja: én pále vagyok; a

másik meg: én apollósé; nem testiek vagyatok-é? hát kicsoda pál és kicsoda apollós? csak szolgák, kik által hívóká lettetek, és pedig a mint kinek-kinek az úr adta. én plántáltam, apollós öntözt; de az isten adja vala a növekedést. azért sem a ki plántál, nem valami, sem a ki öntöz; hanem a növekedést adó isten. a plántáló pedig és az öntöző egyek; de mindenik a maga jutalmát veszi a maga munkája szerint. mert isten munkatársai vagyunk: isten szántóföldje, isten épülete vagytok. az istennek nékem adott kegyelme szerint, mint bölcs építőmester, fundamentomot vetettem, de más épít reá. kiki azonban meglássa mimódon épít reá. mert más fundamentomot senki nem vethet azon kívül, a mely vettetett, mely a jézus krisztus. ha pedig valaki aranyat, ezüstöt, drágaköveket, fát, szénát, pozdorját épít rá erre a fundamentomra; kinek-kinek munkája nyilván leszen: mert ama nap megmutatja, mivelhogy tűzben jelenik meg; és hogy kinek-kinek munkája minémű legyen, azt a tűz próbálja meg. ha valakinek a munkája, a melyet ráépített, megmarad, jutalmát veszi. ha valakinek a munkája megég, kárt vall. ő maga azonban megmenekül, de úgy, mintha tűzön keresztül. nem tudjátok-é, hogy ti isten temploma vagytok, és az isten lelke lakozik bennetek? ha valaki az isten templomát megrontja, megrontja azt az isten. mert az istennek temploma szent, ezek vagytok ti. senki se csálja meg magát. ha valaki azt hiszi, hogy bölcs ti köztetek e világban, bolond legyen, hogy bölcsesé lehessen. mert e világ bölcsesége bolondság az isten előtt. mert meg van írva: megfogja a bölcsket az ő csalárdságukban. és ismét: ismeri az úr a bölcsék gondolatait, hogy hiábavalók. azért senki se dicsekedjék emberekkel. mert minden a tiétek. akár pál, akár apollós, akár kэфás, akár világ, akár élet, akár halál, akár jelenvalók, akár következők, minden a tiétek. ti pedig krisztusé, krisztus pedig istené.

4

úgy tekintsen minket az ember, mint krisztus szolgáit és isten titkainak sáfárait. a mi pedig egyébiránt a sáfárokból megkiváncsít, az, hogy mindenik hívnek találassék. rám nézve pedig igen csekély dolog, hogy ti töletek ítéltessem meg, vagy emberi ítélet-naptól; sőt magam sem ítélem meg magamat. mert semmit sem tudok magamra, de nem ebben vagyok megigazulva; a ki ugyanis engem megítél, az úr az. azért idő előtt semmit se ítéljetek, míg el nem jő az úr, a ki egyrészt világra hozza a sötétségnek titkait, másrészt megjelenti a szíveknek tanácsait; és akkor mindenkinek az istentől leszen a dicsérete. ezeket pedig, atyámfiai, példában szabtam magamra és apollósra ti éretteket, hogy rajtunk tanuljátok meg, hogy annakfelelte a mi írva van, nem kell bölcselkedni; hogy senki se fuvalkodjék fel az egyikért a másik ellen. mert kicsoda különböztet meg téged? mid van ugyanis, a mit nem kaptál volna? ha pedig úgy kaptad, mint dicsékedel, mintha nem kaptad volna? immár beteltetek, immár meggazdagodtatok, nálunk nélkül uralkodásra jutottatok; vajha csakugyan uralkodásra jutottatok

volna, hogy mi is veletek egybe uralkodhatnánk. mert úgy vélem, hogy az isten minket, az apostolokat, utolsókul állított, mintegy halálra szántakul: mert látványossága lettünk a világnak, úgy angyaloknak, mint embereknek. mi bolondok a krisztusért, ti pedig bölcsék a krisztusban; mi erőtelnek, ti pedig erők; ti dicsőségesek, mi pedig gyalázatosak. mindezeideig éhezünk is, szomjúhozunk is, mezítenkedünk is, bántalmaztatunk is, bujdosunk is, fáradozunk is, tulajdon kezünkkel munkálkodván; ha szidalommal illetetünk, jót kívánunk; ha háborúságot szenvedünk, békességgel tűrjük; ha gyaláztatunk, könyörgünk: szinte a világ szemetjévé lettünk, mindeneknek söpredékévé egész mostanig. nem azért írom ezeket, hogy megszegényítselek titeket, hanem mint szerelmes gyermekeimet intelek. mert ha tízezer tanítómasteretek lenne is a krisztusban, de nem sok atyátok, meg tőlem vagytok a krisztus jézusban az evangéliom által. kérlek azért titeket, legyetek az én követőim. azért küldtem hozzátok timótheust, ki nékem szeretett és hű fiam az úrban, a ki eszetekbe juttatja néktek az én útamat a krisztusban, a mint mindenütt, minden gyülekezetben tanítok. de mintha el se mennék ti hozzátok, úgy fuvalkodtatok némelyek. pedig elmegyek hamarosan hozzátok, ha az úr akaránia; és megismerem a fuvalkodottaknak nem a beszédjét, hanem az erejét. mert nem beszédben áll az istennek országa, hanem erőben. mit akartok? vesszővel menjek-e hozzátok, avagy szeretettel és szelídséggel lelkével?

5

általában hallatszik köztetek paráznság, még olyan paráznság is, a milyen a pogányok között sem említtetik, hogy valaki atyjának feleségét elvegye. és ti fel vagytok fuvalkodva, és nem keseredtetek meg inkább, hogy kivettetek közületek, a ki ezt a dolgot cselekedte. mert én távol lévén ugyan testben, de jelen lévén lélekben, már elvégeztem, mintha jelen volnék, hogy azt, a ki ekként ezt cselekedte, ti és az én lelkem a mi urunk jézus krisztusnak nevében egybegyűlvén, a mi urunk jézus krisztus hatalmával átadjuk az ilyen a sátánnak a testnek veszedelmére, hogy a lélek megtartassék az úr jézusnak ama napján. nem jó a ti dicsekedésetek. avagy nem tudjátok-é, hogy egy kicsiny kovász az egész tésztát megposhasztja. tisztítsátok el azért a régi kovászt, hogy legyetek új tésztává, a minthogy kovász nélkül valók vagytok; mert hiszen a mi húsvéti bárányunk, a krisztus, megáldoztatott érettünk. azért ne régi kovásszal ünnepeljünk, sem rosszáságnak és gonoszáságnak kovászával, hanem tisztaságnak és igazságnak kovásztalanságában. azt írtam néktek ama levelemben, hogy paráznákkal ne társalkodjatok. de nem általában e világ paráznáival, vagy csalóival, vagy ragadozóival, vagy bálványimádóival; mert hiszen így ki kellene e világból menetek. most azért azt írom néktek, hogy ne társalkodjatok azzal, ha valaki atyafi létere parázna, vagy csaló, vagy bálványimádó, vagy szidalmazó, vagy részeseg, vagy ragadozó. az ilyenekkel még együtt se egyetek. mert mi közöm ahhoz, hogy a kívülvalókról is ítéletet tegyek? avagy ti nem a belüllevők fölött tesztek-e

ítéletet? a kívülvalókat pedig majd az isten ítéli meg, vessétek ki azért a gonoszt magatok közül.

6

merészel valaki közületek, ha peres dolga van a másikkal, az igaztalanok előtt törvénykezni, és nem a szentek előtt? nem tudjátok-é, hogy a szentek a világot ítélnek meg? és ha ti ítéletek meg a világot, méltatlanok vagytok-é a legkisebb dolgokban való ítéletekre? nem tudjátok-é, hogy angyalokat fogunk itélni, nemhogy életszükségre való dolgokat? azért ha életszükségre való dolgok felől van törvénykeztetek, a kik a gyülekezetben legalábbvalók, azokat ültessétek le. megszégyenítésekre mondom: hát nincs ti köztetek egy bölcs ember sem, a ki ítéletet tehetne az ő atyafiai között? hanem atyafi atyafival törvénykezik, még pedig hitetlenek előtt? egyáltalán már az is gyalóság ti bennetek, hogy törvénykeztetek egymással. miért nem szveneditek inkább a bántalmazást? miért nem tűrtetek inkább a kárt? sőt ti okoztok bántalmazást és kárt, még pedig atyátokfiainak. avagy nem tudjátok-é, hogy igazságtalanok nem örökölhetik istennek országát? ne ítéletegietek; se paráznák, se bálványimádók, se házasságtörők, se pulyák, se férjiszéplősítők, se lopók, se telhetetlenek, se részegesek, se szidalmazók, se ragadozók nem örökölhetik az isten országát. ilyenek voltatok pedig némelyek, de megmosattattatok de megszenteltettetek, de megigazítottattatok az úr jézusnak nevében és a mi istenünk lelke által. minden szabad nékem, de nem minden használ; minden szabad nékem, de én nem adatom valakinek hatalma alá. az eledelek a hasnak és a has az eledeleknek rendeltetett. az isten pedig mind ezt, mind amazokat eltörli. a test azonban nem a paráznaságnak rendeltetett, hanem az úrnak, és az úr a testnek. az isten pedig az urat is feltámasztotta, minket is feltámaszt az ő hatalma által. nem tudjátok-é, hogy a ti testeitek a krisztusnak tagjai? elszakítva hát a krisztus tagjait, paráznának tagjaivá tegyem? távol legyen. avagy nem tudjátok-é, hogy a ki a paráznával egyesül, egy test vele? mert ketten lesznek, úgy mond, egy testté. a ki pedig az úrral egyesül, egy lélek ő vele. kerüljétek a paráznaságot. minden bűn, melyet az ember cselekszik, a testen kívül van, de a ki paráználkodik, a maga teste ellen vétkezik. avagy nem tudjátok-é, hogy a ti testetek a bennetek lakozó szent léleknek temploma, a melyet istentől nyertetek; és nem a magatokéi vagytok? mert áron vétettetek meg; dicsőítették azért az istent a ti testetekben és lelketekben, a melyek az istenéi.

7

a mik felől pedig írtatok nékem, jó a férfiúnak asszonyt nem illetni. de a paráznaság miatt minden férfiúnak tulajdon felesége legyen, és minden asszonynak tulajdon férje. a feleségének adja meg a férj a köteles jóakaratot; hasonlóképen a feleség is a férjének. a feleség nem ura a maga testének, hanem a férjé; hasonlóképen a férj sem ura a maga

testének, hanem a felesége. ne foszszátok meg egymást, hanemha egyenlő akaratból bizonyos ideig, hogy járjétek a bőjtölésre és az imádkozásra, azután ismét együvé térjétek, hogy a sátán meg nem kísértessen titeket, mivelhogy magatokat meg nem tartóztathatjátok. ezt pedig kedvezésképen mondom, nem parancsolat szerint. mert szeretném, ha minden ember úgy volna, mint én magam is; de kinek kinek tulajdon kegyelmi ajándéka vagyon istentől, egynek így, másnak pedig úgy. mondom pedig a nem házasságnak és az özvegyasszonyoknak, hogy jó nékik, ha úgy maradhatnak, mint én is. de ha magukat meg nem tartóztathatják, házasságban éljenek: mert jobb házasságban élni, mint égni. azoknak pedig, a kik házasságban vannak, hagyom nem én, hanem az úr, hogy az asszony férjétől el ne válják. hogyha pedig elválk is, maradjon házasság nélkül, vagy béküljön meg férjével; és a férj se bocsássa el a feleségét. egyebeknek pedig én mondom, nem az úr: ha valamely atyafinak hitetlen felesége van, és ez vele akar lakni, el ne bocsássa azt. és a mely asszonynak hitetlen férje van, és ez vele akar lakni, el ne bocsássa azt. mert meg van szentelve a hitetlen férj az ő feleségében, és meg van szentelve a hitetlen asszony az ő férjében, mert különben a ti gyermekeitek tisztátalanok volnának, most pedig szentek. ha pedig a hitetlen elválk, ám váljk el; nem vetettett szolgaság alá a keresztyén férfiú, vagy asszony az ilyen dolgokban. de békeségre hívtok minket az isten. mert mit tudod, te asszony ha megmentheted-e a férjedet; vagy mit tudod, te férfiú, ha megmentheted-e a feleségedet? csak a mint kinek-kinek adta az isten, a mint kit-kit elhívt az úr, úgy járjon. és minden gyülekezetben ekképen rendelkezem. körülmetélten hívatott el valaki? ne fedezze el azt; körülmetéletlenül hívatott el valaki? me metélkedjk körül. a körülmetélkedés semmi, a körülmetéletlenség is semmi: hanem isten parancsolatainak megtartása. kiki a mely hivatásban hívatott el, abban maradjon. szolgál állapotban hívatattál el? ne gondolj vele, sőt ha szabad lehetsz is, inkább élj azzal. mert az úrban elhívt szolgál az úrnak szabadosa; hasonlóképen a ki szabadságban hívatott el, krisztusnak szolgálja. áron vétettetek meg, ne legyetek embereknek szolgálói. kiki a miben elhívatott, atyámfiai, abban maradjon meg az isten előtt. a hajadonok felől nincs ugyan parancsolatom az úrtól, de tanácsot adok úgy, mint a ki irtalmasságot nyertem az úrtól, hogy hitelreméltó legyek. úgy ítélem azért, hogy jó ez a jelenvaló szükség miatt, hogy tudniillik jó az embernek úgy maradni. feleséghez köttetél? ne keress elvást. megszabadultál feleségedtől? ne keress feleséget. de ha veszel is feleséget, nem vétkezel; és ha férjhez megy is a hajadon, nem vétkezik; és az ilyeneknek háborúságuk lesz a testben. én pedig kedveznék néktek. ezt pedig azért mondom, atyámfiai, mert az idő rövidre van szabva ezentúl, azért a kiknek van is feleségük, úgy legyenek, mintha nem volna. és a kik sírnak, mintha nem sírnának; és a kik vígadnak, mintha nem vígadnának; a kik vesznek, mintha semmijök sem volna. és a kik élnek e világgal, mintha nem élnének: mert elmúlik e világnak ábrázata. azt akarnám pedig, hogy ti gond nélkül legyetek. a ki házasság nélkül van,

arra visel gondot, a mi az úré, mimódon kedveskedhessék az úrnak; a ki pedig feleséget vett, a világiakra visel gondot, mimódon kedveskedhessék a feleségének. különbözik egymástól az asszony és a hajadon. a ki nem ment férjhez, az úr dolgaira visel gondot, hogy szent legyen mind testében, mind lelkében; a ki pedig férjhez ment, a világiakra visel gondot, mimódon kedveskedhessék a férjének. ezt pedig a ti hasznotokra mondom; nem hogy tórt vessek néktek, hanem hogy illendőképen és állhatatosan ragaszkodjatok az úrhoz háboríthatatlanul. de ha valaki szegyennek tartja az ő hajadon leányára, hogy virágzó idejét múlja, és úgy kell történnie, a mit akar, azt cselekedje, nem vétkezik; menjenek férjhez. a ki pedig szilárdan áll a szívében és a szükség nem kényszeríti, hatalma pedig van a tulajdon akarata fölött, és azt végezte el szívében, hogy megtartja hajadon leányát, jól cselekszi. azért, a ki férjhez adja, az is jól cselekszi, de a ki nem adja férjhez, még jobban cselekszi. az asszonyt törvény köti, míg férje él, de ha férje meghal, szabadon férjhez mehet, a kihez akar, csakhogy az úrban. de boldogabb, ha úgy marad, az én véleményem szerint; pedig hiszem, hogy bennem is istennek lelke van.

8

a bálványáldozatok felől pedig tudjuk, hogy mindnyájunknak van ismeretünk. az ismeret felfuvalkodottá tesz, a szeretet pedig épít. ha pedig valaki azt hiszi, hogy tud valamit, még semmit sem ismer úgy, a mint ismernie kell. hanem ha valaki az istent szereti, az ismertetik ő tőle. tehát a bálványáldozati hús evése felől tudjuk, hogy egy bálványa sincs a világon, és hogy isten sincs senki más, hanem csak egy. mert ha vannak is úgynevezett istenek akár az égben, akár a földön, a minthogy van sok isten és sok úr; mindazáltal nekünk egy istenünk van, az atya, a kitől van a mindenség, mi is ő benne; és egy urunk, a jézus krisztus, a ki által van a mindenség, mi is ő általa. de nem mindeniben van meg ez az ismeret; sőt némelyek a bálvány felől való lelkiismeretök szerint mind mai napig mint bálványáldozatot eszik, és az ő lelkiismeretök, mivelhogy erőtelen, megfertőztetik. pedig az eddel nem tesz minket kedvesekké isten előtt; mert ha eszünk is, nem leszünk gazdagabbak; ha nem eszünk is, nem leszünk szegényebbek. de meglássátok, hogy ez a ti szabadságotok valamiképen botránkozásukra ne legyen az erőtelenekek. mert ha valaki meglát téged, a kinek ismeret van, hogy a bálványtemplomnál vendégeskedel, annak lelkiismerete, mivelhogy erőtelen, nem arra indíttatik-é, hogy megegye a bálványáldozatot? és a te ismeret miatt elkárhozik a te erőtelen atyádfia, a kiért krisztus meghalt. így aztán, mikor az atyafiak ellen vétkeztek, és az ő erőtelen lelkiismeretüket megsértitek, a krisztus ellen vétkeztek. annakokáért, ha eddel botránkoztatja meg az én atyámfiait, inkább soha sem eszem húst, hogy az én atyámfiait meg ne botránkoztassam.

9

nem vagyok-é apostol? nem vagyok-é szabad? nem láttam-é jézus krisztust, a mi urunkat? nem az én munkám vagytok-é ti az úrban? ha egyebeknek nem vagyok apostolok, de bizony néktek az vagyok, mert az én apostolságomnak pecsétje az úrban ti vagytok. ez az én védelmem azok ellenében, a kik valódnak engem. nincsen-é arra jogunk, hogy együnk és igyunk? nincsen-é arra jogunk, hogy keresztyén feleségünket magunkkal hordozzuk, mint a többi apostolok is és az úrnak atyafiai és kénás? avagy csak nekem és barnabásnak nincs-é jogunk, hogy ne dolgozzunk? kicsoda katonáskodik valaha a maga zsoldján? kicsoda plántál szőlőt, és nem eszik annak gyümölcséből? vagy kicsoda legeltet nyáját, és nem eszik a nyájának tejéből? vajjon emberi módon beszélem-é ezeket? vagy nem ezeket mondja-é a törvény is? mert a mózes törvényében meg van írva: ne kösd fel a nyomtatót ökörnek száját. avagy az ökörkre van-é az istennek gondja? avagy nem érettünk mondja-é általában? mert mi érettünk íratott meg, hogy a ki szánt, reménység alatt kell szántania, és a ki csépel, az ő reménységében részesnek lennie reménység alatt. ha mi néktek a lelkieket vetettük, nagy dolog-é, ha mi a ti testi javaitokat aratjuk? ha egyebek részesülnek a ti javaitokban, mért nem inkább mi? de mi nem éltünk e szabadsággal; hanem mindent eltűrünk, hogy valami akadályt ne górdítsunk a krisztus evangélioma elé. nem tudjátok-é, hogy a kik a szent dolgokban munkálkodnak, a szent helyből élnek, és a kik az oltár körül forgolódnak, az oltárral együtt veszik el részüket? ekképen rendelte az úr is, hogy a kik az evangéliomot hirdetik, az evangéliomból éljenek. de én ezek közül egygyel sem éltem. nem azért írtam azonban ezeket, hogy velem is így történjék, mert jobb nékem meghalnom, hogysen valaki hiábavalóvá tegye az én dicsekedésemet. mert ha az evangéliomot hirdetem, nem dicsekedhetem, mert szükség kényszerít engem. jaj ugyanis nékem, ha az evangéliomot nem hirdetem. mert ha akaratom szerint művelem ezt, jutalmam van; ha pedig akaratom nélkül, sáfársággal bíztam meg, kicsoda tehát az én jutalmam? hogy prédikálásommal ingyenválóvá tegyem a krisztus evangéliomát, hogy ne használjam ki ama szabadságomat az evangéliom hirdetésénél. mert én, noha mindenivel szemben szabad vagyok, magamat mindenkinek szolgájává tettem, hogy a többséget megnyerjem. és a zsidóknak zsidóvá lettem, hogy zsidókat nyerjek meg; a törvény alatt valóknak törvény alatt valóvá, hogy a törvény alatt valókat megnyerjem; a törvény nélkül valóknak törvényenlkülivé, noha nem vagyok isten törvénye nélkül, hanem krisztus törvényében való, hogy törvény nélkül valókat nyerjek meg. az erőtelenekek erőtelenné lettem, hogy az erőtelenekeket megnyerjem. mindeneknek mindenné lettem, hogy minden módon megtartsak némelyeket. ezt pedig az evangéliomért művelem, hogy részesztárs legyek abban. nem tudjátok-é, hogy a kik versenypályán futnak, mindnyájan futnak ugyan, de egy veszi el a jutalmat? úgy fussatok, hogy elvegyétek. mindaz pedig a ki pályafutásban tusakodik,

mindenben magatúrtető; azok ugyan, hogy romlandó koszorút nyerjenek, mi pedig romolhatatlant. én azért úgy futok, mint nem bizonytalanra; úgy viaskodom, mint a ki nem levegőt vagdos; hanem megsanyargatom testemet és szolgálva teszem; hogy míg másoknak prédikálok, magam valami módon méltatlanná ne legyek.

10

nem akarom pedig, hogy ne tudjátok, atyámfiai, hogy a mi atyáink mindnyájan a felhő alatt voltak, és mindnyájan a tengeren mentek által; és mindnyájan mózesre keresztelkedtek meg a felhőben és a tengerben; és mindnyájan egy lelki eledelt ettek; és mindnyájan egy lelki italt ittak, mert ittak a lelki kösziklából, a mely követi vala őket, e köszikla pedig krisztus volt. de azoknak többségét nem kedvelé az isten, mert elhullának a pusztában. ezek pedig példaink lőnek, hogy mi ne kívánjunk gonosz dolgokat, a miképen azok kívántak. se bálványimádók ne legyetek, mint azok közül némelyek, a mint meg van írva: leüle a nép enni és inni, és felkelének játszani. se pedig ne paráználkodjunk mint azok közül paráználkodtak némelyek, és elesetek egy napon huszonháromezeren. se a krisztust ne kísértjük, a mint közülök kísértették némelyek, és elveszének a kígyók miatt. se pedig ne zúgolódjatok, miképen ő közülök zúgolódnak némelyek, és elveszének a pusztító által. mindezek pedig példaképen estek rajtok; megíratlak pedig a mi tanulságunkra, a kikhez az időknek vége elérkezett. azért a ki azt hiszi, hogy áll, meglássa, hogy el ne essék. nem egyéb, hanem csak emberi kísértés esett rajtatok: de hű az isten, a ki nem hágy titeket feljebb kísértetni, mint elszenvedhetitek; sőt a kísértéssel egyetemben a kimenekedést is megadja majd, hogy elszenvedhessétek. azért szerelmeseim, kerüljétek a bálványimádást. mint okosokhoz szólok, ítéljétek meg ti a mit mondok. a hálaadásnak pohara, a melyet megáldunk, nem a krisztus vérével való közösségünk-é? a kenyér, a melyet megszegünk, nem a krisztus testével való közösségünk-é? mert egy a kenyér, egy test vagyunk sokan; mert mindnyájan az egy kenyérből részesedünk. tekintsetek meg a test szerint való izráelt! a kik az áldozatokat eszik, avagy nincsenek-é közösségben az oltárral? mit mondok tehát? hogy a bálvány valami, vagy hogy a bálványáldozat valami? sőt, hogy a mit a pogányok áldoznak, ördögöknek áldoznak és nem istennek; nem akarom pedig, hogy ti az ördögökkel legyetek közösségben. nem íhatjátok az úr poharát és az ördögök poharát; nem lehetnek az úr asztalának és az ördögök asztalának részesei. vagy haragra ingereljük az urat? avagy erősebbek vagyunk-e nálánál? minden szabad nekem, de nem minden használ; minden szabad nekem, de nem minden épít. senki ne keresse, a mi az övé, hanem kiki azt, a mi a másé. mindent, a mit a mészárszékekben árulnak, megegyetek, semmit sem tudakozódván a lelkiismeret miatt. mert az úrá a föld és annak teljessége. ha pedig valaki meghív titeket a hitetlenek közül és el akartok menni, mindent, a mit elétek hoznak, megegyetek, semmit sem tudakozódván a lelki-

ismeret miatt. de ha valaki ezt mondja néktek: egy bálványáldozati hús, ne egyétek meg a miatt, a ki megjelentette, és a lelkiismeretért; mert az úrá a föld és annak teljessége. de nem a tulajdon lelkiismeretet értem, hanem a másikat. mert miért kárhoztassa az én szabadságomat a más lelkiismerete? ha pedig én hálaadással veszek részt, miért káromolatom azért, a miért én hálaikat adok? azért akár esztek, akár isztok, akármit cselekesztek, mindent az isten dicsőségére műveljétek. meg ne botránkoztatások se a zsidókat, se a görögöket, se az isten gyülekezetét. miképen én is mindenkinek mindenben kedvében járok, nem keresvén a magam hasznát, hanem a sokaságát, hogy megtartassanak.

11

legyetek az én követőim, mint én is a krisztusé. dicsérlek pedig titeket atyámfiai, hogy én rólam mindenben megemlékeztek, és a miképen meghagytam néktek, rendeléseimet megtartjátok. akarom pedig, hogy tudjátok, hogy minden férfiúnak feje a krisztus; az asszonynak feje pedig a férfiú; a krisztusnak feje pedig az isten. minden férfiú, a ki befedett fővel imádkozik avagy prófétál, megcsúfolja az ő fejét. minden asszony pedig, a ki befedetlen fővel imádkozik avagy prófétál, megcsúfolja az ő fejét, mert egy és ugyanaz, mintha megnyirettet volna. mert ha az asszony nem fedi be fejét, nyirettekzik is meg, hogy ha pedig éktelen dolog asszonynak megnyiretkezni, vagy megbertetváltatni, fedezze be az ő fejét. mert a férfiúnak nem kell befednie az ő fejét, mivel ő az istennek képe és dicsősége; de az asszony a férfiú dicsősége. mert nem a férfiú van az asszonyból, hanem az asszony a férfiúból. mert nem is a férfiú teremtetett az asszonyért, hanem az asszony a férfiúért. ezért kell az asszonyt hatalmi jelt viselni a fején az angyalok miatt. mindazáltal sem férfiú nincs asszony nélkül, sem asszony férfiú nélkül az úrban. mert a miképen az asszony a férfiúból van, azonképen a férfiú is az asszony által, az egész pedig az istentől. magatokban ítéljétek meg: illendő dolog-é asszonynak fedetlen fővel imádni az istent? avagy maga a természet is nem arra tanít-é titeket, hogy ha a férfiú nagy haját visel, csúfsága az néki? az asszonynak pedig, ha nagy haja van, ékesség az néki; mert a haj fátyol gyanánt adatott néki. ha pedig valakinek tetszik versengeni, nekünk olyan szokásunk nincsen, sem az isten gyülekezeteinek. ezt pedig tudotokra adván, nem dicsérlek, hogy nem haszonnal, hanem kárral gyúltok egybe. mert először is, mikor egybegyúltok a gyülekezetben, hallom hogy szakadások vannak közöttetek; és valami részben hiszem is. mert szükség, hogy szakadások is legyenek közöttetek, hogy a kipróbáltak nyilvánvalókká legyenek ti közöttetek. mikor tehát egybegyúltok egyazon helyre, nincs úrvacsorájával való élés: mert kiki az ő saját vacsoráját veszi elő az evésnél; és némely éhezik, némely pedig dőzöl. hát nincsenek-é házaitek az evésre és ivásra? avagy az isten gyülekezetét vetitek-é meg, és azokat szegényítitek-é meg, a kiknek nincsen? mit mondjak néktek? dicsérjétek-é titeket ebben? nem dicsérlek. mert én az úrtól vettem, a mit néktek

előtökbe is adtam: hogy az úr jézus azon az éjszakán, melyen elárultaték, vette a kenyeret, és hálákat adván, megtörte és ezt mondta: vegyétek, egyétek! ez az én testem, mely ti érettetek megtöretik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. hasonlatosképen a pohárt is vette, minekutána vacsorált volna, ezt mondván: e pohár amaz új testamentom az én vérem által; ezt cselekedjétek, valamennyiszer isszátok az én emlékezetemre. mert valamennyiszer eszitek e kenyeret és isszátok e pohárt, az úrnak halálát hirdessétek, a míg eljövend. azért a ki méltatlanul eszi e kenyeret, vagy issza az úrnak poharát, vétkezik az úr teste és vére ellen. próbálja meg azért az ember magát, és úgy egyék abból a kenyérből, és úgy igyék abból a pohárból, mert a ki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, mivelhogy nem becsüli meg az úrnak testét. ezért van ti köztetek sok erősen és beteg, és aluszak sokan. mert ha mi ítélünk magunkat, nem ítéltetnénk el. de mikor ítéltetünk, az az úrtól tanítottunk, hogy a világgal együtt el ne kárhoztasunk. azért atyámfiai, mikor egybegyűltök az evésre, egymást megvárjátok. ha pedig valaki ehézik, otthon egyék, hogy ítéletre ne gyűljetek egybe. a többire nézve, majd ha hozzátok megyek, rendelkezem.

12

a lelki ajándékokra nézve pedig nem akarom, atyámfiai, hogy tudatlanok legyetek. tudjátok, hogy pogányok voltatok, vitetvén, a mint vitettetek, a néma bálványokhoz. azért tudtokokra adom néktek, hogy senki, a ki istennek lelke által szól, ne mondja jézust átkozottnak; és senki sem mondhatja úrnak jézust, hanem csak a szent lélek által. a kegyelmi ajándékokban pedig különbség van, de ugyanaz a lélek. a szolgálatokban is különbség van, de ugyanaz az úr. és különbség van a cselekedetekben is, de ugyanaz az isten, a ki cselekszi mindezt mindenkinben. mindenkinen azonban haszonra adatik a léleknek kijelentése. némelyiknek ugyanis bölcseségnek beszéde adatik a lélek által; másiknak pedig tudománynak beszéde ugyanazon lélek szerint; egynek hit ugyanazon lélek által; másnak pedig gyógyítás ajándéka azon egy lélek által; némelyiknek csodatévő erőnek munkái; némelyiknek meg prófétálás; némelyiknek pedig lelkeknek megítélése; másiknak nyelvek nemei; másnak pedig nyelvek magyarázása; de mindezeket egy és ugyanaz a lélek cselekszi, osztogatván mindenkinnek külön, a mint akarja. mert a miképpen a test egy és sok tagja van, az egy testnek tagjai pedig, noha sokan vannak, mind egy test, azonképpen a krisztus is. mert hiszen egy lélek által mi mindnyájan egy testté kereszteltettünk meg, akár zsidók, akár görögök, akár szolgák, akár szabadok; és mindnyájan egy lélekkel itattattunk meg. mert a test sem egy tag, hanem sok. ha ezt mondaná a láb: mivelhogy nem kérek vagyok, nem vagyok a testből való; avagy nem a testből való-é azért? és ha a fül ezt mondaná: mivelhogy nem vagyok szem, nem vagyok a testből való; avagy nem a testből való-é azért? ha az egész test szem, hol a hallás? ha az egész hallás, hol a száglás? most pedig az isten elhelyezte a tagokat a test-

ben egyenként mindeniket, a mint akarta. ha pedig az egész egy tag volna hol volna a test? így azonban sok tag van ugyan, de egy test. nem mondhatja pedig a szem a kéznek: nincs rád szükségem; vagy viszont a fej a lábaknak: nem kellett nekem. sőt sokkal inkább, a melyek a test legerőtelenebb tagjainak látszanak, azok igen szükségesekek. és a melyek a test tisztességtelenebb tagjainak tartunk, azoknak nagyobb tisztességet tulajdonítunk; és a melyek éktelenek bennünk, azok nagyobb ékességben részesülnek; a melyek pedig ékesek bennünk, azoknak nincs erre szükségök. de az isten szerkeszté egybe a testet, az alábbvalónak nagyobb tisztességet adván, hogy ne legyen hasonlóság a testben, hanem ugyanarról gondoskodjanak egymásért a tagok. és akár szenved egy tag, vele együtt szenvednek a tagok mind; akár tisztességgel illetetik egy tag, vele együtt örülnek a tagok mind. ti pedig a krisztus teste vagytok, és tagjai rész szerint. és pedig némelyeket rendelt az isten az anyaszentegyházban először apostolokul, másodszor prófétául, harmadszor tanítóul; azután csodatévő erőket, aztán gyógyításnak ajándékait, gyámolokat, kormányokat, nyelvek nemeit. avagy mindnyájan apostolok-é? vagy mindnyájan próféták-é? avagy mindnyájan tanítók-é? vagy mindnyájan csodatévő erők-é? avagy mindnyájoknak van-é gyógyításra való ajándéka? vagy mindnyájan szólnak-é nyelveken? vagy mindnyájan magyaráznak-é? igyekezzetek pedig a hasznosabb ajándékokra. és ezenfelül még egy kiváltképpen való utat mutatok néktek.

13

ha embereknek vagy angyaloknak nyelvén szólnak is, szeretet pedig nincsen én bennem, olyanná lettem, mint a zengő ércz vagy pengő czimbalom. és ha jövődöt tudok is mondani, és minden titkot és minden tudományt ismerek is; és ha egész hitem van is, úgyannyira, hogy hegyeket mozdíthatok ki helyökről, szeretet pedig nincsen én bennem, semmi vagyok. és ha vagyonomat mind feléitetem is, és ha testemet tűzre adom is, szeretet pedig nincsen én bennem, semmi hasznom abból. a szeretet hosszútűró, kegyes; a szeretet nem irigykedik, a szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik fel. nem cselekszik éktelenül, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem rója fel a gonoszt, nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal; mindent elfedez, mindent hiszen, mindent remél, mindent eltűr. a szeretet soha el nem fogy: de legyenek bár jövődömondások, eltöröltetnek; vagy akár nyelvek, megszünnök; vagy akár ismeret, eltöröltetik. mert rész szerint van bennünk az ismeret, rész szerint a prófétálás: de mikor eljő a teljesség, a rész szerint való eltöröltetik. mikor gyermek valék, úgy szóltam, mint gyermek, úgy gondolkodtam, mint gyermek, úgy értettem, mint gyermek: minekutána pedig férfivá lettem, elhagytam a gyermekhez illő dolgokat. mert most tükört által homályosan látunk, akkor pedig színről színré; most rész szerint van bennem az ismeret, akkor pedig úgy ismerek majd, a mint én is megismertettem. most azért megmarad a hit,

remény, szeretet, e három; ezek között pedig legnagyobb a szeretet.

14

kövessétek a szeretetet, kívánjátok a lelki ajándékokat, leginkább pedig, hogy prófétáljatok. mert a ki nyelveken szól, nem embernek szól, hanem az istennek; mert senki sem érti, hanem lélekben beszél titkos dolgokat. a ki pedig prófétál, embereknek beszél épülésére, intésre és vigasztalásra. a ki nyelveken szól, magát építi; de a ki prófétál, a gyülekezetet építi. szeretném ugyanis, ha mindnyájan szólnátok nyelveken, de inkább, hogy prófétálnátok; mert nagyobb a próféta, mint nyelveken szóló, kivévn, ha megmagyarázza, hogy a gyülekezet épüljön. ha már most, atyámfiai, hozzatok megyek, és nyelveken szólok, mit használok néktek, ha vagy kijelentésben, vagy ismeretben, vagy prófétálásban, vagy tanításban nem szólok hozzátok? hiszen ha az élettelen hangszerek, akár fuvala, akár czitera, nem adnak megkülönböztethető hangokat, mimódon ismerjük meg, a mit fuvalóznak vagy cziperálnak? mert ha a trombita bizonytalan zengést tévesen, kicsoda készül a harcra? azonképen ti is, ha érthető nyelven nem beszéltek, mimódon értik meg, a mit szóltok? csak a levegőbe fogtok beszélni. példa mutatja, oly sokféle szólás van a világon, és azok közül egy sem érthetetlen. hogyha azért nem tudom a szónak értelmét, a beszélőnek idegen leszek, és a beszélő is idegen előttem. azonképen ti is, minthogy lelki ajándékokat kívántok, a gyülekezet építésére igyekezzetek, hogy gyarapodjatok. azért a ki nyelveken szól, imádkozzék, hogy megmagyarázza. mert ha nyelvvél könyörögök, a lelkem könyörög, de értelmem gyümölcstelen. hogy van hát? imádkozom a lélekkel, de imádkozom az értelemmel is; énekelek a lélekkel, de énekelek az értelemmel is. mert ha lélekkel mondasz áldást, az ott lévő avatatlan miképen fog a te hálaadásodra áment mondan, mikor nem tudja, mit beszélsz? mert jóllehet, te szépen mondasz áldást, de más nem épül abból. hálát adok az én istenemnek, hogy mindnyájatoknál inkább tudok nyelveken szólni; de a gyülekezetben inkább akarok őt szót szólni értelemmel, hogy egyebeket is tanítsak, hogy nem mint tízezer szót nyelveken. atyámfiai, ne legyetek gyermekek, értelemben; hanem a gonoszságban legyetek gyermekek, értelemben pedig érettek legyetek. a törvényben meg van írva: idegen nyelveken és idegen ajakkal szólok e népek, és így sem hallgatnak rám, azt mondja az úr. a nyelvek tehát jelül vannak, nem a hívőknek, hanem a hitetleneknek; a prófétálás pedig nem a hitetleneknek, hanem a hívőknek. azért ha az egész gyülekezet egybegyűl és mindnyájan nyelveken szólnak, bemenvén az idegenek vagy hitetlenek, nem azt mondják-é, hogy örjöngtök? de ha mindnyájan prófétálnak és bemegy egy hitetlen, vagy avatatlan, az mindenektől megfeddetik, mindenektől megítéltetik, és ilyen módon az ő szívének titkai nyilvánvalókká lesznek; és így arczra borulva imádja az istent, hirdetvén, hogy bizonynyal az isten lakik ti bennetek. hogy van hát atyámfiai? mikor

egybegyűltek, mindeniteknek van zsoldára, tanítása, nyelve, kijelentése, magyarázata. mindenek épülésre legyenek. ha valaki nyelveken szól, kettő vagy legfeljebb három legyen, mégpedig egymás után; és egy magyarázza meg: ha pedig nincsen magyarázó, hallgasson a gyülekezetben; hanem magának szóljon és az istennek. a próféták pedig ketten vagy hárman beszéljenek; és a többiek ítélik meg. de ha egy másik ott ülő vesz kijelentést, az első hallgasson. mert egyenként mindnyájan prófétálhattok, hogy mindenki tanuljon, és mindenki vigasztalást vegyen; és a prófétálek engednek a prófétáknak; mert az isten nem a visszavonásnak, hanem a békességnek istene; miként a szentek minden gyülekezetében. a ti asszonyaitok hallgassanak a gyülekezetekben, mert nincsen megengedve nekik, hogy szóljanak; hanem engedelmesek legyenek, a mint a törvény is mondja. hogyha pedig tanulni akarnak valamit, kérdezzék meg otthon az ő férjüket; mert éktelen dolog asszonynak szólni a gyülekezetben. avagy ti töleket származott-é az isten beszéde, avagy csak hozzátok jutott el? ha valaki azt hiszi, hogy ő próféta, vagy lelki ajándék részese, vegye eszébe, hogy a miket néktek írok, az úr rendeletei azok. a ki pedig tudatlan, legyen tudatlan. azért atyámfiai törekedjétek prófétálásra, és a nyelveken szólást se tiltsátok. mindenek ékesen és jó renddel legyenek.

15

esetekbe juttatom továbbá, atyámfiai, az evangéliomot, melyet hirdettem néktek, melyet be is vetetek, melyben állotok is, a mely által üdvözültök is, ha megtartjátok, a minémű beszéddel hirdettem néktek, hacsak nem hiába lettetek hívők. mert azt adtam előtökbe főképen, a mit én is úgy vettem, hogy a krisztus meghalt a mi bűneinkért az írásk szerint; és hogy eltemettetett; és hogy feltámadott a harmadik napon az írásk szerint; és hogy megjelent több mint ötszáz atyafinak egyszerre, kik közül a legtöbbben mind máig élnek, némelyek azonban el is aludtak; azután megjelent jakabnak; azután mind az apostoloknak; legutolszor pedig mindenek között, mint egy időlennek, nekem is megjelent. mert én vagyok a legkisebb az apostolok között, ki nem vagyok méltó, hogy apostolnak neveztessem, mert háborgattam az istennek anyaszentegyházát. de isten kegyelme által vagyok, a mi vagyok; és az ő hozzám való kegyelme nem lön hiábavaló; sőt többet munkálkodtam, mint azok mindnyájan de nem én, hanem az istennek velem való kegyelme. akár én azért, akár azok, így prédikálunk, és így lettetek ti hívők. ha azért krisztusról hirdettetik, hogy a halottak közül feltámadott, mimódon mondják némelyek ti köztetek, hogy nincsen halottak feltámadása? mert ha nincsen halottak feltámadása, akkor krisztus sem támadott fel. ha pedig krisztus fel nem támadott, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk, de hiábavaló a ti hitetek is. sőt az isten hamis bizonyágtéveinek is találtaunk, mivelhogy az isten felől bizonyágot tettünk, hogy feltámasztotta a krisztust; a kit nem támasztott fel, ha csakugyan

nem támadnak fel a halottak. mert ha a halottak fel nem támadnak, a krisztus sem támadott fel. ha pedig a krisztus fel nem támadott, hiábaváló a ti hitetek; még bűneitekben vagytok. a kik a krisztusban elaludtak, azok is elvesztek tehát. ha csak ebben az életben reménykedünk a krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk. ámdé krisztus feltámadott a halottak közül, zsenéjökön azoknak, kik elaludtak. miután ugyanis ember által van a halál, szintén ember által van a halottak feltámadása is. mert a miképen ádámban mindnyájan meghaltak, azonképen a krisztusban is mindnyájan megelevenítettek. mindenki pedig a maga rendje szerint. első zsenge a krisztus; azután a kik a krisztuséi, az ő eljövetelekor. aztán a vég, mikor átadja az országot az istennek és atyának; a mikor eltöröl minden birodalmat és minden hatalmat és erőt. mert addig kell néki uralkodnia, míg nem ellenségeit mind lábai alá veti. mint utolsó ellenség töröltetik el a halál. mert mindent az ő lábai alá vetett. mikor pedig azt mondja, hogy minden alája van vetve, nyilvánvaló, hogy azon kívül, a ki neki mindent alávetett. mikor pedig minden alája vettetett, akkor maga a fiú is alávetetik annak, a ki neki mindent alávetett, hogy az isten legyen minden mindenben. különben mit cselekszenek azok, a kik a halottakért kereszteszkednek meg, a halottak teljességgel nem támadnak fel? miért is kereszteszkednek meg a halottakért? mi is miért veszélyeztetjük magunkat minden pillanatban? naponként halál révén állók. a veletek való dicsekedésre mondom, mely van nekem a krisztus jézusban a mi urunkban. ha csak emberi módon viaskodtam efézusban a fenevadakkal, a mi hasznom abból, ha a halottak fel nem támadnak? együnk és igyunk, holnap úgyis meghalunk! ne tévelyegjetelek. jó erkölcsöt megrotonnak gonosz társaságok. serkenjetelek igazán és ne vétkezetelek; mert némelyek nem ismerik istent; megszegényítéstekre mondom. de mondhatná valaki: mi módon támadnak fel a halottak? és minémű testtel jönnek ki? balgatag! a mit te vetsy, nem elevenedik meg, hanemha megrothadánd. és abban, a mit elvetsy, nem azt a testet veted el, a mely majd kikél, hanem pusztá magot, talán búzáét, vagy más egyebet. az isten pedig testet ad annak, a mint akarta, és pedig mindenféle magnak az ő saját testét. nem minden test azon egy test, hanem más az embernek teste, más a barmoknak teste, más a halaké, más a madaraké. és vannak mennyieik testek és földieké. más a napnak dicsősége és más a holdnak dicsősége és más a csillagok dicsősége; mert csillag a csillagtól különbözik dicsőségre nézve. épenígy a halottak feltámadása is. elvettetik romlandóságban, feltámasztatik romolhatatlanságban; elvettetik gyalázatosságban, feltámasztatik dicsőségben; elvettetik erőtelenségben, feltámasztatik erőben. elvettetik érzéki test, feltámasztatik lelki test. van érzéki test, és van lelki test is. így is van megírva: lön az első ember, ádám, élő lélekke; az utolsó ádám megelevenítő szellemmé. de nem a lelki az első, hanem az érzéki, azután a lelki. az első ember földből való, földi; a második ember, az úr,

mennyből való. a milyen ama földi, olyanok a földiek is; és a milyen ama mennyi, olyanok a mennyieik is. és a miképen hordtuk a földinek ábrázatját, hordani fogjuk a mennyieinek ábrázatját is. azt pedig állítom atyámfiai, hogy test és vér nem örökölhethi isten országát, sem a romlandóság nem öröklő a romolhatatlanságot. ímé titkot mondok néktek. mindnyájan ugyan nem aluszunk el, de mindnyájan elváltozunk. nagy hirtelen, egy szempillantásban, az utolsó trombitaszóra; mert trombita fog szólni, és a halottak feltámadnak romolhatatlanságban, és mi elváltozunk. mert szükség, hogy ez a romlandó test romolhatatlanságot öltson magára, és e halandó test romolhatatlanságot öltson magára. mikor pedig ez a romlandó test romolhatatlanságba öltözik, és e halandó romolhatatlanságba öltözik, akkor beteljesül amaz ige, mely meg vagyon írva. elnyeletett a halál diadalra. halál! hol a te fullánkod? pokol! hol a te diadalmad? a halál fullánkja pedig a bűn; a bűn ereje pedig a törvény. de hála az istennek, a ki a diadalmat adja nekünk a mi urunk jézus krisztus által. azért szerelmes atyámfiai erősen álljatok, mozdíthatatlanul, buzgólkodván az úrnak dolgában mindenkor, tudván, hogy a ti munkátok nem hiábaváló az úrnak.

16

ami a szentek számára való alamizsnát illeti, a miképen galácia gyülekezeteinek rendeltem, ti is azonképen cselekedjetelek. a hétnek első napján mindenitek tegye félre magánál, a mit sikerül összegyűjtenie, hogy ne akkor történjék a gyűjtés, a mikor odamegyek. mikor pedig megérkezem, a kiket javalatok leveleitek által, azokat küldöm el, hogy elvigyék jeruzsálembe a ti ajándékokokat. ha pedig méltó lesz, hogy én is elmenjek, velem együtt jönnék. elmegyek pedig ti hozzátok, mikor macedónián általmennédek: mert macedónián általmegyek, nálatok azonban talán megmaradok, vagy ott is telelek, hogy ti kísérjetelek el, a hová menédek. mert nem akarlak titeket épen csak átmenet közben látni, de reménylem, hogy valami ideig nálatok maradok, ha az úr engedi. efézusban pedig pünkösdi maradok. mert nagy kapu nyílt meg előttem és hasznos, az ellenség is sok. hogyha pedig megérkezik timótheus, meglátsátok, hogy bátorságos maradása legyen nálatok; mert az úrnak dolgát cselekszi, mint én is. senki azért őt meg ne vesse: hanem bocsássátok el őt békességgel, hogy hozzáj jöhessen; mert várom őt az atyáfiakkal együtt. a mi pedig apollós atyafit illeti, igen kértem őt, hogy menjen el hozzátok az atyáfiakkal együtt: de semmiképpen sem volt kedve, hogy most elmenjen; de majd elmegy, mielőtt jó alkalmatossága léssen. vigyázatok, álljatok meg a hitben, legyetek férfiak, legyetek erősek! minden dolgokat szeretetben menjen vége! intelek pedig titeket, atyámfiai, hiszen tudjátok, hogy stefánásnak háznépe akhája zsenéje, és ők a szenteknek való szolgálatra adták magukat. hogy ti is engedelmeskedjetelek az ilyeneknek, és mindenkinek, a ki velők szolgál és fárad. örövendezetek pedig a stefánás fortunátus és akhaikus eljövetelelének; mert a bennetek való fogyatkozást ezek betöltötték. mert megnyugtatták az én lelkeket és a tiéteket

is. megbecsüljétek azért az ilyeneket. köszöntenek titeket ázsia gyülekezetei; köszöntenek titeket az úrban felette igen akvila és priscilla, a házuknál levő gyülekezettel egybe. köszöntenek titeket az atyafiak mindnyájan. köszöntsétek egymást szent csókkal. a köszöntés a saját kezemmel, a páléval. ha valaki nem szereti az úr jézus krisztust, legyen átkozott! maran atha. az úr jézus krisztusnak kegyelme veletek! az én szeretetemet mindnyájatokkal a jézus krisztusban! ámen.

pál, jézus krisztusnak apostola az isten akaratjából, és timótheus az atyafi, az isten gyülekezetének, a mely korinthusban van, mindama szentekkel egybe, a kik egész akhájában vannak: kegyelem néktek és békesség istentől a mi atyántól és az úr jézus krisztustól. áldott az isten és a mi urunk jézus krisztusnak atya, az irgalmasságnak atya és minden vigasztalásnak istene; a ki megvigasztal minket minden nyomorúságunkban, hogy mi is megvigasztalhassunk bármely nyomorúságba esteket az-za vigasztalással, a mellyel isten vigasztal minket. mert a mint bőséggel kijutott nékünk a krisztus szenvedéseiből, úgy bőséges a mi vigasztalásunk is krisztus által. de akár nyomorgattunk, a ti vigasztalástokért és üdvösségetekért van az, mely hathatós ugyanazon szenvedések elviselésére, a melyeket mi is szenvedünk; akár megvigasztaltunk a ti vigasztalástokért és üdvösségetekért van az. és a mi reménységünk erős felöleletek. tudván, hogy a miképen társaink vagytok a szenvedésben, azonképen a vigasztalásban is. mert nem akarjuk, hogy ne tudjatok atyámfiak a mi nyomorúságunk felől, a mely ázsiában esett rajtunk, hogy felettle igen, erőnk felett megterhelgettünk, úgy hogy életünk felől is kétségben valánk: sőt magunk is halálra szánjuk magunkat, hogy ne bizakodnánk mi magunkban, hanem istenben, a ki feltámasztja a holtakat: a ki ilyen nagy halálból megszabadított és szabadít minket: a kiből reménykedünk, hogy ezután is meg fog szabadítani; velünk együtt munkálkodván ti is az érettségünk való könyörgésben, hogy a sokak által nékünk adatott kegyelmi ajándék sokak által háláltság meg mi érettségünk. mert a mi dicsekedésünk ez, lelkiismeretünk bizonyága, hogy isteni öszténiséggel és tisztasággal, nem testi bölcseséggel, hanem isteni kegyelmével forgolódtunk a világon, kiváltképen pedig ti köztetek. mert nem egyebet írunk néktek, hanem a mit olvastok, vagy el is ismertek, sőt reményem, hogy el is fogtok ismerni mindvégig; a minthogy némi részben el is ismertétek rólunk, hogy dicsekvéstek vagyunk, a miképen ti is nékünk az úr jézus napján. és ezzel a bizodalommal akartam előbb hozzátok menni, hogy másodízben nyerjétek kegyelmet; és köztetek általmenni macedóniába, és macedóniából ismét hozzátok térni vissza, és töletek elkísértem júdeába. hát ezt akarva, vajjon könnyelműen cselekedtem-é? vagy a mit akarok, test szerint akarom-é, hogy nálam az igen igen, és a nem nem legyen? de hű az isten, hogy a mi beszédünk hozzátok nem volt igen és nem. mert az isten fia jézus krisztus, a kit köztetek mi hirdettünk, én és silvánus és timótheus, nem volt igen és nem, hanem az igen lett ő benne. mert istennek valamennyi ígérete ő benne lett igenné és ő benne lett ámenné az isten dicsőségére mi általunk. a ki pedig minket ti veletek egybe krisztusban megerősít és megken minket, az isten az; a ki el is pecsételt minket, és a léleknek zálogát adta a mi szívünkbe. én pedig az istent hívom bizonyossággal az én lelkemre, hogy titeket kímélve nem mentem el eddig korinthusba. nem hogy uralkodnánk a ti hitetekben, hanem munkatársai vagyunk a ti

örömeteknek; mert hitben állotok.

2

azt tettem pedig fel magamban, hogy nem megyek közetek ismét szomorúsággal. mert ha én megszorítlak titeket, ugyan ki az, a ki megvédiám engem, hanemha a kit én megszorítottam? és azért írtam néktek éppen azt, hogy mikor oda megyek, meg ne szomoríttassam azok miatt, a kiknek örülnöm kellene; meg lévén győződve mindenitek felől, hogy az én öröömöm mindnyájatoké. mert sok szorongatás és szívbeli háborgás között írtam néktek sok könyhullatással, nem hogy megszoríttassatok, hanem hogy megismerjétek azt a szeretetet, a mellyel kiváltképen irántatok viseltem. ha pedig valaki megszorított, nem engem szomorított meg, hanem részben, hogy azt ne terheljem, titeket mindnyájatokat. elég az ilyennek a többség részéről való ilyen megbűntetése: annyira, hogy éppen ellenkezőleg ti inkább bocsássatok meg néki és vigasztaljátok, hogy valamiképen a felettébb való bánat meg ne emésze az illetet. azért kérek titeket, hogy tanúsítsatok iránta szeretetet. mert azért írtam is, hogy bizonyosan megtudom felöleletek, ha mindenben engedelmesek vagytok-é? a kinek pedig megbocsátott valamit, én is: mert ha én is megbocsátottam valamit, ha valakinek megbocsátottam, ti érettetek cselekedtem krisztus színe előtt; hogy meg ne csaljon minket a sátán: mert jól ismerjük az ő szándékait. mikor pedig troásba mentem a krisztus evangélioma ügyében és kapu nyitottat nékem az úrbán, nem volt lelkemnek nyugodalma, mivelhogy nem találtam titust, az én atyámfiát; hanem elbúcsúzván tőlük, elmentem macedóniába. hála pedig az istennek, a ki mindenkor diadalra vezet minket a krisztusban, és az ő ismeretének illatját minden helyen megjelenti mi általunk. mert krisztus jó illatja vagyonk istennek, mind az üdvözülők, mind az elkárhozók között; ezeknek halál illatja halálra; amazoknak pedig élet illatja életre. és ezekre kicsoda alkalmas? mert mi nem olyanok vagyunk, mint sokan, a kik meghamisítják az isten ígését; hanem tisztán, sőt szinte istenből szólunk az isten előtt a krisztusban.

3

kezddjük-é ismét ajánlatni magunkat? vagy talán szükségünk van, mint némelyeknek, ajánló levelekre hozzátok, avagy töletek? a mi levelünk ti vagytok, beírva a mi szívünkbe, a melyet ismer és olvas minden ember; a kik felől nyilvánvaló, hogy krisztusnak a mi szolgálatunk által szerzett levele vagytok, nem tantával, hanem az élő isten lelkével írva; nem kötáblakra, hanem a szívnek hűstábláira. ilyen bizodalomunk pedig isten iránt a krisztus által van. nem mintha magunktól volnánk alkalmasok valamit gondolni, úgy mint magunkból; ellenkezőleg a mi alkalmasok voltunk az istentől van: a ki alkalmasokká tett minket arra, hogy új szövetség szolgálai legyünk, nem betűi, hanem léleké; mert a betű megöl, a lélek pedig

megelevenít. ha pedig a halálnak betűkkel kövekbe vésett szolgálata dicsőséges vala, úgyhogy izráel fiai nem is nézhettek mózes orczájára arczának elmúló dicsősége miatt: hogyne volna még inkább dicsőséges a léleknek szolgálata? mert ha a kárhoztatás szolgálata dicsőséges, mennyivel inkább dicsőséges az igazság szolgálata? sőt a dicsőített nem is dicsőséges ebben a részben az ő meghaladó dicsőség miatt. mert ha dicsőséges az elmulandó, sokkal inkább dicsőséges, a mi megmarad. azért ilyen reménységben nagy nyíltsággal szólunk; és nem, miként mózes, a ki leplet borított az orczájára, hogy ne lássák izráel fiai az elmulandónak végét. de megtompultak az ő elméik. mert ugyanaz a lepel mind e mai napig ott van az ő szövetség olvasásánál felfedetlenül, mivelhogy a krisztusban tűnik el; sőt mind máig, a mikor csak olvassák mózest, lepel borul az ő szívökre. mikor pedig megtér az úrhoz, lehull a lepel. az úr pedig a lélek; és a hol az úrnak lelke, ott a szabadság. mi pedig az úrnak dicsőségét mindnyájan fedetlen arccal szemlélvén, ugyanazon ábrázatra elváltozunk, dicsőségről dicsőségre, úgy mint az úrnak lelkétől.

4

annakokáért, mivelhogy ilyen szolgálatban vagyunk, a mint a kegyelmet nyertük, nem csüggedünk el; hanem lemondunk a szegény takargatásáról, mint a kik nem járunk ravaszágban, és nem is hamisítjuk meg az isten ígétjét, de a nyilvánvaló igazsággal kelletjük magunkat minden ember lelkiismeretének az isten előtt. ha mégis leplezett a mi evangéliomunk, azoknak leplezett, a kik elvesznek: a kibben e világ istene megvakította a hitetlenek elméit, hogy ne lássák a krisztus dicsőséges evangéliomának világosságát, a ki az isten képe. mert nem magunkat prédikáljuk, hanem az úr jézus krisztust; magunkat pedig, mint a ti szolgáitokat, a jézusért. mert az isten, a ki szólt: setétségből világosság ragyogjon, ő gyűjtött világosságot a mi szívünkben az isten dicsősége ismeretének a jézus krisztus arczán való világoltatása végett. ez a kincsünk pedig cserépedényekben van, hogy amaz erőnek nagy volta istené legyen, és nem magunktól való. mindenütt nyomorgatunk, de meg nem szorítottunk; kétségkedünk, de nem esünk kétségbe; üldöztetünk, de el nem hagyatunk; tiportatunk, de el nem veszünk; mindenkor testünkben hordozzuk az úr jézus halálát, hogy a jézusnak élete is látható legyen a mi testünkben. mert mi, a kik élünk, mindenkor halálra adatunk a jézusért, hogy a jézus élete is látható legyen a mi halandó testünkben. azért a halál mi bennünk munkálkodik, az élet pedig ti bennetek. mivelhogy pedig a hitnek mi bennünk is ugyanaz a lelke van meg, a mint írva van: hittem és azért szóltam; hiszünk mi is, és azért szólunk; tudván, hogy a ki feltámasztotta az úr jézust, jézus által minket is feltámaszt, és veletek együtt előállít. mert minden ti érettetek van, hogy a kegyelem sokasodva sokak által a hálaadást bőséggé tegye az isten dicsőségére. azért nem csüggedünk; sőt ha a mi külső emberünk megromol is, a belső mindazáltal napról-napra újul. mert a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk igen-igen nagy örök dicsőséget sz-

erez nekünk; mivelhogy nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra; mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók.

5

mert tudjuk, hogy ha e mi földi sátorházunk elbomol, épületünk van istentől, nem kézzel csinált, örökké való házunk a mennyben. azért is sóhajtozunk ebben, óhajtván felöltözni erre a mi mennyei hajlékunkat; ha ugyan felöltözötten is mezíteleneknek nem találhatunk! mert a kik e sátorban vagyunk is, sóhajtozunk megterheltevé; mivelhogy nem kívánunk levetköztetni, hanem felöltöztetni, hogy a mi halandó, elnyelje azt az élet. a ki pedig minket erre elkészített, az isten az, a ki a lélek zálogát is adta minékünk. azért mivelhogy mindenkor bízunk, és tudjuk, hogy e testben lakván, távol vagyunk az úrtól. (mert hitben járunk, nem látásban); bizodalunk pedig van, azért inkább szeretnénk kiköltözni e testből, és elköltözni az úrhoz. azért igyekeznünk is, hogy akár itt lakunk, akár elköltözünk, néki kedvesek legyünk. mert nekünk mindnyájunknak meg kell jelennünk a krisztus ítélőszéke előtt, hogy kiki megjutalmazassék a szerint, a miket e testben cselekedett, vagy jót, vagy gonoszt. ismervén tehát az úrnak félelmét, embereket tértünk, isten előtt pedig nyilván vagyunk; reménylen azonban, hogy a ti lelkiismereteket előtt is nyilván vagyunk. mert nem ajánljuk ismét magunkat néktek, hanem alkalmat adunk ti néktek a velünk való dicsekedésre, hogy legyen mit felelnetek a színből és nem szívből dicsekedőknek. ha azért bolondok vagyunk, istenért; ha eszesek vagyunk, érettetek van az. mert a krisztusnak szerelme szorongat minket, úgy vélekedvén, hogy ha egy meghalt mindenkiért, tehát mindazok meghaltak; és azért halt meg mindenkiért, hogy a kik élnek, ezután ne magoknak éljenek, hanem annak, a ki érettök meghalt és feltámasztott. azért mi ezen túl senkit sem ismerünk test szerint; sőt ha ismertük is krisztust test szerint, de már többé nem ismerjük. azért ha valaki krisztusban van, új teremts az; a régiek elmúltak, imé, újjá lett minden. mindez pedig istentől van, a ki minket magával megbékéltetett a jézus krisztus által, és a ki nekünk adta a békéltetés szolgálatát; minthogy az isten volt az, a ki krisztusban megbékéltette magával a világot, nem tulajdonítván nékik az ő bűneiket, és reánk bízta a békéltetésnek ígétjét. krisztusért járván tehát követésébe, mintha isten kérne mi általunk: krisztusért kérünk, béküljete meg az istennel. mert azt, a ki bűnt nem ismert, bűnné tette értünk, hogy mi isten igazsága legyünk ő benne.

6

mint együttmunkálkodók intünk is, hogy hiába ne vettétek legyen az isten kegyelmét. mert ő mondja: kellemetes időben meghallgattalak, és az üdvösség napján megsegítettelek. imé itt a kellemetes idő, imé itt az üdvösség napja. senkit semmiben meg ne botránkoztatassunk, hogy a szolgálatunk ne szidalmaz-

tassék. hanem ajánljuk magunkat mindenben, mint isten szolgálói; sok türésben, nyomorúságban, szűk-ségben, szorongatásban. vereségben, tömlöczben, háborúságban, küzködésben, virrasztásban, bőjtölésben. tisztaságban, tudományban, hosszútürésben, szívességben, szent lélekben, tettetés nélkül való sz-e-retetben, igazmondásban, isten erejében; az igazsá-g-nak jobb és bal felöl való fegyvereivel; dicsőség és gyalázat által, rossz és jó hír által; mint hitők, és igazak; mint ismeretlenek, és mégis ismeretese-k; mint megholtak, és im élők; mint ostorozottak, és meg nem öltettek; mint bánkódók, noha mindig ör-vendezők; mint szegények, de sokakat gazdagítók; mint semmi nélkül való, és mindennel bírók. a mi szá-nk megnyílt ti néktek, korinthusiak, a mi szívünk ki-tárult. nem mi bennünk vagytok szorosságban, hanem szorosságban vagytok a ti szívetekben. vis-zonzásul (mint gyermekeimnek szölok) tárjátok ki ti is szívete-ke- teket. ne legyetek hitetlenekkel felemás igában; mert szövetsége van igazságnak és hamis-ságnak? vagy mi közössége a világosságnak a sötét-séggel? és mi egyezsége krisztusnak béliállal? vagy mi köze hívőnek hitetlenhez? vagy mi egyezése is-ten templomának bálványokkal? mert ti az élő isten-nek temploma vagytok, az mint az isten mondotta: lakozom bennök és közöttük járok; és lesznek nékik istenök, és ök én népem lesznek. annakokáért men-jetek ki közülök, és szakadjatok el, azt mondja az úr, és tisztátalant ne illessetek; és én magamhoz fogadlak titeket, és lesznek néktek atyátok, és ti lesztek fiaimmá, és leányaimmá, azt mondja a mindenható úr.

7

mivelhogy azért ilyen ígéreteink vannak, szerettem, tisztítsuk meg magunkat minden testi és lelki tisztá-talanságtól, isten félelmében vivén véghez a mi megszentelésünket. fogadjatok be minket; senkit meg nem bántottunk, senkit meg nem rontottunk, senkit meg nem csaltunk. nem vádképen mondom; hisz előbb mondtam, hogy szívünkben vagytok, hogy együtt haljunk, együtt éljünk. nagy az én bizo-dalmam hozzátok, nagy az én dicsekvésem felőletek; telve vagyok vigasztalódással, felettebb való az én örömem minden mi nyomorúságunk mellett. mert mikor macedóniába jöttünk, sem volt semmi nyugo-dalma a mi testünknek, sőt mindenképen nyomorog-tunk; kívül harc, belöl félelem. de az isten, a megaláztatott vigasztalója, minket is megvigasztalt ti-tus megjöttével. sőt nem megjöttével csupán, hanem azzal a vigasztalással is, a melylyel ti vigasztaltá-tok meg, hírül hozván nekünk a ti kívánczozásokat, a ti kesergődéseket, a ti hozzám való ragaszkodás-tokat; úgyhogy én mégjobban örvendeztem. hát ha megszoromítottalak is titeket azzal a levéllel, nem bánom, noha bántam; mert látom, hogy az a levél, ha ideig-óráig is, megszoromított titeket. most örülök, nem azért, hogy megszoromítottatok, hanem hogy megtérésre szomorodtatok meg. mert isten szerint szomorodtatok meg, hogy miattunk semmiben kárt ne valljatok. mert az isten szerint való szomorúság üdvösségre való megbánhatatlan megtérést szerez; a világ szerint való szomorúság pedig halált szerez.

mert ímé ez a ti isten szerint való megszoromodás-tok milyen nagy buzgóságot keltett ti bennetek, sőt védekezést, sőt bosszankodást, sőt félelmet, sőt kívánczozást, sőt buzgóságot, sőt bosszuállást. min-denképen bebizonyítottátok, hogy tiszták vagytok e dologban. ha tehát írtam is néktek, nem a sértő miatt, sem a sértett miatt; hanem hogy nyilvánvaló legyen nálatok a mi irántatok való buzgóságunk is-ten előtt. annakokáért megvigasztalódtunk a ti vi-gasztalástokon; de sokkal inkább örültünk a titus örömén, hogy az ő lelki ti mindnyájan megnyugat-tátok: mert ha dicsekedtem valamit néki felőletek, nem maradtam szegényben; de a mint ti néktek min-dent igazán szólottam, azonképen a mi tiszta előtt való dicsekvésünk is igazsággá lett. és ő még jobb szívvel van irántatok, visszaemlékezvén mindnyájatoknak engedelmségre, hogy félelemmel és rettegéssel fo-gadjátok őt. örülök, hogy mindenképen bízhatom bennetek.

8

tudotokra adjuk pedig, atyámfiai, istennek azt a kegyelmét, a melyet macedónia gyülekezeteivel kö-zlött. hogy a nyomorúság sok próbái közt is bőséges az ő örömük és igen nagy szegénységük jószívűségük gazdagságává növekedett. mert, bizonyság vagyok rá, erejük szerint, sőt erejük felett is adakoznak, sok könyörgéssel kérvén minket, hogy a szentek iránt való szolgálat jótéteményébe és közösségébe fogad-juk be őket. és nem a miképen reméltük, hanem ön-magukat adták először az úrnak, és nekünk is az is-ten akaratából. hogy kérnünk kellett titust, hogy a miképen elkezdette, azonképen végezze is be ná-la-tok ezt a jótéteményt is. azért, miképen minden-ben bővölködött, hitben, beszédben, ismeretben és minden buzgóságban és hozzánk való szeretetben, úgy e jótéteményben is bővölködjetek. nem paranc-sképen mondom, hanem hogy a mások buzgósága ál-tal a ti szeretetetek valódiságát is kipróbáljam. mert ismeretek a mi urunk jézus krisztusnak jótéteményét, hogy gazdag lévén, szegénnyé lett érettetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok. tanácsot is adok e dologban; mert hasznos az néktek, a kik nemcsak a cselekvést, hanem az akarást is elkezdétek tavaly óta. most hát a cselekvés is vigyéktek végbe; hogy a miképen az akarás készsége, azonképen a vé-grehajtás és ahhoz képest legyen, a mitek van. mert ha a készség megvan, a szerint kedves az, a mije kinek-kinek van, és nem a szerint, a mije nincs. mert nem úgy, hogy másoknak könnyebbségük, néktek pedig nyomorúságtok legyen, hanem egyenlőség szer-int; a mostani időben a ti bőségetek pótolja ama-zoknak fogyatkozását; hogy amazoknak bősége is pótolhassa a ti fogyatkozástokat, hogy így egyen-lőség legyen; a mint megvan írva: a ki sokat szedett, nem volt többje; és a ki keveset, nem volt keveseb-be. hála pedig az istennek, ki ugyanazt a buzgósá-got oltotta értetek a titus szívébe. mivelhogy in-tésünket ugyan elfogadta, de nagy buzgóságában önként ment hozzátok. elküldöttük pedig vele együtt amaz atyafit is, a ki az összes gyülekezetekben dic-séretes az evangéliomért; nemcsak pedig, hanem a

gyülekezetek útítársunknak is megválaszták ebben a jó ügyben, a melyet mi szolgálunk magának az úrnak dicsőségére és a ti készségeitekre; óvakodván, hogy senki se ócsárolhasson minket a mi szolgálatunk által való bőséges jótétemény miatt; mert gondunk van a tisztességre nemcsak az úr előtt, hanem az emberek előtt is. sőt elküldöttük velők a mi atyánkfiait is, a kinek buzgó voltát sok dologban sokszor kipróbáltuk, most pedig még sokkal buzgóbb, irántatuk való nagy bizodalmanál fogva. akár titusról van szó, ő az én társam és ti köztetek segítségem; akár a mi atyánkfiai felől, ők a gyülekezetek követői, krisztus dicsősége: adjátok azért szereteteteknek és felöletek való dicsekvésünknek, bizonyosságát irántuk a gyülekezetek előtt is.

9

a szentek iránt való szolgálatról felesleges is néktek írnom. hiszen ismerem a ti készségeket a melylyel dicsekszem felöletek a macedónoknak, hogy akhája kész a mult esztendő óta; és a ti buzgósgotok, sokakat magával ragadt. mindamellet elküldöttem az atyafikat, hogy a mi felöletek való dicsekedésünk ebben a részben hiábavaló ne legyen; hogy, a mint mondam, készen legyetek. hogy aztán, ha a macedónok velem együtt odajutnak és titeket készületlenül találnak, valamiképen szégyent ne valljunk mi, hogy ne mondjam ti, ebben a dologban. szükségesnek véltem azért utasítani az atyafiakat, hogy előre menjenek el hozzátok, és készítsék el előre a ti előre megígért adományokat, hogy az úgy legyen készen, mint adomány, és nem mint ragadomány. azt mondom pedig: a ki szűken vet, szűken is arat; és a ki bőven vet, bőven is arat. kiki a mint eltökélte szívében, nem szomorúságból, vagy kénytelenségből; mert a jókedvű adakozót szereti az isten. az isten pedig hatalmas arra, hogy rátok áraszsa minden kegyelmét; hogy mindenben, mindenkor teljes elégségtek lévén, minden jótéteményre bőségen legyetek, a mint meg van írva: szórt, adott a szegényeknek; az ő igazsága örökké megmarad. a ki pedig magot ad a magvetőnek és kenyeret eleségül, ad és megsokasítja a ti vetéseket és megnöveli a ti igazságtoknak gyümölcsét, hogy mindenben meggazdagodjatok a teljes jószívűsége, a mely általunk hálaadást szerez az istennek. mert e tisztnek szolgálata nemcsak a szenteknek szükségét elégíti ki, hanem sok hálaadással bőséges az isten előtt; a mennyiben e szolgálatnak próbája által dicsőítik az istent a ti krisztus evangéliomát valló engedelmisségtekért, és a ti hozzájuk és mindennek való adakozó jószívűségtekért. mikor éretteket könyörögve ők is vágyakoznak utánatok az istennek rajtatok való bőséges kegyelme miatt. az istennek pedig legyen hála az ő kimonhatatlan ajándékáért.

10

magam pedig, én pál, kérlek titeket a krisztus szelid-ségére és engedelmisségére, a ki szemtől szemben ugyan alázatos vagyok közöttetek, de távol bátor

vagyok irántatok; kérlek pedig, hogy a mikor jelen leszek, ne kelljen bátornak lennem ama bizodalomnál fogva, a melylyel úgy gondolom bátor lehetek némelyekkel szemben, a kik úgy gondolkodnak felőlünk, mintha mi test szerint élénk. mert noha testben élünk, de nem test szerint vitézkedünk. mert a mi vitézkedésünk fegyverei nem testiek, hanem erősek az istennek, erősségek lerontására; lerontván okoskodásokat és minden magaslatot, a mely isten ismerete ellen emeltetett, és foglyul ejtvén minden gondolatot, hogy engedelmeskedjék a krisztusnak; és készen állván megbüntetni minden engedetlenséget, mihelyst teljessé lesz a ti engedelmisségtek. a szem előtt valókra néztek? ha valaki azt hiszi magáról, hogy ő a krisztusé, viszont azt is gondolja meg önmagában, hogy a mint ő maga a krisztusé, azonképen mi is a krisztuséi vagyunk. mert ha még egy kissé felettebb dicsekedem is a mi hatalmunkkal, a melyet az úr a ti építésekre és nem megrontásokra adott, én nem vallok szégyent; hogy ne láttassam, mintha csak ijesztgetnélek a leveleim által. mert, úgy mondják, a levelei ugyan súlyosak és keménynek; de a maga jelenvolta erőtelen, és beszéde silány. gondolja meg azt, a ki ilyen, hogy a milyenek vagyunk távol, a levelek által való beszédben, éppen olyanok leszünk, ha megjelenünk, cselekedetben is. mert nem merjük magunkat azokhoz számítani, vagy hasonlítani, a kik magukat ajánlják; de azok magukat magukhoz mérvén és magukhoz hasonlítván magukat, nem okosan cselekesznek. de mi nem dicsekszünk mértéktelenül, hanem ama mérőszinór mértéke szerint, a melyet isten adott nékünk mértékül, hogy hozzátok is elérjünk. mert nem feszítjük túl magunkat, mintha nem értünk volna el hozzátok; hiszen hozzátok is eljutottunk a krisztus evangéliomával. a kik nem dicsekszünk mértéktelenül mások munkájával, de reméljük, hogy hitetek megnövekedve nagyokká leszünk közöttetek a mi mérőszinórnak szerint bőségesen. hogy rajtatok túl is hirdessük az evangéliomot, nem dicsekedvén más mértéke szerint a készsél. a ki pedig dicsekszik, az úrban dicsekedjék. mert nem az a kipróbált, a ki magát ajánlja, hanem a kit az úr ajánl.

11

vajha elszenvendnétek tőlem egy kevés balgatagságot! sőt szenvedjétek el engem is. mert isteni buzgósággal buzgok értetek; hisz eljegyeztelek titeket egy fiúnak, hogy mint szeplőtlen szüzet állítsalak a krisztus elé. félek azonban, hogy a miként a kigyó a maga állnokságával megcsalta évát, akként a ti gondolataitok is megrontatnak és eltávolodnak a krisztus iránt való egyenességtől. mert hogyha az, a ki jő, más jézust prédikál, a kit nem prédikáltunk, vagy más lelket vesztek, a mit nem vettetek, vagy más evangéliomot, a mit be nem fogadtatok, szépen eltűnétek. mert én azt gondolom, hogy semmiben sem vagyok alábbvaló a fő-fő apostoloknál. ha pedig avatlatlan vagyok is a beszédben, de nem az ismeretben; sőt mindenben, mindenképen nyilvánvalókká lettünk előttetek. avagy vétkeztem-é, mikor magamat megaláztam, hogy ti felmagasztaltassatok, hogy

ingyen hirdetem néktek az isten evangéliomát? más gyülekezeteket fosztottam meg, zsoldot vévén, hogy néktek szolgáljak; és mikor nálatok voltam és szükölködtem, nem voltam terhére senkinek. mert az én szükségemet kipótolták a macedóniából jött atyafiak; és rajta voltam és rajta is leszek, hogy semmiben se legyek terhetekre. krisztus igazsága bennem, hogy én ettől a dicsekvéstől nem esem el akhája vidékén. miért? hogy nem szeretlek titeket? tudja az isten. de a mit cselekszem, cselekedni is fogom, hogy elvágjam az alkalmat az alkalomk-eresők elől; hogy a mivel dicsekszenek, olyanoknak találtsanak abban, mint mi is. mert az ilyenek hamis apostolok, álnok munkások, a kik a krisztus apostolaivá változtatják át magukat. nem is csoda; hisz maga a sátán is átváltoztatja magát világosság angyalává. nem nagy dolog azért, ha az ő szolgálai is átváltoztatják magokat az igazság szolgálivá; a kiknek végök az ő cselekedeteik szerint leszén. ismét mondom: ne tartson engem senki esztelennek; de ha mégis, fogadjatok be mint esztelent is, hogy egy kicsit én is dicsekdehessem. a mit mondok, nem az úr szerint mondom, hanem mintegy esztelenül a dicsekvésnek ezzel a merészségével, mivelhogy sokan dicsekszenek test szerint, dicsekszem én is. hisz okosak lévén, örömet eltűrtek az eszteleneket. mert eltűrtek, ha valaki leigáz titeket, ha valaki felfal, ha valaki megfog, ha valaki felfuvalkodik, ha valaki arczul ver titeket. szégyenkezve mondom, mivelhogy mi erőtlenekek voltunk; de a miben merész valaki, esztelenül szólok, merész vagyok én is. héberek ök? én is. izráeliták-é? én is. ábrahám magva-é? én is. krisztus szolgálai-é? (balgatagul szólok) én méginkább; több fáradtság, több vereség, több börtön, gyakorta való halálos veszedelem által. a zsidóktól ötször kaptam negyvenet egy híján. háromszor megostoroztak, egyszer megköveztek, háromszor hajótörést szenvedtem, éjt-napot a mélységben töltöttem; gyakorta való utazásban, veszedelemben folyó vizeken, veszedelemben rablók közt, veszedelemben népem között, veszedelemben pogányok között, veszedelemben városban, veszedelemben pusztában, veszedelemben tengeren, veszedelemben hamis atyafiak közt; fáradtságban és nyomorúságban, gyakorta való virrasztásban, éhségben és szomjúságban, gyakorta való böjtölésben, hidegben és mezítelenségben. mindezekén kívül van az én naponkénti zaklattatásom, az összes gyülekezetek gondja. ki beteg, hogy én is beteg ne volnék? ki botránkozik meg, hogy én is ne égnék? ha dicsekdenem kell, az én gyengeségemmel dicsek-szem. az isten és a mi urunk jézus krisztusnak atyja, a ki mindörökké áldott, tudja, hogy nem hazudom. damaskusban aretás király helytartója őrizte a damaskusiak városát, akarván engem megfogni; és az ablakon át, kosárban bocsátottak le a köfalon, és megmenekültem kezei közül.

12

a dicsekvés azonban nem használ nékem; ráterek azért a látomásokra és az úrnak kijelentéseire. ismeretek egy embert a krisztusban, a ki tizennégy

évvel ezelőtt (ha testben-é, nem tudom; ha testen kívül-é, nem tudom; az isten tudja) elragadtattott a harmadik égig. és tudom, hogy az az ember, (ha testben-é, ha testen kívül-é, nem tudom; az isten tudja), elragadtattott a paradicsomba, és hal-lott kimondhatatlan beszédeket, a melyeket nem sz-abad embernek kibeszélnie. az ilyenlenc dicsekszem; magammal pedig nem dicsekszem, ha csak az én gyengeségemmel nem. mert ha dicsekdeni akarok, nem leszek esztelen; mert igazságot mondok; de megtűröttem magamat, hogy valaki többnek ne tartson, mint a minék lát, vagy a mit hall tőlem. és hogy a kijelentések nagysága miatt el ne bizakod-jam, tövis adatott nekem a testembe, a sátán angyala, hogy gyötörjön engem, hogy felettébb el ne biza-kodjam. ezért háromszor könyörögtem az úrnak, hogy távozzék el ez tőlem; és ezt mondá nekem: elég néked az én kegyelemem; mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el. nagy örömet dicsekszem azért az én erőtelenségemmel, hogy a krisztus ereje lakozzék én bennem. annakokáért gyönyörködöm az erőtlenségekben, bántalmazásokban, nyomorúsá-gokban, üldözésekben és szorongatgatásokban krisztusért; mert a mikor erőtlenek vagyok, akkor vagyok erős. dicsekedvén, balgatagá lettem; ti kényszerítet-tetek reá. mert néktek kellett volna engem ajánlan-otok; mert semmiben sem vagyok alábbvaló a fő-fő apostoloknál, noha semmi vagyok. apostolságom-nak jelei megbizonyosodtak köztöttek sok türesben, jelekből, csodákban és erőiben is. mert micsoda az, a miben megkárosodtatok a többi gyülekezetek mellett, hanem ha az, hogy én magam nem voltam néktek terhetekre? bocsássátok meg nekem ezt az igazságtalanságot! imé harmadizben is kész vagyok hozzátok menni, és nem leszek terhetekre; mert nem azt keresem, a mi a tiétek, hanem titeket ma-gatokat. mert nem a gyermekek tartoznak kinc-seket gyűjteni a szülőknek, hanem a szülők a gyer-mekeknek. én pedig nagy örömet áldozok és esem áldozatul a ti lelketekért; még ha ti, a kiket én igen szeretek, kevésbbé szerettek is engem. de ám legyen, hogy én nem voltam terhetekre; hanem ál-nok lévén ravaszsággal fogtalak meg titeket. avagy a kiket hozzátok küldtem, azok közül valamelyik ál-tal kifosztottalak-é titeket? megkértem titust, és vele együtt elküldtem amaz atyafit; csak nem fosztott ki titeket titus? nem egyazon lélek szerint jártunk-é? nem azokon a nyomokon-é? azt hiszitek megint, hogy előttetek mentegtetjük magunkat. az isten előtt krisztusban szólok; mindezt pedig, szerettem, a ti épülétekért. mert félek azon, hogy ha odam-egyek, nem találalak majd olyanoknak, a milyeneknek szeretnék, és engem is olyannak találtok, a mily-neknek nem szeretnék; hogy valamiképen versen-gések, irigységek, indulatoskodások, visszavonások, rágalmazások, fondorkodások, felfuvalkodások, pár-toskodások lesznek köztetek; hogy mikor újra odam-egyek, megaláz engem az én istenem ti köztetek, és sokakat megsíratok azok közül, a kik ezelőtt vétkeztek és meg nem tértek a tisztátalanságból, paráznaságból és bujaságból, a mit elkövettek.

ezúttal harmadszor megyek hozzátok. két vagy három tanú vallomása alapján megáll minden dolog. előre megmondtam, és előre mondom, mint másodszori ottlétemkor, és most is távollétemben írom azoknak, a kik ezelőtt vétkeztek, és a többieknek mind, hogy ha ismét odamegyek, nem leszek kíméletes; mert hát az általam szóló krisztusnak bizonyosságát keresitek, a ki irányotokban nem erőtelen, hanem erős ti bennetek. mert noha megfeszítettet érötelenégből, mindazáltal él istennek hatalmából. és noha mi erőtelenek vagyunk benne, de vele együtt élünk majd isten erejéből ti nálatok. kísértésétek meg magatokat, ha a hitben vagytok-e? magatokat próbáljátok meg. avagy nem ismeritek-e magatokat, hogy a jézus krisztus bennetek van? kivévn, ha méltatlanok vagytok. de reménylem, hogy megismeritek, hogy mi nem vagyunk méltatlanok. az istent pedig kérem, hogy semmi gonoszt ne cselekedjete; nem hogy mi méltóknak láttassunk, hanem hogy ti a jót cselekedjétek, mi pedig mintegy méltatlanok legyünk. mert semmit sem cselekedhetünk az igazság ellen, hanem csak az igazságért. mert örvendünk, ha mi erőtelenek vagyunk, ti meg erősek vagytok; ezt pedig kérjük is, a ti tökéletesedésetekért. azért írom ezeket távollétemben, hogy jelenlétemben ne kelljen keményen viselkednem ama hatalom szerint, a melyet az úr adott nékem építésre és nemrontásra. végezetre, atyámfiai, legyetek jó egészségben, épüljete, vigasztalódjatek, egy értelemben legyetek, békességben éljete; és szeretetnek és békességnek istene lészen veletek. köszöntsétek egymást szent csókkal. köszöntenek titeket a szentek mindnyájan. az úr jézus krisztusnak kegyelme, és az istennek szeretete, és a szent léleknek közössége mindnyájatokkal. amen. (text omitted)

pál, apostol (nem emberektől, sem nem ember által, hanem jézus krisztus által és az atya isten által, a ki feltámasztotta őt a halálból); és a velem levő összes atyafiak, galátzia gyülekezeteinek: kegyelem néktek és békesség az atya istentől, és a mi urunk jézus krisztustól, a ki adta önmagát a mi bűneinkért hogy kiszabadítson minket e jelenvaló gonosz világból, az istennek és a mi atyáinknak akarata szerint. a kinek dicsőség örökkön örökké! ámen. csodálkozom, hogy attól, a ki titeket krisztus kegyelme által elhívott, ily hamar más evangéliomra hajlotok. holott nincs más; de némelyek zavarnak titeket, és el akarják ferdíteni a krisztus evangéliomát. de ha szinte mi, avagy mennyből való angyal hirdetne is néktek valamit azon kívül, a mit néktek hirdettünk, legyen átok. a mint előbb mondtuk, most is ismét mondom: ha valaki néktek hirdet valamit azon kívül, a mit elfogadtatok, átok legyen. mert most embereknek engedek-é, avagy az istennek? vagy embereknek igyekezem-é tetszeni? bizonyára, ha még embereknek igyekezném tetszeni, krisztus szolgálja nem volnék. tudotokra adom pedig atyámfiak, hogy az az evangéliom, melyet én hirdettem, nem ember szerint való; mert én sem embertől vettem azt, sem nem tanítottak arra, hanem a jézus krisztus kijelentése által. mert hallottátok, mint forgolódtam én egykor a zsidóságban, hogy én felelté igen háborgattam az isten anyaszentegyházát, és pusztítottam azt. és felülmultam a zsidóságban nemzetembeli sok kortársamat, szerfelett rajongván atyai hagyományaimért. de mikor az istennek tetszett, ki elválasztott engem az én anyám méhétől fogva és elhívott az ő kegyelme által, hogy kijelentse az ő fiát én bennem, hogy hirdessem őt a pogányok között: azonnal nem tanácskoztam testtel és vérrel, sem nem mentem jeruzsálembe az előttem való apostolokhoz, hanem elmentem arábiába, és ismét visszatértem damaskusba. azután három esztendő mulva fölmentem jeruzsálembe, hogy pétert meglátogassam, és nála maradtam tizenöt napig. az apostolok közül pedig mást nem láttam, hanem csak jakabot, az úr atyafiát. a miket pedig néktek írok, ímé isten előtt mondom, hogy nem hazudom. azután mentem siríának és ciliciának tartományába. ismeretlen valék pedig személyesen a júdeában levő keresztyén gyülekezetek előtt; hanem csak hallották, hogy: a ki minket üldözött egykor, most hirdeti azt a hitet, a melyet egykor pusztított. és dicsőíték bennem az istent.

azután tizennégy esztendő mulva ismét fölmentem jeruzsálembe barnabással együtt, elvívén titust is. fölmentem pedig kijelentés következtében és éljók adtam az evangéliomot, melyet hirdetek a pogányok között, de külön a tekintélyeseknek, hogy valami módon hiába ne fussak, avagy ne futottam legyen. de még a velem levő titus sem készszerített a körülmetélkedésre, noha görög vala, tudniillik a belopózkodott hamis atyafiakért, a kik alat-

tomban közénk jöttek, hogy kikémléljék a mi szabadságunkat, melylyel bírnak a krisztus jézusban, hogy minket szolgálkák tegyenek: kiknek egy pillanatra sem adtuk meg magunkat, hogy az evangéliom igazsága megmaradjon számotokra. a tekintélyesektől pedig, (bárminők valának régen, azzal nem törődöm; isten nem nézi az embernek személyét: mert velem a tekintélyesek semmit sem közöltek; sőt ellenkezőleg, mikor látták, hogy én reám van bízva a körülmetéltelesség evangélioma, mint péterre a körülmetélés; (mert a ki erős volt péterben a körülmetélkedés apostolságára, bennem is erős volt a pogányok között). és elismervén a nékem adatott kegyelmet, jakab és káfás, meg jános, kik oszlopokul tekintetnek, bajtársi jobbjukat nyújták nékem és barnabásnak, hogy mi a pogányok között, ők pedig a körülmetélés között prédikáljunk: csakhogy a szegényekről megemlékezzünk; a mit is én igyekeztem megcselekedni. mikor pedig péter antiókiába jött, szemtől szembe ellene állottam, mivel panaszt volt reá. mert mielőtt némelyek oda jöttek jakabtól, a pogányokkal együtt evétek; mikor pedig oda jöttek, félrevonult és elkülönítette magát, félvén a körülmetélkedésből valóktól. és vele képmutatószkodtak a többi zsidók is, úgy hogy barnabás szintén elcsábított az ő tettetésök által. de mikor láttam, hogy nem egyenesen járnak az evangéliom igazságához képest, mondek péternek mindnyájok előtt: ha te zsidó létedre pogány módra élsz és nem zsidó módra, miként kényszerítet a pogányokat, hogy zsidó módra éljenek? mi, természet szerint zsidók és nem pogányok közül való bűnösök, tudván azt, hogy az ember nem igazul meg a törvény cselekedeteiből, hanem a jézus krisztusban való hit által, mi is krisztus jézusban hittünk, hogy megigazuljunk a krisztusban való hitből és nem a törvény cselekedeteiből; mivel a törvény cselekedeteiből nem igazul meg egy test sem. ha pedig a krisztusban keresvén a megigazulást, mimagunk is bűnösnek találhatunk, avagy krisztus bűnnek szolgálja-é? távol legyen. mert, ha a miket elrontottam, azokat ismét fölépítem, önmagamat teszem bűnössé. mert én a törvény által meghaltam a törvénynek, hogy istennek éljek. krisztussal együtt megfeszítettem. élek pedig többé nem én, hanem él bennem a krisztus; a mely életet pedig most testben élek, az isten fiában való hitben élem, a ki szeretett engem és önmagát adta érettem. nem törölöm el az isten kegyelmét; mert ha a törvény által van az igazság, tehát krisztus ok nélkül halt meg.

óh balgatag galátziabeliek, kicsoda ígézett meg titeket, hogy ne engedelmeskedjete az igazságnak, kiknek szemei előtt a jézus krisztus úgy íratott le, mintha ti köztetek feszítettet volna meg? csak azt akarom megtudni tőletek: a törvény cselekedeteiből kaptátok-é a lelket, avagy a hit hallásából? ennyire esztelenek vagytok? a mit lélekben kezdtetek el, most testben fejeznétek be? annyit szenvedtetek hiába? ha ugyan hiába. annakokáért, a ki a lelket szolgáltatja néktek, és hatalmas dolgokat művel benneteket, a törvény cselekedeteiből, vagy a hit hallásából

cselekeszi-é? miképen ábrahám hitt az istennek, és tulajdonítottat neki igazságot. értették meg tehát, hogy a kik hitből vannak, azok az ábrahám fiai. előre látván pedig az írás, hogy isten hitből fogja megigazítani a pogányokat, eleve hirdette ábrahámnak, hogy: te benned fognak megáldatni minden népek. ekként a hitből valókat áldatnak meg a hívó ábrahámmal. mert a kik törvény cselekedeteiből vannak, átok alatt vannak; minthogy meg van írva: átkozott minden, a ki meg nem marad mindazokban, a mik megíratnak a törvény könyvében, hogy azokat cselekedje. hogy pedig a törvény által senki sem igazul meg isten előtt, nyilvánvaló, mert az igaz ember hitből él. a törvény pedig nincs hitből, hanem a mely ember cselekeszi azokat, élni fog azok által. krisztus váltott meg minket a törvény átkától, átokká levén érettünk; mert meg van írva: átkozott minden, a ki fán függ: hogy az ábrahám áldása krisztus jézusban legyen a pogányokon, hogy a lélek ígérét elnyerjük hit által. atyámfiai! ember szerint szólok. lám az embernek megerősített testámentumát senki erőtelenné nem teszi, sem ahhoz hozzá nem ad. az ígéretek pedig ábrahámnak adtak és az ő magvának. nem mondja: és a magvaknak, mint sokról; hanem mint egyről. és a te magodnak, a ki a krisztus. ezt mondom pedig, hogy a kötest, melyet isten először megerősített a krisztusra nézve, a négyezszárharmincz esztendő múltán keletkezett törvény nem teszi erőtelenné, hogy megsemmisítse az ígérteket. mert ha törvényből van az örökség, akkor többé nem ígértekből; ábrahámnak pedig ígélet által ajándékozta azt az isten. micsoda tehát a törvény? a bűnök okáért adatott, a míg eljő a mag, a kinek tétetett az ígélet: rendeltetvén angyalok által, közben járó kezében. a közbenjáró pedig nem egyé, isten ellenben egy. a törvény tehát az isten ígérétei ellen van-é? távol legyen! mert ha olyan törvény adatott volna, a mely képes megeleveníteni, valóban a törvényből volna az igazság. de az írás mindent bűn alá rekesztett, hogy az ígélet jézus krisztusban való hitből adassék a hívóknak. minekelőtte pedig eljött a hit, törvény alatt őriztettünk, egybezárv a eljövendő hit kinyilatkoztatásáig. ekként a törvény krisztusra vezérlő mesterünké lett, hogy hitből igazuljunk meg. de minekutána eljött a hit, nem vagyunk többé a vezérlő mester alatt. mert mindnyájan isten fiai vagyunk a krisztus jézusban való hit által. mert a kik krisztusba keresztekedtetek meg, krisztust öltöztetek fel. nincs zsidó, sem görög; nincs szolga, sem szabad; nincs férfi, sem nő; mert ti mindnyájan egyek vagytok a krisztus jézusban. ha pedig krisztuséi vagytok, tehát az ábrahám magva vagytok, és ígélet szerint örökösök.

4

mondom pedig, hogy a meddig az örökös kiskorú, semmiben sem különbözik a szolgától, jöllehet ura mindennek; hanem gyámok és gondviselők alatt van az atyjától rendelt ideig. azonképen mi is, mikor kiskorúak valánk, a világ elemei alá voltunk vetetve szolgaként: mikor pedig eljött az időnek teljessége, kibocsátotta isten az ő fiát, a ki asszonytól

lett, a ki törvény alatt lett, hogy a törvény alatt levőket megváltsa, hogy elnyerjük a fiúságot. minthogy pedig fiak vagytok, kibocsátotta az isten az ő fiának lelkét a ti szíveitekbe, ki ezt kiáltja: abba, atya! azért nem vagy többé szolga, hanem fiú; ha pedig fiú, istennek örököse is krisztus által. ámde akkor, mikor még nem ismertétek az istent, azoknak szolgálatokat, a mik természet szerint nem istenek; most azonban, hogy megismertétek az istent, sőt hogy megismertétek az isten, miként tértek vissza ismét az erőtelén és gyarló elemekhez, a melyeknek megint újból szolgálni akartok? megtartjátok a napokat és hónapokat és időket, meg az esztendőket. féltetek titeket, hogy hiába fáradoztam körültek. legyetek olyanok, mint én; mert én is olyanná lettem, mint ti: atyámfiai, kérlek titeket, semmivel sem bántottatok meg engem. tudjátok pedig, hogy testem erőtelensége miatt hirdettem néktek az evangéliomot először. és megkísértetvén testemben, nem vetetetek meg, sem nem útáltatok meg engem, hanem úgy fogadtatok, mint istennek angyalát, mint krisztus jézust. hová lön tehát a ti boldogságotok? mert bizonyosságot tesztek néktek, hogy ti, ha lehetséges volt volna, szemeiteket kivájván, nekem adtátok volna. tehát ellenségeitek lettem-é, megmondván néktek az igazat? nem szépen buzgolkodnak éretteket, sőt miniket ki akarnak rekeszteni, hogy mellettök buzgolkodjatok. szép dolog pedig fáradozni a jóban mindenkor, és nem csupán akkor, ha köztetek vagyok. gyermekeim! kiket ismét fájdalommal szülök, míglen kiabázolódik bennetek krisztus. szeretnék pedig most köztetek jelen lenni és változtatni a hangomon; mert bizonytalanságban vagyok felőletek. mondjátok meg nekem, kik a törvény alatt akartok lenni: nem halljátok-é a törvényt? mert meg van írva, hogy ábrahámnak két fia volt; egyik a szolgátólól, és a másik szabadostól. de a szolgátólól való test szerint született; a szabadostól való pedig az ígélet által. ezek mást példáznak: mert azok az asszonyok a két szövetség, az egyik a sinai hegyről való, szolgaságra szülő, ez hágár, mert hágár a sinai hegy arábiában, hasonlatos pedig a mostani jeruzsálemhez, nevezetesen fiaival együtt szolgál. de a magasságos jeruzsálem szabad, ez mindnyájunknak anyja, mert meg van írva: ujjongj te meddő, ki nem szülsz; vígadozzál és kiálts, ki nem vajdul; mert sokkal több az elhagyottnak magzatja, mint a kinek férje vagyon. mi pedig, atyámfiai, izsák szerint, ígéletnek gyermekei vagyunk. de valamint akkor a test szerint született üldözte a lélek szerint valót, úgy most is. de mit mond az írás? üzd ki a szolgát és az ő fiát; mert a szolgáló fia nem örököl a szabad nő fiával. annakokáért, atyámfiai, nem vagyunk a szolgáló fiai, hanem a szabadoséi.

5

annakokáért a szabadságban, melyre minket krisztus megszabadított, álljatok meg, és ne kötelezzétek meg ismét magatokat szolgaságnak ígájával. ímé, én pál mondom néktek, hogy ha körülmetélkedtek, krisztus néktek semmit sem használ. bizonyosságot tesztek pedig ismét minden embernek, a ki körülmetélkedik, hogy köteles az egész törvényt megtar-

tani. elszakadtatok krisztustól, a kik a törvény által akartok megigazulni, a kegyelemből kiestetek. mert mi a lélek által, hitből várjuk az igazság reményességét. mert krisztus jézusban sem a körülmetélkedés nem ér semmit, sem a körülmetélkedetlenség, hanem a szeretet által munkálkodó hit. jól futottatok; kicsoda gátolt meg titeket, hogy ne engedelmeskedjete az igazságnak? ez a hitetés nem attól van, a ki titeket hív. kis kovász az egész tésztát megkeleszti. bizodalom van az úrban ti hozzátok, hogy más értelemben nem lesztek; de a ki titeket megzavar, elveszi az ítéletet, bárki legyen. én pedig atyámfi, ha még a körülmetélést hirdetem, miért üldöztetem mégis? akkor eltöröltetted a kereszt botránya. bárcsak ki is metszetnék magukat, a kik titeket bujtoztatnak. mert ti szabadságra hivatottok atyámfi; csakhogy a szabadság ürügye ne legyen a testnek, sőt szeretettel szolgáljatok egymásnak. mert az egész törvény ez egy ígében teljesedik be: szeresd felebarátodat, mint magadat. ha pedig egymást marjatók és faljatók, vigyázzatok, hogy egymást fel ne emészszétek. mondom pedig, lélek szerint járjatok, és a testnek kívánságát véghez ne vigyétek. mert a test a lélek ellen törekedik, a lélek pedig a test ellen; ezek pedig egymással ellenkeznek, hogy ne azokat cselekedjétek, a miket akartok. ha azonban a lélektől vezéreltetek, nem vagytok a törvény alatt. a testnek cselekedetei pedig nyilvánvalók, melyek ezek: házasságtörés, paráznság, tisztátalanság, bujálkodás. bálványimádás, varázslás, ellenségeskedés, versengések, gyűlölködések, harag, patvarkodások, viszszavonások, pártütések, irigységek, gyilkosságok, részegségek, dobzódások és ezekhez hasonlók: melyekről előre mondom néktek, a miképen már ezelőtt is mondtam, hogy a kik ilyeneket cselekesznek, isten országának örökösei nem lesznek. de a léleknek gyümölcse: szeretet, öröm, békesség, békétűrés, szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség. az ilyenek ellen nincs törvény. a kik pedig krisztuséi, a testet megfeszítették indulataival és kívánságaival együtt. ha lélek szerint élünk, lélek szerint is járunk. ne legyünk hiú dicsőség kívánók, egymást ingerlők, egymásra irigykedők.

6

atyámfi, még ha előfogja is az embert valami bűn, ti lelkiek, igazítsátok útbá az olyant szelídségnek lelkével, ügyelvén magadra, hogy meg ne kísértessél te magad is. egymás terhét hordozzátok, és úgy töltsétek be a krisztus törvényét. mert ha valaki azt véli, hogy ő valami, holott semmi, önmagát csalja meg. minden ember pedig az ő maga cselekedetét vizsgálja meg, és akkor csakis önmagára nézve lesz dicsekedése és nem másra nézve. mert kiki a maga terhét hordozza. a ki pedig az ígére taníttatik, közölje minden javát tanítójával. ne tévelyegjete, isten nem csúfoltatik meg; mert a mit vet az ember, azt aratádjá is. mert a ki vet az ő testének, a testből arat veszedelmet; a ki pedig vet a léleknek, a lélekből arat örök életet. a jótéteményben pedig meg ne restüljünk, mert a maga idejében aratunk, ha el nem lankadunk. annakokáért míg időnk van, cse-

lekedjünk jót mindennel, kiváltképen pedig a mi hitünknek cselédeivel. látjátok, mekkora betűkkel írok néktek a saját kezemmel! a kik testre szépek szeretnének lenni, azok kényszerítenek titeket a körülmetélkedésre; csak azért, hogy a krisztus keresztyéért ne üldöztessenek. mert magok a körülmetélkedettek sem tartják meg a törvényt; hanem azért akarják, hogy ti körülmetélkedjete, hogy a ti testetekkel dicsekedjenek. nekem pedig ne legyen másban dicsekedésem, hanem a mi urunk jézus krisztus keresztyében, a ki által nekem megfeszítettett a világ, és én is a világnak. mert krisztus jézusban sem a körülmetélkedés, sem a körülmetéletlenség nem használ semmit, hanem az új teremtés. és a kik e szabály szerint élnek, békesség és irgalmasság azokon, és az istennek izráelén. ennekutána senki nekem bántásomra ne legyen; mert én az úr jézusnak belyegeit hordozom az én testemben. a mi urunk jézus krisztusnak kegyelme legyen a ti lelketekkel atyámfi! amen.

pál, jézus krisztus apostola istennek akaratjából, az efézusban lévő és krisztus jézusban hívő szenteknek. kegyelem néktek és békesség istentől, a mi atyánktól és az úr jézus krisztustól. áldott legyen az isten, és a mi urunknak, jézus krisztusnak atyja, a ki megáldott minket minden lelki áldással a mennyekben a krisztusban, a szerint, a mint magának kiválasztott minket ő benne a világ teremtése előtt, hogy legyünk mi szentek és feddhetetlenek ő előtte szeretet által, eleve elhatározván, hogy minket a maga fiaivá fogad jézus krisztus által az ő akaratjának jó kedve szerint, kegyelme dicsőségének magasztalására, a melylyel megajándékozott minket ama szerelmesben, a kiből van a mi váltságunk az ő vére által, a bűnöknek bocsánata az ő kegyelmének gazdagsága szerint. melyet nagy bőséggel közlött velünk minden bölcsességgel és értelemmel, megismertetvén velünk az ő akaratjának titkait az ő jó kedve szerint, melyet eleve elrendelt magában, az idők teljességének rendjére nézve, hogy ismét egybeszerkeszt magának mindeneket a krisztusban, mind a melyek a mennyekben vannak, mind a melyek a földön vannak; ő benne, a kiből vettük is az örökséget, eleve elrendeltetvén annak eleveelvégése szerint, a ki mindent az ő akaratjának tanácsából cselekszik, hogy legyünk mi magasztalására az ő dicsőségének, a kik előre reménykedtünk a krisztusban: a kiből ti is, minekutána hallottátok az igazságnak beszédét, idvességetek evangéliomát, a melyben hitetek is, megpecsételtettek az ígéretnak ama szent lelkével, a ki záloga a mi örökségünknek isten tulajdon népének megváltására, az ő dicsőségének magasztalására. annakokáért én is, hallván a ti hiteteket az úr jézusban, és minden szentekhez való szerelme-teket, nem szűnöm meg hálát adni tiértetek, emlékezvén reátok az én könyörgéseimben; hogy a mi urunk jézus krisztusnak istene, a dicsőségnek atyja adjon néktek bölcséségek és kijelentésnek lelkét az ő megismerésében; és világossítsa meg értelmeket zemeit, hogy tudhassátok, hogy mi az ő elhívásának a reménysége, mi az ő öröksége dicsőségének a gazdagsága a szentek között, és mi az ő hatalmának felséges nagysága irántunk, a kik hiszünk, az ő hatalma erejének ama munkája szerint, a melyt megmutatott a krisztusban, mikor feltámasztotta őt a halálból, és ültette őt a maga jobbára a mennyekben. felül minden fejedelemségen és hatalmasságon és erőn és uraságon és minden néven, mely nevezetik nemcsak a világon, hanem a következőben is: és mindeneket vetett az ő lábai alá, és őt tette mindeneknek fölötté az anyaszentegyháznak fejévé, mely az ő teste, teljessége ő néki, a ki mindeneket betölt mindennel.

titket is megelevenített, a kik holtak valának a ti vétkeitek és bűneitek miatt, melyekben járátok egykor e világ folyása szerint, a levegőbeli hatalmasság fejedelme szerint, ama lélek szerint, mely most az engedetlenség fiaiban munkálkodik; a kik

között forgolódtunk egykor mi is mindnyájan a mi testünk kívánságaiban, cselekedvén a testnek és a gondolatoknak akarátját, és természet szerint haragnak fiai valánk, mint egyebek is: de az isten gazdag lévén irgalmasságban, az ő nagy szerelméből, melylyel minket szeretett, minket, kik meg voltunk halva a vétkek miatt, megelevenített együtt a krisztussal, (kegyelemből tartattatok meg!) és együtt feltámasztott és együtt ültetett a mennyekben, krisztus jézusban: hogy megmutassa a következő időkben az ő kegyelmének felséges gazdagságát hozzánk való jóságából a krisztus jézusban. mert kegyelemből tartattatok meg, hit által; és ez nem töletek van: isten ajándéka ez; nem cselekedetekből, hogy senki ne kérkedjék. mert az ő alkotása vagyunk, teremtetvén általa a krisztus jézusban jó cselekedetekre, a melyeket előre elkészített az isten, hogy azokban járjunk. annakokáért emlékeztek meg arról, hogy egykor ti a testben pogányok, kiket körülmetéletlenségnek nevez vala amaz úgynevezett s a testen kézzel megcsinált körülmetélek, hogy ti, mondom, abban az időben krisztus nélkül valók voltatok, izráel társaságától idegenek, és az ígért szövetségeitől távolvalók, reménységetek nem vala, és isten nélkül valók voltatok e világon; most pedig a krisztus jézusban ti, kik egykor távol valátok, közelvalókká lettetek a krisztus vére által. mert ő a mi békességünk, ki egygyé tette mind a két nemzetséget, és lerontotta a közbevetett választófalat, az ellenségeskedést az ő testében, a parancsolatoknak tételeiben való törvényét eltörölvén; hogy ama kettőt egy új emberré teremtsen ő magában, békességet szerezvén; és hogy megbékéltesse az istennel mind a kettőt, egy testben a keresztfá által, megölvén ezen az ellenségeskedést. és eljövén, békességet hirdetett néktek, a távol valóknak és a közel valóknak. mert ő általa van menetelünk mindkettőnknek egy lélekben az atyához. azért immár nem vagytok jövevények és zsellérek, hanem pogártársai a szenteknek és cselédei az istennek, kik fölépítettetek az apostoloknak és prófétáknak alapján, lévén a szegletkö maga a jézus krisztus, a kiből az egész épület szép renddel rakattatván, nevedikik szent templommá az úrban; a kiből ti is együtt építettetek isten hajlékává a lélek által.

ezért vagyok én, pál, a krisztusnak foglya ti éretetek, a pogányokért; ha ugyan hallottátok isten kegyelmének rendelkezését, melyet nékem adott a ti érdekekben; hogy tudniillik kijelentés útján ismertette meg velem a titkot, a szerint, a mint az előbb megíráim röviden, melynek olvasásából megérthetitek, hogy micsoda az én értelmem a krisztus titka felől; a mely egyéb időkben meg nem ismertettetek az emberek fiaival úgy, a hogy most kijelentetett az ő szent apostolainak és prófétáinak a lélek által: hogy tudniillik a pogányok örökös társak és egyugyanazon test tagjai és részeszei az ő ígérétnak a krisztus jézusban az evangéliom által. a melynek szolgájává lettem az isten ama kegyelmének ajándékából, mely adatott nékem az ő

hatalmának munkája szerint. nékem, minden szentek között a legeslegkisebbnek adatott ez a kegyelem, hogy a pogányoknak hirdsem a krisztus végére mehetetlen gazdagságát; és hogy megvilágosítsam mindeneknek, hogy miképen rendelkezett isten ama titok fölöl, a mely elrejtett vala örök időktől fogva az istenben, a ki mindenekeket teremtett a jézus krisztus által; azért, hogy megismertettessék most a mennybeli fejedelemségekkel és hatalmasságokkal az egyház által az istennek sokféle bölcsesége, amaz örök elve-elvégezés szerint, a melyet megcselekedett a krisztus jézusban, a mi urunkban: a kiben van a mi bátorságunk és bizodalommal való menetelünk istenhez az ő benne való hit által. azért kérlek, hogy ne csüggedjete el az én ti éretteket való nyomorúságaim miatt, a melyek néktek dicsőségre vannak. ezokáért meghajtom térdeimet a mi urunk jézus krisztusnak atyja előtt, a kiről nevezetitek minden nemzetség, mennyen és földön, hogy adja meg néktek az ő dicsősége gazdagságáért, hogy hatalmasan megerősödjete az ő lelke által a belső emberben; hogy lakozzék a krisztus a hit által a ti szívetekben; a szeretetben meggyökerezvén és alapot venvén, hogy megérthessétek minden szentekkel egybe, mi a szélessége és hosszúsága és mélysége és magassága az isten jóvoltának, és megismerjétek a krisztusnak minden ismeretet felül haladó szeretetét, hogy ekképen beteljesedjete az istennek egész teljességéig. annak pedig, a ki véghetetlen bölcséggel mindenekeket megcselekedhetik, feljebb hogynem mint kérjük vagy elgondoljuk, a mi bennünk munkálkodó erő szerint, annak légyen dicsőség az egyházban a krisztus jézusban nemzetségről nemzetségre örökkön örökké. ámen.

4

kérlek azért titeket én, ki fogoly vagyok az úrban, hogy járjatek úgy, mint illik elhívatásokhoz, melylyel elhívatatok. teljes alázatossággal és szelídséggel, hosszútűréssel, elszenvedvén egymást szeretetben, igyekeztvén megtartani a lélek egységét a békességnek kötelékében. egy a test és egy a lélek, miképen elhívatásoknak egy reménységében hívatatok el is; egy az úr, egy a hit, egy a keresztség; egy az isten és mindeneknek atyja, a ki mindeneknek felette van és mindenek által és mindnyájatokban munkálkodik. mindenikünknek pedig adatott a kegyelem a krisztustól osztott ajándéknak mértéke szerint. ezokáért mondja az írás: fölmenvén a magasságba foglyokat vitt fogva, és adott ajándékokat az embereknek. (az pedig, hogy fölment, mit jelentene mást, mint hogy előbb le is szállott a föld alsóbb részeire? a ki leszállott vala, ugyanaz, a ki fel is ment, feljebb minden egeknél, hogy mindenekeket betöltsön.) és ő adott némelyeket apostolokul, némelyeket prófétául, némelyeket evangyelistául, némelyeket pedig pásztorokul és tanítókul: a szentek tökéletesbbitése céljából szolgálat munkájára, a krisztus testének építésére: míg eljutunk mindnyájan az isten fiában való hitnek és az ő megismerésének egységére, érett férfiságra, a krisztus teljességével ékeskedő kornak mértékére: hogy többé ne legyünk gyermekek, kiket ide s tova hány a hab és hajt a

tanításnak akármí szele, az embereknek álnoksága által, a tévelygés ravaszágához való csalárdság által; hanem az igazságot követvén szeretetben, mindenestől fogva nevedkjünk abban, a ki a fej, a krisztusban; a kiből az egész test, szép renddel egyberakutván és egybeszerkesztvén az ő segedelmének minden kapcsaival, minden egyes szentek mértéke szerint való munkássággal teljesíti a testnek nevedkedését a maga fölépítésére szeretetben. ezt mondom annakokáért és bizonyoságot tesztek az úrban, hogy ti többé ne járjatek úgy, mint egyéb pogányok is járnak az ő elméjöknek hiábavalóságában, kik értelmökben meghomályosodtak, elidegenültek az isteni élettől a tudatlanság miatt, mely az ő szívök keménysége miatt van bennök; kik erkölcsi érzés nélkül, önmagukat a bujálkodásra adták, minden tisztátalanságnak nagy nyereséggel való cselekedésére. ti pedig nem így tanultátok a krisztust; ha ugyan őt megértettétek és ő benne megtanítattatok, úgy a mint az igazság a jézusban: hogy levetkezzétek ama régi élet szerint való ő embert, mely meg van romolva a csalárdság kívánságai miatt; megújuljatek pedig a ti elméteknek lelke szerint, és föléltózzétek amaz új embert, mely isten szerint teremtetett igazságban és valóságos szentségben. azért levetvén a hazugságot, szóljatek igazságot, kiki az ő felebarátjával: mert egymásnak tagjai vagyunk. ám haragudjatek, de ne vétkezzetek: a nap le ne menjen a ti haragotokon; se pedig az ördögnek ne adjatok helyet. a ki oroz vala, többé ne orozzon; hanem inkább munkálkodjék, cselekedvén az ő kezeivel azt, a mi jó, hogy legyen mit adnia a szűkölködőnek. semmi rothadt beszéd a ti szátokból ki ne származzék, hanem csak a mely hasznos a szükséges építésre, hogy áldásos legyen a hallgatóknak. és meg ne szomorítsátok az istennek ama szent lelkét, a ki által megpecsételtetetek a teljes váltságnak napjára. minden mérgesség és fölgerjedés és harag és látma és káromkodás kivetessék közületek minden gonosszággal együtt; legyetek pedig egymáshoz jóságosak, irgalmasok, megengedvén egymásnak, miképen az isten is a krisztusban megengedett néktek.

5

legyetek annakokáért követői az istennek, mint szeretett gyermekek: és járjatek szeretetben, miképen a krisztus is szeretett minket, és adta önmagát miértünk ajándécul és áldozatul az istennek, kedves jó illatul. paráznság pedig és akármely tisztátalanság vagy fősvényesség ne is nevezessék ti közöttetek, a mint szentekhez illik; sem undokság, vagy bolond beszéd, vagy trágárság, melyek nem illenek: hanem inkább hálaadás. mert azt jól tudjatek, hogy egy paráznának is, vagy tisztátalannak, vagy fősvénynek, ki bálványimádó, nincs öröksége a krisztusnak és istennek országában. senki titeket meg ne csaljon üres beszédekkel; mert ezekért jö az isten haragja a hitetlenség fiaira. annakokáért ne legyetek részei ezeknek; mert valátok régen sötétség, most pedig világosság az úrban: mint világosságnak fiai úgy járjatek. (merta világosságnak gyümölcse minden jóságban és igazságban és valóságban van), meggon-

dolván, mi legyen kedves az úrnak. és ne legyen közösségek a sötétségnek gyümölcstelen cselekedeteivel, hanem inkább meg is feddjétek azokat; mert a melyeket azok titokban cselekesznek, éktelen dolog csak mondani is. mindezek pedig megfeddve, a világosság által napvilágra jönek; mert minden, a mi napvilágra jő, világosság. annakokáért mondja: serkenj föl, a ki aluszol és támadj fel a halálból, és felragyogott tenéked a krisztus. meglássátok annakokáért, hogy mimódon okkal járjatok, nem mint bolondok, hanem mint bölcssek: áron is megvegyétek az alkalmatosságot, mert a napok gonoszok. annakokáért ne legyetek esztelenek, hanem megértések, mi legyen az úrnak akarata. és meg ne részesedjétek bortól, miben kicsapongás van: hanem teljessédjétek be szent lélekkel, beszélgetve egymás között szoltárokból és dicséretekből és lelki énekekből, énekelve és dicséretet mondván szívetekben az úrnak. halálat adván mindenkor mindenekért a mi urunk jézus krisztusnak nevében az istennek és atyának. engedelmesek legyetek egymásnak isten félelmében. ti asszonyok a ti saját férjetekek engedelmesek legyetek, mint az úrnak. mert a férj feje a feleségének, mint a krisztus is feje az egyháznak, és ugyanő megtartója a testnek. de miképen az egyház engedelmes a krisztusnak, azonképen az asszonyok is engedelmesek legyenek férjöknek mindenben. ti férfiak, szeressétek a ti feleségeket, miképen a krisztus is szeretete az egyházat, és önmagát adta azért; hogy azt megszentelje, megtisztítván a víznek lefolyásával az ige által, hogy majd önmaga elébe állítsa dicsőségben az egyházat, úgy hogy azon ne legyen szepő, vagy sőmörögőzés, vagy valami afféle; hanem hogy legyen szent és feddhetetlen. úgy kell a férfiaknak szeretni az ő feleségeket, mint az ő tulajdon testőket. a ki szereti az ő feleségét, önmagát szereti. mert soha senki az ő tulajdon testét nem gyűlölte; hanem táplálgatja és ápolgatja azt, miképen az úr is az egyházat; mert az ő testének tagjai vagyunk, az ő testéből és az ő csontjaiból valók. annakokáért elhagyja az ember atyját és anyját, és ragaszkodik az ő feleségéhez; és lesznek ketten egy testté. felette nagy titok ez: de én a krisztusról és az egyházzal szólok. hanem azért ti is egyen-egyen, ki-ki az ő feleségét úgy szeresse, mint önmagát; az asszony pedig meglássa, hogy félje a férjé-
jét.

6

ti gyermekek szót fogadjatok a ti szüleiteknek az úrból; mert ez az igaz. tiszteljed a te atyádat és a te anyádat (a mi az első parancsolat ígérettel). hogy jól legyen néked dolgod és hosszú életű légy e földön. ti is atyák ne ingereljétek gyermekeiteket, hanem neveljétek azokat az úr tanítása és intése szerint. ti szolgák, engedelmesek legyetek a ti test szerint való uraitoknak félelemmel és rettegéssel, szíveteknek egyenességében, mint a krisztusnak; nem a szemnek szolgálván, mint akik embereknek akarnak tetszeni, hanem mint krisztus szolgálói, cselekedve az istennek akaratait lélekből. jó akarattal, mint a kik az úrnak szolgálnak és nem embereknek; tudván, hogy kiki a mi jót cselekszik, azt veendi az úrtól, akár

szolga legyen, akár szabados. ti is urak, ugyanazt cselekedjétek ő velők, elhagyván a fenyegetést; tudván, hogy a ti uratok is mennyben van, és személyváltogatás nincsen ő nála. végezetre, atyámfiai, legyetek erősek az úrból, és az ő hatalmas erejében. öltözzétek föl az isten minden fegyverét, hogy megállhassatok az ördögnek minden ravaszágával szemben. mert nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem a fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, ez élet sötétségének világírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, melyek a magasságban vannak. annakokáért vegyétek föl az istennek minden fegyverét, hogy ellentállhassatok ama gonosz napon, és mindeneket elvégezve megállhassatok. álljatok hát elő, körül övezve derekatokat igazlelkűséggel, és felöltözve az igazságnak mellvasába, és felsarúzva lábaitokat a békesség evangéliomának készségével; mindezekhez fölvevén a hitnek paizsát, a melylyel ama gonoszok minden tüzes nyílát megolthatjátok; az idvesség sisakját is fölvegyétek, és a léleknek kardját, a mely az isten beszéde: minden imádsággal és könyörgéssel imádkozván minden időben a lélek által, és ugyanezen dologban vigyázván minden állhatatossággal és könyörgéssel minden szentekért, és érettem is, hogy adassék nekem szó számnak megnyitására, hogy bátorsággal ösmertessem meg az evangéliom titkát, a melyért követtséget viselek lánczok között; hogy bátran szóljak arról, a miképen kell szólanom. hogy pedig ti is megtudjátok dolgainat, hogy mit cselekeszem, mindent megismertem tikhikus, a szeretett atyafi és hív szolga az úrból; kit éppen azért küldöttem hozzátok, hogy megismerjétek a mi dolgainkat, és megvigasztalja a ti szíveteket. békesség az atyafiaknak és szeretet hittel egybe az atya istentől és az úr jézus krisztustól! a kegyelem legyen mindazokkal, a kik szeretik a mi urunk jézus krisztust romlatlanságban. ámen.

pál és timótheus, jézus krisztus szolgálai, minden szenteknek a krisztus jézusban, a kik filippiben vannak, a püspökökkel és diakónusokkal egyetemben: kegyelem néktek és békesség istentől, a mi atyántól és az úr jézus krisztustól. hálát adok az én istenemnek, minden ti rólatok való emlékezésemben, mindenkor minden én könyörgésemben mindenitekért nagy örömmel könyörögve, mivelhogy résztvettetek az evangéliom ügyében az első naptól fogva mind ez ideig; meg lévén győződve arról, hogy a ki elkezdette bennetek a jó dolgot, elvégezi a krisztus jézusnak napjái: a mint hogy méltó, hogy én ilyen értelemben legyek mindenitek felől, azért, mert én szívemben hordalak titeket, mint a kik mind az én fogságomban, mind az evangéliomnak oltalmazásában és megbizonyításában mindnyájan részesztársaim vagytok a nékem adott kegyelemben. mert bizonyosságom az isten, mely igen vágyakozom mindnyájatok után a krisztus jézus szerelmében. és azért imádkozom, hogy a ti szeretetetek még jobban-jobban bővülködjék ismeretben és minden értelmességben; hogy megítélhessétek, hogy mi a rossz és mi a jó; hogy legyetek tiszták és botlás nélkül valók a krisztusnak napjára; teljesek lévén az igazságnak gyümölcseivel, melyet jézus krisztus terem az isten dicsőségére és magasztalására. tudotokra akarom pedig adni, atyámfiai, hogy az én dolgaim inkább előmenetelére lőnek az evangéliomnak; annyira, hogy a krisztusban híressé lett az én fogságom a testőrség egész házában és minden mások előtt; és többen az úrban való atyafiak közül bizván az én fogságomban, nagyobb bátorsággal merik szólani az ígét. némelyek ugyanis irigységből és versengésből is, de mások jóakarattól is hirdetik a krisztust. némelyek versengésből prédikálják a krisztust, nem tiszta lélekkel, azt hívén, hogy fogságom nyomorúságait így megnevelik; de mások szeretetből, tudván, hogy én az evangéliomnak oltalmazására rendeltetem. mert mit mondjak? csakhogy minden módon, akár színből, akár szívből, a krisztus prédikáltatik: és én ennek örülök, sőt örülni is fogok. mert tudom, hogy ez nékem idvességemre lesz a ti könyörgéseitek által és a jézus krisztus lelkének segédleme által, amaz én esengő várásom és reménységem szerint, hogy semmiben meg nem szégyenülök, hanem mint mindenkor, úgy most is nagy bátorsággal fog magasztaltatni krisztus az én testemben, akár életem, akár halálom által. mert nékem az élet krisztus, és a meghalás nyereség. de ha e testben való életem munkámat gyümölcsözteti: hogy melyiket válaszszam, meg sem mondhatom. mert szorongattatom e kettő között, kívánván elköltözni és a krisztussal lenni; mert ez sokkal inkább jobb; de e testben megmaradnom szükségesebb ti éretteket. és ebben bízva, tudom, hogy megmaradok és együtt maradok mindnyájatokkal a ti hitben való gyarapodástokra és örömitökre; hogy bőven dicsekedhessek velem krisztus jézusban az én ti nálatok való újabb megjelenésem által. csakhogy a krisztus evangéliomához méltóan viseljétek magatokat, hogy akár oda menvén és látván titeket, akár távol

lévén, azt halljam dolgaitok felől, hogy megállotok egy lélekben, egy érzéssel viaskodván az evangéliom hitéért; és meg nem félemlvén semmiben az ellen-ségek előtt: a mi azoknak a veszedelem jele, néktek pedig az üdvösségé, és ez az istentől van; mert néktek adatott az a kegyelem a krisztusért, nemcsak hogy higgyetek ő benne, hanem hogy szenvedjétek is ő érette: ugyanolyan tusakodástok lévén, a milyent láttatok én nálam, és most hallotok és felelőm.

2

ha annakokáért helye van krisztusban az intésnek, ha helye van a szeretet vígasztalásának, ha helye van a lélekben való közösségnek, ha helye van a szívnek és könyörületességnek, teljesítsétek be az én örömet, hogy egyenlő indultall legyetek, ugyanazon szeretettel viseltetvén, egy érzésben, egyugyanazon indultall lévén; semmit nem cselekedvén versengésből, sem hiábavaló dicsőségből, hanem alázatosan egymást különbeknek tartván ti magatoknál. ne nézze kiki a maga hasznát, hanem mindenki a másokét is. annakokáért az az indultal legyen bennetek, mely volt a krisztus jézusban is, a ki, mikor istennek feljében vala, nem tekintette zsákmánynak azt, hogy ő az istennel egyenlő. hanem önmagát megüresíté, szolgai formát vévén föl, emberekhez hasonlótá lévén; és mikor olyan állapotban találtatott mint ember, megalázta magát, engedelmes lévén halálig, még pedig a keresztfának haláláig. annakokáért az isten is felmagasztalá őt, és ajándékoza néki oly nevet, a mely minden név fölött való; hogy a jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyieiké, földieké és föld alatt valóké. és minden nyelv vallja, hogy jézus krisztus úr az atya isten dicsőségére. annakokáért, szerelmeim, a miképen mindenkor engedelmeskedtetek, nem úgy, mint az én jelenlétemben csak, hanem most sokkal inkább az én távollétemben, félelemmel és rettegéssel vigyétek véghez a ti idvességeket; mert isten az, a ki munkálja bennetek mind az akarást, mind a munkálást jó kedvűből. mindeneket zúgolódások és versengések nélkül cselekedjétek; hogy legyetek feddhetetlenek és tiszták, istennek szeplőtlen gyermekei az elfordult és elvetemedett nemzetség közepette, kik között fényletek, mint csillagok e világon. életnek beszédét tartván előbb; hogy dicsekedhessem majd a krisztus napján, hogy nem futottam hiába, sem nem fáradtam hiába. de ha kiontatom is itáláldozatként a ti hitetek áldozatánál és papiszolgálatánál, mégis örülök, és együtt örülök mindnyájatokkal; azonképen ti is örüljétek, és örüljétek együtt velem. reménylem pedig az úr jézusban, hogy timótheust rövid nap elköldöm tihozzátok, hogy én is megviduljak, megértvén a ti dolgaitokat. mert nincsen velem senki hozzá hasonló indulatú, a ki igazán szívén viselné dolgaitokat. mert mindenki a maga hasznát keresi, nem a krisztus jézusét. az ő kipróbált voltát pedig ismeritek, hogy miképen atyjával a gyermek, együtt szolgált velem az evangéliom ügyében. őt azért reménylem, hogy elküldöm, mihelyt meglátom az én dolgainkat, tüstént; bízom pedig az úrban, hogy magam is csakhamar el fogok menni. de szükségesnek tartám, hogy epafróditust, az én

atyámfiai és munkatársamat és bajtársamat, néktek pedig követetek és szükségemben áldozatot hozó szolgákat hazaküldjem hozzátok; mivelhogy vágyva vágyott mindnyájatok után, és gyöttrődött a miatt, hogy meghallottátok, hogy ő beteg volt. mert bizony beteg volt, halálhoz közel; de az isten könyörült rajta, nem csak ő rajta pedig, hanem én rajtam is, hogy szomorúság ne jöjjön szomorúságomra. annakokáért hamarabb küldtem őt haza, hogy meglátván őt, ismét örüljete, és nekem is kisebb legyen a szomorúságom. fogadjátok azért őt az úrban teljes örömmel; és az ilyeneket megbecsüljétek: mert a krisztus dolgaért jutott majdnem halálra, kockázra tévén életét, hogy kárpótoljon engem azért, hogy nekem tett szolgálótoknál ti nem voltatok jelen.

3

továbbá atyámfiai, örüljete az úrban. ugyanazokat írni néktek én nem restellem, tinéktek pedig bátorságos. örökdedjete az ebektől, őrizkedjete a gonosz munkásoktól, őrizkedjete a megmetéldkedéstől: mert mi vagyunk a körülmetéldkedés, a kik lélekben szolgálunk az istennek, és a krisztus jézusban dicsékedünk, és nem a testben bizakodnak: jóllehet énnékem van bizakodásom test szerint is. ha bárki más mer testben bizakodni, én sokkal inkább; körülmetéltettem nyolczadnapon, izráel nemzetségéből, benjámin törzséből való vagyok, zsidókból való zsidó, törvény tekintetében farizeus, buzgóság tekintetében az egyházat üldöző, a törvénybeli igazság tekintetében feddhetetlen voltam. de a melyek nékem egykor nyereségek valának, azokat a krisztusért kárnak ítéltam. sőt annakfelette most is kárnak ítélek mindent az én uram, jézus krisztus ismeretének gazdagsága miatt: a kiért mindent kárba veszni hagytam és szemétnék ítélek, hogy a krisztust megnyerjem, és találtassam ő benne, mint a kinek nincsen saját igazságom a törvényből, hanem van igazságom a krisztusban való hit által, istentől való igazságom a hit alapján: hogy megismerjem őt, és az ő feltámadásának erejét, és az ő szenvedéseiben való részesülésemet, hasonlónak lévén az ő halálához; ha valami módon eljuthatnék a halottak feltámadására. nem mondom, hogy már elértem, vagy hogy már tökéletes volnék; hanem igyekezem, hogy el is érjem, a miért meg is ragadtott engem a krisztus jézus. atyámfiai, én enmagamról nem gondolom, hogy már elértem volna: de egyet cselekszem, azokat, a melyek hátam megett vannak, elfelejtván, azoknak pedig, a melyek előttem vannak, nékik dőlven, czelegyenest igyekszem az istennek a krisztus jézusban onnét felülről való elhívása jutalmára. valakik annakokáért tökéletesek vagyunk, ilyen értelemben legyünk: és ha valamiben másképen értetek, az isten azt is ki fogja jelenteni néktek: csakhogy a mire eljutottunk, ugyanabban egy szabály szerint járunk, ugyanazon értelemben legyünk. legyetek én követőim, atyámfiai, és figyeljetek azokra, a kik úgy járnak, a miképen mi néktek példátok vagyunk. mert sokan járnak másképen, kik felől sokszor mondtam néktek, most pedig sirva is mondom, hogy a krisztus keresztjének ellenségei; kiknek végők veszedelem,

kiknek istenők az ő hasok, és a kiknek dicsőségök az ő gyalázatukban van, kik mindig a földiekkel törődnek. mert a mi országunk mennyekben van, honnét a megtartó úr jézus krisztust is várjuk; ki elváltoztatja a mi nyomorúságos testünket, hogy hasonló legyen az ő dicsőséges testéhez, amaz ő hatalmas munkája szerint, mely által maga alá is vethet mindenenek.

4

annakokáért szerelmes atyámfiai, a kik után úgy vágyakozom, ti én örömöm és én koronám, ekképen álljatok meg az úrban, én szerelmeseim! evódiát intem, sintikhet is intem, hogy egyenlő indulattal legyenek az úrban. igen, kérek téged is, igaz szolgatársam, légy segítségül ezeknek, mint a kik az evangéliom dolgában együtt viaskodtak velem, kelemennel is, és ama többi munkatársaimmal, kiknek neveik fölírva az életnek könyvében. örüljete az úrban mindenkor; ismét mondom, örüljete! a ti szelídlelkűségetek ismert legyen minden ember előtt. az úr közel! semmi felől ne aggódjatok, hanem imádságotokban és könyörgésekben minden alkalommal hálaadással tárjátok fel kívánságaitokat az isten előtt. és az istennek békessége, mely minden értelmet felül halad, meg fogja őrizni szíveiteket és gondolataitokat a krisztus jézusban. továbbá, atyámfiai, a mik csak igazak, a mik csak tisztességesek, a mik csak igazságosak, a mik csak tiszták, a mik csak kedvesek, a mik csak jó hírűek; ha van valami erény és ha van valami dicséret, ezekről gondolkodjatok. a miket tanultatok is, el is fogadtatok, hallottatok is, láttatok is én tőlem, azokat cselekedjete; és a békességnek istene veletek lesz. felette igen örültem pedig az úrban, hogy immár valahára megújultatok az én fölelem való gondviselésekben; mely dologban gondoskodtatok is, de nem volt alkalmatok. nem hogy az én szűkölködésemmre nézve szólnék; mert én megtanultam, hogy azokban, a melyekben vagyok, megelégedett legyek. tudok megaláztatni is, tudok bővölködni is; mindenben és mindenekben ismerős vagyok a jóllakással is, az éhezéssel is, a bővölködéssel is, a szűkölködéssel is. mindenre van erőm a krisztusban, a ki engem megerősít. mindazáltal jól tettétek, hogy nyomorúságomban részesekké lettetek. tudjátok pedig ti is, filippibeliek, hogy az evangéliom hirdetésének kezdetén, mikor macedóniából kimentem, egyetlen egyház sem volt részes velem a kölcsönös adásban és vevésben, csak ti egyedül: mert már thessalónikában is, egyszer is, másszor is, küldtetek nekem szükségemre. nem mintha kívánnám az ajándékat: hanem kívánom azt a gyümöcsöt, mely sokasodik a ti hasznotokra. megkaptam pedig mindent, és bővölködöm; beteltem, vévén epafróditustól, a mit küldöttetek, mint kedves jó illatot, kellemes, tetsző áldozatot az istennek. az én istenem pedig be fogja tölteni minden szükségeteket az ő gazdagsága szerint dicsőségesen a krisztus jézusban. az istennek pedig és a mi atyánknak dicsőség mind örökkön örökké. ámen. köszöntetek minden szentet a krisztus jézusban. köszöntenek titeket az atyafiak, a kik velem vannak.

köszöntenek titeket minden szentek, mindeneknek
felette pedig a császár udvarából valók. a mi urunk
jézus krisztusnak kegyelme legyen mindnyájatokkal!
ámen.

pál, jézus krisztusnak apostola isten akaratjából, és timótheus atyafi. a kolossében levő szenteknek és hívó atyafiának a krisztusban: kegyelem néktek és békesség istentől, a mi atyánktól, és az úr jézus krisztustól. hálát adunk az istennek és a mi urunk jézus krisztus atyjának, mindenkor ti értetek könyörögvén, mivelhogy hallottuk a ti hiteteket a krisztus jézusban, és a szeretetet, a melylyel minden szentekhez vagytok, a mennyekben néktek el-tett reménységért, a melyet már előbb hallottatok az igazság beszédében, mely az evangélium: mely eljutott hozzátok, miképen az egész világra is, és gyümölcsöt terem, úgy mint nálatok is a naptól fogva, melyen hallottátok és megismertétek az isten kegyelmét igazán: úgy a hogy tanultátok is epafrástól, a mi szerelmes szolgatársunktól, a ki hív szolgája ti érettetek a krisztusnak, a ki meg is jelen-tette nekünk a ti lélekben való szereteteket. azért mi is, a mely naptól fogva ezeket hallottuk, nem szününk meg érettetek imádkozni, és kérni, hogy betöltessetek az isten akaratának megismerésével minden lelki bölcseségben és értelemben, hogy járjatok méltóan az úrhoz, teljes tetszésére, minden jó cse-lekedettel gyümölcsöt teremvén és nevedkvén az is-ten megismerésében; minden erővel megerősítettvén az ő dicsőségének hatalma szerint minden kitartásra és hosszútűrésre örömmel; hálákat adván az atyának, ki alkalmasakká tett minket a szentek örökségében való részvételre a világosságban; a ki megszabadí-tott minket a sötétség hatalmából, és átváltvott az ő sz-erelmes fiának országába; kiből van a mi váltáságunk az ő vére által, bűneinknek bocsánata; a ki képe a láthatatlan istennek, minden teremtménynek előtte született; mert ő benne teremtetett minden, a mi van a mennyekben és a földön, láthatók és láthatatlanok, akár királyi székek, akár uraságok, akár fejedelem-ségek, akár hatalmasságok; mindenek ő általa és ő reá nézve teremtetettek; és ő előbb volt mindennél, és minden ő benne áll fenn. és ő a feje a testnek, az egyháznak; a ki a kezdet, elsőszülött a halottak közül; hogy mindenekben ő legyen az első; mert tet-szett az atyának, hogy ő benne lakozzék az egész teljesség; és hogy ő általa békéltessen meg mindent magával, békességet szerezvén az ő keresztjének vére által; ő általa mindent, a mi csak van, akár a földön, akár a mennyekben. titeket is, kik hajdan elide-genültek és ellenségek valátok gonosz cselekedetek-ben gyönyörködő értelmetek miatt, most mégis meg-békéltetett. az ő emberi testében a halál által, hogy mint szenteket, tisztákat és feddhetetleneket álls-on titeket ő maga élte: ha ugyan megmaradtok a hitben alaposan és erősen, és el nem távoztok az evangéliom reménységétől, a melyet hallottatok, a mely hirdettetett minden teremtménynek az ég alatt; a melynek lettem én, pál, szolgájává. most örülök a ti érettetek való szenvedéseimnek, és a magam részéről betöltöm a mi híja van a krisztus szenvedé-seinek az én testemben az ő testéért, a mi az egy-ház; a melynek lettem én szolgájává az isten sáfársága szerint, a melyet nékem adott ti rátok nézve, hogy betöltssem az isten ígétjét, tudniillik ama titkot, mely el

vala rejtve ősidők óta és nemzetségek óta, most pedig megjelentetett az ő szenteinek, a kikkel az isten meg akarta ismertetni azt, hogy milyen nagy a pogányok között eme titok dicsőségének gazdagsága, az tudni-illik, hogy a krisztus ti köztetek van, a dicsőségnek ama reménysége: a kit mi prédikálunk, intvén min-den embert, és tanítván minden embert minden bölc-sességgel, hogy minden embert tökéletesnek állassunk a krisztus jézusban; a mire igyekezem is, tusakod-ván az ő ereje szerint, mely én bennem hatalmasan munkálkodik.

2

mert akarom, hogy tudtotokra legyen, hogy milyen nagy tusakodásom van ti érettetek, és azokért kik laodiceában vannak, és mindazokért, a kik nem lát-tak engem személy szerint e testben; hogy vígasz-talást vegyen az ő szívök, egybeköttetvén a szeretet-ben, és hogy eljussanak az érteleme meggyőződésének teljes gazdagságára, az isten és az atya és a kriszt-us ama titkának megismerésére, a melyben van a bölcsességnek és ismeretnek minden kincse elrejtve. ezt pedig azért mondom, hogy valaki titeket rá ne szedjen hitető beszéddel. mert jóllehet testben távol vagyok tőletek, mindazáltal lélekben veletek vagyok, örülvén és látván ti köztetek a jó rendet és kriszt-usba vetett hiteteknek erősségét. azért, a miképen vettétek a krisztus jézust, az urat, akképen járjatok ő benne, meggyökerezvén és tovább épülvén ő benne, és megerősödvén a hitben, a miképen arra tanít-tattatok, bővülködven abban háláadással. meglássá-tok, hogy senki ne legyen, a ki bennetek zsákmányt vet a bölcselkedés és üres csalás által, mely em-berek rendelése szerint, a világ elemi tanításai sz-erint, és nem a krisztus szerint való: mert ő benne lakozik az istenségnek egész teljessége testileg, és ti ő benne vagytok bételjesedve, a ki feje minden fe-jedelemségnek és hatalmasságnak; a kiből körül is metéltetettek kéz nélkül való körülmételéssel, lev-etkezzvén az érzéki bűnök testét a krisztus körül-metelésében; eltemetvén ő vele együtt a kereszt-ségben, a kiből egyetemben fel is támasztattatok az isten erejéből vetett hit által, a ki feltámasztá őt a halál-ból. és titeket, kik holtak valátok a bűnökben és a ti testeteknek körülmétéletlenségében, megelevenített együtt ő vele, megbocsátván minden bűnötök, az által, hogy eltörölte a parancsolatokban ellenünk szóló kézírását, a mely ellentünkre volt nekünk, és azt eltette az útból, odaszegezvén azt a keresztfára; lefegyverezvén a fejedelemségeket és a hatalmassá-gokat, őket bátran mutogatta, diadalt vívén rajtok abban. senki azért titeket meg ne ítéljen evésért, vagy ivásért, avagy ünnep, vagy újhord, vagy szom-bat dolgában: melyek csak árnyékai a következő dolgoknak, de a valóság a krisztusé. senki tőletek a pálmát el ne vegye, kedvét találván alázatoskodás-ban és az angyalok tisztelésében, a melyeket nem lá-tott, olyakat tudakozván, ok nélkül fölfuvalkodván az ő testének értelmével. és nem ragaszkodván a főhöz, a kiből az egész test, a kapcsol és kötelek által segedelmet vévén és egybeszerkesztetvén, neveddik az isten szerint való nevedéssel. ha meghalván a

krisztussal, megszabadultatok e világ elemi tanításaitól, miért terheltetitek magatokat, mintha e világban élők volnátok, efféle rendelkezésekkel: ne fogd meg, meg se köstöld, még csak ne is illesd. (a mik mind a velők való élés által elfogyasztásra vannak rendelve), az emberek parancsolatai és tanításai szerint? a melyek bölcsességeknek látszanak ugyan a magaválasztotta istentiszteletben és alázatoskodásban és a test gyötrésében; de nincs bennök semmi becslőni való, mivelhogy a test hízalására valók.

3

annakokáért ha feltámadtatok a krisztussal, az odafelvalókat keressétek, a hol a krisztus van, az istennek jobbán ülven, az odafelvalókkal törődjétek, nem a földiekkel. mert meghaltatok, és a ti éltetek el van rejtve együtt a krisztussal az istenben. mikor a krisztus, a mi életünk, megjelen, akkor majd ti is, ő vele együtt, megjelentek dicsőségben. öldököljétek meg azért a ti földi tagjaitokat, paráznaságot, tisztátalanságot, bujaságot, gonosz kívánságot és a fősვნისეget, a mi bálványimádás; melyek miatt jő az isten haragja az engedetlenség fiaira; melyekben ti is jártatok régenten, mikor éltetek azokban. most pedig vessétek el magatoktól ti is mindazokat; haragot, fölgerjedést, gonosztságot és szátokból a káromkodást és gyalázatos beszédet. ne hazudjatok egymás ellen, mivelhogy levetkezétek amaz ő embert, az ő cselekedeteivel együtt. és felöltöztétek amaz új embert, melynek újlása van annak ábrázatja szerint való ismeretre, a ki teremtette azt: a hol nincs többé görög és zsidó: körülmetélkedés és körülmetélkedetlenség, idegen, scithiai, szolgál, szabad, hanem minden és mindenekben krisztus. öltözzetek föl azért mint az istennek választottai, szentek és szeretettek, könyörületes szívű, jószágosságot, alázatosságot, szelidséget, hosszútűrést; elszenvedvén egymást és megbocsátván köcsönösen egymásnak, ha valakinek valaki ellen panasza volna; miképen a krisztus is megbocsátott néktek, akképen ti is; mindezeknek fölébe pedig öltözzetek föl a szeretetet, mint a mely a tökéletességnek kötele. és az istennek békeessége uralkodjék a ti szívetekben, amelyre el is hivatottok egy testben; és háládatosak legyetek. a krisztusnak beszéde lakozzék ti bennetek gazdagon, minden bölcsességben; tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel, hálával zengedezvén a ti szívetekben az úrnak. és mindent, a mit csak cselekesztek szóval vagy tettel, mindent az úr jézusnak nevében cselekedjétek, hálát adván az istennek és atyának ő általa. ti asszonyok, engedelmeskedjétek a ti férjeteknek, a miképen illik az úrnak. ti férfiak, szeressétek a ti feleségeket, és ne legyetek irántok keserű kedvűek. ti gyermekek, szót fogadjatok a ti születeknek mindenben; mert ez kedves az úrnak. ti atyák, ne bosszantsátok a ti gyermekeiteket, hogy kétségbe ne essenek. ti szolgálk, szót fogadjatok mindenben a ti test szerint való uraitoknak, nem a szemnek szolgálván, mint a kik embereknek akarnak tetszeni, hanem szíveteknek egyenességében, félvén az istent. és valamit tesztek, lélekből cselekedjétek, mint

az úrnak és nem embereknek; tudván, hogy ti az úrtól veszitek az örökségnek jutalmát: mert az úr krisztusnak szolgáltok. a ki pedig igazságtalanságot cselekszik, jutalmát veszi igazságtalanságának; és nincsen személyválogatás.

4

ti urak, a mi igazságos és méltányos, a ti szolgálitoknak megadjátok, tudván, hogy néktek is van uratok mennyekben. az imádságban álhatatosak legyetek, vigyázván abban hálaadással; imádkozván egyszersmind mi érettünk is, hogy az isten nyissa meg előttünk az íge ajtaját, hogy szólhassuk a krisztus titkát, a melyért fogoly is vagyok; hogy nyilvánvalóvá tegyem azt úgy, a mint nékem szólnom kell. bölcsen viseljétek magatokat a kívül valók irányában, a jó alkalmatosságot áron is megváltván. a ti beszédek mindenkor kellemetes legyen, sóval fűszerezett; hogy tudjátok, hogy mimódon kell néktek kinek-kinek megfelelnetek. minden én dolgaimat megismerteti veletek tikhikus, a szeretett atyafi és hív szolgál és szolgatárs az úrnak; a kit épen a végett küldtem hozzátok, hogy megismerje a ti dolgaikat és megvigasztalja a ti szíveteket, onézimussal együtt, a hű és szeretett atyafival, ki ti közületek való; minden itt való dolgot megismertetnek ő veletek. köszönt titeket arisztárkhusz, az én fogolytársam, és márk, a barnabás unokatestvére, (ki felől parancsolatokat vettetek: ha hozzátok megy, fogadjátok őt szívesen), és jézus, kit justusnak is hívnak, kik a zsidók közül valók: csak ezek azok a munkatársaim az isten országában, a kik nékem vigasztalásomra voltak. köszönt titeket epafrás, ki ti közületek való, krisztusnak szolgálja, mindenkor tusakodván ti érettetek imádságaiban, hogy megállhassatok tökéletesen és teljes meggyőződéssel az istennek minden akaratjában. mert bizonyosságot tesztek ő fölé, hogy sokat fáradsz érettetek és azokért, kik laodiczeában és jerápolisban vannak. köszönt titeket lukács, ama szeretett orvos, és démás. köszöntétek az atyafiakat, kik laodiczeában vannak, és nimfást és a gyülekezetet, mely az ő házában van. és mikor felolvastatik nálatok e levél, cselekedjétek meg, hogy a laodiczeaiak gyülekezetében is felolvassátok, és hogy a laodiczeából átveendő levelet ti is felolvassátok. és mondjátok meg archipposznak: vigyázz a szolgálatra, melyre vállalkoztál az úrnak, hogy azt betöltsd! a köszöntés a saját kezemmel, a páléval van írva. emlékezzetek meg az én bilincseimről! a kegyelem veletek. ámen.

pál, silvánus és timótheus a thessalonikabeliek gyülekezetének, a mely van az atya istenben és az úr jézus krisztusban: kegyelem néktek és békeség istentől, a mi atyánktól, és az úr jézus krisztustól. hálát adunk az istennek mindenkor mindnyájatokért, emlékeztén rólatok a mi imádságainkban; szüntelenül emlegetve a ti hitetek munkáját, és a ti szeretetek fáradozását, és a mi urunk jézus krisztus felől való reménységeiteknek állhatatosságát, az isten előtt, a mi atyánk előtt: tudván, istentől szeretett atyámfiai, hogy ti ki vagytok választva; hogy a mi evangéliomunk ti nálatok nem áll csak szóban, hanem isteni erőben is, szent lélekben is, sok bizodalomban is; a miképen tudjátok, hogy milyenek voltunk közöttetek ti érettetek. és ti a mi követőinkké lettetek és az úrú, befogadván az ígét sokféle szorongattatás között, szent lélek örömeivel; úgy hogy példaképekké lettetek maczedóniában és akhájában minden hívőre nézve. mert nemcsak maczedóniában és akhájában zendült ki töletek az úr beszéde, hanem minden helyen is híre terjedt a ti istenben vetett hiteteknek, annyira, hogy szükségleten arról valamit szólnunk. mert azok magok hirdetik felőlünk, milyen volt a mi hozzátok való menetelünk, és miként tértetek meg az istenhez a bálványoktól, hogy az élő és igaz istennek szolgáljatok, és várjátok az ő fiát az égből, a kit feltámasztott a halálból, a jézust, a ki megszabadít minket amaz eljövendő haragtól.

mert magatok tudjátok, atyámfiai, hogy a mi ti hiteteket való menetelünk nem volt hiábavaló; sőt inkább, noha elébb már háborúságot és bosszúságot szenvedtünk volt filippiben, a mint tudjátok, volt bátorságunk a mi istenünkben, hogy közöttetek is hirdessük az isten evangéliomát sok tusakodással. mert a mi buzdításunk nem hitetésből van, sem nem tisztátalanságból, sem nem álnokságból: hanem a miképen az isten méltatott minket arra, hogy reánk bízza az evangéliomát, akképen szólunk; nem úgy, hogy embereknek tessünk hanem az istennek, a ki megvizsgálja a mi szívünket. mert sem hízkelő beszéddel, a mint tudjátok, sem telhetetlenség színében nem léptünk fel soha, isten a bizonyosság; sem emberekől való dicsőítést nem kerestünk, sem töletek, sem másoktól, holott terhetekre lehettünk volna, mint krisztus apostolai. de szívélyesek valánk ti közöttetek, a miként a dajka dajkalgatja az ő gyermekeit. így felbuzdulva irántatok, készek valánk közleni veletek nemcsak az isten evangéliomát, hanem a mi magunk lélkét is, mivel hogy szeretteinkké lettetek nekünk. emlékeztettek ugyanis atyámfiai a mi fáradozásunkra és bajlakodásunkra: mert éjjel-nappal munkálkodva hirdettük néktek az isten evangéliomát, csakhogy senkit meg ne terheljünk közületek. ti vagytok bizonyosságok és az isten, milyen szentül, igazán és feddhetetlenül éltünk előttetek, a kik hisztek. valamint tudjátok, hogy miként atya az ő gyermekeit, úgy intet-

tünk és buzdítottunk egyenként mindnyájatokat. és kérve kértünk, hogy istenhez méltóan viseljétek magatokat, a ki az ő országába és dicsőségébe hív titeket. ugyanazért mi is hálát adunk az istennek szüntelenül, hogy ti befogadván az istennek általunk hirdetett beszédét, nem úgy fogadtátok, mint emberek beszédét, hanem mint isten beszédét (a minthogy valósággal az is), a mely munkálkodik is ti bennetek, a kik hisztek. mert ti, atyámfiai, követői lettetek az isten gyülekezeteinek, a melyek júdeában vannak a krisztus jézusban, mivelhogy ugyanúgy szenvedtetek ti is a saját honfitársaitoktól, miként azok is a zsidóktól, a kik megölték az úr jézust is és a saját prófétaikat, és minket is üldöznek, és az istennek nem tetszenek, és minden embernek ellenségei; a kik megtiltják nekünk, hogy a pogányoknak ne prédikáljunk hogy üdvözüljenek; hogy mindenkor betöltsék bűneiket; de végre utólrte őket az isten haragja. mi pedig, atyámfiai, a mint elszakasztatánk töletek egy kevés ideig, arczra, nem szívre nézve, annál buzgóságosabbban, nagy kívánsággal igyekeztünk, hogy szemtől-szemben láthassunk titeket. azért menni is akartunk hozzátok, kiváltképen én pá, egyszer is, kétszer is, de megakadályozott minket a sátn. mert kicsoda a mi reménységünk, örömünk és dicsédesünk koronája? avagy nem azok lesztek-e ti is a mi urunk jézus krisztus előtt az ő előjetelekor? bizony ti vagytok a mi dicsőségünk és örömünk.

annakokáért, mivelhogy tovább már el nem tűrhetők, jónak ítélnék, hogy magunk maradjunk athénében, és elküldöttük timótheust, a mi atyánkfiait és istennek szolgáját és munkatársunkat a krisztus evangéliománkat hirdetésében, hogy erősítsen titeket és intsen titeket a ti hitetek felől; hogy senki meg ne tántorodjék ama szorongattatások között; mert ti magatok tudjátok, hogy mi arra rendeltettünk. mert mikor közöttetek valánk is, előre megmondtuk néktek, hogy szorongattatásnak leszünk kitéve; a mint meg is történt, és tudjátok. annakokáért én is, mivelhogy tovább már nem tűrhetem, elküldék, hogy megismerjem a ti hiteteket, ha nem kísértett-e meg valami módon titeket a kísértő, és nem lett-e hiábavaló a mi fáradságunk? most pedig, a mikor megérkezett hozzánk timótheus ti töletek, és örömhírt hozott nekünk a ti hitetek és szeretetek felől, és arról, hogy jó emlékezéssel vagytok irántunk, mindenkor kívánván látni minket, miképen mi is titeket; ezáltal megvigasztalódtunk reátok nézve, atyámfiai, minden mi szorongattatásunk és szükségünk mellett is, a ti hitetek által: mert szinte megelevenedtünk, ha ti erősek vagytok az úrban. mert milyen hálaival is fizethetünk az istennek érettetek, mindazért az örömr, a melyvel örvendezünk miattatok a mi istenünk előtt! mikor éjjel-nappal nagy buzgón esedezünk, hogy megláthassuk a ti orczákat, és kipótolhassuk a ti hitetek hiányait. maga pedig az isten és a mi atyánk, és a mi urunk a jézus krisztus egyengesse meg a mi útunkat ti hozzátok! titeket pedig gyarapítson az úr és tegyen bőségekké az egymás iránt és mindenki

iránt való szeretetben, a milyenek vagyunk mi is irántatok; hogy erősekké tegye a ti szíveteke, feddhetetlenné a szentségben, a mi istenünk és atyánk előtt, a mikor eljö a mi urunk jézus krisztus minden ő szenteivel egyetemben.

4

továbbá pedig kérünk titeket, atyámfiai, és intünk az úr jézusban, hogy a szerint, a mint tőlünk tanultátok, mimódon kell forgolódnok és istennek tetszenetek: mindinkább gyarapodjatok. mert tudjátok, milyen parancsolatokat adtunk néktek az úr jézus által. mert ez az isten akarja, a ti szentté lételetek, hogy magatokat a paráznaságtól megtartóztassátok; hogy mindenitek szentségben és tisztességben tudja bírni a maga edényét, nem kívánság gerjedelmével, mint a pogányok, a kik nem ismerik az istent; hogy senki túl ne lépjen és meg ne károítsa valamely dologban az ő atyafiát: mert bosszút áll az úr mindezekért, a mint előbb is mondottuk néktek és bizonyosságot tettünk. mert nem tisztátalanságra, hanem szentségre hívott el minket az isten. a ki azért megveti ezeket, nem embert vet meg, hanem az istent, a ki szent lelkét is közlé velünk. az atyafiúi szeretetről pedig nem is szükség írnom néktek: mert titeket isten maga tanított meg arra, hogy egymást szeressétek; sőt gyakoroljátok is azt mindamaz atyafiak iránt, a kik egész maczedóniában vannak. kérünk azonban titeket atyámfiai, hogy mindinkább gyarapodjatok; és becsületbeli dolognak tartsátok, hogy csendes életet folytassatok, saját dolgaitoknak utána lássatok, és tulajdon kezeitekkel munkálkodjatok, a miként rendeltük néktek; hogy a kívülvalók iránt tisztességesen viselkedjete, és semmi szükségét ne érezetek. nem akarom továbbá, atyámfiai, hogy tudatlanságban legyetek azok felől, a kik elaludtak, hogy ne bánkodjatok, mint a többiek, a kiknek nincsen reménységök. mert ha hisszük, hogy jézus meghalt és feltámadott, azonképen az isten is előhooza azokat, a kik elaludtak, a jézus által ő vele együtt. mert ezt mondjuk néktek az úr szavával, hogy mi, a kik élünk, a kik megmaradunk az úr eljöveteleig, éppen nem előzzük meg azokat, a kik elaludtak. mert maga az úr riadóval, arkangyal szózatával és isteni harsonával leszáll az égből: és feltámadnak először a kik meghaltak volt a krisztusban; azután mi, a kik élünk, a kik megmaradunk, elragadtatunk azokkal együtt a felhőkön az úr elébe a levegőbe; és ekképen mindenkor az úrral leszünk. annakokáért vigasztaljátok egymást e beszédekkel.

5

az időkről és időszakokról pedig, atyámfiai, nem szükség, hogy írjak néktek; mert igen jól tudjátok ti magatok, hogy az úrnak napja úgy jö el, mint a tolvaj éjjel. mert a mikor ezt mondják: béke és biztonság, akkor hirtelen veszedelem jön rájok, mint a szülési fájdalom a terhes asszonyra; és semmiképen meg nem menekednek. de ti, atyámfiai, nem vagytok sötétségben, hogy az a nap tolvaj mó-

dra lephetne meg titeket. ti mindnyájan világosság fiai vagytok és nappal fiai; nem vagyunk az éjszakáé, sem a sötétségé! ne is aludjunk azért, mint egyebek, hanem legyünk éberek és józanok. mert a kik alusznak, éjjel alusznak; és a kik részegek, éjjel részegednek meg. mi azonban, a kik nappaliak vagyunk, legyünk éberek, felöltözvén a hitnek és szeretnek mellvasába, és sisak gyanánt az üdvösségnek reménységébe. mert nem haragra rendelt minket az isten, hanem arra, hogy üdvösséget szerezzünk a mi urunk jézus krisztus által, a ki meghalt értünk, hogy akár ébren vagyunk, akár alusunk, együtt éljünk ő vele. vigasztaljátok azért egymást, és építse egyik a másikat, a miképen cselekeszitek is. kérünk továbbá titeket atyámfiai, hogy becsüljétek azokat, a kik fáradoznak közöttetek, és előljáróitok az úrban, és intenek titeket; és az ő munkájokért viseltessetek irántok megkülönböztetett szeretettel. egymással békeességben éljete. kértünk továbbá titeket, atyámfiai, intsétek a rendetleneket, bátorítsátok a féelmes szívűeket, gyámolítsátok az erőteleneke, türelmesek legyetek mindenki iránt. vigyázzatok, hogy senki senkinek rosszért rosszal ne fizessen; hanem mindenkor jóra törekedjete úgy egymás iránt, mint mindenki iránt. mindenkor örüljete. szüntelen imádkozzatok. mindenben hálátok adjatok; mert ez az isten akarata a krisztus jézus által ti hozzátok. a lelket meg ne oltátok. a prófétálást meg ne vessétek, mindent megpróbáljátok; a mi jó, azt megtartsátok! mindentől, a mi gonosznak látszik, őrizkedjete! maga pedig a békeességnek istene szenteljen meg titeket mindenestől; és a ti egész valótok, mind lelketek, mind testetek feddhetetlenül őriztessék meg a mi urunk jézus krisztus eljövetele. hű az, a ki elhívott titeket és ő meg is cselekszi azt. atyámfiai, imádkozzatok értünk. köszöntsetek az összes atyafiakat szent csókolással. kénszerítlek titeket az úrra, hogy olvassák fel e levél minden szent atyafi előtt. a mi urunk jézus krisztusnak kegyelme veletek! amen.

pál és silvánus és timótheus a thessalonikabeli gyülekezetnek, istenben, a mi atyánkban, és az úr jézus krisztusban: kegyelem néktek és békesség istentől, a mi atyánktól, és az úr jézus krisztustól. mindenkor hálaadással tartozunk az istennek, atyámfiai, ti érettetek, a miképpen méltó is, mivelhogy felettből megnövekedék a ti hitetek, és mindnyájatokban bővölködik az egymáshoz való szeretet; annyira, hogy mi magunk dicsekszünk veletek az isten gyülekezeteiben, a ti kitarastok és hitetek felől, minden ti üldöztetések és szorongattatások között, a melyeket szenvedtek: bizonyosságul az isten igazságos ítéletének; hogy méltóknak ítéltessetek az isten országára, a melyért szenvedtek is. mert igazságos dolog az az isten előtt, hogy szorongattatással fizessen azoknak, a kik titeket szorongatnak. néktek pedig, a kik szorongattattok, nyugodalommal mivelünk együtt, a mikor megjelenik az úr jézus az égből az ő hatalmának angyalaival. tűznek lángjában, ki bosszút áll azokon, a kik nem ismerik az istent, és a kik nem engedelmeskednek a mi urunk jézus krisztus evangéliomának. a kik meg fognak lakolni örök veszedelemmel az úr ábrázatától, és az ő hatalmának dicsőségétől, a mikor eljö majd, hogy megdicsőíttessék az ő szenteiben, és csodáltassék mindazokban, a kik hisznek (mivelhogy a mi tanúbizonyságunknak hitele volt ti nálatok) ama napon. mivégből imádkozunk is mindenkor ti érettetek, hogy a mi istenünk méltóknak tartson titeket az elhívásra, és töltson be titeket a jóban való teljes gyönyörűséggel, és a hitnek hathatós munkálásával. hogy dicsőíttessék meg a mi urunk jézus krisztusnak neve ti bennetek, és ti is ő benne, a mi istenünknek és az úr jézus krisztusnak kegyelméből.

kérünk pedig titeket, atyámfiai, a mi urunk jézus krisztus eljövételére és a mi ő hozzá leendő egybegyülésünkre nézve, hogy ne tántoríttassatok el egyhamar a ti értelmektől, se ne háboríttassatok meg, se lélek által, se beszéd által, se nékünk tulajdonított levél által, mintha itt volna már a krisztusnak ama napja. ne csaljon meg titeket senki semmiképpen. mert nem jön az el addig, míg nem bekövetkezik előbb a szakadás, és megjelenik a bűn embere, a veszedelmes fia, a ki ellene veti és fölébe emeli magát mindannak, a mi istennek vagy istentiszteletről méltónak mondatik, annyira, hogy maga ül be mint isten az isten templomába, isten gyanánt mutogatván magát. nem emlékeztek-e, hogy megmondtam néktek ezeket, a mikor még ti nálatok valék. és most tudjátok, mi tartja vissza, a miért csak a maga idejében fog megjelenni. működik ugyan már a törvényszegés titkos bűne: csakhogy annak, a ki azt még most visszatartja, félre kell az útból tolatnia. és akkor fog megjelenni a törvénytaposó, a kit megemészit az úr az ő szájának lehelletével, és megsemmisít az ő megjelenésének feltűnésével; a kinek eljövetele a sátán ereje által van, a hazugságnak minden hatalmával, jeleivel és csodái-

val, és a gonoszszágnak minden csalárdságával azok között, a kik elvesznek; mivelhogy nem fogadták be az igazságnak szeretetét az ő idvességükre. és azért bocsátja rájuk isten a tévelygés erejét, hogy higgyenek a hazugságnak; hogy kárhoztatassanak mindazok, a kik nem hittek az igazságnak, hanem gyönyörködtek az igazságtalanságban. mi pedig mindenkor hálaadással tartozunk az istennek ti érettetek atyámfiai, a kiket szeret az úr, hogy kezdettől fogva kiválasztott titeket isten az üdvösségre, a lélek szentelésében és az igazság hitében; a mire elhívott titeket a mi evangéliomunk által, a mi urunk jézus krisztus dicsőségének elvételére. miért is atyámfiai, legyetek állhatatosak és tartsátok meg a tudományt, a melyre akár beszédünk, akár levelünk által taníttattok. maga pedig a mi urunk jézus krisztus, és az isten a mi atyánk, a ki szeretett minket és kegyelméből örök vígasztalással és jó reménységgel ajándékozott meg, vígasztalja meg a ti szíveteiket, és erősítsen meg titeket minden tudományban és jó cselekedetben.

végezetre imádkozzatok értünk atyámfiai, hogy az úrnak beszéde terjedjen és dicsőíttessék, a miként ti köztetek is. és hogy meneküljünk meg az alkalmatlan és gonosz emberektől. mert nem mindenkié a hit! de hű az úr, a ki megerősít titeket és megőriz a gonosztól. bízunk is az úrban reátok nézve, hogy megteszitek és meg is fogjátok tenni azokat, a miket parancsolkunk. az úr pedig igazgassa a ti szíveteiket az isten iránt való szeretetre, és krisztus iránt való állhatatosságra. a mi urunk jézus krisztus nevében pedig, rendeljük néktek, atyámfiai, hogy vonjátok el magatokat minden atyafitól, a ki rendetlenül él, és nem ama utasítás szerint, a melyet mi tőlünk kapott. magatok is tudjátok, mimódon kell minket követni; mert nem viseltük magunkat közöttetek rendetlenül. sem ingyen kenyeret nem ettünk senkinél, hanem munkával és fáradtsággal, éjjel-nappal dolgozva, hogy közületek senkinek ne legyünk terhére. nem azért, mintha nem volna rá jogunk, hanem hogy magunkat például adjuk néktek, hogy minket kövessetek. mert a mikor nálatok voltunk is, azt rendeltük néktek, hogy ha valaki nem akar dolgozni, ne is egyék. mert halljuk, hogy némelyek rendetlenül élnek közületek, a kik semmit nem dolgoznak, hanem nyughatatlankodnak. az ilyeneknek azonban rendeljük és kérjük őket a mi urunk jézus krisztusra, hogy csendes munkálkodva, a magok kenyerét egyék. ti pedig, atyámfiai, meg ne restüljete a jó cselekvésben. ha pedig valaki nem engedelmeskedik a mi levél által való beszédünknek, azt jegyezzétek meg; és ne társalkodjatok vele, megsegyenüljön. de ne tartsátok ellenségnek, hanem intsétek, mint atyafit. maga pedig a békességnek ura adjon néktek mindenkor minden tekintetben békességet. az úr legyen mindnyájatokkal! a köszöntést én pél írom a saját kezemmel, a mi ismertető jegye minden levelemnek. így írok. a mi urunk jézus krisztusnak kegyelme mindnyájatokkal! ámen.

pál, jézus krisztus apostala a mi megtartó istenünknek, és jézus krisztusnak a mi reménységünknek rendelése szerint. timótheusnak, az én igaz fiannak a hitben: kegyelem, irgalmasság és békesség istentől, a mi atyánktól. és krisztus jézustól, a mi urunktól. a miképpen maczedóniába menetelemkor kértelek téged, hogy maradj efézusban, hogy megmondjad némelyeknek, ne tanítsanak más tudományt, se meséssel és végehossza nélkül való nemzeti táblázatokkal ne foglalkozzanak, a melyek inkább versengéseket támasztanak, mint istenben való épülést a hit által. a parancsolatnak vége pedig a tiszta szívből, jó lelkiismeretből és igaz hitből való szeretet: melyektől némelyek eltévelyedvén, hiábavaló beszédre hajlottak: kik törvénytanítókat akarván lenni, nem értik, sem a miket beszélnek, sem a miket erősítgetnek. tudjuk pedig, hogy a törvény jó, ha valaki törvényszerűen él vele, tudván azt, hogy a törvény nem az igazért van, hanem a törvénytaposókért és engedetlenségért, az istentelenekért és bűnösökért, a latrokért és fertelmesekért, az atya- és anyagiulkosokért, emberölőkért. paráznákért, férfifertőztetőkért, emberrablókért, hazugokért, hamisan esküvőkért, és a mi egyéb csak az egészséges tudománnyal ellenkezik, a boldog isten dicsőségének evangélioma szerint, mely reám bízott. és hálát adok annak, a ki engem megerősített, a krisztus jézusnak, a mi urunknak, hogy engem hívnek ítél, rendelvén a szolgálatra, ki előbb istenkáromló, üldöző és erőszakoskodó valék: de könyörült rajtam, mert tudatlanul cselekedtem hitelenségben; szerfelett meg sokasodott pedig a mi urunknak kegyelme a krisztus jézusban való hittel és szeretettel. igaz beszéd ez és teljes elfogadásra méltó, hogy krisztus jézus azért jött e világra, hogy megtartsa a bűnösöket, a kik közül első vagyok én. de azért könyörült rajtam, hogy jézus krisztus bennem mutassa meg legelőbb a teljes hosszútűrését, példa gyanánt azokra, akik hiendenek ő benne az örök életre. az örökkévaló királynak pedig, a halhatatlan, láthatatlan, egyedül bölcs istennek tisztesség és dicsőség örökkön örökké! amen. ezt a parancsolatot adom néked fiam timótheus, a rólad való korábbi jóvendölések szerint, hogy vitézkedjél azokban ama jó vitézséggel, megtartván a hitet és jó lelkiismeretet, melyet némelyek elvetvén, a hit dolgában hajótörést szenvedtek; kik közül való himenéus és alexander, kiket átadtam a sátnak, hogy megtanulják, hogy ne káromkodjanak.

intelek azért mindenek előtt, hogy tartassanak könyörgések, imádságok, esedezések, hálaadások, minden emberekért, királyokért és minden méltóságban levőkért, hogy csendes és nyugodalmas életet éljünk, teljes istenfellellemmel és tisztességgel. mert az jó és kedves dolog a mi megtartó istenünk előtt, a ki azt akarja, hogy minden ember idevuljöljön és az igazság ismeretére eljusson. mert egy az isten, egy a közbenjáró is isten és emberek között,

az ember krisztus jézus, a ki adta önmagát váltságul mindenekért, mint tanúbizonyság a maga idejében, a mi végett rendeltettem én hirdetővé és apostollá (igazságot szólok a krisztusban, nem hazudok), pogányok tanítójává hitben és igazságban. akarom azért, hogy imádkozzanak a férfiak minden helyen, tiszta kezeket emelvén föl harag és versengés nélkül. hasonlatosképen az asszonyok tisztességes öltözetben, szemérmességgel és mértékletességgel ékesítsék magokat; nem hajfonatokkal és arannyal vagy gyöngyökkel, vagy drága öltözékekkel, hanem, a mint illik az istenfellelmet valló asszonyokhoz, jó cselekedetekkel. az asszony csendességben tanuljon teljes engedelmességgel. a tanítást pedig nem engedem meg az asszonynak, sem hogy a férfin uralkodjék, hanem legyen csendességben. mert ádám teremtetett elsőnek, azután éva. és ádám nem csallatott meg, hanem az asszony megcsallatattván, bűnbe esett: mindazonáltal megtartatik a gyermekszüléskor, ha megmaradnak a hitben és szeretetben, és a szent életben mértékletességgel.

igaz ez a beszéd: ha valaki püspökséget kíván, jó dolgot kíván. szükséges annakokáért, hogy a püspök feddhetetlen legyen, egy feleségű férfiú, józan, mértékletes illedelmes, vendégszerető, a tanításra alkalmas; nem borozó, nem verekedő, nem rút nyereségre vágyó; hanem szelíd, versengéstől ment, nem pénzsóvárgó; ki a maga házát jól eligazgatja, gyermekeit engedelmisséggel tartja, minden tisztességgel; (mert ha valaki az ő tulajdon házát nem tudja igazgatni, mimódon visel gondot az isten egyházára?) ne legyen új ember, ne-hogy felfuvalkodván, az ördög kárhozátaiba essék. szükséges pedig, hogy jó bizonyossága is legyen a kívülvalóktól; hogy gyalázatba és az ördög töribe ne essék. hasonlóképpen a diakónusok tisztességek legyenek, nem kételyelvűk; nem sok borivásba merültek, nem rút nyereségre vágyók; kiknél megvan a hit titka tiszta lelkiismerettel. és ezek is először megpróbáltassanak, azután szolgáljanak, ha feddhetetlenek. feleségeik hasonlóképpen tisztességek, nem patvarkodók, józanok, mindenben hívek legyenek. a diakónusok egy feleségű férfiak legyenek, a kik gyermekeiket és tulajdon házaikat jól igazgatják. mert a kik jól szolgálnak, szép tisztességet szereznek magoknak, és sok bizodalmat a jézus krisztusban való hitben. ezeket írom néked, remélvén, hogy nem sokára hozzád megyek; de ha késném, hogy tudd meg, mimódon kell forgolódni az isten házában, mely az élő istennek egyháza, és az igazságnak oszlopa és erőssége. és minden versengés nélkül nagy a kegyességek eme titka: isten megjelent testben, megigazított lélekben, meglátottat az angyaloktól, hirdetett a pogányok közt, hittek benne a világon, felvitetett dicsőségbe.

a lélek pedig nyilván mondja, hogy az utolsó időben némelyek elszakadnak a hittől, hitető lelkekre és gonosz lelkek tanításaira figyelmeztvén. hazug beszédűeknek képmutatása által, kik meg vannak bélyegezve a saját lelkiismeretökben. a kik tiltják a házasságot, sürgetik az eledelektől való tartózkodást, melyeket isten teremtett hálaadással való élvezésre a hívőknek és azoknak, a kik megismerték az igazságot. mert istennek minden teremtett állata jó, és semmi sem megvetendő, ha hálaadással élnek azzal; mert megszenteltetik istennek ígéje és könyörgés által. ezeket ha eleikbe adod az atyafiaknak, krisztus jézusnak jó szolgálja leszel, táplálkozván a hitnek és jó tudományának beszédeivel, a melyet követelt; a szentségtelen és vénasszonyos meséket pedig eltávoztasd. ezeket gyakorolád kevés haszna van; de a kegyesség mindenre hasznos, meglévén benne a jelenvaló és a jövő életnek ígérete. igaz ez a beszéd, és méltó, hogy mindenképpen elfogadjuk. mert azért fáradsz és szenvedünk szidalmakat, mivelhogy reménységünket vetettük az élő istenben, a ki minden embernek megtartója, kiváltképpen a hívőknek. ezeket hirdessed és tanítsd. senki a te ifjúságotod meg ne vesse, hanem légy példa a hívőknek a beszédben, a magavisletben, a szeretetben, a lélekben, a hitben, a tisztaságban. a míg oda megyek, legyen gondod a felolvasásra, az intérsé és a tanításra. meg ne vedd a kegyelemnek benned való ajándékát, a mely adatott néked prófétálás által, a presbitérium kezeinek reád tevésével. ezekről gondoskodjál, ezeken légy, hogy előhaladásod nyilvánvaló legyen mindenek előtt. gondot viselj magadról és a tudományról; maradj meg azokban; mert ezt cselekedvén, mind magadat megtartod, mind a te hallgatóidat.

5

az idősb embert ne dorgáld meg, hanem intsd mint atyádat; az ifjabbakat mint atyádfiai; a idősb asszonyokat mint anyákat; az ifjabbakat mint nőtestvéreid, teljes tisztasággal. az özvegyasszonyokat, a kik valóban özvegyek, tiszteld. ha pedig valamely özvegyasszonynak gyermekei vagy unokái vannak, tanulják meg, hogy első sorban a maguk háza iránt legyenek istenfélők, és adják meg szüleiknek a viszont tartozást; mert ez szép és kedves dolog isten előtt. a valóban özvegy és magára hagyatott asszony pedig reménységét az istenben veti, és foglalatossá a könyörgésekben és imádságokban éjjel és nappal. a bujálkodó pedig élven megholt. és ezeket hirdesd, hogy feddhetetlenek legyenek. ha pedig valaki az övéiről és az ő házanépéről gondot nem visel: a hitet megtagadta, és rosszabb a hitetlennél. özvegyasszonyul hatvan éven alul levő meg ne választassék; egy férj felesége lett légyen, a kinek jó cselekedetéről bizonyossága van; ha gyermeket nevelt, ha vendéglátó volt, ha a szentek lábait mosta, ha a nyomorultakon segített, ha minden jó cselekedetben foglalatossá vala. a fiatalabb özvegyasszonyokat pedig mellőzd; mert

ha gerjedeznek krisztus ellenére, férjhez akarnak menni: ezeknek ítélte megvan, mivelhogy az első hitet megvetették. egyszersmind pedig dologkerülők lévén, megtanulják a házról házra való járogatást; sőt nemcsak dologkerülők, hanem fecsegők is és más dolgába avatkozók, olyanokat szólván, a miket nem kellene. akarom tehát, hogy a fiatalabbak férjhez menjenek, gyermekeket szüljenek, háztartást vigyenek, és semminemű alkalmat se adjanak az ellenségnek a szidalmazásra. mert némelyek már elhajlottak a sátánhoz. ha valamely hívő férfinak vagy nőnek vannak özvegyei, segítse azokat, és ne terheltesse meg a gyülekezet; hogy azokat segíthesse, a kik valóban özvegyek. a jól forgoló presbiterek kettős tisztességre méltattassanak, főképen a kik a beszédben és tanításban fáradoznak. mert azt mondja az írás: a nyomtató ökörnek ne kösd be a száját; és: méltó a munkás a maga jutalmára. presbiter ellen vádat ne fogadj el, hanem csak két vagy három tanúbizonyságra. a vétkeket mindenek előtt fedd meg, hogy a többiek is megfélemljenek. kérve kérlek az istenre és a krisztus jézusra és a kiválasztott angyalokra, hogy ezeket tartsd meg előítélet nélkül, semmit sem cselekedvén részrehajlásból. a kézrátevést el ne hirtelenkedsz, se ne légy részes a más bűneiben; tenmagadat tisztán tartsd. ne légy tovább vízivő, hanem élj egy kevés borral, gyomrodra és gyakori gyengélkedésre való tekintetből. némely embereknek a bűnei nyilvánvalóak, előttük mennek az ítéltre; némelyeket pedig hátul követnek is. hasonlóképen a jó cselekedetek is nyilvánvalók; és a melyek másképen vannak, azok sem titkolhatók el.

6

a kik iga alatt vannak mint szolgák, az ő uraikat minden tisztességre méltóknak tekintsék, hogy isten neve és a tudomány ne káromoltassék. a kiknek pedig hívó uraik vannak, azokat meg ne vessék, mivelhogy atyafiak; hanem annál inkább szolgáljanak, mivelhogy hívők és szeretettek, kik a jötevésben buzgólkodnak. ezekre taníts és ints. ha valaki másképen tanít, és nem követi a mi urunk jézus krisztus egészséges beszédeit és a kegyesség szerint való tudományt, az felfuvalkodott, a ki semmit sem ért, hanem vitatkozásokban és szóharcokban szenved, a melyekből származik irigység, viszálykodás, káromlások, rosszakaratú gyanúsítások, megbomlott elméjű és az igazságtól megfosztott embereknek hiábavaló torzsalkodásai a kik az istenfélelem nyerekesedésnek tekintik. a zoktól, akik ilyenek, eltávazzál. de valóban nagy nyereség az istenfélelem, megelégedéssel; mert semmit sem hoztunk a világra, világos, hogy ki sem vihetünk semmit; de ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele. a kik pedig meg akarnak gazdagodni, kísértetbe meg törbe és sok esztelen és káros kívánságba esnek, melyek az embereket veszedelembé és romlásba merítik. mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme: mely után sóvárogván némelyek eltévelyedtek a hittől, és magokat általszegeztek sok fájdalommal. de te, óh istennek embere, ezeket kerüld;

hanem kövessed az igazságot, az istenfélelmet, a hitet, a szeretetet, s békességes türelmet, a szelídséget. harczold meg a hitnek szép harcát, nyerd el az örök életet, a melyre hívatattál, és szép vallástétellel válást tettél sok bizonyosság előtt. meghagyom néked isten előtt, a ki megelevenít mindeneket, és krisztus jézus előtt, a ki bizonyosságot tett poncius pilátus alatt ama szép vallástétellel, hogy tartsd meg a parancsolatot mocsoktalanul, feddhetetlenül a mi urunk jézus krisztus megjelenéséig, a mit a maga idejében megmutat ama boldog és egyedül hatalmas, a királyoknak királya és az uraknak ura, kié egyedül a halhatatlanság, a ki hozzáférhetetlen világosságban lakozik; a kit az emberek közül senki nem látott, sem nem láthat: a kinek tisztesség és örökkévaló hatalom. ámen. azoknak, a kik gazdagok e világon, mondd meg, hogy ne fuvalkodjanak fel, se ne reménykedjenek a bizonytalan gazdagságban, hanem az élő istenben, a ki bőségesen megad nekünk mindent a mi tápláltatásunkra; hogy jót tegyenek, legyenek gazdagok a jó cselekedetekben, legyenek szíves adakozók, közlők, kincset gyűjtván magoknak jó alapul a jövőre, hogy elnyerjék az örök életet. óh timótheus, őrizd meg a mi rád van bízva, elfordulván a szentségtelen üres beszédektől és a hamis nevű ismeretnek ellenvetéseitől; a melylyel némelyek kevélykedvén, a hit mellől eltévelyedtek. kegyelem veled! ámen.

pál, jézus krisztusnak apostola, isten akaratóból, a krisztus jézusban való életnek ígérete szerint, timótheusnak, az én szeretett fiannak: kegyelem, irgalmasság, békesség az atya istentől és krisztus jézustól, a mi urunktól. hálát adok az istennek, a kinek szolgálók őseimtől fogva tiszta lelkiismerettel, hogy szüntelen gondolok rád könyörgéseimben éjjel és nappal, kívánván téged látni, megemléskedvén a te könyhullatásaidról, hogy örömmel teljesedjem be; eszembe jutván a benned levő, képmutatás nélkül való hit, a mely lakozott először a te nagyanyádban loisban és anyádban eunikában; meg vagyok azonban győződve, hogy benned is. minekokáért emlékeztetek téged, hogy gerjeszd fel az isten kegyelmi ajándékát, a mely benned van az én kezeimnek rád tétele által. mert nem félelemnek lelkét adott nekünk az isten; hanem erőnek és szeretetnek és józanságnak lelkét. ne szégyeneld hát a mi urunk bizonyágtételét, se engem az ő foglyát; hanem együtt szenvedj az evangéliomért istennek hatalma szerint, a ki megtartott minket és hívott szent hívással, nem a mi cselekedeteink szerint, hanem az ő saját végezése és kegyelme szerint, mely adatott nekünk krisztus jézusban örök időknek előtte, megjelentetett pedig most a mi megtartónknak, jézus krisztusnak megjelenése által, a ki eltörölte a halált, világosságra hozta pedig az életet és halhatatlanságot az evangéliom által, amelyre nézve tétettem én hirdetővé és apostollá és pogányok tanítójává. amiért szenvedem ezeket is: de nem szégyenlem; mert tudom, kinek hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy ő az én nála letett kincsemet meg tudja őrizni ama napra. az egészséges beszédeknek példáját megtartsd, a miket én tőlem hallottál, a krisztus jézusban való hitben és szeretetben. a rád bízott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó szent lélek által. azt tudod, hogy elfordultak tőlem az ázsiabeliek mind, kik közül való figyelus és hermogénés. az úr legyen irgalmas az onesiforus házanépének: mert gyakorta megvidámított engem, és én bilincsemet nem szégyenlette; sőt mikor rómában volt, buzgón keresett engem, meg is talált. az úr engedje meg neki, hogy találjon irgalmasságot az úrnál ama napon. és hogy mily nagy szolgálatot tett efézusban, te jobban tudod.

te annakokáért, én fiam, erősödjél meg a krisztus jézusban való kegyelemben; és a miket tőlem hallottál sok bizonyosság által, azokat bízzad hív emberekre, a kik másoknak a tanítására is alkalmasak lesznek. te azért a munkának terhét hordozzad, mint a jézus krisztus jó vitéze. egy harcos sem elegendik bele az élet dolgaiba; hogy tessék annak, a ki őt harcoszá avatta. ha pedig küzd is valaki, nem koronáztatik meg, ha nem szabályszerűen küzd. a ki munkálkodik, a földművelőnek kell a gyümölcsökben először részesülnie. őrtsd meg a mit mondok; adjon azért az úr néked belátást mindenkiben. emlékezzél meg, hogy jézus krisztus feltámadott a halálból, ki a dávid magvából való az én evangéliomom

szerint: a melyért, mint egy gonosztevő, szenvedek mind a fogságig; de az istennek beszéde nincs bilincsbe verve. annakokáért mindent elszenvetek a választottakért, hogy ők is elnyerjék a krisztus jézusban való idvességet örök dicsőséggel egyben. igaz beszéd ez. mert ha vele együtt meghaltunk, vele együtt fogunk élni is. ha tűrünk, vele együtt fogunk uralkodni is: ha megtagadjuk, ő is megtagad minket; ha hitetlenkedünk, ő hű marad: ő magát meg nem tagadhatja. ezekre emlékeztessd, kérvén kérve őket az úr színe előtt, hogy ne vitakozzanak haszontalanul, a hallgatóknak romlására. igyekezzél, hogy isten előtt becsületesen megállj, mint oly munkás, a ki szegényt nem vall, a ki helyesen hasogatja az igazságnak beszédét. a szentségtelen üres lármákat pedig kerüld, mert mind nagyobb istentelenségre növekednek. és az ő beszédök mint a rákfekély terjed; közülök való hímenéus és filétus. a kik az igazság mellől eltévelyedtek, azt mondván, hogy a feltámadás már megtörtént, és feldőlnek némelyeknek a hitét. mindazáltal megáll az istennek erős fundamentoma, melynek pecsétje ez: ismeri az úr az övéit; és: álljon el a hamisságtól minden, a ki krisztus nevét vallja. nagy házbán pedig nemcsak arany- és ezüstedények vannak, hanem fából és cserépből valók is; és azok közül némelyek tisztességes, némelyek pedig gyalázatra valók. ha tehát valaki magát ezektől tisztán tartja, tisztességre való edény lesz, megszentelt, és hasznos a gazdájának, minden jó cselekedetre alkalmas. az ifjúkori kívánságokat pedig kerüld; hanem kövessd az igazságot, a hitet, a szeretetet, a békességet azokkal egyetemben, a kik segítséül hívják az urat tiszta szívből. a botor és gyermekes vitakozásokat pedig kerüld, tudván, hogy azok háborúságokat szülnek. az úr szolgájának pedig nem kell torzalkodni, hanem legyen mindenkire nyájias, tanításra alkalmas, türelmes. a ki szelíden fenyíti az ellenszegülőket; ha talán adna nekik az isten megtérést az igazság megismerésére, és felocsudnának az ördög töréből, foglyokká tétetvén az úr szolgája által az isten akarátára.

azt pedig tudd meg, hogy az utolsó napokban nehéz idők állanak be. mert lesznek az emberek magukat szeretők, pénzsóvárgók, kérkedők, kevélyek, káromkodók, szüleik iránt engedetlenek, háládatlanok, tisztátalanok, szeretet nélkül valók, kérlelhetetlenek, rágalmazók, mértékletlenek, kegyetlenek, a jónak nem kedvelői. árulók, vakmerők, felfuvalkodottak, inkább a gyönyörnek, mint istennek szeretői. kiknél megvan a kegyességnek látzata, de megtagadják annak erejét. és ezeket kerüld. mert ezek közül valók azok, a kik betolakodnak a házakba, és foglyul ejtik a bűnökkel megterhelt és sokféle kívánságoktól üzött asszonykákat, kik mindenkor tanulnak, de az igazság megismerésére soha el nem juthatnak. miképpen pedig jános és jámbres ellene állottak mózesnek, akképen ezek is ellene állanak az igazságnak; megromlott elméjű, a hitre nézve nem becsületes emberek. de többre nem mennek: mert esztelenségek nyilvánvaló lesz min-

denek előtt, a miképen amazoké is az lett. te pedig követted az én tanításomat, életmódomat, szándékomat, hitemet, hosszútűrésemet, szeretetemet, türelmemet, üldöztetéseimet, szenvedéseimet, a melyek rajtam estek antiókhiaiban, ikóniumban, listrában: minémű üldöztetéseket szenvedtem! de mindezekből megszabadított engem az úr. de mindazok is, a kik kegyesen akarnak élni krisztus jézusban, üldöztetni fognak. a gonosz emberek pedig és az ámitók nevednek a rosszaságban, eltévélyítván és eltévélyedvén. de te maradj meg azokban, a miket tanultál és a mik read bíztattak, tudván kitől tanultad, és hogy gyermekségedtől fogva tudod a szent írásokat, melyek téged bölcscsé tehetnek az idvességre a krisztus jézusban való hit által. a teljes írás istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre, hogy tökéletes legyen az isten embere, minden jó cselekedetre felkészített.

4

kérlek azért az isten és krisztus jézus színe előtt, a ki itélni fog élőket és holtakat az ő eljövetelekor és az ő országában. hirdesd az ígét, állj elő vele alkalmas, alkalmatlan időben, ints, feddj, buzdíts teljes béketűréssel és tanítással. mert lesz idő, mikor az egészséges tudományt el nem szenvedik, hanem a saját kívánságaik szerint gyűjtenek magoknak tanítókat, mert vizsket a fülök; és az igazságtól elfordítják az ő fülöket, de a mesékhez oda fordulnak. de te józan légy mindenekben, szenvedj, az evangyélisa munkáját cselekedd, szolgálatodat teljesen betöltsd. mert én immár megáldoztatom, és az én elköltözésem ideje beállott. ama nemes harczot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam: végezetre eltétetett nékem az igazság koronája, melyet megad nékem az úr ama napon, az igaz bíró; nemcsak nékem pedig, hanem mindazoknak is, a kik vágyva várják az ő megjelenését. igyekezzél hozzám jöni hamar. mert démás engem elhagyott, e jelen való világhoz ragaszkodván, és elment thesalónikába: kreszens galátziába, titus dalmátziába. egyedül lukács van velem. márkust magadhoz vévén, hozd magaddal: mert nekem alkalmas a szolgálatra. tikhikust pedig efézusba küldöttem. a felsőruhám, melyet troásban kárpusnál hagytam, jöttödben hozd el, a könyveket is, kiváltképen a hártákat. az érczmíves sándor sok bajt szerzett nékem: fizessen meg az úr néki cselekedetei szerint. tőle te is őrizkedjél, mert szerfelett ellenállott a mi beszédinknek. első védekezésem alkalmával senki sem volt mellettem, sőt mindnyájan elhagytak; ne számítassék be nekik. de az úr mellettem állott, és megerősített engem; hogy teljesen bevégezzem az ígehirdetést, és hallják meg azt az összes pogányok: és megszabadultam az oroszlán szájából. és megszabadít engem az úr minden gonosz cselekedettől, és megtart az ő mennyei országára; a kinek dicsőség örökkön örökké! ámen. köszöntsd priskát és akvilát, és az onesifórus háznépét. erástus korinthusban maradt; trófimust pedig milétumban hagytam betegen. igyekezzél tél előtt eljöni. köszönt téged eubulus és pudens és linus

és klaudia, és mind az atyafiak. az úr jézus krisztus a te lelkeddel. kegyelem veletek! ámen.

pál, istennek szolgálja, jézus krisztusnak pedig apostola, az isten választottainak hite és a kegyesség szerint való igazságnak megismerése szerint, az örök élet reményésére, melyet megígért az igazmondó isten örök időknek előtte, megjelentette pedig a maga idejében az ő beszédét a prédikálás által, a mely reám bízottat a mi megtartó istenünknek parancsolata szerint; titusnak, a közös hit szerint való igaz fiannak: kegyelem, irgalmasság és békesség az atya istentől és az úr jézus krisztustól, a mi megtartónktól. a végett hagytalak téged krétában, hogy a hátramaradt dolgokat hozd rendbe, és rendelj városonként presbitereket, a miképen én néked meghagytam; ha van feddhetetlen, egy feleségű férfiú, a kinek hívő, nem kicsapongással vádolt avagy engedetlen gyermekei vannak. mert szükséges, hogy a püspök feddhetetlen legyen, mint isten sáfára; nem akaratos, nem haragos, nem részeges, nem verekedő, nem rút nyereszkedő; hanem vendégszerető, jónak kedvelője, mértékletes, igaz, tiszta, maga türtető; a ki a tudomány szerint való igaz beszédhez tartja magát, hogy inthessen az egészséges tudománnyal és meggyőzhesse az ellenkezőket. mert van sok engedetlen, hiába való beszédű és csaló, kiváltképen a körülmetélkedésből valók, a kiknek be kell dugni a szájokat; a kik egész házakat feldúlnak, tanítván rút nyereség okáért, a miket nem kellene. azt mondta valaki közülök, az ő saját prófétáik: a krétaiak mindig hazugok, gonosz vadak, rest hasak. e bizonyosság igaz: annakokáért fedd őket kímélés nélkül, hogy a hitben épek legyenek, nem ügyelvén zsidó mesékre, és az igazságot megvető emberek parancsolataira. minden tiszta a tisztáknak: de a megfertőztetetteknek és hitetleneknek semmi sem tiszta; hanem megfertőztetett azoknak mind elméjük, mind lelkiismeretük. vallják, hogy istent ismerik, de cselekedeteikkel tagadják, mivelhogy útálatosak és hitetlenek és minden jó cselekedetre méltatlanok.

te pedig azokat szóljad, a mik az egészséges tudományhoz illenek. hogy a vén emberek józanok legyenek, tisztességesek, mértékletesek; a hitben, szeretetben, türebben épek. hasonlóképen a vén asszonyok szentekhez illő magaviseletűek legyenek, nem patvarkodók, sem sok borivás rajbai, jóra oktatók; hogy megokosítsák az ifjú asszonyokat, hogy férjüket és magzataikat szeressék, legyenek mértékletesek, tiszták, háziassak, jók, férjöknek engedelmesek, hogy az isten beszéde ne káromoltassék. az ifjakat hasonlóképen intsed, hogy legyenek mértékletesek: mindenben tenmagadat adván példaképül a jó cselekedetekben; a tudományban romlatlanságot, méltóságot mutatván, egészséges, feddhetetlen beszédet; hogy az ellenfél megszégyenüljön, semmi gonoszt sem tudván rólatok mondani. a szolgálát intsed, hogy az ő uraiknak engedelmeskedjenek, mindenben kedvöket keressék, ne ellenkezzenek, ne tolvajkodjanak, hanem teljes jó hűséget tanusítsanak; hogy a mi megtartó istenünknek tudományát ékesít-

sék mindenben. mert megjelent az isten idvezítő kegyelme minden embernek, a mely arra tanít minket, hogy megtagadván a hitetlenséget és a világi kívánságokat, mértékletesen, igazán és szentül éljünk a jelenvaló világon: várván ama boldog reménységet és a nagy istennek és megtartó jézus krisztusnak dicsősége megjelenését; a ki önmagát adta mi éretünk, hogy megváltson minket minden hamisságtól, és tisztítson önmagának kiváltképen való népet, jó cselekedetekre igyekezőt. ezeket szóljad, és ints és feddj teljes méltósággal; senki téged meg ne vessen.

emlékeztessed őket, hogy a fejedelemségeknek és hatalmasságoknak engedelmeskedjenek, hódoljanak, minden jó cselekedetre készek legyenek, senkit ne szidalmazzanak, ne veszekedjenek, gyöngédek legyenek, teljes szelídséget tanusítván minden ember iránt. mert régenten mi is esztelenek, engedetlenek, tévelygők, különböző kívánságoknak és gyönyöröknek szolgálai, gonoszságban és irigységben élők, gyűlölések, egymást gyűlölők valánk. de mikor a mi megtartó istenünknek jövalta és az emberekhez való szeretete megjelent, nem az igazságnak cselekedeteiből, a melyeket mi cselekedtünk, hanem az ő irgalmasságából tartott meg minket az újjászületésnek fürdője és a szent lélek megújítása által, melyet kitöltött reánk bőséggel a mi megtartó jézus krisztusunk által; hogy az ő kegyelméből megigazulván, örökösök legyünk az örök élet reménysége szerint. igaz ez a beszéd, és akarom, hogy ezeket erősítsed, hogy igyekezzenek jó cselekedetekkel előljárni azok, a kik istenben hívökké lettek. ezek jók és hasznosak ez embereknek; a balgatag vitatkozásokat azonban és a nemzetségekről való tudakozásokat, és a civakodást és a törvény felől való harczokat kerülj; mert haszontalanok és hiábavalók. az eretnek embert egy vagy két intés után kerülj; tudván, hogy az ilyen romlott, és vétkezik, önmaga is kárhozottatván magát. mikor ártemást vagy tikhikust hozzád küldöm, siess hozzád jöni nikápolyba; mert elhatároztam, hogy ott töltöm a telet. a törvénytudó zénás és apollós gondosan indítsd útnak, hogy semmiben se legyen fogyatkozásuk. tanulják meg pedig a mieink is, hogy jó cselekedetekkel járjanak elől a szükséges hasznokra, hogy ne legyenek gyümölcstelenek. köszöntenek téged a velem levők mindnyájan. köszöntsd azokat, a kik szeretnek minket hitben. kegyelem mindnyájatokkal! ámen.

pál, krisztus jézusnak foglya, és timótheus, az atyafi, filemonnak, a mi szeretett munkatársunknak, és apjának, a szeretettnék, és arhippusnak, a mi barátársunknak, és a te házadnál való gyülekezetnek: kegyelem néktek és békesség istentől, a mi atyánktól, és az úr jézus krisztustól. hálát adok az én istenemnek mindenkor, emlegetvén téged az én imádságaimban. mert hallok a te szeretetedet és ama te hitedet, mely van benned az úr jézushoz, és minden szentek irányában, hogy a te hitedben való közösség hathatós legyen, a krisztus ügyében, minden bennetek levő jónak megismerése által. mert sok örömünk és vígasztalásunk van a te szeretettedben, hogy a szenteknek szíveik megvidámodtak te általad, atyámfia. annakokáért jóllehet nagy bátorságom van a krisztusban, megparancsolni néked azt, a mi illendő, a szeretetért inkább kérlek, ilyen lévén, mint pál, a megvénhedett, most pedig foglya is a jézus krisztusnak; kérlek téged az én fiamért, a kit fogságomban szültem, onésimusért, a ki egykor tenéked haszontalan volt, most pedig mind néked, mind nekem nagyon hasznos, kit visszaküldöttem; te pedig őt, azaz az én szívemet, fogadd magadhoz! őt én magamnál akartam tartani, hogy te helyetted szolgáljon nekem az evangéliomért szenvedett fogságomban; de a te megkérdézésed nélkül semmit sem akartam cselekedni, hogy jótéteményed ne kényszerítésből, hanem szabad akaratból való legyen. mert talán azért vált meg tőled ideig-óráig, hogy őt, mint örökkévalót kapd vissza; nem úgy immár mint szolgát, hanem szolgánál nagyobbat, mint szeretett atyafit, kiváltképen nekem, mennyivel inkább pedig néked, mind testben, mind az úrban. azért, ha engem részestársadnak tartasz, úgy fogadd őt magadhoz, mint engemet. ha pedig valamit vétett elened, avagy adós, ezt nekem róvd fel. én pál írtam az én kezemmel, én megfizetem: hogy azt ne mondjam néked, hogy te magaddal is adós vagy ezen felül nekem. bizonyára, atyámfia, jótéteményt várnék tőled az úrban: vidámítsd meg az én szívemet az úrban! bízván a te engedelmességedben, így írtam néked, tudván, hogy annál, a mit mondok, többet is fogsz cselekedni. egyúttal pedig készíts nekem szállást; mert reménylem, hogy a ti imádságaitokért néktek ajándékoztatom. köszönt téged epafrás, az én fogolytársam a krisztus jézusban, továbbá márk, aristárkhus, démás és lukács, az én munkatársaim. a mi urunk jézus krisztusnak kegyelme legyen a ti lelletekkel!

minekutána az isten sok rendben és sokféleképpen szólott hajdan az atyáknak a próféták által, ez utolsó időkben szólott nekünk fia által, a kit tett mindennek örökösévé, a ki által a világot is teremtetten, a ki az ő dicsőségének visszatükröződése, és az ő valóságának képmása, a ki hatalma szavával fentartja a mindenséget, a ki minket bűneinktől megtisztítván, űle a felségnek jobbára a magasságban, annyival kiválóbb lévén az angyaloknál, a mennyivel különb nevet örökölt azoknál. mert kinek mondotta valaha az angyalok közül: én fiam vagy te, én ma szültelek téged? és ismét: én leszek néki atyja és ő lesz nekem fiam? viszont mikor behozza az ő elsőszülöttét a világba, így szól: és imádják őt az istennek minden angyalai. és bár az angyalokról így szól: ki az ő angyalait szelekké teszi és az ő szolgáit tűz lángjává, ámdé a fiúról így: a te királyi széked őh isten örökkön örökké. igazságnak pálczája a te országodnak pálczája. szerettet az igazságot és gyűlöltet a hamiságot: annakokáért felkent téged az isten, a te istened, örömmek olajával a te társaid felett. és: te uram kezdetben alapítottad a földet és a te kezeidnek művei az egek; azok elvesznek, de te megmaradsz, és mindazok, mint a ruha megavulnak. és palástként összehajtod azokat és elváltoznak, te pedig ugyanaz vagy és a te esztendeid el nem fogynak. melyik angyalnak mondottad pedig valaha: űlj az én jobbkezem felöl, míglen ellenségeidet lábaidnak zsámlójává teszem? avagy nem szolgáló lelkek-é mindazok, elküldve szolgálatra azokért, a kik örökölni fogják az idvességet?

annakokáért annál is inkább szükséges nekünk a halottakra figyelmeznünk, hogy valaha el ne sodortasunk. mert ha az angyaloktól hirdetett beszéd erős volt és minden bűn és engedetlenség elvette igazságos büntetését: mimódor menekdünk meg mi, hogyha nem törődünk ily nagy idvességgel? a melyet, miután kezdetben hirdetett az úr, azok, a kik hallották, biztosítottak számunkra, velök együtt bizonyosságot tevév arról az isten, jelekkel meg csodákkal és sokféle erővel s a szent léleknek közléseivel az ő akarata szerint. mert nem angyaloknak vetette alá a jövőendő világot, a melyről szólunk. sőt bizonyosságot tett valahol valaki, mondván: micsoda az ember, hogy megemlékezel ő róla, avagy az embernek fia, hogy gondod van reá? kisebbé tetted őt rövid időre az angyaloknál, dicsőséggel és tisztességgel megkoronáztad őt és úrrá tetted kezeid munkáin, minden lábai alá vetetted. mert azzal, hogy néki mindent alávetett, semmit sem hagyott alávetetlenül: de most még nem látjuk, hogy néki minden alávetett. azt azonban látjuk, hogy jézus, a ki egy kevés időre kisebbé tétetett az angyaloknál, a halál elszenvedéséért dicsőséggel és tisztességgel koronázott meg, hogy az isten kegyelméből mindenkiért megízlelje a halált. mert illendő vala, hogy a kiért minden és a ki által minden, sok fiakat vezérelvén dicsőségre, az ő idvességök fejedelmét szenvedések által tegye tökéletessé. mert a megszentelő és a

megszenteltek egytől valók mindnyájan, a mely oknál fogva nem szégyenli őket atyjafiainak hívni, mondván: hirdetem a te nevedet az én atyámfiaiának, az anyaszentegyháznak közepette dicséretet mondom néked. és ismét: én ő benne bízom; és ismét: imhol vagyok én és a gyermekek, a kiket az isten nekem adott. mivel tehát a gyermekek testből és vérből valók, ő is hasonlatosképen részese lett azoknak, hogy a halál által megsemmisítse azt, a kinek hatalma van a halálon, tudniillik az ördögöt, és megszabadítsa azokat, a kik a haláltól való félelem miatt teljes életökben rabok valának. mert nyilván nem angyalokat karolt fel, hanem az ábrahám magvát karolta fel. annakokáért mindenestől fogva hasonlatosnak kellett lennie az atyafiakhoz, hogy könyörülő legyen és hív főpap az isten előtt való dolgokban, hogy engesztelést szerezzen a nép bűneiért. mert a mennyben szenvedett, ő maga is megkísértetvén, segíthet azokon, a kik megkísértetnek.

annakokáért szent atyafiak, mennyei elhívásnak részesei, figyelmezzetek, a mi vallásunknak apostolára és főpapijára, krisztus jézusra, a ki hú ahhoz, a ki őt rendelte, valamint mózes is az ő egész házában. mert ez nagyobb dicsőségre méltaltatott, mint mózes, a mennyiben a ház építőjének nagyobb a tisztessége, mint a háznak. mert minden háznak van építője, a ki pedig mindent elkészített, az isten az. mózes is hú volt ugyan az ő egész házában, mint szolgál, a hirdetendőknek bizonyosságára, krisztus ellenben mint fiú a maga háza felett, a kinek háza mi vagyunk, ha a bizodalom és a reménységnek dicsekedését mind végig erősen megtartjuk. annakokáért a mint a szent lélek mondja: ma, ha az ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szívetekeket, mint az elkeseredéskor, a kísértés ama napján a pusztában, a hol a ti atyáitok próbára tévessel megkísértének engem és látták az én cselekedeteimet negyven esztendeig. azért megharagudtam arra a nemzetségre és mondám: mindig tévelyegnek szívökben; ok pedig nem ismerték meg az én útamat. úgy hogy megesküdtem haragomban, hogy nem fognak bemenni az én nyugodalmamba. vigyázzatok atyámfiai, hogy valaha ne legyen bármilyikötöknek hitetlen gonosz szíve, hogy az élő istentől szakadjon; hanem intsétek egymást minden napon, míg tart a ma, hogy egyikötök se keményítsék meg a bűnnek családtsága által: mert részeseivé lettünk krisztusnak, ha ugyan az elkezdett bizodalom mindvégig erősen megtartjuk. e mondas szerint: ma, ha az ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szívetekeket, mint az elkeseredéskor. mert kik keseredtek el, mikor ezt hallák? nemde mindazok, a kik kijövének egyiptomból mózes által? kikre haragudott vala pedig meg negyven esztendeig? avagy nem azokra-é, a kik vétkeztek, a kiknek teste elhullottak a pusztában? kiknek esküdött pedig meg, hogy nem mennek be az ő nyugodalmába, hanemha az engedetlenség miatt. látjuk is, hogy nem mehettek be hitelenség miatt.

óvakodjunk tehát, hogy mivel megvan az ő nyugodalmába való bemenetel ígérete, valaki közületek fogatkozásban levőnek ne láttassék. mert nekünk is hirdettetett az evangéliom, miképen azoknak: de nem használt nekik a hallott beszéd, mivel nem párosították hittel azok, a kik hallották. mert mi, hívők, bemegyünk a nyugodalomba, miképen megmondotta: a mint megesküdtem az én haragomban, nem fognak bemeni az én nyugodalmamba; jöllehet munkáit a világ megalapításától kezdve bevégezte. mert valahol a hetedik napról ekképen szólott: és megnyitvák isten a hetedik napon minden ő cselekedeteitől. és ugyanabban ismét: nem mennek be az én nyugodalmamba. mivelhogy annakokáért áll az, hogy némelyek bemennek abba, és a kiknek először hirdettetett az evangéliom, nem mentek be engedetlenség miatt: ismét határoz egy napot: ma, szólván dávid által annyi idő multán, a mint előbb mondva volt. ma, ha az ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szíveiteket. mert ha őket józsúé nyugodalomba helyezte volna, nem szólna azok után más napról. annakokáért megvan a szombatja az isten népének. mert a ki bement az ő nyugodalmába, az maga is megnyugodott cselekedeteitől, a miképen isten is a magáéitól, igyekezzünk tehát bemeni abba a nyugodalomba, hogy valaki a hitetlenségnek ugyanazon példájába ne essék. mert az istennek beszéde élő és ható, és élesebb minden kétélű feygyvernél, és elhat a szívnek és léleknek, az ízeknek és a velőknek megoszlásáig, és megítéli a gondolatokat és a szívnek indulatait. és nincsen oly teretmény, a mely nyilvánvaló nem volna előtte, sőt mindenek meztelenek és leplezetlenek annak szemei előtt, a kiről mi beszélünk. lévén annakokáért nagy főpapunk, a ki áthatolt az egeken, jézus, az istennek fia, ragaszkodjunk vallásunkhoz. mert nem oly főpapunk van, a ki nem tudna megindulni gyarlóságainkon, hanem a ki megkísértetett mindenkben, hozzánk hasonlóan, kivéve a bűnt. járulunk azért bizodalommal a kegyelem királyi székhébe, hogy irlgalmasságot nyerjünk és kegyelmet találjunk, alkalmas időben való segítségül.

5

mert minden főpap emberek közül választatván, emberekért rendeltetik az isten előtt való dolgokban, hogy ajándékokat és áldozatokat vigyen a bűnökért, a ki képes együttérezni a tudatlanokkal és tévelygőkkel, mivelhogy maga is körül van véve gyarlósággal. és ezért köteles, miképen a népért, azonképen önmagáért is áldozni a bűnökért. és senki sem veszi magának e tisztességet, hanem a kit isten hív el, miként áront is. hasonlóképen krisztus sem maga dicsőítette meg magát azzal, hogy főpap lett, hanem az, a ki így szólott hozzá: én fiam vagy te, ma szültelek téged. miképen másutt is mondja: te örökké való pap vagy, melkisédek rendje szerint. ki az ő testének napjaiban könyörgésekkel és esedezésekkel, erős kiáltás és könyhullatás közben járult ahhoz, a ki képes megszabadítani a halálból, és meghall-

gattatott az ő istenfélelméért, ámbár fiú, megtanulta azokból, a miket szenvedett, az engedelmességet; és tökéletességre jutván, örök idvesség szerzője lett mindazokra nézve, a kik neki engedelmeskednek, nevezetvén az istentől melkisédek rendje szerint való főpapnak. a kiről nekünk sok és nehezen megmagyarázható mondani valónk van, mivel restek lettek a hallásra. mert noha ez idő szerint tanítóknak kellene lennetek, ismét arra van szükségetek, hogy az isten beszédeinek kezdő elemeire tanítson valaki titeket; és olyanok lettetek, a kiknek tejrre van szükségetek és nem kemény eledelre. mert mindaz, a ki tejjel él, járatlan az igazságnak beszédében, mivelhogy kiskorú: az érettkorúaknak pedig kemény eledel való, mint a kiknek mivoltuknál fogva gyakorlottak az érzekeik a jó és rossz között való különbségtételre.

6

annakokáért elhagyván a krisztusról való kezdetleges beszédet, törekedjünk tökéletességre, nem rakesgatván le újra alapját a holt cselekedetekből való megtérésnek és az istenben való hitnek, a mosakodásoknak, tanításnak, kezek rátevésének, holtak feltámadásának és az örök ítéletnek. és ezt megcselekeszszük, ha az isten megengedi. mert lehetetlen dolog, hogy a kik egyszer megvilágosítottak, megizelvén a mennyei ajándékat, és részeseivé lettek a szent léleknek, és megizeltek az istennek jó beszédét és a jöendő világnak erőit, és elestek, ismét megújuljanak a megtérésre, mint a kik önmagoknak feszítik meg az istennek ama fiát, és meggyalázzák őt. mert a föld, a mely beissza a gyakorta reá hulló esőt és hasznos füvet terem azoknak, a kikért műveltetik, áldást nyer istentől; a mely pedig töviseket és bojtörjanokat terem, megvetett és közel van az átokhoz, annak vége megegetés. de ti felöletek szereléseim, ezeknél jobb és idvességesebb dolgokról vagyunk meggyőződve, ha így szólunk is. mert nem igazságtalan az isten, hogy elfelejtkezzék a ti cselekedeteitekről és a szeretetről, melyet tanúsítottatok az ő neve iránt, mint a kik szolgáltatok és szolgáltok a szenteknek. kívánjuk pedig, hogy közületek kiki ugyanazon buzgóságot tanusítsa a reménységnek bizonyossága iránt mindvégiglen. hogy ne legyetek restek, hanem követői azoknak, a kik hit és békességes tús által öröklük az ígéretek. mert az isten, mikor ígéretet tett ábrahámnak, mivelhogy nem esküdhetett nagyobbra, önmagára esküdött. mondván: bizony megáldván megáldalak téged, és megsokasítván megsokasítalak téged. és ekképen, békességstűró lévén, megnyerte az ígéretet. mert az emberek nagyobbra esküsznek, és nálók minden versengésnek vége megerősítésül az eskü; miért is az isten, kiválóbban megakarván mutatni az ígéret örökösének az ő végzése változhatatlan voltát, esküvés-lépet közbe, hogy két változhatatlan tény által, melyekre nézve lehetetlen, hogy az isten hazudjon, erős vigasztalásunk legyen minékünk, mint a ki oda menekültünk, hogy megragadjuk az előttünk levő reménységet, mely lelünknek mintegy bátoraság és erős horgonya és beljebb hatol a kárpitnál, a hová útnyitóul bement érettünk jézus, a ki örökké való főpap

7

mert a melkisédek sálem királya, a felséges isten papja, a ki a királyok leveréséből visszatérő ábrahám-mal találkozáván, őt megáldotta, a kinek tizedet is adott ábrahám mindenből: a ki elsöben is magyarázat szerint igazság királya, azután pedig sálem királya is, azaz békesség királya, apa nélkül, anya nélkül, nemzetség nélkül való; sem napjainak kezdete, sem életének vége nincs, de hasonlónak tétetvén az isten fiához, pap marad örökké. nézzétek meg pedig, mily nagy ez, a kinek a zsákmányból tizedet is adott ábrahám, a pátriárka; és bár azoknak, kik a lévi fiai közül nyерik el a papságot, parancsolatjok van, hogy törvény szerint tizedet szedjenek a néptől, azaz az ő atyafiaiktól, jóllehet ők is az ábrahám ágyékából származtak; de az, a kinek nemzetsége nem azok közül való, tizedet vett ábrahámtól, és az ígéretek birtokosát megáldotta, pedig minden ellenmondás nélkül való, hogy a nagyobb áldja meg a kisebbet. és itt halandó emberek szednek tizedet, ott ellenben az, a ki bizonyágás szerint él: és hogy úgy szóljak, ábrahámnál fogva tized vétetett lévítől is, a tizedszedőtől, mert ő még az atya ágyékában vala, a mikor annak elébe ment melkisédek. ha tehát a lévitai papság által volna a tökéletesség (mert a nép ez alatt nyerte a törvényt): mi szükség tovább is mondogni, hogy más pap támadjon a melkisédek rendje szerint és ne az áron rendje szerint? mert a papság megváltozásával szükségképen megváltozik a törvény is. mert a kiről ezek mondatnak, az más nemzetségből származott, a melyből senki sem szolgált az oltár körül; mert nyilvánvaló, hogy a mi urunk júdából támadott, a mely nemzetségre nézve semmit sem szolgált mózes a papságról. és még inkább nyilvánvaló az, ha a melkisédek hasonlatossága szerint áll elő más pap, a ki nem testi parancsolatnak törvénye szerint, hanem enyészhetetlen életnek ereje szerint lett. mert ez a bizonyágtétel: te pap vagy örökké, melkisédek rendje szerint. mert az előbbi parancsolat eltöröltetik, mivelhogy erőtelen és haszontalan, minthogy a törvény semmiben nem szerzett tökéletességet; de beáll a jobb reménység, a mely által közeledünk az istenhez. és a mennyiben nem esküvés nélkül való, mert amazok esküvés nélkül lettek papokká, de az esküvéssel, az által, a ki azt mondá néki: megesküdött az úr, és nem bánja meg, te pap vagy örökké, melkisédek rendje szerint: annyiban jobb szövetségnek lett kezesévé jézus. és amazok jóllehet többen lettek papokká, mert a halál miatt meg nem maradhattak: de ennek, minthogy örökké megmarad, változhatatlan a papsága. ennekokáért ő mindenképen idvezítheti is azokat, a kik ő általa járulnak istenhez, mert mindenha él, hogy esedezzzék érettök. mert ilyen főpap illet vala minket, szent, ártatlan, szeplőtelen, a bűnösöktől elválasztott, és a ki az egeknél magasságosabb lön, a kinek nincs szüksége, mint a főpapoknak, hogy napról-napra előbb a saját bűneiért vigyen áldozatot, azután a népiéért, mert ezt egyszer megselekedte, maga-magát megáldozván. mert a törvény gyarló embereket rendel főpapokká, de a törvény

8

födolog pedig azokra nézve, a miket mondunk, az, hogy olyan főpapunk van, a ki mennyei felség királyi székének jobbjára üle, mint a szent helynek és amaz igazi sátornak szolgálja, a melyet az úr és nem ember épített. mert minden főpap ajándékok megáldozatát vitelére rendeltetik, a miért szükséges, hogy legyen valamije ennek is, a mit áldozatul vigyen. ha tehát a földön volna, még csak pap sem volna, lévén olyan papok, a kik a törvény szerint áldoznak ajándékokkal, a kik a mennyei dolgok ábrázolatának és árnyékának szolgálnak, a mint isten mondotta mózesnek, mikor be akarta végezni a sátot: meglásd, úgymond, hogy mindenekezt azon minta szerint készíts, a mely a hegyen mutatottat néked. most azonban annnyival kiválóbb szolgálatot nyert, a mennyivel jobb szövetségnek közbenjárója, a mely jobb ígéretek alapján kötöttet. mert ha az az első kifogástalan volt volna, nem kerestetett volna hely a másodiknak. mert dorgálván őket, így szól: imé napok jönnek, ezt mondja az úr, és az izráel házával és jüdának házával új szövetséget kötök. nem azon szövetség szerint, a melyet kötöttem az ő atyáikkal ama napon, mikor kézen fogtam őket, hogy kivezessek egyiptomból, mert ők nem maradtak meg abban az én szövetségemben, azért én sem gondoltam velök, mondja az úr. mert ez az a szövetség, melyet kötök az izráel házával, ama napok múltán, mond az úr: adom az én törvényemet az ő elméjökbe, és az ő szívökbe írom azokat, és lesznek nekik istenök és ők lesznek nekem népem. és nem tanítja kiki az ő felebarátját és kiki az ő atyafiát, mondván: ismerd meg az urat; mert mindnyájan megismernek engem a kicsinytől nagyig. mert megkegyelmezek álnokságaiknak, és az ő bűneikről és gonoszságaikról meg nem emlékezem. mikor újról beszél, óvá tette az első; a mi pedig megavul és megvénhedik, közel van az enyészethez.

9

annakokáért voltak ugyan az első szövetségnek is istentiszteletei rendtartásai, mint szintén világi szenthelye. mert sátor építettet, az első, a melyben vala a gyertyatartó, meg az asztal és a kenyerek felrakása; ezt nevezték szenthelynek. a második kárpiton túl pedig az a sátor, melyet neveztek szentek szentének, melyben vala az arany füstölő oltár és a szövetség ládája beborítva minden felől arannyal, ebben a manás aranykorsó és áron kihajtott vesszeje meg meg a szövetség táblái, fölötté pedig a dicsőség kúrubbjai, beárnyékolva a fedelet, a mikről most nem szükséges külön szólni. ezek pedig ekképpen lévén elrendezve; az első sátorba ugyan mindenkör bejárnak a papok az istentisztelet elvégzésére, a másodikba azonban egy-egy évben egyszer csak magok a főpap, vérel, melyet magáért és a nép bűneiért áldoz. azt jelentvén ki ezzel a szent lélek, hogy még nem nyílt meg a szentély útja, fennállván még az első

sátor. a mi példázat a jelenkori időre, melyek áldoznak oly ajándékokkal és áldozatokkal, mikor nem képesek lelkiismeret szerint tökéletessé tenni a szolgálattétőt, csakis ételekkel meg italokkal és különböző mosakodásokkal - melyek testi rendszabályok - a megjobbulás idejéig kötelezők. krisztus pedig megjelenvén, mint a jövőendő javának főpapja, a nagyobb és tökéletesebb, nem kézzel csinált, azaz nem e világból való sátoron keresztül, és nem bakok és tulkok vére által, hanem az ő tulajdon vére által, ment be egyszer s mindenkorra a szentélybe, örök váltságot szerezve. mert ha a bakoknak és bikáknak a vére, meg a tehén hamva, a tisztátalanokra hintetvén, megszentel a testnek tisztaságára: mennyivel inkább krisztusnak a vére, a ki örökké való lélek által önmagát áldozta fel ártatlanul istennek: megtisztítja a ti lelkiismereteket a holt cselekedetektől, hogy szolgáljátok az élő istennek. és ezért új szövetségnek a közbenjárója ő, hogy meghalván az első szövetségbeli bűnök váltságáért, a hivatottak elnyerjék az örökkévaló örökségnek ígérését. mert a hol végredelet van, szükséges, hogy a végredelelkező halála bekövetkezzék. mivel a végredelet holtak után jogerős, különben pedig, ha él a végredelelkező, épen nem érvényes. innét van, hogy az első sem szenteltetett meg vér nélkül. mert mikor mózes a törvény szerint minden parancsolatot elmondott az egész népnek, vevén a borjúknak és a bakoknak vérért, vízzel és vörös gyapjával meg izsóppal együtt, magát a könyvet is és az egész népet meghintette, mondván: ez azon szövetség vére, a melyet isten számotokra rendelt. majd a sátor is és az istentisztelethez való összes edényeket hasonlóképen meghintette vérről. és csaknem minden vérről tisztították meg a törvény szerint, és vérontás nélkül nincsen bűnbocsánat. annakokáért szükséges, hogy a mennyi dolgoknak ábrázolatai effélékkel tisztítottassanak meg, magok a mennyi dolgok azonban ezeknél különb áldozatokkal. mert nem kézzel csinált szentélybe, az igazinak csak másolatába ment be krisztus, hanem magába a mennybe, hogy most isten színe előtt megjelenjék érettünk. nem is, hogy sokszor adja magát áldozatul, mint a hogy a főpap évenként bemegy a szentélybe idegen vérről; mert különben sokszor kellett volna szenvednie a világ teremtese óta; így pedig csak egyszer jelent meg az időnek végén, hogy áldozatával eltörölje a bűnt. és miképen elvégzett dolog, hogy az emberek egyszer meghaljanak, azután az ítélet: azonképen krisztus is egyszer megáldoztatván sokak bűneinek eltörlése végett, másodsor bűn nélkül jelen meg azoknak, a kik őt várják idvességökre.

10

minthogy a törvényben a jövőendő jóknak árnyéka, nem maga a dolgok képe van meg, ennél fogva azokkal az áldozatokkal, a melyeket esztendőnként szűnőtellenül visznek, sohasem képes tökéletességre juttatni az odajárulókat; különben megszűnt volna az áldozás, mivelhogy az egyszer megtisztult áldozók többé semminemű bűntudattal nem bírtak volna. de azok esztendőnként bűnre emlékeztetnek. mert

lehetetlen, hogy a bikák és bakok vére eltörölje a bűnöket. azért a világba bejövetelekor így szól: áldozatot és ajándékot nem akartál, de testet alkotnál nekem, égő és bűnért való áldozatokat nem kedveltél. akkor mondtam: imé itt vagyok, (a könyv fejezetében írva vagyon rólam), hogy cselekedjem őh isten a te akarotodat. fentebb mondván, hogy áldozatot és ajándékot és égő, meg bűnért való áldozatokat nem akartál, sem nem kedveltél a melyeket a törvény szerint visznek, ekkor ezt mondtam: imé itt vagyok, hogy cselekedjem a te akarotodat. eltörli az elsőt, hogy meghagyja a másodikat, a mely akarattal szenteltettünk meg egyszer s mindenkorra, a jézus krisztus testének megáldozása által. és minden pap naponként szolgálatban áll és gyakorta viszi ugyanazokat az áldozatokat, a melyek sohasem képesek eltörölni a bűnöket. ő azonban, egy áldozattal áldozván a bűnökért, mindörökké üle az istennek jobbjára, várván immár, míg lábainak zsámolyául vetetnek az ő ellenségei. mert egyetlenegy áldozatával örökké tökéletesekké tette a megszentelteteket. bizonyoságot tesz pedig erről mi nekünk a szent lélek is, mert minekutána előre mondtam: ez az a szövetség, melyet kötök velők ama napok után, mondja az úr: adom az én törvényemet az ő szíveikbe, és az ő elméjökbe írom be azokat, azután így szól: és az ő bűneikről és álnokságaikról többé meg nem emlékezem. a hol pedig bűnök bocsánata vagyon, ott nincs többé bűnért való áldozat. mivelhogy azért atyámfiai bizodalunk van a szentélybe való bemenetelre a jézus vére által, azon az úton, a melyet ő szentelt nekünk új és élő út gyanánt, a kárpit, azaz az ő teste által, és lévén nagy papunk az isten háza felett: járuljunk hozzá igaz szívvel, hitnek teljességével, mint a kiknek szívök tiszta a gonosz lelkiismerettől, és testök meg van mosva tiszta vízzel; tartsuk meg a reménységnek vallását tántoríthatatlanul, mert hű az, a ki ígérteit tett, és ügyeljünk egymásra, a szeretetre és jó cselekedetekre való felbuzdulás végett, el nem hagyván a magunk gyűlekezetét, a miképen szokásuk némelyeknek, hanem intvén egymást annyival inkább, mivel látjátok, hogy ama nap közelget. mert ha szándékosan vétkezünk, az igazság megismerésére való eljutás után, akkor többé nincs bűnökért való áldozat, hanem az ítéletnek valami rettenetes várasa és a a tűznek lángja, a mely megemésztí az ellenszegülőket. a ki megveti a mózes törvényét, két vagy három tanubizonyásra irgalom nélkül meghal; gondoljátok meg, mennyivel súlyosabb büntetésre méltónak ítéltetik az, a ki az isten fiát megtagadja, és a szövetségnek vérért, melylyel megszenteltetett, tisztátalannak tartja, és a kegyelemnek lelket bántalmazza? mert ismerjük azt, a ki így szólt: enyém a bosszúállás, én megfizetek, ezt mondja az úr. és ísmét: az úr megítéli az ő népét. rettenetes dolog az élő istennek kezébe esni. emlékeztetek pedig vissza a régebbi napokra, a melyekben, minekutána megvilágosítottattok, sok szenvedteljes küzdelmet állottatok ki, midőn egyfelől gyalázásokkal és nyomorgatásokkal nyilvánosság elé hurczoltak titeket, másfelől társai lettek azoknak, a kik így jártak. mert a foglyokkal is együtt szenvedetek, és vagyonotok elrablását örömmel fogadtátok, tudván, hogy néktek

jobb és maradandó vagyontok van a mennyekben. ne dobjátok el hát bizodalmatokat, melynek nagy jutalma van. mert békességes türesem van szűkségetek, hogy az isten akaratát cselekedvén, elnyerjétek az ígéretet. mert még vajmi kevés idő, és a ki eljövendő, eljö és nem késik. az igaz pedig hitből él. és a ki meghátrál, abban nem győnyörködik a lelkem. de mi nem vagyunk meghátrálás emberei, hogy elveszünk, hanem hitéi, hogy életet nyerjünk.

11

a hit pedig a reménylett dolgoknak valósága, és a nem látott dolgokról való meggyőződés. mert ezzel szereztek jó bizonyosságot a régebbiek. hit által értjük meg, hogy a világ isten beszéde által teremtetett, hogy a mi látható, a láthatatlantól állott elő. hit által vitt ábel becsebb áldozatot istennek, mint kain, a mi által bizonyosságot nyert a felől, hogy igaz, bizonyosságot téven az ő ajándékairól isten, és az által még holta után is beszél. hit által vitett fel énoekh, hogy ne lásson halált, és nem találták meg, mert az isten felvitte őt. mert felvitetése előtt bizonyosságot nyert a felől, hogy kedves volt istennek. hit nélkül pedig lehetetlen istennek tetszeni; mert a ki isten elé járul, hinnie kell, hogy ő létezik és megjutalmazza azokat, a kik őt keresik. hit által tisztelte istent noé, mikor megintetvén a még nem látott dolgok felől, házaépít megártására bárkát készített, a mely által kárhozzátá e világot és a hitből való igazságnak örökösévé lett. hit által engedelmeskedett ábrahám, mikor elhivatott, hogy menjen ki arra a helyre, a melyet örökölendő vala, és kiméne, nem tudván, hová megy. hit által lakott az ígéret földjén, mint idegenben, sátorokban lakván izsákkal és jákóbbal, ugyanazon ígéretnek örökös társaival. mert várja vala az alapokkal bíró várost, melynek építője és alkotója az isten. hit által nyert erőt sára is az ő méhében való fogadásra, és életkora ellenére szült, minthogy hűnek tartotta azt, a ki az ígéretet tette. azért is egytől, mely pedig mintegy kihaltól annyian származtak, mint az égnek csillagai sokaságra nézve, és mint a tenger partja mellett a fővén, mely megszámlálhatatlan. hitben haltak meg mindezek, nem nyerve még az ígéreteket, hanem csak távolról látva és üdvözölve azokat, és vallást téven arról, hogy idegenek és vándorok a földön. mert a kik így szólnak, nyilván jelentik, hogy hazát keresnek. és hogya eszközbe jutott volna az, a melyből kijöttek, volt volna idejük a visszatérésre. így azonban jobb után vágyódnak, tudniillik mennyei után; azért nem szégyenli őket az isten, hogy istenöknek nevezetessék, mert készített nékik várost. hit által áldozta meg ábrahám izsákat, próbára tétetvén, és az egyszülöttet vitte áldozatul, ő, ki az ígéreteket nyerte, a kinek meg volt mondva: izsákban nevezeték néked mag; úgy gondolkozván, hogy az isten a halálból is képes feltámasztani, miért is őt példaképen visszanyerte. hit által áldá meg a jövendőkre nézve izsák jákóbot és ézsaut. hit által áldá meg a haldokló jákób a józsef fiainak mindenikét, és botja végére hajolva imádkozott. hit által emlékezett meg élete végén józsef az izráel fiainak kimeneteléről, és az ő tetemeiről rendelkezett.

hit által rejtegették mózest az ő szülei születése után három hónapig, mivel látták, hogy kellemes a gyermekek, és nem félték a király parancsától. hit által tiltakozott mózes, midőn felnövekedett, hogy a faraó leánya fiának mondják, inkább választván az isten népével való együttnyomorgást, mint a bűnnek ideig-óráig való gyönyörűségét; egyiptom kincseinél nagyobb gazdagságnak tartván krisztus gyalázatát, mert a megjutalmazásra tekintett. hit által hagyta oda egyiptomot, nem félvén a király haragjától; mert erős szívű volt, mintha látta volna a láthatatlant. hit által rendelte a páskát és a vérnek kiontatását, hogy az öldöklő ne illesse az ő elsőszülötteit. hit által kelték át a veres tengeren, mint valami szárazföldön, a mit megpróbálván az egyiptomiak, elnyeletek. hit által omlottak le jériónak kőfalai, midőn hét napig köröskörül járták. hit által nem veszett el ráháb, a parázna nő az engedetlenekkel együtt, befogadván a kémekeket békességgel. és mit mondjak még? hiszen kifogynék az időből, ha szólnék gedeonról, bárákról, sámsonról, jeftéről, dávidról, sámulról és a prófétákról; a kik hit által országokat győztek le, igazságokat cselekedtek, az ígéreteket elnyerték, az oroszánok száját betömték. megoltották a tűznek erejét, megmenekedtek a kard élitől, felerősödtek a betegségből, erősek lettek a háborúban, megszasztották az idegenek táborait. asszonyok feltámadás útján visszanyerték halottjaikat; mások kínpadra vonattak, visszautasítván a szabadulást, hogy becsebb feltámadásban részesüljenek. mások pedig megcsúfoltatások és megostoroztatások próbáját állották ki, sőt még bilincseket és börtönt is; megköveztettek, kínpróbát szenvedtek, szétfűrészeltettek, kardra hányattak, juhoknak és kecskének bőrében bujdosnak, nélkülözve, nyomorgattatva, gyötörtetve, a kikre nem volt méltó e világ, bujdosva pusztákban és hegyeken, meg barlangokban és a földnek hasadékaiban. és mindezek, noha hit által jó bizonyosságot nyertek, nem kapták meg az ígéretet. mivel isten mi felőlünk valami jobbról gondoskodott, hogy nálunk nélkül tökéletességre ne juszanak.

12

annakokáért mi is, kiket a bizonyosságoknak ily nagy fellege vesz körül, félretéve minden akadályt és a megkörnyékező bűnt, kitartással fussuk meg az előttünk levő küzdő tért. nézven a hitnek fejedelmére és bevégezőjére jézusra, a ki az előtte levő öröm helyett, megvette a gyalázatot, keresztet szenvedett, s az isten királyi székének jobbára ült. gondoljátok meg azért, hogy ő ily ellene való támadást szenvedett el a bűnösöktől, hogy el ne csüggedjetekek lelkeitekben elalélván. mert még végig nem állottatok ellent, tusakodván a bűn ellen. és elfeledkeztekek-e az intésekről, a mely néktek mint fiaknak szól: fiam, ne vesd meg az úrnak fenytését, se meg ne lankadj, ha ő dorgál téged; mert a kit szeret az úr, megdorgálja, megostoroz pedig mindent, a kit fiává fogad. ha a fenytést elszenveditek, akkor veletek úgy bánik az isten, mint fiaival; mert melyik fiú az, a kit meg nem fenyt az apa? ha pedig fenytés nélkül valók vagy-

tok, melyben mindenek részesültek, korcsok vagy-
tok és nem fiak. aztán, a mi testi apáink fenyeget-
tek minket és becsültük őket; avagy nem sokkal
inkább engedelmeskedünk-e a lelkek atyjának, és
élünk! mert ám azok kevés ideig, tetszésük szerint
fenyítették; ő pedig javunkra, hogy szentségében
részesüljünk. bármely fenytés ugyan jelenleg nem
látszik örvendetesnek, hanem keservesnek, ámde
utóbb az igazságnak békességes gyümölcseivel fizet
azoknak, a kik általa gyakoroltatnak. annakokáért
a lecsüggesztett kezeket és az ellankadt térkeket egye-
nesítetek föl, és lábaitokkal egyenesen járjatok, hogy
a sánta el ne hajoljon, sőt inkább meggyógyuljon.
kövessétek mindenki irányában a békességet és a
szentséget, a mely nélkül senki sem látja meg az
urat: vigyázzván arra, hogy az isten kegyelmétől senki
el ne szakadjon; nehogy a keserűségnek bármely
gyökere, fölnevekedvén, megzavarjon, és ez által
sokan megfertőztetessenek. ne legyen senki parázna
vagy istentelen, mint ézsau, a ki egy ételért eladta
első szülöttségi jogát. mert tudjátok, hogy azután
is, mikor akarta örökölni az áldást, megvetetett;
mert nem találta meg a megbánás helyét, noha köny-
hullatással kereste azt az áldást. mert nem járul-
tatok megtapintható hegyhez, és lángoló tűzhöz,
és sűrű homályhoz, és sötétséghez, és szélvészhez,
és trombita harsogásához, és a mondásoknak sza-
vához, melyet a kik hallottak, kérték, hogy ne in-
tértessek hozzájuk szó; mert nem bírták ki, a mi
parancsolva volt: még ha oktanlan állat ér is a hegy-
hez, megkövetessék, vagy nyíllal lövetessék le;
és oly rettenetes volt a látomány, hogy mózes is
mondá: megjedtem és remegek: hanem járulatok
sion hegyéhez, és az élő istennek városához, a men-
nyei jeruzsálemhez, és az angyalok ezreihez, az el-
sősülöttek seregéhez és egyházához, a kik be van-
nak írva a mennyekben, és mindenek bírájához isten-
hez, és a tökéletes igazak lelkeihez. és az újszövet-
ség közbenjárójához jézushoz, és a meghintésnek
vérehez, mely jobbat beszél, mint az ábel vére. vi-
gázzatok, meg ne vessétek azt, a ki szól; mert ha
azok meg nem menekültek, a kik a földön szót
megvetették, sokkal kevésbbé mi, ha elfordulunk at-
tól, a ki a mennyekből vagyon, kinek szava akkor
megrendítette a földet, most pedig ígéretet tesz,
mondván: még egyszer megrázom nemcsak a földet,
hanem az eget is. az a "még egyszer" pedig jelenti
az állhatatlan dolgoknak mint teremtményeknek
megváltozását, hogy a rendíthetetlen dolgok marad-
janak meg. annakokáért mozdíthatatlan országot
nyervén, legyünk háládatosak, melynél fogva szol-
gáljunk az istennek tetsző módon kegyességgel és
félelemmel. mert a mi istenünk megemésztő tűz.

13

az atyafiúi szeretet maradjon meg. a vendégsz-
eretetről el ne felejttek, mert ez által némelyek,
tudtokon kívül, angyalokat vendégelt meg. em-
lékezzetek meg a foglyokról, mint fogolytársak, a
győtrődőkről, mint a kik magatok is testben vagy-
tok. tisztességes minden tekintetben a házasság
és a szeplőtelen házasság; a paráznákat pedig és

a házasságrontókat megítéli az isten. fősvénység
nélkül való legyen a magatok viselete; elégedjétek
meg azzal, a miték van; mert ő mondotta: nem
hagylak el, sem el nem távozom tőled; így hogy
bízvást mondjuk: az úr az én segítségem, nem
félek; ember mit árthat nekem? emlékezzetek meg
a ti előjáróitokról, a kik szólották néktek az is-
ten beszédét, és figyelmeztvén az ő életök végére,
kövessétek hitőket. jézus krisztus tegnap és ma és
örökké ugyanaz. különböző és idegen tudományok
által ne hagyjátok magatokat félrevezettetni; mert
jó dolog, hogy kegyelemmel erősíttessék meg a szív,
nem ennivalókkal, a melyeknek semmi hasznát sem
veszik azok, a kik azok körül járnak. van oltárunk,
a melyről nincs joguk enni azoknak, a kik sátor-
nak szolgálnak. mert a mely állatok vére a fő-
pap beviszi a szentélybe a bűnért, azoknak testét
megégetik a táboron kívül. annakokáért jézus is,
hogy megszentelje az ő tulajdon vére által a népet, a
kapun kívül szenvedett. menjünk ki tehát ő hozzá
a táboron kívül, az ő gyalázatát hordozván. mert
nincsen itt maradandó városunk, hanem a jövődöt
keressük. annakokáért ő általa vigyünk dicséret-
nek áldozatát mindenkor isten elé, azaz az ő nevére
vallást tevő ajkaknak gyümölcset. a jótékony-
ságról pedig és az adakozásról el ne felejtkeztek,
mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az isten. en-
gedelmeskedjétek előjáróitoknak és fogadjatok szót,
mert ők vigyáznak lelkeitekre, mint számadók; hogy
ezt örömmel műveljék és nem bánkódva, mert ez nek-
tek nem használ. imádkozzatok érettünk. mert úgy
vagyunk meggyőződve, hogy jó lelkiismeretünk van,
igyekeztvén mindenekben tisztességesen forgolódni.
kiváltképen pedig arra kérlek, hogy ezt cseleked-
jétek, hogy mihamarább visszaadhassam néktek. a
békesség istene pedig, a ki kihozta a halálból a juhok-
nak nagy pásztorát, örök szövetség vére által, a mi
urunkat jézust, tegyen készségesekké titeket minden
jóra, hogy cselekedjétek az ő akaratát, azt munkálván
ti bennetek, a mi kedves ő előtte a jézus krisztus által,
a kinek dicsőség örökön örökké. ámen. kérlek pedig
titeket atyámfiai, szívleljétek meg ez intő beszédet,
hiszen rövideden is írtam néktek. legyen tudotokra,
hogy a mi atyánk fia timótheus kiszabadult, a kivel ha
csakhamar eljő, meglátogatlak titeket. köszöntsétek
minden előjáróitokat és a szenteket mind. köszön-
tenek titeket az olaszországból valók. kegyelem
mindnyájotokkal! ámen!

jakab, istennek és az úr jézus krisztusnak szolgája, az elszórtan levő tizenkét nemzetiségnek; üdvözlémetet. teljes örömmel tartások, atyámfiai, mikor külön-féle kísértésekbe estek, tudván, hogy a ti hiteteknek megpróbáltatása kitarást szerez. a kitarásban pedig tökéletes cselekedet legyen, hogy tökéletesek és épek legyetek minden fogyatkozás nélkül. ha pedig valakinek közületek nincsen bölcsessége, kérje istentől, a ki mindenkinek készségesen és szemrehányás nélkül adja; és megadatik néki. de kérje hittel, semmit sem kételkedvén: mert a ki kételkedik, hasonlatos a tenger habjához, a melyet a szél hajt és ide s tova hány. mert ne vélje az ilyen ember, hogy kaphat valamit az úrtól; a kétszívű, a minden útjában állhatatlan ember. dicsekedjék pedig az alacsony sorsú atyafi az ő nagyságával; a gazdag pedig az ő alacsonyásával: mert elmúlik, mint a fűnek virága. mert felkel a nap az ő hévségével, és megszáritja a fűvet; és annak virága elhull, és ábrázatának kedvessége elvesz: így hervad el a gazdag is az ő útiban. boldog ember az, a ki a kísértésben kitart; mert minekutána megpróbáltatott, elveszi az életnek koronáját, a mit az úr ígért az őt szeretőknek. senki se mondja, mikor kísértetik: az istentől kísértetem: mert az isten gonoszsággal nem kísérthető, ő maga pedig senkit sem kísért. hanem mindenki kísértetik, a mikor vonja és édesgeti a tulajdon kívánsága. azután a kívánság megfogyan, bűnt szül, a bűn pedig teljességre jutván halált nemz. ne tévelyegjetek szeretett atyámfiai! minden jó adomány és minden tökéletes ajándék felülről való, és a világosságok atyjától száll alá, a kinél nincs változás, vagy változásnak árnyéka. az ő akarata szült minket az igazságnak ígéje által, hogy az ő teremtményeinek valami zsgengéje legyünk. azért, szeretett atyámfiai, legyen minden ember gyors a halásra, késedelmes a szólásra, késedelmes a haragra. mert ember haragja isten igazságát nem munkálja. elvetvén azért minden undokságot és a gonoszásznak sokaságát, szelidséggel fogadjátok a beoltott ígét, a mely megtarthatja a ti lelkeiteket. az ígének pedig megtartói legyetek és ne csak hallgatói, megcsalván magokat. mert ha valaki hallgatója az ígének és nem megtartója, az ilyen hasonlatos ahhoz az emberhez, a ki tükörben nézi az ő természet szerinti ábrázatát: mert megnézte magát és elment, és azonnal elfelejtette, milyen volt. de a ki belenéz a szabadság tökéletes törvényébe és megmarad a mellett, az nem feledékeny hallgató, sőt cselekedet követője lévén, az boldog lesz az ő cselekedetében. ha valaki istentisztelőnek látszik köztetek, de nem zabolazza meg nyelvét, sőt megcsalja a maga szívét, annak az istentisztelete hiábavaló. tiszta és szeplő nélkül való istentisztelet az isten és az atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő nyomorúságukban, és szeplő nélkül megtartani magát e világtól.

atyámfiai ne legyen személyválogatás a ti hitetekben, a mely van a dicsőség urában, a mi jézus krisztusunkban. mert ha a ti gyülekezetetekbe bemegy

egy aranygyűrűs férfiú fényes ruhában, bemegy pedig egy szegény is szennyes ruhában; és rátekinttek arra, a kin a fényes ruha van, és azt mondjátok néki: te ülj ide szépen; és a szegénynek ezt mondjátok: te állj ott, vagy ülj ide az én zsámolyom mellé: nem mondatok-é ellent magatoknak, és nem lettetek-é gonosz gondolkozású birákká? halljátok meg szeretett atyámfiai, avagy nem az isten választotta-é ki e világ szegényeit, hogy gazdagok legyenek hitben, és örökösei az országnak, a melyet azoknak ígért, a kik őt szeretik? ti pedig meggyaláztátok a szegényt. avagy nem a gazdagok hatalmaskodnak-é rajtatok, és nem ők hurcolnak-é titeket a törvény elé? nem ők káromolják-é azt a szép nevet, a melyről nevezettek? ha ellenben megtartjátok a királyi törvényt az írás szerint: szeressed felebarátodat, mint tenmagadat, jól cselekedjétek. de ha személyválogatók vagytok, vétkezzetek, elmarasztaltatva a törvény által, mint annak megrentői. mert ha valaki az egész törvényt megtartja is, de vét egy ellen, az egésznek megrentésában bűnös. mert a ki ezt mondotta: ne paráználkodjál, ezt is mondotta: ne ölj. és ha nem paráználkodol, de ölsz, törvényszegővé lettél. úgy szóljatok és úgy cselekedjétek, mint a kiket a szabadság törvénye fog megítélni. mert az ítélet irgalmatlan az iránt, a ki nem cselekszik irgalmassággal; és dicsekedik az irgalmasság az ítélet ellen. mi a haszna, atyámfiai, ha valaki azt mondja, hogy hite van, cselekedetei pedig nincsenek? avagy megtarthatja-é őt a hit? ha pedig az atyafiak, férfiak vagy nők, mezítelenek, és szűkölködnek mindennapi eledel nélkül, és azt mondja nékik valaki ti közületek: menjetek el békességgel, melegedjétek meg és lakjatok jól; de nem adjátok meg nékik, a mikre szüksége van a testnek; mi annak a haszna? azokonképen a hit is, ha cselekedetei nincsenek, megholt ő magában. de mondhatja valaki: néked hited van, nékem pedig cselekedeteim vannak. mutasd meg nékem a te hitedet a te cselekedeteidből, és én meg fogom néked mutatni az én cselekedeteimből az én hitemet. te hiszed, hogy az isten egy. jól teszed. az ördögök is hiszik, és rettegnek. akarod-é pedig tudni, te hiábavaló ember, hogy a hit cselekedetek nélkül megholt? avagy ábrahám, a mi atyánk, nem cselekedetekből igazítottatott-é meg, felvivén izsákot, az ő fiát az oltárra? látod, hogy a hit együtt munkálkodott az ő cselekedeteivel, és a cselekedetekből lett teljessé a hit; és beteljesedett az írás, a mely ezt mondja: hitt pedig ábrahám az istennek, és tulajdonított néki igazságot, és isten barátjának nevezették. látjátok tehát, hogy cselekedetekből igazul meg az ember, és nem csupán hitből. hasonlatosképen pedig a tisztátalan ruhás is, avagy nem cselekedetekből igazítottatott-é meg, a mikor a követeket házába fogadta, és más úton bocsátotta ki? mert a miképen holt a test lélek nélkül, akképen holt a hit is cselekedetek nélkül.

atyámfiai, ne legyetek sokan tanítók, tudván azt, hogy súlyosabb ítéletünk leszzen. mert mindnyájan sokképen vétkezzünk. ha valaki beszédben nem vétkezik, az tökéletes ember, képes az egész testét

is megzabolázni. ímé a lovaknak szája zabolát vetünk, hogy engedelmeskedjenek nekünk, és az ő egész testüket igazgatjuk. ímé a hajók is, noha mily nagyok, és erős szelektől hajtának, mindazáltal igen kis kormánytól oda fordíttatnak, a hová a kormányos szándéka akarja. ezenképen a nyelv is kicsiny tag és nagy dolgokkal hánnya magát. ímé csekély tűz mily nagy erőt felgyújt! a nyelv is tűz, a gonosz-ságnak összessége. úgy van a nyelv a mi tagjaink között, hogy megszeplőíti az egész testet, és lángba borítja életünk folyását, maga is lángba boríttatván a gyehennától. mert minden természet, vadállatoké, madaraké, csúszómászóké és vízieké megszelidíthető és megszelidített az emberi természet által: de a nyelvet az emberek közül senki sem szelidítheti meg; fékezhetetlen gonosz az, halálos méreggel teljes. ezzel áldjuk az istent és atyát, és ezzel átkozzuk az embereket, a kik az isten hasonlatosságára teremttetek: ugyanabból a szájból jö ki áldás és átok. atyámfiai, nem kellene ezeknek így lenni! vajjon a forrás ugyan abból a nyílásból csörgedeztet-é edest és keserűt? a vagy atyámfiai, teremhet-é a fűgefa olajmagvakat, vagy a szőlőtő fűgét? azonképen egy forrás sem adhat sós és édes vizet. kicsoda köztetek bölcs és okos? mutassa meg az ő jó életéből az ő cselekedeteit bölcsességnek szelidségével. ha pedig keserű irigység és czivódás van a ti szívetekben, ne dicsekedjétek és ne hazudjatok az igazság ellen. ez nem az a bölcsesség, a mely felülről jö, hanem földi, testi és ördögi. mert a hol irigység és czivakodás van, ott háborúság és minden gonosz cselekedet is van. a felülről való bölcsesség pedig először is tiszta, azután békészerető, méltányos, engedelmes, irgalmassággal és jó gyümölcsökkel teljes, nem kételkedő és nem képmutató. az igazság gyümölcse pedig békességben vettetik azoknak, a kik békességesen munkálkodnak.

4

honnét vannak háborúk és harcok közöttetek? nem onnan-é a ti gerjedelmeitekből, a melyek a ti tagjaitokban vitézkednek? kívántok valamit, én nincs néktek: gyilkoltok és irigykedtek, és nem nyerhetitek meg; harcoltok és háborúskodtok; és nincsen semmitek, mert nem kéritek. kéritek, de nem kapjátok, mert nem jól kéritek, hogy gerjedelmeitekre költsétek azt. parázna férfiak és asszonyok, nem tudjátok-é, hogy a világ barátsága ellenségeskedés az istennel? a ki azért a világ barátja akar lenni, az isten ellenségévé lesz. vagy azt gondoljátok, hogy az írás hiába mondja: irigységre kívánczok a lélek, a mely bennünk lakozik? de majd nagyobb kegyelmet ád; ezért mondja: az isten a kevélyeknek elene áll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ád. engedelmeskedjétek azért az istennek; álljatok ellene az ördögnek, és elfut töletek. közeledjétek az istenhez, és közeledni fog hozzátok. tisztítsátok meg kezeiteket, ti bűnösök, és szenteljétek meg szíveiteket ti kétszívűek. nyomorkodjatok és gyászoljatok és sirjatok; a ti nevetétek gyászra forduljon, és örömtök szomorúságra. alázátok magatokat az úr előtt, és felmagasztal titeket. ne szóljátok meg egymást atyámfiai. a ki megszólja atyjafiát, és a ki kárhoz-

tatja atyjafiát, az a törvény ellen szól, és a törvényt kárhoztatja. ha pedig a törvényt kárhoztatod, nem megtartója, hanem bírája vagy a törvénynek. egy a törvényhozó, a ki hatalmas megtartani és elveszíteni: kicsoda vagy te, hogy kárhoztatod a másikat? nosza immár ti, a kik azt mondjátok: ma vagy holnap elmegyünk ama városba, és ott töltünk egy esztendő, és kalmárkodunk, és nyerünk; a kik nem tudjátok mit hoz a holnap: mert kicsoda a ti életeitek? bizony pára az, a mely rövid ideig látszik, azután pedig eltűnik. holott ezt kellene mondanotok: ha az úr akarja és élünk, ím ezt, vagy amazt fogjuk cselekedni. ti ellenben elbizakodottságtokban dicsekedtek: minden ilyen dicsekedés gonosz. a ki azért tudna jól cselekedni, és nem cselekszik, bűne az annak.

5

nosza immár ti gazdagok, sírjátok, jajgatván a ti nyomorúságaitok miatt, a melyek elkövetkeznek rátok. gazdagságotok megrothadt, és a ruháitok moly ette meg; aranyotokat és ezüstötöket rozsdá fogta meg, és azok rozsdája bizonyosság ellenetek, és megemészti a ti testeteket, mint a tűz. kincset gyűjtöttetek az utolsó napokban! ímé a ti mezőiteket learató munkások bére, a mit ti elfogtatok, kiált. és az aratók kiáltásai eljutottak a seregek urának fülelhez. döszöltek e földön és dobzódtatok; szívetek legeltettétek mint áldozás napján. elkárhoztattátok, megöltétek az igazat; nem áll ellent néktek. legyetek azért, atyámfiai, békétűrök az úrnak eljöveteleig. ímé a szántóvető várja a földnek drága gyümölcsét, békétűrőssel várja, míg reggeli és estvli esőt kap. legyetek ti is békétűrök, és erősítétek meg szíveteket, mert az úrnak eljövetele közel van. ne sóhajtozzatok egymás ellen, atyámfiai, hogy el ne ítéltesetek: ímé a bíró az ajtó előtt áll. például vegyétek, atyámfiai, a szenvedésben és békétűrésben a prófétákat, a kik az úr nevében szólottak. ímé, boldogoknak mondjuk a tűrni tudókat. jóbnak türeést hallottátok, és az úrtól való végét láttátok, hogy igen irgalmas az úr és könyörületes. mindeneknek előtte pedig ne esküdjétek, atyámfiai, se az égre, se a földre, se semmi más esküvéssel. hanem legyen a ti igenetek igen, és a nem nem; hogy kárhoztatás alá ne essetek szenved-é valaki köztetek? imádkozzék. öröme van-é valakinek? dicséretet énekeljen. beteg-é valaki köztetek? hívja magához a gyülekezet véneit, és imádkozzanak felette, megkenvén őt olajjal az úrnak nevében. és a hitből való imádság megtartja a beteget, és az úr felsegíti őt. és ha bűnt követett is el, megbocsáttatik néki. valljátok meg bűneiteket egymásnak és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok: mert igen hasznos az igaznak buzgóságos könyörgése. illés ember volt, hozzánk hasonló természetű; és imádsággal kéré, hogy ne legyen eső, és nem volt eső a földön három esztendeig és hat hónapig: és ismét imádkozott, és az ég esőt adott, és a föld megtermé a jó gyümölcsét. atyámfiai, hogyha valaki ti köztetek eltévelyedik az igazságtól, és megtéríti őt valaki, tudja meg, hogy a ki bűnöst térít meg az ő tévelygő útjáról, lelket ment meg a haláltól és sok bűnt elfedez.

péter, jézus krisztus apostola, a pontusban, galátzában, kappadóciában, ázsiában és bithiniában elszéledt jövevényeknek, a kik ki vannak választva az atya isten eleve rendelése szerint, a lélek megszentelésében, engedelmességre és jézus krisztus vérével való meghintésre: kegyelem és békesség adassék néktek bőségesen. áldott az isten és a mi urunk jézus krisztusnak atyja, a ki az ő nagy irgalmassága szerint újonnan szült minket élő reménységre jézus krisztusnak a halálból való feltámadása által, romolhatatlan, szeplőtelen és hervadhatatlan örökségre, a mely a mennyekben van fenntartva számunkra, a kiket isten hatalma őriz hit által az idvességre, a mely készen van, hogy az utolsó időben nyilvánvalóvá legyen. a melyben örvendeztek, noha most kisé, ha meg kell lenni, szomorkodtok különféle kísértések között, hogy a ti kipróbált hitetek, a mi sokkal becsebb a veszendő, de tűz által kipróbált aranyál, dicséretre, tisztességre és dicsőségre méltónak találassék a jézus krisztus megjelenésekor; a kit, noha nem láttatok, szerettek; a kiből, noha most nem láttatok, de hisztetek benne, kibeszélhetetlen és dicsőült örömmel örvendeztek: elérvén hitetek célját, a lélek idvességét, a mely idvesség felől tudakozódtak és nyomozódtak a próféták, a kik az irántatok való kegyelem felől jövendőltek: nyomozódván, hogy mely vagy milyen időre jelenté azt ki a krisztusnak ő bennök levő lelke, a ki eleve bizonyosságot tett a krisztus szenvedéseiről és az azok után való dicsőségről. a kiknek megjelentetett, hogy nem magoknak, hanem nekünk szolgálta azokkal, a melyeket most hirdetnek néktek azok, a kik prédikálták néktek az evangéliomot az egekben küldött szent lélek által; a mikbe angyalok vágyakoznak betekinteni. annakokáért felövezvén elmétek derekait, mint józanok, tökéletesen reménykedjétek abban a kegyelemben, a melyet a jézus krisztus hoz néktek, mikor megjelen. mint engedelmes gyermekek ne szabjátok magatokat a ti előbbi kívánságaitokhoz, a melyek tudatlanságokat alatt voltak bennetek; hanem a miképpen szent az, a ki elhívott titeket, ti is szentek legyetek teljes életetekben; mert meg van írva: szentek legyetek, mert én szent vagyok. és ha atyának hívjátok őt, a ki személyválogatás nélkül ítél, kinek-kinek cselekedete szerint, félelemmel töltsetek a ti jövevényesétek idejét: tudván, hogy nem veszendő holmin, ezüstön vagy aranyon váltattatok meg a ti atyáitoktól örökölt hiábavaló életetekből; hanem drága véren, mint hibátlan és szeplőtlen bárányén, a krisztusén: a ki eleve el volt ugyan rendelve, a világ megalapítása előtt, megjelent pedig az idők végén ti érettetek, a kik ő általa hisztetek istenben, a ki feltámasztotta őt a halálból és dicsőséget adott neki; hogy a ti hitetek reménység is legyen istenben. lelketeket az igazság iránt való engedelmisségben képmutatás nélkül való atyafüi szeretetre tisztítván meg a lélek által, egymást tiszta szívből buzgón szeressétek; mint a ki újonnan születettek nem romlandó magból, de romolhatatlanból, istennek ígéje által, a mely él és megmarad örökké. mert minden test olyan, mint a fű, és az embernek minden dicsősége olyan, mint a fű virága. megszárad a fű, és virága el-

hull: de az úr beszéde megmarad örökké. ez pedig az a beszéd, a mely néktek hirdettetett.

2

levetvén azért minden gonosztságot, minden álnokságot, képmutatást, irigykedést, és minden rágalmazást. mint most született csecsemők, a tiszta, hamisítatlan jet után vágyakozzatok, hogy azon növekedjétek; mivelhogy ízléltétek, hogy jóságos az úr. a kihez járulván, mint élő, az emberektől ugyan megvetett, de istennél választott, becses köhöz, ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házba, szent papossággá, hogy lelki áldozatokkal áldozzatok, a melyek kedvesek istennek a jézus krisztus által. azért van meg az írásban: imé szegeletkövet tesztek sionban, a mely kiválasztott, becses; és a ki hisz abban, meg nem szégyenül. tisztesség azért néktek, a kik hisztetek; az engedetlenségnek pedig: a kö, a melyet az építők megvetettek, az lett a szegletnek fejevé és megütkezésnek kövése s botránkozásnak sziklájává; a kik engedetlenség lévén, megütkeznek az ígében, a mire rendeltettek is. ti pedig választott nemzetiség, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép vagytok, hogy hirdessétek annak hatalmas dolgait, a ki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket; a kik hajdan nem nép voltatok, most pedig isten népe vagytok; a kik nem kegyelmezettek voltatok, most pedig kegyelmezettek vagytok. szeretteim, kérlek titeket, mint jövevényeket és idegeneket, tartóztassátok meg magatokat a testi kívánságoktól, a melyek a lélek ellen vítézkednek; magatokat a pogányok közt jól viselvén, hogy a miben rágalmaznak titeket mint gonosztévőket, a jó cselekedetekből, ha látják azokat, dicsőítsék istent a meglátogatás napján. engedelmeskedjétek azért minden emberi rendelésnek az úrrát: akár királynak, mint felebbvalónak; akár helytartónak, mint a kiket ő küld a gonosztévők megbüntetésére, a jól cselekvőknek pedig dicséresére. mert úgy van az isten akarata, hogy jól cselekedvén, elnémitsátok a balgatag emberek tudatlanságát; mint szabadok, és nem mint a kinknél a szabadság a gonoszság palástja, hanem mint istennek szolgálai. mindenkit tiszteljétek, az atyafüiságot szeressétek; az istent féljétek; a királyt tiszteljétek. a cselédek teljes félelemmel engedelmeskedjenek az uraknak; nem csak a jóknak és kímélteseknek, de a szívteleneknek is. mert az kedves dolog, ha valaki istenről való meggyőződéséért tűr keserűségeket, méltatlanul szenvedvén. mert kicsoda dicsőség az, ha vétkezve és arczúl veretve tűrtök? de ha jól cselekedve és mégis szenvedve tűrtök, ez kedves dolog istennél. mert arra hívatottok el; hiszen krisztus is szenvedett érettetek, néktek példát hagyván, hogy az ő nyomdokait kövessétek: a ki bűnt nem cselekedett, sem a szájában álnokság nem találtott: a ki szidalmaztatván, viszont nem szidalmazott, szenvedvén nem fenyegetőzött; hanem hagyta az igazságosan ítélőre: a ki a mi bűneinket maga vitte fel testében a fára, hogy a bűnöknek meghalván, az igazságnak éljünk: a kinek sebeivel gyógyultatok meg. mert olyanok valátok, mint tévelygő juhok; de most megtértetek lelketek

3

hasonlóképpen az asszonyok engedelmeskedjenek az ő férjöknek, hogy ha némelyek nem engedelmeskednének is az igének, feleségük magaviselete által ige nélkül is megnyeressenek; szemlélvén a ti félelemben való feddhetetlen életeteket. a kinek ékessége ne legyen külső, hajuknak fonogatásából és arany-nak felrakásából vagy öltözékek felvételéből való; hanem a szívnek elrejtett embere, a szelíd és csendes lélek romolhatatlanságával, a mi igen becses az isten előtt. mert így ékesítették magokat hajdan ama szent asszonyok is, a kik istenben reménykedtek, engedelmeskedvén az ő férjöknek. miként sára engedelmeskedett ábrahámnak, urának nevezvén őt, a kinek gyermekei lettek, ha jó cselekedtek, és semmi félelemtől nem rettegtek. a férfiak hasonlóképpen, együtt lakjanak értelmes módon feleségükkel, az asszonyi nemnek, mint gyöngébb edénynek, tisztességet tévén, mint a kik örökös társai az élet kegyelmében; hogy a ti imádságaitok meg ne hiúsuljanak. végeztetre mindnyájan legyetek egyértelműek, rokonérműek, atyafiszertők, irgalmasak, kegyesek: nem fizetvén gonoszszal a gonoszáért, avagy szidalommal a szidalomért; sőt ellenkezőleg áldást mondván, tudva, hogy arra hivatatok el, hogy áldást örököljetek, mert a ki akarja az életet szeretni, jó napokat látni, tiltsa meg nyelvét a gonosztól, és ajkait, hogy ne szóljanak álnokságot: forduljon el a gonosztól, és cselekedjék jót; keresse a békességet, és kövesse azt. mert az úr szemei az igazakon vannak, és az ő fülei azoknak könyörgésein; az úr orczája pedig a gonoszt cselekvőkön. és kicsoda az, a ki bántalmaz titeket, ha a jónak követői lesztek? de ha szenvedtek is az igazságért, boldogok vagytok, azoktól való félelemből pedig ne féljete, se zavarba ne essetek; az úr istent pedig szenteljétek meg a ti szívetekben. mindig készek legyetek megfelelni mindenkinek, a ki szót kér tőletek a bennetek levő reménységről, szelidséggel és félelemmel: jó lelkiismereteket lévén; hogy a miben rágalmaznak titeket, mint gonosztevőket, megszegyenüljenek a kik gyalázzák a ti krisztusban való jó életeteket. mert jobb ha jót cselekedve szenvedtek, ha így akarja az isten akarata, hogy nem gonoszt cselekedve. mert krisztus is szenvedett egyszer a bűnökért, mint igaz a nem igazakakért, hogy minket istenhez vezéreljen; megöltetvén ugyan test szerint, de meglevenítettvén lélek szerint; a melyben elmenvén, a tömlöczben lévő lelkeknek is prédikált, a melyek engedetlenek voltak egykor, mikor egyszer várt az isten békétűrésre a noé napjaiban, a bárka készítésekor, a melyben kevés, azaz nyolcz lélek tartatott meg víz által; a mi minket is megtart most képmás gyanánt, mint keresztség, a mi nem a test szennyének lemosása, hanem jó lelkiismeret keresése isten iránt, a jézus krisztus feltámadása által; a ki istennek jobbán van, felmenvén a mennybe; a kinek alávetettek az angyalok, hatalmasságok és erők.

minthogy azért krisztus testileg szenvedett, feyverkeztetek fel ti is azzal a gondolattal, hogy a ki testileg szenved, megszűnik a bűntől, hogy többé ne embereknek kívánságai, hanem isten akarata szerint éljétek a testben hátralevő időt. mert elég nekünk, hogy életünk elfolyt idejében pogányok akaratát cselekedtük, járván feslettségekben, kívánságokban, részségekben, dobzódásokban, kívánságokban és undok bálványimádásokban. a mi miatt csudálkoznak, hogy nem futtok velök együtt a kicsapongásnak ugyanabba az áradatába, szitkozódván. a kik szót adnak majd annak, a ki készen van megítélni őket és holtakat. mert azért hirdettetett az evangéliom a holtaknak is, hogy megítéltesenek emberek szerint testben, de éljenek isten szerint lélekben. a vége pedig mindenek közel van. annakokáért legyetek mértékletesek és józanok, hogy imádkozhassatok. mindenek előtt pedig legyetek hajlandók az egymás iránti szeretetre; mert a szeretet sok vételt elfedez. legyetek egymáshoz vendégszeretők, zúgolódás nélkül. kiki amint kegyelmi ajándékot kapott, úgy sáfárkodjatok azzal egymásnak, mint isten sokféle kegyelmének jó sáfárai; ha valaki jól, mintegy isten ígét szolgálja: ha valaki szolgál, mintegy azzal az erővel szolgáljon, a melyet isten ád: hogy mindenben dicsőítsétek a jézus krisztus által, a kinek dicsőség és hatalom örökkön-örökké. ámen. szerettem, ne rémüljétek meg attól a tüzttől, a mely próbáltatás végett támadt köztetek, mintha valami rémületes dolog történnék veletek; sőt, a mennyiben részetek van a krisztus szenvedéseiben, örüljétek, hogy az ő dicsőségének megjelenésekor is vígadozva örvendezhesetek. boldogok vagytok, ha krisztus nevéért gyaláznak titeket; mert megnyuszik rajtatok a dicsőségnek és az istennek lelke, a mit amazok káromolnak ugyan, de ti dicsőítitek azt. mert senki se szenvedjen közületek mint gyilkos, vagy tolvaj, vagy gonosztévő, vagy mint más dologba avatkozó: ha pedig mint keresztyén szenved, ne szégyelje, sőt dicsőítse azért az istent. mert itt az ideje, hogy elkezdődjék az ítélet az istennek házán: ha pedig először mi rajtunk kezdődik, mi lesz azoknak a végök, a kik nem engedelmeskednek az isten evangéliomának? és ha az igaz is alig tartatik még, hová lesz az istentelen és bűnös? annakokáért a kik az isten akaratából szenvednek is, ajánlják néki lelköket mint hű teremtményeket, jót cselekedvén.

5

a köztetek lévő presbitereket kérem én, a presbitártárs, és a krisztus szenvedésének tanuja, és a megjelenendő dicsőségnek részese; legeltessétek az istennek köztetek lévő nyáját, gondot viselvén arra nem kényszerítésből, hanem örömet; sem nem rít nyereszkeskedésből, hanem jóindulattal; sem nem úgy, hogy uralkodjatok a gyülekezeteken, hanem mint példányképei a nyájnak. és mikor megjelenik a fópásztor, elnyeritek a dicsőségnek hervadatlan koronáját. hasonlatosképpen ti ifjabbak engedelmeskedjétek a véneknek: mindnyájan pedig, egymásnak en-

gedelmeskedvén, az alázatosságot öltették fel, mert az isten a kevélyeknek ellene áll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad. alázzátok meg tehát magatokat istennek hatalmas keze alatt, hogy felmagasztaljon titeket annak idején. minden gondotokat ő reá vessétek, mert néki gondja van reátok. józanok legyetek, vigyázzatok; mert a ti ellenségeitek, az ördög, mint ordító oroszlán szerte jár, keresvén, kit elnyeljen: a kinek álljatok ellen, erősek lévén a hitben, tudva, hogy a világban lévő atyafiságotokon ugyanazok a szenvedések telnek be. a minden kegyelemnek istene pedig, a ki az ő örök dicsőségére hívott el minket a a krisztus jézusban, titeket, a kik rövid ideig szenvedtetek, ő maga tegyen tökéletesekké, erősekké, szilárdakká és állhatatosokká, övé a dicsőség és a hatalom örökkön-örökké. ámen. silvánus által, a ki, a mint gondolom, hú atyátokfia, röviden írtam, intve és bizonyosságot téve, hogy az az istennek igaz kegyelme, a melyben állotok. köszönt titeket a veletek együtt választott babiloni gyülekezet és márk, az én fiam. köszöntsétek egymást szeretet csókjával. békesség mindnyájatoknak, a kik krisztusban vagytok.

simon péter, jézus krisztus szolgálja és apostola, azoknak, a kik velünk egyenlő drága hitet nyertek a mi istenünknek és megtartónknak jézus krisztusnak igazságában: kegyelem és békesség adassék néktek bőségesen az istennek és jézusnak a mi urunknak megismerésében. mivelhogy az ő isteni ereje mindennel megajándékozott minket, a mi az életre és a kegyességre való, annak megismerése által, a ki minket a saját dicsőségével és hatalmával elhívott; a melyek által igen nagy és becses ígéretekkel ajándékozott meg bennünket; hogy azok által isteni természet részeseivé legyetek, kikerülvén a romlottságot, a mely a kívánságban van e világon. ugyanerre pedig teljes igyekezetet is fordítván, a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, a tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig türet, a türes mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet. mert ha ezek megvannak és gyarapodnak bennetek, nem tesznek titeket hivalkodókká, sem gyümölcstelenekké a mi urunk jézus krisztus megismerésére nézve. mert a kibén ezek nincsenek meg, az vak, rövidlátó, elfelejtkezvén a régi bűneiből való megtisztulásáról. annakokáért, atyámfiai, igyekezzetek inkább a ti elhivatásokat és kiválasztásokat erősé tenni; mert ha ezeket nem észleltek, nem ütköztök meg soha. mert ekképen gazdagon adatik majd néktek a mi urunknak és megtartónknak, a jézus krisztusnak örök országába való bemenetel. annakokáért nem mulasztom el, hogy mindenkori emlékeztetéseket titekre, hogy tudjátok ezeket, és erősek vagytok a jelenvaló igazságban. méltónak vélem pedig, a míg ebben a sátorban vagytok, hogy emlékeztetés által ébresztgessetek titeket; mint a ki tudom, hogy hamar leteszem sátoromat, a miképen a mi urunk jézus krisztus is megjelentette nékem. de igyekezni fogok azon, hogy ti az én halálom után is mindenkori megemlékezhessetek ezekről. mert nem mesterkéltem meséket követve ismertettük meg veletek a mi urunk jézus krisztus hatalmát és eljövételét; hanem mint a kik szemlélői voltunk az ő nagyságának. mert a mikor az atya istentől azt a tisztességet és dicsőséget nyerte, hogy hozzá a felséges dicsőség ilyen szózata jutott: ez az én szeretett fiam, a kibén én gyönyörködöm: ezt az égből jövő szótátot mi hallottuk, együtt lévén vele a szent hegyen. és igen biztos nálunk a prófétai beszéd is, a melyre jól teszitek, ha figyelmeztetek, mint sötét helyen világító szövétnekre, míg nappal virrad, és hajnalcsillag kél fel szívetekben; tudván először azt, hogy az írásban egy prófétai szó sem támad saját magyarázatból. mert sohasem ember akaratából származott a prófétai szó; hanem a szent lélektől indítatva szólottak az istennek szent emberei.

valának pedig hamis próféták is a nép között, a miképen ti köztetek is lesznek hamis tanítók, a kik

veszedelmes eretnkséget fognak becsempészni, és az urat, a ki megváltotta őket, megtagadván, önmagokra hirtelen való veszedelmet hoznak. és sokan fogják követni azoknak romlottságát; a kik miatt az igazság útja káromlatni fog. és a telhetetlenség miatt költött beszédekkel vásárt üznek belöletek; kiknek kárhoztatásuk régől fogva nem szünetel, és romlásuk nem szunnyad. mert ha nem kedvezett az isten a bűnbe esett angyaloknak, hanem mélységbe taszítván, a sötétség lánczaira adta oda őket, hogy fenntartassanak az ítéletre; és ha a régi világnak sem kedvezett, de nóét az igazság hirdetőjét, nyolcda magával megőrizte, özönvízzel borítván el az istentelenek világát; és ha sodoma és gomora városait elhamvasztotta, végromlásra kárhoztatta, például tévén azokra nézve, a kik istentelenkedni fognak; és ha megszabadította az igaz lótot, a ki az istenteleneknek fajtalanságban való forgolódása miatt elfáradt; (mert amaz igaz, azok között lakván, a gonosz cselekedeteket látva és hallva, napról-napra gyöttri vala az ő igaz lelkét): meg tudja szabadítani az űr a kegyeseket a kísértésekből, a gonoszokat pedig az ítélet napjára büntetésre fenntartani. főképen pedig azokat, a kik a testet követvén, tisztátalan kívánságban járnak, és a hatalmasságot megvetik. vakmerők, magoknak kedvezedők, akik a méltóságokat káromolni nem rettegnek: holott az angyalok, a kik erőre és hatalomra nézve nagyobbak, nem szólnak azok ellen az űr előtt káromló ítéletet. de ezek, mint okatlan természeti állatok, a melyek megfogásra és elpusztításra valók, azokat, a miket nem ismernek, káromolván, azoknak pusztulásával fognak el is pusztulni, megkapván gonoszságuk díját, mint a kik gyönyörűségnek tartják a naponkénti dobzódást; undokságok és fertelmek, a kik kéjelegnek az ő csalárdságukban, mikor együtt lakmároznak veletek; a kiknek szemei paráznasággal telvők, bűnnel telhetetlenek; elhitetik az állhatatlan lelkek, szívök gyakorlott a telhetetlenségben, átok gyermekei; a kik elhagyván az egyenes utat, eltévelyedtek, követvén bálámnak, bosor fiának útját, a ki a gonoszság díját kedvelte. de megfeddetek az ő törvényteleniségeért: egy igavonó néma állat emberi szóval szólván, megakadályozta a próféta esztelen-ségét. ezek víztelen kűtfők, széltől hanyátott fellegek, a kiknek a sötétség homálya van fenntartva örökre. mert hiábavalóság kevély szavait szólván, testi kívánsággal, bujálkodással elhitetik azokat, a kik valóban elszakadtak a tévelygésben élőtől, szabadságot ígérvén azoknak, holott ők magok a romlottság szolgálai; mert a kit valaki legyőzött, az annak szolgájává lett. mert ha az úrnak, a megtartó jézus krisztusnak megismerése által a világ fertelmeit elkerülték, de ezeket ismét belekeveredve legyőzetek, az ő utolsó állapotjuk gonoszabbá lett az elsőnél. mert jobb volna rájuk nézve, ha meg sem ismerték volna az igazság útját, mint hogy megismervén, elpártoljanak a nekik adott szent parancsolattól. de betelt rajtok az igaz példabeszéd szava: az eb visszatért a saját okádására, és a megmosódott disznó a sárnak fertőjébe.

ez immár második levélírásom néktek, szeretteim, amelylyel a ti tiszta gondolkozásokat emlékeztetés által serkentgetem; hogy megemlékezzetek a szent prófétáktól ezelőtt mondott beszédekről, és az úrnak és megtartónak általunk, az apostolok által közölt parancsolatjáról: tudván először azt, hogy az utolsó időben csúfolkodók támadnak, a kik saját kívánságaik szerint járnak, és ezt mondják: hol van az ő eljövételének ígérete? mert a mióta az atyák elhunytak, minden azonképen marad a teremtés kezdetétől fogva. mert kész-akarva nem tudják azt, hogy egek régtől fogva voltak, és föld, mely vízből és víz által állott elő az isten szavára; a melyek által az akkori világ vízzel elborítottván elveszett: a mostani egek pedig és a föld, ugyanazon szó által megkíméltettek, tűznek tartatván fenn, az ítéletnek és az istentelen emberek romlásának napjára. ez az egy azonban ne legyen elrejtve előttetek, szeretteim, hogy egy nap az úrnál olyan, mint ezer esztendő, és ezer esztendő mint egy nap. nem késik el az ígérettel az úr, mint némelyek késedelemnek tartják; hanem hosszan tűr érttünk, nem akarván, hogy némelyek elveszszenek, hanem hogy mindenki megtérésre jusson. az úr napja pedig úgy jö majd el, mint éjjeli tolvaj, a mikor az egek ropogva elmúlnak, az elemek pedig megégve felbomlanak, és a föld és a rajta lévő dolgok is megégnek. mivelhogy azért mindezek felbomlanak, milyeneknek kell lennetek néktek szent életben és kegyességben, a kik várjátok és sóvárogjátok az isten napjának eljövetelét, a melyért az egek tűzbe borulva felbomlanak, és az elemek égve megolvadnak! de új eget és új földet várunk az ő ígérete szerint, a melyekben igazság lakozik. annakokáért szeretteim, ezeket várván, igyekezzetek, hogy szeplő nélkül és hiba nélkül valóknak találjon titeket békességben. és a mi urunknak hosszútűrését idvességnek tartásátok; a mi képen a mi szeretett atyánkfia pál is írt néktek a néki adott bölcsesség szerint. szinte minden levélben is, a mikor ezekről beszél azokban; a melyekben vannak némely nehezen érthető dolgok, a miket a tudatlanok és állhatatlanok elcsúrnek-csavarnak, mint egyéb írásokat is, a magok vesztére. ti azért szeretteim előre tudván ezt, őrizkedjete, hogy az istentelenek tévelygéseitől elragadtatva, a saját erősségeitekől ki ne essetek; hanem növekedjete a kegyelemben és a mi urunknak és megtartó jézus krisztusunknak ismeretében. néki legyen dicsőség, mind most, mind örökkön-örökké. ámen.

1

a mi kezdettől fogva vala, a mit hallottunk, a mit szeminkkel láttunk, a mit szemléltünk, és kezeinkkel illettünk, az életnek ígéjéről. (és az élet megjelent és láttuk és tanubizonyoságot teszünk róla és hirdetjük néktek az örök életet, a mely az atyánál vala és megjelent nékünk;) a mit hallottunk és láttunk, hirdetjük néktek, hogy néktek is közösségek legyen velünk, és pedig a mi közösségünk az atyával és az ő fiával, a jézus krisztussal. és ezeket azért írjuk néktek, hogy örömetek teljes legyen. és ez az az üzenet, a melyet tőle hallottunk és hirdetünk néktek, hogy az isten világosság és nincsen ő benne semmi sötétség. ha azt mondjuk, hogy közösségünk van vele, és sötétségben járunk; hazudunk és nem az igazságot cselekeszszük. ha pedig a világosságban járunk, a mint ő maga a világosságban van: közösségünk van egymással, és jézus krisztusnak, az ő fiának vére megtisztít minket minden bűntől. ha azt mondjuk, hogy nincsen bűn mi bennünk, magunkat csaljuk meg és igazság nincsen mi bennünk. ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz, hogy megbocsássa bűneinket és megtisztítson minket minden hamisságtól. ha azt mondjuk, hogy nem vétkeztünk, hazuggá teszszük őt, és az ő ígéje nincsen mi bennünk.

2

én fiacskáim, ezeket azért írom néktek, hogy ne vétkezzetek. és ha valaki vétkezik, van szószólónk az atyánál, az igaz jézus krisztus. és ő engesztelő áldozat a mi vétkeinkért; de nemcsak a mienkért, hanem az egész világért is. és arról tudjuk meg, hogy megismertük őt, ha az ő parancsolatait megtartjuk. a ki ezt mondja: ismerem őt, és az ő parancsolatait nem tartja meg, hazug az, és nincs meg abban az igazság, a ki pedig megtartja az ő beszédét, abban valósággal teljessé lett az isten szeretete. erről tudjuk meg, hogy ő benne vagyunk; a ki azt mondja, hogy ő benne marad, annak úgy kell járnia, a mint ő járt. atyámfiai, nem új parancsolatot írok néktek, hanem régi parancsolatot, a mely előttetek volt kezdettől fogva; a régi parancsolat az íge, a melyet hallottatok kezdettől fogva. viszont új parancsolatot írok néktek, a mi igaz ő benne és ti bennetek; mert a sötétség szűnni kezd, és az igaz világosság már fénylik. a ki azt mondja, hogy a világosságban van, és gyűlöli az ő atyjafiát az még mindig a sötétségben van. a ki szereti az ő atyjafiát a világosságban marad, és nincs benne botránkozásra való. a ki pedig gyűlöli az ő atyjafiát, a sötétségben van. és a sötétségben jár, és nem tudja hová megy, mert a sötétség megvakította az ő szemeit. írok néktek, gyermekek, mert a ti bűneitek megbocsáttattak az ő nevéért. írok néktek atyák, mert megismertétek azt, a ki kezdettől fogva van. írok néktek ifjak, mert meggyőztétek a gonoszt. írok néktek fiacskáik, mert megismertétek az atyát. írtam néktek atyák, mert megismertétek azt, a ki kezdettől fogva van. írtam néktek ifjak, mert erősek vagytok, és az isten ígéje megmarad bennetek, és meggyőztétek a gonoszt. ne szeressétek a világot, se azokat, a mik a világban vannak. ha valaki a világot szereti, nincs meg abban az

atya szeretete. mert mindaz, a mi a világban van, a test kívánsága, és a szemek kívánsága, és az élet kérdése nem az atyától van, hanem a világból. és a világ elműlik, és annak kívánsága is; de a ki az isten akaratát cselekszi, megmarad örökké. fiacskáim, itt az utolsó óra; és a mint hallottatok, eljő, így most sok antikrisztus támadt; a honnan tudjuk, hogy itt az utolsó óra. közülünk váltak ki, de nem voltak közülünk valók; mert ha közülünk valók lettek volna, velünk maradtak volna; de hogy nyilvánvaló legyen felőlük, hogy nem mindnyájan közülünk valók. és néktek kenetek van a szenttől, és mindent tudtok. nem azért írtam néktek, mivel nem ismeritek az igazságot, hanem mivel ismeritek azt, és mivel semmi sincsen az igazságból, a mi hazugság. ki a hazug, ha nem az, a ki tagadja hogy a jézus a krisztus? ez az antikrisztus, a ki tagadja az atyát és a fiút. senkiben nincs meg az atya, a ki tagadja a fiút. a ki vallást tesz a fiúról, abban az atya is megvan. a mit azért ti kezdettől hallottatok, az maradjon meg bennetek. ha bennetek marad az, a mit kezdettől fogva hallottatok, ti is az atyában és a fiában maradtok. és az az ígéret, a melyet ő ígért nékünk: az örök élet. ezeket írtam néktek azok felől, a kik elhitettek titeket. és az a kenet, a melyet ti kaptatok tőle, bennetek marad, és így nincs szükségetek arra, hogy valaki tanítson titeket; hanem a mint az a kenet megtanít titeket mindenre, úgy igaz is az és nem hazugság, és a miként megtanított titeket, úgy maradjatok ő benne. és most, fiacskáim, maradjatok ő benne; hogy mikor megjelenik, bizodalom legyen, és meg ne szégyenüljünk előtte az ő eljövetelekor. ha tudjátok, hogy ő igaz, tudjátok, hogy a ki az igazságot cselekszi, az mind tőle született.

3

lássátok milyen nagy szeretetet adott nékünk az atya, hogy isten fiainak nevezettünk! a világ azért nem ismer minket, mert nem ismerte meg őt. szereteteim, most isten gyermekei vagyunk, és még nem lett nyilvánvalóvá, hogy mivé leszünk. de tudjuk, hogy ha nyilvánvalóvá lesz, hasonlókká leszünk ő hozzá; mert meg fogjuk őt látni, a mint van. és a kiből megvan ez a reménység ő iránta, az mind megtisztítja ő magát, a miképpen ő is tiszta. valaki a bűnt cselekszi, az a törvénytelenéset cselekszi; a bűn pedig a törvénytelenéset. és tudjátok, hogy ő azért jelent meg, hogy a mi bűneinket elvegye; és ő benne nincsen bűn. a ki ő benne marad, egy sem esik bűnbe; a ki bűnbe esik, egy sem látta őt, sem meg nem ismerte őt. fiacskáim! senki el ne hitessen bennetek: a ki az igazságot cselekszi, igaz az, a miként ő is igaz: a ki a bűnt cselekszi az ördögből van; mert az ördög kezdettől fogva bűnben leledzik. azért jelent meg az istennek fia, hogy az ördög munkáit lerontsa. senki sem cselekszik bűnt, a ki az istentől született, mert benne marad annak magva; és nem cselekedhetik bűnt, mivelhogy istentől született. erről ismerhetők meg az isten gyermekei és az ördög gyermekei: a ki igazságot nem cselekszik, az egy sem az istentől való, és az sem, a ki nem szereti az ő atyjafiát. mert ez az üzenet, a melyet kezdettől fogva hallottatok, hogy sz-

eressük egymást; nem úgy, mint káin, aki a gonosztól vala, és meggyilkolá az ő testvérét. és miért gyilkolta meg azt? mivel az ő cselekedetei gonoszok valának, a testvéreire pedig igazak. ne csodálkozzatok atyámfiai, ha gyűlöl titeket a világ! mi tudjuk, hogy általmentünk a halálból az életbe, mert szeretjük a mi atyánkfiait. a ki nem szereti az ő atyjafiát, a halálban marad. a ki gyűlöli az ő atyjafiát, mind embergyilkos az: és tudjátok, hogy egy embergyilkosnak sincs örök élete, a mi megmaradhatna ő benne. arról ismertük meg a szeretetet, hogy ő az ő életét adta érettünk: mi is kötelesek vagyunk odaadni életünket a mi atyánkfiaiért. a kinek pedig van miből élnie e világban, és elnézni, hogy az ő atyafia szükségben van, és elzárja atától az ő szívét, miképpen marad meg abban az isten szeretete? fiaskáim, ne szóval szeressünk, se nyelvel; hanem cselekedettel és valósággal. és erről ismerjük meg, hogy mi az igazságból vagyunk, és így tesszük bátoraságunkká őelőtte a mi szívünket. hogy ha vádol minket a szív, mivelhogy nagyobb az isten a mi szívünknel, és mindent tud. szerettem, ha szívünk nem vádol minket, bizodalunk van az istenhez; és akármint kérünk, megnyerjük tőle, mert megtartjuk az ő parancsolatait, és azokat cselekeszszük, a mik kedvesek előtte. ez pedig az ő parancsolata, hogy higgyünk az ő fiának, a jézus krisztusnak nevében, és szeressük egymást, a mint megparancsolta nekünk. és a ki az ő parancsolatait megtartja, az ő benne marad és ő is abban; és abból ismerjük meg, hogy bennünk marad, abból a lélekből, a melyet nekünk adott.

4

szerettem, ne higgyetek minden léleknek, hanem próbáljátok meg a lelkeket, ha istentől vannak-é; mert sok hamis próféta jött ki a világba. erről ismerjétek meg az isten lelkét: valamely lélek jézust testben megjelent krisztusnak vallja, az istentől van; és valamely lélek nem vallja jézust testben megjelent krisztusnak, nincsen az istentől: és az az antikrisztus lelke, a melyről hallottátok, hogy eljő; és most e világban van már. ti az istentől vagytok fiaskáim, és legyőztétek azokat; mert nagyobb az, a ki bennetek van, mint az, a ki e világban van. azok a világból valók; azért a világ szerint beszélnek, és a világ hallgat rájuk. mi az istentől vagyunk: a ki ismeri az istent, hallgat reánk, a ki nincsen az istentől, nem hallgat reánk. erről ismerjük meg az igazságnak lelkét és a tévelyésnek lelkét. szerettem, szeressük egymást: mert a szeretet az istentől van; és mindaz, a ki szeret, az istentől született, és ismeri az istent. a ki nem szeret, nem ismerte meg az istent; mert az isten szeretet. az által lett nyilvánvalóvá az isten szeretete bennünk, hogy az ő egyszülött fiát elküldte az isten e világra, hogy éljünk általa. nem abban van a szeretet, hogy mi szeretjük az istent, hanem hogy ő szeretett minket, és elküldte az ő fiát engesztelő áldozatul a mi bűneinkért. szerettem, ha így szeretett minket az isten, nekünk is szeretnünk kell egymást. az istent soha senki nem látta: ha szeretjük egymást, az isten bennünk marad, és az ő szeretete teljessé lett bennünk: erről ismerjük meg, hogy benne maradunk és ő mibennünk; mert a maga lelkéből adott minékünk. és mi láttuk

és bizonyosságot teszünk, hogy az atya elküldte a fiút a világ üdvözítőjéül. a ki vallja, hogy jézus az istennek fia, az isten megmarad abban, és ő is az istenben. és mi megismertük és elhittük az istennek irántunk való szeretetét. az isten szeretet; és a ki a szeretetben marad, az istenben marad, és az isten is ő benne. azzal lesz teljessé a szeretet közöttünk, hogy bizodalunk van az ítélet napjához, mert a mint ő van, úgy vagyunk mi is e világban. a szeretetben nincsen félelem; sőt a teljes szeretet kiűzi a félmélet, mert a félelem győtrelemmel jár: a ki pedig fél, nem lett teljessé a szeretetben. mi szeressük őt; mert ő előbb szeretett minket! ha azt mondja valaki, hogy: szeretem az istent, és gyűlöli a maga atyjafiát, hazug az: mert a ki nem szereti a maga atyjafiát, a kit lát, hogyan szeretheti az istent, a kit nem lát? az a parancsolatunk is van őtőle, hogy a ki szereti az istent, szeresse a maga atyjafiát is.

5

mindaz, a ki hiszi, hogy jézus a krisztus, istentől született; és mindaz, a ki szereti a szülőt, azt is szereti, a ki attól született. abból ismerjük meg, hogy szeretjük az isten gyermekeit, hogyha az isten szeretjük, és az ő parancsolatait megtartjuk. mert az az isten szeretete, hogy megtartjuk az ő parancsolatait; az ő parancsolatai pedig nem nehezek. mert mindaz, a mi az istentől született, legyőzi a világot; és az a győzedelem, a mely legyőzte a világot, a mi hitünk. ki az, a ki legyőzi a világot, ha nem az, a ki hiszi, hogy jézus az isten fia?! ez az, a ki víz és vér által jó vala, jézus a krisztus; nemcsak a vízzel, hanem a vízzel és a vérről. és a lélek az, a mely bizonyosságot tesz, mert a lélek az igazság. mert hárman vannak, a kik bizonyosságot tesznek a mennyben, az atya, az íge és a szent lélek: és ez a három egy, és hárman vannak, a kik bizonyosságot tesznek a földön, a lélek, a víz és a vér; és ez a három is egy. ha elfogadjuk az emberek bizonyosságtételét, az isten bizonyosságtétele nagyobb: mert az isten bizonyosságtétele az, a melylyel bizonyosságot tett az ő fiáról. a ki hisz az isten fiában, bizonyosságtétele van önmagában. a ki nem hisz az istennek, hazugá tette őt; mert nem hitt abban a bizonyosságtételben, a melylyel bizonyosságot tett isten az ő fiáról. és ez az a bizonyosságtétel, hogy örök életet adott nekünk az isten és ez az élet az ő fiában van. a kié a fiú, azé az élet: a kiből nincs meg az isten fia, az élet sincs meg abban. ezeket írtam nektek, a kik hisztek az isten fiának nevében, hogy tudjátok meg, hogy örök életetek van, és hogy higgyetek az isten fiának nevében. és ez az a bizodalom, a melylyel ő hozzá vagyunk, hogy ha kérünk valamit az ő akaratá szerint, meghallgat minket: és ha tudjuk, hogy meghallgat bennünket, akármint kérünk, tudjuk, hogy megvannak a kéréseink, a melyeket kértünk őtőle. ha valaki látja, hogy az ő atyafia vétkezik, de nem halálos bűnt, könyörögjön, és az isten életet ad annak, a ki nem halálos bűnnel vétkezik. van halálos bűn; nem az ilyenért mondok, hogy könyörögjön. minden igazságtalanság bűn; de van nem halálos bűn is. tudjuk, hogy valaki istentől született, nem vétkezik: hanem a ki istentől született, megőrzi magát, és a

gonosz nem illeti őt. tudjuk, hogy istentől vagyunk, és az egész világ a gonoszságban vesztegel. de tudjuk azt is, hogy az isten fia eljött, és értelmet adott nekünk arra, hogy megismerjük az igazat, és hogy mi az igazban, az ő fiában, a jézus krisztusban vagyunk. ez az igaz isten és az örök élet. fiacskáim, oltalmazzatok meg magatokat a bálványoktól. ámen!

a presbiter a kiválasztott asszonynak és az ő gyermekeinek, a kiket én igazán szeretek, és nem csak én, hanem mindenki, a ki megismerte az igazságot. az igazságért, a mely megmarad bennünk, és velünk lesz mindörökké: kegyelem, irgalom, békesség legyen veletek az atya istentől, és az úr jézus krisztustól az atyának fiától igazsággal és szeretettel. felettébb örültem, hogy olyanokat találtam gyermekeid között, a kik igazságban járnak, a mint parancsolatot vettünk az atyától. és most kérlek téged, asszonyom, nem mintha új parancsolatot írnék néked, hanem, a melyet kezdettől fogva vettünk, hogy szeressük egymást! és ez a szeretet, hogy járjunk az ő parancsolatai szerint. ez a parancsolat, a mint kezdettől fogva hallottátok, hogy abban járjatok. mert sok hitető jött e világra, a kik nem vallják a jézust testben megjelent krisztusnak. ez a hitető és az antikrisztus. vigyázatok magatokra, hogy el ne vesítsük, a mit munkáltunk, hanem teljes jutalmat nyerjünk. a ki félrelép és nem marad meg a krisztus tudománya mellett, annak egynek sincs istene. a ki megmarad a krisztus tudománya mellett, mind az atya, mind a fiú az övé. ha valaki elmegy hozzátok és nem ezt a tudományt viszi, ne fogadjátok azt be házatokba, és azt ne köszöntsétek: mert a ki köszönti azt, részes annak gonosz cselekedeteiben. sok írni valóm volna néktek, de nem akartam papirossal és tintával, hanem reményilem, hogy elmegyek hozzátok, és szemtől szembe beszélhetünk, hogy örömünk teljes legyen. köszöntenek téged a te kiválasztott nőtestvérednek gyermekei. ámen.

a presbiter a szeretett gájusnak, a kit én igazán szeretek. szeretett barátom, kívánom, hogy mindenben jól legyen dolgod, és légy egészséges, a mint jó dolga van a lelkednek. mert felettébb örültem, a mikor atyafiak jöttek és biznyságot tettek a te igazságról, úgy, a mint te az igazságban jársz. nincs annál nagyobb örömem, mintha hallom, hogy az én gyermekeim az igazságban járnak. szeretett barátom, híven cselekszel mindenben, a mit az atyafiakért, és pedig az idegenekért teszel, a kik biznyságot tettek a te szeretetedről a gyülekezet előtt; a kiket jól teszed, ha istenhez méltóan bocsátasz útjokra. mert az ő nevéért mentek ki, semmit sem fogadván el a pogányoktól; nekünk azért be kell fogadnunk az ilyeneket, hogy munkatársaikká lehessünk az igazságban. írtam a gyülekezetnek; de diotrefesz, a ki elsőseget kíván közöttük, nem fogad el minket. ezért, ha odamegyek, felemlítem az ő dolgait, a melyeket cselekszik, gonosz szavakkal csácsogván ellenünk; sőt nem elégedvén meg ezzel, maga sem fogadja be az atyafiakat, és a kik ezt akarnák, azokat is akadályozza, és az egyházból kiveti. szeretett barátom, ne a rosszat kövesd, hanem a jót. a ki jót cselekszik, az istentől van; a ki pedig rosszat cselekszik, nem látta az istent. demeter mellett mindenki biznyságot tett, maga az igazság is; de mi is biznyságot teszünk, és tudjátok, hogy a mi biznyságtételünk igaz. sok írni valóm volna, de nem akarok tintával és tollal írni néked: hanem reménylem, hogy csakhamar meglátlak téged és szemtől szembe beszélhetünk. békesség néked! köszöntenek téged a te barátaid. köszöntsd a barátainkat név szerint.

júdás, jézus krisztusnak szolgája, jakabnak pedig atyafia, az elhívottaknak a kik az atya istentől megszenteltettek és jézus krisztustól megtartottak: irgalmasság, békesség és szeretet adassék néktek bőségesen. szeretteim, mivelhogy minden igyekezettel azon vagyok, hogy írjak néktek a közös üdvösség felől, kénytelen voltam, hogy intőleg írjak néktek, hogy tusakodjatok a hitért, a mely egyszer a szenteknek adatott. mert belopózkodtak valami emberek, a kik régen előre beíratk az ítéletre, istentelenek, kik a mi istenünknek kegyelmét bujálkodásra fordítják, és az egyedüli urat, az istent, és a mi urunkat, a jézus krisztust megtagadják. emlékeztetni akarlak továbbá titeket, mint a kik egyszer már tudjátok, hogy az úr, a mikor a népet egyiptom földéből kiszabadította, viszontag azokat, a kik nem hittek, elvesztette. és az angyalokat is, a kik nem tartották meg fejedelemségüket, hanem elhagyták az ő lakóhelyöket, a nagy nap ítéletére örök bilincseken, sötétségben tartotta. miképen sodoma és gomora és a körülök lévő városok is, a melyek azokhoz hasonlóan paráználkodtak, és más test után jártak, például vannak előttünk, örök tűznek büntetését szenvedén. hasonlóképen mégis ezek is álomba merülvén, a testet megfertőztetik, a hatalmasságot megvetik, és a méltóságokat káromolják. pedig mihály arkangyal, mikor az ördöggel vitakozván mózes teste felett vetélkedett, nem mert arra káromló ítéletet mondani, hanem azt mondá: dorgáljon meg téged az úr! ezek pedig azokat káromolják, a miket nem tudnak; a miket pedig természet szerint tudnak, mint az oktan állatok, azok által megromolnak. jaj nékik! mert a kain útján indultak el, és a bálám tévelygéseivel bérért szakadtak ki, és a kóré ellenkezésével vesztek el. ezek szennyfoltok a ti szeretetvendégségeiteken, tartózkodás nélkül veletek lakmároznak, magokat hízlalják; víztelen, szelektől hányt-vetett fellegek; elhervadt, gyümölcstelen, kétszer meghalt és többől kiszaggatott fák; tengernek megvadult habjai, a magok rútságát tajtékozók; tévelygő csillagok, a kiknek a sötétség homálya van fentartva örökre. ezekről is prófétált pedig énok, a ki ádámtól fogva a hetedik volt, mondván: ímé eljött az úr az ő sok ezer szentjével, hogy ítéletet tartson mindenek felett, és feddőzzék mindazok ellen, a kik közöttök istentelenek, istentelenségeknek minden cselekedetéért, amelyekkel istentelenkedtek, és minden kemény beszédért, a melyet az istentelen bűnösök szóltak ő ellene. ezek zúgolódók, panaszkodók, a magok kívánságai szerint járók; szájak kevélységet szól, haszonlesésből személyimádók. ti azonban, szeretteim, emlékezzetek meg azokról a beszédekről, a melyeket a mi urunk jézus krisztus apostolai mondtak. mert azt mondták néktek, hogy az utolsó időben lesznek csúfolódók, a kik az ő istentelen kívánságai szerint járnak. ezek azok, a kik különszakadnak, érzékiek, kikben nincsen szent lélek. ti pedig szeretteim, épülvén a szentséges hitetekben, imádkozván szent lélek által, tartsátok meg magatokat istennek szeretetében, várván a mi urunk jézus krisztus irgalmasságát az örök életre.

és könyöröljetek némelyeken, megkülönböztetvén őket. másokat pedig rettentéssel mentsetek meg, ki-ragadva őket a tűzből, és utálva még a ruhát is, a melyet a test beszennyezett. annak pedig, a ki titeket a bűntől megőrizhet, és az ő dicsősége elé állíthat feddhetetlenségben nagy örömmel, az egyedül bölcs istennek, a mi megtartónknak, dicsőség, nagyság, erő és hatalom most és mind örökké. amen.

jézus krisztusnak, dávid fiának, ábrahám fiának nemzetségéről való könyv. ábrahám nemzé izsákot; izsák nemzé jákóbót; jákób nemzé júdát és testvéreit; júda nemzé fárest és zárát támártól; fáres nemzé esromot; esrom nemzé arámot; arám nemzé aminádábót; aminádáb nemzé naássont; naásson nemzé sálmónt; sálmón nemzé boázát ráhábtól; boáz nemzé obedet ruthtól; obed nemzé isait; isai nemzé dávid királyt; dávid király nemzé salamont az urias feleségétől; salamon nemzé roboámot; roboám nemzé abiját; abija nemzé asát; asa nemzé josafátot; josafát nemzé jórámot; jórám nemzé uzziást; uzziás nemzé jóathámot; joathám nemzé ákházt; ákház nemzé ezékiást; ezékiás nemzé manassét; manassé nemzé ámont; ámon nemzé jósiást; jósiás nemzé jekoniást és testvéreit a babilóni fogságra vitelkor. a babilóni fogsággravitel után pedig jekoniás nemzé saláthielt; saláthiel nemzé zorobábelt; zorobábel nemzé abiudot; abiud nemzé eliákimot; eliákim nemzé azort; azor nemzé sádokot; sádok nemzé akimot; akim nemzé eliuodot; eliuod nemzé eleázárt; eleázár nemzé matthánt; matthán nemzé jákóbót; jákób nemzé józsefet, férjét máriának, a kitől született jézus, a ki krisztusnak nevezetik. az összes nemzetség tehát ábrahámtól dávidig tizennégy nemzetség, és dávidtól a babilóni fogsággraviteltől krisztusig tizennégy nemzetség. a jézus krisztus születése pedig így vala: mária, az ő anyja, eljegyezve józsefnek, mielőtt egybekeltek volna, viselőnek találták a szent lélektől. józsef pedig, az ő férje, mivelhogy igaz ember vala és nem akará őt gyaláztatba keverni, el akarta őt titkon bocsátani. mikor pedig ezeket magában elgondolta: imé az úrnak anygala álomban megjelenék néki, mondván: józsef, dávidnak fia, ne félj magadhoz venni máriát, a te feleségedet, mert a mi benne fogantatott, a szent lélektől van az. szül pedig fiat, és nevezd annak nevét jézusnak, mert ő szabadítja meg az ő népet annak bűneiből. mindez pedig azért lön, hogy beteljesedjék, a mit az úr mondott volt a próféta által, a ki így szól: imé a szüz fogan méhében és szül fiat, és annak nevét immanuelnek nevezik, a mi azt jelenti: velünk az isten. józsef pedig az álomból felserkenvén, úgy tön, a mint az úr anygala parancsolta vala néki, és feleségét magához vevé. és nem ismeré őt, míg meg nem szülé az ő elsőszülött fiát; és nevezé annak nevét jézusnak.

a mikor pedig megszületik vala jézus a júdeai bethlehemben, heródes király idejében, imé napkeletről bölcsek jövének jeruzsálembe, ezt mondván: hol van a zsidók királya, a ki megszületett? mert látuk az ő csillagát napkeleten, és azért jövének, hogy tisztességet tegyünk néki. heródes király pedig ezt hallván, megháborodék, és vele együtt az egész jeruzsálem. és egybegyűjtte minden főpapot és a nép írástudóit, tudakozódik vala tőlük, hol kell a krisztusnak megszületnie? azok pedig mondanak néki: a júdeai bethlehemben; mert így írta vala meg a próféta:

és te bethlehem, júdának földje, semmiképen sem vagy legkisebb júda fejedelmi városai között: mert belőled származik a fejedelem, a ki legeltetni fogja az én népemet, az izráelt. ekkor heródes titkon hivatván a bölcseket, szorgalmasan megtudakolá tőlük a csillag megjelenésének idejét. és elküldvén őket bethlehembe, mondta nékik: elmenvén, szorgalmasan kérdezősködjetek a gyermek felől, mihe lyt pedig megtaláljátok, adjátok tudtomra, hogy én is elmenjek és tisztességet tegyek néki. ők pedig a király beszédét meghallván, elindulának. és imé a csillag, a melyet napkeleten láttak, előttük megy vala mind addig, a míg odaérvén, megáll a hely fölött, a hol a gyermek vala. és mikor meglátták a csillagot, igen nagy örömmel örvendezének. és bemenvén a házba, ott találák a gyermeket anyjával, máriával; és leborulván, tisztességet tőnek néki; és kincseiket kitárván, ajándékokat hívtam néki: aranyat, tömjént és mirhát. és mivel álomban meginttetek, hogy heródeshez vissza ne menjenek, más úton térének vissza hazájokba. mikor pedig azok visszatérnek vala, imé megjelenék az úrnak anygala józsefnek álomban, és monda: kelj fel, vedd a gyermeket és annak anyját, és fuss egyiptomba, és maradj ott, a míg én mondom néked; mert heródes halálra fogja keresni a gyermeket. ő pedig fölkelvén, vevé a gyermeket és annak anyját éjjel, és egyiptomba távozék. és ott vala egész a heródes haláláig, hogy beteljesedjék, a mit az úr mondott a próféta által, a ki így szól: egyiptomból hívtam ki az én fiamat. ekkor heródes látván, hogy a bölcsek megcsúfolták őt, szerfölött felháborodék, és kiküldvén, megölete bethlehemben és annak egész környékén minden gyermeket, két esztendőstől és annak alól, az idő szerint, a melyet szorgalmasan tudakolt a bölcsektől. ekkor teljesedék be, a mit jeremiás próféta mondott, a midőn így szól: sok hallatszottr rámában: sírás-rívás és sok keserves jajgatás. rákél siratta az ő fiait és nem akart megvigasztaltatni, mert nincsenek. mikor pedig heródes meghalt, imé az úrnak anygala megjelenék álomban józsefnek egyiptomban. mondván: kelj fel, vedd a gyermeket és annak anyját, és eredj az izráel földre; mert meghaltak, a kik a gyermeket halálra keresik vala. ő pedig felkelvén, magához vevé a gyermeket és annak anyját, és elméne izráel földre. mikor pedig hallá, hogy júdeában arkhe laus uralkodik, heródesnek, az ő atyjának helyén, nem mert vala oda menni, hanem minthogy álomban meginteték, galilea vidékeire tére. és oda jutván, lakozék názáret nevű városban, hogy beteljesedjék, a mit a próféták mondtak, hogy názáretinek fog nevezetni.

azokban a napokban pedig eljőve keresztelő jános, a ki prédikál vala júdea pusztájában. és ezt mondja vala: térjetek meg, mert elközelített a mennyeknek országa. mert ez az, a kiről esaías próféta szólott, ezt mondván: kiálto szó a pusztában: készítsétek az úrnak útját, és egyengessétek meg az ő ösvényeit. ennek a jánosnak a ruhája pedig teveszörből vala, és bőrvö vala a dereka körül, elesége pedig sáska és erdei méz.

ekkor kiméne ő hozzá jeruzsálem és az egész júdea és a jordánnak egész környéke. és megkeresztelkednek vala ő általa a jordán vízében, vallást tévén az ő bűneikről. mikor pedig látá, hogy a farizeusok és sadduceusok közül sokan mennek ő hozzá, hogy megkeresztelkedjenek, monda nékik: mérges kigyóknak fajzatai! kicsoda intett meg titeket, hogy az istennek elkövetkezendő haragjától megmeneküljétek? teremjétek hát megtéréshez illő gyümölcsöket: és ne gondoljátok, hogy így szóllhattok magatokban: ábrahám a mi atyánk! mert mondom néktek, hogy isten eme kövekből is támaszthat fiaikat ábrahámnak. a fejsze pedig immár a fák gyökerére vetették. azért minden fa, a mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágattatik és tüzre vetetik. én ugyan vízzel kereszteltek titeket megtérésre, de a ki utánam jó, erősebb nálamnál, a kinek saruját hordozni sem vagyok méltó; ő szent lélekkel és tűzzel keresztel majd titeket. a kinek szóró lapát van az ő kezében, és megtisztítja az ő szérűjét; és az ő gabonáját csűrbe takarítja, a polyvát pedig megégeti olthatatlan tűzzel. akkor eljőve jézus galileából a jordán mellé jánoshoz, hogy megkeresztelkedjék ő általa. jános azonban visszatartja vala őt, mondván: nekem kell általad megkeresztelkednem, és te jössz én hozzám? jézus pedig felelvén, monda néki: engedj meg, mert így illik nekünk minden igazságot betöltenünk. ekkor engede néki. és jézus megkeresztelkedvén, azonnal kijöve a vízből; és imé az egek megnyilatkozásán néki, és ő látá az istennek lelkét alájoni mintegy galambot és ő reá szállani. és imé egy égi hang ezt mondja vala: ez amaz én szerelmes fiam, a kiben én gyönyörködöm.

4

akkor jézus viteték a lélektől a pusztába, hogy megkísértessék az ördögtől. és mikor negyven nap és negyven éjlet bőjtölt vala, végre megéhezék. és hozzámenvén a kísértő, monda néki: ha isten fia vagy, mondd, hogy e kövek változzanak kenyerekké. ő pedig felelvén, monda: meg van írva: nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden ígével, a mely istennek szájából származik. ekkor vivé őt az ördög a szent városba, és odahelyezé a templom tetejére. és monda néki: ha isten fia vagy, vedd alá magadat; mert meg van írva: az ő angyalainak parancsol feleled, és kézen hordoznak téged, hogy meg ne üsd lábadat a kőbe. monda néki jézus: viszont meg van írva: ne kísértsd az urat, a te istenedet. ismét vivé őt az ördög egy igen magas hegyre, és megmutatá néki a világ minden országát és azok dicsőségét, és monda néki: mindezeket néked adom, ha leborulva imádsz engem. ekkor monda néki jézus: eredj el sátán, mert meg van írva: az urat, a te istenedet imádd, és csak néki szolgálj. ekkor elhagyá őt az ördög. és imé angyalok jövének hozzá és szolgálának vala néki. mikor pedig meghallotta jézus, hogy jános börtönbe vetetett, visszatére galileába; és odahagyva názáretet, elméne és lakozék a tengerparti kapernaumban, a zebulon és naftali határain; hogy beteljesedjék, a mit ésaiás próféta mondott, így szólván: (zebulonnak földje és naftalinak földje, a tenger felé, a jordánon túl, a pogányok galileája, a

nép, a mely sötétségben ül vala, láta nagy világosságot, és a kik a halálnak földében és árnyékában ülnek vala, azoknak világosság támadá. ettől fogva kezdé jézus prédikálni, és ezt mondani: térjétek meg, mert elközelgett a mennyeknek országa. mikor pedig a galileai tenger mellett jár vala jézus, láta két testvért, simont, a kit péternek neveznek, és andrást az ő testvérét, a mint a tengerbe hálót vetnek vala; mert halászok valának. és monda néki: kövessetek engem, és azt mívelm, hogy embereket halásszatok. azok pedig azonnal otthagyván a hálótak, követék őt. és onnan tovább menve, láta más két testvért, jakabot a zebedeus fiát, és jánost amannak testvérét, a mint a hajóban atyjukkal zebedeussal a hálótak kötöztetik vala; és hívá őket. azok pedig azonnal otthagyván a hajót és atyjukat, követék őt. és bejárá jézus az egész galileát, tanítva azok zsinagógáiban, és hirdetve az isten országának evangéliomát, és gyógyítva a nép között minden betegséget és minden erőtlenséget. és elterjede az ő híre egész siriában: és hozzávívék mindazokat, a kik rosszul valának, a különféle betegségekben és kínookban sínlődöket, ördöngösöket, holdkórosokat és gutaütötteket; és meggyógyítja vala őket. és nagy sokaság követé őt galileából és a tízvárosból és jeruzsálemból és júdeából és a jordánon túlról.

5

mikor pedig látta jézus a sokaságot, felméne a hegyre, és a mint leül vala, hozzámenvének az ő tanítványai. és megnyitván száját, tanítja vala őket, mondván: boldogok a lelki szegények: mert övék a mennyeknek országa. boldogok, a kik sírnak: mert ők megvigasztaltatnak. boldogok a szelídek: mert ők örökségül bírják a földet. boldogok, a kik éhezik és szomjúhoznak az igazságot: mert ők megelégtíttetnek. boldogok, az irgalmasok: mert ők irgalmasságot nyernek. boldogok, a kiknek szívök tiszta: mert ők az istent meglátják. boldogok a békeségre igyekezők: mert ők az isten fiainak mondatnak. boldogok, a kik háborúságot szenvednek az igazságért: mert övék a mennyeknek országa. boldogok vagytok, ha szidalmaznak és háborgatnak titeket és minden gonosz hazugságot mondanak ellenetek én értem. örüljétek és örvendezzettek, mert a ti jutalmatok bőséges a mennyekben: mert így háborgatták a próféták is, a kik előttetek voltak. ti vagytok a földnek sava; ha pedig a só megízetlenül, mivel sózzák meg? nem jó azután semmire, hanem hogy kidobják és eltapossák az emberek. ti vagytok a világ világossága. nem rejtethetik el a hegyen épített város. gyertyát sem azért gyújtanak, hogy a véka alá, hanem hogy a gyertyatartóba tegyék és fénylik mindazoknak, a kik a házban vannak. úgy fénylik a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei atyátokat. ne gondoljátok, hogy jöttem a törvénynek vagy a prófétának eltörölésére. nem jöttem, hogy eltöröljem, hanem inkább, hogy betöltsöm. mert bizony mondom néktek, míg az ég és a föld elmúlik, a törvényből egy jóta vagy egyetlen pontocská el nem múlik, a míg minden be nem teljesedik. valaki azért csak egyet

is megront e legkisebb parancsolatok közül és úgy tanítja az embereket, a mennyeknek országában a legkisebb léssen; valaki pedig cselekszi és úgy tanít, az a mennyeknek országában nagy léssen. mert mondom néktek, hogy ha a ti igazságotok nem több az írástudók és farizeusok igazságánál, semmiképen sem mehettek be a mennyeknek országába. hallottátok, hogy megmondatott a régieknek: ne öl, mert a ki öl, méltó az ítéletre. én pedig azt mondom néktek, hogy mindaz, a ki haragszik az ő atyjafiára ok nélkül, méltó az ítéletre: a ki pedig azt mondja az ő atyjafiának: ráka, méltó a főtörvényszékre: a ki pedig ezt mondja: bolond, méltó a gyehenna tűzére. azért, ha a te ajándékat az oltárra viszed és ott megemlékezel arról, hogy a te atyádfiának valami panasza van ellened: hagyd ott az oltár előtt a te ajándékat, és menj el, előbb békélg meg a te atyádfiával, és azután ellövén, vidd fel a te ajándékat. légy jóakarója a te ellenségnek hamar, a míg az úton vagy vele, hogy ellenséged valamiképpen a bíró kezébe ne adjon, és a bíró oda ne adjon a poroszló kezébe, és tömlőcbe ne vessen téged. bizony mondom néked: ki nem jössz onnét, mígnem megfizetsz az utolsó fillérig. hallottátok, hogy megmondatott a régieknek: ne paráználkodjál! én pedig azt mondom néktek, hogy valaki aszonyra tekint gonosz kívánságnak okáért, immár paráználkodott azzal az ő szívében. ha pedig a te jobb szemed megbotránkozott téged, vágj ki azt és vedd el magadtól; mert jobb néked, hogy egy vesszen el a te tagjaid közül, semhogy egész tested a gyehennára vetessék. és ha a te jobb kezed botránkozott meg téged, vágd le azt és vedd el magadtól; mert jobb néked, hogy egy vesszen el a te tagjaid közül, semhogy egész tested a gyehennára vetessék. megmondatott továbbá: valaki elbocsátja feleségét, adjon neki elválásról való levelet. én pedig azt mondom néktek: valaki elbocsátja feleségét, paráznaság okán kívül, paráznává teszi azt; és a ki elbocsátott aszonyt vesz el, paráználkodik. ismét hallottátok, hogy megmondatott a régieknek: hamisan ne esküdjél, hanem teljesítsd az úrnak tett esküidet. én pedig azt mondom néktek: teljességgel ne esküdjétek; se az égre, mert az az istennek királyi széke; se a földre, mert az az ő lábainak számlója; se jeruzsálemre, mert a nagy királynak városa; se a te fejedre ne esküdjél, mert egyetlen hajszálat se tehetsz fehérre vagy feketévé; hanem legyen a ti beszédeitek: úgy úgy; nem nem; a mi pedig ezeken felül vagyon, a gonosztól vagyon. hallottátok, hogy megmondatott: szemet szemért és fogat fogért. én pedig azt mondom néktek: ne álljatok ellene a gonosznak, hanem a ki arczul üt téged jobb felől, fordítsd felé a másik orczádat is. és a ki törvénykezni akar veled és elvenni a te alsó ruhádat, engedd oda néki a felsőt is. és a ki téged egy mértföldútra kényszerít, menj el vele kettőre. a ki tőled kér, adj néki; és a ki tőled kölcsön akar kérni, el ne fordulj attól. hallottátok, hogy megmondatott: szeresd felebarátodat és gyűlölj ellenségedet. én pedig azt mondom néktek: szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, a kik titeket átkoznak, jót tegyetek azokkal, a kik titeket gyűlölnék, és imádkozzatok azokért, a kik háborgatnak és kergetnek titeket. hogy legyetek a ti mennyei atyátoknak fiai, a ki fel-

hozza az ő napját mind a gonoszokra, mind a jókra, és esőt ad mind az igazaknak, mind a hamisaknak. mert ha azokat szeretik, a kik titeket szeretnek, micsoda jutalmát veszitek? avagy a vámszedők is nem ugyanazt cselekeszik-é? és ha csak a ti atyátokfiat köszöntitek, mit cselekesztek másoknál többet? nemde a vámszedők is nem azonképpen cselekesznek-é? legyetek azért ti tökéletesek, miként a ti mennyei atyátok tökéletes.

6

vigyázzatok, hogy alamizsnátokat ne osztogassátok az emberek előtt, hogy lássanak titeket; mert különben nem lesz jutalmatok a ti mennyei atyátoknál. azért mikor alamizsnát osztogatsz, ne kürtöltség magad előtt, a hogy a képmutatók tesznek a zsinagógában és az utcákon, hogy az emberektől dicséretet nyerjenek. bizony mondom néktek: elvették jutalmukat. te pedig a mikor alamizsnát osztogatsz, ne tudja a te bal kezed, mit cselekszik a te jobb kezed; hogy a te alamizsnád titkon legyen; és a te atyád, a ki titkon néz, megfizet néked nyilván. és mikor imádkozol, ne légy olyan, mint a képmutatók, a kik a gyülekezetekben és az utcák szegyelein fenállva szeretnek imádkozni, hogy lássák őket az emberek. bizony mondom néktek: elvették jutalmukat. te pedig a mikor imádkozol, menj be a te belső szobádba, és ajtódát bezárva, imádkozzál a te atyádhoz, a ki titkon van; és a te atyád, a ki titkon néz, megfizet néked nyilván. és mikor imádkoztok, ne legyetek sok beszédűek, mint a pogányok, a kik azt gondolják, hogy az ő sok beszédükért hallgattatnak meg. ne legyetek hát ezekhez hasonlók; mert jól tudja a ti atyátok, mire van szükségetek, mielőtt kérnétek tőle. ti azért így imádkozzatok: mi atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltesd meg a te neved; jöjjön el a te országod; legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is. a mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. és bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk azoknak, a kik ellenünk vétkeztek; és ne vigy minket kísértetbe, de szabadíts meg minket a gonosztól. mert tiéd az ország és a hatalom és a dicsőség mind örökké. ámen! mert ha megbocsátjátok az embereknek az ő vétkeiket, megbocsát néktek is a ti mennyei atyátok. ha pedig meg nem bocsátjátok az embereknek az ő vétkeiket, a ti mennyei atyátok sem bocsátja meg a ti vétkeiteket. mikor pedig börtöltek, ne legyen komor a nézéseitek, mint a képmutatóké, a kik eltorzítják arcukat, hogy lássák az emberek, hogy ok börtölnek. bizony mondom néktek, elvették jutalmukat. te pedig mikor börtölössz, kend meg a te fejedet, és a te orczádat mosd meg; hogy ne az emberek lássák börtölésedet, hanem a te atyád, a ki titkon van; és a te atyád, a ki titkon néz, megfizet néked nyilván. ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, hol a rozsdá és a moly megemészti, és a hol a tolvajok kiássák és ellopják; hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket mennyben, a hol sem a rozsdá, sem a moly meg nem emészti, és a hol a tolvajok ki nem ássák, sem el nem lopják. mert a hol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek is. a test lámpása a szem. ha azért a te szemed tiszta, a te egész tested

világos lesz. ha pedig a te szemed gonosz, a te egész tested sötét lesz. ha azért a benned lévő világosság sötét: mekkora akkor a sötétség?! senki sem szolgálhat két úrnak. mert vagy az egyiket gyűlöli és a másikat szereti; vagy egyikhez ragaszkodik és a másikat megveti. nem szolgálhattok istennek és a mammonnak. azért azt mondom néktek: ne aggodalmaskodjatok a ti éltetek felől, mit egyetek és mit igyatok; sem a ti testetek felől, mibe öltözködjétek. avagy nem több-e az élet hogynem az eledel, és a test hogynem az öltözet? tekintetek az égi madarakra, hogy nem vetnek, nem aratnak, sem csűrbe nem takarnak; és a ti mennyei atyátok eltartja azokat. nem sokkal különbek vagytok-e azoknál? kicsoda pedig az közületek, a ki aggodalmaskodásával megnövelheti termétét egy araszszal? az öltözet felől is mit aggodalmaskodtok? vegyétek eszetekbe a mező lilioimait, mi módon növekednek: nem munkálkodnak és nem fonnak; de mondom néktek, hogy salamon minden dicsőségében sem öltözködött úgy, mint ezek közül egy. ha pedig a mezőnek fűvét, a mely ma van, és holnap kemenczébe vettetik, így ruházza az isten; nem sokkal inkább-e titeket, ti kicsinyhitűek? ne aggodalmaskodjatok tehát, és ne mondjátok: mit együnk? vagy: mit igyunk? vagy: mivel ruházkodjunk? mert mind ezeket a pogányok kérdezik. mert jól tudja a ti mennyei atyátok, hogy mind ezekre szükségetek van. hanem keressétek először istennek országát, és az ő igazságát; és ezek mind megadtnak néktek. ne aggodalmaskodjatok tehát a holnap felől; mert a holnap majd aggodalmaskodik a maga dolgai felől. elég minden napnak a maga baja.

7

ne ítéljétek, hogy ne ítéltessek. mert a milyen ítélettel ítéltek, olyannal ítéltetek, és a milyen mértékkel mérték, olyannal mérnek néktek. miért nézed pedig a szálkát, a mely a te atyádfia szemében van, a gerendát pedig, a mely a te szemedben van, nem veszed észre? avagy mi módon mondhatod a te atyádfiának: hadd vessem ki a szálkát a te szemedből; holott imé, a te szemedben gerenda van? képmutató, vesd ki előbb a gerendát a te szemedből és akkor gondolj arra, hogy kivessed a szálkát a te atyádfiának szeméből! ne adjátok azt, a mi szent, az ebeknek, se gyöngyeiteket ne hányjátok a disznók elé, hogy meg ne tapossák azokat lábaikkal, és néktek fordulván, meg ne szagassanak titeket. kérjétek és adatik néktek; keressetek és találtok; zörgessetek és megnyitattik néktek. mert a ki kér, mind kap; és a ki keres, talál; és a zörgetőnek megnyitattik. avagy ki az az ember közületek, a ki, ha az ő fia kenyeret kér tőle, követ ad neki? és ha halat kér, vajjon kígyót ad-e neki? ha azért ti gonosz létekre tudtok a ti fiaitoknak jó ajándékokat adni, mennyivel inkább ad a ti mennyei atyátok jókat azoknak, a kik kérnek tőle?! a mit akartok azért, hogy az emberek ti veletek cselekedjenek, mindazt ti is úgy cselekedjétek azokkal; mert ez a törvény és a próféták. menjétek be a szoros kapun. mert tágas az a kapu és széles az az út, a mely a veszedelemre visz, és sokan vannak, a kik azon járnak. mert szoros az a kapu és

keskeny az az út, a mely az életre visz, és kevesen vannak, a kik megtalálják azt. őrizkedjétek pedig a hamis prófétáktól, a kik juhoknak ruhájában jönnek hozzátok, de belől ragadozó farkasok. gyümölcsseikről ismeritek meg őket. vajjon a tövisről szednek-e szőlőt, vagy a bojtorjánról fügét? ekképen minden jó fa jó gyümölcsöt terem; a romlott fa pedig rossz gyümölcsöt terem. nem teremhet jó fa rossz gyümölcsöt; romlott fa sem teremhet jó gyümölcsöt. minden fa, a mely nem terem jó gyümölcsöt, kivágattatik és tűzre vettetik. azért az ő gyümölcsseikről ismeritek meg őket. nem minden, a ki ezt mondja nékem: uram! uram! megyen be a mennyek országába; hanem a ki cselekszi az én mennyei atyám akaratát. sokan mondják majd nékem ama napon: uram! uram! nem a te nevedben prófétáltunk-e, és nem a te nevedben üztünk-e ördögöket, és nem cselekedtünk-e sok hatalmas dolgot a te nevedben? és akkor vallást teszek majd nékik: sohasem ismertelek titeket; távozzatok tőlem, ti gonosztevők. valaki azért hallja én tőlem e beszédeket, és megcselekszi azokat, hasonlítom azt a bölcs emberhez, a ki a kösziklára építette az ő házát: és ömlött az eső, és eljött az árvíz, és fújtak a szelek, és beleütözköztek abba a házba; de nem dőlt össze: mert a kösziklára építették. és valaki hallja én tőlem e beszédeket, és nem cselekszi meg azokat, hasonlatos lesz a bolond emberhez, a ki a fővényre építette házát: és ömlött az eső, és eljött az árvíz, és fújtak a szelek, és beleütözköztek abba a házba; és összeomlott: és nagy lett annak romlása. és lön, mikor elvégezte jézus e beszédeket, álmélkodik vala a sokaság az ő tanításán: mert úgy tanítja vala őket, mint a kinek hatalma van, és nem úgy, mint az írástudók.

8

mikor szállott vala a hegyről, nagy sokaság követé őt. és imé eljövén egy belpoklos, leborula előtte, mondván: uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem. és kinyújtván kezét, megilletté őt jézus, mondván: akarom, tisztulj meg. és azonnal eltisztult annak poklossága. és monda néki jézus: meglásd, senkinek se szólj. hanem eredj, mutasd meg magadat a papnak, és vidd fel az ajándékot, a melyet mózes rendelt, bizonyosságul nékik. mikor pedig beméne jézus kaper-naumba, egy százados méne hozzá, kérvén őt, és ezt mondván: uram, az én szolgám otthon gutaütötten fekszik, és nagy kínokat szenved. és monda néki jézus: elmegyek és meggyógyítom őt. és felelvén a százados, monda: uram, nem vagyok méltó, hogy az én hajlékomban jöjj; hanem csak szólj egy szót, és meggyógyul az én szolgám. mert én is hatalmas alá vetett ember vagyok, és vannak alattam vitézek; és mondom egyiknek: eredj el, és elmegy; és a másiknak: jöszte, és eljő; és az én szolgám-nak: tedd ezt, és megteszi. jézus pedig, a mikor ezt hallá, elcsodálkozék, és monda az őt követőknek: bizony mondom néktek, még az izráelben sem találom ilyen nagy hitet. de mondom néktek, hogy sokan eljönnek napkeletről és napnyugatról, és letelepednek ábrahám-mal, izsákkal és jákóbbal a mennyek országában: ez ország fiai pedig kivettettek a külső

sötétségre; holott léssen sírás és fogaknak csikorgatása. és monda jézus a századosnak: eredj el, és legyen néked a te hited szerint. és meggyógyult annak szolgálja abban az órában. és bemenvén jézus a péter házába, látá, hogy annak napa fekszik és lázas. és illeté annak kezét, és elhagyta őt a láb; és főkele, és szolgálá nékik. az est beálltával pedig vívének hozzá sok ördögöst, és egy szóval kiüzé a tisztátalan lelkeket, és meggyógyít vala minden beteget; hogy beteljesedjék, a mit ésaiás próféta mondott, így szólván: ő vette el a mi erőtlenségünket, és ő hordozta a mi betegségünket. látván pedig jézus a nagy sokaságot maga körül, parancsolá, hogy menjenek a túlsó partra. és hozzámenvén egy írástudó, monda néki: mester, követelek téged, akárhova mégy. és monda néki jézus: a rókáknak vagyon barlangjok és az égi madaraknak fészük; de az ember fiának nincs hová fejét lehajtani. egy másik pedig az ő tanítványai közül monda néki: uram, engedd meg nekem, hogy előbb elmenjek és eltemessem az én atyámat. jézus pedig monda néki: kövess engem, és hagyj, hogy a halottak temessék el az ő halottaikat. és mikor a hajóra szállt vala, követték őt az ő tanítványai. és ímé nagy háborgás lőn a tengeren, annyira, hogy a hajót elborítják vala a hullámok; ő pedig aluszik vala. és az ő tanítványai hozzámenvén, felkelték őt, mondván: uram, ments meg minket; mert elveszünk. és monda néki: mit féltek, óh kicsinyhitűek? ekkor fölkelvén, megdorgálá a szeleket és a tengert, és lőn nagy csendesség. az emberek pedig elcsodálkoznak, mondván: kicsoda ez, hogy mind a szelek, mind a tenger engedelnek néki. és a mikor eljutott vala a túlsó partra, a gadarénusok tartományába, két ördögös menter eléje, a sárboltokból kijöven, igen kegyetlenek, annyira, hogy senki sem mer vala elmenni azon az úton. és ímé kiáltának mondván: mi közünk te veled jézus, istennek fia? azért jöttél ide, hogy idő előtt meggyőződj minket? tőlük távol pedig egy nagy disznónyáj legelészik vala. az ördögök pedig kériki vala őt mondván: ha kiűzesz minket, engedd meg nekünk, hogy ama disznónyájba mehessünk! és monda nékik: menjetek. azok pedig kimenvén, menének a disznónyájba: és ímé az egész disznónyáj a meredekről a tengerbe rohana, és oda vesze a vízben. a pásztorok pedig elfutának, és bemenvén a városba hírré adának mindent, azokat is, a mik az ördögösökkel történtek vala. és ímé az egész város kiméne jézus elébe; és mihelyt meglátták, kériki őt, hogy távozzék az ő határukból.

9

és hajóra szállva átkele, és méne a maga városába. és ímé hoznak vala hozzá egy ágyban fekvő gutaütött embert. és látva jézus azoknak hitét, monda a gutaütöttnek: bízzál fiam! megbocsáttattak néked a te bűneid. és ímé némelyek az írástudók közül mondanak magukban: ez káromlást szól. és jézus, látva az ő gondolataikat, monda: miért gondoltok gonoszot a ti szívetekben? mert mi könnyebb, ezt mondani-e: megbocsáttattak néked a te bűneid; vagy ezt mondani: kelj föl és járj? hogy pedig megtudjátok, hogy az ember fiának van hatalma a földön a bűnök

megbocsátani (ekkor monda a gutaütöttnek): kelj föl, vedd a te ágyadat, és eredj haza. és az felkelvén, haza méne. a sokaság pedig ezt látván, elálmélkodék, és dicsőíté az istent, hogy ilyen hatalmat adott az embereknek. és mikor jézus onnét tovább méne, látá egy embert ülni a vámszedő helyen a kinek máté volt a neve, és monda néki: kövess engem! és az felkelvén, követé őt. és lőn, a mikor ő letelepedék a házban, ímé sok vámszedő és bűnös jött oda és letelepedtek jézussal és az ő tanítványaival az asztalhoz. és látva ezt a farizeusok, mondanák az ő tanítványaiknak: miért eszik ez a ti mesteretek a vámszedőkkel és bűnösökkel együtt? jézus pedig ezt hallván, monda nékik: nem az egészségeseknek van szüksége orvosra, hanem a betegeknek. elmenvén pedig tanulókat meg, mi az: irgalmasságot akarok és nem áldozatot. mert nem az igazakat hívogatni jöttem, hanem a bűnösöket a megtérésre. akkor a jános tanítványi jövének hozzá, mondván: miért hogy mi és a farizeusok sokat böjtölünk, a te tanítványaid pedig nem böjtölnek? és monda nékik jézus: vajjon szomorkodhatik-e a násznép a míg velők van a vőlegény? de eljönnek a napok, a mikor elvétetik tőlök a vőlegény, és akkor böjtölni fognak. senki sem vet pedig új posztóból foltot az ócska ruhára; mert a mi azt kitoldaná, még elszakít a ruhából és nagyobb szakadás lesz. új bort sem töltönek ő tömlőkbe; máskülönb a tömlők szétszakadoznak, és a bor kiömöl, a tömlők is elvesznek; hanem az új bort új tömlőkbe töltik, és mindkettő megmarad, mikor ezeket monda nékik, ímé egy főember eljövén leborula előtte, mondván: az én leányom épen most halt meg; de jer, vedd reá kezedet, és megelevenedik. és felkelvén jézus követé őt tanítványaival együtt. és ímé, egy asszony, a ki tizenkét év óta vérfolyásban szenved vala, hozzájárulván hátulról, illeté az ő ruhájának szegélyét. mert ezt mondja vala magában: ha csak ruháját illetem is, meggyógyulok. jézus pedig megfordulván és reá tekintvén, monda: bízzál leányom; a te hited megtartott téged. és meggyógyult az asszony abban az órában. és jézus a főember házához érvén, látván a sípolókat és a tolongó sokaságot, monda nékik: menjetek el innen, mert a leányzó nem halt meg, hanem aluszik. és kinevették őt. mikor pedig a sokaság eltávolították, bemenvén, megfogá annak kezét, és a leányzó felkelt. és elterjede ez a hír abban az egész tartományban. és mikor jézus tovább ment onnét, két vak követé őt, kiáltozva és ezt mondva: könyörülj rajtunk, dávidnak fia! mikor pedig beméne a házba, oda menének hozzá a vakok, és monda nékik jézus: hiszitek-e, hogy én azt megcselekedhetem? mondanak néki: igen, uram. akkor illeté az ő szemeket, mondván: legyen néktek a ti hitetek szerint. és megnyilatkoznak azoknak szemei; és rájuk parancsola jézus, mondván: meglássátok, senki meg ne tudja! azok pedig kimenvén, elterjeszték az ő hírt abban az egész tartományban. mikor pedig azok elmentek vala, ímé egy ördögös néma embert hozának néki. és az ördögöt kiűzvén, megszólalt a néma; és a sokaság csudálkozik vala, mondván: soha nem láttak ilyet izráelben! a farizeusok pedig ezt mondják vala: az ördögök fejedelme által űzi ki az ördögöket. és körüljárja vala jézus a városokat mind, és a falvakat, tanítván azok-

nak zsinagóáiban, és hirdetvén az isten országának evangéliomát, és gyógyítván mindenféle betegséget és mindenféle erőtelenséget a nép között. mikor pedig látta vala a sokaságot, könyörületességre indula rajtok, mert el voltak gyötörve és szétszórva, mint a pásztor nélkül való juhok. akkor monda az ő tanítványainak: az aratni való sok, de a munkás kevés. kérjétek azért az aratásnak urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába.

10

és előszólítván tizenkét tanítványát, hatalmat ada nékik a tisztátalan lelkek felett, hogy kiűzzék azokat, és gyógyítsanak minden betegséget és minden erőtelenséget. a tizenkét apostol nevei pedig ezek: első simon, a kit péternek hívnak, és andrás, és ő testvére; jakab, a zebedeus fia, és jános az ő testvére; filep és bertalan; tamás és máté, a vámszedő; jakab, az alfeus fia, és lebbeus, a kit taddeusnak hívtak; simon a kananita, és judás, az iskariotes, a ki el is árulta őt. ezt a tizenkettőt küldé ki jézus, és megparancsolá nékik, mondván: pogányok útjára ne menjétek, és samaritánusok városába ne menjétek be; hanem menjétek inkább izráel házának elzeliyedett juhaihoz. elmenvén pedig prédikáljatok, mondván: elközelített a mennyeknek országa. betegeteket gyógyítsatok, poklosokat tisztítsatok, halottakat támasszatok, ördögöket űzzetek. ingyen vettétek, ingyen adjátok. ne szerezzetek aranyat, se ezüstöt, se réz-pénzt a ti erszényetekbe, se útításkát, se két ruhát, se sarut, se pálczát; mert méltó a munkás az ő táplálékára, a mely városba vagy faluba pedig bementek, tudakozzátok meg, ki abban méltó; és ott maradjatok, a míg tovább mehetnek. ha pedig bementek a házba, köszöntsétek azt. és ha méltó a ház, szálljon a ti békességték reá; ha pedig nem méltó, a ti békességték rátok térjen vissza. és ha valaki nem fogad be titeket, és nem hallgatja a ti beszédeket, mikor kimentek abból a házból, vagy városból, lábaitok porát is verjétek le. bizony mondom néktek: az ítélet napján könnyebb lesz a sodoma és gomora földjének dolga, mint annak a városnak. imé, én elbocsátlak titeket, mint juhotak a farkasok közé; legyetek azért okosak mint a kigyók, és a szelídek mint a galambok. de óvakodjatok az emberektől; mert törvényszékekre adnak titeket és az ő gyűlekezeteikben megostoroznak titeket; és helytartók és királyok elé visznek titeket érettem, bizonyásúl ő magoknak és a pogányoknak. de mikor átadnak titeket, ne aggodalmaskodjatok, mi módon vagy mit szóljatok; mert megadatik néktek abban az órában, mit mondjatok. mert nem ti vagytok, a kik szóltok, hanem a ti atyátoknak lelke az, a ki szól ti bennetek. halálra adja pedig testvér testvérét, atya gyermekét; támadnak magzatok szüleik ellen, és megölik őket. és gyűlöletesek lesztek, mindenki előtt az én nevemért; de a ki mindvégig megáll, az megtartatik. mikor pedig abban a városban üldöznek titeket, szaladjatok a másodikba. mert bizony mondom néktek: be sem járjátok izráel városait, míg az embernek fia eljövend. nem főlebbvaló a tanítvány a tanítónál, sem a szolga az ő uránál. elég a tanítványnak, ha

olyan mint a mestere, és a szolga mint az ő ura. ha a házigazdát belzebubnak hívták, mennyivel inkább az ő házanépét?! azért ne féljétek tőlök. mert nincs oly rejtett dolog, a mi napfényre ne jöjné; és oly titok, a mi ki ne tudódnék. a mit néktek a sötétben mondok, a világosságban mondjátok; és a mit fülbé súgva hallotok, a háztetökről hirdessétek. és ne féljétek azoktól, a kik a testet ölik meg, a lelket pedig meg nem ölhetik; hanem attól féljétek inkább, a ki mind a lelket, mind a testet elvesztheti a gyehebben. nemde, két verebecskét meg lehet venni egy kis fillérért? és egy sem esik azok közül a földre a ti atyátok akarata nélkül! néktek pedig még a fejetek hajszálai is mind számon vannak. ne féljétek azért; ti sok verebecskénél drágábbak vagytok. valaki azért vallást tesz én rólam az emberek előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei atyám előtt; a ki pedig megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom azt az én mennyei atyám előtt. ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy békességet bocsássak e földre; nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak, hanem hogy fegyvert. mert azért jöttem, hogy meghasonlást támaszszak az ember és az ő atyja, a leány és az ő anyja, a meny és az ő napa közt; és hogy az embernek ellensége legyen az ő házanépe. a ki inkább szereti atyját és anyját, hogynem engemet, nem méltó én hozzám; és a ki inkább szereti fiát és leányát, hogynem engemet, nem méltó én hozzám. és a ki föl nem veszi az ő keresztyét és úgy nem követ engem, nem méltó én hozzám. a ki megtalálja az ő életét, elveszti azt; és a ki elveszti az ő életét én érettem, megtalálja azt. a ki titeket befogad, engem fogad be; és a ki engem befogad, azt fogadja be, a ki engem küldött. a ki befogadja a prófétát próféta nevében, prófétának jutalmát veszi; és aki befogadja az igazat igaznak nevében, igaznak jutalmát veszi; és a ki inni ad egynek e kicsinyek közül, csak egy pohár hideg vizet tanítvány nevében, bizony mondom néktek, el nem vesztheti jutalmát.

11

és lön, mikor elvégezé jézus a tizenkét tanítványának adott utasítást, elméne onnan, hogy tanítson és prédikáljon azoknak városaiban. jános pedig, mikor meghallotta a fogságban a krisztus cselekedeteit, elküldvén kettőt az ő tanítványai közül, monda néki: te vagy-e az, a ki eljövendő, vagy mást várunk? és felelvén jézus, monda nékik: menjetek el és jelentsétek jánosnak, a miket hallotok és láttok: a vakok látnak, és a sánták járnak; a poklosok megtisztulnak és a siketek hallanak; a halottak föltámadnak, és a szegényeknek evangéliom hirdettetik; és boldog, a ki én bennem meg nem botránkozik. mikor pedig azok elmentek vala, szólni kezdé jézus a sokaságnak jánosról: mit látni mentetek ki a pusztába? nádszálat-e, a mit a szél hajtogat? hát mit látni mentetek ki? puha ruhába öltözött embert-e? imé a kik puha ruhákat viselnek, a királyok palotáiban vannak. hát mit látni mentetek ki? prófétát-e? bizony, mondom néktek, prófétánál is nagyobb! mert ő az, a kiről meg van írva: imé én elküldöm az én követemet a te orczád előtt, a ki megkészíti előtted a te útadat. bizony mondom néktek: az asszonyoktól születtek

között nem támadott nagyobb keresztlő jánosnál; de a ki legkisebb a mennyeknek országában, nagyobb nálánál. a keresztlő jános idejétől fogva pedig mind mostanig erőszakoskodnak a mennyek országáért, és az erőszakoskodók ragadják el azt. mert a próféták mindnyájan és a törvény jánosig prófétáltak vala. és, ha be akarjátok venni, illés ő, a ki eljövendő vala. a kinek van füle a hallásra, hallja. de kihez hasonlítsam ezt a nemzetséget? hasonlatos a gyermekekhez, a kik a piacon ülnek, és kiáltoznak az ő társaiknak, és ezt mondják: szípoltnak néktek, és nem tánczoltatok; siralmas énekeket énekeltünk néktek, és nem sirtatok. mert eljött jános, a ki sem eszik, sem iszik, és azt mondják: ördög van benne. eljött az embernek fia, a ki eszik és iszik, és azt mondják: imé a nagy étű és részes ember, a vámszedők és bűnösök barátja! és igazoltaték a bölcsesség az ő fiaitól. ekkor elkezdé szemökre hányni ama városoknak, a melyekben legtöbb csodái lőnek, hogy nem tértek vala meg: jaj néked korazin! jaj néked bethsaida! mert ha tirusban és sidonban történnék vala azok a csodák, a melyek bennetek lőnek, rég megtértek volna gyászruhában és hamuban. de mondom néktek: tirusnak és sidonnak könnyebb dolga lesz az ítélet napján, hogynem néktek. te is kaper-naum, a ki az égig felmagasztaltattál, a pokolig fogsz megaláztatni; mert ha sodomában történnek vala azok a csodák, a melyek te benned lőnek, mind e mai napig megmaradt volna. de mondom néktek, hogy sodoma földének könnyebb dolga lesz az ítélet napján, hogynem néked. abban az időben szólván jézus, monda: hálákat adok néked, atyám, mennynek és földnek ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcsék és az értelmesek elől, és a kisdedeknek megjelentetted. igen, atyám, mert így volt kedves te előttem. mindent nékem adott át az én atyám, és senki sem ismeri a fiút, csak az atya; az atyát sem ismeri senki, csak a fiú, és a kinek a fiú akarja megjelenteni. jőjjetek én hozzám mindnyájan, a kik megfáradtatok és megterhelhetettek, és én megnyugosztlak titeket. vegyétek föl magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok: és nyugalmat találtok a ti lelkeiteknek. mert az én igám gyönyörűsége, és az én teremhem könnyű.

12

abban az időben a vetéseken át haladt jézus szombatnapon; tanítványai pedig megeheztek, és kezdték a kalászokat tépni és enni. látván pedig ezt a farizeusok, mondanak néki: imé a te tanítványaid azt cselekszik, a mit nem szabad szombatnapon cselekedni. ő pedig monda nékik: nem olvasátok-e, mit cselekedett dávid, mikor megehezett vala ő és a kik vele valának? hogyan ment be az isten házába, és ette meg a szentelt kenyereket, a melyeket nem vala szabad megennie néki, sem azoknak, a kik ő vele valának, hanem csak a papoknak? vagy nem olvasátok-e a törvényben, hogy szombatnapon megtörik a papok a szombatot a templomban és nem vétkeznek? mondom pedig néktek, hogy a templomnál nagyobb van itt. ha pedig tudnátok, mi ez: irgalmasságot akarok és nem áldozatot, nem kárhóztattatok volna az ár-

atlanokat. mert a szombatnak is ura az embernek fia. és távozzván onnan, méné az ő zsinagógájukba. és imé, vala ott egy elszáradt kezű ember. és megkérdeék őt, mondván: ha szabad-e szombatnapon gyógyítani? hogy vádolhassák őt. ő pedig monda nékik: kic-soda közületek az az ember, a kinek van egy juha, és ha az szombatnapon a verembe esik, meg nem ragadja és ki nem vonja azt? mennyivel drágább pedig az ember a juhnál! szabad tehát szombatnapon jót cselekedni. akkor monda annak az embernek: nyújtsd ki a kezedet. és kinyújtá, és olyan éppé lön, mint a másik. a farizeusok pedig kimenvén, tanácsot tartának ellene, hogyan vesztíthetnék el őt. jézus pedig észrevényen ezt, eltávozék onnan. és követé őt nagy sokaság, és ő meggyógyítja vala mindnyájokat; és megfenyegeté őket, hogy őt ismertté ne tegyék; hogy beteljesedjék esaiás próféta mondása, a ki így szólt: imé az én szolgám, a kit választottam; az én szerelmese, a kiben az én lelkem kedvét lelé; lelkemet adom ő belé, és ítéletet hirdet a pogányoknak. nem verseng, és nem kiált; az utcázkon senki nem hallja szavát. a megrepdedezett nádat nem töri el, és a pislogó gyertyabélet nem oltja ki, mígnem diadalomra viszi az ítéletet. és az ő nevében reménykednek majd a pogányok. akkor egy vak és néma ördöngöst hoztak ő eléjé; és meggyógyítá azt, annyira, hogy a vak és néma mind beszél, mind lát vala. és elálmléködék az egész sokaság, és monda: vajjon nem ez-e dávidnak ama fia? a farizeusok pedig ezt hallván, mondanak: ez nem úzi ki az ördögöket, hanemha belzebub-bal, az ördögök fejedelmével. jézus pedig, tudva az ő gondolataikat, monda nékik: minden ország a mely magával meghasonlik, elpusztul; és egy város vagy háznép sem állhat meg, a mely meghasonlik magával. ha pedig a sátán a sátánt úzi ki, önmagával hasonlott meg; mimódon állhat meg tehát az ő országa? és ha én belzebub által üzöm ki az ördögöket, a ti fiaitok ki által üzik ki? azért ők magok lesznek a ti bírálóitok. ha pedig én istennek lelke által üzöm ki az ördögöket, akkor kétség nélkül elérkezett hozzátok az isten országa. avagy mi módon mehet be valaki a hatalmasnak házába és rabolhatja el annak kincseit, hanemha megköti előbb a hatalmasat és akkor rabolja ki annak házá? a ki velem nincsen, ellenem van; és a ki velem nem gyűjt, tékozol. azt mondom azért néktek: minden bűn és káromlás megbocsátatik az embereknek; de a lélek káromlása nem bocsátatik meg az embereknek. még a ki az ember fia ellen szól, annak is megbocsátatik; de a ki a szent lélek ellen szól, annak sem ezen, sem a más világon meg nem bocsátatik. vagy legyetek jó fák, és teremjeteek jó gyümölcsöt, vagy legyetek romlott fák, és teremjeteek romlott gyümölcsöt; mert gyümölc-séről ismerik meg a fát. mérges kigyóknak fajzatai, mi módon szólhattok jókat, holott gonoszak vagytok? mert a szívnek teljességéből szól a száj. a jó ember az ő szívének jó kincseiből hozza elő a jókat; és a gonosz ember az ő szívének gonosz kincseiből hozza elő a gonoszokat. de mondom néktek: minden hivalkodó beszédért, a mit beszélnek az emberek, számot adnak majd az ítélet napján. mert a te beszédből ismertetel igaznak, és a te beszédből ismertetel hamisnak. ekkor felelének néki némelyek

az írástudók és farizeusok közül, mondván: mester, jelt akarnánk látni te tőled. ő pedig felelvén, monda nékik: e gonosz és parázna nemzetség jelt kíván; és nem adatik jel néki, hanemha jónás prófétának jele. mert a miképen jónás három éjjel és három nap volt a csethal gyomrában, azoképen az embernek fia is három nap és három éjjel lesz a föld gyomrában. ninive férfiai az ítéletkor együtt támadnak majd fel ezzel a nemzetséggel, és kárhoztatják ezt: mivelhogy ők megtértek a jónás prédikálására; és imé nagyobb van itt jónásnál. délnek királyné asszonya felkél majd az ítéletkor e nemzetséggel együtt, és kárhoztatja ezt: mert ő eljött a földnek széléről, hogy hallhassa a salamon bölcsességét; és imé, nagyobb van itt salamonnál. mikor pedig a tisztátalan lélek kimegy az emberből, víz nélkül való helyeken jár, nyugalmat keresve, és nem talál: akkor ezt mondja: visszatérek az én házamba, a honnét kijöttem. és oda menvén, üresen, kisöpörve és fölkesitve találja azt. akkor elmegy és vesz maga mellé más hét lelket, gonoszabbakat ő magánál, és bemenvén, ott lakoznak; és ennek az embernek utolsó állapotja gonoszabb lesz az elsőnél. így lesz ezzel a gonosz nemzetséggel is. mikor pedig még szóla a sokaságnak, imé az ő anyja és az ő testvérei állanak vala odakünn, akarván ő vele szólni. és monda néki valaki: imé a te anyád és testvéreid odakünn állanak, és szólni akarnak veled. ő pedig felelvén, monda a hozzá szólónak: kicsoda az én anyám; és kik az én testvéreim? és kinyujtván kezét az ő tanítványaira, monda: imé az én anyám és az én testvéreim! mert a ki cselekszi az én mennyei atyám akaratát, az nékem fitestvérem, nőtestvérem és anyám.

13

azon a napon kimenvén jézus a házból, leüle a tenger mellett. és nagy sokaság gyülekezék ő hozzá, annyira, hogy ő a hajóba méne leülni; az egész sokaság pedig a parton áll vala. és sokat beszéle nékik példázatokban, mondván: imé kiméne a magvető vetni, és a mikor ő vet vala, némely mag az útfélre esék; és eljövén a madarak, elkapdosák azt. némely pedig a köves helyre esék, a hol nem sok földje vala; és hamar kikele, mivelhogy nem vala mélyen a földben. de mikor a nap felkelt, elsüle; és mivelhogy gyökere nem vala, elszáradott. némely pedig a tövisek közé esék, és a tövisek felnevekedvén, megfojták azt. némely pedig a jó földre esék, és gyümölcsöt terme, némely száz annyit, némely hatvan annyit, némely pedig harmincz annyit. a kinek van füle a hallásra, hallja. a tanítványok pedig hozzámenvén, mondanak néki: miért szólasz nékik példázatokban? ő pedig felelvén, monda nékik: mert néktek megadott, hogy érthessétek a mennyek országának titkait, ezeknek pedig nem adott meg. mert a kinek van, annak adatik, és bővölködik; de a kinek nincs, az is elvételik tőle, a mije van. azért szólok velök példázatokban, mert látván nem látnak, és hallván nem hallanak, sem nem értenek. és beteljesedék rajtok ésaiai jóvendölése, a mely ezt mondai: hallván halljatok, és ne értsetek; és látván lássatok, és ne ismerjete: mert megkövéredett e népnek szíve, és füleikkel nehezen

hallottak, és szemeiket behunyták; hogy valami módon ne lássanak szemeikkel, és ne halljanak füleikkel, és ne értsenek szívükkal, és meg ne térjenek, és meg ne gyógyítsam őket. a ti szemeitek pedig boldogok, hogy látnak; és a ti füleitek, hogy hallanak. mert bizony mondom néktek, hogy sok próféta és igaz kívánta látni, a miket ti láttok, és nem láttátok; és hallani, a miket ti hallotok, és nem hallottátok. ti halljátok meg azért a magvető példázatát. ha valaki hallja az ígét a mennyeknek országáról és nem érti, eljő a gonosz és elkapja azt, a mi annak szívébe vetett vala. ez az, a mely az útfélre esett. a mely pedig a köves helyre esett, ez az, a ki hallja az ígét, és mindjárt örömmel fogadja; de nincs gyökere benne, hanem csak ideig való; mihelyt pedig nyomorgatás vagy üldözés támad az ige miatt, azonnal megbotránkozik. a mely pedig a tövisek közé esett, ez az, a ki hallja az ígét, de e világnak gondja és a gazdagságnak csálárd-sága elfojtja az ígét, és gyümölcsöt nem terem. a mely pedig a jó földre esett, ez az, a ki hallja és érti az ígét; a ki gyümölcsöt is terem, és terem némely száz annyit, némely hatvan annyit, némely pedig harmincz annyit. más példázatot is adott előjük, mondván: hasonlatos a mennyeknek országa az emberhez, a ki az ő földébe jó magot vetett; de mikor az emberek alusznak vala, eljőve az ő ellensége és konkolyt vete a búza közé, és elméne. mikor pedig felnevekedék a vetés, és gyümölcsöt terme, akkor meglátszék a konkoly is. a gazda szolgálai pedig előállván, mondanak néki: uram, avagy nem tisztá magot vetettél-e a te földedbe? honnan van azért benne a konkoly? ő pedig monda nékik: valamely ellenség cselekedte azt. a szolgák pedig mondanak néki: akarod-e tehát, hogy elmenvén, összeszedjük azokat? ő pedig monda: nem. mert a mikor összeszeditek a konkolyt, azzal együtt uralán a búzát is kiszagattjátok. hagyjátok, hogy együtt nőjön mind a kettő az aratásig, és az aratás idején azt mondom majd az aratóknak: szedjétek össze először a konkolyt, és kössétek kévékbe, hogy megégessétek; a búzát pedig takarítsatok az én csűrömbbe. más példázatot is adott előjük, mondván: hasonlatos a mennyeknek országa a mustármaghoz, a melyet vévén az ember, elvete az ő mezejében; a mely kisebb ugyan minden magnál; de a mikor felnő, nagyobb a veteményeknél, és fává lesz, annyira, hogy reá szállanak az égi madarak, és fészket raknak ágain. más példázatot is mondott nékik: hasonlatos a mennyeknek országa a kovászhoz, a melyet vévén az aszszony, három mércze lisztbe elegyite, mígnem az egész megkele. mind ezeket példázatokban monda jézus a sokaságnak, és példázat nélkül semmit sem szóla nékik, hogy beteljék a mit a próféta szóltott, mondván: megnyitom az én szímat példázatokra; és kitárom, amik e világ alapítása óta rejtve valának. ekkor elbocsátván a sokaságot, beméne jézus a házba. és az ő tanítványai hozzámenének, mondván: magyarázd meg nekünk a szántóföld konkolyáról való példázatot. ő pedig felelvén monda nékik: a ki a jó magot veti, az az embernek fia; a szántóföld pedig a világ; a jó mag az isten országának fiai; a konkoly pedig a gonoszok fiai. az ellenség pedig, a ki a konkolyt vetette, az ördög; az aratás pedig a világ vége; az aratók pedig az angyalok. a

miképen azért összegyűjtik a konkolyt és megégetik: akképen lesz a világnak végén. ez embernek fia elküldi az ő angyalait, és az ő országából összegyűjtik a botráncokozásokat mind, és azokat is, a kik gonoszságot cselekesznek, és bevetik őket a tüzes kemenczébe: ott léssen sírás és fogcsikorgatás. akkor az igazak fénylenek, mint a nap, az ő atyjoknak országában. a kinek van füle a hallásra, hallja. ismét hasonlatos a mennyeknek országa a szántóföldben elrejtett kincshez, a melyet megtalálván az ember, elrejté azt; és a felett való örömében elmegy és eladván mindenét a miye van, megveszi azt a szántóföldet. ismét hasonlatos a mennyeknek országa a kereskedőhöz, a ki igazgyöngyöket keres; a ki találván egy drágagyöngyre, elméne, és mindenét eladván a miye volt, megvéve azt. szintén hasonlatos a mennyeknek országa a tengerbe vetett gyalomhoz, a mely mindenféle fajtát összefogott; melyet, minekutána megtelt, a partra vontak a halászok, és leltvén, a jókat edényekbe gyűjtötték, a hitványakat pedig kihányták. így lesz a világ végén is: eljönnek majd az angyalok, és kiválasztják a gonoszokat az igazak közül. és a tüzes kemenczébe vetik őket; ott léssen sírás és fogcsikorgatás. monda nékik jézus: megértették-e mindezeket? mondanak néki: megértettük uram. ő pedig monda nékik: annakokáért minden írástudó, a ki a mennyeknek országa felől megtanított, hasonlatos az olyan gazdához, a ki őt és útját hoz elő az ő éltárából. és lön, a mikor elvégezé jézus ezeket a példázatokot, elméne onnan. és hazájába érve, tanítja vala őket az ő zsinagógájukban, annyira, hogy álmélkodnak és ezt mondják vala: honnét van ebben ez a bölcsesség és az erők? nem ez-e amaz ácsmesternek fia? nem az ő anyját hívják-e máriának, és az ő testvéreit jakabnak, józsénak, simonnak és júdásnak? és az ő nőtestvérei is nem mind minálunk vannak-e? honnét vannak tehát ennél mindezek? és megbotráncokznak vala ő benne. jézus pedig monda nékik: nincsen próféta tisztesség nélkül, hanem csak az ő hazájában és házában. nem is tön ott sok csodát, az ő hitetlenségök miatt.

14

abban az időben híret hallá heródes negyedes fejedelem jézusnak, és monda szolgálainak: ez ama keresztnel jános; ő támadt fel a halálból, és azért működnek benne az erők. mert heródes elfogatta vala jánost, és megkötöztetvén, tömlőczbe vetette vala heródiásért, az ő testvérének, fülöpnek feleségéért. mert ezt mondja vala néki jános: nem szabad néked övele élned. de mikor meg akarta öletni, félt a sokaságtól, mert mint egy profétát úgy tartják vala őt. hanem mikor a heródes születése napját ünneptelték, tánczola a heródiás leánya ő előttük, és megtetszék heródesnek; azért esküvéssel fogadák, hogy a mit kér, megadja néki. a leány pedig, anyja rábeszélésére, monda: add ide nekem egy tálban a keresztnel jános fejét. és megszorodék a király, de esküjéért és a vendégek miatt parancsolá, hogy adják oda. és elküldvén, fejét véteté jánosnak a tömlőczben. és előhozák az ő fejét egy tálban, és adák a leánynak; az pedig vivé az ő anyjának. és előjövén az

ő tanítványai, elvivék a testet, és eltemeték azt; és elmentvén, megjelenték jézusnak. és mikor ezt meghallotta jézus, elméne onnét hajón egy pusztá helyre egyedül. a sokaság pedig ezt hallva, gyalog követé őt a városokból. és kimenvén jézus, láta nagy sokaságot, és megszáná őket, és azoknak betegeit meggyógyította. mikor pedig estveledék, hozzá menének az ő tanítványai, mondván: pusztá hely ez, és az idő már elmúlt; bocsásd el a sokaságot, hogy menjenek el a falvakba és vegyenek magoknak eleséget. jézus pedig monda nékik: nem szükség elmenniök; adjatok nékik ti enniök. azok pedig mondanak néki: nincsen itt, csupán őt kenyerünk és két halunk. ő pedig monda: hozzátok azokat ide hozzám. és mikor megparancsolá a sokaságnak, hogy üljenek le a fűre, vevé az őt kenyeret és két halat, és szemeit az égre emelvén, hálákat ada; és megszögvén a kenyereket, adá a tanítványoknak, a tanítványok pedig a sokaságnak. és mindnyájan evének, és megelégedének; és felszedék a maradék darabokat, tizenkét teli kosárral. a kik pedig ettek vala, mintegy ötezeren valának férfiak, asszonyokon és gyermekeken kívül. és mindjárt kényszeríté jézus az ő tanítványait, hogy szálljanak a hajóba és menjenek át előre a túlsó partra, míg ő elbocsátja a sokaságot. és a mint elbocsátá a sokaságot, felméne a hegyre, magánosan imádkozni. mikor pedig beestveledék, egyedül vala ott. a hajó pedig immár a tenger közepén vala, a haboktól háborgatva; mivelhogy a szél szembe fújt vala. az éjszaka negyedik részében pedig hozzájuk méne jézus, a tengeren járván. és mikor látták a tanítványok, hogy ő a tengeren jára, megrémülének, mondván: ez kísértet; és a félelem miatt kiáltozának. de jézus azonnal szóla hozzájuk, mondván: bízzatok; én vagyok, ne féljete! péter pedig felelvén néki, monda: uram, ha te vagy, parancsolj, hogy hozzád mehessek a vízeken. ő pedig monda: jövel! és péter kiszállván a hajóból, jár vala a vizeken, hogy jézushoz menjen. de látva a nagy szelet, megrémüle; és a mikor kezd vala merülni, kiálta, mondván: uram, tarts meg engem! jézus pedig azonnal kinyújtván kezét, megragadá őt, és monda néki: kicsinyhitű, miért kételkedél? és a mikor beléptek a hajóba, elállt a szél. a hajóban levők pedig hozzámenvén: leborulának előtte, mondván: bizony, isten fia vagy! és általkevén, eljutának genezáret földére. és mikor megismerték őt annak a helynek lakosai, szétküldének abba az egész környékbe, és minden beteget hozzá hozának; és kéri vala őt, hogy csak az ő ruhájának peremét illethessék. és a kik illeték vala, mindnyájan meggyógyulának.

15

akkor írástudók és farizeusok jönnek vala jézushoz, jeruzsálemből, mondván: miért hágják át a te tanítványaid a vének rendeléseit? mert nem mossák meg a kezeiket, mikor enni akarnak. ő pedig felelvén monda nékik: ti meg miért hágjátok át az isten parancsolatját a ti rendeléseitek által? mert isten parancsolta ezt, mondván: tiszteld atyádat és anyádat, és a ki atyját vagy anyját szidalmazza, halállal lakoljon. ti pedig ezt mondjátok: a ki atyjának vagy anyjának ezt mondja: templomi ajándék az, a mivel

megsegíthettek, az olyan akár ne is tisztelje az ő atyját vagy anyját. és erőtelenné tettétek az isten parancsolatját a ti rendelkezéseitek által. képmutatók, igazán prófétált felöletek ésaiás, mondván: ez a nép szájjával közelget hozzám, és ajkával tisztel engemet; szíve pedig távol van tőlem. pedig hiába tisztelnek engem, ha oly tudományokat tanítanak, a melyek embereknek parancsolatai. és előszólitván a sokaságot, monda nékik: halljátok és értsétek meg: nem az fertőzteti meg az embert, a mi a szájon bemegegy, hanem a mi kijön a szájból, az fertőzteti meg az embert. akkor hozzájárulván az ő tanítványai, mondanak néki: tudod-é, hogy a farizeusok e beszédet hallván, megbotránkoztak? ő pedig felelvén monda: minden plánta, a melyet nem az én mennyei atyám plántált, kitépetik. hagyjátok őket; vakoknak vak vezetői ők: ha pedig vak vezet a vakot, mind a ketten a verembe esnek. péter pedig felelvén, monda néki: magyarázd meg nekünk ezt a példázatot. jézus pedig monda: ti is értelem nélkül vagytok-é még? mégsem értitek-é, hogy minden, a mi a szájon bemegegy, a gyomorba jut, és az árnyékszékbe vetetik? a mik pedig a szájból jönnek ki, a szívből származnak, és azok fertőztetik meg az embert. mert a szívből származnak a gonosz gondolatok, gyilkosságok, házasságtörések, paráznaságok, lopások, hamis tanubizonyosságok, káromlások. ezek fertőztetik meg az embert; de a mosdatlan kézzel való evés nem fertőzteti meg az embert. és elmenvén onnét jézus, tirus és sidon vidékeire tére. és ímé egy kananeus asszony jöven ki abból a tartományból, kiált vala néki: uram, dávidnak fia, könyörülj rajtam! az én leányom az ördögtől gonoszul gyötörtetik. ő pedig egy szót sem felele néki. és az ő tanítványai hozzá menvén, kéri vala őt, mondván: bocsásd el őt, mert utánunk kiált. ő pedig felelvén, monda: nem küldtettem, csak az izráel házának elveszett juhaihoz. az asszony pedig odaérvén, leborula előtte, mondván: uram, légy segítségül nékem! ő pedig felelvén, monda: nem jó a fiak kenyerét elvenni, és az ebeknek vetni. az pedig monda: úgy van, uram; de hiszen az ebek is esznek a morzsalékokból, a mik az ő uroknak asztaláról aláhullanak. ekkor felelvén jézus, monda néki: óh asszony, nagy a te hited! legyen néked a te akaratod szerint. és meggyógyula az ő leánya attól a pillanattól fogva. és onnét távozva, méne jézus a galilea tengere mellé; és felmenvén a hegyre, ott leüle. és nagy sokaság megy vala hozzá, vivén magokkal sántákat, vakokat, némákat, csonkákat és sok egyebeket, és odahelyezék őket a jézus lábai elé; és meggyógyítá őket, úgy hogy a sokaság álmélkodik vala, látván, hogy a némák beszélnek, a csonkák megépülnek, a sánták járnak, a vakok látnak; és dicsőíték izráel istenét. jézus pedig előszólitván az ő tanítványait, monda: szánakozom e sokaságon, mert három napja immár, hogy velem vannak, és nincs mit enniök. éhen pedig nem akarom őket elbocsátani, hogy valamiképen ki ne dőljenek az úton. és mondanak néki az ő tanítványai: honnét volna e pusztában annyi kenyerünk, hogy megelégsünk ily nagy sokaságot? és monda nékik jézus: hány kenyereket van? őök pedig mondanak: hét, és néhány halunk. és parancsolá a sokaságnak, hogy teleped-

jenek le a földre. és vevén a hét kenyeret és a halakat, és hálákat adván, megtöré, és adá az ő tanítványainak, a tanítványok pedig a sokaságnak. és mindnyájan evének, és megelégedének; és fölszedék a maradék darabokat hét teli kosárral. a kik pedig ettek vala, négyezeren valának férfiak, asszonyokon és gyermekeken kívül. és elbocsátván a sokaságot, beszálla a hajóba, és elméne magdala hatáiraiba.

16

és hozzá menvén a farizeusok és sadduceusok, kísértvén, kérék őt, hogy mutasson nékik mennyei jelt. ő pedig felelvén, monda nékik: mikor estveledik, azt mondjátok: szép idő lesz; mert veres az ég. reggel pedig: ma zivatar lesz; mert az ég borús és veres. képmutatók, az ég ábrázatját meg tudjátok ítélni, az idők jeleit pedig nem tudjátok? e gonosz és parázna nemzetség jelt kíván; és nem adatik néki jel, hanemha a jónás prófétának jele. és ott hagyván őket, elméne. és az ő tanítványai a tulsó partra menvén, elfelejtettek kenyeret vinni magukkal. jézus pedig monda nékik: vigyázzatok és őrizzétek a farizeusok és sadduceusok kovászatát. őök pedig tanakodnak vala maguk között, mondván: nem hoztunk kenyeret magunkkal. jézus pedig megértvén ezt, monda nékik: mit tanakodtok magatok között óh kicsinyhitűek, hogy kenyeret nem hoztatok magatokkal?! mégsem értitek-é, nem is emlékeztek-é az ötezernek öt kenyérére, és hogy hány kosárt töltöttetek meg? sem a négyezernek hét kenyérére, és hogy hány kosárt töltöttetek meg? hogyan nem értitek, hogy nem kenyérről mondtam néktek, hogy őrizzétek a farizeusok és sadduceusok kovászatát? ekkor értették meg, hogy nem arról szólott, hogy a kenyér kovászatát, hanem hogy a farizeusok és sadduceusok tudományától őrizzékjenek. mikor pedig jézus csezárea filippi környékére méne, megkérde tanítványait, mondván: engemet, embernek fiát, kinek mondanak az emberek? őök pedig mondanak: némelyek keresztelő jánosnak, mások illésnek; némelyek pedig jeremiásnak, vagy egynek a próféták közül. monda nékik: ti pedig kinek mondotok engem? simon péter pedig felelvén, monda: te vagy a krisztus, az élő istennek fia. és felelvén jézus, monda néki: boldog vagy simon, jónának fia, mert nem test és vér jelentette ezt meg néked, hanem az én mennyei atyám. de én is mondom néked, hogy te péter vagy, és ezen a kősziklán építem fel az én anyaszentegyházamat, és a pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat. és néked adom a mennyek országának kulcsait; és a mit megkötsz a földön, a mennyekben is kötve lesz; és a mit megoldasz a földön, a mennyekben is oldva lesz. akkor megparancsolá tanítványainak, hogy senkinek se mondják, hogy ő a jézus krisztus. ettől fogva kezdé jézus jelenteni az ő tanítványainak, hogy néki jeruzsálembe kell menni, és sokat szenvedni a vénektől és a főpapoktól és az írástudóktól, és megöletni, és harmadnapon föltámadni. és péter előfogván őt, kezdé feddeni, mondván: mentsen isten, uram! nem eshetik ez meg te véled. ő pedig megfordulván, monda péternek: távozz tőlem sátán; bántásomra vagy nékem; mert nem gondolsz az isten

dolgaira, hanem az emberi dolgokra. ekkor monda jézus az ő tanítványainak: ha valaki jöni akar én utánam, tagadja meg magát és vegye fel az ő keresztyét, és kövessen engem. mert a ki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt; a ki pedig elveszti az ő életét én érettem, megtalálja azt. mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de az ő lelkében kárt vall? avagy micsoda váltáságot adhat az ember az ő lelkéért? mert az embernek fia eljő az ő atyjának dicsőségében, az ő angyalaival; és akkor megfizet mindenkinek az ő cselekedete szerint. bizony mondom néktek: azok között, a kik itt állanak, vannak némelyek, a kik nem kóstolják meg a halált a míg meg nem látják az embernek fiát eljöni az ő országában.

17

és hat nap múlva magához vevé jézus pétert, jakabot és ennek testvérét jánost, és felvivé őket magokaban egy magas hegyre. és elváltozék előttök, és az ő orczája ragyog vala, mint a nap, ruhája pedig fehér lön, mint a fényesség. és imé megjelenék ő nékik mózes és illés, a kik beszélnek vala ő vele. péter pedig megszólalván, monda jézusnak: uram, jó nekünk itt lennünk. ha akarod, építsünk itt három hajlékot, néked egyet, mózesnek is egyet, illésnek is egyet. mikor ő még beszél vala, imé, fényes felhő borítá be őket; és imé szózat lön a felhőből, mondván: ez az én szerelmes fiam, a kiben én gyönyörködöm: őt hallgassátok. és a tanítványok a mint ezt hallák, arczra esének és igen megrémülének. jézus pedig hozzájuk menvén, illeté őket, és monda: keljetek fel és ne féljetek! mikor pedig szemeiket fölemelék, senkit sem látának, hanem csak jézust egyedül. és mikor a hegyről alájövének, megparancsolá nékik jézus, mondván: senkinek se mondjátok el a mit láttatok, míg fel nem támadt az embernek fia a halálból. és megkérdézék őt az ő tanítványai, mondván: miért mondják tehát az irástudók, hogy előbb illésnek kell eljönie? jézus pedig felelvén, monda nékik: illés bizony eljő előbb, és mindent helyreállít; de mondom néktek, hogy illés immár eljött, és nem ismerék meg őt, hanem azt mívelék vele, a mit akarának. ezenképen az ember fiának is szenvednie kell majd ő tőlük. ekkor megértették a tanítványok, hogy keresztelő jánosról szóla nékik. és mikor a sokasághoz értek, egy ember jöve hozzá, térdre esvén ő előtte, és mondván: uram, könyörülj az én fiamon, mert holdkóros és kegyetlenül szenved; mivelhogy gyakorta esik a tűzbe, és gyakorta a vízbe. és elvittem őt a tanítványaidhoz, és nem tudtát őt meggyógyítani. jézus pedig felelvén, monda: óh hitetlen és elfajult nemzetség! vajjon meddig leszek veletek? vajjon meddig szenvedlek titeket? hozzátok őt ide nekem. és megdorgálá őt jézus, és kiméne belőle az őrdög; és meggyógyula a gyermek azon órától fogva. ekkor a tanítványok magukban jézushoz menvén, mondanak néki: mi miért nem tudtuk azt kiüzni? jézus pedig monda nékik: a ti hitetlenségetek miatt. mert bizony mondom néktek: ha akkora hitetek volna, mint a mustármag, azt mondanátok ennek a hegynek: menj innen amoda, és elmenne; és semmi sem

volna lehetetlen néktek. ez a fajzat pedig ki nem megy, hanemha könyörgés és böjtölés által. mikor pedig galileában jártak vala, monda nékik jézus: az ember fia emberek kezébe adatik; és megölik őt, de harmadnapon föltámad. és felettebb megszomorodának. mikor pedig eljutottak vala kapernaumba, a két drakma-szedők péterhez menének és mondanak néki: a ti mesteretek nem fizeti-e a két drakmát? monda: igen. és mikor beméne a házba, megelőzé őt jézus, mondván: mit gondolsz simon? a föld királyai kiktől szednek vámot vagy adót? a fiaiktól-e, vagy az idegenektől? monda néki péter: az idegenektől. monda néki jézus: tehát a fiak szabadok. de hogy őket meg ne botránkoztassuk, menj a tengerre, vesd be a horgot, és vond ki az első halat, a mely rá akad: és felnyitván a száját, egy státert találsz benne: azt kivévén, add oda nékik én érettem és te éretted.

18

abban az órában menének a tanítványok jézushoz, mondván: vajjon ki nagyobb a mennyeknek országában? és előhíván jézus egy kis gyermeket, közéjük állítva vala azt, és monda: bizony mondom néktek, ha meg nem tértek és olyanok nem lesztek mint a kis gyermekek, semmiképen nem mentek be a mennyeknek országába. a ki azért megalázza magát, mint ez a kis gyermek, az a nagyobb a mennyeknek országában. és a ki egy ilyen kis gyermeket befogad az én nevemben, engem fogad be. a ki pedig megbotránkoztat egyet e kicsinyek közül, a kik én bennem hisznek, jobb annak, hogy malomkövet kössenek a nyakára, és a tenger mélységébe vessék. jaj a világnak a botránkozások miatt! mert szükség, hogy botránkozások essenek; de jaj annak az embernek, a ki által a botránkozás esik. ha pedig a te kezéd vagy a te lábád megbotránkoztat téged, vágd le azokat és vesd el magadtól; jobb néked az életre sántán vagy csonkán bemenned, hogynem két kézzel vagy két lábbal vettetned az örök tűzre. és ha a te szemed botránkoztat meg téged, vágj ki azt és vesd el magadtól; jobb néked félszemmél bemenned az életre, hogynem két szemmel vettetned a gyeheenna tűzére. meglássátok, hogy eme kicsinyek közül egyet is meg ne utáljatok; mert mondom néktek, hogy az ő angyalaik a mennyekben mindenkor látják az én mennyei atyám orczáját. mert az embernek fia azért jött, hogy megtartsa, a mi elveszett vala. mit gondoltok? ha valamely embernek száz juha van, és egy azok közül eltévelyedik: vajjon a kilenczvenkilenczet nem hagyja-e ott, és a hegyekre menvén, nem keresi-e azt, a melyik eltévelyedett? és ha történetesen megtalálja azt, bizony mondom néktek, inkább örvend azon, mint a kilenczvenkilenczen, a mely el nem tévelyedett. ekképen a ti mennyei atyátok sem akarja, hogy egy is elveszzen e kicsinyek közül. ha pedig a te atyádfia vétkezik ellened, menj el és dorgáld meg őt négy szem között: ha hallgat rád, megnyerted a te atyádfiát; ha pedig nem hallgat rád, végy magad mellé még egyet vagy kettőt, hogy két vagy három tanú vallomásával erősíttessék minden szó. ha azokra nem hallgat, mondd meg a gyülekezetnek; ha a gyülekezetre

sem hallgat, legyen előtte olyan, mint a pogány és a vámszedő. bizony mondom néktek: a mit megkötöttök a földön, a mennyben is kötvé lesz; és a mit megoldotok a földön, a mennyben is oldva lesz. ismét, mondom néktek, hogy ha ketten közöletek egy akaraton lesznek a földön minden dolog fölöl, a mit csak kérnek, megadja nékik az én mennyi atyám. mert a hol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük. ekkor hozzámenvén péter, monda: uram, hányszor lehet az én atyjafiának ellenem vétkezni, és néki megbocsátanom? még hétszer is? monda néki jézus: nem mondom néked, hogy még hétszer is, hanem még hetvenhétszer is. annakokáért hasonlatos a mennyeknek országa a királyhoz, a ki számot akar vala vetni az ő szolgálvaival. mikor pedig számot kezdé vetni, hozának eléje egyet, a ki tízezer talántsággal vala adós. nem tudván pedig fizetni, parancsolá annak ura, hogy adják el azt, és a feleségét és gyermekeit, és mindenét, a mije vala, és fizessenek. leborulván azért a szolgálta előtte, könyörög vala néki, mondván: uram, légy türelemmel hozzám, és mindent megfizetek néked. az úr pedig megszánván azt a szolgálta, elbocsátá őt, és az adósságot is elengedé néki. kimenén pedig az a szolgálta, találkozik egygyel az ő szolgáltsái közül, a ki száz dénárral vala néki adós; és megragadván azt, fojtogatja vala, mondván: fizesd meg nekem, a mivel tartozol. leborulván azért az ő szolgáltsára az ő lábai elé, könyörög vala néki, mondván: légy türelemmel hozzám, és mindent megfizetek néked. de ő nem akará; hanem elmenvén, börtönbe veté őt, míg nem megfizeti, a mivel tartozik. látván pedig az ő szolgáltsái, a mik történtek vala, felettebb megszorodának; és elmenén, mindent megjelentének az ő uroknak, a mik történtek vala. akkor előhivatván őt az ő ura, monda néki: gonosz szolgálta, minden adósságodat elengedtem néked, mivelhogy könyörögtél nekem: nem kellett volna-e néked is könyörölnöd a te szolgáltsádon, a miképen én is könyörültem te rajtad? és megharagudván az ő ura, átadta őt a hóhérok kezébe, míg nem megfizeti mind, a mivel tartozik. ekképen cselekszik az én mennyi atyám is veletek, ha szívetekből meg nem bocsátjátok, kiki az ő atyjafiának, az ő vétkeiket.

19

és lön, mikor elvégezte jézus e beszédeket, elméne galileából, és méne júdeának határaiba a jordánon túl; és követé őt nagy sokaság, és meggyógyítá ott őket. és hozzá menének a farizeusok, kísértvén őt és mondván: szabad-e az embernek az ő feleségét akármí okért elbocsátani? ő pedig felelvén, monda: nem olvastátok-e, hogy a teremő kezdettől fogva férfiúvá és asszonnyá teremte őket, és ezt monda: annak okáért elhagyja a férfiú atyját és anyját; és ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté. úgy hogy többé nem kettő, hanem egy test. a mit azért az isten egyeszerkesztett, ember el ne válassza. mondának néki: miért rendelte tehát mózes, hogy a válólevelet kell adni, és úgy bocsátani el az asszonyt? monda nékik: mózes a ti szívetek keménysége miatt engedte volt meg néktek, hogy fe-

leségeiteket elbocsássátok; de kezdettől fogva nem így volt. mondom pedig néktek, hogy a ki elbocsátja feleségét, hanemha parázñaság miatt, és mást vesz el, házasságtörő; és a ki elbocsátottat vesz el, az is házasságtörő. mondának néki tanítványai: ha így van a férfi dolga az asszonnyal, nem jó megházasodni. ő pedig monda nékik: nem mindenki veszi be ezt a beszédet, hanem a kinek adatott. mert vannak heréltek, a kik anyjuk méhéből születtek így; és vannak heréltek, a kiket az emberek heréltek ki; és vannak heréltek, a kik maguk heréltek ki magukat a mennyeknek országáért. a ki beveheti, vegye be. ekkor kis gyermekeket hozának hozzá hogy kezeit vesse azokra, és imádkozzék; a tanítványok pedig dorgálják vala azokat. jézus pedig monda: hagyjátok békét e kis gyermekeknek, és ne tiltsátok meg nekik, hogy hozzám jöjjenek; mert ilyenek a mennyeknek országa. és kezeit reájuk vetvén, eltávozzék onnét. és ímé hozzá jövően egy ember, monda néki: jó mester, mi jót cselekedjem, hogy örök életet nyerjek? ő pedig monda néki: miért mondasz engem jónak? senki sem jó, csak egy, az isten. ha pedig be akarsz menni az életre, tartsd meg a parancsolatokat. monda néki: melyeket? jézus pedig monda: ezeket: ne öl; ne paráználkodjál; ne lopj; hamis tanubizonyosságot ne tégy; tiszteld atyádat és anyádat; és szeresd felebarátodat, mint te magadat. monda néki az ifjú: mindezeket megtartottam ifjúságomtól fogva; mi fogyatkozás van még bennem? monda néki jézus: ha tökéletes akarsz lenni, eredj, add el vagyonedat, és oszd ki a szegényeknek; és kincsed lesz mennyben; és jer és kövess engem. az ifjú pedig e beszédet hallván, elméne megszorodva; mert sok jószág vala. jézus pedig monda az ő tanítványainak: bizony mondom néktek, hogy a gazdag nehezen megy be a mennyeknek országába. ismét mondom pedig néktek: könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, hogynem a gazdagnak az isten országába bejutni. a tanítványok pedig ezeket hallván, felettebb álmélkodnak vala, mondván: kicsoda üdvözülhet tehát? jézus pedig rájuk tekintvén, monda nékik: embereknel ez lehetetlen, de istennel minden lehetséges. akkor felelvén péter, monda néki: ímé, mi elhagytunk mindent és követtünk téged: mink lesz hát minékünk? jézus pedig monda nékik: bizony mondom néktek, hogy ti, a kik követtetek engem, az újjá születésért, a mikor az embernek fia beül az ő dicsőségének királyi székebe, ti is beültök majd tizenkét királyi székre, és ítéletek az izráel tizenkét nemzetségét. és a ki elhagyta házait, vagy fitestvéreit, vagy nőtestvéreit, vagy atyját, vagy anyját, vagy feleségét, vagy gyermekeit, vagy szántóföldjeit az én nevemért, mindaz száz annyit vészen, és örökség szerint nyer örök életet. sok elsőik pedig lesznek utolsóik, és sok utolsóik elsőik.

20

mert hasonlatos a mennyeknek országa a gazdaemberhez, a ki jó reggel kiméne, hogy munkásokat fogadjon az ő szőléjébe. megszerződvén pedig a munkásokkal napi tíz pénzben, elküldé őket az ő szőléjébe. és kimenén három óra tájban, látá má-

sokat, a kik hivalkodván a piacon álltak vala. és monda nékik: menjetek el ti is a szőlőbe, és a mi igazságos, megadom néktek. azok pedig elmenének. hat és kilencz óra tájban ismét kimenvén, ugyanazon képen cselekedék. tizenegy óra tájban is kimenvén, találá másokat, a kik hivalkodva állottak vala, és monda nékik: miért álltok itt egész napon át, hivalkodván? mondának néki: mert senki sem fogadott meg minket. monda nékik: menjetek el ti is a szőlőbe, és a mi igazságos, megkapjátok. mikor pedig beestveledék, monda a szőlőnek ura az ő vinczellérjének: hívd elő a munkásokat, és add ki nékik a bért, az utolsóktól kezdve mind az elsőig. és jöven a tizenegyórások, fejenként tíz-tíz pénzt vönek. jöven azután az első, azt gondolják vala, hogy ők többet kapnak: de ők is tíz-tíz pénzt vönek fejenként. a mint pedig fölvevék, zúgolódnak vala a házigazda ellen, mondván: azok az utolsók egyetlen óráig munkálkodtak és egyenlőkké tetted azokat velünk, a kik a napnak terhét és hőségét szenvedtük. ő pedig felelvén, monda azok közül egynek: barátom, nem cselekszem igazságtalanul veled; avagy nem tíz pénzben szerződél-e meg velem? vedd, a mi a tiéd, és menj el. én pedig ennek az utolsóknak is annyit akarok adni, mint néked. avagy nem szabad-e nekem a magaméval azt tenennem, amit akarok? avagy a te szemed azért gonosz, mert én jó vagyok? ekképen lesznek az utolsók első és az első utolsók; mert sokan vannak a hivatások, de kevesen a választottak. és mikor felmegy vala jézus jeruzsálembe, útközben csupán a tizenkét tanítványt vévén magához, monda nékik: imé, felmegyünk jeruzsálembe, és az embernek fia ádatatik a főpapoknak és írástudóknak; és halálra kárhoztatják őt, és a pogányok kezébe adják őt, hogy megcsúfolják és megostorozzák és keresztre feszítsék; de harmadnap feltámad. ekkor hozzá méne a zebedeus fiainak anyja az ő fiaival együtt, leborulván és kérvén őtöle valamit. ő pedig monda néki: mit akarsz? monda néki: mondd, hogy ez az én két fiam üljön a te országodban egyik jobb kezed felöl, a másik bal kezed felöl. jézus pedig felelvén, monda: nem tudjátok, mit kértek. megihatjátok-e a pohárt, a melyet én megiszom? és megkeresztelkedhettek-e azzal a keresztséggel, a melylyel én megkeresztelkedem? mondának néki: meg. és monda nékik: az én poharamat megiszszátok ugyan, és a keresztséggel, a melylyel én megkeresztelkedem, megkeresztelkedtek; de az én jobb és balkezem felöl való ülést nem az én dolgom megadni, hanem azoké lesz az, a kiknek az én atyám elkészítette. és hallva ezt a tíz, megboszankodék a két testvérré. jézus pedig előszólítván őket, monda: tudjátok, hogy a pogányok fejedelmei uralkodnak azokon, és a nagyok hatalmaskodnak rajtok. de ne így legyen közöttetek; hanem a ki közöttetek nagy akar lenni, legyen a ti szolgátok; és a ki közöttetek első akar lenni, legyen a ti szolgátok. valamint az embernek fia nem azért jött, hogy néki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és adja az ő életét váltásul sokakért. és mikor jerikóból távoznak, nagy sokaság követé őt. és imé, két var, a ki az út mellett ül vala, meghallván, hogy jézus arra megé, kiált vala, mondván: uram, dávidnak fia, könyörülj rajtunk! a

sokaság pedig dorgálja vala őket, hogy hallgassanak; de azok annál jobban kiáltanak vala, mondván: uram dávidnak fia, könyörülj rajtunk! és megállván jézus, megszólítá őket és monda: mit akartok, hogy cselekedjem veletek? mondának néki: azt, uram, hogy megnyíljanak a mi szemünk. jézus pedig megszáván őket, illetté az ő szemeket; és szemek azonnal megnyíltak; és követék őt.

21

és mikor közeledtek jeruzsálemhez, és bethfagéba, az olajfák hegyéhez jutottak vala, akkor elküldé jézus két tanítványt, és monda nékik: menjetek ebbe a faluba, a mely előttetek van, és legott találtok egy megkötött szamarat és vele együtt az ő vemhét; oldjátok el és hozzátok ide nekem. és ha valaki valamit szólnék, mondjátok, hogy az úrnak van szüksége rájuk; és legott el fogja bocsátani őket. mindez pedig azért lett, hogy beteljesedjék a próféta mondása, a ki így szólt: mondjátok meg sion leányának: ímhol jő néked a te királyod, alázatosan és számaron ülve, és teherhordozó számárnak vemhén. a tanítványok pedig elmenvén és úgy cselekedvén, a mint jézus parancsoltá vala nékik, elhozák a szamarat és annak vemhét, és felső ruháikat rájuk teríték, és ráüle azokra. a sokaság legnagyobb része pedig felső ruháit az útra teríté; mások pedig a fákról galyakat vagdálnak és hintenek vala az útra. az előtte és utána menő sokaság pedig kiált vala, mondván: hozsánna a dávid fiának! áldott, a ki jő az úrnak nevében! hozsánna a magasságban! és a mikor bemegy vala jeruzsálembe, felháborodék az egész város, mondván: kicsoda ez? a sokaság pedig monda: ez jézus, a galileai názaretből való próféta. és beméne jézus az isten templomába, és kiüzé mindazokat, a kik árulnak és vásárolnak vala a templomban; és a pénzváltók asztalait és a galambárusok székeit felforgatá. és monda nékik: meg van írva: az én házam imádság házáznak mondatik. ti pedig azt latroknak barlangjává tettétek. és menének hozzá vakok és sánták a templomban; és meggyógyítá őket. a főpapok és írástudók pedig, látván a csodákat, a melyeket cselekedett vala, és a gyermekeket, a kik kiáltottak vala a templomban, és ezt mondták vala: hozsánna a dávid fiának; haragra gerjedének, és mondának néki: hallod, mit mondanak ezek? jézus pedig monda nékik: hallom. sohasem olvastok-e: a gyermekek és csecsemők szája által szerztél dicsőséget? ott hagyván őket, kiméne a városból bethániába, és ott marada éjfel. reggel pedig, a városba visszajövet, megéhezék. és meglátva egy fügefát az út mellett, oda méne hozzá, és nem találá azon semmit, hanem csak levelet; és monda annak: gyümölcs te rajtad ezután soha örökké ne teremjen. és a fügefá azonnal elszárad. és látván ezt a tanítványok, elcsodálkozáknak, mondván: hogyan száradt el a fügefá oly hirtelen? jézus pedig felelvén, monda nékik: bizony mondom néktek, ha van hitetek és nem kételkedtek, nemcsak azt cselekszitek, a mi e fügefán esett, hanem ha azt mondjátok e hegynek: kelj fel és zuhanj a tengerbe, az is meglészen; és a mit könyörgétekben kértek, mindazt meg is kapjátok, ha hisztek. és

mikor bement vala a templomba, hozzámenének a főpapok és a nép vénei, a mint tanít vala, mondván: micsoda hatalommal cselekszed ezeket? és ki adta néked ezt a hatalmat? jézus pedig felevlén, monda nékik: én is kérdek egy dolgot tőletek, a mire ha megfelelték nekém, én is megmondom néktek, micsoda hatalommal cselekszem ezeket. a jános keresztsége honnan vala? mennyből-é, vagy emberektől? azok pedig tanakodnak vala magukban, mondván: ha azt mondjuk: mennyből, azt mondja majd nekünk: miért nem hittetek tehát néki? ha pedig azt mondjuk: emberektől; félünk a sokaságtól; mert jánost mindnyájan prófétának tartják. és felevlén jézusnak, mondának: nem tudjuk. monda nékik ő is: én sem mondom meg néktek, micsoda hatalommal cselekszem ezeket. de mit gondoltok ti? vala egy embernek két fia, és odamenvén az elsőhöz, monda: eredj fiam, munkálkodjál ma az én szőlőmben. az pedig felevlén, monda: nem megyek; de azután meg-gondolván magát, elméne. a másikhoz is odamen-vén, hasonlóképen szóla. az pedig felevlén, monda: én elmegyek, uram; de nem méne el. e kettő közül melyik teljesítette az atya akaratát? mondának néki: az első. monda nékik jézus: bizony mondom néktek: a vámszedők és a parázna nők megelőznek titeket az isten országában. mert eljött hozzátok jános, az igazság útján, és nem hittetek néki, a vámszedők és a parázna nők pedig hittek néki; ti pedig, a kik ezt látátok, azután sem tértetek meg, hogy hittetek volna néki. más példázatot halljatok: vala egy házigaзда, a ki szőlőt plántála, és azt gyepűvel körülvevé, sajtot ása le benne, és tornyot építe, és kiadá azt munkásoknak, és elutazék. mikor pedig a gyümölcs ideje elérkezett vala, elküldé szolgálait a munkásokhoz, hogy vegyék át az ő gyümölcsét. és a munkások megfogván az ő szolgálait, az egyiket megverék, a másikat megölék, a harmadikat pedig megkövezék. ismét küldé más szolgálát, többet mint előbb; és azokkal is úgy cselekedének. utoljára pedig elküldé azokhoz a maga fiát, ezt mondván: a fiamat meg fogják becsülni. de a munkások, meglátván a fiút, mondának magok közt: ez az örökös; jertek, öljük meg őt, és foglaljuk el az ő örökségét. és megfogván őt, kiveték a szőlőn kívül és megölék. mikor azért megjő a szőlőnek ura, mit cselekszik ezekkel a munkásokkal? mondának néki: mint gonoszokat gonoszul elveszté őket; a szőlőt pedig kiadja más munkásoknak, a kik bead-ják majd néki a gyümölcsöt annak idejében. monda nékik jézus: sohasem olvastátok-é az írásokban: a mely követ az építők megvetettek, az lett a szeglet-nek feje; az úrtól lett ez, és csodálatos a mi szemeink előtt. annakokáért mondom néktek, hogy elvételtek tőletek az istennek országa, és oly népnek adatik, a mely megméri annak gyümölcsét. és a ki e köre esik, szétzúztatik; a kire pedig ez esik reá, szétmor-solja azt. és a főpapok és farizeusok hallván az ő példázatait, megértették, hogy róluk szól. és mikor meg akarák őt fogni, megfélemlének a sokaságtól, mivelhogy úgy tartják vala őt mint prófétát.

és megszólalván jézus, ismét példázatokban beszél vala nékik, mondván: hasonlatos a mennyeknek országa a királyhoz, a ki az ő fiának menyegzőt sz-erze. és elküldé szolgálait, hogy meghívják azokat, a kik a menyegzőre hivatalosak valának; de nem akar-nak vala eljöni. ismét küldé más szolgálát, mondván: mondjátok meg a hivatalosoknak: imé, ebédemet elkészítettem, tulkaim és hizlalt állataim levágva van-nak, és kész minden; jertek el a menyegzőre. de azok nem törődvén vele, elmenének, az egyik a maga szántóföldjére, a másik a maga kereskedésébe; a többiek pedig megfogván az ő szolgálait, bántal-mazák és megölék őket. meghallván pedig ezt a király, megharaguvék, és elküldvén hadait, azokat a gyilkosokat elveszté, és azoknak városait fölégeté. akkor monda az ő szolgálainak: a menyegző ugyan készen van, de a hivatalosok nem valának méltók. menjetek azért a kereszttútra, és a kiket csak talál-tok, hívjátok be a menyegzőbe. és kimenvén azok a szolgálak az útra, begyűjték mind a kiket csak talál-tak vala. jókat és gonoszokat egyaránt. és megtelek a menyegző vendégeikkel. bemenvén pedig a király, hogy megtekintse a vendégeket, látá ott egy em-bert, a kinek nem vala menyegzői ruhája. és monda néki: barátom, mi módon jöttél ide, holott nincsen menyegzői ruhád? az pedig hallgata. akkor monda a király a szolgálainak: kötözzétek meg a lábait és kezeit, és vigyétek és vessétek őt a külső sötétségre; ott leszen sírás és fogcsikorgatás. mert sokan van-nak a hivatalosok, de kevesen a választottak. ekkor a farizeusok elmenvén, tanácsot tartának, hogy szó-val ejtsék őt törbe. és elküldék hozzá tanítványaitak a heródes pártiakkal, a kik ezt mondják vala: mester, tudjuk, hogy igaz vagy és az isten útját igazán tanítod, és nem törödsz senkivel, mert embereknék szemé-lyére nem nézel. mondd meg azért nekünk, mit gondolsz: szabad-é a császárnak adót fizetünk, vagy nem? jézus pedig ismervén az ő álnokságukat, monda: mit kísértettek engem, képmutatók? mu-tassátok nekem az adópénzt. azok pedig oda vivének néki egy dénárt. és monda nékik: kié ez a kép, és a felírás? mondának néki: a császáré. akkor monda nékik: adjátok meg azért a mi a császáré a császárnak; és a mi az istené, az istennek. és ezt hallván, elc-sodálkozának; és ott hagyván őt, elmenének. ugyana-zon a napon menének hozzá a sadduceusok, a kik a feltámadás tagadják, és megkérdétek őt, mond-ván: mester, mózes azt mondotta: ha valaki magza-tok nélkül hal meg, annak testvére vegye el annak feleségét, és támaszson magot testvéérének. vala pedig minálunk hét testvér: és az első feleséget vevén, meghala; és mivelhogy nem vala magzata, feleségét a testvérére hagyá; hasonlóképen a második is, a har-madik is, mind hetediglen. legutoljára pedig az asszony is meghala. a feltámadáskor azért a hét közül melyiké lesz az asszony? mert mindeniké vala. jézus pedig felevlén, monda nékik: tévelyegték, mivelh-ogy nem ismeritek sem az írásokat, sem az isten-nék hatalmát. mert a feltámadáskor sem nem háza-sodnak, sem férjhez nem mennek, hanem olyanok lesznek, mint az isten angyalai a mennyben. a halot-

taak feltámadása felől pedig nem olvastátok-é, a mit az isten mondott néktek, így szólván: én vagyok az ábrahám istene, és az izsák istene, és a jákób istene; az isten nem holtaknak, hanem élőknek istene. és a sokaság ezt hallván, csodálkozáék az ő tudományán. a farizeusok pedig, hallván, hogy a sadduceusokat elnémitotta vala, egybegyűlének; és megkérdé őt közülök egy törvénytudó, kísértvén őt, és mondván: mester, melyik a nagy parancsolat a törvényben? jézus pedig monda néki: szeresd az urat, a te istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. ez az első és nagy parancsolat. a második pedig hasonlatos ehhez: szeresd felebarátodat, mint magadat. e két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták. mikor pedig a farizeusok összegyűlekezének, kérdezé őket jézus, mondván: miképen vélekedtek ti a krisztus felől? kinek a fia? mondanak néki: a dauidé. monda nékik: miképen hívja tehát őt dauid lélekben urának, ezt mondván: monda az úr az én uramnak: ülj az én jobb kezem felől, míglen vetem a te ellenségeidet a te lábad alá számolyul. ha tehát dauid urának hívja őt, mi módon fia? és senki egy szót sem felelhet vala néki; sem pedig nem meri vala őt e naptól fogva többé senki megkérdezni.

23

akkor szóla jézus a sokaságnak és az ő tanítványainak, mondván: az írástudók és a farizeusok a mózes székében ülnek: annakokáért a mit parancsolnak néktek, mindazt megtartsátok és megcselekedjétek; de az ő cselekedeteik szerint ne cselekedjétek. mert ők mondják, de nem cselekszik. mert ők nehez és elhordozhatatlan terheket kötöznek egybe, és az emberek vállaira vetik; de ők az ujjokkal sem akarják azokat illetni. minden ő dolgaikat pedig csak azért cselekszik, hogy lássák őket az emberek: mert megfélemlítik az ő homlokszíjjaikat; és megnagyobbítják az ő kontőseik peremét; és szeretik a lakomákban a főhelyet, és a gyülekezetekben az előülést. és a piacokon való köszöntéseket, és hogy az emberek így hívják őket: mester, mester! ti pedig ne hívassátok magatokat mesternek, mert egy a ti mesteretek, a krisztus; ti pedig mindnyájan testvérek vagytok. atyátoknak se hívjátok senkit e földön; mert egy a ti atyátok, a ki a mennyben van. doktoroknak se hívassátok magatokat, mert egy a ti doktorotok, a krisztus. hanem a ki a nagyobb köztetetek, legyen a ti szolgátok. mert a ki magát felmagasztalja, megaláztatik; és a ki magát megalázza, felmagasztalatik. de a j néktek képmutató írástudók és farizeusok, mert a mennyeknek országát bezárjátok az emberek előtt; mivelhogy ti nem mentek be, a kik be akarnának menni, azokat sem bocsátjátok be. jaj néktek képmutató írástudók és farizeusok, mert felemésztitek az özvegyek házát, és színből hosszan imádkoztok; ezért annál súlyosabb lesz a ti büntetésetek. jaj néktek képmutató írástudók és farizeusok! mert megkerülitek a tengert és a földet, hogy egy pogányt zsidóvá tegyetek; és ha azzá lett, a gyehenna fiává teszitek őt, kétszerte inkább magatoknál. jaj néktek vak vezérek, a kik ezt mond-

játok: ha valaki a templomra esküszik, semmi az; de ha valaki a templom aranyára esküszik, tartozik az. bolondok és vakok: mert melyik nagyobb, az arany-é, vagy a templom, a mely szentté teszi az aranyat? és: ha valaki az oltárra esküszik, semmi az; de ha valaki a rajta levő ajándéokra esküszik, tartozik az. bolondok és vakok: mert melyik nagyobb, az ajándék-é vagy az oltár, a mely szentté teszi az ajándékot? a ki azért az oltárra esküszik, esküszik arra és mindazokra, a mik azon vannak. és a ki a templomra esküszik, esküszik arra és arra, a ki abban lakozik. és a ki az égre esküszik, esküszik az isten királyiszkére és arra, ki abban ül. jaj néktek képmutató írástudók és farizeusok! mert megdézsmáljátok a mentát, a kaptort és a köményt, és elhagyjátok a mik nehezebbek a törvényben, az ítéletet, az irgalmasságot és a hívseget: pedig ezeket kellene cselekedni, és amazokat sem elhagyni. vak vezérek, a kik megszüritek a szűnyogot, a tevét pedig elnyelitek. jaj néktek képmutató írástudók és farizeusok! mert megtisztítjátok a pohárnak és tálnak külsejét, belől pedig rakvák azok ragadománynyal és mértékletlenséggel. vak farizeus, tisztítsd meg előbb a pohár és tál belsejét, hogy külsejük is tiszta legyen. jaj néktek képmutató írástudók és farizeusok, mert hasonlatosak vagytok a meszelt sírokhoz, a melyek kívülről szépeknek tetszenek, belől pedig holtaknak cson-tjaival és minden undoksággal rakvák. épen így ti is, kívülről igazaknak látszotok ugyan az emberek előtt, de belől rakva vagytok képmutatással és törvénytelen-séggel. jaj néktek képmutató írástudók és farizeusok! mert építitek a próféták sírjait! és ékesgetitek az igazak síremlékeit. és ezt mondjátok: ha mi atyáink korában éltünk volna, nem lettünk volna az ő büntársaik a próféták vérében. így hát magatok ellen tesztek bizonyosságot, hogy fiaí vagytok azok-nak, a kik megölték a prófétákat. töltsetek be ti is a ti atyáitoknak mértékét! kígyók, mérges kígyók-nak fajzatai, miképen kerülitek ki a gyehennának büntetését? annakokáért ímé prófétákat, bölcseseket és írástudókat küldök én hozzátok: és azok közül némelyeket megöltök, és megfeszítetek, másokat azok közül a ti zsinagógáitokban megostoroztok és városról-városra üldöztök. hogy reátok szálljon minden igaz vér, a mely kiömlött a földön, az igaz ábel-nek vételét zakariásnak, a barakiás fiának véréig, a kit a templom és az oltár között megöltetek. bizony mondom néktek, mindezek reá következnek erre a nemzetségre. jeruzsálem, jeruzsálem! ki megöli a prófétákat és megkövezed azokat, a kik te hozzád küldtetek, hánszor akartam egybegyűjteni a te fiaidat, miképen a tyúk egybegyűjti kis csirkéit szárnya alá; és te nem akartad. ímé, pusztán hagyaték néktek a ti házatok. mert mondom néktek: mostantól fogva nem látok engem mindaddig, míg nem ezt mondjátok: áldott, a ki jő az úrnak nevében!

24

és kijöven jézus a templomból, tovább méne; és hozzáménének az ő tanítványai, hogy mutogassák néki a templom épületeit. jézus pedig monda nékik: nem látjátok-é mind ezeket? bizony mondom nek-

tek: nem marad itt kő kövön, mely le nem romboltatik. mikor pedig az olajfák hegyén ül vala, hozzá valének a tanítványok magukban mondván: mond meg nekünk, mikor lesznek meg ezek? és mic-soda jele lesz a te eljövetelednek, és a világ végének? és jézus felelvén, monda nékik: meglássátok, hogy valaki el ne hitessen titeket, mert sokan jönnek majd az én nevemben, a kik ezt mondják: én vagyok a krisztus; és sokakat elhitetnek. hallanotok kell majd háborúkról és háborúk híreiről: meglássátok, hogy meg ne rémüljétek; mert mindezeknek meg kell lenniök. de még ez nem itt a vég. mert nemzet támad nemzet ellen, és ország ország ellen; és lesznek éhségek és döghalálók, és földindulások mindenfelé. mind ez pedig a sok nyomorúságnak kezdete. akkor nyomorúságra adnak majd benneteket, és megölnék titeket; és gyűlöletek lesztek minden nép előtt az én nevemért. és akkor sokan megbotránkoznak, és elárulják egymást, és gyűlölik egymást. és sok hamis próféta támad, a kik sokakat elhitetnek. és mivelhogy a gonoszság megsokasodik, a szeretet sokakban meghidegül. de a ki mindvégig állhatatos marad, az idvezül. és az isten országának ez az evangélioma hirdettetik majd az egész világon, bizonyásgul minden népnek; és akkor jő el a vég. mikor azért látjátok majd, hogy az a pusztító utálatosság, a melyről dániel próféta szóltott, ott áll a szent helyen (a ki olvassa, értse meg): akkor, a kik júdeában lesznek, fussanak a hegyekre; a ház tetején levő ne szálljon alá, hogy házából valamit kivigyen; és a mezőn levő ne térjen vissza, hogy az ő ruháját elvigye. jaj pedig a terhes és szoptató asszonyoknak azokon a napokon. imádkozzatok pedig, hogy a ti futástok ne télen legyen, se szombatnapon: mert akkor nagy nyomorúság lesz, a milyen nem volt a világ kezdete óta mind ez ideig, és nem lesz soha. és ha azok a napok meg nem rövidítenének, egyetlen ember sem menekülhetne meg; de a választottakért megrövidítenék majd azok a napok. ha valaki ezt mondja akkor néktek: imé, itt a krisztus, vagy amott; ne higgyétek. mert hamis krisztusok és hamis próféták támadnak, és nagy jeleket és csodákat tesznek, annyira, hogy elhitessék, ha lehet, a választottakat is. imé eleve megmondtam néktek. azért ha azt mondják majd néktek: imé a pusztában van; ne menjetek ki. imé a belső szobákban; ne higgyétek. mert a miképen a villámlás napkeletről támad és ellátszik egész napnyugtáig, úgy lesz az ember fiának eljövetele is. mert a hol a dög, oda gyűlnék a keselyűk. mindjárt pedig ama napok nyomorúságai után a nap elsötétedik, és a hold nem fénylik, és a csillagok az égről lehullanak, és az egeknek erősségei megrendülnek. és akkor feltetszik az ember fiának jele az égen. és akkor sír a föld minden nemzetsége, és meglátják az embernek fiát eljöni az ég felhőiben nagy hatalommal és dicsőséggel. és elküldi az ő angyalait nagy trombitaszóval, és egybegyűjtik az ő választottait a négy szelek felől, az ég egyik végétől a másik végéig, a fűgefáról vegyéték pedig a példát: mikor az ága már zsendül, és levelet hajt, tudjátok, hogy közel van a nyár: azonképen ti is, mikor mindezeket látjátok, tudjátok meg, hogy közel van, az ajtó előtt. bizony mondom néktek, el nem múlik ez a nemzetség, míg nem mindezek meglesznek.

az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédeim semmiképen el nem múlnak. arról a napról és óráról pedig senki sem tud, az ég angyalai sem, hanem csak az én atyám egyedül. a miképen pedig a noé napjaiban vala, akképen lesz az ember fiának eljövetele is. mert a miképen az özönvíz előtt való napokban esznek és isznak vala, házasodnak és férjhez mennek vala, mind ama napig, a melyen noé a bárkába méne. és nem vesznek vala észre semmit, míg nem eljöve az özönvíz és mindnyájukat elragadá: akképen lesz az ember fiának eljövetele is. akkor ketten lesznek a mezőn; az egyik felvétetik, a másik ott hagyatik. két asszony öröl a malomban; az egyik felvétetik, a másik ott hagyatik. vigyázatok azért, mert nem tudjátok, mely órában jő el a ti uratok. azt pedig jegyeztétek meg, hogy ha tudná a ház ura, hogy az éjszakának melyik szakában jő el a tolvaj: vigyázna, és nem engedné, hogy házába törjön. azért legyetek készen ti is; mert a mely órában nem gondoljátok, abban jő el az embernek fia. kicsoda hát a hű és bölcs szolgál, a kit az ő ura gondviselővé tön az ő házanépén, hogy a maga idejében adjon azoknak eledelt? boldog az a szolgál, a kit az ő ura, mikor haza jő, ily munkában talál. bizony mondom néktek, hogy minden jószága fölött gondviselővé teszi őt. ha pedig ama gonosz szolgál így szólna az ő szívében: halogattja még az én uram a hazajövetelt; és az ő szolgatársait verni kezdené, a részegesekkel pedig enni és inni kezdené: megjő annak a szolgának az ura, a mely napon nem várja és a mely órában nem gondolja, és ketté vágatja őt, és a képmutatók sorsára juttatja; ott leszen sírás és fogcsikorgatás.

25

akkor hasonlatos lesz a mennyeknek országa ama tíz szűzhez, a kik elővévén az ő lámpásaikat, ki-menének a vőlegény elé. őt pedig közülök eszes vala, és őt bolond. a kik bolondok valának, mikor lámpásaikat elővévék, nem vivének magukkal olajat; az eszesek pedig lámpásaikkal együtt olajat vivének az ő edényeikben. késvén pedig a vőlegény, mindannyian elszunnyadának és aluvának. éjfélkor pedig kiáltás lön: imhol jő a vőlegény! jöjjetek elébe! akkor felkelének mind azok a szűzek, és elkészíték az ő lámpásaikat. a bolondok pedig mondának az eszeseknek: adjatok nekünk a ti olajotokból, mert a mi lámpásaink kialusztnak. az eszesek pedig felelének, mondván: netalán nem lenne elegendő nekünk és néktek; menjetek inkább az árusokhoz, és vegyetek magatoknak. mikor pedig venni járnak vala, megerkezék a vőlegény; és a kik készen valának, bemenének ő vele a menyegzőbe, és bezáráték az ajtó. később pedig a többi szűzek is megjövének, mondván: uram! uram! nyisd meg mi nekünk. ő pedig felelvén, monda: bizony mondom néktek, nem ismerlek titeket. vigyázatok azért, mert sem a napot, sem az órát nem tudjátok, a melyen az embernek fia eljő. mert épen úgy van ez, mint az ember, a ki útra akarván kelni, eléhívata az ő szolgál, és a mije volt, átadá nékik. és ada az egyiknek öt talentomot, a másiknak kettőt, a harmadiknak pedig egyet, kinek-kinek az ő erejéhez képest; és azonnal útra kele. elmenvén pedig a ki az őt

tálatomot kapta vala, kereskedék azokkal, és szerze más öt tálatomot. azonképen a kié a kettő vala, az is más kettőt nyere. a ki pedig az egyet kapta vala, elmenvén, elásá azt a földbe, és elrejté az ő urának pénzét. sok idő múlva pedig megjöve ama szolgálknak ura, és számot vete velök. és előjövén a ki az öt tálatomot kapta vala, hozza más öt tálatomot, mondván: uram, öt tálatomot adtál vala nékem; imé más öt tálatomot nyertem azokon. az ő ura pedig monda néki: jól vagyon jó és hű szolgám, kevesen voltál hű, sokra bízlak ezután; menj be a te uradnak örömébe. előjövén pedig az is, a ki a két tálatomot kapta vala, monda: uram, két tálatomot adtál volt nékem; imé más két tálatomot nyertem azokon. monda néki az ő ura: jól vagyon jó és hű szolgám, kevesen voltál hű, sokra bízlak ezután; menj be a te uradnak örömébe. előjövén pedig az is, a ki az egy tálatomot kapta vala, monda: uram, tudtam, hogy te kegyetlen ember vagy, a ki ott is aratsz, a hol nem vetettél, és ott is takarsz, a hol nem vetettél; azért félvén, elmentem és elástam a te tálatomodat a földbe; imé megvan a mi a tied. az ő ura pedig felelvén, monda néki: gonosz és rest szolga, tudtad, hogy ott is aratok, a hol nem vettem, és ott is takarok, a hol nem vettem; el kellett volna tehát helyezned az én pénzemet a pénzváltóknál; és én, megjövén, nyereséggel kaptam volna meg a magamét. vegyétek el azért tőle a tálatomot, és adjátok annak, a kinek tíz tálatoma van. mert mindenkinek, a kinek van, adatik, és megsza- porittatik; a kinek pedig nincsen, attól az is elvételik, a mije van. és a haszontalan szolgát vessétek a külső sötétségre; ott leszen sírás és fogcsikorgatás. mikor pedig eljő az embernek fia az ő dicsőségében, és ő vele mind a szent angyalok, akkor beül majd az ő dicsőségének királyiszékebe. és elébe gyűjtetnek mind a népek, és elválasztja őket egymástól, miként a pászor elválasztja a juhokat a kecskéktől. és a juhokat jobb keze felől, a kecskéket pedig bal keze felől állítja. akkor ezt mondja a király a jobb keze felől állóknak: jertek, én atyámnak áldottai, örököljétek ez országot, a mely számtokra készítettett a világ megalapítása óta. mert éheztem, és ennem adatok; szomjúhoztam, és innom adatok; jövevény voltam, és befogadtatok engem; mezítelen voltam, és megruháztatok; beteg voltam, és meglátogattatok; fogoly voltam, és eljöt- tetek hozzám. akkor felelnek majd néki az igazak, mondván: uram, mikor láttuk, hogy éheztl, és tá- pláltunk volna? vagy szomjúhoztál, és innod adtunk volna? és mikor láttuk, hogy jövevény voltál, és be- fogadtunk volna? vagy mezítelen voltál, és felruház- tunk volna? mikor láttuk, hogy beteg vagy fogoly voltál, és hozzád mentünk volna? és felelvén a király, azt mondja majd nékik: bizony mondom néktek, a mennyiben megcselekedtétek egygyel az én legkisebb atyámfiak közül, én velem cselekedtétek meg. akkor szól majd az ő bal keze felől állókhoz is: távozza- tok tőlem, ti átkozottak, az örök tűzre, a mely az ördögöknek és az ő angyalainak készítettett. mert éheztem, és nem adtatok ennem; szomjúhoztam, és nem adtatok innom; jövevény voltam, és nem fogad- tatok meg engem; mezítelen voltam, és nem ruházta- tok meg engem; beteg és fogoly voltam, és nem lá- togattatok meg engem. akkor ezek is felelnek majd

néki, mondván: uram, mikor láttuk, hogy éheztl, vagy szomjúhoztál, vagy hogy jövevény, vagy mezíte- len, vagy beteg, vagy fogoly voltál, és nem szolgál- tunk volna néked? akkor felel majd nékik, mond- ván: bizony mondom néktek, a mennyiben nem cse- lekedtétek meg egygyel eme legkisebbek közül, én velem sem cselekedtétek meg, és ezek elmennek majd az örök gyötöremre; az igazak pedig az örök életre.

26

és mikor mindezeket a beszédeket elvégezte vala jézus, monda az ő tanítványainak: tudjátok, hogy két nap múlva a husvétnak ünnepe leszen, és az em- bernek fia elárultatik, hogy megfeszíttessék. akkor egybegyűlenek a főpapok, az írástudók és a nép vénei a főpap házába, a kit kajaftásnak hívtak, és tanác- sot tartának, hogy jézust álnoksággal megfogják és megölik. de azt mondják vala: ne az ünnepen: hogy zendülés ne legyen a nép között. és mikor jézus bethánában, a poklos simon házában vala, méne ő hozzá egy asszony, a kinél vala drága kenetnek al- abástrom szelenczéje, és az ő fejére tölté, a mint az asztalnál ül vala. látván pedig ezt az ő tanítványai, bosszankodának, mondván: mire való ez a tékozás? mert eladhatták volna ezt a kenetet nagy áron, és ad- hatták volna a szegényeknek. mikor pedig ezt es- zébe vette jézus, monda nékik: miért bántjátok ezt az asszonyt? hiszen jó dolgot cselekedett én velem. mert a szegények mindenkor veletek lesznek, de én nem leszek mindenkor veletek. mert hogy ő ezt a kenetet testemre töltötte, az én temetésemre nézve cselekedte azt. bizony mondom néktek: valahol az egész világon prédikáltatik az evangéliom, a mit ez én velem cselekedék, az is hirdettetik az ő em- lékezetére. akkor a tizenkettő közül egy, a kit iskar- iótes júdásnak hívtak, a főpapokhoz menvén, monda: mit akartok nékem adni, és én kezetekbe adom őt? azok pedig rendelkeznek néki harmincz ezüst pénzt. és ettől fogva alkalmat keres vala, hogy elárulja őt. a kovászatlan kenyerek első napján pedig jézushoz menének a tanítványok, mondván: hol akarod, hogy megkészítsük néked ételedre husvétí bárányt? ő pedig monda: menjetek el a városba ama bizonyos emberhez, és ezt mondjátok néki: a mester üzeni: az én időm közel van; nálad tartom meg a husvétot tanítványaimmal, és úgy cselekedének a tanítványok, a mint jézus parancsolta vala nékik; és elkészíték a husvétí bárányt. mikor pedig beestveledék, letelep- szik vala a tizenkettővel, és a mikor esznek vala, monda: bizony mondom néktek, ti közületek egy elárul engem. és feleltétek megszomorodva, kezdék mindannyian mondani néki: én vagyok-é az, uram? ő pedig felelvén, monda: a ki velem együtt mártja kezét a tábla, az árul el engem. az embernek fia jóllehet elmegyen, a mint meg van írva felőle, de jaj annak az embernek, a ki az embernek fiát elárulja; jobb volna annak az embernek, ha nem született volna. megszólalván júdás is, a ki elárulja vala őt, monda: én vagyok-é az, mester? monda néki: te mondád. mikor pedig evének, vevé jézus a kenyeret és hálákat adván, megtöré és adá a tanítványoknak, és monda: vegyétek, egyétek; ez az én testem. és

vevén a poharat és hálákat adván, adá azoknak, ezt mondván: igitok ebből mindnyájan; mert ez az én vérem, az új szövetségnek vére, a mely sokakért kiontatik bűnöknek bocsánatára. mondom pedig néktek, hogy: mostantól fogva nem iszom a szőlőtökének ebből a terméséből mind ama napig, a mikor újan iszom azt veletek az én atyámnak országában. és dicséretet énekelvén, kimenének az olajfák hegyére. akkor monda nékik jézus: mindnyájan ezen az éjszakán megbotránkoztok én bennem. mert meg van írva: megverem a pásztort, és elszélednek a nyájnak juhai. de föltámadásom után előttetek megyek majd galiléába. péter pedig felevlén, monda néki: ha mindnyájan megbotránkoznak is te benned, én soha meg nem botránkozikom. monda néki jézus: bizony mondom néked, ezen az éjszakán, mielőtt megszólal a kakas, háromszor megtagadsz engem. monda néki péter: ha meg kell is veled halnom, meg nem tagadlak téged. hasonlóképen szólnak vala a többi tanítványok is. akkor elméne jézus velök egy helyre, a melyet gecsemánének hívtak, és monda a tanítványoknak: üljetek le itt, míg elmegyek és amott imádkozom. és maga mellé vevén pétert és zebedeusnak két fiát, kezdé szomorkodni és gyötörödni. ekkor monda nékik: felejte igen szomorú az én lelkem mind halálig! maradjatok itt és vigyázzatok én velem. és egy kissé előre menve, arcza borula, könnyörögvén és mondván: atyám! ha lehetséges, müljél el tőlem e pohár; mindazáltal ne úgy legyen a mint én akarom, hanem a mint te. akkor méne a tanítványokhoz és aluva találá őket, és monda péternek: így nem bírtatok vigyázni velem egy óráig sem? vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek; mert jóllehet a lélek kész, de a test erőtelen. ismét elméne másodszor is, és könyörge, mondván: atyám! ha el nem múlhatik tőlem e pohár, hogy ki ne igyam, legyen meg a te akaratod. és mikor visszatér vala, ismét aluva találá őket; mert megnehedeztek vala az ő szemeik. és ott hagyva őket, ismét elméne és imádkozék harmadszor, ugyanazon beszéddel szólván. ekkor méne az ő tanítványaihoz, és monda nékik: aludjatok immár és nyugodjatok. ímé, elközelgett az óra, és az embernek fia a bűnösök kezébe adatik. keljetek fel, menjünk! ímé elközelgett, a ki engem elárul. és még mikor beszélt vala, ímé júdás, egy a tizenkettő közül, előjve és vele együtt sok nép fegyverekkel és füstöllyel, a főpaptól és a nép véneitől. a ki pedig őt elárulja vala, jelt ada nékik, mondván: a kit én majd megcsókolok, ő az, fogjátok meg őt. és mindjárt jézushoz lépén, monda: üdvöz légy mester! és megcsókolá őt. jézus pedig monda néki: barátom, miért jöttél? akkor hozzámenvén, kezeiket jézusra veték és megfogák őt. és ímé egyik azok közül, a kik a jézussal valának, kinyújtván kezét, szablyáját kirántá, és a főpap szolgáját megcsapván, levágá annak egyik fülét. akkor monda néki jézus: tedd helyére szablyádat; mert a kik fegyvert fognak, fegyverrel kell veszniök. avagy azt gondolod-é, hogy nem kérhetném most az én atyámat, hogy adjon ide mellém többet tizenkét sereg angyalnál? de mi módon teljesednének be az írások, hogy így kell lenni? ugyanekkor monda jézus a sokaságnak: mint valami latorra, úgy jöttetek fegyverekkel és füstöllyel,

hogy megfogjatok engem? naponként nálatok ültem, tanítván a templomban, és nem fogtatok meg engem. mindez pedig azért lön, hogy beteljesedjenek a próféták írásai. ekkor elhagyák őt a tanítványok mind, és elfutának. amazok pedig megfogván jézust, vivék kajafához, a főpaphoz, a hol az írástudók és a vének egybegyűltek vala. péter pedig követi vala őt távolról egész a főpap pitvaráig; és bemenvén, ott ül vala a szolgálkával, hogy lássa a végét. a főpapak pedig és a vének és az egész tanács hamis bizonysgot keresnek vala jézus ellen, hogy megölhessék azt; és nem találának. és noha sok hamis tanú jött vala elő, még sem találának. utoljára pedig előjövén két hamis tanú, monda: ez azt mondta: leronthatom az isten templomát, és három nap alatt felépíthetem azt. és fölkelvén a főpap, monda néki: semmit sem felelsz-e? micsoda tanúbizonyságot tesznek ezek ellened? jézus pedig hallgat vala. és felevlén a főpap, monda néki: az élő istenre kényszerítelek téged, hogy mondd meg nekünk, ha te vagy-e a krisztus, az istennek fia? monda néki jézus: te monád. sőt mondom néktek: mostantól fogva meglátjátok az embernek fiát ülni az istennek hatalmas jobbán, és eljöni az égnek felhőiben. ekkor a főpap megszaggatá a maga ruháit, és monda: káromlást szóltok. mi szükségünk van még bizonyságokra? ímé most hallottátok az ő káromlását. mit gondoltok? azok pedig felevlén mondának: méltó a halálra. akkor szemébe köpdösének és arczul csapdosák őt, némelyek pedig botokkal verék, mondván: prófétáld meg nekünk krisztus, kicsoda az, a ki üt téged? péter pedig künn ül vala az udvaron, és hozzá menvén egy szolgálóleány, monda: te is a galileabeli jézussal valál. ő pedig mindenkinnek hallatára megtagadá, mondván: nem tudom, mit beszélsz. mikor pedig kiméne a tornácra meglátá őt egy másik szolgálóleány, és monda az ott levőknek: ez is a názáreti jézussal valál. és ismét megtagadá esküvéssel, hogy: nem is ismerem ezt az embert. kevés idő múlva pedig az ott álldogálók menének hozzá, és mondának péternek: bizony te is közülük való vagy; hiszen a te beszéded is elárul téged. ekkor átközdödni és esküdözni kezdé, hogy: nem ismerem ezt az embert. és a kakas azonnal megszólala. és megemlékezék péter a jézus beszédéről, ki ezt mondotta vala néki: mielőtt a kakas szólana, háromszor megtagadsz engem; és kimenvén onnan, keservesen síra.

27

mikor pedig reggel lön, tanácsot tartának mind a főpapak és a nép vénei jézus ellen, hogy őt megöljék. és megkötöztvén őt, elvivék, és átadák őt poncius pilátusnak a helytartónak. akkor látván júdás, a ki őt elárulá, hogy elítélték őt, megbánta dologát, és visszavivé a harmincz ezüst pénzt a főpapaknak és a véneknek, mondván: vétkeztem, hogy elárultam az ártatlan vért. azok pedig mondának: mi közünk hozzá? te lássad. ő pedig eldobván az ezüst pénzeket a templomban, eltávozik; és elmenvén felakasztá magát. a főpapak pedig felszedvén az ezüst pénzeket, mondának: nem szabad ezeket a templom kincsei közé tennünk, mert vérnek ára. tanácsot ülven pedig, megvásárlák azon a fazekasnak meze-

jét idegenek számára való temetőnek. ezért hívják ezt a mezőt vérmezejének mind e mai napig. ekkor teljesedék be a jeremiás próféta mondása, a ki így szólott: és vevék a harmincz ezüst pénzt, a megbecsültnek árát, a kit izráel fiai részéről megbecsültek, és adák azt a fazekas mezejéért, a mint az úr rendelte volt nekem. jézus pedig ott áll a helytartó előtt; és kérdezé őt a helytartó, mondván: te vagy-e a zsidók királya? jézus pedig monda néki: te mondom. és mikor vádolák őt a főpapok és a vének, semmit sem felele. akkor monda néki pilátus: nem hallod-e, mily sok bizonytságot tesznek ellened? és nem felele néki egyetlen szóra sem, úgy hogy a helytartó igen elcsodálkozék. ünnepeknél pedig egy foglyot szokott szabadon bocsátani a helytartó a sokaság kedvéért, a kit akarának. vala pedig akkor egy nevezetes foglyuk, a kit barabbásnak hívtak. mikor azért egybegyülekezének, monda nékik pilátus: melyiket akarjátok hogy elbocsássam néktek: barabbást-e, vagy jézust, a kit krisztusnak hívnak? mert jól tudja vala, hogy irigységből adák őt kézbe. a mint pedig ő az ítélőszékben ül vala, amde ő hozzá a felesége, azt üzenvén: ne avatkozzál igaz ember dolgába; mert sokat szenvedtem ma álmomban ő miatta. a főpapok és vének pedig reá beszélék a sokaságot, hogy barabbást kérjék ki, jézust pedig veszítsék el. felelvén pedig a helytartó, monda nékik: a kettő közül melyiket akarjátok, hogy elbocsássam néktek? azok pedig mondanák: barabbást. monda nékik pilátus: mit cselekedjem hát jézussal, a kit krisztusnak hívnak? mindnyájan mondanák: feszíttessék meg! a helytartó pedig monda: mert mi rosszat cselekedett? azok pedig még inkább kiáltoznak vala, mondván: feszíttessék meg! pilátus pedig látván, hogy semmi sem használ, hanem még nagyobb háborúság támad, vizet vévén, megmosá kezeit a sokaság előtt, mondván: ártatlan vagyok ez igaz embernek vételétől; ti lássátok! és felelvén az egész nép, monda: az ő vére mi rajtunk és a mi magzatainkon. akkor elbocsátá nékik barabbást; jézust pedig megostoroztatván, kezökbe adá, hogy megfeszíttessék. akkor a helytartó vitézei elvívék jézust az őrházba, és oda gyűjték hozzá az egész csapatot. és levetkeztetvén őt, bíbor palástot adának reá. és tövisből fonott koronát tőnek a fejére, és nádszálat a jobb kezébe; és tétérd hajtva előtte, csúfolják vala őt, mondván: üdvöz légy zsidóknak királya! és mikor megköpdösék őt, elvevék a nádszálat, és a fejéhez verdesik vala. és miután megcsúfolták, levevék róla a palástot és az ő maga ruhaiba öltöztették; és elvívék, hogy megfeszítsék őt. kifelé menve pedig találkoznak egy czirénei emberrel, a kit simonnak hívnak vala; ezt kényszeríték, hogy vigye az ő keresztjét. és mikor eljutának arra a helyre, a melyet golgothának, azaz koponya helyének neveznek, méreggel melegegített eczetet adának néki inni; és megizlelvén, nem akara inni. minek utána pedig megfeszíték őt, eloszták az ő ruháit, sorsot vetvén. és leülvén, a próféta mondása: megosztóznak az én ruháimon, és az én köntösömről sorsot vetének. és elülvén, ott őrzik vala őt. és feje fölé illeszték az ő kárhözvételének okát, oda írván: ez jézus, a zsidók királya. akkor megfeszítének vele együtt két latrot, egyiket jobbkéz felől, és a

másikat balkéz felől. az arramenők pedig szidalmazták vala őt, fejüket hajtogatván. és ezt mondván: te, ki lerontod a templomot és harmadnapra fölépítéd, szabadítsd meg magadat; ha isten fia vagy, szállj le a keresztről! hasonlóképen a főpapok is csúfolódván az írástudókkal és a vénekkel egyetemben, ezt mondják vala: másokat megtartott, magát nem tudja megtartani. ha izráel királya, szálljon le most a keresztről, és majd hiszünk néki. bizott az istenben; mentse meg most őt, ha akarja; mert azt mondta: isten fia vagyok. a kiket vele együtt feszítének meg, a latrok is ugyanazt hányják vala szemére. hat órától kezdve pedig sötétség lőn mind az egész földön, kilencz óráig. kilencz óra körül pedig nagy fenszóval kiálta jézus, mondván: eli, eli! lama sabaktáni? azaz: én istenem, én istenem! miért hagyál el engemet? némelyek pedig az ott állók közül, a mint ezt hallák, mondanak: illést hívja ez. és egy közülök azonban oda futamodván, egy szivacsot vőn, és megtöltvén eczettel és egy nádszárral tűzvén, inni ad vala néki. a többiek pedig ezt mondják vala: hagyd el, lássuk eljő-e illés, hogy megszabadítsa őt? jézus pedig ismét nagy fenszóval kiáltván, kiadá lelkét. és ímé a templom kárpítja fölétől aljáig ketté hasada; és a föld megindula, és a kösziklák megrepedezének; és a sírok megnyílnak, és sok elhunyt szentnek teste föltámad. és kijöven a sírokból, a jézus föltámadása után bementek a szent városba, és sokaknak megjelenének. a százados pedig és a kik ő vele őrizték vala jézust, látván a földindulást és a mik történtek vala, igen megrémülének, mondván: bizony, istennek fia vala ez! sok asszony vala pedig ott, a kik távolról szemlélődnek vala, a kik galileából követték jézust, szolgálván néki; ezek közt volt mária magdaléna, és mária a jakab és józsé anyja, és a zebedeus fiainak anyja. mikor pedig beesteledék, eljőve egy gazdag ember arimathiából, név szerint józsef, a ki maga is tanítványa volt jézusnak; ez pilátushoz menvén, kéri vala a jézus testét. akkor parancsolá pilátus, hogy adják át a testet. és magához vévén józsef a testet, begöngyölé azt tiszta gyolcsba, és elhelyezé azt a maga új sírjába, a melyet a sziklába vágatott: és a sír szájára egy nagy követ hengerítvén, elméne. ott vala pedig mária magdaléna és a másik mária, a kik a sír áttelében ülnek vala. másnap pedig, a mely péntek után következik, egybegyűlének a főpapok és a farizeusok pilátushoz, ezt mondván: uram, emlékezünk, hogy az a hitető még életében azt mondotta volt: harmadnapra föltámadok. parancsold meg azért, hogy őrizték a sírt harmadnapig, ne hogy az ő tanítványai odamenvén éjjel, ellopják őt és azt mondják a népnek: feltámadott a halálból; és az utolsó hitetés gonoszabb legyen az elsőnél. pilátus pedig monda nékik: van őrségetek; menjetek, őriztessétek, a mint tudjátok. ők pedig elmenvén, a sírt őrizet alá helyezék, lepecsételvén a követ, az őrséggel.

28

a szombat végén pedig, a hét első napjára virradólag, kiméne mária magdaléna és a másik mária, hogy megnézzék a sírt. és ímé nagy földindulás lőn; mert

az úrnak anygala leszállván a mennyből, és oda men-
vén, elhengeríté a követ a sír szájáról, és reá üle arra. a
tekintete pedig olyan volt, mint a villámlás, és a ruhája
fehér, mint a hó. az őrizők pedig tőle való féltőkben
megrettenének, és olyanokká lőnek mint a holtak.
az angyal pedig megszólalván, monda az asszonyok-
nak: ti ne féljetek; mert tudom, hogy a megfeszített
jézust keresitek. nincsen itt, mert feltámadott, a mint
megmondotta volt. jertek, lássátok a helyet, a hol
feküdt vala az úr. és menjetek gyorsan és mondjátok
meg az ő tanítványainak, hogy feltámadott a halálból;
és ímé elöttetek megy galileába; ott meglátjátok őt,
ímé megmondottam néktek. és gyorsan eltávozván a
sírtól félelemmel és nagy örömmel, futnak vala, hogy
megmondják az ő tanítványainak. mikor pedig men-
nek vala, hogy megmondják az ő tanítványainak, ímé
szembe jöve ő velők jézus, mondván: legyetek üd-
vözölve! azok pedig hozzá járulván, megragadák az
ő lábait, és leborulának előtte. akkor monda nékik
jézus: ne féljetek; menjetek el, mondjátok meg az én
atyámfiaiinak, hogy menjenek galileába, és ott meglát-
nak engem. a mialatt pedig ők mennek vala, ímé az
örségből némelyek bemenvén a városba, megjelen-
tének a főpapoknak mindent a mi történt. és egyb-
együlekezvén a vénekkel együtt, és tanácsot tartván,
sok pénzt adának a vitézeknek, ezt mondván: mond-
játok, hogy: az ő tanítványai odajöven éjjel, ellop-
ták őt, mikor mi aluvánk. és ha ez a helytartó fülébe
jut, mi elhítetjük őt, és kimentünk titeket a bajból.
azok pedig fölvevén a pénzt, úgy cselekedének, a
mint megtanították őket. és elterjedt ez a hír a
zsidók között mind e mai napig. a tizenegy tanítvány
pedig elméne galileába, a hegyre, a hová jézus ren-
delte vala őket. és mikor megláták őt, leborulának
előtte; némelyek pedig kételkedének. és hozzájuk
menvén jézus, szóla nékik, mondván: nékem ada-
tott minden hatalom mennyen és földön. elmen-
vén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket,
megkeresztelvén őket az atyának, a fiúnak és a szent
léleknek nevében, tanítván őket, hogy megtartsák
mindazt, a mit én parancsoltam néktek: és ímé én
ti veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.
ámen!

a jézus krisztus, az isten fia evangéliomának kezdete, a mint meg van írva a prófétaknál: ímé én elküldöm az én követemet a te ország előtt, a ki megkésztíti a te útadat előtте; kiáltónak szava a pusztában: készítsétek meg az úrnak útját, egyengessétek meg az ő ösvényeit: előáll vala jános, keresztyelvén a pusztában és prédikálván a megtérésnek keresztségét a bűnöknek bocsánatára. és kiméne hozzá júdeának egész tartománya és a jeruzsálembeliek is, és megkeresztelkedének mindnyájan ő általa a jordán vízében, bűneikről vallást tévén. jános pedig teveszörruhát és dereka körül bőrvöet viselt vala, és sáskát és erdei mézet eszik vala. és prédikála, mondván: utánam jő, a ki erősebb nálam, a kinek nem vagyok méltó, hogy lehajolván, sarujának szíjját megoldjam. én vízzel kereszteltelek titeket, de ő szent lélekkel keresztel titeket, és lőn azokban a napokban, eljőve jános a galileai názáretből, és megkeresztelteték jános által a jordánban. és azonnal feljővén a vízből, látá az egeket megnyilatkozni, és a lelket mint egy galambot ő reá leszállani; és szózat lőn az égből: te vagy az én szerelmes fiam, a kiben én gyönyörködöm. és a lélek azonnal elragadá őt a pusztába. és ott volt a pusztában negyven napig kísértetve a sántától, és a vad állatokkal vala együtt; és az angyalok szolgálnak vala néki. minekutána pedig jános tömlöczbe vettetett, elméne jézus galileába, prédikálván az isten országának evangéliomát, és mondván: bétölt az idő, és elközelített az istennek országa; térjete meg, és higgyetek az evangéliomban. mikor pedig galilea tengere mellett járt, látá simont és andrást, annak testvérét, a mint a tengerbe hálót vetének; mert halászok valának. és monda nékik jézus: kövessetek engem, és én azt művelem, hogy emberekkel halászzatok. és azonnal elhagyván az ő hálóikat, követék őt. és onnan egy kevésse elebb menve, látá jakabot, a zebedeus fiát és annak testvérét, jánost, a mint a hajóban azok is a hálókat kötögzeték vala. és azonnal hívá őket. és ők atyjukat, zebedeust a napszámosokkal a hajóban hagyva, utána menének. és bemenének kapernaumba; és mindjárt szombatnapon bemenvén a zsinagógába, tanít vala. és elálmélkodának az ő tanításán; mert úgy tanítja vala őket, mint a kinek hatalma van, és nem úgy mint az írástudók. vala pedig azok zsinagógájában egy ember, a kiben tisztátalan lélek volt, és felkiáltá, és monda: ah! mi dolgunk van nékünk veled, názáreti jézus? azért jöttél-é, hogy elveszíts minket? tudom, hogy ki vagy te: az istennek szentje. és megdorgálá őt jézus, mondván: némulj meg, és menj ki belőle. és a tisztátalan lélek megszagatá őt, és fenszóval kiáltva, kiméne belőle. és mindnyájan elálmélkodának, annyira, hogy egymás között kérdezgeték, mondván: mi ez? micsoda új tudomány ez, hogy hatalommal parancsol a tisztátalan lelkeknek is, és engedelmeskednek néki? és azonnal elméne az ő híre galilea egész környékére. és a zsinagógából azonnal kimenvén, a simon és andrás házához menének jakabbal és jánossal együtt. a simon napa pedig hideglelésben fekszik vala, és azonnal szólnak néki felőle. és ő odamenvén, fölemelé

azt, annak kezét fogván; és elhagyá azt a hideglelés azonnal, és szolgált vala nékik. estefelől pedig, a mikor leszállt a nap, mind ő hozzá vívék a betegeseket és az ördögösöket; és az egész város oda gyűlt vala az ajtó elé. és meggyógyíta sokakat, a kik különféle betegségekben sínlődnek vala; és sok ördögöt kiűze, és nem hagyja vala szólni az ördögöket, mivelhogy őt ismerék. kora reggel pedig, még szürkületkor, fölkelvén, kiméne, és elméne egy pusztá helyre és ott imádkozék. simon pedig és a vele lévőek utána sietének; és a mikor megtalálák őt, mondának néki: mindenki téged keres. és ő monda nékik: menjünk a közel való városokba, hogy ott is prédikáljak, mert azért jöttem. és prédikál vala azoknak zsinagógaiban, egész galileában, és ördögöket űz vala. és jöve hozzá egy belpoklos, kérvén őt és leborulván előtte és mondván néki: ha akarod, megtszítíthatz engem. jézus pedig könyörületességre indulván, kezét kinyújtva megérinté őt, és monda néki: akarom, tisztulj meg. és a mint ezt mondja vala, azonnal eltávozék tőle a poklosság és megtisztula. és erősen megyenyegedvén, azonnal elküldé őt, és monda néki: meglásd, hogy senkinek semmit ne szőlj; hanem eredj el, mutasd meg magadat a papnak, és vidd fel a te tisztulásodért, a mit mózes parancsolt, bizonyosságul nékik. az pedig kimenvén, kezdte sokat beszélni és terjeszteni a dolgot, annyira, hogy nyilvánosan immár be sem mehetett jézus a városba, hanem kiűnn pusztá helyeken vala, és mennek vala hozzá mindenfelől.

2

napok mulva pedig ismét beméne kapernaumba, és meghallák, hogy otthon van. és azonnal sokan összegyülekezének, annyira, hogy még az ajtó elébe sem fértek; és hirdeté nékik az ígét. és jövének hozzá egy gutaütöttet hozva, a kit négyen emelnek vala. és mivel a sokaság miatt nem férközhettek azzal ő hozzá, megbonták ama háznak fedelét, a hol ő vala, és rést törvén, leereszték a nyoszolyát, a melyben a gutaütött feküdt. jézus pedig azoknak hitét látván, monda a gutaütöttnek: fiam, megbocsáttattak néked a te bűneid. valának pedig ott némely írástudók, a kik ott ülnek vala, szívőkben így okoskodván: mi dolog, hogy ez ilyen káromlásokat szól? ki bocsáthatja meg a bűnökét, hanemha egyedül az isten? és jézus azonnal észrevé az ő lelkelé, hogy azok magukban így okoskodnak, és monda nékik: miért gondoljátok ezeket a ti szívetekben? mi könnyebb, azt mondanom-é a gutaütöttnek: megbocsáttattak néked a te bűneid, vagy ezt mondanom: kelj fel, vedd fel a te nyoszolyád, és járv? hogy pedig megtudjátok, hogy az ember fiának van hatalma e földön a bűnök megbocsátáni, monda a gutaütöttnek: mondom néked, kelj föl, vedd fel a te nyoszolyád, és eredj haza. az pedig azonnal fölkele és felvévén nyoszolyáját, kiméne mindenkinek láttára; úgy hogy mindenki elálmélkodék, és dicsóíté az istent, ezt mondván: soha sem láttunk ilyet! és ismét kiméne a tenger mellé; és az egész sokaság megy vala ő hozzá, és ő tanítja vala őket. és a mikor továbbéne, meglátá lévít, az alfeus fiát, a ki a vámszedő helyen ül vala,

és monda néki: kövess engemet. és felkelvén, követi vala őt. és lön, a mikor ő ennek házában asztalhoz üle, a vámszedők és bűnösök is sokan odaülnek vala jézussal és az ő tanítványai; mert sokan valának, és követék őt. és a mikor látták az írástudók és a farizeusok, hogy együtt eszik a vámszedőkkel és bűnösökkel, mondanak az ő tanítványainak: mi dolog, hogy a vámszedőkkel és a bűnösökkel eszik és iszik? és a mikor ezt hallja vala jézus, monda nékik: nem az egészségeseknek van szükségök orvosa, hanem a betegeknek, nem azért jöttem, hogy igazakat, hanem hogy bűnösöket hívjak megtérésre. a jános és a farizeusok tanítványai pedig bőjtölnek vala. odamenének azért és mondanak néki: mi az oka, hogy jánosnak és a farizeusoknak tanítványai bőjtölnek, a te tanítványaid pedig nem bőjtölnek? jézus pedig monda nékik: avagy bőjtölhet-e a völégény násznépe, a míg velök van a völégény? a meddig a völégény velök van, nem bőjtölhetnek. de jönek majd napok, a mikor elvétetik tőlük a völégény, és akkor bőjtölni fognak azokon a napokon. senki sem varr pedig új posztóból foltot ő ruhára; máskülönbén a mi azt kitoldaná, még kiszakít belőle, az új a régiből, és nagyobb szakadás lesz. és senki sem tölt új bort régi tömlőkbe; különben az új bor a tömlöket szétszakítja, a bor is kiömlik, a tömlők is elpusztulnak; hanem az új bort új tömlőkbe kell tölteni. és lön, hogy szombatnapon a vetések közt megy vala által, és az ő tanítványai mentőkben a kalászokat kezdék vala szaggatni. ekkor a farizeusok mondanak néki: imé, miért művelik azt szombatnapon, a mit nem szabad? ő pedig monda nékik: soha sem olvastátok-e, mit művelt dávid, mikor megszőkült és megéhezett vala társaival egybe? mi módon ment be az isten házába az abiátár főpap idejében és ette meg a szent kenyereket, a melyeket nem szabad megenni csak a papoknak; és adott a társainak is? és monda nékik: a szombat lön az emberért, nem az ember a szombatért. annak okáért embernek fia a szombatnak is ura.

3

és ismét beméne a zsinagógába, és vala ott egy megszáradt kezű ember. és lesik vala őt, hogy meggyógyítja-e szombatnapon; hogy vádolhassák őt. akkor monda a megszáradt kezű embernek: állj elő a középre. azoknak pedig monda: szabad-e szombatnapon jórt vagy rosszat tenni? lelket menteni, vagy kioltani? de azok hallgatnak vala. ő pedig elnézvén őket haraggal, bánkódván szívök keménysége miatt, monda az embernek: nyújtsd ki a kezedet. és kinyújtá, és meggyógyult a keze és éppé lön, mint a másik. akkor a farizeusok kimenvén, a heródes pártiakkal mindjárt tanácsot tartának ellene, hogy elveszítsék őt. jézus pedig elméne tanítványai; a tenger mellé; és nagy sokaság követé őt galileából és júdeából, és jeruzsálemből és idumeából és a jordánon túlról; és a tirus és a sidon környékiek is, a mikor hallották, hogy miket mivel vala, nagy sokaság jövének ő hozzá. és megmondá tanítványainak, hogy egy kis hajót tartsanak néki készen, a sokaság miatt, hogy ne szorongassák őt. mert sokakat meg-

gyógyított, úgy hogy a kiknek valami bajuk volt, reá rohanának, hogy illethessék őt. a tisztátalan lelkek is, mikor meglátták vala őt, leborulának előtte, és kiáltának, mondván: te vagy az istennek a fia. ő pedig erősen fenyegeti vala őket, hogy őt ki ne jelsétek. azután felméne a hegyre, és magához szólítá, a kiket akar vala; és hozzá menének. és választá tizenkettőt, hogy vele legyenek, és hogy kiküldje őket prédikálni, és hatalmuk legyen a betegeket gyógyítani és az ördögöket kiűzni: simont, a kinek péter nevet ada; és jakabot a zebedeus fiát és jánost a jakab testvérét; és boanerges nevet ada nékik, a mely azt teszi: mennydörgés fiai; és andrást és filepet, bertalant és mátét, tamást és jakabot az alfeus fiát, taddeust és a kananeai simont, és iskáriótes júdát, a ki el is árulta őt. azután haza térének. és ismét egybegyüle a sokaság, annyira, hogy még nem is ehetének. a mint az övéi ezt meghallák, eljövének, hogy megfogják őt; mert azt mondják vala, hogy magán kívül van. az írástudók pedig, a kik jeruzsálemből jöttek vala le, azt mondák, hogy: belzebúb van vele, és: az ördögök fejedelme által űzi ki az ördögöket. ő pedig magához híván azokat, példázatokban monda nékik: sátán miként tud sátánt kiűzni? és ha egy ország önmagában meghasonlik, meg nem maradhat az az ország. és ha egy ház önmagában meghasonlik, meg nem maradhat az a ház. és ha a sátán önmaga ellen támadt és maghasonlott, meg nem maradhat meg, hanem vége van. nem rabolhatja el senki az erősnek kincseit, bemenvén annak házába, hanemha előbb az erőt megkötözi és azután rabolja ki annak házat. bizony mondom néktek, hogy minden bűn megbocsáttatik az emberek fiainak, még a káromlások is mind, a melyekkel káromlanak: de a ki a szent lélek ellen szól káromlást, nem nyer bocsánatot soha, hanem örök kárhozatra méltó; mivelhogy ezt mondják vala: tisztátalan lélek van benne. és megérkezének az ő testvérei és az ő anyja, és kívül megállva, beküldének hozzá, hivatván őt. körülötte pedig sokaság ül vala; és mondanak néki: imé a te anyád és a te testvéreid ott künn keresnek téged. ő pedig felele nékik, mondván: ki az én anyám vagy kik az én testvéreim? azután elnézvén köröskörül a körülötte ülőkön, monda: imé az én anyám és az én testvéreim. mert a ki az isten akaratát cselekszi, az az én fítestvérem és nőtestvérem és az én anyám.

4

és ismét kezdé tanítani a tenger mellett. és nagy sokaság gyüle ő hozzá, úgy hogy ő a hajóba lépván, a tengeren ül vala, az egész sokaság pedig a tenger mellett a földön vala. és sokat tanítja vala őket példázatokban, és ezt mondja vala nékik tanításában: halljátok: imé, a magvető kiméne vetni. és lön vetés közben, hogy némely az út mellé esék, és eljövének az égi madarak és megevék azt. némely pedig a köves helyre esék, a hol nem sok földje vala, és hamar kikele, mivel nem vala mélyen a földben. mikor pedig fölkel a nap, elsüle, és mivelhogy nem volt gyökere, elszárad. némely pedig a tövisek közé esék, és felnevekedének a tövises és megfojták azt, és nem ada gyümölcsöt. némely pedig a jó földbe

esék; és ád vala nevekedő és bővölködő gyümölcsöt, és némely hoz vala harmincz annyit, némely hatvan annyit, némely pedig száz annyit. és monda nékik: a kinek van füle a hallásra, hallja. mikor pedig egyedül vala, megkérdezék őt a körülötte lévők a tizenket-tővel együtt a példázat felől. ő pedig monda nékik: néktek adatott, hogy az isten országának titkát tudjátok, ama kívül levőknek pedig példázatokban adatnak mindenek, hogy nézvén nézzenek és ne lássanak; és hallván halljanak és ne értsenek, hogy soha meg ne térjenek és bűneik meg ne bocsáttassanak. és monda nékik: nem értitek ezt a példázatot? akkor mimódon értitek meg majd a többi példázatot? a magvető az ígét hinti. az útfélen valóik pedig azok, a kiknek hintik az ígét, de mihelyest hallják, azonnal eljö a sátn és elragadja a szívökbe vetett ígét. és hasonlóképen a köves helyre vetettek azok, a kik mihelyest hallják az ígét, mindjárt örömmel fogadják, de nincsen ő bennük gyökere, hanem ideig valóik; azután ha nyomorúság vagy háborúság támad az íge miatt, azonnal megbotránkoznak. a tövisek közé vetettek pedig azok, a kik az ígét hallják, de a világi gondok és a gazdagság csalárdsága és egyéb dolgok kívánsága közbejövén, elfojtják az ígét, és gyümölcstelen lesz. a jó földbe vetettek pedig azok, a kik hallják az ígét és beveszik, és gyümölcsöt teremnek, némely harmincz annyit, némely hatvan annyit, némely száz annyit. és monda nékik: avagy azért hozzák-é elő a gyertyát, hogy véka alá tegyék, vagy az ágy alá? és nem azért-é, hogy a gyertyatartóba tegyék? mert nincs semmi rejtett dolog, a mi meg ne jelentetnék; és semmi sem volt eltitkolva, hanem hogy nyilvánosságra jusson. ha valakinek van füle a hallásra, hallja. és monda nékik: megjegyezzétek, a mit hallotok: a milyen mértékkel mérték, olyannal mérnek néktek, sőt ráadást adnak néktek, a kik halljátok. mert a kinek van, annak adatik; és a kinek nincs, attól az is elvétetik, a mije van. és monda: úgy van az isten országá, mint mikor az ember beveti a magot a földbe. és alszik és fölkel éjjel és nappal; a mag pedig kihajt és felnő, ő maga sem tudja miképen. mert magától terem a föld, először fűvet, azután kalászt, azután teljes buzát a kalászbán. mihelyt pedig a gabona arra való, azonnal sarlót ereszt reá, mert az aratás elérkezett. és monda: mihez hasonlítsuk az isten országát? avagy milyen példázattal példázzuk azt? a mustármaghoz, a mely mikor a földbe vettetik, minden földi magnál kisebb, és mikor elvetetik, felnő, és minden veteménynél nagyobb lesz és nagy ágakat hajt, úgy hogy árnyéka alatt fészket rakhatnak az égi madarak. és sok ilyen példázatban hirdeti vala nékik az ígét, úgy a mint megérthetik vala. példázat nélkül pedig nem szól vala nékik; maguk közt azonban a tanítványnak mindent megmagyaráz vala. azután monda nékik azon a napon, a mint este lön: menjünk át a túlsó partra. elbocsátván azért a sokaságot, elvievék őt, úgy a mint a hajóban vala; de más hajók is valának vele. akkor nagy szélvihar támadta, a hullámok pedig becsapnak vala a hajóba, annyira, hogy már-már megtelék. ő pedig a hajó hátulsó részében a fejlajon aluszik vala. és fölkeltek őt és mondanak néki: mester, nem törődöl vele, hogy elveszünk? és felkelvén megdorgálá a szelet, és monda a tengernek: hallgass, né-

mulj el! és elállt a szél, és lön nagy csendesség. és monda nékik: miért vagytok ily félénkek? hogy van, hogy nincs hitetek? és megfélemlének nagy félelemmel, és ezt mondják vala egymásnak: kicsoda hát ez, hogy mind a szél, mind a tenger engednek néki?

5

és menének a tenger túlsó partjára, a gadarenusok földére. és a mint a hajóból kiméne, azonnal elébe méne egy ember a sírboltokból, a kibén tisztátalan lélek volt, a kinek lakása a sírboltokban vala; és már lánczokkal sem bírta őt senki sem lekötni. mert sokszor megkötözték őt békókkal és lánczokkal, de ő a lánczokat szétszaggatta, és a békákat összetörte, és senki sem tudta őt megfűkezni. és éjjel és nappal mindig a hegyeken és a sírboltokban volt, kiáltozva és magát kövekkel vagdosva. mikor pedig jézust távolról meglátta, oda futamodék, és elébe borula, és fennhangosan kiáltva monda: mi közöm nékem te veled, jézus, a magasságos istennek fia? az istenre kényszerítelek, ne kínozz engem. (mert ezt mondja vala néki: eredj ki, tisztátalan lélek, ez emberből.) és kérdezé tőle: mi a neved? és felele, mondván: légio a nevem, mert sokan vagyunk. és igen kéré őt, hogy ne küldje el őket arról a vidékről. vala pedig ott a hegynél egy nagy disznónyáj, a mely legel vala. és az ördögök kéri vala őt mindnyájan, mondván: küldj minket a disznókba, hogy azokba menjünk be. és jézus azonnal megengedé nékik. a tisztátalan lelkek pedig kijövé, bemenének a disznókba; és a nyáj a meredekről a tengerbe rohana. valának pedig mintegy kétezeren; és belefúlának a tengerbe. a kik pedig őrzik vala a disznókat, elfutának, és hírt vivének a városba és a falvakba. és kimenének, hogy lássák, mi az, a mi történt. és menének jézushoz, és láták, hogy az ördögös őt ül, fel van öltözködve és eszénél van, az, a kibén a légio volt; és megfélemlének. a kik pedig látták, elbeszélék nékik, hogy mi történt vala az ördögössel, és a disznókkal. és kezdék kérni őt, hogy távozzék el az ő határukból. mikor pedig a hajóba szállott vala, a volt ördögös kéré őt, hogy vele lehessen. de jézus nem engedé meg néki, hanem monda néki: eredj haza a tiédhez, és jelentsd meg nékik, mely nagy dolgot cselekedett veled az úr, és mint könyörült rajtad. el is méne, és kezdé hirdetni a tízvárosban, mely nagy dolgot cselekedett vele jézus; és mindnyájan elcsodálkoznak. és mikor ismét általmint jézus a hajón a túlsó partra, nagy sokaság gyüle ő hozzá; és vala a tenger mellett. és ímé, előjve a zsinagóga fők egyike, névszerint jairus, és meglátván őt, lábaihoz esék, és igen kéré őt, mondván: én én leánykám halálán van; jer, ved reá kezedet, hogy meggyógyuljon és éljen. el is méne vele, és követé őt nagy sokaság, és összeszortírták vala őt. és egy asszony, a ki tizenkét év óta vérflowsos vala, és sok orvostól sokat szenvedett, és minden vagyonát magára költötte, és semmit sem javult, sőt inkább még rosszabbul lett, mikor jézus felől hallott vala, a sokaságban hátulról kerülve, illeté annak ruháját. mert ezt mondja vala: ha csak ruháit illehettem is, meggyógyulok. és vérenek forrása azonnal kiszáradta és megerzé testében, hogy kigyógyult

bajából. jézus pedig azonnal észrevehén magán, hogy isteni erő áradott ki belőle, megfordult a sokaságban, és monda: kicsoda illeté az én ruháimat? és mondának néki az ő tanítványai: látod, hogy a sokaság szorít össze téged, és azt kérdezed: kicsoda illetett engem? és körülnéze, hogy lássa azt, a ki ezt cselekedte. az asszony pedig tudva, hogy mi történt vele, félve és remegve megy vala oda és elébe borula, és elmonda néki mindent igazán. ő pedig monda néki: leányom, a te hited megtartott téged. eredj el békével, és gyógyulj meg a te bajodból. mikor még beszél vala, odajövének a zsinagóga fejétől, mondván: leányod meghalt; mit fárasztod tovább a mestert? jézus pedig, a mint hallá a beszédet, a mit mondanak vala, azonnal monda a zsinagóga fejének: ne félj, csak higgy. és senkinek sem engedé, hogy vele menjen, csak péternek és jakabnak és jánosnak, a jakab testvérének. és méne a zsinagóga fejének házához, és látá a zürzavart, a sok siránkozózt és jajgatót. és bemenvén, monda nékik: mit zavarogtok és sírtok? a gyermek nem halt meg, hanem alszik. és nevetik vala őt. ő pedig kiküldvén valamenyt, maga mellé vevé a gyermeknek atyját és anyját és a vele levőket, és beméne oda, a hol a gyermek fekszik vala. és megfogván a gyermeknek kezét, monda néki: talitha, kúmi; a mi megmagyarázza azt teszi: leányka, néked mondom, kelj föl. és a leányka azonnal fölkele és jár vala. mert tizenkét esztendős vala. és nagy csodálkozással csodálkoznak. ő pedig erősen megparancsolá nékik, hogy ezt senki meg ne tudja. és monda, hogy adjanak annak enni.

6

és kiméne onnét, és méne az ő hazájába, és követék őt az ő tanítványai. és a mint eljött vala a szombat, tanítani kezde a zsinagógában; és sokan, a kik őt hallák, elálmélkodának vala, mondván: honnét vannak ennél ezek? és mely bölcsesség az, a mi néki adatott, hogy ily csodadolgok is történnek általa? avagy nem ezé az az ácsmester, máriának a fia, jakabnak, józsának, judásnak és simonnak pedig testvére? és nincsenek-e itt közöttünk az ő nőtestvérei is? és megbotránkoznak vala ő benne. jézus pedig monda nékik: nincs próféta tisztesség nélkül csak a maga hazájában, és a rokoni között és a maga házában. nem is tehet vala ott semmi csodát, csak néhány beteget gyógyítja meg, rájuk vetvén kezeit. és csodálkozik vala azoknak hitetlenségén. aztán köröskörül járja vala a falvakat, tanítván. majd magához szólíta a tizenketőt, és kezdé őket kiküldeni kettőnként, és ada nékik hatalmat a tisztátalan lelkeken. és megparancsolá nékik, hogy az útra semmit ne vigyenek egy pálczán kívül; se táskát, se kenyeret, se pénzt az övékben; hanem kössenek sarut, de két ruhát ne öltösenek. és monda nékik: a hol valamely házba bementek, ott maradjatok mindaddig, a míg tovább mentek onnét. a kik pedig nem fogadnak titeket, sem nem hallgatnak rátok, onnét kimenvén, verjétek le a port lábatokról, bizonyságul ő ellenök. bizony mondom néktek: sodomának vagy gomorának türhetőbb lesz a dolga az ítélet napján, mint annak a városnak. kimenvén azért, prédikálják vala, hogy térjenek meg. és sok ördögöt űznek vala ki, és olajjal

sok beteget megkennek és meggyógyítanak vala. és meghallá ezeket heródes király (mert nyilvánvalóvá lön az ő neve) és monda: keresztező jános támadt fel a halálból és azért működnek benne ez erők. néme-lyek azt mondják vala, hogy illés ő; mások meg azt mondják vala, hogy proféta, vagy olyan, mint egy a próféták közül. heródes pedig ezeket hallván, monda: a kinek én fejét vétetem, az a jános ez; ő támadt fel a halálból. mert maga heródes fogatta el és vettette vala börtönbe jánost, heródiás fiát, fölűpnek, az ő testvérének felesége miatt, mivelhogy azt vette vala feleségül. mert jános azt monda heródesnek: nem szabad néked a testvéred feleségével élned. heródiás pedig ólálkodik vala utána, és meg akarja vala őt ölni; de nem teheté. mert heródes fél vala jánostól, igaz és szent embernek ismervén őt, és oltalmazá őt; és ráhallgatván, sok dologban követi, és örömet hallgatja vala őt. de egy alkalmasnap jöttével, mikor heródes a maga születése ünnepén nagyjainak, vezéreinek és galilea előkelő embereinek lakomát ad vala. és ennek a heródiásnak a leánya beméne és tánczola, és megtetszék heródesnek és a vendégeknek, monda a király a leánynak: kérj tőlem, a mit akarsz, és megadom néked. és megesküvék néki, hogy: bármit kérsz tőlem, megadom néked, még ha országom felét is. az pedig kimenvén, monda az ő anyjának: mit kérjek? ez pedig mondja: a keresztező jános fejét. és a királyhoz nagy sietve azonnal bemenvén, kéré őt mondván: akarom, hogy mindjárt add ide nékem a keresztező jános fejét egy tálban. a király pedig noha igen megzsororodék, esküje és a vendégek miatt nem akará őt elutasítani. és azonnal hóhért küldvén a király, megparancsolá, hogy hozzák el annak fejét. ez pedig elmenvén, fejét vevé annak a börtönben, és előhozá a fejét egy tálban és adá a leánynak; a leány pedig az anyjának adá azt. a tanítványai pedig, a mikor ezt meghallották vala, eljövének, és elvívék a testét, és sírba tevék. és az apostolok összegyülekezének jézushoz, és elbeszélének néki mindent, azt is, a miket cselekedtek, azt is, a miket tanítottak vala. ő pedig monda nékik: jertek el csupán ti magatok valamely puszta helyre és pihenjétek meg egy kevésse. mert sokan valának a járó-kelők, és még evésre sem volt alkalmas idejük. és elmenének hajón egy puszta helyre csupán ő magok. a sokaság pedig meglátá őket, a mint mennek vala, és sokan megismerék őt; és minden városból egybefutának oda gyalog, és megelőzék őket, és hozzá gyülekezének. és kimenvén jézus nagy sokaságot látá, és megszána őket, mert olyanok valának, mint a pásztor nélkül való juhok. és kezdé őket sokra tanítani. mikor pedig immár nagy idő vala, hozzámenvén az ő tanítványai mondanák: puszta ez a hely, és immár nagy idő van: bocsásd el őket, hogy elmenvén a körülfekvő majorokba és falvakba, vegyenek magoknak kenyeret; mert nincs mit enniök. ő pedig felelvén, monda nékik: adjatok nékik ti enniök. és mondanának néki: elmenvén, vegyünk-e kétszáz pénz árú kenyeret, hogy enni adjunk nékik? ő pedig monda nékik: hány kenyereket van? menjétek és nézzétek meg. és megtudván, mondanák: öt, és két halunk. és parancsolá nékik, hogy ültesselek le mindenkit csoportonként a zöld pázsitra. letelepedének azért szakaszonként,

százával és ötvenével. Ő pedig vette vala az öt kenyeret és a két halat, és az égre tekintvén, hálákat ada; és megszegé a kenyereket és adá tanítványainak, hogy tegyék azok elé; és a két halat is elosztá mindnyájok között. évének azért mindnyájan, és meglegedének; és maradék is szedének fel tizenkét tele kosárral, és a halakból is. a kik pedig a kenyerekből ettek, mintegy ötezeren valának férfiak. és azonnal kényszeríté tanítványait, hogy hajóba szálljanak, és menjenek át előre a túlsó partra bethsaida felé, a míg ő a sokaságot elbocsátja. minekutána pedig elbocsátotta őket, fölméne a hegyre imádkozni. és mikor beesteledék, a hajó a tenger közepén vala, ő pedig egymaga a szárazon. és látá őket, a mint vesződnék az evezéssel; mert a szél szembe fú vala velök; és az éj negyedik szakában hozzájuk méne a tengeren járva; és el akar vala haladni mellettük. azok pedig látván őt a tengeren jární, kísértetnek vélték, és felkiáltának; mert mindnyájan látják vala őt és megrémülének. de ő azonnal megszólítja őket, és monda nékik: bizatok; én vagyok, ne féljetek. ekkor beméne hozzá a hajóba, és elállt a szél; ők pedig magukban szerfölött álmélkodnak és csodálkoznak vala. mert nem okultak a kenyereken, mivelhogy a szívök meg vala keményedve. és átkelve, eljutának a genezáret földre, és kikötének. de mihielyt kiszálltak a hajóból, azonnal megismerék őt, és azt az egész környéket befutván, kezdék a betegeket a nyoszolyákon ide-oda hordozni, a merre hallják vala, hogy ő ott van. és a hová bemegy vala a falvakba vagy városokba vagy majorokba, a betegeket letevék a piaczkokon, és kériki vala őt, hogy legalább a ruhája szegélyét illethessék. és valahányan csak illeték, meggyógyulának.

7

és hozzá gyűlének a farizeusok és némelyek az írástudók közül, a kik jeruzsálemből jöttek vala. és látván, hogy az ő tanítványai közül némelyek közönséges, azaz mosdatlan kézzel esznek kenyeret, panaszkodának. mert a farizeusok és a zsidók mind, a régiek rendelését követve, nem esznek, hanemha kezöket erősen megmossák; és piaczról jöven sem esznek, ha meg nem mosakodnak; és sok egyéb is van, a minek megtartását átvették, poharaknak, korsóknak, rézedényeknek és nyoszolyáknak megmosását. azután megkérdeék őt a farizeusok és az írástudók: mi az oka, hogy a te tanítványaid nem járnak a régiek rendélése szerint, hanem mosdatlan kézzel esznek kenyeret? ő pedig felelvén, monda nékik: igazán jövendölt feleletek, képmutatók felöl ésaiás próféta, a mint meg van írva: ez a nép aikiavai tisztelt engem, a szívök pedig távol van tölem. pedig hiába tisztelt engem, ha oly tudományokat tanítanak, a melyek embereknek parancsolatai. mert az isten parancsolatját elhagyva, az emberek rendelését tartjátok meg, korsóknak és poharaknak mosását; és sok egyéb efféléket is cselekesztek. és monda nékik: az isten parancsolatját szépen félre tesztitek, azért, hogy a magatok rendelését tartsátok meg. mert mózes azt mondotta: tiszteld atyádat és anyádat. és a ki atyját vagy anyját szidalmazza, halállal haljon meg. ti pedig azt mondjátok: ha valaki ezt mondja atyjának vagy

anyjának: korbán (azaz: templomi ajándék) az, a mivel megsegitethetnélek: úgy már nem engeditek, hogy az atyjával vagy anyjával valami jót tegyen, eltörölvén az isten beszédét a ti rendelkezetekkel, a melyet rendeltetek; és sok effélet is cselekesztek. és előszóltván az egész sokaságot, monda nékik: hallgassatok reám mindnyájan és értsétek meg: nincs semmi az emberen kívülvaló, a mi bemenvén ő belé, megfertőztethetné őt; hanem a mik belöle jönnek ki, azok fertőztetik meg az embert. ha valakinek van füle a hallásra, hallja. és mikor házba ment vala be a sokaság közül, megkérdezek őt tanítványai a példázat felöl. és monda nékik: ti is ennyire tudatlanok vagytok-e? nem értitek-e, hogy a mi kívülről megy az emberbe, semmi sem fertőztetheti meg őt? mert nem a szívébe megy be, hanem a gyomrába; és az árnyékszekbe kerül, a mely minden eledelt megtisztít. monda továbbá: a mi az emberből jó ki, az fertőzteti meg az embert. mert onnan belölről, az emberek szívéből származnak a gonosz gondolatok, házasságtörések, paráznságok, gyilkosságok, lopások, telhetlenségek, gonoszságok, álnokság, szemérmertlenség, gonosz szem, káromlás, kevélység, bolondság: mind ezek a gonoszságok belölről jönnek ki, és megfertőztetik az embert. és onnét fölkelvén, elméne tírus és sídon határait; és házba menvén, nem akará, hogy valaki észrevegye, de nem titkolható el magát. mert hallván felöle egy asszony, a kinek leányában tisztátalan lélek vala, eljöve és lábaihöz borula. ez az asszony pedig pogány vala síro-fenicizai származású. és kéré őt, hogy izzé ki az ő leányából az ördögöt. jézus pedig monda néki: engedd, hogy először a fiak elégitessenek meg. mert nem jó a fiak kenyerét elvenni, és az ebeknek vetni. az pedig felele és monda néki: úgy van uram; de hiszen az ebek is esznek az asztal alatt a gyermekek morzsalékaiból. erre monda néki: e beszédért, eredj el; az ördög kiment a te leányodból. és haza menvén, úgy találá, hogy az ördög kiment, a leány pedig az ágyon fekvék. aztán ismét kimenvén tírus és sídon hatáiraiból, a galileai tengerhez méne, a tizváros határain át. és hozának néki egy nehezzen szóló siketet, és kériki vala őt, hogy vesse reá kezét. ő pedig, mikor kivitte vala azt a sokaság közül egy magát, az újjait annak fülébe bocsátá, és köpvén illeté annak nyelvét, és föltekintvén az égre, fohászkodék, és monda néki: effata, azaz: nyilatkozzál meg. és azonnal megnyilatkozáának annak fülei: és nyelvének kötele megoldódék, és helyesen beszél vala. és megparancsolá nékik, hogy senkinek se mondják el; de mennél inkább tiltja vala, annál inkább híresztelék. és szerfelett álmélkodnak vala, ezt mondván: mindent jól cselekedett; a siketeket is hallókká teszi, a némákat is beszélökké.

8

azokban a napokban, mivelhogy fölötté nagy volt a sokaság, és nem volt mit enniök, magához szólította jézus az ő tanítványait, és monda nékik: számakozom e sokaságon, mert immár harmad napja vagyok velem vannak, és nincs mit enniök; és ha éhen bocsátom haza őket, kidőlnek az úton; mert némelyek ő közülök messzünnen jöttek. az ő tanítványai

pedig felelének néki: honnan elégíthetné meg ezeket valaki kenyérrel itt e pusztában? és megkérde őket: hány kenyereket van? azok pedig mondanak: hét. akkor megparancsolá a sokaságnak, hogy telepedjenek le a földre. és vevén a hét kenyeret, és hálákat adván, megszegé, és adá az ő tanítványainak, hogy eléjök tegyék. és a sokaság elé tevék. volt egy kevés haluk is. és hálákat adván monda, hogy tegyék eléjök azokat is. evének azért, és megelégedének; és föl-szedék a maradék darabokat, hét kosárral. valának pedig a kik ettek mintegy négyezeren; és elbocsátá őket. és azonnal a hajóba szállá tanítványaival, és méne dalmánuta vidékére. és kijövének a farizeu-sok, és kezdék őt faggatni, mennyei jelt kívánván tőle, hogy kísértsek őt. ő pedig lelkeben felfohászkodván, monda: miért kíván jelt ez a nemzetség? bizony mon-donk: nem adatik jel ennek a nemzetségnek. és ott hagyván őket, ismét hajóba szállá, és a túlsó partra méne. de elfelejtének kenyeret vinni, és egy kenyérnél nem vala velök több a hajóban. és ő inti vala őket, mondván: vigyázzatok, őrizkedjete a farizeusok kovászatól és a heródes kovászatól! ekkor egymás között tanakodván, mondanák: nincs keny-erünk. jézus pedig észrevévén ezt, monda nékik: mit tanakodtok, hogy nincsen kenyereket? még sem látjátok-é be és nem értitek-é? mégis kemény-é a szívetek? szemeitek lévén, nem láttok-é? és füleitek lévén, nem hallotok-é? és nem emlékeztek-é? mikor az őt kenyeret megszegtem az ötezernek, hány kosarat hoztatok el darabokkal tele? mondanák néki: tizenkettőt. mikor pedig a hetet a négyezernek, hány kosarat hoztatok el darabokkal tele? azok pedig mondanák: hetet. és monda nékik: hogy nem értitek hát? azután bethsaidába méne; és egy vakot vivének hozzá és kéri vala őt, hogy illesse azt. ő pedig meg-fogván a vaknak kezét, kivézeté őt a falun kívül; és a szemeibe köpven és kezeit reá tévén, megkérde őt, ha lát-é valamit? az pedig föltekintvén, monda: látom az embereket, mint valami járkáló fákat. azután kezeit ismét ráveté annak szemeire, és feltekintete véle. és megépüle, és látá messze és világosan mindent. és haza küldé, mondván: se a faluba ne menj, se senkinek el ne mondd a faluban. és elméne jézus és az ő tanítványai czézárea filippi falvaiba; és útközben megkérde az ő tanítványait, mondván nékik: kinek mondanak engem az emberek? ők pedig felelének: keresztelő jánosnak; és némelyek illésnek; némelyek pedig egynek a próféták közül. és ő monda nékik: ti pedig kinek mondotok engem? felelvén pedig péter, monda néki: te vagy a krisztus. és rájok paranc-sola, hogy senkinek se szóljanak felöle. és kezdé őket tanítani, hogy az ember fiának sokat kell szenvedni, és megvetetni a vénektől és a főpapoktól és írástudóktól, és megöletni, és harmadnapra feltámadni. és ezt nyilván mondja vala. péter pedig magához von-ván őt, kezdé dorgálni. és ő megfordulván és az ő tanítványaira tekintvén, megfeddé pétert, mondván: távozz tőlem sátn, mert nem gondolsz az isten dol-gaira, hanem az emberi dolgokra. a sokaságot pedig az ő tanítványaival együtt magához szólítván, monda nékik: ha valaki én utánam akar jöni, tagadja meg magát, és vegye fel az ő keresztjét, és kövessen engem. mert valaki meg akarja tartani az ő életét, elveszti

azt; valaki pedig elveszti az ő életét én érettem és az evangéliomért, az megtalálja azt. mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkeben pedig kárt vall? avagy mit adhat az ember váltásául az ő lelkéért? mert valaki szégyel engem és az én beszédeimet e parázna és bűnös nemzetség között, az embernek fia is szégyelni fogja azt, mikor eljő az ő atyja dicsőségében a szent angyalokkal.

9

azután monda nékik: bizony mondom néktek, hogy vannak némelyek az itt állók között, a kik nem kós-toznak addig halált, a míg meg nem látják, hogy az isten országa eljött hatalommal. és hat nap múlva magához vevé jézus pétert és jakabot és jánost, és fel-vivé őket csupán magukban egy magas hegyre. és elváltozék előttük; és a ruhája fényes lön, igen fe-hér, mint a hó, mihez hasonlót a ruhafestő e földön nem fehéritethet. és megjelenék nékik mózes illés-sel együtt, és beszélnek vala jézussal. péter pedig megszólalván, monda jézusnak: mester, jó nékünk itt lenni: csináljunk azért három hajlékot, néked egyet, mózesnek is egyet, illésnek is egyet. de nem tudja vala mit beszél, mivelhogy megremélenék. és felhő támadá, mely őket befogá, és a felhőből szózat jöve, mondván: ez az én szerelmes fiam; őt hall-gassátok. és mikor nagyhirtelen körültekintének, senkit sem látnak többé maguk körül, egyedül a jézust. mikor pedig a hegyről leszállának, meg-parancsolá nékik, hogy senkinek se beszéljék el, a mit láttak vala, csak a mikor az embernek fia a halál-ból feltámad. és ezt a szót megtarták magukban, tu-dakozván egymás között, mit tesz a halálból feltá-madni? és megkérdezék őt, mondván: miért mon-dják az írástudók, hogy előbb illésnek kell eljönie? ő pedig felelvén, monda nékik: illés ugyan előbb eljövén helyre állít mindent; de hogyan van az em-bernek fiáról megírva, hogy sokat kell szenvednie és megvetetnie? de mondom néktek, hogy illés is eljött, és azt cselekedték vele, a mit akartak, a mint meg van írva ő felöle. és mikor a tanítványokhoz ment vala, nagy sokaságot látá körülöttök, és írástudókat, a kik azokkal versengenek vala. és az egész sokaság meglátván őt, azonnal elálmélkodék, és hozzásietvén köszönté őt. ő pedig megkérdezé az írástudókat: mit versengetek ezekkel? és felelvén egy a sokaságból, monda: mester, ide hoztam hozzád az én fiamat, a kiből néma lélek van. és a hol csak előfogja, szaga-tja őt; ő pedig tajtékot tűr, a fogát csikorgatja, és elfonnyad. mondam hát tanítványaidnak, hogy üz-zék ki azt, de nem tudták. ő pedig felelvén néki, monda: óh hitetlen nemzetség, meddig leszek még veletek? meddig szenvedlek még titeket? hozzátok őt hozzám. és hozzá vivék azt; és mihielyt ő meglátta azt, a lélek azonnal szaggatá azt; és leesvén a föld-re, tajtékot tűrván fetreg vala. és megkérdezé az atyját: mennyi ideje, hogy ez esett rajta? az pedig monda: gyermekéje óta. és gyakorta veté őt tűzbe is, vízbe is, hogy elveszítse őt; de ha valamit tehetsz, légy segítségül nékünk, könyörülvén rajtunk. jézus pedig monda néki: ha hiheted azt, minden lehetséges a hívőnek. a gyermek atyja pedig azonnal kiáltván,

könnyhullatással monda: hiszek uram! légy segítségül az én hitetlenségemnek. jézus pedig mikor látta vala, hogy a sokaság még inkább összetódul, megdorgálá a tisztátalan lelket, mondván néki: te néma és siket lélek, én parancsolom néked, menj ki belőle, és többé belé ne menj! és kiáltás és erős szagadás között kiméne; és pedig olyan lön, mint egy halott, annyira, hogy sokan azt mondják vala, hogy meghalt. jézus pedig megfogván kezét, fölemelé; és az fölkele. mikor pedig bement vala a házba, tanítványai megkérdezték őt külön: mi miért nem üzhettük ki azt? ő pedig monda nékik: ez a faj semmivel sem üzhető ki, csupán könyörgéssel és böjtöléssel. és onnét kimenvén, galileán mennek vala át; és nem akará, hogy valaki megtudja. mert tanítva vala tanítványait, és ezt mondja vala nékik: az embernek fia az emberek kezébe adatik, és megölik őt; de ha megölték, harmadnapra föltámad. de ők nem értik vala e mondást, és félték őt megkérdezni. és elméne kapernaumba. és odahaza megkérdezték őket: mi felett vetekedtetek egymással az úton? de ők hallgatának, mert egymás között a felett vetekedtek vala az úton, ki a nagyobb? és leülvén, odaszóltá a tizenkettőt, és monda nékik: ha valaki első akar lenni, legyen mindenek között utolsó és mindeneknek szolgálja. és előfogván egy gyermeket, közéjük állatá azt; és ölébe vévén azt, monda nékik: a ki az ilyen gyermekek közül egyet befogad az én nevemben, engem fogad be; és a ki engem befogad, nem engem fogad be, hanem azt, a ki engem elbocsátott. jános pedig felele néki, mondván: mester, látánk valakit, a ki a te neveddel ördögöket űz, a ki nem követ minket; és eltiltók őt, mivelhogy nem követ minket. jézus pedig monda: ne tiltsátok el őt; mert senki sincs, a ki csodát tesz az én nevemben és mindjárt gonoszul szólhatna felőlem. mert a ki nincs ellenünk, mellettünk van. mert a ki innotok ad egy pohár vizet az én nevemben, mivelhogy a krisztusi vagytok, bizony mondom néktek, el nem veszti az ő jutalmát. a ki pedig megbotránkoztat egyet ama kicsinyek közül, a kik én bennem hisznek, jobb annak, ha malomkövet kötnek a nyakára, és a tengerbe vetik. és ha a megbotránkoztat téged a te kezéd, vágd le azt: jobb néked csonkán bemenned az életre, mint két kézzel menned a gyehennára, a megolthatatlan tűzre. a hol az ő férgök meg nem hal, és tűzők el nem aluszik. és ha a te lábod botránkoztat meg téged, vágd le azt: jobb néked sántán bemenned az életre, mint két lábbal vettetned a gyehennára, a megolthatatlan tűzre. a hol az ő férgök meg nem hal, és tűzők el nem aluszik. és ha a te szemed botránkoztat meg téged, vágd ki azt: jobb néked félszemmellel bemenned az isten országába, mint két szemmel vettetned a tüzes gyehennára. a hol az ő férgök meg nem hal, és tűzők el nem aluszik. mert mindenki tűzzel sózatik meg, és minden áldozat sóval sózatik meg. jó a só: de ha a só ízt veszti, mivel adtok ízt néki? legyen bennetek só, és legyetek békében egymással.

10

onnan pedig felkelvén judea hatáiraiba méne, a jordánon túl való részen által; és ismét sokaság gyűl vala hozzá; ő pedig szokása szerint ismét

tanítva vala őket. és a farizeusok hozzámenvén megkérdezték tőle, ha szabad-e férjnek feleségét elbocsátani, kísértvén őt. ő pedig felelvén, monda nékik: mit parancsolt néktek mózes? ők pedig mondanak: mózes megengedte, hogy válólevelet írjunk, és elváljunk. és jézus felelvén, monda nékik: a ti szívetek keménysege miatt írta néktek ezt a parancsolatot; de a teremtés kezdete óta férfiúvá és asszonnyá teremte őt az isten. annakokáért elhagyja az ember az ő atyját és anyját; és ragaszkodik a feleségéhez, és lesznek ketten egy testtől; azért többé nem két, hanem egy test. annakokáért a mit az isten egybe szerkesztett, ember el ne válaszsza. és odahaza az ő tanítványai ismét megkérdezték őt e dolog felől. ő pedig monda nékik: a ki elbocsátja feleségét és mást vesz el, házasságtörést követ el az ellen. ha pedig a feleség hagyja el a férjét és mással kel egybe, házasságtörést követ el. ekkor gyermekeket hozának hozzá, hogy illesse meg őket; a tanítványok pedig feddik vala azokat, a kik hozák. jézus pedig ezt látván, haragra gerjede és monda nékik: engedjétek hozzám jöni a gyermekeket és ne tiltsátok el őket; mert ilyeneké az istennek országa. bizony mondom néktek: a ki nem úgy fogadja az isten országát, mint gyermek, semmiképen sem megy be abba. aztán ölébe vevé azokat, és kezét rájuk vetvén, megáldá őket. és mikor útnak indult vala, hozzá futván egy ember és letérdelvén előtte, kérdezi vala őt: jó mester, mit cselekedjem, hogy az örökéletet elnyerhessem? jézus pedig monda néki: miért mondasz engem jónak? senki sem jó, csak egy, az isten. a parancsolatokat tudod: ne paráználkodjál; ne ölj; ne lopj; hamis tanubizonyyságot ne tégy, kárt ne tégy; tiszteljed atyádat és anyádat. az pedig felelvén, monda néki: mester, mindezeket megtartottam ifjúságomtól fogva. jézus pedig rátekintvén, megkedvelé őt, és monda néki: egy fogyatkozásod van; eredj el, add el minden vagyonodat, és add a szegényeknek, és kincsed lesz mennyben; és jer, kövess engem, felvévén a keresztet. az pedig elszomorodván e beszéden, elméne búsan; mert sok jószágá vala. jézus pedig körültekintvén, monda tanítványainak: mily nehezen mennek be az isten országába, a kiknek gazdagságuk van! a tanítványok pedig álmélkodának az ő beszédén; de jézus ismét felelvén, monda nékik: gyermekeim, mily nehéz azoknak, a kik a gazdagságban bíznak, az isten országába bemenni! könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, hogynem a gazdagnak az isten országába bejutni. azok pedig még inkább álmélkodának vala, mondván magok között: kicsoda idevélülhet tehát? jézus pedig rájuk tekintvén, monda: az embereknél lehetetlen, de nem az istennél; mert az istennél minden lehetséges. és péter kezdé mondani néki: imé, mi elhagyunk mindent, és követünk téged. jézus pedig felelvén, monda: bizony mondom néktek, senki sincs, a ki elhagyta házát, vagy fitestvéreit, vagy nőtestvéreit, vagy atyját, vagy anyját, vagy feleségét, vagy gyermekeit, vagy szántóföldjeit én érettem és az evangéliomért, a ki százannyit ne kapna most ebben az időben, házakat, fitestvéreket, nőtestvéreket, anyákat, gyermekeket és szántóföldeket, üldözésekkel együtt; a jövőd világon pedig örök életet. sok első pedig lesznek utol-

sók, és sok utolsók első. útban valának pedig jeruzsálembe menve fel; és előttök megy vala jézus, ők pedig álmélkodának, és követvén őt, félnek vala. és ő a tizenkettőt ismét maga mellé vevén, kezde nékik szólni azokról a dolgokról, a mik majd vele történnek, mondván: ímé, felmegyünk jeruzsálembe, és az embernek fia átadatik a főpapoknak és az írástudóknak, és halálra kárhoztatják őt, és a pogányok kezébe adják őt; és megcsúfolják őt, és megostorozzák őt, és megköpösik őt, és megölik őt; de harmadnapon feltámad. és hozzájárulának jakab és jános, a zebedeus fiai, ezt mondván: mester, szeretnők, hogy a mire kérünk, tedd meg nekünk. ő pedig monda nékik: mit kívántok, hogy tegyek veletek? azok pedig mondanak néki: add meg nekünk, hogy egyikünk jobb kezed felől, másikunk pedig bal kezed felől üljön a te dicsőségben. jézus pedig monda nékik: nem tudjátok, mit kértek. megihattjátok-e a pohárt, a melyet én megiszom; és megkeresztelkedhetek-e azal a keresztséggel, a melylyel én megkeresztelkedem? azok pedig mondanak néki: megtehetjük. jézus pedig monda nékik: a pohárt ugyan, a melyet én megiszom, megisszátok, és a keresztséggel, a melylyel én megkeresztelkedem, megkeresztelkedtek; de az én jobb és bal kezem felől való ülést nem az én dolgom megadni, hanem azoké lesz az, a kiknek elkészítetett. és hallván ezt a tíz tanítvány, haragudni kezdenek jakabra és jánosra. jézus pedig magához szólítván őket, monda nékik: tudjátok, hogy azok, a kik a pogányok között fejedelmeknek tartanak, uralkodnak felettök, és az ő nagyjaik hatalmaskodnak rajtok. de nem így lesz közöttetek; hanem, a ki nagy akar lenni közöttetek, az legyen a ti szolgátok; és a ki közületek első akar lenni, mindenkinek szolgálja legyen: mert az embernek fia sem azért jött, hogy néki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és adja az ő életét váltságul sokakért. és jerikóba érkezének: és mikor ő és az ő tanítványai és nagy sokaság jerikóból kimennek vala, a timeus fia, a vak bartimeus, ott üle az úton, koldulván. és a mikor meghallá, hogy ez a názáreti jézus, kezde kiáltani, mondván: jézus, dávidnak fia, könyörülj rajtam! és sokan feddék vala őt, hogy hallgasson; de ő annál jobban kiáltja vala: dávidnak fia, könyörülj rajtam! akkor jézus megállván, monda, hogy hívják elő. és előhívják vala a vakot, mondván néki: bízzál; kelj föl, hív tégedet. az pedig felső ruháját ledobván, és felkelvén, jézushoz méne. és felevlén jézus, monda néki: mit akarsz, hogy cselekedjem veled? a vak pedig monda néki: mester, hogy lássak. jézus pedig monda néki: eredj el, a te hited megtartott téged. és azonnal megjött a szemvilága, és követi vala jézust az úton.

11

és mikor jeruzsálemhez közeledének, bethágé és bethánia felé, az olajfák hegyénél, elküldé kettő tanítványai közül, és monda nékik: eredjetek abba a faluba, a mely előttetek van; és a mikor abba bejutok, azonnal találtok egy megkötött vemhet, a melyen ember nem ült még soha; azt oldjátok el és hozzátok ide. és ha valaki azt mondja néktek: miért teszitek ezt? mondjátok: az úrnak van szüksége reá. és azon-

nal elbocsátja azt ide. elmenének azért és megtalálák a megkötött vemhet, az ajtónál kívül a kettős útnál, és eloldák azt. az ott állók közül pedig némelyek mondanak nékik: mit miveltek, hogy eloldjátok a vemhet? ők pedig felelének nékik, úgy, a mint jézus megparancsolta vala. és elbocsáták őket. és oda vivék a vemhet jézushoz, és ráveték felső ruháikat; ő pedig felüle reá. sokan pedig felső ruháikat az útra teríték, mások pedig ágakat szegdelnek vala a fákról és az útra hányják vala. a kik pedig előtte menének, és a kik követék, kiáltának, mondván: hozsánna! áldott, a ki jő az úrnak nevében! áldott a mi atyánknak, dávidnak országa, a mely jő az úrnak nevében! hozsánna a magasságban! és beméne jézus jeruzsálembe, és a templomba; és mindent körülnézvén, mivelhogy az idő már késő vala, kiméne bethániába a tizenkettővel. és másnap, mikor bethániából kimentek vala, megehezék. és meglátván messziről egy fűgefát, a mely leveles vala, odaméne, ha talán találna valamit rajta: de odaérvén ahhoz, levélnél egyebet semmit sem talál; mert nem vala fűgeérésnek ideje. akkor felevlén jézus, monda a fűgefának: soha örökké ne egyék rólad gyümölcsöt senki. és hallák az ő tanítványai. és jeruzsálembe érkezének. és jézus bemenvén a templomba, kezde kiúzni azokat, a kik a templomban árulnak és vásárolnak vala; a pénzváltók asztalait, és a galambárúsok székeit pedig felforgatá; és nem engedi vala, hogy valaki edényt vigyen a templomon keresztül. és tanít vala, mondván nékik: nincsen-e megírva: az én házam imádság házáznak nevezetik minden nép között? ti pedig rablók barlangjává tettétek azt. és meghallák az írástudók és a főpapok, és tanakodnak vala, hogy mi módon vesztethnék el őt. mert félnek vala tőle, mivelhogy az egész sokaság álmélkodik vala az ő tanításán. és mikor beestveledék, kiméne a városból. reggel pedig, a mikor mellette menének el, látják vala, hogy a fűgefá gyökerestől kiszáradott. és péter visszaemlékezvén, monda néki: mester nézd, a fűgefá, a melyet megátkoztál, kiszáradott. és jézus felevlén, monda nékik: legyen hitetek istenben. mert bizony mondom néktek, ha valaki azt mondja ennek a hegynek: kelj fel és ugorjál a tengerbe! és szívében nem kételkedik, hanem hiszi, hogy a mit mond, megtörténik, meg lesz néki, a mit monddt. azért mondom néktek: a mit könyörgéstecken kértek, higgyétek, hogy mindazt megnyeritek, és meglészen néktek. és mikor imádkozva megállotok, bocsássátok meg, ha valaki ellen valami panaszotok van; hogy a ti mennyei atyátok is megbocsássa néktek a ti vétkeiteket. ha pedig ti meg nem bocsátotok, a ti mennyei atyátok sem bocsátja meg a ti vétkeiteket. és ismét jeruzsálembe menének. mikor pedig ő a templomban körüljára, hozzámennek vala a főpapok és az írástudók és a vének. és mondanak néki: micsoda hatalommal cselekszed ezeket? és ki adta néked a hatalmat, hogy ezeket cselekedd? jézus pedig felevlén, monda nékik: én is kérdek egy dolgot tőletek, és feleljetek meg nekem, akkor megmondom néktek, hogy miféle hatalomnál fogva cselekszem ezeket: a jános keresztsége mennyből vala-e, vagy emberektől? feleljetek nekem. azok pedig tanakodnak vala maguk között, mondván: ha azt mondjuk: mennyből, azt fogja mondani:

miért nem hittetek tehát néki? ha pedig azt monduk: emberektől, - félnek vala a néptől. mert mindenki azt tartja vala jánosról, hogy valóban próféta vala. felelvén tehát, mondanak jézusnak: nem tudjuk. jézus is felelvén, monda nékik: én sem mondom meg néktek, miféle hatalomnál fogva cselekszem ezeket.

12

és kezdé nékik példázatokban beszélni: egy ember szőlőt ültetett, és körülvéve gyeppével, és sajtót ása, és tornyot építé, és kiadá azt munkásoknak, és elutazék. és a maga idejében szolgát küldé a munkásokhoz, hogy kapjon a munkásoktól a szőlő gyümölcséből. azok pedig megfogván azt, megverék, és üresen küldék vissza. és ismét küldé hozzájuk egy másik szolgát; azt pedig követ dobálván meg, fejét betörék, és gyalázattal illetve, visszaküldék. és ismét másikat küldé; ezt pedig megölelé: és sok másokat; némelyeket megvervén, némelyeket pedig megölvén. minthogy pedig még egy egyetlen szerelmes fia is vala, utoljára azt is elküldé hozzájuk, ezt mondván: a fiamat meg fogják becsülni. azok a munkások azonban ezt mondanak magok között: ez az örökös; jertek, öljük meg őt, és a miénk lesz az örökség. és megfogván azt, megölelé, és a szőlőn kívül veték. mit cselekszik hát a szőlőnek ura? eljö és elveszti a munkásokat, és a szőlőt másoknak adja. ezt az írást sem olvastátok-e? a mely követ az építők megvetettek, az lett a szeglet fejevé. az úrtól lett ez, és csodálatos a mi szemünk előtt. és igyekeznek vala őt megfogni, de féltek a sokaságtól. mert tudták, hogy a példázatot ellenük mondom. azért elhagyván őt, tovább menének. és küldének hozzá némelyeket a farizeusok és a heródes pártiak közül, hogy megfogják őt a beszédben. azok pedig odamenvén, mondanak néki: mester, tudjuk hogy igaz vagy és nem gondolsz senkivel; mert nem tekintesz emberek személyére, hanem igazság szerint tanítod az istennek útját. szabad-e a császárnak adót fizetni vagy nem? fizessünk-e vagy ne fizessünk? ő pedig ismervén az ő képmutatásukat, monda nékik: mit kísértetek engem? hozzatok nekem egy pénzt, hogy lássam. azok pedig hozának. és monda nékik: kié ez a kép és a felírás? azok pedig mondanak néki: a császáré. és felelvén jézus, monda nékik: adjátok meg a mi a császáré, a császárnak, és a mi az istené, az istennek. és elálmélkodának ő rajta. és jövének hozzá saduceusok, a kik azt mondják, hogy nincsen feltámadás. és megkérdezék őt, mondván: mester, mózes azt írta nekünk, hogy ha valakinek fitestvére meghalt, és feleséget hagyott hátra, gyermekeket pedig nem hagyott, akkor az ő feleségét vegye el az ő fitestvére, és támasszon magot a fitestvérenek. heten valónak tehát fitestvérek. és az első feleséget vón, de meghalván, magot nem hagyta. és a második elvevé az asszonyt, de meghala, és magot ő sem hagyta: a harmadik is hasonlóképen; és mind a hét elvevé azt, és magot nem hagyának. legutoljára meghalt az asszony is. a feltámadáskor tehát, mikor feltámadnak, melyiköknek lesz a felesége? mert mind a hétnek a felesége volt. jézus pedig felelvén, monda nékik: avagy nem azért tévelyegték-e, mert nem ismeritek az

írásokat, sem az istennek hatalmát? mert mikor a halálból feltámadnak, sem nem házasodnak, sem férjhez nem mennek, hanem olyanok lesznek, mint az angyalok a mennyekben. a halottakról pedig, hogy feltámadnak, nem olvastátok-e a mózes könyvében, a csipkebokornál, hogy mi módon szóltott néki az isten, mondván: én vagyok ábrahám istene, és izsák istene, és jákób istene. az isten nem holtaknak, hanem élőknek istene. ti tehát igen tévelyegték. akkor hozzá menvén egy az írástudók közül, a ki az ő vetekedéseket hallotta vala, és tudván, hogy jól megfelele nékik, megkérdezé tőle: melyik az első minden parancsolatok között? jézus pedig felele néki: minden parancsolatok között az első: halljad izráél: az úr, a mi istenünk egy úr. szeressed azért az urat, a te istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből, és teljes elmédből és teljes erődből. ez az első parancsolat. a második pedig hasonlatos ehhez: szeresd felabarádotad, mint magadat. nincs más ezeknél nagyobb parancsolat. akkor monda néki az írástudó: jól van, mester, igazán monád, hogy egy isten van, és nincsen kívülé más. és szeretni őt teljes szívből, teljes elméből, teljes lélekből és teljes erőből, és szeretni embernek felebarátját, mint önmagát, többet ér minden égoáldozatnál és véres áldozatnál. jézus pedig látván, hogy bölcsen felelt vala, monda néki: nem messze vagy az isten országától. és többé senki sem meri vala őt megkérdezni. és felele jézus és monda, a mint a templomban tanít vala: mi módon mondják az írástudók, hogy a krisztus dávidnak fia? hiszen dávid maga mondomta a szent lélek által: monda az úr az én uramnak: ülj az én jobb kezem felől, míglen vetem a te ellenségeidet lábad alá számolyul. tehát maga dávid nevezi őt urának, mimódon fia hát néki? és a nagy sokaság örömet hallgatja vala őt. ő pedig monda nékik az ő tanításában: őrizkedjete az írástudóktól, a kik örömet járnak hosszú köntösökben és szeretik a piaczkon való köntösöket. és a gyülekezetekben az előlüléseket, és a lakomákon a főhelyeket: a kik az özvegyeknek házat főlemészti és színből hosszan imádkoznak: ezek súlyosabb ítélet alá esnek. és leülvén jézus a templomperselynek átellenében, nézi vala, hogy a sokaság miként vet pénzt a perselybe. sok gazdag pedig sokat vet vala abba. és egy szegény özvegy asszony is odajövé, két fillért, azaz egy negyed pénzt vete bele. akkor előszólitván tanítványait, monda nékik: bizony mondom néktek, hogy ez a szegény özvegy asszony többet vetett, hogynem mind a többi, a kik a perselybe vetettek vala. mert azok mindnyájan az ő fölöslegükből vetének; ez pedig az ő szegénységéből, a miye csak volt, mind bevété, az ő egész vagyonát.

13

mikor pedig a templomból kiméne, monda néki egy az ő tanítványai közül: mester: nézd, milyen kövek és milyen épületek! jézus pedig felelvén, monda néki: látod ezeket a nagy épületeket? nem marad kö kövön, a mely le nem romboltatik. mikor pedig az olajfák hegyén ül vala, a templom átellenében, megkérdezék őt magukban péter, jakab, jános és andrás: mondd meg nekünk, mikor történnek meg

ezek; és mi lesz a jel, a mikor mindezek beteljesednek? jézus pedig felelvén nékik, kezdé mondani: meglássátok, hogy valaki el ne hitessen titeket. mert sokan jönnek majd az én nevemben, a kik azt mondják: én vagyok: és sokakat elhíthetnek. mikor pedig hallani fogtok háborúkról és háborúk híreiről, meg ne rémüljétek, mert meg kell lenniök; de ez még nem a vég. mert nemzet nemzet ellen, és ország ország ellen támad; és lesznek földindulások mindenfelé, és lesznek éhségek és háborúságok. nyomorúságoknak kezdetei ezek. ti pedig vigyázatok magatokra: mert törvényszékeknek adnak át titeket, és gyülekezetekben vernek meg titeket, és helytartók és királyok elé állítanak és érettem, bizonyágul ő nékik. de előbb hirdettetnie kell az evangéliumnak minden pogányok között. mikor pedig fogva visznek, hogy átadjanak titeket, ne aggodalmaskodjatok előre, hogy mit szóljatok, és ne gondolkodjatok, hanem a mi adatik néktek abban az órában, azt szóljátok; mert nem ti vagytok, a kik szólótok, hanem a szent lélek. halálra fogja pedig adni testvér testvérét, atya gyermekét; és magzatok támadnak szülők ellen, és megölelik őket. és lesztek gyűlöletek mindenki előtt az én nevemért; de a ki mindvégig megmarad, az megtartatik. mikor pedig látjátok a pusztító utálatosságot, a melyről dániel próféta szólt, ott állani, a hol nem kellene (a ki olvassa, értse meg), akkor a kik júdeában lesznek, fussanak a hegyekre; a háztetőn levő pedig le ne szálljon a házba, se be ne menjen, hogy házából valamit kivigyen; és a mezőn levő haza ne térjen, hogy ruháját elvigye. jaj pedig a terhes és a szoptató asszonyoknak azokban a napokban. imádkozzatok pedig, hogy a ti futástok ne télen legyen. mert azok a napok olyan nyomorúságosak lesznek, a milyenek a világ kezdete óta, a melyet isten teremtett, mind ez ideig nem voltak, és nem is lesznek. és ha az úr meg nem rövidítette volna azokat a napokat, egyetlen test sem menekülne meg; de a választottakért, a kiket kiválasztott, megrövidítette azokat a napokat. ha pedig akkor ezt mondja néktek valaki: ímé itt a krisztus, vagy: ímé amott, ne higgyétek. mert hamis krisztusok és hamis próféták támadnak, és jeleket és csodákat tesznek, hogy elhíthessék, ha lehet, még a választottakat is. ti pedig vigyázatok; ímé előre megmondoztam néktek mindent. de azokban a napokban, azután a nyomorúság után, a nap elsötétedik, és a hold nem fénylik, és az ég csillagai lehullanak, és az egekben levő hatalmasságok megrendülnek. és akkor meglátják az embernek fiát eljöni felhőkben nagy hatalommal és dicsőséggel. és akkor elküldi az az ő angyalait, és egybegyűjti az ő választottait a négy szelek felől, a föld végső határáról az ég végső határáig. a fűgefáról vegyétek pedig a példát. a mikor ága már zsendül, és levelet hajt, tudjátok, hogy közel van a nyár. azonképen ti is, mikor látjátok, hogy ezek meglesznek, tudjátok meg, hogy közel van, az ajtó előtt. bizony mondom néktek, hogy el nem múlik ez a nemzetség, a míg meg nem lesznek mindezek. az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédeim soha el nem múlnak. arról a napról és óráról pedig senki semmit sem tud, sem az égből az angyalok, sem a fiú, hanem csak az én. figyeljétek, vigyázatok és imádkozzatok; mert nem

tudjátok, mikor jő el az az idő. úgy mint az az ember, a ki messze útra kelve, házat elhagyván, és szolgáit felhatalmazván, és kinek-kinek a maga dolgát megszabván, az ajtónállónak is megparancsolta, hogy vigyázzon. vigyázatok azért, mert nem tudjátok, mikor érkezik meg a háznak ura, este-e vagy éjfélkor, vagy kakasszókör, vagy reggel? hogy, ha hirtelen megérkezik, ne találjon titeket aludva. a miket pedig néktek mondok, mindenkinek mondom: vigyázatok!

14

két nap mulva pedig húsvét vala és a kovásztalan kenyerek ünnepe. és a főpapok és az írástudók tanakodnak vala, hogy családssággal mimódon fogják meg és öljék meg őt. mert azt mondják vala: ne az ünnepen, hogy a nép fel ne zendüljön. mikor pedig bethániában a poklos simon házánál vala, a mint asztalhoz üle, egy asszony méne oda, a kinél alabástrom edény vala valódi és igen drága nárdus olajjal: és eltörvén az alabástrom edényt kitölté azt az ő fejére. némelyek pedig háborognak vala magok között és mondanak: mire való volt az olajnak ez a tékozlása? mert el lehetett volna azt adni háromszáz pénznél is többért, és odaadni a szegényeknek. és zúgolódnak vala ellene. jézus pedig monda: hagyjatok békét néki; miért bántjátok őt? jó dolgot cselekedett én velem. mert a szegények mindenkor veletek lesznek, és a mikor csak akarjátok, jót tehettek velök; de én nem leszek mindenkor veletek. ő a mi tőle télt, azt tevő: előre megkente az én testemet a temetésre. bizony mondom néktek: valahol csak prédikálják ezt az evangéliumot az egész világon, a mit ez az asszony cselekedett, azt is hirdetni fogják az ő emlékezetére. akkor júdás, az iskaríotes, egy a tizenkettő közül, elméne a főpaphoz, hogy őt azoknak elárulja. azok pedig, a mint meghallák, örvendezének, és ígérék, hogy pénzt adnak néki. ő pedig keresi vala, mimódon árulhatná el őt jó alkalommal. és a kovásztalan kenyerek ünnepének első napján, mikor a húsvéti bárányt vágják vala, mondanak néki az ő tanítványai: hol akarod, hogy elmenvén megkészítsük, hogy megehesd a húsvéti bárányt? akkor elküldé kettőt az ő tanítványai közül, és monda nékik: menjetek el a városba, és egy ember jő előtökbe, a ki egy korsó vizet visz; kövessétek őt, és a hová bemegej, mondjátok a házi gazdának: a mester kérdi: hol van az a szállás, a hol megeszem az én tanítványaimmal a húsvéti bárányt? és ő mutat néktek egy nagy vacsoráló házat berendezve, készen: ott készítsétek el nekünk. elmenének azért az ő tanítványai, és jutának a városba, és úgy találák, a mint nékik megmondotta, és elkészíték a húsvéti bárányt. mikor pedig este lőn, oda méne a tizenkettővel. és a mikor leülnek és esznek vala monda jézus: bizony mondom néktek, egy közületek elárlul engem, a ki velem eszik. ők pedig kezdenék szomorkodni és néki egyenként mondani: csak nem én? a másik is: csak nem én? ő pedig felelvén, monda nékik: egy a tizenkettő közül, a ki velem együtt márt a tábla. az embernek fia jóllehet elmegy, a mint meg van írva felőle; de jaj annak az embernek, a ki az embernek fiát elárulja; jobb

lenne annak az embernek, ha nem született volna. és mikor ők evének, vénén jézus a kenyeret, és hálákat adván, megtöré és adá nékik, mondván: vegyétek, egyétek; ez az én testem. és vénén a poharat, és hálákat adván, adá nékik; és ivának abból mindnyájan; és monda nékik: ez az én vérem, az új szövetség vére, a mely sokakért kiontatik. bizony mondom néktek, nem iszom többé a szőlőtőnek gyümölcséből mind ama napig, a mikor mint újat iszom azt az isten országában. és dicsőretet énekelve kimenének az olajfák hegyére. és monda nékik jézus: ezen az éjszakan mindnyájan megbotránkoztok bennem; mert meg van írva: megverem a pásztort, és elszélednek a juhok. de feltámadásom után előttetek fogok felmenni galileába. péter pedig monda néki: ha mindnyájan megbotránkoznak is, de én nem. és monda néki jézus: bizony mondom néked, hogy ma, ezen az éjszakan, mielőtt a kakas kétszer szólana, háromszor tagadsz meg engem. ő pedig annál inkább erősíti vala: ha veled együtt kell is meghalnom, semmiképen meg nem tagadlak téged. hasonlóképen szólnak vala a többiek is. és menének ama helyre, a melynek gecsemáné a neve; és monda az ő tanítványainak: üljetek le itt, a míg imádkozom. és maga mellé vevé pétért és jakabot és jánost, és kezdte rettegni és gyötörödni; és monda nékik: szomorú az én lelkem mind halálig; maradjatok itt, és vigyázzatok. és egy kevéssé előre menvén, a földre esék, és imádkozék, hogy, ha lehetséges, múltjék el tőle ez az óra; és monda: abba, atyám! minden lehetséges néked. vidd el tőlem ezt a poharat; mindazáltal ne az én akaratom legyen meg, hanem a tied. azután visszatére és aluva találá őket, és monda péternek: simon, alszol? nem bírtál egy óráig vigyázni? vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne jussatok; a lélek ugyan kész, de a test erőtelen. és ismét elmenvén, imádkozék, ugyanazon szavakkal szólván. a mikor pedig visszatére, ismét aluva találá őket; mert a szeimek megnehezédtek vala, és nem tudták mit feleljenek néki. harmadszor is jöve, és monda nékik: aludjatok immár és nyugodjatok. elég; eljött az óra; ímé az embernek fia a bűnösök kezébe adatik. keljetek föl, menjünk: ímé elközelgett, a ki engem elárul. és mindjárt még mikor ő szól vala, eljöve júdás, egy a tizenkettő közül, és vele együtt nagy sokaság, fegyverekkel és botokkal, a főpapoktól, az írástudóktól és a vénektől. az ő elárulója pedig jelt ada nékik, mondván: a kit megcsókolok majd, ő az; fogjátok meg azt, és vigyétek el biztonsággal. és odajutván, azonnal hozzáméne, és monda: mester! mester! és megcsókolá őt. azok pedig ráveték kezeiket, és megfogák őt. de egy az ott állók közül az ő szabályját kivonván, a főpap szolgálájához csapa, és levágá annak fülét. jézus pedig felelvén, monda nékik: mint egy rablóra, úgy jöttetek életem fegyverekkel és botokkal, hogy megfogjátok engem?! naponta nálatok valék, a templomban tanítva, és nem fogtatok meg engem; de szükségök, hogy az íráskok beteljesedjenek. akkor elhagyván őt, mindnyájan elfutának. egy ifjú pedig követé őt, a kinek testét csak egy golyos ing takarta; és megfogák őt az ifjak. de ő ott hagyva az ingét, meztelenül elszalada tőlük. és vevék jézust a főpaphoz. és oda gyűlének mindnyájan a főpapok, a vének és az írástudók. péter pedig távol-

ról követé őt, be egészen a főpap udvaráig: és ott üle a szolgálkával, és melegszik vala a tűznél. a főpapok pedig és az egész tanács bizonyosságot keresnek vala jézus ellen, hogy megölhessék őt; de nem találhatnak vala. mert sokan tesznek vala ugyan hamis tanúbizonyosságot ellene, de a bizonyosságtételek nem valának megegyezők. és némelyek fölkelének és hamis tanúbizonyosságot tőnek ellene, mondván: mi hallottuk, mikor ezt mondá: én lerontom ezt a kézzel csinált templomot, és három nap alatt mást építek, a mely nem kézzel csináltatott. de még így sem vala egyező az ő bizonyosságtételük. akkor a főpap odaállván a középre, megkérde jézust, mondván: semmit sem felelsz-e? mifele bizonyosságot tesznek ezek te elened? ő pedig hallgat vala, és semmit sem felele. ismét megkérdezé őt a főpap, és monda néki: te vagy-e a krisztus, az áldott isten fia? jézus pedig monda: én vagyok. és meglátjátok majd az embernek fiát ülni a hatalomnak jobbján, és eljöni az ég felhőivel. a főpap pedig megszagatván ruháit, monda: mi szükségünk van még tanúkra? hallátok a káromlást. mi tetszik néktek? azok pedig halálra méltónak ítélték őt mindnyájan. és kezdék őt némelyek köpdösni, és az ő orcáját elfedni, és őt öklözni, és mondani néki: prófétájl! a szolgálk pedig arczul csapdossák vala őt. a mint pedig péter lent vala az udvarban, odajöve egy a főpap szolgálói közül; és meglátván pétért, a mint melegszik vala, rátekintvén, monda: te is a názareti jézussal való! ő pedig megtagadá, mondván: nem ismerem, s nem is értem, mit mondasz. és kiméne a tornácra; és a kakas megszólala. a szolgáló pedig meglátva őt, kezdé ismét mondani az ott állóknak: ez közülök való. ő pedig ismét megtagadá. de kevés idő múlva az ott állók ismét mondják vala péternek: bizony közülök való vagy; mert galileabeli is vagy, és a beszéded is hasonló. ő pedig kezdé átkozódni és esküdözni, hogy: nem ismerem azt az embert, a kiről beszéltek. és másodsor szöla a kakas. és péternek eszébe jutta a beszéd, a melyet néki jézus mondott vala, hogy mielőtt a kakas kétszer szölana, háromszor megtagadsz engem. és sírva fakada.

15

és mindjárt reggel tanácsot tartván a főpapok a vénekkel és írástudókkal, és az egész tanács, megkötözvén jézust, elvivek és átadák pilátusnak. és megkérde őt pilátus: te vagy-e a zsidók királya? ő pedig felelvén, monda néki: te mondosz. és erősen vádolják vala őt a főpapok. pilátus pedig ismét megkérde őt, mondván: semmit sem felelsz-e? ímé, mennyi tanúbizonyosságot szólnak ellened! jézus pedig semmit sem felele, annyira hogy pilátus elcsudálkozáék. ünnepenként pedig egy foglyot szokott vala elbocsátani nékik, a kit épen óhajtanak. vala pedig egy barabbás nevű, megkötöztetve ama lázadókkal együtt, a kik a lázadás alkalmával gyilkosságot követtek vala el. és a sokaság kiáltván, kezdé kérni pilátust arra, a mit mindenkor megtesz vala nékik. pilátus pedig felele néki, mondván: akarjátok-e, hogy elbocsássam néktek a zsidók királyát? mert tudja vala, hogy írgységből adták őt kézbe a főpapok. a főpapok azonban felindíták

a sokaságot, hogy inkább barabbást bocsássa el nekik. pilátus pedig felvén, ismét monda nekik: mit akartok tehát, hogy cselekedjem ezzel, a kit a zsidók királyának mondotok? és azok ismét kiáltának: feszítsd meg őt! pilátus pedig monda nekik: mert mi rosszat cselekedett? azok pedig annál jobban kiáltának vala: feszítsd meg őt! pilátus pedig eleget akarván tenni a sokaságnak, elbocsátá nekik barabbást, jézust pedig megostoroztatván, kezökbe adá, hogy megfeszítsék. a vitézek pedig elvivék őt az udvar belső részébe, a mi az órház; és összehívak az egész csapatot. és bíborba öltözteték őt, és tövisből font koszorút tevének a fejére, és elkezdék őt köszönten: üdvöz légy, zsidók királya! és verik vala a fejét nádszállal, és köpdösik vala őt, és térdet hajtva tisztelik vala őt. mikor pedig kicsúfolták őt, levették róla a bíbor ruhát, és a maga ruháiba öltözteték; és kivivék őt, hogy megfeszítsék. és kényszerítének egy mellettök elmenőt, bizonyos czírénei simont, a ki a mezőről jö vala, alekszándernak és rufusnak az atyját, hogy vigye az ő keresztjét. és vívék őt a golgotha nevű helyre, a mely megmagyarázva annyi, mint: koponya helye. és mirhás bort adnak vala neki inni; de ő nem fogadá el. és megfeszítvén őt, eloszták az ő ruháit, sorsot vetvén azokra, ki mit kapjon. vala pedig három óra, mikor megfeszíték őt. az ő kárhoztatásának oka pedig így vala fölébe felírva: a zsidók királya. két rablót is megfeszítének vele, egyet jobb és egyet bal keze felől. és beteljesedék az írás, a mely azt mondja: és a bűnösök közé számlálták. az arra menők pedig szidalmazták vala őt, fejüket hajtogatván és mondván: hah! a ki lerontod a templomat, és három nap alatt fölépítet; szabadítsd meg magadat, és szállj le a keresztől! hasonlóképen pedig a főpapok is, csúfolodván egymás között, az írástudókkal együtt mondják vala: másokat megtartott, magát nem bírja megtartani. a krisztus, az izráel királya, szálljon le most a keresztől, hogy lássuk és higgyünk. a kiket vele feszítettek meg, azok is szidalmazták vala őt. mikor pedig hat óra lön, sötétség támadá az egész földön kilencz óráig. és kilencz óraker fennszóval kiálta jézus mondván: elói, elói! lamma sabaktáni? a mi megmagyarázva annyi, mint: én istenem, én istenem! miért hagyál el engemet? némelyek pedig meghallván ezt az ott állók közül, mondanák: imé illést hívja. egy ember pedig odafutamodék és egy szivacsot megtöltvén eczettel és azt nádszálla tűzvé, inni ada neki, mondván: hagyjátok el, lássuk, ha eljő-e illés, hogy levegye őt. jézus pedig nagy fennszóval kiáltván kibocsátá lelkét. és a templom kárpítja föletől aljáig ketté hasada. látván pedig a százados, a ki vele áellenben áll vala, hogy ekként kiáltva bocsátá ki lelkét, monda: bizony, ez az ember isten fia vala! valának pedig asszonyok is, a kik távolról nézik vala, a kik között vala mária magdaléna, és mária, a kis jakabnak és józsának anyja, és salomé, a kik, mikor galileában vala, akkor is követték vala őt, és szolgálnak vala neki; és sok más asszony, a kik vele mentek vala fel jeruzsálembe. és mikor immár este lön, mivelhogy péntek vala, azaz szombat előtt való nap, eljőve az arimathiai józsef, egy tisztességes tanácsbeli, a ki maga is várja vala az isten országát; beméne bátran pilátushoz,

és kéré jézusnak testét. pilátus pedig csodálkozék, hogy immár meghalt volna; és magához hivatva a századost, megkérde tőle, ha régen halt-e meg? és megtudván a századostól, odaajándékozá a testet józsefnek. ő pedig golycsot vásárolván, és levéven őt, begöngyölé a golycsba, és elhelyezé egy sírboltba, a mely kösziklából vala kivágva; és követ hengeríté a sírbolt szájára. mária magdaléna pedig és mária, a józsé anyja, nézik vala, hová helyezék.

16

mikor pedig elmúlt a szombat, mária magdaléna, és mária a jakab anyja, és salomé, drága keneteket vásárlának, hogy elmenvén, megkenjék őt. és korán reggel, a hétnek első napján a sírbolthoz menének napfelköltekor. és mondják vala maguk között: kicsoda hengeríti el nekünk a követ a sírbolt szájáról? és odatekintvén, láták, hogy a kö el van hengerítve; mert felette nagy vala. és bemenvén a sírboltba, látnak egy ifjút ülni jobb felől, fehér ruhába öltözve; és megfélemlének. az pedig monda nekik: ne féljetek. a názáreti jézus keresitek, a ki megfeszítettetett; föltamadott, nincsen itt; imé a hová őt hordyék. de menjetek el, mondjátok meg az ő tanítványainak és péternek, hogy előttek megyen galileába; ott meglátjátok őt, a mint megmondotta néktek. és nagyhamar kijöven, elfutának a sírbolttól, mert félelem és álmélkodás fogta vala el őket; és senkinek semmit sem szólnak, mert félnek vala. mikor pedig reggel, a hétnek első napján föltamadott vala, megjelenék először mária magdalénának, a kiből hét ördögöt űzött vala ki. ez elmenvén, megjelenté azoknak, a kik vele valának és keseregnek és sírnak vala. azok pedig mikor hallották, hogy él és ő látta vala, nem hívék. ezután pedig közülök kettőnek jelenék meg más alakban, útközben, mikor a mezőre mennek vala. ezek is elmenvén, megjelenték a többieknek; ezeknek sem hívének. azután, mikor asztalnál ülnek vala megjelenék magának a tizenegyznek, és szemükre hányá az ő hitetlenségöket és keményszívúságöket, hogy azoknak, a kik őt feltámadva látták vala, nem hívének, és monda nekik: elmenvén e széles világra, hirdessétek az evangéliomot minden teremtesnek. a ki hiszen és megkeresztelkedik, idvezül; a ki pedig nem hiszen, elkárhozik. azok pedig, a kik hisznek, ilyen jelek követik: az én nevemben ördögöket űznek; új nyelveken szólnak. kígyókat vesznek föl; és ha valami halálost isznak, meg nem árt nekik: betegekre vetik kezeiket, és meggyógyulnak. az úr azért, minekutána szólott vala nekik, felviteték a mennybe, és üle az istennek jobbára. azok pedig kimenvén, prédikálnak mindenütt, az úr együtt munkálván velök, és megerősítvén az ígét a jelek által, a melyek követik vala. ámen!

mivelhogy sokan kezdték rendszerint megírni azoknak a dolgoknak az elbeszélését, a melyek minálunk beteljesedtek, a mint nekünk előnkbe adták, a kik kezdetül fogva szemtanúi és szolgálai voltak az igének: tetszék énnékem is, ki eleitől fogva mindennek szorgalmasan végére jertem, hogy azokról rendszerint írjak néked. jó thaofilus, hogy megtudhasd azoknak a dolgoknak bizonyosságát, a melyekre tanítatlál. heródesnek, a júdea királyának idejében vala egy zakariás nevű pap az abia rendjéből; az ő felesége pedig az áron leányai közül való vala, és annak neve erzsébet. és mind a ketten igazak valának az isten előtt, kik az úrnak minden parancsolataiban és rendelkezéseiben feddhetetlenül jártak. és nem volt nekik gyermekük, mert erzsébet meddő vala, és mind a ketten immár idős emberek valának. lön pedig, hogy mikor ő rendjének sorában papi szolgálatot végzett az isten előtt, a papi tiszt szokása szerint reá jutott a sor, hogy bemenvén az úrnak templomába, jó illatot gerjessen. és a népnek egész sokasága imádkozék kívül a jó illatozás idején; néki pedig megjelenék az úrnak anygala, állván a füstölő oltár jobbjára felől. és láttára megrettené zakariás, és félelem szállá meg őt. monda pedig az angyal néki: ne félj zakariás; mert meghallgattatott a te könyörgésed, és a te feleséged erzsébet szül néked fiat, és nevezed az ő nevét jánosnak. és léssen tenéked örömdőre és vigasságodra, és sokan fognak örüvendezni az ő születésén; mert nagy léssen az úr előtt, és bort és részegítő italt nem iszik; és betelik szent lélekkel még az ő anyjának méhétől fogva. és az izrael fiai közül sokakat megtérít az úrhoz, az ő istenükhöz. és ez ő előtte fog járni az illés lelkével és erejével, hogy az atyák szívét a fiakhoz térítse, és az engedetleneket az igazak bölcsességére, hogy készítsen az úrnak tökéletes népet. és monda zakariás az anygnak: miről tudhatom én ezt meg? mert én vén vagyok, és az én feleségem is igen idős. és felelvén az angyal, monda néki: én gabriel vagyok, ki az isten előtt állok; és küldtettem, hogy szójalak veled, és ez örömdetes dolgokat jelentsem néked. és imé megnémulsz és nem szólhatsz mindama napig, a melyen ezek meglesznek: mivelhogy nem hittél az én beszédimnek, a melyek beteljesednek az ő idejökben. a nép pedig várja vala zakariást, és csodálkozáék, hogy a templomban késik. és kijövéen, nem szólhata nékik; eszökre vevék azért, hogy látást látott a templomban; mert ő csak integetgett nekik, és néma maradt. és lön, hogy mikor leteltek az ő szolgálatának napjai, elméne haza. e napok után pedig fogada méhében erzsébet az ő felesége, és elrejtétték őt hónapig, mondván: így cselekedett velem az úr a napokban, a melyekben reám tekinté, hogy elvegye az én gyalázatomat az emberek között. a hatodik hónapban pedig elküldetéék gabriel angyal istentől galileának városába, a melynek neve nazáret, egy szűzhöz, a ki a dávid házából való józsef nevű férfiúnak volt eljegyezve. a szűznek neve pedig mária. és bemenvén az angyal ő hozzá, monda néki: örülj, kegyelmebe fogadtott! az úr veled van, áldott vagy te az asszonyok között. az pedig látván, megdöbbene az ő beszédén, és elgondolkodék, hogy kicsoda köszöntés ez?! és

monda néki az angyal: ne félj mária, mert kegyelmet találtál az istennél. és imé fogansz a te méhedben, és szülsz fiat, és nevezed az ő nevét jézusnak. ez nagy léssen, és a magasságos fiának hivatattik; és néki adja az úr isten a dávidnak, az ő atyjának, királyi székét; és uralkodik a jákób házán mindörökké; és az ő királyságának vége nem léssen! monda pedig mária az anygnak: mimódon lesz ez, holott én férfiat nem ismerék? és felelvén az angyal, monda néki: a szent lélek száll te read, és a magasságosnak ereje árnyékoz meg téged; azért a mi születik is szentnek hivatik, isten fiának. és imé erzsébet, a te rokonod, ő is fogant fiat az ő vénségében; és ez már a hatodik hónapja néki, a kit meddőnek hívtak: mert az istennél semmi nem lehetetlen. monda pedig mária: imhol az úrnak szolgálója; legyen nekem a te beszéded szerint. és elméne ő töle az angyal. fölkelvén pedig mária azokban a napokban, nagy sietséggel méne a hegységbe, júdának városába; és beméne zakariásnak házába, és köszönté erzsébetet. és lön, mikor hallotta erzsébet mária köszöntését, a magzat repe az ő méhében; és betelék erzsébet szent lélekkel; és fennszóval kiálta, mondván: áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse. és honnát van ez nekem, hogy az én uramnak anyja jön én hozzám? mert imé, a te köszöntésednek szava füleimbe hatolt, a magzat örömdetessel kezdé repesni az én méhemben. és boldog az, a ki hitt; mert beteljesednek azok, a miket az úr néki mondott. akkor monda mária: magasztalja az én lelkem az urat, és örömdez az én lelkem az én megtartó istenemben. mert reá tekintett az ő szolgáló leányának alázatos állapotjára; mert imé mostantól fogva boldognak mondanak engem minden nemzetségek. mert nagy dolgokat cselekedék velem a hatalmas; és szent az ő neve! és az ő irlgalmassága nemzetségről nemzetségre vagyon azokon, a kik őt félík. hatalmas dolgot cselekedék karjának ereje által, elszéleszté az ő szívök gondolatában felfuvalkodottakat. hatalmasokat dönté le trónjaikról, és alázatosakat magasztalt fel. éhezöktől töltött be javakkal, és gazdagokat küldött el üresen. felvév izráelnak, az ő szolgálójának ügyét, hogy megemlékezzék az ő irlgalmasságáról. (a miképen szólott vol a mi atyáinknak), ábrahám iránt és az ő magva iránt mindörökké! marada pedig mária erzsébettel mintegy három hónapig; azután haza tére. erzsébetnek pedig betelék az ő születésének ideje, és szüle fiat. és meghallák az ő szomszédaik és rokonai, hogy az úr nagy kegyelmességet cselekedett ő vele; és együtt örülének vele. és lön nyolczad napon, eljövénék, hogy körülmétéljék a gyermeket; és az ő atyja nevről zakariásnak akarák őt nevezni. és felelvén az ő anyja, monda: nem; hanem jánosnak nevezessék. és mondanák néki: senki sincs a te rokonságodban, a ki ezen a néven neveztetnék. és intének az ő atyjának, hogy minek akarja nevezettni? az pedig táblát kérvén, ezt írta, mondván: jános a neve. és elcsodálkozáának mindnyáján. és feloldódék az ő szája és nyelve azonnal, és szóla, áldván az istent. és félelem szállott minden ő szomszédaikra; és júdeának egész hegyes tartományában elhirdettének mind e dolgok. és szívökre vevék mindenek, a kik hallák, mondván: vajjon mi lesz e gyermekből? és az úrnak keze

vala ő vele. és zakariás, az ő atyja beteljesedék szent lélekkel, és prófétála mondván: áldott az úr, izráel istene, hogy meglátogatta és megváltotta az ő népét, és felemelte az üdvösségnek szarvát nekünk az ő gyermekének, dávidnak házában, a mint szólott az ő szent prófétáinak szája által, kik eleitől fogva voltak, hogy a mi ellenségeinktől megszabadít, és mindazoknak kezéből, a kik minket gyűlölnek; hogy irgalmasságot cselekedjék a mi atyáinkkal, és megemlékezzék az ő szent szövetségéről, az esküvőről, a melylyel megesküdött ábrahámnak, a mi atyánnak, hogy ő megadja nekünk, hogy megszabadulván a mi ellenségeink kezéből, félelem nélkül szolgáljunk néki. szentségben és igazságban ő előtte a mi életünknek minden napjaiban. te pedig kis gyermek, a magasságos isten prófétájának hivatattal; mert az úr előtt jársz, hogy az ő útait megkészítsd; és az üdvösség ismeretére megtanítasd az ő népét, a bűnöknek bocsánatjában. a mi istenünk nagy irgalmasságáért, a melylyel meglátogatt minket a naptámadat a magasságból, hogy megjelenjék azoknak, a kik a sötétségben és a halálnak árnyékában ülnék; hogy igazgassa a mi lábainkat a békességnek útjára! a kis gyermek pedig nevedik és erősödik vala lélekben; és a pusztában vala mind ama napig, a melyen megmutattamagát az izráelnek.

2

és lön azokban a napokban, augusztus császártól parancsolat adaték ki, hogy mind az egész föld összeirattassék. ez az összeírás először akkor történt, mikor siriában czirénus volt a helytartó. mennek vala azért mindenek, hogy beirattassanak, kiki a maga városába. felméne pedig józsef is galileából, názáret városából júdeába, a dávid városába, mely bethlehemnek nevezetik, mivelhogy a dávid házából és háznépe közül való volt; hogy beirattassék máriával, a ki nékijegyeztetett feleségül és várandós vala. és lön, hogy mikor ott valának, betelének az ő szülésének napjai. és szülé az ő elsőszülött fiát; és bepólyálá őt, és helyezteté őt a jászolba, mivelhogy nem vala nékik helyök a vendégfogadó háznál. valának pedig pásztorok azon a vidéken, a kik künn a mezőn tanyáztak és vigyáztak éjszakán az ő nyájok mellett. és imé az úrnak angyala hozzájuk jöve, és az úrnak dicsőisége körülvévő őket: és nagy félelemmel megfélemlének. és monda az angyal nékik: ne féljete, mert imé hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme léssen: mert született néktek ma a megtartó, ki az úr krisztus, a dávid városában. ez pedig néktek a jele: találtak egy kis gyermeket bepólyálva fekvődni a jászolban. és hírtelenséggel jelenék az angyallal mennyei seregek sokasága, a kik az istent dicsérik és ezt mondják vala: dicsőség a magasságos mennyekben az istennek, és e földön békesség, és az emberekhez jó akarat! és lön, hogy mikor elementek az angyalok ő tőlök a mennybe, mondanak a pásztoreberek egymásnak: menjünk el mind bethlehemig, és lássuk meg e dolgot, a melyet az úr megjelentett nekünk. elmenének azért sietséggel, és megtalálák máriát és józsefet, és a kis gyermeket, ki a jászolban fekszik vala. és ezt látván, elhirdeték, a

mi nékik a gyermek felől mondatott vala. és mindenek, a kik hallák, elcsodálkoznak azokon, a miket a pásztorok nékik mondottak. mária pedig mind ez ígéket megtartja, és szívében forgatja vala. a pásztorok pedig visszatérének dicsóítvén és dicsérvén az istent mind azok felől, a miket hallottak és láttak, a mint nékik megmondatott. és mikor betölt a nyolcz nap, hogy a kis gyermeket körülmetéljék, nevezék az ő nevét jézusnak, a mint őt az angyal nevezte, mielőtt fogatottott volna anyja méhében. mikor pedig betölték mária tisztulásának napjai a mózes törvénye szerint, felvivék őt jeruzsálembe, hogy bemutassák az úrnak. (a mint megíratott az úr törvényében, hogy: minden elsőszülött fiú az úrnak szenteltessék), és hogy áldozatot adjanak, a szerint a mint megmondatott az úr törvényében: egy pár gerliczét, vagy két galambfiat. és imé vala jeruzsálemben egy ember, a kinek neve simeon volt, és ez ez ember igaz és istenfélő vala, a ki várta az izráel vigasztalását, és a szent lélek vala ő rajta. és kijelentetett néki a szent lélek által, hogy addig halált nem lát, a míg meg nem látja az úrnak krisztusát. és ő a lélek indításából a templomba méne, és mikor a gyermek jézust bevívék szülői, hogy ő érette a törvény szokása szerint cselekedjenek, akkor ő karjaiba vevé őt, és áldá az istent, és monda: mostan bocsátod el, uram, a te szolgád, a te beszéded szerint, békességben: mert látták az én szemeim a te üdvösségedet, a melyet készítettél minden népnek szeme láttára; világosságul a pogányok megvilágosítására, és a te népednek, az izráelnek dicsőségére. józsef pedig és az ő anyja csodálkoznak azokon, a miket ő felőle mondottak. és megáldá őket simeon, és monda máriának, az ő anyjának: imé ez vettetett sokaknak elestére és feltámadására az izráelben; és jegyül, a kinek sokan ellene mondanak; sőt a te lelketed is általhatja az éles tör; hogy sok szív gondolatai nyilvánvalókká legyenek. és vala egy prófétaasszony, anna, a fánuel leánya, az áser nemzetségéből (ez sok időt élt, miután az ő szüzességétől fogva hét esztendeig élt férjével, és ez mintegy nyolczvannegy esztendő özvegy vala), a ki nem távozik el a templomból, hanem böjtölésekkel és imádkozásokkal szolgál vala éjjel és nappal. ez is ugyanazon órában oda állván, halált adott az úrnak, és szóla ő felőle mindeneknek, a kik jeruzsálemben a váltáságot várták. és mikor mindent elvégeztek az úr törvénye szerint, visszatérének galileába, az ő városukba, názáretbe. a kis gyermek pedig növekedék, és erősödék lélekben, teljesedve bölcsességgel; és az istennek kegyelme vala ő rajta. az ő szülei pedig évenként feljártak jeruzsálembe a húsvét ünnepére. és mikor tizenkét esztendő lett, fölmenének jeruzsálembe az ünnep szokása szerint; és mikor eltelnék a napok, mikor ők visszatérének, a gyermek jézus visszarada jeruzsálemben; és nem vevék észre sem józsef, sem az ő anyja; hanem azt gondolván, hogy az úti társaságban van, egy napi járó földet menének, és keresék őt a rokonok és az ismerősök között; és mikor nem találák őt, visszaszamenének jeruzsálembe, hogy megkeressék. és lön, hogy harmadnapra megtalálták őt a templomban, a doktorok között ülve, a mint őket hallgatta, és kérdezgette őket. és mindnyájan, a kik őt hallgatták,

elálmélkodának az ő értelmén és az ő feleletein. és meglátván őt, elcsodálkoznak, és monda néki az ő anyja: fiam, miért cselekedted ezt velünk? imé atyád és én nagy bánattal kerestünk téged. ő pedig monda nékik: mi dolog, hogy engem kerestetek? avagy nem tudjátok-e, hogy nékem azokban kell foglalatossáknak lennem, a melyek az én atyámnak dolgai? de ők nem érték e beszédet, a mit ő nékik szóla. és aláméne velök, és méne názáretbe; és engedelmes vala nékik. és az ő anyja szívében tartá mind ezeket a dolgokat. jézus pedig gyarapodék bölcsességben és testének állapotjában, és az isten és emberek előtt való kedvességben.

3

tibérius császár uralkodásának tizenötödik esztendejében pedig, mikor júdeában poncius pilátus volt a helytartó, és galileának negyedes fejedelme heródes, iturea és trakhónitis tartományának pedig negyedes fejedelme az ő testvére filep, abiléné negyedes fejedelme meg lisániás, annás és kajafás főpapsága alatt, lön az úrnak szava jánoshoz, a zakariás fiához, a pusztában, és méne a jordán mellett lévő minden tartományba prédikálván a megtérés keresztességét a bűnöknek bocsánatjára; a mint meg van írva ésaiás próféta beszédeinek könyvében, ki ezt mondja: kiáltónak szava a pusztában: készítsétek meg az úrnak útját, egyengessétek az ő ösvényeit. minden völgy betöltetik, minden hegy és halom megalacsonyíttatik; és az egyenetlenek egyenesekké, és a göröngyös utak símákká lesznek; és meglátja minden test az istennek szabadítását. monda azért a sokaságnak, a mely kiméne hozzá, hogy általa megkereszteltessék: viperák fajzati, kicsoda intett meg titeket, hogy a bekövetkező harag elől meneküljete? teremjetelek azért megtéréshez méltó gyümölcsöket, és ne mondogassátok magatokban: ábrahám a mi atyánk! mert mondom néktek, hogy az isten ezekből a kövekből is támaszthat fiaikat ábrahámnak. immár pedig a fejseze is rávetettett a fák gyökerére: minden fa azért, a mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágatatik és a tűzre vettetik. és megkérde őt a sokaság, mondván: mit cselekedjünk tehát? ő pedig felelvén, monda nékik: a kinek két kötőse van, egyiket adja annak, a kinek nincs; és a kinek van eledele, hasonlóképp cselekedjék. és eljövénnek a vámszedők is, hogy megkeresztelkedjenek, és mondanak néki: mester, mit cselekedjünk? ő pedig monda nékik: semmi többet ne követeljete, mint a mi előtökbe rendeltetett. és megkérde őt a vitézek is, mondván: hát mi mit cselekedjünk? és monda nékik: senkit se háborítsatok, se ne patvarkodjatek; és elégedjete meg zsoldokkal. mikor pedig a nép várt és szívökben mind azon gondolkoztak jános felől, hogy vajjon nem ő-e a krisztus; felele jános mindeneknek, mondván: én ugyan keresztellek titeket vízzel; de eljő, a ki nálamnál erősebb, a kinek nem vagyok méltó, hogy sarujának kötőjét megoldjam: az majd keresztel titeket szent lélekkel és tűzzel: kinek szőrolapátja kezében van, és megtisztítja szérűjét; és a gabonát az ő csűrűbe takarja, a polyvát pedig megégeti olthatatlan tűzzel. és még sok egyebekre is intvén őket, hirdeté az

evangéliomot a népnek. mikor pedig heródes, a negyedes fejedelm, megfeddetett őtöle heródiásért, az ő testvérének, filepnek feleségéért és mindama gonoszságokért, a miket heródes cselekedett, ez még azzal tetézte mindezeket, hogy jánost tömlöczbe vetetett. lön pedig, hogy mikor az egész nép megkeresztelkedett, és jézus is megkereszteltetett, és imádkozott, megnyilatkozik az ég, és leszálla ő reá a szent lélek testi ábrázatban mint egy galamb, és szózat lön mennyből, ezt mondván: te vagy amaz én szerelmes fiam, te benned gyönyörködöm! maga jézus pedig mintegy harmincz esztendő volt, mikor tanítani kezdett, ki, a mint állítják vala, a józsef fia vala, ez pedig a hélié, ez mattáté, ez lévié, ez melkié, ez jannáé, ez józsefé, ez matthatiásé, ez ámosé, ez naumé, ez eslié, ez naggaie, ez maaté, ez matthatiásé, ez sémeié, ez józsefé, ez júdáé, ez joannáé, ez rhésáé, ez zorobábelé, ez saláthiélé, ez nérié, ez melkié, ez addié, ez hosámé, ez elmodámé, ez éré, ez jóséé, ez eliézeré, ez jórímé, ez mattáté, ez lévié, ez simeoné, ez júdáé, ez józsefé, ez jónáné, ez eliákimé, ez méleáé, ez maináné, ez mattáté, ez nátnáné, ez dávidé, ez jesséé, ez obedé, ez boázé, ez sálmoné, ez naassoné, ez aminadábé, ez arámé, ez esroné, ez fáresé, ez júdáé. ez jákobé, ez izsáké, ez ábrahámé, ez táréré, ez nákhore, ez sárukhé, ez ragavé, ez fáleké, ez eberé, ez saláé, ez kajnáné, ez arfaksádé, ez semé, ez noéé, ez lámekhé, ez mathuséláé, ez énökhé, ez járedé, ez mahalalelé, ez kajnáné, ez énosé, ez sethé, ez ádamé, ez pedig az istené.

4

jézus pedig szent lélekkel telve, visszatére a jordántól, és viteté a lélektől a pusztába negyven napig, kísértetvén az ördög által. és nem evék semmit azokban a napokban; de mikor azok elmúltak, végre megehezék. és monda néki az ördög. ha isten fia vagy, mondd e könek, hogy változzék kenyérré. jézus pedig felele néki, mondván: meg van írva, hogy nemcsak kenyérről él az ember, hanem az istennek minden igéjével. majd felvívén őt az ördög egy nagy magas hegyre, megmutatá néki e föld minden országait egy szempillantásban, és monda néki az ördög: néked adom mindezt a hatalmat és ezeknek dicsőségét; mert nékem adatott, és annak adja, a kinek akarom; azért ha te engem imádsz, mindez a tied lesz. felelvén pedig jézus, monda néki: távozz imádom, sátn; mert meg van írva: az urat, a te istenedet imádd, és csak néki szolgálj. azután jeruzsálembé vivé őt, és a templom ormára állítván, monda néki: ha isten fia vagy, vesd alá magad innét; mert meg van írva: az ő angyalnak parancsol te felölé, hogy megőrizzenek téged; és: kezökben hordoznak téged, hogy valamiképp meg ne üssed lábadat a köbe. felelvén pedig jézus, monda néki: megmondatt: ne kísértsd az urat, a te istenedet. és elvégezvén minden kísértést az ördög, eltávozik töle egy időre. jézus pedig megtére a léleknek erejével galileába: és híre méne néki az egész környéken. és ő tanita azoknak zsinagógáiban, dicsóítottvén mindenektől. és méne názáretbe, a hol felneveltetett: és beméne, szokása szerint, szombatnapon a zsinagógába, és felállo olvasni. és adák néki az ésaiás próféta könyvét; és a könyvet

feltárván, arra a helyre nyitja, a hol ez vala írva: az úrnak lelke van és rajtam, mivelhogy felkent engem, hogy a szegényeknek az evangéliomot hirdessem, elküldött, hogy a töredelmes szívűeket meggyógyítsam, hogy a foglyoknak szabadulást hirdessek és a vakok szemeinek megnyílását, hogy szabadon bocsássam a lesújtottakat, hogy hirdessem az úrnak kedves esztendejét. és behajtván a könyvet, átadá a szolgának, és leülte. és a zsinagógában mindenek szemei ő reá valának függesztve. ő pedig kezdte hozzájuk szólni: ma teljesedett be ez az írás a ti halálstokra. és mindnyájan bizonytságot tőnek felőle, és elálmélkodának kedves beszédein, a melyek szájából származtak, és mondának: avagy nem a józsef fia-e ez? és monda nékik: bizonyára azt a példabeszédet mondjátok nékem: orvos, gyógyítsd meg magadat! a miket hallottunk, hogy kapernaumban történtek, itt a te hazádban is cselekedd meg azokat. monda pedig: bizony mondom néktek: egy próféta sem kedves az ő hazájában. és igazán mondom néktek, hogy illés idejében sok özvegy asszony volt izráelben, mikor az ég három esztendeje és hat hónapig be volt zárva, úgy hogy az egész tartományban nagy éhség volt; mégis azok közül senkihez nem küldetett illés, hanem csak sidonnak saretájába az özvegy asszonyhoz. és az elizeus próféta idejében sok belpokos volt izráelben; de azok közül egy sem tisztult meg, csak a siriából való naámán. és betelének mindnyájan haraggal a zsinagógában, mikor ezeket hallották. és felkelvén, kiűték őt a városon kívül és vívék őt annak a hegynek szélére, a melyen az ő városuk épült, hogy onnen letaszítsák. ő azonban közöttük átmenve, eltávozék. és leméne kapernaumba, galilea városába; és tanítja vala azokat szombatnapokon. és csodálkoznak az ő tudományán, mert beszéde hatalmas vala. és a zsinagógában vala egy tisztátalan ördögi lélektől megszállt ember, a ki fennhangon kiálta, mondván: ah, mi közünk hozzád názáreti jézus? jöttél, hogy elveszíts minket? ismerlek téged ki vagy: az istennek ama szentje! és megdorgálá őt jézus, mondván: némulj meg és menj ki ez emberből! és az őrdög azt a középre vetvén, kiméne belőle, és nem árta néki semmit. és támad a félelem mindenekben, és egymással szólnak és beszélnek vala, mondván: mi dolg ez, hogy nagy méltósággal és hatálommal parancsol a tisztátalan lelkeknek és kimennek? és elterjede a hír ő felőle a környék minden helyén. azután a zsinagógából eltávozván, a simon házába méne. a simon napa pedig nagy hideglelésben feküdt, és könnyörögtek neki érette. és jézus melé állván, megdorgálá a hideglelést, és az elhagyá őt; és ő azonnal felkelvén, szolgálá nékik. a nap lementével pedig, mindenek, a kiknek különféle betegek valának, ő hozzá vívék azokat; ő pedig mindegyikőjükre reávetvén kezeit, meggyógyítá őket. sokakból pedig ördögök is mentek ki, kiáltozván és mondván: te vagy ama krisztus, az isten fia! de ő megdorgálván, nem engedé őket szólni, mivelhogy tudták, hogy ő a krisztus. a nap fölkeltekor pedig kimenvén, pusztá helyre méne; de a sokaság felkeresé őt, és hozzámenének, és tartóztatták őt, hogy ne menjen el tőlök. ő pedig monda nékik: egyéb városoknak is hirdetnem kell nékem az istennek országát; mert azért

küldtettem. és prédikál vala galilea zsinagógaiban.

5

és lön, hogy mikor a sokaság hozzá tódult, hogy hallgassa az isten beszédét, ő a genezáret tavánál áll vala; és láta két hajót állani a vizen: a halászok pedig, miután azokból kiszállottak, mossák vala az ő hálóikat. és ő bemenvén az egyik hajóba, a mely a simoné vala, kéré őt, hogy vigye egy kissé beljebb a földtől: és mikor leült, a hajóból tanítá a sokaságot. mikor pedig megszűnt beszélni, monda simonnak: evez a mélyre, és vessétek ki hálótokat fogásra. és felelvén simon, monda néki: mester, jöllehet az egész éjszaka fáradtunk, még sem fogtunk semmit: mindazáltal a te parancsolatodra levetem a hálót. és ezt megtévén, halaknak nagy sokaságát keríték be; szakadoz vala pedig az ő hálójuk. intének azért társaiknak, a kik a másik hajóban valának, hogy jöjjenek és segítsenek nékik. és eljövén, megtölték mind a két hajót, annyira, hogy csaknem elsüllyedének. látván pedig ezt simon péter, jézusnak lábai elé esik, mondván: eredj el én tőlem, mert én bűnös ember vagyok, uram! mert félelem fogta körül őt és mindazokat, a kik ő vele valának, a halfogás miatt, a melyet fogtak; hasonlóképen jakabot és jánost is, a zebedeus fiait, a kik simonnak társai valának. és monda simonnak jézus: ne félj; mostantól fogva embereket fogsz. és a hajókat a szárazra vonván, elhagyá mindenöket és követék őt. és lön, hogy mikor az egyik városban vala, ímé vala ott egy poklossággal teljes ember: és mikor meglátta jézust, arcza borulva kéré őt, mondván: uram, ha akarod, megtisztíthatasz engem! jézus pedig kinyújtván kezét, illeté azt, mondván: akarom, tisztulj meg. és azonnal eltávozék tőle a belpokosság. és ő megparancsolá néki, hogy azt senkinek se mondja el; hanem eredj el, úgymond, mutasd meg magad a papnak, és vígy áldozatot a te megtisztulásodért, a mint mózes parancsolta, bizonytságu ő nékik. a hír azonban annál inkább terjedt ő felőle; és nagy sokaság gyüle egybe, hogy őt hallgassák, és hogy általa meggyógyuljanak az ő betegségeikből. de ő félrevonula a pusztákba, és imádkozék. és lön egy napon, hogy ő tanít vala: és ott ülének a farizeusok és a törvénynek tanítói, a kik jöttek galileának és júdeának minden faluiból és jeruzsálemből: és az úrnak hatalma vala ő vele, hogy gyógyítson. és ímé valami férfiak ágyon egy embert hozának, a ki gutaütött vala; és igyekezének azt bevinni őt ő elébe tenni. de nem találván módot, hogy a sokaság miatt mikép vigyék őt be, felhágának a háztetőre, és a cseréphéjazaton át bocsáták őt alá ágyastól jézus elé a középre. és látván azoknak hitét, monda: ember, megbocsáttattak néked a te bűneid. az írástudók pedig és a farizeusok elkezdének tanakodni, mondván: kicsoda ez, a ki ily káromlást szól? ki bocsáthatja meg a bűnt, hanemha egyedül az isten? jézus pedig észrevévén az ő tanakodásukat, felelvén, monda nékik: mit tanakodtok a ti szívetekben? melyik könnyebb, azt mondani: megbocsáttattak néked a te bűneid; vagy azt mondani: kelj fel és járj? hogy pedig megtudjátok, hogy az ember fiának van hatalma e földön megbocsátani a bűnöket, (monda a

gutaütöttnek): néked mondom, kelj fel, és fölvén nyoszolyád, eredj haza! és az rögtön felkelvén azok szemeláttára, fölvevé a min feküdt, és elméne haza, dicsőítvén az istent. és az álmélkodás elfogá mindnyájukat, és dicsőíték az istent, és betelének félelemmel, mondván: bizony csodadolgokat láttunk ma! ezek után pedig kiméne, és láta egy lévi nevű vámszedőt, a ki a vámnál ül vala, és monda néki: kövess engem! és az mindeneket elhagyván, felkele és követé őt. és lévi nagy lakomat készíté néki az ő házánál; és vala ott nagy sokasága a vámszedőknek és egyebeknek, a kik ő velök telepedtek volt. és köztük az írástudók és farizeusok zúgolódnának az ő tanítványai ellen, mondván: miért esztek és isztok a vámszedőkkel és a bűnösökkel? és felelvén jézus, monda nékik: az egészségeseknek nincs szükségük orvosra, hanem a betegeknek. nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket a megtérésre. azok pedig mondanák néki: mi az oka, hogy a jános tanítványai gyakorta böjtölnek és imádkoznak, valamint a farizeusokéi is; a te tanítványaid pedig esznek és isznak? ő pedig monda nékik: avagy mivelhetitek-e azt, hogy a lakodalmasok böjtöljenek, a míg a völegény velök van? de eljönnek a napok, és mikor a völegény elvétetik ő tőlök, akkor majd böjtölnek azokban a napokban. és monda nékik példabeszédet is: senki nem toldja az új posztó foltot az ó posztóhoz; mert különben az újat is megszakasztja és az ó posztóhoz nem illik az újból való folt. és senki sem tölté az új bort ő tömlőbe; mert különben az új bor megszakasztja a tömlőket, és a bor kiömlő, és a tömlők is elvesznek. hanem az új bort új tömlőkbe kell tölteni, és mind a kettő megmarad. és senki, a ki ő bort iszik, mindjárt újat nem kíván, mert azt mondja: jobb az ó.

6

lön pedig a húsvét szombatját követő második szombaton, hogy a vetések között méne által és az ő tanítványai gabonafejeket szagatván és azokat kezeikkel kimorzsolván, ettek. némelyek pedig a farizeusok közül mondanák nékik: miért cselekszitek azt, amit szombatnapokon nem szabad cselekedni? és felelvén jézus, monda nékik: nem olvastátok-e, mit cselekedett dávid, mikor megéhezett ő és a kik vele voltak? mi módon ment be az úrnak házába és vette el a szent kenyereket és ette meg és adott azoknak is, a kik vele voltak, a melyeket pedig nem szabad megenni, hanem csak a papoknak? és monda nékik: az embernek fia ura a szombatnak is. lön pedig más szombaton is, hogy ő a zsinagógába méne és taníta, és vala ott egy ember, a kinek a jobb keze száradt volt. az írástudók és farizeusok pedig leselekédének ő utána, ha vajjon gyógyít-e majd szombatnapon, hogy vádat találjanak ellene. ő pedig tudván azoknak gondolatait, monda a száradt kezű embernek: kellj fel és állj elő! és felkelvén, előáll. monda azért nékik jézus: valamit kérdek tőletek: szabad-e szombaton jót tenni, vagy rosszat tenni? az életet megtartani, vagy elveszteni? és körültekinté mindnyájokon, monda az embernek: nyújtsd ki a kezedet! az pedig úgy cselekedék, és

keze oly éppé lön, mint a másik. azok pedig eltélének esztelenséggel és beszélgetnek vala egymás közt, hogy mit cselekedjenek jézussal? és lön azokban a napokban, kiméne a hegyre imádkozni, és az éjszakát az istenhez való imádkozásban tölté el. és mikor megvirradta, előszólíta az ő tanítványait és kiválasztá azok közül tizenkettőt, a kiket apostoloknak is nevezte: simont, a kit péternek is nevezte, és andrást, annak testvérét, jakabot és jánoszt, filepet és bertalant, mátét és tamást, jakabot, az alfeus fiát, és simont, a ki zelotesnek nevezeték, júdást, a jakab fiát és iskariotes júdást, a ki árulóvá is lön; és alámenvén ő velök, megállá a síkságon, és az ő tanítványainak serege és a népek nagy sokasága egész júdeából és jeruzsálemből és tírusnak és sidonnak tengermelléki határából, a kik jöttek, hogy hallgassák őt és meggyógyíttassanak betegségeikből. és a kik tisztátalan lelkektől gyötrettek, meggyógyulának. és az egész sokaság igyekezik vala őt illetni: mert erő származék belőle, és mindeneket meggyógyíta. ő pedig felemelvén szemeit az ő tanítványaira, monda: boldogok vagytok ti szegények: mert tiétek az isten országa. boldogok ti, kik most éheztek: mert megelégtettek. boldogok ti, kik most sírtok: mert nevetni fogtok. boldogok lesztek, mikor titeket az emberek gyűlölnék, és kirekesztenék, és szidalmaznak titeket, és kivetik a ti neveteket, mint gonoszt, az embernek fiáért. örüljete az azon napon és örvendezzete; mert ímé a ti jutalmatok bőséges a mennyben; hiszen hasonlóképen cselekedtek a prófétákkal az ő atyáik. de jaj néktek, gazdagoknak, mert elvettétek a ti vigasztalásokat. jaj néktek, kik beteltetek; mert éhezni fogtok. jaj néktek, kik most nevettek; mert sírni és jajgatni fogtok. jaj néktek, mikor minden ember jót mond felőletek; mert épen így cselekedtek a hamis prófétákkal az ő atyáik. de néktek mondom, kik engem hallgattok: szeressétek ellenségeiteket, jól tegyetek azokkal, a kik titeket gyűlölnék, áldjátok azokat, a kik titeket átkoznak, és imádkozzatok azokért, a kik titeket háborgatnak. a ki egyik arcodat megüti, fordítsd néki a másikat is; és attól, a ki felső ruhádat elveszi, ne vond meg alsó ruhádat se. mindennek pedig, a ki tőled kér, adj; és attól, a ki elveszi a tiédet, ne kérd vissza. és a mint akarjátok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is akképen cselekedjete azokkal. mert ha csak azokat szeretitek, a kik titeket szeretnek, mi jutalmatok van? hiszen a bűnösök is szeretik azokat, a kik őket szeretik. és ha csak azokkal tesztek jól, a kik veletek jól tesznek, mi jutalmatok van? hiszen a bűnösök is ugyanazt cselekszik. és ha csak azoknak adtok kölcsönt, a kiktől reménylitek, hogy visszakapjátok, mi jutalmatok van? hiszen a bűnösök is adnak kölcsönt a bűnösöknek, hogy ugyanannyit kapjanak vissza. hanem szeressétek ellenségeiteket, és jól tegyetek, és adjatok kölcsönt, semmit érte nem várván; és a ti jutalmatok sok lesz, és ama magasságos istennek fiaai lesztek: mert ő jóltévő a háládatlanokkal és gonoszokkal. legyetek azért irtalmasok, mint a ti atyátok is irtalmas. ne ítéljete és nem ítéltette; ne kárhozsátatok és nem kárhoztattok; megbocsássatok, néktek is megbocsáttatik; adjatok, néktek is adatik; jó mértéket,

megnyomottat és megrázottat, színig teltet adnak a ti öletekbe. mert azzal a mértékkel mérnek néktek, a melylyel ti mértéket. példabeszédet is monda nékik: vajjon a vak vezetheti-e a világtalant? avagy nem mindketten a verembe esnek-e? nem feljebb való a tanítvány az ő mesterénél; hanem mikor tökéletes lesz, mindenki olyan lesz, mint a mestere. miért nézed pedig a szálkát, a mely a te atyádfia szemében van, a gerendát pedig, mely a te saját szemedben van, nem veszed észre? avagy mi módon mondhatod a te atyádfiának: atyámfia, hadd vessem ki a szálkát a te szemedből, holott te a te szemedben lévő gerendát nem látod. te képmutató, vesd ki először a gerendát a te szemedből és azután gondolj arra, hogy kivessd a szálkát, a mely a te atyádfia szemében van. nem jó fa az, a mely romlott gyümölcsöt terem; és nem romlott fa az, a mely jó gyümölcsöt terem. mert minden fa az ő tulajdon gyümölcséről ismertetik meg; mert a tövisről nem szednek fűgét, sem a szederindáról nem szednek szőlőt. a jó ember az ő szívének jó kincseiből hoz elő jót; és a gonosz ember az ő szívének gonosz kincseiből hoz elő gonoszt: mert a szívnek teljességéből szól az ő szája. miért mondjátok pedig nékem: uram! uram! ha nem mívelitek a miket mondok? valaki én hozzám jó és hallgatja az beszédimet és azokat megtartja, megmondom néktek, mihez hasonló. hasonló valamely házépítő emberhez, a ki leásott és mélyre hatolt, és kösziklára vetett fundamentomot: mikor aztán árvíz lett, beleütközött a folyóvíz abba a házba, de azt meg nem mozdíthatta: mert kösziklán épült. a ki pedig hallgatja, de nem tartja meg, hasonló ahhoz az emberhez, a ki csak a földön építette házat fundamentum nélkül: a melybe beleütközvén a folyóvíz, azonnal összeomlott; és nagy lett annak a háznak romlása.

7

mikor pedig minden ő beszédeit a nép hallatára elvégezte, beméne kapernaumba. egy századosnak szolgálja pedig, aki annál nagy becsületben volt, igen rosszul lévén, már halófélben vala. az pedig, mikor hallott jézus felől, hozzá küldé a zsidók véneit, kérvén őt, hogy jöjjön el és gyógyítsa meg az ő szolgáját. azok pedig jézushoz menvén, igen kérék őt, mondván: méltó, hogy megtedd néki; mert szereti a mi nemzetünket, és a zsinagógát is ő építette nekünk. jézus tehát elméne velök. mikor azonban már nem messze volt a háztól, eléje küldé a százados néhány jó barátját, izenvén néki: uram, ne fáradsz magad; mert nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj; a miért is magamat sem tartottam érdemesnek arra, hogy hozzá menjek: hanem csak szóval mondd, és meggyógyul az én szolgám. mert én is hatalom alá vetett ember vagyok, és vitézek vannak alattam; és ha az egyiknek azt mondom: eredj el, elmegy; vagy a másíknak: jövel, eljő; és ha szolgámnak szólok: tedd ezt, azt teszi. jézus pedig ezeket hallván, elcsupdalkozék ő rajta; és hátrafordulván monda az őt követő sokaságnak: mondom néktek, ilyen hitet izráelben sem találtam! és a küldöttek visszatérvén a házhoz, a beteg szolgát már egészségsben találták. és

lőn másnap, hogy méne nain nevű városba; és az ő tanítványai sokan menének ő vele, és nagy sokaság. mikor pedig a város kapujához közelített, imé egy halottat hoznak vala ki, egyetlen egy fiát az anyjának, és az özvegy asszony vala; és a városból nagy sokaság volt ő vele. és látván őt az úr, megkönyörüle rajta, és monda néki: ne sírj. és oda menvén, illetté a koporsót; a vivők pedig megállának. és monda: ifjú, néked mondom, kelj föl! és felüle a megholt, és kezdé szólni; és adá őt anyjának. és elfogá mind azokat a félelem, és dicsőíték az istent, mondván: nagy próféta támadt mi köztünk; és: az isten megtekintette az ő népét. és kiméne ő felüle e hír az egész júdeába, és a körül való minden tartományba. és jánosnak mind ezeket elmondták a tanítványai. és jános az ő tanítványai közül kettőt előszólítván, elküldé jézushoz, mondván: te vagy-e az, a ki eljövendő vala, vagy mást várjunk? mikor azért azok a férfiak hozzámentek, mondanák: kereszteselő jános küldött minket te hozzád, mondván: te vagy-e az, a ki eljövendő vala, vagy mást várunk? azon órában pedig sokakat gyógyítja meg betegségeiből, csapásokból, tisztátalan lelkektől, és sok vaknak adá meg szeme világát. és felelvén jézus, monda nékik: elmenvén mondjátok meg jánosnak, a miket láttatok és hallottatok: hogy a vakok szemeik világát veszik, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a siketek hallanak, a halottak feltámadnak, a szegényeknek az evangélium prédikáltatik. és boldog, valaki én bennem meg nem botránkozik. mikor pedig elmentek a jános követői, kezdé mondani a sokaságnak jános felől: mit látni mentetek ki a pusztába? szélingatta nádszálat-e? hát mit látni mentetek ki? puha ruhákba öltözött embert-e? imé a kik drága öltözetben és gyönyörűségben vannak, a királyok palotáiban vannak. hát mit látni mentetek ki? prófétát-e? bizony mondom néktek, prófétánál is nagyobb. ez az, a ki felől meg van írva: imé én elküldöm az én követemet a te orczád előtt, ki elkészíti előtted a te útadat. mert mondom néktek, hogy azok között, a kik asszonytól születtek, egy sincs nagyobb próféta kereszteselő jánosnál; de a ki kisebb az isten országában, nagyobb ő nála. és mikor ezt hallotta az egész nép és a vámszedők, igazat adának az istennek, megkeresztelkedvén a jános keresztségével; a farizeusok pedig és a törvénytudók az isten tanácsát megveték ő magokra nézve, nem keresztelkedvén meg őtől. monda pedig az úr: mihez hasonlítsam azért e nemzetségnek embereit? és mihez hasonlók? hasonlók a piaczon ülő gyermekekhez, kik egymásnak kiáltanak, és ezt mondják: sípoltunk néktek, és nem tánczoltatok; siralmas énekeket énekeltünk néktek, és nem sírtatok. mert eljött kereszteselő jános, a ki kenyeret sem eszik, bort sem iszik, és ezt mondjátok: ördög van benne. eljött az embernek fia, a ki eszik és iszik, és ezt mondjátok: imé a falánk és borívó ember, a vámszedők és bűnösök barátja. és igazoltatik a bölcsesség minden ő fiaitól. kéré pedig őt egy a farizeusok közül, hogy ő vele egyék; annakokáért bemenvén a farizeus házába, leüle enni. és imé a városban egy asszony a ki bűnös vala, mikor megtudta, hogy ő a farizeus házában leült enni, hoza egy alabástrom szelencze drága kenetet. és megállván há-

tul az ő lábainál sírva, könnyeivel kezdé öntözni az ő lábait, és fejének hajával törle meg, és csókolgatá az ő lábait, és megkené drága kenettel. mikor pedig ezt látta a farizeus, a ki őt meghívta, monda magában: ez, ha proféta volna, tudná ki és miféle asszony az, a ki őt illeti: hogy bűnös. és felevlén jézus, monda néki: simon, van valami mondani valóm néked. és az monda: mester, mondjad. egy hitelezőnek két adósa vala: az egyik adós vala ötszáz pénzzel, a másik pedig ötvennel. és mikor nem volt nékik miből megadni, mind a kettőnek elengedé. e kettő közül azért, mondd meg, melyik szereti őt jobban? felevlén pedig simon, monda: azt gondolom, hogy az, a kinek többet engedett el. és az jézus monda néki: igazán ítéltél. és az asszonyhoz fordulván, monda simonnak: látod-e ez asszonyt? bejövék a te házádba, az én lábaimnak vizet nem adál: ez pedig könnyeivel öntöze az én lábaimat, és fejének hajával törle meg. engem meg nem csókolál: ez pedig az időtől fogva, hogy bejöttem, nem szűnt meg az én lábaimat csókolgatni. olajjal az én fejemet meg nem kented: ez pedig drága kenettel kené meg az én lábaimat. minekokaért mondom néked: néki sok bűne bocsáttatott meg; mert igen szeretett; a kinek pedig kevés bocsáttatik meg, kevésbé szeret. és monda annak: megbocsáttattak néked a te bűneid. és a kik együtt ülének vele az asztalnál, kezdék magukban mondani: ki ez, hogy a bűnőket is megbocsátja? monda pedig az asszonynak: a te hited megtartott téged. eredj el békességgel!

8

és lön ezután, hogy ő jár vala városokként és falunként, prédikálván és hirdetvén az isten országát, és vele a tizenkettő, és némely asszonyok, a kiket tisztátalan lelkektől és betegségekből gyógyított meg, mária, a ki magdalénának nevezetik, kiből hét ördög ment ki, és johanna, khúzának, a heródes gondviselőjének felesége, és zszusánna, és sok más asszony, kik az ő vagyonukból szolgálnak néki. mikor pedig nagy sokaság gyűlt egybe, és minden városból mentek vala ő hozzá, monda példázat által: kiméne a magvető, hogy elvesse az ő magvát: és magvetés közben némely esék az útfélre; és eltaposatták, és az égi madarak megevék azt. és némely esék a kősziklára; és mikor kikelt, elszáradá, mert nem vala nedvessége. némely esék a tövis közé; és a tövisek vele együtt növekedvén, megfojták azt. némely pedig esék a jó földbe; és mikor kikelt, százannyi hasznót hozá. ezeket mondván, kiált vala: a kinek van füle a hallásra, hallja. és megkérde őt az ő tanítványai, mondván: mi lehet e példázat? ő pedig monda nékik: néktek adatott, hogy az isten országának titkait értsétek; egyebeknek példázatokban, hogy látván ne lássanak, és hallván ne értsenek. a példázat pedig ez: a mag az isten beszéde. az útfélen valók pedig azok, a kik hallják; aztán eljő az ördög, és kikapja az ígét az ő szívökből, hogy ne higgyenek és ne idvezüljenek. és a kősziklán valók azok, a kik, mikor hallják, örömmel veszik az ígét; de ezeknek nincs gyökérük, a kik egy ideig hisznek, a kísértés idején pedig elszakadnak. és a melyik a tövis közé esett, ezek azok, a kik hallották, de elmenvén, az élet gondjaitól, és gazdagságától és

gyönyörűségeitől megfojthatnak, és gyümölcsöt nem teremnek. a melyik pedig a jó földbe esett, ezek azok, a kik a hallott ígét tisztá és jó szívvél megtartják, és gyümölcsöt teremnek békétűréssel. senki pedig, ha gyertyát gyújt, be nem fedi azt valami edénnyel, sem az ágy alá nem rejt; hanem a gyertyatartóba teszi, hogy a kik bemennek, lássák a világot. mert nincs oly titok, mely nyilvánvalóvá ne lenne; és nincs oly elrejtett dolog, mely ki ne tudódnék, és világosságra ne jöne. meglássátok azért, mimódon hallgatójátok: mert a kinek van, annak adatik; és a kinek nincs, még a mijét gondolja is hogy van, elvétetik tőle. jövének pedig hozzá az ő anyja és atyjafiai, de nem tudtak hozzá jutni a sokaság miatt. és tudtára adák néki, mondván: a te anyád és atyádfiai kiűnn állnak, téged akarván látni. ő pedig felevlén, monda nékik: az én anyám és az én atyámfiai ezek, a kik az isten beszédét hallgatják, és megcselekszik azt. lön pedig egy napon, hogy beméne a hajóba ő és az ő tanítványai; és monda nékik: menjünk a tónak túlsó partjára. és elindulának. de hajózásuk közben elszenderedék; és szélvész csapott le a tóra, és megmerülének, és veszedelemben valának. és hozzá menvén, felkölték őt mondván: mester, mester, elveszünk! ő pedig felserkenvén, megdorgálá a szelet és a víznek hajbait; és megszűnének, és lön csendesség. és monda nékik: hol van a ti hitetek? és félelemmel csodálkoznak vala, mondván egymásnak: ugyan ki ez, hogy a szeleknek is, a víznek is parancsol, és engednek néki? és evezének a gaderénusok tartományai, mely galileával átellenben van. és mikor ő kiment a földre, jöve elébe a városból egy ember, kiben ördögök voltak sok időtől fogva, sem ruhába nem öltözött, sem házbán nem lakott, hanem a sírboltokban. és mikor meglátta jézust, felkiálta és lábai elé esék néki, és fenszóval mondja: mi közöm van nékem te veled, jézus, fel-séges istennek fia? kérlek téged, ne gyötörj engem. mert azt parancsolá annak a tisztátalan léleknek, hogy menjen ki az emberből. mert gyakran elragadá őt: annakokaért lánczokkal és békókkal megkötözve őrizteték; de a kötelékeket elszagatván, az ördögöt a pusztákba hajtatták. megkérde pedig őt jézus, mondván: mi a neved? és ő monda: légió; mert sok ördög ment vala bele. és kérék őt, hogy ne parancsolja nékik, hogy a mélységbe menjenek. vala pedig ott egy nagy disznónyáj, legelésze a hegyen; és kérék őt, hogy engedje meg nékik, hogy azokba menjenek. és megengede nékik. és minekutána kimentek az ördögök az emberből, bemenének a disznókba; és a disznónyáj a meredekről a tóba rohana, és megful-lada. a pásztorok pedig látván mi történt, elfutának, és elmenvén, hírré adák a városban és a falukban. kimenének azért megnézni mi történt; és menének jézushoz, és űlve találák az embert, kiből az ördögök kimentek, felöltözve és eszénél, a jézus lábainál; és megfélemlének. elbeszélék pedig nékik azok is, a kik látták, mimódon szabadult meg az ördögös. és kéré őt a gadarénusok körül való tartományok egész sokasága, hogy ő közülük menjen el, mert felette igen félnek vala: ő pedig beülvén a hajóba, visszatére. kéré pedig őt az az ember, a kiből az ördögök kimentek, hogy ő vele lehessen; de jézus elbocsátá őt, mondván: térj vissza házadhoz, és beszéld el, mely nagy

dolgokat tett az isten veled. elméne azért, hirdetvén az egész városban, mely nagy dolgokat cselekedett jézus ő vele. és lön, hogy mikor jézus visszatért, a nép örömmel fogadá őt; mert mindnyájan várják vala őt. és imé eljőve egy ember, kinek jairus vala neve, ki a zsinagógának feje volt; és jézus lábai előtt leesvén, kéré őt, hogy menjen be az ő házába; mert vala néki egy egyetlen leánya, mintegy tizenkét esztendő, és az halálán volt. mikor pedig ő méne, a sokaság szorongatá őt. és egy asszony, ki vér folyás-ban volt tizenkét esztendőtől fogva, és bár minden vagyonát az orvosokra költötte, senki meg nem tudta gyógyítani, hátulról hozzá járulván, illeté az ő ruhájának peremét; és azonnal ellálla vérenek folyása. és monda jézus: ki az, a ki engem illette? és mikor mindnyájan tagadták, monda péter és a kik ő vele valának: mester, a sokaság nyom és szorongat téged, és azt mondod: ki az, a ki engem illette? jézus pedig monda: illette engem valaki; mert én észrevettem, hogy erő származék ki tőlem. mikor pedig látta az asszony; hogy nem maradt titokban, reszketve előjőve és előtte leesvén, megjelenté néki az egész sokaság előtt, miért illette őt, és hogy azonnal meggyógyult. és ő monda néki: bízzál leányom, a te hited megtartott téged; eredj el békességgel! mikor még a szó szájában vala, eljőve egy ember a zsinagóga fejének házából, mondván néki: meghalt a leányod; ne fáradsz a mestert! jézus pedig mikor ezt hallotta, felele néki, mondván: ne félj; csak higgy, és megtartatik. bemenvén pedig a házba, senkit nem bocsáta be, csak pétért, jakabot, jánost és a leányzó atyját és anyját. sírának pedig mindnyájan, és gyászolák azt; ő pedig monda: ne sírjatok; nem halt meg, hanem alsuzik. és kineveték őt, tudván, hogy meghalt. ő pedig mindenkit kiküldvén, és a leányzó kezét megfogván, kiálta, mondván: leányzó, kelj fel! és visszatéरे annak lelke, és azonnal fölkele; és ő parancsolá, hogy adjanak néki enni. és elálmélkodának annak szülei; ő pedig megparancsolá, hogy senkinek ne mondják, a mi történt.

9

minekutána pedig összehívta jézus az ő tizenkét tanítványát, ada nékik erőt és hatalmat minden örödgök ellen, és betegeségek gyógyítására. és elküde őket, hogy prédikálják az isten országát, és betegeket gyógyítsanak. és monda nékik: semmit az útra ne vigyetek, se pálczákat, se táskát, se kenyeret, se pénzt; se két-két ruhátok ne legyen. és valamely házba bementek, ott maradjatok, és onnét induljatok tovább. és valakik be nem fogadnak titeket, kimenvén abból a városból, még a port is verjétek le lábatokról, biznyságul ő ellenök. kimenvén annakokáért, bejárák a falukat, hirdetvén az evangéliomot, és gyógyítván mindenütt. meghallá pedig heródes a negyedes fejedelem, mindazokat, a mik ő általa történtek: és zavarban volt, mivelhogy némelyek azt mondák, hogy jános támadt fel a halálból; némelyek pedig, hogy illés jelent meg; mások meg, hogy a régi próféták közül támadt fel valamelyik. és monda heródes: jánosnak én vettem fejét: kicsoda hát ez, a ki felől én ilyen dolgokat hallok? és igyekezik vala őt látni. visszatérvén pedig az apos-

tolok, elbeszélének néki mindent, a mit cselekedtek. és azokat maga mellé vévén, elvonula magánosan a bethsaida nevű városnak pusztá helyére. a sokaság pedig ezt megtudván, követé őt: és ő örömmel fogadván őket, szóla nékik az isten országáról, és a kiknek gyógyulásra volt szükségök, azokat meggyógyítá. a nap pedig hanyatlani kezdett; és a tizenkettő ő hozzá járulván, monda néki: bocsásd el a sokaságot, hogy elmenvén a körülvaló falvakba és majorokba megszálljanak, és eledelt találjanak, mert itt pusztá helyen vagyunk. ő pedig monda nékik: adjatok nékik ti enni. azok pedig mondanak: nincs nekünk több őt kenyerünknel és két halunknál; hanem ha elmegyünk és mi veszünk eledelt az egész sokaságnak, mert valának ott mintegy ötezeren férfiak. monda pedig az ő tanítványainak: ültessétek le őket csoportokba ötvenével. és a képen cselekedének, és leülteték valamennyit. minekutána pedig vette az őt kenyeret és a két halat, a mennybe emelvén szemeit, megáldá azokat, megszegé; és adá a tanítványoknak, hogy a sokaság elé tegyék. evének azért és meglegedének mindnyájan; és felszedék a mi darabok maradtak tőlük, tizenkét kosárral. és lön, mikor ő magában imádkozék, vele valának a tanítványok; és megkérde őket, mondván: kinek mond engem a sokaság? ők pedig felelvén, mondanak: keresztelő jánosnak; némelyek pedig illésnek; némelyek pedig, hogy a régi próféták közül támadt fel valamelyik. és monda nékik: hát ti kinek mondotok engem? felelvén pedig péter, monda: az isten ama krisztusának. ő pedig reájok parancsolván, meghagyá, hogy ezt senkinek ne mondják; ezt mondván: szükség az ember fiának sokat szenvedni és megvetetni a vénektől, a főpapoktól és írástudóktól, és megöletni, és harmadnapon feltámadni. mondia vala pedig mindeneknek: ha valaki én utánam akar jöni, tagadja meg magát, és vegye fel az ő keresztjét minden nap, és kövessen engem. mert a ki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt; a ki pedig elveszti az ő életét én érettem, az megtartja azt. mert mit használ az embernek, ha mind e világot megnyeri is, ő magát pedig elveszti vagy magában kárt vall? mert valaki szégyel engem és az én beszédemet, az embernek fia is szégyelni fogja azt, mikor eljő az ő dicsőségével, és az atyával és a szent angyalokéval. mondom pedig néktek bizonynal, hogy vannak az itt állók közül némelyek, kik a halált meg nem kóstolják, mígnem meglátják az istennek országát. és lön e beszédök után mintegy nyolczadnappal, hogy maga mellé vevé pétért, jánost és jakabot, és felméne a hegyre imádkozni. és imádkozása közben az ő orczájának ábrázata elváltozék, és az ő ruhája fehér és fénylő lön. és imé két férfiú beszél vala ő vele, kik valának mózes és illés; kik dicsőségben megjelenvén, beszélk vala az ő halálát, melyet jeruzsálemben fog megteljesíteni. pétért pedig és a vele lévőket elnyomá az álom; de mikor felébredtek, láták az ő dicsőségét, és ama két férfiút, kik vele állanak vala. és lön, mikor azok eltávoztak őtől, mondia péter jézusnak: mester, jó nekünk itt lennünk: csináljunk azért három hajlékot, egy néked, mózesnek is egyet, és egyet illésnek; nem tudván mit mondt. és mikor ő ezeket mondá, felhő támadá és azokat beárnyékozá; ők pedig megféleml-

lének, mikor azok bementek a felhőbe. és szózat lön a felhőből, mondván: ez amaz én szerelmes fiam, őt hallgassátok. és mikor a szózat lön, találták jézus csak maga. ők pedig hallgatának, és semmit abból, a mit láttak, senkinek el nem mondanak azokban a napokban. és lön másnap, mikor ők a hegyről leszállottak, sok nép méne elébe. és imé egy a sokaság közül felkiáltta, mondván: mester, kérlek téged, tekints az én fiamra; mert nekem egyetlen egymen: és imé a lélek megragadja őt, és hirtelen kiált; és szagatja őt, annyira, hogy tajtékok tűr, és nehezen megy el tőle, szagatván őt. és kérem a te tanítványaidat, hogy üzzék ki azt, de nem tudták. felelvén pedig jézus, monda: óh hitetlen és elfajult nemzetség! meddig leszek kötetlek, és meddig tűrlek titeket? hozd ide a te fiadat! a míg pedig az odaméne, azon közben az ördög földhöz ütözt, és megrángatá. de jézus megdorgálá a tisztátalan lelket, és meggyógyítá a gyermeket, és adá azt az ő atyjának. elálmélkodának pedig mindnyájan az istennek nagyságos erején. mikor pedig mindnyájan csodálkoznak mind azokon, a miket jézus cselekedék, monda az ő tanítványainak: vegyétek fületekbe ezeket a beszédeket: mert az embernek fia az emberek kezébe fog adatni. de ők nem érték e mondat, és el vala rejtve előlük, hogy ne értsék azt; és félték őt megkérdezni e mondat felől. tá-mada pedig bennök az a gondolat, hogy ki nagyobb közöttük. jézus pedig látván az ő szívök gondolatát, egy kis gyermeket megfogván, maga mellé állatá azt, és monda nékik: valaki e kis gyermeket befogadja az én nevemben, engem fogad be; és valaki engem befogad, azt fogadja be, a ki engem elküldött; mert a ki legkisebb mindnyájan ti közöttetek, az lesz nagy. felelvén pedig jános, monda: mester, láttunk valakit, a ki a te nevedben ördögöket űz; és eltíltok őt, mivel-hogy téged nem követ mi velünk. és monda néki jézus: ne tiltsátok el: mert a ki nincs ellenünk, mellettünk van. lön pedig, mikor az idő elközelge, hogy ő felvitessék, eltölte magát, hogy jeruzsálembe megy, és követeket küldé az ő orczája előtt; és azok elmen-vén, bemenének egy samaritánus faluba, hogy néki szállást készítsenek. de nem fogadák be őt, mivelhogy ő jeruzsálembe megy vala. mikor pedig ezt látták az ő tanítványai, jakab és jános, mondanak: uram, akarod-e, hogy mondjuk, hogy tűz szálljon alá az égből, és emészsze meg ezeket, mint illés é cselekedett? de jézus megfordulván, megdorgálá őket, mondván: nem tudjátok minémű lélek van ti bennetek: mert az embernek fia nem azért jött, hogy elveszítse az emberek lelkét, hanem hogy megtartsa. elmenének azért más faluba. lön pedig, mikor menének, valaki monda néki az úton: követlek téged uram, valahová mégy! és monda néki jézus: a rókáknak barlangjuk van, és az égi madaraknak fészük; de az ember fiának nincs fejét hová lehajtania. monda pedig másnak: kövess engem. az pedig monda: uram, engedd meg nekem, hogy előbb elmenjek és eltemessem az én atyámat. monda pedig néki jézus: hadd temessék el a halot-tak az ő halottaikat: te pedig elmenvén, hirdesd az isten országát. monda pedig más is: követlek téged uram; de előbb engedd meg nekem, hogy búcsút vegyek azoktól, a kik az én házamban vannak. és monda néki jézus: valaki az eke szarvára veti kezét, és hátra

tekint, nem alkalmas az isten országára.

10

ezek után pedig rendele az úr másokat is, hetvenet, és elküldé azokat kettőnként az ő orczája előtt, minden városba és helyre, a hová ő menendő vala. monda azért nékik: az aratni való sok, de a munkás kevés; kérjétek azért az aratásnak urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába. menjetek el: imé én elbocsátlaktiteket, mint bárányokat a farkasok közé. ne hordozzatok erszényt, se táskát, se sarut; és az úton senkit ne köszöntsetek. valamely házba bementek, először ezt mondjátok: békesség e háznak! és ha lesz ott valaki békességnek fia, a ti békességetek azon marad; ha nem, ti reátok tér vissza. ugyanazon házban maradjatok pedig, azt even is iván, a mit ők adnak: mert méltó a munkás az ő jutalmára. ne járjatok házról-házra. és valamely városba bementek, és befogadnak titeket, azt egyétek, a mit előtökbe adnak: és gyógyítsátok a betegeket, a kik ott lesznek, és mondjátok nékik: elközelített hozzátok az isten országa. valamely városba pedig bementek, és titeket be nem fogadnak, annak utcáira kimen-vén, ezt mondjátok: még a port is, a mely reánk ragadt a ti városotokból, itt köztetek letöröljük; mindazáltal ég legyen tudtotokra, hogy az isten országa elközelített hozzátok. mondom pedig néktek, hogy a sodomabelik állapota tűrhetőbb lesz ama napon, hogynem azé a városé. jaj néked korazin! jaj néked bethsaida! mert ha tirusban és sidonban lettek volna azok a csodák, melyek te benned lőnek, régen zsákban és hamuban űlve megtértek volna. hanem tirusnak és sidonnak tűrhetőbb lesz állapota az ítéletkor, hogynem néktek. és te kapernaum, mely mind az édig felmagasztaltattál, a pokolig fogsz lealáztatni. a ki titeket hallgat, engem hallgat, és a ki titeket megvet, engem vet meg; és a ki engem vet meg, azt veti meg, a ki engem elküldött. visszatér pedig a hetven tanítvány örömmel, mondván: uram, még az ördögök is engedelnek nekünk a te neved által! ő pedig monda nékik: látám a sátánt, mint a villámlást lehul-lani az égből. imé adok néktek hatalmat, hogy a kígyókon és skorpiókon tapodjatok, és az ellenségnek minden erején; és semmi nem árthat néktek. de azon ne örüljétek, hogy a lelkek néktek engedelnek; hanem inkább azon örüljétek, hogy a ti neveitek fel vannak írva a mennyben. azon órában örvendeze jézus lelkében, és monda: hálaikat adok néked, atyám, mennynek és földnek ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcssek és értelmesek elől, és a kisdedeknek megjelentetted. igen, atyám, mert így volt kedves te előtted. mindent nekem adott az én atyám: és senki sem tudja, kicsoda a fiú, csak az atya; és kicsoda az atya, hanem csak a fiú, és a kinek a fiú akarja megjelenteni. és a tanítványokhoz fordulván, monda ő magoknak: boldog szemek, a melyek látják azokat, a melyeket ti láttok. mert mondom néktek, hogy sok próféta és király kívánta látni, a miket ti láttok, de nem látták; és hallani, a miket hallotok, de nem hallották. és imé egy törvénytudó felkele, kísértvén őt, és mondván: mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet vehessem? ő pedig monda annak: a törvényben mi van

megírva? mint olvasod? az pedig felevlén, monda: szeresd az urat, a te istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és minden erődből és teljes elmédből; és a te felebarátodat, mint magadat. monda pedig annak: jól felelél; ezt cselekedd, és élsz. az pedig igazolni akarván magát, monda jézusnak: de ki az én felebarátom? jézus pedig felevlén, monda: egy ember megy vala alá jeruzsálemből jerikóba, és rablók kezébe esék, a kik azt kifosztván és megsebesítván, elmenének, és ott hagyák félholtan. történet szerint pedig megy vala alá azon az úton egy pap, a ki azt látván, elkerülé. hasonlóképen egy lévita is, mikor arra a helyre ment, és azt látta, elkerülé. egy samaritanus pedig az úton menvén, odaért, a hol az vala: és mikor azt látta, könyörületességre indula. és hozzájárulván, bekötöze annak sebeit, olajat és bort töltvén azokba; és azt felhelyezvén az ő tulajdon barmára, vivé a vendégfogadó házhoz, és gondját viselé néki. másnap pedig elmenőben két pénzt kivévén, adá a gazdának, és monda néki: viselj gondot reá, és valamit ezen fölül reáköltesz, én mikor visszatérek, megadom néked. e három közül azért kit gondolsz, hogy felebarátja volt annak, a ki a rablók kezébe esett? az pedig monda: az, a ki könyörült rajta. monda azért néki jézus: eredj el, és te is a képen cselekedjél. lön pedig, mikor az úton menének, hogy ő beméne egy faluba; egy mártha nevű asszony pedig befogadá őt házába. és ennek vala egy mária nevezetű testvére, ki is jézus lábainál leülvén, hallgatja vala az ő beszédét. mártha pedig foglalatlos volt a szüntelen való szolgálatban; előállván azért, monda: uram, nincs-é arra gondod, hogy az én testvérem magamra hagyott engem, hogy szolgáljak? mondjad azért néki, hogy segítsen nekem. felevlén pedig, monda néki jézus: mártha, mártha, szorgalmas vagy és sokra igyekezel: de egy a szükséges dolog: és mária a jobb részt választotta, mely el nem vétetik ő tőle.

11

és lön, mikor ő imádkozék egy helyen, minekutána elvégezte, monda néki egy az ő tanítványai közül: uram, taníts minket imádkozni, miképen jános is tanította az ő tanítványait. monda pedig nékik: mikor imádkoztok, ezt mondjátok: mi atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltesd meg a te neved. jöjjön el a te országod. legyen meg a te akaratod, miképen a mennyben, azonképen e földön is. a mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk naponként. és bocsásd meg nekünk a mi bűneinket; mert mi is megbocsátunk mindeneknek, a kik nekünk adósok. és ne vígy minket kísértésbe; de szabadíts meg minket a gonosztól. és monda nékik: ki az közületek, a kinek barátja van, és ahhoz megy éjfélok, és ezt mondja néki: barátom, adj nekem kölcsön három kenyeret, mert az én barátom én hozzáj jött az útról, és nincs mit adjak ennire; az pedig onnét belőlről felevlén, ezt mondaná: ne bánts engem: immár az ajtó be van zárva, és az én gyermekeim velem vannak az ágyban; nem kelhetek fel, és nem adhatok néked? mondom néktek, ha azért nem fog is felkelni és adni néki, mert az barátja, de annak tolakodása miatt felkél és ad néki, a mennyi kell. én is

mondom néktek: kérjetek és megadatik néktek; keressetek és találtok; zörgessetek és megnyitattik néktek. mert a ki kér, mind kap; és a ki keres, talál; és a zörgetőnek megnyitattik. melyik atya pedig az közületek, a kitől a fia kenyeret kér, és ő talán követ ad néki? vagy ha halat, vajjon a hal helyett kigyót ad-é néki? avagy ha tojást kér, vajjon skorpiót ad-é néki? ha azért ti gonosz léteketre tudtok a ti fiaitoknak jó ajándékokat adni, mennyivel inkább ad a ti mennyei atyátok szent lelket azoknak, a kik tőle kéri. és ördögöt űz vala ki, mely néma vala. és lön, mikor kiment az ördög, megszólala a néma; és csodálkozék a sokaság. némelyek pedig azok közül mondanak: a belzebúb által, az ördögök fejedelme által űzi ki az ördögöket. mások meg, kísértvén őt mennyei jelt kívánának tőle. ő pedig tudván azoknak gondolatát, monda nékik: minden ország, a mely magával meghasonlik, elpusztul; és ház a házzal ha meghasonlik, leomlik. és a sátán is ha ő magával meghasonlik, mimódon állhat meg az ő országa? mert azt mondjátok, hogy én a belzebúb által űzöm ki az ördögöket. és ha én belzebúb által űzöm ki az ördögöket, a ti fiaitok ki által űzik ki? annakokáért ők maguk lesznek a ti bíraitok. ha pedig isten ujjával űzöm ki az ördögöket, kétség nélkül elérkezett hozzátok az isten országa. mikor az erős fegyveres őrzi az ő palotáját, a miye van, békességben van; de mikor a nálánál erősebb reá jöven legyőzi őt, minden fegyverét elveszi, melyhez bízott, és a mit tőle zsákmányol, elosztja. a ki velem nincs, ellenem van; és a ki velem nem takar, tékozol. mikor a tisztátalan lélek kimegy az emberből, víz nélkül való helyeken jár, nyugalmat keresvén; és mikor nem talál, ezt mondja: visszatérek az én házamba, a honnét kijöttem. és oda menvén, kisöpörve és felékesítve találja azt. akkor elmegy, és maga mellé vesz más hét lelket, magánál gonoszabbakat, és bemenvén ott lakoznak; és annak az embernek utolsó állapota gonoszabb lesz az elsőnél. lön pedig mikor ezeket mondá, fölemelvén szavát egy asszony a sokaság közül, monda néki: boldog méh, a mely téged hordozott, és az emlékek, melyeket szoptál. ő pedig monda: sőt inkább boldogok a kik hallgatják az istennek beszédét, és megtartják azt. mikor pedig a sokaság hozzá gyülekezik, kezdé mondani: e nemzetség gonosz: jelt kíván, de jel nem adatik néki, hanem ha jónás prófétának ama jele; mert miképen jónás jelül volt a ninivebelieknek, azonképen lesz az embernek fia is e nemzetségnek. a délnek királynéasszonya felkél majd az ítéletkor e nemzetség férfiai, és kárhoztatja őket: mert ő eljött a földnek széléről, hogy hallhassa a salamon bölcseségét; és imé nagyobb van itt salamonnál. ninive férfiai az ítéletkor együtt támadnak majd fel e nemzetséggel, és kárhoztatják azt: mivelhogy ők megtértek a jónás prédikálására; és imé nagyobb van itt jónásnál. senki pedig, ha gyertyát gyújt, nem teszi rejtkebe, sem a véka alá, hanem a gyertyatartóba, hogy a kik bemennek, lássák a világosságot. a testnek lámpása a szem: ha azért a te szemed őszinte, a te egész tested is világos lesz; ha pedig a te szemed gonosz, a te tested is sötét. meglásd azért, hogy a világosság, mely te benned van, sötétség ne legyen. annakokáért ha a te egész tested világos, és

semmi részében sincs homályosság, olyan világos lesz egészen, mint mikor a lámpás megvilágosít téged az ő világosságával. beszéd közben pedig kérte őt egy farizeus, hogy ebédeljen nála. bemenvén azért, leüle enni. a farizeus pedig mikor ezt látta, elcsodálkozék, hogy ebéd előtt előbb nem mosdott meg. monda pedig az úr néki: ti farizeusok jóllehet a pohárnak és tálnak külső részét megtisztítjátok; de a belsőtök rakva ragadománnyal és gonzsággal. bolondok, a ki azt teremtetted, a mi kívül van, nem ugyanaz teremtetted-e azt is, a mi belől van? csak adjátok alamizsnául a mi benne van; és minden tiszta lesz néktek. de jaj néktek farizeusok! mert megadjátok a dézsmát a mentától, rutától és minden paréjtól, de hátra hagyjátok az ítéletet és az isten szeretét: pedig ezeket kellene cselekedni, és amazokat sem elhagyni. jaj néktek farizeusok! mert szerettitek az előülést a gyülekezetekben, és a piacokon való köszöntéseket. jaj néktek képmutató írástudók és farizeusok! mert olyanok vagytok, mint a sírok, a melyek nem lát-szanak, és az emberek, a kik azokon járnak, nem tudják. felelvén pedig egy a törvénytudók közül, monda néki: mester, mikor ezeket mondom, minket is bántasz. ő pedig monda: jaj néktek is törvénytudók! mert elhordozhatatlan terhekkel terhelitek meg az embereket, de ti magatok egy ujjitokkal sem illettitek azokat a terheket. jaj néktek! mert ti építitek a próféták sírjait; a ti atyáitok pedig megölték őket. tehát bizonyoságot tesztek és jóvá hagyjátok atyáitok cselekedeteit; mert azok megölték őket, ti pedig építitek sírjaikat. ezért monda az isten bölcsesége is: küldök ő hozzájuk prófétákat és apostolokat; és azok közül némelyeket megölnék, és némelyeket elűldöznek; hogy számon kéressék e nemzestől minden próféták vére, mely e világ fundamentomá-nak felvettetésétől fogva kiontatott, az ábel véréől fogva mind a zakariás vérig, ki elveszett az oltár és a templom között: bizony, mondom néktek, számon kéretik e nemzetségtől. jaj néktek törvénytudók! mert elvették a tudományok kulcsát: ti magatok nem mentetek be, és a kik be akartak menni, azokat megátoltátok. mikor pedig ezeket monda nékik, az írástudók és farizeusok kezdenék felette igen ellene állani és őt sok dolog felől kikérdezgetni, ólálkodván ő utána, és igyekezvén valamit az ő szájából kikapni, hogy vádolhassák őt.

12

ezenközben mikor sok ezerből álló sokaság gyűlt egybe, annyira, hogy egymást letaposák, kezdé az ő tanítványainak mondani: mindenekelőtt oltalmaz-zátok meg magatokat a farizeusok kovásztól, mely a képmutatás; mert nincs oly rejtett dolog, mely napfényre ne jöne; és oly titok, mely ki ne tudód-nék. annakokáért a mit a sötétben mondtatok, a vilá-gosságban fog meghallatsznai; és a mit fülből sugta-tok a rejtekházakban, azt a házak tetején fogják hird-etni. mondom pedig néktek én barátainknak: ne fél-jetek azoktól, kik a testet ölik meg, és azután több-et nem árthatnak. de megmondom néktek, kitől féljete-k: féljete-k attól, a ki minekutána megöl, van arra is hatalma, hogy a gyehennára vessen. bizony,

mondom néktek, ettől féljete-k. nemde őt verebet meg lehet venni két filléren? és egy sincs azok közül istennél elfelejtve. de néktek a fejete-k hajszálai is mind számon vannak. ne féljete-k azért, sok verébnél drágábbak vagytok. mondom pedig néktek: valaki vallást tesz én rólam az emberek előtt, az embernek fia is vallást tesz arról az isten anyagai előtt; a ki pedig megtagad engem az emberek előtt, megtagad-tatik az isten anyagai előtt. és ha valaki valamit mond az embernek fia ellen, megbocsátatik annak; de annak, de a ki a szent lélek ellen szól káromlat, meg nem bocsátatik. mikor pedig a zsinagógákba visznek benneteket, és a fejedelmek és hatalmassá-gok elé, ne aggodalmaskodjatok, mimódon vagy mit szóljatok védelmetekre, vagy mit mondjatok; mert a szent lélek azon órában megtanít titeket, mit kell mondanotok. monda pedig néki egy a sokaság közül: mester, mond meg az én testvéremnek, hogy osz-sza meg velem az örökséget. ő pedig monda néki: ember, ki tett engem köztetek bíróvá vagy osztóvá? monda azért nékik: meglássátok, hogy eltávoztassá-tok a telhetetlenséget; mert nem a vagyonnal való bővölködé-sben van az embernek az ő élete. és monda nékik egy példázatot, szólván: egy gazdag embernek bőségesen termett a földje. azért magában okoskodék, mondván: mit cselekedjem? mert nincs hová takarnom az én termésemet. és monda: ezt cselekszem: az én csüremeit lerontom, és nagyob-bakat építek; és azokba takarom minden gabonámat és az én javaimat. és ezt mondom az én lelkennek: én lellem, sok javaid vannak sok esztendőre eltéve; tedd magadat kényelembe, egyél, igyál, gyönyörköd-jél! monda pedig néki az isten: bolond, ez éjjel elkérik a te lelketet te töled; a miket pedig készítettél, kiéi lesznek? így van dolga annak, a ki kincset takar magának, és nem az istenben gazdag. monda pedig az ő tanítványainak: annakokáért mondom néktek, ne aggodalmaskodjatok a ti éltetek felől, mit egyetek; se a ti testetek felől, mibe öltözködjete-k. az élet több, hogynem az eledel, és a test, hogynem az öltözet. tekintsétek meg a hollokat, hogy nem vetnek, sem nem aratnak; kiknek nincs tárházuk, sem csűrük; és az isten eltartja őket: mennyivel drágábbak vagy-tok ti a madaraknál? kicsoda pedig az közületek, a ki aggodalmaskodásával megnövelheti termé-tét egy arasszal? annakokáért ha a mi legkisebb dolog, azt sem tehetitek, mit aggodalmaskodtok a többi felől? tekintsétek meg a liliomokat, mimódon növekednek: nem fáradoznak és nem fonnak: de mondom nék-ték: salamon minden ő dicsőségében sem öltözött úgy, mint ezek közül egy. ha pedig a fűvet, mely ma a mezőn van, és holnap kemenczébe vettetik, így ruházza az isten; mennyivel inkább titeket, ti kicsiny-hitűek! ti se kérdezzétek, mit egyetek vagy mit igya-tok; és ne kételkedjete-k. mert mind ezeket a világi pogányok kérdezik; a ti atyátok pedig tudja, hogy néktek szüksége-tok van ezekre. csak keressétek az isten országát, és ezek mind megadotnak néktek. ne félj te kicsiny nyáj; mert tetszett a ti atyátoknak, hogy néktek adja az országot. adjátok el a mitek van, és adjatok alamizsnát; szerezeteket magatoknak oly er-szenyeket, melyek meg nem avulnak, elfogyhatatlan kincset a mennyországban, a hol a tolvaj hozzá nem

fér, sem a moly meg nem emészti. mert a hol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek is. legyenek a ti derekaitok felőlvézve, és szövéténekeitek meggyújtva; ti meg hasonlók az olyan emberekhez, a kik az ő urokat várják, mikor jö meg a menyegzőről, hogy mihielyt megjö és zörget, azonnal megnyissák néki. boldogok azok a szolgák, kiket az úr, mikor haza megy, vigyázva talál: bizony mondom néktek, hogy felőlvézén magát, leülteti azokat, és előjövén, szolgál nékik. és ha megjö a második örváltáskor, és ha a harmadik örváltáskor jö meg, és úgy találja őket, boldogok azok a szolgák! ezt pedig jegyezzétek meg, hogy ha tudná a ház gazdája, mely órában jö el a tolva, vigyázna, és nem engedné, hogy az ő házába törjön. ti is azért legyetek készek: mert a mely órában nem gondolatok, abban jö el az embernek fia. monda pedig néki péter: uram, nékünk mondd-e ezt a példázatot, vagy mindenkinek is? monda pedig az úr: kicsoda hát a hü és bölcs sáfár, kit az úr gondviselővé tön az ő háza népén, hogy adja ki nékik élelmüket a maga idejében? boldog az a szolga, a kit az ő ur, mikor haza jö, ilyen munkában talál! bizony mondom néktek, hogy minden jószága felett gondviselővé teszi őt. ha pedig az a szolga így szólna az ő szívében: halogatja még az én uram a hazajövetelt; és kezdené verni a szolgákat és szolgálóleányokat, és enni és inni és részegkedni: megjö annak a szolgának az ura, a mely napon nem várja és a mely órában nem gondolja, és kettévágatja őt, és a hitetlenek sorsára juttatja. és a mely szolga tudta az ő urának akaratát, és nem végezte el, sem annak akarata szerint nem cselekedett, sokkal büntetettik meg: a ki pedig nem tudta, és büntetésre méltó dolgokat cselekedett, kevesebbel büntetettik. és valakinek sokat adtak, sokat követelnek tőle; és a kire sokat bíztak, többet kívánnak tőle. azért jötem, hogy e világra tüzet bocsássak: és mit akarok, ha az immár megsejterjedt? de keresztséggel kell nekem megkereszteltetnem; és mely igen szorongattatom, míglen az elvégeztetik. gondolatok-é, hogy azért jötem, hogy békességet adjak e földön? nem, mondom néktek; sőt inkább meghasonlást. mert mostantól fogva öten lesznek egy házban, a kik meghasonlanak, három kettő ellen, és kettő három ellen. meghasonlik az atya a fiú ellen, és a fiú az atya ellen; és az anya a leány ellen, és a leány az anya ellen; napa a menyé ellen, és a menyé a napa ellen. monda pedig a sokaságnak is: mikor látjátok, hogy napnyugotról felhő támad, azonnal ezt mondjátok: záporosó jö; és úgy lesz. és mikor halljátok fúni a déli szelet, ezt mondjátok: hőség lesz; és úgy lesz. képmutatók, az égnek és a földnek ábrázatáról tudtok ítéletet tenni; erről az időről pedig mi dolog, hogy nem tudtok ítéletet tenni? és mi dolog, hogy ti magatoktól is meg nem ítéletek, mi az igaz? mikor pedig a te el-lenséggeddel a fejedelem elé mégy, igyekezzél az úton megmenekedni tőle, hogy téged ne vonjon a bíró elé, és a bíró át ne adjon téged a poroszlónak és a poroszló a tömlőcbe ne vessen téged. mondom néked, hogy nem jösz ki onnét, míg nem megfizetsz mind az utolsó fillérig.

jövének pedig ugyanazon időben némelyek, kik néki hírt mondanak a galileabeliek felől, kiknek vérét pilátus az ő áldozatukkal elegyítette. és felelvén jézus, monda nékik: gondolatok-é, hogy ezek a galileabeliek bűnösebbek voltak valamennyi galileabelinél, mivelhogy ezeket szenvedték? nem, mondom néktek: sőt inkább, ha meg nem tértek, mindnyájan, hasonlóképen elvesztek. vagy az a tizennyolcz, a kire rászakadt a torony siloamban, és megölte őket, gondolatok-é, hogy bűnösebb volt minden más jeruzsálemben lakó embernél? nem, mondom néktek: sőt inkább, ha meg nem tértek, mindnyájan hasonlóképen elvesztek. és ezt a példázatot monda: vala egy embernek egy gyümölcsfa szőléjébe ültetve; és elméne, hogy azon gyümölcsöt keressen, és nem találta. és monda a vinczellérnek: imé három esztendeje járok gyümölcsöt keresni e fügefán, és nem találók: vágd ki azt; miért foglalja a földet is hiába? az pedig felelvén, monda néki: asszony, hagyj békét néki még ez esztendőben, míg köröskörül megkapálom és megtrágyázom: és ha gyümölcsöt terem, jó; ha pedig nem, azután vágd ki azt. tanít vala pedig szombatnapon egy zsinagógában. és imé vala ott egy asszony, kiben betegségnek lelke vala tizennyolcz esztendőtl fogva; és meg volt görbedve, és teljességgel nem tudott felegyenesedni. és mikor azt látta jézus, elősólította, és monda néki: asszony, feloldattál a te betegségedből! és reá veté kezeit; és azonnal felegyenesedék, és dicsóította az istent. felelvén pedig a zsinagógafő, haragudva, hogy szombatnapon gyógyított jézus, monda a sokaságnak: hat nap van, a melyen munkálkodni kell; azokon jöjjetek azért és gyógyíttassátok magatokat, és ne szombatnapon. felele azért néki az úr, és monda: képmutató, szombatnapon nem oldja-e el mindenitek az ő ökrét vagy szamarát a jászoltól, és nem viszi-e itatni? hát ezt, az ábrahám leányát, kit a sátn megköttözött imé tizennyolcz esztendeje, nem kellett-e feloldani e kötélből szombatnapon? és mikor ezeket mondta, megszégyenülének mindnyájan, kik magokat néki ellenébe veték; és az egész nép örül vala mind azokon a dicsőséges dolgokon, a melyek ő általa lettek. monda pedig jézus: mihez hasonló az isten országa? és mihez hasonlítsam azt? hasonló a mustármaghoz, melyet az ember vevén, elvet az ő kertjében; és felnevelkedett, és lett nagy fává, és az égi madarak fészket raktak annak ágain. és ismét monda: mihez hasonlítsam az isten országát? hasonló a kovászhoz, melyet az asszony vevén, három mércze lisztbe elegyite, míg nem az egész megkele. és városokon és falvakon megy vala által, tanítva, és jeruzsálemba menve. monda pedig néki valaki: uram, avagy kevesen vannak-e a kik idevezülnek? ő pedig monda nékik: igyekezzetek bemenni a szoros kapun: mert sokan, mondom néktek, igyekeznek bemenni és nem mehetnek. mikor már a gazda felkél és bezárja az ajtót, és kezdetek kívül állani és az ajtót zörgetni, mondván: uram! uram! nyisd meg nekünk; és ő felelvén, ezt mondja néktek: nem tudom honnét valók vagytok ti; akkor kezdtetek mondani: te előtted ettünk és ittunk, és a mi utcáinkon tanítottál; de ezt mondja: mondom néktek, nem tu-

dom honnét valók vagytok ti; távozzatok el én tölem mindnyájan, kik hamisságot cselekesztetek! ott lesz sírás és fogak csikorgatása, mikor lájtjátok ábrahámot, izsákot és jákóbot, és a prófétákat mind az isten országában, magatokat pedig kirekesztve. és jönnek napkeletről és napnyugatról, és északról és délről, és az isten országában letelepednek. és imé vannak utolsók, a kik elsők lesznek, és vannak elsők, a kik utolsók lesznek. ugyanazon napon jövének ő hozzá némelyek a farizeusok közül, mondván néki: eredj ki és menj el innét: mert heródes meg akar téged ölni. és monda nékik: elmenvén mondjátok meg annak a róknának: imé ördögöket üzők ki és gyógyítok ma és holnap, és harmadnapon elvégeztem. hanem nekem ma és holnap és azután úton kell lennem; mert nem lehetséges, hogy a próféta jeruzsálemben kívül vesszen el. jeruzsálem! jeruzsálem! ki megölöd a prófétákat, és megkövezed azokat, a kik te hozzád küldtetek, hányszor akartam egybegyűjteni a te fiaidat, miképpen a tyúk az ő kis csirkéit az ő szárnyai alá, és ti nem akarátok! imé pusztán hagyatik néktek a ti házatok; és bizony mondom néktek, hogy nem láttok engem, míg nem eljő az idő, mikor ezt mondjátok: áldott, a ki jő az úrnak nevében!

14

és lön mikor a főfarizeusok közül egynek házához ment szombatnapon kenyeret enni, azok leselkednek vala ő utána. és imé egy vízkóros ember vala ő előtte. és felevén jézus, szóla a törvénytudóknak és a farizeusoknak, mondván: szabad-e szombatnapon gyógyítani? azok pedig hallgának. és ő megfogván azt, meggyógyítá és elbocsátá. és felevén nékik, monda: ki az közületek, a kinek számára vagy ökre a kútba esik, és nem vonja ki azt azonnal szombatnapon? és nem felelhetnek vala ő elölene semmit ezekre. és egy példázatot monda a hivatalosoknak, mikor észre vevé, mimódon válogatják a fő helyeket; mondván nékik: mikor valaki lakodalomba hív, ne ülj a fő helyre; mert netán nálánál nagyobb tiszteletben álló embert is hívott meg az, és eljövén az, a ki mind téged, mind azt meghívta, ezt mondja majd néked: engedd ennek a helyet! és akkor szégyennel az utolsó helyre fogsz ülni. hanem mikor meghívának, menj el és ülj le az utolsó helyre; hogy mikor eljő az, a ki téged meghívott, ezt mondja néked: barátom ülj feljebb! akkor néked dicsőséged lesz azok előtt, a kik veled együtt ülnek. mert mindenki, a ki magát felmagasztalja, megaláztatik; és a ki magát megalázza, felmagasztaltatik. monda pedig annak is, a ki őt meghívta: mikor ebédet vagy vacsorát készítesz, ne hívd barátaidat, se testvéreidet, se rokonaidat, se gazdag szomszédaidat; ne hogy viszont ők is meghívjanak téged, és visszafizessék néked. hanem mikor lakomát készítesz, hívd a szegényeket, csonkabonkákat, sántákat, vakokat: és boldog leszel; mivelhogy nem fizethetik vissza néked; mert majd visszafizettetik néked az igazak feltámadásakor. hallván pedig ezeket egy azok közül, a kik ő vele együtt ülnek vala, monda néki: boldog az, a ki eszik kenyeret az isten országában. ő pedig monda annak: egy ember készíté nagy vacsorát, és sokakat meghívá; és

elküldé szolgáját a vacsora idején, hogy megmondja a hivatalosoknak: jertek el, mert immár minden kész! és mindnyájan egyenlőképen kezdék magokat mentetgetni. az első monda néki: szántóföldet vettem, és ki kell mennem, hogy azt meglássam; kérelek téged, ments ki engem! és másik monda: őt iga ökröt vettem, és elmegyek, hogy azokat megpróbáljam; kérelek téged, ments ki engem! a másik pedig monda: feleséget vettem, és azért nem mehetek. mikor azért az a szolga haza ment, megmondá ezeket az ő urának. akkor megharagudván a gazda, monda az ő szolgájának: eredj hamar a város utcáira és szorosaira, és a szegényeket, csonkabonkákat, sántákat és vakokat hozd be ide. és monda a szolga: uram, meglett a mint parancsolád, és mégis van hely. akkor monda az úr a szolgájának: eredj el az utakra és a sövényekhez, és kényszeríts bejöni mindenkit, hogy megteljen az én házam. mert mondom néktek, hogy senki azok közül a hivatalos férfiak közül meg nem kóstolja az én vacsorámat. megy vala pedig ő vele nagy sokaság; és megfordulván, monda azoknak: ha valaki én hozzám jő, és meg nem gyűlöli az ő atyját és anyját, feleségét és gyermekeit, fitestvéreit és nőtestvéreit, sőt még a maga lelkét is, nem lehet az én tanítványom. és valaki nem hordozza az ő keresztjét, és én utánam jő, nem lehet az én tanítványom. mert ha közületek valaki tornyot akar építeni, nemde először leülvén felszámítja a költséget, ha van-e mivel elvégezze? nehogy minekutána fundamentumot vetett, és elvégezni nem bírja, csúfolni kezdje őt mindenki, a ki látja, ezt mondván: ez az ember elkezdte az építést, és nem bírta véghez vinni! vagy valamely király, mikor háborúba megy, hogy egy másik királlyal megütöközzék, nemde leülvén először tanácskozik, hogy tízezerrel szembeszállhat-e azzal, a ki ő ellene húsezerrel jött? mert különben még mikor amaz távol van, követéseget küldvén, megkérdézi a békefeltételeket. ezenképen azért valaki közületek búcsút nem vesz minden javaitól, nem lehet az én tanítványom. jó a só: de ha a só megízetlenül, mivel sózzák meg? sem a földre, sem a trágyára nem alkalmas: kivetik azt. a kinek van füle a hallásra, hallja.

15

közelgetnek vala pedig ő hozzá a vámszedők és a bűnösök mind, hogy hallgassák őt. és zúgolódának a farizeusok és az írástudók, mondván: ez bűnösöket fogad magához, és velök együtt eszik. ő pedig ezt a példázatot beszélé nékik, mondván: melyik ember az közületek, a kinek ha száz juha van, és egyet azok közül elveszt, nem hagyja ott a kilenczvenkilenczet a pusztában, és nem megy az elveszett után, míg nem megtalálja azt? és ha megtalálta, felveti az ő vállára, örülvén. és haza menvén, egybehívja barátait és szomszédait, mondván nékik: örvendeztetek én velem, mert megtaláltam az én juhomat, a mely elveszett vala. mondom néktek, hogy ily módon nagyobb öröm lesz a mennyben egy megtért bűnösön, hogynem kilenczvenkilencz igaz emberen, a kinek nincs szüksége megtérésre. avagy ha valamely asszonynak tíz drakhmája van,

és egy drakhmát elveszt, nemy gyűjt-é gyertyát, és nem sepi-é ki a házát, és nem keresi-é gondosan, míg nem megtalálja? és ha megtalálta, egybe-hívja az ő asszonybarátait és szomszédait, mondván: örüljetek én velem, mert megtaláltam a drakhmát, melyet elvesztettem vala! ezenképen, mondom néktek, örvendezés van az isten angyalainak színe előtt egy bűnös ember megtérésén. monda pedig: egy embernek vala két fia; és monda az ifjabbik az ő atyjának: atyám, add ki a vagyonból rám eső részt! és az megosztá köztök a vagyon. nem sok nap mulva aztán a kisebbik fiú összeszedvén mindenét, messze vidékre költözék; és ott eltékozlá vagyonát, mivelhogy dobzódvá élt. minikutána pedig mindent elköltött, támada nagy éhség azon a vidéken, és ő kezdte szükségét látni. akkor elmenvén, hozzá szegődék annak a vidéknek egyik polgárához; és az elküldé őt az ő mezeire disznók legeltetni. és kívánja vala megtölteni az ő gyomrát azzal a moslékkal, a mit a disznók ettek; és senki sem ad vala néki. mikor aztán magába szállt, monda: az én atyámnak mily sok bérese bővölködik kenyérben, én pedig éhen halok meg! fölkelvén elmegyék az én atyámhoz, és ezt mondom néki: atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened. és nem vagyok immár méltó, hogy a te fiadnak hivattassam; tégy engem olyaná, mint a te béreseid közül egy! és felkelvén, elméne az ő atyjához. mikor pedig még távol volt, meglátá őt az ő atya, és megeseék rajta a szíve, és oda futván, a nyakába esék, és megcsókolgatá őt. és monda néki a fia: atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened: és nem vagyok immár méltó, hogy a te fiadnak hivattassam! az atya pedig monda az ő szolgálóinak: hozzátok ki a legszebb ruhát, és adjátok fel rá; és húzzatok gyűrűt a kezére, és sarut a lábaira! és előhozván a hízott tulkot, vágjátok le, és együnk és vígadjunk. mert ez az én fiam meghalt, és feltámadott; elveszett, és megtaláltatott. kezdének azért vígadni. az ő nagyobbik fia pedig a mezőn vala: és mikor hazajövé, közelgetett a házhoz, hallá a zenét és tánczot. és előszólítván egyet a szolgálk közül, megtudakozá, mi dolog az? az pedig monda néki: a te öcséd jött meg; és atyád levágatá a hízott tulkot, mivelhogy egészségben nyerte őt vissza. erre ő megharaguvék, és nem akara bemenni. az ő atya annakokáért kimenvén, kérlelé őt. ő pedig felélvén, monda atyjának: imé ennyi esztendőtlől fogva szolgálok néked, és soha parancsolatodat át nem hágtam: és nékem soha nem adtál egy kecskefiat, hogy az én barátaimmal vígadjak. mikor pedig ez a te fiad megjött, a ki paráználkal embéztette föl a te vagyonodat, levágattad néki a hízott tulkot. az pedig monda néki: fiam, te mindenkor én velem vagy, és mindenem a tiéd! vígadnod és örülnöd kellene hát, hogy ez a te testvéred meghalt, és feltámadott; és elveszett, és megtaláltatott.

16

monda pedig az ő tanítványainak is: vala egy gazdag ember, kinek vala egy sáfára; és az bevádoltaték nála, hogy javait eltékozolja. hívá azért azt, és monda néki: mit hallok felőled? adj számat a te sáfárságrólról; mert nem lehetsz tovább sáfár. monda pedig

magában a sáfár: mit miveljek, mivelhogy az én uram elveszi tőlem a sáfárságot? kapálni nem tudok; koldulni szégyenlek! tudom mit tegyek, hogy mikor a sáfárságtól megfosztatom, befogadjanak engem házaikba. és magához hivatván az ő urának minden egyes adósát, monda az elsőnek: mennyivel tartozol az én uramnak? az pedig monda: száz bátság olajjal. és monda néki: vedd a te írásodat, és leülvén, hamar írv ötvént. azután monda másnak: te pedig mennyivel tartozol? az pedig monda: száz kórus búzával. és monda annak: vedd a te írásodat, és írv nyolczvanat. és dicséré az úr a hamis sáfárt, hogy eszesen cselekedett, mert e világnak fiai eszesebbek a világosságnak fiainál a maguk nemében. én is mondom néktek, szerezzetek magatoknak barátokat a hamis mammonból, hogy mikor meghaltok, befogadjanak benneteket az örök hajlékokba. a ki hű a kevesen, a sokon is hű az. és a ki a kevesen hamis, a sokon is hamis az. ha azért a hamis mammonon hívek nem voltak, ki bízná reátok az igazi kincset? és ha a másén hívek nem voltak, ki adja oda néktek, a mi a tiétek? egy szolga sem szolgálhat két úrnak: mert vagy az egyiket gyűlöli és a másikat szereti; vagy az egyikhez ragaszkodik, és a másikat megveti. nem szolgálhatok az istennek és a mammonnak. hallák pedig mindezeket a farizeusok is, kik pénzszeretők valának; és csúfolák őt. és monda nékik: ti vagytok, a kik az emberek előtt magatokat megigazítjátok; de az isten ismeri a ti szíveteket: mert a mi az emberek közt magasztos, az isten előtt útálatos. a törvény és a próféták keresztelől jánosig valának: az időtlől fogva az istennek országa hirdettetik, és mindenki erőszakkal tör abba. könnyebb pedig a mennynek és a földnek elmúlni, hogynem a törvényből egy pontocskának elesni. valaki elbocsátja feleségét, és mást vesz el, paráználkodik; és valaki férjétől elbocsátott asszonyt vesz feleségül, paráználkodik. vala pedig egy gazdag ember, és öltözik vala bíborba és patyolatba, minden nap dúsan vígadozván: és vala egy lázár nevű koldus, ki az ő kapuja elé volt vetve, fekélyekkel tele. és kíván vala megelégedni a morzsalékokkal, melyek hullanak vala a gazdagnak asztaláról; de az ebek is eljövén, nyalják vala az ő sebeit. lön pedig, hogy meghala a koldus, és viték az angyaloktól az ábrahám kebelébe; meghala pedig a gazdag is, és eltemetették. és a pokolban felemé az ő szemeit, kínokban lévén, és látá ábrahámot távol, és lázárt annak kebelében. és ő kiáltván, monda: atyám ábrahám! könyörülj rajtam, és bocsásd el lázárt, hogy mártsa az ő ujjainak hegyét vízbe, és hűsítse meg az én nyelvetem; mert gyötretetem e lángban. monda pedig ábrahám: fiam, emlékezzél meg róla, hogy te javaidat elvetted a te életedben, hasonlóképen lázár is az ő bajait: most pedig ez vígasztaltik, te pedig gyötretettel. és mindenekfelett, mi köztünk és ti közöttetek nagy közbevetés van, úgy, hogy a kik akarnának innét ti hozzátok általmenni, nem mehetnek, sem azok onnét hozzánk át nem jöhetnek. monda pedig amaz: kérlek azért téged atyám, hogy bocsásd el őt az én atyámnak házához; mert van őt testvérem; hogy biznyságot tegyen nékik, hogy ők is ide, e gyötretlemnek helyére ne jussanak. monda néki ábrahám: van mózesök és prófétáik; hallgassák azokat. ama pedig monda: nem

úgy, atyám ábrahám; hanem ha a halottak közül megvalaki hozzájok, megtérnek! ő pedig monda néki: ha mózserre és a prófétákra nem hallgatnak, az sem győzi meg őket, ha valaki a halottak közül feltámad.

17

monda pedig a tanítványoknak: lehetetlen dolog, hogy botránkozások ne essenek; de jaj annak, a ki által esnek. jobb annak, ha egy malomkővet vetnek a nyakába, és ha a tengerbe vettetik, hogynem mint egyet e kicsinyek közül megbotránkozasson. őrizzék meg magukat: ha pedig a te atyádfia vétkezik ellened, dorgáld meg őt; és ha megtér, bocsáss meg neki. és ha egy napon hétszer vétkezik ellened, és egy napon hétszer te hozzád tér, mondván: megbántam; megbocsáss neki. és mondanak az apostolok az úrnak: növeljed a mi hitünket! monda pedig az úr: ha annyi hitetek volna, mint a mustár-mag, ezt mondanátok íme ez eperfának: szakadj ki gyökerestől, és plántáltsd a tengerbe; és engede néktek. kicsoda pedig ti közületek az, a ki, ha egy szolgája van, és az szánt vagy legett, tüstént azt mondja annak, mihelyt a mezőről megjö: jer elő, ülj asztalhoz? sőt nem ezt mondja-e néki: készíts vacsorámra valót, és felövezvén magadat, szolgálj nekem, míg én eszem és iszom; és azután egyél és igyál te? avagy megköszöni-e annak a szolgának, hogy azt mívelte, a mit néki parancsolt? nem gondolom. ezenképen ti is, ha mindazokat megcselekedtetek, a mik néktek parancsoltattak, mondjátok, hogy: haszontalan szolgák vagyunk; mert a mit kötelesek voltunk cselekedni, azt cselekedtük. és lön, mikor útban vala jeruzsálem felé, hogy ő samariának és galileának közepette méne által. és mikor egy faluba beméne, jöve elébe tíz belpoklos férfi, kik távol megállának: és felemlék szavokat, mondván: jézus, mester, könyörülj rajtunk! és mikor őket látta, monda nékik: elmenvén mutassátok meg magatokat a papoknak. és lön, hogy míg odamenének, megtisztulának. egy pedig ő közülök, mikor látta, hogy meggyógyult, visszatérel, dicsőítvén az istent nagy szóval; és arcczal leborula az ő lábainál hálákat adván néki: és az samariabeli vala. felelvén pedig jézus, monda: avagy nem tizen tisztulának-e meg? a kilencze pedig hol van? nem találkoztak a kik visszatértek volna dicsőséget adni az istennek, csak ez az idegen? és monda néki: kelj föl, és menj el: a te hited téged megtartott. megkérdetvén pedig a farizeusoktól, mikor jő el az isten országa, felele nékik és monda: az isten országa nem szemmel láthatólag jő el. sem azt nem mondják: ímé itt, vagy: ímé amott van; mert ímé az isten országa ti bennetek van. monda pedig a tanítványoknak: eljő az idő, mikor kívántok látni egyet az ember fiának napjai közül, és nem láttok. és mondják majd néktek: ímé itt, vagy: ímé amott van; de ne menjetek el, és ne kövessétek: mert miként a felvillanó villámlás az ég aljától az ég aljáig fénylik; úgy lesz az embernek fia is az ő napján. de előbb sokat kell neki szenvednie és megvettetnie e nemzetségtől. és miként a noé napjaiban lett, úgy lesz az ember fiának napjaiban is. ettek, ittak, házasodtak, férjhezmentek mindama napig, a melyen noé a bárkába beméne, és eljőve az

özönvíz, és mindeneket elveszte. hasonlóképen mint a lőt napjaiban is lett; ettek, ittak, vettek, adtak, ültettek, építettek; de a mely napon kiment lőt sodomából, tűz és kénkö esett az égből, és mindenkit elvesztett: ezenképen lesz azon a napon, melyen az embernek fia megjelenik. az nap, a ki a háztétön lesz, és az ő holmija a házban, ne szálljon le, hogy elvigye; és a ki a mezőn, azonképen ne forduljon hátra. emlékezzetek lőt feleségére! valaki igyekezik az ő életét megtartani, elveszti azt, és valaki elveszti azt, megeleveníti azt. mondom néktek, azon az éjszakán ketten lesznek egy ágyban; az egyik felvétetik, és a másik elhagyatik. két asszony öröl együtt; az egyik felvétetik, és a másik elhagyatik. ketten lesznek a mezőn; az egyik felvétetik, és a másik elhagyatik. és felelvén, mondanák néki: hol, uram? ő pedig monda nékik: a hol a test, oda gyűlnek a saskeselyűk.

18

monda pedig nékik példázatot is arról, hogy mindig imádkozni kell, és meg nem restülni; mondván: volt egy bíró egy városban, a ki istent nem félt és embert nem becsült. volt pedig abban a városban egy özvegyasszony, és elméne ahhoz, mondván: állj bosszút értem az én ellenségemen. az pedig nem akará egy ideig; de azután monda ő magában: jól lehet istent nem félek és embert nem becsülök; mindazáltal mivelhogy nekem terhemre van ez az özvegyasszony, megszabadítom őt, hogy szüntelen reám járván, ne gyötörjön engem. monda pedig az úr: halljátok, mit mond e hamis bíró! hát az isten nem áll-e bosszút az ő választottaiért, kik ő hozzá kiáltanak éjjel és nappal, ha hosszútűrő is irántuk? mondom néktek, hogy bosszút áll értök hamar. mindazáltal az embernek fia mikor eljő, avagy talál-e hitet e földön? némelyeknek pedig, kik elbizakodtak magukban, hogy ők igazak, és a többieket semmibe sem vették, ezt a példázatot is monda: két ember méne fel a templomba imádkozni; az egyik farizeus, és a másik vámszedő. a farizeus megállván, ily módon imádkozék magában: isten! hálákat adok néked, hogy nem vagyok olyan, mint egyéb emberek, ragadozók, hamisak, paráznák, vagy mint im e vámszedő is. bőjtölök kétszer egy héten; dézsámát adok mindenből, a mit szerzek. a vámszedő pedig távol állván, még szemeit sem akarja vala az égre emelni, hanem veri vala mellét, mondván: isten, légy irgalmas nekem bűnösnek! mondom néktek, és megigazulva méne alá az ő házához, inkább hogynem amaz: mert valaki felmagasztalja magát, megaláztatik; és a ki megalázza magát, felmagasztaltatik. vivének pedig hozzá kis gyermekeket is, hogy illesse azokat; mikor pedig a tanítványok ezt látták, megdorgálák azokat. de jézus magához híván őket, monda: engedjétek, hogy a kis gyermekek én hozzám jöjjenek, és ne tiltsátok el őket; mert iyeneké az istennek országa. bizony mondom néktek: a ki nem úgy fogadja az isten országát, mint gyermek, semiképen nem megy be abba. és megkérdé őt egy főember, mondván: jó mester, mit cselekedjem, hogy az örökéletet elnyerhessem? monda pedig néki jézus: miért mondasz engem jónak? nincs senki jó, csak egy, az isten. a parancsolatokat tudod: ne

paráználkodjál; ne ölj; ne lopj; hamis tanubizonyságot ne tégy; tiszteld atyádat és anyádat. az pedig monda: mindezeket ifjúságomtól fogva megtartottam. jézus ezeket hallván, monda néki: még egy fogatkozás van benned: add el mindenedet, a mid van, és oszd el a szegényeknek, és kincsed lesz mennyországban; és jer, kövess engem. az pedig ezeket hallván, igen megszorodék; mert igen gazdag vala. és mikor látta jézus, hogy az igen megszorodék, monda: mily nehezen mennek be az isten országába, a kiknek gazdagságuk van! mert könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, hogynem a gazdagnak az isten országába bejutni. a kik pedig ezt hallották, mondanak: ki idvezülhet tehát? ő pedig monda: a mi embereknél lehetetlen, lehetséges az istennél. és monda péter: ímé mi mindent elhagytunk, és követtünk téged! ő pedig monda nékik: bizony mondom néktek, hogy senki sincs, a ki elhagyta házát, vagy szüleit, vagy testvéreit, vagy feleségét, vagy gyermekeit az isten országáért, a ki sokszorta többet ne kapna ebben az időben, a jövőendő világon pedig örök életet. és maga mellé vevén a tizenkettőt, monda nékik: ímé felmegyünk jeruzsálembe, és beteljesedik minden az embernek fián, a mit a próféták megírtak. mert a pogányok kezébe adatik, és megcsúfoltatik, és meggyaláztatik, és megköpödtetik; és megostorozván, megölik őt; és harmadnapon feltámad. ők pedig ezekből semmit nem értenek; és a beszéd ő előlük el vala rejtve, és nem fogták fel a mondottakat. lön pedig, mikor jerikóhoz közeledett, egy vak ül vala az út mellett koldulván. és mikor hallotta a mellette elmenő sokaságot, tudakozódék, mi dolog az? megmondák pedig néki, hogy a názáretbeli jézus megy el arra. és kiálta, mondván: jézus, dávidnak fia, könyörülj rajtam! a kik pedig elől mentek, dorgálák őt, hogy hallgasson; de ő annál inkább kiálta: dávidnak fia, könyörülj rajtam! és jézus megállván, parancsolá, hogy vigyék azt hozzá; és mikor közel ért, megkérde őt, mondván: mit akarsz, hogy cselekedjem veled? az pedig monda: uram, hogy az én szemem világa megjöjjön. és jézus monda néki: láss, a te hited téged megtartott. és azonnal megjöve annak szeme világa, és követé őt, dicsőítvén az istent az egész sokaság pedig ezt látván, dicsőséget ada az istennek.

19

és bemenvén, általméne jerikhón. és ímé vala ott egy ember, a kit nevérol zákeusnak hívtak; és az fővámszedő vala, és gazdag, és igyekezék jézust látni, ki az; de a sokaságtól nem láthatá, mivelhogy termete szerint kis ember volt. és előre futván felhága egy eperfüge fára, hogy őt lássa; mert arra vala elmenendő. és mikor arra a helyre jutott, feltekintvén jézus, látá őt, és monda néki: zákeus, hamar szállj alá; mert ma nékem a te házádnál kell maradnom. és sietve leszálla, és örömmel fogadá őt. és mikor ezt látták, mindnyájan zúgolódának, mondván hogy: bűnös emberhez ment be szállásra. zákeus pedig előállván, monda az úrnak: uram, ímé minden vagyonomnak felét a szegényeknek adom, és ha valakitől valamit patvarkodással elvettem, négy an-

nyit adok helyébe. monda pedig néki jézus: ma lett idvessége ennek a háznak! mivelhogy ő is ábrahám fia. mert azért jött az embernek fia, hogy megkeresse és megtartsa, a mi elveszett. és mikor azok ezeket hallották, folytatá és monda egy példázatot, mivelhogy közel vala jeruzsálemhez, és azok azt gondolká, hogy azonnal megjelenik az isten országa. monda azért: egy nemes ember elméne messze tartományba, hogy országot vegyen magának, aztán visszatérjen. előszólítván azért tíz szolgáját, ada nékik tíz girát, és monda nékik: kereskedjétek, míg megjövök. az ő alattvalói pedig gyűlölék őt, és követséget küldének utána, mondván: nem akarjuk, hogy ő uralkodjék mi rajtunk. és lön, mikor megjött az ország vétele után, parancsolá, hogy az ő szolgáit, a kiknek a pénzát adta, hívják ő hozzá, hogy megtudja, ki mint kereskedett. eljőve pedig az első, mondván: uram, a te girát tíz girát nyert. ő pedig monda néki: jól vagyon jó szolgám; mivelhogy kevesen váltál hív, legyen birodalmad tíz városon. és jöve a második, mondván: uram, a te girát öt girát nyert. monda pedig ennek is: néked is legyen birodalmad öt városon. és jöve egy másik, mondván: uram, imhol a te girát, melyet egy keszkenőben eltéve tartottam; mert féltem tőled, mivelhogy kemény ember vagy; elveszed a mit nem te tétél el, és aratod, a mit nem te vettél. monda pedig annak: a te szádból ítélek meg téged, gonosz szolga. tudad, hogy én kemény ember vagyok, ki elveszem, a mit nem én tettem el, és aratom, a mit nem én vettem; miért nem adtad azért az én pénzemet a pénzváltók asztalára, és én megjövén, kamatostól kaptam volna azt vissza? és az ott állóknak monda: vegyétek el ettől a girát, és adjátok annak, a kinek tíz girája van. és mondanak néki: uram, tíz girája van! és ő monda: mert mondom néktek, hogy mindenkinnek, a kinek van, adatik; a kinek pedig nincs, még a miye van is, elvételik tőle. sőt ennek felette amaz én ellenségeimet is, kik nem akarták, hogy én ő rajtok uralkodjam, hozzátok ide, és öljétek meg előttem! és ezeket mondván, megy vala elől, felmenvén jeruzsálembe. és lön, mikor közelgetett bethfagéhoz és bethániához, a heghez, mely olajfák hegyének hívatik, elküldé kettőt az ő tanítványai közül, mondván: menjetek el az átélenben levő faluba; melybe bemenvén, találtok egy megköttöt vehmet, melyen soha egy ember sem ült: eloldván azt, hozzátok ide. és ha valaki kérdez titeket: miért oldjátok el? ezt mondjátok annak: mert az úrnak szüksége van reá. és elmenvén a küldöttek, úgy találák, a mint nékik mondotta. és mikor a vehmet eloldák, mondanak nékik annak gazdái: miért oldjátok el a vehmet? ők pedig mondanak: az úrnak szüksége van reá. elvivék azért azt jézushoz: és az ő felsőruháikat a vemhére vetvén, jézust reá helyhezették. és mikor ő méne, az ő felsőruháikat az útra terítették. mikor pedig immár közelgete az olajfák hegyének lejtőjéhez, a tanítványok egész sokasága örvendezve kezdé dicsérni az istent fenszóval mindazokért a csodákért, a melyeket láttak; mondván: áldott a király, ki jö az úrnak nevében! békesség a mennyben, és dicsőség a magasságban! és némelyek a farizeusok közül a sokaságból mondanak néki: mester, dorgáld meg a tanítványaidat! és ő felelvén, monda nékik: mondom néktek, hogyha

ezek elhallgatnak, a kövek fognak kiáltani. és mikor közeledteté, látván a várost, síra azon. mondván: vajha megismertéd volna te is, csak e te mostani napodon is, a mik néked a te békességedre valók! de most elrejtettek a te szemeid elől. mert jönnek reád napok, mikor a te ellenségeid te körültek palánkot építenek, és körülvesznek téged, és mindenfelől megszorítanak téged. és a földre tipornak téged, és a te fiaidat te benned; és nem hagynak te benned követ követ; mivelhogy nem ismerted meg a te meglátogatásodnak idejét. és bemenvén a templomba, kezdé kiűzni azokat, a kik adnak és vesznek vala abban, mondván nékik: meg van írva: az én házam imádságnak háza; ti pedig azt latroknak barlangjává tettétek. és tanít vala minden nap a templomban. a főpapok pedig és az írástudók és a nép előkelői igyekeznek vala őt elveszteni: és nem találták el, mit cselekedjenek; mert az egész nép ő rajta függ vala, reá hallgatván.

20

és lön azok közül a napok közül egyen, mikor ő a népet tanítá a templomban, és és az evangéliomot hirdeté, előállának a főpapok és az írástudók a vénekkel egybe, és mondanak néki, így szólván: mondd meg nekünk, micsoda hatalommal cselekszed ezeket? vagy ki az, a ki néked ezt a hatalmat adta? felelvén pedig, monda nékik: én is kérdek egyet tőletek; mondjátok meg azért nekem: a jános keresztsége mennyből vala-é, vagy emberek-től? azok pedig tanakodának magok közt, mondván: ha [ezt] mondjuk: mennyből; [azt] fogja mondani: miért nem hittetek tehát néki? ha pedig [ezt] mondjuk: emberektől; az egész nép megkövez minket: mert meg van győződve, hogy jános próféta volt. felelének azért, hogy ők nem tudják, honnét [vala.] és jézus monda nékik: én sem mondom meg néktek, micsoda hatalommal cselekszem ezeket. és kezdé a népek e példázatot mondani: egy ember plántála szőlőt, és kiadá azt munkásoknak, és hosszú időre elutazék. és annak idején elküldé szolgáját a munkásokhoz, hogy adjanak néki a szőlő gyümölcséből; a munkások pedig azt megvervén, üresen bocsáták el. és még másik szolgát is küldé; de azok azt is megvervén és meggyalázzván, üresen bocsáták el. és még harmadikat is küldé; de azok azt is megsebesítvén, kivéték. monda azért a szőlőnek ura: mit cselekedjem? elküldöm az én szerelmes fiamat: talán azt, ha látják, megbecsülik. de mikor azt látták a munkások, tanakodának egymás közt, mondván: ez az örökös; jertek, öljük meg őt, hogy a miénk legyen az örökség! és kivétvén őt a szőlőből, megölék. mit cselekszik azért a szőlőnek ura azokkal? elmegy és elveszti azokat a munkásokat, és a szőlőt másoknak adja. és mikor ezt hallották, mondanak: távol legyen [az]! ő pedig reájok tekintvén, monda: mi az tehát, a mi meg van írva: a mely követ az építők megvetettek, az lett a szegelet fejévé? valaki erre a köre esik, szétzuhatik; a kire pedig ez esik reá, szétmorzsolja azt. és igyekeznek vala a főpapok és az írástudók kezeitől ő reá vetni azon órában; de félelnek a néptől; mert megérték, hogy ő ellenök mondta e példázatot. annakokáért vigyázzván ő reá, leselkedőket küldének

ki, a kik igazaknak tették magokat, hogy őt megfogják beszédében; hogy átadják a felsőbbségnek és a helytartó hatalmának. kik megkérdezték őt, mondván: mester, tudjuk, hogy te helyesen beszélsz és tanítasz, és személyt nem válogatsz, hanem az istennek útját igazán tanítod: szabad-é nekünk adót fizetnünk a császárnak, vagy nem? ő pedig észrevén álnokságukat, monda nékik: mit kísértetek engem? mutassatok nekem egy pénzt; kinek a képe és felirata van rajta? és felelvén, mondanak: a császáré. ő pedig monda nékik: adjátok meg azért a mi a császáré, a császárnak, és a mi az istené, az istennek. és nem tudták őt megfogni beszédében a nép előtt; és csodálkozván az ő feleletén, elhallgatának. hozzá menvén pedig a sadduceusok közül némelyek, a kik tagadják, hogy van feltámadás, megkérdezték őt, mondván: mester, mózes megírta nekünk, ha valakinek testvére meghal, kinek felesége volt, és magzatok nélkül hal meg, hogy annak testvére elvegye [annak] feleségét, és támasszon magot az ő testvérének. hét testvér vala azért: és az első feleséget vévén, meghalt magzatok nélkül; a másik vévé el azért annak feleségét, és az [is] magzatok nélkül halt meg; akkor a harmadik vette el azt; és hasonlóképen mind a heten is; és nem hagyta magot, és meghaltak. mind ezek után pedig meghalt az asszony is. a feltámadáskor azért kinek a felesége lesz közülök? mert mind a hétnek felesége volt, és felelvén, monda nékik jézus: e világnak fiai házasodnak és férjhez adnak: de a kik méltókká tétettek, hogy ama világot elvegyék, és a halálból való feltámadást, sem nem házasodnak, sem férjhez nem adnak: mert meg sem halhatnak többé: mert hasonlóak az angyalokhoz; és az isten fiai, mivelhogy a feltámadásnak fiai. hogy pedig a halottak feltámadnak, mózes is megjelentette a csipkebokornál, mikor az urat ábrahám istenének és izsák istenének és jakób istenének mondja. az isten pedig nem a holtaknak, hanem az élőknek [istene:] mert mindenek élnek ő néki. felelvén pedig némelyek az írástudók közül, mondanak: mester, jól mondá! és többé semmit sem mertek tőle kérdezni. monda pedig nékik: mimódon mondják, hogy a krisztus dávidnak fia? holott maga dávid mondja a zsoltárok könyvében: monda az úr az én uramnak, ülj az én jobbkezem felől, míglen vetem a te ellenségeidet a te lábaid alá számolyul. dávid azért urának mondja őt, mimódon fia tehát néki? és az egész nép hallására monda az ő tanítványainak: oltalmazzatok meg magatokat az írástudóktól, kik hosszú köntösökben akarnak járni, és szeretik a piacokon való köszöntéseket, és a gyülekezetekben az első ülést, és a lakomákon a főhelyeket; kik az özvegyeknek házázt feleméztik, és színből hosszan imádkoznak; ezek súlyosabb ítélet alá esnek.

21

és mikor feltekintett, látá, hogy a gazdagok hányják az ő ajándékaikat a perselybe. látá pedig egy szegényt özvegy asszonyt is, hogy abba két fillért vete. és monda: igazan mondom néktek, hogy e szegény özvegy mindenkinél többet vete: mert mind ezek az ő fölöslegükből vetettek istennek az ajándékokhoz: ez

pedig az ő szegénységéből minden vagyonát, a mije volt, oda veté. és mikor némelyek mondanak a templom felől, hogy szép kövekkel és ajándékokkal van felékesítve, monda: ezekből, a miket láttok, jönnek napok, melyekben kő kövön nem marad, mely le nem romboltatnék. megkérdeék pedig őt, mondván: mester, mikor lesznek azért ezek? és mi lesz a jel, mikor mind ezek meglesznek? ő pedig monda: meglásátok, hogy el ne hitessenek benneteket: mert sokan jönnek el az én nevemben, akik ezt mondják: én vagyok; és: az idő elközelgett; ne menjetez azért utánok. és mikor hallotok háborúkról és zendülésekről, meg ne félemljetez; mert ezeknek meg kell lenni előbb, de nem [jő] mindjárt a vég. akkor monda nékik: nemzet nemzet ellen támad, és ország ország ellen; és minden felé nagy földindulások lesznek, és éhségek és dőghalálók; és rettetgetések és nagy jelek lesznek az égből. de mind ezekenkel előtte kezeiket reátok vetik, és üldöznek [titeket,] adván a gyülekezetek elé, és tömlöczökbe és királyok és helytartók elé visznek az én nevemért. de ebből néktek lesz tanúbizonyságotok. tökéljétek el azért a ti szívetekben, hogy nem gondoskodtok előre, hogy mit feleljetez védelmetekre: mert én adok néktek szájat és bölcseséget, melynek ellene nem szólhatnak, sem ellene nem állhatnak mind azok, a kik magokat ellenetekbe vetik. elárulnak pedig titeket szülők és testvérek is, rokonok és barátok is; és megölnek [némelyeket] ti közületek. és gyűlöletek lesztek mindenki előtt az én nevemért. de fejeteznek egy hajszála sem vész el. a ti békétürestek által nyeritek meg lelketeket. mikor pedig látjátok jeruzsálemet hadseregektől körülveve, akkor tudjátok meg, hogy elközelgett az ő elpusztulása. akkor a kik júdeában [lesznek,] fussanak a hegyekre; és a kik annak közepette, menjenek ki abból; és a kik a mezőben, ne menjenek be abba. mert azok a bosszuállásnak napjai, hogy beteljesedjenek mind azok, a mik megíratnak. jaj pedig a terhes és szoptató asszonyoknak azokban a napokban; mert nagy szükség lesz e földön, és harag e népen. és elhullanak fegyvernek él által, és fogva vitetnek minden pogányok közé; és jeruzsálem megtapodtatik a pogányoktól, miglen betelik a pogányok ideje. és lesznek jelek a napban, holdban és csillagokban; és a földön pogányok szorongása a kétség miatt, mikor a tenger és a hab zúgni fog, mikor az emberek elhalnak a félelem miatt és azoknak várasa miatt, a mik e föld kereskségére következnének: mert az egek erősségei megrendülnek. és akkor meglátják az embernek fiát eljöni a felhőben, hatalommal és nagy dicsőséggel. mikor pedig ezek kezdenek meglenni, nézzetek fel és emeljétek fel a ti fejetezket; mert elközelgett a ti váltáságotok. monda pedig nékik egy példázatot: tekintsétek meg a fügefát és minden fákat: mikor immár hajtának, és [ezt] látjátok, ti magatoktól tudjátok, hogy már közel van a nyár. ezenképen ti is, mikor látjátok, hogy ezek meglesznek, tudjátok meg, hogy közel van az isten országa. bizony mondom néktek, hogy e nemzetség el nem múlik, miglen mind ezek meglesznek. az ég és a föld elmúlának, de az én beszédeim semmiképen el nem múlnak. de vigyázatok magatokra, hogy valamikor meg ne ne-

hezdedj a ti szívetek dobzódásnak, részségnek és ez élet gondjainak miatta, és váratlanul reátok ne jöjjön az a nap: mert mintegy tör, úgy lep meg mindenezket, a kik az egész föld színén lakoznak. vigyázatok azért minden időben, kérvén, hogy méltókká téssetesetek arra, hogy elkerüljétek mindezeket, a mik bekövetkeznek, és megállhassatok az embernek fia előtt! tanít vala pedig naponta a templomban; és szakára pedig kimenvén, a hegyen vala, mely olajfák [hegyének] nevezetik. és kora reggel hozzá megy vala az egész nép, hogy őt hallgassa a templomban.

22

elközelgetett pedig a kovásztalan kenyerek ünnepe, mely husvétnek mondatik. és a főpapok és az írástudók keresnek vala módot, hogyan öljk meg őt; mert félték a néptől. beméne pedig a sátnán júdasba, ki iskáriotesnek nevezetik, és a tizenketőnek számából vala; és elmenvén, megbeszélé a főpapokkal és a vezérekkel, minémódon adja őt nékik kezökbe. és azok örülének, és megszerződének, hogy pénzt adnak néki; ő pedig megígéré, és keres vala jó alkalmat, hogy őt nékik kezökbe adja zenebona nélkül. előjve pedig a kovásztalan kenyerek napja, melyen meg kelle ötletni a husvéti báránynak; és elküldé pétért és jánoszt, mondván: elmenvén, készítsétek el nékünk a husvéti bárányt, hogy megegyük. ők pedig mondanak néki: hol akarod, hogy elkészítsük? és ő monda nékik: imé, mikor bementek a városba, szembe jő veletek egy ember, ki egy korsó vizet visz; kövessétek őt abba a házba, a melybe bemegy. és mondjátok a ház gazdájának: ezt mondja néked a mester: hol van az a szállás, a hol megeszem az én tanítványaimmal a husvéti bárányt? és ő mutat néktek egy nagy vacsoráló helyet, berendezve, ott készítsétek el. elmenvén pedig, úgy találák, a mint mondta nékik; és elkészíték a husvéti bárányt. és mikor eljött az idő, asztalhoz üle, és a tizenkét apostol ő vele egyetemben. és monda nékik: kívánva kívántam a husvéti bárányt megenni veletek, melőtt én szenvednék: mert mondom néktek, hogy többé nem eszem abból, miglen beteljesedik az isten országában. és [a] pohárt vévén, minekutána hálákat adott, monda: vegyétek ezt, és osszátok el magatok között: mert mondom néktek, hogy nem izom a szőlőtökének gyümölcséből, miglen eljő az isten országa. és minekutána a kenyeret vette, hálákat adván megszegé, és adá nékik, mondván: ez az én testem, mely ti érettetek adatik: ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. hasonlóképen a pohárt is, minekutána vacsorált, ezt mondván: e pohár amaz új szövetség az én véreben, mely ti érettetek kiontatik. de imé annak a keze, a ki engem elárul, velem van az asztalon. és az embernek fia jöllehet, elmeny, mint elvégeztetett: de jaj annak az embernek, a ki által elárultatik! és ők kezdék egymás között kérdezni, vajjon ki lehet az ő közöttük, a ki ezt meg fogja tenni? támadá pedig közöttük versengés is, hogy ki tekinthető közöttük nagyobbbnak. ő pedig monda nékik: a pogányokon uralkodnak az ő királyaik, és a kiknek azokon hatalmuk van, jöltvőknek hivatnak. de ti nem úgy: hanem a ki legnagyobb köztetek, olyan

legyen, mint a ki legkisebb; és a ki fő, mint a ki szolgál. mert melyik nagyobb, az-é, a ki asztalnál ül, vagy a ki szolgál? nemde a ki asztalnál ül? de én ti köztetek olyan vagyok, mint a ki szolgál. ti vagytok pedig azok, kik megmaradtatok én velem az én kísértetemben; és azért adok néktek, miképen az én atyám adott nékem, országot, hogy egyetek és igyatok az én asztalomon az én országomban, és üljetek királyi székeken, ítélvén az izráelnek tizenkét nemzetségét. monda pedig az úr: simon! simon! imé a sátn kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát; de én imádkoztam érted, hogy el ne fogyatkozzék a te hited: te azért idővel megtérvén, a te atyádfiait erősítsed. ő pedig monda néki: uram, te veled kész vagyok mind tömlőczre, mind halálra menni! és ő monda: mondom néked péter: ma nem szól addig a kakas, míg te háromszor meg nem tagadod, hogy ismersem engem. és monda nékik: mikor elküldtelek benneteket erszény, táska és saru nélkül, volt-e valamiben fogyatkozástok? ők pedig mondanak: semmiben sem. monda azért nékik: de most, a kinek erszénye van elővegve, hasonlóképen a tászkát; és a kinek nincs, adja el felső ruháját, és vegyen szablyát. mert mondom néktek, hogy még ennek az írásnak be kell teljesülni rajtam, hogy: és a gonoszok közé számláltattok. mert a mik reám vonatkoznak is, elvégeztettek. azok pedig mondanak: uram, imé van itt két szablya. ő pedig monda: elég. és kimenvén, méne az ő szokása szerint az olajfák hegyére; követék pedig őt az ő tanítványai is. és mikor ott a helyen vala, monda nékik: imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek. és ő eltávozék tőlök mintegy kőhajításnyira; és térdre esvén, imádkozék, mondván: atyám, ha akarod, távoztasd el tőlem e pohárt; mindazáltal ne az én akaratom, hanem a tiéd legyen! és angyal jelenék meg néki mennyből, erősítvén őt. és haláltságában lévén, buzgóságosan imádkozék; és az ő verítéke olyan vala, mint a nagy vércseppek, melyek a földre hullanak. és minekutána fölkel az imádkozástól, az ő tanítványaihoz menvén, aludva találá őket a szomorúság miatt, és monda nékik: mit alusztok? keljetek fel és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek. és mikor még beszéle, imé sokaság [jöve,] melynek az méne előtte, a ki júdásnak nevezetik, egy a tizenkettő közül: és közelgete jézushoz, hogy őt megcsókolja. jézus pedig monda néki: júdás, csókkal árulod el az embernek fiát? látván pedig azok, a kik ő körülötte [valának,] a mi következik, mondanak néki: uram, vágjuk-e őket fegyverrel? és közülök valaki megvágá a főpap szolgáját, és levágá annak jobb fülét. felevén pedig jézus, monda: elég eddig. és illetvén annak fülét, meggyógyítá azt. monda pedig jézus azoknak, a kik ő hozzá mentek, a főpapoknak, a templom tisztjeinek és a véneknek: mint valami latorra, úgy jötetek szablyákkal és füstélyokkal? mikor minden nap veletek voltam a templomban, a ti kezeiteket nem vetétek én réám; de ez a ti órátok, és a sötétségnek hatalma. megfogván azért őt, elvezeték, és elvivék a főpap házába. péter pedig követi vala távol. és mikor tüzet gerjesztettek az udvar közepén, és ők együtt leültek, péter is leüle ő velök. és meglátván őt egy szolgálóleány, a mint a világosságnál ült, szeméit reá vetvén, monda: ez is ő vele vala! ő pedig megtagadá

őt, mondván: asszony, nem ismerem őt! és egy kevésel azután más látván őt, monda: te is azok közül való vagy! péter pedig monda: ember, nem vagyok! és úgy egy óra mulva más valaki erősíté, mondván: bizony ez is vele vala: mert galileából való is. monda pedig péter: ember, nem tudom, mit mondasz! és azonnal, mikor ő még beszélt, megszólalt a kakas. és hátra fordulván az úr, tekinté péterre. és megemlékezék péter az úr szaváról, a mint néki mondta: mielőtt a kakas szól, háromszor megtagadsz engem. és kimenvén péter, keservesen síra. és azok a férfiak, a kik fogva tarták jézust, csúfolják vala, vervén őt. és [szemeit] betakarván, arczul csapdosák őt, és kérdezék őt, mondván: profétáld meg ki az, a ki téged vere? és sok egyéb dolgot mondanak néki, szidalmazván őt. és a mint nappal lett, egybegyüle a nép véneinek tanácsa, főpapok és írástudók: és vivé őt az ő gyülekezetükbe, mondván: ha te vagy a krisztus, mondd meg nékünk. monda pedig nékik: ha mondom néktek, nem hiszitek: de ha kérdezlek is, nem feleltek nékem, sem el nem bocsátotok. mostantól fogva ül az embernek fia az isten hatalmának jobbja felől. mondanak pedig mindnyájan: te vagy tehát az isten fia? ő pedig monda nékik: ti mondjátok, hogy én vagyok! azok pedig mondanak: mi szükségünk van még bizonyásra? hiszen mi magunk hallottuk az ő szájából.

23

és fölkelvén az ő egész sokaságuk, vivé őt pilátushoz. és kezdék őt vádolni, mondván: úgy találtuk, hogy ez a népet félrevezeti, és tiltja a császár adójának fizetését, mivelhogy ő magát ama király krisztusnak mondja. pilátus pedig megkérde őt, mondván: te vagy-e a zsidók királya? és ő felelvén néki, monda: te mondom! monda pedig pilátus a főpapoknak és a sokaságnak: semmi bűnt nem találok ez emberben. de azok erősödének, mondván: a népet felzendíti, tanítván az egész júdeában, elkezdve galileától mind ideig. pilátus pedig galileát hallván, megkérde, vajjon galileai ember-e ő? és mikor megtudta, hogy ő a héródes hatósága alá tartozik, héródeshez küldé őt, mivelhogy az is jeruzsálemban vala azokban a napokban. héródes pedig jézust látván igen megörüle: mert sok időtől fogva kívánta őt látni, mivelhogy sokat halott ő felöle, és reménylé, hogy majd valami csodát lát, melyet ő tesz. kérdezé pedig őt sok beszéddel; de ő semmit nem felele néki. [ott] állanak vala pedig a főpapok és az írástudók, teljes igyekezettel vádolván őt. héródes pedig az ő katonáival egybe semminek állítván és kicsúfolván őt, minekutána felöltöztette fényes ruhába, visszaküldé pilátushoz. és az napon lőnek barátok egymással pilátus és héródes; mert az előtt ellenségeskedésben valának egymással. pilátus pedig a főpapokat, főembereket és a népet egybegyűjtvén, monda nékik: ide hoztátok nékem ez embert, mint a ki a népet félrevezeti: és imé én ti előttetek kivalltván, semmi olyan bűnt nem találtam ez emberben, a mivel őt vádoljátok: de még héródes sem; mert titeket ő hozzá igazítottak; és imé semmi halálra való dolgot nem cselekedett ő. megfenyítvén azért őt, elbocsátom. kell vala pedig elbocsátania

nékik ünnepenként egy [foglyot.] de felkiálta az egész sokaság, mondván: vidd el ezt, és bocsásd el nekünk barabbást! ki a városban lett valami lázadásért és gyilkosságért vettetett a tömlőcbe. pilátus azért ismét felszólala, el akarván bocsátani jézust; de azok ellene kiáltának, mondván: feszítsd meg! feszítsd meg őt! ő pedig harmadszor [is] monda nékik: mert mi gonoszt tett ez? semmi halálra való bünt nem találtam ő benne; megfenyítvén azért őt, elbocsátom! azok pedig nagy szöszóval sürgeték, kérvén, hogy megfeszíttessék; és az ő szavok és a főpapké erőt vesz vala. és pilátus megítélé, hogy meglegyen, a mit kérnek vala. és elbocsátá nékik azt, a ki lázadásért és gyilkosságért vettetett a tömlőcbe, a ki kérték vala; jézust pedig kiszolgáltatta az ő akaratuknak. mikor azért elvívék őt, egy czirénebeli simont megragadván, ki a mezőről jöve, arra tevék a keresztfát, hogy vigye jézus után. követé pedig őt a népek és az asszonyoknak nagy sokasága, a kik gýaszolák és siraták őt. jézus pedig hozzájuk fordulván, monda: jeruzsálem leányai, ne sirjatok én rajtam, hanem ti magatokon sirjatok, és a ti magzataitokon. mert ímé jönek napok, melyeken ezt mondják: boldogok a meddők, és a mely méhek nem szültek, és az emlők, melyek nem szoptattak! akkor kezdik mondani a hegyeknek: essetek mi reánk; és a halmoknak: borítások el minket! mert ha a zöldelő fán ezt mívelik, mi esik a száraz [fán?] vivének pedig két másikat is, [két] gonosztevőt ő vele, hogy megölessenek. mikor pedig elmenének a helyre, mely koponya [helyének] mondatik, ott megfeszíték őt és a gonosztevőket, egyiket jobbkéz felől, a másikat balkéz felől. jézus pedig monda: atyám! bocsásd meg nékik; mert nem tudják mit cselekesznek. elosztván pedig az ő ruháit, vetének reájok sorsot. és a nép megállá nézni. csúfolák pedig őt a főemberek is azokkal egybe, mondván: egyebeket megtartott, tartsa meg magát, ha ő a krisztus, az istennek ama választottja. csúfolák pedig őt a vitézek is, odajárulván és eczettel kínálván őt. és ezt mondván néki: ha te vagy a zsidóknak ama királya, szabadítsd meg magadat! vala pedig egy felirat is fölébe írva görög, római és zsidó betűkkel: ez a zsidóknak ama királya. a felfüggesztett gonosztevők közül pedig az egyik szidalmazá őt, mondván: ha te vagy a krisztus, szabadítsd meg magadat, minket is! felelvén pedig a másik, megdorgálá őt, mondván: az istent sem féled-e te? hiszen te ugyanazon ítélet alatt vagy! és mi ugyan méltán; mert a mi cselekedetünknek méltó büntetését vesszük: ez pedig semmi méltatlan dologot nem cselekedett. és monda jézusnak: uram, emlékezzél meg én rólam, mikor eljősz a te országodban! és monda néki jézus: bizony mondom néked: ma velem leszel a paradicsomban. vala pedig mintegy hat óra, és sötétség lón az egész tartományban mind kilencz órákorig. és meghomályosodék a nap, és a templom kárpitja közepén ketté hasada. és kiáltván jézus nagy szóval, monda: atyám, a te kezeidbe [teszem le] az én lelkemet. és ezeket mondván, meghala. látván pedig a százados, a mi történt, dicsóítá az istent, mondván: bizony ez ember igaz vala. és az egész sokaság, mely e dolognak látására ment oda, látván azokat, a mik történtek, mellét verve megtére. az ő ismerősei pedig mind, és

az asszonyok, a kik galileából követék őt, távol állának, nézvén ezeket. és ímé egy ember, kinek józsef vala neve, tanácsbeli, jó és igaz férfiú, ki nem vala részes azoknak tanácsában és cselekedetében, arimathiából, a zsidók városából való, ki maga is várja vala az istennek országát; ez oda menvén pilátushoz, elkéré a jézus testét. és levéven azt, begöngyölé azt gyolcsba, és helyhezteté azt egy sziklába vágott sírboltba, melyben még senki sem feküdt. és az a nap péntek vala, és szombat virradá rá. az [öt] követő asszonyok is pedig, kik vele galileából jöttek, megnézék a sírt, és hogy miképen helyeztetett el az ő teste. visszatérvén pedig, készítenék fűszerszármokat és keneteket. [(luke 23:57) és szombaton nyugovának a parancsolat szerint.]

24

a hétnek első [napján] pedig kora reggel a sírhoz menének, vivén az elkészített fűszerszármokat, és némely [más asszonyok is] velök. és a követ a sírről elhengerítve találák. és mikor bementek, nem találák az úr jézus testét. és lön, hogy mikor ők e felett megdöbbenének, ímé két férfiú álla mellőlük fényes öltözetben: és mikor ők megremülvén a földre hajták orcájokat, azok mondanak nékik: mit keressitek a holtak között az élő? nincs itt, hanem feltámadott: emlékeztetek rá, mint beszélt néktek, még mikor galileában volt, mondván: szükség az ember fiának átadatni a bünös emberek kezébe, és megfeszíttetni, és harmadnapon feltámadni. megemlékezének azért az ő szavairól. és visszatérvén a sírtől, elmondák mindezeket a tizenegynek, és mind a többieknek. valának pedig mária magdaléna, és johanna, és a jakab [anyja] mária, és egyéb asszonyok ő velök, a kik ezeket mondák az apostoloknak. de az ő szavuk csak üres beszédnek látszék azok előtt; és nem hívének nékik. péter azonban felkelvén elfuta a sírhoz, és behajolván látá, hogy csak a lepedők vannak ott; és elméne, magában csodálkozván e dolgon. és ímé azok közül ketten mennek vala ugyanazon a napon egy faluba, mely jeruzsálemtől hatvan futamatnyira vala, melynek neve vala emmaus. és beszélgetének magok közt mindazokról, a mik történtek. és lön, hogy a mint beszélgetének és egymástól kérdezősködének, maga jézus hozzájuk menvén, velök együtt megy vala az úton. de az ő szemek visszatartóztatának, hogy őt meg ne ismerjék. monda pedig nékik: mic-soda szavak ezek, a melyeket egymással váltotok jártotokban? és [miért] vagytok szomorú ábrázattal? felelvén pedig az egyik, kinek neve kleofás, monda néki: csak te vagy-e jövevény jeruzsálemben, és nem tudod minémű dolgok lettek abban e napokon? és monda nékik: mic-soda dolgok? azok pedig mondanak néki: a melyek [ésének] a názáretbeli jézuson, ki próféta vala, cselekedetben és beszédben hatalmas isten előtt és az egész nép előtt: és minimódon adák őt a főpapak és a mi főembereink halálos ítéletre, és megfeszíték őt. pedig mi azt reméltük, hogy ő az, a ki meg fogja váltani az izráelt. de mindezek mellett ma van harmadnapja, hogy ezek lettek. hanem valami közülünk való asszonyok is megdöbentettek minket, kik jó reggel a sírnál valának; és mikor

nem találták az ő testét, [haza] jöttek, mondván, hogy angyalok jelenését is látták, kik azt mondják, hogy ő él. és azok közül némelyek, kik velünk valának, elmenének a sírhoz, és úgy találák, a mint az aszonyok is mondták; őt pedig nem látták. és ő monda nékik: óh balgatagok és rest szívűek mindazoknak elhívésére, a miket a próféták szóltak! avagy nem ezeket kellett-é szenvedni a krisztusnak, és úgy menni be az ő dicsőségébe? és elkezdvén mózestól és minden prófétáktól fogva, magyarázza vala nékik minden írásokban, a mik ő felőle megíratlak. elközelítének pedig a faluhoz, a melybe mennek vala; és ő úgy tön, mintha tovább menne. de kényszeríték őt, mondván: maradj velünk, mert immár beestvéledik, és a nap lehanyatlott! beméne azért, hogy velök maradjon. és lön, mikor leült velök, a kenyeret vévén, megáldá, és megszegvén, nékik adá. és megnyilatkozának az ő szemeik, és megismerék őt; de ő eltűnt előlük. és mondanak egymásnak: avagy nem gerjedezett-é a mi szívünk mi bennünk, mikor nékünk szóla az úton, és mikor magyarázá nékünk az írásokat? és felkelvén azon órában, visszatérének jeruzsálembe, és egybegyűlve találák a tizenegyet és azokat, a kik velök valának. kik ezt mondják vala: feltámadott az úr bizonynyal, és megjelent simonnak! és ezek is elbeszélék, mi történt az úton, és miképen ismerték meg ők a kenyér megszegéséről. és mikor ezeket beszélék, megállá maga jézus ő közöttök, és monda nékik: békesség néktek! megrémülvén pedig és félvén, azt hívék, hogy valami lelket látnak. és monda nékik: miért háborodtatok meg, és miért támadnak szívetekben okoskodások? lássátok meg az én kezeimet és lábaimat, hogy én magam vagyok: tapogassatok meg engem, és lássatok; mert a léleknek nincs húsa és csontja, a mint látjátok, hogy nékem van! és ezeket mondván, megmutatá nékik kezeit és lábait. mikor pedig még nem hívék az öröm miatt, és csodálkozának, monda nékik: van-é itt valami enni valótok? ők pedig adának neki egy darab sült halat, és valami lépesmézet, melyeket elvön, és elöttök evék. és monda nékik: ezek azok a beszédek, melyeket szóltam néktek, mikor még veletek valék, hogy szükség beteljesedni mindazoknak, a mik megíratlak a mózes törvényében, a prófétáknál és a zsoltárookban én felőlem. akkor megnyilatkoztatá az ő elméjüket, hogy értsék az írásokat. és monda nékik: így van megírva, és így kellett szenvedni a krisztusnak, és feltámadni a halálból harmadnapon: és prédikáltatni az ő nevében a megtérésnek és a bűnök bocsánatának minden pogányok között, jeruzsálemtől elkezdve. ti vagytok pedig ezeknek bizonyosságai. és ímé én elküldöm ti reátok az én atyámnak ígéretét; ti pedig maradjatok jeruzsálem városában, míg nem felruháztattok mennyei erővel. kivivé pedig őket bethániáig; és felemelvén az ő kezeit, megáldá őket. és lön, hogy míg áldá őket, tőlök elszakadván, felvitették a mennybe. ők pedig imádván őt, visszatérének nagy örömmel jeruzsálembe; és mindenkor a templomban valának, dicsérvén és áldván az istent. ámen.

első könyvemet írtam, theofilus, mindazokról, a miket kezdett jézus cselekedni és tanítani, mind a napig, melyen fölvitették, minekutána parancsolatokat adott a szent lélek által az apostoloknak, kiket választott vala magának. kiknek az ő szenvedése után soka jel által meg is mutatta, hogy ő él, negyven napon át megjelenvén nékik, és szólván az isten országára tartozó dolgokról. és velök összejövén, meghagyá nékik, hogy el ne menjenek jeruzsálem-ből, hanem várják be az atyának ígérését, melyet úgy-mond, hallottatok tölem: hogy jános ugyan vízzel keresztelt, ti azonban szent lélekkel fogtok megkereszteltetni nem sok nap múlva. mikor azért azok egybegyűltek, megkérdeék őt, mondván: uram, avagy nem ez időben állítod-e helyre az országot izráélnak? monda pedig nékik: nem a ti dolgokat tudni az idöket vagy alkalmakat, melyeket az atya a maga hatalmába helyeztetett. hanem veszték erőt, minekutána a szent lélek eljö reátok: és lesztek nekem tanúim úgy jeruzsálemben, mint az egész júdeában és samariában és a földnek mind végso határáig. és mikor ezeket mondom, az ő láttokra felemltetétek, és felhő fogá el őt szemeik elöl. és a mint szemeiket az égre függesztették, mikor ő elméne, imé két férfiu állott meg mellettük fehér ruhában, kik szóltak is: galileabeli férfiak, mint állotok nézve a mennybe? ez a jézus, a ki felviteték töletek a mennybe, akképen jó el, a miképen láttátok őt felmenni a mennybe. akkor megtérének jeruzsálembe a hegyről, mely hivatik olajfák hegyének, mely jeruzsálem mellett van, egy szombatnapí járóföldre. és mikor bementek, felmenének a felsöházba, a hol szállva valának: péter és jakab, jános és andrás, filep és tamás, bertalan és máté, jakab, az alfeus fia, és simon, a zelóta, és júdás, a jakab fia. ezek mindnyájan egy szívvel-lélekkel foglalatosak valának az imádkozásban és a könyörgésben, az asszonyokkal és máriával, jézusnak anyjával, és az atyjafiaival együtt. és azokban a napokban felkelvén péter a tanítványok között, monda (vala pedig ott együtt mintegy százhusz főnyi sokaság): atyámfiai, férfiak, szükség volt betelni annak az írásnak, melyet megjövendőtől a szent lélek dávid szája által júdás felől, ki vezetőjük lön azoknak, a kik megfogták jézust. mert mi közénk számláltatott, és elnyerte ennek a szolgálatnak az osztályrészt. (ez hát meztön szerze hamisságának béréből; és alá zuhanván, elhasadt közepén, és minden belso része kiomlott. és ez tudtokra lön mindazoknak, kik jeruzsálemben lakoznak; úgy hogy az a mezö tulajdon nyelvkön akeldamának, azaz vérmezőnek nevezetett el.) mert meg van írva a zsolotár könyvében: legyen az ő lakóhelye pusztá, és ne legyen lakó abban. és: az ő püspökségét más vegye el. szükség azért, hogy azok közül a férfiak közül, a kik velünk együtt jártak minden időben, míg az úr jézus közöttünk járt-kelt, a jános keresztségétől kezdve mind a napig, melyen fölvitették tölünk, azok közül egy az ő feltámaszásának bizonyossága legyen mivelünk egyetemben. állatának azért elő kettőt, józsefet, ki hivatik barsabásnak, kinek mellékneve justus vala, és mátyást. és imádkozván, mondanak: te, uram,

ki mindeneknek szívét ismered, mutasd meg a kettö közül egyiket, a kit kiválasztottál, hogy elnyerje az osztályrészt e szolgálatnak és apostolságnak, melytől eltévelyedék júdás, hogy az ő saját helyére jusson. sorsot vetének azért reájok, és esék a sors mátyásra, és a tizenegy apostól közé számláltaték.

2

és mikor a pünkösöd napja eljött, mindnyájan egyakarattal együtt valának. és lön nagy hírlenséggel az égből mintegy sebesen zúgó szélnek zendülése, és eltélé az egész házat, a hol ülnek vala. és megjelentek előttük kettös tüzes nyelvek és üle mindenikre azok közül. és megtelének mindnyájan szent lélekkel, és kezdének szólni más nyelveken, a mint a lélek adta nékik szólniok. lakoznak vala pedig jeruzsálemben zsidók, istenfelő férfiak, minden nép közül, melyek az ég alatt vannak. minekutána pedig ez a zúgás lön, egybegyüle a sokaság és megzavarodék, mivelhogy mindegyik a maga nyelvéen hallá őket szólni. álmélkodnak pedig mindnyájan és csodálkoznak vala, mondván egymásnak: nemde nem galileusok-e ezek mindnyájan, a kik szólnak? mimódon halljuk hát őket, kiki közülünk a saját nyelvéen, a melyben születünk? párthusok és médek és elamíták, és kik lakozunk mesopotámiában, júdeában és kappadóciában, pontusban és áziában, frigíában és pamfiliában, egyiptomban és libiának tartományiban, mely cziréne mellett van, és a római jövevények, mind zsidók, mind prozelit-usok, krétaiak és arabok, halljuk a mint szólják a mi nyelvünkön az istennek nagyságos dolgait. álmélkodnak vala pedig mindnyájan és zavarban valának, egymásnak ezt mondván: vajjon mi akar ez lennie? mások pedig csúfolódva mondanak: édes bortól részegedtek meg. péter azonban előállván a tizeneggyel, felemelé szavát, és szóla nékik: zsidó férfiak és mindnyájan, kik lakoztok jeruzsálemben, legyen ez néktek tudtokokra, és vegyétek fületekbe az én beszédimet! mert nem részegek ezek, a mint ti állítjátok; hiszen a napnak harmadik órája van; hanem ez az, a mi megmondatot jóel prófétától: és léssen az utolsó napokban, ezt mondja az isten, kitöltök az én lelkemből minden testre: és prófétálnak a ti fiaitok és leányaitok, és a ti ifjaitok látásokat látnak, és a ti véneitek álmokat álmodnak. és épen az én szolgálma és az én szolgálóleányaimra is kitöltök azokban a napokban az én lelkemből, és prófétálnak. és tészek csudákat az égben odafenn, és jeleket a földön ideleln, vért, tüzet és füstnek gözölgését. a nap sötétséggé változik, és a hold vérré, minekelőtte eljö az úrnak ama nagy és fényes napja. és léssen, hogy mindaz, a ki az úrnak nevét segítségül hívja, megtartatik. izráelita férfiak, halljátok meg e beszédek: a názareti jézust, azt a férfiu, a ki istentől bizonyoságot nyert előttek erök, csudatételek és jelek által, melyeket ő általa cselekedett isten ti köztetek, a mint magatok is tudjátok. azt, a ki istennek elvégezett tanácsából és rendeléséből adatott halálra, megragadván, gonosz kezeitekkel keresztfára feszítve megöleték: kit az isten feltámasztott, a halál fájdalomait megoldván;

mivelhogy lehetetlen volt néki attól fogvatartatnia. mert dávid ezt mondja ő róla: magam előtt láttam az urat mindenkor, mert ő nekem jobb kezem felől van, hogy meg ne tántorodjam. annakokáért örvendezett az én szívem, és vígadt az én nyelvem; annakfelelte az én testem is reménységben nyugszik. mert nem hagyd az én lelketet a sírban, és nem engeded, hogy a te szented rothadást lásson. megjelentetted nekem az életnek útait; betöltesz engem örömmel a te orczád előtt. atyámfiai férfiak, szabad nyilván szólanom ti előttetek dávid pátriárkáról, hogy ő megholt és eltemettetett, és az ő sírja mind e mai napig minálunk van. próféta lévén azért, és tudván, hogy az isten néki esküvéssel megesküdött, hogy majd az ő ágyékának gyümölcséből támasztja a krisztust test szerint, hogy helyeztesse az ő királyi székibe, előre látván ezt, szólott a krisztus feltámasztásáról, hogy az ő lelke nem hagyott a sírban, sem az ő teste rothadást nem látott. ezt a jézus feltámasztotta az isten, minek mi mindnyájan tanúbizonyságai vagyunk. annakokáért az istennek jobbjá által felmagasztaltatván, és a megígért szent lelket megnyervén az atyától, kitöltötte ezt, a mit ti most láttok és hallotok. mert nem dávid ment fel a mennyországba; hiszen ő maga mondja: monda az úr az én uramnak: ülj az én jobbkezem felől, míglen vetem a te ellenségeidet lábaid alá zsápolyul. bizonynyal tudja meg azért izráelnek egész háza, hogy úrrá és krisztussá tette őt az isten, azt a jézust, a kit ti megfeszítettetek. ezeket pedig mikor hallották, szívökben megkeseredének, és mondanak péternek és a többi apostoloknak: mit cselekedjünk, atyámfiai, férfiak? péter pedig monda nekik: térjete meg és kerestelkedjete meg mindnyájan a jézus krisztusnak nevében a bűnöknek bocsánatjára; és veszitek a szent lélek ajándékát. mert néktek lett az ígélet és a ti gyermekeiteknek, és mindazoknak, kik messze vannak, valakiket csak elhív magának az úr, a mi istenünk. sok egyéb beszéddel is buzgón kéri és inti vala őket, mondván: szakaszszátok el magatokat e gonosz nemzetségtől! a kik azért örömet vevék az ő beszédtől, megkeresztelkedének; és hozzájuk csatlakozék azon a napon mintegy háromezer lélek. és foglalatosok valának az apostolok tudományában és a közösségben, a kenyernek megtörésében és a könyörgésekben. támadá pedig minden lélekben félelem, és az apostolok sok csudát és jelt tesznek vala. mindnyájan pedig, a kik hívének, együtt valának, és mindenük köz vala; és jószágukat és marháikat eladogáták, és szétosztogáták azokat mindenkinek, a mint kinek-kinek szüksége vala. és minden nap egyakarattal kitarva a templomban, és megtörve házanként a kenyeret, részesednek vala eledelben örömmel és tiszta szívvel. dicsérve az istent, és az egész nép előtt kedvességet találva. az úr pedig minden napon szaporítja vala a gyülekezetet az idvezülökkel.

3

péter és jános pedig együtt mennek vala fel a templomba az imádkozásnak órájára, kilenczre. és hoznak vala egy embert, ki az ő anyjának méhétől fogva

sánata vala, kit minden nap le szoktak tenni a templom kapujánál, melyet ékesnek neveznek, hogy kérjen alamizsnát azoktól, a kik bemennek a templomba. ez mikor látta, hogy péter és jános a templomba akarnak bemenni, kére ő tőlük alamizsnát. péter pedig mikor szemeit reá vetette jánossal egyben, monda: nézz mi reánk! az annakokáért figyelmez vala reájok, remélvén, hogy valamit kap tőlük. péter pedig monda: ezüstöm és aranyam nincsen nekem; hanem a mim van, azt adom néked: a názáreti jézus krisztus nevében, kelj fel és járj! és őt jobbkézénél fogva felemelé, és azonnal megerősödének az ő lábai és bokái. és felszökvén, megállá és jár vala és beméne ő velök a templomba, járkálva és szökdelve és dicsérve az istent. és látá őt az egész nép, hogy jár és dicséri az istent: és megismerék őt, hogy ő volt az, a ki alamizsnáért ült a templomnak ékeskapujában; és meglelének csodálkozással és azon való álmélkodással, a mi történt vala ő vele. mikor pedig ragaszkodék péterhez és jánoshoz az a sánta, a ki meggyógyult, az egész nép álmélkodva összefutá a hozzájuk a tornácba, mely salamonéknak nevezetik. mikor pedig ezt látta péter, monda a népnek: izráel férfiai, mit csodálkoztatok ezen, vagy mit néztek mi reánk, mintha tulajdon erőnkkel vagy jámborságunkkal mivelőtök volna azt, hogy az járjon? az ábrahámnak, izsáknak és jákóbnak istene, a mi atyáinknak istene megdicsőítette az ő fiát, jézust, kit ti elárultatok, és megtagadátok pilátus előtt, noha ő úgy ítél, hogy elbocsátja. ti pedig azt a szentet és igazat megtagadátok és kívánátok, hogy a gyilkos ember bocsáttassék el néktek, az életnek fejedelmét pedig megölétek; kit az isten feltámasztott a halálból, minek mi vagyunk bizonyosságai. és az ő nevében való hit által erősítette meg az ő neve ezt, a kit láttok és ismertek; és a hit, mely ő általa van, adta néki ezt az épiséget mindnyájan a ti szemetek láttára. de most, atyámfiai, tudom, hogy tudatlanságból cselekedtetek, miképen a ti fejedelmeitek is. az isten pedig, a mikről eleve megmondotta minden ő prófétájának szája által, hogy a krisztus elszenvedi, ekképen töltötte be. bánjátok meg azért és térjete meg, hogy eltöröltessenek a ti bűneitek, hogy így eljöjjenek a felüdülés idei az úrnak színetől. és elküldje a jézus krisztust, a ki néktek előre hirdettetett. kit az égnek kell magába fogadnia mind az időkig, míglen újjá teremtetnek mindenek, a mikről szólott az isten minden ő szent prófétájának szája által eleitől fogva. mert mózes ezt mondotta az atyáknak: prófétát támaszt nekem az úr, a ti istenetek a ti atyátokfiai közül, mint engem; azt hallgassátok mindenben, a mit csak szólánd néktek. léssen pedig, hogy minden lélek, valamely nem hallgatand arra a prófétára, ki fog irtani a nép közül. de a próféták is mindnyájan sámueltól és a következőktől fogva, a kik csak szóltak, e napokról jövedöltek. ti vagytok a prófétáknak és a szövetségnek fiai, melyet isten szerzett a mi atyáinkkal, mondván ábrahámnak: és a te magodban megáldatnak a földnek nemzetségei mindnyájan. az isten az ő fiát, jézust első sorban néktek támasztván, elküldé őt, hogy megáldjon titeket, mindegyikötök megtérítvén bűneitekből.

míg ők azonban a néphez szólottak, oda léptek hozzájuk a papok és a templom felügyelője és a sad-ceuszok, neheztelve a miatt, hogy ők a népet tanítják, és hirdetik a jézusban a halálból való feltámadást; és rájuk veték kezüket, és veték őket őrizet alá másnapig, mert már este vala. sokan pedig azok közül, kik hallgatók az igét, hívenek; és lön a férfiak száma mintegy ötezer. lön pedig, hogy másnapra egybegyülének azoknak fejei, vénei és írástudói jeruzsálembe. és annás, a főpap, és kajafás és jános és sándor, és a kik csak főpapi nemzetségbeliek valának. és mikor őket a középre állaták, tudakozzák vala: micsoda hatalommal, vagy micsoda név által cselekedteték ti ezt? akkor péter, szent lélekkel megtelve, monda nékik: népek fejedelmei és izráelnak vénei! ha e mai napon mi egy nyavalyás emberrel való jótétemény felől hallgatatunk ki, mi által gyógyult meg ez: legyen tudotokra mindnyájatoknak és a izráel egész népének, hogy a názáretbeli jézus krisztusnak neve által, a kit ti megfeszítettetek, kit isten feltámasztott halottaiból, az által áll ez ti előttetek épségben. ez ama kö, melyet ti építők megvettetek, mely lett a szegeletnek fejévé. és nincsen senkiben másban idvesség: mert nem is adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nékünk megtartatnunk. mikor pedig látták péternek és jánosnak a szólásában való bátorságukat, és megértették, hogy írástudatlan és közönséges emberek, csodálkoznak vala; meg is ismerék őket, hogy jézussal voltak vala. mikor azonban látták, hogy a mely ember meggyógyult vala, ő velök együtt ott áll, semmit nem bírtak ellenök szólni. mikor pedig őket a gyűlésből kiküldötték, tanácsokztak maguk közt, mondván: mit cselekedjünk ez emberekkel? mert hogy nyilvánvaló csoda lön általuk, mindazoknak, kik jeruzsálemben laknak, tudotkra van, és el nem tagadhatjuk. de hogy tovább ne terjedjen a nép között, fenyegetéssel fenyegezzük meg őket, hogy többé egy embernek se szóljanak ebben a névben. azért beszólítván őket, megparancsolák nékik, hogy teljességgel ne szóljanak és ne tanítsanak a jézus nevében. péter és jános pedig felvelvén, mondanák nékik: vajjon igaz dolog-e isten előtt, rátok hallgatnunk inkább, hogynem istenre, ítéljétek meg! mert nem tehetjük, hogy a miket láttunk és hallottunk, azokat ne szóljuk. amazok pedig nem találván semmi módot, hogyan büntessék meg őket, még megfenyegetvén, elbocsáták őket a nép miatt, mert mindnyájan dicsőítik vala az istent azért, a mi történt. mert több vala negyven esztendősnél az az ember, kin a gyógyításnak ez a csodája lett vala. mikor pedig elbocsáttattak, menének az övéikhez, és elbeszélék, a miket a főpapok és a vének mondotak nékik. ezek pedig mikor hallották, egy szívvel-lélekkel felemelék szavokat az istenhöz, és mondanak: urunk, te vagy az isten, ki teremtetted a mennyet és a földet, a tengert és minden azokban levő dolgot. ki dávidnak, a te szolgádnak szája által ezt mondoztad: miért zúgolódtak a pogányok, és gondoltak a népek hiábavalókat? felállottak a földnek királyai, és a fejedelmek egybegyültek az úr ellen és

az ő krisztusa ellen. mert bizony egybegyültek a te szent fiad, a jézus ellen, a kit felkentél, heródes és ponczius pilátus a pogányokkal és izráel népével, hogy véghezvigyék, a mikről a te kezded és a te tanácsod eleve elvégezte volt, hogy megtörténjenek. most azért, urunk, tekints az ő fenyegetéseikre: és adjad a te szolgálódnak, hogy teljes bátorsággal szólják a te beszédedet, a te kezdedet kinyújtván gyógyításra; és hogy jelek és csodák történjenek a te szent fiadnak, a jézusnak neve által. és minekutána könyörögtek, megmozdula a hely, a hol egybegyültek; és betelének mindnyájan szent lélekkel, és az isten beszédét bátorsággal szólják vala. a hívők sokaságának pedig szíve-lleke egy vala; és senki semmi marháját nem mondá magáénak, hanem nélik mindenök köz vala. és az apostolok nagy erővel tesznek vala bizonyosságot az úr jézus feltámaszásáról; és nagy kegyelem vala mindnyájukon. mert szükkülődk sem vala ő közöttük senki; mert valakik földek vagy házak birtokosai voltak, eladván, elhozák az eladottak árát, és levették az apostolok lábainál: aztán elosztott az egyesek közt, a mint kinek-kinek szüksége vala. józsef is, ki az apostoloiktól barnabásnak nevezetett el (a mi megmagyarázva annyi, mint vigasztalás fia), lévita, származása szerint ciprusi. mivelhogy néki mezeje vala, eladván, a pénz elhozá, és az apostolok lábainál letévé.

5

egy ember azonban, névszerint anániás, safirával, az ő feleségével, eladá birtokát. és félre tön az árából, feleségének is tudtával, és valami részét elvivén, az apostoloknak lábai elé letévé. monda pedig péter: anániás, miért foglalta el a sátán a te szívedet, hogy megcsald a szent lelket, és a mezőnek árából félre tégy? nemde megmaradva néked maradt volna meg, és eladva a te hatalmadban volt? miért hogy ezt a dolgot cselekedted szívedben? nem embereknek hazudtál, hanem istennek. hallván pedig anániás és szavakat, lerogyott és meghala; és mindenekben nagy félelem támadta, kik ezeket hallják vala. az ifjak pedig felkelvén, begöngyölök ott, és kivívén eltemették. történt aztán mintegy három órai szünet múlva, hogy az ő felesége, nem tudva, mi történt, beméne. monda pedig néki péter: mondd meg nekém, vajjon ennyiért adtátok-e el a földet? ő pedig monda: igen, ennyiért. péter pedig monda néki: miért hogy megegyeztetek, hogy az úrnak lelkét megkisérsétek? imé a küszöbön vannak azoknak lábaik, a kik eltemették férjedet, és kivisznek téged. és azonnal összerogyott lábainál, és meghala; bemenvén pedig az ifjak, halálva találák ott, és kivívén eltemették férje mellé. és támadta nagy félelem az egész gyülekezetben és mindazokban, kik ezeket hallják vala. az apostolok kezei által pedig sok jel és csoda lön a nép között; és egyakarattal mindnyájan a salamon tornáczában valának. egyebek közül pedig senki sem mert közéjük elegendni: hanem a nép magasztalá őket; hívők pedig mindinkább csatlakoztak az úrhoz, úgy férfiaknak, mint asszonyoknak sokasága. úgyannyira, hogy az utcákra hozák ki a betegeteket, és letévék ágyakon és nyoszolyákon, hogy

az arra menő péternek csak árnyéka is érje valamelyiket közülük, és a szomszéd városok sokasága is jeruzsálembe gyűlt, hozva betegeket és tisztátalan lelkektől gyötretetteket: kik mind meggyógyulának. de felkelvén a főpap és mind a kik vele valának, azaz a sadduceusok felekezete, betelének irigységgel, és ráveték kezöket az apostolokra, és a közönséges tömlöczbe tevék őket. hanem az úrnak angyala éjszaka megnyitá a tömlöcz ajtaját, és kihozván őket, monda: menjetek el, és felállván, hirdessétek a templomban a népek ez életnek minden beszédit! azok pedig ezt hallván, bemenének jó reggel a templomba, és tanítának. a főpap pedig elmenvén és a vele levők, egybehívák a gyűlést, és izráel fiainak egész tanácsát, és küldének a tömlöczbe, hogy azokat előhozzák. mikor azonban a poroszlók oda mentek, nem találák őket a tömlöczben; visszatérvén tehát, megjelentek, mondván: a tömlöczöt ugyan nagy erősen bezárva találtuk, és az őreket kívül az ajtó előtt állva; mikor azonban kinyitottuk, ott benn senkit sem találánk. a mint pedig hallották e szavakat a pap és a templom felügyelője és a főpapak, zavarban voltak azok miatt, mi lehet ez? eljövén pedig valaki, hírül adá nékik, mondván: ímé, ama férfiak, kiket a tömlöczbe vetettetek, a templomban állanak és tanítják a népet. akkor elmenvén a felügyelő a poroszlókkal, előhozá őket erőszak nélkül; félték ugyanis a néptől, hogy megkövezi őket. előhozván pedig őket, állaták a tanács elé; és megkérde őket a főpap, mondván: nem megparancsoltuk-e néktek parancsolattal, hogy ne tanítsatok ebben a névben? és ímé betöltötétek jeruzsálemet tudományokkal, és mi reánk akarjátok hárítani annak az embernek vérért. felelvén pedig péter és az apostolok, mondának: istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek. a mi atyáinknak istene feltámasztotta jézust, kit ti fára függesztve megöltek. ezt az isten fedelelemmé és megtörtávé emelte jobbajával, hogy adjon az igaznak bűnbánatot és bűnöknek bocsánatát. és mi vagyunk néki bizonyosságai ezen beszédek felől, és a szent lélek is, kit isten adott azoknak, a kik néki engednek. azok pedig ezeket hallván, fogukát csikorgaták, és arról tanácskozának, hogy megölik őket. felkelvén azonban a tanácsban egy farizeus, névszerint gamáliel, az egész nép előtt tisztelt törvénytudó, parancsolá, hogy egy kis időre vezessék ki az apostolokat. és monda azoknak: izráel férfiai, vigyázatok magatokra ez emberekkel szemben, mit akartok cselekedni! mert ez időnek előtte felkelt theudás, azt mondván, hogy ő valaki, kihez mintegy négyszáz emberrnyi tömeg csatlakozott; ő megöletett, és mindnyáján, a kik csak követték őt, eloszlottak és semmivé lettek. ezután felkelt ama galileus júdás az összeírás idején, és sok népet maga után csábított: ez is elveszett; és mindazok, a kik őt követték, szétszórattak. mostanra nézve is mondom néktek, álljatok el ez emberektől, és hagyjatok békét nékik: mert ha emberektől van e tanács, vagy e dolog, semmivé lesz; ha pedig istentől van, ti fel nem bonthatjátok azt; nehogy esetleg isten ellen harcolóknak is találtassatok. engedének azért néki; és miután előszólitották az apostolokat, megveretvén, megparancsolák, hogy a jézus nevében ne szóljanak, és elbocsáták őket. ők an-

nakokáért örömmel menének el a tanács elől, hogy méltókká tétettek arra, hogy az ő nevéért gyalázattal illetessenek. és mindennap a templomban és házanként nem szűnnek vala meg tanítani és hirdetni jézust, a krisztust.

6

azokban a napokban pedig, mikor a tanítványok szaporodának, támada a görög zsidók közt panaszkodás a héberek ellen, hogy az ő közülük való özvegasszonyok mellőztetnek a mindennapi szolgálásban. annakokáért a tizenkettő egybegyűjtvén a tanítványok sokaságát, mondának: nem helyes, hogy mi az isten ígését elhagyjuk és az asztalok körül szolgáljunk. választatok azért, atyámfiai, ti közületek hét férfiu, kiknek jó bizonyosságuk van, kik szent lélekkel és bölcseséggel teljesek, kiket erre a foglalatosságra beállítsunk. mi pedig foglalatosok maradunk a könyörgésben és az ígehirdetés szolgálatában. és tetszék e beszéd az egész sokaságnak: és kiválaszták istvánt, ki hittel és szent lélekkel teljes férfiú vala, filepet, prokhórust, nikánórt, timónt, párménást és nikolaust, ki antiókhíából való prozelitus vala; kiket állatának az apostolok elébe; és miután imádkoztak, kezeiket reájok veték. és az isten ígéje növekedék; és sokasodék nagyon a tanítványok száma jeruzsálemben; és a papok közül is nagy sokan követék a hitet. istván pedig teljes lévén hittel és erővel, nagy csodákat és jeleket cselekszik vala a nép között. előállanak azonban némelyek ahhoz a zsinagóghoz tartozók közül, mely a szabadosokénak, cirénebeliekének, alexandriabeliekének és a cilicz-iából és ázsiából valóknak nevezetett, kik istvánal vetekednek vala. de nem állhattak ellene a bölcseségnek és a léleknek, mely által szól vala. akkor felbújtottak valami embereket, kik mondának: hallottuk őt káromló beszédekkel szólni mózes ellen és az isten ellen. és felzendíték a népet, a véneket és az írástudókat; és reá rohanván, magukkal ragadák őt, és vivék a tanács elé; és állatának hamis tanúkat, kik mondának: ez az ember nem szűnik meg káromló beszédekkel szólni e szent hely ellen és a törvény ellen: mert hallottuk, amint azt monda, hogy az a názáreti jézus ezt a helyet elrontja, és megváltoztatja a czerimóniákat, melyeket adott nekünk mózes. és szemeiket reá vetvén a tanácsban ülők mindnyájan, olyannak láták az ő orcáját, mint egy angyalnak orcáját.

7

monda pedig a főpap: vajjon így vannak-e hát ezek? ő pedig monda: férfiak, atyámfiai és atyák, halljátok meg! a dicsőségnek istene megjelenék a mi atyáknak, ábrahámnak, mikor mezopotámiában vala, minekelőtte háránban lakott, és monda néki: eredj ki a te földedből és a te nemzetséged közül, és jer arra a földre, a melyet mutatok néked. akkor kimenvén a káldusok földéből, lakozék háránban: és onnét, minekutána megholt az ő atya, kihozta őt e földre, a melyen ti most laktok: és nem adott néki ab-

ban örökséget csak egy lábnymnyit is: és azt ígérte, hogy néki adja azt birtokul és az ő magvának ő utána, holott nem vala néki gyermeke. szolt pedig az isten akképen, hogy az ő magva szellér lészen idegen földön, és szolgálat alá vetik azt, és nyomorgatják, negyszáz esztendeig. de azt a népet, melynek szolgálnak, én megítélem, monda az isten: és ezek után kijönek, és szolgálnak nékem e helyen. és adta néki a körülmetélés szövetségét: és így nemzé izsákot, és körülmetélé őt nyolczadnapon; és izsák jákóbót, és jákób a tizenkét pátriárkhat. a pátriárkhák pedig irigységből eladák józsefet egyiptomba; de isten vele vala, és megszabadítá őt minden nyomorúságából, és ada néki kedvességet és bölcseséget a faraó előtt, egyiptom királya előtt, ki őt egyiptom fölé és az ő egész háza fölé kormányzóul állatá. következek pedig éhség egyiptom és kanaán egész földére, és nagy nyomorúság; és nem találnak vala eledet a mi atyáink. mikor pedig meghallotta jákób, hogy egyiptomban van gabona, elküldé először a mi atyáinkat. és második alkalommal fölismerék józsefet testvérei, és a faraó megtudá a józsef nemzetségét. és józsef elküldvén, magához hívátá az ő atyját, jákóbót, és egész hetvenöt lélekbelő álló nemzetségét. leméne azért jákób egyiptomba, és maghala ő és a mi atyáink; és elvitetének sikembe, és helyhezvételének a sírba, melyet ábrahám vett vala ezüstpénzen, emmórnak, a sikem atyjának fiaitól. mikor pedig elközelgetett az ígéretnak ideje, melyet isten esküvel ígért ábrahám-nak, megnevekedék a nép és megsokasodék egyiptomban, mindaddig, míg nem más király támadá, ki nem ismeri vala józsefet. ez a mi nemzetségünkkel álnokul bánya nyomorgatta a mi atyáinkat, hogy magzataikat kitétesse, hogy életben ne maradjanak. akkor születék mózes, és ékes vala az isten előtt. ez három hónapig atya házában tartaték. mikor pedig kitétetett, a faraó leánya felvévé, és felnevelé őt a saját fia gyanánt. és mózes tanítaték az egyiptombeli minden bölcseségére; és hatalmas vala beszédben és cselekedetben. mikor pedig negyvenéves kora betölt, eszébe jutott, hogy meglátogassa atyjafiait, az izráel fiait. és mikor látta, hogy egyik bántalommal illetetik, megoltalmazá, és az egyiptomi embert megölvén, bosszút álla azért, a ki bosszúsággal illetetett. és azt gondolá, hogy az ő atyjafiai megértik, hogy az isten az ő keze által ad nékik szabadulást; de azok nem értették meg. másnap meg olyankor jelent meg köztük, mikor összevesztek, és inté őket békeségre, mondván: férfiak, testvérek vagytok ti; miért illettetek egymást bosszúsággal? de az, a ki felebarátját bántalmazta, elutasítá őt magától, mondván: kicsoda tett téged fejedelemmé és bíróvá mi rajtunk? csak nem akarsz engem is megölni, miképen megöled tegnap az egyiptomit? e beszédre aztán mózes elfuta és lön jövényé a midián földén, a hol két fia születék. és negyven esztendő elteltével megjelenék néki a sínai hegy pusztájában az úrnak angyala csipkebokornak tüzes lángjában. mózes pedig mikor meglátta, elcsodálkozék a látáson. mikor pedig oda méne, hogy megsejmelje, lön az úrnak szava ő hozzá: én vagyok a te atyáidnak istene, ábrahámnak istene, és izsákának istene, és jákóbának istene. mózes pedig megrémülvén, nem méré megnézni. az úr pedig

monda néki: oldozd le sarudat lábaidról; mert a hely, a melyen állasz, szent föld. látván láttam az én népemnek nyomorúságát, mely egyiptomban van, és az ő fohászkodásukat meghallgattam, és azért szál-lottam le, hogy őket megszabadítsam; most azért jöjj, elküldelek téged egyiptomba. ezt a mózes, a kit megtagadának, mondván: ki tett téged fejedelemmé és bíróvá? ezt az isten fejedelmül és szabadítóul küldé angyal keze által, a ki megjelent néki a csipkebokorban. ez hozta ki őket, csodákat és jeleket tévén egyiptomnak földében és a verestengeren és a pusztában negyven esztendeig. ez ama mózes, ki az izráel fiainak ezt mondotta: prófétát támaszt néktek az úr, a ti istentek, a ti atyátokfiai közül, mint engem: azt hallgassátok. ez az, aki ott volt a gyülekezetben a pusztában a sínai hegyen vele beszélő angyallal és a mi atyáinkkal: ki ő előiket vön, hogy nekünk adjá; a kinek nem akartak engedni a mi atyáink, hanem eltaszták maguktól, és szívőkben egyiptom felé fordulának, ezt mondván áronnak: csinálj nekünk isteneket, kik előttünk járjanak: mert ez a mózes, ki minket egyiptom földéből kihozott, nem tudjuk, mi történt ő vele. és borjúképet csinálának azokban a napokban, és áldozatot vivének a bálványának, és gyönyörködének az ő kezeik csinálmányaiban. az isten pedig elfordula, és ada őket, hogy szolgáljanak az ég seregének; a mint meg van írva a próféták könyvében: vajjon áldozati barmokat és áldozatokat hoztatok-é nékem negyven esztendeig a pusztában, izráelnek háza? sőt inkább hordoztátok a molok sátorát, és a ti istenteknek, remfánnak csillagát, a képeket, melyeket csináltatok, hogy azokat imádjátok: elviszlek azért titeket babilónon túl. a bizonyítságnak satora a mi atyáinknál volt a pusztában, a mint parancsolta az, a ki mondotta mózesnek, hogy azt arra a mintára csinálja, melyet látott vala. melyet a mi atyáink átvénén, be is hoztak józsueval, mikor bírodalmukba vették a pogányokat, kiket kiűzött az isten a mi atyáink színe elől, mind a dávidnak napjaiig; ki kegyelmet talált az isten előtt, és könyörgött, hogy hajlékot találhasson a jákób istenének. salamon építe pedig néki házat. de ama magasságos nem kézzel csinált templomokban lakik, mint a próféta mondja: a menny nékem ülszékem, a föld pedig az én lábaimnak zsámolya; kicsoda házat építhettek nékem? azt mondja az úr, vagy melyik az én nyugodalmamnak helye? nem az én kezem csinálta-é mindezeket? kemény nyakú és körülmetéletlen szívű és fülü emberek, ti mindenkor a szent léleknek ellene igyekeztok, mint atyáitok, ti azonképen. a próféták közül kit nem üldöztek a ti atyáitok? és megölték azokat, a kik eleve hirdették amaz igaznak eljövetelét: kinek ti most árulóvá és gyilkosává lettetek; kik a törvényt angyalok rendelkezéseire vettétek, és nem tartottátok meg. mikor pedig ezeket hallották, szívükben dühösködnek és fogaikat csikorgatják vala ő el-lene. mivel pedig teljes vala szent lélekkel, a menybe függesztvén szemét, látá istennek dicsőségét, és jézust állani az istennek jobbra felől, és monda: imé látom az egeket megnyitltni, és az embernek fiát az isten jobbra felől állani. felkiáltván pedig nagy fenszö- val, füleiket bédugák, és egysakarattal reá rohanának; és kiűzvé a városon kívül, megkövezék: a tanúbi-

zonyságok pedig felsőruhákat egy saulus nevezetű ifjú lábaihoz rakták le. megkövezék azért istvánt, ki imádkozik és ezt mondja vala: uram jézus, vedd magadhoz az én lelkemet! térdre esvén pedig, nagy fenszóval kiálta: uram, ne tulajdonítsd nekik e bűnt! és ezt mondván, elaluvék.

8

saulus pedig szintén javallta az ő megöletését. és támada azon a napon nagy üldözés a jeruzsálemi gyülekezet ellen, és mindnyájan eloszlanak júdeának és samáriának tájaira, az apostolokat kivéve. istvánt pedig eltakaríták kegyes férfiak, és nagy sírást tőnek ő rajta. saulus pedig pusztítá az anyaszentegyházot, házról-házra járva, és férfiakat és asszonyokat elövszolvá, tömlöczbe veti vala. amazok annakokáért eloszolván, széjjeljártak, hirdetve az ígét. és filep lemenvén samária városába, prédikálja vala nekik a krisztust. a sokaság pedig egy szívvel-lélekkel figyelmeze azokra, a miket filep mondott, hallván és látván a jeleket, melyeket cselekedék. mert sokakból, kikben tisztátalan lelkek voltak, nagy hangon kiáltva kimenének; sok gutaütött és sánta pedig meggyógyula. és lön nagy öröm abban a városban. egy simon nevű ember pedig már előbb gyakorolta abban a városban az ördögi tudományt és elámitotta samária népét, magát valami nagygnak állítván: kire mindnyájan figyeltek, kicsinytől nagyig, mondott, ez az istennek ama nagy ereje! azért figyeltek pedig rá, mert sok időn át az ördögi mesterségekkel elámitotta őket. de miután hittek filepnek, a ki az isten országára és a jézus krisztus nevére tartozó örvendetes dolgokat hirdeti vala, megkeresztelkedének mind férfiak, mind asszonyok. és simon maga is hűn, és megkeresztelkedvén, fileppel tartá; és látván, hogy jelek és nagy erők lesznek, álmélkodik vala. mikor pedig meghallották a jeruzsálemi apostolok, hogy samária bevette az isten ígéjét, elküldék azokhoz pétert és jánost; kik mikor lementek, könyörögtek érettük, hogy vegyenek szent lelket: mert még senkire azok közül nem szállott rá, csak meg voltak keresztelve az úr jézus nevére. akkor kezeiket reájuk veték, és vőnek szent lelket. mikor pedig látta simon, hogy az apostolok kézzátétele által adatik a szent lélek, megkínálá őket pénzzel, mondván: adjátok nékem is ezt a hatalmat, hogy valakire vetem kezeimet, szent lelket vegyen. de péter monda néki: a te pénzved egyed együtt veszsz el, mivel azt gondoltad, hogy az istennek ajándéka pénzen megvehető. nincsen néked részed, sem örökséged e dologban, mert a te szíved nem igaz az isten előtt. térj meg azért ezen gonoszágodból, és kérjéd az istent, ha talán megbocsáttatik néked szívednek gondolatja. mert látom, hogy te keserűséges méregben és álnokságnak kötelékében leledzel. felelvén pedig simon, monda: könyörögjetek ti énértem az úrnak, hogy semmi azokból, a miket mondatok, reám ne jöjjön. azok annakokáért, minekutána bizonyosságot tettek, és hirdették az úrnak ígéjét, megtérének jeruzsálembe, és a samaritánusoknak sok falujában prédikálák az evangéliomot. az úrnak angyala pedig szóla filepnek, mondván: kelj fel és menj el dél felé, arra az útra, mely jeruzsálemből

gázába megy alá. járattan ez. és felkelvén, elméne. és ímé egy szercsen férfiú, kandakénak, a szercsenek királyasszonyának hatalmas komornyikja, ki az ő egész kincstárának felügyelője vala, ki feljött imádkozni jeruzsálembe; és visszatérobén volt és az ő szekeren ül vala, és olvasá ésaiás prófétát. monda pedig a lélek filepnek: járulj oda és csatlakozzá ehhez a szekérhez! filep azért oda futamodván, hallá, a mint az ésaiás prófétát olvassa vala. és monda: vajjon érted-e, a mit olvasol? ő pedig monda: mimódon érthetném, ha csak valaki meg nem magyarázza nékem? és kéré filepet, hogy felhágván, üljön mellé. az írásnak helye pedig, melyet olvasott, ez vala: mint juh viteték mézsárszékre, és mint a bárány az ő nyíróje előtt néma, azonképen nem nyitotta fel az ő száját. az ő megaláztatásában az ő ítélete elvétellett, az ő nemzetségét pedig kicsoda sorolja el? mert elvételitik a földről az ő élete. felelvén pedig a komornyik filepnek, monda: kérlek téged, kiről mondja ezt a prófeta? magáról-é, vagy más valakiről? filep pedig száját megnyitván, és elkezdvén ezen az íráson, hirdeté neki a jézust. mikor pedig menének az úton, jutának egy vízhez; és monda a komornyik: ímhol a víz: mi gátol, hogy megkeresztelkedjem? filep pedig monda: ha teljes szívből hiszel, meglehet. az pedig felelvén, monda: hiszem, hogy a jézus krisztus az isten fia. és megállítá a szekert; és leszállának mindketten a vízbe, filep és a komornyik; és megkeresztelé őt. mikor pedig a vízből feljöttek, az úrnak lelke elragadá filepet; és többé nem látta őt a komornyik, mert tovább méne az ő útján örömmel. filep pedig talátaték azótusban; és széjjeljárva hirdeté az evangéliomot minden városnak, miglen cézarába juta.

9

saulus pedig még fenyegetéstől és öldökléstől lihegve az úrnak tanítványai ellen, elmenvén a főpaphoz, kéré ő tőle leveleket damaskusba a zsinagógákhoz, hogy ha talál némelyeket, kik ez útnak követői, akár férfiakat, akár asszonyokat, fogva vigye jeruzsálembe. és a mint méne, lön, hogy közelgete damaskushoz, és nagy hirtelenséggel fény sugárzá őt körül a menyből: ő leesvén a földre, halla szót, mely ezt mondja vala néki: saul, saul, mit kergetsz engem? és monda: kicsoda vagy, uram? az úr pedig monda: én vagyok jézus, a kit te kergetsz: nehéz néked az ösztön ellen rugódoznod. remegve és ámulva monda: uram, mit akarsz, hogy cselekedjem? az úr pedig monda néki: kelj fel és menj be a városba, és majd megmondják néked, mit kell cselekedned. a vele utazó férfiak pedig némán álltak, hallva ugyan a szót, de senkit sem látva. felkele azonban saulus a földről; de mikor felnyitá szemeit, senkit sem látá, azért kézenfogva vezeték be őt damaskusba. és három napig nem látott, és nem evett és nem ivott. vala pedig egy tanítvány damaskusban, névszerint ananiás, és monda annak az úr látásban: ananiás! az pedig monda: ímhol vagyok uram! az úr pedig monda néki: kelj fel és menj el az úgynevezett egyenes utcába, és keress föl a júdás házában egy saulus nevű társzi embert, mert ímé imádkozik. és látá saulus látásban, hogy egy ananiás nevű férfiú be-

méne hozzá és kezét reá veté, hogy lásson. felele pedig ananiás: uram, sok embertől hallottam e férfiú felől, mily sok bosszúsággal illeté a te szenteidet jeruzsálemben: és itt is hatalma van a főpapoktól, hogy mindazokat megkötözze, kik a te nevedet segítségül hívják. monda pedig néki az úr: eredj el, mert ő nékem választott edényem, hogy hordozza az én nevemet a pogányok és királyok, és izráel fiai előtt. mert én megmutatom néki, mennyit kell néki az én nevemért szenvedni. elméne azért ananiás és beméne a házba, és kezeit reá vetvén, monda: saul atyámfia, az úr küldött engem, jézus, a ki megjelent néked az úton, melyen jöttél, hogy szemeid megnyiljanak és beteljesedjél szent lélekkel. és azonnal mintegy pikkelyek estek le szemeiről, és mindjárt visszanyeré látását; és felkelvén, megkeresztelkedék; és miután evett, megerősödék. vala pedig saulus a damaskusi tanítványokkal néhány napig. és azonnal prédikálá a zsinagógákban a krisztut, hogy ő az isten fia. álmélkodnak vala pedig mindnyájan, a kik hallák, és mondanák: nem ez-e az, a ki pusztította jeruzsálemben azokat, a kik ezt a nevet hívják segítségül, és ide is azért jött, hogy őket fogva vigye a főpapokhoz? saulus pedig annál inkább erőt vön, és zavarba hozta a damaskusban lakó zsidókat, bebizonítván, hogy ez a krisztus. több nap elteltével azonban a zsidók tanácsot tartának, hogy őt megöljék: de tudtára esék saulusnak az ő leselkedésök. és őrizék a kapukat mind nappal, mind éjjel, hogy őt megöljék; a tanítványok azért vevén őt éjjel, a kőfalon bocásáták alá, leeresztve egy kosárban. mikor pedig saulus jeruzsálembe ment, a tanítványokhoz próbált csatlakozni; de mindnyájan féltek tőle, nem hívén, hogy ő tanítvány. barnabás azonban maga mellé vevén őt, vivé az apostolokhoz, és elbeszélé nékik, mint látta az úton az urat, és hogy beszélt vele, és mint tanított damaskusban nagy bátorsággal a jézus nevében. és ki- és bejáratos vala köztük jeruzsálemben: és nagy bátorsággal tanítván az úr jézusnak nevében, beszél, sőt vetekedik vala a görög zsidókkal; azok pedig igyekeznek vala őt megölni. megtudván azonban az atyafiak, leviek őt cézáreába, és elküldék őt társzuba. a gyülekezeteknek tehát egész júdeában, galileában és samariában békességök vala; épülvén és járván az úrnak félelmében és a szent léleknek vigasztalásában, sokasodnak vala. lön pedig, hogy péter, mikor mindnyájukat bejárá, leméne a liddában lakozó szentekhez is. találá pedig ott egy éneás nevű embert, ki nyolcz esztendő óta ágyban fekszik vala, ki gutaütött vala. és monda néki péter: éneás, gyógyítson meg téged a jézus krisztus: kelj föl, vesd meg magad az ágyadat! és azonnal felkele. és láták őt mindnyájan, kik laknak vala liddában és sáronban, kik megtérének az úrhoz. joppében pedig vala egy nőtanítvány, névszerint tábitha, mely megmagyarázva dorkásnak, azaz zergének mondatik: ez gazdag vala jó cselekedetekben és alamizsnákban, melyeket osztogatott. lön pedig azokban a napokban, hogy megbetegedvén, meghala: és miután megmosták őt, kiteríték a felházban. mivelhogy pedig lidda joppéhoz közel vala, a tanítványok meghallván, hogy péter ott van, küldének két férfiút ő hozzá, kérve, hogy késedelem nélkül menjen át hozzájuk.

felkelvén azért péter, elméne azokkal. mihelyt oda ére, felveszeték őt a felházba: és elébe állának néki az özvegyasszonyok és mindnyájan sírva és mutogatva a ruhákat és öltözeteket, melyeket dorkás csinált, míg velük együtt volt. péter pedig mindenkit kiküldvén, térdre esve imádkozék; és a holt testhez fordulván, monda: tábitha, kelj fel! az pedig felnyitá szemeit; és meglátván péttert, felüle. és az kezét nyújtva néki, felemelé őt; és beszélőtlan a szenteket és az özvegyasszonyokat, eleikbe állatá őt elevenen. és tudtára lön az egész joppének; és sokan hívenek az úrban. és lön, hogy ő több napig marada joppében egy simon nevű tímárnál.

10

vala pedig cézáreában egy kornélius nevű férfiú, százados az úgynevezett itáliai seregből. jámbor és istenfélő egész házanépével egybe, ki sok alamizsnát osztogat vala a népnek, és szüntelen könyörög vala istennek. és látá látásban világosan, a napnak mintegy kilenczedik órája körül, hogy az istennek angyla beméne öhozza, és monda néki: kornélius! ő pedig szemeit reá függesztve és megrémülve monda: mi az, uram? az pedig monda néki: a te könyörgéséire és alamizsnáid felmentek isten elébe emlékezetnek okáért. most azért küldj joppéba embereket, és hívasd magadhoz simont, ki neveztetik péternek; ő egy simon nevű tímárnál van szálláson, kinek háza a tenger mellett van. ő megmondja néked, mit kell cselekedned. a mint pedig elment az angyal, a ki kornéliussal beszélt, szólta kettőt az ő szolgálai közül, és egy kegyes vitézt azok közül, kik rendelkezésére állnak vala. és elmondván nékik mindent, elküldé őket joppéba. másnap pedig, míg azok menének és közelgetének a városhoz, felméne péter a házának felső részére imádkozni hat óra tájban. megéhezék azonban, és akara enni: míg azonban azok ételt készítenek, szálla ő reá elragadtatás; és látá, hogy az ég megnyílt és leszállá ő hozzá valami edény, mint egy nagy lepedő, egy sarkánál fogva felkötve, és leeresztve a földre: melyben valának mindenféle földi négylábú állatok, vadak, csúszómászó állatok és égi madarak. és szózat lön ő hozzá: kelj fel péter, öljed és egyed. péter pedig monda: semmiképen sem, uram; mert sohasem ettem semmi közönséget, vagy tisztátalant. és is szózat lön ő hozzá másodsor is: a miket az isten megtisztított, te ne mondd tisztátalannoknak. ez pedig három ízben történt; és ismét felviteték az edény az égbe. a mint pedig péter magában tünődék, mi lehet az a látás, a melyet látott, imé az férfiak, kiket kornélius küldött, megtudakozván a simon házat, odaérkezének a kapuhoz, és bekialtván megtudakozák, vajjon simon, ki neveztetik péternek, ott van-e szálláson? és a míg péter a látás felől gondolkodik, monda néki a lélek: imé három férfiú keres téged: nosza kelj fel, eredj alá, és minden kételkedés nélkül menj el ő velök: mert én küldöttem őket. alamenvén azért péter a férfiakhoz, kiket kornélius küldött ő hozzá, monda: imé, én vagyok, a kit kerestek: mi dolog az, a miért jöttetek? ők pedig mondanak: kornélius százados, igaz és istenfélő férfiú, ki mellett a zsidók egész népe jó biznysá-

got tesz, szent angyal által megintetett, hogy hívason téged házához, és halljon töled valami dolgokról. behíván azért őket, szállására fogadá. másnap pedig elméne péter ő velök, és a joppébeli atyafiak közül is némelyek együtt menének ő vele. és másnap eljutának czézareába. kornélius pedig várja vala őket, egybegyűjten rokonait és jó barátait. és lön, hogy a mint péter beméne, kornélius elébe menván, lábaihoz borulva imádá őt. péter azonban felemelé őt, mondván: kelj fel; én magam is ember vagyok. és beszélgetve vele, belépett, és találá sokakat egybegyűlvé; és monda nékik: ti tudjátok, hogy tilalmas zsidó embernek más nemzetbelivel barátkozni, vagy hozzámenni; de nékem az isten megmutatá, hogy senkit se mondjak közönséges, vagy tisztátalan embereknek: annak okáért ellenmondás nélkül el is jöttem, miután meghívtam. azt kérдем azért, mi okból hivattok engem? és kornélius monda: negyednap-tól fogva mind ez óráig böjtöltem, és kilencz óraker imádkozám az én házamban; és ímé egy férfiú álla meg előttem fényes ruhában, és monda: kornélius, meghallgattatott a te imádságod, és a te alamizsnád emlékezetbe jutottak isten előtt. küldj el azért joppéba, és hívasd magadhoz simont, ki péternek nevezetik; ez simon tímár házában van szálláson a tenger mellett; ő, minekutána eljö, szől néked. azonnal azért küldöttem hozzád; és te jól tetted, hogy eljöttél. most azért mi mindnyájan az isten előtt állunk, hogy meghallgassuk mindazokat, a miket isten néked parancsolt. péter pedig megnyitván száját, monda: bizonynyal látom, hogy nem személyvágató az isten; hanem minden nemzetben kedves ő előtte, a ki őt féli és igazságot cselekszik. azt az ígét, melyet elküldé az izráel fiainak, hirdetvén békességet a jézus krisztus által (ő mindeneknek ura). ti ismeritek azt a dolgot, mely lön az egész júdeában, galileától kezdve, az után a keresztség után, melyet jános prédikált, a názáreti jézust, mint kené fel őt az isten szent lélekkel és hatalommal, ki szíjjeljárt jót tévén és meggyógyítván mindeneket, kik az ördög hatalma alatt voltak; mert az isten vala ő vele. és mi vagyunk bizonyosságai mindazoknak, a miket mind a zsidóknak tartományában, mind jeruzsálemben cselekedett; a kit megölének, fára feszítvén. ezt az isten feltámasztá harmadnapon, és megadá, hogy ő megjelenjék nyilván, nem az egész népnek, hanem az istentől eleve választott bizonyságoknak, nékünk, kik együtt ettünk és együtt ittunk ő vele, minekutána feltámadott halottaiból. és megparancsoltá nékünk, hogy hirdessük a népnek, és tegyünk bizonytságot, hogy ő az istentől rendelt bírása élőknek és holtaknak. erről a próféták mind bizonytságot tesznek, hogy bűneinek bocsánatját veszi az ő neve által mindenki, a ki hiszen ő benne. mikor még szóla péter ez ígéket, leszálla a szent lélek mindazokra, a kik hallgatják vala e beszédet. és elálmélkodának a zsidóságból való hívek, mindazok, a kik péterrel együtt mentek, hogy a pogányokra is kitöltetett a szent lélek ajándéka. mert hallják vala, hogy ők nyelveken szólnak és magasztalják az istent. akkor felele péter: vajjon eltilthatja-e valaki a vizet, hogy ezek meg ne keresztelkedjenek, kik vették a szent lelket miképen mi is? és parancsolá, hogy keresztelkedjenek meg az úrnak nevében.

akkor kérék őt, hogy maradjon náluk néhány napig.

11

meghallák azonban az apostolok és a júdeában levő atyafiak, hogy a pogányok is bevették az istennek beszédét. mikor azért felment péter jeruzsálembé, vetekedének ő vele a zsidóságból valók, mondván: körülmetéletlen emberekhez mentél be, és együtt ettél velük. elkezdvén pedig péter, megmagyarázta nékik rendre, mondván: én joppé városában imádkozám; és láték elragadtatásban egy látást, valami alászálló edényt, mint egy nagy lepedőt, négy sarkánál fogva leeresztve az égből; és egészen hozzám szálla: melyre szememet rávetve megnézém, és látám a földi négylábú állatokat, a vadakat és a csúszómászókat és az égi madarakat. hallék pedig szót is, mely ezt mondja vala nékem: kelj fel péter, öljd és egyél! mondek azonban: semmiképen sem, uram; mert soha semmi közönséges vagy tisztátalan nem ment be az én számba. felele pedig nékem a szózat másodszor az égből: a miket az isten megtisztított, te ne mondd tisztátalanoknak. ez pedig három ízben történt; és ismét felvonaték az egész az égbé. és ímé, azonnal három férfiú érkezék a házhoz, melyben valék, kik czézareából küldettek én hozzám. monda pedig nékem a lélek, hogy menjek el velök minden kételkedés nélkül. eljőve pedig velem ez a hat atyafi is; és bemenék annak az embernek a házába: és elbeszélé nékünk, mimódon látta, a mint az angyal megállá az ő házában és ezt monda néki: küldj embereket joppéba, és hívasd magadhoz simont, ki péternek nevezetik; ő szólni fog hozzád olyan ígéket, melyek által megtartatol te és a te egész házadnépe. mikor pedig én elkezdtem szólni, leszálla a szent lélek ő reájok, miképen mi reánk is kezdetben. megemlékezém pedig az úrnak ama mondasárol, a mint monda: jános ugyan vízzel keresztelt, ti azonban szent lélekkel fogtok megkereszteltetni. ha tehát az isten hasonló ajándékát adta nékik, mint nékünk is, kik hittünk az úr jézus krisztusban, kicsoda voltam én, hogy az istent eltilthattam volna? ezeknek hallatára aztán megnyugovának, és dicsóítotték az istent, mondván: eszerint há a pogányoknak is adott az isten megtérést az életre! azok tehát, a kik eloszlottak az üldözés miatt, mely istvánért támadott, eljutának fenicizáig, cziprusig és antiókhiaig, senkinek nem prédikálván az ígét, hanem csak a zsidóknak. voltak azonban közöttük némely cziprusi és czirénei férfiak, kik mikor antiókhia bementek, szólnak a görögöknek, hirdetve az úr jézust. és az úrnak keze vala velök; és nagy sokaság tére meg az úrhoz, hívóv lévén. elhatott pedig a hír ő felőlük a jeruzsálemi gyülekezet fülébe; és kiküldék barnabást, hogy menjen el egész antiókhiaig. ki mikor oda jutott és látta az isten kegyelmét, örvendeze; és inté mindnyájukat, hogy állhatatos szívvel maradjanak meg az úrban. mert jámbor és szent lélekkel és hittel teljes férfiú vala ő. és nagy sokaság csatlakozék az úrhoz. elméne pedig barnabás tárzusba, hogy felkeresse saulst, és rátalálván, elvívé őt antiókhia. és lön, hogy ők egy egész esztendeig forgolódtak a gyülekezetben, és tanítottak nagy sokaságot; és a

tanítványokat először antiókiában nevezték keresztényeknek. ez időtájban pedig menének jeruzsálemből antiókiába próféták. felkelvén pedig egy azok közül, névszerint agabus, megjelenté a lélek által, hogy az egész föld kerekségén nagy éhség lesz; a mely meg is lön klaudius császár idejében. a tanítványok pedig elhatározták, hogy a szerint, a mint kinek-kinek közöttük módjában áll, küldenek valamit segítségül a júdeában lakozó atyafiaknak: a mit meg is cselekedének, elküldvén a vénekhez barnabás és saulus keze által.

12

abban az időben pedig heródes király elkezdte kegyetlenkedni némelyekkel, a gyülekezetből valók közül. megöleté pedig jakabot, jánosnak testvérét, fegyverrel. és látván, hogy ez tetszik a zsidóknak, föltette magában, hogy elfogtja pétert is. (valának pedig a kovászatlan kenyerek napjai.) kit el is fogatván, tömlőcbe veté, átadván négy négyes katonai szakasznak, hogy őrizzék őt; husvét után akarván őt a nép elé vezetetni. péter azért őrizteték a fogságban; a gyülekezet pedig szüntelen könyörög vala az istennek ő érte. mikor pedig heródes őt elő akará vezetetni, azon az éjszakán aluszik vala péter két vitéz között, megkötözve két lánczczal; és örök őrizék az ajtó előtt a tömlőczöt. és imé az úrnak angyala előjve, és világosság fénylék a tömlőczben: és meglökvén péter oldalát, felkölté őt, mondván: kelj föl hamar! és leesének a lánczok kezeiről. és monda néki az angyal: övezd fel magadat, és kösd fel saruidat. és úgy cselekedék. és monda néki: vedd rád felsőruhádát és kövess engem! és kimenvén, követé őt; és nem tudta, hogy valóság az, a mi történik az angyal által, hanem azt hitte, hogy látást lát. mikor pedig általmentek az első őrsön és a másodikon, jutának a vaskapuhoz, mely a városba visz; mely magától megnyílék előttük: és kimenvén, egy utcán előremenének; és azonnal eltávozék az angyal ő tőle. és péter magához térve monda: most tudom igazán, hogy az úr elbocsátotta az ő angyalát, és megszabadított engem heródes kezéből és a zsidók népének egész várokozásától. és miután ezt megértette, elméne máriának, a jános anyjának házához, ki márnak nevezetik; hol sokan valának egybegyülve és könyörögnek vala. és mikor péter zörgetett a tornácz ajtaján, egy rhodé nevű szolgálóleány méne oda, hogy hallgatózzék: és megismervén a péter szavát, örömeben nem nyitá meg a kaput, hanem befutván, hírül adá, hogy péter áll a kapu előtt. azok pedig mondanak néki: elment az eszed. ő azonban erősíté, hogy úgy van. azok pedig mondanak: az ő angyala az. péter pedig szüntelen zörget vala: mikor azért felnyitották, megláták őt és elálmélkodának. miután pedig kezével hallgatást intett nékik, elbeszélé nékik, mimódon hozta ki őt az úr a tömlőczből. és monda: adjátok tudtára ezeket jakabnak és az atyafiaknak. és kimenvén elméne más helyre. mikor pedig megvirradt, nem csekély háborúság támadá a vitézek között, mi történt hát péterrel. heródes pedig mikor előkérte őt és nem találta, kivallatván az öröket, parancsolá, hogy kivégeztessenek. és lemenvén júdeából

cezáréába, ott időzött. heródes pedig ellenséges indulattal vala a tirusiak és sidoniak iránt; de azok egyakarattal eljövének ő hozzá, és blástust, a király kamarását megnyervén, békességet kérének, mivelhogy az ő tartományuk a királyéból élelmezettik vala. egy kitűzött napon pedig heródes királyi ruhájába felöltözve és székibe ülve nyilvánosan szóla hozzájuk. a nép pedig felkiálta: isten szava ez és nem emberé. és azonnal megveré őt az úrnak angyala, azért, hogy nem az istennek adá a dicsőséget; és a férgeket megemésztetvén, meghala. az istennek ígéje pedig növekedik és terjed vala, barnabás és saulus pedig visszatérének jeruzsálemből, betöltvén szolgálatukat, maguk mellé véve jános is, kinek mellékneve márk vala.

13

valának pedig antiókiában az ott levő gyülekezetben némely próféták és tanítók: barnabás és simeon, ki hivatattik vala nigernek, és a czirénei luzcius és manaen, ki heródessele, a negyedes fejedelemmel együtt neveltetett vala, és saulus. mikor azért azok szolgálnak az úrnak és böjtölének, monda a szent lélek: választátok el nékem barnabást és saulust a munkára, a melyre én őket elhívtam. akkor, miután böjtöltek és imádkoztak, és kezeiket reájok vetették, elbocsáták őket. ok annakokáért, miután kibocsáttattak a szent lélektől, lemenének szeleucziába; és onnét elevezének cziprusba. és mikor salamisba jutottak, hirdeté az isten beszédét a zsidóknak zsinagógaiban: és jános is velük vala, mint segítőtárs. és eljárnak a szigetet mind páfusig, találkoznak egy ördögös hamispróféta zsidóra, kinek neve vala barjézus; ki sergius paulus tisztartóval, ez okos emberrel vala. ez magához hivatván barnabást és saulust, kíváná hallani az isten beszédét. elimás, az ördögös azonban (mert így magyaráztatik az ő neve) ellenkezik vala velök, igyekezvén a tisztartót elfordítani a hittől. de saulus, ki pál is, megtelvén szent lélekkel, szeimeit reá vetve, monda: ő minden álnoksággal és minden gonosszággal teljes ördögi, minden igazságnak ellensége, most szünöl-e meg az úrnak igaz útait elfordítani? nem azért imé az úrnak keze van ellened, és vak leszel és nem látod a napot egy ideig. és azonnal homály és sötétség szálla reá; és kerengve keres vala vezetőket. akkor a tisztartó, mikor látta a történt dolgot, hűn, elálmélkodván az úrnak tudományán. elhajózáván pedig páfusból pál és kísérei, pergába, pámfiliának városába menének. jános azonban elválván tőlük, megtére jeruzsálembe. ok pedig pergából tovább menve, eljutának antiókiába, pisidiának városába, és bemenvén szombatnapon a zsinagógába; leülének. és a törvénynek és a prófétáknak felolvasása után küldének a zsinagógának előjárói ő hozzájuk, mondván: atyánkfiai, férfiak, ha van valami intőbeszédek a néphez, szóljatok. pál azért felkelvén és kezével intvén, monda: izráelnek férfiai, és ti, kik féltitek az istent, halljátok meg. ennek a népnek, izráelnek istene kiválasztotta a mi atyáinkat, és e népet fölemelte, mikor egyiptomnak földében jövevények valának, és onnét kihozá őket hatalmas

karja által. és közel negyven esztendőnek idejéig túrta az ő erkölcsöket a pusztában. és minekutána eltörtől hét népet a kanaan földén, azoknak földöket sorsvetés által elosztá nékik. és azután mintegy négyszázötven esztendeig adott bírákat mind sámuel prófétaig; annakutána pedig királyt kérének maguknak, és adá nékik az isten sault, a kis fiát, a benjamin nemzetségéből való férfit negyven esztendeig. és mikor öt elveté, támasztá nékik dávidot királyul; kiről bizonyosgot is tön és monda: találtam szívem szerint való férfit, dávidot, a jesse fiát, ki minden akaratom véghez viszi. ennek magvából támasztott isten, ígérete szerint, izráelnek szabadítót, jézust; minekutána előbb jános az ő eljövetele előtt a megtérésnek keresztségét prédikálta izráel egész népének. és mikor be akará végezni jános az ő tisztét, monda: kinek gondoltok engem? nem én vagyok az, hanem imé én utánam jő, kinek nem vagyok méltó megoldani lábainak saruját. atyámfiai, férfiak, ábrahám nemzetének fiai, és kik ti köztetek félik az istent, ez idvességnek beszéde néktek küldetett. mert a kik lakoznak jeruzsálemben és azoknak fejei, mivel-hogy öt fel nem ismerék, a prófétáknak szavai is, melyeket minden szombaton felolvasnak, ítéletükkel betöltötték. és bár semmi halálra való okot nem találtak, kérék pilátustól, hogy öletessék meg. és mikor mindazokat elvégezték, a mik ő felöle megírtattak, a fáról levéve sírba helyezteték. de az isten feltámasztá őt halottaiból: és ő megjelent több napon át azoknak, kik együtt jöttek fel ő vele galileából jeruzsálembé, kik néki bizonyosságai a nép előtt. és mi hirdetjük néktek az atyáknak tett ígéretet, hogy azt az isten betöltötte nekünk, az ő fiaiknak feltámasztván jézust: mint a második szoltárban is meg van írva: én fiam vagy te; ma nemzetekkel én téged. hogy pedig feltámasztotta őt halottaiból, úgy hogy nem is fog többé az enyészetbe visszatérni, azt így mondották: néktek adom a dávid biztos szent javait. azért mondja másutt is: nem engeded, hogy a te szented rothadást lásson. mert dávid, minekutána a saját idejében szolgált az isten akarata, elaludt, és helyezették az ő atyáihoz, és rothadást látott. de a kit isten feltámasztott, az nem látott rothadást. azért legyen néktek tudtotokra, atyámfiai, férfiak, hogy ez által hirdettetik néktek a bűnöknek bocsánata: és mindenekből, a mikből a mózes törvénye által meg nem igazíthatattak, ez által mindenki, a ki hisz, megigazul. meglássátok azért, hogy rajtatok ne essék, a mit a próféták megmondottak: lássátok meg, ti megvetők, és csodálkozzatok és semmisüljete meg; mert én oly dolgot cselekszem a ti időtökben, oly dolgot, melyet nem hinnétek, ha valaki elmondaná néktek. mikor pedig kimentek a zsidók zsinagógájából, kérék a pogányok, hogy a következő szombaton prédikálják nékik ezen beszédeket. mikor pedig eloszlott a gyülekezet, sokan a zsidók közül és az istenfől prozelitusok közül követék pált és barnabást; a kik szólnán hozzájuk, biztaták őket, hogy maradjanak meg az isten kegyelmében. a következő szombaton aztán majdnem az egész város egybegyüle az isten igéjének hallgatására, mikor pedig látták a zsidók a sokaságot, betelének irigységgel, és ellene mondanak azoknak, miket pált mond vala, ellenkezve

és cárolást szólva. akkor pált és barnabás nagy bátorsággal szólva mondanák: szükséges volt, hogy először néktek hirdetessék az isten igéje; de mivel-hogy ti megvetitek azt, és nem tartjátok méltóknak magatokat az örök életre, imé a pogányokhoz fordulunk. mert így parancsolta nekünk az úr: rendeltelek téged világossággal a pogányoknak, hogy légy üdvösségükre a földnek széléig. a pogányok pedig ezeket hallván, örvendezének, és magasztalják vala az úrnak igéjét; és a kik csak örök életre választattak vala, hívének. terjedje pedig az úrnak igéje az egész tartományban. a zsidók azonban felindíták az istenfől és tisztességgel asszonyokat és a városnak eleit, és üldözték támasztának pált és barnabás ellen, és kiűték őket határukból. azok pedig lábuknak porát lerázván ellenük, elmenének ikóniumba. a tanítványok pedig betelnek vala örömmel és szent lélekkel.

14

lön pedig ikóniumban, hogy ök együtt menének be a zsidók zsinagógájába, és prédikálnak, ugyan-nyira, hogy mind zsidóknak, mind görögöknek nagy sokasága lön hívővé. a kik azonban a zsidók közül nem hívének, felindíták és megharagíták a pogányoknak lelkét az atyafiak ellen. azért sok időt töltöttek ott, bátran prédikálva az úrnak, ki bizonyoságot tesz vala az ő kegyelmének beszéde mellett, és adja vala, hogy jelek és csodák történjenek az ő kezeik által. de a városnak sokasága meghasonlék; és némelyek a zsidók mellett, mások pedig az apostolok mellett valának. és mikor a pogányok és zsidók az ő főembereikkel egybe támadást indítanak, hogy bosszúsággal illessék és megkövezzék őket, ök megtudták, és elfutának likaóniának városaiba, listrába és derbébe, és a körülvaló tartományba, és ott prédikálják vala az evangéliomot. és listrában ül vala egy lábaival tehetetlen ember, ki az ő anyjának méhétől fogva sánta volt, és soha nem járt. ez hallá pált beszélni: a ki szemeit reá függesztvén, és látván, hogy van hite, hogy meggyógyul, monda nagy fenszóval: állj fel lábaidra egyenesen! és felszökött és járt. a sokaság pedig mikor látta, a mit pált cselekedett, felkiálta, likaóniai nyelven mondván: az istenek jöttek le mihozzánk emberi ábrázatban! és hívják vala barnabást jupiternek, pált pedig merkuriusnak, minthogy ő volt a szövívő. jupiter papja pedig, a kinek temploma az ő városuk előtt vala, felkoszorúzott bikákat hajtva a kapukhoz, a sokasággal együtt áldozni akar vala. mikor azonban ezt meghallották az apostolok, barnabás és pált, köntösüket megszaggatván, a sokaság közé futamodának, kiáltván és ezt mondván: férfiak, miért mívelitek ezeket? mi is hozzátok hasonló természetű emberek vagyunk, és azt az örvendetes üzenetet hirdetjük néktek, hogy e hiábavalóktól az élő istenhez térjete, ki teremtetta a mennyet, a földet, a tengert és minden azokban valókat: ki az elmúlt időkben hagyta a pogányokat mind a maguk útján haladni: jöllehet nem hagyta magát tanúbizonyosság nélkül, mert jöltevők volt, adván mennyből esőket és termő időket nekünk, és betöltvén eleddel és örömmel a mi szívünket. és ezeket mondván, nagynehezen

lecsendesíték a sokaságot, hogy nékik ne áldozzék. jövőnek azonban antiókiából és ikóniumból zsidók, és a sokaságot elálatván, megkövezék pált, és kivonszolák a városból, azt gondolván, hogy meghalt. de mikor körülvették őt a tanítványok, felkelvén, beméne a városba; és másnap barnabással elméne derbébe. és miután hirdették az evangéliomot annak a városnak, és sokakat tanítványokká tettek, megtérének listrába, ikóniumba és antiókiába. erősítve a tanítványok lelkét, intvén, hogy maradjanak meg a hitben, és hogy sok háborúságon által kell nekünk az isten országába bemennünk. miután pedig választották nékik gyülekezetenként véneket, imádkozván bötölésekkel egybe, ajánlák őket az úrnak, kibén hittek vala. és pisidián általmenvén, menének pamfiliába. és miután pergában hirdették az ígét, lemenének attáliába; és onnét elhajóznak antiókiába, a honnét az isten kegyelmére bízták volt őket arra a munkára, melyet elvégeztek. mikor pedig megérkeztek és a gyülekezetet egybehívták, elbeszélék, mily nagy dolgokat cselekedett az isten ő velők, és hogy a pogányoknak kaput nyitott a hitre. ott aztán nem kevés időt töltöttek a tanítványokkal.

15

némelyek pedig, kik júdeából jöttek alá, így tanítják vala az atyafiakat: ha körül nem metéltekded mózes rendtartása szerint, nem idevülhettek. mikor azért pálnak és barnabásnak nagy háborúsága és vetekeése lön azok ellen, azt végezik, hogy pál és barnabás és némely mások ő közülök menjenek fel az apostolokhoz és a vénekhez jeruzsálembe e kérdés ügyében. ők tehát kikisértetvén a gyülekezettől, általmementek fenicián és samárián, elbeszélve a pogányok megtérését; és nagy örömet szerzenek az összes atyafiaknak. mikor pedig megérkeztek jeruzsálembe, a gyülekezet és az apostolok és a vének fogadák őket, és ők elbeszélék, mily nagy dolgokat cselekedék az isten ő velők. előállanak azonban némely hívók a farizeusok szerzetéből valók közül, mondván, hogy körül kell metélni őket, és megparancsolni, hogy a mózes törvényét megtartsák. egybegyűlének azért az apostolok és a vének, hogy e dolog felől végezzenek. és mikor nagy vetekeés támadt, felkelvén péter, monda nékik: atyámfiak, férfiak, ti tudjátok, hogy az isten régebbi idő óta kiválasztott engem mi közülünk, hogy a pogányok az én számból hallják az evangéliomnak beszédét, és higgyenek. és a szíveket ismerő isten bizonyosságot tett mellettük, mert adta nékik a szent lelket, miként nekünk is; és semmi különbséget sem tett mi közöttünk és azok között, a hit által tisztítván meg azoknak szívét. most azért mit kísértitek az istent, hogy a tanítványok nyakába oly ígát tegyetek, melyet sem a mi atyáink, sem mi el nem hordozhattunk? sőt inkább az úr jézus krisztus kegyelme által hiszszük, hogy megtartatunk, miképen azok is. elhallgatott azért az egész sokaság; és hallgatják vala barnabást és pált, a mint elbeszélék, mennyi jelt és csudát tett az isten ő általok a pogányok között. miután pedig ők elhallgattak, felele jakab, mondván: atyámfiak, férfiak, hallgassatok meg engem! simeon elbeszélé, mimó-

don gondoskodott először az isten, hogy a pogányok közül vegyen népet az ő nevének, és ezzel egyeznek a próféták mondásai, mint meg van írva: ezek után megtértek és felépitem a dávidnak leomlott sátorát; és annak omladékait helyreállítom, és ismét felállatom azt: hogy megkeresse az embereknek többi része az urat, és a pogányok mindnyájan, a kik az én nevemről neveztetnek. ezt mondja az úr, ki mindezeket megcselekszi. tudja az isten öröktől fogva minden ő cselekedeteit. azokáért én azt mondom, hogy nem kell háborgatni azokat, kik a pogányok közül térnek meg az istenhez; hanem írjuk meg nékik, hogy tartózkodjanak a a bálványok fertelmességeitől, a paráznaságtól, a fúlvaolt állattól és a vértől. mert mózesnek régi nemzedékek óta városonként megvannak a hirdetői, mivelhogy a zsinagógákban minden szombaton olvassák. akkor tetszék az apostoloknak és a véneknek az egész gyülekezettel egybe, hogy férfiakat válaszzsunk ki magok közül és elküldjék antiókiába pállal és barnabással, júdást, kinek mellesnéve barsabás, és silást, kik az atyafiak között főemberek valának. megírván azok keze által ezeket: az apostolok, a vének, és az atyafiak az antiókiában, siriában és czilicziában levő, a pogányok közül való atyafiaknak üdvözlétüket! mivelhogy meghallottuk, hogy némelyek mi közülünk kimenvén, megháborítottak titeket beszédeikkel, feldúlva a ti lelketeket, azt mondván, hogy körülmétkedjetelek és a törvényt megtartsátok; kiknek mi parancsot nem adtunk: tetszék nekünk, miután egyértelemtre jutottunk, hogy férfiakat válaszzsunk ki és elküldjük ti hozzátok a mi szeretteinkkel, barnabással és pállal, oly emberekkel, kik életüket tették koczkára a mi urunk jézus krisztus nevéért. küldöttük azért júdást és silást, kik először szintén tudtotokra adják ugyanezeket. mert tetszék a szent léleknek és nekünk, hogy semmi több teher ne vetessék ti reátok ezeken a szükséges dolgokon kívül, hogy tartózkodjatok a bálványoknak áldozott dolgoktól, a vértől, a fúlvaolt állattól, és a paráznaságtól; melyektől ha megóvjátok magatokat, jól lesz dolgotok. legyetek egészségek! azok annakokáért elbocsáttatván, elmenének antiókiába; és egybegyűjtvén a sokaságot, átadák a levelet. és mikor elolvasták, örvendezének az intésen. júdás és silás pedig maguk is próféták lévén, sok beszéddel inték az atyafiakat, és megerősíték. miután pedig bizonyos időt eltöltöttek, elbocsáták őket az atyafiak békességgel az apostolokhoz. de silásnak tetszék ott maradni. pál és barnabás is antiókiában időzének, tanítva és prédikálva másokkal is többekkel az úrnak ígéjét. egynéhány nap mulva pedig monda pál barnabásnak: visszatérve most, látogassuk meg a mi atyánkfiait minden városban, melyben hirdettük az úrnak ígéjét, hogyan vannak. és barnabás azt tanácsolá, hogy vegyék maguk mellé jánost, ki márknak hívatik. pál azonban azt tartá méltónak, hogy a ki elszakadt tőlük pamfiliától fogva, és nem ment velők a munkára, ne vegyék maguk mellé azt. meghasonlás támadta azért, úgyhogy elszakadának egymástól, és barnabás maga mellé véve márkot, elhajózik cziprusba; pál pedig silást választván maga mellé, elméne, az isten kegyelmére bízván az atyafiaktól. és eljárá siriát és czilicziát, erősítve a gyülekezeteket.

juta pedig derbébe és listába: és ímé vala ott egy timótheus nevű tanítvány, egy hívő zsidó asszonynak, de görög atyának fia; kirol jó bizonysgot tesznek vala a listában és ikóniumban levő atyafiak. ezt pál magával akará vinni; és vévén, körülmetélé őt a zsidókért, kik azokon a helyeken valának: mert ismerték mindnyájan az ő atyját, hogy görög volt. és a mint általmentek a városokon, meghagyák nékik, hogy tartsák meg a rendelkezéseket, melyeket végeztek a jeruzsálemben levő apostolok és vének. a gyülekezetek azért erősödének a hitben, és gyarapodának számban naponként. eljáván pedig frigiát és galácia tartományát, mivelhogy eltiltának a szent lélektől, hogy az ígét ázsíabban hirdessék, misia felé menvén, igyekeznek vala bithiniába jutni; de nem ereszté őket a lélek. áthaladván azért misián, lemenének tróásba. és azon az éjszakán látás jelenék meg pálnak: egy macedón férfiú állt előtte, kérve őt és ezt mondvá: jer által macedóniába, és légy segítségül nekünk! mihelyt pedig a látást látta, azonnal igyekeznék elmenni macedóniába, megértvén, hogy oda hívott minket az úr, hogy azoknak prédikáljuk az evangéliumot. elhajózáván azért tróásból, egyenesen sámóthrákéba mentünk, és másnap neápolisba; onét pedig filippibe, mely macedónia azon részének első gyarmatvárosa. és ebben a városban töltötünk néhány napot. és szombatnapon kimenének a városban kívül egy folyóvíz mellé, hol az imádkozás szokott lenni; és leülvén, beszélgeténk az egybegyűlt asszonyokkal. és egy lidia nevű, thiatira városbeli bíborárús asszony, ki féli vala az istent, hallgata reánk. ennek az úr megnyitá szívét, hogy figyelmezzon azokra, a miket pál mond vala. mikor pedig megkeresztelkedék mind házanépével egybe, kére minket, mondván: ha az úr hívének ítéltek engem, jertek az én házamhoz, és maradjatok ott. és unszola minket. lön pedig, hogy mikor mentünk a könyörgésre, egy szolgálóleányka jöve előnkbe, kiben jövendőmondásnak lelke vala, ki az ő urainak nagy hasznót hajta jövendőmondásával. ez követvén pált és minket, kiált vala, mondván: ezek az emberek a magasságos istennek szolgálói, kik néktek az idvességnek útját hirdetik. ezt pedig több napon át mívelte. pál azonban megbosszankodván, és hátrafordulván, mondá a léleknek: parancsolom néked a jézus krisztus nevében, hogy menj ki belőle. és kiméne abban az órában. látván pedig annak az urai, hogy keresetüknek a reménysége elveszett, megfogva pált és silást, vonák a piacra a hatóságok elé. és odavezetvén őket a bírákhoz, mondanák: ezek az emberek zsidó létükre megháborítják a mi városunkat, és olyan szertartásokat hirdetnek, melyeket nem szabad nekünk bevennünk, sem cselekednünk, mivelhogy rómaiak vagyunk. és velök egyben feltámad a sokaság ő ellenök. a bírák pedig letéptvén ruháikat, megvesszőzteté őket. és miután sok ütést mértek rájuk, tömlöczbe veték őket, megparancsolva a tömlöcztartóknak, hogy gondosan őrizze őket. ki ilyen parancsokat vétvén, veté őket a belső tömlöczbe, és lábaikat kalodába szorítá. éjfél tájban pedig pál és silás imádkozván, énekkel dicsőíték az istent. a fo-

glyok pedig hallgatják vala őket. és hirtelen nagy földindulás lön, úgyannyira, hogy megrendülének a tömlöcz fundamentumai; és azonnal megnyílának az ajtók mind, és mindnyájoknak a bilincsei feloldódnak. fölserkenvén pedig a tömlöcztartó, és látván, hogy nyitva vannak a tömlöcznek a jait, kivonva fegyverét, meg akará magát ölni, azt gondolván, hogy elszöktek a foglyok. pál azonban nagy fenszóval kiáltá, mondván: semmi kárt ne tégy magadban; mert mindnyájan itt vagyunk! az pedig világot kérve beugrott, és remegve borult pál és silás elé, és kihozván őket, monda: uraim, mit kell nékem cselekednem, hogy idvezüljek? azok pedig mondanák: higgy az úr jézus krisztusban, és idvezülsz mind te, mind a te házádné! és hirdeté nekí az úrnak ígétjét, és mindazoknak, kik az ő házában valának. és az magához vévén őket az éjszakának azon órájában, megmosá az ütésektől: és megkeresztelkedék azonnal ő és az övéi mindnyájan. és bevívén őket házába, asztalt teríté nékik, és egész háznépével egyben örvendezé, hogy hitt az istennek. mikor pedig megvirradt, a bírák elküldék a poroszlókat, mondván: bocsásd el azokat az embereket. a tömlöcztartó pedig tudtára adá e szavakat pálnak: a bírák ide küldöttek, hogy bocsásd el a titeket: most azért kimenvén, menjetek el békességgel! pál pedig monda nékik: megvesszőzték minket nyilvánosan, ítélet nélkül, holott római emberek vagyunk, és tömlöczbe vetettek: és most alattomban akarnak bennünket kiküldeni? nem úgy; hanem jöjenek ök maguk és vezessenek ki minket. a poroszlok pedig megmondák a bírának e beszédeket: és azok megfélemlének, mikor meghallották, hogy rómaiak, és odamenvén, megkérlelék őket: és kivezetvén, kérék, hogy menjenek ki a városból. kijöván pedig a tömlöczből, bemenének lidiához; és mikor látták az atyafiakat, vigasztalák őket, és eltávozának.

17

miután pedig általmentek ámfipolison és apollónián, thessalonikába érkeztek, a hol volt a zsidóknak zsinagógájok. pál pedig, a mint szokása vala, beméne hozzájuk, és három szombatot át vetekedek velök az írásköböl, megmagyarázva és kimutatva, hogy a krisztusnak szükség volt szenvedni és feltámadni a halálból; és hogy ez a jézus a krisztus, a kit én hirdetek néktek. és némelyek azok közül hívének és csatlakozóznak pálhoz és siláshoz; úgyintén az istenfélő görögök közül nagy sokaság, és az előkelő asszonyok közül nem kevesen. de a zsidók, kik nem hisznek vala, irigységtől felindítván, és magok mellé vévén a piaci népségből némely gonosz férfiakat, és csödületet támasztván, felháboríták a várost; és a jason házát megostromolván, igyekeztek őket kihozni a nép közé. mikor pedig őket nem találák, jásonst és némely atyafiakat vonszolák a város előljárói elé, kiáltozva, hogy ezek az országháborítók itt is megjelentek; kiket jason házába fogadott: pedig ezek mindnyájan a császár parancsolatai ellen cselekesznek, mivelhogy mást tartanak királynak, jézust. fel is indíták a sokaságot és a város előljáróit, kik hallják vala ezeket. de

mikor kezességet nyertek jason és a többiek részéről, elbocsáták őket. az atyafiak pedig azonnal, azon éjszakán elküldék pált silással egyetemben béreába; kik mikor odamentek, elmenének a zsidóknak zsinagógájába. ezek pedig nemesb lelkűek valának a thessalonikabelieknél, úgymint kik bevévék az ígét teljes készséggel, naponként tudakozva az írásokat, ha úgy vannak-e ezek. sokan hívének azért ő közülök; sőt az előkelő görög asszonyok és férfiak közül is nem kevesen. mikor azonban tudokra esett a thessalonikából való zsidóknak, hogy béreában is prédikálta pál az istennek ígétét, elmenének, és a sokaságot ott is felháborították. de akkor mindjárt kibocsáták az atyafiak pált, hogy utazzék a tenger felé; silás és timótheus azonban ott maradának. a kik pedig elkísérték pált, elvivék őt egész athénig; és parancsát vévén siláshoz és timótheushoz, hogy minél hamarabb menjenek ő hozzá, elmenének. athénben pedig, mikor azokat várá pál, lelke háborogtatta benne, látván, hogy a város bálványokkal van tele. vetekedik vala azért a zsinagógában a zsidókkal és az istenfélő emberekkel, és a piacon minden nap azokkal, a kiket előtalált. némelyek pedig az epikureus és stoikus filozófusok közül összeakadtak ő vele. és némelyek mondanak: mit akarhat ez a csacsogó mondani? mások meg: idegen istenségek hirdetőjének látszik. mivelhogy a jézust és a feltámadást hirdeti vala nékik. és megragadván őt, az areopágusra viték, ott mondván: vajjon megérthetjük-e mi az az új tudomány, melyet te hirdetsz? mert valami idegen dolgokat beszélsz a mi füleinknek: meg akarjuk azért érteni, mik lehetnek ezek. az athéniek pedig mindnyájan és az ott lakó jövevények semmi másban nem valának foglalatosok, mint valami újságnak beszélésében és hallgatásában. előállván pedig pál az areopágusnak közepette, monda: athéni férfiak, minden tekintetben nagyon istenfélőeknek látlak titeket. mert mikor bejárám és szemlélém a ti szentelyeiteket, találkozám egy oltárral is, melyre ez vala ráírva: ismeretlen istennek. a kit azért ti nem ismerve tiszteltetek, azt hirdetem én néktek. az isten, a ki teremtetted a világot és mindazt, a mi abban van, mivelhogy ő mennynek és földnek ura, kézzel csinált templomokban nem lakik. sem embereknek kezeitől nem tiszteltetik, mintha valami nélkül szükölködne, holott ő ad mindennek életet lehetet és mindent; és az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtetted, hogy lakozzanak a földnek egész színén, meghatározván eleve rendelt idejüket és lakásuknak határait; hogy keressék az urat, ha talán kitapogathatnák őt és megtalálhatnák, jóllehet bizony nincs messze egyikököntől sem: mert ő benne élünk, mozgunk és vagyunk; miképen a költőitek közül is mondtátok némelyek: mert az ő nemzetsége is vagyunk. mivelhogy azért az istennek nemzetsége vagyunk, nem kell azt gondolnunk, hogy aranyhoz, vagy ezüsthöz, vagy köhöz, emberi mesterség és kitalálás faragványához hasonlatos az istenség. e tudatlanságnak idejét azért elnézvén az isten, mostan parancsolja az embereknek, mindenkinek mindenütt, hogy megtérjenek: mivelhogy rendelt egy napot, melyen megítéli majd a föld keresésgét igazságban egy férfiu által, kit arra rendelt; bizonyosságot tévén mindenkinek, az által, hogy

feltámasztá őt halottaiból. mikor pedig a halottak feltámadásáról hallottak, némelyek gúnyolódtak; mások pedig mondanak: majd még meghallgatunk téged e felől. és ilyen módon pál kiméne azok közül. némely férfiak azonban csatlakozván ő hozzá, hívének; ezek között az areopágita dienes is, és egy damaris nevű asszony, és mások ő velök.

18

ezekután pál athénből eltávoztván, méne korinthusba. és mikor egy akvilla nevű, pontusi származású zsidóra talált, ki nem régen jött itáliából, és feleségére priscillára (mivelhogy klaudius megparancsolta vala, hogy a zsidók mind távozzanak rómagból): hozzájuk csatlakozék. és mivelhogy azonféle mives vala, náluk marada és dolgozik vala. mesterségükre nézve ugyanis sátorcsinálók valának. vetekedik pedig minden szombaton a zsinagógában, és igyekezék mind zsidókat, mind görögöket meggyőzni. mikor pedig megérkeztek macedóniából silás és timótheus, szorongatá a lélek pált, és bizonyosságot tőn a zsidóknak, hogy jézus a krisztus. mikor pedig azok ellenszegülének és káromlásokat szólnak, ruháit megrázza monda nékik: véretek a fejetekre; én tiszta vagyok: mostantól fogva a pogányokhoz megyek. és általmenvén onnét, méne egy justus nevű, istenfélő ember házához, kinek háza szomszédos vala a zsinagógával. krispus pedig, a zsinagógának feje hűn az úrbán egész házanépével egybe; a korinthusbeliek közül is sokan hallván, hisznek vala, és megkeresztelkednek vala. monda pedig az úr látás által éjszaka pálnak: ne félj, hanem szólj és ne hallgass: mert én veled vagyok és senki sem támad reád, hogy néked ártson; mert nékem sok népem van ebben a városban. és ott lakozék egy esztendeig és hat hónapig, tanítva köztük az isten ígétét. mikor pedig gallió volt akhája tisztartója, reátámadának a zsidók egyszakarral pátra, és viték őt a törvényszék elébe, mondván: ez a törvény ellen való istentiszteletre csábítja az embereket. mikor pedig pál meg akará nyitni száját, monda gallió a zsidóknak: ha valóban valami bosszútételtől, vagy gonosz cselekedettről volna szó, zsidók, igazság szerint meghallgatnálak benneteket: de ha tanításról, nevekről és a ti törvénytekről van kérdés, ti magatok lássátok; mert én ezekben bíró nem akarok lenni. és elűzé őket a törvényszék elől. a görögök pedig mindnyájan sosthenest, a zsinagógának fejét megragadván, verik vala a törvényszék előtt; de gallió velök semmit sem gondola. pál pedig, miután még több napig ott marada, az atyafiaktól elbúcsúztván, siriába hajózik, és vele együtt priscilla és akvilla, minekutána fejét megnyírta kenkreában; mert fogadása vala. jutta pedig efézusba, és azokat ott hagyá; ő maga pedig bemenvén a zsinagógába, vetekedik a zsidókkal. mikor pedig azok kérék, hogy több ideig maradjon náluk, nem állá reá; hanem búcsút vőn tőlük, mondván: mindenesetre jeruzsálemben kell nékem a következő ünnepet töltenem; de ismét megjövök hozzátok, ha isten akarja. és elhajózik efézusból. és miután czézareába érkezik, felmenvén jeruzsálembé és köszöntvén a gyülekezetet, leméne

antiókiába. és miután ott bizonyos időt eltöltött, elméne, eljárván renddel galácia tartományát és frigiát, erősítve a tanítványokat mind. érkezék pedig efézusba egy apollós nevű zsidó, alekszandriai származású, ékesenszóló férfiú, ki az írásokban tudós vala. ez meg volt tanítva az úrnak útára; és lélekben buzgó lévén, szólja és tanítja vala nagy szorgalmatosan az úrra tartozó dolgokat, jöllehet csak a nagy keresztségét tudja vala. és ez kezdé nagy bátorssággal szólni a zsinagógában. mikor pedig meghallgatta őt akvila és priscilla, magok mellé vevék őt, és nyilvánban kifejtették előtte az istennek útát. mikor pedig akhájába akara átmenni, buzdítván őt az atyafiak, írának a tanítványoknak, hogy fogadják be őt. ki mikor odajutott, sokat használa azoknak, kik hittek vala a kegyelem által: mert hatalmasan meggyőzi vala a zsidókat nyilvánosan, bebizonyítva az írásokból, hogy jézus a krisztus.

19

lön pedig azonközben, míg apollós korinthusban volt, hogy pál, eljárván a felsőbb tartományokat, efézusba érkezék: és mikor némely tanítványokra talált, monda nékik: vajjon vettetek-e szent lelket, minekutána hívökké lettetek? azok pedig mondának néki: sőt inkább azt sem hallottuk, hogy ha vagyon-e szent lélek. és monda nékik: mire keresztkedtetek meg tehát? azok pedig mondanak: a jános keresztségére. monda pedig pál: jános megtérésnek keresztségével keresztelt, azt mondván a népnek, hogy a ki ő utána jövendő, abban higgyenek, tudniillik a krisztus jézusban. mikor pedig ezt hallák, megkeresztelkedének az úr jézusnak nevére. és mikor pál reájok vetette kezét, szálla a szent lélek ő reájok; és szólnak vala nyelveken, és prófétaának vala. valának pedig a férfiak összesen mintegy tizenketten. bemenvén pedig a zsinagógába, bátorsággal szól vala, három hónapon át vetekedvén és igyekezhvén meggyőzni az isten országára tartozó dolgokról. mikor pedig némelyek megkeményíték magokat és nem hívének, gonoszul szólván az úrnak útáról a sokaság előtt, azoktól eltávozáván, elszakasztá a tanítványokat, mindennap egy bizonyos tirannus oskolájában prédikálván. ez pedig lön két esztendeig: úgyannyira, hogy mindazok, kik lakoznak vala ázsiában, mind zsidók, mind görögök, hallgatók az úr jézusnak ígését. és nem közönséges csodákat cselekszik vala az isten pál keze által: annyira, hogy a betegekhez is elvivék az ő testéről a keszkenőket, vagy kötényeket, és eltávozáának azoktól a betegségek, és a gonosz lelkek kimenének belőlök. elkezdtek pedig némelyek a lézengő zsidó ördögűzők közül az úr jézus nevét hívni azokra, a kikben gonosz lelkek valának, mondván: kényszerítünk titeket a jézusra, kit pál prédikál. valának pedig némelyek skévának, egy zsidó főpapnak fiai heten, a kik ezt mívelik vala. felelvén pedig a gonosz lélek, monda: a jézust ismerem, pálról is tudok; de ti kicsodák vagytok? és reájok ugorván az az ember, a kiben a gonosz lélek vala, és legyőzhvén őket, hatalmat vön rajtuk annyira, hogy mezitelenen és megsebesülve szaladának ki abból a házból. ez pedig

tudtokra lön mindeneknek, mind zsidóknak, mind görögöknek, kik efézusban laknak vala, és félelem szálla mindnyájokra, és magasztaltatik vala az úr jézusnak neve. és sokan a hívők közül eljönnek vala, megvallván és megjelentvén cselekedeteiket. sokan pedig azok közül, kik ördögi mesterségeket gyakoroltak, könyveiket összehordva, mindeneknek látára megégetik vala. és összeszámlálák azoknak árát, és találák ötvenezer ezüstpénznek. ekképen az úrnak ígéje erősen nevedik és hatalmat vesz vala. midőn pedig ezek elteltek, elvégezé pál magában, hogy maczedóniát és akháját eljárván, jeruzsálembe megy, mondván: ott létem után rómat is meg kell nékem látnom. elküldvén pedig maczedóniába kettőt azok közül, kik néki szolgálnak vala, timótheust és erástust, ő maga egy időig ázsiában marada. támada azonban azon időtáiban nem csekély háborúság az úrnak útárt. mert egy demeter nevű ötvös, ezüstből diána templomokat csinálván, a mesterembereknek nem csekély nyereséget ad vala; kiket egybegyűjtvén az ilyenfélekkel foglalkozó művesekkel egybe, monda: férfiak, tudjátok, hogy ebből a mesterségből van a mi jólétünk. látjátok pedig és halljátok, hogy ez a pál nemcsak efézusnak, hanem közel az egész ázsiának sok népét eláttatván, elfordította, mivelhogy azt mondja, hogy nem istenek azok, a melyek kézzel csináltnak. nemcsak az a veszély fenyeget pedig bennünket, hogy ez a mesterség tönkre jut, hanem hogy a nagy istenasszonynak, diánának temploma is semmibe vétetik, és el isvész az ő nagysága, kit az egész ázsia és a világ tisztel. mikor pedig ezeket hallották és haraggal megtelének, kiáltnak vala, mondván: nagy az efézusi diána! és betelék az egész város háborúsággal; és egyakarattal a színházba rohanának, megfogván gájust és aristárkhust, kik maczedóniából valók és pálnak útítársai valának. pál pedig mikor a nép közé akara menni, nem ereszték őt a tanítványok. és az ázsiai főpapok közül is némelyek, kik barátai valának néki, küldvén ő hozzá, kérék, hogy ne menjen a színházba. már most ki egyet, ki mást kiáltoz vala, mert a népgyűlés összezavarodott volt, és a többség nem tudta, miért gyűltek össze. a sokaság közül pedig előállatak alekszándert, minthogy előre tuszkolták őt a zsidók. alekszándér pedig kezével intvén, védekezni akara a nép előtt. megismervén azonban, hogy zsidó, egy kiáltás tört ki mindnyájokból, mintegy két óra hosszáig kiáltozván: nagy az efézusi diána! miután pedig a városi jegyző lecsendesítette a sokaságot, monda: efézusbeli férfiak, ugyan kicsoda az az ember, a ki ne tudná, hogy efézus városa a nagy diána istenasszonynak és a jupitertől esett képeknek templomörzője? mivelhogy azért ezeknek senki ellene nem szólhat, szükség, hogy megcsendesedjete, és semmi vakmerő dolgot ne cselekedjete. mert ide hoztátok az embereket, kik sem nem szentségmentők, sem a ti istenasszonyotok ellen káromlást nem szóltak. ha tehát demeternek és a hozzátartozó mesterembereknek valaki ellen panaszuk van, törvényszékek vannak és tisztartók vannak: pereljenek egymással. ha pedig egyéb dolgok felől van valami panaszotok, a törvényes népgyűlésen majd elintéztetik. mert félő, hogy lázadással vádoltatunk a mai napért, mivelhogy semmi ok sincs,

a melylyel számot tudnánk adni ezért a csödületért. és ezeket mondván, feloszlata a gyűlést. (text omitted)

20

minekutána pedig megszűnt a háborúság, magához híván pál a tanítványokat és tölük búcsút vévén, elindula, hogy macedóniába menjen. miután pedig azokat a tartományokat eljárta, és intette őket bő beszéddel, görögországba méne. és ott töltött három hónapot. és mivelhogy a zsidók lest hánytak néki, a mint siriába készült hajózni, úgy végezé, hogy macedónián át tér vissza. kíséré pedig őt áziáiig a béreai sopater, a thessalonikabeliek közül pedig aristárkhus és sekundus, és a derbei gájus és timótheus; ázsiabeliek pedig tikhikus és trofimusz. ezek előremenvén, megvárának minket troásban. mi pedig a kovászatlan kenyerek napjai után kievezénk fillippiből, és menénk ő hozzájok troásba öt nap alatt; hol hét napot tölténk. a heték első napján pedig a tanítványok egybegyűlvén a kenyér megszegésére, pál prédikál vala nékik, mivelhogy másnap el akara menni; és a tanítást megnyújtá éjfélig. vala pedig elegendő szövetnek abban a felházban, a hol egybe valának gyülekezve. egy eutikhus nevű ifjú pedig ül vala az ablakban, mély álomba merülve: és mivelhogy pál sok ideig orédikálá, elnyomatván az álom által, alásésk a harmadik rend házból, és halva véteték föl. pál pedig alámenvén, reá borula, és magához öleve monda: ne háborogjatok; mert a lelke benne van. azután fölme, és megszegé a kenyeret és evék, és sokáig, mind virradatig beszélgetvén, úgy indula el. felhozák pedig az ifjat eleven, és felette igen megvigasztalódnának. mi pedig előremenvén a hajóra, assusba evezénk, ott akarván fölvenni pált; mert így rendelkezett, ő maga gyalog akarván jöni. mikor pedig assusban összetalálkoztunk velünk, felvévén őt, menénk mitilénébe. és onnét elevezvén, másnap eljutánk khios ellenébe; a következőn pedig áthajóztánk sámosba; és trogillum-ban megszállván, másnap mentünk milétusba. mert elvégezé pál, hogy efézus mellett elhajózik, hogy ne kelljen neki időt mulatni áziásiban; mert siet vala, hogy ha lehetne néki, pünkösöd napjára jeruzsálemben legyen. milétusból azonban küldvén efézusba, magához hivatá a gyülekezet véneit. mikor pedig hozzá mentek, monda nékik: ti tudjátok, hogy az első naptól fogva, melyen áziába jöttem, mint viseltem magamat ti köztetek az egész idő alatt, szolgálván az úrnak teljes alázatossággal és sok könnyhullatás és kísértetek közt, melyek én rajtam a zsidóknak utánam való leleskedése miatt estek; hogy semmitől sem vonogattam magamat, a mi hasznos, hogy hirdessem néktek, és tanítsalak titeket nyilvánosan és házanként, bizonyosságot tévén mind zsidóknak, mind görögöknek az istenhez való megtérés, és a mi urunk jézus krisztusban való hit felől. és most ímé én a lélektől kényszerítve megyek jeruzsálemba, nem tudván, mik következnek ott én reám. kivéme, hogy a szent lélek városonként bizonyosságot tesz, mondván, hogy én reám fogság és nyomorúság következik. de semmivel sem gondolok, még az én életem sem

drága nekem, csakhogy elvégezhessem az én futásomat örömmel, és azt a szolgálatot, melyet vettem az úr jézustól, hogy bizonyosságot tegyek az isten kegyelmének evangéliomáról. és most ímé én tudom, hogy nem látjátok többé az én orczámat ti mindnyájan, kik között általmentem, prédikálván az istennek országát. azért bizonyosságot tesztek előttetek a mai napon, hogy én mindeneknek vététől tiszta vagyok. mert nem vonogattam magamat, hogy hirdessem néktek az istennek teljes akaratát. viseljétek gondot azért magatokra és az egész nyájra, melyben a szent lélek titeket vigyázókká tett, az isten anyaszentegyházának legettetésére, melyet tulajdon vérvél szerezett. mert én tudom azt, hogy az én eltávózásom után jönek ti közéték gonosz farkasok, kik nem kedveznek a nyájnak. sőt ti magatok közül is támadnak férfiak, kik fonák dolgokat beszélnek, hogy a tanítványokat magok után vonják. azért vigyázatok, megemlékezvén arról, hogy én három esztendeig éjjel és nappal meg nem szüntem könnyhullatással inteni mindenkit. és most, atyámfiai, ajánlak titeket az istennek és az ő kegyelmessége ígéjének, a ki felépíthet és adhat néktek örökséget minden megszentelték közt. senkinek ezüstjét, vagy aranyát, vagy ruháját nem kívántam: sőt magatok tudjátok, hogy a magam szükségieiről és a velem valókról ezek a kezek gondoskodtak. mindenestől megmutattam néktek, hogy ily módon munkálkodva kell az erőtlenekről gondot viselni, és megemlékezni az úr jézus szavairól, mert ő mondá: jobb adni, mint venni. és mikor ezeket mondotta, térdre esve imádkozék mindazokkal egybe. mindnyájan pedig nagy sírásra fakadtak; és pálnak nyakába borulva csókolgatók őt. keseregve kiváltképen azon a szaván, a melyet mondott, hogy többé az ő orczáját nem fogják látni. aztán elkísérték őt a hajóra.

21

a mint pedig, ő tölük elszakadván, elindultunk, egyenesen haladva kóusba érkezőnk, másnap pedig rhodusba, és onnét patarába. és mikor találtunk egy hajót, mely fenicziába méne által, abba beülvén, elhajóztánk. és miután megláttuk cziprust és elhagytuk azt balkézre, evezénk siriába, és tirusban köténk ki: mert a hajó ott rakja vala ki a terhét. és ott maradánk hét napig, miután feltaláltuk a tanítványokat, kik pálnak mondják vala a lélek által, hogy ne menjen fel jeruzsálemba. mikor pedig eltöltöttük azokat a napokat, kimenvén, elutazánk; kikísérvén bennünket mindnyájan feleségestől, gyermekestől egészen a városan kívülre. és a tenger partján térdre esve imádkozánk. és egymástól elbúcsúzván, beülénk a hajóba, azok pedig megtérének az övéikhez. mi pedig a hajózást bevégezvén, tirusból eljutánk ptolemaísba; és köszöntvén az atyafiakat, náluk maradánk egy napig. másnap pedig elmenvén pál és mi, kik ő vele valánk, érkezőnk czezáreába; és bemenvén a filep evangyélista házába, ki ama hét közül való vala, ő nála maradánk. ennek pedig vala négy szűz leánya, a kik profétálnak vala. mi alatt pedig mi több napig ott maradánk, alájöve egy júdeából való proféta, névszerint agabus. és mikor hozzánk jött, vevé pálnak

az övét, és megkötözvén a maga kezeit és lábait, monda: ezt mondja a szent lélek: a férfút, a kié ez az öv, ekképen kötözik meg a zsidók jeruzsálemben, és adják a pogányoknak kezébe. mikor pedig ezeket hallottuk, kérők, mind mi, mind az oda valók, hogy ne menjen fel jeruzsálembe. de pál felele: mit miveltek sírván és az én szívemet kesergetvén? mert én nemcsak megkötöztetni, hanem meghalni is kész vagyok jeruzsálemben az úr jézusnak nevéért. mikor azért nem engedett, megnyugodtunk, mondván: legyen meg az úrnak akarata. e napok után pedig felkészülödvén, felmenénk jeruzsálembe. jövenék pedig mi velünk együtt a tanítványok közül is csezáreából, kik elvezetének bizonyos ciprusi mna-szonhoz, egy régi tanítványhoz, hogy ott legyen szállásunk. mikor azért jeruzsálembe jutottunk, örömmel fogadának minket az atyafiak. másnap pedig beméne pál velünk együtt jafakhoz; és a vének mindnyájan ott valának. és köszöntvén őket, elbeszélé egyenként, a miket az isten a pogányok között az ő szolgálata által cselekedett. azok pedig ezt hallván, dicsőíték az urat; és mondának néki: látod, atyámfia, mely sok ezren vannak zsidók, kik hívökké lettek; és mindnyájan buzognak a törvény mellett: felöled pedig azt hallották, hogy te mindazokat a zsidókat, kik a pogányok között vannak, mózestól való elszakadásra tanítod, azt mondván, hogy ne metéljék körül fiaikat, se a zsidó szokások szerint ne járjanak. micsoda annakokáért? mindenesetre össze kell gyülekezni a sokaságnak; mert meghallják, hogy ide jöttél. ezt mívelde azért, a mi néked monduk: van mi köztünk négy férfiú, kik fogadalmat vettek magokra; ezeket magad mellé vévén, tisztulj meg velök, és költs rájuk, hogy megnyiréssék fejüket: és megtudják mindenek, hogy semmi sincs azokban, a miket te felöled hallottak; hanem te magad is úgy jársz, hogy a törvényt megtartod. a pogányokból lett hívők felöl pedig mi ítünk, azt végezvén, hogy ők semmi ilyenfélét ne tartsanak meg, hanem csak oltalmazzák meg magokat mind a bálványoknak áldozott hústól, mind a vértől, mind a fülvaholt állattól, mind a paráznaságtól. akkor pál maga mellé véve azokat a férfiakat, másnap ő velök megtisztulván, beméne a templomba, bejelentvén a tisztulás napjainak eltélését, a míg mindegyiköért elvezetetik az áldozat. mikor pedig a hét nap immár elteltében volt, az ázsiából való zsidók, meglátván őt a templomban, felindíták az egész sokaságot, és reá veték kezöket, kiáltván: izraelita férfiak, legyetek segítségül: ez az ember, ki e nép ellen, a törvény ellen és e hely ellen tanít mindenkit mindenütt; ezen felül még görögöket is hozott be a templomba, és megfertéztette ezt a szent helyet. mert látták vala annakelőtte az efézusi trofimusot ő vele a városban, kiről azt vélek, hogy pál bevitte a templomba. megmozdula azért az egész város, és a nép összecsödüle: és pált megragadván, vonszolják vala ki őt a templomból: és mindjárt bezárának az ajtók. mikor pedig meg akará őt ölni, feljuta a hír a sereg ezredéséhez, hogy az egész jeruzsálem felzendült. ki azonnal vitézeket és századosokat vévén maga mellé, lefutott hozzájuk. azok pedig mikor megláták az ezredést és a vitézeket, megszűnének pált verni. akkor odaérvén az ezre-

des, elfogató őt, és parancsolá, hogy kötözzék meg két lánczczal; és tudakozá, hogy kicsoda és mit cselekedett. de ki egyet, ki mást kiált vala a sokaság között; és mikor nem értheté meg a bizonyos valóságot a zajongás miatt, parancsolá, hogy vigyék el őt a várba. mikor pedig a lépcsőkhöz jutott, lön, hogy úgy vivék őt a vitézek a néptömeg erőszaktelemé miatt; mert követi vala a népnek sokasága, kiáltozva: öld meg őt! és mikor immár a várba akarák bevinni pált, monda az ezredesnek: vajjon szabad-e nékem valamit szólnom te hozzád? az pedig monda: tudsz görögül? hát nem te vagy az az egyiptomi, ki e napoknak előtte fellázította és kivitte a pusztába azt a négyezer orgyilkos férfiút? monda pedig pál: én ugyan társusi zsidó ember vagyok, ciliczia nem ismeretlen városának polgára; de kérlek téged, engedd meg nékem, hogy szóljak a néphez. mikor aztán az megengedte, pál a lépcsőkön állva intett kezével a népnek: és mikor nagy csendesség lön, megszólala zsidó nyelven, mondván:

22

atyámfiai, férfiak és atyák, hallgassátok meg az én beszédemet, a melylyel most magamat előtetek mentem. mikor pedig hallották, hogy zsidó nyelven szól hozzájuk, még inkább nyugalmat tanusítottak. és monda: én zsidó ember vagyok, születtem a cilicziai társusban, fölneveltettem pedig ebben a városban a gamáliel lábainál, taníttattam az atyák törvényének pontosságára szerint, buzgó lévén az istenhez, miként ti mindnyájan vagytok ma: és ezt a tudományt üldöztem mind halálig, megkötözvén és tömlöczbe vetvén mind férfiakat, mind asszonyokat. miképen a főpap is bizonyosságom nékem, és a véneknak egész tanácsa; kiktől leveleket is vévén az atyafiakhoz, damaskusba menék, hogy az odavalókat is fogva hozzam jeruzsálembe, hogy bűnhődjenek. lön pedig, hogy a mint menék és közelgeték damaskushoz, déltájban nagy hirtelenséggel az égből nagy világosság sugárzott körül engem. és leesém a földre, és hallék szót, mely monda nékem: saul, saul, mit kergetsz engem? én pedig felelek: kicsoda vagy, uram? és monda nékem: én vagyok a názáreti jézus, a kit te kergetsz. a kik pedig velem valának, a világosságot ugyan látták, és megrémültek; de annak szavát, a ki velem szól vala, nem hallották. én pedig mondkék: mit cselekedjem, uram? az úr pedig monda nékem: kelj fel és menj el damaskusba; és ott megmondják néked mindazokat, a mik elrendelvék néked, hogy véghez vigyed. mikor pedig nem láték annak a világosságnak dicsősége miatt, a velem valóktól kézenfogva vezetetté menék damaskusba. egy bizonyos ananiás pedig, ki a törvény szerint istenfelő férfiú, kiről az ott lakó zsidók mind jó bizonyoságot tesznek, hozzám jöve és mellém állva monda nékem: saul atyámfia, nyerd vissza szemed világát. és én azon szempillantásban reá tekintettem. ő pedig monda: a mi atyáinknak istene választott téged, hogy megismerd az ő akaratát, és meglásd amaz igazat, és szót hallj az ő szájából. mert leszel néki tanúbizonyysága minden embernél azok felöl, a miket láttál és hallottál. most annakokáért mit

késedelmez? kelj fel és keresztelkedjél meg és mosd le a te bűniedet, segítségül híván az úrnak nevét. lön pedig, hogy mikor jeruzsálembe megtértem és imádkozám a templomban, elragadtatám lelkemben, és látám őt, ki ezt mondta nékem: siess és menj ki hamar jeruzsálemből: mert nem veszik be a te tanúbizonyságtételeket én felőlem. és én mondék: uram, ők magok tudják, hogy én tömlőczbe vetettem és vertem zsinagógánként azokat, a kik hisznek vala te benned: és mikor ama te mártírodnak, istvának vére kiontaték, én is ott állék és helyeslém az ő megöletését, és őrizém azoknak köntösét, a kik őt megölték. és monda nékem: eredj el, mert én téged messze küldelek a pogányok közé. hallgatják vala pedig őt e szóig; de most felelemék szavokat, mondván: töröld el a földszínéről az ilyent, mert nem illik néki élni. mikor pedig azok kiabáltak, és köntösüket elhányák, és port szórának a levegőbe, parancsolá az ezredes, hogy vigyék őt a várba, mondván, hogy korbacstüetsekkal vallassák ki őt, hogy megtudhassa, mi okért kiabáltak úgy reá. a mint azonban lekötötték őt a szíjjakkal, monda pál az ott álló századosnak: vajjon szabad-é néktek római embert, kit el nem ítélték, megostorozni? miután pedig ezt meghallá a százados, elmenvén, megjelenté az ezredesnek, mondván: meglásd, mit akarsz cselekedni; mert ez az ember római. hozzámenvén azért az ezredes, monda néki: mondd meg nékem, te római vagy-é? ő pedig monda: az. és felele az ezredes: én nagy összességű vettem meg ezt a polgárjogot. pál pedig monda: én pedig benne is születtem. mindjárt eltávozásának azért ő tőle, a kik őt vallatni akarák. sőt az ezredes is megjijede, mikor megértette, hogy római, és hogy őt megkötöztette. másnap pedig meg akarván tudni a bizonyos valóságot, miben vádoltatik a zsidóktól, feloldatá őt bilincseiből, és megparancsolá, hogy a főpapok az ő egész tanácsokkal egyben hozzá menjenek; és levezetvén pált, eleikbe állatá.

23

mikor pedig a tanácsra vetette szemét pál, monda: atyámfiai, férfiak, én teljes jó lelkiismerettel szolgáltam az istennek mind e mai napig. ananiás főpap pedig megparancsolá azoknak, kik ő mellett állanak vala, hogy üssék őt szájon. akkor pál monda néki: megver az isten téged, te kimeszelt fal! és te leülsz engem a törvény szerint megítélni, és törvényellenesen cselekedve parancsolod, hogy engem verjenek? az ott állók pedig mondának: az istennek főpapját szidalmazod-é? pál pedig monda: nem tudtam, atyámfiai, hogy főpap. mert meg van írva: a te néped fejedelmét ne átkozd! mikor pedig pál eszébe vette, hogy az egyik részök a sadduceusok, a másik pedig a farizeusok közül való, felkiálta a tanács előtt: atyámfiai, férfiak, én farizeus vagyok, farizeus fia, a halottak reményeisé és feltámadása miatt vádolatom én. a mint pedig ő ezt mondta, meghasonlástáma a farizeusok és a sadduceusok között, és a sokaság megoszlott. mert a sadduceusok azt mondják, hogy nincs feltámadás, sem angyal, sem lélek; a farizeusok pedig mind a kettőt vallják. táma azért nagy kiáltozás: és felkelvén az írástudók a farizeu-

sok pártjából, tusakodnak vala, mondván: semmi rosszat sem találunk ez emberben; ha pedig lélek szólott néki, vagy angyal, ne tusakodjunk isten ellen. mikor pedig nagy hasonlás támadt, félvén az ezredes, hogy pál szétszaggattatik azoktól, parancsolá, hogy a sereg alájóvén, ragadja ki őt közülük, és vigye el a várba. a következő éjszakán pedig melléállván néki az úr, monda: bízzál pál! mert miképen bizonyoságot tettél az én felőlem való dolgokról jeruzsálemben, azonképen kell néked rómban is bizonyoságot tenned. midőn pedig nappal lön, a zsidók közül némelyek összeszövetkezvén, átok alatt kötelezék el magokat, mondván, hogy sem nem esznek, sem nem isznak addig, míg meg nem ölik pált. többen valának pedig negyvennél, kik ezt az összeesküvést szőtték. ezek elmenvén a főpapokhoz és a vénekhez, mondanak: átok alatt megesküdünk, hogy semmit nem ízelünk addig, míg meg nem öljük pált. most azért ti jelentsétek be az ezredesnek a tanácssal egybe, hogy holnap hozza le őt ti hozzátok, mintha az ő dolganak tüzetesebben végére akarnátok járni. mi pedig, minekelőtte ő ide érne, készek vagyunk őt megölni. meghallván azonban a pál nőtestvérének fia e cselvetést, megjelenvén és bemenvén a várba, tudtára adá pálnak. pál pedig egyet a századosok közül magához hívatván, monda: ezt az ifjat vezesd az ezredeshez; mert valamit akar néki jelenteni. az annakokáért maga mellé vévén őt, vivé az ezredeshez, és monda: a fogoly pál magához hívatván engem, kéré, hogy ez ifjat hozzá vessem, mert valamit akar néked mondani. az ezredes pedig őt kézen fogván, és félrevonulván külön, tudakolá: micsoda az, a mit nékem jelenteni akarsz? az pedig monda: a zsidók elvégeztek, hogy megkérnek téged, hogy pált holnap vidd le a tanács elé, mintha valamit tüzetesebben meg akarnának tudakozni ő felőle. te azért ne engedj nékik: mert közülök negyvennél több férfiú leselkedik ő utána, kik átok alatt köteleztek el magukat, hogy sem nem esznek, sem nem isznak addig, míg meg nem ölik őt. és immár készen vannak, várakozva a te izenetedre. az ezredes tehát elbocsátá az ifjat, meghagyván néki, hogy el ne mondj senkinek, hogy ezeket megjelentetted nékem. és magához hívatván kettőt a századosok közül, monda: készítsetek föl kétszáz vitézt, hogy induljanak csezáreába, és harmin lovast, és kétszáz parittvást, az éjszakának harmadik órájától fogva. és hogy barmokat is adjanak melléjük, hogy pált felültetve békességgel vigyék féliz tisztartóhoz. levelet is írt, melynek tartalma ez vala: klaudius lisias a nemes féliz tisztartónak üdvőt! ezt a férfiut, kit a zsidók megfogtak és meg akartak ölni, oda menvén a sereggel, kiszabadítám, megértvén, hogy római. meg akarván pedig tudni az okát, miért vádolják őt, levivém őt az ő tanácsuk elébe. és úgy találtam, hogy ő az ő törvényüknek kérdései felől vádoltatik, de semmi halálra vagy fogságra méltó vétke nincs. minthogy pedig nékem megjelentették, hogy a zsidók e férfiú után ólálkodni akarnak, azonnal hozzád küldém, meghagyva a vádolóinak is, hogy a mi dolguk van ő ellene, te előtted mondják meg. légy jó egészséggben! a vitézek tehát, a mint nékik megparancsolták, pált felvévén, elvivék azon éjszakán antipatrisba. másnap pedig hagyván a lovakokat tovább

menni ő vele, visszatérének a várba. azok pedig eljutván cézáréába, és átadván a levelet a tiszttartónak, pált is elébe állaták. mikor pedig elolvasta a tisztartó, és megkérdezte, melyik tartományból való, és megértette, hogy cilizciából, monda: majd kihallgatlak, mikor vádlóid is eljönnek. és parancsolá, hogy a héródes palotájában őrizzék őt.

24

öt nap mulva aztán aláméne ananiás főpap a vénekkel és egy tertullus nevű prókátorral, kik panaszt tettek a tisztartónál pál ellen. mikor pedig ő előszólitatott, tertullus vádolni kezdé, mondván: nagyságos félix, teljes háládatossággal ismerjük el, hogy te általad nagy békességet nyerünk, és a te gondoskodásod folytán igen jó intézkedések történnek e népre nézve, minden tekintetben és mindenütt. de hogy téged sok ideig ne tartóztassalak, kérlek hallgass meg minket röviden a te kegyelmesség szerint. mi ugyanis úgy találtuk, hogy ez veszedelmes ember, és hasonlást támaszt a föld kerekiségén levő valamennyi zsidó közt, és a nazarénusok felekezetének feje, ki a templomot is meg akarta fertőztetni. meg is fogtuk őt, és a mi törvényünk szerint akartuk megítélni. de lisiás, az ezredes, nagy karhatalommal oda jöven, kivevé őt kezünkől. és azt parancsolá, hogy az ő vádlói hozzád jöjjenek. tőle te magad, ha kihallgatod, értesíthetsz mindezekről, melyekkel mi őt vádoljuk. helybenhagyák pedig a zsidók is, mondogatván, hogy úgy vannak ezek. felele pedig pál, miután intett neki a tisztartó a szólásra: mivelhogy tudom, hogy te sok esztendő óta vagy e népnek bírása, bátorságosabban védekezem a magam ügyében, mert megtudhatod, hogy nincsen tizenkét napjánál több, mióta feljöttem imádkozni jeruzsálembe. és a templomban sem találtam engem, hogy valakivel vétekemet volna, vagy hogy a népet egybezendítettem volna, sem a zsinagógákban, sem a városban. rám sem bizonyíthatják azokat, a mikkel most engem vádolnak. erről pedig vallást teszek néked, hogy én a szerint az út szerint, melyet felekezetnek mondanak, úgy szolgálók az én atyáim istenének, mint a ki hiszek mindazokban, a mik a törvényben és a prófétákban meg vannak írva. reményem lévén az istenen, hogy a mit ezek maguk is várnak, lesz feltámadásuk a halottaknak, mind igazaknak, mind hamisaknak. ebben gyakorlom pedig magamat, hogy botránkozás nélkül való lelkiismeretem legyen az isten és emberek előtt mindenkor. sok esztendő múlva pedig eljövék, hogy az én népemnek alamizsnát hozzak és áldozatokat. ezek közben találánk engem megtisztulva a templomban, nem sokasággal, sem pedig háborúságtámasztásban, némely ázsiából való zsidók, kiknek ide kellett volna te elődbe jöni és vádolni, ha valami panaszuk volna ellenem. avagy ezek magok mondják meg, vajjon találtak-e bennem valami hamis cselekedetet, mikor én a tanács előtt álltam; hacsak ez egy szó tekintetében nem, melyet közöttük állva kiáltottam, hogy: a halottak feltámadása felől vádoltam én töletek e mai napon. mikor pedig ezeket hallotta félix, elhalasztá dolgukat, mivelhogy tüzetesebb tudomása volt e szerzet dolgai felől, és monda: mikor lisiás ezre-

des alájó, dönteni fogok ügyetekben. és megparancsolá a századosnak, hogy pált őrizzék, de enyhébb fogságban legyen, és senkit ne tiltsanak el az övéi közül attól, hogy szolgáljon néki, vagy hozzá menjen. egynehány nap mulva pedig félix megjelenvén feleségével drusillával egybe, ki zsidó asszony vala, maga elé hivatá pált, és hallgatá őt a krisztusban való hit felől. mikor pedig ő igazságról, önmegtartóztatásról és az eljövendő ítéletről szólt, megrémülve monda félix: mostan erjed el; de mikor alkalmatosságom lesz, magamhoz hivatalk téged. egyszersmind pedig azt is reményli vala, hogy pál pénzt ad néki, hogy őt szabadon bocsássa: ezért gyakrabban is magához hivatván őt, beszélget vala véle. mikor pedig két esztendő elmúlt, félix utóda porcius festus lön; és a zsidóknak kedveskedni akarván félix, pált fogságban hagyá.

25

festus tehát, miután bement a tartományba, három nap mulva felméne jeruzsálembe cézáréából. panaszt tőnek pedig néki a főpap és a zsidók főemberei pál ellen, és kérék őt, kérvén magok számára jóindulatát ő ellene, hogy hosszasa át őt jeruzsálembe, lest vetvén, hogy megölhessék őt az úton. festus azonban azt felelé, hogy pált cézáréában őrizk, ő maga pedig csakhamar ki fog menni: a kir azért köztetek, úgymond, főemberek, velem alájóvén, ha valami gonoszság van abban a férfiuban, emeljenek vádat ellene. miután pedig tíz napnál tovább időzött közöttük, lemenvén cézáréába, másnap ítélőszékibe üle, és pált előhozatá. mikor pedig az megjelent, körülállák a zsidók, kik alamentek vala jeruzsálemből, sok és súlyos vádat hozván fel pál ellen, melyeket nem bírtak bebizonyítani; mivelhogy ő a maga mentéségre ezt feleli vala: sem a zsidók törvénye ellen, sem a templom ellen, sem a császár ellen semmit sem vétettem. festus pedig a zsidóknak kedveskedni akarván, felevén pálnak, monda: akarsz-e jeruzsálembe felmenni és ott ítéltetni meg ezekről én előttem? pál azonban monda: a császár ítélőszéke előtt állok, itt kell nekem megítéltetnem. a zsidóknak semmit sem vétettem, miként te is jól tudod. mert ha vétkes vagyok és valami halálra méltót cselekedtem, nem vonakodom a haláltól; ha azonban semmi sincs azokban, a mikkel ezek vádolnak engem, senki sem ajándékozhat oda engem azoknak. a császárra appellálok! akkor festus tanácsával értekezvén, felele: a császárra appelláltál, a császár elé fogsz menni! néhány nap elmúltával pedig agrippa király és bernice érkezék cézáréába, hogy köszöntsék festust. mikor pedig több napig időztek ott, festus elébe adá a királynak a pál dolgát, mondván: van itt egy férfiú, kit félix hagyott fogva. ki felől, mikor jeruzsálembe mentem, jelentést tőnek a főpapak és a zsidóknak vénei, kérve ő ellene ítéletet. kiknek azt felelém, hogy nem szokásuk a rómaiaknak, hogy valamely embert halálra adjanak, mielőtt a vádlott szembe nem állítatik vádlóival, és alkalmat nem nyer a vád felől való mentéségre. mikor azért ők ide gyűltek, minden haladék nélkül másnap az ítélőszékbe ülven, előhozatám azt a

férfiút, ki ellen, mikor vádlói előálltak, semmi bűnt nem hoztak fel azok közül, a miket én sejtettem: hanem valami vitás kérdéseik valának ő vele az ő tulajdon babonaságuk felől, és bizonyos megholt jézus felől, körül pál azt állítja vala, hogy él. én pedig bizonytalanságban lévén az e felől való vitára nézve, kérdém, vajjon akar-é jeruzsálemben menni, és ott ítéltetni meg ezek felől. pál azonban appellálván, hogy ő augustus döntésére tartassék fenn, parancsolám, hogy tartassék fogva, míg őt a császárhoz nem küldhetem. agrippa pedig monda festusnak: szeretném magam is azt az embert hallani. ő pedig monda: holnap meg fogod őt hallani. másnap tehát eljövén agrippa és bernicé nagy pompával, és bemenvén a kihallgatási terembe az ezredesekkel és a város főpolgáraival együtt, festus parancsolatjára előhozák pált. és monda festus: agrippa király, és ti férfiak mindnyájan, kik velünk egybe itt vagytok! látjátok őt, ki felől a zsidóknak egész sokasága megkeresett engem, mind jeruzsálemben, mind itt, azt kiáltva, hogy nem kell néki tovább élnie. én pedig, ámbár megértém, hogy semmi halálra méltó dolgot sem cselekedett, de mivel éppen ő maga appellált augustusra, elvégeztem, hogy elküldöm őt. ki felől nem tudok valami bizonyost írni az én uramnak. ezért hoztam őt előtökbe, és kíváltképen te előbe, agrippa király, hogy a kihallgatás megtörténtével tudjak mit írni. mert esztelen dolognak látszik nékem, hogy a ki foglyot küld, az ellene való vádakát is meg ne jelentse.

26

agrippa pedig monda pálnak: megengedtetik néked, hogy szólj a magad mentéségre. akkor pál kinyújtván kezét, védőbeszédet tartott: agrippa király! boldognak tartom magamat, hogy mindazok felől, a mikkel a zsidóktól vádoltatom, te előtted fogok védekezni e mai napon; mivel te nagyon jól ismered a zsidók minden szokását és vitás kérdését. azért kérek, hallgass meg engem türelmesen! az én ifjúságomtól fogva való életemet tehát, mely kezdetétől az én népem közt jeruzsálemben folyt le, tudják a zsidók mindnyájan. kik tudják rólam eleitől fogva (ha bizonyoságot akarnak tenni), hogy én a mi vallásunknak legszigorúbb felekezete szerint éltem, mint farizeus. most is az istentől a mi atyáinknak tett ígéret reménységéért állok itt ítélet alatt: melyre a mi tizenkét nemzetségünk, éjjel és nappal buzgón szolgálva reményli, hogy eljűt; mely reménységért vádoltatom, agrippa király, a zsidóktól. micsoda? hihetetlen dolognak tetszik néktek, hogy isten halottakat támaszt fel? én bizonyára elvégeztem vala magamban, hogy ama názareti jézus neve ellen sok ellenséges dolgot kell cselekednem. mit meg is cselekedtem jeruzsálemben: és a szentek közül én sokat börtönbe vettem, a főpapoktól való felhatalmazást megnyervén. sőt mikor megölettetének, szavazatommal hozzájárultam. és minden zsinagógában gyakorta büntetvén őket, káromlásra kényszerítettem; és felettébb dühösködően ellenök, kergettem mind az idegen városokig is. e dologban éppen útban lévén damaskus felé a főpapoktól vett felhatalmazással és engedelemmel, délben látám az úton

király, hogy mennyből a napnak fényességét meghaladó világosság sugárzott körül engem és azokat, kik velem együtt haladnak vala. mikor pedig mi mindnyájan leestünk a földre, hallék szót, mely én hozzám szól és ezt mondja vala zsidó nyelven: saul, saul, mit kergetsz engem? nehéz néked az ösztön ellen rugódoznod. én pedig mondék: kicsoda vagy, uram? és az monda: én vagyok jézus, a kit te kergetsz. de kelf fel, és állj lábaidra: mert azért jelen-tem meg néked, hogy téged szolgává és bizonyossággá rendelejek úgy azokban, a miket láttál, mint azokban, a mikre nézve meg fogok néked jelenni; megszabadítván téged e néptől és a pogányoktól, kik közé most küldelek, hogy megnyissad szemeiket, hogy setéségből világosságra és a sáttának hatalmából az istenhez térjenek, hogy bűneiknek bocsánatát és a megszenteltettek között osztályrészt nyerjenek az én bennem való hit által. azért, agrippa király, nem levék engedetlen a mennyei látás iránt; hanem először a damaskusbelieknek és jeruzsálembelieknek, majd júdeának egész tartományában és a pogányoknak hirdetem, hogy bánják meg bűneiket és térjenek meg az istenhez, a megtéréshez méltó cselekedeteket cselekedvén. ezekért akartak engem megölni a zsidók, megfogván a templomban. de istentől segítséget vévén, mind e mai napig állok, bizonyoságot tévén mind kicsinynek, mind nagyknak, semmit sem mondván azokon kívül, a mikről mind a próféták megmondották, mind mózes, hogy be fognak teljesedni: hogy a krisztusnak szenvedni kell, hogy mint a halottak feltámadásából első, világosságot fog hirdetni e népnek és a pogányoknak. mikor pedig ő ezeket monda a maga mentéségre, festus nagy fenszóval monda: bolond vagy te, pál! a sok tudomány téged örülségbe visz. ő pedig monda: nem vagyok bolond, nemes festus, hanem igaz és józan beszédeket szólok. mert tud ezekről a király, kihez bátorasággal is szólok: mert épen nem gondolom, hogy ezek közül ő előtte bármi is ismeretlen volna; mert nem valami zugolyában lett dolog ez. hiszel-e, agrippa király, a prófétáknak? tudom, hogy hiszel. agrippa pedig monda pálnak: majd nem ráveszel engem, hogy keresztítyné legyek. pál pedig monda: kívánnám istentől, hogy necsak majd nem, hanem nagyon is, ne csak te, hanem mindazok is, kik ma engem hallgatnak, lennétek olyanok, a minő én is vagyok, e bilincsektől megválva. és mikor ő ezeket monda, felkele a király és a tisztartó és bernicé és a kik velük együtt ültek; és visszavonultokban beszélgetnek vala egymással, mondván: semmi halálra, vagy fogásra méltó dolgot nem cselekszik ez az ember. agrippa pedig monda festusnak: ezt az embert szabadon lehetett volna bocsátani, ha a császárra nem appellált volna.

27

midőn pedig elvégeztetett, hogy mi itáliába hajó-zunk, átadák mind pált, mind némely egyéb foglyokat egy július nevű századosnak a császári seregből. beülvén azért egy adramittiumból való hajóba, az ázsia mentében fekvő helyeket akarván behajózni, elindulánk, velünk lévén a maczedóniai aristárkhus, ki thessalonikából való. és másnap

megérkezénk sidonba. és július emberséggel bándván pállal, megengedé, hogy barátaihoz elmenve gondoskodásukban részestüljön. és onnan elindulván, ciprus alatt evezének el, mivelhogy a szelek ellenkezők valának. és a cziliczia és pámfília mellett levő tengeren átevezvén, eljutánk a licziai mirába. és mivel ott a százados egy itáliába menő alexandriai hajót talált, abba szállított be minket. több napon át azonban lassan hajózáván és nehezen érkezvén knidushoz, mivel nem enged vala bennünket odajutni a szél, elhajózáunk kréta alatt, salmóné mellett, és nagy ügygyel-bajjal elhajózáván mellette, jutánk egy helyre, melyet szépkikötőknek neveznek, melyhez közel vala lásea városa. mivel pedig sok idő mult el, és a hajózás más veszedelmes vala, mivelhogy a bójt is elmult immár, inti vala pál őket, ezt mondván nékik: férfiak, látom, hogy nemcsak a teréhnék és a hajónak, hanem a mi életünknek is bántódásával és nagy kárával fog történni e hajózás. de a százados inkább hisz vala a kormányosmesternek és a hajótulajdonosnak, hogynem annak, a mit pál mond vala. mivel pedig az a kikötő telelre nem volt alkalmas, a többség azt határozá, hogy hajózzanak el onnan is, ha valami módon eljutva fénixbe, kréta kikötőjébe, mely délnyugot és északnyugot felé néz, kitelelhetnek. mivel pedig déli szél kezdett lassan fúni, azt gondolván, hogy feltett szándékuknak uraivá lettek, elindulván, közelebb hajóztak el kréta mellett. nemsokára azonban viharos szélvész csapott le oda, mely észak-keleti szélnek nevezetik. mikor pedig a hajó elragadtatott, és nem bírt a széllal szembe menni, nekieresztvén azt, vitetünk vala tova. mikor pedig egy kis sziget alá futottunk, mely klaudának hívatatik, csak alig birtuk hatalmunkba keríteni a csónakot. melyet miután felvontak, védőeszközöket alkalmaznak vala, alól megövedzvé a hajót; és mivel félnek vala, hogy zátonyra bukkannak, lebecsátván a vitorlát, úgy vitetnek vala. mikor pedig a szélvészől nagyon hányattatánk, másnap a hajóterhet kihányák; és harmadnap tulajdon kezeinkkel hanyók ki a hajó felszerelését. mikor pedig több napon át sem nap, sem csillagok nem látszóttak, és nem kis vihar szorongatott, továbbra minden reménységünk elvétellett életben maradásunk felől. mikor pedig hosszas volt már az étlenség, akkor pál felállván ő közöttük, monda: jóllehet szükséges lett volna, oh férfiak, hogy engedelmeskedve nekem, ne indultunk volna el krétából, és elkerültünk volna ezt a bajt és kárt: mindazáltal mostanra nézve is intelk benneteket, hogy jó reménységben legyetek; mert egy lélek sem vész el közületek, hanem csak a hajó. mert ez éjjel mellém álla egy angyala az istennek, a kié vagyok, a kinek szolgálók is, ezt mondván: ne félj pál! a császár elé kell néked állnod. és ímé az isten ajándékba adta néked mindazokat, kik te veled hajóznak. anakokáért jó reménységben legyetek, férfiak! mert hiszek az istennek, hogy úgy lesz, a mint nekem megmondattok. egy szigetre kell pedig nekünk kivetőd-nünk. mikor pedig a tizennegyedik éjszaka eljött, a mint ide s tova hányatánk az ádrián, éjféltájban észrevevők a hajósok hogy valami szárazföld közelget hozzájuk. és lebecsátván a vízmérő ónt, húsz ölnyinek találák, majd egy kevésé tovább menvén és

ismét lebecsátván a vízmérő ónt, találák tizenöt ölnyinek. és mivel féltek, hogy szirtes helyekre vetődhetnek, a hajónak hátulsó részéből négy vasmacsát vetvén ki, kívánják vala, hogy nappal legyen. a hajósok pedig mikor el akarának menekülni a hajóból, és a csónakot lebecsáták a tengerre, annak színe alatt, mintha a hajó orrából vasmacsákat akarnának vetni, monda pál a századosnak és a vitézeknek: ha ezek a hajóban nem maradnak, ti meg nem szabadulhattok. akkor a vitézek elvágták a csónak köteleit, és ki hagyták esni azt. addig pedig, míg nappal lenne, inti vala pál mindnyájokat, hogy egyenek, mondván: ma tizennegyedik napja, mióta folyton étlen várakoztok, semmit sem véve magatokhoz. azért intelk benneteket, hogy egyetek, mert ez a ti javatokra szolgál. mert közületek senkinek sem esik le egy hajszál a fejéről. mikor pedig ezeket mondá, és kenyeret vön kezébe, hálákat ada istennek mindnyájok előtt, és megtörvén, kezdte enni. felbátorodván pedig mindnyájan, szintén venének magukhoz táplálékot. valánk pedig a hajóban lélekszám szerint összesen kétszázhatvenhatan. miután pedig megelégedtek eledellel, a hajót könnyebbítik vala, a gabonát kihányván a tengerbe. mikor pedig megvirradt, a szárazföldet nem ismerik vala fel; hanem egy tengeröblöt sajdítanak vala, melynek síma partja van, melyre végezék, hogy kihajtsák a hajót, ha bírják. a vasmacsákát azért körös-körül elvagdaltván, a tengerben hagyták, egyszersmind eloldván a kormányrudak köteleit és felvonván a nagy vitorlát a szélfúvásnak, igyekeznek vala a part felé haladni. de mikor egy zátonyos helyre találák, ráhajtották a hajót. és az első része ugyan megakadván, mozdíthatatlanul marad vala, a hátulsó része azonban szakadoz vala a haboknak ereje miatt. a vitézeknek pedig az lön tanácsa, hogy a foglyokat vágják le, hogy senki el ne szaladhasson, minekutána kiúszott. de a százados meg akarván tartani pált, eltíltá őket e szándéktól, és megparancsolá, hogy a kik úszni tudnak, először azok szöködössenek a tengerbe és meneküljenek ki a szárazföldre. a többiek pedig ki deszkákon, ki a hajó egyéb darabjain, és így lön, hogy mindnyájan szerencsésen kimenekültek a szárazföldre.

28

és miután szerencsésen megmenekültek, akkor megtudták, hogy melítának nevezetik az a sziget. a barbárok pedig nem közösséges emberséget cselekesznek vala mi velünk: mert tüzet gerjesztvén, befogadának mindnyájónkat a rajtuk való záporért és a hidegért. mikor pedig pál nagy sok menyigét szedett és a tüzre tette, egy vipera a melegből kimászva, az ő kezére ragada. mikor pedig látták a barbárok az ő kezéről függeni a mérges kigyót, mondják vala egymásnak: nyilván gyilkos ez az ember, kit nem hagyja élni a bosszúállás, noha a tengerből megszabadult. de néki, minekutána a kigyót lerázta a tüzbe, semmi baja sem lön. azok pedig azt várják vala, hogy ő meg fog dagadni, vagy nagyhirtelességgel halva rogyik le. mikor azonban sok ideig várták, és látták, hogy semmi baja nem lesz, megváltoztatva értelmöket, istennek mondják vala őt. annak

a helynek környékén valának pedig a sziget főemberének, névszerint publiusnak mezei jószágai, ki befogadván minket, három napig nagy emberségesen vendégül látott. lön pedig, hogy a publius atyja hideglelésben és vérhasban betegen fekvűék. kihez pál beméne, és minekutána könyörgött, kezeit reá vetve meggyógyítá őt. minekutána azért ez megtörtént, egyebek is, kik betegek valának a szigeten, ő hozzá jövének és meggyógyulának. kik nekünk nagy tisztességet is tőnek, és mikor elindulánk, a szükséges dolgokkal ellátának. három hónap mulva tudniilik egy alexandriába való hajón elindulánk, mely a szigeten telelt, melynek czímere kásztor és pollux vala. és szirakúzába eljutván, ott maradánk három napig. onnét körülkerülvén, eljutánk régiumba, és egy nap mulva déli szél támadván, másnap megérkezénk puteóliba. hol mikor atyafiaikat találunk, kérének minket, hogy nálok maradjunk hét napig; és úgy menénk rómába. onnét is az atyfiak, mikor a mi dolgainkat meghallották, nekünk előnkbe jövének appii forumig és tres tabernaeig. és mikor pál meglátta őket, hálákat adván az istennek, bátorságot vön. mikor pedig rómába jutottunk, a százados átadá a foglyokat a testőrsereg fővezérének. pálnak azonban megengedteték, hogy külön lakjék az őt őriző vitézzel. lön pedig, hogy három nap mulva magához hívatá pál a zsidók között való főembereket. mikor pedig egybegyűltek, monda nékik: atyámfiak, férfiak, én jóllehet sem vétkeztem a nép ellen, vagy az ősi szokások ellen, mindazáltal foglyul adattam át jeruzsálemből a rómaiak kezébe. kik miután kihallgattak, el akarának engem bocsátani, mivelhogy én bennem semmi halálra méltó vétek nincsen. de mivel a zsidók ellene mondtak, kényszerítettem a császárra appellálni, nem mintha az én népem ellen volna valami vádam. ennekokáért hivataltak tehát titeket, hogy lássalak benneteket és szóljak veletek; mert az izráelnek reménységéért vétettem körül e lánczczal. azok pedig mondának néki: mi te felöled sem levelet nem vettünk júdeából, sem pedig az atyfiak közül ise jöve valaki, nem jelentett, vagy szólott te felöled valami rosszat. akarnók azért töled hallani, micsoda értelemben vagy. mert e felekezet felől tudva van előttünk, hogy mindenütt ellene mondanak. kitűzvéen tehát néki egy napot, eljövének hozzá a szállására többen; kiknek nagy bizonyágtétellel szól vala az istennek országa felől, igyekeztvén elhíttetni ő velők a jézus felől való dolgokat, úgy a mózes törvényéből, mint a prófétákból, reggeltől fogva mind estvéig. és némelyek hívének az ő beszédének, mások nem hívének. mivel pedig nem egyezének meg egymással, eloszlanak, miután pál ez egy szót mondá: jól szólott a szent lélek ésaiás próféta által a mi atyáinknak, mondván: eredj el a néphez és mondd: hallván halljátok, és ne értsetek; és nézvéen nézzetek, és ne lássatok! mert megkövéredett e népnek szíve, és füleikkel nehezen hallanak, és szemeiket behunyják; hogy szemeikkel ne lássanak, füleikkel ne halljanak, szívével ne értsenek és meg ne térjenek, és meg ne gyógyítsam őket. legyen azért néktek tudtotokra, hogy a pogány népeknek küldetett az istennek ez idvezítése, és ők meg is hallgatják. és mikor ezeket mondotta, elmenének a zsidók, magok között

sokat vetekedve. marada pedig pál két egész eszten-deig az ő tulajdon bérelt szállásán, és mindazokat befogadja vala, ki ő hozzá menének. prédikálván az istennek országát és tanítván az úr jézus krisztus felől való dolgokat teljes bátorsággal, minden tiltás nélkül.

kezdetben vala az íge, és az íge vala az istennél, és isten vala az íge. ez kezdetben az istennél vala. minden ő általa lett és nála nélkül semmi nem lett, a mi lett. ő benne vala az élet, és az élet vala az emberek világossága; ez a világosság a sötétségben fénylik, de a sötétség nem fogadta be azt. vala egy istentől küldött ember, kinek neve jános. és jött tanúbizonyásgul, hogy bizonytságot tegyen a világosságról, hogy mindenki higgyen ő általa. nem ő vala a világosság, hanem jött, hogy bizonytságot tegyen a világosságról. az igazi világosság eljött volt már a világba, a mely megvilágosít minden embert. a világban volt és a világ általa lett, de a világ nem ismerte meg őt. az övéi közé jöve, és az övéi nem fogadák be őt. valakik pedig befogadák őt, hatalmat ada azoknak, hogy isten fiává legyenek, azoknak, a kik az ő nevében hisznek; a ki nem vérből, sem a testnek akaratából, sem a férfiúnak indulatjából, hanem istentől születtek. és az íge testté lett és lakozék mi közöttünk (és láttuk az ő dicsőségét, mint az atya egyszülöttjének dicsőségét), a ki teljes vala kegyelemmel és igazsággal. jános bizonytságot tett ő róla, és kiáltott, mondván: ez vala, a kiről mondtam: a ki utánam jő, előttem lett, mert előbb volt nálamnál. és az ő teljességéből vettünk mindnyájan kegyelmet is kegyelemért. mert a törvény mózes által adatott, a kegyelem pedig és az igazság jézus krisztus által lett. az istent soha senki nem látta; az egyszülött fiú, a ki az atya kebelében van, az jelentette ki őt. és ez a jános bizonytságtétele, a mikor a zsidók papokat és levítákat küldöttek jeruzsálemből, hogy megkérdézzék őt: kicsoda vagy te? és megvallá és nem tagadá; és megvallá, hogy: nem én vagyok a krisztus. és kérdezők őt: kicsoda tehát? illés vagy-e te? és monda: nem vagyok. a próféta vagy-e te? és ő felele: nem. mondanak azért néki: kicsoda vagy? hogy megfelelhessünk azoknak, a kik minket elküldöttek: mit mondasz magad felől? monda: én kiáltó szó vagyok a pusztában. egyengessétek az úrnak útját, a mint megmondotta ésaiás próféta. és a küldöttek a farizeusok közül valók voltak: és megkérdék őt és mondanak néki: miért keresztelsz tehát, ha te nem vagy a krisztus, sem illés, sem a próféta? felele nékik jános, mondván: én vízzel keresztelek; de köztetek van, a kit ti nem ismertek. ő az, a ki utánam jő, a ki előttem lett, a kinek én nem vagyok méltó, hogy saruja szíjját megoldjam. ezek bethabarában lettek, a jordánon túl, a hol jános keresztel vala. másnap látá jános jézust ő hozzá menni, és monda: ímé az istennek ama báránya, a ki elveszi a világ bűneit! ez az, a kiről én ezt mondtam: én utánam jön egy férfiú, a ki előttem lett, mert előbb volt nálamnál. és én nem ismertem őt; de hogy megjelentessék izráelnek, azért jöttem én, a ki vízzel keresztelek. és bizonytságot tön jános, mondván: látam a lelket leszállani az égből, mint egy galambot; és megnyugovék ő rajta. és én nem ismertem őt; de a ki elküldé engem, hogy vízzel keresztlek, az monda nékem: a kire látod a lelket leszállani és rajta megnyugodni, az az, a ki keresztel szent lélekkel. és én láttam, és bizonytságot tettem, hogy ez az isten fia. másnap ismét ott állt vala jános és kettő az

ő tanítványai közül; és ránézvén jézusra, a mint ott jár vala, monda: ímé az isten báránya! és hallá őt a két tanítvány, a mint szól vala, és követék jézust. jézus pedig hátrafordulván és látván, hogy követik azok, monda nékik: mit kerestek? azok pedig mondanak néki: rabbi, (a mi megmagyarázva azt teszi: mester) hol lakol? monda nékik: jöjjetek és lássátok meg. elmenének és megláták, hol lakik; és nála maradtanak azon a napon: vala pedig körülbelül tíz óra. a kettő közül, a kik jánostól ezt hallották és őt követték vala, andrás volt az egyik, a simon péter testvére. találkozik ez először a maga testvérével, simonnal, és monda néki: megtaláltuk a messiást (a mi megmagyarázva azt teszi: krisztus); és vezeté őt jézushoz. jézus pedig reá tekintvén, monda: te simon vagy, a jóna fia; te kéfásnak fogsz hivatni (a mi megmagyarázva: köszikla). a következő napon galileába akart menni jézus; és találkozik fileppel, és monda néki: kövess engem! filep pedig bethsaidából, az andrás és péter városából való volt. találkozik filep natánaellel, és monda néki: a ki felől írt mózes a törvényben, és a próféták, megtaláltuk a názáreti jézust, józsefnak fiát. és monda néki natánael: názáretből jösznekhat-e valami jó? monda néki filep: jer és lásd meg! látá jézus natánaelt ő hozzá menni, és monda ő felőle: ímé egy igazán izráelita, a kiből hamisság nincsen. monda néki natánael: honnan ismersz engem? felele jézus és monda néki: mielőtt hitt téged filep, láttalak téged, a mint a fűgefa alatt voltál. felele natánael és monda néki: rabbi, te vagy az isten fia, te vagy az izráel királya! felele jézus és monda néki: hogy azt mondtam néked: láttalak a fűgefa alatt, hiszel? nagyobbakat látsz majd ezeknél. és monda néki: bizony, bizony mondom néktek: mostantól fogva meglátjátok a megnyílt eget, és az isten angyalait, a mint felszállnak és leszállnak az ember fiára.

2

és harmadnapon menyegző lön a galileai kánában; és ott volt jézus anyja; és jézus is meghivaték az ő tanítványaival együtt a menyegzőbe. és elfogyván a bor, a jézus anyja monda néki: nincs boruk. monda néki jézus: mi közöm nekem te hozzád, oh asszony? nem jött még el az én óram. mond az ő anyja a szolgálknak: valamit mond néktek, megtegyétek. vala pedig ott hat köveder elhelyezve a zsidók tisztálkodási módja szerint, melyek közül egybeegyebe két-három métréte fér vala. monda nékik jézus: töltsétek meg a vedreket vízzel. és megtölték azokat színig. és monda nékik: most merítsetek, és vigyetek a násznagynak. és vittek. a mint pedig megízlélé a násznagy a borra lett vizet, és nem tudja vala, honnét van, (de a szolgálk tudták, a kik a vizet merítik vala), szólíta a násznagy a vologényt, és monda néki: minden ember a jó bort adja fel először, és mikor megittasodtak, akkor az alábbvalót: te a jó bort ekkorra tartottad. ezt az első jelt a galileai kánában tévé jézus, és megmutatá az ő dicsőségét; és hívének benne az ő tanítványai. azután leméne kapernaumba, ő és az ő anyja és a testvérei és tanítványai; és ott maradának néhány napig, mert közel vala a zsidók husvétja, és felméne jézus jeruzsálembe. és ott találá

a templomban az ökrök, juhok és galambok árusait és a pénzváltókat, a mint ülnék vala: és kötélből osztort csinálván, kiüzé mindnyájokat a templomból, az ökröket is a juhokat is; és a pénzváltók pénzét kitölté, az asztalokat pedig feldönté; és a galambárúsoknak monda: hordjátok el ezeket innen; ne tegyétek az én atyámnak házat kalmárság házává. megemlékezének pedig az ő tanítványai, hogy meg van írva: a te házadhoz való féltő szeretet emészt engem. felelének azért a zsidók és mondának néki: kicsoda jelt mutatsz nekünk, hogy ezeket cselekszed? felele jézus és monda nékik: rontsátok le a templomot, és három nap alatt megépítem azt. mondának azért a zsidók: negyvenhat esztendeig épült ez a templom, és te három nap alatt megépíted azt? ő pedig az ő testének templomáról szól vala. mikor azért feltámadt a halálból, megemlékezének az ő tanítványai, hogy ezt monda; és hívének az írásnak, és a beszédnek, a melyet jézus mondott vala. a mint pedig jeruzsálemben vala husvétkor az ünnepen, sokan hívének az ő nevében, látván az ő jeleit, a melyeket cselekszik vala. maga azonban jézus nem bízza vala magát reájok, a miatt, hogy ő ismeré mindnyájokat. és mivelhogy nem szorult rá, hogy valaki bizonytságot tegyen az emberről; mert magától is tudta, mi volt az emberben.

3

vala pedig a farizeusok közt egy ember, a neve nikodémus, a zsidók főembere: ez jöve jézushoz éj-jel, és monda néki: mester, tudjuk, hogy istentől jöttél tanítóul; mert senki sem teheti e jeleket, a melyeket te teszel, hanem ha az isten van vele. felele jézus és monda néki: bizony, bizony mondom néked: ha országát újonnan nem születik, nem láthatja az isten országit. monda néki nikodémus: mimódon születethetik az ember, ha vén? vajjon bemehet-e az ő anyjának méhébe másodszer, és születethetik-e? felele jézus: bizony, bizony mondom néked: ha valaki nem születik víztől és lélektől, nem mehet be az isten országába. a mi testtől született, test az; és a mi lélektől született, lélek az. ne csodáld, hogy azt mondám néked: szükség néktek újonnan születnetek. a szél fú, a hová akar, és annak zúgását halod, de nem tudod honnan jő és hová megy: így van mindenki, a ki lélektől született. felele nikodémus és monda néki: mimódon lehetnek ezek? felele jézus és monda néki: te izráel tanítója vagy, és nem tudod ezeket? bizony, bizony mondom néked, a mit tudunk, azt mondjuk, és a mit látunk, arról teszünk bizonytságot; és a mi bizonytságtételünket el nem fogadjátok. ha a földiekről szóltam néktek és nem hisztetek, mimódon hisztetek, ha a mennyiekről szólok néktek? és senki sem ment fel a mennybe, hanem az, a ki a mennyből szállott alá, az embernek fia, a ki a mennyben van. és a miképen felemelte mózes a kigyót a pusztában, akképen kell az ember fiának felemeltetnie. hogy valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. mert úgy szerette isten e világot, hogy az ő egyszülött fiát adta, hogy valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. mert nem azért küldte az isten az ő fiát a világra, hogy kárhoz-

tassa a világot, hanem hogy megtartassék a világ általa. a ki hiszen ő benne, el nem kárhozik; a ki pedig nem hisz, immár elkárhozott, mivelhogy nem hitt az isten egyszülött fiának nevében. ez pedig a kárhoztatás, hogy a világosság e világra jött, és az emberek inkább szerették a sötétséget, mint a világosságot; mert az ő cselekedeteik gonoszak valának. mert minden, a ki hamisan cselekszik, gyűlöli a világosságot és nem megy a világosságra, hogy az ő cselekedeteit fel ne feddésenek; a ki pedig az igazságot cselekszi, az a világosságra megy, hogy az ő cselekedetei nyilvánvalókká legyenek, hogy isten szerint való cselekedetek. ezután elméne jézus az ő tanítványaival a júdea földre; és ott időzék velök, és keresztele. jános pedig szintén keresztel vala énonban, sálemhez közel, mert ott sok volt a víz. és oda járulának és megkeresztelkedének. mert jános még nem vették a tömlőcbe. vetekedés támadá azért a jános tanítványai és a judeaiak között a mosakodás felől. és menének jánoshoz és mondának néki: mester! a ki veled vala a jordánon túl, a kiről te bizonytságot tettél, ímé az keresztel, és hozzá megy mindenki. felele jános és monda: az ember semmit sem vehet, hanem ha a mennyből adatott néki. ti magatok vagytok a bizonyosságaim, hogy megmondtam: nem vagyok én a krisztus, hanem hogy ő előtte küldtettem el. a kinek jegyese van, völegény az; a völegény barátja pedig, a ki ott áll és hallja őt, örvendezve örül a völegény szavának. ez az én örömem immár betelt. annak növekednie kell, nekem pedig alább szállanom. a ki felülről jött, feljebb való mindenkinél. a ki a földről való, földi az és földieket szól; a ki a mennyből jött, feljebb való mindenkinél. és arról tesz bizonytságot, a mit látott és hallott; és az ő bizonytságtételét senki sem fogadja be. a ki az ő bizonytságtételét befogadja, az megpecsételve, hogy az isten igaz. mert a kit az isten küldött, az isten beszédeit szolgál; mivelhogy az isten nem mérték szerint adja a lelket. az atya szereti a fiút, és az ő kezébe adott mindent. a ki hisz a fiúban, örök élete van; a ki pedig nem enged a fiúnak, nem lát életet, hanem az isten haragja marad rajta.

4

amint azért megtudta az úr, hogy a farizeusok meghallották, hogy jézus több tanítványt szerez és keresztel, mint jános, (jöllehet jézus maga nem kereszttel, hanem a tanítványai,) elhagyá júdeát és elméne ismét galileába. samárián kell vala pedig általmennie. megy vala azért samáriának síkár nevű városába, annak a teleknek szomszédjába, a melyet jákób adott vala az ő fiának, józsefnek. ott vala pedig a jákób forrása. jézus azért, az utazástól elfáradva, azonmód leült a forráshoz. mintegy hat óra vala. jöve egy samáriabeli asszony vizet meríteni; monda néki jézus: adj innom! az ő tanítványai ugyanis elmentek a városba, hogy enniválót vegyenek. monda azért néki a samáriai asszony: hogy kérhetsz inni zsidó léte-dre én tőlem, a ki samáriai asszony vagyok!? mert a zsidók nem barátkoznak a samáriakkal. felele jézus és monda néki: ha ismernéd az isten ajándékát, és hogy ki az, a ki ezt mondja néked: adj innom!; te kérted volna őt, és adott volna néked élő vizet. monda

néki az asszony: uram, nincs mivel merítened, és a kút mély: hol vennéd tehát az élő vizet? avagy nagyobb vagy-e te a mi atyánknál, jákóbnál, a ki nekünk adta ezt a kútát, és ebből ivott ő is, a fiai is és jószága is? felele jézus és monda néki: mindaz, a ki ebből a vízből iszik, ismét megszomjúhozik: valaki pedig abból a vízből iszik, a melyet én adok néki, soha örökké meg nem szomjúhozik; hanem az a víz, a melyet én adok néki, örök életre buzgó víznek kútféje lesz ő benne. monda néki az asszony: uram, add nekem azt a vizet, hogy meg ne szomjúhozzam, és ne jöj-jek ide meríteni! monda néki jézus: menj el, hívd a férjedet, és jöjj ide! felele az asszony és monda: nincs férjem. monda néki jézus: jól mondád, hogy: nincs férjem; mert őt férjed volt, és a mostani nem férjed: ezt igazán mondtad. monda néki az asszony: uram, látom, hogy te próféta vagy. a mi atyáink ezen a hegyen imádkoztak; és ti azt mondjátok, hogy jeruzsálemben van az a hely, a hol imádkozni kell. monda néki jézus: asszony, hidd el nekem, hogy eljő az óra, a mikor sem nem ezen a hegyen, sem nem jeruzsálemben imádjátok az atyát. ti azt imádjátok, a mit nem ismertek; mi azt imádjuk, amit ismerünk: mert az idvesség a zsidók közül támadt. de eljő az óra, és az most vagyon, amikor az igazi imádók lélekben, és igazságban imádják az atyát: mert az atya is ilyeneket keres, az ő imádóit. az isten lélek: és a kik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják. monda néki az asszony: tudom, hogy messiás jő (a ki krisztusnak mondatik); mikor az eljő, megjelent nekünk mindent. monda néki jézus: én vagyok az, a ki veled beszélek. eközben megjövénének az ő tanítványai; és csodálkozániak, hogy asszonnyal beszél; mindazáltal egyik sem mondá: mit keresel? vagy: mit beszélsz vele? ott hagyá azért az asszony a vedrét, és elméne a városba, és monda az embereknek: jertek, lássatok egy embert, a ki megmonda nekem mindent, a mit cselekedtem. nem ez-e a krisztus? kimenénének azért a városból, és hozzá menénének. aközben pedig kérék őt a tanítványok, mondván: mester, egyéll! ő pedig monda nekik: van nekem eledelem, a mit egyem, a mit ti nem tudtok. mondanák azért a tanítványok egymásnak: hozzott-e néki valaki enni? monda nekik jézus: az én eledelem az, hogy annak akarattját cselekedjem, a ki elküldött engem, és az ő dolgát elvégezzem. ti nem azt mondjátok-é, hogy még négy hónap és eljő az aratás? imé, mondom néktek: emeljétek fel szemeiteket, és lássátok meg a tájékokat, hogy már fehérek az aratásra. és a ki arat, jutalmat nyer, és az örök életre gyümölcsöt gyűjt; hogy mind a vető, mind az arató együtt örvendezzen. mert ebben az a mondas igaz, hogy más a vető, más az arató. én annak az aratására küldtelek titeket, a mit nem ti munkáltatok; mások munkálták, és ti a mások munkájába állottatok. abból a városból pedig sokan hívének benne a samaritánusok közül annak az asszonynak beszédéért, a ki bizonyosságot tett vala, hogy: mindent megmondott nekem, a mit cselekedtem. a mint azért oda mentek hozzá a samaritánusok, kérék őt, hogy maradjon náluk; és ott marada két napig. és sokkal többen hívének az ő beszédéért, és azt mondják vala az asszonynak, hogy: nem a te beszédédért hiszünk im-

már: mert magunk hallottuk, és tudjuk, hogy bizony ez a világ idvezítője, a krisztus. két nap mulva pedig kiméne onnét, és elméne galileába. mert jézus maga tett bizonyosságot arról, hogy a prófétának nincs tisztessége a maga hazájában. mikor azért beméne galileába, befogadták őt a galileabeliek, mivelhogy látták vala mindazt, a mit jeruzsálemben cselekedett az ünnepen; mert ők is elmentek vala az ünnepre. ismét a galileai kánába méne azért jézus, a hol a vizet borrá változtatta. és volt kapernaumban egy királyi ember, a kinek a fia beteg vala. mikor ez meghallá, hogy jézus júdeából galileába érkezett, hozzá méne és kéré őt, hogy menjen el és gyógyítsa meg az ő fiát; mert halálán vala. monda azért néki jézus: ha jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek. monda néki a királyi ember: uram, jöjj, mielőtt a gyermekem meghal. monda néki jézus: menj el, a te fiad él. és hitt az ember a szónak, a mit jézus mondott néki, és elment. a mint pedig már megy vala, elébe jövének az ő szolgálai, és hirt hozának néki, mondván, hogy: a te fiad él. megtudakozá azért tőlük az órát, a melyben megkönnyebbedett vala; és mondanák néki: tegnap hét órákor hagyta el őt a ház; megérté azért az atya, hogy abban az órában, amelyben azt monda néki a jézus, hogy: a te fiad él. és hitt ő, és az ő egész háza népe. ezt ismét második jel gyanánt tévé jézus, mikor júdeából galileába ment.

5

ezek után ünnepök vala a zsidóknak, és felméne jézus jeruzsálemben. vala pedig jeruzsálemben a juhkapunál egy tó, a melyet héberül Bethesda-nak neveznek. őt tornácza van. ezekben fekvék a betegek, vakok, sánták, aszkórosok nagy sokasága, várva a víznek megmozdulását. mert időnként angyal szálla a tóra, és felzavará a vizet: a ki tehát először lépett bele a víz felzavarása után, meggyógyult, akárminémű betegségben volt. vala pedig ott egy ember, a ki harmincz esztendő töltött betegségében. ezt a mint látta jézus, hogy ott fekszik, és megtudta, hogy már sok idő óta úgy van; monda néki: akarsz-e meggyógyulni? felele néki a beteg: uram, nincs emberem, hogy a mikor a víz felzavarodik, bevigyen engem a tóba; és mire én oda érek, más lép be előttem. monda néki jézus: kelj fel, vedd fel a te nyoszolyádat, és járj! és azonnal meggyógyula az ember, és felvéve nyoszolyáját, és jár vala. aznap pedig szombat vala. mondanák azért a zsidók a meggyógyultnak: szombat van, nem szabad néked a nyoszolyádat hordanod! felele nekik: a ki meggyógyított engem, azt monda nekem: vedd fel a nyoszolyádat, és járj. megkérdeék azért őt: ki az az ember, a ki monda néked: vedd fel a nyoszolyádat, és járj? a meggyógyult pedig nem tudja vala, hogy ki az; mert jézus félre vonult, sokaság lévén azon a helyen. ezek után találkozáék vele jézus a templomban, és monda néki: imé meggyógyultál; többé ne vétkezzél, hogy rosszabbul ne legyen dolgod! elméne az az ember, és hírül adá a zsidóknak, hogy jézus az, a ki őt meggyógyította. és e miatt üldözöbe vevék a zsidók jézust, és meg akarták őt ölni, hogy ezeket művelte szombaton. jézus pedig felele nekik: az én atyám mind ez ideig

munkálkodik, én is munkálkodom. e miatt aztán még inkább meg akarák őt ölni a zsidók, mivel nem csak a szombatot rontotta meg, hanem az istent is saját atyjának mondogta, egyenlővé tévén magát az istennel. felele azért jézus, és monda nékik: bizony, bizony mondom néktek: a fiú semmit sem tehet önmagától, hanem ha látja cselekedni az atyát, mert a miket az cselekszik, ugyanazokat hasonlatosképen a fiú is cselekszi. mert az atya szereti a fiút, és mindent megmutat néki, a miket ő maga cselekszik; és ezeknél nagyobb dolgokat is mutat majd néki, hogy ti csudálkozzatok. mert a mint az atya feltámasztja a halottakat és megeleveníti, úgy a fiú is a kiket akar, megeleveníti. mert az atya nem ítél senkit, hanem az ítéletet egészen a fiúnak adta; hogy mindenki úgy tisztelje a fiút, miként tisztelik az atyát. a ki nem tiszteli a fiút, nem tiszteli az atyát, a ki elküldte őt. bizony, bizony mondom néktek, hogy a ki az én beszédemet hallja és hisz annak, a ki engem elbocsátott, örök élete van; és nem megy a kárhozatra, hanem általment a halálból az életre. bizony, bizony mondom néktek, hogy eljő az idő, és az most vagyon, mikor a halottak hallják az isten fiának szavát, és a kik hallják, élnek. mert a miként az atyjának élete van önmagában, akként adta a fiúnak is, hogy élete legyen önmagában: és hatalmat ada néki az ítélet-tételre is, mivelhogy embernek fia. ne csodálkozzatok ezen: mert eljő az óra, a melyben mindazok, a kik a koporsókban vannak, meghallják az ő szavát, és kijönek; a kik a jót cselekedték, az élet feltámadására; a kik pedig a gonoszt művelték, a kárhozat feltámadására. én semmit sem cselekedhetem magamtól; a mint hallok, úgy ítélek, és az én ítéletem igazságos; mert nem a magam akaratát keresem, hanem annak akaratát, a ki elküldött engem, az atyáét. ha én teszek bizonyosságot magamról, az én bizonyosságtételtem nem igaz. más az, a ki bizonyosságot tesz rólam; és tudom, hogy igaz az a bizonyosságtétel, a melyvel bizonyosságot tesz rólam. ti elküldtetek jánoshoz, és bizonyosságot tett az igazságról. de én nem embertől nyerem a bizonyosságtételt; hanem ezeket azért mondom, hogy ti megtartassatok. ő az égő és fénylő szövének vala, ti pedig csak egy ideig akartatok örvendezni az ő viláosságában. de nékem nagyobb bizonyosságom van a jánosénál: mert azok a dolgok, a melyeket rám bízott az atya, hogy elvégezzem azokat, azok a dolgok, a melyeket én cselekszem, tesznek bizonyosságot rólam, hogy az atya küldött engem. a ki elküldött engem, maga az atya is bizonyosságot tett rólam. sem hangját nem hallottátok soha, sem ábrázatát nem láttátok. az ő ígéje sincs maradandóan bennetek: mert a kit ő elküldött, ti annak nem hisztetek. tudakoztátok az írásokat, mert azt hisztetek, hogy azokban van a ti örök életetek; és ezek azok, a melyek bizonyosságot tesznek rólam; és nem akartok hozzám jöni, hogy életetek legyen! dicsőséget emberektől nem nyerek. de ismerlek benneteket, hogy az istennek szeretete nincs bennetek: én az én atyám nevében jöttem, és nem fogadtatok be engem; ha más jöne a maga nevében, azt befogadtátok. mimódon hihettek ti, a kik egymástól nyertek dicsőséget, és azt a dicsőséget, a mely az egy istentől van, nem kerestek? ne állítsátok, hogy én vádolkak majd benneteket az atyánál; van a ki vá-

dol titeket, mózes, a kiben ti reménykedtetek. mert ha hinnétek mózesnek, nékem is hinnétek; mert én rólam írt ő. ha pedig az ő írásainak nem hisztetek, mimódon hisztetek az én beszédeimnek?

6

ezek után elméne jézus a galileai tengeren, a tiberiáson túl. és nagy sokaság követé őt, mivelhogy lájták vala az ő csodatételeit, a melyeket cselekszik vala a betegeken. felméne pedig jézus a hegyre, és leüle ott a tanítványaival. közel vala pedig husvét, a zsidók ünnepe. mikor azért felemelé jézus a szemeit, és látá, hogy nagy sokaság jő hozzá, monda filepnek: honnan vegyünk kenyeret, hogy ehessenek ezek? ezt pedig azért monda, hogy próbára tegye őt; mert ő maga tudta, mit akar vala cselekedni. felele néki filep: kétszáz dénár árú kenyér nem elég ezeknek, hogy mindenikök kapjon valami keveset. monda néki egy az ő tanítványai közül, andrás, a simon péter testvére: van itt egy gyermek, a kinek van öt árpa kenyere és két hala; de mi az ennyinek? jézus pedig monda: ültessétek le az embereket. nagy fű vala pedig azon a helyen. leülének azért a férfiak, számszerint mintegy ötezeren. jézus pedig vevé a kenyereket, és hálát adván, adta a tanítványoknak, a tanítványok pedig a leülteknek; hasonlóképen a halakból is, a mennyit akarnak vala. a mint pedig betelének, monda az ő tanítványaiknak: szedjétek össze a megmaradt darabokat, hogy semmi el ne vesszen. összeszedék azért, és megtöltének tizenkét kosarat az öt árpa kenyérből való darabokkal, a melyek megmaradtak vala az evők után. az emberek azért látva a jelt, a melyet jézus tőn, mondanak: bizonynal ez ama próféta, a ki eljövendő vala a világra. jézus azért, a mint észrevevé, hogy jöni akarnak és őt elragadni, hogy királlyá tegyék, ismét elvonula egymaga a hegyre. mikor pedig estevedék, lemenének az ő tanítványai a tengerhez, és beszállva a hajóba, mennek vala a tengeren túl kapernaumba. és már sötétség volt, és még nem ment vala hozzájuk jézus. és a tenger a nagy szél fúvása miatt háborog vala. mikor azért huszonöt, vagy harmincz futamatnyira bevezének, megláták jézust, a mint jár vala a tengeren és a hajóhoz közeledik vala: és megrémülének. ő pedig monda nékik: én vagyok, ne féljétek! be akarák azért őt venni a hajóba: és a hajó azonnal ama földnél vala, a melyre menének. másnap a sokaság, a mely a tengeren túl állott vala, látva, hogy nem vala ott más hajó, csak az az egy, a melybe a jézus tanítványai szállottak, és hogy jézus nem ment be az ő tanítványaival a hajóba, hanem csak az ő tanítványai mentek el, de jöttek más hajók tiberiásból közel ahhoz a helyhez, a hol a kenyeret ették, miután hálákat adott az úr: mikor azért látta a sokaság, hogy sem jézus, sem a tanítványai nincsenek ott, beszállának ők is a hajókba, és elmenének kapernaumba, keresvén jézust. és megtalálván őt a tengeren túl, mondanak néki: mester, mikor jöttél ide? felele nékik jézus és monda: bizony, bizony mondom néktek: nem azért kerestek engem, hogy jeleket láttatok, hanem azért, mert ettetek ama kenyerekből, és jóllaktatok. munkálkodjatok ne az ededelért, a mely elvész, hanem az ededelért,

a mely megmarad az örök életre, a melyet az embernek fia ád majd néktek; mert őt az atya pecsételte el, az isten. mondának azért néki: mit csináljunk, hogy az isten dolgait cselekedjük? felele jázus és monda nékik: az az isten dolga, hogy higgyetek abban, a kit ő küldött. mondának azért néki: mic-soda jelt mutatsz tehát te, hogy lássuk és higgyünk néked? mit művelsz? a mi atyáink a mannát ették a pusztában; a mint meg van írva: mennyei kenyeret adott vala enniök. monda azért nékik jázus: bizony, bizony mondom néktek: nem módos adta néktek a mennyei kenyeret, hanem az én atyám adja majd néktek az igazi mennyei kenyeret. mert az az istennek kenyere, a mely mennyből száll alá és életet ad a világnak. mondának azért néki: uram, mindenképp add nekünk ezt a kenyeret! jázus pedig monda nékik: én vagyok az életnek ama kenyere; a ki hozzám jő, semmiképpen meg nem éhezik, és a ki hisz bennem, meg nem szomjúhozik soha. de mondám néktek, hogy noha láttatok is engem, még sem hisztek. minden, a mit nékem ád az atya, én hozzám jő; és azt, a ki hozzám jő, semmiképpen ki nem vetem. mert azért szállottam le a mennyből, hogy ne a magam akaratát cselekedjem, hanem annak akaratát, a ki elküldött engem. az pedig az atyának akaratát, a ki elküldött engem, hogy a mit nékem adott, abból semmit el ne veszítsek, hanem feltámaszszam azt az utolsó napon. az pedig annak az akaratát, a ki elküldött engem, hogy mindaz, a ki látja a fiút és hisz ő benne, örök élete legyen; és én feltámaszszam azt azt utolsó napon. zúgolódának azért a zsidók ő ellene, hogy azt monda: én vagyok az a kenyér, a mely a mennyből szállott alá. és mondának: nem ez-é jázus, a józsef fia, a kinek mi ismerjük atyját és anyját? mimódon mondja hát ez, hogy: a mennyből szállottam alá? felele azért jázus és monda nékik: ne zúgolódjatok egymás között! senki sem jöhet én hozzám, hanemha az atya vonja azt, a ki elküldött engem; és pedig feltámasztom azt az utolsó napon. meg van írva a prófétáknál: és mindnyájan istentől tanítottak lesznek. valaki azért az atyától hallotta, és tanult, én hozzám jő. nem hogy az atyát valaki látta, csak az, a ki istentől van, az látta az atyát. bizony, bizony mondom néktek: a ki én bennem hisz, örök élete van annak. én vagyok az életnek kenyere. a ti atyáitok a mannát ették a pusztában, és meghaltak. ez az a kenyér, a mely a mennyből szállott alá, hogy kiki egyék belőle és meg ne haljon. én vagyok amaz élő kenyér, a mely a mennyből szállott alá; ha valaki eszik e kenyérből, él örökké. és az a kenyér pedig, a melyet én adok, az én testem, a melyet én adok a világ életéért. tusakodának azért a zsidók egymás között, mondván: mimódon adhatja ez nekünk a testét, hogy azt együk? monda azért nékik jázus: bizony, bizony mondom néktek: ha nem eszitek az ember fiának testét és nem iszátok az ő véré, nincs élet bennetek. a ki eszi az én testemet és iszsa az én véretem, örök élete van annak, és én feltámasztom azt az utolsó napon. mert az én testem bizony étel és az én vérem bizony ital. a ki eszi az én testemet és iszsa az én véretem, az én bennem lakozik és én is abban. a miként elküldött engem amaz élő atya, és én az atya által élek: akként az is, a ki engem eszik, él én általam. ez az a kenyér, a mely a mennyből szállott alá; nem

úgy, a mint a ti atyáitok evék a mannát és meghalának: a ki ezt a kenyeret eszi, él örökké. ezeket mondá a zsinagógában, a mikor tanít vala kapernaumban. sokan azért, a kik hallák ezeket az ő tanítványai közül, mondának: kemény beszéd ez; ki hallgathatja őt? tudván pedig jázus ő magában, hogy e miatt zúgolód-nak az ő tanítványai, monda nékik: titeket ez megbotránkoztat? hát ha meglátjátok az embernek fiát felszállani oda, a hol élebb vala?! a lélek az, a mi megelevenít, a test nem használ semmit: a beszédek, a melyeket én szólok néktek, lélek és élet. de vannak némelyek közöttetek, a kik nem hisznek. mert eleitől fogva tudta jázus, kik azok, a kik nem hisznek, és ki az, a ki elárulja őt. és monda: azért mondtam néktek, hogy senki sem jöhet én hozzám, hanemha az én atyámtól van megadva néki. ettől fogva sokan visszavonulának az ő tanítványai közül és nem járnak vala többé ő vele. monda azért jázus a tizenkettőnek: vajjon ti is el akartok-e menni? felele néki simon péter: uram, kihez mehetnénk? örök életnek beszéde van te nálád. és mi elhittük és megismertük, hogy te vagy a krisztus, az élő istennek fia. felele nékik jázus: nem én választottalak-e ki titeket, a tizenkettőt? és egy közületek ördög. érette pedig júdás iskárióttest, simon fiát, mert ez akarta őt elárulni, noha egy volt a tizenkettő közül.

7

és ezek után galileában jár vala jázus; mert nem akar vala júdeában járni, mivelhogy azon igyekezének a júdeabeliek, hogy őt megöljék. közel vala pedig a zsidók ünnepe, a sátoros ünnep. mondának azért néki az ő atyjafiai: menj el innen, és térj júdeába, hogy a te tanítványaid is lássák a te dolgaiddat, a melyeket cselekszel. mert senki sem cselekszik titkon semmit, a ki maga ismeretessé akar lenni. ha ilyeneket cselekszel, mutasd meg magadat a világnak. mert az ő atyjafiai sem hívének benne. monda azért nékik jázus: az én időm még nincs itt; a ti időtök pedig mindig készen van. titeket nem gyűlöltet a világ, de engem gyűlöl; mert én bizonyosságot teszek felőle, hogy az ő cselekedetei gonoszak. ti menjetek fel erre az ünnepre: én még nem megyek fel erre az ünnepre; mert az én időm még nem tölt be. ezeket mondván pedig nékik, marada galileában. a mint pedig felmenének az ő atyjafiai, akkor ő is felméné az ünnepre, nem nyilvánosan, hanem mintegy titkon. a zsidók azért keresik vala őt az ünnepen, és mondának: hol van ő? és a sokaságban nagy zúgás vala ő miatta. némelyek azt mondják vala, hogy jó ember; mások pedig azt mondják vala: nem, hanem a népnek hitetöje. mindamellét senki sem beszélt vala nyíltan ő felőle a zsidóktól való félelem miatt. már-már az ünnep közepén azonban felméné jázus a templomba, és tanít vala. és csodálkoznak a zsidók, mondván: mimódon tudja ez az írásokat, holott nem tanulta?! felele nékik jázus és monda: az én tudományom nem az enyém, hanem azé, a ki küldött engem. ha valaki cselekedni akarja az ő akaratát, megismerheti a tudományról, vajjon istentől van-e, vagy én magamtól szólok? a ki magától szól, a maga dicsőséget keresi; a ki pedig annak dicsőséget keresi, a ki küldte őt, igaz az, és

nincs abban hamisság. nem mózes adta-é néktek a törvényt? és senki sem teljesíti közületek a törvényt. miért akartok engem megölni? felele a sokaság és monda: ördög van benned. ki akar téged megölni? felele jézus és monda nékik: egy dolgot cselekvém, és mindnyájan csodáljátok. azért mózes adta néktek a körülmetélékedést (nem mintha mózesetől való volna, hanem az atyáktól): és szombaton körülmetéletek az embert. ha körülmetélhető az ember szombaton, hogy a mózes törvénye meg ne romoljon; én rám haragusztok-é, hogy egy embert egészen meggyógyítottam szombaton? ne ítéljetek a látszat után, hanem igaz ítélettel ítéljetek! mondanak azért némelyek a jeruzsálemiek közül: nem ez-é az, a kit meg akarnak ölni? és ímé nyíltan szól, és semmit sem szólnak néki. talán bizony megismerték a főembereket, hogy bizony ez a krisztus? de jól tudjuk, honnan való ez; mikor pedig eljő a krisztus, senki sem tudja, honnan való. kiálta azért jézus a templomban, tanítván és mondván: mind engem ismertek, mind a azt tudjátok, honnan való vagyok; és én magamtól nem jöttem, de igaz az, a ki engem elküldött, a kit ti nem ismertek. én azonban ismerem őt, mert ő tőle vagyok, és ő küldött engem. akarják vala azért őt megfogni; de senki sem veté reá a kezét, mert nem jött még el az ő órája. a sokaság közül pedig sokan hívének ő benne; és azt mondják vala, hogy: a krisztus mikor eljő, tehet-é majd több csodát azoknál, a melyeket ez tett? meghalálak a farizeusok, a mint a sokaság ezeket suttogja vala felőle; és szolgákat küldének a farizeusok és a főpapok, hogy fogják meg őt. monda azért nékik jézus: egy kevés ideig még veletek vagyok, és majd ahhoz megyek, a ki elküldött engem. kerestek majd engem, és nem találtak meg, és a hol én vagyok, ti nem jöhettek oda. mondanak azért a zsidók magok között: hová akar ez menni, hogy mi majd nem találjuk meg őt? vajjon a görögök közé szóródottakhoz akar-é menni, és a görögöket tanítani? kicsoda beszéd ez, a melyet monda: kerestek majd engem, és nem találtak meg; és a hol én vagyok, ti nem jöhettek oda? az ünnep utolsó nagy napján pedig felállá jézus és kiálta, mondván: ha valaki szomjúhozik, jöjjön én hozzám, és igyék. a ki hisz én bennem, a mint az írás mondotta, élő víznék folyamai ömlenek annak belsejéből. ezt pedig mondja vala a lélekrol, a melyet veendők valának az ő benne hívők: mert még nem vala szent lélek; mivelhogy jézus még nem dicsőítették meg. sokan azért a sokaság közül, a mint halálak e beszédet, ezt mondják vala: bizonynyal ez ama próféta. némelyek mondanak: ez a krisztus. mások pedig mondanak: csak nem galileából jön el a krisztus? nem az írás mondta-é, hogy a dávid magvából, és bethlehemből, ama városból jön el a krisztus, a hol dávid vala? hasonlós lón azért ő miatta a sokaságban. némelyek pedig közülök akarják vala őt megfogni, de senki sem veté reá a kezét. elmenének azért a szolgák a főpaphoz és farizeusokhoz; és mondanak azok ő nékik: miért nem hoztátok el őt? felelének a szolgák: soha ember úgy nem szóltott, mint ez az ember! felelének azért nékik a farizeusok: vajjon ti is el vagytok-é hitetve? vajjon a főemberek vagy a farizeusok közül hitt-é benne valaki? de ez a sokaság, a mely nem ismeri a törvényt, átkozott! monda nékik

8

nikodémus, a ki éjjel ment vala ő hozzá, a ki egy vala azok közül: vajjon a mi törvényünk kárhoztatja-é az embert, ha előbb ki nem hallgatja és nem tudja, hogy mit cselekszik? felelének és mondanak néki: vajjon te is galileus vagy-é? tudakozódjál és lásd meg, hogy galileából nem támadt próféta. és mindnyájan haza menének.

jézus pedig elméne az olajfák hegyére. jó reggel azonban ismét ott vala a templomban, és az egész nép hozzá méne; és leülvén, tanítja vala őket. az írástudók és a farizeusok pedig egy asszonyt vivének hozzá, a kit házasságtörésen kaptak vala, és a középbe állítván azt, mondanak néki: mester, ez az asszony tetten kapottat, mint házasságtörő. a törvényben pedig megparancsolta nékünk mózes, hogy az ilyenek köveztessenek meg: te azért mit mondasz? ezt pedig azért mondanak, hogy megkísértsék őt, hogy legyen ő mivel vádolniok. jézus pedig lehajolván, az ujjával ír vala a földre. de mikor szorgalmazva kérdezék őt, felegyenesedve monda nékik: a ki közületek nem bűnös, az vessé rá először a követ. és újra lehajolván, írt vala a földre. azok pedig ezt hallván és a lelkiismeret által vádoltatván, egymásután kimenének a vénektől kezdve mind az utolsóig; és egyedül jézus maradt vala és az asszony a középben állva. mikor pedig jézus felegyenesedék és senkit sem láta az asszonyon kívül, monda néki: asszony, hol vannak azok a te vádlóid? senki sem kárhoztatott-é téged? az pedig monda: senki, uram! jézus pedig monda néki: én sem kárhoztaltak: eredj el és többé ne vétkezzél! ismét szóla azért hozzájuk jézus, mondván: én vagyok a világ világossága: a ki engem követ, nem járhat a sötétségben, hanem óvé lesz az életnek világossága. mondanak azért néki a farizeusok: te magadról teszel bizonyosságot; a te bizonyágtételéd nem igaz. felele jézus és monda nékik: ha magam teszek is bizonyosságot magamról, az én bizonyágtételém igaz; mert tudom honnan jöttem és hová megyek; ti pedig nem tudjátok honnan jövök és hová megyek. ti test szerint ítélték, én nem ítélek senkit. de ha ítélek is én, az én ítéletem igaz; mert én nem egyedül vagyok, hanem én és az atya, a ki küldött engem. a ti törvényetekben is meg van pedig írva, hogy két ember bizonyágtétele igaz. én vagyok a ki bizonyosságot teszek magamról, és bizonyosságot tesz rólam az atya, a ki küldött engem. mondanak azért néki: hol van a te atyád? felele jézus: sem engem nem ismertek, sem az én atyámat; ha engem ismernének, az én atyámat is ismernének. ezeket a beszédeket mondá jézus a kincstartó helyen, a mikor tanít vala a templomban; és senki sem fogta meg őt, mert még nem jött el az ő órája. ismét monda azért nékik jézus: én elmegyek, és kerestek majd engem, és a ti bűneitekben fogtok meghalni: a hová én megyek, ti nem jöhettek oda. mondanak azért a zsidók: avagy megöli-é magát, hogy azt mondja: a hová én megyek, ti nem jöhettek oda? és monda nékik: ti innét alól valók vagytok, én önnét felül való vagyok; ti e világból valók vagytok, én nem vagyok e világból való. azért mondam néktek, hogy a ti bűneitekben

haltok meg: mert ha nem hiszitek, hogy én vagyok, meghaltok a ti bűneitekben. mondanak azért néki: ki vagy te? és monda nékik jézus: a mit eleitől fogva mondok is néktek. sok beszélni és ítélni valóm van felőletek: de igaz az, a ki küldött engem; és én azokat beszélem a világnak, a miket tőle hallottam vala. nem vevék észre, hogy az atyáról szól vala nékik. monda azért nékik jézus: mikor felemelitek az embernek fiát, akkor megismeritek, hogy én vagyok és semmit sem cselekszem magamtól, hanem a mint az atya tanított engem, úgy szólok. és a ki küldött engem, én velem van. nem hagyott engem az atya egyedül, mert én mindenkor azokat cselekszem, a melyek néki kedvesek. a mikor ezeket monda, sokan hívenék ő benne. monda azért jézus a benne hívó zsidóknak: ha ti megmaradtok az én beszédemben, bizonynyal az én tanítványaim vagytok; és megismeritek az igazságot, és az igazság szabadokká tesz titeket. felelének néki: ábrahám magva vagyunk, és nem szolgáltunk soha senkinek: mimódon monod te, hogy szabadokká lesztok? felele nékik jézus: bizony, bizony mondom néktek, hogy mindaz, a ki bűnt cselekszik, szolgálja a bűnnek. a szolgál pedig nem marad mindörökké a házban: a fiú marad ott mindörökké. azért ha a fiú megszabadít titeket, valósággal szabadok lesztok. tudom, hogy ábrahám magva vagytok; de meg akartok engem ölni, mert az én beszédemnek nincs helye nálatok. én azt beszélem, a mit az én atyámnál láttam; ti is azt cselekszitek azért, a mit a ti atyátnál láttatok. felelének és mondanak néki: a mi atyánk ábrahám. monda nékik jézus: ha ábrahám gyermekei volnátok, az ábrahám dolgait cselekednétek. ámde meg akartok engem ölni, olyan embert, a ki az igazságot beszéltém néktek, a melyet az istentől hallottam. ábrahám ezt nem cselekedte. ti a ti atyátok dolgait cselekszitek. mondanak azért néki: mi nem paráznságból születünk; egy atyánk van, az isten. monda azért nékik jézus: ha az isten volna a ti atyátok, szeretnétek engem: mert én az istentől származtam és jöttem; mert nem is magamtól jöttem, hanem ő küldött engem. miért nem értitek az én beszédemet? mert nem hallgátjátok az én szómat. ti az ördög atyától valók vagytok, és a ti atyátok kívánságait akarjátok teljesíteni. az emberölő volt kezdettől fogva, és nem állott meg az igazságban, mert nincsen ő benne igazság. mikor hazugságot szól, a sajátjából szól; mert hazug és hazugság atya. mivelhogy pedig én igazságot szólok, nem hisztek nekém. ki vádol engem közületek bűnnel? ha pedig igazságot szólok: miért nem hisztek ti nekém? a ki az istentől van, hallgatja az isten beszédeit; azért nem hallgátjátok ti, mert nem vagytok az istentől valók. felelének azért a zsidók és mondanak néki: nem jól mondjuk-e mi, hogy te samaritánus vagy, és ördög van benned? felele jézus: nincs én bennem ördög; hanem tisztellem az én atyámat, és ti gyaláztok engem. pedig én nem keresem az én dicsőségemet: van a ki keresi és megítéli. bizony, bizony mondom néktek, ha valaki megtartja az én beszédemet, nem lát halált soha örökké. mondanak azért néki a zsidók: most értettük meg, hogy ördög van benned. ábrahám meghalt, a próféták is; és te azt monod: ha valaki megtartja az én beszédemet, nem kóstol halált

örökké. avagy nagyobb vagy-e te a mi atyánknál ábrahámnál, a ki meghalt? a próféták is meghaltak: kinek állított te magadat? felele jézus: ha én dicsőítem magamat, az én dicsőségem semmi: az én atyám az, a ki dicsőít engem, a kiről ti azt mondjátok, hogy a ti istenetek, és nem ismeritek őt: de én ismerem őt; és ha azt mondom, hogy nem ismerem őt, hozzáátok hasonlóvá, hazuggá leszek: de ismerem őt, és az ő beszédét megtartom. ábrahám a ti atyátok örvendezett, hogy meglátja az én napomat; látta is, és örült. mondanak azért néki a zsidók: még ötven esztendő nem vagy, és ábrahámot láttad? monda nékik jézus: bizony, bizony mondom néktek: mielőtt ábrahám lett, én vagyok. követek ragadának azért, hogy reá hajigálják; jézus pedig elrejtőzködék, és kiméne a templomból, átmenvén közöttük; és ilyen módon eltávozék.

9

és a mint eltávozék, látá egy embert, a ki születésétől kezdve vak vala. és kérdezék őt a tanítványai, mondván: mester, ki vétkezett, ez-e vagy ennek szülei, hogy vakon született? felele jézus: sem ez nem vétkezett, sem ennek szülei; hanem, hogy nyilvánvalókká legyenek benne az isten dolgai. nekem cselekednem kell annak dolgait, a ki elküldött engem, a míg nappal van: eljő az éjszaka, mikor senki sem munkálkodhatik. míg e világban vagyok, e világ világossága vagyok. ezeket mondván, a földre köpe, és az ő nyálából sárt csinála, és rákené a sarat a vak szemére, és monda néki: menj el, mosakodjál meg a siloám tavában (a mi azt jelenti: küldött). elméne azért és megmosakodék, és megjőve látva, a szomszédok azért, és a kik az előtt látták azt, hogy vak vala, mondanak: nem ez-e az, a ki itt szokott ülni és koldulni? némelyek azt mondák, hogy: ez az; mások pedig, hogy: hasonlít hozzá. ő azt monda, hogy: én vagyok az. mondanak azért néki: mimódon nyíltak meg a te szemeid? felele az és monda: egy ember, a kit jézusnak mondanak, sarat készíté és rákené a szemeimre, és monda nekém: menj el a siloám tavára és mosódjál meg; miután pedig elmenék és megmosakodám, megjőve látásom. mondanak azért néki: hol van az? monda: nem tudom. vivé őt, a ki előbb még vak volt, a farizeusokhoz. mikor pedig jézus a sarat csinálá és felnyitá ennek szemeit, szombat vala. szintén a farizeusok is megkérdezték azért őt, mimódon jött meg a látása? ő pedig monda nékik: sarat tön szemeimre, és megmosakodám, és láttok. mondanak azért némelyek a farizeusok közül: ez az ember nincsen istentől, mert nem tartja meg a szombatot. mások mondanak: mimódon tehet bűnös ember ilyen jeleket? és hasonlós lön közöttük. újra mondanak a vaknak: te mit szólni róla, hogy megnyitá a szemeidet? ő pedig monda: hogy próféta. nem hívék azért a zsidók, hogy vak vala és megjőve a látása, míg nem előhívak annak szüleit, a kinek megjőve a látása, és megkérdezték azokat, mondván: ez a ti fiatok, a kiről azt mondjátok, hogy vakon született? mimódon lát hát most? felelének nékik annak szülei és mondanak: tudjuk, hogy ez a mi fiunk, és hogy vakon született: de mimódon lát most, nem tudjuk; vagy ki nyitotta meg a szemeit, mi nem

tudjuk: elég idős már ő; őt kérdezzétek; ő beszéljen magáról. ezeket mondák annak szülei, mivelhogy félnek vala a zsidóktól: mert megegyeztek már a zsidók, hogy ha valaki krisztusnak vallja őt, rekesztessék ki a gyülekezetből. ezért mondák annak szülei, hogy: elég idős, őt kérdezzétek. másodszor is szólíták azért az embert, a ki vak vala, és mondanak néki: adj dicsőséget az istennek; mi tudjuk, hogy ez az ember bűnös. felele azért az és monda: ha bűnös-é, nem tudom: egyet tudok, hogy noha vak voltam, most látok. újra mondák pedig néki: mit csinált veled? mimódon nyitotta meg a szemeidet? felele nékik: már mondám néktek és nem hallátok: miért akarjátok újra hallani? avagy ti is az ő tanítványai akartok lenni? szidalmazák azért őt és mondanak: te vagy annak a tanítványa; mi pedig a mózes tanítványai vagyunk. mi tudjuk, hogy mózessel beszélt az isten: erről pedig azt sem tudjuk, honnan való. felele az ember és monda néki: bizony csodálatos az, hogy ti nem tudjátok honnan való, és az én szemeimet megnyitotta. pedig tudjuk, hogy az isten nem hallgatja meg a bűnösöket; hanem ha valaki istenfélő, és az ő akaratát cselekszi, azt hallgatja meg. öröktől fogva nem hallaté, hogy vakon születtnék szemeit valaki megnyitotta volna. ha ez nem istentől volna, semmit sem cselekedhetnék. felelének és mondanak néki: te mindenestől bűnben születél, és te tanítás minket? és kiveték őt. meghallá jézus, hogy kiveték azt; és találkozván vele, monda néki: hiszel-é te az isten fiában? felele az és monda: ki az, uram, hogy higgyek benne? monda pedig néki jézus: láttad is őt, és a ki beszél veled, az az. az pedig monda: hiszek, uram. és imádá őt. és monda jézus: ítélet végett jöttem én e világra, hogy a kik nem látnak, lássanak; és a kik látnak, vakok legyenek. és hallák ezeket némely farizeusok, a kik vele valának, és mondanak néki: avagy mi is vakok vagyunk-é? monda nékik jézus: ha vakok volnátok, nem volna bűnötök; ámde azt mondjátok, hogy látunk: azért a ti bűnötök megmarad.

10

bizony, bizony mondom néktek: a ki nem az ajtón megy be a juhok aklába, hanem másunnan hág be, tolvaj és az rabló. a ki pedig az ajtón megy be, a juhok pásztora az. ennek az ajtónálló ajtót nyit; és a juhok hallgatnak annak szavára; és a maga juhait nevőkön szólítja, és kivezeti őket. és mikor kiereszti az ő juhait, előttök megy; és a juhok követik őt, mert ismerik az ő hangját. idegent pedig nem követnek, hanem elfutnak attól: mert nem ismerik az idegenek hangját. ezt a példázatot mondá nékik jézus; de ők nem értették, mi az, a mit szól vala nékik. újra monda azért nékik jézus: bizony, bizony mondom néktek, hogy én vagyok a juhoknak ajtaja. mindazok, a kik előttem jöttek, tolvajok és rablók: de nem hallgattak rájuk a juhok. én vagyok az ajtó: ha valaki én rajtam megy be, megtartatik és bejár és kijár majd, és legelőt talál. a tolvaj nem egyébert jő, hanem hogy lopjon és öljön és pusztítszon; én azért jöttem, hogy életök legyen, és bővölködjének. én vagyok a jó pásztor: a jó pásztor életét adja a juhokért. a béres pedig és a ki nem pásztor, a kinek a juhok nem tula-

jdonai, látja a farkast jöni, és elhagyja a juhokat, és elfut: és a farkas elragadozza azokat, és elszéleszti a juhokat. a béres pedig azért fut el, mert béres, és nincs gondja a juhokra. én vagyok a jó pásztor; és ismerem az enyéimet, és engem is ismernek az enyéim, a miként ismer engem az atya, és én is ismerem az atyát; és életemet adom a juhokért. más juhaim is vannak nékem, a melyek nem ebből az akolból valók: azokat is elő kell hoznom, és hallgatnak majd az én szómra; és léssen egy akol és egy pásztor. azért szeret engem az atya, mert én leteszem az én életemet, hogy újra felvegyem azt. senki sem veszi azt el én tölem, hanem én teszem le azt én magamtól. van hatalmam letenni azt, és van hatalmam ismét felvenni azt. ezt a parancsolatot vettem az én atyámtól. újra hasonlász lón a zsidók között e beszédek miatt. és sokan mondják vala közülök: őrdög van benne és bolondozik, mit hallgattok reá? mások mondanak: ezek nem őrdögösnek beszédei. vajjon az őrdög megnyithatja-é a vakok szemeit? lön pedig jeruzsálemben a templomszentelés ünnepe: és tél vala; és jézus a templomban, a salamon tornácában jár vala. körülvevők azért őt a zsidók, és mondanak néki: meddig tartasz még bizonytalanságban bennünket? ha te vagy a krisztus, mondd meg nekünk nyilván! felele nékik jézus: megmondtam néktek, és nem hisztek: a cselekedetek, a melyeket én cselekszem az én atyám nevében, azok tesznek bizonyosságot rólam. de ti nem hisztek, mert ti nem az én juhaim közül vagytok. a mint megmondtam néktek: az én juhaim hallják az én szót, és én ismerem őket, és követnek engem: és én örök életet adok nékik; és soha örökké el nem vesznek, és senki ki nem ragadja őket az én kezemből. az én atyám, a ki azokat adta nékem, nagyobb mindeneknél; és senki sem ragadhatja ki azokat az én atyámnak kezéből. én és az atya egy vagyunk. ismét követtek ragadának azért a zsidók, hogy megkövezzék őt. felele nékik jézus: sok jó dolgot mutattam néktek az én atyámtól; azok közül melyik dologért köveztetek meg engem? felelének néki a zsidók, mondván: jó dologért nem kövezünk meg téged, hanem káromlásért, tudniillik, hogy te ember létedre istenné teszed magadat. felele nékik jézus: nincs-é megírva a ti törvényetekben: én mondom: istenek vagytok? ha azokat isteneknek monda, a kikhez az isten beszéde lön (és az írás fel nem bontható), arról mondjátok-é ti, a kit az atya megszentelt és elküldött e világra: káromlást szólsz; mivelhogy azt mondom: az isten fia vagyok?! ha az én atyám dolgait nem cselekszem, ne higgyetek nékem; ha pedig azokat cselekszem, ha nékem nem hisztek is, higgyetek a cselekedeteknek: hogy megtudjátok és elhiggyétek, hogy az atya én bennem van, és én ő benne vagyok. ismét meg akarák azért őt fogni; de kiméne az ő kezökből. és újra elméne túl a jordánon, arra helyre, a hol jános először keresztelt vala; és ott marada. és sokan menének ő hozzá és mondják vala, hogy: jános nem tett ugyan semmi csodát; de mindaz, a mit jános e felől mondott, igaz vala. és sokan hívének ott ő benne.

vala pedig egy beteg, lázár, bethániából, máriának és az ő testvérének, mártának falujából. az a mária volt pedig az, a kinek a testvére lázár beteg vala, a ki megkente vala az urat kenettel és a hajával törle meg annak lábait. küldének azért a testvérek ő hozzá, mondván: uram, imé, a kit szeretsz, beteg. jesus pedig, a mikor ezt hallotta, monda: ez a betegség nem halálos, hanem az isten dicsőségére való, hogy dicsőíttessék általa az istennek fia. szereti vala pedig jesus mártát és annak nőtestvérét, és lázárt. mikor azért meghallá, hogy beteg, akkor két napig marada azon a helyen, a hol vala. ez után aztán monda tanítványainak: menjünk ismét júdeába. mondának néki a tanítványok: mester, most akarnak vala téged megkövezni a júdabeliek, és újra oda mégy? felele jesus: avagy nem tizenkét órája van-e a napnak? ha valaki nappal jár, nem botlik meg, mert látja e világ-nak világosságát. de a ki éjjel jár, megbotlik, mert nincsen abban világosság. ezeket mondá; és ezután monda nékik: lázár, a mi barátunk, elaludt; de elmegyek, hogy felköltsem őt. mondának azért az ő tanítványai: uram, ha elaludt, meggyógyul. pedig jesus annak haláláról beszélt; de ők azt hitték, hogy álomnak alvásáról szól. ekkor azért nyilván monda nékik jesus: lázár megholt. és örülök, hogy nem voltam ott, ti érettetek, hogy higgyetek. de menjünk el ő hozzá! monda azért tamás, a ki kettősek mondatik, az tanítványtársainak: menjünk el mi is, hogy meghaljunk vele. elmenvén azért jesus, úgy találá, hogy az már négy napja vala sírban. bethánia pedig közel vala jeruzsálemhez, mintegy tizenöt futamatnyira; és a zsidók közül sokan mentek vala mártához és máriához, hogy vigasztalják őket az ő testvérök felől. mártá azért, a mint hallja vala, hogy jesus jó, elébe méne; mária pedig otthon ül vala. monda azért mártá jesusnak: uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem. de most is tudom, hogy a mit csak kérsz az istentől, megadja néked az isten. monda néki jesus: feltámad a te testvéred. monda néki mártá: tudom, hogy feltámad a feltámadáskor az utolsó napon. monda néki jesus: én vagyok a feltámadás és az élet: a ki hisz én bennem, ha meghal is, él; és a ki csak él és hisz én bennem, soha meg nem hal. hiszed-e ezt? monda néki: igen uram, én hiszem, hogy te vagy a krisztus, az istennek fia, a ki e világra jöendő vala. és a mint ezeket mondotta vala, elméne, és titkon szólátá az ő testvérét máriát, mondván: a mester itt van és hív téged. mihelyt ez hallá, felkele hamar és hozzá méne. jesus pedig nem ment vala még be a faluba, hanem azon a helyen vala, a hová mártá elébe ment vala. a zsidók azért, a kik ő vele otthon valának és vigasztalák őt, látván, hogy mária hamar felkél és kimegy vala, utána menének, ezt mondván: a sírhoz megy, hogy ott sírjon. mária azért, a mint oda ére, a hol jesus vala, meglátván őt, az ő lábaihoz esék, mondván néki: uram, ha itt voltál volna, nem halt volna meg az én testvérem. jesus azért, a mint látja vala, hogy az sír és sírnak a vele jött zsidók is, elbúsula lelkében és igen megrendüle. és monda: hová helyeztéték őt? mondának néki: uram, jer és lásd meg! könnyekre fakadt jesus. mondának

azért a zsidók: imé, mennyire szeretete őt! némelyek pedig mondának közülök: nem meglehetne volna-e ez, a ki a vaknak szemét felnyitotta, hogy ez ne haljon meg? jesus pedig újra felindulva magában, oda megy vala a sírhoz. az pedig egy üreg vala, és kő feküvék rajta. monda jesus: vegyétek el a követ. monda néki a megholtak nőtestvére, mártá: uram, immár szaga van, hiszen negyednapos. monda néki jesus: nem mondtam-e néked, hogy ha hiszel, meglátod majd az istennek dicsőségét? elvevék azért a követ onnan, a hol a megholt feküszék vala. jesus pedig felemelé szemeit az égre, és monda: atyám, hálát adok néked, hogy meghallgattál engem. tudtam is én, hogy te mindenkor meghallgatsz engem; csak a körülálló sokasáért mondtam, hogy elhiggyék, hogy te küldtél engem. és mikor ezeket mondá, fenszóval kiálta: lázár, jöj ki! és kijöve a megholt, lábain és kezein kötéllel megkötözve, és az orcája kendővel vala leborítva. monda nékik jesus: oldozzátok meg őt, és hagyjátok menni. sokan hívének azért ő benne ama zsidók közül, a kik máriához mentek vala, és láták, a miket cselekedett vala. de némelyek azok közül elmenének a farizeusokhoz, és elbeszélék nékik, a miket jesus cselekedett vala. egybegyűjték azért a papifejedelmek és a farizeusok a főtanácsot, és mondának: mit cselekedjünk? mert ez az ember sok csodát mível. ha ekképen hagyjuk őt, mindenki hinni fog ő benne: és eljönnek majd a rómaiak és elveszik tőlünk mind e helyet, mind e népet. egy pedig ő közülök, kajafás, a ki főpap vala abban az esztendőben, monda nékik: ti semmit sem tudtok. meg sem gondoljátok, hogy jobb nekünk, hogy egy ember haljon meg a népért, és az egész nép el ne vesszen. ezt pedig nem magától mondta: hanem mivelhogy abban az esztendőben főpap vala, jövendőt monda, hogy jesus meg fog halni a népért; és nemcsak a népért, hanem azért is, hogy az istennek elszéledt gyermekeit egybegyűjtse. ama naptól azért azon tanakodának, hogy őt megöljék. jesus azért nem jár vala többé nyilvánosan a zsidók között, hanem elméne onnan a vidékre, a pusztához közel, egy efraim nevű városba; és ott tartózkodék az ő tanítványaival. közel vala pedig a zsidók husvétja: és sokan menének fel jeruzsálembe a vidékről husvét előtt, hogy megtisztuljanak. keresék azért jesuszt, és szólnak vala egymással a templomnak állva: mit gondoltok, hogy nem jön-e fel az ünnepre? a papi fejedelmek pedig és a farizeusok is parancsot adának, hogy ha valaki megtudja, hogy hol van, jelentse meg, hogy őt megfogják.

12

jesus azért hat nappal a husvét előtt méne bethániába, a hol a megholt lázár vala, a kit feltámasztott a halálból. vacsorát készítének azért ott néki, és mártá szolgál vala fel; lázár pedig egy vala azok közül, a kik együtt ülnek vala ő vele. mária azért elővén egy font igazi, drága nárdusból való kenetet, megkené a jesus lábait, és megtörle annak lábait a saját hajával; a ház pedig megtelék a kenet illatával. monda azért egy az ő tanítványai közül, iskáriotes júdás, simonnak fia, a ki őt elárulandó vala: miért nem adták el ezt a kenetet háromszáz dénáron, és miért

nem adták a szegényeknek? ezt pedig nem azért monda, mintha néki a szegényekre volna gondja, hanem mivelhogy tolvaj vala, és nála vala az erszény, és amit abba tesznek vala, elcsené. monda azért jézus: hagyj békét néki; az én temetésem idejére tartogatta ő ezt. mert szegények mindenkor vannak veletek, én pedig nem mindenkor vagyok. a zsidók közül azért nagy sokaság értesült vala arról, hogy ő ott van: és oda menének nemcsak jézusért, hanem hogy lázart is lássák, a kit feltámasztott a halálból. a papifejedelmek pedig tanácskozáknak, hogy lázart is megöljék; mivelhogy a zsidók közül sokan ő miatta menének oda és hívének a jézusban. másnap a nagy sokaság, a mely az ünnepre jött vala, hallván, hogy jézus jeruzsálembe jó, palmaágakat vön, és kiméne elébe, és kiált vala: hozzána: áldott, a ki jó az úrnak nevében, az izráelnek ama királya! találván pedig jézus egy számarat, felülé arra, a mint meg van írva: ne félj sionnak leánya: ímé a te királyod jó, számarnak vemhén ülvé. ezeket pedig nem értették eleinte az ő tanítványai: hanem mikor megdicsőítették jézus, akkor emlékezőnek vissza, hogy ezek ő felölé vannak megírva, és hogy ezeket mívelték ő vele. a sokaság azért, a mely ő vele vala, mikor kihívta lázart a koporsóból és feltámasztotta őt a halálból, bizonyosságot tön. azért is méne ő elébe a sokaság, mivel hallá, hogy ezt a csodát mívelte vala. mondanak azért a farizeusok egymás között: látjátok-é, hogy semmit sem értek? ímé, mind e világ ő utána megy. néhány görög is vala azok között, a kik felmenének, hogy imádkozzanak az ünnepre: ezek azért a galileai bethsaidából való filephez menének, és kérék őt, mondván: uram, látni akarjuk a jézust. megy vala filep és szóla andrásnak, és viszont andrás és filep szóla jézusnak. jézus pedig felele nékik, mondván: eljött az óra, hogy megdicsőíttessék az embernek fia. bizony, bizony mondom néktek: ha a földre esett gabonamag el nem hal, csak egymaga marad; ha pedig elhal, sok gyümölcsöt terem. aki szereti a maga életét, elveszti azt; és a ki gyűlöli a maga életét e világon, örök életre tartja meg azt. a ki nékem szolgál, engem kövessen; és a hol én vagyok, ott lesz az én szolgám is: és a ki nékem szolgál, megbecsüli azt az atya. most az én lelkem háborog; és mit mondjak? atyám, ments meg engem ettől az órától. de azért jutottam ez órára. atyám, dicsőítsd meg a te nevedet! szózat jöve azért az égből: meg is dicsőíttettem, és újra megdicsőítem. a sokaság azért, a mely ott állt és hallotta vala, azt monda, hogy mennydörgött; mások mondanak: angyal szolt néki. felele jézus és monda: nem én érettem lön e szó, hanem ti érettetek. most van e világ kárhoztatása; most vettetik ki e világ fejedelme: és én, ha felemeltetem e földről, mindeneke magamhoz vonszok. ezt pedig azért monda, hogy megjelentse, milyen halállal kell meghalnia. felele néki a sokaság: mi azt hallottuk a törvényből, hogy a krisztus örökké megmarad: hogyan mondogd hát te, hogy az ember fiának fel kell emeltetnie? kicsoda ez az ember fia? monda azért nékik jézus: még egy kevés ideig veletek van a világosság. járjatok, a míg világosságotok van, hogy sötétség ne leljen meg titeket: és a ki a sötétségben jár, nem tudja, hová megy. míg a világosságotok megvan, higgyetek a világosságban, hogy a vilá-

gosság fiai legyetek. ezeket monda jézus, és elmenvén, elrejtőzködék előlük. és noha ő ennyi jelt tett vala előttük, mégsem hívének ő benne: hogy beteljesedjék az ésaiás próféta beszéde, a melyet monda: uram, ki hitt a mi tanításunknak? és az úr karja kinek jelentetett meg? azért nem hihetnek vala, mert ismét monda ésaiás: megvakította az ő szemeiket, és megkeményítette az ő szívöket; hogy szemeikkel ne lássanak és szívökkel ne értsenek, és meg ne térjenek, és meg ne gyógyítsam őket. ezeket monda ésaiás, a mikor látta az ő dicsőségét; és beszéle ő felölé. mindazáltal a főemberek közül is sokan hívének ő benne: de a farizeusok miatt nem vallák be, hogy ki ne rekesztessenek a gyülekezetből: mert inkább szerezették az emberek dicséretét, mintsem az istennek dicséretét. jézus pedig kiálta és monda: a ki hisz én bennem, nem én bennem hisz, hanem abban, a ki elküldött engem. és a ki engem lát, azt látja, a ki küldött engem. és világosságuj löttem e világra, hogy senki ne maradjon a sötétségben, a ki én bennem hisz. és ha valaki hallja az én beszédeimet és nem hisz, én nem kárhoztassam a világot, hanem hogy megtartsam a világot. a ki megvet engem és nem veszi be az én beszédeimet, van annak, a ki őt kárhoztassa: a beszéd, a melyet szólottam, az kárhoztatja azt az utolsó napon. mert én nem magamtól szóltam; hanem az atya, a ki küldött engem, ő parancsolta nékem, hogy mit mondjak és mit beszéljek. és tudom, hogy az ő parancsolata örök élet. a miket azért én beszélek, úgy beszélem, a mint az atya mondotta vala nékem.

13

a husvét ünnepe előtt pedig, tudván jézus, hogy eljött az órája, hogy átmenjen e világból az atyához, mivelhogy szerette az övéit e világon, mindvégig szerette őket. és vacsora közben, a mikor az ördög belesugalta már iskariótes júdásnak, a simon fiának szívébe, hogy árulja el őt, tudván jézus, hogy az atya mindent hatalmába adott néki, és hogy ő az istentől jött és az istenhez megy, felkele a vacsorától, leveté a felső ruháját; és egy kendőt vévén, körülköté magát. azután vizet tölté a medenczébe, és kezdé mosni a tanítványok lábait, és megtörölni a kendővel, a melylyel körül van kötve. méne azért simon péterhez; és az monda néki: uram, te mosd-é meg az én lábaimat? felele jézus és monda néki: a mit én cselekszem, te azt most nem érted, de ezután majd megérted. monda néki péter: az én lábaimat nem mosod meg soha! felele néki jézus: ha meg nem moslak téged, semmi vízed sincs én hozzám. monda néki simon péter: uram, ne csak lábaimat, hanem kezeimet és fejemet is! monda néki jézus: a ki megfürödött, nincs másra szüksége, mint a lábait megmosni, különben egészen tisztá; ti is tiszták vagytok, de nem mindnyájan. tudta ugyanis, hogy ki árulja el őt; azért monda: nem vagytok mindnyájan tiszták! mikor azért megmosta azoknak lábait, és a felső ruháját felvette, újra leülvén, monda nékik: értitek-é, hogy mit cselekedtem veletek? ti engem így hívtok: mester, és uram és jól mondjátok, mert az vagyok. azért, ha én

az úr és a mester megmostam a ti lábaitokat, néktek is meg kell mosnotok egymás lábait. mert példát adtam néktek, hogy a miképen én cselekedtem veletek, ti is akképen cselekedjétek. bizony, bizony mondom néktek: a szolgál nem nagyobb az ő uránál; sem a követ nem nagyobb annál, a ki azt küldte. ha tudjátok ezeket, boldogok lesztek, ha cseleksztétek ezeket. nem mindnyájatokról szólok; tudom én kiket választottam el; hanem hogy beteljesedjék az írás: a ki velem ette a kenyeret, a sarkát emelte fel ellenem. most megmondom néktek, mielőtt meglenne, hogy mikor meglesz, higgytétek majd, hogy én vagyok. bizony, bizony mondom néktek: a ki befogadja, ha valakit elküldök, engem fogad be; a ki pedig engem befogad, azt fogadja be, a ki engem küldött. mikor ezeket mondja vala jézus, igen nyugtalanzkodék lelkében, s bizonyosságot tőn, és monda: bizony, bizony mondom néktek, hogy egy ti közületek elárul engem. a tanítványok ekkor egymásra tekintének bizonytalanzkodva, hogy kiről szól. egy pedig az ő tanítványai közül a jézus kebelén nyugszik vala, a kit szeret vala jézus. int azért ennek simon péter, hogy tudakozza meg, ki az, a kiről szól? az pedig a jézus kebelére hajolván, monda néki: uram, ki az? felele jézus: az, a kinek én a bemártott falatot adom. és bemártván a falatot, adá iskáriótes júdásnak, a simon fiának. és a falat után akkor beméne abba a sátán. monda azért néki jézus: a mit cselekszel, hamar cselekedjed. ezt pedig senki sem érté a leültek közül, miért monda néki? némelyek ugyanis állíták, mivelhogy az erszény júdásnál vala, hogy azt monda néki jézus: vedd meg, a mikre szükségünk van az ünnepre; vagy, hogy adjon valamit a szegényeknek. az pedig, mihielyt a falatot elvevé, azonnal kiméne: vala pedig éjszaka. mikor azért kiment vala, monda jézus: most dicsőítették meg az embernek fia, az isten is megdicsőítették ő benne. ha megdicsőítették ő benne az isten, az isten is megdicsőíti őt magában, és ezennel megdicsőíti őt. fiaim, egy kevés ideig még veletek vagyok. kerestek majd engem; de a miként a zsidóknak mondtam, hogy: a hová én megyek, ti nem jöhettek; most néktek is mondom. új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek; a mint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást. erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok. monda néki simon péter: uram, hová mégy? felele néki jézus: a hová én megyek, most én utánam nem jöhetsz; utóbb azonban utánam jössz. monda néki péter: uram, miért nem mehetek most utánad? az életemet adom érteed! felele néki jézus: az életedet adod érteem? bizony, bizony mondom néked, nem szól addig a kakas, míg nem háromszor megtagadsz engem.

14

ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgytétek istenben, és higgytétek én bennem. az én atyámnak házában sok lakóhely van; ha pedig nem volna, megmondtam volna néktek. elmegyek, hogy helyet készítsék nektek. és ha majd elmegyek és helyet készítek néktek, ismét eljövök és magamhoz veszek titeket; hogy a hol én vagyok, ti is ott legyetek. és hogy hová megyek

én, tudjátok; az útát is tudjátok. monda néki tamás: uram, nem tudjuk hová mégy; mimódon tudhatjuk azért az útát? monda néki jézus: én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az atyához, hanemha én általam. ha megismertetek volna engem, megismertétek volna az én atyámat is; és mostantól fogva ismeritek őt, és láttátok őt. monda néki filep: uram, mutasd meg nekünk az atyát, és elég nekünk! monda néki jézus: annyi idő óta veletek vagyok, és még se ismertél meg engem, filep? a ki engem látott, látta az atyát; mimódon mondod azért te: mutasd meg nekünk az atyát? nem hiszed-é, hogy én az atyában vagyok, és az atya én bennem van? a beszédek, a melyeket én mondok néktek, nem magamtól mondom; hanem az atya, a ki én bennem lakik, ő cselekszi e dolgokat. higgytétek nekem, hogy én az atyában vagyok, és az atya én bennem van; ha pedig nem, magokért a cselekedetekért higgytétek nekem. bizony, bizony mondom néktek: a ki hisz én bennem, az is cselekszi majd azokat a cselekedeteket, a melyeket én cselekszem; és nagyobbakat is cselekszik azoknál; mert én az én atyámhoz megyek. és akármit kérték majd az én nevemben, megcselekszem azt, hogy dicsőíttessék az atya a fiúban. ha valamit kérték az én nevemben, én megcselekszem azt. ha engem szerettek, az én parancsolataimat megtartsátok. és én kérem az atyát, és más vigasztalót ad néktek, hogy veletek maradjon mindörökké. az igazságnak ama lelkét: a kit a világ be nem fogadhat, mert nem látja őt és nem ismeri őt; de ti ismeritek őt, mert nálatok lakik, és bennetek marad. nem hagylok titeket árvakül; eljövök ti hozzátok. még egy kevés idő és a világ nem lát engem többé; de ti megláttok engem: mert én élek, ti is élni fogtok. azon a napon megtudjátok majd ti, hogy én az én atyámban vagyok, és ti én bennem, és én ti bennetek. a ki ismeri az én parancsolataimat és megtartja azokat, az szeret engem; a ki pedig engem szeret, azt szereti az én atyám, és én is szeretem azt, és kijelentem magamat annak. monda néki júdás (nem az iskáriótes): uram, mi dolog, hogy nekünk jelentet ki magadat, és nem a világnak? felele jézus és monda néki: ha valaki szeret engem, megtartja az én beszédemet: és az én atyám szereti azt, és ahhoz megyünk, és annál lakozunk. a ki nem szeret engem, nem tartja meg az én beszédeimet: a ki az a beszéd, a melyet hallotok, nem az enyém, hanem az atyáé, a ki küldött engem. ezeket beszéltem néktek, a míg veletek valék. ama vigasztaló pedig, a szent lélek, a kit az én nevemben küld az atya, a mindenre megtanít majd titeket, és eszetekbe juttatja mindazokat, a miket mondtam néktek. békességet hagyok nektek; az én békességemet adom néktek: nem úgy adom én nektek, a mint a világ adja. ne nyugtalankodjék a ti szívetek, se ne féljen! hallottátok, hogy én azt mondtam néktek: elmegyek, és eljövök hozzátok. ha szeretnétek engem, örvendeznétek, hogy azt mondtam: elmegyek az atyához; mert az én atyám nagyobb nálamnál. és most mondtam meg néktek, mielőtt meglenne: hogy a mikor majd meglesz, higgytétek. nem sokat beszélék már veletek, mert jön a világ fejedelme: és én bennem nincsen semmi; de, hogy megtudja a világ, hogy szeretem az atyát és úgy

cselekszem, a mint az én atyám parancsolta nékem: keljetek fel, menjünk el innen.

15

én vagyok az igazi szőlő, és az én atyám a szőlőműves. minden szőlővesszőt, a mely én bennem gyümölcsöt nem terem, lemetesz; mindazt pedig, a mely gyümölcsöt terem, megtisztítja, hogy több gyümölcsöt teremjen. ti már tiszták vagytok ama beszéd által, a melyet szóltam néktek. maradjatok én bennem és én is bennetek. miképen a szőlővessző nem teremhet gyümölcsöt magától, hanemha a szőlőtőkének marad; akképen ti sem, hanemha én bennem maradtok. én vagyok a szőlő, ti a szőlővesszők: a ki én bennem marad, én pedig ő benne, az terem sok gyümölcsöt: mert nálam nélkül semmit sem cselekedhettek. ha valaki nem marad én bennem, kivettetik, mint a szőlővessző, és megszarad; és egybe gyűjtik ezeket a tűzre vetik; és megégnek. ha én bennem maradtok, és az én beszédeim bennetek maradnak, kérjétek, a mit csak akartok, és meglesz az néktek. abban dicsőítetek meg az én atyám, hogy sok gyümölcsöt teremjétek; és legyetek nékem tanítványaim. a miképen az atya szeretett engem, én is úgy szerettelek titeket: maradjatok meg ebben az én szeretetemben. ha az én parancsolataimat megtartjátok, megmaradtok az én szeretetemben; a miképen én megtartottam az én atyámnak parancsolatait, és megmaradok az ő szeretetében. ezeket beszéltem néktek, hogy maradjon ti bennetek az én örömem és a ti örömeitek beteljenek. ez az én parancsolatom, hogy szeressétek egymást, a miképen én szerettelek titeket. nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja az ő barátaiért. ti az én barátaim vagytok, ha azokat cselekszitek, a miket én parancsolok néktek. nem mondalak többé titeket szolgálak; mert a szolga nem tudja, mit cselekszik az ő ura; titeket pedig barátainak monddotok; mert mindazt, a mit az én atyámtól hallottam, tudtul adtam néktek. nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket, és én rendellek titeket, hogy ti elmenjétek és gyümölcsöt teremjétek, és a ti gyümölcsötök megmaradjon; hogy akármit kértek az atyától az én nevemben, megadja néktek. ezeket parancsolom néktek, hogy egymást szeressétek. ha gyűlöl titeket a világ, tudjátok meg, hogy engem előbb gyűlölt ti nálatoknál. ha e világból volnátok, a világ szeretné azt, a mi az övé; de mivelhogy nem vagytok e világból, hanem én választottalak ki magamnak titeket e világból, azért gyűlöl titeket a világ. emlékeztetek meg ama beszédekről, a melyeket én mondtam néktek: nem nagyobb a szolga az ő uránál. ha engem üldöztek, titeket is üldöznek majd; ha az én beszédemet megtartották, a titeket is megtartják majd. de mindezt az én nevéért cselekszik veletek, mivelhogy nem ismerik azt, a ki küldött engem. ha nem jöttem volna és nem beszéltem volna nékik, nem volna bűnük: de most nincs mivel menteniök az ő bűnökét. a ki engem gyűlöl, gyűlöli az én atyámat is. ha ama cselekedeteket nem cselekedtem volna közöttük, a melyeket senki más nem cselekedett, nem volna

bűnük; de most láttak is, gyűlöltek is, mind engem, mind az én atyámat. de azért lőn így, hogy beteljesedjék a mondás, a mely megíratott az ő törvényökben: ok nélkül gyűlöltek engem. mikor pedig eljő majd a vígasztaló, a kit én küldök néktek az atyától, az igazságnak lelke, a ki az atyától származik, az tesz majd én rólam bizonyosságot. de ti is bizonyosságot tesztek; mert kezdettől fogva én velem vagytok.

16

ezeket beszéltem néktek, hogy meg ne botránkozzatok. a gyülekezetekből kirekesztenek titeket; sőt jón idő, hogy a ki öldöklő titeket, mind azt hiszi, hogy isteni tiszteletet cselekszik. és ezeket azért cselekszik veletek, mert nem ismerték meg az atyát, sem engem. ezeket pedig azért beszéltem néktek, hogy a mikor eljő az az idő, megemlékezzetek róluk, hogy én mondtam néktek. de ezeket kezdettől fogva nem mondtam néktek, mivelhogy veletek valék. most pedig elmegyek ahhoz, a ki küldött engem; és senki sem kérdezi tőlem közületek: hová mégy? hanem, mivelhogy ezeket beszéltem néktek, a szomorúság eltöltötte a szíveteket. de én az igazat mondom néktek: jobb néktek, hogy én elmenjek: mert ha el nem megyek, nem jő el hozzátok a vígasztaló: ha pedig elmegyek, elküldöm azt ti hozzátok. és az, mikor eljő, megfeddi a világot bűn, igazság és ítélet tekintetében: bűn tekintetében, hogy nem hisznek én bennem; és igazság tekintetében, hogy én az én atyámmal megyek, és többé nem láttok engem; ítélet tekintetében pedig, hogy e világnak fejedelme megítéltetett. még sok mondani valóm van hozzátok, de most el nem hordozhatjátok. de mikor eljő amaz, az igazságnak lelke, elvezérel majd titeket minden igazságra. mert nem ő magától szól, hanem azokat szólja, a miket hall, és a bekövetkezendőket megjelenti néktek. az engem dicsőít majd, mert az enyémből vesz, és megjeleníti néktek. mindaz, a mi az atyáé, az enyémmé: azért mondom, hogy az enyémből vesz, és megjeleníti néktek. egy kevés idő, és nem láttok engem; és ismét egy kevés idő, és megláttok majd engem: mert én az atyához megyek. mondanak azért az ő tanítványai közül egymásnak: mi az, a mit nekünk mond: egy kevés idő, és nem láttok engem; és ismét egy kevés idő, és megláttok majd engem; és: mert én az atyához megyek? mondanak azért: mi az a kevés idő, a miről szólsz? nem tudjuk, mit mond. megérté azért jézus, hogy őt akarnák megkérdezni, és monda nékik: arról tudakozzátok-e egymást, hogy azt mondom: egy kevés idő, és nem láttok engem; és ismét egy kevés idő, és megláttok majd engem? bizony, bizony mondom néktek, hogy sírtok és jajgatok ti, a világ pedig örül: ti szomorokodtok, hanem a ti szomorúságtok örömmé fordul. az asszony mikor szül, szomorúságban van, mert eljött az ő órája: de mikor megszüli az ő gyermekét, nem emlékezik többé a kínra az öröm miatt, hogy ember született e világra. ti is azért most ugyan szomorúságban vagytok, de ismét meglátlak majd titeket, és örülni fog a ti szívetek, és senki el nem veszi tőletek a ti örömeiteket. és azon a napon nem kérdeztek majd engem semmiről. bizony, bizony mondom néktek, hogy a

mit csak kérni fogtok az atyától az én nevemben, megadja néktek. mostanáig semmit sem kértetek az atyától az én nevemben: kérjétek és megkapjátok, hogy a ti örömetek teljes legyen. ezeket példázatokban mondtam néktek; de eljő az idő, mikor nem példázatokban beszéltek majd néktek, hanem nyíltan beszéltek néktek az atyáról. azon a napon az én nevemben kértek majd: és nem mondom néktek, hogy én kérni fogom az atyát ti éretteket; mert maga az atya szeret titeket, mivelhogy ti szeretettétek engem, és elhittétek, hogy én az istentől jöttem ki. kijöttem az atyától, és jöttem e világba: ismét elhagyom e világot, és elmegyek az atyához. mondának néki az ő tanítványai: imé, most nyíltan beszélsz és semmi példázatot nem mondasz. most tudjuk, hogy te mindent tudsz, és nincs szükség arra, hogy valaki téged megkérdezzon: erről hiszszük, hogy az istentől jöttél ki. felele nékik jézus: most hiszitek? imé eljő az óra, és immár eljött, hogy szétoszlatok kiki az óvéihez, és engem egyedül hagyjatok; de nem vagyok egyedül, mert az atya velem van. azért beszéltem ezeket néktek, hogy békességetek legyen én bennem. e világban nyomorúságtok leszén; de bízzatok: és meggyőztem a világot.

17

ezeket beszélte jézus; és felemelve szemeit az égére, és monda: atyám, eljött az óra; dicsőítsd meg a te fiadat, hogy a te fiad is dicsőítsen téged; a miként te hatalmat adtál néki minden testen, hogy örök életet adjon mindennek, a mit néki adtál. az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz istent, és a kit elküldtél, a jézus krisztust. én dicsőítetek téged e földön: elvégeztem a munkát, a melyet reám bíztl, hogy végezzem azt. és most te dicsőíts meg engem, atyám, te magadnál azzal a dicsőséggel, a melylyel bírtam te nálad a világ létele előtt. megjelentetted a te nevedet az embereknek, a kiket e világból nékem adtál: tiéd valának, és nékem adtad azokat, és a te beszédedet megtartották. most tudták meg, hogy mindaz te tőled van, a mit nékem adtál: mert ama beszédeket, a melyeket nékem adtál, ő nékik adtam; és ők befogadták, és igazán megismerték, hogy én tőled jöttem ki, és elhitték, hogy te küldtél engem. én ezekért könyörgök: nem a világért könyörgök, hanem azokért, a kiket nékem adtál, mert a tiéd. és az enyémek mind a tiéd, és a tiéd az enyémek: és megdicsőítottam ő bennök. és nem vagyok többé e világon, de ők a világon vannak, és pedig te hozzád megyek. szent atyám, tartsd meg őket a te nevedben, a kiket nékem adtál, hogy egyek legyenek, mint mi! mikor velők valék a világon, én megtartám őket a te nevedben; a kiket nékem adtál, megőrizém, és senki el nem vettett közülök, csak a veszedelemnek fia, hogy az írás beteljesüljön. most pedig te hozzád megyek; és ezeket beszélem a világon, hogy ők az én örömemet teljesen bírják ő magokban. én a te ígédet nékik adtam; és a világ gyűlölte őket, mivelhogy nem e világból valók, a mint hogy én sem e világból vagyok. nem azt kérem, hogy vedd ki őket e világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól. nem e világból valók, a mint hogy én sem e világból

vagyok. szenteld meg őket a te igazsággoddal: a te ígéd igazság. a miképen te küldtél engem e világra, úgy küldtem én is őket e világra; és én érettek oda szenteltem magamat, hogy ők is megszentelteké legyenek az igazságban. de nemcsak ő érettek könyörgök, hanem azokért is, a kik az ő beszédökre hisznek majd én bennem; hogy mindnyájan egyek legyenek; a mint te én bennem, atyám, és én te benned, hogy ők is egyek legyenek mi bennünk: hogy elhigye a világ, hogy te küldtél engem. és én azt a dicsőséget, a melyet nékem adtál, ő nékik adtam, hogy egyek legyenek, a miképen mi egy vagyunk: én ő bennök, és te én bennem: hogy tökéletesen egygyé legyenek, és hogy megismerje a világ, hogy te küldtél engem, és szeretted őket, a miként engem szeretted. atyám, a kiket nékem adtál, akarom, hogy a hol én vagyok, azok is én velem legyenek; hogy megláthassák az én dicsőségemet, a melyet nékem adtál: mert szeretted engem e világ alapjának felvettése előtt. igazságos atyám! és e világ nem ismert téged, de én ismertelek téged; és ezek megismerik, hogy te küldtél engem; és megismertettem ő velők a te nevedet, és megismertetem; hogy az a szeretet legyen ő bennök, a melylyel engem szeretted, és én is ő bennök legyek.

18

mikor ezeket mondta vala jézus, kiméne az ő tanítványaival együtt túl a kedron pataknak, a hol egy kert vala, a melybe bemenének ő és az ő tanítványai. ismeré pedig azt a helyet júdas is, a ki őt elárulja vala; mivelhogy gyakorta ott gyűlt egybe jézus az ő tanítványaival. júdas azért magához vevén a katonai csapatot, és a papi fejedelmektől és a farizeusoktól szolgálkat, oda méne fáklyákkal, lámpásokkal és fegyverekkel. jézus azért tudván mindazt, a mi reá következődő vala, előre méne, és monda azoknak: kit kerestek? felelének néki: a názáreti jézust. monda nékik jézus: én vagyok. ott állt pedig ő velők júdas is, a ki elárulta őt. mikor azért azt mondá nékik, hogy: én vagyok; hátra vonulának és földre esének. ismét megkérdező azért őket: kit kerestek? és azok mondának: a názáreti jézust. felele jézus: mondtam néktek, hogy én vagyok az. azért, ha engem kerestek, ezeket bocsássátok el; hogy beteljesüljön a beszéd, a melyet mondott: azok közül, a kiket nékem adtál, senkit sem vesztettem el. simon péter pedig, a kinek szabályja vala, kirántá azt, és megüté a főpap szolgáját, és levágá annak jobb fülét. a szolga neve pedig málkus vala. monda azért jézus péternek: tedd hüvelyébe a te szabályadat; avagy nem kell-e kiinnom a pohárt, a melyet az atya adott nékem? a csapat azért és az ezredes és a zsidók szolgál megfogák jézust, és megkötözik őt, és vivé őt először annáshoz; mert ipa vala ez kajafásnak, a ki abban az esztendőben főpap vala. kajafás pedig az vala, a ki tanácsolta vala a zsidóknak, hogy jobb, hogy egy ember vesszen el a népért. simon péter pedig, és egy másik tanítvány követi vala jézust. ez a tanítvány pedig ismerős vala a főpappal, és beméne jézussal együtt a főpap udvarába, péter pedig kívül áll vala az ajtónál. kiméne azért ama másik tanítvány, a ki a főpappal ismerős vala, és szóla az ajtóőröznek, és be-

vivé pétert. szóla azért péterhez az ajtóörző leány: nemde, te is ez ember tanítványai közül való vagy? monda ő: nem vagyok. a szolgák pedig és a poroszlok ott állnak vala, szítván a tüzet, mivelhogy hűvös vala, és melegszenek vala. ott áll vala pedig péter is ő velök együtt, és melegszik vala. a főpap azért kérdezé jézust az ő tanítványai felől, és az ő tudománya felől. felele néki jézus: én nyilván szólottam a világnak, én mindenkor tanítottam a zsinagógában és a templomban, a hol a zsidók mindenünnen összegyűlekeznek; és titkon semmit sem szólottam. mit kérsz engem? kérdezd azokat, a kik hallották, mit szoltam nékik: imé ők tudják, a miket nékik szólottam. mikor pedig ő ezeket mondja vala, egy a poroszlok közül, a ki ott áll vala, arczul üté jézust, mondván: így felesz-e a főpapnak? felele néki jézus: ha gonoszul szoltam, tégy bizonysgót a gonoszságról; ha pedig jól, miért versz engem. elküldé őt annás megköltőze kaja-fáshoz, a főpaphoz. simon péter pedig ott áll vala és melegszik vala. mondanak azért néki: nemde, te is ennek a tanítványai közül való vagy? megtagadá ő, és monda: nem vagyok. monda egy a főpap szolgái közül, rokona annak, a kinek a fülét péter levágta: nem láttalak-e én téged ő vele együtt a kertben? ismét megtagadá azért péter; és a kakas azonnal megszólala. vivék azért jézust kaja-fástól a törvényházba. vala pedig reggel. és ők nem menének be a törvényházba, hogy meg ne fertőztessenek, hanem hogy megehessék a husvétibárányt. kiméne azért pilátus ő hozzájok, és monda: micsoda vádat hoztok fel ez ember ellen? felelének és mondanak néki: ha gonosztevő nem volna ez, nem adtuk volna őt a te kezébe. monda azért nékik pilátus: vigyétek el őt ti, és ítéljétek meg őt a ti törvényeitek szerint. mondanak azért néki a zsidók: nékünk senkit sem szabad megölnünk; hogy beteljesedjék a jézus szava, a melyet monda, a mikor jelenti vala, hogy milyen halállal kell majd meghalnia. ismét beméne azért pilátus a törvényházba, és szólítja vala jézust, és monda néki: te vagy a zsidók királya? felele néki jézus: magadtól mondog-e te ezt, vagy mások beszélték néked én felőlem? felele pilátus: avagy zsidó vagyok-e én? a te néped és a papifejedelmek adtak téged az én kezembe: mit cselekedtél? felele jázus: az én országom nem e világból való. ha e világból való volna az én országom, az én szolgáim vitékedenének, hogy át ne adassam a zsidóknak. ámde az én országom nem innen való. monda azért néki pilátus: király vagy-e hát te csakugyan? felele jézus: te mondog, hogy én király vagyok. én azért születtem, és azért jöttem e világra, hogy bizonysgót tegyek az igazságról. mindaz, a ki az igazságból való, hallgat az én szómra. monda néki pilátus: micsoda az igazság? és a mint ezt monda, újra kiméne a zsidókhoz, és monda nékik: én nem találok benne semmi bűnt. szokás pedig az nálatok, hogy elbocsássak néktek egyet a husvétünnepen: akarjátok-e azért, hogy elbocsássam néktek a zsidók királyát? kiáltának azért viszont mindnyájan, mondván: nem ezt, hanem barabbást. ez a barabbás pedig tolvaj vala.

akkor azért előfogá pilátus jézust, és megostoroztatá. és a vitézek tövisből koronát fonván, a fejére tevék, és bíbor köntöst adának reá, és mondanak: üdvöz légy zsidók királya! és arczul csapdossák vala őt. majd ismét kiméne pilátus, és monda nékik: imé kihozom őt néktek, hogy értsétek meg, hogy nem találok benne semmi bűnt. kiméne azért jézus a töviskoronát és a bíbor köntöst viselve. és monda nékik pilátus: ímhol az ember! mikor azért látják vala őt a papifejedelmek és a szolgák, kiáltoznak, mondván: feszítsd meg, feszítsd meg! monda nékik pilátus: vigyétek el őt ti és feszítsétek meg, mert én nem találok bűnt ő benne. felelének néki a zsidók: nékünk törvényünk van, és a mi törvényünk szerint meg kell halnia, mivelhogy isten fiává tette magát. mikor pedig ezt a beszédet hallotta pilátus, még inkább megrémül vala; és ismét beméne a törvényházba, és szóla jézusnak: honnét való vagy te? de jézus nem felelt néki. monda azért néki pilátus: nékem nem szőlsz-e? nem tudod-e hogy hatalmam van arra, hogy megfeszítselek, és hatalmam van arra, hogy szabadon bocsátsalak? felele jézus: semmi hatalmad sem volna rajtam, ha felülről nem adatott volna néked: nagyobb bűne van azért annak, a ki a te kezébe adott engem. ettől fogva igyekszik vala pilátus őt szabadon bocsátani; de a zsidók kiáltoznak, mondván: ha ezt szabadon bocsátod, nem vagy a császár barátja; valaki magát királylyá teszi, ellene mond a császárnak! pilátus azért, a mikor hallja vala e beszédet, kihozá jézust, és üle a törvénytevő székbe azon a helyen, a melyet köpadolatnak hívták, zsidóul pedig gabbathának. vala pedig a husvét péntekje; és mintegy hat óra. és monda a zsidóknak: ímhol a ti királyotok! azok pedig kiáltoznak vala: vidd el, vidd el, feszítsd meg őt! monda nékik pilátus: a ti királyotokat feszítem meg? felelének a papifejedelmek: nem királyunk van, hanem császáruk! akkor azért nékik adá őt, hogy megfeszíttessék. átvevék azért jézust és elvívék. és emelvén az ő keresztfáját, méne az úgynevezett koponya helyére, a melyet héberül golgothának hívnak: a hol megfeszíték őt, és ő vele más kétőt, egyfelől, és másfelől, középen pedig jézust. pilátus pedig címet is írá, és feltevé a keresztfára. ez vala pedig az írás: a názareti jézus, a zsidók királya. sokan olvasák azért e címet a zsidók közül; mivelhogy közel vala a városhoz az a hely, a hol jézus megfeszített vala: és héberül, görögül és latinul vala az írva. mondanak azért pilátusnak a zsidók papifejedelmei: ne írd: a zsidók királya: hanem hogy ő mondogta: a zsidók királya vagyok. felele pilátus: a mit megírtam, a vitézek azért, mikor megfeszítették jézust, vevék az ő ruháit, és négy részre oszták, egy részt mindenik vitéznek, és a köntösét. a köntös pedig varrástalan vala, felülről mindvégig szövött. mondanak azért egymásnak: ezt ne hasogassuk el, hanem vessünk sorsot reá, kié legyen. hogy beteljesedjék az írás, a mely ezt mondja: megosztotk ruháimon, és a köntösömrre sorsot vetettek. a vitézek tehát ezeket művelék. a jézus keresztje alatt pedig ott állottak vala az ő anyja, és az ő anyjának nőtestvére; mária, a kleopás felesége, és mária mag-

daléna. jézus azért, mikor látja vala, hogy ott áll az ő anyja és az a tanítvány, a kit szeret vala, monda az ő anyjának: asszony, ímhol a te fiad! azután monda a tanítványnak: ímhol a te anyád! és ettől az órától magához fogadá azt az a tanítvány. ezután tudván jézus, hogy immár minden elvégeztetett, hogy beteljesedjék az írás, monda: szomjúhozom. vala pedig ott egy eczettel teli edény. azok azért szivacsot töltvén meg eczettel, és izsópra tévén azt, oda vivék az ő száájához. mikor azért elvette jézus az eczetet, monda: elvégeztetett! és lehajtván fejét, kibocsátá lelkét. a zsidók pedig, hogy a testek szombaton át a kereszt-fán ne maradjanak, miután péntek vala, (mert annak a szombatnak napja nagy nap vala) kérék pilátust, hogy törjék meg azoknak lábszárait és vegyék le őket. eljövénék azért a vitézek, és megtörék az elsőnek lábszárait és a másikat is, a ki ő vele együtt feszítettet meg; mikor pedig jézushoz érénék és látják vala, hogy ő már halott, nem törék meg az ő lábszárait; hanem egy a vitézek közül dárdával dőfé meg az ő oldalát, és azonnal vér és víz jöve ki abból. és a ki látta, bizonyosságot tett, és igaz az ő tanúbizonyossága; és az tudja, hogy ő igazat mond, hogy ti is higgyetek. mert azért lettek ezek, hogy beteljesedjék az írás: az ő csonjtja meg ne törettessek. másutt ismét így szól az írás: néznek majd arra, a kit által-szegeztek. ezek után pedig kéré pilátust az arimathiai józsef (a ki a jézus tanítványa vala, de csak titokban, a zsidóktól való félelem miatt), hogy levehesse a jézus testét, és megengedé pilátus. elméne azért és levevé a jézus testét. eljőve pedig nikodémus is (a ki éjszaka ment vala először jézushoz), hozván mirhából és áloéból való kenetet, mintegy száz fontot. vevék azért a jézus testét, és begöngyölgeték az lepedőkbe illatos szerekkel együtt, a mint a zsidóknál szokás temetni. azon a helyen pedig, a hol megfeszítették, vala egy kert, és a kertben egy új sír, a melybe még senki sem helyeztetett vala. a zsidók péntekje miatt azért, mivelhogy az a sír közel vala, abba helyezteték jézust.

20

a hétnek első napján pedig jó reggel, a mikor még sötétes vala, oda futa azért és méne simon péterhez és ama másik tanítványhoz, a kit jézus szeret vala, és monda nékik: elvitték az urat a sírból, és nem tudjuk, hová tették őt. kiméne azért péter és a másik tanítvány, és menének a sírhoz. egyutt futnak vala pedig mindketten: de ama másik tanítvány hamar megelőzőé pétért, és előbb juta a sírhoz; és lehajolván, látá, hogy ott vannak a lepedők; mindazáltal nem megy vala be. megjöve azután simon péter is nyomban utána, és beméne a sírba: és látá, hogy a lepedők ott vannak. és a keszkenő, a mely az ő fején volt, nem együtt van a lepedőkkel, hanem külön összegöngyölítve egy helyen. akkor aztán beméne a másik tanítvány is, a ki először jutott a sírhoz, és lát és hisz vala. mert nem tudják vala még az írást, hogy fel kell támadnia a halálból. visszamenének azért a tanítványok az övéikhez. mária pedig künn áll vala a sírnál sírva. a míg azonban síránkozék, behajol vala a sírba; és látá két angyalt fehér ruhában

ülni, egyiket fejtől, másikat lábtól, a hol a jézus teste fektűd vala. és mondának azok néki: asszony mit sírsz? monda nékik: mert elvitték az én uramat, és nem tudom, hova tették őt. és mikor ezeket mondotta, hátra fordula, és látá jézust ott állani, és nem tudja vala, hogy jézus az. monda néki jézus: asszony, mit sírsz? kit keresesz? az pedig azt gondolván, hogy a kertész az, monda néki: uram, ha te vitted el őt, mondd meg nekém, hová tetted őt, és én elviszem őt. monda néki jézus: mária! az megfordulván, monda néki: rabbóni! a mi azt teszi: mester! monda néki jézus: ne illess engem; mert nem mentem még fel az én atyámhoz; hanem menj az én atyámfiaihoz és mondd nékik: felmegyek az én atyámhoz és a ti atyátokhoz, és az én istenemhez, és a ti istenetekhez. elméne mária magdaléna, hirdetvén a tanítványoknak, hogy látta az urat, és hogy ezeket mondotta néki. mikor azért estve vala, azon a napon, a hétnek első napján, és mikor az ajtók zárva valának, a hol egybegyűltek vala a tanítványok, a zsidóktól való félelem miatt, eljőve jézus és megállá középen, és monda nékik: békesség néktek! és ezt mondván, megmutatá nékik a kezeit és az oldalát. örvendezének azért a tanítványok, hogy látják vala az urat. ismét monda azért nékik jézus: békesség néktek! a miként engem küldött vala az atya, én is akképen küldelek titeket. és mikor ezt mondta, rájuk lehelle, és monda nékik: vegyetek szent lelket: a kiknek bűneit megbocsátjátok, megbocsáttnak azoknak; a kikéit megtartjátok, megtartatnak. tamás pedig, egy a tizenkettő közül, a kit kettősnek hívtak, nem vala ő velők, a mikor eljött vala jézus. mondának azért néki a többi tanítványok: láttuk az urat. ő pedig monda nékik: ha nem látom az ő kezeit a szegek helyeit, és be nem bocsátom ujjaimat a szegek helyébe, és az én kezemet be nem bocsátom az ő oldalába, semmiképen el nem hiszem. és nyolcz nap múlva ismét ben valának az ő tanítványai, tamás is ő velők. noha az ajtó zárva vala, beméne jézus, és megállá a középen és monda: békesség néktek! azután monda tamásnak: hozd ide a te ujjadat és nézd meg az én kezeimet; és hozd ide a te kezedet, és bocsásd az én oldalamba: és ne légy hitetlen, hanem hívő. és felele tamás és monda néki: én uram és én istenem! monda néki jézus: mivelhogy láttál engem, tamás, hittél: boldogok, a kik nem látnak és hisznek. sok más jelt is művelt ugyan jézus az ő tanítványai előtt, a melyek nincsenek megírva ebben a könyvben; ezek pedig azért íratnak meg, hogy higgyétek, hogy jézus a krisztus, az istenek fia, és hogy ezt hívén, életetek legyen az ő nevében.

21

ezek után ismét megjelentette magát jézus a tanítványoknak a tibériás tengerénél; megjelentette pedig ekképen: együtt valának simon péter, és tamás, a kit kettősnek hívtak, és náthanél, a galileai kánából való, és a zebedeus fiai, és más kettő is az ő tanítványai közül. monda nékik simon péter: elmegyek halászni. mondának néki: elmegyünk mi is te veled. elmenének és azonnal a hajóba szállának; és azon az éjszakán nem fogtak semmit. mikor pedig immár reggeledék, megállá jézus a parton; a

tanítványok azonban nem ismerék meg, hogy jézus van ott. monda azért néki jézus: fiaim! van-e valami ennivalótok? felelének néki: nincsen! ő pedig mondá nékik: vessétek a hálót a hajónak jobb oldala felől, és találtok. oda veték azért, és kivonni már nem bírták azt a halaknak sokasága miatt. szóla azért az a tanítvány, a kit jézus szeret vala, péternek: az úr van ott! simon péter azért, a mikor hallja vala, hogy ott van az úr, magára vevé az ingét (mert mezítelen vala), és beveté magát a tengerbe. a többi tanítványok pedig a hajón menének (mert nem messze valának a parttól, hanem mintegy kétszáz singnyire), és vonsszák vala a hálót a halakkal. mikor azért a partra szállának, látják, hogy parázs van ott, és azon felül hal és kenyér. monda nékik jézus: hozzatok a halakból, a melyeket most fogtatok. felszálla simon péter, és kivoná a hálót a partra, a mely tele volt nagy halakkal, százötvenhárommal; és noha ennyi vala, nem szakadozik vala a háló. monda nékik jézus: jertek, ebédeljete. a tanítványok közül pedig senki sem meri vala tőle megkérdezni: ki vagy te? mivelhogy tudják vala, hogy az úr ő. oda méne azért jézus, és vevé a kenyeret és adá nékik, és hasonlóképen a halat is. ezzel már harmadszor jelent meg jézus az ő tanítványainak, minekutána feltámadt a halálból. mikor aztán megebédelének, monda jézus simon péternek: simon, jónának fia: jobban szeretsz-e engem ezeknél? monda néki: igen, uram; te tudod, hogy szeretlek téged! monda néki: legeltesd az én bárányaimat! monda néki ismét másodszor is simon, jónának fia, szeretsz-e engem? monda néki: igen, uram; te tudod, hogy én szeretlek téged. monda néki: őrizd az én juhaimat! monda néki harmadszor is: simon, jónának fia, szeretsz-e engem? megszomorodék péter, hogy harmadszor is mondotta vala néki: szeretsz-e engem? és monda néki: uram, te mindent tudsz; te tudod, hogy én szeretlek téged. monda néki jézus: legeltesd az én juhaimat! bizony, bizony mondom néked, a mikor ifjabb valál, felövezéd magadat, és oda mégy vala, a hova akarád; mikor pedig megöregszel, kinyújtod a te kezedet és más övez fel téged, és oda visz, a hová nem akarod. ezt pedig azért mondá, hogy jelentse, milyen halállal dicsőíti majd meg az istent. és ezt mondván, szóla néki: kövess engem! péter pedig megfordulván, látja, hogy követi az a tanítvány, a kit szeret vala jézus, a ki nyugodott is ama vacsora közben az ő kebelén és mondá: uram! ki az, a ki elárul téged? ezt látván péter, monda jézusnak: uram, ez pedig mint lészen? monda néki jézus: ha akarom, hogy ő megmaradjon, a míg eljövök, mi közöd hozzá? te kövess engem! kiméne azért e beszéd az atyafiak közé, hogy az a tanítvány nem hal meg: pedig jézus nem mondta néki, hogy nem hal meg; hanem: ha akarom, hogy ez megmaradjon, a míg eljövök, mi közöd hozzá? ez az a tanítvány, a ki bizonyosságot tesz ezekről, és a ki megírta ezeket, és tudjuk, hogy az ő bizonyágtétele igaz. de van sok egyéb is, a miket jézus cselekedett vala, a melyek, ha egyenként megíratnának, azt vélem, hogy maga a világ sem foghatná be a könyveket, a melyeket írának. ámen.

jézus krisztus kijelentése, a melyet adott néki az isten, hogy megmutassa az ő szolgáinak, a miknek meg kell lenniök hamar: ő pedig elküldvén azt az ő angyala által, megjelenté az ő szolgájának jánosnak, a ki bizonyosságot tett az isten beszédéről és jézus krisztus bizonyosságtételéről, mindenről, a mit látott. boldog, a ki olvassa, és a kik hallgatják e prófétaúrnak beszédeit, és megtartják azokat, a melyek megíratk az abban; mert az idő közel van. jános a hét gyülekezetnek, a mely ázsiában van: kegyelem néktek és békség attól, a ki van, a ki vala és a ki eljövendő; és a hét lélektől, a mely az ő királyisága előtt van, és a jézus krisztustól, a ki a hű tanúbizonyosság, a halottak közül az elsőszülött, és a föld királyainak fejedelme. annak, a ki minket szeretett, és megmosott bennünket a mi bűneinkből az ő vére által, és tett minket királyokká és papokká az ő istenének és atyjának: annak dicsőség és hatalom mind örökkön örökké! ámen. ímé eljő a felhőkkel; és minden szem meglátja őt, még a kik őt által szegezték is; és siratja őt a földnek minden nemzetsége. úgy van. ámen. én vagyok az alfa és az omega, kezdet és vég, ezt mondja az úr, a ki van és a ki vala és a ki eljövendő, a mindenható. én jános, a ki néktek atyátokfia is vagyok, társatok is a jézus krisztus szenvedésében és királyságában és türesében, a szigeten valék, a mely páthmósnak neveztetik, az isten beszédéért és a jézus krisztus bizonyosságtételéért. lélekben valék ott az úrnak napján, és hallék hátam megett nagy szót, mint egy trombitáét, a mely ezt mondja vala: én vagyok az alfa és az omega, az első és utolsó; és: a mit látsz, ird meg könyvben, és küldd el a hét gyülekezetnek, a mely ázsiában van, efézusban, smírnában, pergámumban, thiatirában, sárdisban, filadelfiában és laodiceában. megfordulék azért, hogy lássam a szót, a mely velem beszéle; megfordulván pedig, láték hét arany gyertyatartót; és a hét gyertyatartó között hasonlót az ember fiához, bokaig erő ruhába öltözve, és mellénél aranyövvel körülövezve. az ő feje pedig és a haja fehér vala, mint a fehér gyapjú, mint a hó; és a szemei olyanok, mint a tűzláng; és a lábai hasonlók valának az izzó fényű érczhez, mintha kemenczében tüzesedtek volna meg; a szava pedig olyan, mint a sok vizek zúgása. vala pedig a jobb kezében hét csillag; és a szájából kétélű éles kard jő vala ki; és az ő orcája, mint a nap a mikor fénylik az ő erejében. mikor pedig láttam őt, leesém az ő lábaihoz, mint egy holt. és réám veté az ő jobbkezét, mondván nékem: ne félj; én vagyok az első és az utolsó, és az élő; pedig halott valék, és ímé élek örökkön örökké ámen, és nálam vannak a pokolnak és a halálnak kulcsai. ird meg, a miket láttál és a mik vannak és a mik ezek után lesznek: a hét csillag titkát, a melyet láttál az én jobb kezemben, és a hét arany gyertyatartót. a hét csillag a hét gyülekezet angyala, és a mely hét gyertyatartó láttál, az hét gyülekezet.

az efézusbeli gyülekezet angyalának ird meg: ezeket mondja az, a ki az ő jobbkezében tartja a hét csillagot,

a ki jár a hét arany gyertyatartó között: tudom a te dolgaiddat, és a te fáradságodat és türesedet, és hogy a gonoszokat nem szenvedheted, és megkísértetted azokat, a kik apostoloknak mondják magokat, holott nem azok, és hazugoknak találtad őket; és terhet viseltél, és békétűró vagy, és az én nevemért fáradoztál és nem fáradtál el. de az a mondomás ellened, hogy az első szeretettedet elhagytad. emlékezzél meg azért honnét estél ki, és térj meg, és az előbbi cselekedeteket cselekedd; ha pedig nem, hamar eljövök ellened, és a te gyertyatartódat kimozdítom helyéből, ha meg nem térsz. de az megvan benned, hogy a nikolaiták cselekedeteit gyűlölöd, a melyeket én is gyűlölök. a kinek van füle, hallja, mit mond a lélek a gyülekezeteknek. a győzedelmesnek enni adok az élet fájáról, a mely az isten paradicsomának közepete van. a smírnabeli gyülekezet angyalának pedig ird meg: ezt mondja az első és utolsó, a ki halott vala és él: tudom a te dolgaiddat és nyomorúságodat és szegénységedet (de gazdag vagy), és azoknak káromkodását, a kik azt mondják, hogy ők zsidók, és nem azok, hanem a sátn zsinagógája. semmit ne félj azoktól, a miket szenedned kell: ímé a sátn egynehányat ti közületek a tömlöczbe fog vetni, hogy megpróbáltassatok; és lesz tíz napig való nyomorúságotok. légy hív mind halálig, és néked adom az életnek koronáját. a kinek van füle, hallja, mit mond a lélek a gyülekezeteknek. a ki győz, annak nem árt a második halál. a pergámumbeli gyülekezet angyalának ird meg: ezt mondja az, a kinél a kétélű éles kard van: tudom a te dolgaiddat, és hogy hol lakol, a hol a sátn királyiszéke van; és az én nevemet megtartod, és az én hitemet nem tagadtad meg antipásznak, az én hű bizonyágomnak napjaiban sem, a ki megöleték nálatok, a hol a sátn lakik. de van valami kevés panaszkodás ellened, mert vannak ott nálad, a kik a bálám tanítását tartják, a ki bálákat tanítottak, hogy vessen botránykövet az izráel fiai elé, hogy egyenek a bálványáldozatokból, és paráználkodjanak. így vannak nálad is, a kik a nikolaiták tanítását tartják, a mit gyűlölök. térj meg: ha pedig nem, ellened megyek hamar, és vívok azok ellen számnak kardjával. a kinek van füle hallja, mit mond a lélek a gyülekezeteknek. a győzedelmesnek enni adok az elrejtett mannából, és adok annak fehér kövecskét, és a kövecskén írt övét, a melyet senki nem tud, csak az, a ki kapja. a thiatirabeli gyülekezet angyalának pedig ird meg: ezt mondja az isten fia, a kinek szemei olyanok, mint a tűzláng, és a kinek lábai hasonlóak az izzó fényű érczhez: tudom a te dolgaiddat, és szeretetedet, szolgálatodat, és hitedet és türesedet, és hogy a te utolsó cselekedeteid többek az elsőknél. de van valami kevés panaszkodás ellened, mert megengeded amaz asszonynak, jézabelnek, a ki magát prófétaúrnak mondja, hogy tanítson és elhitesse az én szolgáimat, hogy paráználkodjanak és a bálványáldozatokból egyenek. adtam néki időt is, hogy megtérjen az ő paráználkodásából; és nem tért meg. ímé én ágyba vetem őt, és azokat, a kik vele paráználkodnak, nagy nyomorúságba, ha meg nem térnek az ő cselekedeteikből. és az ő fiait megölmöm halállal; és megtudják a gyülekezetek mind, hogy én vagyok a vesék és szívek vizsgálója; és mindeniteknek megfizetek

a ti cselekedeteitek szerint. néktek pedig azt mondom és mind a többi thiatirabelieknek is, a kiknél nincsen e tudomány, és a kik nem ismerik a sátán mélységeit, a mint ők nevezik: nem vetek reátok más terhet, hanem a mi nálatok van, azt tartásotok meg addig, míg eljövök. és a ki győz, és a ki mindvégig megőrzi az én cselekedeteimet, annak hatalmat adok a pogányokon; és uralkodik rajtuk vasvesszővel, mint a fazekas edényei szétfőrtetnek; a miképen én is vettem az én atyámtól: és adom annak a hajnalcsillagot. a kinek van füle, hallja, mit mond a lélek a gyülekezeteknek.

3

a sárdisbeli gyülekezet angyalának is írđ meg: ezt mondja az, a kinél van az isteni hét lélek és a hét csillag: tudom a te dolgaidd, hogy az a neved, hogy élsz, és halott vagy. vigyázz, és erősítsd meg a többieket, a kik haló félben vannak; mert nem találtam a te cselekedeteidet isten előtt teljeseeknek. megemlékezzél azért, hogyan vetted és hallottad; és tartsd meg, és térj meg. hogyha tehát nem vigyázol, elmegyek hozzád, mint a tolvaj, és nem tudod, mely órában megyek hozzád. de van sárdisban egy kevés neved, azoké a kik nem fertőztették meg a ruháikat: és fehérben fognak velem járni; mert méltók arra. a ki győz, az fehér ruhákba öltözik; és nem törölöm ki annak nevét az élet könyvéből, és vallást teszek annak nevére az én atyám előtt és az ő angyalai előtt. a kinek van füle, hallja, mit mond a lélek a gyülekezeteknek. a filadelfiabeli gyülekezet angyalának is írđ meg: ezt mondja a szent, az igaz, a kinél a dávid kulcsa van, a ki megnyitja és senki be nem zárja, és bezárja és senki meg nem nyitja: tudom a te dolgaidd (ímé adtam elődbe egy nyitott ajtót, a melyet senki be nem zárhat), hogy kevés erőd van, és megtartottad az én beszédemet, és nem tagadtad meg az én nevemet. ímé én adok a sátán zsinagógájából, azok közül, a kik zsidóknak mondják magukat és nem azok, hanem hazudnak; ímé azt mivelem, hogy azok eljöjjenek és leboruljanak a te lábaid előtt, és megtudják, hogy én szerettelek téged. mivel megtartottad az én békétűrésre intő beszédemet, én is megtartalak téged a megpróbáltatás idején, a mely az egész világra eljő, hogy megpróbálja e föld lakosait. ímé eljövök hamar: tartsd meg a mi nálad van, hogy senki el ne vegye a te koronádat. a ki győz, oszlopok tesztem azt az én istenemnek templomában, és többé onnét ki nem jő; és felirom ő reá az én istenemnek nevét, és az én istenem városának nevét, az új jeruzsálemét, a mely az égből száll alá az én istenemtől, és az én új nevemet. a kinek van füle, hallja, mit mond a lélek a gyülekezeteknek. a laodiceabeli gyülekezet angyalának is írđ meg: ezt mondja az ámen, a hű és igaz bizonyosság, az isten teremtésének kezdete: tudom a te dolgaidd, hogy te sem hideg nem vagy, sem hűv; vajha hideg volnál, vagy hűv. így mivel lágy meleg vagy, sem hideg, sem hűv, kivetlek téged az én számból. mivel ezt mondod: gazdag vagyok, és meggazdagodtam és semmire nincs szükségem; és nem tudod, hogy te vagy a nyomorult és a nyavalyás és szegény és vak és mezíten: azt tanácslom néked, hogy végy tölem

tűzben megpróbált aranyat, hogy gazdaggá légy; és fehér ruhákat, hogy öltözeted legyen, és ne láttassék ki a te mezítelenségednek rűtsága; és szemgyógyító írral kend meg a te szemeidet, hogy láss. a kiket én szeretek, megfeddem és megfenyítem: légy buzgóságos azért, és térj meg. ímé az ajtó előtt állók és zörgetek; ha valaki meghallja az én szómat és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok, és ő én velem. a ki győz, megadom annak, hogy az én királyiszékembe üljön velem, a mint én is győztem és ültem az én atyámmal az ő királyiszkében. a kinek van füle, hallja, mit mond a lélek a gyülekezeteknek.

4

ezek után látám, és ímé egy megnyílt ajtó vala a mennyben, és az első szó, a melyet mint egy velem beszélő trombitának szavát hallék, ezt mondja vala: jöjj fel ide, és megmutatom néked, a miknek meg kell lenni ezután. és azonnal elragadtatám lélekben: és ímé egy királyiszk vala letéve a mennyben, és üle valaki a királyiszkben; és a ki üle, tekintetére nézve hasonló vala a jáspis és sárdius köhöz; és a királyiszk körül szivárvány vala, látszatra smaragdhoz hasonló. és a királyiszk körül huszonnégy királyiszk vala; és a királyiszkekben látam ülni a huszonnégy vénet fehér ruhákba öltözve: és a fejükön arany koronák valának. a királyiszkéből pedig villámlások és mennydörgések és szótartók jönek vala ki. és hét tűzlámpás ég vala a királyiszk előtt, a mely az istennek hét lelke; és a királyiszk előtt üvegenger vala, hasonló a kristályhoz: és a királyiszk közepette és a királyiszk körül négy lelkes állat, szemekkel teljesekek elől és hátul. és az első lelkes állat hasonló vala az oroszlánhoz, és a második lelkes állat hasonló a borjúhoz, és a harmadik lelkes állatnak olyan arca vala, mint egy embernek, és a negyedik lelkes állat hasonló vala a repülő sashoz. és a négy lelkes állat, a melyek közül mindeniknek hat-hat szárnya vala, köröskörül és belül teljes vala szemekkel; és meg nem szűnik vala nappal és éjjel ezt mondani: szent, szent, szent az úr, a mindenható isten, a ki vala és a ki van és a ki eljövendő, és mikor a lelkes állatok dicsőséget, tisztességet és hálát adnak annak, a ki a királyiszkben ül, annak, a ki örökkön örökké él, leesik a huszonnégy vén az előtt, a ki a királyiszkben ül, és imádja azt, a ki örökkön örökké él, és az ő koronát a királyiszk el teszi, mondván: méltó vagy uralom, hogy végy dicsőséget és tisztességet és erőt; mert te teremtetted mindent, és a te akaratodért vannak és teremtettek.

5

és láték annak jobbkezeiben, a ki a királyiszkben üle, egy könyvet, a mely be volt írva belől és hátul, és le volt pecsételve hét pecséttel. és láték egy erős angyalt, a ki nagy szóval kiálta: ki volna méltó arra, hogy felnyissa a könyvet, és felbontsa annak pecségeit? és senki, sem mennyen, sem földön, sem föld alatt, nem tudta a könyvet felnyitni, sem ránézni. én azért igen sírok vala, hogy senki nem találtaék méltónak a

könyv felnyitására és elolvasására, a ránézésre sem: és egy a vének közül monda nékem: ne sírj: ímé győzött a júda nemzetségéből való oroszlán, dávid gyökere, hogy felnyissa a könyvet és felbontsa annak hét pecsétét. és láték a királyiszek és a négy lelkes állat között és a vének között egy bárány állani, mint egy megelőttet, hét szarva és hét szeme vala, a mi az istennek hét lelke, a mely elküldetett az egész földre. és eljőve és elvéve a könyvet a királyiszekben ülőnek jobbjából. és mikor elvéve a könyvet, a négy lelkes állat és a huszonnégy vén leborula a bárány előtt, mindeniknél hárfák és aranypoharak lévén, jóillatokkal tele, a mik a szentek imádságai. és éneklének új éneket, mondván: méltó vagy, hogy elvedd a könyvet és megnyisd annak pecsétét: mert megelőttél, és megváltottál minket istennek a te véred által, minden ágazatból és nyelvből és népből és nemzetből, és tétél minket a mi istenünknek királyokká és papokká; és uralkodunk a földön. és látám, és hallám a királyiszek, a lelkes állatok, és a vének körül sok angyalnak szavát; és az ő számuk tízezerszer tízezer és ezerszer ezer vala; nagy szóval ezt mondván: méltó a megöletett bárány, hogy vegyen erőt és gazdagságot és bölcseséget és hatalmasságot és tisztességet és dicsőséget és áldást. sőt hallám, hogy minden teremtetett állat, a mely van a mennyben és a földön, és a föld alatt és a tengerben, és minden, a mi ezekben van, ezt mondja vala: a királyiszekben ülőnek és a báránynak áldás és tisztesség és dicsőség és hatalom örökkön örökké. és a négy lelkes állat monda: ámen. és a huszonnégy vén leborult és imádá az örökkön örökké élő.

6

és látám, mikor a bárány a pecsétekből egyet felnyitott, és hallám, hogy a négy lelkes állat közül egy monda, mintegy mennydörgésnek szavával: jöjj és lásd. és látám, és ímé egy fehér ló, és a rajta ülőnél íjj vala; és adaték néki korona; és kijöve győzve, és hogy győzzön. és mikor a második pecsétet felnyitotta, hallám, hogy a második lelkes állat ezt mondá: jöjj és lásd. és előjőve egy másik, veres ló, és a ki azon üle, megadaték annak, hogy a békességet elvegye a földről, és hogy az emberek egymást öljék; és adaték annak egy nagy kard. és mikor felnyitotta a harmadik pecsétet, hallám, hogy a harmadik lelkes állat mondá: jöjj és lásd. látám azért, és ímé egy fekete ló; és annak, a ki azon üle, egy mérleg vala kezében. és hallék a négy lelkes állat közt szózatot, a mely ezt mondja vala: a búzának mérczéje egy dénár, és az árpanak három mérczéje egy dénár; de a bort és az olajt ne bántsd. és mikor felnyitotta a negyedik pecsétet, hallám a negyedik lelkes állat szavát, a mely ezt mondja vala: jöjj és lásd. és látám, és ímé egy sárgaszínű ló; és a ki rajta üle, annak a neve halál, és a pokol követi vala azt; és adaték azoknak hatalom a földnek negyedrészen, hogy öljenek fegyverrel és éhséggel és halállal és a földnek fenevadai által. és mikor felnyitotta az ötödik pecsétet, látám az oltár alatt azoknak lelkeit, a kik megelőttek az istennek beszédéért és a bizonyágtételért, a melyet kaptak. és kiáltának nagy szóval, mondván: uram, te szent és

igaz, meddig nem ítélsz még, és nem állasz bosszút a mi vérünkért azokon, a kik a földön laknak? akkor adatának azoknak egyenként fehér ruhák; és mondaték nekik, hogy még egy kevés ideig nyugodjanak, a míg beteljesedik mind az ő szolgáltsaiknak, mind az ő atyjokfiainak száma, a kiknek meg kell öletniök, a mint ök is megelőttek. azután látám, mikor a hatodik pecsétet felnyitotta, és ímé nagy földindulás lön, és a nap feketévé lön mint a szörzsák, és a hold egészen olyan lön, mint a vér; és az ég csillagai a földre hullának, miképen a fűgefa hullatja éretlen gyümölcsseit, mikor nagy szél rázza. és az ég eltakarodék, mint mikor a papírtekercset összegöngyölítik; és minden hegy és sziget helyéből elmozdították. és a földnek királyai és a fejedelmek és a gazdagok és a vezérek és a hatalmasak, és minden szolga és minden szabad, elrejték magokat a barlangokba és a hegyeknek köszikláiba; és mondanák a hegyeknek és a köszikláknak: essetek mi reánk és rejtsetek el minket annak színe előtt, a ki a királyiszekben ül, és a bárány haragjától: mert eljött az ő haragjának ama nagy napja; és ki állhat meg?

7

ezek után láték négy angyalt állani a földnek négy szegletén, a földnek négy szélét tartva, hogy szél ne fújjon a földre, se a tengerre, se semmi élőfára. és láték más angyalt feljöni napkelet felől, a kinek kezében vala az élő istennek pecsété; és nagy szóval kiálta a négy angyalnak, a kinek adatott, hogy ártsan a földnek és a tengernek, ezt mondván: ne ártatok se a földnek, se a tengernek, se a fáknak addig, míg meg nem pecsételjük a mi istenünk szolgáit az ő homlokukon. és hallám a megpecsételtek számát: száznegyvennégyezer, az izráel fiainak minden nemzetségéből elpecsételve. a júda nemzetségéből tizenkétezer elpecsételtek vala; a ruben nemzetségéből tizenkétezer elpecsételtek; a gád nemzetségéből tizenkétezer elpecsételtek; az áser nemzetségéből tizenkétezer elpecsételtek; a naftali nemzetségéből tizenkétezer elpecsételtek; a manassé nemzetségéből tizenkétezer elpecsételtek; a símeon nemzetségéből tizenkétezer elpecsételtek; a lévi nemzetségéből tizenkétezer elpecsételtek; az izsakhár nemzetségéből tizenkétezer elpecsételtek; a zebulon nemzetségéből tizenkétezer elpecsételtek; a józsef nemzetségéből tizenkétezer elpecsételtek; a benjámin nemzetségéből tizenkétezer elpecsételtek. azután látám, és ímé egy nagy sokaság, a melyet senki meg nem számálhatott, minden nemzetből és ágazatból, és népből és nyelvből; és a királyiszek előtt és a bárány előtt állnak vala, fehér ruhákba öltözve, és az ő kezeikben pálmaágak; és kiáltanak nagy szóval, mondván: az idvesség a mi istenünké, a ki a királyiszekben ül, és a bárány! az angyalok pedig mindnyájan a királyiszek, a vének és a négy lelkes állat körül állnak vala, és a királyiszek előtt arcczal leborulának, és imádák az istent, ezt mondván: ámen: áldás és dicsőség és bölcsesség és hálaadás és tisztesség és hatalom és erő a mi istenünknek mind örökkön örökké, ámen. akkor felele egy a vének közül, és monda nékem: ezek, a kik a fehér ruhákba vannak

öltözve, kik és honnét jöttek? és mondék néki: uram, te tudod. és monda nekem: ezek azok, a kik jöttek a nagy nyomorúságból, és megmosták az ő ruháikat, és megfehéřítették ruháikat a bárány vérében. ezért vannak az isten királyiszéke előtt; és szolgálnak neki éjjel és nappal az ő templomában; és a ki a királyiszékben ül, kiterjeszti sátorát felettök. nem éheznek többé, sem nem szomjúhoznak többé; sem a nap nem tűz rájuk, sem semmi hőség: mert a bárány, a ki a királyiszéknek közepette van, legelteti őket, és a vizeknek élő forrásaira viszi őket; és eltöröl isten az ő szemeikről minden könyet.

8

és mikor felnyitotta a hetedik pecsétet, lön nagy csendesség a mennyben, mintegy fél óráig. és látám azt a hét angyalt, a ki az isten előtt áll; és adaték nekik hét trombita. és jöve egy másik angyal, és megáll a oltárnál, arany tömjénezőt tartva; és adaték annak sok tömjén, hogy tegye minden szenteknek könyörgéseit az arany oltárra, a mely a királyiszék előtt vala. és felméne a tömjén füstje a szentek könyörgéseivel az angyal kezéből az isten elébe. azután vevé az angyal a tömjénezőt; és megtölté azt az oltárnak tűzével, és leveté a földre; és lőnek mennydörgések és szózatok és villámlások és földindulás. és a hét angyal, a kinél a hét trombita vala, készüle a trombitáláshoz. az első angyal azért trombitála, és lön jégeső és tűz, vérral elegy, és vettették a földre: és a földnek harmadrésze megége, és az élőfáknak harmadrésze megége, és minden zöldelő fű megége. a második angyal is trombitált, és mint egy tűzzel égő nagy hegy vettették a tengerbe; és a tengernek harmadrésze vérré lön; és meghala a tengerben lévő teremtetett állatoknak harmadrésze, a melyekben élet vala; és a hajóknak harmadrésze elvesze. a harmadik angyal is trombitált, és leesék az égről egy nagy csillag, égve, mint egy fáklya, és esék a folyóvizeknek harmadrésze, és a vizek forrására: a csillagnak neve pedig ürmöm: változék azért a folyóvizek harmadrésze ürmömmé; és sok ember meghala a vizektől, mivel keserűkké lőnek. a negyedik angyal is trombitált, és megvereték a napnak harmadrésze, és a holdnak harmadrésze, és a csillagoknak harmadrésze; hogy meghomályosodjék azoknak harmadrésze, és a nap az ő harmadrészében nem fénylik, és az éjszaka hasonlóképen. és láték és hallék az égnek közepette egy angyalt repülni, a ki ezt mondja vala nagy szóval: jaj, jaj, jaj a föld lakosainak a három angyal trombitájának többi szavai miatt, a kik még trombitálni fognak.

9

az ötödik angyal is trombitált, és látám, hogy egy csillag esett le az égről a földre, és adaték annak a mélység kútjának kulcsa. megnyitá azért a mélységnek kútját: és füst jöve fel a kútból, mint egy nagy kemenczének füstje; és meghomályosodék a nap és a levegőg a kút füstje miatt. a füstből pedig sáskák jövének ki a földre; és adaték azoknak hatalom, mint hatal-

muk van a föld skorpióinak. és megmondaték nekik, hogy a földnek fűvét ne bántsák, se semmi zöldelőt, se semmi élőfát, hanem csak azokat az embereket, a kiknek homlokukon nincsen az istennek pecsété. és adaték azoknak, hogy meg ne öljék őket, hanem hogy kínoztassanak őt hónapig; és azoknak kínzása olyan, mint a skorpió kínzása, mikor megmarja az embert. annakokáért azokban a napokban keresik az emberek a halált, de nem találják meg azt; és kívánnának meghalni, de a halál elmegy előlük. a sáskáknak formája pedig hasonló vala a viadalhoz felkészített lovakhoz; és a fejökön mintegy aranyhoz hasonló koronák valának, és az orczáik olyanok valának, mint az emberek orczái. és olyan hajuk vala, mint az asszonyok haja; és fogaik olyanok valának, mint az oroszlánoknak. és olyan mellvértjeik valának, mint a vas mellvérték; és az ő szárnyaik zúgása olyan vala, mint a viadalra száguldo sok lovas szekerek zúgása. és skorpiókhöz hasonló farkuk vala és fulánkjuk; és a farkukban vala a hatalmuk, hogy ártsanak az embereknek öt hónapig. királyukul pedig a mélység angyala vala felettök; annak a neve zsidóul abaddon, görögül pedig apollion, azaz vesztő a neve. az első jaj elműlék; imé ezután még két jaj következik. a hatodik angyal is trombitált, és hallék egy szózatot az arany oltárnak négy szarvától, a mely az isten előtt van, mondván a hatodik angyalnak, a kinél a trombita vala: oldd el azt a négy angyalt, a ki a nagy folyóvíznél, az eufrátesnél van megkötve. eloldaték azért a négy angyal, a ki el vala készítve az órára és napra és hónapra és esztendőre, hogy megölje az emberek harmadrészét. és a lovas seregek száma két tízezerszer tízezer vala; hallottam a számukat. és így látám a lovakat látásban, és a rajtuk ülőket, a kiknek tűzből és jáczintból és kénköből való mellvértjeik valának; és a lovak feje olyan vala, mint az oroszlánok feje; és szájukból tűz és füst és kénkö jö vala ki. e háromtól öleték meg az emberek harmadrésze, a tűztől és a füsttől és a kénköből, a mely azoknak szájából jö vala ki. mert az ő hatalmuk az ő szájukban van, és az ő farkukban; mert az ő farkaik a kígyókhoz hasonlóak, a melyeknek fejük vannak; és azokkal ártanak. a többi emberek pedig, a kik meg nem ölettek e csapásokkal, nem tértek meg az ő kezeik csinálmányaitól, hogy ne imádnák a gonosz lelkeket, és az arany és ezüst és ércz és kő és fa bálványokat, a melyek nem láthatnak, sem hallhatnak, sem járhatnak; és nem tértek meg az ő gyilkosságaikból, sem az ő ördöngösségeikből, sem paráznaikból, sem lopásaikból.

10

és láték egy másik, erős angyalt az égből leszállani, a ki felhőbe van öltözve; és a fején szivárvány vala, és az orczája olyan vala, mint a nap, és a lábai mint a tűzoszlopok; és a kezében egy nyitott könyvecske vala; és tevé a jobb lábát a tengerre, a bal lábát pedig a földre; és kiálta nagy szóval, mint mikor az oroszlán ordít; és mikor kiálta, megszólaltatá a hét mennydörgés az ő szavát. és mikor a hét mennydörgés megszólaltatta az ő szavát, le akarám írni; és az égből szózatot hallék, a mely ezt mondá nekem: pecsételd be, a miket a hét mennydörgés szóla, és azokat

meg ne ird. és az angyal, a kit láték állani a tengeren és a földön, felemelé kezét az égbe, és megesküvék arra, a ki örökkön örökké él, a ki teremtetete az eget és a benne valókat, és a földet és a benne valókat, és a tengert és a benne valókat, hogy idő többé nem leszen: hanem a hetedik angyal szavának napjaiban, mikor trombitálni kezd, akkor elvégeztetik az istennek titka, a mint megmondotta az ő szolgáltnak a prófétáknak. és a szózat, a melyet hallottam az égből, ismét szóla nékem, és monda: menj el, és vedd el azt a nyitott könyvecskét, mely a tengeren és a földön álló angyal kezében van. elmenék azért az angyalhoz, mondván néki: add nékem a könyvecskét. és monda nékem: vedd el és add meg; és megkieseríti a te gymorodat, de a te szádban édes lesz, mint a méz, elvevém azért a könyvecskét az angyal kezéből, és megevém azt; és az én számban olyan édes vala mint a méz; és mikor megettem azt, megkieseredék az én gymorom. és monda nékem: ismét prófétálnod kell néked sok népek és nemzetek, és nyelvek és királyok felől.

11

és adának nékem vesszőhöz hasonló nádszálat, és angyal áll vala mellém és monda: kelj fel, és mérd meg az isten templomát és az oltárt, és azokat, a kik abban imádkoznak. de a tornáczat, a mely a templomon kívül van, kihagyj, és azt meg ne mérd; mert a pogányoknak adatott, és a szent várost tapodják negyvenkét hónapig. és adom az én két tanúbizonyásomnak, hogy prófétáljanak, gyászruhákba öltözve, ezer kétszáz hatvan napig. ezek az a két olajfa, és a két gyertyatartó, a melyek a földnek istene előtt állanak. és ha valaki akar nékik ártani, tűz származik az ő szájokból, a mely megöli az ő ellenségeiket; és ha valaki akar nékik ártani, úgy kell annak megöletni. ezeknek van hatalmuk arra, hogy bezárják az eget, hogy az ő prófétálásuknak idejében eső ne legyen; és hatalmuk van a vizeken, hogy azokat vérré változtassák, és megverjék a földet akármilyen csapással, valamennyiszer akarják. és mikor elvégezik az ő bizonyágtételöket, a mélységből feljövő fenevad hadakozik ellenök, és legyőzi őket, és megöli őket. és az ő holttesteik fekszenek ama nagy városnak utczáin, a mely lélek szerint sodomának és egyiptomnak hívatik, a hol a mi urunk is megfeszítettet. és a népek és ágazatok, és nyelvek és nemzetek közül valók látják azoknak holttestét három és fél nap, és azoknak holttestét nem engedik sírba tenni. és a földnek lakosai örülnek és örvendeznek rajtok, és ajándékokat küldenek egymásnak: mivelhogy e két próféta győttörte a földnek lakosait. de három és fél nap mulva életnek lelke adaték istentől ő beléjük, és lábaiakra állának; és nagy félelem esék azokra, a kik őket nézik vala. és hallának nagy szózatot az égből, a mely ezt mondja vala nékik: jöjjetek fel ide. és felmenének az égbe felhőben; és láták őket az ő ellenségeik. és lön abban az órában nagy földindulás, és a városnak tizedrésze elesék; és megöleték a földindulásban hétézer ember neve; és a többiek megrémülének, és a menny istenének adának dicsőséget. a második jaj elmúlt; imé a harmadik jaj

hamar eljő. a hetedik angyal is trombitála, és nagy szózatok lőnek a mennyben, a melyek ezt mondják vala: e világnak országai a mi urunkéi és az ő krisztusáéi lettek, a ki örökkön örökké uralkodik. és a huszonnégy vén, a ki az isten előtt ül az ő királyiszékeiben, esék az ő orczájára és imádá az istent, ezt mondván: hálát adunk néked uram, mindenható isten, a ki vagy és a ki valál és aki eljövendő vagy: mert a te nagy hatalmatod kezdedhez vetted, és a te országlásodat elkezdted. és megharagudtak a pogányok, és eljött a te haragod, és a halottak ideje, hogy megítéltesenek, és jutalmat adj a te szolgáltnak, a prófétáknak és a szenteknek, és a kik a te nevedet félík, kicsinyeknek és nagyoknak; és elpusztítsd azokat, a kik a földet pusztítják. és megnyilatkozik az isten temploma a mennyben, és meglátaték az ő szövetségének ládája az ő templomában; és lőnek villámlások és szózatok és mennydörgések, és földindulás és nagy jégeső.

12

és láttaték nagy jel az égben: egy asszony, a ki a napba vala felöltözve, és lábai alatt vala a hold, és az ő fejében tizenkét csillagból korona; a ki terhes vala, és akarván szülni, kiált vala, és kínlódik vala a szülésben. láttaték más jel is az égben, és imé vala egy nagy veres sárkány, a kinek hét feje vala és tíz szarva, és az ő fejében hét korona; és a farka utána vonszá az ég csillagainak harmadrészét, és a földre veté azokat; és álla az a sárkány a szülő asszony elé, hogy mikor szül, annak fiát meg egye. és szüle fiú-magzatot, a ki vasvesszővel legeltet minden nemzetet; és ragadtaték annak fia istenhez és az ő királyiszékéhez. az asszony pedig elfuta a pusztába, hol istentől készített helye van, hogy ott táplálják őt ezer kétszáz hatvan napig. és lön az égben viaskodás: mihály és az ő angyalai viaskodnak vala a sárkánnyal; és a sárkány is viaskodik vala és az ő angyalai; de nem vehetének diadalmat, és az ő helyök sem találtaték többé a mennyben. és vettetéek a nagy sárkány, ama régi kígyó, a ki nevezetik ördögnek és a sátnak, ki mind az egész föld kerekességét elhitei, vettetéek a földre, és az ő angyalai is ő vele levettetének. és hallék nagy szózatot az égben, a mely ezt mondja vala: most lett meg az idvesség az erő, és a mi istenünknek országa, és az ő krisztusának hatalma; mert a mi atánkfiainak vádolója levettetett, ki vádolja vala őket éjjel és nappal a mi istenünk előtt, és ök legyőzték azt a bárány véreért, és az ő bizonyágtételöknek beszédéért; és az ő életöket nem kímélték mind halálig. annakokáért örüljetekek és a kik lakoztak azokban. jaj a föld és a tenger lakosainak; mert leszállott az ördög ti hozzátok, nagy haraggal teljes, úgy mint a ki tudja, hogy kevés ideje van. mikor azért látta a sárkány, hogy ő levettetett a földre, kergetni kezdé az asszonyt, a ki a fiút szülte. de adaték az asszonynak két nagy sasszárny, hogy a kígyó elől elrepüljön a pusztába az ő helyére, hogy tápláltassék ott ideig, időkig, és az időnek feléig. és bocsaíta a kígyó az ő szájából az asszony után vizet, mint egy folyó vizet, hogy azt a folyóvízzel elragadtassa. de segítségül lön a föld az asszonynak, és megnyitá a föld az ő száját, és elnyelé a folyóvizet, a melyt

a sárkány az ő szájából bocsátott. megharagvók azért a sárkány az asszonyra, és elméne, hogy hadakozzék egyebekkel az ő magvából valókkal, az isten parancsolatainak megörzőivel, és a kinnél vala a jézus krisztus bizonyágtétele; és álla a tengernek fővenyére.

13

és láték egy fenevadat feljöni a tengerből, a melynek hét feje és tíz szarva vala, és az ő szarvain tíz korona, és az ő fejein a káromlásnak neve. és e fenevad, a melyet láték, hasonló vala a párduczhoz, és az ő lábai, mint a medvéé, és az ő szája, mint az oroszlán szája; és a sárkány adá az ő erejét annak, és az ő királyiszékét, és nagy hatalmat. és látám, hogy egy az ő fejei közül mintegy halálos sebbel megsebesítették; de az ő halálos sebe meggyógyították; és csodálván, az egész föld követé a fenevadat. és imádká a sárkányt, a ki a hatalmat adta a fenevadnak; és imádká a fenevadat, ezt mondván: kicsoda hasonló e fenevadhoz? kicsoda viaskodhatik ő vele? és adaték néki nagy dolgoknak és káromlásoknak szóló szája; és adaték néki hatalom, hogy cselekedjék negyvenkét hónapig. megnyitá azért az ő száját isten ellen való káromlásra, hogy szidalmazza az ő nevét és az ő sátorát, és azokat, a kik a mennyben laknak. az is adaték néki, hogy a szentek ellen hadakozzék, és őket legyőzze; és adaték néki hatalom minen nemzetségen, nyelven és népen. annakokáért imádják őt a földnek minden lakosai, a kiknek neve nincs beírva az életnek könyvébe, a mely a bárányé, a ki megöletett, e világ alapítása óta. ha van füle valakinek, hallja! ha valaki fogságba visz mást, ő is fogságba megy; ha valaki fegyverrel öl, fegyverrel kell annak megöletni. itt van a szentek békeséges türe és hite. azután láték más fenevadat feljöni a földből, a kinek két szarva vala, a bárányéhoz hasonló, de úgy szól vala, mint a sárkány; és az előbbi fenevadnak minden hatalmasságát cselekszi ő előtte; és azt is cselekszi, hogy a föld és annak lakosai imádják az első fenevadat, a melynek halálos sebe meggyógyult vala; és nagy jeleket tesz, annyira, hogy tüzet is hoz alá az égből a földre, az emberek láttára. és elhitei a földnek lakosait a jelekkel, a melyek adatainak néki, hogy cselekedje a fenevad előtt; azt mondván a föld lakosainak, hogy csinálják meg a fenevadnak képét, a ki fegyverrel megsebesített vala, de megelevenedett. és adaték néki, hogy a fenevad képébe lelket adjon, hogy a fenevad képe szóljon is, és azt művelje, hogy mindazok, a kik nem imádják a fenevad képét, megölessenek, azt is teszi mindenki, kicsinyekkel és nagyokkal, gazdagokkal és szegényekkel, szabadokkal és szolgákkal, hogy az ő jobb kezükre vagy a homlokukra bélyeget tegyenek; és hogy senki se vehessen, se el ne adhasson semmit, hanem csak a kin a fenevad bélyege van, vagy neve, vagy nevének száma. itt van a bölcsesség. a kinek értelme van, számlálja meg a fenevad számát; mert emberi szám: és annak száma hatszázhatvanhat.

14

és látám, és ímé egy bárány áll vala sion hegyén, és ő vele száznegvennégy ezeren, a kiknek homlokán írva vala az ő atyjának neve. és hallék szózatot az égből, mint sok vizeknek zúgását és mint nagy mennydörgésnek szavát; és hallám hárfásoknak szavát, a kik az ő hárfáikkal hárfáznak vala; és énekelnek vala mintegy új éneket a királyiszék előtt, és a négy lelkes állat előtt és a vének előtt; és senki meg nem tanulhatja vala azt az éneket, csak a száz negyvennégy ezer, a kik áron vették meg a földről. ezek azok, a kik asszonyokkal nem fertőztették meg magokat; mert szűzek. ezek azok, a kik követik a bárányt, valahová megy. ezek áron vettek meg az emberek közül istennek és a báránynak zsengéiül. és az ő százokban nem találtatott áltnokság; mert az istennek királyiszéke előtt feddhetetlenek. és láték más angyalt az ég közepén repülni, a kinél vala az örökkévaló evangéliumot, hogy a föld lakosainak hirdesse az evangéliumot, és minden nemzetségnek és ágazatnak, és nyelvnek és népnek, ezt mondván nagy szóval: féljétek az istent, és néki adjatok dicsőséget: mert eljött az ő ítéletének órája; és imádjátok azt, a ki teremtetette a mennyet és a földet, és a tengert és a vizek forrásait. és más angyal követé azt, mondván: leomlott, leomlott babilon, a nagy város! mert az ő paráznaaságának haragborából adott inni minden pogány népnek. és harmadik angyal is követé azokat, mondván nagy szóval: ha valaki imádjá a fenevadat és annak képét, és bélyegét felveszi vagy homlokára vagy kezére, az is iszik az isten haragjának borából, a mely elegyítetlenül töltetett az ő haragjának poharába: és kínoztatik tüzzel és kénkövel a szent angyalok előtt és a bárány előtt; és az ő kínlódásuknak füstje felmegy örökkön örökké; és nem lesz nyugalomuk éjjel és nappal, a kik imádják a fenevadat és annak képét, és ha valaki az ő nevének bélyegét felveszi. itt van a szenteknek békeséges türe, és a kik megtartják az isten parancsolatait és a jézus hitét! és hallék az égből szózatot, a mely ezt mondja vala nékem: írd meg: boldogok a halottak, a kik az úrban halnak meg mostantól fogva. bizony, azt mondja a lélek, mert megnyugosznak az ő fáradásuktól, és az ő cselekedeteik követik őket. és látám, és ímé vala egy fehér felhő; és a felhőn üle valaki, hasonló az embernek fiához, a fején arany korona, és a kezében éles sarló. és más angyal jöve ki a templomból, nagy szóval kiáltván annak, a ki a felhőn ül vala: indítsd a sarlódát és arass; mert a földnek aratni valója megszáradt. bocsátá azért, a ki a felhőn ül vala az ő sarlóját a földre; és learattaték a föld. és más angyal jöve ki a mennyben való templomból, s annál is éles sarló vala. más angyal is jöve ki az oltártól, a kinek hatalma vala a tűzön, és kiálta nagy szóval annak, a kinél vala az éles sarló, ezt mondván: bocsásd a te éles sarlódát, és szedd meg a föld szőleinek gerézszeit; mert megérték annak szőlei. bocsátá azért az angyal az ő éles sarlóját a földre, és a földnek szőleit megszedé, és veté az isten haragjának nagy borsajtojába. és megtaposták a borsajtot a városon kívül, és vér jöve ki a borsajtóból a lovak zablájaig, ezer hatszáz futamatnyira.

és láték mennyben más nagy és csodálatos jelt: hét angyalt, a kinél vala a hét utolsó csapás; mert az által teljesedett be az istennek haragja. és láték úgymint üvegtenget tüzzelel egyítve; és azokat, a kik diadalmasok a fenevadon és az ő képén, és bélyegén és az ő nevének számán, látám állani az üvegtenget mellett, a kiknek kezében valának az istennek hárfái. és énekelik vala mózesnek az isten szolgájának énekét, és a bárányoknak énekét, ezt mondván: nagyok és csodálatosak a te dolgaidd, mindenható úr isten; igazságosak és igazak a a te útaid, óh szentek királyai! ki ne félne téged, uram! és ki ne dicshetőné a te nevedet? mert csak egyedül vagy szent. mert eljönnek mind a pogányok és lehajolnak előtted; mert a te ítéleteid nyilvánvalókká lettek. és ezeknek utána látám, és ímé megnyitatték a mennyben a bizonyosságtétel sátorának temploma, és kijöve a templomból a hét angyal, a kinél a hét csapás vala, tiszta és fehér gylcsba öltözve, és mellöknél arany övekkel körülövezve. és egy a négy lelkes állat közül ada a hét angyalnak hét arany poharat, a mely az örökkön örökké élő istennek haragjával teljes vala. és megtelék a templom füsttel az isten dicsőségének és erejének miatta, és senki a templomba be nem mehet vala, míg nem a hét angyal hét csapása bevégeztetik.

és hallék nagy szózatot a templomból, a mely mondja vala a hét angyalnak: menjetek el és töltsétek ki a földre az isten haragjának hét poharát. elméne azért az első, és kitölté az ő poharát a földre; és támad a gonosz és ártalmas fekély azokon az embereken, a kiknek vala a fenevad bélyege, és a kik imádják vala annak képét. a második angyal is kitölté az ő poharát a tengerbe; és olyanná lön, mint a halott vére; és minden élő állat meghala a tengerben. a harmadik angyal is kitölté az ő poharát a folyóvizekbe és a vizek forrásaiba; és lön vér. és hallám, hogy a vizek angyala ezt mondja vala: igaz vagy uram, a ki vagy és a ki valál, te szent, hogy ezeket ítélted; mivelhogy szentek és próféták véret ontották, vért adtál nékik inni; mert méltók arra. és hallám, hogy más az oltárról ezt mondja vala: jól van uram, mindenható isten, igazak és igazságosak a te ítéleteid. a negyedik angyal is kitölté az ő poharát a napra; és adaték annak, hogy az embereket tikkaszsza tüzzelel. és tikkadának az emberek nagy hévséggel; és az istennek nevét káromlák, a kinek hatalma vala e csapásokon; és nem térének meg, hogy neki dicsőséget adjanak. az ötödik angyal is kitölté az ő poharát a fenevad királyiszekére; és lön az ő országa setét; és rágják vala az ő nyelvöket a kín miatt, és káromlák a menny istenét az ő kínjaik és fekélyeik miatt; és meg nem térének az ő cselekedeteikből. a hatodik angyal is kitölté az ő poharát a nagy folyóvízre, az eufrátesre; és kiszárad a annak vize, hogy a napkelet felől jövő királyoknak út készíttessék. és láték a sárkány szájából és a fenevad szájából és a hamis próféta szájából három tisztátalan lelket kijöni, a békákhoz hasonlókat; mert ördögi lelkek azok, a kik jeleket tesznek; a kik elmennek a

földnek és az egész világnak királyaihoz, hogy egybe gyűjtsék azokat a mindenható isten ama nagy napjának viadalára. (ímé eljövök, mint a tolvaj. boldog, a ki vigyáz és őrzí az ő ruháit, hogy mezítelenen ne járjon, és meg ne lássák az ő rútságát.) egybegyűjték azért őket a helyre, a melyet zsidóul armageddonnak neveznek. a hetedik angyal is kitölté az ő poharát a levegőögre; és nagy szózat jöve ki a mennyei templomból a királyiszektől, a mely ezt mondja vala: meglett! és lőnek zendülések és mennydörgések és villámlások; és lön nagy földindulás, a milyen nem volt, mióta az emberek a földön vannak, ilyen földindulás, ilyen nagy. és a nagy város három részre szakada, és a pogányok városai elesének; és a nagy babilon megemlítették az isten előtt, hogy adjon annak inni az ő búsult haragja borának poharából. és minden sziget elműlék, és hegyek nem találátának többé. és nagy jégeső, mint egy-egy tálentom, szálla az égből az emberekre; és káromlák az istent az emberek a jégeső csapásáért; mert annak csapása felette nagy.

és jöve egy a hét angyal közül, a kinél a hét pohár vala, és szóla velem, mondván nékem: jövel, és megmutatom néked a nagy paráznának kárhoztatását, a ki a sok vizen ül; a kivel paráználkodtak a a föld királyai, és az ő paráznaságának borával megrészegedtek a föld lakosai. és lélekben elvitt engem egy pusztába és láték egy asszonyt ülni egy veres fenevadon, a mely teljes vala káromlásnak neveivel, a melynek hét feje és tíz szarva vala. öltözött vala pedig az asszony bíborba és skárlátba, és megékesítettett vala arannyal és drágakövel és gyöngyökkel, kezében egy arany pohár vala, tele útálatosságokkal és az ő paráznaságának tisztálansággal, és az ő homlokára egy név vala írva: titok; a nagy babilon, a paráznának és a föld útálatosságainak anyja. és látám, hogy az asszony részeg vala a szentek vérével és a jézus bizonyosságtevőinek vérével; és nagy csodálkozással csodálkoztam, mikor látám őt. és monda nékem az angyal: miért csodálkozol? én megmondom néked ez asszonynak titkát és a fenevadét, a mely őt hordozza, a melynek hét feje és tíz szarva van. a fenevad, a melyet láttál, volt és nincs; és a melynélből jö fel és megy a veszedelemre. és a föld lakosai csodálkoznak (a kiknek neve nincs beírva az életnek könyvébe e világ alapítása óta) látván a fenevadat, a mely vala és nincs, noha van. itt az elme, a melyben van bölcsesség. a hét fő a hét hegy, a melyen az asszony ül; király is hét van; az öte elesett, és az egyik van, a másik még el nem jött; és mikor eljő, kevés ideig kell annak megmaradni. a fenevad pedig, a mely vala és nincs, az maga a nyolczadik, és a hét közül való; és a veszedelemre megy. a tíz szarv pedig, a melyet láttál, tíz király, olyanok, a kik még birodalmat nem kaptak; de hatalmat kapnak mint királyok egy óráig a fenevaddal. ezeknek egy a szándékuk; erejüket és hatalmokat is a fenevadnak adják. ezek a bárány ellen viaskodnak, és a bárány meggyőzi őket, mert uraknak ura és királyoknak királyja; és az ő vele való hivatalosok és választottak és hívek is. és monda nékem: a vizek, a melyeket láttál, a hol a parázna ül, népek

azok és sokaságok és nemzetek és nyelvek. és a tíz szarv, a melyet láttál a fenevadon, ezek meggyűlölik a paráznát, és kifosztják és mezeitelné teszik, és eszik annak húsát, és megégetik őt tűzzel. mert az isten adta azoknak szívébe, hogy az ő szándékát cselekedjék, és egy szándékon legyenek, és adják az ő birodalmukat a fenevadnak, míglen betelnek az isten beszédei. és az asszony, a melyet láttál, ama nagy város, a melynek királysága van a földnek királyain.

18

és ezek után láték más angyalt leszállani a mennyből, a kinek nagy hatalma vala; és a föld fénylett annak dicsőségétől. és kiálta teljes erejéből, nagy szóval mondván: leomlott, leomlott a nagy babilon, és lett ördögöknek lakhelyévé, minden tisztátalan léleknek tömlöczévé, és minden tisztátalan és gyűlöletes madárnak tömlöczévé. mert az ő paráznasága haragjának borából ivott valamennyi nép, és a földnek királyai ő vele paráználkodtak, és a földnek kalmárai az ő dobzódásának erejéből meggazdagodtak. és hallék más szót az ő mennyből, a mely ezt mondja vala: fussatok ki belőle én népem, hogy ne legyetek részesek az ő bűneiben, és ne kapjatok az ő csapásaiból: mert az ő bűnei az égig hatottak, és megemlékezett az isten az ő gonoszságairól. fizessetek úgy néki, a mint ő fizetett néktek, és kétszerrel kettőztessétek meg néki az ő cselekedetei szerint; a mely pohárból itatott, ugyanabból két annyit töltsetek néki. a mennyire dicsőítette magát és dobzódott, annyi kínnal és gyászszal fizessetek néki; mert ezt mondja az ő szívében: úgy ülök, mint királynéasszony, és nem vagyok özvegy, és semmi gyászt nem látok. ennekokáért egy nap jönök ő reá az ő csapásai: a halál, a gyász és az éhség; és tűzzel égettetik meg; mert erős az úr, az isten, a ki megbünteti őt. és siratják őt, és jajgatnak ő rajta a föld királyai, a kik vele paráználkodtak és dobzódtak, mikor az ő égésének füstjét látják, nagy távol állva az ő kínjától való félelem miatt, mondván: jaj! jaj! te nagy város, babilon, te hatalmas város, hogy egy órában jött el ítéleted! a föld kalmárai is siratják és jajgatják őt, mert az ő áruikat immár senki nem veszi; arany és ezüst, és drágakő és gyöngy, és gyolcs és bíbor, és seelyem és skarlátzikketeket; és minden thinfát és minden elefantcsontedényt, és drágafából és rézből és vasból és márványkőből csinált minden edényt; és fahaját és illatszereket, és kenetet és tömjént, és bort és olajat, és zsemlyelisztet és gabonát, és barmokat és juhokat, és lovakat és kocsikat, és rabokat és emberek lekeit. és a gyümölcs, a mit a te lelked kívánt, eltávozott tőled, és minden a mi ínyes és pompás, eltávozott tőled, és többé azokat meg nem találod. ezeknek árosai, a kik meggazdagodtak ő tőle, távol állanak az ő kínjától való félelem miatt, sírván és jajgatván. és ezt mondván: jaj! jaj! a nagy város, a mely öltözött gyolcsba és bíborba és skarlátba, és megékesítettet arannyal, drágakövekkel és gyöngyökkel; hogy elpusztult egy órában annnyi gazdagság! és minden hajósmester és a hajókon levők mind, a sokaság és az evezők, és valakik a tengeren kereskednek, távol állanak. és kiáltanak, látván az ő égésének füstjét, és ezt

mondják vala: mi hasonló e nagy városhoz? és port hányván az ő fejökre, kiáltanak sírván és jajgatván, és ezt mondván: jaj! jaj! az a nagy város, a melyben meggazdagodott mindenki, a kinek hajói voltak a tengeren, annak drágaságaiból, hogy elpusztult egy órában! örülj ő rajta menny, és ti szent apostolok és próféták; mert az isten büntette meg őt éretteket való büntetéssel. és egy erős angyal egy nagy malomköhöz hasonló követ felvön és a tengerbe veté, ezt mondván: ilyen módon nagy sebességgel vettetik el babilon, ama nagy város, és többé meg nem találatik. és hárfásoknak és muzsikásoknak, és síposoknak és trombitásoknak szava te benned többé nem hallatik; és semmi mesterségnek mestere nem találatik többé te benned; és malomnak zúgása sem hallatik többé te benned; és szövőteknék világossága többé te benned nem fénylik; és völégénynek és menyasszonynak szava sem hallatik többé te benned; mert a te kalmáraid valának a földnek fejedelmei; mert a te bűvöléseidőtől eltéléyedtek mind a népek. és abban prófétáknak és szenteknek vére találtatok, és mindeknek, a kik megölettek a földön.

19

és ezek után hallám mintegy nagy sokaságnak nagy szavát az égben, a mely ezt mondja vala: aleluja! az idvesség és a dicsőség, és a tisztesség és a hatalom az úr, a mi istenünké! mert igazak és igazságosak az ő ítéletei, és azt a nagy paráznát, a mely a földet megrontotta az ő paráznaságával, eltélte, és megbosszulta az ő szolgálaink vétét annak kezén. és másodsor is mondanak: aleluja! és: annak füstje felmegy örökkön örökké. és leborula a huszonnégy vén és a négy lelkes állat, és imádá az istent, a ki a királyiszekben ül vala, mondván: ámen! aleluja! és a királyiszekből szótart jöve ki, a mely ezt mondja vala: dicsérjétek a mi istenünket mindnyájan ő szolgálai, a kik félték őt, kicsinyek és nagyok! és hallám mintegy nagy sokaság szavát, és mintegy sok vizek zúgását, és mintegy erős mennydörgések szavát, mondván: aleluja! mert uralkodik az úr, a mi istenünk, a mindenható. örüljünk és örvendezzünk, és adjunk dicsőséget néki, mert eljött a bárány menyegzője, és az ő felesége elkészítette magát, és adott annak, hogy felöltözzék tiszta és ragyogó fehér gyolcsba; mert a fehér gyolcs a szenteknek igazságos cselekedetei. és monda nékem: ird meg: boldogok azok, a kik a bárány menyegzőjének vacsorájára hivatalosak. és monda nékem: ezek az istennek igaz beszédei. és leborulék annak lábai előtt, hogy imádjam őt, de monda nékem: meglásd , ne tedd; szolgatársad vagyok néked és a te atyádfiaiak, a kiknél a jézus bizonyágtétele van; istent imádd, mert a jézus bizonyágtétele a prófétaság lelke. és látám, hogy az ég megnyílt, és ímé vala egy fehér ló, és aki azon ül vala, hivatik vala hívnek és igaznak, és igazságosan ítélt és hadakozik. és az ő szeimei olyanok, mint a tűzláng; és az ő fején sok korona; az ő neve fel vala írva, a mit senki nem tud, csak ő maga. és vérről hintett ruhába vala öltöztetve és a neve isten ígéjének nevezetik. és mennyei seregek követik vala őt fehér lovakon, fehér és tiszta gyolcsba öltözve. és az

ő szájából éles kard jö vala ki, hogy azzal verje a pogányokat; és ő fogja azokat legeltetni vasvesszővel; és ő nyomja a mindenható isten haragja hevének borsajtóját. és az ő ruháján és tomporán oda vala írva az ő neve: királyoknak királya, és uraknak ura. és láték egy angyalt állani a napban, és kiálta nagy szóval, mondván minden madaraknak, a melyek repdesnek vala az égnek közepette: jöjjetek el, és gyűljetek egybe a nagy istennek vacsorájára. hogy egyeték a királyok húsát, és vezérek húsát és hatalmasok húsát és lovaknak és rajtok ülöknök húsát, és mindenkinek húsát, szabadokét és szolgákét, és kicsinyekét és nagyokét. és látám, hogy a fenevad és a föld királyai és az ő seregeik egybegyűltek, hogy hadakozzanak az ellen, a ki a lovon ül vala és az ő serege ellen. és megfogaték a fenevad, és ő vele együtt a hamis próféta, a ki a csodákat tette ő előtte, a melyekkel elhitette azokat, a kik a fenevad bélyegét felvették, és a kik imádták annak képét: ök ketten elevenen a kénkövel égő tüzes tóba vették: a többiek pedig megöletének a lovon ülönek kardjával, a mely az ő szájából jö vala ki; és a madarak mind meglegedének azoknak húsával.

20

és láték egy angyalt leszállani a mennyből, a kinél vala a mélységnek kulcsa, és egy nagy láncz a kezében. és megfogá a sárkányt, azt a régi kígyót, a ki az ördög és sátán, és megkötöze azt ezer esztendőre. és veté őt a mélységbe, és bezárá azt és bepecsétélé ő felette, hogy többé el ne hitesse a népeket, míg betelik az ezer esztendő; azután el kell néki oldoztatni egy kevés időre. és láték királyiszékeket, és leülének azokra, és adaték nékik ítéllettel; és látám azoknak lelkeit, a kiknek fejüket vették a jézus bizonyágtételéért és az isten beszédeért, és a kik nem imádták a fenevadat, sem annak képét, és nem vették annak bélyegét homlokukra és kezeikre; és éltek és uralkodtak a krisztussal ezer esztendeig. a többi halottak pedig meg nem elevenedének, mígnem betelik az ezer esztendő. ez az első feltámadás. boldog és szent, a kinek része van az első feltámadásban: ezeken nincs hatalma a második halálnak; hanem lesznek az istennek és a krisztusnak papjai, és uralkodnak ő vele ezer esztendeig. és mikor eltelik az ezer esztendő, a sátán eloldatik az ő fogságából. és kimegy, hogy elhitesse a föld négy szegletén lévő népeket, a gögöt és a magógot, hogy egybegyűjtse őket háborúra, a kiknek száma, mint a tenger fővénye. és feljövének a föld szélességére, és körülvevék a szentek táborát és a szerezett várost; és istentől a mennyből tűz szálla alá, és megemészte azokat. és az ördög, a ki elhitette őket, vették a tűz és kénkö tavába, a hol van a fenevad és a hamis próféta; és kínoztatnak éjjel és nappal örökkön örökké. és láték egy nagy fehér királyiszéket, és a rajta ülőt, a kinek tekintete elől eltűnék a föld és az ég, és helyök nem találták. és látám a halottakat, nagyokat és kicsinyeket, állani az isten előtt; és könyvek nyitattának meg, majd egy más könyv nyitatték meg, a mely az életnek könyve; és megítéltének a halottak azokból, a mik a könyvekbe voltak írva, az ő cselekedeteik szerint. és a tenger kiadá a halottakat, a kik ő benne voltak; és a halál és a pokol is kiadá a halot-

takat, a kik ő nálok voltak; és megítéltének mindnyájan az ő cselekedeteik szerint. a pokol pedig és a halál vettékének a tűznek tavába. ez a második halál, a tűznek tava. és ha valaki nem találtatott beírva az élet könyvében, a tűznek tavába vették.

21

ezután láték új eget és új földet; mert az első ég és az első föld elmúlt vala; és a tenger többé nem vala. és én jános látám a szent várost, az új jeruzsálemet, a mely az istentől szálla alá a mennyből, elkészítve, mint egy férje számára felékésített menyasszony. és hallék nagy szózatot, a mely ezt mondja vala az égből: ímé az isten sátora az emberekkel van, és velök lakozik, és azok az ő népei lesznek, és maga az isten lesz velök, az ő istenök. és az isten eltöröl minden könyet az ő szemeikről; és a halál nem lesz többé; sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak. és monda az, a ki a királyiszéken ül vala: ímé mindent újjá teszek. és monda nékem: írd meg, mert e beszédek hívek és igazak. és monda nékem: meglett. én vagyok az alfa és az omega, a kezdet és a vég. és a szomjazónak adok az élet vizének forrásából ingyen. a ki győz, örökségül nyer mindent; és annak istene leszek, és az fiam lesz nékem. a gyáváknak pedig és hitetleneknek, és útálatosoknak és gyilkosoknak, és paráznáknak és bűbajosoknak, és bálványimádóknak és minden hazugoknak, azoknak része a tűzzel és kénkövel égő tóban lesz, a mi a második halál. és jöve hozzám egy a hét angyal közül, a kinél a hét utolsó csapással telt hét pohár vala, és szóla nékem, mondván: jer, megmutatom néked a menyasszonyt, a bárány feleségét. és elvive engem lélekben egy nagy és magas hegyre és megmutatá nékem azt a nagy várost, a szent jeruzsálemet, a mely istentől szállott alá a mennyből. benne vala az isten dicsősége; és annak világossága hasonló vala a legdrágább köhöz, úgymint kristálytisza jáspis köhöz; és nagy és magas kőfala vala, tizenkét kapuja, és a kapukon tizenkét angyal, és felirott nevek, a melyek az izráel fiai tizenkét törzsének nevei: napkeletről három kapu; északról három kapu; délről három kapu: napnyugotról három kapu. és a város kőfalának tizenkét alapja vala, és azokon a bárány tizenkét apostolának nevei. a ki pedig én velem beszélé, annál vala egy arany vessző, hogy megmérje a várost, és annak kapuit és kőfalát. és a város négyszögben fekszik, és a hossza annyi, mint a szélessége. és megméré a várost a vesszővel tizenkétezer futamatnyira: annak hosszúsága és szélessége és magassága egyenlő. és megméré annak kőfalát száznegyvennégy singre, ember mértékével, azaz angyalával. és kőfalának rakása jáspisból vala; a város pedig tiszta arany, tiszta üveghez hasonló. és a város kőfalának alapjai ékesítve valának mindenféle drágakövekkel. az első alap jáspis; a második zafir; a harmadik kalczedon; a negyedik smaragd; az ötödik sárdonix; a hatodik sárdius; a hetedik krizolitus; a nyolczadik berillus; a kilenczedik topáz; a tizedik krisopráz; a tizenegyedik jácint; a tizenkettedik amethyst. a tizenkét kapu pedig tizenkét gyöngy; minden egyes kapu egy gyöngyből vala; és a város utcája tiszta arany,

olyan mint az átlátszó üveg. és templomot nem látam abban: mert az úr, a mindenható isten annak temploma, és a bárány. és a városnak nincs szüksége a napra, sem a holdra, hogy világítsanak benne; mert az isten dicsősége megvilágosította azt, és annak szövétneke a bárány. és a pogányok, a kik megtartatnak, annak világosságában járnak; és a föld királyai az ő dicsőségeket és tisztességeket abba viszik. és annak kapui be nem záratnak nappal (éjszaka ugyanis ott nem lesz); és a pogányok dicsőségét és tisztességét abba viszik. és nem megy abba be semmi tisztátalan, sem a ki útálatosságot és hazugságot cselekszik, hanem csak a kik beíratnak az élet könyvébe, a mely a bárányé.

22

és megmutatá nékem az élet vizének tiszta folyóját, a mely ragyogó vala, mint a kristály, az istennek és a báránynak királyiszekéből jöven ki az ő utcájának közepén. és a folyóvízen innen és túl életnek fája vala, mely tizenkét gyümölcsöt terem vala, minden hónapban meghozván gyümölcsét; és levelei a pogányok gyógyítására valók. és semmi elátkozott nem lesz többé; és az istennek és a báránynak királyiszéke benne lesz; és ő szolgálai szolgálnak néki; és látják az ő orcáját; és az ő neve homlokukon lesz. és ott éjszaka nem lesz; és nem lesz szükségök szövétnekre és napvilágra; mert az úr isten világosítja meg őket, és országnak örökkön örökké. és monda nékem: e beszédek hívek és igazak: és az úr, a szent próféták istene bocsátotta el az ő angyalát, hogy megmutassa az ő szolgálinak azokat, a miknek meg kell lenni hamar. ímé eljövök hamar. boldog, a ki megtartja e könyv prófétálásának beszédeit. és én jános vagyok az, a ki ezeket hallottam és láttam: és mikor hallottam és láttam, leborulék az angyal lábai előtt, hogy őt imádjam, a ki nékem ezeket megmutatta vala. az pedig monda nékem: meglásd, ne tedd; mert szolgáltatásd vagyok néked, és a te atyádfiaiak a prófétáknak, és azoknak, a kik megtartják e könyvnek beszédeit. az istent imádd. azután monda nékem: be ne pecsételd e könyv prófétálásának beszédeit, mert az idő közel van. a ki igazságtalan, legyen igazságtalan ezután is; és a ki fertelmes, legyen fertelmes ezután is; és a ki igaz, legyen igaz ezután is; és a ki szent, szenteltessék meg ezután is. és ímé hamar eljövök; és az én jutalmam velem van, hogy megfizessek mindenkinek, a mint az ő cselekedete lesz. én vagyok az alfa és az omega, a kezdet és a vég, az első és utolsó. boldogok, a kik megtartják az ő parancsolatait, hogy joguk legyen az életnek fájához, és bemelessenek a kapukon a városba. de kinn maradnak az ebek és a bűbájosok, és a paráznák és a gyilkosok, és a bálványimádók és mind a ki szereti és szólja a hazugságot.

én jézus küldöttem az én angyalomat, hogy ezekről bizonytságot tegyen néktek a gyülekezetekben. én vagyok dávidnak ama gyökere és ága: ama fényes és hajnali csillag. és a lélek és a menyasszony ezt mondják: jövel! és a ki hallja, ezt mondja: jövel! és a ki szomjúhozik, jöjjön el; és a ki akarja, vegye az élet vizét ingyen. bizonytságot teszek pedig mindenkinek, a ki e könyv prófétálásának beszédeit hallja: hogy ha valaki ezekhez hozzá tesz, e könyvben megírt csapásokat veti isten arra; és ha valaki elvesz e prófétálás könyvének beszédeiből, az isten annak részét eltörli az élet könyvből, és a szent városból, és azokból, a mik e könyvben megíratnak. ezt mondja, a ki ezekről bizonytságot tesz: bizony hamar eljövök. ámen, bizony jövel uram jézus! a mi urunk jézus krisztusnak kegyelme legyen mindnyájan ti veletek. ámen.

